Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
Boston Library Consortium Member Libraries

http://www.archive.org/details/quolibetaherueis00herv

Quolibeta Heruei

Subtilissima Heruei Natalis Britonis

theologi acutissimi quolibeta vndecim cū octo ipsius profundissimis tractatibus infra per ordinem descriptis. Quorum oia: demptis tantū quatuor quolibetis: nūc primū impressa: atq; in lucē prodita fuerunt: summaq; diligentia castigata. Additis ꝙpluribus in margine notabilibus: necnō eleganti tabula: que ꝑm alphabeti ordinē oēs principales qōnes mirifice demōstrat.

¶ Tractatus. VIII. vz.

¶ De beatitudine.
¶ De verbo.
¶ De eternitate mundi.
¶ De materia celi.
¶ De relationibus.
¶ De pluralitate formarum.
¶ De virtutibus.
¶ De motu angeli.

Republished in 1966 by
The Gregg Press Incorporated
171 East Ridgewood Avenue
Ridgewood, New Jersey, U.S.A.

¶ Marcus Antonius Zimara venerando prepresuli. B. Petro Bonusio auunculo salutem dicit perpetuam.

Ingratitudinis me fortasse nota sugillabis: q̄ quuz ꝛ octo iam a patria annos abfuerim: nunc̄ ad te visendum: cui plus pene debeo c̄ parentibus: sim ꝓfectus. Dabis tñ facile legitime excusationi veniam: si candidus aure: nec matutina si mihi fronte venis. Ego enim post c̄ patauium bonaruz artiū fontem applicui: ita impensaz die noctuq̄ philosophie studio operam nauaui: vt hic recesserim nūq̄: temporis scilicet iacturam tantifaciens: quanti mercatores naufragiuz: agricole grandinez: vrbani incendium. Anno tamē elapso sarcinulas collegerā: accinxeram me itineri ad te aduolaturus: quādo preter spez academia nr̄a ad dignissimā me philosophie lectionē totis ceruicibus succollauit: quā ipse ꝓuinciam intrepide susceptaz: nō sine aliqua laude hactenus sustinui: sustineboq̄ acriter c̄ diu honestissimo scolastico⁊ cetui videbitur: cum vt familie nostre splendorem augeā: tum precipue: vt tibi ipsi obtemperem: qui me ad virtutez infantulum assiduis coborationibus incitasti: incitatū liberali impensa benignissime fouisti: cuius officijs in me cumulatissimis quum parem omnino gratiā referre vix vnq̄ posse diffiderē: nō alienum tamē existimaui meuz in te gratissimuz animū aliquo munusculo significare. Herucū igitur diui Thome assectlaz eruditissimū: q bucusq̄ latuit icognitus: diligentissime recognoui: limaui: expoliui: pleraq̄ etiaz addidi annotatiūculas: quem tibi correctum dicamus: addicimusq̄: vt tuo tutus auspicio: tua tantuz vmbra protectus maliuoloz ronchos: inuidoruz dentes: rabulaz linguas naucifaciat. Vale auuncule paterna mihi semper obseruantia ꝓsequēde: ꝛ maturiores a me in dies fructus expecta.

Ad lectorem Petri partenij carmen.

Qui fueram incultus: lacer: horridus: inq̄ tenebris
Attigeram pylij secula longa senis.
En venio berueus mordaci pumice leuis.
Integer aurato margine conspicuus.
Quis mihi subsidium tulerit si forte requiris.
Is Zimara est: sophie quem schola docta colit.
Ergo quicquid erit: q̄ó te legisse iuuabit.
Acceptum Zimare lector amice refer.

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.
NOV 2 9 1966

BT
70
.H37
1513a

373880

Printed in Western Germany

Tabula Heruei

¶ Tabula quolibetorum ⁊ tractatuum Heruei britonis ordinis predicatorꝝ theologi eminentissimi.

A

Utꝝ A Beterno eiqꝫ est esse necessarium: ex hoc ipso esse ab alio sibi effectiue repugnet. de eternitate mundi. q. 2. car. 26.

Utꝝ Ab eterno qꝫ per se hꝫ necesse esse: vllo mō ab alio effectiue sit. eo. ti. q. 3. car. 27.

Utꝝ Ab eterno secundū veritatē creatura esse potuerit. eo. titu. q. 5. car. 30.

Utꝝ Absoluere possit inferior subditum de quibusdā peccatis tantū: de alys vero ad superiorē absoluendū remittere. quoli. 8. q. 22. i56.

Utꝝ Absoluat si quispiaꝫ aliquē dicēdo. Ego absoluo vos: ille talis absolut⁹ sit. quoli. 10. q. 14. i78.

Utꝝ Absolutio facta a nō suo sacerdote valeat: si sub spe ratificatiōis fiat. quo. i. 8. q. 23. i57.

Utꝝ Accidēs diuina virtute ꝓpꝛie essentie terminos sine subiecto retinere possit. quoli. 4. q. 9. io6.

Utꝝ Accidēs aliquod magis ⁊ minus suscipiat. quoli. 6°. q. 5. i35.

Utꝝ Accidentia duo solo numero differentia in eodē subiecto esse valeāt. quoli. 7. q. 9. i40.

Utꝝ Accidens aliqꝫ eiusdē rōnis in corporib⁹ superioribus ⁊ inferioꝛib⁹ existat. de mā celi. q. 4. 40.

Utꝝ Actio in ipso agēte sit. quoli. 4. q. 4. 90.

Utꝝ Actio ⁊ passio sint idē re. quoli. 7. q. 13. i4z.

Utꝝ Actio ⁊ passio in rōne sua ad agēs ⁊ passum relationē includant. quoli. 7. q. 14. i4z.

Utꝝ Actus intelligendi aliquid potentie superaddi/tum dicat. quoli. 3. q. 8. 78.

Utꝝ Actus fidei ⁊ visio sit existāt. q̄li. 10. q. 6. i73.

Utꝝ Adam edendo pomum peccare potuerit. quoli/beto. 8. q. 9. i55.

Utꝝ Adulteriuꝫ inter minora crimina computandū sit. quoli. 7. q. z4. i47.

Utꝝ Alteratione in qualibet infinite forme differentes sint: siue etiam remissum ⁊ intensum realiter differant. quoli. z. q. 13. 58.

Utꝝ Angeli cognoscant futura contingentia. quolibeto. 5. q. 6. i19.

Utꝝ Angelus semꝫ creeā. quoli. 9. q. 3. i60.

Utꝝ Angelum perfectioꝛem quolibet dato in infinitū si deus facere posset: oporteret eorum quēlibet pertinere ad aliquam hierarchiam nunc existētium. quoli. xi. q. 12. i83.

Utꝝ Angelus localr moueaā. de motu āge. q. i. io8.

Utꝝ Anima intellectiua qꝫ homis forma sit determinatiue ꝓbari possit. quoli. p̄. q. xi. z4.

Utꝝ Animam rationalem ponens separatā post mortem remanere necessario ponere habeat aliqꝫ principium essentiale in homine preter animā rōnalez ⁊ primā mām. quoli. z. q. 14. 6i.

Utꝝ Anima christi in sacramēto altaris existat. quolibeto. 7. q. 7. i38.

Utꝝ Animas duas solo numero differētes deus facere possit nō infundendo eas corporibus. quolibeto. 8. q. 4. i49.

Utꝝ Anima separata per species hic acquisitas intelligat. quoli. 10. q. 5. i7z.

Utꝝ Anima separata teneat totuꝫ esse: quo bō totus existit: cū est alia ꝛuncta. quoli. xi. q. 4. i80.

Utꝝ Appetitus intellectiuus in bonum cognitum ferri possit: absqꝫ hoc ꝙ ab intellectu apprehensus sit. quolibeto. 9. q. 10. i68.

Utꝝ Arbitry libertas in eliciendo actum ⁊ actum suspendendo consistat: vel in eliciendo tantum. quolibe. i. q. i. i.

Utꝝ Attributoꝛum distinctio per comparationem ad extra accipiatur. quoli. 3. q. 3. 7i.

Utꝝ Attributoꝛum pluralitas tantum in intellectu nostro existat. quoli. 8. q. 1. i47.

B

Utꝝ Beatitudo sit aliquid creatum in creatura. de beati. q. 1. i.

Utꝝ Beatitudo creature omnium perfectionuꝫ creature aggregatio sit: ita ꝙ sit quoddam totū oēs creature perfectiones includens: vel sit sicut alia perfectio: vt vnus actus videndi: seu amandi. eo. titu. q. z. 3.

Utꝝ Beatitudo in voluntatis vel intellectus actu cō sistat. eo. ti.. q. 3. 4.

Utꝝ Beatitudo i visiōe reflexa ꝛsistat. eo. ti. q. 4. 6.

Utꝝ Beatitudinis in obiecto formali fm ꝙ beatitudo sit bonū vel aliquid aliud. eo. ti. q. 5. 9.

Utꝝ Bonū formalr relationē dicat. q̄li. 3 q. z. 76.

Utꝝ Bonum ⁊ licitum aliquo modo esse possit: qō fꝫ se malū ⁊ illicitū est. quoli. xi. q. 19. i84.

C

Utꝝ Charitas ꝙ aliquem actuꝫ in patria habeat: sustinere rationabiliter possit: ponens voluntatem dilectionis actum solum in patria habere. quoli. 5. q. xi. izz.

Utꝝ Charitas in infi^m augeri possit. q̄li. 7. q. 17. i44.

Utꝝ Causa efficiens ⁊ finalis in creatura sibi inuicem cause existant. quoli. z. q. z. 37.

Utꝝ Causa recipiēdi magis ⁊ minus cui competit sit subiectoꝛuꝫ diuersitas fm speciez: vel separabilitas a subiecto. quoli. z. q. 9. 5i.

Utꝝ Celestia corpoꝛa effectibus necessitatē imponāt: qui hic ab eis causantur: tranſcripta actiōe agētis per liberum arbitrium. de mā celi. q. 9. 5i.

Utꝝ Celum sit compositum ex materia ⁊ forma. quolibeto. 3. q. 10. 8z.

Utꝝ Celum sit causa tantum in fieri: ⁊ nō causa cōseruans in esse. de mā celi. q. 6. 45.

Utꝝ Celi motu cessante naturaliter aliqua actio vel passio in istis iferioꝛib⁹ eē possit. eo. ti. q. 7. 47.

Utꝝ Celi motu cessante oīa naturalia mixta esse desinerent. eo. ti. q. 8. 49.

Utꝝ Confessiones audiēdi si alicui sacerdoti a domino papa potestas cōcessa fuerit sub hac forma. Damus vobis potestatez absoluendi ⁊c̄. an inquantum tales a casibus retentis ab episcopo a iure vel consuetudine absoluere possint. quolibeto. xi. q. z3. i85.

Utꝝ Confessoꝛ scire teneatur de omnib⁹ peccatis: que sibi in confessione dicūtur an venialia vel mortalia sint. quoli. 8. q. z6. i58.

Utꝝ Cognitio: qua de⁹ vt qōdā amandū vel amabile se cognoscit: sit practica. quoli. p̄. q. 3. 7.

Utꝝ Cognitio intuitiua rei cognite nec̄io presentiam requirat. quoli. 4. q. xi. iio.

Utꝝ Conscientia ad intellectum ⁊ voluntatem simul pertineat. quoli. 3. q. 13. 86.

Utꝝ Conuersione alicuius animalis in christi corpus facta: adhuc sensitiue potēcie remanere possent quoli. 8. q. 6. i50.

Utꝝ Corpus christi mortuuꝫ: ⁊ corpus alterius homi/

nis mortuum statim post mortem ante vlterio rem resolutionem sint corpora mortua vniuo ce.quolibeto.xi.q.5. 180.
Utr Corpus christi: q̄ ab igne comburi non potuerit sit inconueniens ſm fidē.quoli.xi.q.6. 181.
Utr Corpus idē virtute diuina localiter in diuersis locis esse possit: z per se z sine alterius cōuersio sione in ipsum.quoli.9.q.13. 183.
Utr Corpus christi ex pane ex spelta facto confici pos sit.quolibeto.xi.q.15. 183.
Utr Creatura ab eterno eē potuerit.q̄li.6.q.10. 134.
Utr Creatura aliquod esse ab eterno habuerit. quoli bcto.7.q.10. 140.
Utr Creature eē semp sit in fieri.quoli.8.q.7. 150.
Utr Creatura possit appetere nō eē.q̄li.8.q.8. 150.
Utr Curatus religiosus si ab abbate suo reuocet epis copo contradicente curam dimittere teneatur: z ad abbatem redire.quoli.8.q.28. 158.

D

Utr Decimas carius vendere ppter solutio nis dilationem licitū sit. quo libeto.10.q.7. 181.
Utr Dependens aliquid ab alio sicut a causa finali ne cessario ab alio sicut a causa efficiente depen deat.quolibeto.1.q.8. 15.
Utr Deus si de nature necessitate ageret: omnia etiā de necessitate euenirent.quoli.2.q.4. 40.
Utr Dei de quidditate vie statu manente quispiā co gnitionē expressā hīe possit.quoli.2.q.5. 41.
Utr Deus simul possit charitatem infundere.z eaz in tendere.quolibeto.2.q.6. 43.
Utr Deo itelligere z dicere idē sit.quoli.2.q.8. 47.
Utr Deus supposito q̄ infinite virtutis sit effectū infi nitum in actu facere possit.quoli.5.q.4. 117.
Utr Deus a nobis intelligi possit.quoli.6.q.3. 130.
Utr Deus in infinitum creaturaz nobiliorē quacūq̄ data producere possit.quoll.7.q.2. 136.
Utr Deus corpus in spiritum vel econtra conuertere possit.quoli.7.q.3. 137.
Utr Deus ad creaturam referatur:quoniaz ipsa crea tura ad ipz refertur: vel eō.quoli.7.q.4. 137.
Utr Deus creādi potētiaz creature cōmunicare pos sit.quoli.8.q.2. 148.
Utr Deus in rebus iam factis aliquid influat.de eter nitate mun.q.6. 32.
Utr Deo tres vnitates vel identitates tantuz insint. de rela.q.4. 63.
Utr Diffō solā formā dicat.de vni.forma.q.10. 76.
Utr Distinctio realis in diuinis esse dicatur. quolibe to.7.q.1. 136.
Utr Distinctum esse ab omni alio: quod consequitur vnum:quod cum ente conuertitur:a re auferri vel tolli possit:re ipsa manēte.q̄li.4.q.2. 88.

E

Utr Effectus sue cause cōditionem sequatur. quoli.10.q.8. 174.
Utr Entis diuisio in actum z potentiam sit diuisio in plura re.quoli.3.q.5. 73.
Utr Entis in omnem rationem intellectus ferri pos sit.quolibe.9.q.9. 165.
Utr Esse z essentia in creaturis realiter differāt. quo libeto.7.q.8. 139.
Utr Esse duo in xpo esse dicanť.quoli.8.q.5. 149.
Utr Esse priusq̄ essentia creeť.quoli.xi.q.2. 180.
Utr Esse ipsuz quod actus essentie est sit in genere ac cidentis.de vnitate forma.q.8. 75.
Utr Essentia sit terminus formalis generationis di uine.quolibeto.4.q.8. 102.
Utr Essentia esse reale extra deum habeat:anteq̄ ha beat esse existentie.quoli.xi.q.1. 179.
Utr Essentia gnāt i dīnis sit ppō vā.de relā.q.5. 69.
Utr Examinati z approbati a certis personis haben tib⁹ ex priuilegio ptātē:post talē approbationē de beāt ab ordinarys recipi ad pdicāduz:si doceāt se sic examinatos.quoli.xi.q.22. 184.
Utr Excommunicatio maior sit peccatum mortale. quolibeto.8.q.18. 155.
Utr Excōmunicatione in minori existens absoluere possit.quolibeto.8.q.21. 156.
Utr Excōmunicatus maiori excōmunicatione se di uinis imiscēs mortalr peccet.q̄li.8.q.17. 154.
Utr Excōmunicatus minori excōmunicatione ad sa cramenti cōmunionez accedens non absolutus mortaliter peccet.quoli.8.q.25. 158.

F

Utr Facere z conseruare vel fieri z conseruari sint idem.de eter.mun.q.1. 24.
Utr Fidei repugnet aliq̄d pplexū esse creatuz ponere z cū eo esse necessariuz.quoli.1.q.10. 22.
Utr Fides eadem que est in via remaneat in patria. quoli. .q.15. 63.
Utr Filr⁹ fore fcā prīs soluere teneať.q̄li.10.q.21. 177
Utr Finis ois correspōdens agēti sit aliqd acqsitum per agētis actionē.quoli.2.q.1. 31.
Utr Forma aliqua substantialis in corpore xpi mor tuo fuerit.quoli.6.q.9. 133.
Utr Forme nāles nihil sint.de vni.for.q.1. 71.
Utr Forma sit aliquid compositum vel actus sim plex.eo.titu.q.2. 71.
Utr Formarum omniuz in materia icboationes pre existant.eo.titu.q.3. 72.
Utr Forme per generationem de materie potentia educantur: vel sint per creationem a datore for marum.eo.ti.q.4. 73.
Utr Forma aliq̄ nālis simplex sit.eo.ti.q.5. 73.
Utr Forma omnis nālis sit hoc aliquid z per se subsi stens.eo.titu.q.6. 74.
Utr Forma sit suū cē.eo.ti.q.7. 74.
Utr Forme effectus sit ipz eē.eo.ti.q.9. 75.
Utr Forma predicari possit de eo cuius est forma.eo. titu.q.11. 76.
Utr Formaz pluralitate supposita pdicatio superio ris de inferiori saluari possit.eo.ti.q.12. 77.
Utr Forma vna z eadē diuersaz operationū pncipiū esse possit.eo.ti.q.13. 77.
Utr Forme vnitate supposita oē corpus nēcio icorru ptibile sit.eo.ti.q 14. 78.
Utr Forme eltoz: z p ois elemēta ipsa actu i mixto maneant.eo.ti.q.15. 78.
Utr Forma substantialis materie prime immediate vniatur.eo.ti.q.16. 80.
Utr Formis eltoz i mixto cōrupti aliq̄ q̄litates eedē nūero ignāto remanere possint.eo.ti.q.17. 83.
Utr Forme plures subales in vno z eodem supposito nēcio sint.eo.ti.q.18. 83.
Utr Formalitates aliq̄ realr distincte ex nā rei pter distinctionem vnius relonis ab alia in diuinis esse dicanť.quoli.p.q.2. 5.
Utr Fornicatio simplex sit peccatum mortale.quoli beto.7.q.23. 147.

S

Utr **Gñatione** in oi physica fiat resolo vsq; ad mãz pmã. q̃li. 4. q. 10. 109

Utr Gradibus in essentialibus creaturarũ essentialẽ ordinem habentibus sit possibilis processus in infinitum. quoli. xi. qõne. xi. 182.

H

Utr **Habitus** distinctionẽ ad actus faciat. quolibeto primo. q. 13. 28.

Utr Habitus idem actum beatificum ꝛ meritorium elicere possit. quolibeto primo. q. 13. 29.

Utr Habitus vel dispositio nihil faciant ad substantiam: vel ad modum actus. quoli. 3. q. 7. 77.

Utr Habitu eodem in specie deum ꝛ proximum diligamus. quolibeto. 5. q. 12. 123.

Utr Habitum infusum fidei informi in volũtate correspondentẽ ponere oporteat. quoli. 5. q. 13. 123.

Utr Habitus aliquis ex actibus generet̃: in gb⁹ theologia practica: siue prudẽtia theologica dirigit. quolibeto. 5. qõne. 15. 124.

Utr Habitus virtuosus ex actibus acquirat̃: in gbus theologia practica: siue prudẽtia theologica dirigit. quoli. 5. qõne. 16. 125.

Utr Habitus ex actibus acquisitus: in quibus theologica practica dirigit supnãlis sit. q̃li. 5. q. 17. 127.

Utr Habitus idem sint fides p dilectionẽ operans: ꝛ theologia practica. quoli. 5. q. 18. 127.

Utr Habitus aliquis ex theologia practica in intellectu generetur. quoli. 5. q. 19. 128.

Utr Habitus aliquem gradu3 in actu faciat quantũ ad actus subsistentiam qui actũ supernaturaliter subleuet: seu ad aliquẽ supernaturalitatem quolibeto. 5. qõne. 20. 129.

Utr Habitus in appetitu ex actib⁹ acq̃situs: in gb⁹ practica theologia dirigit moral̃ sit. q̃li. 5. q. 21. 129.

Utr Habit⁹ fidei ad salutẽ nec̃ar⁹ sit. q̃li. 9. q. 4. 160.

Utr Homo sui actus dominus sit. quoli. 10. q. 9. 175.

Utr Horas canonicas dicens: ꝛ nõ ex corde ad eas intendens: sed alia cogitãs mortaliter peccet. quolibeto. 8. qõne. 24. 157.

I

Utr **Identitas** qua eẽntia diuina sibi ipsi eadem est: ꝛ idẽtitas: q̃ psona ẽ eadẽ sibi ipsi sint vna idẽtitas. q̃li. 4. q. 6. 93.

Utr Identitas conuertibilis: ꝛ identitas icõuertibilis diuersi modi ex natura rei in diuinis sint. quolibeto. 4. qõne. 7. 95.

Utr Impius iniuste pesse possit. q̃li. 3. qõne. 14. 87.

Utr Intellectus ꝛ volũtatis distinctio tolleret̃ obꝫ formali distinctione remota. quoli. p̃. q. 12. 26.

Utr Intellectui nostro prio occurrat subꝫ q̃ accidẽs. quolibeto. 3. qõne. 12. 84.

Utr Intellectus ꝛ voluntatis distinctio in diuinis personarũ emanationẽ presupponat. q̃li. 5. q. 3. 115.

Utr Intellectus posito q⁹ separet̃ aliquẽ actũ habere possit. quoli. 5. qõne. 8. 120.

Utr Intellectus creatus plura vt plura itelligere possit. quolibeto. 7. qõne. 16. 142.

Utr Intelligere in angelo ꝛ in homine eiusdez rationis sit. quolibeto. 5. qõne. 5. 119.

Utr Iurare sine periculo possit habens libras centuz legittime: ꝛ centũ libras de vsura: se nõ habere nisi tñ centum libras propter hoc q⁹ pecunia vsuraria in ipsi⁹ dñiuz nõ trãsit. q̃li. xi. q. 28. 186.

Utr Iustitie mediũ sit mediũ rei vel sit ratiõis ꝛ quo ad nos. quolibeto. 8. questione. 13. 153.

L

Utr **Lumen** nãle ꝛ supnãle suppositoq⁹ realiter differrãt ad vni⁹ subti formal̃ oñsionẽ ꝛcurrere possint. quoli. 5. q. 9. 121.

Utr Lumen habeat esse reale seu intentionale in medio. quolibeto. 7. qõne. 18. 144.

Utr Lumina duo differentia in eadem parte medy esse possint. quolibeto. 7. qõne. 19. 145.

Utr Lumẽ de medy potẽtia educat̃. q̃li. 7. q. 20. 145.

M

Utr **Magister** in theologia questiones curiosas tractãs: ꝛ vtiles dimittens mortaliter peccet. quoli. 2. qone. 16. 65.

Utr Magister in theologia ꝛclusionẽ: cuius cognitio necessaria est ad salutẽ: litigiosaz ꝛ scandalum inducentẽ reputare debeat. quoli. xi. q. 21. 184.

Utr Materia p q̃ntitatẽ diuisibilis sit. q̃li. p̃. q. 15. 30.

Utr Mã quãtitatis rõ receptiua sit. q̃li. 2. q 10. 52.

Utr Materia indiuiduationis principiuz esse dicat̃. quolibeto. 3. qõne. 9. 80.

Utr Materiã esse sine forma deus facere possit. quolibeto. 6. qõne p̃ma. 129.

Utr Materie dimensio alia sit a quantitatis dimensione. quolibeto. 8. qõne. 10. 152.

Utr Materia indiuiduationis principium sit. quolibeto. 8. qõne. xi. 152.

Utr Materie sit ponere rationes seminales. de materia celi. qõne. 2. 35.

Utr Materia omnia superioza ꝛ inferioza corpora comunicent. eodẽ titu. qõne. 3. 38.

Utr Medium inter idem quod cum ente conuertiꝫ ꝛ diuersum dare sit. quoli. 4. q. 3. 89.

Utr Miscibilia quantuz ad suas formas substantiales in mixto sint. quoli. 7. q. 21. 145

Utr Mobile pmũ ꝛ eius motũ habilius sit de nouo incepisse q̃ fuisse ab eterno. quoli. 3. q. 21. 83.

Utr Moueat q⁹ aliqd idem seipsum: vel vtruz idem possit esse mouẽs ꝛ motũ ipole sit. de vbo. q. 1. 13.

Utr Mori aliqs possit sine charitate absq; hoc q⁹ dãnaret̃. quolibeto. 2. qõne. 17. 66.

Utr Mulier in prima rerũ pductione fieri debuerit. quolibeto. xi. qõne. 17. 183.

Utr Mũdũ fuisse ab eterno ponere sit: si quis ponat creaturã ab eterno fuisse q̃tũ ad cẽ gdditatiuũ fm qõ in predicamẽto est. quoli. xi. q. x. 182.

Utr Mundũ extra istũ deus aliã terrã ciusdẽ spẽi cũ terra huius mũdi facere possit. quoli. xi. q. 14. 183.

N

Utr **Natura** ꝛ suppositũ in creaturis idẽ sint. quoli. 3. qõne. 6. 75.

Utr Natura diuina ex nã rei sine intellectus opatiõe plurium representatiua sit. quoli. 5. q. p̃ma. 113.

Utr Natura angelica ex mã ꝛ forma composita sit. quolibeto. xi. q. 3. 180.

Utr Nomẽ aliqõ vnũ vniuocũ cõmune absoluto ꝛ relato in diuinis esse possit. quoli. 2. q. 7. 43.

Utr Notitia creaturarũ in patre verbi productiones fm rõnẽ intelligendi precedat. quoli. p̃. q. 7. 43.

Utr Numerus formã absolutã dicat. q̃li. 2. q. xi. 55.

O

Utr **Originali** in pctõ gliosa virgo concepta fuerit. quoli. 4. q. 15. 13.

Et vtrũ fuerit sanctificata in instanti infusiõis anime sue. quolibeto. 7. qõne. 22. 146.

Utr Originale peccatum culpe rõnem habeat.quoli/beto.4.q.14. iiz.

P

Utr **Panis** dimẽsiones in corpore xpi dimẽ/siões cõuerti possint.q̃li.7.q.6.138.
Utr Paternitas in diuinis plurificari possit.quolibe/to.3.q.4. 73.
Utr Paternitas sit pncipiũ gñandi.quoli.6.q.5. 131.
Utr Peccet magis qui filiam spũalẽ cognoscit q̃ car nalem.quolibeto.8.q.29. 158
Utr Peccatũ omissionis aliquo in actu consistat.quo libeto.7.q.25. 147.
Utr Peccato in mortali existens diu peccatum vita re possit.quolibeto.8.q.20. 155.
Utr Personarum diuinarũ pluralitate posita ꝑm fi/dẽ absq; determinato numero: vtputa: si fides posuisset personas in deo glorioso esse non de/terminando numerum: oẽs quoq; doctores cõ uenissent ad tenendum ternariũ numerũ perso narum: quemadmodũ etiam nunc tenent.quo libeto primo.q.5. 10.
Utrũ Persona producẽs in diuinis persona producta prior realiter sit.quolibeto primo.q.6. 11.
Utr Predicamento ad distinctionẽ aliquid faciat intellectus possibilis operatio.quoli.p̃.q.9. 18.
Utr Prelatus ecclesiasticus: cuius baluus ducũ in propria cura recepit: ipso tamẽ sciente: ꝛ nõ ipe/diente: cũ tamẽ possit: irregularitatẽ incurrat: si mors subsecuta fuerit.quoli.8.q.27. 158.
Utr Propositiones puta. homo est animal: ꝛ consimi les: ab eterno vere sint.quoli.7.q.25. 14.

Q

Utr **Qualitas** puta albedo sine quãtitate esse bñe possit.quoli.11.q.29. 186.
Utr Quidditatem aliquã esse ens primo ꝛ per se possi bile sit.quoli.9.q.prima. 158.

R

Utr **Relatio** diuina finita vel infinita sit. quo/libeto primo.q.4. 9.
Utr Relatio in diuinis sup essentiam fundetur.quo/libeto.4.qõne.5. 92.
Utr Relatiõi actus notiõalis cõueniat.q̃li.5.q.2. 115.
Utr Relatio in diuinis maneat seu in substantiã trã/seat.quolibeto.6.q.4. 130.
Utr Relatio aliqua realis ab eterno inter deum ꝛ p/rimum sit.quolibeto.7.q.5. 138.
Utr Relatio aliquid reale supra fundamentũ addat cum eo compositionẽ faciẽs.quoli.7.q.15. 143.
Utr Relationes plures reales diuersa fundamenta realiter distincta requirant: sicut requirunt di/stinctos terminos.quolibeto.10.q.prima. 168
Utr Relatio vt relatio personam diuinã constituat quoli.10.q.4. 171.
Utr Relatio l diuinis realiter ab ẽntia differrat. de relatio.qõne prima. 53.
Utr Religiosus pro patris subuentione etiã obra pre lati preceptum claustrum exire teneatur.quoli/beto.11.qõne.26. 185.
Utr Religiosus secretum: vel peccatum occultũ pre/lato precipienti reuelare teneat.q̃li.11.q.27.18.
Utr Res esse in genere ab eterno habeat.quolibeto 7.qõne.12. 142.
Utr Restitui ꝑ res ablata debeat.q̃li.8.q.14. 154.
Utr Resurgens aliq̃ humanũ corpus sine quantita te, idẽ numero sit.quolibeto.5.qõne.14. 124.

S

Utr **Sacerdos** ꝑmittens pluribus pro quo libet vnam missam dicere: dicendo tñ vnaꝫ pro omnibus satisfaciat.quo/libeto.10.qõne.13. 178.
Utr Sacerdos quispiã si per aliq̃ nemus trãsire de/beat: ꝛ sint ibi tres latrones: qui hoc sciãt: ꝛ etiaꝫ adinuicem iurent: q̃ in ipso transitu illum sa/cerdotẽ interficient: ꝛ vlterius vnũ illoꝝ latro/nũ peniteat: ꝛ hoc scelus ante factũ illi sacerdo/ti cõfiteatur: sacerdos talis per nemus transire teneaẽ.quolibeto.10.q.15. 178.
Utr Sapientia vnus habitus formaliter sit.quolibe to.9.qõne.5. 162.
Utr Scientia certa ex principijs solum creditis habe ri possit.quolibeto.11.q.18. 184.
Utr Seminare si quispiam inter duos discordiaꝫ ve lit: alter quoꝝ est sacerdos: si talis seminans di/scordiam in confessione: quam illi sacerdoti fa/cit: dixerit sibi illius crimem vt magnũ secretũ cõtra quem sacerdotes cõcitare vult: an magis peccet hoc in confessione dicendo: q̃ si simplici secreto reuelaret.quolibeto.10.q.16. 178.
Utr Sensus virtus moralis eẽ possit.q̃li.10.q.12. 177.
Utr Spes duas equalr a se distantes deus facere pos sit.quoli.6.qõne.2. 130
Utr Species in deo sine genere esse possit.quolibe/to.10.qõne.2. 171.
Utr Spera super planũ posita sine aliquo impellente vel intra vel extra moueri possit.q̃li.8.q.12. 153.
Utr Spera vltima in loco sit: siue habeat eẽ vbi.quo/libeto.10.qõne.7. 173.
Utr Spiritus sanctus per voluntatis modum pluſq̃ filius procedat.quoli.6.q.6. 131.
Utr Spiritus sanctus a filio distinguatur: dato q̃ ab eo nõ ꝓcederet.quoli.6.q.7. 132.
Utr Sponsalia si aliqua cum aliquo contraxit: ꝛ ipse ad longinquas partes vadat: ipsa euꝫ expectare teneaẽ.quolibeto.8.qõne.15. 154.
Utr Sponsalia contrahens cum affine occulta: ei de/bitũ reddere teneatur.quoli.8.qõne.16. 154.
Utr Sube corruptibilis esse tempore mensureẽ.quo/libeto.2.qõne.12. 57.
Utr Substantia per propriam speciem a nobis intel ligatur.quolibeto.5.q.10. 121.
Utr Substantiam sine aliquo accidente deus facere possit.quoli.8.qõne.3. 149.
Utr Substantie due seipsis differentes quacũq; vir/tute fieri possint.quoli.9.q.2. 159.
Utr Substantia a nobis per propriam speciem cogno scatur.quoli.9.qõne.8. 164.
Utr Substantie incorruptibiles de mẽte pñi ab alio effectue sint.de eter.mun.q.4. 28.
Utr Subsistere plura in diuinis sint.de rela.q.3. 61.
Utr Succurrere idigenti proximo i necessitatis casu cõstituto quilibet teneatur.quoli.8.q.30. 158.
Utr Suppositũ filij humanũ supposituꝫ dici debeat. quolibeto.6.qõne.8. 133.
Utr Statuto gñali vel synodi per contrariam cõsue/tudinem derrogari possit.quo.11.q.20. 184.

T

Utr **Transmutatio** omnis naturalis ísto rũ iferioꝝ in causaꝫ celestem reducaẽ.de mã celi.q.5. 43.
Utr Trinitate maior in diuinis aliqua pluralitas sit.

de relationibus.questione secunda. 57.

U

Utr Uerbum formās de re p̄us cognita:verbi formationem in illius rei cognitione proficiat.quolibeto.9.qōne.7. 164.
Utr Uerbum ipsa species intelligibilis sit.de verbo. questione prima. 10.
Utr Uerbum sit ipse actus intelligẽdi.eo.ti.q.z. 10.
Utr Uerbū sit ipsa res intellecta.eo.ti.q.3. 11.
Utr Uerbū sit cogitatio formata:vel conceptus.eo. titulo.qōne.4. 12.
Utr Uerbum a lumine separato nobis causetur.eo. titu.qōne.z. 15.
Utr Uerbi principium formatiuū sit intellectus possibilis.eodē titulo.qōne.3. 16.
Utr Uerbi informatione seu generatione ītellectus agens actiuū principiū sit.eodē titulo.q.4. 16.
Utr Uerbi actio productiua sit omnis opatio intellectus.eo.titulo.qōne prima. 16.
Utr Uerbum nisi de re aliqua formetur ipsa res precipue a nobis intelligi possit.eo.titu.q.z. 17.
Utr Uerbum ad hoc q̄ de re formeť rem preintelligere oporteat.eo.ti.qōne.3. 17.
Utr Uerbum expresse intellectionis causa sit.eodem titulo.qōne.4. 18.
Utr Uerbum ꝓpter aliquē finē formeť.eo.ti.q.5. 19.
Utr Uerbum simplicium sit: seu de simplicibus formetur.eodem titu.qōne p̄ma. 19.
Utr Uerbum complexoꝝ sit.eo.titu.qōne.z. 20.
Utr Uerbum formetur de re:que presens est intellectui per seipsum in ratione obti.eo.ti.q.3. 20.
Utr Uerbum in visione dei per essentiam formetur. eodem titulo.qōne.4. 20.
Utr Uerbum angelus formet.eo.ti.qōne.5. 21.
Utr Uerbum in diuinis ꝓprie sit.eo.ti.q.p̄ma. 22.
Utr Uerbum idem q̄ ydea sit.eo.ti.qōne.z. 22.
Utr Uerbū eēntiale vel personale sit.eo.ti.q.3. 22.
Utr Uerbum soli filio cōueniat.eo.ti.q.4. 23.
Utr Uerbū relationē ad creaturā dicat.eo.ti.q.5. 23.
Utr Uerbo eodē p̄r se ⁊ creaturā dicat.eo.ti.q.6. 24.
Utr Ueritas ens rationis dicat vel ens reale.quolibeto.3.qōne prima. 67.
Utr Uiatoris intellectus ad deum cognoscendū eleuari possit absq̄ hoc q̄ a sensibilibus extrahať. quolibeto.9.qōne.6. 163.
Utr Uirgo gl'iosa in instāti infusionis anime sue sanctificata fuerit.quolibeto.7.q.zz. 146.
Utr Uirgini gloriose melius fuerit esse matrē q̄ esse virginem.quoli.io.qōne.io. 177.
Utr Uirtus aliqua actiua in natura corpali sit.de materia celi.qōne prima. 33.
Utr Uirtutes a nā nobis insint.de virtu.q.p̄ma. 100.
Utr Uirtutes in nobis exactib⁹ gīcn̄t.eo.ti.q.z. 102.
Utr Uirtus aliqua mozalis infusa sit.eo.ti.q.3. 104.
Utr Uirtutes mozales que circa passiones sunt.puta temperantia ⁊ fortitudo:sint in appetitu sensitiuo sicut in subiecto.eo.ti.qōne.4. 106.
Utr Uirtus humane de rōne sit q̄ sit habitus operatiuus.eodē.ti.qōne.5. 109.
Utr Uirtutes mozales in appetitu sensitiuo sint: seu in voluntate.quoli.4.q.12. 111.
Utr Uirtus perfecta exactibus generari possit:ita q̄ homo se perfecte virtuosum facere possit.quolibeto.4.qōne.13. 111.
Utr Uisio beata in potentia intellectiua:siue in habitu:q̄ lumen glorie dr̄:esse possit.quoli.5.q.7. 120.
Utr Unitas impositionis realr ab vnitate:siue identitate differat:qua dicitur vnū:qō cuz ente cōuertitur.quoli.4.qōne prima. 58.
Utr Uoluntas nobilior potentia q̄z intellectus sit. quolibeto.8.qōne.9. 150.
Utr Uoluntas duas potentias includat vnā passiuaz ⁊ aliā actiuā sicut intellectus.quoli.11.q.16. 183.
Utr Uouens absolute religionis ingressum ⁊ intrās cum eundi proposito sic satisfaciat:q̄ a voto liber sit.quolibeto.11.qōne.24. 185.
Utr Uoto solemni cōtinentie dispensari possit. quolibeto eodem.q.25. 185.
Utr Usuram cōmittat vendens bladū vel vinuz in augusto pro foro:quo valebit circa festū Joannis baptiste.quoli.3.qōne.15. 87.
Utr Uxori elemosynā dare liceat sine mariti consensu.quolibeto.11.qōne.8. 181.

Y

Utr Ydea in deo se habeat in rōne obiecti cogniti:vel in ratione p̄ncipij elicitiui cognitionis.quolibeto.2.qōne.3. 39.
Utr Ydea sit ratio intelligendi creaturam.quolibeto io.qōne.3. 171.
Utr Ydea propria in deo ⁊ distincta respectu singularis sit.quolibeto.11.qōne.9. 182.
Utr Yris si ante diluuiū nō fuit:⁊ in signū diluuij nō futuri data fuit:oportuit virtutes nouas post ipsum diluuium rebus conferri.quoli.p̄.q.16. 30.

Finis

¶ Subtilissima beruei Britonis Theologi eminentissimi ⁊ generalis magistri Almi ordinis ꝓdicatoꝝ vnde cum quolibeta cū nō nullis annotationibus per solertissimū philosophū Marchū Antoniū Zimara sanctipe trinatē in marginibus editis feliciter incipiunt.

A nostro quolibet querebaꝫ vnū cōmune deo ⁊ creaturis itellectualibus. postea querebanꝫ quedā ptinētia ad deuz tm̄: ⁊ q̄dam pertinētia ad creaturā tm̄. Illud cōmune deo ⁊ creaturis in tellectualibus erat. Utrum libertas arbitrij ꝯsistat i eliciēdo actū ⁊ suspēdendo actū: vel tm̄ in eliciēdo. ¶ Et arguitur q̄ non in eliciendo ⁊ suspendendo: qz qō est de rōne liberi arbitrij cōuenit omni habenti liberū arbitriū: sed elicere ⁊ suspendere nō ꝯ omni habenti lib.ar. g̃ ⁊c. Probatio minoris: qz deus ⁊ beati nō possunt suspendere actꝰ quibꝰ ꝯ lib.ar. De deo pz: qz suus actus est sua suba. De beatis: qz nō possunt nō diligere deū.

In contrariū est: qz si libertas liberi arbitrij ꝯsisteret in eliciendo tm̄: tunc conueniret omni ei cui conueniret elicere actū: sz ℔ est falsuz: qz cōuenit bntis ⁊ inaiatis. s. elicere actꝰ. g̃ ⁊c.

Ad euidentiam istius qōnis intendo tria ꝑncipaliꝫ facere. ꝑ oñdam quō lib.ar. se habet in nobis. scdo quō in deo. ⁊ tertio ad questionem dicendū.

Quantum ad ꝑmū itēdo facere duo ꝑncipaliꝫ. ꝑ intendo oñdere qd ipoꝛtat lib.ar. g̃tū ad ℔ in quo oēs ꝯueniūt. ¶ Scdo ingrere qd sit illud ꝑncipiū in nobis cui talia ꝯueniūt: vtrū. s. itellectꝰ vel volūtas vel aliqd aliud. ¶ Quātū ad ꝑmꝫ sciendū q̄ lib.ar. vocaꝫ illud ꝑ qō habemus dñiū nr̄oꝝ actuū nō sicut cōiter agēs dr̄ oñari in passo: sed ꝑ ℔ q̄ in potestate bntis tale ꝑnᵐ est agere vel non agere hoc vel illud. ¶ Et vt meliꝰ possint colligi ꝯditiones talis ꝑncipij pōt sic describi. q̄ lib.ar. est ꝑnᵐ quo possumus actiue per se ꝑ ⁊ imediate in aliquē actū vl̄ in eius oppoᵐ ℑrie vel ℑditorie circa idem subm: ⁊ pro eodez nunc ⁊ diuisim. ¶ Dico aūt ꝑnᵐ quo possumus: qz lib.ar. ponit ꝑnᵐ ali quoꝝ nr̄oꝝ actuū. ¶ Dico aūt actiue: qz ꝑnᵐ passiuū in eo q̄ passiuū non includit ꝑ se in lib.ar. ita q̄ nec ꝑncipiū passiuū ꝑ se solū est lib.ar. nec cū alio icludit i li.ar. ¶ Primū pz: qz solū ꝑnᵐ passiuū si eēt lib.ar. tunc passiuū in eo q̄ passiuū posset exire in actū ꝑ se nullo agente: sed ℔ est impoſe. g̃ ⁊c. ¶ zᵐ pz dupliꝫ. ꝑ: qz si ꝑ ꝑncipiū passiuuz ꝑsente actiuo haberemus in potestate nr̄a nr̄m actū tūc actiuo determinato ad agēdū posset passiuū sufficiēter dispositū nō reduci i actū. ℔ ē flm. g̃ ⁊c. ¶ Scdo qz si ꝑ ꝑnᵐ passiuuz haberemus in ptāte nr̄a actū nr̄m ꝑsente actiuo: aut ℔ eēt: qz ꝑnᵐ passiuū haberet in ptāte sua determinare agēs ad agere vel nō agere: vel seipz ad pati vl̄ nō pati: sz neutrū istoꝝ pōt eē: qz sic determinare agēs ad agēdū ipoꝛtat agere: sic ēt determinare ad pati: sz passiuo in eo q̄ passiuū nō cōpetit agere. g̃ ⁊c. ¶ Ex ℔ sequit vnū coꝛlm. s. q̄ nō est de rō ne lib.ar. q̄ sit aliq̄ poᵗ quę moueat seipsam: qz illud qō cōsistit in solo agere ꝑ se loquendo nō requirit ꝑnᵐ cui cōpetat mouere ⁊ moueri: sz poᵗ mouēs seipsaz est ꝑnᵐ cui cōpetit mouere ⁊ moueri. g̃ ⁊c. ¶ Dico aūt ꝑ se: qz si aliqō ꝑnᵐ actiuū hns dñium sui actꝰ nō posset cāre aliquos actꝰ nisi illos qui eēnt nati recipi in eadē poᵗ: sicut gdā ponūt de volūtate: qō tm̄ nō credo itelligibile: tūc ꝯueniret lib.ar. ꝑ accidēs mouere seipm̄: qz lib.ar. eēt illa poᵗ que moueret seipaz: sz nō ꝯueniret sibi ꝑ se in eo q̄ lib.ar. qz tota libertas sua ꝯsisteret in ipsa actiuitate nō in passiuitate. ¶ Dico ꝑ ad dr̄iaz quozūdā actuuz: q̄ sunt in potestate nr̄a ꝑ quos possumus in alios actꝰ: qui medibus illis sunt in ptāte nr̄a: sic mouere baculū vl̄ aliqd tale habemus in ptāte nr̄a medibus alys actibꝰ. Nullus aūt actꝰ exns in ptāte nr̄a est lib.ar. qz ꝑ lib.ar. itelligimus illud ꝑnᵐ ꝑ qō habemꝰ dñiuz oiuz nr̄oꝝ actuū qui sunt in ptāte nr̄a. ¶ Dico aūt imediate ad dr̄iaz aliquoꝝ ꝑncipioꝝ remotoꝝ. s. oboꝝ: ꝑ que sic ꝑ causas remotas: vt ifra dicet: habemus dñiuz actuū nr̄oꝝ: ita q̄ ꝑ ista duo ꝑ ⁊ imediate excludūtur actꝰ aliq medibus habemus alios in ptāte nr̄a ⁊ ꝑnᵃ remota sicut sunt oba. ¶ Dico aūt in aliquē actū vl̄ in eius oppoᵐ: qz per ꝑnᵐ necessario determinatū ad altez oppositoꝝ nō habemus dñiuz actuū nr̄oꝝ: nec ꝑ ꝯns tale ꝑnᵐ est lib.ar. ¶ Dico aūt ꝯrarie vel ꝯtradictorie: qz nō solū ꝑ lib.ar. habemus in ptāte nr̄a oppositos actꝰ. puta acceptare vl̄ respuere: sed ēt in ptāte nr̄a est exercere actū vel cessare abactu: ⁊ hoc exprimur in nobis: qz in ptāte nr̄a est cessare ab actu volendi: ⁊ ab actu ēt ꝯsiderandi aliqd oblatū: tm̄ nō credo q̄ necessario actꝰ sit in ptāte nr̄a nisi mediante aliq̄ actu ꝑ quē habemus dñiuz sup negationez actꝰ: qz aliud est nō exire in actū: ⁊ hre causalitatē superuē exire i actū: qz nulla res bz cālitatē positiuā actualē sup aliqō affirmatū vel negatū nisi aliqd agendo: sz hre dñiuz sup nō exire in actꝰ ponit cālitatē actualē sup illud nō exire in actū. g̃ ⁊c. ¶ Dico aūt circa idē subm: ad dr̄iaz agēcie nālis eguoci: qō ꝑ vnū ꝑnᵐ pōt in diuersis subis cāre oppositos effectus: sicut ꝑ eūdē calorē pōt sol ꝯstringere lutū ⁊ dissoluere glaciē. Dico autē in eodem nūc ⁊ diuisiz nō referēdo ad diuersa nūc: sz referēdo opposita ad idē nūc: diuisim tm̄. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū q̄ opposita cōuenire alicui diuisim duplr pōt intelligi. ¶ Uno mō referendo diuersa illa opposita ad diuersa nunc: vt si dicamus q̄ iste pōt ambulare ⁊ sedere diuisiz. s. i diuersis nūc: ⁊ sic opposita posse ineē in eodē diuisim est cōiter notū: alio mō pōt intelligi referendo opposita ad idē nūc: que quidē diuisio sic itelligēda est q̄ sz duo opposita ꝑ eodez nūc ꝯiunctim nō possint sit ineē eidē: diuisim tm̄ accipiendo ei qō est sub vno oppoſt toꝝ posset aliud oppositū ineē ꝑ eodē nūc: auferendo illud aliud oppositū cuius ablatio nō est impoſis: cū ꝯtingenter insit. Oꝛ aūt ei qō est sub aliq̄ oppositoꝝ alteruz oppositū ꝑ eodez nūc possit ineſſe diuisim: ⁊ ablato illo g̃tū ad ea que insunt ꝯtingēter. v. g. q̄ ambulās ꝑ nunc ꝑ q̄ ambulat possit non ambulare: ⁊ hoc diuisim mō q̄ dictū est: ꝑbaꝫ sic. Quia si nō pōt nō ambulare: aut hoc est: qz non ambulare repugnat subo ſm se: aut qz repugnat subo ꝯiuncto tali actui: ꝑmū nō pōt eē: qz tūc nūq̄ posset ineē subo ꝑ aliq̄ nunc: si repugnat sibi ſm se. nec scdo mō: qz si ponaꝫ q̄ ꝯtingēter ambulat oppositū eiꝰ qō ꝯtingēter ineſt: est poſe ineē. Si dicas q̄ tūc nō ꝯtingenter ambulat: ꝯtra: qz si tunc necessario ambulat aut bz istā necessitatē a se vel ab alio: si a se nunq̄ posset nō ambulare: si ab alio quero de illo alio aut est determinatū ad causandū necessario: aut nō. si nō. g̃ ꝯtingenter causat: ⁊ illō ꝯtingēter mouet: si necessario est determi-

Quid est libertas arbitrij

Oppositi diuisim alicui cōuenire dupliciter pōt intelligi.

natū ad ℔ causandū aut a se aut ab alio:ꝛ si a se nūq̄ po
terit nō cāre:si ab alio idē queret de illo:ꝛ sic vel opor
tet ꝓcedere in infinitū:vel ops deuenire ad aliq̄ ꝑmū
q̄ bēat istā necessitatem a seipso:ꝛ hypotesi stante oia
de necessitate eueniēt ex illo:ꝛ sic nihil erit ꝓtingēs:qđ
est ipole.ꝛ ℔ sufficiat de illo.

Scōm ꝑncipale.

Quantū ad scōm ꝑncipale ꝑ intēdo ponere posi
tionē aliquor:quā non credo verā:scōo
ponā verā.Ctū ad ꝑmꝑ ponā opinionē eor cū suis mo
tiuis.scōo arguā contra eā.tertio rñdebo rōnibus cor.
¶ Quātū ad ꝑm sciēdū q̄ gdā dicūt q̄ istud ꝑnm.s.lim.
ar.est ipsa nuda poa volūtatis:sz illi qui sunt de positiōe
ista,differūt:nā quidā eor dicūt q̄ volūtas ad suū actū
nō mouet ab obo:sz tm̄ a seipsa:alij vo dicūt q̄ volūtas
mouet ab obo ꝛ a seipsa:tm̄ tota libertas est ex pte volū
tatis:ꝛ vt dicūt obm q̄tū est ex pte sua nāli necessitate
mouet:sz volūtas que sic mouet cū obo ꝛ ei coopat libe
re mouet:ita q̄ in ptāte sua est cooperiilli obo vel non
cooperi:ꝛ rō tota libertatis illiusact ad quē mouet obm
ꝛ volūtas est ex pte volūtatis. Cr aūt voluntas sit tale
ꝑnm ꝓbant sic:qr illa poa cuius act eliciti sunt illi actus
qui sunt ꝑ in ptāte nra:est limar.sz volūtas est hꝺ.g̃ ꝛc.
maiorē ꝓbant:qr limar.est q̄ est ꝑnm illor actuū g sunt
ꝑmo in ptāte nra.g̃ ꝛc.Minorē ꝓbant:qr act g sunt ꝑ
mo in ptāte nra aut sunt act intellectus p̄cedētes oēm
actū volūtatis aut sunt act volūtatis eliciti:aut sūt act
impatia volūtate.ꝑmi act nō possunt eē in ptāte nra:ꝛ
℔ ꝓbant duplici rōne:ꝑmo sic qr act aut mot:g mere
est nālis nō pōt eē in ptāte mouētis.hoc ꝓbant illi qui
ponūt voluntatē a nullo moueri nisi a seipsa:qr act poc
passiue nō sunt in ptāte nra saltē p illā poam passiuā:sed
intellectus est poa passiua.g̃ ꝛc.nec ēt illi actus g sunt a
volūtate impati sunt ꝑmo in ptāte nra:ꝛ ℔ ꝓbant sic:qr
illi act qui de necessitate sequunt alios act non sunt ꝑ
in ptāte nra:sz act a volūtate impati sunt hi.g̃ ꝛc.Ma
iorē ꝓbāt:qr illud qđ de necessitate sequit ad aliū actus
nō est in ptāte nra:nisi act ad quē sequit de necessitate
sit in ptāte nra.ꝛ p ons ante talē actū ops ponere aliꝰ
actū qui ꝑius sit in ptāte nra q̄ talis act.minor ps 9o
methaphisice vbi dicit phs q̄ volēs ꝛ potēs necessario
opat.g̃ relinquit q̄ act qui sunt in ptāte nra sunt actus
eliciti ipsius volūtatis.ꝛ ista fuit mior ꝑncipalis rōnis.
ꝛ p ons sequit ꝛcl'o ꝑncipalis. ¶ Mō intendo arguere
ꝛtra istā positionē.ista positio ponit tria:pm ē q̄ sola nu
da poa volūtatis est lib.ar.scōo q̄ act qui ꝑmo sunt in
ptāte nra sunt act eliciti a volūtate.zm est q̄ voluntas
mouet seipsaz:ꝛ ℔ vlipsi dicūt exꝑsse vel ℔ segt ex duo
bus p̄cedētib:nā si act volūtatis eliciti sunt act qui ꝑ
sunt in ptāte nra ꝛ volūtas sit lib.ar.illi act erūt a volū
tate effectiue.ꝛ constat q̄ sunt in volūtate subiue.g̃ ꝛc.

Vide.cō.10o.

Qꝫ liberum arbitriū non sit nuda volūtatis poa.

¶ Cōtra ꝑmū istor intēdo arguere duplici rōne.ꝑa su
mit ex ℔ q̄ lib.ar.est facultas volūtatis ꝛ rōnis.ꝛ ꝑmo
arguo ꝛtra illos q̄ ponūt q̄ voluntas nō mouet a bono
cognito aliq̄ mō nec a cognitione boni:qr illō qđ attri
buit illi soli poc:que cognitionē nō hꝫ nec hre pōt nō in
cludit facultatē rōnis fm se:sz fm illos lib.ar.attribuit
solū tali poc.g̃ ꝛc.Maior ps:qr illud qđ icludit ꝑ se fa
cultatē rōnis necessario icludit intellectū vel actū eius
sz illa poa solū ꝑ se accepta q̄ nō hꝫ cognitionē nec habe
re pōt neutrū illor icludūt.g̃ ꝛc.Minor ps:qr volūtas
cui soli attribuerūt eē li.ar.nullā cognitionē hꝫ nec hre
pōt. ¶ Sz forte dicet ad ℔ q̄ imo regrit act intelligē
di quo oñdit volūtati bonū:in qđ hꝫ tēdere:ꝛ sic regri
tur ad lib.ar.act intellectus.Sz illud nihil est:qr oñde
re illi q̄ nullius oñsionis est capax nihil facit ad agēdū
vel nō agendū:sz nullā cognitionē hns vel hre potens
sicut est volūtas nō est capax alicui oñsionis sicut nec
lapis.g̃ facere volūtati oñsionē est nihil facere.ergo ꝛc.
Sed forte dicet ad ℔ q̄ licz volūtas nō cognoscat que
elicit actū volēdi:tñ ille qui vult.s.homo itelligit:ꝛ isto
sufficit ad ℔ q̄ lib.ar.includat facultatē rōnis. Sz ℔ ni
hil est:qr sicut aliud est albū ambulare ꝛ ambulare per
albedinē:qr ad vnū sufficit q̄ bēat albedinē. Ad aliud
aūt nō sufficit q̄ bēat albedinē:sz regrit q̄ albedo sit
ambulatiōis cā aliq̄ mō.vñ ista est vera:albū ambulat:
sed ista est falsa albū ambulat ꝑ albedinē imo impolis:
ita aliud est ponere q̄ intelligēs velit.ꝛ q̄ velit ꝑ intel
lectionē. Ad ℔ ārq̄ vificet ista.itelligēs vult.sufficeret
q̄ volēs hret actū intelligēdi:sz ad ℔ q̄ ista verificet.
ūtelligens vult ꝑ intellectionem. nō sufficit q̄ volens
bēat itellectionē:sz vlterius regrit q̄ intellectio sit cā
volēdi:sz fm istos nullo mō pōt saluari q̄ intellectio sit
cā volēdi:et sicut cā sine qua nō:qr ꝓbatū est q̄ illa oñ
sio quā ponūt est vnū nihil:ꝛ sic ps q̄ sz istos limar.nō
est ꝑ se facultas intellectus ꝛ rōnis:ꝛ sequit fm eos q̄
bō in actu lib.ar.nō mouet se in aliquo ꝑ directionē rō
nis:qđ est valde absurdū. ¶ Cōtra aūt alios qui ponūt
volūtatē moueri a se ꝛ ab obiecto:sic arguo: qr illud in
qđ actus liber vt liber est nō hꝫ reduci nō includit ꝑ se
in lib.ar.sz fm istos actus liber vt liber non reducit ad
cognitionē nec in bonū cognitū.g̃ lib.ar.nō includit per
se cognitionē nec ꝑ ons est facultas volūtatis ꝛ rōnis:
maior ps:qr lib.ar.est ꝑnm act liberi vt liber est.mino
rē cōcedūt ipsi:qr ponūt totā libertatē eē ex pte volūta
tis coopantis obo ꝛ nihil ex pte obi:ꝛ sic ps prima via.
¶ Scōa via sumit ex ℔ q̄ nō ponunt actus in ptāte
nra nisi actus deliberati:ꝛ arguo sic:non possumus hre
dñiuz act ꝑ volūtatē nisi mediāte deliberatione:nec ꝑ
ons volūtas hꝫ dñium sui act nisi mediāte deliberatio
ne:aut g̃ mediāte deliberatione elicita vel impata.non
elicita:qr deliberare nō est actus elicit a volūtate:sed a
rōne.g̃ mediāte deliberatione impata:sz volūtas nihil
pōt impare nisi mediāte actu elicito aliq̄.ergo volūtas
nō hꝫ dñiuz sui act nisi mediante aliquo actu impante
deliberationē:sz volūtas cū tali actu impante nō dicit
nudā poam voluntatis.g̃ ꝛc. Si dicat ad ℔ q̄ ꝛz p̄cedat
deliberatio:tñ libertas arbitrij nō ons istit in deliberatio
ne:sed in ℔ q̄ in deliberatione cōpleta pōt volūtas ac
ceptare vel nō acceptare illud qđ deliberatū est. ¶ Cō
tra ℔ arguitur duplr.ꝑmo qr aut deliberatio necessario
requirit ad libertatē arbi. aut nō.si sic.g̃ sola voluntas
nō sufficit ad libertatē ar.vt oñsum est:si non.g̃ penitus
actus nō deliberati sunt plene in ptāte nra:ꝛ ꝑ ons ple
ne nobis imputabiles: qđ est falsum ꝛ erroncū.ergo ꝛc.
¶ Scōo arguit sic:qr ꝛclusio ꝑ deliberationē q̄ aliqđ
est ꝑ nūc oīno eligēdū si ptāte hypoth volūtas ꝑ nūc nō
pōt nō eligere:sequit q̄ ista electio nō fuit in ptāte nra
per ℔ q̄ volūtas cōpleta deliberatione potuit eligere
vel nō eligere.sed ꝑ ℔ q̄ potuimus a ꝓncipio delibera
re:ꝛ de ℔ ꝛ de eius oppolito. ¶ Si aūt ponat q̄ volū
tas possit nō eligere:aut ℔ est respuendo vel nō exeun
do in aliquē actū:ꝑmū nō pōt esse.qr tūc exiret volūtas
in actū sine obo:qr tūc illud nō ꝓponit eirespuēdū:nec
zm pōt esse qr volūtas nō hꝫ dñiuz sui actus sup nō exi
re in actū:nisi mediāte aliquo alio actu:cuius act oport
teret ponere aliqđ obm:illius aūt actus nō pōt poni ali
qđ obm ꝓ tūc qr nihil ꝓponit volūtati vt tunc nisi il
lud cōclusiuz vt eligēdū:ꝛ sic ille actus erit sine obo.qđ
est impole. ¶ Cōtra ēt zm qđ dicit q̄ ꝑmi actus q̄ sunt
in ptāte nra sunt act volūtatis eliciti. ¶ Cōtra.qr illō

Qꝫ ꝑmi act q̄ sūt in ptāte nra nō sī act voluntatis eli cii.

qō est in potestate nostra mediāte deliberatiōe ꝑus p/tinet ad volūtatē. vt imperantē q̄z vt ad elicientez: sed illud qō se bz ad volūtatem vt ad impantē: se babz vt actus iperatus. ergo actus iperatus ꝑus est in ptāte no strā q̄z elicitus. ¶ Itē illō qō est ꝑmo i ptāte nr̄a: vel ē deliberatio. vel eius ꝯ. qz oīa alia sunt in potestate nr̄a mediāte deliberatiōe. sed neutrū istoꝝ est actꝰ volūtatis elicitus. ergo ꝛc̄. ¶ De tertio aūt qō dicūt ꝙ idez ꝛ fm idē mouet ꝛ mouet̄. tot dicta sunt ꝙ vix aliqd noui potest dici: ꝛ q̄uis ipsi reſpōdeāt ad omnia per distōnē qua dñt ꝙ idē potest eē in actu virtuali ꝛ in potētia foz mali: tñ ipsi nō vadūt ad mētez ꝓpi. naz qñ dicit ꝙ mo uens mouet fm qō est in actu. Aristo itelligit de esse in actu formali: non qdem de esse in actu eius. qō dz fieri vel forme fiēde: sed de eē in actu formali per aliquam formā per quā agat. Uñ illa distinctio nō est fm mētē ꝓpi: nec refert vtrū ponaī ꝙ aliqd ꝓ seipz solū moueat seipm vel cū alio: qz semp mouēs inq̄tum mouēs: siue moueat per se: vel cū alio dr̄ esse in actu: ꝛ iō ponere idē mouere: siue per seipm solū: siue cuz alio moueat. ita ꝙ moueat ꝛ moueaī fm idez est semp incōueniēs. ¶ Ad motiua aūt eoruz pōt faciliter rñderi. Ad maiorē ergo qñ dr̄ ꝙ illa potētia: cuius actus eliciti sunt actus ꝙ pri/mo sunt in ptāte nostra est libe. arbitriū. hoc vez esset. si illi actus essent illius potētie vt principij actiui: sed sic actus volūtatis eliciti nō sunt ipsius volūtatis. s. vt ꝑn/cipij actiui: imo plus dico ꝙ nullus actus volūtatis vl intellcūs: quātum ad intellcm̄ poiem est isto mō ab istis potentijs imediate: vt a principio actiuo: sed mediātibꝰ aliquibus actibus istaz potentiaz sumus cā aliozum actuū mō quo ifra declarabiē. ¶ Ad mino. etiā qñ dr̄. ꝙ actus voluntatis eliciti sunt ꝑmo in poa nostra. dico ꝙ nō est. verum. imo actus qui ꝑus est in ptāte nr̄a est deliberatio vel ꝯ deliberationis. Qñ vero dr̄ ꝙ nullus actus intellectus ꝑueniēs oēm actum voluntatis est in potestate nr̄a. Dōm ꝙ vez est. nec etiā aliquis actꝰ vo/luntatis preueniēs deliberationē. est in potestate nr̄a: non trā segtur quin per actus itellcūs ꝛ voluntatis pre/uenientes deliberationē: habeamus dñium nostrozuz actuum: qz illud per qō ꝑmo habemus dominium no/strozū actuuz: nō est in potestate nostra. qz idē eēt cau/sa suiipsius: qō est impossibile. Et quādo dr̄ ꝙ per itelle ctum nō habemus dñiuz nostroꝝ actuū: qz est passiuꝰ. dico ꝙ vez est: sed ex hoc nō segtur. ꝙ per aliquos actꝰ intellectus: vna cum actu volūtatis nō possumus ha/bere dñium nostrozum actuuz: qz bz poc de se sint passi/ue: actus tamē ea possunt esse actiui respectu aliozuz: ꝛ quādo vlterius dicīt: ꝙ actus volūtatis iperati: non possunt esse ꝑmo in potestate nostra. dico ꝙ imo. qz de/liberatio ꝛ eius ꝯ sunt actus imperati voluntatis: ꝛ isti sunt ꝑmo in potestate nr̄a. Et quādo dr̄ ꝙ actus impe/rati a volūtate de necessitate sequūtur ad actum elici/tum. Dōm ꝙ bꝫ habz veritatē de actu impato respectu particularis eligibilis: vt qñ aliquis cōpleta electione eligit ambulare vel comedere: nō aūt est verum de ꝯ/ne particulari: respectu actus eligēdi eē deliberādum: imo electione illa eligīt expectari diligentē inquisitio/nez: per qō habeī via indms ꝛ contingens ad diuersas ꝯnes. Et sic patet. ꝙ motiua eoruz non valent.

Incōueniēs ꝯ pōnem ſſoz. vide in qōne nr̄a de mouente ꝛ motoꝛ qō ēt ꝙ distōnē illā ꝙ actu ꝓxus lit ꝛ po⁹ for/mali isti nō euadūt icon/ueniēta pz ꝓ/ma tūc pbus nunq̄ ex via mot⁹ i. 8. pb. ꝓuenire pot/set ad ꝑmū motoꝛez. fili/kante illa di/ctōe solueret ꝓ ei⁹. 8. pb. t. 2. 40. ꝛ tō ei⁹ ꝓ ꝙ gnō/ne. 12. 7. 48.

Dicit ꝙ ꝑma

Modo restat ponere pōnē quam credo eē veram. est ergo ꝯ principalis quā itēdo tenere: ꝙ libertas arbitrij nō fundaī in istis nudis potentijs: sed fundaī in aliquibus actib⁹ earum mediātibus ꝙbus habemus dñium super alios actus. ¶ Ad cuius euidētiam ꝑmo ꝑmittaz distinctiones q̄s/dam: quaruz duę mēbra probabo. qz forte ab aliquib⁹ negātur. Scōo ostendaz ꝙ mediātibus aliquibus acti/bus istarum potētiaz: qui non sunt in potestate nr̄a. ha/bemus dñium aliozum actuuz: ꝛ qualiter bꝫ fit. Tertio ostēdam qualiter ista positio ꝛcordat cū dictis sanctoꝝ ꝛ ꝓhozum: ꝛ cuz apparētibus. Quarto mouebo quedā dubia: ꝛ ea soluaz. ¶ Prima distinctio est: q̄m ad mom mouendi istas potentias: ꝛ est ꝙ aliqd mouet intellcm̄ ꝛ voluntatē q̄tū ad determinationē actus: ꝛ aliqd mo/uet q̄tū ad exercitiuz actus: q̄ qdem distinctio nō sic i/telligenda est: ꝙ sint duo exercitiuz actus ꝛ determia/tio eius: imo sunt vnum ꝛ idē fm rem: puta velle ire ad ecclesiā ꝛ exercere illum actū: vnus ꝛ idem actus ē ac/ceptus in speciali ꝛ in cōmuni: sed sic intelligēda est ista distinctio: ꝙ. s. vnus ꝛ idem actus babz reduci in diuer/sas causas diuersimode se bītes in causando: ꝛ ille actꝰ magis fm vnaz rōnem reducīt in vnaz illaꝝ causaꝝ: ꝛ in aliam fm aliaz rōnem. ¶ Ad cuius euidentiā scī/endū ꝙ aliqd potest facere ad aliquā motionē duplr. Uno modo directe ꝛ imediate. s. imprimēdo ipsaz mo/tionem moli. Alio modo mediē: applicando. s. tale mo/uens ad suum passiuum. U. g. ad calefactionem aque: ignis directe agit ꝑimendo ipsi aque ipsaz calefactio/nez per calorem suum. homo pōt etiam facere ad istaz calefactionē applicando vnuz alteri: primo modo oba mouēt dictas potētias. s. imprimendo directe actū itel/ligendi vel spēm intellectui: ꝛ actum volēdi voluntati: scōo modo illud qō applicat predicta obra predictis po tentijs qcquid sit illud: obiectuz ergo dr̄ mouere q̄tuz ad determinationē actus: inq̄tū per formam suam est determinatū ad vnaz motionem faciendaz. Sz appli/cans obiectuz inq̄tum potest diuersa obiecta applica/re ad diuersas motiones: ꝛ inquātum potest applicare vel nō applicare ad hoc ꝙ exeatur vel non exeatur in actū: dicitur mouere quantuz ad exercitium actus. ita ꝙ vnus ꝛ idē actus reducitur in obiectū: fm ꝙ est de/terminatus actus: sed applicans fm hoc ꝙ est exire in actuz: ꝛ sic intelligo predictam distinctionez. Et si non placeat talis modus loquēdi dicatur: ꝙ duplex est mo/tiuuz illarum potētiarum. s. obiectū: ꝛ illud qō applicat obiectuz. ¶ Sciēdum tamē ꝙ ad motionē dictaꝝ po/tentiarum nō solum facit obiectum: ꝛ applicās ipsum: sed etiā alique dispositiōes facte in potentijs ipsis: per quas aliqd fit cōforme ꝛ cōueniens ipsi habēti potētī/as: qō ꝑius non erat: vel saltem magis q̄ ꝑus eēt: ꝛ ta/les dispositiones quādoq; sunt a deo imediate: ꝛ tūc di/citur homo moueri diuino instinctu: quādoq; q̄tuz ad appetituz sensibiliuz: qui multū trahit ad se volūtatem: quādoq; fiūt a corpore celesti vel dispōne contingētis: ꝛ tunc dicīt homo moueri a fortuna: inquantū homo ex tali dispositiōe inclinatur ad aliquid: cuius rōnez igno/rat: quādoq; vero talis dispositio acquiritur ex actib⁹: ꝛ illud qō causat dispositionē talem magis dicitur mo/uere. quātū ad exercitiū actus: qz non semper necessa/rio determinat ad vnum actum: ꝛ sic patet de ꝑma di/stinctione. ¶ Scōa distinctio est de obiectis que mo/uent quantuz ad determinationez actus: ꝙ quedā eoꝝ necessario mouent quātum ad determinationez actꝰ: quedā autē non. sed cōtingenter taz in speculabilib⁹ q̄ in practicis: ꝛ in practicis tam ex parte intellectus q̄ ex parte volūtatis. ꝛ de speculabilibus ad nunc dimittaī. de practicis qdez: qz magis pertinēt ad ꝓpositū prose/quēdum est. ¶ Sciēduz ergo ꝙ in eligibilib⁹ ꝛ respui/bilibus que ptinent ad bonū humanum: quedam sunt que quātū ad determinationez actus mouent necessa/

Deuetus. A 3

rio modo quo exponetur: ⁊ quedaz que ꝓtingenter taz ex parte itellectus q̄z ex parte volūtatis: voco autez necessario mouere quātum ad determinationē actus: nō qz necessariū sit semp esse in actu intelligendi vel volēdi talia: sed qz intellectus vel voluntas si debz exire in actuz sunt determinati ad alterā partem: puta qz itellectus est determinatus ad asserēdū: qz ita est: nec pōt iudicare oppositū: ⁊ similr est de voluntate: qz. ſ. respectu aliquoꝝ sic determinata est: g̃ si debz exire in actū nō pōt exire in actum: nisi acceptādi: sicut respectu eiꝰ qō est esse beatū in eodē modo est determinata ad respuēdum miseriaz. vnde bonū habere simplr: ⁊ fm se acceptuz nō pōt respui: sed semp si volūtas debeat exire in actū respectu talis obti: exibit in actū acceptⁿ: respcū autē male habēdi fm se accepti: siue respectu miserie semper exibit in actū respuēdi: tamē q̄tuz ad exercitia actᵘ non mouēt talia necessario: qz sicut dictū est: nō est necessariū intellectū ⁊ voluntatem semp eē in actu volēdi ⁊ itelligendi talia: imo in ptāte nostra est recedere a tali actu cuius cā infra dicet. ¶ Alia aūt sunt que non necessario mouēt ad determinationē actus: ⁊ talia sunt illa q̄ hñt cōnexiones cōtingentes cū per se: ⁊ pmo volibilibus ⁊ respuibilibꝫ. ℞ aūt ꝯrie duplr. Uno modo qz cū bene habere est ām̄ixtū aliqd malū habere: puta i actu meritorio cū bono meriti est admixtū malū laboris. ⁊ cū bono delectabili est admixtū aliqd turpe: vel aliqd aliud malū: ⁊ ideo qz in talibꝫ sunt tales cōditiones: quarū vna est appetibilis: ⁊ alia respuibilis: iō nō hñt cōnexionē necessariam ad per se ⁊ pmo volibilia: vel ad p se ⁊ pmo respuibilia: qz possunt ex istis diuersis conditionibꝫ vel respui vel acceptari. ¶ Alio mō pōt ℞ contingere: vel ex ℞ q̄ aliquid nihil faciat ad bene vel male habere nostruz: sicut. v. g. q̄ sint duo vel tres lapides in olympo nihil facit ad bñ habere vel ad male meū: ⁊ ideo nō est necessariū me appetere talia vel respuere: ⁊ oīa particularia bona ad que: vel circa que sunt actᵒ humani: altero istoꝝ modoꝝ sunt ꝓtingenter volibilia: qz vl habēt ām̄ixtionē alicuius defectus: vel nihil ad bñ habere: vel male hre nostrū faciunt: excepto deo nude viso in cuiꝰ visiōe ⁊ ꝓsequutione cōsistit beatitudo perfecta ⁊ pfecte bene hre sine admixtione alicuiꝰ mali: ⁊ iō vt sic necessario mouet ad amorē sui: ⁊ sic pz de distinctiōibꝫ istis. a ¶ Probo g̃ q̄ sint q̄daz volibilia necessario quātū ad determinationē actus: mō quo exposituz est: ⁊ ℞ pbo 3ᵐ. b Prio sic. qz sic deᵘ se bz ad volendum suū bene habere: ita suo mō creature bñtes intellectum ⁊ volūtatez se bñt ad volēduz suū bene hre: sz deᵘ necessario vult illa que ptinent ad suuz bñ habere: siue ad suam pfectionē. ergo a simili ⁊ creature bñtes itellectuz ⁊ volūtatem necessario volunt illō qō pertinet ad suuz bñ habere inquātū bz: ⁊ sīlr respuunt male habere: fm q̄ bz. qō dico: qz cum adiūgitur cum male habere bonū: nec necessario respuit: nec necessario appetit. ¶ Scōo sic. qz sicut intellectus se bz ad aliq̄ per se nota: ita volūtas ad aliqua per se necessario volibilia: sz ſ. intellectus habz aliq̄ per se nota: ⁊ necessario euidēᵗ i sua veritate. ergo ⁊ volūtas bz q̄dam per se necessario volibilia. ¶ Tertio. qz in cōtingenter volibilibꝫ: opz nos regulari per aliq̄ per se. ⁊ pmo volibilia ad que sunt reducta ⁊ necessario reducēda cōtingenter appetibilia: sz hoc nō esset nisi essent aliq̄ pmo ⁊ per se volibilia. g̃ ⁊c. ¶ Nec valz si dicat. q̄ illud qō est qōdam necessariuz ad qō reducūtur ꝓtingenter volibilia ē volūtas: qz illō ad qō tāq̄ ad regulā debent reduci ꝓtingēter volibilia bz esse tale: q̄ ab eo habeant ꝓtingenter volibilia rōnē siue appetibilitatis: sed ℞ nō est volūtas. g̃ ⁊c. ¶ Nec valet etiaz si dicat. q̄ est dare aliquā regulam talium appetibiliū fm debitū appetēdi: non aūt fm actualē motionē ad appetendū: qz si illud a quo accipit rō talis ōbiti: cōtingenter mouet: nō erit regula ꝓtingenter mouētiuz: ⁊ sic patz de isto secundo.

Hunc restat ponere p̄nē principalē. ſ. ostēdere qūo libertas arbitrij non fundat̄ super istas nudas potētias: sed super aliquos actus eaꝝ: mediantibꝰ quibꝰ habemus dñium aliozꝝ actuū: ⁊ vnde ℞ sit. ⁊ q̄lr. c Qz ergo ita sit p̄bovna brevi rōne sic. qz primᵘs actᵘs q̄ est in potestate nostra: vel est deliberatio. vel ꝑ deliberationis: sed neutrū istoꝝ est in ptāte nostra per nudas potētias predictas. ergo ⁊c. maior pz. qz aliter actus penitus indeliberati eēnt penitus i ptāte nostra: qō falsuz est. minorē p̄bo. qz deliberatio vel ꝑ deliberationis nō potest esse actus voluntatis elicitus. ergo oportet q̄ sit actus eius imperatus: cū libeꝝ arbitrium includat voluntatez: sed volūtas nō potest imperare aliquez actum: nisi mediante aliquo actu elicito. ergo libertas arbitrij qua habemus in potestate nostra deliberationē vel cōclusionem deliberatiōis: nō fundatur in nuda potentia volūtatis: sed in aliquo actu eius elicito quo alia imperātur: ⁊ idez pōt ꝯcludi de intellectu: qz ante oēz actuz volūtatis oportet ponere in intellectu actū ei respōdentem: ⁊ ideo sicut in volūtate est actus aliquis precedēs deliberationem ⁊ imperās: ita oportet ⁊ in intellcū esse aliquē actum precedentez actum volūtatis imperātez: ⁊ sic patet minor. ¶ Unde autē hoc habeat esse: ⁊ qualiter videt mihi: q̄ prima radix libertatis arbi. est connexio ꝓtingens aliquoꝝ volibilium ad per se: ⁊ necessario volibilia ⁊ noticia talis cōnexionis cōtingentis: vñ in illo qui vno intuitu videret omnia: libertas arbitrij vt mihi videt ꝓsisteret in hoc q̄ videret q̄ talia essent cōtingenter in sua appetc cōnexa: ⁊ q̄ connexio eēt visa. In nobis autem qui inquirendo: ⁊ per diuersos discursus peruenimus ad talez cōnexionem cognoscēdā: referendo. ſ. talia cōtingenter volibilia in per se volibilia. ¶ Libertas arbitrij consistit in hoc q̄ in nobis est expectare ⁊ referre talia volibilia per deliberationē ⁊ inquisitionez in per se volibilia: ⁊ posse nō referre. ¶ Ad cuius euidētiam vt melius appareat: qualr hoc fit. sciēdum q̄ sicut dictuz est: predicte potentie mouentur ab obtis: ⁊ ab applicantibus oba: ista autez applicatio quādoq̄ nō fit a nobis: sed ab extra: vt quādo aliquod appetc occurrit: vel ēt respuibile: vel a motu interiori naturalr insurgente: ⁊ tunc actus subiti: ad quos mouētur subito a talibus subito occurrētibus nō sunt i potestate nostra quantū ad exercitiuz actus: qz nō est in potestate nostra q̄ exeamus: vel non exeamus in actum subituz: respectu talium subito occurrentium: nec sunt in potestate nostra quātum ad determinationem actus: qz cum talis applicatio non fiat a nobis: non est in potestate nostra: q̄ ꝓponantur sub ratione appetibilis vel respuibilis: ⁊ ideo non est in potestate nostra q̄ determinate acceptētur. vel determinate respuantur. statiz tamen ad illud occurrit illa expectatio: qua. ſ. expectatur perfectus cōsensus ⁊ prosequntio: quouscq̄ talia occurrentia referātur ad bene vel male habere illius cui talia occurrunt: ⁊ per ℞ q̄ sic indicat esse expectandum ⁊ ingrendum ⁊ voluntas acceptat hoc: habz in voluntate sua: siue potestate: ⁊ referre: siue deliberare. saltem quātum ad pertractationē: ⁊ etiam referre sub rōne respuibilis vel acceptⁱᵇˡᵉ: ⁊ ℞ quantuz ad contingenter volibilia quātum ad determinationez actus. Primū pa-

a Qz sint aliqua volibilia necessario ad determinatōz actus. fuit ēt sniā diui thome i q̄ōnibꝰ ō vitate i mā 22. q. 5. Et i p̄ pte sūme. q. 82. ar. p. ℞ ēt sensit Egidiꝰ i q̄libetto 5. q. 6. Unde oppositum asserit Scoto i p̄ sniaz. ō. p̄ma. q. 4 Et i. 4. sent. dist. 49. q. 9. vide ēt opiniones eiusdē beati Thoᵉ. i p̄ma scōe. q. 10. ar. 1. ⁊ 2. quam imitatur doctor hic.

b Rōes iste ⁊ si sint euidēs tamē nō credo q̄ sint demōstratiue: nā aduersarius ad p̄mā diceret negando illimitudiez: qz secᵘᵐ ē ō volūtate imutabilē: ⁊ secᵘᵐ ō mutabili. Ad secūdā patet ex mea assumptione. et rō diuisitatis ēt qz itellcs mere nāliter agit: ⁊ p̄cipue circa suū p̄mum actū q̄ quem tendit circa obm suū: volūtas ēt ē pōtia liua. Ad tertiū nōr. q̄ ly sit dicit̄ re i aliq̄ p̄ volitatiuā illa nō sic nccio volita. sz ꝓtingēs. quare ⁊c.

c Qz libertas arbitrij nō datur sup nudas pōtias: sz sup aliqs actus eaꝝ. vide p̄ bñ thomā i. q. ō veritate. in mā 24. q. 4. ⁊ 6. ⁊ i p̄ma q̄ te sūme. q. 83 ar. 2. ⁊ 4.

let.qz dictamẽ rõnis iudi^{tij} ſm talem modum inquiſitionem expectandaz:ꝛ acceptatio volũtatis:que nata ẽ ſequi:eſt ſufficiens ꝓncipiuz ad mouẽduz ad ingrendũ: ꝛ ſufficiens ad expellendũ omne impediẽs occurrẽs nõ neceſſariũ determinatũ ad alterum:ſed per tale principiuz habemus in poteſtate noſtra expectationẽ ꝛ ꝓtractationem deliberationis.ergo ꝛc. ¶ Scõm patet ſic. qz per illud ꝓncipiũ per qõ poſſumus referre aliqd contingenter volibile:ad per ſe volibilia ꝛ reſpuibilia ſub diuerſis rationibus appe^{tis} ꝛ volũtatis habemus in poteſtate noſtra ꝙ talia determinate appetantur:vel determinate reſpuãtur:ſed per tale principiũ:qõ eſt expectare ꝛ ingrere modo quo dictũ eſt poſſumus referre quecũq; particularia bona:circa que ſunt actus humani:vel ſub rõne reſpuibilis:vel ſub ratiõe accep^{tis}.ḡ ꝛc. Sic ergo per tale ꝓncipiuz per qõ mouemus nos applicando oba habemus in poteſtate nr̃a reſpectu talium: mediãte deliberatione:referre vel nõ referre talia in ꝓvolibilia:ꝛ referre ea ſub hac rõne vł illa:ꝛ per ꝯñs re^{a} taliuz eſt in ptãte noſtra appetere vel nõ appetere:ꝛ appetere vel reſpuere:reſpcũ autẽ primo ꝛ per ſe volibiliuz ꝛ reſpuibilium habemus in poteſtate noſtra exire in actũ:vel non exire in actũ:ſed nõ eſt in poteſtate nr̃a certa talia indifferenter reſpuere ꝛ acceptare. ¶ Iſtud ſcõm pz ex premiſſis:qz ſupra oſtẽſum eſt ꝙ ſunt q̃dam volibilia per ſe que nõ poſſumus reſpuere:ſicut bñ bñe ſm ſe:ꝛ quedã reſpuibilia que nõ poſſumus acceptare: ſicut miſeꝝ eſſe. ¶ Primuz aũt.ſ.ꝙ talia ſunt in ptãte noſtra quãtuz ad ꝟ ꝙ exerceam^{9} vel nõ exerceam^{9} ꝓbo ſic.qz in poteſtate noſtra eſt ꝯſiderare de talibus.ḡ ꝛ in poteſtate nr̃a eſt exercere actuz volẽdi circa talia. ꝯſequẽtia pz.qz nihil appetitur vel reſpuit niſi cognitũ: añcedens ꝓbo.qz actus cõſiderandi talia eſt qdã act^{9} particularis bñs ãmixtũ malũ cũ bono:qz dũ talia cogitamus impedimur ab aligbus alys vtilibus.v.g. dũ ego cogito de beatitudine:ipedioz a cibo vel aliquo vtili:ſed actus qui ꝟ malũ ãmixtuz cũ bono poteſt reſpui vel acceptari:ꝛ eſt in poteſtate noſtra ipm reſpuere vel acceptare.ergo in ptãte noſtra eſt reſpuere vel acceptare talia vel ꝯſiderare:ſed qõ eſt in poteſtate nr̃a reſpuere vel acceptare:eſt in ptãte noſtra proſeq; vel dimittere:quãtũ ad ea que ſubdũtur motioni nr̃e.ergo in poteſtate noſtra eſt talia ꝯſiderare vel nõ ꝯſiderare:ꝛ ſic ꝓz añs.per iſtum ergo modũ videt̃ mihi ꝙ habemus dominiũ noſtroꝝ actuuz. ¶ Dec aũt poſitio cõcordat cũ dictis ſanctoꝝ ꝛ ꝓborum qui cõiter ponũt.ꝙ libertas arbitry eſt facultas volũtatis ꝛ rõnis per ſe:qõ optime verificat̃ ſm iſtam poſitionẽ:qz per intellectũ ꝛ volũtatem imperãtem deliberare habemus dñium nr̃orum actuuz modo predicto. ¶ Item iſta poſitio concordat cum expientia:qz experimur in nobis nos bñe dñium nr̃orum actuũ:mediãte deliberatiõe ꝛ tali expectatiõe ꝛ hoc etiã omnes cõiter dicũt. ¶ Dec etiã poſitio reddit cãm quare bruta aialia:licz habeãt cognitionẽ ꝛ appetitũ:nõ tamẽ habẽt libeꝝ arbitriuz.qz.ſ.non habent diuerſa appetibilia:quoꝝ vnuz neceſſario appetat̃:aliõ ꝯtingenter:ſed eque neceſſario oĩa ſunt eis appetibilia: nec in poteſtate eoꝝ eſt referre vnũ appetibile ad aliõ: nec videre ꝯtigẽtẽ cõnexionẽ vni^{9} appetibilis ad aliõ.

Nunc reſtat mouere dubia que ſunt ſeptẽ. ¶ Primuz eſt ꝙ ſm iſtaz poſitionez videt̃ ꝙ libe. arbitriũ nõ ſit potẽtia:ſed actus.qz ſm iſtam poſitiõez: nõ habemus dñium noſtroꝝ actuũ per potentiã volũtatis ꝛ intellectus:ſed per act^{9} eoꝝ:qõ videtur ꝟ conueniẽs. ¶ Scõm dubiũ eſt de hoc qõ dicit ꝙ ꝓmũ principiũ in eligibilib^{9} ſiue appeti^{bus} eſt bñ habere eſſe eligendũ:qz ſicut in ſpeculabilibus:nullus põt opinari oppoſitũ ꝑmi ꝓncipy:ita in operabilib^{9} nullus põt eligere oppoſitũ ꝑmi appetibilis:ſz aliqs poteſt appetere nõ eſſe;qõ excludit bñ habere.ḡ. ¶ Tertiũ dubiũ eſt.vtꝝ deliberatio ſit in poteſtate nr̃a.ſi dicat̃ ꝙ nõ.ꝓtra.qz õ liberare eſt referre cõtingenter volibilia in per ſe volibilia:ſed ꝟ eſt in ptãte noſtra.ergo ꝛc. ¶ Item ſi deductio ꝓnis nõ eſt in poteſtate nr̃a.nec ꝓ.ſed deliberatio ẽ deductio ꝓnis practice.ergo ſi deliberatio nõ eſt in poteſtate nr̃a:nec ꝓ practica:nec per ꝯñs electio ſequẽs:ꝛ ſic nihil eſt in ptãte noſtra:qõ eſt incõueniẽs. ¶ Si ſic ꝓtra.qz nullus actus eſt in poteſtate nr̃a:vt videt̃ niſi mediãte deliberatiõe:qz vt vł:nullus actus eſt in ptãte niſi actus deliberatus.ſi ergo deliberatio eſt in ptãte nr̃a ꝟ eſt mediãte deliberatiõe alia:ꝛ illa mediãte alia: ꝛ ſic in infinitũ:qõ eſt incõueniẽs. ¶ Quartũ dubiuz ẽ quis actus ſit ꝓmo in ptãte nr̃a:vtruz.ſ.actus intellcũs vel volũtatis. Si dicat̃ ꝙ actus intellcũs.ꝓtra.qz qualis eſt vnuſquiſq; talis ſibi finis vł:ſz nõ eſt in poteſtate noſtra quales ſimus.ergo nec in ptãte nr̃a eſt q̃le iudiciũ habeamus de appe^{bue}. Si ponatur ꝙ actus volũtatis.ꝓtra.qz ille actus qui ſegtur iudiciũ rõnis:nõ poteſt eẽ ꝓmo in poteſtate noſtra:qz nõ poteſt eſſe in poteſtate noſtra:niſi iudiciũ precedens eſſet in poteſtate noſtra:ſed actus volũtatis ſegtur iudicium precedẽs.ſ.iudiciũ rationis.ergo ꝛc. ¶ Quitũ dubiũ eſt.qz illis actibus,poſitis:mediãtib^{9} quib^{9} poſſumus habere dominiuz actuuz aliozũ:aut ſequũtur de neceſſitate aly act^{9}: aut non.ſi ſic.ergo nõ habemus dñiuz ſuper illos act^{9}: nec pluſq; ſuper ꝓmos:qz quãdo aliqua duo ſic ſe bñt: ꝙ vnum de neceſſitate ſegtur ad alterum:qõ non habet dñium ſuper primuz:nec ſuper ſcõm.ꝛ ſic nullum dominiuz habemus ſuper actus noſtros.ſi nõ.ſequitur ꝙ actus primus nõ fuerit ſufficiens cauſa ſequentium actuuz:qz poſita cauſa ſufficiente de neceſſitate ſegtur effectus.ergo preter actus illos oportet ponere aliquid aliud:quo poſito neceſſariũ erit alios actus ſequi.ꝛ ſic adhuc ſegtur ꝙ de neceſſitate oportet ponere act^{9} noſtros ſequi ex ſua cauſa:ꝛ per cõſequens non eſſe in poteſtate noſtra. ¶ Juxta qõ etiã quero vtrum actus noſtri qui ſunt in poteſtate noſtra:ſint actus imperati vel eliciti. ¶ Sextuz dubium eſt.qz ſi voluntas ſemp ſegtur iudicium rõnis.ſequitur ꝙ voluntas nihil appetet: niſi qõ ratio dictet eſſe bonuz:ꝛ ſic nullus vellet malũ ſcienter:ſed ꝟ eſt falſuz:ꝛ cõtra ar^{lum} ẽpi:qui dicit ꝙ retione exiſtente recta in vniuerſali ꝛ in particulari ꝙ voluntas nõ poſſit in oppoſituz eſt error. ¶ Septimũ dubium eſt per quid determinabitur illud indifferẽs ꝓncipium ad alterũ oppoſitorum:aut.ſ.per ſe:aut per aliõ: non per ſe:qz eſt indifferens:indifferẽs autez vt ſic non eſt determinatum ad alterũ:ſi autem per aliud. ſegtur ꝙ non ſit in poteſtate noſtra nos determinare per ipz: qõ eſt incõuenies. ¶ Ad primũ dicẽdũ.ꝙ ſi potentia vocetur omne ꝓncipium actiuuz:etiaz actus voluntatl ꝛ intellectus poſſent dici potẽtia:nõ qdẽ potentia que eſt intellectus vel volũtas:ſed qz per iſtos actus ſum^{9} cauſa aliozum. Unde dato ꝙ poneremus libeꝝ arbi^{m}. eſſe tales actus.nõ tamẽ ſegtur quin ſit ꝓn^{m} actiuũ. Et ſi dicat̃.ꝙ ſaltez libe.ar^{m}.non erit volũtas vel intellus ꝙ poſſet videri incõueniens.dico ꝙ ꝓprie loquẽdo libeꝝ arb.nõ eſt volũtas nec itellcũs:ſed ptinet ad volũtatẽ ꝛ intellectũ.inq̃tum tales actus bñtes indiferiaz ad multa:nõ poſſunt eſſe niſi in volũtate ꝛ intellcũ. ¶ Ad z^{m} dõm.ꝙ ꝓn^{m} primũ in appetibilib^{9} eſt bene habere

Volutio ad primũ.

Ad ſcõm.

per se acceptū esse eligendū.nō autē habere ămixtum cū malo. Dui⁹ autez bene habere ſm se acceptū:opp^m nullus pōt velle:ꝛ qñ dř.ꝙ imo:qz pōt velle nō eē:ꝛ ad nō esse ſegtur nullū bonū bře.dico ꝙ nullus pōt velle nō eē ſm se:ſed aliqs pōt velle nō bře esse mixtuz cum malo:qz tale eē eſt q̄dāz bene bře ꝯiūctū cum malo:ꝛ qñ dř ꝙ qui vult nō esse.vult carere oi bñ bře.dico ꝙ falſuz eſt:ſz vult carere iſto bene bře cōiūcto malo:nec vult carere oi eē p se loquēdo formalř.qz libēter bret bñ eē ſi poſſet:ſed ꝙ ad iſtō nō eē:qō ꝙs vult ſequat carere oi esse.ſ nō eſt:qz carere oi eē ſimplř cadat ſub voluītate illi⁹. ¶ Ad 3^m dōm.ꝙ deliberatio pōt alicui occurrere duplř. Uno mō vt obm p se:ita ꝙ nō occurrat alius actus:de quo deliberet:ſed ipſa ōliberatio occurrit:vt p̄ncipale obm refer^t in alia volibilia:ꝛ tūc ōliberatio eſt in ptāte nřa:ſicut ꝛ alia eligibilia q̄ nobis occurrūt vt deliberāda:ſic qñ aliqs ꝯſideret.vtrū ōbeat deliberare:alio mō pōt accipi ōliberatio:vt me^m referēdi alia q̄ occurrūt:vt qñ occurrit alicui:de mercādo vl de ſtudendo occurrit ſibi vt deliberet:vtz hoc ſibi ſit bonū:ꝛ tūc cū non ſit abire in iſinitū ſibi occurrit ſ eē bonū:niſi alias ſit determinat⁹ ad ſ:ꝛ tunc acceptatio deliberādi p̄ma,nō ē in ptāte nřa:qz tūc deliberare nō importat vnā ſingularē actionē:ſed iportat q̄dāz cōe:ꝛ indifferens ad multa:ſed ptractare iſtā deliberatōez:ꝛ ꝓducere vel nō ꝓducere ad determinatā p̄ne:ē i potestate nřa:qz anteq̄z pertractem⁹:poſſunt nobis occurrere aliq̄ ipedientia deliberationē:puta labor vel aliqd tale:quo potuim⁹ repellere p ſ ꝙ aduertim⁹ nos debere deliberare:ꝛ ſic ſz acceptatio deliberatiōis nō fuerit in ptāte nřa:tñ ptractatio ei⁹ fuit i ptāte nřa. Et ſi argř. ꝙ ad acceptationē deliberatiōis.ſegt̄ ſtatiz ōliberatio. Dōz ꝙ nō oz. Uñ ſciēdū ꝙ volūtas qñq̄z acceptat pfecta electiōe aliquē actū pticularē:ſicut ſitiēs ſtatim bibere acceptat hūc potū oblatū:ꝛ tūc ſtatiz ſegtur ꝓſecutio:qñq̄z vero volūtas acceptat aliqd gnāle:vt qñ aliqs acceptat ingrere qūo bene habeat:ꝛ ad tale gnāle non ſtatiz ſegtur ꝓſequutio:qz cū ſ poſſit diuerſimode fieri:pōt manere in ſuſpēſo añq̄z de illis vȳs diuerſis iciat ingrere:ꝛ per p̄n^m illō pōt ſe mouere ad diuerſa:cōtingēter tñ ad qōlibz. ¶ Ad illud qđ opponit̄ in ꝯriū: ꝙ opz ſ fieri mediāte ōliberatiōe.dōm ꝙ nō opz:ſz p acceptationē deliberādi:ꝛ p aduertere deliberādū eē:ē in ptāte noſtra deliberatio q̄tuz ad ptractationez eius mō quo dcm̄ ē. ¶ Et qñ dř ꝙ nō oz:qz nullus act⁹ ē in poteſtate nřa:niſi actus deliberatus.dōm ꝙ ſi accipiat̄ actus deliberatus p p̄ne vltima practica:ſic actus ōliberatus pfecte eſt in ptāte noſtra:ꝛ q̄tum ad acceptationē eius:ꝛ q̄tuz ad totū:actus aūt deliberādi:licz nō ſit in ptāte noſtra q̄tuz ad acceptationē eius p̄mā:tñ in poteſtate nřa eſt:q̄tuz ad ptractationē ei⁹:ſicut dcm̄ ē. ¶ Uel pōt dici ꝙ actus deliberatus q dř in poteſtate nřa eſt oīs actus qui ſegtur.poſtq̄z ſ aduertit deliberādū eē:ſiue ſit ptractatio deliberatiōis ſiue ſit vltima p̄ practica. ¶ Ad 4^m dubiū dōm.ꝙ p̄mus actus qui ē in poteſtate noſtra:eſt actus intellcūs ſiue ſit deliberatio: ſiue ꝯcluſio deliberationis:vt dcm̄ eſt. ¶ Ad obtiones in ꝯriū ſoluit̄ ſic.vno mō.ꝙ.ſ.in poteſtate noſtra ē ꝙ ſimus tales q̄tuz ad paſſiones ꝛ habituz:ꝛ q̄tuz ad ſ. minor eſt falſa.q̄tuz ad ea aūt ꝙbus nāliter ſumus tales q̄tuz ad ea que ptinent ad corpus:nō opz ꝙ quales ſumus ꝙ talis nobis finis videat̄ ꝓpter ſ:qz ſm rōnē poſſumus iudicare p cōes rōnes agibiliū bona aliq̄ corporalia eē ămixta malo:ex eis aūt quib⁹ ſumus tales ſm volūtatem ꝛ intellectū nō neceſſario concludit̄ determinate altera ꝑs circa qōcūq̄z ptī^e agibile. ¶ Aliter pōt ſolui ꝛ breuiter.ꝙ.ſ.illa gb⁹ ſumus tales nō neceſſario cōcludunt circa qōcūq̄z ptī^e agibile alterā ptē determinate:qz in quocūq̄z pticulari agibili inuenitur aliqd acceptādū ꝛ reſpuendū:ſicut ꝙ eſt ōlectabile ſz venerea:ꝛ qñq̄z punibile fugibile vel turpe:ꝛ ſic ō alys. ¶ Ad 5^m dubiū.cuius ꝓtus ſtat in boc ꝙ cā ſufficienti poſita nēcio ſegt̄ effcūs.dōm ꝙ iſta,ꝑō nō ē vera. Uñ ſciēduz ꝙ cā poſita ſufficiēti non poni effcm̄ neceſſario duplř ꝯtingit. vno mō.qz cā pōt ipediri ab alio:ꝛ ſ̄ contingit:tā in nālibus q̄z in agētib⁹ libero arb.ſed aliter ꝛ aliter:nā in agentib⁹ nāliter non ſz agens in ptāte ſua repellere impedimēta:ſed in agēte libero arbi.occurrē tia ptractationi deliberationis:q̄ diſtrahūt ꝛ poſſunt impedire:poſſunt repelli a tali agēte:per iſtud p̄n^m gnāle: quo querit deliberādū eſſe:ꝛ iō poſito illo p̄n^o gnāli nō neceſſario ſegtur effcūs.qz pōt impediri.nō tñ neceſſario ipeditur:qz ſz in ptāte ſua repellere impedimenta: alia cā pōt eē:qz.ſ.illa cā effectiua ſz cōtingentem habitudinē ad ſuum effcm̄;put eſt effectiuus ex ſuo mō efficiendi:qō eſt ſingulare etiā in ꝓpoſito:ſicut qñ ꝯcluditur aliqd ꝯtingēter eē volēdū:ex tali p̄ne.natus ē ſequi motus ꝯtingenter:ita ꝙ ſi talis cā habeat effectum ſuū:nō tñ neceſſario. ¶ Ad 6^m dubiū dōm.ꝙ aliqs pōt duplř velle aliqd malū.vno modo qñ ſz aliq̄z ꝯnex^nes cum aliquo bono:ꝛ ſic ſciēs eā ꝓpter bonū qō ei ānectitur:eam vult tūc dř velle malū ſcienter:ꝛ in hoc tñ ſegt̄ iudiciū rōnis:qz rō iudicat ſ qō eſt malū appetēdū ꝓp bonū ibi exñs:qñ vero tale malū ignorat adiūctum dř velle malū ignoranter:ſemp ergo volūtas ſegt̄ iudiciuz rationis:ſiue velit malū ſcienter:ſiue nō. ¶ Ad articuluz ēpi dico.ꝙ ſicut dcm̄ eſt.ſ.ſiue ponat̄ libex ar^m.eē potētia nuda volūtatis:ſiue ponāt̄ eſſe aliq actus.dico ꝙ p̄mi actus gcquid ponat̄ libex ar^m.opz ꝙ ſit cā ꝯtingens nō neceſſario ꝓducēs effectū:ꝛ pro eodē nūc pōt in oppoſita diuiſim:ſicut declaratū fuit:licz ꝯiūctiz nō poſſit in oppoſita. Dico q̄ ſic dicere ꝙ lib.arb.ꝓ eodē illo nūc quo elicit actū ſuū non poſſit in oppo^m diuiſim ꝛ ab^r eſt erroneū:qz ſeq̄reť ꝙ eſſet cā determinata ad alterū neceſſario oppoz:ita etiam dicere ꝙ ſtante rōne recta in vniuerſali ꝛ particulari:volūtas nō poſſit in oppoſita ab^r ꝛ diuiſiz eſſet erroz:ſed ſicut dicere ꝙ lib. arbitriū.qñ elicit ſuū actuz:ſimul ꝛ ꝯiūctiz nō poteſt non elicere:qz ipoſe eſt ꝯtradictoria ineē eidez ſil: nō eſt erroz: ita ēt dicere ꝙ ſtāte rōne recta in vlī ꝛ ī particulari ꝙ volūtas ꝯiunctiz ꝛ ſimul nō poſſit cū hoc i opp^m nō ē erroz:ſed oppo^m dicere eēt erroz:qz ſ̄ eēt ponere voluntatē velle ſine obo cognito. ¶ Ad 7^m dōm.ꝙ determinans magis ad vnā partē q̄z ad aliā eſt:qz ſ concludit̄ magis eligēdū q̄z aliud:vnde aūt hoc cōtingit.dico ꝙ nō eſt dare vnam cām per ſe neceſſariā ꝛ determinatā: ſed pōt eſſe ex multis cauſis indifferēter ad hoc cōcurrentibus:ꝛ quādoq̄z eſt ꝓpter rectam rōnem perfecte deliberātem:quādoq̄z aūt eſt ex hoc ꝙ vnuz magis cōueniens eſt deliberanti q̄z aliud:pro tunc:ꝛ hoc ꝓpter diſpoſitionē eius:quādoq̄z vero ꝓpter diuerſa occurrētia:vel ab extrinſeco:vel a motibus interioribus:quoz tamē nullum habuit neceſſariam habitudinem ad determinationez faciendam:nec tamē ex hoc ſegtur:quin illa determinatio nō ſit ſequuta:qz non ſegtur ꝙ ſi aliquid non neceſſario determinet ꝙ ab^r non determiet. ¶ Qz antez dicūt aly qui ponunt nudaz potentiā volūtatis eſſe lib.arb.ſ.ꝙ nō eſt querēda alia cauſa:q̄re magis inclinatur ad vnam partē q̄z ad aliam:niſi qz eſt potentia ad oppoſita;ꝛ ideo poteſt in ſ vel in illud.ꝛ ego

Ad tertium.

Ad quartū.

Ad ſextum. Alia ſa mala ꝯditionez ānexā alicui bono.

Ad ſeptimū.

Nota ex quibus cauſis proueniat ꝙ agēs p libez arbi. ōtriat magis ad vnā ptē q̄z ad aliaz:ꝛ pōdera diuerſuz modū rñdendi thomiſtaz ꝛ ſcotiſtaz i ſ queſito ꝛc.

Ad quartū.

dico ꝙ idē possiꝫ dicere de eo ꝙ pono lib.ar^{m} eē ꝙ nō est querenda alia causa quare determinaī ad hoc plus ꝯ ad illud: nisi qz p^{n} est potens se determinare ad ℔ vel ad illud. ¶ Jtē non sufficiēter respōdent ad qōnē: qz ex hoc ꝙ volūtas pōt i hoc vel in illud habeī qō volūtas pōt in oppositā: sed nō habetur adhuc: q̄re plus determinaī ad hanc partē ꝯ ad aliam. Qz autē dicunt alij: ꝙ rō plus determinaī ad hanc partē ꝯ ad illaz: qz plus placeat sibi: hoc est ōrisoriū: qz dicere ꝙ plus vult istam partē ꝯ illam: qz plus placeat sibi ista ps ꝯ alia: nihil est dr̄e ꝯ ꝙ plus vult istā partem: qz plus vult istā partez: qō nihil est dictu: sicut nihil est dictu: ambulat qz ambulat: ꝛ vadit qz vadit: qz nulla res est sibi cā: q̄re alicui ꝫ^{er}: ꝛ ideo dō: m sicut. ē. dcm̄ est: ꝛ sic pz ad illa dubia: ꝛ sic pz etiā p̄mū p̄ncipale. ſ. quomō libex arbi^{m} se habeat in nobis. ¶ Scdo ostendaz quomō libex arbitriū se habeat in deo. ¶ Ad cuius euidētiam sciēduz ꝙ actus volendi in deo dupliꝛ pōt ꝫsiderari. Uno mō fm illud qō est in se. Alio mō fm ꝙ cōparatur ad obz. vt ad volitū: si p̄mo mō ꝫsideret est necessarius: sic eē dei: qz suuz velle: est suū esse: si cōsideret scdo mō: sic pt cōsiderari: vel ad oēm intrinsecuz: vel ad obiectum extrinsecū: si ad intrinsecū: sic habz oino habitudinez necessariam: qz omne qō est in deo formaliter est necessario volituz a voluntate diuina: si autem cōparet ad obiectum extrinsecū: puta ad creaturas: ꝯtum ad suū esse pol^{c}: sic etiam vult eas necessario: sicut necessario vult omnipotētiaz suaz per quā sunt pol^{ce}: si autē cōparetur ad eas ꝯtuz ad suas exiſtētias actuales: puta ꝯtum ad fieri vel nō fieri: vel ꝯtuz ad fore vel non fore antix p̄z: vel aliquid tale: sic habitudo voluntatis diuine ad tale obiectū: nō est necessaria: vnde mūduz fieri vel non fieri: nō est necessario volitū: ꝛ similr fore vel nō fore antix p̄m: vnde libero arbi^{o} vult talia obiecta: ꝛ in hoc ꝫueniunt omnes. ¶ Unde sciendū ꝙ fm oēs lib.arb^{m}. nō est in deo ad oppositos actus cū nō sit ibi nisi vn^{9} act^{9} volēdi necessarissimus: sed bene est ad obiecta oppo^{ta} loquēdo de cātis obtis: sicut ad fieri vel nō fieri munduz ꝛc. ꝛ in hoc ꝫueniunt oēs. ¶ Qualr autem hoc sit. dicūt qdam: ꝙ dupliꝛ potest assignari ratio b^{9}. vno mō sic. Qz. ſ. actus dei volēdi: quo vult talia obiecta: lz in eodem instanti eternitatis: in quo est fz se: terminetur ad ista obia: qz sicut ille actus est ab eterno: ita ista obiecta sunt volita ab eterno: sed istud instans: qō est vnū in se potest diuidi in duo instātia habētia ordinez nature: in quorū p̄mo ꝫsideratur vt in se: in scdo aūt cōsideraī vt terminatus ad illa obiecta: put ergo iste actus cōsideratur vt in p̄mo instāti: vel fz se ꝛ ab^{re}: est indifferēs ad ℔ ꝙ tendat in illa obta: vel eox opp^{ta}: puta fore vl nō fore antix p̄m: nec ad alteruz oppositorū vt sic est ōterminatus: ꝛ ideo vt sic habz habitudinez ꝫtingentem: ꝛ nō necessariā ad talia obiecta: ꝛ per ꝫsequens vt sic potest determinari vel nō determinari ad illa. ¶ Alium modū ponūt: qz ipsa volūtas diuina pōt cōsiderari dupliciter. vno mō vt est elicitiua actus volēdi fm se. alio mō vt est constitutiua taliuz obiectox volitox in esse volito per talē actum volēdi. p̄mo mō voluntas diuia necessario vult: qz necessario elicit actum volendi: ꝛ vt sic adhuc est indifferēs ad cōstituendū obiecta illa extrinseca in esse volito per actum suum volendi: vt. ſ. faciat actuz suum volendi eē tendentiaz in hoc obiectū: vel in eius oppositū: ꝛ isto mō de^{9} vult talia libero arb. ¶ Sed istud licz sit subtiliter dictum: nō videtur mihi ꝙ sit sufficiēter dictum: nā qō p̄mo dicitur. ꝙ actus volēdi dei in p̄mo instanti nāe consideratus est indifferēs ad talia obiecta: ℔ est petere principium: qz ℔ est qō queritur: vnde. ſ. volūtas dei habeat: ꝙ cōtingenter: ꝛ nō necessario termineī ad talia obiecta: in quocunq instāti hoc fiat. ¶ Jtez illa distinctio instātis in duo ī stantia nāe: aut facit aliquid ad ꝓpositum: aut nihil: si nihil: ad nihil ergo ꝛ pro nihilo ponit. Si aliquid. quero vtrum ista distinctio sit fm rez: vel fm rōnem tātū: fm rem non pōt esse: qz fm rem ipse est duo instantia fm rem eē in eternitate: si fz rōnem intelligendi tm̄. ē. qz illud qō ꝫ^{it} alicui tm̄ fm rationem intelligendi non est sibi ratio ꝙ aliquid ꝫueniat sibi realiter: lz realr ꝫ^{it} deo posse velle vel nō velle talia li. ar^{o}. ḡ p̄dicta distinctio videt nihil facere ad propositum. ¶ 2^{m} similr non valz. qz quādo dicit ꝙ voluntas dei pōt cōsiderari vt cōstitutiua talīuz obiectox in esse volito: nihil aliud est ꝯ cōstituere actum volēdi quo obta sunt volita: ꝛ tūc quero. vtrum voluntas cōstituat actū istum fm rē vel fm rationem intelligendi. Scōm rē nō potest esse: qz actus volendi dei nullaz causaz cōstitutiuam habz fm rem: si fm rōnem intelligendi tm̄: tunc per talem cōstitutionez nō conueniet deo realiter talia velle libero arbitrio sed hoc est falsuz. ergo ꝛc. vnde non bene intelligo istam positionē. ¶ Et ideo aliter videt mihi eē dicēdum. Ad cuius euidētiam resumēdū est illud qō dictuz est de ꝫtingentia liberi arbi. respectu eligibilium: ꝙ. ſ. ꝫtingenter eligi: ꝛ nō necessario ꝫuenit eligibilibus in particulari: qz non habēt cōnexionem necessariā in sua appetibilitate. ad p̄mo ꝛ per se appetibilia. hoc autē est in ꝯtum p̄mo ꝛ per se appetibilia possunt sufficienter sine illis haberi: vnde volēs necessario bene hr̄e nō necessario vult illud sine quo pōt bene habere: nūc aūt ita est: ꝙ bene habere dei in nullo dependet ab existentia creature: qz in se perfectissimā habz bonitatem circūscripta exiſtētia actuali cuiuscū ꝙ alteriꝰ: nulli^{9} etiā creature esse impoztat malū aliqō a deo respuibile necessario vel repugnās bonitati diuine: deus etiā iudicio sui intellectus videt istā contingentez habitudinē creaturax in sua appetibilitate ad bonitatē diuinā: ꝛ tō iudicat ea appetenda nō necessario: qz sic iudicat ea appetenda ꝙ si nō essent: nec appeterent nullū malū culpe vel pene in deo sequereī: ꝛ ex hoc posset talis ratio formari ad ꝓpositū: qz talia que cōnexionē habent in sua appetibilitate cōtingentez ad bonum: a deo necessario volibile ꝛ volituz: ꝛ quoz talis contingēs cōnexio est nota deo: nō sunt de nēcitate volita vel nō volita: sed existētie creaturaruz sunt huiusmodi. ergo ꝛc.

Sed cōtra hoc sunt quedā dubia. Primuz est ꝙ ex quo exiſtētie creaturarū nihil faciunt ad bñ habere dei: nec etiā aliquid malū important: vel ēt repugnans bonitati diuine: segtur vt videt ꝙ nec cōtingenter: nec aliter erūt appetibiles: ſz erūt neutre: ita ꝙ nullus actū volendi deus habebit circa ipsas. ¶ Et ad ℔ dicendū ꝙ deus nihil extra se vult: vel amat: vt ex quo bene habere acquirat: nec etiaz respectu alicuius habz nolle: ita ꝙ illud nolit tāq̄ possit sibi esse malū: vel repugnans: ꝛ p̄cipue ꝯtū ad exñtias creaturax: qō dico ꝓpter culpā de qua quomō repugnat deo: nihil ad propositum: ꝛ ꝯtum ad hoc nec creature sunt volibiles ōo per quas possit bene habere: nec respuibiles per q̄s possit male habere: ꝛ sic sunt neutre: quia vt sic: nec nolite: nec volite: sed deus ea que sunt extra se vult vt ea gb^{9} bonitas sua ē cōicabilis: ꝛ que sunt pol^{ia} habere bonitatem a deo: ꝛ ex hoc quedaz decentia est: ꝙ bonitas sua cōicetur eis: ab ſq̄ tamē necessitate indecētie in oppositō: ita ꝙ oppositū ponaī necessario indecēs eē: ꝛ sic pfit

Deuteno. A 4

Scdo artic. ꝓncipal' qūo se hz lib.arbitriū in deo.

Lib.ō dico.

Libex arbi. i deo n̄ ē fm oppositos actus: lz bñ est ad opposita obta loquendo de obtis cditis q̄tū ad fieri vel non fieri ꝛc.

Mod' duplex dcrandi qūo libex arbitriū i ōo ē ad opposita obta extrinseca mere p̄tigēter: quem videt tmisti Scotus p̄ hilaz. dl. 39.

Jmpugnatio subtil' modi dicēdi

Prima pō doctrie.

eē vel nolite vel volite:si aliqd ē in eis pp ordinē rerū vel vniuersi voliti decēs eē:pōt eē volitum:z sic exīte rez possunt eē a deo volite:z ēt q̄tum ad aliq̄ nolite:z sic nō oz q̄ semp necio sint neutre. ¶ 2m dubium ē qd determinet voluntatē dei indifferentez q̄m ē ō se ad alterz. Et ad ꝟ dico q̄ i istis pt eē 2 idīntia reꝰ oīuz. vna .s. q̄tū ad ꝟ q̄ ille exītie possunt eē vt volite vel nō volite:alia in cōparatiōe vniꝰ exītie ad aliā. q̄re. s. illa existētia ē volita:z ista ē nō volita. tūc dico ꝓbabiliꝫ ꝓferendo. q̄ pōt eē rō ōtermiatiōis indīrie:qz melioꝰ ē aliquas creaturas ordiari in deū q̄ nullā:q̄ quidem melioritas ponēda est in creatura:non in deo:qz sibi nihil melius. ¶ Ratio determinationis secūde indifferentie:q̄re. s. iste sunt volite:z isto modo:z nō alio nec aliter:pōt esse forte:qz sic ordinantur melius in deum q̄ aliter considerādo statū totius vniuersi:qz istō melius z illud nō ponit aliqd melius in deo:nec eius oppositum aliq̄ indecētiam:tale melius sic facit ista determinate volita. q̄ non necessario:forte enīz considerando statum totiꝰ vniuersi:licz abtr̄ posset fieri melius:vel illud:vel aliud vniuersum:tamē melius non posset manifestare forte bonitatem diuinam:nā licz perfectiores bonitates entitates z essentie:si essent ab eterno forte manifestarēt magis magnitudinez potētie dei:tamen temporalitas eorum magis manifestat dei sufficientiam in se:sine q̄ bus habuit suuz bene habere ab eterno:creature enim defectuose vel deficientes magis manifestāt dependētiam earuz ad deum q̄ si nulla esset dependēs siue ōficiens:si posset esse talis. sic ergo videt probabiliter q̄ ꝟ possit esse ratio determinationis:quare quedaz creature sunt nolite:z quare be:z non ille:z hoc dico saluo secreto diuino:qz non puto q̄ aliqua creatura quantūcunq̄ alta: nisi videat nude essentiam diuinam possit reddere rationes libertatis arbitrij in deo:quomō. s. cōtingenter velit ista:z quare determinatur plus ad hec q̄m ad illa. ¶ Tertium dubium est. quomō potest stare contingentia ad ꝟ q̄ istud sit volitum vel nolituz supposita necessitate actus in se:qz aut est ꝟ ex contingētia obiecti voliti. s. ex contingentia istaruz creaturaruz:aut est ex ꝓtingentia sola ipsius respectus rōnis ad obiectū volitum. primū nō pōt esse:qz existentie creaturarū: iō sunt contingentes:quia sunt contingenter a deo volite z nō eꝫ. ideo. n. erit antixp̄s contingenter:qz deus vult ipsum forte contingenter. ergo impossibile est q̄ contingentia in existētys rerum sit ratio quare contingenter sint volite vel nolite:imo magis ecōuerso. nec potest dici q̄ ista cōtingentia fit p̄mo in ipso respectu ratiōis:qz in illo qđ de necessitate sequitur ad aliqua presuppositā nō potest esse prima contingentia:qz nisi sit cōtinꝰ in ipso presuppositō ipossibile est q̄ sit continꝰ in eo qđ sequitur ad ipsum:sed respectus de necessitate sequit̄ positis extremis. ergo impossibile est q̄ p̄ma contingētia sit in ipso respectu. Nec potest dici q̄ prima cōtigentia creaturarum est non in esse actuali:sed in esse potētiali. qz creaturam eē possibilē est omnino necessariū. ¶ Dicēdum q̄ prima contingentia est in cōnexione eēntiaꝝ creaturaruz in sua appetibilitate ad primū z per se volituz necessario a deo. s. ad suam bonitatē:qz vere z realiter sunt appetibiles cōtingenter. ꝓpter bonitatem diuinam:qz nō est necessaria ad bene habere dei creaturas existere. Et si petas:vñ hoc: dico q̄ ex natura ipsiꝰ rei:sicut non est necessariū ad bene habere mei forte ire ad forum vel nō:z vt exemplū magis conueniens ponamus:sicut non est necessarius ad bene habere meuz effectus meus quo in nullo indigeo. ista ergo est p̄ma contingentia ꝑm rem:ex hac sequitur secūda:q̄ creatura. s. fieri sit contingenter volitū: vel nolituz:z ad hāc sequitur tertia cōtingentia. s. rem forte vel nō forte contingēter. ¶ Sic ergo q̄ querit̄ in quo inueniat̄ prima ista contingentia. vel in actu:vel in obto:vel in habitudine actus ad obm. dico q̄ nō est in obo:quātū ad suā actualē exītiā:qz in ipso est vltima ꝓtinꝰ. nec i actu ꝟz se nec in habitudine ꝓnte actum:vt iam dcm̄ est. ꝟz p̄ma contingentia realiter est in obiecto:quantuz ad suaz appetr̄m ꝓpter rationem que dicta est:tamen ipsa cōtingētia appetr̄o est necessaria:sicut contingens eē contingēs est necessarium:z etiaz deus iudicat talem cōnexionez esse contingentem:z hoc bonum esse contingenter volibile:non tamen iudicat necessario hoc bonum eē volendum:sicut etiam deus iudicat contingēs esse necessario contingens:nō tamen iudicat contingens necessario esse:z hec sufficiant de dubys. ¶ Ad tertium principale. quādo queritur. vtrum libertas consistat in eliciendo:et suspendendo actuz simul:vel in eliciendo tātuz. dico q̄ suspendere actum dupliciter pōt accipi. vno modo pro eo q̄ est aptum natuz impedire actum aptū natum euenire. ne veniat. sicut si aliquis suspēderet calefactionem subtrahendo ignem. alio modo minus p̄prie posse in oppositum ipsius actus:quo opposito actꝰ positō:actus alius nō est:si accipiatur primo modo:sic certum est q̄ deo non potest conuenire:quia suus actꝰ volendi non potest suspendi absolute z ꝑm se:in nobis autem non semper est ita q̄ liberum arbitrium consistat in suspendēdo actū:nisi vel respcū actus deliberati q̄ occurrit nobis ōliberare de aliq̄:aut ꝓsentire i ipm: vel q̄ ōliberamꝰ de ipsa suspēsiōe. vtr̄ sit acceptāda vl nō acceptāda. Respcū aūt ōliberatiōis habemꝰ lib. arm siue libertatē arbitrij. alioꝰ ꝑ ꝟ. s. q̄ possumꝰ i ꝟ vel i eiꝰ oppm: si aūt accipiat̄ scdo mō sic bz locū i nobis reꝰ oīs actꝰ cuiꝰ sumꝰ dñi: sed in deo nō. qz ipse nō pōt i oppositos actus: sed in opposita obta: siē ꝓtingēter volita vel nolita: bñtia cōnexionē ꝓtigētē i sua appetr̄ ad suū primū volitū. sic q̄ liberꝫ ar. gnāl̄r ꝓuenit deo z nobis in ꝟ q̄ ē posse i opposita ꝓtigēter: ꝟz alr i deo z i nobis: qz in deo ē posse in obta opposita: i nobis aūt ē posse i aliquē actū z eiꝰ oppm: z ꝟ posse q̄nq̄ ē cū suspēsiōe ꝓpe dicta actus: z quādoq̄ non.

Ad rōnes vtriusq̄ ptis. z p̄ ad p̄mā q̄ dr̄ i maiore q̄ illō qđ ē ō rōne liberi arb. dr̄ ꝓuenire oi bñti: dicēdū q̄ verꝫ ē loquēdo ō eo qđ ē de rōne liberi arbitrij put ē cōe oi nāe itellectuali: ꝟz nō oz q̄ illō qđ ē ō rōne lib. arbitrij i nā ōtermiata ꝓueniat oi bñti li. arm. posse aūt i oppositos actꝰ: vel q̄nz suspēdere actū nō ē ō rōne libi ar. cōiter dicti. ¶ Ad alia rōnē i oppm dōz. q̄ de rōne li. arbitrij. nō ē tm̄ elicere actū: ꝟz posse i oppꝰ ꝑ eūdē actū: vel i oppositos actꝰ: iō ad bñdū lib. arbitriū ñ sufficit posse tm̄ elicere actū: nisi possit in opposita altero istoꝝ modoꝝ: nūc autē non omni poꝰ elicere actū ꝓuenit sic posse in opposita: z ꝑ ꝓñs nec libero arbitrio.

Ostea q̄rebant q̄dā ptinētia ad deū. quoꝝ vnū ē cōe cēntialibꝰ z notionalibꝰ: z ē vtr̄ i dīnis ꝑter distōnē vniꝰ relonis ab alia sint q̄dā formalitates realr distincte vel sint aliq̄ formalr distincta ex nā rei. ¶ 2m erat q̄tū ad eēntiā tm̄ ptinēs. z ē vtruz cognitio q̄ cogīscit se deꝰ vt bonū amādū vel amabile sit practica. ¶ 3m ptinebat ad relonē tm̄. z est vtrū relatio diuina sit formaliter finita vel infinita: quedā aūt alia pertinebant ad personas constitutas ex relatione z eꝰ

sentia. Questio. II.

Ad primū istoꝝ sic ꝓcedit. Et vr̄ ꝙ i diuinis ꝑter distōnē vni⁹ relonis ab alia sint aliq̄ formalitates realr distincte ex nā rei. qz ꝑm Auic. agēs per solā ubam nō agit: nisi vno mō. Et idē ē. si agēs agat per vnū ꝑn̄ formale qōcūqz: sed in diuinis sūt diuerse ꝓductōes diuersoꝝ modoꝝ. s. gnō & spiratio. g̃ in diuinis sūt distincte formalitates ꝓcedētes emanatiōes & relones per ꝛnās. ergo ꝑter distinctionē relonuz erit distinctio aliquaꝝ formalitatū ex natura rei.

In contrariū ē. qz diuerse formalitates sūt diuerse res: sed in diuinis nō est dare diuersas res nisi diuersas relones. g̃ ꝛc.

Ad euidentiā isti⁹ qōnis. ꝑmo intēdo ponere intētionē meā: gd. s. ꝙ istaz qōnē intelligā. Et 2° ponā q̄dā opionē fz illū itellz cū suis motiuis. 3° ponā opionē quā credo cē verā cū suis motiuis. 4° rūdebo ad motiua ꝑ ꝑma opione.

Quantū ad ꝑmū sciendū ꝙ nō qz hic ſappositoꝙ attributa distinguant̄ sola rōne: vtꝝ ista distictio accipiat̄ per cōparationez ad extra vel ad intra: sed hic q̄rit̄ vtꝝ attributa diuersa: puta sapia & iustitia dicāt diuersas formalitates ex nā rei circūscripto omni actu itelligēdi distictas: ita ꝙ ista distictio nō sit fm actū intelligēdi tm̄. sed ex nā rei: & iō nō intēdo itromittere me: vtrū distictio istoꝝ sit ab extra vel ab itra: nisi in q̄tū solo aliquoꝝ argumēto ꝝ regret: sed intēdo pertractare: vtꝝ distō istoꝝ in suis formalitatib⁹ sit ex nā rei circūscripto oi actu itelligēdi. ¶ Quantū ad 2ᵐ sciendū ꝙ quedā est opio que ponit ꝙ attributa diuina & eēntia & relo adinuicē cōparata dñt diuersas formalitates distictas ex nā rei: nō fm actū rōnis: ita ꝙ dñt ꝙ sapia & iustiª: & silr deitas & paternitas dīnt formalr ex nā rei. Dicunt tm̄ ꝙ istа dīant formalr: sunt tm̄ vnum idēptice: ita ꝙ ista est vera: sapia formalr nō est iustitia ex nā rei. & ista silr. sapia ē iustitia. s. idēptice: & dicūt ꝙ nō solum ista in 3° sunt vnuz idēptice: sed ēt inter se: ꝑpter eoꝝ infinitatē. nā vt ponūt illi: q̄libz ab⁹ª formalitas in diuinis est formalr infinita. Nullū aūt infinituz pōt cōpati secum in eodē subo aliqd aliud qđ nō sit idē cum eo idēptice: & ideo qz oīa ista sunt infinita formalr sunt vnū mutuo idēptice nō solū in 3°. sed ēt inter se: fz eēntia & relo: qz vnū est infinitū formalr & aliud nō: habent vnitatē idēptica: sed nō mutuaz: qz essentia ꝓpter suam infinitatē est vnū cum relone idēptice: & nō econuerso. ꝙ aūt sit ibi talis distictio ex nā rei ꝓbant gbusdam rōnib⁹: quaꝝ quedā sunt cōes oīb⁹ diuinis: q̄dam (sunt ꝓprie quibusdam.

Quantū ad ꝑmum ponunt quinqz rationes.

¶ Ad cuius euidētiam sciēdum ꝙ ꝑmo ꝓbant ꝙ ista .s. sapia & iustiª ꝛc. Sūt formalr in deo: & ꝯ ex nā rei. 2° hoc ꝓbato ꝓbant ꝙ distictio eoꝝ sit ex nā rei. Primū ꝓbāt sic. oē illud qđ dicit ꝑfectionē simplr est in ꝺo formalr: fz sapia & iustiª & alia attributa dñt ꝑfcōnē simr. g̃ ꝛc. Probō maioris. qz in eo qđ est vlr ꝑfectū ē formaliter oē illud qđ dicit ꝑfcōnē simplr. Sz deꝰ ē ꝺo. g̃ ꝛc. Probō minoris. qz illud dicit ꝑfcōnē simplr: qđ tale ē ꝙ melius est bñs ipm q̄ nō bñs: fz bñs sapiam & iustiā & silia est melius nō bñte. g̃ ꝛc. ¶ Modo hoc ꝓbato ꝓbant ꝙ distictio formalis istoꝝ sit in deo ex nā rei qnqz rōnib⁹. quaꝝ ꝑma talis est. Justitia & sapia in deo aut signāt ens rei tm̄: aut ens rōnis tm̄: aut cōpositᵐ ex bis. nō ens rōnis tm̄: qz cum sit ens diminutū nō dicit ꝑfectionē simplr: nec ēt cōpoᵐ ex ente rei & ente rōnis: qz tunc sapia & iustitia dicerent vnuz per accīs. & tunc deberet resolui in duos cōceptᵒ: & duo significata ꝙ nō cōpetit cōceptui sapie vel iustitie: qz ipoꝝ tāt cōceptum simplicez ꝑfectiōis realis. g̃ signāt tm̄ ens rei. Sz per te nulla distictio est iter ista ex ꝑte rei. g̃ ista bñt vnum formale signātū. Sz noia bñtia vnū formale signātū sunt synonima. g̃ iustiª & sapia dicta de deo sūt synonima: hoc est falsuz. g̃ ꝛc. ¶ Scōa talis est. deᵒ cognoscit ista attributa distincte cognitione intuitiua. Sz illud qđ ꝓuenit rebᵒ fm actū itelligēdi tm̄: nō cognoscit̄ cognitiōe intuitiua. g̃ distictio istoꝝ nō est fm rōnē itelligendi. Probō ma. qz ad cognitionē dei beatificaz pertinet cognoscere ista distincte. Sz cognitio dei beatifica ē cognitio intuitiua. qz cognitio intuitiua est perfectioꝝ cī alia cognitione. cognitio aūt beatifica debet eē ꝑfectissima. ergo ꝛc. Probō minoris. qz illud qđ ꝓuenit rei fz rōnē intelligēdi tm̄: nō ꝓuenit ei in exīstia realī sua: fz cognitio intuitiua nō terminat̄ nisi ad exīs: vt exīs est in reruz nā. g̃ ꝛc. ¶ 3ª rō talis est. ista distictio attribuit̄ nō nāe rei: sed intellectui. Tūc quero vtrū nā rei & intellⁱs aliquo mō differant: aut nō. Si non. ergo gcqd attribuit̄ vni dz attribui alteri: qz quecūqz sunt idiuiᵗᵘᵐ & idistincta gcqd attribuit̄ vni dz alteri attribui in q̄tū indistincta sunt. Si aūt sunt distincta aut ex nā rei: aut fm rōnē intelligēdi tm̄. Si ex nā rei hr̄ ꝓpositū. Si fm rōnem intelligēdi tm̄. Cōtra. qz nulla distictio ꝑcedit ꝑmū distinctiuū in illo genere. Sed ꝑmū distinctiuū in distinctione fm rōnē intelligēdi est opatio intellectᵘˢ. ergo distinctio que ꝑcedit operationē intellectᵘˢ nō est distictio fm rōnem. Sed distictio qua distinguit̄ intellectus a nā rei: ad hoc ꝙ attribuat̄ intellectui distinguere fz rationem & nō nāe rei precedit opationē itellectus. g̃ ꝛc. ¶ Si dicat̄ ꝙ ꝓ tanto attribuit̄ distinctio fm rōnē intellectui. & nō nature rei. qz si per ipoſe ſcpent̄ realr illud cōueniret itellectui: & nō nāe. Cōtra. qz q̄cūqz per ipossibile separata: si nō habēt distinctas rōnes nihil pōt attribui vni quin attribuat̄ alteri. qz separatio alicuiꝰ ab aliq̄ nō dat ſibi nisi qđ ꝓuenit sue rōni. qz si album separet̄ ab albo per ipoſe: albo nō ꝓueniret nisi qđ ꝓuenit rōni albi. sed fm rem intellus & nā in nullo dīnt in suis formalibᵒ rōnibᵒ. g̃ si per ipoſe ſcparent̄ gcqd conueniret vni ꝓueniret alteri. ¶ 4° tal est. qz si ſapia infinita est formalr iustiª. g̃ & ſapia in cōi formalr ē iustiª i cōi: ꝛñs est falsuz. g̃ & añs. falsitas ꝛñtis pz. qz seq̄r̄ ꝙ ois ſapia esſet iustiᵘˢ: qđ falsum est. ꝓbō ꝛñe. qz gradus finitus vel infinitᵘ alicuiᵘ ꝑfectiōis nō tollit rōnē eius. Si ergo rō alicuius ꝑfectiōis est distincta a rōne alteri fm se & in cōi: seq̄t ꝙ ēt gradus infinitᵘ illiᵘ ꝑfectionis nō tollet istaz ꝑfectionē. ¶ 5° rō talis est. qz actᵘˢ distinguit. 7. meta. Sz ista sūt actualissime i ꝺo. g̃ distincte ꝛc. Ec. 40.

Postea addunt̄ q̄dā rōnes ꝓprie gbusdā dīnis. Et ꝓ° argr̄ ex ꝑte emanationuz dupliʳ. ꝑ sic. qz opz dare rōnē: q̄re filius sit filiᵘ & ꝑcedat ꝑ modᵐ nāe. & q̄re ſpūs. s. ꝑcedat ꝑ modᵐ volūtatis. Sed ista rō istius distinctiōis non pōt dari: nisi ex distōne formali ꝓncipioꝝ actiuoꝝ. ergo ꝛc. Probō minoris. qz ista distictio vel est ex ꝑte relonū vel ex ꝑte ꝓncipioꝝ actiuorū nō ex ꝑte relationū: qz omne relatiuū naturaliter exigit suum correlatiuum. ergo penes relationes non est distinctio fm modum naturalem: & fm modū volūtatis. ¶ Si dicat̄ ꝙ ista distinctio ꝓncipioꝝ est fz rōnez intelligēdi tm̄. Cōtra. quia distinctio fm rōnem intelligēdi tm̄: non est causa distinctionis realis. Sed distinctio emanationis est realis. ergo ꝛc. ¶ Secundo arguitur sic. ꝓncipium productiuum idem re & ratione

Opio scoti i 2. distōne ꝓmi. qōne. 3.

qua rõne põt in duo eadem rõne põt in infinita:q; non potest dari rõ que determinet ipm ad certum nũerus. Sed ꝓncipiũ ꝓductiuum personarũ diuinarũ nõ põt: nisi in duas personas.q; gcgd põt ibi esse necio ẽ: ⁊ ibi non sunt nisi duo.ergo ops ꝙ ꝓductiua ꝓncipia diuersarum personarũ differant re vel rõne.Si re habeãt ꝓpositũ. Si rõne.Cõtra.q; distictio rõnis nõ sufficit ad cãndum distinctionem realez.Si dicaꝫ ꝙ relones determinant.Contra.q; illud qõ nõ est rõ ꝓnci^{pi} ⁊ est posterius ꝓn^{o}.non determinat ꝓncipiũ ad ꝓncipiãdũ plura vel pauca:sed relones sunt bꝺ.ergo ⁊c. ¶ Silr idez põt argui de personis ⁊ ꝑcipue de ꝓductis: q; ꝓncipiãtur.ergo nõ determinant ꝓncipiũ. ¶ Ex parte ꝓprietatis ⁊ essentie arguiť q̃druplr. Pro sic.quecũq; sũt idẽ realiter ⁊ formalr.ita ꝙ ex parte rei nullã hñt distõnẽ: cuicũq; cõicať realiter vnum: ⁊ alterũ ei cõicať.Sed ꝓprietas non cõicať omni illi cui cõicať essentia. g̃ ⁊c. Minor ꝑz.q; nõ omni cui cõicať essentia cõicatur paternitas. Maior etiã ꝑz.q; quecũq; sunt omnino indistincta in q̃tum indistincta sunt:gcgd ꝯuenit vni ꝯ^{it} alteri. ¶ Scõo arguiť sic.illa in quoꝝ altero aliqua cõueniũt realiter.⁊ ét altero differũt realr nõ possunt eẽ oino idem re.q; qua rõne esset cõueniẽtia cũ vno realiter:⁊ cum altero.sed persone realr ꝯueniũt in eẽntia: ⁊ differunt in ꝓprietatib^{9}.q; ꝓprietas est realr incõicabilis.ergo ⁊c. ¶ Tertio sic.de eis que sũt idem totalr re nõ possunt verificari opposita realr. Sed ꝓprietas est realr incõicabilis.essentia est cõicabilis:que sũt opposita.ergo ⁊c. ¶ Quarto sic.due relones in patre sũt realr due res:⁊ tñ ille due res sunt vnũ idẽptice.aliogn facerent cõpositionẽ.g̃ distinctio realis stat cum idẽptica vnitate. ¶ Jsta positio cõfirmať auctoritatib^{9} sctõrum:⁊ q; multe illarũ auctoritatũ vadũt ad hoc ꝓbandum ꝙ ista sunt in deo formalr:ꝙ tñ parũ facit ad ꝓpositum:ideo ꝑtermitto. ¶ Illas aũt que videnť dre ꝙ differant ex natura rei adduco:q; faciũt ad ꝓpositum: vna est Augu.ꝫ maximũ.vbi dicit. Si potes prem cõcedere simplicẽ:⁊ tñ esse sapientem ⁊ bonuz ⁊c.vbi'arguit Aug.ꝙ si deus pr̃ põt esse bon^{9}.sapiẽs ⁊c.absq; cõpositione ⁊ partialitate. possũt etiã esse tres persone in vna essentia absq; cõpõne ⁊partialitate. Sed si Aug. intelligeret ꝙ ista differrent sola rõne:arg^{m} suũ nullus esset:q; nõ ſequtur.ꝙ si differãt sola rõne nõ faciũt ꝯpositionẽ vel partialitatẽ.q; dria re nõ faciũt.persone autem re differũt.ergo ⁊c. ¶ Alia est eiusdẽ.i5. de trinitate.cap.3°.vbi vult ꝙ ista sint equalia.s. sapia bonitas et cõsimilia.sed equalitas nõ est eiusdẽ ad seipm.ergo ⁊c. Si dicaꝫ ꝙ est ibi equalitas fm rõnẽ tñ:sicut ⁊ plaritas fm rõnẽ. Cõtra.q; tũc sequiť. fm rẽ nõ sũt equales.g̃ fm rem sunt iequales:qõ est falsum.ét si sit verũ habeãt ꝓpositũ.q; realr iequalia sũt distincta re. ¶ Itẽ dicit ibidem de trinitate ꝙ nõ eo pater quo deus.Sed pater est paternitate:⁊ deus deitate.g̃ pr̃nitas formalr nõ est deus.sic ergo ꝑz z^{m} ꝓncipale.

Opio ꝓprie Modo restat.z°.peõre opionẽ quã credo eẽ verã. Ad cuius cuidentiã sciendũ ꝙ iste formalitates.s.iustitia sapia ⁊ cõsilia:possũt accipi duplr. vno mõ in cõi anologo nõ descẽdẽdo ad aliquã nãm in speciali.Alio mõ ꝓut sunt in determinata nã:puta in deo vel creatura.Si accipiãť ꝓmo mõ vnitas realis eis nõ cõuenit per se:nec ẽt distictio realis: nec ẽt ista eis repugnant per se:q; illa que sũt ꝓpria inferiorib^{9}: nec per se cõueniũt superiori:nec ei repugnãt per se: q; qõ ꝯuenit per se alicui superiori ꝯuenit omni per se ꝓtento sub eo. Silr qõ repugnat superiori per se per se repugnat oi cõtento sub eo.nec per ꝯns põt esse ꝓpriũ alicui^{9} cõtenti sub eo:sed vnitas realis ⁊ distinctio realis inter ista sũt ꝓpria aliquoꝝ iferiorum cõtentoꝝ sub eis. naz in deo sunt vnũ in creatura sunt diuersa.ergo ⁊c.Si autem accipiant ista ꝓut sunt in determinata nã sic ꝓut sunt in deo nõ sunt realr distincta:sed vnuz.in creatura aũt est ecõuerso.saltem quãtũ ad aliqua:qõ dico ꝓpter vnũ ⁊ verum ⁊ bonũ.accipiendo ergo ista ꝓut sunt in deo:sic̃ queritur ista ex natura rei diltigui duplr põt intelligi. Uno modo ꝙ illa distictio dicatur ex natura rei: sicut ex fundamento remoto:mediante tamẽ actu itellect^{9}: vt sit sensus: ꝙ distinctio attributorum nõ possit accipi:nisi q; rõnes quas important attributa accepta i cõmuni:in aliqb^{9} ex natura rei ⁊ realiter differũt: ex qb^{9} cointellectis possit itellis cõcipe distõnẽ rõnis inter ea: vbi sunt vnũ re.⁊ sic ponere distinctionẽ attributorum ex natura rei est opio illorum; qui ponunt ꝙ distinctio attributorum est in deo fm rõnez per cõparationẽ ad extra:quã credo esse verã. Sed de ꝫ nõ agit nũc ideo ꝑtermitto. ¶ Alio mõ põt poni ista distinctio ex natura rei:sic vt nõ mediãte actu intellectus:ita ꝙ circũscripto actu intellect^{9} iste formalitates in deo fm suã formalem entitatez differũt abinuicẽ. ¶ Jstud nõ credo esse verũ.⁊ ꝓ^{o} hoc ꝓbo sic. q; ista distinctio que ponit ex parte rei.aut est distinctio realis:aut nõ. Assũpta ꝑz. q; cõtradictionẽ iplicat reale ⁊ nõ reale sunt contradictoria.ergo ⁊c.sed nõ est realis.Ergo distinctio fm rõnem intelligendi tñ. Probõ ꝯñtie. q; omnis distictio vel est fm esse in aĩa tñ:vel est fm esse extra animam ⁊ est realis:sed positũ est ꝙ nõ est realis. ergo ⁊c. Probatio maioris.q; passio alicui^{9} vel illud ad qõ aliud se habet per modũ passionis non excedit illud cui^{9} passio est.Sed vnũ ⁊ multa:distinctũ ⁊ indistinctũ:sũt passiones entis.ergo non excedũt ens. Sed oẽ ens vel ẽ ens in aĩa siue ens rõnis:vel extra qõ est ens reale.ergo ois distinctio vel est fm rõnẽ tñ:vel fm rez extra. Si aũt ponať ꝙ sit distinctio realis. Cõtra.q; que distinguuntur realiter ops ꝙ sint diuerse res: siue diuerse realitates:quarũ vna nõ est alia: sed sapiẽtia dei ⁊ iustitia dei: nõ sunt bꝺ. q; ℔ ẽ ℔a. sapiẽtia dei est iustitia realr.g̃ ⁊c. Probõ maioris quãtum ad duas partes eius. ¶ Et ꝓmo quãtuz ad illam.que distinguuntur realr ops ꝙ sint diuerse res:q; sicut indistinctio ad vnũ. ita distictio ad plura:sed indistincta re iquãtum indistincta: sunt vna res.ergo distincta realiter in eo ꝙ distincta realiter: sũt diuerse res vel realitates. Oz aũt sequať ꝙ vna nõ sit alia. ꝓbõ.q; ℔ est ℔ signãt vnitatẽ ꝑdicati cuz subo. ℔ non est ℔ signãt distinctionẽ ꝑdicati siue diuersitatẽ a subo. Sed ꝓbatũ est:ꝙ vbi est distictio realis oz ponere diuersas realitates.g̃ vna non est alia realr. Et sic ꝑz maior. ¶ Si dicaꝫ ꝙ iustitia dei est eius sapia realiter: sed tamen iustitia nõ est formalr sapiẽtia. Cõtra.q; formalitas vniuscuiusq; perfectiõis cõsistit in ℔ ꝙ hẽns eam est ea formaliter tale:sed formalitas sapientie consistit in ℔ ꝙ aliquis sit ea sapiens:sed fm beatũ Augu. deus eo ꝙ sapiens est iustus ⁊ bonus ⁊ bꝺ.ergo formalitas vnius est formalitas realiter alterius. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ formalitas vnius est formalitas alterius idẽptice ⁊ realiter:sed ille formalitates non sunt idem formalr. ¶ Contra hoc arguo duplr. Et ꝓmo cõtra ℔ qõ dr̃ ꝙ ille due formalitates non sunt idem formalr: q; differre formalr ẽ differre formaliꝫ. ille g̃ forma^{les} gbus sapia ⁊ iusti^{a} differũt: aut sũt ille formalitates: q̃rũ vna est alia:aut sũt alie simplices formalitates: q̃rũ vna nõ est alia. ꝓmũ nõ põt esse:q; formalitates: quaꝝ

Attributa vt sũt in deo distingui ex nã rei intelligiť dupliciter.

Alia ista. q; ꝺdictoꝝ ops accipere alierã grẽ.

vna est alia sunt vna formalitas:qz ꝑdicatio dicēs B ē B:denotat vnitatē subti cū ꝑdi⁹.sed illa nō differūt formaliter que habēt vnam formalitatē: sicut illa nō differunt personalr que habēt vnā psonalitatē.sic ergo sapientia ⁊ iustitia nō drīt illis forma⁹.quaꝝ vna ē alia. Scōm ēt nō pōt esse ēt ꝑm auctores ꝑdicte opionis.s. q in deo sint alique formalitates:quaꝝ vna nō sit alia: sequereꝫ ēt q formalitatū sint formalitates:⁊ multa q̄ ptermitto: que sūt mānifeste icōueniētia. ¶ z⁰ arguiꝫ ꝯ B qō dr̄ q sunt vnū idēptice: ⁊ quero vtrū idēptitas iportat aliquā vnitatē vel nō:nō pōt dici q nō. quia cōstat q idēptitas iportat aliquā vnitatez. aut ergo vnitatem maiorem q̄ꝫ vnitas:aut minorē: aut equalē.non pōt dicere maiorem vel minorem:qz tunc esset aliqua vnitas maior vel mior vnitate. ⁊ si ōberet dicere vnitatem maiorem vel minorem magis oporteret q diceret maiorem q̄ꝫ minorez: quia inter modos vnitatis quos ponit Arist. vnitas que iportat per idēptitatē est maxima.s. vnitas in suba. Et sic ponere aliqua esse vnū idēptice est ponere ea esse vnum maxime:sed que sunt maxime vnū sunt vnū formalr.q̄ꝫ rē. Si aūt dicat vnitatem equalem: tūc dr̄e vnuz idēptice erit nūgatio addendo idem ad seipm nomialiter ⁊ aduerbialiter acceptum:sicut si dicereꝫ vnum vniuoce idem idēptice B ē inconueniens.ergo rē. ¶ Diceꝫ forte ad hoc q dr̄ illa distinctio realis nō q sint ibi diuerse realitates: sed q hz ortum a natura rei.Cōtra.si hz ortum a re aut B est effectiue:aut formaliter:aut aliquo alio mō. si ponatur habere ortuz a re effectiue ⁊ realr opz dare in re aliqd quo illa distinctio hz esse realr ⁊ formalr. aliogn cā efficiens esset sine effectu. Et sic adhuc opz ponere diuersas formalitates siue realitates quib⁹ ista formalr differant realr. ¶ Si aūt ponaꝫ q ista distictio hēat ortū a re formalr:opz dare diuersas realitates qb⁹ extrema istius distinctiōis realr distinguant. Et sic idez q ꝑpus. Tertiū aūt nō pōt fingi.Ex dictis ponentiū arguiꝫ sic. ꝑmo.qz quero vtꝝ formalitas sapie ⁊ iustitie sint in diuinis formalr infinita.si sic.ergo formalitas sapie ē formalitas iustitie:qz ꝑm eos nullū infinitū pōt cōpatisecum in aliquo cōposito aliud re diuersuz ab eo: sed ille formalitates:quaꝝ vna est alia sunt vna formalitas.q̄ꝫ sapie ⁊ iustitie est vna formalitas.q̄ꝫ sunt vnū formalr. Sed forte diceꝫ q vna formalitas est alia idēptice nō formalr.nō valet:qz istud est reprobatū ꝑpus. ¶ Forte tū dices.q oēs formalitates sunt infinite: sed non formaliter.Cōtra.qz ꝑm oēs oia ab⁹ in diuinis sunt infinita formalr.⁊ in hoc differūt a relone. ¶ Itē illa que nō sunt formalr infinita possunt secū cōpati in eodē supposito diuersa re ab eo:quoꝝ vnū nō est alterum: sicut ponunt exēplū de paternitate ⁊ spiratiōe in patre. si ergo formalitates iste nō sunt formalr ifinite:vna nō est altera.hoc est cōtra eos. q̄ꝫ rē. ¶ Scōo argr̄ sic.dr̄.n.q ista distictio nō est simplr realis:sed.q.vtualis:inq̄tuz vna res cōtinet emineēter duas realitates:⁊ illi duplici realitati in tali vna re cōtente ꝑ⁹ illud qō est ꝑpriū vtriqz realitati:ac si eēnt realr distincte. ¶ Cōtra.sapia creata que realr est a iusti⁹ distincta facit esse sapientē: ⁊ ipsa nec ꝑm idēptică vnitatē:nec ꝑm vnitatē formalē est illud qō facit esse iustū formalr.⁊ per ꝓns:nec ꝑz rē sapia facit esse formalr iustū in diuinis.hoc est falsuz.q̄ illud qō est ꝑpriū vtriqz quādo sunt realr distincta nō ꝓuenit eis quando sunt realiter vnita. Si dicas.q non sequit̄ q faciat B qō faciebat quādo erat distincta: sed facit B:⁊ adhuc amplius:qz facit sapientez ⁊ iustuz: ⁊ B nō valet.Cōstat enī q nō facit deum sapientez ⁊ iustuz nisi formaliter.ergo in deo sunt idem sapia ⁊ iusti⁹ formaliter. ¶ Tertio sic.qz dñt q eēntia que est formalr infinita est eadē ipsi relatiōi:qz est secuz in eodē supposito:sed nō est ibi vt dñt idēptitas mutua.Cōtra.qz quid est idē alicui eodem modo quo est sibi idē:⁊ econuerso:aliud erit sibi idē:sed ꝑm te eēn⁹ est idē relōni.q̄ꝫ ⁊ ecōuerso.Sed illa:quoꝝ vnū est idē alteri.⁊ eꝰ hēnt mutuā idēptitatē.ergo rē. ¶ Unde nō video qd velit dr̄e. dicēdo q est ibi idēptitas nō mutua:nisi velit dicere q nō sunt idem conuertibilr:qz eēntia est idem proprietati relatiue ⁊ omni illi cui proprietas relatiua est idez: sed nō ecōuerso. ¶ Tenco ergo pro ꝓnc q nulla distinctio realis est in diuinis:quarūcūqz formalitatuz nisi distinctio que est inter psonas ⁊ relones oppositas ¶ Tñ ad maiorē euidentiā istius qōnis: ⁊ ppter solōnem argumētoꝝ. Notandū q cuz ista dicant̄ differre adinuicē inq̄tū vnūquodqz ꝑcise accipiť: ⁊ quodāmō ꝑcidendo oē aliud duplr pōt intelligi ista ꝑcisio. Uno⁰ q fiat ista precisio ꝑm rem:⁊ B est ipossibile:vt dictū ē. Alio mō pōt accipi ista ꝑcisio ꝑm rōnē:⁊ B duplr. vno⁰ quasi intellectu simplici cōcipiēdo vnūquodqz istoruz nō includendo alterum in suo cōceptu: nec excludēdo a re cōcepta.sicut quādo bō cōcipit sapiam in cōi nō cōcipiendo iustitiam vel sapiam dei nō cōcipiēdo iustitiā eius:⁊ sic circūscribere nō ꝓuenit perfecte itelligēti.nā perfecte intelligēs oia intelligibilia:nō pōt sic circūscripte intelligere aliqō itelligibile. vnde de⁰ nihil sic itelligit circūscriptiue.sed hō pōt sic itelligere sapiaz vl iustitiam circūscriptiue. Alio mō pōt ista circūscriptio fieri itellectu enūciatiuo ⁊ circūscribente a re cōcepta.⁊ B duplr vel ab^rc:vt intellect⁹ dicat.sapiētia nō est iustitia vel cum reduplicatione.vt si dicat.sapiētia vnde sapiētia non est iustitia. Et qōlibz etiā istoruz pōt accipi dupliciter vel in cōi vel in natura determinata. Jn cōi dicendo. sapia nō est iusti⁹. vel sapia vñ sapia nō ē iusti⁹: Et isto modo vo itellectu pōt vtrūqz dici. nā illud qō ē inferiozis pōt dici ab^rc de superiozi.⁊ qz cuidā sapie ꝑ^rc q non sit iustitia.iō pōt ab^rc dici sapientia nō est iusti⁹: sic pōt ab^rc dici q aīal est rōnale vel non rōnale: ⁊ etiā cum reduplicatione: vt tamen intelligaꝫ reduplicatio esse negata:quia qō est inferiozis nō conuenit superiori per se.vnde ista est vera q sapientia vñ sapientia nō est iustitia siue nō conuenit esse iustitiam.Si autez accipiant̄ in natura spāli:aut in deo: aut in creatura:si in deo accipiātur ab^rc ista falsa est. sapientia dei nō est iustitia dei.Si āt accipiant̄ cum reduplicatione ꝑm būc sensum q reduplicet tm̄ q intellectus diuinus vel aliquis alius intelligat sapientiam diuinam nō esse iustitiam in eo q sapientia.Et sic est itellectus verus: quia qcqd conuenit sapientie in eo q sapiētia cōuenit omni sapientie.cōstat aūt q nō omni sapie cōuenit ē iusti⁹. Si aūt fiat reduplicatio ad totū aggregatū qō est sapientia diuina erit falsa.vnde ista est falsa . sapia diuīa in eo q sapia diuina nō est iustitia. imo sapientia diuina in eo q sapientia diuina est omnis perfectio simplr dicta ⁊ formaliter formalitate reali. Si aūt accipiantur in creatura sic vtroqz modo erit verum. qz sapientia creata ab^rc ⁊ sapientia creata in eo q creata non est iustitia. ¶ Precisiones que faciunt ad propositū.s.quādo sapientia concipitur nō concepta iustitia intellectu simplici:vel quando concipiturintellectu enūciatiuo. quia sapientia dei vnde sapientia nō est iustitia: vel q sapientia in cōmuni vel ab^rc vel vnde sapiētia non est iustitia habent ortum a re: sicut a fundamēto recto.qz si sapientia in nulla rebaberet diuersitatem aliquam

De⁰ nihil circūscriptiue intelligit. Unde q B ēt ꝓmētatorem. ⁊c. meta. cō. 54

Quid ℓ ens et vnū.

realem q̄ iustitiā nunq̄ posset concipi nō concepta iusti tia: nunq̄ ēt esset verū q̄ sapia diuina vñ sapia: nec sapientia in cōi vnde sapientia non esset iustitia. Sed tales precisiones nō competūt rebus nisi mediante actu intellectus: q̄ constat q̄ sapia in cōi nō est alicubi sine hac sapientia: nisi tm̄ in intellectu obiective. precisio ēt alicuius a sapientia vnde sapientia est. ⁊ nō vnde ꝫ sapiētia non est alicubi nisi in intellectu obiue. illa aūt q̄ competūt reb⁹ vt sūt obiue in intellectu sūt entia rōnis ⁊ cōpetūt reb⁹ mediāte actu intellect⁹. q̄ tales pcisiones: ⁊ per ꝯns distinctiōes sunt fm actū intellis: ⁊ fm rōnem licz habeāt fundamentū remotū in re.

Modo restat soluere ad motiua eoꝝ. ¶ Ad p̄mū ergo dōm q̄ sapia ⁊ iustitia ⁊ ꝯsimilia sūt formal'r in deo ⁊ real'r: sed distinctio sapie ⁊ iustitie ⁊ precisio nō est in deo real'r: sed fm rōnem intelligēdi tm̄. ¶ Ad p̄mum ꝫ hoc dico q̄ iustitia ⁊ sapia non signāt ens rōnis: nec signāt ꝯpositū ex ente rei ⁊ ente rōnis: sed ens rei tm̄: sed precisio iustitie dicit ens rōnis tm̄: ⁊ iustitia precisa vel pcise intellecta dicit ens cōpositū ex ente rei ⁊ ente rōnis: ⁊ q̄ vltra dicit q̄ iustitia ⁊ sapia in deo dñt vnū significatū formale. q̄ dñt vnā realitatez formalē: ⁊ supponūt q̄ solam rem signāt. Dico q̄ licz significēt vnā formalitatē realem: signāt tm̄ illaz nō fm eandem rōnē: q̄ illa duo significata dīnt ꝑz rōnem. Et tu dices gd de dīa rōnis. cum dīe ille ratiōis nō significent. Dico q̄ lz sapientia nō significet precisionem: signāt tamē precise: sicut intelligit precise. vnde sapiētia ⁊ iustitia itellecta ⁊ significata precise differunt rōne fm precisionē hanc vel illam. nō sicut per illa que intrent quiditatem eoꝝ: sed accidētaliter: sicut in esse reali differt hō albus ⁊ equꝰ niger. ¶ Sz adhuc videt remanere difficultas: q̄ cū sapiētia ⁊ iustitia nō significent hanc precisionē vel illam: sicut hō ⁊ equus: non significant albedinē vel nigredinem. videt adhuc idem esse significatū formale vtrinsq̄: ⁊ per cōsequēs q̄ sūt synonima. ¶ Ad hoc dico dupl'r. Uno modo q̄ licz ista nomina eandē realitatem significēt in deo: tm̄ neutrum signāt illam perfecte in deo. Modo dico ad hoc q̄ aliqua noīa sint synonima regrit q̄ non sint diuerse significationes iperfecte quātūcūq̄z res significata sit vna. ¶ Scō dico q̄ lz sapientia diuina vt diuīa est: ⁊ iustitia: vt diuina est dicant vnaz rem: tamē sapia ab^rc accepta: ⁊ iusti^a ab^rc accepta in cōmuni nec se includunt: nec se excludunt precise ⁊ realiter: nata tm̄ sūt inueniri in aliqua re in qua sunt diuersa re. ⁊ tunc se pscindunt ⁊ excludūt realiter: sicut in creatura. Et hoc sufficit ad hoc q̄ possint diuersimode intelligi ⁊ significari in quacūq̄z re. ¶ Ad zᵐ dico q̄ si accipiat cognitio intuitiua p cognitōe enidē^c sic de⁹ cognitiōe intuitiua cognoscit gcgd cognoscit. Si aūt accipiat cognitio intuitiua p cognitione terminata in exīa reali ad rem: sicut distinguūt quidā in deo inter notitiā visionis: ⁊ notitiā simplicis intelligētie: sic dico q̄ de⁹ cognoscit ista .s. sapiam ⁊ iustitiam ⁊ ꝫ cognitiōe intuitiua: sed distinctionem eoꝝ nō: quia ista non consequitur rem in sua exīa reali: sed tm̄ fm esse rōnis. ⁊ q̄ dicit. q̄ imo: q̄ ad cognitionē beatificam dei pertinet cognoscere ista. Dico q̄ ad cognitionē dei beatificam pertinet cognoscere ista ⁊ distinctionē eoꝝ: ⁊ oē qđ q̄litercūq̄z est intelligibile. Et ꝫ ꝓbo. q̄ ex dicto tuo notitia beatifica dei est noti^a infinita: sed notitia dei nō esset infinita nisi ea cognosceret oē qđ ē cognoscibile q̄litercūq̄z eodē actu. aliqn esset limitata cognitio ad certa obita. q̄ cognitio dei qua cognoscit omne cognoscibile est cognitio beatifica eius. Et q̄ dicit vltra. cognitio intuitiua est nobilior abstractiua. cognitio aūt btifica ꝺz eē nobilissima. Dico q̄ cognitio intuitiua ē notior q̄z abstractiua excludens intuitiuā: sed cognitio intuitiua: nō opz q̄ sit nobilior q̄z cognitio iclūdēs abstractiuam ⁊ intuitiuā: sicut q̄uis nobilior sit cognitio dei: q̄z cognitio creature excludens cognitionē dei: tm̄ cognitio dei nō est nobilior q̄z cognitio includēs cognitionez dei ⁊ creature. ¶ Ad zᵐ dico dupl'r. p̄mo q̄ illa rō ꝓcedit ex malo itellectu. nam q̄ dicit q̄ illa distictio est fm rōnē: ⁊ nō ex natura rei: nō sic intelligit distictio intellect⁹ a distinctione nāe put itellect⁹ est quedā res: q̄ operatio itelligēdi ē ab intellectu realiter: ⁊ a nā ⁊ a quocūq̄z qđ real'r est in diuinis: sed ista distinctio itelligit sic. quādo dicit q̄ ē fm rōnem ⁊ nō ex nā rei q̄ ibi distinguat ens ꝑz rōnē cōtra ens in re ꝓ nā. Et isto mō ens fm rōnē distinguit ꝯtra ens in intellm. put est quedā res in rerum nā existens. sicut cōtra nām. Unde idē est: ac si diceret q̄ ista distinctio est ad eē rōnis: ⁊ nō ad esse reale extra aīam. Et si arguat vltra q̄ istud esse fm rōnē habent res ꝑz intellectum ⁊ nō fm nām rei: ⁊ constit^rc tale esse magis attribuit intellectui q̄z nature. Dico q̄ realiter loquendo in diuinis nō plus constituit istud esse rōnis itellectus: q̄z natura. q̄ totum est idem ibi realiter. Et q̄ dicitur. quare ergo nō dicit ex natura rei. Dico q̄ ℔ dicit ne detur intelligi: q̄ sit ibi distinctio realis. ¶ Alio mō possuz dicere ad istam rōnē: q̄ ista rōnis distinctio attribuit plus intellectui q̄z nāe non ꝓpter diuersitatem que sit in eis in diuinis. sed q̄ ab^rc accepta nata sunt eē in rerum natura diuersa: ⁊ habere diuersas opationes: ⁊ ideo attribuitur in diuinis hoc magis intellectui q̄z nature. ſ. distinguere fm rōnem: ⁊ si per ipossibile distinguerēt in diuinis intellus a nā: sicut in creaturis: sic distinguere attribueretur intellectui. ⁊ nō nature. ¶ Ad hoc qđ dicit ꝯtra hoc q̄ si aliqua per ipossibile separarent nō posset aliqd cōuenire vni: q̄n cōueniret alteri: nisi ratio quiditatis vnius differret a rōne quiditatis alterius. sicut si per impossibile separetur albū ab albo nō ꝯueniret albo: nisi qđ pertinet ad rōnē albi. Dico q̄ si aliqua separent per ipossibile qđ nihil cōpeteret vni qđ nō cōpeteret alteri: nisi rō qditatis vnius differret a rōne quiditatis alterius realiter: vel in oibus in quib⁹ inueniunt: vel in aliquo eoꝝ: nūc autem ita est q̄ rō quiditatiua intellectus: ⁊ rō quiditatiua nature inueniūtur distincte realiter in aliquo habente eas. ¶ Ad 4ᵐ dicendū q̄ si sapientia infinita est formaliter iustitia: sequitur q̄ iustitia ⁊c. Dico q̄ formaliter pōt accipi pro perfeitate: vt sit sensus: q̄ si sapiētia infinita in eo q̄ infinita sapientia est iustitia. Et isto modo illa ꝯsequētia est nulla. quia nō sequit q̄ illud qđ per se ꝯuenit inferiori per se conueniat superiori: sapientia autem infinita est quoddam inferius ad sapientiam in cōmuni. Sed bene verum est q̄ illud quod conuenit inferiori in predicatis essentialibus q̄ ꝯuenit superiori absq̄z nota perfeitatis vel reduplicationis. Unde si sapientia est iustitia infinita. bene sequitur q̄ sapientia ab^rc accepta est iustitia. Sed ℔ verificatur de ea non pro omni contento sub ea. sed pro aliquo. ſ. pro sapiētia infinita. ¶ Idē ēt possum arguere contra te de tuo idēptico. quia ista est vera. sapientia infinita per se est iusticia identice.

Et tamen non sequitur q̄ sapientia cōmuniter accepta sit per se iustitia idēptice: quia conueniret omni sapientie: quia per se est qđ conuenit omni contento sub aliquo communi. Si autem formaliter non importet naturam perfeitatis: si denotet vnitatem in sua quidita-

te reali bene sequi tur sapientia infinita est formaliter iustitia: ergo sapientia cõmuniter accepta est formalr iustitia: nõ tñ cum nota perfectatis vel reduplicatiõis. Et tũc non sequit q̃ ꝺueniat oi sapie: sz cuidã. Et qñ ꝺicitur q̃ gradus perfectiõis finitus vel infinit⁹ nõ tollit rõnẽ perfectiõis illius: cui⁹ est gradus. Uex ẽ q̃tũ ad illam perfectionẽ in illo gradu. vel ét q̃tũ ad rõnẽ perfectiõis cõiter accepte: tñ tollit rõnẽ illius pfectionis: vt est cõtracta ad oppo^m gradũ. Modo ꝺico q̃ rõ ratiõe sapie vt cõiter accepte: non est ꝺistingui realr a iustitia. Sed bene ꝺe rõne sapie contracte ad sapiam creatã est ꝺistigui realiter a iustitia. ⁊ rõnẽ sapie sic cõtracte excludit sapia infinita. ¶ Ad 5^m ꝺõm q̃ qñ ꝺr q̃ actus ꝺistinguit: si intelligat ꝺe compositis ex mã ⁊ forma planũ est q̃ per formã est ꝑus ꝺistinctio: sed nihil ad ꝓpositũ: qz attributa ꝺiuina nõ sunt ꝺiuerse forme informãtes nãm. Si aũt intelligat gnãliter. Tũc ꝺõm est q̃ actus ꝺistinguit nõ ab eo q̃ est ipm: sz a ꝺiuerso ab eo: modo attributa ꝺiuina nõ ꝺrnt re ad inuicem. ⁊ ideo rõ nõ valet. ¶ Ad 6^m ꝺõm q̃ illa rõ videtur mihi includere falsum. qz si ꝓncipia istarũ emanationũ formalr ꝺifferant ex nã rei. Tũc quero: vt ꝛ illa formalitas que est ꝑn^m filij: vt est ꝺistincta formalr a formalitate que est ꝑn^m. s. s. eliciat actũ gnãndi: aut nõ. si nõ. ergo formalitas siue ꝺistinctio formalitatis nihil facit. Si aũt illa formalitas: vt est ꝺistincta ab alia formalitate elicit actũ generandi. Cõtra. qz oẽs formalitates ꝺicuntur plus ipportare q̃ vna formalitas precisa tñ: sed ꝑm te vna formalitas precisa tñ est ꝑn^m eliciẽꝺi actus generãꝺi, siue rõ formalis. g̃ oẽs formalitates simul accepte excedũt ꝑn^m formale gnãndi. Sed oẽs formalitates ab^tc cõicant filio per gnãrionẽ. ergo secũꝺ q̃ cõicatũ per gnãtionẽ excedet formale ꝓncipium ⁊ totale cõicandi siue generandi. sed ℔ est incõueniens: sicut incõueniẽs est q̃ effect⁹ excedat cãm. g̃ ⁊c. ¶ Itẽ nullũ ꝓductũ ꝺz per se ex sua ꝓductione nisi q̃ vtualiter cõtinet in suo formali ꝑn°. ꝑm q̃ est tale formale ꝓncipiũ: sed formalitas voluntatis: vt est ꝺistincta formaliter cõtinet in se nisi qꝺ pertinet ad velle ⁊ amare. g̃ spũsscũs nõ hret ex sua ꝓductiõe nisi qꝺ ptinet ad velle ⁊ amare. ⁊ sic nõ hret per se ex sua ꝓductiõe intelligere. ¶ Sz ꝺices q̃ non intelligit ista ꝺistinctio formalis ꝓncipio ꝛ q̃tũ ad ꝺistinctionẽ in ꝓncipys eliciẽtib⁹. Qz ẽntia ꝺiuina continens oẽ absolutũ est ꝓncipiũ elicitiuũ vtrobiqz: sz aliũ modũ eliciẽꝺi hz in vna q̃ in alia. qz in vna elicit nãliter: in alia libere. Quero qꝺ itelligis per libere: aut ꝑ libere intelligis libertatẽ arbitrij: aut libtatẽ a coactione. Si ꝓmo: cũ libertas arbitrij cõtingẽtiã iportet: vt supra ꝺcm est. tunc. s. s. contingẽter ꝓduceretur: qꝺ est nephariũ ꝺicere. Si scꝺo mõ: tũc illud ꝛ^it oi ei qꝺ agit aut patit ꝑm ꝓpriam inclinationẽ. qz sicut violẽtum ⁊ nãle se hz in nãlib⁹: ita coactũ ⁊ volitũ in volũtate habentibus: ⁊ coactũ in talib⁹ nõ est nisi ꝺeterminata violentia. Sed in nulla ꝓductiõe ꝺiuina est violentia vel coactio. g̃ ambe sic sunt libere. ¶ Ad hoc ꝺñt quidam q̃ in vtraqz emanatiõe est necessitas. Sed in ꝑ° ẽ neccitas ꝑueniẽs actũ. In z^a aũt cõcomitãs ⁊ nõ ꝑueniẽs: ⁊ ꝑꝑ ℔ ꝺr libera. Cõtra. necitas in ꝑn° ad eliciẽꝺũ actũ ẽ necitas ꝑueniẽs actũ: sic ⁊ ipm ꝑn^m ẽ ꝑueniẽs actũ: sed nullus act⁹ est neci⁹ nisi in ꝑn° suo sit necitas ad eliciẽꝺũ ipz. g̃ ⁊c. pbõ minoris. qz si act⁹ ẽ neci⁹ nõ põt nõ eẽ. Si aũt in ꝑn° nõ ẽ necitas ad eliciẽꝺũ actũ põt nõ elicere. si g̃ in ꝑn° nõ est necitas ad eliciẽꝺũ actũ: ⁊ act⁹ est necessarius poterit act⁹ eẽ nõ eliciẽte ꝑn°. ¶ Ad rõnẽ ꝺi-

eo q̃ fili⁹ ꝺr esse fili⁹ ⁊ hẽre modũ itell's plus q̃. s. s. quia ꝓductũ in nã itellectuali ptinẽs ad itelligere nõ necio est ab alio ꝓducto: sed ꝓductũ ptinẽs ad volũtatẽ necessario est ab alio ꝓducto: qz velle est a bono cognito mediãte cognitiõe. In ꝺiuinis aũt oẽs psone hñt velle ⁊ itelligere: ⁊ quelz est q̃ꝺã nã subalis ⁊ itellectualis: ⁊ qz est ibi psona ꝓducta solũ a nõ ꝓducto: iõ hz modũ intells ⁊ nãe: alia psona est ꝺe cui⁹ rõne est eẽ a ꝓducto ⁊ a psona nõ ꝓducta ab alia. iõ hz modũ volũtatis: sic̃ als ꝺiffuse oñꝺi. ⁊ sic̃ realr sunt ibi ista: ita realr est ibi fili⁹ ⁊ spũsscũs: ⁊ sic̃ ẽ ipossibile q̃ psona ꝓducta a solo nõ ꝓducto sit psona ꝓducta ab alio ꝓducto: ⁊ ab aliq̃ nõ ꝓducto: sic ẽ ipossibile est q̃ fili⁹ sit spiratus: vel eq̃ spiratus sit fili⁹. ¶ Ad 6^m ꝺõm q̃ illa rõ nõ plus ꝛclꝺit ꝺe ꝑn° hñte plura ꝓducta q̃ ꝺe ꝑn° hñte vnũ solũ: qz sicut ꝺe ꝑn° ꝓducẽte ꝺuo: cõueniret reddere rõnem q̃re ꝺuo ⁊ nõ plura. sic ꝺe ꝑn° ꝓducẽte vnũ oporteret reddere rõnẽ: q̃re vnũ ⁊ non plura. Et si tu ꝺicas. q̃ iõ vnũ ⁊ nõ plura: qz illud vnũ ꝑn^m est adequatũ vni ꝑꝺicamẽto ⁊ nõ plura nec paucioza. ita ꝺico tibi q̃ illꝺ ꝑncipiũ ꝓducit ꝺuas psonas ⁊ nõ plures: qz ꝺue psone sũt ꝓncipiatũ adequatũ sibi. Ꝺico g̃ ad rõnẽ q̃ iõ nã ꝺiuina vna re ⁊ rõne exñs nõ est ꝑn^m ꝓducẽꝺi nisi ꝺuas psonas tñ. ita q̃ nõ sunt nisi tres psone. qz ipsa eẽntia ꝺiuina vna exñs nõ põt formalr esse nisi tres psone: sicut triangulus nõ põt eẽ nisi tres hñs q̃cũqz virtute: qz ℔ cõpetit sibi ex nã sua formalr. Et fundari tales psonas sup ꝺuas ꝓductiões est totalr adequatũ ipsi eẽntie ꝺiuine ꝓut est ꝑn^m: ⁊ ℔ fide teneo: sicut fide teneo ibi esse tres psonas. ¶ Ad 7^m ꝺõm q̃ tñ facit ꝺ te: sicut ꝺ me: quia sicut tu arguis. quecũqz sunt ideꝫ re formalr cuicunqz vnum eoꝝ est idem ⁊ alterũ: ita arguã tibi. quecunqz sunt totaliter idem re idẽptice cuicunqz vnum eoꝝ est idem idẽptice ⁊ alterum: sed essentia ⁊ relatio sunt totaliter vnum ⁊ idem re idẽptice. ergo cuicunqz vnum eorum est idem realiter ⁊ idẽptice ⁊ reliquum: sed ℔ est falsum. nam essentia est eadẽ re idẽptice filiationi. nõ tamẽ paternitas. ⁊ ideo idem sequit ꝺ tra te: sicut cõtra me. Ꝺico ergo q̃ illa que totaliter sunt idẽ re formaliter sic q̃ conuertibilr sunt idẽ re q̃ cuicũqz eorum est vnum idem ⁊ alterũ erit idem: sed eẽntia ⁊ relatio: licet sint inter se totaliter idem re et formaliter: non tamẽ conuertibiliter. qz non cuicũqz ꝺ^r eẽntia paternitas ꝺ^r: neqz a quocunqz ꝺistin^r paternitas ꝺistin^r essentia: ideo non oportz q̃ cuicũqz essentia est eadem ⁊ paternitas sit eadem. ¶ Si autez queratur quomodo ꝓprietas ⁊ essentia cum sint realiter eadem inter se ⁊ formaliter possint sic se habere q̃ vnum eoꝝ possit esse idem alicui a quo alterum est ꝺiuersum. Ꝺicũt aliqui q̃ ℔ ideo est: quia relationes per se adinuicem habent oppositionem. essentia aũt non importat oppositionem ad relationes. ⁊ ideo relatio vna non põt eẽ altera. sed essentia potest esse vtraqz relatio. Sed ℔ non soluit: quia supposito q̃ relationes sint opposite ⁊ vna non possit esse altera queritur quomodo aliquid qꝺ est idem vni istorum oppositoꝛ non repugnat alteri. quia videtur q̃ illa que sunt idem re cui repugnat vnum ⁊ alterum. ⁊ ideo ꝺico q̃ non video aliam rationem nisi infinitatem ꝺiuine essentie: que sicut propter infinitatem suam est sapientia ⁊ iustitia ⁊ consimilia: que non possunt esse idem per essentiam in creaturis. sic etiam possũt esse opposite relatiõ-s: qꝺ nõ potest esse in creaturis. ¶ Ad octauum patet per ꝓdicta: quia eandez virtutem habet cum precedente. ¶ Ad nonum ꝺicendum quasi eodem modo: q̃ ꝺe illis que sunt eadem cõ-

tertibiliter modo predicto nō possunt dici opposita: sz de illis que sūt idē realiter: sed nō cōuertibiliʒ possūt dici opposita. ⁊ nō solū ꝑdicta opposita. s. cōicabile ⁊ icōicabile: sed ēt in alijs terminis. s. eē prem ⁊ nō patrē: esse filiū ⁊ nō filiū: nā eēn⁹ est pr̄. ⁊ filius nō est pr̄. tñ sciēdū hic ꝙ loquēdo de ꝑdicatione in qua predicat aliquid pertinēs ad esse reale: ⁊ ad formalitatē realem pari passu currit affirmare ⁊ negare aliquid realiter: sicut affirmare ⁊ negare aligd formaliter. ⁊ ideo cū ita sit ꝙ eēn⁹ sit eadē re omni ei qō est realiter in diuinis: ⁊ ꝓprietas sit eadē realiter cum eēn⁹ distincta realiter ab oi opposita relatione. omnis ꝑdicatio que solū importat idēptitatem essentie cū quacūqʒ ꝓprietate est vā: vnde ista est vā. eēntia ē gnāre. eēntia est que generat ⁊ consilia. Sz omnis ꝑdicatio que importat cū vnitate eēntie ad ꝓprietatem aliquā distinctionē eius realē ab alia est falsa: qz falsum est ipam esse distinctā ab aliquo diuino eēntialiter. ⁊ iō licz ista sit vā. eēn⁹ est illa res que est incōicabilis: qz nō importat nisi eēntie idēptitatē cuʒ ꝓprietate: tñ nō cōcedit ista. eēn⁹ est incōicabilis: qz cū idēptitate ad ꝓprietatem importat distinctionem ab alio: ⁊ sil̄r ista cōcedit. eēn⁹ est gnāre: ⁊ res generās: nō tñ ista. eēntia generat. qz ꝑmū dicit solūmodo idēptitatē essentie cuʒ ꝓprietate. z⁹ aūt cū idēptitate ista ad ꝓprietatē importat distinctionē ab alia: qz generare est hēre filiū opp⁹. sil̄r ista. pater est illud qō est cōicabile: nō tñ concedit ista. pater est cōicabile. qz ꝑma importat vnitatē pſone cū eēntia: alia aūt cū illa vnitate importat vnitatē vni⁹ pſone cum alia. ¶ Ad x⁹ dōm ꝙ oēs rel̄ones existētes in patre sunt vnū realr̄: ⁊ ois ꝓpō denotās vnitatē realeʒ inter eas est nulla: sed tñ ad qō sunt nō sunt vnū. vnde ipm hr̄e filiū: ⁊ ēt ipm hr̄e spūm scm̄ ex pte ipsi⁹ habitionis est vnū hr̄e realiter. Sed nō est vnū habituʒ qō .s. hētur ex parte termiox. ¶ Modo ad auctoritates Ad ꝑmā dōm ꝙ licz in deo ista formalr̄ sint idē re. non tñ in omni nā in qua inueniunt. ⁊ in hoc tenet arg⁹. qz si illa que in alijs hñt tantā diuersitatē: sicut sapia ⁊ iustitia inueniunt sine cōpōne in deo: multo plus illa possunt inueniri in deo sine cōpōne que minorē diuersitatem faciunt in alijs: sicut sunt fundam̄tū ⁊ rel̄o. ¶ Ad aliam dico ꝙ equalitas q̄tū ad hoc ꝙ importat ꝑfectionē et realr̄ in diuinis: sed q̄tum ad hoc ꝙ dicit rel̄onem realē habentē realr̄ oppositos terminos nō est in diuinis. vnde termini eq̄litatis intelligēdi sunt ibi tñ distincti ſm rōnē intelligendi. ¶ Ad z⁹ dōm ꝙ licz Aug. ꝓsueuerit dicere in ab⁹ eo iustus ꝙ sapiēs: non tñ consueuit dicere: ꝙ eo deus quo pater: licz in veritate sint vna realitas: ne intelligatur ꝙ cuicūqʒ ꝓueniat esse deū deitate cōueniat esse patrem paternitate. ⁊ idez est: ac si dicat: ne intelligat ꝙ conuertibiliter se cōsequant.

Ad rōnē ꝑncipalē in opp⁹ dōm ꝙ agens ꝑ vnū ꝑn⁹ re ⁊ rōne nō agit nisi vno mō si sit agens limitatū: ⁊ re⁹ effect⁹ adeq̄ti. nūc aūt dico ꝙ ꝑn⁹ actiuū in diuinis est illimitatū: ⁊ eius ꝑn⁹ adeq̄tū non est vna sola ꝓductio: sed ambe.

Qō. III.

AD scōm sic ꝓcedit. Et videt ꝙ cognitio qua deus cognoscit se vt quoddā bonū sit practica. qz cognitio que bz ordinē ad aliquā opationē extra intellectū regulandū per eā que vere est praxis est practica: sed ꝑdicta cognitio est hꝺ. g̃ ⁊c. Maior ꝓz. qz intellectus ex tentione ad praxiz regulandā per notitiā est practicus. Minor ꝓbat. qz per talē notitiā regulat amare dei: sed amare dei est quedā opatio que vere est praxis: ⁊ est opatio extra intellectum. ergo ⁊c. ꝙ aūt amare dei regulet per talem notitiā ꝓbat sic. quia aut regulatur a seipso: aut ab obo sine cognitiōe: aut ab obo mediāte cognitiōe. nō aūt a seipso: qz idē nō est regula suiipsius nec ab obo sine cognitiōe. qz obm incognitū nō monet. ergo ab obo mediāte cognitione: ⁊ per consequens a cognitione.

Contra notitia practica respicit opabile. Sed nihil est opabile in diuinis. ergo ⁊c.

Ad euidentiā istius qōnis q̄tuor sunt facienda. ꝑmo videndum est que sit illa opatio que dr̄ praxis: ⁊ a q̄ intellis dr̄ practic⁹. z⁹ qūo se hēat intellis ad talem opationē. 3⁹ q̄r̄ ista se habeat in diuinis. 4⁹ soluēda est qō ꝑncipalis.

Quantū ad ꝑmū dñt quidā ꝙ praxis a q̄ dr̄ intellectus practic⁹ est act⁹ volūtatis elicit⁹ vel iperatus. Et hoc ꝓbāt sic. qz act⁹ qui dicit praxis a quo intellect⁹ dicit practic⁹ dr̄ esse alteri⁹ po⁹ actus ab intellectu que sit in actibus suis posterior intellectu ordine nāe: ⁊ sit actus nat⁹ elici conformiter notitie intellectus: sed omnis talis actus est actus voluntatis elicitus vel imperatus. ergo ⁊c. ꝓbatio maioris quātuz ad tres ptes eius. ꝑmo quātū ad ꝑmam. s. ꝙ illa praxis dicit esse alterius potētie ab intellectu. Qz intellectus practicus bz ꝙ sit practic⁹ ex tentiōe qua tendit extra se: sed intellect⁹ nō tendit extra se nisi in ordine ad operationē alterius potētie. ergo ⁊c. ¶ Scōo ꝓbo scōam partē. s. ꝙ illa potentia dr̄ esse posterior intellectu actibus suis. qz notitia practica dicit respectu praxis: cuius notitia est ꝑncipiū regulatiuū: sed oē regulatū est posterius ꝑncipio regulante. ergo ⁊c. ¶ Mō ꝓbo tertiā ptē .s. ꝙ sit actus natus elici cōformiter ipsi notitie. qz oē regulatū aptū est elici sue regule ꝯformiter: sed praxis a qua intellect⁹ dr̄ practic⁹ est act⁹ regulatus a notitia intellectus: sicut a ꝑncipio suo regulatiuo. ergo ⁊c. ꝓbo minorem dupl̄r. ꝑmo sic. Qz nullus actus extra naturam intellect⁹ pōt ĩmediate regulari ab itellectu nisi actus volūtatis elicitus: sed ꝑmus act⁹ regulabilis ab intellectu exñs alterius potētie est ille actus qui solus immediāte est regulabilis ab intellectu. ergo ois act⁹ ꝑmo regulabilis ab itellu est act⁹ volūtatis elicit⁹: ⁊ p ꝯns̄ sequit ꝙ nullus act⁹ ē regulabil̄ ab itellu nisi met⁹ actu elicito volūtatis. Sed oē qđ regl̄at ab itellu met⁹ actu elicito volūtatis ē act⁹ elicit⁹ vel iperat⁹. g̃ ois act⁹ a quo dr̄ itell⁹ practic⁹ ē act⁹ volūtat̄ elicit⁹ vel iperat⁹ Qz solus act⁹ volūtatis elicit⁹ ime⁹ regl̄at ab itellu ꝓz: qz act⁹ sensitiue ptis ꝑcedētis itellz nō regulant ab eo: nec ēt act⁹ sensitiue ptis sequētes intellm regulant ab itellu nisi met⁹ actu elicito volūtatis. ⁊ sic hētur ꝓpo⁹. ¶ Scōo sic. qz praxis a q̄ dr̄ intell⁹ practicus bz ee in ptāte nr̄a. Sz ois act⁹ exñs in ptāte nr̄a ē act⁹ volūtat̄ elicit⁹ vel iperat⁹. g̃ ⁊c. mior supponit. ꝓbo maioris. qz ois act⁹ q regrit virtutē moralez ē in ptāte nr̄a. alioquin act⁹ moralis nō eēt iputabilis nobis. Sz ois act⁹ q est praxis regrit virtutē moralē. g̃ ⁊c. ¶ Probo minoris bꝺ ꝓfilli. qz ois actus q est praxis vel est op⁹ artis vl̄ opus ꝓudentie: sed opus artis indiget morali virtute. qz ſm ꝓbm in. 6. etb. ēt artifex idiget virtute morali. g̃ tanto plus actus iperatus ꝓudētie q nihil aliud est q̄ actus elicit⁹ a virtute morali. ergo ⁊c. Ex hoc vlteriꝰ concludunt: ꝙ actus imperatus a volūtate nō est ꝑmo praxis nec per se: sed per accidens. nō ꝑmo: quia nō est ꝑ in ptāte nr̄a. nec ēt ꝑ⁹ nat⁹ est elici ꝯformiter itellu: sed mediāte actu volūtatis. Ex hoc ēt ꝓz ꝙ non per se: sed per aliud. qz mediante actu voluntatis habent esse

Scot⁹ in ꝓlogo ꝑmi sē tentiaruz. in qōne de ꝓxi

In potestate nostra: & regulari ab intellectu.

Circa ista habeo tria dubia. Primū est de hoc qđ dicitur q̄ actus volūtatis elicit⁹ ē p̄mus act⁹ q est in ptāte nostra. qz nō vr̄ mihi q̄ ita sit. & hoc probo dupl'r. p̄mo sic. qz actus qui est p̄mo in ptāte nostra est act⁹ deliberādi vel actus deliberat⁹. Sz constat q̄ actus deliberādi nō est actus elicitus volūtatis. actus ēt deliberat⁹ ad quē p̄mo attingim⁹ mediāte deliberatiōe nō est actus elicitus volūtatis. pbō. qz p̄m⁹ actus ad quē terminat deliberatio ē notitia p̄nis practice: sed notitia p̄nis practice nō est act⁹ elicit⁹ volūtatis. ergo p̄mus actus qui est in potestate nostra non est actus elicit⁹ voluntatis. Scđo sic. qz electio que est act⁹ elicitus p̄us est in ptāte nr̄a q̄ vout est act⁹ iperatus q̄ put est actus elicit⁹. pbō. qz omnis act⁹ deliberatus est act⁹ iperatus a volūtate & rōne. Sz electio ē in potestate nostra in q̄tū est act⁹ deliberat⁹. g̃ p̄us est in ptāte nostra in q̄tū est act⁹ iperat⁹ q̄ in q̄tū est act⁹ elicitus: nec ēt est inconueniēs q̄ act⁹ aliqs volūtatis sit imperatus per aliquē actū & alium p̄orez elicitū. Ad motiuum āt eor̄ facil'r rñdet. qz licz actus qui p̄mo & immediate seqtur iudiciū itellectus sit actus volūtat⁹ elicit⁹: nō tñ opz q̄ p̄mus actus q est in potestate nr̄a sit actus elicitus volūtatis: qz nō oēs actus elicitj volūtatis sunt in ptāte nr̄a: sicut patuit in p̄ma qōne. Scōm dubiū est de hoc qđ dr̄ q̄ praxis a qua dr̄ intellcūs practicus p se: est actus elicit⁹ volūtatis: & q̄ ab alys actib⁹ q sunt imprati a volūtate dr̄ practicus per accñs. qz istud nō vr̄ verz pp duas rōnes. prima talis est. qz illa sola praxis a qua per se aliq̄ scīa practica denoīatur: dz p se denoīare eā. sed nō ois scīa practica: denoīat per se practica a solo actu volūtatis elicito. ergo &c. pbatio minoris. qz ars domificatiua dr̄ per se practica a domificatione: & sil'r medicina a medicatiōe: sz ista nō sunt actus volūtatis eliciti. ergo &c. Scđa talis est. qz illa opatio q̄ in genere suo pōt rectificari ab itellectu. volūtate exñte nō recta: nō bz rectificari ab itellectu per volūtatem: sed illa opatio que pōt rectificari ab itellectu nō p volūtatem nō bz q̄ sit praxis rectificata ab itellectu p volūtatem: qz practicū est qđ ē regulabile ab itellectu: sed aliq̄ operatōes sunt hui. ergo qz medicatio & domificatio possūt rectissime fieri ab hñte pessimaz volūtatem. etiā circa istos actus inquā malo fine agūtur. Diceť forte ad hoc q̄ lz volūtas non sit recta moral'r: non pōt tñ talis op⁹ fieri: nisi ipsa iperet rectitudinē in exequendo op⁹. Hoc nō valz. qz sicut ille g nō pōt facere op⁹ rectū nisi volūtas iportet rectitudinē operis: ita nō pt facere op⁹ rectum: nisi brachia moueant recte: sed nullus diceret q̄ domificatio habeat per se q̄ sit praxis ad rectā motionē brachior̄. ergo &c. licz nō possit esse recta opatio: nisi iperio volūtatis: nō tñ opz q̄ sit praxis p se ab iperio volūtatis. Ad motiuū aūt faciliter soluit. qñ dr̄. 6. ethycor̄. q̄ artifex idiget virtute morali: nō est itelligēdū q̄ idigeat ad hoc q̄ possit facere rectitudiez operis in suo genere: nā hñs pessimā volūtatem pōt facere rectā domū: sed verum ē q̄ indiget virtute morali ad hoc q̄ bene vtať arte sua & agat bonō fine. Ad aliō motiuū qñ dicitur. q̄ intellectus bz regulare act⁹ iperatos per aliud. ergo per accñs. dōm q̄ nō omne per aliud dz dici per accñs: put per accidens distinguit cōtra per se. aliqn nihil cōueniret alicui per se mediāte alio. qđ falsum est. sed tūc conueniēs per aliud est per accidens qñ est tale aliqd q̄ per se ex nā rei non habz necessariā habitudinē: qđ non est in ꝓpōsito. ergo &c. Tertiū dum est. q̄ praxis a qua dicitur itellectus practicus est in potestate nostra. qđ non videť verum. Primò qz iudicium intellectus de acceptatione finis est notitia practica: sz acceptatio finis. saltem q̄tū ad determinationē act⁹ nō est in potestate nostra. vt dictū est in prima questione. ergo &c. Scđo. qz phi vt teneo: posuerunt itelligentias habere notitiaz practicaz de motibus orbiū & eorū effectibus. qz sunt causa eorum per intellectum & voluntatem: sed phi posuerunt intelligētias velle necessario quicqd volunt. ergo &c. Dico ergo q̄tum ad istū articulum. q̄ praxis a qua dicitur intellectus practicus est operatio impata: ad quā cōparatur notitia practica vel actualiter vel habitualr. vt directiuum effectiue inclusa in per se obiecto intellectus practici. Dico autē imperata. qz operatio intellectus elicita vt elicita est nō ē notia practica. aliqn omnis notitia intellectus eēt practica. qz omnis notitia est elicita ab itellectu. Dico aūt imperataz operationē ad quā cōparatur notitia practica. vt directiuū effectiue: qz iperiū itellectus respcū operationis iperate: nihil aliud est q̄ regulare & dirigere effectiue in operatiōe illa. naz ſm phm. 9. metaph. ars reducitur ad p̄ncipiū effectiuum. Dico aūt icluſa in per se obo: ꝓpter duo. p̄mo qz sciētia dicitur practica. vt suppono a suo per se obiecto. sed scia dr̄ practica a praxi q̄ ē opatio talis. g̃ praxis talis vl' opatio icludit in per se obo scientie practice. Secūdo. qz sciētia: aut attingit suum per se obiectū mediāte speculatiōe tñ: aut mediāte alia operatiōe: si mediāte speculatiōe tñ: tunc erit solū speculatiua: si aūt mediāte alia opatione. ergo obiectū illō cum tali operatiōe erit primo & per se cognitū a tali scientia: qz in nullaz rem tendit intellectus: nisi mediante sua operatiōe elicita. & per ꝯns in nullum potest tendere nisi in cognitū. sed illud qđ icludit in p̄mo & p se cognito alicuius scīe includit in primo & per se obto ei⁹. g̃ &c. Diceť forte ad hoc q̄ nō opz q̄ formale obiectum scīe practice includat praxim: sicut in rōne formali vt ē obiectū talis scīe: sed sufficit q̄ virtualr cōtineat p modum passionis ꝓbate de subto. Cōtra. magis bz ōnominari vnaquęqz scīa ſm q̄ attingit p̄mo & per se obm q̄tum ſm q̄ attingit suā ꝓpriaz passionē: sed stante hypoi talis scīa suū ꝓpriū obiectū attingit spe[ue] tñ: qz mediante actu elicito tñ: passionez vero practice. ergo talis scientia magis est spe[ua] q̄ practica. Item ꝓbo q̄ p hoc habeatur ꝓpositum. qz notitia p̄nis que cōsiderat passionem: vt in subiecto icluditur in suo formali obiecto cum subiecto: alioquin non differret ab intellectu simpliciter: sed ſm te talis scientia: prout respicit illam praxis est practica. ergo adhuc habeť q̄ in formali obiecto scientie practice vt practica est includit praxis. vñ dicitur scientia practica. Itez scđo arguo sic. qz scientia practica attingēs obiectū tale mediāte actu elicito: & mediāte actu imperato aut intenditur in ea p̄ncipali⁹ attigere obiectū mediāte actu elicito. aut mediāte actu imperato. si mediāte actu elicito. ergo est principaliter & simpliciter speculatiua: si autem mediante actu imperato. sequitur q̄ principale consideratuz in tali scientia est obiectum vt attingibile a tali actu imperato: sed p̄ncipale consideratum in vnaquaqz scientia est suum formale obiectum. ergo formale obiectum talis scientie est ipsum obiectum: vt attingibile operatiōe imperata: sed vt sic includit operationem. ergo &c. De hoc autem alibi diffusius dicetur. Dic sunt tria dubia. Primus cum logycasit de actu intelligendi qui est quoddā operabile a nobis vt vr̄. ergo logyca erit practica. Scđs est q̄ frequēter ꝓtigit vnū actū intelligēdi regulari per alium: & tunc actus per quem alius regulatur dicetur

Of act⁹ volūtatis elicit⁹ nō fit p̄m⁹ actus qui ē in potestate nr̄a contra Scotū.

Opinio ꝓpria.

Text. cō. 10.

practicus: qđ nō videt vez. ¶ Tertiū ꝙ ꝟz ℔ omnis actus intelligẽdi qui eligit a volūtate ⁊ iperat eẽt practicus: qđ nō videt vez: qz qcūqz actus itelligẽdi circa qđcūqz itelligi[le] pōt eligi a volū[te] ⁊ iperi. ¶ Tertū tñ ẽ ꝙ nō ois talis act⁹ est practic⁹. ¶ Ad p[m] dōm ꝙ vr̄ qbusdam ꝙ logica nō sit de actu intelligendi: vt de obo: sed de entib⁹ rōnis cōsequẽtibus res vt sunt obiue in itellectu: que nō fiūt a nobis per habitū logice: sed fiunt in nobis ab ipsis reb⁹ sic ex nā sua ordinate mouentibus intellectū nostrū. Scđo dico ꝙ dato ꝙ actus intelligẽdi esset obm ipsi⁹ logice: nō tñ ipa logica esset practica: qz act⁹ itelligendi q ꝯsideraī i logica nō fit in nob⁹ p logicā: ꝟz fit i nob nāl̄r ab obiectis. vñ hō p logicā nō ꝯsiderat qualr̄ faciat actū itelligẽdi: sicut nāliter nō considerat qliter faciat digōnẽ: sed cōsiderat qliter ista fuerit nāliter in nobis. sic ẽt logic⁹ ꝯsiderat qlr̄ actus itelligendi fit ab obiectis nāliter in nobis. ¶ Et si arguat̄ ꝫ. qz docet facere sillm. ergo ⁊c. ¶ Rño. si intelligas per facere sillm sic ordinare voces significatiuas. sic pt fieri per logicā sills. si aūt intelligas per facere talẽ ordinem motionis itelligẽdo res: sic logicus nō facit talẽ ordinẽ: sed nā rei: sic mouẽs. ¶ Si dicas nōne i ptāte nr̄a est formare ꝛcept⁹ vl̄ nō formare. ġ vr̄ ꝟz ℔ ꝙ scia iperās formare tales ꝛcept⁹ sit practica. ¶ Ad ℔ dicetur in tertio dubio. ¶ Ad scđm dōz ꝙ qđ homo in q̄cunqz scia ꝓcedit a premissis ad ꝓnes. hō nō hz actus intelligendi regulatum ꝑ prio ⁊ per se obo. nec per ꝯñs notitia p̄missarū est practica. qz scia est practica que ordinat̄ ad actū iperatū vt ad obm scie practice: sed obm per se talis scie est res intellecta per tales cōceptus mouens nāliter intellectū ad sui cognitionē in tali ordine circa quā talis scia nō hz nisi actus elicitos. licz illi act⁹ eliciti quodā ordine elician̄t. ¶ Ad tertiū dubiū dōm ꝙ differt scia que hz iudicare notitiā speculabiliuz esse quoddā bonū eligibile: ⁊ scia qua cōsiderat̄ illud spel[c]: qz scia p̄ma hz pro p̄mo ⁊ per se obo habitū vel actum speculatiuū: vt quoddā bonū eligibile. Scđa vo nō hz actū vel habitū pro p̄mo ⁊ per se obo: qz tūc ipse act⁹ vl̄ habitus eius esset obm ipsi⁹: qđ falsuz est. Dico ergo ꝙ bene respectu cuiuscūqz habit⁹ speculatiui pōt eē in nobis scia practica iudicans cōsiderationē vel habitū speculatiuū esse qđā bonū eligibile. Et ad hoc pōt seq electio ⁊ imperiū volūtatis: ꝟz illa sciētia practica erit prudentia iudicans speculationē esse eligẽdam ⁊ beatificationē: sed speculatio vel habitus electus nō erit habit⁹ practicus. qz nō habebit ꝑ p̄mo ⁊ ꝑ se obiecto opatiōez imperatā: sed aligd nō imperatum a nobis: sicut quando nos ꝯsideramus intelligētias vel aligd tale: ⁊ p cōsequēs in nobis pōt esse scientia practica iudicās eligẽdum: ⁊ imperās quēcūqz actum intelligẽdi quātuz ad exercitiū actus: sed ex hoc nō segtur ꝙ quicunqz actus intellectus in nobis existēs sit practicus: qz actus elicitus nō est practicus: ⁊ illa scia que sic imperat sola ẽ prudentia: nō aūt logyca que nō ꝯsiderat actū eliciendi vt quoddā eligibile iperandū: sed ꝯsiderat qualr̄ talis ordo est in actib⁹ intelligendi: prout nāliter mouemur ab obiectis ꝟm talem ordinẽ: ⁊ sic patz primum ꝑncipale. ¶ Quātuz ad ꝛm. ſ. qualr̄ noticia practica se hz ad praxim illā. dictuz est in parte. ſ. ꝙ se hz ad illam: vt regula ad regulatum: ⁊ nō semp actu: sed aptitudine. aliogn ars medicine in dormiēte nō est practica. ¶ Addūt qdā tertio. ꝙ noticia talis de agibilib⁹ quā dicūt per se ⁊ ỻmediate respicere actū volūtatis vt praxiz: a q̄ intellectus per se dr̄ practicus: duplr̄ pōt se habere ad volūtatem. Uno mō solūmodo ostēdiue ⁊ nō determinate: ita ꝙ ostēdat ỻpm eligibile: ⁊ nō detinet volūtatem ad ip̄z: nec plus q̄z si vnus iudicaret de actu faciēdo ab alio: sicut si hō iudicaret celū esse mouenduz ab angelo. Alio mō potest se habere nō solū iudicatiue: ſz etiā determinatiue. Cū ad primū vident̄ determiare magis se ad doc. ſ. ꝙ illud iudicium non sit simplr̄ practictum. De scđo aūt dñt ꝙ est simplr̄ practicū: qđ aūt sit verū q̄tū ad istud tertiū ab eis dcm q̄tum pertinet ad p̄sentem qōnem dicet in solone b⁹ ꝑncipalis qōnis. ¶ Quātū ad tertiū ꝑncipale dñt quidā ꝙ noti[a] diuia respectu q̄rūcūqz amabiliū se hz iudicatiue tm̄: ⁊ nō determinate respectu quidē intrinsecoꝝ amabiliū: qz licz ordie nāe cōgruo p̄cedat actum voluntatis: tñ volūtas diuina respectu eoꝝ nō determinat̄ ab intellectu: nec regulatur determinatiue ab eo: ⁊ rō eoꝝ est: qz illa volūtas q̄ pfectissima est in bonitate per seipam sufficiens est ad determinandū se ad recte volendū qđcūqz volibile: ꝟz voluntas est b⁹. ġ ⁊c. ¶ Jsta rō cōcludit respectu quorūcūqz amabiliū: sed respectu extrinsecoꝝ addunt quādam spālē rōnem: ⁊ intendūt ꝓbare ꝙ ante acceptōez voluntatis diuine nullū extrinsecū iudicat̄ faciendum vel eligendū: qz iudicio tali facto: aut volūtas diuia pt discordare tali iudicio: aut non. si sic. ergo pōt deficere. qz nolle illud qđ est iudicatū esse eligenduz recta rōne est deficere. si nō. sequeret̄ ꝙ de⁹ vellet nēcio alia a se. ℔ est falsum. ergo ⁊c. De isto tertio differo nūc vsqz ad solonē ꝑncipalis qōnis. ¶ Quantū ergo ad solonez q̄stionis dñt isti ꝙ nulla notitia dei de agibilib⁹ vel amabilibus gbuscūqz ẽ practica simplr̄: qz illa notitia que circa amabilia se hz tm̄ iudicatiue: nō est simplr̄ practica: sed notitia dei circa quecūqz amabilia se hz tm̄ iudicatiue: vt ꝓbatū est ꝟz eos. ergo nulla noti⁹ dei circa q̄cūqz amabilia est practica. ¶ Cōtra istam positionez arguo sic. intellect⁹ diuin⁹ respectu amabiliū a deo aut ꝓponit sibi obm vel vt amandū vel vt respuenduz ab ipso: vel vt neutrū. si ꝑmo mō tūc arguo. regulatio itellectus practici cōsistit in ostēdēdo aligd esse amādum vel eligendū vel respuendum: sed ꝟm hypos[im] intellectus diuin⁹ ostēdit aliqđ obm amandū vel respuendū. ergo ibi est regulatio intellect⁹ practici: ⁊ per ꝯñs regulatio determinata. ¶ Si aūt ponat̄ vt neutrū. ꝫ qz illud qđ nō ꝓponit̄ vt amandū vel respuendū nō includit formale obm voluntatis. qz obm volūtatis est vel amandū bonū vel malum respuendū: sed ipossibile est volūtates velle sine obo. ergo ipossibile est volūtatem dei hēre actū aliquē volendi nō iudicante itellectu aliquod esse amādū vel volendū. ergo si itellect⁹ diuinus ꝓponat vt neutrū: nunq̄z volūtas diuina hēbit actum: Et ista rō ꝯcludit de omni amabili intrinseco: ⁊ ex hoc segtur ꝙ volūtas diuina nullū amare vel velle habuit respectu extrinsecoꝝ: ⁊ per ꝯñs nec agere: ⁊ per ꝯñs nō est aligd a deo. ¶ Dicet̄ forte ad hoc ꝙ itellect⁹ diuinus iudicat aligd esse amandū vel volendū: sed nō ꝓp hoc regulat determinatiue: qz nō mouet volūtatez: sed ipsa mouet seipam. ¶ Cōtra hoc arguo sic. ꝙ saltē ista rñsio nō euadit incōueniēs respectu extrinsecoꝝ: qz ꝟz te si iudicium dei est de aliquo eligēdo vel respuendo volūtas diuina nō pōt nō eligere vel nō respuere: qz ℔ esset deficere vt tu dicis. ergo ꝟm viam tuā oportet ꝙ intellus diuin⁹ ꝓponat vel vt neutrum vel ꝙ volūtas diua nēcio eligat: quoꝝ vtrūqz ẽ falsuz. Qz de⁹ aligd ex se velit nēcio falsuz est: ⁊ ꝙ diua volūtas vel q̄cūqz alia possit hēre actū circa illud qđ ẽ neutrū vt ꝓbatū ẽ supra. ¶ Scđo sic. qz alig qui sunt isti⁹ opinionis ponūt ꝙ obz in nullo mouet volūtatē. si ġ ad rōnē itellus practici re-

quiritur motio volũtatis ab obiecto. sequitur ꝫ eos ꝙ nullus intellectus sit practicus. ¶ Tertio arguo cõtra eos qui ponũt ꝙ obiectũ vna cũ volũtate mouet: qz ꝫ eos: vt ꝓbatũ fuit in alia q̃stione: actus liber vt liber nõ reducitur in obiectũ: sed in volũtatem. si g̃ motio obiecti regritur ad hoc ꝙ intellectus sit practicus. sequitur ꝙ nullus actus liber vt liber est: ptineat ad intellectuꝫ practicum. ¶ Diceꝝ forte ad hoc. ꝙ volũtas dicit̃ non regulari determinatiue ab intellectu: nõ ꝙ obiectũ nõ moueat ꝑm rõnem intelligendi: sed qz voluntate mota vna cuꝫ obiecto ex sua maxima ꝓfectione quãtũ ad illud qõ ex parte sua est nõ indiget aliquo regulante ad bene volendũ. ¶ Contra. illa volũtas que rõne erráte nõ potest bene velle: non est sufficiéter ꝛ per se determinata ad bene volẽduꝫ sine iudicio intellectus regulãte qualitercũq; : sed voluntas dei est hꝺ. ergo ꝛc. maior ꝓz. ꝓbatio minoris. qz volũtas dei eligens cõtra iudiciũ intellectus iudicãtis aliquid esse amandũ: vel eligendũ est ex hoc deficiẽs: vt tu dicis. ergo si stante tali iudicio volũtas diuina non eligat deficit: si etiam seq̃tur iudiᵐ deficit: qz omnis volũtas sequẽs iudiciũ intellectus errantis deficit. ergo voluntas dei stãte erroꝛe in iudicio intellectus necessario habꝫ deficere: ꝛ sic ꝓz minor. ꝛ ꝓ ꝓsequens ꝛ cõclusio ꝑncipalis. s. ꝙ nulla volũtas põt esse sufficienter determinata ad regulandũ ꝛ ad bene volẽdum sine iudicio rationis. ¶ Ad motiuũ aũt eoꝝ quãdo dicũt ꝙ illud qõ iudicatur bonũ vel amandũ nõ potest nõ amari sine defectu: dico ꝙ si illud iudicaꝝ amãdũ necessario: ꝛ non posse iudicari oppositum bñ posse fieri: nõ potest non amari absq; defectu: nunc autez ita est ꝙ nullũ bonum creatum sic iudicaꝝ a deo vt amanduꝫ: alio modo iudicaꝝ aliquid a deo vt amandũ nõ necessario: sed contingenter: qz vtrãq; partem potest ꝛ sic oẽ bonum creatum a deo iudicatur amandũ vel eligendũ. s. cõtingenter: qz. s. contingenter est amabile ex eo ꝙ habꝫ cõnexionem cõtingenter in sua appetibilitate ad ꝑmo ꝛ per se amabile. ¶ Et si arguaꝝ. oppoᵐ cuiuslꝫ boni est maluꝫ: ꝛ per ꝓsequens oppositum boni creati: sed volũtas volens bonuꝫ creatũ vult eius oppositũ. ergo si voluntas dei posset nolle bonũ creatum possꝫ eẽ mala. ¶ Ad hoc põt dici dupliꝛ. Uno mõ sic ꝙ oppositum cuiuslibꝫ boni contrarie vel priuatiue est malum: sꝫ oppositum ꝛ adictorie: nõ oportet ꝙ sit malum vel bonum: qz nõ entitas ꝑm se formaliter accepta: nec bonũ nec malum dicit: ꝛ precipue nihileitas. ¶ Scõo potest dici: ꝛ melius ꝙ opposituꝫ cuiuslibꝫ boni est: vel malũ culpe: vel cuiuscũq; defectus: malũ culpe nõ põt velle: malum aũt defectus qõ est malum huic: tamẽ est bonũ simpliciter: sicut pcõrem priuari visione diuina est maluꝫ peccatoris: tamẽ est bonuꝫ simpliciter. tale aũt malum est oppositũ bonitati entis create: naꝫ non eẽ istiꝰ creature malũ est isti creature: sed potest eẽ bonũ simpliciter: si per nõ esse istius creature ꝑm aliquã rõnem: vniuersuꝫ melius ordinetur in deũ: vel saltem si nõ minus bene ordinatur ablata ista creatura: nolle tale bonũ ꝛ velle eius oppositũ potest eẽ absq; defectu. Ex his ꝓz. ꝙ additamẽtum qõ isti fecerũt de iudicatiue ꝛ õter minatiue ꝛ assignatio quã fecerũt i dñis nõ hꝫ vitatẽ.

Solo ad qõ ne ꝑncipale.

Ad questionem ergo principaleꝫ. dico ꝙ notiᵃ dei de q̃cũq; amabili intrinsece nõ est practica: respectu vero extrinsecoruꝫ vere est practica. ꝑmuꝫ ꝓbo sic: qz noticia realiter practica habet realiter regulare effectiue operationeꝫ vel operabile a qua vel a quo dicit̃ practica: sed in diuinis nõ est aliqua operatio: vel aliqõ intrinsecũ qõ beat cansam effectiuaꝫ realiter qualitercũq; . ergo respectu taliuꝫ nulla est noticia practica realiter: minor patet. ꝙ nullum diuinũ põt dici realiter effectus. maior faciliter patet: qz ex hoc dicitur noticia practica ꝙ est regulatiua effectiue operatiõis: sicut supra dictuꝫ est. Et ideo si nõ est realiter effectiua nõ ẽ realiter practica. ¶ Scõꝫ patet sic. qz illa noticia que cũ voluntate est regulatiua effectiue alicuius factibilis vel operabilis est notiᵃ practica: sed noticia diuina cũ volũtate est regulatiua realiter oium extrinsecoruꝫ: vt quorũdam factibilium vel operabilium. ergo ꝛc.

Ad rõnem in oppositum dicẽdum. ꝙ noticia dei ad eius amoreꝫ nõ habet ordinem realẽ: nec respectu eius hꝫ effectiuitateꝫ realem: sed omnia ista ponuntur ibi tm̃ ꝑm rõnem intelligendi: ꝛ nihil eoruꝫ ꝑm rẽ: ꝛ ideo nõ est realiter notiᵃ practica respectu amoris diuini: vel cuiuscũq; intrinseci.

Questio. IIII.

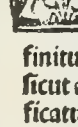

AB tertium sic procedit̃. ꝛ videtur ꝙ relatio diuina sit formaliter finita vel infinita accipiẽdo infinituꝫ negatiue proeo qõ est non finitũ: qz de quolibꝫ affirmatio vel negatio: sꝫ finituꝫ ꝛ infinitum accipiẽdo pro eo qõ nõ est finitum se habent sicut affirmatio ꝛ negatio. ergo de quolibꝫ alteruꝫ verificatur necessario: ꝛ per ꝓsequẽs de relatiõe diuina.

In cõtrarium est. qz relatio diuina non est finita: qz tunc esset creatura: nec etiaꝫ est formaliter infinita: qz formaliter infinituꝫ nõ compatitur secum in eodem suppposito aliquid re diuersuꝫ ab eo. sed in deo paternitas compatitur secũ spiratiõem in eodeꝫ suppposito: que ẽ diuersa re ab ea. g̃ ꝛc.

Ad euidentiam istius q̃stionis. ꝓmo ponaꝫ vnam opinionẽ cum suis motiuis. Scõo ponã rõnes contra illã opinionem. Tertio ponam opinionẽ quã credo esse veraꝫ. Quarto respõdebo ad motiua pro ꝓma opinione.

Opio scoti ḋlibetis. q. 5. ar. 2. ꝛ in. 8. dis. ꝓmi. q. 3.

Quãtum ad ꝓmũ sciendũ ꝙ quidam ponũt ꝙ relatio non est formaliter finita vel infinita: ꝛ ꝙ nõ sit formaliꝛ finita ꝓz. qz tunc esset creatura. ꝙ autẽ nõ sit formaliter infinita: ꝓbant ex q̃ttuoꝛ cõditiõibꝰ infiniti. ꝓma cõditio infiniti est: qz ifinitũ in perfectione dicit perfectionẽ simpliciter. ꝛ hoc ꝓz. si diceret perfectionẽ limitataꝫ: ꝛ ꝑm quid non eẽt infinituꝫ in perfectione. ¶ Scõa conditio est. ꝙ dꝫ continere oẽm perfectionem simpliciter: qõ patet per simile ỏ infinito simpliciter in q̃titate qõ continet oẽm dimensioneꝫ. scõo etiaꝫ patet. qz si non contineret oẽm perfectionez iam eẽt limitatum ad aliquã vel aliquas: ꝛ sic nõ esset vniuersaliꝛ infinitũ. ¶ Tertia cõditio est. ꝙ dꝫ esse vnum tm̃: ꝛ hoc ꝓbatur quadrupliciter. ꝓmo ꝑ simile de infinito in quãtitate: qz impossibile est eẽ nisi vnũ corpus infinitum cõtinẽs oẽm dimẽsionẽ. ¶ Secũdo qz est cõtinens oẽm perfectioneꝫ simpliciter: ꝛ tale nõ potest plurificari. ꝓbatio. qz tale est cõtinẽs oẽꝫ perfectionem existẽtem in alio a se formaliter vel eminẽter. si ergo essent duo talia infinita oporteret ꝙ vnũ esset formaliter alterũ: qõ est impossibile: qz duo essent vnũ: vel ꝙ vnum contineret alterum eminẽter ꝛ econuerso. qõ est impossibile. qz iam vnuꝫ esset maius altero ꝛ eq̃. qõ est impossibile. ¶ Tertio qz infinitum vlr in perfectiõe terminat oẽm dependentiam ꝛ pfecte. qz si nõ terminaret oẽm dependentiaꝫ ꝛ perfecte esset determinatũ ad terminãduꝫ modo determinato: ꝛ sic nõ esset vlr perfectuꝫ: sed tale nõ põt plurificari: qz positis duoꝭ talibꝰ nullũ eoꝝ necessario terminaret aliq̃ de-

pendẽtiã:qz quocũqz eoz ablato aliud totũ terminaret. ¶ Quarto.qz infinitũ tale est adeq̃tũ obm itellcũi ifinito:z tale nõ põt plurificari.ꝓbatio.qz itellcũs ifinit⁹ est q põt itelligere oẽ intelligibile:ergo talis intellectus intelligeret vtrũqz infinitum. quia vtrũqz est intelligibile.ergo neutrum est adeq̃tum.qz potẽti ĩ plura neutrũ ẽ adequatũ.Et si dicaẽ.q vnũ illoz itelligaẽ ĩ alio z illud fit rõ itelligẽdi alterz:z illud erit obm adeq̃tuz. Cõtra.qz exñtib⁹ plurib⁹ infinitis vl'r qua rõne vnum est obm adequatũ eadẽ rõne z alterum:z sic vel ambo erũt adequatũ obm:qõ est ipossibile vel neutrũ:qõ si l'r est impoſe:qz obm adequatũ intellectui ifinito est aliquod ifinitũ. ¶ Quarta cõditio est.q nõ cõpatiẽ secuz in eodẽ suppoſito aliud re diuerſuz ab eo:z ℔ pz.qz eſſentia diuina:ꝓp ifinitatẽ suã nõ cõpatiẽ secuz aliqd re diuerſuz ab ea.q̃ ꝛc. ¶ Et ex istis q̃tuoz ꝺditionib⁹ accipiunt rõnes ad ꝓbãdũ q relo diua nõ sit formal'r ifinita.ꝑma talis ẽ.ifinitũ formal'r dicit pfectionez simpliciter.sz nulla.relo diua dicit pfectionez simpl'r.q̃ ꝛc. maioz pz ex ꝑma cõditione infiniti.mioz ꝓbaẽ dupl'r. ꝑmo sic.pfectio simpl'r dicit illud qõ sic se bz q melius est bñs nõ bñte:sed ℔ non põt dici de relone diuina:qz tũc bñs paternitatẽ eẽt melioz filio qui nõ bz paternitatẽ:qõ est falsuz.q̃ ꝛc.scõo sic.qz sequereẽ q nõ ois diuina ꝓsona bret oẽm pfectionẽ simpl'r:qz nulla ꝓsona bz oẽm relationẽ:hoc aũt est falsum.ergo ꝛc. ¶ Scõa rõ talis est.ifinitũ formal'r ꝺtinet oẽm perfectionẽ simpliciter:sed nulla relo diuina ꝺtinet oẽz pfectionẽ simpliciter z real'r.ergo ꝛc.maioz pz.ex scõa ꝺditione ifiniti.mioz ꝓbaẽ.qz pñitas nõ cõtinet realiter filiationẽ: z ℔ pz de se.ergo segtur neceſſario:vel q filiatio nõ dicit pfectionẽ simpl'r:z sic habeẽ ꝓpositũ.ſ.q relatio nõ dicit pfectionẽ simpl'r:vel q paternitas nõ ꝺtinet oẽz perfectionẽ:z sic adhuc habeẽ ꝓpositũ.ſ.q pñitas nõ erit ifinita formal'r. ¶ Tertia talis est.ifinitũ formal'r est vnũ tñ:sed relones diuie sunt plures real'r.q̃ ꝛc.minoz pz de se ſm suppõnẽ fidei.maioz patz ex tertia ꝺditiõe ifiniti. ¶ Quarta talis est.nullũ infinitũ formal'r cõpatitur secũ in eodẽ suppoſito aliud re diuersum ab eo:sed pñitas cõpatitur secũ spirationẽ que est alia res ab ea.ergo ꝛc.minoz suppoñiẽ.maioz pz ex quarta cõditione ifiniti:z sic pz ꝑmum ꝑncipale.

Scõm ꝑncipale.z ẽ ipugnatio opinio Scoti.

Quantum ad scõm intẽdo cõtra hoc adducere q̃tuoz rõnes.qbus intendo ꝓbare qõ opz q relatio diuina sit formal'r finita vel infinita. ¶ Prima talis est.sicut se bz finitũ z ifinitũ in q̃titate molis:ad q̃tum q̃titate molis:ita se bz infinitũ z finitũ in pfectione z entitate ad q̃tum in q̃titate entis z perfectiõis:sed oẽ q̃tuz q̃titate molis ẽ finitũ vel ifinitũ.ergo omne qõ dicit entitatem vel pfectionẽ aliq̃ est finitũ vel infinitum q̃titate perfectionis:sed ois relatio dicit entitatẽ:z per ꝺsequẽs perfectionem aliquã. ois relatio ergo est finita vel ifinita. ¶ Dices forte.q ois relatio finita est vel ifinita:sed nõ formal'r.Contra. ois relatio est formal'r entitas aliqua:aliogn essz nihil. ergo formal'r finita vel ifinita. ¶ Dices q relatio q̃tũ ad id qõ est relatiõis nullã ꝓpriaz entitatẽ dicit formaliter.Cõtra.ergo segtur q q̃tuz ad illud qõ est ꝓpriuz relonis formal'r est nihil:qz nihil z nulla entitas equipollẽt.vñ eẽt simile aliqd alteri per nihil. ¶ Dices q qñ dicit q omne ens vel est finitũ vel infinitũ q veritatẽ bz de ente pticipante vel participato.relo aũt nõ est sic ens.Cõtra.qz ens pticipãs nihil aliud est q̃ ens diminutũ bñs entitatẽ:z quasi partẽ entis:ens aũt pticipatũ dicitur ens bñs plenitudinez entitatis supemi-

nenter:cui⁹ pticipatione alia sunt entia:sed oẽ ens qõcũqz sit illud vel est ens diminutũ:vel ẽ ens sic supemi nens.ergo oẽ ens:z per ꝺñs relatio si aliq̃ entitatẽ bz est ens participatũ vel pticipãs. ¶ Scõa rõ talis ẽ.paternitas diuina:aut est maioris pfectionis formal'r q̃ paternitas hũana:aut nõ.si sic.ergo ipoztat formal'r pfectionis q̃titatez:sed oẽ tale est finitũ vel ifinitũ.q̃ ꝛc. si nõ.ergo segtur q gnãtio diuina nõ esset maioris pfectionis q̃ gnãtio humana.qõ videẽ mihi nõ sane dcm. Dices q illa est maioz ꝓpter vnitatẽ idẽptiçã in essentia.nõ tamẽ formal'r ẽ maioz.Cõtra.qz illa formalitas quã tu dicis ex nã rei distingui ab eẽntia:vel sic pcisa ab eẽntia:aut est maioz paternitate hũana:aut ñ.si sic. ergo habeẽ ꝓpositũ.si nõ.ergo aliq̃ realitas formal' diuina nõ ẽ maioz aliq̃ realitate creata.qõ videtur mihi valde absurdũ. ¶ Tertia rõ talis est:qz illud in quo ĩuenit magis z minus:vel maius z min⁹ ẽ finitũ vel ifinitũ:qz q̃tuz:sed relatio est h̃.ergo ꝛc.ꝓbatio mioris. qz ponaẽ q aliquid sit sũme caliduz:z q sint aliq̃ alia minus calida ſm diuersos gradus:certũ est q q̃to aliqõ illoz esset magis calidũ:tãto eẽt magis simile sũme calido:z similitudo ad sũme calidũ tãto essz maioz.sed hoc nõ eẽt:nisi in relone ĩueniretur magis z min⁹.q̃ ꝛc. ¶ Dices q magis z minus ĩueniẽ in relone ꝓp maius z minus in q̃titate:cuius solius vt vr ſm ꝓhm est suscipere magis z min⁹.Cõtra.siẽ relatio bz magis z min⁹ a qualitate:qz est suũ fundamẽtuz:ita ẽt bz entitatem:sz posito ℔ q bz entitatẽ a q̃litate:qz est suũ fundamentũ non sequiẽ quin sit aliqõ ens formal'r:ergo nec ex ℔ q bz magis z minus ex fundamẽto sequitur quin ꝺ⁹ sibi magis z min⁹ formal'r.qõ aũt dicẽ q ꝓbus videẽ dre. q soli qualitati cõueniat suscipere magis z min⁹ itelligẽdũ est ꝑmo:relationi aũt ꝺ⁹ ex cõsequenti:sicut etiã eẽ. ¶ Quarta rõ talis est.sicut omne creatũ se bz ad finituz esse:ita oẽ increatũ ad ifinitum esse:sed omne creatuz est finitũ:qz est ens participans:z hoc formal'r.ergo omne increatuz est infinitũ formal'r:sed relo diuina est qõdam increatũ.ergo ꝛc.z sic pz de secũdo.

Tertiã ꝑncipale.z opinio propria.

Modo restat ponere tertiũ.ſ.opionẽ quã credo eẽ veram.Ad cuius euidẽtiã ꝑmitto tres distinctiões. ¶ Prima est de ifinito:q.ſ.põt accipi dupl'r. Uno mõ formaliter pro ipsa negatiõe finis.Alio modo mãliter pro ipa nã in qua fundaẽ talis negatio. ¶ Alia distinctio est de ifinito mãliter accepto.ſ.de ipsa nã ĩ q̃ fundaẽ talis neg⁹:que.ſ.põt esse ifinita vel vl'r:vel ſm gd:vel in genere:sicut ifinitas figuraz:vel indeterminata spẽ:sicut si eẽt aliqua li⁹ vel charitas ifinita:ista.n. essent infinita ſm gd:qz in ꝑma est limitatio ad genus in scõa ad spẽm.Infinitũ aũt vniuersal'r ẽ:qõ nulla spẽ nullo genere icludiẽ:sed gcgd perfectionis ẽ eminẽter includit. ¶ Tertia distinctio est.q vnuz põt prescindi ab alio dupl'r.Uno mõ ſm rẽ sicut si accipiaẽ scia cum precisiõe reali iustitie.Alio modo ſm rõnẽ:sicut si vnũ pcidaẽ ab alio ſm rõnẽ mõ quo ꝺclatũ fuit ĩ 2ª qõne.

Ihis dictis descendo ad questionem z dico q si infinitum accipiatur formal'r pro ipsa negatione finis sic nulla res creata vel increata absoluta vel respectiua est formal'r infinita:qz nulla ratio quiditatiua alicuius positiui est negatio. cuiusq entis: licz enim ad vnam quiditatem sequatur negatio alteri⁹: tamẽ ratio quiditatiua vnius non est negatio alterius: nam licz ad frigidum sequatur non calidum: non tamẽ frigus ẽ formaliter non calidum:qz tunc frigus eẽ posset nihil:qz ipsi nihil ꝺ⁹ non caliditas:sed infinitum sic acceptuz formal'r dicit negationez finis.ergo nulla res.

formaliter.i.quiditatiue est sic infinita. ¶ Si autez q̃ratur vtrum infinituz sic acceptuz ꝓueniat alicui p.modum passionis ꝛ nõ quiditatiue.dico ꝙ sic.qz talis negatio põt per modum passionis cõsequi aliquaz naturã puta diuinam.Si autẽ loquamur de infinito materialiter.i.de illa natura in qua fundat talis negatio.tũc dico quãdo queritur:vtrũ relatio diuina sit formal'r infinita vel finita.i.sit natura illa formal'r cui competit finis vel eius negatio.sic dico ꝙ oportet dicere ꝙ sic.ꝛ ꝟ ꝓbatũ est ex rationib⁹ ꝓcedẽtib⁹. ¶ Si aũt quaꝛ q̃ ĩsto ꝫ sibi cõpetat.vtruz ifinitum vel finituz.dico ꝙ nõ solũ de relone diuina:sed de quocũq; diuino accepto p modũ sube:vel per modum cuiuslibz attributi si accipiatur cũ precisione alio ꝫ:licz posset esse infinitum ꝟz gd modo quo esset charitas infinita:vel quidam color infinitus:infinitum.s.infra determinataz spẽm:tamen nullũ eorum cũ precisione acceptum esset infinituz vl'r: ita si accipiatur cũ precisione reali nõ erit realiter ifinituz:si ꝟm rationẽ precidatur non erit infinitũ ꝟm rationem vniuersal'r.ꝛ hoc ꝓbo vnica ratione:qz illud nõ est infinitũ vniuersal'r.qõ excludit aliqõ illoꝝ qõ includiꝛ in eo qõ est infinitũ vniuersal'r.Sed qõcũq; diuinuz:siue absolutũ:siue relatuz:siue dicat ꝑmam pfectionez:siue scõam:acceptum cũ precisione alio ꝫ excludit aliquod illoꝝ qõ includiꝛ in eo qõ est formaliter vniuersal'r infinitũ.ergo ꝛc̃.maior patz de se:sed ꝓbatio minoꝛis:qz qõcũq; diuinũ acceptum cũ precisiõe aliorum excludit omnia alia diuina.verbi gr̃a.sciẽtia accepta cum p̃cisione iustitie:sapiẽtie:ꝛ bõ.excludit alia q̃ prescindũtur ab eo:sicut sapiẽtia precise accepta excludit iustitiaz ꝛ eõ.ergo omne diuinuz acceptum cũ precisione aliorum excludit aliqd qõ ꝛtinetur in vniuersal'r infinito:ꝛ sic pz minor.Si autẽ accipiãtur illa que sunt in deo sine precisione:sic dico ꝙ omne qõ est in deo formal'r ꝟm rem est vniuersal'r infinitũ.i.talis nã in q̃ fundatur talis negatio.ꝛ hoc ꝓbo de relone.õ qua spãliter agitur:qz quo ꝫ est eadẽ formalitas ꝟm rem eorũdẽ est eadẽ infirmitas formalis ꝟm rem:sed relonis ꝛ eẽntie ꝓut accipiũtur sine p̃cisiõe est eadẽ formalitas:ꝛ certũ est qõ opz ꝙ sine precisiõe realiter accipiant̃.ergo relationis ꝛ eẽntie est eadẽ ifinitas formalis:sed nullus dubitat quin eẽntia sit formal'r infinita realiter:qz cõprehendit oẽm perfectionez simpl'r.ergo relatio est infinita formal'r eadem infinitate:ꝛ sic pz ad questionẽ.

Perfectio simpl'r q̃uor modis sumi potest.

Modo restat quarto respõdere ad motiua pro alia opiniõe. ¶ Ad ꝓmuz ergo dõm ꝙ aliqd potest dicere perfectionẽ simpl'r tribus modis vel quatuor. Uno mõ vt pfectio simpl'r dicatur cõprehendẽs totalitatez cuiuscũq; pfectionis nõ importãtis aliq̃s impfectionez.Scõo mõ potest dici pfectio simpl'r perfectio nõ importãs aliqd repugnãs tali totalitati.Tertio mõ dr̃ perfectio simpl'r illud qõ habens est melius omni alio nõ hãte.Quarto mõ dr̃ pfectio simpliciter que talis est ꝙ nullum nõ habens eaz est melius omni habẽte.accipiendo ergo ꝓmo mõ pfectionẽ simpliciter nullum diuinuz acceptum cum precisione dicit perfectionẽ simpliciter:qz nullum diuinum vt sic dicit totalez perfectiõez:qz semper excludit aliqd ad perfectionem pertinens:similiter nullum diuinum acceptuz cum precisione dicit perfectionez simpliciter accipiẽdo secũdo modo perfectionez:qz precisio repugnat tali totalitati:ꝛ ideo qõcũq; acceptum cum tali p̃cisione dicit imperfectionez repugnãtem tali totalitati. Si autez accipiaꝛ aliquod diuinuz sine precisione:tũc qõcũq; diuinum absoluꝛuz vel relatuz dicit perfectionem simpl'r vtroq; modo:qz quodlibz acceptum sine precisiõe est formaliter ꝛ realiter illud qõ continet oia ꝛ qõ est omnia.s.essentia:si autez accipiatur tertio mõ: tunc distinguo de alio:qz aut accipitur aliud distinctuz suppoſito ꝛ natura:aut aliud distinctuz suppoſito in eadez natura numero.Si ꝓmo:sic quelibz relatio diuina dicit perfectionem simpliciter:ꝛ habens quãcũq; relationem diuinaz est melius non habẽte distincto suppoſito ꝛ natura.Si secũdo modo.tunc dico ꝙ non est de necessitate perfectiõis simpliciter ꝙ habẽs eaz sit melius omni nõ habente distincto suppoſito trñ in eadem natura numero:qz in tali natura quicqd accipitur sine precisione est illa natura:que est omnia:ꝛ que habeꝛ ab omnibus:ꝛ per consequẽs qõlibet illoꝝ est illa res: scilz diuinitas quã habẽs est melius omni nõ habente. Si autẽ accipiatur quarto modo perfectio simpliciter: sic quicqd est in deo sine precisiõe acceptum est perfectio simpliciter:ꝛ quecũq; relatio:qz nullum suppoſitũ potest eẽ ꝙ sit melius habẽte paternitatez:ꝛ hoc sufficit ad perfectionẽ simpliciter.s.ꝙ nulla res possit inueniri melior habẽte eam:sic ergo patz ad maiorem q̃do dicitur.ꝙ infinituz formaliter dicit perfectionez simpliciter.verũ est.ꝓmo modo.s.ꝙ illud qõ totalitatẽ pfectionis includit:ꝛ per cõsequens infinituz formaliter dicit perfectionẽ simpliciter:scõo modo non includẽs aliquid repugnans tali totalitati.Ad miorez dico p interemptionem acciõ relationem diuinaz sine precisione:qz sic accipiẽdo relationem diuinam est formaliter illud.s.diuinitas:vt probatũ fuit supra:ꝙ dicit totalitatem perfectiõis.Et tũc ad probationes.dicẽduz ad primaz ꝙ q̃uis habens paternitatem nõ sit melior omni nõ habente distincto in suppoſito trñ ꝛ non natura:trñ paternitas est illa res.s.diuinitas quã habẽs est melior omni nõ habente ipsa:etiaz est talis res ꝙ non põt inueniri aliquid melius suppoſito habẽte eam:ꝛ hoc sufficiꝛ ad perfectionem simpliciter. ¶ Ad aliaz ꝓbationẽ.dicendũ ꝙ licz vna relatio nõ sit alia relatio realiter:nec vna psona habeat relationem oppositã alterius persone:tamẽ omnis persona habz illud qõ est realiter ꝛ formaliter omnis relatio diuina:ꝛ ex hoc segtur ꝙ omnis psona habet omnem perfectionez quã dicit quecũq; relatio in habendo istaz essentiam. ¶ Ad aliam rationẽ dicendum.ad minorem ꝙ licz vna relatio realiter non sit relatio sibi opposita:quelibz tamen relatio est illud qõ continet omnez relationem diuinam:ꝛ ꝙ est omnis relatio diuina:ꝛ ꝟ sufficit ad ꝟ ꝙ relatio sit infinita realiter ꝛ formaliter.s.ꝙ sit illud formaliter ꝛ realiter.qõ cõtinet oẽm perfectionem:ꝛ est omnis relatio:vnde licet vna relatio non contineat sibi sic oppositam relationẽ: ꝙ sit ipsa:quelibz tamen relatio est illud quod est relatio opposita. ¶ Ad tertiaz dicendum.ꝙ licz tres relationes non sint vna relatio formaliter:tamẽ sunt illud vnuz qõ est tres relationes:ꝛ ad hoc ꝙ sint ifinite realiter sufficit ꝙ sicut tale vnum: vel talis vnitas sit ex hoc vna cum illo vno:relationes omnes sine precisiõe illius accepte sunt vnuz terminatiuum omnis dependentie:ꝛ sunt vnum obiectum adequatũ intellectui infinito:ꝛ sunt illud qõ est continẽs omnem perfectionẽ simpliciter ꝛ realiter.Exẽplum autem de corpore infinito nõ valz.de quacũq; creatura:etiaz si esset infinita: qz in creatura impossibile est iuenire tres res relatiuas quarũ quelibz sit illud qõ est oẽs. ¶ Ad quartaz patz ex supradictis in secũda questione.ꝙ ego nego ꝙ paternitas quãtum ad illud qõ est non sit ſpiratio actiua. Et per hoc pz ad rõnez factam ad pricipale qz ista fuit.

OStea querebantur quedã pertinentia ad personas ꝯstitutas ex relatiõe ⁊ eẽntia. ⁊ sũt tria. Quorũ ꝓmũ pertinet ad pluralitatẽ realem earum: ⁊ est vtrũ posita pluralitate personaꝝ ſm fidem absq; numero determinato. v. g. sicut si fides posuisset personas eẽ in deo non determinãdo ternariũ numerum: vtrũ ꝓueniſſent omnes doctores ad tenẽdũ ternariũ numeꝝ personaruꝫ: sicut nũc tenent. Scõz est de ordine reali eaꝝ: vtrum. ſ. ꝑsona producẽs sit prior realiter persona ꝓducta. Tertium pertinet ad ordinem rõnis: ⁊ est vtrum noª creaturarum in prepraecedat ſm rõnem intelligendi ꝓductionem verbi. Qõ. V.

AD primum sic ꝓceditur ⁊ videtur ꝙ stante ypoſi predicta doctores tenuisſent ternariũ numerũ personaꝝ: sicut modo: qz doctores stante ypoſi potuisſent attingere ad cõcludendum duas ꝑsonas tm̃ esse productas: sed cõcluſo ꝙ sint tm̃ due ꝑsone producte: potest necessario concludi ternariꝰ numerus personaꝝ. ergo ⁊c. ꝓbatio maioris: qz potuisſent attingere ad sciendũ esse duas tm̃ operatiões in diuinis. ſ. velle ⁊ intelligere: sed ſm pluralitatẽ operationuꝫ: est pluralitas productoꝝ. ergo ⁊c. ꝓbatio mioris. qz existẽtibus solis duabꝰ personis ꝓductis potuisſent probare ꝙ ꝓter eas oportuisset dare aliã vnam solã nõ productam: ꝙ autẽ oporteret dare personam non ꝓductam ꝑz. qz aliter iretur in infinitũ. ꝙ autem solam patet. qz due nõ producte non distinguerentur nisi in absolutis: in diuinis aũt nulla est distinctio ꝓ abª. g̃ ⁊c.

In contrarium est qz illa ex quibus ꝓsuppositis alia inuestigantur non habent inquantum talia: vnde possint inuestigari: sed omnia que pertinent ad pluralitatem personarum inuestigantur ex trinitate personarum ꝓsupposita. ergo ⁊c. maioꝛ patet: qz si illud per quod alia inuestigit̃ inuestigareẽ per illa: tũc in notificãdo vnuꝫ per aliud eẽt circulatio: ⁊ ꝫ̃ est incõueniẽs: qz sequereẽ ꝙ illud eẽt notius ⁊ minus notũ seipso: nã illud per qõ inuestigaẽ aliud est notius inuestigato per ipꝫ: ⁊ illõ qõ inuestigaẽ per aliud est minꝰ notũ: eo per qõ inuestigaẽ. ergo ⁊c. minoꝛ ꝑz ẽt. qz ex trinitate ꝑsonaꝝ suppositis inuestigamus pluralitatẽ ꝑsonaꝝ ⁊ emanationũ.

Respondeo ꝙtuz ad istaz questionem dico ꝙ posita ſm fidẽ pluralitate ꝑsonarum: ⁊ nulla maiori ſm fidẽ habita determinatiõe: licz doctores possent ex cõdicto vel actu ꝓuenire ad tenendum numeꝝ ternariuz: ⁊ hoc non determinãdo sed opinãdo: sicut mõ quidam tenẽt duas relationes in patre eẽ duas res: opinando tamẽ ex aliqua euidẽti rõne: posita tali ypoſi: non video ꝙ possint euidenter ꝓcludere ternariũ numerum ꝑsonaruz: ⁊ hoc qz si haberẽt: stante ypoſi aliquã efficacez rõnem ad concludendum ternariũ personaruz: quero vtruz ꝓcluderent ternarium quẽ ponimus. ſ. patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spiritũ sanctum: aut alteruz ternarium. Nõ alium. qz talis est impossibilis: sed ad ipossibile ꝓbandum nõ potest haberi efficax rõ: nec per demõstrationẽ: qz semp est veri euidenter: nec ꝑ fidez: qz sibi nõ subesse põt falsum. g̃ ⁊c. Nec etiã põt haberi ratio ad ꝓbandũ istum ternariũ quẽ ponimꝰ stante ypoſi: qz ista ratio accipieẽ: aut ex parte ꝓncipiorum: aut ex parte emanationũ: aut ex parte ꝓprietatum: sed nullo istoꝝ modoꝝ põt accipi ratio efficax ad ꝓdictaz cõcluſionẽ. ergo ⁊c. maioꝛ ꝑz de ſe: qz nõ videẽ ꝙ aliqd

Q9 ſi ſit efficax cõcludi articulus ꝛc nuncio.

possit dari: ex quo possit ꝓbari ꝓdictus numerus ꝙ sonarũ: nisi aliquo istoꝝ modorũ. mioꝛ ꝓbatur ꝙtũ ad tres partes eius: ⁊ ꝓmo ꝓma ꝙtũ ad hoc ꝙ non potest ista rõ sumi ex parte ꝓncipioꝝ actiuoꝝ: ⁊ accipio ꝫ̃ ꝓncipium actiuum nõ suppositum agẽs: sed ꝓncipiũ agendi quo agens agit: ⁊ hoc ꝓbo sic. Qz aut ista distinctio est ſm rem: aut ſm rõnem: si ſm rationẽ tm̃ nihil facit ad ꝓpoſituz: qz distinctio que est ſm rõnem tm̃: nõ potest causare nec principiare distinctionẽ realem: qualis est distinctio personaꝝ. ergo ⁊c. si ſm rem: quero vtruz distinctio ista ſm rez in ꝓncipys actiuis sit ꝑz diuersas realitates ꝓncipiorum actiuorum: vel ſm diuersuz modum agẽdi: sed neutrũ istorum modoꝝ potest eẽ vt ꝓbatum est in secunda questione de formalitatibꝰ: vbi ẽt soluturz fuit illud dubiuz quomõ stante vnitate ꝓncipy actiui filius habet ꝙ sit filius: ⁊ ꝙ nõ sit spiratus: nã q̃dam distinctio quã quidã ponut de diuerso modo ꝓducendi. ſ. ꝙ vna ꝓductio est per impreſſionez: alia per expreſſionẽ ab eodem ꝓncipio nihil valz. qz ista impreſſio ⁊ expreſſio: aut est ſm rem: aut ſm rõnem intelligendi: si ſm rationez intelligendi nihil ad ꝓpoſitum. sicut dictum est de alia diuersitate: si ſm rem hoc est impoſſibile ꝙ fiat aliqua impreſſio realis alicuius ī aliquo: nisi illud realiter differat ab alio ⁊ faciat cõpoſitionez cũ eo: sed nihil tale est in diuinis. ergo ⁊c. etiam in diuinis nulla est expreſſio realis: nisi expreſſio realis dicaẽ exitus ꝓncipy a principio: sed in hocnõ differũt persone: qz hoc est cõmune vtriq;. ergo ⁊c. ⁊ sic patet minoꝛ q̃tum ad primã partem: secũdo probo eaz quantũ ad scõaz. ſ. ꝙ ista distinctio non possit esse ex parte emanationuz: qz distinctio emanationũ non potest accipi: nisi ex pte voluntatis ⁊ intellectus: vel penes velle ⁊ intelligere: ſz ex nullo istoꝝ modorum potest cõcludi distinctio emanationuz. ergo ⁊c. nõ ꝓmo modo: qz accipere distinctiones emanationũ penes volũtatem ⁊ intellectuz est accipere distinctionem eaꝝ penes diuersitatez principioruz: sed hoc reprobatum est. ergo ⁊c. ¶ Itẽ ad idem: qz intellectus ⁊ volũtas in diuinis differunt ſm rõnez: ſz distinctio talis nihil facit ad ꝓpoſitum. ergo ⁊c. nec etiã secundo modo. ſ. penes velle ⁊ intelligere: qz si sic accipiatur: aut ꝫ̃ est sicut penes principia diuersa actiua: et ꝫ̃ non põt esse sicut ꝓbatuz ẽ: aut qz dicũt ipsas productiones diuersas: ⁊ ꝫ̃ non potest eẽ. ꝓmo qz productiones in diuinis sunt realiter diuerse: velle autez ⁊ intelligere nõ sunt realiter diuersa. ergo ⁊c. secũdo qz illõ qõ ꝙˢ producenti ⁊ ꝓducto non est ꝓducere ⁊ produci: qz producere ꝓuenit soli ꝓducenti ⁊ produci soli ꝓducto: sed vnum ⁊ idẽ intelligere ⁊ vnuz ⁊ idem velle cũ sint absoluta ꝓueniunt oĩbus personis producentibus ⁊ ꝓductis. ergo ⁊c. nec ex parte ꝓprietatum: ꝓmo qz rõ paternitatis: ⁊ ratio ſpirationis ⁊ distinctionis vniꝰ ab alia sicut ꝑus probatuz fuit: est penes hoc ꝙ vnũ est ab vno ⁊ alius a duobus: sed stante ypoſi non haberẽtur aliqua in diuinis: ex quibus possit probari ꝙ vnuz est ab alio ⁊ alius a duobꝰ: qz nec ex principys: nec ex emanationibus: nec ex quocũq; alio. ergo ⁊c. secũdo qz ista sũt que debẽt probari: ⁊ idez non potest ꝓbari per seipsuz. g̃ ⁊c. ¶ Cõtra premiſſa arguit̃ dupl̃r. ꝓmo arguẽdo ꝓtra ꝓnes. cõtra hoc qõ dicit̃ ꝙ ea que dicũt vnam rez nõ sũt diuersa formaliter ex natura rei. secũdo soluẽdo ad rõnes ⁊ ostẽdẽdo eas non valere.

Quãtum ad primũ adducunt quatuoꝛ rõnes in cõmuni. Quaruz prima talis est. relatio ⁊ fundamẽtum differũt formalr ex natura rei: ſz nõ constat ꝙ dicant diuersas res. ergo differentia forma-

Rõnes aliquoꝝ ꝓbãtiũ ꝙ cũ ideꝑtitate realꝭ fiat distõ formal.

lis ex natura rei potest stare cū idēptitate rei:minor pz. qz pro dubio habetur ꝙ relatio ⁊ fundamentuz sint diuerse res. ꝓbatio maioris.qz que se totis differunt:formaliter differūt ex natura rei:sed relatio ⁊ suuz fundamentuz cum sint diuersa predicamēta differunt se totis: qz predicamenta in nullo saltez vniuoco conueniūt.g̃ ꝛc. ¶ Secūda talis est.de ℔ qō est vnuz formalr ⁊ conceptibiliter nō potest formari nisi vnus cōceptus:sed ꝑz te simplex est vnum formalr.⁊ per consequens conceptibiliter.ergo nec de deo nec de aliquo simplici potest formari nisi vnus conceptus:qō falsuz est. ¶ Si dicatur ad ℔ ꝙ imo possunt formari diuersi conceptus de aliquo vno simplici in cōparatione ad diuersa re extra. ¶ Cōtra.qz in eo debēt inueniri diuersa fundamenta correspondētia p̄mis conceptibus:de quo formātur diuersi conceptus:sed in illo de quo non possunt formari diuersi conceptus:nisi in comparatiōe ad diuersa re ex̄ non sunt fundamēta correspondentia diuersis cōceptibus.ergo ꝛc. ¶ Tertia talis est.impossibile est idem:⁊ ꝑm idez formaliter excedere ⁊ nō excedere mām:ꝫ aīa prout est forma corporis nō excedit materiaz:ꝑm vero ꝙ est nata esse sine corpore excedit materiaz.ergo aīa non ꝑm idem formaliter ex natura rei habet ista duo: sed cōstat ꝙ anima dicit vnā rē simplicez.ergo in eadez re simplici sunt diuersa formaliter:siue differētiq ex natura rei. ¶ Quarta talis est.qz illud ꝑm qō aliquid est obiectum adequatum visus ⁊ illud ꝑm qō non est obiectuz adequatum visus nō sunt idem formaliter ex natura rei:sed albedo ꝑm ꝙ color est obiectuz adequatū visus:non autez ꝑm ꝙ albedo.ergo albedo ⁊ color differunt formaliter ex natura rei:ꝫ albedo ⁊ color dicūt vnam rem simplicem.ergo in vna simplici re sunt diuersa differentia formalr ex natura rei.

Postea arguunt in speciali de relatione ⁊ essentia in diuinis ⁊ adducūtur quattuor rationes.Quaruz p̄ma talis est. Illa que dant diuersa eē formaliter non sunt idē formaliter:sed in diuinis essentia ⁊ relatio sunt b̄ꝫ.qz essentia in diuinis dat personis cōuenire formaliter:relatio autez dat eis differre.Conuenire autez ⁊ differre dr̄nt formaliter.ergo ꝛc. ¶ Si dicatur ꝙ ratio nō probat.nisi ꝙ non sunt vnum adequate ⁊ formaliter ⁊ realiter ex natura rei:quero vtrū hoc ꝙ non sunt vnuz adequate conueniat eis ex natura rei:aut non.si conuenit eis ex natura rei habetur proposituz.ſ.ꝙ ex natura rei nō sunt vnum adequate:⁊ per cōsequens aliquo modo differunt ex natura rei:si non sequit quantuz est ex natura rei ꝙ sunt vnuz adequate: ⁊ cuicūq conuenit essentia:⁊ relatio:qō falsuz est.ergo ꝛc. ¶ Secūda ratio talis est.qz illud in quo aliqua conueniūt realiter:⁊ illa in quib⁹ differunt realiter magis differunt realiter ex natura rei q̄ illud in quo aliqua cōueniunt ꝑm rationez trī:⁊ illa in quibus differūt realiter: sed illud in quo aliqua conueniunt ꝑm rationē: puta aīal:in quo conuenit homo ⁊ equus ꝑm rationē ⁊ rōnale ⁊ irrationl̄e. in quibus ista ꝑm rem ⁊ rationem differunt formaliter ex natura rei.ergo in diuinis multo plus essentia ⁊ relatio differūt formaliter ex natura rei:in quoruz vno sunt idem realiter:⁊ in altero differūt realiter. ꝓbatio minoris.qz si animal ⁊ rationl̄e nō differrent realiter nō plus conueniret vnus homo cū alio cum quo cōuenit in rōnabilitate:q̄ homo cū bruto cum quo conuenit in animalitate:⁊ a quo differt in rōnabilitate. Itē non videt̄ ꝓbabile ꝙ ꝑm idem ex natura rei homo et brutum cōueniant ⁊ differant.ergo ꝛc. ¶ Tertia rō talis est.non in eo est de⁹ quo pater ꝑm Augu. sed hoc nō esset verum si diuinitas ⁊ paternitas nō differrēt ex natura rei.ergo ꝛc. ¶ Deinde obyciunt solutōdo ad rationem in contrariū:⁊ qz ratio inferebat:ꝙ si aliqua ex nā rei non sunt idem formaliter:ꝙ ex hoc sequitur ꝙ non sunt idez realiter:⁊ dicūt ꝙ non sequitur.p̄mo quia vt dicūt est ibi fallacia p̄ntis ꝓcedendo a pluribus causis veritatis ad vnaz:qz vt dicunt:ꝙ aliq̄ non sunt vnū formaliter potest eē dupliciter.ſ.vel qz non sunt vnum formaliter realiter:sed plura:vel qz est contētiuum plurium virtualiter:⁊ ideo ex nō esse vnum formaliter nō potest inferri tm̄ alterum non esse.ſ.non eē vnum realiter. ¶ Secūdo dicunt ad idez ꝙ non oportet plurificari illud qō excedit aliqua plurificatis illis que excedūtur:vnde non oportet plurificari totum plurificatis partibus:qz totum excedit partes.sic etiam cuz res excedat formalitates:qz vna res potest continere plures formalitates:non oportet plurificatis formalitatib⁹ plurificari rem. ¶ Tertio dicūt ad hoc ꝙ nō sequitur.ista non sunt formaliter vnum.ergo sunt formaliter plura: qz aliud est:vt dicūt:negatio perfectatis:⁊ perfectas negationis.formalitas autez:vt ipsi dicūt: importat q̄dā perfectatem.quando dicitur.ergo ista nō sunt formalr vnuz.hic nō est perfectas negationis.qz non est sensus ꝙ istis per se cōueniat non esse vnum.sed est sensus ꝙ ista vnitas eis per se non cōuenit:ita ꝙ est negatio perfectatis:⁊ ideo vt dicūt.non sequitur.si aliqua non sunt vnum formaliter.ꝙ ipsa sint formaliter non vnum vel (formaliter plura.

Contra ista intendo p̄mo ostendere ꝙ rationes prime stent:⁊ ꝙ solutiones date non sufficiant. Deinde respondebo ad obiecta. ¶ Quātum ad p̄mum sciendū ꝙ rationes adducte in secūda questione:⁊ in ista ducebant̄ ad probandum ꝙ in diuinis exceptis relationib⁹ non sunt aliqua differentia formaliter ex natura rei:vl̄ alique formalitates ex natura rei differentes:qz si ponātur aliqua duo talia differētia formaliter ex natura rei:puta iustitia ⁊ sapiētia:aut differūt formaliter ⁊ realiter:aut nō:si sic.ergo sunt due realitates:quarum realiter vna nō est altera:sicut satis fuit deductū in secūda questione:si non.aut hoc est:qz nec formaliter nec realiter differūt:⁊ sic habetur propositum.ſ.ꝙ ibi non sunt aliqua formalr ex natura rei differētia:aut hoc est. qz formaliter ⁊ nō realiter differunt:⁊ tunc segtur ꝙ formalitas non sit res extra animaz:qz plurificato iferiori plurificatur supius:sed stante hypol̄ plurificatis formalitatibus nō plurificantur res extra aīam.ergo formalitas non continetur sub re extra aīam:nec erit res extra animam. ¶ Itez saltem habetur ꝙ illa differentia nō erit realis:ex quo nō differūt realiter. Si dicat̄ ꝙ non dicitur differētia realis:qz sint ibi plures res: ꝫ dicitur dr̄ia ex natura rei:qz habet ortum a re:queram ꝑm qō genus cause habet ortum a re:⁊ sicut deductum est in secūda questione:nec inueniri poterit nec fingi:et de hoc pertranseo:qz de hoc ibi satis dictum est:aut ℔ est:qz illa differunt realiter:sed nō formaliter:⁊ tūc habetur plus q̄ propositū:qz tūc haberet̄ ꝙ essent diuerse res ⁊ non diuerse formalitates. Qz ergo dicitur p̄mo respondēdo ad rationem istaz:ꝙ.ſ.aliqua non esse vnū formaliter vel eē plura formaliter ex natura rei habet duas causas veritatis.ſ.diuersitatez realem:⁊ cōtinētiā plurium virtualem:non valet:qz nulla continentia pluriuz:nisi sint diuersa ⁊ plura realiter:⁊ per cōsequēs plures res sufficit ad hoc ꝙ aliqua dicant̄ differre formaliter realiter ex natura rei:vt dictum est.vnde falsum'ē ꝙ tales due causeveritatis possint poni de dicta propo-

Excluſio illa rū rōnū ⁊ ſolutio.

ftiõe. Scõz etiaz qõ dicitur q̃ multiplicato excesso nõ multiplicatur excedens: si intelligat de eo qõ excedit: sicut superius excedit inferius falsuz est. qz plurificato inferiori plurificatur superius: sic autez res extra aiam excedit quodcũq; reale extra in spãli sumptum: loquẽdo autem de eo qõ excedit: sicut totum integrale veritatez habz qõ dicitur: dũ tamen cõtineat aliqua plura: quoruz vnum realiter nõ est alteruz: qõ non habz locũ in re simplici. ¶ Oz autez dicũt tertio: q̃ si aliqua non sunt vnum formaliter q̃ nõ sequitur q̃ sint plura formaliter. qz ad negationẽ perfeitatis non segtur perfeitas negationis ꝛc. nihil facit cõtra rationem predictaz: qz saltem habemus negatiuaz veram. s. q̃ illa videlicet eẽntia ꝛ relatio: vel quecũq; attributa nõ sunt differentia formalr. ꝛ habemus etiaz q̃ nõ sunt plures formalitates: nec plus per illud habeẽ: nisi q̃ vnitas taliuz. s. iustitie ꝛ sapientie in deo non est vnitas per se: ꝛ sic tollitur diuersitas formalitatum: reputo etiaz esse falsum qõ assumitur. s. q̃ iustitia ꝛ sapientia in deo nõ sunt vnũ per se: dũmodo reduplicetur totum aggregatum sub ꝑ sensu: iustitia diuina in eo q̃ diuina est sapientia.

Modo restat respõdere ad argumenta in opposituz. ¶ Ad p̃muz ergo dicendum q̃ eodẽ modo cõstat q̃ relatio ꝛ suum fundamẽtũ differãt formaliter ꝛ realiter: sicut cõstat q̃ sint diuerse res. ¶ Ad illud qõ adducitur. q̃ que se totis differũt. dicenduz q̃ verum est fm rationez. q̃ ratio vnius predicati non est ratio alterius: quomõ autem differant fm rem vel nõ differant patebit in questiõe de distinctiõe predicamẽtoruz. ¶ Ad scõm dicendũ. q̃ minor est falsa. qz ly fm rem simpliciter sint idez formaliter realiter: non tamẽ segtur q̃ sint idem cõceptibiliter. i. vno modo tm̃ conceptibile. Et qñ tu dicis q̃ non. qz nõ essent correspondentia illis diuersis conceptib⁹: dico q̃ ꝛmo: qz ille res i ordine ad diuersa re. extra respondent illis conceptib⁹: Et qñ dicitur q̃ nõ: qz correspondentia debẽt esse in illa re que cõcipitur. dico q̃ illa correspondẽtia debẽt cẽ in illa re: siue debẽt conuenire illi rei que concipitur vel concepte fz se vel accepte in ordine ad aliud. ¶ Ad 3m dicendũ. q̃ si accipiat excedere ꝓ non dependere: ꝛ nõ excedere pro aptitudine informandi: tũc maior est falsa: qz idem fm idez formaliter realiter est natũ informare materiaz: ꝛ non dependere ab ea: ꝛ ꝑ q̃tuz ad aiam rationalem. Si autez accipiatur excedere ꝛ nõ excedere pro dependere a materia: sic maior est vera. sed mior erit falsa: q̃tuz ad hoc qõ dicitur. aiaz fm q̃ est forma corporis nõ excedere materiã: dũmodo fiat reduplicatio eius qõ informat corpus: naz fm illam entitatem q̃ informat corpus non dependet a materia licz nata sit informare eam. ¶ Ad 4m dicendũ q̃ minor est falsa: ꝑ. s. q̃ albedo in eo q̃ color est obiectuz adequatũ visus: qz albedo nullo mõ est obiectum adequatuz visus: sed bene verum est q̃ color in eo q̃ color est obiectũ adequatum visus: si tamẽ solus color est visibilis: non aũt albedo est obiectum adequatum visus: nec in eo q̃ albedo: nec in eo q̃ color: causa autem hꝰ est nõ q̃ color ꝛ albedo dicãt diuersas realitates realiter in eodem: fz qz color potest accipi pro aliquo colore realiter diuerso ab albedine. ¶ Ad p̃mũ autem qõ arguitur in speciali de relatione ꝛ essentia. dicẽdum q̃ differre qõ dat relo ꝛ cõuenire qõ dat essentia sunt idez realiter formaliter inter se: nam essentia patris est realiter sua relatio qua differt a filio: sed nõ sunt idem adequate: qz nõ cuicũq; 2ꝰ essentia 2ꝰ relatio: ꝛ ꝑ sufficit ad hoc q̃ vnum det differre: ꝛ aliud cõuenire. Et quando dicitur q̃ si non sunt vnum adequate ex natura rei aliquo modo differunt ex natura rei: dico sicut dictũ est in secũda questione. q̃ eo modo quo non sunt vnum adequate ex nã rei: eo modo differũt ex natura rei realiter. qz sicut ex natura rei non sunt vnum conuertibiliter realiter: ita ex nã rei differũt realiter. qz licz sint inter se idem re: tamen vnũ eorum 2ꝰ realiter vni: qõ non 2uenit alteri. ¶ Ad scõm dicendũ. q̃ minor est falsa: qz animalitas ꝛ ratioⁿᵉ non differũt realiter in homie: nec ex natura rei. Ad probationẽ dicendũ. q̃ nihil prohibet idem per eãdez realitatem magis ꝛ minus cõuenire cum aliquib⁹ duobus differentibus specifice: ꝛ ideo nihil prohibet hominem per eãdem realitatez magis conuenire cũ homine alio q̃ cum bruto. ¶ Ad aliud quod dicitur vlterius q̃ hõ ꝛ brutum non potest conuenire per idem ꝛ differre. dicendum qõ falsum est: qz nihil prohibz aliqua duo per eãdem realitatem conuenire fm rationez: ꝛ differre fz rem: ꝛ de bis qualiter possit magis patebit in questiõe de distinctione predicamẽtoruz. ¶ Ad tertiuz dicendum. q̃ illa ratio dupliciter deficit. ꝓmo qz essentia diuina ꝛ relatio non sunt proprie in aliquo predicamento: sicut nec iustitia: nec sapiẽtia eius sunt in aliqua specie: ꝛ ideo proprie loquendo non sunt plura predicamẽta. secũdo qz quãdo dicitur q̃ duo predicamenta differunt se totis: patz quomodo debeat intelligi in solutione primi argumẽti facti de formalitatibus in cõmuni. ¶ Ad quartuz dicendũ. q̃ pro tanto Augustinus intelligit nõ eo pater quo deus: qz paternitas ꝛ diuinitas nõ sunt conuertibiliter idem: qz non cuicũq; 2uenit realiter deitas conuenit paternitas: ꝛ hoc voluit dicere: nõ eo pater quo deus: nõ autem voluit dicere quin paternitaꝭ sit realr deitas. alioquin 2tradiceret sibipsi: quia ipse dicit q̃ ꝓpter sũmaz simplicitatem diuinã deꝰ est quicqd habz: excepto hoc q̃ vnum correlatiuoꝝ habz aliud: nec est illud: sicut pater hz filiũ: nec est filius: vñ fm hoc pater vel deus hz paternitatẽ: ꝛ est paternitas ꝛ habz deitatez ꝛ est deitas: ꝛ deitas etiaz p̃nitas.

Ad rõnem in oppositum. ps qz per intelligere ꝛ velle nõ potest ibi probari quecq; dualitas: sicut supra probatũ est. Qõ. VI.

A D scõm sic proceditur. ꝛ arguit̃ q̃ in diuinis persona producens sit realiter prior psona producta: qz inter producẽs ꝛ ꝓductum est ordo realis: sed omnis ordo realis videt̃ importare prius ꝛ posterius. ergo ꝛc. minor supponit̃. ꝓbatio maioris. ordo qui est in diuinis inter ꝓducens ꝛ ꝓductũ: aut itelligitur fm rẽ: aut fm rõnem tm̃: si fm rem habeẽ ꝓpositũ: si fm rõnẽ itelligendi tm̃. Cõtra. qz ordo qui ẽ iter ꝓducens ꝛ productũ non est ordo qui est eiusdẽ ad seipsuz: qz nulla res ꝓducit seipsaz: sed ordo rõnis potest esse eiusdẽ ad seipm. ergo ꝛc. ¶ P̃. in eis que nõ habẽt ordinem realẽ: sicut in diuidua eiusdẽ spẽi: non est aliq̃ multitudo determiata: gn q̃cũq; data posset eẽ maior. sicut patet in hoibus: sed in diuinis est certus nũerus: ita q̃ impossibile est eẽ maiorẽ vel minorẽ. ergo in eis est ordo realis fz se. ¶ P̃. Augu. ꝑ de trini. ca. ꝓmo. dicit. q̃ impossibile est q̃ aliquid producat seipsum: vel in creaturis: vel in diuinis: qz idẽ esset prius ꝛ posteriꝰ seipso: aut ergo intendit log de prius ꝛ posterius re: aut ratione: si de prius ꝛ posterius re haberetur propositũ: scz q̃ producens est prius re producta in diuinis: si ratione. Otra. qz tunc sequeretur q̃ propositio Augustini esset falsa. s. q̃ idem nõ potest esse prius ꝛ posteriꝰ seipso: qz loquẽdo de prius ꝛ posterius fm rõnem: idez põt eẽ

prius ꝛ posterius.

In contrariū est auctoritas Athanasij qui dicit ꝙ in trinitate nihil est ꝑius neq; posterius. ¶ Itē argr̄ ratiōe:qz si est aliqd prius: aut q̄tum ad absoluta:aut q̄tuz ad relata:non q̄tum ad absoluta:nā omnia absoluta sunt vnū in diuinis:sed eiusdez ad seipm non est ordo realis:nec etiaz q̄tuz ad relata:qz omnia relatiua sunt simul nā.ergo ꝛc̄.

Respondeo ad euidētiaz istius q̄stionis intēdo facere q̄tuor.Primo ponam opinionē quā nō credo esse verāz cū suis motiuis. Secūdo arguaz cōtra eā.Tertio ponā opinionem quā credo verā.Quarto rñdebo ad motiua ꝑ alia opinione.

Opio scoti i quolibet.q. 4.

Quantum ad ꝑmum dicūt qdam ꝙ est triplex prioritas ꝛ posterioritas durationē natura ꝛ origine:ꝛ dicunt ꝙ sicut simultas durationē pōt stare cum priori ꝛ posteriori in nā ita simultas nāe pōt stare cū priori ꝛ posteriori origine.dicūt ergo ꝙ in diuinis ꝑsona ꝑducens non est prior ꝑducta durationē vel nā:sed bñ ꝑsona producēs est prior ꝑsona producta origine.ꝑma duo faciliter probāt ex rōne cōi.ꝑmo ꝙ non est prius durationē ibi:qz oia sunt ibi coeterna: nec etiā prius natura:qz aut eēt q̄tum ad absolnta:aut quantū ad relonce.non q̄tum ad absoluta:qz oia sunt vnū:ꝛ eiusdē ad seipsuz non est ordo realis:nec q̄tum ad relata:qz sunt sīl natura ꝛ vnū natura nō est ꝑius altero. ¶ Tertiū probāt duplici rōne. Primo sic. qz sic̄ prius ꝛ posterius ordie nāe se habent ad simultatē durationis:ita prius ꝛ posterius ordine originis se habent ad simultatem in nā:sed prioritas ꝛ posterioritas pōt stare in natura cū simultate durationis.ergo prioritas ꝛ posterioritas origine pōt stare cū simultate nāe:ꝫ simultas relationū est simultas nature.ergo cū simultate relationuz pōt stare ꝑioritas ꝛ posterioritas originis. ¶ Scōo sic.fm Auic.causa fm ꝙ causa est prior effectu:sed fm ꝙ non potest reduplicare absolutum:qz cā importat habitudinez ad effectū.ergo reduplicat ipsuz relatiuum:sed certū est ꝙ illa ꝑioritas que est prioritas relatiui nō potest eē prioritas nature:qz relatiua sūt simul natura:ergo est prioritas origis.ergo ꝑsona producens pōt esse prior origine ꝑsona ꝑducta:licz sint simul natura. ¶ Preter istas possunt adduci tres rōnes tales.ꝑmo sic . illud a quo aliud dependet est prius:ꝫ ꝑductum vt videt̄ dependet a producēte.ergo ꝑducēs ē ꝑius producto quocūq;.ꝓbatio minoris.qz illud qđ nō pōt esse circūscripto omni alio a se videt̄ dependere ab illo: qz vnūquodq; videt̄ posse eē circūscripto omni alio a quo nō dependet:sed ꝑductū non pōt esse circūscripto omni ꝑducēte.ergo ꝛc̄. ¶ Scōo sic.qz sicut ꝑius ꝛ posterius dicūt relationes oppositas re:ita p̄nitas ꝛ filiatio:sed paternitas ꝛ filiatio possunt se cōpati in vna essentia.ergo ꝛ prioritas ꝛ posterioritas. ¶ Tertio sic.qz prius in eo ꝙ prius ꝛ posterius in eo ꝙ posterius dicūt relatiue:sed prius semp est prius re posterioze.ergo aliqua prioritas ꝛ posterioritas potest stare cuz simultate relationum.Et sic patet primum.

Impugnatio illi⁹ opinionis.

Contra istā positionem adduco vnaz talez rōnē: qz aut est ibi ordo prioris ꝛ posterioris i absolutis:aut in relatiuis:nō in absolutis:qz oia absoluta sunt vnū re:sed eiusdē ad seipm non est ordo realis. ergo ꝛc̄.nec etiā in relatiuis:ꝛ boc ꝓbo dupliciter.ꝑmo qz illa que sic se habēt:ꝙ ablato vno auferr̄ alterꝫ.ꝛ eꝫ. ꝛ equalr hinc inde re ꝛ intellectu iter illa non est ordo prioris ꝛ posterioris:sed opposita relatiue fm ꝙ bꝫ sic se habēt.ergo ꝛc̄.maior patet.qz prius saltem manet in intellectu ablato posteriore ꝛ nō eꝫ.minor aūt ꝓz:qz.s. relatiua se posita ponūt ꝛ perempta se perimunt equaliter hinc inde. ¶ Secūdo.qz qñ dicit̄.vna ꝑsona origine est prior altera:iste relones prioritatis ꝛ posterioritatis:aut sunt idē cū paternitate ꝛ filiatiōe:aut nō:si sic. ergo ꝑr̄ in eo ꝙ pater est ꝑior:qđ est incōueniēs:si nō.ꝙ in diuinis est alia distinctio realis q̄ per relones que sūt paternitas ꝛ filiatio ꝛ spiratio actiua ꝛ passiua:qđ est incōueniens. ¶ Si dicat̄.ꝙ ibi dicit̄ prius ꝛ posteri⁹ origine nō ꝙ origo ordinet̄.sed qz est cā ordis.ꝓra.qz aut ꝫ est cā effectiua:aut fundamētalis nō effectiua:qz nullus respectus est ꝑn̄ effectiuū:nec fundamētal:qz fundamētū vniuscuiusq; relonis dz eē absolutū. Et sic patet de secundo principali.

Quantū ad tertiū p̄ncipale ꝑmo videndū est qd origo importat in creaturis.Scōo qd in diuinis. Tertio ad questionez. ¶ Quātum ad ꝑmum dico ꝙ origo in creaturis dicit:vel ꝑductionē actualez vnius ab altero.s.actionē vel passionez:vel relationes ꝓntes actionem ꝛ passionē:ꝛ ꝫ satis faciliter ꝓz.qz origo sequit̄ agēs ꝛ passuz in actu:sed qđ sequtur agēs ꝛ passuz in actu in eo ꝙ hꝫ est actio vel passio:puta producere vel ꝑduci vel relationes ꝓntes ea.ergo ꝛc̄.Utrū autez actio ꝛ passio sint ipsa forma ꝑducta in passo vel sint respcūs mutui agētis ꝛ passi:vel eꝫ.vel qualr aliter se habeant: dicet̄ in q̄stiōe de distinctione predicamētoꝝ. ¶ Quantū ad scōm ptinens ad istū articuluz.s.quid dicat origo in diuinis.dico ꝙ origo in diuinis dicit relationē:ꝛ hoc ꝓbo.qz aut dicit absolutū:aut relatum:si relatum habeo ꝓpositum.si absolutuz.Cōtra.qz aut dicit vnū absolutum:aut plura.si vnū.ergo non est nisi vna ꝑductio in diuinis:ꝛ producere ꝛ ꝑduci erit idē re:qđ est falsum.si plura.ergo plura absoluta erūt in diuinis:ꝛ ꝑsone in diuinis distinguent̄ per absoluta:qđ est falsuz.relinquit̄. ꝑmū igit̄.ꝙ.s.dicat relationē. ¶ Et ꝓfirmatur rō.qz in diuinis nō est nisi vnicū absolutum cū respectib⁹ a quo alius ꝛ qui ab alio:sed cōstat ꝙ origo nō dicit illud absolutū:cū sint plures origines:vt dcm̄ est.ergo relinqt̄ ꝙ origo dicat ꝑdictos respcūs a quo alius ꝛ q ab alio. ¶ Ex his ad questionē qñ querit̄.vtrū ꝑsona producens ꝛ producta ꝛc̄.dico ꝙ nulla ꝑsona ꝑducēs ē ꝑior ꝑsona producta:ꝛ ꝫ ꝓz ex dictis ꝛ specialiter de ꝑioritate originis.ꝑut in diuinis pōt accipi origo:qz ibi origo dicit relonem:sed in eē relatiuo:vt est relatiuū non pōt eē prius ꝛ posterius:vt ꝓbatum est.s.ergo ꝛc̄. ¶ Hoc idē ꝓbatur auctoritate Augustini.distictiōe.xi.libri sententiaꝝ.vbi dicit.nec cū dr̄ filius ex patre genitus non ostēdit̄ inequalitas ſube:sed ordo nāe:nō quo alter sit prior altero:ꝫ quo alter sit ex altero. Nec potest dici ꝙ ibi logtur de ordie nāe:ꝛ non originis:qz simplr excludit ordies prioris ꝛ posterioris:ꝛ hoc sit dcm̄ de qōne. ¶ Ad ꝑmū motiuū ergo aliozꝝ dōm.ꝙ ois ordo ꝑioris ꝛ posterioris:vel est fm ꝑius ꝛ posterius durationē vel fm prius ꝛ posteri⁹ nāe. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdum ꝙ ordo durationis nō distinguit̄ cōtra ordinē nāe: sic ꝙ nullo mō ordo durationis sit ordo nāe:imo ordo durationis est ordo nāe effectiue ꝛ fundamentalr.effectiue:qz ex nā rei ꝛ cātur effectiue talis ordo in effectibus hūtibus successionem:ꝛ etiam ex nā rei talis ordo fundat̄:vel qz in natura eoꝝ est habere partē ꝛ partem successiue:sicut est mot⁹ ꝛ tēpus:ꝛ sic ordo durationis est ordo nature.i.ex nā rei:videt̄ igit̄ mihi ꝙ sic ōbeat accipi diuersitas ordinuz prioris ꝛ posterioris:qz ordo prioris ꝛ posterioris accipitur:aut fm moduz intelligēdi:ꝛ sic dicit̄ ordo rōnis:aut ex natura rei extra aiam:ꝛ

Quid origo ꝓnat i creaturis.

Quid origo dicit in diuinis.

Solo rōnuz ꝑdtiū in diuinis eē ꝑius ꝛ posterius.

Nō ꝙ ordo durationis est ordo nāe ꝛ effectiue ꝛ fundamentalr.

sic dicitur ordo nāe:sed ordo nature subdistinguit: qr quidam est ordo nature cū successione:r iste vocat ordo durationis:aliud est ordo sine successione:r iste retinet sibi nomē cōmune:r vocatur ordo nature:r iste distinguitur fm diuersos ordines:vel cause ad effectū:vel dignioris ad ignius:r sic de alys.¶ Causa autē q̄re ordo qui est in successione habz nomē specialē est ista: qr ille ordo est maxime notus a deo:qō vulgus cōmuniter nō intelligit per prius r posterius nisi prius r posterius duratiōe. Dico ergo ad rōnez q̄ supponit falsuz .s.q̄ ordo originis est ali⁹ q̄z ordo nāe:imo ordo omnis realis est ordo nāe:maxime si sit ordo aliquoz ordinatorum per se:qō dico ꝓpter aliqua ordinata per accīs. sed verū est q̄ ordo nature quādoq̄z est cū successione: r tunc dicit ordo durationis quādoq̄z sine successione: r tunc retinet sibi nomen cōe q̄ est ordo nature:r hoc probo.qr fm te cā precedit origine effectum:sz vsq̄z ad tēpora ista ordo quo cā precedit effectū dicitur ordo nature:qr in causis que simul sunt cū suis effectibus consuevit dici q̄ cā talis precedit naturaliter effectū talez. ergo rc.¶ Ad scōm dicēdū.q̄ ibi Auicēna reduplicat cām quantum ad actualitatez illaz quā importat:r qñ dicitur q̄ causa importat habitudinē ad effectuz:si accipiatur cā pro ꝑncipio effectiuo dico q̄ non importat relationem formaliter:sed fundamentaliter tm̄:r ideo q̄ ipsa causa dicat fundamētalitatez:ꝑut dicit fundamēti habitudinem ad relationē fundataz in eo:q̄ est relatio rōnis tm̄:sed dicit illam rē absolutaz in qua fundat relatio:que qdem relatio quādoq̄z non habz nomen distinctū a suo fundamēto ꝓpter cām predictā.¶ Ad 3m dicendū.q̄ maior est vera.ad mīorē dico q̄ productū ab alio producēte differente in essentia absoluta ab eo dependet a tali ꝑducente:sed productum ab alio ꝑducente cōueniente cū eo in eadez essentia absoluta nūero:r differente ab eo sola relatiōe non est verum:qr in correlatiuis in eo q̄ correlatiua sunt non plus dependet vnum ab alio q̄z eō. Nec etiā q̄tuz ad absolutū potest esse dependētia iter talia:qr omne absolutum in eis est vnū omnino re:r eiusdem ad seipm dependētia nō est. Ad ꝑbationem minoris.q̄ illud qō non manet circūscripto alio nato manere sine ipo illud depēdet ab illo: verum ē licz non sic sit ℏ qr facta circūscriptiōe ꝑducēs nō manet sine ꝑducto.¶ Ad quartū dicendum.q̄ non est simile:qr in esse relatiuo nō potest esse priozitas vel posteriozitas:vt relatiuum est:sicut ꝑbatum est.Et ideo oz ponere diuersitatē priozis r posteriozis in absolutis: ꝓpter qō diuersitas quā importat ꝑius r posterius nō potest stare cuz vnitate absoluti:sed distinctio quā importat pr̄nitas r filiatio directe est in eē relatiuo:r ideo non ita repugnat vnitati absoluti:sicut diuersitas priozis r posteriozis.¶ Ad qntum dicendum.q̄ quādoq̄z vtimur istis nominibus pro ipsis relationibus priozitatis r posteriozitatis r fmdamēto:modo accidō ipsas relationes ipsius priozitatis r posteriozitatis vna nō ē pozalia:sed sunt simul nā:vnde relatio priozitatis non est prior relatione posteriozitatis:nec eō.sed accidō ꝑ fundamentis sic vnum est prius altero:r sic verum est q̄ prius semp prius est posteriore.¶ Ad p̄mam rationez factam ad principale dicendum.q̄ mīor est falsa:quia nō omnis ordo r specialiter in diuinis importat ꝑius et posterius:r hoc patet per Augu.supra.qui dicit q̄ ibi ē ordo nāe non quo alter sit prius altero:sed quo alter ē ex altero.¶ Ad secūdum dōm.q̄ sicut dictuz est q̄ licet nō sit ibi ordo priozis r posteriozis fm rem: est tamen ibi ordo quo alter est ex altero per se fm quez ordinem nō ponunt ibi eē nisi tm̄ tres personе.quaꝝ vna est ab vna tm̄:r alia a duabus:sicut magis deductū est in secunda questione.¶ Ad auctoritatem Augu. Uno mō potest dici q̄ illa auctoritas non inuenit ab eo posita in predicto loco.dato etiā q̄ inueniretur aliquid tale dictū ab eo.dicendū q̄ non est intentio Augu.q̄ producens sit prius producto quādo producens r productum sunt eiusdem essentie numero:imo ad hoc q̄ producens r productum differant sufficit incompossibilitas relationum eius a quo est alius r qui ab alio:quando autem differunt in essentia absoluta est cū hoc priozitas r posteriozitas realis que arguit in creaturis differentiaz realem producentis ad productum.r ex hac differētia in creaturis:sicut a signo potest argui de differentia personaꝝ:non autem pōt ex differētia priozis r posteriozis argui distinctio personaruz diuinarū: sicut ex eo q̄ est in diuinis:qr talis differentia ibi nō est: nec Augustinus intellexit eā esse.¶ Sed ꝓtra premissa arguit ꝓbando q̄ actio maneat in diuinis.scōo q̄ manet vt distincta ꝓtra relationez.p̄mum ꝓbatur triꝑliciter.p̄mo qr principiatio dicit actionem:sed principiatio manet:qr vna persona principiatur ab alia.q̄ rc. Scōo qr paternitas manet in diuinis.ergo r actio.añs patet.ꝑbatio cōsequentie.qr vbi manet paternitas manet illud qō supponitur a paternitate:sed actio presupponit a paternitate:sicut idez super qō fundatur.q̄ rc. Tertio qr ratio eius q̄ est dicere manet in diuinis:sed dicere dicit actionez.ergo rc.Scōm.s q̄ actio maneat in diuinis vt differens realiter a relatiōe probat quinq̄ rationibus.¶ Primo quia cum relatio r actio se totis differant:vt diuersa genera sequitur q̄ formaliter seipsis differunt.ergo rc.¶ Secundo quia actio dicit causalitatem in vno respectu alterius:sed relatio non dicit talem causalitatem.ergo vt videtur actio r relatio differunt formaliter in quibuscūq̄ sint.¶ Tertio. qr actio dicit actum scōm.s.agere:sed relatio dicit actū primum:qr dicit per modum forme:puta paternitas. ergo rc.sicut prius.¶ Quarto.quia actio dicit hoc ab hoc:sed relatio dicit hoc ad hoc.ergo rc.¶ Quinto.qr actio dicit principiationem:sed relatio non:sed habitudinem.¶ Et confirmatur primo per Simplicium super predicamenta:vbi dicit q̄ quidam contradicūt ad distinctionem Aristotelis volentes agere r pati esse relatiua:non ratione autez:qr esse eorum non est in habitudine.¶ Contra ista quantuz ad hoc q̄ ponitur actio manere in diuinis distincta a relatione.arguo dupliciter.p̄mo sic.actio in diuinis:aut dicit aliquid absolutū: aut relatum:r ista distinctio patet.qr fm Augu.omne q̄ est.aut est aliquid ad se:aut ad alterum:si ad se ē absolutum:si ad alterum est relatiuum.si ergo in diuinis actio dicit relatiuū habetur propositum.s.q̄ actio non manet in diuinis distincta a relatiōe:si aūt ponatur q̄ dicat aliqd absolutū.Cōtra.qr sequerē q̄ in diuinis eēnt aliqua absoluta realiter distincta:qr ibi sunt plures origines realiter distincte.¶ Secūdo sequitur q̄ prima distincta realiter in diuinis sint absoluta:qr vbi est distinctio realis fm absoluta r relata:sicut absolutū p̄cedit relatum:ita distinctio fm absoluta p̄cedit distōnem fm relata.¶ Tertio segtur q̄ prima distinctio psonaꝝ sit fm absoluta:quia prima distinctiua in diuinis videtur eē p̄ma distinctiua eē psonaꝝ:sine suppositoꝝ q̄ oia sūt falsa r ꝺ vitatē r ꝺ Boetiū.q̄ dic q̄ sola relō multiplicat trinitates.r i eā dē sniaz ꝓcordat Aug.i multis locis.¶ Si dicat ad ℏ vt qdā dicūt.q̄ nō opz dicere q̄ actio sit relatio:sed sufficit dicere q̄ distinguatur con-

Nō ois ordo r spāl r i diuinis importat ꝑius r posterius fm ipos.

tra substantiam. Contra. qz si actio distiguat̃ ꝺ subam aut distinguit̃ cõtra subam: sicut relatum ꝺ absolutũ: aut distinguit̃ ꝺ eam: sicut absolutũ dicens scõaz pfectionẽ absolutã: ꝛ quasi ꝑ modũ accñtis ꝺ absolutuz: qõ dicit ꝓm nostrũ modũ intelligẽdi ꝓmã perfectionẽ: ꝛ per modũ subẽ: sicut si distiguam⁹ in diuinis iustitiã ꝺ subam. Si ꝓmo mõ ꝓpoᵐ habeat̃. ſ. qꝺ actio dicit relonẽ in diuinis. Si zᵒ mõ stat adhuc qꝺ actio diĉ absolutũ: ꝛ sequunt̃ tria ꝓdicta icõuenieᵃ. ¶ zᵒ arguo sic. Ad cuiꝰ euidẽtiã sciẽdũ qꝺ in creaturis vt cõiter ponit̃ forma ꝺuctа in passo est actio ab agẽte ꝺuct̃ denoiat agentem vt a quo est. Et ꝓpter hoc differt a relonibꝰ que sunt inter agens ꝛ passuz. Ex quo sic arguo vbi nõ est aliquid absolutũ ꝺuctũ ibi nõ est actio vel passio differens ab istis respectibus: que sunt a quo alius ꝛ q ab alio. Sed in diuinis nõ est aliqua forma absoluta ꝛ producta: vel aliqꝺ absolutũ ꝺuctũ. ergo ꝛc̃. ¶ Ad ꝓmũ ergo qꝺ ipsi adducunt ad ꝓbandum qꝺ actio manet in diuinis. Dico qꝺ manet in diuinis quãtuz ad relationem quã iporteat. Quãdo ergo arguit̃ qꝺ ꝑncipiatio dicit actionẽ. Dicẽdũ qꝺ ꝑncipiatio non dicit actionem differentem a relatione que est a quo alius: quia non potest dicere formam absolutam ꝺuctam denominantem agentem. ¶ Ad scõm dicendũ qꝺ paternitas nõ ꝓsupponit actionem vt quoddã differens ab ea nisi ꝓm nr̃m modum intelligẽdi. Et quando dicit̃ qꝺ imo: qz fundatur super actionẽ: dico qꝺ falsuz est ꝓ, prie loquẽdo ꝓm rem. imo fundat̃ supra essentiã put est ꝓmũ ꝺuctiuuz filij. Unde paternitas ꝛ generare dicũt vnam relationẽ ꝛ eandem ꝓm diuersos modos signãndi. ¶ Ad 3ᵐ dicenduz qꝺ dr̃e manet in diuinis non quãtum ad ꝺuctionem actus intelligẽdi vel aliquod absolutũ: sed q̃tũ ad respectuz qui est a quo aliꝰ per modum intellectus. quo modo aũt dicat̃ ꝺucere filium per modũ intellectus nõ pertinet ad istã questionem discutere. ¶ Ad ꝓmũ aũt qõ adducitur ad ꝓbandum differentiã actionis a relatione. dicẽduz qꝺ in diuinis nõ est aliquod genus ꝓprie loquẽdo. vnde sic̃ ibi suba ꝛ essentia non pertinẽt ad diuersa genera. ita nec relatio ꝛ actio. ¶ Ad scõm dõm qꝺ actio nõ ponit causalitatem: ita qꝺ ipsa sit causa cum ipsa sit forma effecta vt denominat agentẽ vt dictum est. sed bene ꝓsupponit causalitatẽ in agente. simil'r ꝛ relatio agentis hoc supponit licet diuersimode. qz actio supponit cãlitatem agentis: sicut effectus eius denominãs ipm: sed relatio supponit eandẽ cãlitatez vt fundamẽtũ: in diuinis aũt in q̃bus nõ est absolutũ ꝺuctũ actio nõ aliter supponit cãlitatem agentis q̃ relatio: qz vtrũqz supponit eam vt fundamẽtuz. ¶ Ad 3ᵐ dõm qꝺ illa rõ nihil valet in se. nam illud qõ est forma in se põt eẽ secũdus actus ꝛ respectu alteriꝰ: sicut calor effectꝰ ab igne in aq̃ effectus ignis. Et ad hoc sequit̃ relatio hincinde cõsequẽs relationẽ agẽtis ꝛ formã effectiuã: in diuinis aũt in quibus nõ est absolutũ: secundus actꝰ q est ꝺucere nihil aliud est q̃ respectꝰ qui est a quo alius. vñ ibi secundus actus ꝛ forma relatiua idẽ sũt. ¶ Ad 4ᵐ dõm qꝺ relatio dicit formal'r: et hoc ab hoc. ꝛ hoc ad hoc. ꝛ ℏ hoꝫ ꝓm qꝺ sunt diuerse habitudines. Sed ℏ dꝯ diuersimode hoc ab hoc vel hoc ad hoc. vnde dicere qꝺ actio distinguit̃ cõtra relationẽ. qz. ſ. actio dicit hoc ab hoc ꝛ relatio hoc ad hoc nihil ẽ dictu: Cũ Anſel. lib. de ꝓcessione. ſ. ſ. dicat: ꝛ etiam oẽs sancti tractantes de ista materia dicant qꝺ relatiões diuine sunt a quo alius: ꝛ qui ab alio. ¶ Ad 5ᵐ ꝑz ex dictis qꝺ ꝑncipiatio ꝺuct̃ est in diuinis nõ dicit nisi respectuz eius a quo ẽ alius licz in creaturis iporteat aliquam formam effectiuam denominantem agentem. ¶ Ad auctoritatem simplicy dicendum qꝺ ipse loquitur de actione prout inuenitur in creaturis.

Questio. VII.

A Bertiũ sic ꝓcedit. Et arguitur qꝺ notitia creaturaꝝ in patre ꝓcedat ꝓm rõnem intelligẽdi ꝺuctionem verbi. qz omne qõ cõicat̃ ab aliquo ꝺucẽte alicui ꝺucto ꝓmo intelligit̃ in ꝺucente cõicãte ꝺuctionẽ illiꝰ cui cõicatur. Sed notiᵃ creaturarum cõicatur a patre verbo. ergo notiᵃ creature in patre ꝑintelligitur productiõi verbi. Minor ꝑz. qz qꝺ quid habet verbum cõicatur ei a patre.

In contrariũ est. qz oĩs relatio diuina ad intra ꝓz est omni relone ad extra: sed productio verbi iporteat relationem ad intra notitia creaturarum relonem ad extra. ergo ꝛc̃.

Respondeo ad euidentiã istius qõnis sciendũ qꝺ cum quer̃at̃ hic vtrum notitia creaturaꝝ ꝓcedat in patre ꝺuctionẽ verbi ꝓsupponitur hic qꝺ ꝑsona patris ꝓcedat aliquo modo ꝓm rõnem intelligẽdi ꝺuctionẽ verbi: ꝛ qꝺ ꝑsona ꝺucẽs ꝑintelligatur ipsi ꝺuctioni: qz cum quer̃it vtrũ notitia creaturarum ꝓcedat in patre ꝺuctionez verbi: nulla esset questio nisi pater aliquo modo ꝓm rõnẽ intelligẽdi ꝓcederet ꝺuctionẽ qua ꝺucit verbũ. Et iõ ꝓmo videndũ est quomodo persona ꝺucẽs ꝓintelligat̃ sue actiõi. Scõo de principali questione.

Quantũ ad ꝓmũ dico qꝺ quidã ponunt qꝺ persona ꝺucens ꝓintelligit̃ ꝺucto ꝛ ꝺuctioni ꝓm ordinez originis: ꝛ ista prioritas stat: vt dicunt cum simultate nature. quia simultas relationuz in nã est qꝺ vnũ non põt esse sine alio: sed cum hoc stat ordo prioris ꝛ posterioris origine qui stat in hoc a quo alius ꝛ qui ab allo. ¶ Sed istud parum valet. ꝓmo: qz licet haberet aliquem colorem comparando personaz ꝺucentem ad ꝺuctam. tamẽ nõ habet aliquez colorem cõparando personã ꝺucentẽ ad originẽ actiuaz: qz ꝓcedere originẽ est ꝓcedere ꝓm originez aliquã: sed nulla origo est ꝓz origine actiua per quã ꝺucẽs posset dici prioz ea. ergo persona ꝺucens non diceꝫ prioz origine respectu originis actiue. ¶ Si dicatur qꝺ imo quia ex hoc ipso qꝺ actio est a producente ex hoc ipso ꝺucens est prioz origine actiua sua. ſ. actione: non valet: quia ſupponitur qꝺ producens sit ꝓm rationez intelligendi prioz sua actione. Sed querit̃ quid est illud qõ constituit personam inesse personali ꝓintellectaz ipsi origini. Hoc aũt non potest esse origo. nõ enim põt esse prioz seipsa nec re nec ratiõe. ¶ Secũdo. qz esse a quo alius ꝛ qui ab alio in diuinis dicũt formaliter ipsas relationes producentis ꝛ producti. ergo ponere ordinez in personis ꝓm hoc qui ab alio: ꝛ a quo alius est ponere ordinem prioris ꝛ posterioris in esse relatiuo vt relatiuum est. Hoc autez ẽ falsũ etiã ꝓm eos. ¶ Tertio. qz ꝓm Augustinum ordo originis est ordo quo est hoc ex hoc: non quo est hoc post hoc. Sed ille ordo in quo nõ est hoc post hoc nihil facit ad ꝓpositũ: qz querimus de priori ꝛ posteriori. ergo ꝛc̃. ¶ Et ideo aliter dicitur cõmuniter. quia licet in diuinis relatio et ipsa productio actiua ꝛ proprietas constitutiua persone in esse distincto ab alia sint eadem res totaliter nullum realem ordinem prioris ꝛ posterioris habentes: tamen ꝓm ordinem intelligendi per similez ad illa in quibus ista sunt distincta re: sicut ꝑius intelligimus personã in eẽ personali distincto constitutam. ꝛ scõo intelligimus eam vt

ꝑᵐ articulus.

agentem.z 3° vt relatum ad personam ꝓductam:sic ēt illa ꝓprietas relatiua vt est ꝓprietas constitutiua psone ineſſe psonali distincto ꝑintelligitur sibi vt est origo:z vt est origo ꝑintelligit vt ē relatio.z ſm duo ꝓma ꝓducens psona ſm rōnem intelligendi ꝑintelligit psone producte.Scōm aūt tertium.ſ.vt est relatio. nec re nec rōne ꝑintelligitur ꝓducēs producto.¶ Sed ꝓtra hoc obijcitur per illos:quorū positio reprobata est. qz ꝓprietas qualitercūqz tu accipias eam realiter est relatio.z sic nō pōt esse ꝑor relatione:nec per cōsequēs psona ꝓducens ſm eam pōt esse prior ꝗ ꝓducta.¶ Sed ista obio nulla est in se:magis etiam est cōtra adducentes eam ꝗ contra alios:qđ patet. qz ꝑius z posterius ratione:nō impedit idēptitatem realem ꝑoris z posterioris.sed ḣ querimus de prioze z posterioze ſm rōnez.ergo cum idēptitate reali ꝓprietatis constitutiue z relationis ſtat ꝙ vna sit ratione prior altera.Et sic patet ꝙ obiectio nulla ē in se. ¶ Scōz ēt pz:quia qđ magis dicit formaliter relationem min⁹ pōt eam p̄cedere:sed origo in diuinis:puta generare: realiter dicit relationez.z magis formaliter ꝗ ꝓprietas constitutiua. ergo origo vt origo minus pōt precedere relationē ꝗ ꝓprietas constitutiua:vt talis est:qđ est dicere cōtra eos.

2°articulus. **Quantum** ad p̄ncipalem questionem sciendū ꝙ hic nō queritur:vtz notitia creaturarum in patre precedat generationem filij vt filius est.qz generatio vt generatio importat cōicationē substantie que subā ꝑintelligitur ipsi velle z ipsi intelligere.z ideo non videtur p̄cedere generationez vt generatio est vel filium vt filius est.Sed intelligitur de ꝓductiōe verbi vt verbum est.quia ꝓductio verbi vt verbū est includit cōmunicationem notitie.

Circa ergo istam qōnem sciendum ꝙ ḣ sunt tres opiniōes.vna media z due extreme. Prio ergo ponam duas extremas cum suis motiuis. ¶ Secūdo.qz nō credo eas esse veras adducam cōtra eas rationes.¶ Tertio declarabo illaz opinionē mediā quā credo esse veram:z cōfirmabo eaz sicut potero. ¶ 4° respondebo ad motiua eoz.¶ Quantū ergo ad ꝑmuz est quedā opinio que ponit:ꝙ notitia creaturarū in patre p̄cedit ꝓductionem verbi: sine aliqua distinctione. Et hoc ꝓbant ꝗdrupl'r. ¶ Primo sic.psona ꝓducens z qcquid eam de necessitate cōsequit̄ p̄cedit omnē ꝓductionem:cuius illa persona ꝓducēs est p̄ncipiū.Sz notitia creaturarū cōsequitur personā patris necessario.ḡ notitia creaturarum p̄cedit omnē ꝓductionez in patre cuius pater est p̄ncipium:z per consequēs ꝓductionez verbi de qua cōstat ꝙ pater est p̄ncipiū acci°° p̄ncipiuz qđ agit.¶ Scōo sic.omne illud qđ de necessitate consequit̄ p̄ncipium ꝓductiuū in ꝓducente p̄cedit omnē ꝓductionem:cuius est illud p̄ncipium ꝓductiuū:sz notitia creaturarum in patre consequit̄ de necessitate p̄ncipium' ꝓductiuū verbi.ergo z̄c. maioz supponit̄.mioz ꝓbatur.quia notitia essentie in patre est p̄ncipiū ꝓductiuum verbi.sed ad notitiam essentie de necessitate sequitur notitia creaturarū.Saltez quātū ad suas rōnes quiditatiuas.qz cognoscendo eēntiam suam de necessitate cognoscit eas vt sic.ergo z̄c.¶ Tertio sic.illud qđ cōmunicat̄ a producente ipsi producto:z maxime si de necessitate consequitur producēs ꝑintelligitur ipsi cōmunicationi in ipso producente.Sed notitia creaturarum que de necessitate consequitur patrem cōmunicatur verbo a patre.ergo talis notitia in patre ꝑintelligitur cōmunicationi sue:z per consequens productiōi.

¶ Quarto sic,illud qđ potest cōuenire patri z de necessitate circūscripto verbo in patre ꝑintelligitur ipsi verbo:z sue ꝓductioni:vel saltem nō presupponit verbuz: sed notitia creaturarum posset conuenire ipsi patri circūscripto verbo.qz pater nullam notitiam habet a verbo ſm Augu.in pluribus locis.ergo z̄c. ¶ Alia est opinio que tenet aliud extremū totaliter:z dicit ꝙ simpliciter ꝓductio verbi z cuiuslibet persone diuine p̄cedit notitiam creaturarū in patre: z probant hoc.6.rōnib⁹. ¶ Primatalis est.ꝓductio verbi precedit ideas.ergo z notitiam creaturaruz.Probatio antecedētis.qz idee constituunt̄ per notitiam expressam.z per cōsequēs notitia expressa precedit ideas.Sed notitia expssa est verbum.ergo verbū z eius ꝓductio precedit ideas. proba tio cōsequentie. quia qđ precedit p̄ncipium ꝓducendi precedit operationem. Sed idee sunt p̄ncipium cognoscendi creaturas. ergo qđ p̄cedit ideas precedit notitiā creaturarum.Ex quo sequitur ꝙ si verbū p̄cedit ideaꝫ ꝙ precedat notitiam creaturarum.¶ Scōo sic.qz ille actus elicitur eque p̄mo ab omnibus personis:cui⁹ p̄ncipium actiuum est eodem modo in omnib⁹:sed actus intelligendi creaturas est hꝺ.quia intellectus est eodez modo in omnibus personis:ergo z notitia creaturaruz in aliqua persona diuina nō p̄cedit aliaz psonaz vel ei⁹ productionem.Ex quo eque p̄mo cōuenit omnibus.

¶ Tertio sic.quia illud precedit in patre notitiaz creaturaruz:quo remoto nō remanet pater:nec in re:nec in intellectu.sed hoc est generare.ergo z̄c.Probatio mīoris.quia remota generatione nō remanet pater: nec in re nec in intellectu:sed remota creatura actuali z possibili:z per cōsequens remota notitia creaturarum pōt intelligi pater manere.ergo z̄c.¶ Quarto sic.illud qđ ꝓducitur per p̄mū actum intelligendi:nō opz ꝙ ꝑsupponat z^m actum intelligendi. Sed verbuz producitur per p̄mū actum intelligendi patris. ergo nō opz ꝙ presupponat z^m.Sed p̄mus act⁹ intelligendi ipsius patris est intelligere eēntiā.Scōs est intelligere creaturā.ḡ illud qđ ꝓducit̄ per itelligere eēntiā:non opz ꝙ ꝑsupponat notitiā creature:sed verbum ꝓducit̄ per actū intelligendi essentiam.ergo z̄c.¶ Quinto sic.ars preintelligitur cognitioni artificiatorum.Sed verbū est ars patris:z creature sūt artificiata.ergo z̄c. ¶ Sexto sic.notitia omnium illoruz que realiter sunt in diuinis precedit notitiam cuiuscūqz creati vel creabilis. Sed notiꝰ presupponit esse,obiecti cogniti.ergo notitia creaturaz presupponit quicqd est realiter in diuinis.z per ꝛns ꝑsupponit omnē productionē personaz diuinarū.Et sic pz p̄mum de ista qōne p̄ncipali. ¶ Quātum ad scōm intendo arguere cōtra vtrāqz opinionē. Et p̄mo cōtra p̄mam sic.Qz videt̄ mihi ꝙ illa rō qua dr̄ ꝙ verbum ꝓducit̄ per p̄mū intelligere,saltē ꝗtū ad hoc qđ vbuz est repsentatiuū patris z eēntie eius: stet z cōcludat ꝙ omni notitie creature ꝑintelligit̄ perfecta notiꝰ eēntie ſm se:sicut magis patebit in sequēti rōne.Sed isti notitie oportet dare verbum correspondens. ergo verbuz vt sic precedit notitiam creature. ¶ Ad istud respōdetur dupliciter.Primo ꝙ nulla persona ꝓducit̄ p̄ intelligere:sed per dicere. ¶ Ista rn̄sio nō sufficit:qz licz nulla ꝓducatur per intelligere:sicut per ipsam ꝓductionē actiuam vel passiuā: tn̄ per itelligere aliqd ꝓducit̄:sic̄ per actiuū p̄ncipiū.Per dicere aūt sicut per actionē.sic̄ calefactum nō producit̄ ineſſe calefacto per calere vel calidū esse agentis:sicut per actionem que est calefacere:tamen per calidū esse agētis siue per calorē ꝓducit̄: sicut per p̄ncipiuz actiuū. ¶ Scōo rn̄deō sic.ꝙ p̄mus z scōs actus intelligendi nō accipitur in ordine ad pro-

Prima opio

Prima rō

Secunda

Tertia

Quarta.

Alia opio

ductum ꝑmũ sed in ordine ad ꝑmũ ⁊ 2m obm. ¶ Ista
rꝺsõsio nõ sufficit:qz sicut ꝑmus ⁊ secũdus actus accꝛ
piuntur in ordine ad ꝑmũ ⁊ scõm obm: ita oportet coꝛ
respondere duo verba ſm rõnem.quoꝝ ꝑmus verbus
coꝛrespõdeat pmo actui:⁊ secũdus scõo. ⁊ ꝑmũ verbus
ſm rõnem intelligẽdi ꝓintelligit scõo actui:⁊ verbo siꝛ
bi coꝛrespondenti.⁊ hoc magis patebit in declaratione
medie opinionis. ¶ Scõo arguit sic.ex parte idearus:
illud qõ põt esse circũscripta omni idea non ꝓsupponit
cognitionẽ creaturaruꝫ:sed ꝓductio verbi est hꝺ. g ⁊c.
Probatio maioꝛis.qz qõ põt esse circunscripto ꝓncipio
opatiõis nõ presupponit opationẽ: sed idea est ꝓncipiũ
notitie creaturarũ.ergo qõ põt esse sine idea siue circũ
scripta idea nõ presupponit notitiã creaturarũ.Probaꝛ
tio minoꝛis.qz posito illo actu intelligẽdi qui põt eẽ cir
cũscripta idea verbũ coꝛrespondẽs illi põt cẽ circũscꝛi
pta idea.Sed actus intelligẽdi eẽntiam vt eẽntia ẽ:cui
coꝛrespondet verbũ vt est repsentatiuuꝫ eẽntie:potest
poni circũscripta omni idea. ergo ⁊c. ¶ Adhuc probo
minoꝛẽ istius rõnis.qz circũscripto eo qõ non est per se
obiectum alicui⁹ determinate notitie nec ꝓncipium ei⁹
potest esse sine illa notitia.Sed idea nõ est ꝓncipiuꝫ co
gnoscendi diuinam essentiam nec notitia diuine eẽntie
habet ideam vt per se obiectum.ergo ⁊c. Et sic patꝫ qꝺ
ꝓductio verbi vt est repsentatiuuꝫ diuine eẽntie nõ ꝓ
supponit notitiam creature abic ⁊ ſm se. ergo nec ꝓsupꝛ
ponit eam vt est in ꝓsona determinata: puta in patre:qz
esse alicuius in aliqua persona presupponit eẽ eius abꝛ
solutuꝫ. ¶ Tertio arguo sic.⁊ fuit sexta ratio oppositꝫ
opinionis:⁊ est:qz omne qõ est realiter in diuinis ꝓ ꝓus
est obiectuꝫ notitie diuine: cꝫ quecunqꝫ creatura exiꝰ
vel possibilis.Sed omnis ꝓductio personarũ est realr
intra.ergo ⁊c.minoꝛ ꝓz.maioꝛ ꝓbaꝫ. qz quãto aliquod
obiectũ intelligibile hꝫ magis neꝯario ⁊ per se habituꝛ
dinem ad ꝑmo ⁊ per se obm alicuius notitie:tanto maꝛ
gis per ꝓus est obm illius notitie. Sed omne qõ est inꝛ
tra in diuinis magis per se hꝫ cõnexionẽꝫ ⁊ habitudine
ad ꝑmo ⁊ per se obiectũ notitie diuine: qõ est eius eẽn⁹
cꝫ quecũqꝫ creatura vel creabile qõ est extra. ergo noꝛ
titia cuiuscũqꝫ existentis intra ꝓꝛ est notitia creaturaꝛ
rum:sed notitia ꝓsupponit esse obiecti cogniti. ergo oĩs
productio ⁊ omne qõ est in diuinis ad intra dicẽs habi
tudinem ꝓus est omni notitia creature. ¶ Ad hoc diciꝛ
tur duplr.ꝑmo qꝺ licꝫ creature sint posteriores omnib⁹
que sũt in diuinis realiter.nõ tñ oportet qꝺ notitia creaꝛ
turarum sit posterioꝛ.sed notitia eorum que realr sunt
in deo nõ põt precedere illa: ⁊ ideo posterioꝛitas creaꝛ
ture ad illa non concludit posterioꝛitatem notitie creaꝛ
turarum ad notitiaꝫ illoꝝ. ¶ Ista rꝺsõsio nõ sufficꝛ
cit:qz nõ arguitur qꝺ notitia personarũ diuinarũ preceꝛ
dat notitiam creature ꝓpter posterioꝛitatem creature
inesse.Sed ꝓpter hꝫ qõ diuina queqꝫ intranea vt talia
sunt in rõne obiecti terminãtis ꝓus terminãt notitiam
diuinam cꝫ qõcunqꝫ obm creatum. ⁊ ex hoc sequit qꝺ
cum ſm eos ⁊ ſm veritateꝫ omnia diuina que sunt inꝛ
tra vel simul sunt cum sua notitia vel ꝓcedũt suam noꝛ
titiam ꝓut terminaꝫ ad ea vt ad obta:qꝺ oĩa diuina nõ
dicentia rꝺspectũ ad extra in exister̃tia sua ꝓcedũt notiꝛ
tiam creature.¶ Scõo rꝺspondet ad hoc qꝺ lꝫ termiꝛ
natio notitie diuine ad creaturã vt ad obm cognitũ sit
posterioꝛ eiusdẽ notitie ad diuina intra.tñ ille act⁹ quo
cognoscunt creature in se ⁊ abic accept⁹ nõ ẽ posterioꝛ
notitia diuinaꝫ. Hoc non sufficit: qz nõ quirit õ actu inꝛ
telligendi dei: ꝓut quedã res est in se:sed ꝓut terminaꝛ
tur ad tale vel tale obm.⁊ sic videt mihi qꝺ prima posiꝛ
tio nõ stet. ¶ Contra scõam arguo sic. qz illud idẽ nũe
ro qõ est in ꝓducẽte ⁊ ꝓducto ꝓintelligit in ꝓducente
ipsi ꝓductioni qua cõicat. ⁊ si alio modo maxime non
põt haberi a ꝓducto cꝫ per productionẽ illam.Sꝫ noꝛ
titia creaturarũ sic se hꝫ respectu verbi vt verbũ est reꝛ
presentatiuũ creature.ergo notitia creaturarũ in patre
precedit ſm rõnem intelligẽdi ꝓductionẽ verbi vt sic:
videlꝫ vt ꝓductio verbi est representatiuũ creaturaꝫ.
Dico aũt illud idem nũero:qz si ꝓducens cõicet ꝓduꝛ
cto nõ aliqõ abum idem nũero existens in eo sed aliud:
nõ opꝫ ꝓintelligere cõicatuꝫ ipsi cõicationi:imo magis
ecõuerso:sicut calor effectus in aqua nõ ꝓintelligit ipsi
calefactioni:imo magis ecõuerso. Dico aũt si alr nõ poꝛ
test haberi a ꝓducto nisi per ꝓductionẽ. qz si per ipoꝛ
sibile aliqõ eẽt idem nũero in ꝓducẽte ⁊ ꝓducto:qõ tñ
haberet a ꝓducto nõ per ꝓductionẽ: exquo per ꝓꝺuꝛ
ctionẽ nõ habet nõ opꝫ ꝓintelligere in ꝓducente ante
ꝓductionẽ. Sꝫ exquo nõ põt hẽri nisi per ꝓductionẽ:
opꝫ ipm ante ipam ꝓductionem ꝓintelligere in ꝓducẽ
te. Dico aũt ꝓut verbũ est repsentatiuũ creature:qz ꝓꝺuꝛ
ctio verbi vt est representatiuũ cẽntie:⁊ vt ei cõicat
essentia ⁊ notitia eius nõ necessario ꝓsupponit notitiaꝫ
creature nec in se nec in patre:sed ꝓut ẽ representatiuũ
creature:⁊ ꝓut est productio eius est cõmunicatio noꝛ
titie creature presupponit notitiam creature in patre:⁊
sic maioꝛ patet ex istis declarationibus. Minoꝛ aũt saꝛ
tis patet de se: qz constat qꝺ eadem notitia creaturarũ
numero est in patre ⁊ filio:⁊ qõ filius nõ habꝫ eam nisiꝛ
per cõicationẽ factaꝫ a patre. ¶ Dicet forte ad hoc qꝺ
pater cõmunicat filio notitiam creature nõ in se:sed inꝛ
quantũ cõmunicat virtutẽ ei elicitiuam ꝓdicte notitie:
⁊ ideo nõ oportet qꝺ notitia illa precedat in patre ꝓꝺuꝛ
ctionem verbi:sed bene opꝫ qꝺ ꝓncipiũ eliciẽdi notitiã
creature precedat in patre ſm rationẽ intelligendi ꝓꝺuꝛ
ctionẽ verbi:nõ tamẽ opꝫ qꝺ ꝓcedat illud ꝓncipium
vt eliciens actũ:sicut de ꝓncipio creandi: nec creare ꝓꝛ
cedit in patre ꝓductionẽ verbi. ¶ Cõtra hoc est.qz paꝛ
ter per ꝑn⁹ illud aut põt elicere notitiaꝫ creature:ante
ꝓductionẽ verbi:aut nõ.si sic.ergo ꝑn⁹ eliciendi vt eliꝛ
ciens est intelligiꝫ in patre ante ꝓductionẽꝫ verbi. Si
non.ergo videtur qꝺ pater habeat a filio notitiam creaꝛ
turarum:hoc est falsum.ergo ⁊c. ¶ Dicet qꝺ nõ sequit
patrem habere a filio notitiam. Sed qꝺ per ꝓus ꝓꝺuꝛ
cere verbũ consequaꝫ eẽntiam patris:cꝫ notitiaꝫ creaꝛ
turarum elicere:nõ qꝺ verbũ sit sibi ratio eliciẽdi notiꝛ
tiam creaturarum.Sed qz ꝓducere verbũ magis conꝛ
sequit eẽntiaꝫ necio:cꝫ elicere notitiã creature. ¶ Nõ
sufficit.qz licꝫ verbũ vt est repsentatiuũ eẽntie ꝓcedat
essentiã vt est elicitiua notitie creature.qz magis neceꝛ
sario cõsequit eẽntiam ipam.cꝫ elicere notitiã creatuꝛ
re.tñ verbũ vt est representatiuum creature nec ꝓꝺuꝛ
ctio eius vt est cõicatio talis representationis:non maꝛ
gis necessario consequit eẽntiam nec ꝓus cꝫ elicere noꝛ
titiam creature. ¶ Dicetur forte ad hoc qꝺ non opꝫ qꝺ
productio verbi vt est representatiuum creature ꝓsupꝛ
ponat notitiam creaturarum in patre.quia in ꝓductioꝛ
ne verbi cõicatur ipsi notitia creaturarũ nõ in se:sed in
suo ꝓncipio elicitiuo.⁊ ideo ꝓductio verbi ꝓsupponit in
patre ꝓncipiũ elicitiuum illius notitieñ ipam notitiã:
sicut productio verbi non presupponit creare in patre:
sed ꝓncipium creandi. ¶ Istud non valet. ꝑmo.qz deꝛ
rõne dicẽtis est ꝓintelligere illud saltem simplici notiꝛ
tia de quo formaꝫ verbum. ⁊ ideo ꝓus intelligitur paꝛ
ter vt simplici vel essentiali notitia intelligens creatuꝛ
ram:cꝫ ꝓducẽs verbum vt representatiuum creature.

Impugnatõ scõe opionis

¶ Scō. qz sicut p̄ncipiū eliciēdi illam notitiā p̄intelligitur in patre: ita ēt illam elicere in patre p̄intelligit̄ illi qō est elicere eā in verbo: ꝛ per ꝯns illō elicere in patre p̄intelligit̄ ꝓductioni verbi: prout est cōicatio talis p̄ncipy cuz elitione talis notic. ¶ Oz aūt addit̄ de creatione: dico ꝙ non est simile: qz creare denominat deuz creantē denominatione extrinseca a suo effectu: qz creare nihil aliud est q̄ habere aliquid creatum a se: ꝛ ideo ille actus nō pōt cōicari: nisi in q̄tum cōmunicat̄ virtꝰ que est causa creature: sed noticꝰ creature est aliqd foꝛ maliter existēs in deo: ꝛ ideo nō solum p̄ncipio noticꝰ cōpetit cōicari: sed etiā ipsi noticꝰ. Sic ergo neutraz istaꝝ opinionum credo esse veram. ¶ Tertia opinio est media quā credo esse veram.

Tertia opio quā insequit̄ doctoꝛ iste.

Ad cuius euidentiā p̄mitto tres distinctiones. ¶ Prima est. ꝙ sicut ponunt̄ duo obiecta noticꝰ diuine. s. ipsa eēntia ꝛ ipse creature relucētes in ea. ita ponunt̄ due noticꝰ fz rōnē. ꝛ sicut due noticꝰ fm rōnem: ita duo verba fm rōnē ꝛ duo dicere fm rōnem. ꝛ sicut noticꝰ essentie vt eēnc est fm rōnē p̄cedit notitiā creature. ita dicere vt est ꝓductio verbi rep̄sentatiui eēntie: ꝛ ēt ip̄m verbū vt est repꝛesentatiuū essentie p̄intelligit̄ ipsi dicere: ꝛ ipsi verbo ꝓut dicere est ꝓductio verbi rep̄sentatiui creature. ¶ Scōa distinctio est. ꝙ verbū pōt cōsiderari dupl̄r. s. vel vt est rep̄sentatiuum per vbi modū: qō est ei ꝓpriū: vl ꝓut est suppositum habēs eēntiā ꝛ notitiā ꝛ qōcūqz diuinū sibi cōicatum. ¶ Tertia distictio ꝙ aliqd pōt dicl p̄us conuenire alicui dupl̄r. Uno mō. qz illud p̄us est rō posterioris. Sicut calor prius cōuenit igni q̄ calefacere. Alioꝰ nō. qz vnum sit ratio alterius. sed qz vnuz magis de necessitate cōsequit̄ ip̄m q̄ alteruz. sicut si ponaꝝ ꝙ hūiditas per prius cōuenit aque q̄ frigiditas. dato ꝙ frigiditas non sit ratio humiditatis.

His premissis rñdeo ad qōnez. ꝛ pono tres ꝯclusiones. Prima ē. ꝙ notiꝰ creature nec in se nec in patre p̄cedit ꝓductionē vbi vl vbuz vt est rep̄sentatiuū eēntie: vel vt est suppositū habēs notitiā ip̄sius eēntie: sed potius ecōuerso. s. ꝙ vbuz p̄cedat notitiā creature. ¶ Scōa ꝯclusio est. ꝙ vbū ēt vt est rep̄sentatiuū eēnc nō p̄cedit notitiā creaturarum in patre vt rō eliciēdi. ¶ Tertia cōclo est. ꝙ accipiēdo vbū vt est rep̄sentatiuū creature: ꝛ ēt vt est suppositum habēs notitiaz creature ab alio: vt sic noticꝰ creature in patre p̄cedit ꝓductionē vbi vt rō ꝓducēdi. ¶ Prima cōclusio ꝓbat̄ sic. talis oz eē ordo fm rōnez inter dria rōne: q̄lis eēt iter ea realr. si differrēt re: fz si noticꝰ eēnc ꝛ creaturaꝝ differrēt re: noticꝰ eēnc ꝛ vbū sibi corrñdēs p̄cederēt nā vl tēpoze notitiā creaturarū: ꝛ vbuz ei correspōdēs. q̄ ꝛc. ¶ Scōa ꝯclo ꝓbat̄ sic. qz illō a quo p̄ nihil hz vel accipit nō est patri rō noticꝰ creature: fz verbum est hꝫ. qz p̄ nihil hz a vbo vel filio. q̄ ꝛc. ¶ Zª conclusio ꝓbat̄ sic p̄ter rōnes supra inductas. qz noticꝰ simpliciter alicuius obiecti p̄cedit in dicēte ꝓductionē vbi de eodē: sed noticꝰ creature in patre cōparat̄ ad vbū: vt est rep̄sentatiuū creature in patre: sic noticꝰ simplr creature exns in dicēte vbum de eadē. ¶ Sz cōtra p̄missa arguit̄. Et p̄mo arguit̄ contra distinctionē quadruplr. Primo: qz vel ē falsa vel impꝛopria. Et hoc ꝓbat̄ sic. qz vbum nō est verbum nisi dicētis vel p̄ncipy dicēdi: sed creatura non comparatur ad verbum nec vt dicēs: nec vt principium dicēdi. ergo dicere ꝙ verbuz pōt accipi vel vt essentie vel vt creature est falsuz q̄tū ad vltimā partem: quia falsuz est vbum esse vbū creature. ¶ Si dicatur ꝙ nō est vbum creature vt dicētis vel vt ꝓncipium dicēdi: sed vt rei rep̄sentate per ipsum. Contra. qz verbū nō ꝓprie dicitur verbū rei rep̄sentate p ipsum. ꝛ sic sequit̄ quātum ad scōm mēbrū qō ista distinctio sit falsa vel impropria. ¶ Scō. qz ista distinctio nō videt̄ eē ad ꝓpositū. qz hic nō queritꝰ de ordine verbi ad notitiam creature ꝓut ē rep̄sentatiuuz p̄mi obiecti: qō est eēntia diuina: vl scōi obiecti que est creatura. Et hoc ꝙbatur. qz ꝫ q̄ritur de ordine vbi ad notitiā creature ꝓut est quoddā suppositū ꝓductum in se cōsideratū: sed vt sic in eo nō est ordo p̄mi ꝛ secūdi. qz eiusdē ad seipm non est ordo. ergo hic non queritur de ordine verbi ad notitiam creature: ꝓut est rep̄sentatiuum p̄mi vel secūdi obiecti. ¶ Zº quia pfecta notitia eēntie includit notitiam creaturarū. Sz illa notitia que includit notitiam creaturarū non oz distingui cōtra notitiā creaturaruz. ergo male distinguit̄ dupl̄r notitia eēntie ꝛ creature. ¶ Quarto: qz fm Augu. verbū gnātur ex tota notitia patris: sed tota notitia patris includit notitiaz eēntie ꝛ creature. ergo vna notitia nō debz distingui cōtra aliā. ¶ Cōtra p̄mā cōclusionē. s. ꝙ verbuz vt rep̄sentatiuū eēntie p̄cedit notitiam creaturarum in patre. Arguitur sic. qz si ita eēt: esset aliqua mutatio in patre saltem fm rōnē. sed hoc est falsum. ergo ꝛc. Probatio cōsequēt̄le. qz si p̄mo intelligaꝝ pater ꝓducere verbum q̄ habere notitiam creature p̄us intelligitur pater carere notitia creature: ꝛ postea habere. sed hoc importat mutationē. ergo ꝛc. ¶ Ad rōnem qua ꝙbat̄ p̄ma cōclusio dicūt ꝙ illa ratio bene ꝓbat ꝙ notitia eēntie sub p̄oze rōne est p̄ncipium producēdi verbū q̄ eliciendi actū intelligēdi creaturam: sed nō ꝓbat: quin eēntia cuz notitia creature in patre p̄cedat ꝓductionē vbi. ¶ Ad p̄mū istoꝝ dicēdum ꝙ distinctio est vera ꝛ ꝓpria. Ad illud qō dicitur cōtra hoc. Dicēdū per interemptionē maioris. qz verbum nō solum est verbum dicentis ꝛ p̄ncipiū dicēdi: sed etiam rei rep̄sentate per verbuz licz nō vniuoce dicatur verbum dicentis ꝛ verbum rei rep̄sentate: ꝛ ꝙ ita sit probo auctoritate ꝛ ratione. auctoritate quia fm Augustinum conceptus formatus de temperantia est verbum temperantie. Sed cōstat ꝙ nō est verbum tēperantie: nisi vt rei rep̄sentate per ip̄m. ergo ꝛc. ¶ Ratione sic. quia verbum est vere verbuz eius qō dicitur verbo. sed illud quod repꝛesentatur verbo dicitur verbo. ergo ꝛc. ¶ Ad secūdum dicēdum ꝙ questio queritꝰ abꝛc vtrum notitia creaturarum in patre p̄cedat ꝓductionem verbi. ꝛ quia verbum ꝛ eius notitia diuersimode possunt accipi: vt dictum est. Et fm vnā rationem p̄cedit. ꝛ fm aliam sequitur. ꝛ ideo nō est respōdendum simpliciter: ꝛ vno modo: sed cuz distinctione modo quo dictuz est. Oz aūt dicitur ꝙ hic queritur de ordine verbi ad notitiam creature in patre: ꝓut cōsideratur vt quoddam suppositum consideratum in se. Dico ꝙ sic questio nulla esset. quia omne suppositū diuinum fm se acceptum siue vt producens: siue vt ꝓductuz prius est omni eo qō importat habitudinez ad creaturas. Oz autez dicitur ꝙ in verbo ꝓout est quoddam suppositum ꝓductum nō potest accipi ordo pꝛioris ꝛ posterioꝛis. quia eiusdem ad seipsum nō est ordo. dicēdum ꝙ eiusdem ad seipsum non est ordo realis. ꝛ sic licz in verbo ꝛ in eius productione non posset eē ordo pꝛioris ꝛ posterioꝛis fm rem. tamē potest ibi eē ordo fm rationem ꝓout fm diuersas rationes pōt accipi: sicut dictuz est. ¶ Ad zm dōm ꝙ lz perfecta notitia essentie includat notitiā creature: vt est eadem cum ea loquēdo fm rē: tñ cum hoc stat ꝙ differant fm rōnez. vnde si in deo eēt ꝓcessus in cognitiōe obtoꝝ: sic est in

nobis:quãdo deducimur ex cognitiõe vnius in cognitionẽ alterius.tunc cognitio eẽntie nõ includeret cognitionẽ creature:vt candẽ rẽ cum ea:sed includeret eam virtualiter:ꝛ vt causa eius:ꝛ sicut in nobis respectu diuersorum obiectoꝝ ordinatorum est diuersitas ꝛ ordo realis notitiaꝝ ſm rem: ita ponimus in deo ſm rõnẽ. ¶ Ad quartum dicẽdũ sicut ad tertiũ videlz ꝙ ſm rẽ verbũ ꝓducitur ex tota notitia patris: sed illa tota noꝰ importat diuersas notitias ſm rõnẽ differẽtes quibus correspondẽt diuersa verba ſm rationem. ¶ Ad illud qõ obycitur cõtra cõclusionẽ põt dici tripliciter. Primo dicendo ꝙ illa cõsequẽtia teneret.si verbum p̃cederet vt ratio cognoscẽdi creaturam in patre. Secũdo dicẽdo ꝙ illa consequẽtia nõ tenet nisi ponatur successio vel ſm rem vel ſm rationẽ inter carere notiaꝰ ꝛ habere illam.nunc aũt nõ omnis ordo importat ordinem successionis:sicut ordo quãtitatis ꝛ qualitatis. Tertio dicendo ꝙ non est inconueniẽs ponere mutationẽ ſz rationẽ intelligẽdi in deo. ꝛ idem ẽt sequitur ſm te saltez de mutatione de non agere in agere. quia ſm te pater habz prius notitiam creaturarum ꝙ producat verbũ. ergo in illo priori caret hoc qõ est ꝓducere. ꝛ postea in sequẽti instanti fit producẽs: ꝛ sic de non producẽte fit producẽs. ¶ Ad responsionẽ ad istud argumẽtũ dicẽdum ꝙ illa respõsio includit cõtradictoria. quia actuũ illorum qui sunt ab eodem p̃ncipio ille est prior qui est ab illo p̃ncipio sub priori ratione. sed ſm te productio verbi:ꝛ noti creature sunt ab eodẽ p̃ncipio.ſ. ab essentia.ꝛ productio verbi est ab illa sub priori ratiõe. ergo productio verbi precedit notitiaz creature ſm te in patre. Sed tu ponis cum hoc qõ notitia creaturarum cũ essentia in patre p̃cedit productionem verbi.ergo p̃cedit ꝛ nõ p̃cedit:sequitur ꝛ nõ sequiť:qõ est ꝺicere.

Modo restat rñdere ad rõnes vtriusqz opiniõis extreme. ¶ Ad p̃mã ergo rõnẽ p̃me opinionis dicẽdum ꝙ illa maior est falsa:quãdo illa ꝓductio eque neꝯaria vel magis consequitur illud ꝓducẽs q̃z aliud neꝯium.nunc aũt producere verbum non solum eque necessario:sed magis consequiť patrẽ ꝛ eius eẽntiam q̃z notitia creature. ¶ Ad scõm patz per idez: quia illud p̃cipium qõ est p̃cipiuz producẽdi verbũ in patre magis neꝯario consequitur dicere verbum:vt est verbum essentie q̃z notitie creaturaꝝ. ¶ Ad tertiũ dicẽdum ꝙ illa ratio nõ concludit nisi ꝙ notitia creature in patre precedit verbum:vt est repsentatiuũ creature:ꝛ vt habẽs notitiã creature. ꝛ ꝗ concedo nec in ꝗ ipsi concludunt ex forma arguẽdi quã accipiũt. Unde oportz addere ꝙ illud numero existẽs in ꝓducẽte cõmuniceť producto qõ ipsi nõ faciunt. ¶ Ad quartũ dicẽdum ꝙ illud qõ cõuenit patri circũscripto filio: non oportz ꝙ non sit posterius filio:nisi poneretur ꝙ filius esset prior eo vt causa. Et ratio huiꝰ est. nam ablato eo ꝙ conuenit alicui prius:quia magis neꝯario nõ oportz auferre illud qõ est posterius. qz minꝰ necessario:sicut ablato a celo qõ sit stellatum: non sequitur ꝙ non moueatur:ꝛ tamen magis necessario consequiť celuz esse stellatum q̃z moueri. ¶ Ad primam rõnez alteriꝰ opinionis dicẽdum ꝙ illa ratio de ideis ꝓut inducitur nõ concludit.quia idee quãtum ad repzsentationez creaturarum non constituunť ex opere rationis: sed ex natura rei.Sed distinctio earum est ex opere ratiõis: nec tamẽ opz ꝙ illa distinctio presupponat verbũ ex rõne: quã illi ponunt.qz.ſ.ad ꝗ regriť cogniꝰ exp̃ssa:qz cogniꝰ eꝝ pfcã eꝝ exp̃ssa ẽ in solo pr̃e:sic in oibꝰ psonis. ¶ Ad ꝛm dõm ꝙ minor est falsa.ſz ꝙ p̃cipiũ eliciẽdi notitiaz creature eodez modo est in personis omniꝰ.qz in vna psona est vt nõ ab alia:in alia aũt vt ab alia. ¶ Ad tertium dicẽduz ꝙ illa ratio non ꝓbat:nisi ꝙ filius vt filius ꝛ inquãtum relatiuũ non presupponit patrẽ vt patrem:nõ tamẽ probat ꝙ filius vt accipiens notitiam a patre nõ presupponat patrem:vt dantẽ ſm rationẽ intelligendi. ¶ Ad quartum dicẽdũ ꝙ illa ratio sane intellecta est pro nobis. ¶ Ad quintũ dicẽdũ ꝙ ita bene pater est ars qua cognoscuntur creature:sicut ꝛ filius:ꝛ ideo rõne talis artis non oportz ꝙ notiaꝰ creature in patre presupponat filium ex ista causa. ¶ Ad sextuz dicẽdum ꝙ illud est pro nobis.

Ad rõnez ad p̃ncipale factaz pz ex dictis: quia illa fuit tertia pro pria opiniõe. Et p̃ hoc patet ad questionem istam.

Dostea querebanť quedã pertinẽtia ad creaturas tñ:quoꝝ quedam ptinebãt ad omnes gnãliter. quedam ad quasdam spãliter.pertinentia ad omnes gnãliter sunt tria. Quorum vnũ pertinet ad dependentiaz eaꝝ in suo esse reali a suis causis. Et est vtruz aliquid dependens ab alio:sicut a causa finali dependeat necessario ab aliqua causa efficiente.alia duo pertinent ad creaturas in ordine ad intellectum. Quorum p̃num pertinet ad eas in ordine ad intellectum simplicem qui est simplicium.ꝛ est vtrum ad distinctionem p̃dicamentoruz requiratur opatio intellectus possibilis.zm ptinet ad eas in ordine ad intellectum componẽtem ꝛ diuidentez:ꝛ est vtrum repugnet fidei ponere aliqd complexuz esse creatum. Et cum hoc esse necessarium.

Questio. VIII.

Ad primũ sic p̃ceditur. Et argť ꝙ nõ omne qõ dependet ab alio:sicut a causa finali neꝯio dependeat ab alio:sicut a causa efficiẽte. Quia quãto effectus est nobilior tanto dependet a pauciorib⁹ causis. Unde videmus ꝙ quedaz sunt que nõ dependent a causa materiali:nec per cõsequẽs a causa formali.quia solius cõpositi est habere cãm materialem ꝛ formalẽ:sed in talibus entibus que sunt forme subsistẽtes alique sũt infime:alique supreme:ꝛ ille supreme nõ necessario dependẽt a tot causis:sicut infime. qz sicut dictum est pfectiora indigẽt pauciorib⁹ causis: sed infime in talibus entibus:que sunt forme nõ dependẽt nisi a causa efficiente ꝛ finali. Ergo supreme in eis nõ dependent nisi a causa finali. ¶ P. potio dependet a sanitate sicut a causa finali.sed potio nõ dependet a sanitate: sicut a causa efficiente:cum potio p̃cedat sanitatez ꝛ effectus non possit p̃cedere cãm.ergo ꝛc. ¶ P. Si causa finalis requirat cãm efficientem.hoc nõ est nisi inquãtũ finis ꝛ bonum mouent appetitum agentis per intellim ꝛ voluntatem. Sed ponẽdo sic habere causalitatez in nullo differt causalitas efficiẽtis ꝛ finis: qõ est inconueniẽs.ergo ꝛc. Probatio maioris. qz ablata causa efficiẽte per intellectum ꝛ voluntatem auferť causa efficiens quã requirit finis:vt finis. nam causa efficiens quã requirit finis vt finis est causa intendens.talis est agens per intellectũ ꝛ voluntatẽ.ergo ablata cã efficiente p̃ intellectũ ꝛ voluntatem.auferť causa efficiẽs quã requirit finis vt finis est. Sed finis vt finis est non requirit causam agentem per intellectum ꝛ voluntatez: nisi inquantum mouet appetitum talis cause. ergo ꝛc. Et sic patet maior. sed probo minorem. quia bonum ꝛ finis mouet appetitum effectiue: ꝛ appetitus motus mouet

effectiue alia que sunt per appetitum.ergo a pmo ad vltimum tota causalitas est causalitas effectiua. ꝛ sic in nullo differrent causalitas finalis ꝛ effectiua. ergo ꝛc. ¶ P̄. omnes cōcedunt ꝙ oia dependent a deo: sicut a causa finali. Sed tamē saltem nō pōt demonstrari: ꝙ oia sint a deo: sicut a causa efficiente. ergo saltem nō poterit probari demōstratiue ꝙ quicqd dependet a deo: sicut a causa finali: dependeat ab eo: sicut a cā efficiente. probo minorem. qz nō pōt probari demōstratiue: gn aliqua sint necessaria ab eterno: ꝛ talia nō possunt non esse. Sed qđ nō pōt nō esse nō habet cām efficientē. qz habens cām efficientē habet ordinē ad esse: ꝛ pōt incipere esse. ¶ P̄. qđ dependet a ꝑori nō opz ꝙ dependeat a posteriori. Sed cālitas cāe finalis est ꝑor causalitate cause efficientis. ergo ꝛc.

In contrariū qz aut cā finalis aliqd influit in effectum: aut nō. si non. ergo nō est causa. ergo nec causa finalis a superiori ad iferi⁹. si influit influet ex causa efficiente. ergo ꝛc.

Respondeo Ad euidentiā istius questiōis intendo principaliꝛ facere tria. Primū est ponere positionē quā credo esse verā. 2°. ponā quasdam difficultates ꝛ respondebo ad illas. 3°. obyciam contra dicta ꝛ soluam.

Quantum ad ꝑmū ꝑmo ponam duas suppositiones. Ex qbus arguendū est. scdo ponam rōnes ad ꝓpositum. ¶ Prima suppositio est. ꝙ omne qđ per se dependet ab aliquo in aliquo genere cāe requirit cām educentem ipm de nō esse ad esse. Et hāc pbo. Qz omne qđ sibi derelictum est non ens: requirit cām educentem ipm de nō esse in esse. Sed oē qđ per se dependet ab aliquo in quocūqz genere cāe. sibi derelictum est nō ens. ergo ꝛc. Maior pz. qz qcqd sibi derelictum est nō ens semper est non ens: nisi ab alio deducatur a nō esse ad esse. Minorem ꝓbo. qz illud qđ subtracto alio a quo tenetur in suo esse est nō ens: sibi derelictum est non ens. Sed dependere per se ab alio: est initi in suo esse alteri. a quo tenetur in suo esse: quo subtracto: innitens nō manet in suo esse. ergo omne dependens per se ab alio sibi derelictum: est nō ens. Et sic patet ꝑma suppositio. ¶ Secūda suppositio est. ꝙ oē qđ dependet per se ab aliqua causa finali: dependet necessario ab amore: siue intentiōe finis. Et hoc pz per quid nominis. qz Aristo. vbicunqz diffinit cām finalem: vel describit: vocat eam gratia cuius. ꝛ hoc est dicere ꝙ est causa: amore cuius habet aliquid esse vel fieri. ꝛ hoc dicit vbicūqz Aristo. tractat de causis. Unde ꝑmo metꝓ dicit sic. Cuius causa actu trāsmutatiōes ꝛ motus quodā modo dicunt cām. Ita vero nō dicunt: neqz qđ vere natum est. Nam intellm quidem dicentes aut amicitiam: aut bonum quoddam has causas ponūt. nō tamen vt gratia horum. aut existens: aut factum aliquid entium. Et postea interpositis quibusdam dicit: q̄re dicere ꝛ nō dicere aliqualiꝛ accidit eis bonū cām: nō enim simpliꝛ. Sed ꝓz accidēs dicūt ꝛc. Ex quo manifeste apparet: ꝙ fm ꝑm finis est amore cuius siue intentiōe aliquid habet esse vel fieri. ꝛ qđ illud in suo esse dependet ab aliquo intendente finem. ꝛ illud qđ est ad finem in ordine ad ipsum finem.

In trāslatiōe noua pⁿ text. cō. noni.

Modo intēdo adducere rōnes ad ꝓpositū. Adduco ꝑmo vnā rōnē ex ꝑma suppositiōe que talis est. omne qđ requirit cām reducentem ipsum de nō esse ad esse: de necessitate requirit cām efficientem. Sed omne qđ per se dependet a causa finali. regrit de necessitate cām reducentē ipm: de nō esse ad esse. ergo omne qđ depēdet a causa finali per se: nēcio regrit cām efficientē: ꝛ per cōs nō depēdet nēcio a cā efficiēte. ꝛ ista ē conclusio ꝓncipalis. Maior pz facilꝛ. qz nihil reducit de nō esse ad esse nullo efficiēte. alioquin nulla necessitas esset ponendi cām efficientem: qz qua rōne ponitur ab illo: qđ ꝓt poni aliqd reduci de nō eē ad eē: nullo agēte: eadem rōne pōt poni de omnibus alys: que reducūtur de nō esse ad esse. Minor aūt pz ex suppositiōe premissa. Et sic pz ꝑma ratio. ¶ Ex scda suppositione. adduco tres rōnes: que vt mihi videt quantū ad omnes efficaciter cōcludūt. Et quartam fm opionem illoꝝ qui ponunt voluntatem moueri metaphorice a fine ꝛ a bono. ¶ Prima talis est. illud qđ depēdet per se ab intentione finis: necessario depēdet a causa efficiēte. Sz omne qđ per se dependet a fine: depēdet necessario ab intentione finis. ergo ꝛc. Minor pz ex secūda suppositione. Maiorē ꝓbo. quia omne qđ dependet ab intentione finis depēdet ab intendente ordinare illud ad finem suum. Sed omne qđ depēdet ab intēdēte ordinaꝛ ipm ad finem: depēdet a causa efficiente: qz qđ a nulla causa efficiente dependet: a nullo habet ordinari in aliquid: nec subest intentioni alicui⁹ qđ ordinetur vel nō ordinetur. ergo ꝛc. ¶ Si dicaꝛ ad hoc. ꝙ ex seipso est ordinatum in illud: nec indiget alio ordinante: non valet. quia tunc non dependeret ab intentione finis: cuius oppositum probatuꝝ est. ¶ Secūda ratio talis est. illud qđ dependet ab intentione finis: aut dependet ab ea: vt a causa efficiente: aut non. si sicut a causa efficiēte habetur propositum: ꝙ quicquid dependet a fine depēdet ab intentione finis: vt dictum est: ꝛ per consequens quicquid dependet a causa finali dependet a causa efficiente. Si non dependet. Contra. quia si dependet ab intentione finis per se: quero in quo genere cause depēdet ab eo: aut in genere cause formalis: vel materialis: vel efficiētis: vel finalis: nō in genere cause materialis: vel formalis. vt de se patz: quia intētio finis non intrat essentiam eius qđ est ad finem: vt forma vel materia: nec etiam depēdet ab ea in genere cause finalis: qz intētio finis ꝛ finis ipse non sunt idem nec dicunt eandem causalitatem. ergo ꝛc. ¶ Tertia ratio talis est. qz causalitas per intellectum ꝛ voluntatem est causalitas effectiua: sed causalitas intentionis est causalitas per voluntatem: ꝛ per consequens per intellectum. ergo ꝛc. ¶ Quarta ratio est fm opinionem illoꝝ: qui ponūt voluntatem moueri metaphorice a bono si vera est: ꝛ est talis. quia ꝓz istos causalitas cause finalis est in mouendo metaphorice voluntatē. Sed ista causalitas nō sufficit sine causa efficiente. alioquin volūtas nullo agēte exiret in actum. ergo ꝛc. Et sic pz de ꝑmo ꝓncipali.

Quantū ad scōm videnꝫ circa premissa: et circa causalitatem cause finalis esse quatuor difficultates. ¶ Prima est quātum ad entitatez cause finalis. vtrum. ſ. sit vere causa: aut nō. ¶ Secūda difficultas est. de differentia eius ad cām efficientē. ¶ Tertia est. de ordine istarum causarum adinuicez: que istarum cārum sit ꝑior. ¶ Quarta est. de hoc qđ dicit ꝙ quicquid dependet a fine dependet ab intentiōe ꝛ maxime si intentio finis sit a fine effectiue. ¶ Quantum ad primum videtur posse probari duplici positione: ꝙ causa finalis nō sit vere causa. ¶ Prima sit talis. illud cuius amore aliquid agitur dicit esse causa finalis reꝰ illius qđ amore eius agit. Sed illud cuius amore aliquid agit nō pōt habere aliquā veraz cālitate respectu eius: qđ amore eius agit. ergo causalitas cāe finalis nō est vere aliqua causalitas. Maior pz ex quid nominis.

minorem probo:quia nullum ens in potentia tm̃: põt habere causalitatez respectu eius qõ fit vel est actu.qz effectus in actu requirit cãm in actu:sed fine existẽte in potentia tm̃:illud qõ amore eius agitur est vel fit actu: sicut patet de potione ꝛ sanitate ad quã ordinaꝛ vt ad finez: qua quidem sanitate existente in potẽtia tm̃:potio est vel fit actu.ergo ꝛc. ¶ Secunda ratio talis est. quia finis cuius amore aliquid agitur est effectus eius: qõ est ad finem in genere cause efficientis.Sz illud qõ est effectus alicuius cause efficientis: nõ videꝛ habere aliquã cãlitatem respectu eiusdez.ergo finis nõ videꝛ habere aliquã veraz cãlitatem respectu eius: qõ est ad finem. Maior pz per exẽplũ de potione ꝛ sanitate.naz potio est causa effectiua sanitatis. Minorẽ ꝓbo dupliꝛ. Primo. qz cã nãlis est prior suo effectu: sed ipossibile est qꝫ aliqd sit ꝑius ꝛ posteriꝰ aliquo.ꝯ ipossibile est qõ aliqd sit causa ꝛ effectus respectu eiusdẽ:sed vt dcm̃ est vere potio est cã effectiua sanitatis.ꝯ nõ põt esse effectꝰ eius. ¶ Scõo sic.qz si ita est qꝫ sanitas est cã potionis: ꝛ ecõuerso.mutuo dependẽbũt ex seinuicẽ.sed ꝟ est ipossibile.ergo ꝛc. Ꝓña pz.qz vnũquodqꝫ dependet a sua cã: ꝛ ideo que sibi inuicẽ sunt cãe ex seinuicẽ dependent. ꝓbo ipossibilitatẽ ꝓntis. qz si aliqua dependeãt ex seinuicem aliqd dependet ex seipso.boc est falsum ꝛ ipossibile,ergo ꝛc. Inpossibilitas ꝓntis pz: qz ipossibile ẽ idez dependere ex seipso:sicut ipossibile est idẽ esse cãm sui ipsius. Ꝓñam ꝓbo.qz qcqd dependet a dependente ab alio:dependet ab illo a quo illud dependẽs dependet:sicut si b.dependet ab a.qcquid dependeta.b. dependet ab a.sed sanitas dependet a potione: sicut a cã efficiente.ergo.ꝛ sicut ponitur potio dependet a sanitate:sicut a causa finali.ergo a ꝑmo ad vltimum potio dependet a seipsa. ¶ Si dicaꝛ ad ꝑmam istarũ rõnũz:sicut solet dici:qꝫ licz finis sit tm̃ in potentia: quãtum ad esse qõ natum est habere in ꝓpria natura:dum actu est:vel fit qõ est ad finem:tm̃ est actu q̃tuz ad esse qõ hz in intentione agentis. ¶ Lõtra.qz habere esse in intentiõe agẽtis est habere esse diminutum:ꝛ est habere esse ratiõis tm̃:sed nulli competit vera causalitas �sm esse rationis tm̃:respectu entis realis.ergo ꝛc. ¶ Secũdo ad idem. qz contineri in aliquo virtualiter: sicut in cã efficiente nõ ponit causalitatẽ in contento.Sed magis rõne effectus.Sed finis vt est in intentiõe agentis est in ea virtualiter:sicut in causa efficiente:nam intendens sanitatem est efficiens sanitatem mediãte potione.ergo ꝛc.

¶ Si dicaꝛ ad scõam rõnem.quantũ ad ꝑmam ꝓbationem minoris. qꝫ nõ est inconueniẽs finẽ ꝛ id qõ est ad finem:puta sanitatẽ ꝛ potionem:esse ꝑora ꝛ posteriora seinuicem mutuo diuersimode:ita.s.qꝫ sanitas in intentione agentis sit prior:ꝛ potio posterior: sed ecõuerso in existentia ꝓprie nãe potio sit prior: ꝛ sanitas posterior. ¶ Lõtra.qz esse ꝑus �sm esse in intentiõe agentis:nõ est eẽ:cui competit causalitas realis.ergo adhuc stat:qꝫ finis nõ precedat.vt habens veram cãlitatẽ respectu eius qõ est ad finem. ¶ Scõa difficultas est:de differentia cause finalis: ad causam effectiuaz. qz ꝑma causalitas cause finalis vt videꝛ est mouere appetituz ad finem amandum: ꝛ illud qõ est ad finem. Sed bonum ꝛ finis mouent appetitũ effectiue. ergo ꝑma causalitas cause finalis ẽ effectiue mouere. ꝛ sic nõ differt a causa effectiua. ¶ Si dicaꝛ ad hoc:qꝫ finis ꝛ bonum mouet effectiue appetituz ad amandũ: ꝛ respectu eius est causa effectiua:sed respectu amati ꝓpter finẽ qõ est in ipsum finem ordinabile:habet causalitatem finalẽ. verbi gratia.vt dicatur qꝫ sanitas est cã effectiua amoris quo amatur sanitas ꝛ potio.sed ꝟ ẽ causa finalis potionis amate ꝓpter sanitatem. ¶ Contra hoc arguo sic.quando ꝑmum est causa secũdi: ꝛ zᵐ est causa tertij in eodem genere cause. Sequiꝫ qꝫ primuz est causa tertij in eodez genere cause. verbi gratia. si angelus est causa motus celi effectiue:ꝛ celum motum vel motus celi sit causa generationis effectiua et corruptionis in istis inferioribus.sequitur qꝫ angelus sit causa generationis ꝛ corruptionis in istis inferioribus. Sed bonuz ꝛ finis mouet appetentez effectiue ad appetendum. verbi gratia.sanitas mouet hominem ad appetendum sanitatem ꝛ potionem ꝓpter eam:appetens autẽ causat per amorem ꝛ appetitum illud qõ est ad finem effectiue.ergo a ꝑmo ad vltimum:finis respectu eius qõ ẽ ad finem habet causalitatem effectiuam. ¶ Tertia difficultas est de ordine istarum causarum adinuicez ordinatarum. quia �sm ꝑhum: ꝛ Cõmentatorem: ꝛ �sm oẽs finis ponitur esse causa causarum:ꝛ per consequens prima. ¶ Item agens agit ꝓpter finẽ.ergo causalitas cause finalis precedit causalitatem cause efficientis.Sz cõtra hoc arguitur sic.Quia ꝑma causalitas eius qõ est finis est mouere appetitum ad appetendum.Scõa autẽ causalitas eius:est respectu amati ꝓpter finez:sed causalitas quã habet in mouendo appetitũ: est effectiua.ꝯ causalitas effectiua prior est causalitate finali. ¶ Si dicatur ad hoc qꝫ causalitas finalis non consistat in mouere appetitum:ad amandum illud qõ est ad finez:sed in hoc qꝫ illud qõ est ad finem ex ordine ad finem habet quãdam bonitatem ꝛ appetibilitatem. ꝛ istud precedit motionem appetitus. ¶ Contra hoc arguo dupliciter. Primo sic.quia ꝓpter talem appetibilitatem:nõ sequitur effectus nisi adsit intentio agentis: sed intẽtio agentis pertinet ad causam effectiuaz. ergo vt videtur causalitas effectiua precedit causalitatẽ finalez. ¶ Secundo sic.illud qõ precedit omnem amorem ꝛ omnez intentionem finis:est prius causalitate finali: sed causa effectiua est hꝭ.ergo ꝛc. Probatio minoris.quia motio intellectus ab obiecto precedit omnem amorez ꝛ intẽtionem finis.Sed obiectum mouet intellectuz effectiue.ergo ꝛc. ¶ Quarta difficultas est.de hoc qõ dicitur qꝫ omne qõ dependet a fine: ꝛ ab intentione finis. ꝛ cũ boc qõ actus intendendi sit a fine effectiue. Contra ꝟ arguo sic. primo. Quia omne qõ ẽ effectiue ab alio dependet ab aliquo fine:sed vt ponitur actus intelligendi finem siue amor finis est effectiue a suo fine. Sz omne qõ fit ab aliquo agente dependet ab aliquo fine.ergo illa intentio dependet ab aliqua causa finali. Sed quicquid dependet ab aliqua causa finali: dependet ab intentione finis.aut ergo a seipsa aut ab alia.non a seipsa. quia impossibile est idem dependere a seipso. ergo ab alia.ꝛ cuz illa alia sit effectiue ab aliquo fine alio: quia amor siue intẽtio finis est effectiue ab ipo bono: ꝛ fine: oportet qꝫ habeat causam finalez. ꝛ per consequens qꝫ dependeat ab intentione finis: non a se. sed ab alia intentione:ꝛ illa ab alia:ꝛ sic in infinitum. ¶ Secũdo arguo ex parte finis sic.quia omne agens agit intendens in finem.sed fini non competit intẽdere: sed intendi:qz finis est qõ intenditur ab agente.ergo finis non mouet effectiue ad actum intendendi: qõ est contra opinionẽ cõmentatoris qui ponit voluntates moueri a bono et fine effectiue.

Ad euidentiam ergo istoruz.Primo videndum est que sit causalitas finalis.Secundo distinguendum est de finibus.Tertio videndum de habitudine cause finalis ꝛ effectiue.

Secunda

Tertia

Quarta

fz.meta. cõ. 36.

Ꝺ ꝑ. scoti. ꝑ. meta. q.i. Et in theorematibus.

¶ Quantū ad ꝑmū dicūt quidā ꝙ causalitas cause finalis.cōsistit in modo volūtate metaphorice. ¶ Ad cuius cuidentiā sciendū ꝙ cum omne mouēs moueat intendens aliquē finem: loquendo de mouēte effectiue: omne mouens vel causans aligd effectiue est mouēs p intellectū ⁊ voluntatem:vel est mouēs motū ab agente per intellectū ⁊ voluntatē.Unde ꝑmū mouens effectiue est agens per intellectū ⁊ volūtatem. Dicūt ergo isti:ꝙ in agente per intellectum ⁊ voluntatē est cōsiderare duo.ſ. bonū ostensuꝫ volūtati qđ mouet metaphorice:vt dicūt:⁊ ipsam voluntatē que mouet se ad actuꝫ volendi effectiue.Tūc ergo dicūt ꝙ causalitas cāe finalis cōsistit in hoc qđ est mouere metaphorice volūtatē: causalitas aūt effectiua cōpetit voluntati reducenti se ad actum volendi. ¶ Sed istud nō videt mihi veruꝫ. ꝑmo ꝓ ꝙ cōiter arguit ꝓtra eos. Si voluntas moueret se effectiue ad actum volendi realiter loquēdo idē ꝓ idē reduceret se de potentia in actū: qđ est inconueniens.ergo ⁊c. ¶ Scđo.qz sicut dictū est:gcgd dependet a fine dependet ab intentione finis. Sed actus intendendi finem qui ponit effectiue a voluntate dependet a fine.qz quicquid habet cām effectiuam habꝫ cāꝫ finalem.ergo actus intendendi finem dependet ab intentione finis: non a seipso: sed ab alio: ⁊ illa similr ab alio:⁊ sic in infinitū:vt dictum est.⁊ hoc:si ita est:ꝙ causalitas finalis:sit in mouendo metaphorice:modo ꝑdicto:⁊ voluntas realiter dicatur se mouere ad actum volendi. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ intentio finis nō dependet ab intentione finis.sed ab ipso fine tm ⁊ voluntate. Cōtra.qz omne agens:⁊ per cōsequēs ꝑmū agens agit intendens finem.ita ꝙ intētio finis includit in rōne factiua omnis agētis.⁊ per ꝯs ꝑmi agentis. Sed illud qđ includit in rōne actiua ꝑmi agentis: nō pōt esse effectus ipsius ꝑmi agentis. ergo ipossibile est ꝙ ꝓncipiuꝫ ꝑmū mouens siue motiuꝫ sit volūtas sola mouēs ꝓmo ad actū intendendi finē. ¶ Tertio.qz quādo tu dicis.ꝙ finis mouet metaphorice volūtatē:⁊ volūtas effectiue:quero vtrū id mouens metaphorice realr hēat causalitatē respectu actus volendi: aut non.si nō. nihil ad ꝓpm de tali mouēte. qz nos querim⁹ de causis habentibus causalitatē realē.Si sic.aut est respectu actuꝭ volendi dei:aut respectu volēdi creature. non respectu actus volēdi dei:qz illius nulla est cā fm rem : nec etiā respectu act⁹ volēdi creature.qz illa causa:cuius causalitas ꝑsupponit aliquē effectum iam ꝓductū nō ē ꝑma causa.Sed ostēso boni facta intellectui creato ꝑsupponit intellectū creatum: siue intellectualē creaturā iam ꝓductam.ergo si bonū ostensum nō hꝫ causalitatē nisi respectu actus volendi creati bonū ostēsiuꝫ mouēs metaphorice nō erit ꝑma causa.Sed fm te bonū ostensuꝫ mouens metaphorice est cā finalis. ergo cā finalis nō est ꝑma cā.qđ falsuꝫ est. ¶ Ad hoc sequit ēt aliud icōueniens.ſ.ꝙ erit aliquis effectus qui nō hēbit aliquam cām finalē.qz illud qđ ꝑcedit oēm causalitatē finalez: nō hꝫ causam finalē. Sꝫ si bonuꝫ ostensum intellectui creato mouens metaphorice ad actuꝫ volendi intellectū creatū: ⁊ solum hoc sit cā finalis opꝫ ponere aliquē effectū precedere oēm cālitatē finalem.ſ. intellectualē creaturam:vt dictū est.ergo ⁊c. ¶ Et iō aliter videtur mihi dicendū.ſ.ꝙ cālitas cāe finalis in hoc consistit:ꝙ aligd hēat bonitatē aliquā ⁊ appetibilitatez ex ordine ad ipāz:ita ꝙ ꝑter hoc ꝙ talis res est bona formaliter vlterius ex illo qđ dicit finis ei⁹ habeat ꝙ sit bona ordinabiliter.ſ. ex ordine ad illud.verbi gra.medicina formaliter est bona inq̄tuꝫ est dulcis vel būlda vel aligd tale.⁊ ꝓter hoc est bona ex hoc ꝙ valet ad sanitatem etiā si nullaꝫ aliaꝫ bonitatē haberet. Sic ergo dare bonitatem ⁊ appetibilitatē alicui ex ordine isto modo ad ipꝫ est dare sibi bonitatē ⁊ appetibilitatē finalr. ⁊ in ꝟ vt mihi videtur cōsistit rō cāe finalis siue cālitatis:ita ꝙ sicut cālitas effectiua:cōsistit in hoc qđ est dare eē alteri.ita causalitas finalis ꝯsistit in hoc ꝙ est illud in qđ aliud est reducibile.ſ.vel ad ipm bonoz ādū vel ad ipꝫ cōseruandū vel aligd tale.⁊ ꝟ pōt persuaderi sic. qz finis cozrespōdēs agenti per intellectū ⁊ volūtatē est aliquid bonū intentū rōne:cui⁹ aligd est amabile in ordine ad ipm:sed omne qđ fit:fit me^r vel imme^r ab agente per intellectū ⁊ volūtatē.ergo rō finis cozrespōdens cuicūqꝫ cause efficiēti est in hoc ꝙ aliō sit amabile ꝓpter ipm.sed omnis finis cozrīdāct alicui cāe efficienti: vt ꝓbatū est supra.ergo rō finis generalr consistit in ꝟ qđ est illud ex ordine ad qđ aliud hꝫ appetibilitatem. ¶ Quantū ad scōz sciendū ꝙ duplr est amabile: vnū qđ est amabile amore amicitie.⁊ hoc est illud qđ amamus:vt cui bonū volum⁹ gratia sui:sicut hō amat seipꝫ deum vel ꝓximū:vt ꝟ extendamus nomē amicitie:nō solū ad amicitiā stricte acceptā:que est solū ad alteruꝫ. Sed ad oēm amorē quo amamus omne illud cui volumus bonū gratia sui.aliud est bonuꝫ amabile amore cōcupiscentie:⁊ est illud bonū qđ volum⁹:vt cum volumus nobis bonū vel alteri:sicut amamus sanitatē vel sciam q̄tum ad perfectiones quib⁹ formalr sum⁹ pfecti vel potū ⁊ cibum:⁊ cōsimilia:q̄tum ad bona extrinseca.Modo oīa que amam⁹ amore cōcupiscentie amamus in ordine ad illud qđ amamus amore amicitie.qz illud amamus gratia sui:⁊ oīa alia ꝓpter ipm. Scōm hoc ergo inuenit triplex ordo in fine:⁊ in eis que sūt ad finem.vnus ꝓut ordinat vnum amabile amore amicitie ad alterum:sicut hō est amabile in ordine ad deuz: alius est ordo ꝓut ordinat amabile amore cōcupiscentie ad amabile amore amicitie: ꝓut eger diligit sanitatem potū vel cibū in ordine ad ipm.tertius ordo ē ꝓut ordinat vnū amabilium amore cōcupiscētie ad alterū ꝓut ordinat potio ad sanitatē ⁊ sanitas ad vtutē. Modo licꝫ cā finalis in ordine amabiliū amore cōcupiscentie nō semp sit in actu ante effectū suum:tñ opꝫ ponere aliquā cām finalem saltē illam que est amabile amore amicitie actu ante effectū. verbi gra. licꝫ sanitas nō sit actu ante potionē:tñ ille in ordine ad quem sanitas est amabilis.ſ.sanādus ipse in actu ē añ potiōez ⁊ sanitatē. ¶ Quantū ad ꝫm ꝑmo videndū est de ōria finis ⁊ efficientis.⁊ deinde de habitudine eoꝝ adinuicē. ¶ Quātum ad ꝑmū aliquo modo pz ex dictis: nā sicut dictuꝫ est. Ratio causalitatis finalis: stat in hoc ꝙ aliquid habeat bonitatē aliquā ⁊ appetibilitatē in ordine ad ipaꝫ qui quidem ordo multiplex est. naꝫ qñqꝫ illud qđ est ad finem ordinatur ad finem.sicut potētia ad actū vt mā ad formaꝫ.⁊ potētia sensitiua ad actuꝫ sentiendi.qñqꝫ vero sicut instrālis causa ad effectū.Sicut potio ad sanitatem.Dico aūt instrumētalis:qz aliud esset de ꝓncipali:vt dicetur infra.qñqꝫ vero ordinat ad finez illud qđ est ad finem:sicut conseruans ipm per modum quo nutritum conseruatur per nutrimentū: quādoqꝫ ad solam manifestationem:sicut oīa sunt ꝓpter deū.Causalitas vero efficientis consistit in eo ꝙ intendens eam: effectiue reducat illud in actum qđ est ad talez finem. ¶ Quantū vero ad scōm.ſ. de habitudine istoꝝ adinuicem.sciendū ꝙ causa finalis ⁊ efficiēs nō semp sunt diuerse res:imo frequenter sunt idem re : ⁊ quidem in ꝑma causa efficiēte hoc pz, nam ꝑma cā efficiens cum

Reprobatio hꝛuci.

Vide in quo ꝯsistit cālitas cause finalis ꝫ istā docto rē.⁊ vidē i hac mā scm Tho. i ꝑ^a pte.q.19. ⁊.1.ꝫ.q.25.⁊ 83.

agit ꝓpter finem:qz omnis cā efficiens agit intendens finem:aut agit ꝓpter finem aliū a se aut nō:si nō.habetur propositū.ſ.qꝫ ꝑma causa efficiens ⁊ finalis sunt idē re.si sic.cōtra.qz quicqd dependet a causa finali:dependet etiam ab aliqua causa efficiente:vt declaratum est. si ergo causa efficiens agit ꝓpter alium finem a se depē debit in agendo ab aliqua cā efficiente alia a se:⁊ p consequens aliqua causa efficiēs erit ꝓior ꝑma:⁊ ꝑma nō erit ꝓior:qđ est inconueniens.ergo ⁊c̄. Unde sciendus qꝫ quādo dicit̄ qꝫ omne agens agit ꝓpter finez qꝫ ly ꝓpter nō dicit causalitatē in fine respectu sui agentis:ita .ſ.qꝫ semp omnis agentis sit dare causam finalem:q̄ sit causa ipsius agētis:sed ly ꝓpter.dicit causalitatē respectu ipsius effectus:vt sit sensus qꝫ omne agens vel intendēs finem agit ꝓpter finem que sit causa finalis sui effectus. Unde qñ dicimus qꝫ deus agit ꝓpter finem non est intelligēdū qꝫ deus agat ꝓpter finē que sit cā finalis ipsius dei:sed que sit cā finalis sui effectus:in hoc tamē differret inter ꝑmus agens ⁊ alia agentia per ītellectum ⁊ volūtatez:qz in ꝑmo agente per intellectuz ⁊ volūtatem finis intētus ⁊ intentio eius qua intendit̄:⁊ causa efficiens sunt vnū re totaliter.⁊ quantum ad idēptitatem cause efficientis ⁊ finalis patet ex dictis:de intentione autem ⁊ fine pz:qz in agente per intellectuz ⁊ voluntatem intentio finis includitur in causalitate effectiua eius. In alys autez agentibus per intellectuz ⁊ volūtatem in quibus intelligere ⁊ velle differūt ab intelligente ⁊ volente intentio differt re ab intento:⁊ vnū ⁊ idem in q̄tum dat alteri amabilitatez ⁊ appetibilitatem in ordine ad ipsum est causa finalis ei⁹:⁊ est causa efficiens respectu ipsius actus intendendi:quo.ſ.intenditur finis:⁊ aliud in ordine ad ipsum:nam vt suppono nūc finis ⁊ bonum mouent effectiue volūtatez ad actū volendi:nec habeo ꝓ inconuenienti qꝫ in eodem vno fundet̄ vtraq; causalitas formalis ⁊ effectiua:vnde eadem forma qua agens existit formaliter:⁊ que est causa formalis eius:est principium effectiuum sui effectus: eadē enim forma que est formalis causa generātis ignis est principiū effectiuuz respectu ignis generati. ¶ Uñ sciendū qꝫ est considerare tria in motione ⁊ cālitate finis.ſ.ipsum finē ⁊ amorez ad quē mouet:⁊ illud qđ est amabile aut amatur gratia suuꝑſi⁹.v.g.sanitas ⁊ amor sanitatis ⁊ potionis:⁊ ipsa amara potio ꝓpter sanitatez: modo sanitas vel saltez homo:ꝓpter quē amatur sanitas:dat appetibilitatem ipsi potioni:⁊ est causa finalis eius ⁊ mouet ad amorem quo amatur sanitas:vel ipse homo sanandus:⁊ potio ipsa mouet ad amorē vtriusq; ita qꝫ homo siue sanitas est causa finalis ipsius potiōis: ⁊ est causa efficiens amoris:⁊ vlterius mediante amore ipsius potionis:ita qꝫ est causa efficiens ⁊ finalis ipsi⁹ potionis:causa vero efficiens ipsius amoris quo amat̄ finis:⁊ aliud in ordine ad ipsum. ¶ De hoc dubius est. que sit causa finalis ipsius intentionis:qz si dicatur qꝫ ipse finis qui mouet ad actum intendendi sit causa finalis ipsius intentionis:oportet tunc qꝫ intētio effectiue dependeat ab aliqua intentiōe illius finis:non a se ipsa:sed ab alia:⁊ illa ab alia:⁊ sic in infinitum:⁊ finis ēt cum sit agens intendat:que videntur inconuenientia. ¶ Ad hoc dicendū.qꝫ ipsius actus intendendi nihil ꝓhibet ipsum finem mouentez esse causam efficientez ⁊ finalem:efficientem inquātum reducit effectiue voluntatem de potentia ad actum:finalem vero inquantum ipse amor potest habere aliquā proꝓrietatem ex ordine ad ipsum finem:⁊ quādo dicitur.ergo intentio dependebit ab alia intentione:⁊ sic in infinitum;dico qꝫ omnis intentio agentis per intellectum ⁊ volūtatē in quo differt volens ⁊ intelligēs dependet ab alia intētiōe quousqꝫ veniat̄ ad intentionem ꝑmi agentis que nō est cā effectiua ab ipso fine:sed est ipsemet finis.⁊ prima causa efficiēs:⁊ ibi est status:qđ autē dicitur qꝫ segtur qꝫ finis intendat:dico qꝫ finis ⁊ bonum creatum non intendit.q.habēs actuz volendi:qz obiectum saltem creatuz nō mouet per actū intendēdi qui sit in ipso:sed sicut directus ab aliquo dante sibi talē inclinationem ad mouendū:sicut sagitta tendit ad signū per intentionem sagittantis:⁊ si illa intētio fuerit causata habebit eādem habitudinem respectu obiecti:sicut ⁊ ꝑma quousqꝫ veniatur ad intētionem icreatā:que sit finis ipse intētus vt dictuz est. ¶ Per ista pōt solui ad difficultates ꝓcedentes. ¶ Ad primū ergo pertinens ad difficultatem primā dicēduz.qꝫ sicut supra dictū est:oportet dare aliquem finē semper ꝓcedere in omni motione in essentia actuali:qui vel sit intentio qua intēdit̄:vel moueat ad intentionē illam:⁊ mediante illa ad aliam. ¶ De alys autē finibus qui non ꝓcedunt in existētia actuali.sufficit qꝫ precedat in intētione agētis. Et quādo dicit̄ qꝫ cē in intētione agentis est eē diminutum ⁊c̄.Dico qꝫ esse qđ habet sanitas:non adhuc facta etiam in intentione agētis est duplex.ſ.ipsa habitudo sanitat̄ ad actū amādi:⁊ istud esse est eē diminutum:nec habet aliquā causalitatem respectu effectus:aliud esse est ipse act⁹ amādi qui est ipsius sanitatis vt obiecti amati:⁊ ipsi⁹ amantis vt subiecti:⁊ istud eē est reale ⁊ perfectius omni acidēte corꝑali. ¶ Ad scōm dicēduz.qꝫ licz sanitas sit aliquo mō causa potionis ⁊ ecōuerso.nō tamen ꝑm idē esse:qz ꝑm suam existentiam actualem est effectus potionis. Scōm eē autem reale qđ habz in intētione agētis:modo quo dictuz est:est causa eius. Uel potest dici qꝫ nihil ꝓhibet aliqua duo dependere ex se inuicem diuersimode:siue in diuerso genere cause:⁊ sic nihil ꝓhibet aliquem finē non omnez dependere ab eo qđ est ad finez:vt a causa efficiente:⁊ eō.illud qđ est ad finem a fine:sicut a causa finali:sicut materia dependet a forma ⁊ ecōuerso forma a materia. Et q̄do dicitur qꝫ gc quid dependet a dependēte:dependet ab eo a quo dependet. Dicēdum qꝫ verum est quādo tertium eodem modo depēdet a secūdo:sicut scōm a ꝑmo:sicut forma dependet subiectiue a materia:⁊ accidēs ꝯsequēs vtrūq; ab vtroq;:quādo aliter dependet tertiuz a secūdo:⁊ secūdum a ꝑmo:non oportet qꝫ illa propositio habeat veritatem:vnde licz forma depēdeat a materia:nō tamen oportet qꝫ materia que dependet a forma dependeat a seipsa:qz aliter dependet forma a materia subiectiue:⁊ aliter materia a forma.ſ.terminatiue inquantū eius potentialitas terminatur per formam:vnde sicut non oportet qꝫ materia sit subiectuz suuꝑſius:qz depēdet a forma:cuius est subiectum:qz non depēdet ab ea subiectiue:ita nō oportet qꝫ dependeat a seipsa. ¶ Ad primū ergo qđ pertinet ad secūdam difficultatez dicēdum.qꝫ sicut patet ex dictis:causalitas cause finalis nō consistit in mouendo appetituz ad amandum:sed in hoc qꝫ in ordine ad ipsum aliquid habet bonitatem ⁊ appetibilitatem:ad hoc autez sequitur aptitudo ad mouere appetitum:sicut ad esse in actu segtur aptitudo ad agere. ¶ Ad scōm dicendum.qꝫ nihil ꝓhibet idem re cē causam finalem ⁊ efficientem respectu eiusdem: vt supra dictum est. Unde finis est causa finalis eius qđ est ad finem.sicut sanitas respectu potionis inquantuz ex ordine ad ipsam habet appetibilitatem: ⁊ inquantum mouet appetitum;a quo postea fit potio:est causa effi-

ciens. ¶ Ad tertiaz difficultatem patet. qz causalitas finis saltem ſm rationem precedit causalitatez effectiuam: qz prima ratio agendi est amor seu intentio alicuius finis: sed finis precedit amorem seu intentionē qua intenditur. ergo ꝛc. ¶ Ad primū qđ dicitur cōtra hoc. dicendū q maior est falsa. qz prima causalitas finis vt finis est: non est mouere appetitum: sed dare appetibilitatem predictam ei qđ est ad finem. ¶ Ad scōz dicēdum. q illa ratio non probat q causalitas effectiua p̄cedit causalitatem finalem: sed q causalitas finalis p se sola non sufficit sine causalitate effectiua. ¶ Ad tertiuz dicendum. q licz motio intellectus ab obiecto p̄cedat omnez intentionem finis: ꝛ omnem actum volūtatis: tamē ipse finis vel eius causalitas precedit etiam motionez intellectus ꝛ motionez volūtatis: vt obiectū natum mouere intellectum ad actum apprehendendi ipsum: ꝛ volūtatem ad actū amandi: ꝛ hoc in illis in q̄bus intentio ꝛ cognitio finis differt a fine quousq̄ perueniatur ad vnuz in quo ista totaliter sunt vnū. ¶ Ad quartaz difficultatem patet ex supradictis: vbi ostēsuz est: quomō intentio effectiue causatur a fine: ꝛ quomodo intentio sic effectiue causata ab alia intētione depēdet quousq̄ perueniatur ad intentionem: que non fit creata a fine: sed q sit idem re qđ ipse finis.

Contra premissa arguunt quidaz. ꝛ p̄mo contra propositionem cui inititur prima ratio qua dicit. q omne qđ dependet ab alio in quocūq̄ genere cause sibi derelictū: est non ens: qz non habet veritatem in causa finali: sed in causa efficiēte: qz causa efficiens est: a qua res habet eē: ꝛ ideo sine ipsa non pōt eē. Et cōfirmant per exemplum: qz homo est causa finalis asini: ꝛ si asinus non haberet causaz efficientem: nihilominus asinus eēt adhuc ꝓpter hominem: sicut ꝓpter finez: ꝛ tamē stante hypotesi: si asinus remoto homine relinqueret sibi: non sequeret q esset non ens: ꝛ sic nō ē vera illa ꝓpositio de dependentia finis. ¶ Secūdo obyciunt. q accipiendo finem ꝓ eo qđ intendit ab agente: prout hic accipitur: tūc sequeretur q intelligentie essent causa effectiua dei: qz ſm te omnis finis ē intentus ab aliquo agente: sed loquēdo de fine: qui est in intentione agētis: finis est effectus eius: qđ est ad finem in genere cause efficiētis: sicut patet de potione et sanitate. ergo ſm te: omnis finis est effectus eius qđ est ad finez in genere cause efficiētis: sed deus est finis intelligētiarum. ergo est effectus earum in genere cause efficientis. ¶ Tertio arguūt contra hoc qđ dicitur q finis ꝛ efficiens incidunt in idē: qz ꝑhus p̄mo metaꝑh. dicit. tertiam cām. vnde p̄ncipium motus: quartaz vo causam ei oppositam q est cuius causa ꝛ bonum: finis enim ꝛ motus generationis hec est. ergo ſm eum causa finalis est opposita cause efficiēti: sed opposita non incidūt in idez. ergo ꝛc. ¶ Quarto obyciunt: cōtra hoc qđ dicitur q demōstratiue potest ꝓbari q quicqd dep̄ēdet a fine: dependet a causa efficiēte: qz demōstratio nō potest fieri per id qđ est occultum: qz demōstratio facit noticiā cuidētem: sed causalitas cause finalis est occulta: vt potest patere ex dictis: qz occultuz est qualis sit: ꝛ qualiter differat a causalitate effectiua. g̃ ꝛc. ¶ Quinto ꝛ vltimo ostēdūt ex quodam dicto fratris Thome. q saltem non est de mente ꝑhi: q intelligentie habent causaz effectiuam: cum tamē ipse ponat q primū sit finis earum: nam frater Thomas dicit. 8. phyſicoruz. q ꝑhus non defecit circa creationez nisi quātum ad modum: modus autē iste consistit in hoc q est aliquid fieri ex nihilo. ergo ſm fratrem Thomaz ꝑhs non intellexit q aliquid posset fieri ex nihilo: sed intelligētle nō possunt fieri nisi ex nihilo. ergo ꝛc. ¶ Ad primuz ergo istorum dico q cōtra ipsum sequūtur tria inc̄onuenientia. ꝓ primū est: q includit cōtradictionez: qz dicere aliquid depēdere ab aliquo: ꝛ q sibi derelictū ab illo maneat est cōtradicere: qz dependere ab aliquo idem est qđ initi illi ꝛ teneri in suo esse ab illo: sed illud qđ omni alio sublato sibypsi derelictuz permanet: nulli innitit. ergo ponere q sibypsi derelictum maneat: ꝛ q dependeat est ponere q dependeat: ꝛ q nō dependeat: qđ ē contradicere. ¶ Scōm inc̄onueniens est. qz illud qđ est per se necesse esse: ꝛ nihil bēat ab aliquo: habeat causaz ꝓpter quā: qz illud qđ non habet causam efficiētem nihil habet ab alio: ꝛ est per se necesse eē: sed ꝓz te qđ non habet causaz efficientem habz causam ꝓpter quā. s. causam finalem. ergo ꝛc. minor patet per te. ꝓbo maiorez. qz illud qđ tu ponis non habere causam efficientē: aut potest nō esse: aut nō potest non esse. si pōt nō esse. ergo habet causam efficientē: qz qđ potest nō esse indiget cā efficiente: si autē non potest nō esse. ergo est necesse eē: ꝛ si ē neče eē: aut ē neče p se: aut nō p se: si neče ē ipz eē p se habeť ꝓpm. si aūt nō ē neče esse per se. ergo sibi derelictum: non habz aliquā causam essendi: ꝛ per consequens sibi derelictū est non ens: vel pōt non esse. ꝛz oē tale indiget causa efficiente. ergo illud qđ non hz causam efficientem est necesse eē per se: tale etiam ens vt sic nihil habet ab alio. ꝛ hoc sequitur ſm te q̄ tu dicis q causa efficiens est a qua res habz esse: ꝛ sic ꝓz maior. ¶ Qz autem hoc sit inc̄oueniens. s. q aliquid sit per se necesse eē: ꝛ nihil habens ab alio habeat causaz ꝓpter quaz satis videť mihi manifestū. qz ponere qđ aliquid sit causa ꝓpter quaz per se a quo res nihil habz: ꝛ quo remoto: nihilominus res est cuius ponitur cā: videtur manifesta absurditas: sed q per se necesse est esse: nihilominus res est omni alio remoto: ꝛ nihil habet ab alio. ergo ꝛc. ¶ Tertiū inc̄oueniēs est q equaliter ens ꝛ non ens poterunt terminare dependentiam alicuius dependētis: qz illud qđ sibi soli derelictum: nihilominus est ens: nō minus est ens existente alio q̄ non existente alio: sed ſm te illud qđ sibi derelictuz: nihilominus est ens dependet per se ab alio. ergo illud aliud: sive sit: sive non sit: equaliter terminat dependētiam illius qđ ponitur dependere ab eo. ¶ Ad ista respondeť quadrupliciter. ꝓ primo qz dicetur q effectꝰ cause finalis non dependet ab ea: quantuz ad esse absolute: sz q̄tum ad esse vtiliter: vel quātum ad non esse frustra: sicut potio nō dependet quantuz ad esse absolute a sanitate. sed quantuz ad vtilitatem: ꝛ ideo nō sequitur q illud qđ dependet a fine non sit remoto fine: sed q non sit vtile. ¶ Secūdo dicendo. q illud qđ habet causaz efficientem: ꝛ non habz finalem dependet a fine quando est: ꝛ quādo non est non depēdet. ¶ Tertio dicendo. q illud qđ est ad finem non dependet a fine quantum ad illud qđ est absolute in se: sed quātum ad habitudinem que est inter ipsuz qđ est ad finem: ꝛ finē ipz. ¶ Quarto dicēdo. q ista inc̄onuenientia non sequūtur ex positione qua ponitur q aliquid habeat causam finalem ꝛ nō efficientem: sed ex alia hypotesi ipoⁱⁱ: quā ego pono. vz. q finis illius qđ habet causam finalez nō sit: qđ est impossibile. ¶ Prima autez istarum responsionū non valet. qz dr̄e q illud quod non dependet ab alio in bonitate vel entitate: alio nō existēte est frustra: est derisibile: sed nō babēs causam efficientem cū sit p se necesse est huiꝰ. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. qz nihil dicitur frustra nisi illud qđ ordinatur ad finem: vt mediuz as-

sequẽdi ipsum:qz id cui acquiritur finis non dicit fru/
stra. Unde homo balneandus si nõ sanetur non dicit
frustra:nec finis dicitur frustra puta sanitas:sed mediũ
assequendi sanitatem puta balneum:z idem dico de bo
mine z de quocũcz alio:quantuz ad hoc cp non sint fru
stra.qz hoc non competit eis.nisi inquãtum ordinaẽ vt
medium ad alterum:sed ponere aliquid vt mediũ asse/
quendi finem z non esse intẽtum ab aliquo ordinante
ipsum in finem actu vel aptitudine est manifm inconue/
niens.ergo ponere cp aliquid sit frustra qõ non habet
causam intendẽtem ordinare ipsum in finem:z per cõ/
sequens cp non habeat causaz effectiuam est inconue/
niens. ¶ Tertio.qz adhuc data ista solutiõe babeẽ p/
positum:qz vnũquodcz quantum ad id qõ sibi derelic/
tum est non ens regrit necessario causam efficientem:
sed fm te illud qõ dependet per se a fine remoto fine
sibi derelictũ est non vtile.ergo qõ per se dependet a fi/
ne quãtum ad vtilitatem requirit per se causam effici/
entem:z vlterius sequitur cp quãtum ad illud: quantũ
ad qõ dependet aliquid a fine:dependet a causa effici/
ente. ¶ Secũda resp̃sio similr nulla est.qz qõ depẽ/
det per se necessario ab aliquo:semper dependet ab eo:
qz qõ per se inest:semper inest:sed illud qõ per se habz
causam finalem:per se dependet a causa finali.ergo im/
possibile est cp quãdocz dependeat:z qñcz nõ. ¶ Sa/
tis etiam friuoluz videẽ dicere.cp aliquid quãdocz ba
beat causam:z quãdocz non:qz licz ita fit cp quandocz
aliquis effectus dependeat a diuersis causis:z a neutro
necessario z determinate:sicut calor causatur a lumine
z motu:nec dependet necessario ab aliquo eoruz deter/
minate:tamẽ impossibile est aliquem effectuz dare:qn
per se z necessario dependeat ab aliqua causa:qz habe/
re causam z non habere causam:non cõsequitur res p
accidens:z cõtingenter:sed per se z necessario. ¶ Sili/
tertia resp̃sio nihil valz.qz dependẽtia cãe z effectus
non attenditur penes relationes:qz vna relatio nõ de/
pendet ab alia:sed ambe dependẽt a fundamẽtis suis:
z ideo oportet cp dependentia pmo z per se attendatur
penes absoluta. ¶ Secũdo.qz adhuc habetur propo/
situm:qz quantuz ad habitudinem quantũ ad quã de/
pendet illud qõ est ad finem sibi derelictũ est nõ ens:
z per cõsequens quantũ ad hoc requirit causam effici/
entem. ¶ Quarta resp̃sio nulla est.nam quãdo ponit
cp aliquid non habẽs causam efficientez habeat per se
causaz finalẽ:ex tali hypotesi directe segtur.cp aliquid
dependeat:z cp nõ dependeat:z cuz vtrũcz sit per se ne/
cesse esse ponere hoc vel illud nõ esse:est positio impos/
sibilis:z quicqd ex hoc segtur.segt ex impossibili hypo
tesi:sed ista cõsequẽtia cp aliquid qõ per se dependet ab
alio sibypsi derelictuz sit non ens:est vã ex natura rei:
nec segtur ab aliquo impossibili:licz catha inter quas
est cõsequentia sint impossibiles. ¶ Qõ autem assumi/
tur cp causa finalis est ppter quaz:z causa efficiens est
causa a qua nihil est dictu: qz hoc est distinguere supe/
rius cõtra inferius:sicut animal cõtra hominem:qz ois
causa est ppter quã vt patet secũdo physicoz vbi dicit.
Tex.cõ.68. que autem sunt cause.z cp sint tot numero quot dixi/
mus:mãifestũ ẽ.tot.n.nũero pp quid cõtrahit. ¶ Exẽ/
plum autez qõ adducitur contra ad cõfirmationez respõ/
sionis premisse infert vtrãcz partem contradictiõis:qz
ponere cp asinus maneat in natura asini:z cp nõ habe/
at causam effectiuaz infert habere causam effectiuaz z
non habere:qz vna pars ponit non habere causam: ad
aliaz autem que ponit cp maneat in natura asini:sequit
habere causam:qz de necessitate ad naturam asini:segi/
tur habere causam:qz vt dictum est habere causam de
necessitate segtur res de natura sua:z idez segtur de cã
finali.s.habere causam finalem:z non habere:vnde ex
ista rõne non segtur cp aliquid possit dependere per se
a causa finali.Et cp sibi derelictum maneat ens. ¶ Ad
scõm dicendum.cp maioz non est vniuersalr vera.s.cp
omnis finis intentus ab agente sit effectus eius qõ or/
dinatur ad finem in genere cause efficientis:qz agẽs nõ
semper intendit finem:vt pducenduz p euz:imo qñcz
intendit aliquem finem:vt in quẽ tã preexistentẽ aliud
effectiue ordinet:sicut si aliquis aliquid faciẽs propter
amicum:sicut ppter finem non intendit amicum vt fa/
ciendũ per ipsum:sed intendit amicuz vt in quẽ preexi
stentem ordinet illud qõ est ad finem effectiue:planuz
est etiaz cp nutritum est finis nutrimenti:z tamen nu/
tritum non est effectus nutrimenti in genere cause effi/
cientis.Et qõ dicitur cp imo sicut patz de potiõe respe/
ctu sanitatis.dicẽdum cp ipse decipitur per fallaciã cõse/
quentis inferendo ex particulari vniuersalem:qm̃ si in
fine aliquo bz veritatem:sicut in sanitate z potione:vi/
delicz cp finis sit effectus eius qõ est ad finem in gene/
re cause efficientis:nõ tamẽ est ita in omnibus:imo añ
omnez talem finem oportet dare alium preexistentem
in quẽ talis finis ordinatur:sicut ad finẽ vlteriorẽ:sicut
pz de sanando in quẽ potio z sanitas ordinantur. ¶ Sz
contra hoc ipsi obyciũt.cp sanitas:aut est finis vt intẽ/
ta:aut vt non intẽta:sed vt facta:si vt intenta.contra.qz
vt intẽta habetur anteqz fiat:sed habito fine cessat mo/
tus.ergo anteqz fieret sanitas cessaret motus ad sanita/
tez:qõ est incõueniens.Si autẽ est finis vt facta habe/
tur ppositum.s.cp finis vt finis est effectus eius qõ est
ad finem. ¶ Ad hoc dico cp ista ratio pmo peccat fm
cõsequẽs sicut z precedẽs:qz dato cp haberet veritatem
in aliquo fine:vt in sanitate:nõ tamẽ in omni vt proba/
tuz est. ¶ Secũdo qz non dicitur finis ex hoc cp inten/
tus vel habitus:sed ex hoc cp aliud natũ est habere bo/
nitatem z appetibilitatẽ ex ordine ad ipsum:imo opor/
tet necessario cp ipsa ratio finis presupponaẽ ipsi inten/
tioni vt obiectum actui:z quãdo dicitur cp habito fine
cessat motus per qõ videtur cp finis erit terminus ac/
quisitus per motuz.dicenduz cp finis quandocz est ter/
minus acgsitus per motuz quãdo illud qõ est ad finez
est cã illius motus:sicut pz de sanitate z potione: qñcz
vero finis nõ acgritur per motũ cẽtũ ad illud qõ est in
se:nec habz esse per motũ illũ:sed preexistẽs in se acg/
riẽ huic ordinato in ipsum:sicut quando alsquis bono/
rat deum iste assegtur deum vt finez sui operis:qui ta/
men deus non habz esse per motum illum:sed preexi/
stens est illi motui:per illum motum acgritur huic: vt
finis:z sic patet cp non oportet deum ponere effectum
intelligentie in genere cause efficientis:licz sit eius cau/
sa finalis. ¶ Ad tertiuz dicendum.cp dato cp illud di/
ctum haberet colorem fm illos qui ponunt voluntatẽ
non moueri ab obiecto effectiue:sz metha:tamen di/
cere cp finis nõ mouet effectiue:ita cp idem sit causa fi/
nalis z effectiua fm rẽ:nõ possunt illi g ponũt volũta/
tez moueri a bono effectiue:nisi velint sibypsis cõdice/
re:cũ bonũ z finis sint per se obiectũ volũtatis: z phus Tex.cõ.70.
scõo phyc.dicit.cp finis z efficiens coincidũt saltẽ i idez
fm spẽm. Dõm ergo ad dictũ phi.cp vel intendit de fi/
ne g bz esse per motũ ordinatũ in ipm:z tũc finis z effi/
ciens opponunt fm pus z posterius in ordie ad tertiũ:
qz.s.efficiẽs precedit motũ:finis aũt in eẽ segtur:vel lo/
quit de oppositis rõnibꝫ:fundatis tñ in eadẽ re ita cp
vnũ z idẽ vt efficiẽs pcedit motũ:vt aũt acgsitus habet

rel.segtur,nam eadē forma p eēntiā nutriti est p̄ncipiū effectiuū nutritionis:ꝛ ipsa eadez vt acqsita māe nutrimēti:ꝛ vt pfectio eius ē finis ꝛ forma:forma inq̄tū forma l'r pficit:est finis inq̄tuz bz bonitatem ex ordine ad actum. ¶ Ad 4m dōm.q̄ dato q̄ esset occultuz q̄liter cālitas finalis ꝛ effectiua adinuicem differūt:tamē nō est occultum:imo manifestū q̄ dependens ab alio per se:sibypsi derelictuz est nō ens:ꝛ super illud manifestū fundat̄ ratio p̄cedens. ¶ Ad qntum dicendū.q̄ frater Thomas intellexit q̄ Aristoteles ignorauit creationē quantū ad modum qui est habere nouitatē essendi:nō autez q̄tum ad modum:qui est,pduci nullo subiectiue p̄suppposito:qz ignorare talez moduz est ignorare totaliter creationē accipiendo creationē ꝓprie dictā:p̄ ut nunc accipimus:ꝛ sic frater Thomas accipit qñ dicit.q̄ Aristoteles nō errauit circa creationem:sed circa modū:vtruz autē motus ordiū de ḡbus constat q̄ habent cām effectiuā possint habere deum pro cā finali ꝛ nō de efficiente:de hoc poterit'a's inuestigari.

Hic soluit ad rōnes p̄ncipales.

Ad primum ergo in opposituz dicendum.q̄ quando dicit̄ q̄ quāto effect⁹ ē nobilior:tanto dep̄det a pauciorib⁹ causis:q̄ illud nō est vniuersal'r verum:siue referēdo ad diuersa genera cārum:siue referendo ad diuersas causas in eodē genere cause:sicut pz cōparando:simplicia ad mixta:siue cōparando mixta adinuicem vsq̄ ad supremū qđ est bō. vnde nō opz q̄ illud qđ est nobilius habeat pauciores causas:nā manifeste pz.q̄ mixta non habēt pauciores causas q̄ simplicia:licz sint perfectiora simplicib⁹. Iteruz etiam si illa ꝓpositio esset vera de generib⁹ causaꝝ sequeret̄ q̄ post quartū gradum in entib⁹ incipiēdo ab infimis:nullū esset ens qđ haberet cām:qđ est manifeste falsuz:qz in q̄tuor primis generib⁹ acciperent̄ oīa genera cāruz q̄ sunt q̄tuor. Dōm ergo q̄ q̄to aliq̄ sunt perfectiora:tāto min⁹ dep̄dent a causis sue pfectiōi repugnātib⁹. Nūc autem dep̄dere a cā efficiēte nō repugnat pfectioni alicui⁹ effectus:qz de necessitate oē ōp̄dens sibi derelictū ē non ens;ꝛ per ꝯns regrit cām efficientē:vt declaratū ē. ¶ Scienduz tn̄ q̄ in causis efficiētib⁹ eiusdē generis:puta in genere cāe efficiētis:q̄to aliq̄ inter ea tenet altiorē gradum:tāto dep̄det a pauciorib⁹ causis illi⁹ generis.v.g.scōm dependet tn̄ a p̄.ꝛ tertiū dep̄det a scōo ꝛ p̄mo:ꝛ sic descēdēdo vsq̄ ad vltimū effectū. ¶ Ad 2m dōm.q̄ effectus cause finalis bz nō semp dep̄dēat ab eo qđ ē finis eius:vt a cā efficiente:tamē opz q̄ oē qđ dep̄det a fine dependeat ab aliq̄ vt ab efficiente. ¶ Ad 3m pz ex dictis ex p̄ncipali solone:vbi ostēsum est qūo causalitas cāe finalis ꝛ causalitas effectiua se habeāt:ꝛ qūo differant adinuicē. ¶ Ad 4m dōm.q̄ cū ꝯcedant deū esse cām finalem oīum:necesse habēt ꝯcedere ipm esse cām efficientem eoꝝ:put ꝓbatuz ē. Et qñ dicitur q̄ nō pōt demōstratiue ꝓbari q̄ aliqua alia a deo nō fuerint necessario ab eterno.ꝯcedat̄. Et qñ vlteri⁹ argr̄.q̄ ex hoc segtur q̄ nō pōt dēmōstratiue ꝓbari q̄ habeāt cām effectiuam.dico q̄ nō sequit̄. Et qñ ꝓbat̄ q̄ imo:qz qđ bz cāz effectiuā potest nō esse:qđ autē est necessario ab eterno:nō potest nō eē:ꝛ sic qđ nō est necessario ab eterno pōt nō eē.dico q̄ illud qđ bz cām effectiuā:si cā sua eēt eterna ꝛ necessaria agēs tale nō posset nō esse q̄tūcūq̄ haberet cām effectiuā. Et ꝓp hoc nō segtur.q̄ si nō pōt aliqd ꝓbari esse ꝓtingēter:ꝛ posse nō eē:quin possit ꝓbari aliqd habere cām effectiuaz q̄ sit dep̄dēs:ꝛ sibi derelictū nō ens. ¶ Ad qntū dōm.q̄tum ad ꝓpositū spectat q̄ quādo aliqua

Credo q̄ opinio doctoris sit ꝥa in ꝟ q̄ gcqd bz cām finalem:bz ēt cāz efficiētē. Nā vt inquit Cōmētator i 2.cap.ō subā orbis. finis signāt agens signātōe necessaria. ꝛ tō erubescāt tenentes in via Auꝛ.ꝛ Cōmētatoris cuius etia hīc cāz finalē ꝛ nō cāz agētē:sic nos late,ꝓbauim⁹ in qōne nra ō triplici cāsa te itellc.

duo sic se hāt:quoꝝ vnū est prius:ꝛ aliud posteri⁹ non segtur quin illud qđ dep̄dēt a priori:etiā dependeat a posteriori qñ prius nō pōt totaliter terminare dep̄dētiam alicuius dep̄dentis:sic autē est in ꝓposito.qz neutra istarum cārum sufficienter terminat dependentiaz effectus cuiuscūq̄ sine alia. Questio. IX.

Queritur Utrum operatio itellect⁹ pol̄ie faciat aliqd ad distinctionē p̄dicamētoꝝ. Et videt̄ q̄ non.nā ad distinctionē entiū realiter extra aiaz existētiū nihil operat̄ intellectus:ſz distictio p̄dicamentoꝝ est hȝ.ergo ꝛc.maior pz:nā opatio itellect⁹ pol̄ie nō videt̄ aliqd facere nisi ad eē ſm rōnē ꝛ distinctionē rōnis:mior habet̄ .6.metaph̄.vbi distiguit p̄s ens in aia ꝫ ens extra aiam:qđ diuidit̄ in.io.p̄dicamēta. Lex.cō.4.

Contra qz diuisio in entia rōnis fit per opationē intellcūs pol̄ie:sed diuisio p̄dicamētoꝝ ē hȝ.ergo nō.p̄bo minorē.qz diuisio in predicamēta ē diuisio in vl'ia.sed vl'e dicit ens rōnis.ergo ꝛc.

Ad euidentiā istius qōnis.p̄imo est dandus intellectus q̄stionis.Secundo dicendum est ad questionem.

Quantū ad p̄mū sciendū q̄ cū querit̄.vtrū aliquid faciat opatio itellectus:distiguendū est de duplici notitia intellcūs.s.practica ꝛ speculatiua:mō illud qđ fit opatione intellcūs practici in obto cōsiderato nō distinguit̄ cōtra eē reale:nā notitia practica real'r est cā illoꝝ opeꝝ realiter:quoꝝ dicit̄ practica:sicut pz de operib⁹ moralibus que ptinēt ad prudētiaz:ꝛ in factionib⁹ exteriorib⁹ que ptinēt ad artē:vnde ista questio nō q̄rit.vtrū predicamēta distiguant̄ opatione intellcūs practici. ¶ Alia est notitia speculatiua:ꝛ ista nihil realis causat in obto suo:sed accipit̄ transitiue in ordie ad obiectū suū tm̄ ſm rōnem:vt cum dr̄ q̄ bō intelligit celū:itelligere accipit̄ ibi trāsitiue grāmatice loquēdo in ordine ad celū. Ita ēt reb⁹ vt obtiue sūt in itellectu speculatiuo ꝯueniūt aliq̄ ſm rōnē itelligendi:sicut eē abstractū vel indeterminatū:sicut qñ bō intelligit̄ separatus a singularib⁹:ista abstractio seu separatio nō ꝯit sibi ſm eē reale:qđ bz extra aniam.sed ꝓprie bz esse obiectiue i itellectu cognoscēte eū separatū a singularib⁹:ꝛ talia dicunt̄ ꝯuenire reb⁹ ſm rōnē:ꝛ ex parte itellcūs speculatiui:vñ de tali opatione itelligit̄ ista questio.Uñ nihil aliud est q̄rere.vtꝝ talis opatio faciat ad distōnem p̄dicamētoꝝ q̄:q̄rere vtrū distictio predicamētoꝝ sit ſm rōnē intelligēdi tm̄.

Hoc ergo supposito nūc dōm est ad questionē q̄ dividenda est in duas ptes:nā p̄ videndū est q̄liter se habeāt illa q̄ ptinent ad ordinē vni⁹ p̄dicamenti ꝛ q̄liter distinguant̄.scōo qualiter vnum distinguat̄ ab alio. ¶ Quātū ad p̄mū p̄mo ponā opionē quā non credo esse verā.Scōo adducā rōnes ꝓtra eaz. Tertio ponam opinionē quā credo esse verā.Quarto rñdebo ad motiua alteri⁹ opionis q:uā nō credo eē verā. ¶ Ctū ergo ad p̄mū sciēdū q̄ cū genus gnālissimū descendat:vsq̄ ad spēs specialissimas:ꝛ vsq̄ ad idiuidua p dr̄ias:ad videndū qual'r ista se habeāt in ordine p̄dicali⁹ ꝛ qualiter dr̄ant:videndū est qual'r se bēat genus ad dr̄ias ꝛ spēs ꝛ ꝫ.ꝛ qual'r dr̄ie se habeant adinuicē. ¶ Dicūt q̄ quidā q̄ gen⁹ ꝛ dr̄ia dicūt diuersas formalitates real'r differētes:spēs aūt differt a genere ꝛ dr̄ia:sicut completens duas formalitates reales:vnde spēs se hāt ad genus per additionē realis formalitat'is. Spēs aūt real'r dr̄nt nō se totis:qz in genere ꝯueniūt:ſz differēt⁹ differūt:dr̄ie aūt se totis dr̄nt. Dicūt aūt isti q̄ distictio for

Opio scoti 7.meta.q.18.

malitatis.maior ē in creaturis q̄ i diuinis distō formalitatū ⁊ differt hec ab illa in ℔:qz formalitates in diuis quātūcūq; abstracte ⁊ p̄cise accipiant̄ pp infinitatē suā: vna ē alia idēptice. In creaturis āt nō ē sic.vñ i creaturis qñ accipit̄ formalitas quā dic̄ dr̄ia ⁊ formalitas quā dicit gen⁹ i abstracto:vna non est alia idēptice.vñ ꝼm eos rōnalitas nūq; est aialitas. ¶ Hāc aūt positionez q̄tuz ad distinctionē generis ⁊ dr̄ie ꝓbāt trib⁹ rōnib⁹: quaꝝ ꝓma talis est. Illa duo in quoꝝ vno aliqua cōueniūt ⁊ in alio differūt non sunt idē formal'r ⁊ realiter vt vr̄:sed due spēs ꝯueniūt in nā generis vt hō ⁊ equus in aialitate:⁊ differūt dr̄ntys:puta rōnalitate ⁊ irrationalitate.ergo rōnalitas ⁊ aialitas no sunt idē in hoīe realiter. ¶ Si dicatur ad ℔ q̄ due spēs vt hō ⁊ equus habēt ꝯueniētiā ⁊ vnitatē ꝼm ꝯceptum.Cōtra.ꝓmo qz si habeant vnū ꝯceptū:aut hoc est ex nā rei:aut nō:si hoc est ex nā rei hoc nō videt̄ eē:nisi qz aialitas in vtroq; hꝝ vnitatē realē quā nō hñt dr̄ie:⁊ sic habeb̄ ꝓpositū.s. q̄ ꝯueniunt in nā generis:⁊ nō in nā dr̄ie. ¶ Scdo.qz hō ⁊ equus ꝯueniūt in aiali:sed aial nō dicit ꝯceptū mētis:sed dicit rē ꝯceptā q̄ est obiectū intellectus:⁊ est res extra itellcm̄.ergo ⁊c. ¶ Et si dicat̄ ad hoc q̄ ꝯueniūt in aiali non ꝼm rem:sed ꝼm rōnem tm̄.Cōtra.qz cōuenientia eoꝝ in aiali est in eo qđ dicit aial:sed aial nō dic̄ ens rōnis:sed ens reale.ergo ꝯueniētia eoꝝ est i eē reali. ¶ Secūda ratio talis ē.q̄cūq; aliqua duo sunt realiter idem qcqd repugnat vni repugnat alteri:ꝫ nō oē qđ repugnat generi repugnat spēi.ergo spēs dicit alīq̄ rem differentē a nā generis:sed nō nisi dr̄iam.ergo ⁊c. Maior videt̄ plana. Minor ꝓbab̄.qz spēi spālissime repugnat diuidi in duas spēs:⁊ non repugnat generi:et eidē spēi nō repugnat diuidi in duo idiuidua:idiuiduo aūt repugnat.ergo ⁊c. ¶ Tertia rō talis est.si spēs non dicit rem aliquā differentē a nā generis:tūc illud qđ cōueniret alicui per nāz spēi ꝯueniret sibi per nām generis:sed hoc est falsuz.ergo ⁊c.ꝓtia pz.falsitatē ꝯsequētis ꝓbant.qz homini per humanitatē ꝯuenit eē risibile:nō autem per aialitatez:qz hō in eo q̄ homo non in eo q̄ aial est risibilis:aialitas autem ꝯuenit sibi p nām generis.ergo falsum est.q̄ illud qđ ꝯuenit alicui per naturaz speciei conueniat sibi per naturam generis.ergo differunt realiter genus differentia ⁊ species.

Contra istaz positionem arguo gnq; rationibus. ¶ Prima talis est.si natura generis differt realiter a nā differētie.segtur q̄ qlibet indiuiduū sit cōpositum ex tot rebus quot sunt inter gnālissimuz ⁊ specialissimum:sed hoc est falsum.ergo ⁊c.Cōsequentiaz ꝓbo.qz omnis vnitas:aut ē p cōpositionem: aut p simplicitatez:sed indiuiduū cuiuslibz generis est vnuz per se.ergo vel p simplicitatē:vel per cōpositionem:nō pōt dici q̄ per simplicitatē:qz simplicitas excludit oēz pluralitatez realem a simplici:sed ꝼm eos qlibz indiuiduū includit plures res.s.gnālissimū cū omnib⁹ differentys intermedys.ergo si dr̄ia addita differt realiter ab eo cui addit̄:qlibz indiuiduum erit compositū ex tot rebus quot sunt inter gnālissimuz cum omnib⁹ differētys suis internedys. Falsitatē ꝯsequētie ꝓbo.qz idiuidua quorūdam generū sunt formē simplices:sicut indiuiduū qualitatis est hec albedo vel hec nigredo:ꝫ simplici repugnat eē cōpositum.ergo ⁊c. ¶ Secunda talis est.ꝫ ꝓdictā positionē natura generis differt realiter a natura differentie:⁊ determinatur per ipsam: sic potentia per actuz:⁊ per ꝯsequēs natura generis ē i potentia ad nāz differentie:puta animalitas ad rōnalitatez. ¶ Hoc ergo supposito ar' sic.Omne qđ real'r est in potētia ad actus oppositos natos fieri circa ip̄m potest trāsmutari ab vno in aliud:sed ꝼm istā positionē aialitas est in potētia ad actus oppositos:qui sunt rationalitas ⁊ irrōnalitas.ergo vna ⁊ eadē nā generis poterit trāsmutari a rōnalitate in irrōnalitatē ⁊ e.ꝫ.⁊ per ꝯns idez aial poterit eē:qñq; rōnale:qñq; irrōnale:qđ est absurdum. ¶ Si dicatur q̄ natura generis est in potētia ad nām differētie ꝼm rōnem tm̄:tunc habeo ꝓpositum.qz ad hoc q̄ aliquid dicat̄ esse in potentia ad alterꝫ ꝼz rationem tm̄:sufficit q̄ dr̄ant ratiōe:⁊ sic genus ⁊ differētia non differūt re:sed rōne tm̄. ¶ Tertia rō talis ē.animalitas hois ⁊ animalitas equi circūscripto omni alio diuerso re ab eis:aut differunt spē:aut non.si differunt specie.ergo per idē ꝯueniunt genere ⁊ differūt specie:qz per aialitatem:⁊ sic habet̄ ꝓpositum.s.q̄ genus ⁊ dr̄ia dicūt eādem rem.Si nō differūt specie.segtur q̄ aial dicit spēm specialissimā:qz natura nō ꝯtinens sub se diuersas species est spēs specialissima.sed hoc est falsum. ergo ⁊c. ¶ Si dicat̄ q̄ ille due aialitates non differūt spē per se:sed per adiūcta:hoc nō valz.qz dr̄ia que cōpetit alicui per aliquā rem sibi adiūctā est accl'is:sicut differūt hō albus ⁊ niger.si ergo aialitas nō differt nisi p adiūcta.segtur q̄ aialitas ꝼm se ⁊ essential'r cōsiderata erit vna spēs specialissima. ¶ Quarta rō talis est.si ita esset q̄ animalitas diceret aliam rez a rationalitate determinabilez per eam.sequitur q̄ animal qđ est homo circūscripto omni alio eēt genus ⁊ nō genus:qđ est falsum:qz implicaret̄ ꝯtradictio.ergo ⁊c. ꝓbatio ꝯtie: qz animal qđ est homo circūscripto omni alio aiali ab homine dicit nām determinabilez per dr̄iam:vt dicit ista positio:sed oē tale est genus.ḡ ⁊c. Seq̄retur ctiā q̄ non sit genus:qz posito q̄ nō posset esse aliud aial ab hoīe: tunc aial nō predicaret̄ de plurib⁹ differentib⁹ spē actu vel aptitudine:sed qđ nō p̄dicat̄ de plurib⁹ dr̄ntib⁹ spē actu vel aptitudine nō est gen⁹.ergo ⁊c. ¶ Quinta rō talis est.si dr̄ia differt real'r a nā generis:⁊ eam determinat:sicut actus potētiā re dr̄ntez ab eo.segtur q̄ ordo p̄dicamentalis sit ordo realis realiter ꝯns res in eē reali:⁊ nō in esse rōnis:sed nihil tale ptinet ad ꝯsiderationez logyci per se.ergo ordo p̄dicalis p se nō ptinet ad ꝯsiderationez logyci:qđ est falsuz.

Hunc restat ponere opinionez quā credo eē verā. ¶ Ad cuius euidentiaz ꝓmo intendo ostendere q̄ in vno ⁊ eodez idiuiduo genus generalissimuz ⁊ omnes differentie intermedie dicūt vnam ⁊ eandem rem ⁊ sumūtur ab vna ⁊ eadem re. ¶ Secūdo intēdo ostendere q̄ ille differentie intermedie:quarum vna est cōmunior altera fundantur in illa re in ordie ad diuersa. ¶ Tertio ostendaz quomō in vno ⁊ eodem indiuiduo in ordine ad diuersa possunt fundari tales differentie. Et hoc mouendo quedam dubia ⁊ soluendo ea. ¶ Primuz patet ex dictis.qz si in sorte substantia corporeuz viuuz sensibile rationale dicerent diuersas res: seq̄retur q̄ in vno ⁊ eodem esset aliqua differentia re differens a natura generis.hoc autez est ꝛmprobatum. ergo ⁊c. ¶ Scōm probo sic.si in eodez vt in hoīe differentia magis cōmunis ⁊ minus cōis:vt rōnale ⁊ sensil'e acciperent̄ in ordine ad eādem rem precise:sequeretur q̄ a quocūq; differret homo in eo q̄ ratiol'e differret in eo q̄ sensil'e:sed hoc est falsum ⁊ impossibile:qz in eo q̄ sensil'e non differt a bruto a quo differt in eo q̄ ratiol'e. ergo ⁊c.causa autez hꝝ infra magis patebit.

Hunc autez restat ostendere quomodo in vno ordine ad diuersa fundāt̄ talia:⁊ hoc mouēdo quedaz dubia:sunt autez dubia quinq;:ex quoꝝ so-

Opio ppria

lutione poterit patere:quomō hoc est impoſe. ¶ Pri/
mus dubiū est.vnde accipiatur generis vnitas vel spēi
vel cuiuscq̄ p̄dicabilis;& ratio dubitandi est:qz cū in illis de
quibus aliqd̄ p̄dicat p̄dicatur:puta in homine & equo
de q̄bus aīal p̄dicat:nō fit aliqd̄ vnū in quo cōueniant;
sicut in aliquo vno re ita q̄ in eis nō est aliqua vna ani
malitas:quomō dicant̄ conuenire i aīali:vel habere vni/
tatem generis. ¶ Scōm dubiuz est.qz dicitur q̄ sunt
vnū fm conceptū inquantuz mouent ad vnum conce/
ptum:quomō talia diuersa possunt mouere ad vnū cō/
ceptum. ¶ Tertiū dubium est.quomō vna res in ordi
ne ad diuersa mouet ad diuersos cōceptus:quorū vnus
magis confuse repzesentat rem q̄z alius.v.g.sor.mouet
intellectū aliquādo ad conceptuz quo concipit vt hō:
aliqn̄ ad conceptum quo cōcipit vt aīal.& sic ascenden
do vsq̄ ad generalissimū:& ratio dubitādi est:quomō p
vnam & eādem formam pōt mouere ad tot diuersos cō
ceptus. ¶ Quartū dubium est.quomō aliqua duo per
vnam & eādem realitatem conueniunt adinuicem & diffe
runt:& mouent ad vnū confusum conceptū:& ad diuer/
sos determinatos conceptus.v.g.homo & equus dīnt per
rationalitatem & irrōnalitatem: que in vnoquoq̄ eo/
rum sunt idē.s.in aīalitate in quā conueniunt:& per easdē
realitates differūt & mouent ad conceptū quo concipi/
untur vt aīal tm̄:& ad distinctos conceptus q̄bus cōci/
piūtur:vt homo & equus:& ratio dubitandi est:qz cōue/
nire & differre per idē:& mouere ad vnū conceptuz con
fusum:& ad plures conceptus distinctos per idē videntur
esse opposita. ¶ Quintū dubium est.quomō dīcant ge/
nus nāle & logycum.qz si in nullo genere inuenit aliqua
realis vnitas:nisi fm rōnem:cū in omni genere logyco
inueniat vnitas fm rōnem.tunc nō differret genus lo
gycuz & naturale:cū tamē omnes dicāt q̄ illa que con
ueniūt in genere naturali conueniunt in aliquo vno rea/
li. ¶ Ad primū ergo istoz dicūt q̄dam q̄ vnitas cuius/
cūq̄ predicabilis accipit ab vnitate alicuius apparētis:&
fm q̄ illud apparens conuenit pauciozib⁹ vel plurib⁹:fz
hoc vnitas accepta ab illo appente dicit maior vel mi
nor.v.g.ab isto apparēte qō est ratiocinari accipit spēi
vnitas in homine:ab apparenti aūt qō est sentire acci/
pitur vnitas generis in aīali:& sic ascendēdo vsq̄ ad ge
neralissimū. ¶ Sed hoc nō videt mihi vez pp tria.p
qz illud apparens a quo accipit vnitas generis:aut ha/
bet vnitatē maiorē:q̄z sit vnitas generis:puta analogiā:
aut vnitatē generis:aut vnitatē speciei spālissime:si p̄i
mo mō nihil ad ꝓpositū:qz minor vnitas nō infert ma
iorē.Si scōo modo idem dubiū erit de vnitate illi⁹ ap/
parentis:sicut de vnitate illius cui⁹ vnitas dī accipi ab
eo.Si tertio mō.ꝓtra.qz vnitas generis vel cuiuscūq̄
alterius nō accipit ab eo qō hz rōnē oppositā illi vnita/
ti:sed genus & spēs hnt vnitates oppositaz rōnū.q̄ &c.
¶ Secūdo.qz cū illud apparēs sit qd reale exīs i aliq̄
genere:eadē erit questio a quo accipiat vnitas illi⁹ ap/
parētis:sicut de alio. ¶ Tertio.qz conueniētia aliquoruz
in aliquo p̄dicamēto eēntiali est conueniētia ipsoz in illo
q̄ eis ꝑ circūscripto omni diuerso p eēntiā ab eis:sz cō
ueniētia spērum in genere accipiendo species & gen⁹ nō
pro intentiōib⁹ ipsis:sed pro reb⁹ in q̄bus fundant̄ spēs
& genus est conuenientia in p̄dicam̄to essentiali.q̄ conue/
nientia spērum in genere nō est accipienda ab aliquo dif/
ferente per eēntiaz ab eis:sed illud apparens qō ponit
dicta positio ē diuersuz per eēntiā ab eis.ergo &c. ¶ Et
ideo vr̄ mihi aliter dōm. Ad cuius euidētiā sciēdum q̄
sicut distinctio fm rōnez hz oztū a re:sicut a fundamēto
remoto:mediāte tm̄ ꝯceptu intellectus;sicut dcm̄ est in
qōne de formalitatibus:ita etiā conuenientia:siue vnitas
aliquoz fm rōnē.sicut individua q̄ conueniūt i spē:& spe/
cies q̄ conueniunt in genere:hz oztū a re sicut a fundamē/
to remoto:mediāte tm̄ opatione itellcūs.Vm̄ sciēdū q̄
inter diuersas res ex nā rei circūscripta omni opatione
intellcūs est ꝯformitas:& ista inuenit maior vel minor
respectu diuersoz:& ista conformitas nō est ipsa vnitas
rōnis:sed est suū fundamentū remotū. ¶ Ad cui⁹ cui/
dentiā notādū q̄ aliqd pōt esse duoz duplr. Uno mō.
q̄ sit amboz subiectiue:& accipio hic conuenire pluribus
subtiue:nō restringendo ad modū quo accns ē in sub/
iecto:sed ꝑ conuenire aliqb⁹ ifōrmatiue:vt ita dicaz: siue
per ideptitatez:sicut aīal conuenit boi & equo.siue per ibe
rētiā:sicut accns ꝯr subto:& vnū sic cōe pluribus ē vnū
fm rōnē:& est ipm vle:de quo tractat ꝓphyri⁹. Alio
mō pōt esse aliqd pluriū:vniuus vt subti in quo ē:& alte/
rius vt termini ad quē est:& isto mō vna similitudo nuō ē
duoz:ipsius.s.in quo est:sicut in subto:puta similitudo.soz
tis est ipsi⁹ vt subti:& respicit aliū tā q̄z terminū ad quē:
puta platonē,vel quēcūq̄ aliū:& illud vnū qō est duoz
isto mō nō est vnū fm rōnē tm̄:sed est vnū fm rem. Et
isto mō est ꝯformitas iter res ex nā sua:vel q̄tū ad na/
turā subalem:vel q̄tum ad accntalez.v.g.iter duos ho
mines est ꝯformitas in būanitate:& ꝯformitas vni⁹ il/
loz ad alterz est vna nūero:exns quidez vni⁹ vt subti:
alterius vt termini & e. Et sic est de ꝯformitate duoz
aīalium in aīalitate:lz nō sit tanta q̄ta p̄ma. Et ab ista
ꝯformitate q̄ est in reb⁹ ex nā rei accipit vnitas fm rō/
nem.que est vnitas generis:vel cuiuscūq̄ alterius p̄di/
cabilis:sicut a fundam̄nto remoto:nā duo boīes ex tali con
formitate nati sunt mouere ad vnū conceptum:qui ē vni⁹
fm rem:cui vt vnū obiectū rndet homo indetermiate
sine sorte & platone. Et vnitas isti⁹ obti que sibi nicnit;
vt sic est in intellcū obtiue:sicut cognitū in cognoscēte:
eiusq̄ sepatio a singularib⁹ est vnitas & separatio fz ra
tionez:& simile est de ꝯformitate boīs & equi in aīalita/
te:per quā mouent ad vnū conceptum:cui rndet vt vnuz
obm aīal interminatū & separatum a singularib⁹. Et sic
pz ad primū dubiū:qūo.s.accipit vnitas cuiuscūq̄ pre/
dicabilis:qz ab illa ꝯformitate reali accipit:vt a fundamen/
to remoto:sed a conceptu intellcūs ideterminate repīnā/
te rem intellectaz accipit illa vnitas imediate ꝓut ide/
terminate respōdet illi vni conceptui.Cā autez q̄re illa
plura poterāt mouere ad vnuz conceptū fuit illa ꝯfor/
mitas realis:de qua dcm̄ est:sicut suo mō conuenientia in
pn⁹ actiuo est cā quare duo calida faciūt vnū calidum:
vt in tertio:nec sic bre vnitatez:sed rōnem & conuenientiaz
repugnat ei qō est eē diuersuz fm rem. Et iō non opz
in boīe & equo eē vnā aīalitatem realem.sed sufficit q̄
sit p̄dicta ꝯformitas Et per hoc patz ad scōm dubiū.qz
ex iā dictis pz qūo non obstāte reali diuersitate pp di/
uersaz ꝯformitatem p̄dictā plura pnt mouere ad vnuz
conceptum. ¶ Ad tertiū dubiū dicendū.q̄ licz vnum
& idem:& fm eādem formā nō possit habere maiorē &
minorez ꝯformitatez ad aliqd vnū & idez:& fm idē ac/
ceptum:tm̄ nihil ꝓhibet vnū & idez habere maiorem &
minorem ꝯformitatem ad diuersa:vnde sor.per vnam
& eādem formā habet cōformitatem cū platone & cum
equo:& cū lapide:& cum quacūq̄ substātia:sed minorez
habet cū equo q̄ cum platone:& similr minorem habz
cum planta q̄ cum equo:& sic ascendendo donec defi/
ciat cōformitas quā regrit vniuocatio generis.sic ergo
posse habere maiorem vel minorem cōformitatem ad
diuersa est causa:quare idem per eādem formā pōt mo
uere ad diuersos conceptus magis & minus ꝓfuse rem

repreſentantes. vnde non obſtat vnitas forme accepte in vno ⁊ eodez: qz vnitas forme per quã poteſt dꝛi maioꝛ ⁊ minoꝛ ꝯformitas ſufficit ad predicta. ¶ Ad q̃rtũ dicẽdum. qꝺ aliqua duo cõuenire ſm rationez ⁊ differre ſm rem: non eſt incõueniens: nec ſic conuenire ⁊ differre ſunt oppoſita: ⁊ ſic etiã duas animalitates differre realiter in homine ⁊ equo: ⁊ cõuenire ſm rõnem in ipſa animalitate nõ eſt incõueniens: ſi autẽ loquamur de ꝯformitate reali nõ eſt incõueniens aliqua duo eſſe ꝯformiora ſm qd: ⁊ diſſormiora ſimplr: ⁊ ſm qꝺ ſũt conformiora ſm qd poſſunt mouere ad vnum conceptum confuſe ⁊ indeterminate repreſentantez ea: ⁊ ſm qꝺ ſũt diſſormiora ſimpliciter poſſunt mouere ad diuerſos cõceptus determinate repreſentantes ipſa. ¶ Ad quintũ dubiũ dicendum. qꝺ illud dubium procedit ex falſo intellectu philoſophi in .5. metaphꝫ. Naz phꝫ non accipit ſibi genus logycũ pro quocũqꝫ p̃dicabili genere: ſiue in naturalibus: ſiue in quibuſcũqꝫ: ſicut eſt vnuz animal: vel aliqd tale: ſed accipit genus naturale pro ſubiecto trãſmutabili cõmuni: per quẽ modum materia prima põt dici ſubiectuz reſpectu oĩum tranſmutabilium: ⁊ aqua liquidoꝝ: ignis calidoꝝ ⁊ ſic de alijs: ⁊ verum eſt qꝺ tale genus dicit aliquã vnam naturam exiſtentẽ in pluribus ſucceſſiue que ex ea: ſicut ex ſubiecto generanꝫ: ⁊ ſic patet ex dictis ad quinqꝫ dubia. Patet etiaz ex ſolone tertij dubij quomõ in vno ⁊ eodez ſm idẽ poſſunt fundari diuerſa predicabilia a genere generaliſſimo vſqꝫ ad ſpeciem ſpecialiſſimaz: ſiue ſint differentie: ſiue genera ſubalterna: in ordine tamẽ ad diuerſa. ¶ Sed vnũ dubium videtur eſſe de illa cõformitate: vtrum. ſ. ſit relatio vel non. qz videtur qꝺ cõformitas importet relationem. Si autẽ ponatur qꝺ relatio ſit cauſa vnitatis vniuſcuiuſqꝫ predicabilis. ſequitur qꝺ vnum predicamentum ſit ratio ſumendi vnitatez in omnibus alijs: qõ non videtur cõueniens. ¶ Et ad hoc breuiter dicenduz. qꝺ illa cõformitas: prout dic de ipſa loquimur: non eſt relatio: licz poſſet eſſe fundamentum relationis: ⁊ ſicut relatio ſimilitudinis ſequitur fundamentum tale: vt quedã paſſio: ita conſequtur ipſuz modo quo dictum eſt ad mouendum ad vnum conceptum.

Rõnes ad motiua oppoſita.

Hunc reſtat quarto reſpondere ad motiua illoꝝz. ¶ Ad p̃mum ergo dicenduz quando dicit. qꝺ illa in vno quoꝝz aliqua ꝛueniunt ⁊ in alio differũt non ſunt idẽ. dicenduz qꝺ illa maioꝛ poſſet habere veritatem: ſi accipiantur ꝛuenire ⁊ differre eodem mõ: ſed qꝺ aliqua ſm eãdem rem differant re adinuicem ⁊ ꝛueniant ſm rationẽ non eſt incõueniens: ſimilr qꝺ aliqueres in entitate ſua reali differant: ⁊ ꝛueniant in vno cõceptu repreſentante eas cõfuſe non eſt inconueniẽs: q quidem conceptus eſt vnus re licz obiectũ ei reſpõdẽs non ſit vnũ re: non eſt inconueniens: loquendo etiaz de conuenientia reali quã habẽt res ex natura rei nõ ẽ inconueniens aliqua duo per eandez rem eẽ conformia ſm qd: ⁊ diſſormia ſimpliciter: tũc dico ad minoꝛem qꝺ homo ⁊ equus ⁊ quecũqꝫ ſpecies conueniunt in natura generis quantuz ad rem intellectaz ſm rationez: ſz differunt ſm rem: ⁊ cõueniunt in conceptu ⁊ diſconueniũt in re intellecta per cõceptum: ⁊ ſunt conformia ſm qd ⁊ diſſormia ſimpliciter ex natura rei: ⁊ ideo non eſt inconueniẽs qꝺ per eandez ſic ꝛueniant ⁊ differant: ⁊ per conſequens qꝺ eãdem naturam dicant genus in quo ꝛueniunt ⁊ differentie in quibus differũt. ¶ Ad illõ ergo qõ p̃mo dicitur ꝛta hoc quantũ ad vnitatem cõcepti. Dicendũ qꝺ ex natura rei habent qꝺ moueant ad vnuz conceptũ: ſed hoc non eſt ꝓpter vnitatem realem alicuius. ſ. in homine ⁊ equo: ſed ꝓpter conformitatez predictã quã nõ habent res diuerſorum generuz: ſicut albedo ⁊ homo: ſed eaz habent res eiuſdem generis vt homo ⁊ equus. ¶ Ad ſcõm qõ adducitur ꝛta ſolutionez dictam dicenduz qꝺ homo ⁊ equus conueniũt in re cõcepta ſm rationem. ſ. in aiali. ¶ Ad illud ergo qõ dicit cõtra hoc dicenduz. qꝺ cõuenientia hoĩs ⁊ equi in animali põt attendi quãtum ad duo. ſ. q̃tuz ad hoc qꝺ animal ꝛuenit homini ⁊ equo: ⁊ quantuz ad hoc eſt ex natura rei: ⁊ eſt quid reale: qz ex natura rei homo habz qꝺ ſit animal: ⁊ q̃tum ad vnitatem ipſius cõmunis: ⁊ q̃tũ ad hoc eſt ſm rationez tm: qz vnitas ⁊ indeterminatio qua obycitur animal: vt vnũ obiectum indeterminatũ ipſi intellectui ꝛſequitur animal vt eſt obiectiue in intellectu: licz habeat fundamentum a re: vt dictum eſt. ¶ Eſt autez adhuc notandũ. qꝺ ſicut ſm rem compoſita ex materia ⁊ forma puta ignis ⁊ aqua aliter conueniunt in materia: q̃ forme ipſe: qz compoſita ꝛueniunt in materia: ſicut in parte quã includũt in cẽntia ſua: forme autez non: ſed ꝛueniunt in ea: ſicut in aliquo diuerſo per eſſentiaz ab eſſentia earum determinabili p eas: ita ſuo modo ſpẽs alicui ꝛueniũt in genere: ⁊ aliter differentie: nam ſpẽs conueniunt in genere: ſicut in co qõ includunt in rõne earum: ſed differentie conueniunt in genere: ſicut in quodaz determinabili per eas ſz rationem: qõ eſt extra intellectum earum: ita tamẽ qꝺ cõpoſitio ſpecieruz ex genere ⁊ differentia: ⁊ diſtinctio generis a differentia totũ eſt ſm rationem: vt dictum eſt. ¶ Notandũ eſt etiaz aliud. ſ. qꝺ differentia pertinet ad ens rõnis: non quin ſpẽs realiter differant: ⁊ quin carũ diſtinctio ſit ſm rem: ſed quãtum ad hoc qꝺ differentie ponũtur diuidere genus: que qdez diuiſio ex parte ipſi⁹ diuiſi no eſt realis: qz diuiſio realis requirit qꝺ aliquod vnum ſm rez diuidat in diuerſa: modo genus non dic aliqõ vnum ſm rem: ſicut dictum eſt. quantuz ergo ad hoc qꝺ eſt diuidere id qõ eſt: ſicut vnum ſm rationem differentie dicunt ens rationis.

Ad ſcõm principale dicendum. quando dicitur in maiori. qꝺ quãdo aliqua duo ꝛueniunt ⁊ ſunt idez re quicqd repugnat vni ⁊ alteri. Dupliciter põt dici. vno modo qꝺ illa maioꝛ habz veritatem: quãdo ſunt idem realiter ⁊ ꝛuertibiliter. nũc autez natura generis ⁊ ſpẽi licz ſint idem realr: ita qꝺ nõ dicũt diuerſas naturas: nõ tamẽ ſunt idem cõuertibiliter. ¶ Aliter poteſt dici ad iſtam maiorez. qꝺ qñ aliqua duo ſunt idem realiter ⁊c. Dõm qꝺ verum eſt quando ſunt idẽ ⁊ ſupponunt p eodem: vnde qcquid repugnat homini repugnat aiali: ꝓut idem eſt cũ homine ⁊ ſupponit pro eo. Ad minorez qñ dicit. qꝺ illud qõ repugnat ſpẽi non repugnat generi. Dici poteſt dupl'r ſm duplicem factaz reſponſionez ad maiorem. Primo dicẽdo qꝺ ideo qõ repugnat ſpẽi non repugnat generi: qz nõ ſunt idem conuertibil'r: licz dicant eãdem realitatem in eodem. Alio modo põt dici qꝺ quicqd repugnat ſpeciei repugnat generi ſz qꝺ eſt idem cũ illa ſpecie: vnde qcquid repugnat homini. repugnat aiali: ꝓut animal accipitur p homine. ¶ Ad probationez quãdo dicitur qꝺ diuidi in diuerſas ſpẽs repugnat ſpeciei nõ generi. Dõm p̃mo qꝺ diuidi in ptes ſubiectiuas: ꝓut genus diuiditur in ſpecies ⁊ ſpẽs in indiuidua pertinet ad ens rõnis. Et ideo repugnantia penes diuidi ⁊ nõ diuidi: ſic ꝯit rebus ſm rõnem: ⁊ ideo ad B qꝺ vnum repugnet alteri ſufficit qꝺ differant ſm rõnez: ⁊ ideo ad hoc qꝺ diuidi repugnet ſpẽi ⁊ nõ generi ſufficit qꝺ differãt ſm rõnẽ. Vñ ratio procedebat de reali vnitate ⁊ repugnantia. ꝓbatio aũt procedit de repugnãtia

Vnitas ⁊ indiuiſibilitas q̃ obijcit aiali. vt vnũ obz intellectui ꝓſequit aiali vt obijcit ẽ i intellu. Scotꝰ aũt vult talez vnitatẽ ⁊ indiuiſibilitatẽ cõpetere ſibi ex nã rei ſicꝫ ſcio.

fm esse rōnis. ¶ Scōo dici potest. q nāe generis: ꝑt accipitur in spē determinata: puta nature aialis: qō est homo repugnat diuidi: sicut ꝛ nāe speciei: ꝛ quādo dicitur q aial diuidit in plures species. dōm q non ēvex de natura animalis: qō est homo: ꝑt accipit ꝓcise ꝑ aiali qō est homo. Oz autez aial indetermiate acceptū possit diuidi in plures spēs ꝛ nō homo. hoc ē. qz fz ista minorez ꝓformitatē quā habz hō ad equum: magis q̄ ad aliū hominem natum est obyci intellectui: vt obiectum magis indeterminatum ꝛ ad plura minus cōformia se extendens. ¶ Et si dicatur ꝓtra premissa. q nō videt aial ꝓuertibile esse cū homine vt idē: qz aial inuenitur in alio in quo nō inuenitur homo: ꝛ sic aialitas ꝛ būanitas differūt re. ¶ Dicēdū q aialitas que est i homine nō inuenitur in aliquo alio ab hoīe. ſ. eadē re: fz bn̄ inuenitur eadem fm rationem in alio ab homīe: ꝛ ista idēptitas inuenitur maior vel minor fm q inuenit maior vel minor cōformitas predicta. ¶ Ad tertiū quando arguit q homo fm q homo est risibilis. ꝛ nō fz q animal ꝛc. dōm q istud nō est ꝑpter hoc: qz. ſ. aialitas hoīs nō sit realiter humanitas eius: ꝛ quin quantū ad rem illud qō est aialitas hominis sit cā risibilitatis ei⁹: sicut eius humanitas: sed hoc dr̄ ad demōstrandum q risibilitas nō sequitur hoīem: ꝛ oīa alia animalia q̄ bn̄ cōformitatez diminutā cū eo que ꝓtinēt sub aialitate: vnde ista reduplicatio qua dicit fm q hō non fm q aial precidit nō aialitatem hominis in sua būanitate: fz prescindit alia animalia: cū quibus habz cōformitatez diminutā in ordine ad cōicandum in tali predicamto. Uñ reduplicat humanitatez cum ꝑcisione eoz q̄ sunt conformia diminute: ꝛ idē est si dicat. q animal in eo q animal est sensibile: ꝛ non in eo q corpus: qz ista reduplicatio reduplicat animalitatem cum precisione min⁹ cōformiuz Si autez querat causa hui⁹ ex parte rei. dico q causa hui⁹ ex parte rei est: quia quedaz accidētia sunt q̄ requirunt maiorem ꝛ miorez ꝓformitatē in subiectis in quib⁹ sunt: ꝛ fm hoc magis ꝛ minus cōia: ꝛ vt passiones magis ꝛ minus cōmunia.

Scōa ꝓ ꝑncipal⁹ qōnis. **Quantū** aūt ad secūdam partez questionis. ſ. de distinctiōe predicamentoz adinuicem ꝓmo ad intellectuz questionis: videndū est de diuerso mō accipiendi ꝑdicamēta. Sciēdū ergo q predicamēta vel genus generalissimum dupl̄r potest accipi. Uno mō ꝑ ipsis intētiōib⁹ ꝑdicabilitatis ꝛ gnālitatis: alio⁹ ꝑ reb⁹ i gb⁹ tales itētiōes fūdāt. ꝛ ꝑ mō dñr ētia rōnis et intentiones secūde. secūdo modo dicūt ens reale in quo tales intentiones fundātur. accipiendo ergo ꝓmo modo ꝑdicamentum: ꝛ genus predicamēti. diuisio predicamenti absolute accepti in hoc predicamentū. ꝛ generis in hoc genus: ꝛ illud est diuisio intētionis in intētiones ꝛ entis rationis in entia rōnis: diuisio vero entis realis in genera vel predicamēta est. q. diuisio subti in accidētia: modo quo entia rōnis accidunt entib⁹ realibus: sed diuisio entis realis extra aiam in subam qualitatem ꝛ q̄titatē: ꝛ sic de alys est diuisio entis realis ex aiam in entia realia extra animaz. Quādo ergo queritur vtrum operatio intellectus possibilis ꝛc. nō accipiunt predicamēta pro intētionib⁹ secūdis: sed pro reb⁹ in quibus fundant: quādo ergo queritur etiaz de operatione intellectus nō queritur de operatiōe intellectus practici: sed speculatiui: modo quo dictū est. vnde sensus questionis est. vtruz suba quantitas ꝛc. distinguātur solum fm rōnem. ¶ Circa quā questionem intendo sic ꝓcedere: naz suppōsito q tria predicta predicamēta. ſ. suba quātitas: ꝛ qualitas differāt realiter. ꝓmo ostēdere intē

do: quomō relatio distinguitur a suo fundamento: siue ab eis. Scōo quomō alia sex predicamēta vltima distinguant a primis quattuor: videre autez qūo relatio distinguatur a tribus primis predicamētis nihil aliud est q̄ videre quomō relatio distinguat a suo fundamēto. ¶ Circa qō intendo facere gnq̄. Primo ponā quasdā opiniones cum suis motiuis. ſ. duas. Scōo arguam cōtra eas. Tertio ponaz opinionem quā credo esse verā. Quarto respōdebo ad motiua illarum opinionū. Quito mouebo quedam dubia ꝛ soluam. ¶ Prima opinio ponit q relatio ꝛ suum fundamentum nō differunt: sicut diuerse res facientes cōpositionem adinuicem: sed tm̄ differūt ex natura rei: ꝛ quodāmodo realiter: qz vt dicunt: differunt sicut diuerse formalitates: siue diuersi modi: qz illud qō aliqui vocāt formalitatez alij vocant modū: nec est diuersitas: nisi in nomine. ¶ Alij dicunt q relatio ꝛ suuz fundamētū differūt: sicut diuerse res: ita q vna facit cōpositionez cum alia. ita q similitudo fundata in albedine facit cōpositionem cū ea in suo simili. ¶ Iste aūt duc opiniones ꝓueniūt in hoc q vtraq̄ ponit q relatio ꝛ suuz fundamētū quodāmodo differunt realiter: ꝛ quantum ad realitatē quā ponit relatio in suo subiecto seu fundamēto: ꝛ hoc ꝑbant tribus rationib⁹. ¶ Prima talis est. diuisio entis extra aiam in entia extra aiam dz esse in diuersas res. sed diuisio entis in subam ꝛc. est hꝫ. ergo relatio dicit diuersaz rē a suba ꝛ quātitate ꝛ qualitate: ꝛ sic de alys in quib⁹ fundat.

¶ Si dicat q non oportet q distinctio eoz sit fm rē: sed sufficit q vnumqō q eoruz sit ens reale extra aiaz: Cōtra. qz diuisio que est per se entis extra aiam dz esse per diuersas entitates extra aniam: sed diuisio entis in subam: q̄titatem: ꝛ sic de alys est diuisio per se entis ex animaz. ergo ꝛc. maior ꝑz faciliter: qz sicut qualitas per se nō dicit nisi per entia pertinētia ad qualitatē: ita nec ens reale dicit nisi per entia realia: vnūquodq̄ diuidit per se in entia sui generis. miorꝫ etiaz satis ꝑz per ꝑhum. in. ſ. metaꝑh⁹. vbi distinguit ens diuisum in subam q̄titatez: ꝛ sic de alys ꝓtra ens in anima. ¶ Scōa ratio talis est. relatio a suo fundamēto: aut ē ens reale: aut nō: si sic habeo ꝓpositū. ſ. q dicit aliam realitatē a suo fundamēto. qz illud qō dicit ens reale circūscripto alio dicit aliā realitatē ab eo: si secūdo mō: tunc relatio circūscripto fundamēto eēt nihil: vel ens rōnis: sed in nullum istoz diuidit ens reale. ergo ens reale nō diuidit in relationē. ¶ Si dicat q relatio non circūscribit suū fundamētum: tūc segtur q relatio sit formaliter suū fundamentū. ſ. qualitas quantitas ꝛc. sed qō est formaliter q̄litas quantitas nō est distinctuz predicamentū ab eis. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. nulla res accidit sibi ꝑsi: sed relatio accidit suo fundamento: alioquin non faceret distinctum predicamentum ab eo. ergo est alia res ab eo. Ter. 2. 14.

¶ Secūda opinio que ponit relationē ꝛ fundamētuz esse diuersas res ꝛ facere compositionez addit vltra rationes predictas alias duas ad probandū hoc. ¶ Prima talis est. relatio precise accepta se habz per additionem ad suum fundamentum: aut ergo addit aliud ens reale diuersum a suo fundamento: aut non. si sic. cū additio alicuius rei ad aliam diuersaz re ab ipsa faciat cōpositionem cum ea: sequitur q relatio faciat compositionem cuz suo fundamento. si non. sequitur q relatio precise accepta non sit ens reale: qō falsum est. ¶ Secūdo sic. de nullo potest verificari aliqd realiter qō ꝑus non erat verum: nisi ꝓius fiat acqsitio alicuius rei de nouo acquisite: ꝛ per ꝓsequēs facientis cōpositionē cuz ꝑcedentib⁹: sed de aliq̄ verificat q fit filius cū ꝑus nō erat:

ergo aliqd est ei realiter acquisitū faciēs cōpōnez cum ꝓcedentib⁹.sed hoc qñqz nō est nisi ipa silitudo.qz aliqs pōt fieri silis nulla mutatiōe facta in eo ꝑm aliquid absolutū g̃ silitudo facit cōpōnē realr cū suo fundamēto. Jsta sūt motiua ditaꝝ opionū ꝛ ponētiū eas. ¶ Lō tra aūt ꝑmā opiniones arguo duplr.ꝛ pbo.qꝫ si relatio diceret rē differentez a suo fundamēto faceret ꝯpōnē cum eo. ¶ Primo sic.ois vnitas aut est vnitas simplicitatis vel ꝯpōnis:sz vnitas simplicitatis excludit oēz diuersitatē realē in eo qō dicit sic vnuz. ergo si relatio ꝛ suum fundamētū dicūt diuersas res faciunt cōpōnē. ¶ Scōo sic.quecunqz sunt diuerse realitates simplr ꝛ in actu exñtes sunt diuerse eēntie:sed diuerse eēntie nō possunt facere vnū nisi per cōpōnē.ergo ꝛc. ¶ Contra scōz opionē arguūtur duplr.ꝑmo sic. si relo diceret aliquid diuersuz a suo fundamēto faciēs cōpōnē cum eo sequereť qꝫ agēs in eo qō agēs patereť.sed hoc ē falsū. ergo ꝛc.ꝑbō ꝯntie.qz illud qō recipit aliquid de nouo: quo ꝑius carebat:faciēs ꝯpōnē cū eo patiť:sed si relatio est alia res a fundamēto ꝛ recepta in relato agēs in eo qꝫ agens recipit aliquid de nouo diuersum a fundamē to.ſ.suam relonem. ergo si relatio dicat aliquid diuersum a fundamēto faciens cōpōnē cū eo receptū in ipso relato: qꝫ agens in eo qꝫ agens patieť. falsitas aūt cōse quentis pz.ſ.qꝫ agens in eo qꝫ agens patiatur: qz oppo sita inessent eidem per idez. ¶ Scōa rō talis est:nihil pōt de nouo aduenire alicui diuersum a precedēte ꝛ fa ciens cōpositionē cū eo sine mutatiōe sui:sz relatio ad venit fundamēto absqz mutatiōe sui.ergo ꝛc.minoꝛ pz per ꝑhm qnto pbysicoꝝ. maioreꝝ ꝑbo. qz illud qō su scipit aliquid de nouo faciens cōpōnē cuz eo se bz nūc aliter q̃ ꝑius in se:sz habere se nūc aliter q̃ ꝑius est mu tari.ergo ꝛc. ¶ Si aūt dicať qꝫ Aristo.intellexit de re latione rōnis. Cōtra.qz Arist.vult ꝑbare ibi qꝫ ad relā tionem nō est motus. per hoc qō acquiriť sine motu ꝛ mutatione.Si ergo quando dicit relatio acquiriť sine motu intēderet de relone rōnis.Tūc rō sua nulla esset: qz si motus nō terminať ad relationē rōnis. nō sequiť quin nō termineť ad relonē realem. ¶ Si dicať qꝫ in tendit qꝫ motus nō terminať ad relonē: sicut ad termi nū ꝑmo ꝛ per se:sed sicut ad terminū ꝑ accīs ꝛ ex ꝯnti. ¶ Cōtra hoc arguo duplr. Primo.qz termin⁹ ꝑmari⁹ ꝛ secūdarius mot⁹.semp acquiriť in eodē subo:q̃tū ad illud qō acqrit terminus motus per mutationē sui: sed relatio acquiriť in alio q̃ in illo in quo est per se termi nus motus. qz dealbato aliquo silitudo acqriť in alio in quo nō fuit acquisita albedo que erat per se termin⁹ motus: supposito qꝫ aliquis ꝑius esset albus. g̃ silitudo acquiriť in aliquo sine sui mutatiōe. sed hoc nō posset esse:vt dictū est.si relatio diceret diuersam rē a suo fun damento.g̃ ꝛc. ¶ Scōo sic.qz illud qō ꝑmo acquiriť ꝛ solum ꝛ ꝑmo imobili per motū est per se termin⁹ mot⁹ sed quādoqz aduenit alicui de nouo sola relo. sicut qñ aliquis existēs ꝑius albus fit similis alicui dealbato.g̃ si relatio quādoqz de nouo acquiriť :acquiriť per mo tuz eius qō per eam referť.seqreť qꝫ relo quādoqz eēt terminus mot⁹:qō est incōueniēs. ¶ Cōtra vtrāqz opi nionē simul adduco vnā rōnē:que talis est. relo nō dif fert a suo fundamēto nisi per terminuz quē ipoꝛtat:sed relo nō ponit terminū ad quē in subo in quo est suū fun damentū.g̃ relo nō ponit aliqd in suo subto aliud a suo fundamēto. Maioꝛ pz.qz relo nō differt a suo funda mento nisi per illud per qō differt ab absoluto:sed relo nō differt ab ab⁹:nisi per hoc qꝫ ipoꝛtat terminū ad quē.g̃ ꝛc. Minoꝛ pz.qz relo nō est eiusdē ad seipz:sz est semp ad alteꝝ.g̃ nō ponit ter⁹ ad quē est in suo subto.

Hunc 3°ponā opionem quā credo eē verā. ¶ Ad cuius euidentiā sciēdū qꝫ relo ipoꝛtat duo. vnum in recto qō ponit in suo subo. ꝛ aliud in obliquo .ſ.terminū ad quē. verbi grā.pñitas q̃ est relo pñis ad filiū ipoꝛtat aliqd in recto qō est in pñe subiue:ꝛ filiū vt terminū ad quē est in obliquo ꝛ vtrūqz est de rōne ipi⁹ relonis. ¶ Oꝛ enī illud qō ponit in subo sit de rōne re lationis q̃ referť.pz sic.de rōne relonis est qꝫ sit alicui⁹ vt subti relati per ipam:ita qꝫ sicut q̃litas est q̃ qlia di cunť aliq̃ formalr.ita relo est qua subm hñs eā forma liter referť.sed hoc nō eēt nisi in sua rōne includeret il lud qō ponit in subto qō refert. ¶ Oꝛ aūt includat ter minū ad qnē est in sua rōne.pz dupl r. Primo. qz illud quo remoto relo nō manet nec in re nec in itellectu in cludiť in rōne relonis. sed termin⁹ ad quē est hꝺ. g̃ ꝛc. Maioꝛ pz.qz vnūqōqz pōt manere saltez in intellectu sine eo qō non est de rōne eius. Minoꝛ ēt pz.qz ablato termino ad quē est relo illa talis relo non est nec in re: nec in intellectu. Scōo qz rō relonis cōsistit in hoc qō est ad aliud se bēre:sed illud ad qō se hz est termin⁹ ad quez.g̃ ꝛc. ¶ Dicit g̃ ista positio.qꝫ relo q̃tuz ad id qō dicit in recto ꝛ ponit in subo nō dicit aliā rez a suo fun damento:imo eandē:sub alia rōne tñ: sicut albedo ꝛ si militudo.sed q̃tum ad terminū ad quē est dicit aliā rē a suo fundamento:ita qꝫ positio ista stat in hoc qꝫ relo non dicit aliā rem a fundamento suo nisi terminuz ad quē. Et hoc ꝑbatur per rōnē supra adductā cōtra duas opiniones.qz.ſ.relo nō differt a fundamento: nisi sicut ab absoluto:sed nō differt ab absoluto:nisi per hoc qꝫ i poꝛtat terminū ad quē.ergo ꝛc.

Hunc vero restat rūdere ad motiua eoruz. ¶ Ad ꝑmū ergo dicendū qꝫ relatio dicit diuersaz rem a q̃litate ꝛ a quolibet absoluto.ſ.terminū:quē im poꝛtat in obliquo. ꝛ hoc sufficit ad diuersitatem realez ab alus ꝑdicamētis. Et per hoc pz ad sequētē instātiā. qz nō opz dare talem solonē q̃lis ibi datur. ¶ Ad scōz dicendū qꝫ relatio nō circūscribit realitatem fundamē ti:sed rō relonis circūscribit rōnez q̃litatis. Et qñ dr qꝫ ex hoc segtur.qꝫ relo nō differt re a suo fundamēto. Di cendū qꝫ imo:sed aliqd dr differre ab alio dupl r. Uno modo.qz dicit rē formalr circūscribētē illud: sicut mā differt a foꝛ⁹.Alio mō per additionē ad illud:sicut ꝯpo situm differt a mā.qz addit formā.nūc aūt relo differt a fundamēto nō ꝑmo mō:sed per additionem termini quem imporꝛtat in obliquo:sed qz istaz realitatē nō po nit in subto:nec includit vt ptem sui:sed vt terminū ad quē est:nō facit cōpōnē cū eo. ¶ Ad 3ᵐ dōm qꝫ relo dr accidere fundamēto rōne termini ad quē est:quē ab⁹ nō includit in sua rōne:nec in aliq̃ sua reali⁽ᵉ⁾.vñ ad ve rificandū de aliquo qꝫ sit silē requiriť aliqd realiter.ſ. entitas termini ad quē:qō nō requiriť ad verificandū de aliquo qꝫ sit albū vel nigrum. ¶ Ad ꝑmā rōnem ꝓ secūda opinione qñ dicit qꝫ relo ꝑcise accepta se hz per additionem ad suuz fundamētū. Dōm qꝫ se hz per ad ditionem ad suum fundamētū: nō sicut excludēs fun damentū:sed sicut icludēs fundamētū cū realitate sua alia.ſ.terminū quē ipoꝛtat i obliquo.ſ.terminū ad quē. ¶ Ad scōam dicenduz qꝫ verificari aliquid de aliquo de nouo pōt esse dupliciter. Uno modo quātuz ad hoc qꝫ sit aliquid per se. Alio modo quātum ad hoc qꝫ fit al teri⁹.ꝑmo mō nihil pōt ꝟificari de aliq̃ sine mutatione sui.sed 2°mō bñ. ꝛ isto mō relo verificatur de nouo de aliquo sine mutatione sui.sicut qñ aliquid fit albū ali quo dealbato incipit esse simile.

Opio ꝓpria. Relatio duo ipoꝛtat.vz.eē ita:ꝛ eē ad.

B.ela.

Nunc vero mouēda sunt. q̄uor dubia ꝛ solueda. ¶ Primū ꝙ videtur ꝙ relo sit plures res. rō aūt dubitādi est. qz relo importat res diuersas: ſz qō est tale nō dicit aliquod vnum simplr ꝛ per se. ergo relatio nō dicit aliquod vnū simplr ꝛ per se qō est inconueniens. ¶ Scōm dubium ꝙ fm premissa relatio nō videt habere vnum simplicem conceptū: cuz plura ponantur de eius rōne: sed hoc est incōueniens: cum vnū quodqz generalissimū dicat vnum simplicē conceptū. ¶ Tertiū dubiuz est. ꝙ fm p̄missa videt ꝙ due relationes oppolite nihil aliud sint re q̄ duo fundamenta absoluta. verbi gra. similitudo sortis ad platonē in albedine. ꝛ ecōuerso. similitudo plonis ad sor. nihil aliud ē q̄ albedo platonis prout exigit albedinē sortis. ¶ 4m dubium est. qz fm p̄missa sequit ꝙ relatio facientis ad factum ꝛ similis ad similem sit eadem fm rem saltem in agentibus vniuocis. vbi gra. quādo calidū agit in calidum. tunc in calido agente relatio agētis nō dicit aliqō diuersum re ab ipso calore: ꝙ sit in ipso agente. Similiter relatio similitudinis fundat super eundē calorem. vt dicit aliquod diuersū re ab eo in subo in quo ē. similiter nec ex parte termini: cuz vtraqz relatio terminetur ad calorem ꝑductum. cum ergo iste due relones eandem rem importent: ꝛ quātum ad illud qō ponunt in subo: ꝛ q̄tum ad realitatē quā requirūt in termino: si relatio nō differret a fundamēto nisi per diuersitatē termini: videt ꝙ iste due relones sint eedem fm rem. ¶ Ad p̄mū ergo istorum dubiorū dicendū ꝙ fm premissa nō sequit ꝙ relatio sit plures res ꝓprie loquendo: nec etiam includit plures res ex quib⁹: sicut ex partibus integretur. ſz est aliqua vna res in se ꝛ est alteri⁹ rei vt termini. rem autem esse in se ꝛ illam rem esse per se alicuius nō tollit illam rem esse vnū aliquid. ¶ Ad scōm dublum dicendū ꝙ relatio quātū ad illud qō est nō iportat nisi vnū simplr: ꝛ p ons q̄tū ad illud qō importat in recto nō importat nisi vnū conceptum simplicem. Uel pōt dici ꝙ cōceptus generis generalissimi: ſz sit simplex quātum ad illud quod nō resoluit in duos conceptus vniuocos: quoz vnus est generis ꝛ alius differētie: nō est tamē incōueniēs ꝙ genus generalissimū includat plura: quoz vnum cōtrahat alteruz: sicut analogū ad analogata. ¶ Ad 3m dubium dicēdū ꝙ licz oppolite relationes nō dicant aliquid diuersum re ab ambobus fundamētis simul acceptis: tamē vnaqueqz earum importat aliquid diuersum re ab vnoquoqz absoluto per se accepto: nam similitudo sor. vna cum albedine. sortis importat albedinē platonis: vt cuius est: ꝛ ecō uerso. sed albedo eius fm se accepta nō importat albedinem platonis: nec ecōuerso. simul etiā accepte ambe relationes nō eodem modo important illas duas realitates: sicut absoluta: nam relones simul accepte vt sic mutuo se important: sed absoluta mutuo se nō iportāt vnde ad verificandū de platone ꝙ sit similis sorti requritur aliqua realitas que nō requirit ad verificāduz ꝙ sit albus. ¶ Ad q̄rtum dubiū pōt dici p̄mo: ꝙ dato ꝙ illa rō concluderet ꝙ esset dare relones diuersaruz rationum: q̄rum vna nō differret realr ab alia: tamē non concludit ꝙ relatio nō differt realiter ab alys predicamentis. ita ꝙ adhuc differret eē calidū ꝛ esse simile: vt alia relatione relatum. Ulterius ēt pōt dici ꝙ nō sequitur oīno illas duas relationes esse eandem relationez re. quia illa realitas p̄mo vt est relatio agentis nō iportat aliam realitatem nisi calorem productū ab illo agēte: vt aūt est similitudo potest importare quēcūqz aliū calorem. Secūdo. quia illa realitas vt est relatio agentis requirit ꝙ calor productus quē importat sit quandoqz sit non ens vel sibiipsi derelictus sit non ens: sed vt est similitudo hoc non importat. si per impossibile neuter calor eēt ꝑductus: nec esset natus sibiipsi derelictus esse non ens: adhuc ea que bñnt eos eēnt silia.

Ad qónes quantuz ad istaz partē puꝛ ꝓponit: vtꝛ. s. opatio intells possibilis faciat ad distinctionez relationis a tribus precedentibus predicamentis patet: quia accipiendo totam realitatez relationis ex natura rei sine operatiōe intellectus distinguitur ab alys ꝓpter terminū importatum: licz in suo subiecto nihil ponat diuersum re a suo fundamento.

¶ Quantum ad alia sex predicamenta. scilicet actionem ꝛ passionem ꝛc. Primo ponam duas opiniones quas non credo veras. Secundo arguam contraeas. Tertio ponam opinionem quā credo esse veram cum sua declaratione. Quarto mouebo quedam dubia ꝛ soluam. ¶ Quantum ad p̄muz sciendum ꝙ quidam ponunt ꝙ predicta sex predicamenta dicunt solos respectus extrinsecos ꝛ dicūt respectus extrinsecos illos eē qui positis fundamentis non necessario sequuntur fundamenta. Sicut positis actiuo ꝛ passiuo nō necessario sequitur agere ꝛ pati ꝛ in hoc differunt vt dicunt a relationibus pertinētibus ad genus relationis. ¶ Alij vero dicunt ꝙ predicta predicamenta dicunt absoluta cū relatione. verbi gratia. vbi dicit absolutuz qō est locus cum relatione ad locatum. ¶ Contra primam opinionem arguitur quatuor rationibus: quarum p̄ma talis est: predicti respectus aut eorum esse ꝓsistit in ad aliud se habere: aut non: si sic. ergo sunt de genere relationis. quia scōm philosophū in predicamentis relatiua sunt: quorum esse consistit in ad aliud se habere. si non. ergo sunt absoluta. quia omne qō est ens vel est ens ad se vl est ens ad aliud. si est ens ad se est ens absolutum. si est ens ad alterū eius esse consistit in essendo ad alterum: ꝛ per consequens pertinet ad genus relatiōis. ergo impossibile est ponere aliquos respect⁹ extrinsecos qui nō pertineant ad aliqua absoluta vel ad genus relationis. ¶ Secunda ratio talis est. quia fm te respectus pertinens ad genus relationis: sunt qui positis fundamentis de necessitate sequuntur ad ea: sed respectus agētis ad passum. ꝛ econuerso sunt bꝫ. ergo tales respect⁹ pertinent ad genus relationis: nec per consequens faciunt genus distinctuz a relatiōe. Maioꝛ patet fm eos. Minorem probo. quia fundamenta istorum respectuū nō videntur esse nisi forma fluens que ponitur in passo et ꝑncipium actiuz in agente: sed istis ambobus positis de necessitate sequitur mutuus respectus agentis ꝛ passi adinuicem. ergo ꝛc. ¶ Si dicatur ꝙ positis ꝑncipys actiuis ꝛ passiuis: nō sequitur actio ꝛ passio quas vocāt respectus: nihil est: quia relatio agentis ꝛ passi non fundatur super principium passiuum ex parte ipsius passi: sed super formam fluentem: vt dictum est. qua posita necessario sequuntur predicti mutui respectus.

¶ Tertia ratio talis est. philosophus loquens de relatione in quinto metaphyce dicit. ꝙ quedā sunt relationes que consequuntur agens in actu ꝛ passuz in actu. si igitur respectus isti sint alij a predictis respectib⁹ quos vocat etiam relationes ꝛ ad genus relationis pertinētes: sequitur ꝙ ad agens ꝛ passum in actu: ꝛ vt talia preter sua absoluta consequantur duo paria respectuum: qō videtur inconueniens. ¶ Quarta ratio talis est. qz sicut qualitas necessario consequens suum subiectum ꝛ qualitas non necessario consequens se habent ad vo riandum genus qualitatis: ita respectus necessario con

sequens suum fundamentuz: ꝛ respectus nõ necio ꝑñs se bñt ad variandum genus respectus. Sed q̃litas necessario ꝑñs ꝛ non necario cõsequẽs nõ variãt gen⁹ q̃litatis. ergo ꝛc̃. Et confirmaꝫ ratio: qz necessario conseq ꝛ non necessario consequi: se habẽt sicut accidens separabile ꝛ accidens inseparabile: sed talia nõ variãt gen⁹: vt pz. ergo ꝛc̃. ¶ Contra scõam opinionẽ arguo tribus rõnibus. Quarum ꝓma talis est. nullus vnũ ꝑdicamẽtum includit conceptũ duorum ꝑdicamentoꝝ: sed ſm istos sex vltima ꝑdicamẽta includũt in sua rõne absolutum cum relato: que pertinẽt ad diuersa ꝑdicamẽta. ergo ꝛc̃. ¶ Scõa rõ talis est. omnis forma absoluta ẽ subalis q̃litas vel q̃titas: ꝛ omnis respectus de necitate pertinet ad genus relonis: vt probatum est. sed ſz te sex alia ꝑdicamẽta nihil aliud sunt q̃ absolutuz sub respectu. ergo sequit̃ q᷑ sex vltima ꝑdicamẽta non dicant aliam rem diuersaz a q̃tuor ꝓmis. ¶ Tertia talis est. denoiatio quã faciunt sex vltima predicamẽta: aut est ab aliquo extrinseco: aut ab intrinseco formaliter perficiente ipm denominatuz. Si ꝓmo modo non oportuit addere sub respectu. Sz sufficit ad distinguendũ ea ab alys: sicut infra patebit. dicere q᷑ importãt denoiationez ab aliquo extrinseco. Si nullo modo sic ꝑdicta sex ꝑdicamenta nõ dicũt aliq̃ absolutũ nec aliter se hẽnt q̃ tria ꝓma: qz omne perficiẽs aliquid intrinsece vel est suba vel qualitas vel quãtitas.

Opio ppria. Hunc tertio restat ponere positionẽ quã credo eẽ verã. ¶ Ad cuius euidentiã sciendũ q᷑ aliqd põt denoiare aliquid duplr. Uno modo q᷑ sit denoiatio ab aliquo intrinseco ipsi denoiato: q᷑. ſ. sit formalr in ipso ſm idẽptitatem: siue per inherentiã. Et hoc adhuc contingit duplr. Uno modo q᷑ denoiet ipm in se ꝛ abſc: ꝛ sic denominãt tria ꝓma ꝑdicamẽta: vt quãdo dicimus sortem eẽ subam. q̃tuz vel qualẽ. Alio modo q᷑ sit talis denominatio ab intrinseco: importando tñ aliquod extrinsecũ vt terminũ ad quẽ se bz illud qõ denominatur. Et isto modo denominat relatio quãdo dicimus sortem eẽ silem vel dissimilẽ seruũ vel dñm. ꝛ sic de alys. Alio modo fit denomiatio ab extrinseco ab eo .ſ. q᷑ non est in denoiato formaliter. ꝛ sic fit denoiatio a sex vltimis ꝑdicamentis. Unde quãdo dicit̃ aliqd esse agens vel locatũ vel aliq̃ tale est denoiatio ab aliquo extrinseco. Et hoc ꝓbo: qz quãdo dicit̃ agẽs esse agens ista denominatio: aut est a relatione agentis ad passuz: aut est denominatio ipsius agentis a relatione passi ad agens: aut ab ipsa forma fluente que acquiritur in passo. Non ꝓmo modo: qz denomiatio vniuscuiusq᷑ a relatione qua refertur pertinet ad genus relatiõis: vt ꝓbatum est. Nec secũdo modo: qz esse agens nõ importat relationem passi qualitercũq᷑ vt de se pz. Relinqtur ergo tertium. ſ. q᷑ est denoiatio agentis a forª fluente: sed forma fluens dicit extrinsecũ absolutum ab agẽte: cum sit in passo subtiue. ergo ꝛc̃. Et idez dico quãdo aliqd dicit̃ locatũ: ꝛ sic de alys. ¶ Ad q̃stionez ergo q̃ queritur vtrũ sex ꝑdicta ꝑdicamẽta differãt ab alys realiter. dõm: q᷑ quãtũ ad nãm denoiantem nõ differunt a tribus ꝑdicamẽtis absolutis ꝓmis. sed quãtum ad id qõ denominãt requirunt aliud realiter denoiatũ ab eo qõ denoiant ꝓut denoiant denoiatione extrinseca. vbi gr̃a. calor cãtus in passo ad hoc q᷑ denomiat aliqd calidum que est denoiatio intrinseca nihil aliud regrit: vt sit qõ denominetur per ipsum nisi subiectuz in quo est. vnde si per impossibile ponereꝫ q᷑ calor esset in subiecto ꝛ non haberet cãm effectiuam adhuc verum esset subm esse caliduz. sed ad hoc q᷑ denominet aliquid vt calefaciens de necessitate necessario requirit aliã rem a subiecto. ſ. cãm effectiuã caloris. ꝛ simile erit de loco ꝛ superficie: qz ad hoc q᷑ superficies ônominet: vt superficies: puta corpus esse latum: nõ requirit nisi subiectũ in quo est. Ad hoc aũt vt denominet vt locus locatuz requirit aliud a subiecto superficiei. Sic ergo talia vt sic denominantia denominatiõe extrinseca importãt aliquam realitatem quãtum ad rem denominatã ab alys precedentibus ꝑdicamentis. ꝓut denominãt denominatione intrinseca: que diuersitas sufficit ad distinguendum ꝑdicamenta. licz ipse res a quibus accipit̃ ipsa denoiatio sit eadem hinc inde.

Hunc aũt q̃rto mouẽda sũt sex dubia. quoꝝ ꝓmũ est. q̃re nõ sunt aliq̃ ꝑdicamẽta denoiantia denoiatione extrinseca a relatiõe sumpta: sicut sũt sumpta ab absoluto: cuz: vt videt̃: aliquid possit denominari a relone extrinseca: sicut ab extrinseco abtr. ¶ Scõz dubiũ est de passiõe. qz nõ videtur q᷑ passio denominet denominatione extrinseca: cũ passio denominet passuz ꝛ sit in passo: sicut in subiecto: puta calefactio passio est in calefacto ꝛ denominat calefactum. ¶ Tertiuz dubium est de situ ꝛ vbi. qz nõ videt̃ q᷑ habeãt aliquam differentiã: nã esse abtr in loco ꝛ esse ſm talem dispositionem partium nõ videtur differre saltem realiter. ¶ Quartũ est. qz videñ importare q̃sdã habitudines ꝛ quosdã respectꝰ: qz hẽre a se aliqd ꝓductũ: qõ ptinet ad actionem: ꝛ hẽre locum: ꝛ sic de alys: videñ dicere q̃sdã habitudines. ¶ Quintuz est. qz ſm hoc videt̃ q᷑ suba possit pertinere ad genꝰ accñtis: qz aliqd põt denominari a suba denominatiõe extrinseca. ¶ Sextũ dubium est. quãdo mouet aliqd scipm: ita q᷑ est idez sciꝑz mouens ꝛ motũ: ꝛ actio ꝛ passio cuz vtroq᷑: tũc enim nõ videtur q᷑ denominatio agentis ꝛ passi ab actiõe ꝛ passione sit denominatio ab extrinseco. ¶ Ad ꝓmuz ergo istorum dicendũ: q᷑ denominatio ab extrinseco requirit aliquã perse habitudinem inter extrinsecũ denominans ꝛ denominatuz ab eo: qz opz q᷑ per se ex cõditiõe rerum talis modus denominãdi conseqũtur eas. ꝛ ideo oportet q᷑ illud a quo fit talis denomiatio sit fundamẽtuz per se alicuius habitudinis. ꝛ quia habitudo nõ est per se fundamentuz habitudinis. alioquin iretur in infinitum: ideo talis denominatio non fit a respectu siue ab habitudine. ¶ Est autez notandum q᷑ licz sit inter denominans ꝛ denominatum habitudo siue respectus per se: tamen illa predicamenta non dicunt illos respectus. immo pertinent ad genus relationis. Sed illa sex predicamenta solum dicunt absolutum vt denominãs extrinsece: vt dictum est. ¶ Ad secunduz dubium dicẽdum q᷑ quibusdam videtur q᷑ passio non denominat denominatiõe extrinseca nec in hoc differt ab alys q̃tuor primis. ꝛ precipue a tribus ꝓmis. Sed in hoc differt ab eis qõ dicit formam in fluxu: puta calefieri vel frigefieri. Sed alia dicunt formam in permanẽti esse: puta calidum vel frigidum. tamen licz non sic denominet extrinsece ponitur post actionez propter connexionẽ quã habet ad eaz. ¶ Uel potest dici ꝛ credo q᷑ melius q᷑ passio prout est vnum de sex predicamentis vltimis non dicit formaliter ipsam formam in fluxu: sed magis dicit denominationem extrinsecam a causa efficiente. ita q᷑ forma siue ponatur in fluxu siue in permanenti esse: si accipiatur: siue per possibile: siue per impossibile sine causa efficiente: subiectum habens eam non denominatur scõm eam fieri vel factum esse. vnde denominatio que est scõm fieri vel factum esse nihil aliud est quã habere causam effectiuam in fieri vel

facto esse. vnde quãdo dicitur hoc calefit idem est. ac si diceretur hoc ſm calorem habet causam effectiuam: sicut ecõuerso quãdo dicit agens agere est denomiatio agentis ab actu effecto. vnde nihil aliud est calefaciẽs calefacere: q̃ calefaciẽs habere calorem effectum a se. ⁊ quãdo dicit q̃ passio est in passo. Dom q̃ verum est accipiendo passionẽ pro forma in fluxu: sed accipiendo passionẽ pro eo a quo fit denomiatio ſm fieri vel factũ eẽ. sic quãtum ad hoc passio non dicit formaliter aliquid existẽs in passo: sed dicit formã effectiuã vt denoiantes passum ſm formã effectiuã que est in eo. ¶ Unde hic notandũ q̃ forma in fluxu que est ipse motꝰ ſm se accepta nõ dicit aliud p̃dicamẽtum a forma abꝰ dicta: puta calor in fluxu ⁊ calor ſm se dictꝰ. Et ꝓpter hoc dicit q̃ motus pertinet ad illa p̃dicamẽta in quibꝰ sunt res acquisite per motũ. Prout vo denoiatur vt habẽs talem formam a causa efficiente talis denomiatio pertinet ad passionem: put est p̃dicamẽtũ: sed ecõuerso denoiatio agentis ab effectiua forma pertinet ad predicamẽtum actionis. ¶ Ad tertiũ dubiũ dom. q̃ qr manente codẽ toto locato: ⁊ eodem toto loco possũt partes diuerse locati diuersis partibus loci applicari: ideo est aliqua diuersitas inter cõparationẽ totius locati ad totum locũ ⁊ partium ad partes. ¶ Ad quartum dubium dom: q̃ quãdoqz habere importat relationẽ realem: sicut quãdo dicit q̃ pater habz filiũ: ⁊ ecõuerso. quãdoqz vero dicit habitudinẽ rõnis tm̃ subti ad predicatũ siue cuius cunqz denominati ad õnominãs: put dicimꝰ q̃ homo habet humanitatẽ ⁊ albũ albedinẽ. Quãdo ergo dicit q̃ locatũ eẽ est habere locũ ly hẽre ibi nõ importat relationẽ realem: sed importat habitudinẽ denoiati ad denominans ipz: qõ cõe est in omni õnominatiõe extrinseca vel intrinseca. ¶ Est aũt notãdũ q̃ licz inter talia sit relatio realis: tamẽ denominatio p̃dicta extrinseca nõ dicit talem relationem nec habere tale denomians extrinsecũ importat relationẽ. ¶ Ad ꝯm dicẽdũ q̃ alia est accidentalitas quãtitatis ⁊ qualitatis: ⁊ alia etiã relationis: ⁊ alia istoꝝ sex p̃dicamentoꝝ. nam accidẽtalitas quãtitatis ⁊ q̃litatis consistit in hoc qõd aduenit enti in actu per inherentiã. Actualitas aũt relonis consistit in hoc q̃ accidit forꝯ vel magis cõposito ex subto ⁊ forma hẽre terminũ ad quẽ fit: accñtalitas aũt aliorꝝ p̃dicamentoꝝ cõsistit in hoc: q̃ aliquid extrinsecus accidit alicui: sicut vestis vestito: vel locus locato. primo mõ impossibile est subam accidere alicui: qr ipossibile est subsistens adherere alicui. sed scõo ⁊ 3º modo nihil ꝓhibz subaz q̃tũ ad id qõd est accidere alicui: ita q̃ illa accidẽtalitas nõ ꝓuenit sibi ſm rõnez qua suba est: sed ſm q̃ põt importare cãlitatem vel cõformitatẽ ad aliqd: vel aliã habitudinẽ. ⁊ hoc quãtuz ad accñtalitatẽ relonis: vel ꝓut importat denominationẽ alicuius extrinseci. ⁊ B quãtũ ad accñtalitatem sex vltimorꝝ p̃dicamẽtorum. ⁊ isto solo modo accñtalitatis põt saluari q̃ actio sit accidens: supponẽdo q̃ forma acqsita in passo: put ꝺnoiat agentem sit actio. nã forma talis quãdoqz est subalis: ⁊ talis forma ꝓut est nata denoiare denoiatiõe extrinseca cãm suã dicit accidens accñtalitate tali extrinseca.

¶ Ad sextũ dom q̃ quãdo idem mouet seipm nõ videt mihi qõd ſm illud idem p̃ncipiũ reale ſm q̃ mouet possit moueri. vnde opz dare duo p̃ncipia diuersa re: quorum vnum sit actiuũ ⁊ aliud passiuũ. vnde quõcũqz concurrãt in idem subo p̃ accñs: tñ p se loquẽdo agẽs vt agẽs denoiat denoiatiõe extrinseca saltem a ꝑnº actiuo.

Ad rones vtriusqz ptis põt patere ex dictis: nã distinctio entis in subam q̃titatẽ ⁊c. est distinctio vel in diuersas res: vel in ea que aliquã diuersam realitatẽ iportãt: modo quo expositus est. Et ẽt q̃tum ad hoc nihil facit opatio intellectꝰ: q̃tuz aũt ad distinctionẽ entis in ista ꝓut p̃dicamẽta sunt: put. s. p̃dicamentum accipit pro secũda intentione: cum vt sic dicant entia rõnis ad diuisionez entis in ea: vt sic accipiũtur facit operatio itellectus possibilis eo modo quo facit ad entia rationis.

Questio. X.

A D tertiũ sic ꝓcedit. Et arguit q̃ repugnat fidei põere aliqõ complexũ eẽ creatũ. ⁊ cũ hoc eẽ nociũ: qr repugnat ponere aliqõ incõplexũ eẽ creatũ. ⁊ cum hoc nociũ. pbõ añtis. qr ponere aliqõ incõplexũ eẽ creatũ: ⁊ cũ hoc nocium est ponere aliqõ creatũ a deo de necessitate. quia omne creatũ est a deo meꝛ siue immediate. sed hoc repugnat fidei que ponit deum agere libero arbioꝰ q̃ aũt fit libero arbio. nõ est necesse esse. ergo ⁊c. ꝓbatio ꝫñtie. qr ponere cõplexũ esse creatũ ⁊ necessarium nõ repugnat fidei. nisi ꝓpter hoc: qõd creatuz ponitur nocium: sed in hoc ſm hypothesim conueniũt cõplexũ ⁊ incõplexuz. qr vtrũqz ponit creatum necessarium. ergo ⁊c.

In contrariũ est. qr incõplexũ eẽ creatum ⁊ necessariũ: nõ repugnat fidei. ergo nec cõplexum. ꝫñtia supponit. ꝓbõ añtis. qr creatura possibilis est nocia: sed creatura possibilis hz cãm. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. qr sicut deus creãs ad creaturam creatam: ita deus potẽs creare ad creaturã possibilem creari. Sz deꝰ actu creans est causa creature actu create. ergo ⁊c.

Circa istã questionẽ ꝓncipaliter sũt duo faciẽda. Primũ est videre de cã istorũ cõplexoꝝ: q̃ dicũtur esse nocia. s. vtrũ habeant cãm. 2º rñdebit ad qõnẽ.

Quantum ad ꝑmũ quatuor sunt faciẽda. nam ꝑmo ponã opionem vnã quã nõ credo verã. 2º arguã ꝫ eã. 3º ponã opionẽ quã credo eẽ verã. 4º ad rõnes alioꝝ rñdebo. ¶ Quãtũ ad ꝑmuz sciẽdũ q̃ gdã ponũt indistincte q̃ nullũ cõplexũ nociũ hz cãm effectiuã. Et hoc ꝓbant q̃tuor rõnib⁹: quaꝝ ꝑ talis est: nulla res hñs cãm agẽtẽ libero arbio. est nocia: sed talia cõplexa ponunt nocia. g̃ talia ꝛplexa non hñt cãm agentem libero arbio. sed omne qõd hz cãm effectiuam hz cãm agentẽ libeꝰ arbioꝰ. qr oĩa reducunt meꝛ vel imediate in deũ. g̃ talia nõ hñt cãm effectiuã. ¶ Si dicatur ad hoc q̃ talia habent necessitatem nõ absolutã: sed connexionis. Contra. quia cõnexio presupponit connexa. ergo necessitas cõnexiõis presupponit necessitatẽ cõnexorum: sed cõnexa ꝓut sint simplicia nõ possunt hẽre necessitatẽ. qr tũc aliqõ eẽ creaturarũ eẽt nociuz. ergo nec cõnexio poterit esse nocia. nec per ꝫñs poterit ibi eẽ nocitas cõnexionis. ¶ Scõa rõ talis est. omnia complexa nocia equaliter sunt nocia: ⁊ per ꝫsequens q̃ rõne vnum hz cãm ⁊ aliud: sed complexa aliq̃ nocaria sunt: que nõ bẽnt cãm: sicut complexa diuina: puta deũ eẽ vnũ: vel deum eẽ trinũ. ergo ⁊c. ergo nullũ cõplexũ nocium hz cãm. minor ꝑz. maior ꝓbat. qr illa cõplexa nocia: quorũ opposita sũt eq̃liter ipossibilia sũt eq̃liter nocia: sed opposita oĩum complexoꝝ nociorum sũt eq̃liter ipossibilia: qr oĩa sũt ipossibilia in q̃tũ includũt ꝫdictoria. oĩa aũt que includũt ꝫdictoria eq̃liter includũt ꝫdictoria. ergo ⁊c. ¶ Tertia talis est. quia illud qõd cq̃liter conuenit enti ⁊ nõ enti non habz cãm effectiuam Sz ratio talis nocitatis eq̃liter ꝓuenit enti: ⁊ non enti. ergo ⁊c. Maior ꝑz. qr nõ ens non hz cãm. Mi. ꝓbo. quia ratio talis necessitatis est idẽptitas predicati et

Prima opio

subti. Sed vnūquodq3 est sibi ipsi idē: siue sit siue non sit. ergo ꝛc. Et confirmaꝫ ratio. q2 contingens necessario est contingens. Et hoc ꝓpter idēptitatem p̄dicati ⁊ subti. sed contingēs nō habet cām effectiuaz q̄ sit contingēs. q2 contingēs est anteq̄ sit: ⁊ per ꝓns anteq̄ habeat cām. ergo ꝛc. ¶ Quarta rō talis est. q2 qđ ꝓuenit ipossibilib⁹ nō hz cām: q2 ipossibilia non bñt cām. Sz talis necessitas cōplexoꝝ cōuenit ipossibilibus. nā chymeram eē chymerā est nec̄ium. ergo ꝛc.

Impugnat Contra istam positionē arguo trib⁹ rōnib⁹: quarū p̄ma talis est. eē aīal q̄n dicim⁹ boiez eē aīal: aut dicit rem verā exīt̄ez in rer̄ nā extra aīaz: aut non. si sic: aut dicit eē creatū: aut dicit eē increatuz. q2 omne eē extra aīam est alterū istoꝝ. si dicit eē increatum. ergo est de⁹: ⁊ eē aīal est eē deū. qđ ē absurdū. Si dicit eē creatū. dicit eē cātuz: ⁊ sic habet̄ ꝓpositū. Si dicat̄ q̄ eē aīal nō dicat eē reale extra aīam. ergo eē aīal est eē figmentū: ⁊ tūc in nullo differt eē anial ⁊ eē chymeram: qđ est absurdū. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc v̄ideꝫ posse rñderi triplr. vno mō dicēdo. q̄ qñ dicit̄ bō est aīal: q̄ eē ibi nō dicit eē reale: nec eē figmētum: sed dicit eē qđ dicit veritatē ꝓpōnū: siue ꝓuenientiā p̄dicati cū subto. qđ est cōe rebus ⁊ figmentis. naz sicut ista est vera. bō est aīal. ita ista. chymera est figmētū: ⁊ tale eē nō opz q̄ bēat cām effectiuam. ¶ Scōo dōo q̄ eē dicit ibi esse eēntie: nō eē exīt̄ie. ꝑmuz eē non hz cām. sed z^m. ¶ 3° dicēdo q̄ eē dicit ibi eē possibile creature vel eē nō repugnans. tale autē eē non opz q̄ bēat cām. ¶ ℙrima rñsio nō valet ꝓpter duo. ℙrimo. q2 qñ queriť vtrum talia cōplexa bēant cām. puta. bō ē aīal. vel vitates eorum: Intētio qōnis non est querere de istis quantū ad id qđ ꝓuenit eis ex parte intellect⁹: siue de eē rōnis: qđ ꝓuenit eis in habitudine ad intellectum. Sed est intētio qōnis q̄rere de fundamento veritatis ex pte rei. vt querať vtrū fundamētū veritatis taliū cōplexoꝝ: qđ bñt ex parte rei bēat cāz. Unde rñsio nō est ad ꝓpo^m. ¶ z°. q2. est. q̄ dicit veritatem ꝓpōnū: qñ ē tertio adiacens dicit eē qđ est in alio. s. in p̄dicato: ⁊ per ꝓns ad veritatez ꝓpōnis in qua est 3° adiacēs regriť eē qđ predicatum dicit. vnde ad veritatē talis ꝓpōnis regriť esse reale. si predicatū dicit eē reale. q2 tale eē ibi regriť q̄le p̄dicatum dicit. Sed qñ dicit̄ bō est aīal. eē anial. dicit ibi eē reale: vt ꝓbatū est. ergo veritas hui⁹ ꝓpōnis regrit eē reale: ⁊ per ꝓns hz cām modo quo eē aīal habet cām. s. ex parte fundamēti rei. ¶ z° reſpōſio nō valz: ꝓpter duo: q2 eē ⁊ eēntia vel sunt idē re: vel saltez sunt inseparabilia: si sunt idem re. ergo si vnū hz cām. ⁊ reliquum. ꝓbatio cōsequentie. quia ſm ꝑhm. 4. metaꝑh. ens ⁊ vnum sunt idem. ⁊ hoc ꝓbat. quia nō separant̄ in generatione ⁊ corruptiōe: ⁊ multo minus illa que sunt idem re separant̄ in habendo cāz vel nō habēdo: si nō sunt idem re: sed sunt inseparabilia quādocūq3 ē vnuz ⁊ alterum: sed si eēntia creature non hz cām eēntia est ab eterno. ergo ⁊ eē. sed hoc est falsum. ergo falsum est eēntiam creature nō habere cāz effectiuā. ¶ Scōo. q2 qđ nō habet cām est increatuz: sed ſm te eēn⁹ creature non hz cām. ergo est ens increatū: sed ens increatū est deus. ergo eēn⁹ creature est de⁹: qđ est absurduz. ¶ 3ª rñsio nō valet. ꝓpter duo. ꝑmo qñ dicit̄ q̄ bō est aīal. si homo ⁊ aīal supponūt ibi pro ente possibili: sequereť q̄ eēt bona ꝓña. homo in potētia. ergo homo. q2 ſm te homo vl̄r acceptus supponit ꝑ homine exīte in potentia. ⁊ ideo hō existēs in potētia pōt iferre boiez simplr: sed hoc est falsum. ergo ꝛc. Secūdo. quia homo ⁊ aīal aut supponunt quādoq3 saltez pro ente in actu: aut nō

E.c.3. si nō. Contra. q2 terminus hz supponere pro illo cui cōuenit perfectissime res signāta per terminū: sed res signate per istos termios. bō. aīal. perfectissime ꝓueniūt boi ⁊ aīali in actu. ḡ ꝛc. Et sic hētur q̄ bō ⁊ aīal: saltem qñq3 supponūt ꝑ boie ⁊ aīali in actu. ¶ Tūc ergo ād̄o de ista ꝓpōne. bō est aīal. quādo bō ⁊ aīal supponūt ꝑ boie ⁊ aīali in actu. aut est nec̄ia: aut non. si est nec̄ia. ḡ aliqđ cōplexum nec̄ium habet cām efficientem: q2 hominem in actu eē aīal actu. habz cām efficientē. Si dicatur q̄ non est nec̄ia. Contra. q2 ꝟz eos cā nec̄itatis in talibus complexis est idēptitas per eēntiam predicati cum subto. sed homo in actu: ⁊ aīal in actu sunt idē per eēntiaz: sicut etiā bō in potētia: ⁊ aīal in potētia sūt idē. ergo ꝛc. ¶ Item si ista. bō est aīal: quādo termini supponūt pro ente in actu non est nec̄ia: eius oppositum est contingēs. s. homo nō est aīal. sed ad hanc. homo nō est aīal. sequiť ista. bō non est bō. q2 ad non aīal. sequiť nō homo. ergo ista. bō non est homo. erit contingēs: qđ est ꝓtra veritatē. ⁊ contra eos. q2 ista. bō nō est bō. implicat contradictoziaſaltē in sensu composito: modo quo exponetur. ꝓpositio aūt implicans ꝓtradictoziam: ⁊ ſm veritatem ⁊ ſm eos est ipossibilis: ⁊ per ꝓns ei⁹ oppositum est nec̄ia. ⁊ sic ēt bō est bō. ⁊ bō est aīal: put ēt opponunť p̄dictis ipossibilibus sunt nec̄ie. ¶ Scda rō p̄ncipalis talis est. istud complexū. bō existit in actu. hz eos est nec̄iū: vt ꝓbabo: sz illud complexū. bō existit actu. hz cām. ergo complexū nec̄ium habz cām. Mi. ꝑz q2 homem existere in actu hz cām. Ma. probatur. s. q̄ ſm eos p̄dictū complexū sit nec̄ium: q2 ſm eos cōplexum in quo p̄dicatū ⁊ subm sunt idē re: ⁊ per eēntiā ē nec̄iū: ⁊ ſm eos talis nec̄itas est cā totalis necessitatis. Sz ſz eos bō ⁊ eē suum sunt oīo eadē res per eēntiam. q2 ſm eos eēn⁹ ⁊ eē in creaturis nō differūt. ḡ ꝛc. ¶ Ad ꝟ videť posse dari duplex rñsio. ꝑma sic. q2 qñ dicit̄ bō existit importať plus: q̄z termios sibiipsis nō repugnare. in complexis aūt necessarys non importať nisi q̄ termini non repugnant. z^a sic. quia licz esse nō differat ab eēntia: tamen dicit aliam formalitatē: ⁊ ꝓpter istā formalitatē est qđ nō opz verificare esse de quo verificatur essentia. ¶ ℙrima responsio nō valet. ꝓpter duo. ℙrimo. quia illa responsio si aliquid valeat eadem est tamen cum illa que ponit q̄ termini supponūt pro eē possibili: que reprobata est. Scōo. q2 si ad necessitatez ꝓpositionū sufficit non repugnantia terminoꝝ. ista ꝓpositio. homo est albus. eēt necessaria. q2 termini nō repugnant. ¶ Scda rñsio non valet propter duo silr. ℙrimo q2 positionē de formalitatib⁹ nego. z°. q2 etiā si illa positio esset vera nihil adhuc ad ꝓpositu. q2 quecunq3 sunt oīno inseparabilia: q̄tūcunq3 differant formaliter: cui ꝓuenit vnū ⁊ reliquū saltē in cōcreto. vnde cuicūq3 ꝓuenit eē q̄tū: ei ꝓuenit de necessitate eē figuratuz: q̄tūcūq3 q̄titas ⁊ figura differant formalr: sed esse ⁊ eēntia siue sint eadem formaliter siue differant: cum sint eadem res per eēntiā ſm eos: sūt oīno inseparabilia. ḡ ipossibile est vnū eoꝝ verificari de aliquo saltem in cōcreto: quin verificetur alterum. ita q̄ quicqd est ens ſm esse essentie de necessitate est existens: ⁊ eodem modo quo conuenit vnum ⁊ reliquum. ita. s. q̄ si vnuz ꝓuenit in actu ⁊ aliud in actu: ⁊ si vnū in potētia: ⁊ aliud in potentia. ¶ 3° rō p̄ncipalis talis est. qñ aliqđ ꝑsupponit alterꝫ vt passio vl̄ ꝑ modū passiōis se hñs: si illud qđ ꝑsupponit hz cām: sequiť q̄ ipꝫ ꝑsupponēs hz cām: sed idēptitas vniuscuiusq3 sic se habz ad ipm. ergo idēptitas eoꝝ que habent causaz habet cām: sed res importate per p̄dicatū ⁊ subz in creaturis bñt cāz.

ꝺam creatura hꝫ cām:puta hō et risibile ꝛ ꝯsiliꝫa.g̃ idē ptitas eorum hꝫ cām:sed veritas ꝛ necessitas istorū cō plexorum fundaꝫ super idēptitatez p̄dicati ꝛ subti ſm eos.ergo veritas ꝛ necessitas taliū cōplexoꝝ hñt cām.

Nunc tertio restat ponere positionē quā credo ve rā.Circa quā tria intēdo facere. ꝓmū est ostēdere ꝙ talia cōplexa ꝛ eorum veritas eodez modo habēt cām quo ꝛ termini ex quib⁹ sunt cōplexa.Scō ostendeꝫ qui termini:ꝛ que cōplexa habēt cām effectiuam.Tertio q̄lē necessitatē habeāt talia cōplexa.ꝓmū ꝓbo duplici rōne. ꝓma rō talis est.illud qō ꝯuenit alicui ſm illud qō est eodez modo hꝫ cām:sicut ꝛ illud cui ꝯuenit:sed veritas talium cōplexoꝝ ꝯuenit rebus de ꝙbus talia cōplexa formanꝫ ſm id qō sūt: quia veritas talium cōplexoꝝ consistit in hoc ꝙ vnū includit alterum.puta hō ſm ꝙ est includit aial:ꝛ sic de cōsimilibus.ergo veritas istorum cōplexoꝝ sic hꝫ cām:sicut ꝛ res signate per terminos ex quib⁹ cōponunꝫ ſm id qō sunt. ¶ Scōa rō talis est. qz veritas talium ꝯplexorum sic hꝫ cām:sicut ꝛ eorum idēptitas: sed idēptitas eorum sic hꝫ cām: sicut ꝛ termini ex quib⁹ ꝯponūꝫ: vt supra ꝓbatū est.ergo ꝛc. Et sic pz ꝑmū.s. ꝙ talia cōplexa ꝛ eorum veritas eodē modo habēt cām : sicut ꝛ termini ex quib⁹ cōponūtur. ¶ Quātū ad scōm sciendū ꝙ termini quādoqz signant ipossibilia sicut chymera: ꝛ cōsimilia:quedā signant ens diuinū: sicut deus trinitas omnipotēs:ꝛ cōsimilia: quedaz signant creaturas: sicut hō aial:ꝛ similia.Quātū ergo ad ꝑma.s. quātū ad ea que dicūt ipossibilia talia nō habēt cām:qz omne illud qō hꝫ cām est vel pōt esse:qz omnis causa dicit respectu alicui⁹ esse existētis vel possibilis:sed nullū ipossibile vt sic est vel pōt eē.ergo ꝛc. Quātuz ad scōa.s.ad diuina:q̄tum ad ea que pertinēt ad intra.s.eē deū: vel eē omnipotētē ꝛc.Certum est ꝙ nullā cām hñt. qz de⁹ est ꝑma causa. Q̄tuz ad tertia.s.q̄tum ad entia creata distinguo:qz talia possunt accipi ſm eē in actu:ꝛ ſm cē in potētia.Si loquamur de eis q̄tum ad eē in potētia. tunc dico duo.ꝑmū est: ꝙ q̄tum ad possibilitatē suam nō habēt cām:nec actu:nec potentia:scōz ē ꝙ illud cui attribuit talis possibilitas.s.ipsa creatura que dr eē possibilis hꝫ cām in potētia.ꝑmū ꝓbo vnica rōne sic.quia possibilitas creature accipit penes potentiā diuinam ꝛ non repugnantiam ad eē: sed neuter istorum habz cāz actu vel potentia.ergo ꝛc.Maioz pz:qz nihil est ratiōe cuius creatura dicatur possibilis anteq̄ sit nisi potētia creantis ꝛ nō repugnantia eius ad eē.Minoz etiā satiſ pz.qz potentia dei qua deus dicit potēs ꝛ creatura dicitur obiectiue possibilis nullā cāz hꝫ:sicut nec de⁹.Silr nō repugnātia creature ad eē que nihil aliud est q̄ negatio ipossibilitatis ad eē:nō habz cām. scōm ē pz.s. ꝙ creatura cui talis possibilitas attribuit hꝫ cām in potētia.s.cām potentem dare ei eē:qz omne nō ens actu potens esse hꝫ cām in potētia.s.cām potentē dare sibi eē: sed creatura cui attribuit talis possibilitas anteq̄ sit ē nō ens potens eē.ergo ꝛc. Loquēdo aūt de entib⁹ creatis quātū ad entia in actu:certū est ꝙ oīa talia hñt causam effectiuaz in actu.qz omne aliud a deo ens actu hꝫ cām actu:sed omnia entia creata in actu sunt hꝺ.g̃ ꝛc.

Necessitas duplex absoluta ꝛ connexionis.

¶ Quantū ad tertiū.s.qualē necessitatē hñt hꝺ cōplexa sciendū ꝙ duplex ponit necitas quedaz dicit ab⁹:ꝛ q̄dam dicit ꝯnexionis siue in cōparatiōe.absolutā vocō necitatez:qua aliqd in se ꝛ absolute ipossibile est alr se hēre:sicut deus habet necitatē absolutam:necitas aūt cōnexionis siue in cōparatiōe dicit nō qz ipsa cōnexio ſm ꝙ est ſm se ꝛ absolute accepta sit quoddaz necessarium.q.ipsa connexio sit subm necessitatis. Sed dicit necessitas cōnexionis qua impossibile est aliquid eē sine alio:sicut ipossibile est hoiem eē sine aniali: vel sine risibili:siue illud aliud sit idē cum eo per essentiā: sicut aial cum homie:siue differat ab eo:sicut volitio nō pōt esse sine cognitiōe que re differt ab ea:ita ꝙ ipsi termini sunt subm necessitatis. Sed ipsa ꝯnexio dicit modū eius:ita ꝙ hoiem eē aial est necessariuz. Idem est ac si dicaꝫ ꝙ hoi ineſt necessitas nō eēndi sine aiali.ista aūt duplex necessitas.s.ab⁹ ꝛ cōnexionis pōt accipi ꝛ affirmatiue ꝛ negatiue:tam in simplicib⁹ q̄z in cōplexis. In simplicib⁹:sicut de⁹ dicit quoddā nēcium positiue:chymera aūt dicit quoddā ipossibile eē:qō est quedā nēcitas negationis. In cōplexis aūt sicut deū eē trinum dicit necesse eē positiue: deum aūt nō esse trinū dicit qōdam ipossibile:siue neče nō eē.

His ꝓmissis dico ꝙ illa ꝯplexa que dicūt ea que pertinent ad diuina intrinseca:ꝛ ētilla que pertinent ad possibilitatē creature habēt vtrāqz necessitatem.s. absolutam ꝛ cōnexionis:qz ipossibile est talia alr se habere qualr cūqz:ipossibile est ēt in talibus subm eē sine p̄dicato:sed ꝑmū istoꝝ pertinet ad necessitatē absolutam.scōm aūt ad necessitatē cōnexiōis.g̃ ꝛc. ¶ Quātū aūt ad cōplexa ptinētia ad eē actuale creature. q̄tuz.s. ad illa cōplexa que dicunt eē per se: vt hō est aial. hō ē risibilis.ꝛ sic de alys talia habēt necessitatē cōnexiōis in sensu ꝯposito.modo quo exponeꝫ:sed nulla talia habent necessitatē absolutā.ꝑmū pz.qz necessitas ꝯnexionis dicit qua subz eē nō pōt sine p̄dicato.vnde accipiēdo hō ꝛ aial q̄tum ad eē actuale ipossibile est hoiez in actu eē sine aiali in actu. ergo ꝛc. ¶ Scōz.s.ꝙ talia nō habēt necessitatē absolutam ꝑbaꝫ: qz illa cōplexa dicuntur hēre nēcitatē absolutam: que nullo mō qualr cūqz aliter possunt se hēre.s.nec in sensu ꝯposito nec diuiso:sed p̄dicta cōplexa:licz in sensu cōposito in quo denotatur subm nō posse esse sine p̄dicato nō possint alr se habere.tñ ab⁹ ꝛ in sensu diuiso possūt alr se habere. qz termini ꝛ eorum cōnexio simplr ꝛ ab⁹ possūt nō eē: sicut statim apparebit.ergo talia nō hñt nēcitatē absolutam. ¶ Ad cuius maiorē euidentiā sciendū ꝙ sicut ista.albū est albū:ꝛ album disgregat visum : ꝛ currens currit:ꝛ currens mouetur: ꝛ negatiue opposita possunt distingui ſm sensum cōpositū ꝛ diuisum: ita etiā homo est aial.ꝛ hō est risibilis in actu eodem modo possūt distingui.Sciendū ergo ꝙ albuz de necessitate est albū: pōt habere duplicem sensum vnū cōpositum vt sit sensus.album de necessitate ꝛc.i.album nō potest manere album:quin sit album.ꝛ idem de disgregatiuo: album non potest manere album:quin sit disgregatiuuz. ꝛ sic est vera.albuz de necessitate est album. vel de necessitate est disgregatiuuz. ꝛ eius opposita est ipossibilis.qz album non est albuz. est impossibile in sensu cōposito: alium sensum potest habere.s.diuisum.s.quando dicit album de necessitate est album vt sit sensus ꝙ album absolute loquēdo ꝛ diuisim nō potest nō esse albuz:ita ꝙ supponēdo subm:nullo mō possit esse subm sine p̄dicato:ꝛ isto mō ꝓpositio est falsa:ꝛ eius opposita est contingens. Nam ista.album pōt nō eē album.vel eē nigrum.est vera in sensu diuiso.ꝛ per ꝯñs ei⁹ opposita accepta in eodem sensu nō est necessaria.vnde in talibus complexis vtraqz pars contradictionis in sensu diuiso est ꝯtingens.Sed in sensu ꝯposito affir⁹ est nēcia ꝛ negatiua est ipossibilis:vt deductū est.ꝛ idē est de ista.hō est aial.ꝛ de ꝙbuscūqz ꝓpōnibus per se ptinētib⁹ ad eē actuale creature.ꝛ ꝑma ratio hui⁹ contingētie in sensu

Nota q̄m qd hꝫ ꝓpō pertinens ad esse actuale creature pōt accipi in duplici sensu.

diuisio est cõtingẽs habitudo terminorũ in esse suo ad suam cãm. ad quã vlteri⁹ sequit cõtingẽs cõnexio terminoꝝ inter se in sensu diuiso. q aũt necessitas istorum cõplexoꝝ sit necessitas cõnexionis ꝓbo per dictũ aduersarioꝝ: qz ipsi dicunt q simplicia ex qb⁹ talia cõplexa cõnectunt nõ sunt necessaria: sed dicũt q ipsa cõplexa sunt nẽcia. Ex hꝫ arguo �fm eos. Ista cõplexa vt cõplexa sunt nẽcia: ꝛ nõ alr: sed necessitas que cõpetit cõplexis vt cõplexa sunt est necessitas cõplexiõis: qõ idez est qõ necessitas cõnexiõis. g ꝛc. Et sic pz quãtã necessitatẽ hñt talia cõplexa. ¶ Dic vident duo dubia. Primum est de hoc qõ dicit q sicut albũ de necessitate est albũ vel põt esse nõ albũ. ita posset ista distingui. homo de necessitate est aial ꝛc. qz q album põt nõ esse albuz distinguit �fm sensum cõpositũ ꝛ diuisum: ideo est: quia iste termin⁹ albũ põt supponere vl ꝓ subo hñte albedinem: qõ est mãle in signãto termini: vel ꝓ ipsa albedine ꝯcretiue accepta: qõ est formale in signãto termini. Sic aũt nõ põt esse de hoie: qz hõ nõ importat aliquod subiectum diuersum realiter ab hũanitate: ita q qñq; posit supponere pro humanitate: ꝛ qñq; nõ. ¶ Scõz dubiũ est. qz �fm p̃missa ista esset necessaria. homo actu existit: qz accipiendo hoiem q̃m ad hoiez in actu subm nõ põt esse sine ꝑdicato: qõ videt inconueniẽs: qz non est necessariũ hoiem esse. ¶ Ad ꝓmuz istorum dico: q nõ solum ista est distinguẽda. albuz. vel eius opposita: quia. ſ. album põt accipi vel pro subto vl pro forma: sed accipiendo ẽt ꝓ ipsa forma tm̃. distinguenda est �fm q subiectum ꝛ predicatũ: quãtũ ad ipaz formaz abtr põt nõ esse in actu: ꝛ per consequẽs vnũ põt nõ esse alterum in actu: qz albedo que nũc est in actu abtr põt nõ esse in actu: qõ pertinet ad sensum diuisuz: ꝛ �fm q vnũ in actu nõ põt esse sine alio in actu: qõ pertinet ad sensũ cõpositum. ¶ Ad scõz dicẽdũ q ista. homo existit. distinguenda est: sicut ista. hõ est aial in actu: ꝛ in sensu cõposito est vna necessaria: sicut alia: vnde ista. hõ in actu existit. est necessaria. qz ipossibile est hoiem ponere in actu sine existere: ꝛ qñ dicit q existere nõ ẽ necessariũ. Dico q verũ est in sensu diuiso. qz accipiẽdo hoiez abtr nõ est necessariũ ipm existere: sed accipiẽdo in sensu cõposito: necessariũ est hoiem in actu existere: qz ipossibile est vnũ esse sine alio: vt dictũ est. ¶ Ad ꝓmum ergo motiuũ in oppositũ dicẽdũ: q necessitas abtq repugnat effectui cause agentis libero arbitrio. qz nẽcitas abtq effectus est qua ipossibile est ipm abtr nõ esse. hoc aũt repugnat effectui cause agẽtis libero arbitrio. qz talis effectus abtr põt nõ esse: sed necessitas ꝯnexiõis nõ repugnat effectui cause agẽtis libero arbitrio: qz nihil ꝓhibet aliqua cõtingẽter ꝓduci a cã agẽte libero arbitrio: licz tñ vnũ nõ possit esse sine alio: qõ pertinet ad necessitatem ꝯnexionis. ¶ Ad ꝓbõnẽ que adducit in ꝯriũ dicendũ q illa rõ ꝓcedit. ac si necessitas cõnexiõis itel ligat sic. vt. ſ. connexio dicat quoddam ens: qõ sit subz abtr necessitatis. nũc aũt nõ est ita. imo necessitas cõnexionis dicit modũ necessitatis: quo vno posito necessarium est aliud ponere: ꝛ qua vnũ non põt esse sine alio. vnde est idem: ac si dicat q istuz terminũ de necessitate consequitur cõnexio ad alterum. Et hoc in sensu cõposito. Et quãdo dr q cõnexio ꝑsupponit cõnexa: si accipiant cõnexa formaliter: falsum est: qz cõnexum vt includens cõnexionẽ magis supponit cõnexionẽ: q̃ econuerso: sicut concretũ supponit abstractum. ꝛ ideo vt sic nõ opz q connexio presupponat cõnexa: vel necessitas cõnexionis presupponat necessitatem connexorum: vt aliam ab ea. Si aũt accipiantur cõnexa mãliter sic cõnexio saltem �fm rõnem presupponit cõnexa. ſ. illos terminos qui cõnectunt. sed nõ opz q necessitas cõnexionis presupponat aliquam aliam necessitatez ab ipsa in ipsis terminis cõnexis. quia cum cõtingentia absoluta qua aliqui termini absolute sunt cõtingentes in suo eẽ: stat necessitas cõnexionis qua vnũ non potest esse sine alio. ¶ Ad scõm dicendũ q maioz est falsa. Ad probationem dico q minoz que accipit ad ꝓbandũ illam: hꝫ. ſ. q omnia ipossibilia sunt equaliter ipossibilia est falsa. Ad ꝓbationẽ eius dico: q nõ omnia ipossibilia cõliter includunt cõtradictionez: sicut põt patere ex dictis quedam ꝓpositiões ipossibiles includunt cõtradictionem in vtroqz sensu. ſ. ꝯposito ꝛ diuiso: ꝛ tales maxime implicant ꝯtradictoria: ꝛ maxime sunt ipossibiles. alie aũt ꝓpositiões includunt cõtradictoria solum in sensu composito. nõ aũt in diuiso. ꝛ iste minus implicant contradictoria: ꝛ min⁹ sũt ipossibiles: imo plus dico q nulla negatiua implicat cõtradictoria: nisi ꝓpter necessitatez affirmatiue oppposite. vnde ista. deus non est nẽcio. non includit contradictoria: nisi inquãtũ ista. deus est. est necessaria: ꝛ sicut vna necessitas põt esse maioz alia: vt ad nũc ſsupponꝫ: ita etiã vna impossibilitas potest eẽ maioz alia. ¶ Ad tertiũ dicenduz q maioz est falsa: qz idẽptitas predicati ꝛ subiecti que ponitur esse causa necessitatis in positiuis nõ eodez modo cõuenit enti ꝛ nõ enti. qz enti in actu cõuenit ens in actu: nõ enti aũt possibili: esse in potẽtia: ꝛ sicut illa idẽptitas quãdoqz conuenit enti actu: ꝛ habet cãm effectiuam: ita etiam necessitas cõsequens eã habz cãm effectiuã in actu. ¶ Ad cõfirmationem qñ dicit q cõtingens necessario est ꝯtingens. Dicẽdũ q idem iudiciũ est de cõtingentia ꝛ possibilitate creature ꝛ eodẽ modo dõm est de vtroqz: ꝛ sic possibilitas creature est necessaria. nõ tñ creatura que est possibilis. ¶ Ad q̃rtũ dicendũ q quãdo dicit. chymera est chymera: ꝛ consimilia q illa necessitas est negatiua �fm rem loquẽdo: qz nihil aliud est q̃ dicere: impossibile est ipossibile. ꝛ talis ipossibilitas est impossibilitas absoluta: nec talis ipossibilitas hz cãm nec est simile de tali necessitate: ꝛ necessitate positiua q̃ ꝯplexis importantibus esse creatuz in actu. quia ista necessitas habet causam vt dictum est.

Ex his ad qõnẽ quãdo querit: vtꝫ repugnet ponere aliqõ complexuz necessariũ: ꝛ habere cãm effectiuã. Dõm q sic loquẽdo de nẽcitate abtq: nõ aũt loquẽdo de necessitate cõnexiõis. Primũ pz. qz nẽcitas abtq positiua est q̃ nullo mõ absolute aliqd põt nõ eẽ vel nõ põt aliter se hẽre: hz hꝫ repugnat oi effectui cause efficiẽtis �fm fidẽ. qz �fm fidem omnis effect⁹ cãe efficientis põt eẽ ꝛ nõ esse: ꝛ alr se hẽre abtr loquẽdo: qz hz fidẽ ꝓma cã oiuz agit libero arbitrio. g ꝛc. ¶ Scõz pz. qz sicut dcñ est nihil ꝓhibet aliq̃ duo ꝯtingẽter ꝓduci libe. arb⁹ quoꝝ vnũ nõ põt eẽ sine alio: sed necessitas ꝯnexiõis ꝯsistit in hoc q vnũ nõ possit eẽ sine alio. ergo ꝛc. ¶ Ad rõnẽ factaz. ad ꝓmã partẽ dõz q ꝯntia est nulla. Ad ꝓbationẽ dõm q nẽcitas simplicis repugnat fidei: qz nõ põt habere nisi necessitatẽ absolutã q̃ repugnat effectui agẽtis lib⁹ ar⁹ nẽcitas aũt ꝯplexi põt eẽ nẽcitas ꝯnexiõis sine nẽcitate abtq: q̃ nẽcitas cõnexiõis nõ repugnat effectui agẽti lib. ar⁹ vt oñsũ ẽ. Et qñ dr q ſtãte hypoti vtrũqz ꝯit in hꝫ qõ ẽ eẽ nẽciũ ꝛ hre cãz. dõz q lz ꝯueniãt i nẽcitate gnãlr dcã: nõ tñ ꝯueniũt codez mõ nẽcitatis: qz vni ꝯit tm̃mõ nẽcitas abtq: alij vero ꝯit nẽcitas ꝯnexiõis. ¶ Ad rõnẽ factã ad aliã ptẽ qñ dr q creatura potis est nẽcia: ꝛ hz cãz i po⁹. Dõz q creatura q̃ est potis nõ ẽ nẽcia. vñ creatura cui attribuit potitas

essendi nō habet necessitatem absolutam: sed est potēs esse ⁊ nō esse: ⁊ hȝ cām in potentia: sed eius possibilitas hȝ absolutā necessitatē: nec habȝ cāȝ vt declaratū ē in ꝓncipali soꝫone. vnde creatura esse possibilē est abꝭ ne cessariū. Sȝ creatura q̄ est possibilis nō ē nec̄iuȝ eē. Ex hoc pȝ q̄ nec̄ium abꝭ non habet cām. Qō. XI.

Postea querebant quedā de creatura in spāli. Et ꝑmo de pure spūali. 2° de pure corporali. 3° de cōposita. Quātuȝ ad creaturā pure spiritualem querebat ꝑmo vnū tm̄ q̄tuȝ ad subam: postea querebat aliud q̄tū ad accītia. ¶ Illud vnū pertinēs ad subam est: vtruȝ determinatiue possit ꝓbari q̄ ania intellectiua sit forma hominis. Et arguit q̄ nō. qz nulla forma indepēdens videt pars esse alicui⁹ ꝯpositi. Sed aia intellectiua est forma indepēdēs. ergo nō pōt esse pars alicui⁹ cōpositi: nec per ꝯns pōt esse hⁿ cōpositi qō est homo.

Contra qz nō minus meⁿ est vnū cuȝ extremis q̄ extrema adinuicez: sed intellectus est mediū inter intelligēs ⁊ intelligere. ergo nō min⁹ ē idē intelligēs ⁊ intellect⁹: q̄ intelligēs ⁊ intelligere. sed intelligens ⁊ intelligere sunt vnum subo. ergo itelligēs ⁊ intellect⁹ sunt idē subo. sed hō intelligit. ergo hō et itellectus sunt idē subo. sed hoc nō esset: nisi qz intellectus esset forma hominis. ergo ⁊c.

Respondeo ad euidentiā istius qōnis ꝓncipaliter sunt duo faciēda. ꝑmo ostendere ꝓpositū. 2° quid de hoc senserit Aristo.

Quantū ad ꝑmū facienda sunt duo. Primuȝ est adducere ꝓbatiōes ad ꝓbandū intētū .s. q̄ aia intellectiua sit forma hois. 2m rndendū est ad quedā que qdam adducūt ad colorandū positionē Lō mentatoris. ¶ Quantū ad ꝑmū ꝓbande sūt tres ꝯclusiones: in quaꝝ ꝓbatione ꝓpter breuitatē semp intēdo vti hoc nomie intellect⁹ pro aia itellectiua. Prima cōclusio est. q̄ hō vel est intellect⁹ vel hns intellectū partem sui accipiēdo intellectū modo ꝑdicto. Scda cōclo est. q̄ hō nō est solus intellectus: sed habēs intellectuȝ partē sui. Tertia ꝯclo est. q̄ itellectus est pars que est forma. ¶ Ad euidentiā ꝑme cōclusiōis sciēdum q̄ hic loquimur de aia intellectiua que dicit intellectiua ab actu intelligēdi quē experimur. stultū enim esset q̄rere vtrum aliq̄ ꝓncipiū intellectiuū q̄ dicit intellectiuū nō ab aliquo actu quē experimur ī nobis sit forma nostra. Hoc supposito arguo sic ad ꝓpm. ⁊ adduco vnaz rōnem talē. omnis intelligēs est intellect⁹ tm̄: vel habȝ intellectū partē sui. Sed hō est intelligēs. ergo hō ē intellectus vel habēs intellectū partē sui. Minor pȝ per experimētū. qz experimur in nobis nos bere talē actū in quo excedimus bruta qui dicit act⁹ intelligēdi de q̄ actu loquimur quocūqȝ noie voceť. Maiorē ꝑbo. qz oē q̄ est subm act⁹ intelligēdi est intellect⁹: vel hȝ itellectū partē sui: sed omne intelligēs est subm actus intelligendi. ergo omne intelligēs est intellect⁹ vel hȝ intellectum partē sui. qz rō receptiua actus intelligēdi ē potentia intellectiua. Mi. probo. qz illud cui cōuenit aliquis actus manēs vel imanēs vel vt imanens est subz illius actus: sed intelligere cōuenit intelligēti vt actus imanēs. ergo ⁊c. Et sic pȝ ꝑma cōclusio. ¶ Scōam cōclusionē. s. q̄ homo nō est solus intellect⁹ ꝑbo vnica ratione sic. qz nulla res cui competit sentire est solus itellectus. Sed hō sentit. ergo ⁊c. Mi. pȝ per experientiaȝ apertam q̄ hō sentiat. Ma. ꝑbo. qz nulla res cui cōuenit bere organū corporale est solus intellect⁹: sed omni sentienti cōuenit bere organū corporale: qz operatiōes sensitiue partis exercent ꝑ organū corporeū. ergo ⁊c. Et sic habeť scōa ꝯclusio. s. q̄ hō nō est solus intellect⁹ Ex quo relinquit q̄ est hns itellectū partē sui. ¶ Tertiam cōclusionē ꝓbo. s. q̄ intellect⁹ est pars que est forma. qz intellect⁹ est pars hois: vt ꝓbatū est: aut ergo est pars hois que est forma: aut pars que est mā. nō est pa que est mā: Tum qz sequereť q̄ intellect⁹ eēt pura potentia: Tum qz sequereť q̄ omne qō hȝ māz posset intelligere. ergo relinquit q̄ est pars que est forma. Et si dicat ad ista. q̄ iste rōnes ꝓbant q̄ homo est subm potentie intellectiue. nō aūt q̄ habeat aiam intellectiuaz partē sui. Sī sic dicat nihil est. qz cū potētia intellectiua necessario fundeť in aliqua suba intellectuali. nā oē accidēs semp fundat in aliq̄ suba sibi ꝓportionata: impossibile est q̄ aliqua suba sit subz potētie intellectiue: nisi habeat aliquā subam itellectualē partē sui: vel nisi sit ipsa suba intellectualis.

Ad ista rndent quidā sex modis. q. colorādo positionē Cōmētatoris. Primo sic. Ad cuⁱ⁹ euidentiā ꝑmittunt tres suppōnes ab illis q̄ opponūt. Prima est. q̄ intelligē⁹ que nō est forma corporis simt pōt esse cū fantasmate. qz intelligē⁹ pōt esse simul cum quocūqȝ corporeo. Scda est. q̄ forma intētionalis vna exns pōt esse in plurib⁹ subis. Ex his ulterius inferunt tertiā suppositionē. s. q̄ spēs eadē pōt eē in fantasmate ⁊ in illa intelligētia sicut in subto. Et ex his arguunt sic ad ꝓpositū. qz illi conuenit intelligere. qō est subm spēi elicientis actum intelligēdi: sed hō dato q̄ intelligētia nō sit forma eius: pōt esse subm spēi elicientis actū itelligendi. ergo ⁊c. Ma. supponūt. Mi. pȝ. ex ꝑmissis suppositionib⁹ vt videť. qz vt positū est in scda suppositōe eadem spēs nūero pōt esse in fanᵗᶜ: ⁊ in illa intelligētia separata: sicut in subto: ⁊ sic hō meᵗᶜ fanᵗᶜ ⁊ intelligen⁹ separata est subm illius spēi: sed illa spēs ꝑ quā est in itelligentia pōt elicere actū intelligendi. q̄ hō pōt esse subz spēi elicitiue actū intelligēdi. ⁊ hoc pōt fieri vt dictū est absq̄z hoc q̄ aliqua suba itellectualis sit forma ei⁹. Ad formā ergo arguméti q̄ñ dicit q̄ omne qō itelligit est subm actus intelligēdi: dicūt q̄ nō opz: sed sufficit q̄ sit subm spēi elicientis actū intelligendi: ⁊ hoc pōt fieri vt dictū est absq̄z hoc qō intellect⁹ sit forma hois. ¶ Secundo sic. qz fm magros in visione beata. essentia diuina assistens se habet in rōne forme per quā intellectus creatus beatus intelligit. ⁊ tm̄ essentia diuina nō est forma inherens ipsi beato vel intellectui eius vel forma que sit pars eius. ergo nō oz q̄ forma itellectualis per quā aliquis intelligit sit forma veniēs in cōpōnē eius: vel qō sit pars eius. ¶ Tertio. qz natura hūana sic intimat divino suppōsito absq̄z inherētia: ⁊ absq̄z hoc qō sit pars eius: q̄ operatiōes manētes nature hūane ōnominant suppositū diuinū. nam vera est ista. de⁹ sentit. q̄ a simili natura intellectual poterit ita intimari hoi absq̄z inherentia: ⁊ absq̄z hoc q̄ sit pars ei⁹: q̄ opatio manens que est intelligere poterit denoiare hoiem: vt bene dicat homo intelligit. ¶ Quarto. qz fm Cōmētatorem lux se hȝ ad colorē vt forma eius. ⁊ tm̄ lux nō inheret colori nec est pars eius. ergo a simili nā intellectualis poterit aliquo mō eē forma hois absq̄z hoc q̄ inhereat sibi vel sit pars eius. ¶ Quinto. quia dato q̄ hō se experiatur itelligere nō sequit vt videť q̄ sit subiectū actus intelligēdi. nam hō dicit experiri illa quoruz hō nō est subm. naz hō dicit experiri calorē ignis ⁊ frigus aque: quoruz nō est subm aliq̄. ⁊ sic ꝑter ꝑdictā experientiam nō oportet ponere hominē subm act⁹ intel

ligendi. ¶ Sexto sic. qz frater Thom̃. dicit q accidit spēi inherere ad hoc q eliciat actū itelligendi. ergo fm eum nō est incōueniens q aliquis intellectus itelligat per formaz que nō inheret sibi: nec est ps eius z ex hoc videt sequi q nō est incōueniens q hō itelligat p formam que sibi nō iheret: nec est pars eius. ¶ Ad primuz ergo isto dico q videt mihi satis q illa obtio sit friuola: qz bñ deficit in quinq. ¶ Primo in hoc q vī ponere q suba spūalis sit i loco: siue in corpore situal̄. q. sit subm propinqtatis vel distātie: quā habitudinē: vt vī det magnis: nō hz suba spūalis ad locum: videtur enim imaginari q suba spūalis sit simul cuz organo fantas^co simultate situali vt sic situata suscipiant idem accn̄s.

¶ Secūdo. qz ponūt idē accidēs in pluribus subis: cū accidens habeat entitatez z vnitatem a subto: nec valz si dicat q nō est verum de accn̄ bus intentio bus. imo p hoc. q sequat plus de istis q̄ de illis: fz eos: qm̄ vnumquodq accidēs quāto habz debiliorē entitatem: tanto magis dependet in entitate z vnitate a suo subto: sed fm eos predicta accn̄tia debilissimam entitatē hñt. g̃ z̄c.

¶ Tertio. qz p̄cesso predicto impoli. s. q idem accidēs possit esse in diuersis subis: duz tamē vnūquodq illoz esset natum recipe illud accidēs: nullum tn̄ accidēs potest habere p̄o subto illud qō non est natū recipe ipm: nūc autem intellectus nō est natus recipere spēm: nisi intelligibilē: z eadem spēs fm hoc erit sensibilis z itelligibilis. ¶ Quarto. qz nō videtur rō quare illud qō ē subm spēi intelligibilis nō possit eē subm actus intelligēdi: fm aūt eos spēs illa que est in fan^tc est real̄ spēs intelligibilis que est in intelligentia. ¶ Quinto. qz fm eos sequeret q intelligētia qñ est in aere eēt subm luminis: qz fm eos lumen est forma itentionalis: z esset subz intentiōis coloz: que oia sunt absurdissima. ¶ 6o qz tot absurditatib⁹ cōcessis adhuc nihil ad ꝓpositum: qz intelligere cōparatur ad itelligens: sicut opatio imanens: z per ꝯsequens sicut ad subm: vñ oportet q itelligens sit subm actus intelligēdi a quocūq eliciatur ille actus effectiue: sed oībus istis positis nō saluat adhuc quin hō sit intelligēs: z per consequēs quin hō sit subiectum actus intelligēdi. ergo z̄c. Quādo ergo dicūt q nō oz q intelligens sit subm actus intelligēdi: sed sufficit q sit subm speciei eliciētis actum intelligēdi. Dico q vtrūq est falsum z impossibile: qz impossibile est q opatio imanens cōparetur ad aliquid vt operatio ei⁹ imanens nisi ad id in quo est: sicut in subto: ita q ex hoc dicit operatio manens: qz manet in operāte: nec potest fingi alius modus manēdi: nisi sicut in subto: sicut ē in intellectu creato: vel per omnimodaz idēptitatem: sic in deo. ¶ Scōm etiā falsuz est. qz ad hoc q aliqs itelligat non sufficit q subm sit spēi eliciētis actū: accid^o elicere actuz p̄o effectiue causare: qz obta mediate vel imediate causant actū intelligendi: nec tn̄ intelligūt: intellectus etiā agens z species fz illos qui ponūt q species se hñt actiue ad actū intelligendi: nec tn̄ eis ꝯ^it itelligere: esse. n. subm principy actiui quo suba talis p̄ncipy actiui agit in aliud subiectū: est cōditio agētis actione trāseunte: vñ videt mihi q ista p̄ma instātia continet tot incōuenientia z improbabilia quot ẏba. ¶ Ad secūdum dicendū. q in visione beata: creatura beata intelligit per essentiaz diuinaz: sicut per principiū effectiuū illius visionis beate. qua visiōe non denominatur de⁹: nec essentia diuina videns z intelligens: sed per potentiam ꝓpriam intellectiuaz creatura beata videt deum: cui soli sicut subiecto videndi cōuenit esse videns z intelligēs: z sic ad hoc q homo intelligat: nulla vnio subficit: nisi sit subiectū actus intelligendi. ¶ Ad tertium dicendū. q nūquā deus diceret sentiens per humanitatē nisi humanitas esset idē supposito cū eo: z per ꝯns nisi suppositū diuinū p humanitatē illaz aliquo modo diceret subm illius factionis: mō quo subiectum dicitur supposituz bñs aliquā naturā: z accn̄tia sibi inherētia: z iō si homo posset assumere nām spūalem in vnitatē suppositi: modo quo humanitas est assumpta a verbo posset denominari ab operatione imanente ei⁹: nūc autē isto modo nulla suba pōt itimari homini. Et iō q suba spūalis sit eadē suppositō cū eo z denoiet ab operatione eius: opz q sit forma subalis eius vel accidentalis: z qz accidentalis eē nō pōt. ideo z̄c. In alio etiam deficit ista instantia: qz suppositō per impoſe q sit assumere talem nām: tn̄ homo assumens nō experiret se eē subm actus itelligēdi: sic̄ experiē: lz suba assumpta hoc experiret. ¶ Ad quartū ° dicēdū: q si cōmētator intēdit de lumine z itentione colozis in medio: cū ista duo recipiant in eodē subo z vnū eoz possit esse rō susceptiua alterius: tunc falsum supponit in instantia: q. s. vnū nō inheret alteri: modo quo aliqua forma iheret sue rationi susceptiue. Si aūt cōmētator loquat de coloze: z lumine: vt. s. vnum istoz nō est receptiuū alterius: tūc dicendū q equocat de forma: nā vno modo dicit forma ꝓprie illud qō formal̄ p iherētiā perficit alterū. Alio mō aliqd dicit forma vel formale respectu alterius qō scz. est pfecti^o eo: sicut si nā humana dicat. q. qōdā formale respectu inferiorū hoīe: qz est pfectior eis z talis formalitas non sufficit ad hoc q illud qō verificatur de tali forma vel formali verificet de eo respectu: cui^o dicit forma vel formale: sicut nō opz verificari de hoīe qō verificat de hoīe. ¶ Ad quintū dicendū q quādo aliqs experit aliqd extra se sicut quādo hō experit calorē ignis opz q hō sit expiēs p aliquē actū cognoscēdi: cuius est subm: tūc ergo si hō experit actū: qui est in illa suba sepata sicut in subo: tūc hō experiet illū actuz per aliquē actū: cuius ipse hō est subm. Et tūc quero de illo actu: aut est actus intelligendi: aut actus sentiendi. Si actus intelligendi habetur ꝓpositū. s. q est subiectū alicuius actus intelligendi: z stat nra ꝓ primo deducta. Si aūt ponat q sit actus sentiēdi: se^r q act^o intelligēdi sit obz sensus: qō ē absurdū. ¶ Ad 6^m dōz q bñ accidit spēi itelligēdi ad hoc q moueat effectiue ad actū itelligendi q inhereat: sed nō accidit itelligēti ad hoc q intelligat: q sit idē cū actu intelligendi vel subo: sicut in creatura: vel per essentiaz sicut in deo. Unde si aliqua spēs subsisteret z moueret ad actū intelligendi receptū in alio: spēs nō esset intelligens: sed intelligere faciens: sed illud in quo reciperet actus intelligendi eēt itelligens: z sic patet de primo principali.

Quantum [b] ad scōz principale. s. q de hoc senserit Ari. videt mihi q babet sniam expssa Aristo. de aia. q̄tū ad duo. primū est q aia intellectiua sit forma hois. scōz est q aia sit subm actus itelligēdi nō mediāte dispōne seu ꝺditione corporali. Primū videt haberi ex pluribus auctoritatibus eius: naz primo dicit in scōo de aia. vbi post distinctionē aie dicit sic. Si autez aliqō cōmune in omni aia opz dicere: erit vtiqz actus corporis organici physici. vbi vult q esse actus corporis est cōe omni aie. z cōstat q ibi fecerat mentionez de aia intellectiua: ergo z̄c. ¶ Secūdo idē ponit sic: aia aūt hoc quo viuimus sentim⁹ mouemur aut intelligimus primū quare rō vtiqz erit spēs z non vt mā subiectū: ecce hic ponit illud quo viuimus sentimus z intelligimus eandē formā vel spēm. ¶ Tertio

e In ẏstate doctor recte excluſit illam rñsionē illoz prauē intelligētiū. Cōmentatoris. vñ rñsio illa data fuit ex ꝑuo intellu ẏbozuz Cōmentatoris: nā cōmentator. cō. 5. vī dicit q itellcā spectātiua cōstituīt p duo ſbta: q̄z vnū est gñatū: z ē ipſuz phātasma: z aliō est nō gñatū: z ē ipſe itellectus polis: sic̄ et sē satto hz duo ſbta: vnū per qō ē ẏba: aliō p qō ē vnum entiū. Et fuerūt iſti decepti p equocationē isti⁹ nomis subz: nā ſbz i vta Arist. z Cōmentatoris sumit p illo cui aliqd formal̄ inheret. qñqz ẏo sumit p obto a q̄ aliq opō ꝺpēdet vl tā q̄ a mouēte vl tā q̄ a terminātē: sic̄ ps 2. ō gnōne. t. c. 7. idē et ps 2. ō aia. te. c. 144. vbi dr vnuſqſq q̄ ſgf sēſus ſbtl sensibil̄ ẽ: ita et Cōmentator dic sumit ſbz in duplici ſensu i illa auctoritate sic̄ ps. Illō tamē qō possz dici fz via cui⁹ ad ẏ argm̄ qō magnipēdit ab oib⁹ ē. nā ita arguēte patuit ꝓſſez iſtātia ō celo: celū. n. fz pparetticos dē viuē itelligē z appetere. z tn̄ itellectio n̄ recipitur in ipso subtiue. aīe ps. 2. ce. Et ps et exp̄ ca. ō ẏba ozo. z sic̄ soluitur ẏbta soluit hic sic̄ scis.

b Nūqd Ari. senserit aiam itellectiuā eē formaz hois subſtantialē.

a Tex 6m Arist. patet aias itellectiuas eē formas hoīs. tñ vt ig Cōmē. 2. de aīa. 2. 30. Et 2. 5. tēt ō aīa illa diffō aīe nō ē vnitoce ns eq̄oce dicta ō oī aīa ſz Dī ſz ꝑs ꝑ posteri⁹. Et ſō Ar. 2. de aīa 2cludēs diffōnē ō aīa 2ditionalſr logi dicēs: ſi ät aliquod cōe. Sīc infra. 1. 2. xi. iēt. Amplī⁹ät imāiſe ſtā ſi ſit anīa act⁹ cōplā ſīc nauta nauis. Et mīz eēi ſi ex diffōne illa ꝑs data a ꝓpho i. 1. 2. 7. apperz aias i tellectiuā eſſe formā ſbalēt ꝙ iſoīatōes reſpcū hoīs qūo ipe poſtea i. 1. xi. dīc ꝙ imāifeſtuz ē. Immo tē Ar. ībi ī taz breui ſpacio 2dīceret. illō igf qō addu cit doctor ſal uā pace ñ vī facē ad ꝓpoſitū ſuuz. Sīc qō dīc ipe i. mortalitatez aīe ñ eē māifeſtā ō itētōe Ar. imo po⁹ māifeſtius eē oppoſituz illi⁹. Nā ipe i mīſit doctor vt allegabat di miſit illō ſub dubio. ꝙ ſz in hāc ſntiaz cōcurrat ēt ſcotus i. 4. ſē. ō. 43. q. 2. tam ſalua pace eoruz dīcerim Ar. nō dimiſit illō ſō dubio i illo loco vbi erat ꝓpo⁹ determinādi illā qōnē. ꝙ ē i. 3. de aīa. vbi ō plurib⁹ ōmfontib⁹ 2cludit intellectū eē abſtractū ꝙ imālē: ꝙ ꝓ ꝑs i. corruptibilez ſīc bñ ꝙ elegāter diſputat

dicit ibidē. potentiarū aūt aīe que dicte ſunt: alys gdez inſunt oēs ꝛc. ꝙ ſubdit. Potentias aūt dicimus vegetatiuū: ſēſitiuū ꝙ appetitiuū motiuū ſz locū ꝙ itellectiuū: ex quibus apparet ꝙ homini inſunt omnia iſta. ſcz intellectum cū precedentibus: qō nō eſſet verū ſi hō ꝙ aīa eſſent diuerſe ſubſtantie ſuppoſito diſtincte: qz ridiculum eſſet dicere ꝙ illud qō cōuenit vni ſube cōueniret alteri ſube ſuppoſito diſtincte ab ea. Iterū etiam ex bis patz ꝙ Ariſto. loquitur de intelligentia potentia: ſicut de quadā potentia cōcurrente in eādē eſſentiam aīe cū alys: ꝙ manifeſtius hoc apparet ex quodā dicto ſequēti: nā infra dicit. Semp in eo ꝙ eſt ꝑñr potentia ꝙ pri⁹ eſt in figuris ꝙ inaīatis vt in tetragono trigonū ꝛc. ꝙ de ducēdo dicit. Ultimū aūt ꝙ minimū ratiocinatiuū ꝙ intellectiuū: quibus enī eſt rō corruptibilitū his ꝙ reliqua oīa. Ex qud manifeſte vult ꝙ ſicut cōtinet vegetatiuū in ſenſitiuo. ita vegetatiuū ꝙ ſenſitiuū i itellectiuo. Hoc aūt nō eſſet niſi vegetatiuū ſenſitiuū ꝙ intellectiuū cōcurrerent in eandem eſſentiā aīe. ſed cōſtat ꝙ aīa vegetatiua ꝙ ſenſitiua ſunt forma hominis. ḡ ꝛc. Itez dat ēt intelligi in ꝓncipio terty de aīa vbi dicit. de parte aūt qua ſapit ꝙ intelligit aīa. ex quo apparet ꝙ ipſe loquit de potentia intellectus ſicut de quadā parte 2diuiſa cōtra illas. ſcz vegetatiuā ꝙ ſenſitiuā: ꝙ 2currēte cū eis in eādē eſſentiā aīe: ꝙ in idem totū. Manifeſtius aūt hoc oſtendit in. xi. meta. vbi dicit. Monēte igit cāe velut prius facte exiſtentes. que aūt vt rō ſimul: quādo enīz ſanat homo tunc ꝙ ſanitas eſt: ꝙ figura enee ſpere ſimul ꝙ enea ſpera. Si aūt poſterius aliquid manet perſcrutādum eſt. in quibuſdā enī nihil probibet vt ſi eſt aīa tale non oīs ſed itellectus: vbi manifeſte diſtinguēs illō qō eſt ꝓprie forma cōpoſiti 2 cās agētes in hoc ꝙ cā agēs precedit: forma aūt non: reliquit ſub dubio. vtrum aliqua forma remaneat poſt cōpoſitū: ꝙ dicit illā formaz de qua reliquit ſub dubio. vtrū remaneat poſt compoſituz eē aiam intellectiuā: ex quo manifeſte apparet ꝙ expreſſa ſententia Ariſt. eſt ꝙ aīa itellectiua eſt forma hoīs: ꝙ pars eſſentialis cōpoſiti: qō eſt homo: nec hoc relinquit ſub dubio: ſed tñ reliquit ſub dubio vtrum remaneret poſt corruptōez hoīs. ¶ Quātū āt ad z⁹. ſ. ꝙ aīa eſt ſubm actus intelligēdi nō mediāte aliqua diſpoſitione corporali: manifeſte habet ſua ſnīa in 3⁹ de aīa. vbi ex intentione ꝓbat intellectū eē oīno imixtuz ꝙ ab omni diſpoſitione corporali denudatū ad hoc ꝙ itelligat oīa. vnde ſm intentionē eius ſola aīa eſt ſubm potētie intellectiue accipiendo ſubm pro ratione ſuſceptiua. ¶ De tertio aūt. ſ. vtruz aīa itellectiua remaneret poſt corruptōez hoīs: aut nō: nō bī expſſa ſnīa eius: nā in. xi. metaphy. loco predicto relinquit ſub dubio vtrū maneat poſt corruptionez cōpoſiti. ꝓio etiā de aīa. in probemio relinquit ſub dubio vtrū aīa realr ſepareť a corpore: an ſolū ſit ſeparabilis ſm ſolā potentiā intellectiuaz ꝙ operationē eius. Et ponit exemplum de enea ſpera cui ꝓuenit tangere planū in puncto: nō in eo ꝙ enea: ſed in eo ꝙ ſpera. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ ſicut ſpera enea tangit planū in puncto: ꝙ ad hoc nihil facit ꝓ ſe natura enea vt talis: nec calidū: vel frigidū: vel humidū: vel ſiccuz: vel aliquid aliud niſi ſola ſphericitas eī⁹ ita ſenſit Ariſto. ꝙ ſola aīa eſt ſuſceptiua actus intelligendi ꝙ ad recipiendū talē actū nihil per ſe facit materia vl calidum vel frigidum nec aliqua diſpoſitio corpalis. Sz ibi ꝙ alibi dimiſit ſub dubio vtruz ſīc ſphera vel ſphericitas non poteſt ſeparari ſm rez a corpore naturali. quin ſ. ſit in corpe naturali. Ita etiam anima nō poſſit ſeparari a corpore. ita ꝙ corpore corrupto per ſe ipſam ſolam maneat quāuis ad aliqua principia ſua videatur magis ſequi: ꝙ aīa quantū ad operationē ſit ſeparata ꝙ non quantū ad hoc ꝙ poſſit per ſeipſaz manere corpore corrupto: quedaz tamen verba eius videnť ſentire oppoſitum: nā in ſcō de aīa dicit ꝙ intellectus ſeparať ab alys: ſicut ꝑpetuū a corruptibili: ꝙ in tertio dicit de intellectu agente: ſeparatum aūt ꝫ ꝙ vere eſt.

Conſ. ꝫ Ala. ꝙ ádrū. ibidē cōmēto magno.

Tex. conſ. 24

Tex. cō. 20.

Contra premiſſa autem videnť quedā dubia ꝙ videť ꝙ Ariſto non ſenſerit aīaz eſſe formam corporis. nam ꝑpe de aīalibus dicit ꝙ intellect⁹ eſt ab extra. i. a deo: ſz a deo nihil imediate eſt niſi eternum: qz oīa que incipiunt eſſe vel deſinunt poſſunt fieri mediante motu celi: qz ſm euz ab eterno imobili nihil de nouo ꝓcedit niſi mediāte aliqua mutatiōe: ergo ſm eum anima intellectiua eſt eterna: ſed nulla forma eterna ſm eū pōt eſſe forma rei generabilis: qz tūc forma precederet compoſitū: qō eſt cōtra eū. ¶ Item expreſſe ponit in tertio ꝙ in ſcō de aīa. vt dictuz eſt ꝙ intellectus eſt ſeparabilis ꝙ incorruptibilis ex quo ſequūtur duo. primū eſt ꝙ ſm eum intellectus nō erit forma alicuius generabilis: qz ſm eū eſſe incorruptibile eſt ꝑpetuuz: ꝙ per 2ſequēs ſm eū intellectus eſt perpetuus. nullum autē perpetuū ſm eū poteſt eſſe forma alicuⁱ generabilis: qz tunc forma ꝓcederet cōpoſitū: qō eſt cōtra eum. Scōm eſt ꝙ nō videtur dubiū apud eū. vtrū aīa intellectiua ſit incorruptibilis ꝙ ſeparabilis. imo videť eſſe ſua ſnīa expreſſa in predictis locis. ¶ Tertio qz non videť ꝙ Ariſto. dubitauerit ꝙ ſi aīa eſt forma vtrum remaneat poſt corruptionē cōpoſiti: qz tūc dubitaret de demonſtrationibus ſuis. nam ipſe reputauit ſe demonſtraſſe generationē hominū eſſe eternā. Reputauit etiam ſe demonſtraſſe ꝙ ifinita actu non poſſunt eſſe: ſed poſita gnationis hominum infinitate: ſi anime remanebant poſt mortem eſſent iam infinite anime in actu. ergo ꝛc. ¶ Ad primū iſtorū dicendū ꝙ ab eterno imobili aliqd procedere mediāte aliqua nouitate pōt intelligi dupliciter. vno modo vt nouitas ponať circa agens: ſicut ad hoc ꝙ ſol de nouo calefaciat hoc vel illuminet: opz ꝙ de nouo fiat applicatio eius ad hoc qō directo aſpectu reſpiciat talē locū. Alio modo pōt intelligi ita ꝙ nouitas ponať circa paſſum recipiens. ſicut ſi ſole manēte imobili ſuper eadē parte aeris vel terre ſi aliqua noua diſpoſitio ab aliquo alio fieret in illa terra ſole imobiliter ꝙ inuariabiliter ſe habente poſſet fieri nouus effectus i illa terra ſic diſpoſita. Modo dico ꝙ intentio fuit Ariſto. ꝙ ab vno eterno imobili nihil de nouo procedit niſi mediante aliqua nouitate vel ex pte agentis mediante quo agit: ſicut contingit in bis que ſi unta virtute celeſti: vel mediante nouitate diſpoſitiōis circa paſſum. modo non fuit forte inconueniens apud Ariſto. ꝙ licz ponere deum imobilem: ꝙ neceſſario agētem ꝙ ipſe de nouo crearet aliquā formā. ſ. aīaz intellectiuaz mediante nouitate circa diſpoſitionē materie recipientis. ita ꝙ ipſe imediate produceret ipſaz aīaz ꝙ nō mediante aliquo agente attingente effectiue ad eſſentiam anime: licz produceret eam mediante agente diſponente ad receptionem eius. ¶ Ad ſecundū dicēduz ꝙ ex verbis illis non habetur expreſſe vt videtur multis ꝙ Ariſto. ſenſerit aīam intellectiuā eſſe ſeparabilez ꝙ incorruptibilem: ſed ſoluz ꝙ habet aliquā ſimilitudinem cum ſubſtantys ſeparatis incorruptibilibus: quia dicit ꝙ ſeparatur ab alys ſicut ꝑpetuū a corruptibilibus: in hoc ſcz ꝙ ēt ad operationē intelligendi ſeparatur ab omni cōditione māli etiā ſicut ico corruptibilia. ꝙ hoc quantū ad auctoritatem primā ſumptaz de ſcō

Ita reſpondeo ad primū ſalua reuerētia tāti doctoris nō vī mihi ꝙ ſit vere ad mentē ꝑpi ꝙ partiformiter poſſēt ſolui oēs rōnes eius i octauo phyſicoz vbi demſtrat motū eternum eum

de aĩa.quãtũ autem ad illud qõ dicitur in tertio de aĩa. de intellectu agente qõ videt expressius:dixerũt aliqui q̃ Aristo.sensit q̃ intellectus agens qui dat virtutem rebus materialibus:ad mouẽdũ intellectum possibilẽ est aliqua substãtia separata:t licz expresse experiamur nos intelligere:nõ tamen ita expresse experimur quid est illud qõ dat virtutem fantasmati ad mouẽdũ intellectum possibilez. Uel potest dici q̃ intelligit ipsum eẽ immortalẽ q̃tũ est ex parte sua:qz nihil ei est cõtrariuz licz rõne adiuncti:qz.f.fundatur in forma innitẽte materie subiecte contrarictati. ¶ Ad tertium dicendum: q̃ licz sicut dictuz est:ad p̃ncipia Aristo. magis sequat̃ animã intellectiuã nõ manere q̃ oppositum:tamen de hoc non habetur eius expressa snia:non enĩ oportet q̃ quicquid implicite cõtinetur in principijs alicuius:vel quicquid sequitur ad ipsa sit eius expressa sententia:Et sic patet de scõo principali t de tota questione.

Ad rõnem in oppositum dicendum qõ accipiẽdo independens pro forma possibili manere:maior que dicit q̃ nulla forma independẽs potest esse pars essentialis compositi est falsa: quia ps essentialis compositi:constituens.scz vnam essentiam compositam cum materia non includit in sua ratione semper non posse esse sine materia. Questio.XII.

Ostea querebantur de creatura in speciali quedam de eẽtia eius quantum ad eius accidentia. Primo querebatur vnum quantũ ad potentias t illud vnũ est vtrum distinctio intellectus t voluntatis tolleretur remota distinctiõe formali obiectoz. t arguitur q̃ sic:quia remotis p̃ncipijs distinctiuis tollitur totaliter distinctio:sed principia distinctiua potentiarum sunt obiecta distincta formaliter.ergo t̃c. maior patet:minor probatur per auctoritatez phi.scõo de aĩa. vbi dicit:q̃ potentie distinguuntur per actus:t actus p obiecta:t sic actus t obiecta sunt p̃ncipia distinctiua.

Tercio.

Contra diuersi modi tendẽdi in idem obiectum sufficit ad distinguendum potentias.sed manente eodẽ obiecto formali possunt esse diuersi modi tendendi in ipsum.ergo t̃c.maior supponitur:minor probatur:quia tendere in aliqõ obiectum patiendo ab eo:t tendere in ipsum non patiendo ab eo:sed mouẽdo se in ipsum est diuersus modus tendendi in obiectum. Sed primum conuenit intellectui ex natura sua: quia intelligere est quoddã pati fm phm: scõm autẽ conuenit voluntati ex natura sua.scz non pati ab eo:sed mouere se in ipsum:alioquin periret liberum arbitrium:vt quidã dicunt.ergo stante eodem obiecto formali possunt potentie diuersum modum habere tendendi in ipsum.

Respõdeo Ad euidentiã istius questionis:quatuor sunt facienda. Primum est videre vnde aliquid habet distingui ab alio.Secundum est quomodo potentie distinguũt̃ per obiecta.Tertiuz est inferre quomodo obiecta distinguant̃ iter se.Quartum est soluere ad questionem.

Quãto habẽt t quot mõis aliqua ab inuicem distinguĩ.

Quãtum ad primum sciendum q̃ sicut res habent esse per principia intrinseca t extrinseca:ita t distingui:quantũ ergo ad principium intrinsecum loquendo de distinctione specifica t formali de qua hic loquimur:vnumqõq̃ distinguitur ab alio vel se toto:sicut simplicia:vel aliquo sui.scz ipa forma:sicut composita:ita q̃ formale distinctiuũ intrinsecuz rei est vel ipa tota essentia eius sicut simplicia distinguuntur abinuicem:sicut albedo t nigredo seipsis distinguunt̃ vel pars que est forma:sicut in cõpositis:sicut homo t equus distinguũtur per suas formas:forma autẽ t materia seipsis distinguunt̃. Per principia vero extrinseca distinguuntur res:sicut per finez:t causaz efficientẽ. per finem sicut serra t dolabra distinguunt̃ per diuersimode secare ad qõ ordinãt̃. Dicunt̃ ergo aliqua distingui per finem inquãtũ diuersi fines requirunt diuersa media formaliter differentia quibus attinguntur. p causaz autem effectiuam dicuntur res distingui dupliciter. Uno modo quia facit multa ex vno sicut ex vna massa lutifiat potus quantũ ad vnam partem:t quantũ ad aliam gottetus vel aliquod aliuz vas. Alio modo qñ aliqõ vel aliqua plura efficientia causant aliqua plura que nunquã fiunt vnũ nec nata fieri ex vno:sicut si aliqua causa ponatur esse causa pluriũ intelligentiaruz t sic distinguũtur res per cãm effectiuam. ¶ Quantuz ad scõm sciendũ q̃ potentie t actus etiam earum non distinguuntur per obiecta sicut per principium intrinsecum: intrans essentiam rei: quo formaliter vnum distinguitur ab alio.t istud potest breuiter probari vnica ratione tali:quia primum t per se obiectuz alicuius actus t potentie non est ipsa potentia vel actus vel aliquid essentie sue:sed sicut dictum est primũ distinctiuũ intrinsecũ est tota essentia rei vel aliquid eius:ergo t̃c. Et ideo loquẽdo de distinctione intrinseca potentie: cũ sint quedam forme simplices:t similiter actus seipsis distinguuntur:vt albedo t nigredo:vlterius vero potẽtie distinguuntur per actus sicut per fines:t hec ratio aliqualiter patet ex dictis. Nam illa que ordinant̃ ad aliquos fines quorũ diuersitas requirit diuersitatẽ formalem in medijs ordinatis ad finem dicunt̃ distingui per fines.Sed ille potentie ordinant̃ ad suos actus:sic̃ ad fines.scz ad velle t intelligere:qz quicquid sit de potentia actiua:non est dubium quin potentia passiua ordinetur ad actum suum:sicut ad finem:predicti etiam actus habent talem diuersitatem que requirit diuersitatem formalem in principijs receptiuis illoruz actuũ. ergo predicte potentie que sunt principia receptiua illorum actuum distinguuntur per illos actus sicut per fines:actus autẽ distinguuntur per obiecta sicut per causas efficientes:t per terminos extrinsecos. ¶ Ad cuius euidentiã sciendũ q̃ fm positionẽ que ponit illas potẽtias moueri ab obiecto:quã ad nunc teneo: actus earũ comparantur ad obiecta dupliciter.vno modo sicut ad mouens inquantum obiectũ causat actus intelligendi: vel volendi:t sicut ad terminum inquantum intelligere t velle terminant̃ ad obiecta sua vt ad cognitum t volitum:accipiendo ergo predictos actus prout cõparãtur ad obiecta:vt ad motiuũ distinguũt̃ per obiecta: sicut per causam efficientez:qz distingui per causaz efficientem est quãdo plura formaliter distincta fiunt ab aliqua causa effectiua vna vl pluribus:ita q̃ causalitas illa se extendit ad causandum pluralitatẽ illam effective:prout vero comparantur ad obiecta illa sicut ad terminos sic dicũtur distingui per ea sic̃ per terminos aliquo modo. Nam distingui per terminos:vt hic accipit̃ est terminuz vel vnum vel plures posse terminare diuersos actus natos terminari ad diuersos terminos vt tendere in eundem terminum diuersimode:sic autem est in proposito:nam actus qui sunt velle t intelligere terminantur ad volitum t ad cognitum:vel sicut ad diuersos terminos:vel sicut ad eundem terminuz diuersimode per tales actus attinctum siue habitum. Quid autem sit de hoc.vtrum scz volitũ t cognitum sint diuersa vel vnum,de hoc habetur in quarto articulo.po

Quid est aliqua p finem distingui.

Quid est aliqua per cãm efficientez distingui.

Quo potẽtie distinguunt̃ p actus t actus per obiecta.

Finis duplex vt res & vt assecuto rei. vl sub alijs verbis: finis duplex. forma lis & obiectalis vt scoussle dicunt.

tentie autem distingui dicuntur per obiecta prout sunt motiua sicut pncipia passiua dicuntur distingui per motiua sua: qđ quidē fit qñ motiuū natū est causare diuersos actus requirentes diuersa pncipia receptiua: sic aūt est in proposito: nam obiecta mouentia ad velle & intelligere causant diuersos actus requirentes diuersa principia receptiua: prout vero comparātur ad ea vt ad terminos: distinguuntur per ipsa: sicut per fines. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum: q̄ finis alicuius dicitur dupliciter. scz res extrinseca quā ḡs assequitur: & assecutio ipsius rei: sicut finis auari est pecunia vt res: & possessio pecunie vt assecutio rei: finis autē istarū potentiarum: vt assecutio rei sunt actus sui. scz velle & intelligere: sed finis vt res quā habens potentias mediantibus actib⁹ earum assequit̄ est obiectum: & sicut actuum diuersitas que requirit diuersitatem pncipiorum receptiuorum dicitur causa finalis diuersitatis potentiarū accipiendo finem pro assecutione rei. ita etiā quando obiectum vnū vel plura natum est attingi diuersis actibus requirentibus diuersitatem talium pncipiorū receptiuorū dicitur esse causa finalis talis distinctionis talium pncipiorum accipiēdo finem pro re quā quis assequitur per actum suum: & sic patet quō distinguūtur potentie per actus & actus per obiecta. ¶ Quantum ad tertium. scz quomodo distinguantur ab inuicem primo ponaz que sint obiecta formalia istarum potentiarū. scdo quomodo distinguantur ab inuicem. tertio ponam quedā dubia & soluam. ¶ Quantum ad primum si accipiat̄ obz formale intellectus fm statum presentis vite illud qđ primo occurrit intellectui videt̄ mihi q̄ formale obiectum intellectus nostri fm statum vie est natura sensibilis: quia videt̄ mihi q̄ illa q̄ occurrunt sensui vident̄ mihi primo nota quo ad nos. Scdm autē quid res sensibiles sint nobis prius note: vtrum fm substantiā aut fm accidens pretermitto ad nunc. quantum autem ad obiectum voluntatis mihi videt̄ q̄ obiectum volūtatis formale includat duo. scz bonuz ipsius volentis: vel alicuius ad quē volens se habet sicut ad seipsum: & cognitionem talis boni: quorū primum. scz esse bonuz est principale in obiecto voluntatis: qđ autē bonuz sit formale obiectuz voluntatis fm q̄ bonū: probo per dictū phi primo ethicorū. vbi dicit. q̄ bonum est qđ oia appetunt: que quidez descriptio est a posteriori: qz scz describit ipsum per hoc q̄ hominis appetitus tendit in ipsuz in eo q̄ tale: ex quo habetur q̄ omnis appetitus i eo q̄ talis tendit in bonum sicut in per se obiectum in eo: qđ tale: sed voluntas est quidam appetitus. ergo &c. Qz autem debeat intelligi de bono voluntatis: siue alicui⁹ ad quem se habet sicut ad seipsuz: probo. qz omne qđ amamus: vel amamus amore amicitie: vel amore cupiscētie: sed quicquid amatur quocūq; istorū modoꝝ est bonum amantis: vel amici ad quez se habet sicut ad se. ergo &c. maioz patz: minorē probo: quia quicquid amatur amore amicitie amatur: vt cui volumus bonum: sed illud qđ amatur vt cui volumus bonum sumus nos ipsi: vel amici. ergo &c. Quantū ad alterū amorem: probo minorē: quia omne qđ amamus amore concupiscentie amamus vt bonum qđ volumus nobis vel amicis: sed tale bonum est bonuz amantis vel amici eius: ergo &c. Ita q̄ videtur mihi q̄ bonum qđ est per se obiectū voluntatis est bonum volentis vel amici eius ad quez se habet: sicut ad seipsum. ¶ Tertium scz q̄ esse cognitū aliquo modo includatur in obiecto voluntatis probo & ex natura rei: qz appetitus sensitiuus & intellectus differunt in hoc ab appetitu naturali: qz sequunt̄ cognitōez

Quid sit obz formale scdz statum vie.

Lopso pio.

Quo differunt obm intellect⁹ & obz voluntatis.

Superi⁹ realiter distingui ab inferiori dupliciter pōt intelligi.

appetentis quā habet de bono amabili: qđ nō esset nisi aliquo modo in obiecto voluntatis & appetitus sensitiui includeretur esse cognitū ab appetente: & per dictum commune magistrorū qui ponunt q̄ voluntas non potest velle incognitum: qz tunc vellet sine obiecto: qđ nō est verū si esse cognitum nō includeret in obiecto volūtatis: sic ergo pz de obiectis istarū potentiarū. ¶ Quātum aūt ad differentiā istorū obiectoꝝ sciendū q̄ differentia eorum dupliciter potest accipi. vel fm rationez: vel fm rem. Si loquamur fm rationem: oēs concedūt q̄ ista obiecta differunt fm rationez: & hoc supponatur ad nunc: quia impossibile est aliquid respicere ad diuersa: quin aliquo modo differat fm rōnem: potentie autē predicte realiter differunt. ideo &c. Si autē loquamur de differentia istorum obiectorū fm rem: tūc possum⁹ accipere dupliciter obiectum voluntatis: vno modo p̄ ipso bono tantū exclusa cognitione. Alio modo accipiēdo ipsum bonum & esse cognitum eius. Si pmo modo sit vt mihi videtur: obiectum voluntatis & obiectuz intellectus differunt sicut superius & inferius: qz obiectū voluntatis est bonum alicuius volētis vel eius ad quē se habet sicut ad seipsum: obiectū autez formale intellectus est ens communiter dictum: sed licz bonum in cōmuni conuertatur cū ente. tamē tale bonū huius volētis vel illius non conuertitur cum ente. imo ens se habet in plus. ergo &c. & ideo obiectum voluntatis differt ab obiecto intellectus sicut superius & inferius. Superius autem realiter differre ab inferiori potest intelligi dupl̄r. vno⁰ q̄ id qđ dicit supi⁹: & id qđ dicit iferi⁹ in eodē sint diuersa re. vt. s. in sorte illud qđ dicit aīal: & id qđ dicit homo: sint diuerse realitates: & hoc est impossibile vt probatū fuit in questione de predicamētis. Alio mō vt dicatur superius differre realiter ab iferiori: qz se extendit per predicationem ad aliqđ diuersum re ab omni contento sub determinato inferiori: & talis distinctio competit superiori respectu inferioris. s. extendere se ad aliqđ diuersum ab omni contento sub determinato inferiori: sicut animal se extendit ad aliqđ diuersuz re ab omni homine: & talis differentia est inter obiectum intellectus & voluntatis accipiendo autem obiectum volūtatis hoc totum qđ est bonum cognitum includēdo etiam ipsum esse cognitum in obiecto voluntatis: tunc dico q̄ preter predictam differentiam obiectum volūtatis differt ab obiecto intellectus realiter: quia addit rem diuersam ab obiecto intellectus. s. cognitionē: nisi quando idē actus intelligendi est bonū cognitum: & est actus cognitus & elicitus &c̄: qđ quidē in deo bz esse. Nam idem est ibi obiectum cognitum & bonū cognitū & actus cognitus & elicitus. Si tamē aliquid debeat dici ibi elici. Utrum autem in intellectu creato aliquādo posset esse aliquis idem actus cognitus & elicitus dimitto ad presens. ¶ Qz autē predicto mōdo differat obm voluntatis ab obiecto intellectus. scz addēdo sic cognitionem probo: qz respectu boni qđ voluntas vult & intellectus intelligit in obiecto intellectus non includit̄ ipsa cognitio elicita vt elicita: vel esse cognituz qđ est diuersum ab ipso bono cognito: sed hoc includitur in obiecto voluntatis. ergo &c. minoz patet ex premissis. s. q̄ eē cognituz includitur in obiecto voluntatis. maiorē probo. quia in per se obiecto intellectus non includitur actus elicitus eius: & sic patet quomodo obiecta predicta differant abinuicem.

Solo ad questionez pncipalem.

Ex his quarto dico ad questionez quando queritur vtrum remota distinctione formali obiectorum maneret distinctio ista & potentiarum. Dico pri-

mo ꝙ ſi intelligaꝫ queſtio de diſtinctione formali ⁊ intrinſeca:⁊ vt ſit ſenſus ꝙ queratur vtrum preter obiecta habeant iſte potentie aliqua formalia intrinſeca diſtinguentia. Dico ꝙ ſic:nullo alio ꝯ ſeipſis diſtinguuntur formaliter:ita ꝙ circunſcripta omni re de mundo alia ab eis:adhuc ſi ponantur:neceſſe eſſet ipſas ſeipſis diſtingui. Si autem queratur vtrum remota diſtictione obiectorum remaneat neceſſitas eſſendi tales potẽtias in ordine ad talia obiecta vt ad finem vel ad mouens:tunc aut queritur de diſtinctione rationis aut rei. Si loquamur de diſtinctione rationis:tũc queſtio qua queritur vtrum remota diſtinctione obiectoꝝ remoueatur diſtinctio potentiarũ. dupliciter poteſt accipi. ſcz cauſaliter ⁊ cõſecutiue. cauſaliter vt ſit ſenſus:ꝙ queratur vtrum remotio diſtinctionis ꝛationis obiectorum ſit cauſa remotionis diſtinctionis realis potentiarum. ⁊ dico ꝙ non:quia ſicut diſtinctio ꝑm rationeꝫ non eſt cauſa diſtinctionis realis:ita remotio non eſt cauſa remotionis. imo ecõuerſo:quia teneo ꝙ omnis diſtinctio rationis bz ortum a diſtinctione reali:ſicut a fundamẽto remoto. Si autem teneatur cõſecutiue velut ſit ſenſus querere:vtrũ ad remotionem diſtinctionis rationis in obiectis ſequatur remotio diſtinctionis realis in potentys:tunc dico ꝙ ſic: quia impoſſibile eſt ꝙ illud in quo eſt nulla differẽtia rationis reſpiciat diuerſa re: qz ex hoc ipſo ꝙ aliquid reſpicit diuerſa re ſequitur ꝙ in ipſo ſit aliqua differentia rationis:ſicut etiã ex hoc ipſo ꝙ aliquid eſt homo ſequitur de neceſſitate ꝙ ſit riſibile:⁊ idco ad non riſibile ſiue ad remotioneꝫ riſibilis: ſequitur remotio hominis. Si autem loquamur de diſtinctione reali obiectorũ:vtrũ ſcz remota diſtinctione reali obiectorũ:remaneat neceſſitas habendi tales potentias:tunc ſi accipiamus obiectum voluntatis ꝓ bono tantũ excludẽdo cognitionem:tũc videt mihi ꝙ dato ꝙ hoc ſequeretur gra materie:qz ſcz de ratione intellectus eſt habere obiectum cõmunius ꝯ ſit obiectum voluntatis:⁊ per cõſequens hoc ablato tolleret natura potentie:⁊ per cõſequens eius diſtinctio a quolibet:tamẽ nõ videtur mihi ꝙ teneat cõſequẽtia gratia forme. Dico autem teneri gratia forme. ita ſcz ꝙ ipſa ablatio ſiue remotio diſtinctionis realis talis obiectorũ ſit ratio precisa inferendi remotionẽ diſtinctionis potentiarum:ſiue accipiantur obiecta vt motiua potentiarum ſiue vt terminatiua:qz illo qõ manet cũ vnitate formali alicuius obiecti nõ tollitur ablata diſtinctione formali obiecti:qz qõ tollitur ablata diſtinctione non manet cum ſola vnitate:ſed neceſſitas diſtinctionis iſtarũ potentiarum:ſtat cum vno ⁊ eodem formali obiecto:ablata etiam diſtinctione reali: ergo ꝛc. maior patet: minor probatur:quia eadem bonitas ⁊ ꝑm ꝙ bonitas realiter eſt:quã intellectus intelligit ⁊ voluntas vult:ita ꝙ eadem bonitas ⁊ ꝑm eandem rationẽ formaleꝫ mouet ad intelligendũ ⁊ amandum. alioquin aliqõ incognitũ poſſet eſſe amandum:ſed manentibus actibus amandi ⁊ volendi manet neceſſitas diſtinctionis predictarũ potentiarũ:qz vt dictum eſt iſti actus requirunt diuerſa receptiua. ergo exiſtente eodem formali obiecto vt motiuo remanet neceſſitas diſtinctionis dictarũ potentiaruꝫ:ex hoc etiã patet ꝙ neceſſitas diſtinctionis iſtarum potentiarum manet reſpectu vnius obiecti formalis vt termini:quia manente eadem bonitate vt termino nati ſunt eſſe diuerſi actus. ſcz intelligere ⁊ amare mediantibus quibus dicte potentie diuerſimode tendant in eundem terminũ cognitũ ⁊ amatũ. ¶ Ad hoc videret poſſe reſponderi ſic:ꝙ licz idem ſit cognitum ⁊ amatũ:non tamẽ idem eſt formale obiectum intellectus ⁊ voluntatis:imo vt videtur:illud qõ eſt cognituꝫ ab intellectu vt obiectum formale:eſt amatũ a voluntate vt obiectum materiale. ⁊ ecõuerſo. vbi gra. In iſto bono eſt cõſiderare duo. ſcz eſſe ipſius bonitatis: ⁊ bonitas ipſius eſſendi. modo obiectum formale intellectꝰ eſt ipſius bonitatis:ſz materiale obiectum eſt ipſa bonitas:⁊ ecõuerſo eſt de voluntate. ¶ Iſta reſponſio nõ valet propter tria:primo quia vt ſuppono ad nũc bonitas ⁊ eſſentia bonitatis non differunt niſi ꝑm rationeꝫ ſed diſtinctio ꝑm rationem nihil facit ad diſtinctioneꝫ realem. ergo ꝛc. ¶ Secundo quia ipſa bonitas ꝑm rationeꝫ qua bonitas cadit ſub obiecto intellectus:⁊ per conſequens bonitas ꝑm ꝙ bonitas poteſt eſſe formale ⁊ per ſe obiectuꝫ actus intelligendi. ¶ Tertio quia eſt. quãdo eſt tertio adiacens dicit ens qõ eſt in alio. ſcilicz in predicato. ergo quando intellectus iudicat aliquid eſſe bonuꝫ:eſſe qõ eſt ibi tertio adiacens nihil dicit niſi bonitatem:⁊ ideo illius actus quo iudicat eſſe bonum formale eſt bonitas ſi accipiatur obiectum voluntatis bonum cum eſſe cognito:⁊ queratur vtrum remota diſtinctione inter obiectum voluntatis ⁊ intellectus que eſt per additionem eſſe cogniti:qõ addit obiectum voluntatis ſupra obiectum intellectus. dico ꝙ remota tali diſtinctione remouetur diſtinctio potentiaruꝫ:ita ꝙ ad remotionem talem ſequeretur remotio diſtinctiõis predicte ſaltẽ gra materie:quia in natura iſtarũ potentiaruꝫ includitur habere talia obiecta:⁊ ideo ablata diſtinctione predicta predictorũ obiectorũ auferret natura obiectorum:⁊ per cõſequẽs auferrẽt potentie ipſe q̃ determinant ſibi talia obiecta. Ablatis autem potẽtys auferret diſtinctio earum:ita ꝙ in iſtis potentys bene ſequitur ꝙ ablata diſtinctione predicta obiectorũ mouentium auferret diſtinctio potentiarũ mobiliũ: ſz nõ videtur mihi vl̃ter neceſſariuꝫ ꝙ remota diſtinctione reali formali principy motiui neceſſarium ſit remouere diuerſitatem principiorũ receptiuorũ mobiliũ quia videtur mihi ꝙ vnum agens per vnum principiuꝫ formale excedens poſſit cauſare diuerſos actus requirentes diuerſa ꝓncipia receptiua:⁊ hoc ſufficiat de queſtione. ¶ Ad rationem in oppoſitum dicendum ꝙ philoſophus ibi non ponit ꝙ actus vel potentia diſtinguunt̃ per obiecta: ſed ꝙ prius determinandum eſt de obiectis ꝯ de actibus:⁊ de his ꝯ de potentys:quia obiecta prius ſunt nota quo ad nos:⁊ ex his inueſtigantur alia. Et ſi ꝓbs diceret ꝙ per ea diſtiguunt̃ potentie. dicẽdũ ꝙ hoc debet intelligi:ſicut ꝓ principia extrinſeca:⁊ gratia materie modo quo expoſitum eſt.

Circa iſtam queſtionem occurrunt multa dubia:⁊ primo ꝙ dicitur ꝙ potentie non diſtinguũt̃ formaliter per obiecta:quia cõiter dicit̃ ꝙ formalis diſtinctio potentiarũ accipitur penes obiecta. ¶ Secundo dubitatur circa primam differentiam obiectoruꝫ q̃ dicitur ꝙ differunt:ſicut ſuperius ⁊ inferius cõtra qõ arguit̃ ſic:quia omnis creatura itellectualis debz amare omne bonum qõ eſt ad honorẽ dei. Sed omne bonum qõ eſt ad honorem dei includit ſimpliciter omne bonum:ergo voluntas cuiuſlibet volentis habet ꝓ formali ⁊ per ſe obiecto vniuerſaliter omne bonũ:ſed tale bonum conuertitur cum ente. ergo obiectum voluntatis conuertitur cuꝫ ente:qõ eſt obiectum intellectus:⁊ ſic non eſt inferius eo. ¶ ¶ Secundo arguo cõtra ſecundam diſtinctionem qua dicitur ꝙ obiectum voluntatis differt ab obiecto intellectus:quia addit ſuper ipſum cognitionem ſiue eſſe cognitum. contra. quia illud

qō est quoddam bonum non dicit aliquā rationē obiecti volibilis distinctam contra bonum cōmuniter dictum:sed cognitio vel esse cognitum est quoddam bonum.ergo ꝛc.¶Item ad idem.cognitio quandoq; est obiectum intellectus:sed illud qō se habet per additionem ad obiectum intellectus non est obiectum intellectus.imo est extra obiectum eius.ergo cognitio non se habet per additionem ad obiectuz intellectus.¶Tertio ad idem.quia propter hoc q̄ nihil est volitum nisi cognitum:dicitur q̄ obiectum voluntatis includit esse cognitum:eadem ratione cum nihil cognoscatur a nobis nisi aliquo modo cadat sub sensu:esse sensatum includeret in per se obiecto intellectus:sed hoc non ponitur. ergo ꝛc.¶Quarto contra conclusionem principalem arguo quadrupliciter. Primo quia vnaquęq; potentia debet habere pro formali obiecto aliqō obiectum adequatum:sed si idem obiectum posset esse obiectum formale pluriuz potentiarū:nullius eaꝝ esset obiectū adequatū.ergo ꝛc.¶Secundo quia sicut effectus ad causam:ita videtur aliquo modo se habere obiectum ad potentiam:sed vnusquisq; effectus habet propriuz causam:ita q̄ impossibile est plures effectus eē vnius cause imediate.ergo ꝛc.Si dicatur q̄ non est verū de causa excedente:que potest habere plures effectus:quorū vnumquēq; excedit.Contra.quia si dicatur aliqua cā agens per vnum principium effectiuum excedere effectum:puta vt si dicatur sol agere per vnam virtutē duos effectus:qui sunt.scz a.ꝛ b.tunc quero vtrum virtus solis per quā agit a.ꝛ b.excedat causam ipsius a.aut nō. si non.ergo virtus solis non fuit causa excedens.si sic. aut excedit ſm rationem:aut ſm rem.si ſm rationem nihil facit ad propositum:quia esse rationis nihil facit ad esse reale.Si ſm rem:tunc cum nihil excedat seipsum ſm rem:sequitur q̄ diuersa principia in sole sint causa a.ꝛ b.ꝛ sic adhuc habetur propositum.scz q̄ diuersi effectus requirunt diuersas causas realr saltem quātum ad principia actiua.¶Tertio quia obiectuz se habet ad potentiam sicut perfectio ad perfectibile:sz vni⁹ perfectibilis est vna sola perfectio:ita q̄ impossibile est vnam perfectionem esse plurium perfectibilium. ergo a simili impossibile est vnum obiectum formale esse plurium potentiarū.¶Ad primum principale istoruz dicendum.quando dicitur q̄ distinctio formalis potētiarum accipitur penes obiecta:non sic intelligendum est:q̄ obiecta sint principia intrinseca potentiarū: quibus formaliter ꝛ intrinsece potentie distinguātur. Sz hoc pro tanto dicitur q̄ illius distinctionis formalis q̄ potentie ex seipsis distinguuntur:obiecta dicuntur causa extrinseca.modo quo supra ostensuz est:ita tñ q̄ nō oportet q̄ diuersitas obiectorū sit causa precisa:etiam extrinseca illius distictionis:sed vel diuersitas obiectorum vel idem obiectum in causando excedens ꝛ cāns diuersos actus requirentes diuersa p̄ncipia receptiua. ¶Ad illud qō arguitur de secūdo principali.scilicz de distinctione obiectorum penes superius ꝛ inferius.dicendum q̄ licz omnia bona sint ad bonoreꝫ dei:tamen non omnia bona que sunt ad bonoreꝫ dei cadūt per se sub obiecto voluntatis etiam ratione voluntatis:lz bonor dei qui est de eis cadat per se sub tali obiecto:vnde sicut potio amara non est per se volibilis.sed potio amara vt valet ad sanandum sit per se appetibilis.Sed oia directe ꝛ per se cadunt sub formali ꝛ per se obiecto itellectus:ꝛ ideo non obstante predicta obiectione adhuc stat q̄ obiecta formalia predictarū potentiarū adhuc differant:sicut superius ꝛ inferius.¶Ad alia que arguuntur de tertio principali.scilicz de distinctione obiecti voluntatis per additionē esse cogniti. Dicendū ad primum q̄ illud qō est quoddā bonū prout accipitur qōdā bonū nō se hz p̄ additionē ad bonū cōiter dictuz:tñ illud qō est bonū in se acceptū:vt q̄daz circūstātia alterius boni se habet per additionem ad illud bonuz:ꝛ sic cognitio prout accipitur vt quoddā bonum in se propositum vt quoddā eligibile:licz vt sic non habeat p̄ additionem ad obiectum intellectus.imo proponat̄: vt sic ipsi intellectui vt ipsum obiectum volibile: tamen cognitio qua aliquid cognoscitur se habet vt circunstantia illius boni cogniti:ꝛ se habet per additionē ad illud bonum vt est obiectū intellectus:non autem vt est obz voluntatis.imo includitur obiectuz voluntatis modo quo dictum est.¶Ad secundū dicendum q̄ quādo cognitio proponitur intellectui vt quoddā bonum ꝓpter cognitionē que ponitur obiectum cognitum:opz ponere cognitionem elicitam qua cognoscitur:ꝛ illa non includitur in per se obiecto intellectus:quia actus elicit⁹ potentie vt elicitus non includitur in per se obiecto eiꝰ: ꝛ talis se habet p̄ additionez ad obiectū intellectus:nō autē se habet per additionē ad obiectum volūtatis:sz includitur in per se obiecto eius:modo quo dictuz est. ¶Ad tertiū dicendū q̄ non est ita per se ordo iter sēsum ꝛ intellectum ex natura ist̄aruz potentiarū precise acceptarum sicut inter intellectum ꝛ voluntatem:aliquin sicut impossibile est velle aliquid non cognitum in quocūq; statu:ita impossibile esset intelligere aliqd non sensatū in quocūq; statu:ꝛ sic aīa separata non posset intelligere:qō falsum est:vnde ordo iste nō cōuenit istis potentys ex ipsis suis naturis precise acceptis:sed ex cōiunctione intellectus ad corpus:sed ordo intellectus ꝛ voluntatis est p̄ se ex ipsis naturis potentiarum vnde ꝛ licz intellectus coniunctus non possit cognoscere nisi sensibilia vel ea que concluduntur ex sensibilib⁹ tamen bene potest cognoscere aliquid q̄ directe nō cadit sub sensu:sed voluntas nō potest velle q̄ directe nō cadit sub cognitione intellectus.¶Ad illa que arguūtur de quarto principali.scz cōtra principalē cōclusionem.dicendū ad primum q̄ obiectum formale potentie:non oportet q̄ sit adequatū ei quin possit respicere aliam potentiā per eandē rationē formalē realem:cuius quantū ad hoc aliquā adequationē habeat ad potētiam:q̄ ad omne contentum sub eo aliquo modo se extēdit potentia. ¶Ad secundum dicendum q̄ maior ꝛ minor sunt false:naz obiectum non est causa effectiua potentie:licet sit causa effectiua ipsius actus potentie: sicut motor non est causa effectiua mobilis: sed ipsius motus:obiectum autem comparatur ad potentiam:sicut motiuū ad mobile:minor etiā est falsa:q̄ vna causa excedēs ꝛ immediata potest habere plures effectus. Ad probationem eius dicendum.q̄ si ponam q̄ sol sit causa immediata plurium.scilicz a.ꝛ b.non dicitur q̄ sol sit causa excedens:quia causa ipsorum a.ꝛ b.excedat causam ipsius a.ſm rem:quia sunt idez ſm rem.sed dicitur excedens.quia potest in a.ꝛ b.a. autem ꝛ b.excedunt a.ſm rem:sicut totum partem.¶Ad tertium dicendum q̄ maior est falsa:quia obiectum non se habet ad potentiam:sicut perfectio formalis ad perfectibile per eam. Sed sicut perfectiuum effectiuum ꝛ motiuum ad mobile ꝛ perfectionem:nunc autem licet idem non posset esse plurium vt forma formaliter perficiens. tamen idez potest esse pluriuz vt motiuum ꝛ perfectiuum effectiue.

Postea querebantur duo de habi tibus. Primus erat de cau salitate habituu in generali. ⁊ est vtrū habitus faciat ad substantiam actus. Secundū pertinet ad determinatū ha bituz in ordine ad diuersos status: ⁊ est vtruz idem habitus possit elicere actū beatificum ⁊ actum meritorium. Questio. XIII.

Ad primum sic ꝓceditur ⁊ arguitur ꝓmo ꝙ habitus non faciat ad subam actus: qz quādo in effectu sunt duo ⁊ in causa alia duo: videt ꝙ vnū in effectu coꝛrespondeat vni in causa: ⁊ alterum alteri: ⁊ non idem ambobus: sed quando potentia habituata elicit actū in effectu sunt duo. scz substantia actus ⁊ modus: ⁊ in causa sunt duo. ſ. potētia ⁊ habitus. ergo vt videtur substantia actus erit a potētia ⁊ modus ab habitu. ¶ Secūdo quia ſm ꝓbm scdo ethicoꝝ. per potentias operamur absolute: per habitus autem bene vel male: sed operari absolute pertinet ad substātiā actꝰ bene vero vel male ad modum. ergo ꝛc̄.

Contra qz suba actus ⁊ modus eius aut sunt idē re: aut non: si sic sequitur ꝙ quicquid est causa realr vniꝰ ē ⁊ cā alterius: sed potētia est causa substantie actus: ergo ⁊ habitus: si nō: tūc ergo suba actus ⁊ modus erunt due res habentes duo ꝓncipia per quoꝝ vnū habens illud est potens in vnā illaꝝ rerū ⁊ p aliō in aliā: sed illud quo aliquid est potens est potētia. ergo habitus erit potentia.

Respōdeo ad euidentiā istius qōnis: quattuoꝛ sūt faciēda. Primū est ponere quādā opi. quā nō credo verā cū suis motiuis. Scdo arguā cōtra eā. Tertio ponā opinionē quā credo verā. Quarto respondebo ad motiua illorum.

Quantum ad primū sciēdū ꝙ hic nō intendo descēdere ad habitus supernaturales. Sed intendo istam qōnē de habitu in gñali. vtrum scz de ratiōe habitus: vnde talis sit posse in modū actꝰ tm̄: ⁊ nō in subam: ⁊ dicūt quidā ꝙ sic: ⁊ hoc nituntᵉ ꝓba re quattuoꝛ rōnibus: quaꝝ ꝓma talis est. si per habitū possemus in substantiā actus. habitus esset potētia: sed hoc est falsum. ḡ ꝛc̄. falsitas ꝫntis pz: qz ipse est ꝙ habitus sit potentia: cū ex opposito distinguaᵗ. ꝓbo ꝫnaz. qz illud qō est cā subē actus est illō quo aliqd est potēs absolute scz illō q̄ aliqd ē potēs absᵒˡᵉ est poᵗᵉ. ḡ illō ꝓnᵐ ꝙ qō aliquid est cā actus subē est potētia. Si ergo habitus esset causa subē actus: habitus esset potētia: ⁊ sic pz ꝫntia. ¶ Scda rō talis est ſm ꝓbm scdo ethicoꝝ. per potentias operamur absolute: ꝙ habitus vero bene vel male: sed operari absolute pertinet ad substantiā actus: bene vero vel male ad modū. ergo ꝛc̄. ⁊ ista ratio est tacta in opponēdo. ¶ Tertia rō talis ē: qz ibidē dicᵗ ꝓbs. ꝙ potentia non laudamur: neq; vituperamur: sed habitibus laudamur ⁊ vituperamur: sed hoc nō esset nisi qz potentie faciunt ad subam actus absolute: habitus autē ad modū. ſ. ad malitiā vel bonitatē. ḡ ꝛc̄. ¶ Quarta talis est. sanitas est habitus aut dispositio qua aliqs disponitur ad operā suā. scz ambulandū vel aliuz aliquē motū localem: ⁊ tamē sanitas nō facit ad talis actus subaz. alioquin sanitas esset ꝓncipium ambulandi: ⁊ potētia motiua: qō est falsuz. ergo ꝛc̄.

Nunc scdo intendo arguere ꝫ dictā potentiā ⁊ cōtra ꝓmā rationē adductā ꝓ ea: ⁊ hoc quadrupliciter. ¶ Prima ratio talis est: substantia actus ⁊ modus aut sunt idē re aut diuersa: si sunt idē re quicqd est causa vnius ⁊ alteriꝰ realiter: scz potētia est cā substātie actus ergo ⁊ habitus. Si aūt sunt diuerse res: tūc potentia ⁊ habitus erunt diuersa ꝓncipia per que possimus esse causa diuersoꝝ: sed ſm rationē quā ipsi adducunt illud quo possumus esse causa alicuius est potētia. ergo ꝛc̄. ⁊ hoc tactū est in argumento. ¶ Ad hoc respondeᵗ dupliciter. vno modo dicēdo ꝙ multa sunt de quibus dubitatur vtrum sint idez vel diuersa: ⁊ de istis est actus ⁊ modus eius: ⁊ ideo ratio fundata super idētitatem ⁊ diuersitatem eoꝝ fundaᵗ super dubiū. Secundo modo dicendo ꝙ non esse ꝓncipiū actiuū ⁊ passiuum est potētia: sed principiū quo aliquid potest in substantiam actus est potentia: quo autem potest in modū nō est potentia: sed habitus. ¶ Prima ꝛ responsio nō valet: qz licz dubiū sit de actu ⁊ modo: vtrum sint idez re: certū tamē est ꝙ sunt idem vel diuersa re: ⁊ ideo ratio illa que cōcludit quacūq; parte data est certissima: nec fundaᵗ super aliqō dubiū: qz certū est ꝙ opz alterā dare partē: sic autē est de ratione posita: qz supponanᵗ esse eadez re concludit ꝙ habitus est causa substātie actus. Si autem ponantur esse diuersa re: cōcludit ꝙ habitus est potētia: qz per ipsum aliquid est potens absolute in aliquā rē. scz in modū. ecōtrario vero illa rō que q̄cūq; parte data est nulla: vel continet falsitatē certissime habenda est pro nulla vel pro falsa: talis autem est prima ratio quā ipsi adducūt: qz si sunt idē falsuz est dicere ꝙ habitus nō posset in subam actus: si sunt diuersa opz ponere vel ꝙ habitus sit potētia: qō ipsi negant: vel ꝙ nō omne illud per qō aliquid potest causare aliquā rē absolute sit potētia: cuius oppositū ipsi ponunt. imo plus dico ꝙ si potentia dz dici illud per qō ꝓssumus in quocūq; siue sit modus siue aliud debz dici potētia. ¶ Secunda responsio etiā nihil valet: qz si substantia actus ⁊ modus sunt diuerse res: cū potētia sit illō per qō possumus in quodcūq; nō videt aliqua rō q̄re vnū illoꝝ ꝓncipioꝝ dz dici potētia: ⁊ nō aliud. Si dicaᵗ ꝙ imo qz modus hz diminutā entitatē respectu subē actus. nihil est dictu. Primo qz eadē ratione posset dici: qō ꝓncipiuz accidentis nō est potētia: sed tm̄ ꝓncipiū substātie: qz oē accidēs respectu subē est ens diminutū. ¶ Scdo: qz sic̄ posse ad posse: ita potētia ad potētiā: sed posse in subam actus ⁊ posse in modū non distinguuntᵗ ſm posse ⁊ non posse: sed ſm posse in maius: ⁊ ſm posse in minus. scz in minoꝛē entitatem habens. ḡ ⁊ ꝓncipia non debēt distingui ſm potētiā ⁊ nō potētiā. ¶ Si dicaᵗ illō quo possumus i subaz actus dz dici potētia: qz illō ad qō ordinaᵗ hz subaz. scz actus. sed modus nō hz subaz: ⁊ iō ꝓncipiū eius nō est potētia. ¶ Illud si aliqs diceret verisibile eēt: qz si acccipiaᵗ suba ꝓprie ꝙ nā subsistente: nec actꝰ nec modus hz subam: si aūt accipiaᵗ pro qdditate ⁊ eēntia: tunc cū dicant entia realia opz ꝙ tā modus q̄z actꝰ habeāt subam sic dictā vel eādē vl aliā ⁊ aliā. ¶ Scdo arguiᵗ cōtra ꝓdictā soloⁿē sic: qz nihil est cā modi nisi sit causa gnōnis modi: sed illud qō est causa gñationis est causa subē actus alicuius. scz ipsius gñationis: qz verisibile eēt dare aliqd esse cām ipsius gñationis: ⁊ nō subē eius: sed ſm te habitus est cā ipsius modi. ergo est cā gñationis substātie eius. ¶ Secūda rō talis est: ꝙ illud vt videt facit ad substātiā sine quo nō pōt aliquis exire in illum actū ipsa potētia habita. sed habita potentia visiua nullus potest exire in actum videndi nisi habeat ꝓter eam aliquas potentias organicas. ergo aliquid qō se habet per modum habitus vel dispositionis facit ad subam actus: ⁊ hoc est directe cōtra positionē ⁊ contra rōnem: qz ex hoc apparet ꝙ nō omne illud: sine

quo nõ põt aliquid exire in actũ ⁊ quo habito põt exire in actũ est potẽtia ꝑ put potẽtia distinguit̃ cõtra habitũ. ¶ Tertia ratio talis est: qz phs in .9. meta. numerat artẽ iter potẽtias actiuas: sed ſm te potentia passiua põt in substantiã actus. ergo ars põt in subam actus: sed cõstat ꝙ ars est quidã habitus. ergo ⁊c. ¶ Si dicat̃ ad ꝛ ꝙ ibi loquit̃ phs de potẽtia largo mõ. scz ꝑ omni eo ꝙ est ꝓncipiũ sube actus vel modi. ⁊ ego dico ꝙ nihil valz: qz ostensiuz est ꝙ opz ponere habitũ esse ꝓncipiũ sube alicuius actus: siue modus ⁊ actus differant: siue non. ¶ Quarta ratio talis est: ⁊ est directe cõtra rõnem illã ꝓmã qua dicit̃ ꝙ oẽ illud quo possumus absolute in aliqua est potentia: qz certũ est ꝙ per velle ⁊ itelligere possumus mouere potentias inferiores ad actus suos: ⁊ sine illis absolute non possemus. ergo si illud quo possumus in aliquem effectum debet dici potẽtia: sequitur ꝙ predicti actus. scz velle ⁊ intelligere debeant dici potentia: si autẽ illud non est verũ nõ sequit̃ ꝙ si possumus ꝑ habitũ in substãtiã actus ꝙ habitus sit potẽtia. ¶ Ultimo arguit̃. scz cõtra rõnẽ scdam ⁊ tertiã: qz oĩs actus in suo genere est bonus vel malus perfectus vel imperfectus. Sed ſm te malitia vel bonitas actus pertinet ad modum: cuiusmodi ſm te habitus est cã: ergo ſm te oĩs actus ꝓcedit ab aliqua potentia hñte habitus malum vel bonus. hoc est falsuz. g̃ ⁊c. ¶ Si dicas ꝙ non intelligitur de quacũq; bonitate: sz ỏ bonitate morali que nõ inuenit̃ in omni actu. ¶ Contra qz habitus ⁊ dispositiõ inueniũtur in aligbus actib⁹ nõ moralibus. ergo bonitas ⁊ malitia que dicunt bonũ cui respondet habitus nõ dz restringi ad bonitatẽ vel malitiam moralem.

Hunc tertio ꝓncipal'r intendo ponere põnem quã credo verã: circa qõ intendo facere tria. ꝓmo suppositio ex premissis rationibus: ꝙ vtrũq; . scz potẽtia ⁊ habitus sint causa vtriusq; . scz sube ⁊ modi act⁹. ꝓmo ostẽdo qũo differũt potentie ⁊ habitus. Scõo vtrum possit saluari aliquo modo ꝙ suba actus reducatur in vnũ ⁊ modus in alterum. Tertio mouebo q̃dam dubia ⁊ soluaz. ¶ Quantũ ad ꝓmuz pz ex premissis ꝙ potẽtia ⁊ habitus non distinguũtur penes boc ꝙ est cẽ ꝓncipiũ: qz vtrũq; est ꝓncipiũ: vt pz per phm in multis locis: nec etiã penes boc qõ est esse principiũ actus ⁊ ꝓncipiũ modi vt ex dictis pz. Et iõ aliter videt̃ mihi dõm ꝙ differunt sicut duo ꝓncipia diuersimode cõcurrentia ad eundẽ effectũ. ¶ Ad cuius euidẽtiam premitto tria. ꝓmũ est ꝙ potentia põt accipi vno mõ large pro omni ꝓncipio actiuo vel passiuo: ⁊ sic nõ solũ habit⁹ potest dici potẽtia: sed ipsi actus intelligẽdi ⁊ volẽdi possent dici potẽtia: qz sunt ꝓncipia aliquorum effectuũ: sicut dictũ fuit. Alio mõ põt accipi potẽtia magis stricte. scz ꝑ ꝓncipio actiuo vel passiuo manẽte: ⁊ sic actus trãseũtes nõ possunt dici potẽtia: sed habitus isto mõ possent dici potẽtia: vnde etiã phs aliqñ habitũ vocat potẽtiã sicut patz de arte. 9° meta. Tertio modo adhuc magis stricte potest accipi potẽtia. ſ. pro ꝓncipio actiuo vel passiuo nõ ꝓsupponẽdo aliqõ ꝓncipiũ sui gñis modificabile ꝑ ipm ad agendũ vel patiẽdũ mõ quo iã exponetur: ⁊ sic dicta potentia distinguit̃ ỗ habitũ ꝑ put iã apparebit. ¶ Secũdo premitto ꝙ qñq; aliqõ ꝓncipiũ actiuũ vel passiuũ est sufficiens per se ipsum ad exeundũ perfecte in actuz: ⁊ tale ꝓncipiũ nõ requirit dispositionẽ vel habitũ: qñq; vero aliqõ ꝓncipiũ actiuũ vel passiuuz nõ est sufficiens per se exire in actũ saltẽ ꝑfectũ: sine aliquo alio ꝓncipio cõcurrente eiusdẽ generis cũ eo ⁊ voco ꝓncipiũ eiusdez generis. quãdo scz si vnũ est actiuũ ⁊ reliquũ: ⁊ si vnuz est passiuũ ⁊ reliquũ. ⁊ in tali cõcursu, vnum se habet vt potentia ⁊ reliquuz vt habitus. ¶ Tertio premitto ꝙ cõcurrentibus talibus vnũ eorũ disponitur ⁊ determinatur per alterũ ad agendũ vel patiendũ absolute vel tali modo: ⁊ vnũ eorũ dicitur potẽtia ⁊ retinet eius nomen: ⁊ aliud vocatur habitus.

His premissis dico ad questionez ꝙ quãdo duo talia cõcurrunt: illud ꝓncipiũ qõ nõ presuppõit aliud sui gñis: vt ꝙ determinet̃ per ipsum ⁊ habilitetur ad agẽdũ: hoc vel illud isto modo vel illo: ⁊ idem dico de patiendo: hoc inquantũ ꝓncipiũ retinet nomen potẽtie ⁊ est ꝓncipiũ distinctũ ꝯtra habitũ. illud vero ꝓncipiũ cõcurrẽs qõ ꝓsupponit aliud vt ꝙ determinet̃ ⁊ habilitet̃ per ipsum dicitur habitus ⁊ ex hoc accipit nomen habitus ꝙ presupponit illud sui generis ꝙ determinet̃ vel habilitet̃ per ipsum ad agendum vel patiendum hoc vel illud vel isto modo vel illo. sic ergo ista videt̃ mihi differentia inter potẽtiã ⁊ habitum in potentys habentibus habitũ: ꝙ potẽtia dicitur illud qõ nõ presupponit aliqõ ꝓncipiũ vt habilitet̃ ꝑ ipsuz: ⁊ se extendit ad oẽm modũ ⁊ actũ illius generis: sic̃ intellectus qui se extendit ad oẽm actũ ⁊ modũ intelligendi potentia itellectiua dicitur: sed illud qõ habilitat eũ ad hunc actũ vel ad illũ: vel ad hunc modũ vel illuz dicit̃ habitus: qui tamẽ habitus vere est potentia accipiendo potentiã pro omni principio actiuo vel passiuo. ¶ Exemplũ sensibile possum habere de hoc. ꝟ. gra. de duritie ⁊ figura: nam duricies videt̃ esse quasi potẽtia quedã secatiua: figura vero est habilitas ad secandũ sic vel aliter. verbi gra. figura dolabre: figura serre: figura terebri disponunt ad secandũ diuersis modis ⁊ ad causandum diuersas sectiones: ⁊ sic patet ad questionem.

Nota dſam iter potẽtas ⁊ habitũ i potẽtijs ꝓnũb⁹ habitum.

Hunc restat scõo ostẽdere qõ bis nõ obstantibus aliquo modo substãtia act⁹ reducit̃ in ipaz potentiã ⁊ modus i habitũ lz vtrũq; ſm rẽ sit cã vtriusq; . ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã sciẽdũ ꝙ qñ plures cãe eiusdẽ gñis cõcurrũt ad eũdẽ effectũ: ille effectus licet sit ab vtraq; magis reducitur in vnam illarum causarum ſm vnam rationem ⁊ in aliã ſm aliã. verbi gratia. ad generationẽ equi concurrit semen equi: ⁊ virtus celi: modo iste effectus equus magis reducitur in virtutem celestem iquãtũ est quoddaz corpus generabile: quia virtus celi se extendit ad omne generabile ⁊ corruptibile: sed in semine equi habet magis reduci inquantum est tale generabile qõ est equus. Similiter actus intelligẽdi equum inquantum actus intelligẽdi reducitur in intellectũ agẽtem qui se extendit ad omnem actum intelligendi: sed in speciem vel fantasma equi magis habet reduci vt est talis actus intelligẽdi. isto modo etiam dicitur substãtia actus magis reduci in potentiã: sed modus in habitum: licz vtrũq; sit causa vtriusq; .

Exicõ. lo.

Hunc tertio mouẽda sunt dubia ⁊ soluenda q̃ sunt tria. ꝓmum est quia cum forma substantialis: vel saltem forma vniuscuiusq; cuz materia reducit primum principium actiuum vel passiuum quo vnumquodq; agit vel patitur: omnia alia super eminẽtia erũt determinantia ⁊ habilitantia predicta principia. scilicet formam ⁊ materiam ad agendum vel patiendum qõcunq; ⁊ per cõsequẽs omnia accidentia superuenientia habebũt rationẽ habitus ⁊ nullã rõnez potentie: qõ est ĩconueniẽs. ¶ Scõz est. ꝙ si illud qõ ꝓsupponit alterꝝ dz dici habit⁹: tũc potẽtia visiua cũ ꝓsupponat dispõnes organicas deberet dici habit⁹: qõ est ĩconueniẽs. ¶ Tertiũ dubiũ ẽ. ꝙ ẽtitas ꝓsupponit oĩbus ꝓncipijs actiuis ⁊ passiuis in reb⁹ corꝓalib⁹. Si g̃ ꝓn⁹ ꝓsupponẽtia aliqd qõ ꝑ ea determinat̃ eẽnt habitus: sequeret̃ ꝙ oĩa supueniẽtia

quantitati essent habitus: qđ simiľr est inconueniens.
¶ Ad primum ista⁊ dubioruz potest dici dupliť. Uno modo.q̄ omne p̄n^m instrumẽtale manens non presupponẽs aliud p̄n^m instrumẽtale: illud debet dici po^a. ita q̄ potentia non dr̃ p̄n^m p̄ncipale oiuz: in quo potest aliqua suba particularis. sed p̄n^m instrumẽtale non presupponens aliquod p̄n^m instrumentale sui generis. sicut etiaz ⁊ agentia p̄ncipalia dicunt istrumenta. ⁊ sic itelligť illa propõ. quando dr̃: q̄ quãdocũq; concurrunt duo p̄n^a ad eũdem effectum. quo⁊ vnum determinat ⁊ habilitat per aliud illud qđ per aliud determinat retinet nomen po^e. ⁊ illud quo terminat dr̃ habitus. Alio mõ põt dici q̄ forma cuz mã: lz sustẽtẽt per modũ subi omnia accñtia. non tñ sunt rõ per se nečia agendi vel recipiendi, oia: que a suba hñte talia accñtia agunt vel recipiuntur. ita q̄ lz cõpositũ ex mã ⁊ forma sustẽtent predicta p̄n^a actiua ⁊ passiua. nõ tñ dant rõnez actiuitatis vel receptiuitat. lz rõ actiua ⁊ receptiua ab eis sustẽtenť. Uñ illa que sí per ipole ponant esse sine subo ⁊ per se: adhuc agerent ⁊ paterent: lz sustentent per subam subiue. nõ tñ determinãt ipsam subam vt p̄n^m actiuuz vel passiuũ ad agẽdum ⁊ patiẽduz. ⁊ ideo talia nõ opz bẽre rõnem habitus vel po^e. Uñ qz caloz posito q̄ sit sine suba adhuc calefaceret. respcũ aũt sube nõ bz rõnem habitus sz potẽtie. ¶ Et sí arguať ↄtra hoc: q̄ saltez in gnõne sube forma bz rõnez actiui p̄ncipy. ⁊ sic est po^a. Dõm q̄ fm quosdam nullũ incõueniens est ponere formã subalem esse potentiam respcũ gnõnis sube. puta q̄ forma ignis sit po^a ignitiua: lz hoc non agat: nisi mediãtibus accñtibus. Uel potest dici q̄ in rebus nãlibus nullum agens attingit formã subalem: nisi mediãte aliqua alteratione facta fm aliqđ accñs. cuius alterationis terminus ↄñs est acqsitio forme subalis. Qñ aũt ad aliquem motum ↄñter se bz aliqs terminus ⁊ extrinsece: p̄n^m respcũ illi⁹ termini: nõ ita cõsueuit vocari po^a sicut p̄n^m imediatuz ipsius motus. Et ideo p̄n^m actiuuz p̄ncipale respcũ forme subalis non ita ↄsueuit dici po^a: sicut p̄n^m imediatuz ipsius alterationis. ¶ Ad scõm dõm. q̄ illa suppõ non itelligiť fm esse: sed fm agere vel pati. qz. s. vnũ eoz nõ põt agere vel pati: nisi vt determinãs alterũ. Uñ lz ille dispões organice presupponant a po^a visiua in eẽndo: tñ in ordine ad videndũ presupponũt potẽtiaz visiuaz. qz nõ pñt facere ad videndũ: non determinãdo ipsam potẽtiaz visiuã. vel subm habẽs ipsaz. Sicut ẽt sí figura serre fieret in aliquo non duro: qđ postea fieret durũ: figura serre non nečio presupponeret in eẽndo duritiem. Tñ presupponeret eam in secãdo. qz nihil posset facere ad secãdum: nisi duruz determinãdo sic vel sic. ¶ Ad 3^m dõm. q̄ quantitas presupponiť oibus p̄ncipys actiuis ⁊ passiuis corpalibus. vt sustentãs ea que sunt rõnes agendi vel patiẽdi. Sed ille rõnes dant nouam rõnem agendi per se: vel patiendi. ita q̄ per se iportat tale p̄n^m actiuum vel passiuũ. non in determinãdo quãtitatem ad agẽduz vel patienduz: lz sustenteť in quãtitate. Unde caloz nõ presupponiť in calefaciẽdo p̄n^m sui generis: qđ determinet ad calefaciẽdum.

Hunc quarto restat respõdere ad motiua eorum. ¶ Ad p̄muz ergo dõm. q̄ habitus põt dici po^a: accipiẽdo potentiam pro quocũq; p̄ncipio actiuo ⁊ passiuo. sed accipiẽdo potẽtiam pro p̄n^o actiuo vel passiuo nõ presupponẽte aliud p̄n^m sui generis. qđ determinetur vel habiliteť per ipsum ad agẽdum vel patiẽduz. sic habitus non est po^a. ⁊ contra potentiam sic dictã distinguer̃ habitus: non qz faciat ad modũ tñ: ⁊ po^a ad subam actus. Immo vtrũq; est causa vtriusq;. sed differũt modo quo dcm̃ est. qz. s. habitus facit ad vtrũq; determinando ⁊ habilitãdo aliud presupposituz sui generis. po^a aũt facit ad vtrũq; nõ sic habilitãdo aliud p̄n^m presuppositum. ¶ Ad scõm dõm. q̄ non est itentio phi dicere: q̄ po^a precise causat subam actus: ⁊ nõ modum. habitus autẽ ꝑ. qz nõ credo q̄ itentio Aristo. fuit q̄ bonitas formalis actus differat ab eo realr. Sed hoc pro tanto dicit ꝓpter hoc q̄ ille effectus procedẽs ab vtroq; fm vnã rõnem magis habz reduciin potentiã. s. fm rõnem: que est qdam actus. ⁊ fm rõnem qua est habẽs talem modũ: magis habz reduci in habitum. ¶ Ad 3^m dõm. q̄ minor est falsa. qz cã quare vituparamur ⁊ laudamur habitibus ⁊ nõ potẽtys. non est qz po^a facit ad substãtiã actus ⁊ habitus ad modũ. Sz qz in potestate nr̃a est habere vel nõ habere habitus bonos vel malos. qz actus q̄bus acgrunt̃ sunt in potestate nr̃a. ⁊ ideo laudamur vel vituparamur eis. Uñ sí bẽre vel non bẽre habitus bonos vel malos nõ cẽt in ptãte nr̃a: sicut nõ est in ptãte nr̃a bẽre potẽtias: nõ plz laudaremur vl vituparemur habitibus q̄z potẽtys. siue faceret ad subaz: siue ad modũ actus. Unde qz sanitas est qdam habitus q̄ non semp est in potestate nostra tali habitu: inquãtuz nõ est in ptãte nr̃a nõ laudamur vel vituparamur. ¶ Ad quartum dõm. q̄ sanitas eodez mõ facit ad actum ambulãdi sicut ad modũ. nec facit ad vtrũq; sicut p̄n^m motiuũ vñ non est po^a motiua. nec ẽt facit determinãdo potentiam motiuã ad agendũ. Et ideo non bz rõnez habitus respcũ potentie motiue. sed facit ad vtrũq; bñ disponẽdo subm receptiuum potentie motiue. ¶to autez subm alicuius forme est melius dispositũ: tãto illa forma põt pfectius ĩ actus suos. Uñ sanitas est habitus siue dispõ p̄ncipy receptiui p̃dicte vtutis motiue. Qõ. XIIII.

D scõm sic procedit. ⁊ arguitur q̄ idem habitus non possit elicere actum btificuz ⁊ meritoriuz. qz idem habitus bz semp elicere actus eiusdem rõnis. sed actus beatificus ⁊ meritorius non sunt eiusdẽ rõnis. ergo ⁊c.

Contra qz idem habitus potest elicere diuersos actus: variato motiuo potẽtie. Sed motiuum volũtatis manẽte cadez charitate: variať in via ⁊ in patria. Naz in via motiuũ volũtatis est bonũ diuinum creditũ. in pria autem motiuũ eius est bonuz diuinum visum. ergo potest charitas elicere in via ⁊ in pria actus diuersaz rõnum. ⁊ per cõsequens supponendo q̄ btitudo sit actus volũtatis: idẽ habitus põt elicere actũ beatificum ⁊ meritoriuz.

Respondeo ad euidentiam istius questionis: facienda sunt tria. Primo videndum est quid importat meritoriuz. Secũdo quid importat actus beatificus. Tertio dicendum est ad questionem.

Quantum ad primum sciendum q̄ meritũ qđ cõsistit in aliquo actu: respectu cui⁹ ille cui attribuitur. s. meritus dr̃ esse dominus. ⁊ qđ a tali cui attribuitur. s. meritum: libere potest impendi ei a quo expectatur merces: siue premium. qui quidẽ actus videtur dici meritum: quia facit merentem dignum mercede. vel facit mercedẽ debitam merenti. ¶ Quãtum ad secundum sciendum q̄ actus beatificus dupliciter potest accipi. Uno modo pro omni actu pertinẽte ad statũ btitudinis. Et sic certũ est q̄ taz actus volũtatis q̄z actus itellẽs sũt btifici. imo accipiẽdo isto mõ btificum. s. omne illud qđ pertinet ad statum btitudis. etiaz

Actus btificus dupliť accipi põt.

dotes corporis possunt dici quedam btifica. Alio modo potest dici actus btificus ille actus in quo vel solo vel pncipalr consistit beatitudo. r de actu beatifico isto modo secundo itelligitur hec questio proposita: quãdo q/ritur vtrũ idem habitus possit esse elicitiuus actus meritorij r actus btifici. ¶ Ex his respondeo ad qõnem: quando queritr. vtrũ idem habitus possit elicere actum btificum: r actũ meritorium. Dico q aligs potest mereri sibi vel alij. Si loquamur de merito quo aligs meretur alij. sic dico. q idem habitus potest elicere actũ meritorium: ẽt ipsius btitudis ad actus btificus: ẽt ꝓ eodẽ tpe. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciendus: q sicut volũtas per charitatem potest vna cũ delectatione quam habet de deo. vt est qõdam cõmodũ: r cum amore amicitie quo amatur deus vt amicus. habet quosdam actus quibus eligit aliqua in ordine ad deum lib. arbitrio. sic aĩa christi eligebat sustinere penas. Ita ẽt videtur q intellectus per habitum glorioſum preter visionem beatam potest habere aliquam notitiam supnaturalem correspondentem tali electioni volũtatis. ¶ Ex his arguo ad cõclusionem posita sic. Ille habitus potest elicere actũ meritorium: quo gs mereẽ alteri. r ex parte intellectus: r ex parte volũtatis: g potest elicere notitiam: qua iudicẽ aliqd faciendũ propter deus. Et elicere actus eligẽdi hoc qõ ẽ in ordine iudicatũ ad obtinendũ alteri: r premiũ ẽt eẽntiale qõ est btitudo: dũmodo sit in statu merendi. Sed aligs habens actum btificum per charitatem: r habitũ glorioſum intellectus: quorum alter necessario est eliciti⁹ actus btifici potest eliceretalem notitiam: r tales electionem. ergo rẽ. Maior patet: quia mereri est elicere actum: cuius eliciens habs dominiu⁹. r libere potest exhibere eum illi. s. a quo expectatur premium. Minor ps de christo. qui habens actus beatificos voluntatis r intellectus: meruit omnibus alys: etiam ipsam beatitudinem per electionem voluntatis elicitam a charitate: r iudicium correspondens intellectus: qõ potuit elici ab habitu glorioso. vt dictum est. Et sic ps q habitus eliciti⁹ actus btifici potest elicere actus meritorium: quo aligs meretur alteri. ẽt ipsam beatitudinem. Si autem loquamur de merito: quo quis meretur sibiipsi aliud. aut illud meritum est alicuius alterius a beatitudine. aut ipsius beatitudis. Si loquamur de merito: quo aliquis meretur aliud a beatitudie. Sic adhuc dico q habitus elicitiuus actus beatifici potest elicere actum sic meritorium. Et hoc similiter ps de christo: qui beatus fm animam meruit sibi resurrectionem: r dotes corporis. Et constat q potuit ista mereri per predictos habitus: sicut r potuit mereri alteri. Si autem queratur de merito quo quis meretur sibiipsi beatitudinem ipsam: tunc est duplex opinio circa hoc. Nam illi qui ponũt q beatitudo consistit in actu voluntatis: vel solo vel pncipalr necesse habent concedere q idem habitus est q actum elicit meritorium: quo quis meretur sibiipsi beatitudinem. r qui elicit actum beatificum: vocando actũ in quo solo vel pncipalr consistat beatitudo: qr scõm eos charitas patrie elicit actum beatificum sic dictum. sed charitas vie qua quis elicit actum quo meretur sibi beatitudinem: est eadem cum charitate patrie numero: vel saltem specie. ergo rẽ. ¶ Ista opinio non videẽ mihi vera propter duo. qr quicquid sit de delectatiõe qua delectamur in deo sicut in bono cõmodo: tñ amor amicitie quo amamus deum vt amicum: videtur esse eiusdem rationis in via r in patria: quantum ad illud quod est principale de ratione talis amoris. qr talis amor est eiusdem potentie: r eiusdem habitus: r eiusdem formalis obiecti quantus ad illud quod est principale in tali formali obiecto in pria r in via: sed actus qui sunt eiusdem potentie habitus r obiecti formalis: videntur esse eiusdem rationis. ergo rẽ. ¶ Ex hoc arguo vlterius sic. qr amor vie r patrie sunt eiusdem rationis. vt dictũ est. sed amor vie non est beatitudo. ergo nec patrie. Si dicatur ad hoc q obiectum formale non est idem: qr in obiecto volũtatis includitur esse cognitum. nũc autem non est idem esse cognitus r in via r in patria. qr in via creditum: in patria visum: non videtur sufficere. qr quãdo cognitio non est in ipsum bonum pncipaliter amatum: ipsa cognitio non est illud qõ est principale in obiecto volũtatis. Sed ipsa bonitas cognita r amata: ꝛ nõ possit amari sine cognitione propter essentialem ordinẽ istarum potentiarum. Et ideo manente eadem bonitate formali videtur q maneat idem obiectum formale: quantum ad id qõ est pncipale in potentia. ¶ Secundo: qr fm istam positionẽ status vie r patrie est pncipaliter solum penes actus non penes habitus. hoc autem videtur inconueniens. ergo rẽ. ¶ Qr autem talis distinctio non sit fm habitus: sed fm actus. probo: qr si status patrie distinguitur a statu vie fm habitus: status beatitudinis debet distingui a statu vie principalr. precipue per illum habitum qui elicit actum in quo pncipaliter consistit beatitudo. qr talis habitus quantum ad habitus pertinentes ad statum patrie: maxime constituit statum patrie. qr status patrie est status beatitudinis. Sꝛ hoc est falsum. si ponit q beatitudo pncipaliter consistat in actu volũtatis: qr in habitu voluntatis: q est charitas: conueniunt status vie r status patrie. ergo rẽ. Qr autem sit inconueniens hoc probo. qr sicut status gratie quo quis disponitur ad hoc q possit mereri vitam eternam: distinguitur a statu patrie: in quo homo non est dispositus ad tales actus. non solũ per actus: sed per habitus: q⁹ homo disponit ad tales actus. Ita etiam status patrie debet distingui per se a statu vie: non solum per actus: sed ẽt per habitus. r precipue per illum habitũ quo homo disponit ad actum beatificum. Sed posito q non distinguunt predicti status per habitus non est ibi talis distinctio. ergo talis positio est inconueniens. ¶ Est aũt sciendũ q non intendo hic tractare illam q/stionem. vtrum btitudo consistat magis in actu volũtatis: q in actu itellectus. vel eꝯ. nisi forte quãtus tangit istam qõnem. ¶ Alia est opio que ponit beatitudinem consistere in actu itellectus perfecti per lumen glorie: q est habitus itellectus in patria: q nunq̃ habetur nisi cũ actu beatifico: fm cõmunem cursum. Et fm istos ipole est q habitus eliciens actum beatificum: possit elicere actũ meritorium: quo aligs meretur beatitudinem sibi ipsi. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: q non dr simplr beatus: nisi ille qui habet actum beatificum vt simplr suum in perpetuum habẽdum. ¶ Ex hoc sic arguitur ad questionem premissam. qr nullus potest mereri qõ est iam suum simpliciter: qr mereri est exercere actum ad obtinendum aliquid qõ non est suus. sed fm predictam positionem impole est aliquem habitus habere beatificum. q non habeat beatitudinem vt suã. qr fm cursum cõmunem a deo rebus inditum impole est habere lumen glorie: gn habeatur visio beata. que ponitur btitudo ab istis. ergo impole est q gs per habitus mereatur sibiipsi beatitudinem.

Ad rationes vtriusq; partis respondendus est. qr quicqd sit de veritate q/stionis rõnes non necessario concludunt. ¶ Ad rõnes ergo factam ad partem negatiuam dicendum. q actus

eiusdem habitus debent esse eiusdez rōnis in generali. Puta q̄ omnes actus charitatis sunt caritatiui. ⁊ nō solum actus vnius habitus. sed etiam actus vnius potentie debent esse vnius rōnis in generali. Unde non plus concludit de habitu q̄z de potētia. Sub rōne ista tamē vna generali possunt esse actus diuersarum rōnum in speciali. Sicut pz de actibus intellectus: qui est vna potentia: q̄ diuersi actus eius qui habent vnam rōnez in generali possunt esse diuersarum rōnum in speciali. ⁊ pertinent ad diuersos status vie ⁊ patrie. ¶ Ad rōnem ad partem oppositam dicendum. q̄ deficit in duobus. Primo: qz ponit beatitudinez p̄ncipaliter consistere in actu volūtatis. Secundo: qz formale obiectum amoris amicitie: q̄tum ad qō est p̄ncipale in eo non variatur in via ⁊ in patria.

POstea querebantur duo pertinentia ad creaturam pure corporalez. quoz primū est cōmune oībus rebus materialibus. Et est. vtrum materia sit diuisibilis per quātitatem. Secundum pertinet ad passionē cuiusdaz corporis specialis. Et est. vtrum yris nō apparuit ante diluuium: ⁊ fuerit data in signuz diluuij. Utrū fuerint collate noue vtutes rebus vniuersalibus post diluuium. Questio. XV.

AD primum sic proceditur. ⁊ arguit q̄ materia non sit diuisibilis per quātitatem. qz diuisio illorum quoz distinctio preitelligitur quātitati ion est per quātitatem. sed distinctio partiū māe preitelligitur quātitati. ergo diuisio materie in partes suas nō est per quātitatem. Maioz pz. qz posterius non est causa prioris. ⁊ per consequens distinctio in posteriori nō potest esse causa distinctionis in priori. Minoz patz etiam faciliter. qz sicut suba composita ex materia ⁊ forma precedit accītia. ⁊ per ꝯsequēs quātitate. ita distinctio talium subaruz precedit distinctionē quātitatis: ⁊ cuiuslibet alterius accidentis. ergo ⁊c.

Contra qz illud qō est indiuisibile sine quantitate. ⁊ quantitate habita est diuisibile: non est diuisibile nisi per quātitatem. sed materia est huiꝰ. qz ꝑm pl̄m p̄mo physicoz. mā sine quantitate est indiuisibilis. ergo ⁊c.

Respondeo ad euidentiā questionis facienda sunt tria. Primo distinguendum est de partibus. Secūdo ponēda est solutio qōnis. Tertio ponet quedam obo. ⁊ soluetur.

Quantum ad p̄mum sciendū q̄ partes alicuiꝰ dupl̄r accipiuntur. Uno modo pro partibus subiectiuis. sicut sor. ⁊ plato. dicūtur ptes hois subiue. ⁊ homo ⁊ asinus aialis. Alio modo accipiuntur partes integrales. Et he sunt duplices. nam quedā sunt que integrant essentiam subē rei composite. quarū vnaqueqz per se accepta non est nata naturaliter esse sine alia: sicut forma ⁊ mā. Alie sunt partes eiusdem rōnis. quaz vnaqueqz diuiso toto nata est esse. sicut diuiso ligno in duo ligna vnaqueqz partium per se potest esse. ⁊ hec est pz quanti. in eo q̄ quātum. ꝑm pl̄m. q̄nto metaphysice. Modo istaz qōnem intelligo: non de partibus p̄mo vel scdo dictis. sed de tertio.

Pars dupl̄r. subiua ⁊ integralis.

Text.cō.8.

Nunc secundo dico ad questionem. q̄ loquendo de partibus tertio modo dictis. materia non est diuisibilis in partes tales sine quātitate: qz illud qō est per se ⁊ p̄mo paꝰ quāti: in eo q̄ quantū non conuenit alicui sine quātitate. sed diuidi in tales partes est passio quanti: in eo q̄ quātum. ergo ⁊c. Maioz pz. qz impole est passionem inueniri sine eo cuius est passio. Minoz pz per pl̄m. 5. metaphy. vbi dicit. q̄ diuidi in partes eiusdē rōnis. quarū vnaq̄qz nata ē manere post diuisionē: quenit quāto in eo q̄ q̄tum.

Text.cō.141

Nunc tertio ponenda est quedam obiectio contra hoc ⁊ soluenda. Obietio talis est. Illud qō habet partes diuersas per essentiaz a partibus quantitatis est diuisibile in illas partes: circūscripta quātitate. sed mā est huiꝰ. ergo ⁊c. Maioz pz. qz illud qō hz partes potest diuidi in illas partes circūscripto alio. Sz illud qō habz partes per ecntiam diuersas a partibꝰ quātitatis: habz partes circūscripta quātitate. ergo ⁊c. Probatio minoris. qz sub diuersis partibus quātitatis ligni sunt diuerse partes materie. ⁊ hoc magis patebit infra. sed partes māe non sunt q̄tates. sicut nec materia est quantitas. ergo materia habet partes per essentiam diuersas a partibus quātitatis. ¶ Ad hoc respondet̄ dupliciter. Uno modo sic. Dicūt enim q̄dam: q̄ omne qō dr̄ quātum ét per accidens: siue sit materia siue suba cōposita: siue qualitates: sunt essentialr̄ quedam quantitates: ⁊ quedaz dimēsiones. nec ꝑm eos est incōueniēs q̄ plures q̄tates vel dimēsiones sint simul: dūmō vna sit subm alterius. sicut mā est subiectum alterius: sicut mā est subiectum forme subalis: ⁊ suba cōposita est subiectum quantitatis: ⁊ qualitas qualitatis: ita q̄ ꝑm eos quātitas non dicit aliq̄d diuersum a suba quanta: ⁊ qualitate quāta.

Ratio nominalium.

¶ Ista responsio videt̄ incurrere quatuoz inconuenientia. Primum est. q̄ suba corporea ⁊ qualitas erunt species quātitatis. qō probo sic. Illa que per se et essentialiter distinguunt ⁊ specificant aliquod cōmune eiusdem rōnis vniuoce: videtur esse per se species eius. sed suba corporea ⁊ q̄litas ꝑm istos sic se habēt ad quātitatē. ergo ⁊c. Maioz̄ suppono. minoz̄ probo. qz quātitas cōtinua: de qua nunc agit̄: est vnius rōnis. que est vel diuidi in infinitū in partes eiusdem rōnis. vel habere partes copulatas ad eūdem terminuz. tunc ergo aut ista rō inuenitur in esse sube ⁊ qualitatis: aut non. si sic: tūc suba corporea ⁊ qualitas specificāt ⁊ determināt aliquod cōmune eiusdem rōnis: ⁊ videnr̄ esse species quātitatis. si nō. sed q̄ suba ⁊ qualitas nō habeāt partes copulatas: vel in quas sic diuidant̄. Segtur q̄ nec suba nec qualitas est quātitas. s. cōtinua de qua logtur. Si tu dicas q̄ sunt quantitates: non tamen eiusdem rōnis cum quantitate habente sic partes: tūc nihil facit ad propositum: qz de tali quanto habente sic partes: ⁊ de eius diuisione ꝯ logmur. non autem de eo qō potest dici equoce de tali quanto: ⁊ de quocūqz alio. qz glibet potest pro libito vti rōnibus: ⁊ vocare angliz quantitatem si vult.

Inpugnatiō

¶ Secūdum inconueniens est: q̄ q̄tas que est de genere quantitatis erit species subē: qz substātia corporea est per se species sube. qz est ens per se subsistēs. Sed si substantia corporea est essentialiter quātitas continua: tunc erit species quantitatis. ergo ⁊c. ¶ Tertium incōueniens est de hoc q̄ ponuntur due dimēsiones simul. qz impossibile est aliqua duo simul esse manente per se ratione: per quā impossibile est aliqua esse simul. Sed ꝑm philosophum. quarto physicorum. ratio quare duo corpa non pñt sil esse: nō est alia q̄ dimēsiones corpoz. qz impole est duas dimēsiones manētes duaꝰ esse simul.

Text.cō.76.

¶ Quartum inconueniens est per qō ipsi volunt respōdere ad tertium. videlicet. q̄ vna dimensio sit subiectū alterius. Quia illa que sunt eiusdem rationis specialis: vel eiusdem speciei specialissime impossibile est vnum esse subiectum alterius. quia subiectum ⁊ forma qua p-

ficitur oportet esse diuersarum rationum. Sed si substantia corporea ꝛ qualitas sint quãtitates habentes trinam dimensionem sunt quantitates eiusdez speciei specialissime. ergo ꝛc. ¶ Si dicas ꝙ non. qz corpora diuiduntur per bicubitum ꝛ tricubitũ: tunc arguo ꝙ si corpus subiectum est bicubitum: ꝛ qualitas eius saltẽ quãtum ad qualitatem qualificantem ipsum per totuz erit bicubita. ꝛ sic vtrũqz erit corpus bicubitum. accipiendo corpus pro quantitate habente trinam dimensionẽ. Si dicatur ꝙ erunt diuersarum rationũ. quia vna erit ens per se. ꝛ alia erit in alio. hoc nihil est dictu. quia distinctiuũ per se quãtitatis non est ens in alio. sed habere sic vel sic partes vel esse sic vel sic dimensio. Unde sic respondere est petere principium. quia hoc est quod queritur: quomodo. s. due quantitates existentes eiusdẽ speciei specialissime in entitate quãtitatis sic se habeãt: ꝙ vna sit subiectum alterius. Et quia vna sit ens per se ꝛ alia ens in alio. ¶ Alia responsio est que totaliter est opposita huic. Dicunt enim quidam ꝙ materia ꝛ substantia composita est indiuidualis oño. ꝛ est tota in toto quanto: ꝛ tota in qualibet parte: sicut de anima rõnali ponit forte moti propter predictam instantiam. ne. s. ponendo substantiam aliquo modo habere partes. videantur substantiam ponere esse diuisibilem sine quantitate cuius oppositum vult pñs primo physicorum. Secunda rõ.

¶ Sed nec ista rñsio ꝓtinet veritatem. qz diuiso ligno in duas partes. aut est eadẽ forma ꝛ eadẽ mã in vtroqz ligno. aut non. si sic. ergo vtrũqz lignuz diuisum saltem quantum ad substãtiam sunt vnum ꝛ idem lignuz numero. qz si eedem sunt partes: ꝛ idem est totũ. Sed hoc est falsum ꝛ cõtra sensuz. ergo ꝛc. si non. sed alia materia ꝛ alia forma est in alio ꝛ alio ligno diuiso. Tunc aut hoc est per nouam generationẽ forme. aut per nouam diuisionem substãtie in suas partes. non per nouam generationem forme. ꝛ multo minus per nouã creationẽ mãe ꝙ nullus ponit nouã creationem ibi. ꝛ nõ apparet noua generatio alicuius forme. ergo relinquit ꝙ hoc fit per diuisionẽ substantie in suas partes. ergo non est verum ꝙ suba subiecta quantitati sit oño indiuisibilis. ¶ Et ideo videt mihi aliter eẽ dicendum. Videlz ꝙ aliquid dicitur dupliciter habere partes. Uno modo non sicut illud quod est ipsa formaliter ptialitas. sz sicut illud qõ est subm talis partialitatis. Et isto modo subiectũ quãtitatis continue dicitur habere partes integrales. Alio modo dicitur habere partes: sicut ipsamet formalis partialitas. Et isto modo quantitas habet partes: quia ipsa est quedam partialitas formalis. Sicut etiam aliquid potest dici habere naturam coloris: vel qz est ipsa formalr natura coloris sicut albedo. vel qz est subiectum habens naturam coloris: sicut corpus ꝛ superficies. Quãdo ergo dicitur ꝙ illud qõ habz partes diuersas per essentiam a partibus quãtitatis potest diuidi sine quantitate. Dicendum ꝙ non est verum. si sic habet partes sicut subiectum partialitatis non includens eẽntialiter partialitatem. quia tale subiectum circunscripta predicta partialitate formali: nec diuisibile est: nec partes habet in quas diuidatur. Isto autem modo dicitur substantia habere partes alias a partibus quantitatis. Et ideo non oportet ꝙ sit diuisibilis circunscripta quantitate. vnde partes sube quãte differũt a partibus quantitatis. Sicut suba partialitatuz differt a partialitatibus formalibus quãtum sunt subiecta.

Opinio doctoris.

Ad rationem in oppositum quando dicitur in minori: ꝙ diuisio partium sube siue materie preintelligitur quantitati. Dicendum ꝙ si intelligatur de diuisione in partes subiuas nihil ad propositum. quia ad nunc non loquimur de talib⁹ partibus. loquendo autem de diuisione in partes integrales eiusdem rationis. dico ꝙ minor est falsa. Ad probationem dicendum. ꝙ licz partes substantie vel mãe quantuz ad hoc ꝙ sunt precedant quantitatem ipsam. non tamen quantum ad hoc ꝙ esse diuisum sit. Et ideo sic non potest diuidi sine quantitate: sicut etiã licz suba cui attribuitur esse album fm id qõ est sit prior albedine. non tamen quantum ad hoc ꝙ est esse albũ est prior albedine. vnde nec potest esse alba circunscripta albedine.

Questio. XVI.

Secõm sic procedit. ꝛ arguitur ꝙ si yris non fuit ante diluuium: ꝛ fuit data in signum diluuij non futuri: ꝙ oportuit ꝛferre aliquas nouas rebus vtutes post diluuiũ: quia cuz posita causa naturali ponatur effectus: si yris que habet causam naturalem non fuerit ante diluuium sed post: non videt hoc esse: nisi quia cause eius non fuerint ante diluuium sed post. alique virtutes fuerunt collate rebus post diluuium. ergo ꝛc.

Contra qz fm August. ꝛalios doctores omnes virtutes naturales tam actiue q̃ passiue quibus res peragunt cursus suos fuerunt collate reb⁹ in primis sex diebus. ergo nulle tales vtutes fuerũt collate post diluuium.

Quantum videtur mihi ꝫ implicantur tres q̃stiones. Prima est. vtrum yris fuerit ante diluuium. Secundo: si ponat ꝙ yris fuerit ante diluuium: cum hoc possit stare: ꝙ ipsa post diluuiuz fuerit in signum diluuij non futuri. Tertia est. vtrũ si yris non fuerit ante diluuiũ: sequatur ꝙ post diluuium fuerint de nouo alique vtutes nãles collate reb⁹ nãlib⁹.

Quantũ ad primam questionem teneo pro conclusione ꝙ yris fuerit ante diluuiuz sicut post: excepto forte vicino tempore ipsius diluuij: in quo forte potuit talis imutatio aeris fieri: ꝙ in illo tempore talis impressio non potuit gnãri. quãtum autẽ fuerit id tempus nec auctoritate nec ratione põt efficaciter conuinci. Qz aũt ita sit probo. qz si yris nõ fuit ante diluuium. aut hoc fuit ꝓpter defectuz cause ꝫ yridis: qz. s. cause nõ erant. aut propter volũtatem dei volẽtem talem effectuz impedire. Non ꝓmo modo. qz yris causat ex oppõne solis ad nubem rozidam. Sed nulla rõ potest ostendere quare causa illa non fuerit ante diluuiuz. ergo ꝛc. ¶ Nec secũdo modo. qz de eis que non sunt a causis naturalibus: sed dependẽt a sola voluntate diuina: nõ habemus certitudinẽ: nisi quãtum põt haberi ex auctoritate sacre scripture. Sz ex sacra scriptura nõ habemus euidenter ꝙ nõ fuit yris ante diluuiuz. ergo ꝛc. ¶ Si dicat ꝙ imo. qz auctoritas diuina ponit eaz datã in signum diluuij non futuri. Sed illud qõ precessit diluuiuz non videt signũ esse diluuij non futuri. ergo ꝛc. Dico ꝙ illud pertinet ad secundã questionẽ: ꝛ in solutione eam soluetur. ¶ Quãtum ergo ad secundã questionem sciendum est primo quale signum est yris. Secundo dicetur ad questionem. ¶ Quantum ad ꝓmuz sciendum: ꝙ yris dicitur signum diluuij non futuri: non qdẽ ad placitum: sicut voces sunt signa rerũ: sed nãliter. mõ quo vna res naturalis ducit in cognitionem alterius. Sicut fumus est signum ignis preteriti vel presentis. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum: ꝙ sicut dictum est. yris causatur ex oppositione solis ad nubez rozidã. que

quidem nubes rozida non potest esse in aere: quãdo est magna abundantia humidi. vl magna siccitas. Et ideo requirit aerem quantum ad ista medio modo dispositum. Dispositio autem media inter ista repugnat abundantie humidi: ꝛ inundantie aquarum. Unde yris est signum diluuij non futuri. non quidem nunc̃: sed non futuri de vicino. sicut effectus alicuius cause est signum remotionis oppositę. Tunc ergo dico ꝙ yris potuit dari in signum diluuij non futuri. tripliciter potest intelligi vno modo: vt vna yris sit signum diluuij nunc̃ postea futuri. ¶ Secundo mõ: ꝙ vna yris vel plures sit signum diluuij non de vicino futuri. ¶ Tertio modo ꝙ frequentia yridum semper vsq3 ad finem continuata sit signum diluuij nunc̃ postea futuri. Dico ergo ꝙ cum primo non stat: ꝙ yris fuerit ante diluuium. sed bene stat cum secũdo ꝛ tertio. ¶ Primum pz. quia illud quod primo est diluuiuz non est signum diluuij nunc̃ futuri. Sed si aliqua yris precessit diluuium post illam yridem fuit diluuium. ergo si vna sola est signum diluuij nunc̃ post futuri: nulla yris precessit diluuiuz. secũdum faciliter probatur. quia illud quod est signum diluuij non de vicino futuri potest precedere diluuium: dũmodo non precedat de vicino: sed ꝑm secundum modum yris ponitur signum diluuij. non quidem non futuri: sed de vicino non futuri. ergo ꝛc̃. ¶ Tertiũ etiam faciliter patet. quia illud cuius continuata frequentia vsq3 in finem est signum diluuij nunc̃ futuri potest p̃cedere diluuium. dummodo non precedat isto modo. s. cum continua frequẽtia vsq3 in finem. isto modo: quia interrupta fuit. Sed yris isto modo non fuit ante diluuium: quia. s. non fuit continuata frequentia vsq3 in finem. quia saltem tempore diluuij fuit frequentia eius interrupta propter aeris contrariam dispositionem. ergo ꝛc̃. Et sic patet ad secundam questionez. Per hoc pz ad obiectionem que fiebat: quia. s. cum hoc ꝙ yris fuerit data in signum diluuij non futuri secundo vel tertio modo stat ꝙ potuit precedere diluuium. ꝛ per ꝯsequẽs ex tali signo non sequitur quin de facto precesserit. Sz verum est: ꝙ si fuisset data in signum primo modo: vt scz vna sola apparitio yridis fuisset signum diluuij non futuri: cum hoc non potuisset stare ꝙ precessisset diluuium. Modo dico ꝙ nõ fuit data in signum diluuij nõ futuri isto modo: sed secundo vel tertio modo. ¶ Quãtum ad tertiam questionem. qua queritur vtruz si yris non fuisset ante diluuium sed post. nec̃io sequeretur ꝙ noue virtutes fuissent collate rebus. Dico breuiter ꝙ non. quia effectus qui dep̃det ex plurbus causis indifferenter non necessario infert aliquam illarum: sicut pz de concitatione pulsus: que potest esse a motu vel a febre. Unde neutram illarum causarum de necessitate infert. Et ideo dico de negatione effectus: quia non sequitur. iste non habet pulsum concitatum. ergo ex hoc est ꝙ non monetur. Sed yridem non fuisse ante diluuiuz: ꝛ fuisse post: potest contingere ex duplici causa. s. ex hoc ꝙ nulla causa eius preexistebat ante sed post. vl ex hoc ꝙ positis omnibus causis naturalibus eius: impediebatur voluntate diuina. ergo ponere yridem non fuisse ante sed post non infert necessario causas eius naturales non fuisse ante: sed post. ꝛ per consequens nõ sequitur ꝙ post diluuium fuerint alique virtutes rebus collate. que virtualiter non cõtinentur in virtutibus actiuis ꝛ passiuis collatis rebus in p̃mis sex diebus. ¶ Ad rationem in oppositum dicendum. ꝙ posita causa naturali sufficiente non sequitur effectus: dũmodo causa sit impedibilis. Nunc autez causa yridis est impedibilis. saltem a deo. Et potest impediri a deo non per modicũ tempus: sed in perpetuum si vellet. ergo ꝛc̃.

¶ Explicit p̃muz quodlibet fratris Deruei natalis britonis: de ordine fratrum predicatorum: doctoris in sacra theologia.

¶ Quolibeti secundi. Questio. I.

A nostro quolibet secundo querebatur vnum cõmune deo ꝛ creaturis: postea querebantur quedam propria deo: ꝛ quedam propria creature. Illud vnum cõmune deo ꝛ creature erat. ¶ Utrũ omnis finis correspondens agẽti sit aliquid acquisitum per actionem agentis. Et arguitur ꝙ sic. qz philosophus p̃mo metaphysice sic dicit. Quartam vero causam ei oppositam. scz agẽti. ꝛ ꝙ cuius causa ꝛ bonũ ꝛc̃. Ex quo videtur ꝙ causa finalis opponitur efficienti: que oppositio: vt videtur: non potest intelligi nisi ꝑm ꝙ illud qõ habetur in termino motus: opponitur ei qõ est ante motum. ergo vt videtur finis est illud quod habetur in termino motus. Sed illud qõ habetur in termino motus est aliquid acquisitum per actionem agentis. ergo ꝛc̃.

Contra. quia illud quod est extra effectũ omnis cause efficientis non est aliquid acquisitum per actionem agentis. Sed aliquis finis est huiꝰ. ergo ꝛc̃. Maior patet. quia omne acquisituz per actionem agentis: est effectus agentis alicuius. Minor ctiã patet. omnis effectus agentis habet causam finalem. sz nihil potest esse causa finalis suiipsius. ergo extra effectum omnis agentis est aliqua cã finalis.

Circa istam questionem tria sunt principaliter facienda. Primum est probare quoddam dictum: qõ alꝰ posui. Secundum est ostendere qualis est causalitas cause finalis: ꝛ cause efficientiꝭ. ꝛ qualr se hñt adinuicem. Tertium est respondere ad qõnem.

Quantum ad primum primo ponam rationez quã intendo probare. Secundo ponam obiectiones: quas quidam ponunt in contrarium. ꝛ respondebo ad eas. Tertio ponam rationes quibus respondent ad rationes: ꝛ ostendam illas esse nullas. ¶ Dictum autem quod probare intendo est. ꝙ omne quod dependet ab aliqua causa finali: vel a quacunqz alia causa: necessario habet causam efficientem. ratio talis est. Omne qõ sibi derelictum est non ens habet causam efficientem. sed omne qõ dependet a quacũqz causa est huiꝰ. ergo ꝛc̃. Maior probatur. quia omne illud qõ ordine nature vel tpis est prius nõ ens c̃ ens: requirit causam efficientez ad hoc ꝙ sit. quia regritur omne illud per quod itur de non esse ad esse. Omne autẽ tale requirit causam efficientem. Sed omne illud quod sibi derelictum est non ens prius habet ordinem nature nẽ esse: c̃ esse. alioquin propter ablationez cuiuscunqz alterius non caderet a suo esse. g̃ ꝛc̃. pbatio mi. qz si dep̃dens maneret: derelictũ ab eo a quo dep̃det: tunc nõ

plus dependeret ab eius esse: q̄z a non esse. quia equaliter est ista ente: vel non ente. Sed impossibile est aliq̄ quid dependere a non ente: vel non esse. ergo impossibile est q̄ dependens ab aliquo sibi derelictus maneat ens. ⁊ per consequens oportet q̄ sibi derelictus sit non ens. ¶ Contra istam rationem obycitur a quibusdam ꝓbando: q̄ talis ꝛclusio non potest ꝓbari efficaci rōne. Quia illud quod est contra apparentiā efficaci rōne nō pōt probari. Sed omne illud qd̄ habet causaz finalem habere efficiētem necessario est cōtra apparētiaz. g̊ ⁊c. maioꝛ pz: qꝛ omnis humana ratio habet oꝛtum ex apparentibus. minoꝛ pz. qꝛ ſm apparentiam omne generabile est coꝛruptibile. ⁊ per cōsequens omne habēs causam efficiētem ē coꝛruptibile: qꝛ illa sublata nō eēt. sz ex apparentibus nō potest ostendi efficaci ratione: q̄ omne illud qd̄ habet causam finalez sit coꝛruptibile. als. cum celestia coꝛpoꝛa habeant causam finalem ſm oēs essent coꝛruptibilia: qd̄ ex apparētibus oñdi non potest. g̊ ⁊c. ¶ Scōo sic. qꝛ illud qd̄ ratione efficaci demōstrari potest: nō est articulus fidei. Sed mūdum a deo creatum ⁊ precipue q̄tum ad suas principales partes est articulus fidei. ergo mūdum vel celum habere causam efficiētem: efficaci ratione demonstrari non potest. ¶ Si dicatur ad hoc q̄ mūdum vel celum esse a deo creatū ex tēpoꝛe est articulus fidei: qꝛ demonstrari nō potest. Sz mundum habere causaz per simplicē emanationē dantem sibi esse nō est articulus fidei: ⁊ demōstrari potest. ¶ Contra. qꝛ in symbolo nō dicit creatoꝛē celi ex tempoꝛe: sed creatoꝛē celi ⁊ terre absolute. ergo ⁊c. Si iterū dicatur ad hoc q̄ ymo. qꝛ equipollens dicit in principio genē. vbi dicitur sic. In ꝑncipio creauit deus celum ⁊c. ¶ Contra. quia in principio multipliciter accipitur ſm doctoꝛes. Uno modo: in ꝑncipio. i. in filio. alio modo in ꝑncipio temporis. ergo nō potest alterum inferri. Scōm videt esse deceptio per equocationē. Tertio sic. qꝛ nō videtur probabile q̄ philosophus senserit oppositum eius: qd̄ potest efficaci ratione ꝓbari ex apparentibus. Sed ꝓbus sensit multa esse que non habēt causaz efficiētem: que tamen habent causam finalem. ergo ⁊c. Maioꝛ supponitur. qꝛ vt dicūt sui expositoꝛes. ꝓbs positus est. vt regula nature in ingsitione veritatis ex apparentibus. Minoꝛem probant. qꝛ ſm ꝓbm in fine. iz. metaphy. oia alia a ꝑmo ordinantur ad primū sicut ad causam finalem. sed nō omnia alia habēt a ꝑmo causaz efficientem ſm eus: qd̄ multiplici eius auctoꝛitate ꝓbari potest. Primo hoc ostendit ex scōo metaphysi. vbi dicit sic. quapropter semper existētium ꝑncipia semper esse verissima necesse est. nō enim quādoqz vera: nec illis aliquid est causa vt sint: sed illa alys. Ex quo pz ſm ꝓbm: q̄ plura sunt que nō habēt causam efficiētem: qꝛ loquitur in plurali dicēdo. Nihil est causa illis vt sint. sed illa alys. Sed hoc nō potest itelligi de causa finali: qꝛ ipse ponit omnia alia a ꝑncipio ordinari ad ꝑncipiū sicut ad finē. igī intelligit de causa efficiente. Scōo sic. qꝛ. 7. metaphy. ⁊ ꝑmo physi. ipse dicit: q̄ ex nihilo nihil fit. sed omne qd̄ fit: fit de aliquo. igī ſm eum. oē qd̄ fit: ⁊ habet causam efficientem: fit ex aliquo presuppoſito. Sed non oia alia a primo possunt fieri ex aliquo ꝓsupposito: cum nō omnia habeāt mām saltem suppositam. sicut pz de celo ⁊ itelligentys. igī ⁊c. ¶ Tertio sic: qꝛ si ꝓbs sensisset itelligentias habere causam efficiētez hoc maxime dixisset. iz. metaphy. sed ibi de hoc nihil dixit. igī ⁊c. Probatio mi. qꝛ in toto. iz. metaphy. ꝓbus non ponit aliquam differētiam inter primam intelligentiaz ⁊ alias: nisi ſm magis ⁊ minus nobile. Sed aliqua differre ſm magis ⁊ minus nobile: nō importat aliquam causalitatem effectiuam in vno respectu alterius. g̊ ⁊c. Qꝛ aūt ipse non ponat differentiam nisi ſm magis ⁊ minus nobile patz. qꝛ in omnibus alys que determinat de eis cōmuniter conueniūt ſm eum. sicut in eo qd̄ nō est mouere motum perpetuuz. ⁊ in hoc q̄ vnaq̄q earū ponit esse actum purum. ⁊ sic de alys que ibi probat de eis. ergo ⁊c. ¶ Quarto sic. qꝛ ipse ponit ibi q̄ motus perpetuus nec fit nec coꝛrūpitur. ⁊ per consequens non habz causam efficientem. ⁊ sic sequit q̄ nō omnia alia a primo habent cām efficientez. ¶ Ex hoc seq̄t vlterius: q̄ nec celū nec intelligētia ipsuz mouēs habet causaz efficientem: qꝛ minus videtur habere causaz efficiētez mobile eternum: q̄ eius motus. ⁊ adhuc minus motoꝛ q̄ mobile. ergo ⁊c. ¶ Quinto. qꝛ processus philosophi de motu eterno nō staret: si aliqd fieret per simplicē emanationem modo quo theologi ponūt celum ⁊ intelligētias fieri a deo. qꝛ ipse probat motum esse eternum per hoc q̄ impossibile est dare ꝑmum motum: vel primam mutationem. Hoc aūt ꝓbat sic: qꝛ aut existēte mobili ⁊ motoꝛe: incipit motoꝛ mouere: aut non. Si sic: opz ponere aliquam causam quare motoꝛ incipit mouere: cuz prius non moueret. Et ſm euz non potest dari alia causa: nisi qꝛ aliqua mutatio facta est de nouo in motoꝛe vt in mobili: ad hoc q̄ motoꝛ de nouo moueat mobile. Et sic ante primū motum quo ponebatur motoꝛ mouere mobile precessit aliqua mutatio: per quā aliqua inouatio esset facta in motoꝛe vel in mobili: ad hoc q̄ de nouo moueat. ¶ Si autem ponatur q̄ non existebat ab eterno motoꝛ ⁊ mobile: adhuc sequitur q̄ ante primuz motū sit aliqua mutatio: vel alige motus prioꝛ. s. ipsius factio mobilis: que esset. vt ipse dicit: quedam mutatio sed hoc non oporteret si esset aliquis modus producendi per simplicem emanationem: que non esset mutatio. igitur ſm eum non est ponēdus talis modus ꝓducēdi. ¶ Preter predictas auctoꝛitates philosophi adducuntur ab eis multe auctoꝛitates Cōmētatoꝛis: que expresse videntur negare causalitatem effectiuam esse in eternis. ⁊ tamen ponit multa alia eterna a primo. igitur ⁊c. Ad quas: quia vno modo respondebitur non oportet eas hic ponere. Sed quia ipsi imponunt philosopho: q̄ fuit istius opinionis. Ideo primo anteq̄z respondeam ad rationes eoꝛum: intendo totum ostendere oppositū: scz q̄ nunq̄z fuit ipsius opinio. Et primo ex secudo metaphysice. vbi dicit paulo superius: anteq̄z verba prius per eos allegata: sic. Unūquodqz vero maxime ipsum aliorum dicitur: ſm q̄ in alys inest vniuoco. puta ignis calidissimus est causa alys huius caloris. quare videtur verissimum q̄ posterioribus est causa vt vera sint. Ex quo manifeste apparet secundum eum: q̄ est dare aliquod verissimum: qd̄ posterioribus est causa vt sint vera. Qꝛ Cōmentatoꝛ exponens dicit sic. Determinatū est in scientia naturalium: q̄ illa causa est magis digna in esse: ⁊ in veritate: q̄z alia entia. Omnia enim alia entia non acquirunt esse: nec veritatem: nisi ab ista causa: que ē sil vnū per se ⁊ vez p se. Et oia alia entia sunt vera per esse: ⁊ veritatem eius. ex quo manifeste apparet ſm eum: q̄ omnia alia a primo acquirunt esse ⁊ veritatem ab eo. Acquirere autem esse ab alio non conuenit nisi habenti causam efficientem. Idem etiam Cōmentatoꝛ dicit 7°. metaphysice. in disgressione contra Auicēnaz: qui posuit datoꝛem formarū sic. Impoſe est vt intelligētie separate dent aliq̄s formā itelligētiaz mixtarū qꝛ virtutes intellectuales apud ipsa non sunt mixte cū materia. Unde necesse est vt illud qd̄ est non mixtum

Ter. cō. 36. ⁊ infra.

Ter. cō. 4.

Ter. cō. 22. Ter. cō. 34.

Ter. cō. 4.

Lect. 34.

cum materia generetur quoquo modo a nō mixto cum materia: quēadmodum necesse est: vt omne mixtum cū materia generetur a mixto cuz materia. ¶ P. Phūs loquens etiam de potentia ⁊ actu. 9. metaphy. dicit sic. q̄ primo intēdit determinare de potētia que dicitur quidem proprie ⁊ maxime. non tamen est vtilis ad qō volumus nunc. In plus enim potentia ⁊ actus eorum que dicuntur soluz fm motum: sed cum dixerimus de hac in determinationibus ⁊ de actu ostendemus ⁊ de alijs. ex quo apte apparet fm Aristo. q̄ potētia se bz in plus q̄ motus ꝓprie dictus: ſz potētia dr fm quā dr qd posse agere vl pati. igit agere ⁊ ꝓducere in plus se bñt q̄ mouere vel cāre per motum. Et in eodē Lōmen. dicit. quātum aūt de po^a que ē fm motum. dcm est: de actu aūt determinemus qd est actus: ⁊ quale qd. ⁊ enim pole simil^m erit diuidētibus: qz nō solū ℔ dicimus pole q̄ aptū natum est mouere aliud: vel moueri ab alio: aut simplr: aut mō quodaz: sed ⁊ alr. Et quapropter ⁊ querētes de dis supueniemus. Ex quo apparet fm eum: q̄ po^a ⁊ pole nō trā mō nata sunt inueniri in motore ⁊ moto: ſz ēt in alijs. ⁊ sic idē qō ꝓius. Ex. 44.

¶ Itez. iz. eiusdem libri dicit: q̄ motus eternus regrit motorē actu ab eterno: ſz mouēs est cā effectiua motus. igit motus eternus bz cām effectiuā fm eum. ¶ Sz ad hoc ipsi rīdent dicētes: q̄ motus eternus bz bñ cām mouētez: sed nō bz cām effectiuam: qz in plus est mouēs q̄ efficiēs: qz cā efficiēs ē mouens: sed nō ecō. ¶ Sed ista rīsio est absurda ⁊ verisibilis: qz mouēs aut est aliqua cā motus: aut nulla. Si dicaī q̄ nulla: absurdū est. Si est cā: quero i quo gñe cāe: nō pōt fingi q̄ sit cā in alio gñe: q̄ in gñe cause efficientis. vt ps de se discurrēti per alia gña cā ꝛ. igit ꝛc. ¶ Ad hoc ipsi dicūt: q̄ licz sit mouēs: non trā debz dici cā efficiens: nisi moueat ex tpe. Qz phūs dicit: q̄ cā efficiēs est ꝓprium vñ motus. solū igit fm eum. cā efficiēs motus dr qui est pn^m motus ex tpe: qō nō bz locuz in ꝓposito. ¶ Sed illi decipiunt per equocationē pncipij: qz ibi nō accipit phūs pncipiū motus pro pn^o durationis: sed pro pncipio effectiuo. Et hoc oñdo. qz sicut mouēs p vnam diem se bz ad motuz vnius diei: ita mouēs ab eterno se bz ad motū eternū. Sz mouēs per vnā diem est cā effectiua motus: ex hoc q̄ mouēs est. g̃ ⁊ mouēs ab eterno est cā effectiua motus eterni: ex hoc q̄ mouēs est. g̃ ꝛc. ¶ Qō aūt ipsi dicūt scdo: q̄ mouēs est in plus q̄ cā efficiens: qz finis mouet: g trā non est cā efficiēs: cū ab ea distinguaī: sicut aliud genus cause. Nihil valet: qz si finis mouet methaphorice. vt qdam dicūt: nō sufficit ad esse rei: nisi vlterius ponaī mouens primū. Si aūt finis moueat effectiue: sicut alij ponūt respectu volūtatis: que nata est reduci de potētia in actum volēdi: adhuc opz ponere cālitatez effectiuā cuz fine. ¶ P. Motus eternus aut bz cām finalem trā: aut nō. Si causam habet finalē fine efficiēte suo potest manere in esse suo: quātuz ad id qō est ablata causa finali: qz fm eos. id qō habz causam finalē sine efficiēte nō dependet a causa finali: nisi q̄tū ad hoc qō ē habere ordinē ad aliqd nobilius se: nō aūt quātum ad illud qō est. Usi fm eos ablata causa finali remanet q̄tum ad id qō est: ſz nō maneat q̄tum ad ordinem: quē habet ad nobilius se: ⁊ sic nō dependet motus a motore fm eos q̄tuz ad id qō est: qō est absurdū. In fine.

¶ Item phūs. iz. metaphy. post q̄ ostēdit q̄ entia debent habere cōnexionem adinuicem. dicit concludens. Uniuersum esse ordinatū ad vnum pncipē. ergo vnus princeps. sed vnum principem esse importat causalitatem effectiuam: respectu quorum dr principari. ergo ꝛc. ¶ Et ad hoc ipsi respondent dicentes: q̄ non opz ponere efficiētiam in principe respectu subditorum: nisi quādo sunt negligentes: qō non habet locum in proposito. ¶ Sed hoc verisimium est: qz aliqua bene agere ⁊ sine negligētia agere nō importat habitudinem sic agētium ad aliqd vt ad principem: si hoc fiat nihil eo agente: sed fm te itelligētie agunt illa que agūt: deo nihil agēte vel imperante. ergo ꝛc. ¶ Item aut itelligentie agūt illud qō agunt: intendentes deum vt vltimum finē aut non. si non. igit aliquid aliud a deo habent pro fine. ⁊ p ꝛ̄ia non ordinantur ad deum: sicut ad vltimū finez. Si sic. ergo primū ⁊ per se obiectū earum est deus: sicut sūme ab eis desideratū ⁊ amatum. Sed ois amor habēs pro primo ⁊ per se obo: differens realr a se. Dependet ab illo quātum ad id qō est: alioquin amor quātuz ad id qō est: posset esse sine suo primo ⁊ per se obto. qō est inconueniens. ergo ꝛc. ¶ Item phūs octauo phȳsico. contra Empedoc. dicētem: q̄ lite dñante oia segregabantur. ⁊ amicitia domināte omnia ꝛgregabanī. ⁊ q̄ in tēporib^9 medys erat quies: ⁊ q̄ ista fiebant equalibus temporibus. Dicit q̄ nō sufficit hoc dicere: sed opz causam hui^o reddere. Sed qz iste dicebat q̄ non erat causa reddenda semp entium. Dicit Aristoteles: q̄ non bene dicebat in hoc. qz licz hoc verum sit in q̄busdaz: q̄ non sit ponēda. nō tamen est verū de omnibus semp entibus: qz nihil prohibet aliquo ꝛ̄ necessariorum ⁊ semp entium eē aliquam causaz. Illud aūt qō primi dicunt ad hoc. s. de intellectu ⁊ causa cognoscēdi alterum. ⁊ de nēcitate positionū. quarū vna est causa cognoscēdi alteram. Nihil valet ꝓpter duo. Primo: qz non solū logtur ibi phūs de necessarys: quo ꝛ̄ necessitas potest accipi pro necessitate rerū: vel pro necessitate ꝓpōnum. Sed loquitur de semp entibus d. q̄ aliquo ꝛ̄ semper entium nihil prohibet esse aliquam causam. Unde dicit sic. ipsius autem semper voluit pncipium querere in quo reprehēdit eū. Secūdo: qz certum est q̄ loquitur ibi de causa in eē rei. Nam querit ab Empedoc. causam q̄re amicitia quādoq3 aggregabat. ⁊ lis quandoq3 disgregabat: ⁊ quandoq3 erat quies. ¶ Item in eodem vbi dicit: q̄ opz ponere motū sempiternū: qō ꝓbat p hoc q̄ oz dare aliquā causaz sempiterne generationis: ⁊ sempiterne successionis in gñatione. Quare. s. quedam generanī ⁊ quedam corrumpunī. Et dicit q̄ impossibile est aliquod vnum generabilium ⁊ corruptibiliū esse causam huius: qz tale non est semper nec oia: qz tunc aliquis effectus dependeret ab infinitis causis: qō est inconueniens. Et ex hoc vlterius concludit: q̄ opz ponere aliquam causam vnā extra oia gnābilia ⁊ corruptibilia: q̄ sit causa gnātionis sempiterne gnābilium ⁊ corruptibiliuz. Et huic etiā cōcordat qō dicit in. iz. metaphy. d. Amplius ꝓpter quid semper erit generatio. ⁊ que est causa generationis nubius dicit. Exquo apparet fm eum: q̄ sempiterna generatio fm totam suam sempiternitatē habet cāz effectiuā.

¶ Ad primuz ergo qō adducunt aduersary in oppositum dicendum. q̄ minor est falsa. Et ad probationem dōm: q̄ verum est: q̄ omne generabile ē corruptibile. ſz ꝛ̄itia que adiungitur est falsa. quando dicitur per ꝛ̄ia esse qō habet causam efficiētem: qz non omne qō fit: fit per generationem: sed per creationem. ¶ Et hoc alīs efficaciter probaui: quam probationem nunc breuiter repeto. quia omne quod fit: aut est omnino simplex: aut compositum. vt de se patet. si omnino simplex sit. non fit ex aliquo presuppposito: quia alīs non esset omnino simplex. vt de se patet. Si autem compositum sit ex materia ⁊ forma oportet ponere q̄ habeat causam effectiuam quantum ad vtranq3 ⁊ quantū ad formam

Solo rōnes aduersarioꝝ

Aliqd pōt dici et articulus fidei dupl'r.

planum est. ⁊ quantum ad materiam oportet hoc concedere. quia si non est per se necesse esse: qō non est verum. cum hoc igit' soli deo cōueniat. aut hoc est possibile esse. aut nō esse: ⁊ per ꝯns opz ꝙ bēat cām effectiuā. aut bz necessitatem essendi: sed per aliud. ⁊ per ꝯns bz cām per quaz est: ⁊ oē tale bz cām efficientē: qz subtractio illius est cā sibi nō essendi: ⁊ per ꝯns bz ꝑus nō eē q̄ esse ordine nature. ¶ Ad scōm dōm ꝙ aliquid pōt dici articulus fidei dupl'r. Uno modo. qz sola fide tenetur. Et isto mō mūdū cē creatū ex tēpore: est articulus fidei. Alio modo pōt aliqd dici articulus fidei: nō quia nō possit aliter q̄ per fidem attingi. Sed qz ille qui nō pōt per rōnem attingere ad hoc tenet' illud ex fide credere. Et isto modo mūdum creatuz esse absolute a deo est articulus fidei: qz quilibet tenetur credere absolute mūdum esse creatū a deo. non aūt articulus fidei pmo modo. qz h̄. ſ. mūduz esse creatuz a deo: siue ex tēpore: siue ab eterno efficaci ratiōe pōt probari. ¶ Ad aliud aūt qō ꝺ hoc obicit'. dicēdū ꝙ licz nō ponat' in symbolo. deū esse de nouo creatorē celi ⁊ terre: tñ intelligit'. ⁊ t. ꝛc. ēt in pncipio gen̄. ponit'. vbi dicit'. In pncipio creauit deus ce. ⁊ ter. ⁊c. qō opz ad lr̄az intelligi de pncipio durationis: siue sint alȳ sensus: siue nō. Et hoc ꝓbo. qz aut ex fide tenemur credere deum eē creatorē ex tēpore: aut nō. si nō. Nō est ꝺ fidem ponere mūduz de facto esse ab eterno: qō est falsum ⁊ hereticuz. si sic. g̃ ex fide tenemur credere deū eē creatorez ex tēpore. ⁊ per ꝯns opz ponere ꝙ vel ex symbolo: vl' ex sacra scriptura hoc accipiat'. Unde illud qō ipsi dicūt ꝙ exponētes illud dictū in pncipio creauit ⁊c. de pncipio durationis vel tēporis illi qui inferūt alterum sensuz decipiunt' per equocationem: ⁊ falsum dicūt. qz sic exponere: nō est decipi per equocū. Ad aliā qn̄ dicūt in maiorī ꝙ nō est probabile ꝙ Aristoteles senserit oppm eius qō efficaci ratione ꝓbari pōt. et supponit eā tanq̄ verā. dico ꝙ non videt' mihi vera. sed ecōuerso videt' mihi falsa. qz non est incōueniens aliquē inuenire veritatē per inuestigationē nāle: vbi defecit Aristo. ga licz Arist. inter eos qui locuti sunt fm ingeniū nāle: plura bona ⁊ vera dixerit: in multis tñ ille manifeste defecit: fz illos ēt qui sustinent cuz. que cā breuitatis ponere hic omitto. Nihil eni ꝓhibet aliquē miorīs ingenij vanitē se totaliter vni māe inuenire aliquā veritatez. quā nō inuenit alī maiorīs ingenij: nec ēt Aristo. sensit illō. ſ. ꝙ nullū sempiternū bēat cām effectiuā. ¶ Ad pmā g̃ auctez quaz inducūt de scōo me^cc^. dōm ꝙ vel illud verbū intelligē dum est cum reduplicatiōe vt sit sensus: ꝙ nō habeāt cām in q̄tum talia: sed sint cā alȳs. nō aūt intelligēduz simpl'r. ita ꝙ sint plura pncipia semp existentiū: quorū nullum aliquā cām habeat. Uel est itelligenduz sic. ꝙ ibi plurale accipit' pro singulari: sicut aliqd ꝙ vni soli conuenit accipit' cuz signo distributiuo: vt si diceretur ꝙ omnis cā pma est talis conditionis. ꝙ nihil bz ante se. Et sic etiā intelligitur quādo dicit' ꝙ pncipia semper exīntium. i. illud cui cōpetit esse pncipiū semp exīntiuz. ⁊ ꝓbo ꝙ oporteat sic itelligere. arguēdo ꝯra ipos ex eadem auctē: qz aut ipsi intelligūt illā auctez de pncipys cognoscendi que sūt ꝓpōnes: aut de pncipys in eēndo. Si pmo modo nihil facit ad ꝓpositū. qz nos nō querimus nisi de pncipys in eēndo. Si scōo modo qn̄ dicit' ꝙ plura sunt pncipia semp exīntium que nō habēt cāz. sed ipsa sunt causa alȳs. aut intelligit' de causa efficiēte: aut de cā finali. Si de causa efficiēti. ergo aliqua semp entia habēt cām efficientem fm ꝓm: ꝙ est ꝯra eos. Si de causa finali. ergo sunt plura que nō habent cāz finalem. ꝙ similiter est cōtra eos. qz ipsi ponūt omnia alia entia a pmo ordinari ad vnuz finem. ergo nihil est fm eos ꝙ non ordinet' ad finē extra se excepto pmo. g̃ ipossibile est ꝙ ipsi exponant istam auctem: nisi altero dictorum modorum. quo ego eam expono. ¶ Ad scōam auctoritatē de septimo metaph̄. ⁊ de pmo phȳsi. ſ. ꝙ ex nihilo nihil fit: ⁊ ꝙ omne qō fit: fit ex aliquo. Dōm ꝙ ph̄s intendit de fieri qō est per trāsmutationē: siue per generationē. Nunc aūt non omne qō fit: est tale ēt fm eum. Et sic expresse ponit Cōmētator in de subā orbis. Cap. 8. ¶ Ad tertiam auctoritatē dōm ꝙ dato ꝙ Aristo. non posuisset expresse causalitatem effectiuā in. lz. metaph̄. in pma intelligentia respectu aliarū: Nō tñ ex hoc segt̄ ꝙ ipse sensit oppositum eius qō ego teneo. ſ. ꝙ ipsa habeat causalitatē effectiuaz respectu aliaruz intelligētiarum: sed bene sequit' ꝙ nō expressit intentionē suam de ꝓposito. ſ. de illa cālitate effectiua. ¶ Et cōdo dico ꝙ minor illius rōnis que fit ad hoc ꝓbanduz est falsa. Et ad ꝓbationem dōm ꝙ ma. est falsa. qz nō solum ponit ph̄s differentiaz inter intelligentias fm magis no^ic^ ⁊ minus no^ic^. imo ponit dr̄iaz inter eas que est inter pncipantem ⁊ illos quibus pncipatur. Hoc aūt importat causalitatem effectiuaz: sicut supra deductū est. ¶ Ad quartū dōm ꝙ Aristo. accipit fieri dupl'r. Uno mō pro eo qō est hēre esse ab alio effectiue cū nouitate eēndi: ⁊ isto mō nec motus eternus: nec aliqd eternum pōt dici fieri: qz hr̄e eē abalio cū nouitate essendi ⁊ eternum cōtradicūt. Alio modo accipit ph̄s fieri: pro eo qō est eē ab alio effectiue nō includēdo nouitatez eēndi. Et isto modo certū est: ꝙ ipse ponit motū eternū hēre cām efficientem. vnde ipse ꝓbat ibidem ꝙ intelligētie semper actu ab eterno mouēt: qz semper est motus ab eterno: motus aūt non est nisi ab aliquo mouere: mouens aūt effectiua est causa motus: nisi apud ignorantē ꝓpriam vocem: qz mouere est agere siue efficere. ¶ Ad ḡntuz dōm ꝙ processus Aristo. stat in hoc ꝙ ipossibile est dare pmā motionē vel mutationē anteq̄ nulla alia. ⁊ per ꝯns ꝙ motus est eternus: qz ad hoc ꝙ inciperet motus de nouo opz aliquā mutationē p̄cedere in mouēte vel in mobili. Un̄ ēt ⁊ si aliq̄ creatio fieret de nouo fm eū nō posset hoc fieri sine aliqua mutatione facta de nouo in creāte: p quā nūc crearet ⁊ nō prius: ita ꝙ fm ipm qō fit a tali agēte: p creationē nō fit de nouo: sed ab eterno ⁊ nēcio. sicut si lumē eēt subsistēs: ⁊ emanaret a sole ab eterno: ⁊ talē factionē celi esse de intētione Aristo. dicit expresse Cōmentator in de subā orbis. vbi dicit: ꝙ celū bz cām efficiētez: ⁊ qō dicūt qdam: ꝙ accipit ibi efficiēs pro fine. multū est ridiculū dcm̄ : ⁊ ꝯtra aptam mentē ipsius: quia ipse dicit ꝙ finis significat efficiēs significatione nēcia: tūc quero vtruz accipiat efficiēs pro cā efficiēte distincta aut nō. si sic: habet' ꝓpo^m^. si nō: tūc faceret villissimā petitionē pncipy: qz eēt idē. ac si diceret' ꝙ ad finē segt̄ finis: ⁊ si finis est finis est: qō est incōueniēs. Un̄ Cōmen. distinguit ibidē de duplici agēte: ⁊ dicit ꝙ qōdam ē agēs: qō precedit tpe suū effectū: sicut de vnoq̄z agēte pticulari: qō agit p motū ⁊ trāsmutationē: cui^ actio est causare eē cū nouitate eēndi. Aliō est agēs qō nō precedit suū effectū tpe: imo simł est duratione cum ipso: ⁊ loquēdo de tali agēte dicit Arist. sensisse celū hr̄e cām efficiētem. qn̄ ergo dicit Cōmen. ꝙ nullū eternuz fit: vel bz cām efficiētem: itelligit de fieri ⁊ effectu: que sunt posteriora cā efficiēte. ⁊ de fieri qō est cuz nouitate essendi: nō aūt intelligit de fieri ⁊ effectu: que sīl' duratione sunt cum cā. Et isto mō pōt rideri ad oēs auctoritates cōmētatoris. ¶ Ducuslq rōnuz ē ad oēm q̄

Lab. 2. Nota ēt alias cuasiones alioruz reprobatas a doctore infra quolibeto. 4. q. 9.

sunt cõtra ℔ q̃ ꝑdicta cõclusio nõ põt efficaci rõne ꝓbari: nũc vero ponẽde sunt respõsiones date ad ꝓbationes quibus ꝓbat. ¶ Ad maiorẽ aũt ꝓbationẽ ꝓncipalis rõnis qua dr̃ q̃ omne qđ est sibi derelictũ: est non ens. dicunt q̃ verũ est de derelicto a causa agente ⁊ cõseruãte libere totũ esse rei: nõ aũt habet veritatẽ de derelicto ab alio ad qđ ipsũz derelictũ hz cõnexionẽ: sine tali causalitate: sicut dicunt q̃ mã derelicta a forma caderet in nõ esse: ⁊ tamẽ forma nõ est cã efficiens mãe: idẽ dicunt de subo respectu ꝓprie passionis. Et similiter dicunt de relatiuis. modo dicũt q̃ nõ põt ꝓbari q̃ itelligentia aliqua sic se habeat ad primã cãm: vt ad causam cõseruãtẽ: nec ꝑ ꝯns se hz vt ad illud qđ natũ est dereliqui a cõseruãte: qz vt dicit Aristo. iz. meta. itelligẽtia est per se necesse eẽ: qz quelibz est ingñabilis ⁊ icorruptibilis: vt ibidẽ dicit. Ad ꝓbationẽ aũt minoris ꝓncipalis rõnis qñ dicit qđ id qđ hz nõ esse prius q̃ eẽ habet cãz efficientẽ: dicunt q̃ verũ est si hz nõ esse ante eẽ posito aliq̃ impoli: nõ sequit q̃ hẽat cãm efficiẽtez: sic aũt est de eo qđ ponit derelictũ ab eo qđ nõ põt esse sine ipso cũ quo habz cõnexionẽ necessariã. ¶ Dico q̃ respõsio quã dãt ad maiorẽ deficit in tribus. ℙrimo in hoc q̃ ipsa ꝓpositio restringit ad cãm efficientẽ libere agentẽ: qz illud sequitur de causa necessario agente: ⁊ nõ nẽcio agente: qz id qđ ex sua derelictione a cã agente: sive agat nẽcio sive libere cadit in nõ esse habet cãm efficientẽ: qz omne derelictũ a causa efficiente habet causam efficientẽ: alioquin nõ posset derelinqui a causa efficiẽte: vnde ita est verũ: de lumine q̃ habz cãm necessariã. ſ. solẽ q̃ habet cãm efficientẽ: sicut de scãno q̃ habz causam libere agentem: ⁊ ita verum est q̃ lumen ex sua derelictione a sole caderet in non ens: sicut si sol libere ageret: vnde ita verum est q̃ habz causam efficientez. scilz solem licet necessario agat: sicut scãnũ habet cãm efficientẽ: que libere agit. ¶ Secundo deficit in hoc q̃ dicta ꝓpositio restringit ad causam totius esse quia idẽ est de eo q̃ est causa totius: ⁊ de eo qđ est causa q̃tũ ad aliquã ptez eiꝰ sicut patet de sole: qui est causa ipsius lucidi quantũ ad lumen nõ quantũ ad totũ: qz nõ est cã quantũ ad subz: saltẽ quãtũ ad partẽ subiecti: que est mã. ¶ Tertio deficit in hoc q̃ negat q̃ nõ est verũ vliter. scz qđ dependens a quacũq̃ causa dependeat necessario a causa efficiente: qz hoc est necessarium q̃ omne dependẽs a quacũq̃ causa dependeat necessario a causa efficiente: qz oẽ dependens ab aliquo subtractio cause illius est sibi causa non essendi: ⁊ per ꝯns positio illius cãe est sibi causa essendi: ⁊ vlterius habet prius nõ esse q̃ esse ordine nãe ⁊ oẽ tale requirit oẽ id necessario ꝑ qđ itur de nõ eẽ ad esse: ⁊ per ꝯns habet cãm efficientẽ. Exemplũz autẽ qđ adducunt de materia ⁊ forma: ⁊ de subto ⁊ passione est cõtra eos: qz ipsi dicunt quãdo dicit q̃ oẽ illud qđ sibi derelictũ est non ens ⁊c. nõ habet veritatẽ de cõnexo: vbi est cõnexio sive dependẽtia ⁊ causalitate: sicut patz in predictis exemplis ſm eos: qz certũ est enĩ q̃ mã dependet a forma: ⁊ ecõuerso: ⁊ ambo etiã a tertio: aliqn qđlibet eorũ esset per se necesse esse: qđ est falsũz ⁊ preciꝑue de materia. Si nõ habet cãm efficientẽ: vt ipsi ponũt Aristo. sensisse de forma: aut dicũt manifestã absurditatẽ: qz forma idepẽdẽs a materia nata est per se subsistere: qđ falsũz est de formis materialibus: de quibus nũc loquimur: ⁊ ideo manifeste falsũz est materiã ⁊ formaz habere cõnexionẽ sine dependentia. Similiter de subiecto ⁊ passione dicũt manifestũ falsum: quia planũz est q̃ passio dependet a subiecto: ⁊ nõ ecõuerso: qz certũ est q̃ ens non dependens a subiecto est substantia. passio autez est de genere accidentis: ⁊ si dicatur: sicut quidam dicunt: q̃ passio non differt realiter a subiecto: tũc nihil facit ad ꝓpositum: qz tunc nõ est ibi connexio: sed idẽptitas. Dic aũt loquimur de diuersis realiter: quorũ vnũ dependet ab alio: qz idem a seipso nõ depẽdet: qđ etiã dicitur de relatiuis: nõ vz: qz hic loquimur de eo qđ dependet ab alio quãtũ ad id qđ ipsũz sit tale q̃le est oẽ habens causaz quãcũq̃: nõ aũt de hoc q̃ id qđ est sit alicuius. ¶ Relatiua enĩ sunt siml natura, nec attẽditur inter ea dependentia ꝓprie dicta. Sed coexigentia. vnde qñ dicit q̃ id qđ sibi derelictũ est non ens habet causaz efficientẽ: intelligit de eo: qđ dereliquit ab eo a quo dependet: cuius ỏrelictio est sibi causa nõ eẽndi: sicut subtracto subo passio nõ solũ nõ esset alicuius: sz etiã nõ eẽt in se. ¶ Rñsioetiã quã dant ad ꝓbationẽ maioris ꝓncipalis rõnis nulla est: qñ dicũt q̃ illud cui cõpetit ordine nature: nõ esse prius anteq̃ esse requirit omne illud per qđ itur de nõ esse ad esse: qz hoc nõ habz veritatem de illo cui cõpetit nõ esse ꝑus ordine nature anteq̃ esse posito aliquo ipossibili: sic aũt est vt dicunt in ꝓposito ſm Aristo. qz subtracto deo bene desineret celũ eẽ ⁊ intelligẽtie inferiores: sed deũ subtrahi vel nõ esse ẽ ipossibile: qz ista responsio cõtinet falsitatẽ: qz posita ista causa necessaria: ⁊ neꝯsario agente: sicut si intelligentia in mouẽdo celũ ſm ꝑm nõ minus est verũ q̃ posito hoc impossibili qđ est itelligentiã nõ mouere celũ: vl nõ eẽ: ita sequeret motũ nõ esse ⁊ habere nõ esse ante esse ꝑus ordine nãe: ẽt requireret causam efficientẽ: sicut si contingenter ageret: vnde ẽt simile modũ procedẽdi habz Aristo. in scõo meta. ⁊ in 8°. physicoꝝ. in probando primã cãm effectiuã esse ⁊ primũ mouẽs: cuius rõ est talis Ablato primo mouẽte tollit ois motus: qz primũ est cãoĩum alioꝝ: sed motus est: vt apparet ad sensum: ergo opz ponere primũ mobile: certũ aũt est q̃ in hoc q̃ Ari. accipit nullum motũ eẽ ablato motore, primo: supponit ipole. ſ. ꝑmũ mobile nõ esse: ⁊ tũ hoc nõ obstante: reputat se ꝓbare qõnẽ intentaz. In septimo etiã phificoꝝ. volens probare q̃ oẽ qđ mouetur: mouet ab aliquo ꝓbat per hoc. Qz id cuius motus cessat ad quietẽ alteri mouet ab alio: qz eius motus depẽdet ab alio. Sed oẽ qđ mouetur est bulẽ: qđ ꝓbat: qz oẽ qđ mouet est diuisibile in partes. Motus autẽ totius cessat ad quietẽ ꝓ⁹ quãtũ ad hoc saltẽ inquãtũ totũ nõ est ꝓrio ⁊ per se motũ: ecce hic Aristo. probat q̃ illud qđ mouet: mouetur ab alio: supposito q̃ pars mouet seipsam. Et sic supponit q̃ illud cui cõpetit ꝑmo ⁊ per se moueri quiescat: qđ est impossibile. ¶ Item est hic notandũ q̃ motus toti dependet ex motibus partiũ: sicut totũ dependet a partibus: tñ dependentia totius a partibus nõ est depẽdentia effectiua: ⁊ tamẽ Arist. cõcludit ex hoc: omne qđ mouetur dependere ab aliquo motore effectiue: qđ nõ ẽet verũ: nisi omne dependẽs a quacunq̃ causa requireret causam efficientẽ: licz nõ ois dependẽtia sit dependentia cãe efficientis. Dicẽdũ ergo q̃ vbi arguit ex hipothesi falsa: nõ arguit ex falso qđ supponit: sed ex ꝯditionali quevera est quãtũcũq̃ sint false cathegorice. vnde si arguatur sic: si sol subtraberet nõ esset lumen in aere: sed hoc nõ eẽt nisi vnuz dependeret ab alio: vel nisi aliqua cõnexio saltem esset inter ea. igitur aliqua ꝯnexio est inter ea. ¶ Ista ꝯclusio nõ cõcluditur ex isto falso: qđ est solẽ subtrahi: qz ſm Aristo. hoc simplr impolẽ est. sz ex alia cõditionali. ſ. si sol subtraberet lumen deficeret: qñ igitur dicitur q̃ illud qđ est nõ ens prius ordine nãe q̃ ens. ⁊c. q̃ est verũ de eo qđ est nõ ens prius ordine natu

Secõ meta. ter. cõ. 6.

re cꝫ ens ſuppoſito quodã poſſibili:ꝛ nõ de alio falſuꝫ ẽ. Imo ita bene ſequitur ſuppoſito ipoſſibili: ſic poſſibili: dũmodo cõditionalis ſit vera:nũc aũt ſic eſt in ꝓpoſito: nã iſta cõditionalis eſt vera.ſ.ꝙ ſi aliquid depẽdet ꝑ ſe ab alio quãtũ eſt ex ſe ꝑter ordine nature cõpetit ſibi nõ eſſe:qz ſua derelictio ab alio eſſet ſibi cauſa nõ eẽndi. Et ſic iſta cõditionalis ſequens eſt vã. Si eſt nõ ens anteꝯ ens prius ordine nãe requirit oẽ illud per qõ itur de nõ eſſe ad eſſe:ꝛ ex his ꝯditionalibus veris ꝯcluditur iſta cõcluſio vera:ꝙ requirit cauſam efficientẽ quantũcũqꝫ cathegorice ſint falſe: vnde videt iſta reſpõſio ꝓcedere ex ignorantia logice:qz neſciunt diſtinguere inter veritatem cathegoricarũ ꝓpõnum:ꝛ veritatẽ cõditionalium: qz veritas ꝓpõnis cõditionalis:ſtat cũ ipoſſibilitate cathegoricarũ: vnde iſta:ſi ſol eſt homo:ſol eſt animal:eſt vera: ſicut iſta: ſi ſol eſt corpus luminoſum:ſol illuminat:ꝛ tñ cathecꝰ prie ꝯditionalis ſunt ipoſſibiles:cathecꝰ vero ſcõe cõditionalis ſunt ve. Qõ aũt dicũt ꝙ illud qõ eſt nõ ens ꝑter ordine nãe:cꝫ ens ſuppoſito quodã poſſi hz cãm efficientem:qz pot eſſe ꝛ nõ eſſe:nihil valet:qz eẽ poſſe eſſe ꝛ non eſſe:non eſt ratio requirendi cauſam efficientem abſolute:ſed eſt ſignum ꝙ habz cãm cõtingenter agentẽ. Jn cã aũt neceſſario ente etiã neceſſario agẽte:ſicut nõ pot cã nõ agere.ita nõ pot effectus non eſſe:ꝛ ideo nõ oportet ꝙ effectus cauſe agentis ſemp ſit poſſe eſſe ꝛ nõ eẽ:niſi ſolũ effectus cauſe agentis cõtingenter ꝛ potentis agere ꝛ non agere. ¶ Ad ꝓbationẽ minoris quãdo dicitur:ꝙ omne qõ dependet ab alio ſibi derelictũ eſt nõ ens.dicunt ꝙ verũ eſt quãtũ ad id qõ dependet:nunc aũt ita eſt ꝙ effectus cauſe finalis non dependet a cauſa finali cꝫtũ ad id qõ eſt in ſe. Sed quantũ ad hoc ꝙ eſt habere ordinem ad aliquid nobilius ſe.vnde dicit philoſophus.7° politice ꝙ ſemp minus perfectuꝫ eſt ꝓꝓ magis perfectũ:ꝛ quantũ ad hoc non manet illo ſublato.vnde dicunt ꝙ ſicut celũ zm nõ dependet a primo:niſi quantum ad hoc ꝙ eſt hẽ ordinẽ ad aliqõ corpus nobilius ſe.ita intelligẽtia ſecunda non dependet a

Text.cõ.44. ꝑma:niſi �means talẽ ordinẽ:ꝛ hoc videt ꝓbs dicere.iz.metaphy. vbi dicit ſic:ꝙ quidẽ ſimilr ſicut ſubſtãtie ꝛ harũ a ꝑma:ꝛ que ſcda means eundẽ ordinẽ lationibus aſtrorũ palã.ex quo videt ꝓbs ponere ſimilẽ ordinẽ inter intelligentias:ſicut inter orbes. ¶ Jſta reſpõſio in multis deficit:primo qz habitudo minus nobilis ad magis nobile nõ eſt habitudo cauſalitatis:nec ſicut habitudo minoris in quãtitate mobilis ad magis in cꝫtitate mobile. aliogn oẽ nobilius eẽt cã finalis cuiuſlibet minus nobilis:qõ eſt falſum:ſicut etiã nec qõlibz ens actu eſt cauſa cuiuſlibet entis in potẽtia:ſed determinatũ eſt cã determinati:ita etiã eſt in cã finali. Scõo deficit: qz ſi ita eſt ꝙ illud qõ eſt ad finẽ nõ dependet a fine quantũ ad id qõ eſt:ita ꝙ pot manere ablato fine:ſequit ꝙ idẽ quãtũ eſt de ſe natũ eſt quãdoqꝫ habere cãz finalẽ:ꝛ quãdoqꝫ non habere cauſam finalẽ:qz means eos idem pot manere ente:vel non ente ſua cauſa finali.ꝛ vlterius ſequitur ꝙ tñ facit ad eſſe effectus ſimul exiſtẽtia cãe finalis:quãtũ nõ exiſtẽtia eius.ſed nõ exiſtentia:ſiue nõ eſſe alicui? cãe nõ pot aliquid facere ad eſſe alicuius:igitur eſt aliꝫ cauſa.ſ.cauſa finalis:q̃ nõ facit ad eẽ rei cuius eſt cã:qõ eſt abſurdiſſimũ. ¶ Si dicat ad hoc ꝙ nõ ſequit ꝙ talia eterna nõ habẽt cauſam finalem quantum ad id qõ ſunt:ſed tñ quãtũ ad iſtũ ordinẽ qui nõ manet ſublato fine. ¶ Cõtra:qz tunc ſequeret ꝙ nõ oĩa quantũ ad oĩa que ſunt in eis haberent deũ cãz finalẽ:qõ eſt ꝟa eos. ¶ Ad dictũ aũt ꝓbi.7° politice qñ dicit ꝙ minus perfecta ſunt ꝓꝓ magis ꝑfecta.dico ꝙ verũ eſt:ſed nõ eſt intelligendũ ꝙ qõlibet minus perfectũ ſit ꝑter qõlibz magis perfectũ:ſicut ꝑter finẽ:ſed determinatũ eſt ꝑter determinatũ:ſicut medicina ꝑter ſanitatẽ:nõ autẽ lapis aut venenũ. ¶ Tertio deficit:qz ſicut nõ manet minus nobile quantũ ad ordinẽ quẽ habz ad magis nobile ſublato magis nobili:ita nec ecõuerſo.magis nobile nõ manet quantũ ad ordinez quẽ hz ad minus nobile ſublato minus nobili:ꝛ ſic nõ plus dependet effectus finalis a ſua cauſa finali cꝫ econuerſo.qõ eſt abſurdum. ¶ Quarto qz illud quantũ ad qõ effectus cauſe finalis depẽdet a cã finali:aut ẽ reſpectiuũ:aut abſolutũ:ſi abſolutum:igitur effectus cauſe finalis cꝫtũ ad id qõ eſt abſolute dependet a ſua cauſa finali nec manet illa ſublata. Si eſt reſpectiuũ quero qualis ſit iſta relatio: ꝛ non pot eſſe:niſi dependentia ipſa:ꝛ tunc quero in quo fundetur.vtrũ in abſoluto:vel relato:nõ in relato:qz ſic iretur in infinitũ.igitur in abſoluto:ꝛ ſic illud abſolutum eſt dependens:qz illud in quo fundat dependẽtia:oꝫ ꝙ ſit dependẽs:ſed illud non eſt relatio minus nobilis ad magis nobile:vt dictũ eſt:ſed eſt ipſuꝫ abſolutũ:igit effectus cãe finalis quantũ ad id qõ eſt abſolutũ dependet a ſua cauſa finali:ꝛ nõ quantũ ad talez relationem. ¶ Quinto deficit qz cõtradicũt ſibiipſis:dicũt.n.ꝙ hz derelictio ab eo a quo res depẽdet ſit cauſa nõ eſſendi. derelictio tñ a cõnexo ſine depẽdentia ꝛ cauſalitate: nõ eſt cã nõ eſſendi:talẽ aũt cõnexionẽ dicunt eſſe iter deũ ꝛ intelligentias ꝛ inter celũ ꝛ intelligentiã ipſum mouẽtem. ſm hoc igitur ponũt ꝙ nec eſt dependentia aliarũ intelligentiarũ ad deũ:ꝛ tñ cuz hoc ponunt ꝙ id qõ eſt ad finẽ dependet aliquo modo a fine ſaltẽ quãtũ ad illam habitudinẽ:ꝛ deũ ponunt eſſe finẽ aliarũ intelligẽtiarũ:igitur ponunt intelligentias habere dependentiã ad deũ ꝛ nõ hr̃e. ¶ Cõtradicũt etiã veritati dupliciter. ꝓmo:qz ex hoc dicto eorũ:ſequtur aliquẽ effectũ cãe finalis eſſe qui nõ dependeat a deo:qz ponunt intelligẽtias nõ dependere a deo:quẽ tamẽ ponunt finẽ eius. ¶ Secũdo qz ſi intelligentie ordinant ad deum ſicut ad finẽ diligunt eũ:vt vltimũ finẽ ſuũ:ꝛ per ꝯns eſt primuꝫ ꝛ ꝑ ſe obiectũ amoris eorũ:ſed actus voluntatis habens ꝑ primo ꝛ per ſe obiecto aliquid realiter diuerſum ab eo dependet ab illo:igitur ꝛc̃. ¶ Dico autez quando obiectum primo ꝛ per ſe actus eſt diuerſum ab eo realiter: qz ſi actus ꝛ obiectum actus eſſent idez:vnum non dependeret ab alio:qz idem nõ dependet a ſeipſo. ¶ Contra aũt illud qõ dicunt ꝙ inter aliqua ablata eſt ꝯnexio ſine aliqua dependentia a cauſalitate vnius ad alterũ: vel ambor̃ ad tertiũ:ita ꝙ tamẽ ſubtracto vno ſubtrahitur reliquũ. Arguo primo ſic:qz quero qualis eſt iſta cõnexio:vtrum cõnexio materie ad formam vel ſubiecti ad accidens: vel cauſe ad effectũ:vel partis ad partẽ eiuſdem totius. Si cõnexio materie ad formã talis nõ eſt ſine dependentia ꝛ cauſalitate:cum iſta ad ſe inuicez dependeant:ꝛ etiã econuerſo a tertio:vt dictũ eſt:ſed ẽt ſi ſit ibi connexio accidentis ad ſubiectũ nõ eſt cõnexio ſine dependentia:quia certuz eſt ꝙ accidens dependet a ſubiecto:qõ eſt cauſa eius:qz ens non depẽdẽs a ſubo eſt ſubſtantia. Si eſt ibi cõnexio cauſe ad effectũ eſt dependentia cum cauſalitate. ſi aũt ibi eſt cõnexio partiũ alicuius totius.ſcz vnius. Tunc arguo qz non videntur partes alicuius totius minus habere talẽ cõnexionez: ita ꝙ vna nõ poſſit eſſe ſine alia:niſi qz vna depẽdet ab alia vel ambe a toto. vnde partes nõ habentes talẽ dependentiã ad ſe inuicẽ vel a toto:vna poteſt eẽ ſine alia: ſicut pot hõ eẽ ſine pede:ꝛ pes ſine manu:ꝛ econuerſo:ꝛ plus multo partes vniuerſi:que non habẽt tantã cõne-

gionē:sicut partes vnius totius habentis vnā formam. igitur ipole est ponere talē cōnexionē:sine dependētia vnius ad alterū vel ābozū ad tertiū. Scōo qz ista duo que ponis habere cōnexionē sine dependentia: aut ambo sunt per se necessaria esse:aut neutrum:aut vnum est per se necessariū esse ꝛ alterū dependens. Si ambo sunt per se necessaria eē qōlibet eoz natū est manere altero sublato:qz qō est per se necessarium esse:manet quolibz alio sublato quia ntuz est de se:ꝛ ideo dico ꝙ dato ꝙ ita sit ꝙ vnū nō possit esse sine altero:qz qōlibet ponitur p se necesse esse:ꝑpter qō neutrum bozū pōt nō esse:tamē hoc non est ex per se cōnexione vnius ad alteruz;sed est mere per accidens:qz esse vnius nihil facit ad esse alterius:nec nō esse ad nō esse. Si autē neutrū est per se necesse esse:tunc ambo dependent ab aliquo alio. aut igit ambo dependent ab inuicem:aut vnum dependeret ab alio:ꝛ nō ecōuerso:ꝛ sic quocūqz istozū dato est inter ea cōnexio cū dependentia. Si autē ita est ꝙ neutrum dependeat ab alio:sed ambo depēdent ab aliquo vno alio vel pluribus;sequitur ꝙ ista cōnexio sit ꝑpter cōnexionem illozum:vel illius a quibus:vel a quo dependent: sicut habēt suum esse ab alio:ita etiam oportet ꝙ cōnectantur ad inuicem in suo esse qō habēt ab alio:nec etiā hoc inuenitur fm apparentiā.scz ꝙ in illis quozū vnuz nō dependet ab alio aliquo modo vnum non possit inueniri sine alio. Unde quia lapis non dependet a rosa:nec ab aliquo alio floze:nec ecōuerso:lapis inuenīt sine rosa:ꝛ sine aliquo alio floze:ꝛ ecōuerso.ꝛ hoc vez est generaliꝫ:nisi qñ causa vtriusqz est necessario ōterminata ad producendū vtrumqz. ¶ Tertio qz qñ tu ponis ꝙ sint cōnexa sic ꝙ subtracto vno subtrahit reliquū:aut subtractio:vnius est causa aliquo modo subtractionis alterius:aut nō. Si sic.igitur in eius esse est causa esse alteri⁹ quia sicut negatio est causa negatiōis:ita affirmatio est causa affirmationis. Si nō.cōtra:qz si subtractio vnius non est causa subtractionis alterius:sequit ꝙ aliqō ens desinat esse sine aliqua causa ipsum corrumpēte vel influentiam subtrahente:qō est absurduz:qz sicut impossibile est ꝙ illud qō nō est ens possit eē ens nisi per aliā causam:ita impossibile est ꝙ illud qō est ens actu sit nō ens nisi per aliā cām ipsuz corrūpentē vel ꝑpter subtractionem alicuius influentie cause ipsum cōseruantis.

¶ Quarto qz etiā si fictio ista eēt va.scz ꝙ aliqua eēnt ad se cōnexa sine aliqua dependentia ad se inuicem:vl ad tertiuz adhuc hoc nihil faceret ad propositum:quia nunc loquimur hic de derelicto ab eo a quo dependet sicut a sua causa finali:de quo constat ꝙ sua derelictio a tali causa est sibi causa nō essendi:vnde questio fuit mota. vtrum qcqd dependet a causa finali depēdeat a causa efficiente. Responsio autē quā ipsi dant.scz ꝙ effect⁹ cause finalis dependet a sua causa quantū ad relationē. ita est friuola:sicut patet ex dictis. ¶ Ad rationē autez per quā ipsi ꝓbant talē cōnexionē esse iter aliqua sine dependentia:que initiāt verbo ꝑhi.scōo ce.ꝛ mun.dicētis ꝙ si deus est celū mouetur.alioquin deus cēt ociosus:ꝛ si celū mouet oportet ponere terrā circa quā moueat.ꝛ si terra est oportet ponere ignē:qz si vnū ꝯtrariorū est in nā ꝛ reliquū:ꝛ qz ista duo ela sunt extrema opz ponere alia duo elementa media que aliquo mō ꝯniāt extremis:ꝛ ex hoc cōcludit vlterius generationē ꝛ corruptionē ex quo volunt probare ꝙ de mente ꝑhi est ꝙ terra nō pōt esse sine igne:nec econuerso:ꝛ ꝙ subtracto vno subtrahitur reliquū:licz non sit inter ea ꝯnexio cū dependentia causalitatis. ¶ Dico ad hoc ꝙ fm ꝑhm connexio vel cum mobili est cōnexio cāe cum effectu

Ecce.cō.47.ꝛ 48.

Cōnexio aūt celi ꝛ motus eius cū terra circa quā mouetur:ꝛ cum igne est cōnexio cause vlis ad suos effectus: quia celum est causa terre ꝛ ignis.cōnexio autē terre cū igne ꝛ aliozū duozū elemētozū est cōnexio quatuoz effectuū quā bñt inter se ex cōnexione ad tertiū:qō est eoz causa:ꝛ talis est cōnexio cōtrariozū oium quā habēt ad inuicē.ꝙ autē dicīt ꝙ si deus non moueret ozbem esset ociosus:nō sic est intelligendū sicut aduersary exponūt q.deus ozdineī ad motū sicut ad finem:vel ad aliquid causatū.dicūt enī ꝙ licz vniuersuz ꝓpter deū sit prima ria intentione:tamē vt dicunt:deus est propter alia a se secūdaria intentione:qō est absurdū:qz sicut impossibile est ꝙ ꝑme cause efficientis sit alia causa efficiens qua litercūqz.ita impole est ꝙ vltimi finis sit aliquis alius finis qualitercūqz. Dicenduz igit ꝙ ista ociositas de q̄ loquit Aristo.nō importat deum carere aliquo fine ad quē sit:sz importat hoc ꝙ est deū eē ꝙ est vltimus finis nō habere effectum suum ozdinatū in ipsum sicut finez si non moueret. ¶ Ad hoc autē qō ipsi dicunt vltra ꝙ fm ꝑhm sicut subtracto deo sequereī subtractio terre. ita etiam ecōuerso:subtracta terra:sequereī etiā subtractio dei:ꝛ tunc etiā alio subtracto deus esset nō ens:ꝛ tñ deus nō dependet ab alio:nec hz causaz efficiētē. ¶ Dicendū ꝙ ad subtractionē alicuius sequi subtractionem alterius dupliciter cōtingit. vno modo illatiue tñ: sicut ad subtractionē passiōis sequit subtractio subiecti. Alio modo causaliter:sicut subtractio subiecti infert subtractionē passionis:ꝛ causa eius exīstit. Modo qñ dicīt ꝙ illud qō subtracto altero est nō ens:hz cām efficientem intelligitur de eo qō est nō ens altero subtracto:cui⁹ subtractio est sibi cā non essendi:ꝛ sic subtractio dei ifert ꝛ est causa subtractionis terre ꝛ oium aliozū a deo:ꝛ non ecōuerso. ¶ Ad illud aūt qō dicunt ad hoc ꝙ nō refert vtruz subtractio sit causa subtractionis alterius:vel nō dūmodo subtractio vnius inferat subtractionez alteri⁹ ꝛ econuerso.dico ꝙ imo multū refert:vtrū illa subtractio sit cū causalitate:vel nō ad cōcludendū vtrum h̄ sit causa alterius vel nō:qz certū est ꝙ cā que de necessitate infert suū effectū simul est.ꝛ nō cuz suo effectu:in hoc tñ differt ꝙ esse ꝛ nō esse:est causa essendi ꝛ nō essendi.ꝛ non ecōuerso nisi illatiue tantum.

Tamen commētator scōo celi.17.ꝛ 21. conſi.ꝛ 12.metaphy. conſi. 36. vt esse ſit ſuus opinio.

Subtractio alicuius infert ſubtractiōez alteri⁹ vel illatiue vel cauſaliter.

Quantum ad scōm principale.ſ.qualis sit causalitas cāe finalis ꝛ efficiētis ꝛ qualiter differunt. Primo intendo de hoc agere in generali. Scōo in speciali. Quātū ad primū sciendum ꝙ de hoc sunt tres opiones. Quarū prima est ꝙ causalitas cāe finalis est habere habitudinē ad aliō sicut ad minus nobile ꝛ effectus cāe finalis est habere habitudinē ad aliō sicut ad maius nobile:sed qz ista positio supius est multipliciter reprobata:ideo ad presens de ista ptrāseo. ¶ Alia est opinio que dicit ꝙ causalitas cause finalis est nō dare esse rei que ozdinaī ad finem:sed vtilitatem:ita ꝙ cā finalis est causa eius qō est ad finē:nō ꝯtū ad id qō est: sed solū quantū ad quandā vtilitatē.v.gra.dicunt enim ꝙ finis securis qui est secare nō dat securi esse quantum ad id qō est:sed solum dat sibi quandā vtilitatem:ꝛ hoc probant sic:qz illud qō est inesse ante aliud non hz esse ab eo.quia nullū prius ens habet esse a posteriore ente. sed id qō est ad finez quantū ad id qō est fine prius est: sicut securis est prior quantū ad id qō est ipso secare qō est eius finis.igit ꝛc. ¶ Sed ista positio nō pōt stare.ꝑ qz securis ꝛ alia que dicunt ozdinari ad finem sicut securis ad secandū ꝛ dolabrum ad dolandū:habent cām efficientem quantū ad id ꝙ sunt:sed talia fm istam positionem non habent causam finalez quantū ad id qō

Scōm principale.

sunt:qz causa finalis ꝑm eos nō est eius qō est ad finez quantū ad id qō est:ergo effectus cause efficientis q̄tū ad illud qō est effectus cāe efficiētis:nō habet cām finalem:qō est absurdū ⁊ derisoꝛium. ¶ Secūdo quādo dicūt qꝫ cā finalis est cā eius qō est ad finē quantū ad vtilitatē siue quantū ad esse vtile:nō aūt quantū ad id qō est:sicut in exemplis positis patz de securi ⁊ dolabra. quero quid per illā vtilitatē intelligunt:qz aut ipsaz sectionē:que est finis securis:aut ipsam formam securis: per quā ordinat ad sectionē istā:si primo modo.sequit qꝫ ipsemet finis ē causa finalis suiipsius: ⁊ nō eius qō ē ad finē:qz ꝑm eos ipsa sectio est finis ⁊ vltimū:⁊ ꝑz eos ipsa sectio est ipsa vtilitas cuius cā est ipse finis:qz finis non ponit causa finalis eius qō est ad finē:nisi quantū ad ipsaz vtilitatē quā dicūt esse ipaz sectionē:⁊ sic sectio est causa finalis sectionis:qō est impossibile.scz qꝫ idez sit causa suiipsius in aliquo gñe cause. Si secūdo modo scz qꝫ per ipsam vtilitatem intelligant formā ipsius securis: per quā ordinatur ad sectionē ipsam:tunc sequitur qꝫ sectio sit causa finalis ipsius securis quantū ad id qō est:qz forma pertinet ad quiditatem rei. ¶ Tertio quia finis aut est causa finalis eius qō est ad finē quantū ad id qō est absolute:aut quātū ad solā habitudinez quā habet ad ipsum finē:aut quātū ad nihil. Si quātuz ad id qō est absolute:habeꝫ ꝓpositū ⁊ oppositū positionis predicte:que dicit qꝫ cā finalis nō est cā eiꝰ:qō ē ad finē quantū ad id qō est:sicut patz ex superius habitis: si quantū ad solā habitudinē:hoc superius est improbatū. Si quantū ad nihil hoc derisoꝛiū est.scz qꝫ cā finalis sit cā eius qō est ad finē quātū ad nihil:qz oīs causa dat aliqō esse suo effectui:siue facit aliqd ad suū effectuz.alr ꝙ nihilo diceret eius causa. ¶ Et ideo est alia opīo quā credo esse verā quā itendo tenere.s.qꝫ causalitas cāe efficientis ⁊ cālitas cāe finalis nō sic differūt:qō.s.vna illarū sit causa rei quātū ad vnū:⁊ alia quātū ad aliud.imo ambe cālitates sunt cā rei quantū ad vnū ⁊ idē:ita qꝫ si res hz cām efficientē quantū ad substātiam:habebit similiter cām finalē quantū ad substantiā:⁊ si quantū ad accidens habebit similiter quantuz ad accidens. Alioquin res haberet cāz efficientē quantū ad aliqd:quātū ad qō non haberet causaz finalē:qō est absurdū ꝑz oēs ⁊ ecōuerso. ¶ Similr res posset hre cām finalē quātū ad aliqd quantū ad qō nō hret cām efficientē qō superius est multiplr improbatū. ¶ Est igit cālitas cāe efficientis rem efficere:siue per motū ⁊ mutationē:siue per simplicem emanationē:siue cū nouitate essendi:siue sine nouitate. Causalitas vero cāe finalis loquēdo de cōpleta causalitate ipsius:est esse illud:amore cuius aliqd agitur:⁊ accipio hic agi nō solū pro fieri prout distinguit ab esse. Sed etiā pro eo qō est eē effectiue ab alio:qō cōpetit rei create ꝑm totā suā durationē ⁊ ꝑz totū esse suū respectu alicuius cāe efficientis:vnde sciendū qꝫ primū qō est de rōne finis in cōparatione ad illud qō est ad finē est dare sibi quandā bonitatē in ordine ad ipsum:⁊ ꝓ ꝓs amabilitatē.ita scz qꝫ illud qō est ad finē ꝓteꝛ bonitatē ⁊ amabilitatē quā hz in se ꝑm se cōsideratuz habeat bonitatē ⁊ amabilitatē ex hoc qꝫ ordinat ad finez: sicut medicina ꝓter bonitatē quā in se habz ex hoc qꝫ ē dulcis vel aliquid simile.habet bonitatē ex hoc qꝫ habet ordinē ad sanitatē siue ad hoīez sanandū:⁊ qz sicut supra probatuz est nihil dependet ab alio:vt a cā finali: nisi habeat causam efficientē:idcoc cōsequēs est qꝫ illud qō est ad finē de necessitate intendat ab aliquo agente intendente huic dare esse ꝓpter finē:sicut statim pbabitur:⁊ iō dixi qꝫ causalitas cause finalis est eē illud amore cuius vel intētione aliquid agitur ab alio:modo quō supra expositū est:⁊ de causalitate quidē cause efficientis hoc per se notū est:⁊ ab oībus cōcessum. De causalitate aūt cāe finalis ꝓbo duplr. ¶ Primo sic. causalitas cāe finalis est esse illud cuius gra:sed esse illud cuius gra nihil aliud est q̄ esse illud amore cuius aliquid agit ab alio ⁊ effectiue hz esse ab alio:igitur causalitas cāe finalis est eē illud gra cuius aliqd agit ab alio: siue habz esse effectiue ab alio.maioꝛ cōcedit ab oībus:⁊ sic etiā a ꝓbo vbiq; diffinitur.minoꝛē probo:qz eē illud gra cuius aliquid agit nihil aliud est.q̄ esse intentū p se:sed nihil pōt poni esse intētum ab intendēte finem p se nisi itendēs finē per se sit agens ꝓpter finē:igit esse illō cuius gra aliqd agit nihil aliud est q̄ esse itētū ab agente ꝓpter finē:vel esse illud amore cuius aliquid agit.maioꝛ istius ꝓsili pz:qz esse illud gra cuius aliquid agit nihil aliud est.q̄ esse intentū vt finis:⁊ aliud amari ꝓpter ipsum.minoꝛē ꝓbo:qz istud intēdēs finē aut est finis ipse:aut illud qō est ad finē:aut agens ꝓpter finem: nō est ipse finis:qz finis inquantū talis non intendit:sed intendit:nec est illud qō est ad finē in eo qꝫ tale proprie loquēdo:qz intendere ꝓprie loquendo nō est ordinari in finem.sed est magis aliquid ordinare ad obtinendū finem. Relinquit igitur qꝫ intendens istud fit agens ꝓpter finem. ¶ Ad euidentiā autē secūde rōnis sciendū primo qꝫ in agente per voluntatē ⁊ intellectū intelligere ⁊ velle facere effectū est simplex ratio agendi: vnde agens tale facit effectū vt amatū:quē scz amatū vult facere esse:facere autē effectū quē amat:vel ꝓpter aliud vult facere:opz qꝫ amet vel ꝓpter se tm̄:⁊ vt vltimum finē:vel ꝓpter aliud ⁊ gra alterius amore cuiꝰ vult hoc facere. Primū est impoſe:qz tunc effectus agentis ꝑncipalis esset nobilioꝛ sua principali cā:nā finis ꝑncipalis: sicut est illud qō propter se tm̄ amat:⁊ vlterius finis est nobilioꝛ his que sunt ad finē.imo opz qꝫ sit nobilioꝛ oī alio diuiso a se:si sit tale qō ꝓpter se tm̄:⁊ vt vltimus finis ameꝫ.nā h̄ est cōditio vltimi finis.relinquit igit secundū.s.qꝫ effectus agentis p intellectū ⁊ volūtatē amatur sic ab ipso:vt illud qō amat facere ⁊ dare ei esse gra siue amore alterius:illud aūt gra vel amore cuius agēs per intellectū ⁊ voluntatē agit ⁊ vult agere est finis intentus ab eo:igitur finis respōdēs per se effectui agētis per intellectū ⁊ voluntatē est illud gra vel amore cuius aliqd agit:⁊ h̄ est cālitas cāe finalis respōdētis p se agēti per intellectū ⁊ voluntatē. ¶ Secūdo sciēdū qꝫ sicut probatū est supra qcquid habet finalem cām hz causaz efficientē:⁊ per ꝓns sequit qꝫ oīs cā finalis ⁊ eius causalitas respondeat alicui cāe efficienti per se. ¶ Ex his arguo sic:cālitas cāe respondētis p se agenti per intellectū ⁊ volumtatē est esse illud amore cuius aliqd agit: ⁊ boc pz ex superius habitis:sed oīs cā finalis de necessitate rīdet tali agenti:⁊ ꝑcipue vltimus finis.igitur cālitas cāe finalis respōdentis per se agenti per intellectū ⁊ voluntatē est eē illud amore cuius aliqd agit. ꝓbatio mi. qz oīs cā finalis de necessitate ⁊ per se respondet alicui agenti:qz ꝓbatū est supra qꝫ qcqd hz cām finalez per se habet cām efficientē respondentē sibi. Sed oīs effectꝰ efficientis est effectus agentis per intellectū ⁊ voluntatē mediate vel imediate qz sicut ꝓbatū fuit in quadaz qōne ordinaria:primum agens in qō oīs effectus reducit est cā agens per intellectū ⁊ volūtatē:ergo cālitas oīs finis ⁊ precipue vltimi finis qui respōdet primo agenti est eē illud cuiꝰ amore aliqd agit mō quo supra expositū est. ¶ Cōtra aūt ista arguit multiplr. Primo ꝺ id qō ꝺ qꝫ finis est esse illud cuius amore aliqd agit:qz illud

qđ est cā nō solū ꝙ res agaī:sed etiā ꝙ sit:mō dz diffiniri per boc ꝙ est tale:cuius amore aligd agit: qz illđ qđ est tale nō est cā ꝙ res sit:sed solū ꝙ agaī: sed nō soluz finis est cā ꝙ res agaī:sed ét ꝙ sit:qz est cā rei ⁊ in esse ⁊ in fieri:sicut bī p̄ meta.ģ ⁊c. Scđo sic:qz finis ē illđ:gra vel amore cuius nō solū agēs agit vel aligd agaī:sed ét illud gra cuius mā materiat:⁊ forma informat:sed materiare ⁊ formare:nō est idē qđ agi vl agere.ergo nō bene dicit ꝙ finis est esse illud:amore cuiꝰ aligd agit. ¶ Tertio sic:qz phi ⁊ sci diffiniētes finē dicūt ꝙ est gra cuius: nō autē dicūt ꝙ sit illud amore cuius.ģ male dicit ꝙ finis est illud amore cuius aligd agit. ¶ Quarto sic:gs si aliqs amoꝝ p̄ris sui sanat aliquē:ista sanitas agit amore p̄ris:⁊ tamen p̄ non est finis:sed sanitas vt vī.ģ non videtur ꝙ illud cuius amore agit sit finis. ¶ Quinto. qz finis primū est in intentione ⁊ vltimū in executione: quero igit qđo est cā:qz aut est primū in intentione:aut vt est vltimū in executione. Si primo mō.ꝺ:qz causalitas finis vt est primū in intentione nihil aliud est ꝙ ipsime re amorē:vel aliquā inclinationē ipsi agenti ad agendū sed sic ipsimere nō differt a cālitate effectiua:igit causalitas cāe finalis:⁊ cāe efficientis nō differūt:qđ est incōueniēs. Si aūt vt est vltimū in executione:tūc non erit cā entis:qđ est incōueniens.igit ⁊c. ¶ Si dicaī ad boc ꝙ mām materiare nihil aliud est ꝙ mām esse substratā forme:⁊ formā informare nihil aliud est ꝙ ipsam formā p̄ficere mām:⁊ licz ita sit ꝙ mā p essentiā suā:⁊ nō per aliud in gñe cāe mālis materiaret:⁊ sic forma p suā essentiā informaret:⁊ nō per aliud in gñe cāe formal. tñ vtrūq est per aliud effectiue ⁊ finaliter:⁊ neutrū ipsoꝝ posset esse pars alicuius cōpositi:vel alicuius dependētis nisi bret cām effectiuā agētē amore alicuius finis:⁊ nisi etiā esset aliquis finis:amore cuius agens ageret ⁊ causaret illa:vnde sunt ad finē:inquātū agunt amore alicuius finis. ¶ Cōtra ꝟ tñ obycitur sic:p qz ꝼm phm.prio politice.minus pfecta sunt pp magis perfecta:sicut pp finē:sed circūscripto agente mā est minus pfecta ꝙ forma ⁊ ambo ꝙ cōpositū.igit ⁊c. ¶ Scđo sic.qz mā dependet a forma:⁊ ecōuerso:⁊ tñ mā non est cā effectiua formē:nec ecōuerso.igit nō opz ꝙ illud qđ dependet ab alio dependeat ab agente. ¶ Si dicaī ad boc ꝙ nō ois dependētia est dependētia cāe efficientis:⁊ per ꝛñs nō opz ꝙ qcqd dependet ab aliquo dependeat ab eo: sicut a cā efficiente.tñ nō est aliqua dependētia sine dependētia cāe efficientis:⁊ quicqd dependet ab alio in quocūq gñe cāe opz ꝙ dependeat ab alio vel ab eodē in gñe cāe efficientis. ¶ Cōtra hoc arguit sic:pbando ꝙ mā que dependet a forma nō hz cām efficientē:qz illđ nō est cā efficiens alicuius:cuius influentia plene posita circūscripto ꝺcūq3 alio nō est illud cuius ponit cā:sed posita plene influentia dei respectu māe remoto quocūq alio.puta forma nō est mā:qz ꝼm magnos nulla virtute potest mā esse sine forma igit videt ꝙ mā que dependet a forma nō dependeat a cā efficiente.⁊ idez dicūt de passione ꝭ incorruptibilis: sicut de quātitate celi qđ licz dependeat a subo:nō tamē a cā efficiēte. ¶ Sed si obyciatur cōtra eos qui sic ponūt:qz eadē rōne:nec passiones rez corruptibiliū hnt cālitatē effectiuā si ad esse accidentis nō suffic cālitas effectiua sine cālitate subtiua:sine subti Dicūt ꝙ nō valz qz eiusdē rōnis ē ponere subz bre cāz effectiuā:⁊ passionē:⁊ iō passiones rez factibiliuz hnt cāz effectiuā.ꝺ alys ät nō oz. ¶ Si dicaī ad ꝼm ꝙ nō ē vez de oi fine ꝙ sit vltimū i executiōe sic.ſ.ꝙ ois finis sit aliqd effectū p actionē agētis primi intēdētis finē: ⁊ postea per actionē exītis:⁊ ꝙ semp est dare aliquē finē superuenientē in actu añ actionē agentis.vbi gra.qz sanitatē quā diligo vt finē acqrēdū per actionē diligo pp me qui actioni p̄existo:⁊ similiter aliqd acqrere volo pp deū ģ p̄existit actiōi. ¶ Cōtra.si ago pp deū:aut ago vt sit aut vt bñ sit.si primo:frustra agerem:qz nihil pōt boni deo accrescere ex actione mea. ¶ Si dicaī ꝙ pp bonō rē dei vt deus ipse honoreī. ¶ Cōtra.qz honor est i honorāte:⁊ de nouo aliqd acquisitū p actionē per quā honorat:sed talis finis vltimus est in executiōe.ergo ex ꝟ bī ꝙ p̄ncipalis finis est vltimū in executione ⁊ nō p̄existit ipsi actioni. ¶ ℞.amor quo amo deū est quid nobilius ⁊ melius cū bonor.sed illud qđ est minus bonū nō pōt eē p̄ncipalis finis melioris ⁊ nobilioris boni.igitur bonor dei nō potest esse p̄ncipalis finis intentus. ¶ ℞. vnusquisqz honorat deū pp meritū.sed illđ qđ ē ꝓpter meritū nō est p̄ncipalis finis:nec etiā p̄existit actioni agentis.igit ⁊c. ¶ Si dicaī ad boc ꝙ oia ista sunt propter vltiorē finē.ſ.ꝓpter deū.tūc arguet sicut prius.ſ. quereī vtrum agam bonorādo deuz vt deus sit:aut vt bene sit.⁊ sequit idez incōueniēs qđ p̄us. ¶ ℞.si dicaī ꝙ ego veliz ꝓcurare sanitatē pp me:q̄ro vtꝝ pp me:vt sim:vel vt bñ sim. Si p frustra fieret:qz iā sūz. Si secundo mō igit ly.bene acquirit vt finis:qđ quidē bene est vltimū in executione. ¶ ℞.bonor dei est aliqd exhibitū in testimoniū virtutis.si igit bonorē deū ꝓpter ipsuz deū:videt ꝙ ego bonorē deū ꝓpter dei virtutē:aut igit vt dei virtus sit aut vt bene sit:siue sic dicaī : siue sic ridiculū videt ꝙ aliqs bonoret deū vt virtus sit in eo:vl vt bene sit in eo.igit ⁊c. ¶ ℞.qz videbaī istis qui arguunt ꝙ ego dixeriz ꝙ finis qui amaī amore cōmodi est vltimū in executione.nō aūt finis q amaī amore iusti. Cōtra hoc sic:quicqd in me retorqueo amo amore commodi:sed iustū in me retorqueo:qz amo iusticiā vt perficiar ea.igitur ⁊c. ¶ ℞.siue ponaī aliqs finis p̄cedere actionē agentis:siue non.adhuc restat vtrū finis sit causa ꝓut est in intentione agentis:aut alr.ſ.prout est in eē reali.si primo modo:tuncvt dictū est:nō differt a causalitate effectiua:si aūt vt est in esse reali.adhuc stat ꝙ nō ens est causa entis:qz saltē sūt aliqui fines qui vltimi sūt in executione.ſ.secūdary fines:sicut est sanitas respectu hominis:quorū effectus sunt: illa que ordinant ad ipsa sicut ad finē sunt actu i essereali anteq̄ tales fines sint: ⁊ sic nō ens in esse reali erit cā entis:sed boc est iconueniens.igit ⁊c. ¶ Qz aūt hoc sit incōueniens probatur sic:qz sicut secūdarie cause in genere cause efficientis se habent ad suos effectus:ita secūdarie cause finales ad suos effectus:sed in genere cāe efficientis nō ens nō potest esse causa entis:nec quantū ad principalez cām:nec quantuz ad secundam.igit silr erit in causis finalibus. ¶ ℞.quero qd mouet agentē ad intentionē vel desiderīū finis. Si dicatur ꝙ finis.cōtra.aliqui sunt fines qui non habent esse:sed non ens non pōt moueread aliquē actum.igitur ⁊c. Si dicatur ꝙ finis qui p̄existit mouet. Cōtra:qz nō solū p̄ncipalis finis est causa finalis:ſz alj secūdary fines.ergo ⁊ illi alj secūdary fines mouēt ad suī ꝺsideriū ⁊ itērōez:ſz vt dcz ē tales scdary fines q̄cq nō sunt.igitur adhuc sequit ꝙ nō ens mouet:qđ est icōueniens. Si dicaī ad boc ꝙ causalitas finis de necessitate:⁊ per se importat mouere agens ad suī ꝺsideriū vel amorem per quē agit:sicut patet de primo agēte qđ ꝓpter finem non mouentem ipsum ad amorē per quē agit. Sed causalitas finis est esse illud qđ intenditur vl qđ aptum natuz est intendi. ¶ Contra quia causalitas vniuscuiusq consistit in boc ꝙ est aptum natum causare. Sed aptum natum causare non dicit causare:sed ap

titudines ad causandū. igit ꝛc. ¶ Sexto sic. agere amore alterius solum conuenit agenti per intellectū ꝛ volūtatem vt videtur: sed nō oē agens agit p intellectū ꝛ voluntatem: igitur nō ois finis respondēs agenti: est illud cuius amore aliqd agit. ¶ Septimo sic: qz nō solūmō aliquid agit amore finis: sz etiā desiderio: ꝛ etiā dilectione finis: igit sufficienter dicit: cū dr q finis est: illud cuius amore aliquid agit: sed deberet addi amore cuiꝰ vel desiderio: vel cuius dilectōe aliqd agit: igit ꝛc. ¶ Octauo sic: qz finis est cā cārū: sed nō posset dici cā cāruz: nisi esset cā ois cāe efficientis. ergo ois cā efficiens bz cām finalem: sed nō ois cā efficiens bz cām efficiētez: aliogn ēēt processus in infinitū in cāis efficientibus: qđ est icōueniens ſm pħm. scđo meta. igit nō oē bns cām finalē bz cām efficientē. ¶ Si dicat ad hoc q pro tāto finis dicit cā causarū: qz scz cālitas finis est nobilior re vl ratione cālitate cuiuscūq; alterius cāe nō q sit cā ſm rez ois alterius cāe: sicut patz de prio agente cuius causalitas effectiua: nō bz cām finalē: que sit causa finalis ipſi⁹. ¶ Cōtra. qz licz in ꝑmo cā efficiens nō habeat cāz finalē ꝓpter quā sit. tamē in secūdis agentibus: alys a ꝑmo cā efficiens habet cām finalē ꝓpter quā sit: ꝛ talia agentia sunt totalr ꝓpter suos fines: qui tñ sunt secūdary: sz ſm te finis est cā dans esse effectui: qz tu ponis effectuz cāe finalis dependere a fine quantū ad esse. igit secūdary fines sunt cā secundoꝝ agentiū quantū ad suū totale esse: ꝛ per ꝛ̄s causant: qđ falsum est. ¶ P. ignis agit pp assimilationē vt assimilet sibi passum: sicut ꝓpter finē: sed ignis: nec eius actio dependet ab assimilatiōe passi: cū talis assimilatio sit quedā relo: igitur effectus cāe finalis nō dependet ab ipso fine. ¶ P. causalitas finis nō solūmō est q amore eius aliqd agat: sed etiaz est illud amore cuius vel gra cuius mā subycit forme: ꝛ gra cuiꝰ forma iformat ipsaz: subyci vero ꝛ iformare nō est illō cuius amore aliquid agitur. ¶ Ad primū istoꝝ dicēdū q nō accipit ibi fieri ſtricte put distinguit cōtra eē: sic est in eis que acquirūt esse p motū ꝛ trāsmutationē: sed accipit ibi fieri pro eo qđ est hre esse ab alio effectiue sic cū nouitate essendi: siue sine nouitate eēndi per quē modū mundus esset a deo effectiue si esset ab eterno: ꝛ de hoc in precedenti articulo magis dictum est diffuse. ¶ Ad secūdū dicēdū q illa resp̄sio est bona. Et ad id q prio obycitur in cōtrariū dicendū q minꝰ nobile est ꝓpter magis nobile: sicut ꝓpter finē: ꝛ ideo materia est ꝓpter formā: sicut ꝓpter finem: sed ex hoc nō seq̄t q minus nobile nō habeat aliqd in gñe cause efficiētis ꝑ ter formā per quā sit effectiue: nec etiā q minus nobile sit ꝓpter gōlibet magis nobile: sicut ꝓpter finē: sicut supra ꝓbatū est: sed illud minus nobile est ꝓpter aliō magis nobile: sicut ꝓpter finē ad quē est ordinabile ab aliquo agente: sicut medicina est ꝓpter sanitatē: siue ꝓpter boiem sanandū: sicut ꝓpter finē ad quē ordinat ab agēte medicinā. ¶ Ad tertiū qđ ↄtra hoc obycitur dicēdū q resp̄sio data est bona. Ad illud aūt qđ ↄtra eā obycitur dicēdū q minor est falsa. Et ad ꝓbationē dicēdū q maior vt ponitur est falsa ꝛ ridiculosa: ꝛ g crederet eā esse veram: vna cū minori assumpta eēt erroneus in fide: qz ſm hoc sequereť q deus nō eēt cā effectiua materie ꝓme: cū ex veris nō possit sequi nisi verū. Talis ēt erraret in pħia in his que sunt manifesta ad sensum: ga si ita esset q illud non eēt causa efficiens alicuius rei: cuius influentia posita nō ponit res quocūq; alio remoto: sequeretur q agens naturale nihil posset efficere. vnde miror quō bō sani capitis posuit talē rationē vt credēs eam valere. Dico igitur q illud nō est cā sufficiens rei perfecta in gñe cause efficientis quo posito nō est res illa: cuius ponitur causa circūscripto quocūqz alio effectiuo: siue in gñe cāe efficientis: sed nō sequit q illud non sit causa perfecta rei in gñe cāe efficientis: cuius influentia perfecte posita nō est res remoto alio ad aliud genꝰ cāe pertinēte: sicut sol remoto subo qđ est diaphanū nō causaret lumē: ꝛ tamē perfecta causa est luminis in gñe cāe efficientis. ¶ Ad tertiū dicendū q idem est dicere gra cuius ꝛ amore cuius: qz gra finis aliquid esse vl fieri nihil aliud est q̄ intentione siue amore finis aliquid esse vel fieri. ¶ Sed cōtra hoc obycit: qz nō solū aliqs agit amore finis: sed etiam desiderio ꝛ dilectione finis. ¶ Ad hoc dicendū q istud est valde frituolū: qz gcūq; agit desiderio finis: agit etiā amore finis. vñ siue amor se habeat vt genus ad species ad desideriū ꝛ dilectōez: siue vt passio distincta precedens eas quicqd agit desiderio vel dilectione: agit amore: ꝛ nō ecōuerso: ꝛ iō melius dicit amore cuius q̄ desiderio vel dilectiōe cuius. ¶ Ad quartū dicēdū q minor est falsa: qz si aliqs sanat aliquē amore ꝑis: ita q amore ꝑis hoc fiat principalr. pater erit finis. q aūt dicit q sanitas est finis. dicenduz q est finis sub fine: ꝛ q plus est sicut infra ꝓbabit: omne agens intendit aliquē finem extra totū effectū suuz. ¶ Ad quintū dicendū sicut tactū est q illa ꝓma ppō. s. finis est primū in intentione: ꝛ vltimū in executione nō est vliter vera de omni fine: accipiendo finē quantū ad illud qđ est: qz semp opz accipere aliquē finez: qui ꝑexistat in esse rei que est ad finē: ꝛ hoc etiā loquēdo de fine respōdēte ipsi agēti: qđ iō dico nō q ſm vitatē sit aliqs finis q nō rūdeat agēti: sed hoc dico ꝓpter opionē illorū q dicunt aliq̄ habere causam finalem ꝛ non agentez: qz omne agens propter finē agit propter finem existentem extra totum effectū suū: sed id qđ est extra totū effectū agentis non est aliquid acquisitū huic. igit oē agēs agit ꝓpter finem aliquē non productū per actionē eius: maiorē probo: qz totus effectus cuiuslibet agētis: est ꝓpter aliquē finē intentū ab agente. alioquin aliquid haberet cām efficientē qđ non hret causam finalē intentā ab agente: sed nihil est causa finalis suupsius. igitur opz in omni agente q sit aliqua causa finalis intenta ab eo extra totum effectuz eius: ꝛ ista fuit maior. minor patz: qz quicquid est productū ab aliquo agente icluditur in totali effectu eius. ꝛ ideo illud qđ est extra totū effectuz eius nō est productū per actionē eius. ¶ Ad omnia aūt que dicūtur cōtra ista: quādo dicitur q si facio aliquid propter deum: sicut ꝓpter finem: aut facio vt sit aut vt bene sit: ꝛ idem est de quocunqz alio preexistente ante actionē agentis propter finē. Dicendū ad omnia hec: q nō solum modo agens agit propter aliquē finem vt sit. sed etiam oportet q agat propter aliquē finem: quia talis est: sicut aliquis exhibens bonorem: etiā propter virtuosum: sicut propter finem: non vt virtuosus sit: sed qz iam virtuosus est. vnde preter finem productū actione agentis propter quē agens agit vt sit oportet dare finez preexistentē actioni agentis: propter quē agens agit: qz est talis non vt sit: vnde ꝛ deus ꝛ oia alia agentia agunt propter finem qui deus est non vt sit: sed quia est talis qz vero est talis ideo oia ordinanda sunt in ipsum. Uñ binc potest accipi distinctio finiū que rationalis est: videlz q quidā est finis propter quē agens agit vt sit: ꝛ quidam propter quē agit: quia est: ꝛ in omni actione acquiritur aliquo modo finis vel in se: sicut iste finis propter quem agit agens vt sit: vel acquritur huic lz in se ꝑexistat finis. scz propter quē agit agens: qz est: ordinando scilz alia in ipsuz: quia talis est. ¶ Sed distinctio quā videnť

Tex. cā. 6.

Difficile de finibus.

Note bñ per hoc q̃ dō finis sic cā fm quā docet.

Inuere aly est irrationalis: quia diuidit inferius in suū superius ⁊ eius oppositum: sicut si aliquis diceret albedinum: quedam est color: quedam nō est color: nam oīs causa per se est talis q̄ ab ea dependet effectus p̄ se. vñ diuidere causam finalem in illud a quo dependet res: ⁊ in illud a quo non dependet res: dicēdo q̄ quidā finis est a quo non dependet: ⁊ quidā a quo dependet: est diuidere cām finalē in suū superius. scz in illud a quo dependet res: ⁊ in suum oppositum. s. in illud a quo non dependet res. ¶ Ad illud aūt q̄ ipse imaginant̄ me dixisse. videlz q̄ quidā finis est qui amatur amore cōmodi: ⁊ quidam qui amatur amore iusti: ⁊ q̄ ista distictio nulla est: q̄ iustū est q̄dā cōmodū. Dico q̄ istā distinctionem nunq̄ posui: siue sit bona: siue sit mala. tamē obiectio facta in cōtrariū parū valet: quia sicut delectabile diuiditur cōtra honestū non accipiendo delectabile in generali: cum honestas sit delectabilis: sed accipiendo delectabile pro determinato delectabili. ita etiam in accipiendo cōmodū pro determinato cōmodo: cōmodū potest distingui cōtra iustum. causa aute quare: poterit dici quādo erit opportunum. ¶ Ad illud autē q̄ querit̄ vtrum finis sit causa prout est vltimum in executione: aut prout est primū in intentione: dicendū primo q̄ nō ꝑut est vltimū in executione propter duo. Primus est: q̄ nō omnis finis est vltimum in executione. vt ꝑbatū est. Scdo q̄ eē vltimū in executione cōuenit sibi prout est effectus cause efficientis: esse aute effectū alicui⁹ cause non importat causalitatē aliquā inquātū huiꝰ. licz illud q̄ est effectus alicuius cāe: aliquādo sit causa alterius: esse etiaz primū in intentione: vel etiā in intētione dare sibi causalitatem finalem dupliciter potest intelligi. vno modo q̄. s. intendi det sibi primaz rōnem causalitatis finalis. ita. s. q̄ sit finis: q̄ intenditur: ⁊ isto modo non est verū: q̄ non est finis: ideo q̄ intendit̄: sed iō intenditur: quia finis est: vel saltez quia apparet esse finis Sed prima ratio causalitatis finis est dare bonitatez ⁊ appetibilitatē alteri ex hoc q̄ habet ordinem ad ipsum. ¶ Alio modo potest intelligi q̄ esse primū in intentiōe finis sit causa: q̄ scz finis non consequit̄ effectū suū nisi cōcurrente aliquo intendente finem ⁊ ordinante id q̄ est ad finem in ipsum: ⁊ sic verum est q̄ finis habet q̄ sit causa per hoc q̄ est intendi sicut per causam aliam necessario cōcurrentem cū eo: ad hoc q̄ habeat effectū. Et quādo dicitur q̄ nō: q̄ tūc nō differt causalitas effectiua ⁊ finalis: q̄ causalitas finis vt est primū in intētione est imprimere effectiue aliquē amorē vel aliquā inclinationē ipsi agenti. Dicēdū q̄ quādoq̄ causalitas finalis ⁊ efficiens sunt idem re quantū ad entitatē illaz que est causa finalis ⁊ efficiens: ⁊ q̄ñq̄ diuersa re. tamē semper sunt diuersa ratiōe. nā sicut dictū est. Causalitas cāe finalis cōsistit in hoc q̄ est dare bonitatē ⁊ appetibilitatem alicui ex ordine ad ipsuz. ita q̄ ex hoc q̄ aliquid ordinat̄ ad aliqd vt ad finē habz quādā bonitatē ⁊ appetibilitatē ꝑter bonitatē ⁊ appetibilitatez quā hz ex eo q̄ formal̄r est i ipso circūscripto omni alio. Causalitas aūt cause efficientis stat in hoc q̄ est effectiue mouere: siue ordinare aliquid ad finem: quādo igitur ita est q̄ agēs est in potentia ad amorez finis: tunc contingit q̄ finis ⁊ bonū ⁊ est causa effectiua: ⁊ ē causa finalis. causa effectiua inquantū mouet effectiue voluntatē ad amorē sui. sz finalis inquantū modo predicto dat bonitatē ⁊ appetibilitatem alteri: neceſt incōueniens q̄ idem per eēntiā aliquādo habeat vtrāq̄ causalitatē: sicut nec est incōueniens q̄ idez per eēntiā hēat causalitatē formalē ⁊ effectiuā: nam idē calor per eēntiam qui facit ⁊ē formalē calidū est principiū quo ignis calefacit alterū: quādoq̄ autē aliquid agit ꝑter finē: ad cuius amorem nō est in potentia ꝑter finem alterum a se: sicut q̄ñ dicimus q̄ deus dat gratiā alicui ꝑter gloriā: sicut ꝑter finē: quia gdē gloria nō est cā finalis dei: sed grē: nā quādo dicit̄ q̄ agens agit ꝑter finē. ly ꝑter finē. nō dicit cāz finalē agentis: sed sui effectus: sicut patz in exemplo ꝓpositō: ⁊ tūc causa finalis ⁊ efficiens quantū ad finē propinquuz sunt diuersa re: sicut patet in exemplo ꝓpositō de deo causante grām propter gloriā: sicut ꝑter finē ꝓpinquū g̃. sic igitur patet q̄ causa finalis ⁊ efficiens sunt q̄ñq̄ idem re: quādoq̄ diuersa re. semp tamē sunt diuersa ratione: sicut patet ex dictis: quādo igit̄ dicit̄: q̄ causalitas cāe finalis: ꝑut primuz est in intentione: est imprimere aliquid effectiue ipsi agenti: dicendū q̄ falsum est. imo causalitas eius est dare bonitatē ⁊ appetibilitatē alteri. vt dictum est. ¶ Ad omnia autē alia que obyciuntur si ponatur q̄ causalitas finalis sit in hoc q̄ est vltimuz in executione. pz rñsio: q̄ hoc non ponit̄. ¶ Ad illud q̄ vlterius obycitur quando querit̄ qd mouet agens ad amorem vel desiderium finis: dico q̄ non est vliter verum q̄ agens moueatur ad amorem finis: sicut patz in agente primo. vnde hoc accidit inquātū agens est in potentia ad amorē finis: q̄ causalitas finis est dare bonitatem ⁊ appetibilitatē alteri: ⁊ q̄ aptum natū sit intendi. ¶ Et ad aliud q̄ obycitur cōtra hoc q̄ñ dicit̄ q̄ cāritas vniuscuiusq̄ cause cōsistit in hoc q̄ potest causare: nō autē in hoc q̄ est eē aptū natū intēdi: friuoluz est q̄ dicitur. nā hoc ipsum eē q̄ est ipsum aptuz natū intēdi vt ex quo hz bonitatē modo ꝓdicto est causalitas finis: ⁊ per hoc non solū hz posse causare: sed etiā causare mō quo cōpetit fini causare: vna cum agente intendente ipsum finez: q̄ñ autē agens est in potentia ad amorē finis per quē amorē mouet alia ad finez: tunc aliq̄ existens actu mouet: puta finis preexistens actu mouet ad amorem sui ⁊ aliorū non existentiū ordinabilium in ipsum. naz aliquid actu ens potest mouere ad cognitionē ⁊ ad amorē non entis. Et quando dicit̄ q̄ etiam aly secūdary fines qui nondū sunt debent mouere. Dico q̄ nō oz q̄ ad hoc q̄ aliquid sit finis: sufficit q̄ det bonitatem ⁊ appetibilitatē alteri: vt dictum est. aliquid aūt nō solus habet bonitatem ⁊ appetibilitatē ex hoc q̄ iam est assecutum finem: sed etiā ex hoc q̄ or̄ est ad executionem finis nōdū existētis: sicut pz de potione ⁊ sanitate: ⁊ ꝓp hoc ens in potentia cū intentione agentis ipsum potest esse causa finalis: licz non sit nec finis p̄ncipalis moueat actu: quia sufficit q̄ aliō mouerit ad amorē eius. ¶ Ad illud q̄ obycitur ꝓtra hoc: q̄ secūdaria agentia mouēt ⁊ non solūmō p̄mū ita vt videt̄ secūdary fines debent mouere: ⁊ nō solūmō primū. dicendū q̄ nō sequit̄: quia causalitas finis nō est mouere: sed est dare appetibilitatē ⁊ bonitatem predicto modo: ⁊ ideo non sequitur q̄ illud q̄ est secūdario finis secūdario moueat: sed sufficit q̄ aliud moueat: vel possit mouere ad eius amorez vel q̄ amor de eo habeat̄ absq̄ motione: sicut pz de eo q̄ nō est in potentia ad amorē finis: nec eius q̄ est ad finē sicut de deo patet. Causalitas autē cāe efficiētis cōsistit in mor̄ effectiue: ⁊ ideo nō pōt cōpetere alicui qualitercūq̄ q̄ sit causa efficiens vel p̄maria vel secūdaria nisi moueat: ⁊ ideo nō est simile de causa finali ⁊ efficiente. ¶ Si autē querat̄ qūo in quocūq̄ genere cause nō ens possit esse causa entis. Dicendū q̄ in nullo genere cause non ens potest esse principalis causa entis. vnde oportz etiam in genere cause finalis ponere aliquē finem p̄ncipalem actu preexistentē omni ei q̄ ordinat̄ in ipsum: sz

secundarie cause finales possunt esse in potentia. ita q̄ ens in potētia pōt esse causa finalis secūdaria: q̄ aliqd pōt habere bonitatē ⁊ appetibilitatē ex hoc ipso q̄ est in potentia: vt per ipsum attingat̄ finis non existens: vnde p̄ bñdi finē per ipsum dat ei bonitatē: ⁊ per tale ens in potentia attingibile per ipsuz pōt esse causa finalis secūdaria antecq̄ sit in actu. vñ hoc est singulare in genere cause finalis q̄ sit ens in potentia: cū actuali intentione eius ad quā moueat principalis finis sit causa secundaria finalis eius qđ est ad finem. ¶ Ad sextū quando dicitur q̄ agens agit amore finis: vel q̄ finis est amore cuius agens agit. Dicendū q̄ non accipit̄ ibi amor pro actu appetitus sequente cognitionē existentē in appe^{tc}. Sed accipitur ibi pro appetitu naturali impsso ab agēte primo agente per voluntatē quibuslibet agentibus ⁊ mo^{bus} effectus suos in finem prestitum a p̄mo agente. ¶ Ad septimū dicendū q̄ illa ratio est valde friuola: q̄ amor ibi accipitur p̄ omni appetitu quo finis potest appeti: sed melius ponit̄ amor q̄ quecūq̄ alia passio: q̄ vel amor est qđaz cōe p̄dicabile de quacūq̄ passione: vt quidā dicunt: vel saltem nulla passio est sine ipso: q̄ q̄cqđ desiderat̄ vel delectat amat̄: ⁊ ideo in hoc includitur ⁊ desiderium ⁊ delectatio. ¶ Ad octauū dicendum q̄ ista rsp̄sio est bona. Ad illud qđ obycitur in oppositū dicēdū q̄ quando dr̄ aliqđ agens: vel primū: vel secundū agere propter finē: ly ꝓpter: nō dicit causalitatez finis respectu agentis: sed respectu effectus agentis. vñ quando dicimus deus agit propter finem: ly ꝓpter: nō portat causalitatē finalis respectu dei: sed respectu effectus eius: q̄n igitur dicitur q̄ secūdaria agentia sunt ꝓpter suos fines si intelligat̄ q̄ secūdaria agentia sint ꝓpter suos effectus: sicut ꝓpter suos fines falsuz est: quātum ad principalia agentia: q̄ p̄ncipale agens est nobilius suo effectu vel eque nobile: magis aūt nobile vl' eq̄ nobile non ordinat̄ ad minus nobile: vel eque nobile: sicut ad finē. Sed si intelligat̄ q̄ secūdaria agentia non solum non agant ꝓpter finē: sed etiā sunt ꝓpter aliquē finem q̄ sit cā finalis eoz̄: hoc etiam verū est: quodam ordine vt si dicamus q̄ vegetabilia agant ꝓpter sensibilia: ⁊ ista ꝓpter hominē: ⁊ hō ꝓpter deum. Sed non est verū q̄ aliqđ agens secundariū fit ꝓpter aliqđ cātū: sicut ꝓpter finem totalē. imo oīa sunt ꝓpter vltimū finē totalē qui est deus: ⁊ ideo si finis etiam effectiue causaret nō sequeretur q̄ aliqs finis causatus causaret. Itē etiā finis in eo q̄ finis: sicut ostensum fuit supra: non habet suam cālitatē in efficiendo: sicut nec forma: ⁊ ideo si aliqđ esset totaliter ꝓpter aliquē finē in genere cāe finalis nō sequeret̄ q̄ esset finis causarū: ⁊ vt sic: sed sequeretur q̄ esset aliqđ agens ei correspondēs: ⁊ ipsum intēdens q̄ causaret rez totalr̄ ordinatā in finē. ¶ Ad illđ autem q̄ postea addit̄ q̄ agens agit ꝓpter assimilationez ⁊c. Dicendū q̄ si illud intelligatur sic q̄ ignis agat ꝓpter assimilationē relōnis. valde friuolū est: q̄ nullū agens agit propter solā relationē cū minimū habeat de entitate ⁊ perfectione. Si etiā intelligat̄ q̄ ignis agat ꝓpter formā ignis generandi in qua sit assimilatio: sicut ꝓpter finem p̄ncipalem: adhuc etiā est falsum: q̄ eque nobilis est forma ignis generantis: sicut ignis generati. eque aūt nobile nō est ꝓpter eque nobile: sicut ꝓpter finē principalē: q̄ finis p̄ncipalis debet eē nobilior his que sunt ad finez: sed bñ verū est q̄ ignis agit ꝓpter formā ignis gñandi acq̄rendā: sicut ꝓpter finē sub fine: q̄ hoc ordinat̄ ad perfectionē speciei in ordine ad pfectionē vniuersi. ¶ Ad nonū dōm q̄ sicut supra dictuz est. amore finis ⁊ mā est subm formē: ⁊ forma informat materiā: ⁊ hoc nihil aliud est q̄z dicere q̄ causa finalis est cā materie mālis ⁊ formalis. Sed istō nō cōpetit simi: nisi inquātū aliqđ agens cū fine intēdens finē effectiue causaret mām ⁊ formā ⁊ subyceret vnū alteri. Illud aūt qđ ostensum est supra. contra hoc. ostensum fuit manifeste falsum ⁊ erroneum in fide ⁊ in phia: ⁊ sic patet in' gñali de causa finali ⁊ efficiente ⁊ de earū causalitate.

Nunc autē videndū in spāli qualiter se habeat causa finalis ⁊ efficiens: ⁊ primo quō se habēt p̄mum efficiens ⁊ vltimus finis. secūdo quō se habeāt secundary fines ⁊ secūdaria agentia ad primum agens ⁊ ad finem vltimū. tertio quomodo secundary fines ⁊ secundaria agentia se habeant inter se. ¶ Quantū ad primum pono duas cōclusiones. P̄rima est q̄ vltimus finis nō habeat cām efficientē: ⁊ per ꝓns est per se neče eē. Scōa cōclusio est q̄ p̄mū agens ⁊ vltimus finis sūt necessario idem. ¶ P̄rima cōclusio p̄z ex dictis: q̄ sicut supra ostensum est op̄z ponere aliquē finē extra omnez effectū cause efficientis. aliogn nō ois effectus cāe efficientis haberet cām finalem vel idez esset causa finalis suypsius: quoz̄ vtrūq̄ est impole: sed illud qđ est extra omnē effectū cause efficientis nō h̄z cām efficientē: ⁊ p̄ ꝓns est per se necesse esse. ergo op̄z ponere aliquē finez qui non h̄z cām efficientē: ⁊ est etiā per se necesse eē. Talis autem finis est vltimus finis ⁊ solus: quia finis non habens causam efficientē a quo fiat est finis non ordinatus ad alium finem vlteriorē: quia vt probatum est supra: qđ ordinatur ad alium finē a se habet causam efficientem: sed solus vltimus finis est huiō qui non ordinatur ad alium finem. ergo ⁊c. ¶ Secunda aūt cōclusio. scz q̄ primum agens ⁊ vltimus finis sint idē necessario p̄batur triplici medio. p̄mo sic: q̄ q̄cquid est aliō ab vltimo fine ordinat̄ in vltimū finem: sicut in causaz finalem: sed primum agens non habet causam finalem que sit causa finalis ipsius. ergo impossibile est q̄ primus agens sit aliud ab vltimo fine. ma. p̄z. q̄ oēs ponūt totum vniuersum ordinari in vnū finem vltimū: ⁊ per cō sequens q̄cqđ est aliud ab vltimo fine ordinat̄ ad ipsuz sicut ad cām finalem. mi. etiā faciliter p̄z: q̄ sicut supra ostensum est: quicquid habet causam finalem habz causam efficientē: sed primū efficiens non habet causaz efficientem: q̄ iam non esset primū efficiēs. ergo ⁊c. ¶ Secunda ratio talis est. P̄rimum efficiens aut agit amore sui vt vltimi finis: aut nō: si sic h̄ ꝓpositū. si nō. cōtra. q̄ oē agens qđ agit amore alterius a se: vt vltimi finis dependet in suo amore quo agit ab alio ꝓpter qđ vt ꝓpter finē agit. sed hoc est impossibile de amore quo primus agens agit: q̄ sicut probatum fuit in quadaz questione ordinaria: velle ⁊ intelligere primi agentis est per se necessaria esse. igitur impossibile est q̄ primū agens agat amore alteri^{9} a se vt vltimi finis. mi. p̄z. iam. ma. p̄bat: q̄ actus amandi necessario dependet a primo ⁊ per se obto: si obm est diuersum ab amore: q̄ remoto primo ⁊ per se obiecto actus amandi: oportet ipsum actū amādi cadere in non esse: sed id qđ agit amore alterius a se vt vltimi finis habet vt primo ⁊ per se obiectum amoris sui aliud a se. igitur omne agens qđ agit amore alterius a se vt vltimi finis dependet in amore suo ab alio a se: ⁊ sic patet maior. ¶ Tertia ratio est talis. Si p̄mū agens est aliud ab vltimo fine: quero vtrum dependeat in agendo ab vltimo fine: aut non: si non: tunc effectus primi agentis nihilominus esset posito fine vltimo vel non posito: sed illud qđ nihilominus est posito fine vel non posito: non dependet per se a causa finali: igitur effectus primi agentis non habet causam finalem per se.

qđ est falsum. ſi sic. sequitur q primum agens in essendo dependeat ab alio: quia illud cuius ratio actiua est sua subā a quo depēdet in agēdo: depēdet in essendo. sed vt dcm̄ est. rō actiua qua agit p̄mum agēs est sua substātia. igitur ſi p̄mum agēs dependet in agēdo ab alio: dependet ēt in essendo ab alio. Sed omne qđ depēdet ab alio habz cām efficientem. vt supra probatū est. ꝛ sic ꝑm hoc p̄mum agēs haberet cām efficientez: qđ est impoſſe. Et sic pz q p̄mum agēs ꝛ vltimus finis sint necessario idem. ¶ Quātum aūt ad ſcām. ſ. quomō secūdaria agētia ꝛ secūdary fines se hnt ad p̄muz agens: ꝛ ad vltimū finem: pz ex dictis: qz oīa reducūtur in p̄mum. ꝑm vtrūqz genus cālitatis. ſ. effectiue ꝛ finalis. qz quicqđ habet cām finalem habet cām efficiētem. ꝛ ecōuerſo. vt supra probatum est. Sed ois finis secundarius niſi haberet alium finē vltimiorem se: q esset finis eius: nō diceret finis secūdarius. nec simplr cā secūdaria effectiue. diceretur secūdaria niſi haberet cām effectiuam p̄orem se. igr oia alia a p̄mo reducent in p̄mum. sicut in p̄muz agens ꝛ vltimum finez. ¶ Sciēdum aūt q deus quādoqz dr agere ꝓpter finē alium a se. ꝛ tūc ly ꝓpter. dicit cālitatez finalem respectu effectus dei: ꝛ non respectu ipſius dei. Sicut quādo dicimus: q deus fecit celū ꝓpter electos: sicut pp finē. finis q est ipſius effectus est aliud ab agente. ſ. a deo. iſtum tū finē qui est aliud a deo: opz reduci in deum sicut in vltimum finē: qz deus facit electos ꝓpter se. Et econuerſo quādo dr: q homo agit ꝓpter deum. finis est aliud ab agēte secundario. qz homo dr agere ꝓpter deum: sicut ꝓpter finem. tamen p̄mum agēs in qđ oz reducere hoiez agētem ꝓpter finem: qui est deus: est idem cum fine ꝓpter quē agit homo quādo agit ꝓpter deum: qz homo nō potest agere ꝓpter istuz finez: niſi motus a deo. ¶ Quātum aūt ad tertium pertinens ad istum articulū. ſ. quomō secundaria agētia ꝛ secūdary fines se habent inter se. ꝓpono tres cōclusiones. Prima est. q effectus p̄ncipalis agētis nunqz potest cē finis p̄ncipalis eius. Scōa est: q effectus alicuius agentis p̄ncipalis cāti pōt esse ſubfinis ei⁹. Tertia est: q effect⁹ cāe instrālis pōt esse p̄ncipalis finis eius. ¶ Prima cōclusio pz sic: qz finis p̄ncipalis dz eē nobilior eo qđ est ad finē. sed nullus effectus est nobilior sua cā p̄ncipali. ergo ꝛc. ¶ Scōa cōclusio declarat sic. Ad cui⁹ euidētiaz sciēdū q ſubfinis dr finis determinatus in vltimiorē finē: qui tamē ſubfinis est nēcius ad assequēduz vltimiorē finē: sicut necessaria vite corporalis sunt necessaria ad vitaz ꝑfuosam agendū. ꝛ talis ſubfinis sic se hz in gñe cāe finalis: sicut se hz cā instrālis in gñe cāe efficiētis. Ex hoc ad ꝓpositus sic. hēre cām finalē ꝛ ſubfinem: nihil aliud est q̄ ordinari ad aliquē finem scōm necessariuz ad sequenduz finē p̄ncipalez. Sed nihil ꝓhibet aliqđ agēs p̄ncipale ordinari ad aliqd effectū a se: vt ad finē secūdario intentum necessariuz ad assequēdum p̄ncipalez finē. Sic dicimus q medicina vel medicus est ꝓpter sanitatem: qđ nō potest itelligi loquēdo de fine p̄ncipali: cum quecūqz cognitio itellectiua nobilior sit sanitate: ꝛ quocūqz alio accñte corporali. igr nihil ꝓhibet quādoqz agēs p̄ncipale ordinari ad ſuum effectū vt ad ſubfinē. ¶ Et cōfirmat̄ ista rō: qz sicut se habz cā instrālis in gñe cāe efficientis: sic se hz ſubfinis in gñe cause finalis. Sed nihil ꝓhibet aliqd minus nobile eē cām instrūmētalē alicui⁹ effectus nobilioris se. igit̄ ſlr nihil ꝓhibet in gñe cāe finalis aliqd per modū ſubfinis esse cām finalē alicuius nobilioris se. ꝛ per ꝛ̄s nihil ꝓhibet q effectus cāe p̄ncipalis sit ſubfinis eius: modo quo expoſitū est. Uñ norandū: q quādoqz dr aliqd esse ꝓpter aliud: sicut ꝓpter finez minus nobilē se. vt cum dicimus q ars medicine est ꝓpter sanitatē sicut ꝓpter finem. quę gdez ars medicine est multo nobilioz cr̄ sanitas. Non accipit̄ ibi finis pro p̄ncipali fine. ſz pro ſubfine: quo mediāte attingim⁹ ad p̄ncipalez finem: q est operari vtuose. Naz ſi accipereturs ars medicine ꝑm se: ꝛ sanitas ꝑm se non ordinādo in aliud ars medicine icompabilr est melioz ꝛ nobilioz sanitate: sicut pfectio itellect⁹ est nobilioz pfectione corporis. ¶ Tertia cōclusio pz sic. effectus cāe ſlr instrālis ē nobilioz cā ſlr instrūmētali saltē quādoqz. sed illō qđ est nobilius alio pōt eē p̄ncipalis finis eius. ergo ꝛc. Et sic patēt tres cōclusiones ꝓmiſſe.

Tertiū ꝓncipale qōnis

Aliqd acgri q actionez agentis pnoo modo i telligi potest.

Hunc tertio p̄ncipalr rñdendū ad qōnez: qua queritur. vtrum ois finis sit aliqd acgsitum per actionem agētis. ad qđ dico: q aliqd acgri per actionez agētis dupliciter pōt itelligi. Uno mō: q acgrat̄ per actionē agentis in se: vt qōdam productum per actionem eius. Alio modo q acgratur per actionē agentis. non gdem in se: sed huic: qz. ſ. ipſiuz ꝓcessūs acgritur huic. ſ. per hoc q hic mouetur vel ordinatur in ipſum ab agente. Accipiendo ergo p̄mo modo non ois finis respondēs agenti est aliqd acgsitum per actionez agētis. qz illud qđ nō habet causam effectiuā: nō est aliqd ꝓductum per actionem agentis. Sed sicut supra probatum est: opz ponere aliquem finē respondētem agenti: non habētē cām efficientem. ergo ꝛc. Si vero aliqd acgri per actionem agētis accipiatur secundo modo. ſ. acgsitū huic: sic ois finis est aliqd acquisitum per actionem agentis. qz sic. ſ. finez acgri nihil aliud est cr̄ id qđ est ad finem consequi finē: ꝑm q est ordinabile in ipſum. Sed nulla res que est ad finem consegtur finem: niſi aliquo agente ordināte eaz in finem effectiue. qz sicut probatum est: quicqđ habet causam finalem habet causam efficientem ordinātem ipſum in finem. ergo ꝛc. Unde non opz q finis intentus ab agente ſit effectum ab eo. imo potest esse aliqd preexistens actioni agentis: in qđ per actum agētis ordinātur illa que sunt in ipſum ordinabilia. Et sic pz ad quēstionem p̄ncipalem. ¶ Ad rōnem igitur in oppoſitum dōm. q vel ꝓbs logtur de finibus ꝓpter quos agūt agētia vt sint. ꝛ de talibus verum est q acgruntur per motum. ꝛ q non habentur niſi in termino motus. vel ſi loquitur vniuerſaliter de fine itelligendi est: q nō omnis finis ſit talis: q in senō ſit añ terminuz motus. quia vt ostensum est: aliquis finis est qui est per se necesse esse. sed itendit q omnis finis ſit talis. vel q acgritur in se in termino motus. sicut patz de sanitate. vel acquiritur huic in termino motus: ita q ly in se ſit ante motum: nō tamen acquiritur ei quod est ad finem ante terminum motus vel actionis. ꝛ quātum ad hoc potest intelligi ēt aliquo modo. q omnis finis est vltimuz in executione. non quidem q in se semper finis ſit vltimum in executione. Supra eni hoc reprobatū est. ſz acgsitio ei⁹ qđ est ad finez est vltimū in executione. Qō. II.

Arta hoc qđ tangit materiaz ſlr istam querebat vnū ſlz pertineat ad creaturam. Utrum. ſ. ēt in creatura causa efficiens ꝛ finalis ſint ſlbi cause inuicem. ꝛ arguebatur q ſic. qz ꝑm philoſophum scōo phy. ambulatio est cā effectiua ſanitatis: ꝛ ſanitas est causa finalis ambulationis. ergo ꝛc. Ter. cō. pa.

In contrariū est. qz ſi ſanitas esset causa ambulationis in aliquo gñe cause: tunc cū ſanitas nō ſit dum exercet ambulatio non esset causa entis. ꝛ idez ſegtur in oi fine qui est effe

etus in genere cause efficientis eius qō est ad finem. sed hoc est inconueniens. ergo ꝛc̄.

Respondeo circa questionem istam duo sunt ꝑncipaliꝛ faciēda. ꝓimum est respondere ad questionē. Secūdum est mouere quedam dubia ꝛ soluere. ¶ Solutio questionis ꝓz ex precedēti questione. nam sicut in precedēti probatū est: q̄ cā efficiens instrumentalis potest ordinari ad suum effectum sicut ad subfinem. sed ordinari ad aliqd sicut ad finem: vel sicut ad subfinem est ordinari ad illud sicut ad causam finalem secundariam vel ꝑncipalem. igitur quandoqz aliquid est causa efficiens eius qō est causa finalis ipsius. ꝛ sic mutuo sunt sibi cause. ¶ Alia etiam rōne potest idem probari sic. qz vnūquodqz entium est causa finalis alicuius: inquantum dat bonitatem ꝛ amabilitatem alteri in ordine ad ipm. Sed nihil ꝓhibet aliqdbre bonitatē ꝛ amabilitatē ex .B. q̄ bz ordinē ad .B. q̄ aliqd producatur per ipsum sicut per causam efficiētem. sicut ꝓz de potione ꝛ sanitate. qz ipsa potio habet bonitatem quādam: ꝛ amabilitatem in ordine ad sanitatem acquirendū per ipsam. quā non haberet si sanitas per ipsam non esset acquisibilis. imo ꝑm se esset horribilis. ꝛ precipue potio amara. ꝛ sic ꝓz de ꝑmo ꝑncipali.

Quantum ad secūdum sciēdum: q̄ hic sunt tria dubia. ꝓimum est: qō est cōmune huic questioni ꝛ ꝑcedēti. s. que est illa bonitas quā habz illud qō est ad finem ex ordine quem habet ad finem, qz aut ista bonitas est aliqua perfectio absoluta existēs in eo qō est ad finem. aut est ordo eius ad finem. Si ꝓmo modo tūc nō differt esse formaliꝛ bonum. ꝛ esse bonuz finaliꝛ per aliqd. ꝛ per ꝯsequēs nō differt causalitas formalis ꝛ finalis: si idem est finaliꝛ esse bonum per aliquid ꝛ esse bonum formaliꝛ. Si autē ponaꝛ q̄ illa bonitas sit ordo eius qō est ad finem ipsuz. Arguo cōtra hoc dupliꝛ. ꝓimo quia tūc bonitas ex fine est pura relatio. sed hoc est incōueniens: cum relatio non dicat aliquam perfectionem simpliꝛ. vel saltem vt multi dicūt nō dicit aliam perfectionem a fundamēto. ergo ꝛc̄. ¶ Secūdo: qz relatio eius qō est ad finem ad ipsum finem est formaliꝛ in eo q̄ est ad finem. Sed ꝑm te ista relatio est bonitas qua aliqd dr̄ bonuz. igit̄ bonitas qua aliqd dr̄ bonum finaliꝛ: est eadem bonitas: ꝛ per cōsequēs est eadez causalitas formalis ꝛ finalis: qō est incōueniēs. ¶ Secundum dubium est. qz sicut tactuz est in opponēdo nō ens esset causa entis: qō est incōueniens. ¶ Tertiuz dubium est: qz ꝑm hoc idem dependeret a seipso. qz qcquid dependet ab aliquo dependet ēt ab omnibus a quibus illud dependet. Sz ꝑm te finis dependet ab eo qō est ad finē sicut a causa efficiente. ꝛ illud qō est ad finem dependet a fine. igitur a ꝑmo ad vltimum: idem dependet a seipso: qō est incōueniēs. ¶ Si dicatur ad hoc q̄ nō eodē mō dependēt abinuicez. ꝛ iō nō est circulatio. nec ꝓ ꝓñs idē ꝓprie dependet a seipso. ¶ Cōtra. qz in agētibus que sunt sub ordine ad amorē finis: finis agit effectiue ad amorē ꝓ quē agit agēs. vbi. g. sanitas mouet ad amorē sui. sz vlterius amor ꝓ quē mouet finis effectiue cāt ipm finē. sicut cū per amorē sanitatis aliqs mediāte potione cāt effectiue sanitatē. ꝛ sic a ꝑmo ad vltimū finis: puta sanitas est cā effectiua sui. Et sic est circulatio in causis efficiētibꝫ: qō est incōueniēs. g̃ ꝛc̄. ¶ Ad ꝑmum istoꝝ dōm. q̄ illa bonitaꝫ qua aliqd qō ordinaꝛ ad finem dr̄ bonū finaliꝛ. nō est aliud q̄ bonitas ipsius finis. sicut nec entitas ꝓ quā aliqd est effectiue: est alia entitas ꝑter vtutem effectiuā ipsius agētis. Et per hoc ꝓz q̄ non semper per idem est aliqd bonuz formaliꝛ ꝛ finaliꝛ. ita q̄ illud qō est ad finē per id qō est in ipso formaliꝛ ordinabile in finē est bonū formaliꝛ. sed per finē finaliꝛ. sicut ēt in effectu cause agētis: effectus per illam entitatē que causata est ab efficiēte: ꝛ est in eo formaliꝛ est formaliꝛ ens. sed per cām efficiētez a qua hoc bz esse est effectiue ens. ¶ Ad secūduz dōm: q̄ illud qō est simpliꝛ nō ens: nec in re: nec in intentione alicuius. nō potest esse causa alicuius rei. Illud tñ qō nō est ens actu potest tamē esse: ꝛ est in intentione alicuius agētis: potest esse secūdaria causa in gñe finis. qz vnūquodqz est cā in genere finis ꝑm q̄ dat amabilitatem. nō solum autē ens actu dat amabilitatē: sed ēt ens poꝛe esse dare potest amabilitatem illi: per qō potest fieri: vel per qō potest attingi: siue effectiue siue subiue. In vtute finis tamē alicuius agētis in actu. qz ois finis non ens actu sed in potētia opz q̄ habeat suam causalitatez finalē ab aliquo fine ente actu. sicut patuit ex precedēte questione. Unde causalitas finis nō entis actu: est causalitas ꝑm qd respectu finis ꝑncipalis. ¶ Sed contra hoc obycit̄ dupliꝛ. ꝓimo. qz sicut est in causis efficiētibus: ita vr̄ esse in causis finalibus. sed in causis efficientibus nō ens non pōt eē cā secūdaria. ergo ꝛc̄. ¶ Scōo: qz cālitas finis in intentione nō dr̄t a cālitate effectiua. sz cālitatē finalem nō differre a cālitate effectiua est incōueniēs. ergo ꝛc̄. ¶ Ad ꝑmuz istoꝝ dōm: q̄ nō est idem q̃tuz ad hoc de fine ꝛ efficiēte: qz cālitas effectiua est influere actualitatē alicui: qō non pōt competere nisi enti in actu. Sed causalitas cause finalis est dare amabilitatem alicui: ita q̄ aliqd sit amabile ꝓp ipsum. nō solū aūt aliqd est amabile ꝓpter aliqd ens actu. sed ēt ꝓpter aliqd acgrenduz in posterū. ꝛ ideo aliqd qō poꝛe est esse in posteꝝ: sz nō sit ens in actu potest hr̄e cālitatez finalē. sz nō effectiue ꝛ effectiuā. ¶ Ad scōm dōm. q̄ dr̄t intentio finis ꝛ finis intentus. Nam intentio finis est actus voluntatis respectu finis. q actus in agēte per volūtatem ꝛ intellectum est causa effectiua: siue ꝑn̄ effectiuū. sed finis in hoc q̄ dat amabilitatē alicui amato ꝓpter ipsuz habz rōnem cālitatis finalis. ꝛ ideo qñ dr̄ q̄ cālitas cāe finalis in intentione est cālitas effectiua. falsum est: sz cālitas intentionis que est de fine sit cālitas effectiua. ¶ Sciendum est vlterius q̄ nihil ꝓhibet vtrāqz cālitatē: effectiuam. s. ꝛ finalē in idem cōcurrere per eēntiaz: ita q̄ idez per eēntiaz est efficiēs cā ꝛ finalis. vt ꝓz in ꝑmo agēte ꝛ vltio fine. nec .B. ē incōueniēs: q̄ cālitas formalis ꝛ finalis: ꝛ ēt effectiua icidūt in idē. Nā forma ꝑ quā aliqd est ens actu: est cā formalis ei⁹ ꝛ eadē forma est finis māe. ꝛ ipse motus ꝑ quem acgrit̄ est ēt ꝑn̄ effectiuuz per qō tale ens agit. ¶ Ad ꝫ̄ dōm: q̄ illa rñsio est bona: ꝛ ad illud qō obycit̄ in ꝯrariuz dōm: q̄ bonuz poꝛe nō ens actu nunq̄ mouet effectiue: sed aliquod bonū ens actu. ꝛ id positū ens actu mouet effectiue ad cognitionez sui: ꝛ ad cognitionē boni poꝛis: ꝛ amorez vtriusqz. v. g. finis exñs mouet patrē ad cognitionē boni: qō est ipse filius. ꝛ ad cognitionē sanitatis poꝛis: si ipse est actu infirmus. ꝛ ad amorē vtriusqz: ꝛ ꝑ amorē illum ꝑ vltra agit ad habendū remedia ꝑ sanitate acgrēda. Iste aūt finis q̄ preexistit non est aliquid effectiue ab eo qō est ad finem. ꝛ ideo nō est circulatio. ꝓper hoc ꝓz ad rationez factam in oppositum in obyciendo. Qō. III.

Nota diffinitionē finis ꝛ finē i tentum ꝛc̄.

Ostea querebantur quedam pertinentia ad creatorem tm̄. Et primo querebantur quedaz pertinētia ad essentiam: siue ad absolutuz. Secundo querebantur quedam pertinentia ad comparationem absoluti ad relatum. ¶ Quātum ad essentiam siue ad

absolutum ꝑmo querebaꝫ vnū pertinens ad essentiam in cōparatione ad itra. Secūdo querebantꝫ plura in cōparatione ad extra. ¶ Illud vnuz per comparationem ad intra est, vtrum ydea in deo se habeat in rōne obiecti cogniti: vel in rōne ꝑncipy elicitiui cognitionis. Et arguitur ꝙ non in rōne obiecti cogniti. qz illud obiectū cognitum qđ dr ydea: aut est res ꝓducibilis: aut nō. Si ꝑmo modo. contra: qz ydee sunt eterne. non aūt res producibilis. ergo ꝛc. Si secūdo mō. cōtra. qz cognitio illi⁹ obiecti nihil facit ad cognitionē rerum ꝓducibiliū: nec ad earum productionē: sicut nec ydee platonis: nec cognitio earum facit ad cognitionē rerum generabilium ꝛ corruptibilium. ergo ꝛc. ¶ Qz autem non se habeant in ratione principy elicitiui arguitur sic. quia non sunt plura principia elicitiua actus intelligendi. sed ydee in deo sunt plures. ergo ꝛc.

Respondeo ad euidentiam istius questionis tria sunt faciēda. Primum est videre vnde deus habeat ꝙ cognoscat omnia distincte. Secūdum videre qđ importatur noīe ydee. Tertium est videre de earum pluralitate.

Primus articulus. Vtrū cognosci distincte duplr ꝓtingat.

Quantum ad ꝑmum sciēdum: ꝙ aliqua videri vel cognosci distincte duplr est. Uno modo ex parte ipsius cognoscentis: siue ipsius cognitionis. Alio modo ex parte rei cognite. Primo mō videre plura distincte est videre plura plurib⁹ ꝛ diuersis cognitionibus. vt si ego cognoscerē equum vna cognitione: ꝛ asinū alia. ꝛ isto modo nō cognoscit res deus distincte. Nec habet distinctā cognitionez de rebus. qz oia nouit vnica sola cognitione. Cognoscere autē res distincte ex parte rei cognite: est cognoscere in spāli naturā vniuscuiusqz earum: per quā vna distinguit̄ ab alia. Et isto mō deus omnia nouit distincte: nō solum ꝓut distinguūtur specifice: sed ēt vt distinguuntur numeralr. qz vnūqđqz qꝫ ītuz ad suā entitatē individuā: qua distinguit̄ individualr ab alio nouit. Et de isto modo cognoscēdi res distincte: quer̄ quomō deus vnica cognitione sola nouit res ita distincte. Et ad hoc dico: ꝙ nec diuersitas ꝑncipy: nec diuersitas intelligendi actus erit rō: quare deus oia sic distincte itelligat. Et hoc ꝓbo vnica rōne sic. qz si distinctio hec vel illa facit ad cognitionez rerum predicto mō. aut distinctio est ꝼm rem: aut ꝼm rōnem tm̄. nō est distinctio ꝼm rem. qz in deo nulla ē distinctio vel diuersitas ꝼm rem absolutorū. Nec ēt ibi potest esse ꝑn⁹ ꝼm rez alicuius absoluti. vnde in deo non est ꝑncipium aliquod ꝓductiuuz ꝼm rem actus itelligēdi. ꝛ per ꝛ̄ns ꝑz ꝙ ꝼm rem ydee non sunt ꝑn⁹ in deo itelligēdi diuersa. nec ēt distinctio seu diuersitas ꝼm rōnem potest esse rō huiꝰ: lz ad hoc possit sequi distinctio rōnis: qz ens rationis nō potest esse ratio qđ aliqđ conueniat alicui realiter. sed deo cōuenit realr cognoscere oia distincte predicto modo. ergo ꝛc. ¶ Que est igit̄ rō quare deus cognoscit sic oia distincte? ¶ Dico ꝙ non vr̄ mihi alia rō querēda nisi eminētia cognitionis dine. qz. ſ. in ea continetur eminenter qcqd perfectionis continet̄ in alys cognitionib⁹: siue in cognitione quacūqz alia eate vel possibili. Dico aūt: qcqd perfectionis cōtinet̄ in alys cognitionibus. qz perfectionis est: ꝛ in generali ꝛ in particulari: vsqz ad vltima distinguētia cognoscere. Sed illa cognitio qua cognoscit̄ vnuz sic ꝙ nō cognoscat aliud est imperfectionis. Quādo autem dr̄: ꝙ qcqd perfectionis est in alys cognitionibus est in cognitione dina. itelligēdum est eminēter: qz ſ. cognitio diuina vna existens includit omnes alias: sed supereminēter. ꝛ ꝙ ista supereminentia perfectionis in cognitione diuina fit rō cognoscēdi omnia distincte ꝑdicto modo. ꝓbo vnica rōne sic. ¶ Qz ratio cognoscendi omnia distincte a deo. aut est aliqua diuersitas in cognitiōe diuina. aut predicta eminentia: qz alius modus non potest dari. non diuersitas aliqua in cognitione diuina. qz nec diuersitas rei nec rationis: vt probatum est. Relinquitur igitur ꝙ predicta eminētia sit ratio cognoscendi plura distincte. ¶ Sed contra hoc obyc̄itur triplr. Primo: qz eēntia diuina aut est ratio cognoscendi plura ꝼm ꝙ vna. aut ꝼm ꝙ aliquo modo plurificata. Non ꝼm ꝙ vna: qz vnum ꝼm ꝙ vnū non videtur esse ꝑncipium cognoscendi plura. Si scōm ꝙ aliquo modo plurificata: sequtur ꝙ aliqua distinctio rei vel rationis sit ratio cognoscendi plura distincte: qđ est ɔ̄ te. Si dicas ꝙ nec ꝼm ꝙ vna: nec ꝼz ꝙ plīficata ɔ̄. qz aut ꝼm ꝙ vna: aut ꝼm ꝙ non vna: non potest dici ꝙ ꝼm ꝙ vna. vt probatum est. sequitur ergo ꝙ ꝼm ꝙ non vna: quia alterum illorum opz dare vt videtur: cum vt videtur sit contradictio. Si autem essentia diuina est ratio cognoscendi multa ꝼm ꝙ nō vna. sequitur ꝙ sit ratio cognoscendi multa: ꝼm ꝙ importat multitudinem aliquam vel distintionem: ꝛ sic idem qđ prius. ¶ Secūdo sic. quia deus cognoscens equum: aut cognoscit equum cognitione adequata: aut excedente. Si dicas ꝙ cognitione adequata. tunc sequitur ꝙ illa cognitione deus non cognoscit nisi solum equum. ꝛ sic ad cognitionem aliorum opz ponere aliam cognitionē differētem re vel ratione. Sed hoc non esset nisi ad cognoscēdum aliquo mō requireret̄ aliqua pluralitas in cognitione. ergo ꝛc. Si dicas ꝙ cognitione excedēte: ita. ſ. ꝙ deus cognoscat equum cognitione in qua est excessus respectu cognitionis equi. iste excessus cognitionis respectu cognitionis equi videt̄ importare aliquā diuersitatez rei vel rōnis excedentis vel excessi. igitur ad cognoscēduz equū cognitione excedente: requritur aliqua diuersitas. ꝛ sic idē qđ ꝑius. ¶ Tertio sic. dicit Augustinus lib. 83. q. 46. q. ꝙ alia rōne cōditus est homo. ꝛ alia ratione cōditus est equus. sed hoc non esset: nisi ad cognoscenduz hominē ꝛ equum distincte requireretur aliqua distinctio rōnum cognoscendi in deo. ergo ꝛc. ¶ Ad ꝑmum illorum dicendum. ꝙ essentia diuina nec in eo ꝙ vna: nec in eo ꝙ plēs: ē ꝑn⁹ cognoscēdi plura. ɔ̄z in eo ꝙ eminēs. qz nec pluralitas rei que ibi eē nō potest: nec pluralitas rōnis est sibi ratio itelligendi multa: vt dictuz est. nec ēt vnitas q̄ītuz ad id qđ formalr importat. ſ. ꝓuationez diuisionis: sed predicta eminentia. Et quādo dr̄ vlterius: qz aut itelligit plura in eo ꝙ vna. aut in eo ꝙ nō vna. dico ꝙ neutra est vera: sicut nec est verum: ꝙ homo ambulet in eo ꝙ album. vel ꝙ ambulet in eo ꝙ non albuz. quia sicut albedo vel non albedo: non est causa homini ꝙ ambulet. ita vnum esse vel non vnum: non est ratio eēntie diuine ꝙ plura intelligat. Et quādo dicitur ꝙ imo. quia semper altera pars contradictionis est vera: ꝛ ista videntur opposita contradictorie. Dicendum ꝙ falsum est: quia vtraqz est affirmatiua cum predicato reduplicato negato. ¶ Et ideo sciendum: ꝙ in propositione habente predicatum reduplicatum: negatio potest fieri ad tria. Uno modo ad ipsam compositionē principalem. vt si dicatur. non currit homo in eo ꝙ albus. ꝛ tunc accipitur contradictio ad ꝓpositionez affirmatiuam reduplicātem. vnde altera istarum de necessitate semper est vera. homo currit in eo ꝙ albus. vel homo currit non in eo ꝙ albus. ꝛ ista habet duplicem causam veritatis. quia hominem non currere in eo ꝙ album potest esse verus: vel qz homo nō currit: ꝛ sic nō currit in eo ꝙ album: vel qz bō currit. sed nō currit per

Contra opinem doctoꝝ. Prima rō

Secūda rō.

Tertia rō.

Ad primū.

Nota. In propōne habēte ꝑdicatū reduplicatū negatio pōt fieri ad tria.

Nota. Nec ē rō ꝙ deꝰ oia distincte cognoscat

albedinem.ꝛ ideo non in eo ꝙ albus. ¶ Alio modo potest fieri negatio ad ipsam reduplicationē: vt.ſ. negetur causalitas reduplicationis respectu inherentie predicati ad subiectum. vt quando dicitur.homo currit:non in eo ꝙ alb⁹. ista ē affirmatiua: in qua attribuitur currere hoi.ſz negat̄ cālitas albedinis respetu inherētie cursus ad hoiez. ¶ Tertio mō p̄t fieri negō ad ꝺditionē reduplicatā manēte reduplicatiōe affirmata: vt ſi dicat̄.hō currit in eo ꝙ nō alb⁹:ꝛ tūc denotat̄ p̄dicatū ineē ſubiecto:ꝛ ꝙ negatio ꝺditiōis reduplicate ſit cā iherētie: vñ qñ dr̄:hō currit i eo ꝙ nō albus.ſensus ē:ꝙ cursus ꝓuenit hoi.ꝛ ꝙ nō eē albū ſit ſibi cā currēdi:qđ falſū ē. Sic ēt dico i ꝓpoſito:ꝙ iſte tres ꝓpōnes poſſunt accipi per ordinē. Prima ē iſta.nō itelligit de⁹ plura p eēntiā ſuā in eo ꝙ vna. Iſta p̄t bre duplicē itellectū. vnū.ſ.ꝙ de⁹ nō itelligat plura.ꝛ per ꝝ̄ non itelligit plura in eo ꝙ vnus.ꝛ iſte itellectus eſt falſus:qz deus itelligit plura. alium itellectū p̄t habere.ſ.ꝙ deus itelligat plura.ſed vnitas nō ſit ſibi ratio itelligēdi ea.ꝛ iſte itellectus eſt verus. ¶ Secūda ꝓpō eſt iſta.deus itelligit plā p eēntiam ſuā nō in eo ꝙ vna.ꝛ iſta habz vnū intellectū.ſ.ꝙ deus itelligit plura per eēntiā ſuā.ꝛ ꝙ vnitas nō ſit ſibi rō intelligēdi plura.ꝛ iſte itellectus eſt verus. ¶ Tertia ꝓpō eſt iſta.ſ.deus intelligit plura per eſſentiā ſuā in eo ꝙ nō vna.ita ꝙ negatio ſequat̄ reduplicationē:ꝛ habz vnum itellectū.ſ.ꝙ deus itelligat plura per eſſentiā ſuā eo ꝙ nō vnitas ſit ſibi ratio itelligēdi ea.ꝛ iſte itellect⁹ eſt falſus:vñ non opz ꝙ deus itelligat plura per eēntiaz ſuam.in eo ꝙ vna.vel in eo ꝙ nō vna.ſicut vt dictū eſt: ꝙ nō opz ꝙ bō currat in eo ꝙ albus:vel ꝙ currat in eo ꝙ nō albus:qz neutrū eſt ſibi cā currendi. ¶ Ad ſcōm dōm:ꝙ exceſſus in cognitione dīna:reſpcū equi vel alicui⁹ alteri⁹ p̄t dupl'r accipi. Uno mō ex pte cognitionis:ita.ſ.ꝙ in cognitione dīna ſit dare excedēs ꝛ exceſſum:ſic.ſ.ꝙ aliqua cognitio dīna excedat cognitionem dei de equo.iſto mō. In deo nō eſt dare cognitionē excedētē fm rē:ꝛ exceſſaz reſpcū cuiuſcūqz:ſz poſſit ibi accipi excedēs ꝛ exceſſum:fm rōnem itelligēdi tm̄:qđ nihil facit ad itelligēduz vnū vel plura. ¶ Alio mō p̄t accipi ibi exceſſus ex pte rei cognite. vt qñ dr̄:ꝙ de⁹ cognoſcat equū cognitione excedēte:ſit ſensus.ꝙ deus cognoſcat illa:cognitione qua cognoſcit equū.ꝛ nō ſolū equuz: ſed multa alia ꝛ in ſpāli.ꝛ iſto mō:deus cognoſcit equuz cognitione excedēte:qz.ſ.cognitio ſe extēdit ad plura q̄z ſit equus. ¶ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ qñ dicit beat⁹ Auguſtinus. ꝙ alia rōne cōditus ē equus:alia rōne cōditus ē homo. dupl'r poteſt intelligi. Uno mō.ꝙ diuerſitas relationis iter cognitionē dei de equo:ꝛ de hoie:ſit ſibi rō intelligēdi equum:ꝛ hoiez in ſpāli:ꝛ ēt efficiēdi. Et iſte ſenſus vī mihi falſus.nec credo ꝙ ſic intellexerit Auguſtinus.qz ens rōnis nihil facit ad ens reale. Alio mō p̄t intelligi: qđ dicat̄ deus alia rōne cognoſcere vel cōdere equuz.ꝛ alia rōne cōdere vel cognoſcere hoiez. qz ſua eēntia eſt ſibi rō cognoſcēdi vtrūqz ꝛ ꝺcendi.ēt in eo ꝙ ē ductiua in cognitionē alterius ꝛ alterius in ſpāli. Et iſte ſenſus ē verus.qz niſi haberet de eis cognitionē vt ſint diſtincte res ꝛ abſolute abinuicem:nō faceret talia diuerſa. ¶ Sz ſi vlterius deducatur per quid eēntia diuina cognoſcit talia vt diſcreta. Dicam ꝙ nō per eēntiam ſuaz in eo ꝙ plura re vel rōne. ſed in eo ꝙ eſt eminēs talis cognitio qualis dicta eſt ſupra.

Scōs artic⁹ ſue ꝓncipal'. in q̄ agit qđ ſit ydea.

Quantum ad ſecundum ꝓncipale.ſ. qđ ſit ydea ſunt gnqz opiniones.quarum ꝓmas quatuor nō credo eſſe veras. Prima eſt.ꝙ ydea ſit ipſa quiditas creature cognita ab itellectu diuino. Et hoc ꝓbatur dupliciter rōne. Prima talis ē. ydee de gbus logmur ſunt plures.ſed in itellectu diuino cognoſcēte creaturas non poteſt eſſe alia pluralitas ex parte ſua: ſed ſolum ex parte creature cognite.ergo ꝛc. ¶ Secūda talis eſt.quia cognitio vel quiditas vniuſcuiuſqz rei eſt illud per qđ vnaqueqz res ꝓpria cognitione cognoſcit: tunc enim cognoſcimus vnūquodqz ꝓpria cognitione.quādo ꝙ qđ eſt eius cognoſcimus.ſed illud in deo dr̄ ydea:per qđ vnaqueqz creatura ꝓpria cognitione cognoſcitur. ergo ꝛc. ¶ Sed iſtam opinionē credo eſſe falſaz. ꝛ eius falſitatē oſtēdo duplici rōne breui. Primo ſic.qz creatura cognita nō eſt eterna.ſed ydee fm Auguſtinum ſunt eterne.ergo ꝛc. Maior p̄z.qz quero qd itelligis per eſſe cognitum creature.qz aut itelligis per eſſe cognituz cognitionem dei de creatura.ꝛ tūc ſequit̄ ꝙ creatura non eſt eterna: ſed cognitio dei de ea: aut intelligis per eſſe cognitū eſſe creature:qđ deus nouit:ꝛ tale eſſe nō ē eternum:qz nullū reale extra deū eſt eternū. Aut itelligis ꝙ eſſe cognitū habitudinē rōnis: que eſt iter creaturā cognitā ꝛ deū cognoſcentē. Et iſta habitudo nō ē creatura cognita: qz creatura nō dic̄ habitudinē rōnis. nec ēt talis habitudo p̄t eē ydea. Et iō nō p̄t dici: ꝙ aliqd ex pte creature ſit eternū:qđ poſſit dici ydea. ¶ Secūdo ſic. fm beatū Auguſtinū ydea eſt p̄nᵐ ꝓducendi creaturā. ſed creatura cognita vel nō cognita nō eſt p̄nᵐ ꝓducē di ſeipſam.ergo ꝛc. ¶ Ad p̄mum in oppoſitū dicēdum: ꝙ pluralitas ydearū eſt pluralitas fm rōnē:nō fm rez. ꝛ talis pluralitas poteſt eſſe in deo. ¶ Ad ſcōm dicēdū: ꝙ ratio per quā vnūquodqz cognoſcit̄ cognitōe ꝓpria: ſicut per mediū per qđ aliquid cognoſcit̄:nō eſt ſemper ꝺditas rei cognite. Naz aliqd cognoſcit̄ per aliquid informās itellectuz ſicut per ſpēm fm ponētes ſpēs. Aliquid ēt cognoſcit̄ per aliud: ꝓut vna res cognita ducit in cognitionē alterius.ſicut quādo cognoſcimus effectū per cauſam. vel ecōuerſo. ꝛ tunc illud qđ cognoſcit̄ per alterum:nō cognoſcit̄ per ꝺditatez ſuā imediate. Et iſto modo ydeatū cognoſcit̄ per ydeam. Et ideo non opz ꝙ ꝺditas creature ſit illud qđ cognoſcit̄ ſicut per ydeam. licz vnūquodqz non cognoſcat̄ cognitione ꝓpria: niſi quādo cognoſcit̄ quātuz ad ſuū qđ qd eſt:ſz nō ſemp qđ qd eſt ſit illud per qđ imediate cognoſcit̄. ¶ Secūda opīo eſt que dicit.ꝙ ydea eſt actus itelligēdi. Et hoc ꝓbat dupliciter rōne. ¶ Prima rō talis ē. ydea eſt rō rei cognite:cuius eſt ydea apud itellectuz. ſed rō rei apud intellectuz nihil aliud eſt q̄z actus itelligēdi. q̄ ꝛc. ¶ Secunda talis eſt:ydea eſt illud per qđ agens per itellectū ꝛ voluntatē producit ydeatum. ſed nihil eſt apud agēs per itellectuz ꝛ volūtatez:per qđ rem ꝓducat niſi actus itelligendi:ꝛ actus volēdi. ergo ydea vel eſt actus itelligendi vel volēdi:ſed nō eſt actus volendi:vt de ſe pz. ergo ꝛc. ¶ Iſtam opinionē non credo eſſe verāz. Et hoc oſtēdo vnica breui rōne. Qz ydea eſt exemplar:ad cuius imitationē artifex producit alterū. ſed exēplar ad cuius imitationē artifex agit:nō eſt actus itelligēdi eius. Nō enim dicimus ꝙ exēplar fm cuius imitationē pictor facit imaginē:vel ſcriptor facit libz:ſit ipſius actus itelligendi. ergo ꝛc. Hoc aūt non ideo dico quin ydea in deo realr̄ ſit actus itelligendi:qz ydea in deo eſt idez per eēntiam:qđ p̄muz obm itellectū ꝛ actus itelligendi. ¶ Ad p̄mum in oppoſitū dicēduz:ꝙ rō rei apud itellectuz nō ſolum eſt actus itelligendi. ſed etiā aliquod exēplar ducens in cognitionem rei exemplate ꝛ etiam ſpecies itelligibilis fm opinionem ponētium ſpecies. ¶ Ad ſcōm dicēdum:ꝙ ydea eſt illud per qđ agens per itellectum ꝛ voluntatem agit: non ſicut per actum intelligendi et

Prīa opīo q̄ vī icon p̄ ſen. di.35.q.pma

Cōtra pmaz opionem.

Scōa opīo.

Cōtra.

volendi.ſed ſicut per exẽplai mouens ad intelligendũ.

Tertia opio. ¶ Tertia opinio eſt:que ponit:ꝙ ydea formaliꝝ eſt reſpectus. ⁊ hoc ꝓbaꝫ vnica tali rõne.qꝛ ydea i deo:aut dicit reſpetum:aut abſolutũ. Non abſolutũ:qꝛ in deo ſunt plures ydee:⁊ nõ ſunt plura abſoluta. relinqtur igiꝫ ꝙ dicat reſpectum. ¶ Sed nec iſta opio vꝝ mihi vera.⁊ hoc ꝓbo duplici rõne. ꝓmo:qꝛ ipſi ponũt ydeam eſſe p̃n̄m ⁊ cãm ydeati.ſz reſpectus formaliꝝ nõ bz rõnem p̃n̄cipij vel cãe.ḡ ⁊c. ¶ Scõa rõ talis eſt. Ad cꝰ euidẽtiam ſciẽduz:ꝙ iſti ponũt:ꝙ ydea nõ eſt p̃n̄m itelligẽdi.eſt tñ p̃n̄m ⁊ cã ydeate rei. Cõtra quod ſic arguo. qꝛ in agẽte per itellm ⁊ voluntatẽ nihil eſt p̃n̄m vel cã effectus:niſi velle ⁊ itellre.⁊ illud qõ eſt cã iſtoꝝ.qꝛ illud qõ eſt cã cãe:eſt cã cauſati in ꝓ ſe ordinatis.Sz ſm eos ydea non eſt cã itelligẽdi vel volẽdi.igiꝫ nõ eſt cã ydeati ſiue ꝓducti per itellm ⁊ volũtatẽ:qõ eſt cõ eos. ¶ Ad rõnẽ in oppoſitũ dõz:ꝙ ydea dicit ꝙd abſolutũ.Et ad illũ qõ dr̃ in cõtrariũz.Dõm ꝙ ſicut in deo nõ ſunt plia abſoluta ſm rez: ita nec p̃t eſſe plex reſpectus ſm rẽ: niſi reſpectus originis:ꝙ nõ ſũt reſpectus ydeales. Et ſiꝯ p̃t ibi plex eẽ reſpectus ſm rõnẽ.ita p̃t ibi eẽ plia abſoluta ſm rõnẽ. plitas aũt ydeaꝫ eſt plitas nõ ſm rem:ſz ſolũ ſm rõnẽ.

Quarta opio.⁊ eſt Bi rardi. ¶ Quarta opio eſt:q̃ ponit:ꝙ eẽntia dina ſm rõnẽ abſolutã:qua eſt talis eẽntia:eſt ydea.Et hoc ꝓbaꝫ duplr. ꝓmo ſic.qꝛ eſſentia dina eſt ydea: ꝓput pfecte repñtat deũ:⁊ oia alia.ſz hoc cõpetit ſibi ſm rõnẽ abſolutã:qua eſt talis eſſentia.ḡ ⁊c. ꝓbõ mi.qꝛ repñtare ſic oia aut cõpetit ſibi ſm rõnẽ abſolutã:aut ſm rõnẽ reſpectiuã.nõ ſz rõnẽ reſpectiuã.vt de ſe pz.ḡ ⁊c. ¶ Scõo ſic.qꝛ ydea eſt p̃n̄m ydeati.ſz bñ conuenit eẽntie dine ſz rõnẽ abſolutã. ḡ ⁊c. ꝓbõ mi.qꝛ aut cõpetit ſibi ſz rõnẽ abſolutã:aut ſz rõnem reſpectiuã.nõ zmõ.qꝛ relatio nõ eſt p̃n̄m vel cã alterius.ḡ ⁊c. ¶ Jſta ẽt opio nõ vꝝ mihi vera vt ponit. Et hoc ꝓbo vnica rõne:q̃ talis eſt.qꝛ eẽntia dina aut ſz eãdez rõnẽ eſt rõ cognoſcẽdi ſeipſam:⁊ cognoſcẽdi creaturã.aut ſm aliã.Si ſm eãdez rõnẽ tũc arguo.qꝛ eſſentia dina eſt rõ cognoſcẽdi creaturã vt ydea.ſz ſm te ſm eãdez rõnẽ eſt rõ cognoſcẽdi ſeipſaz ⁊ creaturã: vt ydea. ḡ ipſa eſt rõ cognoſcẽdi ſeipſam.⁊ ſic reꝰ eẽntie erit ydea in deo.qõ eſt abſurdũ. ¶ Ad bñ dñt ꝙ tenẽt ꝓdictã opionem zr.ꝓ ꝙ nõ ſeqr̃ ꝙ ſi ſm eãdez rõnem eſt eẽntia dina rõ cognoſcẽdi ſe ⁊ alia.⁊ eſt ydea ꝓput eſt rõ cognoſcẽdi alia.ꝙ ſit reꝰ ipſius ſui.qꝛ vt dñt non ſeqr̃:ꝙ ſi iſte canis eſt pater:⁊ eſt tuus:qõ ꝓpter bñ ſit pr̃ tuus. ¶ Sz iſta rñſio penitus nulla eſt.qꝛ ſi per eãdez rẽ ⁊ rõnẽ oino aliqd eſſet tua poſſeſſio:⁊ tuus pr̃:ita ꝙ eadez rõ tuitatis:vt ita liceat loq:eẽt vtrobiqz:nõ poſſet eẽ tuus pr̃: gn eſſet tua poſſeſſio.⁊ eõ.ſicut ipoſle eſt idẽ nõ eſſe idẽ: vel ſm rem ſi ſit idẽ ſm rem.vel ſm rõnẽ:ſi ſit idẽ ſm rõnez. ¶ Et ad bñ adhuc dicũt:ꝙ nõ eſt ſile de tua poſſeſſione:⁊ de tuo pñe reꝰcanis.⁊ de rõne repñtandi eẽntiaz dinã:⁊ creaturã in deo.qꝛ vt dcñ eſt.eſſe tuũ vt patrem:⁊ eſſe tuũ vt poſſeſſionẽ:nõ eſt idem ſm rem. ſz in deo eſſe repñtatiuũ dine eẽntie et creature:eſt oino idẽ ſm rẽ. ¶ Sed nec bñ rñ̃ valz.qꝛ hic nõ querit̃ de diſtinctione ſm rem iter ydeã ⁊ aliqd aliud exñs in deo.puta repñtatiuũ eẽntie dine:⁊ repñtatiuũ creature.Sz queritur de dr̃ia rõnis que eſt iter repñtatiuũ eſſentie dine: ⁊ repñtatiuũ creature.Et ſi nulla dr̃ia eſt ſm rõnẽ cum ſub rõne ydee ſit repñtatiua creature: oz ꝙ ſub ratione ydee ſit repñtatiua ſuiipſius.Si aũt eſt dr̃ia ſm rõnem iter vtrũqz repñtatiuũ querit̃ que eſt rõ ydee per quaz ſm rõnem diſtinguit̃ a repñtatiuo eẽntie dine. ¶ Et ſi dicas ꝙ ſm rõnem abſolutã:que eſt talis eẽntia.ſ.eſſentia diuina abſolute.hoc eſt ipoſle ſm te:qꝛ ſm te.ſm hãc rõnem eſt ratio repzeſentãdi ſeipſam.⁊ ſic rõ ydee non differt a rõne repñtandi eſſentie diuine. Et ſic vlterius ẽt ſequtur cõcluſio ꝑncipalis:ꝙ eẽntia diuina vt ydea eſt repñtatiua ſuiipſius. ¶ Scõo rñdent dõo:ꝙ nõ eſt inconueniẽs dicere::ꝙ eſſentia diuina repñtans eſt ydea ſuiipſius:inquãtuz ipſa relucet in ſeipſa.⁊ ſic vt ydea repzeſentat ſeipſaz.Sed iſta reſpõſio nõ valet ꝓpter duo. ꝓmo qdẽ:qꝛ lz glibet poſſit vti noibus ſicut placet:⁊ vocare ydeas qõcũqz obiectũ cognitũ. bic tñ nõ loquimur de ydea qualꝛcunqz equoce dicta.ſcd de ydea ꝓut dicit aliqd diuerſuz ab ydeato:⁊ eſt p̃n̄m ipſi⁹ ꝓductiuũ ſm rez.ſed hoc eſt ipoſle cõuenire eſſentie diuine reſpcũ ſuiipſius.qꝛ ipoſle eſt ipſam differre re a ſeipſa: vel eẽ ꝑncipiuz ⁊ cãm ſuiipſius. ¶ Scõo:qꝛ non oẽ illud in quo aliqd relucet qualꝛcũqz dr̃ ydea relucẽtis.nã ſic cuz oẽ qõ itelligiꝫ reluceat in ſeipſo vel in alio.oẽ qõ itelligitur itelligereẽ per ydeã.⁊ oẽ etiam qõ itelligiꝫ per ſeipſum ⁊ nõ per aliud:eẽt ydea ſuiipſius:quoꝝ vtrũqz eſt incõuenies.⁊ iõ neutra ꝑdictaꝝ rõnuz valet. ¶ Tertio poſſet dici ad hoc:ꝙ eẽntia diuina que eſt repñtatiua duoꝝ oboꝝ.ſ.ſui ⁊ creature.vt eſt repñtatiua obi qõ eſt creatura:dr̃ ydea:nõ aũt vt ẽ repñtatiua ſui. ¶ Jſtud aũt licz verũ ſit:non ſatisfacit tamẽ qõni.qꝛ nõ reddit cãm quare magis dicaꝫ ydea vt eſt repñtatiua vnius obti: q̃ vt eſt repñtatiua alterius. ¶ Quinta opio:quã credo eſſe verã eſt:ꝙ lz in deo nulla ſit diſtinctio ſm rez niſi inter ꝓſonas ⁊ relatiões originis.Tñ accipiẽdo ydeã ꝓut ratione diſtinguit̃ ab alys que ſunt in deo.Dico ꝙ ydea ẽ eſſentia diuina ꝓut in ea relucet aliud a ſe ꝑducibile ad imitationẽ.ſ.ipſi⁹:ſiue magis ꝓꝛie:vt monet ad cognitionẽ talis relucẽtis in ea. ¶ Ad cuius euidẽtiam ſciendũz:ꝙ ydea eſt idẽ qõ forma exẽplaris ſiue exemplar. Exẽplar autẽ ꝓꝛie reſpicit ſciaz artificis:vt artifex eſt. ¶ Circa ſcire aũt ⁊ itelligere abſolute ſm ponẽtes ſpẽs eſt conſiderare ſex.Et hoc dico qñ itellectus mouet̃ ab obo ad itelligendũ.nam ibi eſt ꝑmo obm ꝑmũ ipzimẽs ſuã ſpem.Secũdo eſt ibi ipſa ſpes ipreſſa.Tertio eſt ibi actus itelligẽdi.Quarto eſt ibi cõſiderare ipſum obm ꝑmũ vt itellectum in ſe.Quinto eſt ibi cõſiderare obm ꝑmũ: ꝓput ducit in cognitionẽ alterius relucẽtis in ipſuz ſiue cognoſcibilis per ipm.vt quãdo vna res cognita ducit in cognitionẽ alterius.Sexto eſt ibi cognitio qua cognoſcit̃ tale obm ducere in cognitionẽ alterius:vt quãdo itellectus reflectit̃ ſup cognitionẽ ſuam. Scõm aũt nõ ponẽtes ſpẽm:nõ ſunt ibi niſi gnqz.ſ.obm: ꝓput preintelligiꝫ ante oẽm cognitionẽ vt mouẽs ad actum itelligendi.Scõm eſt actus g eſt reſpectu ꝑmi talis obi.Tertium eſt ibi cõſiderare ipſum obiectũ vt in ſe cognituz. Quartũ eſt cõſiderare ipſum obiectuz vt mouẽs ad cognitionẽ alteri⁹ relucẽtis.Quintũ eſt ibi cõſiderare cauſalitatẽ ipſius obiecti ꝑmi:in monẽdo ad cognitionẽ ſecundi.vt quãdo itellectus reflectitur ſup ſuum actum. Modo nõ oẽ ducẽs in cognitionẽ alterius qualitercũqz relucẽtis in ipſum eſt ydea eius:ſed opz ꝙ relucẽs in ipſo ſit ꝑducibile ad imitationẽ eius. ⁊ hoc pz in artifice creato:applicãdo predicta ad ſcientiã artificis. Nam quãdo aliqs artifex facit aliqd ad exemplar alterius:illud exemplar ad cuius imitationẽ alterũ debz fieri:nõ dicitur ipſum obiectũ: ꝓput mouet ad cognitionez ſui in ſe.qꝛ ſic qõlibet obiectũ mouens ad cognitionẽ ſui eſſet exemplar ſuiipſius:qõ eſt falſum.nec ẽt actus itelligendi dr̃ exemplar vt ſic:nõ qꝛ forma ad quã aſpiciẽs agẽs per itellectũ agit dr̃ exẽplar.ſz ipm reſpicere ſiue itelligere quo aſpicitur ſiue itelligitur nõ eſt forma. ergo ⁊c. nec etiam ipſum tale obiectum vt in ſe intelligitur habz

Contra.

Contra.

Quinta opio ⁊ ẽ doctorũ Gide.ſ.Tho. in ꝑma ꝑte ſũme.q.15.a.2.

Nõ.quid ſit ydea ſm mẽtem doctoris ſtus.

rationem ydee vel exemplaris. Nec etiã cognoscere. qz hoc qđ ducit in cognitionẽ alteri⁹ est exẽplar siue ydea. si obm vt in se itelligiť: vel ipsum cognoscere non ducit in cognitionẽ alterius. ergo nullum cognoscere est exẽplar. ¶ Relingtur ergo ꝙ obm p̃mum: put mouet ad cognitionẽ alterius relucẽtis in ipso: est exemplar siue ydea. sed nõ oẽ tale. sed illud solũ mouens ad cognitionem alterius relucẽtis in ipso, pducibilis ad imitationẽ eius. Unde imago ad quam pictor aspiciens facit imaginem aliam ad eius imitationẽ: dr̃ exemplar: siue ydea respectu illius alterius imaginis facte ad eius imitationem. Et simil̃r de libro respectu scriptoris scribẽtis vnũ librum ad imitationem alterius. Sic igitur applicando ad propositũ videť mihi ꝙ sicut exemplar siue ydea: qđ idem est in generali: dicit obiectum mouens ad cognitionem alterius relucentis in ipso qđ producitur ad imitationem ipsius. Ita in deo specialr essentia diuina iam preintellecta vt p̃mum obm: prout fm nostrum modũ itelligendi mouet ad cognitionem creaturarũ relucentium in ipsa: z producibiliũ ad imitationẽ eius est ydea: prout ydea rõne distinguitur ab alijs que sunt in deo. ¶ Uñ sciendum: ꝙ scõm negãtes spẽs in itellectu scõz ponẽtes solum actũ itelligẽdi: de quibus facta est mentio supra: in processu itellectus diuini fm rõnem posui gnqz. Primũ fuit ipsa essentia diuina: vt precedẽs oẽm actum itelligendi mouens ad cognitionẽ sui. Secũduz fuit. ipsa essentia diuina vt itellecta in se. Tertium fuit ipsa vt obm itellectum p̃mum eliciens actum itelligendi creaturam relucẽtem in se: z pducibilez ad imitationem ipsius. Quartum fuit. ipsa creatura itellecta. Quintum fuit. itelligere ipsam essentiam diuinam vt est tale exemplar siue talis ydea: z ipsam creaturam vt qđam ydeatũ. Et dixi ꝙ vt cõpetit sibi p̃mum vel scõm nõ est ydea. sed vt cõpetit sibi tertiũ: sic est ydea: ita ꝙ tertiuz iportat formalr ydee rõnem in deo. Quartũ z gntũ nõ dicunt formalr ydeã. qz creatura itellecta non est ydea. vt dcm̃ est. Quintuz ẽt qđ pertinet ad cognitionez ydee nõ est ydea. qz cognitio ydee nõ est ydea. Ita ꝙ tertiũ: ꝛ sit ydea formalr: nõ tm̃ in scõo vel in tertio cognoscit ydea vt ydea. Et posui exẽpluz q̃tum ad ꝓpositũ pertinet. Qz fumus ducẽs ad cognitionez ignis p̃mo mouet ad cognitionẽ sui. 2º motione facta iam est in se cognit⁹. Tertio ducit in cognitionẽ ignis: sicut effectus ducit in cognitionẽ cause. Quarto est ignis cognitus. Quũto vo: qñ itellectus reflectit sup actum suũ cognoscit fumum fuisse cãm cognoscẽdi ignez: qđ nõ oz ad hoc ꝙ fumus sit medium cognoscẽdi ignem: qđ pertinet ad 3m: qđ cognoscať ipsum tale esse mediũ. ¶ Cõtra ista obycitur a gbusdã multiplr ꝛtra hoc p̃mo qđ dr̃: ꝙ essentia diuina est ydea: put in ea relucẽt alia. qz esse illud in quo relucent alia videť importare quãdaz imitabilitatem. z per ꝛñs quẽdaz respectum. sed ydea nõ dicit respectum formalr: ẽt fm me. igit̃ videť ꝙ male dicať ꝙ ydea sit illõ in quo relucẽt alia. ¶ Scõo sic. qz in 3º nõ accipit̃ ydea vt ydea. sed accipere ydeã vt non ydeã: est accipe ipsam nõ formalr: qz vnũ qđqz formalr accipe est accipe ipm vt est tale. puta ydeaz vt ydeã. igit̃ in tertio non accipit̃ ydea vt ydea. Et hoc est ꝛtra me: ꝙ pono ꝙ 3m dicit formalr ydeaz. qđ aũt in tertio non accipit̃ formalr ydea. pbať: qz vt dicũt in 3º nõ cognoscit̃ ydea vt ydea: ꝛ solum in 5º. sed cognoscere ydeã vt ydeã: est accipe ydeaz vt ydeã. g̃ in solo gnto accipit̃ ydea. put ydea. Et vlteri⁹ concludunt: ꝙ p̃n̄ cognoscẽdi qđ accipit̃ in tertio non est formalr ydea. ¶ Tertio: qz videtur fm põnez meã: ꝙ tertiuz z gntũ non differũt. qz fm me in 3º accipitur ydea formalr. z per ꝛñs accipit̃ vt ydea. z simil̃r in gnto accipitur vt ydea. ꝛ ydea formalr accepta nõ differt ab ydea accepta formalr. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic. qz put dr̃ in gnto: ydea formalr accepta nõ potest itelligi sine ydea to. sed illud qđ nõ potest itelligi sine alio dicit formalr illud. ergo dicit ydea formalr respectum. z hoc est cõtra me. ¶ Quinto sic. qz vt videtur si est aliqua dr̃ia iter tertiũ z gntum: vt videtur: nõ potest accipi nisi fm absolutũ z relatuz. ita ꝙ in 3º dicat absolutũ: qđ est p̃nm cognoscẽdi. sed in 5º dicat relonẽ ydee ad ydeatuz. ꝛ vt dictũ est in 5º accipit̃ ydea formalr. z sic ydea dicit formalr respectiuũ. z sic idem qđ p̃us. ¶ Sexto sic. qz ens rõnis nihil facit ad eẽ reale. nec p ꝛñs ad hoc ꝙ sit p̃nm cognoscẽdi. Sz ydea vt vr̃ dicit ens rõnis: cũ sint plures ydee in deo. z plitates ydeaꝝ nõ p̃nt esse nisi fm rõnẽ. g̃ ꝛc. ¶ Ad p̃muz istoꝝ dõm. ꝙ imitabilitas põt accipi 2r. Uno mõ ꝓ relone imitãtis z imitati. z isto mõ oẽ illud in quo alia relucẽt nõ dicit imitationẽ. Alio mõ põt accipi imitabilitas ꝓ forma: q̃ est fundamẽtũ talis imitabilitatis: in q̃ fit imitatio. z talis imitabilitas nõ dicit respectũ: imo dicit formã absolutã. z isto mõ. oẽ illõ in q̃ alia relucẽt dic̃ imitabilitatẽ. Et exm̃ bº põt accipi ỏ silitudine: q̃ silr aliqñ accipit̃ pro relone formalr. z aliqñ ꝓ forº in qua fundať talis relo. Uñ ẽt z spẽs itelligibilis q̃ dic̃ formã absolutã: dr̃ silitudo rei cuiº est silitudo q̃ formalr accepta nõ dicit relonẽ. ¶ Ad 2m dõz: ꝙ ytrobiqz accipit̃ ydea formalr. ſ. in 3º z in 5º. ſz in 3º accipit̃ ydea formalr fm eẽ. in 5º aũt fm cognosci. Nam ex ꝺ qđ est tale p̃nm sic mouẽs est formalr ydea in eẽ. ſz nõ oz ꝙ tũc cognoscať vt ydea. In quinto aũt accipit̃ ydea fm cognosci. qz 5m est qñ cognoscit̃ tale p̃nm vt est ydea. ¶ Ad illõ aũt qđ obycit̃ ꝛtra hoc. qz. ſ. cognoscere ydeã vt ydeã: ẽ accipere ydeã vt ydeaz. Dõm: ꝙ cognoscere sic ydeam: est accipere ydeã vt ydeam fm cognosci. Sed nõ seq̃t ꝙ ydea nõ possit esse vt ydea: anteq̃ cognoscať. ¶ Contra istam rñsionem obycit̃. qz illud qđ est mediũ cognoscẽdi nõ põt cognosci: nisi cognoscať sub rõne medij. Et vt est causa cognoscẽdi. sed fm te ydea est mediũ cognoscendi. z illud mediuz est p̃us cognituz fm te: q̃ sit medium: vel causa cognoscẽdi. qz fm te vnum obm cognitum vt est p̃nꝰ ducendi in cognitionẽ alterius est ydea. igit̃ simul sunt ista duo. ſ. ydea vt ydea: z ydea cognita z per ꝛñs tertiuz z gntũ sunt simul. Probatio maioris. qz mediũ demr̃ationis pp qđ fm plm. ꝑ posteriuz est qñ nõ solũ cognoscimus causaz in se. sed qñ est cã eius qđ concludit̃. sed cognoscere medium qñ illius est causa: ẽ cognoscere mediuz vt mediũ. ergo nõ põt cognosci illõ qđ ẽ mediũ cognoscẽdi: nisi cognoscať vt me tale. ¶ Ad illud dico: ꝙ maior est falsa. nõ. n. oz qñ aliqs cognoscat vnã rẽ per aliã que ẽ mediũ cognoscẽdi: sic aliqs cognoscit ꝑ fumũ cognitũ ignẽ ꝙ statim cognoscat ipm ẽ tale mediũ: vt ducẽs in cognitionẽ ignis. Multi eni rustici videntes fumũ: z ex hoc ꝛiecturãtes ignẽ esse ibi nõ aduertũt fumũ esse mediuz mouẽs ad cognitionẽ ignis. ¶ Ad pbationẽ aũt huius facile est respõdere. nã qñ dicit pbs ꝙ in demõstratione ꝓpter qđ: oꝑz cognoscere nõ solũ cãm: ſz qñ illius est cã. Dõz ꝙ nõ itellr de cã cognoscẽdi: put cã est mediũ cognoscẽdi: sed itellr de cã cẽndi. vñ in demr̃atione ꝛcludẽte ꝙ aliqđ coꝛp⁹ graue descẽdit deoꝛsuz, ꝓpter grauitatẽ: nõ sufficit cognoscere grauitatẽ in se. ſz oꝑz cognoscere ꝙ grauitas sit cã istius descẽsus in eẽ. nec tũc oz ꝙ ꝺ cognoscẽs cognoscat grauitatẽ eẽ cãm siue rõnẽ mouẽtez ad cognitionẽ descensus. qz multi cognoscũt p̃muz: nõ aduertẽtes de secũdo. ¶ Sed ꝛtra hoc obycit̃. qz ſz de eo cuius ratio non est

Quarta rõ.

Quinta rõ.

Sexta rõ.

Ad primũ.

Cõtra opinionem doc. Prima rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

eē medium cognoscēdi possit eē verum ꝙ possit cognoscī nō vt medium cognoscēdi.tamē de isto cuius rō est eē medium cognoscēdi non pōt cognosci nisi vt mediū cognoscēdi. ¶ Et ad hoc dico:ꝙ ꝛ3 medium cognoscendi:vel illud cuius rō est eē medium cognoscēdi: nō possit cognosci nisi.ſ.vt mediū cognoscēdi tñ mediū cognoscēdi pōt eē medium.ꝛ nō cognosci vt mediuꝫ cognoscēdi.qz sicut alie res possunt eē ꝛ nō cognosci:ita medium potest eē medium:ꝛ non cognosci ſub rōne medy. Hoc est enim cōmune oibꝫ ꝛ medio cognoscēdi ꝛ alys:ꝙ nō possunt cognosci fm rōnem ppriam:ꝛ nō cognoscantur fm ꝙ talia sunt formalr.sed nō opꝫ ꝙ sequaꝫ.ꝙ si sunt talia formalr ꝙ cognoscanꝫ talia eē formalr. ¶ Et si dicaꝫ ꝙ imo de illis quoꝝ eē est in cognosci. Ad hoc dico ꝑmo:ꝙ rō medy cognoscēdi non est in cognosci:ꝛ3 in facere cognoscere alteꝝ:nec oꝫ ꝙ facere cognoscere alteꝝ statim cognoscaꝫ cum est. Dico ēt ꝙ nec illa quoꝫuꝫ est rō in cognosci.ſ.ꝙ sit cognitio:qua cognoscīt alteruꝫ:de necessitate congnoscuntur quando sunt. Aliogn quādo aliquod obiectum ꝑmum cognoscīt: sequeretur ꝙ eius cognitione sibi respondēte actu reflexo cognoscaꝫ ante primum. ¶ Ad tertium dicēdum.ꝙ tertium ꝛ quintuꝫ differunt:sicut eē rei ꝛ eius cognitio. Unde in tertio accipitur ydea formalr fm esse. In quinto autem accipiꝫ fm cognosci formalr. siue eius cognitio qua cognoscīt eius formalitas.ſ.ydea vt ydea. ¶ Ad quartum dicenduꝫ.ꝙ minoꝫ est falsa.accipiēdo relationē siue respectū formalr.qz multa sunt que nō possunt itelligi sine inuicem que nō dicunt relationem formalr. sicut potētia ꝛ actus.ꝛ sicut materia non potest itelligi ab itellectu nostro:sine habitudine ad formā. ¶ Ex hoc pꝫ ad gntuꝫ. qz dria tertꝫ ꝛ quarti nō est fm absolutum ꝛ relatuꝫ.ſ3 est fm esse ꝛ cognosci eiusdē rei absolute.qz in 3°accipiꝫ esse ydee.in 5°vo eius cognitio ¶ Ad 6m odum:ꝙ sicut in diuinis nō est plitas ydeaꝝ fm rem: imo nec aliqua plitas est ibi fm rē:nisi plitas relonuꝫ originis. Ita etiā nec est ibi ꝑnm cognoscēdi fm rem. Et iō in diuinis non est ydea realr vt ꝑnm cognoscēdi. ¶ Quid igīt in dinis est ydea realr? Dico ꝙ i dinis eēntia dina est realr ꝛ cognitio ꝛ obꝫ cognitū. Et oia alia a deo relucēt in eēntia dina:vt in q̄dā cognitiōe.ꝛvt i obo cognito. ¶ Ex tū igr ad ꝶ ē i dinis realr ydea:qz alia ab ipa relucēt i ea vt i obo cognito;ꝛ vt ꝓducibilia ad imutationē aliq̄lez ipsi°. Sꝫ hic nō q̄rīt quō differat ydea ab eēntia dina realr. Nec ēt querīt que sit rō ydee per quā differat realr ab alys que sunt realr in deo. Sꝫ querīt que sit rō ydee:per quā fm rōnez dr̄ ab alys que sunt in deo:ꝛ que sibi competūt:in illis in qbus ꝑnm cognoscēdi:vel exēplar dr̄ a cognitiōe. ¶ Etiā forma arguēdi nulla est.qñ dr̄. ꝙ ydea dicit ens rōnis.qz in deo sūt plēs ydee: que nō plēs pñt esse nisi fm rōnem qz isto mō posset concludi ꝙ sapia ꝛ iustitia dei sunt entia fm rōnem. qz ista in deo sunt plā fm rōnem tñ. Uñ differt aliquaesse in deo realr.ꝛ eoꝝ plitas formalr esse in deo formalr.qz in deo realr est sapiētia:iustitia:ꝛ bonitas. Sꝫ eoꝝ plitas siue distictio nō est in deo realr. Sicr essentia dina est ydea equi:ꝛ ydea bois ꝛ asini realr.nō accipiēdo ydeaꝫ pro ꝑn° cognoscēdi:sed pro eo in quo:sicut in aliquo cognito relucēt alia ꝓducibilia ad imitationē eius.qz eēntia dina nō est fm rem ꝑnm alicuius cognitionis quam habeat de se:vel de alio. qz talis cognitio nulla est cā vel ꝑnm. Et ex hoc pꝫ qūo ydea ꝟuenit deo fm rem.ꝛ qūo nō. qz si accipiaꝫ ꝙ eo in quo sicut in obo cognito alia relucēt ꝓducibilia ad imitationē eius.sic ydea est in deo realr.ꝛ non tñ plitas ydearum est in deo realiter.

Quantum ad 3m principale.ſ. vnde pluralitas ydearum fm rōnem hēat ortū. Uidetur mihi ꝙ dria rōnis tam in ydeis ꝙ in alys semper accipiꝫ per compationē ad diuersa re.ꝛ talis diuersitas segtur res formalr.put obiue sunt in itellectu. Et iō videt mihi ꝙ essentia dina put accipitur in 3° modo non ꝑportat diuersitatē ydearum formalr:sed solū fundamē talr. Sed in gnto:put essentia itelligīt vt ydea huiꝰ vel illius est ibi plitas rei:in q̄tum.ſ.itellectui dino obyciꝫ: vt qōdaꝫ cognitū respiciēs alia diuersa:a qbus hꝫ diuersas rōnes. ¶ Sꝫ cōtra ꝶ pōt obyci duplr.qz fm hoc:vt videt:deus nō itelligeret plā:qz prehabꝫ plēs ydeas illoꝝ.imo eꝰ.qz itelligit plura hꝫ plēs ydeas de eis:qō vr incōueniēs. ¶ Scōo sic.qz sil hꝫ vnūqōqꝫ esse:ꝛ vnitatē vel plitatem.sed vt dcm̄ est:ydea hꝫ eē formalr in 3° g̃ ꝛc. ¶ Ad ꝑmuꝫ istoꝝ dōm:ꝙ est ꝯsiderare ydeam:ꝛ ydee plitatē. Si igīt ꝯsideremus absolute ydeā: put.ſ. eēntia dina dr̄ ydea,put in ipsa:sicut in obo cognito relucet aliqd ꝓducibile ad imitationē eiꝰ.sic accipiēdo.non iō deus hꝫ ydeā:qz cognoscit alia.imo eꝰ.qz.ſ. hꝫ talem ydeā.ideo cognoscit Dr autē per hāc cognoscat plura nihil facit plitas rei q̄ ibi nō ē.nec plitas rōnis. sic dcm̄ ē. ſ3 tm̄ ad ꝶ fac̄ ſnpeminētia istiꝰ repītatiui.vt supra dcm̄ est. Dico igīt:ꝙ ꝛ3 deus iō cognoscat res:qz hꝫ ydeā:vel tale repītatiuū:nō tm̄ cognoscit plā vt plā. qz est distinctio rōnis iter ista.imo eꝰ. Uñ non hēo pro incōueniēti ꝙ cognitio diuersoꝝ alioꝝ a deo:sit rō plitatis fm rōnē in ydeis. ¶ Ad 2m dōm:ꝙ ꝛ3 sil'tpe hēat res eē ꝛ vnitatem ꝛ plitatē:tm̄ forte aliqs diceret ꝙ ꝑius est ꝯsiderare rē fꝫ eēntiā absolute:q̄ fm eiꝰ vnitatē vl plitatē. Quicqd aūt sit de ordine ipsius rei q̄tū ad suā vnitatē vl plitatē:q̄tuꝫ ad suū esse reale:q̄tum tm̄ ad esse rōnis nihil ꝓhibꝫ reꝫ p̄cedere suā plitatē ꝛ vnitatē fm eē rōnis.nā illō pōt p̄cedere ad scōꝫ eē rōnis:qō pōt eē obiue i itellu sine alio.ꝛ nō eꝰ.nūc aūt ens vel rei vl rōnis possumus ꝯsiderare:nō ꝯsiderata eiꝰ vnitate vl plitate. ¶ Ad qō nem igīt:qñ q̄rīt.vtruꝫ ydea se hēat in deo:in rōne obti cogniti:vel in rōne ꝑncipy elicitiui. Dico ꝙ accipiendo ydeā q̄tuꝫ ad eē qō hꝫ in deo fm rē.ꝙ ydea nō se hꝫ in rōne ꝑncipy elicitiui:nō iō soluꝫ.qz ponunt in deo plēs ydee. Sed ēt qz cognitio dina nullū ꝑnm hꝫ fm reꝫ. Sꝫ ydea dicit ibi obm cognitū in quo.sic in obo cognito relucēt alia ꝓducibilia ad imitatōez eiꝰ. ¶ Et qñ obyciꝫ in ꝛiuꝫ:ꝙ cognitio alteriꝰ obi:qō est aliō a creatura nō facit ad cognitionē creature:sic nec ydea plonis. ¶ Dico ꝙ imo.dūmodo creature relucēat in illo obto:qō est aliud a creatura.nam vna res bñ ducit in cognitionē alterius rei. Nec ēt est simile de ydeis platonis:accipiendo eas sicut Arist.ponit sibi.qz in illis ydeis nō relucebant gnābilia ꝛ corruptibilia. Si autē accipiaꝫ ydea ꝑut fm rōnez distinguīt ab alys que sunt in deo.sic se hꝫ ꝛ in rōne obi cogniti:ꝛ in rōne ꝑncipy cognoscendi:qz se habꝫ in rōne ꝑmi obi mouentis ad cognitionē alterius relucentis in ipsa.ꝛ producibilis ad imitationē eius. Et hoc ꝓbo duplici rōne.quaruꝫ ꝑma talis est.qz ydea aut dicit obiectum ꝑmum:vt monēs ad ſpēm.aut dicit speciem ipressam.aut actum itelligendi.aut ipsum obiectū primum prout est in se cognitum. aut obiectum ꝑmum prout mouet ad cognitionem alterius relucentis in ipsa producibilis ad imitationem eius.aut obiectum secundarium sic in ipsa relucens:non ꝑmum: quia tunc omne illud qō imediate ipimeret suam ſpēm esset ydea. qō falsum est. Itē ipsa essentia diuina vt mouet fm rōnem ad cognitionē sui eēt ydea suiipsius. qō sicr est falsum.nec ſcōm.qz nullus ponit ſpēm esse ydeā.nec 3m.qz

Tertꝰ articulus ꝑncipaꝫ. Ad qd ponatur ydearum plitas.vidꝰ Iohannez de bacchone. ꝑmo ſen.di.36.ar. 3.q.1. Et vide ibi ſpugnāt opionis doctoris illiꝰ ꝶ.

supra oñsum est: ꝙ actus itelligẽdi nõ est ydea. nec ꝫ. qz ẽt supra oñsum est: ꝙ creatura que est ydeata nõ est ydea. Relingtur igit quarta. s. ꝙ essentia diuina: put ẽ pceitellecta mouẽs ſm rõnẽ ad cognitionẽ alterius relucentis in ipsa, pducibilis ad imitationẽ eius sit ydea. ¶ Scda talis est. qz sic se habz ydea: put distinguitur ab alys que sunt in deo ſm rõnem. Sicut se hz exẽplar ad artificẽ creatũ. Sed exẽplar dr illõ qõ mouet ad cognitionẽ alicuius alterius relucẽtis aliquo mõ in ipo pducibilis ad imaginẽ eius. igit ꝛc. ¶ Ad illud qõ obycitur in cõtrariuz: qñ dr ꝙ ydee sunt plures. ꝛ in deo nõ sunt plura ꝑn⁹ cognoscẽdi. Dõm ꝙ in deo nõ est aliqõ ꝑn⁹ cognoscendi ſm rez: nec vnũ nec plura. Et sicut ibi potest accipi ꝑn⁹ cognoscẽdi ſm rõnem. ita possunt ibi accipi plura ꝑn⁹ cognoscẽdi ſm rõnem. ꝛ plures cognitiones. ¶ Ad rõnem quarte opionis qñ dr ꝙ eẽntia diuina aut ẽ ydea sub rõne absoluti: aut sub rõne respectiui. Dico ꝙ absoluũ dupl'r accipit. Uno mõ put distinguit ↄtra respectiuũ. put dicim⁹ ꝙ hõ dicit aligd absolutũ: ꝛ pater dicit respectiuũ. Alio mõ dr absolutuz: put accipit cõtra cõtractum vel determinatũ. put dicimus ꝙ aial absolute cõsideratũ vel acceptũ: nõ significat hominẽ vel equũ. ꝛ aial sic absolute cõsideratũ distinguit cõtra hoiem ꝛ equum ↄtrahẽtia ipsum. Et ẽt ↄtra seipz vt ↄtractum per hoc vel per illud: ꝛ absolutuz sic dcñ. et ẽt cõtractum ꝛ cõtrahentia dicunt absoluta. put absolutũ distinguit ↄtra respectiuũ. Qñ igit dr. eẽntia diuina. aut est ydea sub rõne absoluti: vel sub rõne respectiui. Dõm ꝙ sub rõne absoluti: put absolutum distinguit ↄtra respectũ. sed accipiẽdo absolutũ put distinguit cõtra ↄtractum vel determinatũ isto mõ. Essentia diuina est ydea: nõ sub rõne absoluti. i. nõ sub rõne indeterminati. imo est ydea ſm rõnem terminatã absolutaz: put absolutũ distiguit ↄtra respectiuũ. aliogn nec re nec rõne distingueret ab essentia diuina: vt repntatiua ipsius dei. vt deductũ est. Unde illa rõ ꝛ eius ꝓbationes peccant per illã equocationẽ de absoluto. Qõ. IIII.

Absolutũ dupl'r sumi pot.

POstea querebant quedam de po⁹ dei in cõpatione ad extra. Et ꝓmo querebat vnũ in generali. ꝛ postea querebant duo in spali. Illud vnuz quesitum in gnali est. Utz si deus ageret de necessitate nature oia de necessitate euenirẽt. Et arguebat ꝙ sic. qz posita cã sufficiẽt non ipedibili agente de necessitate: necessario ponit effectus. Sed deus est cã sufficiens oiuz: ꝛ nõ ipedibilis: ꝛ ſm hypotesim ponitur agere de necessitate nature. ergo ꝛc.

In contrariũ est. qz posito ꝙ deus ageret de necessitate nãe: adhuc in deo esset agere per modũ nãe: ꝛ per modũ voluntatis: qz in eo esset nã ꝛ volũtas. Sed in agẽte per volũtatez nõ oz ponere ꝙ posita cã ponat effectus. ergo ꝛc.

Respondeo ad euidẽtiaz istius qõnis. duo sũt ꝓncipal'r faciẽda. Primũ est premittere quedam que valẽt ad declarationem ꝓpositi. Scõm est rñdere ad ꝓpositum. ¶ Quãtum ad ꝑmum premitto tria. Primũ est videre quomõ itelligat deus agere de necessitate nature.

Deus agere ex necessitate nãe duobus modis potest intelligi.

Circa qõ sciendum est: ꝙ deum agere de necessitate nãe dupl'r potest itelligi. Uno mõ ꝙ dicitur agere de nẽcitate nãe: qz agit per nãm: vt preueniẽs velle ꝛ itelligere. ita. s. ꝙ non agat per velle ꝛ itelligere. sed per aliqõ añs ad ista. Sicut homo dr agere de necessitate nãe in digerẽdo cibum: qõ sibi non competit per velle ꝛ itelligere. Et isto mõ nullus posuit deũ agere de necessitate nãe. Et loquor de illis qui per ꝓbiam venerunt in cognitionẽ dei. Qz oẽs ꝓbi ꝙ venerunt in cognitionẽ diuine cãlitatis: posuerũt deum esse cãm agentez per itellectum ꝛ volũtatez. sed tale agens agit per velle ꝛ itelligere. ergo ꝛc. ¶ Alio mõ potest itelligi deuz agere de necessitate nãe. qz. s. necessario vult res creare: precipue illas que imediate ꝓcedũt ab eo. Ad qõ velle ſm ꝓbos segtur effectus volitus. mõ quo exponetur statiz qd est necessario velle. ꝛ isto mõ posuerũt alig ꝓbi deũ agere de necessitate nãe. ¶ Scõm est oñdere qñ aligd dr velle aligd nẽcio. qũo pñt ibi ẽ diuersi sensus. ¶ Et ita qõ sciendus: ꝙ qñ aliqs dr aligd velle necessario põt tripl'r itelligi. Uno mõ. ꝙ necessitas ferat ad actuz volendi. vt sit sensus: ꝙ iste vult illud actu volẽdi q est necessarius in se. Et isto mõ accipiẽdo quicquid vult deus vult necessario. i. actu volẽdi: q ẽ necessarius in se. Alio modo põt referri necessitas ad rem volitã vt sit sensus: qñ dr. iste vult hoc necessario. i. vult rez istam hẽre esse nẽcium. sicut ego possuz velle deum hẽre eẽ necessariũ. Tertio modo. põt ferri necessitas ad ipsam habitudinẽ volẽtis ad ipsum volitũ. ꝛ tunc est sensus. iste vult ꝫ necessario. i. vult hoc: ꝛ non põt nõ velle hoc. vel nõ põt habere habitudinẽ nolẽtis ad hoc vt ad nolitũ. Et iste modus nẽcitatis ptinet ad ꝓpositum. Uñ qñ dr: ꝙ deum agere de nẽcitate nãe. si hoc ei cõueniret: ẽt vellet illa q facit necessario eẽ ꝛ fieri. accipit hic necessitas: put fertur ad habitudinẽ volentis ad volitum. ita. s. ꝙ si deus ageret de necessitate: hoc ideo eẽt. qz. s. vellet ea que facit facere: ꝛ nõ posset non velle hoc. sicut nõ põt nõ velle bonitatẽ suam. ¶ Tertium est ostẽdere: ꝙ aliud est velle nẽcio contingẽtiã cãe in cãndo: ꝛ cõtingentiã effectus in hñdo eẽ a cã. ꝛ velle simpl'r necessario cãz cãre: ꝛ effectum simpl'r eẽ. Et hoc accipiẽdo velle necessario ꝫ modo. Nã cum volũtate volẽte nẽcario cõtingẽtiam cãe in agẽdo. ꝛ ↄtingẽtiaz effectus in eẽndo. dato ꝙ voluntas eẽt talis: ꝙ ad ipsam de necessitate sequat volitum: stat ꝙ cã contingẽter agat. ꝛ non nẽcio. ꝛ ꝙ effect⁹ ↄtingẽter est ꝛ non nẽcario: qz cuz tali volũtate stat gequid stat cum nẽcitate contingẽtie. qz ista volũtas non vult nẽcario nisi contingẽtiam. Sed cum ↄtingẽtia cãe in cãndo: ꝛ contingẽtia nẽcaria stat ꝙ cõtingẽter agit ꝛ non nẽcario. ꝛ effectus contingẽter est. ꝛ nõ necessario. qz non ois cã cui cõuenit de nẽcitate posse agere: de necessitate agit. ergo ꝛc. Sz cum voluntate volẽte simpl'r nẽcio cãm agere. ꝛ volẽte simpl'r necessario effectuz eẽ. si sic talis voluntas ad quã de necessitate seq̃tur volitũ. non põt stare ꝙ cã contingẽter agat: vel ꝙ effectus cõtingẽtie sit: qz cum tali volũtate non põt stare ꝙ cã non agat: vel ꝙ effectus nõ sit. Sz si cã contingẽter ageret. vel effectus cõtingẽter eẽt. cã posset non agere: ꝛ effect⁹ non eẽ. ergo ꝛc.

Quantum aũt ad ꝛᵐ ꝓncipale. s. vtrũ si de⁹ ageret de nẽcitate nãe. oia ẽ necessitate euenirẽt. Dõm ꝙ cuz deuz agere de nẽcitate nãe sit idẽ qõ velle nẽcio creare res: quarum est cã: ꝛ dare eis esse. dupl'r põt itelligi. Uno modo. ꝙ deus oia alia a se velit necessario cãre ꝛ dare eis eẽ. ita ꝙ quodlibet in se velit necessario absolute eẽ. Alio modo: ꝙ ipse deus ista que imediate ꝓcedũt ab eo: velit nẽcario creare: ꝛ dare eis eẽ. ꝛ velit ea necessario hẽre habitudinẽ contingentem in cãndo. Si ꝓmo modo accipiat hypotesis: sic oia de necessitate euenirẽt. qz posita cã sufficiẽti in cãndo ꝛ nõ ipedibili: ꝛ volũtate: necessario de necessitate segtur volitum. Sed ſm ꝑmum itellm hypotesis ponit ꝙ deus

Aliqd velle nẽcio tripl'r põt itelligi.

necessario velit omnia alia a se causare ⁊ dare eis esse ⁊ q̄libet in se. ergo stante tali hipothesi omnia de necessitate euenirent. Si secūdo modo: nō sequit̄ q̄ oīa de necessitate eueniant: q̄ velle necessario causam habere cō tingentiā in agendo: non infert necessario nisi contingē tiam cāe in agendo. Sed cum necessitate contingentie cause in agēdo stat q̄ causa non necessario agat: ⁊ q̄ effe ctus non necessario sit: vt supra ostensum est. igitur po sito deum agere de necessitate nature. isto modo nō seq tur q̄ omnia de necessitate eueniant. ¶ Aliter pōt for mari ratio ad istam partē sic: q̄ ab agente per volunta tem ⁊ intellectum quantūcūq; velit necessario: nō proce dit effectus nisi taliter qualiter vult tale agens effectus ab eo procedere. Sed accipiendo fm intellectus hipo thesis: deus vult aliqua ꝓcedere a se me^bus causis secū dis contingenter: q̄ ponitur q̄ vult contingentiā cau sarū istarū secundarū in agendo. ergo stante hipothesi fm istū intellectū aliqua procedunt a deo mediātibus causis secundis cōtingēter: sed q̄ō procedit cōtingenter nō euenit necessario. igitur ⁊c. ⁊ isto modo: vt credo: po suerunt pīi deū agere de necessitate: ⁊ voluerunt cum hoc saluare cōtingētiā in rebus: q̄ ea que procedūt im mediate ab eo necessario voluit causare abeterno. Item fm eos necessario voluit causas secūdas habere habi tudinem cōtingentē in agendo: ⁊ ex hoc volebāt salua re cōtingentiā in rebus cū necessaria voluntate dei: qa contingentia causarū in agendo est necessaria: licz age re non sit necessarium. Sed vna difficultas iminebat eis circa quā fuit multipl̄r erratū: vtrū. s. deus vellet nō solum necessariā cōtingentiā secundarū causarū in agē do: sed etiā vellet ipsum effectū contingentē esse deter minate: an solum vellet contingentiā istarū secundarū causarū. nō autē determinate vellet effectum cōtingen tem esse. ita scz q̄ voluntas diuina determinaret̄ deter minate ad esse effectus cōtingentis: vel etiaz ad nō esse vt ad volitū: ⁊ quocūq; istorū posito videbāt̄ sequi icō ueniens: q̄ posito primo sequebāt̄ q̄ omne volitū vo luntate necessaria esset cōtingens: ⁊ posset esse aliter q̄ꝫ sit volitū. Ad q̄ō sequebāt̄ q̄ volūtas dei esset iefficax: ⁊ q̄ cōtra voluntatē dei posset aliquid fieri. Scōo autē posito sequebāt̄ q̄ causalitas voluntatis diuine non se extendebat vsq; ad vltimos effectus contingentes: q̄ causalitas agentis per intellectū ⁊ voluntatē nō se extē dit nisi ad cognitum ⁊ volitum. ¶ Et dato q̄ intellect^9 humanus nō possit satisfacere illis difficultatib^9: tū fa cilius posset euadi ꝑia difficultas q̄ꝫ scōa. Nā pōt dici ad primam difficultatē q̄ non sequit̄ q̄ si effectus dei est contingens q̄ possit aliq̄d fieri ꝓtra volūtatē suā: q̄ dato q̄ nō sit necessitas ab^ia inter effectū dei ⁊ eius vo luntatem: est tamen necessitas ꝯsequentie: ita q̄ si deus vult hoc supposito necessario sequtur effectus: ⁊ hoc suffi cit ad hoc q̄ nihil fiat cōtra voluntatē suā ⁊ ad hoc q̄ illud q̄ō vult fieri infallibiliter fiat: nec tamē antecedēs est necessariuz necessitate absoluta: nec ꝯsequens: ita q̄ in sensu diuiso: deus potest non velle q̄ō vult. licz in sen su composito: deus non possit velle ⁊ cuz hoc simul nol le: nec hoc ideo est: q̄ actus volendi dei in se non sit ne cessarius: sed q̄ habitudo eius ad volitum causatuz: nō est causa necessaria: nisi ex suppositione: supposito scz q̄ velit. ¶ Et ex his potest aliquo modo ostendi probabi litas fidei nostre ad hoc q̄ ponit deum agere non neces sitate nature: sed libero arbitrio: quia si manente imu tabilitate volūtatis diuine fm pōs potest habere effe ctum contingentez mediantibus secundis causis: quia scz vult necessario fm eos causas secundas habere con tingentiam in agendo: cum quo stat cōtingentia effect^9 in esse: ⁊ per cōsequens cū imutabilitate voluntatis di uine non minus poterit dici vt videt̄ deum velle neces sario se contingēter agere: ita q̄ se posse agere vellet ne cessario: non tamen necessario agat: nec effectus eius i mediatus necessario eueniat: q̄ cum necessitate eius q̄ est posse agere siue cum necessitate contingentie in agē do: stat q̄ effectus simpl̄r sit cōtingens. imo necessario sequitur ita. s. q̄ in actu volendi necessario ⁊ imutabili velit habere contingentiā in agendo siue contingenter se agere: ita q̄ actus volendi sit necessarius: sed habitu do eius ad effectū volitum sit contingens siue non ne cessarius loquēdo de necessitate absoluta. ¶ Causa aūt quare non necessario absolute deus vult causare alia a se est: quia sicut dixi in quolibet nr̄o primo: prima que stione. bonitas diuina nō habet necessariā habitudinē ad res causatas: ita q̄ non posset amare sine illis ama tis: ita q̄ nec in se: nec i sua amabilitate dependet ab eis: ⁊ ideo deus volens necessario bonitatē suam: nō neces sario vult creaturas eē vel fieri: sicut vult necessario bo nitatez suā ⁊ perfectionē: ita vult nēcio posse se agere: cū posse agere talia sit de pfectione sua: ⁊ ēt vult nēcio se posse agere ea libero arbitrio: q̄ posse aliquid agere libe ro arbitrio nobilius est ceteris paribus q̄ꝫ agere de ne cessitate nature. ¶ Et si dicatur q̄ sicut supra dictū est q̄ ad hoc sequitur q̄ aliquid possit fieri cōtra voluntatem diuinam: q̄ si effectus cōtingens est a deo volitus cū effectus contingens possit nō esse illud q̄ō deus vult esse: poterit nō esse: ⁊ sic poterit oppositū voluntatis di uine esse vel fieri. ¶ Et ad hoc dico: sicut supra dictum est q̄ nō sequitur propter necessitatē cōsequentie ꝑpter actum volendi ⁊ suum volitum: ⁊ vlterius dico: q̄ ista difficultas ita sequitur cōtra pōs ponentes deuz age re aliquos effectus cōtingentes mediantibus causis se cundis. ita q̄ non sequitur magis incōueniens cōtra fi deles ponētes deum agere non necessitate nature ime diate q̄ꝫ cōtra pōs ponentes deū agere aliquos effect^9 contingentes mediantibus causis secundis. vt ex supra dictis patet. ¶ Ad rōnes vtriusq; partis soluendu⁹ est. Ad rationē ergo ꝓ parte affirmatiua quando dicit̄ q̄ oīa euenient de necessitate: q̄ posita causa sufficiēti ⁊c. ¶ Dicendū q̄ verum est fm primū intellectū illi^9 hi pothesis. s. si deus necessario simpliciter vellet oīa esse. sed non est verum accipiendo z^m itellectū ipsius hipo thesis: sed si poneretur de^9 velle necessario simpliciter illa que imediate procedunt ab eo ⁊ velle alia ꝓcedere ab his contingenter. ¶ Ad rōnem [a] in oppositum quā do dicitur q̄ adhuc esset ibi modus voluntatis distinct^9 ⁊ modus nature. dicendū q̄ accipiendo modū volunta tis ꝓ libero arbitrio vel agente libero arbitrio: ibi nō esset modus voluntatis distinctus cōtra modū nature ꝑ put modus nature necessario dicitur ꝺterminari ad al teram partem: ita q̄ non est i po^tc agentis vel non agere vel agere hoc vel illud.

Questio. V.

Ostea querebantur duo de potē tia dei in comparatione ad extra in speciali. s. in comparatiōe ad ho minez: ⁊ primo in cōparatione ad itelle ctum: ⁊ erat questio vtrum manente sta tu vie possit aliquis habere expressaz co gnitionem de quidditate dei. Secundo per cōparationē ad effectum: ⁊ erat questio vtrum de^9 simul posset infundere charitatē ⁊ intendere charitatē simul. ¶ Ad ꝑmū sic proceditur ⁊ arguitur q̄ manen te statu vie aliquis posset habere expressaz cognitionē

Deuenis 5

a Precipuū ꝑpatheticū istū modū lo quēdi nō vult admittere: q̄ videlicz deus agat ꝺ neces sitate nāe. naz de^9 fm ipsoꝝ neq; agit fm nām: neq; fm voluntatē q̄ ē i nobis: sz est altiori ⁊ nobi liori modo q̄ꝫ sit mod^9 agē di nāe: ⁊ q̄ꝫ sit modus agen di voluntatis q̄ est i nobis. Et ꝺ ideo direct deū agere mō diuino: sicut ē sententia ma gni Auerro. in lib. destru. destru. ꝯ Al gazelē. disputatione vnde cima. in solo ne primi du biū. ⁊ pp hoc dixit eūd ipse in sexto meta phy. corñ. 2. q̄ diuina sūt illa in quoꝝ diffone sumit deus. sicut nā lia sunt illa in quoꝝ diffone sumit natura ⁊ hāc sniam imitatus ē ad mirabilis Al bertus in suo libro de caus: sicut vide re poteꝝ. non nego tñ gn ⁊ i cta doctoris ꝺ sint vere dicta ⁊ donū habe ant intellectū sed volui hoc soluz premo nuisse qō cōue ter a moderno vi neglectum.

de quidditate dei:quia quicquid est citra apertaz visionem dei siue citra cognitionem intuitiuam stat cum statu vie:sed vt quidam ponunt per cognitionem abstractiuã potest cognosci quidditas dei expresse:non habita visione vel cognitione intuitiua.igitur ꝛc.

Contra quia si quidditas dei nõ habita eius cognitione intuitiua potest expresse cognosci: hoc est per aliquã rem causatam representantem quidditatem eius:sed ℔ est impossibile:qz nulla res causata posset sufficienter representare quidditatẽ eius ergo ꝛc.

Respõdeo ad euidẽtiaz istius questionis faciẽda sunt duo principaliꝝ. ℙrimuz est videre vtrum cognitio abstractiua quidditatis diuine talis qualem quidã ponũt possit hꝫ in via.Scõm est videre vtrum tali cognitione posita habens eam sit extra statũ vie. ¶ Quãtũ ad primũ ꝓio ponã itellectũ questionis.Scõo ponã opinionẽ quã nõ credo verã cũ suis motiuis.Tertio ponã opionẽ quã credo esse veram.

Primus articulus.

Quantum ad primũ sciẽdũ ꝙ fm illos qui ponunt duplicem cognitionẽ de re.scz intuitiuam ꝛ abstractiuã:cognitionẽ intuitiuã vocãt cognitionem terminatã ad actualẽ existentiã rei:sicut qñ video solẽ moueri habeo cognẽ intuitiuã de motu ei⁹:ꝛ similiter quãdo video rosam esse habeo cognitionẽ intuitiuã de rosa:cognitionem vero abstractiuã vocãt cognoscere qd sit res ꝛ qlis nãe sit:siue sit ī rerum nã:siue non:sicut quãdo aliquis considerat qd est rosa:nõ cõsiderando vtrum sit in rerũ natura:vel non sit.Est igitur intellectus questionis querere.vtruz aliquis possit habere expressam cognitionẽ de quidditate diuina.scz qd sit talis essentia cũ tali trinitate personarũ nõ cõsiderãdo vtrum sit vel non sit ita ꝙ cognitio eius terminetur ad quidditatẽ diuinã sub rõne quidditatis:ꝛ non ad ei⁹ existentiã.ita ꝙ cognoscat quidditatẽ ꝛ non cognoscat eam esse. ¶ Quantũ ad scõm sciendũ ꝙ quidã ponunt talem cognitionẽ possibilem haberi de quidditate diuina:ꝛ hoc probãt triplici ratione. ¶ ℙrima talis est ꝙ quid deus potest facere in intellectu in rõne obiecti naturaliter mouentis ꝛ presentis in suo esse potest facere per voluntatẽ absq; ℔ ꝙ obyciaꝫ intellectui fꝫ talẽ presentiam essendi.Sed deus in rõne obti naturaliter mouentis ꝛ presentis in suo esse potest causare in intellectu noticiã expressam sue qdditatis.ergo per voluntatẽ potest causare talem noticiam sue quidditatis:sine hoc ꝙ obyciatur intellectui in ratione ꝑsentis in esse:ꝛ per cõsequẽs talis cognitio abstractiua potest haberi de deo. ¶ Secunda talis est:quecũq; rõne differũt possunt sine inuicem itelligi:sed in deo quidditas ꝛ esse saltem ratione differunt.igitur quidditas dei potest itelligi sine esse.sed cognitio qua cognoscitur aliqua quidditas sine cognitione ipsius esse dicit cognitio abstractiua:igit ꝛc. ¶ Tertia talis ẽ.paulus post raptũ vt videt habuit noticiam quidditatis diuine:qz non videt ꝙ illud qõ viderit in raptu statiz dederit oblioni.scz ista noticia quã habuit post raptum non fuit visio essentie diuine: siue cognitio intuitiua.igitur abstractiua cognitio quidditatis diuine põt haberi sine cognitione intuitiua. ¶ Istaz opionem non credo esse verã:ꝛ qz ꝓbatio ꝏpposite opinionis est iꝓbatio istius.ideo nõ arguo cõtra positionem:sed cõtra rationes:ꝛ primo cõtra primã: que tres habet defectus:primus est:qz supponit quoddã falsum. secũdus est:qz si illud suppositũ falsuz esset verũ:adhuc tamẽ maior ꝓpositio esset falsa.tertius defectus est:qz non plus concludit de abstractiua cꝫ intuitiua. ¶ ℙrimum ꝓtet:qz maior ꝓpositio supponit ꝙ deus imprimat visionem ipsi intellectui beato sicut naturale mouens vel sicut agens de necessitate nature:quia nullum agens libero arbitrio agit naturaliꝝ siue per moduz agẽtis naturalis:sed quicquid deus facit in creatura agit libero arbitrio. ¶ Scõm patet.qz quãdocũq; aliquid cõuenit naturaliꝝ alicui habenti voluntatẽ illud nõ subest voluntati eius cui tale conuenit naturaliter:vnde quia esse risibile conuenit homini naturaliter non subest voluntati eius ꝙ sit risibilis vel non. Sed fm te mouere ad cognitionem intuitiuam in ratione obiecti naturaliꝝ mouentis cõuenit deo naturaliꝝ:vt supponitur in maiori.igitur si hoc suppositũ esset verum maior esset falsa.s. ꝙ quicquid deus potest in ratione obiecti naturaliter mouentis potest per voluntatẽ ꝛc.qz si ꝓueniret sibi naturaliter non subesset voluntati eius ꝙ hoc fieret vl nõ fieret:sicut non subest voluntati patris ꝙ generet filiuz vel ꝙ sit deus. ¶ Tertium etiã patet.scz ꝙ ista rõ non plus concludit de cognitione abstractiua cꝫ ituitiua:quia si quicquid deus potest in ratione obiecti naturaliꝝ mouentis ꝛ presentis potest per voluntatẽ ꝛc.cuz ipse possit in ratione obiecti mouentis ꝛ presentis facere cognitionem intuitiuam:sequitur ꝙ per voluntatẽ facere potest cognitionẽ intuitiuam:sine ꝑsentia obiecti existentis:ꝛ sic ita sequetur de cognitione intuitiua:sicut de abstractiua. ¶ Et vlteriꝰ qz constat ꝙ impossibile est cognitionem intuitiuã esse sine obiecto presente in sua existentia:ꝛ cognito quantum ad suam ꝓsentialitatez:ꝛ ideo planum est ꝙ ratio eoruz est nulla. ¶ Contra secundam rationem arguo:qz si ita est ꝙ quecũq; ratiõe differunt possunt sine inuicem cognosci:ita ꝙ cognitio potest haberi de vno non cognito altero:cũ esse differat ratione ab eẽtia:sicut ecõuerso:sequitur ꝙ ficut potest haberi cognitio de essentia sine esse.ita etiam poterit haberi cognitio de esse sine essentia:sed hoc est falsum: qz tunc videns deum cognitione intuitiua posset sic videre deum ꝛ non habere cognitionez sue quiditatis:qõ est falsum fm oẽs:vel igitur non est vniuersaliꝝ verum ꝙ quecũq; ratione differunt ꝙ possunt cognosci sine inuicem. ¶ Si dicas ꝙ verum est ꝙ istud non est vniuersaliter verum.Sed in illis est verum vniuersaliꝝ que sic ratione differunt ꝙ vnum non est de ratione alterius nunc autem ita est ꝙ esse non est de ratione essentie:sed bene econuerso:essentia est de ratione esse. ¶ Cõtra.qz quid sit in alys in per se necesse eẽ ita est de ratione eẽtie esse:sicut econuerso.sed deus est per se necesse eẽ.igitur ꝛc.ꝓbatio maioris:quia illa que sunt eqliter de ratione alicuius entis equaliter vnum est de ratione alterius:ꝛ ecõuerso. Sed in per se necesse esse equaliter est de ratione talis entis esse sicut essentia:ergo ꝛc. ¶ Contra tertiã rationẽ arguo sic:qz sicut in raptu paulus vidit essentiam dei:ita vidit eius esse ꝛ existere:si igit non obliuisci eius qõ vidit inferat ꝙ post raptum habuit noticiam de quidditate diuina:ita etiam infert ꝙ post raptũ habuit noticiã de eẽ diuino:ꝛ sic nõ habuit noticiã abstractiuã de qdditate sine noticia ipsius eẽ. ¶ Dices forte ꝙ de vtroq; ſ. de essentia ꝛ esse habuit noticiam qditatiuam sciendo.ſ. qualis sit essentia diuina ꝛ quale sit suum esse.Sed nesciuit ꝙ deus eẽt in rerũ natura. Doc nihil est:qz quero ad quid imediate terminabatur noticia pauli post raptum.Si dicas ꝙ imediate ad quidditatem diuinam ꝛ ad esse:tunc ita habuit noticiaz terminatam ad esse sicut ad essentiam:ꝛ etiaz ad hoc ꝙ deus esset:qz impossibile est habere noticiam imediatã de eẽ ꝛ essentia rei ꝛ ignorare ipsum.Si autem noticia ei⁹ nõ terminabatur imediate ad essentiam eius ꝛ ad esse:sed

Quid sit cognitio intuitiua ꝛ qd abstractiua. vbi scotũ in quolibet deus.qõne.6 arti.1. ꝛ.q.7. arti.2.

ad aliquid manẽs in intellectu vl̃ in fantaſmate in quo repreſentabaſ. ¶ Contra.qz illud repreſentatiuũ manens apud paulũ repreſentabat eſſentiã diuinã per modũz obiecti medy:ſicut aligd vr̃ in ſpeculo. Sed gcgd ſit de ſpẽ in viſione beata:nullus tñ vnq̃ poſuit q̃ aliq̃ creatura poſſet repreſentare expreſſe quidditatẽ diuinã per modũ medy obiecti:vt eſt in ſe.igitur ꝛc. ¶ Ad rationẽ de paulo.dicẽdũ q̃ licz poſt raptũ in paulo potuerit remanere aliqua ipreſſio per quã cõfuſe apprehẽdebat ſe vidiſſe deũ.nõ tñ remanſit apud eum noticia expreſſa quidditatis diuine. Sic etiã i Nabuchodonoſor remanſit quedã ipreſſio per quã apprehẽdebat ſe ſomniaſſe aliq̃ magnũ:nõ tñ remãſit apud eũ expreſſa noticia obiecti ſomniati. ¶ Alia opinio eſt quã credo eſſe verã:q̃ eſt ipoſſibile talẽ cognitionẽ abſtractiuã haberi de deo qualem iſti ponunt. ¶ Ad cuius euidentiã premitto p̃mo duo:ꝛ poſtea deſcendã ad ꝓpoſitũ. ¶ Primum eſt q̃ habere noticiã de gdditate dei duplr cõtingit. vno modo cõtingit in gñali ſciẽdo q̃ eſſentia dei eſt quedã ſubſtãtia vel itellectus ꝛ hoc per creaturas. Alio modo põt cognoſci a nobis gdditas dei in ſpeciali:quãtum ad hoc q̃ eſt quedã eſſentia habẽs trinitatẽ ꝓſonarũ in vnitate eſſentie:ꝛ hoc duplr vno mõ credendo alicui dicenti deũ eſſe talis nãe. Alio modo manifeſte apprehendẽdo eã vt in ſe eſt.ita videlz q̃ noticia termine tur imediate ad quidditatẽ diuinã in ſe:put eſt in ſe talis quidditas. ¶ Secũdũ q̃ p̃mitto eſt:q̃ p̃tia obti in exiſtentia ſua duplr ſe põt habere ad itellectũ:loquẽdo de itellectu q̃ mouet ab obo ad intelligenduz. Uno modo ſicut mouens ad actũ cognoſcẽdi. Alio mõ ſicut terminus ad quẽ terminat ipſa cognitio ſicut ad obz cognitum:ꝛ iſta duo differunt.nã quãdoq̃ cõtingit q̃ aliqd aliud ab obiecto mouet ad cognitionẽ ipſius obiecti nã ens mouet cognitionez non entis:ita q̃ cognitio põt q̃nq̃ terminari ad non ens:ſicut ad cognitũ.tñ nõ ens non põt mouere aliqd. ¶ Iterũ nõ eſt dubiũ quin deꝰ poſſit cauſare in itellectu alicuius cognitionẽ alicuiꝰ qõ nõ mouit ipſum ad cognoſcendũ:ꝛ ſic talis cognitio terminat ad illud ſicut ad cognitũ:nõ tamẽ eſt ab iſto:ſic̃ a mouente. ¶ His premiſſis dico ad propoſitũ q̃ non eſt dubiũ q̃ preſentia dei in ſua eſſentia ſiue ipe deus vt preſens in ſua eſſentia requirat ad cognitionẽ expreſſaz ſue quidditatis vt in ſe habet rõnem obiecti mouentis ad talẽ cognitionẽ expreſſam ſue gdditatis:qz nihil mouet niſi vt eſt actu exiſtens. Sed nulla res põt mouere ad talẽ cogñẽ niſi ſolus deus.igit ꝛc. ¶ Utrũ aũt ſecũdo modo requirat preſentia dei in ſua exiſtentia.ſcz vt terminus ad quẽ ſicut ad obiectũ cognitũ terminat cognitio. ¶ Dico q̃ ſi loquereꝰ de cognitõe ꝓfuſa quã hz viator de deo per creaturas naturalr ꝛ de cognitiõe expreſſa tali qualẽ põt habere per fidẽ:ſic poſſet haberi cognitio de deo abſtractiua:nam aliquis in via põt cõſiderare quid importat per primã cauſam:nõ cõſiderando vtrum ſit vel non ſit.ꝛ aliquis etiã fidelis poteſt cõſiderare quid importat per hoc nomen trinitas:nõ cõſiderando vtrum ſit vel non ſit. Sed q̃ aliquis poſſit habere cognitionẽ de quidditate dei imediate terminata ad ipſam vt in ſe eſt:ꝛ ignorare ipſam:an ſit vel non ſit: eſt impoſſibile. Ratio primi eſt iſta:qz deus a nobis in via vel naturalr vel per fidem nõ cognoſcit niſi put relucet in creaturis:vl̃ put relucet in aliqua imagine ſua quã aliquis finalis audiẽs ea que fides ponit de eo formar vel in ſuo intellectu:vel in ſua fantaſia. Sed iſta qz imperfectiſſime repreſentãt deũ poſſunt repſentare eũ quantũ ad quid nois:vt ſcz cõſidereꝰ quid importetur per nomẽ:nõ cõſiderando vtrũ res ſit vel nõ ſit:ꝛ quãz doq̃ deducte poſſunt repreſentare q̃ id qõ importatur per nomen eſt vera res in rerũ nã exiſtens:ꝛ tunc cõſideraſ vt exiſtens. Scõm.ſ.q̃ impoſſibile eſt quidditatez dei cognoſci cognitione expreſſa terminata ad ipaz imediate q̃tũ ad entitatẽ quã habz in ſe:ꝛ ignorare eã quantũ ad exiſtentiã:faciliter poſſet ꝓbari ſm illos qui ponerẽt:q̃ omnis cognitio terminat ad aliquid preſens in exiſtentia ipſi intellectui vel aliq̃ repreſentatiuũ eiꝰ. ſicut imago rei abſentis eſt preſens in fantaſmate:ꝛ hoc ſuppoſito patz faciliter ꝓpoſitũ ſic:qz talis cognitio gditatis diuine:aut terminat ad ipſam vt preſentẽ in exiſtentia ſua:aut ad aliquid aliud ab ipſa preſens in exiſtẽtia ſua intellectui ꝛ repſentans ipſaz. ¶ Sed ſcõz eſt ipoſſibile:qz ſicut dictum eſt:ipoſſibile eſt aliquã creaturã repreſentare eẽntiã diuinã per modũ medy obiecti. igitur ꝛc. ¶ Si autẽ ponatur q̃ nõ opz obiectũ eſſe preſens in exiſtentia ſua:nec iſto modo:nec illo:ꝛ q̃ ſola cognitio rei apud intellectũ facit rẽ eẽ preſentẽ intellectui nõ in ratione exiſtentis:ſed in ratione cogniti:adhuc ꝓpoſito teneo q̃ impoſſe eſt de deo habere talẽ cognitionẽ abſtractiuã quidditatis:ꝛ non habere cognitionẽ de eſſe. Et hoc probo triplici ratiõe. Prima talis eſt:qz oĩs cognitio prĩa quã nulla alia p̃cedit:videꝰ terminari ad rem vt eſt in entitate ſua:ſed cognitio quidditatis diuine imediata eſt huiꝰ.ergo ꝛc. ¶ Ad euidentiã autẽ maiozis ſciendũ q̃ ſm quoſdaz ꝛ probabilr vr̃ videꝰ:cognitio quã nulla alia p̃cedit dicit cognitio naturalis:quã.ſ. intellectus non formando ſibi determinatũ cõceptũ de re ſub hac rõne vel iſta intellígit realem entitatẽ ipſius rei:de qua talia ſunt formalia. Sed cognitio que terminat ad entitatẽ realem ipſius rei abſolute nõ ſub hac ratione vel iſta diſtincta cõtrahente terminat ad entitatem rei:vt in ſe eſt.igitur ꝛc.minor etiã faciliter ꝓbatur: qz ſi iſta cognitio quidditatis diuine hz cognitionẽ aliã p̃cedentẽ ipſaz:aut eſt cognitio alicuius alterius a deo in quo deꝰ relucet:aut cognitio ipſius dei:nõ prio: quia impoſſe eſt quidditatez diuinã relucere in aliquo cãto. ſicut in obiecto cognito:vt ſepe dictum eſt. ¶ Si ſecũdo modo:aut illa cognitio dei preceděs eſt cognitio eiꝰ: aut quantũ ad quidditatẽ:aut quantũ ad eius eſſe: non quantũ ad quidditatẽ:qz cognitio eius quãtũ ad quidditatẽ eſt illa cognitio de qua loquimur.ꝛ idem nõ põt precedere ſeipſum:necetiã cognitio dei quantũ ad eſſe: quia ſequereꝰ oppoſitiũ propoſiti.ſ.q̃ quidditas nõ poſſit cognoſci ſine eſſe:qz poſteriꝰ notũ quo ad aliquẽ nõ poteſt cognoſci ab illo ſine prius noto. Sed ſm iſtaz hi potheſim eſſe prius cognoſcit q̃ gdditas.igit ꝛc. ¶ Secunda ratio talis eſt habens talẽ cognitionẽ quidditatiuã de deo:quã tu ponis:aut ſolũmõ nouit gd nois de ſubiecto:aut quid rei:ſi gd nois tñ:ſicut hõ hz imaginationẽ de figmentis:de quibus nõ nouit vtrum ſint vel non ſint. Tunc arguo.talis nõ nouit gd rei ipſius dei:ſz iſte qui non nouit gd rei ipſius dei non nouit quidditatem realẽ dei.igitur talis nõ habet noticiã realẽ de gditate dei. ¶ Dices q̃ imo habet noticiã realẽ de gditate dei ſic q̃ nouit quidditatem dei que eſt quedã res. ſed non nouit q̃ illa quidditas ſit quedaz res. ¶ Sed hoc nihil eſt:qz impoſſibile eſt noſſe inferius ꝛ ignorare totaliter illõ qõ eſt de ratione eius:ſed de ratiõe vniuſcuiuſq̃ viri entis:eſt q̃ ſit res quedã ens vel nata eẽ. igitur ꝛc. Si dicaꝰ q̃ habens talẽ noticiã nouit quid rei de deo. Tũc arguo.cognoſcere quid rei de vnoquoq̃ eſt cognoſcere ipſum vt habens quandã naturã exiſtentez in rerum natura:vel natum eſſe. Sed impoſſibile eſt vt

cognoscens perfecte ⁊ euidenter essentiam diuinam cognoscat eam vt possibilē esse: ⁊ non actu entem. ergo ⁊c. ꝓbatio mi. quia sicut de ratione aliarū rerum quantuz ad suum quid reale est esse quādam quidditatem entē in rerū natura: vel natam esse. sic de ratione dei est esse quandā naturā entem. Sed nullus potest scire de alys rebus a deo quid rei: nisi cognoscēdo eas vt quidditatē existentē in rerum natura vel natam esse. igitur impossibile est ꝙ aliquis cognoscat de deo quid est nisi cognoscendo eum vt habentē naturā necessario existentē. Et ideo impossibile est cognoscere qd rei de deo cognoscendo ipsum vt habentē naturam possibilem esse: ⁊ non cognoscere ipsum vt habentez naturam actu existentem. ¶ Tertia talis est: qz ꝝ ꝑm pᵇm prius est nosse an est q̄z quid est: loquēdo de quid rei. sed posterius notū nō pōt cognosci sine ꝑus noto. igitur de nulla re potest sciri qd rei: ⁊ ignorari ipsam esse. Jn alys quidē ignorare ipsam esse actu vel aptitudine. in deo autē ignorare ipsam esse actu: ⁊ sic vī mihi ꝙ sit talis cognitio abstractiua ō. deo eē ipossibile. Ad rōnē autē positionis ꝑz ex supradictis.

Scdo articulus. **Quantum** autē ad scōm articulum. vtrū. ſ. talis cognitio abstractiua si ponaī possit stare cuz statu vie. dico vt mihi videī ꝙ non: qz cognitio perfectissima vniuscuiusq; est cognitio eius expressa quantū ad qō qd est rei. Sed cognitio potissima dei nō potest stare cū statu vie. ⁊ per cōsequēs ipossibile est ꝙ cognitio expressa quidditatis diuine sit cū statu vie. maior patet: qz cognitio consistit in assimilatione cognoscētis ad rem cognitam. assimilatio autē ad rem cognitaz attenditur potissime ꝑm formā ⁊ quidditatē ipsius rei cognite. igitur ⁊c. minor etiaz faciliter patz: qz cognitio potissima dei vel est beatitudo vel saltē nō est sine beatitudine. sed beatitudo non stat cum statu vie. igitur ⁊c. ¶ Ad rationē in oppositū dicēdū ꝙ maior ꝑm rei veritatem est vera: qz quicquid est citra apertaz visionē dei stat vna cū statu vie. sed mi. quā illi ponūt. ſ. ꝙ expressa noticia quidditatis diuine imediate terminata ad ipsaz possit haberi citra visionē est falsa: posita tamē hipothesi: ꝙ talis cognitio bēatur: talis cognitio ponet hoiez extra statum vie: ⁊ tunc ma. est falsa. scz ꝙ quicquid eēt citra visionē: staret cum statu vie: ⁊ sic patz ad qōnez ⁊ rationē. ¶ Nōndū ꝙ positio que ponit quidditatē dei imediate cognosci in se ⁊ ipsam nō videri intuitiue ponit cōtradictoria vt mihi videtur.

Questio. VI.

Bscōm sic procedit ⁊ arguitur ꝙ deus nō possit simℓ ifundere charitatē ⁊ intendere eaz: quia deus non potest intendere aliquā charitatē. igitur nō potest ifundere simul ⁊ intendere: ꝓtia ꝑz: qz qō nō pōt in alterā partē copulatiue: nō pōt in totā. ꝓbatio assitis: qz suppositō: vt quidā ponunt: ꝙ ipoſe sit eandez formam esse intensam ⁊ remissam: si deus intendit charitatem: aut intendit precedentē: aut sequentē: nō precedentē: qz illa corrūpit: qō aūt corrūpit non itendit: nec sequentē: qz illa tota de nouo generatur: siue ꝑducitur: nō est autē idē formā non preexistentē generare ⁊ intēdere. igitur ⁊c.

Contra qz deus plus pōt q̄z actus moralis. Sed actus moralis statim cū est: pōt intendere habitum. igitur deus vt videī potest simul infundere charitatē ⁊ intendere.

Respondeo ad euidētiā istius questionis. duo sunt facienda. Primuz est ponere intellectum questionis. Secundū est ſoluere ad qōnez.

Quantum ad primū sciendū ꝙ ista questio potest habere duplicē intellectū. Unꝰ pōt esse. vt q̄raī vtrū deus possit charitatē vel quācūq; formā ifundere simul ⁊ augere. Alius pōt esse vt queratur vtrū deus absolute possit aliquā formā infundere ⁊ augere quantū ad formas que recipiūt magis ⁊ minus. ¶ Primus aūt intellectꝰ simultatis subdiuidit: qñ scz queritur vtrum deus possit charitatē vel formā simul ifundere ⁊ augere. Uno mō vt q̄raī vtrū in ꝓncipio qñ deus infundit charitatē possit eā infundere in gradu intenso: ita ꝙ ifundere ⁊ augere nihil aliud sit q̄z infundere vel a ꝓncipio eā facere in gradu intenso. Alio modo vt queraī vtrū possit facere in eodē istāti remissaz charitatem ifundēdo eā ⁊ istā eādē in eodē instāti itendere siue facere intensam: accipiendo igiī primū intellectuz de istis subdiuisis. simpℓr dicēdū est ꝙ deus potest charitatē in eodē instanti infundere ⁊ augere: qz infundere ⁊ augere ꝑm primū intellectū subdiuisuz nihil aliud est q̄z ifundere charitatē in gradu intenso: sed deus potest charitatē vel quācūq; aliam formā suscipientē magis ⁊ minus efficere vel infundere in quocūq; gradu non repugnāte rei. igiī ⁊c. Sciēdū tamē ꝙ istud non est ꝓprie intendere formā: sed proprie est formā a ꝓncipio gñare siue non existentē primo quantū ad sui totalitatē de nouo ꝑducere. nā hic accipitur generare prout se extendit cōiter ad oē producere: nā intēdere ꝓprie est de minus tali facere magis tale: nō autē facere de simpℓr non tale tale. ¶ Si autē accipiatur scōs intellectus de intellectibus subdiuisis: vt queratur vtrū deus possit in eodē instanti facere charitatē remissaz ⁊ simul cū hoc facere eā intensam. dico ꝙ nō: qz nulla virtute possunt simul fieri opposita in eodē: sed charitas remissa ⁊ intensa sunt opposite. igitur impoſe est quacūq; virtute ꝙ aliqua qualitas fiat remissa: ⁊ ꝙ in eodem instanti in quo fit remissa fiat intensa. maior patz: qz cōtradictoria non possunt verificari quacūq; virtute de eodē simul. sed contradictio includitur in omni oppōne. ergo ⁊c. minor etiā patz: qz charitas remissa ⁊ intensa se habent vel sicut priuatiue opposita: vel sicut cōtraria: qz ꝑm quosdaz charitas remissa dicit charitatē cū ꝓpriatiōe gradus vlteriozis: quē importat intensa. Scōm alios autē: qui ponunt ꝙ ipossibile est ꝙ eadē numero sit intensa ⁊ remissa: charitas intensa ⁊ remissa se habent sicut forme cōtrarie. quarū vna est perfectior alia. igitur ⁊c. ¶ Si autē accipiaī secundus intellectus questionis simpℓr vt queraī. vtruz deus possit charitatē vel formā aliquā simul intendere ⁊ infundere. dico ꝙ ꝑm ꝓnētes ꝙ impossibile est eādē formā numero esse intensam ⁊ remissam: ꝙ impossibile est deū vel qōcūq; aliud agens itendere aliquā formā: qz si aliqō agens formā prius remissam intendit: aut remissa manet aut non. Si manet facta intensione: aut cedit in idem per essentiā cū intensa: aut non: si sic. igiī est falsa illa positio que ponit ꝙ forma que ꝓus fuit remissa non sit eadem cū prima que postea est intensa: si non, sequitur ꝙ due forme eiusdē speciei differentes numero sint simul in eodē subiecto: ⁊ qō peius ē: ꝙ duo opposita simul possint esse. nā ꝑm oēs intensum ⁊ remissum habent aliquā oppositionē cōtrariā vel priuatiuā: vt dictum est. Si autē ponaī ꝙ remissa non maneat. Tunc remissa corrūpitur. Sed qō corrūpitur non intenditur. igitur prius remissa non intendetur: nec etiā sequēs: qz de nouo generari ⁊ intendi non sunt idem: sed sequens forma de nouo totaℓr generatur. igitur ⁊c. ¶ Si dicaī ad hoc: ꝙ dicitur forma intendi non ꝓpter vnitatē forme intense ⁊ remisse: sed propter vnitatē subiecti: qz ꝑm

Nota rōnem q̄ qua probatur ꝙ eadem numero ē forma intensa ⁊ remissa.

idem subiectum fit de minus tali magis tale. ¶ Cōtra. subiectum licꝫ dicatur fieri de minus tali magis tale: nō tamē subiectū dicīt intendi ⁊ remitti: sed forma ipa ſm quā subiectū dr de minus tali fieri magis tale: ſꝫ forma nō poſſet dici intendi ꝓprie niſi illa eadem que fuit remiſſa fieret intenſa. igit̄ ꝛc. ⁊ iſta eſt vna ratio per quā ꝓbat̄ ꝙ eadem forma numero eſt intenſa ⁊ remiſſa: ⁊ ſic patet ad queſtionē. ¶ Ad rōnē. ad ꝑmā partē factaꝫ inquantū eſt cōtra poſitionē dicendū. ꝙ ipſe intendit precedentē. Et qñ dicīt ꝙ non: qz precedēs corrumpit̄. dico per iteremptionē. ſ. ꝙ non corrumpit̄: qz teneo ꝙ forma eadē numero que prius fuit remiſſa poſtea ē intenſa: ⁊ de hoc etiaꝫ. ſcꝫ vtrū eadē forma ſit remiſſa ⁊ intēſa dicet̄ ifra diffuſe: qz de hoc queſtio eſt mota. ¶ Ad rationē etiam factā ad alterā partē: inquantū eſt contra poſitionē. dicendū ꝙ licꝫ actus moralis ſtati cū eſt poſſit intendere habitū preexiſtentē: non tamē ſtatiꝫ cū eſt habitus in gradu remiſſo generatus in eodē inſtanti in quo eſt generatus in gradu remiſſo poteſt ipſum facere intenſum eſſe.

Queſtio. VII.

POſtea querebātur duo de deo cō parando abſolutū ad relatū. Et primo querebat̄ vnū de hoc in generali: ⁊ eſt. vtrū in diuinis poſſet eſſe aliqd vnū nomē vniuocū cōe abſoluto ⁊ relato. ¶ Scdo querebat̄ in ſpāli. ſcꝫ vtr̄ dicere in diuinis ſit ideꝫ qd intelligere.

Ad primum ſic proceditur ⁊ arguit̄ ꝙ vnum nomē vniuocū poſſit eſſe in diuinis cōmune abſoluto ⁊ relato: qz nomē perſone eſt vniuocū. Sed nomen perſone conuenit abſoluto ⁊ relato, igitur ꝛc. maior patet. ꝓbatio minoris: qz perſona eſt aliquid in diuinis: qd intelligit̄ a fidelibus ⁊ ab ifidelibus: ſꝫ a fidelib⁹ itellr vt relata, ab ifidelib⁹: vt abſoluta: qd nō eēt niſi poſſet accipi aliqd cōe abſo⁹ ⁊ relato. igit̄ ꝛc.

Contra minus poſſunt habere vnū nomē vniuocum abſolutū ⁊ relatū q̄ duo ꝑdicamenta abſoluta. Sed duo predicamēta abſoluta nō poſſunt habere vnū nomē vniuocū: cū predicamētis nihil ſit cōmune vniuocū. igitur ꝛc.

Reſpōdeo ad euidentiā iſtius qōnis duo ſunt ꝑncipaliter facienda. Primo videndū eſt: qualr de hoc ſit in creaturis. vtrum ſcꝫ in creaturis abſolutū ⁊ relatū poſſint hr̄e vnū nomen cōmune vniuocū. Scdo videndū eſt q̄liter ſit de hoc in diuinis. vtrū abſolutū ⁊ relatū habeāt vnū nomē cōe vniuocū.

Primus articulus,

Quantum ad primuꝫ ſunt quattuor facienda. Primo videndū qd ipoꝛtat vniuocū: ⁊ diſtinguēdū de vniuoco. Scdo oſtendet̄ ſuper qd fundetur vnitas vniuoci. Tertio oſtendet̄ quomodo differunt vniuocū equiuocū ⁊ analogum. ⁊ quarto dicet̄ ad propoſitum. ¶ Quantū ad primū ſciendū ꝙ cuz ita ſit ꝙ vniuocū dicat̄ illud nomen qd ſm eandē rōnem ꝑdicat̄ de pluribus: quoꝝ eſt vnuz nomen ⁊ vna ratio ſm illud nomen. primo videndū eſt qūo aliquoꝝ eſt idem nomē. Scdo qūo accipiat̄ ratio quādo dicitur ꝙ ratio vniuocoꝝ eſt eadē. ¶ Quantū ad primū ſciendū ꝙ aliqua poſſunt habere vnum nomen triplr: quantū ad preſens pertinet. Uno modo ſicut partes integrales ipſius ſignificati ꝑncipaliter: ſiue ſm rem ſicut illud qd ſignificat cōpoſitionē ex materia ⁊ forma cōprehendit vnū nomē includens materiā ⁊ formā: nō vt ſignificatū ꝑncipale ⁊ preciſum: ſed vt partes integrales ipſius ſignificati: vel ſm rationē. ſicut nomē ſpeciei ſignificat genus ⁊ differentiā: ſicut homo qd eſt vnum nomē ſignificans aial ⁊ rōnale: nō vt ꝑncipalia ſignificata ⁊ preciſa: ſed vt partes integrales ſm rationē ipſius ſignificati ꝑncipalis: ⁊ nomē vnum ſic cōprehendens multa nō dicīt̄ nomen vniuocū: nec equiuocū ad illa. Alio modo ꝙ aliqd vnū nomen imponat̄ ad ſignificandū plura ita ꝙ vnūqd eoꝝ in ſpeciali ſignificet̄ per illud nomen ſm proprią rationē: ſicut canis ſignificat ſidus celeſte: ⁊ canem latrabilem: ⁊ tale nomen eſt nomen equiuocū ꝓprie: qz iponīt̄ ad ſignificandū pla ſꝫ plures rōnes. ¶ Tertio mō aliqua poſſunt habere vnū nomē ſibi ꝯueniens: ſic ꝙ illud nomē neutrum illoꝝ ſignificet in ſpeciali ⁊ ſm propriam rationem. Sed ſignificet aliquā vnam rōnem cōem bis que vtriqꝫ conueniat ſicut. vbi gratia. homo non ſignificat ſoꝛtem nec platonez: ſed ſignificat vnā rationē cōmunē bis. ſcꝫ aial rationale ⁊ mortale: ⁊ ſimiliter aial non ſignificat hominē: nec equū. ſed ſignificat vnam rationē cōmunē bis. ſ. ſubſtantiā animatam ſenſibilē: ⁊ tale nomen dicitur ꝓprie vniuocū cōmune talibus contentis ſub illa vna ratione cōmuni.

Quantū ad ſecundū ſciendū ꝙ quādo dicitur ꝙ noīs vniuoci eſt eadem ratio ſm idē nomen. ratio pōt dupliciter accipi. Uno modo pro ipſo cōceptu mentis. Alio modo pro re intellecta per talē conceptum: quando igitur dicitur ꝙ ratio vniuocoꝝ ē vna non accipitur ratio pro cōceptu mentis: ſed pro re intellecta per cōceptū: qđ patet dupl'r. Primo qz ſi aliqua dicerent̄ eſſe vnius rationis eo modo quo vniuoca habēt vnā rationē: qz de bis eſt vnus cōceptus. Tunc oīa que a deo intelliguntur eſſent vnius rationis: cū apud deū de oībus que intelligit non ſit niſi vnus cōceptus. Sꝫ oīa exiſtentia ⁊ poſſibilia intelliguntur a deo etiā quantuz ad ſua ꝓpria. ergo omnia eſſent eiuſdē rationis quātū ad ſuas rationes: qđ falſuz eſt. ¶ Secūdo qz ratio ſm quā nomen vniuocū cōuenit pluribus: ꝯuenit ipſis rebus de quibus predicat̄ nomē vniuocū: ſicut ⁊ ſignificatū ipſi⁹ noīs: ſicut ſubſtātia animata ſenſibilis ꝑdicat̄ de boue ⁊ de equo: ⁊ animal rationale de ſoꝛte ⁊ platone. ſed conceptus mētis nō predicat̄ de rebus extra. igitur ꝛc. niſi aliquis equiuocare vellet cōceptū ad ſignificandū cōceptionē mentis. que eſt in mente formalr: ⁊ ad ſignificandū rem intellectā per cōceptū. Cū autē dicīt ꝙ rō noīs vniuoci eſt vna accipiendo rationē pro re intellecta per ꝯceptū: ſciēdū ꝙ iſta vnitas eſt vnitas ſꝫ rōnē: ⁊ ita vnitas eſt ens rationis: res tamē intellecta que ſic vnite intelligitur: eſt vera res extra aiam: vnde ſicut quādo itelligo boiem ideterminate: homo dicit rem verā exiſtētē extra aiam. Sed ideterminatio ipſa eſt ſm rationez: qz ſcꝫ talis indeterminatio ꝯuenit ſibi ꝓut eſt obiectiue in intellectu indeterminate ipſum intelligente: etiā iſta ratio intellecta per terminū vniuocū accipiendo rationez pro re intellecta per conceptū: eſt vera res extra animā exiſtens: ſed eius vnitas eſt vnitas ſm rationē cōſequēs ipſam rem prout obiectiue eſt in intellectu eā ſic vniuoce intelligente. Tale autē vniuocū eſt duplex. vnū denominatiuū qđ cōuenit multis denoīatiue: ſicut partibus in mō. verbi gra. ſicut ſi dicatur: nix eſt alba. lapis eſt albus. vtrūqꝫ dicīt̄ vniuoce albū. Alio modo accipiꝫ vniuocū eēntiale: qđ ſcꝫ eſſentialr cōuenit cuilibet cōtento ſub ipſo: ſicut genus cōuenit cuilibet ſpeciei: ⁊ ſpēs cuilibet indiuiduo. modo hic nō loquimur de vniuoco primo modo dicto. ſcꝫ de denominatiuo: qz loquēdo de tali vniuoco illa que ſunt diuerſoꝝ predicamentoꝝ: ⁊ que ſunt oīno diuerſarū rationū poſſunt habere vnū nomē vniuocum. dūmodo habeāt ſimilē habitudinez ad aliquid vnuz qđ in ſua ratione formali eſt vnius rationis. Dico

Quo intelligitur ꝙ noīs vniuoci eſt eadem ratio,

Scotiſte vere dicūt illā vnitatem eſſe ex natura rei.

Vniuocū duplex: denoiatiuum. ſ. ⁊ eſſentiale.

Aliq̄ poſſ bre vnū nomē ꝛ plicter,

autē simīlē habitudinem: qz si aliqua diuersa haberent habitudinē ad aliquā vnā entitatē formalē: si haberent diuersas habitudines ad illā diuersaz rationū nō denominareť ab illa vniuoce. z propter hoc licz sanitas dicat vnā entitatē vnius rationis: qz tamē aial z medicina z vrina habent diuersas habitudines ad illā. non dicunť sana vniuoce. sed si aliqua sit entitas formalis vnius rationis: z plura habent simīlē habitudinē ad illā: illa plura poterunt denoīari vniuoce ab illa: quantūcūqz nō cōueniant in vna eēntiali ratione: vnde licz substātia quātitas z qualitas nō habeant vnā essentialē rationē cōez eis: qz tamē habent simīlē habitudinē ad cognitionē intellectus: qōlibz eorū potest dici cognituz ab intellectu vniuoce: illa etiā que nō cōueniūt in vna ratione specifica essentiali: vel etiam in genere ꝓpinquo possunt denominari vniuoce vniuocatione que est fm speciem specialissimam: sicut homo est albus: z nix est alba. vtrumqz dicitur album vniuoce vniuocatione speciei specialissime: qz albedo a qua denominať dicit vnā speciē specialissimā: licz homo z nix fm essentialia sua nō cōueniant in genere propinquo. z sic patet primum. scz quid importeť per vniuocū z quale sit vniuocū: de quo dic logmur scz vniuocum essentiale. ¶ Quantū ad secūduz. scz super qd fundať vnitas rationis ipsius vniuoci. dicūť quidaz qꝫ fundať super vnitatē conceptus mentis: vt. s. dicatur vna ratio vniuoci inquātū per vnū cōceptum intelligiť res que dicitur fm vnā rationē intelligi. ¶ Sed ꝫ nō videť mihi esse verū: qz illud scz potest habere duplicez intellectū. vnū vt dicať ratio nois vniuoci esse vna propter vnitatē cōceptus: qz scz ipsa ratio est ipse conceptus z illud est falsum: vt probatū est supra: qz supra ostensuz est: qꝫ quādo dicitur: qꝫ vniuocū est cuius ratio est eadē: ratio ibi nō accipitur pro conceptu mentis: sed pro re intellecta per conceptū. Aliū intellectuz potest habere vt dicať ratio termini vniuoci vna propter vnitatē conceptus: qz scz vnitas conceptus dicit vnitatē rei intellecte. vt scz fm vnā rationē obiectiuā obyciatur intellectui: z hoc simiľr est falsuz. qđ patet dupliľr. Uno modo. primo qz existente vno cōceptu in deo: nō ꝓpter hoc sequiť qꝫ oīa que sibi obyciunť: obyciaňť ei fm vnā solā rationē obiectiuā: qz plura fm ꝓprias rationes nō possunt obyci fm vnā rationē obiectiuā. sed deus itelligit plura fm ꝓprias rationes. igitur ꝛc. Si dicať ad hoc qꝫ licz deus intelligat plura z fm rationes plures quantū ad secundaria obiecta: tñ quantū ad ꝑmū z per se obiectū qđ est essentia sua fm se accepta obiectū siue cognitiōis est vnū z vnius rationis. scz ipsa essentia sua fm se accepta: non valz. primo qz illa plura obiecta: siue vnū sit principale z aliđ secūdariū: siue sint plā secūdaria manēt plura saltem aliquo modo non plurificato cōceptu qualitercūqꝫ vel ꝑncipaľr vel secūdario: sed hoc non eēt si pluralitas obiectiua: vel vnitas fundareť super vnitatē vel pluralitatem cōceptus. scđo qz ex hoc qꝫ vnius cōceptus deꝫ est vnū primo z per se obiectū. scz ipsa eēntia diuina: nō sequitur qꝫ vnitas obiecti habeať ex vnitate conceptus sed magis ecōuerso saltē fm nostrū modū intelligendi: sicut patebit in sequenti ratione. ¶ Secūda ratio talis est: qz illud a quo habet res entitatē: habet vnitatē. scz cōceptus habet entitatē: z etiā ipsa cognitio ab obiecto. igitur z vnitatē: z hoc pbs z oēs concedūt. s. qꝫ fm diuersitatē obiectoū est diuersitas cognitionū: z fm vnitatez vnitas: z maxime regulariter in cognitione adeq̄ta. z iō vnitas ista opz qꝫ fundeť super rem: sicut super fundamentū remotū. Sed in hoc est diuersitas inter aliquos nā quidā ponūt qꝫ vnitas ista fundať super plura ex parte rei vel sicut saltē ex parte fundamenti remoti supra vnitatem alicuius apparentis ex habitudine ad qđ ista dicūtur habere vnitatē: vt si dicať qꝫ ratio aialis habz vnitatē: licz aial cōueniat diuersis aialibus ꝓpter habitudinē ad vnū apparēs: qđ est sentire. Sed illud nō videtur mihi verū: z ratio huiꝰ ostendiť in precedenti quolibet. z inter alias rationes induxi istā: qz querā de illo apparenti: a quo tu dicis qꝫ accipiť vnitas generis. vtrum sit vnius speciei specialissime: vel vnius generis tñ: si vniꝰ speciei specialissime: videť qꝫ a tali nō debeat accipi vnitas generis: sed vnitas sibi proportionata. scz vnitas speciei specialissime. Si est eiusdē generis tñ: eadē questio est de isto: sicut de primo. vnde scz bz vnitatē. ¶ Dicūt aliqui ad hoc qꝫ istud apparens habet vnitatē analogie z ab ista accipiť vnitas generis. ¶ Cōtra. qz vnitas minoz nō pōt esse causa vnitatis maioris. sed vnitas analogie est minor vnitas q̄ vnitas gñis: igitur ꝛc. ¶ Itē q̄ro de isto apparente: sicut prius aut est idē spē specialissima aut idē genere tantū. Si idē genere tñ: erit eadez q̄stio de isto sicut de alio: vt dictū est. Si idē specie specialissima cū idem specie dicať vnū fm rationē: quero vtrum istā vnitatē habeat a seipso: vel ab alio apparenti: si a seipso. igitur ex natura rei puenit ista vnitas: sicut ex parte fundamenti remoti. sicut supra dicebať. Si dicať ad hoc qꝫ vnitas rationis que est fm speciem specialissimā non peruenit ab vnitate alicuius apparentis alteriꝰ ab ipsa re: sed ex ipsa re que dicitť vna specie: tamen vnitas generis peruenit ex vnitate alicuius apparentis alteriꝰ ab illo: qđ dicitur esse vnū: hoc non videtur valere: quia qꝫ vnitas speciei sumaťur ex natura rei: que dicitť esse vna specie hoc est ꝓpter hoc: qz illa que sunt eiusdē spēi bñ cōformitatē z similitudinē inter se: z ex natura rei. Sed sicut ea que sunt eiusdē speciei habent simplr cōformitatē z similitudinē ex natura rei: ita etiam illa que sunt eiusdē generis ex natura rei habent cōformitatem z similitudinē licz diminutā respectu similitudinis z cōformitatis speciei. Aliogn nō plus eēnt eiusdē generis homo z equus q̄ homo z albedo. Et ideo videť alys qꝫ talis vnitas obiectiue vel spēi vel generis habeat fundamētū remotū cōformitatē realē que est inter res q̄ sunt eiusdē speciei vel generis: q̄ quidez cōformitas cōuenit eis in esse reali: qz sicut diuersitas rationis se habz ad diuersitatē rei. ita vnitas rationis ad vnitatē rei vel cōformitatē: sed fm opionē cōiorē quā credo veriorē diuersitas fm rationē habz ortū a diuersitate reali: sicut ad fūdamento remoto. igitur ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc videť eē difficultas: qz cū cōformitas vel similitudo sit eoꝝ que sunt diuersa realiter: z diuersoꝝ realiter non sit aliqđ cōe vnū realiter: sed tñ fm rationē videť qꝫ oīnis conformitas z similitudo dicant aliqđ vnū fm rationē tantū: sed fm te vnitas speciei z generis: que est vnitas fm rationē fundať super cōformitatē vel similitudinē. igitur vnitas rationis fundať super vnitatē rationis: qđ est incōueniens: z cōtra propositum. ¶ Ad hoc dico qꝫ aliqđ vnū potest esse duoꝝ dupliciter. Uno modo qꝫ sit vtriusqz per predicationē: sicut homo est quid cōmune sorti z platoni: z isto modo non pōt esse aliqđ vnū duoꝝ. nisi fm rationē. Alio modo potest aliquid esse duoꝝ vnius vt subiecti in quo est: siue vt eius de quo predicetur. z alterius vt termini: sicut cōformitas siue similitudo soꝛ. ad plato. z eodē modo huiꝰ equi ad hunc equuz: z hec cōformitas est ipsius soꝛ. vel istius equi vt subiecti in quo est z est ipsius platonis vel istius hominis vt termini ad quē est: z isto modo vnū z idem numero: qđ est vnum fm esse reale: potest etiam esse duoꝝ: sicut diffu

Opio nolentium.

se declaratū in precedēti quolibet: ⁊ ista ꝯformitas vnius rei ad alterā: ⁊ econuerso est causa vnitatis obiectiue ſm rationem: ⁊ etiā vnitatis cōceptus quantuz ad illos intellectus qui vno cōceptu nō possunt considerare nisi vnā rationē obiectiuā: sicut potest poni exemplū de pluribus calidis que si mouent aliqō vnū subiectū ad calorem non mouerent nisi ad vnū calorē ꝓpter cōformitatē quā habent inter se: sicut diffuse dictum est in precedenti quolibet. ¶ Dico autē rez esse fundamētū remotum: quia talis vnitas obiectiua non cōuenit rebus nisi prout sunt obiectiue in intellectu: ⁊ ideo talem vnitatez habent a re: sicut a fundamento remoto mediante itellectu qui ab eis natus est moueri: sicut ad apprehendendum vnā rationē obiectiuā: ⁊ sic patet de scōo. ¶ Quātum ad tertiū: qualr. scz differant equiuocū ⁊ vniuocuz ⁊ analogū difficile est videre: qz difficile est videre qūo possit dari medium inter vniuocū ⁊ equiuocū: quia vt videtur oē nomē vel est eguocū vel vniuocū: qō ꝓbatur sic: qz omne nomen vel significat vnā rationē vel plures vel nullam: si nullam. nihil significat: ⁊ sic nō est eguocū: nec vniuocū: nec analogū: qz nec ē vox sigñatiua: si significat vnā rōnē trī est vniuocū: qz nomē ē vniuocū vbi est vnitas noīs ⁊ vnitas rei significate ꝓ illud nomē. Si significat plures rationes: tunc est nomen equiuocū quia nomen equiuocum est quādo est vnū nomē ⁊ plures res significate per illud nomen: ⁊ sic oē nomen: vel est vniuocum vel equiuocū si accipiat nomen pro voce significatiua: ⁊ hoc credo esse verū ⁊ necessariū: ꝙ omne nomen vel est vniuocum: vel equiuocuz: ⁊ credo ꝙ alij idem tenent: ⁊ qz dicit ꝙ est qōdā nomen analogus preter vniuocū ⁊ equiuocū: siue cum vniuoco ⁊ equiuoco: de hoc potest esse diuersitas quid verius cōueniat analogo. s. esse vniuocū vel equiuocū. ¶ Dicunt ergo qdaz ꝙ in specie specialissima est perfecta vniuocatio: qz ibi est vna ratio sigñata per terminū ⁊ equaliter cōueniēs contentis sub termino: in genere aūt est vniuocatio imperfecta: qz licz vna res sit sigñata per terminum: nō tamen equaliter cōuenit cōtentis sub termino: nam semꝑ genus diuidit in diuersas species: quarū vna est perfectior altera. Analogum autez vt dicunt: nec dicit vnam rem simpliciter: nec equaliter conuenientē cōtentis: sed dicit vnū ſm proportionē. Sed illud non videt hñ dictū q̄tū ad hoc qō dicit ꝙ licz rō generis sit vna: nō tamen equaliter ꝛuenit contentis sub genere: qz ista eq̄litas qua dr̄ rō spēi cōuenire ꝓtētis sub ipsa eq̄liter: ⁊ ista inequalitas qua dicitur genus non conuenire equaliter contentis sub ipso: aut dicunt equalitatē aut inequalitatem essentialitatis: vt. s. eque essentialiter conuenit spēs ipis idiuiduis. puta homo sor. ⁊ platoni: ⁊ animal qō est genus essentialiter conueniat homini ⁊ equo non eque essentialiter: aut dicunt equalitatem vel inequalitatem imperfectionis in cōtentis sub rōne cōmuni rei. Si primo modo falsum est: quia eque essentialr equus est animal sicut homo: licz nō sit ita perfectum aial. Si secundo modo nihil ad propositū: qz inequalitas cōtentoruz non respicit directe ⁊ primo ⁊ per se habitudinē contentorū maiorē vel minorē ad ipsum cōe: sed respicit habitudinem vnius ad alterū prout vnuz ſm suum propriū excedit alterū: nō autē ꝙ vnū excedat alterū in cōmuni qō ei cōuenit prout accipit in cōmuni. ¶ Scōo qz cū linea maior sit perfectior minore: sequeret ꝙ nec i specie specialissima esset perfecta vniuocatio. Dico ergo quātū ad hoc ꝙ vniuocatio eēntialis: de qua loquimur: est: qñ scz vna ratio cōuenit pluribus que est essentialis cuilibz de illis pluribus: ita ꝙ nō vni cōueniat ex attributione ad alterū: sed vnicuiqꝫ ex seipso: ⁊ ex natura sua formaliter cōuenit illud cōmune: ꝙ tunc est vniuocatio eēntialis de qua loquimur. Et verum est ꝙ talis vniuocatio minor est in genere q̄ in specie specialissima: non ꝓpter illaz causaz quā illi dicebant: qz scz genus iequaliter cōueniat suis speciebus: licz spēs sint inequales: qz aliō est aliquid inequaliter cōuenire pluribus: ⁊ illa quibus cōuenit esse inequalia in proprys suis: sed quia minor vnitas videt esse in illa ratione quā iportat genus. q̄ in illa quā iportat species: sicut etiā in fundamēto talis vnitatis est minor cōformitas inter res diuersarū specierū eiusdē generis q̄ inter idiuidua eiusdē speciei. Dia aūt talem vnitatez non habentia cōformitatis eēntialis nō habent aliqō vnū nomen vniuocū eēntiale: licz possint habere vnum nomen vniuocū denominatiuū. Quomō autē dicant quedā equiuoca: ⁊ quedā non: videt mihi ꝙ ista sit causa: qz cū ita sit ꝙ equiuocus dicit illud nomen qō significat plres res: iste res possunt accipi absq; aliqua cōnexione iter se vel in tertio. ita ꝙ nec vna habet attributionē ad alterā: nec ambe ad tertiā: ⁊ nomen significans tales plures res dicitur nomen mere equocuz: ⁊ equiuoca talia etiā dicunt a quibusdā a casu equiuoca: sicut si aliquis non attendens aliquā similitudinē inter aliqua duo idem nomen imponat eis. Alio modo aliqō vnū nomen potest significare plures res. Quarus vna habet attributionē ad alterā: vel ambe ad tertiam: ⁊ tale nomē est quoddā simplr equiuocū: sed tamē propter cōnexionē talē que est iter res significatas per terminū dicit analogū siue ꝓportionabile. vbi gra. sanum de aiali ⁊ sanū de medicina dicunt diuersas res. Quarꝫ vna habet attributionē ad alterā: nam medicina dicit sana: qz est effectiua sanitatis: que est in aiali. aial autem dicitur sanum: qz habet in se formaliter istam sanitatez: cuius medicina est effectiua: sanum autē dictū de medicina ⁊ de vrina dicit ſm diuersas res habentes attributionem ad tertiā: nam ambe sanitates dicte de vrina ⁊ de medicina habent attributionē ad sanitatē: que est in animali: nam medicina dicitur sana: qz efficit illam sanitatem. Urina autē quia indicat eandem: vnde sanuz de vtroq; dicitur analogice: talia igitur equiuoca quorum rationes habent tales cōnexiones vel ſm causalitatem effectiuam: vel ſm habitudinē signi ad sigñatū: vel ſm aliquā aliam habitudinem dicunt analoga. alia autem noīa significantia diuersas res non habentes talē cōnexionē vel attributionem dicunt mere equiuoca. ¶ Notandū trī est: ꝙ licz aial medicina ⁊ vrina dicāt sana eguoce: tamē oēs medicine dicūt sane vniuoce: ⁊ similiter oēs vrine vniuoce denoiatiue: qz scz oēs vrine habent similem habitudinē ad sanitatē aialis. scz indicatiuaz: ⁊ similiter omnes medicine habent similez habitudinē. scz effectiuam: ⁊ sic patet de scōo. scz qualiter differant vniuocū: equiuocum: ⁊ analogum. ¶ Quantū autē ad tertiuz. ſ. vtrum diuersis predicamentis sit vnū nomen cōmune vniuocum: sciendū ꝙ dupliciter est nomē vniuocū sicut dictum est. ſ. denominatiuū ⁊ essentiale: si loquimur de vniuoco denominatiuo: sic nihil prohibet: vt mihi videt: aliqō nomē esse vniuocū cōe diuersis predicamentis: quia illa que similē habitudinez possunt habere ad aliqō vnum vnius rationis: possunt habere vnū nomē vniuocum vniuocatione denominatiua: sed diuersa predicamenta possunt similē habitudinē habere ad aliqō vnum vnius rationis. igitur ꝛc. ma. ꝑz ex dictis. ꝓbatio mi. quia quādo dicit substātia est intellecta ab homine: ⁊ similiter quātitas ⁊ qualitas sunt intellecte ab homine: ista habent similem habitudinē ad itellectū ho-

Verueus ℈ 4

Ad ē nomē ꝑz ista doctorē. ⁊ ⁊ sicꝰ idē ꝑz. est vel vniuoci vl eguocum.

Nota quare analogū sub eguoco cōtinet: ⁊ ista etiā sunt sua doctij ſm ꝓdicamenta.

Contra dicentes rōnez generis nō eq̄liter cōuenire contentis.

Quid est vniuocatio eēntialis.

minis.scz habitudinē obiecti ad qō terminat' cognitio vt ad obiectum cognitum. Omnis enī intellectio humana est eiusdem rationis saltem quantū ad vnitatem generis. igitur ꝛc. ¶ Puto etiam quantum mihi occurrit nunc ꝙ esse in: sicut in subiecto vniuoce dicit' quantum ad ipsam habitudinē quā importat in: de qualitate ꝛ quātitate: licz enim essentia que formal'r ꝛ essential'r p̄dicat' de quātitate ꝛ qualitate non dicat' de eis fm quosdam vniuoce: tamen ista habitudo importata per in. denominatiue: siue sit habitudo rei siue rationis vniuoce cōuenit eis predicatione denominatiua: qz illa habitudo nō dicit formaliter ipsam essentiam quātitatis vel qualitatis: dato etiam ꝙ nullam rem addat super essentiā accidentis: ꝛ super essentiam substātie in qua est. aliogn nullum accidens posset esse nisi in subiecto virtute q̄cūq;. Etiam entia rationis vniuoce. q. cōueniunt eis vt mihi videtur. vnde albedo ꝛ homo sunt speꝯ specialissime vniuoce. similiter quātitas qualitas sunt genera generalissima vniuoce. ¶ Quantū ad vniuocum essentiale. vtrum scz vnū nomen cōmune vniuocū vniuocatione essentiali possit esse cōmune diuersis p̄dicamentis: sunt tres opiones. Quarum vna dicit ꝙ sic: ꝛ hec probatur 14. rationibus. ¶ Prio sic: qz illud qō dicit vnū conceptum abstrahentem ab aliquibus ꝛ cōmunē illis videtur esse vniuocum respectu illoꝝ: sed sic se habz ens ad substantiaz ꝛ accidens. igitur ꝛc. Probatio ma. qz illud qō dicit vnum conceptū dicit vnam rationē obiectiuā: sed illud qō dicit vnam rationē obiectiuā cōmunē pluribus est vniuocum: vt patet ex dictis. igitur ꝛc. Minor autem probatur: qz ens dicit vnum conceptū: vt videt': abstrahentē a conceptu substantie ꝛ accidentis: qz illud qō habet conceptū certū alys existentibus dubys dicit cōceptū abstrahentē ab illis: sed conceptus entis est certus de aliquo: existente dubio conceptu substantie accidentis: sicut patet ꝙ scimus ꝙ potētie anime sunt entia ꝛ ignoramus vtrum sint forme substātiales vl' accidentales. ergo ꝛc. ¶ Secūdo sic: qz illud ꝙ dicitur tale ab aliquo cōmuni vnius rationis est vniuocuz: sed ens est huiꝰ: qz ens dicit' ab esse qō videt' esse vnius rōnis: g̃ ꝛc. ¶ Tertio sic: qz nomen cōmune in equiuocis pōt vere negari de quolibet cōtentoꝝ ratione alterius significati. vñ ista est vā: canis nō est canis: nā canis latrabilis nō est canis qui est piscis marinus: vl' sidus celeste: sed ens non potest negari de ente vere. Unde pbs p̄ pby. cōtra parmenidez hz per incōuenienti ꝙ ens sit nō ens: vl' ꝙ ens cōmune sit obiectuz formale intellectiue potentie. igitur ꝛc. ¶ Quarto sic. vnius sciētie debet eē vnū obm formale vnius rationis. scz ens cōmune est huiꝰ: quia est subiectū formale in metaphysica. igit' ꝛc. minor patet. p batio ma. qz ois demōratio debet habere terminos eiusdem rationis. Alioquin sillis demonstratiuus ꝛ paralogism⁹ non differrent: sed demōstratio nō pōt esse eiusdē rōnis nisi obm esset vnius rōnis. igit' ꝛc. ¶ Quinto sic. qz p̄ma p̄ncipia cōplexa habent terminos vnius rōnis vt videt'. alioquin aliquis posset decipi in eis. Cuius cōtrarium dicit pbs. 4. meta. Sed p̄ma principia cōplexa cōponunt' ex terminis cōmunibus oibus predicamētis sicut ex esse ꝛ non esse: sicut qñ dr̄ ꝙ ipole est idē eē ꝛ nō esse: ꝛ per ꝯs ens ꝛ nō ens sunt termini vni⁹ rōnis: siue termini quoꝝ vnusquisq; dicit vnā rōnē: sed terminus dicēs vnā rōnem est vniuocus. igitur ꝛc. ¶ Sexto sic: qz quātitas est ens vnius rationis: sed de quātitate pōt sciri ꝙ sit ens; existente dubio vtrū sit substātia vel accidens. Quia vt pz 7⁹ metaphy. multi dubitauerunt vtrū quātitas esset accidens ꝛ haberet aliquid p̄us se in quo esset sicut in subiecto. ergo ꝛc. ¶ Septimo sic: qz passiones cōmunes debēt conuenire alicui cōmuni vni⁹ rōnis: sed q̄dā sunt passiones q̄ cōsequunt' ens cōe in eo ꝙ ens. ergo cōe ens dicit vnā rē: ꝛ p ꝯs est vniuocū. ma. pz. qz passiones cōes cōueniunt illis q̄bus cōueniunt p vnam cām cōem. mi. etiā patet per pbm. 6⁹ meta. vbi dicit: ꝙ metaphysicus ꝯsiderat que cōueniūt enti inquātū ens. ¶ Octauo sic: qz ens magis dicit aliqd vnū cōe vniuocū predicabile de diuersis predicamentis: q̄ aliqd aliud: qz eis est magis essentiale q̄ aliquid aliud. Sed aliqd aliud p̄dicat' de diuersis p̄dicamētis. scz. accns qō est vni⁹ rōnis: qz accns dic' istā rōnē q̄ est adeē ꝛ abeē p̄ter subtī corruptōez: que rō inuenit' cōiter in oi accidēte. igitur ꝛc. ¶ Nono sic: qz vnū vt vnū est cōe diuersis p̄dicamētis: sed vnū vt vnū est vnius rōnis: qz dicit rōnē indiuisionis. igitur ꝛc. ¶ Decimo sic: qz qō si est: est qō vna: scz; nō eēt qō vna si ens nō eēt vnius rōnis. igitur ꝛc. ¶ Undecimo sic: qz si ens vel eē nō diceret vnā rōnē cōez: nō differret qō si est: ꝛ qō qz est: boc autē ē falsuz. igit' ꝛc. falsitas ꝯntis pz per pbm g scdo poste⁹. ponit eas eē diuersas qōnes: p batio ꝯntie: qz si ens nō dicit vnā rē: scz plures: tūc idē eēt querere si bō est: ꝛ si bō est suba vel accidēs: scz q̄rere si bō est suba vel accns est q̄stio qz est: scz in qōne si est. est est. scdo adiacens. igit' ꝛc. ¶ Duodecimo sic: qz si idē est dr̄e. ois bō est ens. ꝛ ois bō est suba: tunc ita vere negaret' bō de aliquo per nō esse ens. sicut p nō esse subam. hoc est falsuz: qz homo negat' de albedine p hoc ꝙ albedo nō est suba. nō aūt p hoc ꝙ albedo nō sit ens: qz albedo est ens. g̃ ꝛc. ¶ Decimotertio. qz illō cui rñdet oppositū vni⁹ rei est vnius rōnis: sed ipsi eē rñdet oppositū vni⁹ rei. g̃ ꝛc. minor pz p Aug^m. de imortalitate aie dicēte ꝙ ipsi nō est nō est ꝯriū nisi eē: ꝛ eꝰ. ¶ Decimoquarto sic: qz plus pōt cōuenire vnius cōceptus vni⁹ rōnis diuersis predicamētis q̄ enti reali ꝛ enti rōnis: scz cōceptus vni⁹ ꝯnis pōt cōpetere enti reali ꝛ enti rōnis. ergo ꝛc. pbatio mi. qz possum scire per certitudinē me cogitantē aliquid: ꝛ dubitare vtrū illud aliqd sit ens rationis: puta figmētū vel ens reale: sed hoc non esset nisi illud aliquid cognitū diceret aliquē vnū conceptū vni⁹ rōnis cōem enti reali ꝛ enti rōnis. g̃ ꝛc. ¶ Scda vero opio ponit ꝙ bene diuersis predicamētis cōuenit aliqō nomē vnū cōe vnius rationis: tamē non ponit ꝙ illud sit ꝓprie vniuocum. Primū ostendunt per rōnes supra positas. Scōz vo. s. ꝙ illud nomē sit vnius rōnis nō ꝓprie vniuocū declarant sic: qz vt dicunt: vniuocum ꝓprie est illud qō dicit vnā rōnē cōem multis: que eodez modo cōuenit illis multis: sed illud nomē vnius rōnis qō cōuenit diuersis predicamētis nō cōuenit ipsis eodē modo: qz suba ꝛ accns: alio ꝛ alio mō sūt entia: nā accns est ens in alio: suba vo est ens p se. ¶ Tertia opio ponit nō obstātibus oibus bis ꝙ nō est aliqō cōe vniuocū diuersis p̄dicamētis: nec etiā aliqō cōmune vnius rationis: ꝛ loquor hic de vniuoco essentiali: sicut est de colore respectu albedinis ꝛ nigredinis: ꝛ sic de ꝯsilibus. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū ꝙ alr cōpat' vox ad diuersa signata p ipaz equoce ꝛ alr vniuocū cōe ad ptes subiuas contentas sub ipso. nā vox equoce signans pla cōparat' ad qōlibet illoꝝ: sicut ad illud qō significat' per ipsam: quantum ad suam ꝓpriā rōnem. verbi gra. canis imponitur ad significandū canē latrabilē quantū ad suaz ꝓpriam rōnē: ꝛ simil'r piscē marinū: ꝛ ꝓpter hoc dicit' nomē equocū: qz partes plures significat subiectiuas imediate. Nomē vero vniuocū nō cōparat' ad ptes subiuas: sicut ad significata propria: vnde nō significat totā rationez ꝓpaz vniuscuiusq; ꝛētoꝝ sub ipo. Aliogn signaret plu-

Opio Scoti in prio ꝯtraz distinctiōe. 3. q. 1. ꝛ. 3. ꝛ 1. 8. distin. primi q. 3.

Ter. cō. 26.

Ter. cō. 19.

Ter. cō. 49.

Scda opio.

Tertia opio.

res res:nec posset dici vniuocū ab vnitate rei significate per ipm. Uñ oz q tota rō inferioꝝ: vel saltem aliqua ps rōnis sit extra itellm supioris. ꝛ eꝫ. Et hoc apparet exēplo ꝛ rōne. exēplo: qz aīal qđ est vniuocum eēntiale hoi ꝛ equo nō significat hoiem vel equū ꝑm totā rōnez hois vel eq: aliogn nō per vnā rōnez ꝓdicareť de vtroq3. Et ppter hoc in rōne hois est aliqd qđ est extra itellectuz formalē aīalis. ꝛ eꝫ. qz. ſ. aīal est extra itellm formalē rōnalis. Hoc idem pz rōne. qz illud cōe aut significat totā rōnem vtriusqz ꝓtenti: aut nō. ſi sic: igiť significat plures rōnes. ꝛ per ꝑns nō est vnius rōnis: nec per ꝑns vniuocū. ſed magis equocū. Si nō: igiť aliqd contineť in rōne ꝓtentoꝝ sub cōi vniuoco diuersuz saltē ꝑm rōnem a significato cōis. Sed illud qđ est distinctū rōne a significato alicuius non est de intellu formalis eius. nec eꝫ. ergo ꝛc. ¶ His premissis arguo ad ꝓpositum. ſi diuersis ꝓdicamētis posset eē aliqđ cōe nomē vniuocū eēntiale: hoc eēt ens vel eēntia. ſz nullum istoꝝ est vniuocum essentiale diuersis ꝓdicamētis. g̃ ꝛc. ꝓbō mi. qz vbicūqz est dare aliqđ nomē eēntiale vniuocū cōe pluribus: opz in rōne illoꝝ pluriuz aliqd includi: extra cuiꝰ itellm est illud cōe. ꝛ eꝫ. vt pz ex dictis. Sz ipole est q ens cōe ꝫhatur ad diuersa ꝓdicamēta p aliqd qđ sit extra itellm eōꝝ. ꝛ eꝫ. g̃ ꝛc. Minoꝛez istius pſylli adhuc ꝓbo. qz illud extra cuius itellm formalē est ens cōiter dcñ: dicit aliqd diuersuz formaliť ab oi ente. ſz illō qđ dic̄ aliqđ diuersum formaliť ab oi ente: dicit formaliť nihil. g̃ ſi ens sicut vniuocū eēntiale ꝫhereť ad diuersa ꝓdicamēta. ꝫhereť per diuersas dr̄ias: q̄ dicerēt formaliť nihil: vt saltē nō diceret aliqd positiuū: sed ꝓuatiuū. Sz illō per qđ ꝫhitur formaliť supius ad iferioza: ē de rōne subi sui iferioris. igiť ſi ens ꝫhereť ad ꝓdicamenta sicut supius eēntiale ad iferius: ꝓdicamēta icluderēt in sua rōne nihil: vel aliq̄ ꝓuationē vel negationē: qđ est incōueniēs. qz in rōne formali alicuius positiui nunq̄ itrat formaliť aliqđ negatiuū: vel ꝓuatiuū. ¶ Dices forte q ens ꝫhiť ad diuersa ꝓdicamēta nō p nihil: nec p diuersas entitates: sed p diuersos modos eēndi. qz. ſ. suba est ens p se. ꝛ accn̄s est ens in alio. ¶ Istud nō valet pp q̄tuoꝛ. ꝑmo: qz quero vtruz isti modi eēndi in sua rōne icludant ens cōe vel non. ſi sic. ꝓtra. sic̄ dcñ est. dr̄ia ꝫhens aliqđ cōe ad iferius sub ipso ꝓtentuz: dz esse extra itellm ꝛ rōnem cōis. ꝛ eꝫ. Sed ꝑm te ens cōe ꝫhitur p istos modos. igr̄ ens nō est de rōne istoꝝ modoꝝ: nec eꝫ. Si nō. igiť isti modi sunt diuersi ab ente in cōi. ꝛ p ꝑns ab oi ente. sed qđ est tale est simpliť nō ens ꝛ nihil. g̃ ꝛc. ¶ Scđo sic: qz q̄ñ tu dicis: q ens ꝫhitur p diuersum modum eēndi: qz suba est ens p se: accn̄s vo in alio. quero q̄ñ dr̄ q suba est ens p se. vtrū ly. p se dicat habitudinē positiue vel negatiue. ſi positiue. ꝓtra. qz dicere aliqd eē per se positiue est dicere q ipm est cā suiipsius. ſz hoc est ipole in quocūqz genere cause. ergo q̄ñ dr̄ q suba est ens p se: nō pōt dici positiue. ſi negatiue ita q sit sensus q suba ē ens p se. i. nō p aliō: sicut p qđ sustenteť subiue. segť q ens ꝫhitur ad genus subē p negatiuū. Sed illud p qđ supius ꝫhiť ad iferius: est de rōne iferioris. g̃ aliqđ negatiuuz est de rōne subē: qđ est falsum. ¶ Si dicatur ad hoc q̄ñ dr̄: q suba est ens p se: qđ hoc dr̄ positiue ꝛ q licz aliquid non sit sibi cā eēndi ꝑm rem. ꝑm tn̄ nostrum modū itelligēdi potest eē sibi cā essendi. ¶ Nihil valz. qz tūc ens rōnis ꝓtrahens eēt de rōne predicamēti realis: qđ est incōueniens. ¶ Tertio sic. qz q̄ñ dr̄: q accn̄s est ens in alio: istud esse in alio dicit habitudinē accn̄tis ad subm in quo est. tunc quero de ista habitudine: qz aut dicit relationem realē: aut rōnis. Si rōnis. tunc ens rōnis cōtrabit ens cōmune ad predicamentum reale accn̄tis: ꝛ erit de rōne predicamēti realis: qđ est incōueniens. Si aūt sit relo realis: aut cōtrabet absolutū: aut relatū. nō absolutum: qz vnum genus nō ꝓtrabitur per rē alterius generis nisi accn̄taliť. sed accn̄s absoluta ꝛ relo realiť ptinēt ad diuersa gn̄a. ergo ꝛc. nec ēt relatuz: qz nihil idem re ꝛ rōne ꝫhit scipsum. Sed illud relatū ponit esse dr̄ia contrahens realiť. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic. isti modi quos tu dicis: aut sunt de itrinseca formalitate istoꝝ ꝓtentoꝝ: siť rōnale de itrinseca formalitate hois. aut non. Si sic. tunc impole eēt inuenire ista accn̄tia absoluta: que ꝓtrahunt sine tali modo. ita q sicut hō nō pōt eē sine rōnali ita ēt non posset esse quātitas sine esse in. sed hoc est falsum: vt pz in sacrameto altaris. ergo ꝛc. Dices q esse in. ꝑm aptitudinē est de itranea formalitate ipsoꝝ. ¶ Contra. qz ſi entitas formaliť ipoztata per quātitatē includit eē in. sicut homo icludit esse rōnale in sua formalitate: tunc ita se habebit ad eē in. quātitas: sicut hō ad esse rōnale. ſz homo nō potest esse actu sine rōnali actu. igitur nec quātitas posset eē actu sine inherētia ad subm. Uñ sicut homo se hz ad aptitudinē rōcinandi: ita se hz accidens absolutuz ad aptitudinē inherendi. Et sicut de itranea formalitate hois nō ē aptitudo ad rōcinādiuz pp ꝓnotatuz: ad qđ est illa habitudo: ita etiā de itranea formalitate q̄ntatis nō est aptitudo ad inhereduz ꝓpter cōnotatum: ad qđ est ista habitudo. ¶ Eodē modo pōt ꝓbari cōtra secūdaz pōnem. q. ſ. impole est aliqd vniꝰ rōnis predicatione eēntiali cōuenire eis: qz vbicūqz est vna rō conueniēs multis predicatione tali eēntiali: opz q in rōne ꝓpria cuilibet illoꝝ multoꝝ icludatur aliqđ cōtrabens illā rōnem cōmunem: extra cuius itellm sit ista rō cōmunis. ꝛ ecōuerso. Sed hoc est impole inuenire respectu diuersoꝝ predicamētoꝝ in compatione ad aliqđ predicatum eēntiale cōe eis. ergo ꝛc. ꝛ pōt deduci vt ꝓus. ¶ Item cōtra istam opinionē arguiť. qz isti modi ꝗbus diuersimode dicūt illud cōmune ꝓuenire ꝓtentis sub eo: aut dicunt diuersas dr̄ias essentiales diuidentes per se illud cōmune essentiale: aut dicūt diuersas dr̄ias accidentales. Si ꝑmo modo: tunc cum in omni genere inueniatur talis diuersitas: eo q in omni gn̄e est descensus per diuersas differētias essentiales ad spēs. tunc in nullo genere erit vniuocatio: qđ falsum est. ſi sint differentie accidentales: tunc segtur q cōmune: qđ est vnius rationis: retineat vniuocationē suam non obstante tali diuersitate. sicut homo albus ꝛ niger est homo vniuoce. ¶ Ꝓ. Ad idem. manente diffinitione manet diffinitum. sed diffinitio nominis vniuoci est q habeat vnuz significatum vnius rationis. igitur manente hoc manet vniuocum. sed ꝑm te illud cōmune substātie ꝛ accidenti: hz vnū significatum vnius rōnis. ergo ꝛc. ¶ Ad ꝑmuz igr̄ in oppositū dōm. q ma. est vera: accipiēdo vnū ꝺceptuz pro vna rōne obiua modo quo est expositum. ꝛ tūc minoꝛ est falsa. Ad probationē dico ꝑmo: q ſi rō esset bona sequereť q quātitas diceret vnuz cōceptum cōmunem vnius rōnis substātie ꝛ accidēti: qđ est manifeste falsuz. qz multi habētes certum cōceptum de quātitate. qđ est trina diměsio: ignoꝛauerūt vtrum eēt suba vel accn̄s: qz ignoꝛauerūt vtrū esset aliqd ꝑus q̄ntitate: cui q̄ntitas inhereret. sicut pz per philosophū. 7. metaphy. ꝛ ideo q̄gd sit de veritate cōclusionis ratio ista est nulla. ¶ Ad formā igitur rōis respōdeo ꝑmo. qz bēre certū ꝺceptū de ente. ꝛ ignoꝛare vtrum sit substantia vl accidens: nō est habere conceptum vnum essentialem cōmunez ad diuersa per se cōtenta sub eo. sed est habere cōceptum certum de aliquo absoluto ꝛ ignoꝛare condiciones acci-

¶ illo scot.

dentales ēius.accipiēdo accidētale qō est extra formalitatem alicuius. Unde inherere se bz ad quātitatem ꝛ qualitatem:sicut quedā habitudo rei vel rōnis ad absolutum.ꝛ similr nō inherere se bz ad subst̄ātiam . qz negatio inherentie non pōt esse de formalitate alicuius positiui.ꝛ talis ꝯceptus certus re" inherēdi vl nō inherēdi: nō solum pōt haberi de ente absoluto cōmuniter dicto. si tñ tale ens posset habere conceptum vnum.sed etiam de ente spāli.puta de trina dimēsione potest haberi conceptus certus.ignorādo vtrum inhereat vel non inhereat. ¶ Secundo potest ad idem dici:ꝙ ex hoc qō ego scio aliqō ens qō est in potentia:ꝛ ignoro vtruz sit suba vel accidens.nō sequitur ꝙ iste conceptus entis qō est in potentia sit vnus conceptus essentialis substātie vel accidenti:vel vnum vniuocum eēntiale.sed vnuz denominatiuum:prout cā denominatur ab effectu. Nā nihil aliud est dicere q̄ꝫ ꝙ hoc est aliquod p̄ncipiatiuum vel cātiuum alicuius.Et ignorare:vtrum istud p̄ncipiuz sit in se subsistens vel inherens . Unde nō includit nisi ꝙ esse aliquod p̄ncipiatum cōuenit eis:qō quidem non cōuenit eis vt essentiale cōmune . sed vt quoddā denominatiuum. ¶ Tertio ad idem dico sic:qz quādo dicitur: ꝙ de aliquo potest esse certum ꝙ sit ens . et dubiū vtrū sit determinate qualitas:vel aliquid aliud:hoc non est. qz vnum dicat vnam rōnem simplicem vniuocā essentialem istis predicamētis.sed hoc est . qz conceptus disiunctus potest eē certus:veritate dubia cuilibet partis disiuncti per se accepte. Unde possuz esse certus ꝙ sor. vel stat vel sedet.ꝛ ignorare que illarum partiū sit vera.ꝛ tñ stare vel sedere nō dicit aliquem vnum cōceptū simplicem essentialr alicui rei ꝯuenientem. ¶ Ad secūdum dicēdū:ꝙ idem est de eē ꝛ de ente.qz neutrum est vnius rōnis. ¶ Ad tertium dōm:ꝙ nec in equocis nec vniuocis est cōcedendum : ꝙ idem terminus negeꝫ de seipso nisi cum distinctione:ne denotetur ꝙ idez fm rē negetur de seipso. Unde nō est simplr cōcedendum: ꝙ homo nō est homo:vel ꝙ canis nō est canis:vel ꝙ sanū nō est sanum.sed fcā distinctione potest negari vnuz de alio accepto vtroqz determinate. Unde possum dicere. hic homo qui est sor.nō est homo qui est plō . Et similr canis latrabilis nō est canis marinus:lz distinctio hinc ꝛ inde sit alia ꝛ alia. Nā ꝙdistinctio vniuoci est in partes subiectas.distinctio vero equoci vel analogi est in diuersa significata. ¶ Auctoritas ēt adducta nō est ad propositum.qz Arist.in ꝑmo physicoꝝ.arguens cōtra pmenidez:qui sophistice ꝓbabat tñ vnū esse:cōcludebat sibi ꝙ ens eēt nō ens.nō gdez negādo vnū equocū de alio. Sed oñdēdo ꝙ nihil denominaret ens oīo:qz ponebat ꝙ ita eēt tñ vnum ens.ꝛ per ꝯsequēs omne aliud ab illo erat nihil.Et ex hoc deducebat Aristo.ad istud incōueniens:ꝙ oīno nihil denominaret ens . si illud vnum ens ponetur suba esse:vel ꝙ ens denomīaret nihil: si illud vnū ens poneretur esse accidēs. ¶ Ad quartū dicēdum est:ꝙ ad vnitatem obiecti potentie sufficit vnitas analogie:seu ꝓportionis:ꝛ precipue illius potentie que deducit ex vno in cognitione alterius:cuiꝰ est itellectꝰ. Nā nunc logmur de potētia cogitatiua:cum ēt sensus se extēdat ad res diuersorum generum:puta ad quātitatē ꝛ qualitatem. ¶ Ad probationem ēt dōm:ꝙ ēt ad vnitatem obiecti scientie sufficit vnitas analoga in obiecto: ꝛ quādo dr̄ ꝙ non:qz demonstrationes procederent in equiuoco. Dico ꝙ aliquā demonstrationem procedere in equoco duplr itelligi potest. Uno modo:ꝙ ignota diꝰ stinctione equoci ex vno sensu cōcludat̄ alterꝫ.ꝛ sic ꝓcedere in equoco ē deceptio ꝛ falla equocatiōis.ꝛ isto mō demōstratio non ꝓcedet in equoco. Alio modo:ꝙ nota distinctione ostendatur illud qō cōcluditur de equoco cōuenire sibi fm omnem sensum quem potest habere:ꝛ maxime vbi est cōnexio iter rationes plures significatas per terminum equocum siue analogum.ꝛ sic ꝓcedere in equiuoco nō est decipi fm equocationem:sed est demōstrare ꝛ gnāre scientiam veram:lz illa demonstratio nō sit ita simplr vna:sicut illa que ꝓcedit in vniuoco:imo est aliquo modo plures.nō tamē hoc facit ad deceptionem:vt dictum est:saluatis conditionibus premissis. ¶ Ad qntum dicēdum.ꝙ ꝑma p̄ncipia complexa sic bñt vnitatem sicut ꝛ termini:ꝛ pluralitatez sicut ꝛ termini ex qbus componūtur.Et quādo dr̄ ꝙ pluralitas terminoꝝ induceret deceptionem . Dico ꝙ nō est iꝯueniens:nō facta distinctione.vt si aliqs crederet ꝙ impoſe est esse subam ꝛ non esse accñs.Sed facta distinctione nullus sciens qd terminorū potest decipi in eis:ꝛ in materia determinata . Uñ nullus potest decipi in tꝫ ꝙ credat hoc eē.ignem ꝛ nō ignem.ꝛ hoc eē albuz ꝛ nō album ꝓ eodē. ¶ Ad sextum ꝑz ex dictis ad ꝑmuz:qz q̄ꝫtas nō se bz vt cōmune vniuocum essentiale subē ꝛ accñti.vt de se ꝑz.Sed se bz ad inherere ꝛ nō inherere. sicut qōdaz absolutum ad quādam habitudinem: ꝛ ad eius oppositum. ¶ Ad septimum dōm.ꝙ accipiēdo ꝑpriam passionē ꝓ aliquo diuerso realr a subo:cuius est passio:sic ens cōmuniter dcm̄:nō bz aliquam passionez positiuā:qz impoſe est aliquod eē positiuuz realr diuersum ab ente cōmuniter dicto:qz esset nihil.ꝛ ideo si aliq̄ dicant se hēre per modū passiōis ad ens cōiter dcm̄: oz ꝙ vel dicāt ꝑuationē:sicut vnū qō dicit ꝑuationem formalr:vel ꝙ dicāt ens rōnis:sicut esse genus vel spēm.ꝛ sic de alys.vel ꝙ vnū ens accipiat sicut passio alterius. Tūc ergo dico ꝙ nō est aliq̄ vna passio realis vnius rōnis cōis omni enti.nec ꝙ ꝓñs oz querere in ente cōi cām vnā cōem respectu talis passionis. Uñ si bene aduertāt isti iterimunt dcm̄ suuz.qz si ens cōiter dcm̄:qō se extēdit ad oē ens:est cā alicuius passionis:illa passio erit diuersa ab oi ente.qz idem nō est cā suiipsius.sed qō est diuersum ab oi ente est nihil.igit̄ ista passio erit nihil.Sz qō est nihil:nō est passio alicuius . igit̄ ponere sic passionem entis est negare passionē entis. ¶ Nec valz ponere quācunqz formalitatē:vt dicat̄ ꝙ formalitas passionis est diuersa a formalitate entis : qz si formalitas passionis est aliq̄ entitas:nō erit diuersa ab entitate vel ente cōiter dicto.Si aūt formalitas ista nullā entitatē penitus dicat:erit nihil.ponēdo aūt passiones entis ens rationis vel aliqd ꝑuatiuū.si ista ꝑuatio eēt ꝑuatio alicuiꝰ forme vnius rōnis:sicut surditas.tunc oporteret querere aliam vniuocā formā positiuaz ꝑuatiuā per istaz ꝑuationē.Sed sic nō est hic:qz diuisio quā priuat vnitas diuersimode ꝛuenitur in diuersis:nisi ꝙ est ibi vnitas fm ꝓportionē. Hēre aūt similē habitudinez ad itellm pōt cōpetere illis que nō bñt aliqō vniuocū essentiale:sicut supra dcm̄ est.ꝛ ideo nō est inc̄ueniēs si ꝛueniat eis aliqō cōe vniuocū:sicut eē genus ꝛ esse spēm:ꝛ sic de alys. ¶ Ad octauū dōm.ꝙ verū est ꝙ ens eēt vniuocū essentiale cōe subē ꝛ accñtis:si aliqō tale vniuocū posset eis cōuenire.Et qñ dr̄ ꝙ aliqō vniuocuz ꝛuenit diuersis ꝑdicamētis:puta accñs ꝛuenit q̄ꝫtati ꝛ q̄litati . Dico ꝙ illud nō est vniuocum essentiale de quo logmur.sed est vniuocum denoiatiuum ꝛ accñtale:modo nihil ꝓhibet aliqd denoiatiuum vniuoce ꝛuenire pluribus que non cōmunicāt in aliquo cōmuni vniuoco essentiali. ¶ Ad nonum ꝑz ex dictis. ¶ Ad decimum dicendum.ꝙ questio si est.in eo in quo est.puta in substātia vel accidente

est questio vna vnius rōnis: vniuoce accipiendo. ſ. esse pro esse istius vel illius determinate. Sed accipiendo esse in generali: dico ꝙ non est vna questio nisi vnitate analogie. ¶ Ad vndecimum dicendum: ꝙ istas questiones differre potest dupliciter itelligi. vel quātuz ad formā querendi: vel quātum ad realitatem quesitam. Primo modo differunt iste questiones. quia in prima est. est. secundo adiacens. sed in secuda est tertio adiacens. Si autem loquamur quātum ad realitatem quesitā: ſm istos qui ponunt: ꝙ esse ⁊ essentia non differūt realiter. questio si est. ⁊ questio qz est. sunt idem realiter quādoqz. Nā questio si est. realiter idem est. ac si querat vtrum hoc de quo queritur sit quedam essentia in rerum nā: vel habens essentiaz. qđ pertinet ad questionem qz est. Sed vbi predicatum ipsi adiunctum diceretur aliquod non ens sicut figmentum. tunc questio si est. ⁊ questio qz est. non sunt idem. Unde non est idem querere vtrum chimera sit: ⁊ vtrum chimera sit figmētum. qz querere si est: est semper querere de esse reali. sed querere quia est: est querere de inherentia predicati ad subiectum: qđ quandoqz est de esse reali. vt quādo queritur. vtrum homo sit albus. ⁊ quādoqz pertinet ad non esse reale: sicut quādo queritur: vtrum chimera sit figmētum. Dico igitur quātum ad rem pertinet: ꝙ querere si est. est querere vtrum sit realiter substantia vel quantitas. ⁊ sic de alys. Qz querere de essentia non est querere de aliquo vniuoco. vt dictum est. ¶ Ad duodecimum dicendum: ꝙ non est idez negare aliquid de homine per hoc ꝙ non est substātia. ⁊ per hoc ꝙ non est ens. non qz ens dicat aliquem vnum conceptum cōmunem subē: ⁊ cuidā alteri. sed qz dicit saltem vnum cōmune analogum: qđ nō debet negari de alio a substātia: nisi distinctione fcā. ⁊ hoc idem hz locum in pure equiuoco. Unde non debeo dicere ꝙ canis latrabilis nō est canis: nisi prius distinctione fcā: qz. ſ. nō est canis marin⁹. ¶ Ad decimūtertium dicendum: ꝙ ipsum esse non hz vnum oppositum vnius rōnis. Et quādo dr̄ ꝙ August. dicit in de imortalitate anime. ꝙ ipsi esse est contrariuz non esse. ⁊ ecōuerso. Dicēdum: ꝙ non dicit ꝙ ipsum esse vel ipsum non esse vno modo dicātur. imo stat cum dicto suo ꝙ diuersimode dicātur. ⁊ cuilibz modo affirmato respondet sua negatio. ¶ Sciēdum autem: ꝙ esse ⁊ nō esse opponunt̄ non ꝺrie, ꝓprie loquēdo: sz magis ꝺdictorie. Uñ ibi Augu. nō accipit ꝺrietatē ꝓprie sz large: ꝓ omni repugnātia. ¶ Ad decimū quartum dicēdum: ꝙ ista rō est mirabilis: que ponit ꝙ vniuocum vnum eēntiale conuenit enti ⁊ non enti. qz figmentum: accipiendo figmētum pro repzesentato per talem imaginē: quā fingentes faciunt: est nō ens. Et qđ dicunt ꝙ nō accipitur figmentum in rōne eorum: prout dicit oīno nō ens. sed prout includit illud qđ formatur in anima. Hoc nihil est. qz illud qđ formatur in aia siue sit conceptus verus: siue sit conceptus falsus. res vera est. nec est ens rōnis distinctuz contra esse reale. Et ideo ponere aliquod cōmune esse huic ⁊ cuidā alteri reali: non est ponere cōmune enti rōnis: ⁊ enti reali. sed est ponere aliqđ cōmune pluribus entibus realibus. Dicēdum igitur: ꝙ quādo aliquis concipit rem verā: vel figmentum esse conceptum: vel esse cognitum: predicatur de vtroqz predicatione denominatiua. ⁊ per consequēs nec esse cōceptum nec esse cognitum dicit aliquod vniuocū essentiale cōmune eis. supposito ꝙ diuersis predicatis non sit aliqđ vniuocū essentiale. vt dictum est. Tunc restat videre vtrum ens vel aliquod cōsimile conueniat eis mere equiuoce vel analogice. ⁊ ad hoc dicunt omnes ꝙ analogice. ¶ Circa hoc igitur ponunt quidā: ꝙ duplex est analogia: quedā est in qua significatum termini formaliter inuenitur in omnibus contentis sub termino analogo. Et dicunt ꝙ talis analogia est inter substātiaz ⁊ alia duo predicamenta. puta quātitatem ⁊ qualitatez: respectu entis cōmunis. qz formalr̄ suba quātitas ⁊ qualitas quādam entitatem dicunt. tñ ista entitas formalr̄ cōuenit eis analogice. qz vni cōuenit per attributionez ad alterum. ita ꝙ nec vniuoce nec equoce cōuenit eis: sz analogice. ¶ Alia est analogia in qua significatum per terminum vni soli cōuenit formalr̄: alys autem nō ꝓuenit nisi ſm denominationē ab extrinseco. sicut denominaē cā ab effectu: vel signum a significato. vel alio cōsimili modo. sicut sanum dr̄ de animali in quo solo est formaliter. ⁊ de medicina ⁊ vrina: ⁊ dicta in quibus nō est formalr̄. sed soluz denominātur sana a sanitate: que est formalr̄ in aiali. Et isto modo vt dicunt alys septem nō inuenitur formalr̄ entitas. sed est ibi denoiatio ab extrinseco. Quādo dr̄ relō est ens: vel actio vel passio est ens. ¶ Sed istud nō videtur bñ dictum. ꝑmo quidez quātum ad hoc qđ dr̄: ꝙ ens dr̄ de tribus ꝑmis predicamētis: nec vniuoce: nec equoce: sed analogice. qz sicut supra probatum est. oīs terminus vel est vniuocus vel equocus. qz aut significat plures res: aut vnā si aliqd significat. Scđo videt̄ deficere illud primum dcm̄. qz dicit ꝙ ens dr̄ analogice de illis ꝑmis tribus: ⁊ non vniuoce: qz dr̄ de vno per attributionem ad alteruz: ita ꝙ cā sit ista quare nō sit vniuocum: qz. ſ. dr̄ de vno per attributionē ad alterum. Qz ista attributio qua vnum dr̄ per attributionem ad alterum: aut est ſm formalitatem vtriusqz: qz. ſ. vnum eorum nō importat formalitatē nisi ex quadam habitudine ad alterum. aut ista attributio est ſm cālitatem: qz vnum. ſ. hz entitatem ab alio: saltem a cā subiectiua. Si ꝑmo modo incidit in idem cum secunda analogia: qz in vno saltem formalr̄ inuenitur significatum termini. In alio vero importatur quedā attributio ad illud. Si secūdo modo. cōtra. qz sic effectus cāe subiectiue hz attributionem ad suam cām sicut ad illud a quo dependet. ita ēt ⁊ effectus cause efficientis ad cām efficientem. sed boc non obstāte idem cōuenit vniuoce cāe efficienti ⁊ effectui eius. ergo ⁊c. Probatio mi. qz certum est ꝙ corpora iferiora dependent a corporibus superioribus: sicut a cā efficiente. ⁊ tamē corpus vniuoce dr̄ de eis vniuocatione logica: de qua loquimur. prout etiā quodlibet genus generalissimū dr̄ vniuoce de ꝺtentis sub eo. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qz non solum substantia dr̄ causa subiectiua siue susceptiua respectu accidentis. sed etiam vnum accidēs respectu alterius: inquātum vnius accidēs reperitur in subiecto mediāte alio: sicut lumen in aere: mediante dyaphanitate: ita ꝙ dyaphanitas est aliquo modo cā receptiua luminis. ⁊ tamen qualitas dr̄ de lumine ⁊ dyaphanitate vniuoce: non obstāte tali attributione. ergo ⁊c. ita ꝙ attributio vnius accidentis ad alterum: sicut cause ad effectum: non tollit vniuocationem. Sicut videtur isti dicere: ꝙ sz attributio vnius rationis ad aliam rationem supposita diuersitate rationis: modo quo infra dicetur facta ad analogiam: tamen attributio vnius ad alterum: sicut effectus ad causam non tollit vniuocationem siue vnitatem rationis vniuoce dicte. ¶ Quātum etiam ad secundum videt̄ mihi: ꝙ minus bñ dicunt: ꝙ septē predicamēta vltima nō dicunt aliquā entitatem formalē: ⁊ ꝙ dicunt̄ entia denoiatione ab extrinseco: ita ꝙ in se nullā entitatem formalr̄ habeant: qz illud qđ nullam entitatem formaliter importat est nihil: qz nulla entitas ⁊ nihil equipollent.

sed ſm iſtos vltima ſeptem predicamẽta nullã entitatẽ formalr dicunt .igitur formalr ſunt nibil : qđ eſt inconueniens.qz ſm philoſophum . ſexto metaphyſice . ens reale extra animã diuiditur in decem predicamẽta . Et ſic ens extra animã diuidetur in ens ⁊ nibil. ⁊ ſic aliqd diuidetur in ipſum ⁊ ſuum oppoſitum.ſicut ſi diuideretur habitus in habitum ⁊ priuationẽ.Aliud enim eſt aliquid nullã entitatem formalr dicere:⁊ non formalr inesſe ei qđ denominat.locus enim formalr dicit quãdaz entitatem:lz non formalr perficiat illud qđ denominatur ab eo.ſ.locatum.Nec ſufficit qđ dicũt:qz.ſ.illa ſeptẽ vltima predicamẽta dicãt ens rõnis.qz ſm philoſophũ vbi ſupra.ens reale diuiſum cõtra ens rõnis diuidit in decẽ predicamẽta. ¶ Dices qz illa ſeptez predicamẽta nõ ideo nõ dicuntur importare formalr entitatẽ:qz ſm illud qđ ſunt nõ dicũt aliquã entitatem formalr.ſed qz eis non cõueniunt formalr:que ab eis denominãtur.nã lz locus dicat formalr aliquã entitatem.non.tñ cõuenit locato formalr qz denominetur ab eo. ¶ Non valz.qz hic nõ queritur vtrum ſeptem predicamẽta vltima formalr conueniãt bis que denominãtur ab eis : vel nõ.ſz queritur vtrum entitas cõmuniter dcã formalr conueniat in ſe talibus denominatiuis.⁊ eſt certum qz ſic . nã locus formalr quedã entitas eſt : lz non ſit formalr entitas locati. ¶ Etiã deficiunt in hoc qđ dicunt relonem dicere talem denominationẽ extrinſecã.qz quãdo dicitur:pr̃.quero vtrum pr̃nitas ſit formalr in eo qui dicit pr̃.aut non.ſi ſic.igitur denominatio a pr̃nitate non eſt denominatio ab extrinſeco.ſi nõ.igitur pr̃nitas aut ẽ in filio aut in aliquo alio a pr̃e ⁊ filio.aut in nullo . Dicere qz pr̃nitas ſit in filio:⁊ filiatio in pr̃e eſt inconueniẽs.Dicere ẽt qz pr̃nitas eſt in aliquo alio diuerſo a pr̃e ⁊ filio eſt inconueniens.Si in nullo.aut hoc eſt.qz dicit entitatem per ſe exiſtẽtem.aut qz dicit nullã entitatem.Si primo modo:igitur pr̃nitas eſt ſuba : qđ eſt inconueniens. Et adhuc ẽt hoc cõceſſo nõ euaditur inconueniens:qz dato qz ſuba non ſit in aliquo ſicut in ſubiecto pr̃ſupposito.tñ eſt in aliquo hñte ipſam:qđ eſt formaliter tale per ipſam.Si ſecũdo mõ.tunc aliquis eſt pr̃ ⁊ filius nibilo: qđ eſt incõueniens.Item redibit erroz pozretani : g poſuit in diuinis relones aſſiſtentes:⁊ nõ inſiſtẽtes:ponẽs pr̃nitatem nõ formalr eſſe in pr̃e:nec filiationẽ in filio. ¶ Et ideo alr eſt dicendum:qz ens vel qđcunqz predicamentum eſſentiale dictuz de diuerſis predicamẽtis:nõ dicitur ſm vnã rõnem vniuocã de eis:imo dr̃ ſm diuerſas rõnes.⁊ ideo omnia talia nõ ſunt equiuoca.Sed duplex eſt genus equocozum.nã quoddã eſt equocum qđ ſignificat diuerſas res ſm illđ qđ formaliter importãt: nullã cõnexionem hñtes inter ſe.Aliud eſt ens equocũ: qđ ſignificat diuerſas res connexionem hñtes inter ſe: ſm illud qđ formalr importãt.Nec eſt diſtinctio in equocum ⁊ analogum.ſicut in illa quoz vnuz in nullo cõueniat cum alio : imo eſt diſtinctio in equocum hñs rõnem ſpãlem equocationis.qz.ſ.cum plitate rõnum importat cõnexionem earum.ſicut ẽt predicabile diuidit in accidẽs ⁊ proprium:cum tñ proprium ſit quoddã accidens.Dico igitur qz cum in analogo ſint duo:quorum primum eſt diuerſitas rõnum ſignificatarz partientium analogum.Secũdum eſt illas res hẽre cõnexionez ſm attributionem vnius ad alterum.vel ambarum ad aliquã tertiã cãz analogie iter diuerſa predicamẽta.Quãtum ad primum.ſ.quãtum ad plitatem rõnum:eſt defectus predicte ꝯformitatis a qua accipitur vnitas rõnis obiectiue circũſcriptis differentijs quibus differunt . ⁊ propter hoc non poteſt in iſtis accipi vnum nomen : ſignificãs vnam rem obiectiuam. cũ circũſcriptis differentijs quibus differunt . Sed ſemper oportet imponere nomen ad ſignificãdum illa plura differentia adinuicẽ. vel vnum nomen.⁊ illud nomen dicitur analogum.ſicut ens vel plura nomina vniuoca:ſicut ſubſtãtia:quãtitas:q̃litas.⁊ ſic de alijs . ¶ Cã autem ſecundi eſt:qz.ſ. in ſuis formalibus rõnibus hñt cõnexionem adinuicẽ: ſm attributionem vnius ad alterum:ſicut eſt de ſubſtãtia ⁊ q̃ntitate:vel de ſubſtãtia ⁊ q̃litate.vel ambo habẽt attributionem ad tertium:ſicut quãtitas ⁊ qualitas ad ſubſtãtiam. ¶ Ad cuius euidentiã ſciendum:qz ad talẽ cõnexionem que facit analogum : non ſufficiat cõnexio in eſſe reali quãtum ad cãlitatem . vt ſupra dictum eſt. aliogn corpus diceretur analogice de corporibus ſuperioribus ⁊ inferioribus:qđ eſt falſuz.Et ſimilr canis diceretur analogice de cane latrabili celeſti ⁊ marino.qđ ſimiliter eſt falſum.qz ibi eſt mera equiuocatio.qz dato qz ſydus celeſte ſit cã canis latrabilis : tñ canis non imponitur ad ſignificãdum iſtã cãm ⁊ habitudinez eius. ſeu attributionem cauſe ad ſuum effectum:nec imponitur ad ſignificãdum ipſum effectum eius ⁊ attributionem cãe ad ipſum.ſicut iponitur ſanum prout dr̃ de animali:⁊ de medicina.Nã ſanum prout dr̃ de ipſo animali ſignificat formalr ipſam ſanitatem:qua animal dr̃ formalr ſanuz:put vero dr̃ de medicina nõ ſignificat ipſaz medicinã:put eſt qdã res pcile in ſe:ſed pũt bz attributionẽ efficiẽtie ad ſanitatẽ aialis . Sic autez eſt iter pdicamẽta adinicez. Nã ſi accipiaĩ ens in cõcreto put ens põt dici de ipſis in cõcreto.Dõo ſuba eſt ens:q̃ntitas eſt ens.⁊ ſic de alijs.Ens put dr̃ de ſuba:dicit id qđ ſimplr eſt.put vo dr̃ de q̃ntitate ⁊ q̃litate.⁊ ſic de alijs.Dicit illud quo aliqd eſt.illđ aũt qđ ſimplr eſt:⁊ illđ quo aliqd dr̃ tale:vel tñ:aliquã cõnexionez hñt adiuicem.Silr ſi accipiaĩ in abſtracto.puta eẽntia:put dr̃ de ſuba importat id qđ ſimplr eſt ens:put dr̃ de q̃ntitate ⁊ q̃litate dic id quo aliqd eſt ens ſm qd.puta q̃ntum vel q̃le:⁊ ſic de alijs.⁊ iſta ẽt hñt connexionem adinuicem. Et ſic pz ad primum principale.

Ista opio dicoris ẽ expſſe de intẽtione phi. 4. meta. t. cõ. 4. Et ei vbiq; imutat pmẽta. ⁊ doẽ antiqui gipotheticu.

Scõo artic.

Quantũ ad ſcõm pncipale.ſ. vtrum aliqđ vnum nomẽ cõmune vniuocũ ꝯueniat in diuinis abſoluto ⁊ relato diuerſimode . dõm eſt ſm diuerſos.nã ſi relo in diuinis dicat rem diuerſaz a fundamento.vt quidã ponũt.tunc videt qz relo diuina eẽt determinata ad predicamẽtum.⁊ ſimilr ſuba . Et idez eẽt iudicium de ipſis ſicut de ſuba ⁊ relone in creaturis.Primo igit videndum eſt.vtrum iſta differãt realr in diuinis.Scõo.vtrum relo in creaturis addat aliam rem ſupra fundamẽtuz.Tertio patebit ad propoſitum.

Quantum ad pmum dicũt quidã:qz relo in diuinis realr differat a fundamẽto.Et hoc probãt pmo ſic.qz illa quoꝝ vnum inuenitur realiter ſine alio:videntur differre realiter.Sed eẽntia diuina ⁊ relo ſunt huiꝰ.ergo ꝛc̃ . Maior ſupponit̃ .minor de ſe pz.qz eẽntia inuenitur in pr̃e ſine filiatione. ¶ Secundo ſic.qz que nõ ſunt oĩbus modis idem realr:differunt realr.Sed eſſentia diuina ⁊ relo non ſunt omnibꝰ modis idem realr.ergo ꝛc̃ . Maior ſupponitur.minor probatur.qz illa que non ſunt idem ꝛuertibilr realiter: non ſunt idem omnibus modis realiter.qz eſſe idem cõuertibilr realiter eſt quidam modus identitatis realis. ſed eſſentia diuina ⁊ relatio non ſunt idem conuertibiliter realiter . vt de ſe patet.quia ſequeretur qz filiatio eſſet paternitas.ergo ꝛc̃. ¶ Tertio ſic.qz ſi eſſentia diuina in nullo eſſet differẽs realiter a relatione:tunc per ſyllogiſmum expoſitorium concluderet vna relatio de

alia sic.Dec essentiã est pñitas: hec essentia est filiatiõ. ergo filiatio est paternitas. qõ est incomenies.ergo ꝛc. ¶ Quarto sic.qz pr̃ ⁊ filius realr differunt.qz oppositũ est hereticum.aut igit̃ differũt realitate fundamẽti:aut alia realitate.nõ realitate fundamẽti.qz hoc fundamẽtum est eẽntia dina.⁊ sic differrẽt in deitate: qõ falsum est.igit̃ differunt alia realitate.sz realitas illa in qua differunt pr̃ ⁊ filius est realitas relonis. igit̃ realitas relonis est alia a realitate fundamẽti.⁊ sic sunt diuerse res. ¶ Sz illud non videt̃ mihi verum,put ponit̃,sicut alias ostẽdi supra in precedenti quolibet.Et h̃ pbaf̃.primo sic. qz ois res vel est deitas vel creatura.sed relo dina non est creatura.igit̃ est deitas.sed illud qõ ẽ alia res a deitate nõ est deitas.igit̃ relo diuina non est alia res a deitate. ¶ Ad hoc respondẽt aly quãdo dr̃.q ois res aut ẽ deitas aut creatura. dicunt q nõ est verum.sed dici debet q omnis res aut est deitas aut creatura:aut ppietas deitatis siue dei. ¶ Sz istud dictuz videt̃ mihi male dictuz,qz si ista distinctio eẽt bona:tunc rõ Boety cõtra Porretanum:que a tota ecclesia reputaf̃ bona:esset nulla.qz sicut ipse arguit contra porretanum. omne qõ est aut est creator aut creatrix eẽntia:aut creatura.Et p hoc probat ipse:q relo non se hz vt assistẽs vel vt diuersum qd a deitate vel a deo.vt ponebat Porretanus. sequeret̃ etiã q aliqd diuersum a deitate vel a deo esset p se necessario esse.qõ est falsum. ¶ Secundo sic.qz si ppietas est differẽs realr ab essentia in diuinis:erit quaternitas rerum.qz ois res diuersa ab alia ponit in numerum.Sed illud est error condẽnatus in concilio generali extra.de fi.ca.firmiter credimus. ¶ Dices q illud scz ponere quatuor res in diuinis nõ est error condẽnatus q̃tum ad hoc q in diuinis sint quatuor res.sz quãtum ad hoc:vt videt̃:q ioachim ponebat in diuinis quatuor personas:⁊ essentiam quãdam personam distinctã ab alys. ¶ Sed hoc nihil est.primo quidem:qz sicut pz ex textu illius decretalis:ioachim nunq̃ posuit essentiã esse quãdam personam distinctam ab alys personalr.sz posuit eam esse rem distictã a personis:que quidem res nec generat nec gnãtur:nec spirat nec spiratur. Hoc etiã pz ex textu illi⁹ decretalis.s.q falsum sit dicere:q essentia sit deitas realr differẽs a psonis:vel proprietatibus personalibus. Nã ibi dicit̃ sic.nos autẽ confitemur: qz vna quedã res est incõprehẽsibilis qdem ⁊ ineffabilis: que veraciter est pr̃ ⁊ filius ⁊ spũs sanctus. ⁊ est simul tres persone ac singilatim quelibz earum.⁊ ideo in deo solũmodo trinitas est:non quaternitas.qz quelibz triũ personarum est ista res.videlicet.substãtia essentia siue notitia diuina. ¶ Tertio sic.qz vbicũq3 est vnum compositum ex pluribus differẽtibus re: est vera compositio.sed relo cum essentia hñt aliquam vnitatem:aliogn persona vna nõ cõprehẽderet vtrũq3. igit̃ si relo realis differt ab eẽntia realr faciunt compositionẽ.Minor pz de se.maior ẽt facilr pz.qz illa que sunt vnum: vel sunt vnum vnitate simplicitatis:ita q sunt vna res simplex: vel sunt vnum compõne. ¶ Ad hoc dicunt aly: q non opz q illa que differunt realr:sicut modus rei ⁊ res cuius est:faciãt compositionem: sicut fm eos est de relone ⁊ fundamẽto in creaturis.nã modus eẽndi ad aliud differt a fundamento realr.non tamẽ facit realr compositionẽ cum eo.Sed istud nihil est: qz iste modus aut ẽ aliqua res in rerum nã:aut nulla.si nulla:igitur nihil.si est res aliqua aut est alia res a fundamento: aut non.si non.hoc est cõtra eos.si sic.tunc opz dicere: q illud qõ est vnum ex modo ⁊ fundamẽto sit realr compositum. qz sicut deductum est in precedenti quolibet,omne qõ est vnum ex bis:⁊ non est hoc ⁊ hoc est:compositum.sz si fundamẽtum ⁊ relatio dicãt diuersas res illud qõ est vtrũq3 comprehẽdens:hoc est vnuz ex bis.⁊ non ẽ hoc ⁊ hoc.Ergo si dicatur q illud vnum comprehendens: hoc est qõlibz illorũ realr: tunc eadẽ res ẽt in creaturis est diuerse res.⁊ per ꝓñs est eadem cum q̃libz earum.⁊ multo plus in diuinis.eadẽ eẽntia potest cẽ eadez realr cuz qualibz proprietate:qõ est cõtra eos:lz sit verum q h̃ est singulariter in diuinis. Et qz istam mãm diffuse tractaui in pcedẽti quolibz.iõ quo ad nũc supsedeo plura de eo dicere. ¶ Ad primum igit̃ in oppositum dom ad maiorem: q aliqd inueniri sine alio intelligi põt duplr. Uno mõ:q inueniat̃ illo alio simplr non ente:sicut hõ posset inueniri:si nulla eẽt albedo:⁊ istud qõ isto modo põt inueniri sine alio dicit aliã rem ab alio: vel saltẽ connotat:qõ dico ppter relones in creaturis.qz lz relo non dicat aliquid in relatiuo differẽs realr a fundamẽto:tñ connotat aliquã rem aliã differentem realr ab eo:rõne cuius relo potest desinere eẽ:manẽte fundamẽto quãtum ad id qõ conuenit sibi absolute. In diuinis tamẽ lz vna relo sit realr distincta ab alia: tñ relo in diuinis nõ connotat aliqd diuersuz re a fundamẽto.Alio modo põt dici aliqd inueniri sine alio:non qz h̃ sit:alio simplr nõ exñte.sed qz est aliq̃ res que non est illud aliud.⁊ qõ inuenitur sic sine alio: non segtur q sit simplr diuersum re ab eo.sed sufficit q non sit idem conuertibilr cuz eo. Et isto modo eẽntia diuina iueniť sine relone.non primo modo. Nã essentia diuina non põt esse non existẽte pr̃nitate siue filiatione. sed bñ essentia diuina est pr̃nitas que non est filiatio.⁊ essentia diuina est filiatio que non est pr̃nitas. ¶ Notãdum tñ q nõ est concedẽdum simplr.q filiatio nullo modo sit in pr̃e:vel q essentia sit ita in pr̃e sine filiatione:ita q nullo modo filiatio sit in pr̃e. Sed ꝓcedẽduz est q filiatio nõ est sic in pr̃e vt illõ quo formalr pr̃ est pr̃.sed qz formã aliquã esse in aliquo videtur importare eẽ in illo:sicut illud quo formalr est tale.ideo non cõcedit̃ simplr:q filiatio sit in pr̃e:ne deno tet̃ q filiatio sit in pr̃e:sicut illud quo formalr pr̃ est pr̃. tñ vere potest dici q filiatio est illa res que est in pr̃e:qz scz est eẽntia que est in pr̃e. Unde qz illud qõ significat̃ nomine suppositi non dr̃ eẽ in aliquo:sicut illud quo formalr est tale. Ideo conceditur simplr:q pr̃ est in filio:⁊ filius in pr̃e propter idẽtitatez eẽntie: que est in vtroq3 suppositaeorum distinctione.qõ ideo dico:qz idez proprie non est in seipso. ¶ Ad secũdum dicẽdum.ad ma. primo q non segtur:q si aliqua duo non sunt idem realr omni modo:que realr differãt:ita q h̃ realr nõ sit illõ. Unde albedo ⁊ color non sunt idem conuertibilr. ⁊ tñ in eodem non sunt diuerse res abinuicẽ. Sic ẽt dato q essentia diuina non sit idez conuertibilr cum pr̃nitate. non segtur q in eodem vel ẽtinter se eẽntia ⁊ pr̃nitas sint diuerse res. Sz in hoc differt iter eẽntiã ⁊ proprietatem ex vna parte:⁊ colorem ⁊ albedinem ex alia pte. qz eadem essentia numero est pr̃nitas ⁊ filiatio.sz idem color numero vel spẽ non potest eẽ albedo ⁊ nigredo.⁊ sic de alys. ¶ Secundo,dico ad eãdem maiorem:q illa que non sunt omni modo realiter idem differunt aliquo modo realr:eo mõ.s.quo nõ sunt vnum realr.Mõ dico q pr̃nitas ⁊ eẽntia non sunt idẽ realr conuertibilr. Et ideo quantum ad istum modum realiter differunt: non q vnum nõ sit res que est alterum fm se accepta. sed q non sit omnis res que est illud alterum. ⁊ sic est in ꝓposito. Nam paternitas non est ois res que est eẽntia:qz non est filiatio.est tñ realr idem q eẽntia:non dicens rem aliã ab eẽntia,sed dicit bñ rem aliã ab aliquo:

Aliqd eẽ sine alio dupliꝛ potest capi.

qđ est idem realr cum eẽntia. ¶ Ad 3m dicẽdum. q̄ sylogismus expositorius non hz locuz: qñ subm in vtraqz ꝓpõne est in plus q̄z qđlz predicatoꝝ. Unde nõ segtur. homo est sor. homo est plo. igit̄ sor. est plo. Nunc autem ita est q̄ eẽntia diuina in plus se habz: q̄z hꝫ relo vel illa. qz vna z eadẽ eẽntia numero est hꝫ relo z illa. z idem eẽt in creaturis: si idẽ homo eẽ posset sor. z pla. Et certuz est q̄ si ista rõ esset bona: sequeret̄ q̄ pr̄ est filius. qcqd sit de pr̄nitate z filiatõe. qz nullus fidelis negat istã. hic ꝺs est pr̄. z hic deus ẽ filius. z tñ nõ segt̄. hic pr̄ est hic fili⁹. Dõm igit̄ q̄ si eẽntia z relo eẽnt idẽ conuertibilr: ita q̄ vnuz non eẽt in plus q̄z aliud: sequeret̄ infallibilr ꝑ sylogismũ expositoriũ: q̄ vna relo eẽt altera. ¶ Ad quartum dõm. q̄ qñ queritr. vtrum pr̄ z filius differãt realitate eẽntie: aut alia realitate: q̄ non est cõcedendũ simplr q̄ realitate essentie. Nec ẽt est concedẽdũ simplr q̄ differãt realitate que sit simplr alia ab eẽntia. qz eẽntia est ille due realitates: ꝯbus pr̄ z filius differũt realr. Sz dicẽdum est. q̄ differunt realitate que nõ est idem conuertibilr cum essentia. z est tñ essentia.

Quantum ad scõm. s. vtrum relo addat aliquid realr dr̃ns a fundamẽto. Dicunt qdã q̄ sic. z hoc probãt. ꝓmo sic. qz qđ aduenit alicui de nouo: dicit aliqd diuersum ab eo. sed relo põt aduenire fundamẽto de nouo. ergo rc̃. ¶ Scõdo: qz illa quoꝝ est idẽ esse dicunt diuersas res: quaruz est vna alteri addita. sz relo z fundamẽtum sunt huiꝰ. qz relationis est referre vnũ alteri. sed fundamẽti nõ est referre vnũ alteri. ḡ. z rc̃. ¶ Tertio sic. qz sic se hz relo ad fundamẽtuz: sicut modus eẽndi ad subam z accñs. Sed modus eẽndi subę z accñtis dr̃t ab eis realr. ergo rc̃. Maiorꝑz. ꝓbatio mi. qz que pñt inueniri sine iuicẽ dr̃nt re. sz accñs põt inueniri sine suo mõ essendi. sicut in sacro altaris: qz ibi nõ hz eẽ in. cũ tñ modus accñtis sit esse in. ergo rc̃. ¶ Quarto sic. qz si tu dicis: q̄ relo differt a fundamẽto: qz cõnotat aliqd aliud. Cõtra. qz cõnotatio predicta: aut est quãtuz ad nomẽ tm̃. aut est q̄z tũ ad rẽ. Si ꝓmo mõ nihil ad ꝓposituz. qz hic q̄ritur non de noie: sed de re. Si q̄z tuz ad rem. cõtra. qz illa que sunt idem r̃m rem: qcquid cõnotat vnum z alterum. Sz r̃m te fundamẽtuz z relo sunt idem r̃m rem. ergo quicqd ↄnotat vnuz z alterũ. igitur impoſe est q̄ relo cõnotet aliqd realr: qđ non connotet fundamẽtuz si sic: sunt idẽ re. ¶ Sed his nõ obstãtibꝰ sicut in precedẽti quolibet diffuse tractaui. relo in eo in quo est subiue nõ addit aliq̄z rem sup fundamẽtũ diuersam ab ipso: sz solũmodo ↄnotat vel dicit coexñtiaz alicuius alterius ad qđ relm dr̃. z illud diffuse tractaui in predicto quolibet. Ubi ostẽdi: q̄ si relo eẽt aliud realr a fundamẽto: q̄ faceret compõnem cum ipso: qđ est ↄtra nos. ¶ Ad ꝓmum igitur in oppositum dicẽdum. q̄ aliquid de nouo aduenire alicui duplr est. Uno mõ per inherẽtiam: sicut albedo aduenit de nouo ei qđ ꝓmo non erat album. Alio mõ per coexñtiaz: sicut si aliquo coexistẽte albo aliud fiat albũ: illud aliud albũ aduenit albo ꝑ coexñtiaz: et vt ad qđ dr̃ de nouo ꝑ ↄformationẽ: non aũt ꝑ inherẽtiam. Qñ igitur dr̃ q̄ illud qđ aduenit alicui de nouo differt ab eo realr. Si aduenĩat de nouo ꝑ inherẽtiam dr̃t ab eo realr re absoluta: z faciat compositionẽ cum eo. Si aũt aduenĩat ei ꝑ coexñtiam: vt ad qđ est cõformę de nouo: non opz q̄ aliqd ponat de nouo in eo cui aduenit: qđ sit in eo subiectiue. Sed sufficit ad hoc q̄ talis cõformitas dicatur sibi aduenire de nouo: q̄ aliqd aliud coexistat sibi de nouo ad qđ dicatur: ipso in se in nullo mutato. Dico igitur q̄ relo dicatur aduenire fundamẽto: non per alicuius aduẽtuz sibi inherentis z diuersi ab eo: sed per aduẽtum alicuius coexistẽtis de nouo. ad qđ de nouo dicitur per illud qđ ꝓius erat in eo. ¶ Ad secũdum dicẽdum. q̄ eẽ fundamẽti z esse relationis quãtum ad illũ qđ sunt vnus z idem actus eẽn di: aliter z alr cõceptus. qz r̃m qđ est actus alicuius r̃m q̄ est in se tale. puta album vel nigruz dicitur eẽ fundamenti: r̃m autem q̄ illud idem esse dr̃ ad alterũ: est esse relationis. ¶ Ad tertium dicendum: q̄ modus essendi ipsius accñtis non dicit aliquã rem diuersam tertiam a subſtãtia z accñte. sed cõnotat aliquã rem aliã: cuz qua consistat compositum ex subſtãtia z accñte. rõne cuius cõnotati potest inueniri accidẽs sine tali modo. sic etiam relatio rõne coexistẽtie alterius quã importat: vt dictũ est. dicit quẽdam modum fundamẽti ad alterũ: rõne cuius alterius: si auferatur desinit eẽ relatio manẽte fundamẽto: non aũt ꝓpter hoc q̄ aliqd addat super fundamentum in eodez sicut in subiecto: qđ de nouo desinat esse manẽte fundamẽto. ¶ Ad 4.m dõm. q̄ ista cõnotatio est ex pte rei. qz ex pte rei aliud est in se existere z coexistere alteri. z aliud regritur ad verificãdũ aliqd existere in se. z aliud ad verificãdum aliqd coexistere alteri. Et quãdo dr̃ q̄ illa que sunt eadẽ r̃m rem quicqd cõnotatur per vnuz z ꝑ alterum. Dico q̄ verum est de illis que sunt eadez re. ita q̄ vnũ non se habeat per additionẽ ad alterum: nec r̃m inexistẽtiam: nec r̃m coexistẽtiaz: nunc aũt hz relatio nõ addat aliqd super fundamẽtum per inherẽtiaz: addit tamẽ aliqd per coexistẽtiam eius ad qđ dr̃ illud qđ refertur.

Quantum ad tertium ptinet. s. quãtum ad ꝓpositum. vtrũ. s. sit aliqđ vnum nomẽ cõmune relatiuo z absoluto in diuinis. Dõm q̄ nõ. qz in diuinis relo nõ dicit aliqđ ens determinatũ ad ꝑdicamẽtum. sed tam relo q̄z absolutũ dicunt rem quãdã illimitatã ad gẽcunqz predicamẽtuz. Uñ q̄tum ad rem ptinet nomẽ impositũ ad significãduz relonẽ diuinã: vt dina est: iplicite ipoꝛtat totuz qđdã infinitũ: z silr nomẽ qđ significat absolutũ: nec ꝓna significat aliqđ cõmune vniuocuz his: imo in suo significato iplectitur vtrũqz. sicut quodãmodo hõ in suo significato complectit̄ animal z rõnale. ¶ Ad rõnem igit̄ in oppositũ dicendum: q̄ qñ dr̃ q̄ ꝓna apud fideles significat relonem. Dõm q̄ nõ solum relonẽ: sed ẽt subam complectẽtes vtrũqz mõ predicto. Et qñ dr̃ q̄ apud gẽtiles significat absolutũ. dico q̄ apud gẽtiles nõ potest significare absolutuz solũ: put absolutũ distinguit̄ ↄtra relatũ nisi signãtione eius. sz si accipiat̄ q̄ apud eos signãt absolutum: vel put distinguit̄ ↄtra ↄctum ad terminatũ moduz incõmunicabilitatis. qz. s. apprehẽdunt qđdã subsistens icõicabile qualrcũqz hoc sit: isto mõ itelligũt absolutum. sz illud absolutum nõ est absolutũ: de quo logmur distinctum ↄ relatum. Qõ. VIII.

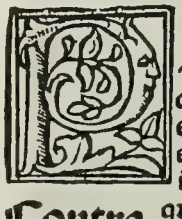

Ostea querebat̄ de compatione absoluti ad relatũ in spãli: z est. vtrũ in deo sit idem itelligere z dicere. Et arguit̄ q̄ sic. qz actus intellꝰ in eo q̄ itellꝰ est itellre. sz actus intellꝰ in eo q̄ itellꝰ est dicere. igit̄ itelligere est idem qđ dicere. z econtra.

Contra qz dicere iꝑtat ꝓductionẽ in dinis. sz itellre nõ iꝑtat ꝓductionẽ. ergo rc̃.

Respondeo ad euidentiã istiꝰ questionis duo sunt facienda ꝓncipalr. Primum est videre qũo itelligere z dicere se habẽt in nobis. Secundum est videre qũo se habeãt in deo. Quãtuz ad ꝓmum tria sunt ꝓncipalr faciẽda. Primũ est videre qũo

differant operatio immanēs ⁊ operatio transiens. Secundum est videre vtrū itelligere sit operatio imanēs vel operatio transiens. Tertiū est videre quomō differunt dicere ⁊ itelligere.

Primus articulus.

Quantū ad ꝑmū sunt tres opiones. quaꝝ duas credo esse falsas. Prima est: ꝙ operatio imanens dr̄ illa: qua aliqd idem subo mouet seipsum: vl̄ producit aliqd in seipo. Operatio vo trāsiens qñ mouet aliquid aliud differēs subo ab ipso. ⁊ ad hoc adducīt talis rō. Quia vt istis videt ois operatio est ꝓducere. ⁊ ꝙ ꝓñs operatio tam manens q̄ trāsiens est qōdā producere. Sz ꝓducere vt videtur nō potest distingui in productionez manentē ⁊ trāseuntem: nisi per hoc ꝙ aliqd ꝓducit aliqd in seipso. Et per hoc ꝙ aliqd ꝓducit aliqs in alio. ergo ⁊c. ¶ Sed istaz opinionē credo esse falsaz. ⁊ hoc ꝓbo dupl̄r. Primo sic. qz operatio manēs compatur ad illud cuius est operatio manens sicut ad illud in quo est ꝑm ꝙ tale: sz ꝓducere nō est opatio ipsius ꝓducētis: sicut illi⁹ in quo est ꝑm ꝙ tale. igit̄ ꝓducere nō est opatio manēs vt ipsius ꝓducentis. Unde ꝓducere nō dicit operationē manentem vt sic. dico aūt in eo ꝙ tale. qz dato ꝙ ponat vel ipoſ ꝙ aliqd produceret aliqd in seipo. iste actus productus ꝓut respiceret illud in quo est: nō respiceret illud vt actiuū: sed magis vt passiuz ⁊ receptiuuz. ¶ Scōo sic. si operatio manēs esset producere: itelligere esset producere actum itelligendi. ꝯña pz. qz oēs ponunt itelligere operationem ītellectus permanentem. falsitas ꝯntis facilr pz. qz ista est vera ⁊ ꝓpria. Deus itelligit. sed ista est falsa. deus producit actum itelligendi quo itelligit. qz nullum absolutuz in diuinis est productum. ergo ⁊c. ¶ Ad rōnē autez quā illi adducūt dō m: ꝙ non omnis operatio est producere: sicut infra patebit: quādo ponetur vera opio. ¶ Secunda opio est: q̄ ponit: ꝙ agens q̄z nihil aliud cāt ꝓter ipsam actionem: ⁊ tunc est operatio manēs. qz vt dicunt: ꝓter actionem quā ponunt in agente: nihil per talem operationez extra rem est ꝓductum vel operatū. Alia est actio: vt dicunt: in qua ꝓter actionē agentis producitur aliqd extra: sicut calefacere ⁊ ꝯsimilia. ⁊ talis operatio est transiens. ⁊ probāt duplici rōne. Primo sic. qz actio manēs est actio manens in agente. sed vt videt̄ in agēte non est nisi sola actio. nō autem aliqd productum per actionez. ergo videt̄ ꝙ illa actio dr̄ actio manēs in qua agens solam actionem cāt: ⁊ nihil producit per actionez. ¶ Secundo sic. qz ꝑm ꝓbm ꝓmo ethicoꝝ. in quibusdā artib⁹. operationes sunt fines sicut in arte fistulatiua. ſ. citharizatiua. in quibusdā autem fines sunt operata sicut in domificatiua. Et hoc non eēt nisi esset quedā actio in qua nihil est operatum ꝓter actionez. ⁊ quedā in qua est aliquid operatū ꝓter actionē. ergo ⁊c. ¶ Sz ista opinio ꝛmprobabilioz est ꝓma. qz omne producēs aliqd producit. sed sicut se hz producēs ad producere: ita se hz id qō agens producit ad produci. igitur vbicūqz est ꝓducere ibi est aliquod produci. sed vbicunqz est produci: ibi est productum esse. Igitur impoſ est dare actionē vel operationez que sit producere: qn sit ibi aliquod productū per illam operationem. ⁊ per cōsequens impoſ est dare talem operationez: sine operato per ipsam. ¶ Secūdo sic. qz ꝑm istā opinionē videtur ꝙ agens in agendo aliqd causet in seipso: qō vocāt actionem. sed omne illud in quo aliqd cātur de nouo in quo prius non erat mutatur. igit̄ omne agēs in agendo mutatur: qō est falsuz. qz non posset esse aliquod agens imutabile. qō est falsum. ¶ Si dicat ad ꝫ ꝙ illa actio est q̄dā relo agētis: q̄ non ponit aliquod absolutum in ipso. ꝯra relo agentis producentis: aut est ad aliqō absolutum productū: aut non. si sic. igitur semper est aliquod productum ⁊ operatum per ipsam operationem: volēdo operationem producere. si non. quero ad qd est illa relo: ⁊ nō pōt faciler fingi. qz ista relo aut esset ad seipsam: aut ad aliā relonez: non ad seipsam. qz nulla relo est ad seipsam. si ad aliā: quero de illa alia in quo fundat̄. nec potest fingi in quo fundetur nisi in aliquo productoab agente. ¶ Dices forte ꝙ fundat̄ in ipsa actione: ⁊ ꝙ ꝓducēs referr̄ ad ipsaz actionem per quā nullum est productum ꝓut ponit̄. Cōtra. qz nihil referr̄ realiter ad relonem qua refetur. qz tunc relones irent in infinitum. Sed ꝑm te ista actio est relo qua producēs referr̄: qz est relo ipsius producētis subiue. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. qz actio manēs nō differt ꝑm te a trāseunte: nisi qz in actione manēte nihil est productum ꝓter actionem ipsam: quam ponis in agente. sed in actione transeunte nihil ponitur manere in agēte nisi relatio ad productum. ergo operatio manens erit pura relo. sed illud quod est pura relo est in genere relonis. ergo operatio manens est in genere relonis. qō est falsum. Sequeretur etiā ꝙ illa relo sit ad nihil: qz non videtur posse fingi ꝙ producens vt producens referat̄ nisi ad productum. ¶ Quarto sic. qz ista actio quam tu dicis producere: aut comparatur ad producens vt ad cām efficientem: aut non. si sic. igitur compatur ad ipm: non sicut ad illud in quo est: sed sicut ad illud a quo est. qz cālitas cāe efficientis non consistit in hoc ꝙ sit illud in quo aliqd recipitur subiectiue. ⁊ sic talis operatio nō est operatio manens in producente vel agente per se in eo ꝙ tale. Et sic diceretur operatio manens per accñs: inquātuz accidit ei a quo aliqd producitur esse receptiuum eiusdez. si non. ergo producens non est cā efficiēs: qō est absurdum. Iteruz non pōt fingi aliud genus cāe: in quo producens sit cā ipsius operationis que est ꝓducere. ¶ Quinto sic. qz sicut supra dictum est. itelligere est operatio manēs ipsius dei: sed deum itelligere non est deum producere aliquid: ꝛz per itelligere producat alia: igitur falluz est: ꝙ operatio manēs sit producere aliquā operationem: vel actionē sine opato.

Opio scoti in 4. sen. dist. 12. q. 1. §.

Ad rationes autem eorum facile est respondere. Ad primā igitur dicendū: ꝙ glibet pōt vti equoce noibus sicut placet. ⁊ ideo pōt aliqs vocare actionē: vel illud qō ptinet ad genus actionis: ⁊ sic actio est ipsa forma ꝓducta: vt denoīat agentē. ꝓout dicit̄ ꝙ actio est in passo. Alio modo potest accipi actio ꝛproꝛie. ſ. relo agentis ad ipsum ꝓductuz. ⁊ ista ptinet ad genus relonis. Et ideo nō est dare actionez pertinentē directe ad genus actiōis: acciplēdo actionē pro eo qō est producere: que sit subiectiue in agente. sed solū consequitur quedā relo in ipso agente ad ipsum productum. ¶ Ad secūduz dicēdum. ꝙ non est intētio Arist. dicere. ꝙ sit aliq̄ operatio sine effectu aliquo producto. ſed itendit dicere ꝙ aliqui effectus aliquaruz cārum nō manent nisi ad presentiā agentis ꝑticularis ꝯtinue agētis: que actiones quādoqz sunt cum motu: sicut citharizare vel fistulare. quedā vero sunt in qbus sunt quedā operata: que manēt absente ꝑticulari agente: ⁊ ipso non agente. ⁊ ideo in illis dicuntur operata fines. in alys vo dicuntur operationes esse fines: non quin in illis ēt sint quedā operata: sed qz non manent nisi ꝑticulari cā actu agente. qō pz. qz per citharizationē ⁊ fistulationē cātur sonus: qui est quedā q̄litas absoluta producta. ⁊ tamen in istis dicit Aristo. operationes esse fines. ¶ Alia est opio quā credo esse verā. ſ. ꝙ opatio manēs nō est aliqd ꝓducere vel efficere. ſz vel est recipe q̄tū ad ꝛnm̄ māle.

Solo ad rōnes aduersariorum.

Opio beruci vera.

vel est facere formaliʒ tale: ꝯtum ad ꝑncipiuʒ formale. ¶ Ad cuius euidẽtiam sciẽdum est: ꝙ cuʒ quatuor sint ꝑn⁹. ſ. finale: ⁊ efficiẽs: mãle ⁊ formale. tribus istoꝝ ꝑncipiorum attribuit operatio. ſ. ꝑn⁹ mãli: cuius operatio est recipere actuʒ ⁊ perfectionẽ. ⁊ ꝑn⁹ formali cuius operatio est facere formaliʒ tale. ꝓout dicimus ꝙ albedo facit formaliʒ album: per quem ẽt modũ facit itellectio formaliʒ itelligentẽ: ⁊ relo relatum. ⁊ sic de alys. Et ꝑn⁹ effectiuo cuius operatio est aliqd efficere sicut calefacere. ꝑn⁹ vero finali non consueuit attribui operatio distincta ab operatione cause efficiẽtis: qz eius cãlitas in hoc ꝓsistit: ꝙ eius amore vel gra agens agit. Modo operatio ꝑncipy passiui ⁊ operatio ꝑncipy formalis dr operatio manẽs in eo ꝙ talis. Sed talis operatio ꝑncipy actiui dr trãsiens per se loquẽdo: dato ꝙ per accns posset eẽ operatio manẽs: sl aliqs faceret aliquem actuʒ in seipso: sl tamẽ hoc est pole. ¶ Et hoc qdẽ ꝯtum ad ꝑn⁹ passiuũ satis pz: qz opatio ꝑncipy passiui siue receptiui e recipere actum: siue actus receptus. Sed vtrũqʒ illoꝝ respicit ꝑn⁹ passiuum siue receptiuũ: sicut illud in quo fit: siue manent. igit operatio ꝑncipy passiui in eo ꝙ tale: ẽ operatio manẽs. silr est de ꝑn⁹ formali. naz operatio ꝑncipy formalis est esse formã qua aliqd est tale formaliʒ. ꝓuta operatio ipsius albedis albere: ⁊ lucis lucere. sed lucere ⁊ albere sunt: ⁊ manẽt in lucente ⁊ albẽte in eo ꝙ huiꝰ. ergo ꝛc. ¶ Est tamẽ sciẽduʒ: ꝙ alr dr operatio ꝑncipy passiui manens. ⁊ alr operatio ꝑncipy formalis. vñ differunt duplr. ꝓmo: qz operatio manẽs ipsius passiui est in ipso ꝑn⁹ passiuo subiue. sicut recipere vel actus receptus est in ipso ꝑn⁹ receptiuo. operatio vero ꝑncipy formalis que est esse formaliʒ tale. non est ꝓprie in ipsa forma quasi qdam diuersum ab ipsa receptum in ipsa. sed est in habente formã: sicut lucere in lucẽte: ⁊ calere in calente: siue illud habẽs formã sit compositũ ex forma illa ⁊ quodã altero. siue illud sit forma per se subsistens. sicut dicimus deum formaliʒ iustum esse: volẽtem esse: ⁊ itelligentem esse. ⁊ sic de alys. ¶ Scõo differunt: qz operatio ꝑncipy semper ꝓter ꝑn⁹ passiuum hz ꝑn⁹ actiuum. nam operatio ꝑncipy passiui est recipere actuʒ ab alio: sicut a cã efficiẽte reducẽte ipsuʒ de po⁹ in actũ: operatio vo forme absolute accipiẽdo: qd est esse formaliter tale: nõ iportat esse ab alio: sicut a cã efficiente. Uñ lux lz habeat cãm efficientem: tñ lucere nõ importat talem cãlitatem. ꝓpter qd ẽt ea que ptinẽt ad ꝑn⁹ formale cõueniunt deo qui nõ habet cãm efficientem. vnde cõuenit deo itelligere velle ⁊ esse iustũ. ⁊ cõsilia. ¶ Tertium ẽt. ſ. ꝙ operatio ꝑncipy actiui sit operatio trãsiens per se loquẽdo: ⁊ non manens per se loquendo. ꝓbaʒ. qz operatio transiens dr illa que respicit illud cuius est talis operatio in eo ꝙ huiꝰ: vt a quo est: ⁊ non vt in quo est. sed operatio actiui ꝑncipy sicut effectiui respicit illd cuius est operatio vt ꝑn⁹ effectiuũ vt a quo est. ⁊ non vt in quo est nisi per accns. Ut sl cõcurrerent in idem ꝑn⁹ actiuum ⁊ passiuũ: qd credo impole esse. ſ. saltem ꝯtum ad idem per essentiam. ergo ꝛc. Et cõfirmatur rõ per dictuʒ Arist. 5⁹ metaphy. qui dicit. ꝙ potẽtia actiua est ꝑncipium transeũdi aliud in eo ꝙ aliud. Unde talis actio transit vel in aliud simplr: vel saltem inquãtum differt aliquo modo a ꝑn⁹ actiuo. ⁊ sic pz de ꝓmo. ¶ Notãduʒ tamẽ: ꝙ bene dr operatio manens: ⁊ operatio trãsiens. qz opatio est qdã cõmune ad recipere ⁊ ad efficere. ⁊ ad facere formaliʒ tale. Si aũt iueniatur actio manens ⁊ actio trãsiens: opz accipere actionem equoce: sicut accipitur facere equoce: quãdo dr ꝙ pictoꝝ facit parietez album effectiue: ⁊ albedo facit parietem album formaliʒ.

Text. cõ. 17.

Quantũ ad scõm. ſ. qualis opatio sit itellre. Dhz ꝙ operatio imanẽs pertinẽs ad ꝑncipiũ formale. Primum ꝓcedũt omnes. ſ. ꝙ itelligere sit operatio imanens. Et ẽt potest ratione probari. qz operatio imanens dr illa que respicit illud cuius est talis operatio vt in eo in quo est. sed itelligere respicit itelligentem cuius est operatio vt in eo in quo est. ergo ꝛc. ¶ Scõm ps. ſ. ꝙ ptineat ad ꝑncipiuʒ formale. qz oĩs operatio manens vel ptinet ad ꝑn⁹ mãle vel formale. sed itelligere vt sic non dicit aliqd formaliʒ pertinens ad ꝑncipium materiale. ergo ꝛc. Maioꝝ pz ex dictis. probatio minoris. qz vt dcm est: operatio ꝑncipy mãlis importat hẽre cãm effectiuã: a qua ꝑn⁹ mãle recipiat illud qd recipit. sed itelligere cõuenit nõ habenti cãm effectiuã actus itelligendi: sicut pz in deo. ergo ꝛc. Unde itelligere ꝓprie loquẽdo importat hẽre actum itelligendi. nõ includendo cãm passiuã vel effectiuam: lz aũt itelligere formaliʒ ex suo modo significãdi non iportet talem cãm effectiuam vel passiuã. tñ ꝯtum ad rez pertinet in rebus creatis hz vtrãqʒ cãm. Et idem dico de lucere ⁊ de quacũqʒ forma creata recepta in aliquo subio. Forma autez creata subsistens non hz cãm receptiuã: hz tñ cãm efficientem. Unde oĩs forma creata ꝯtum ad rem pertinet respectu alicuius agentis: a quo est effectiue dicit actionez trãseuntez. lz respectu subiecti vel suppositi hñtis dicat operationem manentẽ. ¶ Sed hic solum restat vnum dubium. ſ. qualis res sit actus itelligendi: de quo quidã dicunt: ꝙ ois habitus ⁊ operatio tã itellectus ꝙ sensus. tñ appetitus vtriqʒ respõdentis sunt pure relones. Ego autem teneo ꝙ sunt quedã qualitates absolute. ⁊ fundamenta tñ quoꝝũdam respectuum ad ipsas cõsequentiũ. sicut probabit in 3⁹ quolibet. Si autem queratur quare frequentius dicãtur sentire ⁊ itelligere operationes: ꝙ calidum esse vel frigidum esse. Dico ꝙ hoc ideo est. qz depẽdet a presentia agentis ꝑticularis: ꝓpter qd videt ꝙ eẽ eoꝝ ꝓsistat in quodã fieri: alie aũt non.

Quantum autem ad tertium. ſ. quomodo se habeãt in nobis dicere ⁊ intelligere videnda sunt duo. Primum est videre qd sit verbũ. Secundum est videre quomodo intelligere ⁊ dicere se habeãt. Quãtum ad pmum est duplex opio. Prima est: ꝙ verbũ est idem realr qd actus itelligẽdi ⁊ ꝑcipue expressus. Et hoc pmo probatur auctoritatibus. Primo ꝑ Augustinum. 15. de trini. vbi dicit. ꝙ verbuʒ est illud qd nascitur ex memoria. sed illud qd nascit ex memoria est itelligentia. itelligentia aũt est actus itelligẽdi. ergo ꝛc. ¶ Scõo. qz idem Augu. dicit ꝙ verbuʒ est amoris notitia. sed notitia itellectus dicit actum itelligendi. ḡ ꝛc. ¶ Tertio per Anselmuʒ: ꝙ dicit: ꝙ dicere est cogitãdo intueri. Cogitãdo autem itueri est actus itelligẽdi. ḡ ꝛc. ¶ Hoc idez probat rõne. ꝓmo sic. in itellu nõ sunt nisi actus itelligendi: ⁊ habitus: ⁊ dispõ. sed verbum non est habitus vel dispositio: aliogn maneret in non itelligente actu. ergo ꝛc. ¶ Scõo sic. verbum est manifestatiuũ essentialiʒ. siue ipsa manifestatio essentialis. sed nihil est apud itellectum manifestatiuũ per essentiã: nisi actus itelligendi. ergo ꝛc. Dicunt tñ ꝙ actus itelligẽdi expressus magis hz rõnem verbi ꝙ cõfusus. ⁊ actus reflexus ꝙ rectus. ¶ Primũ probat. qz cum verbum sit manifestatiuum: ille actus hz magis rõnem verbi: cui conuenit magis manifestare. sed actus expressus est hꝰ. ḡ ꝛc. ¶ Scõm probãt sic. qz verbum ꝓprie est actus quo loquimur nobiscum in mente. sed actus reflexus est huiꝰ. ergo ꝛc. Isti tria dicũt. Primum est: ꝙ ois actus itelligẽdi est verbum. Scõm est: ꝙ expressus magis dicat ver-

bum ꝯ confusus. Tertiū ꝙ reflexus est magis verbuz ꝯ rectus. ¶ Primū nō pōt stare: boc ꝓbo v nica rōne: qz omne verbū est ab aliquo dicente: sed non ois actus intelligendi est in nobis ab aliquo dicente. igit non ois actus intelligendi est in nobis verbū. ma. patet: qz vbuz est aliquid productū per dicere: z iō oē verbū est ab aliquo dicente. mi. ꝓbo dupl'r. Primo sic: qz aliqō intelligere est in nobis a solo obto: etiā fm istos qui nō ponūt itell'm agentē: ꝫ illud qō est a solo obo nō ē a dicēte: cū obz nō sit dicēs. igit ꝛc. ¶ Si dicas ꝙ itell'ere tali actu intelligendi est dicere. ¶ Cōtra. qz dicere est producere verbum: z per cōsequēs si verbū est actus intellect⁹ dicere est producere actū intelligendi. Sed intelligere nō est producere actū intelligendi: vt probatū est. ergo ex boc ꝙ hō vel itell's itelligit tali actu nō pōt vere dici dicēs. ¶ Scōo sic: qz dicere est manifestare sibi: loquēdo de dicere mentali. Tūc quero de isto qui manifestat sibi aliquid per actū dicendi: aut ℔ facit illud preintelligens: aut non: si sic. igitur ante oēm actū dicēdi est act⁹ intelligendi in nobis: quo intellectus est preintelligens anteꝯ dicat sibi: sed illud qō p̄cedit oēm actuz dicendi nō est verbū: qz omne verbū est per aliquē actū dicēdi. ergo in nobis est aliquis actus intelligendi qui non est verbū. ¶ Si dicas ꝙ nō oz ad boc ꝙ dicat ꝙ sit preintelligens: z ꝙ in ꝓducendo primū actū intelligendi sit dicens. ¶ Contra. qz siue ponat intellectus agens: siue non: motio ad actū intelligendi facta a non preintelligē te equaliter se habet ad obiectū: sicut ad intellectū: si in intellectu est aliqua virtus actiua ad producendū actū intelligendi: z per cōsequēs equaliter poterit cōuenire ipsi obiecto dicere: sicut z intellectui: sed obiecto nō cō uenit dicere. igit nec itellectui mouēti absqꝫ ℔ ꝙ ꝓintelligat: z sic patet illa minor. ¶ Secūdo p̄cipal'r sic: ga noster verbū habet aliquā sil'itudinē cū verbo diuino: sed non oē intelligere in diuinis est verbū: qz intelligere essentiale: siue absolutū nō dicit verbū. igitur nec in nobis. ¶ Scōm ēt qō dicunt nō pōt stare: quia sic verbū esset genus vel spēs ad oia verba: qz licz vna spēs sit nobilioz alia: nō tn genus conuenit vni magis ꝯ alij vt patuit in p̄cedēti qōne. ¶ Item falsum supponit: vt patet ex dictis. scz ꝙ omnis actus intelligēdi: tā expressus ꝯ cōfusus sit verbum: ¶ Tertiū dictum eorū est in se falsum: z scōo cōtradicit. primū patet sic: qz fm eos actus intelligendi quo quis dicit sibi est reflexus: sed omne illud quo quis dicit sibi est verbū mentale. ergo oē vbuz mentale est actus reflexus fm eos: qz actus intelligēdi nō pōt esse verbū vocale. ergo ois actus intelligendi est reflexus: qō est falsum. ¶ P. in omni scientia inuenitur verbū z dicere sibi: sed nō in oi scia est actus reflexus. ergo non omne dicere sibi est actus reflexus. ma. patet: qz secū cogitare est dicere sibi: z boc inuenit in omni sciē tia: mi. etiam faciliter patet: quia actus reflexus est cogitare se cogitare: sed nō ois scia cōsiderat se aliquid considerare: quia tūc ois scia cōsideraret de actu cōsiderā di: siue intelligendi: qō est falsum. ergo ꝛc. ¶ Secundū etiā: scz ꝙ istud tertiū cōtradicit scōo: nā dicunt in scōo ꝙ actus expressus cogitandi est verbū. in tertio vero dicunt ꝙ actus reflexus est verbū: sed actus reflexus non est expressior cognitio ꝯ actus rectus. igitur ꝛc. ꝓbatio mi. qz obiecta prima que primo occurrunt itellectui expressius cognoscunt ꝯ illa que cognoscunt ex eis. Sed respectu obiectorū primoꝝ que primo occurrunt intellectui est actus rectus. respectu actuū aūt intelligēdi q ex istis obiectis cognoscunt est actus reflexus. igitur ꝛc. ¶ Item illa ex quorū cognitione venimus in cognitionē aliorū sunt expressius z magis nota: sed obiecta exteriora que acta recto itelliguntur sunt huiꝫ respectu actuū intelligendi qui intelliguntur actu reflexo. igit ꝛc. ¶ Itē boc idem sequit fm eos ꝙ ipsi arguendo cōtra aliquos dicunt: ꝙ noticia quāto est remotior a primo mouēte. s. a p̄mis obiectis: tāto est minus expressa: ꝫ noticia reflexa est magis remota a primo mouēte. scz a primis obiectis. igitur ꝛc. ¶ Et boc qdē est cōtra istos qui accipiūt istā maiorē vniuersalr verā arguēdo cōtra alios: que tn nō est vniuersalr vera: vt patebit infra. ¶ Quantū autē ad illud qō principale est in isto tertio. scz qd sit verbum: licz probabilr possit teneri ꝙ actus intelligendi expressus sit verbum: z ꝙ dicere sit producere talē actū intelligendi: non tamē minus etiam ꝓbabilr teneri pōt ꝙ verbum sit quedā forma specularis: in qua. scz quasi in quadā forma speculari cognoscat veritas de omnibus exterioribus: siue istō formet in itellectu subiectiue: siue formet in fantasmate: vt quidā dicunt: ita tn ꝙ siue sic siue sic ponat semp se habeat vt forma in qua speculatur intellectus obiectū suū. Teneo tamē vt probabilius ꝙ in intellectu formet quidā actus intelligendi: qui sit talis forma. Et boc ꝓbo tripl'r. Primo sic: qz respectu cōplexorū ois actus intelligendi videt eē vel dubitare vel assentire: vel dissentire. sed cōceptus mentis accipiendo cōceptū mentis pro verbo nullum est istorum. ergo ꝛc. ma. videt esse probabilis. Probatio mi. qz illud qō stat cū qolibz istorū nō est aliqō istorū: qz vnum istorū nō stat cū alio: qz pure dubitans non assentit nec dissentit: nec assentiēs dissentit: vel ecōuerso: sed similis ꝯceptus mentis stat cum quolibz istorū: nā formando cōceptuz quē ista ꝓpositio significat. scz ꝙ stelle sint pares vl impares: quādoqꝫ cōtingit dubitare: qñqꝫ assentire: qñqꝫ dissentire. ergo ꝛc. ¶ Scōo sic cōtra idē. similē cōceptū cōplexuz formatille qui discendo errat: z ille qui assentiendo scit. verbi gra. iste qui credit primā cām non esse errando: z iste qui scit primā cām esse veritatē attingendo formant similē cōceptū de cōplexo cui assentit vel dissentitur. s. existentia prime cāe. Sed opinio erronea z noticia scientifica non sunt similes actus intelligendi. g̃ conceptus non est actus intelligendi qui habet de re cōcepta. ¶ Sed forte dicet ad ista: ꝙ iste ꝯceptus de quo quādoqꝫ dubitatur: quādoqꝫ assentit: quādoqꝫ dissentitur est noticia quid nois. scz qd est illō qō dicit per illō cōplexū: sed assentire vel dissentire est cognoscere: quia ita est vel ita non est. ¶ Cōtra. noticia quid nois: aut est idem cū assentire vel dissentire: aut non: si non. igit sunt duo actus intelligendi simul. si sic: sequit ꝙ similis conceptus non pōt stare cum dissentire z assentire: qz assentire non potest stare simul cū dissentire: cuius oppositū: scz ꝙ similis cōceptus stat cū vtroqꝫ actu: est ostensum. ¶ Tertio p̄cipal'r: qz sicut est in sensu: ita suo modo est in itellectu: sed in sensu est dare tale idoluz in quo cognoscitur res: nec est noticia rei. igitur ꝛc. Probatio mi. qz fm ph̄m in libro de memoria z reminiscentia: qñqꝫ homo per sensum vtitur imagine existente in sensu: siue tali idolo vt imagine: z medio ducente in cognitionē alterius: quādoqꝫ vt re cognita: sicut quādo in somnis apprehendunt alia ipsas imagines vt quasdā res: hoc nō esset: nisi in sensu esset dare aliqō idolū qō nō est noticia rei: sed imago i qua res cognoscitur. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic: quia verbū nostrū dicit ad sil'itudinē verbi diuini: ꝫ in diuinis verbum patris dicentis: nō se habet ad p̄em vt noticia qua cognoscit: sed vt illud in quo producto ꝙ modum intellectus cognoscit: igitur z in verbis nostris non se habet ad dicentē vt noticia qua cognoscit: sed vt

illō in quo cognoscit. sic igitur ꝓbabiliter pōtenerī ꝙ verbum non est actus intelligendi: sed aliquid aliud in quo res cognoscitur. Dico igitur sicut alīs dixi: ꝙ verbuz nō est actus intelligendi: sed est quedaz forma specularis in qua res cognoscit. ita ꝙtiā ipa forma aliquo modo est nota: ꝛ homo per talem formam in se causatam. alio modo per actum intelligendi confusuz. Suppositō etiam intellectu agente ꝛ specie intelligitur res expressius q̄ intelligitur per primū actum confusum. ¶ Circa ria ponunt. Primū est ꝙ talis forma ꝓducit per actū cōfusum: intelligendi. Scōm est: qz in tali forma speculari cognoscit res. Tertiū est ꝙ in ista forma expressius cognoscit res q̄ per primū actū intelligendi qui causat imediate ab obiecto. ¶ Cōtra primū arguit tripliciter. Primo sic: qz per actionē manentē nihil ꝓducitur: sed intelligere est operatio manens: igitur per ipsum nihil producitur. mi. patet. Probatio ma. quia sicut se habet operatio transiens ad ꝝ ꝙ aliquid per eaz producatur: ita operatio manens ad hoc ꝙ nihil per eaz producat: sed in omni operatione transeunte aliquid producitur. igitur in nulla operatione manente aliquid producitur. Si dicatur ꝙ operatio manens est ꝓ quā nihil producitur extra: licz aliquid producat per eam intra. Cōtra. qz quādo dicit ꝓba ꝙ operatio manens est per quā nihil aliō producit ridiculosuz fuisset dicere: ꝙ ideo dicit operatio manēs: qz per eam nihil extra producitur: nec ꝓba dixisset: qz planū est ꝙ per talē operationē nihil ex ꝓducitur: nec ꝓba dixisset istud verbū qō est ita planuz nisi vlterius intellexisset ꝙ per talē operationem nihil vniuersaliꝛ producitur. ¶ Item ꝓba ibidē. ꝛ ꝓmo ethi. dicit ꝙ tales operationes sunt fines. Sed non esset si aliquid aliud ab ipsis eēt operatū per ipsas: qz illō operatuz esset finis. ¶ Secūdo sic: qz istius conceptus expressi quē tu ponis: aut sola spēs intelligibilis est causa: aut species cum actu confuso: nō sola species intelligibilis: qz tunc effectus esset nobilior sua causa: nec species simul cum actu cōfuso: qz tunc essent simul duo actus intelligendi: quia simul esset actus intelligendi confusus cuz specie tali expressa: qz simul est causa cū effectu: sed cum tali specie expressa: siue conceptu expresso est actus intelligendi expressus: ergo a primo ad vltimum cū actu intelligendi expresso est actus intelligendi cōfusus: ꝛ sic erunt duo actus intelligendi simul. ¶ Tertio sic: sicut se hz sentire ad sensuz. ita intelligere ad itellm: sed per sentire nihil producit in sensu. igitur nec per itelligere in intellectu. ¶ Si dicas ꝙ licz per sentire nihil producatur in sensu: ꝓducitur trī in alio: qz ꝓ sentire sensus exteriozis producitur aliquid in fantasia: ꝛ per fantasiari producit aliquid in intellectu. ¶ Cōtra: quia sic dictum est: sicut se habet actio transiens ad producere. ita operatio manens ad nō producere: sed per actionez transeuntem semper aliquid producitur. ergo per actionem manentē non producit aliquid: nec in se: nec i alio.

Aliqd ꝓduci ꝙ alteruz pōt dupliciter intelli.

¶ Ad primū istoz dicendū. ad ma. ꝙ aliquid produci per alterū potest dupliciter intelligi. Uno modo sicut per actionem que est productio ipsius: sicut per calefactionem producitur calidum: vel calor in calefacto. Et isto modo nihil producitur per operationē manentem: quia operatio manens non est in producere: naz omne producere est operatio transiens: vt supra dictum est. Alio modo dicitur aliquid produci per alterum: sicut ꝙ habere principiū actiuū quo producens producit: sicut calidum calefacit per hoc ꝙ habet calorem vel calere. ita ꝙ calidū ꝛ per calefactionē ꝛ per calere per calefactionem calefacit: sicut per illud qō dicit formaliꝛ ipsaz productionem eius: sed per calere: sicut per illud qō importat agens habere calorem qui est principiū per qō agit: ꝛ isto modo omne qō fit: fit per operationē manētem: quia omne agens agit per aliqō principiū formale per qō agens habet esse tale formaliter ꝙ ptinet ad operationem manentem pertinentem ad principiū formale: ꝛ vlterius per idē ꝑncipium habet producere aliud qō pertinet ad operationē transeuntem. ¶ Et ad probationem quando dicitur ꝙ sicut operatio transiens se habet ad producere ꝛc. Dicendū ꝙ verū est accipiendo hoc verbum produci formaliꝛ vt sit sensus: ꝙ sicut oīs operatio transiens est formaliter ipsum producere: ita nulla operatio manens dicit formaliꝛ ipsum producere: licz dicat habere ꝑncipiū per qō producens ꝓducit: sic etiam dico in proposito ꝙ licz intelligere non dicat formaliter dicere vel producere: verbum tamē dicit habere actum per quē mens semouet ad verbum producēdum: siue verbuz sit actus intelligendi siue aliqd aliud: qō quidez producere est dicere: ꝙ autez per intelligere cōueniat alicui agere: ꝛ similiter per velle: sicut per illō per qō agens agit: siue sicut per illud qō importat habere principium per qō agens agit: faciliter patet: nam dicimus aliquas causas agere per intellectum ꝛ voluntatem. Tūc igitur quero aut intellectus accipitur pro potentia: vel pro habitu: vel pro actu: si accipiat pro potentia vel pro habitu. ¶ Cōtra. qz tunc non intelligens ita ageret per intellectū ꝛ voluntatē: sicut intelligens ꝛ volens: quia in non intelligente potest esse potentia ꝛ habitus: ꝛ similiter posset agere per intellectū ꝛ voluntatem dormiens: sicut vigilans: qō est manifeste falsum. Relinquitur igitur ꝙ per actum intelligēdi ꝛ volēdi agens per intellectum ꝛ voluntatem agat: ꝛ sic per operationē manentem competit alicui agere: nō sicut per illud qō dicat formaliter ipsam actionem: sed sicut per principiū actiuū: siue per habere principium agendi. ꝙcquid igit sit de cōclusione certum est ꝙ ratio nulla est. ꝛ procedit ex hoc ꝙ ignoratur natura operationis manētis ꝛ trāseuntis: ꝛ ex hoc etiam ꝙ illi qui eam faciunt ignorant quomodo diuersimode aliquid producitur per operationē transeuntē: que est ipsuz formaliꝛ producere: ꝛ per operationem manentem: que est principium formale tale habere per qō agens agit. ¶ Ad secundū dicendum ꝙ quando dicitur: aut sola species ꝛc. dicendū primo ꝙ posito ꝙ sola species esset causa imediata illius cōceptꝰ expressi. Nullum tamē incōueniens sequitur: ꝛ quando dicitur ꝙ imo: qz effectus esset nobilior sua causa. dicēdum ꝙ idem sequitur de actu intelligendi cōfuso: quia nobilior est q̄ sit species: que ponitur eius causa ab omnibus qui ponunt species. Dicendū igitur ꝙ non est inconueniens effectum esse nobiliorem sua causa imediata: dūmodo illa causa imediata agat in virtute alicuius nobilioris cōcurrentis cū ista causa ad effectum ꝓducēdum: ꝛ sic ponitur in proposito de intellectu agēte ꝛ specie: sicut etiā ponit a negantibus speciem de intellectu ꝛ fantasmate respectu actus intelligendi confusi. vnde ista ratio non compellit ad ponendū ꝙ itelligere sit causa verbi ꝓducti: sed ꝙ aliud est ꝙ magis intelligat ꝛ ꝙ plus aliquo mō ꝑintelligat illud de quo format verbū. vt probatum est supra. ꝛ quādo vlterius dicit ꝙ hoc posito: sequit ꝙ duo actus intelligendi sint simul. Dico ꝙ ista difficultas equaliter currit cōtra ponentes verbuz esse actum intelligendi: sicut cōtra non ponentes: ꝛ similiter cōtra ponentes verbum non produci per actū itelligendi confusum. Sicut cōtra ponentes verbum produci per talem actum: qz cum omnes concedant ꝙ ad

actum intelligendi expressum attingitur imediate actu ꝯfuso intelligendi: ⁊ per cõsequẽs ꝙ actus intelligendi confusus est eius causa qualitercũq: ⁊ per consequens simul erunt. ¶ Ad istam difficultatem posset faciliter dici ꝑm illos qui ponunt ꝙ non est inconueniẽs duos actus intelligẽdi ordinatos adinuicem simul esse. Sed posito ꝙ duo actus intelligendi non possunt simul esse. Dico ꝙ cum homo ad oẽm actum intelligẽdi fantasmate mediante attingat: ꝙ intelligere ipsum cõfusum dicit causare vel verbũ: vel intellectionẽ expressam inquantum obm mediante tali actu causat amorem talis intellectionis expresse: ⁊ amor talis est cã motionis fantasmatis qua quidẽ motione facta: que non fit in instanti: mouetur intellectus vlterius ad verbum vel ad expressam noticiam: quãdo ergo dicitur ꝙ intelligere cõfusum stat cũ verbo: siue cum noticia expressa cum sit causa eius. dicendũ ꝙ non opꝛ de eo qđ est causa alterius mediãte aliquo alio motiuo: sicut apparet de sagitante: nũc autẽ ita est ꝙ noticia cõfusa est cã verbi siue noticie expresse mediãte motione successiue facta in fantasmate. ¶ Ad secũdum patet ex dictis: quia nec in sensu: nec in intelle- r operationem manentẽ aliqd producit: sicut per ionem: sed nihil prohibet ꝙ per operationẽ maliqd ꝓducatur: sicut per illud qđ est habere ꝑn uo agens agit: vt supra dictum est. ¶ Utrũ aũt oueat seipsum: sicut intellectus: nihil ad propo ⁊ solũ pertinet ad ꝓpositũ ostendere quomodo fiat per operationẽ manentes: ⁊ quomodo non. ¶ Contra secundũ arguit etiã tripliciter. Primo sic: qꝛ d qđ est notus ⁊ mediũ cognoscẽdi alterũ est magis notũ illo altero: ſꝫ vbũ vel aliqd exñs: sicut in subo manẽte nõ est magis notũ obis exterioribus q̃ cogſcunt ꝑ ipſꝫ. g̃ verbum nõ se habet vt forma specularis in qua nota cognoscat aliꝺ. ¶ Secũdo sic: qꝛ illꝺ cuius actus cognoscat actu recto ⁊ ipsum cognoscit actu recto: sed ꝑm te verbũ ꝙ est actus mentis cognoscit actu recto: ergo ⁊ ipsa mens cognoscit seipsam actu recto. ¶ Tertio sic: qꝛ sicut intellectus se habet ad itelligere: ita se habꝫ voluntas ad velle: sed in voluntate ad volendum nihil ponitur preter potentiã ⁊ habitũ ⁊ actum. igitur nec in intellectu: sed verbũ non dicit potentiã nec habitum: igitur dicit actum: ⁊ per ꝯsequẽs nõ est talis forma specularis in intellectu vt tu ponis. ¶ Ad primũ istorũ dicenduꝫ ad ma. ꝙ ista nõ habet veritatẽ vlr: sed habet veritatem tm̃ de illis que nata sunt se offerre intellectui magis vt obiectum cognitum: q̃ vt cognoscendi mediũ: ⁊ ꝓpter hoc licꝫ ydolũ in fantasmate possit accipi vt res cognita ⁊ vt medium cognoscendi: non tm̃ opꝫ ꝙ sit magis notũ q̃ res: cuius est idolum. Similr est qñ vtimur vocibus ad docendũ alterũ: nõ oꝫ ꝙ voces significatiue sint magis note q̃ res: quarũ sunt signa. ¶ Ad illud autẽ ꝙ inducunt ad cõfirmandũ istam rationẽ dicẽtes ꝙ homo videns imaginez alicuius existẽtis retro in speculo magis nouit imaginẽ existentẽ in speculo: q̃ illꝺ cuius est. Dico ꝙ accidit hoc inquantũ ista imago magis nata est se offerre vt obiectum: q̃ vt medium cognoscendi: sicut etiam accidit de imagine herculis: ⁊ illo cuius est. Sed si illa species magis nata eẽt se magis offerre: vt mediũ cognoscendi q̃ vt obiectũ cognitum: nõ ita esset sicut pꝫ de idolo fantasmatis. ¶ Ad secũdum dicendũ ꝙ nõ sequitur ꝙ si actus alicuius cognoscitur actu recto: ꝙ eiꝰ subiectũ cognoscatur actu recto. ⁊ loquẽdo de cognitione q̃ actus cognoscitur q̃tuꝫ ad id qđ est. nõ autẽ de cognitione qua cognoscitur q̃tũ ad rõnẽ accidentalitatis siue que cognitio non potest haberi nisi aliquo modo cognito suo obiecto: sed illud qđ est accidẽtalitatis potest cognosci ignoto vtrum habeat aliqđ subiectũ: sicut patꝫ de quantitate de qua multi ignorauerunt vtrum haberet subiectum cui inesset: sicut patet 7° meta. vnde etiã formant sibi conceptuꝫ aliquez: ⁊ licꝫ aduertat se in tali conceptu intelligere rem aliquã: nõ tamẽ statim pro tũc aduertunt de subiecto talis conceptus: sed postea quando principalr considerat de tali conceptu: ⁊ aduertit ꝙ est quedam res adueniens de nouo alicui: statiꝫ cõsiderat aliqđ subiectuꝫ qđ habet in nobis. ¶ Unde sciẽdũ ꝙ duplex potest esse cognitio talis conceptus. vna qua per ipsuꝫ ⁊ in ipso aliꝺ cognoscit ꝑncipalr: ⁊ talis cognitio est actus rectus: alia est cognitio qua talis concept⁹ cõsideratur ꝑm illud qđ est in se ꝑncipalr: ⁊ talis cognitio est reflexa: sicut quãdo aliquis cõsiderat de ipsis cõceptibus qualis nature sunt ⁊ quales res. ¶ Ad tertiuꝫ dꝰ ꝙ a multis ⁊ maior ⁊ minor illius rationis negãtur. maior quidẽ: quia cum intellectus moueat imediate a fantasmate: qđ nõ est eius sufficiens motiuũ requiritur aliꝺ. voluntas nõ mouet ab itellectu facto in actu: sicut a sufficiente motiuo: ideo plus requiritur a parte intellis ad hoc ꝙ recte moueatur ad intelligẽdũ: q̃ ex parte voluntatis ad hoc ꝙ recte moueat ad volẽdũ: vnde ⁊ magni ponunt ꝙ respectu actuũ moralium non requiritur habitus aliquis in voluntate: licꝫ in itellectu requirat prudentia: que sufficit ad hoc ꝙ intellectus ratione moueatur ab obiecto: ⁊ ad hoc ꝙ recte moueat voluntatem. minor autẽ negatur a multis qui ponunt preter actum volendi quasdam affectiones in voluntate: que in volũtate coꝛrespondent speciebus impressis vel expressis ex parte intellectus. ¶ Cõtra tertiuꝫ arguitur tripliciter. Primo sic: qꝛ si talis conceptus cui soli competit omne verbum formaret ad expressius intelligendũ: actus cõfusus non esset verbũ: qꝛ per ipsum non expresse cognoscitur res: sed hoc est falsum. igitur ⁊c. ꝑñtia supponitur falsitas ꝑñtis ꝓbat: qꝛ vox signat vbũ mẽtis: vel saltez qđ cogſcit vbo mẽtis: sed vox iponit ad significãduꝫ ea que itelliguntur actu confuso. igitur actus confusus est verbum. ¶ Secũdo sic: qꝛ illud qđ immediatius recipitur a re magis eam repꝛesentat: sed species impressa imediatius recipitur a re: q̃ species expꝛssa quã tu ponis. igitur illa species quã tu ponis nõ expꝛssius repꝛesentat rem: qđ est cõtra te. ¶ Tertio sic: qꝛ tu ponis ꝙ verbuꝫ in visione beata formatur non ad expressius cognoscendum: ⁊ sic contradicis tibi dicendo ꝙ verbum formaꝫ ad expressius cognoscendum rem. ¶ Ad primum istorum dicendum ꝙ voces bene significant non solũ illud qđ intelligitur intellectu confuso: sed etiam illud qđ sentitur: ⁊ qđ ꝓducitur a fabro: nec verbuꝫ est qđ vocibus signãtur. sed res repñtata per verbum: vñ vbũ dr illud mediãte quo imponimus voces ad signãndũ: vnde licꝫ significetur illud qđ intelligit intellectu confuso: sicut etiam significatur illud qđ sentitur sensu exteriori: nũq̃ tamen solum mediante actu confuso imponit vocem ad significandũ: sicut nec mediante actu sentiendi exteriori. Unde ratio non plus concludit de actu intelligendi confuso: ꝙ sit verbum: q̃ de actu sentiẽdi: vel etiã calefaciẽdi: qꝛ ⁊ qđ sentitur ⁊ qđ calefit bene significaꝫ voce: sed non mediantibus talibus conceptibus: ĩmo oportet semper ad imponendum vocem ad significandum habere conceptum expressum ab imponente. ¶ Ad secundum dicendum ꝙ illa non est vniuersaliter vera. ſꝫ oportet ꝙ accipiatur ceteris paribus: vnde licꝫ imediatius instrumentum recipiat motionem principalis agẽtis q̃ ꝓncipalis effectus: qui principaliter intẽditur: nõ

tamen magis imprimitur ſilitudo agẽtis inſtrumento q̃ effectui. imo q̃ minus. ita etiam imediatius res vna cum intellectu agente cãet ſpeciez impreſſam q̃ expreſſam: vel etiam q̃ intellectionem confuſam: non tamen oportet q̃ expreſſius repreſentetur res per illã que agit vt inſtrumentuz obiecti ⁊ intellectus agentis q̃ per ſpeciem expreſſaz: que inter ſpecies eſt vltimus finis ⁊ effectus ⁊ principaliter intentus: nec eſt aliq̃ inconueniẽs q̃ intellectus agens cuz pluribus motionibus factis in fantaſmate ad habendum expreſſam cognitionez attingat ad perfectiorem cognitionẽ q̃ ſit iſta que habetur per vnam ſimplicem motionem a principio: quicquid autem ſit de veritate concluſionis certum eſt q̃ iſta ratio concludit falſum: quia quicquid ſit de ſpeciebus: cognitio confuſa imediatius eſt ab obiecto: q̃ cognitio expreſſa aliquo modo: ſaltez quia nunq̃ in nobis in cognoſcendo reducimur de potentia ad actum: nec peruenit in nobis ad cognitionẽ expreſſam niſi mediãte cõfuſa.

¶ Ad tertium dicendum q̃ quãdo dixi q̃ formaꝫ verbum ad expreſſius cognoſcenduz intellexi ſm curſum cõez ⁊ naturalem qui apparet in nobis: nõ ãt de formatione verbi: qõ eſt i viſione beata: ſi quid tale eſt: qõ pertinet ad ſtatum ſupernaturalẽ future vite: cauſa autem eſt: qz operatio intellectus in iſtis rebus in infinitũ deficientibus ab intelligentia diuina: poteſt in plus q̃ res ſm ſe. In viſione autem beata queciũq̃ cooperatio intellectus: nec poteſt in plus: nec etiaz m tantũ: ſicut poteſt ipſa res preſens: ⁊ ideo quicquid formet ibi intellectus non attingit ad cauſandũ ita expreſſaz cognitionẽ: ſicut viſio impreſſa ab obiecto ad quã qdẽ viſionem iſta verba nihil faciunt. vt alꝫ dixi. ſed qd aliã aliquã cognitionem poſſibilem coexiſtere illi: ſicut etiam noticia creaturarũ in propria natura ſtat cũ predicta viſione. ¶ Ad auctoritates Augu. quas illi inducunt pro ſe qui ponũt actum intelligendi eſſe verbum. Dicendum q̃ in illis auctoritatibus eſt predicatio qua effectus p̃dicatur de cauſa: eo modo quo dicimus q̃ latio ſolis ſuper terram eſt dies: quia eſt cauſa diei: vnde omnes auctoritates q̃ dicunt q̃ verbum eſt noticia vel intueri: vel aliquid tale ſunt predicationes cauſales: quia ſcz verbum eſt cauſaliter talia. ¶ Ad rationem autẽ primã quã adducũt. dicendum q̃ verbum ſe habet per modũ habitus: ſiue diſpoſitionis: non quidẽ accipiendo habitum pro eo qõ habet permanẽtiaz cõtinuam: ſed accipiendo habituz ſiue diſpoſitionẽ: que non eſt actus: ſed diſponit potentiam ad actum: licz non ſtet niſi ſolum cum actu. ¶ Et ad ſecundũ dicendum q̃ verbum eſt manifeſtiſſimum eſſentialiter accipiendo manifeſtiſſimum pro eo qõ eſt principium actiuum manifeſtationis formalis: que eſt actus intelligendi: ita q̃ verbũ dicitur manifeſtare: non ſicut ipa manifeſtatio formalis: ſed ſicut cauſa actiua talis manifeſtationis: ⁊ ſic patet quid ſit verbuz. ¶ Qualiter autẽ ſe habẽt dicere ⁊ intelligere dicũt illi qui p̃us q̃ dicere idez eſt qõ intelligere: ⁊ dicũt q̃ dicere eſt operatio manens: quia vt dicunt: ſicut ſe habet verbum ad actum intelligendi: ita dicere ad itelligere: ſed ſicut ſupponunt ſe probaſſe verbum eſt actus intelligendi. g̃ ⁊c.

¶ Sed iſtud non poteſt ſtare: quia aut dicere dicit producere formaliꝫ: aut non: ſi ſic. igitur dicere non eſt operatio manens: quia ſm eos per operationem manentez nihil producitur: qõ eſt cõtra eos qui ponunt dicere eſſe operationem manentem: ſicut ⁊ intelligere: ſi nõ: ſequit q̃ verbum non importat aliquid producere: quia illud qõ correſpondet operationi: que nõ eſt producere: non dicit aliquid productũ. Sed verbum correſpondet operationi: que non eſt producere: quia ſm iſtos dicere non eſt producere: igitur ⁊c. Et ex hoc vlterius ſequitur: q̃ verbum in diuinis non importat aliq̃ productum: qõ eſt manifeſte falſum. ¶ Sed ad hoc dicunt q̃ vbũ prout pars eſt imaginis dicit aliquid productũ ⁊ dicere p̃ducere. ¶ Contra. quia dicere prout pertinet ad imaginem: aut eſt proprie dicere: aut non: ſi ſic: igitur accipiendo proprie dicere eſt producere: ſed intelligere non eſt producere. ergo intelligere non eſt dicere: ⁊ ſic cõtradicunt ſibypſis. ſi nõ. igitur verbum non importat ꝓprie aliq̃ productum: ⁊ ſic accipiendo verbum ꝓprie: ſicut ⁊ intelligere proprie: proprie loquendo non plus competit filio: q̃ ſit verbum: q̃ competat patri: qõ eſt falſum: quia ſi dicere proprie acceptũ non eſt p̃ducere: ita nec verbum ꝓprie acceptuz dicit aliquid productũ. ¶ Iterum quãdo dicunt q̃ dicere eſt producere prout verbũ eſt pars imaginis: quero cuius eſt dicere vt producẽtis. vtrum ſcz obiecti ipſius ſolius: vel ſit ipſius mentis per aliquid exiſtens in ea: ſiue ſit illud ſpẽs: ſiue intelligere cõfuſuz. Si dicaꝫ q̃ dicere eſt ſolius obiecti vt p̃ducentis. Cõtra hoc arguitur quadrupliciter. Primo ſic: quia tunc rei exteriori: puta lapidi conueniret dicere vel ſaltem fantaſmati: per qõ imediate mouet intellectũ: qõ ẽ falſum. ¶ Secundo ſic: qz omne dicere mentale eſt dicere ſibi: ſed obiectum non dicit ſibi: ſiue obiectum accipiatur res extra: ſiue fantaſma: quia proprie loquendo non dicitur aliqd alicui niſi intelligẽti. ergo ⁊c. ¶ Tertio ſic: qz ſic ſe habet intelligere in nobis reſpectu obiecti: ſuo modo: ſicut in deo. Sed itelligere qõ ſm modũ noſtrum intelligendi in deo imediate ſequitur obiectũ: non importat dicere cum ſit abſolutum: nec etiam dici. ergo nec in nobis neceſſario motio immediate facta ab obiecto importat dicere vel dici: ⁊ per cõſequẽs dicere nõ eſt ipſius obiecti: vt producẽtis. ¶ Quarto ſic: quia ſi dicere pertinet ad obiectum extrinſecum: verbũ non eſſet proles memorie: ſed hoc eſt falſuz. ergo ⁊c. falſitas ꝓſequentis patet: ꝓbatio ꝫñtie: qz nihil pertinet ad memoriam ꝓprie loquendo niſi vis receptiua mentis vel id qõ eſt in ea ſubiectiue: ſiue hoc ſit ſpecies: ſiue nõ. Ex obiectum extrinſecum nihil eſt bonuz. g̃ ⁊c. ¶ Si autẽ dicaꝫ q̃ verbũ eſt ipſius mentis: vt produ[tio]. ita q̃ mẽs vel aliquid exiſtens in ea ſit principiũ actiuuz ipſius p̃ductionis ⁊ verbi producti. ¶ Contra. quia ſm te oĩs operatio que non tranſit in aliud eſt operatio manens. ſed ſi mens per ſeipſaz vel per aliquid exiſtẽs in ea ſubiectiue eſt p̃ncipium actiuum productiuũ verbi: dicere erit operatio nõ tranſiens in aliud ſaltẽ ſubiecto. igitur ſm hoc dicere erit operatio manens: ſed tale dicere: vt dictum eſt: eſt producere: per omne autẽ producere aliquid producitur: qõ eſt ↄtra te. ¶ Dico igitur ad propoſitum ſiue verbum ſit actus intelligendi ſiue forma ſpecularis: de qua dictum eſt q̃ dicere formaliꝫ non eſt itelligere: ⁊ ſi quidẽ verbũ ſit forma ſpecularis: ſicut dictuz eſt: tunc differũt dicere ⁊ intelligere: ſicut producere talem formam ⁊ intelligere per eam: quia ſcz dicere eſt p̃ducere verbum. Si autem eſſet actus intelligendi: tũc dicere ⁊ intelligere differunt: ſicut producere actum intelligendi: ⁊ intelligere differunt. iſta autẽ differunt: qz vnum dicit producere actum intelligẽdi: aliud vero dicit eſſe tale per talem actum formaliꝫ: ⁊ differunt quodã modo: ſicut calere qõ eſt eſſe tale per calorem formaliꝫ ⁊ calefacere qõ eſt producere calorem: vnde ⁊ dicere eſt operatio tranſiens formaliꝫ loquendo: licz ſit manens per accidens. Unde ſciendum q̃ operatio manens dicitur per ſe proprie loquẽdo reſpectu alicuius qõ ſe habz

ad id per se ⁊ in eo q̄ talis: sicut ad illud in quo est: sicut intelligere se habet ad intelligens: ⁊ calere ad calens: ⁊ lucere ad lucens: actio vero transiens dicitur per se proprie loquendo respectu alicuius ad q̄ se habet per se vt a quo est: ⁊ sic omne producere erit actio transiens per se loquendo: quia producere respicit productū vt a quo est: ⁊ simil̄r dicere dicens: licz per accidens posset respicere illud idem vt in quo est: non inquantū est agens: sz inquantum est recipiēs: ⁊ hoc ſm ponentes q̄ idez pōt mouere seipsum: ⁊ sic dato q̄ actus intelligendi eēt verbum: adhuc dicere non est itelligere: vnde ista via que dicit q̄ sicut se habet verbum ad actum intelligēdi. ita dicere ad intelligere: falsa est: sicut falsum est dicere q̄ sic se habet calefacere ad calere: sicut calor ad calorez: nam respectu eiusdem caloris numero aliud importat calefacere: qō est ipsum calorem producere: ⁊ aliud importat calere qō est esse formaliter calidum per ipsum calorem: ⁊ sic patet quō se hñt dicere ⁊ intelligere in nobis:

Scdo articulo.

Quantum autem ad hoc q̄ quesitum fuit. scz quō se habent dicere ⁊ itelligere in deo: satis patet ex dictis: nam se habent: sicut actus notionalis ⁊ essentialis: nam intelligere dicit actum essentialem. scz esse in actu intelligēdi. dicere vero dicit actū notionalem. ſ. pducere per modū itellectus: vnde sunt idem re sicut essentia ⁊ proprietas: nō tamē sunt idē cōuertibiliter. modo quo expositus est in precedēti q̄one.

Ad rationem in oppositū dicendū. q̄ sicut calentis possunt esse duo act⁹ in eo q̄ calens: sicut calere: ⁊ calefacere: ita ⁊ intelligentis in eo q̄ tale possunt esse duo actus. scz itelligere qō se habet sicut calere: ⁊ dicere per modū intellectus producere qō se habet: sicut calefacere. ¶ Sciendū tamen q̄ dicere non est sic actus intelligentis q̄ de necessitate cōsequat̄ esse intelligens: sicut intelligere de necessitate cōsequitur esse intelligens: qz cum intelligere sit esse tale per actum intelligendi: ⁊ intelligens sit ille qui est talis formaliter per talem actum. dicere vero cū importet actum producendi per modū intellectus: non oportz q̄ conueniat omni intelligēti: qz non opz q̄ omne hñs principium actiuū semper agat. Si autē tu dicis q̄ saltez sequitur q̄ possit agere: ⁊ per ꝯs q̄ cū filius ⁊ spūssc̄us intelligant possint dicere: ad qō sequitur q̄ actu dicāt: qz in diuinis q̄quid potest esse quātū ad intrinseca est ibi actu: ⁊ sic filius ⁊ spūssc̄us dicent. Dico q̄ non sequit̄: qz ad hoc q̄ conueniat alicui producere: nō soluz requirit̄ q̄ habeat principium actiuum. Sed etiam requirit̄ ex parte pducibilis aptitudo ad produci a tali habēte tale principium actiuū. modo dico q̄ in diuinis non potest esse aptitudo ad produci per modum intellectus nisi in vna persona. scz in filio: ⁊ hui⁹ rationez alias satis dixi. Et sic pz ad questionē ⁊ ad argumenta. Questio. IX.

Ostea querebant̄ quedam pertinentia ad creaturam. Et p querebatur vnum pertinens ad creaturam gñaliter. Deinde querebant̄ ādaz pertinentia ad creaturā corporalē. Tertio querebant̄ quedā ptinentia ad creaturā compositam ex spūali ⁊ corporali. scz ad hominez. Illud pertinens ad creaturā in generali est. Utrum causa recipiendi magis ⁊ minus in accidēte cui competit sit diuersitas subiectorū ſm speciez: vel separabilitas a subiecto: ⁊ arguit̄ q̄ sic: qz omnis variatio accidentis accipitur in habitudine ad subiectum: sed non videt̄ q̄ variatio in accidēte in habitudine ad subz possit accipi nisi alterū istorū modorū. igit̄ ⁊c. maior pz. qz cum accidentis esse sit inesse variatio eius accipienda est penes illud cui inest. mi. etiaz vt videt̄ est plana: qz non videt̄ q̄ possit accipi variatio in accidente in cōparatione ad subiectum: nisi vel qz respicit diuersa subiecta: vel quia pōt esse ⁊ non inesse eidem subiecto.

Contra si separabilitas accidentalitatis est cā el suscipiendi magis ⁊ minus. Tunc omne accidens separabile susciperet magis ⁊ minus: ꝯsequēs est falsum: igitur ⁊ aīs: ꝑnīa patet: falsitas consequentis ꝓbat̄: qz rectitudo anguli: vel rectitudo linee nō recipit magis ⁊ minus: sed vtraq; vt patet ih multis ista sunt separabilia. igitur ⁊c.

Respōdeo circa istam questionē est triplex opinio. Prīa est: q̄ causa recipiendi magis ⁊ minus est predicta habitudo ad subm diuersa que dicta est. ¶ Secūda est q̄ causa recipiendi magis ⁊ minus est latitudo: siue diuersitas graduū ſm eē: ⁊ nō ſm essentiam. ¶ Tertia est: q̄ causa huiⁿ est latitudo ſm essentiam: modo quo infra exponet̄. ¶ Prima opinio ꝓbat̄ dupliciter. ꝓmo per rationē factam in opponēdo ad istam partem. ¶ Secundo sic: ⁊ redit in idem: quia accidentis esse est inesse: vt dictum est: ex quo arguitur sic: varietas in accidente non potest accipi nisi ſm varietatē in iherētia: sed varietas in iherētia nō potest accipi vt videt̄ nisi qz vl̄ potest inesse vel non inesse: vel quia potest inesse diuersis subiectis. igitur ⁊c. ¶ Sed illud non videt̄ mihi esse verum. Prīmo: qz illud qō cōuenit accidenti in habitudine ad idem subiectuz numero: nō requirit diuersitatē subiectorū: sed magis ⁊ minus ꝓuenit eidez accidenti numero in habitudine ad idē subm numero. igitur ⁊c. ma. patet: qz qō cōuenit eidē numero non requirit diuersitatem ſm spēm. mi. etiam patet ad sensum: quia vnum ⁊ idē subiectū numero est quādoq; magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidū. ⁊ sic de alijs. ¶ Si dicatur ad hoc: q̄ quādoq; diuersitas subiectorū ꝺ fac: qñq; separabilitas. Cōtra. quia sicut dictuz est in arguēdo rectitudo est accidens separabile a linea vel angulo: ⁊ tamē linea nō recipit magis ⁊ minus. ergo ⁊c. ¶ Si dicatur q̄ vtrumq; requirit̄. cōtra. qz qō cōuenit alicui accidenti inseparabili p cōparationē ad vnū ⁊ idē subiectum numero nō requirit separabilitatē: nec multitudinem subiectorū: ita q̄ nō requirit ambo simul: nec alterū: sed aliqō accidens est recipiens magis ⁊ minus in habitudine ad idez subm numero a quo est inſepabile: sicut est calor ignis ⁊ humiditas aque. igitur ⁊c. ¶ Un̄ sciendū q̄ licz diuersitas subiectorū: quādoq; possit facere ad recipiendū magis ⁊ minus ſm q̄ subiecta sunt magis ⁊ minus disposita ad recipiendū formā perfecti⁹ vel minus perfecte: tamē rō formalis per quā inuenit̄ forma magis ⁊ minus: non est diuersitas subiectoꝝ cū ſm q̄ dictuz est in eodē subiecto numero inueniat̄ forma recipere magis ⁊ minus: ita q̄ preter diuersitatem subiectoꝝ opz ponere quandā latitudine in ipsa forma. ¶ Secundo sic. qz illud per qō aliquid formal̄r est tale includitur in sua ratione formali qua dicit̄ tale: sz recipere magis ⁊ minus nō includit in sua ratiōe formali pluralitatē subiectorū vel separationē vel ambo simul. igitur ⁊c. ¶ Ad primū igitur qō isti dicunt dicenduz. q̄ illa ratio procedit ab insufficienti: qz variatio accidētis in habitudine ad subiectum: non solū modo attenditur ſm multitudinez subiectorū vel separationē a subiecto sed etiā penes hoc q̄ est subm reduci magis ⁊ minus ꝓfecte in actū ſm formā illā que recipit magis vel min⁹ ⁊ per hoc patet ad scōm: qz variatio in ipsa iherētia nō solū modo attenditur penes iherere diuersis subiectis

vel penes posse inherere vel non inherere: sed etiam penes reduci in perfectionē actū inherentie. ¶ Scōa opīo est que ponit q̄ magis ⁊ minus cōuenit forme fm gradus in esse ⁊ nō fm gradus in eēntia: qđ ꝓbat sic: quia opz q̄ magis ⁊ minus cōueniat talibus formis: vel fm diuersos gradus in esse: vl fm diuersos gradus in essentia: sed nō ꝓuenit eis fm diuersos gradus in eēntia. igit opz q̄ cōueniat eis fm diuersos gradus in esse. ma. pz qz opz ponere formā recipientē magis ⁊ minus fm aliquā latitudinē: ⁊ oz q̄ ista latitudo sit vel fm gradus in eē vl fm gradus in eēntia. ¶ Mi. autē ꝓbat q̄druplr. Prīo sic: qz si ponat latitudo ꝛ gradus ī esse: aut ꝝ est qz vn⁹ gradus cōtinet in alio eminēter: sic vegetatiuū in sensitiuo: aut qz vn⁹ gradus addit ad alterū ꝑcedentez: non primo modo: qz tunc magis ⁊ minus differunt spē: sicut pure vegetatiuū ⁊ sensitiuū differunt spē: nec scōo mō: qz tunc diuerse forme eiusdē spēi eēnt in eodē subo qz ibi diuersi gradus: quoz vnus addit alteri essent diuerse forme eiusdez rationis. ¶ Secūdo sic: qz fm auctorez lib. 6. p̄ncipiorū. forma est simplex inuariabili ⁊ indiuisibili essentia consistens: sed illud qđ est tale non habet diuersos gradus. igit in eēntia alicuius forme nō sunt diuersi gradus. ¶ Tertio sic: qz pb̄s dicit. 8. meta. q̄ formе sunt sicut numeri: qz quocūq̄ subtracto vl addito variat species: sed in additiōe vel subtractione graduum fm magis ⁊ minus non variat spēs forme: igit tales gradus nō sunt accipiēdi ī eēntia forme. ¶ Quarto sic: qz illud qđ fm aliquid habet certitudinē debz eē vnum ⁊ idiuisibile. Sed fm Auic. vnūqđq̄ habz certitudinē p suā formā. ergo ꝛc. ¶ Sed ista opīo nō videt mihi vera: qz quādo dicunt q̄ gradus accipiēdi sunt in esse ⁊ non in essentia: aut intelligunt q̄ in ipso actu eēndi sunt diuersi gradus: ⁊ non in ipsa essentia. aut intelligunt q̄ nec in eēntia: nec in actu eēndi sint diuersi gradus: sed vtrumq̄ sit indiuisibile: sed gradus sunt in habitudine ipsius ad subiectū recipiens formā fm maiorem ⁊ minorē imitationē. ¶ Primus nō pōt eē: ⁊ hoc probat tripl'r. Primo sic: qz quāto aliquid est actualius tanto est indiuisibilius: sed si esse ⁊ essentia differūt realiter: esse est actualius q̄ essentia forme: ergo est magis indiuisibile ⁊ minus possunt in eo esse gradus: q̄ in eēntia forme. Tertio sic. fm istos in eodē non est nisi vnus actus essendi. scz actus essendi subē per quē subа est: sic illud in quo est esse: alia esse oīa: vt dicunt: sunt in iaz ente. scz in substātia habēte esse: ex quo accipit ista maioz. scz in omni ente nō est nisi vnicus actus substātie: sed in esse subē vel subali non sunt gradus etiā fm eos. igr ꝛc. ¶ Tertio sic: qz in eo ponendi sunt gradus: qđ dicitur magis vel minus: sed fm eos ⁊ fm veritatē conceditur q̄ vna virtus est maioz alia: ⁊ vna quantitas maioz est alia: vt patet ad sensuz: igit in eēntia vtutis ⁊ quātitatis sunt diuersi gradus: igit falsum est dicere q̄ in essentia forme nō sunt diuersi gradus. ¶ Secūdus modus nō potest stare. scz q̄ sint gradus in ipsa habitudine actus essendi ad subm: existentibus esse ⁊ essentia indiuisibilibus. ita q̄ ꝓpter hoc dicant gradus in esse ⁊ nō in eēntia: ⁊ hoc ꝓbo tripliciter. ¶ Primo sic: qz fm eos ⁊ in eēntia subiecti nō est diuersitas graduuz: ex quo arguo sic: qz idiuisibile additū idiuisibili nō potest fm magis ⁊ minus intimari: sed tam essentia subi q̄ essentia talis forme ⁊ eoz esse ponunt esse oīa indiuisibilia. ergo impossibile est gradus esse in terminatione vnius ad alterū istoz. ¶ Secūdo sic: qz non pōt esse latitudo in relatione nisi sit latitudo in absoluto: sicut pz de similitudine in quo non potest inueniri magis ⁊ minus simile nisi inueniat latitudo in qualitate: que est fundamētū: sed predicta latitudo ipsius eē vel ipsius eēntie ad subz est relatio rei vel rationis. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic: qz nō minus: vt videt: potest forma intimari magis ⁊ minus ipsi subo q̄ esse: cum vtrūq̄ sit indiuisibile: sed fm te ꝓpter magis ⁊ minus intimari subo sunt gradus in esse. g̃ ⁊ in essentia. ¶ Ad primū igit qđ ipsi dicunt dicendum primo q̄ illud argumentū ita arguit cōtra eos: sicut cōtra alios: quia querā de illis gradibus essendi: vtrū vn⁹ ꝓtineat ī alio eminēter: ⁊ si sic differēt spē: ⁊ tūc magis ⁊ minus differunt spē: ⁊ sic addet gradus ad gradū eēndi ⁊ in eodē subo: ⁊ sic duo erunt esse eiusdē spēi in eodē subo: q̄ nō est minus incōueniēs: q̄ de duabus formis eiusdē spēi. ¶ Scōo dico rndēdo ad rōnē: q̄ vnus gradus continet in alio eminenter: sicut minus perfectum in magis perfecto: ⁊ quādo dicit q̄ sequeret q̄ differūt specie. dico q̄ nō sequit: qz diuersitas graduū fm magl ⁊ minus perfectū: nō solū inuenit in diuersis speciebus vbi attendit perfectū ⁊ imꝑfectū fm diuersos gradus spe^cos. sed etiā inuenit diuersitas graduz fm magis ⁊ minus ꝑfectū in gradibus dr̄ntibus nuō in forma eiusdem spēi: sicut est in omni forma recipiēte magis ⁊ minus. vtrum autē aliqua qualitas cuz intendit fiat additio gradus ad gradū in diuersitate essentie: aut eorum pat essentia ⁊ generet altera: aut eodē modo prius exīstens fiat perfectioz. dicet infra. ¶ Ad scōm dicendum q̄ intentio auctoris. 6. principiorū est q̄ forma est indiuisibilis diuisione: que est in mām ⁊ formam: aliogn si oīs forma vl'r esset indiuisibilis oīno: tūc quātitas esset indiuisibilis: qđ est falsum. Simil'r intelligit q̄ forma est indiuisibilis: ꝓpter hoc q̄ non est subm variatōis vel motus. nō aūt qn fm eā ⁊ ei⁹ latitudinē sit motus ⁊ variatio. imo oīs motus ꝓprie dictus est fm aliquā formā habentem latitudinē. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ pb̄s non intelligit de subtractiōe vel additione fm gradus intensi ⁊ remissi. ¶ Ad quartuz dicendū q̄ fm formā vnūqđq̄ habet certitudinē specificā: qz scz est per eam certū qđ est absolute: ⁊ ideo opz q̄ forma sit indiuisibilis fm gradus specificos: nō autē fm gradus intensi ⁊ remissi nisi forte forma subalis. ¶ Et ideo est tertia opīo quā credo eē verā. scz q̄ rō recipiēdi magis ⁊ minus intrinsece ⁊ formal'r est latitudo forme: licz cū hoc cōcurrant subiectuz ⁊ agens. Et diuersa dispositio subоꝝ. ita Unde ad hoc q̄ aliquid sit tale. puta album requiritur albedo: vt qua formal'r est tale preter agens ⁊ subm. ita etiā ad faciendū magis tale: puta magis albuz requirit maioz perfectio in albedine preter agens ⁊ subm: ita q̄ potest formari etiā talis ratio ad ꝓpositū: qz sicut se bz albedo ad faciendū formal'r albū: ita perfectioz albedo ad faciendū magis albū: sed ad faciendū formal'r albū preter agens ⁊ subz requirit albedo: vt qua aliquid formal'r est albū. g̃ ad faciendum magis albū requirit pfectioz albedo: siue albedo maioz in perfectiōe ꝑter agēs ⁊ subm: sed maioritas ⁊ minoritas in perfectione dicit latitudinem forme. g̃ ꝛc. vnde diuersitas agētis potest facere ad magis ⁊ minus: ēt respectu eiusdez subi fm q̄ vnū agens est virtuosius altero: ⁊ etiam diuersitas subiectoꝝ respectu eiusdem agentis potest facere ad magis ⁊ minus fm q̄ vnū subz est magis vel minus dispositum altero: sed tamē preter istā diuersitatē ex pte agētis vel subti regrit latitudo in forma ipsa: per quā ꝓuenit ei formal'r q̄ fm eam possit esse aliqd magis vel minus tale. ¶ Notādū aūt q̄ si querat ꝑ qd vnū subz est magis dispositum q̄ aliud. Dico q̄ qñq̄ per hoc q̄ magis ⁊ minus participāt eandē formā spē: sicut aer est

als inuarie bilis.

magis dispositus ad lumen q̄ aq̄:q2 est magis diaphanus. ¶ Si aut̄ vlterius queratur quare est magis diaphanus q̄ aqua:dico q̄ propter diuersitatē specificam forme substalis in aqua:2 i aere:quā ꝓsequit̄ talis passio in tali gradu:2 ibi elt standū quātū est ex diuersitate q̄ ex parte subi est. ¶ Ad rōnem in oppositū p3 ex dictis.

POstea querebantur quedā pertinentia ad creaturā corporalez.2 primo in generali.scōo in speciali. Jn generali querebantur duo. Quoꝝ p:imū pertinet ad quantitatē continuā. 2 est.vtrum materia sit ratio receptiua quātitatis cōtinue.scōm ptinet ad quātitatem discretam: 2 est vtrum numerus dicat formam absolutam. Questio. X.

AD primum sic ꝓceditur 2 arguitur q̄ materia non sit imediatū p̄ncipiū receptiuū q̄titat:q2 diuersorū actuū habētiū diuersas rationes formales sunt diuersa receptiua imediata:sed quātitas 2 forma substātialis sunt tales.igit̄ idē nō est receptiuū vtriusq3 actus imediatū:sed mā est imediatuz receptiuū ipsius forme substalis:nō ḡ ipsi⁹ q̄titatis. ¶ Cōtra.q2 si mā non esset imediatū receptiuū ipsius quātitatis supposita vnitate forme in hoie sequeret̄ q̄ aia rationalis in hoie esset imediatū p̄ncipiū receptiuū quātitatis:sed hoc est falsum.igit̄ 2 primū.ꝓña p3:q2 cū in homine nō sint nisi duo p̄ncipia essentialia ſm opinionē de vnitate forme.s.mā 2 aia rōnalis:op3 alteruz istorū esse imediatū receptiuū p̄ncipiū quātitatis:2 iō si mā nō est imediatū receptiuū p̄ncipiū quātitatis:op3 q̄ aia sit imediatū receptiuū eius:falsitas etiā ꝓñtis appet: q2 id qō est imediatū receptiuū quātitatis:op3 esse quantuz saltē per accidēs:sed aia rōnalis:nec per se:nec p accīs est quanta.igitur 2c̄.

Respondeo ad euidentiā istius qōnis: cū tota difficultas eius habeat ortū ex homine:si ponat̄ in eo sola aia rōnalis esse forma:ideo ponēde sunt diuerse opiones de vnitate 2 plalitate formarū in hoie:2 ſm illud iuestigare illud qō ptinet ad propositam questionem.

Ꝓximus articulus. Sciendum est igitur q̄ de hoc sūt due opiniones in gñe. Quaꝝ vna ponit plalitatē formarū in hoie:alia vero ponit vnitatē. Ponens pluralitatē formaꝝ in hoie subdiuidit̄.nā illi qui ponūt preter aiam rōnalem aliā formā:dupl'r possunt ꝟ itelligere. Uno modo q̄ ista forma que est cuz aia rōnali sit forma cor'is nō icludens vegetatiuū vel sensitiuū:sicut nec aiam rōnalem:2 alia forma sit aia rōnalis contines 2 includēs per essentiā vegetatiuū 2 sensitiuū. Alio mō q̄ illa forma que est cū aia rōnali sit aia sensitiua continēs etiā actual'r in se 2 eēntial'r vegetatiuū 2 cor'm:2 alia sit ipsa aia rōnal:2 iste due opiones ꝟueniūt in ꝟ q̄ ista forma alia ab aia rōnali:siue sit aia sensitiua continens aias inferiores:siue sit forma corporeitatis tm̄:est imediatū receptiuū quātitatis qō est extensum per accīs.

Contra istas aut̄ duas opiones sunt quedā incōueniētia cōia vtriſq3 quantuz ad aliqua. Primū est:q̄ cōtra vtramq3 istarū opionū est:q̄cquid est ɔ pluralitatē formaruz. Scōz est:q2 ſm quosdā adhuc stat q̄ aia sit extēsa per accīs:q2 ſm eos qō recipit̄ per se in extēso est extēsuz saltē per accīs:ſz ſm vtramq3 istaꝝ opionū aia recipit̄ per se in extēso.igit̄ 2c̄. Tertio q2 ſm quosdā illud qō est cōpositū ex parte que nō est extēsa.nec per se nec per accīs:nō debet dici extensuz. sed ſm vtrāq3 istarū opionū adhuc stat q̄ hō sit cōpositū ex aliqua parte:que non est extēsa:nec per se:nec per accidens.scz aia rōnali.igitur ſm hoc hō non esset extē sus:qō ē falsuz. ¶ Quartū ē:q2 posito q̄ adhuc vā eēnt que dicūt quidā:sequeret̄ q̄ hō nō esset corpus in ꝑmo modo dicendi per se:q2 ſm eos illud est corpus in ꝑmo modo dicendi per se:cuius forma per quā est tale est rō receptiua quātitatis:ſz ſm vtrāq3 opionē forma p quā hō est homo nō est receptiua quātitatis siue extēsiōis. ergo homo ſm q̄ hō nō est corpus saltē per se in ꝑmo modo dicendi per se. ¶ Ad primā opionez sunt duo incōueniētia. Primū est:q̄ si ponat̄ alia forma in homine preter aiam rōnalez:sequit̄ q̄ ille forme in hoie sint alie ab aia rōnali:que nate sunt deduci de potētia māe: in alys ab hoie:sed sensitiuū 2 vegetatiuū nata sunt educi de potētia māe in alys ab hoie.igit̄ in hoie sensitiuuz 2 vegetatiuū debēt eē alia forma ab aia rōnali:ſzꝫ in homine alia est forma ab aia rōnali:qō est cōtra primā opinionē. ¶ Scōm est:q2 illud qō est subm quātitatis per accidens:videt̄ esse quātū per accidens:2 esse vt videt̄ receptiuū quātitatis:sed aia sensitiua in hoie est huiꝰ:2 multo magis vegetatiua.igit̄ 2c̄.ma. videt̄ esse ꝑbabilis. ꝑbatio mi.q2 potētie organice 2 actus eaꝝ:vt videt̄ multis:insunt quātitati per accidēs: vel sunt quāte per accidens:sed iste insunt toti rōne aie:2 per cōsequēs recipiuntur in aia.igitur 2c̄. ¶ Cōtra autē secūdā opionē: que ponit illā formā aliā ab aia rōnali esse aiam sensitiuam cōtinentē gradus inferiorū:sunt tria incōueniētia. Primū est:q2 hoc videt̄ esse cōtra appentia:q2 minus videntur differre ab aia rōnali illa que nō possunt separari ab illa q̄ illa que possunt separari:q2 illa videntur esse plus diuersa in hoie que possunt separari ab inuicē: q̄ illa que nō possunt separari ab inuicē:ſz ſm appentia magis possunt separari ab iuicē in hoie forma corporis 2 sensitiui:q̄ aia rōnalis 2 sensitiuū:igitur cōtra apparentia est ponere q̄ sensitiuū 2 vegetatiuū 2 corporeū sunt idē per essentiā:2 differunt re ab aia rōnali.ma.est probabilis.mi.etiā quantū ad alterā sui partē p3 ad sensuz; scz q̄ i hoie iueniť corporeū remanere sine sensitiuo.Et si dicas q̄ nō est eadē corporeitas.Cōtra.primo q2 hoc est falsum ſm ponētes plures formas.Scōo quia saltē aliqua corporeitas remanet in hoie mortuo sine sensitiuo:sed nunq̄ iuenit̄ in hoie sensitiuū:sine aia rōnali vt statiz patebit:2 hoc sic. Prio q2 si sensitiuū remaneret in hoie separata aia rōnali,posset homo separata aia rationali remanere quantū ad animalitatē.hoc aūt est falsum.2 cōtra experimentum.igitur 2c̄.Scōo.q2 si sensitiuum posset separari in hoie ab aia rōnali in illis hominibus qui aliquando amittunt vsum sensus 2 rationis ꝑbabile videt̄ q̄ possent reduci sanitate recuperata ad sensitiuū:sine aia rationali:sed hoc nūq̄ apparet.igit̄ 2c̄. ¶ Scōz incōueniēs est:q2 hoc est exp̄sse ꝟra determinationē plōi.in fine ꝑmi libri ō aia.in illa parte:vbi dic. qm̄ aūt cognoscere aie est sentire 2 opinari 2c̄. Ubi licz inquirat vtrū scz ista.vegetatiuū:sensitiuū:2 itellectiuū: sint diuerse partes aie:vlterius inquisitio sua tendit ad hoc.vtrū sint diuerse aie:2 cōcludit final'r q̄ non:q2 nō iuenit̄ q̄ idē cōtineret eas 2 faceret eas vnuz:sicut ipse deducit ibi. ¶ Tertiuz est iconueniens q2 est cōtra auctoritatē lib.de ecclesiasticis dogmatibus.vbi dr̄:neq3 eni duas aias esse dicimus in hoie vno:sicut Jacobus 2 alij syrorū scribunt vnā aiam qua'aiet̄ corpus:2 mixta sit sanguini:2 aiam rōnalem que viuificat.Sed dicim⁹ vnam eē aiaz in hoie que corpus sua societate viuificat 2 semetipsaz sua rōne disponat. Nec valz qō dicūt alig

Ꝓximus articulus.

Exp.ca.ult.

ad hoc:q̄ ista auctoritas reprehendit illos syros quantum ad hoc q̄ dicebant animas descendere a stellis corporalib⁹ ⁊ ad eas redire:qz in ista auctoritate non dicit: neq; dicimus aias descendere a stellis corporalibus: ⁊ ad eas redire:sed dicit.neq; duas aias dicimus ⁊c.neq; cōcludit q̄ aie nō descendant:neq; redeāt ad illas stellas:licz hoc sit verū:sed cōcludit sic.dicimus vnam animam que corpus sua societate ⁊c.vnde patet q̄ ista expositio est cōtra mentē auctoris illius libri. Unde etiaz illi qui istā expositionē dederunt cōpulsi sunt postea dicere illum librū non esse autenticū:licz salua eorū reuerentia:non ita dicere debuissent. ¶ Alia positio est que ponit in boie solū vnā formā.scz animā rationalē:⁊ ꝑm istos de rōne receptiua quātitatis in boie pōt eē triplex opio. ¶ Prima q̄ ratio receptiua extensionis est ania rōnalis:que fit extensa per accns. ¶ Scōa q̄ ipsamet anima rōnalis sit receptiua extensionis:nō tamē sit extensa per se vel per accidēs:ita q̄ sufficit ad hoc q̄ sit receptiua extēsionis q̄ sit in qualibz pte extensi. ¶ Tertia opinio est q̄ aia rōnalis nō sit receptiua extensionis in boie:sed sola materia. ¶ Cōtra primā opionem sunt tria incōueniētia. Primū q̄ subm actus intelligēdi eēt in extenso:sicut in subo:qō videt incōueniens:qz actus qui est in extenso.sicut in subo videt esse actus organicus:⁊ vt videt actus intelligendi non posset plus repsentare rem vniuersalr q̄ actus sentiēdi qui est organicus.hec aūt sūt icōuenientia. Scōo:qz icōueniēs est:qz sequeret vel q̄ eiusdē bois possent esse plures aie rationales.Quarū vna esset saluata ⁊ alia dānata:vel q̄ aia rōnalis esset corporalis:qz forma extēsa per accns diuiditur ad diuisionē corporis:absciso igitur aliquo membro:puta manu illa pars aie que erat in manu:aut corrumpitur:aut manet:si corrūpitur:tunc aia rōnalis esset corruptibilis:si manet:opz q̄ vel dānet vel saluet: ⁊ si ista saluat:vtpote qz homo erat bonus qñ manus fuit abscisa. Alia pars que remanet poterit dānari:qz de bono potest fieri malus.⁊ econuerso.durāte vita ista. Tertium incōueniens est:q̄ aia separata erit quāta per accidens:qz illud qō cōsequit ad imediate ⁊ per se ⁊ aly:nō ineſt nisi mediāte illo primo separato.talis passio remanet cū eo:⁊ hoc patet in sacro altaris in quo remanente quātitate post cōuersionē substātie remanent accidentia que cōsequunt quātitatē:sed ꝑm istā opionē quātitas cōsequit imediate aiam rōnalē:sicut suū receptiū; ⁊ sicut quantū per accns:ergo aia separata remanebit quāta per accns:⁊ non solū quāta per accns:imo retinebit figurā bois:⁊ etiā colorē:⁊ sic aia egredieť de corporibus:sicut cōiter pingitur in parietibus. ¶ Nec valet dicere ad predicta:q̄ aia iquantū rationalis est indiuisibilis:sed iquantuz est corporea forma vel sensitiua est extensa. Prio qz per syllm expositoriū.hec aia est idiuisibilis:qz aia rōnalis.hec aia est forma corporis:⁊ p cōsequens diuisibilis.igitur hoc indiuisibile est diuisibile. ita q̄ idē ꝑm rē erit diuisibile ⁊ idiuisibile:⁊ per ꝯns diuisibile ⁊ nō diuisibile:qz omne idiuisibile est nō diuisibile:⁊ sic cōtradictoria verificabunt de eodē:qō est icōueniens. ¶ Scōo qz si ista resposio esset bona:eodem modo poterit dici:q̄ aia sensitiua in boie erit corruptibilis ꝑm q̄ sensitiua est:⁊ est incorruptibilis ꝑm q̄ rationalis:qō falsuz est ꝑm oēs:qz aia etiā sensitiua in homine nō ponit corruptibilis etiā ꝑm q̄ aia sensitiua:dū modo fiat reduplicatio ipsius aie sensitiue quantuz ad essentiā eius:licz potentie:que sunt accidētia corrūpāt. ¶ Tertio qz poterit dici q̄ ꝑm q̄ est anima rationalis est indiuisibilis:sed ꝑm q̄ est aia sensitiua est diuisibilis eodez mō dici poterit etiā dānata ⁊ saluata. ¶ Quarto sic:qz quicquid cōuenit alicui cū reduplicatione formaliter ⁊ simplr accepta:ꝯuenit sibi etiā per se accepto.vñ si bō in eo q̄ bō est quātus:bō simplr est quantus:⁊ sic de alys:igit si aia rōnalis in bole:in eo q̄ rōnalis est indiuisibilis simpliciter aia rōnalis est indiuisibilis:⁊ silr si aia sensitiua in boie in eo q̄ sensitiua ē diuisibilis anima sensitiua simplr est diuisibilis:⁊ tunc arguo sic:quia sicut aia rōnalis se habet ad sensitiuā:ita idiuisibile ad diuisibile:sed aia rōnalis ꝑm ponētes vnā aiam in boie est sensitiua.igitur in boie simlr idiuisibile est diuisibile:qō est icōueniēs. ¶ Sed ꝺ hoc forte diceret aliqs q̄ bec est vera:ethiops ꝑm dentes est albus:⁊ tamen ethiops nō est simplr albus.igitur ⁊c. ¶ Itez ad idē sic:qz dicimus q̄ homo non ꝑm q̄ aial est risibilis:sed ꝑm q̄ homo est risibilis:igit a sili:vt videt poterimus dicere: q̄ aia ꝑm q̄ rōnalis est idiuisibilis:⁊ ꝑm q̄ sensitiua est diuisibilis:vt vr. ¶ Ad primuz istoz dōm q̄ qñ dr q̄ ethiops est albus ꝑm dentes:nō est ibi reduplicatio ꝓprie simplr ⁊ formalr accepta.vnde ly ꝑm.magis accipit ibi expositiue:q̄ reduplicatiue:vt sit sensus q̄ ethiops sit albus quantū ad talē partē.si aūt accipiatur ly ꝑm.respectu eius cui ꝯuenit albedo cū reduplicatione. tūc simplr sequeretur q̄ illud esset simplr albuz.vnde si ista est vera.dens ethiopis ꝑz q̄ talis dens est albus: sequeret q̄ talis dens simplr est alb⁹. ¶ Ad scōm dōz q̄ in ꝓpone reduplicata:vbi est negatio:qñq; reduplicatio manet affirmata ⁊ negatio refert ad predicatū respectu:cuius accipit reduplicatio:⁊ tūc denotat ꝓdicatum repugnare ꝑ se subo:⁊ tūc ꝓpositio.si predicatum repugnat per se subo.est vera:sicut ista est vera.bō ꝑm q̄ homo non est bimibilis:si aūt predicatū non repugnat per se subiecto:de virtute sermonis erit falsa: vt si dicat q̄ homo in eo q̄ homo est nō albus:qz tūc denotaretur q̄ non albus cōuenit homini:⁊ q̄ būanitas sit sibi rō nō eēndi albū:⁊ sic manente humanitate nunq; homo esset albus:qō falsum est.quādoq; vero negatio fertur ad ipsam reduplicationem: ⁊ tunc non denotatur simpliciter predicatum non ineſſe subiecto:vel repugnare subiecto:sed denotatur q̄ illud ad qō ponitur reduplicatio non est ratio predicati in subiecto:vel quia nullo modo est ratio predicati:sicut si dicat q̄ bō non in eo q̄ albus est risibilis:vel qz illud ad qō ponitur reduplicatio nō est precisa rō predicati vbicūq; inueniat: sicut si dicat q̄ homo non in eo q̄ aial est risibilis:⁊ sic bene affirmatiua ⁊ negatiua sic accepte possunt verificari de eisdem acceptis cum reduplicatione:dummodo vnum se habeat in plus q̄ alterum:sicut verbi gra.homo in eo q̄ homo est risibilis:homo nō in eo q̄ aial est risibilis:quoniā homo ⁊ aial in eodē sunt idem:tamen simpliciter affirmatiua ⁊ negatiua non possunt conuenire eidem:vt scilicz homo sit risibilis ⁊ nō sit risibilis. Nunc autem qō dicitur q̄ anima rōnalis in eo q̄ talis est indiuisibilis.sensitiua in eo q̄ sensitiua est diuisibilis.vtrobiq; remanet reduplicatio affirmata:⁊ denotatur in vna q̄ diuisibilitas repugnat aie per se: ⁊ in alia denotatur q̄ diuisibilitas non repugnat:sed ꝯuenit per se anime sensitiue:que est eadem per essentiam cum rationali:⁊ boc est impossibile. Si vero ꝑm rem esset verum q̄ anima rationalis esset diuisibilis:⁊ q̄ rationalitas nō eēt sibi ratio diuisibilitatis:tūc posset dici q̄ anima rationalis est diuisibilis nō in eo q̄ rōnalis:ꝛ in eo q̄ sensitiua vel aliquid tale:sed tūc nō posset simplr verificari de ea q̄ nō eēt diuisibilis;vel q̄ eēt diuisibilis. ¶ Contra autem secundam opinionem:que.ſ.poneret

Nota de q̄ pone reduplicatiua i qua est negatio.

aiam rōnalem esse rationem receptiuam extensionis: ꝛ non esse extēsam: sunt quatuor incōueniētia. ¶ Primū est: ꝙ adhuc stat ꝙ in boie est vna pars: que nec per se nec per accidēs est extēsa. s. aia: qđ videtur illis incōueniens q̄ dicunt: ꝙ illud totuꝫ cuius aliqua pars nec per se nec per accīs est extensa: non potest dici extēsuꝫ. ꝛ sic homo non posset dici extēsus. ¶ Scōm inconueniens est: qz adhuc stat ꝙ aia recipitur in extēso: qđ videt̄ inconueniēs illis qui dicunt: ꝙ quicquid recipit̄ in extenso est extensum per accidēs. ꝛ per consequēs aia rōnalis est extēsa per accidens: qđ est contra istam positionem. ¶ Tertium incōueniēs est: qz adhuc opꝫ ponere ꝙ aia rōnalis in boie cum sit eadem cum sensitiua sit subiectū alicuius quāti per accidēs. s. potētiaꝝ ꝛ actuum organicoꝝ: qđ nō videtur posse cōuenire nisi extēso. ¶ Quartum est: qđ videt̄ mihi difficilius. s. ꝙ aliqđ accīs recipiatur in aliquo sicut in rōne receptiua. ꝛ nō denominet ipsum formaliꝫ quale vel quātum. sed aia rationalis ꝑm istam pōnē ponit̄ ratio receptiua quātitatis: ꝛ tm̄ nō denominat̄ quāta: ēt ꝑm istam positionē. ergo ꝛc. ¶ Contra igit̄ tertiā opionē de istis tribus vltimis: quā credo esse veram. s. ꝙ in boie sola mā est ratio receptiua quātitatis: videtur eē plura de istis incōueniētibus supza positis. Nam tria inconueniētia que sequuntur cōtra primas duas opiniones: ponētes pluralitatē formaruꝫ. sequuntur ēt contra istam. s. ꝙ aia recipitur in extēso: qz. s. in mā extēsa. ꝛ ꝙ homo ꝓponit̄ ex aliqua parte: que nec ꝑ se nec ꝑ accidēs est extensa. s. aia. ꝛ ēt ꝙ vt videtur hō in eo ꝙ hō non eēt corpus: qz ꝑm ꝙ hō non cōuenit sibi quantitas. ¶ Etiam scōm incōueniēs qđ sequit̄ contra secūdam opinionē de primis tribus: videt̄ sequi contra istaꝫ. qz opꝫ ponere ꝙ aia rōnalis sit in boie subm alicuius quāti per accidēs. s. potētiaꝝ organicarum: ꝛ earum actuū: ex quo nō ponit̄ in boie nisi vna forma. ¶ Preter ista incōuenientia adducuntur multa alia ab alys. ¶ Primo sic. qz illud qđ cōuenit ꝑ se supioꝛi: ꝓuenit oībus contētis sub eo. sz corpoꝛi ꝑut stat ꝓpo suba cōuenit ꝑ se eē q̄tuꝫ. igit̄ per se cuilibꝫ contēto sub eo. sed hō est contētus ꝑ se sub suba: que est corpus ꝑ se. ergo eē q̄tum ꝓuenit boi ꝑ se: sz fi foꝛª bois non eēt q̄ta siue extēsa: nō ꝓueniret boi esse quātum ꝑ se: qz hō est hō per suam formaꝫ. ergo ꝛc. ¶ Scđo sic. qz sequeretur vt videt̄: ꝙ hō non eēt ꝑ se contētus sub coꝛpoꝛe: qđ est suba. qz corpus qđ est suba dicit nō solum mām: sed mām ꝛ formā: siue cōpositum ex mā ꝛ forma: qđ ꝓsequitur quātitas. sz ꝑm te in boie q̄titas nō ꝓsequitur cōpositū nec mām ꝛ formam. ergo hō ꝑ se nō continetur sub nā cōposita quā cō sequit̄ quātitas ꝑ se. ꝛ per ꝓns nō ꝓtinet̄ per se sub coꝛpoꝛe qđ ē suba. ¶ Tertio sic: qz suba ꝑma est subm oiuꝫ accītium. sed mā non dicit subaꝫ ꝑmam. g̃ ꝛc. ¶ Quarto sic. qz extēsum aut ꝓuenit māe ꝑme ꝑ se: aut per accidens. nō per accīs ꝑm te. igit̄ per se. aut igit̄ per se ꝛ primo: aut per se ꝛ nō ꝑmo. Non per se ꝛ nō ꝑmo. qz si conueniat ei per se ꝛ nō primo: ꝓueniret sibi ꝑ aliud. ꝛ hoc ē falsum. qz illud aliud eēt forma: ꝛ in boie nō pōt conuenire mām eē extēsam per formā ꝑm te: g ponis: ꝙ in homine nulla forma est extēsa. ergo cōuenit māe ꝑmo ꝛ ꝑ se. sed illud qđ cōuenit alicui ꝑmo ꝛ per se: ꝓuenit sibi circūscripto quocūqz alio. igit̄ eē q̄tum ꝓueniret māe circūscripto oi alio. ꝛ per ꝓns circūscripta forma. sz hoc est falsum. ergo ꝛc. ꝓbo falsitatē ꝓntis. qz in per se ordinatis scōm nō potest eē sine ꝑmo. sz forma suba lis est ꝑor omni accidēte. igit̄ nullum accidēs pōt ineſſe māe: nec ꝑ ꝓns quātitas sine forma subali. ¶ Quinto sic. qz idem subm est dimēsionum iterminatarū ꝛ terminatarū. sed sola mā nō est subm terminataꝝ dimēsionuꝫ. g̃ ꝛc. ꝓbo mi. qz cōpositū nō est subm per illud dimēsionū terminataꝝ: ꝑ qđ cōpositū nō bz esse terminatū. sz cōpositus nō bz eē terminatū per mām sz magis ꝑ formā. ergo ꝛc. ¶ Sexto sic. qz illi nō ꝓuenit eē q̄tuꝫ: cui nō ꝓuenit eē illud qđ est. sz māe nō ꝓuenit eē illud qđ est. sz subē cōpositē. g̃ ꝛc. ¶ Septio sic. qz qđ nō est rō augmēti in viuo nō est ratio recipiēdi quantuꝫ siue quātitatem. sz materia non est ratio augmenti in quocūqz viuo: quia ratio augmētiin quocūqz viuo est anima. igit̄ materia nō est ratio per quā quātitas ineſt alicui. ¶ Octauo sic. si mā est cā extēsionis: aut est efficiēs: aut formalis: aut subm: aut vt ratio in qua recipit̄. non ꝑmo modo. vt de se ꝑz. nec secūdo: qz extēsio siue quātitas nō per mām formaliter ineſt: nec ēt vt subm in quo. qz hoc est ens actu. mā aūt non dicit ens actu: nec vt rō in qua: ita. s. ꝙ ipsa sit ꝑs in qua recipit̄ quātitas in cōposito: qz accīs ꝙ est in sola parte nō denoīat totuꝫ nisi illa pars sit ꝓncipalioꝛ: vl maioꝛ: vel illud accīs determinet sibi illā partem: sicut albedo ex hoc ꝙ est in dētib⁹ nō denoīat totū boicm: qz nō est in ꝓncipalioꝛi ꝑte. sicut albedo que ē in facie. nec est in maioꝛi ꝑte: ficut albedo in maioꝛi ꝑte hois. nec ēt determinat sibi ꝑtē: que sunt dētes: qz in alys ꝑtibus potest eē albedo. Sz mā nō dicit ꝑtes ꝓncipalioꝛē nec maiorem cōpositi. nec quātitas determinat sibi mām: cum inueniat̄ in celo in quo nō est mā: vt dicunt q̄dam. ꝛ iuenīt̄ ēt multe forme per accidēs quāte: ꝛ nō soluꝫ mā. ergo ꝛc. ¶ Nono sic. qz suba vt videtur per illud est receptiua quātitatis ꝛ cuiuslibet accidētis: per qđ differt subm forme accidētalis a subo forme subalis. sed illud ē forma subalis. ergo ꝛc. ꝓbatio mi. qz per hoc differt subm forme accidētalis a subo forme subalis: ꝙ subum forme accītalis est ens actu. subum vero forme subalis nō est ens actu. sed ens in pura potentia. Ex hoc argnit̄ sic. qz subm forme accītalis differt a subo forme subalis per eē ens actu simpliꝫ. sz omne cōpositū est ens actu simpliꝫ per formā subalez. ergo oē cōpositū est subm cuiuscūqz accītis per formā subalem: ꝛ ꝑ ꝓns quātitatis. ¶ Decimo sic. qz qua rōne mā est rō receptiua in boie: eadē rōne ꝛ in alys. qz cā cōis dz corrñdere effectui cōi. cōis aūt effectus boi ꝛ pluribꝰ alys est q̄titas. sz in alys ab homine mā non est receptiua rō quātitatis. igit̄ nec in boie. ꝓbatio minoꝛis. qz in celo rō receptiua q̄titatis nō est mā: qz ibi nō est mā: vt quidā dicunt. nec in alys coꝛpibus inferioꝛibus ab boie: cum in eis tam mā q̄ forma sit extēsa. ergo ꝛc. ¶ Undecimo sic. qz si in homine sola mā eēt receptiua quātitatis: tūc nulla necessitas eēt ponēdi quācunqz formā quātam per accīs: saltem quātum ad formas subales: que precedūt quātitateꝫ in materia. sed multe forme subales sunt quante per accidēs. ergo ꝛc. ¶ Duodecimo sic. qz nō plus cōuenit cōpositoper mām q̄tam extēdi: q̄ vel moueri: vel ēt fatigari. sed ista ꝓueniunt forme per accīs. ergo ꝛc. ¶ 13° sic. qz homo ꝛ bꝛutuꝫ vnifoꝛmiter mouent̄: ꝛ sunt in loco. sed moueri localiter ꝛ eē in loco ꝓuenit vnicuiqz per quātitatem. igit̄ vnifoꝛmiter conuenit boi ꝛ bꝛuto esse quātum. sed anima in bꝛuto est q̄ta per accidēs. igitur ꝛ in homine. ¶ 14° sic. qz nulli conuenit moueri localiter nisi quāto. qz esse quātum est illud per qđ ꝓuenit alicui moueri localiter. sed anima in boie mouetur localiter. quia motis nobis mouentur ꝛ ea que sunt in nobis. ergo ꝛc. ¶ 15° sic. qz cui conuenit antecedens ꝛ cōsequens. ergo cui non conuenit cōsequens nec añs. sed eē rōnem receptiuā quātitatis in homine est añcedens ad omnez rōnem receptiuaz quātitatis simpliꝫ. sed māe non cōue-

nlt esse rõnem receptiuã q̃titatis simplr. qz in omnib⁹ esset rõ receptiua q̃titatis:qđ est falsum.ergo nec in bomine rõ receptiua quãtitatis est mã. ¶ 16° sic.qz ꝑm fratrem Thomã z Auicen. corpus qđ est suba est illud in quo est trina dimensio.sed corpus qđ est suba non dicit solam mãm.ergo zc. ¶ 17° sic.qz potẽtia remota nõ recipit imediateillud respcũ cuius dr̃ potẽtia remota:sed mã dicit potentiaz remotam respcũ quãtitatis ergo zc. ¶ 18° sic.z est tactũ in pponendo questionẽ:qz diuersorum actuũ non est idem imediatum p̃n̄ receptiuuz:sed forma subalis z accidentalis sunt diuersi actus.ergo zc. ¶ 19° sic.qz accns diffinit̃ per subm:sed per mãm nihil diffinit̃ cuz sit ignota sicut ens potẽtiale.ergo zc. ¶ 20° sic.qz entitas subta quãtitati:non est mã ꝑm te:qz tu nõ ponis q̃ mã sit subum quãtitatis.nec ẽt forma ꝑm te:in boie saltem.ergo nec ẽt compositum:cũ compositũ non dicat entitatem diuersam ab entitate oium suarum partium. Et si dicas q̃ composituz siue entitas composita sit subm quãtitatis.igit̃ z partes.z multo plus illa pars que est perfectior:puta forma. ¶ 21ª sic.non minus experit̃ homo se habere carnez q̃tam:z ossa quãta: q̃ itelligere se.sed ꝓpter boc q̃ homo experit̃ se itelligere:tu cõcludis q̃ itelligere est actus boie vt subi:z q̃ aia est forma eius.igit̃ per eãdem rõnem debes concludere q̃ caro z os sunt subm quãtitatis in boie.sed caro z os nõ dicunt solã mãm:sed mãm z formaz.ergo zc. ¶ Et sic in vniuerso contra istã põnem videnr̃ esse.26.inconueniẽtia. ¶ Ad p̃mum istoz dicẽdum:q̃ nõ est inconueniens: q̃ aia recipiat̃ in extenso:dũmõ extensum:nõ rõne qua extensum sit perfectibile per ipsaz:nec dependẽs abea. Unde ad ma.quãdo dr̃:q̃ illud qđ recipit̃ in extẽso est extensum.Dico q̃ non bz veritatez de eo qđ recipit̃ in extenso:ita q̃ extensio nõ est rõ receptiua:nec ab ea dependet. Nec ẽt de eo bz veritatem qđ est in extẽso sicut terminus extẽsionis:sicut pz de puncto. illa autẽ rõ adhuc magis esset cõtra ponentes plures formas in boie. qz si recipi in extẽso est rõ q̃ aliqd sit extensiuz:tũc ei cõpetit esse magis extensum:cui competit recipi in extenso:ꝑm q̃ est extensum.sed ꝑm ponentes plures formas z quantitatem consequi formam cor⁹ magis conuenit anime rõnali recipi in extenso:in eo qđ est extensum:q̃z ponendo q̃ recipiat̃ in mã extensa:que dicit̃ extensa vt illud rõne cuius extẽsio inest toti.ergo zc. Probatio minoris.qz illi qui ponunt q̃ ania recipit̃ in composito ex materia z forma cor⁹ extenso quantum ad vtrũqz per quãtitatem:ponunt q̃ aia requirit vt quoddã perfectibile compositũ extensum.Sed illi qui ponũt.q̃ aia recipit̃ in mã que est extensa:ita q̃ extensio non est rõ receptiua eius:sed preintelligitur magis aia vniri materie: anteq̃z extendat̃:modo quo ostendet̃ infra. non ita ponunt animã requirere vt per se perfectibile quãtum in eo q̃ quãtum.ergo zc. ¶ Ad scõm dicendum.q̃ nõ sequitur.s.q̃ homo est compositus ex aliqua pte que nec per se.nec per accidẽs est extensa q̃ homo non sit extensus. ¶ Sed contra hoc obycit̃:q̃ homo non dicit̃ pura potentia:qz est compositus ex aliqua parte que non est pura potentia:nec per se nec per accidens.s.ex forma.ergo a simili non dicet̃ extensus:qz est compositus ex parte:que nec per se nec per accidens est extensa. ¶ Dicendum q̃ illud penitus nihil valet:qz aliud est esse partẽ: vel esse accidens ipsius partis.z denominari a parte:vl̃ ab eius accidente. Modo ita est q̃ esse purã potentiam vel esse in pura potentia est esse mãm.z ideo non potest dici:q̃ homo sit pura potẽtia.vel q̃ sit in pura potẽtia. qz non est mã:sed bene denominat̃ a mã:qz est res mãlis.z ista ẽt est vera.homo est habens paraz potentiam partem sui.Unde certũ est q̃ homo vere dicit̃ crispus. z tamen est compositus ex aliqua parte: que nec per se nec per accidẽs est crispa.sicut ex pede vel oculo vel naso.sic ẽt iz homo nõ sit anima:nec extẽsio:nec mã:tamẽ homo est qđam animatũ:z qđam extensum:z qđã materiatuz:z nõ solum homo:sed etiã animatuz est extensum.z extensum est animatũ.quedã autẽ dicunt̃ ab bis contra boc:que ifra tangent̃ in solone argumentoz quorũdam. ¶ Ad 3ᵐ dicendum:q̃ adhuc stat q̃ homo ꝑm q̃ homo sit corpus:qđ est suba.Et quãdo dr̃ q̃ non. qz corpus est illud qđ per se segt̃ quãtitas.dico q̃ verz est:vel rõne vtriusqz partis:vel rõne alterius.Et quando dicit̃ vlterius:q̃ saltem homo in eo q̃ homo est corpus:qz homo est homo per aiam rõnalem. Dicẽduz q̃ homo nõ solum est hõ per aiam rõnalem: sed etiaz per mãm.vnde nec aia separata est homo.sed est verum q̃ hõ est homo per animã rõnalez p̃ncipalr.z ideo homini in eo q̃ hõ conuenit nõ solum illud qđ ineſt sibi rõne forme.sed ẽt qđ ineſt sibi rõne mãe.nec oz ad hoc q̃ aliqd sit corpus per se:qđ est in genere sube: q̃ sua forma sit p se vel p accns extẽsa.sed sufficit q̃ dicat nãm compositam quã de necessitate consequit̃ quãtitas:vel rõne totius vel rõne alterius partis. ¶ Sciẽdum etiã:q̃ quãtitas ꝓsegtur boiez rõne aie:nõ sic̃ rõne p̃ncipy receptiui.sz sic̃ rõne ei⁹qđ in suo receptiuo regrit talem dispõnẽ:z precipue in ordine ad suas operationes. Ista ẽt rõ est ꝓtra oẽs ponẽtes in boie esse aliaz formã ab anima rõnali:dum tñ ponant aiam rõnalem esse indiuisibilez: qz si propter hoc homo nõ est per se corpus qđ est suba: qz non cõuenit sibi esse quãtum per se per illud per qđ homo est:cum nõ sit homo:vt ipsi ponunt:nisi per aiaz rõnalez.Segtur q̃ homo per illud per qđ est homo:vl̃ in eo qđ est homo nõ est corpus.Si dicatur ad hoc q̃ imo per aliquã formaz sui est quãtus.nõ valet.qz homo formalr non est homo:nisi per aiam rõnalem.sicut nec album formalr nisi per albedinẽ.qz quicqd ponetur p̃ter aiam rõnalem cum mã:per illa siue per compositionez ex illis nõ est homo formalr hõ: sed solũmodo subiectiue.Dato q̃ ista alia eẽnt q̃daz forme:sicut dato q̃ in subo forme albedinis sint multe forme p̃ter albedinez: per nullã aliaz albuz est albũ formalr: nisi per solaz albedinẽ. ¶ Ad 4ᵐ dõm:q̃ ꝑm illos qui ponũt q̃ potentie aie nec earuz actus sunt extensi.facile ẽt soluere negãdo qđ assumitur.s.q̃ aliqđ extẽsiuz sit in aia rõnali sicut in subo.posito ẽt q̃ ista sint extẽsa per accns.adhuc non sequit̃ q̃ aia sit extẽsa:qz rõ receptiua taliuz p̃nciparliter nõ est extẽsio:nec esse extẽsiuz.z ideo nõ opz q̃ aia sit extensa.sed sufficit q̃ compositũ qđ est subm cõmune illorum:rõne alicuius sui sit extẽsiuz. ¶ Ad 5ᵐ qđ est p̃ᵐ de inconueniẽtibus:q̃ adducunt̃ ab aliis dõm:q̃ hõ iz sit hõ p̃ncipalr p formã:nõ tñ p solã formã:nisi accipiat̃ cum determinatione:q̃ per suã formã est solũ formalr hõ.vnde per se conuenit boi qđ cõuenit sibi rõne mãe.qz homo est per se cõpositũ ex mã z forma.z vtrũq; est p̃ncipium eius eẽntiale. Ista ẽt rõ erit cõtra ponentes plures formas in homine.nam si ponerẽtur in boie preter animã rõnalem mille milia forme.tamẽ homo per solã animam rõnalem formalr est homo:licz subiectiue sit per alia homo.modo quo supra dictum est. z ideo si hõ non est per se q̃tus nisi forma p quã formalr est homo sit quãta siue extẽsa.segt̃ vel q̃ hõ nõ sit p se q̃tus:vl̃ q̃ anima rõnalis sit extensa.quorum vtrũqz est falsum. sufficit ergo ad boc q̃ homo sit quãtus per se:q̃ quantitas consequatur aliquod p̃ncipium essentiale suum:vel

mediate vel mediate. Unde ꝛ hoc videmus per simile in partibus rōnis. nam ly hō non sit formaliꝛ hō per formam sensitiuā: in eo ꝙ sensitiua est. aliogn omne habēs animā sensitiuam esset homo. tamen illud qđ consequit̄ hoiem in eo ꝙ sensitiuus est: per se conuenit hoi ꝛ nō solūmodo illud qđ ꝛuenit sibi in eo ꝙ rōnalis: ita etiaz illud qđ conuenit sibi per quācunqz partem essentialem realiꝛ constituentem ipsum: siue sit anima rōnalis: siue aliud: conuenit sibi per se. ¶ Ad sextum dicendum: ꝙ ly quātitas non consequat̄ compositum in rōne vtriusqz partis: consegtur tamen ipsum rōne alterius partis in homine: ꝛ forte in omnibus. qz illud qđ est simpliciter quātum est compositus: qz ꝛ compositū est illud qđ est. sed illud rōne cuius ineſt quantitas: non est tota nā composita: sed altera pars eius: ita ꝙ homo dicit totam nām compositam essentialiꝛ ex mā ꝛ forma: que continet̄ sub nā corpeitatis: quā dicit suba. sed ꝓpter hoc non opz ꝙ quātitas consequat̄ eam rōne vtriusqz partis: saltem susceptiue: ly forma possit esse cā quātitatis in alio genere cause: sicut forte infra dicet̄. ¶ Ad septimum dicendum: ꝙ accipiendo subm pro supposito habente: sic suba ꝑma est subm oium accidentium. siue consequatur compositum rōne forme: siue rōne māe. Accipiēdo aūt subm pro rōne receptiua: sic suba prima non est semper subm omnium accīntium: ita ꝙ ſm omnē partem sui sit rō receptiua. sed mā isto modo est subm extensionis: sicut ēt si dicereꝫ ꝙ quātitas est subm coloris. ¶ Sꝫ cōtra hoc illi dicunt. ꝙ quātitas dr̄ aliquo modo colorata: sed mā ſm te non dr̄ extensa: sed rō extensionis receptiua. ¶ Et ad hoc ego dico ꝙ vel isti loquunt̄ sicut ignorātes nām rei. vel sicut ignorātes qđ dixerim. Naz ego dixi ꝛ dico: ꝙ mā est rō receptiua extensionis: ꝛ est etiā extensa eo modo quo vel q̄titas dr̄ colorata ſm genus cāe susceptiue. vel calor dr̄ calefacere ſm genus cāe effectiue. Tū ſm philosophū 7° metaphysi. nec calor ꝓprie calefacit: sed suppositum habēs eum. ꝛ similiꝛ nec quātitas ꝓprie loquendo est alba vel colorata: sed suppositum hūs. ꝛ isto modo intellexi mām ꝓprie loquēdo non esse ipsum quātum: sicut illud qđ est: ꝛ suppositum hūs: ly sit quāta: sicut quātitas colorata vt q̄tuz ēt subiectiue: ipsum suppositum hūs est q̄tum. ¶ Ad octauū dicendum: ꝙ mā est quāta per se: modo supra dicto. Et quando dr̄ vlterius: aut ꝑmo ꝛ per se: aut per se tm̄. non ꝑmo. dicēdum: ꝙ quādo dr̄ per se ꝛ ꝑmo. vel per se ꝛ nō ꝑmo: ordo quem iportat ꝑmum ꝛ non ꝑmum potest accipi vel ſm diuersas res. vt si dicā ꝙ quātum vel quātitas ꝑmo ꝛ per se figurat̄: suba autem est figurata per quātitatem. vel ſm diuersas rōnes eiusdem rei. vt si dicam ꝙ esse figuratum cōuenit corpori ꝑmo ꝛ per se: non autem hoi vel aīali. hic non dr̄ ꝙ corpus qđ dicit subaz ꝛ aīal ꝛ homo in eodez genere dicāt diuersas res. sed dicunt diuersas rōnes eiusdem rei: quādo sunt in eodem. sed vnum ēt est cōmunius altero. Ideo illud qđ conuenit cōiori in sua cōmunitate ꝛ generalitate: ꝛ nulli alij dr̄ ꝛuenire sibi ꝑmo ꝛ per se. alijs autez iferioribus cum ꝙbus passio superioris non est cōuertibilis: dr̄ cōuenire per se: ꝛ non ꝑmo. Si igit̄ accipiat̄ subm quātitatis ꝑmo ꝛ per se: ꝛ non ꝓ rōne susceptiua. sed ꝓ supposito habente cui ꝛuenit esse illud qđ est subm: sic ꝑmum subm ꝛ per se q̄titatis est corpus: qđ est suba in eo ꝙ tale. Si vero accipiat̄ subm illud qđ est rō susceptiua quātitatis cui ꝛuenit esse illud quo q̄tum est quātum subiue: istud quo. vel est mā in oibus: vel ſm quosdā in ꝙbusdaz est mā sicut in bole. in ꝙbusdā vero forma sola sicut in celo. si celum nō est compositū ex mā ꝛ forma: vt gdā dicunt: qđ tñ credo esse falsuz. In ꝙbusdā vero nā composita ex mā ꝛ forma: sicut illa que hūt formā eductaz de poª māe: ꝛ extensam extensione q̄titatis. Nec est incōueniēs ꝙ aliqua cōis passio ꝛsequat̄ aliquas nās diuersarum rōnuz: ly in q̄tum ꝛsequit̄ eas talis passio ꝛueniāt in aliquo. ꝛ qñqz nō est illud notatuz: ꝛ qñqz notatum. sicut dicit ꝓbs ꝑmo poste. Si vero ꝑmuz accipiat̄ ꝛ nō ꝑmum ſm ordinē diuersarum ptium realiꝛ differētiuz. Sic dico ꝙ in hoie: ꝛ credo ꝙ in oibus q̄titas cōuenit ꝑmo ꝛ per se māe: vt rōni susceptiue. Et qñ dr̄ ꝙ non: qz tunc sequereꝫ ꝙ mā separata a forma esset q̄ta: qđ vt dñt est falsum. Lōcedo ꝛñaz hāc. s. ꝙ si mā posset eē sine forma: ꝙ mā esset q̄ta. Nego falsitatē ꝛntis sub suppositā ꝛña. Ad ꝓbationem dico: ꝙ in per se ordinatis ita ꝙ in oēm euentū ēt respectu cuiuscūqz agētis hūt per se talē ordinez: manēte tali ordine ꝑmuz nō pōt esse sine scō. Nunc aūt ita est: ꝙ ſm illos ꝙ ponerēt ꝙ deus posset facere materiam sine forma: ordo formę subalis ad accidentalē: que est q̄titas: nō ꝛsequit̄ eam de nēcitate ꝛ actu in compatione ad ꝑmū agens qđ est deus. sicut ēt ꝓz in sacro altaris. ꝙ accīs qđ est q̄titas est sine forma subali: ꝛ sine mā ꝛ nā composita: ly nāliꝛ loquēdo suba sit prior oi accīte. dato ēt ꝙ deus nō posset facere mām sine forma. ꝛ ꝙ istud ꝛñs sit falsum ꝛ ipotē. s. ꝙ mā sit quāta sine forma. tñ ista ꝛña esset vera. ꝙ si mā posset eē sine forma: mā posset esse q̄ta. qz q̄titas ꝓ tāto dependet a forma subali. in q̄tum rō eius receptiua que est mā dependet a forma subali. que rō susceptiua si nō dependeret a forma subali nec q̄titas. ¶ Ad 9ᵐ dōm: ꝙ subm vt rō receptiua quarūcunqz dimēsionuz est mā. Et qñ dr̄ ꝙ non. qz per mām est ideterminata res. Dōm ꝙ ly res ꝑ mām sit ideterminata ad diuersas formas subales: ꝛ ad diuersas q̄titates: magnā. s. vl̄ paruā. tñ ista determinatio nō fit per aliud susceptiuū a mā: ita ꝙ oporteat ponere formā susceptiuā determinate q̄titatis. qz illud qđ ē subm q̄titatis gcqđ sit illud est indīns ad magnū ꝛ paruum: saltē vsqz ad aliquez terminū in gnābilibus ꝛ corruptibilibus. Sed ista determinatio fit per efficiens ꝛ finem: qđ qdem efficiens in ordine ad finem dat tātam q̄titatem ꝛ nō maiorem. ¶ Ad ioᵐ dicēdum: ꝙ mā nō est q̄ta vt subm ens actu. ꝛ sicut id cui cōpetit esse id qđ est. sed bene est q̄ta sicut rō receptiua q̄titatis. sicut q̄titas dr̄ colorata: q̄ tñ nō est qđ est ſz quo. ¶ Ad vndecimum dōm: ꝙ ania est rō augmenti in viuo: ꝛ termini eius. s. q̄titatis acqsite per augmētuz: nō vt subm vl̄ susceptiue sed effectiue: qz si aīa in viuētibus esset precisa rō recipiendi q̄titatez: tunc vt videt̄ sequereꝫ saltē ſm istos: ꝙ non viuentia non hērent q̄titatem. nā ipsi volunt ꝙ illud qđ est rō receptiua in aliquo debet esse rō receptiua in oibus. ¶ Ad duodecimū dicēdum: ꝙ mā non est cā quātitatis efficiens nec ēt formalis: nec ēt se hz ad q̄titatem vt subum ens actu. sed est bene cā vt rō receptiua. Et ad illud qđ dr̄ in ꝛrarium dicēduz. ꝙ accidens determinās partem sibi ex nā rei: siue ista sit ꝑncipalioꝛ siue non. denominat totuz sicut similitas existēs in naso denominat totū: ꝛ sic q̄titas existens in parte. s. mā denominat totum: qz istā partem sibi determinat. Dico autē ex nā rei: qz ly in ethiope albedo determinet sibi ptem. puta dentes: hoc nō est rōne humane nāe. sed hoc est per accīs: in q̄tum. s. in regione sic calida est nutritus. ¶ Ad illud qđ dr̄ in cōtrariuz. s. ꝙ q̄titas nō determinat sibi mām: qz inuenit̄ in celo: in quo nō est mā: ꝛ in formis extensis per accidēs in rebus mālibᵇ. Possum respondere dupliciter. Primo negando illud qđ assumit̄ de celo. s. ꝙ in ipso non est mā. Et silr negādo ꝙ in

formis alys a forma bois inueniat quantitas: sicut in rõne susceptiua:qz licz sint extense:non sequitur q sint ratio susceptiua extensionis. Alio modo dicendo:q dato q quantitas in alys ab homine:non determinet sibi mãm:sed in quibusdam sola forma sit rõ susceptiua: sicut in celo:si sit verum q non habet mãm.in qbusdam vero nã composita. Jn homine tamen determinat sibi mãm. Et hoc sufficit ad hoc q denominet totuz. ¶ Ad decimũtertiũ dicendum:q quãdo dr:q per illud recipit suba accidens: per qd differt subiectum forme substãtialis a subiecto forme accidentalis:non opz:accipiẽdo illud per.sicut per qd receptiue aligd est subiectum vtriusqz forme.sed sufficit q per illud per qd differunt aliquo modo subiectum vnius a subiecto alterius.s.effective: vel finalr:vel qualrcunqz aliter differt subiectum vnius a subiecto alterius. Modo dico q subiectũ quãtitatis:accipiendo subm illud qd est habens:est compositum ex mã z forma subali. qz tale ens solum est illud qd est:licz illud quo susceptiue sit sola mã.accipiẽdo subiectum aũt illud quo aligd susceptiue inest: dico q mã absolute.s.illud qd est subm forme subalis: mã autẽ vt iam ordine nature preexistens pars talis compositi est rõ receptiua quantitatis.qz pus ordine nature est mãm esse partem compositi ex mã z forma subali q̃ ipsaz recipere quodcũqz accñs. ¶ Sed contra hoc obycit ab alys.qz esse partem aut dicit aligd diuersuz ab essentia mãe:aut non. Si non.igit cum subm accidẽtis non differat a subo forme subalis:nisi per esse partem predicto modo.seq̃ q subm forme subalis z accñtalis non differant re:sed tñmodo rõne. sed dria rõnis nihil facit ad esse reale.ergo zc. Si sic:quero vtrũ relo vel absolutuz: non relo.qz relo non est rõ receptiua q̃titatis. Si absolutum:aut mã aut forma.non mã:qz tũc esset ibi mã super mãm. Si forma:aut subalis:aut accñtalis.non accñdentalis:qz nulla forma accñtalis:vt videtur: precedit quãtitatez subo. Relingtur igit q forma subalis est rõ receptiua q̃titatis imediate. ¶ Ad hoc dico:q eẽ partem non iportat aligd diuersuz ab eẽntia mãe qd sit rõ recept ua iplius quãtitatis:tñ iportat aligd diuersuz ab essentia mãe:a quo dependet mã in esse in reruz nã.s.formam subalem:que vna cum mã ꝯstituit compositum. Et qñ dr q dria rõnis nihil facit ad esse reale. Dico q verum est:nec est dria h rõnis:sed dria rei.qz subm forme subalis non regrit secum aliud re drns ab eo:ad hoc q sit subm vel receptiuũ forme subalis. sz ad hoc q sit subm z rõ susceptiua q̃titatis regrit secum formã subalem:non qdem vt illud qd sit rõ susceptiua cũ ea:sed vt illud a quo dependet:z sine quo nõ posset esse nec recipere.z ordo iste quo mõ presupponit:vt pars compositi ante recipere q̃titatem:nõ est ordo eiusdem ad seipsuz sm rez.sed est diuersaz dependentiaz:quarum vna pcedit alterã ordine nãe. Nam pus opz determinare dependẽtiam quã hz mã ad formã subalem in essendo:q̃ determinet depẽdẽtia accñtis qd recipit in mã.ª ¶ Ad 14.m odm dupliciter. Primo:qz possum dicere:q in oibus solam mã est ratio receptiua quãtitatis. Nec probat oppositum efficaciter per quãcunqz rõnem adhuc factam. Et quãdo dicunt q ĩmo.qz Cõmentator z Henricus z Bodo.negant mãm in celo. Et ego nego hoc:quousqz rõnem eoz melius confirment q̃ fecerint vsqz modo. Alio modo possuz dicere:q dato q in celo rõ receptiua esset forma:z in iferioribus alys ab hoe nã composita: tñ non sequitur q in hoe rõ receptiua sit alia a mã. Et quando dr q effectus cõmunis debet habere cãm cõmunem. Dico q verum est:qz debz habere cãm cõmunem:sed non eiusdem rõnis in speciali in omnibus. Et hoc necessarium est in proposito: si rõ receptiua in celo sit sola forma.z in inferioribus nã composita ex mã et forma:qz ista non sunt eiusdez rõnis in spãli: sed sufficit q conueniãt in aliquo cõmuni analogo ẽt babẽdo.s.similem proportionẽ ad habendum partes quãtitatiuas vel aligd tale. ¶ Ad 15m dicẽdum. Primo dicendo:q lz alie forme subales in alys ab homine sint quãte per accidens:non tamen sunt rõ receptiua quãtitatis:vt dcm̃ est. ¶ Alio modo dicendo:q dato q in hoe rõ receptiua quãtitatis sit sola mã:z in alys ab hoe nã composita:non sequit aliquod inconueniẽs: qz illa que sunt diuersaruz rõnum in speciali: dũmodo conueniant in aliquo vno cõmuni proportionabili possunt esse causa vel subm alicuius cõmunis passionis. ¶ Ad 16m dicendum: q pati:accipiendo pati pro recipere:non conuenit composito per formã:sed per solam mãm: loquendo de receptione forme substãtialis. Et quando ipsi dicunt q primo:qz abstractio vnius est causa introductionis alterius. hoc nihil est:qz hoc non est ponere vnã formã esse causam introductionis alterius. sed magis est ponere pũ ationem siue absentiam vnius forme esse cãm sine qua non introductionis alterius: que absentia est cã vt remotio pohibentis. Et silr etiaz per solam mãm sicut per rõnem receptiuaz cõuenit homini esse quãtum. De fatigari aũt:z alys similibus non est simile:z de quãtitate qz per ista denominanr illa que non informanr per ista. quãtitas autem non denominat aligd vt extensum nisi qd informat:vel vt totum rõne partis:vel vt partem.z ideo anima rõnalis non est extensa vt pars recipiens extẽsionem.nec vt totum:qz anima nõ supponit pro toto.sed bene ipsum animatuz est isto modo extensum.z fatigari non proprie cõuenit anime:loquẽdo salte de fatigatione corporali:sicut nec ambulare. ridiculuz enim esset dicere q anima ambulat. ¶ Ad 17m dicendum:q vniformiter conuenit hoi z bruto esse q̃tum:quantum ad id qd formalr importat quãtum:qz quãtitas eiusdez rõnis vtrobiqz est.quãtum autem ad illud qd est rõ receptiua quãtitatis posset adhuc concedi q vniformiter conuenit vtriqz. Nec sequitur tamẽ q forma vnius sit extensa sicut forma alterius. nam q forma bruti sit extensa potest contingere non ex hoc q ipsa sit ratio receptiua quãtitatis.sed qz est dependens z educta de potẽtia materie.z ideo consequitur conditionem materie in cõmuni in hoc qd est extendi. ¶ Tertio etiã posset dici: dato q non esset eadem ratio receptiua vtrobiqz:nõ tamen sequitur quin quãtitas sit vniformiter z eiusdem rõnis vtrobiqz quãtum ad illud qd est formalr er quãtitas.per consequens vniformiter conuenit eis moueri localr:qz aliqua vna passio cõmunis potest consequi aliquod genus entium:sub quo continenr diuerse species: que in quãtum conueniunt in aliquo vno nõ specifico: sed analogo:habent vnam talem:sicut dictũ est:passionem. ¶ Et si dicat q non.qz talis passio inest mediãte vno alio accidente specifico. Contra.qz de isto accidente queram vtruz ineat imediate diuersis speciebus. aut mediante alio accidente. Si pmo modo habet propositum.s.q vnum z idem accidẽs:z vna z eadez passio potest consequi imediate diuersas species. Si secũdo modo:ibitur in infinitum: quia de isto accidente queretur vtrum insit mediate vel immediate:z sic in infinitum. ¶ Ad 18m odm:q soli quãto conuenit moueri p se. sz ad h q aliquid moueatur per accidens:non opz q sit q̃tuz: nec per se nec per accidẽs:sed sufficit q sit aliquid quãti. sicut pz de puncto z sic est de anima rationali. ¶ Ad

ª Sedz Aue. ponẽtẽ in celo eẽ mãz:nõ dicim9 formã eẽ rõnem receptiuã q̃titatis in rõne susceptiui. Naz forma celẽ ẽ intelligẽtia sm ipsum:forma inquaz dans opari:z lz ab ea hẽat q̃titatẽ i rõe finis: nõ tñ in rõne susceptiui z i rõne mãe.sed vt sic cõpetit sibi rõne suit qz celũ seclusa intelligẽtia sm Auer. lz possit dici mã l actu seu ẽz: nõ tñ põt dici sola: sic mlti male intelligẽtes sibi impoñt. vt tu clare videre poteris ab ipso nono meta. com.17.

19m dicendum: ꝙ licz cui conuenit antecedens cõueniat consequens. non tamen sequit: ꝙ illud qõ est cã precisa añtis: sit cã precisa ꝓñtis: qz cum consequens in plus se hz ꝙ añs: opz ꝙ precisa cã ꝓsequẽtis sit illud qõ in plus se hz: ꝙ illud qõ est cã precisa añtis. ⁊ ideo si ita esset vt ipsi imponũt mihi: ꝙ in hoie mã esset cã precisa quãtitatis hois: non tñ sequeret ꝙ mã esset precisa cã quãtitatis in omnibus. Sciendũ etiã ꝙ illud qõ est cã añtis est ⁊ cã ꝓsequentis absoluteaccepti. Unde mã si in homine est cã quãtitatis humane: est ẽt cã quãtitatis: absolute loquendo. sed non opz ꝙ illud qõ est cã añtis sit cã consequentis vlr: ⁊ in sua vniuersalitate accepti. ⁊ hoc est necessarium de oi passione que consequit diuersas spẽs: qz non opz ꝙ illud qõ est cã passionis illius in vna spẽ: sit cã illius passionis vniuersalr in quocũqz. ¶ Ad 20m dicendũ: ꝙ corpus qõ est suba ens actu est subm trine dimensionis: modo quo subm accidentis dr̃ suppositum ens actu. sed accipiendo subm pro rõne receptiua non opz. Unde notãdum: ꝙ ista rõ procedit ex duplici deceptione. qz ibi sunt due fallacie consequẽtis. naz qñ dr̃ sic. quãtitas consequit subam compositaz. igit̃ rõne forme est fallacia consequẽtis: procedẽdo a pluribꝰ causis veritatis ad vnam. nã quãtitas ꝓsequens subam cõpositaz potest eã conseq: aut rõne mãe: aut rõne forme: aut rõne vtriusqz. Similr si dicat̃ sic: quãtitas consegt̃ subam compositã rõne forme. igit̃ forma est rõ receptiua eius. non segt̃: imo procedit a pluribus causis veritatis ad vnã. naz forma potest dici cã accidentis in subiecto vel effectiua vel finalis vl subiua. ⁊ hoc ipsimet dicunt. s. ꝙ ꝗtitas in vtroqz ⁊ ẽt figura que eã consequit̃: est propter operationes forme: vt. s. ꝓueniãt opatiõibus forme. ¶ Ad 21m dõm: ꝙ respectu accidẽtis: vel alicuiꝰ ẽt forme est duplex mã. s. manens ⁊ trãsiens: manẽs sicut lignum est mã domus: trãsiens sicut farina ⁊ aqua sunt mã panis. Mõ dico: ꝙ quãdo dr̃ aligd esse in potẽtia remota: itelligit̃ de potentia mãe trãseuntis. nam loquendo de potentia mãe permanentis in effectu nunqꝗ aliqua talis potentia est remota: accipiendo eam fm se. sed solum hoc accidit prout talis potentia accipit̃ vt cõiuncta actui opposito effectui. sicut si dicerem ꝙ semen arboris est in potentia remota ad formã hois. vel semẽ berbe ad formaz bouis. modo mã non dicit potentiam remotã sic ad quãtitatem. qz mã fm illud qõ est nõ hz respectu quãtitatis rõnem mãe trãseuntis: sed permanentis. Si autem dicat̃ quãdoqz in mã remanente potentia remota: hoc est inquãtum vnuz inest mediãte altero quodã ordine. vt si dicat̃: ꝙ mediãte quãtitate inest figura: ⁊ mediãte figura inest sic vel sic moueri. ⁊ sic dicere mãm in potẽtia remota ad quãtitatem: est dicere mãm recipere quãtitatem mediãte alio receptiuo. s. forma. ⁊ hoc est petere ꝑn̄m: qz ꝝ est qõ querit̃. Sciendũ tamen ꝙ forma subalis dr̃ per prius perficere mãm: ꝗ quodcũqz accidẽs: non fm ordinez susceptibilitatis: ita ꝙ forma sit rõ receptiua in mã cuiuslz accidentis: sed fm ordinem dependẽtie: qz cum mã depẽdeat a forma subali per prius respicit eam: ꝗ quodcũqz accñs a quo non ita dependet. ¶ Ad 22m pz ex dictis. nam ostensuz est: ꝙ mã eadem est imediatuz receptiuũ vtriusqz quãtum ad hoc ꝙ non est alia rõ media receptiua. sed quodam ordine dependentie: vt dictum est. ¶ Ad 23m dicẽdum. ꝙ ad hoc ꝙ aligd diffiniat̃ per alterum: non opz ꝙ sit magis notũ eo qõ diffinit̃ per ipsum quãtum ad. quia est. sed sufficit ꝙ sit prius notum illo quãtum ad. qd est. ⁊ hoc loquendo de diffõne propria: que est a priori ⁊ per causam. modo dico ꝙ lz mã non sit prius nota ipso composito: vel alijs existentibus in ipso: mã tamen est ꝑius nota: ꝗ sit nota causa precisa quãtitatis in composito. ¶ Ad 24m dicendum: ꝙ entitas subiecta quantitati est entitas compositi: rõne tamen partis. sed illud qõ est entitas subiecta vt rõ receptiua ẽ ipa mã. Et quãdo dicunt ꝙ non. qz fm me mã non est subm. dico ꝙ imo est subm modo predicto vt rõ receptiua: lz non sit subum vt suppositum habens. ¶ Ad 25m dicendum: ꝙ homo experit̃ se bere carnez ⁊ ossa quãta. sed ꝙ hoc insit carni ⁊ ossi rõne vtriusqz partis subst̃ialis non experit̃: sed in rõne cuius iuestigamus fm conditionem forme ⁊ mãe: ex ꝗbus res componit̃. ⁊ similr nos itelligere experimur sed rõne cuius ineſt nobis per rõnem attingimus.

Qõ. XI.

Secõm sic procedit̃: ⁊ arguit̃ ꝙ numerus sit nõ forma absoluta: qz illud qõ dicit formam absolutaz non aduenit alicui preter suã mutationez. lz numerus aduenit alicui sine sui mutatiõe. ergo ⁊c. Probatio minozis. ponat̃ ꝙ sunt tres hoies: ⁊ postea deus de nouo creet quartũ: quaternarius numerus aduenit istis isto de nouo creato sine eoꝝ mutatiõe. ꝗ ⁊c.

Contra qz qõ pertinet ad predicatuz absolutum dicit formã absolutam. sed numerus est huiꝰ: cum ptineat ad ꝑdicamẽtuz quãtitatis. ꝗ ⁊c.

Respondeo ad euidentiam istius questionis. tria sunt facienda. Primum est videre an numerus addat aligd super quãtitatẽ cõtinuã: diuersum re ab ea. Secũdum est videre qualez vnitatẽ hz numerus. Tertio ad propositum.

Quantum ad primum sciendum: ꝙ nullus dubitat quin numerus habeat eẽ realiter: vt quedam multitudo: quia circũscripta omni operatione intellectus adhuc inueniunt̃ in rerum nã tria vel quatuor corpora. Sed quãtum ad hoc est tota dubitatio. vtruz. s. numerus dicat aliquam entitatem realiter differentem a quantitate cõtinua. Et circa hoc duo sunt facienda. Primum est ostendere ꝙ numerus dicit aliam entitatem realem realr differentem a quantitate continua. Secũdum est ostendere quid addit quantitas discreta super continuam. ¶ Primum ostẽdo duplici rõne. Primo sic. qz ille due quantitates differunt realiter: in quaꝝ vna realr inuenit̃ plus: sine hoc ꝙ inueniatur plus in altera. sed quantitas continua ⁊ discreta sunt huiꝰ. ergo ⁊c. Maior pz. probatio minozis. qz diuisa quantitate continua in plures partes non est ibi plus quãtum ad rõnem quantitatis continue ꝗ ante. qz oẽs iste partes non cõstituunt aligd longius ꝗ ante: sed ibi est plus fm rationem quantitatis discrete: qz ibi sunt plura ꝗ ante: ita ꝙ sic formatur ratio: plus vel minus fm quantitatem cõtinuam attenditur: vel fm longius vel fm latius vel profundius. plus vero ⁊ minus fm quantitatem discretaz attenditur fm plura vel pauciora. sed contingit habere plura diuiso continuo ꝗ ante: ⁊ non habere longius latius vel profundius. ergo ⁊c.

¶ Sed ad hoc posset aligs dicere: ꝙ habere plura vel pauciora diuisa quantitate continua: non est habere aliquid diuersum a quantitate continua. sed est habere indiuidua quantitatis continue. ¶ Hoc non valet: quia partes subiectiue quantitatis continue sunt partes integrales quantitatis discrete. ⁊ ideo diuiso continuo non solum modo sunt plura indiuidua quantitatis continue: ⁊ plures partes subiectiue respectu totius vniuersalis. sed etiam est ibi maius totum integrale discre-

tum: habens plures partes q̄ ante. Unde manente equali longitudine fit maior numerus diuisione facta: licz non fiat maior longitudo: ita q̄ inuenit maioritas in vno illorum totor̄ non existente maioritate in alio. Secūdo.qr iste due quātitates quaruz vna habet partes aliter realr q̄ alia differūt realiter.sed quātitas continua r discreta sunt huiꝰ.qr vna earuz habet partes diuisas adinuicem.alia habet partes indiuisas realiter.ergo rc. ¶ Quātum ad secūdum primo videnduz est:qd addit continuum super vnum qō conuertit cum ente. Secūdo:qd addit vnum qō est principium numeri:inquantū est principium numeri super continuū. Tertio: quid addit numerus super vnitates. Quarto:qd addit totū discretum super totum continuuz:siue quo differt vnū ab alio. ¶ Quantū ad primum sciendum:q̄ continuum r vnū qō conuertitur cum ente se habent sicut superius r inferius saltem:sicut superius analogū. Nam vnum qō conuertitur cum ente dicit indiuisionem in quacūqz entitate.Continuū autem dicit indiuisionem in entitate determinata. In hoc etiaz videt differre ab vno qō conuertit cum ente:fm illud qō nomen prima facie videt importare. Nam vnū qō conuertitur cū ente accipit priuatiue.s.pro priuatione diuisionis. Continuum vero videt.q.positiue accipi:sicut r compositiuz: r lz fm rem compositum r continuū dicant indiuisionem partiū cōtinuatarū:vel compositarū. Unum vero qō est principium numeri addit supra continuū absolute acceptū esse aliquotā partē totius discreti:nā eē ptinuū absolute acceptū nō iportat aliquotā ptē totius discreti:lz iportat hr̄e tales ptes indiuisas abiuicez. Unū vero vt dictum est:qō est p̄ncipiuz numeri importat eē aliquotā partem totius discreti. Qō pz.qr illud per qō respondet ad questionem factā per quot: dicit aliquotū. Sed quādo querit quot sunt.respondetur vnuz vel duo vel tres.r constat q̄ ibi respondet:vnū qō est principium numeri.ergo vnū qō est p̄ncipium numeri dicit aliquotū pertinens ad q̄titatem discretā. sed non dicit aliquotū qō est totū discretum.igit dicit aliquotaz partem ipsius discreti. ¶ Et q̄busdam etiaz videt:q̄ quātitas discreta proprie dicta inueniat in omnibus.r per cō sequens etiam vnū qō est p̄ncipiuz numeri inuenit in oībus:ita q̄ fm hoc vnū qō est p̄ncipiū numeri supra vnū qō conuertit cum ente in quocūqz genere nō addit:nisi esse aliquotam partem totius discreti. Ita q̄ quādo dr̄ angulus vnus prout vnū pertinet ad quātitatem discretam:dicit illū angulū esse aliquotam partem totius multitudinis angulor̄. Unū vero:qō dr̄ cōiter conuerti cū ente:nō dicit nisi indiuisionem entis cui attribuit. Dixi aūt qō cōiter dr̄ conuerti cū ente:qr fm opiones que dicit q̄titatem discretaz inueniri in omni ente:vtrūqz vnū conuertit cū ente. Accipiendo aūt vnū fm opiones cōmuniorē: vnū qō est p̄ncipiuz numeri differt duplr ab vno qō conuertit cū ente. Primo:qr vnū qō conuertit cum ente inuenit cū omni ente.vnū vero qō est p̄ncipiū numeri in determinato ente.s.in continuo actu:ex cuius diuisione dr̄ causari. Scōo differt in hoc:q̄ vnū qō conuertit cū ente videt importare absolutam indiuisionē. vnū vero qō est p̄nm numeri importat esse aliquotā partem totius discreti:vt dcm̄ est. ¶ Quātum ad 3m.s.qd addat numerus super vnitates dico: q̄ numerus nihil aliud addit super vnitates nisi q̄ addit totū super suas partes.qd aūt addit totum super suas partes integrales patebit in illa questione.qua queritur.vtrum si sola mā r alia rōnalis eēnt partes essentiales in boie:homo posset corrūpi. ¶ Quantū ad quartū dōm:q̄ totum discretū addit supra continuū habere partes.s. diuisas:r per hoc differt realiter ab ipso. ¶ Sed cōtra ista obuciť triplr. Primo sic:qr sicut in alys rebus multitudo se habz ad vnūqōqz illor̄ multor̄:ita vt videt multitudo quātitatis continue ad q̄titatem continuā: sed in alys a quātitate continua multitudo non facit speciem diuersam a spē vniuscuiusqz illor̄ multoruz.ergo rc. ¶ Secūdo sic:qr nullū reale replicat super seipsum.sed numerus replicat supra seipsum.igit numerus non dicit aligd diuersum realr a continuo. Maior supponit.minor facilr pz:qr non solūmodo dicimus duo vel tres vel quatuor: lz ét dicimus duos binarios:r tres ternarios:r quatuor quaternarios. ¶ Tertio sic. qr si numerus diceret aligd realr diuersum a partibus numeratis:sequeret q̄ in numeris procederet in infinitū:datis ét solum duobus continuis. sed hoc est falsum.ergo rc. falsitas ꝓntis pz. Probatio ꝓnīe:qr datis duobus vnū illor̄ est vna res.r aliū illor̄ est vna alia res.r preter ista fm te binarietas est tertia res.r eadem rōne qua binarietas est quedam alia res diuersa ab istis duob⁹:cadē rōne trinarietas est quedā alia res diuersa ab istis duobus:r a binarietate eor̄:r sic trinarietas ē ḡrta res:r ista q̄ternarietas erit gnta res.r sic in infinitū. ¶ Ad p̄mū istor̄ dōm:q̄ fm illos q ponūt q̄titatem discretam inueniri in oibus. minor esset falsa: qr fm illos in oībus entibus multitudo dicit qōdam totū discretū diuersum ab vnoquoqz istorum.r fm eos vnūqōqz istor̄ fm suam nām absolute acceptū est in diuersis generibus.puta bō in gne sube:r albedo in gne q̄litatis.sed illud per qō ꝓuenit vnicuiqz eor̄ esse aliquotā ptem discreti pertinet ad genus q̄titatis.Sustinendo aūt cōiorem opionez dōm:q̄ in alys a q̄titate continua multitudo non facit distinctā spēm ab vnoquoqz illor̄ multor̄:vel distinctaz totalitatem spē a totalitate pfectionis eor̄:qr in alys nō inuenit maioritas in multitudine:qn sit maioritas in pfectione vel itensiue vel extēsiue.v.g.si procedat in spēbus:sicut est ibi dare plura:ita ét est ibi dare plus de pfectione simplr in idiuisibilibus.v.g.plus est de pfectionibus i plib⁹ itellectionibus:q̄ in vna sola saltem extensiue. Nō sic aūt est de ꝓtinua q̄titate r discreta.nā possunt eē plura discreta q̄titatis discrete:absqz hoc q̄ sit maior pfectio qr diuisa q̄titate cōtinua in plures partes nō est ibi maior lōgitudo realr.r tamē sunt ibi plura discreta. ¶ Ad scōm dicendū.q̄ nihil realr replicat super seipsum replicatione reali.sed bn̄ pōt idē replicari sup seipm replicatione fm ꝯceptū mentis. ¶ Ad illud qō dr̄ ꝓtra hoc dōm:q̄ quādo dr̄:q̄ quatuor possunt diuidi in duos binarios:vel nouē in tres ternarios.Dico q̄ quatuor non possunt realr diuidi in duos binarios differētes realr a quatuor vnitatibus.vel dicentes alia tota in actu a toto quaternario.r ideo replicatio illa quādo dr̄.q̄ nouez diuidunt in tres ternarios.vl quādo dr̄ tres ternarij.i. trinitas ternarior̄:non dicit aliud re a nouenario.r sic de alys. ¶ Ad tertium dōm.q̄ si realitas totius esset qōdam distinctum:vt quedā tertia pars a realitate partium aliarū iret in infinitū compositio ex diuersis realitatib⁹ totius r partiuz. Unde sicut philosophus docet in 7o metaphysice.sicut totū componit ex mā r forma: ita componeret ex istis partibus:r ipsa totalitate qōdā alterū totū. Et ita quereret de isto toto: vtrum componeretur ex quadam totalitate r partibus:r iret in infinitum.r ideo realitas totius non se habet ad realitatez partium:sicut includens aliquid ex quo fit preter partes.sed sicut includens ꝓtrāqz partē differt a qualibet illarum.r ideo ternarius vel ternareitas ipsa dicit rem

Unū trāscendens ꝓtinuū.

Unū ꝓncipiū nūeri respū ꝓtinui.

Mō.h fz istū qd addit vnū qō ē ꝓnciptū nūeri supra vnū trāscendens.

Nic vide q̄ vnū transcendēs duplr dr̄ ab vno qō est ꝓnciptum numeri

diuersam a qualibet vnitate nō ꝯnumerabilem cum illis:sicut pars numeri cuiꝫ parte.ꝛ idco realitas illa cum realitate partium.s.trium vnitatuꝫ non facit quaternarium:sicut nec realitas totius compositi ex mā ꝛ forma dicit aliam realitatem preter mām ꝛ formam: ex qua componitur quoddam aliud totū diuersuꝫ a composito ex mā ꝛ forma. vnde non opꝫ procedere in infinitum in talibus realitatibus.

Scōo artic. Vtꝝ nūerus hēat aliquaꝫ vnitatem.

Quantum ad secūdum.s.quātum ad vnitatem numeri dicunt aliqui.ꝙ nullaꝫ vnitatem hꝫ.ꝛ hoc probāt quadruplr.Primo sic.qꝛ simpliciter plura nō sunt vnum.sed numerus dicit simplr plura.ergo ꝛc.ꝓbatio mi.qꝛ plura numero sunt plura simplr.puta plures boies ꝛ plures lapides.sed numerus dicit plura numero.ergo ꝛc. ¶Scōo sic.qꝛ ponere vnuꝫ accīs numero in diuersis subis.quoꝝ vnuꝫ est vltra mare:ꝛ aliud citra est incōueniens.Sed si numerus haberet simplr vnitatem:vnū accīs esset in diuersis subiectis:quoꝝ vnū est vltra mare:ꝛ aliud citra mare.qꝛ binarius qui fm se est vnum accīs simplr posset esse in duobus boibus:quoꝝ vnus est vltra mare:ꝛ alius citra.ergo ꝛc. ¶Tertio sic.quia vnitates nō magis sunt vnum in numero:cū̄ꝫ si non esset in numero.sed si numerus diceret aliqd vnum simplr:maiorem vnitatē haberent vnitates exīstes in numero:cū̄ꝫ si nō essent in numero.ergo ꝛc.Mi.vt videt̄ pꝫ.qꝛ illud totum in quo partes non hūt maiorem vnitatem:cū̄ꝫ si non essent in toto. nō habent vt videtur vnitatem simplr.Maioꝛ ēt facilr pꝫ vt videt̄:qꝛ si accipiant̄ sex boies vt videtur:nō habēt maiorem vnitatē:vt sunt partes senary:cū̄ꝫ si acciperet̄ glibet per se. ¶Quarto sic.qꝛ vnuꝫ accīs numero:est in vno subo numero.ergo vnus senarius numero est i vno subo nuō.ſz subm senary sunt sex in nuō.ḡ vnū nuō erit sex nuō:qꝛ vnus senarius numero erit sex numero:vel saltem sequeret̄ ꝙ vnum accīs numero erit in sex subis differentibus numero.Et si dicat̄ ad hoc ꝙ numerus nō est vnū numero. ¶Contra.qꝛ qō non est vnum numero non hꝫ vnitatem realem:qꝛ vnum fm genus ꝛ vnum fm spēm:est vnum fm rōnem tm̄.ſz fm te numerus nō est vnum numero.igitur numerus non hꝫ aliquam realē vnitatem. ¶Sed hoc stare non pōt propter tra.Primo:qꝛ ꝙ nullam vnitatem realem hꝫ: nullā entitatem hꝫ.qꝛ ens ꝛ vnū conuertuntur.sed numerus hꝫ entitatem realem:vt dcm̄ est.ergo ꝛc. ¶Secundo sic.qꝛ fm phm.5.metaphysice.senarius non est bis 3ª.sed est semel.6.sex semel importat vnitatem eius cui additur.igit̄ numerus dicit aliquod vnum simplr. ¶Tertio sic.qꝛ accepto aliquo numero signato vno. puta accepto hoc senario quero:vtrum sit ,vnus senari⁹ numero:aut nō.si sic.igit̄ senarius est aliquod vnū numero.sed qō est vnū numero simplr est vnum.ergo ꝛc. Si nō.igit̄ hic senarius est plures senary.sed plures senary comprehendūt ad minus 12.igitur hic senarius cō prehendet.12.qō est impoſe.igitur hic senarius est vnū. ꝛ per cōs est vnum fm rem ꝛ simplr. ¶Sed contra hoc potest obyci sic.qꝛ qō est vnuꝫ numero,est pars numeri.sed fm te hic senarius est vnū numero.igitur hic senarius est pars numeri.sed pars numeri nō est numerus.ergo ꝛc. ¶Si dicat̄ ad hoc ꝙ senarius nō est pars numeri ꝙ est senarius:sed est pars numeri maioriꝫ.puta duodenary:tūc sequeret̄ ꝙ fm rē duodenarius diuideretur in duos senarios.ꝛ eadem rōne.9.in tres ternarios.ꝛ sic numerus replicabitur realr supra seipsum:qō est cōtra premissa. ¶Ad hoc est dicendum:ꝙ fm rē loquendo vnum numero qō est pars numeri:nō est vnus numerus numero.sed est vnum continuum numero: vel vnum numero tale qō est indiuisibile in plura numero:prout est vnuꝫ numero:qō est pars numeri.qō iō dico:qꝛ illud qō est vnum numero:puta lignum vnum qō est pars numeri posset diuidi in duo ligna.sed facta diuisione iam nō esset vnum lignum numero:qō est ps realiter ipsius numeri.Et ideꝫ ēt sequitur si ponatur ꝙ numerus ꝛ vnum qō est ꝓncipium numeri sit in alys rebus a continuo.qꝛ vnū qō est pars numeri in quecūqꝫ hoc sit:nō est numerus aliqs:sed est omnino indiuisibile in plures vnitates.puta vnus anglus vel albedo vna:ꝛ sic de alys.Unus autem numerus nō est vnum numero:qō est pars numeri loquendo fm rē: ſz homo fm suū conceptum possit diuidere vnū numero in tres numeros:ſz ꝙ sibi placet.puta.12.in tres quaternarios vel in quatuoꝛ ternarios. ¶Ad primum qō inducit̄ ab alys dicēdum:ꝙ partes numeri sunt simplr diuise per oppositum ad vnitatem cōtinui:qꝛ sunt simplr diuersa continua.sed cum hoc stat ꝙ constituūt vnum simplr discretū.vnde ista duo stant simul plura continua simplr.ꝛ vnū discretum simpliciter constitutū ex bis: sicut etiam vnitas parietis simplr sicut totius cū pluralitate lapidum. ¶Ad secūdum dicēdum:ꝙ illud non videt̄ aliqd valere nisi ad inducendū ibi quādaꝫ admirationem.qꝛ nō est incōueniens plura quātūcunqꝫ distantia cōstituere vnum discretum. nec est incōueniens vnum accidens discretū esse in pluribus subiectis quantūcunqꝫ distantibus. ¶Ad tertium dicendū p interemptionem.qꝛ vnitates si nō haberent aptitudinem aliquam constituendi vnū discretum non haberent talem vnitatem totius constituti ex eis sicut habēt.qꝛ ſz vnitatē cōtinuitatis quam vnaqueqꝫ habet in se posset habere:siue esset in toto siue non.sicut etiam lapides habēt in toto pariete cōstituto ex eis:qō nō haberent si nō haberēt aptitudinem ad constituendū totum. ¶Ad quartum dicendum.ꝙ non est inconueniēs:ꝙ vnum accidēs numero discretum sit in pluribus subiectis numero continuis:qꝛ vnitas discreti stat cum pluralitate diuersorum continuatoꝝ. Nec ex hoc sequit̄:ꝙ vnum numero sit sex numero.sed sequitur ꝙ vnum discretum numero componitur ex sex continuis. ¶Et ideo concedendum est:ꝙ numerus habet vnitatem.de cuius vnitate sunt due opiniones.Quedam est que dicit numeruꝫ habere vnitatem a quātitate continua diuisa: ita ꝙ eadem est vnitas numeri ꝛ quātitatis continue: ex cuius diuisione cātur:ita ꝙ eadem vnitas specifica est vnitas vtriusqꝫ.Sed in hoc vt dicūt differt.qꝛ cōtinuum ꝛ eius vnitas importat copulationem partium vsqꝫ ad aliquem terminū cōmunem.sed vnitas numeri importat priuationem talis copulationis.Et hoc probant quadruplici ratione.Primo sic.qꝛ si numerus nō haberet vnitatem a continuo:numerus nō esset simpliciter vnus: cū partes eius sint simpliciter diuerse.sed numerus habꝫ vnitatem simpliciter.ergo ꝛc. ¶Secūdo sic.qꝛ numerus ꝛ continuuꝫ non differūt nisi sicut vnum ꝛ plura vna.ꝛ per consequens non differūt nisi sicut album ꝛ alba.sed album ꝛ alba non differūt specie.ergo vnum continuū ꝛ vnus numerus non differunt specie.ꝛ per consequens habent eandem vnitatem specificam:ſz vnitas fm speciem reducitur in esse reali ad aliquod vnum numero. ergo vnitas realis numeri ꝛ continui sunt eedē. ¶Tertio sic.qꝛ mensura ꝛ mensuratum sunt eiusdeꝫ rationis. sed vnum numero qō est continuum est mēsura numeri.ergo ꝛtinuū ꝛ numerus sunt eiusdē rōnis.ſz que sunt eiusdem rationis sunt eiusdem spēi.ꝛ sic idem qō prius.

Tex. cō.19.

Vide fm istaꝫ opionem a qᵭ hꝫ numerus vnitatem.

¶ Quarto sic.qz sicut magnum ⁊ parvum in magnitudine:ita multū ⁊ paucum in multitudine.sed magnum ⁊ parvū in magnitudine nō differūt spē.igitur nec multum ⁊ paucuz in multitudine.⁊ per ꝯñs maioz ⁊ minoz numerus nō differūt spē.sed non esset nisi numerus haberet vnitatem specificam ab vnitate cōtinui. ergo ꝛc. ¶ Sed hoc nō potest stare ꝓpter quatuoz.ꝓmo:qz numerus nō est vnus illa vnitate:que non est actu qñ est numerus.sed vnitas cōtinui ex cuius diuisione consurgit numerus:nō est actu qñ est numerus.qz cōtinuum facta diuisione nō manet cōtinuum.nec est vnum actu q̄tum ad illud continuū qđ prius erat actu.Qđ ideo dico:qz q̄titas ⁊ vnitas manent in partibus totius diuisi.sed non manet vnitas totius diuisi. ergo ꝛc. Minor probata est. maioz de se pz. qz vnitas vniuscuiusqz est actu qñ ipsum est actu. ¶ Scđo sic.qz si ab eadem vnitate formal᷑r haberet ꝯtinuū ⁊ discretum vnitatē: tunc formal᷑r vnitas ꝯtinui ⁊ discreti esset eadem.sed hoc est falsuz.ergo ꝛc.ꝯña pz.probo falsitatē ꝯntis.qz illa vnitas que nō compatit̄ secum in illo vno cuius est vnitas plura cōtinua:nō est eadem cū illa vnitate:que cōpatit̄ secum in illo cuius est vnitas plura continua.sed vnitas ꝯtinui non compatitur secū in illo cuius est vnitas plura ꝯtinua.vnitas aūt discreti compatit̄ secū in illo:cui⁹ est vnitas: plura ꝯtinua.ergo ꝛc. ¶ Tertio sic.qz si eadem esset vnitas specifica ꝯtinui ⁊ numeri cōsurgentis ex diuisione cōtinui:tūc eadem eēt vnitas specifica ternary ⁊ quaternary.⁊ sic deinceps.sed hoc est falsum.ergo ꝛc.ꝯña pz.qz ex vno ⁊ eodē cōtinuo possunt per diuisionez cāri diuersi numeri:puta ternarius quaternari⁹. ⁊ sic deinceps.ꝑm q̄ potest ꝓcedere diuisio.igit̄ si eadē esset vnitas specifica ꝯtinui:ex cuius diuisione cātur numerus ⁊ numeri.sequeret̄ q̄ eadem eēt vnitas specifica diuersoꝝ numeroꝝ.falsitas ꝯntis pz per ꝓbm 8⁹ meta. vbi dicit.q̄ quelibz vnitas subtracta vel addita variat spēm numeri. Et ēt dicit.q̄ forme sunt sicut numeri.qz sicut quelibet dr̄ia subtracta vel addita variat spēm:sic q̄libz vnitas subtracta vel addita variat spēm numeri. ¶ Ad istas duas vltimas rōnes dicūt illi de alia opione:q̄ vnitas ꝯtinui ⁊ vnitas numeri vel ipsum compositum ⁊ numerus nō differūt per se:sed per accñs.qz vnū eoꝝ dicit aliqd positiuum.s.cōtinuū:qz dicit copulationem ad aliquē terminuz.vt dcm̄ est.sed numerus dicit ꝑuationem eiusdē. ¶ Sed rn̄⁹ est impolis. ꝓmo qz diuisio generis in spēs nō est per ꝑuationem ꝓprie dictam: sed est semp per differētias positiuas.igit̄ falsum est dicere.q̄ ꝯtinuum differt a discreto:qz continuū dicit positiuum ⁊ discretuz ꝑuatiuū. ¶ Scđo:qz actio positiua terminatur ad aliqd positiuum. sed diuisio cōtinui est actio positiua.sed diuisio cōtinui terminat̄ ad discretū. igit̄ discretū qđ ꝯsurgit ex nō diuisione ꝯtinui dicit formal᷑r ꝑuationē. ¶ Tertio.qz diuisio generis in spēs nō est per differētias accidētales:sed eētiales ⁊ per se.sed diuisio q̄titatis in cōtinuū ⁊ discretum est diuisio generis in spēs.igit̄ falsum est dicere:q̄ ꝯtinuum ⁊ discretum differant per accñs. ¶ Ex hoc pz rō quarta cōtra dictā opionem:que ponit:q̄ continuū ⁊ discretū ⁊ vnitas vtriusqz differūt sicut ꝑuatio ⁊ habitus. qz sicut dictum est:diuisio gñis in spēs non est in ꝑuationez ꝓprie loquēdo ⁊ habitū:imo est semp in diuersas dr̄ias positiuas:ꝑuatio enī nullius generis est differētia vel spēs. ¶ Ad ꝑmum igit̄ inductum ab eis dcm̄:q̄ partes numeri sunt simpl᷑r diuersa cōtinua: ⁊ tamē totum discretum cōstituit:tum ex eis est simpl᷑r vnum discretuz.⁊ ista duo stant simul:sicut supra dcm̄ est. ¶ Ad scđm dcm̄ q̄ continuum ⁊ numerus nō differūt ꝓprie:sicut vnū continuum ⁊ plura cōtinua vna.sed sicut vnum discretū constitutum ex pluribus cōtinuis vnis.⁊ iter illa plura cōtinua ex q̄bus constituit̄.⁊ istud constituuz est dr̄ia totius itegralis:⁊ partium ex q̄bus itegratur. Dr̄ia aūt que est iter vnum continuum ⁊ plura vna continua est dr̄ia que est iter partes subiectiuas ⁊ totum vl̄e.naz plura vna continua se habent ad continuū vnum absolute acceptū:sicut partes subiue ad totum vl̄e. sicut ēt plura alba comparant̄ ad albū absolute acceptū. Unde sciendum q̄ plura ꝯtinua possunt comparari ⁊ ad continuū in cōi acceptum: sicut partes subiectiue ad totum vl̄e. Et sic nō differunt spē vnuz continuū absolute acceptū: ⁊ plura continua. Alio modo possunt comparari plura continua ad vnum discretū constitutū ex eis:sicut partes itegrales ad totum itegrale:⁊ tales partes comparate ad tale vnū non habent vnitatem eiusdē spēi:qz alia est spēs talis discreti ⁊ sue vnitatis:q̄ sit species cōtinui ⁊ sue vnitatis. ¶ Ad tertium dcm̄:q̄ non opz ꝑmo:q̄ mensura ⁊ mensuratū sint eiusdem rōnis: vel eiusdem spēi spālissime.⁊ ideo dato q̄ vnū qđ est ꝓncipiuz numeri:esset mēsura numeri ꝑm rem.adhuc non sequeret̄ q̄ essent eiusdez spēi spālissime. Scđo dcm̄:q̄ vnitas que est ꝑn̄ numeri non est eius mēsura:nisi q̄tum ad notificationem.inq̄tum per receptionem vnitatis inotescit quātus est numerus. ¶ Tertio: qz vocādo mēsurā qđ aliquotuz vel aliquotiēs acceptū reddit totuz:quelibet pars vniformis cū alia parte totius potest dici mēsura: dato q̄ non esset vniformis cū toto. ¶ Ad quartū dicē dū:q̄ q̄tum ad hoc est simile de parvo ⁊ magno in magnitudine:⁊ de multo ⁊ pauco in multitudine. qz sicut magnū ⁊ parvum est passio magnitudinis: ita multum ⁊ paucum sunt passio multitudinis. Sed q̄tum ad hoc non est simile:qz sicut magnū ⁊ parvū consequunt̄ eandez spēm in magnitudine:ita multū ⁊ paucū ꝯsequunt̄ eādem spēm in multitudine. Unde non segtur:q̄ si eadem spē magnitudo ē magna ⁊ pua:q̄ eadem multitudo spē:siue numerus formal᷑r sit multus ⁊ paucus. Et iō est al᷑r dcm̄:q̄ numerus hz vnitatem specificā:⁊ vnitatem nuālez. vnitatē q̄dez specificā hz ex seipso formal᷑r: quia vnaqueq̄z nā specifica a seipsa:est formal᷑r talis natura:⁊ talis spēi.sed per illud p qđ cōpetit alicui q̄ sit talis spēi:cōpetit sibi q̄ sit vnius spēi.ergo ꝛc. ¶ Quātuz vo ad vnitatem numeralez:si ita est:vt quidā dicunt:q̄ vnaqueq̄z res seipsa formal᷑r est vna numero:⁊ non per aliud:tūc numerus seipso formal᷑r siue per suā essentiaz est vnus numero:⁊ nō soluz vnus spē. Si aūtē ita est vt q̄dam dicunt:q̄ omne accñs hz vnitatem numeralez a subo:tunc dcm̄ est q̄ numerus ēt hz vnitatez numeralem ex vnitate subi:ita q̄ vnus numerus numero est ꝓpter has ptes signatas eaīdem numero. Quicqd autem sit de hoc:vtruz.s.vnaqueq̄z res sit vna numero formaliter seipsa.an per aliud dicet̄ infra in sequēti quolibet. ¶ Sed cōtra hoc qđ dcm̄ est nunc:potest obyci dupl᷑r. Primo sic.qz vnum numero est pars numeri. sed pars numeri nō est numerus.igit̄ non est dare aliquē vnum numerū vnum numero. ¶ Scđo sic.qz vt videt̄:subm numeri sunt ptes eius.sed ptes numeri non sunt vnum numero.⁊ per ꝯñs nec numerus. ¶ Ad ꝑmum istoruz dcm̄.q̄ ps numeri est vnū numero ꝯtinuū. ⁊ tale vnuz numero nō est numerus.aliud est vnuz numero qđ est vnū numero discretuz:⁊ tale vnū numero nō est ps numeri:sed est ipse numerus. ¶ Ad scđm dcm̄:q̄ sic ptes numeri nō sunt totus numerus:ita nec sunt totuz subm ipius numeri. Sed illa plura cōtinua que dicunt̄ subm

vnitatis numeralis cõpetẽtis cuilibz ipsoꝝ sunt vnum subm nuõ ipsius numeri:ita ꝙ diuersitas:que est inter ptes numeri nõ facit diuersum subm nũeri:sed diuersitas oiuz ptiũ nũeri a diuersitate oiuz ptiũ ipsius nũeri.

Tertius artículus.

Quantũ aũt ad ꝑncipale.ſ.quãtũ ad qõnẽ ꝓpoſitã.vtrũ ſcz numerus dicat formã abſolutã dõz ꝙ ſic:ꝛ ℔ pz dupl'. ꝑ qz é ſpés ꝑdicamẽti abſo'i. ſz ſpés ꝑdica'i abſo'i dicit formã abſolutã:igit ꝛc. Scõo qz illud ſm qõ aligd ad ſe ꝛ nõ ad alterũ dr tale eſt forma abſoluta:ſed numerus eſt huiꝰ.g ꝛc.ꝓbatio mi. qz decẽ hoies vel nouẽ hoies:nõ dr nouẽ hoies vel decẽ per cõparationẽ ad alterũ:ſed in ſe. ¶ Sed ꝟra ℔ poſſet obyci ſic:qz mẽſura ꝛ menſuratũ dr relatiue:ſed vt videt numerus dicit mẽſurã vel menſuratũ.igitur ꝛc. ¶ Scõo ſic:qz vnũ qõ é ꝑncipiũ numeri ſaltẽ dicit mẽſurã:ꝛ numerus dicit menſuratũ ꝙ talẽ mẽſuraz:igit vt videt numerus ꝛ vnũ qõ eſt ꝑnᵐ numeri dicũt relones. ¶ Ad ꝑmũ iſtoꝝ dõm ꝙ mẽſura põt dici duobus modis.vno mõ minus ꝓprie.ſ.id quo aligd eſt quãtuz vel quotũ:ꝛ mẽſura ſic dicta nõ dicit relonẽ formaliter:licz poſſit dicere illud qõ eſt fundamentũ relonis:ꝛ illud dicit relatiuũ fundamẽtalr.Alio mõ põt dici mẽſura ipa habitudo ad illud per qõ ab extrinſeco mẽſurat aligd: ſicut per vlnã mẽſurat pãnus:ꝛ talis etiã mẽſura ẽptuz ad id qõ eſt nõ dicit relonez formalr:nec dicit relatiue formalr:ſed fundamẽtalr.imo dicit aligd abſolutũ denominãs alterũ extrinſecũ extriſeca denoiatione:ꝓout tactũ eſt in ꝓcedẽti quolibz.in qõne de diſtinctione prẽdicamẽtoꝝ:ſed bñ ad hoc ſequit relo:vel rõnis vel rei. ¶ Ad ſcõm dõm ꝙ nccvnũ qõ eſt ꝑnᵐ numeri dicit formalr mẽſurã:ſaltẽ ẽptũ ad habitudinẽ quã mẽſura formalr iportat:nec ſimilr numerus dicit formalr mẽſura tũ ẽptũ ad habitudinẽ quã menſuratũ formalr iportat. Sed vnũ qõ eſt ꝑnᵐ nũeri dicit aliquotã ptẽ diſcreti.vt dictũ eſt.numerus vero dicit totuz diſcretuz reſultans ex talibus partibus. ¶ Ad rõnẽ in oppoſitũ dicẽdũ ꝙ numerus nõ aduenit alicui ſine eius mutatione vel ſm totũ vel ſm partẽ vel ſaltẽ ſine noua creatione.ꝛ tũc dico ꝙ exiſtentibus tribus hoibus:ſi de nouo crearet ẽptus nouitas eſt in ſubo numeri ſaltẽ quantũ ad partez. ſcz quantũ ad iſtũ nouiter creatum.

Oſtea querebant de creatura generabili ꝛ corruptibili duo. Primũ ptinet ad menſurã ſui eſſe:ꝛ eſt vtrum eſſe ſube corruptibilis mẽſuret tpe.Scõm pertinet ad alterationẽ:ꝛ eſt vtrũ in qualibet alteratione ifinite forme differẽtes ſint:ſiue ſi remiſſuz ꝛ intenſum realiter differunt. Queſtio. XII.

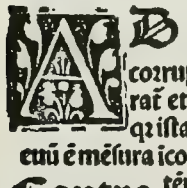

AD primum ſic ꝓcedit ꝛ arguitur ꝙ ſic:qz eſſe ſubſtãtie corruptibilis menſurat triplr:qz aut menſurat eternitate aut euo:aut tpe:nõ eternitate: qz iſta eſt ꝓpria mẽſura ſolius dei:nec euo:qz euũ é mẽſura icorruptibiliũ:relinq̃t igr ꝙ mẽſurat tpe.

Contra tẽpᵒ eſt mẽſura ſucceſſiuoꝝ:ſed in eẽ ſube corruptibilis non eſt ſucceſſio.ergo ꝛc.

Reſpõdeo ad euidentiã iſtius qõnis:ſciendum ꝙ iſta ẽptũ dr mẽſurari reſpiciũt duplicẽ ẽptitatẽ:vnã ſcz qua ſunt ẽpta formalr in ſe: aliam reſpectu alicuius extriſeci ꝙ qõ mẽſuret extriſece ꝛ denoiet denoiatione extrinſeca.v.gr̃a.pãnus q mẽſuratur ab vlna:reſpicit ẽptitatẽ ẽptũ formalr eſt quãtus.Itẽ reſpicit ẽptitatẽ vlne qua mẽſurat extrinſece:ꝛ ſilr eſt de duratione rep:put duratio accipit in rõne ẽpti.v.gr̃a.calefactio vel frigefactio:ẽptũ ſunt ẽptez alterationes ſerioꝝ corᵐ bñt ẽptitatẽ quãdã itrinſecã:ẽptũ formalr dr duratio ipſoꝝ tãta:circũſcripto quocũq extrinſeco:ꝛ ꝑter ℔ reſpiciũt ẽptitatẽ extriſecã.ſcz ẽptitatẽ motᵘ ꝑmi mobilis ſm quã mẽſurãt mẽſuratõe extriſeca:ꝛ ꝛz hãc denoiationem dicit duratio vel mẽſura mẽſalis vel annualis. ꝛ ſic de alys.

Hoc igitur ꝑmiſſo circa iſtã qõnẽ faciẽda ſũt duo ꝑncipalr.Primũ eſt videre ℔ ẽptitate itriſeca talis eẽ ſube corruptibilis.vtrũ ſcz ẽptitas eiᵘ ſit ſucceſſiua:vel nõ:ꝛ ẽptũ ſit illa:ſiue ſucceſſiua ſit ſiue nõ ſit.Scõo ẽ videre de ẽptitate extriſeca ꝛ de mẽſura extrinſeca talis eſſe.

Quantum ad ꝓmũ ſciẽdũ ꝙ in gñali duplex eſt duratio.ẽptã ſucceſſiua:ꝛ ẽptã nõ ſucceſſiua. Nõ ſucceſſiue aũt ſunt ẽptuoꝝ.ſ.eternitas:euũ nũc tpis diſcreti:ꝛ nũc tpis cõtinui.Duratio aũt ſucceſſiua diuidit in duas.ſcz cõtinuã ꝛ diſcretã.dr̃ia aũt inter durationẽ ſucceſſiuã:ꝛ nõ ſucceſſiuã:ſatis pz de ſe:qz ex ℔ ipſo dr̃nt:qz vna ex nã ſua hz ſucceſſionẽ itriſece.alia aũt nõ.Dico aũt ex nã ſua:qz ſi aligd ſuccedit alteri per accñs:ꝛ nõ ex nã ſua:tali nõ cõpetit ꝙ ſe duratio ſucceſſiua.vt v.gr̃a.exñte aliquo ẽpto ſupueniat albedo iter ẽptitatẽ ꝛ albedinẽ vel ſucceſſionẽ vniᵘ ꝛ ſucceſſionẽ alteriᵘ nõ é ꝙ ſe ſucceſſio:qz ẽptũ eſt de ſe ſilr pñt ſtare i eſſe ꝛ fieri.Dico aũt itrinſece:qz duratio indiuiſibilis ẽptũ in ſe nullã ſucceſſionẽ hz itriſece põt coexiſtere alicui durationi ſucceſſiue:ſicut eternitas coexiſtit toti tpi:ꝛ nũc tẽporis diſcreti põt coexiſtere tpi cõtinuo.Dr̃ia vero iter ſucceſſionẽ cõtinuã ꝛ diſcretã eſt:qz ſucceſſio ꝛtinua cõſiſtit in ſucceſſiua ſuſceptione eiuſdẽ actus nũero:ꝛ hoc vocat ꝓprie loquẽdo motᵘ:cuius duratio eſt ſucceſſiua ꝛtinua ẽptũ ad ꝑtinet ad tẽpus ꝛtinuũ.duratio aũt ſucceſſiua diſcreta conſiſtit in ſuſceptõe diſcreta circa idẽ ſubz diuerſorũ actuũ icõpoſitiũ:ẽptũ ꝛ vnuſqſq; i ſua ſucceſſiõe é indiuiſibil:ſiẽ pz i actibᵘ itelligẽdi:quoꝝ vnᵘ ſuccedit alteri.glz tñ i ſe ꝛ eiᵘ ſucceſſio é indiuiſibiliſ:ꝛ iſta duratio ꝑtinet ad tẽpus diſcretũ:nec ſolũ eſt ponẽda ibi ẽptitas diſcreta:que eſt nũerus:ſi talis quãtitas ſit in talibᵘ actibᵘ:ſed etiã é ibi ponẽda ẽptitas diſcreta:que eſt vnũ tẽpus:qz nõ ſoluz modo eſt ibi dare plã:qz duo actᵘ ſunt plures ẽptũ vnus:ꝛ tres ẽptũ duo:ſz étibi eſt dare plus ꝛ minᵘ durare:qõ pertinet ad tẽpus:durationes aũt nõ ſucceſſiue dr̃nt ſic: quia eternitas ꝛ euũ:de quoꝝ dr̃ia adiuicẽ nõ opz modo loqui.differũt a nũc tpis diſcreti vel cõtinui:qz in eternitate ꝛ euo nõ ſolũ mõ nõ eſt intrinſece aliqua ſucceſſio cõtinua vel diſcreta:ſed nec etiã ibi eſt aliqõ indiuiſibile ſuccedẽs alteri:nec aliqõ idiuiſibile terminãs ſucceſſionẽ:qz talia nõ ſunt miſi in illis ẽptũ circa idẽ ſubz bñt eẽ:ꝛ ſũt icõpoſita ſilr eẽ in illo.vel ſaltẽ é aliqõ vnũ cõtinuũ ſucceſſiuuz cuiᵘ é idiuiſibile terminᵘ eiᵘ:vt cõtinui ſucceſſiui.Dico aũt in illis ẽptũ bñt eẽ circa idẽ:qz illa ẽptũ ſunt in diuerſis nõ bñt ſucceſſionẽ per ſe loquẽdo: qz ſimul pñt eſſe ꝛ fieri.Dico aũt icõpoſita circa idẽ:qz illa:ẽptũ ſunt cõpoſita circa idẽ ſubz:nõ bñt ꝙ ſe ſucceſſionẽ:cũ ſe compatiãt ſilr eẽ ꝛ fieri:ſicut dictũ eſt de ẽptitate ꝛ albedie. ꝛ hoc ẽptũ ad nũc tpis diſcreti. ¶ Quãtũ aũt ad nũc tẽporis cõtinui:ſatis pz:qz ſe hz vt terminᵘ cõtinui ſucceſſiui. In eternitate vo ꝛ euo nihil tale põt eẽ:qz actᵘ cuiᵘ eſt eternitas:nõ eſt in ſubo actus illiᵘ:cuiᵘ eſt euũ:ſz hoc eſt eẽ ipſius eui termini:ꝛ dr̃at eſſe ab eẽntia:licz poſſet dici aliquo mõ talis actᵘ in ſubo.ſcz in nã vel ſuppoſito: cuiᵘ eſt eẽ.tñ nõ eſt natũ aliqõ ei oppoſitũ vel incõpoſe ſuccedere in eodẽ ſubo:qz nulla res põt manere ſub oppoſito ſui eẽ:ꝛ ſic pz dr̃ia durationis idiuiſibilis que eſt

eternitas ꝛ euũ a duratione idiuisibili que est nũc tpis discreti: vel ⸗tinui: qz in p̃mis duab⁹: vt dictũ est: nõ solũ nõ est successio itrinseca: sz ẽt nec in eis vnũ succedit alteri: nec in eis est aliqđ idiuisibile: qđ sit termin⁹ cõtinui successiui. Jn alys aũt sc̃z in nũc tpis ⸗tinui ꝛ discreti tale nũc idiuisibile vel est termin⁹ ⸗tinui successiui: vl̃ vnum idiuisibile succedit alteri: nũc aũt tpis discreti: ꝛ nũc tpis ⸗tinui dr̃nt. ꝓio qz nũc tpis discreti nõ est terminus alicui⁹ successiui ⸗tinui: sicut est nũc tpis ⸗tinui. Secũdo qz in successione ⸗tinua: nũc ꝛ tp̃s nõ plus sũt q̃ tp̃s ip̃m: ita ꝙ nũc nõ facit ibi plus in duratione ꝙ̃ pe sicut nec pũctus facit plus in li⁹ quãtũ ad lõgitudinẽ. in tpe aũtẽ discreto nũc facit plus in duratione: qz q̃libet nũc additũ facit plus in duratione. Tertio qz nũc temporis ⸗tinui nõ est ps eius: qz oẽ ⸗tinuũ semp diuiditur in ⸗tinua: ꝛ nũq̃ in idiuisibilia simplr: sz nũc tpis discreti est pars eius: qz esse discretum resoluitur ad indiuisibilia: sicut ad partes suas.

His premissis dico ad qõnẽ ꝙ eẽ subę gñabilis ꝛ corruptibil: sine q̃tũ ad eẽ forme. siue q̃tũ ad eẽ totiⁱ qđ bz a formabz: durationẽ nũc tpis discreti: ꝛ b̃ ꝙ̃ pbo dupl̃r. ꝓio p locũ a diuisione sic: qz oz ꝙ tali eẽ rñdeat vel eternitas: vel euuz vel successio ⸗tinua vel discreta: vel nũc tpis ipsius successiui cõtinui: vel nũc successiui discreti: nõ eternitas vl̃ euũ: vt de se pz: nec etiã duratio successiua cõtinua vl̃ discreta: qz in tali actu vno nõ est aliq̃ successio: nec in ei⁹ successiõe: nec etiã põt corresp̃dere nũc tpis ⸗tinui: ga illud cui per se corresp̃det nũc tpis cõtinui nõ põt coexistere cõtinuo successiuo: sed eẽ subę corruptibilis coexistit alicui successiuo: sicut tpi: vt de se pz: relinquit̃ igr̃ ꝙ ei corrñdeat nũc tpis discreti: siue successionis discrete. ¶ Scđo b̃ idẽ ꝓbo ex rõne nũc tpis discreti: siue successionis discrete: qz illud nũc in se respicit illud qđ in se est idiuisibile ꝛ eius susceptio: cui natũ est aliud succedere in eodẽ: ꝛ ipsuz etiã natũ est succedere alteri: sed talis est actus subę gñabilis ꝛ corruptibilis: igit̃ ꝛc̃. ma. patet ex rõne nũc tpis discreti. minoꝛ etiã facilr pz: quãtũ ad tres suas partes. primo quãtũ ad hãc. s. ꝙ in ipso eẽ subę gñabilis ꝛ corruptibilis nõ est successio aliq̃: qz hoc nullus ponit: nec ẽt in ei⁹ susceptione: qz introductio forme subalis est in instanti: ꝛ el põt succedere aliqđ idiuisibile icõpole cũ eo circa idẽ: qz vna forma subalis i eadẽ mã succedit alteri: ꝛ est ei icõpolis: ꝛ sic pz p̃mum. ¶ Cõtra hoc obyciť gnq̃ rõnib⁹. ꝓ sic. qz idẽ act⁹ in eodẽ subo p̃t ppetuari vl̃ nõ ppetuari: sicut visio btã in itellu creato btifico: ꝛ sic idẽ act⁹ poterit mẽsurari: qñq̃ ipso euo: qñz nũc tpis discreti: vt vr̃. Sz qđ qñq̃ põt mensurari euo: qñq̃ nũc tpis discreti nulla istaꝛ mẽsurarũ sibi determinat ꝙ se. igr̃ talⁱ act⁹ ꝙ se nõ bz aliq̃ mẽsurã extrinsecã vl̃ intrinsecã. ¶ zº sic: qz act⁹ p̃m⁹ ꝛ act⁹ scđs: vt vr̃ nõ b̃ret eãdẽ mẽsurã: sz actus p̃m⁹ est eẽ subale: opationes autẽ create sunt actus scđus: sed nunc tpis discreti rñdet vni opationi creature itellectualis. igr̃ tale nũc nõ rñdebit ipsi esse subali: qđ est p̃mus actus. ¶ Tertio sic. qz fm te: nũc mẽsurat actũ cui succedit alterũ: circa idez subm qđ manet cũ vtroq̃: sed eẽ subale nõ bz aliđ succedẽs si bi circa idẽ subz manẽs cũ vtroq̃. g̃ ꝛc̃. ꝓbatio mi. quia subm actus eẽndi subalis vr̃ eẽ ipsa suba: sz corrupto eẽ nõ manet eadez suba. g̃ ꝛc̃. ¶ 4º sic. qz actui cui non de necessitate succedit alter: nõ rñdet sibi mẽsura: sic̃ actui cui õ necitate succedit alter: sz actui volẽdi vel itelligẽdi creature itelligibilis nõ necio succedit aliⁱ act⁹: actui vo eẽndi subę corruptibilis necio succedit alius. g̃ nõ eadẽ mẽsura rñdet vtriq̃ actui: sz vnicuiq̃ actui itelligẽdi ꝛ

volẽdi ꝙ se accepto rñdet nũc tpis discreti. igit̃ tale nũc nõ rñdet ꝙ ꝓ̃a mẽsura eẽ subę corruptibilis ꝛ gñabil. ¶ Quinto sic: qz fm te quot sunt mot⁹ tot sunt successiones in illis motibus: sz vt vr̃ tp̃s nihil aliud est q̃ successio in motu. g̃ quot tales successiones p̃nt sil̃ eẽ tot tpa p̃nt sil̃ eẽ: sz ples tales successiones p̃nt eẽ sil̃: sicut ples mot⁹ i diuersis substãtys. igit̃ pla tpa poterũt sil̃ eẽ: qđ est ↄ ꝑbm. 4. pbi². ¶ Ad p̃m illoꝛ dom ꝙ aliqs actus põt bre aptitudinẽ ad ppetuitatẽ: sine ad eius oppositũ dupl̃r. Uno mõ ex pte subi ꝛ forme: ꝛ tunc dr̃ actus bre aptitudinẽ ad ppetuitatẽ subi ꝛ forme qñ subm est ppetuũ. nec est in po⁹ ad actũ oppo⁹ tali actui: qz actus superueniẽs nõ corrũpit̃ nisi pp corruptionẽ subi ꝙ se loquẽdo: vel pp ↄriũ qđ introducit̃: ꝛ boc loquẽdo ex pte subti ꝛ forme: qñ vo act⁹ talis est: ꝙ ei⁹ subm ẽ in po⁹ ad actũ oppo⁹ ei q̃tũ est ex pte subi ꝛ forme: talis act⁹ nat⁹ est carere ppetuitate. ex pte vo agẽtis p̃t aliqs act⁹ bre aptitudinẽ ad ppetuitatẽ vel ad eius oppo⁹: fm ꝙ agẽs p̃t agere cõtingẽter: vel necio: ꝛ fm ꝙ põt mutari quantũ ad id ꝙ qđ agit: nã deus q agit nõ necio põt ppetuare vl̃ nõ ppetuare fm ꝙ sibi placet suũ effectũ: si aũt ageret õ necitate nãe: tũc de necessitate ppetuaret suũ effectũ sal tẽ imediatũ. Jn nã aũt itellectuali creata que agit p intelligere ꝛ velle: qz põt mutari eius electio ꝙ quã agit: ꝛ etiã ei⁹ itellectio: ei⁹ effectus bz aptitudinẽ ex pte agẽtis ad carẽdũ ppetuitate. Tũc dico ad rõnẽ: ꝙ iste actus q ex pte subi: ꝛ ipsius actus bz aptitudinẽ ad ppetuitatez q̃tũ est de se bz aptitudinẽ vt mẽsuret̃ euo: qđ est mensura actus idiuisibilis ppetui: cui nõ succedit alteruz de facto. inquãtũ vo ex pte agẽtis põt durare ppetuo vl̃ nõ ppetuo põt mẽsurari euo: ꝛ ẽt nõ mẽsurari euo. Modo q̃ exponet̃. nã si accipiaꝛ euũ ꝙ mẽsura idiuisibili act⁹ cui nõ succedit ꝙ se ali⁹ act⁹ sibi oppositⁱ faciẽs ꝙ se successionẽ cũ eo discretã: sic talis act⁹ siue ppetuet̃ ex pte agẽtis: siue nõ ppetuet̃ mẽsuraꝛ euo. Si aũt accipiatur euũ ꝙ mẽsura idiuisibili eoꝛ: que de facto sunt ppetua: tũc talis actus eo ꝙ nõ est ppetuus nõ b̃ret euũ ꝙ mẽsura. ¶ Sed tunc est dubiũ que eẽt mensura eius: ꝛ pz ꝙ tp̃s nõ eẽt mẽsura ei⁹: cũ sit idiuisibilis: nec ẽt eternitas: vt de se pz: qz est ꝓ̃a mẽsura ipsi⁹ dei: nec etiã mẽsuraꝛ nũc tpis cõtinui: cũ coexistat alicui tpi cõtinuo: nec etiã nũc tpis discreti: qz nũc tale nõ ptinet ad aliqđ idiuisibile: nisi ad illud qđ ꝙ se facit successionẽ cũ alio discreta: talis aũt actus qui desinit nõ ꝙ itroductionẽ alicui⁹ sibi oppositi nõ bz ꝙ se facere successionẽ cũ isto indiuisibili: ꝛ iõ nõ vr̃ ꝙ mẽsuret̃ nũc tpis discreti. Uñ notandũ ꝙ aliud est subz eẽ in po⁹ ad oppositũ actũ ꝛ aliud ẽ subz eẽ in po⁹ ad ꝓuationẽ actus: nã ꝑ mõ act⁹ oppositⁱ cũ actu desinẽte eẽ facit successionẽ fm rem: ꝛ ꝙ sc̃: sed priuatio cũ nihil ꝓsitiuuz dicat: nõ constituit cũ alio aliquã successionem: cuius successionis vna ps sit nunc actus corrupti: ꝛ alia pars sit nunc ipsius priuationis: qz priuatio nullũ nũc bz nisi forte ꝙ coexistentiã si coexistat alicui nũc: nec ẽt b̃ ipz dr̃ ꝑ̃e: qz ꝓ̃e loquẽdo ꝓuatõ nullã bz exñtiã vl̃ coexñtia. Quid igr̃ erit mẽsura talⁱ act⁹ loquẽdo de mẽsura itrinseca de q̃ logmur. Quãtũ aũt ad nũc vr̃ mihi eẽ dom ꝙ vel euũ: si euũ voceť: vt dictũ est: mẽsura act⁹ nõ ⸗stituẽtis cũ alio ꝙ se successionẽ: vel nunc cui vt dicať nũc cui illud qđ mẽsurat actũ g nõ bz in se nec cũ alio successionẽ per se. dato ꝙ nõ semp duret. Si aũt aliqs act⁹ cui natus est succedere alius ppetuet̃ de facto licz accidat sibi mẽsura euo: vt accipit̃ fm suã rõnẽ specificã: qz sc̃z nat⁹ est õ se mẽsurari: nũc tpis discreti: tũc vt sic perpetuatur nõ accidit sibi mensurari euo. ¶ Ad sc̃m dom ꝙ ad boc ꝙ aliqui actus mensurenť

Lec. cli. 93ª

Dubitatio.

Soluto.

aliqua mẽſura nõ refert: vtrũ ambo ſint actus ꝑmi vl̃ ſecũdi: vel vnus ſit ꝑm⁹ ⁊ alius ſcõs. vel vtrũ vn⁹ ſubal̃. alius accidentalis: dũmõ ꝟueniãt in ſili rõne duratõis: vñ in celo eẽ ſubale ⁊ eẽ q̃ᵐ vtrũ q̃ mẽſurat̃ euo. Silis aũt rõ durationis accipit in actib⁹ ſm q ꝟiuenium̃ bñe vl̃ nõ bñe ſucceſſionẽ ſm modos ſupius poſitos. ¶ Ad tertiũ dõm q ad hoc q alig act⁹ bẽant ſucceſſiones diſcretã adiuicẽ nõ refert vtrũ id circa qõ bñt eſſe ſit ens actu: ſicut ſuccedunt diuerſe forme accñtales circa ſubſtãtiã: vl̃ ſit ens in po⁹ pura: ſicut eſt mã circa quã ſuccedunt diuerſe forme ſubales: q aũt dr̃ q act⁹ eẽndi ſubſtãtialis eſt in forma: ſicut i ſubto: que forma nõ manet. Dico q ſi ponat̃ eſſe differre ab eẽntia q actus talis cũ forma a q̃ eſt iſepabilis ſuccedit aly actui circa idẽ ſubz ſaltẽ remotũ: ⁊ hoc ſufficit ad ß q quilibz eoꝝ mẽſuret̃ nũc tpis diſcreti. ¶ Ad 4ᵐ dõz q iſta rõ magis arguit oppoſitum itẽtionis arguẽtis q̃ ꝓpoſitũ: q neceſſitas ſucceſſionis q̃ neẽe eſt actũ idiuiſibilẽ ſuccedere actui i-diuiſibili eſt cauſa q in talibus eſt menſura diſcreta: ⁊ nũc diſcreti tpis. ⁊ iõ ſi in ſuba gñabili ⁊ corruptibili eſt maioꝝ neceſſitas talis ſucceſſionis q̃ in actibus intelligendi ⁊ volẽdi. magis deberet ꝛcludere q eẽ talis ſube mẽſuret̃ nũc tpis diſcreti: q̃ act⁹ itelligẽdi ⁊ volẽdi. vñ magis deberet ꝛcludere q opationes angeloꝝ vel etiã itell⁹ hũani nõ mẽſurẽt̃ tpe diſcreto: q nõ oz in eis ponere ſucceſſionẽ: ita q vn⁹ neẽio ſuccedit alteri. Dõz tñ q in talib⁹: ⁊ ſm aptitudinẽ eſt ſucceſſio: q ſunt oppoſiti actus circa idẽ nati ſuccedere: ⁊ de facto etiaz: quia ſic de facto ſibi ſuccedunt. ſi autẽ de facto ⁊tute diuina vel alia ꝓpetuaret̃ aligs actus itelligẽdi nãlis: cui nat⁹ eẽt alius ſuccedere talis actus de facto mẽſuraret̃ euo mõ quo ſupra. ¶ Ad q tũ dõm q ſi accipiat̃ imꝓꝓrie tẽpus ꝓo q̃cũq ſucceſſione exñte in motu ſic pla tpa ſũt ſimul: nec hoc reꝓbat pbs: q certũ eſt q glibz mot⁹ eſt ſucceſſiuus ſucceſſione formal̃r ſibi inherente: q̃ ſibi cõpeteret circũſcripta omni alia ſucceſſione: vnde ſi rota figl̃ moueret̃ ceſſante omni celi motu: ad huc in motu rote figuli eẽt ſucceſſio: aliogn ibi nõ eẽt ꝑus ⁊ poſterius: qõ eſt falſum ⁊ ipole. Si autẽ accipiat̃ tps non ꝑ quacũq tali ſucceſſione: ſz ꝓo ſucceſſiõe ad quã iudicatur de alia ſucceſſione vel alys ſucceſſionibus plus vel minus durare: opz accipe vnũ tps reſpectu oium alioꝝ que bñt cõparari ad illõ ſm plus vel minus durare: cuius rõ eſt: q plus ⁊ minus durare opz accipe ſm vnũ ⁊ eũdẽ motũ nuõ: ⁊ ſic q mot⁹ ſimul exñtes ſiue in eodẽ ſubo: ſicut alteratio ⁊ motus localis ſiue ſint in diuerſis ſubis: ſicut q̃ aliqua diuerſa mouenẽ local̃r: nõ faciunt plus vel minus ſm durationẽ: vñ opz accipere ſemper plus ⁊ minus in tpe ſm vnũ ⁊ eũdẽ motũ nuõ: ⁊ ſic vl̃ pbs q reſpectu oiuz taliũ eſt vnũ tps: ꝑut. ſ. ꝟmẽſurãt̃ ſibi inuicẽ mot⁹ in plus vel minꝰ durando. ¶ Uñ ſciẽdũ q in hoc differt iter ptes ſubiuas q̃titatis que eſt di mẽſio: ⁊ ptes ẽt ſubiuas ſucceſſiõis que ptinẽt ad tps: q ptes ſubiue dimẽſionis: ſic̃ ſunt ples ptes ſubiectiue: ita etiã faciunt plus ſm totuz itegrale ſi cõiungant̃ q̃ vna ſolũ: accipiẽdo ealdẽ partes: licz poſſit aliq̃ ſubiua ps accipi que plus cõtinuat q̃ ples alie: ſicut ſi accipiat̃ vna linea circularis ⁊ plures lineeſemicirculares: tñ eſt ſem perverũ q due ptes ſubiueeedẽ in dimẽſione cõſtituũt plus in dimẽſione q̃ vna ſola. ptes vo ſubiue ſucceſſionũ nõ faciũt plus in ſucceſſiõe: q̃ vna ſola: vñ plus ⁊ minus opz ibi accipe ſm ſucceſſionẽ vnius mot⁹ nuõ: ⁊ ſic ſtellexit pbs eẽ vnũ tps olum tpaliũ: mõ quo expoſitũ eſt: ⁊ ſic pz de prio. ſ. q̃lis eſt q̃titas q̃ formal̃r eſt quãtũ eẽ ſubſtantie gñabilis ⁊ corruptibilis: q de tali quãtitate vſq nunc dictum eſt.

Scõo articulo.

Quantum autez ad zᵐ ꝓncipale. ſcz quantũ ad mẽſurã extrinſecã talis eẽ que ꝟſiſtit in quadã cõmẽſuratione vni⁹ ad alterũ: duo ſunt cõſideranda ibi. Primũ pertinet ad eẽ reale: ſm. ſ. q vnũ eoꝝ que durant real̃r cõmẽſurat̃ alteri. nã in eis q̃ durãt inuenit̃ vnũ durare plus q̃ alteruz: ⁊ minus ⁊ equal̃r: ſic̃ etiã in quãtitate ꝓmanẽte iuenit̃ vnũ maius alio ⁊ minus ⁊ eq̃le ex nã rei. ¶ Scõm eſt ibi: q magis pertinet ad eẽ aie: in quãtũ. ſ. vna quãtitas nata eſt ducere in cognitionẽ alterius: ſicut per quãtitatẽ mot⁹ diurni iudicam⁹ de quãtitate motuũ aliozũ. Dicũt igit̃ qdã q durationes ipſozũ corruptibiliũ ⁊ gñabiliũ ⁊ opationũ angeloꝝ nullo iſtoꝝ modoꝝ bñt mẽſurã vel adiuicẽ cõmenſurationẽ: ⁊ q nõ bẽant talia cõmẽſurationẽ adinuicẽ ꝓbãt duplici rõne. Prio ſic: qz illa in quib⁹ nõ ínuenit̃ plus ⁊ minus: nõ bñt cõmẽſurationẽ adiuicẽ: ſed in ꝓdictis nõ iuenit̃ plus ⁊ minus: cũ oia ſint idiuiſibilia. g̃ ⁊c. ¶ Scõo ſic: qz menſuratũ vel mẽſurabile nõ ínuenit̃ ſine ſua per ſe mẽſura: ſed vnũ iſtoꝝ põt eẽ ſine alio: cũ vnũ non ſit cã alterius: igit̃ vnũ iſtoꝝ nõ eſt mẽſura alterius: nec ꝑ ꝟñs bz ꝑ ſe cõmẽſurationẽ cũ alio. Dicũt igr̃ iſti q ꝓꝑe loquẽdo nõ ẽ mẽſura ⁊ mẽſuratũ niſi vbi q̃titas diuidit̃ in plura: ⁊ niſi vbi vnũ eſt cã alterius: vñ bñt q cõmẽſuratio requirit cãlitatẽ diuerſam reſpectu mẽſurati. ¶ Quantũ etiã ad ſcõm. q ſcz pertinet ad eẽ aie. ꝓut ſcz quãtitas vni⁹ nata eſt ducere in cogñẽ alteri⁹ nõ eſt ibi etiã cõmẽſuratio: qz talis cõmẽſuratio nõ eſt niſi inter illa: q̃ꝝ vnũ ſui replicatione notificat alterũ: ſed vnũ iſtozũ ſui replicatione nõ notificat alterũ: cũ oia ſint indiuiſibilia. igit̃ ⁊c. ¶ Cõtra ꝑmũ iſtoꝝ arguo ſic: ⁊ ꝓmo ꝟ illud qõ dicũt: q qz iſta ſunt idiuiſibilia nõ bñt ꝟmẽſuratõez adiuicẽ q̃drup⁹. ¶ Prio ſic. qz cui cõ uenit per ſe durare cõuenit per ſe paſſio durationis: ſed oib⁹ talib⁹ actib⁹ ꝟuenit ꝑ ſe durare. g̃ oib⁹ talib⁹ actib⁹ ꝟuenit ꝑ ſe durationis paſſio: ſz vna paſſio durationis ẽ durare tm̃ vel q̃ᵐ. g̃ oib⁹ talib⁹ ꝟuenit durare tm̃ vel q̃tũ: ſed cui cõpetit tm̃ vel q̃tũ eidẽ cõpetit cõmẽſuratio: q̃ eſt paſſio q̃titatis. ergo ⁊c. ¶ Scõo ſic: qz i nã eoꝝ aut eſt durare plus vel minus: vel neq plus nec minus: ⁊ ꝑ ꝟñs equal̃r: ſed plus vel minus durare vel equal̃r dicit mẽſurationẽ. igit̃ ⁊c. ¶ Et ſi dicas q nõ: qz nõ plus vel nõ minus nõ facit eq̃le: niſi ſuppoſita q̃titate: ⁊ ibi non eſt q̃titas. ¶ Cõtra: qz ois cõcipiẽs aligd durare cõcipit ipm durere tantũ vel q̃tũ. igit̃ ⁊c. ¶ Tertio ſic: qz in q̃titatib⁹ pfectionalib⁹ rerũ ſm q vna eſt perfectioz altera inuenit̃ cõmẽſuratio ſm q vna res menſurat̃ in ſua pfectione ꝑ alia: ⁊ tñ tales q̃titates pfectionales ſũt idiuiſibiles: igit̃ nõ eſt verũ q ſi aliqua ſint idiuiſibilia q nõ iueniat̃ iter ea aliq̃ mẽſuratio. ¶ Quarto ſic: qz oia euiterna bñt durationes idiuiſibiles: ſed iter euiterna ponit̃ cõmẽſuratio: cũ euũ ponat̃ mẽſura durationis eoꝝ. igit̃ ⁊c. ¶ Quinto ſic: qz tps diſcretũ eſt quãtitas ſucceſſiua diſcreta: ſed oia q̃ta bñt cõmẽſurationẽ: cum cõmẽſuratio ſit paſſio quãtitatis: igit̃ ſaltẽ iſte quãtitates diſcrete habebũt cõmẽſurationem. ¶ Scõo arguo q̃tũ ad primũ: q̃tũ ad illud qõ dicũt q vbi eſt cõmenſuratio requirit cãlitas in mẽſura reſpectu mẽſurati. duplr. ¶ Prio ſic: qz illõ qõ notũ nõ ducit in cogñẽ alteri⁹ q̃titatis nõ facit ad cõmẽſurationẽ vnius ad alterũ: ſed nota cãlitate alicui⁹ reſpectu effectus: nõ inoteſcit q̃tus ſit effectus. igit̃ ⁊c. ꝓbatio mi. qz noto q itelligẽtia mouet ozbẽ: nõ ꝓp hoc inoteſcit q̃titas mot⁹. ¶ Scõo ſic: qz iter motus celeſtes eſt cõmenſuratio: ⁊ tñ vn⁹ nõ eſt cã alteri⁹: igit̃ ⁊c. ¶ Quãtũ vo ad ſcõm qõ dicũt q vnũ

nō ducit in cognez alterius. Cōtra. qz pfectius ⁊ simplꝰ
cius ⁊ certius natū est ducere in cognē minus perfecti
⁊ minus certi quātū est ex pte sua: sed in istis inuenitur
vnum pfectius simplicius ⁊ certiꝰ altero. igit ꝛc. ¶ Et
ideo ppter istas rōnes vī mihi alr dōz: qꝺ in istis inenit
mēsura ⁊ mēsuratio. Sciendū tn qꝺ in istis ē triplex cō
paratio. vna est vnius idiuisibilis ad aliud indiuisibile.
Alia eit ipsiꝰ q̄titi discreti ad ptes suas. scz ad nūc ex qbꝰ
cōponit. Tertia est vniꝰ successionis discrete ad aliā suc
cessionē discretā. in pria cōparatio est talis cōmēsuratio
sicut est iter euiterna inq̄tū eoz durationes sunt idiui
sibiles. In scōa vo cōpatione est talis cōmēsuratio q̄dā
mō sicut mēsurat nūerus p vnitatē: qz illud nūc aliquo
tiēs sumptū reddit totū discretū. in hoc tn differt inter
nūerū absolute acceptū ⁊ tps discretū: qz q̄tū ad nūez
ptinet attendit qꝺ sint plres vel pauciores vnitates: q̄m
vo ptinet ad tps discretū nō solū attendit qꝺ sint pla vel
pauciora nūc: sed ēt qꝺ fm ea ꝛtingat plus vel minꝰ du
rare: fm etiā tertiā cōparationē est ibi silis ꝛmēsuratio
sic est iter successiones diuersoz motuuz: nisi qꝺ in hoc
differt: qꝺ scz in motibus est successio cōtinua: in istis vo
est successio discreta. ¶ Sed cōtra hoc obyciunt gdaz:
qz si q̄titas successiua ꝛtinua est tps: cū q̄titas successi
ua ꝛtinua inueniat in istis iferioribus gbꝰ cōuenit quan
do: tūc nō differrēt tēpus ⁊ qn: ⁊ ad hoc dōm qꝺ sicut di
ctū est supra. tps pōt diuersimode accipi. s. p oi successio
ne ꝛtinua: ⁊ isto mō etiā tps inuenit in diuersis subys:
⁊ tps sic dictū est cōe ad qn: ⁊ ad tps. alio mō pōt accipi
tps magis ꝓpe p illa successione ad quā fit cōmēsura
tio alterius: ⁊ isto mō se hz quodāmō tps ad talē succes
sionē: sicut locus ad supficiē corpis cōtinētis: sed qn di
cit eē in tali tpe: sicut in mēsura: sicut vbi dicit eē in loco:
⁊ isto mō dīnt: qn ⁊ tps. ¶ Ad pmū igit in oppositū qō
aly dicunt dōm qꝺ nō solūmō iter diuisibilia: que diui
dunt in ptes reales integrales inenit plus vel minus:
qō sufficit ad ꝛmēsurationē: sed etiā in illis que sūt indi
uisibilia fm rē: quoz vnū fm se totū excedit alterū: sic
fora itēsa respectu remisse: ⁊ sicut ēt in pfectionibus spe
cificis rerū: quarū vna ponit esse mēsura alterius: vnde
licz ibi nō sit plus ⁊ minus fm ptē signata distincta ab
alia in eodē: est tn ibi plus ⁊ minus fm excessuz totius
nāe ad totā nām. Et si dicat ad hoc qꝺ talis cōmēsura
tio nō est cōmēsuratio fm durationē: sed fm q̄titatem
pfectionalē: nō valz: qz in duratione quātitatis pfectio
nalis ⁊ durationis idem est sicut in quātitate dimēsiua
q̄titas pfectōalis: ⁊ q̄titas dimēsionis eadē est. ¶ Sz
circa hꝰ posset aliqs obycere: qz dicimus qꝺ fm quātita
tē pfectionalē albedo excedit q̄titatē dimēsiuā: ⁊ in q̄
titatibꝰ etiā dimēsinis dicimꝰ vnā excedere aliā: q̄tū ad
illas q̄ dīnt: sicut supficies lineā: nō tn dicimꝰ in q̄tita
te dimēsionis qꝺ vna excedat aliā: sicut qꝺ vna linea ex
cedit pfectionalr aliā. ¶ Et ad hoc dico. qꝺ licz q̄titas
vna dimēsiua eiusdē spēi nō excedat aliā in q̄titate pfe
ctionali specifica: vna tn excedit aliā in q̄titate pfectio
nali indiuisibili: nā linea lōgioz est perfectioz breuioze
⁊ pp hoc dico ad hoc qꝺ in q̄titate dimēsiua nō differt
q̄titas pfectionalis: ⁊ dimēsionis: nec silr in duratione
differt quātitas pfectionis ⁊ durationis nisi qꝺ vnum se
hz in plus: q̄ alterū. ¶ Ad scōm dōm qꝺ mensuratū nō
pōt esse quo ad hoc qꝺ est mēsuratū eē: sine mēsura actu
nec mēsurabile in eo qꝺ tale pōt eē sine mēsura actu vel
aptitudine: mēsuratū tn q̄tū ad illud qꝺ est in se: posset
eē si mēsura nō eēt sicut pz de motu lune q posset esse si
pmū mobile nō moueret: vñ cālitas nihil facit ad ꝛmē
surationē p se sic dictū ē. ¶ Et si dicas qꝺ tūc accidit cō
mēsurare quoquo possunt esse sine sucē. ¶ Ad hoc dico
qꝺ sicut accidit eis coexistere: ita ⁊ cōmēsurari: sed ipsis
coexistētibus duobꝰ q̄tis nēcio bn cōmēsurationē: licz
accidat eis coexistere. ¶ Ad tertiū qō iducit ꝺ notifica
tionē vnius q̄titatis per aliā: dōm qꝺ ad hoc qꝺ q̄titas
vniꝰ notificet p q̄titatē alterius nō opz qꝺ hoc fiat per
replicationē alicuiꝰ ptis itegrātis totū: sed sufficit qꝺ q̄ti
tas vnius: q̄liscūq; sit illa: sit ex nā sua simplicioz ⁊ perfe
ctioz: ⁊ p ꝛns notioz: tn mēsuratio tpis discreti p nūc po
test fieri p replicationē ptis q̄ aliquotiēs sumpta reddit
totū: cōmensuratio etiā successionis discrete per aliā pt
fieri per explicationē cū vnaq̄q; hz partē. Et sic patz ad
qōnem. ¶ Ad rōnem etiā factā in opponēdo pz: qz tale
esse nō mēsurat eternitate: nec euo: nec tpe cōtinuo: nec
nunc eius: sed mensurat nūc tpis discreti. Qō. XIII.

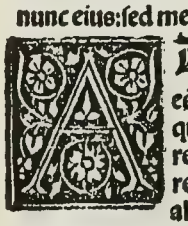

Ad scōm sic pcedit ⁊ argr qꝺ si
intensuz ⁊ remissum
eēnt diuerse forme realr differētes qꝺ in
qualibz alteratione eēnt infinite forme
realr dīntes: qz si itēsuz ⁊ remissū dīnt
realr: tot sūt diuerse fore realr dīntes in
alteratiōe: quot sūt dīie fm magis ⁊ mi
nus: sz dīie fz magis ⁊ minꝰ sūt ifinite. q̄ ꝛc. maioz pz: qz
magis ⁊ minus se bn: sicut intensum ⁊ remissuz. mi. pz.
qz tot sunt dīie fm magis ⁊ minus quot nūc pñt accipi
in tpe alterationis: qz in tpe alteratiōis nō est dare duo
nūc in qbus mobile sit eque intēse alteratū: sz in quolz
tpe pñt accipi ifinita nūc: igit ꝛc.

Contra vbi nō est nisi vnicū mutatū esse in actu
nō est nisi vna forma: sed in alteratione
nō est nisi vnicū mutatū esse in actu: igit nō est nisi vna
forma: ⁊ tn boc nō obstāte multi ponūt qꝺ intensuz ⁊ re
missum sunt diuerse forme realr: ergo nō obstāte qꝺ itē
sum ⁊ remissuz sint diuerse forme realr: nō opz qꝺ in al
teratione sint diuerse forme realiter differentes.

Respondeo in ista qōne intendo pncipalr duo
facere. Primū est rndere ad que
stionē q̄ qrit de ista ꝛntia. vtrū. s. si intensuz ⁊ remissuz
sint diuerse forme realr differētes ꝛc. Scōo inquirā de
añte: vtrū scz intensuz ⁊ remissuz sint diuerse fore realr.

Quantum ad primū breuiter teneo qꝺ ista ꝛse
quētia va est. qꝺ scz si intēsuz ⁊ remis
sum semp sunt diuerse forme realr qꝺ in qualibz altera
tione semp sint ifinite forme realr differētes: ⁊ ad hoc
sufficit deductio facta in opponēdo: nisi aliqs velit dice
re qꝺ ois alteratio sit istantanea: qō nemo ponit. Isti āt
rōni rndet dupliter ab alys. Prio dōo qꝺ licz in alteratio
ne sint diuerse forme dīntes fm dīiaz intensi ⁊ remissi.
tn sunt idē in cōtinuitate. Scōo dōo qꝺ iste infinite for
me sunt ibi in potētia. ifinita aūt esse in potentia in aliq̄
nō est icōueniens: sicut in cōtinuo sunt infinite diuisio
nes in potentia. ¶ Cōtra pmuz arguo dupliter. Prio sic.
qz si forme iste que ponūt in motu alterationis sūt vnū
in ꝛtinuitate: cū vnū ꝛtinuitate sit vnū nuō. omnes iste
forme erūt vna nuō: sed si oēs iste forme sint vna nuō
forma: cū ibi inueniant dīie intēsi ⁊ remissi forma itensa
⁊ remissa erit eadez forma nuō: qō est ꝺ istos. ¶ Scōo
sic: qz si inter tales formas vel inter tales gradus qō est
intensuz ⁊ remissuz est cōtinuitas: siue vnitas cōtinuita
tis: aut boc est ppter vnitatē numeralē forme: aut pro
pter vnitatē subti: aut pp vnitatē: siue ꝛtinuitatez tpis.
Si primo mō: boc est ꝺ eos: qz oēs iste dīie intensi ⁊ re
missi bn vnitatē pp vnitatē numeralē ipsius forme in
tense ⁊ remisse: ⁊ sic eadē forma nuō pōt esse intēsa ⁊ re
missa successiue. ¶ Si scōo mō: cōtra: prio qz si vnitas

subti sufficeret ad vnitatē ꝯtinuitatis eoꝝ:q̄ sūt in subo eodē:tūc illa oia que essent in eodē subo essent vnū cōti nuitate:qđ falsum est:qz due q̄litates diuersaꝝ spēꝝ nō possunt cōtinuari:nec etiaz duo motus fm diuersa gña vel spēs:sicut alteratio ⁊ motus localis:qui tñ pñt eē in eodē subo. ¶ Scđo sic:qz vnūqđq; hñs vnitatē habet aliqd quo formal'r ⁊ eēntial'r sit vnū:sed forma nō habz formal'r q; sit ens vel vnū p subm:qz p subm hz eē subiectiue nō formal'r.igit̄ in motu opz dare aliqd formal'r p qđ formal'r motus est vnus nuō:sed illud nō pōt esse aliud nisi forma fluēs:que cōiter ponit̄ esse ipse motus. igit̄ in tota alteratiōe nō est nisi vna forma numero:nō obstāte diuersitate intensi ⁊ remissi:⁊ sic pz idē qđ ꝑus. ¶ Si dicat̄ tertio mō.ꝺ̄ h̄ arguo q̄druplici rōe ⁊ auctoritate. Prio sic:qz in tpe cōtinuo cōtingūt eē mot⁹ oppositi ꝟñr se hñtes:sicut hꝫ in.8°phy.sed fm te cōtinuitas tpis sufficit ad ꝯtinuitatē motuū.igit̄ oppositi mot⁹ ꝟñr se hñtes pñt eē ꝯtinui:qđ est ꝺ̄ pm̄ ibidē. ¶ Secūdo sic:qz si ad vnitatē motus sufficit vnitas tpis:tunc opationes angeloꝝ que per coexistentiā sunt in tpe cōtinuo faciunt vnū motū cōtinuū:sed boc est falsum:g̃ ⁊ añs. falsitas ꝟsequētis pz.ꝑbatio ꝟñtie pz ex pmissis. ¶ Si dicat̄ ad hoc q; opationes indiuisibiles ⁊ discrete:sicut sunt opationes angeloꝝ nō sunt in tpe cōtinuo:sicut in ꝓpria mēsura:sicut est motus qui est in tpe:sicut in ꝑpria mēsura nō valz:qz opz dare rōnē q̄re motus est in tpe cōtinuo:sicut in ꝑpria mēsura:⁊ nō tales opationes: nec poterit inueniri:nisi qz motus hz quādā vnitatē cōtinuitatis in se ipo:quā nō hñt iste opatiōes:⁊ tūc q̄reꝫ vñ hz talē vnitatē ꝯtinuitatis in seipso itrinsecā saltē subtiue:nec ad istā vnitatē sufficit vnitas subi:nec tpis:vt dictū est.Et ideo oz ponere vnitatē forme fm quā est motus. ¶ Tertio:qz cessante motu celi ponamus aliquaz alterationē que est motus etiā q̄cūq; vtute fiat:tūc q̄ro de ista alteratione vtrū ptes eius hēant aliquā vnitatē cōtinuitatis iter se:aut nō:si sic:igit̄ ꝑter ꝯtinuitatē q̄ est in motu celi:cuius successio vel quātitas ponit̄ tpis:opoz tet ponere vnitatē ꝯtinuitatis in istis ab aliquo alio q̄ fit tpis:nisi qs velit vocare tpis successionē cuiuslibz motus:si nō.igit̄ talis alteratio nō eēt mot⁹:ſz eēt cōpositā ex mutationib⁹ istātaneis. ¶ Quarto:qz dictū est:q; oē qđ est vnū opz ponere hꝫe vnitatē per aliqd itrinsecuz sibi:sed alteratio ⁊ oīs motus est aliqd vnuz realr:qz oē qđ est in rerū nā est vnū nuō realr.igit̄ oz ponere aliqd intrinsecū per qđ vnus sit mot⁹ vel alteratio:sed nō pōt dari ꝑter subm ⁊ tpis nisi forma fm quā est mot⁹:igr̄ ⁊c. Ex.cō.34. ¶ Auctoritate etiā pbi hoc pz in.5.phy.vbi dicit.Simpliciter aūt vn⁹ motus est q; suba qđē vn⁹ ⁊ nuō est:quis aūt huiꝰ sit manifestū est diuidētib⁹. Tria eniz sūt fm numerū fm que dicimus motū vnū:gō:in quo:⁊ qñ:qđ qm̄ necessari⁹ est aliqd esse qđ mouet̄ vt boiem aut auruz:⁊ in aliquo boc moueri:vt in loco:aut in passione:⁊ qñ vt in tpe:oē eni qđ mouet̄ bozū:aut gñe qđē aut spē esse vnū est in re in qua mouet̄:habitū aūt erat in tēpore:simpl'r autē vnū in oībus est:⁊ nāq; in quo est:vnuz opz esse ⁊ idiuisibile vt spēm vt qñ vnū ⁊c. ¶ Et ex bis apparet fm pm̄ q; vnitas motus requirit nō solū vnitatē subi ⁊ tpis:sed ēt forme ad quā est mot⁹:⁊ sic in toto motu alterationis in quo sunt dīe diuerse intēsi ⁊ remissi est vna sola forma nuō. ¶ Sed forte dicet̄ ad oia ista:q; licz forme itense ⁊ remisse plures nuō sint in alteratione:tñ eaꝝ successio est vna ⁊ cōtinua ⁊ dat vnitatē ⁊ cōtinuitatē motui. ¶ Cōtra dupl'r.primo:qz successio aut est ipse motus:aut passio eius.si est mot⁹ eadē q̄stio est de vnitate ipsius successionis:sicut de vnitate mot⁹. Si aūt sit passio motus cū vnitas ⁊ entitas passiōis magis dependeat ab vnitate ⁊ entitate subi:q̄ ecōuerso.sequitur q; motus nō hēat vnitatē a successione illa:ſz ab aliquo alio.scilicz a forma.fz quā est mot⁹. ¶ Si dicatur q; motus habet continuitatem a semetipso:sed vnitatē continuitatis habet a successione.non valz:qz opz vnuz motū esse vnius successionis:⁊ vnā successionē eē vnius motus:tūc igit̄ quero de vnitate eēntiali:a quo hz eam ipe motus.nō sufficit dicere a subo vel a tēpore.vt dictū est. Relinquit̄ igit̄ q; requirat̄ cū bis vnitas forme:fz quā est motus.pbs etiā in.5.phy.dicit exp̄sse:sicut dcm̄ est modo:q; vnitas mot⁹ regrit vnitatē forme ꝑ fm quā est motus:nec sufficit q̄cūq; vnitas sine ista. Scđo sic:qz forme diuerse que ponunt̄ in vna alteratione quā tu ponis esse vnā:ꝑpter vnā successionē:aut finite sunt:aut ifinite.si ponat̄ q; finite.Cōtra.qz tot sunt ibi diuersitates formarū:quot diuersitates fm intensuz ⁊ remissuz: qz fm te eadē forma nuō nō pōt eē intēsa ⁊ remissa:sed in qualibz ꝯtinua alteratiōe sunt ifinite dīe itensi ⁊ remissi:qz tot diuersitates ibi sūt itēsi ⁊ remissi: quot pñt accipi nūc in tpe:in q̄ ē talis alteratio:in tpe aūt tali pñt ifinitas nūc accipi.igit̄ ⁊c.Si āt ponat̄ q; sūt ifinite:h̄ est inconueniēs ⁊ impossi.s.q; in vna ⁊ eadez alteratiōe cozrūpant̄ ⁊ generēt̄ ifinite forme. Nec valz dīe q; sunt ibi in potētia:sicut statim patebit. ¶ Cōtra tñ ista arguit̄ q̄druplr ab alys. ¶ Prio sic:qz in toto motu locali:qui ē vnus:non est idē vbi.g̃ non opz q; in tota alteratiōe sit eadē fōa. ¶ Scđo sic:qz si aliqs vadat p aliqđ spatiū vbi esset ignis:vel aliqđ ale nō esset eadē sensatio p totū:⁊ tamē sensatio cōtinuaret̄:igit̄ a sili nō oz q; in motu sit idē actus vel eadē forma:licz sit cōtinuus. ¶ Tertio sic:qz pbs in.6.phy.vbi probat q; ante qđlz mutatū esse est mutari:⁊ ante mutari mutatū ēe in motu:⁊ boc in ifinitū dicit sic.Eadē autē demōstratio ⁊ in nō continuis.accipiemus eniz tps in quo est motus ⁊c.Et sic vī dicere q; nō oz q; alteratio sit cōtinua:sed ꝑpter ꝯtinuitatē motus requirit̄ vnitas forme:⁊ non ꝑpter aliud.g̃ videt̄ q; nō requirit̄ in alteratione vnitas forme. ¶ 4° sic:qz vt dicunt cōtinuitas ꝑprie dicta nō est nisi in q̄titate dimensiua:sed alteratio non dicit talē quātitatem. igit̄ ⁊c. Ex.cō.501 ¶ Ad primū istoꝝ dicēdū q; mobile nunq̄ dimittit totū vbi p̄mū qñ mouet̄ ad scōm:sed semp cōtinuat precedēs vbi sequenti:⁊ vtit̄ oibus illis vbi in gb⁹ nō facit interpolationē:vt in potētia:qđ nō pōt dici de formis totalr diuersis:vt satis cito patebit. Unde semper in tali toto motu nūq̄ dimittit̄ totū vbi primū simul nec simul occupat̄ totuz scōm:sed manente aliqua pte primi:successiue occupat̄ pars post partē scōi. ¶ Ad secūdū dicendū q; in motu alterationis dupl'r pōt eē successio:vno modo ex parte mobilis:prout forma etiā hz esse extensuz per accidens:sicut si successiue calefiat aq̄ pars post partē:⁊ vnitas talis motus requirit vnitatem ꝯtinuitatis quā hz forma per accīs q̄ta:sic ꝑput dī albedo tota alicuius subti nō discontinuata esse vna:⁊ sic de alys accītib⁹ q̄titatiuis p accīs:⁊ si ēt tale mol^e sic alteraret̄ q; quātū ad aliqd sui forma cozrumperet̄ ⁊ q̄m ad aliqd sui de nouo acquireret̄:sicut cōtingit in illuminatione aeris a sole:qui vertit̄ circa aerem:cōtinue enī ex parte vna deficit lumen:⁊ ex alia acgrit̄ fm motum solis:cōtinuitas talis illuminationis ꝓuenit ex boc q; aliqd priozis luminis:semper manet cōtinuū cū ꝓñte:⁊ sic etiā dico de sensatione:si est q̄ta per accidens:qz cōtinuat̄ transeundo per aliqđ sensibile per boc:q; aliqd priozis remanet cōtinuatū cū secūdo:⁊ sic deinceps:sicē si portaret̄ speculū iuxta parietē albū cōtinua imutatio

in speculo cõtinuaret per hoc q aliquid ꝑme imutatio/nis semper maneret cõtinuũ cũ secũdo. ¶ Alio mõ põt esse successio ſm intensum ⁊ remissuz in eadẽ parte mo/bilis ⁊ successio cõtinua in talibus opz q sit: vel per hoc q totũ acceptũ remaneat idẽ cum sequẽte: vel per hoc q aliquid preaccepti remanet idẽ cũ sequẽte: aliter ens nõ posse saluari vnitas in tali successione inter primũ ⁊ secũdũ. ¶ Tertia autẽ ratio aperte est cõtra arguentes ⁊ directe cõtra veritatẽ. cõtra arguentes: qz ipsi dicunt q in alteratiõe est vnitas cõtinuitatis: ⁊ ꝑ ꝯs cõtinui/tas ꝓprie dicta. vnde ipsi dicunt q iste forme que sunt in alteratione sunt vnũ cõtinuitate: ⁊ sic redarguunt se/ipsos. Dicunt etiã ꝯtra veritatẽ: qz nõ solũ modo ī quãti tate dimẽsiua ꝑmanente inuenit cõtinuũ ⁊ discretũ: sed ẽt in successiua. Dicunt etiã cõtra ꝓbm expresse: qz ipse dicit q nõ solũ in motu locali: sed in alteratione contin/git accipe moueri ante mutatũ esse: ⁊ mutatũ eẽ añ mo/ueri in infinitũ: sed sic accipere vnũ ante alterũ in infini tũ nõ cõtingit nisi in cõtinuis. igit ⁊c. ¶ Ad tertiũ igit dicendũ q illud qđ assumit. scz q cõtinuitas ꝓprie di/cta inuenit solũ in quãtitate dimẽsiua: simplr est falsum. ¶ Ad quartũ dõm q Arisdo. dicit verbũ illud nõ quia ponere alterationẽ non eẽ cõtinuã: qz sua demõstratio alr nulla esset: qua intẽdit ꝓbare moueri in talib⁹ ante mu/tatũ esse ⁊ ecõuerso in infinitũ: sed sua intẽtio est q quã/do est successio in motu alterationis per hoc q eadẽ ps subiecti magis ac magis alterat: nõ põt accipi medium ad probandã cõclusionẽ predictã ex partibus cõtinuis mobilis vel ex parte etiã partiũ figurabiliũ forme: ꝛz se accepte: sicut pñt accipi in spatio: ⁊ ideo oportuit q acci peret mediũ ex parte tẽporis: put medietas alteratiõis fit in medietate tpis correspõdẽtis: ⁊ medietas medieta tis alterationis in medietate medietatis tpis: ⁊ sic in in/finitũ: ⁊ sic patz de ꝯtia ista. ¶ Responsio etiã secũda qua dr q ifinite forme iste sunt ibi in potẽtia: nihil valz. qz aliqd põt dici dupl'r in potẽtia in aliq̃. vno modo sic forma q̃ aliqđ subz simplr caret dr esse in illo: sicut si di cereт q calor est in potẽtia in aqua frida. Secũdo mõ dicit aliquid esse in potẽtia in alio: sicut partes ⁊ ꝓcipue partes cõtinui sunt in toto: ⁊ tales partes dñr eẽ in potẽ tia in toto: nõ qz tales partes nõ sint actu in toto: cũ q̃lz pars habeat formã totius actu perficientẽ eaz formalr: qz forma ignis est in qualz pte ignis: licz nõ tota loquẽ/do de totalitate quã bz ꝓut ẽ extẽsa p accñs. Sz dñr eẽ in po⁹ in toto: qz sũt i po⁹ ad ꝺ q sint diuise: nec actu sũt diuise vt singule eaz habeãt eẽ suũ diuisiz ab alia: q̃ diu sunt in toto: ⁊ isto modo ifinita possunt esse in potẽtia in solo cõtinuo: qñ ergo dicit q in alteratione possunt esse infinite forme in potentia: aut accipiunt esse in potentia ꝑmo mõ: aut secũdo. Si ꝑmo mõ: tũc illo qđ calefit duz calefit nihil bz de calore: sicut nec aq̃ frigida: qđ falsum est ⁊ cõtra sensum. Si scõo modo tũc opz ponere inter istas formas vnitatẽ cõtinuitatis simplr. ⁊ ꝺ nõ põt eẽ. si oẽs abinuicẽ sunt diuerse numero simplr: tũc enĩ eẽnt ifinite forme simplr actu diuerse. vt dictũ fuit: qz ad vni tatẽ numeralẽ alterationis opz ponere vnitatẽ numera lẽ fore: ſm quã ẽ alteratio: ⁊ sic pz q rñsio vtraq̃ nlla ẽ.

Quantũ ad scõm ꝑncipale. vtrũ scz eadẽ forma nuõ possit eẽ intensa ⁊ remissa intendo facere tria. Primũ est oñdere q eadẽ forma est intensa ⁊ remissa. Scõm ostẽdere qualr hoc sit. Tertio obyce/cere ⁊ soluere. ¶ Quantũ igit ad primũ sciẽdũ q inten sum ⁊ remissum possunt cõparari ad inuicẽ: vel sicut p/manens ad permanẽs: vel sicut fluens ad ꝑmanens: vl sicut fluens ad fluens. v. gra. ponat q aliqđ remisse ca/lidũ calefiat. vlterius põt esse qđ: vtruz calidũ qđ prius erat in esse permanẽti sit idẽ cuz calore q brr in termino motus: vel põt eẽ qđ: vtrũ calor qui erat in fluxu altera tionis: sit idẽ cũ calore q erat terminus a quo: ⁊ idẽ cum calore: qui erat terminus ad quẽ: vel vtrũ intensuz ⁊ re/missuz in motu alteratiõis sit eadẽ forma numero. Si igitur loquamur de cõparatione intensi ⁊ remissi: prout sunt in fluxu forme pz ex dictis: q opz q sint eadẽ fora. qz aliter sequereт: vt probatũ est q sint ifinite forme in actu in eadẽ alteratione: vel q nulla alteratio eẽt conti/nua: qđ est falsum ⁊ impoſe. ⁊ ideo añs ex quo sequitur. ¶ Secũdo idẽ pz: qz si nõ eẽt latitudo in vna ⁊ eadem forma numero ſm intensum ⁊ remissuz: quelz alteratio numero esset acceptio alicuius indiuisibilis numero: ꝛz acceptio idiuisibilis nuõ est instãtanea. ergo quelibz al/teratio esset instãtanea: qđ est falsum. Si autẽ cõparetur forma que est in termino a quo ad ipsaz formã fluentẽ. oz ponere q sit eadẽ forma: siue intendat: siue remitta/tur: ⁊ boc ꝓbo tripl'r. Quarũ due ꝑme rõnes sunt cões vtriq̃ mõ. Prio sic: qz illa forma remissa: aut abyciт in tpe: aut in nũc solũ. Si in tpe. igit in tpe alterationis pre/cedẽs forma remansit cũ eo qđ acqsitũ est per alteratio nẽ: ⁊ per ꝯs forma ꝑius ꝑmanẽs cedit in cãdẽ eẽntiam cũ forma fluente: qz due forme solo nũero differẽtes: nõ pñt eẽ in eodẽ subo. Si dicat q in instanti eadẽ rõne se quẽs forma erit acqsita in instãti: ⁊ sic oĩs alteratio erit instãtanea. ¶ Dices q abiectio ꝑme erit instantanea. ⁊ itroductio secũde erit instãtanea: sed intẽsio iã itroducte erit successiua. ¶ Cõtra. prio sic. qz ista scõa in sua intro ductione: aut est intensior precedẽte: aut nõ: si nõ: igitur nõ plus facit ad intẽsionẽ sequentẽ q̃ precedẽs: ⁊ opor/tebit eã ita expellere: sicut precedentẽ: qz ſm te intensa nõ põt stare cũ remissa: ⁊ sic redibit etiã eadẽ qđ. vtruz ista remissa abyciat in tpe: vel ibit in ifinitũ. Si autem ista sequẽs sit intensior in sua receptione sequit q alte/ratio nõ requirit successionẽ: nec ꝓpter receptionẽ fore: nec ꝓp intensionẽ: nisi tu velis dicere: q parua intensio nõ requirit successionẽ sed magna: qđ est quedaz fictio. ¶ Itẽ quãdo fit motus de ꝺrio in ꝺriũ nõ statim in in/stanti abyciт ꝓria forma: qz sensibilr apparet q qñ fit ꝺ calido frigidũ: nõ statim calor abyciт: sed ſm te intẽsuz ⁊ remissum se bñt sicut ꝺrie forme. ergo qñ fit ex remis/so intensum: remissuz nõ abyciт in instãti. ¶ Scõo ꝑ/cipalr sic: qz sicut vr: sicut se bz forma ꝑmanẽs remissa ad motũ sequẽtẽ vel formã fluẽtẽ sequẽtẽ: ita in forma fluente remissum vnius nũc se bz ad intensum alterius nũc: sed remissuz vnius nunc in forma fluente ⁊ inten/sum alterius nũc sunt vna forma numero. igit ⁊c. minor probata est. maior etiã faciliter pz. qz nunc in quo termi natur motus: posset vlterius fluere absq̃ interpolatiõe. ⁊ etiã in quolibz nũc ipsius fluxus posset terminari mo tus: sed si illud qđ terminat vlterius flueret sic se habe/rent adinuicẽ: sic fluens ad fluens. ergo etiã si termina/ret: ⁊ vlterius flueret: sic se habebit ista forma perma/nens a qua incipit motus ad formã in fluxu: sicut vnus gradus vnius nũc in fluxu ad gradũ alteri⁹ nũc in flu/xu. igitur ⁊c. ¶ Tertio sic: ⁊ boc pertinet principalr ad formã permanẽtẽ in cõparatiõe ad fluxũ qui est remis/sio: vt quãdo aliqđ frigidũ remittit calorẽ: quero vtrum aliquid faciat imittendo: vel non: si non: imittendo igi/tur nihil est ibi de nouo: qđ prius nõ esset. Sz ꝑius erat ibi iste calor qui erat itensus. igit nullus calor est ibi de nouo nisi ille qui erat ibi prius: itensus igit calor q erat ibi ꝑius intensus ⁊ remissus sunt eadẽ forma. Si remit/tit imittendo: aut imittit calorẽ aut frigiditatẽ nõ frigi

ditatē.qz ꝓz ad ſenſum ꝙ ibi eſt calor:nō calorē:qz frigi di nō eſt calefacere. Ad hoc dicūt aly ꝙ frigidū remittit calorē īmittēdo calorē remiſſum:nec eſt īcōueniēs vt dicunt:ꝙ frigidū īmittat calorē:qz nō vincit ex toto paſſum:qō eſt calidū. ¶ Contra hoc eſt:qz illud vincit calidū qō formā caloris totalr corrūpit. Sed ſm iſtos frigidū corrūpit totalr calorē itenſuz : z per ꝛnō ſimplr vincit paſſum. ¶ Dices qz ordo eſt formarū ꝙ ſubz nō poteſt tranſire ab extremo in extremū ſine medio z ꝓpter hoc frigiduz nō poteſt a ꝓncipio introducere frigidū niſi mediāte calore remiſſo. ¶ Sed nec hoc valz:qz dato ꝙ ita eſſet ꝙ requireret ꝙ eſt ab extremo in extremū trāſire per mediū:tamē opz dare agens ꝓportionatū effectui:ſed frigidū nō eſt agens ꝓportionatū calido:cum calidū z frigidū quātū ad id qō ꝓmo īprimūt ſint agentia vniuoca.igit̄ ꝛc. ¶ Scōo ad idē ſic:qz peto vtrum calor intenſus abyciat̄ in tpe:vel nūc.ſi in tēpore.igit̄ aliqd caloris intenſi remanet cū remiſſo:z cedet in eadē ſpē cū ipſo:cū due forē eiuſdē ſpēi nō poſſint eſſe in eodē ſubo:ſi in nūc:eadē rōne tūc q̄ calor ītenſus abyciē in nūc:eadē rōne calor remiſſus introducet̄: in nunc:z tūc non erit ibi aliqua alteratio ſucceſſiua:ſz inſtantanea. ¶ Itē quero vtrum aliqua introductio alicuius caloris remiſſi ſit ſucceſſiua:vel nō:ſi nō:hoc eſt ꝯ ſenſuz:qz apparet aliquā remiſſionē eē ſucceſſiuā:ſi ſic. ita ſcz ꝙ introductio alicuius caloris remiſſi ſucceſſiua ſit:tūc quero vtrū eque remiſſa ſit in tota ſucceſſione vl remiſſione:aut nō:ſi dicat̄ ꝙ ſic:hoc eſt ꝯ ſenſum:qz apparet in motu remiſſionis ꝙ nō eſt dare duo nunc in q̄bus eque remiſſum ſit qō remittit̄:z ſic eadē forma poteſt eſſe magis z minus remiſſa:z per ꝛnīs magis z minus intēſa. Cōparando autē motū ſiue fluxū ad formā permanentē:prout pertinet ad terminū ad quē.ſpāliter opz dicere ꝙ forma fluens que in tpe fluxus eſt remiſſior q̄ in termino:ſit eadē cū illa que eſt in termino : qz ſm cōiorē opionē:z verioꝛē vt credo:forma que acqrit̄ per motuz z motus ſunt idem re.ita ꝙ dicunt eandem rē. Sed motus dicit eaz:vt eſt in fluxu z in fieri.terminus aūt dicit eā vt eſt in eſſe ꝓmanēti:z ſic ſm hoc forma que eſt in fluxu z eſt magis remiſſa q̄ in termino ſaltez quantū ad aliquā partē fluxus eſt eadē forma. ¶ Secundo ſic:qz ſi qualitas acquiſita per alterationē nō eſt eadē cū qualitate que eſt in fluxu in alteratione : qualitas acquiſita per alterationē nō plus eſſet terminus intrinſecus alterationis:qñ alteratio terminat̄ ad gnōnē ſubē q̄ introductio ſubalis formę.hoc eſt falſum:qz introductio formę ſubſtātialis ponit̄ terminus extrinſec⁹ alteratiōis. ¶ Sed ꝯ hoc poſſet obyci:qz qualitas que eſt in alteratione ꝓcedēti in gñatione ſubē corrumpit̄ z etiā qualitas que introducit̄ cū forma ſubali eſt diuerſa ab ea:z eſt ei terminus extrinſecus:igit̄ ꝛc. ¶ Et ad ꝟ dicendū ꝙ hoc eſt per accīs:qz qualitas que eſt in alteratione ꝓcedēte corrūpit̄ corruptione ſubi:ſed manēte eodē ſubo ſemp qualitas que eſt in acquiſitione z fluxu ſemper eſt eadē cū ea que eſt in acquiſito eē. Sz de forma ſubali aliter eſt:qz ipſa nō pōt eſſe eadē cū qualitate exiſtente vel in fluxu vel in facto eſſe:qz formę diuerſarū ſpērū vel diuerſorū generū nō poſſunt eſſe in eodez. z iō ſemp introductio formę ſubalis eſt termin⁹ extrinſecus alterationis precedētis. Cōparando autē formaz permanentē remiſſam que eſt terminus a quo in motu intenſionis ad formā intenſam permanentē que eſt terminus ad quē reſpectu eiuſdē motus. Dico ꝙ ſunt eadē forma:z hoc ꝓbo dupl̄r. Primo qz ſicut dictū eſt forma que eſt remiſſa:que eſt terminus a quo:eſt eadē cuz forma:q̄ eſt in fluxu:z illa eadē in fluxu eſt eadē cū forma intenſa:que eſt terminus ad quē:igit̄ a ꝓrio ad vltimuz forma remiſſa que eſt terminus a quo:z forma intenſa que eſt terminus ad quē eſt eadē numero. ¶ Secūdo ſic.qñ fit de remiſſe calido intenſe calidū:aut illa eadez forma:que fuit remiſſa eſt poſtea intēſa:aut nō:ſi ſic:habeat̄ propoſitū:ſi non.igitur forma que fuit ꝓius remiſſa:nō intendit̄:ſed noua gñat̄:qō eſt cōtra illud qō oēs cōcipiunt de intenſione formarū. ¶ Et ad hoc dicunt aly ꝙ intenſio dicitur fieri per hoc ꝙ idē ſubz de min⁹ tali fit magis tale:nō ſm eandē formā:ſed ſz diuerſas. ſm tū idē ſubm. Sed hoc nō valz:qz non ſolum dicitur idē ſubm fieri de nō minus tali magis tale:vt ſolum requirat̄ vnitas ſubti.imo etiā dicitur ꝙ ipſamet forma itendit̄ ꝙ nō poſſet eſſe niſi eadē forma que fuit remiſſa eſſet poſtea intenſa. ¶ Quantū autē ad ſecūdū ptinens ad illud ꝙ ſcōo ꝓncipal̄r intendit̄.ſ.qual̄r intenſuz z remiſſum ſint vna forma. Dico ꝙ quantū ad intēſuz z remiſſum ꝓout in fluxu ſunt:vnū opz eſſe idē cū alio alterō duoꝝ modoꝝ:vel toto ꝓus accepto remanēte:qō ſuperuenit cedat in vnitatē cū eo:ſicut ſi cū eo qō nutritur mā tota precedēte manente iſta que ſupuenit cedat in idēptitate cū precedēte:vel ꝙ aliquo precedētis manēte qō ſupuenit cedat in idēptitatē cū illo manēte. Quorū ꝓmū videt̄ mihi probabilius. Primo qz nō videtur quare ſcōus gradus ſit intenſior q̄ primus:z tertius q̄ ſcōs:ſi ita eſt:ꝙ motio talis fiat.ſcz ꝙ aliqd ꝓcedēs expellat̄ qñ aliquid ſequens introducit̄:ſicut etiā nec mobile maius vbi habet in quacūq; parte ſpatij:qz nō acqrit aliquid de nouo niſi cū expulſione alicuius pertinētis ad precedens. ¶ Secūdo qz ita difficile eſt videre qūo aliquid ipſius precedētis cedat in vnitatē cū ſequēte:vel dīrat ab eo:ſicut ſi totū precedens ponat̄ remanere. Qualr autē precedēs z ſequens ſint vnū:vel etiā differant.dico ſicut alīs dixi.ꝙ ipſum intenſum differt a remiſſo precedente:ſicut ipſum habens:z plus:non ſm ꝓtes ſinglares:ita ꝙ vna poſſit ſignanter diſtīgui ab alia. ſed ſicut totum perfectionale cōprehendens aliqua:nō ſicut partes ſignabiles diſtinctas. Et de hoc poſui duo exempla alībi. Primū eſt de cōuerſione māe alimenti in nutritū:vbi mā aduenies nō poteſt ſignāter diſtīgui a precedente. Et ſimilr quādo pellis efficitur maior per extenſionē:maioꝛitas aduenies non pōt diſtīgui a ꝓcedēte:z idē eſt ſi boc fiat per rarefactionē:qz corꝛus rarefactū fit maius:z maioꝛitas aduenies nō pōt diſtīgui ſm quātitatē. ¶ Cōtra hoc obycitur multiplr. Primo ſic:qz agens intendens aut imꝛimit aliquid diuerſum a precedente:aut non:ſi non:igit̄ nulla variatio eſt in intenſione:qō eſt cōtra ſenſum:ſi ſic.igitur forma intenſa quā imꝛimit eſt diuerſa a ꝓcedente:z ex hoc vlterius ſequitur ꝙ iſta remiſſa corrumpitur:qz due forme eiuſdem ſpeciei non ſimul ſunt in eodem ſubto. ¶ Secundo ſic:quia variatio que eſt in motu intenſionis:aut eſt in ipſa forma:aut in aliquo alio.ſi in ipſa forma:igit̄ ſunt ibi plures forme:qz variatio vtꝛidetur non eſt niſi inter diuiſa. ¶ Si dicas ꝙ ſunt ibi diuerſi gradus licz ſit eadē forma. Cōtra.Primo quero vtrum gradus illi ſint idem cum eſſentia formę:aut non:ſi non.igitur mutatio ſm gradus nō eſt mutatio ſm formā:nec per cōſequēs eſt alteratio:qō eſt falſum. ¶ Item etiam idē dubium eſt de illis gradibus. vtrum vnus maneat cū alio:ſicut de formis. Si autem illi gradus ſint eſſentie formę:tūc ponere diuerſos gradus eſt ponere diuerſas formas : z ſic adhuc ſtat ꝙ intenſum z remiſſum aliquo mō differunt realr:ſed quecūq; differunt realr differunt nume-

ro:qz que non differunt numero sunt idem. igiť forma intensa ꝛ remissa sunt diuerse forme nūero. ¶ Quarto sic:qz si intensiuꝫ habet plus ꝗ̄ remissiuꝫ:aut est hoc succedente forma forme:aut manente eadē forma.si prio modo habeť propositum.scz ꝙ intensum ꝛ remissum sunt diuerse forme:si scdo modo:tunc nulla est ibi variatio. ¶ Quinto sic: qz si forma remissa manet in intensa aut manet in propria forma:aut non:si manet in ꝓpria forma non manet virtualr in intensa:qđ est contra me. Si autem non manet in ꝓpria forma igitur differt realiter a forma intensa:in qua non manet ꝑm propriā formam. ¶ Sexto sic:ꝛ est cōfirmatio precedentis:qz qđ cōtinetur virtualiter in aliquo differt ab eo realiter:sic patet de creatura ꝛ deo in quo cōtineť virtualr creatura:ꝛ de miscibilibus ꝛ mixto in quo continenť virtualr miscibilia:sed vt videť ꝑm me remissum remanet virtualiter in intenso.igitur ꝛc̄. ¶ Septimo sic:qz frigidū remittens caliduꝫ:aut aliquid imprimit:aut nihil:si aliquid.hoc non potest esse nisi calor remissus:nec potest de nouo imprimere calorem intensum:nisi remouendo calorē remissum:qz aliter duo calores simul essent. Si dicatur ꝙ nihil imprimit.Cōtra.qz si nihil imprimit nihil agit:ꝛ sic agens remittens nihil agit.Scdo qz agēs pticlare nihil imprimit nisi oppositus remouendo.sed agens remittens remouet intensum.igitur ꝛc̄. ¶ Si dicať ꝙ remittat calorē ipediendo actionē cōseruantis calorē.Cōtra.qz tunc debet poni frigidū iuxta cōseruās qđ dicit ipediri per frigidū:ꝛ non iuxta caliduꝫ:igiť ꝛc̄. ¶ Octauo sic:qz in omni motu abycit termin⁹ a quo. sed in motu intensionis terminus a quo est forma remissa.igitur in tali motu forma remissa abycit:ꝛ per consequens non manet eadē cū intensa. ¶ Si dicať ad hoc ꝙ forma remissa nō est per se terminus:sed ꝓuatio manentis gradus que non manet. ¶ Cōtra.qz termin⁹ motus sunt positiui:qz ꝑm phz.5.phy.motus est a subiecto in subm.i.ab affirmato in affirmatū. Sed priuatio nō dicit aliquid positiuū.ergo ꝓter ꝓuationē oz ponere aliqđ positiuū:qđ sit termin⁹ a quo ipsius mot⁹ intensiōis qui abyciť:sed hoc non pōteſſe nisi forma remissa.igitur ꝛc̄. ¶ Nono sic.sicut in remissione tendit ad priuationē ꝛ nō esse.ita in intensione recedit a priuatione ꝛ nō esse:sed in remissione tendit ad non esse forme que acquiritur:ꝛ per ꝯsequēs illa forma que acquiritur per intensionem nō preexistebat:nec est eadē cuꝫ ꝑexistente:nec per ꝯns cū forma remissa. ¶ Decimo sic:qz motus icōpossibiles debēt esse ꝑm formas icōpossibiles: sed motus intensionis ꝛ remissionis sunt incompossibiles ꝑm se totos.ergo ꝛ forma intensa ꝛ remissa sunt incōpossibiles:ꝛ per cōsequens non potest esse eadē forma. ¶ Undecimo sic:qz si eadē forma manens variať ꝑm gradus sequit ꝙ forma sit subz variatiōis:qđ est falsuꝫ.igiť ꝛc̄. ¶ Duodecimo sic:ꝛ est cōtra illud dictū qđ dr ꝙ intensum ꝓtinet remissuꝫ ꝛ plus nō ꝑm partes signabiles:qz ꝑm phm.4.phy.id qđ excedit alteruꝫ diuidit in id qđ excedit ꝛ in reliquū:sed ꝑm te intēsuꝫ excedit remissuꝫ. ꝙ diuidit in id qđ excedit ꝛ in reliquū:sed hoc nō potest esse nisi illud qđ excedit ꝛ reliquum possint distingui ꝑ signabiles partes.ergo ꝛc̄. ¶ Ad primuꝫ igiť dicendū. ꝙ imprimere a precedente hoc pōt intelligi dupliciter. Uno modo:qz facit de nouo formaꝫ oīno distinctam a precedēte:ita ꝙ in nullo sit eadē cū ea:ꝛ isto mō nō imprimit diuersum a precedente. Alio modo potest accipi scz imprimere diuersum a precedente facere precedens perfectius:ꝛ sic facit diuersum a precedente:modo quo idem magis perfectum differt a se minus perfecto. Si autem fiat vis in nomine impressionis potest dici ꝙ nō imprimit de nouo:sed impressuꝫ ꝑficit:ꝛ sic agit. ¶ Ad secundum dicenduꝫ. ꝙ est variatio in ipsa forma:ꝛ quādo infertur.igitur sunt plures forme.dicendum ꝙ non sequitur.imo est fallacia consequentis a pluribus causis veritatis ad vnam:quia ista variatio potest esse:vel quia sunt plures forme:vel quia vna forma est minus ꝛ magis perfecte habita. Ad illud quod dicitur in contrarium:quando queritur vtrum gradus sint idem cuꝫ forma.Dico ꝙ sic:ꝛ ꝙ sicut vna forma est intensa ꝛ remissa:ita idez gradus remissus.postea est ille qui est intēsus:ꝛ itēsus dr a remisso:sicut icludēs ipm ꝛ plus:nō ꝑm partes signabiles eodez modo: sicut dictum est de forma intensa ꝛ remissa. ¶ Et si dicas ꝙ si non est nisi vnus gradus non est aliqua variatio.dico ꝙ verum est si ille gradus non posset habere latitudinez ꝑm esse magis ꝛ minus perfectum.Si autem facias vim in hoc ꝙ dicitur gradus.ita ꝙ dicatur gradus remissus ipsa forma cum precisione minoris perfectionis:ꝛ gradus intēsus ipsa forma cum inclusione maioris perfectionis:tūc isti gradus differunt:non sicut diuerse essentie diuersarum formarum:sed sicut eadem essentia accepta cū priuatione maioris perfectionis:ꝛ accepta cum inclusione maioris perfectionis. ¶ Ad tertiū dicendum ꝙ intēsū ꝛ remissum aliquo modo differunt realiter: nec tamen sequitur ꝙ differāt:sicut diuerse forme numero:sed differunt sicut eadem forma magis ꝛ minus perfecte habita.Et quando dicitur ꝙ illa que non differunt numero sunt idem:verum est ꝙ idem sunt numero:qz eadez essentia numero:tamen non sequitur ꝙ illa que nō sunt diuerse essentie numero:non differunt realiter:sicut eadem essentia magis ꝛ minus perfecta. Unde quando dicitur.differunt realiter.igitur sunt diuerse essentie numero.fallacia consequentis est:sicut prius. ¶ Ad quartum dicendum ꝙ intensum habet magis ꝗ̄ remissum manente eadem forma.Et quando dicitur ꝙ non:quia tunc non esset variatio.dicendum ꝙ imo: quia non solum potest esse variatio ꝑm susceptionez forme post formam:sed etiam ꝑm ꝙ eadem forma potest esse magis ꝛ minus perfecta:vel etiam magis ꝛ minus perfecte habita.nam ibi etiam est fallacia consequentis. ¶ Ad ꝙntum dicendum. ꝙ forma remissa quantum ad illud qđ est positiuum in ea manet in propria forma.idest quantum ad essentiam ipsius forme:cum maiori tamen perfectione:ita ꝙ intensum etiam includit eam: ꝛ aliquid plus:non ꝑm partes signabiles:vt dictum est:ꝛ propter hoc illud plus non est signātum distinctum a precedente:sed est ipsamet forma precedens facta perfectior. Et quādo dicitur ꝙ hoc non potest esse:quia ꝑm me remissum continetur in intenso virtualiter. Dico ꝙ aliquid contineri in aliquo virtualiter tripliciter est. Uno modo ꝑm causalitatem effectiuam:sicut effectus cause efficientis continetur in causa. Alio modo sicut dispositiones materie transeuntis aliquo modo virtualiter continentur in effectu:sicut dicunt miscibilia manere in mixto qđ generatur ex miscibilibus:sicut ex materia transeunte. Tertio modo aliquid dicitur virtualiter esse in aliquo ꝑm continentiam formalem: sicut dicitur vegetatiuum esse in sensitiuo:ꝛ sensitiuum in intellectiuo. Modo illa que continentur.primo modo virtualiter.ꝛ secundo modo in aliquo differunt realiter ab ipso: sed illud qđ continetur virtualiter tertio modo in aliquo quando accipiuntur in eodez:non differunt realiter ab illo in quo continentur virtualiter. Unde in homine non differunt realr sensitiuum ab itellectiuo:nec vege-

Ex.ca.7.

Ex.ca.71.

Aliqđ ꝓtinere in alio virtualr tripliciter ꝓtingere potest.

tatiuum a sensitiuo. Isto autez modo quātum ad aliqd continetur remissum in itenso: qz forma itensa continet illam z aliquid plus formaliʒ: modo quo expositum est. differunt tñ in duobus binc inde. qz tātum vegetatiuū z sensitiuum z itellectiuum in diuersis differunt specie. sed itensuz z remissum in diuersis differunt numero. sz non differunt specie. qz dicunt perfectum z iperfectum in vna specie. Jn alio differunt: qz vegetatiuū z itellectiuum in eodem sunt simul. z similr sensitiuū z vegetatiuum. z pro eodē numero verificaī vnuz de alio. est enī verū dicere. hoc vegetatiuū est hoc sensitiuum. z silr sensitiuum est itellectiuū. sed in remisso z itenso non est sic. Unde nō est verum pro eodem nūc: q remissum sit intensum. sed bñ veruz est q forma que pius fuit remissa: nūc est itensa: cuius cā est: qz remissum dicit formā cum prescisione maioris perfectionis sine puatione. sed itensum dicit formā cum inclusione maioris perfectionis. z ideo non potest dici q eadem forma sit simul intensa z remissa. sed in boie vegetatiuū nō importat sensitiui exclusionem. sed nec sensitiuum itellectiuuz: nisi forte fm vocē. qz vox significās hoc non signāt illud. z ideo possunt verificari de seiuicem. ¶ Ad sextum pz ex his que dcā sunt ad pmam rōnem. ¶ Ad septimum dicendum: q fridum remittēs calidum: non iprimit aliqd ipsi calido: sed diminuit calitatem ipediendo actionem conseruātis. Nec segtur q si nihil imprimit nihil agit. sicut ēt corrumpens in eo q corrumpens nihil iprimit: sed subtrahit. Et si ēt deus anibilaret res nihil iprimeret: sz subtraheret. qō quomō possit fieri: z quomodo intelligi ad presens nō pertinet. Unde agere sic extenditur large: z ad iprimēdum actum: z ad remouēdum actum. Et quā do dr q tale fridus deberet poni inxta conseruās agēs. Dicēdum: q non opz. qz nō solum aliquod agēs pōt impedire actionem alterius agētis: remouēdo vtutez actiuam eius: vel debilitādo: sed ēt ex pte subi in quo agit ipediēdo: ne bēat perfectum dñiuz super ipsum. vel itroducēdo formā de nouo: vel ꝑseruādo eam. ¶ Ad octauum dōm. q in motu itensionis terminus a quo. g abycit est puatio vlteriozis perfectionis: que nō manet forma fcā intensa. nō autez ipsa essentia forme q̄tum ad illud qō est: qz in fine manet. ¶ Ad dcm aūt phi dōm: q phs itendit dicere: q motus dr a gnātione z corruptione in hoc: q motus est ab affirmato in affirmatuz. Alia vero nō. non qz motus non icipiat quādoqz a puatione: z terminet ad aliquaz puationem. sed qz in sua rōne nō icludit sic icipere a puatione: z terminari ad puationez: sicut gnātio z corruptio. quoz vnum. s. gnātio bz icipere a nō esse rei gnāte. z alterū. s. corruptio bz terminari ad nō esse illius qō corrumpit. vl forte pro tāto dcm est: qz in vtroqz termino motus subycit aliqō ens actu. nō sic aūt in alys. Qz autem nō sit itentio Arist. q motus non icipiat aliquādo a puatione: pz ex hoc qō dicit in fine illius capli. quādo cōcludit q motus est a subto in subm.

Quito phy. ex. cō. 9.

dicit ēt: q puatio accipiēda est pro subo. i. pro affirmato. z q qñqz puatio affirmatiue demāatur vt nudū. ¶ Ad nonum dōm. q in remissione quādoqz itur nō ad totale nō esse forme. sed ad nō esse itensum vel pfectum. z similr in itensione non icipit sempa totali nō esse forme que itendit: sed a non esse pfecto vel itenso. ¶ Ad decimum dōm. q itensio z remissio sunt icompoles motus: nō qz sp sint fm diuersas formas: sz qz sunt fz puationē z pōnē eiusdē forme totius: vel fm pōnem z puationez alicuius pfectionis maioris in eadē forma. vnde sunt icompoles sicut pō z puatio einsdez. ¶ Ad vndecimum dōm: q quādoqz dicimus illud fm qō agēs agit agere: sicut dicitur q calor calefaciē. z sic etiā dicimus q in forma est variatio intensi z remissi. non quia sit subiectum talis variationis. sed quia fm eam fit. z hoc non posset esse nisi haberet latitudinem talez sicut dcm est. ¶ Ad duodecimū dicendum: q philosophus in quarto physicozum. volens probare: q motus non esset in vacuū nisi in istanti. vult ostēdere hoc: q nulla ꝓportio est pleni ad vacuū: sicut est ꝓportio pleni ad plenuz: quātūcunqz vnuz sit plenum magis subtili. z aliud minus subtili. Et vult hoc ꝓbare per hoc: q illud qō excedit aliqd est diuisibile in illud qō excedit z in reliquū. nūc autem plenum nō est diuisibile in vacuū: z in illud qō excedit vacuum. qz vacuū nihil est. Et ex hoc nō vult phs q subtilius compatuz minus subtili diuidaī i ptes signabiles. qz hoc esset ēt cōtra istos. qz sequereī tunc q forma intensa se bēret ad remissam in eodē subo: sicut totum ad ptem signabilem in ipo: qz totuz itensum diuidiī in istā formā remissam: sicut in ptem signabiliʒ distinctam ab alia. quod est cōtra ipsos. Est igitur itentio phi: q excedens aliqd didiī in illud: vel sicut in ptes signabiles: vl sicut in ptes nō signabiles. neutro illoz autem modoz ens didiī in aliqd z nihil. vnde ens nō potest bēre ꝓportionem ad nihil: vel plenuz ad vacuum: vel fm ptes signabiles: vel fm nō signabiles. Unde sicut nō pōt dici q ens diuidatur in aliqd z nihil: vl q nihil sit aliquota pars entis. ita nō potest dici q nihil fm aliquam ꝓportionē minus calefaciat: q̄ ens. vel aliqd simile ꝓueniat ei in compatione ad ens. Et sic pz ad questionez. ¶ Ad rationes autem in opponendo satis pz. qz sicut in alteratione non est nisi vnum mutatum esse in actu: ita nō est ibi nisi vna forma.

POstea querebanī q̄tuoz de creatura cōposita ex nā corporali z spūali. s. de boie. primuz pertinet ad eius subm. z est: vtrum ponens aiam rōnalem sepatam remanere post mortem necio bz ponere aliō ꝑn^{m} eēntiale in homine preter aiam rōnalez z mām pmā. Secūduz pertiuet ad actus iportantes perfectionem. z est: vtrum eadē fides numero sit in via z in pria. Tertiū pertinet ad effectuz culpe. z est vtrum magistri tractantes questiones curiosas dimittentes vtiles ad salutem: peccent mortaliʒ. Quartum pertinet ad defectmu pene. z est. vtrum aliquis possit mori sine charitate: ita q non damnetur. Qō. XIIII.

AD primum sic procedit z arguit q ille q ponit animā rōnalem manere post mortem: necessario debeat ponere aliō ꝑn^{m} essentiale in boie: ꝑter aiam rōnalem z mām pmam. qz manentib⁹ ꝓncipijs essentialibus semper manet res cuius sunt. sed nō semper manet homo manētibus mā z aia rōnali. Si anima rōnalis manet post mortem: igitur qui ponit animam rōnalez manere post mortē: necessario bz ponere aliud ꝓncipiū essentiale in homine: preter animā rōnalem z mām primam.

Contra qz ad verum non segtur falsuz. sed hominem corrumpi est veruz: qz hꝫ apparet ad sensum: ēt aiam rōnalem remanere post mortem est verum. qz hꝫ tenet fides. igit ad ista non segtur falsum. sed ponere aliquod ꝑn^{m} essentiale in homine preter animā rōnalem z mām primam est falsum. igitur non opz q si ponatur anima rōnalis remanere post mortem: z homo corrumpi: q̄ segtur q sit in homine aliquod ꝑn^{m} essentiale: preter animam rōnalem z mām pmam. Qz autem

aliqō ꝓncipium essentiale esse in homīe ꝓter aīam ꝛ mām ꝑmā. ꝓbo. qz illud ꝑnm aut esset aliqua forma: aut mā ꝑma. nō forma ſubalis: qz vt cōiter ponīt: nō ꝑnt eē plures formе ſubales in eodem: nec ēt pōt esse mā ꝑma: qz in eodem essent due māe ꝑme. ergo ꝛc.

Respōdeo circa iſtam questionem tria sunt ꝑncipalr faciēda. ꝑmum est videre in quo ſtat difficultas questionis: ꝛ ſtat in hoc vt videbīt ꝙ ſciatur quomō differt totum a partibus. Ideo ſecūdo hoc est videndum. ſ. quomodo totum differt a partibus. Tertio dicendum est ad questionem.

Primus articulus.

Quantum ad ꝑmum ſciendū: ꝙ vnitas vel pluralitas formе non facit difficultatez in ꝓpoſito: cuius fortе possit videri alicui. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendum: ꝙ de vnitate ꝛ pluralitate formе in hoīe sunt tres opiones in gnāli: cūtum ad propoſituz ꝑtinet. Prima est: ꝙ in hoīe non est aliqua forma ſubalis: niſi aīa rōnalis. Alia est: ꝙ ꝓter aīam rōnalem quā ponunt vnā ꝛ eādem esse vegetatiuaz ꝛ ſenſitiuā: ponūt aliam formā: quā vocant formā corꝓoreitatis: ꝛ ponunt iſtam remanere post mortē ſaltem ad tempus. Alia est que ponit talem formā corꝓoreitatis cum ania. ꝛ in hoc cōueniunt cum ſecūdis. ꝛ ponunt eam remanere ſaltem post mortē: ſaltez in chriſto post mortē miraculoſe. Iz in alys ponūt eam corrumpi nāliter. ¶ Ex bis accipio: ꝙ fm omnes opiones iſtas non oz ꝙ in morte hoīs corrūpatur aliqō ꝓncipium essentiale. qz nō opz ꝙ corrūpaī aīa rōnalis. qz nullus hoc ponit. nec ēt forma corꝓoreitatis. qz oēs qui ponūt eam dicunt eam remanere in morte: vel nāliter in omnibus: vel ſaltem miraculoſe in chriſto: qui fuit mortuus ſicut ꝛ alij homies. Ex bis accipio hoc: ꝙ non est ꝓncipium essentiale in hoīe fm opiones currentes vſqz ad tēpora iſta: niſi vel aīa vel forma corꝓoreitatis predicta: vel mā ꝑma. ſed fm quācūqz opinionem non est necessarium aliquod iſtoꝝ corrumpi in morte. igitur pluralitas vel vnitas formе nō facit ꝓncipalr difficultatem in questione: qua querīt. vtrū homo possit corrumpi vel mori. ſi ſola ania rōnalis est forma ſubalis eius. qz ſiue ipſa ſola ſit forma ſubalis eius: ſiue non. omnes ponūt ꝙ homo potest mori ſiue corrumpi manentibus ꝓncipys eēntialibus eius. ¶ Sciēdum tm ꝙ non intendo dicere gn difficile ſit videre quomō corrumpaī homo: manētibus eius ꝓncipys essentialibus. Sed est itentio mea dicere: ꝙ non est maioz difficultas quātum ad hoc que ſequtur contra ponētes ſolam aīam rōnalem esse formā hoīs: cū contra alios. qz fm omnes homo potest corrumpi: vl manētibus eius ꝓncipys eēntialibus: vel nāliter: vel ſaltez miraculoſe. Et ideo tota difficultas est in videndo quomō differt totuz a partibus: vt viſo hoc possit videri quomō totum hoc possit corrūpi manentibus partibus.

Alide opiones ſcott ponētis formā corꝓoreitatis in hoiez ꝓter aiaz itellectiuam. 4. ſent. di. xi. q. 5. ar. 2. Alide in ſancto dotoris ħ Gregorij arimīnēſez. 2. ſent. d. 16. q. 2. vbi tenet nullam formā ꝓter aiaz itelliuā esse in hoie.

Secūs articulus.

Quantum aūt ad hoc qō est ꝓncipale ſcōm. ſciēdū ꝙ sunt tres opiones. quarū duas ꝑmas existimo falſas. ꝛ tertiaz verā. Prima ergo ponit ꝙ totū differt a partibus: qz addit ſaper ꝑtes quoſdam modos. Nam vna ps hz modum eius in quo est aliqd: ſicut in mā ꝛ ſubo. Alia autē hz modum essendi in alio: ſicut perfectio formalis in pfectibili. Et dicūt ꝙ iſti modi essendi in quo est aliqd: ꝛ qō est in alio differūt realr a ꝑtibus quarū sunt modi. nec tm faciunt compōnez cuz eis. Et ꝙ differāt realr ab eis probāt ſic. qz ſicut se habz modus ſubē ad ſubam: ꝛ modus accidētis ad accīs: ita modus taliuz ꝑtium ad ipſas ꝑtes. ſed modus ſubē dīt realr ab ea. ꝛ ſimilr modus accītis ab accīte. ergo ꝛc. Maior ſupponitur. probo mi. qz illō a quo potest aliqd ſeparari differt realr. ſed ſuba potest a ſuo mō ſeparī realiter. ſicut pz de nā humana in chriſto: que nō habz modum essendi per ſe. ꝛ ſimilr accidēs potest ſeparari a ſuo mō. vt pz in ſacramento altaris. de quātitate que nō habet modum essendi in. ergo ꝛc. ꝙ autem nō facit compoſitionem dicunt: qz modus nō facit compōnem cum re cuius est modus. ¶ Iſtam aūt opionem reputo falſam quātum ad tria que ponunt. Primum est: ꝙ totum differt a partibus per tales modos: qō ego reputo falſum. ¶ Primo: qz tales modi aut sunt ꝑtes totiꝰ: aut paſſiones ꝑtium: aut ipſum totum. ſi dicas ꝙ sunt ꝑtes totius. cōtra. qz totum nō differt ab omnibus ꝑtibus per aliqs partes. ſi ergo iſti modi sunt ꝑtes totius: totuz per iſtos modos nō differt ab omnibus ꝑtibus. ſi dicatur ꝙ tales modi sunt paſſiones totius: ſequtur ꝙ totum a ꝑtibus nō dīt essentialr per tales modos. qz nihil differt essentialr ab alio per id qō est posterius eo. ergo ꝛc. ¶ Si dicaī ꝙ sunt quaſi paſſiones ꝑtium. cōtra. qz nulla res differt ab alia eēntialr per illō qō est paſſio alterius ab eo. ſz fm te iſti modi sunt paſſiones partium. ergo totum nō differt essentialr per iſtos modos a partibus: niſi tu velis dicere: ꝙ totum nihil aliud est ꝙ paſſio ꝑtium. ꝛ ſic nullū totum quātum ad totalitatem ſuā est ſuba: ſed ſolum erit quoddā accidēs partium. ¶ Si dicas ꝙ iſti modi sunt ipſum totuz. cōtra. ꝑmo: qz fm te tales modi nō sunt res exīstes in ꝑdicamēto. ſed multa tota dicūt res in predicamēto: vt ſuba cōpoſita: puta homo: bos. ꝛ cōſilia. ġ ꝛc. ¶ Scōo ſic. ſi esse totum idē esset: qō esse in alio: vel eē illud in quo est aliud: ſemper totuz regreret aliqd diuersum a ſe: ꝙ esset in ipſo: vel in quo esset ipſum. hoc est falſum. ergo ꝛc. ¶ Item manifeste apparet: ꝙ ħ est ꝺditio partiuz esse illud in quo est aliud: vel esse illud qō est in alio. ¶ Scōo ꝓncipalr ſic. qz iſti modi eēnt illud per qō formalr totum dīt a ꝑtibus: cuiuſlz totius essent due totalitates. ꝺñs est falſum. igit ꝛ añs. Falſitas ꝺñtis pz: qz ſicut hō hz esse vnus homo ab vna humanitate: ita totū vnum totū ab vna totalitate. Probo ꝺñam. qz totū dīt formalr a nō toto per ſuā totalitatē. ſed fm te illud per qō formalr dīt totum a partibus sunt illi modi. igit illi modi sunt totalitas ipſius totius. ſz illi modi sunt diuerſi: ꝛ in quolibz toto est illud in quo est aliqd: ꝛ qō est in alio. ¶ Tertio ſic. qz ſi iſti modi dicāt totalitatē: ꝑ quā dīt totū a partibus. ſequt ꝙ omne totū ꝛ oē compoſituz dicat habitudinem formalr. ꝺñs est falſum. ergo ꝛ añs. Falſitas ꝺñtis apparet. qz tunc nulla ſuba compoſita diceret ens abſolutum: vel esset in genere abſoluto: qō est manifeste falſuz. ꝺña etiam facilr pz. qz esse illud in quo est aliud: et eē illud qō est in alio: sunt illi modi de quibus loquit. igit ſi totum per tales modos differt a partibus: ita ꝙ dicat formalr tales modos: ſequit ꝙ omne totum dicat formalr habitudinem: nec aliqō totum dicat aliqō abſolutum. ꝛ ſit pz ꝺña. ¶ Scōm ēt dicū eorum est falſum. ſ. ꝙ iſte modus essendi in quo est aliud: vel esse in alio sint quedā res diuerſa tertia ab ipſis partibus. qz talis modus nō est ipſuz totū: vt ꝓbatū est. nec pōt esse ēt quarta res diuerſa a partibus ꝛ a toto: qz queram de illa re: aut est ens in alio: aut est ens exīstens in quo est aliud: aut neutro modo. ſi est exīstens in alio: vel in quo aliud est. iſte modus etiaz habebit modū dīntez a ſe realr. ꝛ eadem rōne ille modus alius. ꝛ ſic in īfinitū. Si neutro mō. aut qz iſte modus est ſuba ſimplex nulli cōponibilis. aut qz est totū cui nō cōpetit esse in alio: vel eē in quo ē aliud. dico eē in quo est aliud: ſic ꝑs in ꝑte: ſz ꝙueniat toti: ꝛ illud in quo est aliqd: ſic ꝑs in toto: ꝛ ſi ponis iſto mō modū illuz esse in toto ſicut ꝑs in toto: tunc

modus iſte eſt ꝑs totius.nec per iſtū modum totū dr̄t a ꝓtibus omnibus.¶ Forte dices ꝙ illi mō nō competit eſſe illud qđ eſt in alio:vel eſſe illud in quo eſt alterum: ſed eſt illud qđ cōuenit enti in alio ꝙ ſit in alio.Contra. ꝑmo:qz cum ſit res quedā diſtincta ab alys.vt tu dicis. non videt̄ gn talis res vel ſit in alio:vel ſit aliud in ipa: vel ꝙ ſit qđdā ſubſiſtens ſeparum non compoſitū:nec componibile:qđ eſt manifeſte impoſe.¶ Secundo:qz omne qđ eſt:vel eſt ſuba vl accn̄s.Si eſt accn̄s ꝓz ꝙ eſt ens in alio.ꝛ ſic eſt ens cui cōpetit talis modus.Suba: vt de ſe ꝓz:non pōt eſſe.ſi enim eēt ſuba oporteret ꝙ eēt in qua nulla forma eēt ſubalis vel accn̄talis.aliogn eēt ens in quo eſt aliud.ꝛ eſſet ens cui competerēt modi.ergo rc̄.ꝛ qz illud eſt alis ꝓbatuz a multis:ideo ſuperſe deo adducere plura.¶ Tertium ēt dcm̄ eoꝝ eſt falſū: ſcz ꝙ iſte modus differat realr ab eo cuius eſt modus. ꝛ nō faciat compōnez cum eo:qz ois vnitas vel eſt vnitas ſimplicitatis:vel eſt vnitas compōnis.ſi igr̄ modus ꝛ illud cuius eſt ſint vnum.hoc aut eſt per moduz compōnis:aut per moduz ſimplicis vnitatis.Si ꝑmo modo hēt̄ propoſitum:qz eſt ibi compō.Si ſecūdo mō.contra.qz illud qđ eſt vnū vnitate ſimplicitatis:non hz plu ra realia realr dr̄ia:niſi eēt aliqua eſſentia abſoluta:que ꝓpter ifinitatem ſuā poſſit eſſe oppoſite relōnes:qđ ſoli deo cōuenit.ſz ꝝm te modus iſte:ꝛ cuius eſt ſunt diuerſe res.igit̄ non poſſunt hēre vnitatez ſimplicitatis.¶ Se cunda opio eſt que ponit:ꝙ totuz non dr̄t ab oībus ꝓti bus ſimul ſumptis:ſed eſt ipſe ꝓtes ſimul ſumpte.ꝛ dr̄t a q̄libz ꝓte per ſe accepta:ſicut omnes ꝓtes ſimł ſumpte dr̄nt a q̄libet ꝓte per ſe accepta.Et ꝝm iſtos nullum to tum de nouo cozrūpit̄.niſi aliqua ꝑs eius cozrumpat̄.ꝛ nec ēt gnātur niſi aliqua ꝑs eius gnēt̄.¶ Duo hec dcā reputo eſſe falſa.Primum eſt.ꝙ totū nihil aliud eſt q̄ ꝓtes eius ſimul ſumpte.Scōm eſt:ꝙ nō pōt cozrumpi totū:niſi cozrupta alia eius ꝓte eēntiali.Falſitatez ꝑmi probo ſic.qz totuz itegrale nō comparat̄ ad ꝓtes vt exi ſtens ille.ſz vt exn̄s ex illis.ꝛ in hoc dr̄t totum itegrale a toto vl̄:qđ eſt ſue ꝓtes ſubiue.ſed ſi totum itegrale ni hil aliud eſt q̄ ꝓtes ſue ſimul ſumpte:totuz itegrale cō pararet̄ ad ſuas ꝓtes vt exn̄s ille.ergo rc̄.¶ Scđo ſic: ꝛ eſt cōfirmatio precedēt̄is rōnis:qz ſicut ſe hz qđ eſt ex alio ad eēnduz id ex quo eſt compoſitū:ſic ſe hz illud qđ ex aligbus ad eēndum illa ex gbus componit̄.ſz quod libet totū componit̄ ex omnibus ꝓtibus ſimul ſumptis. igit̄ ſic ſe hz ad hoc ꝙ ſit aligd eoꝝ ex gbus componit̄, ꝛ ad hoc ꝙ ſit oīa illa ſimul ex gbus componit̄.ſed nul lum totū eſt aligd eoꝝ ex gbus componit̄.aliogn totuz eſſet ꝑs.igit̄ nec aliqđ totum eſt oēs ꝓtes ſimul ſumpte ex gbus componit̄.¶ Tertio ſic.qz ſi accipiat̄ vnum totū compoſitū ex a.ꝛ b.mō ꝝm te iſtud compoſituz eſt illa duo a.ꝛ b.ꝛ poterit dici ꝙ illud totū eſt iſta duo a.ꝛ b.ſed illud eſt impoſe.ergo rc̄.Qz aūt hoc ſit ipoſe ꝓbo. qz qđ nō eſt a.non eſt a.ꝛ b.ꝛ hoc ꝓz.qz q̄libet copulati ua ifert vtrāqz ꝓtez ſui.ꝛ ideo impoſe eſt ꝙ illud qđ eſt a.ꝛ b.vel non ſit a.vel non ſit b.ſed hoc totuz non eſt a. alioquin ꝑs itegralis predicaret̄ de ſuo toto.ergo ipoſe eſt ꝙ hoc totum ſit a.ꝛ b.¶ Si tu dicas ꝙ hoc totū nō ſit a.ꝛ b.diuiſiz ſed ſil̄ ꝟiunctim.Contra.aut tu itelligis ꝙ totum ſit a.ꝛ b.coniunctim ꝛ non diuiſim ꝓpter hoc ſcz.qz qđlibz illoꝝ per ſe acceptuz non pōt verificari de toto ſed coniunctim de toto:vt.ſ.dicat̄ ꝙ eſt hoc ꝛ illud ſcz.a.ꝛ b.hoc eſt ꝟtra nām copulatiue:vt dcm̄ eſt:que quālibz ꝓtem ſui ſimplr infert.Et ſic reſpondes negādo nām copulatiue.¶ Si aūt̄ per ſimul coniunctim:ꝛ nō diuiſim intelligas:ꝙ partes quādo ſunt diuiſe abinuicem non ſunt ipſum totum.ſed quando ſunt vnite:vt perfe ctio perfectibili.¶ Contra.qz non ſolum totum non eſt pars diuiſa ab alia:ſed nec eſt pars coniuncta cum alia. alioquin pars in toto integrali predicaretur de ipſo to to.ergo a ſimili non eſt ipſe partes coniuncte.¶ Item ad idem.qz adhuc ſtat ratio precedens:qz ſi eſt h̄ pars ꝛ illa coniunctiz.igitur ꝛ ē h̄ pars:ꝛ ē alia propter nām co pulatiue.qđ eſt falſum.¶ Item ſi totuz eſt quedā ꝓtes ſimul accepte coniuncte:tunc igit̄ totuz qđ eſt cōpoſitū ex his erit ipſum compoſitū cum hoc:qz ꝓtes ſunt com poſite cum hoc:licz nō ex his.ſz compoſituz ex hoc pōt cōpetere ſimplici.ꝛ ſic cōpoſitum ex his erit plura ſim plicia.¶ Item quarto ſic.qz ly vnū ſimplr poſſit eſſe ex pluribus:vnum tm̄ ſimplr nō eſt plura.ſed ꝝm te oē totū eſt plura.qz eſt ſue ꝓtes.ergo nullum totū eſt vnuz ſim plr.¶ Aliud ēt dcm̄.ſ.ꝙ totum nō cozrumpat̄ niſi cozrumpat̄ eius aliqua ꝑs videt̄ eſſe falſum.qz vſqz ad tēpora illa nullus poſuit ꝙ neceſſario in morte hois aliqđ eius ꝑn̄m eſſentiale cozrumpat̄:qz illi ꝙ ponunt ſolā ani mā rōnalem eſſe formā:non ponunt aliqđ ꝑn̄m eſſentia le hois in morte cozrumpi. Non formā:qz non ponunt ibi aliquā formā:niſi rōnalem animā.nec mām.qz ico zruptibilis eſt. Illi ēt ꝙ ponunt cum aīa formam coz'ō in hoie:nō ponunt eaz nēcio cozrūpi in hoie quoz in mor te:ſed ponūt eam nālr remanere in quoz in morte.vel ſaltez miraculoſe in hoie xp̄o.¶ Scđo ſic.qz multi po nunt ꝙ deus poſſet ſepare in quoz cōpoſito ſubam ab accn̄te:ꝛ mām a forma:ſeruatis in oībus ſimplicibus:qđ nō eſſet ſi ad cozruptionē totius regreret̄ cozruptio cu iuſz ꝓtis.¶ Et ideo eſt 3ª opio que ponit:ꝙ totum dr̄t a ꝓtibus:nō per aligd qđ ſit aligd ipſius toti?:ꝛ nō ipm totū:ſed ipſum totū ſeipſo dr̄t a ꝓtibus.ꝛ ꝙ non differat a ꝓtibus per aliquā rez que ſit aligd ſuiipſius:ꝛ nō ipm totuz:ꝓz duabus rōnibus que poſſunt accipi ex ꝑmiſſis. quarum ꝑma talis eſt.qz ſi totū dr̄t a ꝓtibus per aliquā rem que ſit aligd ſui:ꝛ nō ipſum.res illa aut eſt ꝑs ipſius aut paſſio.non ꝑs:qz totum poteſt differre ab omnibus ꝓtibus per aliquaz ꝓtem.qz illa ꝑs differret ab oī ꝓte.ꝛ ſic nō eſſet ꝑs.nec pōt eſſe paſſio.qz per illud totū nō dr̄t a ꝓtibus:qđ preſupponit totū cōſtitutum ex ꝓtibus.ſed paſſio preſupponit totū in eſſe totali ſuo.ergo rc̄.¶ Se cunda rō talis eſt.qz ſi totum differt a ꝓtibus: nō per ſe ſz per aliquid ſui:illud aut eſt aliqua pars totius.aut eſt vnio partis cum parte:non aliqua pars totius. vt ꝓz ex dictis.Nec etiam vnio partis cum parte.qz illud per qđ formaliter ꝛ eſſentialr differt totuz a partibus:includit̄ in ſua rōne eſſentiali.ſed totum non includit in ſua rōne eſſentiali illud qđ formalr importat vniones.qz vnio i portat formalr ꝓportionem diuiſionis:vel reſpectū vn̄i partis ad alteram.non aut̄ omne totum dicit formalr ꝓportionem diuiſionis vel habitudinem. ſic igit̄ totum differt a partibus ſeipſo:ꝛ non aliquc re que ſit ipſius:et non ipſum totum.¶ Sed contra hoc obycit̄ multiplr. ꝑmo:qz que differunt ſeipſis differunt per qđlibet ſui.ſz totum non differt a partibus per qđlibet ſui.qz tunc dif ferret a ꝓtibus per quālibet partem.ergo rc̄.¶ ꝓ.Que differunt ſeipſis in nullo cōueniunt.ſz totum ꝛ ꝑs in ali quo conueniunt:cum quelibet pars ſit aligd totius. er go rc̄.¶ Tertio ſic.qz ſi totum differt a ꝓtibus:aut dif fert ſeipſo toto:aut non.Si differt ſeipſo toto. contra.qz differre ſeipſo toto eſt differre ſecundum quodlibet ſui. ſed totum non differt a partibus ꝝm quodlibet ſui:quia tunc differret a partibus per quālibet partem.ergo rc̄. Si nō ſeipſo toto:ſequitur ꝙ nec ſeipſo differt a ꝓtibus: qđ eſt contra poſitum.ꝙ aūt hoc ſequatur ꝓbo.qz ipm

Tertia opio doctoris.

totum non est aliud q̄ ipsum totum. igitur si non differt se toto ab aliquo: non differt seipso ab illo. si igitur non differt a ptibus seipso toto: sequitur q̄ non differt a ptibus seipso. ¶ Quarto sic. q̄ totum aut est aligd preter ptes: aut non. si non: redibit scōa opio: que dicit: q̄ totum non est aliud nisi ptes simul sumpte. si sic. sequitur vt videtur: q̄ saltem vtute diuina totum possit esse sine ptibus: q̄ illud q̄ dic̄ aligd p̄ter ptes vt videt̄: vtute diuina potest esse sine ptibus. ſz hoc est ipossē: q̄ totū sit sine ptib⁹. g̃ ꝛc̄. ¶ 5° sic. q̄ aut totū addit aligd supra partes: aut nihil. si nihil: igit̄ non differt a ptibus. ꝛ sic redibit opio scōa: vt dcm̄ est. si aligd. hoc non videt̄ esse nisi vnio ptis cum pte. ꝛ istud non est possē: q̄ tunc sequeret̄ vt dcm̄ est: q̄ omne totū ꝛ omne compositū diceret formaliꝛ: vel habitudinē: vel p̄uationem diuisionis: q̄ falsum est. ¶ Sexto sic. q̄ compositus dr̄ a compōne. sed compō non videt̄ aliud esse nisi vnio ptis cum pte. ergo videt̄ q̄ compositū p̄ter ptes dicat talē vnionem formaliꝛ. ꝛ q̄ differat formaliꝛ per talem vniones a ptibus. ¶ Septimo sic. q̄ ista entitas que corrūpit̄ toto corrupto: ꝛ quā ponis aliā a ptibus aut redibit in resurrectione. aut nō. si non. igit̄ non redibit idem totum. nec idem homo in resurrectione. si sic. cōtra. q̄ de toto nihil remanet nisi partes. ſ. aīa ꝛ mā p̄ma. totum residuum cedit in nō ens formaliꝛ: saltem per putrefactionem. sed illud q̄ cedit in non ens non redibit idem numero: vt videt̄. ergo ista entitas quā tu ponis aliā a ptibus nō redibit eadem numero. ergo ꝛc̄. ¶ Ad euidētiam autē istoꝝ sciēdum: q̄ aligd distinguit̄ seipso ab alio duplr. Uno mō: sicut illa quoꝝ vnum nō solum nō est alterū. ſz nec vnū est aligd alterius: nec etiam aligd vnius potest esse aligd alterius. ꝛ isto modo dr̄ duo angli differre seipsis: vel corpora superiora ꝛ inferiora. q̄ nec vnū est alterum: nec vnus est aligd alterius. nec illud q̄ est vnius potest esse aligd alterius. isto autē modo nō dr̄ totus a ptibus seipso. Alio modo aligd dr̄ differre seipso ab alio: non q̄ illud aliud nō sit aligd eius. vel ecōuerso. sed ex entitate sua formali hz q̄ nō sit illud. nec ecōuerso. ꝛ isto modo differūt totum siue nā cōposita ꝛ ptes. puta homo ꝛ humanitas: ꝛ mā ꝛ forma. nā homo ꝛ humanitas ex entitate sua: que est talis nā composita hz q̄ nō sit mā vel forma. sed est ex eis. ſ. mā ꝛ forma. ꝛ ecōuerso. mā ꝛ forma būt ex sua entitate qua sunt talia entia: q̄ nō sunt homo vel humanitas. ſz q̄ sint illa ex q̄bus ista componunt̄. ꝛ in tali dr̄ia non opz q̄ illud q̄ dr̄t: sicut totus a pte differat ab eo: p̄m q̄libz sui. q̄ illō a quo dr̄t aligd est sui. ꝛ plus dico q̄ nō opz: q̄ illud q̄ dr̄t ab aliquo isto modo differat ab eo per aligd sui: q̄ non sit ipsum. Unde totū non differt ab oīb⁹ partibus simul sumptis per aligd sui q̄ non sit ipsum. sed ex nā sua qua est compositus hz q̄ non sit ipse ptes sed ex ptibus. Unde non est imaginanda dr̄ia totiꝰ a ptibus: sic̄ differunt plura ab vnoquoq̄ illoꝝ: sed sicut aliquod vnum comprehendēs multa dr̄t a quolibz illoꝝ: ꝛ ab oīb⁹ sil̄: q̄ nō est illa: sed ex illis. ¶ Ad p̄m igit̄ in oppositum dōum: q̄ illa que differunt seipsis p̄mo modo: differunt quolibz sui. sed illa que differunt secūdo modo seipsis: modo quo totus differt a partibus: non opz q̄ differāt quolibz sui. sicut pz ex dictis. ¶ Ad scōm pz ex dictis. q̄ illa maior est itelligenda de bis que differunt p̄mo modo seipsis. ¶ Ad tertium dicendum. q̄ totum pōt accipi p̄out est distributiuum totius itegralis p̄o ptibus suis. ꝛ q̄ cōuenit alicui toti isto modo conuenit sibi ꝛ cuilibet parti: ꝛ p̄m quālibz ptem. ꝛ isto modo non dr̄ totum distingui se toto a partibus: q̄ non distinguitur p̄m quālibz partem sui a partibus.

Aligd seipso ab alio differre dupliꝛ pōt esse.

Alio modo potest totum accipi: non prout est distributiuum totius itegralis: sed p̄o nā composita totali comprehendente ptes ꝛ totus. Isto modo distingui se toto a partibus: non importat totum distingui a partibus: p̄m quodlibz sui. sed importat totum distinguia ptibus ex nā sua composita totali. que nā ex nā sua qua est talis nā hz esse q̄ non sit ipse partes ſz ex ptibus. ¶ Ad quartum dicēdum: q̄ proprie loquēdo totus non dicit aligd preter partes: q̄ proprie illud dr̄ aligd preter alterum: q̄ nec est illud: nec illud est aligd eius. sicut vna pars se hz ad alteram in toto. modo ſz totum non sit ptes: nō tn̄ est ita diuisum a partibus: q̄ partes non sint aliquid eius. ꝛ ideo proprie loquendo non dicit aligd preter partes omnes: non tn̄ segtur q̄ redeat secūda opio. ſ. q̄ totum est ipse ptes omnes simul sumpte. q̄ ſz totum non includat aligd in sui eē: q̄ sit aligd preter omnes ptes. q̄ hoc est impossē. tamē ipsum est aligd in sua nā: q̄ non ipse partes est: sed ex partibus. vt frequenter dictus est. ¶ Ad gntum dicēdum: q̄ illud q̄ componit̄ cum aliquo bene dicit aligd per additionē ad illud cum quo cōponit̄ sicut forma bn̄ dicit aligd p̄ additionē se bn̄e ad mām. sed illud q̄ est cōpositū ex bis nō dicit aligd additum ad partes: ex q̄bus componitur proprie loquendo: q̄ sit aligd sui distinctum contra alias partes. sicut vna pars contra aliam. sed talis nā composita seipsa ex hoc q̄ est talis natura non proprie per additionem predictam. sed ex seipsa est talis nā q̄ non est partes: sed ex partibus. ¶ Ad sextum dicēdum. q̄ est compositio cuius aliquo: ꝛ hoc conuenit parti q̄ vnitur cum alia. ꝛ dicit habitudinem partis ad partem. ꝛ ista compositio nō est totius qua totum dr̄ compositus. alia est compositio ex bis. ꝛ ista compositio est compositio totius. ꝛ nihil aliud est q̄ ista nā composita. puta humanitas in boīe: ꝛ bouitas in boue: siue sit in fieri quādo compositus fit: siue sit in esse. vt quādo compositum est iam factum. ¶ Ad septimum dicēdum. q̄ ista entitas quā totum dicit non est talis entitas que sit preter partes: que. ſ. nec sit partes: nec pars sit aligd eius. sed est entitas que nō est partes. ꝛ quicqd sit descēdendo in non ens: dico q̄ redibit eadem in numero. q̄ teneo q̄ deus illud q̄ decidit in non ens potest reparare idem numero. Utrum autem ex vicinitate totius ad partes quā hz totum ad partes: sequatur q̄ remanentibus partibus redeat idem homo numero. siue ſdez corpus nihil ad propositū. ¶ Ex bis iam pz ad questionē. vnde dicendū q̄ stante hypotesi q̄ in homine non sint alia p̄ncipia eētialia: nisi anima rōnalis ꝛ mā p̄ma. adhuc potest totum q̄ est homo corrumpi. q̄ sicut iam dictum est. totū siue natura composita: q̄ idem est: quātum ad propositus pertinet: dicit quādam entitatem que non est partes: ſz sit ex partibus. sed ista entitas que non est partes potest corrumpi partibus manentibus quātum ad id q̄ sunt. ſz nō meneant actu partes. nec minus segtur p̄m cōmunem doctrinam. si ponantur in eodem solūmodo: vt principia essentialia. mā p̄ma. ꝛ ania rōnalis: q̄ si cum hoc ponat̄ forma corporeitatis: q̄ p̄m eos ista non corrumpitur in morte nēcario: q̄ vel manet nāliter: vel miraculose in christo. Notādum autē q̄ manētibus ptibus totus pōt corrumpi. sed non ecōuerso. ꝛ in ista corruptione non dr̄ totū corrumpi: q̄ qdam modus ptium corrūpit̄ diuersus a q̄libz pte. vt p̄ma opio ponebat: q̄ modus est habitudo vnius ptis ad aliā. ſz q̄ corrūpit̄ compositū ex bis siue nā ꝓposita ex bis: ita q̄ ibi corrūpit̄ compō. nō put compō dicit habitudinē ptis ad ptem: ſz put compō dic̄ idem q̄ nām compositā. sed partes non p̄nt corrumpi

manente toto ēt quātum ad illud qō sunt: loquendo de ꝑncipalibus ptibus totius: qz lz totum nō sit ptes: tñ totum non potest esse nisi ex ptibus. ⁊ ideo ipsis corruptis impose est totum manere. ptes autem quātum ad id qō sunt non includunt necessario semper eē aligd ipsius totius. ⁊ ideo possunt manere aliquādo quātum ad id qō sunt: toto corrupto. Dico autem quātum ad id qō sunt. qz lz ps ſm rōnem qua est ps in actu non possit eē nisi vt pars totius. ⁊ per consequens non possit esse sine toto vt sic. tñ quātum ad id qō est potest manere vt dictum est. ¶ Ad illud autem qō aly de prima opinione dicunt in oppositum. ſ. q inherentia est gdam modus accidentis: re differens ab eo: qz potest accidens remanere sine eo. vt pz in sacramento altaris. Dicendum q accidens posse remanere sine inherentia actuali: non ideo est: qz inherentia dicat quādam rē tertiā diuersam ab accidēte ⁊ subiecto in quo est. sed qz vt sic. significat ipsum accidens connotādo alterum. ſ. subiectum vel compositum ex subiecto ⁊ accidente. nam realr existentia accidentis est inexistentia sua. ⁊ tamen existentia eius potest manere non manente actu eius iexistentia: propter hoc q inherentia vel inexistentia connotat vltra existentiam accidentis quoddā alterum: vt dictum est. sicut ēt dicimus: q manente scia dei: eius scia non posset esse prescientia si nullum futurum esset. non qz prescia dicat aliam rem diuersam siue modum a scia dei ⁊ rebus scitis. sed qz importat futuritionem rerum scitarum: qua ablata non eēt prescia. ¶ Qō ēt dicūt q in xpo substātia est sine suo modo: hoc non potest esse: qz modus subē dicat aliam rem diuersam a substātia. imo dicit negationem modi: qz esse per se qō competit subē non dr positiue: qz ipsa sit cā essendi sibiipsi: qz impolē est q aliquid sit sibi ipsi cā essendi. sed dr negatiue. ſ. qz habet eē non per aliquid cui innititur: vel per modum accidentis: vel per modum partis. ⁊ hoc dico loquendo de subā completa que est suppositum: vel que nata est esse suppositum. ⁊ ideo nā humana in christo non dicit aligd separatz ab aliquo positiuo reali: siue ab aliquo modo substātie: que sit diuersa res a substātia in alys. sed dicit aliquid positiuum scilz habitudinem ad aliquid cui innititur per modum partis: non q competit alys naturis completis non sic assumptis. ¶ Ad rōnem in oppositum dicēdum: q maior non est necessario vera. ſ. q totum compositum maneat: manentibus ꝑncipys essentialibus eius quātuz ad id qō sunt: lz bene maneat totum semper manētibus ꝑncipys essentialibus eius: prout sunt constitutiua eius.

¶ Sed cōtra hoc posset aliqs obycere: qz ptes eētiales aut sunt constitutiue rei per essentiam suam: aut per aliquid aliud. ſi per essentiam suam. igitur qđiu manēt in suis essentys semper constituunt. ſi non per essentiaz suā: sed per aliud. videt q illud aliud sit modus de quo aly dicūt. ſ. modus eēndi in alio: vel in quo aliud. ¶ Ad hoc dico q partes essentiales per essentiam suam sunt constitutiue totius in genere cause sibi competentis. puta materie in genere cause mālis. forme in genere cause formalis. nec tñ sequitur q semper constituāt actu: qz ꝑter constituentes in gñe cause mālis vel formalis regrūtur constituentes in genere cause efficientis: qz efficiens quidem constituit effectiue totum: non solum faciendo mām quātum ad id qō est: vel formā quātum ad id qō est. sed etiam faciendo nām compositaz ex vtraqz. sicut etiā forma subsistens seipsa est talis forma formalr. nec tñ semper est talis forma: qz preter se regrit aliquid per qō sit effectiue qō non dat sibi semper effectiue q sit talis forma.

Hoc pt ꝓbari auctate pōt in. 8. me. ext. cō. 15.

Ad scōm sic ꝓceditur. ⁊ arguit q eadem fides que ē in via remanet in pria. qz eadē charitas que est in via remanet in pria. igitur eadem fides. probatio ꝓsequentie: qz manente posteriore manet ꝑius. sz charitas ꝓsupponit fidez: vt qōdaz ꝑius. g. ꝛc.

Contra qz magis videreē de charitate q remaneret eadem in via ⁊ in patria qꝫ de fide. sz eadem charitas non remanet in via ⁊ in pria. ergo ꝛc. ꝓbō mi. qz si eadem charitas que remanet in patria remaneret in via. sicut in pria beatificat: ita beatificaret in via: quod est falsum.

Respondeo ad euidentiam istius questionis tria sunt facienda. Primo videndum est qūo auctoritas se bz ad itellectum: ⁊ ipse habitus fidei: ⁊ ēt ipse actus credendi. Secūdum est videre quomodo se habeat fides ad scientiam. Tertiuz est respondere ad questionem.

Quantum igitur ad ꝑmum sciēdum. q auctoritas duplr potest se bre ad itellm. Uno modo: vt obum cognitum tm̄. Alio modo. vt medium cognoscendi alterum: vel assentiendi alteri. accipiendo medium ex parte rei cognite. prout vna res cognita bz ducere in cognitionem alterius. verbi. g. ſi aliquis dicat mihi: q rota sit rotunda. istud dicere siue illud dictum quātum ad actum dicendi potest accipi vt obiectum cognitum: prout scio istum mihi dicere talia. Et de auctoritate sic dicta non habeē fides. imo est euidens notitia. qz ad sensum mihi apparet istum mihi dicere talia. Si autem accipiatur talis auctoritas vt medium cognoscendi. sic non solūmodo accipio dcm̄ istius vt cognitum a me. sed ēt vt inclinans me ad credenduz rotam esse rotūdam. ita q alia est notitia quā habeo de auctoritate: vt ſm se cognita. qz ista notitia est euidens. ⁊ alia est notitia quā habeo de re significata ꝑ auctoritatem: de qua non habeo nisi credulitatez: que credulitas qualis sit infrapatebit. ¶ Similr habitus qui est fides duplr potest se habere ad intellectum. Uno modo per modum obiecti cognitī: sicut quādo aliqs cōsiderat habitum fidei. Alio modo: sicut per modum habitualr inclinātis ad eliciendum actum credendi. sicut quādo aliquis vtitur fide ad credendum illud quod dr in auctoritate. Similr actus credendi duplr potest se habere ad itellectum. Uno modo vt obiectum cognitum. vt quādo aliquis considerat de actu credendi. Alio modo: vt actus elicitus quo itellectus aliud credit ab actu credēdi. ¶ Ulterius sciēdum: q auctoritas prout est mediū credendi. duplr potest se habere. Uno modo: q sit per se notum illā dici ab eo q non potest mentiri: siue falsuz dicere. ⁊ talis auctoritas facit sciam proprie dictam: qz scia proprie dicta cātur quādo premisse sunt per se note: sed quādo per se notum est auctoritatez dici ab illo qui non potest falsuz dicere: premisse: ex qbus assentitur rei dicte per auctoritatem: semper sunt per se note. ergo ꝛc. probatio minoris. qz premisse ex qbus assentitur rei dicte per auctoritatem sunt: q talis auctoritas dr a tali. ⁊ q talis nō pōt falsuz dicere. sz iste sunt per se note stāte hypotesi. ſ. q ꝑ se notum sit auctē dici. ⁊ q auctoritas dicta sit a tali: q non potest falsum dicere. Alio modo potest in se bēre auctoritas ad credulitatē: q. ſ. non sit per se notum auctē dici ab illo q nō potest falsuz dicere: vel qz non est per se notum ipsum non posse falsuz dicere: vel qz nō est per se notū auctē dici ab eo: vel qz saltē neutruz istoꝝ modoꝝ pōt deduci ex per se notis. ⁊ tunc

Primus articulus.

auctoritas non generat scientiam: nec notitiam euidentem: sed credulitatem ineuidentem.

Scio etc.

Quantum autem ad scm principale. s. quo se habeāt fides ⁊ scia. sciēduz q in hoc ꝓueniunt. fides: quecūqz sit illa: ⁊ scia: q vtrūqz dicit notitiam per medium. sz in hoc dr̄nt: q fides que facit sciētiam: qñ. s. per se notū est auctoritatē dici ab illo g nō potest falsum dicere: se bz in minus q̄ scia: ⁊ scia in plus: qz fides sic dcā dicit sciam procedētem per determinatum mediuz euidēs. s. per auctatem talem. sz scia cōiter dicta importat ꝓcessum per mediū euidēs qōcūqz sit illud. sz fides per quā assentit̄ per auctatem: de qua nō est per se notū: q dicatur ab illo g non pōt falsuz dicere: dr̄ a scia: sicut habitus procedēs per medium ineuidēs ab habitu ꝓcedente per mediuz euidēs. ⁊ hoc pz. qz quacūqz p̄miſſarum exr̄te ineuidēte mediuz inferēs est ineuidēs. sz in tali habitu est alia p̄missa ineuidēs. ergo ꝛc. qz vel ineuidens est auctatem dici a tali: vl̄ ineuidēs est talē nō posse falsum dicere. Qñ autē nunc loqmur de fide: vtrū possit stare cum scia: loqmur de fide scdo mō dicta: que. s. facit assentire per auctatem: de qua nō est per se notum q dicat̄ ab illo g non pōt falsum dicere. ⁊ talis est ēt fides nostra. Nam dato q eēt per se notū: q deus non posset falsum dicere. non tn̄ est p se notum illa que ecclesia tenet eē dicta a deo. sed bn̄ per expientiaz per se notum est ecclesiā sine collegium fidelium tenere ea eē dcā a deo. Uñ ecclesiā hoc tenere nō est creditū: sz euidēter notū. sz illa eē vera vel eē dcā a deo est creditum.

Tert⁹ artic.

Vide in hac mā bñ Th. in p̄ma p̄te sū me. q. i. ar. 2. Vide p̄cipue scotū in p̄illū mā. in. 3. sent. di. 24. q. i.

Quantum autē ad tertium p̄ncipale. s. vtrum fides possit stare cū scia de eodez obo formali. Dico q fides ⁊ auctas ⁊ actus credēdi in rōne oīi cogniti possunt stare cū scia de eodē: de quo sunt habitus ⁊ auctoritas ⁊ actus cogniti p̄dicti sub hoc sensu. s. vt aduenīēte scia de aliquo ille g habz sciaz pōt habere notitiam de auctate alicuius: qua illud scitū dr̄. q. s. illō scitū dr̄ illa auctate: ⁊ pōt scire ēt q habuit habitū creditum de isto scito: ⁊ q habuit actū credendi de isto scito. nec hoc est idem eē creditū ⁊ scitum de eodē: qz notitia qua cognoscit̄ actus credēdi nō est notitia oppositi crediti. Nam ifidelis ēt bz certitudinē euidentem de actu suo credēdi: sz nō bēat certitudinē euidētie de re credita que est obm actus credēdi. ¶ Sz de hoc est dubitatio vtrum cuz scia maneat fides vt est habitus inclinās ad credēduz: vt formalr̄ inheret itellectui: ⁊ auctas vt mediuz cognoscēdi: loquēdo de auctate de qua nō est notū p se: q dicat̄ ab illo g nō pōt falsum dicere. ⁊ ipse actus credēdi elicitus: quo. s. itell⁹ formalr̄ sibi inherente credat illud qō est scitū ab eodē. ¶ Et circa bn̄ est quedam opio talis. s. q oīa p̄nt manere cum oībus. s. fides cū scia: prout dicunt habitū. ⁊ medium cum medio. s. auctas de qua dcm̄ est: ⁊ mediū demr̄atiuū: ita q vtraqz maneat vt mediū cognoscēdi: ⁊ ēt actus cū actu. s. credere cū scire. Et hoc pbāt multiplr̄. Primo adducūt talem rōnez p̄ncipalē. s. q illi habitus ⁊ actus nō sunt incōpoles quorum rōnes formales nō sunt incōpoles: sed actus credēdi ⁊ sciēdi sunt huiꝰ. ergo ꝛc. Maior pz. minor ꝑbat: qz rō formalis credēdi cōsistit in hoc qō est assentire p auctoritatē. Rō aūt formalis sciēdi consistit in hoc qō est assentire per mediū demr̄atiuum: sed ista nō bñt incompossibilitatē. ergo ꝛc. Maior istius p̄syllⁱ pz ex rōne terminoꝝ. ¶ Minor ꝑbat quadruplr̄. Primo sic. illō qō stat cum demr̄atione pōt stare cuz scire. sed auctas stat cuz demr̄atione. ⁊ p ꝓns ⁊ assentire p auctatē. ergo assentire p auctatez nō est ipole stare cum scire: nec p ꝓns cū assentire per mediū demr̄atiuuz. ¶ Scdo sic. qz ponat̄ q aliqs credat auctati alicuius dicētis: ⁊ postea inueniat illud qō dcm̄ est sibi ab isto p demr̄ationē esse verū: non minus credit auctati istius habita demr̄atione: q̄ ante vt videt̄: imo magis. qz qñ inuenit̄ dcm̄ alicuius euidēter magis credit̄ ei q̄ añ. sed nō habita demōstratione credebat illud qō erat dcm̄ a tali per auctatez eius. igit̄ demr̄atione habita adhuc assentiet pp auctatem talis. ⁊ sic assensus per auctatez stat cum assensu per demōstrationez. Si dicat̄ ad hoc q habita demr̄atione nō assentit̄ pp auctoritatē eidē rei de qua bn̄ demr̄atio pp hoc q habeat̄ euidētia pp demr̄ationē: sed bn̄ assentiret̄ ei in alys. ¶ Contra. qz q̄ rōne assentit̄ ei in alys ⁊ in isto pp auctatē suā: qz oēs auctates eiusdē sunt eq̄lis efficacie. g̃ etiā respcū eius de quo bn̄ demr̄atio assentit̄ auctati ei⁹. ¶ Tertio sic: qz si assentire per demr̄onez ⁊ auctatē nō stant sil̄. aut hoc est pp repugnātiaz medioꝝ: aut oboz: aut actuū. non p̄mo mō. qz vt dcm̄ est. auctas ⁊ demr̄atio stant sil̄. nec scdo mō. qz ponit̄ a multis q ideꝝ obm formale pōt eē fidei ⁊ scie: ⁊ ēt opionis: ⁊ ipsius visionis. nec 3°. qz si ita eēt bn̄ eēt pp repugnātiaz act⁹ euidētis ⁊ ineuidētis. sz talis repugnātia nō est iter fidē ⁊ scire. qz sz fides nō faciat euidētiaz: nō tn̄ facit ineuidētiā: sicut liqz albedo nō faciat videre: nō tn̄ facit cecū esse. g̃ ꝛc. ¶ 4° sic. qz nō videt̄ plus repugnare sibi scitū ⁊ creditū: q̄ p se notū ⁊ demr̄atuz. sz idem pōt esse p se notuz ⁊ demr̄atum. g̃ ꝛc. ꝓbō mi. qz ꝑn^{a} scie subalternate sunt p se nota in scia subalternata. ⁊ tn̄ sunt demr̄ata in scia subalternāte. ¶ Scdo p̄ncipalr̄ sic. qz nō pl⁹ repugnat fidei scia q̄ opio. sed opio ⁊ fides p̄nt stare sil̄. ¶ Probō mi. 6. rōnibus. Primo sic. qz si opio nō pōt stare cū fide: bn̄ nō est nisi qz de rōne opionis est formido. sz bn̄ est falsum. g̃ ꝛc. ꝓbō mi. p̄mo: qz gdā nō formidāt gn̄ ī q̄libz corruptione ſnbe fiat reſolo vsqz ad mām p̄naz. sz bn̄ nō bñt nisi p opionē. qz cū boc sit falsuz ⁊ ꝛra sensū boc nō pōt bn̄ p sciam. igit̄ de rōne opionis non est formido. ¶ Scdo sic. qz fm Aug. in p̄n^{o} libri de mēdacio. ista est dr̄ia inter credere ⁊ opinari: qz ille g credit ꝓcipit ⁊ cognoscit ⁊ fateť se nō scire qō credit. opinans vo se existimat scire qō opinat̄. sz ille g existimat se scire non formidat. ergo ꝛc. ¶ Tertio. vbs 6° eth. dicit: q gdā opinātiuz nō dubitāt sz existimāt se scire certitudinalr̄. ⁊ sic idē qō p̄us. multe ēt auctates ꝓssimiles adducunt̄: que habent eādez vim. ¶ Quarto. a probabilibus oz deuenire ad p̄ma ꝓbabilia. alr̄ esset ꝓcessus in infinitū. sz de istis p̄mis ꝓbabilib⁹ nō est hesitatio vel formido: cū pp ea assentiat̄ alys: ⁊ tn̄ de his est opio. igit̄ opio nō regrit formidinē. Itē q stet opio cū fide arguit̄ sic. qz sci doctores ad ea q̄ sunt fidei adducūt aliquas psuasiones nāles. igit̄ iste psuasiones cānt aliquā notitiā: aut nō. si nō. igit̄ frustra adducunt̄: qō est incōueniēs. si sic. aut cānt sciam aut opionem. nō sciam. qz illa que sunt fidei ⁊ trāscendunt cognitionem nālem: nō possunt sciri ex nālibus. ergo causant opionē. ⁊ sic de eodem de quo est fides pōt haberi opio. ¶ Tertio ad p̄ncipale sic. qz nō plus repugnat fides scie q̄ opinio. sed opio stat cum scia. ergo ꝛc. Maior pz. qz dato q opio posset bēre formidinez: tamē fides nō habz. ⁊ ideo minus repugnat scie q̄ opio. Probō mi. dupl⁹. p̄mo: qz ꝓbs post q̄ probauit itentū suū adducit auctoritates ad cōfirmādum. Tunc quero de illis auctoritatibus vtrū aliquā notitiaz cānt: aut non. si nō. igit̄ frustra adducuntur: qō est incōueniens. si sic. aut causant sciam: aut opinionem. non sciam. qz locus ab auctoritate humana nō causat scientiam. igitur opinionem. ⁊ sic segtur: q p eodem obiecto formali possit haberi scia ⁊ opinio. ¶ Secundo ad idem sic. qz ꝓtingit aliquē bn̄ mediū demr̄a-

Lect. x.

ūium ꝛ probabile:ꝛ ꝓtingit eundez obliuiſci ad tēpus ſaltem mediū demſtatiuū.ꝛ tunc vti medio ꝓbabili ad opinādum.ex hoc ſic arguit: vt dcm̄ eſt:pōt vti medio ꝓbabili ad opinādum.ſz non eſt verisile ꝙ talis amiſerit ſciaz ſuā:ſz tunc nō vtat ea.igitur ſil ſtat opio cum ſcia. ¶ Quarto ad ꝑncipale.qz fideles multi bñt demſtones de aliqbus de qbus eſt fides.ſicut de hoc qō eſt dcm̄ eſſe vnū.ſed hoc nō pōt eē niſi de eodē poſſet eē fides ꝛ ſcia. ergo ꝛc. ¶ Si dicat ꝙ de talibus demſtatis ille q habz demſtationē nō hz fidem poſtq̄ fuerit demſtatū. ¶ Cōtra.qz nō eſt ponēdum ꝙ in his q laborant ad demonſtrādum talia tollatur vel minuatur meritum fidei.ſed ſi demonſtratio vel ſcientia aduenies tolleret fidem in illis q laborāt ad talia demōſtranda tolleret meritum fidei.ergo ꝛc.Probo mi.qz bñtes demſtationē de talib⁹ q̄ſtum ad iſta nō bērent meritū fidei.ſed nō bēre q̄ſtum ad iſta meritū fidei eſt diminuere meritū fidei.ergo ꝛc. Qz aūt q̄ſtum ad iſta tales nō bēant meritū fidei ꝓbat ſic.qz meritū virtutis nō eſt in eo in quo nō eſt vtus.ſed in talibus nō eſt fides q̄ſtum ad talia demſtata.igit nec meritum fidei.Si dicat ad hoc ꝙ imo.qz in his manet meritū fidei pp ꝑmptitudinē animi. Cōtra.qz minus ē bēre ſolam ꝑmptitudinē ad credēduz q̄ credere: ꝛ bñe ꝑmptitudinē ad credēdum. ſed in illis ſm te q bñt demōſtrationē de talibus eſt ſolū ꝑmptitudo ad credēdū ſine credere.ergo adhuc ſtat ꝙ in his minuat meritum fidei. ¶ Quinto ꝑncipaliꝫ arguitur ſic.qz nō plus repugnat fides ꝛ ſcia vt videt:q̄ clara ꝛ obſcura cognitio. ſz clara ꝛ obſcura cognitio poſſunt haberi de eodem obiecto formali.ergo ꝛc.Maior ꝓz.ꝓbō mi.qz creature cognoſcunt a beatis matutina cognitione in verbo. ꝛ eſt clara.ꝛ cognitione veſptina que eſt per mediū ꝓprium: que eſt obſcura.ergo ꝛc. ¶ Sexto ꝑncipaliꝫ ſic. qz paulus in raptu habuit viſionē claraz.ſed in paulo in raptu manſit fides eius. igit fides pōt ſtare cum viſione clara.ꝛ multo magis cuz ſcia.ꝫ igit eſt opinio vna.ꝛ ꝫ ſunt motiua ad ꝯfirmādum eam. ¶ Iſtam opinionē credo eſſe falſam. Unde ſciēdum ꝙ vtruz maneat habitus fidei quātum ad illud qō eſt in viſione btā: vel cum ſcia nō eſt mihi euidēs:qz ſz multe auctoritates ſcōrum ponant fidem euacuari in pſia:tamē nō habet expreſſa auctoritas ad hoc ꝙ nō poſſit ſtare cū viſione vel cuz ſcia. nec ēt ex hoc ꝙ hz actum ꝯtrarium actui ſcie.qz.ſ.actus vnius eſt actus ineuidēs: ꝛ actus alterius eſt actus euidens:poteſt ꝯcludi efficaciter:ꝙ vterq habitus nō poſſit ſtare:qz nihil ꝓhibet oppoſito ꝯ ꝛ incompoſſibilium actuum eſſe ꝑncipia nō oppoſita:nec incōpoſſibilia.v.g. ſi adamas ponat ſuper ferrū imꝑimit ſibi quādaz declinationē per quā ferrum mouet ſurſum ad adamātez ipſum:ꝛ cum iclinatione mouēte ſurſum ferrū ſtat grauitas per quā hz moueri deorſum:ita ꝙ due inclinationes habituales ad diuerſos motus ſtant ſim̄:ſz illi motus nō ſtent ſimul. Item ēt qz cōmuniter ponit:ꝙ fides mā ſit in raptu pauli:q habuit clarā viſionē dei.multum eſt dubᵐ vtrum fides poſſit ſtare in viſione btā.ſed ꝙ fides cum ſcia nō ipedita habeat effectū ſuuz:q eſt credere ꝓpter talē auctoritatē qualis dicta eſt. Et ꝙ talis auctoritas maneat vt medium inclinās ad aſſentiendum rei dicte.ꝛ ꝙ talis aſſenſus remaneat vt actus elicitus: quo aliqs credit ꝓpter talem auctoritatē:teneo eſſe impoſſe:ꝛ multo ipoſſibilius eſt ꝙ talis auctoritas ꝯcurrat cum medio demonſtratiuo vel obiecto preſente ad cauſandum eūdem effectū.ſ.actum videdi vel ſciēdi. ¶ Et hoc ꝓbo triplici rōne.Prima talis eſt:qz ūpoſſe eſt fidē eſſe euidēs ꝛ ineuidēs.ſed credere modo predicto.ſ.per auctoritatem non euidētez eſt aſſentire nō euidēti. ſcire aūt eſt aſſentire euidēti.ergo ꝛc. Maior ꝓz.qz euidēs ꝛ ineuidēs reſpectu eiuſdem ſubti ꝛ obiecti ſunt oppoſita. ergo ꝛc.Minor ēt ꝓz: q̄ſtum ad hoc ꝙ ſcire vel videre eſt aſſentire euidēti.q̄ſtum aūt ad hoc ꝙ credere ꝑ auctoritatem talē ſit aſſentire ineuidēti. Probo:qz aſſentire ꝑ mediuz incertū ꝛ ineuidēs eſt actus ineuidēs.ſed aſſentire ꝑ talem auctoritatē eſt aſſentire ꝑ mediuz incertum ꝛ ineuidēs.ergo ꝛc. ¶ Ad illam rōnē dupliꝫ rñdetur. Primo dō:ꝙ ſz idē nō poſſit eſſe euidēs ꝛ ineuidens eidem per medium idē:tñ pōt eſſe euidēs ꝛ ineuidens eidē ꝑ diuerſa media.ꝛ ſic eſt in ꝓpoſito.qz.ſ.idem poterit eē eidem euidēs per mediuz demſtatiuz vel viſiuum.ꝛ ineuidēs ꝑ mediuz qō eſt auctoritas. Unde dicunt ꝙ in predicta rōne eſt fallacia ꝯntis.qz non ſequit ꝙ ſi aliqd eſt ineuidēs ꝑ mediū qō eſt auctas:ꝙ ſimpliꝫ ſit ineuidēs:qz ſimpliꝫ ineuidēs ſe hz in plus q̄ ineuidēs per tale mediū. ¶ Sedo reſpondet ſic ad idem:qō non ſegt:ꝙ ſi fides nō facit euidētiaz.ꝙ faciat ineuidētiam: qz ꝓpō de predicato ifinito vel negato nō infert ꝓpōnē de ꝑdicato ꝓuato.vñ nō ſegtur.nō eſt iuſtus. ergo eſt iniuſtus.ꝛ ſic nō ſegtur. non facit euidētiam.ergo facit ineuidētiam.ꝛ ꝙ nō ſit de rōne fidei bñe obm ꝓuatiuuz ꝓbant ſic.qz habit⁹ poſitiuus nō hz dicere obm ꝓuatiuū. ſz fides eſt habitus poſitiuus.ineuidēs aūt dicit ꝓuationem.ꝙ ꝛc. ¶ Ꝑ. Rñſio nō valz.qz diſpata pñt ꝯuenire alicui ꝑ diuerſa media.tñ impoſſe eſt ꝙ oppoſita conueniant eidem ꝑ quecūqz diuerſa media.ꝛ hoc ꝓz inducēdo in oībus oppoſitis:vel in oi gñe oppoſitionū. ſz idez eſſe euidēs ꝛ ineuidens ſunt oppoſita ꝓuatiue.ergo ꝛc. Nec eſt ibi fallacia ꝯntis: vt ipſi dicunt. ¶ Ad cui⁹ cuidētiam ſciēdum:ꝙ aliud eſt negare aliqd ſimpliꝫ de aliquo ſubo:ꝛ ponere aliqd eſſe in ſubo:qō nō eſt cā oppoſite affirmationis.ſicut aliud eſt ponere aliquē nō videre:ꝛ aliud eſt ponere aliqd qō non eſt cā viſionis. Nam ꝓmum nō pōt ſtare cum viſione:qz impoſſe eſt ꝙ videns ſit non videns per quecūqz media:ita ꝙ vtrūqz ſimpliꝫ ꝯueniat ſibi. Scōm aūt pōt ſtare ſimpliꝫ cum viſione:qz iſta duo poſſunt ſimul ſtare.ſ.ꝙ aliqd ſit videns:ꝛ ꝫ habeat criſpitudinē:vel aliqd tale:qō nō ſit cā viſionis:qz hoc nō eſt negare actū videdi a tali:ſz eſt negare cālitatē in ipſa criſpitudine reſpectu actus videndi. Item ēt ſciēdum:ꝙ aliud eſt ponere aliqd non bēre cālitatem reſpectu alicuius poſitiui.ꝛ aliud eſt bēre cālitatem reſpectu negationis oppoſite. Sicut aliud eſt dicere criſpitudinē non eē boi cām videdi.ꝛ aliud eſt dicere:criſpitudinem cām eē non videdi:qz in ꝓmo negat cālitas reſpectu poſitiui.ꝛ pōt ſtare cū poſitiuo:reſpcū cuius negat cālitas. nam criſpitudinē non eē cām videdi pōt ſtare cū videre. In ſcōo vero ponit cālitas affirmata reſpcū negationis oppoſite.ꝛ oppoſita affirmatio nō pōt ſtare cum ea. Uñ iſta duo nō pñt ſtare.ſ.ꝙ hō ſit videns. ꝛ ꝙ criſpitudo vel qōcūqz aliud faciat eum nō videtem.igit qñ dicunt:ꝙ idem pōt eē euidēs ꝛ nō euidēs per diuerſa media:ipſi ponūt diuerſa media in eodē eſſe cām affirmationis ꝛ negationis:vel ꝓuationis.ſz hoc eſt ipoſſe:vt oñſum eſt.qz impoſſe eſt ꝙ cuz aliqua affirmatione ſtet:ꝙ aliqd ſit cā oppoſite negationis in eodē:vt oñſum eſt.ꝛ ſic falſa eſt illa ſolutio que dicit: ꝙ idem euidens et non euidens poſſit ineſſe eidem per diuerſa media.ſi autem velint dicere ꝙ non intendunt ꝙ fides in habente fidē facit non euidentiam vel ineuidentiam: qō eſt ponere cauſalitatem in fide reſpectu euidentie vel non euidentie.ſed intendunt dicere ꝙ fides non facit euidentiam: quod eſt negare cauſalitatez in fide reſpectu euidentie

Impugnatō dicti opinionis.

tunc responsio data nihil facit ad propositum: qz habere euidētiā per medium euidens. ⁊ nō habere euidentiā per fidem vel auctoritatē: nō est habere euidētiam ⁊ inuidētiam per diuersa media. sed hoc est hēre euidētiaz per vnū medium: ⁊ nō hēre per aliud: sicut videre p oculum ⁊ nō videre per pedē: nō est videre ⁊ non videre p diuersa media. ⁊ iō rnsio data non est vera. sz vel est falsa vel nihil facit ad ppositū. Qz autē dr q ibi est fallacia ꝓntis. qz non segtur q sī non est euidēs per fidē: q non est euidēs simplr. qz in plus se hz euidēs simplr: q̄ euidens per fidē. ⁊ sic pcedit ab inferiori ad suprius ngādo. Dico q vex ē si fm istā formā argueret. s. q non est euidēs p fidē. ergo nō est euidēs. sed sic nō arguit. Sed arguit supponēdo q illud de quo habet fides modo predicto est ineuidēs: vel nō euidēs habēti fidē. hoc autem probat per hoc: q assentire per mediuz icertū est actus incertus ⁊ nō euidēs. ⁊ hoc magis ēt statim patebit. Et dico vlterius: q si argueret fm responsionē ab eis datā non argueret dō. nō est euidēs per fidem. ergo nō euidēs. sed argueret sic. per fidē est ineuidēs vel nō euidēs. ergo est euidēs vel nō euidēs. ⁊ tunc ꝫ nō est fallacia cōsequētis: qz infert per inesse per talē cām: inesse simplr: vel per eē cātum a tali cā inesse simplr ei in quo ē cātuz. Qz oporteat aūt actum cātum per talē auctatem esse in euidētem vel nō euidētem. probo. ꝯfirmādo rōnem superius datā. qz talis auctoritas aut cāt actum euidētez: aut ineuidētem. vel neutrū: nō potest dici q causet actū euidētem. qz per medium icertum nō pōt cāri actus euidens. nec neutrū sī causet aliquē actum. qz oīs actus est euidēs vel ineuidēs. igitur relingtur q causet actū ineuidentē. ⁊ per ꝯns q obm cui assentit per tale mediuz sit ineuidēs assentiēti. ¶ Si dicat ad hoc: q fides vel auctoritas talis nō causat euidētiam vel non euidētiaz: sz cāt subam actus sine quocūqz istoꝝ. sed mediū euidēs cum eo cāt euidētiam. ¶ Contra. ꝑmo: qz videntur isti ponere q actus ⁊ euidētia sint diuersa. qō est falsum: sic ponere ēt q lumē ⁊ claritas luminis eēnt diuersa est falsum. ¶ Scōo. qz si actus se hz ad euidētiam: vel nō euidentiaz: sicut subm ad habitum: vel ad priuationē. segt q idem actus possit quādoqz eē euidens ⁊ nō euidens: ⁊ possit quādoqz eē opinari: ⁊ quādoqz scire. Et per hoc etiā pz: q satis friuolū est dicere: q nō opz q mediū aliqō causet actū cognoscēdi: ita q nō causet actū euidētez vel ineuidētem. sicut vt dicūt. qui facit aerē nō facit obscurum vel clarū. qz compatio actus ad euidēs vel non euidēs: nō est sicut compatio aeris ad clarū ⁊ obscurū. qz compatio actus ad euidēs vel nō euidēs: est compatio actus in cōmuni ad actū perfectū. ⁊ actuz ipfectum et oppositū. sed compatio aeris ad clarū ⁊ obscurum est compatio eiusdem subi numero ad habituz ⁊ ꝑuationē. Sed verum est q compatio itellectus ad actum itelligēdi euidētem vel ineuidētem: est sicut compatio aeris ad clarum ⁊ obscurū. Et ex hoc segtur: q qui facit itellectum nō facit euidēs vel ineuidēs. non aūt segtur q qui facit actum itelligendi nō facit actum euidētem vel ineuidētem. Qñ autem dr q habitus positiui nō potest eē obm formale aliqd priuatiuū ⁊c. ideo ineuidēs non est obm fidei. dico q verū ē. s. q ineuidētia nō est obm formale qō credit: nihil tamē prohibet aliqō mediū habere talem modū impfectuz mouēdi ad cognitionē: g excludit modū pfectum. ⁊ sic fides hz obm ineuidēs: obiectum. s. impfecte cognitū. ¶ Scōa ēt responsio nō valz. primo: qz impole est non solū idem esse euidēs ⁊ nō euidens eidem per idē medium. sed impole est simplr idez esse euidēs ⁊ nō euidens eidez: cum euidēs ⁊ nō euidēs sint ꝯtradictoria. Scōo. qz falsum est. qz ad negatiuam respectu subiecti susceptibilis segtur affirmatiua de predicato priuato. Unde omnis bō capax rōnis: qui nō est iustus est iniustus. ⁊ similr oīs cognitio non euidēs est ineuidens. Sciēdum tm q non pono euidētiam se habere ad cognitionē sicut ad subm: sed magis sicut dīa essentialis eius. ¶ Scōa rō talis est. qz sciēs vel videns non pōt moueri ad assentiendum opposito rei vise vel scite: quocūqz alio dicēte oppositū. sed ille q pōt moueri per auctoritatem talē incertam qualis dicta est: pōt moueri ad vtrūqz oppositoꝝ q̄tuz est ex dispōne sua alio dīte opposita diuisim. igitur impole est sciētem vel vidētem moueri ad assentiēdum per auctoritatē incertam. Maior pz. ꝓbatio mi. qz qui assentit per auctoritatē: de qua incertum sibi sit: vtrum sit vera vel falsa. ⁊ vtruz dicat ab illo qui pōt verū vel falsum dicere: q̄tum est ex parte sua aptus est ad assentiēdum cuilibz pti: quā talis: cuius est talis auctoritas: possit dicere. sed talis q̄tum est de se: si aliqs dicat oppositā natus est assentire oppositis diuisim: qz per se notū est oppositā non posse simul eidē inesse: ⁊ ꝓpter hoc dico diuisim. ¶ Cōtra hoc forte posset obyci sic. qz idez vt videt sequitur de auctoritate: de qua cōstat q dr ab illo qui nō pōt falsum dicere: qz si talis diceret oppositā assentiēs eis assentiret oppositis. Dicendum q nō est simile. qz talis sicut non pōt falsuz dicere: ita q nō pōt dicere oppositā. ⁊ per se notū est assentienti talē non posse dicere falsum: nec posse dicere oppositum. ideo nō est natus moueri ad oppositā aliquo mō. sed ille q assentit auctoritati incerte: dato q ille q loquitur nō possit dicere falsum neqz oppositā: qz tamē non hz pz per se noto talē nō posse dicere falsum vel oppositā talis q̄tum est ex parte sui natus est moueri ad oppositā. ergo ⁊c ¶ Tertia rō talis est. qz sicut opponuntur opinio: fides: ⁊ scia: ita opponunt fides ⁊ scia inter se. sed opinio nō potest stare cuz fide ⁊ scia: ergo ⁊c. Maior pz: qz sicut repugnat certitudo ⁊ icertitudo: sive sit certitudo euidētie: sive adhesionis: ita repugnat euidētia ⁊ ineuidētia. Minor ēt pz q̄tum ad alteram partē. s. q opinio non pōt stare cum scia. per pbm ꝓmo poste. ⁊ q̄tum ad alteraz partē pz. qz fides ⁊ opinio opponunt fm certitudinem ⁊ incertitudinez: vel fm opinionē ⁊ firmam adhesionē. ¶ Ad istam rōnē dicunt quidaz q non opz q de rōne opinionis sit formido. ⁊ ꝑter rōnes prius ad hoc adductas: adducūt duas alias rōnes. Primo sic: qz de rōne opinionis nō est nisi q sit assensus per mediuz ꝓbabile. sed assentire per mediū ꝓbabile non est formidare. ergo ⁊c. ¶ Scōo sic. qz si opinās necessario formidat: nō posset haberi opinio vera de quocūqz scibili. sed hoc est falsum. ergo ⁊c. falsitas ꝓntis supponit. ꝓbatio ꝓnē. qz si opinās formidat de cōclusione: opinās opinatur istam ꝯclusionē posse alr se habere. sed impossibile ē conclusionē scibilem alr se hēre. igitur si opinans semp formidat: impole est hēre opinionē veram de re scibili. ¶ Ad primum dōm: q moueri per medium ꝓbabile iportat ꝓbabiliter assentire. sz ꝓbabilr assentire est assentire sine certitudīe: aliogn nō differt a scia ⁊ a fide. assentire autē sine certitudine est assentire cuz formidine: nō accipiēdo formidinē pro passiōe appetitus: g est timor. sed prout dicit dubitationez intellectus. Unde dato q ita eēt: q opinari formalr nō sit ipsum dubitare. qz aliqs pōt dubitare nullo mō habito medio ad quācunqz partem. tm opinari non excludit talē dubietatē: ꝓpter defectum certitudinis in medio probāte. ¶ Ad scōm dōm: q formido que est in opinione non est accipiēda respū rei credite in se. sed fm ꝓportionē medij ad ꝯclusionez

certificandã.ita ꝙ opinans nõ semꝑ opinaꝛ cõclusionẽ esse cõtingentẽ.imo qñq; opinaꝛ esse necessariã:sed sic assentit alteri parti ꝙ dubitat de oppositꝫ ꝓpter incertitudinẽ medy:opinari autẽ aliqd eẽ necessariũ:qđ de se est necessariũ:ꝛ dubitare vtruꝫ ita sit ꝓpter hoc ꝙ mediũ nõ facit plenã certitudinẽ:nõ est opinari falsuꝫ:ꝛ sic ꝓꝫ ad qõnem. ¶ Ad primã rõnẽ principalẽ adductam ab alys in oppositũ dicẽdũ ꝙ minoꝛ est falsa. Ad probationẽ illius minoris dõm ꝙ minoꝛ illius ꝓbationis est falsa. Ad primũ igiꝛ per qđ illa minoꝛ illius prosylli ꝓbaꝛ.dõꝫ ꝙ licꝫ auctoritas possit stare cũ demꝛationc:ꝛ scire.vt obm cognitũ:nõ põt tñ stare vt mediũ assentiẽdi:vt supra patuit accipiẽdo auctoritatẽ de qua logtur. ¶ Ad scõam ꝓbationẽ eiusdẽ dõꝫ ꝙ qñ inueniꝛ dictũ alicuius cui prius credebaꝛ eẽ euidẽs per demꝛationez magis crediꝛ ei postea q̃ ante:quantuꝫ ad ea que nata sunt credi:ꝛ qz illud qđ iaꝫ est euidẽs nõ est natũ credi: cũ sciaꝛ.ideo qnãtũ ad illđ nõ crediꝛ nisi quãtũ ad ꝑmptitudinẽ animi. ¶ Ad illud qđ dꝛ contra hoc dõm ꝙ oẽs auctoritates eiusdẽ sũt equalr credibiles:dũmodo credens equali disponẽ sit ad oẽs:nũc autẽ nõ sil'r est dispositus ille qui audit auctoritatẽ respectu eius:qđ est ꝑ se sibi notũ:vel ab eo scitũ:ꝛ respectu ei⁹:qđ est sibi ignotũ:ꝛ iõ nõ opꝫ ꝙ si opinaꝛ vel credat illud qđ nõ est sibi notũ ꝙ possit opinari vel credere illud qđ est ab eo per se notũ vel scituꝫ quantũcũq; vtrũq; dicaꝛ ab eodem. ¶ Ad tertiã ꝓbationẽ dicenduꝫ:ꝙ credere ꝛ scire non põt stare ꝓpter repugnantiã medioꝝ in mouẽdo:ꝛ etiã actuũ. ¶ Ad illud qđ dicit ꝓtra hoc dõm.ꝙ sicut dictũ est:licꝫ auctoritas maneat cũ medio demꝛatiuo vt obꝫ cognitũ:nõ tamẽ manet vt mediũ ꝑ qđ creditur:ꝙ autẽ dicit ꝙ nõ est ibi repugnantia inter actus fm euidens ꝛ ieuidẽs.dõm ꝙ falsum est:ꝛ dato ꝙ fides non faciat euidẽtiã:nec ad ꝟ sequaꝛ ꝙ faciat ieuidẽtiã:ita ꝙ cã sit directa ꝑuatiõis.tñ oꝫ ꝙ faciat actũ euidẽtẽ:vel nõ euidẽtem:ꝛ si facit nõ euidentẽ:opꝫ ꝙ faciat icuidentez:qz ois actus cognoscẽdi est euidens vel nõ euidẽs. ¶ Itẽ etiaꝫ qualitercũq; accipiaꝛ ipoſe est:ꝙ idẽ actus numero sit euidens ꝛ non euidens:ꝛ ideo opꝫ ꝙ vel fides faciat actum euidentẽ vel non euidentẽ:nõ põt actũ euidentẽ:cũ non possit ꝛcurrere cũ medio demonstratiuo ad eundẽ actũ:qz illud mediũ facit actũ euidentẽ. Et si dicaꝛ ꝙ nõ facit actũ euidẽtem:quãtũ ad hoc ꝙ sit causa ipsius euidentie:est tamẽ ſuba actus qui est euidens: ostensum est etiã supra ꝙ ẽ valde frituolũ ꝛ hoc in corpore qõnis:etiaꝫ qđ inducit ꝓ sil'i non est sile:qz albedo non facit actũ videdi:nec aliqđ ad qđ necessario sequitur cecus vel videns:sed fides necessario facit actũ ad quẽ necessario sequit euidens:vel nõ euidẽs:qz omnis actus cognoscendi est euidens vel nõ euidens.ergo.ꝛc̃. ¶ Ad quartã ꝓbationẽ dicendum ꝙ maioꝛ est dubia:qz non sic forte includit scire nõ esse ꝑ se notũ:sicut credere tale de quo loquitur:qz ad credere de quo loquitur: vt dictum est:sequit posse moueri ad vtrãq; partem cõtradictionis:non sic autẽ per se nosce est scire que determinata sunt necessario ad alterã ptẽ. ꝛ ideo ista nõ repugnãt adinuicẽ:sicut credere repugnat cuilibet eorũ:quicquid autẽ sit de maioꝛe minoꝛ nõ est probata:qz ꝓncipia subalternate sunt per se nota in sciẽtia subalternata quantũ ad qz est:sed sunt demonstrata in subalternante quantũ ad ꝓpter quid est. ¶ Ad scõaꝫ rõnem principalem dicendũ ꝙ minoꝛ est falsa. Ad probationẽ dicendũ ꝙ proprie opinans opinaꝛ cũ formidine. Si autẽ aliquis non habꝫ sciam:sed tantũ medium probabile ꝛ reputat se certũ errat:sed ꝓprie non se habꝫ vt opinãs:nisi opio accipiaꝛ ꝑ omni cognitiõe alia a scire ꝛ per se nosce:ꝛ si cõclusio talis esset:qualis opinans opinatur:erraret tamen in hoc ꝙ se reputaret certuꝫ:cũ non sit:siue aũt talis opinãs dicatur opinans:siue non: tamẽ opinio quecũq; nõ stat cum fide:qz opinio vel est cũ formidine vel est erronea:quoꝝ neutrũ stat cuꝫ fide ꝛ ꝑ hoc ꝓꝫ ad auctoritates Augustini ꝛ ꝓbi:ꝛ alias similes. ¶ Ad tertiã rõnẽ qua probaꝛ ꝙ opio stat cuꝫ fide. dicendũ ꝙ de primis probabilibus est opinio:ꝛ ꝙ opio de talib⁹ est cũ formidine. ¶ Ad illud aũt qđ dicit in cõtrariũ dicendũ.ꝙ propter prima ꝓbabilia crediꝛ alys. non sicut ꝓpter oino certa:sed sicut ꝓpter magis ꝓbabilia.vnde opio non de toto excludit dubiũ vel formidinẽ. ¶ Ad quartã ꝓbationẽ dicendũ ꝙ rõnes adducte a sacris doctoꝛib⁹ ad ea que sunt fidei nõ cãnt sciaꝫ de eis que sunt fidei:nec etiã opinionẽ:nec tñ sequit ꝙ nullaꝫ noticiã causent:nec ꝙ frustra adducanꝛ:qz causant noticiã:qz tales rõnes possunt adduci ad probanduꝫ ea que sunt fidei illis qui nõ habẽt fidẽ:vnde tales doctores nõ vtunꝛ talibus medys ad probandũ eis ea q̃ sunt fidei demꝛatiue vel opinatiue:sed vtuntur talibus medys ꝛ habitudinibus eoꝝ ad ea que sunt fidei vt obto cognito. ¶ Ad tertiã rõnem ꝑncipalẽ dicẽdũ.ꝙ minoꝛ est falsa. Ad primã rõnem dicendũ ꝙ ꝓꝫ ad oia q̃ sunt demonstrata per ipsum adducit auctoritates aliorũ nõ ad causandũ in illo vel in quocũq; alio cui cõclusio demõstrata est sciaꝫ vel opionẽ per auctoritatẽ bũanã:sed ad ostendendũ ꝙ dicta aliorũ cõcordant cuꝫ dicto suo: vt illi qui non capiunt demonstrationẽ:assentiant ꝓpter auctoritatẽ. Unde adducit illas auctoritates ad cõfirmandum nõ sibypsi:sed alys dicta sua. ¶ Ad scõam probationẽ dicendũ ꝙ rõ illa non probat:nisi ꝙ habit⁹ fidei ꝛ scia possunt stare simul:vel ꝙ vsus vnius põt stare cũ altero habitu. Nõ aũt ꝓbat ꝙ vsus vtriusq; habitus possint stare simul:ꝛ multo minus ꝙ possint eẽ idez actus:de hoc aũt non agitur:nec puto ꝙ aliquis habẽs sciam possit vti medio probabili ad opinandũ respectu eiusdẽ:nisi forte habitus per aliquã dispositionẽ impeditus:qz obm scibile occurrens habenti sciam non ipeditã natũ est mouere ipsum ad sciendũ:cũ quo etiã nõ potest stare opio:vt dictũ est. ¶ Ad quartã rõnem ꝑncipalẽ dicendũ:qđ minoꝛ est falsa. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ adueniente demꝛatione de his q̃ sunt fidei in illo ꝙ ante de his habebat solã fidez:ex tunc non habet vsum fidei quantũ ad talia. ¶ Ad illud qđ dixerunt in ꝯriũ. dicendũ ꝙ in talibus respectu talium demõstratoꝝ nõ remanet meritũ fidei respectũ taliuꝫ formalr.ita scꝫ ꝙ habeant meritũ actus eliciti a fide respectu taliũ:sed in eis manet meritũ fidei fm equipollentiã:ꝛ propter ꝛm ptitudinẽ animi ad credendũ:si non scita essent:ꝛ propter hoc defendẽdo fidẽ per tales rationes:ita possunt mereri sicut credendo:si nõ haberẽt sciaꝫ. ¶ Ad illud aũt qđ dicitur cõtra hoc.ꝙ scꝫ plus mereꝛ qui credit.ꝛ habꝫ ꝑmptitudinẽ animi:q̃ qui habet promptitudinẽ animi tantũ.parũ valꝫ:qz qui credit:ꝛ habet promptitudinem animi:licꝫ plus mereatur extensiue:qz pluribus modis mereꝛ:nõ tñ oꝫ ꝙ intensiue.imo põt eẽ maiꝰ meritũ i nõ hñte fidẽ aliquã q̃ i hñte aliquã fidẽ.vt ī ꝛpo. ꝛ si fiat vis de hoc ꝙ saltẽ non est in eis meritũ fidei respectu talium. Dico ꝙ verũ est formaliter ꝛ elicitiue:vt dictũ est.nõ tamẽ sequitur quin habeant meritꝫ equipollens vel excedens meritum:etiam respectu talium. ¶ Ad quintã rationẽ principalẽ dicendũ.primo ꝙ saltem impossibile est eandẽ cõclusionẽ numero eẽ claraꝫ ꝛ obscuram:ꝛ fm hoc saltem sequitur ꝙ impossibile est

eundem actum esse scire ꝛ credere tale quale dictus est: cuius oppositū quidaꝫ dicunt. ¶ Secundo dom est ꝙ maior nō est euidēs: nec forte vera: qr habere noticiā minus perfectā: ꝛ habere noticiā magis perfectā nō habētes oppositus modum cogd: ꝛ non est ita impose sicut habere noticias habentes oppositū modū monēdi: nūc autē cognitio creature per propriū mediū non dicit obscuritatē ꝓprie loquēdo oppositā claritati visionis gratie: sed dicit imperfectionē: siue actū impfectus disperatum. ¶ Tertio dicendus ꝙ minor est falsa: qr non idez est obiectū formale visionis beate ꝛ cognitionis creature per propriū mediū: qr obiectū formale visionis beate est essentia diuina. obiectū autē creature proprius est ipsa creatura: licz creatura in visione beata sit obiectus secundarius. ¶ Ad sextū ꝑncipale dicendū. ꝙ illa ratio non cōcludit nisi ꝙ habitus fidei manslt in raptu pauli cū visione clara: non autē ꝙ actus fidei tunc manserit: ꝛ de hoc agitur.

Tertius articulus.

Ad questionem autē principaleꝫ ꝑm formā qua proponebaꝫ dōs ꝙ quicqd de posse sit de facto nulla fides remanebit in ꝑria: etiam quantū ad habitū fidei: qr huic magis cōcordant dicta sanctorū: ꝛ ꝙ nihilominus remanebit in patria eadem charitas que fuit in via. ¶ Ad rōnē in oppositus dicendū ꝙ nō dicitur fides ꝓior charitate ꝑm dependētiā vniuersalr acceptā: siz quoad statū ꝛ quo ad vsuz inquātū actus voluntatis dependet ab actu intellectus: sed non opz ꝙ actus voluntatis dependeat determinate ad credere: vel scire: vel videre: sed ab hoc vel illo indeterminate. Quantū autē ad esse ipsorū habituū. dico ꝙ non dependent ab inuicem: quin deus possit conseruare vnum sine alio: ꝛ econuerso. Qō. XVI.

B tertium qd ꝑtinet ad defectum culpe sic procedit: ꝛ videt ꝙ magister in theologia tractans qōnes curiosas ꝛ dimittēs vtiles: nō peccat mortaliter: qr magr in theologia nihil faceret ꝙ esset peccatus mortale: siz multi magri hoc faciūt. ꝙ ꝛc.

Contra qr facere cōtra ꝓceptū apli est peccatū mortale: sed apostolus ꝑcipit questiones vitare tales. prime Thi. 6°: ideo ꝛc.

Respondeo. Primo intēdo distinguere de curiositate: siue de questionibus curiosis. scdo de mō tractādi tales qōnes. tertio ad qōnē.

Primus articulus.

Quantum ad primū sciendū ꝙ vt mihi videt gñaliter loquēdo qōnes curiose dicunt ille in quibus nō inneniūt vtilitas ad salutē ordinata. hoc autē triplr cōtingit. Uno modo: qr mā de quib? sunt ille qōnes nō est vtilis ad salutē. imo est ꝺ salutez. sicut mā artis nigromātie: vel si in aliqua tractaret qūo aliqs furaret: vel adinueniret voluptates inordinatas ꝓhibitas. ¶ Secūdo mō possent dici curiose: qr quātum est ex ꝑte māe nō bñ aliquā vtilitatē ordinataꝫ ad salutē: nec etiā oppositā: sic sunt qōnes geometrie. Tertio modo possunt dici qōnes curiose: nō qr sunt ꝓhibite nec directe tractant ea que ꝑtinent ad salutē: tñ per reductionē possunt valere ad ea que pertinent ad salutez: sicut est de dria nāe ꝛ suppositi: ꝛ de reductione oiuz ad vnā causam primam ꝛ de consimilibus.

Secundus articulus.

Quantum ad secundū sciēdū ꝙ aliquis potest tractare qōnes dupler. Uno mō ingrendo veritatē: ꝛ ad cōprobandū approbanda ꝛ reprobandū reprobāda. Alio modo ad fulciēdā determinatam partem ꝛ ad confirmandum.

His premissis descendēdo ad qōnez ꝓpo intendo ostendere vtrū tractare qōnes curiosas sit peccatū. Scdo vtrum tractare qōnes curiosas cū omissione vtiliū sit peccatū: ꝛ quale sit peccatū. ¶ Quantū ad primū dico ꝙ tractare qstiones curiosas qualitercūq; dicātur curiose primo modo ad inuestigandū veritatē: vel reprobādo reprobāda: vel approbando approbanda ꝑm se nō est peccatū: qr iquirere veritatē: vt perueniaꝫ ad noticiā veritatis nullum malū iportat. imo bonū. Sed sic tractare est inquirere veritatē vt perueniaꝫ ad noticiam veritatis. igit ꝛc. Et plus dico ꝙ tractare isto modo qōnes perniciose artis. sicut est nigromantia: nō solū nō est peccatū: sed etiā potest esse meritoriū quantuz est de se: qr sicut studere ad cōfirmandū ea que sunt fidei est meritoriū. ita etiā studere ad reprobandū ꝛ extirpādū ea que sunt cōtra fidē est meritoriū: sed tractare isto mō qōnes artis perniciose ꝛ studere est extirpare ea que sunt ꝛtraria saluti. ꝙ ꝛc. ¶ Dico autē quantū est de se: qr si esset ꝓhibitū ab ecclesia studere in talibus: studens qualitercūq; peccaret nisi super hoc haberet licentiam ab eo qui pōt. studere autē in mā indifferenti: sic studere in geometricis qtū est ex parte māe nō iportat meritū vl demeritū: licz ꝑm intētionē studentis posset esse meritū vel demeritum. studere autē in qōnibus reducibilibus ad declarationē fidei: ad hoc scz ꝙ declaret fides: est meritoriū. studere autē in eis alia intentione pōt esse indifferens: sic in geometricis. Nam studēs in talibus si studeat causa solatij moderati bene agit: sicut etiaz vtens virtute eutrapolie qua quis vtitur luᵇᵒ cōueniēter ad getem viriū interiorū. Si autē ꝓpter iactantiā vel aliā vanitatē quis studeret in eis peccaret: sed nō semꝙ mortalr: sed tunc peccaret mortalr si per ꝓceptū ab eo qui posset: esset sibi interdictū ne in talibus studeret: vel si vacaret talibus tēpore quo ex ꝓcepto teneret alys vacare. ¶ Quantuz autē ad alterā partē questionis. vtrū scz studere in talibus questionibus: seu eas tractare obmittēdo qstiones vtiles sit peccatū mortale. Dico ꝙ omittet qōnes alias vtiles ꝓ istis contingit triplr. Uno modo quādo nulla necessitas est: vel etiā euidens vtilitas tractandi qōnes vtiles: qr scz sufficienter tractate sunt ab alys: nec impugnant ab aliquo. Secūdo modo. quando scz aliqua vtilitas potest euenire de tractando tales qōnes: nō tñ est talis necessitas ꝙ si omittaꝫ tale studiū veritas pereat vel impugnet. Tertio modo. qñ scz est talis necessitas tractandi qōnes vtiles ꝙ nisi tractent vtilitas pereat vel imineat periculū errandi in talibus. ¶ Primo modo studere in qōnibus curiosis omittēdo vtiles pōt esse sine quocūq; peccato. imo aliquando expedit ꝙ homo studeat ꝓ recreatione sua in talibus: sic ꝛ quādoq; ꝙ ludat. In secūdo autē modo adhuc non video quin in talibus studere possit esse sine peccato: quādo fit causa recreationis: nam aliquādo vtilia intermittenda sunt ꝓpter laborē: ꝛ ideo quādo studiū vtilium qōnum est laboriosum ꝛ studium curiosum est delectabile potest intermittere ad tēpus studium vtiliū absq; peccato. Si autez ꝓpter vanitatē aliquā fieret posset esse peccatuz: sed non mortale quantū est de se. ¶ In tertio autē modo teneo ꝙ esset peccatū mortale quantū ad illum qui posset defendere veritatē: dato etiā ꝙ hoc non haberet ex officio magistery: vel prelationis: qr potens resistere periculo animarū ꝛ errori per quē noticia veritatis diuinorū necessariorū ad salutem periret: ꝛ non resistit cū posset omittit cōtra charitatē proximi: ꝛ cōtra charitatem dei: sed hoc est peccatum mortale. igitur ꝛc. ¶ In

alio autē casu omittere vtiles pro curiosis nō videt mi
hi q̄ sit peccatū mortale quantū est de se:licz ex intētio
ne studētis posset esse peccatū mortale:vt si faceret ex
cōtēptu dei vel fidei:vel ꝓsimili mala itentione. ¶ Ad
rōnes vtriusq; partis est respōdēdū. Ad illud aūt q̄ in
ducit pro prima parte dicendū q̄ si magr in theologia
omittat tractare in tertio casu qōnes vtiles ꝑ curiosis
peccat mortaliʳ:nec magistrū in theologia peccare mor
taliter est impoſe. ¶ Ad alia in oppositū dicēdū q̄ nō
precipit aplūs studiū taliū qōnū euitare simpliʳ:sed preci
pit vitare errores quos quidā cōtra ea que pertinēt ad
fidē ⁊ ad mores seminabāt. Unde sup illud prie tbi.6. lan
guens circa qōnes ⁊ pugnā verboꝝ.dicit Augustin⁹ in
glosa.q̄ quidā dicebāt nullū debere esse seruū:tū quia
ex eisdē parentibus p̄mis:tū qz oēs redēpti erāt p xp̄z
⁊ dicebant aplm esse ꝺriuz euan°. Jo.qz ioānes euāgeli
sta dicit.q̄ si filius vos liberauerit ve liberi eritis. Aplūs
aūt monebat seruos qui erant cōuersi ad fidez manere
in subiectione dn̄oꝝ suoꝝ:que illi credebant esse cōtra
ria nō attendentes dr̄iaz inter libertates corporis ⁊ aie
vel mentis.nā participantes in liberatione facta p xp̄m
vere liberi sunt mente:cuius aliqñ sint serui corpore:sic
igit aplūs non prohibet studere in qōnibus curiosis nisi
pp errorē.ānexū q̄ aliqñ accidit circa studiū taliū qōnū
vel in casu in quo ex precepto tenent vacare alys qstio
nibus:sicut supra dictū est. Questio. XVII.

AD quartum qō pertinet ad defectuz pene
sic procedit ⁊ arguit q̄ aliqs possit mo
ri sine charitate absq; hoc q̄ damnare
tur:qz nullus dānat nisi ꝑ peccato ori
ginali vl̄ mortali actuali:sz aliqs potest
mori sine charitate ⁊ peccato originali
⁊ mortali.igit ⁊c.maior patet.ꝓbatio minoris:qz chari
tate habita tollit peccatū originale:sed aliquis pōt p̄ua
ri charitate habita:sine peccato mōtali:qz magr ponit
q̄ pōt diminui per peccata venialia:⁊ p qñs tollit.q̄ ⁊c.

Contra oēs saluabunt vel dānabunt:sed nullus
saluabitur sine charitate:ergo nullus po
test mori sine charitate quin dānet.igitur ⁊c.

Ad euidentiam istius qōnis tria sūt facie
da.p̄mū est videre in quo
cōsistit difficultas.scōm est dicere ad qōnē.Tertiuz est
obycere contra positionez ⁊ soluere.

Primus articulus

Quantum ad primū sciendū q̄ ista questio nō
est mota ꝓpter dubiū de qōne que
sita:qz fm cursum cōem quilibz qui nūc est quādo mo
ritur: vel moritur in charitate: vel moritur in peccato
originali: vel cum mortali actuali.simiʳ non est mota
ista questio ꝓpter hoc dubiū q̄ posset bri de hoc:vtruz
scz si aliquis decedens in solo peccato veniali: sine gra
puniret pena eternali:licz hoc in se posset bre dubium.
Sed est mota qstio ꝓpter dubiū tactū in arguendo ad
primā partē.vtrū scz charitas diminui posset ⁊ nō tolli
totaliʳ. Circa qō vlterius est sciendū:q̄ nō est dubiuz q̄
ex parte dei absoluteloquēdo possit charitas ⁊ diminui
⁊ augeri.ita scz q̄ ipse deus de potētia absoluta pōt cha
ritatē diminuere ⁊ augere:⁊ in quātocūq; gradu volue
rit saltē poli infundere vel etiā cōseruare. ¶ Itē etiam
nō est dubiū ex parte nostra q̄ peccatū mortale nō di
minuit charitatē aliquid relinquendo:sed totaliʳ tollit.
Relinquit igitur hoc dubiū solum.s.vtruz ex parte no
stra cessatio ab actu vel peccatū veniale possit diminue
re charitatē. Ponere autē cessationē ab actu causaz di
minutionis charitatis dupliʳ pōt intelligi. Uno mō per
modū subtractionis cōseruantis. Alio aūt modo p mo
dum demeriti:qz charitas nec gnāri bz nec ꝓseruari ex
actibus nisi pro quāto actus nr̄i a p̄ncipio disponūt ad
eā per modū meriti ō ꝓgruo:⁊ per ꝓñs cessatio ab actu
nō pōt facere ad diminutionē eius nisi p modum demeri
riti. Si aūt ponat cessatio ab actu diminuere charitatē
p modū demeriti.istud demeritū vel est peccatū venia
le vel mortale.si mortale nō diminuit aliquid relinquē
do:sed totaliter tollit:si veniale tunc totū dubiū stat in
hoc.scz vtrū peccatū veniale omissionis vel cōmissiōis
diminuat charitatē:⁊ sic patz primum.s.in quo est diffi
cultas questionis.

Quantum ad secundū sciendū q̄ charitatē di
minui pōt intelligi tripliʳ. Uno mo
do quātū ad gradū in esse vel in eēntia. Secūdo modo
quantū ad radicationē eius in subo. Tertio mō quātuz
ad feruorē. ¶ Quantū ad primū si intensio formaruz
intelligat quātū ad gradus in esse vel in eēntia.dico q̄
charitas nō pōt diminui per peccatū veniale:ita q̄ cha
ritas in se remittat:⁊ hoc duplici rōne patet. Prima ta
lis est:qz si veniale peccatū remittit charitatē:aut est ꝑ
modū cōtrary vel per modū demeriti:nō p̄mo modo.
tū qz peccatū veniale potest stare cū charitate. Cōtraria
autem simul stare nō possunt:tum qz non sunt respectu
eiusdem formalis obiecti:qz charitas est circa deū q̄ est
finis:venialia peccata sunt circa ea que sunt ad finē:⁊ si
aliqui actus veniales sunt circa finē motus sunt subiti q̄
nō cōtrariant habitui:⁊ sic per modū ꝺry veniale non
diminuit charitatē:nec etiā per modū ꝺmeriti:qz pena
nō debet excedere culpā:sed si chaᵐᵃᵉ diminueret ꝑ pec
catū veniale per modū demeriti pena excederet culpā
cū qcūq; gradus charitatis excedat malitiā peccati ve
nialis. ¶ Secūda ratio est talis:illud qō diminuit ali
qō finitū aliquotiens repetitū pōt tollere totū. Sed im
possibile est charitatē tolli ꝑ sola venialia qualitercūq;
⁊ quotiēscūq; repetita.igit ⁊c.maior pz per pbz.6.phy. Text.cō.47 e inde.
qui dicit dēpto aliquo finito de aliquo finito:totiēs pōt
demi q̄ illud finitū totaliʳ ꝓsumit.minor ēt cōmuniter
supponitur ab oībus vsq; ad tēpora ista.scz q̄ ipossibile
est charitatē habitā ꝑ sola venialia tolli. Si autē loqua
mur de diminutione charitatis quātū ad radicationez.
dupliʳ potest intelligi. Uno modo vt maior vel minor
radicatio accipiat fm magis ⁊ min⁹ perficere subiectuz
fm gradus eēntie vel esse.⁊ isto modo charitatē dimi
nui fm radicationē est charitatē diminui p̄mo modo.
scz fm gradus in esse vel in essentia:⁊ isto modo nō pōt
charitas diminui per venialia:sicut nec p̄mo:⁊ hoc pōt
probari per eadez media ꝑ que probatur illud de p̄mo
modo. Alio modo pōt accipi diminutio quātuz ad hoc
scz q̄ homo redditur minus promptus ⁊ firmus ad re
sistendū tētationibus quibus tollit charitas:⁊ isto mo
do potest radicatio charitat] diminui per peccatū venia
le:⁊ nō solū per veniale peccatū:sed etiā per aliquā cor
poralē indispositionē:qz homo nō solū resistit tētationi
bus per charitatē. imo etiā potest magis vel minus di
sponi ad resistendū per dispositiones corporis:qz aliter
resistit tētationibus infirmus ⁊ aliter sanus:⁊ aliter ca
lidus ⁊ aliter frigidus:⁊ etiā fm dispositionē mentis in
bis que directe nō pertinent ad charitatē:sicut aliter re
sistit tētationibus superbie magnus clericus in secula
ribus:⁊ aliter rusticus insciꝰ. ⁊ hoc etiaz patet in ipsis
possessionibus:qz alr resistit pauꝑ:aliter diues. Quātuz
ad aliquas tentatiōes:sed ista dicunt posse facere ad di
minutionē radicatiōis charitatis:que possunt facere ad
minus resistendū tētationibus.ergo dispositiones:que

non sunt peccata possunt facere ad diminutionez radicationis charitatis modo predicto: & multo plus peccata venialia & dispositiões derelicte ab eis. ¶ Si autē loquamur de tertio. scz de diminutione feruoris charitatis. Sciendū est q̄ feruor charitatis tripliciter p̄t accipi. Primo quantū ad intensionē habitus. Scdo quātū ad intensionē actus eliciti qui est intense amare. Tertio quātum ad intensionē actus imperati a viribus sensitiuis: prout obediunt rōni & volūtati. Quātū ad p̄mū feruor charitatis nō potest diminui per peccatū veniale: q̄ feruorē charitatis primo modo acceptū diminui est idē qđ charitatē diminui quātum ad gradus in esse vel in essentia: sed sicut ꝓbatū est: sic nō potest diminui per peccatū veniale. igitur ꝛc. Si autē loquamur de feruore scdo modo: scz quantū ad intensionē actus eliciti: vel ēt actus impati: qđ pertinet ad tertiū modū: sic feruor act⁹ vtriusq; dum actu venialr peccaī non diminuitur per peccatum veniale aliquid relinquēdo: sed totalr tollit: q̄ ipōle est simul elicere actū peccati venialis & exercere actum voluntatis meritorij vite eterne elicitum vel imperatū. tamē potest relinqui aliqua dispositio trāseūte actu peccati venialis que facit actū volūtatis sequentē elicitū vel imperatū esse minus intensuz: & sic peccatū veniale rōne dispositionis derelicte potest facere ad diminutionē feruoris actus elicitivel imperati: q̄ dispositiones derelicte a peccatis venialibus non minus p̄t facere ad remissionē actus charitatis eliciti vel imperati q̄ dispositiones prouenientes: sine aliqua culpa possūt facere ad remissionē talis act⁹: sicut potest patere de facili inducēdo per multas dispositiones que faciunt bominē remisse affici ad deuz: vel ad ea que sunt dei: sicut infirmitas lassitudo & multa cōsimilia. igitur ꝛc. ¶ Sciēdū tamē q̄ licz ista possint facere ad remissionem talis actus: nō tamē de necessitate faciunt talē remissionem: & sic patet ad questionem.

Tertius articulus.

Modo restat dicere quantū ad tertiū. scz obycere cōtra positionē & soluere. p̄mo igit obycitur a quibusdā cōtra rōnes. deīde ꝛcra positionē istā. ¶ Contra rationes arguit sic primo. & primo cōtra primā rōnem. & primo cōtra primā partē minoris illius rationis qua dicitur q̄ peccatū veniale nō diminuit charitatem per modū cōtrary. scz ꝛprobationē illius minoris qua dicit. q̄ cōtraria non possunt esse sīl. arguit sic. q̄ qđ nō tollit totalr alterū pōt stare cū eo fm aliquez gradū: sed vnū ꝛrium a p̄ncipio nō tollit totalr alteruz sed remittit. alioquin nullus motus eēt remissio forme. igit vnum ꝛrium a p̄ncipio pōt stare cum alio in aliquo gradu. igitur ꝛc. ¶ Secūdo aūt arguit sic cōtra p̄maz partē ꝓbationis illius minoris qua dicit q̄ nō sunt cōtraria: q̄ nō circa idē obm: q̄ vnū est circa finē: & aliud est circa ea que sunt ad finē. Cōtra hoc arguitur dupliciter. Primo q̄ qui plus amat finez plus amat ea que sūt ad finē: & qui minus amat ea que sunt ad finem minus amat finē: sed peccatū veniale fm te facit minus amare ea que sunt ad finē. ergo facit minus amare finē: sed illō qđ minus facit amare finē videt cōtrariū amori finis: & per cōsequēs charitati: igit peccatū veniale est ꝛrium charitati: & est etiā circa idē cum charitate. scz circa finē cuius amorē facit remissum. ¶ Secundo sic: q̄ quedā sunt peccata venialia: que sunt quidā motus infidelitatis: sed tales motus sunt circa finē. scz circa deuz. igitur peccata venialia sunt circa idem cū charitate. ¶ Cōtra secūdam partē illius minoris qua dicitur q̄ peccatum veniale nō diminuit charitatē p modū demeriti. arguit dupliciter. Primo sic. q̄ sicut ante infusionem charitatis peccatum veniale se habet ad reddendū hominem indignum maiori charitate infundenda: ita se habet ad faciendū boiem indignum tanta charitate iam habita. sed ante infusionē charitatis peccata venialia reddunt boiez idignū magna vel maiori charitate. g̃ ꝛc. ¶ Tertio sic: q̄ illud qđ nō excedit alterū in infinitū potest ei fm aliquē gradū adequari: sed charitas in bonitate nō excedit in infinitū bonū dignū diminui vel remoueri p̄pter demeritū peccati venialis: nec per ꝓsequēs excedit in infinitū penā debitam peccato veniali. igitur diminutio charitatis fm aliquē gradū potest esse pena adequata peccato veniali. ¶ Ad primū istorū dicendū q̄ nūq̄ cōtraria possunt sīl formalr esse circa idē fm quēcūq; gradū intensum vel remissum: q̄ manente cōtrarietate illa quibus cōuenit cōtrarietas non possunt manere circa idem: q̄ ꝛrietas facit ipsa esse incompossibilia circa idem: sed cōtrarietas formarū cōtrariarū manet manētibus quidditatibus earū: q̄ cōtrarietas cōpetit eis fm suas rōnes quidditatiuas. ergo impōle est q̄ manētib⁹ quidditatibus earū possint esse in eodē simul. ¶ Ad illud autē qđ dicitur q̄ illud qđ a p̄ncipio non tollit alterum stat cuz illo altero: cōcedat. Ad minorē qñ dicitur q̄ vnū ꝛrioꝝ a p̄ncipio nō tollit alterū. dicenduz. q̄ vnū cōtrariū tollere alterū dupliciter est. effectiue: & formaliter. Effectiue sicut calor ignis tollit frigiditatē aque vel remittendo eā vel tollendo totalr illā p calorē ipressuz. Formalr: sic calor ipressus aq̃ tollit frigiditatē ei⁹. Qñ igit dr q̄ vnū ꝛrioꝝ nō tollit totalr alterū vel ē accipiēdo tollere effectiue: sicut non opz q̄ ignis applicatus aq̃ totaliter tollat frigiditatē aque a p̄ncipio: sed loquēdo formalr de tollere falsum est: nam ipossibile est si calor imprimat aque formalr quin totaliter tollat frigiditatē ita q̄ nō maneat fm aliquem gradū eius: nunc autez si peccatū diminueret charitatē per modū ꝛrary: hoc cēt tollendo eam formalr. igitur ꝛc. ¶ Ad illud autē q̄ dicitur cōtra ꝓbationem eiusdem dicendū q̄ ille qui minus diligit ea que sunt ad finem: vt sunt inductiua finis minus diligit finē: sed non oportet q̄ ille qui minus diligit ea que sunt ad finē non p̄out sunt inductiua finis: scz ꝓpter aliam causam diligat minus finem: sicut non opz q̄ ille qui minus diligit potionem amaram ꝓpter eius amaritudinē: q̄ minus diligat sanitatē. sic autez dicitur peccans venialiter diligere minus ea que sunt ad finez non p̄out sunt inductiua finis: sed p̄opter aliā causaz. ¶ Ad secundū qđ est cōtra illud dicendū. q̄ motus infidelitatis: siue sint circa idem obiectuz cum charitate: siue non: non contrariant charitati: nec eius actui directe: quia actus intellectus non opponitur directe actib⁹ charitatis: nec simplr etiam deliberata infidelitas tollit charitatē per modū cōtrary: sed magis p modū demeriti: vel per modū cōtrary non directe habentis cōtrarietatem ad charitatē: sed ad antecedens. scz ad veram cognitionē & habitualē de deo. illi autem motus infidelitatis subiti: nec charitati: nec habitui: fidei sunt cōtrary: cum stent cum eis: & ideo nec tollunt nec diminuūt istos habitus fidei & charitatis per modū cōtrary: nec etiā per modū demeriti. Et si dicat cōtra hoc: q̄ adhuc secūda ꝓbatio non valz: q̄ adducit circa idem: dicēdū q̄ imo: q̄ intelligendū est circa idem fm candē rationem formalē: & codē modo: motus illi subiti si sint motus infidelitatis vel non sunt circa idem fm eandez rationē formalē: sicut quādo motus infidelitatis sunt circa alia: q̄ circa bonitatē diuinā p̄out est obiectū charitatis: vel non eodem modo: quia vnū respicit illud obiectum fm actum subitum. puta peccatum veniale: & ad

aliud fm habitū.puta charitas quātū ad habitū charitatis: qz nō semper actus est ꝯrarius habitui ꝛ ꝑcipue subitus:etiam si actus pertineret ad voluntatē:vt si cēt subitus motus odij.qō tamē non posset esse inquantuz deus est finis:licz posset esse inquātū deus est punitiuꝰ vel aliquid tale. ¶ Et si dicaꝫ vltra q diuersitas rōnis nō faciat ad cōtrarietatē realem:dicēduz q diuersitas rationis nihil facit directe ad diuersitatē realē vel ꝯrarietatē:excessus tñ obti in quo inueniunt diuerse rationes:quibus excedit hoc vel illud iudiciū rōnis potest facere ad cōtraria iudicia rationis amabilitatis vel oppositi fm q est amatiuus vel punitiuus. ¶ Ad primū qō dicitur cōtra ꝓbationē secūde partis illius minoris dicendū q peccatū veniale nō reddit hominē idignū magna charitate vel parua. Sed verū est q peccans venialiter non facit se dignū magna charitate vel parua:sicut nec etiā dormiens facit se dignum vel indignuz magna charitate vel parua:tamē potest aliquis per peccatum veniale disponi ad minus intendendum ad habendum charitatē:ꝛ per cōsequēs ad habēdū minus de charitate q̄ quis anteq̄ habeat mereat de congruo per conatū suum:non tamē postq̄ illam habet aliquis potest aliqd demereri vel ad eius diminutionē:qz deus nō tollit charitatez:nec etiā diminuit nisi per demeritū de cōdigno. ¶ Ad secundū dicendū ad idem:q licz charitas creata non excedat in infinitū simpliciter bonū ablatū per peccatum veniale:tñ charitas excedit in infinitū fm quid tale bonū vel penā debitā tali culpe:ita q si multiplicarent in infinitū nō adaptarent gradum quātūcūq; charitatis:sicut nec nigredines si multiplicarent in infinitū adaptarentur cuicūq; gradui albedinis. ¶ Contra secūdam rationē arguit.primo soluēdo eam:ꝛ hoc tripliciter. Dicēdo primo q diminutio charitatis procedit fm eandē proportionez. verbi gratia.q primo tollaꝫ medietas charitatis:ꝛ secundo medietas medietatis:ꝛ postea medietas residui:ꝛ sic diuisio potest procedere in infinitum non consumpto totaliꝝ primo:sicut patet in diuisione cōtinui. Scō videt posse dici q in ratione supponitur falsum:scz q si procedaꝫ in venialibus q tandē nō sit necessarium deuenire ad peccatū mortale:ꝛ sic tollitur charitas non solum per peccata venialia:sed etiaz ꝑ peccatū mortale ad qō necessariū est deuenire per peccata venialia aliquotiens repetita. Tertio: qz videt q̄ busdam q non habet ex fide:quin aliquis propter peccata venialia possit priuari charitate ꝛ dānari. ¶ Cōtra eandē rōnem arguit ꝯtra arguēdo:ꝛ ꝑmo sic:qz qua ratione charitas finita potest tolli per ipsa venialia peccata aliquotiēs repetita si charitas diminuatur per ea:eadem rōne totus feruor ꝛ totus actus poterit totaliꝝ tolli per peccata venialia:cuz ponaꝫ q feruor actus:vel ipse actus feruidus diminuaꝫ per ipsa venialia. ¶ Secūdo sic:qz ego video.q quāto minor est circulus:tāto minor est angulus:ꝛ tamē hoc potest procedere in infinituz q̄ detur semper circulus minor circulo:ꝛ angulus minor angulo:ꝛ tamen hoc non obstante non potest veniri ad vltimum angulū:quin semper angulus maneat.ergo a simili potest in infinituz charitas fieri maior ꝛ minor per venialia:nec tamē oportebit deuenire ad nullā charitatem vel ad totalē ablationē charitatis. Tertio ꝛ est idē cū secūdo:qz manēte eadē base quāto plus protrahūtur linee tanto fit minor angulus:sed talis minoratio anguli:sicut ꝛ tales protractiones ꝛ minorationes linearum possunt procedere in infinitū:absq; hoc q perueniaꝫ ad nullum angulum.ergo a simili minoratio charitatis potest procedere in infinitū absq; hoc q deueniaꝫ ad nullam charitatem. ¶ Quarto sic:qz sicut dictū est radicatio charitatis potest diminui per peccatum veniale:sed hoc non obstante radicatio charitatis non potest totaliter tolli per peccatum veniale quantūcūq; multiplicet. ergo a simili charitas poterit diminui per peccatum veniale absq; hoc q per peccatuz veniale posset totaliter tolli. ¶ Quinto sic.qz dispositio que est ad charitatis admissionem:non ita vadit in infinitum:quin alioquin oporteat venire ad talē punctū:q opz illam dispositionem:ꝛ per cōsequēs charitatē amittere:sed peccata venialia disponūt ad amissionē charitatis.ergo per peccata venialia potest veniri ad talē punctū:q oportet charitatē amittere:ꝛ sic nō est incōueniēs amittere charitatem per sola venialia.maior patet:qz nullus habitus vl etiaz dispositio procedit in infinitū.minor etiā cōceditur ab omnibus.scz q peccatum veniale disponit ad amissionem charitatis:qz disponit ad mortale per qō tollit charitas. ¶ Ad primū istorū dicendū q ista responsio est fuga:ꝛ non est bona:sed solū quantū ad apparentiaz. ꝑmo qz licz in rebus mathematicis fm cōsideratioez mathematicaz fit procedere in infinituz fm talem moduz quantū ad considerationē mathematicā:tamē hoc non habz veritatē de rebus naturalibus in esse naturali:vel etiam de supernaturalibus:nos tamen loquimur de charitate existente in determinato gradu. Scōo qa talis diuisio fm talē ꝓportionē non est in diminutione charitatl:sic scz q ꝑmo tollaꝫ medictas:ꝛ postea medietas medietatis:ꝛ sic deinceps:qz in talibus ablationibꝰ semp minus tollit in secūda q̄ in ꝑma:si autē diminuatur charitas per peccatū veniale:non opz q minus diminuaꝫ per scōm q̄ per primū.imo videt q plus ꝑ secūdū q̄ per primū inquantū potest ibi eē maior prauitas. ¶ Ad secundū dicēdū q deficit dupliciter.ꝑmo:qz impossibile est per peccatū veniale deuenire ad talem punctū:q oporteat ꝓcedentē vltra peccare mortaliꝝ:qz etiā existentē in peccato mortali nō est necessariuz peccare mortaliꝝ vel absolute.vt sit.ſ.necessariū ipsuz peccare:vl mortaliꝝ vel venialiꝝ:ꝛ multo minꝰ hoc est necessarium de existente in solis venialibus. ¶ Secūdo:qz siue falsuz sit siue verū id qō supponit:tamē ista ꝓntia est vera q si peccatū veniale diminuit charitatē:q per sola venialia aliquotiens repetita tolleret totaliter charitas. si sola venialia essent vel possent esse:qō est falsum.ſ.q ꝑ sola venialia charitas posset amitti qualitercūq;:nunc autē super veritatē illius ꝓntie fundaꝫ processus illius rationis. ¶ Ad tertiū dicendū q illud non est bene:sed temere dictum.scilz q per sola venialia possit charitas amitti:qz priuatio gr̄e vel dānatio est mors aie:a qua dr̄ peccatū mortale:vnde dicere q aia viua per gr̄am fiat spūaliter mortua per amissionē gr̄e sine peccato mortali est ignorare ꝓpriam vocē:ꝛ quid est peccatū mortale ꝛ quid non mortale. ¶ Ad primū qō obycitur cōtra arguendo dicendū q feruor actus nō diminuit per peccatū veniale:quādo actu exercet aliquid relinquēdo:sed totaliter tollit ꝛ feruor ꝛ actus:vel magis proprie impeditur. Sed quantū ad dispositionē derelictaz a peccato venialiferuor actus sequentis diminuit:non tamē segtur q possit totaliter tolli:qz diminutio feruoris actus nō procedit sic:qz plures diminutiones sunt circa idem sicut in charitate:imo si sunt plures diminutiones sunt in pluribus actibus:nec etiā sequitur q posterior actus semper sit minoris feruoris:quia nulla dispositio potest inducere necessitatē eliciēdi tepide vel minus feruide. ¶ Ad secundū dicendū q licz procedendo fm eandez proportionē ꝛ in circulo ꝛ in angulo possit ꝓcedi in infi-

nitū non veniendo ad nullum circulū ꝛ angulū: sicut ē in diuisione ꝓtinui. diminutio autē charitatis nō est fm eandē proportionē: vt dictū est. Itez iste diminutiones sūt in diuersis circulis. iste aūt in eadē charitate. ¶ Ad tertiū dicēdū. primo ꝙ diminutio in angulis cōstitutis a diuersis lineis est diminutio multiplicata in diuersis angulis: sed diminutiones charitatis sunt in eadē charitate. vnde non est simile. Secūdo qz licz mathematice loquēdo talis processus sit possibilis in itellectu: vl'imaginatione: nō tamē est possibilis in esse reali actuali: naz basis a qua possunt linee extrahi vsqz ad extremū mundi non posset in esse reali vltra ꝓtrahi: nec minor angulus fieri. imo nullus est vltra angulus vel linea: nūc aūt hic loquimur de charitate fm esse reale. ¶ Ad quartū dicendū. ꝙ radicatio charitatis quantuz ad eius eē vel essentiā nō potest diminui: nec quantū ad aptitudinem virium naturaliū subtrahendo: nec per cōsequēs tolli. sed illa dispositio que est in viribus deseruientibus charitati potest diminui ꝛ totaliter tolli. vnde radicatio: q̄ est ex parte charitatis ꝛ viriū p̄dictaꝝ tota manet. propter qō tota radix charitatis nō potest tolli nisi quantū ad illam dispositionē viriū inferiorū: vt dictū est q̄ ablata nō oportet charitatē tolli vel diminui. ¶ Ad quintū dicendū ꝙ peccatū veniale nō disponit ad ānihilationē diminuendo charitatem: vel etiā tollendo aliquid quo ablato necesse sit charitatē amittere: vel etiā induendo dispōnez qua necesse sit amittere charitatē: vnde dispositiōe habituali posita: qō tamē possunt facere venialia non est necesse charitatē amittere. dispositio ergo habitualis derelicta a venialibus non vadit in ifinitū. dispositio autē que est actus potest procedere in ifinitū: quia actus possunt multiplicari in infinitum.

Tertius articulus.

Contra pōnez arguitur sic. primo qz dicit Augu. lib. 83. qōnum. vinculum charitatis est spes adipiscendorū vel retinendorū spūaliū: nutrimētū eius diminutio cupiditatis: perfectio eius nulla cupiditas. ex hoc arguit sic. sicut diminutio cupiditatis se habet ad augmentū charitatis: ita augmentū cupiditatis ad diminutionem charitatis: sed diminutio cupiditatis est augmentū charitatis. ergo augmetū cupiditatis est diminutio charitatis: sed charitas nō pōt diminui p peccatum mortale. igitur ꝛc. ¶ Item sic: qz sicut se hz actꝰ disponens ad actū charitatis ad augendū eā a p̄ncipio. ita actus disponēs ad annihilationē se habz ad eius diminutionē: sed actus disponens facit eius augmētum. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic: qz peccans venialr. minus diligit deum. tunc quero: aut hoc est actualiter: aut habitualr: nō p̄mo modo: qz peccans venialiter simplr nō diligit actualiter: si habitualr habeē ꝓpositum. scz ꝙ peccans venialiter habet minorē charitatē ad diligendū deum. ¶ Quarto sic: qz peccatū veniale diminuit aliqd bonū: sed hoc non facit totaliter tollēdo charitatē. ergo diminuendo. ¶ Si dicas ꝙ tollit charitatis feruorem essentialiter: aut iste feruor est intensior habitu: ꝛ sic habetur propositum: aut intensior actu: ꝛ sic nihil est dictu: qz ambulare vel dormire potest totaliter tollere actuz vel intensionē eius. ¶ Itē ad idem. aut feruor dicit intensionē charitatis in ordine ad obiectū: ꝛ sic dicit intēsionem habitus ꝛ habeē ꝓpositum: aut dicit aliquid pertinens ad redundantiā in viribus sensitiuis: ꝛ hoc nō est actus charitatis cum non sit actus voluntatis. ¶ Ad primū cōtra cōclusionē dicendū ꝙ licz maior posset cōcedi respectu charitatis acquirende: non tamē habz veritatem respectu charitatis acquisite: qz licz diminutio cupiditatis possit meritorie augere charitatem habitā vel de condigno vel de congruo: non tamē augmentuz cupiditatis potest mereri diminutionez charitatis si sit veniale de cōgruo: deus autē non aufert donū gratuitū collatum nisi sit demeritū de cōdigno. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ maior est falsa: qz qñqz nō requiritur dispositio ad infusionem vel augmentū nisi de congruo: sed ad annihilationem: ꝛ diminutionem requiritur demeritum de condigno: peccatū autē veniale non demereē qōcūqz istorū de cōdigno. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ peccans venialiter non diligit actu nec minuit habituz: licz possit derelinquere dispositionē ad tepidius desiderandum vel diligendū postea. ¶ Ad quartū dicendū: ꝙ nō oportet ꝙ adimat habitū sed adimit actū: non tollēdo existentem: sed ipediendo possibilē vel aptū natuz esse. potest etiam adimere tollendo vel diminuendo aliquā dispositionem virium inferiorū. ¶ Ad quintum dicendum ꝙ non oportet ꝙ tollat feruorē actus vel habitus: sed adimit siue tollit simpliciter actuz modo quo dictū est: qō autē dicitur. ꝙ redundātia: que fit in viribus sensitiuis non est actus charitatis nihil est: quia non actus elicitus: est tamen actus charitatis imperatus.

¶ Expleto secūdo quolibet fratris Peruei Natalis britonis: doctoris in sacra theologia ordinis fratrū predicatorum. Incipit tertium

A nostro tertio quolibz. Primo querebanē que dam pertinentia in generali ad creatorem ꝛ creaturā. Secundo quedaz pertinētia ad creatorē tantū. Tertio q̄daz ad creaturam tātū. Pertinētia ad creatorem ꝛ creaturam erant duo. Primuz pertinet ad intellectū ꝛ est vtrū veritas dicat ens rationis. Secundum pertinet ad obiectum voluntatis: ꝛ est vtrum bonū dicat formalr absolutū vel relatū. Qō. I.

Ad primum sic ꝓceditur ꝛ arguit ꝙ veritas non dicat ens rationis: sed ens reale: qz bonū alicuius nāe dicit ens reale: qz bonū ꝛ malū sūt in rebus. Sed veritas est bonū intellectus. ḡ ꝛc.

Contra qz omne illud qō distinguitur cōtra ens reale generaliter dictuz: non est nisi ens rationis: sed fm ph̄m. 6. metaphy. ens verum distinguit cōtra ens reale generalr dictum: quia fm ipsum distinguitur cōtra ens distinctū in decē predicamenta. ḡ ꝛc. Tex. cō. 4.

Respondeo ad euidentiam istius questionis. quattuor sunt p̄ncipalr facienda. Primum est videre quid importatur per ens rationis. Secunduz est videre quid importatur per veritatem. Tertium est applicare ista ad proposituz. Quartuz est respondere quibusdam obiectionibus in cōtrarium.

Primus articulus.

Quantum ad primū sunt due opiones de ente rationis quid sit: quarū altera bifurcatur. p̄ma est: ꝙ ens rationis dicitur fm quosdam illō qō est subiective in aīa: alia est que ponit ꝙ ens ratiōis dicitur aliquid sequens rem: vt est obiective in intellectu. ita ꝙ non ponit aliqd subiective existens in aliquo

fm rem. Prima opinio adhuc bifurcat. nã vna ponit q̃ illa que sunt subiectiue in aĩa dr̃ absolute accepta ens rõnis: eo q̃ sunt subiectiue in anima. ¶ Alia vero ponit q̃ conceptus mentis vel actus intelligẽdi dicunt̃ entia rationis nõ fm se accepta ⁊ absolute: sed prout accipiuntur vice rerũ de quibus sunt. vnde dicunt q̃ actus intelligendi hominẽ est. q. quidaz homo intellectus ⁊ homo vniuersalis. ¶ Ratio prie opinionis videt̃ mihi accipi ex hoc q̃ entia rõnis dicunt̃ entia in anima: sed vt videtur illis talia entia non pñt dici eẽ entia in aĩa nisi vt in subiecto vel subiectiue. ergo ⁊c. ¶ Ista opinio nõ videtur mihi posse stare: ⁊ ad hoc adduco vnã rõnem principalr talem: q̃ ens rationis distinguit̃ contra ens reale cõmuniter dictum: sed illud qõ est in intellectu subiectiue: sicut conceptus mentis ⁊ actus intelligendi nõ pñt distingui contra ens reale cõmuniter dictum. igitur ⁊c. maioz patet per pl̃m. 6. metaphysi. vt dictum est. patet etiam ex cõmuni modo loquendi doctorũ. nam quãdo concluditur q̃ aliquid est ens rationis statim cõcludũt doctores cõmuniter q̃ eo ipso non põt facere ad eẽ reale: qõ non esset verũ nisi ens rationis distingueret̃ ꝓtra ens reale generalr dictum. minorẽ aũt ꝓbo: q̃ illud qõ dicit ens reale non distinguit̃ contra ens reale generalr dictum. sed ista que sunt in intellectu subiectiue sunt entia realia. igitur ⁊c. minorẽ istius prosili probo quatuor rationibus. Primo sic: q̃ ista que requirunt causas naturales reales sunt entia realia: sed omnia que sunt in intellectu: siue sint habitus: siue actus sunt huiꝰmodi. igitur ⁊c. ¶ Secundo sic: ista de quibus cõsiderat naturalis sunt entia realia: sed naturalis cõsiderat de habitu ⁊ actu intellectus. ergo ⁊c. minor patet. 3° de anima. vbi determinatur de eis inquantum passiones aĩe absolute. ¶ Tertio sic: q̃ maioris entitatis sunt ea que sunt in intellectu vt in subto q̃z ea que sunt voluntatis vel sensus. sed actꝰ voluntatis vel habitus: ⁊ similr actus sensus habent eẽ reale. igitur ⁊c. ¶ Quarto sic: accidentia aĩe habẽt perfectiorẽ ⁊ nobiliorẽ entitatẽ q̃z quecũq̃ accidentia materialia: sz ea que sũt in anima subiectiue: sunt accidẽtia anime. ergo illa que sunt in anima habent maiorẽ realitatem: ⁊ sunt magis entia q̃z accidentia corporalia: sed accidentia corporalia sunt entia realia. ergo ⁊c. ¶ Secundo principaliter sic: illa que sunt in predicamẽto reali non distinguunt̃ contra ens reale generalr dictuz: sed illa que sunt in intellectu subiectiue sunt in predicamẽto. sicut sciẽtia ⁊ quicũq̃ habitus intellectualis: nã sunt in predicamento qualitatis. scz in prima specie eius. igitur illa que sunt subiectiue in intellectu non dicũt entia rationis. ¶ Ad rationẽ aũt istorũ facile est soluere. nã qñ dicitur q̃ entia rationis sunt entia in aĩa: non est itelligendũ q̃ dicunt̃ entia in aĩa subiectiue: sed obiectiue modo quo infra dicetur. ¶ Opinio secũda que ponit q̃ ea que sunt in intellectu subiectiue: sicut conceptus mẽtis vel actus intelligendi sunt entia rationis prout accipiunt̃ vice rerum de quibus sunt: sicut de obiecto formali: istis rationibus mota non ponit q̃ talis actus vel conceptus fm se acceptus sit ens rationis: sz vt vice obti acceptus. Ratio aũt quare ponit q̃ talis actus vel cõceptus sit ens rationis. vt vice obiecti accipiat̃: q̃ res fm se accepte in esse reali non habẽt tale esse rationis. puta vniuersale. ⁊ similia. ⁊ ideo ponit q̃ actus itelligẽdi nõ fm se acceptus: sed vice obiecti est huiꝰmodi. scz homo vlis: ⁊ sic de alys entibus rationis. ¶ Sed cõtra istaz rationez arguitur dupliciter. Primo q̃ illud qõ est formalr vniuersale predicat̃ de pluribus. Quorum vnumqõq̃ ipsum est: sicut patet de homine accepto in vniuersali q̃ predicatur de sorte ⁊ platone: ⁊ sic de alys: sed actus itelligendi quo sic res vniuersalr intelligimus. puta actus intelligendi hominez non est huiꝰmodi. ergo ⁊c. ꝓbatio mi. q̃ actus quo aliquis. puta sor. intelligit hoiem in eo q̃ homo est actus singularis: qui non predicatur de multis. ¶ Itez si predicaretur de multis non predicaretur de multis contentis sub obiecto suo: nec de aliquo etiã: quia actus intelligendi hominez de nullo homine predicatur. ¶ Si dicatur adhuc q̃ licz homo qui intelligitur non sit in intellectu subiectiue: tamẽ eius vniuersalitas est in intellectu subiectiue. ¶ Contra quia vniuersalitas vnꝰcuiuscq̃ vniuersalis est in dr̃ia eiꝰ ad plura: quoruz vnũqõq̃ est ipsum: sed hoc non cõpetit actui sinꝰ quo sor. vel plato. intelligit hoiem: q̃ actus cum sit singularis non est indifferens ad plura: quorũ vnũqõq̃ sit ipsum. ¶ Notandũ aũt hic q̃ actus intelligẽdi potest accipi dupliciter. Uno modo prout est actus singularis intelligendi bui⁹ vel illius quo intelligit̃ aliud ab actu intelligendi: ⁊ isto mõ est quoddã singulare: sicut ⁊ alia entia in suo reali ⁊ singulari esse. Alio modo potest accipi vt obiectum cõsideratum prout aliquis cõsiderat de actu cõsiderãdi vel intelligendi: ⁊ isto modo: sicut ⁊ alia entia prout sunt cõsiderata potest esse vniuersale. nam actus intelligẽdi in cõmuni acceptus est cõmuniter predicabilis de isto actu vel de illo. ¶ Scõo sic: vniuersale non est separatũ a singularibus. imo realiter est vnũqõq̃ eorũ: sed actus intelligendi est separatus fm rem ab vnoquoq̃ cõtento sub suo obiecto. Unde actus itelligendi hoiez realiter est diuersus ⁊ separatus ab omni cõtento sub hoie. ergo ista vniuersalitas debet attribui non ipsi actui intelligẽdi: sed suo obiecto. ¶ Et ideo est alia opinio secũda ꝑncipalis. d. q̃ entia ratiõis nõ dicũt aliquid existens realiter subiectiue in intellectu vel in aliqua natura reali: sed dicunt ea que cõsequunt̃ rẽ put est obiectiue in intellectu. ¶ Ad cuius euidentiã intendo declarare. prio põnem. scõo ꝓbare. tertio obycere ⁊ soluere. ¶ Quantũ ergo ad primũ sciendũ q̃ aliqd dupliciter dicit̃ esse in intellectu. Uno modo sicut in subo: sicut actus intelligendi ⁊ conceptus mentis: ⁊ habitus intellectualis: ⁊ cõsimilia: ⁊ ista sunt in itellectu: sic̃ quecũq̃ accidentia sunt in eis: quorũ accidentia sunt: sicut in subiecto. alio mõ dicitur esse in intellectu obiectiue. Esse aũt in intellectu sic: idem est: q̃ esse in ꝓspectu intellectus: sicut cognitũ in cognoscente: eo modo quo dr̃ esse in prospectu alicuius totũ illud qõ videt: mõ entia rõnis non dicunt̃ esse primo modo in aĩa: q̃ vt sic illa q̃ sunt in aĩa illo modo sũt quedã entia realia: sicut ⁊ alia: illa autem que sunt in aĩa scõo modo. scz obiectiue subdiuidunt̃. nam quedã dicunt̃ esse in aĩa obiectiue: sicut obiectũ cognitũ. ⁊ isto modo potest esse ens ⁊ nõ ens in aĩa cognoscẽte obiectiue: ⁊ ens rõnis ⁊ ens rei. fz q̃ oĩa ista possunt esse intellecta ⁊ cognita. Alia sunt que dr̃ esse in intellectu obiectiue. scz quidã modi q̃ cõsequũt̃ talia cognita prout sunt obiectiue in intellectu: sicut hominẽ obyci itellectui siue ꝑticularibus: puta sorte ⁊ platone: ⁊ istud est quidam modus cõsequens hoiez: vt sic intelligitur. ita q̃ talis modus non semper est obiectuz cognitũ: sed est motus ipsius rei cognite: ⁊ dicitur esse in intellectu obiectiue inquãtũ nunc̃ cõsequit̃ rez. nisi vt est obiectiue in intellectu: ⁊ sic pz de primo. scz de intellectu positionis. ¶ Quantũ ad scõm probo ꝓpositũ triplici rõne. primo sic: q̃ existentia obiecti vniuersalr itellecti: sine particularibus quantũ ad id qõ est formaliter ens rõnis. puta existentia hois sine sorte ⁊ platone: aut est in re extra in esse reali: aut in itellectu: aut nullicubi

Tex. c6. 4i

Actus itelligendi dupliciter capi potest.

Opio doctoris que eius scoti est pro parte.

Aliqd eẽ in intellectu dupliciter ꝓ eẽ

non in re extra in esse reali:qz tūc rediret opio platonis nec in intellectu:sicut in subto:qz nulla res existēs in intellectu:sicut in subiecto est diuersa fm rationē tm̄ a cōtentis sub hoīe.imo realiter.ergo illō qđ dicit formaliter ens rōnis nullicubi est subiectiue.ergo zc. ¶ Secundo sic.qz illud qđ subiectiue est in aliqua nā reali realr non distinguitur cōtra ens reale cōmuniter dictum:qz tale ens est ens reale:sed ens rationis distinguit̄ contra ens reale cōmuniter dictū:vt habet̄.6.meta.ergo zc. z ista ratio fuit tacta supra. ¶ Ad istā rationez dicūt quidaz ꝙ non fuit intentio phi distinguere ens rationis cōtra ens reale cōmuniter dictum:sed cōtra entia alia ab illis entibus:que sunt in aīa.Sed hoc nihil est dictu:qa ipse distinguit ibi ens in anima siue ens rōnis cōtra ens distinctum in decem predicamēta z contra ens:de quo intendit tractare in metaphysica:sed illud est ens reale cōmuniter dictum.ergo zc. ¶ Secūdo qz ista distictio nō plus cōpeteret enti in anima q̄ enti in quocūq; alio: si intelligitur de ente in anima realiter:qz sicut ista:que sunt in aīa realiter distinguuntur ab omnibus alys rebus:que non sunt in anima:ita z illa que sunt realiter in quolibet predicamento differunt realiter ab omnibus alys:que sunt extra. ¶ Tertia ratio p̄ncipalis est talis: qz ens rationis cōpetit vt videt̄ precipue vbi inuenitur transitus fm rationē intelligendi:sed in itellectu z in talibus:que sunt tm̄ obiectiue in aliquo absq; actione trā/seunte realiter est trāsitus rationis.Unde itelligere accipitur vt qōdam transiens in rem intellectā fm rōnez itelligēdi tm̄.ḡ in talib⁹ obtinet sic se bn̄tibus dz itelligi ens rōnis:nec solū tale eē rōnis inuenit̄ i obto itellis:sz q̄ ad aliqd ēt inuenit̄ i obo sensus.nā albedo lactis est in p/spectu visus sine sapore:qđ quidē sibi nō cōpetit:nisi vt sic est in prospectu visus:sed in hoc videt̄ esse differētia inter intellectū z sensum:qz in sensu ista quorū vnuz potest esse obiectiue in sensu sine alio:licz sint idē subiecto non tamē sunt idem per essentiā.In intellectu autez eorum que sunt vnum per essentiā:vnū potest esse obiectiue:sine alio:sicut patet de albedine:z hac albedine:z ꝫ sufficiat de secūdo. ¶ Tertio cōtra hoc obycitur: quia si ens rationis distinguit̄ cōtra ens realecōmuniter dictum:tunc ens rōnis erit nulla res:z per cōsequēs nihil realiter:sed est hoc incōueniens.ergo zc. ¶ Cōsequētia patet:probo falsitatē cōsequentis.Primo qz ens nō diuiditur in ens z nihil:sed ens diuidit̄ in ens rei z rōnis. ergo zc. ¶ Secūdo sic:qz illud qđ est nihil nō predicat̄ de aliquo ente reali:qz ista est falsa:ens reale est nihil:sz ens rōnis saltē denominatiue predicat̄ de ente reali:vt cum dicimus homo est vniuersalis:vel homo est spēs. ergo zc. ¶ Ad hoc autē dico.ꝙ ens rōnis non dicit ens reale aliqđ:nec aliquā entitatē realē formalr:sed suppo nit aliqđ esse reale.videlz actū intelligendi:z etiā aliqđ obiectū cognitū:qđ quidez ipsum ens rationis cōsequitur:vt est obiectiue in intellectu.modo predicto.similr etiā cecū esse non dicit aliqđ reale positiuū esse formaliter:sed supponit.Oz autez dicit̄ ꝙ ens rōnis dicit nihil. notandū ꝙ aliquid dicere nihil pōt esse duplr.Uno modo nihil non ponendo.Alio modo nihil negando:nihil non ponēdo dicitur dicere nihil id qđ formalr nihil ponit:z isto modo cecitas dic̄ nihil:siue nullā entitatē formaliter.dicere autē nihil negando est oēm entitatē vlr negare.vnde isto modo cecitas nō dicit nihil:qz cecitas non negat oēm entitatē:sed entitatē determinatā:puta potentiā visiuā:nullam tamē rez ponit formalr. ¶ Ad rationē ergo quādo dicitur.ꝙ si ens rōnis distinguatur cōtra ens realecōmuniter dictū:sequitur ꝙ eus rōnis nihil sit fm rē.Dico ꝙ verū est:z ꝙ ita est nihil:accipiēdo fm rem nihil:illud qđē non ponit aliquā entitatem z dicit nihil non ponēdo.Et qñ dicitur ꝙ hoc est icōueniēs nego.Et qñ tu dicis ꝙ imo:qz ens nō diuidit̄ i ens z nihil.Dico ꝙ licz ens non diuidat̄ in ens z nihil: qđ ē nihil formalr negādo oēm entitatē:tm̄ nihil ꝓbibz ens diuidi in ens simplr:z in illud qđ nihil ponit licz supponat:sicut entiū quoddā est ens priuatū qōdā ens nō priuatū:z ista diuisio nō est diuisio in aliqua duo perfecte pticipātia rationē termini cōis:sed in duo:quorum alterum perfecte participat z alterū imperfecte z diminute:sicut diuisio hois in hoīem viuū z hoīem mortuum. ¶ Ad scām dām ꝙ licz ita sit:ꝙ illud qđ dicit nihil negādo nō predicat̄ de aliqno positiuo:qz hec est falsa.aliquod ens est nihil:tm̄ illud qđ dicit nihil nō ponēdo.scz id qđ dicit spālē negationē alicui⁹ entis:que tamē nihil ponit:sic̄ pz de cecitate potest p̄dicari ō aliquo positiuo. nā ista est vera.homo est cecus:mō ens rōnis nō dic̄ mihi nihil negatione oīs entis.imo supponit:z nō esse sine for.z plato.obiectiue in intellectu non dicit negationez oīs entis:licz realiter nihil ponat vel auferat:z ideo pōt predicari de aliquo ente positiuo.

Secūdus articulus.

Quantum ad scām articulū p̄ncipalē qđ ipor/tet veritas sunt due opiones.Quaꝝ vna ponit ꝙ veritas realr est relatio realis actus itelligendi ad rem intellectā:vnde dicit ꝙ dicit adequatōez actus intelligendi:vel etiā ipsum actū itelligēdi:vt adequatū ad rē intellectā.Alia vero opio ponit ꝙ dicit ens rōnis.Pria opio subdiuidit̄.nā qdā ponūt ꝙ cōpando rē intellectam ad actū intelligendi speculatiuum:ꝙ veritas non est in re nisi tantū causaliter:vnde adequatio rei non est veritas formalr:sed adequatio itellectus ad rem intellectaz:sed cōparando rem intellectaz ad intellectū practicū qui est causa rei.dicunt ꝙ veritas simplr z formalr adhuc est in intellectu:z est adequatio intellectus:qñ veritas ꝼz ꝙ formalr est in re est adequatio rei:z primū probāt sic:qz relatio que est inter mensuratum z mensuram est solū in mensurato formalr:z nō in mensura:sed vitas formalr dicit relationē:que est inter actū intelligendi z rem intellectā:sicut iter mensuratuz z mēsurā.ḡ veritas est formalr in mēsurato:sed act⁹ itelligēdi speculatiuus se hz ad rē intellectā:sicut mensuratū ad mensurā.ergo zc. ¶ Ratio autē q̄re veritas simplr est in itellectu practico formalr fm quid in re extra est ista:qz vt dicunt nō quelibet adequatio est simplex veritas:ſz adequatio manifestatiui:siue adequatio manifestationis:sed in intellectu practico respectu rei intellecte:manifestatio est formalr:z nō in re extra.ergo zc. ¶ Oz aūt sit in re extra respectu itellis practici ꝼz quid ꝓbāt sic:qz vitas dicit relonē mēsurati:siue adeq̄tionez vt dictū est:ſz res respectu itellis practici hz rōnē mēsurati:qz est effect⁹ ei⁹.ḡ zc. ¶ Cōtra p̄m argr̄ tripliciter. Prio sic:qz in cogne dei est veritas respectu sui obi ꝓpriy:sed inter actū itelligēdi deū z obm suū nō est relo mēsurati ad mēsurā.qz iter eēntiā dei intellectaz:z eius actum cum sit idez per essentiā nō pōt esse relatio mēsurati ad mensuram.ergo zc. ¶ Si dicat̄ ad hoc ꝙ non est relo mēsurati ad mēsurā nisi fm rōnē. Adhuc arguo dupliciter Prio:qz ex hoc habet̄ ꝓpositū:qz in deo simplr ē vitas ſz in deo nō est inter actū itelligēdi z rem intellectā relatio nisi solū rōnis:ergo sola relatio rōnis est veritas: z hoc est propositum qđ intenditur hic. ¶ Scdo sic.qz vbi est relo que est inter mensuratum z mensuraz:nō dr relo eē in solo mēsurato:nisi qz est in eo realr z in alio ꝼz rōnem tm̄.sed vbi est relo mēsurati fm rōnem tm̄:non

Tex.c6.4.

Scotiste in b solo differūt a thomistis i hac mā:qz ꝼz ipos:licz ens rōnis formaliter sumptū nō sit subiectiue re extra nec etiā in itellu. tm̄ est subiectiue in obo cognito z cui vt sic correspōdet aliqua vnitas ex nā rei:seclusa oi operatiōe itellect⁹ fm ipsos.Et ideo pria rō doctoris arguit ab insufficientia ēt icōa z tertia sicut inuenti pz.Et tōveritas istius materie dependet a veritate qōnis de vtrūs:z tu considera.

Mā pulchrā distinctionez de ly nihil.

est plus de relone reali in vno q̄ in alio: nec minus de relatione rōnis. ergo vnū non plus hz rōnem mēsurati q̄ aliud. ¶ Scdo pncipaliter sic. qz dr q̄ res est mēsura intellectus practici. aut accipit ibi mēsurari z mensurare fm rōnem efficiendi: vel effecti: aut fm rōnem representantis z representati: exclusa cālitate effectiua. Si pmo mō: tunc veritas diceret relonem oēm: que est iter cām efficiētem z effectum: qui mensurat a cā efficiēte effectiue. Si scdo modo: tūc arguit. qz exclusa cālitate effectiua iter rem intellectā z intellectum: ita q̄ res intellecta nō moueat intellectuz: nō plus videt q̄ res mēsuret actum intelligendi: q̄ ecōuerso. sed fm te veritas est relo mensurati. ergo veritas nō plus esset in vno q̄ in altero. ¶ Tertio sic. qz ptingit q̄ aliqd moueat intellectum ad cognoscendū rem: que intellectum adhuc nō mouet. sicut deus pōt mouere intellectū meuz ad cognoscendū antichristū futurum. sed in tali cognitione est veritas. ergo ad veritatem nihil facit: q̄ intellectus moueat ab obo vel non. nec per cōns q̄ vnū dicat mēsuratum ab alio. ¶ Cōtra z^{m} ar^{m} arguit sic vna rōne breuiter. qz aut de rōne veritatis est mēsurati adequatio: z adequatio manifestationis: aut alterū sufficit. si ad rōnem veritatis vtrūq; requiritur. segtur q̄ in intellectu practico nō sit simplr veritas respectu rei intellecte. qz fm eos actus talis intelligēdi nō hz rōnem mēsurati: imo res intellecta. Si autem alterū sufficit. s. adequatio manifestationis pro nullo adductū fuit in pncipio ad probādum veritatem esse in intellectu solo: qō erat relatio mēsurati. qz certuz est q̄ manifestatio est in solo intellectu. z per cōsequēs adeq̄tio: sive ponatur mensurabilis vel mēsura: sive nō. ¶ Alij ponūt tenēdo. s. q̄ veritas sit adequatio intellectus ad rem intellectā: z q̄ veritas est formalr in intellectu. s. predicta adeq̄tio. sed in re est cāliter non qualrcūq; accepta: sed in re abstracta per actum intellectus agētis: qz sic potest mouere intellectuz. ¶ Et ad hoc adducūt duas rōnes. Prima talis est. quādocūq; aliquid dr tale ex ordine ad aliud in quo sistitur. z dr tale primū: dr tale cāliter z formalr. sed res dr vera isto modo ex ordine ad intellectum. ergo ꝛc. Maior pz z declarat per exēplum. nā qz medicina dr sana ex ordine ad aial sanum in quo sistitur. medicina dr sana cāliter: z aial formalr. Minor probat: qz vbi est processus a mouente ad motū: in re mota sistit. sz in processu a re ad intellectū est processus a mouente ad motum. ergo ꝛc. ¶ Scdo sic: qz veritas est rectitudo passiua. s. rectitudo eius qō rectificat: qz est imago z exēplatuz. sz intellectus se hz ad rem intellectam: sicut passiuuz ad mouens. ergo adequatio intellectus est veritas formalr. z in re est solum cāliter. z vt sic est cāliter vera. Et si obyciatur cōtra eos. qz ecōtrario est in intellectu practico: qz ipe est cā rei intellecte. Respondet q̄ iter intellectum practicum z rez intellectā est duplex habitudo. s. habitudo efficientis ad effectū: z cognoscētis ad cognitū. Mō dicunt q̄ dicta veritas de qua logmur nō consistit in prima habitudine. aliogn inter omnez causam efficientem z effectum esset habitudo veritatis proprie dicte. sed est in habitudine secūda. s. cognoscētis ad cognitum: prout. s. intellectus practicus iudicat rem operabilem debere esse talem vel talem. z tunc dicunt q̄ in ista habitudine intellectus practicus est adequatus: z non adequās. nam vt dicunt res operabilis relucens in aliquo: anteq̄ intelligatur ab intellectu practico mouet ipsum ad tale iudicium: propter qō intellectus practicus in iudicādo fm q̄ conuenit sibi rō veritatis est adequatus z passiuus. z sic videtur eis stare adhuc q̄ veritas est adequatio passiua. ¶ Contra primum istorum. s. q̄ res abstracta mouet. arguo dupliciter. Primo sic. qz omnis actio realis est singularium: qz est in re fm suum esse extra animaz. sed motio qua mouetur intellectus ad actum intelligendi est motio realis z reductio de potentia reali ad actum realem. ergo nō cōuenit rebus fm esse abstractū. ¶ Et si dicatur contra hoc: qz intellectus facit vniuersalitatē: abstrahēdo a fantasmate. z sic res abstracta est que mouet in virtute intellectus agentis. ¶ Responsio. dico q̄ pro tāto hoc dicit. qz fantasma in suo esse singulari virtute intellectus agentis qualrcūq; intelligatur: mouet intellectum ad speciem vel ad actum intelligendi representantem rem: cuius est fantasma: z res iam sic indeterminate intellecta: dicit habere vniuersalitatē z abstractiones proprie dictā. ¶ Secūdo sic. qz ita est ista vera. sor. est sor. sicut homo est homo. sed res intellecta intellectu enunciatiuo: sortes est sor. dicēte est singularis. ergo res in esse singulari est ita fundamentum veritatis: sicut in esse abstracto. ¶ Contra z^{m} q̄ ponunt: q̄ adeq̄tio passiua intellectus sit ipa veritas. Arguo quatruplr. Primo sic. qz fm eos veritas est in adequatione que est fm habitudinem cognoscētis ad cognitum: exclusa omni cālitate effectiua. sed habitudo cognoscētis ad cognituz exclusa cālitate effectiua non importat passiuam adequationem: qz passiua adequatio est facti ad efficiens. ergo veritas non est adequatio passiua. ¶ Dices: q̄ licz non sit adeq̄tio passiua rei. est tamen adeq̄tio passiua intellectus. ¶ Contra. qz hoc est dictum ad placitum z sine probatione. qz ad hoc q̄ vnum se habeat ad alterum fm habitudinem cognoscentis ad cognitū: non requiritur ibi adeq̄tio nisi illa fm quā adeq̄tur cognoscens ad cognitum: z a quo nō refertur q̄ vt a quo fiat. Secundo etiā: qz non omnis intellectus practicus hz adeq̄tionē passiuam fm rem: sicut pz de intellectu diuino: sive in iudicādo: sive q̄litercunq;. ¶ Secundo pncipaliter sic. qz inter intellectum diuinum et obiectum suum: ex nulla pte est adeq̄tio passiua: z tamen est ibi veritas. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. qz contingit intelligere illud qō hz entitatem aliquā: sicut priuationem vel negationem. sed talia nihil possunt adeq̄re. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic. qz contingit intellectum moueri: nō a re intellecta: sed ab aliquo alio ad cognoscendum rem intellectā. sicut deus posset mouere itellm meū ad cognoscēduz antichristū futuz. Inde arguo sic. itellectus motus sic hz habitudinē passiui ad solum mouens. sed habitudo talis motus ad tale mouens nō est habitudo veritatis: imo habitudo rei ad rem intellectā. ergo adeq̄tio passiua nō pertinet ad veritatem. Dices q̄ adeq̄tio passiua non pertinet ad veritatem: qz adeq̄tur ipsi agenti. sed qz adeq̄tur rei representate passiue. Contra. qz si aliquis cognoscat aliquid esse futurum: ille qui facit rem esse futurā adequat rez quātum ad id qō intelligitur de ea ipsi intellectui: vel intelligenti. z sic adeq̄tio passiua est in re intellecta. ergo adequatio passiua nihil facit ad veritatem: nec plus q̄ actiua. ¶ Et ideo est secunda opinio pncipalis: que ponit q̄ veritas est quedā conformitas rei ad id qō de ea intelligitur cōns rem: vt est obiectiue in intellectu enūciatiuo. ¶ Ad cuius euidentiā tria sunt facienda. Primum est distinguere de veritate. Secundo ostendere in quo consistit formalr ipsa veritas. Tertio ad propositum applicare illa. ¶ Quātum ad pmum sciendum. q̄ veritas dicitur duplr. Uno modo de entitate cuiuslibet rei fm q̄ dicimus: q̄ aliquid est de veritate humana: vel cuiuslibet rei: qō est de ipsius entitate vel quiditate. Secundo modo dicitur veritas de actu cognoscendi: sive de voce significatiua. Tertio modo potest dici veritas de obie-

eto intellectus enũciatiui. sicut dicimus hominem esse animal verum. ¶ Veritas ꝓmo modo dicta non dr veritas formalr: sed potius mãliter ꝛ fundamẽtalr: qõ ꝓz. qz vox significãs talem rem: sicut sunt voces significãtes simplicia: non significat verum nec falsum. sicut homo: bos. ꝛ similia. Unde ẽt philosophus sexto metaph. circa finem dicit: qꝫ nec ẽt in mẽte circa simplicia est verum vel falsum. sed hoc non esset si entitas rei formalr diceret veritatem formaliter dictã. ergo ꝛc. ¶ Veritas autem secũdo modo dicta. s. de enũciatione ꝛ conceptu mẽtis dicta põt accipi dupliciter. Uno mõ. s. vel q̃tus ad eã vel q̃tus ad repñtare. quãtus ad eã dr in eis veritas sua esse entitas: sicut in alijs rebus. quãtum ad representare dicit eoꝝ veritas inquãtum representãt veritatẽ. Et qꝫ alr dicatur veritas hinc inde. ꝓz ex hoc. qz propositio ꝛ conceptio mentis que dicunt̃ falsę representare quãtuz ad esse reale habent veritatem: qz vere sunt quedã res. ¶ Tertio modo. s. conformitas rei �fm illud qõ est ad illud qõ ad ea itelligitur enũciatiue ꝛ affirmatiue. sicut quãdo dr. homo est animal. vel negatiue. sicut quãdo dicit̃. homo nõ est asinus: dr formalr veritas. Et hoc probatur triplici rõne. ¶ Primo sic. qz in eo est veritas formalr qõ respõdet ei qõ est verum representatiue. sed sic ostensum est. propositio ꝛ cõceptus mentis dicuntur vere representatiue. ergo illud qõ est representatũ per ipsas est verum formalr. sed illud qõ est p̃sentatũ per ipsos est obm itellectus. ergo veritas formalr conuenit obto itellectus non in esse reali: qz ℔ omnes negãt. ergo in eẽ obiuo. nec hoc pertinet ad obm itellectus simplicis. ergo pertinet ad obm itellectus enũciatiui. ¶ Si dicatur ad hoc: qꝫ verum est de ꝓpõne que est vera representatiue. actus autem itelligendi verus est formalr. ¶ Contra. qz illud idem qõ per actuz itelligendi itelligitur per propõnem significat̃. sed illud qõ itelligit̃ per actum intelligendi non est actus intelligendi: sed eius obm. ergo illud qõ representat̃ per propõnem est obm itellectus: ꝛ nõ ipse actus. sed vt dcm̃ est: illud qõ representat̃ per ꝓpõnem est formalr verum. ergo ꝛc. ¶ Sed dices. qꝫ ꝓpositio significat rem mediãte conceptu. ꝛ propter hoc est veritas in cõceptu formalr. ¶ Contra. qz quãdo dico sic. oĩs homo est animal. vel omne qõ mouet̃: mouet̃ in tempore. aut itelligis qꝫ talis ꝓpositio significat rem mediãte conceptu: ita qꝫ sit medium significatũ. aut tu itelligis qꝫ ꝓpõ significat rem mediãte actu vel ꝛceptu itelligendi: ita qꝫ non sit significatus: sed faciẽs ad significationem. Si ꝑmo modo. cõtra. qz significatum huius ꝓpõnis. oĩs motus est in tẽpore. ẽ motũ esse in tempore. ꝛ nihil plus nisi apud proteruientẽ. sed motum est in tẽpore: nihil dicit qõ sit subiectiue in itellectu. ergo ꝛc. Si scõo mõ: tunc dcm̃ illud nihil est ad ꝓpositum. qz verus est qꝫ actus itelligendi est necessarius ad significãdum rem: qz nullus põt signãre nisi qõ actu itelligit. ꝛ idipm significat qõ per actuz itelligẽdi itelligit. hoc aũt est res itellecta. g̃ ꝛc. Unũ notãdum qꝫ idipm qõ actus itelligendi repñtat itelligenti vox significatiua representat alij. ¶ Scõo ꝑncipalr sic. oẽ qõ dicẽ ꝛponẽ ꝑdicati cũ subo: est esse qꝫ dicit veritatẽ formalr �fm ꝑhm. 6. meta. ꝛ scõo perier[29]. sed tale esse dicit vnitatẽ ꝑdicati cũ subo: q̃tuz ad affirmatiu ĩ: vel diuersitatez q̃tum ad negatiuã. hoc aũt est obm intellꝰ enunciatiui. g̃ ꝛc. ¶ Tertio sic. dcm̃ est: qꝫ illud qõ distinguit̃ ɔ esse reale gnãlr dcm̃ est ens rõnis tm̃. ꝛz �fm ꝑhm 6ᵐ meta. ens vel eẽ qꝫ dicit veritatẽ distinguit̃ ɔtra ens reale gnãliter dcm̃. ergo ꝛc.

Lex.cõ.8.

Lex.cõ.vlt.

Lex.cõ.4.

Lectᵒ artic. **Er hoc** ꝓz ad ꝓpositum qõ est ꝛ dom. s. qꝫ veritas formalr accepta est cõformitas rei �fm id qõ est ad illud qõ de ea itelligit̃ in itellectu enũciatiuo. qz sicut ex dcis ꝓz: veritas dicit q̃dam ɔformitatez. aut ergo rei ad itellm: aut itellꝰ ad rez: aut rei ad illud qõ de ea itelligit̃. nõ rei ad itellm. vel ecõuerso. sicut patuit ex ꝓmissis: qꝫ veritas non ɔsistit in itellu formalr: nisi sicut in representãte. ꝛ ideo segtur qꝫ nõ est formalr in actu itelligẽdi: sed in re itellecta. nec in re itellecta in habitudine ad repñtans: sic. s. qꝫ talis sit res: q̃le est suum repñtatiuum. sed in hoc qꝫ sit talis q̃lis repñtatur. sed q̃lr representari dicit q̃litatem repñtatiuã vel itellectiuã. ergo veritas formalr ɔsistit in ɔformitate rei: �fm qõ est ad seipsam �fm qꝫ itellecta. aut ergo in itellu simplici: aut enunciatiuo. nõ intellu simplici. qz in eo non est veritas: ẽt sic in representãte formalr. g̃ est. put est in itellu enunciatiuo. ¶ Unũ notãdum qꝫ quedã entia rõnis sine scõe intentiones ɔsequunt̃ intellm simplicẽ: sicut vle singulare: sine ɔsilia quedã ɔsequunt̃ rem vt est obiue in itellu enũciatiuo: sicut est oppõ: ɔdictio: ɔtrietas: veritas ꝛ falsitas. quedã ɔsequit̃ rem put est in itellu discursiuo. sicut añs ꝛ ɔñs: ꝛ ɔsilia. ꝛ sic ꝓz ad ꝓpositum ꝑncipale. s. qꝫ veritas dicit habitudinẽ rõnis: sine ens rõnis.

Quartum articulus.

Quantum ad quartum ꝑncipale contra hoc obycitur sex rõnibus. Primo sic. qz sicut in opponendo tactum est. bonum vniuersaliter est ens reale. sed verum est bonum intellectus. ergo ꝛc. ¶ Secundo sic. si veritas segtur rem put apparet itellectui: tunc veritas rerum consistit in appentia. sed hoc est falsum. g̃ ꝛc. ɔña supponit̃. Falsitas ɔñtis probat̃. qz si veritas rez esset in appentia: tunc gcgd appet hoi eẽt verũ. ꝛ sic ɔdictoria essent vera. ¶ Scõo: qz si veritas rez est in appentia: tũc lapides q sunt in ꝓfundo maris ꝛ appere nõ ꝑñt nõ hẽrent veritatẽ: qõ est falsuz. ¶ Si dicat̃ qꝫ imo. qz appent itellui diuino. ¶ Contra. qz si p ipole deus nõ itelligeret lapides illos: adhuc essent lapides veri. g̃ ꝛc. ¶ Tertio sic. qz sicut veritas simpliciter q̃ est rei entitas se hz ad rem. ita veritas cõposita se hz ad itellm. sed veritas simpliciter q̃ est rei entitas: est in re formalr ꝛ subiectiue: g̃ ꝛc. ¶ Quarto sic. qz �fm istam opinionem videt̃ qꝫ veritas sit cõformitas rei: �fm illud qõ est ad seipsam: �fm qõ est itellecta. sed reduplicatio q̃ reduplicat rem ꝫm qõ est itellecta reduplicat actuz itelligendi: vt videtur. g̃ videtur qꝫ veritas sit cõformitas rei ad actuz itelligẽdi. ꝛ ecõuerso. ꝛ ꝓ ɔñs qꝫ veritas sit formaliter in actu itelligendi. ¶ Quinto sic. qz dr qꝫ veritas ꝛ falsitas est in itellectu sicut in cognoscẽte: vel diuidente veritatẽ vel falsitatẽ. Cõtra qõ arguo sic. qz cognoscere veritatẽ non est decipi. sed credens albuz esse nigrũ. vel hoiem esse equuz. quoꝝ vtrũq; est falsum decipit̃. ergo falsitas in tali itellu nõ est sicut in cognoscẽte falsitatez. ¶ Sexto sic. qz itellꝰ simpliciter ꝛ sensus dicunt̃ veri reꝰ obozuz suoꝝ. sed cognitiones tales nõ sunt cognitiones enũciatiue. g̃ veritas non est in itellu enũciatiuo obiue. ¶ Ad ꝑmum istoꝝ dom. qꝫ qñ dr: qꝫ veritas est bonuz itellꝰ: qꝫ vel itelligit̃ de veritate repñtatiua: que est ipse actus itelligẽdi: vel itelligit̃ de veritate fundamẽtali ꝛ mãli: que est in re ipsa: que mouet ipsum itellm ad eam itelligendã. veritas aũt formalr dcã est qõdã ɔñs bonũ itellm. Et si arguit̃ ɔtra hoc: qꝫ veritas fundamẽtalis q̃ est entitas rei non mouet ad itellm cõplexum: sed ad itellectũ simplicẽ. non valet. qz ista vitas mouet ad vtrũq; quodã ordine: inq̃tuz mouet ad cognoscendũ rez: sic cũ mouet ad actum rectuz ꝛ perfectũ. sed conformitas rei ad illud qõ est de ea itelligitur illo actu recto: non dicit perfectionem simplr sed supponit. ¶ Ad scõum dicendum: qꝫ non in quacũq; apparẽtia est veritas: ẽt sic

in signo.nec per ꝺñs in obio qualꝛcūqꝫ itellecto.sꝫ in apparentia est veritas:in qua videt res talis q̄lis est.talis aūt semper est vera. Unde nō opꝫ ꝙ qcqd appet alicui ꝙ semper sit verū. ¶ Oꝛ aūt ꝺꝛ de lapidibus:ꝙ si eos non essent veri lapides. Dico ꝙ si a nullo itellectu itelligerentur essent veri lapides veritate mālꝛ:ꝛ fundamentali.sed eis non competeret veritas formalis:excluso oi itellectu. ¶ Ad quartum ꝺōm.ꝙ maioꝛ est falsa. qꝛ entitas rei:que ꝺꝛ veritas simplex:est in re formalꝛ. veritas aūt formalꝛ ꝺcā est in itellectu obiectiue:modo quo ꝺcm̄ est. ¶ Ad qntum ꝺōm:ꝙ cognoscere falsitatē pōt duplꝛ accipi. vno modo ꝙ per hoc qꝺ est cognoscere intelligatur habere notitiam verā de falsitate. sicut ille q sciret hoiem esse equum esse falsuꝫ. ꝛ isto mō cognoscēs falsitatē non decipit. Alio modo pōt ꝺici cognoscere falsitatem:accipiēdo cognoscere pro quacūqꝫ extimatione vera vel falsa.ꝛ isto mō cognoscere.i. extimare aliquod cōplexū falsum ē decipi:imo ēipsa deceptio.ꝛ sic cognoscit falsum ille q extimat hoiem esse asinuꝫ: vel aliquid tale. Unde est notandū vlꝛ:ꝙ ille q habet falsaꝫ cognitionem de re:ꝺꝛ non cognoscere rem. nō qꝛ nulluꝫ actū cognoscendi habeat:sed qꝛ nō hꝫ rectum actū cognoscēdi. ¶ Ad sextum ꝺōm:ꝙ sensus ꝛ itellectus simplꝛ ꝺicuntur veri:qꝛ sunt signa veritatis materialis.ſ. entitatis rei. Questio. II.

Dicōm sic,pceditur ꝛ arguit: ꝙ bonū ꝺicat formaliter relonem:qꝛ bonū ꝺicit formalꝛ cōueniēs ei cuius est bonū.sꝫ cōueniēs ꝺicꝛ formalꝛ relonem conuenientis ad illud cui cōuenit.ergo ꝛc̄.

Contra qꝛ bonuꝫ in deo non ꝺicit relationē.ergo nec in creatura.ꝓñtia pꝫ.qꝛ bonū in deo ꝛ creatura habēt quādam silitudinē:saltez analogie. pbatio minoꝛis.qꝛ si bonū in deo ꝺicit relationē:aut hꝫ est relatio rōnis:aut realis. si ꝺicit relationem rōnis. tunc bonum ꝺicit ens rōnis:qꝺ est incōueniēs.qꝛ bonū ꝛ malum sunt in rebus.Si realē.cōtra.qꝛ aut ad itra: aut ad extra.nō ad itra:qꝛ relationes reales ad itra nō sunt cōmunes oibus pſonis.bonū aūt est cōmune oibus pſonis. ¶ Si ad extra.contra.primo:qꝛ multi ponunt: ꝙ deus nullam relationez realem hꝫ ad extra. Secundo: qꝛ sequeretur ꝙ esset bonus ex habitudine ad creaturam. ꝛ per cōsequens ꝙ sua bonitas dependeret aliquo modo a creatura: qꝺ falsum est.

Rēspōdeo ad euidētiam istius questionis faciēda sunt duo p̄ncipaliꝛ. p̄mum est videre vtrum bonū ꝺicat formaliꝛ relatum vel absolutuꝫ. Scōm est videre que sit rō formalis boni. Quātum ad p̄mum p̄mo ponam opinionē quā credo esse falsam cuꝫ suis rōnibus. Secūdo adducā rōnes contra eam. Tertio ponam opinionē quā credo esse verā. Quarto ostendam rōnes illius opionis nō cē efficaces ad ꝓpositū.

Primus ar/ticulus.

Quantum ad p̄mum ergo ꝺicunt quiꝺaꝫ ꝙ bonum ꝺicit formaliꝛ relationē. Et hoc pꝛobant quatuoꝛ rationibꝫ. sic primo.qꝛ sicut in arguēdo tactum est.bonum ꝺicit cōueniens.sed conueniēs ꝺicit relationem.ergo ꝛc̄. ¶ Secūdo sic.qꝛ sicut se habet verum ad itellectum:ita bonum ad affectum. sed verū ꝺicit relationem.ergo bonum. ¶ Tertio sic.qꝛ opꝫ ꝙ rō boni differat a rōne entis cōmuniter ꝺicti. alioquin nec rōne differunt:qꝺ falsum est.sed nullum ens absolutum ꝺiffert ab ente cōmuniter ꝺicto.ergo rō quā importat bonuꝫ est rō relatiua. ¶ Quarto sic.qꝛ quādo ꝺꝛ ꝙ ens est bonum.vel bonum est ens, aut ista ꝓpositio est per accidens:aut per se.Si per accidēs:tunc impoſe est ꝙ bonum ꝺicat ens absolutum:qꝛ nullū ens absolutum accidit enti cōmuniter ꝺicto.vel ecōuerso.Si per se.aut in secūdo modo est.aut in p̄mo.si in secūdo mō ꝺicendi per se:tunc est impoſe ꝙ bonum ꝺicat aliqꝺ absolutum ens.qꝛ in secūdo modo ꝺicēdi per se rō vnius est extra rōnem alterius. vnde accidit alteri:sicut suū ꝓpꝛiuꝫ accidens.sed nullum ens absolutū potest isto mō se habere ad ens cōmuniter ꝺictū.ergo ꝛc̄. ¶ Si ponaꝫ in p̄mo modo ꝺicēdi per se:tunc nō differrēt rōnc:qꝺ est falsuꝫ. relinqtur ergo ꝙ bonum nō ꝺicit nisi relationē. ¶ Ista opinio nō videt mihi vera.ꝛ arguo cōtra eam quatuoꝛ rōnibus. Primo sic.qꝛ nulla relatio ꝺicit formalꝛ perfectionē.sed bonuꝫ formalꝛ videt importare perfectionē. qꝛ vnūqꝺqꝫ in tātum est bonum inquātum perfectum. ¶ Scꝺo sic.qꝛ illud qꝺ cōuertiꝫ cum ente essentialꝛ:nō potest ꝺicere solam relationez formalꝛ:qꝛ nō omne ens ꝺicit ens relatiuū formalꝛ.sed bonum cōuertiꝫ cum ente ēt essentialꝛ:vt multis videt. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio sic. illud qꝺ ꝺicit formalꝛ relationē ꝺicit illꝺ qꝺ ꝺicit vt ad alterum: vel vt alicuius.sed bonū non est huiꝫ.qꝛ bonū non ꝓportat semper ꝛ necessario esse alicuius bonū. Unꝫ Augustinus frequēter ꝺicit:ꝙ bonum iustum ꝛ filia a se ꝺicunt. ¶ Quarto sic.qꝛ sicut in opponēdo tactum est: non potest iueniri relatio que in deo ꝺicat bonū:nec rei: nec rōnis. ¶ Quātum ad tertium videt mihi:ꝙ bonū ꝺicat vel tm̄ absolutuꝫ. vel ꝺicat cōmune absoluto:ꝛ relato. ¶ Ad cuius euidētiam sciēꝺuꝫ:ꝙ aliquid pōt conuerticum alio duplꝛ. Uno mō essentialꝛ.alio modo denoiatiue. Primo modo sicut entitas ꝛ realitas conuertuntur:qꝛ oīs entitas est realitas.ꝛ econuerso. Scꝺo modo: quādo vnum essentialꝛ ꝛ formalꝛ nō est alterum. vnuꝫ tm̄ non iuenitur sine alio.sicut ens creatū ꝛ relatio.qꝛ ꝺato ꝙ ita sit ꝙ non oīs essentia creata sit relatio.nulla tm̄ essentia creata est vel inuenit sine relatione. vnde conuertunt denominatiue.sit ergo ita ꝙ sic bonū ꝛ ens cōuertunt primo modo tm̄:ita ꝙ oīs entitas sit bonitas.ꝛ ecōuerso.tunc opꝫ ꝺicere:ꝙ bonū vel bonitas ꝺicat aliqꝺ cōmune absoluto ꝛ relato formalꝛ.qꝛ stante hypotesi:opꝫ ꝙ bonū ꝺicat aliqꝺ cōmune essentialꝛ oi enti absoluto ꝛ relato.Si aūt ita sit ꝙ bonū conuertaꝫ cuꝫ ente scꝺo modo:ita ꝙ bonitas nō ꝺicat formalꝛ omne ens: sꝫ aliqꝺ.tunc videt mihi ꝙ ꝺicat absolutū:non aūt relatū. qꝛ sicut infra pbabitur.bonum ꝺicit formalꝛ pfectionē: vel ad perfectionē ordinatur.sed sola absoluta formalꝛ ꝺicunt perfectionē:si pfectio ꝛ bonū non conueniunt oi enti formalꝛ:qꝛ nulla relatio ꝺicit pfectionem aliam ab absoluto:super quo fundaꝫ opposita relatio. ¶ Quātuꝫ ad quartum sciēꝺum:ꝙ rōnes pro p:ecedente opinione nō concluꝺūt quicqꝺ sit ꝺe veritate questionis. ¶ Ad p̄mum ergo ꝺe cōuenienti ꝺicēꝺum. ꝙ cōueniens qꝺ iportatur per bonū formalꝛ.nō ꝺicit relationē formalꝛ: sed fundamentaliꝛ.nam cōueniens sic acceptū nihil aliꝺ est q̄ perfectiuum rei: sicut eius perfectio vel ad perfectionem pertinēs.perfectio aūt vel ad perfectionez pertinens nō ꝺicit relationē formalꝛ sed fundamentaliꝛ. Et si ꝺicatur ꝙ ꝛ bonum nō ꝺicat relationē formalꝛ:bonitas tm̄ ꝺicit relationem formalꝛ: qꝛ ꝺꝛ bonitas alicuius bonitas.ꝛ ēt silꝛ cōuenientia. ¶ Hoc non valet propter duo. Primo:qꝛ illa que ꝺicuntur relatiue important relationem in concreto sicut in abstracto.vt pꝫ ꝺe patre ꝛ pr̄nitate. Scꝺo: qꝛ esse abstractum ex suo modo significandi iportat ꝙ sit alicuius.nō sicut correlatiuū: sꝫ sic suppositi hūtis:sic būanitas ē bois:ꝛ albedo albi.ꝛ sic ꝺ alijs. ¶ Ad scōm ꝺicēꝺuꝫ:ꝙ manifeste maioꝛ est falsa.

Aliqd pueri cū alio ꝺꝛ pluꝛ pungere.

qz alr se hz bonum ad affectum: z vez formalr dcm ad itellectum: qz bonum dicit obm volutatis: veritas autē dicit relonem rōnis: vt dcm est: cōsequētem obm cognitum: vt est obiue in itellectu. ¶ Alie autem due rōnes non plus concludūt de relato q̄ absoluto: qz nullus ens reale relatus vel absolutū potest accidere enti cōmuniter dcōienti dico reali: modo quo aligd diuersum a subā accidit sube. qz nullum re diuersum ab ente reali cōmuniter dcō: dicit aliqd esse reale absolutum: vel relatum. ¶ Notādum tm̄ q̄ absolutus potest duplr accipi. Uno modo pro nō determinato: vel pro nō contracto: sicut si diceretur q̄ aīal dicit nām sensitiuā absolute: non vt cōtractum ad hoiem z equum. z absolutum sic acceptum non distinguitur contra relatum: sed contra cōtractum. Alio modo dr̄ absolutum prout distinguit̄ cōtra ad aliquid se hēre. z isto modo absolutū distinguitur cōtra relatum. z si sic accipiatur opz ponere q̄ bonum dicat: vel ens absolutus pmo modo: si cōuertitur essentialr modo predicto cum ente cōmuniter dcō. vel q̄ dicat ens absolutum scdo modo dcm. si non cōuertatur cuz ente pmo modo ꝓpter predictā rōnem. Ad illas autem duas rōnes in fine respondebitur.

Scdo artic. **Quantum** ad secūdum articulum pncipale. s. que sit rō quā formalr importat bonum: videtur mihi iportare perfectionē: vel ad pfectionem ordinatum: ēt vt sic. ¶ Et hoc probo vnica rōne sic. qz rō boni dicit finem: vel illō qđ est ad finē. z vt sic. sed qlibet illoz dicit perfectionem: vel illud qđ est ordinatum ad perfectionem. ergo ꝛc. Maior pz: qz rō oīs boni consistit in hoc qđ est esse finem: vel ad finem ordinatum. Minor de facili probat̄. s. q̄ rō finis z eius qđ ē ad finem sit tale: qđ vel sit perfectio vel ad pfectionem ordinatū. Qz duplex est finis ītra z extra. finis ītra sicut forma ē finis māe: z totius est finis ptiuz. Finis extra sic̄ dicimus: q̄ hō est finis oīum q̄ sunt ifra se: z deus est finis oīum rerum absolute. z vtroq3 modo finis semp dr̄ finis ex hoc qđ est aligd perfectum vel simplr vel in ordine ad alterum. sicut forma dr̄ finis māe: qz perfectior ea: z totū finis ptiuz: qz pfectius q̄ ptes. z sīlr in alys finibus extrinsecis: qz homo dr̄ finis alioz ifra se: inq̄tuz est aligd perfectius ipsis. deus aūt est finis oīuz: inquātuz est qd pfectissimū. ¶ Ex hoc posset formari breuis rō sic. oīs finis est finis ītra vel extra. sed finis tam ītra q̄ extra dr̄ finis ex hoc q̄ dicit aligd perfectuz. ergo ꝛc. z sic pz q̄ oīs finis ex hoc est finis: qz dicit aligd perfectum. Ex hoc ēt pz q̄ ea que sunt ad finem dicuntur bona: ex eo q̄ ordinātur: vel pertinēt ad perfectionem. qz vnūquodq3 qđ ordinatur ad finem hz q̄ sit bonum: inquātum ordinat̄ ad finem: vt finis est. sed rō finis vt finis est rō perfecti. ergo ea que sunt ad finem dicunt̄ bona: inq̄tum ordinātur ad pfectionem: vt sic. z sic pz illa mi. s. q̄ qlibet illoz predictoz dicit perfectionē: vel illō qđ ordinatur ad pfectionē. ¶ Qz autē dr̄ q̄ bonus dicit cōueniens: non itelligitur de ꝯuenientia predicati cum subo: qz sic pot̄ est cōuenire malo sicut bono. sed accipit̄ conueniens illud qđ dicit perfectionem alicuius: vel qđ ad perfectionem ordinatur. z redit in idem cum pmo. ¶ Sed contra hoc obycit̄ triplr. Primo sic. qz non oē ens est perfectum. sed omne ens est bonū: qz bonus conuertitur cum ente. ergo ꝛc. ¶ Scdo sic. qz nō omne qđ est: est cōueniens ei cuius est modo predicto. sicut pz de calore febrili: q̄ non est conueniēs: imo valde disconueniens. sed omne qđ est bonū est: qz bonū conuertit̄ cum ente. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. qz rō quā bonus formalr dicit: debet differre saltem rōne ab ente gnāliter dicto. sed illud qđ differt ab ente gnālr dcō: dicit nihil formalr. ergo rō boni iportat nihil formalr: qđ est absurdū. ¶ Ad pmum istoz dōm. q̄ omne esse reale: z omne ens precipue absolutū dicit pfectionem: vel aligd ad pfectionem pertinēs. Et qñ dr̄ q̄ nō omne ens est pfectū: dicēduz q̄ non omne ens est pfectuz: vltimata z completa pfectione. tm̄ omne ens z omne esse dicit talē perfectionem saltem respectu alicuius: vel aligd ad talem pfectionē pertinens. z hoc sufficit ad rōnem boni. ¶ Ad scōm dōm: q̄ omne qđ est: z omne esse est cōueniens alicui: licz non cuilibet. vnde bene stāt ista duo. s. q̄ aligd sit conueniēs absolute: non tm̄ huic: z bonum absolute nō tm̄ huic. sicut vinū est bonum absolute: non tm̄ infirmo. z sīlr calor febrilis: licz non sit bonū huic febricitāti: est tm̄ qđdam bonum in se. ¶ Sed cōtra. qz iste calor febrilis nō est alicuius alterius ab illo febricitāte: sed non est bonus illi⁹. ergo nullius. ¶ Rñsio. dico q̄ licz non sit bonum istius fm q̄ est tale aīal. puta indigens sanitate: est tm̄ bonum hui⁹ inq̄tum est q̄tum. qz nullus calor repugnat q̄to: sed est perfectio eius: vel alicuius añtis quantum. puta māe. ¶ Ad tertium dōm: q̄ qñ dr̄: q̄ rō boni differt a rōne entis generalr dicti. non est sic itelligendum: q̄ rō boni dicat aligd diuersum re vel rōne ab omni ente: vel ab oī modo entitatis. sed hoc dr̄ qz dicit aligd diuersum saltem ab eo qđ pmo occurrit de q̄libz entitate: prout inquocūq3 iuenitur. hoc aūt qđ pmo occurrit de qualibet entitate est q̄ fm eaz dicat̄ aligd tale esse. puta fm albedinē album: fm calorez calidum. z sic de alys. Bonum autem dicit eādem entitatez: put pertinet ad pfectionē alicui⁹. vñ sicut dr̄ia: puta rōnalitas: accipiendo rōnalitatem pro subali dr̄ia aīalis. non dicit aligd diuersum re ab aīalitate cōmuniter dcā. sed dicit aīalitatem sub spāli rōne. vt est talis z ptracta: z propter hoc dr̄ dicere aligd diuersum rōne ab aīalitate: qz fm illud q̄ rōnalitas differt rōne ab eo qđ pmo occurrit de aīalitate in quocūq3 sit: ita ēt bonitas dicit entitatem sub determinato mō essendi: q̄ differt rōne ab eo qđ pmo occurrit de entitate in quocūq3 sit: z cuiuscūq3 sit. Sed in hoc differt iter istam determinationē z istam. nā determinatio generis per dr̄iam est ad partem subiectiuam: puta ad esse hoc. z ꝓpter hoc nō ꝯuertitur cū genere. vnde nō omne aīal est rōnale. sed determinatio entis per bonū non est ad partē subiectiuam: qz conuertunt̄. vnde nō est ad eē hoc: z nō ad illud. sed ad esse hui⁹. nam aliqđ esse est esse hui⁹ qđ nō est bonum hui⁹. z tm̄ illud esse licz non sit bonum huius: est tm̄ simplr bonum. sicut vinū est bonus: z tm̄ non est bonum infirmo. nec ad aliquā eius perfectionem pertinens vt infirmus est. z sic apparet q̄ ens z bonum conuertunt̄: qz licz aliquod ens sit qđ non sit bonus huius: vel ad perfectionem eius pertinēs: vt tale est: tamen nullus ens est qđ absolute nō ptineat ad perfectionem: vel saltem non sit aptus pertinere ad pfectionem alicuius. z ideo est bonū absolute: licz nō sit bonus huius. ¶ Et ex hoc pz qūo accipiatur dr̄ia boni z entis ex parte rei: qz licz ita sit q̄ nulla entitas sit que nō pertineat ad perfectionem respectu alicuius. z per ꝯns non sit aliqua entitas: que nō sit realr aliqua bonitas: tamē aliqua entitas realr bonitas est: que est entitas huius: nec tamen bonitas huius fm q̄ talis: imo destructiua perfectionis huius: sicut pz de calore febrili respectu hominis: qui facit ipsum calidum: non tamē facit ipsum esse perfectum perfectione debita homini vt homo. ¶ Sed cōtra hoc posset obyci sic: quia si determinatio entis per bonum est fm qđ est esse huius. puta ad pfectionē eius ptinens: videtur q̄ bonum dicat formalr relationez: qđ est con-

Finis duplex finis. s. intra: z finis extra.

Arti. qđo bonum conuertit cum ente.

tra premissa. ¶ Ad hoc dicendum. ꝙ aliqd põt dicere relonem dupl'r. Uno modo formal'r: sic. s. ꝙ dicat ipsaz habitudinem vel respectum. ⁊ isto mõ bonũ nõ dicit sp relationem: vt octñ est. Alio mõ põt aliqd dicere rel'onẽ fundamẽtal'r. s. siue rei: siue rõnis: eo modo quo oia abstracta dicimus esse alicuius. puta pfectionẽ alicuius pfecti: ⁊ calorem calidi. Non enim ipsa habitudo formal'r accepta facit ꝙ hoc sit ad pfectionẽ bui⁹ pertinens: imo ipsa nã absoluta: ad quã sequit talis habitudo. ¶ Ex his põt facil'r respõderi ad duas rõnes superius dimissas. Nã quãdo dr̃ ꝙ bonum dicit aliquã rõnem differẽtem a rõne entis. verũ est ꝙ ad illud qõ ꝑmo occurrit de ente in quocũq3 sit mõ quo supra expositum est. Et qñ dr̃ ꝙ illa nõ potest dicere aliqõ absolutũ: q2 nullum absolutũ potest dicere aliqd differẽs ab ente cõiter dcõ. ¶ Dicẽdum: ꝙ ly nulla rõ realis. s. finita ſm rem absoluta vel relata possit esse diuersa ab ente cõiter dcõ: q2 ista rõ ita cõcludit de vno sicut de alio: aliqua tñ rõ entis determinato mõ accepti potest differre rõne ab eo qõ ꝑmo occurrit de quolibet ente in quocũq3 accepto: ꝓpter dictã rõnem. ¶ Ad aliã rõnem qñ dr̃. ens est bonum. vel ecõuerso. vtruz hec ꝓpõ sit per accñs vel per se scõo modo: vel ꝑmo modo. Dico ꝙ accipiẽdo per accñs per rez additã: sicut hõ est albus per accñs: qõ non est ibi predicatio per accñs. q2 nihil absolutũ nec ẽt relatum põt esse re diuersum ab ente cõiter dcõ. ⁊ sil'r non ibi esse põt secundus modus dicẽdi per se: si accipiat̃ cuz diuersitate reali predicati ⁊ subti. sed accipiendo predicationẽ per accidens: qñ rõ vnius nõ dicit formal'r rõnez alterius. sicut est de dr̃ia ⁊ genere sic est ibi per accñs. accipiẽdo ens ꝑ eo qõ ꝑmo occurrit de ente in quocũq3 sit. saltez q̃tum ad hoc ꝙ rõ boni accidit rõni entis: q2 non est de rõne alicuius ex hoc ipso: qõ facit aliqd esse tale: qõ pertineat ad pfectionẽ eius: sicut patuit in exẽplo ꝓdcõ de calore febrili respectu hois: ⁊ de vino respectu infirmi.

Ostea querebãtur duo pertinentia ad soluz creatorẽ: quorum vnum pertinet ad essentiam. ⁊ est. vtrum distinctio attributoꝝ in deo accipiatur ꝑ compationem ad itra vel extra. Scõm pertinet ad ꝓprietatez personalem. ⁊ est: vtrum pl̃itas possit in diuinis plurificari. Qõ. III.

AD primum sic procedit̃ ⁊ arguit̃: ꝙ distinctio attributorum nõ accipiat̃ per compationẽ ad extra. q2 circũscripta oi creatura ente ⁊ poli: adhuc deus esset itelligens ⁊ volẽs: ⁊ ista differrent rõne: sed exclusa oi creatura ente ⁊ polinon posset aliqd esse extra: a quo ista diuersitas acciperet̃. ergo ⁊c.

Contra. sic̃ se hz ens rõnis ad ens reale: ita pl'alitas ad pl'alitatẽ. sed omne ens rõnis accipit̃ ab aliquo eẽ reali. ergo pl'alitas rõnis hz ortũ a pl'alitate reali. sed ista pl'itas rõnis non accipitur a pluralitate reali intra diuinitatem existente. vt magis infra apparebit. ergo ⁊c.

Respondeo ad euidentiã istius questionis q̃tuor sunt faciẽda. Primũ est ostẽdere q̃lis sit distinctio attributoꝝ. Scõm est: suppositio ꝙ hec distinctio sit ſm rõnem: vnde distinctio hz ortuz. Tertium est applicare ista ad ꝓpositum. Quartũ est ponere q̃sdã obiones contra predicta ⁊ soluere.

Quantum ad ꝑmum sciendu3 ꝙ distinctio realis dupl'r potest accipi. Uno modo ſm affirmationẽ ⁊ negationem eiusdem. prout dicimus ꝙ differt esse a non esse hois simpl'r real'r: non q2 negatio sit aliqua res positiua. sz q2 est negatio rei. Unde dicimus aliquem real'r cecum vel ꝑuatum: nõ q2 cecitas vel ꝑuatio aliquã rem positiue dicat. sed q2 dicit ꝑuationem vel negationẽ vere rei i determinato subo. ¶ Alio modo dr̃ distinctio realis: distinctio iter diuersa re alia positiua. sicut distinguitur q̃litas ⁊ quãtitas: vel vna q̃litas ab alia. modo si poneretur distinctio realis iter attributa dina oporteret eã ponere non ꝑmo modo: sed secundo. q2 qõlibet attributum diuinum dicit ens positiuum. De hac autem distõne alꝫ dixi. ꝑmo quolibet. qõne scõa. ꝙ ipole erat ꝙ esset realis: arguẽdo cõtra quosdã: ponẽtes ea distingui real'r ⁊ formal'r. ¶ Ad hoc aũt adduco adhuc vnã rõnem ad probãdum. s. ꝙ nulla est iter ista distinctio realis. que talis est. q2 iustitia ⁊ scia in deo: aut differũt re aut non. ⁊ in ista diuisione pz: ꝙ opz dare alteruz: q2 est ꝑ imediata ⁊ ꝑ cõtradictoria. Si aũt non differunt re. ergo differunt rõne sola. pbõ ꝫntie. q2 ois distinctio est aut rei: aut rõnis. ⁊ hãc probo. q2 illud qõ se hz ad modum passionis nõ extendit se vltra proprium subm. sed distinctum ⁊ idistinctum se hñt ꝑ modum passionis ad ens: q̃re nõ se extẽdent vltra ens. ⁊ per ꝫsequẽs ois distinctio est vel ſm eẽ rõnis: vel ſm eẽ reale. Si ponat̃ distingui re. tunc arguo. oia ista que distinguuntur real'r. quorum qõlz est positiuum dicunt diuersas res. quarum vna non est alia real'r. sed in deo iustitia est scia real'r. q2 oppositum est falsum ⁊ erroneum. ergo iustitia ⁊ scia non differunt real'r. Minor pz. probõ maiorẽ. q2 ois distinctio est iter plura: quorum vnum non est alterum. q2 illa quoꝝ vnum est alterum sunt vnum inquãtum hui⁹. ⁊ per consequẽs idistincta. sed sicut distincta gnãliter se hñt ad plura: ita distincta re ad plures res. ergo illa que sunt distincta re: quoruz qõlibet est positiuum dicunt plures res. q̃ruz vna est alia. ¶ Dices ꝙ sunt vnum re idẽtitate: sed sunt plures res formal'r. Contra. si scia ⁊ iustitia in deo differunt formal'r ⁊ real'r. sequitur ꝙ iustitia ⁊ scia in deo dicãt diuersas formalitates. quarum vna non est alia. consequens est falsum. ergo ⁊ añcedens. ꝫnia pz ex dictis. q2 ois distinctio est iter illa: quorum vnum nõ est al:erum. nam illa: quorum vnum est alterum: inquãtum hui⁹ sunt distincta. ⁊ falsitatẽ cõsequẽtis probo. q2 formalitas vniuscuiusq3 forme est. s. ꝙ ea aliqd sit formal'r tale. ṽ. g. formalitas iustitie est: ꝙ aliqs sit ea iustus. Sed ſm beatum Augustinum deus est eo iustus quo sapiens. ergo iustitie formalitas est formalitas sapie. ⁊ per cõsequens oppositum est falsuz. s. ꝙ formalitas vni⁹ nõ sit formalitas alteri⁹. ¶ Dices ꝙ nõ dr̃ distinctio realis: q2 distincte res: sed q2 hñt ortum a re. ¶ Contra dupl'r. ꝑmo: vndecunq3 illa distinctio habeat ortum. quero vtrum illa sint distincta re vel rõne. si distincta re. ergo sunt due res: quarũ vna non est alia. si rõne. ergo habetur propositum. ¶ Secũdo sic. q2 aut ista distinctio debet habere ortum a re mediante operatione intellectus: aut non. si mediante operatione intellectus tunc nihil aliud est dicere: q̃z ponere rem esse remotum fundamẽtum huius distinctionis. ⁊ opus rõnis cẽ imediatũ fundamentũ. sz hz cõpetit distõni rõnis: ſm illos ꝙ dicunt ꝙ ois distinctio rõnis accipit̃ ꝑ cõpationem ad diuersas res: ⁊ sic hoc ponere est incidere in illã opionem. Si aũt ponatur ista distincto hẽre ortum a re: non mediãte operatiõe itellectus. aut hz ortuz a re: sicut a distinguẽte ea formal'r: aut hz ortum a re. sicut a distinguẽte ea effectiue. Si ꝑmo modo: oportebit ponere diuersas formalitates. q̃ruz vna nõ est altera: ⁊ redibit idem qõ ꝓus. Si secũdo modo sequunt̃ duo incõue-

Distõ realis dupl'r ꝑ capi

nientia. Primum est: q aligd extīs in deo formaliꝝ ꝛ realiter: hēret cām effectiuā. qđ est absurdum. Secūduꝫ est incōueniēs ꝑus posituꝫ. ſ. q opꝫ ponere diuersas formalitates. q̄ruꝫ vna non est altera realiꝝ: qz nullum agens efficit re diuersa: nisi efficiēdo diuersas realitates: q̄rum vna nō est altera. ¶ Dices: q dī hēre oꝛtuꝫ a re neutro istoꝝ modoꝝ: sed qz vnum non affirmaī de alio cuꝫ reduplicatiōe. ꝟ. g. nō dicimus q iustitia in deo sit sapia in eo q iustitia. ¶ Contra: qz hoc inq̄ꝫtum hoc nō sit illud nō prouenit nisi ex hoc q aliquo modo sunt distincta. Et hoc est qđ dicunt: q ideo distincta sunt: inquātuꝫ hoc nō est illud: ꝛ tunc remanet questio sicut ꝑus dicendo: aut sunt distincta re: aut nō. ꝛ sic redibit idez qđ ꝑus. ¶ Notādum autem ꝟ: q nunq̄ aligd posset negari de alio cum reduplicatione negata: nisi alia aliqua inuenirentur diuersa realiꝝ abiuicem. vnde ꝛ in deo ista attributa si negentur abiuicem cum reduplicatione in comparatione ad illud in quo sunt vnum: ꝛ in quo nullo mō possunt differre formaliꝝ ꝛ realiꝝ ppō erit falsa. vnde ista. sapia dīna in eo q dīnitas nō est iustitia. falsa est. ¶ Si autem referātur ad illud ecōuerso. in quo pōt accipi aliqua diuersitas realis est vera. Dicēdo sic. q essentia dīuina non inq̄ꝫtum sapia est: est iustitia eius. rō est. qz nulla dīnitas que nō est eadem numero sit iustitia ꝛ sapia. sed ꝟ est aliq̄ sapia que non est iustitia. ꝛ econuerso. Dixi autem cū reduplicatione negata. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum q in ꝓpōnibus negatiuis in q̄bus ponit reduplicatio: quādoq̄ reduplicatio est negata. ꝛ tūc nō denotaī nisi q predicatio nō est per se. sicut si dicatur. aīal non in eo q animal est rōnale. quādo vero reduplicatio manet affirmata: ꝛ tunc denotaī predicatum p se repugnare subo: qz. ſ. predicatū remotuꝫ attribuit per se subo. vt si dicatur q aīal in eo q aīal est lapis. vnde fm istum sensum ista erit falsa. aīal in eo q aīal est rōnale. Unde quando dī. iustitia non in eo q iustitia est sapia: tunc itelligitur reduplicatio negata: qz predicatum non ꝓuenit per se. ꝛ est vera. Si vo ponatur reduplicatio affirmata: vt sit sensus. iustitia in eo q iustitia ꝟ q nō sit sapia. denotaretur predicatuꝫ per se subo repugnare. q ꝑ ꝓns oī cōtento sub eo. ꝛ per ꝓns esset falsa ista. aliq̄ iustitia est sapia. Dicendum igitur q ista distinctio est distinctio fm rōnem. ¶ Ad cuius euidentiā sciendum: q rō potest accipi triplr. Uno mō ꝓ entitate reali formali vniuscuiusq̄. sicut rō albi dī albedo. ꝛ rō boīs dī humanitas. Scđo modo dī rō conceptus rōnis de re: q est in mente subiue. Tertio mō dī rō illud qđ respōdet tali cōceptui: vel ipsi actui itelligendi de re. put dicimus q aliq̄ concipit deum fm rōnem iustitie. ¶ Modo q̄ dī q talis distinctio est fm rōnem: non itelligiī de rōne ꝑmo modo dcā: qz hoc esset differre realitatibus formalibus. sicut dicimus: q mā superioꝝ ꝛ iferioꝝ differūt rōne. nec scđo modo: qz fm hoc differre rōne est diuersos ꝛceptus realiꝝ dīntes esse de aliquo: siue illis ꝛceptibus respondeat rō obiua formalis. sicut de rōne sapie essent diuersi cōceptus apud diuersos: vel fm diuersas rōnes obiuas formales. sicut q̄ aliq̄ cōcipit deum vt sapiaz: alius vt iustitiā. qz diuersitas predicatoꝝ rōnum est diuersitas realis: lz in obo non sit diuersitas realis. Unde quando logmur de dīa rōnis de tertio mō itelligimus: q̄. ſ. vna res nata est obyci fm diuersas rōnes obiuas ipsi itellectui: vel vni vel pluribus. ¶ Qz autē ista distinctio sit distinctio fm rōnem ꝓz duplici medio breui: qz oīs distinctio est fm rem vel fm rōnem. sed ista distinctio nō est realis: vel fm rem. vt probatū est. nisi acclpiatur fm rē fm fundamētum remotū: qđ est res. ergo ꝛc.

Rō triplr sumitur.

¶ Scđo sic. qz sicut se hñt plura rē ad vnum: ita vnum re ad plura. sed plura re nō sunt vnum nisi fm rōnem. ergo vna res simplex nō est plura nisi fm rōnez. ¶ Cō tra istam rōnem pōt sic obyci: qz mā ꝛ forma sunt diuerse res: ꝛ tñ sunt vnum totū: ꝛ sic plures res sunt vnuꝫ re: vt videī. ¶ Ad hoc dđum: q mā ꝛ forma non sunt vna res: nisi fm rōnem. sed sunt vnius rei ptes. vnde ipoſe est q plures res sint vna res: nisi fm rōnez. ꝛ sic plures res possunt esse vnius vt ptes. ita vna res potest eē plurium differētium realiꝝ: sicut eadē mā per essentiam est ps gnāti ꝛ corrupti ex ea. sed nunq̄ eadē res est pla fm rem. nec plura sunt vnū fm rem.

Scđo artic.

Quantum ad scām ꝑncipale. suppositō q ista distinctio sit rōnis. vnde. ſ. ista distinctio accipiaī. ¶ Dicunt qdā q est ab itellectu negociāte: ꝛ compante ista abiuicem. ¶ Cōtra. compare posterius est diſtōne compatoꝝ. ergo ista distinctio nō est ab itellectu compante. ¶ Respōdeī: q ymo loquendo de relatiuis: quoꝝ esse ꝓsistit in quadā compatione. ¶ Cō tra. qz dato q simul sint comparī: ꝛ constitutio relatiorum: tñ constitutiuuꝫ ꝑn̄ est de se ꝑus ipsis relatiuis cōstitutis: ꝛ eoꝝ constitutione. ¶ Respondetur q nō ḃz veritatem de cōstitutiuo formali: qđ simul ḃz esse cū eo qđ cōstituit: sicut albedo ꝛ esse albū. ¶ Contra. qz dato q compare. i. esse compabilia ad alterū fit simul cuꝫ cōstitutione relatiuoꝝ. tñ compare ipsius itellectus: qđ nihil aliud est q̄ itelligere relatiua in compatione vnius ad alterum: est posterius q̄ relatiua distingui: ꝛ cōstitui in esse relatiuo. qz nullus itellectus cōstituit suum obm: precipue itellectus speculatiuus in esse obiuo. sed suppo nit. vnde rōnes ꝓcedunt ex equocatione compationis. ¶ Et ideo aliꝝ videtur mihi dicēduꝫ ꝛ melius. q oīs distinctio rōnis ḃz oꝛtum ab aliqua distōne reali: mediāte compatione itellectus. ¶ Ad cuius euidētiam sciendum: q cū ens rōnis cōsequatur rem vt obiue est in intellectu. Uno mō in itellectu simplici: inquātuꝫ vna rō obiua rei potest obyci intellectui: ꝛ nō alia. sicut q̄ aliq̄s concipit deum vt iustum: non tñ vt sapientem. ꝛ hoc ꝓuenit ex excessu itelligibilis: ꝛ defectu itellectus non potētis omnes rōnes obiuas rei vno cōceptu itelligere. alio modo in compatione ad itellectum enūciatiuum: sicut si itellectus diceret: q homo in eo q aīal nō est rōnalis. vel q in deo iustitia in eo q iustitia non est sapia. ꝛ vtroqꝫ modo videtur q differentia rōnis prouenīat ex aliqua differentia reali: sicut ex fundamēto remoto: vt dictum est. Et probo duplicī rōne. in generali primo. secundo in speciali. rōne ꝓpria vnicuiqꝫ dictoꝝ modoꝝ. Primo sic. qz sic̄ se ḃz ens rōnis ad ens reale. ita plītas rationis ad pluralitatez realem. sed omne ens rationis habet oꝛtum a re mediante operatione itellectus. ergo pluralitas rōnis a plītate reali. ¶ Scđo sic. qz sic̄ aliq dicunt: q aliqua res fm diuersas rōnes obiuas obyciatur rōni ꝛ nō alia: opꝫ q bēat aliquem oꝛtum a re. ſz nō posset oꝛtuꝫ hēre a re: nisi talis distinctio aliquo mō mediāte operatione itellūs acciperet a re ergo ꝛc. ¶ Propria rōne ēt vnicuiqꝫ predictoꝝ modoꝝ probaī idem. Primo sic. qz q aliqua res ꝛcipiaī sub vna rōne ab intellectu simplici: ꝛ nō sub alia nō videī conuenire itellectui videnti rem de se. sed vt videt eam in se per aliquod medium eam sic repzesentās. ergo si hoc cōuenit sibi inquātum videt eam per aliqđ medium: repzesentans reꝫ sub vna rōne: ꝛ nō sub alia. ꝛ p ꝑns itellectus cognoscēs rem fm diuersas rōnes: ita cognoscit q non sub vtraqꝫ rōne simul videī prouenire: qz cognoscit eā per diuersa media. si prouenit qz cognoscit per diuersa media dēt

nō vī pcm si q vna rō obiecta alii cuius rei pōt obyci itellui fine alia.

ꝓpoſitum.ſ.q̄ diuerſitas rōnum talium oritur ex di-
uerſitate reali medioꝝ.ſi aūt media differūt rōne:ita q̄
ſit vna res rōne differēs:idem iudiciuz erit de illa re:ſi-
cut de ꝑma.ſ.q̄ non poterit itelligi diuerſa rōne:niſi per
alia:ꝛ ibit in ifinituz.ꝛ hec rō ꝓcedit de medio itellect⁹.
ſm q̄ vna res ducit in cognitionē alterius. ¶ Accipien
do aūt medium ꝓ cōceptu rōnis:in quo mens rem co
gnoſcit:impoſſe eſt q̄ vno ꝯceptu mens cognoſcat diuer
ſas rōnes diſtinctim:ita q̄ nūc vnā nunc aliā. Si autem
dicaꝝ q̄ vnus ꝯceptus oēs illas repſentat:vt diſtinctas
ex ꝑte rei itellecte.hoc eſt q̄ ſic itelligit talia q̄ itelligit
vnum ſine altero:ꝛ diſtinguit ab altero.ꝛ hoc nō poteſt
eſſe niſi falſo itellectu:accipiēdo ea i eo in quo ſunt vnū:
ꝛ vt ſic. Uñ itellectus appꝛehēdens iuſtitiā vt eſt ſe di-
uina non eſſe ſapiaz falſus eſſet.ſi aūt itelligat vnū non
eſſe alterum cū reduplicatione negata accepta in gnāli
mō ſuppoſito dō.q̄ iuſtitia dīna in eo q̄ iuſtitia abſolu
te nō eſt ſapia:tunc erit vera.ſed nō poterit hoc verifica
ri ſine diuerſitate aliqua reali.qz q̄ hoc in eo q̄ huiꝰ nō
ſit illud vl'r hoc non ꝓuenit niſi qz vnum inueniꝝ ſine alio
aliquo mō.ſed hoc nō poteſt eſſe:niſi aliquo mō impor-
tarent aliquā diuerſitatem realē.ergo ꝛc. ¶ Per hoc ēt
pz:q̄ diuerſitas ſcō mō accepta:penes.ſ.itellectū enun
ciatiuum:g.ſ.enūciatiue dicit hoc abſolute acceptum:in
q̄tuz huiꝰ nō eſſe illud qō accipiꝝ penes aliquā diuerſi-
tatem realez. Et ꝯfirmatur rō ſm dcīn antiquum.ꝛ cōe.
vnū ſm ſe acceptū:ꝛ vt tale non hz niſi vnā rōnē.ſz illō
qō non hz niſi vnā rōnem:vt ſic non dīr rōne.g̃ ꝛc.

Tert⁹ artic. **Quantum** autem ad tertium ꝑncipale.ſ.q̄tum
ad applicationem predictoꝝ ad ꝓ-
poſitum ꝓbare ꝑmo illud itendo.ſ.q̄ nō ois attributoꝝ
diſtinctio ſm rōnem pōt accipi a diſtinctione reali itra
inꝺiuinis. Scōo ꝓbare propoſituz. ¶ Primū pz ſic.qz
diſtinctio illoꝝ que vniformiter ſe hīt ad oſa dīa realr
in dīnis nō poteſt accipi ex dīa reali exīte in dīnis. ſed
multa attributa ſunt talia.ſicut pz de iuſtitia ꝛ miſericor
dia:ꝛ de multis alijs.ergo ꝛc. ¶ Scōo ex hoc ad ꝓpoſi-
tum ſic.diſtinctio rōnis ſiue attributoꝝ:ſiue quorūcun
qz alioꝝ hz ortum a diſtōne reali:vt ꝓbatum eſt.ſed nō
ois diſtinctio quorūcunqz attributoꝝ diuinoꝝ pōt acci
pi ex diuerſis re itra.vt iam ꝓbatum eſt.ergo diſtinctio
ſaltem aliquoꝝ attributorum diuinoꝝ accipiꝝ per com
parationem ad aliqua extra. Unde ſciēdum:q̄ ꝛz diſtin
ctio quorūdam attributoꝝ ſm rōnem poſſit accipi per
compationem ad diſtōnem realem itra:ſicut diſtinctio
reſonis ꝛ eſſentie.nā eſſentia eſt eadez realr cum aliquo
a quo relatio in ſpāli accepta.puta pīnitas diſtinguiꝝ rea
liter a filio.vz.diſtōnem realem itra:ſicut eſt diſtinctio
reſonis ꝛ eſſentie.ꝛ ideo ꝛz quorūdaz diſtinctio rationis
poſſit accipi per compationem ad intra:vbi.ſ.aligd tale
inuenitur. In alijs tamen opz q̄ accipiatur per compa-
rationem ad extra.

Quartus ar ticulus. **Quantum** ad q̄rtum ſciēdum:q̄ ꝛtra hoc obꝺ-
citur multiplr. Et ꝑmo contra illam
ꝓpōnem que dicit:q̄ ois diſtinctio rōnis hz ortum a re
tanq̄ a fundamēto remoto. ¶ Primo ſic.qz ſicut ſe hz
vnum rōne ad plura re:ita plura rōne ad vnum re: ſed
plura re inueniunt eſſe vnuz rōne:non ꝑpter aliquā vni-
tatem in eis.ergo ꝛc. pbō mi.qz duo idiuidua vni⁹ ſpēi:
vel due ſpēs vnius generis non hīt aliqō vnum re com
mune eis. ¶ Scōo ſic:qz ꝑticulare ꝛ ſingulare ꝛ indiui
duum ꝯueniunt alicui vni:exīte vna re ſola.ſed iſta dif
ferunt rōne.ergo dīa rōnis pōt eſſe ſine aliq̄ diuerſita-
te reali. ¶ Tertio ſic.qz illud qō ꝯuenit alicui circūſcri
pto oi opere itellectus cōuenit ſibi ex ſeipſo:circūſcripto
omni alio.ſed ſingulare ꝛ idiuiduum cōuenit alicui vni
ſoli numero:non mediante opatione itellectus.ergo ꝛc.
probō mi.qz idiuiduum eſt vnuz numero.ſingulare eſt
ens nō cum alio. Iſta aūt cōuenunt circūſcripta oi ope-
ratione itellectus vni ſoli. ¶ Et ex hoc hītur duo.vnuz
eſt:q̄ diſtinctio rōnis hz ortum a re:nō mediāte opere i-
tellectus:nec opz q̄ hēat ſemper ortuz a diuerſitate rea-
li. Scōm eſt.q̄ iſta nō dicūt itentiones ſecūdas ſed pri-
mas:qz hīt eē mediāte operatione itellectus. ¶ Quar-
to ſic.qz genus:ſpēs:ꝛ idiuiduū differūt rōne exīte vno
ſolo.ſed hoc nō eēt ſi dīa rōnis oriret a diuerſitate rea-
li.ergo ꝛc probō ma.qz nō ſolum aīal.homo.ſor.differūt
rōne in diuerſis.ſed ēt in eodez. ¶ Quinto ſic:qz in an-
gelis in q̄bus ſm quoſdam q̄libet angelus eſt vna ſpēs
differunt rōne ꝯceptus ſpēi:ꝛ cōceptus idiuidui:ꝛ vnus
eſt cōmunior ꝛ vlīor altero.ſed hoc non eſſet niſi diuer-
ſitas rōnis poſſet accipi ſine diuerſitate reali. ergo ꝛc.
¶ Quātum autem ad ꝓpoſituz dī ſpecialr. contra hoc
obꝺcitur octo rōnibus. Primo ſic.qz illa que deus pre-
habet añq̄ creatura:non hz per compationem ad crea-
turā.ſed deus habet oia iſta.ſ.iuſtum:bonum:ꝛ ſilia:an-
teq̄ creatura ſm Diony.ergo iſta nō accipiuntur in deo
per compationem ad extra. ¶ Scōo ſic.qz ſm beatum
Dionyſium.creatura dī ſilis deo in ſapia:qz pticipat ab
eo ſapiam.ergo deus nō dicetur ſapiēs per compationē
ad creaturā.ſed magis econuerſo. ¶ Tertio ſic.qz non
dīr plus iuſtitia a ſapia rōne:q̄ relo ab eſſentia. ſed cir-
cūſcripta omni creatura diſtingueret relo ab eēntia rō-
ne.ergo ꝛc. ¶ Quarto ſic.qz illud qō eſt cā maioris pōt
eſſe cā minoris.ſed eſſentia diuina eſt cā maioris diſtin
ctionis:q̄ ſit diſtinctio rōnis:puta realis diſtōnis iter p-
ſonas.ergo ꝛc. ¶ Quinto ſic.qz nulla proprietas diſtin-
guiꝝ ab alia rōne:per illud qō itrat eſſentiaz ſuā.ſed ha-
bitudo ad extra nō itrat rōne iuſtitie vel ſapie dei.g̃ ꝛc.
¶ Sexto.qz qcquid deus nunc itelligit itelligeret cir-
cunſcripta oi ente vel poſſi creatura.qz remoto poſterio-
ri remanet ꝑus. Intelligere aūt dei ꝑus eſt q̄ creatura.
ſed deus nunc itelligit ſe ſub diuerſis rōnibus: vt totus
iuſtus eſt ſapiens ꝛ bonus.ergo circūſcripta oi creatura
deus adhuc itelligeret ſe ſub diuerſis rōnibus:vt eſt iu-
ſtus:ſapiens:ꝛ bonus. ſed hoc non eſſet ſi iſta diſtinctio
acciperetur per compationem ad extra.g̃ ꝛc. ¶ Septi-
mo ſic.quia deus intelligit alia a ſe.ꝛ illa que ſunt in eo
per hoc q̄ itelligit ſe.ꝛ non ecōuerſo. non enim itelligit
ſe:ꝛ ea que ſunt in ipſo per hoc q̄ itelligit alia a ſe.ſz hoc
nō eſſet ſi diſtinctio attributoꝝ acciperetur ab itellectu
dīno:ſaltem per compationē ad extra.ergo ꝛc. ¶ Octa-
uo.qz non plus hz accipi per compationem ad extra di-
ſtinctio attributoꝝ:q̄ diſtinctio ydearum. ſed diſtictio
ydearum non accipitur per compationem ad extra:cū
diſtinctio ydearum ſit cā diſtōnis rerū creatarum.g̃ ꝛc.
¶ Ad ꝑmum eoꝝ que obꝺciuntur ad iſta in gnāli dicē
dum:q̄ minor eſt falſa. Ad probōnem dōm:q̄ ꝛz diuer-
ſorum puta ſor.ꝛ plonis:ꝛ huiꝰ boīs:ꝛ huiꝰ equi.non ſit
aligd vnuz re:qō ſit ipſorum formalr ꝛ obiue:niſi forte
quātitas diſcreta.puta numerus.tñ ipſorum poteſt eſſe
aligd vnum numero:ita q̄ vnius ſit vt ſubi. alterius vt
termini ad quem. Uñ vna numero cōformitas que eſt
in ſorte ſubiue:vel in homie eſt ad plonem:vel ad hun
equum:vt ad terminū ad quem.ꝛ ſuper hāc conformite
tem fundaꝝ vnitas rōnis ſpēi:ꝛ generis cuiuſlibet:vſq;
ad gnālīſſimum.ſicut alīs diffuſe tractaui. ¶ Ad ſecunz
dum dōm:q̄ ꝑticulare ꝛ idiuiduum cōueniunt vni ꝛ ei-
dem re.ſed non cōueniret vt diuerſa rōne exīte vna re-
ſola.vnde ꝑticulare dī.q.ꝑs ſubiectiua.vnde non poſſet

cõuenire alicui:nisi esset aliqõ cõmune cõueniens pluribus:sicut ptibus subiectiuis. Indiuiduum ẽt prout dicit ꝓuationem diuisionis spẽi ad idiuidua non conuenit alicui:nisi eẽnt plura actu:vel potẽtia:in que possent diuidi spẽs vel genus.prout autem dicit indiuisionez reallem cõueniret rei vno solo exñte. Singulare autẽ prout dicit illud qõ cõuenit vni soli ⁊ nõ pluribus: prout.s.est secũda itentio ꝓuans cõuenientiã ad plura non cõueniret rebus:nisi esset aliqõ vnũ cõueniens pluribus.⁊ per ꝯns erunt plura i potentia. Prout aũt dicit ens non cuz alio:bene ꝓueniret alicui soli exñti.sed non credo ꝙ aliquo vno solo exñte simplici oi diuersitate exclusa: alietas vel exclusio alietatis posset concipi ab aliquo itellu.

¶ Ad tertium dõm: ꝙ illa rõ procedit ex ignoãtia illorum vocabulorz singulare ⁊ idiuiduuz.qz possunt accipi pro ente rõnis:seu pro secũdis itentionibus:⁊ pro reẽ reall.nã si accipiatur idiuiduum prout dicit ꝓuationem alicuius diuisionis cõmunis in suas ptes subiuas: sicut dicit indiuisionem ſm rõnem. Sicut ⁊ diuisio in opposita accipit ſm rõnez:ita tñ ꝙ itelligit ista diuisio sic eẽ ſm rõnem:non ꝙ ipsa ex hoc sint solũ ſm rõnez distincta:puta sor.⁊ plo.sed dr pro tãto ſm rõnez . qz illud qõ diuidit nõ preexistit diuisioni vnũ ſm rõnez:sed vnum ſm rõnez tñ.⁊ ꝓpter hoc non est ibi aliqua diuisio realis vnius preexñtis ſm rẽ diuisioni.sicut quãdo diuidit quãtitas preexistẽs vna in duas ptes.ſz est diuisio vniꝰ eius qõ est ſm rõnem tñ. Si autem accipiat idiuiduũ pro eo qõ est vnum numero ⁊ idiuisum in plura:sic idiuiduum ꝓuenit rei:circũscripto opere itellectus:nec dicit rem secũde itentionis. Similr dico de singulari.naz si accipiatur pro eo qõ est aliqd esse solitarium: non cuz alio cõmunicãte:sic dicit esse reale.⁊ sic potest cõuenire rei circũscripta omni operatione itellectus. Si aũt accipiatur pro eo qõ est cõueniens vni soli ⁊ nõ pluribus:sic dicit ꝓuatiue ens rõnis.qz dicit ꝓuationez ꝓueniẽtie pluribus. Unde sciendum ꝙ in nã spẽi fundãtur due itentiones.s.vnuz cõuenire pluribus:⁊ diuidi in plura. Mõ singulare prout dicit secundã intentionẽ dicit ꝓuationẽ ꝑmi.idiuiduuz aũt ꝓuationem secũdi:tñ siue sic accipiatur siue nõ:nunq̃ cõueniret vni vt diuersis rõne exclusa oi diuersitate reali. Nã dato ꝙ vno solo exñte verum esset ipsum esse vnũ numero:nec diuisim realr in plura re:⁊ nullo alio coexñte cum alio.tñ stante hypotesi ista non manerẽt vt distincta rõne.nec alietas possz dici ab itellectu:nec eius oppositũ. ¶ Ad quartuz dõm:ꝙ maior est falsa:si sic itelligatur:ꝙ exñte vno solo actu ⁊ potentia:ita ꝙ impole eẽt plura iuenire dria generis:spẽi:⁊ idiuidui.qz ipole est saluare rõnem generis: nisi in eo sub quo ꝯtinent realr diuersa formalr:⁊ aptitudinalr.qz omne genus diuidit in oppositas drias.⁊ illõ qõ vni soli cõuenit impoleesset esse tale. ¶ Ad ꝓbationez dõm: ꝙ lz in eodem . puta in sorte possint fundari iste rõnes. non tñ in compatione ad idem.nam super sortẽ in comparatione ad plonez fundat rõ spẽi.⁊ super eũdez in cõparatione ad equũ:cum quo minorẽ cõformitatem hz: fundatur rõ generis.⁊ sic vsqz ad genus gnãlissimum. Si autez dicatur ꝙ res subtractis istis itentionibus cõueniunt vni ⁊ eidem.puta sorti esse boiem ⁊ aial.circunscripta diuersitate reali:⁊ compatione itellectus.Dicendum ꝙ verum est q̃tum ad illud qõ absolute dicunt. sed vt dria rõne non cõueniunt circũscriptis diuersitate tali:⁊ operatione itellectus . ¶ Ad qntum dõm:ꝙ maior quo ad aliqd est falsa:qz ſm illaz opionez que ponit vnum solũ angelum in vna spẽ:rõ idiuidui: accipiendo idiuiduuz pro idiuiso re:⁊ ratio spẽi differunt. Nam rõ spẽi ſm illã opionem accipitur in eis:non ſm hoc qõ est esse predicabile de pluribus idiuiduis actu vel aptitudine.sed ſm hoc ꝙ determinatiua est gñis vel ꝓtractiua. Unde ⁊ Porphyrius duplr diffinit spẽm. Uno mõ per predicari de pluribus differẽtibus numero. Alio modo per hoc qõ est esse sub gñe:vel contrabere genus.sed tñ ista nõ possent accipi vt diuersa rõne:circũscripta diuersitate reali.qz nisi cuz angelo dato acciperẽt aliqs alius angelus diuersus exñs sub aliquo cõmuni angelus datus nõ esset determinatiuus illius cõmunis:nec tale cõmune posset accipi vt dẽns rõne ab idiuiduo. ¶ Quantum ad aliud qõ dicit illa maiorz.ꝙ stãte opione illa cõceptus spẽi esset cõmuniorz q̃z conceptus idiuidui. Dico ꝙ est falsa:loquẽdo de cõceptibus qbus angeli nati sunt itelligi.ſ.ſm ꝙ sunt in se:lz itellectus noster:qui itelligit angelos ſm quãdam similitudinẽ ad mãlia:in qbꝰ plura sunt sub eadem spẽ:imaginatur ꝛceptuz magis ⁊ minus cõmunem ſm idiuiduuz ⁊ ſm spẽm. ¶ Ad euidentiaz aũt eorz que dicẽda sunt ad illa argumẽta:que sunt cõtra ꝓpositum directe.ꝑmitto duo.Primũ est:ꝙ quãdo dr ꝙ distinctio attributorz accipitur per compationem ad extra:ꝙ nõ sic est itelligẽdum:ꝙ illa attributa cõueniãt deo ex habitudie ad creaturã vel compationẽ ad extra.puta esse iustum:sapientẽ:⁊ filia. Sed est itelligendum:ꝙ eorz distinctio ſm rõnem accipit per comparationẽ ad extra.ita.ſ.ꝙ ista non itelligerent vt distincta rõne:nisi iueniret aliqua distinctio realis: cum qua ista sunt nata itelligi vt distincta rõne. ¶ Notãdum ẽt ad hoc ꝙ aliqua itelliganr vt distincta rõne per compationem ad diuersa re duplr potest itelligi. Uno mõ:qz in rõne eorz iportatur habitudo aliq̃:saltem fundamentalr ad diuersa:sicut pz de diuersitate ydearuz:vel de diuersitate prescie:vel predestinationis:vel ẽt ꝑncipy ⁊ finis:vt in puncto. Scõo modo dr dria rõnis accipi in cõparatione ad diuersa re.qz lz in illo in quo sola rõne differunt nõ sit aliqd de rõne vnius:ſm rem loquendo:qõ nõ sit de rõne alterius:tñ in sua cõmunitate acccpta nata sunt iueniri diuersa re in aliq̃ nã:in qua vnũ est realr de rõne vnius:qõ nõ est de rõne alterius:sicut iustitia ⁊ scia sunt vnum realr in deo:⁊ quicqd est de rõne vnius: est de rõne alterius:inquãtũ sunt in deo:tñ absolute accepte iueniunt diuersa re . ⁊ aliqd est de rõne vnius qõ non est de rõne alterius:sicut in creatura intellectuali. ¶ Scõm qõ premitto est . ꝙ qñ dicimus:ꝙ distinctio rõnis talium accipit per compationem ad extra:nõ sic itelligendum est qñ logmur de cognitione dina.ꝙ.ſ.cognitio cãetur ab aliquo extrinseco ſm rem:vel ẽt ab aliquo ĩtra:qz cognitio dina nullam cãm hz ſm rem : imo loquẽdo ſm rem debemus imaginari cognitionẽ diuinam:vt quãdam cognitionẽ ex seipsa comprehẽdentez se ⁊ alia re vel rõne dria nullam cãm hñtem. Sed accipiendus est talis ordo ſm rõnem itelligendi . vt.ſ.sicut dicimus:ꝙ in deo velle presupponit itelligere: ita ꝙ si nõ esset itelligere nõ esset velle.ita ẽt ſm nostruz modũ itelligendi:itelligere plura rõne presupponit itelligere plura re.⁊ hoc est itelligere plura ſm rõnẽ ⁊ distõnem eorz ſm rõnem accipi per compationem ad diuersa re. quare talis distinctio nunq̃ posset esse: nisi preitelligerentur diuersa re.

His premissis respondendum est ad rõnes spãlr scãs directe cõtra ꝓpositum. ¶ Ad ꝓmum ergo dõm.ꝙ ꝑma rõ non ꝛcludit ꝙ attributa prout sunt distincta rõne: non accipiantur q̃tum ad suum esse distinctũ rõne per compationez ad extra mõ predicto.sed ꝛcludit ꝙ illa attributa q̃tuz ad

Nota aliter itelligit ꝙ distinctio attributorz accipitur ꝙ compatione ad ẽ.

Nõ.qdo ſm tenẽtes vnã angelũ i vna spẽ q̃ſr in eis tamẽ ratio speciei.

id qđ dicunt absolute nō cōueniunt deo ab extra.ſ.ipſum esse iustum vel sapientē ex creatura:ꝛ hoc est vex. ¶ Ad scām patet ꝑ idem:qz licꝫ deus non habeat qđ sit iustus bonus vel sapiens ex creatura.īmo ecōuerſo.qz creatura hoc habet per participationē ſimilitudinis diuine:tñ illud distingui ratione accipitur per cōparationē ad extra modo predicto:qz ſcꝫ distinctio eorū ſm rationē prē ſupponit cognitionē distinctorum ſm rem:licꝫ nulla res causa ſit cognitionis diuine. ¶ Ad tertiū dicendū qđ ſine paternitas ponaꝫ differre plus vel mīꝰ ab eēntia:qꝫ iuſticia vel ſapia:tamen distinctio rationis inter ſapiam ꝛ essentiam non est reducibilis ad distinctionē intra:ſiē distictio paternitatis ꝛ eēntie:ſicut patuit ſupra. ¶ Ad quartū dicendū qđ ſicut non oꝫ qđ illud qđ est causa maioris semp ſit causa mīnoris niſi ſit tale minus qđ ſit inclusuꝫ in maiori:ſicut patet de boue qui est causa bouis: nec tamen est causa canis qui est minor boue:ſic etiā nō oportet.qđ illud qđ est causa maioris distinctionis ſit cā minoris:niſi ſit talis minor qđ ſit reducibilis ſemper ad maiorē:nunc autē licꝫ realis perſonarū distinctio in diuinis ſit maior:qꝫ distinctio attributorū:tamen non oīs distinctio rōnis attributorū est reducibilis ad illā:vt patuit ſupra.ꝛ ideo oportet aliquorū attributorū distinctionem reduci ad aliam distinctionem realem. ¶ Ad quintuꝫ dicendū qđ nihil distinguit̄ ab alio rōne niſi per illō qđ intrat rōnem ſuā:vel illud in quolibꝫ inueniatur vel ſaltē in aliquo.nūc autē licꝫ iuſticia diuina nō includat aliquid in ſua ratione:vt est deus:qđ nō icludat̄ in rōne ſapientie:ꝛ ecōuerſo:tamē iuſticia ꝛ ſapia abſolute dicta inueniunt̄ in aliquo in quo aliquid est de rōne vnīꝰ realiter:qđ non est de ratione alterius:ꝛ econuerſo:ꝛ ex hoc accipit̄ differētia eorum ſm rationem in eo in quo ſunt vnum ſm rem. ¶ Ad ſextuꝫ dicendū qđ illa maior manifeſte est falſa:qz certū est qđ excluſa omni creatura ente ꝛ poſſibili deus intelligeret creaturā:vt poſſibilē:ꝛ tñ eam nunc ſic intelligit. Similr excluſa diuerſitate poſſibili ipſius creature a cognitione diuina:excluderet̄ ēt distinctio rationis predictorū. Ad probationē dicenduꝫ qđ licꝫ cognitio dei ſm idem qđ est abſoluta ſit ꝓr creatura exiſtēte vel poſſibili:ꝛ tamē cognitio dei:vt est creature vt obiecti non est prior creatura in eſſe obiectiuo: vt relucet.ſcꝫ in eſſentia ſua:nec etiā per cōſequēs cognitio ſua vt habet ꝓ obiecto distinctionē illā attributorū ſm rationē. ¶ Ad ſeptimū dicendū.qđ loquendo de prima ratione intelligendi deus intelligit ſe:ꝛ ea que in ipſo ſunt realiter.i.per hoc qđ intelligit ſe:ꝛ ea que in ipo ſunt realiter intelligit omnia alia:ꝛ illa etiā que in ipſo ſunt ſm rationē intelligendi:intelligit vero alia a ſe nō qđ ea que in ipſo ſunt ſm rōnem intelligendi ſint rō itelligendi alia. ¶ Ad octauū dicenduꝫ qđ minor est falſa. Ad probationē eius dicendū qđ ſimilr illud qđ adducit ad probationē eius est falſum.ſcꝫ qđ distinctio rationis idearū ſit ratio creature:qz nullum ens rōnis est causa alicuius entis realis. ꝓpter qđ distinctio idearū ſm rationem non ſolum non est causa creature ſed nec etiam distinctionis.

Quæſtio. IIII.

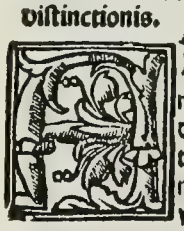

Bſcām ſic procedit̄ ꝛ arguit̄ qđ paternitas in diuinis poſſit plurificari: qz ſi paternitas in diuinis non plurificatur:aut ꝑ eēt vt paternitas abſolute:aut vt diuina. nō ꝓr modo:quia tunc non eſſet in mūdo niſi vna paternitas:qđ falſuꝫ est:nec ſecūdo: qz ꝓiunctio cōmunicabilis cū cōmunicabili nō facit incōmunicabile:ſed ponere paternitatē diuinā vt diuina est nō est niſi ponere cōiunctionē que est de ſe cōmunicabilis cū eſſentia diuina:que etiā de ſe est cōmunicabilis.igitur ꝛc. ¶ In cōtrariū est fides.

Reſpondeo ad iſtā queſtionē ꝓut ponitur ſatis facile est reſpōdere.ſcꝫ oſtēdēdo qđ impoſſe est paternitatē in diuinis plurificari:ꝛ hoc quantū ad ipſum:qz est:qz in per ſe neceſſe eſſe quantū ad id qđ ꝓuenit ſibi in ſe qđ nō est:ipoſſibile est eſſe:ſed in diuinis nō est niſi vna paternitas.ergo ipoſſe paternitatem plurificari in diuinis. ¶ Quia forte hoc nō ſatisfacit intellectui querētis:qz videt̄ intentio ſua querere: vnde est qđ paternitas non poſſit plurificari ibi. ¶ Ad hoc autem ꝓmo ponā opiones quas non credo veras. ſcđo ponā opionem quā credo veram.

Quantum ad primū ſciendū qđ ſunt due opiones:quarū nulla videt̄ mihi vera cogens. ꝓrima ē que dicit qđ paternitas nō pōt plurificari ꝓpter hoc: quia impoſſibile est qđ ꝓria pluralitas ſit pluralitas differentium ſolo numero:ſed prima pluralitas est diuinarum perſonarum. ergo impoſſe est qđ illa ſit pluriū ſm numerū.mi.ꝑ.maiorē ꝓbant:qz illi rei cui potest cōuenire pluralitas numeralis qua rōne ſibi nō repugnat dualitas eadē rōne nec infinitas numero. Si ergo nō repugnat ꝓmis diſtinctiuis pluralitas nūeralis cis non repugnat infinitas:ſed in ꝓmis quia ſunt ꝑ ſe neceſſe est qđ nō repugnat in eſſe.ergo ibi est infinitas numeralis. ¶ Iſtud videt̄ mihi deficere in duobus.ꝑ. qz nō reddit rationē:nā ducere ad incōueniens:niſi ita ſit non est reddere causam ꝛ rōnem. Sed ꝓbare qđ ita est nec realr differt a ratione ſupra poſita ꝓbante:qz ita est:qz non facit niſi accipere ibi cōuerſam illius: naꝫ ibi dī qđ in per ſe neceſſe eē qđ nō est: nō est poſſe eſſe. Dic aūt accipit̄ qđ illud qđ nō repugnat ꝑ ſe neče eſſe de neceſſitate:ita est:niſi qđ hic accipit̄ iſta minor.ſcꝫ qđ ſi ipſi non est repugnans dualitas:nec infinitas:que tamē nō est euidens:ſicut ſtatim patebit. Scđo deficit:qz ſiē ſtatim dictū est:non est euidēs:qđ vlr ei cui non repugnat pluralitas numeralis nec infinitas:qz dato qđ ita ſit:qđ illud cui nō repugnat pluralitas numeralis accepta abſolute:ꝛ vt illa plura nō cōcurrūt ad cōſtitutionē vnius:ei nō repugnat infinitas:tamē nihil prohibet qđ aliqua ſint talia que ꝓut concurrunt ad cōſtitutionē illius determinant ſibi aliquē numerū:ita qđ nō poſſunt eſſe plus vel minus:ſicut patet de tribus angulis cōſtituentibus triangulū:qui vt formalr cōſtituūt triangulū non pñt plures eſſe vel pauciores:ita diceret aduerſarius qđ trinitas requirit̄ talē ternariū formalr ſolo nūero differētē. ¶ Alia opio est qđ rō q̄re nō ſūt plures paternitates in diuinis est:qz vt dicunt:cū non ſint niſi duo modi ꝓducendi.ſ.per modū nāe vel intellectus:ꝛ per modū voluntatis:ꝛ vno modo nō poſſit ꝓduci niſi vnū:qz qđlibꝫ quolibꝫ modo productū adequat totā potentiā ꝓducētis:ꝛ iō vno modo nō poteſt eſſe productio niſi vnius ꝓducētis:ꝛ iō nō est ibi niſi vnus ꝓducens mō nāe vel intellectus qui dicit̄ pater.ꝛ iō nō est niſi vna paternitas. ¶ Iſtud autē ꝛ ſi ſit quedā perſuaſio ꝓbabilis:non tñ video qđ neceſſitatē habeat:ꝓpter duo.ꝓmo qz nā ꝛ voluntas in diuinis:nec quecūqꝫ etiā ablata non differunt niſi ſola rōne. Dria autē ſm ſolā rōnem nō facit distinctionē realē perſonarū vt ex ea accipiaꝫ qđ ſint tot ꝛ nō plures. Unde frater tho.qui aliquādo videt̄ vti tali ꝛ iſta ꝓſuaſione:loquēdo ſm rē de diſtinctiōe iſtarū emanationū:finaliter dicit qđ distinctio ſm rōnē iter intellectū ꝛ voluntatē nō ſufficit:īmo distinguendū est:qz vnꝰ ab vno ꝛ a duobus tertius. Scđo qz tñ de perfectione

Primus articulus.

Prīa opio

Scđa opio.

Nō ē ca mīoris nō ſem per eſt cā mi noris.

est in vna sola persona: quantū in tribus etiā loquendo de adequatione fm perfectionē tm̄ adequat vna psona potentiā producētis: quantū cētū si essent: vnde adequare vel nō adequare potentiā productiuā ꝓpter ꝑfectionē suā nō facit ꝙ sint plures vel pauciores.

Responsio autez que mihi videt ad hoc habere efficaciā est ista. qz in diuinis pater dicitur qui a nullo et a quo alius: filius dicitur qui ab alio: et a q̄ alius. spūsc̄ dicit qui ab alio et a quo nullus: et ꝓp hoc iste qui a nullo videt hr̄e rōnem ꝓncipiantis saltez fm rōnem: et fm rem est ipse a quo oēs aly oztū habent: et ideo dicitur habere modū nāe. In alia autē ꝓductiōe que supponit aliā ꝓductionē filij a ꝑe dicit habere modum voluntatis: qz velle supponit intelligere ꝓut alibi et al's tractaui diffusius. quicqd aūt sit de hoc ꝓbare de extremis ꝙ non possunt plurificari ibi facile est. scilz ꝙ non est ibi dare plures qui a nullo vel a quibus nullus. ¶ Ad cuius euidentiā p̄suppono vnā ꝓpōnē quā oēs cōcedunt: licz ex diuersis causis. scz ꝙ quecūqz due ꝑsone in diuinis cōpate adinuicē: opz vnā ꝓcedere ab alia. Danc eni ꝓpōnē oēs cōcedunt. sed quidā hanc ponunt ꝓpter hoc ꝙ in diuinis nō est distinctio iter ꝑsonas: nisi ꝓpter hoc ꝙ vna nō est ab alia. Aly vo ponūt eā ꝓpter hoc ꝙ in diuinis nō est dare plures personas: quin vna cōmunicet alteri omne illō in quo nō opponit sibi. vna autē nō opponit alteri: nisi inquantuz vna est ab alia: et ideo si ponas ibi duas ꝑsonas illā quā ponis nō esse ab alia necessario ponis cōmunicare aly illud qō bz: et sic opz de quibuslibz duabus personis in diuinis ꝙ vna sit ab alia: vel ecōuerso. ¶ Ex hoc statim ꝓbat ꝓpositum scz ꝙ ipole ē ibi dare plures personas que a nullo: qz in illa nā in qua quecūqz due persone accepte de necessitate vna est ab alia nō possunt dari plures persone que a nulla: qz in illis personis que a nulla: vna nō eēt ab alia. Sed in diuinis ipossibile est dare duas personas: quarū vna nō sit ab alia. ergo ꝛc. ¶ Eodē modo potest ꝓbari ibi impole esse duas a quibus nulla: qz in illa nā in qua ipossibile est dare duas personas: quarū vna non sit ab alia impossibile est dare plures personas a quibus nulla: qz ille a quibus nulla vna nō esset ab alia: qz si vna illarū eēt ab alia: illa est a qua aliqua: sed in natura diuina nō est dare duas personas: quarū vna nō est ab alia. vt dictum est. ergo ꝛc. ¶ Quare autē nō sunt ibi plures que ab alia: et a qua alia nō video aliā rōnem nisi qz formalitas trinitatis cōcludit in isto trinario: sicut formalitas triāguli in tribus angulis: et ideo nō pōt eē ibi nisi vna talis. vnde nō pñt esse plures vel pauciores q̄ tres. ¶ Qō autē dicit ꝙ duo modi sunt et non producit per vnū modū nisi vna: non videt mihi sufficere: sicut supra patuit. ¶ Ad rōnem in oppositū dicendū. ꝙ paternitas nō pōt esse plurificabilis: vnde diuina. Ad id qō dicitur cōtra hoc. dicendū ꝙ cōiunctio paternitatis diuine cuz diuina essentia: nō est cōiunctio plurificabilis vel cōmunicabilis cū cōmunicabili: qz licz paternitas in cōmuni analogo accepta: ꝓut cōuenit creatori et creature dicat aliqd plurificabile: qz sub ipsa ꝓtinent oēs paternitates. et ēt si p̄nitas creata dicat aliquid plurificabile: tm̄ p̄nitas diuina non dicit aliquid plurificabile.

Postea querebant duo pertinentia ad creaturā tm̄. Et ꝑmo in generali. deinde in speciali. In gñali q̄rebant duo. Quoz̄ ꝑmū pertinet idifferenter ad accidens et subz: et est vtrum diuisio entis in actū et potētiā sit diuisio in plura re. ¶ Secūdū ꝓtinet ad subz ꝑimā in cōparatione ad creaturā: et est vtruz in creaturis suppositum et natura sint idē re. Tertiū pertinet ad creaturā in ordine ad operationē suā: et est vtrū habitus faciat aliqd ad subam vel ad modū actus. Qō. V.

Ad primum sic proceditur et arguitur ꝙ diuisio entis in actū et potentiā sit diuisio in plura re: qz diuisio que cōuenit enti fm esse qō bz esse extra aiam dz esse in plura re. Sed diuisio entis in actū et potentiā est buiꝰ. ergo ꝛc. maioz ꝓbat: qz illa diuisio de qua tractat metaphysicus ꝑ se est diuisio entis extra aiam: cum metaphysicus de ente reali cōsideret: sed diuisio entis in actum et potētiā est buiꝰ. ergo ꝛc.

Contra qz illa diuisio que cōuenit enti vni et eidē nō est diuisio in plura re: qz idē nō est diuersuz a seipso realiter. Sed diuisio entis in actū et potētiam est buiꝰ. ergo ꝛc. ¶ Probo mi. qz diuisio entis in actū et potentiā cōuenit cuilibz enti: qō q̄nqz est in actu q̄nqz in potentia. sed qō ꝓuenit cuilibz enti: qō q̄nqz est in actu: q̄nqz in potētia cōuenit vni et eidē enti. ergo ꝛc.

Respondeo circa istā qōnē sciendū est: ꝙ aliō est distinguere inter actū et potentiam qua actus dr̄ pol'is: et distinguere inter ens in actu et ens in potētia: sicut aliud est distinguere inter albedinē existentē actu et albedinē existentē in potētia q̄ ipsa est possibilis esse. Primo ergo videndū est qūo distinguitur ens in actū et potētiā qua dr̄ pol'e anteq̄ sit. Secundo qūo distinguitur ens in actu et ens in potētia.

Quantum ad primū sciendū ꝙ potētia ꝓput dicit ꝓncipiū actiuū: vel passiuum quo aliqd dr̄ pol'e distinguit̄: vt de se pz in potētiā actiuaz q̄ aliqd dr̄ posse agere: et potētiā passiuā qua aliqd dicitur posse fieri vel moueri. ꝓeter hoc autē dicit̄ tertio: potētia vel magis possibilitas: ipa nō repugnātia terminoꝝ. ¶ Loquēdo ergo de potentia actiua. si querat̄ quest̄o vtrū actus pol'is et potentia qua dr̄ pol'is differat. nihil aliud est q̄ querere vtrū ꝓnm̄ ꝓductiuum et actus ꝓductus vel actus saltē ꝓducēdi differat: et ad hoc dico ꝙ si loquimur de ꝓncipio ꝓductiuo et actu ab eo ꝓducto planū est ꝙ realr differant: qz nihil est ꝓductiuū sui ipsius. Si aūt loquamur de actu ꝓducendi fm quosdā actus producendi nihil aliud est: vt dicunt q̄ actus productꝰ. ita ꝙ qñ dicit ignis calefacere: nihil aliud importat q̄ denoiationē ignis extrinsecā a caloze producto: vt est in fieri. vnde idem est ac si dicat̄ ꝙ ignis habet calorē a se effectiue: nec ponit aliqd formalr inherens ipsi agenti. Unde fm hoc actus producendi et actus productus nō differūt nisi sicut forma in fieri: et in facto esse: et fm istaz positionē idem iudiciū est: de distinctione actus ꝓducēdi et ꝓncipij ꝓductiui: quā opionē nō credo verā: prout eā diffusius tractaui de distinctione predicamentoꝝ in ꝓmo quolibz. ¶ Scōm aūt alios actus ꝓducendi idē est qō quidā respectus fundatus sup ꝓnm̄ ꝓducendi ad rem productā: et fm hoc ꝓnm̄ ꝓducēdi et actus producēdi differrent: sicut relatio et fundamentuz eius. De differentia aūt relationis et fundamēti eius. al's dixi. videlz. ꝙ nō differunt re intrinseca: sed solū re extrinseca. i. extrīsece importata: seu ꝓnotata: et de hoc dixi diffuse al's. ¶ Si autē loquamur de potētia passiua q̄ dicit aliqd pol'e subiectiue vel passiue. Dicunt quidā ꝙ talis potentia in subo mobili ad formā est duplex: vna est potētia susceptiua motus per qnē subm mobile moueт ad formā: et alia est potētia eēndi in subo fm qnā dicit̄ forma posse esse. Et ꝙ iste due potentie distinguant̄ ꝓbant: qz aliud est posse moueri ad formā et aliō formā posse eē.

Sed prima potētia est illa per quā subm moueť ad fo
mā.scōa per quā forma pōt esse.g̃ ꝛc.ꝓbatio mi.qz illō
cui cōpetit moueri ad formā nō est actus ad quez est in
potētia.Sed illud qō pōt esse est illō qō postea est act⁹
vel actu.ergo nō est idē posse moueri ad formā ꝛ formā
posse esse.¶ Dicunt ergo ꝙ in subto mobili ad formaz:
siue sit subalis:siue accidētalis:est quedā potētia ad eē
forme ꝓter istā potētiā que est ad motū:ꝛ ista potētia
vt dicunt est ipsa forma essentialiter.Sed ꝑm aliū mo
duz essendi.scz ꝑm modū essendi possibilē:ꝙ talis possi
bilitas.scz que est ipsa forma sit ibi.ꝓbant triplici rōne.
¶ Primo sic:qz vel diuersum a forma pōt esse forma:
qz que sunt diuersa per essentiā ipole est vnū esse alte.
Sed talis po⁹ pōt esse forma:qz talis po⁹ ꝑm eos nihil
aliud est q̄ forma polis esse.ergo ꝛc.¶ Scōo.qz ex di
uersis nō pōt esse aliquid vnū per se:sz ex potētia ꝛ actu
fit vnū per se.ergo potētia ꝛ actus:cuius est dicunt vnaz
rez:ꝛ per ꝯns talis potētia nihil aliud est q̄ actus ꝑm ta
lē modū accept⁹. ¶ Tertio sic:qz si nihil forme vl̄ act⁹
ecē in subto mobili ad formā.forma nō educereť de po
tentia subi vel māe:sed hoc est falsum.ergo opz ponere
fore aliquid in mā anteq̄ subm moueat ad formā:sed
illud est potētia per quā pōt esse forma.g̃ ꝛc.¶ Sz istō
stare nō pōt:ꝛ hoc ꝓbo quatuor rōnibus. Primo.quia
per idē est aliquid in potētia ad motū ꝛ ad formā:cum
forma ꝛ motus sint idē:nisi ꝙ motus dicit formā vt ē
in fieri:que postea est forma:vt est in facto eē.g̃ ipole est
ꝙ sit alia potētia ꝛ alia per quā aliquid est in potētia ad
motū ꝛ ad formā.¶ Secūdo.qz sicut forma potest eē
anteq̄ sit.ita motus pōt esse anteq̄ sit:sed ꝑm te potētia
que est ad esse forma opz ꝙ sit aliquid forme vl̄ forma
preexistens in re.ergo potētia per quā est motus opz ꝙ
sit ipse mot⁹ vel aliqd ei⁹ p̄exns in subo:ꝛ sic i subo ꝓter
potētiā que est ad moueri est ibi potētia per quā pōt eē
motus:ꝛ sic dicit duplex potētia respectu motus:qō est
satis verisibile.¶ Tertio sic:qz oēs cōcedūt ꝙ impole
est ꝙ idē sit actu ꝛ in potētia loquēdo de esse in potētia
formali saltē.nam licz aliqui ponāt ꝙ aliquid pōt eē in
actu virtuali ꝛ in potētia formali ꝑm idē.nullus tñ po
nit ꝙ aliquid sit in potētia:ad hoc ꝙ sit formaliť tale in
actu formali per idē ꝛ ꝑm idē:sed illud ꝑm qō aliqō est
formaliť tale:ꝛ est forma ꝛ actus.ergo ipole est:ꝙ illō p
qō est aliqd in potētia tale sit formaliť actus. ¶ Quar
to sic:qz iste motus si est in rerū nā in existētia reali:aut
est subsistens:aut inherens:si est subsistens non pōt esse
idē subo cū aliquo alio diuerso a se:nec per ꝯns aliqd di
uersum a forma poterit facere aliqd idē subo cuz forma
si aūt est inherens:cuz omne illud qō est in exntia reali
inherens sit actus iā erit actus. ¶ Dices forte:qz iā est
actus nō qdē actus existens:sed actus possibilis:ꝛ sic est
actus in potētia:ꝛ inherens etiā in potētia.¶ Cōtra.qd
intelligis per actū polem:aut intelligis per actū polem
actū exntē nūc in rerū nā in entitate ꝓpria ꝛ distincta a
suis causis aut actū nō existentez:nunc in se ꝛ in esse di
stincto a suis causis.Si ꝓmo mō.tūc ꝓtradictio est dře
ipsum actū polem ꝛ tñ exntē in actu distincto a suis cau
sis in rerū nā.Si tu vis distinguere esse pole ꝯ esse actu
qz esse in rerū nā in exntia reali distincta est esse in actu
ꝓprie nāe.¶ Si scōo mō.ergo iste actus simpliť nō est:
nec per ꝯns inberet alteri informando.Et cōfirmať rō.
qz qñ dicitur ꝙ ipsa forma vna ꝛ eadē per eēntiā anteq̄
moueat subm est ꝑm vnū modū:puta ꝑm esse in poten
tia in rerū nā:ꝛ ꝑm aliū modum non.puta ꝑm esse actu.
quero vtrū iste modus essendi in actu sit polis:aut non.
Si non:ipossibile est ipsum esse ꝓo quocūq̄ tēpore:si sic.
opz ꝙ iste modus habeat duos modos.moduz essendi
in actu:ꝛ modū eēndi in potētia:ꝛ quereť simiľ de illo
mō eēndi in po⁹:ꝛ sic ibit in infinitū ꝛ tot icōueniētia pñt
adduci ꝯ istam pōnē:ꝙ stultius est hoc qō dř:q̄ hoc ꝙ
oporteat adducere incōueniētia ad ꝓbandum ipsam.
¶ Et iō dōm.ꝙ potētia passiua que est ad aliquē actū
ꝛ actus ad quē in subo in quo est differūt realiť:qō ꝑs p̄
ex ista rōne cōmuni que dicit ꝙ ipole est idē:ꝛ ſm idez
eē in potētia ꝛ actu saltē formali simul. ¶ Scōo.quia
ipole est aligd stare simul cū suo opposito.sed potentia
ad actū stat cū opposito actus:sicut potētia ad albedinē
stat cū opposito albedinis.scz nigredine.ergo ꝛc.Et hec
est rō Aristo.ad probādū p̄ phy.ꝙ ꝓter duos terminos
motus opositos oz dare tertiū.scz nāz subiectā. ¶ Ad
rōnē ergo quā faciunt ad ꝓbandū ꝙ alia est potētia q̄
est ad motū ꝛ alia que est ad esse forme.dōz ad maiorē
ꝙ qñ dř ꝙ aliud est posse moueri ad formā ꝛ aliud for
mā posse esse.Dico ꝙ ista alietas nō est pp alietatē potē
tie:quarū vna esset ad motū:ꝛ alia esset ad formā:sed ꝓ
pter alietatē potētie ꝛ actus ad quē ē.vnde ista alietas
ponit distinctionē inter potētiā ꝛ actū qui est polis:vel
est dřia inter potētiā passiuā ꝛ potētiā que est nō repu
gnātia terminorū que iueniť in oi factibili. Ista aūt nō
repugnātia terminorū nullū esse reale ponit in rerū nā
ꝓter ꝓncipiū rei ꝛ actualē essentiā eius.vt infra dicetur.
¶ Ad ꝓmū aute qō inducunt ad ꝓbanduz ꝙ possibili
tas forme ante motū ad formā sit aligd forme in subto
motus.dicēdū ꝙ minor est falsa:qz dicit ꝙ potētia per
quā forma est polis pōt esse forma:qz licz forma possibi
lis sit postea forma que est in actu:mō quo infra dicet.
tñ po⁹ que dř polis nō est ipsa:nec pōt esse ipsa:sicut etiā
liber:qui dř Aristotelicus denominatiue:sicut a cā effi
ciēte nō est ipse Aristo.¶ Ad scōz dōm ꝙ maior est fal
sa loquēdo de vno qō est cōpositū per se.imo argumen
tū est ad oppm eius qō intendūt ꝯcludere:qz nullū rea
liter cōposituz est nisi ex diuersis simplicibus:quorum
vnū nō est realiter alterū.¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ educi
de potētia māe nō est formā p̄existere in mā:vt suppo
nit rō.qd ergo est educi de potētia māe.¶ Dicunt qdā
ꝙ educi de po⁹ māe est formā educi de latēti ad appa
rens ab agente creato.¶ Hoc aūt nihil est.ꝛ ꝓmo qdē
ꝙ dř de latēti ad apparens: qz aut loquūtur ꝓprie:aut
metaphorice:si loquūť ꝓprie idē est ac si diceret formā
educi de nō cognito ad cognitū:vel de obscure cognito
ad clarū cognitū.sed hoc nihil est:nec facit ad ꝓductio
nē rerū:vt de se pz:nisi forte quantū ad ea que fiunt ab
arte būana.ergo ꝛc.Si loquunť metaphorice vt per la
tentiaz intelligant potētiā que minus est itelligibilis q̄
actus.ꝛ per potētiā intelligant actū:tunc nihil aliud est
educi de latēti ad apparēs: q̄ educi de potētia ad actū:
ꝛ hoc est qō queriť.scz qd est educi de potētia ad actuz
ꝛ p ꝯns nihil de hoc dicit. ¶ Tertio illud dictū deficit
quātū ad hoc qō dř ab agente creato:qz illud qō solum
ꝑtat habitudinē forme ad mām non habz ꝙ sit tale
vel tale ex hoc ꝙ est a tali vel tali agente:sed solū ex ꝙ
ꝙ sic se habz ad mām:sed formā educi de potētia māe
dicit solū habitudinē ad mām.g̃ ꝛc. ¶ De hoc aūt mul
ta alia dicūť.de ꝙbus alꝫ diffuse tractaui:ꝛ iō pretermit
to.Dico ergo sicut alꝫ dixi breuiter ꝙ formam educi de
potētia māe nihil aliud est q̄ fieri forme:eo modo quo
forme cōpetit fieri dependēter in esse suo:ꝛ fieri a mā vel
subo in quo est:ꝛ hoc tanto magis ꝓprie dicit qñ subz
preexistit forme ꝓducibili:ꝛ ꝓ tanto tale fieri dicit edu
ci:qz nō pōt cōpetere sibi fieri ꝓpter talē dependentiā
nisi inquantū ex quodā alio possibili:ꝛ ipsa fit cōpositū

Tex. cō. 82

ꝛ ꝑcipue sicut dictū est:hoc cōpetit qñ ordine tpis pre-
existēte tali potētia fit cōpositū:qz tūc fit reductio que-
dā vel reductio ex nō tali ad tale. Qñ aūt totū cōpositū
fit quātū ad vtrāq; sui partē nullo psuppposito:tūc licz
tale fieri sit ex ptibus:tñ tale fieri nō est reductio ex nō
tali ꝑus tpe ad actū:ꝛ iō nō est ita ꝓprie hic reductio de
potētia māe:licz sit talis dependētia vnius ad alterum.
¶ Cōtra premissa arguit̄. Primo sic:qz forme ꝓductz
indiuiduoꝝ nō sunt educte:ꝛ tñ dependent a subo.g̃ ꝛc̄.
¶ Scōo.qz gr̃a dependet a subo:ꝛ tamen non educit̄.
ergo ꝛc̄. ¶ Tertio sic:qz educi ꝑportat qdā fieri ꝛ non
ipsum esse forme.g̃ ad educi nihil facit formā depende-
re in esse a subo. ¶ Quarto sic:qz educi de potētia māe
videt̄ dici ad similitudinē cuiusdā motus localis. Sed
talis dependentia a subo:nō bz similitudinē ad motuz
localē.ergo ꝛc̄. ¶ Ad ꝑmū dom̄ q̄ in primis idiuiduis
factis a deo:ipsuz fieri cōpositi ꝛ forme in cōposito:ꝛ ēt
ipsum esse dependebāt ab ipsa potētia māe:ꝛ quantum
ad hoc est ibi educi. Sed qz illud educi nō fuit de potē-
tia ꝓexistente tpe:sicut est in cursu nāli rerū nō ꝓprie
ꝛ stricte ponit̄ ibi educi cōiter a doctoribus. ¶ Ad scōz
dom̄ q̄ gr̃a ponit̄ educi de potētia obedientiali subiecti
sicut alīs dixi. ¶ Ad tertiū dom̄ q̄ fieri per se loquēdo
nō addit sup eē rei facte nisi solā denominationē ab agē
te:ꝛ esse in fluxu quantū ad ista quoꝝ eē est successiuū:
quātū aūt ad alia quoꝝ nō est successiuū fieri eoꝝ:fie-
ri nihil aliud est:q̄ nunc ꝓrio esse ab agente:ꝑm q̄ cōis
vsus loquēdi bz:vñ dicim⁹ mūdū factū fuisse a ꝑncipio
ꝛ modo esse in nō fieri vel absolute esse ab agente absq;
determinatione aliqua nūc determinati inchoantis vel
terminātis:ꝛ si aliqd esset factū a deo ab eterno:eius fie
ri nihil aliud esset:q̄ ipsuz br̃e esse a deo ab eterno. Qñ
igit̄ dr̃ q̄ educi dicit fieri ꝛ nō esse. Dicēdū q̄ fieri dicit
esse:etiā rei facte vt est ab agente.scz esse a cā efficiente.
ꝛ ideo ad sic vel sic fieri facit q̄ esse rei solū dependeat
vel nō dependeat. ¶ Ad quartū dicendū.q̄ nō est ibi
similitudo motus localis.quantū ad hoc q̄ forma per ca-
pillos trahat̄ de fundo māe ad superficiē. Sz est ibi si-
militudo motus quātū ad hoc q̄ aliqd subm de non eē
tali reducat̄ ad esse tale:ꝛ hoc ꝑm cōem cursum: nāe in
quo oē qd̄ fit:fit ex subo ꝑsuppposito ordine tpis. ¶ Vñ
notandum q̄ quia motus localis inter alios motus est
notior quo ad nos:ideo ea que ꝓprie ptinent ad motuz
localē transferunt̄ ad alios motus:ꝛ ideo vocant̄ exit⁹
vel eductio vel hꝫ.non q̄ ꝑm ꝓprietatē talis sit ibi exi-
tus vel eductio:ꝓout dicunt motū localē. ¶ Quantuz
autē ad potētiā tertio modo dictā:que est nō repugnan
tia terminoꝝ:nō videt̄ mihi q̄ dicat aliqd diuersum a
re producibili nisi exclusionē impo⁹ tantū:vnde c̄uis
ita sit.nō video q̄ res dicat̄ polis nisi a potentia actiua:
sicut dicimus pole cārī antec̄ causet̄: vel a potētia passi
ua:sicut res generāda dr̃ polis rōne potentie passiue:de
qua est educibilis.ꝛ vlterius includit predictā nō repu-
gnātiā:que nō dicit aliquid diuersuz a re producibili:vt
videt̄ mihi. ¶ Sed cōtra hoc gdā dicūt q̄ est quadru-
plex potētia.scz potētia passiua:actiua ꝛ potētia que est
nō repugnātia:ꝛ ꝑter has est potētia obiectiua:ꝛ dñt q̄
potētia actiua non est ad esse:sed ad facere.potētia etiaz
passiua nō est ad esse:sed ad pati:vel fieri.potētia autem
que est nō repugnantia:nec est ad fieri:nec ad eē:nec ad
facere etiā.potētia aūt obiua est potētia ad esse nō ad fie
ri vel facere. ¶ Qō aūt ꝓdicta potētia obiectiua sit po-
tētia ad esse nō ad fieri:nec facere:ꝛ q̄ sit alia a nō repu-
gnātia terminoꝝ.ꝓbat̄ sic:qz in deo est nō repugnātia
terminoꝝ:non tñ est ibi potētia obiectiua qua aliquid
dicit̄ pole.ergo ꝛc̄. ¶ Qz aūt differat a potētia actiua.ꝓz
qz potētia actiua est potētia entis in actu ad agere.potē
tia aūt obiectiua est potētia nō entis in actu ad esse: sed
hec nō est illa.ergo ꝛc̄. ¶ Qz aūt potētia obiua nō sit po
tentia passiua arguit̄ sic: qz potētia passiua:vt dicūt:est
potētia ad fieri ꝛ ad pati. Sed potētia obiua nō est potē
tia ad fieri vel pati.ergo ꝛc̄.ꝓbatio mi.qz aliter mā est
in potētia ad esse anteq̄ sit:ꝛ alr in potētia qñ iā est:sed
mā est in potētia ad pati ꝛ fieri anteq̄ sit:que est poten-
tia passiua.ergo ꝛc̄. ¶ Ista aūt non vident̄ bene dicta:ꝛ
ꝑmo qdē hoc q̄ dr̃ pole obiectiue q̄ dicat̄ ab aliqua po
tētia ꝓter actiuā vel passiuā:suppposita tamē repugnā-
tia terminoꝝ:qz pole obiectiue dr̃ ex hoc q̄ est obm vel
natū esse obm alicuius potētie realis:sed pole sic obiue.
deinde non pōt poni obz esse alicuius potētie realis nisi
actiue vel passiue.ergo ꝛc̄.ꝓbatio mi.qz potētia:cui⁹ dr̃
esse obm aut est ipsummet:cuius dr̃ esse obm:aut aliqd
diuersum ab eo:nō potest esse ipsummet:qz in esse pre-
reali ipossibile est ipsummet esse obm suypsius ꝓducī-
bile.scz a seipso.ergo relinquit̄ q̄ aliqd sit diuersum ab
eo.tunc arguit̄:potētia cuius obz est ꝓducibile pole est
eam esse ꝑn̄ per qō illud obm ꝑus nō ens pōt esse. Sed
ꝑncipiū p qō nō ens pōt esse:nō est nisi ꝑn̄ actiuuz vel
passiuū:nec Aristo.somniauit plus.ergo ꝛc̄. ¶ Scōo sic
de hoc q̄ distinguunt potētiā nō entis ad esse cōtra po-
tentiā ad fieri:qz ois potētia cuiuscūq; nō entis: aut est
potētia ad factū:aut ad eē nō factū:si ad esse nō fa-
ctū:ergo illud esse nō habz efficientē:sed tale eē qō non
est factū est esse increatū.ergo esse icreatū est pole esse;
qō est absurdū. ¶ Si autē est potētia ad esse factū.tūc
arguo.oē factū est factū per aliqō fieri:sed talis potentia
ꝑm quā tu ponis nō ens ꝓrius esse in potētia ad esse:est
potētia ad esse factū.ergo opz q̄ ista potētia sit aliqō fie
ri ꝓ qō illud est factū.g̃ ꝛc̄. ¶ Unde ponere aliqd posse
br̃e esse factū ꝛ nō posse fieri est cōtradictio ꝛ ignorare
ꝓpriā vocē. ¶ Itē ponere potētiā ad facere ꝛ non pole
fieri est cōtradictio: qz nihil pōt facere nisi qō pōt fieri.
¶ Dom̄ ergo q̄ ꝑter potētiā que est nō repugnātia ter-
minoꝝ nō est aliqua potentia nisi actiua vel passiua a q̄
aliqd ꝑm rez dicat̄ pole. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū
q̄ pole dr̃ pole ꝓ denominationē aliquā a potētia. vnde
nō est idē ponere plura polia ꝛ ponere plures potētias.
Notandū ergo q̄ vna ꝛ eadē potētia est a qua sibi iexi-
stente vel inherente:agens dr̃ potens:ꝛ obm natū fieri
per ipsum dicit̄ pole obiectiue:nec in obo poli obiectiue
oz ponere aliquā potētiā ꝑter nō repugnātiā terminoꝝ
vbi totū ens ꝓducit̄ nullo presuppposito:qz illa potētia:
vt ꝓbatū est:est potētia per quā aliqd pōt habere eē fa
ctū vel fieri:sed oīs potētia per quā aliqd pōt fieri ē acti
ua vel passiua. Sed vbi aliquid producit̄ nullo presup-
posito nō est aliqua potētia passiua ꝑm rem loquēdo:ꝛ
ideo tale pole fieri dr̃ pole fieri denoiatione extrinseca
agentis:vt natum est esse effectus eius. ¶ Et si dicatur
nōne fieri dicit mihi qdā pati.dom̄ q̄ pati ꝓprie est
qdā fieri in quo aliqd subycit̄ motui ꝛ forme facte p̄-
existens tpe ipsi forme introducende:ꝛ non oē fieri est
tale pati:qz creari nō est tale pati. Alio mō pōt accipi pa
ti minus ꝓprie.scz pro obiectiue se habere vt effectus.
factus ad potentiā actiuā:ꝛ accepto sic ꝓprie pati oē
fieri esset pati:sed non omne tale fieri regrit subm rece-
ptiuū ex parte producti:sicut dictū est de creatione.silr
potētia passiua ꝓprie dicta ꝑm quā aliqd est susceptiuū
actus vel forme denoiat subz receptiuū ꝛ formā recepti
bilem subm quidē receptiuuz:vt subm in quo est illud
ꝑncipiū per qō pōt recipere. vnde dr̃ potēs recipere vel

Opio Scoti ponētis potē tiā obiectiuā

Opio docto ris propria.

Eadē est po tentia ꝑ quā agens dr̃ po tens:ꝛ ꝑ quā obm na tum fieri per ipm dr̃ possibile.

Difficilio de pati,

pole subtiue. forma aũt vt obz talis potẽtie: qz est receptibilis. nã sicut factũ vt sic est obz potẽtie actiue: ita ẽt receptibile in subto est obm potẽtie receptiue: nec est q̃ rere aliã potẽtiã in ſ̃bto receptiuo: ꝑter nõ repugnãtiã terminozũ. ¶ Uñ notãdũ ꝙ qñ dr ꝙ potẽtia actiua ẽ ad facere q̃ſi potẽtia q̃dã ordinata ad recipiẽdũ actũ illum: qui est faccre: ⁊ sic est falſiſſimũ: qz tunc eſſet idez agere ⁊ pati. alio modo põt intelligi ꝙ potẽtia actiua ẽ ad facere. i. bz ad hoc ordinẽ ꝙ habeat effectũ factũ: ⁊ illa eadẽ potẽtia est ad fieri: qz illa eadẽ potẽtia bz ordinem: nõ qdẽ ad hoc ꝙ agẽs fiat: ſed ad hoc ꝙ ꝑ agẽtis potẽtiã aliqd aliud fiat: ⁊ id qõ fit passiue dr ꝙ respicit potẽtiã agẽtis: vt per quã est: nec oz ꝙ respiciat aliquã potentiã: per quã res incipiat. ¶ Sil'r potentiã esse ad fieri dupliciter põt ite'ligi. vno mõ ꝙ dicat potẽtia passiua ad fieri: qz. ſ. est receptiua alicui⁹ actus facti: vl' forme facte. ⁊ talis potẽtia ad fieri est potẽtia passiua. vel ſubm talis potẽtie cũ sua potẽtia nõ dr ꝑpe fieri: ſz fieri hoc. vñ qñ aliqd ſubm dealbat: nõ dr ſubz ſimpl'r fieri: ſed fieri albũ. ¶ Alio mõ põt dici potẽtia ad fieri: qz bz ordinẽ ad hoc ꝙ aliqd per ipſam fiat modo: quo iaz dictũ est. Ex parte etiã ꝓducti dr pole fieri: vel a potentia actiua: per quã põt fieri vt dictũ est. vel a potẽtia ẽt receptiua: qz in ipſa põt recipi. ſic albedo anteq̃ fiat dr possibilis fieri. ⁊ illud dr pole obtiue. ſuppoſita nõ repugnãtia terminoꝝ: qz natũ est eẽ obm alicui⁹ potentie actiue vel passiue. ¶ Ex hoc pz ꝙ qñ dr ꝙ potẽtia actiua est ad facere ⁊ nõ ad eẽ nihil est dictu: qz ita ſe bz ad eẽ factũ: ſicut ad ipſum facere: cui⁹ qdẽ eẽ facti ipſa est cauſa effectiua. ⁊ ſil'r potentia paſſiua: q̃ est ad fieri. est etiã ad factũ eẽ: qz veriſio est dicere ꝙ ſit ad fieri: ⁊ non ad factũ est: cũ oẽ fieri terminet ad factũ eẽ. potẽtia aũt nõ ꝓpe dr: ſed magis bz dici pole obtiuũ: qz. ſ. natũ est eẽ obz potẽtie actiue vel passiue: vel vtriuſq̃. ¶ Ad ꝑm q̃ ꝙ ipſi dicũt ꝙ potẽtia obtiua est aliud a nõ repugnãtia terminoꝝ dico ꝙ ꝓpe loquendo potẽtia obtiua est nihil dictu: ſed pole obm. qõ q̃ dr ꝙ potẽtia q̃ est nõ repugnãtia terminozũ est in deo: nõ tñ potẽtia obtiua. dicẽdũ ꝙ potẽtia q̃ est nõ repugnãtia est in deo: ſed potẽtia obtiua: q̃ nihil est dictu: nõ est in deo: nec ẽt pole obtiue: qz nõ ẽ obm alicui⁹ potẽtie actiue vel passiue. ¶ Si aũt q̃rat quo ſe bz pole obiue ad nõ repugnãtiã terminoꝝ. vt ꝝ. ſ. ſic dio idẽ: dz ꝙ nõ: qz ſic dcm est: pole obtiue dr a potẽtia actiua vel passiua. Sz poa q̃tũ ad nõ repugnãtiã termioꝝ dr ꝙ añq̃ tale ens sit est nõ ens: cui nõ repugnat eẽ. vñ nõ repugnãtia termioꝝ in gñali accepta ipoꝛtat ꝓdicatũ nõ repugnare ſubto. vñ põt ꝛuenire deo ⁊ creature. qñ vo dr de creatura q̃ nõ est: ⁊ põt eẽ: vt qñ dicim⁹ ꝙ creatura añq̃ ſit põt eẽ dic̃ ꝺtermiatã nõ repugnãtiã termioꝝ ꝺtermiati ſubti ad determinatũ ꝓdicatũ. ſ. creature pole ad eẽ. ¶ Ad zm dom ꝙ potẽtia actiua est poa entis in actu: vt hñtis ipſaz ⁊ ꝺ noiati ꝺnoiatiõe itrinſeca ab ipa: ⁊ iſta eadẽ poa est: ꝑ quã effectꝰ: q est obz talis poc: est ꝓducibil' ab ipa. ⁊ ꝓducit qñ fit. ⁊ ſil'r poa passiua ꝓpe accepta ẽ poa: ꝑ quã aliqd ſubtiue ⁊ passiue põt moueri ⁊ reduci ad actũ quẽ recipit: ⁊ ꝑ eadẽ poam dr actꝰ ille receptꝰ: ⁊ añq̃ fiat receptibil': ⁊ ꝑter iſtas duas poas ñ oz põere aliquã poam: ꝑ quã effectꝰ ſit ꝓducibil' excepta nõ repugnãtia terminoꝝ. ¶ Per ẽ pz ad zm: qz vez est ꝙ mã al'r est in poa añq̃ ſit in rez nã: nec fiat ꝑ creationẽ vt ps ꝛpoſiti: ⁊ al'r ẽ i poa qñ iã est in rez nã vt recipiat actũ q̃ caret. nã ꝑ mõ dr i poa eẽ ꝑ poam agẽtis: rem cui⁹ dr pole obtiue. ¶ Secundo aũt mõ dicit eẽ in potẽtia passiua respectu actꝰ i ea pole ſm quã potẽtiã dicit mã eẽ possibil' ſubtiue: ⁊ actus receptus in ea dicit pole obtiue: ⁊ ex hoc nõ ſequitur ꝙ ꝑter nõ repugnãtiã terminoꝝ ⁊ potẽtiã actiuã ⁊ paſſiuam ſit quarta potentia.

Secũdus articulus.

Quantum ad zm ꝑn'c. q̃lis. ſ. ſit diſtinctio inter ens in actu: ſeu exiſtentiã actualẽ entis ⁊ ens i potẽtia. dicũt qdã ꝙ est diſtinctio ciuſdẽ rei ſz diuerſos modos reales: ita ꝙ vnus modus realis est eẽ in actu: ⁊ ali⁹ eẽ in poa. res aũt ꝛprebẽdit vtrũq̃ modũ. Oz aũt ita ſit: ꝙ. ſ. iſti modi duo ſint real'r duo modi diuerſi abinuicẽ ꝓbãt ſuppoſito ꝙ eẽ in actu dicat modũ realẽ: ⁊ ſuppoſito ꝙ modus exiſtẽdi in poa nõ ſit idẽ cuz mõ exiſtẽdi actu. vñ ꝓbõ eoꝝ tẽdit ad ſ̃ ꝙ modus exiſtẽdi in poa añq̃ nihil de re ſit: vt creature añq̃ creet. ſit qdã modus realis: ⁊ hoc ꝓbãt 4r. Primo ſic. qz iter dcũ intelligẽtẽ ⁊ creaturaz intellectã est relo realis ab eterno: qz inter cognoſcẽs ⁊ cognitũ: ⁊ inter potentiã ⁊ obm est relo realis. relo aũt realis nõ ẽ niſi ad aliqd reale. q̃ ꝛc. ⁊ eadẽ est ratio quã qdã faciũt ꝙ ydeatũ differt real'r ab ydea: ſed ydea ẽ ab eterno. q̃ ꝛc. ¶ Scõo ſic. qz res ſunt in gñe ab eterno: ſz eẽ in genere dicit eẽ reale. q̃ ꝛc. ¶ Tertio ſic. qz hõ añq̃ eſſet: aut habebat ꝙ erat poſſibilis ex nã rei plus q̃ chimera: aut nõ. ſi nõ: q̃ nũq̃ potuiſſet fieri. ſi ſic: ergo realitatẽ habebat: ꝑ quã erat poſſibilis. Dices ꝙ vez est ꝙ habebat realitatez: ꝑ quã erat poſſibilis. ſed iſta realitas erat potẽtia agentis. ¶ Cõtra. quero vtrũ illud qõ habebat iſtã realitatem eſſet aliqd reale aut nihil. ſi nihil: ſequitur ꝙ nihil ſit aliqd reale. ſi erat aliqd: habeẽ ꝓpoſituz. ſ. ꝙ homo anteq̃ ſit ſit aliqd reale. ¶ Quarto ſic. qz aut eẽ pole creature añq̃ ſit dicit aliqd eẽ reale: aut nõ. ſi ſic: habetur ꝓpoſitũ. ſi nõ: videẽ ꝙ diuiſio entis realis in actuz ⁊ potẽtiã ſit diuiſio in eẽ rei ⁊ eſſe rõnis. hoc est incõueniens. q̃ ꝛc. ¶ Cõtra iſtã poſitionẽ arguo 4r. ꝑ ſic. qz q̃cũq̃ ſunt eadẽ in tertio ꝑ eſſentiã ſunt inter ſe eadẽ: ⁊ ꝑcipue de abſolutis habet veritatẽ in quacũq̃ nã creata vel increata: ſed ſm te vnuſquiſq̃ iſtoꝝ modoꝝ ſunt res ipſa ꝑ eſſentiã cui⁹ ſunt modi. q̃ inter ſe ſunt idẽ realiter: ⁊ vnus real'r est alius. ⁊ per ꝛ̃ns nõ ſunt diſtincti modi ſm rez. ¶ Scõo ſic. qz iſti duo modi aut ſũt due res: quaꝝ vna nõ est alia: aut nõ. ſi ſunt due res: quaruz vna nõ eſt alia: ⁊ ſunt due res create: ſiue creabiles: opz ꝙ quelibet eaꝝ habeat duos modos. ſ. moduz entis in actu: ⁊ moduz entis in potẽtia: qz quilibet est creabiliſ. ⁊ ſic ibit in infinitũ. ergo ꝛc. ¶ Si vo nõ ſint due res ñ habẽt diſtinctionẽ realẽ. ꝓbatio. qz differre real'r eſt differre diuerſis realitatib⁹: quaꝝ vna nõ est alia: ſed vbi ſunt due realitates diuerſe adinuicẽ: ſũt due res diſtincte realiter. ergo ꝛc. ¶ Tertio ſic. qz ſicut ſe habet creatum in actu ad creabile: ita annihilatũ in actu ad annihilabile: ſed ſm te creabile ⁊ creatũ in actu dicũt diuerſos modos eiuſdẽ rei. ergo annihilatuz ⁊ annihilabile dicunt diuerſos modos eiuſdẽ rei: ⁊ certũ est ꝙ nõ alterius rei: niſi annihilantis: ſm quã aliqd dicit annihilabile in potentia: ⁊ annihilatũ in actu. tunc quero de iſto modo quo aliqd est annihilabile anteq̃ ſit annihilatũ aut est aliqd: aut est nihil. ſi aliqd: ſequit ꝙ aliqd ſit annihilitas: qz ſm te modus iſte est res ad quã terminat annihilatio ſm rem. Si autẽ tu ponis ꝙ modus ſit nihil: ergo ſam est rei annihilabilis nihilitas anteq̃ annihiletur. qõ est incõueniẽs. ¶ Ex hoc poteſt confirmari alia potẽtia: ſm quã aliqd dr creabile ſm potẽtiã actiuã: qz ꝑ idẽ aliqd dr factibile ẽ nihilo ⁊ vertibile i nihil ſeu annihilabile. nõ aũt põt dici res annihilabilis niſi ꝑ potentiã actiuã agẽtis: puta dei. ergo ꝛc. ¶ Quarto ſic. qz ſi ex parte rei creabilis anteq̃ crearet eſſet aliqd eẽ

reale distinctū ab esse dei: creatio nō supponeret nihil: imo aliqd. sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc respō dent ꝙ creatio nō presupponit aliqd subtiue: in quo fit: sed supponit aliqd obtiue. ¶ Cōtra. quero cui⁹ potētie obm presupponit: aut potētie actiue. aut passiue. nō passiue: qz ante creationē nulla est potētia passiua ſm te ꝛ ſm veritatē: qz creatio nō presupponit aliqd subtiue. si actiue: cū obm potētie actiue sit effectus eius: sequit ꝙ creatio presupponit effectū potētie actiue dei. ¶ Dices ꝙ supponit effectū potētie actiue. nō vt existentē: sed vt possibilē. ¶ Contra. quero a qua potētia dicit ille effectus possibilis. vtrū a potētia actiua vel passiua. nō passiua: qz istā nō requirit creatio. si a potētia actiua: ḡ ista potētia actiua nō presupponit illud: qz ab ista dicit possibilis. ¶ Dices ꝙ a potentia obtiua. ꝛ. qz nihil est dictu potētia obtiua: vt dictū est: sed pole obiective. i. id qō natū est esse ob. n alicui⁹ potētie. Et ideo tenco istā positionē de istis modalib⁹ esse fictitiā ꝛ ipolez. ¶ Ad p^m ḡ in oppositū dicendū ꝙ nō est verū ꝙ inter intellectū ꝛ intelligens sit semp relatio realis: sed solū tūc: quādo intelligere suū ꝛ obiectū sunt diuersa realiter: ꝛ vtrūq; est ens in actu: qz ad ens in potētia qō nullū eē reale habet in rerū nā nō est relatio realis: vt nūc suppono. nūc aūt actus intelligēdi dei nō differt a p ꝛ per se obto suo realiter: ꝛ cū multi ponant ꝙ deus nō habet relationē realem ad creaturā actu existentē: multo minus ad polez. ¶ Ad z^m dicendū ꝙ ad esse in genere duo cōcurrūt. s. intentio ꝛ res subta intentioni esse in genere. quātū ad p^m est esse rōnis: ꝛ ideo nō oz ꝙ res añq; sit habeat aliō esse q̄ esse rationis in genere. quātū ad z^m dicit esse reale actu vl potētia. vnde esse in genere subē nihil aliō dicit q̄ esse substātiā. vñ res quantuz ad illud esse eo modo fuerūt in genere ab eterno. ḡ ꝛ sic fuerunt in genere ab eterno. ¶ Ad 3^m dicendū ꝙ hominē ex nā rei añq; sit eē possibilē plus q̄ chimera pōt z^r intelligi. vno mō ꝙ nā humana sit in eē reali: ꝛ ab ea habeat homo ꝙ sit possibilis. ꝛ hoc falsum est. qz simul est nā hūana ꝛ hō. alio mō pōt hoc intelligi: qz nāe humane nō repugnat eē qō repugnat illi: ꝛ in rerū nā est aliqd a quo pōt eē: ꝛ nō illō. s. potētia agētis. ꝛ ꝙ dicit ꝙ homo anteq; sit habeat potētiā per quā possit eē: dicendū ꝙ nō ꝓpe dicit ꝙ hō añq; sit habeat potētiā per quā possit eē: sed ꝙ est potētia per quā homo pōt eē. ¶ Et si dicat. nōne habz potētiā ad essendū: dōz ꝙ nō. de potētia reali actiua loquēdo vel passiua: sed habet nō repugnātiā ad eēndū. ¶ Et si queras. nōne hre nō repugnātiā ad essendū importat aliqd reale hntis: dōm ꝙ nō oz q̄tū ad realitatem intrinsecā eius: qz hre ꝓut subm habet ꝓdicatū cōtingit tam enti q̄ nō enti: qz nō ens dicit hre nō esse. vñ si argueret sic: istud haberet nō eē. ḡ bz aliqd. eēt fallacia ſm qd ꝛ simplr. ¶ Ad 4^m dōz ꝙ diuisio i ens actu ꝛ ens in potētia: si referat ad ens ꝛ eius possibilitatē: est diuisio in diuersas res. mō quo potētia a qua dicit pole ꝛ po⁹ actiua ꝛ passiua ei⁹: p quā est: est diuersa ab eo: sed B nō est ponere diuersas res: quaꝝ vna sit actualis existentia rei: ꝛ alia sit possibilitas eius: q̄ sit alia a po⁹ actiua vl passiua: vt dictū est. diuisio aūt q̄ est nō i ens actu ꝛ eius possibilitatē: sed in ens in actu ꝛ eius pole: nō est diuisio in diuersas res: sed est diuisio vel distinctio eiusdem rei a seipsa: ꝓut accipit ſm id qō est ad existētiā ꝓ priā: ꝛ ꝓut denoiat a potētia actiua vel passiua ꝓ tpe q̄ actu nō erat. vñ eē in potētia nihil aliud est q̄ rem illā nō esse in se: sed in suis principijs: modo. ꝛ. exposito. vñ notandū hic ꝙ aliud est distinctionē esse aliquā in esse rei ꝛ esse rationis: ꝛ distinctionē esse ſm rationē. naz distinctio in esse rei ꝛ rationis est vt distinguat ens in eē reale extra animā ꝛ i esse rōnis: qō est ſm animā. sicut est esse genus ꝛ spēm: ꝛ cōsimilia. distinctio ſm rationē est qñ illa q̄ dicunt distingui nō habēt diuersitatē realem: siue vtrūq; dicat ens rei. sicut homo ꝛ aial. siue ens rationis. sicut genus ꝛ spēs: vt est cōe multis. ꝛ est vt est ꝑter multa. vñ in ꝑ modo qn fit distinctio in ens rei ꝛ ens rōnis. ens rōnis se habet vt alterū membrū distinctionis cōtra aliud distinctū: sed qñ dicit distinctio ſm rationē: ibi esse rōnis dicit modū distinctionis. sic ergo patet ad qōnē: quo. i. diuisio entis in actū ꝛ potētiā ē diuisio realis: ꝛ quo nō. ¶ Ex hoc ḡ patet ad obta. nā ista ratio q̄ ꝓbat ꝙ est diuisio in diuersa re: qz est diuisio ex esse reale. vñ cōcludit quantū ad hoc ꝙ ens in actu est diuersum re a potētia ꝓ quā est pole. alia aūr ratio q̄ ꝓbat ꝙ nō est diuisio in diuersa re: qz cōuenit vni ꝛ eidē bñ ꝓbat ꝙ diuisio nō est in diuersa re quātū ad hoc ꝙ ens actu quādo est ipsūmet est pole āteqū sit q̄tū ad se vt est pole nō dicat ré aliā diuersaz a se i actu: q̄ sit qdā res 3° ab extītia actuali: ꝛ a po⁹ actiua vel passiua.

Ad hoc sic ꝓcedit ꝛ arguit ꝙ natura ꝛ suppositū nō sūt idē in creaturis: qz illa duo: quorū vnū est assūptum realiter: ꝛ aliud nō est assumptū realiter: nō sunt idem: sed in incarnatiōe filij dei nā est assumpta realiter: suppositū aute nō. ḡ ꝛc.

Contra. si suppositū differt a nā: aut per accidēs: aut per substantiā. nō per accidēs: qz tūc individuū includeret accidens. nec per substantiaz: qa hoc esset vel materia vel forma: vel nā composita. nō ꝓ materiā nec per formā que includunt in ea: nec ꝓ nāz ꝓpositā: qz illa est eadē sibypsi. ergo ꝛc.

Respondeo circa istam questionem. intendo primo excludere treꝫ opiniones: quas non credo veras. secundo ponam opinionez: quā credo veram.

Prima opinio est ꝙ suppositū super naturā addit quēdā modū: qui gdē modus: vt dicunt: differt realiter a natura: nō tn dicit aliā rem a natura: ꝛ ponunt exemplū de materia affecta quantitate. nam: vt dicunt: quantū ad hoc materia affecta quātitate dicit quēdā modū: qui: vt dicūt: differt realiter a mā ſm se accepta: qz: vt dicūt: aliud est mā nō affecta q̄titate: ꝛ mā affecta q̄titate. ꝛ dicūt ꝙ hoc ꝓstituit suppositū supra naturā: sic esse affectā quātitate ꝛ accidētib⁹. ꝛ ꝙ hoc impedit predicationē nature de suppōsito: vt nō dicatur ꝙ hic homo vere est humanitas. tria ergo dicūt isti p^m est. ꝙ talis modus differt a natura realiter: nec tn ē alia res ab ea. z^m est. ꝙ talis modus cōstituit suppositū in esse suppositi. 3^m est. ꝙ iste modus impedit predicationem nature de subto posito. ¶ Cōtra primū arguo sic. ꝙ talis modus aut est aliqua res aut nulla res. si nulla res: sequuntur duo inconuenientia. primū est ꝙ modus realis sit nihil: qz qō nulla res est: nihil est. z^m est ꝙ additio istius modi ad naturā nō erit additio nisi nihili. ꝛ per ꝓns ad aliqd esse reale nihil facit: cū tn ipsi dicāt ꝙ constituit suppositū. Si aute est aliqua res: aut eadem res cū natura: aut alia. Si dicit eandē rez cū natura nō differt a natura nisi ratione: qz eadē res a seipsa nō differt nisi ratione. ꝛ per ꝓns eius additio ad naturā non erit additio nisi forte ſm rationē: cui⁹ oppositū ipsi volunt. s. ꝙ sic esse affectum aliquid addit diuersum a natura. Si dicat ꝙ dicit aliqd: vt modū realem dei. non aute rem. querā sicut ꝓus vtrū modus iste: iz nō sit res ipsa: cui⁹ est modus: an sit in re aliqua res: aut nihil nō

Primus modus dicendi.

est inuenire medium: qz ista sunt contradictoria. aliqua res. z nulla res: z redibit idē qō prius. ¶ Contra z^{m} arguo z^{r}. p̄ sic. qō est posterius accidente nō cōstituit suppositū: sed talis affectio est posterior accidente. ergo zc. Maior patet. qz suppositū precedit oē accidēs cū dicit individuū substātie. minor etiā patet. qz ista affectio resultat ex subiecto z accidēte: z ideo posterior est accidēte. ¶ Scōo sic. illud qō habet minimū de entitate nō cōstituit ens perfectissimū: sed affectio est huiꝰ cū resultet ex cōiunctione accidentis cū subiecto. z suppositum dicit ens completissimū. ergo zc. ¶ Contra z^{m} arguitur sic. qz ꝓm eos: sicu. se habet natura ad suppositū: sic materia ad materiā affectā: ꝫ materia affecta est materia. ergo natura erit suppositū. z hoc clarius patet sic. suppositum est ꝓm eos natura affecta: sed natura affecta ē natura. ergo natura est suppositū. ¶ Quod aūt dicunt: ꝙ materia precise z sine affectione accepta nō est idez qō materia affecta: verū est si esset aliqua materia nō coniūcta quātitati: qz nō est idem materia sine quātitate z materia cū quātitate. Sed manente cōiunctione quātitatis ad materiā: semper verū est dicere ꝙ materia ē materia affecta quātitate. z sic etiā cū natura semper sit cōiuncta cū accidentibꝰ quibusdā: verū est dicere ꝙ natura est natura affecta. vnde sciendū ꝙ ꝫ abstractū de cōcreto nō predicetur in creaturis accipiēdo ea vniformiter. sicut dicit ꝙ albedo nō est alba: tū accipiēdo abstractū ꝓm vnā formā: z cōcretū ꝓm aliā predicaī vnū de altero. sicut dicimus ꝙ albedo est quāta: quātitas ē alba: cuius ratio infra dicetur. ¶ Sciendū etiā ꝙ aliquid dicī compositū z^{r}. vno modo compositū ex bis. alio modo compositū huic. in p̄ modo compositū sic dictuꝫ nō predicatur de altera parte. vñ si aliqd iponeretur ad signandū compositū ex quātitate z albedine nū q̄ꝫ predicareī de altera parte: ꝓpter qō cōpositū ex mā z forma nō est forma vel mā: ꝫ z^{o} mō cōpositū. s. cōpositū huic predicaī de altera q̄libꝫ parte. nā cōpositū huic nihil aliud est q̄ꝫ cōiūctū huic cū cōpositione. esse autez cōiūctū huic cōuenit vtriq; parti. nā vnaquaq; pars est cōiūcta alij. vñ esse cōiunctū materie cōuenit forme: z ecōuerso. tū nulli parti cōuenit esse cōiūctū sibipsi: accipiēdo ꝓprie cōiunctionē. z qz natura esse affectā accidentibꝰ nihil aliud est q̄ꝫ natura esse cōiunctā accidentibus. ideo natura affecta est natura cōiuncta. z ecōuerso. ¶ Scōa opio est ꝙ natura differt a suppositō: qz suppositū includit actū essendi. nō aūt natura ita ꝙ suppositū se hꝫ ad naturā per additionē actus essendi. ¶ Cōtra hoc arguo sic. qz aut suppositū addit esse supra nāz ita ꝙ suppositū dicat cōpositū ex actu essendi z nā: aut ita ꝙ suppositū dicat naturā cōiūctā ipsi esse. nō aūt cōpositū ex vtroq;. Si p̄mo modo. cōtra hoc arguo z^{r}. p̄ qz sequereī ꝙ spēs nō predicareī de individuo: qz ꝓm oēs spēs: puta homo: dicit naturā. hoc est incōueniēs. ergo zc. Incōueniēs patet. cōsequētia etiā patet. qz altera pars nō predicatur de composito ex bis. nec ecōuerso. ¶ Scōo sic. qz si hec est causa ꝙ natura nō predicetur de suppositō: qz suppositū includit esse: sequitur ꝙ in illis terminis concretis: qui nō includunt esse. abstractū predicetur de concreto: sed isti termini communes homo: z animal z huiꝰ nō includunt esse. ergo bene dicīt. homo est humanitas: z animal est animalitas. qō falsū est. ¶ Tertio sic. sicut se habet individuū accidētis ad naturā accidētis: ita individuū substātie ad naturā substantie. sed individuū accidentis nullū esse accidentis includit. ergo nec individuū substātie. sed suppositū dicit individuū substantie. ergo zc. Si aūt ponatur scōo modo ꝙ suppositū dicat nō compositū ex natura z eē: sed naturā cōiunctā ipsi esse: tunc suppositū predicabitur de natura: z ecōuerso nā natura cōiūcta ipsi esse est natura: z ecōuerso. nec est ista opinio fratris Tho. vt q; dam volunt dicere. z hoc patet ex suo. xi° quolibet. vbi q̄rit an suppositū z natura differāt in angelis. ¶ Tertia opinio est ꝙ natura dicit solā formā. suppositū aūt dicit compositū ex materia z forma. ¶ Contra hoc arguo z^{r}. p̄. qz sequeretur ꝙ diffinitio substātiarū compositarū esset per additionē: sicut diffinitio accidentis: ga in diffinitiōe substātiarū taliū: sicut patet. 7. metaphy. ponitur materia. sed illud qō diffinitur per illud quod est diuersuꝫ a quiditate sua diffinitur per additamētū. ergo si materia nō esset de quiditate substātiarū taliū: diffinitio eoꝝ esset per additamentū. ¶ Tertio sic. ga subsistens in humanitate est homo. Sed anima humana separata subsistit in humanitate: sed ipsa est humanitas: vt dicunt. ergo aīa separata erit homo. qō est falsū z ꝓm veritatē z ꝓm eos qui ponunt ꝙ homo dicit compositum ex materia z forma.

Ter. cō. 37.

Et ideo q̄rta opinio: quaꝫ credo veriorem: est ꝙ natura z suppositū differūt: sicut diuersa res quantū ad quācūq; naturā: quę alteri inititur: sicut omnis natura accidētalis in creaturis: z natura humana in xp̄o: qz tales nature ĩnituntur alteri in suo esse loquēdo autē de natura que nō ĩnititur alteri in essendo: sicut est quecūq; natura substātie completa in creaturis: qō dico ꝓpter materiā z formā. z natura diuina in deo accipiendo ista ꝓm abstractū z concretū. In deo quidē nō differunt re: nec quantū ad illud qō p̄ z per se important: nec quantū ad cōnotatū. z ꝓpter hoc oīno ibi concretū predicatur de abstracto: z econuerso. tū in in creaturis concretū descendens a natura substātiali: sicut homo ab hoc ꝙ dico humanitas aliquid connotat ex mō significādi: qō nō ꝛnotat abstractū. ¶ Ad cuius euidentiā tria sunt facienda. p̄m est qd importat suppositū realiter ostēdere. z^{m} est distinguere de diuersis modis signandi. z^{m} est applicare illos modos signandi diuersos ad naturā z suppositū: z oia ista applicare ad questionē. ¶ Et quantū ad p̄mū sciendū ꝙ suppositū ꝓut concretiue accipitur: dicit ꝓm rem illud qō habet esse nō ĩnexū alteri suppositiue: qō ē nō initi alteri per inherentiā: sicut accidens substātie: vel sicut pars toti: sicut brachiū corpori: vel per modū partis se habētis: sicut natura humana initiī suppositō in xp̄o. Ita ꝙ habens esse nullo modo istorū modorū ĩnitendo suppositum dicīt. natura autē in abstracto accepta: puta humanitas vel deitas vel aliquid tale dicit vt quo aliquid ē tale formaliter: siue ĩnitatur alteri: siue nō. natura aūt sic dicta quantū ad rem ptinet potest z^{r} se habere. vno modo ꝙ nulli ĩnitaī: nec aliud sibi. alio modo ꝙ ipsa ĩnitatur alteri. tertio modo ꝙ alteruꝫ ĩnitatur sibi: z non ipsa alteri. ¶ Quantū ad z^{m} dicendū ꝙ z^{r} est modus significādi. s. abstracte z concrete. concrete dicitur z^{r}. s. substantiue z adiectiue: vt humanū: vel aliquid tale. abstractū aūt semper importat naturā: in qua aliqd est tale: puta humanitas: illud quo homo est homo formaliter. concretū autē semper significat vt habēs siue per modū habentis: siue sit substantiuū: siue fit adiectiuum. vnde quantū ex modo significādi importat semper naturā in obliquo: puta albus habens albedinē: z homo habens humanitatē. sed in hoc differt inter substantiuum z adiectiuū: qz substantiuū importat habēs per modū subsistentis. vnde z adiectiua quādo substātiuantur per modū significandi stant pro existente ha-

Secūdus articulus.

Compositus ex bis z compositū huic.

Quid dicit suppositū cōcretiue sumptum.

bente adiectiuū:qđ ſtat pro habente qualitercūq: ſiue ſit ſubſiſtens ſiue nō: ſiue habeat illud vt formā ſuperueniēte:ſiue vt ſubiectū preexiſtens.ſicut quādo dicit ſuperficies eſt alba: albū ſtat pro habente albedinez vt form i ſibi inherēte.ecōuerſo autē quādo dicitur.albedo humana.humanū qđ predicatur de albedine ibi nō ſtat pro habente humanitatē vt ſibi inherēte.Sed p habente humanitatē:vel hominē vt ſubiectū ſubſtratū pōt ēt eſſe denominatio ab extrinſeco.ſicut quādo dicimus.ille effectus eſt diuinus.ibi diuinū adiectiue accepta ſupponit pro habente deū vt cauſam. ¶ Ulteri⁹ eſt alia differentia inter concretū ſubſtantiuū ⁊ adiectiuum: qz a concreto ſubſtantiuo deſcendit concretū adiectiuū:ſicut humanū ab homine. ſed a cōcreto adiectiuo nullū concretū deſcendit. ¶ Quantū ad 3ᵐ ſciendū qđ iſti modi ſignificādi adaptātur ſic naturis rerū: qđ ſi omnes nature rerū eſſent ſubſiſtentes:ita qđ nulla inniteretur alteri:tunc quantū ad denominationē intrinſecam eoꝝ que ſunt idē ſuppoſito realiter:nulla eſſet differentia ſm rem inter abſtractū ⁊ concretū: nec quātū ad illud qđ expreſſe dicunt:nec quantū ad id qđ importāt:qz cū differētia cōcreti ⁊ abſtracti ſit per modū quo differt habens ⁊ habitū: vel per modū quo differt hīs ⁊ id quo habens eſt formaliter tale: puta humanitas ⁊ habens humanitatē:cū nō eſſet ibi aliquid habēs alterum diuerſum a ſe: nō eſſet ibi aliqua differētia inter cōcretum ⁊ abſtractū. ꝓpter qđ vnū predicareť de alio:ſicut in deo.deus eſt diuinitas:⁊ ecōuerſo. nec forte eſſet talis diuerſus modus ſignificādi: ſed vno modo ſignificandi ſignificareť ipſa natura rerū: vt natura ſimplex ⁊ ſubſiſtens: eſſet tamen tunc concretū denominatiuū: quo aliquid denominareť ab extrinſeco.nā diceret de⁹ ⁊ diuinū.nā effectus dei diceret diuinus:qui nō eſt de⁹: vel diuinitas.nūc autē qz in alys a deo: puta in creaturis ſunt diuerſe nature: quaꝝ vna innititur alteri.⁊ per ꝯns aliqd eſt habēs aliqd diuerſuz a ſe in eodē ſuppoſito:vel ſicut ſubiectū habet formā ſibi inherēte: vel econuerſo. forma habet ſubiectū ſibi ſubſtratū. ideo ibi habens ⁊ habitū differunt: ⁊ concretū ſignificat p modum habētis:⁊ ipſa natura a qua aliquid dicit tale:que ſignificat per modū habiti. vndeynū eoꝝ ex ſuo modo ſignificādi importat aliqd diuerſuz ab alio.nec ex hoc dicitur qđ diuerſitas modoꝝ ſignificādi aliquid variet in re. Sed qz exiſtēte tali diuerſitate reꝝ requirunť tales modi intelligendi ⁊ ſignificandi eas ad hoc qđ illud qđ ſic de eis cōcipitur ⁊ intelligitur verificetur de eis:⁊ ga minus ꝓprie dicit aliqd habere ſeipſuz q̄m habere alterum a ſe. ideo in talibus vbi eſt compoſitio pluriū naturarum concretū nō predicatur de abſtracto alterius ſm eandē formā: vt dicendo.albedo eſt alba. Sed concretum vnius predicať bñ de abſtrracto alteri⁹: vt dicendo.quantitas alba:⁊ albedo eſt quanta. ¶ Ex hoc etiā patet ratio dicti ſuperius poſiti.ſ.quare concretum vnius predicať de abſtracto alterius.nō autē concretū predicať de abſtracto ſm eandē formā. ¶ His premiſſis deſcendendo ad ꝓpoſitū certū eſt qđ nulla natura ſ. nitens alteri eſt ſuppoſitū quantū ad rationē ſuppoſiti: qz ſuppoſitū dicit nō initēs alteri: vt dictū eſt. ¶ Quātum autē ad naturā que nō innititur alteri:qua.ſ.ſubſiſtens ſubſiſtit ſuppoſitū.i.illō qđ ſubſiſtit: ſiue id qđ habet talē naturā q̄m ad illud:in quib⁹ nā nō pōt ſubſiſtere ſine gbuſdā adiunctis:ſicut eſt in oī nā creata. ſuppoſitum.i.habēs talē naturā q̄m ad id qđ expreſſe ⁊ implicite importat nō dicit aliqd diuerſuz ab ipſa nā:qz nō poſſet eē hoc:niſi accidēs. ſuppoſitū autē hoc eſt idiuiduuz

Nota duplicem diffaz inter concretuz ſubſtantiuū ⁊ adiectiuū.

Nota qđ qđ eſt ꝓcretuz vnius forme nō ꝑdicať de abſtracto eiuſde forme:ſed bñ de abſtracto alteri⁹ forme predicari poteſt.

in genere ſubē nō importat directe ⁊ per ſe aliqđ accidēs: ideo rē. ¶ Quātū ad hoc qđ ex mō ſignificādi cōnotat qđ habēs aliqd pōt hre cū eo aliqđ alterꝝ. habēs talē naturā ſic acceptā ex tali mō ſignificādi ꝺ habēs illa alia q̄ habenť cū ipſa nā. ⁊ ideo rōne cōnotati talis ſuppoſitum differt a nā: ꝓpter qđ in naturis talib⁹ differt qđ ē ⁊ quo eſt: ꝓpter talē cōnotantiā: ſiue accipiať in ſubſtātys: ſiue accipiať in alys: puta qđ ſubſiſtit ⁊ quo ſubſiſtit:qđ eſt albū ⁊ quo eſt albū. qđ eſt agēs. ¶ Notādū aūt qđ cōcretū aliqñ importat aliqđ añs ad formā a qua deſcēdit:ſicut albū importat ſubaz habētē albedinē. ⁊ nūq̄ talis forma eſt ſuppoſitū:nec id quo ſuppoſitū ſubſiſtit: qz nā qua ſuppoſitū ſubſiſtit nullā naturā cui inita tur preſupponit.quādo vō cōcretū nō importat aliqđ añs cedēs ad formā a qua ꝺſcēdit.ſicut homo in alys a xpō nō importat aliquā naturā cui nā humana initať: ꝛs poſſit ꝯnotare aliqd poſterius:qđ pōt haberi cū nā humana. ¶ Ulterius autē ſciēdū qđ nā in abſtracto acceptā q̄tū ē ex ſuo mō ſignificādi. ſic nō excludit aliqđ ſuperius poſteri⁹ qđ ſecū habeat:ſic nō icludit aliqđ añs:qđ ipſam habeat. ⁊ hoc ex ſuo modo ſignificādi. vñ qđ hoc excludat vel nō excludat:ꝺpēdet ex ipſa nā rei:ſm quā aliqua nā pōt initi vel nō initi alteri. Sed cōcretū ſubſtātiuū ex ſuo mō ſignificādi excludit aliqd diuerſuz a ſe prius ipſo cui initať: qz ſuppoſitū ſiue accipiať ſubſiſtens:vt ſubſiſtēs eſt: ſiue accipiať vt ſubſiſtēs habens hāc formā vel iſtā: dūmō accipiať vt ſubſiſtēs habens formā nō initiť alicui ꝑexiſtēti:qz ſic nō eſſet ſuppoſitū vñ ꝛs nā humana initať alteri in xpō:tū homo put ſtat pro ſuppoſito habēte humanitatē etiā in xpō: nō initiť alteri. ¶ Contra autē iſta obijciť 4ᵐ.p̄ ſic.qz illud qđ aliqd differt ab alio videť eſſe de eēntia eius. Sed ſm te ſuppoſitū differt a nā per tale ꝯnotatū:qđ q̄ſq̄ eſt accidens.ergo accidens.eſt de eſſentia ſuppoſiti: ſed hoc ē incōueniēs. ergo rē. ¶ Scđo ſic. qz videť qđ accidens ſit de ratione indiuidui ſubſtātie:qz accidens importať in ſuppoſito ſm te.ſed hoc eſt incōueniēs.ergo rē. ¶ Tertio.qz ſm premiſſa videť qđ differētia ſuppoſiti ⁊ nature:ſaltē illius nature qua ſubſiſtens ſubſiſtit:ſit vt differētia cōcreti ⁊ abſtracti:ſed differētia ſm cōcretū ⁊ abſtractū nihil:vt videť: facit ad differētiā realē:cū dicat ſolū diuerſos modos ſignificādi.ergo videť qđ ex parte rei nulla ſit diuerſitas inter ſuppoſitū ⁊ naturā:vel iter quo eſt ⁊ qđ eſt. ¶ Quarto. qz ſm iſtam viam ratione connotati differunt quo eſt ⁊ quod eſt in illis:in quibuſ ꝓter naturā qua ſubſiſtens ſubſiſtit habetur aliquod aliud.differunt ſuppoſituz ⁊ natura ratione connotati. Sed in xpō ꝓter naturā diuinā qua ſubſiſtit ſuppoſitū: hī etiā alia nā.ſ.hūana:qz in xpō differt nā ⁊ ſuppoſitū: puta deus deitas:filiꝰ ⁊ filiatio.qđ eſt icōueniēs. ¶ Ad p̄m iſtoꝝ dōz qđ iſta maioꝛ bz veritatē de illis q̄ differūt per ſe ⁊ eſſentialr.ſm illō qđ preciſe dicūt: p ſe ⁊ eſſentialr. ſm illō aūt p̄ciſe differūt etiā q̄tū ad iſta: gb⁹ cēntialr differūt. nō autē habet veritatē de illis que differunt accītaliter. nō enim eſt eſſentia rei oē illud p qđ accidētalr differt ab alio.nūc aūt nā ⁊ ſuppoſitū ſic differunt.ſ. accidētalr q̄tū ad naturā dico qua ſubſiſtens ſubſiſtit:inq̄tū.ſ.iſta nō iuenīť cū gbuſdā accidētib⁹: ſi ne gb⁹ nō eſt in rerū nā. ¶ Ad 2ᵐ dōz qđ nō oz qđ accidens ſit de rōne indiuidui ſubē. vñ ſic ꝯcretū accidētis nō importat formalr i baz:ita ꝯcretū ſubē nō importat accidēs:ꝛs nō excludat pp talē ꝯnotationē. ¶ Ad 3ᵐ dōz qđ modi ſignḋi nihil faciunt ad eē reale cāſr:tū modis talib⁹ ſignandi oz vti ſm diuerſitatē reꝝ ad hoc qđ ꝺc intelligāť:⁊ pp hoc i gbuſdā reb⁹ aliō importat ꝯcretū ⁊ aliō ab

ſtractū. ¶ Ad 4m dōz q̄ nō eſt ſiſte de nā q̄ deus ſubſiſtit in habēdo humanitatē: z de alys: qz in alys naturis ſubalibus habēs eā non pōt ſubſiſtere niſi cum gbuſdā alys: ſed humanitas in xp̄o ſiue hoc q̄ habeā a nā diuina ipſa bene poteſt ſubſiſtere: z ꝓpter hoc nā diuina pōt dici ſubſiſtere ſiue habeat aliud cū ea ſiue nō. ¶ Ad rōnē ad p̄ncipale factā dicēdū. q̄ q̄tū ad hoc in creaturis ex aptitudine ſua in cōparatione ad vtutē diuinā differt nā z ſuppoſitū: qz virtute diuina pōt fieri de quacūq; nā creata q̄ initiat alicui nature p̄ozi: z ꝓpter hoc nec realr eſt idē cū ſuppoſito: qz nō ē nā ſubſiſtēs qō ſubſiſtit. nec ꝓnotatū q̄ ſubſiſtēs ꝓcretiue dcīn ipoztat añter eſt idē cū nā q̄n initiāt ſicut diuīe: vñ loquēdo de deo: ſubſiſtēs habet humanitatē puta homo ꝓnotat aliq̄ nām diuerſam. ſ. iſtā cui initiatur. Queſtio. VIII.

Ex. ch. 20.

BTertium ſic ꝓceditur z arguit̄ q̄ habit⁹ vel diſpō nihil faciāt ad ſubaz vel ad modū act⁹: qz nullus reſpect⁹ eſt p̄ncipiū alicuius actuū vel paſſiuū. ſz habit⁹ formalr dicit reſpectū. g̃ z̄. maioz p̄z. minoz etiā per p̄hm. 7. phyſico ꝛ. vbi dicit q̄ habitus z diſpoſitio z ſimilia dicuntur ad aliquid.

Contra. qz illud qō ſic ſe bz ad ſubaz vl ad modū act⁹ q̄ illo habito bñs meli⁹ operatur q̄ ꝑ⁹ facit ad ſubam actus. ſed habēs habitū promptius z melius agit q̄ non habens. ergo z̄.

Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis duo ſunt facienda primū eſt quid ipoztatur per nomē habitus ſecūdo ad ꝓpoſitū.

Prim⁹ arti.

Quantum ad p̄muz. p̄mo itēdo ponere opinionē quoz ūdā cū ſuis motiuis quā nō credo verā. z° ponā illā quam credo verā cū ſuis motiuis. z° rūdebo ad motiua p̄me opinionis.

Vide pulcre pro hac mā Scotū i quo libetis. q. 13.

¶ De primo ſciēdū q̄ gdā dicūt q̄ habit⁹ z diſpō z p̄cipue intellectuales dicunt relōnē formalr: z adducūt plures rōnes. p̄mo ſic. qz illud q̄ nō pōt abſolui ab intellectu reſpectus ſiue eius qō eſt eē alteri⁹ videt formalr dicere reſpectum: ſz habitus z diſpō ſunt hm̄. ergo z̄. ꝓbo mi. qz ſciētia eſt habitus intellectualis: ſz ſciētia non pōt abſolui ab intellectu ſcibilis. ergo z̄. z° ſic. qz ſi ſciētia diceret aliqd abſolutū generatū ex actibus. qua rōnē p̄ma demſtratio generauit ſciētiā: eadē ratione z alia vel ſaltē intēderet p̄cedēte: ſed vtrūq; eſt falſum: qz ſequeret̄ q̄ in eodem z de eodē eſſent plures ſcientie vel q̄ in ifinitū itenderētur. ¶ Tertio ſic. qz qua ratiōe illud qō generat̄ ab itelligibili in intellectu eſt aliqd abſolutū: eadē rōne illud qō generat̄ in imaginatione ab imaginabili: ſed hoc eſt falſuz ergo z̄. ꝓna patet. ꝓbo falſitatē ꝓntis qz ſi in imaginatione vel fantaſia ſiſtitudo ipreſſa eſſet aliqd abſolutum: ſequeret̄ q̄ eſſent plura eiuſdē ſpeciei in eodem ſubo: qz ſiſtitudo plūm eiuſdē ſpeciei puta plurium hominū ipzimit̄ in fantaſia: ſz hoc eſt icōueniēs. ergo z̄. ¶ Quarto ſic. qz illud qō dicit formā abſolutā: nō deſinit eſſe niſi ꝑ corruptionē a ꝓtrario vel ſubtractionē ꝓſeruātis. ſz ſciētia deſinit eſſe: et nō aliquo dictoꝛ modoꝛ. ergo z̄. maioz patet. ꝓbo mi. qz planū eſt q̄ ſciētia non corrūpitur a ꝓtrario: cū nihil ſit ei ꝓtrariū: z q̄ etiā corrūpit̄ ꝑ ſolaz obliuionē: que vt videt̄ non dicit corruptionē a ꝓtrario nec etiā per ſubtractionē ſeruātis: qz aūt hoc eſſet itellectus agēs: aut actus ex quibus generat̄: non p̄mo modo qz itellectus agens nunq̄ anime ſubtrahit̄. nec actus qz ſciētia manet non manētibus actibus: effectus etiaz vel non manet ſubtracta cauſa ꝓſeruāte. ¶ Quinto quia ſi habitus diceret abſolutū manēs in potētia anime ſeq̄retur q̄ in potentijs ſenſitiuis eſſent aliqui habitus ex frequētia actuū: z in quibuſdā animalibus bruttis quevidentur ſuſceptiua diſcipline: ſicut ſimia z canes z huiſmodi: qō eſt iconueniēs. qz ſic in eis videt̄ eſſe meritū z demeritū. ¶ Sexto p̄ auctoritatē phi. 7. phyſico ꝛ. vbi dicit q̄ in habitu z diſpōne nō eſt mod⁹: qz ſūt ad aliqd. Si dicat̄ ad h̄ q̄ nō ſunt ad aliqd formalr ſz fundamētaliter. ¶ Cōtra. qz dicere q̄ talia nō eēnt ad aliqd niſi fundamētaliter nō valeret aliqd. Ad p̄bationē. Ariſto. ibi qz intēdit per hoc p̄bare q̄ non eſt in eis motus. ſed in eo q̄ eſt fundamentū relationis eſt bene motus ſicut in caloze frigoze z hm̄. ¶ Septimo ſic. ſi ſcientia diceret formā abſolutā due ſciētie non poſſent eſſe in eodē ſubiecto: ſed hoc eſt falſum. ergo z̄. falſitas ꝓſequētis appareat. ꝓbatio ꝓſequentie. qz omnes doctozes dicūt q̄ duo actus itelligēdi nō poſſunt eſſe ſimul. qz ſunt formie eiuſdem generis ꝓpinqui. ſed oēs ſciētie ſunt eiuſdē generis ꝓpinqui. ergo eſt ipoſſe ſi dicunt formā abſolutā q̄ plures ſciētie ſint ſimul. ¶ Quātū ad z̄m dicēdū. q̄ videt̄ mihi q̄ iſta poſitio ſit ipoſſibilis: videlicet q̄ habit⁹ dicat formalr relationē: ſz dicat fundamentalr relationē. ſ. aliqd abſolutū ad qō ſegtur relatio. ſicut z potētia. z hoc ꝓbo. 7. rōnibus. p̄mo qz ſpecies p̄dicamēti abſoluti eſt forma abſoluta: habit⁹ eſt hm̄. qz eſt in p̄ma ſpecie q̄litatis. g̃ z̄. ¶ Scōo qz plus dicit. z. ethi. q̄ habitus generāt̄ ex actib⁹ ſaltē de gbuſdā habitibus. q̄ro ergo ad qd terminat̄ generatio iſta habituū: aut. ſ. ad formā abſolutā aut ad relatā ſi ad formā abſolutā: habeā ꝓpoſitū. q̄ habit⁹ dicit aliqd abſolutū. ſi ad relatā. p̄mo hoc eſt ꝓtra oīum opinionē. q̄. ſ. gnātio ſit ad aliqd: z hoc ipſimet allegant de. 7. phy. vt dcīn eſt. ¶ Scōo qz ſi piſtā generationez cauſat̄ ſola relo nouā ipſius potētie. q̄ro de illa rōne nouā vtrū terminet̄ ad aliqō extremū abſolutū: aut non. ſi nō. erit relo potētie ad aliqd preexiſtēs ſibiipſi. ſi ſic: nō videt̄ ibi eſſe relo nouā: niſi ampliatio potētie ad aliqd ꝑexiſtēs: z hoc eſt ſm̄ iformatiōnē. z tūc ſequuntur duo. vnū eſt q̄ forma ad quā terminat̄ generatio habituū ꝑexiſteret ante iſtā generationē: z vniret̄ de nouo potētie ſicut aliq̄ forma ſubſiſtens diceret̄ vniri de nouo alicui ſubo: qō eſt abſurdū: aut ſm̄ ꝓpinquationez ad aliq̄: coexiſtētiā: z hoc videt̄ ipoztare motū localē quē ibi ponere eſt deriſio. ¶ Et confirmat̄ rō. qz eis mutatio videtur eē vel mot⁹ ad formā vel ad locū: ponere motū ad locū rei eſt deriſio: vt dictum eſt. ſi ad formā aut ad formam preexiſtentē z ſequūtur inconuenientia p̄miſſa: aut ad formā de nouo acquiſitā in potētia. z ſic habeā ꝓpoſitū. ¶ Dices q̄ relatio acquiritur de nouo in aliquo abſq; hoc q̄ acquiratur. ſ. aliqua forma preexiſtens: vel noua ſicut aliqd fit ſimile nulla forma abſoluta acqſita ſibi de nouo. hoc non valet. quia ſz dici poſſit de altero cozrelatiuoꝛ: nō tamē de vtroq;: quin. ſ. in altero acquiratur forma de nouo ab^ta: vel ſaltem fiat applicatio alicuius preexiſtentis ab^ri ad aliquod ab^tum: quorum neutrum poteſt poni in ꝓpoſito. nec vere nec apparēter. ¶ Tertio ſic. quia quero de iſto extremo cozreſpōdente iſti relationi quā dicunt ſciētiā. aut eſt obiectū in ſe q̄tum ad ſuū eſſe reale. aut ſimilitudo eius in intellectu. non p̄mo modo. quia nō exiſtēte re ſicut patet de roſa: poteſt haberi ſciētia de ea. relatio autē nō poteſt manere nō exiſtente extremo. ſi ſimilitudo in fantaſia peto vtrum iſta ſimilitudo ſit forma abſoluta vel relata. ſi abſoluta eadē ratione poteſt poni habitus intellectus eſſe forma abſoluta: ſi relata oportet dare extremū ad extra fantaſiaz. z quero quid ſit illud: an ſit ſpecies in ſenſu exteriori: an ſit extra ſi ſpecies in ſenſu exteriori redibit idē qō ꝓpo

q̄ aut dicit formā absolutam aut relatam. Si res extra. ¶ Ctra q̄ re nō existēte ¶tingit eā fantasiari ⁊ imaginari: ⁊ idē̄ seq̄tur etiā de sensu: nā ¶tingit aligd fantasiari aliq̄n absq; hoc q̄ sensus exterior sit in actu. Si ponat̄ q̄ species obiecti in intellectu sit extremū aliud tunc queriē̄ de ista specie. vtrū sit forma absoluta vel relata: si relata tūc oportet dare aliud extremū. ſ. in fantasia vel in sensu vel in re extra ⁊ sequuntur incōuenientia que ꝓbus. si absoluta eadē̄ rōne etiā sciētia: si nō differt a specie ⁊ si differt idē̄ iudiciū erit de vno sicut de alio. Itē̄ nō possunt se iuuare de vna specie cū oēs species negāt. ¶ Quarto sic. q̄ si ponatur q̄ sciētia sit relatio. aut est eadē̄ relatio sciētie ad obiectū: ⁊ potētie ad ipsuz: aut alia. si eadē̄ seq̄t̄ q̄ nō potest haberi sciētia de nouo: nisi potentia habeat̄ de nouo: qō est inconueniēs: si alia seq̄tur ꝓmo q̄ sup idez absolutū respectu eiusdē̄. ſ. ipsius obiecti fundentur due relationes habituales: q̄ nō videtur ꝓbabile. ¶ Scōo q̄ iste relationes aut fundātur sup potentiā in habitudine ad obiectū eodem modo se habēs. aut alio ⁊ alio mō. nō ꝓmo modo q̄ ꝓbabile est duas relationes fundari sup eandez potentiam respectu obiecti eodem modo se habētis. nec secūdo mō: q̄ ista diuersitas modi se habendi in obiecto nō videtur nisi ſm actualē presentiam obiecti aut potentialez. sed hoc nō potest esse: q̄ sciētia ⁊ potētia possunt eē absq; actuali presentia obiecti. Dices forte q̄ presentia obiecti est duplex. ſ. in essendo quādo est in se: vl̄ in sua silitudine. aut in mouēdo. quādo. ſ. actu mouet potētiā: ⁊ forte dices q̄ potētia respicit obm q̄tū ad esse: sed sciētia q̄tuz ad aliquā silitudinē existentē in aliquo potētia respicit obiectū. ¶ Sed ¶tra. q̄ hoc nō potest stare. q̄ sequerēt̄ oīa inconueniētia posita in ꝑcedēti rōne. ¶ Quinto sic. q̄ illud q̄ est formal̄r relatio: nō est ratio agēdi vel patiēdi vel al̄r operandi. sed habitus est ꝓncipiū operādi. ergo ꝛc̄. maioz patet. minoz ꝓbatur ꝑ beatū augustinū de bono ¶iugali qui dicit q̄ habitus est quo quis agit cū opus est. ⁊ cōmentator. 3. de aia. habit⁹ est quo aliqs agit cū voluerit. ¶ Sexto sic. q̄ ſz eos relatio nō dicit ꝑfectionē formal̄r. sed habitus est ꝑfectio potētie cuius est habitus. ergo ꝛc̄. ꝓbatio minoris ꝓmo ex cōmuni dicto doctoꝝ dicentiū. q̄ habitus est ꝑfectio potētie habentis habitum. scōo ex dicto ꝓhi. 7. physicoꝝ loquēdo de virtute que est habitus virtuosus dicit virt⁹ ꝑfectio q̄da est ergo ꝛc̄. ¶ Septimo sic. q̄ in libro de memoria ⁊ reminiscētia ꝓhs dicit exꝓsse. q̄ ista silitudine que i memoria est potest aliqs vti vt re ⁊ silitudine. sed hoc non esset nisi talis silitudo esset aliq̄ forma in se. ergo ꝛc̄. eodē̄ mō videt̄ de silitudine rei in intellectu esse. ¶ Nūc restat tertiū. ſ. respōdere ad rationes eoꝝ. ¶ Ad primū dicendū. q̄ absolui ab intellectu relatiōis dupl̄r potest itelligi. vno modo ex parte itelligētis alio mō ex parte rei itellecte: ex parte itelligētis tripl̄r. vno mō. q̄ nō itelligit: nec pōt itelligi nisi itelligēdo silī relationē ⁊ sic accipiēdo ma. nō est vl̄ vera: q̄ aliq̄ sunt absoluta q̄ per alia cognoscunt̄ nec possunt cognosci nisi in habitudine ad alia vt mā nō nisi i habitudine ad formā: nō enim oz q̄ omne illud cū quo de necessitate aliud itelligit̄ sit illud. 2° mō q̄ itellectu vero nō pōt intelligi nisi itelligat̄ esse fundamētum relationis ⁊ isto mō ma. simpl̄r est falsa q̄ illud q̄ non pōt itelligi nisi vt fundamētū relōnis nō est relatio formal̄r. 3° mō. ſ. q̄ itellectu vero nō pōt itelligi nisi vt relo vel q̄ sit relo ⁊ sic ma. est vera. ⁊ mi. simpl̄r falsa: q̄ ſz scientia nō possit absolui ab eo q̄ est esse fūdamētuz relōnis ad o^m tñ itellu ꝙ absoluit̄ ab eo qō é eē relōnē formal̄r. ⁊ itellcūs itelligēs ꝛriū est fantasticus ⁊ falsus: ⁊ credo q̄ si sciētia occurreret nobis in se vt imago herculis veremur eā q̄q; vt silitudine obi sicut ⁊ imagine herculis. Ex parte aūt rei ¶tingit huiⁿ absolutionē fieri dupl̄r. videlicet duobⁿ modis correspōdētibⁿ ꝓmis duobⁿ modis ex parte itelligētis possitis. vno mō q̄ dicat̄ aligd absolui nō posse ab itellectu relonis. q̄ nō pōt ista res itelligi nisi vt fundamētū relationis ⁊ sic maioz est falsa. alio mō vt dicat̄ non posse itelligi nisi vt formal̄r ⁊ essential̄r relo exīs ⁊ sic maioz est vera. ⁊ minoz est falsa vt dcm̄ est. ¶ Ad 2^m dicēduz. q̄ ista ratio nullā apparētiā habz q̄ sic posset argui de oī genere suscipiēte magis ⁊ min⁹: ita q̄ diceret̄: q̄ sicut ꝓmus calor generauit calorē. ita calor ipse secūdus gnāt 2^m calorem: ⁊ sic de alys ⁊ ideo dicēduz. q̄ ꝓma demōstratio causat habitū: ſcda aūt demōstratio nō. q̄ iā gnātus est: nec etiā itēdit ſz faciat forte ad ¶seruationē eius nō itēdit dico si puenerit ad suū cōplemētū. ¶ Ad 3^m dicēdū. q̄ ¶sequēs qō ponit esse falsuz nō est falsuz. Ad ꝓbationē sue falsitatis dicendū. q̄ respectu eoꝝ que sunt eiusdē̄ rōnis specifice silitudo exīs i fantasia: est eiusdē̄ spēi q̄tū ad hoc. q̄ ista sunt eiusdē̄ spēi. ſz q̄ talia in alys variant̄ q̄tū ad spēz. puta q̄tū ad figurā vel situ partiū in toto vel in loco. ⁊ sic de multis alys: rōne taliū potest ibi eē diuersitas ſm quā pōt dicticte fantasia imaginari diuersa. ¶ Ad 4^m dicēdū. q̄ ista rō est ¶tra eos: sicut cōtra aliā partē. q̄ sciētia cū ponat̄ ens reale extra animā aut desinit esse nulla mutatione facta in sciēte: vel i alio aut nō. si sic. oīs mutatio est de nō ente ad ens vel a contrario corrūpēte vel a subtractione ¶seruātis: ⁊ sic oz q̄ de sciēte fiat nō sciēs aliquo istoꝝ modoꝝ quocūq; hoc fiat. si non. ergo aligd de tali realr fit nō tale agēte nullo in ipz vel aliud vel nullo actionē eius subtrahēte: q̄ est satis mirabile. Dices q̄ fit hoc mutatiōe facta in alio. ſ. in obo. ¶ Cōtra hoc dupl̄r. ꝓmo q̄ seq̄rēt̄ q̄ mutatiōes que sunt in actibⁿ ⁊ in habitibⁿ aie fiāt mutatione facta in obo: ⁊ nō in itellectu: qō est icōueniēs. scōo q̄rēt̄ sicut q̄sitū est: q̄ vel illa mutatio circa obm fit vel in esse realī: vel in esse qō bz in sensu vel fantasmate ⁊ sequēt̄ incōueniēs vt ꝓus. ¶ Dicēduz ergo ad rōnem. q̄ corruptio q̄q; fit ꝑ ¶riū: sicut habitⁿ falsidicⁿ corrūpit̄ aduenīēte habitu veridico: ⁊ econtrario: q̄q; vero ꝑ subtractionē ¶seruātis q̄ dicit̄ corruptio ꝑ obliuionē. q̄ aūt q̄rit̄ qō est illud ¶seruās qō subtrahit̄: dico q̄ frequētia actuū ⁊ q̄ dicit̄ ¶tra hoc nō: q̄ subtracto actu adhuc manet habitus. subtracta aūt cā ¶seruāte nō manet effectus. dicēdū q̄ subtracta cā ¶seruāte ꝓncipali nō manet effectus ſz bene subtracta cā ist̄rumētali mediante q̄ agēs effectū ¶fuat manet effcūs. nūc aūt ¶fuās cā respectu taliū habituū potiuz amitti est itellcūs agens: ⁊ si q̄ habitⁿ sunt nāles ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ de nēcitate ¶ntes nāz: cā aūt ist̄rumētalis sunt actⁿ quoꝝ ¶tinuatio nō est nēcaria: sed frequētia. ¶ Ad 5^m dōz. q̄ nullū icōueniēs est in viribⁿ sensitiuis aliq̄s dispōnes ⁊ habitⁿ remanere ſm q̄ sunt actⁿ mobiles a rōne vel in eodē̄ sicut mouent̄ vires sensitiue in boe a rōne vel ab alio. vt puta q̄tum ad aialia alia q̄ sunt aliquo mō ab boe disciplinabilia. ¶ Qr aūt dī q̄ seq̄rēt̄ q̄ eēnt in eis meritū ⁊ demeritū dericoriuz est: q̄ bñe vel nō bñe habitū: nō facit ad hoc q̄ actus sit meritoriⁿ vel demeritoriⁿ: ſz bñe dñiuz sui actⁿ siue actⁿ iste exerceat̄ ꝑ potentiā siue ꝑ habitū supadditū. ¶ Ad 6^m dōz. q̄ phs accipit ibi eē ad aligd nō formal̄r ſz fundamētal̄r. Ad illō qō dī in ¶riū dōz. q̄ ſz in aliqⁿ q̄ fundamētal̄r sūt rela possit eē mutatio sic̄ ꝓbatū é ō calido ⁊ frigido: nō tñ in habitibⁿ put ipe tractat ibi. vt in ꝓmo ⁊ ꝑ se termino motⁿ. nā put ipse dicit ibi in sanitate non fit mutatio ꝓmo ⁊ per se. sed in quodam antecedente. ſ.

Corn. 18.

Met. ch. 20.

Absolui ab itellectu relonis dupl̄r potest itelligi.

in humoribus: vt in calido ⁊ frigido ⁊ bꝫ. ex quibus resultat sanitas. vñ nō est intētio Aristo. qꝫ idco motꝰ non sit in sanitate vt in ꝑmo ⁊ ꝑ se termino motus qz est formaliꝫ relatio sed qz est qdaz absolutū cuius esse ⁊ fieri dependet a quodā alio puta calido ⁊ frigido ⁊ siꝯ est de sciētia respectu mutationis facte in sensu. ¶ Ad 7ᵐ dicē dū qꝫ ꝯña est falsa ⁊ interimēda vnde certū est qꝫ durū ⁊ siccum qz sunt qualitates tāgibiles sunt siles: ⁊ sunt in eodez subō ⁊ sic pōt exēplificari de multis alys. ¶ Ad ꝓbationē dōz qꝫ nō ois diuisio generis fit per oppositaꝫ dias oppōc dicente incōpossibilitatē diuidentiū circa idē subz lz saltē q̄tū ad genera absoluta diuisio generis fiat per opposita incōpossibilia circa eādē essentiā. dico aūt circa eandē essentiā: quādo. ſ. ipossibile est qꝫ vnum eēntialiꝫ sit alterꝫ: vt qꝫ duricies sit siccitas ⁊ sic de alys.

Scōus artꝰ.

Quantum ad scōz ꝑncipale vterꝫ. ſ. habitꝰ faciat ad subaz vel ad modū actus: sciēdū qꝫ sunt tres opi. ꝑma est qꝫ habitus nihil facit ad subam nec ad modū actus: scōa est qꝫ ad modum nō ad subaz. tertia qꝫ ad vtrūqꝫ. ¶ Prima opinio ꝓbaꝫ triplici rōne ꝑmo sic. qz omne ꝑncipiū actiuū vel passiuū alicuius est potētia: sed habitus nō est potētia. ergo non est ꝑncipiū actiuū vel passiuū alicuius. sed qō nō est. tale nō facit ad subaz actus. ergo ⁊c. ¶ Scōo sic. qz ego video qꝫ in gnā tionibus ⁊ corruptionibꝰ regriꝫ ad agēdū determinatꝰ sitꝰ: ⁊ tñ sitꝰ nihil facit ad actū. g̃ siliꝫ habitꝰ bñ regriꝫ ad agēdū: sed nihil facit ad actū. ¶ Tertio sic. qz nullum agēs potest agere sine respectu: ⁊ tñ respectus nō est ꝑncipiū agēdi. siliꝫ licet habitꝰ regraꝫ ad agendū nō tñ est ꝑncipiū agēdi. ¶ Ista positio est ꝓpria ⁊ primo est ꝯtra experiētiā ꝑmo qz experimur qꝫ postq̄ est habitꝰ aliqs pōt operari aliqd qō ꝑus nō poterat vel aliꝫ saltē q̄ ꝑus ergo habitꝰ facit vel ad subaz vel ad modū actꝰ saltem.

Ecclēsia.

Ecclēsia.

Capꝰ. 4.

¶ Scōo qz h̄ est ꝯtra auctoritatē expſſam phi. 9. meta. vbi dicit qꝫ ars est ꝑncipiū trāsmutādi aliud ꝟ qꝫ aliud ars aūt est habitꝰ. g̃ ⁊c. ⁊ ꝑmo ethicoꝝ vbi dicit qꝫ vtus bonū facit habētē ⁊ opus eiꝰ bonū reddit. ⁊ ꝯtra auctoritates augustini ⁊ ꝯmētatoris ꝓallegatas. quoꝝ vnꝰ dicit qꝫ habitꝰ est quo aliqs agit cuz opꝰ est. aliꝰ vero dicit qꝫ habitꝰ est quo aliqs agit cū voluerit. ¶ Ad ꝑmū g̃ boꝝ patebit ifra. ¶ Ad scōz dicēdū. qꝫ aliqd facit ad agēdū vel ad aliquē actū dupliciꝫ. vno mō cāndo illū actū directe: sic calefaciēs calidū calefacit ꝑ calorē. alio mō antecedēter. puta illud qꝫ dispōit subz ad receptionē eiꝰ: ⁊ sic sitꝰ in corporalibꝰ. lz nō faciat directe ad agēdū: causando directe actionē: tñ facit antecedēter qz ꝓpter hoc qꝫ vtutes actiue ⁊ passiue taliū sunt q̄ſte ꝑ accns oz actiuū ⁊ passiuū disponi ſm determinatū sitū ad hoc vt agat in alterꝝ. vñ nō videt ꝓbabile qꝫ aliqd de necessitate regraꝫ ad agēdū antecedēter mō quo exponit infra ⁊ non faciat ad agere. ¶ Ad 3ᵐ dicendū qꝫ aliter agēs nō pōt agere sine respectu ⁊ aliꝫ sine habitu. vñ bene verꝝ est qꝫ agēs nō pōt agere sine respectu ꝯñte actionē: ⁊ ideo non oz qꝫ aliqd faciat ad actionē. Sz agēs nō pōt agere sine habitu antecedēter se bñte ⁊ ad agēdū eēntialiꝫ aliqd faciēte sicut patuit ꝑ experiētiā ⁊ auctoritates superiꝰ positas. ¶ Scōo opinionē tractaui satis diffuse in nostro ꝑmo quolibet: ⁊ de eadē replico vnū breue ⁊ est ostēdere q̄lis forma absoluta sit habitus. Ad cuius euidētiā sciēdū qꝫ habitꝰ ꝓpt nūc logmur de habitu qꝫ volo mō distingue re diuersā acceptionē habitꝰ. ſz qꝫ nomē habitꝰ est dispō potētie ꝑ quā disponit ad actuz: puta habitꝰ itellꝰ ē quo potētia itellectiua disponit ad sciēdū. circa cuius habitus declarationē est notādū. qꝫ qñqz actiue vel passiue sufficit aliqō ꝑncipiū ꝑ se ad agēdū vel patiēdū ꝑfecte ⁊ ꝓpte: ⁊ ℔ ꝓcise est ipotētys determinatis ex seipsis ad agēdū: sicut calor ad calefaciendū: ⁊ sic de filibus. qñqz aūt tale ꝑncipiū actiuū ⁊ passiuū nō est ex se ipso ꝑfecte determinatū ad ꝓpte exeūdū in actū: sed oz plura cōcurrāt: quoꝝ vnū est determinatiuū alteriꝰ. cuiꝰ exēplū possumꝰ videre in istrumētis mechanicis in qbꝰ videmus qꝫ duꝝ nō pōt scindere nisi put determinat actiue sicut in securi ⁊ dolabra ⁊ diuersimode diuidit put diuersimode determinat acumine vt ꝑz in dolabra ⁊ terebro quoꝝ vnū scindit in rectū: ⁊ aliud perforat. tale g̃ ꝑncipiū ꝯcurrēs ad agēdū ⁊ patiēdū vt determinatiuuz alteriꝰ ꝑncipy actiui ⁊ passiui cuz alio q̄ñqz vocaꝫ a ꝓbo potētia vñ ⁊ artē vocat potentiā. 9. meta. sed ꝓpzio noie vocaꝫ habitꝰ. ¶ Causa aūt q̄re potētia tale ꝑncipiū vocaꝫ ⁊ nō habitꝰ: nō est qz habitꝰ faciat ad modū ⁊ nō ad subaz actꝰ: vt qdā dicūt. qꝫ hoc est ipole vt ꝓbaꝫ in ꝑmo quolibet nr̄o. sed ideo dr̄ habitꝰ qz non ꝯcurrit ad actionē ⁊ passionē nisi vt determinās ⁊ habilitās habitum: ⁊ q̄re sic vocaꝫ habitus. ¶ Est aūt notādū qꝫ q̄ñqz aliqs effectꝰ reducit in diuersas causas: nō ſm diuersa re: lz ſz diuersa rōne trī. vbi gra. vt si dicamꝰ qꝫ in ꝓforatōe quā facit terebrū est diuisio: ⁊ diuisio talis. ſ. ꝓforatio: ⁊ dicamus qꝫ iste actus qui est diuisio ſm qꝫ diuisio reducitur in duꝝ ſm qꝫ se extēdit ad omnes diuisiones. in q̄ tum aūt est talis diuisio puta ꝓforatio reducit in duꝝ in quā tum est habēs talē formā puta terebri. sic etiam si inueniatur qꝫ actus absolute reducaꝫ in potentiaz: ⁊ vt talis reducatur in habitū: non sic est itelligendū quasi actus ⁊ modus: vnde est talis sint diuersa re: ita qꝫ potētia causet vnā partē ⁊ habitus aliā partē: sed quia vnus ⁊ idem effectus: qui est actus talis causaꝫ a potētia ⁊ habitu vt a ꝑncipio sufficiēte. reducit saltē ſm rationē in potentiā ſm qꝫ est actus absolute: sed in habitu ſm qꝫ est talis: ⁊ sic itelligit verbū Aristo. z. ethicoꝝ. d. qꝫ potētys operamur absolute: habitibus aūt bene aut male ac si diceret duro fit absolute diuisio: sed diuersis figuris in duro fit talis vel talis diuisio. ¶ Ad argumētū aūt qō iducitur in ꝯtrariū: ⁊ qō fuit tactuz in ꝑma opinione: qꝫ. ſ. habitus esset potentia. si habitus faceret nos posse in actū vel in modū actꝰ. dicēdū qꝫ lz accipiēdo large potētiā ꝑ omni ꝑncipio agēdi qualitercūqꝫ dicit habitus potētia etiaz a ꝓbo dicit: tamē accipiēdo stricte: ⁊ ꝓprie q̄tū ad suā rōnem ꝓpriā. put hunc determinatū modū ꝑncipiādi nō oportet qꝫ ꝑncipiū qꝫ est habitus sit potentia: quia ꝑncipium ꝯcurrēs cum alio ad agendū vel patiendū determinatiuū alicuius ꝓzis nō habet rationez potētie. put potētia distinguit ꝯtra habitū: ⁊ habet rationē habitus quia habet rationē habilitātis aliqō ꝑncipiū ꝑius ad sic vel sic agēdū ⁊ illud qō per se ipsum potest in actū vel ꝓexigitur vt determinabile per tale ꝑncipiuz superueniens dicit potētia ꝓprie. Multe aūt rōnes adiecte sūt ꝑ illa scōa opinione quas i ꝓdicto nostro quolibet solui: ⁊ iō dimitto. Teneo ergo tertiā opinionē. ſ. qꝫ habitꝰ facit ad subam actus ⁊ ad modū sicut in ꝑmo eā in ꝓdicto quolibet ꝓbaui. ¶ Ad rōnē in oppositū rñdeo ꝑ iterē ptionē illius ꝓpōnis que dicit qꝫ habitus dicit respectū cuius falsitas ꝑz ex supradictis. Qō. VIII.

Ista scōa pō est ꝯfredi quolibeto. 9. q. 4. cuiꝰ ipa ꝓpositionē regredit a Scoto. i. sniar di. 17. q. 2. lz ista pōnē ipe met Scotus imitet probabiliꝫ 9. meta. q. 6.

Postea querebatur vnuz pertinēs ad naturam intellectualez ⁊ est vtrum actus itelligēdi dicat aliqd superadditum potentie. ⁊ arguit qꝫ non. qz qō dicit paruz respectū nihil addit supra id in quo est. actus itelligendi est bꝫ. ergo ⁊c. maior supponit. ꝓbatio minoris: qz qō nō potest absolui ab itellectu relonis dicit forma

liter respectū. sed ois cognitio est huiꝰ. qz cognitio nō po
test absolui a respectu ad obm. ergo ꝛc. ¶ Scdo: qz ois
forma absoluta est ꝑmus actus. sed itelligere non est pi
mus actus. ergo est forma relīua.

Contra. qz ois actio realis terminatur ad aliquā formaꝫ absolutam superadditam passo. sed actio realis itellectus agentis ꝛ fantasmatis termi
natur ad itelligere. ergo ꝛc.

Respondeo circa istam questionē ꝑncipaliter duo sunt faciēda. Primū est ostē
dere qđ queritur. Secundum est ostendere a quo effe
ctiue est actus intelligendi.

Quantum ad ꝑmum sunt due opiones: circa q̄
ruꝫ ꝑmā sunt faciēda q̄tuor. Primū est dare itellectum opionis. Scōm est adducere rōnes
ḡbus probaī. Tertium est ꝛprobare eaꝫ. Quartū est re
spondere ad eius rōnes. ¶ Quātum ad ꝑmum sciēduꝫ
ꝙ qdam dicunt: ꝙ actus itelligēdi nihil addit sup poten
tiam. ¶ Ad cuius euidētiaꝫ ꝑm eos sciēduꝫ. ꝙ actus ꝑ
mus ꝛ scōs q̄ꝫ nullā habitudinem importāt ad aliqd
aliud: sicut lux lucere. ꝛ talia sunt semp sīl' actu. vñ q̄diu
est lux: semp est lucere. q̄ꝫ vo ꝛportant habitudinē ad
extra: sicut calefactiuū ad calefactibile. ꝛ calefaciens ad
calefactū. Mō dicunt ꝙ in istis semp sunt simul forma
a qua aliqd dī eē calefactiuū: ꝛ esse calefactibile. qz cale
factiuū ꝛportat calefacere ꝑm esse pole. nunc aūt ꝛz cale
factibile semp nō sit ꝓsens calefacto. tñ semp est aptī
tudine ꝛ polītate. ꝛz ī calefaciēte ꝛ calefacto forma ꝑ quā
cōuenit alicui calefacere: calefaciēs ꝛ calefacere nō sem
per sunt sīl'. vñ non semp est sīl' calor ꝛ calefacere. Mō
dicunt ꝙ itellectiuū ꝛ intelligibile sic se hñt sicut calefa
ctiuum ꝛ calefactibile. ītelligēs aūt ꝛ itell'm sicut calefa
ciens ꝛ calefactū. ꝛ dicunt ꝙ sicut itellectiuū nihil addit
sup potentiā intellectus nisi respectū ad obm ꝓsens
aptitudine vel potētia. ita itell'ns supra potētiā nihil ad
dit nisi habitudinē ipsius potētie ad obm ꝓsens. ꝛ ꝓp
hoc: qz nō semp est obm ꝓsens: ꝛz semp itell's sit itelle
ctiuus: non tñ semp itelligit. ¶ Qz aūt itelligere non di
cat formā aliquā absolutam: sed soluꝫ respectū probant
quatrupl'r. Primo sic. nulla forma absoluta est opatio: i
telligere est opatio. ergo ꝛc. minor ꝓcedit ab oībus. Ma
ior tripl'r ꝓbatur. Primo sic. qz idē nō est ꝑn'm suiipsius.
sed forma absoluta est ꝑn'm opationis. ḡ ꝛc. ¶ Scdo sic.
illa que ex opposito distinguunt': vnuꝫ nō est alterum. ꝛz
actus ꝑmus ꝛ scōs qui se hñt sicut forma absoluta: ꝛ ope
ratio ex opposito distinguuntur. ḡ ꝛc. ¶ Tertio sic. qz si
opatio eēt forma absoluta: illa forma absoluta posset ha
bere opationē: ꝛ tūc querā de illa: vtrū sit forma absolu
ta: aut nō. si nō: eadē rōne standū fuit in ꝑma. si sic. ḡ ista
forma hēbit opationeꝫ aliā. ꝛ sic ibit in ī finitū. ¶ Scdo
ꝑncipal'r sic. qz in opatione ītra manēte: que non ꝛportat
nisi respectū quēdaꝫ ad extra: forma ꝛ opatio non dī'nt
nisi ꝑm modū signandi noīal'r ꝛ verbal'r: sicut lux ꝛ lu
cere. ꝛ per ꝛs vnū nihil addit sup alterū. sed intelligere
est opatio manēs. ḡ videī ꝙ itelligere nihil addit super
itellectū. vnde dicere ꝙ itelligere aliqd addit sup itelle
ctū: est dicere ꝙ calere addit sup calorē: qđ est absurdū.
¶ Tertio sic: qz si itell're dicit formā absolutā deus pos
set separe itelligere ab itellu: qz deus pōt quecūqꝫ absolu
ta separe: dūmodo dicāt actum qđ dī' ꝑp mām ꝑmā.
ꝛs est falsum. qz hoc deus nō pōt facere. qz esset itell're
sine itelligēte. ¶ Quarto sic: qz si itell're diceret aliquā
formā absolutam. ḡ ꝛ sentire. ꝛsequens est falsuꝫ. ḡ añs.
ꝓbo falsitatē ꝛntis. qz sīl' ꝛ semel aliqs videt albū ꝛ ni
grum, aut ḡ eodē actu: aut pluribus. si ꝑ plibus: tūc plures
actus sentiendi in vno sensu ꝑticulari. puta visu sunt sīl':
qđ est incōueniēs. si vno. ꝛ iste vnus actus ē absolutus.
ꝛsequitur ꝙ vno ꝛ eodē actu sentiī albū ꝛ nigruꝫ: qđ est in
cōueniēs. qz diuersitas obꝫ facit diuersitatē actuuꝫ. ḡ
ponere actū sentiēdi esse aliqđ absolutū additū potētie:
est falsum ꝛ incōueniēs. Ista pō videī mihi falsa ꝛ ipos
sibilis. ꝛ arguo ꝑmo ꝛtra pōnē. scdo ꝛtra modū ponēdi.
Cōtra pōneꝫ arguo tripl'r. ꝑmo ex nouitate ꝛ mutatiōe:
q̄ in itelligēdo apparēt. ꝛ° ex nā ipsius rel'onis. ꝛ° ex his
que attribuunt' actuī itelligēdi. Et ꝑmo arguo 4ʳ. ꝑmo
sic. ista mutatio noua qua fit de non itelligēte itelligēs:
aut terminaī ad aliquē actū absolutū in potētia: aut ad
hoc ꝙ obm fiat: aut ad hoc ꝙ vnuꝫ applicet' qualr'cūqꝫ
ad alterū. si ꝑmo mō hī' intētuꝫ. si scdo mō: segī' ꝙ itelli
gere fiat nō per aliquā mutationē factā in po'ā: ꝛz in obꝫ:
qđ est absurdū. Si tertio mō: quero q̄lis est ista applica
tio: aut ꝑm locū. qđ est manifeste falsuꝫ: aut ꝑm iformatiōnē: vt. s. obiectuꝫ iformet potētiaꝫ: qđ est sīl' absurdū.
ꝛ tamē etiaꝫ ꝓpter hoc habeī ꝓpositum: ꝙ. s. addit ali
qd absolutum sup potētiaꝫ informās ipsaꝫ. aut ꝑm pre
sentialitatē: aut ꝑm coexistētiaꝫ tñ. ꝛ sic: cuꝫ deus coexi
stat cuilibet itellectui: semp itelligeret a quolibet itelle
ctu: qđ falsum est. aut ꝑm dispōnem mouētis ꝛ mobilis.
tunc quero. aut hoc est per hoc ꝙ itellectus mouet obꝫ.
ꝛ hoc dicere esset absurdū. aut hoc ꝓ hoc ꝙ obm mouet
potētiam: ꝛ tunc querī' ad qd sicut ꝑius. ¶ Scdo sic. ꝛ
est ꝛfirmatio ꝓcdentis: qz isti dicunt: ꝙ ista nouitas ꝑ
uenit ꝑp nouitatē ꝑntie obti latentis: quero qd itelligūt
per nō latētiam presentie: aut per non latētie ꝑsentiam.
itelligunt purā negationeꝫ. aut aliqd positiuū. si puram
negationem. ergo itelligere formal'r nō dicit nisi puram
negationē. si aliqd positiuū hoc nō est nisi manifestatio.
ergo manifestatio siue cognitio est aliquid aliud ꝓter
potētiaꝫ ꝛ obm: ꝛ ꝑter ꝑntiaꝫ sive coexīntiam vtriusq̄ꝫ. ꝛ
q̄ro qd sit illud: vtrum aliqd creatū in po'ā vel in obꝫ: ꝛ
segtur idē qđ ꝑius. ¶ Tertio sic. qz vbicūqꝫ aliqd fit
de nouo qđ ꝑius non fiebat. opꝫ ꝙ hoc fiat aut ꝑ remo
tionē ꝓhibētis: sicut graue mouet' deorsuꝫ remoto detī
nēte. vel per hoc ꝙ passuꝫ approꝑinquat agenti: vel ecō
uerso. tunc ergo qñ de nō itelligente fit itelligens: quero
quid istorum sit ibi de nouo. si dicaī ꝙ remotio ꝓhibentis: quero qd est illud ꝓhibens qđ remouet': ꝛ qd id
remouet. si dicaī ꝙ est remotio ꝓhibētis ne'ī: qz. s. ab
sentia obi ꝓhibebat: sicut absentia acris ꝓhibet cor
pus luminosuꝫ ne illuminet. hoc est ignorare ꝓꝓriā vo
cem: qz hoc non est remouere ꝓhibēs ꝓꝓrie loquen
do: sed est applicare ipsum passuꝫ ad agēs. si secūdo mo
do: tunc se habebunt obm ꝛ potētia: sicut mouēs ꝛ mo
tum. ꝛ quero vt ꝑius qd mouet ꝛ quid mouet'. ꝛ iteruꝫ
quid facit vel faciat mouēs in moto. ¶ Quarto sic. qñ
aliqs videt de nouo deum. quero vtrū aliqua noua mu
tatio fiat ībi vel non. si non. ergo eodeꝫ modo se hꝫ bea
tus ꝛ non beatus. si aūt aliqua mutatio fit: quero aut in
potētia: aut in obꝫ: aut in vtroqꝫ. Dicere ꝙ in obꝫ. ſ. deo
vel vtroqꝫ est absurdū: qz in deo nulla cadit mutatio. si
in po'ā: aut hoc est acceptio alicuius absoluti. ꝛ sic habeī
ꝓposituꝫ. aut terminaī ad relationē tm̄: nulla mutatiōe
fcā in absoluto: nec per se nec ꝑm applicationē vnius ad
alterum: qđ sīl' est absurdum. Si ponaī ꝙ ꝑm applica
tionē vnius ad alterꝫ: quereī qualis ē applicatio vt ꝑius:
ꝛ nō poterit fingi. ¶ Ex ꝑte autez rel'onis dupl'r arguo.
Primo sic. qz ista rel'o quā tu dicis itelligere: aut ē relo
rei aut rōnis tm̄. si rōnis tm̄: tūc itelligere erit ens rōnis
tm̄: ꝛ tunc ens rōnis btificabit hoies: qđ est satis absur
dū. si realis. ergo in deo nō est itelligere. qz iter itellectū

diuinum ꝛ suū per se obm nulla est relo realis. ¶ Scdo sic. qz si itelligere nō addit aliqō absolutuz super potentiam: sed dicit tm respectum nullā compōnem faciētem cum eo: itelligens nō est pfectioz q̄ non itelligēs. ſz hoc est silr absurdum ꝛ impoſe. probo ꝫñam: ꝛ fm eos ꝛ fm veritatē. fm eos. qz vt ipsi dicūt: respectus nullaz perfectionē dicit p̄ter ipammet pfectionē: que ē fundamētū. sed fundamētū equalr est in itelligēte ꝛ non itelligēte. g̃ si itelligere nihil dicit nisi talem respectū: eque pfectus erit itelligens sicut non itelligēs: ꝛ nō plus. hoc ēt p̄z fm veritatē: qz pfectio videtur dicere formā pfectibilis alicuius differētem re a pfectibili. Sed fm istam pōnez itelligere nō dicit aliquā pfectionem differētez re ab intellectu. ergo ꝛc. ¶ Falsitas aūt ꝫntis est manifesta. ſ. q̄ non itelligens sit pfectus sicut itelligens. ¶ Primo: qz ad hoc segtur q̄ eque pfectus esset beatus ꝛ nō beatus. siue ponat̄ btitudo in visione: siue in dilectione. qz idē iudiciū est de vtroqz. Scdo: qz sequeret̄: q̄ oia itelligere eiusdē itelligētis essent eque pfecta. qz fundamētuz ipsius itelligere: qui respectus ponit̄ est cōmune oibus. ꝛ sic p̄z falsitas ꝫntis. Sed ad hoc dicūt: q̄ ſz itelligēs ꝛ non itelligens sint eque pfecti per se loquēdo: tñ per accīs itelligens est magis pfectum. sicut graue deorsum est magis pfectum q̄ graue sursuz. ¶ Cōtra. sicut vnūqōdqz se hz ad pfectum eē: ita ad pfectionem hre. sed itellectus fm eos nullā hz pfectionem plus q̄ non itelligēs: qz nō hz nisi respectum q̄ non est pfectio saltem alia a fundamēto: ꝛ fm eos ꝛ fm veritatē. ergo ꝛc. ¶ Qō aūt dr̄ de graui falsum est: in quocūqz loco sit. si est eq̄le graue est eq̄liter pfectum: ſz in vno loco magis conseruet̄ q̄ in alio loco. Ex hoc aūt qō attribuit̄ actui itelligendi arguo sic. nullus respectus est p̄n^{m} agendi. sed itelligere ꝛ velle sūt p̄ncipium agēdi. ergo nō sunt respectus. Maioz p̄z. probatio minoris. qz agens p̄ itellm ꝛ volūtatem: aut agit p ipsas solas potētias. ꝛ sic ita agit dormiēs sicut vigilans: aut p actus ꝛ sic hēo ꝓpositū. ¶ Contra ēt modū ponendi arguo sic. qz sicut ipsi dicūt actus p̄mus ꝛ secūdus: siue forma ꝛ opatio: puta lux ꝛ lucere in illis in q̄bus non dicūt respectū: sunt semp simlr. nec differūt nisi sicut nominalr ꝛ verbalr dicta. ex vtroqz istoz ostēdo q̄ cōtradicunt sibi. Ex p̄mo sic. qz illud qō nō dicit respectū dicit formā absolutā. sed vt ipsi dicunt: quedā sunt in quibus actus secūdus non iportat respectū. ergo de necessitate fm eos in illis dicit formā absolutam. sed cum hoc ipsi accipiunt vlr: q̄ nulla opatio dicit formā absolutam in p̄ma eoz responsione. ergo manifeste ꝫtradicūt sibi. ¶ Scdo sic. in illis forma ꝛ operatio: puta lux ꝛ lucere non differunt nisi vt nominalr ꝛ verbalr dicta: sed sunt idem. sed ea que nō differūt nisi vt nomialr ꝛ verbalr dicta: nullā dr̄iam realem dicunt absoluti ab absoluto: vel absoluti a relato: vel relati a relato. cum oia talia equaliter possint dici ꝛ verbalr ꝛ noialr. ¶ Scōm q̄ ipsi dicunt est: q̄ itellectiuum ꝛ itelligere iportāt q̄dam habitudinē: sicut calefactiuū ꝛ calefacere. Cōtra hoc arguo sic. qz calefacere dicit cālitatem effectiuaz aptitudine ꝛ actu. ergo si simile est de itelligere ꝛ itellectiuo: dicet cālitatē effectiuā aptitudine ꝛ actu. ꝛ sic itelligere esset efficere actum itelligēdi. sed hoc est falsum. ꝛ fm opionem cōez ꝛ veritatē. qz sic deus nō diceret̄ intelligere: nisi qz efficit suū actum itelligēdi: qō est absurduz. ¶ Si dicas q̄ nō est simile quātum ad hoc q̄ binc inde importetur respectus cālitatis effectiue. sed q̄tuz ad hoc q̄ binc inde est respectus aptitudinalis ꝛ actualis. ¶ Contra. qz q̄si dicimus itellectiuū: aut dicit actiuū ꝓprie dcm̄ ꝛ fm rem: aut passiuū fm rem: sed actiuū fm vocē. sicut recipere significat actiue aut neutrum eoz. ſi p̄mo mō. ergo itelligere erit ꝓprie facere. si scdo mō. ergo itellectiuum est receptiuū alicuius actus. ꝛ quero qs sit iste actus silr p̄ius: ꝛ nō potest fingi nisi absolutū. si neutro mō: quero in qua habitudine se hz itellectiuum ad itelligere: vel in habitudine receptiui: vel in habitudine actiui: vt dictuz est. vel in habitudine fundamēti illius respectus: quē dicit itelligere. ꝛ tūc mirabile est quomō aliqd fundat nouum respectū nulla mutatione facta in ipso: vel in alio: vel in applicatione ad alterū. ꝛ quero que est illa applicatio sicut p̄ius: ꝛ nō poterit iueniri. ¶ Ad solutionem aūt argumentoz p̄mitto quedā que dixi de opatione manente: ꝛ de p̄ncipio opationis cuiuscūqz in nostro secundo quolibet. ¶ Ad cuius euidētiaz sciēduz: q̄ sicut ibi dcm̄ fuit p̄eter cām finalem ponunt̄ tria p̄ncipia. ſ. formale receptiuū ꝛ effectiuum. operatio p̄ncipy formalis est facere formalr tale. puta albedo facit formalr album illud cuius est forma. opatio aūt p̄ncipy receptiui est vel ipsa forma recepta: quātum ad rem loquēdo: vel recipere ipsam formā: q̄ qdem ex mō significandi dicit habitudinē receptiui ad ipsum receptū. Operatio autez p̄ncipy effectiui est efficere actū: ita q̄ effectus fm se acceptus dr̄t a seipso: vt opus vl opatio efficiētis: sicut for^{e} aliq̄ fm se absolute accepta: ꝛ accepta ꝓut denoiat cām efficiētem. vnde teneo q̄ actio nihil aliud sit q̄ effectus cause efficiētis: vt denoiat cām efficiētem. vnde calefacere nihil aliud est q̄ bēre calozem a se fcm̄. Opatio aūt p̄ncipy formalis q̄tum ad illud qō est: nihil aliud est q̄ ipsa forma. qz ipsa forma nihil aliud dat a seipsa pfectibili. nec eius opatio iportat aliqd aliud ab ea: nisi q̄daz habitudinē ad pfectibile qō perficit forma. Opatio autem p̄ncipy passiui nihil aliō est q̄ actus vel forma recepta: nisi q̄ ex modo significādi iportat habitudinē ipsius recipiētis ad formā receptam. ¶ Descēdendo autez ad ꝓpositum dico: q̄ in potētia itellectiua q̄n aliqs actu itelligit fit qdam actus absolutus: q̄ formalr nō dicit relationē: ſz relo consequat̄ ad ipsum. ēt intelligēs dr̄ formalr itelligens tali actu subiectiue a potētia itellectiua: effectiue ab obo ꝛ itellu agēte: vel a spē fm alios.

Vide p̄cha ēt in ꝓmū mā scotuz in q̄st bertus. q. ſz.

His premissis dōm est ad rōnes. Ad p̄maz dico q̄ maior est falsa: prout ꝓponit̄. naz opatio p̄ncipy formalis est ipsamet forma absoluta: ꝛ opatio p̄ncipy receptiui est ipamet forma recepta absoluta. ¶ Ad p̄mā ergo probationē ipsius ma. dōm: q̄ q̄ dr̄. nihil est p̄ncipiuz suiipsius. dōm q̄ in operatione p̄ncipy formalis ꝓprie loquēdo: vnū non est cā alterius ꝛ p̄ncipiuz nisi inquātum ex modo significādi iportat̄ cuz forma hīs formā: q̄ ex ea pficitur. ꝛ ex hoc ponitur p̄n^{us} iter formam ꝛ composituz. non aūt q̄ preter formā ꝛ pfectibile qō per ipsam pficit̄: ꝛ ipsum totū sit aliqs alius effectus forme diuersus ab his. ꝛ sic nō oz q̄ in tali p̄n^{o} q̄ p̄n^{m} opationis non includat̄ in ipsa operatione: vel q̄ sit diuersuz ab ea. In alijs autē bene p̄n^{m} est diuersum ab opatione cuius est p̄n^{m}. sed nō segtur q̄ si forma sit p̄n^{m} istius opationis: q̄ ista opatio nō sit forma absoluta. qz vna forma pōt esse p̄n^{m} alterius: ꝛ receptiue ꝛ effectiue: sed bñ segtur q̄ ista forma non est ista opatio cuius est p̄n^{m}. ¶ Ad scdaz ꝓbōnez dōm: q̄ illa q̄ ex opposito distinguunt̄ vt sic. vnū non est alterꝝ. ꝛ ideo actus p̄mus nunq̄ est actus secūdus: respcū cuius dr̄ primus. excepto p̄n^{o} formali ꝛ opatione ipsius. ſz iste q̄ est scdus actus respcū vnius pōt eē p̄mus respcū alteri^{us}: sicut illud qō est effectus respectu vnius potest esse cā respectu alterius: quousq̄z perueniat̄ ad vltimum effectum: ꝛ ad vltimū actum: fm quem differt a p̄mo actu. non si-

qui respectus a forma absoluta recepta a recipiēte: ⁊ effecta ab efficiente. ¶ Ad tertiam probationē dicēdum: q̄ in per se ordinatis nō opz ex ista rōne q̄ sequat̄ processus in infinitum: q̄ perueniret̄ ad vltimā formā que est operatio siue effectus precedētium. ⁊ hoc dico in per se ordinatis. sicut si dicat̄: q̄ operatio celi est aial effectum a celo. ⁊ operatio animalis est ambulare. ⁊ ibi est status. in per accīs autē ordinatis non est incōueniens dare processum in infinitū: ita q̄ sic non erit deuenire ad aliquā operationē ⁊ vltimā que non sit p̄ncipiuz alterius. vt si calefactū a sole calefaciat quoddā alterum. ⁊ illud qō dam alterū. ⁊ sic in infinitum. ¶ Ad secūdum dicēduz. q̄ ibi equocat̄ intellectus. nam intellectus potest accipi pro sola potētia ītellectiua: vel actu sibi inherēte. modo quādo dicimus aliquem ītelligere operatio manēs que est ītelligere: ⁊ ītellectus prout stat pro actu ītelligendi non sunt diuersa re: sed idem nominaīr ⁊ verbaīr dcīm. vel sicut lumē in aere: ⁊ lucere. sed ītelligere qui est idez realīr: qō actus intelligēdi: ⁊ ītellectus prout stat pro potentia ītelligendi sunt diuersa re. sicut lumē aeris ⁊ dyaphanitas. Unde dicere: q̄ ītelligere addit aliqd sup ītellectum: qui est actus ītelligēdi esset idez inconueniens; sicut si diceret̄ q̄ lucere addit sup lucere: vel calere sup calorem. sed dicere q̄ ītelligere addit rem absolutā sup intellectum qui est potentia intelligēdi non est incidere in predictum inconueniēs. sed idem ac si diceret̄ q̄ lucidum addit super dyaphanitatē aeris lumē: qō bz veritatem. ¶ Ad tertium dicēdum. q̄ maioz ⁊ minoz sunt dubie. q̄ dubium est. an deus posset separe quecūq; absoluta abiuicem. posito ēt q̄ possit separe quecūq; absoluta abiuicem. non est certum q̄ ipse possit nō separare qōcūq; ītellre creatū aliud ab ītellectu cui⁹ est. nec segtur q̄ ītelligere sit sine ītelligente: sed q̄ tale intelligere sit ītelligere subsistens: sicut quātitas separata est quātitas subsistens. Et si dicatur q̄ solus deus est ītelligere subsistens. dicēdum q̄ verum est actu ⁊ aptitudine: q̄ ītelligere dei nec actu nec aptitudine potest inherere. tale autē ītelligere creatuz bz esset actu subsistēs. aptitudine tamen esset inherēs. ¶ Ad quartum dicēdum. cuius vis cōsistit in hoc: q̄ si sentire est actus absolutus eodez actu videret̄ album ⁊ nigrū. Dicēdum q̄ ista rō ita curreret cōtra eos: sicut contra me. q̄ nō differt positio eorum qui ponūt: sentire eē respectiuz a pōne eoz: qui ponunt sentire esse quoddā absolutum de nouo fcīm in potentia: nisi q̄ p̄mi ponūt absolutum antiquū. s. potentiā. ⁊ alij ponunt absolutū nouuz. s. actum: q̄ oēs concedūt q̄ in aliquo absoluto siue sit potētia siue actus fundat̄ respectus cognoscētis ad cognoscibilia. Unde sicut ipsi possunt dicere: q̄ in eodē absoluto: qō est potētia fundāt̄ diuersi respectus ad diuersa. ita etiaz possunt dicere illi qui ponūt nouum absolutū: ibi. s. actum: q̄ in eo fundātur diuersi respectus ad diuersa. ¶ Dicēdum ergo q̄ eodem actu absoluto possunt sentiri talia: ⁊ q̄ obiectum talis sensationis est vnuz. puta dria albi ⁊ nigri. q̄ sicut sensus cōmunis apprehēdit driam obiectoꝝ diuersorum: diuersoꝝ sensuū: puta visibilis: audibilis: ita sensus ptcularis apprehēdit driaz circa suū ppriuz obm.

Scdo artic. **Quantum** ad secundum p̄ncipale. s. a quo cāet̄ iste actus ītelligēdi: sciēdum q̄ illi met ponunt tres cōclusiones. Prima est. q̄ talis actus non cātur a spē vel obiecto. Secūda est: q̄ ab obiecto sicut a cā sine qua nō. Tertio: q̄ cātur a dante potentiam ītellectiuā: sicut a cā propter quā fit. ¶ Quātum ad primum adducūt rōnes. Primo ad probādum spāliter q̄ nō a spē. Scdo: ad probādum q̄ non ab obo. Tertio: rōnes cōmunes q̄ a neutro. Primuz probāt quadrupliīr. Primo sic. q̄ ītelligere potest eē sine spē. ergo spēs non est p̄n⁹ eius. añs pz. puta in visione btā. Probō ꝓntie: q̄ intelligere est actus manēs in eo cuius est actus. ergo non est effectus illius: sine quo vel extra qō manet. ergo si manet sine spē: spēs non est eius cā. Si dicat̄ q̄ deus potest facere effectum spēi sine spē. q̄ potest facere effectuz secundarū cārum sine ipsis. non valet vt videt̄: q̄ bz posit facere effectum cause efficiētis sine cā efficiente quātum ad actiones trāseuntes: non tn quātuz ad actiones manētes: que debēt manere in suis p̄ncipys. ¶ Scdo sic. q̄ qua rōne ponīt spēs in ītellu: eadem rōne in sensu hoc autem ē falsum. ergo ⁊c. ꝓña pz. Probo falsitatem ꝓsequētis. q̄ si spēs aliqua esset in sensu cāns sensationē eēt similis illi que est in medio. ergo qua rōne cāret sensationē illa que est in sensu eadē rōne illa que est in medio. Sz dices q̄ diuersitas recepti ex impedit: q̄ aer nō est receptiuus actus sentiēdi sic potētia sensitiua. ¶ Cōtra: q̄ cum sit operatio manēs: ⁊ spēs sit eius cā erit receptiua eius spēs. ⁊ si sit spēs similis in vtroq; : sicut pōt in vno ita in altero. ¶ Tertio sic. q̄ spēs aut requirīt vt medium cognoscēdi: qō est cognitum. aut silitudo sola cogniti. non p̄mo modo: vt auctores illius opīonis dicunt de spēbus. Probatio. q̄ nec scdo mō. p̄mo: q̄ talis silitudo vt dicunt est eiusdez spēi cum eo cuius est silitudo. sicut albedo ⁊ silitudo eius in aere: vt dicūt: est eiusdem spēi cum re māli cognita. ergo ⁊c. ¶ Scdo. q̄ qū aliqd ducit in cognitionē alterius vt similitudo eius: nō ducit in cognitionē eius: nisi prout assimilat̄ sibi. sed res extra nō potest assilari spēi in ītellectu. ergo ⁊c. ¶ Quarto sic. q̄ fm ponētes spēs: spēs maneret sine actu intelligendi. hoc autē est inconueniēs. s. q̄ plures spēs eiusdez generis ꝓpinqui sint in eodem obto vt dicunt. ¶ Qō autē non ab obo probāt. Primo sic. q̄ effectus esset notioz sua cā. q̄ actus ītellectus est notioz obto. si dicas q̄ non opz. q̄ concurrit ītellectus agēs. Contra. q̄ in sensu nō est sensus agēs. ergo nec ibi. Si dicas q̄ obm sensibile mouet sensum in virtute alicuius ītelligētie. Contra: q̄ ītelligētia non cāt nisi motū localem. mouēs autez localīr minus facit ad actionē qz ipsum quale: qō mouetur sic localīr: vt agat. sicut minus calefacit applicās calidū calefactibili: qz ipsum calidū. ergo minus facit ad sensationem applicans sensibile: qz ipsum sensibile. ⁊ per ꝓña non potest dici q̄ sensibile faciat effectum nobiliorez se in virtute ītelligentie. ¶ Secūdo sic. q̄ si obm moueat; tunc ītelligere est pati: ⁊ ītelligi est agere. bz hoc est incōueniēs. ergo ⁊c. ꝓbatio ꝓntie. q̄ ītelligere se tenet ex pte potētie mobilis ītelligi ex parte obti mouentis. Probo falsitatem ꝓntis. q̄ si ītelligi est mouere. ⁊ ītelligere est moueri. ītelligi est nobilius qz ītelligere: qō est falsum. q̄ ītelligere non cōuenit nisi nobiliozibus entibus: ītelligi conuenit oibus. ¶ Tertio sic. ⁊ est cōfirmatio rōnis precedētis. q̄ si ītelligere est moueri: ⁊ ītelligi est mouere. segtur q̄ ideo ītellectus ītelligit: q̄ res ītellecta ītelligitur. ⁊ nō econuerso. sed hoc est inconueniēs. ergo ⁊c. ¶ Si dicat̄ q̄ intellre nō est moueri: nec mouere. vt q̄dam dicūt. ¶ Cōtra. ītellre est in ītellu: sicut ca⁹ in mēte: ⁊ lumen in aere. sed ista fm Aug. semper sunt in fieri. ergo opz q̄ dicat mouere vel moueri. ¶ Quarto sic. q̄ si obm regratur vt mouēs: tunc deus potest facere actū ītelligendi sine obiecto cognito: q̄ pōt facere actum secunde cause sine ipsa. hoc aūt est incōueniēs. q̄ ⁊c. ¶ Si dicatur q̄ deus potest facere cognitionē sine obto mouente: non tamē sine obto termināte ipsam cognitionē. ¶ Contra. q̄ ⁊c⁹. s. esse terminus presupponit p̄mum. s.

mouẽs esse. ¶ Qz autẽ a neutro ꝓbãt.ꝑmo sic.qz actus vitalis q̃lis est itelligere debet esse a ꝑncipio viuẽte.sed spẽs ⁊ obm non sunt huiꝰ.ergo ⁊c. ¶ Secũdo sic.nulla res idiget aliquo extrinseco ad suã operationez.sed ꝓpria ⁊ nãlis operatio itellectus polis est itelligere. ergo non indiget ad hoc spẽ vel obiecto que sunt quedaz extrinseca. ¶ Tertio:qz si actus itelligendi esset aligd cãtum a spẽ vel obiecto.diuersoꝝ obiectoꝝ ⁊ diuersarum spẽrum essent diuersi actus itelligendi specifice.hoc aũt est incõueniens.ergo ⁊c. ꝑñtia pz. Probo falsitatẽ consequẽtis:qz ꝓprietas speciei spãlissime est spẽs spãlissima. sed homo est spẽs spãlissima. ergo nõ ꝑñt plã itelligere bois differre specie. ¶ Secundã conclusionẽ.s.q obm regratur:sicut cã sine qua non.probãt vnico medio sic. qz ſm Augu.sexto de trini.ad cognitionẽ regritur ꝑñtia obiecti non latentis.sed ꝑñtia obiecti non regritur vt cã ꝓpter quã fit.ergo regriẽ soluz cã sine qua nõ. ¶ Tertiam conclusionẽ.s.q dans formã.s.dans itellectum cãt intelligere: probant dupl'r.ꝑmo sic.qz sic se bz itelligere ad potentiã intellectiuã:sicut descẽdere ad grauitatem. sed ſm phm.8.phy sicoꝝ.descendere grauis est a dante grauitatẽ.ergo itelligere est a dãte potentiã intellectiuã. ¶ Secundo sic.qz ſm phm.exñs in potentia actuali ad actum nõ indiget noua forma:ad hoc q in actũ exeat:sicut pz de graui qũ non indiget noua forma: vt descendat.sed hñs potẽtiam itellectiuã est in potentia itellectuali vt itelligat.ergo ⁊c. ¶ Decꝓpõ videtur mihi falsa ⁊ impolis.qz ista ꝑmo ponit: q actus itelligẽdi est a dãte potentiaz itellectiuam:sicut a cã ꝓpter quã fit. talia autẽ exeunt in actum nisi prohibeãtur.⁊ per consequens ad hoc q de nouo exeãt in actum:regritur remouens prohibens. Arguo contra põnem dupl'r.ꝑmo vno modo ex pte motionis. Scõo modo ex pte prohibẽtis. ¶ Primo sic.qz dans formã non dr̃ mouere formã:ita q dare formã sit ipsum mouere.sed dare potentiã intellectiuã esset ipsa motio.qz dr̃ itelligere formal'r loquendo:q̃d in maneret potẽtia itellectiua maneret ipsum intelligere.ergo dãdo formã que dr̃ potẽtia itellectiua dr̃ dare motum:qui dr̃ ⁊ est actus itelligẽdi cãliter: inquãtum dat forma que est cã talis actus.⁊ tunc quero: aut est cã talis actus effectiua tm̃.aut passiua tm̃:aut vtroqz modo.si effectiua tm̃.ergo potẽtia itellectiua cãbit actũ itelligendi in quodã alio.qđ est incõueniens. Primo:qz itelligere non esset opatio manẽs itellectus. Secũdo:qz non põt fingi in qđ aliud hoc fieret. si ponaẽ q passiua tm̃.ergo opz dare aliqđ qđ moueat ipsum passiuũ: qđ gdem opz eẽ aligd aliud ab itellectu: ⁊ a cã dante itellectum: vt sic.qđ ideo dico:qz lz deus possit mouere ad cõmunem actũ.hoc tn non est dãdo potentiã passiuaz. Si autẽ vtroqz modo.tunc idem ſm idẽ est actiuũ ⁊ passiuum.qđ gdem priuilegiũ lz quidã sequẽtes suum brãplacitum non rõnem:dederũt voluntati.nullus tm̃ hoc vñq̃ dedit in itellectu. ¶ Ex pte remotionis prohibẽtis: arguo sic.qz quãdo itellectus de nouo incipit itelligere cum illud qđ ẽ in potẽtia actuali ad hoc q exeat in actũ non indigeat nisi remouẽte prohibẽs.tũc quero qđ prohibens remoueẽ hic.⁊ qd remouet. si dicaẽ q remouetur prohibẽs priuatiuum.s.absentia obiecti: sicut applicans calefactibile ad calefactiuũ remouet absentiã calefactibilis. ¶ Contra.qz remouere illud prohibẽs nihil aliud est q̃ applicare ipsum per se ꝑnciplũ passiuum actionis ad ipsũz agẽs.⁊ per ꝛ̃ talis applicatio est applicatio obiecti ad recipiẽdum ab itellũ:qđ ẽ absurdũ.si autez ẽ ecõuerso.s.applicatio monẽtis ad mobile:tũc debetur propositũ.s.q obiectum mouet potentiã ad itelligendum. Itẽ quero qd est qđ remouet prohibẽs:aut illud qđ facit obiectũ in suo esse reali: aut illud obiectum mouẽs sensum ⁊ fantasiã.non ꝑmo modo:tum qz cõtingit aligd intelligi non existẽs actu: tum qz non semper existẽte itelligitur.si secundo modo habeẽ q obiectum mouet sensum ⁊ fantasiã: vel ad actuz vel ad spẽm.⁊ eodem modo debet cõcedi q ⁊ itellectum mouet mediãtibus illis.⁊ qz istud est satis ꝓbabile nõ plis deduco. ¶ Ad ꝑmum ergo qđ opponiẽ de spẽ dicẽdum:negãdo ꝛ̃iam. Ad probationẽ dico. q actus itelligendi non est operatio manẽs ipsius spẽi: vel alicuius alterius: a quo sit effectiue.imo videtur mihi. q dicere operationẽ esse manẽtem:qz sit in eo a quo est effectiue:est ignorare ꝓpriam vocẽ.operatio ergo spẽi non est itelligere.sed itelligere facere.sed itelligere est operatio ipsius itellectus polis vt receptiui.illud aũt a quo aligd formal'r est itelligens:est ipse actus itelligẽdi.alis autẽ de hoc diffuse locutus sum. ¶ Ex dictis pz ad instãtiaz additã isti rõni: qz procedit ex ignorãtia eius:qđ dr̃ actio manẽs. ¶ Ad scõm dupl'r potest dici. Uno mõ qđ non est silis spẽs in sensu ⁊ aere.loquor aũt de spẽ que est in organo:nõ ꝓut est dyaphanum tm̃.sed ꝓut est in cõposito ex potentia ⁊ organo.ꝓut simt coniunctiz subm sensitiuũ. ¶ Alio modo dicẽdo:q ꝑpter diuersitatem receptiui est q nõ est sensatio in aere:sicut in organo: dato q sit silis spẽs vtrobiqz. ¶ Ad illud aũt qđ dicit contra hoc dicẽdum: q ꝓcedit ex simili ignorãtia: sicut precedẽs.s.ex ignorantia operationis manẽtis:qz nihil se habet in ratione opationis manẽtis:respectu eius a quo est effectiue. Uñ dato q illud subiectũ moueret seipsum:iste tm̃ motus vt actus non se hẽret illud totum quãtuz ad qđ scbz est cã efficiens. ¶ Ad tertium dicẽdum:q regritur vt simili tudo in formãs itellectum:⁊ mouẽs ipsum ad cognoscẽdum:⁊ non vt mediũ cognitum. ꝓut vna res cognita ducit in cognitionẽ alterius. Ad probationẽ aũt que adducitur in contrariũ dicẽduz. q illa rõ peccat in duob⁹. Primo:q illa simílitudo ꝓcedit de silitudine in eẽ.nos autẽ logmur de similitudine que est ſm repsentationẽ: ꝓut similitudo exñs in itellectu repzesentat itelligibile. ¶ Secũdo deficit:qz ꝓcedit vtẽdo simili: vt medio cognito ad probãdum alterum. sicut si probareẽ aligd de niue alba:in eo q alba.⁊ ex hoc concludereẽ q cõueniret lapidi albo. nos autẽ logmur de similitudine que est rõ cognoscẽdi:nõ vt medium cognitũ. ¶ Ad quartũ pz ex dictis in precedẽti questiõe:vbi ostẽdi quomodo plures spẽs eiusdez generis possunt stare simul. Si aũt queras q̃re due spẽs possunt stare simul:⁊ nõ duo actus intelligẽdi. Quãtum ad nunc ptinet dico:q nihil ꝓhibz actus alios habere repugnãtiam:lz eoꝝ ꝑncipia non habent repugnãtiam.sicut pz de impressione fcã cum magnete in ferro:que stat cum ferri grauitate.quãdo tamẽ impressio bz inclinationẽ ad oppositum grauitatis quãdoqz.puta ad ascensum sursum:quãdo magnes ponitur sursum. vnde lz motus sursum ⁊ motus deorsuz sint repugnãtes:tñ principia ista eoꝝ non sunt repugnãtia: qz stant simul. ¶ Ad ꝑmum qđ dr̃ de obiecto dicẽdum:q illud est facil'r soluere ſm eos q ponũt:q actus itelligẽdi est relatio.⁊ si sit minimũ absolutum: cũ plus habeat de entitate bz plus de nobilitate q̃ relatio. Scõm autẽ veritatem dicẽdum:q non opz effectum nobiliorẽ esse sua cã.qz concurrit cum obiecto itellectus agẽtis. Et ad illud qđ dicunt contra hoc dicẽdum: q Arist. lz non inueniatur posuisse sensuz agentẽ:tñ nõ inueniẽ eũ negasse. Et Cõmen. videẽ ponere ipm motus hac rõne. q̃re aũt Arist. nõ posuit sensuz agẽtem sic̃ intellm agẽtem. Dico

Et.c6.32.

Nota quare Arist. nõ meminit de sensu agẽte. Scõo de eis cõ.60.

Ad 1ū rōnō imitatur li⁹ roma. i fuit qlio.

q̄ qz non euidēter excedit sensus qualitates sensibiles; sicut intellectus q̄ditates māles. Aliter ēt posset dici ad hoc: q̄. s. in virtute alicuius spiritualis virtutis sensibile mouet sensum. Oz autē dr contra hoc: q̄. s. itelligētia nō facit nisi motū localem. parum valet. qz p̄ter itelligentiā dātem motū orbi: oz dare aliā intelligentiā: a qua bz esse orbis: in cuius virtute agat orbis. ¶ Ad scōm dōm. q̄ lz itelligere sit q̄dā actus qui ē effectus ab alio efficiēte: z receptus in aliquo: tñ vt sic non dicit formalr agere vel pati. sed hēre actum itelligendi. itelligi autē nō dicit ipsaz actionē o⁹ mouentis. qz hoc dicit itelligere facere. sed dicit oēm terminū ad quem. vt ad cognitū terminatur actus itelligēdi. z per hoc pz q̄ non segtur q̄ itelligi sit nobilius q̄z itelligere. Forma aūt arguendi nulla est: qz nō opz q̄ illud qđ est ꝓprium gbusdā creaturis nobilibus sit nobili⁹ eo qđ ē cōmune oibus. prout accipit in nā determinata. qz esse qđ est cōmune oibus: prout accipit in nā diuina: est nobilius oi itelligere: z oi rōcinari. z ideo nō segtur q̄ si itelligi cōuenit oibus q̄ sit ignobili⁹ omni itelligere z oi rōcinari. ¶ Per hoc pz ad tertium: qz non segtur q̄ ideo intellectus itelligit qz res itelligit. qz itelligi: vt dctū est: nō dicit monere: nec itelligere moueri. Sed verum est q̄ intellectus q educit de potētia in actum non itelligit: nisi qz obm: vel aliqd vice obi intelligere facit. ¶ Ad illud qđ cōtra hoc dr dōm: q̄ lz itelligere semper sit in fieri. qz ntinue depēdet a sua cā proxima. tñ itelligere non iportat ipsuz pati vel fieri: vel ipm facere formalr. sicut nec aerem luciduz esse non iportat formalr lumē facere: vel lumē fieri. ¶ Ad quartū dicēdum: q̄ deus pōt facere actum itelligēdi sine obo mouēte: non tñ sine obo cognito. Et ad illud qđ dr contra hoc dōm: q̄ obm cognitum p̄supponit motionē ad itelligēdum: non tñ semper ab obto. ¶ Ad primum qđ obycit de vtroqz dōm: q̄ illa rō deficit in tribus. Primo. qz potest dici vitalis a p̄ncipio passiuo: qz. s. est actus ipsi⁹ viui subiectiue. Secūdo deficit: qz est ēt ipsius viui actiue: cū ponatur itellectus agēs ibi actionē hēre. Tertio. qz spēs ita est itranea ipsi viuenti sicut actus ipse. vtrūqz enim est accūs ipsius viuentis. ¶ Ad scōm dōm: q̄ maior est falsa: qz actiuum agēdo regrit passiuū: z passiuū actiuū. Sed verum est: q̄ nulla res ad ꝓpositū actum z nālem respectu cuius est sufficiēs: non regrit aliqd aliud in suo genere. puta actiuū nō regrit aliud actiuū. z passiuum nō regrit aliud passiuū. sed bñ semp passiuum regrit actiuū: nunc aūt intelligere est ꝓprius actus potis itellectus vt passiui. hoc autem nō tollit regrere actiuū. ¶ Ad tertiū dōm. q̄ illud argumētum fundat̄ super vnū manifestū impole. s. q̄ omne itelligere bois sit eiusdē spēi. Primo: qz hoc est cōtra doctrinā phi: vbiqz dicētis. q̄ actus diuersificātur per oba. Scōo: qz oēs actus itelligendi eēnt eque perfecti: cūtum ad eoz perfectionē intrinsecā z specificā. Tertio sequeret̄ q̄ oēs essent beati: vel non bti. si ponatur q̄ btitudo z non btitudo sint eiusdem spēi. Si dicatur q̄ nō: ꝓpter relonem ad diuersa. quero vtrum actus itelligendi dicat formalr relonem ipsam vel absolutum. si absolutū illud est vnum z idez: z tunc sequunt predicta incōueniētia. Si relonem formalr. quero vtrū oēs actus itelligendi relonem eādem spē dicāt. si sic: idē incōueniēs qđ prius. si nō: rō est nulla que dicit: q̄ qz intelligere est ꝓprietas spēi spālissime: non potest differre spē. ¶ Dōm ergo q̄ ꝓprietas spēi spālissime quādoqz ē vnius spēi spālissime: maxime de illis que de necessitate cōsequunt̄: sicut risibile in boe: z potētia itellectiua. qñqz aūt ꝓprietas spēi spālissime dicit plura sub quadā indifferētia. sicut ꝓprietas linee est rectitudo vel curuitas; z curuitas potest esse arcualis vel circularis. ¶ Quantum ad secundā coz conclusionem: q̄. s. obm est cā sine qua nō. rō eoz nō probat. sed qz fundat̄ super rōnibus: gbus credūt se probasse q̄ obm non regratur vt cā propter quā fit. ostēsum est autem q̄ iste rōnes nō valent. ¶ Oz autē dicūt tertio. q̄ dans formā est cā ꝓpter quā fit. s. dans potentiā intellectiuā. dōm q̄ dans formā pro tāto dr cā alicuius: inquātum dat formā ꝓpter quā est actus. z si forma ista sit p̄ncipium passiuū: sicut dyaphanitas in aere: dans tale p̄ncipiū dat pati. z hoc nō excludit regrere actiuum: sicut dare aeri dyaphanitatez non excludit regrere corpus illuminatum. Si aūt sit principium actiuū: tunc dans formā dr agere: sicut dās calorē dr calefacere. nunc aūt intellectus potis est p̄n⁹ passiuuz z receptiuū respectu actus itelligēdi. z ideo dans itellm potem non excludit necessitatē regrēdi actiuū: siue hoc sit intellectus agens: siue obm: siue vtrūqz. Ad illud aūt qđ dr de esse in potētia actuali. sciēdum q̄ ista verba. eē in potentia actuali vel essentiali: non sunt directe verba Arist. in 8° phy. sed sui cōmentatoris. q̄ istā distōnem videtur accepisse ex verbo Aristo. ibi. qz dicit q̄ alr est in potētia ad esse sursum illud qđ est in potētia leue: z in potentia ad esse sursum. z alr qđ est leue actu: z est in potentia ad esse sursum. ꝑmum quoz vocat Cōmentator esse in potētia essentiali. scōm autem eē in potentia accītali. ¶ Ad cuius euidentiā sciēdum: q̄ fm vtrāqz potentiā potest aliqd dici in potētia essentiali z accītali. fm qđē potentiā actiuā dr aliqd esse in potētia essentiali: qñ est in potētia ad hñdum p̄n⁹ actuum ad agere fm ipsum. sicut diceret̄ in potētia eēntiali ad calefaciēdum illud qđ est in potētia ad calorē. z ad agendum per calorē. In potētia vo actuali qđ actu caliduz est: z non calefacit: pp aliqđ ꝓhibens. z tale dr esse in potētia accītali ad agendum: qz qđ non agat: non est ꝓpter aliqđ qđ regrat ex pte sua: sed ꝓpter illud accūs prohibēs. Et sile est ex pte potētie passiue. nā non bñs potentiā passiuā dr in potentia essentiali ad ipsam: z ad pati fm eā. bñs autem eaz z non recipiēs actuz fm eā: precipue ꝓpter aliqđ ꝓhibēs: ne recipiat actionem agentis: est in potētia accītali fm eam. sicut aer q̄ non recipit illuminationē ꝓpter interpositionez fenestre dr esse in potētia accītali ad illuminationē. qñ ergo dr q̄ illud qđ est in potētia accītali per se vadit ad actū remoto prohibēte. verū est actiue vel passiue: nunc aūt bñs itellectum potem est in potētia accidētali passiua ad itelligere. z ideo pñte obo cōueniēti in se vel in sui silitudine cū alys actiuis vadit ad actū passiue. vnde non sequitur quin regrat actum vel speciem vel obiectum. ¶ Per hoc pz ad argumētum p̄ncipalr factum ad ptem contrariā. qz maior est falsa. z pbō per quā ꝓbat̄ est ostēsa nulla esse. Qō. IX.

Lex. cō. 32

Ostea querebat̄ vnum gnālr pertinens ad cōpositionem ex mā z forma. z est. vtrum in talibus mā sit p̄ncipium indiuiduationis. Et arguit̄ q̄ non: qz illud quod est cōmune nō est p̄ncipium idiuiduationis numeralis. sz mā est huiꝰ. ergo z̄c.

Lex. cō. 2da

Contra. qz fm pḥm. 7. meta. gnāns gnāt idez spē pp formā: sed aliud numero pp mām.

Respondeo ad euidētiam isti⁹ qōnis tria sunt facienda. Primū est oñdere in quo stat difficultas qōnis. Scōm est recitare opiones. Tertium est eligere illud qđ videtur probabilius.

Primus articulus.

Quantum ad ꝑmum sciēdum: q̄ cū indiuiduū cūtum ad rem ptinet dicat aliquod

vnum numero. vnum autem est illud qđ est indiuisum in se. ⁊ diuisum ab omni alio. q̄rere ꝑ qd aligd est idiuiduũ est q̄rere ꝑ qđ aligd est vnũ in se: ⁊ diuisum ab alio. ¶ Quātũ ad ꝑmũ. si q̄raſ per qd est aligd idiuisum in se. sciẽdũ ꝙ idiuiduatio est duplex. vna est qua aligd est idiuisum a seipso. alia est qua vna pars in ↄtinuo est idiſa ab alia: ꝓut ↄtinuũ dicim⁹ cui⁹ partes sunt idiuise ab iuicẽ. ꝑma idiuisio ĩest vnicuiq; a seipso. vnumqđq; n. seipso est ipsummet. ⁊ ꝑ ↄñs est indiuisum a seipso ⁊ hoc Ex.eũ.fz. tãgit ph̃us. 7. meta. qñ dicit: q̄re vnũqđq; est ipsummet ⁊ nõ plura. dicit ꝙ nõ est dãda aliqua causa ĩtriseca q̄re vnũqđq; est ipsummet: seu idez sibiipsi: nisi ipsummet. alia aũt idiuisio qua vna pars est idiuisa alteri in ↄtinuo ↄuenit ꝑmo ⁊ ꝑ se q̃titati: ⁊ alys qbus ↄuenit: ↄuenit ꝑ q̃titatẽ sicut ⁊ diuisio ei opposita. nam diuidi in partes eiusdẽ rõnis ⁊ diuisio ei opposita: sunt passiones q̃titatis ↄtinue. ¶ Quātũ aũt ad scõm. s. q̃tuz ad distigui ab alio. sciẽdũ ꝙ dupl'r aligd distinguit ab alio. vno mõ sicut distiguunt plura diuersa ſpẽ: ⁊ planũ est de talibus ꝙ talia ꝑncipal'r distiguunt ꝑ formas suas ab iuicẽ: alio mõ sicut distinguũt plura eiusdẽ ſpẽi. sicut albedo ab albedine. ⁊ terra a terra: ⁊ ista distiguunt ꝑ illud per qđ pluificãtur. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã sciẽdũ ꝙ duplex est diuisio. q̄dã est diuisio alicui⁹ vni⁹ numero in partes integrales eiusdẽ rõnis. sicut qñ distinguit vnũ lignũ numero in duo ligna: ⁊ vna aqua in duas aq̃s. ⁊ sic de alys sil'ib⁹: ⁊ ista est saltẽ ꝑncipal'r per q̃titatẽ ⁊ imediate mõ quo exponet ifra. alia est diuisio in partes subiuas. que qdẽ nõ est alicui⁹ vni⁹ numero ſz rẽ. ſz vni⁹ ſz rõnẽ sic diuidit bõ ſ sortẽ ⁊ plonẽ ⁊ lignũ in cõi in ꝑ lignũ: ⁊ illõ ¶ Et de talib⁹ partibus subiuis est totũ dubiũ. s. per qd partes subiue eiusdez rõnis multiplicant ⁊ distiguũtur ab iuicẽ. Est aũt notãdum ꝙ aliqñ vtraq; diuisio hz ex eodẽ ortum: nã diuiso aliquo ligno vno in duas partes itegrales. iste due partes quaꝝ vnaquecq; est lignum ⁊ sunt due partes subiue ligni cõiter dicti: ⁊ fuerũt partes itegrales ligni ꝑ cui⁹ diuisionẽ fuerunt multiplicate ita ꝙ in talib⁹ ex eodẽ hz ortũ multiplicatio partiũ itegraliuz ⁊ multiplicatio partiũ subiuaꝝ eiusdem rõnis sub vno cõmuni ⁊ distinctio eoꝝ abinuicem.

Octuo arti. **Quantum** ad z^m ꝑncipale sciẽdum ꝙ sunt tres opiniones de ista mã. ꝓma est ꝙ vnũqđq; seipso solo est formal'r distinctũ ab omni alio. ¶ Scõa est ꝙ talis distictio in reb⁹ mãlib⁹ fit ꝑ q̃titatem. Tertia est ꝙ nec sic nec sic: sed vnũqđq; est distinctũ sic ꝑ suã hecceitatẽ sicut sor. ꝑ suã sorteitatẽ. ꝓma opinio ꝓbaſ. ꝑmo general'r in oibus. q̃tuor rõnib⁹. z° in substãtys special'r. ¶ ꝓma rõ talis est. vnũqđq; gen⁹ hz ꝓpria idiuidua nihil icludẽtia: nisi rẽ sui generis. sed hoc non esset nisi vnaq̃ res cuiuslibet generis seipsa ꝑ essentiã suã idiuiduaret in seipsa: ⁊ distigueret ab omni alio. ergo ↄc. minor ꝑz. maior ꝓbaſ. qz si qđlibet genus nõ hret suũ idiuiduũ nihil icludẽs extra rez sui generis: nõ differret vle essentiale. puta gen⁹ ſpẽs q̃ descendũt in indiuidua ꝑ dr̃ias essentiales: a toto in mõ: qđ descendit in partes subiuas suas ꝑ dr̃ias accñtales. vel per aliquid diuersum ab essentia sua: qz vtrobiq; ficret descẽsus ad partes subiuas per aliqua diuersa ꝑ essentiã ab ipso ↄtracto qđ descẽdit in eas. si indiuidua genez ⁊ ſpez essent idiuidua ⁊ distincta ab iuicẽ per aliqđ diuersum ab essentia generis ⁊ ſpẽi. Si dicaſ ad hoc ꝙ ipm indiuiduũ cuiuslibet generis q̃tũ ad id qđ est distictũ nõ dicit aliã rẽ ꝑter essentiã generis. cñ ipsum distictũ quo distiguit dicit diuersam rem ab ipso. ¶ Cõtra. qz vnũqđq; icludit formal'r illud quo formal'r dicit tale: ſz distictũ formal'r dicitur distinctũ distinguente formaliter intranco. ergo ipole est ꝙ distictũ formal'r intrancũ sit distictũ a distinctiuo: ⁊ nõ sit formal'r iclusum in ipso. ¶ Scõa rõ talis est. qz ab eodẽ hz vnaq̃z res entitatẽ ⁊ vnitatez essentialẽ que ↄuertit cum ente de quo logmur. sed vnaq̃z res hz entitatẽ formal'r seipsa. ergo ⁊ vnitatẽ. ¶ Tertia talis est. nulla res formal'r hz ꝙ sit vna numero ꝑ id qđ est diuersum numero ꝑ essentiã ab ea: sed saltẽ loquẽdo de reb⁹ ꝑdicamẽtoꝝ absolutoꝝ vnaq̃z res est diuersa per essentiã numero: numerositate essentie ab alia. ergo nulla res talis hz esse vna numero vel distigui numero ꝑ aliã. ¶ Quarta rõ talis est: qz illud qđ nõ addit supra nãz nisi negationẽ: nõ hz aliã causaz siue vnitatis q̃ nãz. sed idiuiduũ ⁊ q̃tũ ad diuisionẽ ⁊ q̃tũ ad distictionẽ ab alio: nõ addit supra nãz nisi negatõez. ergo ↄc. maior ꝑz. qz negatio nõ videt habere aliã entitatẽ vel vnitatẽ q̃ nã in qua fundaſ. minor ꝓbatur. qz indiuisio nõ addit aligd supra nãm cuius est nisi negationẽ diuisionis. sil'r nãz esse aliq̃ distictã nihil addit supra nãz illã: nisi negationẽ alterius nature ab ea. ergo ↄc. ¶ Quātũ aute⁊ ad subaz ꝙ ei⁹ idiuidua bẽant vnitatẽ ⁊ distictionẽ numeralẽ: ꝙ hz ꝑ essentiã suã: ⁊ nõ ꝑ aligd additum ꝓbãt sic: qz si suba hz vnitatez per aliud a se aut hoc est qz mã hz talẽ vnitatẽ ꝑ formã: aut forma ꝑ mãm: aut ambo ꝑ q̃titatẽ: sed nullo illoꝝ modoꝝ nã subalis põt idiuidua ri ꝑ aliqđ diuersum a se. ergo ↄc. maior ꝑz: qz nõ videtur ꝙ nã subalis idiuiduet ꝑ aligd aliud a se nisi per aliquẽ istoꝝ modoꝝ. minor ꝓbaſ. q̃tum ad tres partes quas ipsa ponit. ⁊ ꝑmo ꝓbanſ due partes simul ⁊ hoc duplici rõne. ꝑmo sic. illa duo nõ habẽt vnitatem numeralẽ ex iuicẽ: quoꝝ vno plurificato nõ plurificaſ altez. sed sic se habẽt mã ⁊ forma: ⁊ hoc ꝑz dupl'r. ꝑmo qz eadem mã numero stat cum diuersis formis specie ⁊ numero: sicut ꝑz in generato ⁊ corrupto. scõo qz virtute diuina posset eadẽ anima ifformare plures ⁊ diuersas partes materie. ¶ Tertia rõ talis est. qz anime separate manẽt distincte numero: sed hoc nõ esset si per mãz forma idiuiduaret. ergo ↄc. ma. ꝑz ꝑ fidẽ. minor ẽt ꝓbaſ. qz ablato ꝑncipio formali non manet effectus formalis. ⁊ ideo si mã esset id quo formal'r pluificant forme ablata mã nõ maneret pluralitas eaꝝ. ¶ Quātũ ad partem tertiã. s. ꝙ cõpositũ ex his. s. ex mã ⁊ forma nõ idiuiduet ꝑ q̃titatez. ꝓbaſ q̃drupl'r. ꝑmo sic. qz ꝓus nõ hz vnitatẽ numeralẽ ꝑ posterius: sicut nec entitatẽ sed suba est ꝓor accidente qđ est q̃titas. ergo ↄc. scõo sic. qz illud quo idiuiduũ est idiuiduũ est de rõne eius: sed q̃titas nõ est de rõne idiuidui subẽ puta. sor. ⁊ platonis. ergo ↄc. aliogn posterius esset de rõe ꝓris. ¶ Tertio sic. qz illud qđ remanz idẽ numero: cũ diuersis q̃titatibus numero nõ est vnũ numero ꝑ q̃titatẽ: sed mã ꝑma manet eadem numero ꝑm mags cum diuersis q̃titatib⁹ numero. ergo ↄc. ꝓbatio minoris qz ꝑm mags in generato ⁊ corrupto non manet aligd idẽ numero: nec q̃titas nec aliud qđcũq; nisi mã ꝑma. ¶ Quarto sic. plus videret ꝙ accidẽtia q̃ ↄsequunt q̃titatẽ habent vnitatẽ numeralẽ a q̃titate: q̃ a suba: sed talia accidẽtia saltẽ nõ semꝑ habẽt vnitatẽ numeralẽ per q̃titatẽ. ergo ↄc. ꝓbatio minoris qz illud qđ plurificatur manente vnitate numerali q̃titatis: nõ hz pluralitatẽ a q̃titate: sed aliqua accidẽtia talia possunt plurificari manente eadẽ q̃titate. nã põt idẽ frigefieri ⁊ calefieri manẽte eadẽ q̃titate: ⁊ sic manente eadez q̃titate numeral'r sunt duo calores numeral'r. ¶ Cõtra istã opinionẽ obycit ab alys dupl'r. ꝑmo sic. qz illa q̃ seipsis formal'r distiguunt in quocũq; ↄcurrãt retinẽt suã distinctionẽ formalem. sicut ꝑz. de colore ⁊ calore in quocũq;

ꝯcurrant:ꝛ per ꝯsequens si quecūq; indiuidua eiusdem
spēi seipsis formaliꝛ distigueręt:possent retinere suam
distictionē formalē:etiā si ꝯcurrerēt in idē subm.sz hoc
est ipole.s.ꝙ accidētia dria solo numero ꝯcurrāt in idez
subm.ergo ꝛc. ¶ Si dicaꝛ ad hoc ꝙ duo accidētia solo
numero dria nō ꝓpter hoc nō possunt ꝯcurrere in idem
subz:qꝛ hoc dato nō possunt retinere suā vnitatē formā-
lē.sed qꝛ vna potētia nō pōt in actū per plures actus dif
ferētes solo numero simul. ¶ Cōtra.qꝛ nō minus vt vi
deꝛ pōt vna potētia reduci in actū per plures actus dif-
ferentes solo numero simul:dūmodo illi actus formaliꝛ
seipsis distiguantur ꝛ distictionē suam retineāt q̄ possit
vna potētia reduci in actū simul per plures actus diffe-
rētes specie.sed vna ꝛ eadez potētia pōt reduci in actū p
plures actus differētes specie:puta per albedinē ꝛ calo-
rem.ergo ꝛc.maioꝛ pz.qꝛ nō plus opponunt actus diffe
rētes solo numero q̄ differētes specie.mi.etiaz p exēplū
posituz patet de albedine ꝛ caloze. ¶ Sed dicet ꝙ due
potētie respondēt calori ꝛ albedini. ¶ Cōtra.qꝛ aut ille
due potētie reducūtur ad vnā cuius sunt actus:aut nō.si
sic habeꝛ ꝓpositū.ꝙ eadē potētia reducit in actū p di-
uersos actus.si nō:quereꝛ de illis potētys ꝛ ibit in ifini-
tum. ¶ Dices ꝙ albedo ꝛ caloꝛ reducūtur ad diuersas
potētias:sed he due nō reducunt ad alias:qꝛ vna erit re-
ternatiua alterius. ¶ Cōtra.q̄ro vtrū vna illaꝝ imedia
te recipiat calorē ꝛ albedinē aut nō.si sic.habeꝛ ꝓpositū
adhuc.si nō.ꝯtra.qꝛ ꝑma illaꝝ aut recipit imediate calo
rē:aut albedinē:aut non.si sic:illa recipit imediate duos
actus.s.scōaz potētiā:ꝛ albedinē:ꝛ habeꝛ ꝓpositū.si nō.
aut hoc est:qꝛ ambo.s.albedinē ꝛ calorē recipit imediate
secūda potētia:ꝛ sic habeꝛ ꝓpositū.vel qꝛ illa secūda po
tētia recipit vnū illoꝝ mediāte altero:ꝛ hoc est ipole:qꝛ
neutrū est ratio susceptiua alterius.ergo ꝛc. ¶ Scōa rō
talis est.qꝛ sicut dictū est ex eodē bz ortū diuisio in par-
tes subiectiuas:ꝛ in partes integrales diuisio:sicut pz de
aqua vel ligno diuisis.sed diuisio in partes itegrales cō-
uenit ꝑmo ꝛ per se q̄titati ꝛ alys per q̄titatē.ergo saltez
materie que diuidūtur in partes itegrales que sunt val-
de plura plurificanꝫ ꝛ diuidunꝫ per q̄titatez. ¶ Dices
forte ꝙ nō oīa mālia forte sunt talia.puta aqua lignū.tū
nō bos vel homo.que per talē diuisionē nō diuidunꝫ in
partes subiectiuas. ¶ Cōtra.ꝑmo qꝛ saltez habeꝛ ꝓ hoc
ꝙ quedā subē idiuiduanꝫ per q̄titatē:qđ est valde diffi
cile:sicut pz ex supra positis rōnibus. ¶ Scōo.qꝛ nō so-
lū illa debent dici per q̄titatē plurificari que actu diui-
dūtur diuisione q̄titatis in partes itegrales:sed etiā illa
q̄ apta nata sunt diuidi.sed tota mā generabiliū ꝛ corru
ptibiliū est bō:qꝛ bz bos nō diuidaꝛ in duos bones:sicut
in partes itegrales:tamē tota mā bouis diuidiꝫ in duas
partes itegrales:quia facta diuisione sunt ibi due partes
eiusdē rōnis.ergo vt videꝛ distictio numeralis in parti-
bus totius materie generabiliū ꝛ corruptibiliū est ꝓ q̄-
titatē. ¶ Et ꝓpter istas rōnes qdā tenent ꝙ diuisio nu-
meralis est vel ꝑ diuisionē subꝝ sicut in accidētib⁹ vel
ꝑ q̄titatē sicut in substātys mālib⁹ generabilib⁹ ꝛ corru
ptibilib⁹.sed isti bz habeāt ꝓbabiles rōnes.tū nō satisfa-
ciūt rōnib⁹ alterius opinionis supra positis:que nō vide-
tur minus esse difficiles. ¶ Tertia opinio ꝓbaꝛ ꝑ vnaz
rationē talē:qꝛ nihil est determinate hoc ex eo ꝙ est idē
sibi ꝛ plurib⁹ alys:bz mā ꝛ forma sunt cōmunes plibus.
ergo per mām ꝛ formā nō est aliqd hoc signatū:sed per
illud per qđ est aliqd hoc signatuz est illud ꝑ qđ est hoc
idiuiduū.ergo ꝛc.ꝛ sic pz ꝙ nō per māz vel formam est
aliqd idiuiduū. ¶ Oꝛ aūt beccitas sit illud per qđ idiui-
duū est idiuiduū. ꝓbaꝛ sic.qꝛ vnūqđq; est hoc signatuz
per hoc qđ est sibi soli ꝓpriū.sed beccitas vniuscuiusq;
est illud qđ sibi soli est ꝓpriū.ergo ꝛc. ¶ Contra istā ar-
guo sic.qꝛ quādo dicit illud qđ est cōmune mltis nō est
ꝓncipiū idiuiduādi aliqđ ipoꝝ:aut itelligit de eo qđ est
cōe bz rē aut bm rōnē.si de eo qđ est cōe bm rez.puta de
eo qđ est vnū numero in plib⁹.sic nec mā nec forma est
cōis saltē sil'entib⁹ actu:qđ idco dico:qꝛ eadē mā pōt eē
in gnāto ꝛ corrupto.si aūt itelligaꝛ de eo qđ est ꝛ bz vni-
tatē bm rōnē.tunc beccitas est ita cōis sicut mā ꝛ forma
isto mō.qꝛ bec beccitas.est beccitas.ergo ꝛ illa beccitas
ꝛ sic de alys:ꝛ sic nō plus idiuiduabit beccitas q̄ mā ꝛ
forma. ¶ Dices ꝙ beccitas in cōmuni nō est ꝓncipium
idiuiduationis:sed beccitas sigta.puta sor.ꝛ platonis.vt
sorteitas ꝛ platonitas. ¶ Contra.qꝛ sicut beccitas sigta
nō est cōis sz ꝓpria ita mā ꝛ forma signate.ꝛ p ꝙñs non
plus indiuiduabit beccitas signata q̄ mā ꝛ forma vt si-
gnate. Dices ꝙ ꝓmo.qꝛ beccitas dicit signationē forme:
ꝛ ideo dicit ipsam signationē ꝑ quā aliqd est idiuiduuz.
¶ Cōtra.cū beccitas possit accipi vt cōis ꝛ vt signata sic
forma:nō daꝛ ratio quare dicit signationē forme plusq̄
ecōuerso nisi qꝛ placet sibi. ¶ Ité q̄ro vtrū ista beccitas
quā tu dicis sit aliqd diuersū a mā ꝛ forma signatis per
ipsam.aut nō.si nō.ergo ponis idē ꝓncipiū idiuiduatio-
nis:qđ etiā mā.si sic.q̄ro aut est suba aut accidens aut ni
hil.si est suba aut est suba cōposita aut mā aut forma:et
adhuc icidis in idē cū alys.s.ꝙ mā est ꝓncipiū idiuidua
tionis:vel ꝙ suba cōposita est idiuisa seipsa. Si accidēs
silr icidis in idē cū alys:qꝛ illud accns non pōt esse rela
tiuū formaliꝛ:qꝛ illud est posterius omni abto.nec etiam
aliqs posuit q̄litatē esse ꝓncipiū idiuiduationis.ꝛ ideo
relingtur ꝙ si aliqđ accns sit ꝓncipiū idiuiduationis ꝙ
boc sit q̄titas:ꝛ boc est qđ ponūt alq

Quantum ad 3m videꝛ mihi.ꝙ ista positio vlti-
ma sit nulla:qꝛ ista beccitas non pōt
esse aliud nisi aliqd premissoꝝ vt deductū est.alie autē
due pōnes videtur mihi habere aliqd veritatis ꝛ habēt
per se rōnes difficiles hinc ide.sed neutra videtur mihi
sufficere. ¶ Ad euidētiā silr bo ꝑmo videndū est in gene
rali quō aliqd plurificaꝛ per altez ꝛ ꝑcipue numero.se-
cūdo videndū est hoc in speciali:ꝛ tūc patebit ad ꝓpositū.
vltimo mouebūtur q̄dā dubia ꝛ respōdebit. ¶ Quan-
tum ad ꝑmū sciendū.ꝙ aliq̄ plurificari ꝛ distigui ꝑ aliqd
ꝓtigit duplr.vno mō itranee.qꝛ.s.distiguunt ꝑ illud qđ
est itraneū ꝛ essentiale eis:scōo mō extrinsece sicut etiaz
aliqd bz esse per aliqd itraneū essentiale:puta per essen-
tiā suā:ꝛ per aliqd extrisecū. puta per causas extrisecas
voco aūt h extrisecū qdqd est diuersum essentialiter ab
aliquo q̄tūcūq; illud sit idē subo cū eo: extrinsece autē
ꝯuenit vel pōt aliqd plurificari per altez vel effectiue:
vel finaliꝛ:vel subiue:vel dispositiue:effectiue dicit ali-
qd plurificari per altez:qꝛ est effectiua sue pluralitatis.
finaliter vero qꝛ est causa finalis sue pluralitatis.subiue
aūt qꝛ est causa dispositiua sue pluralitatis.ergo loquen
do de eo.qđ est causa effectiua plalitatis rez sive nume-
raliter sive specifice.certū est ꝙ boc est causa efficiēs:q̄-
tū ad res habētes causas:qꝛ sicut res habētes causas ha-
bent esse a sua causa:ita bnt pluralitatē:ꝛ silr a sua causa
finali bm genus suū. ¶ Res tū habere pluralitatez ab
alio duplr pōt intelligi.vno mō.ꝙ illud qđ dicit habere
pluralitatē ab alio.dicaꝛ habere pluralitatē ab alio plu-
rificato:ita ꝙ pluralitas in vno sit causa pluralitatis in
altero:ꝛ vnitas vnitatis:ꝛ isto mō causa effectiua nō est
cā pluralitatis i suo effectu:ꝛ ꝑcipue numeralis:qꝛ vna ꝛ
eadē cā numero potest efficere diuersos effectus nume-
ro:puta idem calidū potest efficere diuersos calores nu-

Tertia opinio quā multi tenentes se tenentur.

Secunda opinio Scoti. in. 7. meta. suc. q. 13. ꝛ l. 2. sniarū. dt. 3. q. 6.

Tertia opinio

Ultra pficere ꝛ distingui ꝑ aliquid ab pte pungit.

mero in diuersis subis:z etiam idem agens equiuocum
potest facere diuersos effectus specie.plura aũt agentia
numero possunt facere eũdẽ effectũ numero in eodem
subo.z de fine pót esse idẽ.qz vnus finis numero pót esse
causa finalis pluriũ. illud aũt qó est causa subiua pluriũ
numero q̃tũ ad simul exĩtia est causa pluralitatis eox:
sicut z pluralitas in vno est causa pluralitatis in alio.ita
q̃ nõ potest esse pluralitas in effectu quin sit pluralitas
in causa.sicut iferius diceẽ.z sup illud qó est causa plura
litatis in alio dispositiue q̃tũ ad boc qó est causa dispoſi
tiue:ita q̃ sicut entitas est causa dispositiua entitatis al-
teriꝰ:ita etiã z pluralitas pluralitatis:sicut q̃titas est cã
dispositiua plalitatis subẽ in ples partes saltẽ itegrales.
ita q̃ pluralitas partiũ q̃titatis siue diuersitas est causa
pluralitatis in substãtys. ¶ Quãtũ ad zm descẽdẽdo ad
ꝓpositũ dico q̃ loquẽdo de itraneo z essentiali ꝑncipio
distictiõis numeralis:q̃ in vnoquoq; idiuiduo istud ꝑn
cipiũ est sua essentia.ita q̃ vnũqõq; idiuiduũ formalr z
itranee distiguit ab alio per essentiã suã:z boc:vt videt
mibi:ꝛcludũt tres rõnes ꝑme facte ad ꝑmã opinionẽ.qz
q̃rta ratio non ita efficaciter ꝛcludit sicut apparebit. lo-
quẽdo aũt de ꝑncipio extrinseco effectiuo z finali:lz res
habeãt sicut suũ esse ita z distictionẽ a causa effectiua z
finali:nõ tñ semp causa pluralitatis in istis est causa plu
ralitatis in illis:nec semp vnitas vnitatis sicut supra pa-
tuit.loquẽdo aũt de ꝑncipio distictiuo subiue videt mi-
bi q̃ oia accidẽtia simul exĩtia actu:z ꝑcipue boc appa-
ret de alys accidẽtibꝰ a q̃titate q̃ habẽt pluralitatẽ z di
stictionẽ numeralẽ a suis subis.nõ solũ qz dependẽt in
suo esse a suis subis.z per ꝛns in sua pluralitate:sed etiã
qz pluralitas eox dependet a pluralitate subox.ita q̃ nõ
possunt plurificari nisi plurificatis subis.qz nec plurifi-
cata possunt esse subm eiusdẽ accidẽtis numero.nec idẽ
accidẽs numero pót esse in diuersis subis simul.de q̃ti-
tate etiã ꝓut dependet a subiecto est ver q̃ nõ pót pluri
ficari in diuersas partes subiuas non plurificato subo in
diuersas partes subiuas. Sz videt mibi q̃ differt de q̃
titate z alys accidẽtibus in boc q̃ alia accidẽtia nõ sunt
causa pluralitatis suox subox ita q̃ plalitas in eis pluri
ficet subas:licet nõ possit esse sine plurib⁹ subis:sz q̃titas
est causa dispositiua pluralitatis existẽtis in subis q̃tita
tis ꝓut ex eodẽ habet ortũ diuisio in partes itegrales z
diuisio in partes subiuas vt supradictũ est. ¶ Jn accidẽ
tib⁹ aũt nõ simul existẽtib⁹ nõ solũ pót esse plurificatio
ꝓpter pluralitatẽ subox:sed etiã ꝓpter pluralitatẽ q̃ti-
tatis successiue.vna cũ iterruptione essendi q̃ sunt cause
dispositiue vt mibi videt pluralitatis numeralis accidẽ
tiũ in eodẽ subo successiue:vt si aligd idez frigefiat z po-
stea calefiat.ꝑmus calor z secũdus differũt numero ꝓ-
pter ꝑdictã cãm:vt videt mibi:qz illud q̃ nõ pót plurifi
cari simul videt babere cãm sue pluralitatis ex diuersi-
tate que est i q̃titate successiua.Sic ergo videt mibi q̃
accidẽtia simul tẽpore exĩtia babẽt pluralitatẽ a plura-
litate subox ꝑdicto mõ. ¶ Et accidẽtia successiua a q̃ti-
tate successiua: de q̃titate aũt permanẽte z subo:mutuo
sunt sibi causa pluralitatis:nã pluralitas subi est cã subi-
ua pluralitatis q̃titatis:q̃titas aũt ecõuerso est cã dispo
sitiua pluralitatis in subo nõ solũ q̃tũ ad boc:q̃ idẽ nu
mero diuidat in plura sicut cũ diuidit lignũ sz etiã q̃tũ
ad boc q̃ aligd idẽ numero generet:qz ꝑ nõ posset fieri
nisi mã exĩte sub alia parte q̃titatis:cõparãdo aũt mãz
ad formã subalẽ magis videt mibi.q̃ forma plurificet
per mãm q̃ ecõuerso q̃tũ ad formas simul existẽtes in
mã:qz magis videt mibi q̃ q̃titas ꝟsequtur cõpositum
rõne materie q̃ rõne formez boc suscepciue:q̃re q̃titas ꝟ

plurificat dispositiue subam:vt dictũ est.q̃tum antẽ ad
formas succedẽtes sibiiuicẽ circa eãdẽ mãm causa plu
ralitatis numeralis dispositiua est diuersitas in q̃titate
successiua vt si ex aliqua mã generet bos:z postea cor-
rũpat:z ex eadẽ mã iterato p circulationẽ generet bos.
¶ Quãtũ aũt ad 3m sciendũ.q̃ circa ꝑmissa sunt q̃tuor
dubia.ꝑmũ est de pluralitate aiax rõnaliũ:quevt videt
per solas suas eẽntias distiguunt numeralr.nec est aliq̃
cã vt videt pluralitatis eax.z ad boc dico q̃ anime rõ-
nales ex boc q̃ sũt forme vnibiles materie sequtur q̃ sint
plurificabiles numero sicut suscepciua eax sunt plurifi-
cabilia numero:sz q̃ actualis susceptio in diuersis ma-
teryꝰ.z habitudo ad diuersas mãs sit causa plificatiõis
nõ video:ꝓbabiliter tñ posset dici.q̃ in nã sua ex boc q̃
sunt tales forme babẽtes talẽ ꝑfectionẽ:z talẽ poten-
tialitatẽ q̃ nate sunt esse partes sube cõposite ex mã:sũt
nate sic plurificari.nec boc est ponere q̃ plurificentur p
actualẽ susceptionẽ in mã:vel per diuersas habitudines
ad mãm.sed per suas essentias in q̃tũ in tali gradu enti
tatis sic potẽtiales sunt.vnde forme nõ vnibiles que sũt
altioris gradus forte nõ sunt sic plurificabiles sicut mul
ti ponũt de angelis. ¶ Scõm dubiũ est:qz videt q̃ idẽ
accidẽs sit simul in diuersis subis:puta dualitas in duo
bus subis.z ad boc dicẽdũ.q̃ ipossibile est q̃ idez accñs
numero sit in plurib⁹ subis ꝼm suã totalitatẽ.licet idem
accidẽs totale babẽs partes possit esse in diuersis parti
bus sui subi ꝼm diuersas partes suas.vnde dualitas tota
est in eodẽ subo numero babẽte diuersas partes.vñ illa
vt sunt subm dualitatis sunt vnũ subm numero:z babẽt
vnã dualitatẽ numero:in diuersis tñ partibus suis ꝼz di
uersas partes dualitatis. ¶ Tertiũ dubiũ est de boc q̃
dicit q̃ q̃titas bz diuersitatẽ numeralẽ per subz:z subz
per ipsam:qz virtute diuina possent fieri diuerse q̃titа-
tes numero differẽtes sine subis:z ecõuerso:vt videt: di
uersa suba q̃titatis possunt fieri virtute diuina sine q̃ti-
tate: ad boc q̃ ꝼm cursum generalem quem videm⁹ in
rebus pluralitas in vno istox dependet a pluralitate alte
rius z ecõuerso modis qbus dictũ est.vñ q̃ deus possit
facere plalitatẽ in vno sine pluralitate in alio separãdo
vnũ ab alio.boc est qz lz nõ possit facere rẽ nec eius plu
ralitatez sine boc q̃ est essentiale sibi:tñ pót facere vt q̃
busdã videt entitatẽ z pluralitatẽ rei sine causis extrin
secis vel subiuis vel dispositiuis.vtx aũt talis separatio
possit fieri aut nõ.nibil ad ꝓpositũ.ꝑ tamẽ puto q̃ qua-
cũq; virtute nõ possunt fieri diuerse materie eiusdẽ rõ-
nis vt partes subiue diuerse.nisi tales:que saltẽ nate sũt
esse partes itegrales alicuius vnius totius eiusdẽ rõnis:
que qdẽ partialitas est p q̃titatẽ:z ideo remanet semp
aptitudo in mã ad boc q̃ p q̃titatẽ mã dispositiue plu-
rificet:licet possit ab boc actu suspẽdi virtute diuina:si-
cut etiã accidẽs ab actuali iherẽtia. ¶ Quartũ dubium
est.qz si vnũqõq; per essentiã numeralr distinguitur ab
alio.q̃re duo accidẽtia solo numero dria nõ possunt cõ-
currere in idẽ subm:recipiẽdo suã distictionẽ.Et ad boc
dicendũ.q̃ licet vnaq̃q; res nõ babeat distictionẽ itra-
neã nisi suã essentiã.tamẽ istud ꝓncipium in qbusdã nõ
sufficit saltẽ nãliter sine alys ꝛcurrẽtibus subiue vel dis
positiue:z ideo sicut ipole est subaz bre partes itegrales
sine q̃titate. Jta videt q̃ ipole ẽ accñs plificari in eodẽ
subo q̃ diu a subo dependet ꝓpter boc q̃ sibi deest:illud
qó natũ est ipz plificare subiue. ¶ Ex istis vt videtur
posset facilr rñderi ad rõnes iductas ad duas ꝓmas opi
niones.qz aligd ꝛtinẽt veritatis.nã ꝑme tres rõnes idu
cte ad ꝑmã opinionem bene ꝛcludũt:q̃ vnũqõq; distin
guat numeraliter ab alio p suã eẽntiã:sicut per ꝓncipiũ

Nota de ydi duarũóe aiaꝝ ꝑ modernos thomistas.

intraneum sed q̄ preter hoc non requiratur aliq̄ aliud p̄ncipiū extrīsecū subiuū vel dispositiuū nō ꝯcludūt:nā ad hoc q̄ qlibet genus habeat idiuidua īcludētia p̄cise sui generis;sufficit q̄ illa idiu:dua q̄tū ad hoc q̄ sunt q̄tū ad hoc q̄ distīguunt numeralr itranee distīguā tur per essentiā suā:nec segtur q̄ aliqd extrīsece nō faciat q̄ ad esse q̄ ad pluralitatē eoꝝ:q̄ per hoc etiā ꝑs ad ꝯfirmationē eoꝝ:qz res distincta ꝫ in sua rōne essentiali īcludat suū p̄ncipiū distīctiuū q̄ essentiale:nō tn̄ opz.q̄ īcludat in sua rōne essentiali distinctiuū extrīsecū. Sed bn̄ in rōne p quā diffinīt res per suas causas extrīsecas includit aliqd extrīsecū a re.sicut qn̄ diffinīt accidēs per subm:vel suba p causam efficiētē vel finalē:q̄ per hoc ꝑs ad scōz.qz ꝫ vnūqōq; sit ens per essentiā suā itrīnsece:q̄ sltr vnū.nihilominus tn̄ extrīsece pōt habere q̄ entitatē q̄ pluralitatē ab alio a se. ¶ Ad ȝm qn̄ dicīt.q̄ nulla res plurificat numero essentialr:p id qō est diuersum ab ea per essentiā suā.vez est.sicut per p̄ncipiū itraneū.modo quo dictū est:sed nō opz gn̄ per aliqd diuersum a se posit plurificari sicut per p̄ncipiū extrīsecū:nō quo dictuz est. ¶ Quarta ratio nō ꝯcludit in oēm euētū.nā quādo dicīt q̄ idiuiduū siue idiuiduatio nō addit sup nām supra quā fūdat:nisi negationē.posito q̄ vez sit:nō valet. qz de hoc q̄rit vtrū ista duplex negatio eq̄liter:īmediate fundet in omni nā:vel vni nature ꝟueniat per aliā:qz si vni ꝟuenit per aliā.ita dicet idiuiduari per aliā in q̄tuz i fundādo istā duplicē negationem depēdet ab alia. ¶ Quātū aūt ad rōnes que īducunt ad p̄bādū.q̄ suba nō idiuiduat per aliud a se.dicēdū q̄ illa maior est vera .s.q̄ mā nō idiuiduat per formā:vel ecōuerso.vel suba cōposita ex vtroq; per q̄tatē:sicut per distīctiuuz p̄ncipiū itrīsecū.Sed vnūqōq; seipso sicut est distinctū ab alio.s.sicut per p̄ncipiū itrīsecū q̄ essentiale nō tn̄ segtur gn̄ bene possit distīgui per aliud extrīsece aliquo p̄dictorum modoꝝ. ¶ Ad p̄bationē q̄tū ad hoc q̄ forma nō plurificat per mām.nec ecōuerso.dicēdū:q̄ ista rō non ꝯcludit q̄ forma nunq̄ plurificet per māz: sed q̄ qn̄q; nō plurificat per mām:sicut in formis que plurificant in eadē mā successiue vel etiā si qua forma est que virtute diuina possit esse successiue in diuersis materys.quin aūt forme simul existētes in mā:q̄ maxime put ꝼm cursum nature:depēdēt a materys in sua pluralitate depēdeāt a mā nō ꝯcludit. ¶ De eo aūt:qō obycit de pluralitate aiaꝝ rōnaliū supradictaꝝ.nō ꝯcludit nisi q̄ qn̄q; pluralitas formaꝝ depēdet a mā:qō vez est. ¶ Ad rōnes aūt que īducunt ad p̄bādū:q̄ suba nō idiuiduat q̄ q̄tatē dicēdū.q̄ nō ꝯcludūt gn̄ suba idiuidueť q̄ q̄titatē ad hoc q̄ plurificet per q̄tatē dispositiue in partes subiuas modo quo dictū est. ¶ Ad p̄mū ergo in oppositū dicēdū.q̄ ꝑs simplr pōt plurificari q̄ esse q̄ illud qō est posterius simplr dispositiue q̄ put dicimus subaz dependere a suis dispōnibus:q̄ ꝫ suba idiuidua simplr sit ꝑor q̄titate tn̄ suba idiuidua put ad idiuiduationez eius facit q̄titas dispositiue:est posterior ea ꝼm qd.nec hoc est icōueniēs.q̄ illō qō est ꝑs simplr alio sit posterius ꝼm qd eodē. ¶ Ad ȝm ꝑs ex dictis supra.qz nō opz q̄ distīctiuū extrīsecū sit de rōne itranea distīcti.ꝫ p̄ncipiū itraneū q̄ essentiale sit de eius rōne essentiali. ¶ Ad ȝm dicēdū.q̄ loquēdo de pluralitate que est in accn̄tib⁹ sibi circa idē subz succedētib⁹:ita ē ō q̄titate sīc de alys accn̄tib⁹ gnābilib⁹ q̄ cōruptibilib⁹:ita q̄ q̄titas p̄manēs puta lōgitudo latitudo q̄c.plificant q̄titatē successiuā:nec talis pluralitas successiua in q̄titate est causa pluralitatis subi essentialis vel dispositiua.sed pl'alitas q̄titatis p̄manētis simul tēpore existētis est bene causa pluralitatis subi dispositiua:nec possunt dari simul:plures tales q̄titates in eodez subo vel in eadē mā. ¶ Ad 4m dicēdū. q̄ pluralitas in q̄titate est cā subua pluralitatis accidētiū simul tpe existētiū:licet nō sic accidētiū circa idē subm successiue existētiū:q̄ sltr est causa dispositiua pluralitatis subox:q̄tuz ad sil existentia:ꝫ nō sit cā pluralitatiꝭ formaꝝ circa idē susceptiuū successiue existētiū. ¶ Rōnes aūt que īducūtur ad p̄bādū alia opinionē.videlicet q̄ nō idiuiduat res:nec plificat numeralr per suas causas:nō ꝯcludūt gn̄ res plurificent per suas essentias sicut per p̄ncipiū itrīsecū:mō quo dictū est.sed bene ꝯcludūt qō illud p̄ncipiū itrīnsecū nō semp sufficit sine itrīseco subo vel dispositiuo. ¶ Ad rōnem factā ad p̄mā partē dicēdū.q̄ nullū cōmune pluribus ꝼm rē pōt esse p̄ncipiū formale plalitatis eoꝝ ꝼm rē.sed bene illud qō est cōe plurib⁹ ꝼm rōnē pōt esse p̄ncipiū pluralitatis eoꝝ ꝼz rē sicut patuit rndēdo ad rōnē tertie opinionis. ¶ Ad argumentū aūt factū ad aliā partē de animabus separatis.patet ex dictis.

Ostea querebant duo de nā corpozali ingenerabili q̄ incorruptibili quoꝝ p̄muz ptinet ad p̄ncipia ex gbus cōponit.q̄ est vtrū celū sit cōpositū ex mā q̄ forma zm ptinet ad durationē eius q̄ sue passionis in ꝓparatione ad cognitionē nostrā: q̄ est vtrū ꝑ babilius sit p̄mū mobile q̄ motum eius īcepisse de nouo:q̄ eius oppositum scīlicet q̄ fuisse ab eterno. Qō. X.

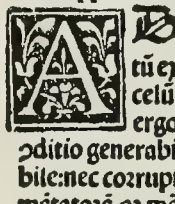

Ad primum sic ꝓcedit.q̄ videtur q̄ celū nō sit cōpositū ex mā q̄ forma:qz ex illo nō est cōpositus celū p qō res pōt esse q̄ nō esse: ꝫ mā est hm. ergo q̄c.maior ꝑs.qz posse esse q̄ non esse est ꝓditio generabilis q̄ corruptibilis: celū aūt nō est gnābile:nec corruptibile.ergo q̄c.minor etiā ꝑs.p p̄m q̄ cōmētatorē.qz mā est illud p qō res pōt esse q̄ no esse. 7. Meta. cō. 22. q. 534 q̄ 8 cel. tex. cō. 136. q. 2. 8 ge. tex. 6. 300

Contra. qz qō nō est actus purus videt esse compositum ex materia q̄ forma:sed celū nō est actus purus.ergo q̄c.

Respondeo dicēdū.circa istā q̄stionē duas eē opiniones q̄ p̄mo ponā opinionez quā nō credo verāz cū suis motiuis q̄ ꝓbationib⁹.deinde ponam illam quā credo esse veram.

Quantum aūt ad p̄mū sciēdū q̄ gdā ponūt q̄ in celo nō est mā:vocando mām p̄prie dictā:que est subm forme subalis:q̄ hoc ꝑbāt triplici rōne.quaꝝ prima tacta est.qz.s.mā est illud p qō res pōt esse q̄ non esse:q̄ hoc ꝑbāt rōne sic.qz illud qō est in potētia ad esse simplr non determinat sibi esse simplr. nec ei⁹ oppositū:q̄ ꝑ ꝑs est indifferēs ad esse q̄ nō esse:ꝫ mā est hm.qz est in potētia ad eē simplr.ergo q̄c. ¶ Alr pōt formari ratio ista sic.qz illud qō est in potētia ad eē simplr.nullā formā sibi determinat:q̄ ꝑ ꝑs ē indifferēs ad diuersas formas oppositas.q̄ ꝑ ꝑs.est p̄ncipiū gnātionis q̄ corruptionis:sed nihil tale est in celo,ergo q̄c. Potīm⁹ arti.

¶ Si dicas q̄ mā determinat ad formas diuersas per habitudines.p hoc.s.qō est in potētia ad hāc formā q̄ ad illā:tūc segtur q̄ mā determinet ad diuersas formas p relones qō est icōueniēs. ¶ Scda ratio sumit ex dicto cōmē.sup p̄mo ce.q̄ mū.vbi dicit q̄ operatio materie est trāsmutatio de forma subali ad formā subalez.ergo q̄c. Com. 20.

¶ Istā opinionē nō credo eē verā:q̄ qdē q̄tū ptinet ad positionē ipsam ꝓbabilit ꝑbādo oppositā opinionē.q̄ p̄mo arguo.ꝓtra p̄mā rōnem sic.qz sicut mā est in potētia ad formā subalē.q̄ ꝑ ꝑs ad esse simplr.ita subm est

in potentia ad accñs:sed videmus aliqȝ subm sic esse in potentia ꝺiuncta cum actu accidentali:qȝ non est in potẽtia ad eius oppositus.ſ.ad nõ esse eius.sicut pȝ de celo respectu figure rotũde.ergo ꝛc.Si dicaꝫ ꝙ non est sile. qz subm accñtis est ens actu simplr.ideo põt sibi determinare accñs.mã vero est pura potentia.ideo nihil sibi determinat:nõ valet:qz si subm determinat sibi accñs. aut actiue aut passiue aut essentialr:nõ actiue:qz hoc est ꝺcta auctores põnis:qui ponũt ꝙ nullus subm est causa effectiue accñtiꝭ sui:nec essentialr:ita ꝙ determinat sibi accñs ꝙ essentiã suã vt existẽs de nã sua:qz accñs nõ est de eẽntia subi.g̃ relingtur ꝙ passiue:qz.ſ.natũ est recipe tale accñs:ꝛ nõ eius oppositũ. Itẽ qñ ꝺicit ꝙ mã est in potẽtia ad esse simplr:ꝛ eius oppositũ: vel accipitur esse simplr ꝓ ente vlr dicto:vel accipiꝫ esse ꝓ aliqua forma subali determinata hac vel illa.Si ꝓmo mõ:q̃ro qñ ꝺr qõ mã est in potẽtia ad esse simplr:ꝛ eius oppositũ.ſ.nõ eẽ simplr:vtrũ mã dicaꝫ esse in potẽtia ad nõ eẽ simplr. qz ipsa manẽs ꝛ carẽs omni esse simplr est in potẽtia ad habẽdũ esse simplr:ꝛ hoc est falsum ꝛ ipole.vel ꝺicatur esse in potẽtia ad nõ esse simplr:qz põt nõ esse ꝓ adnihilationẽ virtute diuina.sicut ꝛ q̃libet alia creatura:ꝛ isto mõ nõ solũ mã:ſz etiã ois creatura virtute diuina est in potẽtia ad nõ esse simplr:nec tñ ꝓpter hoc in omni creatura est ꝓncipiũ trãsmutationis vel generationis ꝛ corruptionis.Si aũt:accipiaꝫ esse simplr.scꝺo mõ.nõ ꝓ vlt ꝓput distinguiꝫ simplr.ꝺcta ꝺctũ:ſz ꝓo esse qõ ꝺat forma subalis ꝺc vel illa.tũc mã nõ ꝺicit esse in potẽtia ad esse simplr:nisi ꝓput existẽs sub vna forma est in potentia ad aliã:sed isto mõ nõ oz oẽz mãm esse in potẽtia ad esse simplr:sicut nõ omne subm est in potẽtia ad esse ꝑz qd oppositũ ei:qõ bz:sicut celũ nõ est in potẽtia ad oppositũ figure rotũde. ¶ Scꝺus etiã modus formãdi rõnẽ nõ valet.nã qñ ꝺicit.illud qõ est in potẽtia ad eẽ simplr: nullã formã sibi determinat.si accipiaꝫ esse simplr vel ꝓ esse vlr:sic ipole est mãz esse in potẽtia ad esse simplr. isto mõ loquẽdo ꝺe potẽtia distãte ab actu vel carẽte.qz ipole est aliqd eẽ in re.nã:qõ careat omni actu eẽndi. Si aũt accipiaꝫ esse simplr:ꝓo quocũq; esse qõ ꝺat hec forma subalis vel illa.nõ oz ꝙ ma.habeat veritatẽ:nisi loquẽdo ꝺe potẽtia carẽte actu:ad quẽ est in potẽtia.qz sicut ꝛepe ꝺictũ est:sicut q̃dã suba ꝺeterminat sibi passiue q̃dã accñtia:ita ꝙ eo.potẽtia semp est ꝺiũcta actui. ita nihil ꝓhibet aliq̃ mãm:que est subm forme subalis sibi passiue determinare aliq̃ formã:ita ꝙ non põt esse nisi ꝺiũcta illi subali actui. ¶ Itẽ maioꝛ manifeste accipiẽdo vlr:put se extẽdit ad oẽs formas:falsa est.qz illud qõ nullã formã sibi ꝺeterminat est idifferẽs ad suscipiẽdum oẽs formas ꝑm te.sed hoc manifeste est falsum:qz mã nõ est susceptiua formaꝝ per se subsistẽtiũ:cuiusmodi sunt angeli.ergo illud qõ est in potẽtia ad eẽ simplr. ꝓput mã ꝺicit esse in potẽtia ad esse simplr.ꝺeterminat sibi aliquas formas quaꝝ est susceptiua:ita ꝙ ipole est ꝙ sit susceptiua aliaꝝ. ¶ Si ꝺicat ad hoc.ꝙ itelligit ꝺe formis vnibilibus materie:ꝛ non ꝺe alys ꝺcta.qz ꝑm te mã ex nã sua ꝺeterminat sibi passiue quasdam formas qbus est vnibilis:ꝛ alie sibi repugnãt:ꝙ ipole est eas sibi vniri.ita nihil ꝓhibet:nisi alr ꝓbaretur:ponere mãs diuersaꝝ rationum:quaruꝫ vna ꝺeterminate est vnibilis cuidã forme vnibili:ꝛ oẽs alie sibi repugnant:ꝛ per ꝺcta omnino nõ est in potẽtia ad formã oppositã ei quaꝫ bz. Et ꝑz hoc respõdeo.ad formã arguẽdi. Ad ꝓmũ quãdo ꝺicit:ꝙ illud qõ est in potẽtia ad esse simplr ꝛc.accipiẽdo esse simplr ꝓo hac forma subali vel illa.ꝺicẽdum ꝙ nõ bz veritatẽ nisi ꝺe illo qõ est in potẽtia ad actuꝫ quo caret. ¶ Ad 2m ꝺicẽdũ.ꝙ potẽtia ad esse simplr ꝺeterminat sibi passiue:modo quo ꝺictuꝫ est aliq̃ formã.nec ego ꝓno ꝙ tales materie ꝺiuerse distinguũt ꝓ diuersas habitudines:ſz ꝓ essentias suas:ita ꝙ seipsis sunt ꝺiuerse sicut forme specifice:etiã seipsis ꝺiuerse sunt suo mõ. ¶ Ad ꝺictũ auerrois cõmẽ.ꝺico ꝙ ipse errauit:qz magis est operatio materie sub eẽ forme actu ꝑficiẽti ipsã: q̃ trãsmutari ꝺe forma in formã:qz etiã in illis in qbus est vtrũq; trans̃mutatio est ꝓpter esse actu sub forma. ¶ Lõtra aũt ista:q̃tũ ad hoc ꝙ ponunt materie ꝺiuersaꝝ rõnũ.obyciũt qdã.ꝓmo sic.qz sicut in actu puro nõ potest eẽ aliq̃ ꝺiuersitas:ita nec in pura potẽtia. ¶ Secũdo qz potẽtia pura est mediũ iter ens ꝛ nihil:ita ꝙ nõ põt fieri ꝺescẽsuꝭ sub potẽtia pura:nisi ad nihil:nec assensus nisi ad ens actu:sed hoc non esset verꝫ:si possent esse plures potẽtie ꝺiuersaꝝ rõnum:qz posset vna accipi sub alia absq; hoc ꝙ ꝺescẽderet ad nihil.ergo ꝛc. ¶ Tertio sic.qz ipole est ꝺare ꝺiuersas res ꝺiuersaꝝ rõnum eque a ꝺeo distantiũ.sed si essent plures potẽtie pure distarẽt eque a ꝺeo. qz in pura potẽtia nõ est ꝺare magis ꝛ minꝰ distare.ergo ꝛc. ¶ Sed ista ꝺcludere nõ videnꝫ necessario. ¶ Ad ꝓm ergo ꝺicẽdũ.ꝙ nõ est sile ꝺe actu puro ꝛ potẽtia pura.ꝓmo qdẽ qz pura potẽtia nõ sic ꝺicit pura potẽtia:ꝙ sit vel possit esse nõ ꝺiũcta actui ꝓ seipsaz.Sz ꝺicit pura potẽtia:qz nõ bz actũ partẽ sui:purus aũt actꝰ nõ bz potentiã partẽ sui:nec est vnibilis alicui potẽtie.ꝛ ideo nõ est in eo aptitudo ad plurificationẽ sicut in pura potẽtia.vnde quidquid sit ꝺe ꝺclusione ista.tamẽ ratio nihil valet:qz ita bene ꝺcluderet ꝙ non sit nisi vna mã numero:sicut ꝺcludit ꝙ nõ sint plẽs materie ꝺiuersaꝝ rationũ:qz si ita est ꝙ pura potẽtia nõ põt plificari sicut nec actus purus:segtur ꝙ sicut non est nisi vnus actus purus numero:ꝙ nõ sit nisi vna potentia numero pura. ¶ Secũdo nõ est sile.qz purus actus vt satis põt ꝓbari facilr ꝺcꝛehẽdit qdqd pfectionis simplr est in rebus. ꝛ ideo nõ põt plurificari ꝑfice ꝑm ꝺiuersas rõnes:qz in talibꝰ semp vnũ est pfectius altero:sed ꝺe pura potẽtia nõ oz sic esse.ſ.ꝙ q̃libet pura potẽtia qdqd est ibi entitatis ꝛ politatis habeat ad recipiẽdũ oẽs formas:ꝛ iõ nõ est sile. ¶ Ad 3m ꝺicendũ.ꝙ pura potẽtia:põt accipi ꝺupliꝛ.vno mõ.ꝓ hac ꝺeterminata pura potẽtia.alio mõ ꝓ pura potẽtia in cõmuni.si ꝓmo mõ.tũc nõ oz ꝙ pura potẽtia sit tale mediũ iter ens ꝛ nihil.ꝙ.ſ.nõ possit fieri ꝺescẽsus sub ea:nisi ad nihil:nec ascẽsuꝭ nisi ad ens actu: qz sicut suppono possunt esse ꝺue potẽtie pure:quaꝝ vna est nobilioꝛ alia.ꝛ accipiendo nobilioꝛẽ absq; hoc ꝙ fiat ꝺescẽsus ad nihil:ꝛ ecõuerso accipiẽdo ignobilioꝛẽ absq; hoc ꝙ fiat ascẽsus ad actũ põt fieri ascẽsus ad nobilioꝛẽ absq; ꝟ ꝙ fiat ascẽsus ad ens actu.accipiẽdo aũt puram potentiaz in cõmuni sic pura potẽtia in cõmuni accepta est mediũ inter ens ꝛ nihil:quia nõ potest fieri ꝺescẽsus sub ea nisi ad nihil:nec ascensus nisi ad ens actu:qz sub pura potẽtia in cõmuni accepta nõ potest fieri ꝺescẽsus nisi ad nihil.quia illud ad qõ ꝺescenꝺeret nõ posset esse pura potẽtia:nec ens actu.ꝛ similiter est in ascensu super potentiaz cõmuniter acceptã.quia illud qõ acciperetur super ipsam nõ posset esse pura potentia.ꝛ simile possumus ꝺꝰ videre:quia iter subas separatas ꝛ materiã primã est mediũ suba cõposita ex materia ꝛ forma:ꝛ super subam cõpositã ex materia ꝛ forma cõmuniter ꝺictã nõ potest fieri ascẽsus nisi ad subas separatas:nec ꝺescẽsus nisi ad materiã primã.ꝛ tamẽ non sequitur ꝙn sint plures sube cõposite ex materia ꝛ forma ꝺiuersaꝝ rationũ. ꝛ si acciperetur ꝺeterminate vna illaꝝ posset fieri ascensus super illã:absq; hoc ꝙ fieret ascẽsus ad subam separatam

Jnſtãde egꝛ dq̃ romani ſ. q. ꝓpa ꝺ nũ cch.

ratã: ⁊ descẽsus sub illa absq; hoc q; fieret descensus ad materiã primam. verbi gratia. si accipiatur hec suba cõposita q̃ est bos posset fieri ascẽsus ⁊ descẽsus absq; hoc q; fieret ascẽsus ad subas separatas: nec ōscẽsus ad mãz primã. ¶ Ad 3m dicẽdũ. q; minor est falsa. nõ. n. oz q; si ponunt plures potẽtie pure: q; eque distẽt a deo. vel q; vna nõ plus distet q̃ alia: q; sicut ponit magis ⁊ minus nobile in actibus pficiẽtibus mãm. ita nõ videtur inconueniens quin possit poni magis nobile ⁊ minus nobile in substantys perfectibilibus.

Secundus arti. Ad ꝟ 3z ꝓñ. dicit q; celum sedula itelligentia non ẽ forma sz materia i actu qđ ẽ corp⁹ quia simplex ñ cõpositum. Ad duo sequẽtia dicit q; accña celi ⁊ accñtia iferiora sit alteri⁹ rõis. q; cino ⁊ gñabili nihil vniuocũ cũ 3z ipz.

Secunda opinio est q̃tũ ad ꝑncipalẽ ꝛclusionẽ ptinet q; in celo est mã quã ꝑ nunc teneo: nõ obstãtib⁹ ꝑmissis rõnib⁹: ⁊ bãc ꝓbo triplici rõne quaꝝ ꝑma est. q; forma celi aut est aliqua forma itellectualis aut nõ. si sic. segtur q; oz ponere ꝑter eã aliud qđ sit susceptiuũ q̃titatis celi: sz hoc nõ potest esse nisi mã. ergo ⁊c. si nõ. tũc segtur q; aliqua forma corporalis haberet aliũ modũ essendi q̃ anima rõnalis: qđ est icõueniẽs. vtrũq; ꝓbo ⁊ ꝑmo primus: q; si forma celi est suba itellectualis: cũ subm actus itelligẽdi nõ sit q̃tũ. nec per se nec per accidens. segtur q; forma celi nõ sit q̃ta nec ꝑ se nec per accidẽs: nec per ꝛsequẽs celũ est receptiuũ q̃titatis rõne forme. ergo rõne alterius a forma: ⁊ hoc nõ põt esse nisi mã. nisi aliqs vellet dicere celũ esse cõpositum ex pluribus formis subalibus sine mã: qđ est icõueniẽs. ergo ⁊c. Scõs ꝓbo. q; forma nõ vnita nec vnibilis materie ꝟ nobiliorẽ moduz essendi q̃ forma vnita vel vnibilis materie. Sz forma celi vt supponit nõ est vnita nec vnibilis materie. ergo forma celi haberet nobiliorẽ modũ essendi q̃ aia rõnalis. hoc aũt est icõueniẽs. si forma celi nõ est suba itellectualis. ergo ⁊c. ¶ Scõa rõ est. q; vt videt mihi. q̃titas magis ꝛsegtur cõpositũ rõne materie q̃ rõne forme: ⁊ hoc in rõne ꝑncipy recepti: sz illud qđ magis ꝛsegtur cõpositum rõne materie q̃ rõne forme nõ videt posse ũeniri nisi vbi est mã. ergo q̃titas nõ potest ũeniri nisi in illo in quo est mã sed q̃titas est in celo vt ad sensum apparet. ergo ⁊c. ¶ Tertia ratio est. q; vt habet a pho. 2. de aĩa. iferiora ⁊ superiora cõicant in quibusdã accidẽtib⁹ nãlibus. puta in dyaphanitate: sed ꝓbabile est q; illa que in talibus cõicant. cõmunicẽt in generabili in ꝑncipys ex qb⁹ sunt sed ista iferiora habẽt mãm. ergo ⁊c. ¶ Ad rõnẽ factã in oppositũ in arguẽdo ꝑz ex dictis in solutione ꝑncipali. Ratio aũt ad partẽ aliã licet ꝛcludat vez: nõ tamẽ valet. q; nõ oz q; illud qđ nõ est cõpositus ex mã ⁊ forma sit pur⁹ act⁹. ita q; omnis possibilitas excludatur ab eo saltẽ possibilitas ad accidens.

Tex. cõ. 61.

Licet ita sit fidei tenz fideles catholicos q; in celo ẽ malta. Philomin⁹ saltus reuerẽtia doctoris ista non fuit mẽs Aristo. ꝟgt. n. i. 8. me. tex. c. 4. Nõ. n. neẽe ẽ fig dẽ mãz ꝟ 3z locale ꝟ. ⁊ gñabilẽ ⁊ corruptibilẽ hic. q. m. dicta simplr fieri ⁊ nõ simplr i phys cis dcz ẽ. ⁊ ista i eod. t. c. 12. sl pfectio ꝟ cãe ⁊ tot ⁊ oz cãs cogscẽ i nãlib⁹ gdẽ sẽ puernus aut ſbijs alia rõ. Forsan. n. q; dã ñ pñt mãz

Questio XI.

Secundum sic ꝓceditur ⁊ videt q; ꝓbabilius sit primũ mobile: ⁊ motũ eius incepisse de nouo q̃ fuisse ab eterno. q; ꝓbabilius est deũ esse virtutis ifinite q̃ oppositũ eius. ergo videt ꝓbabilius eẽ ꝑmũ mobile ⁊ motũ eius icepisse de nouo q̃ fuisse ab eterno. Antecedẽs sumit ex quadã determinatione mea in q̃stionib⁹ ordinarys. Probatio ꝛnẽ. q; si deus est virtutis ifinite: põt facere qđ nõ iplicat ꝛtradictionẽ: sed ꝑmum mobile nullo semp ꝑsupposito ꝓduci ex nihilo nõ icludit ꝛtradictionẽ. ergo si deus est virtutis ifinite: deũ ꝓducere primũ mobile ex nihilo: est ꝓbabilius q̃ oppositũ. Sed illud qđ ꝓducit ex nihilo põt ꝓduci de nouo: q; potest ꝓduci absq; trãsmutatione. ergo ⁊c. ⁊ per ꝛsequens deum ꝓduxisse primũ mobile de nouo ⁊ motũ eius. ⁊ per ꝛns icepisse videt ꝓbabilius q̃ eius oppositũ, ergo ⁊c. ¶ Preterea, virtus ifinita plus ꝓtest ſuper totam rem ex nihilo producendam: q̃ virtus finita sup formã. Sed virtus finita põt ꝓducere de nouo formã. ergo virtus ifinita potest de nouo ꝓducere totam rem. s. totum primum mobile.

In contrariuz q; ꝓbabilius est omne qđ fit de nouo fieri per trãsmutationẽ q̃ eius oppositũ: sed si omne qđ fit de nouo fit ꝑ trãsmutationẽ: opz ꝓcedere in infinitũ in motibus: accipiẽdo motũ añ motũ ⁊ trãsmutatõez añ trãsmutationẽ sicut ꝓbat phs. 8. phy. t. c. 37. ⁊ ifra. ⁊ vlteri⁹ ꝓbat q; oẽs istas trãsmutationes opz reducere in aliquẽ vnũ motuz ꝓpetuũ. q; est i aliquo mobili ꝓpetuo. q̃ ꝓbabili⁹ est ꝑmũ mobile ⁊ motũ ei⁹ fuisse ab eterno q̃ ei⁹ oppositũ.

Respondeo ista q̃stio mota est ꝓpter hoc qđ ego dixi in q̃stionibus ordinarys q; deũ esse ifinite virtutis põt ꝓbari rõne ꝓbabiliori q̃ ũeniat in oppositũ. vnde circa istã q̃stionẽ sunt duo faciẽda. ꝑmo videndũ est vtrũ ꝓbabilius possit ostẽdi deũ esse ifinite virtutis: q̃ eius oppositũ: secũdo videndũ est vtrũ seqnat ad hoc q; ꝓbabilius sit motũ ⁊ mobile icepisse de nouo q̃ fuisse ab eterno. Primus arti.

Quantum ad ꝑmuz dico. sicut dixi in. q. ozd. q; efficaciori rõne potest ꝓbari deũ eẽ ifinite virtutis: q̃ eius oppositũ: ⁊ rõnem quã ibi diffuse posui breuiter hic tãgo: q; deus est entitatis ⁊ pfectiõis ifinite. ergo virtutis: ꝛsequẽtia patz. q; in deo sunt idem virtus ⁊ sua pfectio essentialis: vnde si vnũ est ifinitũ ⁊ reliquũ. ¶ Quãtũ ad illud qđ est antecedẽs ꝓbaui sic. q; illud qđ est illimitatũ ꝑma limitatione entis que oẽz limitationẽ icludit est simplr illimitatũ: sed pfectio diuina est bz: ergo ⁊c. maior pz. q; omne limitatũ est aliqua limitatione limitatũ. sed illud qđ nõ est limitatũ ꝑma limitatione entis quã oẽs limitationes icludũt: nulla limitatione est limitatũ: ⁊ ꝑ ꝛns est illimitatũ. ergo ⁊c. minorẽ ꝓbaui. q; ꝑma limitatio entis quã oẽs alie icludũt est limitatio ad genus: sed pfectio diuina nõ est limitata ad gen⁹ quã oĩs limitatio icludit; q; limitatio ad speciẽ icludit limitationẽ ad genus: ⁊ limitatio ad indiuiduũ ꝑ se: limitationẽ ad speciẽ. q; aũt pfectio diuina nõ sit limitata ad genus ꝓbaui diffuse in. q. ozd. ꝑ hoc. s. q; gd est pfectionis simplr in quocũq; genere icluditur in vnica simplici pfectione diuina. ¶ Notãdũ aũt q; sicut ibi dixi limitatio põt duplr accipi. vno mõ ꝑ limitatione pfectionis q̃ ita ꝑdicat de bz q; nõ de alio: ⁊ talis limitatio si limitatio debeat dici: ꝛuenit deo q; de⁹ ꝑdicat de seipso ⁊ nõ de alio. ¶ Alio mõ dicit limitatio ꝓprie dicta. s. limitatio pfectionis: ita. s. q; si babeat pfectionẽ limitati ⁊ determinati gradus pfectionis: sicut iustitia creata bz limitationẽ ad talẽ speciez: q; est ita iustitia: q; non supra vel substantia. ⁊ sil'r suba creata est ita suba q; non supra nec iustitia ⁊ sic de alijs. ¶ Sed ꝛtra hec obycit. ꝑmo ꝛtra positionẽ. s. q; pfectio diuina nõ sit simplr ifinita ⁊ boc gnque rõnibus. ꝑmo sic. q; ꝛditio pure potẽtie ⁊ cõditio puri actus sunt oppolite. Sed ꝛditio pure potẽtie est ifinitas. ergo eius oppositus. s. finitas debet ꝛcnire puro actui. s. deo: maior de se pz. minor etiam pz. q; pura potẽtia nunq̃ finitur sic ꝑ vnũ actũ: quin semp sit in potẽtia ad aliũ actũ. ¶ Scõo sic. q; illud qđ bz terminus est finitũ. sz omnis res quecũq; sit illa siue sit deus siue sit creatura bz terminus. ergo ⁊c. maior pz. ꝓbatio mi. q; gditas vniuscuiusq; est eius terminus ⁊ ꝓpter hoc dicit q; diffinitio est terminus: q; significat gditatẽ sed deus habet gditatẽ sicut alie res. ergo habet terminum. ¶ Preterea. nihil attribuẽdũ est deo qđ est iperfectionis sed nõ finiri vel nõ finitũ est iperfectionis. q; qđ nõ

sz solũ sm locũ mobile. Et ifra i eod. s. t. c. 14. Nec ois mã ẽ sicẽd q̃z gnõ est ⁊ trãsmutatio ad inuicem. Quecũq; ds fine trãsmutatõe sũt ñ est hoz mã. Et i 12. me. t. c. 10. Ingt. quarẽ mãz ꝟ ucr ũtr oia eo mãm ꝟñt q; trãsmutant: sz alia ⁊ sempiternoz. Quecũq; ñ gñabilia mobilia ãt latõe vez ñ gñabilẽ ꝟñt: sz vñ ⁊ q̃. ⁊ tõ sẽtẽtia Aristote. fuit cõp⁹ celeste ñ cẽ ſbaz ꝓpositam ex mã ⁊ fõma: nec ex mã eiusd rõnis cuz istius q; tũc ibi corruptuo cẽt ⁊ posset iferiora cũ superioribus ad inuicẽ transmutari. fiẽ ꝺduci põt ex ꝑ ꝺ gnõne te. c. 43. nec ex mã alitus rõis: q; illa ñ dat sz ipsoa Sz sps cõp⁹ celeste ẽ qđd ſba simplex q; ẽ mã sz locũ mobile nec ẽ vez q; fit foza vt hẽt pt ex dcis ꝛmẽ. 9. met. cõ. 17. sz ẽ mã i actu q; ẽ corp⁹ ⁊ recipⁱ adhuc appellat ſbz q; mã vt habet ipc. 2. capite d ſba ozdis ⁊ 6. me. cõ. 12.

est finitum est in potentia ad habendum finem. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic. qꝛ ſm ꝓm. 3. phyſi. totū ⁊ infinitū repugnant. ſed totū sicut ⁊ perfectū ꝓuenit deo. qꝛ ſm ꝓm totū ⁊ pfectū sūt idē. ergo ꝛc. ¶ Quito sic. qꝛ ifinitū est cuius est semp aliquid accipere extra. ſi ergo deus esset ifinit⁹ tota ei⁹ eēntia nō posset videri a btō: ſz semp aliqd esset qđ extra sumeret: ſz hoc est icōueniēs. ergo ꝛc. Si dicaꝫ ad hoc ꝙ tota essentia videt: ſed nō totaliter. ꝓtra. qꝛ in deo est idē totū ⁊ totalitas. ergo ꝛc. Aliter poſſet formari ratio sic. infinitū est cuius est semp aliqd sumere extra. ſed in deo nihil est perfectiōis diuine qđ sit assumēdū extra iam assumptū. ergo ꝛc. ¶ Aly aūt nitūtur ipugnare rationē reſpōdēdo ad eā tripl'r. ꝓmo sic. qꝛ licet deus nō sit limitatus ad genus nō ſegtur ꝙ sit ifinitus ſimpl'r: ſed ꝙ maius sit toto ente exiſtēte in genere. ⁊ totū ens exiſtēs in genere sit finitū: nō ſegtur niſi ꝙ sit maius aliquo finito: ⁊ ex hoc nō ſegtur ꝙ sit ifinitus: qꝛ esse maius finito nō icludit ꝙ sit illud ifinitū. ¶ Scōo sic. qꝛ ex hoc ꝙ deus nō est limitat⁹ ad genus: nō ſegtur ꝙ sit ſimpl'r illimitatus: ſed ꝙ non ita limitaꝫ sicut illa entia. Tertio sic. qꝛ vt multis videtur quedā alia entia a deo sunt que nō sunt in genere: ⁊ nō tamē sunt illimitata ſimpl'r cuiuſmodi sunt ſube ſeparate vt quidā dicūt. ¶ Ad ꝑmū ergo factū ꝓtra positionē dico ꝙ ꝓditiones pure potētie ⁊ puri actus sunt oppoſite. ſz iſta oppoſitio nō est finitatis ⁊ ifinitatis: ſed est oppoſitio diuerſaꝝ infinitatū. Nā etiā iter ifinitates est oppoſitio licet ꝓueniant in cōi rōne coloris. Iſta aūt oppoſitio ifinitatū est: qꝛ ifinitas pure potētie est: ꝙ non potest finiri vltimo actu quin sit potētia adhuc ad vlteriorē actū. Sed infinitas puri actus est excedere in pfectione exiſtēte actu ifinitū omne aliud a ſe. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū. ꝙ illud verbū ꝺz veritatē. ſ. ꝙ gditas est terminus vniuſcuiuſq; rei q̄tū ad gditates exiſtētes in genere: que nō habent locū in deo. vel itelligiť de determinatione ſz ꝑdicationē: put vnū quodq; per eēntiā ſuā est hoc: ⁊ nō illud ⁊ talis terminatio pōt esse in deo. qꝛ ibi est hoc qđ nō est illud: ⁊ cū tali terminatione ſtat illimitatio pfectionis. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū. ꝙ nō finiri per actū ad quē aliqd est in potētia est iperfectionis. ſed nō finiri ad gradū limitatū est pfectionis. ꝙ hoc ꝙ actu excedit omne aliud finitū in pfectiōe nō est iperfectionis: ymo est ſumme pfectionis. ¶ Ad 4ᵐ dicēdū. ꝙ ifinitū ⁊ totū repugnāt: loq̄ndo de ifinito qđ cōſequiť ens in potētia: cuius ifinitas est nō reduci ad vltimū actū vltra quē nō ſit adhuc in potētia. ſed ifinitū ſic ifinitū: qꝛ eius pfectio actu exiſtēs in ifinitū excedit oēz aliā naturam ⁊ totū nō repugnāt: ⁊ tale totū ꝓuenit deo. ¶ Ad 5ᵐ dicēdū. ꝙ ifinitū qđ est in potētia est illud extra qđ semp est aliqd accipe in eēndo ⁊ in cognoſci. etiā est semp aliqd extra ſumere apud itellectum qui nō pōt ſimul totā talē potētialitatē itelligere. Sed apud illum itellectū qui ſimul totā potētialitatē potest itelligere nō opz: ꝙ semp ſit aliqd extra accipere ſz totū cognoſci: nec hoc itellexit pℏus. loquendo de ifinito aūt actu. ſ. de illo cuius pfectio excedit omnē aliā pfectionē in ifinitū: nō oz ꝙ semp ſit aliqd extra accipere in essendo: qꝛ totū est ſimul. nec opz etiā ꝙ semp ſit aliqd accipere extra. in cognoſci: ſicut ꝙ vna pars cognoſcaꝫ alia ignota. qꝛ nō est ibi pars ⁊ pars. Sz bene est ibi aliqd extra ſumere q̄tū ad hoc ꝙ talis essentia nō ita clare ⁊ limpide cognoſciť: ſicut est cognoſci ab itellectu finito. hoc est ꝙ cōmuniter dicit a doctoribꝰ: ꝙ tota essentia cognoſciť: qꝛ nō est ibi pars ⁊ pars: ſed nō totaliter. qꝛ. ſ. limpiditas cognitiōis create nō adequaꝫ intelligibilitati rei itellecte. ⁊ qñ dr. ꝙ in deo totū ⁊ totalitas est idē, ꝝ est referēdo ad res

Lex. 6. 83. citra.

diuinā abſtractiue ⁊ ꝓcretiue ſignificatā: qꝛ ibi est idem ꝓcretū ⁊ abſtractū: totū ⁊ totalitas. deus ⁊ deitas: ſed totalitas modi cognoſcēdi ex pte cognoſcētis nō est idē cū totalitate eſſentie diuine: ⁊ iſtū modū cognoſcēdi ex parte itellectus creati: puta modū limpiditatis create cognitionis nō oz adeq̄ri illi itelligibili qđ est deus. ⁊ hoc itelligiť qñ dr totā eēntiā diuinā itelligi nō totaliter: qꝛ. ſ. talis cognitio in limpiditate nō adeq̄tur cuz totalitate diuine eēntie: nec alicui ī deo exiſtī: ⁊ sic pz ad formā arguēdi ī iſto argumēto: qꝛ argumētū ſm vnā formā ꝓcedit q̄tū ad extra ſumere ī cognoſci: ⁊ q̄tū ad aliā formā ꝓcedit: q̄tū ad extra ſumere in eſſendo. ¶ Ad 6ᵐ dicēdum. ꝙ duplex est determinatio ſicut pz ex dictis. vna ſz ꝑdicationē. put aliqd est ℔ ⁊ nō illō: ⁊ q̄tū ad hāc determinationē plus ℔z determinatio fieri ad idiuiduū: q̄ ad genꝰ vel ſpeciē: qꝛ idiuiduū est magis determinatū in ꝑdicādo: qꝛ ꝑdicať de vno ſolo: q̄ genuꝰ vel ſpēs: que ꝑdicanť de pluribꝰ. Alia determinatio est q̄tū ad gradū finitū ⁊ determinatuz pfectionis: put illud qđ est ita iuſtitia ꝙ nō est ſapiētia est determinatū ad ſpeciē talez iuſtitie: ꝙ nō potest esse extra illā: qꝛ per vnū ⁊ idē per essentiā est iuſtitia ⁊ ſapiētia: ⁊ sic de alys pfectionibus: ⁊ loquendo de tali determinatione nō est magis determinari ad idiuiduū q̄ ad genus ⁊ ſpeciē. dūmodo illud indiuiduū ſit ens vnū in numero cōꝛrehēdat pfectionē diuerſoꝝ genex. ꝓpter qđ exiſtēs est extra omne genus: ⁊ tale vnuz numero est deus: ⁊ ideo non oportet ꝙ terminet in gradu pfectionis: lz terminatus ſit in ꝑdicādo. ſicut ſi eſſet vna q̄titas numero ifinita. eſſet quidez numero ideterminata ⁊ ifinita: q̄tū ad hoc ꝙ nō determinareť ad aliquē certū gradū q̄titatis. Sed eſſet determinata q̄tuz ad ꝑdicationē: qꝛ ita eſſet hec q̄titas ꝙ nō illa [a]. ¶ Reſpōſiones etiā ad rōnes nō valēt: nā quādo dicit ꝙ totū ens creatū est finitū: ⁊ ideo nō ſegtur ꝙ illud qđ excedit tale ens ſit finitū: qꝛ nihil excedit ibi niſi ens finitū. dicēdū ꝙ ad hoc ꝙ aliquid excedat finitū aliqđ indeterminate nō ſegtur ꝙ ſit ifinitū: ſed ſi aliqd excedit omne finitū: ſegtur ꝙ ſit ifinitū. qꝛ ſi eſſet finitū excederet ſcip̄z. nūc aūt deus excedit omne ens finitū. nā nullus ens est finitū niſi illud qđ est limitatū ad genus: ⁊ iſtud est limitatū per modū partis: puta sicut ſuba intellectualis: vel ꝙ est cōpoſitū ex limitatis. puta cōpoſitū ex ſuba itellectuali ⁊ ſapientia vel iuſtitia. deus aūt neutro modo est limitatus: qꝛ nec eius ſuba limitata ad genus vt dicit cōpoſitū ex limitatis ad genus. Sed dicit aliqđ excedens omne limitatū vel per modū partis vel per modū cōpoſiti ex partibus limitatis. ⁊ per hoc pz. ꝙ illa determinatio nō valet: qꝛ nō ſolū ſegtur. ꝙ deus nō ſit finitus ſicut alia: ſed etiā ſegtur ꝙ ſimpl'r ſit finitus: qꝛ nulla limitatione finiť: qꝛ nec per modū partis finite: ſicut finiť eēntia limitata ad genus: nec per modū cōpoſiti ex partibꝰ limitatis. ſicut est cōpoſitū ex pluribus generibus ſicut homo albus vel homo iuſtus. ¶ Tertia rñſio nō valet. qꝛ aliqua entia nō eſſe in genere dupl'r pōt intelligi. vno mō qꝛ nō ſunt in genere directe ꝓpter iperfectionez ſue entitatis: lz ſint indirecte in genere ꝙ reductionem: ſicut mā ⁊ forma in genere ſube: ⁊ pūctus in genere q̄titatis ⁊ talia ſunt bene limitata ad genus per reductionē: ⁊ ſūt iperfecta ⁊ minus bñtia de entitate q̄ illa que ſunt in genere: allo mō aliqd pōt dici nō eē in gñe ſicut excedēs pfectionē oiuz genex: ⁊ iſto mō nulla res est extra genꝰ niſi ſolus deꝰ. vt ꝓbaui in. q. ordinarys. Scōus artī.

Quantum ad 2ᵐ ꝓncipale. vtrū. ſ. ad ifinitatem eſſentie diuine. ſequať nouitas eſſendi in creatura gnāliter vel in primo mobili ⁊ eius motu

[a] Lz ꝺitas ſit deū. eē pfectionis ifinite in ℔ ex nālibꝰ ſudañ. pipatetico. qꝛ nō ꝓbatur. imo ipſi oppoſitū tenuerūt. nā cū oīs ſba intellualis ſm ipos ſit applicata alicui oꝛ dī: poſuerunt oēz talē ꝓportionē ī motuū: ⁊ ꝙ ꝓnō ℔ idē ſēſerūt ꝺ deo. vñ ſi aliq̄ ifinitū vigoris eēt motꝰ tē ī iſtanti. quod nitret fieri ꝺdm cū ꝓñ. 1. 2. cel. cō. 63. ⁊ alibi frequēt. qđ dī ꝺ oēq̄ē pfectꝰ oi ſi nito ifinitū ēt distiguēdu ē qꝛ ſi ꝓportio fiat ad ens ſi nitū cātū tūc negať a ꝓpoſito ꝓportio ⁊ distributio fieret ad oē ens absolute. maba cēt ſz tūc mi. eſt ſla ſm ipos. qꝛ ꝺ hꝰ pfectoꝛ oi ente finito absolute: qꝛ tūc ds cēt pfectꝛ ſcipſo cū ipſe ſz ꝓpos finitus ut. ⁊ vī ꝙ tō ſic ſolata petat punctum. Non ē dubiū cuī ſm ipſos ꝙ n. ſz eīnū ē ī ꝓpto vt pz ꝙ aūroi ſup pō ꝓpoſitio ca. ꝺe ſpē ⁊ i. 2. cē. c. 49. ⁊ tñ ꝙ ℔ nō oz qđz ſit ifinitum cē.

specialiter. ¶ Dico q̄ non. quia ad hoc q̄ nouitas sit in effectu nihil facit directe finitas vel infinitas virtutis cāe: sed magis modus agēdi. s. q̄ cā vel agat mouēs mota: ⁊ sic pōt habere effectū nouuz. vel agat libero arbitrio. ita q̄ in potestate sua sit agere vel nō agere tpe magno vel paruo. vnde si esset aliq̄ causa ab eterno q̄ ex necessitate nature ageret: statiz cū esset siue esset virtutis finite siue infinite haberet effectū eternū. Si libero arbitrio ageret mō ꝓdicto posset habere effectū nouū. siue eēt finite virtutis siue infinite. Ex hoc formo talē rōnē ad p̄ncipale. qz illud nō segtur ad infinitatez virtutis cuius oppositū pōt stare cū infinitate virtutis q̄tū est ex parte sua. Sz oppositū nouitatis essendi q̄tū est ex parte sua pōt stare cum infinitate virtutis. qz vt dictū est virt⁹ infinita si esset ab eterno posset habere effectū eternū. ergo ꝛc. vnde licet infinitas virtutis faciat ad hoc q̄ ꝓducat rē nullo p̄supposito. qz q̄to maioris est virtutis tanto ad plura se extēdit. tñ q̄tū ad nouitatē vel eternitatē eēndi directe nihil facit: ⁊ si deberet facere aliqd ad nouitatē vel eternitatē essendi. magis videt facere ad eternitatē essendi ſm p̄hm q posuit q̄ virtus mouēs in tpe infinito est infinita. ¶ Quid aūt ꝓbabilius sit: vtrū. s. q̄ res sit de necessitate ab eterno. sicut posuit p̄hus. An sit vel potuerit esse de nouo sicut fides ponit. credo q̄ hoc dependet ex ꝓbabilitate modi in deo agēdi. s. vt q̄ agat de necessitate nature illa que imediate ꝓcedunt ab eo. vel libero arbitrio. qz si primo mō nihil ꝓcederet ab eo imediate de nouo: sed necessario ab eterno. si aūt scdo mō. tūc posset de nouo totū ens ꝓducere qz est causa totiꝰ entis a se. sicut ꝓbaui in q̄stionibus ordinarijs. ¶ Quis aūt istoꝝ modoꝝ sit ꝓbabilior. videt mihi q̄ q̄tū pōt ꝓbari ex apparentibus nobis magis apparet humano intellectui deū ꝓducere de necessitate illa que ꝓducit imediate q̄ oppositū. licet sit falsū. ¶ Ad rationē factā ad partē p̄mā que est in oppositz. Rñdeo per iteremptionē ꝯsequētie vnde nō segt. ē virtutis infinite. ergo facit de nouo. Ad p̄mā ꝓbationē dicēdū. q̄ sz ꝓducere totā rē nullo p̄supposito nō iplicet cōtradictionē. ymo deuz esse cām totius nullo p̄supposito vel de nouo vel ab eterno pōt demōstrari. tñ deū eē cāz alicuius rei de nouo: diceret qdā ipoſe: cum suo modo agēdi si deus ꝓduceret res de necessitate nature. ¶ Ad zm dicēdū. q̄ peccat ſm figurā dictionis mutādo q̄tuz in quādo. nā quādo dicit q̄ plus pōt virtus infinita q̄ finita: accipit q̄tū. quādo aūt accipit in minori. sed virt⁹ finita pōt de nouo: ibi accipit quādo. ⁊ si acciperetur in maiori q̄ plus pōt virtus infinita supza totā rez de nouo q̄ virtus finita. dicēdū. q̄ vez est. si suo mō agēdi repugnet de nouo agere: qz infinitas virtutis nō facit nouitatē essendi: vt supza ꝓbatū est. Questio. XII.

Postea querebat de nā cōposita ex vtroq̄ ex itellectuali ⁊ corporali. s. de homine. ⁊ p̄mo q̄rebātur duo ptinentia ad itellectū. quoꝝ p̄mū ptinet ad itellectū abſe: ⁊ est vtrū p̄mū ⁊ per se obiectū itellectus nostri sit suba vel accidēs. zm ptinet ad itellectū practicū ⁊ est vtrū ꝯscientia ptineat ad itellectū abſe vel voluntatē. tertiū ptinet ad statuz platoꝝ. ⁊ est vtrū impius iuste possit preesse. quartū ptinet ad exteriorē actū. ⁊ est vtrū vēdētes bladū in augusto foro quo valebit in festo beati Johānis cōmittāt vsurā.

Ad primum sic ꝓcedit et arguit q̄ p̄mo occurrat itellectui nr̄o suba q̄ accīs qz illud qđ ē ꝑ⁹ altero tpe diffōne ⁊ cognitōe ꝑ⁹ occurrit itellectui noſtro q̄ aliqđ alteruz. sed ſm p̄hm. 7. meta. suba est prior accīte cognitione diffōne ⁊ tpe. ergo ꝛc.

Contra. itellectui cuiꝰ cognitio bz ortū a sensu ꝑ⁹ occurrit illud qđ est p̄mo sensibile: sz hoc est accidens. ergo ꝛc.

Respondeo circa istā qōnē sunt q̄tuor facienda. Primū est dare qōnis itellcīn. zm ē oñdere q̄ suba nō est id qđ p̄mo occurrit itellcūi nr̄o. Tertiū est ostēdere q̄ illud qđ p̄mo occurrit itellectui nr̄o ē aliqđ accīs sensibile ꝯcretiue acceptū mō quo exponet. Quartū est obycere ꝯtra p̄missa ⁊ rñdere.

Quantum ad p̄mū sciēdū. q̄ aliq̄n p̄mū obz potētie vocat illud sub quo ꝯtinentur oīa illa ad que potētia se extēdit: ⁊ hoc obm p̄mū itellectus nostri est ens cōe: vel ens habēs attributionem ad sensibilia: ex q̄bus vt credo cognoscim⁹ q̄cūq̄ cognoscimus. Utrū aūt hoc vel illud sit p̄mū obm isto mō itellectus nostri nihil ad p̄sens: qz nec de tali p̄mo obo hic q̄rit. sed itētio q̄stionis est q̄rere vtrū illud qđ iter ꝯtenta sub isto cōi ꝑ⁹ qđ occurrit itellcūi nr̄o sit suba vel accidēs. ⁊ sic pz itellectus q̄stionis.

*Primū principale.

Quantum ad zm. teneo istā ꝯclusionem q̄ iter ꝯtēta sub cōi obo itellus suba non est illud qđ ꝑ⁹ occurrit itellectui nr̄o. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū est. q̄ subaz ꝑ⁹ occurrere itellectui nr̄o dupliꝛ pōt itelligi. Uno mō q̄ suba ꝑ⁹ occurrat itellectui nr̄o q̄tū ad suā rōnē gnālē q̄ est esse nō in alio. siue eē ens p se. Alio mō q̄tū ad nām hāc vel illā in qua talis rō fundat: ⁊ neutro mō suba est illō qđ p̄mo occurrit itellectui nr̄o. Et p̄mū ꝓbo. 6. rōnib⁹. Quaꝝ p̄ma sumit ex hoc q̄ illa rō dicit rē distictā ꝯtra alias rōes. sic. Illud qđ p̄mo occurrit itellectui nr̄o: nō est res sub determinata rōne: distincta ꝯtra alias rōnes: sz suba accepta p̄mo mō est hꝰ. ergo ꝛc. minoz pz. ꝓbo ma. dupliꝛ. Primo. qz cognitio rei p̄ma est illa: qua cognoscit in suo esse reali ꝓut in suo eē reali est: quā qdā vocāt intuitiuā. ⁊ ꝑ dico de rebꝰ q̄ p̄mo occurrūt ⁊ p se. Sz res in suo esse reali: nō determinat sibi hāc rōnē vel illā: ꝓut de ea sunt diuerse rōnes ꝯceptibiles: sz est fundamētū talīū rōnū. ergo ꝛc. Scdo. qz ſm magnoꝝ ⁊ pleꝝ diuersitas rōis bz ortū ex diuersitate rei: ⁊ q̄tū ad esse ⁊ q̄tū ad cognosci. qz vt dicūt itellus nūq̄ formaret diuersas ꝯceptiones de re. nisi ꝑcogſceret aliq̄ realē diuersitatē. sz illud cuius cognitio bz ortū ad diuersitatē in esse reali: ꝑsupponit cognitionē rei in eē suo reali. ergo cognitio alicuius ex hāc rōnē vel illā distictā ab illa ꝑsupponit cognitionē in suo eē reali ſm suā entitatē in se: ⁊ ꝑ ꝯns p̄ma cognitio de re nō pōt eē illa ſm quā cognoscit sub determinata rōne distincta ꝯtra alias. ¶ Cōtra ꝫ aūt pōt sic obyci. qz aut res occurrit itellectui nr̄o sub aliq̄ rōne cōi: aut ſpāli: aut sub nulla: si p̄mo vel scdo mō boc est ꝯtra te q ponis q̄ nulla res occurrit p̄mo intellectui nr̄o sub aliq̄ rōne determinata distincta ꝯtra alias. Si 3° mō. tc nullo mō cogſcit. ¶ Ad rōnē dōz. q̄ rō pōt dupliꝛ accipi. vno mō ꝓ re ꝓut rñdet determiato cōceptui distincto ꝯtra alios. vt si dicerem⁹ q̄ rō albedinis in eo q̄ color: est illud qđ de ea rñdet ꝯceptui itellus ꝯcipiētis eā gnāliꝛ: ⁊ isto mō accipiēdo rōnē res nō occurrit p̄mo itellectui nr̄o: vt mihi videt sub aliq̄ rōne hac vel illa distincta ꝯtra alias. Alio mō accipit rō entitatis rei ꝑ quā ē i rez nā talis. ⁊ isto mō rō ē fūdamētū oīuz aliaꝝ rōnū. p̄mo mō dictaꝝ ⁊ ſz istā rōnē. s. entitatē suā realē ꝑ quā est talis in rez nā occurrit p̄mo itellectui. vñ ſm nullā rationum p̄mo dictaꝝ occurrit p̄mo res itellectui nostro. sed solū ſm rōnē secūdo modo dictā. Unde eq̄uocatio est de rōe. ¶ Secūda rō p̄ncipaliꝛ sumit ex ge-

*Secūdū principale.

*Rō dupliꝛ ſ miur.

neralitate predicte rōnis: qz illud videt̄ ꝑmo occurrere intellectui nr̄o: cui⁹ spēs ꝓ ꝓximū intellectui: nec refert ad ꝓsens vtrū spēs differat ab actu itelligēdi: vl nō: sed spēs ipresse itellectui nr̄o sūt directe ipla ꝛ nārū specificarū silitudies. g̃ ꝑ⁹ qđ occurrit itellectui nr̄o est nā specifica rei. ꝛ hoc dico q̃ntū ad illa q̃ ꝓ nata sūt occurrere i se itellectui nr̄o: qz de illis in quo ꝛ cognitionē ducimur ex alys eēt forte aliđ. ma. ꝑz. mi. ét facilr ꝓbat. qz eidē rñdent spēs ꝛ ydee: siue q̃s posuit plato separatas: siue q̃s posuit fides i deo: ſz oēs ydee directe rñdēt nāis specificis: qz plato nō posuit ydeas generū. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra hoc obycit z⁹. ꝓ qz ꝑm ꝑhz. i. phy. magis ꝟfusa sūt nob nota pus. g̃ ꝛc. z⁹ qz ꝑz Auic. ꝑ⁹ qđ ꝛcipit ab ite⁹ nr̄o ē ens. g̃ ꝛc. ¶ Ad ꝑ⁹ dōz ꝙ ꝟfusuz pōt accipi. vno⁹ ꝓ ideterminato ꝓdicabili eēntiali: sic̄ color se bz ad albedinē ꝛ nigredinē. alio⁹ pōt accipi ꝟfusū ꝓ acc̄ito idetermiato re⁹ diuerso ꝛ ſ boꝛ: qz pōt eē i diuersis subis: sic̄ est q̃titas. mō dico ꝙ ꝑ⁹ ꝟfusū nō ē illō qđ ꝓ occurrit nobis: ſz z⁹. nā qñ dic̄ phz ꝙ qñ aliqd a remotis vr̄ pus cognoscit a nob: q̃ntū ad Ꝑ ꝙ ē coꝛp⁹: q̃ q̃ntū ad Ꝑ ꝙ ē aial. Ꝑ iō est: qz pus ē nob nota q̃titas: q̃ ē ens ōtermiatū ad ſpēm i se: cōe tñ plib⁹ subis q̃ sit illō acciōs: ꝓ qđ distiguit aial a nō aiali. ꝛ illō posteri⁹ cognoscit q̃ q̃titas a remotis. vñ q̃ntū ad illa q̃ ꝓ occurrūt itellectui illō qđ ꝓ occurrit ē nā aliq̃ specifica. Ꝑ illis ātē i quo ꝛ cognitionē ducimur ex alys pōt eē alr. ¶ Ad z⁹ dcñ dōz ꝙ ens eē qđ ab itellectu ꝓ cognoscit z⁹ pōt eē. vno⁹ ens in cōi q̃ntū ad rōnē ꝓpriā distictā Ꝑ alia ꝓ ꝛcipiat ab ite⁹. ꝛ sic ē falsū. nec sic itellexit Auic. vt credo. qz mltis ſt ét q negāt ens i cōi bre rōnē ꝓpriā distictā Ꝑ alias rōnes ſpāliū entiū. ¶ Alio⁹ pōt itelligi ꝙ ens ē ꝑ⁹ qđ ꝛcipit ab ite⁹ ꝓ tāto qz q̃cūq̃ itellect⁹ ꝛcipit aliquā nāz entis ꝛcipit ipliciter ens: nō tñ vt distictū re vl rōne Ꝑ bāc nāz vl illā: vel qz oia ꝛceptibilia ab ite⁹ ꝓtinēt sub eo. ¶ ʒ⁹ rō ꝑn⁹ sumit ex Ꝑ. ꝙ illa rō subē icludit habitudinē. ꝛ ē tal. qz illō qđ ꝓ occurrit itellectui nō est habitudo saltē q̃ntū ad illa q̃ cognoscūt imediate i se: ſz eē nō ꝓ aliō subsistēs dic̄ ens cū habitudine saltē negatiue sūpta. nā eē ꝓ se: vl nō per aliō substātiue dic̄ negōnē habitudis ad alte ꝛ. ꝛ sic dic̄ habitudinē negatiue. g̃ ꝛc. ¶ Quarta rō sumit ex Ꝑ. ꝙ illō qđ ꝓ occurrit itellectui dz eē aliqđ positiuū. ꝛ est tactum in rōne ꝓcedēte: qz illō qđ ipoꝛtat ꝑuationē nō potest occurrere intellectui ꝓ: ſz illō qđ rō subē ꝑdicta addit ad ens cōmune: per qđ Ꝑbic̄ ad gen⁹ subē dicit ꝑuationē habitudinis ad aliqđ subsistens: qz dic̄ ens nō sustētatū ꝓ aliō. g̃ ꝛc. Et ſi dicaꝰ Ꝑ Ꝑ. ꝙ imo dicit ens ꝓ se qđ videt̄ esse positiuū: nihil valet. qz ens per se ſi accipiatur positiue ipoꝛtat ꝙ sit per se: sicut per causam ꝛ per consequens ꝙ ipsum sit causa sibi essendi. quod est impossibile de quocunq̃. ꝛ ideo quādo dicitur ens per se: oz ꝙ accipiat negatiue vel ꝓtinatiue. ſ. ens non ꝓ aliud subsistens: ſz aliqua suba possit esse per aliud effectiue. ¶ Quinta ratio talis est. qz illa que ꝓmo occurrūt itellectui nr̄o debent esse nota omnib⁹ entib⁹ habentibus vsum rationis: sed esse vel nō esse per aliud substantiue nō sunt nota omnib⁹ habentib⁹ vsum rationis: qz multi sunt qui nihil sciunt de talibus. g̃ ꝛc. ¶ Sexta ratio est talis: qz illa nō ꝓ occurrūt itellectui: q̃ possunt eē dubia aliquo alio noto. Sed esse vel nō esse per aliud substātiue possunt esse dubia aliquo alio noto. ergo ꝛc. ma. patet. ꝓbatio mi. qz multi scientes quantitatē ꝛ aliquid esse quantū dubitauerunt vtrū aliquid subesset quanti tati: vel non. ꝛ vtrū q̃titas esset substantia vel nō: sic̄ patet per ꝑhm. 7. metaphy. ergo ꝛc. ¶ Quantū autem ad z⁹ modū ꝛcipiēdi substātiā. ſ. ꝙ nā pac: vel illa in q̃ talis ratio fundat̄: ꝓbo ꝙ substātia sic accepta nō sit illud qđ ꝓ occurrit intellectui nr̄o z⁹. ꝑ⁹ rō sumit ex Ꝑ ꝙ cognitio itellect⁹ nr̄i bz ortū a sensu: qz illi itellectui cui⁹ cognitio ꝓ ortū bz a sensu ꝓ occurrit illud qđ est sensibile: ſz itellect⁹ nr̄ est hꝺ. g̃ illō qđ est ꝓ ꝛ ꝙ se sensibile cui⁹ est acciōs ꝓ occurrit nr̄o itellectui. mi. ꝑz ꝙ phz i ꝓ post. vbi dic̄ ꝙ oīs nr̄a cognitio bz ortū a sensu. ꝛ g caret alīq̃ sensu: caret scia sensibiliū illi⁹ sensus. ma. ét facilr ꝑz. qz nō videtur ꝙ ꝓpter aliud dicat̄ cognitio nostri intellectus dependere a sensu: nisi qz ꝓmo cognita a nobis: ex quibus alia cognoscimus sunt sensibilia. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ ideo dicit̄ ortuz habere a sensu: nō qz sensibilia nobis ꝓmo sint nota: sed qz ex sensibilibus accipitur cognitio eoꝝ que ꝓmo sunt nobis nota. ¶ Hoc nō potest habere veritatē. ꝓmo quia illa que sunt nobis ꝑ⁹ nota debēt esse certissima: sed illa que sūt remota a sensibus: vel que nō sūt sensibilia nō sunt nobis certissima imo valde dubia: vt patet ex dictis. ergo ꝛc. Et confirmatur ratio. quia ex sensibus certificamur de alys: sic ꝙ maius inconueniens ad quod aliquis potest deduci est quādo dicit aperte cōtra sensum. nā etiā ꝓcedēdo cōtradictoria aliquis dicit cōtra sensum: sicut plane deducit phz. 4. metaphy. qz dicens idem est puteus ꝛ nō puteus: ignis ꝛ nō ignis dicit aperte cōtra sensum: quia nec sensu sic apprehēdit ille qui talia dicit. alioquin eq̃liter intraret ignem ꝛ nō ignē. ¶ Scōo quia imago rei sensibilis nō videt̄ ꝙ ꝓmo moueat ad similitudinem vel cognitionē illius: cuius est imago. ergo illius cuius similitudo ꝑus recipit intellectus est aliquid sensibile. ¶ Cōtra hoc obycit sic. qz qđ ipossibile est idem esse ꝛ nō esse est certissimū: ꝛ tamē hoc nō cadit sub sensu. ergo ꝛc. Ad hoc dico ꝙ etiā ad istam certitudinē peruenitur ex sensibus: qz ꝑius est cognoscere esse ꝛ nō esse q̃ cognoscere illud ꝓncipiū complexū ꝙ impossibile est idem esse ꝛ nō esse simul. Notitiā autē ipsius esse oz accipere a sensu cognoscendo hoc ens vel illud. inter autē entia que ꝓmo occurrūt intellectui est ens sensibile ꝛc. ¶ Scōa ratio talis est. qz ſi illa natura in qua fundat̄ talis modus essendi. ſ. esse per se esset illō qđ ꝓ occurrit intellectui in vnoquoq̃ talis natura eēt nobilioꝛ ꝛ certioꝛ quo ad intellectū nostrū quocunq̃ alio. sed hoc est falsum. quia multie quib⁹ notū est aliquid esse quantū est ignotū vtrū aliqua talis natura subsit quātitati: vel non. ergo ꝛc. ¶ Tertia ratio talis est. qz nō videt̄ ꝙ intellectus in aliquo habeat dubiū: vel erret circa existētiā illi⁹ qđ ꝓ occurrit intellectui nr̄o de vnoquoq̃.

Tertia pars.

Quantum ad ʒ⁹ ꝓncipale. ſ. ꝙ accidēs sensibile cōcretiue dictū sit ꝑmū qđ occurrit intellectui nostro patet ex his que dicta sunt ad probandū ꝙ suba nō est illud qđ ꝓmo occurrit intellectui. ꝛ hoc quantū ad hoc ꝙ accidēs sensibile est illud. quantum autē ad hoc ꝙ accidēs sensibile cōcretiue acceptū sit illō qđ ꝓmo occurrit itellectui nostro pōt patere sic. cognoscere aliqd sub ratione abstracti est cognoscere illud vt quo aliquid est: sed intellectus noster nec sensus nr̄ cognoscit accidēs ꝑ vt quo aliqd est: qz tūc cognosceret habitudinē ad illud qđ est tale. qđ est incōueniens. ¶ Sciendū tamen ꝙ aliqd cōcretiue cognosci pōt z⁹ intelligi. vno modo ꝙ explicite cognoscat ipsum vt cōcernens aliquid aliud a se. ꝛ isto modo nec intellectus nec sensus quantum ad primā notitiam simplicium cognoscit accidens concretiue: quia tunc simul prima cognitione cognosceret accidēs ꝛ substātiā cui ieset. alio⁹ potest intelligi accidens concretiue primo cognosci ꝑ tēpus: qz itellect⁹ apphēdit ipsuz nō apphēdēdo vt sor⁹

T.c.3.

Nota ꝙ ista doctorē quo itelligit dcñ phi ꝙ cōfusa magis sūt nota nobis. ꝛ cōsidera ꝙ ista glosa nō est de itētōe cōmētatoris ibidem.

Ens eē ꝓmū qđ ab itellectū cogitat̄ duplr dicer pōt itelligi.

T.c.5.

qua aliqd aliud est tale. vñ credo qꝫ ꝛ sensui nostro ꝛ intellectui quantū ad illud qō ꝑ occurrit itellectui de notitia simpliciū est illud ꝑ occurrēs qꝫ signamus bis hominib⁹.albū nigrū q̄tū ꝛ sic de alys. Et credo qꝫ quātū ad illud qō ꝑ percipit sensus ꝛ intellectus nō differūt nisi q̄tus ad hoc qꝫ illud qō percipit sensus particulariter percipit intellect⁹ vl̄r vniuersalitate spēi.

Materia principale.

Quantum ad 4ᵐ ꝓncipale.ſ.qūo intellect⁹ noster deducit in cognitionē subē sciēdum qꝫ zʳ hoc cōtingit.vno mō in gnāliqñ.ſ.intellect⁹ deducit ad cognoscēdū qꝫ i rerū nā ē aliqō ens nō subsistēs per aliud. alio mō in speciall q̄tū ad hoc qꝫ intellectus noster deducit in cognitionē substātie lapidis vl̄ asini vel alicui⁹ talis. ¶ Quantū ad ꝑᵐ modū videtur mihi qꝫ iste sit modus q̄ deducimur in cognitionē subē. nā aliqs vidēs qꝫ vnū ꝛ idē numero nūc est calidū nūc frigidū:nūc albū nūc nigrū: ꝛ sic de alys.statim concludit qꝫ talia insunt alicui subo:qō manet sub vtroq;:ꝛ qō manet ablato qualibet eoꝝ.ꝛ ex hoc vlterius cognoscit rationē nō inherētis:siue nō inherēdi.ꝛ ex his vlterius deducit ad cognoscendū qꝫ opz ꝓcedere in infinitū ad hoc qꝫ vnuz inhereat alteri.vel qꝫ sit deuenire ad aliqō ens habēs esse nō per inherētiā ad alterū. ꝛ cū ipoſe sit ꝓcedere in infinitū in entib⁹:statim cōcludit qꝫ oz ponere in entib⁹ aliqō ens: qō nō habeat esse per inherentiā ad alteꝝ.ꝛ hoc vocat subā q̄si in se stans ꝛ substās omnibus alys. vñ credo qꝫ sicut ex effectib⁹ ducimur in cognitionē causaꝝ ꝛ ꝑme cause q̄ est cā essendi oibus alys: ꝛ ipsa nō bz causaz:ita ex variatiōe accidentiū circa idē subiectū deuenimus in notitiā subē cui inherent talia:ꝛ q̄ nō bz esse per inherentiā ad alteꝝ. ¶ Quantū ad zᵐ modū.ſ.qūo venimus in cognitionē specialē huius substantie:vel illius: credo qꝫ hoc est ex ꝑpriis accidētib⁹. nā videtes qꝫ q̄dā accidētia sunt ꝑña aliquā substātiaz q̄ ipossibilia sunt ineſſe alys. ex hoc cōcludimus bāc rē habere alia accidentia q̄ illa. nā statim cū videmus qꝫ ꝑpriū qō ineſt homini nō pōt ineſſe equo: cōcludimus qꝫ hoc nō est rōne quātitatis: q̄ est in vtroq;. Nec etiaz rōne alicui⁹ posterioris quātitate:sed alicui⁹ prioris:qō subest quātitati. ꝛ ex hoc vlteri⁹ cōcludimus qꝫ substātia nō est quātitas:sed aliqd qō subest ei.ꝛ vlteri⁹ cōcludimus qꝫ illud qō subycit quātitati in isto:ꝛ ad qō segtur tale accidens qō repugnat alij differt specie ab illo qō subest quātitati in alio.aliter simila accidētia in specie possent esse in vtroq;:si eēnt eiusdē speciei.ꝛ quanto plures ꝑprietates cognoscunt de reb⁹: tanto habet in speciali perfectioz cognitio de subtis eaꝝ. Iste g̃ fūt vie quib⁹: vt mihi videt: intellect⁹ noster venit in notitiaz subē reꝝ:nec aliā viā video quantū ad presens.

Note hic qualiter venim⁹ in cognitionem substātie i g e nerali ꝛ etiaz in spāli. vide in hac materia Joānem de Ianduno i ꝑ ō aia.q.10.

Materia principale.

Quantum ad 5ᵐ ꝓnᵐ sciēdū qꝫ ꝫ ꝑdicta mltiplr obycit. ꝑ sic.Qz illō videt ꝑ occurrere intellectui: in quo perfectius salnat rō obti intellectus.Sed rō entis:qō est ꝑᵐ obm intellect⁹: perfectius saluatur in subā q̄ in accidēte.g̃ ꝛc. ¶ Scōo sic.qz ꝼm

Text. 25.

phm.7.metaphy. dubiū fuit apud aliquos de accidētibus vtrū essent entia.de subā autē nō fuit dubiū:qz simpliciter est ens.g̃ certius est quo ad intellectū nostrū es se subē q̄ accidētis.Sed illud qō est certius quo ad intellectū nostrū est ꝓrius notū.g̃ ꝛc. ¶ Tertio sic. ꝓrior est notitia absoluti q̄ relati. sed ratio subē est rō absoluti:qz nō bz dependētiā ad alteꝝ.rō aūt accītis est rō respectiui:qz accidēs est ens per inherētiā ad alterū.g̃ ꝛc. ¶ Quarto sic.qz aut habemus qditatē subē distinctaz a qditate accidētis: aut nō.si nō: sequit qꝫ nō cognoscimus subaz:ꝓut distinguit ab accidente, qō est incōue-

7. meta.c.3. ꝛ cōm.4.

nies.si sic:g̃ qōlibet eoꝝ pōt per se cognosci.ꝛ per ꝑns per se ꝛ imediate offert se itellectui.g̃ ꝛc. ¶ Quinto sic. in demōstratiōe ꝓpter qd ꝓus est nota cā passionis q̄ passio:ſz subā est cā passionis:ꝛ passio est eius accidēs.g̃ saltē qñqꝫ subā cognoscit ꝓus q̄ accidēs. ¶ Sexto sic. qz ꝼm cōmētatorē cognoscere idiuiduū subē ꝑ ꝑdicamēta eēntialia est manifesti⁹ cognoscere ipsum q̄ ꝑ ꝑdicamēta accītalia: qz ꝼm ipm subaz idiuiduā nō possum⁹ cognoscere ꝑ quale ꝛ q̄tū:ſz ꝑ ꝑdicamēta subalia: vt dictū est. ſz hoc nō eēt veꝝ:nisi subā eēt ꝓus nota intellectui nr̄o q̄ accidētia.g̃ ꝛc. ¶ Septimo sic.qz qō qd est est ꝑ ꝛ ꝑ se obm intellect⁹:ꝛ ꝑ ꝑns est ꝑ notū oi alio. sed qō qd est dicit subam rei maxie.g̃ ꝛc. ¶ Octauo sic. qz illud qō mouet intellectū in virtute subē iprimit intellectui similitudinē subē. ſz oē accidēs mouet itellectū i vtute ſbe.g̃ iprimit oē accidēs ꝑ itellectui similitudinē subē q̄ suā. Mi.supponit.ma.facilr pz.qz illō qō agit i vtute alteri⁹ iprimit silitudinē ei⁹: in cui⁹ vtute agit: sic pz de istrumēto ꝛ artifice.g̃ ꝛc. ¶ Nono sic. qz ad illō mouet imediate itellect⁹ ad qō mouet estimatiua: sed estimatiua mouet ad silitudinē:seu cognitionē subē. ergo ꝛc.ma.pz.qz itellect⁹ imediate accipit ab estimatiua q̄ est supma vis in pte sensitiua. Mi.ēt facilr pz.qz estimatiua attingit ad cognitionē subē ꝑticularis. ¶ Decimo sic.qz sic se bz mā ad formas māles:ita se bz itellectus ad formas:seu spēs itelligibiles: ſz ꝓus recipiunt i mā forme subales q̄ accidētales.g̃ in itellectu ꝑ recipitur silitudo subē q̄ silitudo accidētis. ¶ Undecio sic. adducit auctas illa phi.7.metaphy.q̄ posita est obyciēdo. ¶ Ad ꝑᵐ qꝫ illō est ꝓus simplr quo ad itellectū notū:cui⁹ cognitio ē a ꝓri:in q̄ inuenit pfecti⁹ rō entis:sed q̄ ad itellm nr̄z: cui⁹ cognitio ē a posteriori:nō oz qꝫ illō sit ꝓus notū:i q̄ inuenit pfecti⁹ rō entis: vl̄ qō ē ens pfecti⁹:imo pfectissima i entib⁹ sūt ei valde ignota: ꝼm qꝫ dic phs.2.meta. ¶ Ad zᵐ dōz qꝫ illō vbū phi itelligit postq̄ itellect⁹ venit i cognitionē distictā subē ꝛ accītl: qz aliq dubitauerit vtꝝ accītia ōbeāt dici absolute ens pp ipfectionē sui eē.nō āt dubitauerūt gn illō qō ē accidēs:puta albū ꝛ q̄tū: ꝛ sic ō alys:eēnt i reꝝ nā. nō āt itelligit ō po⁸ ꝑfusa cognitiōe:quā bz itellect⁹ nr̄ ō reb⁹: i q̄ nō formal sibi ōtermiatā rōnē subē distictā ꝫ rōnez accītis:vl̄ e ꝛ.ſz occurrit sibi res ipa:i q̄ talr rō fūdat:puta albū:nigrū:q̄tū:ꝛ sic ō alys:sic supi⁹ ē explū. ¶ Ad 3ᵐ dōz qꝫ aliq accītia sūt absoluta q̄tū ad ꝑ qō nō dnt formalr respectū ipm:ꝛ ad ipa seq̄t respect⁹: vt ad fundaméta.mō dico qꝫ illō absolutū de accīte est illud qō ꝓmo occurit intellectui nr̄o:ꝛ nō ipse respect⁹. Ista etiā ratio ꝓcedit:ac si illud quod de necessitate ꝓmo occurrit intellectui sit ratio cōmunis accidentis.ſ. esse per inherentiā ad alterū.boc autez est falsum.sed illud quod primo occurrit de accidente intellectui est illud absolutum:in quo fundat talis respectus. ¶ Ad 4ᵐ dicendū qꝫ habere cognitionē distinctā de subā zʳ potest intelligi. vno modo ex parte rei cognite.ſ. qꝫ cognoscat qꝫ sit quedā res distincta. ꝛ isto modo possumus habere cognitionē de subā distinctā ab accidēte.alio mō pōt itelligi ista distinctio ex pte cognitionis sic qꝫ accīs ꝛ subā cognoscant diuersis ꝛ distinctis cognitionib⁹: ita qꝫ accidens cognoscat vna cognitione ꝛ sola substantia alia cognitiōe. ꝛ isto mō nō oz subam distincte cognosci ab accidēte quantū ad nos:imo per ipsaz accidēs:ꝛ cū ipso accidente simul vna cognitione numero cognoscitur: sicut quantitas simul cognoscit cum colore ꝛ p.. colorem. Sic ergo dicēdū est qꝫ subā nō habet distinctā cognitionē a cognitione accidētis:ita qꝫ cognoscat sine ac

Habit cognitionē distictā de substantia pōt dupliciter intelligi.

cidente:lz distincte cognoscaī q̄tū ad hoc q̄ cognoscit esse q̄dā res distincta ab accidēte: ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ cognoscaī in spāli: ꝓut est distincta res ab accidēte. ¶ Ad 5m dicendū q̄ habere notitiā ꝓpter qd de aliq̄ cōtingit ⁊r. vno modo q̄ causa ꝑus nota sit causa cognoscendi effectū. ⁊ isto modo: vt credo: nullus habet notitiam ꝓpter qd de predicatione imediate fundata supra substātiā: sed tūc solū: vt puto: ex causa venit in notitiā effectus: q̄ causa cadit sub sensu: sicut si cōcludam⁹ q̄ ex aere turbuleto seq̄ret pluuia: vel aliqd tale. alio modo dicit aliq̄s habere notitiā ꝓpter qd de aliquo: ga. s. scit illud habere causaz: lz nō veniat in notitiā effectus per causam: sed magis ecōuerso. ⁊ isto mō pōt aliq̄s bñ notitiā: q⁊ suba est causa accidētis. ⁊ ex hoc nō sequit q̄ suba sit ꝑius nota accidēte: sed q̄ finaliter intellectus venit in notitiā q̄ suba est causa accidētis. Uel posset dici q̄ notitia cōfusa accidētis ꝑor est q̄ notitia cōfusa substātie: sed notitia cōfusa sbe ꝑior q̄ perfecta notitia accidentis: tñ ꝓma respōsio videt eē melior. ¶ Ad 6m dicendū q̄ nō est intētio cōmētatoris dicere q̄ ꝑius cognoscaī quo ad nos suba q̄ accidēs: sed est sua intētio dicere q̄ suba indiui⁹ nō cognoscit: q̄tū ad naturā suā q̄diu nō cognoscim⁹ de re: nisi quantū ⁊ quale ⁊ talia q̄ nō dicunt substātiā rei. qđ autē dicit q̄ ꝑius cognoscitur per predicata eēntialia nō intelligit q̄ ꝑius cognoscātur ista predicata subalia q̄ accidētalia: sed q̄ ꝑius cognoscūt ista predicata subalia q̄ cognoscaī hec suba indiuidua. ¶ Ad 7m dicendū q̄ obiectū intellectus est qđ qd est vel sube vel accidētis. nō autē solū⁊ qđ qd est sube. ⁊ illi quidē intellectui qui cognoscit a ꝓriori ꝑius notū est qđ qd est q̄ accidētis. intellectui autē nostro q̄ cognoscit a posteriori est ecōuerso. ¶ Ad 8m dicēdū q̄ nō est semper verū q̄ quicqd agit in virtute alicui⁹: qđ ipsimat similitudinē eius: in cuius virtute agit ⁊ nō suā: alioquin calor ignis nunq̄ ipsimeret calorē: sed formā substātialē ignis. qđ est manifeste falsum. Sed hoc pōt habere veritatē de hoc qđ agit in virtute alteri⁹: nō per formā imanentē: sed per motū transeuntē. sicut sunt instrumēta artificis: puta securis ⁊ dolabra ⁊ similia. Iterum etiā ſm quosdā accidens nō agit in virtute substātie actiue: ita q̄ accipiat virtutē actiuā a substātia. ⁊ hoc est verū ſm illos qui ponūt q̄ subiectū nō est causa effectiua accidentis. sed ꝓ tanto dicitur agere in virtute substātie: q⁊ nec esse nec agere potest: nisi vt initēs subiectiue ipsi. qđ autē sic agit nō oportet q̄ ipsimat similitudinē eius: in cuius virtute agit. sed magis suā. ¶ Ad 9m potest ⁊r dici. vno modo q̄ intellectus non solū mouetur ab estimatiua: sed a fantasmate: qđ imediate segtur sensum cōmunē: ⁊ per ꝑius a fantasmate q̄ ab estimatiua. Et q̄ dicitur q̄ imo: q⁊ estimatiua est suprema in viribus sensitiuis: dicendū q̄ nō oportet q̄ intellect⁹ solū moueatur ab eo qđ est suprem̄ū in potentys sensitiuis. qđ autē dicit cōmuniter q̄ inferiora attingunt in suis supremis sua superiora in suis infimis: nō est intelligendū semp in agere ⁊ pati: lz ſm nobilitatē. Alio modo potest dici q̄ estimatiua nō attingit ad substātiā rei: lz attingat ad aliqua sensibus ꝓpꝛia particulariū sensuum: puta q̄ agnus cōprehendit matrē vt habentem lac: ⁊ auis apprehendit festucā vt aptā ad nidificandū: vel aliquid tale. ¶ Ad 10m dicendū q̄ nō oportet q̄ similis ordo sit inter formā substantialē ⁊ accidentalem in essendo in materia. qualis ordo est inter earū similitudines vel notitias apud intentionē: q⁊ in essendo est ꝑius semper a quo aliud dependet in suo esse. in cognoscendo autez nihil ꝓhibet illud qđ dependet ab alio qđ est posterius in essendo ducere in cognitionē ꝓrioris: sicut effectus ducit in cognitionē sue cause. ¶ Ad 11m qđ ponitur in obyciendo dicendū q̄ quādo dicit ꝓpꝛia q̄ substantia ꝓrior est notitia vel cognitione q̄ accidēs: q⁊ ibi loquit de ꝑius noto simplr: nō de ꝑius noto q̄ ad nos vñ lz suba sit ꝑius nota simplr ex natura rei q̄ accidēs intellectui ad hoc ꝓportionato: nō tamen quo ad nos. ⁊ sic patet ad questionem. Questio. XIII.

AD secundum sic ꝓceditur ⁊ videtur q̄ cōsciētia pertineat ad intellectū ⁊ volū tatem simul: q⁊ cōscientia est sciētia cū alio: sed illud aliud pertinet ad volūtatem: sed illud qđ est tale pertinet ad intellectum ⁊ voluntatē. ergo ⁊c.

Contra. quādo aliqd p̄dicaī de aliquo in recto ⁊ in abstracto illud de quo tale qd p̄dicaī est illud solū qđ p̄dicaī de eo: ita q̄ nō includit aliqd diuersum ab eo. vñ albedo q̄ est color nō includit aliqd diuersum a colore: sed sciētia p̄dicaī in recto de cōsciētia. nā ꝯsciētia est q̄dā sciētia: sed sciētia pertinet ad intellectum solum. ergo ⁊c.

Respondeo. ad euidentiam huius questionis duo sunt principaliter facienda. primū est videre ad quā potentiā pertinet conscientia. 2m est videre vtrū sit potētia vel habitus vel actus.

Quantum ad p̄m sunt tres opiniones. ꝑma ponit q̄ cōsciētia equalr ptinet ad intellectū ⁊ volūtatē. 2a ponit q̄ ptinet ad volūtatē tñ. 3a ponit q̄ ptinet ad intellectū tñ. ꝑima opinio ꝓbaī dupplici ratione: quaꝝ ꝑma sumit ex interpretatione noīs: q⁊ ꝯscia est cū alio scia: lz q̄ñ aliqd bz eē cū alio; bz vim copulatiue. ⁊ est idē dicere: sic̄ si diceret b̄ est b̄ ⁊ aliud. g̃ ꝯscia est scia ⁊ qđā alterū: lz illd alteꝝ nō pōt eē aliqd nisi ptinēs ad volūtatē. g̃ ꝯscia ē scia ⁊ aliqd ptinēs ad intellectū ⁊ voluntatē. s. actus vel habitus volūtatis. ⁊ p ꝯns ꝯscia icludit qđ est itellect⁹ ⁊ volūtatis. ¶ Secūda rō sumit ex ꝯditiōe act⁹: ⁊ est talis. illd qđ icludit testificari ⁊ remordere icludit aliqd ptinēs ad itellectū ⁊ volūtatē: sed ꝯscia est huiꝯ. g̃ ⁊c. Mi. ꝑs. q⁊ oēs attribuūt ꝯscie testificari ⁊ remordere. ꝓbatio ma. q⁊ planū est q̄ testificari ptinet ad itellectū. remordere ad volūtatē. qđ sic ꝓbaī. q⁊ remordere ē tristari de b̄ qđ puenit nobis volētib⁹: lz b̄ ptinet ad volūtatē. g̃ ⁊c. ¶ Tertia rō talr ē: q⁊ sic̄ fines resis se hz ad agibilia i pticulari: lz fines resis ptinet ad itellectū ⁊ volūtatē. g̃ ⁊c. ꝓbō mi. q⁊ ſm noīs interptationē fines resis ē electio cū alio: lz electio ptinet ad volūtatē. id ātē aliud ñ pt eē nisi ptinēs ad itellm. g̃ ⁊c. ¶ Ista opio vr̄ mihi eē falsa pp tres rōnes: q̄rū p⁹ talis ē. q⁊ diuersi act⁹ vl habit⁹ diuersaꝝ potētiaꝝ nō pñt facere nisi vnū p accñs: lz ꝯscia vr̄ dicere aliqd vnū p se. g̃ ⁊c. ma. ꝑs. q⁊ nūq̄ ē aliqd ens p se ex plib⁹: nisi ꝯpositū ex mā ⁊ for⁹ subali. g̃ multo min⁹ illa q̄ꝝ vnū nō ifformat alteꝝ pñt cōstituere aliqd vnū p se: lz act⁹ vel habit⁹ diuersaꝝ po⁹ sūt plura: q̄ꝝ vnū nō ifformat alteꝝ. g̃ ⁊c. ¶ Ad euidētiā āt 2e rōnis ē notāduz q̄ aliq̄ ⁊r pñt dici icōpolia cē. vno⁹ subo: sic̄ calm ⁊ fridū. alio⁹ ſm eēntiā: q⁊. s. ipole ē q̄ b̄ eēntia sit illa: sic̄ color ⁊ sapor: q⁊ lz idē possz eē calidū ⁊ sapidū: ipole tñ ē q̄ calor sit sapor. ⁊ i vtrisq̄ ē verū q̄ illi cui ꝯuenit vnū tale: ipole ē q̄ reliquū ꝯueniat. vñ ipole est q̄ idē subto sit calidū ⁊ frigidū. ⁊ sil⁹ ipossibile est q̄ idē per essentiā sit calor ⁊ sapor. ⁊ hoc argno sic. illa que sunt incōpossibilia ſm eēntiā ita q̄ ipole est vnā eēntiā eē alterā cui ꝯuenit vnū illoꝝ p eēntiā ipole

Potiꝰ arti.

Aliq̄ esse icō possibilia dupliciter contingit.

est alterꝫ in esse per essentiã eidẽ: sed conscientia est sciẽ-
tia per essentiã. ergo ipse est ꝙ illud qõ nõ cõcurrit cũ
sciẽtia in idẽ per essentiã sit cõscientia. Sed ipse est ꝙ
actus vel habitus cõcurrat volũtatis in idẽ per eẽntiã
cũ sciẽtia: qꝛ habitꝰ ꝛ actus intellectꝰ differt ab actu vel
habitu volũtatis per eẽntiã. g̃ ꝛc. ¶ Tertia ratio talis
est. quelibet copulatiua infert quãlibet partẽ sui. vñ il-
lud qõ est caliduꝫ ꝛ sapiduꝫ est illud qõ est sapidũ. g̃ si cõ-
scientia est sciẽtia ꝛ actus vel habitus volũtatis. g̃ aliqs
actus vel habitꝰ volũtatis est sciẽtia. ꝛ iste syllogismus
est in 3ª figura. sed actũ vel habitũ volũtatis esse sciẽtiã
est absurdũ. g̃ ꝛc. ¶ Et ad hoc idẽ ꝓbãdũ est etiã ratio
facta in opponẽdo: q̃ est ad partẽ istã: quã diffuse alꝫ ꝺ-
duxi in his q̃ facta sunt ꝺ hoc. ¶ Ad istas rõnes respõ-
dent ipsi. ꝙ aliqd põt hoc esse ꝛ aliud zr. vno mõ cõiun
ctim: sicut si dicaꝫ ꝙ totũ cõpositũ ex mã ꝛ forma con-
iunctim: ꝛ illud qõ est isto mõ hoc ꝛ illud nõ oꝫ ꝙ sit ℔
simplr: vel illud diuisim: nec per ꝺns valet ꝙ vnũ illo-
rum sit alterꝫ. ꝛ isto mõ cõscientia est sciẽtia: ꝛ aliud ꝙ p-
tinet ad volũtatẽ. ꝛ ideo nõ oꝫ ꝙ vnũ sit alterꝫ. alioꝰ po-
test aliqd esse hoc ꝛ illud diuisim: ita ꝙ est hoc simplr
ꝛ illud simplr. ꝛ isto mõ ipse est ꝙ aliqd dicaꝫ hoc ꝛ il
lud de ꝙbuscũq; diuersis simplr: ꝛ sic nõ dicit cõscientia
sciẽtia: ꝛ qõdã alterꝫ: sed ꝑ modo. ¶ Sed hoc nihil est
dictu: qꝛ in hoc differt copulatiua ꝛ disiunctiua: ꝙ disiũ
ctiua nullã partẽ infert simplr: sed copulatiua vtrãq; p-
tem infert. vñ si ſoꝛ. currit ꝛ disputat absolute: sequitur
ſoꝛ. currit absolute: ꝛ ſoꝛ. disputat absolute: qꝛ totũ ifert.
qõ aũt dicit ꝙ cõpositũ ex mã ꝛ forma est mã ꝛ forma
simul. falsum est. qꝛ si esset mã ꝛ forma: esset mã absolu
te ꝛ forma absolute: quaꝫ vtraq; est falsa. vñ videt hoc
ꝓcedere ex ignorãtia habitudinis totius ad partẽ: qꝛ to
tum non se habet ad partẽ: sicut illa quoꝫ vnũqõq; sit
totũ vel diuisim vel coniunctim: qꝛ sicut totũ nõ est ꝑs
diuisa: ita nõ est ꝑs cõiuncta: sed totũ respicit ptes: vt ex
quib⁹ est. vñ iste. totũ est ꝑs: ꝛ totũ est ꝑs ꝛ ꝑs. sunt false
semp. sed ista est vã. totũ est ex partib⁹ cõiunctis. ¶ Ad
ꝑmã ergo rõnẽ q̃ inducit ad ꝓbandũ istã opinionẽ di-
cendũ ꝙ cõsciẽtiã eẽ sciẽtiã cũ alio zr põt intelligi. vno
modo existẽter: qꝛ. s. est sciẽtia: ꝛ illud aliud: sicut si dice
retur. homo est aĩal cũ rõnali: qꝛ est aĩal ꝛ rõnale. ꝛ isto
modo cõsciẽtia nõ est sciẽtia cũ q̃dã alio ptinẽte ad vo-
lũtatẽ. alioꝰ põt intelligi cõsciẽtiã eẽ sciẽtiã cũ alio cõco-
mitãter: sic̃ si diceret ꝙ electio est actus volũtatis cũ cõ
silio. nõ ꝙ sit ipsum cõsilium formalr: sꝫ cõcomitãter. ꝛ
isto mõ dici põt ꝙ ↄsciẽtia est sciẽtia cũ aliq̃ ptinẽte ad
volũtatẽ: qꝛ cõsciẽtia est sciẽtia vel notitia de eligibilib⁹
ad quã notitiã sequit̃ actus volũtatis acceptãtis vel re-
ſpuẽtis. vel posset dici ꝙ illud aliud nõ ptinet ad volun
tatẽ: sꝫ ad itellectũ. qꝛ cõsciẽtia est applicatio sciẽtie vl̃is
ad ꝑticulare agibile. ꝛ ideo ↄsciẽtia ꝑportat sciẽtiã cũ q̃-
dã applicatiõe eiꝰ ad ꝑticulare agibile: q̃ qdẽ applicatio
est aliud a sciẽtia. ¶ Ad zm dõz ꝙ altera ꝑs miozis est
falsa. s. ꝙ remozdere sit actus volũtatis. ꝛ sil̃r ꝓbõ iclu-
dit falsũ. s. ꝙ remozdere sit tristari de eo qõ fit volẽtibꝰ
nobis: imo remozdere est iferre tristitiã volũtati: qõ ꝑ-
tinet ad itellectũ ꝑacticũ: put mouet volũtatẽ. vñ sciẽ
dũ ꝙ aliqd ptinet ad itellectũ ꝑacticũ: vt opõ manẽs i
ipo: sic̃ iudicare ꝺ agibilibꝰ sic eẽ vl̃ nõ eẽ. aliꝺ ptinet ad
ipm: vt motio q̃ mouet alterꝫ ꝑ tale iudiciũ: sic̃ qñ mo-
uet volũtatẽ ad acceptãdũ vl̃ respuẽdũ ad gaudẽdũ vl̃
tristãdũ. ꝛ talꝰ opõ itellectꝰ ꝑacticus ẽ remozdere. ¶ Ad
3m dõm ꝙ mi. est falsa. s ꝙ sindereſis sit electio ſm for-
malẽ ꝑdicationẽ. ꝛ si iueniaꝫ in aliq̃ doctore autẽtico ꝙ
sindereſis sit electio: accipiẽdũ ſm ꝑdicationẽ causalẽ:
qꝛ sindereſis est causa electionis. ¶ Scõa opinio est q̃
dicat ꝙ cõsciẽtia solũ ptinet ad volũtatẽ: ꝛ dicũt ꝙ ↄsciã
est inclinatio volũtatis: put sequit̃ iudiciũ rõnis. Qꝛ ãt
ↄsciẽtia solũ ptineat ad volũtatẽ ꝛ nõ ad itellectũ: ꝓbãt
vnica rõne tali. qꝛ si ↄscĩa diceret illõ qõ ptinet ad noti
tiã tm̃: in illo eẽt maioꝛ ↄscia: in q̃ eẽt maioꝛ notitia agi-
biliũ. sꝫ hoc est falsuꝫ. g̃ ꝛc. cã ãt: vt dicũt: q̃re vbi est ma
ioꝛ notitia agibiliũ nõ est maioꝛ cõscia: qꝛ volũtas põt
agere ſm rõnẽ ꝛ ↄ rõnẽ. ¶ Sꝫ isti deficiũt in duob⁹. ꝑ
qꝛ rõ quã iducũt ↄdic̃ rõni: ꝛ quã allegãt ꝙ põne sua: ↄ-
dic̃ põni. ꝑm ps. qꝛ ſm eos in sua põne ↄscia est iclinatio
volũtatis: put sequit̃ iudiciũ rõnis: sꝫ iclinatio q̃ sequit̃
iudiciũ rõnis vt sic oꝫ eẽ maioꝛ in illo in q̃ est maioꝛ no
titia eoꝝ: q̃ itẽdit talis iclinatio. ꝛ sic ſm põnẽ sequit̃ ꝙ
ibi est maioꝛ ↄscia: vbi ẽ maioꝛ notitia agẽdoꝝ: sꝫ ↄscia
dic̃ solã iclinationẽ volũtatis: put sequit̃ iudiciũ rõnis.
In mioꝛi ãt rõnis facte ad põnẽ accipit̃ oppositũ. s. ꝙ ñ
vbi est maioꝛ notitia agẽdoꝝ: ibi ẽ maioꝛ ↄscia. ¶ Se-
cũdũ ẽt ps. qꝛ: vt dicũt: cã q̃re nõ oꝫ ꝙ vbi est maioꝛ no
titia agẽdoꝝ ꝙ ibi sit maioꝛ ↄscia. ẽ qꝛ volũtas põt age
re ꝛ ſm rõnẽ ꝛ ↄ rõnẽ. Sꝫ ℔ nõ eẽt voꝝ nisi volũtas: vt
est ↄscia: posset agere ↄ rõnẽ: qꝛ si nõ posset agere ↄ rõ-
nẽ: vt est ↄscia: tũc: sꝫ vbi est maioꝛ notitia possꝫ eẽ mioꝛ
volũtas: nõ tñ mioꝛ ↄscia. Sꝫ ↄscia ꝫ agere ↄ rõnẽ repu
gnat põni: q̃ dic̃ ꝙ iclinatio volũtatis: put sequit̃ iudi[m]
rõnis: est ↄscia. ¶ Ad rõnẽ ãt eoꝝ dõz ꝙ sꝫ notitia vl̃is
agibiliũ: ꝛ q̃si speculatiue possit eẽ maioꝛ vbi est minoꝛ
ↄscia: tñ notitia agibiliũ i ꝑticul̃i: put iudicaꝫ i ꝑticul̃.
℔ stati ẽ nũc vitãdũ oio. ꝛ ℔ stati oio ꝑ nũc ꝓsequẽduꝫ
nõ põt eẽ maioꝛ vbi ẽ mioꝛ ↄscia. ad suã qdẽ notitiã ml̃
tũ põt facere dispõ affectꝰ: qꝛ q̃lis est vnusq̃sq; talꝰ l̃ bi fi
nis vl̃ ſm ꝑhm. ¶ Tertia opio quã credo ꝓbabilẽ est.
ꝙ ↄscia q̃tũ ad illõ qõ ẽ eẽntialr ptinet ad solũ itellm.
ꝛ hoc ostendo ex quatuoꝛ: sicut alibi feci. primo ex hoc
ꝙ cõscientia est scientia: vt supra habitũ est. quia quod
est scientia per essentiam non includit aliquid diuisim
essentialiter a scientia: sed conscientia est essentialiter
scientia. ergo ꝛc. ¶ Secundo ex his que attribuuntur
conscientie. nam respectu preteriti attribuuntur accusa
re ꝛ excusare: testificari ꝛ remozdere. accusare autem ꝛ
excusare ꝛ testificari: vt de se patet: pertinet ad solũz in-
tellectum. remozdere etiam ad intellectum practicuꝫ
prout mouet voluntatem: vt supra dictum est. respectu
autez futuri dicitur conscientia obligare vel instigare.
certum est autem ꝙ illud obligare est obligare volun-
tatem ad volendum. Sed instigare vel obligare volun
tatem ad volendum est intellectus practici: prout mo-
uet voluntatez ad volendum que dictat esse eligenda:
vel respuendum etiam illa que sunt respuẽda: nec talis
actus in aliquo est actus voluntatis: qꝛ ipsa nec obligat
nec instigat se ad volendum. ergo ꝛc. ¶ Tertio probo
idem ex auctoritate sacre scripture. naz dicitur eccleſia-
stici. 7. scit enim conscientia tua ꝙ tu crebro maledixi-
sti alijs: sed scire pertinet ad intellectum soluz. ergo ꝛc.
¶ Quarto idem patet ex communi modo loquendi.
nam cõmuniter dicit̃ hoc dictat mihi conscientia mea.
Sed dictare pertinet ad solũ intellectũ. ergo ꝛc. ¶ Ad
rationem autem factam in arguendo patet in corpore
questionis soluendo rationes ꝑme opinionis.

Quantum ad zm ꝑn[c]. s. qd sit cõscia. vꝫ mihi ꝙ lz glz possit ꝛponere reiꝰ nomen sic̃ placet: ꝛ vocare ↄsciaz ipaz sciaz vl̃ habitũ scie eiꝰ vsus applicãdo. s. ad examinationẽ ꝑticul̃iuz agibiliũ: ↄscia tñ videt mihi ſm ꝙ maioꝛes doctoꝛes tenent meliꝰ ꝙ di-
cat actũ ꝓpter duo. ꝑ qꝛ cõscientia videt ꝑportare vsum

Scõus artl.

ſcientie .ſ. applicationē ſcientie ad examinationē particulariū agibiliū.ſed hoc dicit actū.ergo ꝛc. ¶ Secūdo qz conſcientie attribuunt iſtigare ꝛ remoꝛdere:ſed habitus nec inſtigat nec remoꝛdet niſi mediāte actu.g̃ ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc obycitur ȝ⁹. ꝑmo qa ſicut ſindereſis ſe habet ad principia vniuerſalia iuris naturalis:ita cō ſcientia ſe habet ad principia circa particularia agibilia ſed ſindereſis dicit habitū ꝛ nō actū.ergo ꝛc. ¶ Scōo. actus nō eſt actus:ſed actus eſt potentie vel habitus.ſz dicimus ꝙ remoꝛdere accuſare excuſare ſunt actus cō ſcientie.ergo conſciētia nō eſt actus: ſed potētia vel habitus. vnde dicūt ꝙ valde ridiculoſuz eſt dicere ꝙ cōſciētia eſt actus: ꝛ ꝙ actus ſit cōſcientie: ſicut ſi diceretur ꝙ videre eſt ipſius videre: ꝛ calefacere ipſius calefacere. ¶ Tertio ſic.qz conſcientia eſt in doꝛmiēte: ſed actus nō eſt in doꝛmiēte. ergo ꝛc. ¶ Ad ꝑmū iſtoꝝ dicenduz ꝙ ſz ſindereſis quantū ad aliquid ſic ſe habeat circa ꝑncipia iuris naturalis: ſicut conſciētia circa particularia agibilia:qz.ſ.vtrūq; in hoc ꝓuenit: qō pertinet ad intellectū circa talia:tñ ſimpliciter nō ſic ſe habz ſindereſis circa ꝑncipia vniuerſalia iuris naturalis : ſicut conſcientia circa particularia agibilia.ſed ſindereſis dicit habitū vel potentiā.conſcientia autē dicit actū ſcientie.ſ.applicationē predictā. ¶ Ad ȝᵐ poteſt dici ȝ⁹.ꝑ dicendo ꝙ quādo aliqd motū mouet:iſte motus quo mouetur eſt actus illi⁹ ſubiectiue:ꝛ mouere alteruz eſt act⁹ eius actiue.v.g.quādo baculus meus motus frāgit potum motus baculi eſt eius actus paſſiue ꝛ ſubiectiue: ꝛ mouere alteꝝ eſt actus eius effectiue. ꝛ ſil̃r quādo obz mouet voluntatē mediāte actu intellectus. intelligere eſt actus intellectus ſubtiue. Sed per tale ītelligere remoꝛdere vel inſtigare voluntatē eſt actus eius effectiue.ꝛ iſto modo nō eſt incōueniēs ꝙ vnus actus ſit alterius actus: imo vbicūq; aliqd ſic mouet motuz eſt neceſſaruz: qz ſuū mouere ꝓcedit ex ſuo moueri. ¶ Secūdo deficit iſta ratio.qz actus in ꝛcreto dicit̃ act⁹ eiuſdem actus foꝛme in abſtracto. ſicut dicimus ꝙ albedo facit albū eſſe.eodē modo dicimus ꝙ actus intelligēdi facit intelligēte eſſe formalr. ꝛ iſto modo poteſt dici ꝙ conſciētia facit ſcire vel cōſcientē eſſe:ſicut actus in abſtracto dicit̃ facere tale formalr in cōcreto : nō autē ſic̃ potētia: vel habitus cauſat actū differentē a ſe. ¶ Tertio deficit.qz quedā ſunt locutiōes trāſitiue ſm voluntatem:que tñ ſunt intrāſitiue ſm rem. ſicut dicimus ꝙ beatitudo eſt in actu:que tamē eſt ipſe actus:ꝛ dicimus creaturā ſalis .i. creaturā que eſt ſal. ꝛ iſto modo pōt ēt dici actus conſciētie.i.actus q eſt cōſciētia. vñ nō oportuit ꝙ ille qui ex ignoꝛātia iſtoꝝ fundauit ſe ſup iſtā rationē:ita ſubſannaret fratrē Thomā: qui ponit ꝙ conſcientia dicit actū ꝑma ꝑte.q.7.articulo vltimo. ¶ Ad ȝᵐ dicendū ꝙ in doꝛmiēte dicit̃ eē cōſciētia:ſz ſit actus: qz eſt in eo ſm aptitudinē. ſicut dicimus de aliquo homine doꝛmiēte ꝙ iſte bō bñ videt. Qō. XIIII.

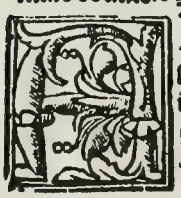

Bertium ſic ꝓcedit̃ ꝛ videt ꝙ ipius iuſte poſſit preeſſe: qz qō fit aucte diuina iuſte fit : ſed ipius preeſt aucte diuina. g̃ ꝛc. maioꝛ patet. minoꝛ ꝓbat̃ per illā auctoritatez Job.24.vbi dicit. qui facit regnare ypocritā ꝓpter peccata ꝑplī.

Contra. per boc qō ad titū dicit̃ ꝙ opz eꝑm ſine crimine eſſe: ſed non oporteret eꝑm ſine crimine eſſe:ſi ipius poſſet iuſte preeſſe.g̃ ꝛc.

Reſpondeo. ad euidentiam iſtius queſtionis primo exponendum eſt quid importatur per impietatē ꝛ iniuſtitiam. ſecundo applicandum eſt ad queſtionem.

Quantum ad ꝑm̃ ſciendū ꝙ ipietas ſicut ꝛ pietas ei oppoſita ꝓprie ſunt circa ea q̃ ſunt ad deū ꝛ ad parētes: tñ aliqñ accipit̃ ipietas ꝓ oi eo qō fit ꝫ deū vel ꝓximū: vt quādo fit ꝫ ꝑceptū.ꝛ ſ̄ eſt in oi peccato mortali: qz oē peccatū mortale eſt contra reuerentiā dei mediate vel imediate: ſz q̃dā peccata ſint in deū:ꝛ q̃dā in ꝓximū imediate.ſil̃r iuſtitia pōt accipi ȝ⁹.vno modo ꝓut iporꝛat debitū legale:quo vn⁹ homo obligat̃ alteri.alio mō ꝓut iporꝛat debitū moꝛale.ſ.cuiuſda decentie. ꝛ iſto mō oīs virtus eſt q̃dā iuſtitia.modo hic iuſtitia accipit̃ vel iuſte. nō ſolū ꝓ iuſtitia ꝑe ꝛ ſtricte dicta.ſed ꝑ iuſtitia: ꝓut eſt oīs virt⁹. *Primus articulus.*

Quantum ad ȝᵐ.ſ. ad qōnē applicādo: dico ꝙ ipietas .i. peccatū illi⁹ q dicit̃ ipius pōt ꝑcedere acq̃ſitionē iuris in ꝓlatiōe: vel poteſt cē in ipſa acq̃ſitiōe:vel in vſu poteſtatis acq̃ſite. Si ꝓcedat acq̃ſitionē ꝓlationis ſiue iuriſdictionis quā hz ꝓlatus: aut eſt tale peccatū qō facit ineligibilem ꝛ iprouiſibilē: aut nō.ſi ſic:iniuſte preeſt:qz ille iniuſte preeſt:qui vſurpat poteſtatē:in qua nullū ius habet: ſed talis eſt huius: qz ſm veritatē ſi eſt ineligibilis ꝛ iprouiſibilis nullus ius ſibi acquirit̃ in ꝓlatione.ſi nō:tunc nō preeſt iniuſte.i.illicite:ſed indecenter. ſed ꝓpter hoc nō oz ꝙ renūciet ꝓlationi:ſed peniteat de peccato: qz ad hoc ꝙ aliquis poſſit iuſte preeſſe nō regrit̃ niſi ꝙ tollat illud qō eſt in eo iniuſte. Sed quantū ad habendū ius in ꝓlatione nō eſt ibi aliquid iniuſtitie. Sed q̃tū ad indigne preeſſe ꝓpter peccatū cōcomitās.ꝛ ideo ſufficit abſolutio talis peccati per penitentiā. Si autē iſta ipietas vel peccatū ſit in acquiſitiōe:aut directe eſt in ipſo actu acquirēdi:qz.ſ.adeptus eſt ꝓlationē vel per violētiā vel per ſymoniā vel per aliqd ſiſe. ꝛ ſic iniuſte preeſt: ſicut ille qui nō habet ius in ꝓlatiōe quā occupat:aut ſe habet iſta ipietas concomitatiue : ſicut ſi aliquis ad collationē talis poteſtatis accederet ſuperbe: vel cū ꝓpoſito nō cōtinēdi.ꝛ ſi ſic:iniuſte preeſt.i.illicite ꝛ idigne:ſz nō ſit ibi iniuſtitia quantū ad hoc ꝙ occupat poteſtatez in qua nō habet ius.Si autē illa ipietas ſit in vſu: aut hoc eſt directe ꝛ per ſe:vtendo.ſ.male poteſtate ſibi cōmiſſa vt habeā in decretis: mereā bñficiuz amittere:qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate.v. g. vt ſi ꝓcipiat que nō poteſt:vel nō debet: dico ꝙ iniuſte preeſt: ſicut ille qui excedit limites ſue poteſtatis. ꝛ ſi qdē ꝓcipiat illicita: nō eſt ei obediendū.ſi autē ꝓcipiat licita q̃tū in ſe eſt: ad que ſubditus nō teneā̃.v.g. vt ſi ꝓcipiat ſubdito ꝙ det ſibi.zo.ſol̃.vel aliqd tale:ſz ſubditus poſſit hoc facere licite: nō tamen teneā̃ ei obedire: niſi ad vitādū maius malū.Si autē illa ipietas ſe habeat ad vſum concomitatiue.v.g.qz eſt incōtinens vel vſurarius: vel aliqd tale:tūc dico ꝙ ſz nō poſſit iuſte ꝑſe q̃tū ad ꝑ ꝙ vſurpet ꝓtātē quā ñ hz: vl̃ q̃tū ad ꝑ ꝙ excedat limites ſue ꝓtātis:tñ ꝑeſt inuſte.i.illicite ꝛ idigne: ꝛ q̃tū ad hoc inuſte.i.vicioſe.ꝛ hoc ꝓcedūt oēs:qñ eſt eius peccatū publicū ꝛ notoriū ꝛ ſcādaliçat.q̃tū vo ad peccatū occultū q̃uis qdā dicāt ꝙ talis illicite nō ꝑſit: tñ magis vr̃ mihi cū aliis:qz tal illicite ꝑeſt:qz ſi eē miſtꝝ pctoꝛē i ꝓſpectu ꝑſī ē illicitū:mlto magl i ꝓſpectu dei ē illicituz.Hz tal ē i ꝓſpectu ōi miſter pctoꝛ.g̃ ꝛc. ¶ Ꝑ. miſtꝝ pctoꝛē publice ꝑeſſe:aut ſcādaliçat: qz pctoꝛ tñ: aut qz miſter pctoꝛ.ſi ſcādaliçat qz pctoꝛ tñ:tūc idē eēt iudiciū ō q̃cūq; pctoꝛe:ſic̃ ō miſtro vl̃ ꝓlato.Si āt ſcādaliçat qz mmiſter pcōr: ꝰ ñ ē niſi qz miſtrare tū pctō ex nā ſua ē illicitū.g̃ miſtrare i pctō occltoyl̃ māiſeſtꝝ ē illicitū.ꝛ ſic ꝙ *Secundus articulus.* *Nota cōtra platee noſtri temporis.* *Nota aureā ſententiam.*

ad questionē quantū mihi videtur. ¶ Contra aūt premissa pōt obyci z^{r}: qz maioz potestas est ptāsministrādi sacra q̄ ptās iurisdictiōis. Sed nullū crimē facit hominem inhabilem respectu potestatis ministrandi sacramenta: quia deus confert istam potestatem malis: imo quādoq; pessimis. ergo ꝛc. ¶ Scōo potest obyci totaliter ad oppositū hui⁹ .s. q̄ oē crimen reddit hominem inhabilem: ꝛ impedit iustaz acquisitionē in prelatione: vel ius in prelatione: qz nulla collatio facta a ministro contra intentionē principalis domini valet: sed collatio que confertur alicui peccatori prelato quecūq; est contra intentionē dei: qui est dñs pncipalis. ergo ꝛc. ¶ Ad primū istoz dicendū q̄ ad habendū ius in prelatione cōcurrit consensus hominis superioris: sine quo ius nō habetur. ꝛ ideo ille: cuius cōsensus requiritur: potest facere inhabilem vel habilem: ꝛ sic fit quādo per statuta papalia aliqui ꝓpter aliqua crimina reddunt ad prelationem inhabiles. ad collationez aūt potestatis ministrandi sacramēta nō requirit cōsensus hominis superioris: sed sola dei volūtas: que nullū volentē recipere hāc potestatē vellet reddere inhabilē ad eam. causa est aūt ꝓpter nostrā indigentiā: ne. s. salus nostra sit in dubio: cū nullus possit esse certus q̄ ministrans sacramēta sit peccator: an non. ¶ Ad z^{m} dicendū q̄ collationē factā a ministro cōtra intentionē dñi pncipalis potest intelligi z^{r}. vno modo q̄ pncipalis dñs collationē factā nec approbaret nec permitteret si posset: ꝛ collatio sic facta a ministro cōtra intentionē dñi pncipalis: qz. s. nō approbat: permittit tamē. ꝛ collatio sic facta a ministro dño pncipali nō approbāte: tamen permittente tenet quātū ad hoc q̄ ius acquiritur ei cui fit collatio. modo nibil potest conferri alicui a ministro dei contra intentionem dei p̄mo modo: qz nibil potest fieri qđ deus nō vult permittere: sed scōo modo potest aliquid fieri contra intentionē eius ipso nō approbante: permittente tamen. ¶ Ad rationē in oppositū dicēdū q̄ minoz est falsa. s. q̄ impius regnet a volūtate diuina ꝓprie loquēdo: ꝛ quātū ad hoc qđ est ibi de impietate ꝛ malitia: siue in acquirendo siue in vtendo. qđ aūtez dicitur q̄ facit regnare ypocritam. hoc est intelligenduz permissiue. non autem dando auctoritatem.

Questio. XV.

D quartum sic proceditur ꝛ videt q̄ vēdens bladū vel vinū in augusto pro foro quo valebit circa festū Joānis baptiste nō cōmittat vsurā: quia omnis vsura est illicita: sed talis contractus est licitus. ergo ꝛc. ꝓbatio minoris. quia qđ fit ex amicitia est licitū: sed talis cōtractus fit ex amicitia: quia ex amicitia prouenit q̄ aliquis velit dare bladum in augusto pro foro quo valebit circa festuz beati Joannis baptiste.

Contra. quia vendere dilationē temporis videt ad vsuraz pertinere: sed iste vendit dilationem temporis. ergo ꝛc. ꝓbatio minoris. quia communiter plus valet circa festum Joannis baptiste q̄ in augusto. ergo ꝛc.

Respondeo. ad euidentiam istius questionis tria sunt facienda. primū est videre quid sit vsura. z^{m} est videre vtrū in casu ꝓposito sit vsura. 3^{m} est. vtrū talis cōtractus saltē licitus sit.

Primā pncipale.

Quantum ad p̄m sciendū q̄ vsura potest z^{r} accipi. vno modo ꝓprie: ꝛ alio modo interpretatiue. ꝓprie aūt vsura dicitur quādo aliquid accipitur vltra sortem pro mutuo. s. vltra id quod valet quādo. s. pro vsu rei: cuius vsus ē cōsumptio rei: aliquid accipitur vltra valorem eius. In talibus enim est proprie mutuū: sicut est in pecunia: blado: ꝛ vino. ꝛ sic de similibus. vnde ꝛ vsura ꝑm interpretationē nominis videtur iportare accipere aliud pro vsu eris vel pecunie: quia idem iudicium est de illis que suo vsu dicit vsura. ¶ Usura interpretatiue dicta est quando aliquis nō sub titulo mutui tradit rē nō vendendo vsum eius: sed vendit eam plus q̄ in presenti valeat propter dilationez solutionis: ꝛ dicitur vsura interpretatiue: quia lz nō vendat vsum rei ꝑm formaz expressam contractus: tamen quia accipit aliquid in venditione vltra valorē rei: videt interpretatiue vendere vsum eius in illo medio tempore.

Scām pncipale.

Aliquis autem potest vendere rem suam plus q̄ valeat z^{r}. vno modo ꝑm determinatum precium in presenti: vt si aliquis mensuram bladi: que nō valet in septembri nisi. 5. sol'. eam vendit tunc p 7. sol'. recipiendis in festis Joannis baptiste. hoc est expresse vsura interpretatiue. alio modo fit pro precio indeterminato expectando precium futuri temporis: sicut est in casu proposito. ꝛ tunc distinguo: quia aut est eque dubiū vtrum in illo tempore futuro valeat plus: vel non. si est eque dubium: nō est ibi vsura proprie interpretatiue: imo est contractus licitus: quia talis non vendit vsum rei propter dilationem temporis: sed magis cōmittit se fortune dubie. ꝛ si talis plus accipit: quia fortuna currit quandoq; pro eo non accipit illud propter dilationem temporis: sed propter hoc quod exposuit se fortune dubie. ꝛ ad hoc fac illa decretalis de vsuris. Nauigāti: vbi dr q̄ iste q accipit fortunā maris sup se potest vendere merces plus q̄ valeant in presenti: qz hoc non facit propter dilationem temporis: sed ꝓpter dubietatez fortune: vnde non vendit vsum ibi: sed hoc facit propter eque dubietatem fortune damni ꝛ lucri. Si autem non est eque dubiū vtruz res valeat in tempore futuro plus vel minus: sed semper plus ꝛ raro accidit oppositū: tunc videtur mihi q̄ ibi sit vsura interpretatiue: quia tunc absq; dubio ꝛ periculo vendit rem plus q̄ valeat tempore contractionis. Sed hec est manifeste vsura interpretatiua. q̄ ꝛc. Uel aliter posset formari ratio: quia accipere de re in futuro plus q̄ valeat in presenti non licet nisi ratione duby: nec etiā tunc: nisi quando dubiū est equale hinc inde: quia altera pars claudicaret: sed in casu proposito non est eque dubium hinc inde. ergo ꝛc.

Tertiā pncipale.

Quantum ad 3^{m}. vtrū. s. talis contractus sit licitus: dico q̄ non. quia est vsurarius interpretatiue. Sciendū tamen q̄ petere plus in tempore futuro q̄ valeat in presenti: quando traditur potest 3^{r} accipi. vno modo per dilationez temporis: ꝛ tunc est illicitus: quia tunc est vsura ꝓprie vel interpretatiue. alio modo propter eque dubiuz hinc inde: ꝛ tunc licet. quando autem non est equale dubium: sicut est in proposito: nō licet. tertio modo ꝓpter interesse vel dānū.

¶ Finis terty quolibetti.

¶ Incipit quartum quodlibet magistri Peruel.

A nostra 4ª generali disputatione querebantur quedã pertinẽtia ad ens cõmune enti creato ⁊ enti increato. ¶ Deinde querebantur quedam pertinẽtia ad ens icreatũ specialiter ad deũ: deide ad ens increatum. ¶ De primo. querebatur ꝓ quãtũ ad esse. scõo quantũ ad fieri. ¶ Quãtum ad esse querebanť tria de vno qõ cõuertitur cũ ente. ¶ Primũ est de habitudine vnitatis entis cõmũis ad vnitatẽ determinatã. ⁊ est. vtꝝ vnitas sine identitas qua dicit vnũ idem differat realiter ab vnitate compositionis. ¶ Scõm erat de quadã ꝓprietate talis vni⁹ ⁊ est. vtrũ ab vno qõ cõuertitur cũ ente ipso remanẽte ſ aliqua materia possit vere tolli hoc: qõ est eé distinctũ ab alio. ¶ Tertiũ fuit de operatione duarũ ꝓprietatũ talis vnius. vtrũ. ſ. inter idem qõ cõuertitur cum ente ⁊ diuersum sit dare medium. Questio. I.

PRimo ergo queriť vtrũ vnitas cõpositionis differat realiter ab vnitate sive identitate qua dicitur vnũ qõ cõuertiť cũ ente: ⁊ videť ꝙ nõ: qꝛ sicut entitas ad entitatẽ: sic identitas ad identitatẽ. Sed nulla specialis entitas sive cõpositi sive simplicis differt realiter ab entitate cõmuni. ꝯ ⁊c.

Contra. identitas qua dicitur idem vnum quod conuertitur cũ ente est indiuisio: sive indistinctio alicuius a seipso. Sed indistinctio alicuius a se non est compositio: quia nulla res componitur cum seipsa. ergo ⁊c.

Respondeo. hic tria premittẽda sunt: ⁊ 4° dicendũ est ad questionem.

Primũ patet ꝑpole. ¶ Primo ponẽda est vna distinctio cõmunis de idẽtitate: vbi sciendũ est ꝙ poniť cõiter ꝙ vnitas vel idẽtitas zr accipiť. vno mõ pro entitate idiuisa. alio mõ ꝓ idiuisione entitatis. ⁊ hic accipiť pro indiuisione.

¶ Ratio aũt istius distinctionis est: qꝛ vnũ mẽbꝝ dicit positiuũ in quo fundatur ꝑuatio sive negatio diuisionis. aliꝰ vo dicit ipsaꝫ ꝑuationẽ formaliter fundatã in tali positiuo: ⁊ differũt etiã realiter: nõ sicut diuerse res: sed sicut res ⁊ negatio alteri⁹ rei. vñ entitas soꝛ. ⁊ idiuisio ei⁹ nõ sũt idẽ: ꝫ ad vnũ fundamẽtaliter sequatur aliꝰ: sic ad albedinẽ sequiť nõ nigredo: ⁊ tñ nõ nigredo vel nõ entitas nigredinis nõ est formaliter albedo. vñ ꝑdicatiõe eẽntialis hec. albedo est eẽntialiter nõ entitas nigredinis. eét falsa: qꝛ nulla negatio est de eẽntia alicui⁹ positiui. fundamẽtaliter vo va est: qꝛ ad albedinẽ sequiť nõ nigredo.

Scõm patet ꝑpole. **Secundo** videndũ est de idẽtitate ꝓpõnis: vbi videndũ est ꝑ qd iportat ꝓpõ. ¶ zo qd iportat vnitas ꝓpõnis. ¶ De ꝑ sciendũ ꝙ ꝫ ꝓpositio ꝑꝫ modũ significãdi videat iportare rẽ in fieri: qꝛ cõpositio videť iportare actionẽ vel passionẽ: tñ sm veritatẽ dic aliquã nãꝫ bñtẽ eẽ ꝙmanẽs: sic ⁊ alie res: ⁊ ista res: vt alꝫ diffuse determinatũ est: est ipsa nã ꝓpositа: puta bũanitas vel egnitas: ⁊ sic de alys: ita ꝙ totũ dr nã cõposita resultãs ex bis. ſ. ex partib⁹. ptes vo dicunť ꝓpositе: siue cõiunctẽ. i. simul iunctе: ex qbus bꝫ ꝓpositũ esse. ⁊ qꝛ alꝫ de hoc diffuse locutus sum: sufficiat de hoc pro nũc. ¶ Quãtũ ad zm de vnitate ꝓpõnis sciẽdũ ꝙ vnitas ꝓpõnis põt accipi zr. ꝑ mõ intrãsitiue: sic dicimus creaturã salis. i. creatura: q̃ est sal: ⁊ sic nihil aliꝰ est vnitas ꝓpõnis qꝫ ipsa ꝓpositio. Et hoc mõ accipiť vnitas ꝑ fundamẽto idiuisiõis: put dr vnitas entitas: quã totuꝫ dicit. ¶ Scõo accipiť vnitas ꝓpõnis trãsitiue sm rez: ⁊ tũc idẽ est qꝺ idiuisio vel indistinctio fundata in tali nã ꝓpositа. In tali aũt nã zr põt accipi indiuisio: quarũ vna realis est: ⁊ realiter differt ab alia. vna. n. idiuisio est: q̃ opponiť diuisioni actuali toti⁹ in ptes: ⁊ partiũ abinuicem: q̃ qdẽ diuisio est separatio abinuicez: ⁊ extrema isti⁹ idiuisionis ⁊ diuisionis opposite sunt ptes. ¶ Alia est idiuisio talis nãe: q̃. ſ. ipsa est idiuisa: sive idistincta a seipsa: ⁊ extrema isti⁹ idiuisiõis. extrema in qꝫ negatiue sumpta sũt ipsa tota res bis accepta sm itellectũ: qꝛ sm rẽ boc est ipole. vñ ista idiuisio opponiť diuisioni ipossibili: ga ipole est aliqd realiter diuidi a seipso. ¶ Et: sicut dictũ est: iste due idiuisiones sunt diuerse. ⁊ hoc ꝑꝫ ex dictis. qꝛ idiuisiões diuersoꝝ extremoꝝ sunt diuerse: sed ꝑdicte idiuisiões sunt bꝫ: qꝛ extrema vni⁹ eaꝝ ⁊ opposite diuisionis sunt ptes ꝓpositi. extrema vo alteri⁹ diuisionis opposite sunt tota ipsa nã ꝓpositа sm intellectuꝫ bis accepta: ſz ista extrema sũt diuersa: vt de se ꝑꝫ. ꝯ ⁊c. ¶ Itez ꝑꝫ ex mõ se bñdi adinuicẽ extremoꝝ: qꝛ ille idiuisiones realiter differũt: quaꝝ extrema realiter se bñt diuersimode: ſz ꝑdicte idiuisiões sunt bꝫ: qꝛ extrema vni⁹ sunt realiter distincta. alteri⁹ aũt nõ: vt de se ꝑꝫ ꝯ ⁊c.

Tertiũ patet ꝑpole. **Tertio** videndũ est de identitate q̃ dr idẽ vnũ qõ cuertiť cũ ente: vbi sciendũ ꝙ vnitas a q̃ dr aliqd vnũ qõ cuertiť cũ ente: accipiẽdo idẽtitatẽ ꝑ idiuisiõe sive ꝑ idistinctiõe zr põt accipi. vno⁰ idifferenter. ꝑ qcũqꝫ mõ vnitatis sive idiuisiõis repto in qlz ente: ⁊ sic vnitas cõiter dicta se extẽdit ad oẽm modũ vnitatis cuiuscũqꝫ rei. alio⁰ põt accipi ꝑ determinato mõ vnitatis: ꝙ tñ cõis est oi enti. ſ. indistinctio rei a seipsa: q̃ quidẽ indistinctio est cõmunis omni enti. alioquin aliquod ens esset: quod esset distinctũ ⁊ diuersuꝫ a seipso. ⁊ ista vnitas differt ab alia: quia alla se extendit ad plures res. ¶ Et hoc de tertio.

Quartũ ꝓpole. **Quarto** ad questionem patet ex dictis: quia accipiendo vnitatez pro entitate indiuisa nõ est dubiũ ꝙ sic nõ differũt: qꝛ vnitas ꝓpositiõis est vnitas cõmuniter dicta: quia compositio est quedam entitas saltem actu indiuisa. ⁊ per consequens sub vnitate cõmuniter dicta continetur. ¶ Accipiendo autez vnitatem compositionis pro indiuisione partium: vel totius in partes: ⁊ vnitatẽ conuertibilem cum ente pro quocunqꝫ modo vnitatis adhuc sic ista vnitas compositionis non est alia ab vnitate communiter dicta: quia vnitas compositionis est aliqua vnitas: ⁊ aliquis modus vnitatis. ¶ Si autem accipiatur vnitas compositionis pro indiuisione actuali partiũ: vel totius in partes: ⁊ accipiatur determinatus modus vnitatis: scilicet indiuisio rei a seipsa: que se extendit ad omne ens: hoc modo accipiendo hinc inde vnitas compositionis realiter differt ab vnitate tali conuertibili cum ente: quia: vt dictũ est in secundo articulo: etiã in natura composita differt vtraꝫ vnitas: scilicet indiuisio actualis toti⁹ in partes vel partium adinuicem: ⁊ indiuisio totius cõpositi a se toto: tum quia vt ostensum est habent diuersa extrema: tum qꝛ diuersimode se habent extrema in vtraꝫ. ¶ Accipiendo vo vnitatẽ ꝓpõnis pro indistinctione cõpositionis vel nãe cõpositе a seipsa: ⁊ vnitatẽ

conuertibilem cum ente pro indiuisione cuiuscūq; rei a seipsa vnitas sic dicta compositionis est quedā vnitas contenta sub tali vnitate conuertibili cum ente: nec realiter differt ab ea. est enim indiuisio quedā alicuius rei a seipsa. ¶ Ad rationes patet. nam prima ratio ꝓcedit de vnitate: que est vnitas indiuisa: & illa continetur sub entitate indiuisa communiter dicta: nec differt ab illa. ¶ Alia vero ratio ꝓcedit accipiēdo vnitatē compositionis pro indiuisione actuali partiū abinuicē: vel totiꝰ in partes: & accipiendo ex parte alia vnitatē cōmuniter dictā pro indiuisione rei a seipsa: & verū est q; ille diuerse sunt. vt patuit.

Questio. II.

Secundo querit vtrū distinctū esse ab omni alio qō consequit vnū qō conuertit cū ente posse tolli vel auferri a re ipsa manēte. Et videtur q; sic: qz remoto posteriori potest remanere prius. Sed iter duas ꝓprietates vnius qō conuertitur cū ente prius est esse indistinctū in se: & posteriꝰ est esse distinctum ab alio. ergo ꝛc.

Contra. illud qō iplicat contradictionē est impossibile: sed tollere distinctionē vniꝰ qō conuertitur cū ente ab omni alio a se iplicat contradictionē: qz q; aliquid nō sit distinctū ab eo qō est aliō ab ipso est ponere q; sit distinctū & nō distinctū. ergo ꝛc.

Respondeo. duo sunt facieda. ꝑ ponet opinio falsa & reprobatio eiꝰ. & zᵒ ꝓa.

Primus articulus. **Quantum** ad ꝑmᵐ ponetur positio cū sua declaratiōe. ¶ Scdo improbabitur ipsa positio. ¶ Tertio reprobabitur declaratio positionis.

Secundus. ¶ Quantuz ad ꝑmᵐ dicunt quidā q; est zᵉ identitas: preter identitatē compositionis de qua dictū est. s. idētitas absoluta & identitas relatiua: ita q; vtraq; identitas est eoz: quoz vnū est eētialr alterū: ita q; eoz ē eadē realitas eētialiter: tñ differunt: vt dicunt: qz vna dicit negationē distinctionis alicuius a seipso. ¶ Alia autē dicit negationē distinctionis alicuiꝰ rei ab alia: ita q; vna priuat distinctionē rei a seipsa. s. prima. alia autē priuat distinctionē rei ab alia: que distinctio consequitur vnū qō conuertitur cū ente. & hoc in determinata mā: sic dicunt se ꝓbare per exempla sequentia. ¶ Istam autem positionē declarant per exempla ratione supradicta: qz prius potest absolui a suo posteriori. ¶ Idem etiaz declarant per exempla diuersa. Et ꝓpter breuitatē accipiamus vnū. s. superficiē & figurā spericā: vel letitatē & grauitatē: & breuiter quācūq; passionē comparatā ad suum per se subiectū. dicunt q; passio nō est idez cū suo subiecto identitate absoluta: que est idiuisio rei a seipa: qz passio nō est subiectū: nec figura spherica est superficies: tamen sunt indiuise passiones a subto: ita q; passionis eētia nō est diuisa a subti essentia. ¶ Qō ꝓbāt sic. Quod nec esse nec intelligi nec diffiniri potest sine alio nō est diuisuz ab illo vel distinctū: sed eētia passiōis sic se habet respectu subiecti. vt patet per pḥm. 7. metaph. ḡ eētia passiōis nō est diuisa vel distincta ab eētia subiecti. ¶ Ex hoc sic arguitur ad ꝓpositum: qz fm q; probatū est: & vt videt eis: passio indistincta est vel indiuisa realiter ab essentia subiecti: sed nō potest dici q; illa indiuisio sit eiusdem a seipso: qz passio nō est subiectū. ergo oportet ponere aliā indiuisionē preter istaz: sed hec nō videtur alia nisi relatiua. ergo ꝛc.

Tex. 45. 17.

Impugnatio opinionis auctoris. ¶ Quātuz ad zᵐ. s. ad reprobationē istius pōnis pono vnā rōnē: ad cuiꝰ euidentiā est sciendū q; zᵉ pōt intelligi negatio distinctionis alicuius ab alio, vno modo q; negatio neget distinctionē & alietatē sub hoc sensu. vz. q; pōt inueniri aliqua res: que sit alia & alia. aliam dico nō re: sed ratione: qz iam poneretur alietas realis: que nec distinctionem nec alietatem habet ad illā. & hoc verum est in omnibus que vnā & eandē rōnalitatē dicūt: sicut diffinitio & diffinitum: species & differentia eam ꝯstituens: superius et inferius quantum ad id quantum ad quod superius verificatur de suo inferiori: sed illa negatio distinctionis vel alietatis est negatio distinctionis alicuius a seipso. Quod ꝓbo sic: qz qñ dicit: q; s. vnū qō conuertitur cū ente est indistinctū in se & distinctū ab omni alio. ly alio: qō est relatiuū diuersitatis: accipitur per oppositū ad idē fm q; dicitur res indistincta in se vel a se. ¶ Tunc arguo. ad negationē vnius immediate oppositoꝝ: si nō ē mediū: sequitur positio alteriꝰ. vñ ad nō aliquid sequitur nihil: & ad nō nihil sequitur aliquid. sed illud quod accipitur quādo dicitur vnū: quod est indiuisum in se & diuisum ab omni alio dicit per oppositum ad idem predicto modo sumptū. ergo negare predictū aliud: siue negare predictā alietatē est icidere in idē qō conuertitur cū ente: sed identitas qua vnū sic dicit idem est idē qō absoluta identitas: qz indistinctio eiusdē a se. ergo ꝛc. ¶ Alio modo potest intelligi q; negetur distinctio vnius ab alio re: sic q; distinctio sit negata: & alietas affirmata sub hoc sensu. s. q; in rerū natura inueniatur aliquid: qō nō sit distinctuz ab aliqua re: que realr est alia ab illa re. Et istud est impossibile: quia istud ponere esset contradictoria de eodem verificare: qz hoc ponere est ponere q; sit distinctū & nō sit distinctum. ¶ Ex hoc ad ꝓpositū. si identitas relatiua est negatio distinctionis vniꝰ qō cōuertit cū ente ab alio: aut hoc est fm primū modū: aut fm zᵐ modū. si ꝑmo modo accipiatur: tunc identitas relatiua est identitas absoluta: qz est identitas qua vnū qō conuertitur cū ente dicit idem sibypsi. Sed hoc est cōtra te: qui negas vnitatem relatiuā esse eādē cū idētitate absoluta. ergo ꝛc. ¶ Si scdo modo: tūc illa identitas relatiua: quā tu ponis: fundabitur super contradictoria. & per ꝯns est impossibilis. ergo tua idētitas relatiua nullo modo potest esse eo modo quo tu ponis eam: qō ideo dico: qz si aliqs vocaret identitatē relatiuā identitatez compositionis: put importat indiuisionē partiū compositi oppositā separationi eaz: verū est q; talis identitas posset dici idētitas relationis: vel identitas relatiua: sed illa nō tollit diuersitatē realē extremoz fm essentiā: imo oē cōpositum habet plures partes realiter differentes: aliter nō differret a simplici. ¶ Quātū ad zᵐ pertinēs ad istū articulū. s. de reprobatiōe declaratiōis. ꝑ. s. q̄tū ad id sup qō suaz fundat rationē: qz identitas relatiua que negat distinctionē vnius qō cōuertitur cū ente ab omni alio est indeterminata mā. ostensum est ꝑmo sensu q; nihil valet pro eis. & in scdo sensu icludit ꝯdictoria. ¶ Qō āt dicit q; hoc potest esse in determinata mā: nihil valet qz in nulla mā cōtradictoria possunt eē simul vera. zᵒ: qz illa passio que est distingui ab altero consequitur oē ens respectu oīs qō est aliud ab eo. ¶ Quantū autē ad exemplū dico q; absurde adducitur: q; adducere aliqō exemplū ad ꝓbandū aliquod ꝓpositū qō directe probat oppositū ꝓpositi est multū irrationabile: sed sic est in ꝓposito. ḡ ꝛc. ꝓbatio minoris. qz si accipiat ista maioz isto modo: sic se habēt illa que sunt eadē identitate relatiua. sicut quātitas & qualitas: vel sicut quantitas & substātia: sed illa dicūtur realiter. ergo illa que sunt idētitate relatiua eadē differunt realiter: cuius tamen oppositū volunt auctores dicte positionis. ꝓbat autē q;

ista differant realiter ꝑ3 tripliciter. ¶ Primo q2 predicamenta sunt realr et essentialr ipermixta. saltē q̄tū ad ab^a. ¶ Scdo q2 pbus ꝑmo posterio ꝛ ꝓbās statū in ꝑdicamētis dicit q in negatiuis statur in negatiōe vniusꝑdicamēti de alio. puta: dicēdo nulla suba est q̄titas vl q̄litas. igit ista differūt realr. ¶ 3° q2 sunt vnū ꝑ cōpositionem. ¶ Ad ista dicūt duplr. Primo q2 nō est iter illa distinctio mutua: q2 ly essentia subi sit distincta ab eēntia passionis vel accītis: nō tm ecōuerso: q2 eēntia passionis nō diuidit ab essentia subi. ¶ Scdo q2 vt dicūt exēpla debēt accipi: exclusa oi iperfectione tā cōpositionis quā vniuersitatis realis: et tūc essent ad ꝓpositū. ¶ Cōtra ꝑmā rōnē arguit. q̄drupl r. ¶ Primo q2 seq̄reť q accidēs esset suba: qđ ꝑ3 sic. q2 vnūqđq3 est essentialr illud a quo est idistinctū ſm essentiā: sed ſm te ꝑcise capiēdo passionē ꝑ accītē: est idistincta essentialr ab essentia sube. ergo tē. Idez sequeť de q̄titate respectu figure. ¶ Secūdo. q2 segtur ecōuerso q. s. essentia sube erit eēntia accidētis: ꝑ ꝟsionē ꝓpōnis idefinite sic. eēntia accītis: est eēntia sube. ergo eēntia sube est eēntia accītis. et ꝑ cōs erit mutua indistinctio: qđ est ꝛtra te. ¶ Tertio ſm rōnē tuā aliqd erit distinctū ab idistincto a se: q2 suba ſm te est distincta ab eēntia accītis: q̄ est idistincta ab ea. Et ecōuerso aliqd erit idistinctū a distincto ab eo. s. eēntia accītis erit idistincta ab eēntia subē q̄ pōit distincta ab ea: q̄ oia iplicāt ꝛdictionē. ¶ Quarto q2 accītia q̄ sunt in sacramēto altaris manebūt sine sua eēntia: vt magis patebit in qōne octaua. ¶ Si dicať q nō est idistincta eēntia accītis ab eēntia subi sed idiuisa. ¶ Cōtra. ꝑmo q2 aut tu itelligis idiuisa: q2 ꝑ cōpositionē permixta: et sic eēntia vni^o erit distincta ab eēntia alteri^o. qđ ē ꝛtra tuū ꝓpositū. ¶ Secūdo q2 q̄diu ꝛpō stat: ita est idiuisum subm ab accītē: sicut ecōuerso 3 vnū depēdeat i esse ab alio et nō ecōuerso. ¶ Scda etiā rīsio sua nihil valet: q2 sic facile eēt ꝓbare vnū oppositū de alio: remoto. n. omni eo in quo differūt stati seq̄tur q vnū erit alterꝫ. Et si dicať q ista mō trāsferim^r ad diuina ea q̄ reperiunť in creaturis: vez est nō ſm siltudinē spēi vel generis cuiusl ibet: sed ſm ꝛuenientiā remotissime analogie: et magis manuducēdo ad id qđ est suppositus: q̄ ꝓbādo. ¶ Isti aūt volūt ꝑ talia exēpla ꝓbare vel eē vel nō repugnare talē duplicē idētitatē in diuinis: quā nullus somniauit vsq3 ad tpa ista. ¶ Secus aūt est de ꝓbatione coeternitatis filij cū ꝑē: nā hanc sacra scriptura testať: et suppositā tali gnōne rō ꝛuicit. Et q̄tus ad ꝓpositū inenit in creaturis exēplū. s. coeternitatis ꝓncipij effectiui ad suū ꝓncipiatū: sine q̄cūque negatione. q̄tū ad ꝓpositū ꝑtinet: q2 nihil ad ꝓpositū q coeua sunt suba vel accīs: dū mō ꝓncipiū et ꝓnciꝑiatū sint coeua vel suba sint vel accīs. ¶ Jtē aut in solo deo ponis istā duplicē identitatē: aut nō. si sic: fingis et nihil ꝓbas: qđ ōbebas ex creaturis ꝓbare. si nō: cū B ponis in creaturis. tūc dicā tibi. da exēplū et vere poteris dicere: q nō est paratū ad aliqd ꝓbādū nisi totū oppositū. ¶ Ad rōnes aūt facile est soluere. quia nō o3 omne ꝓus absolui a suo posterioꝛi ſm esse reale. sicut non pōt absolui creatura a relatione ad causam efficientem.

Quantum etiā ad z^m ꝓncipale q̄tū ad ꝟitatē. q. tria ꝑmitto. ꝑmū ē exponere qd ipoꝛtat siue ꝑ quo supponit ly aliud: qñ dr q vnū qđ ꝛuertiť cū ente est idistictū i se: et distictū ab omni alio. ad qđ ꝑ3 stati q accipiť ibi aliud ꝑ omni eo qđ nō est idē cū re q̄ dr vna idētitate q̄ ꝛuertiť cū ente. q2 ꝑ oppositū ad tale vnū accipiť ibi aliud. ¶ Scd3 qđ ꝑmitto est q sicut supradictū est: q duplr pōt itelligi q tollať distinctio alicuius rei ab alia. vno modo q tollatur distinctio sub sensu supra exposito et tunc vez est q negatio vere tollit distinctionē et alietatē rei ab omni alio: qđ est aliud ſm rōnez tm: et idē cū re a qua tollitur eius distictio ſm eēntiā sit q eoꝛ sit vna eēntia. ¶ Accipiēdo vo distinctionē negatā: et alietatez affirmatā sub hoc sensu. s. q ab aliq̄ re tollať distinctio respectu eius qđ est aliud ab ea. ¶ Et hoc pōt itelligi duob^9 modis. s. in sensu ꝓposito: ita videlicet q illa res alia maneat et nō sit distincta ab illa re respectu cuius est alia. et sic est ipole: q2 iplicat ꝛdictoꝛia. vz. eē distictū et nō eē distictū: aliud et non aliud: alio mō pōt itelligi in sensu diuiso sic. s. q dicať q possit tolli distictio talis rei ab eo qđ est aliud ab ea realr ꝑ ablationez alteri^9 rei: ita q illa que sunt in se distincta possunt nō eē distincta altero ablato: vt si dicerē q deus pōt eē nō distict^9 actu a creatura. q2 creatura posset nō cē: quo facto deus nō haberet a quo distinguereť eēntialr. et isto mō pōt eē vez q talis distictio tolleretur. Et sic ꝑ3 ad qōnez. ¶ Ad illud aūt qđ obycit in ꝟsiū de passione dico q passio non pōt eē sine subo: et tm ꝓpter hoc nō ferť q eēntia passionis nō sit diuersa ab essentia subi. multa. n. sunt q̄ nō possunt eē sine iu: cē: q̄ tm sunt distincta ſm essentiā. sicut relatiua: et sicut effect^9 nō pōt eē sine cā: et tm ꝺ3 eēntiā distictam a causa. ¶ Qđ aūt addiť q passio nō pōt diffiniri sine subo: nō valet: q2 hoc nō est ꝓpter idistinctionē passionis a subo: sed q2 pfecta notitia nature passionis nō pōt haberi nec eē sine suo subo cui^9 est passio: vñ in diffōne passionis ponit subꝫ: nō sicut eēntia eius exīs: sed sicut cā a qua eius notitia dependet. vñ pbus. in. 7. meta. dicit q passio diffinit ꝑ subm sic ꝑ additamētū alteri^9 rei. et qđ vlteri^9 dr: q accīs nō pōt itelligi sine subo: dico q aliqd nō possit intelligi sine altero: pōt duplr itelligi. vno mō ex pte itelligētis qđ qdē pōt accipi vel ꝓpter pfectionē act^9 itelligē di sicut deus nō pōt itelligere seipꝫ sine alys reb^9: q2 sua ītellectio se extēdit ad oia necessario. ¶ Aliqñ vero hoc accidit ꝓpter iperfectionē itelligētis q aliqñ nō pōt venire in notitiā vnius rei nisi ex notitia alterius rei: sicut venimus in cause notitiam per effectum: qñq3 vero hoc ꝛtigit ex parte rei itellecte et hoc pōt esse multiplr. vno mō q2 nō pōt itelligi res sine alio. q2. s. nō pōt vere itellectu itelligi et pfecto: nisi vt exīs illud eēntialr sicut se ꝺ3 bō respectu aialis: sed de accīte respectu subi falsum est: et ipole: q2 ꝛcipiēs passionē eē eēntialr subm false ꝛcipit: alio mō: q2 nō pōt vere itellectu itelligi eē sine illo: et sic est de accīte respectu subi saltē ſm cursum cōem: q2 vel vnū est de rōe alterius extrisece: sicut vnū coꝛrelatiuoꝛ est de rōne alterius: est tm extrisecū ab eo. modo dico q accīs nō dr posse itelligi cognitiōe cōpleta sine subo nō ꝓmo mō. s. q nō possit itelligi nisi vt exīs eēntialr subꝫ. B. n. est absurdū: ꝫ B itelligī: q2 nō pōt itelligi eē sine B q ipse subo. vñ nihil valet ad ꝓpm rō sua. Qō. III.

Bertium

sic procedit et arguit. q iter idem qđ ꝛuertiť cum ente et diuersum sit dare mediū: q2 passio et subm nō sunt idē: idētitate q̄ ꝛuertiť cū ente: nec etiā sunt diuersa. ergo tē. q nō sint idē ꝑdicta idētitate ꝑ3. q2 passio nō est subm. q etiaꝫ nō sint diuersa ꝑ3. q2 illud nō pōt eē diuersuꝫ a subo: qđ nec eē nec diffiniri nec itelligi pōt sine subo: ꝫ passio et subm sunt bꝫ. vt ꝑ pbm ꝑ3. 7. meta. ergo vt videť est dare mediū iter idē qđ ꝛuertiť cū ente et diuersum. ¶ Jtē scdm cōmēta. 3. celi. et mūdi. cōmēto. 29. mā disset a nihilo: q2 est in ente in actu. a quo est idistincta: et ꝑ cōs ab ente in actu non est distincta vel diuisa: nec pōt etiā dici. q sit eadē cū ente in actu identitate q̄ ꝛuertiť cū ente: cū mā sit

Ebredi re / ſponsio.

Obred. re / plica.

Scdus art.

Ex.cā.17.

Aliqd ſi pot / se meliꝰ ſine alio dupliꝛ ꝓtingit.

in potentia.ergo mā nec est eadē cuz ente actu idētitate q̄ conuertit cū ente nec etiā est diuersa ab ea.g̃ ꝛc̄.

Contra. sicut idē ꝛ diuersum fm rōnē se hñt ad ee rōnis ita idē ꝛ diuersū fz rē se habent ad esse reale:sed inter idem ꝛ diuersum fm rationē non est dare medium in esse rationis.ergo ꝛc̄.

Respondeo circa istā q̄nē sic ꝓcedā.qz ꝑmo ponē q̄dā opinio falsa cū suis declarationib⁹.¶Scō oñdē q̄ fm illā oz dare mediū. iter idē qō conuertit cū ente ꝛ diuersū.¶Tertio reprobabo dictā opinionē.¶Quarto ponā vitatē de q̄nē.

Primus arti. Opus aureo. **Quantum** ad ꝑmū sciēdū.q̄ sicut dictū fuit in ꝓcedēti.q.est q̄dā opinio q̄ ponit ꝑter vnitatē cōpositionis: de qua supra dictū est:duplicē idētitatē eoz q̄ sunt idē realr p eēntiā.s.idētitatē relatiuā ꝛ idētitatē abʳᵃᵐ:ꝛ oñt idētitatē abʳᵃᵐ idistictionē rei a seipsa:relatiuā vero vocāt idistictionē rei q̄ tollit distictionē eius a quadā alia:q̄ nec est eadē cū illa a q̄ dr̄ non diuisa idētitate abʳᵃ:nec etiā diuersa.declarāt aūt istā distictionē ponendo iter sua mēbra q̄druplicē differētiaz. ¶Prima est.qz vt dicūt ꝑma idētitas tollit distictionē rei a seipsa:scda vero tollit distictionē qua dr̄ ens distingui ab omni alio:ꝛ sicut fuit dictuz i determinata mā.ꝛ de hoc ponit exēpla talia:q̄lia posita fuerūt in ꝓcedenti qōne.¶Scda dr̄ia est:qz vna tollit distictionē itrīseca rei.vbi gr̄a.idētitas abʳᵃ bois tollit distinctionē qua bō distinguit i boies.idētitas vero relatiua tollit distictionē alicuius extrinseci a re.sicut distinctio risibilis respectu hominis est distictio extrīseca siue cuiusdam extrinseci. ¶Tertia dr̄ia est.qz illa que sunt eadē idētitate abʳᵃ respiciūt se recto aspectu.sicut bō ꝛ aial.illa vero que sunt eadē idētitate relatiua respiciūt se idirecto aspectu sicut deducūt de supficie ꝛ figura sperica:ꝛ ideo dicūt q̄ idez est de essentia ꝛ relatione in diuinis.¶Quarta dr̄ia est. qz relatiua idētitas supponit abʳᵃᵐ: qua res est indiuisa a seipsa:sicut identitas passionis ꝛ subiecti presupponit identitatez qua passio est eadē sibi.Et identitatem qua subiectum est idem sibi.

Secus arti. **Quantum** ad 2ᵐ ꝑncipale facile est ostēdere ꝓpositū.qz fm istā positionem segtur q̄ sit dare mediū inter idē qō conuertit cum ente:ꝛ diuersum:qz fm istos illa que sunt eadē idētitate relatiua nō sunt diuersa realiter.nec etiā sunt eadē idētitate que cōuertit cum ente:etiā fm eos:qz illa idētitas abʳᵃ est idētitas qua aligd est idistinctū a seipso.idētitas aūt relatiua non est hec.ergo ꝛc̄.

Tertius arti. **Quantum** ad 3ᵐ ꝑncipale simul intēdo reprobare positionē cum suis declarationibus:qz sue declaratiōes nō sunt aliud q̄z respōsiones. q̄bus respōdet ab eis ad ꝑmas respōsiones.vnde reprobatio declarationū erit ꝛfirmatio rationū ꝛtra ꝑdictaz opinionē iducēdaz.¶Cōtra aūt istam opinionē si opinio debeat dici ꝛ nō magis fictio : pono septez rōnes ad quas oēs alie possent deduci.¶Prima ratio sumit ex eo q̄ ꝛclusū est in ꝓcedēti q̄stione:videlicet q̄ ois res cōparata alq vel est alia ab ea alietate que opponitur immediate idētitati:que ꝛuertit cum ente vel est eadē cū idētitate que ꝛuertit cum ente.que est idētitas abʳᵃ vt sepe dictū est:sed fz te istoz que sunt eadē idētitate relatiua vnū nō se hz ad aliud sicut ad idem idētitate abʳᵃ:nec sicut ad aliud alietate illi opposita.ergo talis idētitas est ipolis.¶Et ꝛfirmat ratio.qz illa idētitas aut negat oēz distictionē realē:ꝛ alietatē iter illa que sunt eadē:aut ita est:q̄ distictio sit negata:ꝛ alietas affirmata.si ꝑmo mō. tūc sicut ꝓbatū fuit in ꝓcedēti q̄stione talia in idētitatē abʳᵃᵐ sciūt:qz in idētitatē que ꝛuertit cum ente:si scdo mō tūc illa idētitas fundat sup ꝛtradictoria si accipiat in sensu cōposito.vt in ꝓcedēti q̄stione est ostēsum.ergo illa media idētitas fm vtrūq̄z est ipolis.Si dicatur ad boc q̄ idētitas qua aligd dicit idē qō ꝛuertit cum ente est i plus q̄z idētitas abʳᵃ.Cōtra.qz fz te vnū qō ꝛuertit cum ente hz duas ꝓprietates.s.esse idistinctū in se:ꝛ esse distictū ab omni alio.ergo fm te idētitas qua dicit vnū idē qō ꝛuertit cū ente est idētitas qua aligd dicit idistictum in se:sed talis dicitur fm te identitas abʳᵃ.ergo ꝛc̄. ¶Scda rō sumit ex ipsa rōne ipsius nominis:quaz ipsi ponūt:dicūt.n.q̄ illa idētitas dicit relatiua nō positiue: qz nō ponit relationē:sed negatiue.negat.n.vt dicūt relationem que est distictio:sed ois idētitas est hō.ergo ois idētitas est idētitas relatiua.ꝓbatio mi.qz ois idētitas tollit distictionē illoz que sunt eadē saltē inq̄tum sunt eadē.ergo ꝛc̄.¶Ad boc rñdet ꝑ quādā declarationem supra positā.s.q̄ duplex est diuisio vel distictio.s.itrīseca sicut bois in boies. Alia extrīseca sicut homis a risibili vel rationali.¶Cōtra triplr.ꝑmo qz qñ diuidit homo in boies ista diuisione nō diuidit homo in cōmuni ꝛtra idiuidua:sed diuidit vnū indiuiduū ꝛtra aliud:ꝛ ꝑ cōs est diuisio qua diuidit vnū idiuiduuz bois ab alio idiuiduo:sed fm te diuisio que est ab alio est diuisio extrīseca.ergo ista diuisio q̄tū ad illa in que fit diuisio est extrīseca.ꝛ itez fm te diuisio extrīseca ptinet ad idētitatē relatiuā.ergo negatio diuisionis quā ponis ptinere ad idētitatē abʳᵃᵐ ptinet ad idētitatez relatiuā.¶Scdo qz si ita est q̄ distictio quā negat idētitas abʳᵃ est distictio superioris in partes subiuas eēntiales:puta bois in boies: tūc dicam.ꝛtra.qz idētitas abʳᵃ est negatio distinctionis einsdē a seipso:que qdē distictio est ipolis:sed distinctio superioris in iferioza non est ipolis:ymo est in omni mā in qua iuenit pluralitas idiuiduoz in eadē specie.ergo idētitas abʳᵃ nō est negatio distictionis superioris in iferioza . puta bois in boies. cuiꝰ oppositū tu ponis.¶Si dicat ad boc:q̄ illa diuisio in cōmuni polis est:nō tamē in idiuiduo:vñ negatio talis distictionis in idiuiduo dicitur idētitas abʳᵃ:qua aliqs homo dicit idē sibi ipsi:tūc q̄ro,vtrū illa negatio neget distictionē rei a seipsa:aut distictionē eius ab alio.si illa idētitas abʳᵃ negat distictionē rei a seipsa:q̄ro de idētitate relatiua.vtrū neget distictionez rei a seipsa:vel ab alio.si a seipsa:tūc nō differt ab idētitate abʳᵃ.si ab alio:aut boc est negata distictione:ꝛ alietate sicut fuit deductū supra in ꝓcedenti q̄stione:aut negata distictione:ꝛ alietate manēte affirmata:si primo modo tunc identitas relatiua est indistinctio eiusdem a seipso;vt supra ꝓbatū est:ꝛ sic erit eadē cum abʳᵃ:si scdo modo tūc icludit ꝛtradictoria:vt deductū est.¶Tertio qz sicut diuisio qua diuidit homo in boies est diuisio itrīseca homini:ita diuisio qua diuidit aial in sua aialia puta i rationale ꝛ in irrationale est diuisio itrīseca aiali. sed fm te distictio bois ab irrationali est diuisio extrīseca.ergo diuisio bois ab irrationali erit diuisio extrīseca: inq̄tū est homo ꝛ inq̄tum homo est aial est itrīseca:qz sicut diuisio homis est itrīseca homini.ita diuisio aialis est itrīseca aiali:ꝛ sic vna ꝛ eadē diuisio fm illā viā erit extrīseca per cōparationē ad iferius ꝛ itrīseca per cōparationē ad suū superius.Et tūc vlterius querā de idētitate ꝛsequēte ꝛ correspōdēte vtriq̄.vtrū sit eadē vel diuersa:si eadē.ergo idētitas abʳᵃ quā tu pones negare diuisionē itrīsecā:ꝛ idētitas relatiua: quā tu ponis negare diuisionē extrīsecā erit eadē idētitas:qđ ē ꝛtra te.si nō. ergo in eodē idiuiduo erūt tot identitates ad quot superioza possit cōparari:ꝛ hoc etiā per cōparationē ad vnum

erit idẽtitas abʳᵃ:ꝛ per cõparationẽ ad aliud erit relatiua:puta idẽtitas qua homo est idẽ sibi ipsi est abʳᵃ:inq̃tum est idẽ sibi in eo ꝙ homo:ꝛ erit relatiua inq̃tũ hõ est sibi ipsi idez:ꝟm ꝙ erit aĩal:ita ꝙ idẽtitas hois ad se erit abʳᵃ:identitas hois ad aĩal erit relatiua. ¶ Quarta rõ p̃ncipalis.ad p̃ncipale ꝓpositũ sumit ex parte extremoꝝ sic. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ.ꝙ sicut diuisio bz extrema positiua:ita etiam negatio diuisionis habet extrema negatiua: eadem.n.extrema negat negatio vel p̃uatio diuisionis que ponit ipsa diuisio.vnde arguit sic. eozũdẽ extremoꝝ negatoꝝ est eadẽ idẽtitas:ſz idẽtitas istoꝝ quoꝝ est vna ꝛ eadem realitas oĩno idistincta sunt eadẽ extrema negatiue accepta:igit talis identitas non põt esse nisi vna:sed in diuinis ꝟm te essentia ꝛ paternitas sunt vna realitas oĩno idistincta.ergo istoꝝ nõ est nisi vna idẽtitas cuius oppositũ tu ponis. ¶ Ad hoc respõdet triplr. Primo ꝙ idẽtitates nõ differũt realr sicut diuerse res positiue:sed sicut negationes diuersaꝝ multitudinũ.vnde vt dicũt idẽtitas patris ꝛ idẽtitas essentie negat diuersas multitudines. ¶ Scõo qz bz sint eadez res:tñ vnũ nõ ꝓcipit ꝓcipiẽdo aliud.recto aspectu:ſz q̃ſi in obliquo sicut ꝙspiciẽs ꝓcauum nõ ꝙspicit ꝓcuexũ recto aspectu.vnde ꝓcipiẽs essentiã diuinã:non ꝓcipit directo aspectu relationẽ:nec ecõuerso:ꝛ sic est de oĩbus que dicũtur eadẽ idẽtitate relatiua. ¶ Tertio rñdet dicendo. ꝙ licet extrema vtriusq̃ idẽtitatis puta idẽtitatis essentie ad se ꝛ idẽtitatis patris ad se sint eadem.q.mãlr.qz.ſ. sunt eadẽ res:tñ formalr sunt diuersa.inq̃tũ sunt.extrema diuersaꝝ idẽtitatũ:sicut ſi idẽ corpus albũ ꝛ caliduz dicaẽ diuersa q̃lia formalr:ꝓpter diuersas q̃litates:licet realr sit idẽ subm habẽs ambas q̃litates. ¶ Prima rñsio istoꝝ nihil valet.hoc pz.p̃mo accipiendo diuisionem ꝛ idiuisionẽ simul sic.Eozũdem extremoꝝ ipole est esse plures diuisiones.ꝛ per ꝛñs ples oppositas idiuisiones: sed diuisionũ vel oppositaꝝ idiuisionũ istaꝝ rez:quaꝝ est vna realitas simplex:sunt eadem extrema realr.ergo ipole est taliũ esse plures diuisiones vel indiuisiones ex nã rei siue realr. ¶ Scõo idẽ pz de multitudine. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ ꝙ diuersitas multitudinis põt accipi duplr.vno modo ex sua ꝓpria specie.sicut ternarius ꝛ quaternarius.vnde in eadẽ nã numerata differũt tria ꝛ quatuor.ſz alio mõ põt accipi diuersitas multitudinũ ex parte illoꝝ que dicunt multa:sicut differt multitudo equoꝝ ꝛ multitudo canũ.sed neutro istoꝝ modoꝝ põt plurificari multitudo manẽtibus eisdẽ terminis:qz stãte ypotesi nec possunt esse multa alia:ex parte rei numerate:nec plura nec paucioza:ꝙ qõ possunt ibi plures spẽs mltitudinis accipi. ¶ Et adhuc magis derisibile est qõ dicit in ꝓposito de diuina essentia ꝛ de patre:qz ſi multitudo eẽntie differt a mltitudine pſone.puta patris:aut boc est mãliter:qz res que dicunt multe:sunt alia ꝛ alia res:puta pater ꝛ essentia:ꝛ boc est manifeste falsum:aut qz diuerse species multitudinis iueniunt in eis:ꝛ boc est valde derisoriũ.vz.ꝙ in patre iueniaẽ quaternarius numerus:ꝛ in essentia ternarius.vnde illa respõsio est per oĩa friuola. ¶ Scõa etiã sua respõsio nulla est:nã quando dicit ꝙ ꝓcipiẽs vnũ rect o aspectu:nõ ꝓcipit aliud nisi obliquo actu itelligẽdi:aut tu itelligis ꝙ ista obliquitas est ꝟm modũ itelligẽdi tñ:vel tñ ꝟm modũ significãdi grãmaticalẽ: nulla diuersitate respõdẽte ex parte rei:sicut ſi ꝟstruimus personã sortis cum sorte in obliquo:aut aliqua diuersitas est ex parte rei.ſi p̃mo modo nihil ad ꝓpositũ.qz sola dicta rõnis nihil facit ad idẽtitatẽ vel diuersitatẽ realez.ſi secũdo modo:boc est ꝓtra te:qz ꝟm te in re nulla diuersitas est. ¶ Nec valet ꝙ dicũt ꝙ ibi est obliquitas ex parte rei recedẽdo ab idẽtitate abʳᵃ:nõ tñ incidendo in diuersitatẽ realẽ:qz vt probatum est ſupra in precedẽti q̃ſtione:omne qõ est ꝓparatũ alij vel est idẽ ei idẽtitate que ꝓuertiẽ cum ente:que est identitas abʳᵃ: vel est aliud ab eo:ꝛ boc babeẽ expresse a pho.io.meta. Text.cõ.12. ergo ſi recedit ab idẽtitate que ꝓuertiẽ cum ente: necessario icidit in diuersitatẽ realẽ. ¶ Tertia etiã sua respõsio omnino friuola é:nã p̃mo petit p̃ncipiũ.nã quãdo dicit:ꝙ eozũdẽ extremoꝝ nõ est nisi vna identitas:ꝛ post respõdeẽ ꝙ vez est accipiendo extrema mãliter nõ formaliter:qz.ſ.diuerse idẽtitates faciũt eam formaliter diuersa extrema diuersaꝝ entitatũ idẽtitatũ:manifeste est petere p̃ncipiũ:qz cum arguit ꝓtra te.vnitas identitatis ex vnitate est extremoꝝ:ꝛ tu respõdes ꝙ exẽpla sũt idẽ mãliter ꝛ plura formaliter:qz sunt exẽpla diuersaꝝ idẽtitatũ:ſtatim supponis eozũdẽ extremoꝝ ex parte rei cẽ plures idẽtitates:ita ꝙ quãdo ꝓbatur ex vnitate extremoꝝ vnitas idẽtitatis statiz tu accipis supponẽdo nõ ꝓbãdo diuersitatẽ idẽtitatis ad ꝓbãdũ diuersitatẽ formaliem extremoꝝ. ¶ Secũdo nõ valet.qz sicut iam ꝓbatum est idẽtitate reali extremoꝝ manẽte:nõ potest plurificari formaliter ꝟm rẽ diuisio vel multitudo formalr vel mãliter vnde truffa est gdqd dicit. ¶ Quarta ratio p̃ncipalis ꝓcedit ꝓtra idẽterminationẽ quã ꝓtinet ꝓpõ quã assumũt ad sui ꝓpositi declarationẽ:dicẽtes ꝙ absque repugnãtia itellectuũ est pole iuenire in rez nã aliquã rem idiuisam in se nõ diuisam a quadã alia re.ꝛ arguit sic.illa res a qua dicit quedã res idiuisa que in se nõ est diuisa:aut est illa res a qua dicit nõ diuisa aut non:ſi sic.ergo repetitio istius ꝛ illius rei est repetitio eiusdem rei:qõ est ꝓtra te.ſi nõ.ergo est alia res:qõ est contra te. ¶ Jtẽ aut est alia res bec ab illa aut eadẽ:ſi alia boc est ꝓtra te:qz nõ est diuisa siue distincta realiter ab illa.ſi eadem.ergo idiuisio eaꝝ est indiuisio eiusdem a seipso:sed bec est idẽtitas abʳᵃ.ergo eoꝝ est abʳᵃ idẽtitaz:qõ tu simi liter negas. ¶ Ad boc respõdetur ꝙ in istis argumẽtis est fallꝫ ꝙsequẽtis:vel procedẽdo a superiori ad iferius affirmãdo:vel ꝓcedẽdo a pluribus causis veritatis ad vnã:nam quãdo dicit ꝙ aut est eadẽ res aut alia vel diuersa.Et vlterius dicẽdo.ſi non est alia vel diuersa.ergo est eadem idẽtitate abʳᵃ;ꝓceditur a superiori ad iferius affirmãdo.vnde nõ sequit.sunt eadẽ res.ergo sunt eedẽ idẽtitate abʳᵃ:qz idẽtitas se habet in plus:q̃ abʳᵃ identitas:ꝛ idẽtitas nõ ꝓuenit tantum abʳᵉ ymo etiã relatiue. ¶ Est etiã ibi:vt dicũt:ꝓcessus a duplici causa veritatis ad vnã causã. Nã quãdo dicit:tales res ſi nõ sunt eadẽ res abʳᵉ siue idẽtitate abʳᵃ.ergo sunt diuerse:non sequit: qz ꝙ alique res sint non eedẽ res potest ꝓuenire ex duplici causa:vel quia.ſ.vna est diuersa ab alia:vel qz sunt eedem res idẽtitate relatiua:vnde quãdo arguitur.non sunt eadẽ res idẽtitate abʳᵃ.ergo sunt diuerse.proceditur a pluribus causis veritatis ad vnã. ¶ Sed ꝙ ista respõsio supponat falsum patet ex dictis:nã in q̃ſtione precedẽti ꝓbatũ est:ꝙ omnis res cõparata cuicũq̃ rei est eadem cum illa idẽtitate que ꝓuertitur cum ente:vel alia ab ea.vnde omne qõ est:est idistinctũ siue idiuisuz in se: ꝛ distinctũ ab alio realiter:qõ isto modo nõ est idẽ necessariũ cũ eo:vl idistictũ ab eo.Sz talis idẽtitas est abʳᵃ:ꝛ ideo nõ est dare mediũ:vt tu false supponis: iter idẽ idẽtitate abʳᵃ que est indiuisio rei a seipsa.ꝛ aliud seu diuersuz.Et sic patet falsitas opinionis. ¶ Pz etiaz ex dictis ꝙ sue declarationes nulle sunt:nã sicut patet ex ꝓcedẽti questione.declaratio que fundatur super negationez distinctionis vnius:qõ ꝓuertiẽ cum ente ab alio in determinata nã:nulla est. ¶ Secũda etiã declaratio que fun-

datur super diuisionē: vel distinctionē ītrīsecā ostēdūz est nihil tale valere: ꝛ similiter ostensum est de recto ꝛ obliquo aspectu. ¶ Qđ aūt dicīt ꝙ vna idētitas aliā supponit est assumptio falsi: boc ꝓbo ex dictis eoꝝ: qz in eadē re simplici ipossibile est esse ordinē realē prioris ꝛ posterioris: sed ꝑm eos qōlibet istoꝝ quoꝝ est idētitas relatiua est vna simplex realitas. ergo ꝛc. ¶ Exēplum aūt qđ adducīt de vnitate sperice figure cum superficie est multum ieptū ad ꝓpositū: qz ipsi deberēt iuenire exēplū talis ordinis in re simplici: ꝛ ipsi ponūt exēplū in re cōposita ex subiecto ꝛ accidēte: mō quo vnū accidēs est subiectū alterius accidētis: in quo nō est mixt: si vnitas cōpositi ꝓsupponit vnitatē partiū. sicut ꝛ entitas entitatem. Sz ꝙ in vna re simplici sit talis ordo realr est absurdū.

Quant° arti. **Quantum** ad q̄rtū ꝑncipale. ſ. de veritate q̄stionis. ¶ Primo ponēdus est itellcūs q̄stionis. ¶ Secūdo ponet veritas de q̄stione. ¶ Tertio ex veritate ꝓbata inferet correlatiue: ꝙ p̄dicta opinio ipꝛobata est manifeste falsa: ita ꝙ vitas istius q̄stionis erit vna ratio ad ipꝛobādū dictā opinionē. ¶ Quātum ad p̄mū sciēdum ꝙ questio ista nō querit vtrū res aliqua sibi ipsi cōparata tm̄ sit sibi eadez vel diuersa: qz altera pars necessario est vera: ꝛ altera ipossibilis: similr etiā ista q̄stio nō querit vtrū aliqua res cōparata tm̄ ei qđ est aliud ab ea: sit eadē cum tali rc: qz certū est ꝙ nō. ita ꝙ pars altera necessario ꝛ manifeste est vera: ꝛ alia ipossibilis. ¶ Sed q̄stio querit vtrū quecūq; res idifferēter cōparata cuicūq; necessario sit eadē cum ea idētitate que ꝛuertīt cum ente. ſ. qua aliqd est idiuisum in se: siue idistinctū: ꝛ distictum a quocūq; altero: ita. ſ. ꝙ iter idē ꝛ diuersuz nō sit dare mediū respectu cuiuscūq; rei: ꝛ sic patet de p̄mo. ¶ Quātū ad z^m. ſ. q̄stuz ad veritatez q̄stionis simplr ꝛcedendū est: ꝙ omne qđ est cōparatuz cuicūq; est idē cum illo idētitate que ꝛuertīt cum ente: modo quo dictū est: vel diuersum ab eo: ita ꝙ nō est dare mediū: ꝛ boc patet duplici rōne. ¶ Prīa sumīt ex determinatione q̄stionis p̄cedentis: ꝛ est talis quia sicut ibi ꝓbatuz est. Omne qđ est se habet ad omne illud ad qđ cōparat sicut ad illud qđ est idē cū illo idētitate que ꝛuertīt cum ente: vel sicut ad illud a quo est distictū. qz sicut ibi dictū est: vnū qđ ꝛuertīt cum ente est idistictuz in se: ꝛ distictum ab omni alio: qđ isto mō nō est idē secū: Sed omne aliud est diuersum ab eo respectu cuius est aliud. ergo ꝛc. ¶ Secūda ratio sumīt ex boc: qz secūdū

Text. ob. ſ. p̄m. io. meta. ꝛ etiā secūdū omnes idē predicto modo acceptū ꝛ diuersum sufficiēter diuidūt totū ens. sed iter mēbra sufficiēter diuidētia aliqđ cōmune nō potest cadere mediū: qđ nō ꝛtineat sub altero. ergo ꝛc. ¶ Ex boc tertio potest ꝛcludi falsitas p̄dicte opinionis de duplici idētitate: qz sicut ex dictis patet. Omne qđ est cōparatū alteri: vel est idē cum eo idētitate que ꝛuertīt cum ente: ꝛ per ꝛsequēs idētitate absoluta: vel diuersum ab eo: sed secūdū illos illa que sunt eadē idētitate relatiua nec sūt eadē identitate absoluta: nec diuersa. ergo ipossibilis est talis idētitas relatiua. ¶ Ad p̄mū in oppositū. ſ. de passione ꝛ subiecto. patet in precedenti q̄stione. ¶ Ad z^m. ſ. ad dictū cōmē. dicēdū. ꝙ quādo cōmētator dicit ꝙ mā est idistincta ab ente actu. vel ab actu. nō itendit loqui de distinctione essentiali: ꝙ. ſ. mā per essentiam nō sit alia ab essentia forme. B eniz esset ista nū: cum eadē mā numero stet cum formis icōpossibilibus: ꝓpter qđ ꝑbus necessario habuit ponere preter formas ꝛtrarias: siue ꝑter formā ꝛ ꝓuationē subiectū cōmune. sed itentio sua est ipsaz materiā nō esse distictā ab actu: ita ꝙ per se separata ab actu possit esse. Sed oportet ipsam semper esse alicui actui ꝛiunctā. est autē aliud esse ꝛiunctū alicui subiective: ꝛ esse aliud essentialiter.

Einde de rebus in generali quere batur vnū q̄stuz ad fieri. ſ. vtruz actio sit in agēte. ꝛ arguīt ꝙ sic: qz in illo habet forma aliqua esse qđ ab ipa denominatur: sicut albedo est in eo qđ dicitur album: sed agens denominatur ab actione. ergo ꝛc.

Contra. cōmune dictum est ꝙ actio ꝛ passio sunt in passo.

Respondeo circa istā q̄stionē faciēda sunt duo p̄ncipalr. p̄mo videdū est quid sit dicendū de questione. accipiēdo ꝓprie ꝛ stricte actionē ꝑut distinguīt contra genus relationis. ¶ Secūdo ostēdetur qđ sit dicēdū ꝑut actio extēdīt ad significādum ipsam relationē agētis ad ipsum ꝓductum: prout etiam actio transfertur ad diuina.

Quantum ad p̄mū p̄mo ponetur ꝛ ꝓbabīt veritas q̄stionis. secūdo mouebūtur q̄dam dubia ꝛ soluētur ad maiorē declarationē veritatis. ¶ Quātuz ad p̄mū pro ꝛclusione teneo ꝙ actio stricte accepta nō est in agēte: ꝛ boc ꝓbo vnica rōne: que talis est. si actio est ī agēte ipsa actio aut est ipsa forma que est p̄ncipiū per qđ agēs agit: aut est aliquis respectus agētis ad passum: aut est aliqs actus ab^o acqsitus in agēte duz agit ꝙ sit fundamētū talis respectus. Sed nullus istoꝝ modoꝝ est possibilis. ergo ꝛc. ¶ Maior patet. qz nullus imaginari potest: in agēte ꝑm ꝙ agēs nisi alterꝝ predictoꝝ triū. ¶ Minorē ꝓbo. q̄tū ad tria mēbra. ꝛ primo q̄tū ad p̄mū: ꝛ boc dupl'r. p̄mo sic. qz actio ꝓprie dicta nō est p̄ncipiū actionis. Sed p̄ncipium actiuū quo agēs agit est realiter p̄ncipiū actionis. ergo ꝛc. ¶ Secūdo sic. qz illud nō est actio: quo posito nō necessario ponīt aliqđ agēs agere. Sed posito p̄ncipio actiuo quo natum est agens agere nō necessario ponīt agēs agere. pōt eniz p̄ncipiū actiuū inesse alicui ipso nihil agēte. ergo ꝛc. ¶ Secūdo ꝓbat illa mi. q̄tū ad scōm mēbrū. ſ. ꝙ non potest esse: ꝙ actio ꝓprie sit relatio: vel respectus agētis ad passum: qz illud qđ formaliter est relatio nō pertinet ad genus aliud extra genus relationis. Sed respectus agētis ad passum est formaliter relatio. ergo ꝛc. ¶ Ad boc aūt respōdent qdam sic dicēdo. ꝙ duplex est respectus. vnus ītrinsecus qui ꝛsegtur rem ex nā sua sicut paternitas ꝛ filiatio. alius est respectus qui nō ꝛsegtur rē ex nā sua. talē dicūt actionē ꝛ passionē ꝛ. 6. genera que vocant. 6. p̄ncipia. ¶ Sed boc est ipossibile: qz quādo dicīt. ꝙ est qdam respectus extrīsecus: B ꝙ dico respectū esse extrīsecū potest itelligi triplr. vno modo. ꝙ dicatur respectus esse extrīsecus: qz nō est aliquid existens in eo cuius est respectus formaliter siue subiective. ¶ Secūdo modo: quia respicit extrīsecū aliqđ in habitudine ad id qđ denominat. ¶ Tertio modo qz nō ꝛsegtur rem cuius est per se. sed ielt ei per accidēs. p̄mo modo nō potest esse. qz omnis respectus est subiectiue illius cuius dicitur respectus: aliogn in nullo eēt formaliter siue subiectiue. ¶ Secūdo aūt modo omnis respectus ꝛ ois relatio est extrīsecus: qz omne qđ relatiue dicīt: ad aliud dicīt: esse enim relatiue est ad aliud se habere: sed ꝑm te respectus extrīsecus nō ꝓtinet ad genus relationis. ergo nullus respectus ꝓtinet ad genus relationis: qđ est manifeste falsum. ¶ Si tertio modo accipiaī extrīsecū tūc ipossibile est qđ dicīt ꝓpter tria. ¶ Primo qz ꝛsequi per se subiectum: vel nō ꝛsequi: nō variat rationē ꝑdicamenti: sicut patet de qualitate, ita enim qualitas separabilis a subie-

Primus articulus.

Aureolus. et isti° opionis ē et scot°. ii. q. q̄libeto. ꝛ q̄rto sniaz. d. 13. q. 1. ar. p.

cto:vel nō per se ꝺsequēs ſubiectū.eſt in genere q̄litatis. ſicut qualitas p̄ ſe ꝺsequens ſubm.Similr de relatione.
¶Scōo qr oīs reſpectus ſiue per ſe ꝺsequēs ſubm:ſiue nō.eſt ad aliud.Sed eſſe ad aliud:eſt formalr ratio relatiōis que eſt p̄dicamētū determinatū qō dicīt ad aliqd. ergo ꝛc. ¶Tertio qr de iſtis rebus que fundanť ſuper
Lar,cō.20. agere ꝛ paſſi exēplificat pb̄s.5.meta.caplo de ad aliquid dicēs iſta ꝓtinere per ſe ad genus relationis.iſti etiā reſpectus ꝺsequunť neceſſario ꝛ per ſe illa quoꝝ ſunt poſitis extremis ſicut ꝛ in aliys relationib⁹. ¶Tertū etiā eſt ꝙ paternitas ꝛ filiatio ſunt reſpectus qui ꝺsequunť agēs ꝛ paſſum:quos tñ dicūt ꝓtinere ad p̄dicamētū relatiōis: vnde dicere ꝙ reſpectus ꝺsequētes agēs ꝛ paſſum nō ꝓtineāt ad genus relatiōis:ꝛ cū hoc ponere ꝙ paternitas ꝛ filiatio ꝓtineāt ad gen⁹ relationis eſt ꝺdicere euidēter. ¶Tertio ꝓbať tertia pars illius p̄ncipalis mi.ſ.ꝙ actio nō pōt eſſe aliqs actus abſolutus acqſitus in agēte dum agit:ꝛ hoc ꝓbo triplr.p̄mo.qr ꝓcederēť in actionibus in ſinitū:qō p3 ſic.qr ille actus eſt effect⁹ alicuius p̄ncipij actiui:ſed oīs effectus fit per aliq̄ actionē.tūc q̄ro vtruꝝ actio p̄ quā talis actus abſolutus fit in agēte ſit ipſe act⁹ fact⁹:vel nō.ſi nō.ergo eſt dare quēdā actū aliū per quē ſicut per actionē iſte actus qui eſt ꝓductiuus effect⁹ exterioris cauſať in agēte:ꝛ de illa actione q̄reť ſicut de p̄ma ꝛ ibit in ſinitū. ¶Si aūt iſte actus qui dicīť actio. que ponīť ſubiue in agēte.qui eſt qdā effectus factus in eo vt oſtēſiuꝝ eſt:ipſa actio qua p̄dictus actus dicīť fieri: eadē rōne ſtāduꝝ fuit in p̄ma.ſ.ꝙ actus factus ſiue ſit in eodē ſubo cum agēte:ſiue in alio ſit ipſamet actio agētis realr ꝛ nō aliqd exiſtēs in agēte in eo ꝙ agēs. ¶Scōo ſic.qr omne illud in quo aliqd fit in eo ꝙ tale ſe habz in rōne acti vel facti:ꝛ nō in rōne agētis vel faciētis. Sed ſi aliqs actus acqriť.in agēte dum agit tūc agēs in eo ꝙ agēs ſe habebit vt in quo actus acqriť.ergo agens in eo ꝙ agēs erit fcm̄ ſaltē ſubiue ſiue motū:qō eſt ipoſſibile. ¶Tertio qr illud in quo eſt mutatio vel motuꝫ in eo ꝙ hꝫ mutať vel mouetur:ſz ſi aliqs actus acqriť in agēte de nouo dū agit oꝫ ꝙ aliq̄ mutatio:vel motus ſit in agēte.ergo ſi agēti in eo ꝙ agēs ꝓuenit aliqs actus de nouo in eo ſubiue receptus ſegtur ꝙ agēs in eo ꝙ agēs muteť vel moueať:qō eſt ipoſe. ¶Sic ergo p3.ad illud qō directe q̄rebať. ¶Quātū ad dubia ſciēdū.ꝙ circa iſta ſūt tria dubia. ¶Primū eſt in quo ſit actio ſubiue. ¶Secūdū que res ſit. ¶Tertiū quō actio denominat agētē: ſi actio nō ſit ſubiue in agēte. ¶Quātū ad p̄mū dico.ꝙ actio eſt in paſſo modo quo exponeť. ¶Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ duplr ꝓuenit alicui ſe habere paſſiue.ſ.ſubiue:ꝛ obiectiue.vbi grā.quādo aliqō ſubz fit calidū.fieri ꝓuenit ſubo ꝛ forme ꝛ ꝓpoſito:ſubo qdē ꝓuenit fieri nō ſimplr.ſed cum determinatione.ſ.fieri hoc.vnde quādo aqua calefit aqua nō fit ſimplr:ſed ſcōm quid.qr.ſ.fit calida:ꝛ hoc dicīť ſubiue fieri calidū.Caloꝝ aūt dicīť fieri. ꝛ paſſiue ſe habere obiue.qr.ſ.eſt obiectū formale cozreſpōdēs ꝓducēti. ¶Cōpoſitū aūt dicīť fieri ſimplr:nam in calefactione aque.aqua calida dicīť ſimplr facta:ꝛ ſe habet obiectiue:ita ꝙ cōpoſituꝫ ſe hz obiectiue ſicut cui ꝓuenit ꝓprie eſſe ꝓductuꝫ:ſed forma ſe habet obiectiue vt terminus formalis:q etiaꝫ dī effect⁹ formalis de quo ſfra diceť.Tūc dico duo. ¶Primū eſt ꝙ actio ſemper eſt ſubiectiue in paſſo ſiue in eo qō dicīť paſſiue. ¶Secundū eſt ꝙ diuerſimode hoc eſſe in.ꝓuenit ei reſpectu diuerſoꝝ. ¶Primum faciliter ꝓbo.qr oportet ꝙ actio ſubiue:ꝛ accipio ſubiue large:ſicut apparebit:ſit in agēte vel in paſſo.Sed vt ꝓbatū eſt nō eſt in agēte.ergo relinquitur ꝙ realiter illa res que dicīť actio ſit ſubiectiue in paſſo.Minoꝝ pz.ex dictis.Maioꝝ etiā de ſe pz ſatis:qr actionē opz eſſe vel in agēte vel in eo qō agiť. ¶Scōm aūt.ſ.quomodo eſſe in.ꝓueniat actioni diuerſimode reſpectu diuerſoꝝ patebit oñſo que res ſit ipſa actio:ad qō dico ꝙ ipſa actio formaliter dicit ipſam formā factā:accipiēdo ꝓprie actionē:ꝓut diſtinguiť contra p̄dicamētū relationis.qō ꝓbo duplr.p̄mo ſic.quia ſicut ꝓbatum eſt actio eſt i paſſo.Sz i paſſo nō poteſt eē aliqd qō ſit actio: niſi forma facta:ſiue actus factus.ergo ꝛc.Maioꝝ pz.ex dictis.Minorē ꝓbo.qr in paſſo in eo ꝙ hꝫ nō poteſt poni nihil vel forma facta:vel cōpoſitū vel habitudo paſſi ad agens.Sed nulli iſtoꝝ ꝓuenit ꝙ ſit actio niſi forme facte.ergo ꝛc. ¶Adhuc ꝓbo mi.iſtius ꝓſillogiſmi:qr cōſtat ꝙ ſubm nō eſt actio:cum actioni quādoq; ꝓexiſtat.nec cōpoſitū.cum aliqd eius quandoq; toti actioni ꝓexiſtat.ſ.ſubm.nihil aūt qō ſit de eſſentia actionis pōt toti actioni ꝓexiſtere. Nec etiā relatio paſſi ad agēs:cuꝫ ꝓtineat ad genus relationis;non aūt ad genus actionis. ergo nihil poteſt eſſe in paſſo ꝙ ſit actio niſi actus fact⁹: vel forma facta. ¶Ex dis patz.de ſcōo ſupra dimiſſo.ſ. quomodo actio dicīť diuerſimode eē in paſſo ſiue in ꝓducto vel facto:quia ſi accipiať paſſum:pro eo qō dicitur fieri ſubiectiue:ſic actio eſt in paſſo ſic accepto:ſicut forma vel actus eſt in ſubiecto:ꝛ accipio hic ſubm nō ſolum pro ſubo forme accidētalis:qō eſt ſuba actuata.ſed etiā pro ſubiecto:ſiue pro eo qō ſubycīť forme ſubali:ſicut eſt mā:ſicut etiā forma facta ſe extendit ad formā ſubalē ꝛ accidētalē:ꝛ iſtud ꝓbo ſic.qr ſic ꝓtigit actioni eſſe in paſſo q̄tum ad reꝫ ꝓtinet:ſicut forme facte:cū actio ſit ipſa forma facta realiter:vt ꝓbatū eſt:ſed forma facta eſt in paſſo ſic dicto ſicut in ſubo:vt de ſe patet.ergo ꝛc. ¶Si aūt accipiať factū:non pro eo qō fit ſubiue:ſed pro eo qō dicīť obiectiue.cū fieri obiectiue ꝓueniat cōpoſito ꝛ forme:ꝛ ſi paſſum:vel magis factū accipiať obiectiue pro cōpoſito:tūc actio eſſet in paſſo ſic dicto:ſicut pars in ſuo toto:ꝛ hoc ꝓbať per idē per qō ꝓbať p̄cedens:qr forma facta:ſe hz ad ipſuꝫ cōpoſitū:qō ſic dicīť fieri ſicut pars ad totuꝫ. ¶Si aūt accipiať paſſum pro eo qō dicīť fieri obiectiue:ſicut effectus formalis qui eſt tantū forma facta:tunc ꝓprie actio nō deberet dici eſſe in iſto facto vel paſſiue dicto:quia hoc eēt ponere idē in ſeipſo:nihilominus tamē ſi forma ſubſiſtens fieret ſicut ſi deus faceret q̄ſtitatē ſine ſubiecto:tūc aliquo modo diceret actio ſine forma facta eē in tali paſſo:ſiue in tali ſic facto:modo quo diceret aliquid in ſeipſo accepto in abſtracto ꝛ ꝯcreto:ſicut dicimus deitatē eſſe in deo.vnde ſi deus faceret q̄ſtitatē eſſe ſine ſubiecto per ſe:tale factum poſſet dici ꝛ q̄ſtitas facta ꝛ q̄ſtum factū:ꝛ q̄ſtitas facta diceret:in q̄to facto:ſicut abſtractū in ꝯcreto:non aūt ſicut forma in ſubiecto:ſcōm ypoteſim ponitur q̄ſtitas fieri ſine ſubiecto:ꝛ talis eſt factio formaꝝ ſeparataꝝ:vt multi ponūt. ¶Quantū ad tertiū dubiū.ſ.qualiter actio denominet agēs cum nō ſit in eo ſubiectiue.dicīť a quibuſdā ꝛ ſatis cōmuniter ꝙ motus vel forma facta in ſubiecto ꝓut reſpicit agēs vt a quo eſt dicīť actio:ꝓut vero reſpicit ſubiectū vt in quo eſt dicīť paſſio. ¶Sed iſtud nō videtur eſſe verū:pmo quia,ſi fieret forma ſubſiſtens ſine ſubiecto:ſicut dictum eſt de q̄ſtitate ibi eſſet fieri ꝛ facere:nec tamē ibi poſſet accipi fieri per cōparationē ad ſubiectuꝫ in quo reciperet forma facta.ergo ꝛc. ¶Secūdo qr poſito per ipoſſibile:ꝙ calor eſſet in ſubiecto ꝛ nō haberet cauſam efficientē diceret qdem ſubiectū eſſe calidū nō tamē calefactū:vel calefieri.Sed tamē ibi eſſet habitudo forme ad ſubiectū ſtante ypoteſi.ergo forma que fit que dicitur effectus formalis nō habet ꝙ ſit paſſio vel

ꝙ fit fieri ab ipso ſubiecto. ſiue ꝓout reſpicit ſubiectum.
¶ Et ideo aliter eſt dicēdū. Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ forma que habet cauſam efficiētē habet triplicē denominationē. ſ. denominationē ſm quā denominat illud cui⁹ eſt ſubiectiue: ſiue formaliter ſm rationem ꝓprie ſpeciei circūſcripta omni cauſalitate. ſicut aligd dicit calidū eē vel calere a calore: quā gdē denominationē facere ꝓuiret calori: ſi per impoſſibile nullā cauſaz haberet: ⁊ talis denominatio nō ꝓuenit alicui forme niſi in cōparatione ad illud in quo eſt ſubiectiue: ſiue qđ ꝑficit formaliter. alia eſt denominatio ſm quā forma habēs cauſam efficiētē denominat ſuā cauſaz efficiētē. a qua. ſ. effectiue hz eē: ⁊ ſic dicit actio: qđ pz ſic. qz actio eſt illud a quo denominat agēs vt agēs: ſiue a quo dicit agere. ſed agēs dicit agere denominatiue ab acta facto: qz agere nihil aliud ē ꝙ habere actum a ſe factū ergo ⁊c. ¶ Alia eſt denominatio qua ipſamet forma facta vel cōpoſitū habēs eaz denominat a cauſa efficiēte: ⁊ ſic dicit paſſio vel paſſiue ſe habere obiectiue: ſubm vero in quo recipit ſubiectiue dicit fieri ſm eā: quādo eſt actus receptus ſubiectiue in alio a ſe: qđ patet ſic. qz paſſio ꝓut eſt determinatū ꝓdicamētū vel eſt relatio paſſi ad agēs: aut eſt forma facta ꝓut denominat ſubz in quo eſt. aut eſt ipſamet forma ꝓut denominat agēs: ſiue cauſam efficiētē: aut ꝓut denominat a cauſa efficiēte. ¶ Primū nō poteſt eſſe: qz relatio ſiue reſpectus paſſi ad agēs ptinet ad genus relationis. qđ eſt genus diſtictū a genere paſſionis. ¶ Scōm etiaz nō pōt eſſe: qz ſicut dictū eſt poſito per impoſſibile ꝙ exiſtēs forma in ſubiecto nō haberet cauſam effectiuā ⁊ haberet ſubm: ſubm nō diceret ſm eā fieri: ſi etiam eēt forma ſine ſubo: dū tn̄ bret cauſam effectiuā adhuc diceret paſſio ⁊ diceret fieri. ¶ Nec etiā tertiū poteſt eſſe. quia ꝓut forma facta denominat agēs: dicit actio vt ꝓbatuz eſt. Relinqtur ḡ q̄rtuz. ſ. ꝙ paſſio dicit forma facta ꝓut denominat a cauſa effectiua. vnde fieri formaliter nihil aliud eſt ꝙ eſſe actū habētem cauſam effectiuā: ⁊ ſic pz. ꝙ forma ꝓut denominat abſolute illud qđ ꝑficit formaliter nihil plus iplicādo ꝙ dicere calidū eſſe: vel ꝙtū eē formaliter loquēdo: nō dicit actionē vel paſſionē. ꝓut vero forma facta denominat agēs mō ꝓdicto: ſic dicit actio. ꝓut vero ecōuerſo ipſa forma facta denominat a cā efficiēte dicit paſſio. ſm ꝙ paſſiue ſe habere ad cauſam agētē: ꝓuenit habēti eā. ¶ Ex hoc etiā pz ad rationē. nā nō oz ꝙ oīs denominatio que ꝓuenit alicui forme: ꝓueniat ei tm̄ in habitudine ad illud cuius eſt ſubiectiue: ⁊ ꝙ ꝑficit formaliter. ymo ꝓuenit ei aliq̄ denominatio qua denominat illud cui⁹ eſt obiectiue: vt cauſe efficiētis: ymo ſm talē modū denominādi nō ꝓuenit denominare illud cuius eſt ſubiue vt ſic: niſi per accidēs: vt ſi aliquis moueat ſeipſum. puta calefaciat ſeipz: ipſa calefactio caloris ſiue calor factus nō denominaret agēs vt agēs ſicut illud in quo eſt. ¶ Sed ꝓtra hoc q̄dripliciter obycit. ꝓmo ſic. quia oīs forma facta fit per aliq̄ actionē. Sed nulla res fit ꝑ ſeipſam. ergo forma facta nō eſt actio. ¶ Scōo ſic. calefieri eſt pati: ⁊ per conſequēs paſſio: ſed calefieri nō ipoztat denominationē forme facte. a cauſa efficiēte: ſed magis denominationē ſubiecti a forma facta. ergo paſſio nō eſt forma facta. ꝓut denominat a cauſa effectiua. patet minam calefieri ꝓuenit aque: que calefit: vel aly ſubiecto: ⁊ iſta denominatio qua dicit aqua vel aliud ſubm calefieri nō eſt vt de ſe patet denominatio a cauſa effectiua. ſz a caloze facto. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qz vt mlti ponūt in motu locali nō acqrit aliqua forma vel aligs actus abſolutus: ſz tm̄ relo. ḡ actio nō ē forma fcā vl aligs act⁹ abſolutus factus. ¶ Quarto. qz ſi actio non eſt in agēte. non vi deret ſup quo fundet relatio agētis ad paſſum: qz nō ſup actionem: cum non ſit in agente. nunc autem fundamentuz relationis ⁊ relatio dicūtur eſſe in eodē ſubiecto. nec etiā ſup ꝓncipiū actiū: cum ſup illud fundet relatio motiui ad mobile: nō aūt relatio mouētis in actu ad motū: ſiue paſſum in actu. ergo vt videt oz ponere: vel ꝙ actio ſit ſubiectiue in agēte: qđ eſt ꝓpoſitū: vel ꝙ in agēte non ſit relatio aliqua ad paſſum in actu. qđ eſt iconueniens.
¶ Ad ꝓmū ꝓmo poteſt dici. ꝙ quādo dicit forma fieri ꝑ actionē aliq̄ ꝙ hoc eſt ſm modū itelligēdi: qz ſm modū noſtrū itelligēdi: motus vel mutatio ſiue quecūq; factio videt via in formā: ſiue fluxus forme: cū tamē ꝑius teneat ſm veritatē: ꝙ ſit ipſamet forma ſm eſſe iperfectū: ⁊ ꝓcipue q̄tum ad motuz vel formā in fluxu: ⁊ ideo imaginamur omne factū: ſiue ſit effectus formalis: ſiue ꝓpoſitū fieri per actionē: ſicut per quādā viā in rē factā. Iz forma facta ſm rē: ⁊ ipſa actio nō ſint diuerſe res. nec miꝛ. qz aligd frequēter ꝓſtruit trāſitiue cū eo: cum quo eſt idē realr: ſicut dicimus perſonaz ſortis: ⁊ dicimus ꝙ deus habet ꝙ ſit deus formaliter per deitatē. ¶ Scōo poteſt dici. ꝙ aliqua forma dicit facta per actionē: nō ſicut diuerſum per diuerſum: ſed ſicut aligd dicit tale per illud formaliter qđ eſt de rōne ſua: nūc aūt de rōne forme facte nō ſm ꝙ forma eſt abſolute. ſed ſz ꝙ facta eſt: eſt eſſe formā habentē cauſaz effectiuā: ⁊ ſic dicit forma facta eſſe facta per actionē: in q̄tū de ratione eius eſt ꝙ ſit forma habens cauſam effectiuam in q̄tum facta eſt.
¶ Uel poteſt dici: ꝙ dicit cauſalitatē formalē abſtracti reſpectu ꝓcreti: ſicut dicit aligd q̄tum per q̄titatem: ita dicit facta: qđ gdē factū eſt ipſum ꝓcretū: vel magis ꝓprie res cuius eſt talis forma dicit ſm eā facta: quia eſt ipſamet forma vt eſt habēs cauſam efficiētē. qz eſt illud ſm qđ illud cuius eſt dicit factū. ¶ Ad ſcōm dicēdū. ꝙ quādo aqua dicit calefieri: eſt denominatio ſubiecti ab ipſa paſſione: nec tamē habet hoc ꝙ dico calefieri rationē paſſionis: ex hoc ꝙ denominat ſubiectū. Sed ex hoc ꝙ iplicat cauſam efficiētē: nā calefieri nō eſt denominatio ſubiecti a forma abſolute acceptuz: ymo eſt denominatio ſubiecti a forma iplicāte cauſam efficiētē: naz calefieri dicit eſſe calidū caloze habēte cauſam efficientē: ita ꝙ in paſſione formale eſt eſſe habēs cauſam efficiētem: materiale vero eſſe actum cui ꝓuenit ſic habere cauſam.
¶ Ad tertiū dicēdum. ꝙ illa difficultas. ytrū. ſ. illud qđ acqrit ꝑ motū localē ſit actus abſolutus vel ſolus reſpectus ſiue relatio nō ptinet ad ꝓpoſitū: qz ſiue ſic ſiue ſic ſemꝑ illud qđ eſt effectus formalis: ſiue actus factus vel abſolutus vel reſpectiuus. habet ꝙ ſit actio ex eo ꝙ denominat agēs: mō quo dictū eſt: ⁊ paſſio ex hoc: ꝙ denominat ab agēte. ſ. ex hoc ꝙ habet cauſam effectiuam: modo quo dictū eſt: nec ſequitur ex hoc ꝙ actio vel paſſio ſit relatio agētis vel paſſi ſm ꝙ huius. licet ſequatur ꝙ quādo aliqua relatio eſt actio vel paſſio: ſi aliqua relatio ſit ipſe effectus formalis ſicut patet in ꝓpoſito: nā ſi relatio vel reſpectus locati ad locū acqratur per motū localez: vt effectus formalis planū eſt ꝙ reſpectus locati ad locū nō eſt reſpectus agētis ad paſſum per ſe loquendo: vnde qualitercūq; ſit de effectu formali. ſ. ſiue ſit actus abſolutus ſiue reſpectiuus ſemꝑ tamen actus factus eſt ipſa actio ⁊ paſſio modo quo expoſitū eſt. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ relatio agētis ad paſſum nō fundat ſup actionem: ſed ſuper ꝓncipiū actiuuz: ꝓut ei reſpōdet ex parte paſſi forma facta. Et ad illud qđ dicit ꝓtra hoc. dicendū ꝙ nihil ꝓhibet diuerſos reſpectus fundari ſuper idez in ordine ad diuerſa: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito: nam ꝓncipiū actiuum eſt fundamētū relationis motiui ad mobile: ꝓout

Iſta ē via ꝓmē. ſ. phyſicō. 9. ꝙ mot⁹ ⁊ imin⁹ mot⁹ non dint niſi ſicut ꝑfectuz a diminuto.

ex parte passi respõdet tantũ subiectũ natũ moueri: put vero ex parte passi respondet sibi actus iam factus: fundat in eo relatio agẽtis ad passuz vel mouẽtis ad motũ. ¶ Si aũt illud qđ fit esset forma subsistẽs: tũc super ꝑncipiũ actiuũ nõ fundaret relatio ad subiectũ mobile: qz tale quid ꝑm ypothesim non esset.

Secũdus articulus.

Quantum ad secundũ ꝑncipale. ſ. accipiẽdo large actionẽ: vel etiã passionẽ pro habitudine siue relatione agẽtis ad passum: siue ecõuerso sic intẽdo declarare tria. ¶ Primũ est ostẽdere in quo differũt tales respectus ab actione ⁊ passione. ¶ Scõz est ostẽdere in quo subiectiue sunt tales relationes. ¶ Tertium est ostẽdere q̃tum ad quid ista trãsferũtur ad diuina. ¶ Quantũ ad primũ dico qꝺ sicut alĩs dixi: relatio siue illa que pertinẽt ad predicamẽtũ relationis: in hoc differũt ab actione ⁊ passione ⁊ ab alijs predicamẽtis sequẽtibus: quia licet relatio dicat in habitudine ad terminũ extrinsecũ: tamẽ illud cuius est vt relatio denominat ab ea. denominatione intrinseca subiectiue. verbi gratia. licet paternitas denominet pꝛez in habitudine ad terminũ extrinsecũ: qui est filius: tamẽ paternitas denominat patrẽ sicut intrinsecũ subiectiue ei qđ denominat: nam paternitas est subiectiue in patre. quia denominat pater a paternitate. ¶ Alia aũt. 6. predicamẽta denominãt illa quoꝝ sunt: vnde talia sunt: extrinseca denominatiõe subiectiue accipiẽdo: vel saltẽ eoꝝ ratio in eo qꝺ talia accipitur scõm aliquã denominationẽ extrinsecã. verbi gratia. actio ꝑm qꝺ actio. nõ denominat illud cuius est vt actio denominatione itrinseca: ita qꝺ dicatur esse eius cuius est actio subiectiue: ymo actio habet denominare illud cuiꝰ est vt actio vt a quo est: nõ vt in quo est. vnde agens cui ꝓuenit qꝺ dicat agere: nõ dicit agẽs vel agere: eo qꝺ actio sit in ipso: ſz quia est ab ipso: sicut dictũ est supra. Passio vero ſz denominet illud cuius est vt subiecti sicut dicimus aquã calefieri: nõ tamẽ ex hac denominatione habet qꝺ sit passio: sed magis ex hoc qꝺ implicat denominationẽ a causa efficiẽte. vnde scõm calorez nunq̃ diceret aqua calefieri: nisi calor preter hoc qđ est eẽ calorẽ ipoꝛtaret esse calorẽ habentẽ causã efficientẽ. Ita qꝺ sunt treꝫ modi denominãdi; vnus modus est: quo aliqd denominat illud cuius est subiectiue nõ in habitudine ad qõcũque extrinsecũ: sicut esse corpus eẽ q̃tum esse albũ. ⁊ iste modus pertinet ad tria ꝑma predicamẽta. Alius est modus denominãdi quo aliqua res denominat illud cuius est subiectiue. in habitudine tamẽ ad aliquẽ terminũ extrinsecũ: ⁊ iste modus ꝓuenit relationi. Alius modus est secũdũ qꝺ res aliqua ipoꝛtat in ratione sua aliquo modo denominationẽ siue qua denominat: siue qua denominat ab aliquo: vel ꝑut est alicuius cuius nõ est subiectiue vt sic. Et iste modus ꝓtigit vltimis sex predicamẽtis ⁊ sic patet quomodo differũt relationes agentis ⁊ passi. ab actione ⁊ passione. qz relationes ꝓueniũt eis ſz denominationẽ itrinsecã: nõ sic actio ⁊ passio. quia actio ⁊ passio sunt ipsemet actꝰ factus: ꝑm qꝺ iplicat diuersas denominationes extrinsecas: relatio aũt agẽtis est aliquid fundatum super ꝓncipiũ actiuũ: ꝑut ei coꝛrespõdet actus factꝰ. relatio aũt passi est aliquid fundatũ in actu facto. Ex hoc patet ad scõm. naz relatio agẽtis est in agẽte subiectiue: sicut ⁊ eius fundamentũ: quia sicut dictũ est: habet denominare vt relatum illud cuius est subiectiue: ſz relatio agẽtis denominat agens vt relatum ad passum. ergo ⁊c. ¶ Et idẽ potest dici de relatione passi ad agẽs. Et ex hoc vlterius patet qꝺ si accipiamus large actionez pro tali relatione. Actio sic dicta est in agente subiectiue: causa aũt trãsferendi sic nomina actionis ⁊ passionis ad

Mõꝛes modos denominandi.

significãdũ etiã ipsas relationes eoꝝ adiuicẽ est penuria nominũ: ⁊ ꝓnexio. ⁊ conuenientia aliqualis: quã habent adiuicẽ in hoc: qꝺ ꝓueniũt agẽti ⁊ passo ꝑm qꝺ huius: licz aliter ⁊ aliter: vt deductũ est: ⁊ sic patet qꝺ accipiẽdo actionẽ large pro respectu agẽtis ad passum: sic actio est in agẽte. ¶ Quãtum aũt ad tertiũ istius vltimi articuli. ſ. qualiter ista trãsferanꝰ ad diuina: sciẽdũ qꝺ ꝑm qꝺ ponũt doctoꝛes cõmuniter: in diuinis de his que pertinent ad actionẽ ⁊ passionez nõ remanẽt nisi relationes oppositę ꝑducibilis ad ꝑductũ: ⁊ ꝑducti ad ꝑducens. ¶ Et ista videt sentẽtia anselmi de ꝑcessu. ſ. ſ. vbi dicit qꝺ i diuinis sunt iste habitudines. ſ. qui ab alio: ⁊ a quo alius: ⁊ iste sole habitudines faciũt distinctionẽ in diuinis. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã sciendũ ꝓmo. qꝺ in diuinis de pertinentibus ad agere ⁊ pati: vel ad agẽs ⁊ patiẽs nõ inuenitur nisi vna forma absoluta cõicata cum oppositis respectibus cõmunicantis: ⁊ illius cui fit cõmunicatio: ⁊ qz actio vt actio ꝑut distinguit ꝓtra relationẽ agẽtis ad passum dicit aliqd absolutũ ꝺnominãs illud a quo est: iõ in diuinis nõ inuenit simpliciter actio: ꝑut ꝑtinet ad genus actionis distinctuz ꝓtra relationẽ nisi ꝑm qđ ⁊ quasi equiuoce. qđ sic patet. quia sic inuenitur in diuinis actio ꝑtinẽs ad predicamẽtũ actionis: ꝑut distinguitur ꝓtra relationẽ: sicut inuenit aliquid absolutũ esse ab alio. Sed in diuinis nulli absoluto ꝓuenit esse simpliciter ab alio: sed tãtũ secundũ quid. ergo ⁊c. Maioꝛ patet. ex rõne actionis modo predicto accepte. dicit enim aliquã formã absolutã ꝑut denominat illud a quo est. Minoꝛ etiaz faciliter patet: qz nulla res est simpliciter a seipsa: vel ab eo qđ est ipsamet: licet aliquid possit esse a seipso in hoc. ¶ Sz omne absolutũ in diuinis est idẽ realiter cum omni eo qđ est in diuinis ⁊ ideo nullũ absolutũ potest simplr esse ab aliquo in diuinis; licet aliqđ absolutũ possit eẽ ab aliquo in hoc. sicut dicimus qꝺ esse est a patre in filio. vnde ista de virtute locutionis est falsa. esse simpliciter est a patre. Ista tamen est vera. esse est a patre in filio. Et sic pz qꝺ in diuinis ꝑprie loquẽdo nõ manet actio ꝑprie dicta: q̃tũ ad ꝑpriã rationẽ simplr: relationes aũt eius. ſ. qui ab alio. Et eius a quo est alius: remanent ibi simplr. ideo ⁊c. Et sic patet de tertio istius vltimi articuli. ⁊ ꝑ ꝓsequẽs. pz ad qõnez. Et ad argumentũ factũ pro parte falsa.

Ostea querebãt quedam ꝑtinẽtia ad creatorẽ trin. ⁊ primo per cõparationẽ ad itra. deinde per cõparationẽ ad extra. Per cõparationẽ ad itra ꝑmo querebãt de cõparatione essentie ad relationes. Secũdo de comparatione eẽntie ad ꝑsonas. Tertio de comparatione essentie ad actus notionales. ¶ Quãtũ ad ꝑmũ querebatur vnum ⁊ est. Questio. V.

Questio vtrum relatio in diuinis fundet super eẽntiam. Et arguit qꝺ nõ: qz si in diuinis relatio fundaret super essentiã: essentia esset perfectibilis: ꝓsequens est falsum. ergo ⁊ antecedẽs. falsitas ꝓsequẽtis patet: quia purus actus nõ potest esse pfectibilis: ꝓsequẽtia etiã patet: qz relatio respicit fundamẽtũ vt subm: ſz illud qđ se bz ad aliud in rõne subi est pfectibile. g̃ ⁊c.

Contra. relatio que ꝓuenit aligbus ꝑm cõmunicationẽ alicuiuſ nature necessario fundatur super ipsam nãz cõmunicatã: sed relationes diuine ꝓueniũt ꝑsonis ꝑz cõmunicationẽ nature diuine que cõmunicat vni ꝑsone ab alia. ergo relationes diuine fundant sup cõmunicationẽ nature diuine: vel sup nãm diuinam cõmunicatã: nõ super cõmunicationẽ: cum cõmunicatio

ſicut ꝛ actio in diuinis dicãt relationem: nec vna relatio ſaltem realis fundatur ſuper aliam. ergo relinquitur q̃ fundetur ſuper naturam diuinam.

Respondeo circa iſtam queſtionem ſunt due opiniones.

¶ Prima eſt q̃ relatio diuina nõ fundat̃ in eſſentia ꝛ potiſſimũ motiuũ qđ põt induci ad hoc eſt iſtud: qz ſi relatio diuina fundet̃ in eẽntia: tũc relatio diuina differret realr ab eẽntia: ſed hoc eſt ipoſſe. ergo ꝛc. ¶ Cõſequẽtia ꝓbat̃ q̃druplr. primo ſic. nulla res fundat ſeipſam: aliqn idem eſſet ꝑius ꝛ poſterius ſeipſo. nã illud qđ fundat altex eſt ꝑius ipſo: ꝛ ſi fundat ſeipſum realr erit prius ſeipſo realr. Sed nulla res poteſt realr poz vel poſterioz ſeipſa eſſe. ¶ Scõo ſic. qz quox eſt eadẽ realitas non videt̃ rõ q̃re vnũ ipſox poſſit dici realr plus fundamẽtũ alterius: q̃ ecõuerſo. ſi ergo relationis ꝛ eſſentie eſt eadẽ realitas nõ videt̃ rõ q̃re eſſentia plus ſit fundamentũ relationiꝭ: q̃ ecõuerſo. ꝛ ꝑ conſequẽs. ſi relatio fundet̃ in eſſentia ſequitur q̃ relatio realr differat ab eſſentia. ipoſitas aũt conſequẽtis ꝓbat̃ primo qz eſſentia eſſet qđã ſubm pfectibile per relationẽ: qđ eſt ipoſſe. ¶ Scõo. qz relatio diuina eẽt accidẽs. ¶ Tertio qz eſſet cõpoſitio in diuinis: qđ etiã eſt ipoſſe. ¶ Quarto qz ſeq̃ret̃ q̃ in diuinis eſſet nõ ſolũ trinitaꝭ rex ſz etiã q̃ternitas: ſi ꝑter treꝭ relatões pſonales eẽntia ſit q̃dã q̃rta res. realr ab eis differẽs: qđ eſt erroz dãnatus p concilĩ generale. ¶ Iſta aũt poſitio. ſ. q̃ relatio ſimplr nõ fundet̃ in eſſentia videt̃ primo eſſe contra doctores modernos: q̃ ponũt q̃ relatio eſt in pſonis: ſicut in eo qđ referẽt̃: ſz in eẽntia ſicut in fũdamẽto. ¶ Eſt etiã contra beatũ Auguſtinũ qui ponit q̃ omne qđ relatiue dicit̃: eſt aliqd excepto eo qđ dicit̃ relatiue: ſed iſtud aliud nõ videt̃ regri niſi vt fundamẽtũ in quo relatio fundet̃: ſiue ſit aliud re ſiue alind rõne. ergo ꝛc. ¶ Etiã eſt contra veritatẽ: ꝛ hoc pz triplr. primo qz opz ponere q̃ relationes alr ſint in pſonis: q̃ in eẽntia: ſz hoc nõ eẽt niſi eſſent in eẽntia ſicut i fũdamẽto. ergo ꝛc. ¶ Maioꝛ pz. qz ſi nõ eſſet alr in eſſentia: q̃ in pſonis: ſeq̃retur q̃ in diuinis relatio diſtingueret eſſentiã: ſicut diſtinguit pſonas. ¶ Minor ẽt pz. qz relatio p ſe loquẽdo: nõ bz eſſe in aliquo: niſi vel ſicut i fũdamẽto: vel ſicut in relato. ¶ ꝛo qz illõ ſine quo ĩuenit̃ aliq̃ relatio: non ꝟuenit omni relationi: nec p cõſis relationi in eo q̃ relatio eſt: ſed habere abſolutuz in quo fundet̃ ꝟuenit relationi in eo q̃ relatio eſt. hoc eni ĩtellexit Auguſtinꝰ quãdo dixit. omne qđ relatiue dicit̃ eſt aliqd excepto eo q̃ relatiue dicit̃. ergo ꝛc. ¶ Nec põt dici. q̃ hoc non ĩtellexerit de relatione diuina: cũ ibi vbi hec ponit agat de relatiõibus diuinis ſpecialr. ¶ Tertio qz ſicut in creaturis p̃ncipiũ actiuũ ꝛ forma ꝓducta ſe habẽt ad fundãdũ reſpectus ꝓducẽtis ꝙ ꝓducti: ita in diuinis p̃ncipiũ ꝓductiuũ ꝛ forma cõmunicata producto ſe habẽt ad fundãdũ reſpectus pſone ꝓducẽtis ꝛ pſone ꝓducte. Sed in creaturis reſpectus ꝓducentis ꝛ ꝓducti fundant̃ ſup p̃ncipiũ actiuũ: ꝛ ſup formã: ſiue actũ ꝓductũ. ergo in diuinis p̃dicti reſpectꝰ fundant̃ ſup p̃ncipiuz actiuũ ꝛ formã cõicatã. ſz forma cõicata vt de ſe pz ẽ eẽntia. p̃ncipiũ actiuũ eſt ipſamet eſſentia: vt ſuppono nũc. g̃ reſpectus ꝓducẽtis ꝛ ꝓducti fundant̃ ſup eſſentiã.

Et ideo aliter eſt dicendũ ad cuius euidẽtiã primo videndum eſt. quõ in creaturis relatio ſe bz ad ſuũ fundamẽtũ. zo ex hoc declarabit̃ ꝓpoſitũ. ſ. quõ reſpectus in diuinis ſe bz ad hoc q̃ fundet̃ in eẽntia. ¶ Tertio rñdebit̃ ad oba. ¶ Quãtũ ad primũ ſciẽdũ q̃ oĩs relatio reſpicit duo. vnũ vt illud cuius eſt vt ſubi vel q̃ſi ſubi. ſ. illud qđ referẽt̃ p ipſam: ꝛ aliud: qđ reſpicit vt terminũ ad quẽ eſt. vbi gra. paternitas reſpicit patrẽ ꝛ filiũ: patrẽ.

ſicut illud cuiꝰ eſt vt ſubi relati: filiũ vt terminũ: ñ ad quẽ reſpicit pr̃ vel referẽt̃. Similiter ſilitudo ſortis ad pſonẽ reſpicit ſoz. cuiꝰ eſt ſubiue: ꝛ pſonẽ vt terminũ ad quẽ ẽ. Bꝫ g̃ ſuppoſito ſciẽdũ q̃ de habitudine relonis ad fũdamẽtũ in creaturis ẽ duplex opio. ¶ Una ẽ q̃ relo addit ad fũdamẽtũ aliq̃ rẽ aliã a fũdamẽto faciẽtẽ ꝓpõnẽ cũ eo: ſic albedo cũ ſupficie: ita q̃ relonẽ fũdari in aliq̃ abto eſt ipſã depẽdere a tali abto: ſic a ſubo: qđ formalr pficit: ſuppoſito tñ termino ad quẽ eſt ſine q̃ nõ põt eẽ. ¶ Alia opio ẽ q̃ ponit q̃ relo nõ addit aliq̃ rẽ ſup fũdamẽtũ faciẽtẽ ꝓpõnẽ cũ eo. Sz dicit ipz fundamẽtũ cũ iplicatiõe termi ad quẽ ẽ vñ fz eos ſilitudo ſoz. albi ad pſonẽ albũ nihil aliud dicit itriſece q̃tũ ad illõ qđ ẽ ipſa ſilitudo niſi ipſa albedinẽ ſoz. vltra quã tñ ipoꝛtat term ad quẽ eſt. ꝛ fz iſtos relonẽ fũdari ẽt in creaturis i aliq̃ abto: nõ ẽ ſe bñe ad illõ abtum vt ad ſubz ꝓpe dcm̃. qđ pficiat formalr vt rẽ aliã cũ q̃ faciat ꝓpõnẽ. ſed ꝑexiſtere aliqđ abtum ad qđ ſe bẽat aliq̃ mõ p additionẽ nõ itriſecã. Sz extriſecã qz. ſ. ꝑter abtum: qđ eſt in relato: qđ gdẽ abtum realr eſt ipa relo: regrit terminũ extriſecũ ad quẽ ſit ipſa: ſiue magis ꝓpie ad qđ relatũ referat̃ fz ipſã: ad bꝫ aũt in creaturis eſt vel ſequit̃ depẽdẽtia relonis a fundamẽto: qz in creaturis oppoſite relones nõ pñt fũdari ſup illud abtum: vñ oĩs relatio in creaturis depẽdet a duobus abtis: ſicut ab aliquo ꝓze: qz licet vna relo ꝓpie nõ depẽdeat ab alia fz eã exigat: tñ q̃libet depẽdet ab vtroq̃ fundamẽto: qz q̃libet relonũ exigit ꝛ ꝑexigit: vtrũq; abtum: qz illud qđ ſe bz ad aliqđ p additionẽ alicuiꝰ diuerſi ab illo ꝑexigit illud: ꝛ aliquo mõ depẽdet ab illo: ſz vt dictũ eſt: ſic ſe habet in creaturis relatio ad fundamentum ſuũ. ergo ꝛc. ꝛ hec ſufficiant de primo.

Quantum ad zm dico tria. primũ eſt: q̃ relo in diuinis nec dicit nec ipoꝛtat aliqđ poſitiuũ diuerſũ vel diſtictũ realr ab abto vl ab eẽntia. ¶ zm eſt q̃ relo in diuinis icludit in ſua rõne aliqd diſtictũ ab ipſa relone: ita. ſ. q̃ relo ipoꝛtet in ſua rõne bñe aliqd. diſtictũ a ſe: ſiue aliq̃ rẽ diſtictã a ſe realr. ¶ Tertiũ eſt. q̃ bñe tale diſtictũ ꝟuenit relonẽ aliquo mõ. p ipſã eẽntiã: ſiue p aliqđ abtum: ita q̃ relo bz ab eſſentia q̃ ſibi ꝟuenit bñe tale diſtictũ. Et ex hiis apparebit quõ ꝟueniat relonẽ fũdari i eẽntia. ¶ Primũ pz. qz ſi eẽntia differret realr ab aliquo exñte in diuinis: aut bꝫ eẽt abtum: aut relatũ: nõ abtum: qz plura abta nõ pñt eſſe in diuinis. nec etiã relatũ. qz q̃ rõne realr diſtingueret ab vna relone loquendo de relone reali: eadẽ rõne ꝛ ab omni: ꝛ ſic in diuinis eſſet q̃ternitas: qz eẽntia poneret in numex cũ relonibꝰ. Sz bꝫ eſt erroz dãnatꝰ p concilĩ. g̃ ꝛc. ¶ Scõz pz. qz oĩs relo realis eſt ad aliud re: ſed illud qđ eſt tale iplicat in ſua rõne aliqd a quo ẽ realr diſtictũ: qz omne qđ nõ ẽ aliꝺ eſt idiſtictũ. g̃ ꝛc. ¶ Tertiũ pz ſic. qz q̃ pñitas habeat relonẽ oppoſitã a ſe diſtictã. puta filiationẽ vel ecõuerſo: aut bꝫ eſt qz illa alia fundat̃ in alio abto: aut qz idẽ abtum ſiue ex infinitate ſua ſiue ex fecũditate põt eſſe relones oppoſite. p̃mũ nõ põt eẽ: qz i diuinis nõ pñt eẽ plura abta: relingit̃. g̃ zm. ſ. q̃ q̃libet relo diuina nata eſt bñe aliã oppoſitã: p bꝫ q̃ idẽ abtum põt eẽ relones oppoſite. ¶ Sz illud cui ꝟuenit bñe relonẽ oppoſitã p bꝫ q̃ idẽ abtum põt eẽ relones oppoſite bz boc aliquo mõ: ab illo abto: ſiue p idẽ abſolutũ. g̃ ꝛc. ¶ Quãtũ ad 4m. ſ. quõ bis ſuppoſitis relonibus diuine. ꝟuenit fundari in eẽntia: ſciẽdũ q̃ ſi de rõe eiꝰ qđ eſt fundari relonẽ in eẽntia ẽt relonẽ cẽ in eẽntia ſic in ſubo realr diuerſo ab eo: ꝛ faciẽ ꝓpõnẽ cũ eo: i diuinis gdẽ maneret relo realr. qz ibi eẽt ſe bñe ad aliud: ſiue ad aliũ: nõ tñ relo eſſet ibi realr fundata in aliquo: ſz tñ fm rõnẽ itelligẽdi: ſicut ſi dicerem q̃ iuſtitia vel ſapiẽtia in

Secũdus articulus.

diuinis fundeť vel sit in suba. Si aũt fundatio relatiõis in aliquo iportet eẽ illud qđ dicit fundamentũ iportare aligd realr diuersum ab eo qđ dicit fundamentũ sic adhuc in diuinis nõ posset dici relatio fundari in essentia: qz in diuinis nihil est qđ sit diuersuz ab eẽntia. lz.n. filiatio sit distincta re a paternitate: nõ tamen est distincta realr ab eẽntia: in qua ponit paternitas: vt in fundamento. ¶ Si aũt fundatio relatiõis in essentia iportet requirere aligd ad rationẽ suã pertinẽs: preter hoc qđ est esse essentiã: qđ aliquo modo habet ab essentia qđ dicitur sufficere ad rationẽ fundaméti sic realiter relatio habet fundari in essentia. ¶ Et hoc videť q̃ possit persuaderi quantũ ad duo: que hic ponuntur. z primo quãtũ ad hoc q̃ relatiões requirere aligd ad suã rationẽ pertinens preter ꝟ̃ qđ est esse essentiã: z maxime si hoc qđ habet ab essentia sufficiat ad hoc q̃ essentia sit fundamentũ illius: quia sicut in creaturis se habet relatio ad absolutũ: ita etiã in diuinis exclusa omni imperfectiõe sed ſm secundã opinionẽ quã credo veriorẽ. in creaturis relatio nõ debet solũ esse realiter per ipsam nãm absolutã: sed ſm fundari in ea: quia requirit preter hoc qđ est esse talem naturã aliquid diuersum ab ipsa relatione: qđ nõ est ipsa: ad quod tamẽ est ipsa relatio. ergo ad hoc qđ in diuinis relatio realiter fundetur in essentia sufficit q̃ relatio preter hoc qđ est eẽ essentiã requirat aliquid a se distinctũ: ad qđ ipsa sit. ¶ Mi. declaro. qz in creaturis q̃ relatio dicatur nõ solũ esse naturã absolutã: qđ dicitur eius fundamẽtũ: sed etiã fundari in ea. hoc nõ est formaliter. z hoc per se. quia importat aliud absolutũ. sicut similitudo sor. importat aliã albedinem ab albedine sortis: sed propter hoc q̃ preter eẽ albedinem importat necessario habere aliquẽ terminũ distinctum a se: sed quia in creaturis diuerse relationes oppposite nõ possunt fundari in eodẽ absoluto: ideo ex consequenti relatio importat aliquid absolutũ. ¶ Secundũ etiã probo: q̃. ſ. relatio in diuinis ꝛc. v. g. paternitas non solũ importat esse essentiã: sed vltra hoc importat habere aliquid distinctũ a se: ad qđ se habet vt ad distinctũ: qz lz paternitas nõ iportat aligd qđ sit diuersuz ab eẽntia: tñ pñitas iportat eẽ distinctũ ab aliquo: z hr̃e illud vt distinctũ a se. ¶ Sed hoc qđ est esse essentiã nõ importat hr̃e aligd distinctũ a se. g̃ relo: p̃ter hoc qđ est eẽ eẽntiã: iportat realr aligd: saltẽ negatiue. vñ eẽ essentiã nõ iportat eẽ distinctũ ab aliq̃ extñte in diuinis. esse aũt patrẽ iportat eẽ distinctũ ab aliq̃. ¶ Ex his ad rõnes dicendũ q̃ ꝺña est falsa. ¶ Ad p̃am ꝓbationẽ dõz q̃ illa ma. hz v̈itatẽ de illis reb⁹: q̃ sic sũt vnũ: q̃ vna nihil aliõ iportet i sua rõne q̃ eẽ alterã. nũc aũt lz eẽntia z relatio sint vna res: tñ relo: p̃ter ꝟ̃ qđ ẽ eẽ eẽntiã: iportat aligd saltẽ negatiue. ſ. hr̃e aligd a quo sit distinctũ. ¶ Ad illõ qđ dr̃ ꝺ boc. qz. ſ. fundamẽtũ ẽ p̈us fundato: dico q̃ nõ est vlr verũ: nisi iportẽt diuersa abtã. nũc aũt i diuinis relatio z abtum nõ iportãt diuersa abtã: nec p̃nr nec ex ꝺñti. z ideo lz ibi sicut in omnibus alys relatiuis: vt relatiua sint sit coexigentia: non tamen est dependentia vel prioritas. Per hoc patet ad secundã probationez: quia de illis quorum est eadem realitas quantum ad illud quod sunt: potest reddi ratio quare vnum dicitur fundamentum alterius: z non econuerso. dum tamen vnũ eoꝝ iportat aligd vel affirmatiue vel negatiue: qđ nõ iportet alterꝝ: qz illõ qđ in ratione sua iportat aligd siue affirᵘᶜ siue negaᵘᶜ vltra alterꝝ dr̃ fundari in illo altero: z nõ ecõuerso. falsitatẽ ꝺñtis ꝓcedo. ſ. q̃ i diuinis relonẽ eẽ aliã rẽ ab eẽntia est falsuz z erroneũ. nõ tñ est falsum vl erroneũ relonẽ in diuinis distigui realr ab aliq̃ a q̃ nõ distiguiť realr eẽntia: imo oppositũ ẽ hereticũ.

POstea querebanť duo de eẽntia in habitudine ad psonas. p̃m erat de habitudine eẽntie ad psonã ſm idẽtitatẽ: z est vtrũ idẽtitas q̃ eẽntia est eadẽ sibypsi: z idẽtitas q̃ psona est eadẽ sibypsi sint vna idẽtitas realr. zm erat de mõ buiꝰ idẽtitatis: z est vtrꝝ identitas cõuertibilis z identitas incõuertibilis sint diuersi modi reales in diuinis: siue vtrũ cõueniant diuinis ex natura rei. Questio. VI.

AD primum sic ꝓcediť z arguiť q̃ idẽtitas q̃ eẽntia diuina est eadẽ sibypsi: z idẽtitas q̃ psona est eadem sibypsi nõ sint vna idẽtitas: qz ille idẽtitates q̃rũ vna stat cũ opposito alteriꝰ non sunt vna idẽtitas. Sz sic ẽ de idẽtitate eẽntie ad seipsaz z de idẽtitate psone ad seipsaz. g̃ ꝛc. ma. ꝑz. qz nihil ẽ qđ stet cũ suo opposito. mi. etiã: vt videť: facilr ꝑz. qz idẽtitas eẽntie stat cũ pluralitate psonarũ. sz pluralitas psonarũ opponiť identitati persone. ergo ꝛc.

Contra. qz quoꝝ est eadez entitas: siue realitas: eoꝝ est eadẽ idẽtitas: qz ens z vnũ ꝓuertunť. sz eẽntie z psone est eadẽ entitas: siue realitas: cuz psona z eẽntia sint idẽ realr in diuinis. g̃ ꝛc.

Respondeo. circa istã qõnẽ sic ꝓcedã. qz p̃ ponam quandã opinionẽ falsam cũ suis motiuis. zº ponã rõnes iprobãtes p̃dictã falsam opinionẽ z ꝓbãtes verã. ȝº respõdebo ad rõnes inductas pro falsa opinione.

Primus arguens.

Opio aurea.

Quantum ad p̃m sciẽdũ q̃: sic ꝺcm̃ fuit. ſ. i isto ql̃z. i z. z. ȝ. qõne. qdã ponũt duplicẽ idẽtitatẽ. ſ. absolutã z relatiuã z modꝰ q̃ hec ponũt fuit ibi positꝰ. ¶ Dicũt ẽt isti q̃ in q̃libz psona sũt tres idẽtitates realr diuerse: z differẽtes: due. ſ. abtᶜ: z ȝª relatiua. dicũt. n. q̃ idẽtitas q̃ eẽntia est eadẽ sibypsi: z idẽtitas q̃ relo vel psona est eadẽ sibypsi sũt due idẽtitates abtᶜ z realr diuerse: z p̃ter has duas est ȝª. ſ. idẽtitas eẽntie ad relonẽ: ita q̃ idẽtitas q̃ pr̃ est idẽ sibypsi: z idẽtitas q̃ ꝺeitas est eadẽ sibypsi sunt due diuerse idẽtitates abtᶜ. ¶ Idẽtitas aũt q̃ eẽntia est eadẽ cũ pr̃e: vel cũ pr̃nitate est q̃dã ȝª idẽtitas diuersa realr a ꝑdictis duabꝰ: z est: vt dicũt: idẽtitas relatiua. ¶ Primũ. ſ. diuersitatẽ illaꝝ duaꝝ idẽtitatũ absolutaꝝ ꝓbãt pluribꝰ rõnibꝰ: z possunt oẽs rõnes reduci ad tres vias. p̃ª via ꝓcedit ex hoc q̃ q̃dã ꝓpa ꝓueniũt psonis: in qbꝰ: vt videť: nõ cõicat eẽntia. zª via ꝓcedit ex aliq̃li oppõne psonaꝝ z essentie: vel iter se vel in ꝓparatiõe ad alteꝝ. ȝª via ꝓcedit ex habitudine psone ad eẽntiã ſm rõnẽ totiꝰ vl̃is z ptis subtiue. ¶ Ctũ ad p̃am viã ponũt. ſ. rõnes. p̃ª talis est. sic se hñt psone ad hñdũ ꝓpas affirmatiões: in qbꝰ nõ cõicat eẽntia: ita se hñt ad hñdũ ꝓpriã idẽtitatẽ: in q̃ nõ cõicat eẽntia: sz psone hñt q̃sdã ꝓpas affirmatiões: in qbꝰ nõ cõicat eẽntia: sic eẽ distinctũ cẽ oppositũ relatiue. g̃ ꝛc. mi. ꝑz. qz eẽntia nõ cõicat cũ psonis in hoc: qđ est eẽ distinctũ vel oppositũ relatiue. ma. ẽt facilr ꝓbať. qz sic psone se hñt ad ꝓpas affirmationes: ita ad ꝓpas ꝓuatiões. sz idẽtitas ꝺic ꝓuationẽ diuisionis vel distinctionis. g̃ ꝛc. ¶ Scda talis est. sic se hñt psone ad habẽ dũ ꝓpas ꝓuatiões mõ q̃ ꝓuatio põt eẽ i diuinis in illis ꝓuationibꝰ: in qbꝰ eẽntia nõ cõicat cũ psonis. sic i eo qđ nõ est eẽ abtum vl̃ icõicabile: sic: vt vr̃: se hñt ad hñdũ ꝓpriã idẽtitatẽ: i q̃ nõ cõicat eẽntia: sz psone hñt q̃tũ ad aliqua ꝓpias negationes vel priuationes: in quibꝰ nõ cõmunicat essentia: sicut dictuz est de incõicabili. g̃ ꝛc.

¶ Tertio sic. qz illud cui cõuenit aliqd fm ꝓpriã aliqtatez: qõ nõ cõuenit eẽntie: babet ꝓpriã aligtatẽ distinctaz ab aliquitate eẽntie: ꝛ per ꝯns ꝓpriã idẽtitatẽ aliã ab idẽtitate eẽntie. Sed ꝓsone fm ꝓpriã aliquitatẽ cõ uenit aligd qõ nõ cõuenit eẽntie. sicut hoc qõ est esse incõmunicabile: qõ ita cõuenit ꝓsone ꝙ nõ cõuenit essentie. ḡ ꝛc. ¶ Quarto sic. sicut se babẽt ꝓsone ad babẽdũ ꝓpriã multitudinẽ: in qua nõ cõicat cũ eis eẽntia: ita ẽt se babẽt ad babendũ ꝓpriã idẽtitatẽ. Sed ꝓsone babẽt ꝓpriã multitudinẽ in qua nõ cõicat eẽntia: qz sunt tres ꝓsone: ꝛ nõ sunt tres essentie. ḡ ꝛc. ¶ Quinto sic. qz cui cõpetit fundare ꝓpriã distinctionẽ sine eẽntia: ei ꝯuenit habere ꝓpriã idẽtitatẽ aliã ab idẽtitate eẽntie: qz vnũqõq; sicut se babet ad fundandã ꝓpriã distinctionẽ: ita ad fundandã ꝓpriã indistinctionẽ. Sed ꝓsone cõuenit fundare ꝓpriaz distinctionẽ sine essentia: qz vna ꝓsona est distincta ab alia: in qua distinctiõe nõ cõicat eẽntia: q̃ a nulla ꝓsona est distincta. ḡ ꝛc. ¶ Quãtũ ad zm viã q̃ ꝓcedit ex oppõne arguit ad ꝓpositũ. ꝟ. rõnib⁹. ꝓmo sic. qz ille idẽtitates sunt diuerse: q̃ sunt opposite. ꝛ hoc pz. qz nulla res est suuz oppositũ. Sed idẽtitas eẽntie ꝛ idẽtitas ꝓsone sũt huiꝰ: qz idẽtitas vna est cõicabilitas. alia vo icõmunicabilitas. ḡ ꝛc. ¶ Scõo sic. qz ille idẽtitates differũt realr: fm quas ꝓsone opposito mõ se babẽt: qz eadẽ ꝛ fm idẽ nõ videnť se habere opposito mõ: sed ꝓsone opposito mõ se habẽt fm vtrãq; idẽtitatẽ: ga fm idẽtitatẽ essentialẽ sunt vnũ: fm idẽtitatẽ ꝓsonalez sunt plures. ḡ ꝛc. ¶ Tertio sic. qz illa idẽtitas nõ est eadem cũ idẽtitate ꝓsonali: q̃ stat cũ eius oppositio. qz: vt videť: nulla res stat cũ suo oppositio: sed idẽtitas eẽntie stat cũ opposito idẽtitatis ꝓsonalis: qz cũ pluralitate ꝓsonarũ. ḡ ꝛc. ¶ Quarto sic. qz illoꝝ nõ est vna idẽtitas q̃ fundant oppositia: sed essentia fundat idẽtitatẽ cũ q̃libet persona. vna vo ꝓsona fundat distinctionẽ ab alia: ꝛ idẽ est de relationib⁹ oppositis. ḡ ꝛc. ¶ Quinto sic. ga ille idẽtitates sũt diuerse: que opponunť diuersis multitudinibus: sed idẽtitas essentie ꝛ idẽtitas ꝓsone vel relationis opponunť diuersis multitudinib⁹. ḡ ꝛc. Ma. supponiť. Mi. ꝓbať zr. ꝓ sic. qz sicut idẽtitati eẽntie nõ opponiť pluralitas relationũ: ita nec ei opponiť pluralitas paternitatũ. sed idẽtitati essentie opponiť pluralitas eẽntiaꝝ. ḡ ꝛc. ¶ Scõo sic. qz sicut plures ſimilitudines siue pluralitas ſimilitudinũ nõ opponiť essentie: sic nec ei opponiť pluralitas paternitatũ: vel patrũ. Sz pluralitas ſimilitudinũ nõ opponiť idẽtitati eẽntie: cuz alig doctorez ponãt plures ſimilitudines in diuiniſ: nõ obstãte idẽtitate eẽntie. ḡ idẽtitas eẽntie nõ opponitur multitudini paternitatũ. ſz idẽtitas paternitatis opponitur multitudini paternitatũ. ḡ vtraq; idẽtitas nõ opponiť eidez multitudini: sed diuersis multitudinibus. ¶ Scõz zm viã arguiť zr. ꝓ sic. idẽtitas eẽntie ꝛ idẽtitas ꝓsone se habẽt sicut idẽtitas totiꝰ vniuersalis ꝛ idẽtitas ꝑtis subtiue. ſz idẽtitas totiꝰ vniuersalis ꝛ idẽtitas partis subtiue nõ sunt vna idẽtitas: cũ ita sit ꝙ cũ identitate totiꝰ vniuersalis ſtet pluralitas partis subiectiue. ḡ ꝛc. ¶ Scõo sic. qz ille idẽtitates differũt realr: quarũ vna intrat multitudinẽ ꝓsonaꝝ: vt ps subiua: ꝛ alia nõ. sed idẽtitas ꝓsonalis intrat multitudinẽ ꝓsonarũ: vt ps subtiua: nõ sic idẽtitas essentialis. ḡ ꝛc. ¶ Tertio sic. qz ſi eadẽ multitudo vel pluralitas opponeret idẽtitati essentie ꝛ idẽtitati ꝓsone: vtraq; idẽtitas per eãdẽ viam posset ꝓbari. ꝯns est falſuz. ḡ ꝛ añs. ꝓña pz. qz idẽ error per eãdẽ viã põt ꝓbari. Sed ſi multitudo opposita idẽtitati eẽntie ꝛ opposita idẽtitati ꝓsone esset eadez multitudo: idez error esset ponere plures paternitates: vel filiationes: ꝛ ponere plures essentias. ergo ꝛc. falſitas ꝯntis patet per Aug. cõtra maximũ hereticũ: q ad ꝓbandũ pluralitatẽ filioꝝ nõ vtitur identitate essentie: nec etiã doctores cõmuniter hoc modo vtuntur ad ꝓbandũ identitatẽ generationis diuine: vel filiationis. ¶ Preter istas vias adducunt vnã rationez ex ſeparabilitate persone ab essentia ſic. idẽtitas illius nõ est identitas essentie: quo non manente manet essentia: quia essentia non potest manere ſine identitate ſua. Sed fm Augu. ſi deus nõ eẽt pater: adhuc remaneret deus ingenitus. ꝛ per conſequẽs remota persona patriſ remaneret essentia. ergo ꝛc. ¶ Secundũ autẽ. ſ. ꝙ idẽtitas essentie cũ persona vel relatiõe sit alia a predictis duabus identitatib⁹. ſ. essentie cũ ſeipſa: ꝛ identitate persone cũ ſeipſa: ꝓbant quatuoꝝ rationibus. Primo ſic. quia ille identitates sunt diuerse: quarum vna compatitur affirmationem ꝛ negationem. alia vero non. Sed ſic est de identitate essentie vel persone ad ſeipſaz: ꝛ de identitate essentie ad personam. ergo ꝛc. Maior ſuppo nitur. minor ꝓbatur. quia identitas essentie ꝛ perſone compatiuntur affirmationem et negationem: quia affirmatio ꝛ negatio verificantur de persona ꝛ essentia: puta communicabile ꝛ incommunicabile. non autem de ſola persona: aut essentia. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia identitates ille ſunt diuerſe: quarum vna est identitas adequata: ꝛ alia nõ. ſed ſic ſe babent identitas eſſentie vel persone ad ſeipſam ꝛ identitas essentie cum persona: quia vna est adequata. ſ. identitas persone ad ſe: vel essentie ad ſe. alia vero non: quia persona non adequatur essentie. ergo ꝛc. ¶ Tertio arguitur eodẽ modo de conuertibili ꝛ inconuertibili. ¶ Quarto. quia ille identitates differunt realiter: quaruz vna preſuppo nit aliam: ſed identitas essentie cum persona preſuppo nit identitatem abſolutam ad ſe ipſius essentie ꝛ perſone ad ſe. ergo ꝛc.

Quantum ad ſecundum principale. ſ. quantũ ad ꝓbationez iſtius opinionis vel vt meliꝰ dicã fictiõis: breuiter me expedio. dicũt. n. duo. ſ. ꝙ identitas relatiua diſtincta est realiter ab idẽtitate abſoluta: qua essentia vel persona est eadem ſibi ipſi: ꝛ ꝙ identitas essentie ad ſe ꝛ identitas persone ad ſe ſunt diuerſe identitates abſolute. ¶ Primuz autem iſtoꝝ in generali ꝛ in omni natura est reprobatum in ſecunda ꝛ tertia queſtione: ꝛ reſponſum ad obiecta: preter ea vero que ibi adducta ſunt adduco vnam rationem ſpecialiter ad propoſitum. Secundus articulus.

¶ Ad cuiꝰ euidentiã ſciendum ꝙ de habitudine totius vniuerſalis ad partes ſubiuas in creaturis: ꝛ de habitudine eẽntie ad ꝓsonã in diuinis quantũ ad aliqd est diſſimile: ꝛ quantũ ad aliqd ſimile. ¶ Quantũ ad hoc est diſſimile: qz in creaturis vnitas totius vl'is qua dr vnũ in pluribꝰ nõ est vnitas realis: ſz tñ rõnis. qz ſort. ꝛ plato nõ ſunt vnus bõ realr: ſz tñ fm cõceptionẽ: ſiue fm rõnẽ. in diuinis aũt eadẽ eẽntia numero est plures ꝓsone. eadẽ eniz nũero eẽntia est tres ꝓsone. vñ vnitas eẽntie in tribꝰ ꝓsonis est realis circũſcripto oi ope itellectꝰ. ¶ Ex iſta differẽtia ſequiť ſcõa. ꝙ in creaturis nã cõiꝛ puta homo: nõ habet vnã ꝛ eandẽ idẽtitatẽ realẽ in diuerſis partibꝰ ſubiuis: ſiue in diuerſis idiuiduis. v. g. in ſoꝛ. ꝛ plõ. ſicut nec in eis est eadẽ humanitaſ realr: ſz tñ fm rõnẽ. Sed eẽntie diuine est vna ꝛ eadẽ idẽtitas realiter in tribꝰ ꝓsonis: ſicut ꝛ eadẽ essentia. ¶ In alio aũt conueniunt. ſ. quantum ad identitatẽ realem indiuidui ꝛ nature cõmunis quantũ ad illud indiuiduum. vnde ſicut est eadẽ identitas realis hominis: qui est ſortes: ꝛ

ipſius ſor. ita etiã eſt eadẽ idẽtitas eſſentie ꝛ perſone in diuinis. Et multo plus qz eẽntia ſiue accepta cõcretiue: puta deus: ſiue abſtractiue: puta deitas eſt intimior pſone cuicũq; q̃ quecũq; natura creata ſuppoſito cuicũq;. ¶ Ex hoc ad ꝓpoſitũ ſic. qz nõ minor idẽtitas realis ẽ inter eẽntiã ꝛ pſonã in diuinis q̃ inter naturã cõem: puta hominẽ ꝛ indiuiduũ: puta ſor. in creaturis. ꝛ hoc q̃tũ ad illud ꝑ quo ſtat nã cõis ꝑ illo ſuppoſito: ſiue indiuiduo. Sed nã cõis ſic accepta ꝛ idiuiduũ: puta ſor. ꝛ hõ. quantũ ad illud qđ de ſor. verificaꝫ bñ vnã ꝛ eãdẽ idẽtitatẽ realẽ. g̃ ꝛc. Ma. pz. qz: vt dicñ eſt: intimior eſt deꝰ patri ꝛ filio q̃ hõ ſor. Mi. ẽt de facili pz. qz ſi quãtũ ad realẽ idẽtitatẽ ſuperiꝰ ꝛ iferiꝰ in eodẽ nũero haberẽt di uerſas idẽtitates qͦlibet idiuiduũ eẽt vnus ſaccus plenus. q. innumeris idẽtitatibꝰ ꝑm nũerũ ꝓdicabiliũ ponibiliũ in recta linea ꝑm ſub ꝛ ſupra. Et iſta rõ cõcludit q̃tũ ad vtrũq;. ſ. q ꝑ idẽtitas qua eẽntia eſt eadẽ pſonis ꝛ ipſa ꝛ eẽntia ſunt eadẽ ſibypſis eſt vna ꝛ eadẽ idẽtitas. ¶ Rõnes ẽt q̃ ꝑbãt ꝑ poſſibilitatẽ illiꝰ idẽtitatis relatiue: q̃ ſit alia ab idẽtitate q̃ aliqd eſt indiſtinctũ a ſeipſo: q̃ dicĩt idẽtitas: q̃ cõuertiĩ cũ ente: ſiĩ aduerſary dicunt: ſunt directe ɔ̃ zm dictũ: quo dr̃ q ꝑ in vna q̃libet pſona ſũt diuerſe idẽtitates abtẽ: qz eorũdẽ extremoꝝ nõ eſt niſi vna idẽtitas: ſz idẽtitas eoꝝ quoꝝ eſt vna ſimplex realitas ẽ idẽtitas eorũdẽ extremoꝝ. ꝛ multitudo vel diſtõ ei oppoſita ẽ eorũdẽ extremorũ. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ vt pz ex dictis: idẽtitas eẽntie cũ pſona eſt idẽtitas abta qz idiſtinctio eiuſdẽ a ſeipſo: vt ꝑbatũ eſt. g̃ eẽntie ꝛ pſone eſt eadẽ idẽtitas abta. Sed illiꝰ cuiꝰ eſt eadẽ idẽtitas abta nullo mõ poſſunt eẽ plures idẽtitates abtẽ. g̃ ipoſe eſt eiuſdẽ pſone q̃litercũq; realr loquẽdo eẽ plures idẽtitates abtae. Et hoc ſufficit de ſcõo.

Tertꝰ artic.

Quantum ad zm. ſ. quantũ ad ſolõnes obox: ſine rõnũ volo ꝑmittere aliq̃ ꝓtinentia ad ꝑmas duas vias. ¶ Quantũ g̃ ad ꝑmã viã q̃ ꝓcedit ex hoc q ꝙdã ꝓꝑa dicunt cõuenire pſonis ſiue eſſentia: ſiue in qbꝰ nõ cõicat eẽntia cũ pſonis. ¶ Sciendz q aliqd cõuenire pſonis ſiue huic pſone ſiue illi q nõ cõuenit eẽntie: ſiue in q̃ nõ cõicat eẽntia cũ pſona zr põt intelligi. vnoꝰ q eẽntia nõ ɔcurrat cũ pſona: vt exiſtens illõ: ſiue illa pſona cui attribuiĩ tale ꝑdicatũ ſiue affirmatiue ſiue negatiue. alioꝰ dicaꝫ q aliqd ɔuenit pſone: in q̃ nõ cõicat eẽntia cũ pſona recipiẽdo ꝑdicationẽ illiꝰ ꝑdicati: ſiĩ recipit pſona. ꝑ mõ falſuz eſt de q̃cũq; ꝑdicato. zo mõ põt bre veritatẽ de aliqbꝰ ꝑdicatis. v. g. q dicaꝫ q eẽntia nõ ɔcurrit cũ pſona in hoc qđ eſt eſſe diſtinctũ ab altera pſona ſi intelligaꝫ ꝑ mõ falſuz eſt: qz tũc ſenſus eẽt q pſona ſic eſt diſtincta ab alia pſona: q eẽntia nõ eſt illa pſona: q̃ ſic ab alia eſt diſtincta. ꝛ ꝫ eſt falſuz ꝛ erroneũ. nã eẽntia eſt tres pſone: q̃ ſũt diſtincte abiuicẽ: ꝛ q̃lz eorũdẽ. Si itelligaꝫ zo mõ veritatẽ bz. nã ſenſus eſt q pſona aliq̃ eſt diſtincta ab alia. ꝛ eẽntia nõ ɔcurrit cũ ea vt ɔdiſtincta: vel vt recipiẽs. ſiĩ ꝑ ɔueniẽtia ꝑdicationẽ talis ꝑdicati. ſ. eiꝰ: qđ eſt eẽ diſtinctũ. ꝛ eo dẽ mõ cõuenit aliqđ ꝑdicatũ eẽntie: in q̃ nõ cõicat nec cõcurrit pſona ꝑdicto mõ. nã eẽntia eſt cõicabilis: nõ ãt pſona: ſz pſona ſit illa res q̃ eſt cõicabilis. hoc aũt nõ ꝓuenit ꝓꝑ diuerſitatẽ idẽtitatũ iter eẽntiaz ꝛ pſonã: ſicut nec ꝓꝑ diuerſitatẽ realitatũ: qz ſiĩ patebit deducẽdo ꝑdicte rõnes: ita ɔcludũt diuerſitatẽ realitatũ: ſiĩ ꝛ idẽtitatũ: ſz illõ ꝓuenit: qz vnũ ſe bz in plus ꝑm ꝑdicationẽ q̃ aliõ: qz. ſ. vnũ ꝑdicaꝫ de pluribꝰ q̃ aliõ. eẽntia. n. realr ꝛ veraciter ꝑdicaꝫ de pluribꝰ q̃ aliq̃ pſonaꝝ. ¶ Quantũ ad zam viã q̃ ꝓcedit ex aliquali oppõne eẽntie ꝛ pſone: vel iter ſe: vl in ɔparatiõe ad alteꝝ ꝑm oppõnẽ vniꝰ ꝛ multi premitto tria. ꝑm eſt de diſtinctiõe vnitatũ. zm de diſtinctiõe multitudinũ. zm de oppõne eoꝝ adiuicẽ. ¶ Quãtũ ad ꝑm ſciẽdũ q ꝑ in diuinis poſſumꝰ imaginari q̃druplicẽ vnitatẽ ſiue idẽtitatẽ. ſ. vnitatẽ ſiue idẽtitatẽ eẽntie: ꝑm quã. ſ. diamꝰ eẽ vnã eẽntiã in diuinis: q̃ q dẽ vnitas ꝛ eſt vnitas eẽntie: vt a q̃. ſ. eẽntia eſt formaliꝛ vna: ꝛ eſt ẽt aliq̃ mõ vnitas pſonaꝝ: inq̃ntuz pſone ſunt vnũ in eẽntia: ꝛ ſũt vna eẽntia: ꝛ inq̃tũ. ſ. idẽtitas cuiuslibet pſone eſt ipſa idẽtitas eẽntie: ꝛz nõ ɔuertaĩ: vt ſupono ꝓbatũ. alia eſt vnitas: ꝛ nõ dico ita alia: q alietas realis ſit iter ꝑam ꝛ zam. ſ. vnitas: ſiue idẽtitas q̃ vnaq̃q pſona eſt vna. ſ. vnitas ꝑris ꝛ vnitas filꝫ ꝛ vnitas ſp. ſã. ¶ Tertia vnitas eſt q̃ realr pſona eſt eadẽ res cũ eẽntia: ꝛ iſta idẽtitas nõ dic̃ aliquã idẽtitatẽ realr differẽtẽ ab idẽtitatibꝰ pſone ꝛ eẽntie: nec eſt in diuinis aliq̃ realitas alia a realitatibꝰ pſonaꝝ ꝛ a realitate eẽntie: ꝛ iſte idẽtitates ſũt ve ꝛ necie. ¶ Quartã idẽtitatẽ põt aliqs imaginari ibi. ſ. idẽtitatẽ q̃ oẽs pſone ſint vna pſona. Et iſta eſt ipoſis. ¶ Quãtũ ad zm ſciẽdũ q ꝑ 4or ẽt multitudines iſtis oppoſitas põt qs ibi imaginari. ſ. multitudinẽ vel pluralitatẽ eſſentiaꝝ ꝛ pluralitatẽ q̃ vnaq̃q pſona ſit plures pſone: puta ꝑr plures ꝑres: ꝛ ſic de filio ꝛ ſp. ſ. Et pluralitatẽ realẽ pſone ꝛ eẽntie: ꝛ pluralitatẽ triũ: q̃. ſ. ꝑr filiꝰ ꝛ ſpi. ſan. ſũt plures pſone. ¶ Prime tres pluralitates ſũt ipoſes. 4a vo eſt necia. ¶ Qͤtũ ad zm ſciẽdũ q pluralitas pſonaꝝ: q̃. ſ. tres pſone ꝑr filiꝰ ꝛ ſpũs ſã. ſunt plures pſone: nõ repugnat vnitati eẽntie: nec vnitati q̃ vnaq̃q pſona eſt eadẽ ſibypſi: nec vnitati q̃ vnaq̃q pſona eſt eadẽ cũ eſſentia. Et hoc patet zr. ꝑ ſic. qz illa nõ opponunt adiuicẽ: que ſe cõpatiunt: ſed pluralitas qua tres pſone ſunt plures pſone ſe cõpatiuntur cũ predictis vnitatibꝰ. vt de ſe patet. ergo ꝛc. ¶ Scd contra hoc zr põt obyci. ꝑ ſic. vnũ ꝛ multa ſunt oppoſita: ſz pluralitas pſonarũ ꝛ vnitas vniuſcuiuſq; eaꝝ ſe habẽt ſicut vnũ ꝛ multa. g̃ ꝛc. ¶ Scõo ſic. illa ſe cõpatiuntur adiuicẽ: que poſſunt ſimul cõuenire eidẽ. Sed in diuiſis oppoſita cõueniunt eidẽ etiã numero: qz eidẽ eſſentie ɔuenit pater ꝛ filiꝰ: que ſunt oppoſita. g̃ ꝛc. ¶ Ad ꝑm dicendũ. ꝑ ad maiorẽ q vnũ ꝛ multa vel quecũq; ſiĩa que dicunt ꝛplicare oppoſitũ nõ habẽt oppoſitũ: niſi accipiant circa idẽ: nõ in plus ſe habẽs ꝑm predicationẽ ꝛ reſpectu eiuſdẽ. dico aũt circa idẽ: qz ſi acciplant circa diuerſa: nõ haberent oppoſitũ. ſicut albedo in ſor. ꝛ nigredo in platone. dico etiã nõ in plus ſe habẽs ꝑm predicationem: qz eidẽ in plus ſe habẽti poſſunt conuenire forme oppoſite. ſicut homo põt eẽ albus ꝛ niger ꝑm diuerſa indiuidua: qz in plus ſe habet ꝑm predicationẽ q̃ qͦcũq; illorũ: ꝛ ꝛz idẽ homo numero nõ ſe habeat in plus ꝑm predicationẽ q̃ qͦcũq; indiuiduorũ: tamen idẽ ſequeretur: ſi idẽ numero homo eſſet ſor. ꝛ plato. ſicut ꝛ eũdẽ hominẽ numero eſſe albũ ꝛ nigrũ ꝑm diuerſas partes integrales nõ ꝛplicat repugnantiã. Et idẽ ſequereꝫ etiã ꝑm partes ſubiectiuas ſi idez bõ numero poſſz habere diuerſas partes ſubiectiuas. dico autẽ reſpectu eiuſdez. nã aliqd eſſe indiſtinctũ a ſe: ſiue per cõparationẽ a ſe ꝛ diſtinctũ ab alio nõ ipoꝛtat repugnantiã vel oppoſitionem. ¶ Ad minorẽ dicendũ q pluralitas perſonaruz: qua. ſ. vna pſona habet pluralitatẽ cũ alia: ꝛ vnitas qua vnaquecq; eſt vna in ſe: ꝛ in ſe indiſtincta nõ accipiĩ per cõparationẽ ad idẽ. nã vnũ illoꝝ ɔuenit pſone ꝑ ɔparationẽ ad ſeipſaz. ſ. eẽ vnũ in ſe: ꝛ eſſe aliud cõuenit ei per cõparationẽ ad alias. Ex dictis ad maiorẽ pz ad zm: qa eſſe patrẽ ꝛ eſſe filiũ ɔuenit eſſentie: vt in plus ſe habenti ꝑm predicationem. ¶ Secundo patet idem. ſ. q predicta pluralitas nõ opponiĩ: nec repugnat ꝑdictis vnitatibꝰ

patibus: qz sicut se habet in creaturis pluralitas indiuiduoꝝ ꝺ̃etoꝝ sub aliq̃ cõi ad vnitatẽ q̃ vnũqꝺq̃ illoꝝ est idẽ cũ ipso cõi: z ad vnitatẽ q̃ ipsum cõe est aliq̃ mõ vnũ in illis pluribꝰ idiuiduis: sic se hz pluralitas p̃dicta psonaꝝ ad p̃dictas vnitates in diuinis. Sz in creaturis pluralitas q̃ idiuidua alicuiꝰ cõis sũt plura adinuicẽ nõ opponit vnitati q̃ vnũqꝺq̃ est vnuz in se: vel vnitati q̃ vnũqꝺq̃ est idẽ realr cũ suo supioꝛi: vel vnitati q̃ ipsuz ꝯc aliq̃ mõ est vnũ in pluribꝰ idiuiduis. g̃ ꝛc. mi. vr pla na. ma. ẽt nõ hz dubiũ: nisi forte q̃tũ ad tertiã ptẽ: q̃ ꝺr qꝺ sicut pluralitas idiuiduoꝝ in creaturis nõ repugnat vnitati ipsius cõis in pluribꝰ idiuiduis: ita pluralitas psonaꝝ nõ repugnat vnitati ipsiꝰ eẽntie in pluribꝰ psoniꝫ: qz in creaturis vnitas ipsiꝰ cõis in pluribꝰ idiuiduis est vnitas rõnis. vnitas ãt eẽntie in diuinis est vnitas realis: qz vna realis eẽntia est in tribꝰ psonis. z iõ nõ vr sile de vnitate ipsiꝰ cõis in partibꝰ subiuis in creaturis: z ꝺ vnitate eẽntie in psonis diuinis. ¶ Ad hꝫ ꝺoz est qꝺ est sile q̃tũ ad ꝓpositũ ptinet: qz lz nõ sit sile q̃tũ ad hꝫ qꝺ vnitas ipsiꝰ cõis sit bincinde silis: tñ vnitas ipsiꝰ cõis hz aliq̃ mõ sileꝫ habitudinẽ ad ptes subiuas vtrobiq̃: qz sic in creaturis vnũ rõne põt eẽ cõe pluribꝰ: ita idẽ re in diuinis põt eẽ cõe pluribꝰ. ¶ Et sic ĩ creaturis pluralitas realis idiuiduoꝝ nõ repugnat vnitati ipsiꝰ cõis fm rõnẽ: ita in diuinis vnitati ipsius cõis fm rẽ nõ repugnat pluralitas psonaꝝ fm rẽ. talis ãt pluralitas psonaꝝ repugnat vnitati illi: q̃ tres psone ponerent eẽ vna psona: qz tũc acciperent vnũ z multa circa idẽ: z reꝰ eiusdẽ. pluralitas ꝺo eẽntie z pluralitas psone: q̃. ſ. vnaq̃q̃ psona ponereť eẽ ples repugnat vnitati eẽntie z vnitati psone nõ solũ reddẽdo singula singulis: sz ẽt reddẽdo singula oibꝰ: ita qꝺ plalitas eẽntie repugnat tã vnitati eẽntie q̃ vnitati psone. z pluralitas ẽt psone: q̃. ſ. q̃lz eẽt plures: puta pr̃ ples pres repugnat tã vnitati pris q̃ vnitati eẽntie. z hoc pz ex supradictis: qz sic se hñt idẽtitas z pluralitas eẽntie z psone adinuicẽ accipiẽdo pluralitatem z vnitatẽ psone mõ p̃dicto: sic se hñt pluralitas realis z vnitas realis. ſoz. z hois: q verificant de ſoz. adinuicem. sz pluralitas ſoz. repugnat tã vnitati ſoz. q̃ vnitati reali hois: q vificãt de ſoz. z eꝝ. vt oñsuz ẽ. g̃ ꝛc. ¶ Dis p̃missis rñdẽdũ est ad rones. ¶ Ad pam g̃ fm pam viaz ꝺoz qꝺ maioꝛ accipiẽdo vnifoꝛmiter est va. ad minoꝛeꝫ ꝺom qꝺ hz duplicẽ sensuz: sic patuit: z in vno est va: z in alio est falsa. nã si itelligat qꝺ psona hẽat ꝓpas affirmatiões: in qbꝰ nõ cõicat eẽntia: vt exꝛs illõ cui tales affirmatiões cõueniũt falsa est. nã eẽntia est illõ. ſ. illa psona cui eẽ distinctũ vel eẽ oppositũ cõueniũt. ¶ Si autẽ intelligatur qꝺ quantũ ad talia predicata essentia nõ communicat cũ persona: vt condistincta vel cooppositа alij persone sic est vera. non propter diuersam identitatem essentie z persone: sicut nec propter diuersam realitatẽ. tantum enim concludit ratio de diuersitate realitatis: quantum de diuersitate identitatis: z plus. nam illud cui conueniunt illa predicata directe est realitas relationis vel persone: z non ita proprie identitas. Sed hoc est quia essentia pluribus realiter conuenit q̃ persona hec vel illa. z ex hoc necessario sequitur qꝺ illa que important distinctionem persone ad personam: ita conueniunt persone qꝺ non essentie: lz ipsa essentia sit illa res cui conueniunt. ¶ Ad secundũ dicendum eodem modo: quia lz aliquod priuatiue vel negatiue dictum conueniat persone qꝺ non cõueniat essentie propter predictam causam: quia. ſ. in plus se habet fm predicationẽ: quia. ſ. veraciter est plures res q̃ quecũq̃ persona per se accepta: tamen illud z eius realitas cui ista cõueniũt est ipsa essentia: z econuerso. z sic concurrit essentia cuꝫ persona respectu taliũ: vt qꝺ est cui talia cõueniunt. Et sicut dictũ est ad primũ: ista ratio magis haberet cõcludere diuersitatẽ realitatũ q̃ identitatũ: qz realitates psonarũ sunt illud quibus talia cõueniunt. ¶ Ad tertiũ patet qꝺ nulli persone conuenit fm quamcunq̃ aliquitatem suam aliquod predicatum: ad quod non concurrat: z in quo non cõmunicet essentia cum persona modo predicto. Est autẽ notandũ qꝺ ista ratio directe concludit. si debet aliquid cõcludere qꝺ alia est realitas essentie z realitas persone: quia cõcludere qꝺ persona habeat propriã aliquitatẽ in qua nõ concurrat vel nõ cõmunicet essentia est cõcludere qꝺ alia est gditas vtriusq̃: z per consequẽs realitas. quod falsum est z bereticũ etiam fm opinionem aduersariorum. vnde in omnem euentum falsum concludit. Qz autez hic implicatur de hoc quod dicitur propria aliquitas persone dupliciter potest intelligi. vno modo qꝺ persona habeat realitatez aliquam: in qua non communicant alie persone: sicut existentes illa realitas. z sic verum est qꝺ persone habẽt propriam aliquitatem vel realitatem: que non conuenit alys personis. alio modo potest intelligi qꝺ persona habeat propriam aliquitatem: scilicet propriam realitatem: in qua non cõmunicet essentia: vt existens illa realitas. z istud est falsum z bereticũ. z idem dico de identitate. ¶ Ad quartum patet per idem: quia lz essentia non sit formaliter multa: sic scilicet qꝺ multitudo ponatur circa ipsam sic qꝺ sicut multe essentie: tamen essentia est ille res quibuꝰ conuenit illa multitudo. est enim tres persone: z est trinitas. z sicut ipsa est tres persone: ita etiam sua entitas est tres vnitates personarum. vnde: sicut dictum est ad precedentes: ita dicendum est ad istam. qꝺ scilicet concurrit essentia: sicut illud quod est ille res: quibus conuenit multitudo. ¶ Ad quintuꝫ patet per idem. quia sicut essentia concurrit cum persona in alijs: ita etiam in fundando distinctionẽ propriaz ¶ Ad primum quod procedit fm secundam viam dicendum qꝺ minoꝛ est falsa. Ad probationez dicendum qꝺ identitas essentie non est cõmunicabilitas: lz sit cõmunicabilis sicut z ipsa essentia: quia communicabilitas essentie est conuenientia eiuꝫ qua conuenit multis. identitas vero eius est indiuisio vel indistinctio eius a se: que ei cõueniret si soli vni psone ꝛueniret. Et silr idẽtitas proprie persone non est incommunicabilitas: lz sit incommunicabilis: quia incommunicabilitas persone est negatio conuenientie: qua conueniat pluribus personis: sed identitas eius est negatio distinctionis: q̃ ipsa sit distincta a se. Ex hoc autez qꝺ vna identitas est communicabilis z alia incõmunicabilis: nõ sequitur qꝺ nõ sint eadem identitas: sicut nec de eadem realitate: quia eadem realitas que est persona incõmunicabilis: z est ipsa realitas essentie: que est communicabilis. ad vtrũq̃ enim sufficit hoc non esse illud conuertibiliter.

¶ Ad zm dicendũ qꝺ minoꝛ est falsa. qz psonas esse idẽ realr in eẽntia: z eẽ plures psonalr nõ sunt opposita: sic nec idẽtitas eẽntialis z pluralitas psonalis sunt opposite, vt. ſ. pbatũ ẽ. z sic psonas eẽ vnã eẽntiã: z eẽntia plures psonaꝫ nõ sunt opposita. lz verum est qꝺ tres psonas eẽ vnã psonã fm idẽtitatez eẽntie z eẽ plures psonas eẽnt opposita. Quãdo aũt dicit qꝺ psone sunt vnũ in eẽntia intelligit qꝺ sunt vna eẽntia. nõ qꝺ in eẽntia vel q̃lr alr sint vna psona. ¶ Ad zm dicendũ qꝺ minoꝛ est falsa. qz idẽtitas eẽntie nõ opponit pluralitati psonaꝝ: q̃. ſ. psone sũt plures adinuicẽ. ¶ Sed q̃tũ ad rẽ ptinet opponitur pluralitati: qua vnaquecq̃ persona poneretur esse

plures. vt ostensuz est. s. ¶ Ad quartū dicēdū. ꝑmo q̄ maioz in diuinis nō est va: qz sequereť q̄ eadē essentia nō possz fundare oppositaꝫ relones. qđ est falsū. ¶ Secundo dico q̄ psonā eē distinctā a psona: z eēntiā eē eādem cū q̄libet psonarū nō sunt oppositа: sicut idiuidua adinuicē distingui: z oē eē idē cū vnoquoq̄ eoꝝ nō sūt opposita. Sed verū est q̄ psonā eē distinctā a psona: z psonā eē eandē cū psona illa: a qua ponit distincta sunt opposita. ¶ Tertio dico q̄ ista ratio plus concludit diuersitatē psone ab essentia q̃tū ad realitatē q̃ q̃tū ad idētitatē: qz idētitas ꝓpe nō fundat idētitatē vel distinctionē: sed ipsa realitas cui ꝓuenit esse eandē vel distinctam. ¶ Ad 5m dom q̄ minoz est falsa. Ad ꝓbationē dicendū q̄ maioz illi⁹ ꝓbationis est falsa. qz: sic ꝓbatū ē .s. nō sic opponit pluralitas psonaꝝ vel relonū vnitati eēntie: sic pluralitas qua vnaquaq̄ psona ponereť esse plures psonas. ¶ Ad 2am ꝓbationē dom q̄ minoz est falsa: qz 1z pluralitas similiū possit stare cū idētitate essentie: nō tn pluralitas similitudinū. z hoc sequit ēt ꝑm aduersarios: q̄ ꝺ alios assumūt ista vt verā: ēt ꝑm ré est va. s. q̄ in diuinis nulla ē realis distinctio: nisi ꝓ relones originis. ¶ Ad ꝑm de 3a via dōz q̄ minoz est falsa. Ad ꝓbationē dōz q̄: sicut dcm fuit: pluralitas partiū subiuarū adinuicē pōt stare cū reali vnitate toti⁹ vlis: q̄ realr est vnū in vnaq̄q̄ ꝑte subiua. nō ät pluralitas q̄ vnaq̄q̄ partiū subiuaꝝ ēt plures. aliogn: vt ꝺductū fuit: qđlibet idiuiduū eēt vnus saccus plenus idētitatib⁹. Mirū aūt ē de illis: cū ipsi rndēdo ad istū saccū plenū idētitatib⁹ dicāt q̄ idētitas supioris z iferioris i eodē nō differāt nisi ꝑm ꝓceptū: siue ꝑz rōnē. ¶ Ad 2m dōz q̄ ma. est falsa: qz sic eadē est realitas cuiusz ꝑtis subiue itrās mlitudinē ꝑtiū subiuaꝝ cū realitate toti⁹ vlis: ita z idē titas cū idētitate. ¶ Ad illd qđ adducit de aug. ꝺ maximū bereticū dōz q̄ nihil penit⁹ facit ad ꝓpositū: qz ille maxim⁹ nō ponebat plures filios in diuinis: sz negabat filiū oipotētē: qz nō poterat gnāre aliū filiū. ¶ Cōtra quē arguit Aug. q̄ gnō diuina eēt imoderata si ad ꝺ q̄ fili⁹ eēt oipotēs gnāret aliū filiū: nec oz q̄ si aliq̄ꝝ est eadē idētitas q̄ idētitas vni⁹ ꝑ idētitatē alteri⁹ ꝓbetur: qz pōt cē q̄ idētitas vniuscuiusq̄ ad se ē magis euidēs q̃ idētitas vni⁹ cū altero: vl simplr: vel q̄ ad hūc. z p ꝺ ēt pz q̄ nō est mirū si doctores nō ꝓbauerūt vnitatē psone hui⁹ vel illi⁹ ꝑ vnitatē eēntie: vel eꝯ. qz vnitas vniuscuiusq̄ in se magis nota ē q̃ vnitas vni⁹ cū alio. ¶ Ad auctez Aug. q̄ dicē q̄ si ꝑ nō genuisset adhuc remansisset de⁹ ingenit⁹ vel inascibilis. dom q̄ illa rō nō pluſ ꝛcludit diuersitatē idētitatū iter eēntiā z psonā q̃ diuersitatē realitatū: qz nō min⁹ est ista maioz va q̄ diceret. ille realitates nō sunt eadē realitas: quaꝝ vna remanet alia remota: z tūc accipio minorē: sz ꝑm Aug. remota ꝑnitate remaneret de⁹ inascibilis. g̃ rē. ¶ Et tn ꝑm aduersariū z ꝑm vitatē Ꝯ est falsa. dico g̃ q̄ si Aug. itellexit de remāsiōe in itellectu: sic. s. q̄ remota ꝑnitate ꝑm itellectū: adhuc in itellu remaneret de⁹ inascibilis. z ꝺ verū est. sz tūc nihil facit ad ꝓpositū. Si ät itelligatur ꝑm ré: tūc adhuc ꝛcña erit va. sz añs z ꝛcñs sūt ipossibilia. Et vtraq̄ ps ꝺictiōis sequit ex vna ypotesi. s. q̄ de⁹ est adhuc inascibilis: si maneret de⁹ z nō eēt ꝑ. z alia ps ꝺictiōis seqreť ex nā rei. nā ponēdo deū inascibilez ponit de⁹: z ponēdo deū segr ex nā rei q̄ nēcio sit ꝑ. z sic est i oī ypotesi ipoli. nō tn dico q̄ vtraq̄ ps ꝺictiōis directe sequat ex ypotesi. sz vna ps sequit directe ex ypotesi. alia vo indirecte inq̃tū ypotesis aliqd ſupponit ꝑtinēs ad naturā rei. s. deū remanere. ex veritate ät talis ꝛcñe nō ꝛcludit diuersitas iter realitates vl ydētitates eēntie z psone: vl eēntie z ꝑis. sz solū sequeť q̄ de⁹ vl nō est eodē ꝑ q̄ inascibil: vel q̄ saltē nō eodē ꝛuertibilr est ꝑ z inascibilis: z q̃tū ad ꝺ qđ Aug. intēdit ꝓbare verū est. qz de⁹ ꝑ nō eodē ē ꝑ z inascibilis. nō q̄ dicāt diuersas res positiue: sz vnū dicē rē positiuaz .s. relonē gnāntis. aliō vo dicit ꝑuationē cuiusdā alteri⁹ rei: qz dicē ꝑuationē gnōnis passiue accepte. ¶ Si ät argueret sic. si de⁹ nō genuisset: adhuc maneret de⁹. g̃ nō eodē est de⁹ q̄ gnāns: vl q̄ est ꝑ: dico q̄ nō seqreť ab hc: vl ex nā rei: nec ex ypotesi: sz seqreť q̄ vel nō eodē eēt de⁹ z ꝑ: vel saltē nō eodē cōuertibilr: z isto 2o mō dicit Aug. q̄ nō eodē de⁹ q̄ ꝑ. ¶ Ad rōnes qb⁹ cōcludit q̄ idētitas q̄ eēntia ē eadē sibi: z idētitas q̄ psona ē eadez sibi nō est eadē cū idētitate q̄ eēntia est eadē cū psona. rndendum ē. Ad ꝑm dom q̄ nō segr q̄ nō sint eadē idētitas: sz q̄ vna nō ē idētitas extremoꝝ cōuertibiliū: sic altera. Ex ꝺ aūt nō segr q̄ sint diuerse idētitates: sic nō segr q̄ sit alia realitas q̄ eēntia ē eēntia: z q̄ eēntia ē ꝑ. Et si arguať q̄ iste idētitates vñr bñe diuersa extrema: z p ꝛns sr diuerse. dico q̄ nō hñt diuersa extrema: imo eadē: 1z nō sint eadē ꝛuertibilr. ¶ Ad 2m dō. q̄ idētitaꝫ q̄ eēntia ē eadē cū psona nō ꝺz dici idētitas iadeq̃ta: qz ista idētitas ita ē adeq̃ta sibi: sic idētitas eēntie ad eēntiā ē sibi adeq̃ta. sz ꝺz dici idētitas extremoꝝ ñ adeq̃torū: siue ñ ꝛuertibiliū. Ex ꝺ nō segr q̄ idētitaꝫ eēntie ad se z idētitas ei⁹ cū psona sint diuerse idētitates: sic ꝑz ex solone ꝓcedētis rōnis. ¶ Ad 3m ꝑz p idē: qz idētitas essentie cū psona nō ꝺz dici idētitas nō ꝛuertibilis: sed ꝺz dici idētitas extremoꝝ nō ꝛuertibiliū. Et ex ꝺ nō segr diuersitas istaꝝ idētitatū. vt ex dictis ꝑz. ¶ Ad 4m di cenduz q̄ minoz est simplr falsa. qz in diuinis ꝑm rem nec est ꝓius nec posterius. Iterū idētitates nō possunt bñe ordinē cū sint priuationes nisi ꝑm ordinē eoꝝ quorum sunt vnitates. vnde identitas accidentis nō est posterioz identitate subſtātie: nisi quia accidens est posterius subſtātia. Sed inter realitates essentie z persone: etiā ꝑm aduersarium non est ordo realis: cum sint vna realitas. ergo rē. Questio. VII.

Ꝺ secundum sic ꝓcedit. z arguit q̄ idē titas cōuertibilis z idētitas icōuertibilis sint in diuinis diuersi modi ex natura rei: qz illi duo modi sunt diuersi ex nā rei: quorū vnus cōpatit affirmationem z negationez sine contradictione. alius aūt nō. Sed predicti modi sunt huiꝫ. nā extrema idētitatis incōuertibilis. s. pater z essentia cōpatiunť affirmationē z negationez: sicut eē incōmunicabile z esse nō incōmunicabile. Extrema vo idētitatis cōuertibilis nō compatiuntur ista. q̄. s. essentia sit cōmunicabilis: z q̄ ipsa eadē sit nō cōmunicabilis. ergo rē.

Contra. quia omnis distictio realis in diuinis est per relationes originis oppositas: sed cōuertibile z incōuertibile nō dicūt tales relones. g̃ rē.

Respondeo. circa istā. q. sic ꝓcedā. qz ꝑ dabiť intellect⁹ qōnis. 2o ponereť veritas quā sentio de qōne. 3o ex veritate illa declarata oñdetur q̄ ꝑ eā euadunť incōueniētia que apparēt in diuinis ꝑ hoc q̄ ponit vna eēntia nūero esse tres psonas. 4o oñdereť q̄ nō ē alia via euadēdi illa icōueniētia.

Quantum ad primū sciendū q̄ ego nō dixi: ni si forte in concursu verborum hoc acciderit: q̄ identitas conuertibilis est identitas inconuertibilis: vel econuerso. Sed dixi q̄ identitas communicabilis est illa identitas que est incommunicabilis

Primus art.

Quid ē hoc qđ dicitur ex parte rei. Illiqđ eē in aīa triplr intelligi pōt.

Quid ēt eē cōmunicabile

sicut realitas cōicabilis est illa realitas q̄ est incōicabilis: puta eēntia est p̄r: qz tñ facta est mētio de ꝯuertibili ⁊ icōuertibili: de vtroq; ꝓseqūmur. ꝑ g̃ q̄tū ad ꝑm articulū: qz ex intellectu termino ꝫ dependet itellect⁹ cōplexorū. ideo ꝑ ponet itellect⁹ termiō ꝫ: deide itellect⁹ cōnis. ¶ Octuꝫ ad ꝑm ꝑ oñdet qd est hoc qđ dr ex nā rei. ꝛ⁰ qd est ꝺ qđ dr cōicabile ⁊ icōicabile. ꝫ⁰ qd est ꝺ qđ dr ꝯuertibile ⁊ icōuertibile: ⁊ qd est dictu idētitas ꝯuertibilis ⁊ idētitas icōuertibilis. ¶ Octū ad ꝑm sciēdū q; illꝺ dr ꝯuenire alicui ex nā rei: siue realr ꝓ oppositū ad ꝺ qđ est ꝯuenire alicui rei fm eē qđ ꝺz in aīa. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū q; aliqd pōt dici in aīa ꝫ⁻. vno⁰ sic effectus dr eē in cā effectiua .s. virtualr. Et isto⁰ artificialia: puta dom⁹: scānū: ⁊ ꝯsilia dñr eē in itellu humano: ⁊ oīa creatura in itellectu diuino. ¶ Alio⁰ pōt dici aliqd in aīa eē sublue: siue sic in subo: sic sciētia ⁊ act⁹ itelligēdi dñr eē in aīa. ¶ Tertio⁰ dr aliqd eē in aīa: siue in itellectu obiue: sic res cognita dr in cognoscēte. Nūc ātē ita est q; entia q̄ dñr eē in aīa ꝑ vel ꝛ⁰ mō nō dñr entia rōnis: vl fm aīaꝫ tñ accipiēdo ens rōnis: put distinguit̄ ꝺ eē reale: qz talia: puta domus: scānū: ⁊ scia: ⁊ q̄cūq; dñt eē in aīa ꝑ ⁊ ꝛ⁰ mō dñt verū eē reale in rerū nā. vñ habit⁹ itellect⁹ ⁊ ei⁹ act⁹ dñt veriorē ⁊ pfectiorē entitatē q̄cūq; accīte corpali. ¶ Octū ad ꝫm modū eēndi. s. esse obiue in itellectu q; ꝺ distīguat̄ ꝺ eē reale ꝛ⁻ pōt itellī. vno⁰ q; dicat̄ q; illꝺ qđ est obtiue in itellu nō sit res va in rerū nā. ⁊ ꝺ mō est falsuꝫ. qz sic dcm̄ est: eē obiue in itellectu est eē sic cognitū in cognoscēte. Sz itellect⁹ nō solū cognoscit entia rōnis: imo ēt entia exīa i rez nā. aliogn nulla scia esset nisi de entib⁹ rōnis: siue de scīs intētionib⁹. qđ est falsuꝫ. ¶ Alio⁰ pōt itelligi q; illꝺ qđ ꝯuenit rei fm eē qđ ꝺz obiue in ite⁹ distinguat̄ ⁊tra eē reale nō quantū ad illud quod est obiectiue in intellu: sed quantum ad sic esse obiectiue in intellectu: quia scilicet illud quod conuenit rei fm sic esse distinguit̄ cōtra illud quod conuenit rei in esse reali. Et sic est verus intellectus. verbi gratia. homini esse abstractuꝫ a sorte ⁊ a platone hoc non conuenit in esse reali. Sed tñ prout obycitur intellectui: vt cognituꝫ in cognoscente sine istis. scilicet sorte ⁊ platone ⁊ consimilibus. ¶ Quantū ad secundum sciendum est q; communicabile siue esse cōmunicabile idem est qđ conuenire pluribus qđ quādoq; ꝓtingit esse fm esse reale: quandoq; fm esse rationis tñ. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum q; conuenire pluribus importat ipsam conuenientiam qua cōmune cōuenit plurib⁹ ⁊ vnitatē ipsius cōmunis qđ dicitur vnū in plurib⁹ ⁊ ipsam pluralitatē illoꝝ quib⁹ cōuenit. ¶ Ipsam autem conuenientiā esse realeꝫ dupl̄r potest intelligi. vno modo. q. accipiendo pro quadam relatione extremoꝝ cōuenientiū sibynuicē: vt si imaginemur q; conuenientia hominis ad sor. sit quedam habitudo: sor. ad hominem: ⁊ hominis ad sor. Et isto modo conuenientia cōmunis nō dicit esse reale: quia inter illa: quorum vnuꝫ est essentialiter: alterū non est habitudo realis: sicut inter sor. ⁊ hominem. alio modo potest intelligi per talem conuenientiam illud quod ex parte rei est fundamentuꝫ veritatis propositionis que dicit hoc est hoc: sicut si vocetur conuenientia hominis ad sor. illud quod ex parte rei est fundamentuꝫ veritatis hui⁹ propositionis. sor. est homo. esse. n. hominē conuenit sort. in esse reali: ⁊ identitas realis sortis cum homine est fundamentum huius veritatis. ¶ Quantū autem ad vnitatem cōmunis sciendum q; tunc vnitas cōmunis dicitur esse realis: quando. s. illa vnitas conuenit illi cōmuni in esse reali circūscripto tali eē obiectiuo; sicut si ego dicerem q; vnum ⁊ idem subiectum est cōmune pluribus formis adinuicem succedentibus. vnitas enim talis subiecti non conuenit sibi fm esse obiectiue in intellectu tñ: sed fm esse reale est enim vnum subiectuꝫ numero plurium formarum succedentium sibynuicem. ¶ Unitas vero fm rationem dicitur quando non conuenit rei talis vnitas: nisi put est obiectiue in intellectu sicut dicitur vnum specie vel vnū genere. nō enim ideꝫ homo est qui est sor. ⁊ qui est plato: nisi fm rationem intelligendi. lz enim inter ea sit similitudo speciei: non tamen inter ea est identitas proprie accepta. ¶ Quantū vero ad tertium: scilicet quantum ad pluralitatem: tūc dicitur pluralitas realis quando pluralitas conuenit illis pluribus realiter circūscripto esse obiectiue in intellectu: sicut tres homines sunt plures homines realiter: ⁊ tres ꝑsone diuine sunt plures ꝑsone realr. ¶ Quādo vero pluralitas conuenit ipsis pluribus solum fm esse quod habēt obiectiue in intellectu: sicut pluralitas quia dicuntur voluntas ⁊ intellectus iustitia ⁊ sapientia eē plura attributa in diuinis: tunc dicitur pluralitas fm rationē intelligendi tñ. ¶ Ex his potest accipi q; quādo aliquid dicitur esse cōmune pluribus q; talis cōmunitas pōt ꝯuenire ipsi cōmuni: vel fm rez vel fm rōnē fm q; predicta tria possunt inueniri in diuersis vel fm rem vel fm rationem. ¶ Quantum ad tertiuꝫ autem pertinens ad istum articulum: scilicet de conuertibili ⁊ inconuertibili dicenduꝫ q; conuertibilitas ⁊ inconuertibilitas accipienda est penes adequationem ⁊ inadequationem eius fm q; dicuntur conuerti. vnde identitas conuertibilis dicitur illoꝝ que fm identitatem sūt sibi adequata: ita. s. q; cuicūq; vnum eorum est idem ⁊ reliquū: ⁊ ecōuerso. ¶ Illa vo dicunt̄ habere idētitatē inconuertibilem vel sunt idem incōuertibiliter magis proprie: que non sunt sic aliquid adequata: q; .s. cuicunq; vnum eorum est idem ⁊ reliquum. ¶ Aduertendū tamen q; conuertibilitas ⁊ inconuertibilitas potest referri ad ipsam identitatē absolute: vt sit sensus q; quedam est identitas conuertibilis absolute: ⁊ quedam inconuertibilis. Et idem dico de realitate: vt si diceretur q; quedam realitas est conuertibilis ⁊ quedam inconuertibilis. Et isto modo nihil est dictu: quia sicut nihil dicitur equale vel inequale sibypsi: sed in comparatione ad aliquid re vel ratione differēs ab eo: itaetiā nihil dr ꝯuertibile vl icōuertibile abtr sibypsi ꝓpe loquēdo. ¶ Dis premissis quantū ad intellectū. q. quādo queritur vtrū cōmunicabilitas vel incōmunicabilitas: cōuertibilitas ⁊ inconuertibilitas in diuinis dicant diuersos modos realiter: dico q; differt querere vtrū ista differāt realiter in diuinis. Et vtruꝫ ista sint realiter in diuinis: nam quedā sunt realiter in diuinis: que tamē nō habēt diuersitatē realiter in diuinis. sicut patet q; voluntas ⁊ intellectus sunt realr in diuinis: tamē nō habēt diuersitatez realē. ergo quādo queritur vtrū cōmunicabilitas ⁊ incōmunicabilitas vel idētitas conuertibilis ⁊ inconuertibilis sint realr in diuinis videt intellectus questionis esse: vtrū. s. ista sint realiter in diuinis: ⁊ dicāt diuersos modos realr in diuinis. Et sic pz de intellectu. q.

Scius arti

Quantum autē ad ꝛm articulū principalē. s. de veritate q̄onis. ꝑmo ponā ea que oz tenere fm fidē in diuinis. scōo descendā ad illud qđ ptinet ad ꝛm articulū. ¶ Quantū ad ꝑmū sciēdū q; fm meū modicū iudiciū: ⁊ fm determinationē concilij generalis de sū. tri. ⁊ fi. ca. ca⁹ Dānamuꝫ, oz cōcedere istaꝫ tres ꝓpones. ꝑma est q; nō est in diuinis maior pluralitas realr q̄ trinitas: q̄ gdē ꝑalitas est ꝑalitas ꝑsonaꝝ:

ynde ibi dicitur q̄ in diuinis tantummodo est trinitas ⁊ certum est q̄ loquit̄ de reali pluralitate: quia de pluralitate rationis falsus esset. Nam: vt de se patet: ibi est maior pluralitas differentium ratione q̄ trinitas.

¶ Secunda propositio est q̄ essentia est ille tres res ⁊ quelibet earundē: scilicet pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus. ¶ Tertia propositio. q̄ essentia eadem est omni rei q̄ est in diuinis. Et ista segt̄ ex illis duab⁹. ⁊ ꝑ ꝑz sic. q⁊ ex p⁹ ꝓpone babet̄ q̄ in diuinis nō sūt plures res q̄ tres: ſz ex 2⁹ ꝓpone p̄ q̄ essentia est ille tres res ⁊ q̄lz earūdē: ḡ essentia est oīs res: ⁊ eadē est oi rei q̄ est i diuinis. ¶ Ex istis sequunt 4⁰. ꝑ⁰ est q̄ in ꝓpōnib⁹ affirmatiuis oēs ꝓpones ille q̄ ipoꝛtāt idētitatē realē essentie cū q̄lz re exīte in diuinis: dū tm̄ nō plus ipoꝛtēt sunt ve. q⁊: vt ꝑz: sic est in re. Oēs vo ꝓpones affirmatiue ipoꝛtātes idētitatē realē ꝑsona ꝛ iter se: ipoꝛtādo. ſ. q̄ vna ea ꝛ sit alia: oēs sunt falſe ⁊ heretice. dico āt iter se: q⁊ ꝓpones ipoꝛtantes identitatē earundem in ab^tio: vt q̄ sint idem ab^tio vel q̄ sint idē in ab^tio vere sunt. ¶ Quantū vo ad ꝓpones negatiuas oēs ꝓpones q̄ ipoꝛtāt distinctionez realē eētie a q̄cūq̄ realitate exīte in diuinis sūt falſe. q⁊: vt patuit: oppositū est verū. ¶ Oēs vo ꝓpones ipoꝛtātes distinctionē ꝑsona ꝛ adinuicē illo mō q̄ expositus est sūt ve: q⁊ sic est in re: vt de se ꝑz. ¶ Oītū āt ad vitatē q. ꝑ dicet̄ de cōicabili ⁊ incōicabili: postea de ꝛuertibili ⁊ incōuertibili. ¶ Oītū ad ꝑ⁰ sciēdū q̄ cōicabile z^r pōt accipi. ſ. ꝑm trālfuſionē: sic̄ q̄n dr̄ q̄ essentia cōicat̄ filio vel ſpūi ſan. alio⁹ ꝑm ꝓdicationē: sic̄ b̄ q̄ dico. eētia ē q̄dā ꝓdicabile cōe de ꝑſonis: ⁊ tale ꝛ⁹ ꝑt z^r accipi. vno⁹ ꝑ eo q̄ est ꝛ⁹ plurib⁹: nō tm̄ est idē in eis ꝑm rē: sic̄ bō ē cōis ſoꝛ. ⁊ ploni. nō tm̄ ē idē bō ꝑm rē q̄ ꝛuenit ſoꝛ. ⁊ plato ni. nō. n. ſoꝛ. ⁊ plato sūt vnus bō nuō. Et sic aliq̄ mō ꝑſona est cōe q̄dā trib⁹ ꝑſonis: q⁊ tres ꝑſone nō sūt vna ꝑſona realr: tm̄ in b̄ differt iter creaturas ⁊ ꝑſonas diuinas: q⁊ in creaturis illa q̄ cōicāt vel ꝛuenīut in aliq̄ cōi ꝓdicabili nō ꝛueniūt in aliq̄ re vna nuō: ſz ꝑſone diuine ſz non sint vna ꝑſona: sunt tm̄ aliq̄ vna res ab^ta: q⁊ sunt vna eētia nuō. ¶ Alio⁹ ꝑt ꝓdicabile cōe accipi q̄ vnū ⁊ idē nuō ens ꝛuenit plurib⁹: sic̄ i diuinis vna ⁊ eadē essentia nuō est ꝑſes ꝑſone. Et istō est in diuinis singule. ¶ Dis p̄missis pono q̄z tū ad ꝓpositū 4⁰ ꝓnes: siue ꝓpones. ꝑ⁴ est q̄ cōicabile ⁊ icōicabile sūt realr i diuinis. ⁊ accipio ad nūc cōicabile ꝑ eo q̄ ē ꝛ⁹ ꝑm ꝓdicationē. z⁰ ꝓ est q̄ aliq̄ mō: sic̄ exponet̄: ipoꝛtāt drias realē. 3⁰ ꝓ q̄ fundamēta istoꝛ modoꝛ nō differūt realr iter se: ita q̄ dicāt diuersas res: siue fundamēta accipiāt ꝑ realitatib⁹: q̄rū vna dicat̄ cōicabil: ⁊ alia icōicabil: siue accipiant ꝑ idētitatib⁹ realitatū. 4⁰ ꝓ est q̄ ſz fundamēta nō differāt iter se: tm̄ dr̄nter se bñt ad 3^m realr. ¶ Pria ꝓ ꝑz sic. q⁊: sic̄ expositū est: cōicabile q̄z tū ad nūc ptinet est illō q̄ est cōe plurib⁹: ſz i diuinis realr est aliqd q̄ realr est ꝛ⁹ plurib⁹. ḡ ꝛc. ma. ꝑz ex rōne termioꝛ supra posita. mi. ꝑbat̄. q⁊: sic̄ dcm̄ ē añ: aliqō vnū q̄ realr est vnū ꝛuenit illis q̄ realr sūt plā: ⁊ ex pte rei rūdet̄ fundamētū vitatis ꝓpōni: in q̄ dr̄ q̄ illō cōe ē vnūq̄q; illoꝛ: ⁊ ēt vnūq̄q; illoꝛ est illō cōe: tūc in q̄cūq̄ iuenit̄ tale cōe: ibi iuenit̄ cōe siue cōicabile realr. Sz sic ē in diuinis. nā eētia vna exīs realr ꝛuenit oib⁹ ꝑſonis ⁊ cuilz eaꝛ: q̄ sūt ꝑſes realr: ⁊ ex pte rei ē fundamētū ꝑm q̄ verū est q̄ vnaq̄q; ꝑſona realr est eētia. ḡ ꝛc. ita q̄ veri⁹ ⁊ reali⁹ ē in diuinis talis cōitas q̄z in creaturis: q⁊ ſz in creaturis iueniat̄ plalitas realis ptiū ſubtiuaꝛ: ⁊ fundamētū reale ꝑm q̄ cōe ve ⁊ realr ꝛuenit vnicuiq; ꝓtō sub eo: sic̄ ꝑz de bone: ſoꝛ. ⁊ plo. tm̄ defic̄ 3^m: q⁊ cōe nō est idē realr in plurib⁹ ptib⁹ ſubtiuis. ſoꝛ. n. ⁊ plo nō sūt idē bō realr. In diuinis vo eadē nuō eētia est q̄ ē ꝑſes ꝑſone. ¶ Scōa ꝑs ꝓnis. ſ. q̄ ibi sit icōicabile ꝑm ꝓdicationē realr: ꝑz sic. q⁊ ibi est icōicabile realr vbi ē aliqd qō ꝛuenit realr vni soli: ita q̄ nō plurib⁹: ſz ꝑ ꝛuēit ita vni realr q̄ nō plib⁹. ḡ ꝛc. ¶ Scōaz ꝓnē ꝓbo. ſ. q̄ aliq̄ mō dr̄nt realr: siue ꝑm rē: q⁊ negō vel ꝑuatio alicui⁹ positiui nō est ipm: ſz icōicabile siue icōicabilitas dic̄ ꝑuationē cōicabil̄ siue cōicabilitatis. ḡ ꝛc. ¶ Notādū q̄ ista rō nō ꝛcludit q̄ ipm qō dr̄ cōicabile ⁊ ipz qō dr̄ icōicabile realr dr̄ant: q⁊ b̄ eēt oppositū z^r ꝓnis: ſz q̄ ili⁹ modi. ſ. cōicabilitas ⁊ icōicabilitas nō dr̄nt idē realr: cū vnū dicat ꝑuationē alteri⁹. ¶ Tertia ꝓ ꝑz sic. q⁊ fundamēta cōicabilis ⁊ icōicabilis sūt eētia ⁊ ꝑſona: vel idētitas eētie ⁊ idētitas ꝑſone. ſz ꝑſona ⁊ eētia: vt ali⁹ ꝓbatū est: nō dr̄nt. nec ēt idētitas eētie ⁊ idētitaꝫ ꝑſone differūt: sic̄ in ꝑcedētib⁹ qōnib⁹ ꝓbatū est. ḡ ꝛc. ¶ Quarta ꝓ ꝑz sic. q⁊ q̄cūq̄ se bñt realr ad aliqd 3^m ꝑm affirmationē ⁊ negōnē diuersimode se bñt realr ad illō 3^m. sed sic se bñt eētia ⁊ ꝑſona aliq̄ determiata: puta eētia ⁊ p̄r ad aliquā ꝑſonā: puta filiu⁊: q̄ ve ⁊ realr p̄r nō est filius. eētia vo ve ⁊ realr est fili⁹. ḡ ꝛc. ¶ Cōtra b̄ arguitur z^r. ꝑ q⁊ opposita nō ꝛueniūt eis q̄ sūt oio idē. sed: sic̄ dictū est: cōicabile ⁊ icōicabile ipoꝛtāt aliquā dr̄iaz realē: ⁊ ipoꝛtāt aliq̄ mō oppositū. ḡ nō ꝑt ꝛuenire eis q̄ sūt oio idē. Sz ista ꝛueniūt eētie ⁊ ꝑſone huic vl illi: puta ꝑſi. ḡ ꝑ ⁊ eētia q̄ sūt fundamēta cōicabilis ⁊ icōicabil̄ nō sūt oio idē. z⁰ q⁊ plus est iter se aliq̄ differre q̄z se b̄re diuersimode ad 3^m: q⁊ ꝑꝑ b̄ ꝑt se b̄re diuersimode ad 3^m: q⁊ aliq̄ mō dr̄nt iter se. ſl. n. nullo⁰ iter se differrēt: nō vr̄ quo dr̄nter possent se b̄re ad 3^m. ¶ Ad ꝑ⁰ illoꝛ dōz q̄ z^r est oppō. vna ꝑm affirmationē ⁊ negōnē aliculus forme absolute: ⁊ illa q̄b⁹ ꝛueniūt opposita isto mō nō ꝑt eē idē re: imo vr̄ q̄ nēcio sint diuerse res. alia est oppositio q̄ est ꝑm b̄ q̄ est ꝛuenire plurib⁹ vl nō plurib⁹: ⁊ opposita tali oppōne ꝑt ꝛuenire eis q̄ sūt idē re: dum tm̄ nō sint idē adeq̄te ꝑm ꝓdicationē: sic. ſ. q̄ nō q̄cqd ē idē realr vni ⁊ alteri: ⁊ ecōuerſo. sic̄ ꝑz de bone ⁊ ſoꝛ. q̄rū vnū est cōicabile ⁊ aliō icōicabile: nō tm̄ q̄z tū ad hoiem supponēte ꝑ ſoꝛ. ē iter ea diuersitas realis. nā bō ⁊ ſoꝛ. sunt vna res in ſoꝛte: nō tm̄ sūt idē adeq̄te ⁊ cōuertibil̄r accipiendo hominē absolute. ¶ Ad z^m potest dici z^r. primo q̄ illa maioꝛ nō habet veritatē. de differētia cuius membra nata sunt accipi in habitudine ad aliud: sicut patet de linea equali ⁊ inequali in comparatione ad diuersas lineas: quia equalitas ⁊ inequalitas in hac linea non supponit aliquam diuersitatez aliam ab illa: vel ꝓeter illam que conuenit ei in habitudine ad alias lineas. ⁊ sic non oꝑtet q̄ essentia ⁊ ꝑ habeant diuersitatem realem in se: ꝓeter hoc q̄ est diuersimode se habere ad filium ꝑm affirmationem ⁊ negationem. ¶ Secundo potest dici ⁊ forte magis ad propositum q̄ non oꝑtet ad hoc q̄ aliqua se habeant diuersimode ad tertium ꝑm affirmationem ⁊ negationem. q̄ realiter sic inter se differant q̄ vna res non sit alia: sed sufficit q̄ non sit idem adequate ⁊ cōuertibiliter. Ex hoc enim q̄ vnum cōuenit pluribus q̄z aliud potest vnum eoꝝ de aliquo negari: de quo affirmatur aliud. ſ. illud quod pluribus conueni.. ¶ Contra istam solutionem fuit sic argutum. primo assumendo istas duas propositiones. prima est q̄ tres ꝑſone vel quelibet earundez ſingilatim est ꝓdicatum adequatum ipsi essentie.

¶ Secunda propositio est ista. q̄ istud. ſ. tres ꝑſone vel quelibet earūdē nō est cōmunicabilis: tm̄ eētia est cōicabil̄. ¶ Ex istis arguit̄ sic ad ꝓpositū. opposita nō conueniūt illis que sunt omnino idem. Sed essentie ex

vna parte ⁊ tribus personis vel cuilibet earūdē ex alia ꝓueniunt omnino oppositā.ſ. cōmunicabile ⁊ incōmunicabile:ga essentia est cōmunicabilis.trib⁹ autē personis: vel cuilibet earūdē nō cōuenit cōmunicabile: ergo eēntia ⁊ tres psone vel quelibz earūdē nō sunt omnino idē.nō potest autē dici ꝙ ibi desit identitas adequationis:qz ſm primā ꝓpositionē ⁊ essentia ⁊ persone vel quelibet earꝫ ponuntur esse idem adequate: ergo relinquitur ꝙ inter essentiā ⁊ tres personas vel quelibet earum sit aliqua nō identitas alia a nō idēntitate adequationis:⁊ hec videt nō idētitas absoluta.ergo ꝛc. ¶ Secundo sic.identitas essentie cū patre est identitas extremorū incōuertibiliuz: sed identitas essentie ad seipsam nō est extremorꝫ incōuertibiliū: ergo demōstratiue: vt videt:sequitur ꝙ hec idētitas nō sit illa. ¶ Tertio sic. illis que sunt oīno eadē ⁊ in ordine ad idem nō conueniūt oppositā. Sed essentie ⁊ patri vel paternitati in ordine ad idem.ſ.in ordine ad personas conueniunt oppositā.ſ. predicari de tot ⁊ nō predicari de tot: ga essentia predicatur de omnibus personis. pater vero nō predicatur de omnib⁹:nisi de vna. ergo ꝛc. ¶ Ad ista dicendum ꝑmo ꝙ accipiēdo adequate ſm predicationē prima ꝓpositio.ſ. ꝙ essentia sit tres persone vel quelibet earūdē adequate est beretica:qz sequeret infallibiliter ꝙ vna persona esset alia.qō est manifeste bereticuz. ꝙ autē hoc sequeret:patet.qz adequari ſm predicationez est quando est ita ꝙ aliqua se habent sic:ꝙ de quocūq; predicatur vnū ⁊ reliquuz:⁊ ecōuerso. ergo si essentia ⁊ tres ꝓsone vel quelibet earūdē se habent adequate ſm predicationē: sequit ꝙ de quacūq; predicatur essentia. predicātur etiā tres persone vel quelibet earūdē:sed essentia predicatur de patre ⁊ ō alys personis. ergo pater est alie persone:⁊ quelibet earūdē.ergo ꝛc. ¶ Scōo dico ꝙ si accipiatur hoc qō dico adequate: ⁊ hoc qō dico cōmunicabile ⁊ incōmunicabile ſm p̄dicationez 2ª ꝓpositio cōtradicit p̄me. nam in p̄ma ꝓpositione accipitur ꝙ essentia ⁊ illud predicatū.ſ. tres persone vel quelibet earꝫ sit idem adequate ſm predicationē: sed adeq̄ri ſm predicationē iportat ꝙ cuicūq; cōuenit vnū ⁊ reliquū.ergo ſm p̄positionē primā habemus istam conclusionez:ꝙ cuicūq; cōuenit essentia:illi conuenit illud predicatū.ſ.esse tres personas vel quālibet earūdez. In scōa vero ꝓpositione dicit ꝙ vnuz est cōmunicabile.ſ. essentia:⁊ aliud nō.ſ.ipsum predicatū. ⁊ hoc accipiendo cōmunicabile ſm predicationē:sed nō cuicūq; cōuenit cōmunicabile ſm predicationē cōuenit incōmunicabile ei oppositū. ergo ſm secundā ꝓpositionē habem⁹ ꝙ nō cuicūq; conuenit essentia ei cōuenit illud predicatū .ſ.tres persone ꝛc.Sed hoc est contradictoriuz eius qō fuit conclusiuz ex p̄ma ꝓpositione.vnde accipiēdo adequate ⁊ cōmunicabile ſm predicationez scōa ꝓpositio cōtradicit p̄me. ¶ Si autē ly adequate accipiatur aliter q̄ ſm predicationē:nihil facit ad ꝓpositū:qz quando dicit ꝙ eēntia est cōmunicabilis ⁊ persona incōmunicabilis:vel ꝙ essentia predicatur de tot.nō aūt persona respondetur ꝙ hoc ideo potest conuenire essentie ⁊ nō persone:qz nō sunt adequate idem. certū autē est ꝙ hic accipitur adequate ſm predicationē: qz.ſ.nō cuicūq; conuenit vnū ⁊ reliquū. ¶ De cōmunicabili autez ⁊ incōmunicabili ſm transfusionez magis infra dicetur. ¶ Ex his patet ꝙ p̄ma ratio nō valet:tum qz p̄ma propositio est falsa ex qua ꝓceditur:tum qz p̄ma contradicit scōe. ¶ Ad fōmā.ad ma.quando dicitur ꝙ oppositā ꝛc. dicendū ꝙ oppositā talia que sunt esse cōmu' nō esse ꝑ': vel non predicari de tot ⁊ predicari de tot nō requirūt diuersitatē realē: vel nō identitatez ſimpliciter: inter ea:quib⁹ ꝓueniunt: sed sufficit ꝙ nō sint eadē adequate ⁊ cōuertibiliter. ⁊ sic est de eēntia ⁊ ꝓsona. ¶ Et quādo dicit vlteriꝰ ꝙ essentia ⁊ tres persone ⁊ quelibet earūdē sunt idem cōuertibiliter ⁊ adequate ostēsuz est ꝙ hoc est falsum accipiendo adequate ſm predicationem:⁊ ideo ratio nō valet:qz supponit falsuz. ¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ si identitas essentie ad personā est identitas extremorꝫ inconuertibiliū:⁊ identitas essentie ad seipsam nō est identitas extremorꝫ incōuertibiliū: non sequitur ꝙ hec identitas nō sit illa:nisi assumat̄ ista ꝓpositio. nulla idētitas extremorꝫ incōuertibiliū est idētitas extremorꝫ:que nō sunt incōuertibilia. Et ad istaz dico ꝙ est falsa.nā sic̄ eadē realitas pōt eē eorꝫ q̄ nō sūt cōuertibilia:⁊ eorꝫ q̄ sūt ꝓuertibilia:sic̄ ꝓz ꝙ eadē realitas ē eēntie ⁊ sapiētie ⁊ p̄nitatis : ita etiā eadē idētitas potest esse borū ⁊ illorꝫ. vnde etiā in creaturis eadē est identitas qua homo est idē cū aīali rationali : ⁊ qua est idē cū ſor. ⁊ identitas qua pater est idez sibypsi est illa eadē identitas qua est essentia eadē sibypsi:lz vna idētitas nō sit alia cōuertibiliter. ¶ Ex dictis patet ad 3ᵐ qz.ſ.eis que sūt eadē possunt cōuenire oppositā: de quibus loquimur.ſ. predicari de tot ⁊ nō predicari de tot i ordine ad idem: dū tamen nō sint idem adequate ⁊ cōuertibiliter. ¶ Contra ista obycit multipliciter. primo qz dato ꝙ tres persone vel quelibz earꝫ ſingilatiz nō sit p̄dicatū adeq̄tū eēntie ipsi: tñ tres ꝓsone vl aliq̄ ꝓsonarū é p̄dicatū adeq̄tū ipsi eēntie:qz gcgd é eēntia vel est tres ꝓsone vl aliq̄ ꝓsonarꝫ. ¶ Ex hoc arguit sic ad ꝓpositū:qz ea quib⁹ cōueniunt oppositā nō sunt oīo eadē:lz essentie ⁊ toti diſiuncto predicto.ſ. tres persone vel alique:vel aliqua cōueniunt oppositā: qz essentie cōuenit cōmunicari per transfusionē. Et istud nō cōuenit illi toti diſiuncto:vel cuicūq; ei⁹ parti.ſ.cōmunicari per trāsfusionē:ergo essentia ⁊ totū diſtinctū predictū non sunt oīno eadez. ¶ Sed hoc nō potest dici ꝙ hoc sit ꝓpter hoc:qz nō sunt idem adequate:cū oppositū hui⁹ ostensum sit:ergo oportet ꝙ aliquo modo sint nō eadē.⁊ sic: vt videt:nō sufficit dicere ꝙ ideo possint eis conuenire talia oppositā:qz nō sunt eadē adequate. ¶ Scōo contra modū respondēdi arguit sic. quādo dicit ꝙ cōmunicabile potest conuenire vni ⁊ non conuenire alteri:qz .ſ.nō sunt vnuz adequate ⁊ cōuertibiliter ostenditur ꝙ talis modus respōdendi nō sit ad ꝓpositū:⁊ scōo ꝙ sit nugatori⁹. ¶ Ad euidentiā istius sciendū ꝑmo ꝙ sicut dicūt: lz male ⁊ ignoraēter:adequatio cōuertibilitatis ꝙ predicationē qua eadē dicunt̄ adequari cōuertibiliter ſm predicationē: lz requirat ꝙ de quocūq; predicatur vnū ⁊ reliquū:nō tamen requirit ꝙ quicgd predicatur deuno ⁊ de reliquo predicetur.vnde:vt dicūt:de illis q̄ ꝓuertibiliter sunt eadē isto modo vni eorꝫ potest aliqd cōuenire:⁊ nō alij. Et hoc ꝓbant sic.qz bonū ⁊ verū sūt eadē cōuertibiliter: ⁊ tamen aliqd predicatur de bono qō nō predicatur de vero: sicut esse obiectū volūtatis. ergo ꝛc. ¶ Scōo idem ꝓbant per aliud exemplū:quia homo ⁊ risibile sunt idē cōuertibiliter: nō tamē quicgd predicatur de homine predicat̄ de risibili: qz homo est substātia:nō tamen risibile est ſuba. ⁊ risibile est ens ꝙ accidēs:vt dicūt:nō tamē homo est ens per accidēs. Et idē est:vt dicunt:in ꝓposito.nam:vt dicunt:essentia ⁊ illud totū diſiunctū sunt cōuertibiliter ⁊ adequate idez: ⁊ tamen cōmunicari per transfusionē cōuenit vni:⁊ nō cōuenit alteri. ¶ Ex hoc arguunt cōtra dictū modū dicendi dicendo ꝙ nō est ad ꝓpositū: qz reddere causam quare predicata oppositā possunt inesse aliquib⁹ per il-

lud qđ nihil fac̃ ad hoc ꝙ talia oppoſita iſint aliqb⁹:nihil fac̃ ad ꝓpoſitū:ſz ſic ẽ hic.g̃ ꝛc̃. ¶ Ma.pz:mi.facil᷑ ꝓbat̃. qz illđ nō facit ad ꝓ ꝙ oppoſita p̄dicata poſſint eſſe aliqb⁹ vel nō poſſint: quo poſito adhuc ponit̃ oppoſita p̄dicata poſſint eſſe eis:ſz poſita adeq̃tioe.ſ.ꝟuertibilitate terminoꝝ adhuc talia oppoſita p̄dicata poſſũt eſſe eis.ſ.adeq̃tis ꝟuertibil᷑:ſic̃ ꝓbatū eſt.g̃ ad reddēdū cām q̃re oppoſita p̄dicata poſſunt eſſe vel nō inẽ aliqb⁹ nō ſufficit:imo nō valet dicere: qz ſũt adeq̃ta: vel nō adeq̃ta ꝟuertibil᷑. ¶ Et ſic: vt vr̃: pz ꝙ illa reſpōſio nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Oītū ad aliđ ſciēdū ꝙ illa rñſio ẽ nugatoria:ꝓbāt ſic. qz reddere rōnē đ eodē ꝛ p idē ẽ nugatoriū:ſic eſt in ꝓpoſito.g̃ ꝛc̃. Mi.pbo.qz idē eſt aliqđ p̄dicatū ꝟuenire alicui:qđ nō cōuenit alteri: ꝛ eē inadeq̃tū ſm p̄dicationē. g̃ reddere rōnē ꝙ vnū p̄dicatū cōueniat vni ꝛ nō alteri p hoc: qđ eſt eē inadeq̃tū ſm p̄dicatiōez eſt reddere cām de eodē p idē. ¶ Scđo ad idē: qz vt dicūt iter eēntiā ꝛ ꝓſonā ꝛ illud totū diſiūctū nō eſt aliq̃ inadeq̃tio p̄dicatiōis: niſi ſm hoc qđ eſt inadeq̃ri in hoc p̄dicato:qđ eſt cōicari vel nō cōicari: ꝛ ſic idē qđ ꝓpoſ.ſ.ꝙ declarat̃ idē p idē:ꝛ reddit̃ cauſa de eodē p idē. ¶ Tertio ſic.qz ſi ad oīdēdū ꝺictoria poſſe ieſſe eiſdē ſuffic̃ dicere ꝙ nō ſunt idē adeq̃te ſm p̄dicationē:tūc facil᷑ poſſet oīdi ꝺictoria poſſe ieſſe eiſdē in q̄libet ꝓpoſito: qz de gbuſcūq; gb⁹ attribuunt̃ ꝺictoria poterit dici idē.ſ. ꝙ nō ſunt adeq̃ta ſm p̄dicationē.hoc aūt eſt incōueniēs.g̃ ꝛc̃. ¶ Ad ꝑm ꝺcedo ꝙ eēntie ꝛ tali toti diſiūcto poſſunt ieſſe ſiue ꝟuenire talia oppoſita:de gb⁹ logmur.ſ.cōicabile ꝛ icōicabile: ẽt ſm p̄dicationē.ꝛ qñ dr̃ ꝙ ſunt adeq̃te idē ſm p̄dicationē:nego.ꝛ qñ dr̃ ꝙ imo:qz gcgd eſt eēntia:vel eſt tres ꝓſone: vel aliq̃:vel aliq̃: nego. qz eēntia eſt ꝟuncti tres ꝓſone ꝛ aliq̃ ꝛ aliq̃ ꝛ q̄libet. nulla aūt ꝑs toti⁹ illi⁹ diſiūcti eſt iſta ꝟunctim:nec totū diſiunctū eſt iſta ꝟiūcti. Et ſi dicat̃ ꝙ ſaltē totū ꝟiūctū acceptū cū toto diſiūcto:vt ſi dicat̃.oēs ꝓſone ſiue tres ꝓſone:ꝛ q̄lz:ꝛ aliq̃:ꝛ aliq̃.vl᷑ tres vel aliq̃: vel aliq̃ eſt p̄dicatū adeq̃tū eēntie. ¶ Dico ꝙ falſuz eſt.qz totū ꝟiūctū acceptū vt ꝑs ꝓpōnis diſiūcte nō valet plus q̃tū ad hoc: ꝙ ꝓpō ſit vā q̃ totū diſiunctū tm̃ ꝑs ꝓpōnē diſiūctiuā:qz ꝓpō diſiunctiua verificat̃ ꝑ vna ꝑte ſi eēnt ẽt oēs alie ꝑtes falſe. vñ totū ꝟiūctū acceptū vt ꝑs alicui⁹ ꝓpōnis diſiūcte nō eēt p̄dicatū adeq̃tū ei cui ꝟuenit totū diſiūctū ꝑ ſe:ꝛ totū ꝟiūctū ꝑ ſe:qz recipe p̄dicationē toti⁹ ꝟiūcti ꝑ ſe:ꝛ recipe p̄dicationē toti⁹ diſiūcti: vl᷑ ꝟiūcti ſub diſiūctiōe ad alterū tm̃. Uñ dico ꝙ i diuinis nullū p̄dicatū ẽ p̄dicatū adeq̃tū ipi eēntie:niſi ſolū ab⁹m̃. Et rō hui⁹ ẽ.qz i diuinis illđ cōe qđ ẽ eēntia al᷑ ſe bz ad ꝓſonas:ꝛ cōe i creatur̃:vl᷑ ẽt cōe qđ ẽ ꝓſona. ¶ Nā i cōi:qđ ẽ ꝓſona reſpectu ꝓſonarū pōt inueniri aliqđ p̄dicatū diſiūctū adeq̃tū huic cōi: qđ eſt ꝓſona.vt qñ dr̃ ꝙ oīs ꝓſona vel eſt pr̃ vel eſt fili⁹ vel ſpūs ſcūs.Et ſil᷑ in creaturis. oīs bō vel eſt ſor. vel eſt plato.ꝛ ſic de alys.qz nullus bō vnus exiſtēs eſt oīs bō:vel plures boies. Et ſil᷑ oīs ꝓſona diuina vel eſt pr̃ vel eſt fili⁹ vel eſt ſpūs ſcūs. qz nulla ꝓſona eſt oīs ꝓſona:vel plures ꝓſone:tñ oīs ꝓſona eſt oēs ꝓſone: vel hec vel illa:vel tertia.ꝛ hoc rōne ꝑtis toti⁹ diſiuncti:qđ eſt hec:vel illa:vl᷑ tertia ꝓſona.Sz hec eſt falſa ſimpl᷑. oīs ꝓſona eſt oēs ꝓſone vel plures.ſic̃ hoc qđ dico.oīs bō ẽ oēs boies vl᷑ plures:vt ſor.ꝛ plato.Et tm̃ rōne alteri⁹ ꝑt toti⁹ diſiūcti eſt vā.eēntia aūt ꝛ oē ab⁹m̃ eſt oīs ꝓſona:ꝛ q̄libet:ꝛ oēs ſil᷑:ꝛ nō ſolū ꝓpa ꝓſona ꝟ vel ꝓſone verificant̃ de eēntia:ſz ẽt qđā q̃ de nulla ꝓſona poſſunt verificari ſic̃ trāſſundi ꝛ cōicari ꝑ trāſfuſionē:ꝛ hoc eſt qz notionalia ſimul ſumpta vel diuiſim nō ſe habēt adequate ad eſſentiā ſm p̄dicationē. ¶ Aduertendū ꝫ eſt ꝙ ꝓpa ꝓſonaꝝ ꝟueniūt eēntie: dū tm̃ nō iportēt diſtinctionē eſſentie ab aliq̃ ꝓſona:vel ab aliq̃ exiſtēte in diuinis: qz illa q̃ iportāt talē diſtinctionē ei nō ꝟueniūt.vñ cēntie nō cōuenit nec gnāre nec gnāri: vel opponi relatiue vel eē incōicabile:ſz ipſa ſit id qđ generat ꝛ qđ generat ꝛ qđ opponit̃:ꝛ ſic de alys.ꝛ ſit ipſe actus generādi:ꝛ ꝑpter inadequationē iā p̄dictā ſm p̄dicationē ꝛ ſpecialē modū:quo eēntia eſt cōis pluribꝫ multa ꝟueniūt eſſentie. ſic̃ ſunt illa q̃ iportāt vnitatē eiꝫ cū oibus vel pluribus ꝓſonis.ſic̃ cōicari eē oēs ꝓſonas ꝛ q̄libet eaꝝ:ꝛ ꝙſimilia.ꝓſonis vo aliq̃ ꝟueniūt:in ꝙbus nō cōicat eēntia. ſic̃ ſunt illa q̃ iportāt diſtinctionē ab aliq̃ exiſtēte in diuinis. ſic̃ incōicabile diſtinctū eē:opponi:ꝛ ſilia. ¶ Qđ aūt dictū eſt ꝙ eēntia nō cōicat cū ꝓſonis in p̄dictis p̄dicatis nō ſic eſt accipiendū ꝙ eēntia nō ſit illa gb⁹ p̄dicata ꝟueniūt: ſz qz illa p̄dicata nō ꝟueniūt eēntie rōne diſtinctionis iportate. ¶ Ad zᵐ dicēdū ꝙ minoꝝ q̃ dr̃ ꝙ adequatio vel inadequatio ꝟuertibiliū ſm p̄dicationē nihil facit ad hoc ꝙ aliq̃ oppoſita poſſint vel nō poſſint ꝟucnire aliqb⁹ eſt falſa. ¶ Ad ꝓbationē ẽt dicēdū ꝙ minoꝝ illi⁹ ꝓſyllogiſmi eſt falſa.ſ.ꝙ nō oz ꝙ gcgd p̄dicat̃ de vno eoꝝ q̃ ꝟuertibil᷑ ſe habēt: ꝛ q̃ de ſcinuicē vl᷑ p̄dican̄ p̄dicēt̄ de altero: dū tm̃ nō varieť ſuppoſitio termini: vel modus p̄dicādi:imo hoc dicere eſt ignorare ꝓpriā vocē.ꝛ hoc pz ȝ⁹. ¶ Primo qñcūq; aliqđ p̄dicat̃ de aliq̃ vl᷑: vel ecōuerſo oz ꝙ affirmatiua de ſubiecto inferat affirmatiuā de p̄dicato: ſz eoꝝ q̃ ſunt ꝟuertibil᷑ idē vnū eoꝝ p̄dicat̃ vl᷑ de alio:ꝛ ecōuerſo.g̃ affirmatiua de vno infert affirmatiuā de alio: ꝛ econuerſo. Et ꝑ ꝟñs ipoſ᷑ eſt aliqđ affirmari de vno ꝙn affirmēt̃ de alio. ¶ Ex hoc ẽt vlteri⁹ pz ꝙ gcgd p̄dicat̃ de vno p̄dicat̃ de altero. Ma.pz.qz ſup eā fundat̃ locus ab inferiori ad ſuperi⁹ affirmādo: ꝛ locus a diffōne ad diffinitū:ꝛ ecōuerſo.ꝛ locus a deſcriptiōe ad deſcriptū:ꝛ ecōuerſo.ex hoc.n.idefinita de ſubto aliq̃ ifert idefinitā de p̄dicato:qz ſubo ꝟuenit vl᷑ p̄dicatū. Mi.ẽt pz.ſ.ꝙ ꝟuertibilia vl᷑ de ſeinuicē p̄dican̄. ¶ Scđo idē pz ꝑ ꝟerſionē affirmatiue indefinite:ꝛ arguit̃ ſic. ſi ita eſt ꝙ nō gcgd p̄dicat̃ de vno ꝟuertibiliū p̄dicat̃ de altero. g̃ nō de q̃cūq; vnū eoꝝ p̄dicat̃ ꝛ reliquū.ꝟñs eſt falſum. g̃ ꝛ añs. ꝓbatio ꝟñe. ¶ Ad cui⁹ euidētiā accipiat̃ hō ꝛ riſibile q̃ ſunt ꝟuertibilia: ꝛ accipiam⁹ illud p̄dicatū qđ tu dicis p̄dicari de vno ꝛ nō de alio: ꝛ ſit illud p̄dicatū b. ꝛ accipiam⁹ illud p̄dicatū b.ꝟuenire homini:ꝛ nō riſibili ſm tuā ypoteſim:ita ꝙ hec ſit vā.hō eſt b. ad hāc neceſſario ſequit̃ ꝙ hec ſit vā.b.vel qđā b.eſt hō ꝑ ꝟerſionē idefinite affirmatiue. Inde arguit̃ ſic ad ꝓbationē dicte ꝟñe.qz ſm te bō p̄dicat̃ de b. ſed riſibile nō eſt b.nā ſi riſibile eēt b.ſequeret̃ ꝙ b.eēt riſibile ꝑ ꝟerſionē idefinite affirmatiue.g̃ ſi b.p̄dicat̃ de boie ꝛ nō ō riſibili:ſequit̃ ꝙ nō de quocūq; p̄dicat̃ bō ꝛ riſibile.ꝛ ſic pz ꝟña. ¶ Tertio pz idē a ōſtructiōe ꝟñtis ad deſtructionē añtis ſic.ſi bō eſt b.ſequit̃ ꝙ riſibile eſt b.ſuppoſito ꝙ hō ꝛ riſibile ſint cōuertibilia. ſi nō ſequit̃:da oppoſitū.oppoſitū aūt huius.riſibile eſt b. eſt vniuerſalis negatiua:qz idefinita vel ꝑticularis affirmatiua: ꝛ vniuerſalis negatiua ꝺictorie opponunt̃.ſ. nullū riſibile eſt b.ꝛ qđā riſibile eſt b. ¶ Inde ſil᷑ arguo ſic.nullū riſibile eſt b.oīs bō ẽ riſibilis.g̃ nullus bō ẽ b.iſta ẽ oppoſita añtis illi⁹ ꝟñe:q̃ dicebat̃.ſi bō eſt b. ſequit̃ ꝙ riſibile eſt b. g̃ iſta ꝟña q̃ fuit ꝓma ꝟña fuit bona. ꝛ ſic pz ꝙ q̃cūq; ſunt ꝟuertibilia adinuicē ſic ſe habēt: ꝙ gcgd p̄dicat̃ de vno:ꝛ de reliquo:ſic̃ cuicūq; ꝟuenit vnū ꝛ re-

liquū:dū tamen accipiaī ſuppoſitio terminoꝝ: vel modus p̄dicādi ſm illū modū:ſm quē ſunt conuertibilia. ſi aūt variet ſuppoſitio terminoꝝ: vel modus p̄dicādi a modo illo:ſm quē ſunt cōuertibilia:tnnc nō oz q̄ gc/gd conueniret,vni conueniret reliquo: nec ēt oz q̄ cui/cuq̄ conuenit vnū conueniat ⁊ reliquū: qō tñ aduerſa ry concedū de conuertibilib⁹.v.g.quādo dicim⁹ q̄ bō ⁊ riſibile cōuertunt bō ſupponit pro habēte humanita tez:⁊ riſibile pro habēte aptitudinē ad ridēdū: ⁊ hoc ſi/ue p ſe ſiue p accidēs:ſiue qualitercūq̄ aliter:q̄.ſ.illud qō habet humanitatē eſt illud qō habet riſibilitatē: ſi/ue illā aptitudinē:⁊ ecōuerſo.vñ ſi dicaī.ois bō eſt riſi/bilis:⁊ ecōuerſo.ſz riſibile ſignificat accidēs.g̃ bō ſigni ficat accidēs:nō ſequiī: qz riſibile in minori nō ſignifi/cat: ſiue nō ſupponit pro habēte humanitatē quātū ad ipſam rē: ſed pro dictione ſignificāte talē rē. ¶ Silr ſi dicaī ſic.cuicūq̄ ꝓuenit bō ei cōuenit riſibile: ſed cōue nit ſorti q̄ ſit bō.⁊ hoc p ſe p̄ modo. g̃ ſorti ꝓuenit riſibi le in p̄ modo dicēdi p ſe.nō ſequiī: qz illa conuertibili/tas inter hominē ⁊ riſibile nō intelligiī ſm p̄m⁹ moduz dicēdi p ſe: qz iſta eſt falſa.cuicūq̄ cōuenit bō in p̄ mō dicēdi p ſe ei cōuenit riſibile ſm eūdē modū p̄dicandi: qz conuertibilitas inter ea intelligiī quātū ad veritatē ſiue ſm veritatē p̄dicationis:ſiue p ſe:ſiue p accidēs:ſi/ue p ſe p̄ mō p̄dicādi p ſe:ſiue z⁰. vñ eſt ibi fallacia ꝓnt/ꝓcedēdo a cōi mō p̄dicādi ad ſpecialē modū p̄dicādi: ⁊ ēt eſt ibi fallacia figure dictionis mutādo ꝓuenire in qualr ꝓuenire.vñ nō ſequiī.boc huic ꝓuenit.g̃ ſic cōue nit. ¶ Ad p̄m g̃ ꝫ hoc dicēdū q̄ illa ꝓpoſitio q̄ dicit q̄ verū nō eſt obiectū volūtatis eſt falſa. ſz verū eſt q̄ ve rum ſm rōnē qua verū nō eſt obiectū adequatū volū/tati. ¶ Nunc aūt conuertibilitas eoꝝ nō attendiī ſm rōnē qua verū eſt vel bonū: ⁊ ſm quā acceptionē veri vel boni dicaī: ſz tātū cūtū ad illud qō eſt verū vel bo/nū.qualr aūt differāt verū ⁊ bonū:⁊ ſm acceptionē ve ri vel boni dicanī verū ⁊ bonū conuerti non p̄inet ad ꝓpoſitū. ¶ Ad illō exēplū dicēdū q̄ ibi variaī ſuppo ſitio termioꝝ.ſ.quādo dr̄ q̄ homo ſignificat ſubſtātiā. q̄ aūtē dr̄ q̄ bō eſt ſuba:⁊ q̄ riſibile nō eſt ſuba.ſi acci/piatur ſuba pro concreto ſbe: ita ſequitur q̄ riſibile eſt ſuba.ſicut ſequiī q̄ riſibile eſt anial:videt enim q̄ iſti ignorēt locū qui eſt ab inferiori ad ſuperius. quicqd.n. p̄dicaī de inferiori p̄dicaī ⁊ de ſupiori. vñ ſequiī q̄ ſi homo eſt riſibilis q̄ ſuba eſt riſibilis accipiēdo ſubſtā tiam pro concreto ſube: ⁊ adhuc ſequiī p conuerſionē idefinite q̄ riſibile eſt ſuba. ¶ Qō aūt hic dr̄ q̄ riſibi/le eſt ens p accidēs:qui hoc dicit neſcit quid dicit:qz ho mo qualis vel quantus vel qōcūq̄ p̄dicatū vel ſpecies p̄dicati accepta concretiue vel abſtractiue nō eſt ens p accidens: ſed illud qō complectitur directe ⁊ explicite diuerſa predicamēta.ſicut homo albus: vel quale quā tum: vel albū muſicū:⁊ talia dicūtur entia per accidēs. vnde homo riſibilis ſi dicaī ens per accidēs. hoc ideo eſt per accidens:qz vnū conuenit alq̄ per accidens per oppoſitū ad primū modū dicendi per ſe:⁊ tunc eſt mu/tatio modi predicandi. ¶ Ad illud quod dicitur in ꝓ/poſito q̄ illud totum diſiunctum non eſt cōmunicabi le per tranſſuſionē:ſicut eſſentia:cū tñ vt dicunt ſit ade/quatū predicatū ipſi eſſentie patet q̄ falſum ſupponit: quia oſtenſum eſt q̄ illud totum diſiunctiue acceptuz per ſe vel acceptum cum toto coniuncto: tñ ſub diſiun/ctione non eſt predicatum adequatum: nec totum con iunctum per ſe acceptum:⁊ cauſa eſt iſta:qz vnū nume ro eſt plura ⁊ coniunctim ⁊ diſiunctiz: q̄ nulli perſone conuenit:nec omnibus p̄ſonis ſimul ſumptis. ſicut fuit dictū. ¶ Ad p̄mū qō adducīt ad probanduz q̄ reſpō/ſio ſit nugatoria: dicendū p̄mo q̄ obiectio iſta eſt ſatis friuola: ga nugatio eſt repetitio inutilis eiuſdez rei ſm rem ⁊ vocē. hic aūt quādo dicīt q̄ oppoſita poſſunt p̄/dicari de eſſentia ⁊ p̄ſona: qz ſunt inadequata ſm predi/cationē ſaltē non eſt repetitio ſm vocē. ¶ Ad minorē g̃ dicēdū q̄ reddere rōnē de eodē p idē re ⁊ voce eſt nu gatio:ſz tūc mior māifeſte eſt falſa:nec ēt ibi eſt petitio p̄ncipy:qz petitio p̄ncipy ē quādo declaraī idē p idē eq̄ vel magis ignotū. ¶ Sic aūt nō eſt hic:qz inadequari aliqua ſm predicationē in plus ſe bz q̃ hoc qō eſt oppo ſita ſimul poſſe illis cōuenire:⁊ iportat alīqd p̄us ⁊ no/tius.ſ.vnū conuenire plurib⁹ q̃ aliud. vñ vnū aliqd cō uenire plurib⁹ differentib⁹ realr eſt p̄m⁹: ⁊ ex hoc ſequiī q̄ conuenit plurib⁹ q̃ aliud: qō eſt.q.fundamētū ieq̄li tatis ſm predicationē. ſicut vnā quātitatē eſſe maiorē alia eſt fundamētū inequalitatis in quātitate mol:⁊ ex hoc ſequiī vlteri⁹ q̄ ēt aliqd poſſit predicari de vno:qō nō de alio. ⁊ nō ſolū q̃tū ad hoc qō eſt cōe eē ⁊ nō cōe: ſed ēt quātū ad alia.ſicut quātū ad hoc qō eſt eē diſtinctum vel nō diſtinctū. vñ ſicut eē cōe conuenit ſupiori: vel ſe habēti p modū ſupiozis:ita eē diſiunctū conuenit vni parti ſubtiue in comparatione ad aliā: qō nō cōue/nit ſupiori: vel ei qō ſe bz p moduz ſupiozis: ita q̄ p̄ma ratio cōis eſt aliqd conuenire plurib⁹ realr differētib⁹. ¶ Ad z^m dicendū q̄ ma.eſt manifeſte falſa:qz p̄ma cā inadequationis: ⁊ fundamentū ei⁹ eſt aliqō vnū re p̄di cari de plurib⁹ differētib⁹ re:⁊ hoc eſt hic ſingulare: ga in alys nō inueniī vnū aliqō re predicatione eſſentiali p̄dicari de plurib⁹:ex quo ſequiī inadequatio: ⁊ ex hoc vlteri⁹ ſequiī q̄ nō poſſint verificari affirmatio ⁊ nega tio de talib⁹. ſicut ſunt eē cōe ⁊ nō eē cōe: eē diſtinctū ⁊ nō diſtinctū:⁊ patrē nō eē filiū:⁊ filiū eē eēntiaz. ¶ Ad z^m dicendū q̄ nihil valet: qz nō eſt ſimilis ratio in hoc ⁊ in alys: qz nec ſimilis inadequatio q̃ ſit ratio qua alys poſſint ieſſe affirmatio ⁊ negatio. ¶ Quantū aūt ad il/lud qō dr̄ de idētitate cōuertibili ſciēdū q̄ ponere idē/titatē vel realitatē conuertibilem: vel inconuertibilem abſolute nihil ē dictu:qz nulla res vel idētitas eſt ꝓuer tibilis vel īcōuertibilis ꝓpe niſi in habitudine ad alte rum re vel rōne differens: ſed verū eſt q̄ in diuinis eſt idētitas aliq̄oꝝ extremoꝝ:q̃ ſunt eadē conuertibilr:⁊ ē idētitas aliq̄oꝝ extremoꝝ:q̃ etſi ſint idē:ñ tñ cōuer/tibiliter.⁊ q̃uis ſm rē nō ſit dare extrema taliū idēti/tatū q̃ differāt re: cū talia extrema dicāt eandē realita/tem: vñ ibi quātū ad talia nō ſunt p̄pe extrema:niſi ne/gatiue quātū ad hoc qō eſt eē extrainnicē:tñ ve ⁊ ex nā rei ſunt ibi aliqua q̃ ſunt ibi eadē ꝓuertibilr:⁊ q̃dā q̃ nō ſunt eadē ꝓuertibilr.qō p̄z.qz illa dicunt ꝓuertibilr ea/dez q̃ ſic ſe habēt:q̄ cuicūq̄ vnū eoꝝ eſt idē ⁊ reliquū: ⁊ ecōuerſo.ſz in diuinis ſunt aliqua talia ex nā rei. ſicut ſūt oīa abſoluta abſolute accepta:⁊ oīa ptinētia ad vnā ſolā p̄ſonā eadē nō ꝓuertibilr dicunt illa q̃ ſic ſunt idē re:qō nō cuicūq̄ vnū eoꝝ eſt idē re:⁊ reliquū eſt idē re ex nā rei.ex nā.n.rei eēntia ⁊ p̄r ſunt vna realitas: ⁊ ſūt idē re:nō tñ p̄r eſt idē re oī ei cui eēntia eſt eadē.nā rea/liter eēntia eſt eadē res q̃ eſt fili⁹. p̄r vo nō eſt eadē res q̃ eſt fili⁹:qz p̄r nō eſt realr fili⁹:ſz ſit illa res abſoluta:q̃ eſt filius. ſunt.n. vnū abſolutū:ſz vnū nō ſit aliud. vñ ſz qñ ꝓnomen relatiuū refert eſſentiā verificeī de filio i habitudine ad patrē:dicendo q̄ ve p̄r eſt illud qō eſt fi lius:⁊ ecōuerſo.tū qñ refert p̄ſonā eſſet falſuz.iſta.n.eſt falſa.p̄r eſt ille q̃ eſt fili⁹: ⁊ ecōuerſo. ¶ Ad maiorē er/go euidētiā p̄miſſoꝝ:⁊ ēt ſequētiū p̄ reſumenī aliqua ō cōicabili ⁊ incōicabili. z⁰ de ꝓuertibili ⁊ incōuertibili.

Tertio de habitudine ⁊ differentia istorum ad inuicem.
Quarto dicetur specialiter de conuertibili ⁊ inconuertibili quantū ad questionē ꝓpositā. ¶ Quantum ad ꝑm sciendū ꝙ sicut supra dictū fuit: cōmunicabile ⁊ icōmunicabile ꝛ posſunt accipi: vel ꝑ transfusionē: ⁊ hoc tam in creaturis q̄ in diuinis: sicut dicimus ꝙ generans cō municat naturā suā genito: siue ꝑ istam cōmunicationē generās cōmunicet eandē naturā spē cū illa quā habet sicut in creaturis est: siue cōmunicet eandē naturā numero: quā habet sicut est in deo. ⁊ hoc est ibi singulare: vel pōt accipi cōmunicabile ſm predicationē: qz. ſ. conuenit plurib⁹. Et sīr incōmunicabile pōt accipi ꝑ oppositum ad q̄libet istorum cōmunicabiliū. ¶ Cōmunicabile vo ⁊ incōmunicabile ſm p̄dicationē adhuc distinguuntur: qz quoddā est cōmunicabile vel cōe: q̄ realr vnū ⁊ idē nūero conuenit plurib⁹: nec plurificat in eis: sicut essentia diuina conuenit plurib⁹ psonis vna nūero existēs: nec plurificat in ipsis. ⁊ hoc est singulare in diuinis quantū ad predicata eēntialia: q̄ ideo dico: qz aliq̄ subtū pōt eē cōe plurib⁹ accidētib⁹ a seinuicē: ⁊ a subito realr differētib⁹. ¶ Aliud est cōe q̄ cōuenit pluribus: nō tm̄ est vnū numero ⁊ realr in illis plurib⁹: ideo plurificat in illis realr. sic in creaturis nā specifica plurificat in idiuiduis ⁊ nā gnis in spēbus. vt psona ē q̄dam cōe p̄dicabile de plurib⁹ psonis: ⁊ plurificat in pluribus psonis: qz in plurib⁹ psonis nō est vna ⁊ eadē psonalitas numero: differt tm̄ in creaturis ⁊ psonis diuinis: qz ibi psone diuine nō cōueniant in eadē psonalitate re ⁊ numero: tamē sunt vna res numero absoluta: nō sic in creaturis. ¶ Et vlteri⁹: sicut supra dictū est: ex hoc sequitur ꝙ predicatū q̄ est psona qualitercūq̄ sumptū nō pōt adequari ſm predicationē p̄dicato: q̄ est eēntia ꝓpter aliū ⁊ aliū modū cōmunitatis. Nā essentia est ois psona ⁊ oēs ⁊ quelibet: q̄ nullo modo pōt conuenire cōi: q̄ plurificat in illis quib⁹ conuenit. ¶ Quantū ad ꝛm. ſ. de conuertibili ⁊ incōuertibili sciendū est ꝙ cōuertibile ⁊ icōuertibile iportāt idē q̄ equale vel inequale ſm p̄dicationē: ita tm̄ ꝙ conuertibilitas ⁊ incōuertibilitas est ꝑpetas duorum re vel rōne differētiū: quorum vnū dr conuertibile vel incōuertibile alterī: ita ꝙ conuertibilia sunt illa q̄ sic se habēt: ꝙ quicqd p̄dicat de vno ⁊ de altero: ⁊ e conuerso. Et huic ex parte rei rīdet illa sic se hr̄e: ꝙ cuicūq̄ vnū eorum est realr idē ⁊ alterum: ⁊ ecōuerso. ¶ Incōuertibilia vo sunt q̄ se habēt sic: ꝙ nō de quocūq̄ p̄dicat vnū necessario p̄dicat ⁊ reliquū. ⁊ hoc cōtingit ꝛ. vno modo qz vnū excedit alterū. sic bō sortē. alio modo qz se hñt sicut excedēs ⁊ excessa. sic albū ⁊ musicū. ⁊ huic rīdet ex pte rei: ꝙ vnū eorum q̄ sic sunt eadē est idē realr alteri siue alicui: cui alterū nō est idē realr: ita ꝙ nō necessario cui vnū eorum est idē sequit ꝙ reliquū sit idē. ¶ Ōtū ad ꝛm sciēdū ꝙ cōmunicabile ⁊ incōmunicabile differt a conuertibili ⁊ incōuertibili: ita ꝙ cōmunicabile differt a cōuertibili. ꝑ qz cōicabile dr de aliquo ꝑ cōparationē ad plura quib⁹ conuenit. ¶ Cōuertibile vo dr de aliquo ꝑ cōparationē ad aliqd eque cōe: vel eque ꝓpriū cū eo. ¶ Et ex hoc sequit ꝛo differētia: qz cōicabile dr de altero extremorum. ſz conuertibile dr de vtroq̄. Incōicabile aūt ⁊ incōuertibile differūt. ꝑ qz incōicabile dicit priuationē conueniēdi plurib⁹. icōuertibile vo dicit inadeq̄tionē istā conueniētie inter illa q̄ dicunt̄ icōuertibilia: ita ꝙ nō cuicūq̄ conuenit vnū ⁊ reliquū. ¶ Scōo. qz incōuertibile dr tā de eēntia q̄ de psona: qz vnū excedit alterū ſm p̄dicationē: ⁊ dr de vno ꝑ cōparationē ad alterum. nam eēntia est incōuertibilis ſm p̄dicationē ipsi psone: ⁊ psona eēntie. incōicabile vo tm̄ conuenit psone. ¶ Ōtūz ad 4ᵐ sciendū ꝙ sicut dictū est absolute accipiendo conuertibile ⁊ incōuertibile q̄si vnū cōueniat vni extremo ⁊ aliud alij nihil est dictu: qz bincinde semꝑ opz accipe duo extrema: quorum vnū dicat conuertibile alteri vl̄ i cōuertibile. ¶ Et tūc intellect⁹ q̄nis erit. vtrū conuertibilitas extremorum conuertibiliū: ⁊ incōuertibilitas extremorum incōuertibiliū dicat diuersos modos reales: siue ex nā rei in diuinis. Et q̄tuz ad hoc ponā quinq̄ ꝓnes. ¶ Prima est ꝙ conuertibilitas ⁊ incōuertibilitas sūt realr in diuinis. ¶ Scōa est ꝙ ex nā rei iportāt alīq̄ differētiā. ¶ Tertia est ꝙ illa differētia nō iportat distinctionē realē inter illa q̄ dicunt̄ conuertibilia adinuicē ad ipsa q̄ sunt eis incōuertibilia: ita ꝙ hoc realr nō sit illud. ¶ Quarta ꝓ est ꝙ illud q̄ dr incōuertibile: ⁊ illō cui est icōuertibile diuersimode se hñt ad aliq̄ tertiū. ¶ Quinta ꝓ est ꝙ illa q̄ sūt adiuicē conuertibilia nō ꝓnt sic se hr̄e realr ad tertiū. ¶ Prīa ꝓ pz ex supradictis. qz in diuinis sūt aliq̄ realr q̄ sic se hñt: ꝙ cuicūq̄ vnū eorum est realr idē: ⁊ reliquū: ⁊ ecōuerso. sic sunt oia absoluta adinuicē: ⁊ oia q̄ sunt ꝓpria vni psone: ibi ēt sunt aliq̄ q̄ sic se hñt: ꝙ sūt idē realr: nō tm̄ cuicūq̄ vnū eorum est idē realr: ⁊ alterū. sic pz de eēntia ⁊ psona hac vel illa: puta de psona patris. ¶ Scōa ꝓ pz. qz eē talia ꝙ cuicūq̄ vnū eorum est idē realr ⁊ alterum: ⁊ esse talia ꝙ nō cuicūq̄ vnū eorum est idē realr ⁊ alterum iportāt aliquā differētiā ex nā rei. ſz eē idē conuertibilr alicui: ⁊ eē idē incōuertibilr alicui sunt buiꝰmodi. q̄ iportāt aliquā differētiā ex nā rei: vel q̄ differūt talia adinuicē: vel q̄ saltez diuersimode se hñt ad tertiū. ¶ Tertia aūt ꝓ pz facilr. qz quecūq̄ sunt idē eēntialr inter se absq̄ quacūq̄ cōpositione nō possunt esse distincta realr. sed q̄ sunt idē in diuinis inter se: siue sint idē conuertibiliter: siue nō conuertibiliter sunt isto modo idē. q̄ ꝛc. ¶ Dico aūt inter se. qz ibi psone sunt idē in tertio: qz sunt vnū in essentia: tm̄ inter se nō sunt vna res relata: nec vna psona: ⁊ habēt inter se distinctionez realez. ¶ Quarta conclusio facilr pz. qz quecūq̄ sic se habent ꝙ vnū eorum est idē realr alicui: cui aliud nō est idē realr: diuersimode se habēt ad tertiū. sed illō cui aliqd est idē nō conuertibilr sic se hz respectu illi⁹ q̄ est ei idē nō cōuertibilr ꝙ vnū eorum est realr alicui: cui aliud nō est idē realr. q̄ ꝛc. ¶ Quinta ꝓ de se pz. ſ. ꝙ conuertibiliter eadē nō possunt se sic habere diuersimode ad tertiū: qz talia sic se habēt: ꝙ cuicūq̄ vnū eorum est idē realr ⁊ alterum. ¶ Contra ꝓmissa arguūt: ⁊ ꝑcipue quantuz ad hoc: ꝙ opz: vt dicūt q̄dā: supponere isti idētitatez nō conuertibiliū extremorum aliquā nō idētitatez iter illa extrema inconuertibilia. Et hoc ꝓbant. ꝓmo ex parte fundamēti talis idētitatis. ꝛo ex parte ipsius idētitatis. ꝛo ex parte ipsius inconuertibilitatis. ¶ Prīo ergo arguunt ex parte fundamenti sic. qz quero quid fundat istam idētitatem nō conuertibilē: puta idētitatem inconuertibilem: que est iter essentiā ⁊ personā patris: qz aut eēntia simul cū persona patris circūscriptis aliis personis fundat istam identitatē icōuertibilē: aut essentia cū psonis aut essentia babet hoc a psonis. ſ. ꝙ fundet talem identitatē: aut hoc hz ab aliqua nō idētitate: q̄ sit iter ipsaz ⁊ psonā patris. nō ꝑ modo: qz exclusis aliis psonis eēntia nō esset icōuertibilr eadē psona patris: qz stāte ꝓpositi nō esset eadē alicui realr differēti a psona pris: nec ꝛo mō: qz alie psone nō habēt idētitatez realē cū psona pris. ⁊ p ons nō possunt fundare nec ꝑ se nec cum alio identitatē icōuertibilē cū psona pris. ¶ Nec ꝛo mō: qz essentia est fundamētū talis icōuertibilitatis rōne sue cōitatis: quā non hz a psonis. ¶ Relinquit̄ q̄ 4ᵐ modus. ſ. ꝙ fundamētū isti⁹ icōuertibilitatis sit aliq̄ nō idēti-

Cōicabile et incōmunicabile dupliciter sumi possunt.

tas essentie cum patre. ¶ Scdo arguũt ex parte identitatis 3r. ꝑ qz illa identitas qua res habet seipsam ꝓ extremo identitatis: nõ est eadez illi identitati in qua res nõ habet seipsam ꝓ altero extremo. sed in identitate q̃ essentia est eadẽ sibypsi eẽntia habet seipsam ꝓ altero extremo identitatis. Jn idẽtitate vero qua essentia est eadẽ patri: essentia nõ habet seipsaz ꝓ altero extremo: sed patrẽ. ergo ꝛc. ¶ Scdo sic. qz essentia nõ eodẽ modo est eadẽ sibi ꝛ patri: alioquin esset eadẽ sibi icõuertibiliter: sed idẽtitates quib⁹ alĩq̃ res diuersimode est eadem aliquib⁹ videnť eẽ diuerse idẽtitates. g̃ ꝛc. ¶ Tertio sic. idẽtitas qua aliqõ cõe est idẽ sibypsi nõ est eadẽ cũ illa qua cõe est idẽ alicui parti subtiue: sed identitas qua essentia est eadẽ sibypsi: ꝛ idẽtitas qua est eadẽ cũ ꝓsona se habẽt sicut idẽtitas qua aliqõ cõe est idez sibi ipsi: ꝛ idẽtitas qua est idẽ parti subtiue. g̃ ꝛc. ¶ Ex parte aũt conuertibilis ꝛ incõuertibilis 4r. arguit. ꝑ sic. opposita nõ conueniunt eidẽ. sed cõuertibile ꝛ incõuertibile sunt buiꝫ. g̃ ꝛc. ¶ Si dicať ꝙ cõuertibile est incõuertibile incõuertibiliter: ita posset dici ꝙ rõnale est irrationale irrationabiliter. qõ est nimis irrõnabile. ¶ Si dicatur ꝙ nõ est incõueniẽs aligd eẽ ꝟuertibile ꝛ icõuertibile respectu diuersoꝝ: sicut si dicať ꝙ eẽntia est eadẽ ꝟuertibiliter cũ seipsa vel cũ sapiẽtia diuina: ꝛ eadẽ inconuertibiliter cũ ꝓsona. ꝫ. qz habitudo eẽntie ad ista est habitudo rõnis: sed ad differẽtiã ꝟuertibilitatis ꝛ icõuertibilitatis nõ sufficit differẽtia rõnis. g̃ ꝛc. ꝓbo minorẽ 3r. ꝑ qz habitudo siue differẽtia rõniꝫ ꝓsupponit aliquã differẽtiã realẽ: vel saltẽ nõ idẽtitatẽ realẽ. ꝛ sic adhuc sequiť ꝙ ꝟuertibile ꝛ icõuertibile ꝓsupponit aliquã differentiã: vel nõ idẽtitatẽ realẽ. ¶ Scdo. qz differentia rõnis nõ sufficit ad verificandum cõtradictoria de aliquib⁹: sed de ꝟuertibili ꝛ icõuertibili verificanť ꝫdictoria. g̃ ꝛc. ¶ Tertio ꝑncipaliter. qz si idẽtitas qua eẽntia ẽ eadẽ sibypsi: ꝛ idẽtitas qua ꝓsona est eadẽ sibypsi: ꝛ ẽt idẽtitas qua essentia est eadẽ cũ ꝓsona sunt eadẽ idẽtitas: quereť de idẽtitate istaꝝ idẽtitatũ: aut est eadẽ cũ illis idẽtitatib⁹ ꝟuertibiliter aut icõuertibiliter: ꝛ siue sic siue sic quereť de idẽtitate illaꝝ trium cũ 4o idẽtitate: q̃ ponitur eẽ idẽtitas illaꝝ trĩũ: ꝛ sic in ifinitũ: nisi ponať ꝙ idẽtitas extremoꝝ cõuertibiliũ ꝛ icõuertibiliũ sint diuerse idẽtitates. ¶ Tertio sic. qz idẽtitas eẽntie cũ patre aut est idẽtitas eiusdẽ ad seipsum: aut nõ. si nõ: ergo alia est idẽtitas qua eẽntia est eadẽ sibypsi: ꝛ idẽtitas q̃ eẽntia est eadẽ cũ patre. si sic: tũc arguo sic. sicut identitas eẽntie cũ ꝑre se habet ad eẽntiã ꝛ ꝓsonã patris: ita icõuertibilitas eẽntie cũ ꝑre se habet ad eẽntiã ꝛ ad patrem: vel ꝓsonã patris. sed ꝑm te idẽtitas cũ ꝑre est idẽtitas eiusdẽ ad seipsum. g̃ icõuertibilitas eẽntie cũ ꝑre est icõuertibilitas eiusdẽ ad seipsuꝫ: ꝛ sic sequiť ꝙ essentia est icõuertibilis sibypsi. ꝛ ꝓ ꝫñs sequiť ꝙ eẽntia est eadẽ alicui: cui eẽntia nõ erit eadẽ: qõ est ponere cõtradictoria. ¶ Quarto sic. ꝛ est tactũ in ꝓponẽdo qõnẽ: qz ois distinctio realis in diuinis est ꝓ relones oꝛginis oppositas. sed cõuertibile ꝛ incõuertibile nõ dicunť opposita relatiue. g̃ iportãt tm̃ differẽtiã rõnis: ꝛ ꝓ ꝫñs ꝓ tales differẽtias vel rõnes nõ possunt verificari ꝫdictoria. ¶ Quãtũ ad ꝑm qõ accipiť ex parte fundameti sciẽdũ ꝙ illud argumẽtũ querit sup qd fundeť idẽtitas inter cõuertibiliũ extremoꝝ. Circa qõ sciẽdũ ꝙ idẽtitas aliquoꝝ oꝫ ꝙ fundeť sup entitatẽ vel realitatẽ ipsoꝝ: ꝑm quã dicunť eẽ eadẽ: qz idẽtitas siue vnitas nihil aliud est q̃ entitas: siue realitas indiuisa: siue indiuisio ipsiuꝫ realitatis: ita ꝙ idẽtitas illoꝝ extremoꝝ fundatur sup eoꝝ realitatẽ. ¶ Si aũt ylteri⁹ querať sup qd fundať ipsa inconuertibilitas extremoꝝ: dicendũ ꝙ sup excessum vnius illoꝝ respectu alteri⁹ qõ excedit. ꝛ hoc accipiendo excessum ꝑm predicationẽ ꝛ ꝑm identitatẽ: que est fundamentũ veritatis ꝓpositionũ: in quib⁹ predicatur hoc de hoc. ¶ Et istud declaraꝫ sic. qz sicut ineq̃litas fundata sup quãtitatez molis fundať sup excessum vnius quãtitatis in habitudine ad aliã excessam; ita icõuertibilitas q̃ est inadequatio ꝑm predicationẽ: siue ꝑm talẽ idẽtitatẽ fundať sup excessum ꝑm ꝓdicationẽ alicui⁹ sic excedẽtis in habitudine ad illud qõ sic excedit. ꝫ ineq̃litas nõ fundať sup aliquã q̃titatẽ absolute acceptã: sed sup q̃titatẽ excedẽtẽ in habitudine ad q̃titatẽ excessaz: vel ecõuerso. ita ꝙ ieq̃litas vni⁹ fundať sup excedẽs in ꝓparatiõe ad excessuz: ꝛ ieq̃litas alteri⁹ fundať sup illud qõ excedit in ꝓparatiõe ad excedẽs: ꝛ qz iste excessus ex pte eẽntie iportať p cõitatẽ q̃ est cõmunis plurib⁹: ꝛ ipsuz excedi iportať p icõitatẽ vel nõ cõitatẽ ꝓsone bui⁹ vl illius: ꝑm quã. ſ. ꝓsone nõ ꝟueniũt tot quot ꝟueniũt eẽntie: ideo talis icõuertibilitas fũdatur sup eẽntiã: vt est cõis plurib⁹ in ꝓparatiõe ad illud qõ ꝟuenit alicui: nõ tn̄ tot sĩc eẽntia. ꝛ ex alia pte fundatur sup illud qõ deficit a tali cõitate in ꝓparatiõe ad illud qõ sic cõe est. ¶ Ad formã g̃ argumẽti dicendũ ꝙ nec sup eẽntiã exclusis aliis ꝓsonis: nec sup eẽntiã vna cũ ꝓsonis: ita. ſ. ꝙ alie ꝓsone dicanť hẽre idẽtitatẽ iconuertibilẽ vna cũ eẽntia: nec ẽt sup eẽntiã: vt bz aliqd a ꝓsonis qõ nõ habeat a seipsa: sed fundať sup eẽntiaz vt babz ꝓdictã cõmunitatẽ: quã lz nõ habeat sine ꝓsonis: tn̄ nõ bz ab ipsis ꝓsonis quib⁹ dr̃ cõis in ꝓparatiõe ad illud qõ nõ est sic cõe: ꝛ sic nõ oz dare illã nõ idẽtitatez fictã: ad quã infallibiliter sequiť diuersitas: sicut. ꝭ. deductum fuit. nec aliquẽ illoꝝ modoꝝ triũ. vñ ratio procedit ab ifficiẽti. ¶ Sed: vt videť: ꝫ hoc qõ dr̃: ꝙ iconuertibilitas fundať sup excedẽs ꝓdicto modo in cõparatiõe ad excessuz. arguit sic. qz si icõuertibilitas fũdatur sup excedẽs in ꝓparatiõe ad excessuz: tũc videť ꝙ ista icõuertibilitas q̃ videť q̃dã habitudo ieq̃litatis fz ꝓdicationẽ fundeť in ꝓparatiõe excedẽtis ad excessuz: fz ꝓparatio videť iportare quãdã habitudinẽ. g̃ habitudo fundabiť in habitudine: qõ est icõueniẽs. ¶ Ad ꝟ dõz: ꝙ qñ dr̃ ꝙ ieq̃litas fundať sup excedẽs in habitudine ad excessuz. ly in. nõ dicit habitudinẽ fundamẽti: ita ꝙ in habitudine fundeť habitudo: fz denotať expõ terminꝰ: ad quẽ dz eẽ habitudo vt sit sensus ꝙ talis habitudo est habitudo talis excedẽtis ad talẽ terminũ. ſ. ad excessuz. ¶ Ad ꝑm qõ arguit ex pte idẽtitatis dõm: ꝙ idẽtitas qua aligd est idẽ sibi: siue qua habet seipsuz ꝓ alio extremo nõ est idẽ cũ illa qua res habet aligd ꝓ alio extremo ꝙ aliquo modo sit diuersum ab ea re: qa nulla res põt eẽ diuersa a seipsa realr: tn̄ illa idẽtitas q̃ aliq̃ res habet seipsam ꝓ alio extremo põt esse cadez cũ illa qua habet aligd ꝓ alio extremo: qõ essentialiter est idipsum quod ipsa: fz nõ adequate: prout expositum est. ¶ Jn soz. enim eadẽ identitas est qua homo ẽ idem sibi: ꝛ qua homo idẽ sorti: ꝛ idem etiã sequereť si vnus homo numero eẽt eẽntialr soz. ꝛ plato. ¶ Notãdum ꝙ nõ est simpliciter cõcedendũ ꝙ identitas essentie cum patre sit identitas eiusdẽ ad seipsum: sed debet dici ꝙ est idẽtitas alicui⁹ ad illud qõ simplicissime est ipsum: fz nõ adeq̃te. ¶ Ad zm̃ dico ꝙ minor est falsa. qñ diuersitas modi accipiť tn̄ ꝑm adeq̃tionẽ ꝛ inadeq̃tionẽ. fz ꝓdicationẽ. nã nihil ꝓhibz ynũ ꝛ idẽ ꝛ ꝑ eadẽ idẽtitatẽ eẽ idẽ vni inadeq̃te ꝛ idẽ alteri adeq̃te: sic dictuz est de hoie respectu sui ꝛ respectu sortis: ꝛ plus de essentia respectu sui ꝛ respectu ꝓsone. ¶ Ad ꝫm̃ dico ꝙ ma

ſor eſt falſa ẽt ſm aduersarios aliogn ſic̃ alias fuit deductũ: i vno idiuiduo eẽnt mltre idẽptitates ꝟz mltitudinẽ ꝑdicabiliũ exñtiũ i recta linea iter gen⁹ gñalisſimũ:ꝛ qõlibz idiuidnũ ei⁹. ¶ Ad ꝑm qñ argu⁹ ex pte cõuertibil'ꝛ icõuertibilis dico.ꝙ loq̃ndo ỏ bis: q̃ ipoꝛtãt oppõez ſm ꝟ: ꝙ ẽ ꝑdicari de tot:ꝛ nõ ꝑdicari de tot: vl ſm adeq̃ri:ꝛ nõ adeq̃ri.ſm ꝑdicationẽ: vel ſm ſden^tcm ei cozrñdẽtẽ.lz nõ ꝓueniat eis:que ſunt idẽ adeq̃te: vel alicui i cõpatõe ad illõ:cui ẽ idẽ adeq̃te: tñ bñ ꝓñt ꝓuenire alicui ibitudie ad illõ: cui lz ſit idẽ:nõ tñ ẽ idẽ adequate: vñ talia oppo⁹ ꝓñt ꝓuenire eis:q̃ ſunt idez realr ꝛ ſimpliciſſime:dũ tñ nõ ſint idẽ adeq̃te:ſino ex terminis idẽtitatis eiuſdẽ:q̃ ẽ idẽtitas icõuertibilis:talia oppoſita ꝓñt ꝓuenire:qꝛ eo ipo ꝙ ſic eadẽ icõuertibilr: vnũ eoꝝ ẽ idẽ re^r alicui:cui aliõ nõ ẽ re^r idẽ.ꝛ vnũ eoꝝ non ꝑdicaꝫ ỏ tot:de quot ꝑdicaꝫ alteꝝ. ¶ Ad ꝑmã iſtãtiã ꝺ boc factã dico.ꝙ illa iſtãtia ẽ multũ irrõnal'.qꝛ nõ ẽ ſilis oppõ iter ꝓuertibile ꝛ icõuertibile: ſic̃ iter rõnale ꝛ irrõnale.nã oppõ:q̃ ẽ iter rõnale ꝛ irrõnale:ẽ iter duas formas abſolutas ſm ſe ꝛ abſolute ſũptas. Inter cõuertibile aũt ꝛ icõuertibile ẽ oppõ nõ ſm formas abſolutas ꝛ abſolute acceptas. Sed ẽ oppõ: q̃ ꝓuenit alicui in bitudie ad diuerſa ꝑdicata:quoꝝ vni ẽ idẽ adeq̃te:ꝛ alv eſt idẽ nõ adequate. Ipſa ẽt icõuertibilitas ipoꝛtat talẽ oppõnẽ iter ipa extrema idẽtitatis icõuertibil', vñ ẽt ipm rõnale ꝛ irrõnale alr dicũt oppõnẽ ſiue oppoſitas dr̃ias r^u aliaꝝ ſpẽꝝ:ꝛ alr dñt dr̃ias oppoſitas ſm adeq̃tionẽ ꝛ iadeq̃tionẽ ſm ꝑdicationẽ ipius bois re^u aialis:ꝛ eiuſdẽ re^u rõnal'. ¶ Ad ſcõaz inſtantiã dõm:ꝙ lz bitudo eẽntie ad ꝓſonam ſit bitudo rõnis:tñ ẽ bitudo ad illud:qõ nõ ẽ idẽ ſibi ſm ꝑdicationẽ adeq̃taz re^r: ita ꝙ eſt bitudo ad nõ adequatũ re^r:ꝛ ex ꝟ ſeq̃t:ꝙ licz nõ dr̃ant re^r iter ſe ſic.ꝙ boc re^r nõ ſit ꝟ:tñ ipoꝛtãt dr̃iã ſm q̃z diuerſimode ſe hñt ad z^m ex hoc:ꝙ re^r vnũ nõ ẽ re^r idẽ adequate alteri. ¶ Ex hoc pz:ꝙ ꝟ ſufficit ad ꝟ ꝙ affirmatio ꝛ negatio eiuſdẽ poſſint verificari de bis que ſic ſũt cadẽ icõuertibilr. ¶ Ad z^m ꝑncipale dico: ꝙ idẽtitas eẽntie ad ſe:ꝛ idẽtitas ꝓſone ad ſe.ꝛ idẽtitas eẽntie ad perſonam nõ dr̃ eadẽ idẽtitas fundamẽtaliter loquẽdo ſm rẽ: q̃ſi ſm rez ſint fũdamẽtũ idẽtitatis: ſic̃ ipſa realitas taliũ extremoꝝ dr̃ fundamẽtũ ſiue idẽtitatis.ſed dr̃ eadẽ ꝑut vna ẽ formalr alia.vñ nõ oz ꝓcedere i ifinitũ q̃rendo idẽtitatẽ idẽtitatũ. Nõ eſt ẽt q̃rendũ vtrũ idẽtitas ſit eadẽ ꝓuertibilr:vel incõuertibilr cum alys:qꝛ ꝟ ꝓcedit ex falſa imaginatiõe. q̃ſi idẽtitates ſint fundamẽta idẽtitatũ. ¶ Sed veruz eſt ꝙ ſic̃ realitas pr̃is eſt realitas eẽntie:non tñ eſt ei adeq̃ta ſm ꝑdicationẽ.ita idẽtitas pr̃is nõ ẽ idẽtitas eẽntie: nõ adeq̃ta ei ſm ꝑdicationẽ:ita ꝙ idẽtitas pr̃is ẽ eadẽ cũ idẽtitate eẽntie incõuertibilr:nõ per idẽtitatẽ fundatam in eis niſi ſm rõnẽ:ſed qꝛ vna ẽ alia: ſic̃ vna realitas eſt alia realitas:ita ꝙ ſic̃ ſe bz fundamẽtũ vni⁹ idẽtitatis ad fundamẽtũ alteri⁹ idẽtitatis:ita idẽtitas fũdata ad aliam idẽtitatẽ fundatã. ¶ Ad z^m dõm:ꝙ idẽtitas eẽntie cũ pr̃e nõ ꝓprie oz dici ſimplr idẽtitas alicuius ad ſeipm:ne denoteꝫ:ꝙ idẽtitas eẽntie cũ pr̃e cõ ſequaꝫ ipam eẽntiã ſm ſuũ totũ ambitũ: ita ꝙ talis idẽtitas cõſeq̃ẽ eẽ idẽ cũ oi eo:cũ quo eẽntia ẽ eadẽ. Sed oz dici.ꝙ eſt idẽtitas alic⁹ rei ad illud:ꝙ ẽ ipſamet re^r. nõ tñ adequate:ſic̃ idẽtitas bois cũ ſorte nõ oz dici abſolute idẽtitas eiuſdẽ ad ſeipz pp ꝑdictã cãm: lz ſit idẽ titas rei ad illud:qõ eſt ipa:lz non adequate. ¶ Et ſilr incõuertibilitas eẽntie ad pr̃em nõ oz dici icõuertibilitas alic⁹ ad ſeipm ſimplr ꝛ abſolute. Sed cũ determinatiõe ꝛ dicaꝫ: ꝙ eſt icõuertibilitas eẽntie cũ eo: qõ ẽ idipm ꝙ eẽntia nõ adequate. ſic̃ ſi dicereꝫ: qõ icõuertibilitas bois ad ſor. eſt incõuertibilitas nõ bois ad ſeipz ſimplr ꝛ abſolute. Sz incõuertibilitas bois ad illud: ꝙ eſt ipſemet bõ: nõ tñ adequate: lz in ꝟ differat: ꝙ idem bõ nũero non põt eẽ ſor.ꝛ ali⁹ bõ a ſor. Si tñ ita eẽt. bõ eẽt idẽ cũ ſor. incõuertibilr: ſic̃ cũ illo: qõ eſt id ipſuz qõ ſor. nõ tñ adeq̃te. hoc eni ſolũ facit: ꝙ aliqd nõ ſit idez re^r adeq̃te cũ alio:qꝛ vnũ eoꝝ põt ſupponere ꝓ aliquo⁹ qõ eſt aliud re ab alio. ¶ Ad q̃rtũ dico:ꝙ ois dr̃ia ꝛ diſtinctio:q̃ ẽ idiuinis:ẽ p relatões oppoſitas vl formalr vel radicalr:formalr gdẽ q̃tũ ad ea:q̃ ſic dr̃nt vl diſtinguunt abiuicẽ:ꝙ vnũ non ſit aliud realr: nulla.n. diſtõ real: qua ꝟ non ſit aliud re^r: põt eẽ in diuinis niſi ꝑ oppoſitas relatiões ozigis: radicalr aũt ſunt alie dr̃ie:q̃ ñ important talẽ diſtõnẽ realẽ: inter q̃ dr̃ differre: ſicut ẽntia ꝛ ꝓſona importãt dr̃iam ſm ẽ cõe ꝛ nõ cõe.ꝛ ꝟz eẽ diſtinctũ ab aliq̃ ꝓſona:ꝛ nõ eẽ diſtictũ: nã eẽ cõe et eẽ nõ diſtictũ ab aliq̃ ꝓſona dina ꝓuenit re^r ẽntie: ſed eſſe nõ cõe ꝛ eẽ diſtinctũ ab aliq̃ ꝓſona dina ꝓuenit re^r huic ꝓſone vel illi: q̃ gdẽ dr̃ia ꝓuenit magis eis in hñdo ſe diuerſimode ad tertiũ q̃z inter ſe: ꝛ hec ẽt dr̃ia habet oziginẽ ex relationib⁹ oziginis oppoſitis: qꝛ ex hoc: ꝙ ibi ſunt oppo⁹ relatiue cũ vna ẽntia bz oztũ ꝙ ẽntia: ꝛ q̃lz iſtoꝝ oppoſitoꝝ relatiue hñt talẽ dr̃iaz ſm cõe ꝛ nõ cõe.ꝛ ſm diſtictũ ꝛ nõ diſtinctũ. Et ſic̃ pz de ſcõo articulo ꝓncipali.ſ.qd ſit ſciendũ de dr̃ia cõicabilis et nõ cõicabilis: vel ẽt ꝓuertibil'ꝛ nõ ꝓuertibilis. Tertiꝰ artꝰ

Hunc reſtat oſtendere de tertio articulo ꝓncipali.ſ.ꝙ ꝓ iſtam viã euadunt̃ inconuenientia: que videnꝫ ſequi in diuinis ex idẽtitate ẽntie ꝛ ꝓſone ꝟz q̃ poſſe ẽ viatori talia euadere. ꝓñt aũt illa incõueniẽtia reduci ad tria. Primũ ẽ q̃uo ꝓñt verificari affirmatio ꝛ negatio ſm eẽ reale de ẽntia ꝛ ꝓſona: ſi ſint oino eadẽ res: qꝛ affirmatio ꝛ negatio eiuſdem de eodẽ ꝛ ſm idem ſunt ꝑdictorie oppoſita. Sed oppoſita ꝺdictorie ipoſſe eſt ꝓuenire eidẽ. q̃ ꝛc. ¶ Secundũ eſt: q̃uo ſi ẽntia ꝛ ꝓſona ſint oino idẽ ſic:ꝙ q̃lz ꝓſona eſt idẽ oino cũ ẽntia: q̃ ẽt eſt eadẽ nũero cum q̃libet ꝓſona, q̃uo ꝓſone adinuicẽ nõ ſunt idẽ inter ſe: ꝟ eni vr eſſe ꝺ illud ꝑn^m; qõ eſt cõe in oi mã. qõ q̃ vni et eidem ſunt eadẽ: ipſa inter ſe ſunt eadẽ. ¶ Tertiũ q̃uo eoꝝ: que ſunt eadẽ res oino vnũ põt multiplicari vel plurificari: reliquo nõ multiplicato: vel plurificato: vel q̃uo põt inferi⁹ multiplicari ſupioꝛi ſuo nõ multiplicato ſm rem ſaltez. ¶ Ad ꝑm iſtoꝝ ſm iſtam viam põt reſponderi: ꝙ ſi ẽntia ꝛ perſona ẽnt ſic oino eadẽ re^r ꝙ ẽnt eadẽ adeq̃te re^r ſm ꝑdicationẽ ꝛ idẽtitatẽ veritati ꝓpõnis cozrñdentẽ ipoſſe eſſet vificari de eſſentia ꝛ ꝓſona affirmationẽ ꝛ negationẽ eiuſdẽ ſm eẽ reale. Sed de eis: que ſunt eadem res: vel idẽ re^r nõ adequate:ꝛ iõ nõ oino ſic illa: que ſunt adeq̃te idẽ: ꝓñt verificari affirmatio ꝛ negatio eiuſdem: ſicut patet de boie ꝛ de ſor.ꝛ eidem eſſet: ſi idem bõ nũero eſſet ſor.ꝛ ꝓſo: ¶ Notandũ tñ: ꝙ q̃ñ dr̃ nõ oino eadẽ ẽntia ꝛ ꝓſona nõ intellr ꝙ inter ea ſit aliqua non idẽtitas vel diſtinctio realis. Sed quia vnum iſtoꝝ non eſt idem alteri .ſ. ẽntia ꝓſone ſm totũ ambitũ illoꝝ: gbuꝫ ẽntia ẽ eadem:ꝛ quibus conuenit: vnde idem eſt ac ſi dicatur: ꝙ vnum eoꝝ: non eſt idem re^r tot quot alterũ ẽ idem:ꝛ reſpectu eoꝝ: que ſic ſunt idẽ affirmatio ꝛ negatio eiuſdem non implicat contradictionem: ſicut dictum ẽ de boie ꝛ ſor. ¶ Ad z^m pz per idem. qꝛ iſta ꝓpoſitio itellr de eis: que ſunt eadem eidem tertio adequate: qꝛ idẽtitas aliquoꝝ cũ aliquo tertio in plus ſe hñte ſm predicationem non concludit idẽtitatem inter illa: que ſunt

eadē eidem talr se bñti. ¶ Ad tertiuz dicendū: q̄ hoc est hic singulare. ſ. q̄ aliqua sunt idē realr: z tñ vnum istoz q̄tū ad illud: qđ é: plificaī realr realitate alte rī⁹ nō plificata: dico aūt q̄tū ad illud: qđ é. qz i creaturis manēte eodē fundamēto plificaī aliquo mō rea litas relationis. nō q̄tū ad realitatē: q̄ est ipsa relatio. Sed quātū ad realitatē: quā iportat extrinsece. ſ. termi nuz: ad quē est. sicut sup eandē albedinē fundaī silitudo alicui⁹ ad aliud albū: z dissimilitudo ad nigrum. Et lz ſm illos: qui ponunt: q̄ relatio nō dicit rem aliā a fundamēto q̄tū ad id: q̄ est realr: tñ aliqua dria est ibi: quātū ad esse relationē rōne termini. lz in eodem q̄tū ad id: qđ est realr: nō possit plurificari res relatio nis nō plurificato fundamento. ¶ In diuinis vo ma nente eodē fundamēto absolute plurificaī realitas re lationis q̄tum ad suas realitates: que sunt ipsa. qūo ā pōt esse: q̄ relatione realr plurificata nō plurificetur eēntia realr. cū eēntie z relationis sit eadem realitas.

Nō vñ ꝓue nitur q̄ cum eēntie z relo nis sit eadez realitas relo plificat eēn tia remanēte nplificata.

¶ Ad hoc vr posse dici. q̄ duo faciunt ad hoc. ſ. infi nitas eēntie: z ipaz nō includere oppōnē ad aliquā pso naruz ſm relatiuā oppōnez oppositaz psonaz: qz ex hoc: qđ est infinite pfectiōis: pōt vna exīs esse in plib⁹ suppositis. ¶ Ex hoc vero: q̄ nō includit oppōnē re⁹ personaz oppositaz. ſlc nō opz eam opponi: lz perso ne opponaī: ita nō oz eā plurificari ſz talē plificatio nem plurificatis psonis: qz ibi non est plurificatio ſm talē oppositionē. ¶ Ad formā g̊ argumēti dico. qñ dr q̄ eoz: quoz est vna realitas: vnū non pōt plurificari realr alio nō plurificato realr: saltē quātū ad id: q̄ sūt realr: posset dici. q̄ nō opz: q̄ habeat veritatem in illis quoz vnū nō includit oppōnē: per q̄ fit ipsa plurifica tio: sicut aliud: z maxie vbi est pfectio entitatis ifinita. Indiuinis aūt nullū absolutū includit oppōnē: slc iclu dunt relationes ¶ Qđ aūt addiī de supiozi ad iferi⁹ non cogit: qz eēntia respcū psonaz nō bz ꝓprie z pfcē rōnem supiozis: nec psona rōnē inferiozis. lz ibi sit ali qua silitudo. Et iō non opz plurificatis personis essen tiam plurificari in eis. ¶ Contra ista obyciī multipl'r primo ꝓtra p̄mū. z hoc tripl'r. p̄mo qz saltē respcū affir matiōis z negatiōis: que sunt cōe. z nō cōe. non pōt di ci: q̄ rō: qua pūt ꝓuenire essentie z persone sit nō adeq̄ tio eēntie z persone ſm p̄dicationē: qz idē est essentiam z personā nō adequari ſm p̄dicationem: z vnū istorum esse cōe: z aliud non esse cōe: z sic declaraī idem p̄ idez z idem ponit eē causa z rō sui ipsius. ¶ Scđo: qz ex q̄ eadem realitas est essentie z persone nō vr qūo vnum plus possit esse cōe q̄ alterū. ¶ Tertio qz non reddit cā vel rō: q̄re illud: q̄ ꝓuenit vni repugnet alteri: pu ta eēntie ꝓuenit esse cōe: z repugnat persone ōtermina te: puta p̄ri: nisi ponaī iter ea aliq̄ dria: vl aliq̄ nō idēti tas. ¶ Scđo ar' ꝺ scđam euasionez: qñ dr: q̄ quecūq; vni z eidē: sunt eadem rē. Qđ hoc verū est de illis: que sunt eadē vni z eidem ꝓuertibil'r z adequate: qz illud dicere est p̄n̄m iterimere absq; coloze: z nō respondere ad ꝓpositū: qz idem est q̄ dr: ac si a p̄n° negareī ipsuz p̄n̄m dicēdo: q̄ non est vl'r vez: q̄ quecūq; vni z eidez sunt eadem: inter se sunt eadem. Hoc aūt nō est respō dere ad p̄n̄m: sed interimere ipsum p̄ncipium. ergo rē. ¶ Contra tertiū: qz adhuc stat: q̄ eidem z ſm idem cō ueniant opposita: qz vni z eidem. ſ. essentie: z ſm idem: qz in essentia: non est aliud z aliud. Sed hoc vr ipole ergo rē. ¶ Si dicaī ad hoc. q̄ nō ſm idem: sed ſm di uersa suppositā: ꝓtra qz qñ dr: q̄ eidem z ſm idem non ꝓueniunt opposita: li ſm idem non solum intell'r ex pte p̄dicati: ita q̄ sit sensus. q̄ eidem subiecto ſm idē p̄di catū non ꝓueniūt opposita. qz ipole est: q̄ opposita di cant idem vt idem: vt de se pz: imo ēt intell'r ex pte sub iecti: aliogn eidē subo gñal'r possent inesse opposita ſz diuersa ex pte p̄dicati: z qz oīa opposita sūt diuersa ali quo mō: tūc quecūq; opposita possent inesse eidē subo qđ est absurdū. Sed paternitas z filiatio sunt opposite relationes. ergo nō pñt cōuenire eidem eēntie: que su muntur ex pte subiecti. ¶ Contra exempla arguiī. qz nō est silē de cōi in creaturis respectu partiū subiuarū: z de eēntia in diuinis respectu personaz. qz in creatu ris non inueniī idem nūero: z realr i diuersis ptib⁹ sub iectiuis non plurificatū in eis: sicut vna z eadē eēntia ē in pluribus personis diuinis non plurificata realr i eis. ¶ Ad primū illoz: que opponunt ꝓtra euasionē: qua euadiī affirmationē z negationē de eisdē non adeq̄te non iplicare cōtradictionē. dico q̄ dato: q̄ non adeq̄ri ſm p̄dicationē non sit cā: q̄ cōe: z nō cōe ꝓueniant eēn tie z persone: tñ iadequatio ſm p̄dicationē est sufficiēs cā interimēdi istam ꝓñam: qz. ſ. non sequiī: q̄ si affir matio z negatio p̄dicentur de eisdez qualr'cūq; sint ea dem: q̄ iplicet ꝺdictionē: qz non opz: q̄ affirmatio z ne gatio implicent ꝺdictionē circa eadez iadequate: vt pz i positis supza: qz affirmatio z negatio pñt se cōpati vel circa simpl'r non eadem: vel circa eadem non adequa te. ¶ Et q̄ dr: q̄ idē est esse cōe z nō cōe. z adequari z ñ adequari ſm p̄dicationē. non est verū. lz vnū sequaī ad alterū: sed ꝑma rō z fundamentū inadequatiōis ſz p̄dicationem est vnum p̄dicari de pluribus quā aliud ad hoc autē sequiī inadequatio z aliud esse non cōe: vl saltem minus cōe. ¶ Ad ſm dico: q̄ lz eadem realitas sit essentie z persone: tñ ista realitas aliq̄ mō est differē ter essentie z persone. nam ista realitas est ipsius pso ne vt bñtis eam cum oppositione ad aliam psonaz: cui non potest cōicari: nec esse eadem cum ea. Sed ista rea litas est ipsius essentie: vt bñtis eam non cū tali oppō ne: ꝑ q̄ eēntia pōt esse cōis: person nō exīte cōmuni. ¶ Et si vlteri⁹ q̄raī: qūo realitas pso ne: vl ipsi⁹ r'onis includat oppositionem pluſq̄ realitas essentie: dico q̄ nulla alia cā est: nisi qz in diuinis nulla alia pōt eē op positio nisi ſm relationē: qđ aūt dr: q̄ realitas eēntie z realitas relatiōis est eadē: verū est: ex hoc tñ nō sequiī q̄ essentia vel realitas essentie includat oppōnē ad ali qđ in diuinis exīs: ita q̄ ponaī circa rem essentie oppo sitio: sed bene sequiī: q̄ essentia z realitas sua ē illa res que includit oppōnem: vt denoteī idētitas inter essen tiam z psonā: sicut nō ꝓuenit eēntie: vel realitati sue: q̄ generet: tñ ipsa est res: que generat. ¶ Per hoc pz ad tertiū: qz ꝑ ꝑ repugnat persone: vel relationi esse cōe: q̄ quidē esse cōe ꝓuenit eēntie: qz. ſ. persona includit ta lem oppositionem: quā non includit essentia. lz realitas vnius sit realitas alterius: z non tñ cōuertibil'r z adeq̄ te: sicut dictū est. ¶ Ad illud: q̄ obyciī contra rñsionē data ad illam ꝓpositionē: quecūq; vni z eidē rē. Di cendum: q̄ illud: q̄ ibi assumiī est falsum: qz illa respō sio non interimit p̄ncipiū: sed exponit: qz illud p̄ncipiū non itell'r de illis: que sunt eadē quocūq; mō eidē: naz z ex pte illius: cui dicunt esse eadem: z ex pte modi: quo sunt eadē illi tertio: pōt esse instantia. Nam non opz: q̄ illa: que sunt eadem ei: q̄ est vnū specie vel gñe sint: sim pliciter eadē inter se. Et sil'r si aliqua sint eadem vni alicui tertio vni numero: non oz: q̄ sint eadem iter se. si non sint eadem illi tertio ꝓuertibil'r z adequate. qz illō p̄ncipiuz intell'r de vno tali: qđ est vnū real'r: z nō rōne tm̄: z qđ est vnū adequate cū illis: que dñr esse eadē illi tertio. Et hoc dñt ipsimet aduersary. qui ponūt: q̄ non

bz veritatē illa ꝓpositio de eis:que sunt idem idētitate relatiua:nisi ꝙ in hoc differunt a nobis.qz iste modus idētitatis fundaf̄:vt in alys qōnibus patuit:super contradictoria:ꝛ sup figmēta:ꝛ super exempla ꝛcludentia oppositū. ¶ Noster aūt modus fundaf̄ super veritatē fidei catholice ꝺclaratā per ꝛcillū gñale:vbi dī:ꝙ eēntia est quedā res sūma:que é pr̄ ꝛ filius ꝛ spūs scūs tres simul persone ꝛ quelibz singilatim:q̄rū persona ꝛ vna non est alia:ad qō statiz sequit:ꝙ essentia est eadē pluribus:quo ꝛ vnū non est alterū:ꝛ per ꝛcōs opz:ꝙ sit eis eadem nō adequate:¶ Ad illud qō obyciť ꝛtra tertiū dico:ꝙ vni ꝛ eidem ꝛ fm idem ex pte subti:ꝛ in eodem supposito nō pñt cōuenire opposita i diuersis suppositis:sicut pz de mā:que eadem ꝛ fm idem subiue pōt eē successiue sub diuersis formis subalibꝫ ꝛ incōpolibus in diuersis suppositis. ¶ Et similiter non est incōueniens:ꝙ eidez ꝛ fz idem ex pte subi pñt ꝛuenire oppositа simul in diuersis suppositis: dū tñ sit natura talis:q̄ eadem simul possit esse in diuersis suppositis:qualis é natura diuina. ¶ Ad illud:qō iducit ꝛtra exempla:dico:ꝙ i creaturis nulla exempla pñt iuenirī:q̄ ad plenū possint declarare trinitatez:ꝛ illi qui voluerunt metiri trinitatē fz ea:q̄ appent i creaturis:iciderūt i diuersos errores:qz ipole est aligd ad plenū simile inuenirī:per qō possit trinitas plene declararī:tñ supposita trinitate satis potest ex apparentibus declararī:ꝙ personarum coeternitas non includit aliquā repugnantiā:cū manifeste inueniatur in creaturis coeternitas ꝓncipy ꝛ prīcipiati. ¶ Dico g̃ ꝙ nulla exempla i creaturis sufficiūt ad declarandū trinitatē:illa tñ:que posita sunt magis accedunt:illa aūt:que alyꝫ adducunt ꝺ passiōe ꝛ subo:ꝛ alys simplr absurda sunt:ꝛ errores supponūt.ſ.ꝙ accidens sit idistinctū essentialr ab eēntia sube:qz ad hoc infallibiliter sequiť:ꝙ vtute diuina non possit esse accidens sine subiecto.

Quaestio arcturus. **Quantum** aūt ad quartū ꝓncipale.ſ.ꝙ non est alia via euadendi inconuenientia predicta pz sic:qz ad euadendū inconuenientia ꝓdicta oz ponere vl ꝙ eēntia ꝛ psona differāt realr:vel ꝙ sufficiat dīa rōnis:vel ꝙ ponaf̄ idētitas relatiua:qualis dicta est in precedentibꝫ:vel ꝙ ponaf̄ idētitas istoz extremoꝝ inconuertibiliū ꝛ inadequatoꝝ.ꝑmū.ſ.ꝙ essentia ꝛ persona differant realr.sic.ſ.ꝙ ꝺ realr nō sit illa:est error damnatus per cōciliuz generale capitulo damnam⁹.vbi dī:ꝙ eēntia est tres persone:ꝛ quelibet persona ꝛ.¶ Secūdū est insufficiens.¶ Tertiū é falsum ꝛ ficticiū:relinquiť ergo soluz quartū.Maioꝛ pz ꝓ locum a diuisione.qz non vī alia via ad euadendum predicta inconuenientia.Minorem ꝓbo ostendendo primas tres vias non valere.ꝛ primo pz:ꝙ prima via nō valz:qz ponere diuersitatē inter essentiam ꝛ psonā est hereticū:vt supradcm̄ é. Scda via non est sufficiēs nisi aliud addatur:qō pz sic:ꝛ ꝑmo q̄tū ad vitandū cōtradictoria eidē cōuenire.qz affirmatio ꝛ negatio i esse reali non pñt cōuenire illis: que sunt eadez reꝫ:nisi inueniatur aliqua rō quare sint alia q̄ dīa fm rōnē tm̄. Sed eēntie ꝛ persone ꝛueniunt affirmatio ꝛ negatio i esse reali:sicut esse oppositū relatiue:ꝛ non esse oppositum relatiue:ꝛ esse cōe realr.ꝛ non esse cōe realr.ergo ad hoc non sufficit sola dīa rōnis.Minoꝛ pz:maioꝛ faciliter ꝓbaf̄.qz illud:qō ꝛuenit alicui fm rem:ꝛ in esse reali opz ꝙ illi cōueniat ex parte rei:ꝛ fm eē reale.Sz dīa fm rōnē tm̄ non cōuenit alicui fm esse reale.g̃ ꝛc. ¶ Sed cōtra ꝺ forte posset aliquis obycere:qz si eēntie ꝛ persone cōueniāt affirmatio ꝛ negatio eiusdez:aut hoc est ꝓpter dīam rei.aut ꝓpter dīam rōnis.nō ꝓp dīam rei.qz ista est impolis.ergo hoc est ꝓpter dīam rōnis. ¶ Ad hoc dico:ꝙ ratio ꝓcedit ab insufficienti:qz omittit tertiū membrum:qō debet assumere:qz hoc pōt ꝓuenire:aut ꝓpter differentiā rei:aut ꝓpter dīā rōnis;aut ꝓpter iadequationē idētitatis:siue ꝓpter inconuertibilitatē idētitatis:qua.ſ.nō cuicūqz vnū eorumz est idez realr:ꝛ alterū est illi idem realr:ita ꝙ istud tertium excluſa dīa reali interea non sufficiente dīa rōnis sufficit ad ꝺ:ꝙ affirmatio ꝛ negatio eiusdez possint de bis verificari sine iplicatiōe contradictiōis. ¶ Quātum aūt ad tertiaz viam euadendi incōuenientia.ſ. de idētitate relatiua: de qua supra alias dctm̄ est. ¶ Dicūt quidam:ꝙ per istud euadunt̄ incōuenientia predicta.ꝛ primo quātū ad affirmationē ꝛ negationē eiusdem de eodez. ¶ Secūdo quātū ad illud ꝓncipiū:quo dī.quecūqz vni ꝛ eidem ꝛc. ¶ Quātū ad primū ostēdūt:qō affirmatio ꝛ negatio de eadez idētitate relatiua nō implicet contradictionē:ꝛ primo ex parte subiecti.deinde ex pte predicati. ¶ Ex parte subiecti sic:qz ad verificādum affirmationē ꝛ negationē eiusdem de aliquo subo sufficit:ꝙ illud subiectū: ꝺ quo verificaf̄: sit aliquo mō non idem:sed ea: que sunt eadem idētitate relatiua:sūt aliquo mō non idem:qz sunt non idem idētitate absoluta vt dīt:quoꝝ expō ꝛ rō q̄tū ad hoc fuit supra exposita i precedentibus qōnibus. ¶ Ex pte vero ꝓdicati ostendunt:qō illa incōuenientia de oppositis:vl de cōtradictione euadunt̄. ¶ Ad cuius euidentiā sciēduz:ꝙ ipsi non pñt euadere:quin opposita cōueniant ei:qō est idem idētitate absoluta:qz esse pr̄em ꝛ esse filiū cuz sint opposita ꝛueniunt eēntie:que.ſ.eēntia est eadē sibi ipsi idētitate absoluta. ¶ Ad vidēdū g̃ qō eidē idētitate absoluta pñt inesse opposita:ꝛ opposita ēt eē eadē tali vni: dīt ꝙ qñ opposita sunt idem tertio idētitate relatiua:talia opposita pñt esse eadem fm istuz modū idētitatis ei:qō est idem in se idētitate absoluta:ꝛ qz pr̄ ꝛ filius sunt idem cū eēntia relatiua idētitate:iō absqz iplicatiōe cōtradictionis pñt esse sic eadē eidem. ¶ Et ponunt exemplum:qz vni ꝛ eidem linee pñt cōuenire esse duplū ꝛ non duplum:qz.ſ. esse duplum ꝛ nō duplū sunt eadem linee idētitate relatiua. ¶ Et per hoc ipsi respondent ad illud ꝓncipiū:quo dī:ꝙ quecūqz vni et eidem sunt eadem:ipsa inter se sunt eadem:qz.ſ.illō nō bz veritatē de bis que sunt eadem tertio idētitate relatiua:qz talia retinent ꝓprias idētitates absolutas :gb⁹ vnūqōqz eoꝝ est sibi ipsi idem:ꝛ distinctū a quocūqz alio. ¶ Hec aūt positio est falsa ꝛ friuola in se:ponēdo .ſ.talem idētitatē relatiuam. Et nihil valet ad euasionem incōuenientiū ꝓdictoꝝ. ¶ Primū fuit ꝓbatum pluries i precedentibus questionibus:ꝛ pcipue in scda ꝛ tertia questione. Et qz ad vnam illaꝝ rōnū fuit respōsum de nouo taliter qualiter.ideo ꝓmo intendo repetere illam rōnez. scdo ponā responsionē de nouo datā. tertio ostendam illam responsionē nullam esse. ¶ Ad euidentiā illius rōnis sciendū:ꝙ vnū:qō ꝛuertitur cuz ente:accipiendo vnū:qō cōuertiť cū ente determinato modo:prout supra fuit expositum in questione tertia. duo sunt:que ꝛsequuntur tale ynum.ſ.esse indiuiduz ꝛ esse indistinctū in se:ꝛ esse distinctū ab omni alio:ꝛ de isto vno:quo aliquid dicitur indistinctuz in se:dicit ꝓbs ꝙ omne ad omne est isto modo idem vel diuersum:ita ꝙ illud:qō comparatum ad aliquid: non est idem cuz eo isto modo:est diuersum ab eo realr. ¶ Ex hoc acci-

Contra sanctum thomā.

pitur illud dcm̃ cõe: q̃ idem ꝛ diuersum diuidunt totũ ens. ¶ Ex hoc ergo arguo: ꝛ alias est argutum: quia illud: qđ non est idem realr alicui idẽtitate absoluta: ẽ diuersum realr ab eo: sed ꝑm te illa: que sunt eadem idẽtitate relatiua: non sunt idem idẽtitate absoluta. g̃ sunt realr diuersa. ¶ Ulteri9 ꝑm te essentia ꝛ persona sunt eadem idẽtitate relatiua: ꝛ non idẽtitate absoluta: ergo ꝑm te essentia ꝛ psona sunt realr diuersa: qđ non solum est falsum: imo hereticũ. ¶ Scđo sciendũ: q̃ q̃tuz ad hoc est data vna resp̃sio talis: q̃ sicut sunt plures sensus: quib9 aliqđ aial põt dici sensibile: ꝛ inter illos ẽ aliquis cõis omni aiali. s. sensus tactus: nec sequit̃: q̃ si alꝫ bz aliquẽ sensum aliũ a sensu tactꝰ: q̃ ꝑm illum sensum non sit sensibile: ita vt dñt: sunt diuersi modi ipsi9 idẽtitatis entis: ꝛ vn9 illoꝝ ẽ cõis oi enti. s. iste: de quo dcm̃ est. s. quo aliquid est indistinctũ in se: ꝛ distinctum ab oi alio. Et ꝓter istũ modũ est alius modus: vt dñt. s. idẽtitas relatiua. Et ideo non sequit̃: vt dñt: q̃ si aliq̃ non sint idem p̃mo modo idẽtitatis: q̃ sint diuersa: qz pñt adhuc manere eadem alia idẽtitate. s. idẽtitate relatia. ¶ Jsta aũt resp̃sio valde friuola est: qz nullus alius modus idẽtitatis est alius ab isto modo: quo dr̃ idem vnũ: qđ ꝟuertit̃ cum ente. qui sit inter illa: que nõ sunt distincta eẽntialr. qz illa: que sunt ꝟposita: vel colligata vel ꝟtigua non sunt eadẽ realr: qz nihil ꝟponit̃ vel colligat̃ sibi ipsi per essentiã: ꝓpter qđ diuersum est ĩmediate oppositũ ei: qđ est vnum isto modo: ꝛ ꝓpter hz: qđ non est vnũ isto modo: necessario incidit in diuersum. Sic aũt non se bz sensibile sensu tactus ad insensibile simplr: qz aly sensus non sunt sensus insensibiliũ. sic aly modi a primo sunt modi eoꝝ: que sunt diuersa ꝑ essentiam. ¶ Sed illi arguũt cõtra me sic: qz idẽtitas: q̃ aliqua sunt eadem incõuertibilr vel non conuertibilr: vt videt̃: non est eadẽ idẽtitas cũ idẽtitate: que ꝟuertit̃ cũ ente. sed ꝑm te illa: que nõ sunt eadẽ idẽtitate illa: que ꝟuertit̃ cũ ente: sunt diuersa. ergo ea: que sunt eadẽ icõuertibilr: sunt diuersa: ꝛ per ꝟñs essentia ꝛ psona. Minoꝝ pz ꝑm te. ꝓbatio maioris: qz idẽtitas: q̃ vnũ: qđ ꝟuertit̃ cum ente dr̃ idem: est indistinctio: siue idẽtitas alicui9 ad seipsum. Sed nulla res est eadẽ incõuertibiliter sibi ipsi. ergo ꝛc̃. ¶ Ad hoc dico. q̃ maioꝝ ẽ falsa. Ad ꝓbationẽ dico: q̃ ideꝫ: qđ ꝟuenit vni: qđ ꝟuertit̃ cũ ente: dr̃ illud: qđ est indistinctum in se: ꝛ per ꝟñs ẽt est indistinctũ ab omni eo: qđ non est ipsuꝫ: ꝛ sicut aliquid põt dici illud: qđ est ipsum adequate: ꝛ qđ est ipsuꝫ iadequate. sicut pz de boie: cui conuenit rõnale adequate: ꝛ sorti iadequate: vñ aliquid esse aliquã rem: q̃ ẽ idiꝑm inadequate: est quidaꝫ modus ꝟtentus sub mõ: quo dr̃ ideꝫ vnũ: qđ ꝟuertit̃ cũ ente. Aly aũt modi: sicut est cõpositio ꝛ colligatio nõ dñt modũ ꝟtentũ sub illo modo idẽtitatis: de quo dictuꝫ est. sed dicunt modos distinctos contra eum: vt ostẽsuꝫ fuit in ꝑma qõne. ¶ Applicatio aũt nihil valet. ¶ Et ꝑmo ostendo: q̃ nõ euadit inconuenientia de ꝟtradictiõe: ꝛ primo ex pte subi: qđ ꝓbo triplici rõne. ¶ Primo sic: qz essentia ꝛ psona aut sunt idem idẽtitate absoluta: aut non: si sic: ꝑmo hz est contra te: qui hz negas: scđo qz affirmatio ꝛ negatio eiusdem non possunt verificari de his: que sunt idem idẽtitate absoluta: qz respectu talis eiusdem implicat̃ cõtradictio ꝑm te: ꝛ per consequens non poterunt verificari affirmatio ꝛ negatio de essentia ꝛ persona: qđ est cõtra te ꝛ cõtra veritatẽ fidei: qz vere essentia est fili9: ꝛ vere persona patris non est filius. Si aũt eẽntia ꝛ persona non sunt ideꝫ idẽtitate absoluta: sequit̃ q̃ sunt diuersa realr: qđ est hereticũ. Oz aũt hz sequat̃ pz ex supradcis: qz sicut dcm̃ est sepe loquẽdo de eadem idẽtitate: quia vnũ: qđ ꝟuertit̃ cũ ente: dicitur idem: omne ad omne ẽ idem vel diuersum. Sed illud: qđ dr̃ idem: sic est idem idẽtitate absoluta. ergo ꝛc̃. ¶ Scđo sic: qz q̃ eẽntia sit fili9. ꝛ pr̃ non sit filius opz fundari vel super hoc: qđ est pr̃em realr non esse essentiam: vel super hoc: qđ est patrem non esse vlr eẽntiaꝫ. vel super hoc: qđ est eẽntiaꝫ vlr non esse patrem. non põt dari quartũ. s. vlr essentiã patrem esse. ꝛ hz pz: qz si eẽntia eẽt vlr pater ꝛ ecõuerso ita. s. q̃ ois res: que est eẽntia: eẽt pater ꝛ ecõuerso: ifallibilr sequereꝫ: q̃ si eẽntia esset filius: pr̃ esset fili9. Et hoc pz per tertiũ modũ ꝑme figure sic. Omnis res: q̃ est essentia: est pater. Et hãc oportet ꝛcedere: si essentia est vlr pater. Sed filius est essentia. ergo segtur suppositis p̃missis: q̃ filius est pater. ꝛ per ꝟsequens: q̃ pater est filius. Et sic pz: q̃ ꝓpõ assumpta est vera. Sed non potest esse: q̃ hoc: qđ est essentiã esse filiũ ꝛ patrẽ nõ eẽ filiũ fundeꝫ super hoc: qđ est patrẽ realr nõ esse eẽntiã. qz hic est error dãnatus: nec super hoc: qđ est patrẽ nõ esse vniuersaliter essentiam: quia omnis res: que est pater: est essentia: relinquitur ergo: q̃ affirmationẽ ꝛ negationẽ filij verificari de essentia ꝛ patre fundeꝫ sup hoc qđ est essentiã nõ esse vniuersaliter patrem. Sed essentiam nõ esse vniuersaliter patrẽ est idẽ: q̃ essentiã non esse adequate patrẽ: siue nõ esse eandẽ adequate cũ patre. ergo ista nõ esse adequate idẽ est causa: quare possit verificari affirmatio ꝛ negatio eiusdẽ de eis: ꝛ nõ illa ficta idẽtitas relatiua. ¶ Et ꝟfirmat̃ ratio. qz hz eos illa idẽtitas dicitur idẽtitas relatiua: que negat relationez distinctionis inter illa: que dicunt̃ sic eadem Sed negare distinctionẽ relatiuã inter aliqua: non est causa: q̃ de eis possint verificari affirmatio ꝛ negatio eiusdem: imo magis est causa oppositi. ergo ꝛc̃. ¶ Tertio sic. qz magis sunt vnũ essentia ꝛ relatio in diuinis: siue eẽntia ꝛ persona q̃ ea: que sunt eadem subiecto. sicut homo et albũ. ꝛ albũ musicũ. sed ĩpossibile est verificari affirmationẽ ꝛ negationẽ de talibus: dum tamẽ sint eadem ꝟuertibilr. vnde demõstrato sor. albo: ipossibile est: q̃ currere ꝛ nõ currere: vel esse calidũ ꝛ non calidũ verificẽtur de hoc sorte: ꝛ de hoc albo. ergo multo minus poterunt verificari de essentia ꝛ psona ꝓpter hoc: qđ est esse idẽ idẽtitate relatiua tm̃: nisi sit alia causa. s. nõ esse idem ꝟuertibilr non valet. ¶ Et ꝟfirmatur ratio. quia inducendo ad inconuenies ex datis ꝑm formã sillogisticam non arguitur ex hoc: q̃ talia sunt sic vel sic eadẽ sed ex hoc q̃ vnuz est: vel non est alte ꝟ: quia forma sillogistica non solũ tenet in propositionibus primi modi dicendi per se: sed etiã in terminis accidẽtalibus: sicut patet in exemplis positis. vnde si aliquis concederet: q̃ sor. non currit ꝛ demõstrato sor. q̃ hoc albũ currit: concluderetur ei infallibilr: q̃ ꝟtradictoria ꝟenirent eidẽ ꝛ esset sub eadem voce sic. hoc album currit. Sed hoc albũ est sor. ergo sortes currit: sz ꝑm aliam hypothesim sor. non currit. ergo sor. currit ꝛ non currit. ¶ Ad istud aũt vltimum respondẽt aduersarij dicendo: q̃ illa: que sunt vnum per accidẽs: puta sor. ꝛ hoc album: sunt vnũ ꝛ idem idẽtitate absoluta: q̃tum ad illud: ꝓ quo supponunt: quia idem subiectũ est: qđ habet sorteitatẽ ꝛ albedinem: ꝛ hec est causa: vt dicũt: quare de sor. ꝛ hoc albo non potest verificari affirmatio ꝛ negatio: sed vt dicunt essentia ꝛ persona non sunt idem idẽtitate absoluta: sed relatiua. Et ideo de eis potest verificari affirmatio ꝛ negatio. ¶ Sed istud est falsum ꝛ valde friuolũ:

ꝛ hoc patet ꝓpter tria. ¶ Primo:qꝛ hoc'album ipli/cat'in obliquo formã realr drñtem a ſorte.ſ. albedinez: perſona vero nullam aliam rem implicat nec in recto nec in obliquo:que non ſit realr ꝛ eſſentialiter ipſa diui na eſſentia .ꝛ per ꝯſequẽs adhuc ſtat: ꝙ eſt maiꝛ idẽ/titas inter eſſentiã ꝛ perſonam in diuinis:ꝙ̃ inter ſubie ctuz ꝛ terminũ accidentalẽ cõcretũ. ¶ Secũdo: quia perſona per eandem realitatẽ formaliter eſt perſona ꝛ eſſentia:nõ ſic ſoꝛ.per eãdẽ realitatẽ eſt ſortes ꝛ albus. ¶ Tertio: quia maiꝛ eſt idẽtitas:que negat omnẽ di ſtinctionẽ realem taz ſubiecti quã eſſentie: vel p̃dicati: ꝙ̃ illa:que negat ſolũ diſtinctionẽ ſm ſubiectũ:ſed ſm iſtos idẽtitas relatiua negat omnẽ diſtinctionez realẽ: idẽtitas aũt illa:qua aliqua dicũtur idem ſubiecto:non negat diſtinctionẽ ſm ſubiectũ.ergo idẽtitas illoꝛ:que ſunt eadez idẽtitate relatiua : eſt maiꝛ ꝙ̃ idẽtitas eoꝛ que ſunt eadem ſubiecto:ſed illa:que ſunt eadem ſubie cto:non cõpatiuntur affirmationẽ ꝛ negationez eiuſdẽ vt dictũ eſt: niſi aliqua alia cauſa ſit: ſicut nõ ꝓuertitur eſſe eadẽ: vel niſi varietur ſuppoſitio termini.ergo mul to minus illa: que ſunt eadẽ idẽtitate relatiua: poſſunt cõpati affirmationẽ ꝛ negationẽ eiuſdem ſm eſſe reale niſi aliud ſit in cauſa. ¶ Quarto ſic.quia ſi ad ꝓpatien dum affirmationẽ ꝛ negationẽ ſm eſſe reale ſufficeret aliqua eſſe eadem idẽtitate relatiua circũſcripta omni alia cauſa:cum ſm eos illa:que ſunt ſic cadez.ſint eadẽ eſſentialiter:ita ꝙ eoꝛ eſt eadem ſimplex realitas: poſ/ſent inueniri aliqua eadem per eſſentiam ꝛ ꝓuertibili/ter:que in eſſe reali cõpaterentur affirmationẽ ꝛ nega/tionẽ eiuſdẽ:cõſequens eſt falſum.ergo ꝛc̃.Conſequẽ/tia patet.quia poſita cauſa ſufficienti ponitur effectus: ſiue cauſa ꝛ effectus accipiantur large:ſiue ꝓprie:fal/ſitas etiã ꝯſequẽtis patet:quia nunq̃ poſſunt dari duo que ſint eadem eſſentialiter ꝛ cõuertibiliter:que cõpa/tiantur affirmationẽ ꝛ negationem eiuſdẽ in eſſe reali. ¶ Nã exẽpla:que ipſi adducũt de paſſione ꝛ ſubiecto: ꝛ de alys ſunt abſurda ꝛ falſa:ꝛ q̃ntum ad aliquid erro nea. ¶ Quod autẽ dicitur ex parte ꝓdicati.ſ.ꝙ affir/matio ꝛ negatio eiuſdẽ poſſunt cõuenire eidẽ ſubiecto: quando.ſ.ſunt eadem eidez ſubiecto idẽtitate relatiua: ſicut duplum ꝛ non duplũ poſſunt ꝓuenire eidem linee hoc nihil eſt:quia aut intelligitur per idẽtitatem relati/uaz idẽtitas:que eſt in terminis relatiuis: ſiue in mã re/latiuoꝛ:aut intelligitur per idẽtitatez relatiuam:idẽti/tas:que negat relationis diſtinctionez:ſiue diſtinctionẽ realem q̃cũq; inter ea:que dicuntur eadez in quacũq; materia. ¶ Si primo modo arguiꝫ tripliciter.ꝓmo quia ipſi ponunt exemplum de idẽtitate relatiua inter paſſionem abſolutã ꝛ ſubiectum,ſ.inter figuram ꝛ q̃ti/tatẽ:ꝛ per ꝯſequẽs ſequitur: ꝙ idẽtitas relatiua: de qua loquuntur non ſolũ habet locum.ſiue ex parte ſubiecti ſiue ex parte p̃dicati in relatiuis:ſed etiam in abſolutis ¶ Secundo:qꝛ ſm eos:vt dictuz eſt: idẽtitas relatiua dicitur:quia tollit relationẽ:que eſt diſtinctio quecũq; realis inter illa:que dicũtur eadem:ſed talis diſtinctio ita poteſt negari vel tolli inter abſoluta:ſicut inter rela tiua.ergo ꝛc̃. ¶ Tertio:qꝛ ſequereꝫ:ꝙ in terminis rela tiuis:ſiue in mã relatiua non ꝓtingeret accipere ꝓtradi ctionem alicui ſm eos ſm affirmationem ꝛ negationẽ terminoꝝ relatiuoꝛuz:ſed ita eſt:ꝙ in materia relatiua affirmatio ꝛ negatio non repugnant:ſed ſe cõpatiuntur circa idem ſolum.Conſequentia patet. ꝓpatet etiaz nõ ſolum falſitas.ſed etiã abſurditas ꝯſequentis.tuz quia in omni materia poteſt inueniri ꝓtradictio:ꝛ oportet ꝙ accipiatur circa idẽ ſubiectũ:tum quia in exẽplo poſito ſequeretur:ꝙ eidem linee:ꝛ reſpectu eiuſdẽ poſſet ꝓue nire duplũ ꝛ nõ duplũ:qõ eſt manifeſte falſum. ¶ Si autem dicatur ſecundo modo idẽtitas relatiua:quia .ſ.negat diſtinctionẽ realez:que diſtinctio videtur ipoꝛ/tare quãdam relationem diſtinctoꝝ:tunc etiam patet eſſe friuolum qõ dicitur. ¶ Primo:quia vane ponitur exemplum de duplo ꝛ non duplo:quia talis negatio di ſtinctionis ita poteſt accipi reſpectu albi ꝛ nõ albi.ſicut reſpectu dupli ꝛ non dupli:ꝛ ita eſt ꝓtradictio inter iſta ſicut inter illa:dum tamẽ accipiantur ſm illum modũ ſm quẽ debet accipi ꝓtradictio in relatiuis.ſ.de eodem ꝛ reſpectu eiuſdem. ¶ Secundo.quia ſicut patet ex di ctis:accipiendo ſic idẽtitatem relatiuã:non plus cõpa/tiuntur illa:que ſunt eadem tali idẽtitate affirmationẽ ꝛ negationez ſm eſſe reale q̃ alia : que ſunt eadem idẽ/titate ſubiecti: imo vt oſtẽſum eſt:nõ eſt alia ſtalis idẽ/titas ſm rem:q̃ idẽtitas abſoluta: qua aliquid eſt indi ſtinctũ in ſe realiter:quia illa idẽtitas non tollit omnez diſtinctionem realem. ¶ Quantũ autem ad illud ꝓn cipium.quecũq; vni ꝛ eidem ſunt eadem ꝛc̃.patet ꝙ ni hil valet illud: qõ dicitur:quando dicitur: ꝙ nõ habet veritatem de his : que ſunt eadem illi tertio identita/te relatiua . Et hoc patet primo ex forma ſyllogiſtica. quia quando concluditur illa:que ſunt eadem in tertio eſſe eadẽ inter ſe:non arguitur ex hoc:ꝙ ſic vel ſic ſunt eadem:ſed ex hoc:ꝙ illud tertium eſt ſic idem cum ex/tremis:ꝙ ipſum eſt qõlibet extremoꝝ.vnde ita ſequi/tur in terminis accidẽtalibus ſicut in eſſentialibꝫ,ver/bi gratia.Si arguatur ſic per ſyllogiſmuz expoſitoriũ. hic homo eſt hoc albuz: hic homo eſt hoc muſicum:ſe/quitur infallibiliter.ergo hoc album eſt hoc muſicum. cum tamẽ arguatur in terminis accidentalibus. ¶ Et confirmatur ratio.quia omnis forma ſyllogiſtica affir/matiue concludens fundatur ſuper iſtud principium: quecunq; vni ꝛ eidem ſunt eadem ꝛc̃.quia concluditur idẽtitas inter maiorem ꝛ minorem extremitatem ꝓ/pter eorum identitatẽ in medio:ſed forma ſyllogiſtica ſuper omnez identitatẽ fundatur : ſm quã hoc eſt hoc: ſicut patet i omnibus ſyllogiſmis de i eſſe affirmatiue cõcludentibus:cum ergo ſm idẽtitatem relatiuam illa que ſunt ſic eadez: ſic ſe habent:ꝙ vnum eſt alterꝝ etiã eſſentialiter:ita habet locũ illud principium in eis:que ponis tu eadem identitate relatiua:ſicut in alys:que di cuntur eadem. ¶ Secundo ſic.quia quecũq; vni ꝛ ei/dem ſunt eadem: neceſſario inter ſe ſunt eadem:eo mo do:quo illi tertio ſunt eadem: dum tamen conuertibili ter ſint eadem illi tertio:ſed pater ꝛ filius ſunt idez ipſi eſſentie identitate relatiua.ergo ſunt idem inter ſe tali identitate:niſi aliud obſtet.Sed ſm te illa: que ſunt ea dem identitate relatiua ſic ſe habent:ꝙ vnum eſt rea/liter alterũ.ergo pater eſt realiter filiuꝫ:qõ eſt hereticũ ¶ Et ꝯfirmaꝫ rõ.ꝓ ſile:qꝛ ſicut albũ ꝛ muſicũ ſũt idez ſorti.idẽ inq̃ ſubiecto. ita etiã iter ſe ſũt idẽ ſubiecto,ita ꝙ ℔.ſ.albũ ẽ illud.ſ.muſicũ. ¶ Ad ℔ aũt rñdeꝫ dupl'r. ꝓmo ad rationem diſcendo:ꝙ maiꝛ non habet ve/ritatem de his:que ſunt eadez identitate relatiua:quia talia ſunt ſibi idem in obliquo:talia autẽ: vt dicunt: nõ oportet vt ſint ſic eadẽ inter ſe ſicut in tertio.Et ponũt exẽplũ de ſcientia ſiue diſciplina:quia eadẽ eſt diſcipli/na hominis vt ſubiecti:ꝛ ꝓtrioꝝ vt obiecti. Et tñ hõ ꝛ ꝓtraria non ſunt idem.licet eoꝝ diſciplina ſit eadem qꝛ.ſ.diſciplina eſt eadẽ eoꝝ in obliquo.ꝛ ita dicunt eſſe de illis:que ſunt idẽ idẽtitate relatiua:ita ꝙ eſſentia re

ſpicit perſonã ꝛ ecõuerſo in obliquo. ¶ Ad ꝓfirmatiõẽ dicũt: qõ nõ eſt ſimile de albo ꝛ muſico ꝛ ſorte ſicut de patre ꝛ filio ꝛ eſſentia: qz albedo ꝛ muſica ꝓueniunt ſorti informatiue: nõ ſic pater ꝛ filius ꝓueniũt eſſentie: ꝛ ideo nõ oportet dicere: ꝙ ſicut albedo ꝛ muſica ſunt idẽ ſubiecto iter ſe: vel albũ ꝛ muſicũ. ita pater ꝛ filius ſint idẽ inter ſe. ¶ Iſta ſunt valde frivola. primo qdẽ quia dato ꝙ illa: quoꝝ eſt aliqõ vnuz in obliquo. ita ꝙ nullo modo in recto: nõ oporteat eſſe eadẽ iter ſe. ſicut eadẽ res poteſt eſſe poſſeſſio plurium hominũ: qui non ſunt vnus hõ. illud tamẽ: qõ eſt plurium nõ tñ in obliquo: ſed etiã in recto ꝛ eſſentialiter qõlibet illoꝝ opz ꝙ ſit illa: que ſunt idẽ in tali recto. ſic qõ ipſuz eſt qõlibet illoꝝ eſſentialiter: ꝛ talia nõ eſſe eadẽ inter ſe eſt ipoſſibile: ſi tamẽ ſint illi tertio idez ꝓuertibiliter: vnde non poſſunt nõ eſſe eadẽ iter ſe. niſi quãdo nõ ſunt eadẽ iſti tertio ꝓuertibiliꝫ. Nunc aũt ita eſt vna eſſentia patris ꝛ filij. ꝙ etiã eadẽ eſſentia eſſentialiꝫ eſt pater ꝛ filius. Et ſimile: qõ adducitur eſt nimis ĩpertinens ꝛ friuolũ: tũ qz diſciplina eſt ita hominis ꝛ cõtrarioꝝ: ꝙ nec eſt homo: nec eſt ꝓtraria: tũ qz diſciplina eſt equoce vtriuſqz quoꝝ oppoſitũ directe ꝓuenit eẽntie reſpectu pſonaꝝ. ¶ Itez etiã: ſicut in. q. tertia dicitur: iſta obliquitas nihil valet. qz ſi accipiatur ꝑz modũ ſignificãdi tñ. nihil facit ad ꝓpoſitũ: qz nos loquimur de re. ſi aũt accipiat ꝑm rem: ꝓ reali receſſu ab idẽtitate abſoluta: incidit in diuerſitatẽ realẽ inter eſſentiã ꝛ perſonã: qõ eſt erroneuz. ¶ Qõ etiã dicitur ꝓtra ꝓfirmationẽ rationis ꝑz nihil valere: tum qz vt ꝓbatuz eſt: ea que ponunt eadẽ idẽtitate relatiua maiorẽ idẽtitatẽ habẽt: cẽ albũ ꝛ muſicũ inter ſe: ꝛ cẽ albedo ꝛ muſica cũ ſuo ſubiecto: quia nec albedo: nec muſica eſt ſuuz ſubiectũ. ſicut perſona eſt eſſentia eẽntialiter: nec albũ ꝛ muſicũ ſunt idẽ per eſſentiã. ſicut illa. ¶ Qõ aũt dicitur vltra: ꝙ illa inſunt ſorti per informationẽ: nõ ſic perſone reſpectu eſſentie eſt valde friuolũ ꝛ ridiculoſum. quia multo plus ſunt vnũ illa: quoꝝ vnũ eſt eſſentialiꝫ alteruz: cẽ illa: quoꝝ vnũ informat alterũ: ſit eſſentialiter a ſe differẽs: ꝓmo aũt modo ſe habẽt eſſentia ꝛ perſona. ſecũdo aũt modo ſe habẽt albedo ꝛ muſica ad ſuũ ſubiectũ. ¶ Qõ vero vlteriꝰ dicitur: ꝙ nõ ſequitur: ꝙ perſone ſint eedẽ iter ſe. licet ſint eadẽ ipſi eſſentie: qz retinẽt ꝓprias idẽtitates: qua quelibet perſona ẽ eadẽ ſibi ipſi: nihil eſt: qz ꝑz �

ſequeretur: ꝙ etiã eſſentia ꝛ perſona nõ eſſent idẽ idẽtitate relatiua: qz retinẽt ꝑm eos ſuas idẽtitates ꝓprias ꝛ diſtinctas: quibus etiã eſſentia eſt eadẽ ſibi ipſi: ꝛ ſiliꝫ perſona eſt eadẽ ſibi ipſi. ꝙ ſequẽs aũt eſt falſum et hereticũ. ſ. ꝙ eſſentia nõ ſit idẽ cũ perſona eſſentialiter idẽtitate: qua ꝫ eſſentialiter eſt ꝫ. ergo ꝛ antecedẽs. ſ. ꝙ cauſa quare perſone nõ ſunt idẽ iter ſe: nõ eſt: qz retinẽt ꝓpas idẽtitates: qꝫ vnaqqz eſt eadẽ ſibi ipſi. Et ſic ꝑz ad qrtũ ꝓncipale. ꝛ ꝑ ꝝs ad qõnẽ. Qõ. VIII.

Oltea querebatur vnũ de eſſentia in cõparatione ad actꝰ notionales. Et eſt. Utrũ eſſentia ſit terminꝰ formalis generationis diuine. Et arguitur multipliciter ꝙ nõ. primo qz terminus nõ preexiſtit vie: ſed eſſentia preexiſtit in patre ipſi generatiõi. ergo nõ eſt terminus generationis. ¶ Et qz dicebaẽ. ꝙ eẽntia abſolute nõ erat terminus: ſed vt habet eſſe in pſona producta. hoc aũt. ſ. eſſentiã eſſe in perſona ꝓducta non preexiſtit generationi. ¶ Contra. quia ꝑm hoc eſſentia nõ erit terminus generationis: ſed ꝑm ſuũ eſſe in pſona producta. ¶ Et ex hoc ſic arguitur. qz nulla res eſt ſuũ eſſe in aliquo: ꝛ per ꝓſequẽs eſſentia nõ eſt ſuum eſſe in perſona producta: ſed ſuũ eſſe in perſona producta eſt terminus generatiõis. ergo ꝛc. ¶ Scõo ſic. qz terminꝰ formalis generationis acqrit ſuũ eſſe per generationẽ ſed eſſentia nõ acqrit eſſe per generationẽ: cũ preexiſtat generationi. ergo ꝛc. ¶ Tertio ſic. qz terminus generationis diuine ꝓtineẽ virtualiꝫ in eſſentia diuina: qz ipſa eſt ꝓncipiũ generãdi: ſed nulla res ꝓtineẽ virtualiꝫ in ſe ipſa. ergo ꝛc. ¶ Quarto ſic. qz generatio ſpecificaẽ ꝑ terminũ formalẽ generatiõis. ſed generatio diuina nõ ſpecificaẽ per eẽntiã cõmunẽ: vel que cõmunis eſt vtriqz ꝓductioni. ergo ꝛc. ¶ Quinto ſic. ꝛ eſt eiuſdẽ virtutis cũ ꝓcedẽte. qz terminus formalis generatiõis determinat ipſaz: ꝛ ꝓductũ per ipſã: ſed eſſentia nõ determinat generationẽ: vel ꝓductũ per ipſam: qz nõ diſtinguit: ſed tñ reo diſtinguit. ergo ꝛc. ¶ Sexto ſic. illud eſt terminus formalis generationis: cuius cõmunicatio eſt generatio diuina. ſed cõicatio diuina nõ eſt gnãtio eẽntie: ſed magis cõicatio itellectus: cũ in diuinis gnãtio ſit ꝓductio vbi. g ꝛc. ¶ Octauo ſic. illud: qõ eſt ꝓncipium ꝓductiuũ in gnãtione: nõ eſt terminꝰ gnãtionis: qz tũc ſeqreẽ: ꝙ idẽ ꝓduceret ſeipz: ſz eẽntia eſt hꝫ. cũ ponaẽ a multis: ꝙ ipſa eſt potẽtia generãdi. g ꝛc. ¶ Nono ſic terminꝰ formalis gnãtionis ſe hz ad gnãtionẽ: ſicut terminus motꝰ ad motũ: ſz terminꝰ motꝰ eſt ipſe motꝰ: vt cõiter ponit. g ſi eẽntia eſt terminꝰ formalis gnãtionis eẽntia eſt ipſa gnãtio: ſed iſtud: vt videt: eſt icõueniẽs. g ꝛc. ¶ Decimo ſic. illud: ꝙ ſe hz ad gnãtionẽ vt potẽtia receptiua gnãtionis: nõ eſt terminꝰ formalis gnãtionis: ſz eẽntia videt eẽ cẽ ſi potẽtia receptiua gnãtionis. g ꝛc. ¶ Undecimo ſic. terminꝰ gnãtionis formalis videt eẽ ipz gnãri: cũ paſſio ſit effectꝰ illatioqz actionis. ſz eẽntia nõ dr ipz gnãri. g ꝛc. ¶ Cõtra. qz illud ẽ formalis terminꝰ gnãtionis: qõ eſt forma cõicata ꝑ gnãtionẽ. Sed eſſentia diuina eſt hꝫ. g ꝛc. ¶ Rño. Ad euidẽtiã iſtiꝰ. q. videda ſũt ꝓncipaliꝫ duo. ¶ ꝓmũ ẽ: quõ ſe hẽat in creaturis actio ꝛ paſſio ꝛ formalis terminꝰ ꝓductionis. ¶ zm eſt: quõ ſe habeãt iſta tria in diuinis.

Articulꝰ primus.

Quantum ad ꝓmũ. duo ſunt faciẽda. ¶ Primũ ẽ videre: qd ipoꝛteẽ ꝑ actionẽ ꝛ paſſionẽ. ¶ zm qd ipoꝛteẽ ꝑ formalẽ terminũ ꝓductionis. ¶ Quãtũ aũt ad ꝓmũ ſciẽdũ: ꝙ circa hꝫ eſt duplex opio. Et ꝑ pono illã: quã reputo falſam: poſtea illã: quã reputo veram. ¶ Quãtũ aũt ad ꝓmã opinionẽ ſciẽdũ: ꝙ qdã ẽ opio: cẽ qrtũ ad hꝫ ponit tria. ¶ Primũ ẽ: ꝙ actio in abſtracto nõ dicit rẽ ꝓdicameti actiõis. ¶ zm eſt: ꝙ actio in abſtracto dicit formaliꝫ relationẽ. ¶ 3m eſt: ꝙ agere dicit rẽ ꝓdicameti actionis. ¶ Et exponẽtes iſtã rẽ: cẽ eſt res ꝓdicameti actiõis: dicũt qõ ẽ forma iterme dia: ſiue qõ eſt qõdã mediũ reſpiciẽs duos terminos. ſ. terminũ a cẽ: ꝛ terminuz ad quẽ. ſ. cẽ qrtũ ad paſſũ: ꝛ dicũt iſtã rẽ eẽ egreſſũ quẽdã. Et qz: vt dicũt: eẽ fomã mediã ꝓuenit relationi ꝛ predicameto actionis: ſiue rei exiſtẽti in tali predicameto: ꝛ etiã. 5. predicametis ſequẽtibuꝰ poſt predicamentũ actionis: ideo ponũt talẽ differẽtiã inter predicamentũ actionis ꝛ relationis. Et alia. 5. qz quando forma media dicit ſolum ꝓnexionem duoꝝ extremoꝝ: tũc eſt relatio. quãdo vero dicit cauſalitatẽ tunc adhuc dupliciter: quia aut dicit cauſalitatem ꝑm

rem ⁊ verbaliter: ſicut frigefacere: vel calefacere. et ſic eſt res predicamenti actionis: aut dicit cauſalitatez nominaliter ⁊ ſm modū ſignificandi: ⁊ ſic ſunt. ſ. predicamēta ſequētia. ¶ Iſti ergo in ſūma dicūt tria. ¶ Primum eſt. q̄ actio nō dicit rem predicamenti actionis. ¶ Scōz: q̄ dicit formaliter relationē. ¶ Tertiuz: q̄ agere dicit rem predicamēti actionis: vt quedā forma intermedia modo: quo expoſitū eſt. ¶ Iſtam aūt opinionē ꝓfirmāt auctoritate ſimplicij ſuper predicamēta vbi dicit: ſicut ipſi dicūt: q̄ Ariſtotiles rem p̄dicamēti actionis noluit nominare nominaliter: ſed verbaliter puta ſecare: vrere: ⁊ ſic de alijs. ¶ Patet ſimiliter hoc per cōmentatorē: qui vocat actionē iterumallum. Et per Ariſtotilē: qui ponit actionē viaz: vt videt. 3. phyſicoꝝ. Tex.cō. 21.

¶ Iſtā opinionem nō video apud intelligētes debere dici opinionē: ſed potius fictionē nullā apparentiā habentē veritatis. ¶ Et arguo primo ꝓtra primū dictū. ſ. q̄ actio in abſtracto non dicat rem p̄dicamēti actionis. ⁊ h̄ tripliciter: primo ex habitudine generis generaliſſimi ad ipſum predicamentū. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū: q̄ quādo dicimus predicamentū ſubē idē eſt ac ſi diceret coordinatio predicabiliū: quoꝝ vnū reducit ad ſubſtātiā. ſicut ſpecies vel differētie ad ſuū ſuppmū predicamentū vniuocū: ſiue ad genus generaliſſimuz q̄ eſſentialr predicat de vnoquoq; ipſoꝝ: ⁊ idē eſt de qualitate ⁊ q̄ſtitate reſpectu p̄dicamēti q̄ſtitatis ⁊ qualitatis. Et ſilr de predicamēto actionis reſpectu ipſius actionis. Et ex hoc arguit ſic: predicamētū actionis eſt ipa coordinatio predicabiliū: quoꝝ vnūq̄q; eſt actio ſicut ſpecies: vel differētia eſt ipz genus generaliſſimū ad q̄ reducūtur omnia: ſicut ad predicamentū eſſentiale: q̄ eſt gen⁹ generaliſſimū: ſed illud: q̄ eſt tale: eſt eſſentialiter omnis res ꝓtenta in predicamēto actiōis. g̃ ⁊c. actio aūt in abſtracto eſt huiuſmodi: ergo dicit rē p̄dicamēti actionis. vñ ꝓcedere predicamentū actiōis: ⁊ dicere q̄ actio nō dicit rem predicamēti eſt ꝓtradicere ſibi ipſi. ¶ Ad hoc reſpōdetur ſic: q̄ nō debet dici p̄dicamentū actionis proprie: ſed predicamentū agendi: ⁊ q̄ illud: ad q̄ reducūtur predicto modo predicabilia illius predicamenti: non eſt actio. ſed agere. ¶ Contra iſtud eſt directe ſecūda ratio. qua arguit ad principale et ſimul cōtra hoc ex habitudine ꝓcreti ad abſtractuz: circa q̄ ſciendū: q̄ tam ꝓcretū verbale: ſicut calere: vl calefacere: q̄ cōcretū nominalr dictū. ſicut calidū eſſe deſcēdit ab aliquo abſtracto. ⁊ ab aliqua forma. ſz quā talia dicūtur eſſe talia. Et ex hoc arguit ſic. agere ꝓuenit alicui ſm aliquā formā abſtractā. ſiue ſm aliq̄ abſtractū. Sed nō poteſt fingi quid ſit illud abſtractū niſi actio. ergo actio eſt illud: ſz q̄ cōuenit agere alicui. ¶ Tertio arguit ad idē. ſ. ꝓtra reſpōſionē datam ⁊ ad principale: q⁊ ſz auctorē ſex principioꝝ actio eſt ſz quā in id: q̄ ſubycitur agere dicimur: ſed illud ſz q̄ in id q̄ ſubycitur agere dicimur: dicit rem p̄dicamēti actionis. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc dicūt illi: quoꝝ eſt iſta ficta opinio. q̄ ille loquitur ibi vt plures. ¶ Contra. q⁊ aut loquēdo vt plures iſte auctor ſex principioꝝ dicit veritatez: aut nō. ſi ſic: habetur propoſitū: ſi nō: quero. ſm q̄d agens dicatur agere: ſi tu dicas q̄ ſm actionem adhuc habetur propoſitū. Si dicatur: q̄ ſm agere. ergo agere ꝓuenit agenti ſm agere: q̄ eſt falſum. ⁊ incōueniēs primo. quia h̄ eſt nugatio. Scōo q⁊ idem re ⁊ voce ponitur eſſe cauſa vel ratio ſui ipſius: ſi dicat q̄ illud ſm q̄ ꝓuenit agēti eſt actus: qui eſt agere. ꝓtra primo. q⁊ proprie agere vel currere q̄ſtum ad modum ſignificādi: nō dicit actū: ſed habere talē actum. Iſtud enim habere eſt illud: q̄ ſportat ꝑcretū vbi. Et tūc adhuc queretur q̄d eſt illud a quo deſcendit tale ꝓcretum. Nec poteſt dici q̄ ſit actus abſolute loquēdo: quia nō ſolū ꝓuenit actui: q̄ denominet agens: imo etiā denominat ens in actu: vnde ſm actū dicitur ens vel eſſe actu. ſicut ſm calorē dicit calidū eſſe: ⁊ tunc queretur quid addit actus ꝓut denominat agentē: vt ſz quē actū agens dicitur agere ſuper actū abſolute ꝓſideratū. Et ſi dicatur q̄ addit ad illū actū eſſe actuz factū: vel eſſe actū habentē cauſam efficiētē: ſequitur q̄ actio realr: vel res: ſz quā aliquid dicitur agere: eſt actus factus: ſiue act⁹: qui habet cām efficiētē: q̄d ipſi negāt. ¶ Et ꝓfirmatur ratio. q⁊ quādo diſtinguitur calefactio in calefactionē actionē: ⁊ in calefactionē paſſaionē: iſta diſtinctio aut eſt ſm rez predicamenti actionis ⁊ paſſionis: aut ſm rem predicamēti alterius: vel alioꝝ predicamētoꝝum. Si p̄mo modo habetur propoſitū. ſ. q̄ actio eſt: ⁊ dicit rem predicamenti actionis. ſi dicatur ſecūdo modo: quero que ſunt iſta p̄dicamēta: ſm quoꝝ realitates diſtinguūtur calefactio actio: ⁊ calefactio paſſio. Si dicatur q̄d ē diſtictio paſſionis ꝓtra relationē; ꝓtra. quia nō videtur ratio quare actio dicit relationē pluſq̄ paſſio: q⁊ ad agens ⁊ paſſuz ꝓſequuntur proprie relationes: ⁊ ſic diſtinctio in calefactionē actionē: ⁊ in calefactionē paſſionē eſſet diſtinctio relationis in plures relationes: q̄d eſt ſatis abſurdū: q̄d nunq̄ aliquis poſuit: q̄ diſtinctio paſſionis ꝓtra actionem ſit diſtinctio relationis ꝓtra relationē: vel ſpeciei ꝓtra ſpeciē: imo ponūt: q̄d eſt diſtinctio predicamenti contra predicamentum. ſiue diſtinctio generis generaliſſimi vnius predicamēti contra genus generaliſſimū alterius predicamēti. ¶ Cōtra z^m arguo triplr. primo ex cōparatione motus ad relationez ſic: nullus motus eſt relatio. Sz actio eſt motus. ergo ⁊c. maior patet. q⁊ q̄ſtū ad rez pertinet: forma: ſz quā eſt motus: ⁊ ipſe motus ſunt vna ⁊ eadē res per eſſentiā: vt dicit cōmētator ſuper 3^m phyſicoꝝ. Minor etiā patet per ꝑm. 3. phyſi coꝝ. vbi dicit. q̄ actio ⁊ paſſio ſunt vnus motus. Scōo ex cōparatione abſtracti ad concretum: actio eſt relatio formalr. ergo agere eſt referri vel referre. ꝓſequens eſt falſum. ergo ⁊ antecedēs. ſ. q̄ actio ſit relatio. ꝓſequētia patet. per locū a ꝓiugatis. falſitas etiā ꝓſequentis per ſe patet. tū q⁊ referri ꝓſequitur ad agere: ⁊ non eſt ipſum. tum q⁊ ſm etiā aduerſarios agere dicit rem p̄dicamēti actionis ⁊ nō relationis. ¶ Ad hoc tamē reſpōdent taliter qualiter dicendo: q̄ nō ſequitur: q̄ ſi actio eſt formalr relatiō: q̄ propter hoc agere ſit referre. ſicut non ſequitur: q̄ ſi actio eſt nomen: q̄ agere ſit nominare. Tex.cō. 20. Cōmen. 4.

¶ Iſta reſpōſio eſt valde ridiculoſa: ⁊ q̄ſtum ad reſpōſionē ipſam: de hoc: q̄ negatur conſequētia: ⁊ q̄ſtum ad reſponſionis declarationē: q̄ valde friuola eſt. ¶ Quantum quidē ad negationē conſequentie: quia negāt manifeſte locū a ꝓiugatis abſq; colore aliquo: ⁊ etiā locum ab inferiori ad ſuperius affirmando. Primum patet. quia locus a ꝓiugatis tenet quādo ab abſtracto ad cōcretuz procedit verbaliter: vel nominaliter acceptum: accipiēdo tamē vniformiter q̄ſtum ad rem ſignificatā licet diſformiter q̄ſtum ad vocē ⁊ modū ſignificādi: vel etiā quādo proceditur a nomine ꝓcreto ad eandē rem aduerbialiter acceptā. verbi gratia. q̄ſtū ad p̄mū: quia ſi iuſtitia eſt bonitas. ergo iuſtū eſſe eſt bonū eſſe: ⁊ hoc procedēdo a nomine abſtracto ad ꝓcretū nominalr acceptū. pcedēdo vero a noie abſtracto ad ꝓcretuz verbale. vt dicat calefactio eſt actio. ergo calefacere eſt agere. Et idē ſequitur in noibus ⁊ verbis nō ſignificantib⁹ actionez. verbi gratia. albedo eſt qualitas. ergo albere

est qualere sine quale esse: ꝙ ꝯtum ad rem idem est. ¶ Procedendo vero a nomine abstracto vel cōcreto ad idem aduerbialiter significatū: vt inferatur sic: ꝙ iustum est: bonum est. ergo ꝙ iuste fit: bene fit. ¶ Secundum ꝓz. s. ꝙ negant locuz ab inferiori ad superius affirmādo: qz sicut qui ꝛcederet abstractū iferius iesse alicui: ⁊ negaret abstractū: ꝙ est superiuꝰ ad illud: iesse eidez: negaret locū ⁊ ꝛsequentiā: que est ab iferiori ad superius affirmādo. ita qui ꝛcederet cōcretū inferius ⁊ negaret ꝛcretū superiuꝰ, vbi gra. sicut ille: qui diceret ꝙ albedo inest sorti: nō tamē color: negaret ꝛsequētiā que est ab iferiori ad superiuꝰ: ita etiā ille: qui ꝛcederet ꝙ aliqd esset albū: ⁊ diceret ꝙ non esset coloratū: negaret ꝛsequentiā: que est ab iferiori ad supiuꝰ affirmādo. Nunc aūt si actio est formal'r relatio: tūc relatio est superius essentiale ad actionē: qz actio non ponit genus gnātissimū in ꝓdicamēto actionis: vñ si ē formal'r relatio. oz ꝙ sit species relationis. Et ideo manifeste appareret: ꝙ si actio est formal'r rel'o. ꝙ ꝛcedere actionē ineē alicui: ⁊ non eo ipso eidē inesse relationē: est negare ꝛsequentiā ab inferiori ad superius affirmando. ¶ Et sil'r eadem ꝛsequētia negaī dicendo: ꝙ aliqd esse agēs vel agere nō sit relatum esse vel referri. ¶ Declaratio aūt est nimis ridiculosa: qz manifeste mutat ſuppositionez termini. ¶ Unde sciendū: ꝙ aliqua vox potest accipi tripl'r. vno modo pro re significata per vocē: vt quādo dicit: aīal currit: vel est sensibile. alio mō pro ipa voce tm̄: vt quādo dico: aīal est trissillabū. alio modo ꝓ ipsa voce hūte talē modū significādi: sicut si dicaī: ꝙ anial est nomē: ⁊ quādo mutaī vnū in aliud: est falla equiuocationis: vel figure dictiōnis. Ex ꝓmo ꝓz. ꝙ si actio est formal'r rel'o: qñ dicit: ꝙ actio est rel'o: actio nō accipit ibi pro ipsa voce: vel pro voce habēte talē modū significādi: imo accipit ibi pro ipsa re significata: quādo vo dicit: actio est nomē. ibi actio nō accipit ꝓ ipsa re significata: sed pro voce habēte talē modū significādi. sicut quādo dicit: ꝙ paternitas est rel'o: ibi accipit paternitas pro ipsa re significata: quādo vero dicit paternitas ē nomē: ibi nō accipit paternitas ꝓ re significata: sed ꝓ voce habēte talē moduz significādi: ⁊ ideo nō sequitur actio est nomen. ergo agere est nominare: qz abstractū .s. actio accipit in antecedēte pro voce habēte talē modū significādi: in ꝛsequēte vero ꝛcretū verbale nō accipit sic: qñ dicit agere est nominare: ibi accipit agere pro re significata: cui nō cōpetit nominare. sed esse rem significatā ꝓ vocez: vñ qñ dicit: ꝙ si actio sit formal'r rel'o: agere est referri vel relatuz esse: nō est silis illatio cū illa: qua dicit: si actio est nomē: agere est nominare. sicut nō est silis illatio si diceret: paternitaꝰ est relatio. ergo patrē esse est referri: vl relatū esse. Et si diceretur pater est nomē. ergo patrē esse est nominari. ¶ Unde ista declaratio est deceptio hominis ignorātis grāmaticaz ⁊ logicam. ¶ Tertio arguo ex diffinitione data ab auctore ſex principioꝝ supraposita sic. actio est fm quā in id: qđ subycitur: agere dicimur: sed illud fm qđ in id: qđ subycitur agere dicimur: non est rel'o. ergo ⁊c. Maior ꝓz ꝓ illū auctorē. ¶ Minor aūt ꝛceditur ab aduersarys: qz fm illos illud: fm ꝙ agere dicimur: dicit rem predicamēti actionis. Sed fm eos talis res nō est relatio. ergo ⁊c. ¶ Et si dicaī sicut supra: ꝙ. s. logī vt plures: poterit etiaz obyci. vt supra. ¶ Contra terᵐ quo exponit: que res sit actio. arguo ꝛtra quatuor: que ibi ponūtur. Et primo ꝛtra egressum. ¶ Secūdo ꝛtra illud: ꝙ est esse formā mediā. ¶ Tertio cōtra h: ꝙ est esse mediū respiciens duos termiuos. ¶ Quarto, ꝛtra

Vox aliq̄ pōt tripl'r accipi,

differētiā: que ibi ponit inter actionē ⁊ alia gnque ꝓdicamēta sequētia. Et iuxta hoc vlteriꝰ ꝛtra ꝓma tria sil'. ¶ Cōtra ꝓmū arguo tripl'r ꝓmo per locū a ꝛiugatis sic res actionis siue res ꝓdicamēti: ꝙ dicit cōmuniter ꝓdicamētū actionis: est egressuꝰ. ergo agere est egredi per locū a ꝛiugatis. Et tunc quero: cui ꝛuenit istud egredi vtꝝ agēti: vel forme effecte: vel cuicūq; alteri: nō agēti qz iste egressus est ab agente: nulla aūt res egredit a se ipsa fm rem. ¶ Nunc vero hic loquimur fm esse reale: qz querimus de realitate predicamenti actionis: nec forme: qz tūc forma effecta nō esset illud fm ꝙ mobile moueretur: ꝛz id qđ mouetur: qđ falsuz est. qđ aūt illud cui cōuenit egredi: moueaī patet: qz egredi est moueri nec etiā potest fingi aliquid aliud. ¶ Ipsi etiā met aduersary dicūt: ꝙ forma egreditur. Sed actio est egressus. ¶ Secūdo ad idē: qz sicut dictū est: egredi est moueri: sed moueri nō dicit actionē sed passionē. ⁊ hoc formal'r. ergo magis deberet dici: ꝙ egressus est passio ꝙꝛ actio. ¶ Tertio. quia quādo dicit: ꝙ actio est egressus quidā ab agente: quero de illo egressu: quomodo ē ab agente: aut sicut actio est a termino: a quo fit: sicut dicimus: ꝙ calefactio est motus a nō calido aut frigido ad calorē: aut dicitur egressus ab agente: sicut effectus est a causa efficiēte: nō primo modo: quia terminꝰ a quo: ⁊ terminus ad quē habēt esse circa subiectū motus: sicut circa illud: in quo sunt subiectiue. Sed agēs nō sic se habet ad subiectū motus nisi forte per accidēs: quando. s. idē subiecto mouet seipsuz. ¶ Itē etiā terminus a quo proprie opponit termino ad quē est motus. Sed agēs nō habet talē oppositionē ad terminum motus: imo magis ꝛueniētiā: cuz omne agens aliquo modo agat sibi simile: relīgitur ergo: ꝙ iste egressus respiciat agēs vt causaz: a qua est effectiue: sed respicere agens vt cāz effectiuā ꝛuenit solū effectui ⁊ rei facte. ergo illud: ꝙ tu ponis rem predicamēti actionis: est res facta. Sed in aliqua actione trāseunte: de qua nunc logmur: sicut est calefacere: frigefacere: ⁊ ꝓsimilia: nō inuenit aliq̄ res facta: nisi vel ipa forma: siue actus factus: vel cōpositū factū: vel ipsa relatio. Sed cōpositū factū: vel ipsa rel'o agētis ⁊ passi nō sunt res predicamēti actionis fm aduersarios. Relingtur ergo: ꝙ res predicamēti actiōis sit forma facta. Et hoc est ꝛtra eos: qui predictā ponūt opinionē. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc aūt dicūt illi: ꝙ ab agente vt a causa efficiente sunt duo. s. forma egrediens: ⁊ ipse egressus: nunc aūt res predicamēti actionis nō est ipsa forma egrediens: sed est ipse egressus. ¶ Ad istud autē multa incōueniētia sequūtur: nā ad hoc sequitur ꝓmo ꝙ forma: que dicitur egredi: nō est illud ꝓ ꝙ mobile mouetur. Sed erit subiectū: ꝙ mouetur. ¶ Secūdo sequitur: ꝙ illud ꝙ ponitur: res actiōis: est formaliter passio: quia egredi est qđaz moueri. ¶ Tertio segtur adhuc: ꝙ iste egressus est forma facta: qz ille egressus habet causam efficientē: sed nulla res habet causaz efficientē: nisi sit res facta. ergo iste egressus est res facta. Maior patet. qz nulli rei competit esse ab agēte. sicut a causa efficiente: nisi: rei que. ē res facta: sed. omne: ꝙ est ab agēte sicut a causa efficiēte habet causam efficiētem. ergo ⁊c. Minor etiam patet. quia nulla res habet causam efficientē: nisi sit res facta. ergo sequitur ꝛclusio. s. ꝙ iste egressus sit res facta. ¶ Ex hoc vlterius arguo sic: fm ꝙ nunc conclusum est: res predicamenti actionis est res facta. Sed ista res fm te est forma iter media. ergo ista res est forma facta. Et sic adhuc habetur propositum: ꝙ realiter loquendo res predicameti actionis est forma facta. ¶ Si dicatur ꝙ duplex est

forma facta: scilicet illa que efficitur per actionem. Et ipsa actio ꝛ ꝑma non dicitur actio: sed secunda. ¶ Contra. quia forma que dicitur actio: quam tu ponis formam mediã: aut est facta per aliquã actionẽ: aut non. si nõ: ergo aligd fit absq; hoc: ꝙ ei conueniat aliqua actio per quã fiat. qõ est absurdũ. qz omne qõ fit per aliquaz actionẽ fit. si sic: aut ergo illa actio est in ipsa forma media que dicitur fieri per ipsam: aut non. si nõ: ergo oportet dare aliquã formã aliã intermediã: que sit actio per quã fiat. Et sic quereꝛ de 3ª ꝛ 4ª: ꝛ ibit in infinitũ. si sic: ergo est aliqua forma facta q̃ est ipsa factio vel actio ꝙ quã fit: ꝛ qua rõne fuit stãdũ in ista forma quã tu dicis mediã: eadẽ rõne standũ fuit in ꝑma forma: puta in calore vel frigore: ex quo nõ repugnat alicui forme facte esse actionẽ ſm quã fit: vel magis ꝑpe ſm quã fit compositũ. ¶ Cõtra illud qõ dr̃ ꝺ forma media arguiꝛ 2ꝛ. ꝑmo arguiꝛ ex parte subti talis forme. quero enim in q̃ sit talis forma media sicut in subto vtrũ in agẽte aut in passo aut in neutro. nõ põt eẽ in agẽte: qz aut est relatio agentis ad passum siue ad effectũ: aut aliqs actus absolutus: sup quẽ talis respectꝰ fundeꝛ: aut ꝑncipiũ actiuũ. nõ ꝑ modo: qz ſm te res predicamẽti actionis nõ dicit relationẽ. nec 2º modo: qz cuz talis actus nõ conueniat agenti semp: sed tm̃ dum actu agit: sequun̄ duo inconueniẽtia. ſ. ꝙ omne mouẽs mouebiꝛ: ꝛ ꝙ reducẽs aligd agẽdo in actũ ꝑus reducit se in actũ q̃ aliõ: ꝛ ꝑ ꝑns sequereꝛ ꝙ ipossibile esset venire ad mouẽs ĩmobile: vel ad agens ꝙ esset purus actus. ¶ Secundũ inconueniens est ꝙ si actio est actus agẽtis vt subti: ita ꝙ res predicamẽti actionis conuenit agenti vt recipit actũ in se sicut in subto: sequereꝛ ꝙ agenti per se cõueniret agere ſm hoc qõ est recipere aliquẽ actũ i se: ꝛ nõ ſm hoc qõ est habere a se. sed hoc est incõueniens: qz agere est habere aliquẽ actũ a se. nec agenti vt agens est cõuenit aligd recipere in se. ꝛ si hoc facit: hoc est per accidẽs: quãdo. ſ. idem mouet seipsum: ita ꝙ tunc per accidens concurrit habitudo eius in quo aligd est: ꝛ habitudo eius a quo aligd est: tamen habitudo eius in quo aligd recipitur: non conuenit agenti in eo ꝙ agens est. ¶ Non põt etiã dici ꝙ hoc sit ꝑncipiũ actiuũ: tũ ga hoc est ꝑncipiuz ipsius actionis: ꝛ nõ actio. tum ga nõ semp q̃diu manet ꝑncipiũ actiuũ oz ꝙ maneat actio. ¶ Si ꝙ ponatur in passo sicut in subto: tunc oz ꝙ sit forma facta: qz nihil est in passo qõ possit dici res ꝑdicamenti actionis nisi forma facta: vel relatio passi ad agens. sed ista relatio passi ad agens nõ potest dici res predicamenti actionis: qz nulla relatio est formaliter taliꝫ: vt ipsimet aduersarij dicunt. ergo relinquitur ꝙ sit ipsa forma facta. quod illi de predicta opiniõe de forma intermedia negant. ¶ Si dicatur ꝙ neutro modo: sequiꝛ ꝙ actio non pertinet ad agens vel ad passum in eo quod huiꝰ. ¶ Scõo principaliter quantuz ad hoc arguo ex parte ipsius mediationis sic. qz quãdo dicitur ꝙ res predicamenti actionis est forma media: aut ista mediatio: vel ista forma media intelligitur: ꝙ. ſ. sit mediũ inter agẽs ꝛ passum: vel inter agens ꝛ eius effectũ. si ꝑmo modo: aut est in agẽte sicut in subiecto: aut in passo: aut in neutro: ꝛ poterit deduci sicut prius ꝙ talis non est nisi forma facta: vel actus factus. ¶ Si autẽ dicaꝛ ꝙ sit media inter causam agentẽ in actu ꝛ eius effectũ. ¶ Contra primo. quia causa efficiens vt sic ĩmediate respicit effectum factũ ſm ꝙ huiꝰ. ¶ Et si dicatur ꝙ ĩmo mediãte efficere nihil est dictu. quia de illo efficere querimus qd sit realiter: ꝛ tu dicis ꝙ forma media inter efficiens ꝛ eius effectum. quod est impossibile: cum ipsa: vt probatum est: necessario sit forma facta: siue actus factus. ¶ Scõo sequereꝛ ꝙ creatio actio esset quoddaz medium: quod nec esset ipsum creans nec creatura. qõ est impossibile. ¶ Contra 3ᵐ. ſ. cõtra hoc quod est esse mediũ respiciẽs duos terminos a quo ꝛ ad quẽ arguo 3ᵗ. ¶ Et ꝑmo arguo ex hoc ꝙ ponit̄ respiciens: qz illud cui conuenit aliqd per se respicere est relatiuũ vel formaliter vel fundamentaliter. Sed ſm te agere qõ dic̃ rem predicamenti actionis est quoddã mediũ respiciens duos terminos. ergo est relatiuũ vel formaliter vl̃ fundamentaliter: nõ formaliter sicut concedunt aduersary: qz agere nõ dic̃ relationẽ. relinquit̄ ergo ꝙ sit forma absoluta. ꝛ per consequens vt videt̄ ꝙ nõ potest eẽ nisi forma facta: vt pluries deductũ est. ¶ Si dicatur ad hoc: sicut ipsimet dicunt. ſ. ꝙ nõ dicit simplr̃ formaz absolutã: sed formã respectiuã. ſ. respicientẽ tales terminos: nec tamen dicit relationẽ formaliter: qz addit causalitatez per quã distinguit̄ a relatione. ¶ Contra hoc arguo 3ᵗ. q̄ qz causalitas ista aut conuenit predicto medio mediãte ipo respicere: aut nõ. si sic: adhuc manet ꝙ predictũ mediũ sit respectiuũ vel formaliter vel fundamentaliter: qz manẽte rõne rei manet res quocũq; addito: dũmodo illud additũ nõ tollat rõnẽ rei. Et ꝑpter hoc rõnale adueniens aĩali nõ tollit aĩal esse. rationale enim est animal: sed bene tollit esse animal irrationale. Si ergo ista causalitas nõ tollit a medio illo eẽ medium respiciens non tollit ab eo esse relatiuũ formaliter vel fundamentaliter. Si autem predicta causalitaꝫ tollit ab eo esse relatiuum tam fundamentaliter q̃ formaliter sequitur ꝙ tali rei quam ponunt esse medium causalitatem habens non sit per se loquendo respiciẽs quoscunq; terminos. ¶ Secundo. quia etiam ſm eos si actio in abstracto importat causalitatẽ: quia per hoc arguunt ipsi ꝙ forma finita non potest esse actio: quia fit per actionem. sed cum hoc ipsi dicunt ꝙ actio in abstracto dicit formaliter relationez: ergo ex hoc qõ predictum medium dicit causalitatem non tollitur quin dicat formaliter relationez. ¶ Tertio. quia vt dicunt: omnia sex vltima predicamenta dicunt interuallum: siue medium. ergo dicunt tale medium vel sine causalitate vel cum causalitate. si cuz causalitate: sequitur ꝙ omnia illa sex predicamenta pertinent ad predicamentum actionis. si sine causalitate: sequitur ꝙ omnia pertinent ad genus relatiõis. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ alia predicamenta dicunt causalitatẽ non ſm rem: ꝛ in hoc differunt a ꝑdicamento actionis: sed ſm rationẽ intelligendi: vel ſm modum significandi: ꝛ in hoc differũt a relatione que neutro modo dicit causalitatẽ. ¶ Iste sunt absurditates manifeste. ꝑmo. quia relatio non minus dicit causalitatem ſm modum significandi q̃ sedere vel stare vel vbi esse: ĩmo plus. quia ista non ipoꝛtant causalitatem effectiuam nec ſm rem nec ſm modum significandi. referre autem saltem importat causalitatem talem ſm modum significandi. ¶ Nam referre grãmatice loquendo est verbum actiuuz. ¶ Secundo. quia ſm hoc differentia predicamentorum est differẽtia ſm modum significandi: ꝛ pertinebit cozuz distinctio magis ad grãmaticam q̃ ad metaphysicaz. Unde ista sunt derisoria. ꝛ de hoc magꝭ patebit quãdo agetur de ista differentia. ¶ Unde arguo contra 4ᵐ. ſ. contra istam differentiam quam ponunt: quando dicunt ꝙ relatio ꝛ actio siue res quaz agere dicunt: differunt: quia vnum dicit connexionem sine quacunque causalitate: scilicet relatio. actio vero dicit medium tale cum causalitate, et hoc verbaliter; vel per modum

verbi. alia vero predicamenta que sequuntur dicunt causalitatez nominalr. ¶ Et ego dico q̄ isti in suis dictis contradicunt sibypsis: & contradicunt veritati: cōtradicunt sibi: quia dicunt q̄ res predicamenti ipsius agere est forma media: sed forma media non dicit causalitatem verbaliter: quia esse formam mediam non dicit verbum actiuum: imo q̄ plus est esse formā mediā nec verbalr nec nominalr nec fm rem nec fm modū itelligēdi dicit causalitatē effectiuā: de qua nūc loquimur. Contradicunt ēt veritati rei. p̄mo q̄ dicūt q̄ res alioz p̄dicamētoz dicunt causalitatē nominalr: q̄ sedere & stare dicūt rē p̄dicamēti fitus: sed ista nō dicūt nominalr causalitatez p̄dictā: cū nō sint nomina: sed verba. & q̄ plus est nec nominalr nec verbalr nec fm rem nec fm rōnē intelligendi dicūt talē causalitatē. q̄ &c. ¶ Idē pōt argui de vbi & de q̄n: q̄ nec sunt nomina nec verba nec causalitatē talē qualitercūq; dicūt. p̄z ēt q̄ ꝺicūt veritati de relatiōe: q̄ sicut iā p̄z dicit causalitatē fm modū significādi verbaliter q̄n dr̄ q̄ relatio refert illud cui⁹ est ad suū cōrelatiuū. ¶ Tertio. q̄ fz istū modū differēdi p̄dicamēta nō haberēt differētiā fm esse reale: sed fm modū significādi: vel fm rōnē: siue fm modū itelligēdi: q̄ō est absurdū. ¶ Auctoritates ēt q̄s ipsi ponūt nō valēt. & p̄ q̄tum ad illud q̄ō adducīt de simplicio sup predicamēta tū q̄ frequēter nō solū in illis: fz & in alys p̄dicamētis p̄bs exēplificat frequēti⁹ in concreto q̄z in abstracto. tū q̄ specialr in illis hoc debuit magis fieri: q̄ concreta nocioza sunt q̄z abstracta. tū q̄ ibi valde breuiter trāsit de illis sex p̄dicamētis. ¶ Qō aūt dr̄ de cōmētatore q̄ vocat interualiū dicendū q̄ ipse nō loquit fm p̄prietatē rei: nec fm p̄priā conceptionē: sed fm quādā manuductionē: vl fm vulgare dictū: cū ipse dicat q̄ de motu sūt due opiniones. vna q̄ dicit q̄ est fluxus forme: siue via in formā. alia vo: vt dicit: est q̄ est ipsa forma fluēs: & dicit q̄ p̄ma est cōmunior: sed 2ª verior. vñ fm eū motus & p̄ oēs actio est forma fluēs: fz ēt hoc q̄ō est fluere nō accipiat p̄pe. ¶ Qō aūt dr̄ de p̄bo. 3. phy. q̄ actio est via. istud est valde mirabile & valde friuolū: q̄z Aristoteles ibi nō dicit q̄ sit via: nec plus ibi loquit de actiōe q̄z de passione: q̄z dicit q̄ sicut est eadez via a thebis in athenas: & ecōuerso. ita est idē mot⁹ mouētis & mobilis sed est mouētis vt a quo est effectiue. mobilis aūt est vt in quo est sit in subo. ¶ Si aūt dicat ad oia p̄missa q̄ dr̄ q̄ actio est egressus forma media & iteruallū vel via q̄ est locutio metaphorica: tūc totū nihil facit ad p̄positū: q̄z nos querimus de eo q̄ō tu metaphorice circūloqueris q̄d sit fm p̄prietatē rei: & fm esse reale. vtz. s. sit relatio agētis ad passum: vel p̄n̄ actiuū: vel aliqs act⁹ absolut⁹ causatus in eo de nouo: vel sit aliqd existēs in passo. Et vlteri⁹ queritur vtrū sit actus: vel relatio passi: vel si est aliqua res q̄ sit in passo: & si sic q̄ sit illa res fm p̄petatē rei. vñ ista opinio nihil dicit ad rem pertinēs: sed solū friuola & absurditates. ¶ Quātū ad verā opionem dico q̄ actio & passio & effect⁹ formalis: siue forma lis terminus actionis siue p̄ductionis quantū ad id q̄ō sunt dicunt vnā rem: fz hoc q̄ō dico actio & passio ipoztent circa illā rem differētiā aliquā realē modo quo exponēt: & quātū ad hoc fiēt tria. p̄m est ostēdere q̄ ita ē. 2º ostēdet quō sic est. 3º obyciet ꝺ hoc: & respōdebit. ¶ Quantū ad p̄m sciendū q̄ sicut dictū fuit. s. in. 4. q̄ōne. o3 q̄ actio sit subtiue in agēte vel in passo. ¶ Ad cuius euidētiā p̄ videndū est quō diuersimode pōt accipi passum. 2º quō pōt dici aliqd subtiue in passo: vel in aliquo alio. 3º bis declaratis: patebit ad p̄positū. ¶ Quātum ad p̄m sciēdū q̄ passum 2ᵐ pōt accipi. s. subiue & obiectiue. subtiue dr̄ passum ipsuz subm q̄ō mouet & recipit formā effectiuā. sic quādo aqua calefit aqua dr̄ subz passum. dr̄ enim calefieri: q̄ō quidē calefieri cōuenit sibi: sicut subto. ¶ Alio modo dr̄ aliqd passum magis p̄prie obtiue: q̄. s. est obiectū cause efficiētis: & isto modo fieri q̄ō ipoztat pati cōuenit forme effecte: vel ēt ipsi cōposito. vñ dicimus q̄ calor efficit non p̄pe subtiue: sed ēt obtiue. Et creatura dr̄ creari nō p̄prie subiectiue: sed obiectiue: q̄z creatio realr & p̄prie loquendo non habet subiectū presuppositū: & quantū ad hoc pōt aliquo modo p̄duci in diuinis sic. s. obiectiue dr̄ pati: sicut generari. nā ibi fm veritatē non est pati nec fieri vel generari subiectiue. sic ergo contingit aliqd 2ʳ passiue dici fm q̄ hoc est fieri vel p̄duci. s. subiectiue & obiectiue. ¶ Quātum ad 2ᵐ sciendū q̄ aliqd pōt dici esse in aliquo subiectiue vel p̄pe & realr: sicut calor est in corpore subiectiue: & consimilia accidētia habēt esse in suis subtis. alio modo dr̄ aliqd subiectiue esse in aliquo nō sic p̄prie sicut predicto modo: sed large. q̄. s. est indifferens ab eo subiecto: ita q̄ nō habet habitudinē ad aliqd subiectū realiter differēs: sed magis dicit indiuisionē siue indifferentiā fm subiectū ab eo in quo dr̄ esse subiectiue: siue sit idem cū eo per essentiā: siue nō. & isto modo dicimus q̄ creari subiectiue est in creatura: cū tamen vt teneo ad nunc non differat realiter creatura ab ipo creari quantū ad illud q̄ō sunt. Et dr̄ etiā fm istū modū: q̄ generari est in filio. Quādo ergo dr̄ q̄ actio necessario est in agente vel in passo subiectiue est intelligendū de passo obiectiue: & nō tm̄ de passo subiectiue dicto: sicut expositū est. Quādo etiā dr̄ q̄ actio sit in agente vel in passo. & hoc subiectiue ēt intelligēdū est de esse subiectiue siue p̄pe siue large. vnde si fieret aliqua forma simplex subsistens suum fieri esset in ea hoc modo subiectiue: fz suuz fieri: vt magis patebit: non differret re ab ea quantū ad id q̄ō sunt. ¶ Ex dis statim patet 3ᵐ. s. q̄ oz ponere: sicut dictū est: actionē subiectiue eo modo quo exposituz est esse in agente vel in passo: q̄z ipossibile est q̄ actio sit distincta subiecto ab vtroq;. ¶ Sed sicut ꝰ predicta questione & nūc in reprobatione precedentis opinionis probatum est actio non potest esse subiectiue in agente loquendo per se: quia nec est principiū actiuum nec relatio agentis ad passum: nec actus absolut⁹ de nouo in agente acquisitus. ergo: vt ex dictis patet: relinquitur q̄ res que est actuo subtiue sit in passo. ¶ Et ex hoc faciliter potest probari q̄ actio sit forma effecta siue quē efficitur. Et hoc patet sic. quia actio est in passo subiectiue: sed in passo in eo q̄ passuz nihil est q̄ō possit esse actio nisi forma que fit. ergo &c. Maioz patet ex dictis. Minoz faciliter probatur. quia in passo in eo q̄ tale non est aliquid nisi principium passiuū: vel forma que fit: vel relatio passi ad agens: vel aliquis actus absolutus differens realiter ab istis de nouo acquisitus dū patiens patitur. Sed actio non est principium passiuū: vt de se patet. ga presupponitur etiam realiter in actione que est motus actioni & passioni: nec etiam potest esse relatio que est passi ad agens: que presupponit actionem. nulla etiam relatio est formaliter actio: de qua loquimur: que pertinet ad predicamentum actionis proprie dictę: prout distinguitur contra predicamentum relationis. nec etiam potest esse actus absolut⁹ realiter differens a forma que fit: quia oportet illum actuz esse rem factam: & queretur de factione illius rei: & sic in infinitū. relinquit ergo q̄ actio realr loq̄ndo sit ipsa forma q̄ fit. Et sic p̄z p̄m principale. s. q̄ actio sit ipsa forma q̄ fit. Et ista dicitur effectus & terminus formalis motus et

3. phy. cō. 4.
2. 5. phy. p. 9.

Tex. cō. 21.

Opi p̄ma

Passuz duplr sabaue & obyue.

generationis: quia forma effecta ꝛ terminus formalis ꝛ effectus formalis idē sunt: vt de se patet. ¶ Quantū ad secundum. ſ. quomodo talis forma possit esse actio ꝛ passio ꝛ terminus formalis sciendū ꝙ sicut in. 4. q. fuit dictū illa forma put denominat causaz efficientē vt a q̄ est effectiue bz rōnē actionis: qz sic ibi fuit dictū agere nihil aliud est q̄z hre actū factū a se. v. g. nihil aliud est calefacere q̄z calorez hre actu a se vt a cā efficiēte: ita ꝙ pōt sic formari ratio: qz illud est actio fm ꝙ huiꝰ a quo agēs fm ꝙ agēs ōnominaī eē agēs. sed forma q̄ fit dū actu fit est huiꝰ. g̊ ꝛc. Ma. pz. qz sicut illō est qualitas a quo aligd dr esse quale: ita illud dr actio a quo agens dr agēs esse. Mi. ēt pz satis. qz agēs dr esse agens ab ali quo actu: sicut ipsuz nomē iportat. sed agēs nō pōt dici agens p se ꝛ ꝑpte: ꝛ fm ꝙ tale ab aliquo actu: qui recipiatur in ipso: sed magis ab actu qui est ab ipso vt a causa efficiēte: g̊ agens dr agēs ab actu qui est ab ipso vt a cā efficiēte: sz actus qui est a causa efficiēte fm ꝙ huiꝰ est actus qui fit. g̊ ꝛc. ¶ Et si dicaī ꝙ duo sunt ab agēte sicut a cā efficiēte. ſ. actio siue factio ipa: ꝛ actus fcūs vel qui fit: nō valet: qz vt pbatū est. s. 03 ꝙ ille actꝰ quē tu vocas actionē: cū habeat cām efficiētē: siue effectuā sit aligd factū: siue aliq̄ res facta. Et tunc quereī vtrū sit facta p actionē differētē a se vel nō. si sic: quereī sil'r de illa actiōe: ꝛ ibit in īfinitū: vl' oportebit dicere ꝙ illa res facta sit facta p actionē nō differentē ab ea. ꝛ p ꝯns oportebit dicere ꝙ aliqua res facta sit ipsamet actio. ꝛ qua rōne vna res pōt dici actio q̄ fit: eadē rōne alie. sic. s. fuit deductū. ¶ Et cōfirmaī ratio: qz ab eodē agēs dicīt eē agēs a quo potētia actiua dr eē actiua: sz potentia actiua dr potētia actiua ab actu: quē causat in alio i eo qō aliud. g̊ ꝛc. ¶ Prout vo ipse actus factꝰ denoiaī a causa effectiua bz rōnē passionis. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū ꝙ aligd calefit: sz subiectū calozis facti denoieī a calore facto: vel fm fieri. sicut quādo dicimus ꝙ tale subiectū calefit sit fm esse factū. sicut quando dr ꝙ est calefactū: tn quādo dicīt de calore facto ꝙ est calor factus siue effectus hoc ꝙ est eē factū est denoiatio a causa efficiēte. qō pz sic. qz eē factū vel effectū: aut cōuenit ei qō dicīt tale: puta calori facto esse factū fm rōnē sue speciei: aut fm aligd a quo ipsuz fit. vt sic. aut fm ꝙ aligd fit ab ipso: aut fm quācūq̄z aliā habitudinē ad qōcū q̄z aliō al'r se habēs. nō p modo: qz calor fm ꝙ calor nō iportat fieri: nec facerī: nec factū eē: nec fecisse: aliogn calor formal'r fm rōnē ꝑpe ſpēi esset passio. qō est falsuz. nec tertio modo: qz nulla res dr facta ex hoc: ꝙ habeat aligd a se: sicut a causa efficiēte. nec quarto modo: qz passum in eo qō passum nō bz habitudinē ad aliud aliqd: nisi ad ipsuz agēs: vel ad suū subiectū: sed forme nō cōpetit ratio passionis: vel ēt esse factū in cōparatione ad subiectū: puta calor nō bz eē factū a suo subo exclusa rōne causalitatis effectiue: qz circūscripto ꝙ calor nō haberet cām effectiuā: subto calozis bñ ꝓueniret eē calidū: nō tn esse calefactū. vñ relinquīt z̄m: ꝙ. ſ. calori cōuenit eē factū: vel effectꝰ formalis: vel ēt fieri fm illud a quo est vt a cā efficiēte: sz illa denoiatio ꝓuenit alicui fm ꝙ est ab aliquo. sicut a causa efficiēte est denoiatio a cā efficiente. g̊ ꝛc. ¶ Sic g̊ talis forma facta bz ꝙ sit talis forma facta put accipīt fm se: puta calor vel q̄litas. Et bz ꝙ sit effectꝰ formalis: ꝛ ēt passio fm ꝙ denominaī a cā effectiua: eo ꝙ sit actio put agens habet ꝙ denomineī ab ea. ¶ Quantū ad z̄m ꝑncipale pertinēs ad ista in creaturis multipliciter arguīt. ꝑmo sic. quia actio ꝑpte: aut dicitur forma facta prout denominat agens: aut ratione alicuius realis: ꝙ quod conuenit forme facte sic denominare. si ꝑmo modo: tūc formaliter actio erit nominatio. quod est falsuz: cū hec dicant ens siue actū rōnis. si scōo modo: tunc oportet dare aliquid reale: preter formā factā: rōne cuius conuenit rei ei facere talem denominationē. ꝛ sic actio est aliquid aliud nō tn forma facta. ¶ Scōo sic. quia actio ꝛ passio aut differūt fm diuersas denominatiōes tn: aut fm diuersas res. si ꝑmo modo: tūc sequīt: vt videī: ꝙ actio ꝛ passio nō differūt fm rē: sed tn fm actū aie. si scōo modo: tūc oportebit ꝙ actio ꝛ passio nō dicāt solā formā: qz illa forma facta nō dicit plura realr differētia. ¶ Tertio sic. nulla res ꝑsupponit seipsaz. sed forma facta ꝑsupponit actionē: qz esse factū ꝑsupponit ipsuz facere. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic. qz illud qō manet trāseūte actiōe nō est actio: qz nihil pōt manere sine scipso. sz forma facta manet trāseūte actiōe: vt de se pz. ergo ꝛc. ¶ Quinto sic. qz nulla res fit p seipsaz: sed forma facta fit p actionē: ga p idē fit forma ꝛ compositū. compositū vo fit p actionez. g̊ ꝛc. ¶ Sexto sic. qz illud qō fit virtute actiōis nō est ipsa actio: sz forma facta est huiꝰ. g̊ ꝛc. ¶ Septimo sic. predicamenta sunt ipermixta ita ꝙ res vniꝰ predicamēti nō est res alteriꝰ. sed si actio ꝛ passio essent ipsa forma facta res vniꝰ predicamenti esset res alteriꝰ: ꝛ essent eadem res. qō est ipole. ergo ꝛc. ¶ Octauo sic. qz nō minus est inconueniēs ꝙ actio sit relatio q̄z ꝙ sit habere: sz fm te actio est habere: qz fm te actio nihil aliud est q̄z habere formā factā. g̊ ꝛc. ¶ Nono sic. qz posito aliquo calefactibili inter duos ignes ponamus ꝙ deꝰ suspēdat actionē alteriꝰ illoꝝ igniū. Ex hoc arguo sic. stante illa ꝓtesi pōt dici ꝙ actio alteriꝰ illoꝝ duoꝝ igniū sit virtute diuina suspēsa: sed ista suspēsio nō pōt accipi quātū ad formā: qz ponīt ꝙ alter ignis fecit formā in illo calefactibili: ergo nō pōt dici ꝙ actio q̄ est calefactio sit forma facta. ¶ Ad maiorē euidētiā solutionis istoꝝ argumentoꝝ ꝑmitto quatuor. ꝑm est qūo aligd denominaī ab aliq̄: ꝛ qd respōdet tali denominationi ex parte rei. ¶ Secundū est ostēdere qūo intelligīt ipermixtio predicamentoꝝ. ¶ Tertiū est qūo si forma facta sit ipsa actio realiter ꝙ manēte forma facta ꝛ nō maneat ipsa actio. ¶ Quartuz est qūo dicaī ꝙ forma facta fiat per actionē si ipsamet est ipsa actio. ¶ Quantū ad ꝑmū sciendū ꝙ ꝑpter diuersas habitudines rerū q̄ iportanī p predicatū ꝛ subiectū oportuit inuenire diuersuz modū predicandi. Inueniuntur autem aliqua sic se habere ꝙ sunt vnum per essentiam: ꝛ dicunt vnam ꝛ eandē essentiam. sicut albedo ꝛ color: homo ꝛ aial. quedā autē sunt que nō sunt sic idem per essentiā. ꝛ ideo inter ipsa oportet inuenire alium modū predicandi ꝓter q̄z in illis q̄ sunt idem per essentiā. vnde in talibus non potest dici ꝙ hoc est hoc: puta de homine ꝛ albedine. sed potest dici hoc habet hoc: vel hoc est habēs hoc. vnde sz nō possit dici ꝙ homo sit albedo: potest tamen dici ꝙ homo est albus: vel ꝙ est habens albedinē. vnde ꝛ talia que tale habere important dicūtur denominatiua. sicut album: quantum: ꝛ consimilia. tales autem denominationes non solum fiunt a forma que est alicuius vt subiecti in quo est. sicut quando dicimus ꝙ album est nigrū imo aliquo modo fiūt a re extrinseca: vnde locatuz denominatur a loco qui non est locati vt subiecti: ꝛ etiam effectus denominatur a causa. sicut iste liber dicitur eē Aristotelis: ꝛ doctrina Aristotelis: idest edita ab Aristotele. talia autem denominatiua quantum ad hoc ꝙ significant fm talem moduz significandi ꝛ denominādi pertinent ad actum anime fundatum aliquo modo ex parte rei. ¶ Sed illō qō rñdet ex parte rei tali mō

significandi ⁊ denominandi ꝓut aliqua res nō est hoc vel illud: sed huiꝰ vel illiꝰ. ⁊ hoc mō vl illo: puta vt subiecti. sic albedo est bois: vel vt cause. sic res facta est facientis: ⁊ sic de alijs. ⁊ istud ptinet ad esse reale. ¶ Et ꝑ hoc ꝑz ad ꝑᵐ rōnē: qz qñ dicit ꝙ forma facta habet ꝙ sit actio vel passio: ꝑm ꝙ denoiat agēs: vel ꝑm ꝙ denominatur ab agēte: nō accipit istud ꝑm diuersum modū significādi tm̄: sed ꝑm ꝙ diuersimode ex parte rei effectus est ipsius cause aliter ⁊ aliter causa est causa ipsiꝰ effectꝰ: ⁊ aliō est ex pte rei hr̄e effectū a se: vt a causa efficiēte: ⁊ aliud est hr̄e aliqd vt causam efficiētē cuiꝰ sit effectus ꝙ ipoztat fieri ⁊ factū eē. ¶ Ad ztū ad zᵐ sciendū ꝙ ipermixtio p̄dicamētoꝝ zʳ pōt intelligi. vno modo ꝙ ꝑm diuersitatē p̄dicamētoꝝ sint diuerse essentie. sic sunt ſba ⁊ quātitas ⁊ qualitas: ⁊ isto modo nō credo ꝙ ōbeat accipi ipermixtio p̄dicamētoꝝ: ita ꝙ nulla eadē eēntia includat in vno q̄ includit in alio. Et hoc alīs oñ di de relone ⁊ fundamēto. ¶ Et nūc videt mihi satis ꝓbabilr de actione ⁊ passione ⁊ forma: qz oz ponere ꝙ actio sit aliqua res facta: nec pōt fingi ꝙ sit alia res facta: nisi ipsemet actus qui dicit fieri ꝑ actionē. alio modo pōt intelligi talis ipermixtio sic: ꝙ vel essentia q̄ est vnius p̄dicaméti nō sit essentia alterius. sicut satis ꝑz ō tribus ꝓmis: vel ꝙ existēte vna essentia illa essentia determinet sibi aliquē modū ꝑm quē realr sit alicuius ꝑz quē nō sit cuiuscūq; alterius: ꝑm quē possit accipi ꝓpatio p̄dicaméti: ꝑm quā sicut ꝑm fundamētū veritatis ex parte rei habet denominare rē cuius est ꝑm talē modum. sicut illa res que est actio quecūq; sit illa denominat agens ꝑm ꝙ est actio tm̄ ipsius agentis: quia actio vt actio est nō est nisi eius a quo est vt ab agente. Et si accipiat ꝑm ꝙ est alicuiꝰ vt subiecti: tamen nō est actio illius subiecti: sed oportet ꝙ ꝑm aliam rationē conueniat sibi esse illiꝰ vt subiecti q̄z ꝑm rationē actionis: ita ꝙ nō in eo ꝙ actio sit eius vt subiecti. passio vero ꝛz sit illius cuius est vt subiecti: non tamen in hoc completur ratio eius: ꝑm quam realiter conuenit sibi esse passio: imo vltra hoc qō est esse eius cuius est vt subiecti includit habere causam effectiuā. verbi gr̄a. ad hoc ꝙ calozi conueniat esse calefactionem passionem includit nō solum ꝙ suum subiectuz vel illud cuius est vt subiecti sit calidum ꝑm ipsum: qō quidem esset verum ponendo ꝑ impossibile ꝙ nō habeat causam: sed etiam includit ꝙ ꝑm ipsum subiectum dicatur calefactuz: qō nihil aliud est q̄z esse calidum habens causam effectiuam. Et determinatio ꝑm quam res determinat sibi talem modum: ꝑm quem dicitur sic esse huius: ꝑm quē non est nisi huius modo quo expositum est sufficit ad distinctionem ⁊ impermixtionem predicamentorum. ¶ Quantū ad tertium quantum ad nunc pertinet sciendū ꝙ fieri cōmuniter dictum importat habere vel accipere esse ab alio: ⁊ tam diu manet actio ⁊ passio q̄z diu aliquid accipitur esse actu ab alio successiue. sicut illa que fiunt per motum. quedam vero sunt in instanti. vt quādo introducitur forma substantialis. ¶ In p̄mis fieri ⁊ factum esse differunt: quia fieri importat successionem in acquisitione forme ⁊ incompletuz esse forme. factum autem esse non dicit successionē in acquisitione forme. Et importat completum esse forme: ⁊ in talibus non dicitur forma facta fieri: quia. ſ. forma completa non est forma incompleta: nec quantum ad hoc differunt: nisi sicut ītensum ⁊ remissuz: tm̄ in talibus forma que fit dum fit: ⁊ suum fieri nō differūt realr: nisi ꝙ fieri ipoztat causalitatē actualē eiꝰ cui ꝓuenit facere vltra rōnē specificaz forme: vltra hoc. ſ. ꝙ est facere quale vel q̄tū formalr.

Impermixtio p̄dicamētoꝝ dupl̄r potest capi.

¶ Ulterius sciendū ꝙ sunt quedam cause que non habent semper causalitatē actualē sup suum effectum. sicut ꝑz de particularibus causis: respectu cuius vel quarum dicitur ꝙ fieri est ipsa forma in fluxu. i. in tali acgsitione successiua: vel esse nunc primo ab eo sicut a causa efficiente. ¶ Descendēdo ergo ad propositum dico ꝙ fieri est realiter ipsa forma que fit: ⁊ actio est ipsa eadem forma: ꝓout est actu alicuius: vt a quo est actu: sicut a causa efficiente. vnde sicut dictum est actio nō addit nisi esse actu illius cuius dicitur actio: vt a quo habz actio esse actu: ⁊ quia forma que fit potest manere quātum ad illud quod est dato ꝙ non sit talis agētis. ſ. particularis vt dantis cē actu. ideo potest manere facta forma non manente hoc ꝙ sit actio talis agētis: nec tamē sequitur ꝙ talis actio nō fuerit illa forma ꝓpter hoc ꝙ manet post. Sed tamen sequit ꝙ illa forma que fuit alicuius: vt cause efficientis a quo habebat actu esse non sit sic illius nunc sicut erat tunc. ⁊ hoc est ipsam nō esse actionem. ¶ Est autē sciendum ꝙ dato ꝙ talis forma facta non sit semper actio talis agētis particularis: tamen semper est actio alicuius agentis: a cuius causalitate semper actu dependet. sicut ꝑm Augustinū lumē semper est in fieri ⁊ in facto esse. ¶ Quantū ad 4ᵐ sciēdum ꝙ quando dicitur ꝙ res facta fit per actionez: qō impossibile est ꝙ ly ꝑ. importet effectiuam causalitatē quā habeat actio: vel respectu forme facte: vl respectu ipsius fieri. ⁊ hoc ꝓprie ⁊ ꝑm rē. ſ. ꝙ ipsa actio sit causa effectiua: vel habens causalitatem effectiuam respectu alicuius istorum. ¶ Ad cuius euidentiam sciendū ꝙ illud per quod posset magis videri ꝙ actio importet causalitatem effectiuam est: quia idē re est vt videtur agere ⁊ causare effectiue. sed causare effectiue videt importare causalitatem effectiuam. ergo ⁊c. ¶ Ad declarationē veritatis circa ista pono quandaz distinctionē de causalitate. zᵒ ponā quatuoz conclusiones. Et ex hoc patebit veritas. ¶ Quantū ad ꝑᵐ sciēdū ꝙ causalitas cause efficientis pōt zʳ accipi. Uno modo ꝓ principio actiuo: ꝑ qō conuenit sibi agere. Alio modo ꝓ effectu formali: eo modo quo effectus formalis: vel obiectū potentię dicit nomine ipsius. sicut dicimus rē volitā esse volūtatē ipsius volētis: ⁊ rē ipatā eē iperiū regis: ita ꝙ effectus ꝙ est obiectū causalitatis ꝑ modo dicte dicat causalitas causę efficiētis: sic ōmōstrato aliquo effectu alicuiꝰ dr̄. Ecce vigor vel valor vester. i. effectꝰ vigoris vestri. Tertio modo pōt dici causalitas alicuiꝰ: ꝓut denoiat a causalitate zᵒ mō dicta. ſ. hr̄e effectū causatuz a se. ¶ Quantū ad zᵐ pono quatuoz conclusiones. ꝓ ia est ꝙ actio nō est causalitas ꝑ mō dicta. Scōa est ꝙ cālitas talʼ nō solū nō ē actio: ꝛz ēt ꝙ actio ꝛz ꝙ huiꝰ nō bz talē cālitatē respectu cuiuscūq;. Tertia ꝑ̄ est ꝙ actio est cālitas zᵒ mō dicta. Quarta ꝑ̄ est ꝙ actio accipiēdo terminū formalr q̄tū ad modū significādi actio nō dicit cālitatē zᵒ mō dictā: ꝛz agere hoc dicit. ¶ ꝓia ꝑ̄ ꝑz sic. qz oz ponere ꝑm p̄dicta ꝙ actio sit realr q̄ocūq; b̄ fit effectꝰ agētis. ⁊ hoc satis deductū est ex p̄missis: ꝛz p̄nᵐ effectiuū vt q̄ agēs agit nō pōt eē aliqs effectus agētis. ḡ ⁊c. Ma. ꝑz ex dictis. Mi. ꝑz de se. qz ipse est ꝙ p̄nᵐ alicuiꝰ effectꝰ sit ipse effectꝰ. ¶ Scōa ꝑ̄ ꝑz sic. qz p̄ncⁱᵐ actiuū alicuiꝰ agētis ꝑm ꝙ huiꝰ est cā effectiua: ꝛz actio in eo ꝙ talis nō est cā effectiua: ꝛz magis effectꝰ alicuiꝰ cāe effectiue. ḡ ⁊c. ¶ Tertia ꝑ̄ ꝑz ex dictis. qz cālitas zᵒ mō dicta dic effectū formalē: ꝛz sic deductū fuit. ē. actio ē eadē res qō effectꝰ formalis nisi ꝙ effectꝰ formalis noiat illā rē: nō vt ī fieri: nec vt est nomē vbale. actio vo ē nomē vbale: ⁊ significat illū actū vl effectū: vt in fieri: ⁊ vt

Cālitas cāe efficiētis multiplicī potest sumi.

est actu tal is esse. ¶ Quantū ad 4^m^ dc'onē sciēdum: q̄ licet terminus ꝓcret⁹ iportet formā abstractā: a qua descēdit: siue sit ꝓcretus verbale vt agere: siue sit nomē ꝓcretū vt q̄le: q̄tū ad modū significādi nunq̄ iportāt abstractū in recto sed in obliquo. vñ q̄le idē est q̄ hīs q̄litatē: ita q̄ q̄le iportat ip̄z hīs in recto: sed qualitatē iportat in obliquo. vñ q̄tū ad modū significādi eē q̄le nō est esse q̄litatez: sed est esse hīs q̄litatem. Accipiēdo vero vbal'r p cōpositionē forme ad subm: cuius est: vba neutra nō dicūt ipsaz formā sed hre formā: sicut calere ⁊ lucere dicūt hre calorē ⁊ lucē: verba vero actiua que nō solū q̄tū ad modū significādi dicūt actōez: sicut videre ⁊ recipe: sed etiā fm rē sicut calefacere ⁊ agere vel efficere nō dicūt istud abstractū: qđ est actio in recto: sz in obliquo. vñ agere nō est ꝓprie q̄tū ad modū significādi actio: sed est magis hre actionē: siue hre actū nō in se sed a se sicut a cā efficiente. ¶ Ex B p3 dc'o 4ª. q̄ ꝓcretū vbale nō dicit formal'r loquendo formā abstractā in recto: sz dicit hre illā. sic aūt se hz agere ad actionē. g̃ ⁊c. ¶ Ex B etiā p3. q̄ talē cālitatē formal'r loquēdo iportat agere: qz dicit hre actionē siue actū a se factū q̄ est magis ꝓprie. ¶ Ex B etiā p3 veritas supra posita. s. q̄ actio nō dicit cālitatē per q̄ actio sit vere cā effectiua cuiuscūq̄ in eo q̄ hō: q̄ ideo dico: quia licet aliqua forma fcā sit cā alteri⁹ forme in genere cause efficiētis: nō tn̄ hoc ꝓuenit ei formal'r fm q̄ fcā: ⁊ pōt formari rō sic. effectui formali nō ꝓuēit cālitas effectiua sicut ei q̄ fm q̄ hz est cā effectiua alicui⁹: sed sicut dcm̄ est actio dicit effcm̄ formalē cause efficiētis. g̃ ⁊c. Vñ p3 q̄ effectus formalis vt est illi⁹ a quo est effectiue est actio fm q̄ denoiatiue accipiēdo agēs dr̄ agere. ¶ Tūc ad ꝓpositū. qñ dr̄ aligd fieri p actionē ei⁹ B pōt itelligi dupl'r. vno mō ꝓut actio se tenet ex parte eius q̄ est agi: ⁊ tūc fieri p actionē sic accipiēdo B esset dicere illud fieri passionē: nā sicut est dare calefacere ⁊ calefieri: ita est dare agere ⁊ agi: ⁊ tūc si referr̄ ad subz forme q̄ fit sic pōt dicere cālitatē formalē: nā passio vel forma q̄ fit vt icludit hre cām effectiuā: est illud fm q̄ formal'r subm passionis dr̄ fieri: qñ dicim⁹ aquā calefieri p calefactionez passiuam. Si aūt referat ad formam: vt si dicat calor fieri. sic adhuc dicit formalē denoiationē: licz li per nō possit dre cām ꝓprie ⁊ fm rē. sed fm modū significādi: sicut si diceret forma intēsa fieri p itēsionē: qz vt teneo quo ad nūc forma real'r nō differt a sua intēsione: q̄ dr̄ esse intēsa fz rē: ita vt iter formā intēsaz ⁊ suā intēsionē sit talis dr̄ia: q̄ vnū esse possit cā formalis respectu alterius: sicut ēt qñ dicim⁹ deū esse deū p deitatē. li p ibi nō pōt dre realē cālitatē: sed li p pōt dre habitudinē medy mō quo mot⁹ est mediū attingēdi terminū motus: ⁊ sic gdē termin⁹ mot⁹ est itrinsec⁹ ipsi motui: sicut calefactū eē se hz ad calefactionē: tūc illud q̄ sic dr̄ fieri p passionē nō differt simpl'r ab ipsa passione: sed tn̄ sicut forma in esse iperfecto differt a seipsa in esse pfecto: vel fm eē pfectū. Si aūt sit termin⁹ extrinsec⁹ motui: sicut gnātuz esse se hz ad alterationez p̄cedentē: tūc diceret fcm̄ esse ꝓuenire alicui subiue p passionē: q̄ est mot⁹: sicut p mediū diuersuz a termino. Si aūt referat ad actionē ꝓut se tenet ex parte hui⁹ q̄ est agere fm q̄ ꝓprie accipitur actio: tūc si li p dicat aligd fieri p actionē: poterit dicere sicut supradictū est de passione habitudinē medy vl fz rē: sicut in eis q̄ fiūt successiue: vel fm modū nostrū itelligēdi: gb⁹ maxime note sunt actiones ⁊ passiones: q̄ fūt mot⁹ gdā: formal'r vero q̄ fit nō pōt dici fieri p actionē vt sic: qz actio vt actio nō est illi⁹ actio cuius est vt subi cui cōpetit q̄ fiat: sed est vt sic illi⁹ a quo est effectiue: ⁊ illō hz sic denoiare: vt. s. dicat se hre talē actū ⁊ tali mō agere. Si vero dicat aligd fieri per actionem. ita q̄ li p iportet cālitatē effectiuā: tūc li p iportabit cālitatē effectiuā nō in ipsa actione respectu ipsi⁹ facti: sed in agente sub B sensu. s. q̄ fcm̄ hz esse fcm̄ per actionē. i. p B q̄ est alicui⁹ vt a quo est illud: fz q̄ dr̄ formal'r fcm̄ sicut a cā agēte: ⁊ B nō est ponere cālitatē effectiuā in ipso actu: q̄ est a tali vt a cā effectiua: sed est ponere cālitatē effectiuā in ipsa cā agēte. Jn ipso vero actu non ponit cālitas sicut in effectiuo: lz effcūs formalis vt dcm̄ est possit dici cālitas agētis: ꝑut cālitas pōt aliquo mō dici forma lis effcūs cause: nō aūt ꝑut cālitas ꝓuenit effectiuo formali. igit̄ cālitas actioni ꝓuenit vt effectui formali: non aūt vt formali effectiuo. ¶ Ad primū g̃ q̄ obyct̄ ab his in oppositū. p3 ex dictis. nā ꝑdictis denoiatiōib⁹ rn̄det aligd ex parte rei: nō gdē diuersē essentie: sed eadē essentia diuersimode real'r loquēdo: vel diuersē essentie diuersimode real'r loquēdo. ¶ Ad 2^m^ p3 p idez: qz nō oz q̄ illis denoiationib⁹ rn̄deāt diuersē essentie: vel res: q̄ sint actio ⁊ passio: sed sufficit q̄ eis rn̄deāt aliq̄ diuersa real'r: quoꝝ illa res sit diuersimode: vel q̄ illa res se habeat ad aliq̄ aliā rē diuersimode. ¶ Et si dicat ꝓtra B q̄ diuersitaꝭ: q̄ est in B q̄ est esse diuersimode alicuius videt ꝓprīū relionis: siue ipsoꝝ relatiuoꝝ: dico q̄ talis dr̄ia nō solū ꝓuenit relionib⁹ siue relatiuis formal'r: imo pōt ꝓuēire eis: q̄ sunt fundaméta relationū: siue q̄ sunt relatiua fundamētal'r: ⁊ ꝑdicaméta fundata sup illam dr̄iam fundamētalē differūt a relione. qz relo vt sic est illi⁹: cui⁹ est relo vt subi: sicut p̄nitas est p̄ris: ⁊ suū subz ⁊ vt sic hz denoiare. ¶ Alia aut̄ predicaméta vt talia sunt alicui⁹ cui⁹ sunt nō vt subi: sicut frequēter explicatum est. vñ dicunt̄ a gbusdā denoiatiua ab extrinseco. ¶ Ad 3^m^ dico q̄ res fcā siue act⁹ factus nō ꝓsupponit actionē fz rē: nisi qñ res fcā est termin⁹ extrinsec⁹ actionis: sicut suba gnāta se hz ad alterationē p̄cedētē: sz illa suppositio est fm modū nostrū itelligēdi tn̄ rōne agētis: q̄ iportat̄ p actionē. ¶ Ad 4^m^ p3 ex dictis supra. qz licet maneat res facta siue act⁹ fcūs: nō tn̄ remanet vt accipiēs suū esse actu a tali cā: nec tn̄ recipere eē forme est aliud ab ea: sed talis habitudo ipsi⁹ esse nō ꝓuenit ei actu ad talē cām: q̄ nō iportat̄ p actionē talis cause: vt est actio talis cause: istā aūt habitudinē hz ois effectus q̄diu est ad aliq̄ cām. ¶ Ad 5^m^ ex dictis p3. vbi oñsuz est: qual'r res fcā dr̄ esse fcā vel fieri p actionē: qz nō oz q̄ li p iportet cālitatē realē in actione idez rei facte: sed tn̄ hoc iportat in agēte. vñ nō oz rē factā q̄tū ad id: qđ est differre real'r ab actione. sed ab agēte. ¶ Ad 6^m^ dico. q̄ minor est manifeste falsa. qz res facta nō hz q̄ sit fcā virtute actionis: sed tn̄ virtute agētis. vñ dicere rē factā esse factā virtute actionis est ponere actionez esse ip̄z agēs: vel saltē virtutē qua agēs agit: q̄ est mānifeste falsum: cum ꝑbatū sit actionē esse effectū agentis siue cause effectiue. ¶ Ad septimum patet per illud: q̄ dictum est de impermixtione predicamentoruz. ¶ Ad octauū dico. q̄ ibi est equiuocatio de habere: nā qñ dicitur q̄ agere est habere actum a se factum non accipitur ibi habere: q̄ est determinatum predicamentum: sed accipitur ibi habere q̄ est cōmune denominatiuū cuiuscūq̄ predicaméti. prout esse albū dicitur esse idē q̄ habere albedinē: ⁊ esse agens est habere actionē siue actum factum a se. ⁊ sic de alys: ⁊ ponere tale habere in cōcreto cuiuscūq̄ ꝑdicamenti respectu abstracti nō ē incōueniens. ¶ Ad 9^m^ dico. q̄ stāte ypothesi lz nō suspendat̄ forma facta tn̄ suspendit̄: q̄ illa forma facta nō est illi⁹ ignis: cui⁹ actio dr̄ suspēdi: B aūt ultra formā

bz ipsa actio.s.q sit illo mō alicuius vt talis cause:z ille calor vt talis calefactibilis medy vt sic nō ē ipsi⁹ ignis cuius actio dicitur esse suspensa. ¶ Et si aliquis querat quō actio illi⁹ ignis dicaī suspēdi:si illa nō sit q̄dā res alia a calore facto. ¶ Et ego dico q̄ q̄rēs istam q̄stionē deberet suspēdi ab honore docendi:quia vī imaginari actionē suspēdi q̄si p̄ gulā:cū tū suspensio actionis nihil aliud sit quā ipsam ipeditā esse: vel ipsaz aliquo ipediē te nō esse. Et illa rñsio ꝓcedit dato q̄ eadē forma esset facta ab altero illoz igniū:q̄ fuisset facta ab ambobus si actio alteri⁹ nō fuisset suspēsa:si aūt alia forma fuisset facta ab ambobus q̄ illa quā alter fecit tunc illa ꝓpō fuisset falsa:q̄ dicit q̄ igni suspēso a sua actione nō ꝓueniebat nō agere ꝓpter defectū: imo ℔ ꝓueniisset nō ꝓpter defectū forme q̄ facta fuit:sed ꝓpter defectuz forme:que fuisset facta simplr:vel saltē fuisset facta magis intensa. Et sic patet de primo principali.

Scōs artº

Quantum ad zm ꝑncipale.s.vtz essentia sit terminus formalis gnātionis in diuinis. ¶ Dicūt qdā q̄ nō. Et ponūt tres ꝯclones. Prima est q̄ eēntia diuina nō est terminꝰ formalis directe generationis. ¶ Alia est q̄ gnāri est terminꝰ formalis ꝑ se z directe diuine gnātionis. ¶ Tertia ꝯclo est.q̄ eēntia est terminꝰ gnātionis indirecte:qz est idē re cum ipo gnāri. ¶ Prima ꝯclonē ꝓbāt tali rōne.qz terminꝰ alicui⁹ ꝓductionis acgrit esse ꝑ illā ꝓductionē. Sed eēntia diuina non acgrit esse ꝑ gnātionē diuinā.ḡ ꝛc. Mi. pz.s.q̄ eēntia diuina nō acgrat esse ꝑ gnātionē diuinā. Ma. ꝓbaī. Et ꝑmo auctoritatibus z postea rōne. Prīmo auctoritate Simplicy sup p̄dicamēta.vbi dicit q̄ actio est cātiua termini:z sic habeī q̄ terminꝰ actionis acgrit esse per actionē. ¶ Scōo ꝑ cōmentatorē sup 7º metha.vbi dicit:q̄ agens particulare ꝓducit cōpositū gnāndo formā:quā attigit vt terminū ꝓductū. ¶ 3º ꝑ ꝑhm.z.phy.vbi dicit:q̄ gnātio est via:z cōmētator exponit:q̄ est via in formā. ¶ Deinde idē ꝓbaī rōne.qz cōpositū ꝑ ꝓductionē acgrit esse.sz ℔ nō est rōne māe. ḡ ℔ est rōne forme cui acgrit esse:z q̄ est terminus formalis gnātionis. ¶ Si dicaī ad ℔ q̄ eēntia sz non sit terminꝰ gnātionis simplr:tñ essentia est terminus formalis generationis:vt in ℔ puta in filio. ¶ Cōtra ℔ arguit.qz in gnātione ignis ex aere remanet eadē q̄litas simbola.s.caloz.ita q̄ est de nouo in alio subo. Sz boc nō obstāte talis q̄litas nō dr formalis terminꝰ gnātiōis in p̄dicta gnātione.ḡ ꝛc. ¶ Scōaz ꝓnem ꝓbāt triplr. Primo sic.quia illud est terminꝰ gnātionis:cui ꝓuenit vel acgrit esse ꝑ gnātionē:sed gnāri est huiuꝯ.ergo ꝛc. ¶ Scōo qz illud:q̄ est ꝓprie effectꝰ illatioq̄ actionis est ꝓprie terminꝰ formalis gnātionis:siue huiꝰ actōis sed gnāri est hꝯ.cū dicat actionē:q̄ est effectus illatioq̄ actiōis.ḡ ꝛc. ¶ Tertio sic.illud q̄ rñdet ipsi gnāre vt est actio:est formaliꝛ terminꝰ gnātionis.sz illud q̄ forma liꝛ rñdet ipsi gnāre vt ē actio:est ipz gnāri. ergo ꝛc. ¶ Tertiā ꝓnē breuiter ꝓbāt sic.qz illud q̄ est idē cuz termino formali gnātionis indirecte pōt dici formalis terminꝰ gnātionis:sed essentia est huiꝯ.qz est eadez res cū ipso generari.ḡ ꝛc. ¶ Iste tres ꝓnes.put ab istis sumunī sunt falsē. Et de ꝑma qdē apparebit q̄si oñdetur gd sit terminꝰ formalis:vel terminꝰ generatiōis diuine. ¶ Scōa aūt facliꝛ ꝓbaī esse falsa:qz gnāri aut accipiī ibi ꝑ passione:aut ꝑ relone:si ꝑ relone.Cōtra ꝑmo.qz nulliꝰ ꝓductionis relo ꝑ se z ꝑmo est terminꝰ. ¶ 2º sic. qz tūc rō 2ª z 3ª sunt nulle:qz relo vt relo est nō rñdet actōi:vt est actio:imo cozrñdet suo cozrelatiō:nec relo ēt est ꝑncipalis z ꝑmus effectꝰ illatioq̄ actōis vt sic:qz

Cōmen.31

L.c.14.

Reprobatio

vt infra ꝓbaī:terminꝰ est forma cōicata: sz gnāri nō dicit formā cōicataz. ḡ ꝛc. ¶ 3ª ꝓ facilr ꝓbaī rōne falsa simplr eo modo quo sumiī.s.q̄ eēntia dicaī terminus formalis idirecte:qz est idē cū ipso gnāri:qz sz gnāri sit eadem res cum eēntia: non tamen opz ꝑp hoc:q̄ essentie ꝓueniat omne illud:q̄ ꝓuenit ipsi gnāri:aliogn cuz essentia sit eadē res cū ꝑsona ꝓducta z ꝑsona ꝓducēte seq̄tur q̄ essentia sit ꝓducens z ꝓducta. ¶ Ad illud ḡ q̄ iducīt ad ꝓbādū ꝑmā ꝓnē. Dico q̄ vbi est aliq̄ forma absoluta non solū cōicata:sed etiā ꝓducta:sicut est in creaturis tunc termino formali ꝓductionis acgrit nō solū esse in ℔:sed etiā absolute acgrit esse. vñ q̄ generaī ignis ipsi forme ignis gnāti acgrit nō solū esse in hac mā:vel in ℔ suppositō: imo absolute acgrit esse:sz si ignis gnāns cōicaret eadē formā numero:q̄ bz igni gnāto:tūc termino formali gnātionis ignis nō acgreret simplr esse:sed esse in ℔:z qz in diuinis nō est forma absolute ꝓducta sz cōicata:ideo forme cōicate:que est terminꝰ formalis gnātionis diuine: vt infra ꝓbabiī:nō acgrit esse simplr:sed esse in ℔:ita q̄ rñdendo ad formā argumēti est dicēdū ad maiorē q̄ dr:q̄ terminus formalis gnātionis acgrit ꝑ illā ꝓductionē esse:dicēdū q̄ nō opz absolute loquēdo:sed vez est:q̄ tali termino acgrit simplr in ℔ vel esse simplr:ideo nō oz q̄ si eēntia diuina est terminus formalis gnātiōis diuine: q̄ ꝑ gnātionē ei acgraī esse simplr:sed sufficit q̄ acgraī ei esse in ℔ puta in filio. ¶ Et ꝑ ℔ ꝑz ad cēs illas auctoritates:qz loquunī de termino formali in illis:in qbus est forma absoluta nō solū cōmunicata:sz etiā ꝓducta. ¶ Ad illud: q̄ adducit ꝯtra ℔ de qualitate simbolica dico:q̄ q̄litas simbolica dato q̄ remaneat eadē in generato z corrupto:nō tñ ideo dr terminꝰ generationis ignis:qz ei absolute nō acgrit esse:sed ꝑncipalis terminus illi⁹ gnātionis est forma ignis gnāti. Vñ etiā si caloz genereī de nouo;sicut aly ponūt:non tñ diceret terminus illi⁹ gnātionis:qz alius est terminꝰ ꝑncipalis.s. forma ignis;tali⁹ terminꝰ secūdari⁹.s.caloz. ¶ Ad ꝑmū q̄ adducit de 2ª ꝓnē dico.q̄ nō omne illud.cui acgrit esse ꝑ aliq̄ actionē est terminꝰ formalis:sed sola forma absoluta ꝓducta vel cōicata.vñ etiā ipsi relōni passi ad agēs acgrit esse dicto mō. ꝓpter ℔ in forma argumēti est fallacia ꝯtis ꝓcedēdo a superiori ad iferius affirmando:ꝓpter q̄ nō segtur:q̄ si ipsi gnāri acgrit esse ꝑ gnātionē.ḡ est formalis terminꝰ gnātionis. ¶ Sciēdū tñ:q̄ in diuinis ꝓprie nō est acgsitio essendi:licet ibi sit bre esse:qz acgsitio esse ipozrat dependētiā eēndi ab alio. ¶ Ad zm dico.q̄ dupliꝛ deficit. Primo qz ibi est fallacia ꝯtis sicut etiā in p̄cedenti:qz posito q̄ esset vez:q̄ passio esset effectꝰ actionis: nō tñ seq̄reī q̄ esset terminus formalis gnātionis:qz nō oīs effectꝰ agētis est passio. ¶ Scōo qz falsum sumiī.s.q̄ realr loquēdo:passio accipiēdo ꝓprie put ptinet ad p̄dicamentū distinctum ꝯtra p̄dicamentū relonis sit effectus actionis:cum ꝝ ꝑhm.z.phy.actio z passio realr sint vnꝰ motꝰ. In diuinis aūt de actione z passione nō remanēt nisi relones realr loquēdo. Ad illud aūt dictū auctoris.6.ꝑnoF dico. q̄ vel logtur vt plures: vel logtur ꝝ nostrū modum itelligēdi. ¶ Ad 3m dico.q̄ siliꝛ ibi est fallacia ꝯtis.nā ipsi gnāre nō solū rñdet gnāri:sed etiā genitū esse:z forma cōicata ꝑ gnātionē:z hec sola rñdet vt terminꝰ formalis gnātionis. ¶ Ad ꝓbationē aūt tertie ꝓnis:sicut oñsum est:sequunī multa icōueniēcia:qz si ad idētitatē essentie cū aliquo seq̄reī q̄ illud q̄ ꝓuenit illi ꝓueniret essentie:seq̄ret q̄ esset ꝑducēs z ꝓducta:z distincta z distinguēs:z multa alia. Et ideo aliter est dicēdum.q̄.s.

L.c.21.

formalis termin⁹ gnãtionis diuine est essentia. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã ꝓmo videndũ est. quõ differẽter se bñt in diuinis actio ⁊ passio. si tamen debet ibi concedi passio sicut ⁊ in creaturis. 2° dicendũ est ad ꝓpositã q̃stionẽ. ¶ Quãtũ ad ꝓmũ sciẽdũ. q̃ in diuinis alr se bñt actio ⁊ passio ⁊ termin⁹ formalis ꝓductionis: ⁊ alr in creaturis: qz in diuinis. vbi nõ est forma absoluta ꝓducta nõ est actio ⁊ passio ꝓprie ptinẽs ad gen⁹ actionis vel passionis: nec etiã est ibi effect⁹ formalis: vñ ibi nõ manẽt de his: q̃ ptinent ad actionẽ ⁊ passionẽ nisi tñ relones oppositẽ ꝓducẽtis ⁊ ꝓducti: ⁊ forma cõicata ipsi ꝓducto a ꝓducẽte: cui⁹ cõicatio nihil aliud est quã bre talẽ formã cũ oppositis relonib⁹ cõicantis: ⁊ ei⁹ cui cõicat. ¶ Quãtũ ad ꝓpositũ qõnis sciendũ: q̃ in diuinis: sicut dictũ est: lz nõ sit forma ꝓducta est tñ forma absoluta cõicata: ⁊ huic magis ꝓpe ꝛuenit rõ termini formalis ꝓductionũ diuinaꝝ: quã cuicũq; alij exĩti in diuinis: ⁊ accipiam⁹ quo ad ꝑ de gnãtione diuina: de qua facta est q̃stio. ⁊ ꝓbabilr ꝑ triplici rõne. ¶ Prima sumit ex silitudine ad terminũ formalẽ i creaturis. ⁊ ẽ talis. qz il li⁹ videt ꝛuenire q̃ sit termin⁹ formalis in gnõne diuina. cui magis ꝛuenit bre silitudinẽ cũ termino formali ꝓductionis in creaturis: sed essentia est huiꝰ. g̃ ⁊c. Mi. ꝓbat. qz illud in diuinis maiorẽ silitudinem videt bre cũ termino formali ꝓductionis in creaturis q̃ bz rõnẽ forme cõicate: qz istud est termin⁹ formalis ꝓductiõis in creaturis: qõ ẽ forma cõicata ꝑ ꝓductionẽ: qz ẽ nõ solũ forma ꝓducta: sed etiã aliquo mõ forma cõicata: sed essentia est huiꝰ. qz ipsa solũ est forma cõicata. ergo ⁊c. ¶ Scõa sumit ex ꝓductionis specificatiõe: qz videm⁹ q̃ gnãtio: siue sit vniuoca: siue sit equoca bz specificari ex nã cõicata in creaturis: q̃ etiaz est nã ꝓducta. vñ q̃ ꝓductio aliq̃ dicat esse ꝓductio humana vel egna hoc bz ex nã cõicata per ꝓductionẽ illã. ¶ Et ex ꝑ arguit sic. illud est termin⁹ formalis gnãtionis diuine: ex quo gnãtio illa bz q̃ sit gnãtio diuina: sed ꝑ bz ex nã cõicata: q̃ est ipsa deitas. g̃ ⁊c. ¶ Tertia sumit ex rõne generationis vniuoce sic. qz in gnãtione vniuoca illud videt esse formalis termin⁹ gnãtionis: in quo generãs ⁊ genitum cõicant: cũ tale generãs ꝓducat genitũ ꝓductũ in silitudine nature sue: sed in diuinis eẽntia est bꝰ ⁊ nullum aliud: ⁊ ꝑ p se: g̃ ⁊c. ¶ Auctozitas etiã plbi. z. pbꝝ. facit ad ꝑ. s. q̃ generatio est via in nãm: ⁊ ꝛstat q̃ ꝑ est nã cõicata. ¶ Ad ꝓmũ g̃. in oppositũ dico. q̃ lz eẽntia diuina ꝓexistat generationi: tñ essentia diuina vt babẽs esse in filio nõ ꝓexistit generationi. sic aũt ponit eẽ termin⁹. ¶ Ad scõz: q̃ directe ꝛtra ꝑ ẽ dico: q̃ nõ est ꝛcedendũ: q̃ ipm esse essentie i filio ꝑcise accipiẽdo. s. cũ exclusione essentie sit termin⁹ generationis: sed etiaz ipsa essentia vt bñs esse in ꝑ: qz essentia vt cõicata est terminus. ¶ Ad 3m patet ex dictis: q̃ licet nõ acgrat essentie simplr esse q̃ gnãtionẽ: qz nec ẽt alicui ꝓprie in diuinis ꝛuenit acgrere esse: tñ eẽntia bz esse in filio per gnõnẽ. ¶ Ad 4m dico q̃ lz essentia diuina nõ ꝛtineat absolute virtualr in ꝓncipio gnãtio. tñ essentiaz diuinã habere esse i filio cõtinet virtualiter in principio generatio. tñ potest dici q̃ ꝛtinet vtualr inquantũ bz esse in hoc vel acgrit ei eẽ in hoc. vt puta i filio. ¶ Ad 5m dico: q̃ gnõ diuina specificat per diuinã essentiã quantum ad hoc q̃ sit gnãtio diuina. determinatio aũt: qua determinat q̃tũ ad hoc q̃ sit ꝓductio filij magis ꝛuenit cum determinatione ad idiuiduũ quã ad spẽz: licet ibi ꝓpetates determinantes ad supposita differant formalr ⁊ q̃si specifice. vñ vna dr generatio ⁊ alia spiratio: tñ q̃tũ ad ꝑ: q̃ vtraq; ꝓductio sit determinate ꝓductio diuina: hoc bz a nã diuina in vtraq; cõicata. ¶ Per idẽ pz ad 6am rõnẽ sequentẽ: qz ꝓprietas determinat q̃si idiuidualiter: sed forma cõicata quasi specifice. ¶ Ad 7m dico. q̃ q̃dã ipoꝛtãt act⁹ notionales fm habitudinẽ ꝓducẽtis ad ꝓductũ: ⁊ ista nõ ꝛueniũt essentie: sicut generare ⁊ generari: q̃dã vero ipoꝛtãt habitudinẽ forme q̃ cõicat ad ipm cõicantẽ: vel ad illũ cui cõicat: ⁊ talia bene ꝛuenĩt eẽntie: sicut hoc q̃ dico cõicari ⁊ recipi in ꝑsona ꝓducta: q̃ tñ recipi nõ ipoꝛtat distinctionẽ realẽ iter recipiẽs ⁊ receptũ: nec etiã cõicari ipoꝛtat distinctionem iter cõicans ⁊ cõicatuz. ¶ Ad 8m dico. q̃ qñ dr q̃ termin⁹ nõ est eẽntia sed itellect⁹ dicẽdũ. q̃ nõ accipit ibi essentia ꝓut distinguit ꝛtra notionalia. vñ q̃tũ ad ꝓpositũ ptinet: nõ refert vtrũ termin⁹ formalis ponat essentia: vel nã itellectualis: vel aliqd tale. ¶ Ad 9m dico. q̃ nõ segtur q̃ idẽ sit ꝓducẽs ⁊ ꝓductũ: dato q̃ essentia sit ꝓncim⁹ generãdi: qz in diuinis ꝓncipiũ generãdi q̃tũ ad ꝓncipiũ quo generans generat: nec ꝑ se nec ꝑ accñs generat: qz in diuinis soli supposito ꝓducenti ꝛuenit generare. vñ ꝓncipiũ generãdi nõ generat: sed est ꝓncipiũ: quo suppositũ generat. ¶ Ad 10m dico. q̃ q̃tuz ad ꝑ est silr. q̃ sic mot⁹ est forma: fm quã est mot⁹: ita forma cõicata in diuinis est generare ⁊ generari: ⁊ ipsa cõicatio realr: ꝑ tñ. s. esse terminũ nõ ꝛuenit sibi fm q̃ est illa realr: sed fz q̃ est forma vel nã cõicata. ¶ Ad 11m dico. q̃ loquẽdo realr minoꝛ est falsa. qz i diuinis nõ ẽ aliq̃ potẽtia receptiua fz rẽ. ¶ Ad 12m pz ex dcis i reprobatõe ꝓcedẽtis opinionis: ⁊ rñsione ad argumẽta 2ᵉ ꝓnis. Qõ. IX.

Postea q̃rebat vnum de deo per cõparationez ad extra. Et est. Utrum accñs virtute diuina possit retinere terminos ꝓprie essentie sine subo. Et arguit q̃ nõ: qz illud q̃ nõ bz ꝓprios terminos sue eẽntie sine subo. nõ põt vtute diuina retinere terminos ꝓprios sue essentie sine subo. sed accñs est huiꝰ. qz termini essentie accñtis sunt idistincti realr ab eẽntia subi: cũ nec intelligi nec diffiniri possit accñs sine subo. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝛtrariũ tenet de q̃ntitate in sacramẽto altaris. ¶ Rñio circa istã q̃stionẽ tria sunt faciẽda. ¶ Primũ est videre qd deo sit ponẽ. 2m qd ipoꝛtet per terminos ꝓprios accñtis. 3° dicetur ad questionẽ.

Quantum ad ꝓmũ ponet q̃dã opinio falsa. Et postea ponet vera. ¶ Quãtum ad ꝓmũ sciendũ. q̃ qdã circa ꝑdictũ articulũ ponũt duplicem distinctionem. ¶ Scõo ponũt tres ꝓnes ⁊ ꝑbant. ¶ Prima distinctio: q̃ aliqd põt dici ipoꝛe alicui duplr. vno mõ ꝓpter defectũ virtutis: sicut ipoꝛe est homini mouere celũ. Alio mõ ꝓpter repugnantiaz terminoꝝ: sicut ipoꝛe est boiez fieri irrõnalem. ¶ Scõa distinctio est sub distinctione secũdi mẽbri: q̃ est distinguere de repugnantia terminoꝝ: qz sicut est duplex mod⁹ dicẽdi q̃ se. s. ꝓm⁹ ⁊ secũdus. ita est duplex repugnãtia terminoꝝ vna q̃ oppositũ ad ꝓmũ modũ dicẽdi q̃ se. sicut si dicat q̃ bõ nõ est aial: vel bõ nõ est rõnalis. ¶ Alia est q̃ oppositũ ad 2m modũ dicẽdi q̃ se. sicut si dicat: q̃ bõ non est risibilis: vel aliqd ꝓsimile. ¶ Tres ꝓnes: q̃s ponũt sunt iste. ¶ Prima: q̃ deus põt illud: q̃ est ipoꝛe alicui ꝓpter defectũ virtutis. ¶ Scõa: q̃ deus nõ põt illud q̃ ipoꝛtat repugnãtiam terminoꝝ q̃ oppositũ ad ꝓmũ modũ dicẽdi q̃ se. ¶ Tertia ꝛclo est. q̃ deus põt illud q̃ ipoꝛtat repugnantiã terminoꝝ q̃ oppositũ ad 2m modus dicẽdi q̃ se. ¶ Prima ꝛclo facilr ꝓbat. qz illud q̃ dr ipoꝛe alicui ꝓpter defectũ virtutis. non ipoꝛe est illi

Primus articulus.

cui⁹ virt⁹ est ifinita.sed virt⁹ dei est ifinita.g̃ ꝛc̃.¶ Secũda ꝛclo facilr pz.qz illud:q̃ iplicat directe ɔdictõez: nulli potentie est possibile:sed repugnantia terminoꝝ q̃ accipiť ꝑ oppositũ ad p̃mũ moduz dicẽdi p se est hꝺ. ergo ꝛc̃.Ma.pz.qz ɔdictoria nulla virtute possunt verificari.Mi.etiã pz.qz q negat p̃dicatuz eẽntiale de eo cui⁹ est p̃dicatũ essentiale negat idẽ de seipso:sed negare idẽ de seipso:vt q̃ hõ non sit hõ est manifeste ꝛ directe ponere ɔdictoria.g̃ ꝛc̃.¶ Tertiã p̃nẽ pbãt.ſ.q̃ illõ q̃ iportat repugnãtiã terminoꝝ ꝑ oppositũ ad zᵐ modũ dicendi p se deo est pole.boc ꝓbant rõne ꝛ exẽplis. ¶ Rõne sic.illud q̃ nõ iportat exp̃sse ɔdictoria ẽ deo pole:sed illud qõ iportat repugnantiã terminoꝝ ꝑ oppositũ ad zᵐ modũ dicẽdi p se nõ iplicat exp̃sse ɔtradictoria.g̃ ꝛc̃. Ma.vt videtur pz. qz non videť:q̃ aligd sit simplr ipole nisi iplicet ɔdictoria exp̃sse.Mi.etiaz pz.qz negatio illoꝝ de seiuicẽ:q̃ ptinẽt ad zᵐ modũ dicẽdi p se nõ iportat exp̃sse ɔdictoria:vt si dicať q̃ q̃titas nõ iberet:qz ibi nõ negať idẽ de seipso.Uñ licet repugnãtia:q̃ est ꝑ oppositũ ad zᵐ modũ dicẽdi p se iplicet ɔtradictoria argui⁹ᶜ.nõ tñ expꝛesse.ỹbi gr̃a.dato q̃ q̃titas sit sine subo nõ ponit exp̃sse q̃ nõ sit accñs.sed arguitiue:vt si dicatur sic.Omne accñs est in subo.sed q̃titas in sacramẽto nõ est in subo.g̃ q̃titas nõ est accidens.boc q̃ est q̃titatẽ esse sine subo.nõ iportat exp̃sse q̃titatẽ nõ esse accñs:q̃ est negare p̃dicatũ essentiale.ſ. esse accñs de eo:cui⁹ est p̃dicatũ essentiale.ꝛ ideo illud nõ est exp̃sse iplicare ɔdictoria.ſz tm̃ arguitiue.¶ Idẽ ꝓbant ipſi exemplis.Et adducũt exẽpla in q̃bus deus põt facere ꝛ fecit illud q̃ iplicat repugnãtiã terminoꝝ ꝑ oppositũ ad zᵐ moduz dicẽdi p se.Et p̃mo ꝓbať boc in metaphysicis.zº in mathematicis.3º i physicis siue i nãlibꝰ.¶ In methaphysicis ꝓbať zʳ.Primo ex cõparatione sube ad subsistere. zº ex cõparatione accñtis ad actũ iherẽdi.¶ Quantũ ad p̃mũ formať sic rõ.oppositũ ei⁹ q̃ ꝓuenit p se alicui icludit repugnantiã terminoꝝ.Sed ꝟ fecit deus in icarnatiõe sua.g̃ ꝛc̃.Ma. videť plana.qz vnũqõq̃ iportat repugnantiã ad oppositũ illius q̃ p se illi cõpetit.Mi. ꝓbať.qz sube ꝓuenit p se subsistere.Sed oppositũ huius factũ est in icarnatione.g̃ ꝛc̃.Maioz ilti⁹ physicus adhuc ꝓbať 4ʳ. Primo.qz hec est p se passio generis gnãlissimi:sed talis passio non min⁹ cõpetit p se quã passiones alioꝝ genꝝ iferioꝝ.ergo ꝛc̃.¶ Scõo.qz q̃ ꝓprie ꝛ p̃ncipalr ꝛ maxime ꝓuenit alicui.illud ei ꝓuenit p se.Sed p⁹ sube p̃mo ꝛ maxime ꝛ principalr ꝓuenit subsistere.ergo ꝛc̃. ¶ 3º.qz subsistere aut ꝓuenit sube p se:aut p accñs:si p se hr̃ ꝓpoᵐ:si dicať p accñs:ɔ qz tũc subsistere eẽt accidens:ꝛ per consequens suba haberet esse per accidens: qz esse sube est subsistere.sed boc est ipole.ſ.q̃ suba beat eẽ p accñs.g̃ ꝛc̃.¶ Quarto sic.qz q̃ ꝓuenit alicui nõ p aliũ a se ꝓuenit ei p se:sed subsistere cõuenit sube nõ p aliud a se.nã oẽs dicũt q̃ si nã humana separareť a ỹbo.siue quocũq̃ addito ꝓueniret ei subsistere.g̃ ꝛc̃. Mi.etiam p̃ncipalis rõnis pz.qz in incarnatione deus fecit q̃ suba.ſ.nã humana nõ subsisteret.qz nã humana in xp̃o nõ subsistit sibi.g̃ ꝛc̃.¶ Quantũ ad accidẽs arguiť sic.qz ponere rẽ sine suo effectu formali.est ponere repugnantiã terminoꝝ.sed ꝟ fit virtute diuina.g̃ vtute diuina fit illud:q̃ icludit repugnãtiã terminoꝝ. Ma.pz.qz q̃ sit albedo ꝛ nõ sit esse albũ icludit repugnantiã terminoꝝ.Mi.ꝓbať in sacramento altarl.qz q̃ accñs sit sine inherẽtia est ponere rẽ sine suo effectu formali:quia est ponere accñs actu sine accidere.q̃ est effectꝰ formalis accñtis.g̃ ꝛc̃.¶ Quantũ ad mathematica põt rõ formari sic.Illõ ipole videtur iportare terminoꝝ repugnantiã q̃ est oppositũ ɔclonis demr̃ate. sed boc fit virtute diuina.ergo ꝛc̃.Ma.supponiť.Mi. ꝓbať ꝑ ꝟ.Primo qz deus fecit duo corpora esse simul cuius oppositũ demõstratũ est in.4.physicoꝝ.q̃ ipole est plres dimẽsiones esse simul. ¶ Itẽ demonstratũ est in euclide:q̃ ipole est esse iter duo pũcta nisi vnã lineã rectaz. ¶ Itẽ q̃ ipole est duas lineas indirectũ applicari vni linee:ꝛ multa ɔsimilia.quoꝝ oppositũ fuit virtute diuina:qñ deus fecit duo corpora vel plura eẽ siť. ¶ Demõstratũ est etiã:q̃ ipole est:q̃ duo corpora sint simul sine ɔtactu.vl q̃ due dimẽsiones sint simul sine cõmẽsuratione:qua maioz excedit minoꝛẽ:quoꝝ oppositũ fit vtute diuina in sacramẽto altaris:vbi est dimẽsio panis ꝛ q̃titas corporis xp̃i sine predictis.ergo ꝛc̃. ¶ Quantũ ad physica idẽ ꝓbať.qz terrã esse rotundã est ɔclo demõstrata in libro de celo ꝛ mũdo ¶ Itẽ de grauitate corporis mixti.quoꝝ oppositũ fit vel ad minus fieri põt virtute diuina.¶ Specialr aũt arguitur de creatione sic.Creatio est deo polis:sed creatio iportat repugnantiam terminoꝝ.g̃ ꝛc̃.Ma.pz.Mi.ꝓbať. Creatio.n.est aligd fieri ex nibilo.Primo g̃ ꝓbať ista. mi.ex boc q̃ dr̃ ex nibilo. zº ex parte ipsi⁹ fieri. 3º ex opposito creationis.ſ.ex parte annihilationiſ.Ex parte eius q̃ dr̃ fieri ex nibilo.qz ly ex videtur, dr̃e habitudiné aut g̃ dicit habitudiné negatiue aut positiue.si positiue:aut dicit habitudiné ad mãm.aut dicit habitudinem successionis esse post oio nõ esse.sed nec sic:nec sic põt verificari:qz fieri aligd ex nibilo siue sic.siue sic semp importat ɔdictoria.g̃ ꝛc̃.Qz autẽ ita sit ꝓbať p̃mo sic. qz si ponať q̃ ly ex dicat habitudiné ad cãm mãlẽ:ꝛ ꝟ duplr.Primo sic:qz qñ aligd dr̃ fieri ex nibilo sicut ex mã.aut illud fit ex nibilo p se:sicut aligd dr̃ fieri ex p se mã.vt domꝰ ex lapidibus.aut p accñs sicut dr̃ fieri aligd ex ꝓuatione:sicut fit ex inmusico musicꝰ.aut ex tenebroso lucidũ. Si p̃mo mõ.tũc aligd fieri ex nibilo ẽ aligd p se fieri ex aliquo.sicut ex mã.ita q̃ fieri ex nibilo erit fieri ex aliquo:sz aliquid fieri ex nibilo:et aligd fieri ex aliquo sunt ɔdictoria.g̃ ꝛc̃.Ad ex nibilo.n.segť. nõ ex aliquo.¶ Si aũt dicať:illud qõ ponitur fieri ex nibilo qõ ꝟ fit p accñs.tunc ꝟ erit q̃ tale factibile sit per se ex subiecto substracto ipsi nibilo:et tunc adhuc seq̃reť:q̃ fieri ex nibilo erit fieri ex aliquo:ꝛ tũc adhuc seq̃tur q̃ nibil erit in aliquo sicut in subo:q̃ oia iplicãt ɔdictoria.¶ Scõo ad idez sic. qz ꝟ fieri ex ꝟ:ꝛ ꝟ fieri ꝟ egpollẽt.puta albũ fieri ex nõ albo.ꝛ nõ albũ fieri album. ꝛ precipue ꝓput ly ex iportat habitudiné subi vel materie.sed nihil fieri aligd iplicat ɔdictionẽ:qz tunc factione cõpleta nihil esset aligd.g̃ ꝛc̃.Si dicať q̃ ly ex dicat habitudiné successionis.¶ Lõtra duplr p̃mo.qz qñ aligd succedit alteri:illud q̃ cedit excludiť ab alio. Sed nihil nõ potest excludi ab aliquo. g̃ ꝛc̃.Probatio minozis.qz aut excludereť ab eo qõ fit.aut ab vniuerso.aut ab aliquo sibi repugnãte:nõ ab eo qõ fit:quia nõ habuit nec iuenit nihil:aliogn simul essent.nec ab vniuerso:qz nihil nunq̃ fuit in vniuerso:nec etiã cũ vniuerso vt ab vniuerso posset excludi. Nec etiam ab aliquo sibi ɔdictorio.qz semp nihil est nihil.nec põt nihil non esse nihil. Nunq̃ etiã fuit verum:q̃ aligd eẽt nihil.vel br̃et secũ nihil:vt possit excludi p euz.¶ Scõo sic.oĩs successio est eoꝝ:q̃ bñt eẽ circa idez subm.sed nihil nõ põt hr̃e subm.g̃ ꝛc̃.Sic igiť pz.q̃ si li ex dicat habitudiné positiue ad fieri ex nibilo implicat ɔdictionem.Si aũt ly ex dicat ordiné negatiue.ita q̃ qñ dr̃ aligd fieri ex nibilo idez sit.q̃ aligd fieri ex nõ subo vel mã p̃sup

Z.c.75.

2.cc.t.3.75. t.infra.

posita ordine tẽporis vel nature. ¶ Cõtra. qz sit ita ẽet: in nullo differret creatio a ꝓductiõe diuinax ꝑsonax. quia productio eax nõ est ꝓductio ex aliquo subo. vel mã ꝑsupposita ordine tpis vel nature. sed hoc est ipole .s. qꝫ creatio nõ differat a ꝓductione diuinax ꝑsonax. ergo ꝛc. ¶ Ex parte aũt ipsi⁹ fieri arguiť z⁹. ¶ Primo sic. qz fieri dicit trãsire ad esse: sed nihili trãsire ad esse: vel ex nihilo trãsitũ fieri ad esse est ipole: qz vel hoc eẽt: qz nihil a se trãsiret ad esse: vt. s. nihil bret esse: aut hoc esset a accñs: qz. s. subtratuz ipsi nihil transiret ad esse: quox vtrũqꝫ iplicat ꝫdictionẽ. g ꝛc. ¶ Scõo sic. quia fieri est recipe. sed oino nihil nõ põt recipere eẽ: qz nec a se: qz tũc esse reciperet in nihilo a se: nec etiã a accñs rõne subtrati: qz tũc nihil bret subm: q̃ oia iplicãt ꝫdictionẽ. ¶ Jsta positio est falsa: ꝛ q̃tuz ad aligd indicio mco erronea: ꝛ exẽpla sua nulla sũt. ¶ Ad euidẽtiã ãt ꝑmi sciendũ: qꝫ pstringẽdo breuiter illã positionẽ tria ponũt auctores ei⁹. ¶ Primũ est. qꝫ sunt due ꝛnexiones in cõi. s. passionis cũ subo. ꝛ ꝛnexio generis vel dñie cũ specie. ꝛ ꝑma ꝛnexio siue cõmixtio ptinet ad z^m modũ dicẽdi a se. z⁹ vero ptinet ad ꝑmũ modũ dicẽdi a se. ¶ Scõm est: qꝫ oppo^m vtriusqꝫ ꝛnexionis iportat terminox repugnantiã. ꝛ a ꝫñs oppositũ vtriusqꝫ ꝛnexionis iplicat aliquo mõ ꝫdictoria. s. affirmationẽ ꝛ negationẽ eiusdẽ de eodẽ. Sz oppositũ ꝑme ꝛnexionis iplicat istã oppositionẽ arguitiue. oppositũ vo secũde ꝛnexionis. s. eox q̃ ptinẽt a se. ad ꝑmũ modũ dicẽdi per se iportat ꝑdictã oppõnẽ a se directe. sicut dcm̃ est supra. ¶ Tertiũ dictũ est. qꝫ deus põt facere ea: que iportãt terminox repugnantiaz a oppositũ ꝛnexionis ad ꝛnexionẽ passionis ꝛ subi. ¶ Cõtra istam positionẽ ego arguo q̃tũ ad ꝫ qꝫ dicit: deũ posse sup aliq̃ ipotãtia repugnantiã terminox. s. q̃tũ ad ipotãtia repugnantiã terminox a oppositũ ad z^m modũ dicẽdi a se. ita qꝫ possit esse ꝛ ab eo fieri. ¶ Et dico qꝫ non est vex vlr. z⁹ dico qꝫ est falsa vlr: qz ꝓbabo qꝫ ipole est q̃cũqꝫ virtute fieri illud: qõ iportat terminox repugnantiã. z⁹ dico qꝫ istaficiẽter assignať repugnãtia terminox. ¶ Qz hoc non sit vlr vex. s. qꝫ deus possit ea: q̃ iportãt repugnantiaz terminox a oppositũ ad z^m modũ dicendi a se ꝓbo q̃tuor modis. Primo qz ꝼm eos hec ꝓpõ spũs scũs ꝓcedit a filio ptinet ad z^m modũ dicẽdi a se. Sed ipole est q̃cũqꝫ virtute fieri: qꝫ spũs scũs nõ ꝓcedat a filio. g ꝛc. Mi. pz. Ma. ab eis exẽsse accipiť: qz vt dicũt de ꝫ qõ iportat repugnantiã terminox ꝛtra ꝑmũ modũ dicẽdi a se. nõ est ipolis ypothesis: ꝺ oppositovero hui⁹: qõ est spm̃ scm̃ ꝓcedere a filio. põt eẽ ypothesis. q̃rit. n. cõiter si spũs scũs nõ ꝓcederet a filio. vtrũ distigueret ab eo. ꝛ ipsimet ꝫ dicũt. g ꝛc. ¶ Scõo idẽ pz. de relone creature ad deũ: que ꝛuenit creature nõ in ꝑmo mõ dicẽdi a se. ꝛ tñ ipole est creaturaz separari a tali relone. g ꝛc. ¶ Tertio idẽ pz de iberẽtia habituali accidentis ad subz: a qua nõ põt absolui q̃cũqꝫ virtute. ¶ Quarto de silitudine respectu duox albox. ꝛ curuo ꝛ recto respectu linee ꝛ multis ꝛsimilib⁹. ¶ Ad ꝫ dicunt ipsi breuiter: qꝫ repugnãtia terminox q̃tũ ad z^m modũ dicendi a se nõ est ipole deo nisi inq̃tũ ad ipz segtur repugnãtia terminox q̃tũ ad ꝑmũ modũ dicendi a se. vbi gra. de relone creature ad deũ. qz qꝫ nõ põt creatura separari a relone ad deũ ꝫ est. qz segtur qꝫ si poneret sine relatiõe ad deũ. qꝫ nõ manuteneret a deo. ꝛ posito qꝫ eẽt creatura necessario manuteneret a deo. ꝛ sic seq̃ret qꝫ manuteneret ꝛ nõ manuteneret a deo. ꝛ qꝫ creatura nõ esset creatura. ¶ Jsta rñsio non valet. qz sicut infra magis patebit. Dis repugnãtia terminox ꝫ infert. qz nũq̃ est terminox repugnãtia qñ sequiť affirmatio ꝛ negatio eiusdẽ de eodẽ. si sit vera repugnãtia terminox. ꝛ ꝫ ad dictũ eox segtur. qui ponũt qꝫ ad positionem repugnantie terminox iuxta z^m modum dicẽdi a se segtur affirmatio ꝛ negatio arguitiue. ¶ Scõa ꝓbatio. s. qꝫ illa q̃ iportãt repugnantiã terminox nulla virtute pñt fieri. ꝛ ꝫ ostendo triplici rõne. ¶ Prima sumiť ex dña ipoli. ꝓpter repugnantiam terminorũ ad ipole ꝓpter defectũ virtutis agẽtis sic. illud qõ est pole alicui virtuti nõ est ipole ꝓpter repugnantiã terminox. fz omne qꝫ est pole deo: est pole alicui vtuti. s. diuine. ergo nulla res polis deo est ipolis a repugnãtiaz terminox. Minor. s. qꝫ illud qõ est deo pole. est alicui virtuti polẽ pz. Ma. ꝓbo. qz nulla res polis alicui virtui est ipolis ex defectu vtutis absolute loquẽdo. lz sit ipole huic vel illi virtuti. Sed ipole a repugnantiã terminox diuidiť a oppositũ ad ipole ex defectu virtutis. ergo nullũ ipole qꝫ est ipole per repugnantiaz terminox: est pole alicui virtuti. ꝛ per ꝛsequẽs illud: qõ est pole alicui virtuti: nõ est ipole a repugnantiã terminox. ꝛ ꝫ fuit maior. ¶ Secũda sumiť ex eo qꝫ iportat repugnantiam terminox. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã sciendũ. qz repugnantia terminox iter aliqua iportat icõpolitatẽ illox terminox. ꝼm suas rõnes: ꝼm quas ꝛuenit eis: qꝫ sint tales res. ¶ Ex ꝫ arguiť sic. qz ponere qõ aligd possit alicui ꝛuenire: ad qꝫ hz terminox repugnantiã est ponere: qꝫ aligd sit cõpossibile illi. cuius rõni formali est icõpossibile. Sed ꝫ est ponere ꝫdictoria: q̃ nulla virtute pñt fieri. quia ponere aligd eẽ cõpossibile alicui rei ꝛ eẽ icõpossibile siue rõni formali. est ponere exẽsse ꝫdictoria. nã manẽte re. manet sua rõ formalis. g ꝛc. ¶ Tertia rõ sumitur ex dicto aduersariox: qꝫ etiã ꝛ ex nã rei est vex. s. qꝫ repugnãtia terminox q̃tuz ad oppositũ scõi modi dicẽdi a se iplicat ꝫdictoria arguitiue. ꝫ est ad talẽ repugnantiã ꝫdictoria babẽt necessariã ꝛñaz. Ex ꝫ arguiť sic. nulla virtute põt fieri illud qõ vel exẽsse iportat ꝫdictoria vl ad qꝫ ꝛsequũtur necessario ꝫdictoria. Sed omne qõ icludit repugnantiaz terminox a se. icludit altex ꝑdictox modox. g ꝛc. Ma. pz. quia nulla virtute pñt verificari ꝫdictoria. Mi. etiã pz ꝼz aduersarios. qz ille modus de quo minus vť saltẽ ꝼm eos iplicat ꝫdictoria arguitiue sed hoc est iferre ꝫdictoria. g ꝛc. Et sic pz. qꝫ ista positio vlr est falsa. videť etiã mibi crronea q̃tũ ad aligd. naz ponere qꝫ illa: q̃ fides tenet esse polia deo iplicare ꝫdictoria qualitercũqꝫ est ponere iplicite. qꝫ illa sunt deo ipossibilia: qz nibil est possibile alicui virtuti: ad quod consequunť contradictoria. Sed ꝼm istos illa. que ponit fides deo possibilia implicãt contradictoria arguitiue. qz importãt aliquam repugnantiam terminox. ad q̃ sequuntur cõtradictoria. vñ implicite ad dicta eox sequitur qꝫ illa: que tenet fides deo esse possibilia: sunt impossibilia deo. ¶ Quantuz ad exempla dico. qꝫ ipsi contradicũt sibypsis: qz dicũt sua exempla importare dictã repugnantiã terminorum. ad qõ segtur qꝫ implicant contradictoria. vt dcm̃ est. ꝛ tamen cum hoc ponitur ea esse possibilia alicui virtuti. ¶ Quantũ ad conclusionẽ mirabilẽ absurditatẽ dicũt. qꝫ. s. creatio importat repugnantiã terminox. accipiẽdo creationem a rei ꝓductione ꝼm suum totum esse nullo ꝓsuppposito: qꝫ sit aligd ipsius rei: qꝫ per illam ꝓductionez nõ sit ꝓductũ. Sic. n. ꝓductio non importat aliud q̃ totam rem. q̃tũ ad oẽ illud: qꝫ est de eẽntia ei⁹ habere cãm effectiuam. ¶ Hoc ãtẽ põt ꝑbari z⁹. Primo q̃tum ad hoc qꝫ ré sic fieri nõ importat repugnantiam terminorum. ¶ Scõo q̃tũ ad hoc: qꝫ saltẽ de aligb⁹ reb⁹ opz ꝫ ꝛce-

dere. Primū pz sic. qz si habet cām effectiuā q̄tuz ad totū. q̄ est de sua rōne: puta esse repugnaret alicui rei: ℔ pcipue repugnaret sube: que dr esse ens p se. Sed sube vnde ens p se. vel vñ suba per se nō repugnat bre cām q̄tuz ad totū illud: q̄ est de essentia eius. g̃ ꝛc. Mi. vr plana. qz si alicui enti ℔ repugnaret: tale ens eet maxime suba. Sed ℔ nō repugnat sibi. s. bre cām. q̄tū ad totum illud: q̄ est de eius eentia. g̃ ꝛc. Probo minorē. qz illi cui non repugnat inniti alteri: nisi solū sicut subo: ei non repugnat fm totū illud: qđ est de essentia sua initi cause effectiue: ꝛ bre cāz effectiuā. q̄tū ad totū illud qđ est de essentia sua. Sed suba vñ suba: vel ens per se mō quo cōpetit omni sube esse ens p se. nō excludit nisi dependentiaz ad subm: vel initi alicui vt subo. g̃ ꝛc. ¶ Ad ℔ aūt dicūt alr. q̄ sube vñ suba: ꝛ enti sic initēti nō repugnat creatio. Sz ℔ repugnat sibi vñ est factibile. qz sicut supponūt se ꝓbasse aliquid fieri ex nibilo. iportat ꝺdictoria: sine termino ꝛ repugnantiā: ℔ aūt est falsum. sicut patebit in rādendo ad eo ꝛ rōnes. ¶ Scdo ꝓbo. q̄ ℔ sit necessariū ꝺcedere. ꝛ ℔ ꝓbo. qz suba gnābilis ꝛ corruptibilis bz cām effectiuā q̄tū ad omne: qđ est de sua eentia. Sed q̄tuz ad nūc ℔ vocam⁹ creari bre cām q̄tū ad totū illud: qđ est de eentia sube. ita q̄ nihil ipsi⁹ sube p̄supponit: qđ non sit ꝓductū ab aliq̄ cā effectiua. ergo ꝛc. Probo ma. qz constat q̄ habet cām effectiuaz q̄tū ad formā. Oz aūt habeat q̄tū ad mām ꝓbat sic. illud qđ nō bz cām effectiuā: bz p se nece ee. Sed ipse q̄ mā sit huiusmōi. g̃ ꝛc. Mi. pz. qz alr circūscripto oi alio ab vniuerso adhuc eet mā. si ipsa eet p se nece esse. Ma. ꝓbo. qz si mā nō bret cāz efficiente ꝛ eet: q̄ro vt ꝛ circūscripto omni alio necesse eet mām ee aut non. Si sic habet ꝓpositū. s. q̄ ipsa esset p se necesse esse. Si nō. g̃ circūscripto omni alio pse eet caz nō esse. ꝛ certū est. q̄ sibi nō repugnat ee. g̃ circūscripto omni alio mā eet pōs ee ꝛ nō ee. Sz ℔ est ipse. qz si circūscripto omni alio aliq̄d eet pse ee ꝛ nō ee seq̄ret: q̄ aliq̄d pse posset ee sine quacūq̄ cā effectiua: q̄ omnino est ipse. Oz ād modi repugnantie termino ꝛ sufficiēter assignātur. pz qz nō solū ꝺnexa separare iportat repugnantiā termino ꝛ: sicut q̄titatē nō ee in subo. vel aliq̄d sile. imo etiā ipōsia ꝺnectere. sicut albū ee nigrū: ꝛ boiem esse asinū. Sed ista distictio nō accipit nisi mōs: q̄ accipiunt fm separationē ꝺnexo ꝛ. g̃ ꝛc. ¶ Ad ea aūt: q̄ dicunt ad ꝓbationē. 3ᵉ ꝓnis: q̄ est falsa: est dicendū. Primo ad ꝓbationē: q̄ fit p rōnē. ad q̄ dico. q̄ nihil q̄ iportat ꝺdictionem siue iplicite siue explicite est pse cuilibet virtuti. quia ad qōlibet illo ꝛ segtur verificatio ꝺdictionis ꝺdictoria ꝛ: q̄ qualr cūq̄ est ipse. ¶ Oūtū aūt ad rōnē argumento ꝛ: q̄ fundat in exemplis. ꝑmitto ꝑmo. q̄ qđ dr: q̄ separatio ꝺnexo ꝛ: sicut est de passione ꝛ subo. vel ꝺiūctio incōiungibiliū. sicut est ꝺiūgere duas subas cōpletas in eodē suppositō. iportat repugnātiā termino ꝛ. ℔ est. q̄ rōni taliū repugnat sic separari vel ꝺiūgi. puta q̄ rōni accidentis repugnat separari a subo. vel q̄ rōni sube repugnet esse in alieno supposito. Ista quidem repugnātia separationis vel ꝺiūctionis pōt accipi vel loquēdo de separatione ꝛ ꝺiūctione fm aptitudinez. vel fm actū. qz separatio nō repugnat rōni termini nisi inq̄tū ꝺnexio icludebat in rōne eius: cui repugnat separatio. ꝛ separatio icludebat in rōne eius. q̄ ponit ꝺiūgi vel separari potest itelligi de rōne vel fm actū. vel fm aptitudinē. vbi gra. ee in aliquo pōt itelligi de rōne eentie accītis vel fm actū: vel fm aptitudinē. vt si ponat de rōne ee accītis: q̄ actu ibereat: ꝛ de rōne sube ee: q̄ actualr nō possit esse in alieno subo. vel pōt itelligi fm aptitudinē. vt si dicat de rōne accītis esse iesse nō qdē actualiter sed aptitudinalr. Et tunc dico. q̄ si de rōne accītis ponat: q̄ actualr insit. ita q̄ iesse actu sit de rōne eius: nulla vtute poterit separari ab actu. si aūt de rōne ei⁹ nō est inherere actu. Sed tm aptitudine: tunc vtute diuina poterit separi actu a subo: nō tm poterit separi ab aptitudine inherēdi: qn. s. māifeste eius eentia sit nata semp inherere. Primū pz: qz ipse est rē manere: qn ei ꝺueniat illud: qđ est de eius rōne: vel illud qđ in sua rōne iportat: qz ponere rem manere est ponere rōnez rei manere: ꝛ econuerso: ꝛ oppositū eius includit contradictionem. Sed fm hypothesiz ponitur de rōne accītis actualis iherētia. g̃ stāte hypothesi ipse est q̄cūq̄ virtute fieri: q̄ accīs maneat ꝛ nō ibereat actu. ¶ Et cōm etiā pz. qz res pōt manere sine eo: q̄ nō est de rōne eius nec habeat necessariā ꝺnam: vel ꝺnexionē ad rōnē ei⁹. Sz stāte hypothesi iherētia actualis nō est ō rōne accidētis. nec ex ipsa rōne eius ꝺcludit necaria ꝺna actualis iherētie ipsius accītis. ergo ꝛc. ¶ Per ℔ pz ad oīa illa: q̄ opponunt incōtrariū. nā illa ꝺiūgi: q̄ deus ꝺiūxit in icarnatione nō est facere illud: qđ iportat repugnantiā termino ꝛ. qz de rōne sube nō est: q̄ non initat actu alieno supposito: sed solū de rōne sua: q̄ apta nata sit ee sine tali inixu. Sed sicut ego credo: nō ibrere actu vel aptitudine est de rōne sube. vnde credo q̄ nulla vtute possit fieri: q̄ suba ibereat alicui. sic q̄ nō sit apta nō initi. Et qñ dr de mathematicis q̄tū ad cōpossibilitatē diuersa ꝛ dimensionū in eodē situ. dico q̄ separatio taliū dimēsionū fm sitū nō est de rōne ea ꝛ. q̄tū ad separationē fz actum. Ita q̄ ee semp separatas: ꝛ necessario situ sit de rōne ea ꝛ. qz tūc manētib⁹ non possent q̄cūq̄ virtute esse simul. Sed itelligit ℔ esse de rōne ea ꝛ fm aptitudinē. ꝛ ad eas etiaz ℔ ꝺsegtur fm actū: nisi ℔ ipediat a virtute existēte supra nām. vñ ista: q̄ dicunt circa ꝓdicta icludere repugnātiā termino ꝛ soluunt a magistris oñendo ibi nō esse talē repugnantiā modo ꝓdicto. Descendo igit ad singula. ꝑmo ad ea: que dicuntur de mathematicis. ꝛ dico ad maiorē: q̄ opposituz ei⁹: qđ ꝺuenit alicui p se accipiēdo p se ꝺuenire etiā in scdo mō dicendi p se. q̄ si ꝺsegtur necessario ad rōnē termini sic ad lineā ꝺsegtur rectū vel curuū ꝛ ꝺsimilia. icludit repugnantiā termino ꝛ. eo modo quo ad rōnes taliū termino ꝛ ꝺsegtur necessario ℔ vel illud: vel etiā non esse: qz si talia ꝺsequēntur ad rōnē termino ꝛ fm actū. oppositū fm actū icludit repugnantiā termino ꝛ. ꝛ si non fz actū sed fm aptitudinē. oppositū ee fm actū nō icludit repugnātiā termino ꝛ. Sed oppositū acceptū fm aptitudinē tūc. ꝛ qñ dr in minori: q̄ subsistere cōuenit sube p se. dico q̄ si subsistere accipit ꝓ bre esse nō inherens. istud ꝺuenit sube sicut illud: q̄ ꝺsegtur ad rōnē suaz: nō solū aptitudine: sed etiā actu. ꝛ ideo subaz actu iherere iplicat termino ꝛ repugnātiā. ꝛ etiā ꝺdictoria. vñ nulla virtute pōt fieri: si accipiat ꝓ bre nō innixū alieno supposito. sic actu subsistere nō ꝺsegtur ad rōnez sube. sed subsistere aptitudine vel actu sub disiūctione. ꝛ ideo oppositū eius: q̄ est sic subsistere: actu pōt ei ꝺuenire. Minorē ꝺcedo. s. q̄ subsistere p se ꝺuenit sube. quero tm ab istis sic arguētibus. quō subsistere ꝺuenit sube p se. aut in ꝑmo modo dicēdi p se. aut in scdo. Si in ꝑmo modo tūc ꝺdicūt sibi. qz fm istos nulla virtute pōt fieri oppositū eius: q̄ ꝺuenit ei in ꝑmo modo dicendi p se. Si aūt dicūt q̄ subsistere ꝺuenit sube in scdo modo dicēdi p se tūc segtur: q̄ subsistere est passio sube. ꝛ p ꝺns q̄ ptineat ad genꝰ accītis. qđ est inconueniēs. ꝛ maxime q̄tum ad eos: q̄ ponūt esse nō differre ab essentia realr. vñ isti

De duplici inherētia accītis actuali ꝛ aptitudinali. vide pulchre scotum in. 7. metaph. q. 1.

nisi plus dicat insufficienter dicũt. ¶ Quãtuz aũt ad hoc ego dico. ꝙ subsistere iportat duo: vnũ positiue ⁊ aliud negatiue. iportat enim actũ essendi ipsi⁹ subę affirmatiue. iportat etiã quãdã habitudinẽ ad aliud negatiue. quia iportat negationẽ habitudinis hui⁹ act⁹ eẽndi ad aliud cui inhereat. ⁊ hoc actu vel aptitudine. quia. ſ. repugnat sibi iherere actu vel aptitudine. vl̃ cui initat̃: vt alieno supposito. ⁊ h̃ q̃tũ ad actũ. ſ. actu initi. h̃ sibi non repugnat. Sed nõ bñe aptitudinẽ ad nõ initendũ h̃ sibi repugnat simpl̃r. ¶ Quãtũ ergo ad negationẽ habitudinis hui⁹ ad alterꝝ reduci hz ad ſcõm modũ dicẽdi ꝑ se. non qz subsistere sit qõdã accñs positiuũ. sed qz negat habitudinẽ ad aliud ab ipsa suba. q̃ negatio potest tolli actu: q̃tũ ad initi alieno supposito. ¶ Ad zm qõ iducit̃ de accidẽte. dico ꝙ minor est falsa. Ad ꝓbationẽ dico. ꝙ actu accidere dupl̃r põt itelligi. ¶ Uno mõ ꝑ eo: qõ est istã nãm esse actu: q̃ nata est iherere: ⁊ iste est effect⁹ formalis vniuscuiusq; nature accñtalis. a quo quacũq; virtute non põt separari. ¶ Alio modo põt accipi accidere actu talẽ nãm esse actu. ⁊ cũ h̃ actu alteri iherere. ita. ſ. ꝙ vltra h̃: ꝙ est talez nãm actu esse: iportet̃ ꝙ habeat tale eẽ in alieno supposito. ⁊ tale accidere actu nõ est necessario effect⁹ formalis accñtis. sed semp nat⁹ est ei ꝓuenire. ¶ Ad ea: q̃ dicunt̃ de matbemeticis ꝓz aliquo modo ex distictione supra posita. qz. ſ. aliq̃ esse icõpossibilia. vel aliq̃ esse situ separata: q̃ ptinẽt specialr ad matbematica icludi repugnantiã terminoꝝ dupl̃r põt itelligi: ⁊ specialr q̃tuz ad ꝓpositũ de matbematicis. ſ. ꝙ in rõne dimẽsionũ icludat̃ eas esse actu separatas. ita ꝙ h̃ necessario sequat̃ ad rõnez ipsoꝝ terminoꝝ. ⁊ si ita eẽt eas situ ꝓiũgi: icluderet repugnãtiã termioꝝ nec aliq̃ vtute posset fieri. Sz sic nõ est: q̃re ad rõnẽ terminoꝝ sic actu separi nõ sequit̃ ꝯdictio. ¶ Ad ꝓbationez: que inducit̃ ꝯ hoc de illis demõstrationib⁹ de 4° ꝓbysicoꝝ. ⁊ de Euclide dico ad maiorẽ: ꝙ ꝓpõ est vera: qz aliquã ꝓpõnem esse demonstratiuã vere: ⁊ ipsaz esse vl̃ posse esse falsam implicat contradictoria: qz scia iportat certitudinẽ veritatis. Sed nihil ꝓhibet aliq̃s ꝓbationes credi esse demõstratiuas. q̃ sunt erronee ⁊ false. sicut Aristotiles credidit demõstrare eternitatẽ mot⁹: ⁊ h̃ falsum est. ¶ Idez esset si aliqs crederet. ꝙ mulier quacũq; virtute nõ posset ꝯcipere sine semine virili. vl̃ ꝙ nullus effcũs possit fieri h̃ infinit⁹ nisi motu celi mediãte. ⁊ sic de multis alijs. vñ tam in matbematicis q̃tũ in alijs semp qñ agit̃ de possibili fieri vel non fieri. vbi euidẽter nõ icludũtur ꝯdictoria: debẽt itelligi sic eẽ ꝓz cõem cursum. ¶ Sciẽdũ tñ ꝙ q̃tũ ad matbematica. ꝙ vnã solã lineã posse eẽ iter duo pũcta. vel vnã ſupficiẽ iter duas lineas. ⁊ vnũ corp⁹ iter duas ſupficies. vel ꝯsimilia dupl̃r põt itelligi: vel q̃tũ ad pũcta: vel q̃tum ad lineas: vel q̃tũ ad ſupficies itrinsecas vel extrinsecas. Si q̃tũ ad itrinsecas. de lineis rectis vez est totalr. ꝙ nulla virtute põt fieri oppositũ. ſ. ꝙ plures linee recte pñt eẽ iter duo pũcta eis itrinseca. Sed de extrinsecis q̃tũ ad virtutẽ diuinã eẽt falsum. vñ si deus faceret duo corpora eẽ simul. puta aquã ⁊ vinũ in vno dolio simul. ita ꝙ vtrũq; ipleret doliũ. corp⁹ aque ⁊ corp⁹ vini eẽnt inter duas ſupficies extrinsecas. ſ. iter duas ſupficies doly: haberet tñ terminari ad diuersas ſupficies itrinsecas aque ⁊ vini. nã alia eẽt ſupficies aque ⁊ alia vini: sicut corpora eẽnt diuersa. ¶ Ad illa: que arguũtur de dimẽsione corporis. ſ. vini ⁊ panis: ⁊ corporis xp̃i in sacramẽto altaris. ſ. de ꝓactu ⁊ cõmẽsuratione ⁊c. dico ꝙ iste obiectiões sunt valde rudes. ꝓcedũt. n. ex falsa imaginatõe. ac si q̃titas corporis xp̃i sit ibi modo locali: ⁊ situali. qõ falsum est. imo est ibi ꝑm aliũ ꝙmodũ essendi realr ꝓ trãsubstãtiationẽ subę panis in corp⁹ xp̃i. ⁊ potest poni exẽplũ. qz lz ignis sit in aqua calefacta ab igne. sicut cã hz esse in suo effectu. tñ nõ opz ꝙ ignẽ ⁊ aquam ꝑm talẽ modũ eẽndi ꝯsequãtur ille passiones: q̃ sunt cõmẽsurationes ꝓactus. excedere situaliter vl̃ excedi: quia tales passiones nõ consequũtur res ꝑm esse reale. vel ꝑm esse cause in effectu. vel ecõuerso. sed ꝑm esse locale ⁊ motũ localẽ. ſ. ꝑm motuz situalẽ. Iste aũt modus essendi: ꝑm quẽ corp⁹ xp̃i est realr in sacramẽto altaris: nõ est talis modus essendi. ¶ Per ꝑcedentẽ diuisionẽ ꝓz etiaz de bis: q̃ dicunt̃ de pbysicis. ⁊ illud: ꝙ dictum est demõstrato. qz iste ꝓnes debẽt itelligi q̃tũ est de cursu cõmuni: ⁊ ꝑm vtutes nãles reb⁹ inditas. ꝙ aũt opposita istoꝝ nõ possent quacũq; vtute fieri nõ est ꝯclo demõstrata. Sed error infideliũ. q̃tũ ad ea: q̃ ꝓstat esse ꝓtra fidẽ. ꝙ aũt dicũt: ꝙ duplex est aptitudo: vna. ſ. ptinẽs ad potentiã receptiuam. ⁊ ista non includit esse actu vt sic. Alia vero est determinata. sicut dicunt de aia respectu suaꝝ potẽtiaꝝ. ꝑcipue volitiue ⁊ itellectiue ⁊ ista includit eẽ in actu. ⁊ q̃tũ ad ista nõ esse in actu icludit repugnãtiã terminoꝝ. ¶ Ad h̃ dico. ꝙ siue ista determinatio accipiat̃: q̃ dicunt passiue siue actiue. dico ꝙ ipoſe est. ꝙ q̃cũq; virtute fiat illud: qõ icludit terminoꝝ repugnãtiã in quocũq; modo dicẽdi ꝑ se. qz ois repugnãtia terminoꝝ icludit ꝯdictoria. vt deductũ est. vñ falsuz accipiũt qñ dicũt. ꝙ terminoꝝ repugnãtia in ſcõo modo dicẽdi ꝑ se nõ icludit ꝯdictoria. ⁊ ꝯdicũt sibiipsis. g dicunt ad illã repugnantiã terminoꝝ seq ꝯdictoria arguitiue. siue de potẽtys aie: siue de quocũq; alio. Quia nõ pono vl̃ veꝝ. ꝙ q̃cũq; realr differunt. possunt quacũq; virtute separari. ⁊ ideo dico: ꝙ eo modo: quo aliq̃ icludũt repugnantiaz terminoꝝ. illo modo sunt absolute ipolia cuicũq; virtuti. siue h̃ includũt ꝑm actũ: siue ꝓz aptitudinẽ. ¶ Quantũ ad hoc: qõ dicunt de creatiõe tria premitto. ꝓmo distinguo de fieri. Secũdo distinguo de fieri ex nihilo. Tertio applico ad propositum.

Quantum ad primum sciendum ꝙ fieri potest alicui conuenire dupliciter. siue subiectiue. sicut aqua dicitur calefieri. quia ipa est subiectũ calefactiõis. ⁊ tale nõ dr̃ fieri simpl̃r. sed ꝑm qd. vñ qñ aqua calefit: non dr̃ ꝙ aqua fiat. sed ꝙ aqua fiat calida ¶ Alio modo dr̃ fieri aliqd obiectiue. qz est obiectum ipsi⁹ cause efficiẽtis. sicut si dicat̃: ꝙ cõpositũ qõ est calidũ: vel ipse calor fit. boc. n. nõ põt itelligi subiue. ita ꝙ ſ. ipse calor vel cõpositũ sit subz talis factionis. cũ subz mot⁹ vel factionis ꝓsupponat̃ ipsi factioni. ꝙ nõ potest dici de ipso subo cõposito. vel forma facta. ⁊ istud manifestius appareret. si fieret aliqua forma simplex subsistẽs. vel in creatione talis forme vel cõpositi. qñ fit nullo ꝓsupposito. ꝙ nõ sit factũ loquendo ex parte obiecti factibilis. ¶ Quantũ ad zm sciẽdũ. ꝙ aliqd põt fieri ex nihilo dupl̃r. vno modo ꝓz ꝙ ly ex iportat habitudinẽ ad mãm. ¶ Alio modo ꝓz ꝙ ly ex põt iportare ordinẽ successionis. ꝓmo modo adhuc dupl̃r. vno modo: ꝙ dicat ordinez positiue. ita. ſ. ꝙ ponat̃ ordo. vt ad mãm ꝑsupposita ordine tpis vel nature. ⁊ isto mõ aliqd fieri ex nihilo iplicat ꝯdictionez. qz aliqd fieri ex nihilo isto modo idẽ eẽt. ac si diceret̃: ꝙ tale factuz est factũ ex nihilo sicut ex mã. ⁊ tunc oporteret: ꝙ nihil poneret̃ esse mã talis facti. vel rõne sui: sicut dicunt̃ lapides esse mã domus facte: vel rõne alicui⁹ sibi substracti: sicut dr̃ ex nõ albo fieri albũ: ⁊ vtrũq; est ipoſe: ⁊ iplicat ꝯdictiõez. ſ. vel ꝙ nihil sit mã alicuius facti: vel ꝙ mã substracta nihilo sit mã alicuius facti. ¶ Alio modo põt aliquid

Quo virtute dina possint duo corpora eẽ in eodẽ loco. vide mirabiles ꝓfiderationes Scoti. 4. ſniaꝝ. distictione. 10. q. 2. ⁊ i quolibeto. q. xj.

Scoz thomistas ñ q̃cũq; realr distincta ꝛtute diuina abiuicẽ separari pñt. Fozalizates dt oppositũ dicũt. nã ꝓz ipsos illa ⁊ solũ illa realiter distinguunt: quoꝝ vnũ ꝑt eẽ sñ alio. ꝓma via dicẽs ꝙ ñ lõ aliq̃ sũt realr distincta: quia possint adinicez separari. vl̃ dcẽ ꝓzmissa phis. ſcõa dt vl̃ magis acceptari a modernis theologis.

a Fiẽ alicui ꝓcũ dupl̃r.

Aliqd fieri ex nihilo dupliciter cõuẽit. vide cõsle a Scoto. in. 2. ſniaꝝ. dist. ꝓma. q. 2.

fieri ex nihilo. ita ꝙ ordo sit negatiuus sub hoc sensu. s. aliqd fieri nullo sui ꝑsupposito vt subo. vel mā: ex qua fiat ꝙ. s. nō sit ꝓductū ꝑ istā ꝓductionē. ꝛ isto mō pole est aliqd fieri ex nihilo. vt supra ꝓbatū est. ꝛ hoc sensit Aristotiles ꝛ cōmētatores: vt infra dicet. ¶ Alio modo ly ex potest dicere ordinē cuiusdā successionis. vt fieri ex nihilo sic sit habere esse post non esse per aliq̄ factionē Et istud etiā pōt accipi dupl'r. s. positiue ꝛ negatiue. positiue: vt sit sensus: ꝙ aliqd fiat: vel habeat esse post nō esse: vel post nihil. sic ꝙ ipsum: qō nō bz esse post factionē ꝓpus eēt nihil. ꝛ illo mō est ipole: ꝛ iplicat ꝯdictionez. qz ꝙ aliqd: qō nūc sit factū: dicaī positiue loquēdo ꝓpus fuisse nihil. ꝛ ß fuisse rōne sui: qz illud: qō nūc est factū ꝓpus erat nihil positiue loquēdo. aūt ß est rōne alicuius subi subtracti rei facte. ita ꝙ subm rei facte dicaī prius fuisse nihil positiue loquēdo. ꝛ in sensu cōposito. ꝛ ß est ipole: ꝙ ens: nec ad ꝙ sit subm entis: vl' pars potest esse nihil. ¶ Alio mō pōt itelligi ꝓdict⁹ ordo esse negatiu⁹. vt sit sensus. ꝙ illud: qō est nūc factū: bz esse post nō eē: qz. s. sic nūc bz eē. qō ꝓpus non habebat eē aliqō in actu ꝓprie nature. ꝛ isto modo pōt dici aliqd fieri ex nihilo. ꝛ bre eē post nō eē. vel post nihil. ita ꝙ ly post nō dicat ordinē positiuū alicui⁹ ad nihil: sz magis negat ordinē positiuū alicuius ad nihil ꝫ ꝓpus duratione. qz. s. modo est aliqd. vl' modo est ens. cui⁹ eē nō bz ordinē ad aliqō ꝓpus. in quo aliq̄ entitas ei⁹ eēt. vel in quo ipm nihil eēt. Et ß idē opz ꝛcedere de formis factis. vt qñ dr albedo est nūc. ꝛ ꝓpus nō erat. vñ si ponaī ibi ordo positiuus ad ꝓpus sensus eēt: ꝙ albedo eēt ꝓpus in aliquo ꝓori. in quo nō erat albedo: ꝙ implicat ꝯdictionē. ita ꝙ pōt formari rō sic. ꝙ pōt fieri sic aliqd ex nihilo. siue post nihil. ꝙ ß nihil aliud est q̄ negare totam entitatē eius: qō dr fieri ex nihilo: habuisse aliqō eē actuale in aliquo ꝓori dura tiōe. sed ß nō iplicat aliq̄ repugnantiā. videlz illud: qō nunc est: non habuisse aliqō ꝓpus: in quo fuerit. ergo ꝛc. ¶ Sic g̃ patet. 3ᵐ. s. ad ꝓpositū: ꝙ aliqd fieri ex nihilo. ꝓut ipoꝛtat negationē ordinis ad nām ꝑsuppositā. non dicit aliq̄ repugnantiā. imo creatio sic dicta pōt demōstrari. vt supra ꝓbatū fuit. ꝛ ꝙ ß fuerit de mēte pḧi. pz iz. metba⁰⁰. vbi dr. ꝙ oz: ꝙ vnus sit ꝓnceps in vniuerso. ¶ Per qō dat itelligere: ꝙ oz oia reduci q̄tū ad qdqd est in eis ad vnā ꝑmā cām. nec pōt itelligi q̄tū ad vnam cām finalē. vt qdā ignorantes dicūt: qz ridiculosum est dre aliqd bre ordinē ad vnā cām finalē. ꝛ nō bre causā effectiuā ordinantē: sicut pz ꝑ ipm ꝛ cōmentatorē in de suba orbis. vbi exꝑssissime ponit. ꝙ finis nēcio sigt effi ciēs. de cuius etiā cōmētatoris mēte est: ꝙ celū habeat cām effectiuā. ꝛ ꝛstat ꝙ nō nisi ꝑ creationē. ꝛ idē ponit Aristo. vt pz in de suba orbis. cui⁹ ꝛba talia sunt. ¶ Debem⁹ scire: ꝙ corꝓ⁹ celeste nō idiget virtute mouēte in loco semꝑ tm̄. Sed etiā virtute largiēte ei: ꝛ in sua suba ꝛ in sua virtute ꝑmanētiam eternā. ꝛ qua sit simplex. ꝛ nō habeat potētiā ad corruptionē. ꝛ tm̄ est finite actionis necessario. qz est finitaꝫ dimensionū ꝛ determinataꝫ ꝛ a superficie ꝛtinēte ipz. ꝛ omne tale cū itellect⁹ posuerit ipz esse ꝑ se. absq̄ ß: ꝙ largiaī aliqd ei ꝑmanentiā ꝛ eternitatē. quēadmodū largitur ei motū eternū. ꝛ nō ß tm̄. Sed necesse est ß esse virtutē: q̄ largitur ei ꝓprium motū sue actionis. q̄ est eternitas iter ceteros motus. s. motū localē in circuitu. ꝛ figurā ꝓpriā ipsi motui. s. sꝑericā: ꝛ mēsuraz ꝓpriā vniuscuiusq̄ illoꝝ corꝓoꝝ. ꝛ cōicat iam iterea adinuicē in ordine ꝛ q̄titate. ita ꝙ iā in oib⁹ ꝑficiaī vnus act⁹. s. totus mūdus. Nulla. n. est dria inter idigentiā virtutis actiue. nec in corꝓore vno simplici. aut in vno cōposito ex simplicib⁹ bui⁹ idifferē ter: siue illō corꝓus fuit generatū: siue nō generatū. vñ videmus celū habere ynā virtutē nō tm̄ mouentē oia. Sed agentem ꝛ ꝑseruantem oia. sicut est dispositio in corꝓore bois ꝛ in corꝓore facto ꝓpter ꝓpriū finē. finis aūt significat agēs significatione necessaria: sicut motū significat mouēs. Sed agētiū qōdam est agēs ꝓus tpe acto. ꝛ est omne ꝙ fit in spera mūdi. ꝛ isti⁹ agētis ꝛ acti qōdā est nāl'r ꝓus nō tpe. ꝛ est ordis: quē segtur tpus: ꝛ cui accidit agēs ordē. s. faciēs ipm in dispōnib⁹ suis necessarys. ꝛ iueniēdo finē ꝓpter quē fit. ꝛ cū ß ignorauerint qdam eē de opinione Aristotelis. dixerūt eū nō dicere cāz agentē totū: sed tm̄ cām mouentē. ꝛ ß fuit valde absurdū. ꝛ nō est dubiū ꝙ agēs ipm sit mouēs ipsuz ꝙ. n. mouet ipsuz. s. motu ꝓprio est illud: qō largitur ei ꝓmo dispōnes: ꝑ quas motū ꝓpriū acgrit. ꝛ ista virtus est illa: q̄ laudat Aristotiles in libro suo de celo ꝛ mundo. ꝛ videt ꝙ rōnes: qs intēdit cōmētator in isto cōmēto: possunt reduci breuiter ad duas. ¶ Prima est quia ꝑmanētia eterna nō pōt esse nisi a virtute ifinita. cū ꝑmanētia eterna habeat q̄daz ifinitatē. s. in duratione. Sed in celo nō pōt eē virtus ifinita cū sit finite magnitudinis: ꝛ ꝝm pḧz. 8. pḧycoꝝ. ipole sit i finita magnitudine eē virtutē ifinitā. g̃ ꝝm eū oz ponere aliq̄ virtutē ifinitā separataz: a qua sit ei⁹ ꝑmanētia eterna. sicut est motus eternus. ¶ Scōa rō ē: qz omne ordinabile ad finē bz cām effectiuaz. Sed celū cū dispōnib⁹ suis: gb⁹ ordinaī ad motū est bḋ. sicut ipse diffuse ꝓbauit in ꝓdictis ꝛbis. g̃ ꝛc. ¶ Ad ista duo dicūt qdā ꝛbole loquentes absq̄ sñia aliq̄ ꝓbabili ad ꝓmuz dicēdo: ꝙ cōmētator itelligit subam separatā esse cām celi q̄tū ad subaz nō effectiue. ita ꝙ sit cā effectiua. sed exigitiue. sicut egdistātia dr eē cā bui⁹. s. ꝙ paralelle nō ꝛcurrāt. ꝛ certū est: ꝙ egdistātia nō est cā huius effectiua. ¶ Ad zᵐ ꝛo dicūt. ꝙ qñ dr: ꝙ omne. qō bz finē. bz cām efficiētē: itelligit de fine factionis vel generationis rei. non de fine rei generate. ¶ Iste aūt rñsiones sunt valde ꝓterue ꝛ stulte. qz qñ dr: ꝙ celū regrit illā virtutē separatā q̄tū ad cālitatē exigitiuā. q̄ro vtrū illa exigētia sit ꝝm cālitatē efficiētis. ita ꝙ celū exigat illā virtutē tanq̄ causaz efficientem: aut nō. Si sic ponunt ꝯdictoria. nā dicere ꝙ aliqd exigat aliud vt cām efficiētē. ꝛ nō habeat cām efficientē est ꝯdicere. Si aūt dicaī ꝙ nō. tunc illa expō est expō aurelliani: q̄ destruit textū. nā manifeste patet. q̄tū ad illā deductionē. ꝙ mens cōmētatoris est: ꝙ vt⁹ illa largitur ei ꝑmanētiā eternā. sicut ꝛ motū: quē certū est ei largiri effectiue. in alia aūt deductiōe dicit exꝑsse ꝙ finis significat efficiēs. sicut res mota sigt mouens. vñ sic rñdere est ꝓterue negare textū. Exꝑpluz aūt: qō adducit: nihil est ad ꝓpositū. qz si egdistare non est cā effectiua nō ꝛcurrēdi. est tm̄ cā reducibilis ad dispōnez materie eo mō: quo dispō ꝛdia est cā ipediendi effectū. sicut si dicerē: ꝙ esse calidū est cā: ꝙ idē subm manente caloꝛe nō pōt esse frigidū. ¶ Scōa etiā rñsio est manifeste ꝛtra textū. qz ipse logtur etiaz de fine: qui finis est finis dimēsionū ꝛ figure celi: g sunt in esse facto ꝛ nō in fieri. ¶ Cōtra ß ad ß dicūt: ꝙ cōmētator dicit: ꝙ aliqd creari est ꝝm vulgus: ꝛ nō ꝫ veritatē. vñ dicit: ꝙ aliqd fieri ex nihilo est vulgare. ꝛ ad hoc ego dico: ꝙ Cōmentator accipit ibi aliqd fieri ex nihilo. ꝑ eo ꝙ est accipe esse ab aliq̄ cā efficiēte cū nouitate essendi. ꝑ quē modū pḧus dicit in metbapḧisica de motu in general i: ꝙ nec fit nec corrūpit. cū tm̄ ꝛstat ꝝm eū omnē motū bre cāz effectiue mouentē. ¶ Ad rōnes aūt: quas isti inducunt ꝛtra ꝑmissa de creatione. Ad ꝓmā dico. ꝙ minor illius ꝓncipalis rōnis. s. creationē ipoꝛtare repugnantiā ter-

De isto duplici ordine. vide pulchre Scotū in. q. libeto. q. 7. ꝛ dñm Tho. i tractatu ó angelis.

Nota de formis.

Lex. cō. 78. ꝛ 79.

Rñsiones chi merisćium.

Lex. 2.

Nota plura ante Cōmētatoris. in. 2. ca. ó ista orb. adducta dicit a doctore ad suā ꝓpositū valde accommodata quā gregoriꝰ ariminēsis i. 2. sniaꝝ. di. 2. ꝛ q. j. nō exponit: sz iuoluit ꝛ querit.

iz. metaꝑḣ. tex. cō. 29.

minoꝝ est falsa. Ad ꝓmã ꝓbationẽ eius: que accipiť ex parte eius: qð est fieri ex nihilo. dico ꝙ vtroq; modo potest aliqd fieri ex nihilo. ſ. ꝓut ly ex ipoꝛtat habitudinẽ ad mãz negatiue. tñ ꝓut est expositũ. ꝛ silr ꝓut ipoꝛtat ordinẽ successionis eo modo: quo expositũ est. ꝛ ad illð qð dr̃ in cõtrariũ q̃tuz ad illũ ordinẽ ex parte materie accipiendo positiue pz ex dictis. ꝙ sic nõ ponitur aliqd fieri ex nihilo. accipiẽdo aũt negatiue: vel nullo ꝑsupposito sic ponit aliqd posse fieri ex nihilo. ad illud aũt: qð adducit ꝟtra B. qz si ita esset: nõ differret creatio a ꝓductione diuina ꝛ ꝑsonaꝝ dicẽdum est: per interemptionẽ ꝟñe. qð ꝟñã est falsa. ad ꝓbationem dico. ꝙ lz ꝑsone diuine nõ ꝓducant ex mã ꝑsupposita. ꝛ in B ꝟueniant cũ creatione. tñ ꝑsone diuine dicunt esse de aliquo existẽte in eis: ꝙ nõ est ꝓductũ. ꝛ habẽt in se aliqd non ꝓductũ. ſ. essentiã ipsam. siue subam. Nã ꝛ filiꝰ dr̃ generari de suba ꝑris: ꝛ spũs scũs etiã ꝓcedere de suba ꝑris ꝛ filij. ꝛ illa suba est in vnoquoq; illoꝝ. ꝛ est res non ꝓducta: ꝛ in B differt ꝓductio earum a creatione. Q: vo dr̃ de successione. Primo. ſ. qz ꝑcedens expellit a succedẽte. dico ꝙ ista expulsio itelligit non qua aliqd expellit a subo. sed qua aliqd expellitur a ẽrio vel opposito. vt nigrum ab albo vel ñ albũ ab albo. sic aũt aliqd expelli ab alio põt intelligi dupl̃r. ¶ Uno mõ: qð illð ꝙ dr̃ expellere veniat in esse actuali ſm illud: qð expellit de aliquo loco. ꝛ isto mõ vnũ oppositoꝝ existẽtiũ circa idẽ subm expelli nõ potest ab alio: qz tũc opposita sit̃ essent in eodẽ. puta albũ cũ nigro. vel albũ cũ nõ albo ¶ Alio mõ põt itelligi talis expulsio. qz. ſ. factũ eẽ vniꝰ est icõpossibile cũ esse alteriꝰ. vñ ꝓmũ esse sequẽtis est icõpossibile cũ esse ꝑcedẽtis. ꝛ ꝓpter B ad ꝓmũ esse sequẽtis ſegtur ꝓmũ nõ esse ꝑcedẽtis. ꝛ hoc vult Aristotiles dr̃e. 8. phyſicoꝝ. qñ dicit: ꝙ nũc: in quo terminat motꝰ de opposito in oppositũ: ſe tenet cũ posteriori passione. vñ vt dicit de eo: qð fit: est dare ꝓmũ nũc: in quo ꝓmo sit. De eo vero qð corrũpitur nõ est dare vltimũ nũc: in quo vltimo sit: sed in quo ꝓmo non fit. talia aũt incõpossibilia esse pñt accipi vel circa idez subm. sicut ẽria. siue vt habitꝰ ꝛ ꝓuatio. vel pñt accipi absolute. sic ipoſe est. ꝙ simul sit ꝛ nõ sit angelus. ꝛ ipoſe est: ꝙ totꝰ bõ simul sit ꝛ nõ sit. q̃uis ista nõ accipiant circa idem subm ꝓprie loquẽdo. vtrobiq; tñ dr̃ expelli large accipiendo ꝙ icõpossibilitate eoꝝ simul in eodẽ. differt tñ iter ꝓmũ ꝛ scõz. qz in ꝓmis lz vnũ oppositoꝝ nõ posset dici fuisse ꝓus q̃tuz ad illud qð formalr̃ ipoꝛtat. tñ põt dici q̃tuz ad subm: ꝙ ꝛcretũ ipoꝛtat fuisse ꝓus. vt si dicat: ꝙ iter illud: qð nũc est albũ formalr̃ loquẽdo. fuit ante nõ albũ positiue rõne subi. lz albedo nũc nõ posset dici fuisse ante: vel fuisse non albedo. In illis aũt fcis in gbꝰ nullũ subm est. sicut in illis: q̃ creant. nõ põt dici ꝙ aliqð subm ipsiꝰ facti fuerit positiue ꝓus. ꝛ ꝙ in isto priori esset nihil. sicut põt dici subm albedinis fuisse in aliquo ꝓri. ꝛ realr̃ etiã fuisse nõ albũ. Sed tale factuz põt dici esse nũc factũ. ꝛ esse nũc nihil eius fuisse etiã in aliquo ꝓri. nõ ponẽdo positiue: ꝙ suũ nihil mensuret ab aliquo ꝓri duratione. sed magis ꝓuatiue ponendo. qz. ſ. nulla entitas eius fuit in aliquo priori. ¶ Qñ ergo q̃rit. quõ fit aliqd ex nihilo. ꝛ post nihil. a quo nihil expellat. ſ. nihilitas. vel nõ entitas eius: qð fit: dicendũ. ꝙ ab eo: ꝙ fit ſm istũ modũ expulsionis vel exclusionis supradicte. ſ. ꝓpter icõpossibilitatẽ eius: ꝙ fit cũ sua nõ entitate. ¶ Ad illud qð arguit̃. ꝟtra boc. ſ. illud qð fit: nõ iuenit nihil vt excludat ipm. dico ꝙ ista obiectio ẽ valde stulta. qz vr̃ imaginari: ꝙ ista expulsio: qua vnũ oppositoꝝ expellit̃ ab alio. puta tenebra a luce: fit sic. ꝙ vnũ ſueniat aliud in domo sua. ꝛ expellit eum ꝓ hzachia: q̃ est valde rudis imaginatio. Sed illð qdẽ dr̃ sic excludere suã nõ entitatẽ vel nihilitatẽ. qz. ſ. icõpossibile est suã nõ entitatẽ esse simul cũ eo nõ solũ in eodem subo. sed nec etiã in eodẽ nunc: ꝙ sit mensura vtriusq;. ¶ Ad zm ad idem dicẽdũ. ꝙ ista ꝓpõ: qua dr̃: ꝙ successio: qua aliquid dicitur esse post alteꝝ. non cõpetit nisi bis: q̃ sunt nata esse circa idẽ subz. nõ est vlr̃ vera. qz loquẽdo de successione: q̃ est esse post nõ esse mõ: quo cõpetit creature nõ hz veritatẽ. qz nõ dr̃ esse post nõ cẽ ponẽdo ordinẽ positiuũ ad aliqð ꝓus. in quo eius nõ esse sit: lz negãdo ordinẽ ad aliqð ꝓus: in quo aliqð esse eiꝰ sit: ꝓ qð etiã si oñsa creatura dicat̃ istud factuz nõ fuit ꝓus. ly istð ñ denoiat vl̃ demõstrat subz substractũ ipsi esse: vel cuiuscũq; passiui: sed demr̃at istã totã rẽ factã: cui competit esse factuz obiectiue nõ subiectiue. ¶ Ad illud: qð dr̃ ꝓmo ex parte ipsius fieri: qð est transire ad esse: dõm ꝙ li aliqd potest dici transire dupliciter. vno modo ꝓprie. alio mõ methaphorice. ꝓprie aũt loquẽdo accipiẽdo ipoꝛtat motũ localẽ alicuiꝰ corporis a termino in terminũ. ꝛ sic ꝟstat: ꝙ falsuz est. ꝙ fieri vl̃ sit trãsire ad eẽ. aliqn nihil fieret nisi ꝓ motũ localẽ: methaphorice aũt põt accipi dupl̃r. vno modo minꝰ ipropꝛie lz ipropꝛie. vt si dicat̃: ꝙ fieri est trãsire de nõ eẽ ad eẽ. i. ꝙ aliqð subm trãsit de ꝓuatione ad habitũ. ꝛ accipiẽdo fieri isto modo loquẽdo de factionibꝰ nãlibꝰ nõ est verꝝ. qð vl̃ dr̃. qz nõ verificat̃ de oibꝰ: q̃ dñr vere fieri. qz lz forma nõ dicat̃ ꝓprie fieri. tñ vere fit. ꝛ tñ suũ fieri. nõ est trãsire a ꝓuatione in habituz. lz suũ fieri sit talis trãsitꝰ nõ ipsiꝰ forme: sed sui subi. ¶ Alio modo posset dici etiã magis ipropꝛie: ꝙ fieri sit trãsire ad esse. ꝓ eo qð est rẽ: que ꝓus nõ erat: q̃tũ ad aliqd sui nũc. primo bre esse ab alio. sicut a cã efficiẽte. Istud aũt ꝓprie non est trãsitꝰ. vñ simplr̃ nõ dz dici transitꝰ. ꝛ iste ẽ modus quo aliqd dr̃ fieri ꝓ creationez ex nihilo. siue B fiat ex tpe. siue ab eterno. dico q̃ ꝙ fieri subiue. sicut aq̃ dr̃ calida: est bene transire de nõ esse ad esse. sed fieri obiectiue nõ. ¶ Est aũt notandũ: ꝙ qñ dicimꝰ rẽ bre esse a cã efficiẽte: nõ est sic itelligendũ. qz ipsa res accipiat̃ vt qðdã subm: ꝛ postea ꝙ habeat esse qðdã supadditũ: sed totale esse: ꝛ tota realitas: q̃ est ipsamet res vel aliqd eiꝰ: hz cãz efficientẽ. ¶ Ad zm dico. ꝙ si accipiat̃ recipere cẽ ꝓ eo qð est esse subm recipiens esse realr̃ differens subo a se. Maioꝝ est falsa vl̃ accipiẽdo. qz non oẽ fieri est tale recipere. Sed soluz illð fieri: qð ꝟpetit alicui subiue. Et qñ dr̃ in minoꝝ: ꝙ nihil nõ põt recipere eẽ. dico ꝙ nihil ꝓprie nõ põt recipere eẽ: nec ꝓ aliq̃ factionẽ fit. sed aliqd bñ fit ꝓ aliq̃ factionẽ. cuiꝰ nihil ꝑsupponit̃: vt mã ꝑsistẽs illi factioni. negãdo. ſ. ordinẽ ad mãm ꝑsupposita. vt deductũ est. vel etiã ad q̃cũq; realitatẽ nõ ꝓducta ꝓ istã factionẽ. q̃ realitas sit de essentia rei facte. etiã aliqd põt nũc bre esse ab aliqua cã efficiẽte: cuius nulla entitas fuerit in aliq̃ ꝓri duratione. Et si dicat̃: ꝙ non ne anteq̃ creatura crearet̃ erat aliquo mõ saltẽ in potẽtia. dico ꝙ sicut forma dicit̃ esse in potẽtia anteq̃ fiat cõpositũ. non ꝙ aliq̃ entitas forme ꝑsistat in mã: nisi ſm ponẽtes ichoationes formaꝝ. que positio est falsa. Sed ꝓ tanto B dr̃: qz in rez nã est potẽtia passiua nata moueri ad formã. ꝛ recipere eã. ita etiã dr̃ creatura esse in potẽtia actiua creatoris. nõ qz aliqua entitas eius sit in esse distincto a creatore in actu. Sed qz est q̃dã potẽtia actiua in rez nã: ꝓ q̃ effectiue põt eẽ. ꝛ si dicat̃ nõne ſegtur. qð est aliquo modo: ex quo est in potẽtia. dico ꝙ simplr̃ nõ ſegtur. q̃ est. imo est fallacia ſm qd ꝛ simplr̃. Sed bene ſequitur qð est potis. ꝛ illud esse nihil ponit

Nota qõ ꝓductio diuinarũ ꝑsonaruz dist a creatõe

Text. 2. 69.

Nota qõ intelligi dz aliq̃ rẽ bre effici ẽs dans sibi esse.

nisi potentiã actiuã agẽtis: per q̃ põt esse effectiue ipsa creatura. ¶ Cõtra B etiã adhuc arguit sic. qz similem ipositaté iportat creatio ꝛ ãnihilatio. Sz annihilatio est ipositis. g̃ ꝛc. Probatio minozis. qz si res annihilat: B ẽ qz resoluit in nihilũ tanq̃ in vltimũ subm. qõ est ipose quia adhuc staret. qz nihil esset aliquid. quia saltẽ nihil ꝯcretiue probaretur de suo subiecto. ¶ Ad hoc dico. q̃ minoz est falsa. ad ꝓbationẽ minozis. dico q̃ maioz est falsa. qz annihilatio nõ est resolutio in aliqõ subm: sz est rẽ ꝑus habẽte eẽ: nõ bre aliq̃ entitaté in aliq̃ duratiõe. posteriozi sequẽte. vñ sicut dictũ est de factõe ex nihilo. q̃ videt iportare fm nostrũ modũ itelligẽdi terminũ a quo. s. fz rẽ nõ dicat terminũ a quo aliqd moueat: sed tm̃ dicat esse factũ nũc: cuius nulla entitas ꝑus erat. ita etiã ãnihilari: q̃ videt iportare nihil tanq̃ terminũ ad quẽ fm nostrũ modũ itelligẽdi fm rẽ nõ est ita. videlz q̃ sit qdã mot⁹ ad terminũ ad quẽ ꝓprie dictũ: sed sic dictũ est: idẽ est q̃ res ꝑus existẽtem nullam entitatem habentem sui habere post.

Scõo artº. **Quantum** ad zᵐ. s. qd iportet ꝑ ꝓprios termi/nos essentie accñtis. aut logmur de terminis extrisecis vel itrisecis. si loq̃mur de terminis extrisecis: sic pñt dici termini rei cãe rei extrisece. puta finis vel efficiens inq̃tuz in ordine ad tales cã̃ res bz determinatũ esse. Si aũt loq̃mur de terminis itrisecis aut logmur de re cõposita. ꝛ sic termini intrinsecꝰ sunt partes eiꝰ eẽntiales: a qbꝰ bz esse determinate. Si loq̃/mur de re simplici terminꝰ itrinsecꝰ eẽntialis talis rei nõ differt a tali eẽntia. qz terminꝰ eẽntialis itrinsecus nihil aliud est q̃ illud: ꝑ qõ determinat ad certuz genꝰ eẽntialr ꝛ spẽm. Sed vnaquaq̃ res determinat ad cer/tum genus ꝓpriũ: ꝛ ꝓpriaz speciem per suam eẽntiam. ergo ꝛc. ꝛ sic patet de secundo.

Nota qui finiũt imitati rei cõpositẽ ꝛ q rei simplicis.

Tertiº artº. **Ad questionem** ꝓncipalẽ dico. q̃ si est ita vt qdã ponunt: q̃ essentia subi est sic terminꝰ eẽntialis ipsiꝰ accñtis. ita q̃ essentia accñtis sit eẽntialr idistincta ab essentia subi. tũc nulla vtute posset eẽ q̃ accñs retineret terminos ꝓprios sue essentie sine subo: qz nulla res põt retinere termios ꝓ/prios ꝓpe eẽntie sine eo: qõ ineſt termio eẽntie eiꝰ. Sz fm istos eẽntia subi est terminꝰ eẽntialis eẽntie accidẽ/tis. g̃ ꝛc. vñ ad põnẽ istã ifallibilr segtur: q̃ ipose sit q̃/titatẽ esse in sacro altaris sine subo: q̃ nõ solũ est falsuz: immo erroneũ. ¶ Ad qõ dicunt illi: qui posuerunt ta/lem põnem: q̃ suba est terminus eẽntialis eẽntie acci/dẽtis. sicut ꝓctus est terminꝰ linee. ꝛ sicut deus potest facere lineã sine ꝓcto. vt dicũt: ita põt facere accñs si/ne subo esse. Sz istud nihil valet: nec euadit icõueniens supradictũ: qz siue deus possit facere lineã sine puncto. siue nõ. q̃ro vtrũ ꝓctus sit eẽntialis linee idistinctꝰ eẽn/tialr a linea ꝛ ecõuerso: aut nõ. si sic. ponere lineam sine ꝓctis est ponere eã sine aliquo: qõ est de eẽntia sua. qõ est iplicare ℨdictoria. si nõ: tũc exꝑlũ nõ est ad ꝓpositũ. qz nos q̃rimꝰ de termino eẽntiali mõ supra expolito. ¶ Dico g̃ ad qõnem: q̃ qñ queriẽ. vtrũ virtute diuina possit accñs retinere terminos ꝓprie eẽntie sine subo. dico simplr q̃ sic. qz idẽ est B q̃rere. ac si q̃reret vtrum eẽntia accñtis possit esse sine eẽntia subi. Sed ꝯstat: q̃ B põt fieri virtute diuina. qz B tenet eccl̃ia de q̃titate in sacramẽto altaris. g̃ ꝛc. Ad hoc aũt põt adduci ratio ꝑsuasiua talis. qz in talibꝰ nõ possunt demõstrationes haberi. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiaz sciendũ. q̃ ista rõ nõ ꝓbat q̃ deꝰ posset separare qõcuq̃ accñs a subo idifferẽter. sz q̃ nõ repugnet accidẽti in cõi accepto seꝑari a subo ꝛ põt formari rõ talis. Quia hoc põt facere deus de ac/

cidẽte: q̃ rõni accñtis non repugnat. Sed rõni accñtis nõ repugnat actu seꝑari a subo. g̃ ꝛc. Ma. pz. qz deus põt B facere circa qõcuq̃. qõ nõ iportat repugnãtiam terminoꝝ. Sed facere de accñte: q̃ rõni eius nõ repu/gnat. nõ iportat terminoꝝ repugnãtiam. ergo ꝛc. Mi/noz ꝓbat. qz rõni illiꝰ: de cuiꝰ rõne est bre aptitudinem ad esse in subo. non repugnat actu esse sine subo. qz ista duo nõ repugnãt. s. q̃ vnũ ꝛ idẽ nõ sit actu tale. ꝛ q̃ sit aptitudine tale. Sed B videt sufficere ad rõnẽ accñtis. q̃. s. sit aptũ natũ ineſſe. g̃ rõni accñtis nõ repugnat nõ ineſſe actu. ꝛ sic pz maioz. Doctñ accipiẽdũ magis est ex alys: q̃ apparẽt ex fide. q̃ ex q̃cuq̃ nãli rõne. ¶ Ad rõnẽ aũt in oppositũ rñsum est frequẽter. qz. s. diffinitio accñtis ꝑ subz est diffinitio ꝑ additamẽtũ: siue ꝑ rẽ aliã ab accñte: ꝛ sic pz ad q̃stionẽ. Questio. X.

Ostea q̃rebant q̃dã ptinẽtia ad creaturã. Et ꝑmo q̃tũ ad esse subale. Scõo q̃tũ ad esse accñtale. ¶ Q̃tũ ad esse subale q̃rebat vnum. s. Utz in omni gnãtione phỹsica fiat re/solutio vsq̃ ad ꝑmã mãz. Et arguit q̃ nõ. qz si i genito nõ remaneret q̃titas q̃ erat in cozrupto. tũc in ꝑmo istanti: in quo genitũ est oz carere mãm q̃titate. qz q̃titas: q̃ in ea erat: cozrũpit. Sed ipose est mãm carere q̃titate ꝑ aliquo nũc. quia ipose est mãm esse nõ q̃tã ꝑ aliquo nũc. g̃ ꝛc. ¶ Con/tra. qz ibi est trãsmutatio totiꝰ in totũ. Sz si remaneret aliqd idẽ i genito ꝛ i cozrupto: nõ eẽt trãsmutatio totiꝰ in totũ. g̃ nihil remanet idẽ. ꝛ ꝑ ons fit resolutio vsq̃ ad ꝑmã mãm. ¶ Rño circa istã qõnẽ facienda sunt tria. Primo q̃ in eodẽ nõ est nisi vna forma subalis. Scõo q̃ ad B sequitur ꝓbabiliter saltẽ. q̃ in omni generatiõe subali: que est generatio subẽ: fit resolutio vsq̃ ad ꝑmaz materiã. ¶ Tertio obycietur ℨtra: ꝛ respõdebit.

Primus artº **Primum** ꝓbo. qz in nulla suba est aliqua alia forma subalis nisi solũ illa: ꝑ quã est in genere gnãlissimo: ꝛ in oiꝰ generibꝰ: ꝛ spẽbus subal/ternis inter gnãlissimũ ꝛ spãlissimũ vsq̃ ad idiuiduuz. Sed vna ꝛ eadem forma est in vnoquoq̃: per q̃ vnũ/qõq̃ est in suba: per q̃ est in oibus generibus subalter/nis: ꝛ in spẽ spãlissima vsq̃ ad indiuiduũ. g̃ ꝛc. Ma. pz: qz opz esse: qõ est bñs aliq̃ formã: esse illã formã in ali/quo genere. Sed si in aliquo esset aliqua forma: ꝑ q̃ nõ esset suba nec cõpus ꝛc. vsq̃ ad idiuiduũ: nec poneretẽ in genere subẽ ꝑ talẽ formã. g̃ per nullã formaz repone/retẽ in aliquo genere: ꝛ per ons non esset forma subalis. Mi. ꝓbo videlz: q̃ per eandẽ formã oĩa cõueniũt ei/dem: qz si ꝑ aliã formã ℨueniret vnũ: ꝛ aliud ꝑ aliã seq/tur: q̃ dria ℨberet genꝰ per aliã formã ab illa: ꝑ q̃ res generis ponitẽ in genere. Sed hoc est ipoleꝰ qz tũc con/tractio generis ad spẽm ꝑ driam nõ differret a ℨctione totius in mõ ad partẽ suã subiuaz: sicut qñ dr: aialium aliud albũ: aliud nigrũ: ꝛ tunc ℨctio generis ad spẽz nõ esset subalis sed accñtalis: ꝛ hoc sufficiat ad nunc q̃tũ ad illud: qõ dom est de formis.

Potuit̃z dicit̃ istã rõnẽ auc/te cõmẽtato/ris in. ꝑ capi/te de ſba ov/bis. vbi bz q̃ vnũ ℨpositũ bẽ. illi vnaz formã ẽ ipol fibile: ꝛ iz ipse ℨri⁹ sibi esse videat ò formis eliox. 3. ccli. cõ. 67.

Ex hoc potest ꝓbari facilr zᵐ. Ad cuius evi/dentiã sciendũ: q̃ subz ponimꝰ esse cãz accñtis sui nõ solũ q̃tum ad suũ fieri: iz ẽt q̃tũ ad ℨseruationem sui esse: siue ponat subm esse cãm re/ceptiuã tm̃ sui accñtis: siue cũ B cã effectiua. Ex hoc aũ sic: subtracta causa imediate ℨseruante nãliter subtrahi/tur effectus: ꝛ ꝑ ons cozrupta cã imediate ℨseruãte coz/rumpit effectus: sed cã ℨseruatiua imediata accñtis est subm q̃tuz ad suũ esse subale. vt dcm est: ꝛ ꝑcipue q̃tũ ad illud: ꝑ qõ bz eẽ simplr. ergo in oi cozruptiõe suba/

Qcõo artº. Istã rõ dociorꝭ solum ꝯcludit ò accidẽtib⁹ imi/nante: nõ ò rõ itermissis. q̃ fz Cõmẽta. fundãt i mã.

li. ⁊ per ꝺñs in omni gñone corrumpit oē accīs ⁊ ēt ois forma ſubalis: qz nō eſt niſi vna. ḡ fit reſolo vſq; ad primam mām. ¶ Contra hoc pōt obici 4ᵒ. Primo ſic: qz ſi mā ꝺepēdet a forma in eē: ⁊ tñ mā pōt eſſe ſucceſſiue ſub diuerſis formis ſubalibus. ḡ idem accidens poteſt eſſe ſub diuerſis formis. ¶ Secundo ſic. qz ſicut eſt tactū in opponēdo: ſi fieret reſolo vſq; ad primaz mām ſequereť ꝙ materia in aliquo nūc eēt nō q̄ta: ſz hoc eſt ipoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Tertio ſic in ꝺe generatiōe ꝺr: ꝙ eaꝺē q̄litas ſimbolica manet in gnāto ⁊ corrupto: alioqn in hūtib⁹ ſimbolū nō eēt facilior trāſitus: ſi eaꝺem q̄litas ſimbolica nō maneret: qz ſi ita eſſet: ita corrūpeť in trāſitu cōicantiū in qualitate ſimbolica: ſicut in non cōicantiū in tali qualitate. ¶ Quarto: qz veneranť corpora ſanctoꝝ. Sed venerari corpora ſanctoꝝ: vt videť nō eſſet ꝺecēs: niſi aliqua forma: que fuit in corpore viuo remaneret in ipſo mortuo. ḡ in corruptiōe homis ſaltem: que fit per morte: nō fit reſolo vſq; ad p̄mā materiā. ¶ Probatio minoris: qz ſi in corpore alicuius ſancti mortui nō remaneret aliuꝺ: niſi ſola mā prima: nō plus ꝺebereť honor vel veneratio vel aꝺoratio corpori alicuius ſancti: q̄ equo vel aſino generato per multas tranſmutatiōes ex materia: que fuit ſub forma ipſius ſancti: ſz B eſt incōueniēs: ꝙ tali equo nō ꝺebeť veneratio vel aꝺoratio. ergo ⁊c. ¶ Aꝺ p̄mū ergo iſtoꝝ ꝺico: ꝙ nō ſic ꝺepenꝺet mā ab hac forma vel illa in ordine aꝺ agens ꝺiuinum. ſicut ꝺepenꝺēt accidentia ab B ſubiecto in ordine aꝺ agēs naturale: qz accidēs naturale plus ꝺepenꝺet a ſubiecto q̄ſtū aꝺ ſuū effectū. ⁊ q̄ſtū aꝺ entitatez. ⁊ q̄ſtū aꝺ vnitatē numeralem q̄ꝫ ꝺepēꝺeat effectus cauſe p̄me: q̄ eſt materia. ab hac forma vel illa. ⁊ ſi arguiť mā plus ꝺepenꝺet ſm quoſꝺaz a forma: q̄ꝫ accidens ab^{tum} a ſubiecto: ꝺico ꝙ ꝺato ꝙ eēt verūz ab^{le}. loquēꝺo ſic. ſ. referenꝺo vtrūq; aꝺ ꝺiuinā virtutem: ꝙ materia plus ꝺepenꝺet a forma q̄ꝫ accidens abſolutiuz a ſubiecto. tñ referenꝺo vnaz ꝺependentiā aꝺ virtutem ꝺiuinam ⁊ aliā aꝺ virtutē agentis naturalis non eſſet verum. ſ. ꝙ materia plus ꝺepēꝺeat a forma i ordine aꝺ agēs: qꝺ eſt ꝺeus. q̄ꝫ accidens a ſubiecto in ordine aꝺ agens: ꝙ eſt naturale. ¶ Nunc vero ꝺico: ꝙ ſolus ꝺe^{o} eſt agēs attingens mām effectiue: ⁊ ꝺando eſſe ⁊ cōſeruando: ⁊ ſicut ꝺeus pōt facere accīs ſine ſubo: poſſet facere iꝺē accīs ſucceſſiue in ꝺiuerſis ſubis. Utrū vo poſſet ꝺeus facere mām ſine quacūq; forma: qz ꝟſtat ꝙ pōt eā cōſeruare ſine hac ꝺeterminata vel illa: ⁊ ſilr qꝺcūq; abſolutū accidens ſine ſubto: ꝺe hoc nihil aꝺ p̄ſens. ¶ Aꝺ z^{m} ꝺico: ꝙ ſm illā poſitionē non opz ponere materiā in aliquo nunc ſine q̄ſtitate: ſicut non oportet ꝙ ponať in aliquo nunc ſine forma. ¶ Qñ ḡ ꝺr: ꝙ in illo nūc reſolutionis i q̄ ponit corrūpi q̄ſtitas ei⁹: ꝙ corrūpit: oz ponere māz ſine q̄ſtitate accipiendo q̄ſtitatē illā: q̄ erat in corrupto: qz tunc illa q̄ſtitate non eſt q̄ſta. Sed opz tunc ꝙ nulla q̄ſtitate ſit q̄ſta qz in illo nūc: in quo p̄uať q̄ſtitate cōpoſiti corrupti ſuccedit q̄ſtitas: que ſequiť formā tunc introductā. ¶ Et ſi ꝺicať: qꝺ ſaltē illa ſuba genita eſt p̄or q̄ſtitate: ſi intelligať tpe p̄or: falſum eſt. ſi aūt intelligiť ordine nāe p̄or: verū eſt: ⁊ ex hoc nō ſequit: ꝙ aliq̄ ſuba corruptibilis ſit p aliquo nunc p̄ius nō q̄ſta: q̄ꝫ quanta: ita ꝙ eſſe nō q̄ſtam verificeť ꝺe ea. Sed ꝙ illuꝺ: qꝺ eſt q̄ſtuz vt ſubm q̄ſtitatis p̄ius q̄ſtitas ſua ordine negať: ſicut cauſa ſaltez ſubiua eſt p̄ior ſuo effectu. ¶ Aꝺ 3^{m} ꝺico: ꝙ in hūtib⁹ ſimbolū eſt facilior trāſitus: non quia plura corrūpunť qñ vtraq; qualitas eſt cōtraria q̄ꝫ qñ altera non eſt contraria: ſed hoc pro tanto eſt: quia minor reſiſtentia eſt in corruptione q̄ꝫ qñ vtraq;: ⁊ corruptio: que eſt a cōtrario per te ſe extenꝺit aꝺ plura: qz aꝺ vtramq; qualitatē: qñ vtraq; eſt cōtraria. qñ aūt eſt q̄litas ſimbolica corrūpit quiꝺem t: tū a ꝺrio p ſe loquenꝺo. ſeꝺ p accīꝺēs: qz eius corrūptio ſe^{r} aꝺ corruptionem ſubiecti: a quo ꝺependebat. ¶ Aꝺ quartum ꝺico: ꝙ nō ſolum bonoranť ille res: que fuerūt ſanctoꝝ: qz fuerūt aliq̄ pars ſubē ipſius ſancti. naz ⁊ veſtes ⁊ vaſa: quibus vſi ſunt: veneranť. Sed ex B veneranť in veneratione ſanctorū illa: que fuerūt illorū in q̄ſtū nata ſunt ꝺeꝺucere in memoriā ſcīoꝝ: ⁊ in ipſos ſcīos: ita ꝙ veneratio ipſa referť in eos. Sed equus generatus ex materia: que fuit ſub forma ipſius ſancti: nō ita natus eſt ꝺucere in memoriā ſancti: vel aliq̄ꝺ aliuꝺ vltra ipm equū. ꝺeo equus nō aꝺoratur vel veneranť cineres: tñ ſi eſſent collecti ꝺe reſiduo ignis: in quo ſctūs fuiſſet ꝙ fiꝺe cōbuſtus venerarenť. Sz ibi nulla forma: que fuerat in ipo ſancto remaneret: quia nati eſſent ꝺucere in memoriaz ipſius ſancti

¶ Queſtio. XI.

Oſtea querebať ꝺe creatura q̄ſtū aꝺ eē accīſtale: ⁊ primo querebanť quedā pertinētia aꝺ ꝺefectū: ⁊ aꝺhuc p̄mo q̄rebať vnū ptinēs aꝺ itellectū: poſtea querebāť ꝺuo ptinētia aꝺ pfectionē affect⁹: illō vnū ptinēs aꝺ pfectionē intellus ē. Utꝝ cognitio ituitiua requirat neceſſario pūtiaz rei cognite: ⁊ arguiť p̄mo ꝙ nō: qz ſm Augu. q̄ aliquis ꝺiu ⁊ intēſe reſpexit ſolē: ſi ꝺiuertat oculos aꝺhuc remanet apuꝺ eū viſio ſolis: ſeꝺ ſtante hypotheſi tali non bz pūtiam ſolis poſt q̄ꝫ ꝺiuertit oculos. ḡ ⁊c. ¶ Scō: qz ſm Lōmētatorē in ꝺe ſōno ⁊ vigi. ſpēs exītes in memoria reꝺucunť aꝺ ſenſus exteriores: ⁊ fit viſio ⁊ auꝺitio: ſeꝺ tunc nō ſunt pūtes res viſe vel auꝺite. ḡ ⁊c. ¶ Tertio ſic: vꝺens a remotis viꝺet rem non preſentem: ſeꝺ contingit ꝙ anima viꝺeat aliq̄ a remotis ḡ ⁊c. Ma. p̄z: qz remotū nō eſt preſens. Minor ēt p̄z: qz aliquis pōt viꝺere aliq̄ rē a remotis. ¶ Quarto qz ꝟtingit aliquē viꝺere: qꝺ eſt rectū eē curuum: ſeꝺ tunc curuitas viſa nō eſt p̄ns. ḡ ⁊c. Contra: qz realis motio nō fit niſi a motore p̄ite: ſeꝺ in cognitiōe intuitiua fit realis motio cognoſcētis a re cognita. ḡ ⁊c. Rñꝺeo. ¶ Aꝺ euiꝺentiā iſtius queſtionis tria ſunt viꝺenda. Primo eſt viꝺere quiꝺ importeť p cognitionez intuitiuam. Scō qꝺ p ptiā obi. Tertio. qꝺ cognitio ꝺependet a preſentia obiecti.

Quantum aꝺ p̄mū ſctenꝺū: ꝙ intuitiuū iꝺē eſt: ꝙ viſiuū: vel intuitū iꝺē eſt: ꝙ eſt viſum. nā intueri iꝺez eſt ꝙ viꝺere. Propter qꝺ viꝺeť: ꝙ cognitio intuitiua ꝺr intuitiua ab aliqua ſenſus ꝓprietate: q ꝺr ſenſus viſus ꝓprie. ¶ Ipſi⁹ viſus aūt vīr cē quattuor ꝓprietates. Prima eſt ꝙ viſus nō p̄ſupponit aliam cognitionem: ſm q̄ꝫ res viſa ſit p̄cognita: ⁊ in hoc ꝺiffert a viribus interioribus: que p̄ſupponunt q̄ſtum aꝺ aliquiꝺ motū ⁊ cognitionē ſenſuum exterioꝝ. Ꝺico aūt q̄ſtum aꝺ aliquiꝺ: qz ſz imaginatio fingat aliqua: q̄ fꝛ ſe tota nūq̄ꝫ fuerūt in ſenſu: tñ imaginatio nō pōt eē niſi ꝺe illis: que q̄ſtum aꝺ partes: que fingunť cōpoſite fuerūt in ſenſu exteriori. Scōa eſt: ꝙ viſus nō termiť aꝺ aliq̄ꝫ ſimilitudinē obiuā ſpeculaře: ex qua viſus ipſe ꝺucať ꝺirecte in cognitionē vlterioꝛē alteri⁹ rei ab ipſa imaginatiōe vel ſimilitudine: ſeꝺ terminať aꝺ ipam rē imediate: cuius eſt ipa viſio. Nā ⁊ ſi viſus viꝺeret aliq̄ꝫ imaginē in ſpeculo tendere vlterius in illā rem: cuiꝰ ſit imago: eſt ipſius intellectus: vel alicuius virtutis ſenſitiue interioris: ⁊ nō ipſius ſenſus exterioris. Et ſi arguiť ꝺ boc ꝺōo: ꝙ ſi aꝳ al brutū qñ viꝺet imaginē ſuā in ſpecu-

2. de gñatōe. tex. cō. 25. Iſtud argumenti pōderatur multuz a Scoto. 4. diſtinct. diſt.

Si quis bene aꝺūrat ſniam phi ibi viꝺebit ꝙ ipe voluerit q̄litates ſimbolas remāere ſic fuit ſenſus Lōmē.

τ B maneſſet appetitus in illoco τ eſſ. t.c. 27. ſcōi ō generatōe vbi docet qūo ex duob⁹ cītis in ambab⁹ q̄litatibus ꝓtanti b⁹ ſibi pt gñari tertiū. Inquit enī ꝙ ex igne τ aq̄ gñatur terra qn ignis remāet in mā ſicctas τ ipſi⁹ aq̄ remanet frigitas. In cīnis aūt ſimbolis ſolū vnā q̄litatem corrūpi dixit. aliā ꝛo remanere: ſic patet ibidē. t.c. 25. Sz ꝙ doctore ꝺici pt ꝙ iſta remanētia ē ſm ſpēz nō ſz iꝺiuiduū τ tū ꝓfidera.

Ꝓxima rō.

Scōa rō

Tertia rō.

Quarta rō

Rñ̄ſio

Ꝓxim⁹ artic⁹

Quattuor ꝙ ꝓprietates viſus.

lo apprehendit illã imaginẽ quasi quoddam aliud ab al
bruti: ex quo videt ꝙ visus in aliquod aliud tendit vl
tra illã imaginẽ. ¶ Ad hoc aũt dico: ꝙ qñ ita est: ꝙ tũc
visus bruti nõ tẽdit in aliud vltra suaz imaginẽ: ꝙ cog
scat mediante imagine: sed sistit in illa imagine non vt
in illa imagine: ſz sicut in q̃dã re vina: ⁊ decipit sicut de
cipit sensus cõis in sõnis ⁊ in vigilia ⁊ ĩ freneticis: ⁊ vti
mur tũc illa imagine vt re: ita ꝙ sensus visus nõ termi
nat ꝓprie ad aliq̃ similitudinẽ obiectiuã mediã ducẽ
3° tem in cognitionẽ alicui⁹. ¶ Tertia est: ꝙ visus termi
nat ad rem ꝑut est in exñtia actuali: vel ſm veritatem
sicut qñ visus nõ decipit terminat ad rem colorata vl
lucidã: ꝑut est in sua exñtia actuali: vel ſm apparentiã
in aliqua similitudine modo p̃dicto: vt quadam re: ⁊ in
istis ꝺuenit visus cũ alys sensibus: ⁊ precipue in primis
duabus conditionibus: qz q̃tũ ad 3ᵐ visus magis ducit
4° in cognitionẽ rei ꝑut est in se: q̃ alius sensus: ⁊ hoc pfe
ctius vel magis: qõ nunc deducere nõ opz. ¶ Quarta
ꝺitio est: ꝙ iter oẽs sensus exteriores visus est certior:
ꝓpter qõ ⁊ nomẽ visus transfert ad alias cognitiões ⁊
maxime certas. ¶ Dis p̃missis dico ꝙ aliqua cogni
Alide stricto rẽ diffõẽ co gnitõis intuitiue a scoto i q̃ libet. q. 6. vi de Gregorũ Arim. i. j. dis. 3. q. ꝑma. tio potest dici intuitiua vel visiua: vel ꝓpter hoc ꝙ est
cognitio immediata rei nõ mediãte aliquo cognito du
cẽte i cognitionẽ rei que dr̃ visa: vel sic similitudo obie
ctiua: vel sicut vna res extra cognoscit p aliã sic motor
q̃tũ ad eẽ cog̃scit p motũ: ⁊ sic diceret cognitio intuiti
ua per oppositũ ad cognitionẽ deductiuã: vl ꝓpter hoc
ꝙ terminat ad rem ꝑut est in sua exñtia reali: ⁊ hoc vl
ſm rem vel ſm apparentiã: vt dcm̃ est. ſ. qñ similitudo
rei accipit vt ipsa res existẽs: ⁊ sic accipit ꝑut distingui
tur ꝺ abstractiuã: siue ꝺ cognitionẽ: que dr̃ cognitio qdi
tatiua tm̃: vel ꝓpter certitudinẽ vt dicat cognitio itui
tiua vel visiua cognitio certa: ꝑut distinguit contra co
gnitionem dubiam.

Articul⁹ 2⁹

Esse cognitũ nihil reale po nit i re intellã: ſz solũ i intelligẽte vel i aliq̃ alio i q̃ cẽt ta lis similitudo obiua.

Quantum ad 2ᵐ sciẽdũ: ꝙ duplex põt cẽ pre
sentia rei. ſ. ſm esse cognitũ: ⁊ ſm cẽ
reale. Presentia rei ſm esse cognitũ nihil aliud est q̃ rẽ
esse in ꝓspectu cognoscentis: sicut cognitũ: siue sit sic in
re: siue in sua similitudine obiue: ⁊ istud nullũ esse reale
ponit in re intellecta. Sed tm̃ in intelligente vel in aliq̃
re: in qua esset talis similitudo obiectiua: vt si haberez
herculẽ vt rem cognitã me⁽ᶜ⁾ imagine sua: ⁊ ꝑsentia talis
ꝓncipal⁹ est cognitio exñtia cognitionis rei apud itelle
ctũ. Et si arguit: ꝙ rem intelligi ꝑsupponit eam eẽ pre
sentẽ. Dico ꝙ falsuz est loquẽdo de pñtia p q̃ aliqd est
pñs vt cognitũ tm̃: ſz esset veruz de pñtia: qua aliqd est
pñs in rõne mo⁽ᵘᵐ⁾ ad cognitionẽ. ¶ Quantũ ad pñtiaz
realẽ sciendũ: ꝙ pñtia realis videt importare quãdam
coexñtiã illius: qõ dr̃ pñs cum illo cũ quo dr̃ pñs: ⁊ hoc
q̃tũ ad nũc vr̃ posset intelligi tripl⁹r. ſ. vel ſm tps: sicut
ea que existũt simul tpe: vel quo ad locũ: sicut cõiter dr̃
pñs alicui illud qõ est ei ꝓpinquũ: ⁊ nõ solũ hoc sequit
illud dr̃ pñs loco aliquo modo: inter qõ ⁊ illud cui dici
tur eẽ pñs nõ est aliqõ obstaculũ corporale: cui⁹ assum
ptum vel influentiã impediat respectu eius: cui dr̃ pre
sens: sic̃ sol dr̃ pñs de die toti hemisꝑio nr̃o: ⁊ oib⁹ habi
tantibus in eo: ⁊ qz inter mouens ⁊ motũ in reb⁹ corpo
ralib⁹ regrit aliqua pñtia localis. tertio modo põt dici
aliquid presens alicui illõ: quod se habz in tali dispõne
ad aliqd: ꝙ nulla alia dispõne ꝑexigita vnum imediate
põt moueri ab alio.

Articul⁹ tert⁹

Quantum ad 3ᵐ. ſ. qũo cognitio aliq̃ depẽdet
a pñtia rei cognite. Sciendũ ꝙ res
cognita in duplici habitudine põt se bẽre ad cognoscen
tem. ſ. ſm habitudinez mouentis ad cognitionẽ vel ad
ꝑz: qõ mouet: vel ſm habitudinẽ termini ad quẽ vt ad
terminũ cognitũ terminat ipsa cognitio. ¶ Quãtuz ad
ꝑmã habitudinẽ sciẽdũ ꝙ cognitio depẽdet ab obto: si
cut effectus a causa efficiente: ⁊ ꝑ ꝑns cognitio a presen
tia obiecti sic accepti depẽdet q̃tũ ad 3ᵐ modũ pñtiali
tatis: qz effectus formalis dependet ab illa dispõne cau
se ſm q̃ nata est mouere mobile in qua acquirit effect⁹
ille formalis: sed vt dcm̃ est pñtia tertio modo dicta im
portat talẽ dispõnẽ. g̃ ⁊c. ¶ Ad hoc ẽt sequit. ꝙ regrat
ꝑmã pñtialitatẽ: qz impole est aliqua duo sic se habere:
ꝙ vnũ moueat actu alterꝫ: nisi simul ꝑ tũc coexistãt in
rerꝫ natura: pñtia aũt localis nõ videt necessaria ad co
gnitionẽ in motione: nisi q̃tũ ad nos q̃tũ ad ea: que de
pendent ex sensibus: quorꝫ cognitio a motõe actuali sen
sibiliũ depẽdet. ¶ Quantũ aũt ad habitudinẽ q̃ hz co
gnitio ad obm: vt ad terminũ cognitũ pono q̃ttuor con
clusiones. Prima est ista: ꝙ cognitio q̃tuz ad illud: qõ
est nõ dependet a pñtia obi in esse cognito. Sed potius
ecõuerso: ſz nõ posset eẽ sine tali pñtia: qz ab illo nõ de
pendet ꝓprie cognitio: ꝙ ꝑsupponit cognitionẽ: ſz pñtia
obiecti ꝑsupponit cognitiõez: sicut oẽ ꝺcretũ ꝑsupponit
illud a quo denoiat. Et hoc q̃tũ ad tale eẽ quo sic de
nominat: sicut oẽ ꝺcretũ presupponit illud a quo dcno
minat ⁊c. Scõa ꝺclo est: ꝙ nõ semper dependet cogni
tio a pñtia reali obti: qz si ita esset aut hoc eẽt ꝓpter mo
tionẽ cognoscẽtis ab obo: aut ꝓpter terminatiõis cogni
tionem ad obm. Sz nec sic: nec sic. g̃ ⁊c. Ma. pz. qz co
gnitio nõ regrit obm: nisi altero p̃dictorꝫ modorꝫ, ꝓba
tio minoris q̃tum ad vtrãqz partẽ: ⁊ ꝑmo q̃tũ ad pri
mam: qz pñtia alicui⁹ non regrit ad motũ sine quo mo
tio põt eẽ. sed cognitio alicui⁹ rei põt fieri ab alio effecti
ue q̃ ab ipsa recognita. vt de se pz. naz ⁊ spẽs manentes
organis interioribus possunt mouere ad cognitionẽ re
rũ nõ existẽtiũ. deus ẽt põt mouere ad rei cognitionez:
que nunq̃ fuit ergo ⁊c. secũda ps pz qz cognitio põt ter
minari ad rem nõ existentẽ in rerũ natura: ⁊ ad nega
tiones: ⁊ ad ꝑuatiões: q̃ formaliter nihil positiue dicunt
Tertia ꝺclusio est: ꝙ qñqz cognitio q̃tũ ad suã verita
tem regrit rei ꝑsentiam in eẽ reale: qz q̃tũ ad veritatẽ
cognitionis requirit illud a quo hz cognitio ꝙ sit vera
sed qñqz cognitio hz ꝙ sit vã ꝑsentia reali rei cognite.
g̃ ⁊c. ¶ Pz ma. ꝓbatio minoris: qz cognitio habz ꝙ sit
vera ab ea ꝙ est rem eẽ talem q̃lis apphendit: qz sic in
telligit illud ab eo: ꝙ res est vel nõ est. ſ. q̃lis apprehen
ditur hz oratio ⁊ cognitio: ꝙ sit vera vl falsa ſz qñqz est
aliqua cognitio: que apprehẽdit rem vt ꝑsential⁹ existẽ
tem. g̃ ⁊c. ¶ Ex his ad qõnẽ: qñ querit vtrũ cognitio
intuitiua requirat ꝑsentiã rei cognite dico: ꝙ si accipiat
cognitio intuitiua pro cognitione non presupponente
aliã cognitionem: vel pro cognitione immediate termi
nata ad rem cognitam prout distinguitur contra ꝺdu
ctiuam vel pro cognitione certa. sic dico: ꝙ si sic accipia
tur cognitio intuitiua nõ necessario requirit presentiam
realẽ obiecti cogniti: nec ex pte motiõis: nec ex pte ter
minationis. Et ꝺ ps vnica rõne sic: qz vtute diuina pos
set in aliquo intellectu fieri cognitio rep̃sentãs rõnem
qditatiuã alicuius rei create imediate terminata ad ta
lez qditatẽ nulla alia cognitiõe p̃cedẽte ⁊ certa. ¶ Sz
talis cognitio nec q̃tum ad existentiã: nec ẽt q̃tũ ad ve
ritatez requireret pñtiam nec̃rio realẽ rei cognite. g̃ ⁊c.
Ma. pz. ſ. ꝙ talem cognitionẽ põt deus facere. Probatio
minoris. ſ. ꝙ talis cognitio ſi regrat pñtiam realem
obti: aut q̃tuz ad ipsam existentiam talis cognitionis:
aut quantuz ad veritatẽ: aut ꝺ esset ex parte motionis:
aut ex parte terminatiõis: nõ ex parte motionis: qz esse

Recte dixit doctor ꝙ cog nitio ꝺpẽdet ab obto mouente tanq̃ a cã efficiẽte ex q̃ ps error Gre gorij arimiñ. dicẽs ꝙ obm itellectũ nullo pacto respectũ itelle hz ꝺitu dinẽ cãe efficiẽtis: ſz solũ ꝺitudinẽ cãe formalis: ⁊ ꝙ ĩ ꝺ errore pseue rãt multi mo derni dicẽtes obm mouere itellm ad itel lectionẽ tãq̃ foia ⁊ nllo pacto tãq̃ agẽs cui⁹tñ oppositũ expresse scri bit phs i. 3. ꝺ aia. t. c. 54. ⁊ Cõmẽta. 12. metaph. 2. 36 expresse hẽt ꝙ balneũ in aia mouet vt effi ciẽs: ⁊ ꝺ alibi ẽt a nob magis ex intẽto fuit⁹ ꝺcmr̃atũ.

effectū cause efficientis pōt deus per se ipm solū facere: nec ēt ex parte terminatiōis q̄tū ad ipaz exītiā cognitionis: qz vt dcm̄ est ad ea: que nō sunt actu pōt termiari alia cognitio: nec ēt q̄tū ad veritatē. qz q̄tum ad veritatem cognitio nō regrit in obo nisi illud: qđ apprehēdit in o^to: sed talis cognitio. s. rōnis quiditatiue rei nō necessario apphendit rem pītem in sua exītia actualiter non solum ꝓ tunc: sed ēt ꝓ quacūqz differentia temporis. ergo ꝛc. Si aūt accipiaī intuitiua cognitio ꝓ terminata cognitiōe ad rem vt in sua exītia pītem: ita ꝙ sic cognoscēs apprehendit rem vt pītem in sua exītia. Dico ꝙ ituitiua cognitio sic accepta non necessario vlr requirit pītiam realem obiecti. Ꝫ pz sic: qz talis cognitio nō necessario regrit obm in esse reali rōne motionis vt frequenter dcm̄ est: nec ēt q̄tū ad terminationē ab^tc loquēdo: qz cognitio falsa nō requirit rem: ꝛ esse talē qualis apparet: cū ex Ꝫ dicaī cognitio falsa: qz res nō est talis qualis apparet: sed pōle est aliq̄ rem falsam apparere psentē in sua exītia. g̃ talis cognitio falsa ēt ex pte terminatiōis nō regrit pītiam talis rei. ¶ Ad Ꝫ tm̄: ꝙ talis cognitio esset vera regreret: ꝙ bēret talem pītiaz obti sui: qz ex pte terminationis cognitio ad Ꝫ ꝙ sit vera requirit: ꝙ obm sit realr tale quale apparet esse. Sz in cognitiōe intuitiua sic accepta apparet esse obm pīs in sua exītia reali. g̃ ꝛc. vñ ad veritatē cognitiōis requirit: ꝙ obm sit eo modo pīs: quo apparet ꝓius esse: vel ꝓ tūc vel ꝓ aliqua dīntia tpis. Et si arguit ꝺ hoc: ꝙ idē est gditas cuiuscūqz ꝛ suū esse: ꝛ iō vt videt idem est cognitione terminari ad gditatē ꝛ ad ipsum esse. Dicendū ꝙ ad ipam gditatē ꝛ ad ipam exītiam actualē pōt terminari cognitio mō gditatiuo nō determinando actuale existentiaz: sed pītialitatē alicuius differētie tpis: ꝛ pōt termiari ad Ꝫ vel ad illud modo p̄ncipali. s. vt ad quiditatem vel ad exītiam actualiter existentē ꝓ aliq̄ differentia temporis. vnde illa differentia terminatōis nō accipit ꝑm differentiam esse ꝛ essentie: sed ꝑm differentiam modi accipiendi talez naturā. s. vt est talis nā possibilis esse in actu: ꝛ nō esse: vel vt iam accipit in actu ꝓprie nature: ꝛ ō Ꝫ nihil plus quo ad nūc: alias poterit diffusius tractari. sic g̃ pz ad rōnez. ¶ Quantū ad primum igit dico: ꝙ apud sic diuertentes oculos dr̄ remanere visio solis ꝑm apparentiā: nō ꝑm veritatē: ꝑm aūt veritatē est apprehensio sensus cōis de aliq̄ impressiōe reali alia visione facta a sole ꝛ ad tempus remanente. ¶ Ad z^m dico: ꝙ in sōno non est visio: que sit compositio alicuius sensus particularis: sed ibi apparitio reruz que vere nō sunt vt apparent. vñ que in sōnys apparēt pītia nō sunt pītia ꝑm veritatē. ¶ Ad 3^m dico: ꝙ illud qđ est remotū: lz nō posset dici pīs ꝑm ꝓpinquitatē localē: tñ pōt dici pīs eo modo: quo sol dr̄ esse pīs de die toti hemisperio nr̄o. ¶ Ad 4^m ēt pz: ꝙ cognitio ēt fla: loquēdo de visiōe ꝓpe dicta nō regrit pītia obti falsa: ēt q̄tū ad suā pītiā sic apparētis. Qō. XII.

Scōm tenentes m̄ spēs sē fibilū posse p aliq̄lē mozas reseruari i oz gans sensuū exteriozū: sic enāv sentur phs i li. o sen su ꝛ sen. possz dici ꝙ visio illa solum non est ꝑm appetiaz: ymo ꝑm rei nām: ꝛ tūc ꝑm Ꝫ diceret ad arguītū: ꝙ cognitio ista ē adhuc intuitiua: qz lz ñ attingat p talē cognitiōez ꝑm obz ipso ꝓprie ꝓsentia ꝛ exītia: sufficit ī ꝙ attingat p eā illud i q̄ virtualr cōtinet ipz obz. vñ ēt bti i ꝓlo bñt cognitiōez intuitiua ō creaturis: lz tal' cognitio ñ imꝑ

Oltea querebanī duo pertinentia ad perfectionē effect^o. Primū pertinet ad subm virtutū mozaliū. Et est vtrū virtutes mozales sint in appetitu sensitiuo. Scōm pertinet ad eaz gnātionē: ꝛ est vtrū ex actibus posit gnāri in nobis pfecta virtus. ¶ Ad ꝓmū sic ꝓcedit ꝛ arguit: ꝙ virtutes mozales sint in voluntate: in illa potentia ponēde sunt vtutes: que est magis indeterminata ad actū suū: sed voluntas est huiuſ. ergo ꝛc. qz faciliter inclinat ad malū. Cōtra: per Cōmē tatorē sup ꝓmū ethy^r. vtutes mozales sunt in eo: ꝙ est medius: ꝛ inter rōnale ꝛ vegetatiuū: sed Ꝫ est appetitus sensibilis. ergo ꝛc. ¶ Rñsio sciēdū: ꝙ circa Ꝫ sunt tres opiones. nā quidā ponunt oēs virtutes mozales in volūtate: quidā ponunt oēs vtutes in appetitu. Quidam tenent vlam mediā q̄ reputo ꝓbabiliozē. Ad cuius euidentiā ꝓmo videndū est vñ habeat actus humanus: ꝙ sit virtuosus. Scōo videndū est. vñ ineſt necessitas alicui ꝓme potentie bñdi habitū. z. ad qōnē.

netur ad esse actuale creature: ꝛ iō scotus in q̄libet q̄one. 6. dixit ꝙ cognitio intuitiua est rei pītis. vt pīs ꝛ existēs vt existentis vel in aliq̄ obo itelligibili in q̄ emꝑnent ꝓincꝑ alie ꝛ melioꝛ ꝙ illa cognitio est adhuc intuitiua posito ꝙ spēs illa i oꝛgāo reseruet̄ p aliqđ tpus: qz iminet ad huc ad ꝓpriā obz i ꝓpa existēta. nā obz illi^o visionis a quo imediate cāsatur illa visio ē lux sol: ꝛ nō ipe sol mō lux ē ibi pīs ꝙ casū. q̄re ꝛc

Quantum ad primū sciendū: ꝙ cū ꝑm ꝑm ethy^r. virtus sit: que bonū facit habentē: ꝛ opus eius bonū reddit: ab eo bz act^o aliquis rōnem actus virtuosi: a quo bz rōnez boni. rō aūt boni potest esse in aliquo actu dupl'r. vno mō ex spē actus. alio mō ex dispōne operātis ꝛ modo operandi: bonū aūt in operatione humana q̄tū ad spēm actus ꝯsistit in rectitudine rōnis ꝛ ꝯformitate ad rōnez rectā. ¶ In actib^o vo moralib^o q̄tū ad spēm operis ꝯsistit opus bonū humanū ꝑm ꝯformitatē taliū actuū ad rōnē rectā. ¶ Ex parte aūt operantis: ꝛ modo operandi ꝯsistit bonum in talibus actibus ex dispōne operantis ipsum inclinante ad exercitiū taliū operationū modo ꝯuenienti: circa qō sciendum qđ talia opa qñqz fiunt cū difficultate: ꝛ aliqualī tristitia saltez appetitus sensitiui: que tñ sunt ꝑm dictamē rōnis recte. iō ad Ꝫ ꝙ talia fiant delectabilr ꝛ faciliter requirit aliqua dispō ipsius operātis q̄tum ad appetitū faciliter ꝛ delectabiliter ipz operantē ad talia opera inclinās: ꝛ qñ ad actū vtrūqz ꝯcurrit. s. cōformitas ad rōnem rectā: ꝛ facilitas operandi dr̄ actus perfecte virtuosus.

Quantum ad z^m. s. vñ requirit babitus in aliqua potētia ad eliciendū actū suuz: sciendum ꝙ Ꝫ ꝓuenit ex aliqua insufficientia potētie respectu sui actus: qz. s. per se ipsaz est insufficiens vel absolute ad eliciendū actū suū vel saltē ad eliciendū actū suū facilr: ꝛ delectabilr. nam si potētia ad vtrūqz sufficeret per se ipsam nulla necessitas esset ad ponendū habitū in potētia: qđ pz faciliter: qz in potētia: que simplr est p̄ncipiū operandi nō requirit habitus: nisi ad hoc ꝙ opet faciliter ꝛ delectabilr ꝛ absqz difficultate: sed ad neutrū istoꝝ requirit aliqd additū ad potentiā sufficientez per se ad vtrūqz. g̃ ꝛc. In potentys vo appetitiuis in quib^o ponunt virtutes mozales nō est necessariū absolute hēre habitū ad exeūdū in actū suū cū ante generationē habituuz exeant in actus suos: ex quoꝝ frequētia generat habitus: ꝛ iō sequit ꝙ in talibus habitus regrat ad tollendū difficultatē in oppōne.

Scōo arg^o.

Ex hoc vlterius pōt ꝯcludi: ꝙ in illo appetitu oz ponere habit^o mozales: ex cuius parte ꝓuenit difficultas in actu. Ex his dicendū ad qōnem: circa q̄ pono tres ꝯclones. Prima est: ꝙ virtutes mozales: que sunt circa passiones appetitus sensitiui ꝛ circa eoꝝ obia: puta timere ꝛ cupiscere ꝛ irasci ꝛ ꝯsimilia: ꝛ quecūqz sunt circa eoꝝ obta vt sic. s. vt sunt illoꝝ obia: sunt in appetitu sensitiuo. ¶ Secūda ꝯclo est: ꝙ virtutes: que sunt circa opatōes: que sunt ad alterum sunt in volūtate. ¶ Tertia est: ꝙ in voluntate sunt quidā habitus: qui sunt circa passiones appetitus sensitiui: qui nō bñt perfectā rationem virtutis. ¶ Ad euidentiā ꝓdictaꝝ ꝯclonū: videndū est. vñ ꝓuenit difficultas in operatiōibus virtutū mozaliū. Ad qō sciēdū: ꝙ in talibus inueniī difficultas tñ in voluntario mixto. vocaī aūt voluntariū mixtū qñ circa aliqđ obz concurrunt diuerse ꝯditiones: quarū vna est ꝯueniens ꝑm se ipsi appetenti vel appetitui: ꝛ alia disconueniens. v. g. in ꝓiectiōe mercium in mari est ꝯseruatio vite: que cō

Tert^o arg^o

uenies est ⁊ volūtaria ꝑm se. Ibi ēt est amissio vtilius ad ꝓseruationē vite: que ꝓiectio est ꝑm se disconueniens appetitui: ⁊ inuolūtaria. ⁊ sil'r in opone fortitudinis est bonus honestatis: ⁊ obseruatio rei publice ꝺ hostes: que cōueniens est appetitui ⁊ volūtaria ibi ēt est tollerātia ictuum: que est disconueniēs ⁊ inuolūtaria loquēdo ꝑ se. Sim̄ilr est in opere temperātie bonum honestū ꝙ ꝑm se est ꝺueniēs ⁊ volūtariū. ⁊ ibi ē subtractio delecta bilis ꝑm carnem: que est inuoluntaria ⁊ disconueniens ꝑ naturam subiectiuā. ¶ His ꝓmissis ꝓbo ꝓmā ꝺclusionez sic. in illo appetitu est posita virtus moralis ex parte cuius ꝓuenit difficultas in operatione bono morali. Sed appetitus sensitiuus est hꝺ. ergo ꝛc̄. Ma. ꝑz qz habitus moralis inclinans in opus virtuosum morale nō requirit̄ vel ponit̄ vltra potentiam nisi ad mouēdū difficultatē operandi: vt ex dictis ꝑz: mi. ꝓbat̄: ꝙ ex parte illius appetitus ꝓuenit difficultas ꝺcta operationem virtuosam: cuius inclinatio est magis ꝓna ad illud qꝺ repugnat rōni recte: sed circa ea: que pertinent ad passiones appetitus sensitiui ⁊ ēt obiecta earū inclinatio appetitus sensitiui est magis ꝓna. imo ipsa sola est ꝓna in oppositū rōnis magis recte: ⁊ magis repugnat rōni recte q̄ꝫ voluntas: volūtas. n. nō repugnat nisi rōne appetitus sensitiui ⁊ sue inclinatiōis: vñ in bonum castitatis ꝓut est bonū honestū: ꝙ pertinet ad voluntatē: sicut ad rōnem rectam voluntas ꝑm se non patit̄ difficultatē: nisi inquātū retrahit ab appetitu sensitiuo: ⁊ ꝑm ꝓbz ⁊ ꝑm aplm ad Romanos vbi dicit: video aliā legē in mēbris meis repugnātem legi mentis mee. ergo ꝛc̄. ¶ Ad euidentiaz sc̄ꝺ ꝺclonis sciendū: ꝙ aliqs nō patit̄ difficultatē in his bonis: que sunt ad se ipsum: nisi inquātū ꝑm aliq̄ conditionē �herē aliq̄ disconuenientiam ⁊ rōnez disconuenientis ⁊ mali: q̄tum ad ipmmet: ⁊ qz vt dcm̄ est in his: que pertinent ad nām sensitiuaz vt talis homo ēt per cōparationez ad aliquid sui patit̄ difficultatē ꝓpter diuersitatē appetitus sensitiui ⁊ itellectiui. iō difficultas in talibus ꝓuenit ex parte sensitiui: qz nature sensitiue sunt tm̄ disconuenientia ea: q̄ sunt ꝺuenientia ꝑm rōnē: q̄tū aūt ad ea: que sunt ad alterū: nō solū inuenit̄ difficultas ꝓpter conuenientiā eorum: que sunt ꝑm appetitū sensitiuū vel ꝑm nām sensitiuaz: que quidē cōueniētia repugnat bono rōnis: imo ēt in talibus: que sunt ad alterū inuenit̄ repugnantia etiam q̄tū ad ea: que transcendunt nām sensitiuā: sicut ꝑz in bonozibus ⁊ obediētia ⁊ in consimilibus. vñ subtrahere sibi aliquid vt impendat alteri importat spālem difficultatē ex hoc ꝙ est illud: qꝺ suuz est de facto: vel de iure impendere alteri. ideo in talibus inuenit̄ difficultas repugnās bono rōnis: non solū q̄tū ad appetitū sensitiuum: sed ēt q̄tū ad voluntatē: que aliq̄n nimis ꝓna est ad bonū ꝓpriū: ⁊ qz in talibus ꝓncipalr difficultas ꝓuenit ex parte voluntatis: que nimis ꝓna est ad volendum ꝓpriū bonū magis q̄ꝫ alienum: vbi ēt est ꝓpriū bonū cū aliqua mala ratione subtractionis predicte. ¶ Jō virtutes tollentes difficultatez in bono rationis circa talia ponēde sunt in voluntate. Jta ꝙ sic formatur ratio: q. in illo appetitu sunt ponēde virtutes morales: ex cuius parte ꝓuenit difficultas in bono rationis: circa mām moralē. sed voluntas est huiuꝺ. ꝙ ꝛc̄. Ma. ⁊ mino. ꝓ possunt patere ex ꝓdictis: signū ēt huius ꝓnitatis inordinate est: ꝙ nullus pōt velle se esse miserum: ꝛz possit velle ⁊ velit frequenter alium esse miserum. ¶ Tertia ꝛcl̄o ꝓbat̄: qz satis ꝓbabile est in voluntate esse aliquos habitus etiā respectu sensitiuaꝝ passionuz ad resistendum tractui earum vel appetitus sensitiui: qz sunt ad resistendū tractui earum: nec habent rationem perfectam virtutū cū nō tollant difficultatē in operando. ꝙ ꝛc̄. ¶ Ad rōnes vtriusqz rndendum est. Ad illud igit̄: qꝺ dr̄ de volūtate: ꝙ in ipsa virtutes sunt ponēde: qz indeterminata est. Dōm ꝙ indeterminatio nō sufficit ad necessitatē hndi habitū: sed cū hoc requirit̄ difficultas determinatiōis: talis aūt difficultas nō est in voluntate ꝑm se respectū oium pertinentiū ad materiā moralem. ¶ Ad rōnem alterius partis dōm: ꝙ inter rōnale ꝑ essentiā ⁊ vegetatiuū nō solū mediū est appetit⁹ sensitiuus: imo vterqz appetitus.

Qō. XIII.

Dsecunduz sic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄ ꝙ ex actibus possit generari perfecta virt⁹ siue ꝙ hō possit se facere perfecte virtuosum: qz in eo ꝺtingit venire ad ꝑfectum esse: cui⁹ augmentū non vadit in infinituz: qz inclinatio nālis nō tendit in infinitū. ꝙ ꝛc̄. Contra. qz ꝑz ꝑbz ꝑ magnoꝝ moraliū. homo nō pōt se facere virtuosissimū. Sed qui nō pōt se facere virtuosissimū nō pōt se facere perfectū in virtute: cū a virtuosissimo esse deficiant aliqui gradus. ꝙ ꝛc̄. ¶ Rndeo. circa istam. q. ꝑmo videndū est qd importat perfectio virtutis. scꝺo dicet̄ ad qōnem. R ſio

Quantum ad ꝑm sciendum: ꝙ sicut dicit phs. ꝯ. metaphy. perfectū pōt dupl'r accipi simpl'r ⁊ vlr: ⁊ sic solus deus est perfectus: ⁊ est ꝑfectuz in genere: sicut homo perfectus: vel perfectus equus: ⁊ sic de alys. Si ergo loquamur de virtute ⁊ perfectione generalr in hoc: qꝺ est esse virtuosissimū: sic solus deus est perfecte virtuosus: qz in eo solo est plenitudo oīs bonī. Si aūt loq̄mur de perfectiōe virtutis in genere .ſ. de ꝑfectiōe virtutis hnmane: sic adhuc pōt distingui .ſ. q̄tum ad virtutes nāliter acquisitas: ⁊ q̄tum ad virtutes infusas. Quantū ad virtutes infusas sunt diuerse opiniones: ⁊ precipue de charitate: vtrū .ſ. possit venire ad talē perfectionē: ꝙ vltra nō possit proficere: ⁊ de hac virtute ad pñs supsedeo: qz non videt̄ qō mota ꝓpter hoc. ¶ Quantū aūt ad virtutes nāliter acquisitas: ⁊ accipiamus gratia exempli de virtute morali. Utrū. ſ. ex actibus possit homo se facere ꝑfecte virtuosuz. Et q̄tū ad hoc distinguendū est de perfectiōe talis virtutis: qz aut loquimur de tali perfectiōe: que. ſ. excludit omnem imperfectionē q̄tum ad bonū rōnis: ⁊ oēm defectuz in bono rōnis in mā morali: aut de perfectiōe: que consuevit ꝑm cursum cōem inueniri in oibus circa talē mām. Prim⁹ art⁹ T. c. ti. Scꝺo art⁹.

Ex his ad qōnē dico: ꝙ certū ē: ꝙ hō nō pōt ex actib⁹: nec ēt ex infusione ꝓtingere ad vltez ꝑfectionē virtutis gnālr accepte. qz hoc est ꝓpriū soli⁹ dei. vt dcm̄ ē. Si āt fiat qō de virtute acqsita ex actibus ēt in spāli mā. puta in mā morali. ad hoc dico: ꝙ hō ex actibus non pōt pertingere ēt in mā sola morali ad illā perfectione: que excludat oēm defectuz circa bonū rōnis in tali materia: qz ex puris naturalib⁹ īpossibile ē appetitū sensitiuū vel ēt appetitū intellectiuum q̄tum ad ea: que sunt ad alterū: ad plenum subyci rōni recte sine quocūqz defectu. sed perfectio predicte virtutis consistit in tali rōne. ꝙ ꝛc̄. Si aūt loquamur de perfectione nata inueniri circa talem materiaz ꝑm cursum cōem eoꝝ: que impendunt studiū tali bono rōnis: dico ꝙ sic: qz eo ipso ꝙ hō ponit̄ ꝑm cursum cōem mō predicto acceptū: actus natus hēre talē perfectionē ponitur ipm inpendentē studiū ad hoc posse pertingere. Si aūt queraꝫ vtrum vnus homo possit pertingere ad tantam perfectionē virtutis humane: ⁊ i omni materia

Nonvideo ét ego ipositaté h⁹ nãlr logn do: qd.n. ipli cat hoiez vnũ bñté optimũ ꝓsonis tpa/métum posse oẽs scias acq rere: cũ itellis ei⁹ sit oia fiẽt: t ita etiã oẽs moales hit⁹ nisi forte dicẽ tur q ꝺ ẽ pp dcultatez vi te. Sz hoc ni hil é: qz ꝺz dze ultas vite pos sei ipedir ipz a cognitõe ex se ipo t q iuẽ tionẽ: nisi ipe diret ipz a co gnitõe hita p doctrinam: t sic glos. dcñ pbi. i. z. meta phy. ad pncipiũ. vbi ꝺz q signũ difficul tañ igrẽde ve ritatis t necꝯ dignc adipi/ sci ipsaz quẽ. ꝯ vez ẽ ex se ipo: ꝺz ab alio ñ ẽ ipole. Et ita fuit glosa Cõmẽta. ablõ vbi ipse ingt q signũ difficultatis ei⁹ est q nullus sine cõicatiõe alte ri⁹ scitit ꝯtatẽ de ea ſm q oz. nõ ẽ dubiuz ẽt apud Cõmẽtat. po nentẽ intellm adeptũ istõ ñ ẽ ipole. ficut pz ab ipo. 3. ô aia. cõm. 36. ꝯre ꝛc.

ꝯta pole ^ Jtuz ad diuersos homines circa diuersas mãs. vt si pꝛ. ꝛ: q aliquis vnus bõ possit attingere in oi virtute intellectuali t morali ad tantã perfectionez i omni materia ad ꝯtam possent diuersi in diuersis materys attingere. Jstud nõ videt bene possibile: qz nãliter loquẽdo nõ vr facultaté appetit⁹ t itellectus in vno solo homie ita perfecte posse attingere ad diuersa: sicut in pluribus hominibus: credo ét q nullus homo naturaliter loquẽdo pertingit in vita ista ad tantã perfectionez virtutũ qn si plus viueret plus ꝓficeret in bona di spositiõe: t virtutũ acquisitiõe. Utrum aũt bõ posset in virtutibus ꝓficere in infinitũ ꝯtum ad intensionẽ virtuosoꝝ habituũ pretermitto quo ad pñs. ¶ Ad rõnez factã ad primã partẽ dico: q dato q augmentũ virtutũ non vadat simplr in infinitũ: tñ virtutũ augmentũ circa diuersas materias in diuersis boib⁹ pót excedere facultaté vnius homis circa totã materias dato ét: q augmentũ virtutum non vadat in infinitũ: sic q quocũqz gradu dato sit adhuc gradus itensioꝝ. tñ sic veniens ad sic perfectionẽ talẽ possibilẽ non pót ꝓpter defectum nãe pertingere ad excludendũ oẽm defectũ circa bonũ rõnis. nec ad talem perfectã subiectionẽ appetitus respectu rõnis. ¶ Ad auctoritaté ét Aristo. pót dici: q licet senserit: q aliqui perueniant ad perfectionẽ sic natã haberi: tñ cũ hoc vadit: q istã pfectionez nõ possit attingere excludẽdo oẽz defectũ in bono rõnis. Qõ. XIIII.

Ostea querebãt duo pertinẽtia ad defectũ: quoꝝ pmũ est vtrũ pctm originale hẽat rõnez culpe. t arguit̃ pmo q nõ: qz ſm Augustinuz pena é malũ qõ patimur. culpa vo malum qõ agimus. sed originale pctm nõ est malũ qõ agimus. ergo ꝛc. ¶ Cõtra est magister sniaꝝ. lib. 2. dist. 3. vbi ꝓbat diuersis auctoritatib⁹ sanctoꝝ: q peccatuz originale est ꝓprie culpa. ¶ Rño. Circa istã qõnem sunt due opiniones: si tñ de beat prima dici opio: t nõ erroz manifestus. ¶ Prima opio est: q pctm originale nõ est ꝓprie culpa: sed reat⁹ pene. hoc ꝓbat quattuoz rõnib⁹. Prima sumit̃ ex modo ꝛtrahendi pctm originale: t est talis: pctm originale dr trãsire in oẽs p originẽ. sed pctm ade nõ trãsit in alios ꝯtum ad actũ: in quo ꝛsistit rõ culpe: sed ꝯtũ ad reatũ pene inquãtum puamur donis collatis ꝓpter peccatũ eius. ergo ꝛc. Minoꝛ pz. qz idẽ actus nõ trãsit de subiecto in subm. ꝓbo maioꝛẽ dupl'r. Primo. qz pctm originale. qõ dr pctm nãe non pót dici pctm nãe nisi ꝓ tãto. qz aliqua persona infecit naturam. t omnes participãtes ad illã naturã suo pctõ. Sed adam ifecisse totã naturã suo pctõ nõ vr esse aliud: ꝯ pctm ade eẽ pctm toti⁹ nãe: t participantium illam naturaz per generationẽ. ergo. pctm originale dr trãsire in alios per generationẽ inquãtum actuale pctm ade sit aliquo modo peccatũ aliozuz genitoꝝ ab ipso. t sic pz maioꝛ. Scõo ꝓbat eadẽ maioꝛ auctoritate apostoli ad ro. v. sicut per vnius homis delictũ pctm intrauit. t sequit̃ in quo oẽs peccauerũt. s. peccato: q ſm bñ Augu. pót exponi in quo hoie vel i quo pctõ oẽs peccauerunt. t sic vt vr oẽs descendentes ab adam ſm seminalẽ rõnem peccauerunt in illo pctõ: qõ nõ esset verus: nisi illud pctm aliquo modo esset peccatum descẽdentiũ ab adam. ¶ Scõa sumit̃ ꝓ comparationem meriti xpi ad demeritũ ade: t est talis. nõ min⁹ debuit xps transfundere suum meritũ in alios. ꝯ adam suũ pctm vel suũ demeritum transfuderit in alios. Sed xps nõ trãsfudit meritũ suũ in alios quantũ ad rõnem meriti ꝓprie: sed ꝯtum ad absolutionẽ pene. ergo nec adam transfudit suũ demeritũ in alios quãtuz ad rõnẽ demeriti ꝓprie: in quo ꝛsistit ratio culpe. sed tñ ꝯtum ad reatũ pene. ¶ Tertia rõ sumit̃ ex eo q ponit̃ pctm originale. t est talis. Carẽtia iustitie originalis debite in esse dicit̃ originale in nobis. Sed talis carentia originalis incõtinẽtie debite nõ ꝺz ꝓprie rationem culpe. g̃ ꝛc. Ma. supponit̃. Minoꝛ probat̃. qz talis carẽtia magis habuit rõnez culpe in adam peccante ꝯz in nobis. qz in ipso magis habuit rõnem voluntary ꝯz in nobis: sed in adã nõ habuit rõnem culpe: qz in eo nõ fuit culpa originalis: qz eam nõ cõtraxit per originẽ. nec actualis. quia culpa actualis eius fuit transgressio ꝑcepti q cõsistit in actu. Quarta rõ sumit̃ ex dña culpe t pene ꝯz Aug. ponit p⁹ de lib. ar. vbi dicit: q pena est malus qõ patimur. culpa vo est malũ qõ agimus. sed pctm originis non est malũ qõ agimus. g̃ ꝛc. ¶ Oz aũt iste reatus dicat̃ peccatũ nõ est incõueniens. vt dñt. qz iste modus loquẽdi vt dñt inuenit̃ in sacra scriptura. vnde in Joanne dr̃ in pctõ vro moriemini: q vt dñt nõ pót itelligi culpa: cuz actus in quo ꝛsistit culpa transierit: sed vt dñt intelligitur de reatu pene. Alia est opinio: que magis dicẽda est snia fidei catholice ꝯ opio. s. ꝺz ꝯ pctm originale ẽ ꝓprie culpa. t pmo ꝓbabit̃: q ita sit. scõo oñdetur qõ ꝺ possit esse. Primuz ꝓbat̃. ꝑ auctoritatibus: quas magister adducit. 3. lib. sniaꝝ. dist. 30. que valde expresse sunt: inter quas sunt due: q̃ sunt Augustini. que expresse ꝺ dñt: quaꝝ est vna talis. t est in lib. de nã t gra. pctm. n. pmi hois nõ solũ ipm: sed oẽ nocuit genus humanũ: qz ex eo dãnationẽ t culpã suscepimus: ecce ꝯtũ expresse ponit culpã distinguẽdo eam ꝛtra penã ꝯz vocat dãnationez. Jdeo sup ꝑs ꝑ dicit. nemo nascit̃ nisi trahens penam et meritũ pene: ꝺz meritũ pene est culpa. g̃ ꝛc. ¶ Secũdo idẽ ꝓbat̃: t boc duplici rõne pma sumit̃ ex dicto aduersarioꝝ. Ad cui⁹ euidentiã sciendũ. q aliud est aliqd subtrahi alicui tanꝯz a reo pena. t dignus tali subtractione siue indigno talis beneficy collone. t aliud est tale bñficium alicui nõ debere. v. g. Pater ꝓpter foze factum suũ priuat̃ hereditate sua t caret ea. filius succedens eidem de iure caret eadem hereditate. Sed alr t alr. naz pater caret. sicut reus t dignus puari. filius aũt non caret ea tãꝯz in aliquo re⁹ t tali priuatiõe per suũ reatum dignus: sed tãꝯz bñs nõ ius succedendi in tali re: que p pꝛem facta est aliena. t a pꝛe t ab oi bñte successionem vel ius succedendi ab eo. sic igit̃ pót aliquis priuari aliqua re sub conditione sibi aliquo modo debita qñqz sicut bona patris sunt debita filio. si bona permaneant in iure pris in morte: t pót puari sic aliqs sine pctõ: non tñ iuste pót puari tãꝯz reus talis pene sine peccato. Ex boc pót formari vna rõ talis: nullus est pene reus vere ꝓprie accipiẽdo: nisi ꝓpter culpã. qz esse reum pene ꝓprie loquẽdo est esse dignũ pena ꝓpter culpã: sed ſm te puero est ꝓprie reatus pene. g̃ in eo est ꝓprie culpa: nec pót dici ſm te: q iste reatus sit ꝓpter culpam pris: qz sicut iam patuit: ꝺz aliquis ꝓpter culpã pris puet̃ aliq̃ re quã habitur⁹ erat: si pr nõ peccass̃: nõ tñ puat̃ tãꝯz re⁹, vñ ibi nõ est nec fuit culpa ꝓprie: nec reatus pene ꝓprie. ꝓpter qõ venerabilis doctoꝛ frater Thomas dicit illã opinionẽ: que ponit in paruulis reatũ pene sine culpa esse erroneã t blasphemiã. ¶ Scõa rõ sumit̃ ex forma t mã baptismi t est talis: in forma t in mã baptismi importat̃: q. s. sit ibi absolo ab aliqua sorde: aut igit̃ a sorde corporali: aut a sorde spũali. Non aũt a sorde corporali tñ: qz tunc effectus baptismi nõ attingeret aiam. Item qz dersioriũ eẽt dicere q pueri baptizent̃ ꝓpter sordẽ corporalẽ, si aũt ponat̃ q ibi fiat absolo a sorde spũali

Scõa oppõ. Et est magr sniaꝝ. di. 30. scõi. t ea imitat Gre. ari. i eaꝫ dñi. q. i.

tũc argr̃ sic. qz nullus abluit̃ a sorde spũali: nisi ille in q̃ est sordes spũalis. sed sordes spũalis non est nisi culpa. ergo ꝛc. ¶ Quantũ ad zm difficilioꝛ est quo mõ .s. peccatũ oꝛiginale bẽat rõnem culpe. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã sciendũ. ꝙ culpa ꝓprie est malũ imputabile. maluꝫ vo ꝓprie dciñ est defectus alicui⁹ debiti in esse. vñ culpa est ꝓprie alicui⁹ imputabilis. ꝛ vt magis ista descriptio pateat distinguẽdũ est de carẽtia vel defectu. ¶ Scõo de hoc. ꝙ dr̃ esse debitũ. ¶ Tertio de iputabili. Quantum ad pm sciendũ. ꝙ defectus vel carentia dupl'r põt accipi. vno mõ ꝑ absoluta negatiõe alicui⁹: ꝙ alicui rei nõ ꝓuẽit: nec natũ est ꝓuẽire: sicut carẽtia visus in lapide: ꝛ talis defectus nõ hꝫ rõnem mali. nõ. n. lapis ẽ malus lapis. qz nõ hꝫ vlsum. Alius est defectus alicui⁹ nati in esse. ꝛ hoc dupl'r põt eẽ. vno mõ ꝙ natũ est in eẽ rei: nõ tñ illi rei est debitũ vel necessariũ in eẽ in oꝛdine ad ꝓpriũ ꝛ debitũ finem: ꝛ hoc nõ hꝫ rõnem mali adhuc: verbi. g. sedere vel stare natũ est ineſſe hoi. Jacere vel stare equo. ꝛ adhuc talis carentia vel defectus nõ hꝫ ratione mali. vñ si hõ nõ sedeat vel stet; nõ opꝫ ꝙ ex hoc sit malus: nisi in casu in quo eẽt ad hoc obligatus. Alio mõ ꝙ nõ solũ illud sit natũ in esse rei: sed ẽt est debituꝫ in esse in oꝛdine ad ꝓpriũ ꝛ debitũ finẽ: sicut habere visum est debitũ in esse equo tã q̃ debitũ ꝛ necessariũ ad debitũ finẽ: q est bene poꝛtare boiem vel aliquid tale. vñ equus cecus est malus: ꝛ malũ equi esset esse cecuꝫ. Adhuc de debito distiguí põt. qz vno mõ põt accipi debitũ ꝑ debito cuiusdã decẽtie: ita ꝙ decentia esset si fieret. sicut si diceret: ꝙ religiosus claustralis dꝫ audire missas quottidie vel ꝯtinue vsqꝫ ad prãdiũ vel esse in oꝛone. qz si fieret deceret: aliud est debitũ eiusdẽ necessitatis in oꝛdine ad finẽ: ad quẽ est oꝛdinatus. sicut habere q̃ttuoꝛ pedes est debitũ equo. qz est necessariuꝫ ei in oꝛdine ad finẽ: ad quẽ est oꝛdinatus: ꝛ homini est debitum esse illud ad qõ est obligatus in oꝛdine ad deum: q est finis vltimus ꝛ principalis: ꝛ in oꝛdine ad alia: puta ad rõnem rectã ꝛ ad ꝓpriũ: ꝛ ad q̃cũqꝫ alia medianti bus qbꝰ hꝫ oꝛdinari in deũ. Carentia ꝑmi debiti. s. decẽtie non necessario hꝫ rõnẽ mali: ilꝫ habeat rõnem minoris boni. ſz carẽtia debiti scõo mõ accepti hꝫ simpl'r ratione mali. ¶ Distiguo ẽt de imputabili ꝛ ꝑmo ex parte ipsius rei imputabilis. zo ex parte ei⁹ cui imputatur. ¶ Quantũ ad pm sciendũ. ꝙ aliquid dr̃ imputabile ex hoc: qõ est in ptãte alicuius hñtis aliqõ dñium super illud. quod. s. in potestate ei⁹ libera sit: ꝙ talis res sit vel non sit: ꝛ qz soli agenti libero arbi. hoc ꝓuenit. hoc aũt est illud ꝙ agit per volũtatẽ ꝛ intellectũ: idẽ est ꝙ vnũqõq dr̃ in tñ imputabile inquãtũ est actus vl' effectꝰ volũtari⁹: ꝛ sil'r in tñ dr̃ aliquid nõ imputabile inq̃tuꝫ inuoluntariũ. est aũt duplex actus volũtatis. s. elicitus ꝛ imperatus: ꝛ ad actũ imperatũ hꝫ reduci oĩs affectus agentis liberi arb. siue agentis voluntary: siue sit ꝑuatiuus siue positiuus. ꝓuatiuus sicut omissio actꝰ vel alicuius notitie debite in esse. ꝓpter qõ ignoꝛantia vel carẽtia cuiuscũqꝫ debiti in esse loquẽdo de debito obligationis in cõparatione ad agens hꝫ rõnem culpe. sic igitur generaliter. q. põt accipi: ꝙ ẽ dupl'x iputabile. s. imperatũ ꝛ elicitũ. Quantũ ad illud qõ est imputandum: sciendũ: ꝙ imputabile elicitũ imputandũ est semp elicienti. Jmputabile vo imperatũ puta occisio: que ẽ effectus q̃qꝫ volũtary ágentis semp imputandũ est imperanti ipsi. ¶ Quantũ ad subm. in quo est: dico ꝙ imputabile iperatũ põt respicere aliqd vt instrumentũ cooperans instr̃al'r ꝑncipali agenti. ꝛ sic est ei imputabile: sicut instrumento in bonũ vel in malũ: ꝛ sicut operatio est ſm quid ipsius instrumẽti. ꝓprie tñ est operatio eiꝰ: ꝛ ita in cõparatiõe ad instrumẽtũ nõ hꝫ ita perfecte rõnẽ imputabilis. sicut in cõparatiõe ad ꝑncipale: licet vere ꝛ ꝑpe ꝛ nõ metaphoꝛice tñ in cõparatiõe ad tale instrumentũ sit imputabile: vnde actus vel ꝓuatio instrumenti cooperãtis i oꝛdinate ꝑncipali agenti inquãtũ est ꝑncipium cooperãdi tali ꝑncipali agenti hꝫ rõnẽ mali imputabilis: ꝛ rõnẽ culpe: ꝛ qz scõa cã est. q. instrumentuꝫ aliquo modo ꝓprie cause. ¶ Adã aũt est ꝑma cã oĩum gnãtionis vía descẽdentiũ: ꝛ descendẽtes ab eo sunt secunda causa ꝛ. q. instr̃a exequendi operationes suas. iõ inoꝛdinatio existens in descendentibus ab eo inoꝛdinate appetendo ſm vtrũqꝫ appetitũ: qz ab eo ꝓcessit volũtarie inquantũ volũtaric spoliauit se regulatiuo potẽtia q̃ dicta q̃ debito in esse eis debito obligatõis: q̃ adaꝫ erat obligatus cũ tota ptãte sua ad recte appetendũ. iõ talis inoꝛdinatio hꝫ rõnem culpe in descendentibus ꝑ generationẽ ab adam: sicut imputabile imperatũ hꝫ rationẽ culpe. ¶ Et qz inoꝛdinatio ista ꝯsistit in carentia regulatiui: ꝙ est iustitia oꝛiginalis debita in eẽ. ideo talis carentia vere hꝫ rationẽ culpe: que dr̃ culpa oꝛiginalis. sicut ẽt carẽtia notitie debite in esse culpa est actualis: mõ quo ad actũ reducit̃ omissio. quo ad actus: ita ꝙ põt formari ex p̃dictis talis ratio: qz malũ imputabile hꝫ ꝓprie rõnem culpe. licet ſm diuersam rõnem imputabilitatis inueniat̃ magis vel minus perfecte in diuersis imputabilibꝰ rõ imputabilis ꝛ culpe: sed vt oñsum est in paruulis hꝫ rõnem mali carentia iustitie oꝛiginalis ẽt imputabilis. g̃ ꝛc. ¶ Ad pm igit̃ in oppositũ dico: ꝙ minoꝛ est falsa. Ad ꝓbationẽ eiꝰ ꝑmã pz. ꝙ peccatuꝫ oꝛiginale nõ dr̃ pctm̃ nãe: vt q̃si pctm̃ ade fuit formal'r pctm̃ oĩum descendentiũ ab eo ꝑ gnãtionẽ. sed tñ causaliter. qz. s. per pctm̃ eiꝰ nã sic fuit infecta. ꝛ idem pctm̃ fuit causa infectionis spũalis ꝯracte in alys. Ad scõaꝫ ꝓbationẽ dico. ꝙ oẽs dñr peccasse in illo pctõ. sicut i illo: qõ fuit causa oĩuꝫ ꝑdictoꝝ ꝯractoꝝ in alys descendentibꝰ ab adã per generationẽ. sicut supra dictum est. ¶ Ad zm dico. ꝙ sicut xp̃i meritũ q̃tũ ad actũ qõ exercuit nõ sit in alios. sit tamen in alio q̃tũ ad effectũ illiꝰ meriti: illis qui applicant̃ ad illud. vel ad xp̃m mediantibꝰ sacr̃is: vel mediãte fide ꝓpria q qdẽ effectꝰ est gr̃a: que est culpe cõtraria: ꝛ que reddit hominẽ dignũ vita eterna: ita ẽt demeritũ ade: ilꝫ nõ transeat in alios q̃tuꝫ ad actũ quẽ exercuit: tñ trãsit in alios q̃tum ad effectũ culpe oꝛiginalis: que est ꝛia gr̃e: ꝛ reddit dignuꝫ pena eterna: ꝛ indignũ vita eterna. vñ sua rõ magis est in oppositũ q̃tuꝫ ad ꝓpositũ: ita ꝙ formareť sic rõ. sicut meritũ xp̃i se hꝫ ad hoc ꝙ sit nobis cã gr̃e: ita demeritum ade ad hꝰ ꝙ sit cã culpe declẽdo ꝑ xp̃i gr̃am. Sed meritũ xp̃i ẽ cã meritoꝛia nr̃e gr̃e. g̃ ꝛc. ¶ Ad zm. dico ꝙ ꝑuatio iustitie oꝛiginalis in adã fuit pena ꝛ culpa: pena qui dẽ inquãtũ fuit subtractio cuiusdam boni appetibilis: culpa aũt inquantũ ipse ꝓuauit se regula debita in eẽ: nec minus bũit in eo rõnẽ culpe: quam in nobis carentia noticie debite in eẽ: ꝛ sicut in nobis defectus directiui nõ solũ hꝫ rõnez culpe in intellectu: vel in affectu ẽt in actu: qui debuit regulari a tali directiuo: ita etiaꝫ carentia iustitie oꝛiginalis non solũ bũit rõnem culpe in adã: sed etiã in oĩbus descendentibus ab eo mõ p̃dcõ. qui sunt sicut eius instr̃a. ¶ Ad illud qõ dr̃ cõtra hꝰ dico: ꝙ illa ꝓuatio fuit pctm̃ eius actuale: ꝛ ad illud qõ dr̃ cõtra hꝰ: ꝙ pctm̃ ade actuale nõ fuit nisi inobediẽtia: vel trãsgressio preceꝑti: dico ꝙ nihil ꝓhibet circa vnũ actũ eẽ multas deformitates formal'r: ꝛ tñ dr̃ ille actus tale pctm̃ rõne vnius illarũ deformitatũ: ꝛ alie dñr cir-

cunstantie:sicut ebrietas habet duas deformitates formaliter loquendo.s.gule ⁊ imprudētie:inquātū.s. exercendo opera gule subtrahit sibi noticiā actualem agibilium debitā in esse.Similr licz in peccato ade sint plures deformitates:sicut superbia:inobedientia:⁊ carentia debite regule:qua priuauit se:⁊ suos posteros voluntarie:tamen illud pcm̄ p̄ncipalr vocatur pcm̄ inobedientie:vel trāsgressionis p̄cepti:⁊ alie deformitates vocant̄ circūstantie:lz vnaquecz illarum per se accepta habeat rōnē culpe. ¶ Ad quartū pōt dici vel ꝙ augu. nō accipit ibi rōnez culpe gnāliter accepte:lz culpe actualis:vel pōt dici.ꝙ augu.vult dicere:ꝙ ratio culpe requirit:ꝙ sit alicuius libero arbitrio agētis p̄ncipaliter. ita ꝙ si reducatur in aliqō causale:nō habet rationē culpe: non tamen negat quin possit esse seruus alicuius vt instrumēti se habentis ad principale agens vt instrumentum motum.

Questio. XV.

Secundum qō querebaꝫ pertinens ad defectum est.vtrum̄ btā virgo fuerit p̄cepta in peccato originali.⁊ arguit ꝙ nō:qz ſm Anselmū.Decuit eā ea puritate nitere:qua sub deo maior nequit intelligi. Sed si fuisset cōcepta in pctō originali inueniretur puritas maior puritate eius sub deo. scz puritas angeli:qui nunquaꝫ fuit in culpa. ergo ꝛc̄. Contra ſm aplm ad Ro.5.pctm̄ ade trāsiuit in oēs homines. ergo ⁊ in beatā virginē. ¶ Rndeo.circa istā qōnē videda sūt tria.p̄mo quid fieri potuit.scdo quid decuit fieri.tertio quid tenendum est de facto.

Primus articulus. Quantum ad p̄mū nō est dubiuꝫ.qn deus potuerit absolute loquendo facere:ꝙ btā virgo non conciperet in pctō originali:qz nō est dubiū.ꝙ deus potuit aliam eius creare in grā.⁊ p̄ p̄ñs non fuisset in originali peccato concepta.

Scdo articulus. Quantum aūt ad scdm.s.quid decuit fieri sciēdū.ꝙ illō in oibus est decētius fieri:ꝙ magis cedit in honorem dei:lz eni ad honorē filij pertineat puritas mris:tm̄ ad honorē dei ptinet magis totā naturā humanā descendentē ab adam per generationē indigere redemptione facta per ipsum:q̄ aliquos indigere:⁊ aliquos vel aliquam non indigere:⁊ magis pertinet ad honorem suuꝫ.ꝙ ipse solus sit mortuus nō debitor mortis.sed liberator omniuꝫ a morte per suaꝫ mortem:quā ꝙ ponatur aliquis non debitor mortis:⁊ non indigens liberari a morte per mortez x̄pi:⁊ magis pertinent illa ad honorez christi q̄ puritas matris quātum ad vitationē culpe originalis.Et hoc patet sic.quia illud pertinet magis ad honorem x̄pi qō pertinet ad generalez influentiā sue bonitatis in alios:⁊ quantū ad remotionem materialis:⁊ quantū ad collationez boni:⁊ ꝙ magis hanc influentiam bonitatis manifestat quaꝫ illud qō pertinet ad dignitatem alicuius persone attīnētis ei ſm humanitatem.sed sic se habent predicta de generali redemptione:⁊ de indigentia generali omnium respectu christi in comparatione ad hoc:qō est beatam virginem concipi in peccato originali:quia hoc importat solam dignitatem persone singularis attinentis ei ſm humanitatem.ergo ꝛc̄.Et confirmatur ratio. quia illud magis pertinet ad honorem christi:ꝙ magis pertinet ad honorem eius ſm ꝙ est deus q̄ qō pertinet ad honorem eius ſm ꝙ est homo.Sed influentia generalis redemptionis pertinet directe ad honorez christi ſz ꝙ est deus:quia generalitas ponitur ratio quare psona diuina fuit incarnata.puritas aūt matris pertinet ad honorez christi directe ſm ꝙ est homo:quia licet vere beata virgo sit mater dei:tamen non est mater dei ſm ꝙ deus. Ergo generalitas redemptionis magis pertinet ad honorez christi quā predicta puritas matris sue. Si dicatur autez hic:ꝙ ipsa fuisset redempta per christum:dato ꝙ fuisset sine peccato originali:quia ipsa fuisset liberata a captiuitate culpe futura non valet.quia licet posset dici aliquid a malo futuro preseruatum:nunquā tamē potest proprie dici redemptum:nisi actu prius venditum:vel a malo subiugatum.

Tertius articulus. Quantum ad tertium dico.ꝙ tenenduꝫ est de facto beatam virginem in originali peccato conceptam:⁊ hoc ꝓbatur sic.qz illud tenēdū est de facto in illa mā:qō magis ōcuit:⁊ magis sancto p̄ dcis:⁊ sacre scripture cōgruit. sed ipsam esse conceptaꝫ in originali peccato ⁊ magis decuit:⁊ magis dictis sanctorum ⁊ scripture sacre congruit.ergo ꝛc̄.maior patet. minor etiaꝫ p̄z.quantū ad hoc qō magis decuit:quātuꝫ ad hoc qō magis sacre scripture congruit patet per apostolum ad Ro.gnto.vbi dicit:peccatuꝫ ade transire in omnes.ꝙ aūt dictis sanctorū magis congruat patet.qz beatus Bernardus in hac materia expresse.s.de conceptione beate virginis sn̄ialiter hoc tenet. Ex dictis antē beati Augustini expresse hoc habetur de fide ad petrum:vbi contrarium dicere indicat esse hereticuꝫ.vnde cap̄lo.zz.dic̄. Firmissime tene:⁊ nullatenꝰ dubites: omnem hominem: qui per concubitum maris ⁊ femine concipit nr cum originali peccato nasci impietati subditum:mortiq̄ subiectum:⁊ ob hoc filiuꝫ ire natura nasci:de qua dicit apostolus. Eramus enim ⁊ nos natura filij ire sicut ⁊ ceteri:a qua ira nullus liberatur: nisi per fidē mediatoris dei ⁊ hominū hominis iesu christi:qui sine peccato conceptus:⁊ sine peccato natus:⁊ sine peccato mortuus:hostia pro nobis factus est.id est sacrificium pro peccatis nostris factus est. Item in eodem libro.c.40. Hoc itaq̄ ſm regulam vere fidei firmissime pertinentia fideliter crede:fortiter veraciterq̄:⁊ patiēter defende:⁊ si quē ꝓtraria habēs cognoueris dogmatizare tanq̄ pestem fuge:tanq̄ hereticuꝫ abyce:ita eni ista:que possumus: fidei catholice congruūt:vt si quis non solum omnibus:sed etiā singulis voluerit contrarie:in eo ꝙ singulis horuꝫ contumaciter ⁊ pertinaciter repugnat:⁊ his cōtraria docere nō dubitat:hereticus:⁊ fidei christiane inimicus:atq̄ ex hoc omnibus catholicis anathematizandus appareat:⁊ idem dicitur de cōsecratione di.4.ca.firmissime. Ad rationez dico:ꝙ sub deo non est maior puritas puritate beate virginis quātum ad intensionem gratie:non tamen quantum ad carentiam culpe cuiuscunq̄.

In hac questione vide p̄ tē oppositā a Scoto in tertio sniaꝝ dist.3. q.1. ⁊ gregoriū ariminen scz i.2. sniaꝝ dist.30. q.2. vbi soluūtur rōnes sco. ab ipo.⁊ ōclinat cū opione doctoris in hac materia ꝛc̄.

¶ Explicit quartum quodlibet magr̄i Veruei.

¶ Incipit quintū quodlibet magistri Vernei. Qō. I.

Queritur vtrū natura diuina ex natura rei sine opatione itellectus sit repzesentatiua pluriū: videt̄ ꝙ sic. qz ꝙ ꝛtinet plura ex nā rei repzesentat ea exclusso quocūq; alio: sic̄ imago herculis exclusa quacūq; spē eius i visu repñtat herculē. sed nā dina ex nā rei cōtinet oia. sic̄ cā equoca vel analoga est repzesentatiua pluriū ex nā rei. ergo ꝛc̄.

Contra qnia inter repzesentās ꝛ repzesentatū est relatio realis. que requirit duo extrema realia in actu: plura aūt talia non fuerunt dū deus fuit: nec ēt aliqd realr potuit aduenire deo ex creatura. q̄ ꝛc̄.

Ad euidentiam hui⁹ questiōis duo p̄ncipaliter sunt facienda. ⁊ primo premittende sunt quedā distinctiones. Deinde respondendū est ad questionē. Quantū ad primū tria sunt facienda. ⁊ primū est qūo dicit̄ aliquid cōuenire alicui ex nā rei. Scōo qūo aliquid dicit̄ cōuenire alicui sine opatione intellectus. Tertio qūo dr̄ aliqd repñtare aliō.

Aliquid conuenire ex nā rei alicui conuenit dupliciter ꝛc̄.

Quantum ad primum sciendum. ꝙ aliquid dicitur conuenire alicui ex natura rei dupliciter. Uno modo quia ex sua natura per se habet ꝙ sit tale formalr: vt homo est aīal rōnale ex sua natura: qz sua nā est talis: vl per modū passionis: sicut per se ꝛuenit boi ꝙ sit resibilis: vel discipline ꝙ sit susceptibilis: vel esse calefactiuū consequit̄ calefactum vel calm: ꝛ etiā finē potionis cōsequit̄ sanitas per se: licz esse calefactiuū: ꝛ esse finem importent cālitatē efficientē ꝛ finalez: nō tamē importāt istas respectu sui. qz nulla res est causa sui in aliquo genere realr ꝛ ꝓprie loquēdo. ſz ista cōsequit̄ tales res. que sunt cāe alioꝛ per modū passionis cuiusdā: iquantū naturas earū subales actuales cōsequūt̄ tales cālitates: ⁊ista debēt ꝛuenire ex nā sua. qz per se mediate vel imediate cōueniunt sibi p nām: ꝛ cōuenire ex natura rei distinguit̄ ꝛtra ꝛuenire per accns. vt. s. illa dicāt̄ ꝛuenire ex nā rei. que cōsequūt̄ nām rei: cui cōueniunt per se in aliquo mō dicendi per se. illa dicunt̄ nō cōuenire ex nā rei: que cōueniūt rei non per se. sed a casu. sicut boi conuenit cadere in lutū: vel aliquid simile. ¶ Alio mō dicit̄ ꝛuenire aliquid alicui ex natura rei. qz conuenit rei in esse reali extra aiam: ꝛ nō tātū ſm esse in aīa: vel ſm modū intelligēdi. ¶ Quantū ad scōz sciendū. ꝙ quātū ad presens pertinet aliquid potest cōuenire alicui sine opatione intellis triplr. ⁊primo mō ꝙ actus vel opus intelligēdi non est id: quo formalr est talis. sicut ꝙ aliquid est albū vel nigrū nō opere intellis: sed albedine vel nigredine. Et per oppositū aliquid dicitur intelligens formalr ꝓprio actu intelligendi. nā sic̄ realiter albedo facit albū formalr: ita actus intelligēdi facit formalr itelligētē illū: cuius est subiectiue. ¶ Secundo mō pōt dici aliqd cōuenire alicui sine ope itellis ſm genus cāe efficientis: vt dicāt̄ id ꝛuenire alicui sine ope intellis ꝙ nō cōuenit ei p opus intellis: sicut p cām effectiuā: ꝛ id ꝛuenire nō est sine ope itellis. ꝙ cōuenit p opus itellis sicut p cām effectiuā. Isto mō cōueniūt per opus itellis illa: quoꝝ cā est intellis practicus. ꝛ illa quorū cā est intellis speculatiu⁹. vt si ordo in actibus intelligēdi sit talis. ꝙ per ꝑmū cāetur scōm: ꝛ per scōz tertiū. ꝛ sic de alys vsq; ad vltimū: ꝛ p oppositū dr̄ ꝛuenire aliquid isto mō sine ope intellis: cuius neutro mō ꝑdicto actus intelligendi est cā. ¶ Tertio mō dr̄ aliqd ꝛuenire sine ope itellis alicui ꝙ cōuenit ei nō ꝓpboc: ꝙ est in intellectu obiectiue nihil ponente in ipso realr vt sic: qz intelligere vt intelligere nihil ponit in obto intellectiuo vt intellm est tm̄: nec formalr: qz nō dicit actū transeuntē vt transeuntē: vt calefacere: nec ēt dicit ꝑnm act⁹ transeuntis vt sic. qz nihil ponit intellis: nec actus eius in re intellecta vt est itellecta tm̄: ꝓpter illa q̄ respiciūt intellm practicū: g nō solū respicit obm intellm vt itellectū. sed etiā vt opabile per ipm. Et per oppositū dicit̄ aliqd cōuenire isto mō per opus itellis. ꝙ cōuenit alicui rei vt est obiectiue in intellu vt obm itellm est tm̄. sicut vbi grā. esse vle: esse genus: esse spēm ⁊ cōsilia. esse enī separatū a singularibus non ꝛuenit boi. vel cuicūq; aīali in esse reali. qz que sunt separata in eē reali impole est ꝙ vnū sit alterū. Nunc autē realr sor. est bō. ⁊ plo. ⁊ sic de alys: nec etiā talis separatio ſm rōnē intelligēdi tm̄ potest cōuenire alicui rei existēti in itellectu sicut in subiecto vt actui vel spēi. qz talia differunt realr a sor. ⁊ plone qz boc realr nō est id. sed illa que differūt tm̄ ſm rōnē. sic se bñt ꝙ vnū realr est alterū. ergo ꝛc̄. separatio ergo q̄ aliqd dr̄ separatū a singularib⁹ nō cōuenit rei in eē reali extra: nec ēt ꝛuenit alicui exñti in itellu sicut in subo. sed ꝛuenit ipsi obo. s. ipsi boi ꝓput obiue rñdet vni ꝛceptui. vel vni actui itelligēdi nō cū itellectis sor. ⁊ plone ⁊ alys. Et sicut dixi alias: licet res sit fundamētū remotū taliū cōuenientiū ſm rōnem intelligendi: inquantuz cōuenientia realis vel diuersitas realis est causa mouē di itellectū ad diuersos cōceptus vel ad vnū. tm̄ imediatū fundamentū est res: vt est obiectiue i itellectu. ⁊ talia ꝛueniētia isto mō reb⁹ dr̄ ꝛuenire ſm rōnē itelligēdi. Et vr ꝙ isto mō itelligāt̄ qō. s. vtz nā dina sit repñtatiua pluriū sine ope itellis. ¶ Quātū ad 3m. s. quot modis dr̄ aliqd repñtare aliō sciēdū: ꝙ aliqd pōt eē repñtatiuū alteri⁹ triplr. ꝓ mō sic obm ducēs in cognē repñtati. vt imago herculis repñtat herculē. ¶ 2° sic̄ spēs repñtat rem: cuius est spēs: ⁊ mouet ad actū intelligēdi ſm ponentes spēs. ¶ Tertio mō sicut actus itelligēdi: ꝙ gdē actus intelligēdi est repñtatio formalis rei apud itellz: alia sunt repñtatiua: puta obm: ⁊ spēs sūt repñtatiua inquātū repñtationē formalē: que est ipse actus intelligēdi: nata sūt efficere. ¶ Quātū ꝙ ad scōz ꝓncipale. s. solutionē qōnis. ꝓ intēdo rñdere ad qōnē. scōo ad id qō formalr ex ꝓposito querebat̄ vel intēdebat̄. ¶ Quantuz ad ꝑmū. ꝓrio ad boc intēdo q̄tū ad distinctiones ꝑmissas ponere ꝛnes: quas itēdo soluere: ⁊ ea ꝛ ꝓbōnes: etiā ad oba rñdebo. Circa B ergo pono tres vl q̄ttuoꝛ ꝛnes. ⁊ria ꝛ ē. ꝙ si q̄rat̄ de repñtatio p modū obi vl speciei mouētis qūocūq; accipiat̄ repñtare ex nā rei: ⁊ accipiatur cōuenire sine ope itellis cōuenire nō ſm rōnē itelligēdi tm̄. sed in eē reali. isto mō dico ꝙ eēntie dine non ꝛuenit repñtar nec p vnū nec ꝓpla ex nā rei: ⁊ sine ope itellis. ⁊ B dico re⁹ sui eē. ⁊ B ꝓbo accipiēdo ex nā rei. 2° mō. s. ꝙ ꝛuenit alicui ſm eē reale: ⁊ nō ſm rōnē itelligēdi tm̄: qz sic̄ dcm̄ ē aliqd dr̄ ꝛuenire alicui isto modo ex nā rei ⁊ sine ope itellis ꝙ ꝛuenit ei realr ⁊ i cē reali: ⁊ nō ſm rōnem intelligēdi tantū. cui nō cōuenit mouere ad actū intelligendi ſm rez: nō cōuenit repñtare nec vnū

Aliquid conpetere alicui sine ope intellectus conuenu triplr ꝛc̄.

nec plʒa. isto modo ex natura rei.maioꝛ pꝫ ex qđ noiꝰ ſm diſtinctionem premiſſam.minoꝛ etiã ſatis patet.qꝛ illud cuius nulla eſt cauſa vel p̃ncipiũ in quocũq; genere cãe nõ habꝫ aliud motiuũ ad ipſum vel ꝓductiuum ipſius. ſed actus intelligendi:in quo deus intelligit eſt hꝫ.quia nullum abſolutũ in diuinis ꝓducit̃.ergo ꝛc̃. etiã illa que producunt̃ ibi realr loquẽdo nõ ꝓducunt̃ ab aliquo per moduꝫ obiecti vel ſpeciei mouentis dixi reſpectu ſuiqꝛ lꝫ eſſentia diuina non ſit p̃ncipiũ agens vel mouens reſpectu cognitionis:qua deus intelligit ꝑ modũ obiecti mouẽtis:poteſt tñ iſto mõ eſſe mouẽs reſpectu cognitionis btõꝝ:qua beati eũ videt:multo aũt plus pꝫ:q; nõ cõueniat eſſe nãe diuine iſto mõ vel vnũ vel plura repꝛeſentare ex natura rei accipiẽdo ex natura rei pꝛio mõ:qꝛ eẽ ex nã rei pꝛio mõ addit ad eſſe ex nã rei ſcõo mõ perfectatem:ꝛ neceſſariã ꝛdñtiã ad nãm rei. vnde dr̃ cõuenire in eſſe reali ꝛ ꝑ ſe. ſed vt oñſuꝫ ẽ. eſſentie reſpectu ſui nõ cõuenit repũtare ex nã rei ſcõo mõ.g̃ nec pꝛio. ¶ Scõa ꝯ p̃ncipalis ẽ.q; ſi accipiatur repũtare ꝑ modũ q̃ intellectio dr̃ repũtatio rei formaliter apud itellectũ accipiatur ꝛuenire ex nã rei ſcõo mõ ſcꝫ q; cõuenit alicui realr:ꝛ nõ ſm rõnẽ intelligẽdi tm̃. Iſto mõ dico q; eſſentie diuine cõuenit ex nã rei repũtare etiã tam poſſia q̃ exiſtia:ꝛ nõ ſolũ entia realia:ſed etiã entia rõnis:que dr̃ ſcõe intẽtiones:qꝛ eſſe iſto mõ ex nã rei repꝛeſentatiuũ plium eſt eſſe realr actũ intelligendi plura.ſed eſſentia diuina eſt realr actus intelligẽdi plura:hoc eſt oia q̃ ꝓdicta ſunt.ergo ꝛc̃. maioꝛ patet. ex qđ noiꝰ ſm diſtinctionẽ ꝓmiſſaꝫ.ꝓbo minoꝛẽ triplici rõne. ¶ Pꝛima talis eſt:qꝛ ſicut a realitate actus intelligendi intellꝰ hꝫ q; ſit itelligens realr:ita hꝫ q; ab eadem realitate res intellecta hꝫ q; ſit intellecta realr. ſed intellꝰ dei dr̃ itellꝰ nõ ſm rõnẽ intelligendi tantũ. ſed ẽt ſm rez:dũmodo realr in ſe actũ itelligẽdi bẽat.g̃ intellecta aliq̃ actu intelligendi habẽt:q; ſint intellecta realr.ſed ſicut dictũ eſt.nõ ſolũ plura.ſed ẽt oia q̃ dicta ſunt:ſunt intellecta per actum intelligendi dei.ergo ꝛc̃. ¶ Scõa ratio talis eſt.illud qđ cõuenit alicui ſm rõnẽ intelligendi tm̃:ſimplr ei diſconuenit:ꝛ ſimplr enunciatũ de illo eſt falſum ſimplr.ſicut vbi gr̃a.qꝛ eſſe ſeparatũ a ſingularibus cõuenit boi ſm rõnẽ intelligẽdi tm̃. iõ ei ſimplr diſconuenit. vnde iſta.hõ eſt aliqd ſeparatũ a ſingularibus eſt falſa ſimplr. ſed iſta.oia ſunt itellecta a deo:vel etiã.omnia intelligit. non eſt ſimplr falſa.ſed imo eſt ſimplr vera.ergo itelligere oia:ꝛ per ꝛnſ̃ repꝛeſentare oia predicto modo conuenit deo in eſſe reali ꝛ non ſm rõnẽ intelligendi tm̃. ¶ Tertia rõ talis eſt.qꝛ illa dr̃ cõuenire ſm rõnem intelligẽdi tantũ.ꝛ nõ ſm eſſe reale.que cõſequunt̃ rez pꝛout eſt obiectiue in itellectu:ſed deum in itelligere oia:ꝛ per cõſequẽs iſto mõ repũtare oia nõ cõſequit̃ deũ vel eſſentiaꝫ diuinã:ꝑ eſt obiectiue in itellectu.ergo itelligere plura:imo oia. ꝛ per cõſequẽs iſto mõ repꝛeſentare oia cõuenit eẽntie diuine non ſm rõnem intelligendi tm̃.ſed in eſſe reali. ¶ Tertia ꝯ p̃ncipalis eſt.q; ſi accipiatur repꝛeſentare iſto modo:qui dictꝰ eſt nunc.Et accipiatur cõuenire ex nã rei pꝛimo mõ.ſ.q; conuenit alicui in eſſe reali per ſe: ꝛ de neceſſitate:iſto mõ eſſentia diuina etiaꝫ oia repꝛeſentat ex natura rei:quantũ ad ſuas naturas abſolutas ꝛ poſſibiles eſſe.ꝛ quantũ etiã ad eſſentias ipſas poſſibiles eſſe. Nõ tamẽ iſto modo repũtat ex nã rei illa:q̃ fuerunt:vel ſunt:vel erunt:quantũ ad hoc q; ſint actu in ꝓpꝛia nã. Pꝛimum patet ſic.illud dicit̃ cõuenire ex nã rei pꝛimo mõ:q; cõuenit in eſſe reali ꝛ neceſſario. Sed oia quantũ ad ſuas nãs abſtractas ꝛ poſſibiles eſſe repꝛeſentare cõuenit diuine eſſentie accipiendo repꝛeſentare modo:qui dictus eſt realiter ꝛ neceſſario.ergo ꝛc̃. maioꝛ patet ex quid nominis.minoꝛ pꝫ.quantũ ad hoc. q; eſſentia diuina iſto mõ realiter repꝛeſentet oia. Qõ autẽ talia repꝛeſentet neceſſario.ꝓbat̃ ſic.quia repꝛeſentare iſto modo aliqua eſt ea intelligere:vel eſſe actum intelligendi eoꝝ.qꝛ q; nõ ſubeſt libero arbitrio dei ſimpliciter eſt neceſſarium ſimplr.ſed talia eſſe poſſibilia. ꝛ eſſe tales quidditates poſſibiles non ſubeſt libero arbitrio.ergo talia eſſe poſſia eſt neceſſarium.maioꝛ patet: minoꝛ ꝓbat̃:quia q; eſt impoſſe reſpectu eius: ꝛ deus eſt potens nõ facere illud:eſt neceſſariũ:ex quo ſibi eſt impoſſe.ſed poſſibile eſt q; deus non poſſit facere q; eſt poſſibile.ergo neceſſariũ eſt poſſe facere q; eſt poſſibile ꝛ per cõſequẽs neceſſariũ eſt id:qđ eſt poſſe deo eſſe poſſibile.ſed q; eſt ignotum deo non eſt poſſe.ergo oẽ poſſibile neceſſario eſt notum deo. ¶ Ex hoc arguitur directe ad propoſitũ.repũtare modo predicto eſt idẽ q; intelligere repꝛeſentatũ:vel eſſe actũ intelligendi repũtatum.ſed deus neceſſario intelligit eſſe qualitercũq; intelligibile:aliter ſibi eẽt ipoſſe.ergo ꝛc̃. ergo iſto modo eſſentia diuina neceſſario repꝛeſentat oẽm nãm poſſibilem:ꝛ omne poſſe qđcũq; ſit illud:ꝛ per cõſequens ex natura rei repꝛeſentat oia talia. Scõm etiaꝫ patet.ſ.q; eſſentia diuina non neceſſario repꝛeſentat res.quantuꝫ ad hoc actu pꝛo aliqua hora tẽpoꝛis:qꝛ q; ſubeſt libero arbitrio nõ poteſt itelligi neceſſario ſic eſſe:qꝛ ſi intellꝰ intelligeret in actu ſic eſſe:cum non ſit neceſſariuꝫ. iſte intellectus eſſet falſus.ſed q; res ſit in actu pꝛo aliqua differẽtia tpis ſubeſt libero arbitrio diuino.ergo ꝛc̃.

Qõ autem eſſentia diuina repꝛeſentet iſto modo reſ ſine opatiõe intellꝰ ſe hñte per modũ cãe efficiẽtis. pꝫ. qꝛ iſtud repũtare nullã hꝫ cauſaꝫ realẽ. Ultimo q; tale repũtare non poſſit eſſe ſine opatione itellꝰ:accipiẽdo opus itellꝰ ꝑ actu itellꝰ eẽ ſine actu itelligẽdi ꝑut accipit̃ eẽ ſine opatõe itellꝰ:quo itellꝰ formalr itelligit pꝫ. qꝛ ſic repũtare nihil aliud eſt q̃ eſſe actũ intelligendi:q; eſt repꝛeſentatio rei formalr apud intellm.ſed actus intelligendi non poteſt eſſe ſine ſeipſo.ergo ꝛc̃.Et ſic patꝫ ad ꝛclones itentas in iſta qõne. ¶ Sed ꝛtra premiſſa poteſt obyci multipliciter. Cõtra ꝑmã arguit̃ ſic. quia ſicut deus eſt realiter actus intelligendi:ita realr deus eſt oẽm intellꝰ.ergo videt̃ q; qua rõne repũtat formaliter realr per itellectionẽ:ſiue per modũ itellectionis. ita videtur q; repꝛeſentet per moduꝫ obiecti intellecti. ¶ Et ſi dicatur ad hoc q; nõ.qꝛ ibi nõ eſt oẽm mouẽs. ¶ Cõtra.quia obiectũ nõ ſolũ habet ad itellectũ habitudinẽ mouentis.ſed habitudinẽ itellecti.ꝛ iſte due ſũt diuerſe habitudines.nã aliquid põt eſſe itellectũ. q; nõ mouet ad intellectionẽ.ſed in oẽ pꝛout ſe habet ꝑ modũ obiecti intellecti põt aliquid aliud relucere:ꝛ per cõſequẽs repũtari.ergo eſſentia diuina poterit aliquid repꝛeſentare per modũ obiecti:ꝛ non ſolũ per modũ itellectionis. Iterũ ꝟ ꝓfirmat̃ ſic.intellectiõis diuine ſunt duo oba.ſ.eſſentia diuina ꝛ creatura:ꝛ habẽt ordinẽ ad inuicem.ſed talem ordinem non haberẽt niſi vnũ reluceret in alio:ſicut in obiecto:ſiue per modum obiecti. ergo ꝛc̃. ¶ Item arguit̃ cõtra ſcõam cõcluſionẽ ſic.Et eſt ratio facta a ꝓponente.qꝛ.ſ.eſſentia diuina repꝛeſentat plura per moduꝫ repꝛeſentatõis itellectionis.ꝛ eẽntia diuina referr̃ ad plura realr:ꝛ per ꝛnſ̃ in ea ſunt plures relationes reales nõ tm̃ ex tpe:ſed etiaꝫ ab eterno. Siponatur ꝓpo.intelligere ab eterno:conſequẽs eſt falſum.ergo ꝛ antecedens.falſitas cõſequẽtis patet:qꝛ nullus ponit in deo relationem realem nec ab eterno:nec

ex tẽpore ad creaturam. Et si aliquis ponat aliquaz rea
litatem relationis in deo: nullus tamẽ ponit ab eterno.
cõsequentia etiam probatur per pḥm. qui dicit quinto
Lat. ab. 20. metaphysice. q̃ scientia ⁊ sciens realiter referunt̃ ad sci
bile: licet nõ ecõuerso: si dicat̃ q̃ non omnis sciẽtia rea
liter refertur ⁊ spãliter scientia dei. ¶ Contra. quia no
ticia vel representatio talis formalis aut est realiter re
presentatio illorũ representãtium: sic q̃ non solum est
quedam res in se: sed etiã est realiter illorum ꝼm istud
genus essendi alterius: aut non. Si sic. contra. qz esse sic
alterius realiter est habere relationẽ ad id. si ergo eẽn
tia diuina est realiter representatio alterius habet rela
tionem ad alterũ realem. q̃ est contra datum. Si hon.
cõtra. quia si essentia diuina non est realiter representa
tiua alterius. ita sez q̃ istud cõe sit alterius realiter. sequ
tur q̃ representare alterũ: vel esse representatiuũ alte
rius non conuenit sibi realiter: sed ꝼm rationem. q̃ est
contra positũ in cõclusione. Iteruz habitudo intellecti
ad intelligentem: ⁊ esse terminuz actus intelligendi ni
hil ponit ꝼm rem in re intellecta. sed illud qõ nihil reali
ter ponit in re intellecta non videt̃ ponere aliud esse ni
si esse rationis. ergo plura esse intellecta a deo non dicit
aliquid conueniens nisi ꝼm rationẽ. ergo ⁊ deum intel
ligere plura dicit etiam aliquid conueniens deo ꝼm ra
tionem tantũ. non ergo in esse reali. q̃ est contra ꝛcio
nem istaz. Item vt videtur nihil conuenit ꝼm rem ali
ter q̃ conuenit tantũ in habitudine ad esse rationis. sz
intellectio dei ꝼm te est intellectio: qua intelligit non so
lum entia realia. sed etiã entia rationis: ⁊ per cõsequẽs
cognitio taliuz conuenit deo in habitudine ad esse ratio
nis tantũ. ergo saltem respectu talium cognitio talium
non conuenit deo realiter. sed ꝼm rationẽ tantũ. ¶ Ad
primã obiectionẽ contra cõclusionẽ primã dicendum.
q̃ illa solutio est bona. que ibi datur. scilz q̃ obiectum
non presentatur nisi per modum mouentis: qz cum re
presentatio formalis rei apud intellectuz non sit aliud
q̃ ipse actus intelligendi. vt dictum est: nulla res habet
rationẽ representati nisi inquantũ facit ad actionẽ intel
ligendi: obiectũ aũt non facit ad actum intelligendi ni
si mouendo. ⁊ ideo vbi non est obiectũ realiter mouẽs
non est representatio per modum obiecti. ¶ Ad scõm.
q̃ est directe contra hoc dicendum. q̃ obiectũ prout est
obiectum iam intellectuz: siue prout est terminus iam
actu cognitus non se habet vt sit in ratione representan
tis formaliter per ipsam intellectionẽ ⁊ effectiue prout
est mouens ad talem intellectionẽ. si haberet causaz ef
fectiuã. ¶ Ulterius vo si aliquid relucet in eo q̃ intel
ligatur per ipsum: ⁊ q̃ representatur per ipsum per mo
dum obiecti: hoc est inquantũ illud obiectũ mouet ad
cognitionẽ illius alterius: vel ad hoc q̃ cognoscit̃ vna
cũ ipso: sicut essentia diuina mouet intellectũ beatũ ad
cognitionẽ suam ⁊ aliorum vel diuissim: sicut aliquid co
gnoscitur primo in se. postea mouet ad cognitionẽ alio
rum: sicut patet in cognitione discursiua. ¶ Ad tertiuz
dicendũ. q̃ obiecta intellecta habere ordinem inter se
potest itelligi dupl'r. vno modo ꝼm esse naturale suũ in
se ⁊ absolute non incomparatione ad intellectuz. sicut
causa habet ordinem ad effectuz: siue ꝑus intelligatur:
siue posterius: ⁊ talis ordo non requirit: q̃ vnũ sit repre
sentatiuum alterius: vel q̃ vnũ dependeat ab alio: quã
tum ad cognitionẽ ꝼm solum suum esse reale absolute.
Alio modo potest esse ordo inter cognita vel intellecta
in habitudine ad itellectũ. ⁊ hoc dupliciter. vno modo
q̃ vnum dicatur ꝓius: quia principalius obiectuz. sicut
si dicatur. q̃ album ⁊ nigrum habent ordinem in cõpa
ratione ad visum: quia album est principalius obiectũ.
vel nobilius q̃ nigrum: ⁊ talis ordo bene potest esse in
ter obiecta intellecta a deo: que sunt essentia sua ⁊ crea
tura: quia essentia sua est principalius obiectũ. Si talis
ordo non requirit: q̃ vnum sit representatiuũ alterius:
sicut albuz nõ est representatiuũ nigri apud visuz. quo
modo potest esse ordo inter itellecta in ordine ad intel
lectum: quia. s. vnum facit ad cognitionẽ alterius ꝑ mo
dum obiecti representantis. Et hoc modo aliquid ꝓmo
uet ad cognitionem sui vel aliorum vel alterius cõiun
ctim vel diuisim. modo quo expositum est. ⁊ talis ordo
non est inter obiecta intellecta a deo ꝼm rem: qz ad ta
lem cognitionem nullum obiectum mouet realiter.
¶ Ad primũ q̃ dicitur ꝺ scõz ꝺnez dicendũ. q̃ nõ semp
scientia vel sciens refertur ad scibile realiter: alioquin
aliquid refereret̃ ad seipsuz cum in aliquo sicut in deo
sciẽtia ⁊ ipsum scituz sit eadem res per essentiã. ¶ Ad
secũdum dicendũ. q̃ dicitur directe contra hoc: q̃ esse
realiter huius non semper importat relationez realem
ad id. tum quia aliquando tales constructiones sunt in
transitiue ꝼm rem: sicut potentia creatiua dicitur eẽ po
tentia dei realiter: ⁊ tamẽ inter potentiã dei ⁊ deuz nõ
est relatio realis. ⁊ simile est quando dicitur q̃ deus co
gnoscit seipsuz. ⁊ q̃ cognitio ei⁹ est cogniio essentie ei⁹
vt obiecti. aliquãdo autẽ contingit q̃ non sequitur rela
tio realis ex hoc. q̃ hic est realiter: qz est huius ꝼm qd.
sicut repñtatio formalis vel cognitio hui⁹ nõ est cogni
tio simpl'r. qz ad hoc q̃ cognitio dicat̃ alicuius nõ seq̃t̃
q̃ sit actus vel potentia: qz ⁊ priuationes ⁊ negationes:
⁊ ipsum nihil cognoscimus: ⁊ eorũ cognitio est cognitio
vt cognitorũ etiã realis: naz realiter cognoscimus talia
⁊ cognitionem realem talium non importat: q̃ aliqua
realitas sit in ipsis vel habitudo realis ad ipsa. sed po
nit: q̃ ipsa cognitio est talis res: que est representatiua
istorũ. ⁊ esse sic istorum est esse ꝼm quid. Ad formã di
cẽdũ. q̃ esse huius rei nõ est bñe habitudinez realez ad
hoc: qñ est hui⁹ ꝼm quid vl' trãsitiue. ¶ Ad tertiũ dicẽ
dũ. q̃ licz cognosci vel intelligi nihil ponat in re intelle
cta nec sic. ponit tamen aliquid in intelligente realiter
que res non solum est ipsius intelligentis. vt in quo est
realiter. sed etiaz est ipsius rei intellecte realiter. modo
quo expositũ est. s. modo quo aliquid dicit̃ esse alterius
ꝼm quid. Quando ergo dr̃ q̃ id qõ nihil ponit in re itel
lecta ꝼm rem qõ nõ põt dici ꝼm rem ipsius rei intelle
cte. verũ est si nõ est ipsius: vel simpl'r: vel ꝼm quid. ⁊
nihil poneret nec in re intellecta: nec in itelligente: nũc
autẽ cõtrariũ est in proposito. ¶ Ad quartũ dicenduz.
q̃ id qõ conuenit alicui in habitudine ad esse rationis
nõ cõuenit ei real'r: nec ponit relationẽ realem in ipso.
Dõm q̃ sz esse rationis nõ dicat eẽ reale: tñ aliquid po
test cõuenire alicui per modũ repñtationis talis qualis
dicta est real'r: nã qua rõne possunt negationes ⁊ priua
tiones cognosci real'r: eadẽ rõne ⁊ esse rõnis: nec sequit̃
hoc eẽ cognitum. ergo realiter est. Si aũt queraẽ iuxta
tertiam cõclusionẽ. in quo mõ dicẽdi per se est. quãdo
dicitur qõ deus cognoscit creaturã per se ex natura rei.
Dicẽdũ est: q̃ in ꝓmo modo quãtuz est ex parte cogni
tionis ipsius taliũ: sed prout ista ꝺnotant aliquid extra.
put talis cognitio dicit̃ cognitio creature: quantũ ad ꝺ
haberet reduci ad ꝼm modũ dicẽdi per se per modum
passionis: nec tamẽ sequit̃ q̃ aliqõ accñs sit in deo: vel
deo inherẽs: qz sicut dictũ est esse sic taliũ nõ ponit ali
qd absolutũ vel relatuz in deo realiter differens ab ei⁹
essentia: tñ q̃ sit cognitio taliũ q̃si ꝑ moduz accidentis
se habet inquãtũ cõnotat̃ ibi aliqd diuersuz ab essentia

dei.scilicz obiecta talia.Et sic patet ad questionē prout proponebatur ꝛ ad obiecta data ꝓponēte qōnē q̄ mō facta. Si autem extendatur quomodo ad id:qō forte proponens intendebat.Et queratur vtrum conueniāt deo plura scōz q vnum:que quidem vnitas conueniat deo ex natura rei ꝛ realiter:an ſm q plura:que quidez pluralitas nō cōueniat deo ſm rem.ſed ſm rationē intelligendi. Tunc dico q deo nō ꝯuenit intelligere pl̄a ſed q ipſe qualitercūq; pluriſicatur.ita q pluralitas in eo exiſtens ſit ratio intelligēdi plura.qz illa pluralitas aut eſſet ſm rem:aut ſm rationē intelligendi:non ſm rem.quia talis pluralitas inter abſoluta in diuinis eſt impoſſibilis:nec ſm rationez:qz ens ſm rationez nihil facit ad id qō conuenit alicui realiter:nūc autez intelligere plura conuenit deo realiter.vt dictum eſt. Si aūt queratur vtrum ſm q vnum intelligat plura. Dico q ſi reduplicatio ſit materialis vt ſit ſenſus vt queratur vtrum per illam rem:per quā conuenit ſibi q ſit vnuz vel per quā ipſum conſequitur vnitas intelligat plura. Dicendū eſſet q ſic iſto modo:qz per eſſentiam ſuam: ad quā conſequitur vnitas ſua cōuenit ſibi formaliter q cognoſcat plura.Si autem fiat reduplicatio formalis.vt queratur vtrum illud qō dicitur formaliter vnitas ſit ſibi ratio intelligendi plura.Dico q non.qz ſi ꝓ impoſſibile intellectus diuinus multiplicaretur nihil minus itelligeret plura.ꝛ ſic itelligeret plura abſq; vnitate:ꝛ per cōſequens vnitas formaliter accepta nō eſt ſibi ratio intelligendi plura. Dico q ratio:qua conuenit deo intelligere plura ꝛ q ſit intellectio plurium manente vnitate.ita q vnū ſe extendat ad plura eſt.qz eſt repreſentatiuū eminens:ſiue excedens vnumqōq; repreſentatorum talium:qz vnūqōq; vel effectiuū: vel repreſentatiuū quāto eſt eminentius tanto pōt ſe extēdere nō ſolum perfectius ad vnumqōq;.ſed etiam ad plura.Et ideo quia eſſentia diuina eſt repreſentatiuū eminens conuenit ſibi intelligere plura ſimul. ¶ Sed contra iſta poteſt ſic obyci.ꝛ primo q deus ſm q vnū non cognoſcat plura:ſiue accipiatur reduplicatio materialiter:ſiue formaliter.quia vnū ſm q vnuz natū eſt ſemper facere vnum:ſm q videtur poni a ꝓbo.ſcōo de generatione.ergo a ſimili vnū vt ſic non repreſentat plura.ergo ꝛc. ¶ Item licet eminentia poſſit facere ad perfectius attingendum idem manente vnitate repreſentantis:non tamē vt videt manente vnitate tali ſe extendit ad plura:quia vt dictū eſt:vnum vt ſic debet reſpicere vnum:ſed eminentia vni⁹ non tollit ſibi vnitatez: nec per conſequens leges vnitatis.q̄ ꝛc. ¶ Itē aut itelligit pl̄a formal'r in eo q vnū:aut i eo q nō vnū.Si primo modo ſequitur q deus in eo q vnum accipiendo reduplicationē formaliter intelligat plura:q ꝛtra poſitū eſt.Si ſecūdo modo:ſequitur q itelligat plura in eo q plura aliquo modo.qz q non eſt vnū eſt plura: vel nihil.Si dicis q cognitio dei ſe extēdit ad plura quia eſt excedens qōlibet illoꝝ. Contra hoc arguitur.qz cognitio: q̄ cog̃ſcit pl̄a:aut excedit cognitionē q̄ cog̃ſcit vnūqōq; illoꝝ ſm rem:aut ſm rationē. Si primo mō:hoc eſt impoſſibile:quia idem ſm rem non poteſt excedere ſeipſum.Sed cognitio:qua deus cognoſcit plura ꝛ vnū qōq; illorum eſt eadem.ergo ꝛc.Si dicatur q excedit ſm rationē.Cōtra.quia ſicut pluralitas ſm rationē nihil facit ad hoc:q deꝰ realiter cognoſcat plura: ita nec exceſſus ſm rationē poteſt facere ad hoc:q deus realiter cognoſcat plura:quia ratio nihil facit ad eſſe reale. ergo ꝛc. ¶ Ad primum iſtoꝝ dicendū.q illa obiectio procedit ex malo intellectu pbi.quia pbs non ponit:q vnum natum eſt facere vnū.ſ.q vnuz tantū non poſſit fieri niſi ab vna cauſa effectiua vna numero:vel ſpecie niſi ſit cauſa vniuoca.ſed intentio ſua eſt dicere:q idez manens idem eodem modo vniformiter ſe habens in agente naturali eſt natum facere idem vel eadē:ſed nō oppoſita.vnde ipſe volens oſtendere que eſt cauſa diuerſitatis:que eſt inter illa:que ſunt in hyeme ꝛ in eſtate dicit:q cauſa iſtius diuerſitatis eſt motus ſolis in obliquo circulo.quia ſm q ipſe dicit iſta diuerſitas oportet q ſit a diuerſis agentibus:vel ab eodem diuerſimode ſe habente:ꝛ q in corporibus celeſtibus ſemper manet idem ſol ꝛ luna:ꝛ ſic de alijs.ideo cōcludit q cauſa huius diuerſitatis eſt idem multiformiter ſe habens. Naz aliter ſe habet ad nos ſol in hyeme:ꝛ aliter in eſtate:ꝛ ex hoc proceſſu fundauit ſe ſuper iſtā maximaz nō quidem quin idem poſſit facere multa manens idē:ſed non oppoſita.vnde ſi ſol ſemper eodez modo formiter ſe haberet ad nos bene faceret plura:ſed non oppoſita. ¶ Ad ſcōz dicenduz:q eminentia non tollit leges vnitatis.ꝛ q̄ dicitur q lex vnitatis eſt.q vnū manēs vnū natū ſit facere vnum. Dico q falſum eſt.ꝛ procedit ex malo intellectu illius auctoritatis:vt dictum eſt. vnde ſicut quanto eminentioꝛ eſt virtus tanto magis poteſt attingere hoc vel illud: ita ēt q̄to eminentioꝛ eſt virtus. tanto poteſt plura attingere. ¶ Ad tertium dicenduz. q deus intelligit plura:nō tamē in eo q vnum:nec in eo q nō vnū:ſicut etiā nō opz alterū iſtoꝝ dare:q ſoz. amat in eo q albū:nec in eo q non album:quia nec album:nec non albū eſt ſibi ratio amandi. ¶ Unde ſciēdum q negatio poſita in ꝓpoſitione reduplicatiua pōt ferri nō ad reduplicationez:ſed ad reduplicationē manente copula principali affirmatiua.Et tūc denotat: q predicatuz principalis ꝓpoſitionis ineſt ſubo:ꝛ q cauſa inherentie eſt ipſuz negatū.vt ſi dicaꝝ. ſoz.currit i eo q non album:ſenſus eſt q curſus ineſt ſoz.ꝛ q non albuz ſit ſibi ratio currēdi:ꝛ talis negatio non facit cōtradictionem ad aliam ꝓpoſitionez affirmatiuā:qz ambe poſſunt eſſe ſimul falſe.ſicut patet in propoſito:quādo dicitur.ſoz.currit in eo q non album vel in eo q albuz. quādo vero poteſt ferri ipſa negatio ad ipſam reduplicationem manente copula principali affirmatiua.vt ſi dicatur.ſoz.currit in eo q albus. Et tunc denotat predicatū ineſſe ſubiecto:ꝛ q album eſſe non eſt cauſa inherentie:ꝛ ſic eſt vera. ¶ Scōo mō poteſt referri ipſa negatio ad totū.vt ſi dicatur:nō ſoz.currit in eo q albus. ꝛ iſta habet duplicem cauſam veritatis.Quia poteſt verificari vel quia ſoz.ſimpliciter non currit:ꝛ ſic non currit in eo q albus:vel quia currit:ſed eſſe album non eſt ſibi ratio currendi: ſic eſt in propoſito.deus intelligit plura in eo q vnum falſa eſt.quia vnū non eſt ſibi ratio intelligendi plura.Silr iſta.deus intelligit plura in eo q non vnum falſa eſt.ſi iſta.deus intelligit plura nō in eo q vnū vera eſt.qz non ponit non vnitatez eſſe rationem intelligendi plura.ſed negat vnitatē eſſe rōnez intelligendi plura.ſimilr iſta.non intelligit plura in eo q vnū:que cōtradictoria affirmatiue reduplicatiue vera eſt. Habet tamen duplicem cauſam veritatis accipiendo formaliter.ſcilz vel quia non intelligit plura.vel qz ſi intelligit plura:vnitas non eſt ſibi ratio intelligendi plura:ꝛ in iſto ſenſu eſt vera. Ita q ego dico.q deus intelligit pl̄a:nō in eo q vnū:nec in eo q nō vnū:nec in eo q pl̄a:nec in eo q nō plura.ſed in eo q eminēs repītatiuū modo quo dictū eſt. ¶ Ad quartū dōm. q cognitio:qua deus cognoſcit plura nō excedit ſz rē cognitionē:qua cognoſcit vnumquodq; illorum.ita q exceſſus

Nota qđ in eſſigi debet deꝰ plura intelligere.

Lex.cō.56.

sit ex parte cognitionis fm rem: vt cognitio dicatur excedere cognitionē. sed est excessus fz rē ex parte obiti per cōparationem ad diuinam cognitionez. ita q̄ obm excedit ita scitiz q̄ h̄ est vera. deus cognoscit hoiem. adhuc plus cognoscit hominē q̄z equuz: ⁊ adhuc plus. ita q̄ dicitur cognitio excedens respectu vniuscuiusq̄. quia realiter maius obiectū habz: q̄z sit vnumqōq̄ istorum per se acceptorum: ⁊ sic patet ad id qō ꝓponens intendere putabatur. Questio. II.

Ostea querebatur: vtrum actus notionalis ꝺueniat relationi. ⁊ arguit q̄ nō. qz actus sunt suppositorū. relatio non est suppositus. ergo ⁊c. ¶ Contra. relatio est eadē cum supposito cui conuenit actus notionalis. ḡ ⁊c.

Respondeo dicēdū. q̄ actus notionalis vere potest enunciari de relatione propter idētitatez realē ꝑsone ⁊ relationis. qz que sunt idē realiter respectu cuiuscūq̄ predicati: in quo nō differūt pōt vnum supponere pro alio quantū ad veritatē locutionis: licz non quantū ad proprietatē: nec forte cuz reduplicatione. sed persona ⁊ relatio: puta pater ⁊ paternitas sunt idem realiter ⁊ conuertibiliter. qz pater non se extendit per predicationē plus q̄z paternitas: nec econuerso etiā respectu huius predicati: q̄ est generare non habent disconuenientiā adinuicez: nec repugnantiam. ergo ⁊c. ¶ Cōtra tñ ista ad maiorē euidētiā eorū obiicitur dupl'r. pmo sic. eēntia ⁊ persona sunt idem: sic̄ persona ⁊ relatio. sed ista est falsa. essentia gnāt. ergo ista paternitas generat. Scōo sic. si ꝑpter idētitatē realē inter essentiam ⁊ personā q̄ cōuenit persone cōuenit relationi: tñ cuz inascibilitas ⁊ spiratio actiua cōueniant patri. sequeretur q̄ spiratio ⁊ inascibilitas generaret. sed hoc videtur inconueniens. ergo ⁊c. ¶ Ad primū ergo istorum dicendū: q̄ licz essentia sit eadē res cū persona. qz ipsamet essentia est persona: tñ non cōuertibiliter. quia essentia est aliqua res: que non est ꝑsona h̄ vel illa: puta essentia est filius: qui non est pater. Et propter hoc q̄ importat distinctionē ab aliquo existente in diuinis nō conuenit essentie: pōt tñ cōuenire persone. quia vna persona realiter distinguit ab alia. Nūc aūt generare nō solū importat idētitatē inter id: cui attribuitur ⁊ actuz generandi: sed etiam importat habere genitū: ⁊ per consequens distinctū a se. Essentia autem nō distinguitur ab aliq̄ existente in diuinis sicut ꝑsona: vnde in hoc disconueniunt. Non sic aūt relatio: siue paternitas. quia vtrumq̄z. s. paternitas ⁊ persona est idez q̄ generare: ⁊ vtrūq̄ est distinctum a genito. Unde notandū. qō oēs ꝓpositiones que important idētitatez essentie cum aliquo existēte in diuinis sine implicatione alicuius diuersitatis realis sunt vere. Unde essentia est pater: essentia est filius: essentia est res que generat: ⁊ consimiles sunt vere. oēs aūt ꝓpositiones que important diuersitatem realem a quocūq̄ existente in diuinis siue explicite: siue implicite sunt false. vbi gr̄a. Si dicat eēntia non est pater: paternitas est falsa: simil'r si dicat: q̄ essentia non est generandi actus vel persona que generat: falsa est: quia aliquid generare importat illō aliquid habere genitum a se. quia nulla res producit seipsam. Qō autem dictum est. q̄ ꝓpositiones importantes distinctionem fm rem inter essentiam: ⁊ qōcunq̄ existens in diuinis sunt false intelligendum est quantum ad illas ꝓpositiones: que important q̄ essentia non est id: vel q̄ realiter distinguatur ab illis: sic q̄ vnum non sit realiter alterū: ꝓpositiones tamē: que important differentias ex natura rei inter essentiam ⁊ personā quantū ad hoc. q̄ eēntia non sit persona conuertibiliter: nec ecōuerso eēnt vere. quia verum est q̄ essentia non est conuertibiliter ꝑsona: nec ecōuerso. sed ex hoc non habetur: q̄ eēntia nō sit persona: vel ecōuerso. sed q̄ essentia sit aliqua res: q̄ non est: vel sit hec persona determinate vel illa. qz eēntia est filius: qui non est pater: ⁊ est pater: qui non est filius. ¶ Ad scōm dicendū. q̄ quātū ad illud qō dicitur de spiratione non video qn quantū est ex parte rei possit vere dici. scitiz nō ꝓprie ⁊ formaliter: ⁊ cum reduplicatione spiratio generat: ⁊ paternitas spirat. sicut vere dicitur pater spirat: ⁊ ꝑsona spirat: licz nō eque ꝓprie. ¶ Quantū ad id qō dr̄ de inascibilitate. si accipiat̄ formaliter pro priuatione nascibilitatis. sic nec generare: nec spirare sibi conuenit: qz formaliter loquendo nulla priuatio est aliqua persona: nec alicui priuationi conuenit actus quicūq̄ naturalis vel eēntialis. Si aūt accipiatur pro entitate: in qua fundat̄ talis priuatio: tunc si ista priuatio fundatur super essentiam diuinam. idē dubium est de ista. Innascibilitas generat. q̄tū ad id positiuū generat: ⁊ de ista: essentia generat. de qua pz: q̄ falsa est: ⁊ sīr alia. Si aūt ista priuatio fundetur sup personaz: tunc idem dubium esset de ista: innascibilitas generat: quantū ad positiuuz in quo fundat̄. ⁊ de ista: persona generat: quarū vtraq̄ est vera: licz non eque ꝓprie: vna sicut alia. Si aūt querat̄ vtrum proprietati cōueniat generare: vt principio generandi. Dico q̄ licz principium generandi. q̄ est ipsa eēntia: vt suppono formaliter: sit idez realiter cū proprietate ꝓpter idētitatē eēntie ⁊ ꝓprietatis. tñ teneo. q̄ sicut ista est falsa. Essentia generat: ita ista est falsa. potentia generandi generat. ⁊ sic alias diffuse dixi de hoc. licz in diuinis potētia generandi sit principiū quo suppositū generat: non tamē est ꝓncipium generans. ¶ Quādo igitur querit̄ vtruz paternitati: vel alij proprietati cōueniat generare vt ꝓncipio. dico q̄ nō accipiendo relationē cū precisione eēntie. quia relatio sic accepta: nō dicit tale ꝓncipiū: nec pōt esse eadem cū essentia: qz nō est eadē cōuertibiliter cuz ea: ⁊ ꝓpter hoc sicut nō cōuenit essentie generare: licz sit eadē cū persona generante: ita nec tali principio cōuenit generare: licz sit idem cū ꝓprietate fm rem. ¶ Ad rationē in cōtrariū dicendū. q̄ suppositorū veraciter est agere proprie. sed agere potest attribui veraciter ꝓpter idētitatē cū supposito. licz nō ꝓprie. In istis aūt locutionibus ip̄ropr̄ie bene magis vna est ip̄ropria q̄z alia. sicut' ista. ꝓprietas generat magis q̄z ista essentia gnāt: ⁊ ista. spiratio generat̄ magis q̄z ista. paternitas generat ⁊ cōsimil'r de pluribus alijs. ⁊ sic patet ad questionem ⁊ ad obiecta. Questio. III.

Ostea querebatur. vtrum distinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis presupponat emanationē personarū. ⁊ arguitur q̄ nō. qz aut esset realis: aut fm rōnem tñ. nō realis. qz in diuinis realis nō est nisi per oppositā: nec fm rationē. qz illa sumit̄ a distinctione reali. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qz si distinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis nō presupponeret emanationē personarū: nō plus diceret̄ filius verbū q̄z spūs. s. nec spūs scūs plus amor q̄z filius: hoc est inconueniēs. ergo ⁊c.

Respondeo ad istā questionē dico simpl'r. q̄ nec emanatiōes: nec distinctio earum presupponit distinctionē intellectus ⁊ voluntatis in deo. ⁊ hoc ꝓbo vnica rōne tali. qz illa distictio aut est fm rem: aut fm rōnez tñ. si fm rōnem tñ. illam non

præsupponunt emanationes psonaruz. ¶ Et hoc ꝓbo. triplici ratione. ⁊ria talis est. Iste emanationes ⁊ distinctio earꝫ nec presupponũt id qđ nihil facit ad emanationes: ⁊ distinctionẽ earũ: cum ista sint entia realia: ⁊ ens rationis nihil faciat ad ens reale. ergo ⁊c. ¶ Secunda ratio talis est. quia prius non presupponit posterius. sed emanationes ⁊ distinctiones earum sunt priores omni eẽ rationis in deo. ergo ⁊c. maior patet. minor etiam faciliter ostenditur. Quia illud qđ cõuenit alicui realiter: ⁊ ex natura rei per prius conuenit sibi: cꝫ illud qđ conuenit sibi ſm rationem intelligendi tantum: sed emanationes: ⁊ distinctio earũ: conueniunt deo realiter ⁊ ex natura rei. ergo ⁊c. ¶ Processus autem: quẽ tenet opponens nõ valet. Qđ omnis distinctio rationis reducatur ad distinctionẽ realem non videtur mihi valere: quia dato ꝙ distinctio rationis inter intellectũ ⁊ volũtatem in deo non posset reduci ad aliquã diuersitatem realem in deo: posset tamen reduci ad aliquã diuersitatem in cõparatione ad extra. ſ. in comparatione ad creaturas. Si autem ponatur: ꝙ distinctio intellectus ⁊ voluntatis in diuinis sit realis. probo ꝙ istud sit impossibile vnica ratione tali. Nullum necesse esse presupponit impossibile. sed emanationes personarũ: ⁊ earuz distinctio sunt quedã necesse esse in deo. distinctio autez realis inter intellectum: ⁊ voluntatẽ in deo est quodaz impossibile. ergo ⁊c. maior faciliter patet. qz ꝙ presupponit alterũ non potest esse sine illo. ergo ꝙ presupponit impossibile: non potest esse sine impossibili. sed ꝙ nõ põt esse sine ipoti: nõ ẽ ipole esse: g̃ si necesse esse ꝑsupponit impossibile: necesse est esse ipossibile: ꝙ est cõtraria verificari de eodem: quia necesse ⁊ impossibile sunt cõtraria. minor etiam quantũ ad vnaz partẽ est euidens. ſ. ꝙ emanationes diuine ⁊ earũ distinctio sunt quedam necesse eẽ: quia quicquid est in deo realiter: est necesse esse. Aliam autem partez minozis. ſ. ꝙ distinctio realis inter intellectuz ⁊ voluntatẽ in diuinis sit impossibilis: ꝓbo. Et primo in generali. Postea improbãdo quasdã distinctiones: quas aliqui ponunt: vel dant. Adhuc primo ꝓbo ꝙ distinctio realis inter intellectũ ⁊ volũtatez in diuinis sit impossibilis in eẽndo: scõo in principiãdo. ¶ Primum ꝓbo triplici ratione. prima talis est. si ista duo differunt realr. scz intellectus ⁊ volũtas in diuinis: oporteret ꝙ essent vnũ per cõpositionẽ. sed cõpositio in diuinis est impossibilis. ergo ⁊c. Impossibilitas ꝟsequẽtis ꝓz. ſ. ipossibilitas cõpositionis. ꝓbat̃ ãt cõsequẽtia. ſ. ꝙ si ista duo different realiter: non possent esse vnuz nisi per cõpositionẽ: qz ista' aut sunt vnũ per hoc ꝙ vnuz realiter est aliud vel alteruz: sicut ꝙ esse dei est sua iustitia: vel sua voluntas: aut sunt vnũ: qz vniũtur in aliquo vno toto resultãte ex eis: aut sunt vnũ: qz vniunt̃ in aliquo tertio simplici: quoꝫ vnumqđꝫ est id ipsum simplex: sicut pater ⁊ filius vniunt̃ in essentia diuina: quorum quilibet est ipsa essentia diuina: vnuz tamẽ non est alterum: qz pater nõ est filius. Si primo mõ ponat̃ tunc ponitur cõtra positũ. ſ. ꝙ differũt realiter sunt vnũ realiter: qz illa quorũ vnũ est alterũ realr sunt vnius realitatis: ⁊ distincta realiter essent vnũ realr. Si scõo modo sequit̃ manifeste: ꝙ illa vnitas sit inter ea per cõpositionem: qz vnio illoꝫ: quorũ vnũ non est alterum: sed vniuntur in tertio ꝟstituto ex eis: est vnio per cõpositionem: istud autẽ est impossibile. Lũ Augu. dicat libro de trinitate: ⁊ in multis locis. Qđ in deo idem est velle: nosce: ⁊ esse. Nullus etiam ponit quecũqꝫ duo absoluta in diuinis vniri intertio sicut in essentia: ita ꝙ vnum illorum non sit alterum. ¶ Secunda ratio est. quecunqꝫ differunt realiter in diuinis: ita ꝙ hec res non est illa sunt diuersa suppositaliter. sed intellectum ⁊ voluntatez differre in diuinis supposito est impossibile: nec vnq̃ fuit aliquis ita delirus: qui ꝑ poneret. ergo ⁊c. minor patet. ꝓbatio maio. qz si distinctio in eo ꝙ dicit minorem entitatẽ in creaturis in diuinis facit diuersa supposita. qz ois entitas i diuinis existẽs: est subsistens: multo plus distinctio in eo ꝙ ꝑportat maiorem entitatem in creaturis. sed absoluta in creaturis portant maiorem entitatem cꝫ relationes. ergo si distinctio in esse relatiuo facit ⁊ cõstituit diuersa supposita in diuinis: ꝓpter hoc ꝙ non est subsistẽs: multo plus distictio realis in esse absolato deberet ibi facere diuersa supposita: cum diuersa esse absoluta non minus sunt subsistẽtia: cꝫ diuersa esse relatiua. Si dicatur ꝙ non: quia illa sunt disperata. ista vero oppolita: non valet: qz non minus sunt distincta realr diuersa supposita dispersata: sicut sor. ⁊ plato. que non sunt oppolita: cꝫ rationale ⁊ irrationale: que sunt opposita. ¶ Tertia ratio talis est sicut dictũ est modo. itelligere ⁊ velle dei est suũ esse. sed in eis que sunt realiter idẽ: ⁊ cõuertibiliter. multiplicato vno realiter multiplicatur aliõ realiter. ergo si velle ⁊ intelligere in deo differunt realiter: oportet dare in deo duo esse absoluta realiter differẽtia. ¶ Si dicat̃ ad hoc ꝙ non. qz licet essentia: ⁊ relatio sint idez re in diuinis: nõ tamen plurificata relatione in diuinis plurificatur essentia. non valet: quia dictũ est: si sint idem cõuertibiliter re. Non sic autem est de relatione. ⁊ eẽntia: sed intelligere ⁊ essentia in diuinis sunt idẽ realiter in diuinis. ⁊ cõuertibiliter: ⁊ cuicũqꝫ conuenit esse. ⁊ intelligere. ¶ Si dicatur ad hoc qđ dr. ꝙ idez est in deo esse: ⁊ nosce. qđ itelligit̃ de eẽ supaddito: nõ de eẽ substãtiali. Istud nihil est: quia etiam in creatura esse superadditũ ⁊ nosce sunt idem. Augu. autez vult dicere: ꝙ in hoc differt iter deũ: ⁊ creaturaz: ꝙ in deo nosce est esse. In creatura autem non est sic: quia nihil esset dctũ. nisi intelligeret de esse substantiali rei: nullus etiaz ponit in deo esse absolutum superadditum. ¶ Qđ autẽ nõ differant realiter in principiando ꝓbo sic. qz aut essentia diuina est principiũ generandi sibi filiũ: vt est precise intellectus: ⁊ principium spirãdi. ſ. ſ. vt est voluntas precise. aut est principium producendi vtrumqꝫ: vt complectitur vtrumqꝫ. ſ. intellectum ⁊ voluntatem. si primo modo scz cum precisione sequuntur duo inconuenientia. Primum est. ꝙ cõmunicatum ab agente excedit principiuz formale productiuũ: qz filio cõmunicat̃ a patre: quicquid in diuinis est absolutuz pertinens ad intellectum ⁊ voluntatem. vel qõcũqꝫ aliud attributũ. sed ſz te intellectus est precise principium cõmunicandi ista. ergo cõmunicatũ per talem productionẽ excedit principium cõmunicandi. ¶ Secundũ inconueniens est. ꝙ quicquid pertinet ad voluntatem cõuenit filio per accidens. ⁊ quicquid conuenit producto: preter illud qđ directe habet per se a principio productiuo suo conuenit ei vt tale per accidens. sed ſm te qui ponit principium productiuũ filij intellectũ precise tale productuz vt sic nihil habz directe ⁊ per se ex suo principio productiuo. nisi ꝙ pertinet ad intellectum. Et sic omnia talia esse. puta esse volentem. esse iustum. ⁊ consimilia conueniũt sibi per accidens. ⁊ eodez modo posset deduci de volũtate respectu spiritus sancti: si ponatur volũtas precise principium spiritus sancti. Si autem ponatur scõo modo. scilicet ꝙ essentia diuina vt complectitur vtrumqꝫ. scilz intellectũ ⁊ voluntatẽ eẽ ꝓncipiũ ꝓductiuũ in vnaquaqꝫ productionũ illarũ sequit̃ propositũ. ſ. ꝙ nõ di-

ſtinguãtur in principiando:intellᵒ ⁊ volũtas:ita q̃ vnũ ſit p̃ncipiũ alterius. ¶ Idē ꝓbo ex auctoritate Aug. que talis eſt.Qȝ filius nihil habet niſi natũ:⁊ eodem modo ſpũs ſcũs nihil habȝ niſi ſpiratũ.Qȝ nõ ſic eſt intelligẽdũ:q̃ quicqd bȝ filius a patre ſit natũ:qz eẽntia in filio nec eſt nata:nec eſt genita. Et eodẽ mõ ẽ de ſpũ ſcõ.Sed ſic intelligendũ eſt.q̃ qcqd habet filius a patre:vel ipm eſt natũ:vel eſt natiuitate cõmunicatum. ¶ Ex hoc arguo ſic.illud qȝ habeᷓ vt natũ:⁊ natiuitate cõmunicatũ habeᷓ ex per ſe p̃ncipio natiuitatis:ſed ſm auctoritatẽ p̃miſſam qcqd habet filius a patre:bȝ vt natũ:vel vt natiuitate cõmunicatũ: ergo quicquid habet filius:habet ex per ſe p̃ncipio natiuitatis. Sed filius habet quicquid pertinet ad intellectũ ⁊ volũtatẽ: puta intelligere:velle:⁊ ſapientez eſſe:iuſtum eſſe. ergo oia iſta habet ex per ſe p̃ncipio natiuitatis:ſed hoc nõ poſſet eſſe:ſi intellectus cũ p̃ciſione aliozũ eſſet p̃ncipium natiuitatis:quia tunc nõ haberet ex per ſe p̃ncipio:niſi q̃ pertinet ad intellectũ.ergo ⁊c. Et idem põt dici de ſpũ ſcõ reſpectu voluntatis. ¶ Nunc reſtat oñ dere in ſpeciali:q̃ modi:qui ponunᷓ ab aliquibus non valent. ¶ Sciẽdũ ergo.q̃ in vniuerſo videnᷓ poni ab aliquibus tres modi de differentia iſtoz. ¶ Primus modus eſt.qui ponit differentiã inter iſta non ſoluz in principiando.ſed etiam in eſſendo.Ei dicunt.q̃ intellectus:⁊ voluntas:⁊ alia attributa.puta.ſcia:⁊ iuſticia.⁊ alia attributa differũt in deo formalr realr:⁊ tñ foſalitas vniᵘs eſt foſalitas alteriᵘ realr ⁊ idẽtice.ꝝ.g.dicũt q̃ volũtas.⁊ intellᵒ.de qbᵘnũc agiᷓ.differũt foſalr realr. ⁊ tñ formalitas vnius eſt formalitas alterius realr ⁊ idẽtice. Sed iſta videnᷓ mihi paſſim iplicare ꝯdictionẽ.Quia q̃cũq̃ differũt realr differũt diuerſis realitatibᵘ.q̃rũ vna nõ eſt alia:ſz ſm te itellᵒ ⁊ volũtas differunt realiter formalr.ergo dicunt diuerſas realitates: quarũ vna non eſt alia:ſed hoc eſt falſuz:qz eſſe:velle: noſce:⁊ cõſimilia:totũ in deo idem ſunt ſm Augu.g̃ ⁊c. Qȝ autez illa:que differunt dicãt diuerſas realitates: quarũ vna nõ eſt alia.ꝓbo:quia illa que ponunᷓ differre realr.aut dicunt vnã realitatẽ aut diuerſas. ſi diuerſas habeᷓ ꝓpoſitum.ſ.q̃ que differũt realiter dicant diuerſas realitates:quarũ vna nõ eſt alia:qz vnũ eoz:que ſunt diuerſa:nõ eſt aliud.ſi dicant eandem realitatem. ergo ſunt vnum realitate:ſed illa que ſunt vnũ realitate.non differunt realitate:⁊ bȝ realiter vtrobiq̃: qz impoſſibile eſt:q̃ aliqua ſm idem eodẽ modo ſint diuerſa ⁊ idem.ergo dicere q̃ talia differunt realr:⁊ bñt vnam realitatem eſt contradicere ſibi.Dices q̃ dicunt eãdẽ realitatẽ idẽtice:nõ tñ formaliter. ¶ Contra hoc arguo.Primo quia ibi eſt nugatio turpis:cũ vnũ idẽtice ſit idẽ q̃ eẽ vnũ vniuoce.vnde dicere vnũ idẽtice:eſt idez noſaliter:⁊ aduerbialiter ſignificare.Sicut ſi idez ſignificetur verbalr ⁊ aduerbialiter: vt ſi dicaᷓ currit curriᷣr. ¶ Scõo arguo idẽ de formalitatibus:ſicut de realitatibus:quia ſicut iſta duo intellectus ⁊ voluntas differunt formaliter realiter:oportet q̃ differant diuerſis formalitatibus: quarum vna non eſt alia: ſed hoc eſt contra eos:quia ipſi dicunt:q̃ formalitas vnius eſt realiter formalitas alterius. ergo ⁊c.minoꝛ habeᷓ ab eis.maioꝛ etiaz faciliter patet.Quia ſi differunt formaliter:aut vna formalitate:aut pluribus:quarũ vna non eſt alia. Non vna:qz vnius ad ſeipſum non eſt differentia realiter:ergo oportet q̃ ſi differãt formaliter realiter:q̃ differant diuerſis formalitatibus: quarum vna non eſt alia. Et ſic iſte modus videtur mihi importare inconuenientia multa. ¶ Alius modus eſt:qui ponit.q̃ iſte due emanationes differunt penes modũ nature:ſiue intellectus:⁊ penes modum voluntatis:ſicut penes neceſſitatẽ ⁊ libertatẽ agendi:ita q̃ in modo agẽdi intellectus eſt neceſſitas agendi:⁊ ſic producitur neceſſario filius ⁊ verbũ. In modo autem libertas volũtatis eſt.Et iſto modo ꝓducitur.ſ.ſ. ¶ Sed re vera.ſalua reuerentia ponentiũ:videᷓ mihi minus probabile q̃ dicitur.q̃ q̃ oporteat improbare. ¶ Et ꝓtra hoc addu co breuiter duas ratiões. ¶ Prima talis eſt.libertas q̃ tu ponis in productione.ſ.ſ.aut eſt libertas arbitrij. aut eſt libertas a violentia:vel coactione:ſi eſt libertas arbitrij.ergo productio.ſ.ſ.erit contingens.q̃ eſt abſurdum: quia quicquid eſt in deo abintra.eſt neceſſe eſſe.Dico aũt ab intra ꝓpter quedã:q̃ cõueniunt ſibi in habitudine ad creaturã.que poſſunt eſſe.⁊ non eſſe. Si aũt loquaris de libertate a violentia: vel a coactione: eque libera eſt productio filij.ſicut productio.ſ.ſ.qz nulla actio vel productio in diuinis eſt coacta:vel violenta. ¶ Scõa ratio talis eſt.qz cõe dictum magiſtroꝛuz ⁊ ſanctoꝛũ eſt:q̃ licet dicaᷓ.ſ.ſ.produci per modum voluntatis:tñ producitur per modũ voluntatis:vt voluntas natura eſt:ne videaᷓ per modũ volũtatis:vt voluntas agit libero arbitrio. ¶ Ex hoc ſic arguo.id qȝ ꝓcedit per modũ volũtatis prout volũtas eſt natura equalem neceſſitatẽ habet:ſicut illud q̃ procedit per modũ nature:qz in illa productione:qua producit voluntas: vt eſt natura modus voluntatis eſt modus nature: bȝ enim importat vt natura ſed ſm te neceſſitas: que eſt in coactione filij:eſt neceſſitas agentis per modum nature.ergo ſimilis neceſſitas eſt in productione.ſ.ſ.ſicut in productiõe filij. ¶ Si dicaᷓ ad hoc.ſicut ipſi fingũt q̃ neceſſitas ꝓductionis filij eſt neceſſitas preueniens actum nihil eſt. Primo.quia ſicut eſt dictuz.ipſi ponũt neceſſitatem preuenientem in eo q̃ agit per modum nature:ſed oſtenſuz eſt.q̃ in productione.ſ.ſ.eſt modus nature:qz ibi volũtas agit vt natura:ergo in illa productione neceſſitas eſt preueniens:ſicut in productione filij. ¶ Item illa neceſſitas p̃ueniens:aut eſt neceſſitas agentis in agendo:aut eſt neceſſitas ipſius actus in eẽndo.ſi primo mõ vtrobiq̃ eſt iſta neceſſitas:qz vtrobiq̃ agens neceſſario agit neceſſitate imutabilitatis nãlis. ⁊ ſic penes talem neceſſitatem nõ differunt. Si autez loquaris de neceſſitate actus in eſſendo:vtrobiq̃ talis neceſſitas eſt neceſſitas ſubſequẽs ſaltẽ ſm nr̃m modũ intelligendi:quo vtrobiq̃ neceſſitas in eſſendo ſe habz per modum paſſionis ſm noſtrũ modum intelligendi. ¶ Tertius modus eſt:qui dicit.q̃ iſte due productiones differunt penes modum ſm expreſſionem ⁊ ipreſſionem. ¶ Ad cuius euidentiam eſt ſciendum:q̃ ſicut dicunt modus producendi per modum nature ⁊ intellectus eſt producere per impreſſionẽ eius.q̃ eſt forma le in ipo materiali:ſicut cera figurata fit per impreſſionem figure in cera.ſed productio per modum voluntatis eſt producere per expreſſionem formalis de materiali.ſicut dicunt:ꝓducitur flãma de carbone. Iſte aũt modus fz alios vᷣ iter alios eſt rudioꝛ:⁊ iprobabilioꝛ: ⁊ in eo nllaz apparẽtiã video. ¶ Ad cuiᵘ euiᵘˢ ẽ ſciᵐ.q̃ impreſſio ꝓprie loquẽdo nõ habet locuz niſi in corporalibᵘ.Unde opz:q̃ bȝ accipiatur ipreſſio put importat modũ eſſendi:quo aliquid eſt in alio ſubiective vel ſm rem:vel ſm rõnez intelligẽdi.Similr expreſſio nõ põt ſic accipi pro exitu corporali alicui de aliquo ꝓpter impreſſionẽ factã in eo.ſicut exprimitur aqua de ſpõgia: ſed opz q̃ accipiatur in cõi pro aliquo modo eẽndi ab aliquo qualitercũq̃. ¶ Ulterius ſciẽduz:qȝ ipſi dicũt

q̄ ist̄ud mālit̄er:de quo ꝓducit̄r psona in diuinis eē ipsam essentiā. Formale autē ꝓprietas psone ꝓducte. ¶ Istud autē:vt mihi videt̄ est irrōnabile. Primo qz iter essentiā:z ꝓprietatem nō potest esse rō mālis z for malis ꝓprie dicta fm rem. sed solū fm rōnem intelligendi tm̄:qz nō est ibi subiectū realr recipiens:nec forma recepta:sed ponere rōnem distinctionis emanationum id:qđ cōuenit deo fm rōnem intelligēdi est incōueniens.q̄ ꝛc. ¶ Scđo qz etiā accipiēdo tales impssiones fm modū itellndi nō plus est de impssiōe in vna q̄ in altera:qz impressio sic dicta nihil importat q̄ aliquid esse in aliquo subiectiue fm rē:vel fm rōnem intelligēdi:sed ꝓprietas spūs.s.est itrinseca essentie: sicut ꝓprietas filij.z ecōuerso.ergo ꝛc. ¶ Tertio qz non est plus de impssione in spū scō q̄ in filio:qz ꝓprietas spiritus sancti nō plus est ab essentia:nec plus exit eētiā q̄ ꝓprietas filij.z econuerso.ergo ꝛc. ¶ Scđo.qz vniuersaliter ipossibile est:q̄ aliqua se habeāt p modū materialis z formalis fm rem:vel fm rōnez itelligēdi: nisi inquātū vnum perficit alterum:z est in ipso:sicut forma in subiecto:sed nō potest sibi accipi impressio.nisi esset isto modo.ergo omnis ꝓductio alicuius cōstituti ex māli z formali:est fm impressionē. ¶ Exemplū:q̄ inducit de carbone:est valde rude.qz carbo nō est mā flāme ꝓprie loquēdo:sed fumus resolut⁹ a carbone.z adhuc talis fumus nō est mā permanēs: sed est mā transiens.ex quo.s. corrupto generat flāma: qua generata: siue in cuius generatione imprimit̄ forma sua materie flāme. ¶ Dico ergo ad questionē:q̄ emanatio psonaruz nō presupponit quācūq̄ distinctionē intellectus et voluntatis:quantū ad absoluta:que dicunt nec in essendo:nec in principiādo:vt deductum est:nec aliquis illoruz modoz̄:fm quo distinguitur ab alys inter intellectum z voluntatē valet ad ꝓpositu. ¶ Sed contra ꝫ potest obyci dupliciter.Primo ex ꝓprietate personarum z emanationū. ¶ Secūdo qz nulla diuersitas est inter intellectū z voluntatē in diuinis. Nō vr quō possit dici plus vna persona ꝓduci per modū intellectus q̄ voluntatis:nec etiā videt̄:q̄ vna psona plus debeat dici verbuz q̄ alia.sicut a ꝓponēte est obiectū. ¶ Secunda rō est talis.z sumitur ex sufficiētia emanationuz sic.qz qua rōne idem principiuz re in nullo diuersificatum est principiū duaꝝ emanationū.eadē rōne pluriū sed fm te principiū vtriusq̄ emanationis est vnū re in nullo realiter diuersificatū.ergo eadē rōne:qua possūt poni due emanatiōes:possūt poni plēs:z sic nō pōt reddi ratio sufficiētie eoꝝ.s.q̄re sunt tot: z non plures neq̄ pauciores. ¶ Ad primum istoꝝ dōm:q̄ licz in diuinis nō sit diuersitas inter intellectū z voluntatē: vt dictum est:tamē in diuinis est aliqua persona ꝓducta a nō ꝓducto tm̄:z alia ꝓducta ab vtraq̄.alia ꝓducens. z nō ꝓducta fm ordinem:q̄ ponit Aug.vbi.s.ordinem. non quo vna est preter aliam:sed quo vna est ab alia.z ordo iste terminat̄ in spū.s.qz vltra non est productio. filius autez in diuinis est medius.qz est qui ab alio.z a quo est alius. Nunc autē in natura itellectuali: in qua ista differunt realiter re absoluta actus intelligendi. z eius emanatio precedit realiter ēt ordine nature actuz voluntatis:z in actu voluntatis:siue in eius emanatione terminatur totus ꝓcessus infra naturā intellectualem:z ideo in diuinis:vbi nō possunt absoluta realiter distingui:illa persona:que est ab alia.z a qua est alia.q̄ est fm talem ordinem media:habet modū intellectus. illa autem que est ab alia.z a qua nō est alia.in qua ordo terminatur:habz modū voluntatis. ¶ Sed contra hoc potest obyci:qz fm hoc vt videtur filius nō ex ꝓprietate rei hz:q̄ sit verbū.vel per modum intellectus: sed magis ex quadaz similitudine ad creaturam: sicut dicit̄ leo:vel agnus.vt videtur. ¶ Ad hoc dicendū. q̄ licz ex creaturis trāsferamus ista nomina.s.modum itellectus.z modum volūtatis.z institiā:z paternitatē.z similia in deū:nō tamē sequitur:quin ex natura rei talia sint in deo.sicut esse patrez.iustum:z similr de alys.ita etiā filiū esse vbū: z hr̄e modū intellis predicto modo. z similiter habere modū voluntatis. ¶ Secundo modo cōuenit deo ex natura rei:licz in cognitionē istoruz nō deueniam⁹ nisi ex creaturis.nec sequitur:q̄ ista conueniant deo.sicut leo.vel agnus. Qz leo vel agn⁹ dicūtur de deo trāsitiue ꝓpter hoc:q̄ iuenitur qđā similitudo analoga inter ea in aliquibus:que ꝓprie cōueniunt hic inde in māsuetudie.vel fortitudine. Vñ sciēduz. q̄ qdam dicuntur de deo.que significant creaturas. Et ista dicunt̄ de deo trāsumptiue tantū:z nō ex ꝓprietate rei sicut esse leonē:quedaz aūt dicunt̄ de deo ex ꝓprietate rei:tamē in eoz̄ cognitionem nō deuenimus:nisi ex eis:que videmus in creaturis:z talia sunt filius:z spūs scūs:z habere p modū intellect⁹.z volūtatis.sicut etiā esse patrē:vel filium.vel misericordē. ¶ Ad scōm dōz q̄ sufficientia emanationuz.vel productoruz per eas nō semper accipitur ex principio effectiuo.Primo aliquando accipitur ex formalitate ꝓductoruz fm q̄ ꝓducta non possunt esse plura.nec paucioza quacunq̄ virtute.sicut triangulus quacūq̄ virtute:vel quocūq̄ principio effectiuo vno vel pluribus non potest fieri: nec esse nō vt habēs tres angulos:nec plures:nec paucioꝛes:qz ꝫ hz ex sua formalitate essentiali. Ita etiaz dico de trinitate.q̄ ipsa essentia diuina ex sua formalitate essentiali habet:q̄ sit vnum absolutū.z talia tria relatiua:nec plura:nec paucioza.nisi sua formalitas:q̄ formalitas est talis. ¶ Et quecunq̄ alia rō adducitur ad sufficientiā talium istaꝝ emanationū videtur mihi adduci pot⁹ ad quādaz adaptationē q̄ ad necessitatem: z sic patet ad qōnem.z ad obiecta. Qō. IIII.

Ostea q̄rebatur. supposito q̄ de⁹ sit infinite virtutis. Utruz possit facere effectum infinitū in actu. Uidetur q̄ sic.quia deus pōt facere q̄ nō implicat ꝯtradictionē.q̄ ꝛc. ¶ Contra nullū infinituz clauditur terminis: sz creatura clauditur terminis:qz limitata.ergo ꝛc. ¶ Respōdeo ad istaz qōnē dōm. Quod infinitas potest accipi:vel in magnitudine: vel in multitudine. In magnitudine adhuc dupliciter.vel in magnitudine molis:vel in magnitudie virtutis: siue vigoris. Quantuz ad magnitudinē molis nititur ꝓbare in.8. physi. ꝓbare q̄ impossibile est esse magnitudinez infinitam:vel corpus infinituz. Ubi ēt ꝓbat:q̄ impossibile est:q̄ virtus infinita:siue vigoz sit in corpore finito. vel finita in infinito. Et qz rationes sue ꝓcedunt de corpore nāli habēte grauitatem.vel lenitatē.vel vigorem aliquē mouendi forte nō cōcluderent respectu agentis q̄ potest facere corpus sine talibus:vel saltē quātitatē sine suba:z talib⁹ q̄litatib⁹. ¶ Rōnes etiā q̄s adducit in 3° physi.respectu talis agētis non videnē necessario cōcludere:qz fundātur super motuz. q necessario consequitur corpus nāle fm eum:vel super hoc.q̄ est occupare totū. Ad qō sequereē:q̄ duo corpora essent simul. cū multa corpora appareāt in rerū nā. Qō mediū non concluderet respectu illius:qui pōt facere plura corpora esse simul. Et si cōcluderet aliquo mō:non tamē con

Infinitas duplex.

L.c.70. z 79.

L.c.37. z infra.

cludetur.q̄ quātitas vel quātū infinitū nō posset esse absolute.sed q̄ nō possit esse stante multitudine corporū.cōz videmus:tū posset rō p̄ſi sic formari.qz si quantum aliquod infinitū potest esse:etiā tales vigores infiniti possunt esse:puta grauitas infinita:vel leuitas infinita:vel lumē infinitū.ꝯñs est falsuz.ergo ꝛ impossibile. vt ipse ꝓbat.ergo ꝛ añs.ſ.q̄ aliquod quantū infinituz possit esse:qz semper segtur ꝛ valz tam in ꝓpositionibus de ineſſe cōz in ꝓpōnibus de possibili: q̄ si añs est impossibile ꝛ ꝯñs.nō tamē ecōuerſo.vnde si ista est bona.si a.est impossibile b.est impossibile ad oppositū cō sequētis sequit oppositū antecedētis.ſ.si b. est impossibile.ꝛ a.est ipossibile.Ex natura etiā quanti potest talis rō accipi sic ꝓbabiliꝛ: qz sicut passio linee.est rectuz ꝛ curuū:ita passio corpis est esse sphericū vl̄ tetragonū. vel aliqua alia figura figuratū:sed ipossibile est aliqō quantuz infinitū eē tale.ergo impossibile est aliqō infinitum quantū eē.Maiōz pz.qz sicut passio linee est rectum vel curuuz.ita passio quanti q̄ dicitur corpus est sphericū.vel aliquod ꝯsimile.Mīoz nota est per se. qz oppositū implicat cōtradictionē.ſ.q̄ sit finitū vel infinitum.qz oē sphericū.vel aliqua figura figuratū est finitum.vnde ponere q̄ sit sphericū ꝛ infinituz est ponere cōtradictoria.¶ Si dicatur ad boc.q̄ sic se babz sphericū ad corpus.sicut curuū vel rectum ad lineaz.qz posito per ipossibile.q̄ linea esset infinita.adhuc esset curua vel recta.sed si ponatur corpus infinitum.nō possz esse sphericū.nec aliqua figura figuratū . ¶ Contra.qz tres spēs quātitatis cōsequit vt per se passio quedā ꝓportionaliter.puta longitudinē:quedā latitudinē: quedam ꝓfunditatē.ergo sicut passiones cōsequētes longitudinē nō possunt separari ab ea:ita nec passiones cōsequētes corpus possunt separari ab eo.ꝛ ideo q̄ repugnat talibus passionibus repugnat corpori siue quāto q̄ est corpus.sed infinitū repugnat manifeste talibꝫ passionibus.ergo ꝛc. ¶ Idē posset ꝓbari sic ꝓbabiliꝛ: ꝛ ē cōfirmatio precedētis rōnis:qz corpus q̄ ponitur infinitum:aut est infinitū negatiue:qz nec bz finez: nec natum est habere.sicut dī deus infinitus.aut est infinitū priuatiue:qz nō bz finem:sed aptum natuz est habere. Primo modo nō pōt esse:qz saltem passio nō pōt separari a subiecto aptitudine:sed terminationes suppositē sunt passiones corporis.vt dictū est actu.vel aptitudine.ergo impossibile est: q̄ fiat aliquod corpus.q̄ sit negatiue infinitū:nec priuatiue:qz priuatiue infinitū dicitur q̄ caret fine.ꝛ q̄ natū est habere:sed corpus infinitum nō est natuz terminari:vel fieri sine illo: sine quo natum est corpus terminari.ſ.figura spherica:vel tetragona: vel alia tali qualitate.ergo ꝛc.ꝓbatio mi.qz si infinituz natū est p̄dicto modo terminari.aut est ꝑ aliquo dēpto ab eo.aut nō dēpto.aliquo nō dempto nō potest esse:qz adhuc manet infinitas.cui repugnat terminari. si aliquo dēpto:aut id dēptum est finitū: aut infinituz: si finituz,adhuc q̄ remaneret esset infinitū.qz infinitū excedit finitū in infinitū.si illud q̄ demit̄ est infinitū. quero vtrum illud q̄ remanet sit finitū.aut infinitum si sit infinitū.erunt duo infinita.ꝛ cuilibet eorum repugnabit terminari.si finituz,tunc illud q̄ dicitur remanere est quedā pars finita infiniti. ꝛ dēptuz adhuc eēt infinituz:cui repugnabit terminari. ¶ Si dicatur q̄ illa passio sufficit ad boc.q̄ illa passio cōueniat aptitudine quāto infinito quātū ad aliquaz partez finitā eius. ¶ Cōtra.qz talis passio nō segtur quātū ꝑz aliquaz signatā partē eius:imo sequitur quātū in eo qō quātuz: q̄ aūt sequitur quātum in eo q̄ quātum debet cōuenire toti quāto. ¶ Item ista pars infinita:que ponit̄ terminari manēte actu corpore ifinito aut accipit̄ finita ꝑm signationē aie:aut in esse reali.si ꝑm signationē aie tunc in esse formali nibil bz de finitatiōe:si autē in esse reali:quero qūo diuiditur ꝛ sequestrat̄ a toto infinito. scz aut situ ꝛ loco.ꝛ boc est ipossibile.cū corpus infinitum occupet locū.aut per incisionez:siue per aliam discontinuationē:sicut si aliquod corpus sphericū esset in aliqua discōtinuitate partiuz ꝛ nō ab aliqua.ꝛ istō nō valet.qz tunc etiā pars est infinita in actu.ꝛ sic adhuc manebit:q̄ infinitū in actu nec quātum ad se totū: nec quātuz ad partē eius manētem posset fieri in esse reali Et sic pz q̄ quātum nō pōt esse infinitū negatiue: quia tunc repugnaret sibi sua passio etiā aptitudine.nec priuatiue.vt deductū est. ¶ Item posset simiľ argui sic. qz passio quāti est esse cōmēsurabile quāto.sed infinito nō conuenit boc nec actu nec aptitudine.ergo ꝛc.sicut prius. ¶ Item esse q̄tum pōt diuidi in duo media vel ꝑm rez.vel saltem ꝑm signationē aie:q̄ dico ꝓpter corpora celestia.que forte non sunt diuisibilia in esse reali. Sed talis diuisio repugnat quāto infinito actu ꝛ aptitudine,ergo ꝛc.probatio minoris. qz in illo:in quo oia sunt equaliter media vel nō media nō pōt dici vel dari mediuz terminate ꝑm rem vel ꝑm signationē anie. Sed in quāto infinito oia sunt equaliter media: qz ex quo nō sunt ibi extrema:nō est ibi signare mediaz partem in quocūq̄ signo.ergo ꝛc. ¶ Si autem quer̄ de ifinito in vigore:siue i perfectiōe.dupliciter adhuc pōt tale infinitū intelligi. Uno modo q̄ dicatur ifinituz id qō excludit oēm finez.ꝛ terminū: quo ens terminatur vel ad gen⁹ vel ad spēm.Alio modo q̄ excludat determinatū gradū intēsionis in vigore: vel perfectione: q̄ impossibile sit fieri virtute diuina infinitū.Primo mō dictū potest faciliter ꝓbari.qz tale ifinituz si esset: esset equalis perfectionis cū deo:sed boc est impossibile. ergo ꝛc.Antecedēs pz.qz ista ifinitas est infinitas perfectionis diuine.ſ.nō finiri ad genus vel spēm.ꝛ ideo nō potest iueniri talis ifinitas in perfectiōe equalis: perfectioni diuine.impossibilitatē aūt ꝯñtis qz est nota concedunt oēs. ¶ Et pz ēt rōne.qz impossibile est.q̄ id q̄ est factibile non differat spē vel plus ab eo:q̄ est per se necesse esse:qz quecūq̄ sunt eiusdem spēi:equaliter sūt factibilia.sed ea que differunt vel spē:vel plus: nō possunt esse equalis perfectionis:cū equalitas perfectiōis requirat vnitatē gradus in ꝑfectione formali:q̄ repugnat diuersis ꝑm spēm.ergo impossibile est aliquid factibile a deo esse equalis perfectionis cū deo.ꝛ sic patz impossibilitas cōsequētis. Si autē loquamur de infinito in vigore determinato quidē ad genus ꝛ ad spēm ad q̄ vt pz ex dictis,oz determinari oēm naturā creatam.adhuc est impossibile talem infinitatez in vigore inueniri in aliqua natura creata. ¶ Ad cuius euidētiā vt sciatur melius quid est determinari ad genus ꝛ ad spēm:sciendum q̄ aliquid determinari ad genus ꝛ ad spēm dupliciter est. Uno modo q̄ dicit aliquid cōe diuersis predicabile siue vniuoce:siue equiuoce:qz non refert ad ꝓpositum pro nūc.siue ens ꝛ vnum dicātur esse in genere: siue trāscendere.qz.ſ.dicunt aliquod cōe existētibus in diuersis generibus.tamen cōtenta sub eis. puta homo bos.albedo nigredo dicūtur res existētes in genere vel spē.Similiꝛ substantia.vel quocūq̄ genus generalissimū in sua cōitate acceptum non est in genere talia dicunt̄ nō esse in genere:qz excedunt ꝑm predicationem illa que cōtinentur in genere.Alio modo dicit̄ aliquid nō determinari ad genus vel ad spēm. Nō qz

Quid ē determinari ad genus vel ad spēm ꝛ quot modis contingat.

dicat aliquod cõe existentibus in genere:sed qz in vno simplici ꝛ eodẽ nũero cõtinet perfectionẽ oium generum:quãtum ad id ꝙ est simplr perfectionis in eis:sicut si aliqua res eadẽ nũero esset:que per vnã ꝛ eãdez simplicẽ essentiã haberet subsistere:vt iustũ esse:volentem esse:ꝛ sic de alys:talis res cẽt extra genus: non qz diceret aliquid cõe multis:sicut precedẽtia:sed qz vnũ numero existẽs includit id ꝙ est perfectionis simplr in diuersis generib⁹:ꝛ tale ens est deus. Nulla autem creatura est tale ens:vt ꝓbatũ est superius. Unde per oppositũ ad non limitatũ sic̃ ad genus:ois creatura est limitata ad genus ꝛ ad speciez vna numero existens: qz gcgd est in aliquo genere:est i aliqua eius spẽ vna qz limitat̃ ꝛ ad spẽm. His premissis qñ queritur. vtrũ aliquid possit esse infinitũ in vigore scõo modo sic.ſ.ꝙ haberet infinitatẽ perfectionis.infra tñ limites spẽi: ita ꝙ si ponerem⁹ vnam charitatez determinatã ad spẽm esse infinite intensionis. Dico ꝙ isto modo nulla creatura potest fieri infinite perfectionis in actu: ꝛ hoc ꝓbo.illa forma aut habz latitudinẽ ꝑm magis ꝛ minus. aut nõ:si nõ ꝓbo ꝙ nõ potest esse infinita in actu: nec ẽt in potẽtia vna ꝛ eadẽ numero existẽs: qz ois creatura limitata ad spẽm siue ad gradum specificũ nõ bñs latitudinem intensi ꝛ remissi est necessario ꝛ simpliciter finita:sed ꝙ est simplr finituz ex natura sua impossibile est esse infinitũ actu vel potẽtia.g̃ ꝛc̃. Mi. patet. Maioz etiã de facili potest ostẽdi:ꝙ infinitatio talis nulla est finitatio ad spẽm.infra q̃ nullam latitudinẽ hz:ꝛ ideo finitari vel limitari:ad spẽm est ipsaz esse finitam simplr.Si autẽ habeat latitudinez intensi ꝛ remissi.Adhuc ꝓbo ꝙ ipossibile est:ꝙ sit ifinita in actu: qz aut hz latitudinẽ intensi ꝛ remissi vsqz ad certũ gradum limitatũ ꝛ finitũ.aut nõ:si sic habetur ꝓpositum. qz habẽs limitatũ graduz perfectionis nõ potest infinitũ esse in actu vel potẽtia.Si autem nõ habeat limitatum gradum:quin vltra quilibet possit accipi maioz. Adhuc ꝓbo. ꝙ aliqua forma sit actu infinite extẽsionis. ¶ Et hoc ꝓbo dupl'r.Primo qz illa forma infinite extensionis aut põt remitti aut nõ:si nõ põt remitti: ergo nec cozrũpi:nec etiam annihilari per subtractionem cuiuscũqz cõseruantis:qz forme intẽsibile est.aut sicut possunt fieri.ita ꝛ cozrũpi:ꝛ sicut possunt remitti: ita ꝛ intẽdi:sed hoc est falsum de omni creatura:qz ois creatura est annihilabilis. ergo ꝛc̃. Si potest remitti. Quero vtrũ demptũ per remissionẽ:vel remanẽs post talem demptionẽ sic se habeat:ꝙ vtrũqz sit infinituz. aut vtrũqz finitũ:aut vnũ finituz ꝛ aliud infinitum: si vtrũqz infinituz: ergo facta remissiõe manẽs adhuc ẽ infinitũ :ꝛ est infinite intensionis:sed nõ videt̃ ꝙ possit esse maioz intensio q̃ infinita.ergo remanẽs ꝛ alio demptũ non est maioris intensionis q̃ alterum trñ:et segtur ꝙ remanens post remissionẽ factã est eque intensum:sicut prius:que videnr̃ incõueniẽtia:sed vtrũqz est finituz.ergo cõprehẽdet vtrũqz gradum infinite intẽsionis:ꝙ ẽ contra positũ.Si aũt alterꝫ est finituz:ꝛ alterũ infinitum:tunc cõstitutũ ex vtroqz non est maius q̃ alterum:cum infinito nõ sit dare maius: ꝛ sic segtur idẽ incõueniens ꝙ pri⁹. ¶ Scõa rõ talis est.qz si aliquid est infinitum aptũ natum hre finem: videt̃ ꝙ ifinitas ei⁹ nõ sit insil'accipiẽda sz successiue accipiẽdo vnũ post aliud i infinitũ: sed eius finitas in creatura ẽ bꝫ.ergo ꝛc̃. ꝓbo maiorẽ: qz id ꝙ natuz est fieri maxie est natũ fieri in fcõ esse:qõ nõ põt aliter fieri. Sed infinitum:de quo logtur dicit̃ infinitũ aptũ natum in fieri.ergo eius infinitas debet esse in facto esse:ꝛ per ꝛsequẽs ei⁹ ifinitas nõ est insil'accipiẽda:sz si hz aliquã ifinitatẽ.oz ꝙ ifinitas ei⁹ sit:vel insil'accipiẽdo.vl' i successiue accipiẽdo g̃ ꝛc̃. Minoz etiã patz faciliter: qz si aliqua esset natura intẽsibilis ꝛ remissibilis:que nõ posset habere finem:impossibile esset ꝙ fieret nisi infinita.sed hꝫ est impoſe.ergo ꝛc̃.ꝓña pz.ꝓbo impossibilitatẽ cõsequẽtis dupl'r. Primo ex parte forme:qz forma intensibilis sil'ꝛ remissibilis põt fieri intense ꝛ remisse: sed illa que nõ potest fieri nisi infinita nõ põt fieri intense:ꝛ remisse.ergo ꝛc̃. ¶ Item ad idem ex parte forme: ꝙ si est aliqua nã talis possibilis fieri:ꝓbabile esset ꝙ iam facta esset:qz ꝓbabile est:ꝙ deus faciat aliquam rem possibilẽ haberi simul ꝛ in actu:vltra quã nõ possit aliquod maius haberi:si aliquid vnũ tale põt esse. ¶ Ex parte etiã dei in eius potestate est facere intensibilia:ꝛ remissibilia intense ꝛ remisse. ¶ Tertio põt ad idem argui sic.ꝓbabiliter qz ifinitas dei. vt videt̃ oppositomodo se habz ad finitatẽ creature:sz infinitas dei consistit insimul habẽdo totã infinitatez.ergo ifinitas:que possibilis est creature.se hẽret oppositomodo.ſ.in successiue accipiẽdo vnũ post aliud in infinitũ. ¶ Quarto posset idem ꝓbari ꝓbabilr sic.qz aliqua talis infinitas ordinata ad actũ posset habere actũ infinite intensionis.ꝓñs est impoſe.ergo ꝛ añs. Impossibilitas cõsequentis põt apparere ꝓbabilr:qz videt̃ ꝙ impoſe sit: ꝙ sit creatura:que possit habere effectũ infinitũ.ꝓñtia etiã facilr pz:qz cã infiniti vigoris põt habere effectũ infinitum:si tñ talis infinitas nõ repugnet actui:qui ẽ effectus forme:que est principiũ eius: nisi forte sit actus includẽs successionez in sui rõne ꝙ nõ opz in oibus sic vt pz in rebus cãtis non põt esse infinituz in vigore in actu. ¶ Quantũ ad infinitum in multitudine videtur etiã ꝙ nõ possit esse multitudo infinita in actu virtute quacũqz:ꝛ si agatur de multitudine differentiũ ꝑm spẽm:facilr hꝫ pz:qz talis infinitas non põt esse in actu: nisi ponatur aliqua creatura infinita in actu per modũ infiniti in vigore:de quo dictũ est.sed hoc est impossibile.ergo ꝛc̃. Impossibilitas ꝓñtis:pz ex dictis.Ex hoc ẽt segtur:ꝙ sint infiniti gradus inter illaz signatã: ꝛ quãcũqz aliã datã:qz in distãtia ifinita nõ possunt esse infiniti gradus:ꝛ istud est oppositũ antecedentis hui⁹.ſ.ꝙ essent infiniti gradus specifici:sed ad oppm ꝓñtis segt̃ oppositũ añtis.ergo ꝛsequẽtia ꝑma fuit bona. ¶ Idẽ etiã possz ꝓbari ex rõnibus factis de vigore:que ẽt iã fient de multitudine nũerali q̃tum ad multitudinem numeralẽ in eadẽ spẽ. Hoc idem ꝓbatur sic.ꝛ gdem si ponatur: ꝙ numerus dicat aliquã vnam formã extra alias:ꝑm q̃ accipiant̃ spẽs numeroꝝ.ſ.ternary quaternary ꝛc̃.facile esset ꝓbare sic.qz esse creatuz:siue sit in multitudine:vel alias limitatũ ad spẽm est finitũ:sicut supra patuit:sed multitudo infinita nõ cõtinetur in aliqua spẽ.ergo impoſe est aliquã multitudinẽ creatã esse actu infinitaz.Sed qz hoc est dubiũ apud aliquos:põt idẽ ꝓbari de omni multitudine numerali gnãliter sic. ¶ Primo duabus rõnibus factis:qz ifinitas multitudinis create est infinitas illius:ꝙ natũ est habere finẽ ꝛ deducat̃ postea sicut prioz rõ. ¶ Secũdo qz oppositomodo se habet ad ifinitatẽ dei: ꝛ deducatur rõ sicut prius. ¶ Et cõfirmatur rõ.qz infinitas talis qualis est in creaturis oppositomodo se habz ad actum cõpletũ: ꝛ iõ ratio eius nõ est in habẽdo successiue vnuz post alteruz. ¶ Quarto qz facta multitudine i actu vel deus posset facere aliã multitudinẽ vel nõ:si sic posset facere infinities ifinita:qz qua rõne põt facere aliquã multitudinez infinitã in actu:eadẽ rõne aliam: ꝛ sic in infi-

nitum. Et sic pōt plus q̄ infinitū in actu: ꝛ segtur etiaz ꝙ vtroqz modo est ifinitas in multitudine tali. s. ꝛ in lā accipere: ꝛ etiā in accipiēdo multitudinē ifinitam vnā post aliā. Si nō: aut hoc est ꝓpter defectū māe: aut ꝓp defectū agētis virtutis: aut ꝓpter repugnantiā infinitatis ad multitudinē creatā. Nō ꝓpter defectū materiet qz agens ꝙ nō ꝓesupponit mām sed ꝓducit nō impeditur agere ꝓpter defectū māe. tale agens est deus. ergo ꝛc. Nec ꝓpter defectū virtutis agentis: qz ifinitum excedit quodlibet finituz: nec etiā ꝓpter repugnantiaz infinitatis ad multitudinē creatā: si aliqua multitudo creata pōt actu fieri: qz qua rōne pōt fieri vna multitudo ifinita: eadez rōne ꝛ ifinita infinities: qz in qualibet multitudīe creata oz ponere ifinita ifinities. ¶ Et pz ꝙ si ponaī ꝙ deꝰ possit aliquā multitudinē infinitā in actu facere: qō possit facere ifinitas multitudines infinities. Qō nō videt ꝓbabile: qz aligd esset maius infinito: ꝛ ifinitū esset pars ifiniti: ꝙ est incōueniēs. ¶ In spāli aūt de corporib⁹ posset hoc dici: qz illa corpora ifinita facerent vnuz corpus infinitū per cōtactū: sed corpus ifinitū est impoſe esse. vt ꝓbatū est. ergo ꝛc. ¶ In separatis aūt a mā facile esset hoc ꝓbare: si nō possunt plures eiusdē spēi esse. Et sic pz ad qōnē. ¶ Ad rōes in oppositū dōm qō minor est falsa. ¶ Cōtra p̄missa posset sic argui. Primo qz nō videt incōueniēs esse aligd maius infinito: qz multi ponūt ꝙ mūdus potuit eē ab eterno. ꝛ per ꝛōna potuit tps infinitū precedere nūc presens: sed hoc nō obstāte posset addi tps ad nūc presens: vt de se pz: ꝛ per additionē tēporis ad tps totuz tps fit maius. ergo ꝛc. ¶ Item arguit cōtra hoc qō dr. ꝙ deꝰ potest facere successiue infinitā multitudinē ꝛ nō simlr: Et simlr de vigore: qz quātācūq̄ multitudinez potest deus facere successiue totā pōt facere simul. ergo si nō pōt facere simul multitudinē infinitam: ꝛ nec successiue: ꝛ si successiue ꝛ simul: ꝓntia pz. ꝓbo antecedēs: qz si deus nō pōt facere tantā multitudinē simul quantā successiue: aut hoc est ex parte virtutis agētis: aut ex parte rei factibilis: nō ex parte virtutis agētis: qz est ifinita: nec ex parte rei factibilis. ꝛ hoc ꝓbo dupl'r. ¶ Primo sic. qz sicut se hz simultas loci ad locationē pluriuz corporū: ita se hz simultas tēporis ad factionē pluriuz
T.c. 53. factibiliū. sed ſm ph̄m. 4. phy. qua rōne possunt esse in eodē loco duo corpora: eadez rōne ꝛ infinita. ergo qua ratione possunt fieri duo vel tria simul: eadē rōne ꝛ infinita quātū est ex parte factibiliuz. ſz nō pōt eē maior multitudo multitudie ifinita. g̃ q̄tācūq̄ pōt facere successiue potest facere sil'. ¶ Scdo sic. ꝙ non possint sil' fieri tot quot successiue hoc est in illis: in ḡbus oz vnuz ante alterū accipere: qz. s. ambo sunt impossibilia esse simul: sicut impoſe est simul esse aliquid album ꝛ nigruz: ꝛ ideo ad hoc: ꝙ aliquid sit album ꝛ nigrū oz ꝙ fiat successiue. Et qz impoſe est mobile esse simul in pluribus locis: oz ꝙ hoc fiat successiue: sed iter partes multitudinis create nō est talis oppō: ꝙ oporteat accipere vnā ante aliaz: ita ꝙ oporteat primo accipere vnū: ꝛ deinde duo: deinde tria: quare deus potest facere simul mille milia si vlr. ergo ꝛc. ¶ Itē arguitur cōtra illud qō dr ꝙ omnis creatura est terminata ad spēm: qz illud non videtur terminatū ad spēm: ꝙ cōtinet quicqd est perfectiōis simplr in pluribꝰ spēbus: ſz aliqua creatura est hō. ergo ꝛc. ꝓbatio minoris: qz homo continet quicqd perfectionis est in brutis: plantis: ꝛ inanimatis: puta esse sensitiuū: corporeū: ꝛ simplr esse ſm diuersas spēs: imo etiaz diuersa genera. ergo ꝛc. ¶ Ad primū dōm: ꝙ infinito simplr ex omni parte nō pōt eē aliquid maius: vt

si ponamus aliquā lineā ex vtraq̄ parte infinitā nullo puncto terminatā: tali linea nō potest esse aliqua alia linea maior: nec ei pōt additio fieri: sed si pōatur aliqua linea infinita ex vna parte: ita ꝙ ex vna parte ꝓtrabatur in infinitū: ꝛ ex alia parte sit terminata ad punctuz ex illa parte: qua est terminata ad punctuz pōt fieri additio ad lineā: que est ex alia parte infinita: ꝛ posset esse aliqua maior ea: sic est de tēpore suo modo: si ponaī eē ab eterno: qz a parte ante est infinitū. s. ꝙ precessit: ꝛ est finitū ex parte post: qz terminaī ad nunc pñs: ꝛ ex ista parte potest fieri additio sibi: ꝛ tēpus maius inueniri. ¶ Ad scām dōm. ꝙ añs est falsum. Ad primā ꝓbationem dōm: primo ꝙ maior est falsa: qz nō sic sunt incompossibiles plures factiones in pluribus factibilibus in eodē nunc: sicut sunt icōpossibilia duo corpora in eodē loco. Naz primū pōt fieri nāliter: ſz non. Cuius rō pōt esse. qz illa que sunt in eodē loco nō solum non habent habitudinē ad extra: sed oz inter se aliquo modo vniri in eodē situ: ꝙ repugnat distinctioni quātitatis naturaliter saltē: sed diuerse factiones in diuersis factibilibus nō oz ꝙ habeāt aliquā vnitatez inter se: sed soluz ad mēsurā extrinsecā: ꝙ est nunc tēporis vel tēpus: dato etiā ꝙ maior haberet veritatē. ¶ Dicēduz autē est ad minorē: ꝙ qua rōne possunt esse duo corpora sil' eadem rōne ꝛ infinita quātū est ex repugnantia pluralitatis corporū ab vnitate loci: licz nō possint infinita corpora esse in eodē loco per cōparationē ad factibilitatē ꝛ ad esse: qz multitudini infinite repugnant esse in actu cōpleto: ꝛ sibi q̄tuz esset ex repugnātia idemtitatis ad ipsum nunc: qua rōne possent esse plura ꝛ infinita: si infinitum esset reducibile in actuz cōpletum: non est aūt ita: sicut patebit statim in solone scōi argumēti. ¶ Ad qō dōm: ꝙ nō solūmō causa quare sit successio in acceptione aliquorū est impossibilitas partiū vel acceptoꝝ ſz qz de rōe talis actꝰ ē pmixtio potētie: ꝓp ꝙ nō pōt ꝓduci vsq̄ ad vltimuz actū. vbi gra. Nō eniz ꝓpter hoc cōuenit ꝓcedere in infinitū: qz pono figuraz triangularem esse: ꝛ sic deinceps: qz deus possz facere simul vnā figurā habentē mille milia angulorū: sed nō potest facere figurā angularē quin adhuc sit in potētia ad secūdaz illius figure linee: qz semper est actus permixtus potētie. ¶ Circa ꝙ etiā nōndū: ꝙ nulla virtute potest fieri infintū in actu vel successiue: qz nulla factio instātanea vel successiua terminatur ad infinituz: vel ad eē alicuius infiniti: sed sic oz intelligi: ꝙ ꝓcessus vadit in infinitū: qz scz videt quodlibet vlteriꝰ ꝓcedere. ¶ Ad tertiū principale dōm ad maiorē: qō id ꝙ continet ꝙquid est perfectionis simplr in pluribꝰ spēbus: quantū ad id ꝙ est ꝓpriuz eis exclusa iperfectione nō ē limitatuz ad spēm. Unde etiā nec illud ꝙ est in spē conuenit eis vniuoce: sed analogice: sicut substātia dei cōtinet iustitiam quātuz ad id ꝙ est ꝓpriū iustitie exclusa omni iperfectione: ꝙ limitari ꝛ inhērere posset: sed id qō cōtinet id qō est perfectionis in alys spēbus nō quātuz ad id ꝙ est cōe ſz genꝰ: nō oz hoc dicere in oī genere. s. ꝙ vna spēs sit plectior alia: ꝛ cōtineat id ꝙ est cōe ambobꝰ eminentiori modo ꝛ perfectiori q̄ aliud. ¶ Ad maiorem dōm: ꝙ bō nō cōtinet ꝙqd perfectionis simplr est in alys entibus corporalibꝰ modo predicto: licz aliquo modo ꝛtineat quedā scdo modo ꝛ nō oia: puta nō cōtinet intēsuz calorē ignis: nec incorruptibilitatē celi: nec fortitudinem leonis. ¶ Et si arguitur cōtra hoc. ꝙ deus nō cōtinet iustitiaz creatam quantū ad hoc ꝙ est sibi ꝓpriū: alioquin iustitia p̄dicaret vniuoce de vtroq̄. ¶ Dōm ꝙ verum est rōne imperfectionis inclusē in

creata iustitia. Nō aūt rōne eius: q̄ est formale de sua rōne exclusa imperfectione. Qō. V.

Utrum intelligere in ãgelo: ⁊ in homine sit eiusdez rationis.

¶ Primo dãdus est intellectus qōnis. Postea respōdendū est ad questionez. ¶ Quantū ad primū sciendus est: q̄ iz ratio accipiatur multis modis: hic tamē accipitur rō p illo formali: per qō vnaquęq res reponitur in spē spālissima. Qz nō videt mihi dubiū: q̄ oēs actus itelligēdi homis vel angeli sint eiusdez generis ꝓpinqui vel remoti: ita. ſ. q̄ sit sensus q̄stionis. Utrum. ſ. actus itelligendi in angelo: ⁊ in hoie sit eiusdem spēi. Et qz in eodē intellectu possunt esse diuersi actus intelligendi diuersarū rōnum: accipiēdo rationez modo predicto respectu diuersoꝝ obiectorū formaliu: sicut etiã sunt diuerse scie opz restringere questionē ad actuz itelligendi in vtroq̄. ſ. in hoie ⁊ angelo respectu eiusdez obiecti formalis. Ut querat vtruz actus itelligēdi in angelo: ⁊ actus itelligendi in homie respectu eiusdez obiecti formalis sint eiusdem spēi: ⁊ accipiendo ꝑ formalitatē ex parte. ſ. rei itellecte q̄tum scz ad formalitatē: q̄ habz ex natura sua specifica. vbi grā. si vtrūq̄ intelligeret vt formale obiectū naturā humanam vel equinaz. ⁊ sic de alys: Et sic pz itellectus questionis. ¶ Quantū ad questionē pono tres conclones. sicut ꝓbabiles. ¶ Prima est: q̄ quantū ad cognitiōez nãlem generalr actus itelligendi in vtroq̄ nō est eiusdem rōnis accipiendo itellectum qōnis modo quo expositū est. ¶ Secūda est: q̄ visio patrie est in eis eiusdem rōnis. ¶ Tertia est: q̄ supernãlis cognitio vie nō est in eis eiusdem rationis saltem quãtum ad omnia. ¶ Quãtum ad primū intēdo ostēdere cōclusionē predictaz quãtuz ad triplex genus itelligibilium. ¶ Et ꝑ quãtuz ad ea: que cognoscit immediate. ¶ Scōo quãtuz ad ea: que vterq̄ cognoscit mediate. ¶ Tertio q̄tum ad illa: que vterq̄ cognoscit imediate. ¶ Ad euidentiaz ꝓmi sciēdum est: quod in cognitione nr̄a generaliter ponũtur tria. ſ. cognoscēs cognitū ⁊ mediuz. verbi grā. in visione sensitiua videns. coloratū: ⁊ mediū: ⁊ in cognitiōe nostra itellectiua intelligens exteriora sensibilia ⁊ itellectū: fantasma est mediuz: ⁊ ista media sunt media in mouendo ad minus: licz aūt cognoscens ⁊ cognituz se habeãt vt extrema: tamē ex parte vtriusq̄ accipitur mediata cognitio ex parte eiusdez cogniti: prout dicit spes esse mediuz cognoscendi: ex parte autē obiecti ꝓut vna res cognoscitur per aliã rem cognitam: q̄ quidē pōt cōtingere vno modo sicut cognoscitur causa per effectum vel ecōuerso: sicut aliq̄d cognoscitur in sua ymagie: puta in speculo: vel alio ꝺsimili modo: hic logmur de mediatione precipue ex parte obiecti. Quãdo dr̄ q̄ actus itelligendi in angelo ⁊ homine q̄tuz ad ea que angelus itelligit imediate ⁊ homo mediate nō sunt eiusdez rōis. Et hoc ꝓbo tripl'r. ¶ Primo sic. qz nō videt: q̄ cognitio per ꝓpriã spēm sit eiusdem rōnis cum cognitione ⁊ per spēm alteri⁹ per qō cognoscitur; sed imediate oblata itellectui cognoscit per ꝓpriã speciem: mediata aūt cognoscit per spēm alioꝝ in qua relucent. ergo ⁊c. ét si non esset spēs: sequeret idem: qz ex diuerso modo imutādi intellectū est: q̄ ponat q̄ imediate habeat ꝓpriã spēm ꝑm ponētes spēs: nō autē illa que cognoscũtur per alia. ¶ Secūdo sic. ⁊ est cōfirmatio precedētis. qz itellectus vniformiter cōformat per id q̄ sibi iprimitur ab obiecto siue sit spēs: siue act⁹ intelligēdi rei imediate ⁊ in se se offerētis intellectui rei que non est in se offert intellectui: sed trāſ cognoscit ꝓut pōt relucere in alio: sz deformitas talis: que est in cōformitatibus alicuius ad diuersa facit vt videtur tales cōformitates esse diuersarū rōnum. ergo ⁊c. maioz pz. qz impōsē est: q̄ intellect⁹ eque exprimere ⁊ vniformiter cōformetur rei trāſ ex alio note. sicut rei que in se offertur intellectui: qz semper expressio illa magis cōformatur rei a qua imediate iprimitur. ¶ Scōa etiã pz. quia talis diffōrmitas nō pōt esse oium ꝑm differētiaz nūeralem: qz diffōrmitas inter talia: que nō est nisi ꝑm intensum ⁊ remissuz nō est nisi per accidēs. sed ista diuersitas est per se ⁊ ex formali rōne vtriusq̄ cōformitatis. ¶ Et cōfirmatur rō. qz nullus ponit: q̄ cognitio rerum in verbo: que est cognitio per mediū: ⁊ cognitio earum per ꝓpriã naturā: vel in ꝓpria natura: que est cognitio earū imediata sit eiusdez rōnis. Non dico trāſ: q̄ cognitio rez in ꝓpio genere semp sit imediata precise in oībus viatoꝝ⁹ qui fūt in patria. ¶ Quarto idē patz ex cognitione cōplexoꝝ: qz qua rōne cognitio mediata ⁊ cognitio imediata sunt diuersarū rōnum eodez modo ⁊ in alys. sed in talib⁹ per se notoꝝ cognitio ⁊ imediate est alterius rōnis. ergo ⁊c. ꝓbatio ma. qz id q̄ diuersificat habitus multo plus vt videtur diuersificat act⁹ sed talis diuersitas in cōplexis diuersificat habitus: qz vna ꝓtinet ad habitū: qui dr̄ intellectus: siue hoc sit aliquid superadditū potētie: siue sit potētia. Alia vero ꝓtinent ad habitū sciētie. ergo ⁊c. ¶ Secūdo ostēdit idē de eis: q̄ vterq̄ cognoscit mediate. ſ. de diuinis: q̄ vtriq̄ offerūtur in se ⁊ directe: sicut offeruntur in visione beata. Et hoc vnica rōe: que sumitur ex diuersitate mediorū. qz cognitiones que sunt per diuersa media diuersaruz rōnū ét in repñtatione intellectus videnť diuersaruz rōnum. sed sic est in cognitione hois ⁊ angeli respectu ꝑmissoꝝ. ergo ⁊c. Maioz pz. qz ad diuersitatez formalē imutationū sequitur diuersitas cognitionum Minoz etiaz facilr pz. qz hō cognoscit predicta. ſ. diuina per sensibilia. angelus tam per effectus excellentiozes: qui sunt ipsi angelo: in ꝙbus clarius ⁊ euidenti⁹ relucēt ipsa diuina q̄ in sensibilib⁹: q̄tum vero ad illa: que cognoscũtur imediate ab vtroq̄ aliquo modo: dico autez aliquo modo: qz licz inter itellectū nr̄m ⁊ sensibilia nō cadat mediū: q̄ habeat rōnem principalis obiecti in actu recto: forte trāſ fantasma cadit vt mediū speculare: ita q̄ intellectus vtitur eo vt ymaginatiōe. Et hoc videt Ar. sentire. 3⁹ de aia. vbi dicit: q̄ ad inueniētez ⁊ actu cōsiderantez opz fantasmata speculari: quicqd trāſ de hoc sit: certū est q̄ intellectui nr̄o a principio nō occurrit nisi id q̄ apparet de reb⁹ in fantasmate. Tex. cō. 39. ¶ Et ex his formatur sic rō. qz illi actus videnť diuersaruz rōnum ꝑz quoꝝ vnū intellectus apprehēdit rem nō solum q̄tuz ad id q̄ est in se: sed ꝓut est in se: ꝑm aūt aliuz apprehēdit rem aliquo modo q̄tum ad id q̄ est in se: nō trāſ ad hoc attingit: nisi ꝓut apprehēditur ab aliqua potētia. ſ. fantastica. sed sic se hz intellectus angeli ⁊ hois respū predictoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Et cōfirmatur rō. qz eni intellectus noster nō potest attingere ad istas essentias istoꝝ sensibiliū imediate: inde é q̄ frequēter circa talia errat sicut pz de illis: qui posuerūt quātitatē esse ſubam rez. vt babeť ꝑ metaphy. Et qdam etiaz nr̄o tpe posuerunt qualitates nō solum quarte spēi: sed etiã tertie esse quãtitatez essentialr: sicut est albedo ⁊ nigredo. ¶ Una ét rōne quantuz ad oīa intelligibilia pōt ostendi: q̄ actus itelligēdi sit diuersarū rōnum nō solū in hoie ⁊ angelo: sed etiã in angelis superiozib⁹ ⁊ inferiozibus saltē q̄tū ad aliquos ꝑz illā opinionē. que ponit q̄ in superiozib⁹

angelis sunt vlriores spēs ꝛ cōceptus accipiēdo vniuersalitatē ꝓ eo:ꝙ est extēdere se ad multa etiā in spāli sic.qz illi duo actus intelligēdi etiā respectu eozūdem obiectoꝝ sunt diuersarū rōnum:quoꝝ vnus ex nā sua se extendit ad plura obiecta formalr dria etiā in spāli q̄z alter:sed ſm opinionē predictā sic est nō soluz in homine:sed etiā in angelis superioꝛibꝰ ꝛ inferioꝛibꝰ.ꝯ ꝛc. ꝓbatio maioꝛis.quādocūq̄ duo actꝰ formaliter ꝛ specifice differētes regruntur ad aliqua plura obiecta itellecta formaliter dria impoſe ē:ꝙ aliquis illoꝝ sit eiusdem cū illo actu:qui vnus ꝛ idē existens se extendit ad oīa illa:qz si esset vnus aliqs illoꝝ minus vniuersaliuz idē spē cū eo:qui se extendit ad illa plura:ille qui ponit se extēdere ad illa plura:nō posset se ad illa plura: extēdere quādo vnus se extendit ex natura sua ad plura q̄z alter:sed ꝙ in illo itellectu:in quo est ille actus: qui ad paucioza se extēdit ad hoc posset oīa alia itelligere:ponatur vnus alius actus spē differēs:qui se extendat ad alia: qz diuersoꝝ obiectoꝝ sunt diuersi actus spē:quando sunt talia:que vno actu nō possunt intelligi.ergo ꝛc. ¶ Secūdaz cōclusionē ꝓbo vnica rōne supponēdo q̄ cōis doctrina ꝛ sancti videtur supponere.s.ꝙ aliq angeli erunt equales hoibꝰ in beatitudine ꝛ in visione beata:ꝛ ꝙ aliqui hoies excedent in bis aliquos angelos.ꝛ ecōuerso:de quo nō est dubiuz: ꝛ tales differētie specifice sic se habēt:ꝙ necessario vna est necessario altera:taliter ꝙ nihil cōditionum sub tali specie inferioꝛi possit adequari alicui cōtento sub superioꝛi:ꝛ nihil minus excedere illud. sed ſm premissa de doctrina cōmuni: ꝛ dictis sanctoruz:visio beata aliquoꝝ hoium erit equalis visioni beate aliquoꝝ angeloꝝ: vel alicuius angeli ꝛ visio beata aliquoꝝ saltez xp̄i ꝛ beate vg̈inis excedet visionē beatā angeloꝝ oīuz:ꝛ ecōuerso visio beata aliquoꝝ angeloꝝ excedet visionē beatā aliquoꝝ hominuz.ꝯ ꝛc.minoꝛ pz.ſm dicta cōia.maioꝛ ꝓbat q̄ztū ad vtrāq̄ partez. Et p̄mo ꝙ differentie specifice differunt ſm maioꝛem nobilitatē:ꝛ minoꝛē:ita ꝙ nō possunt ea: que sunt diuersarū spēꝝ adequari:qz sicut simile inequalitate.ita equale in quātitate molis vel virtutis: sed simile requirit vnū in spē.ergo ꝛ equale.ꝛ per cōsequens inter duas spēs nō pōt esse equalitas. ¶ Secundo ad idē.quia spēs sunt sicut nūeri. sed impoſe est inuenire diuersos numeros spē equales.ꝯ ꝛc. ¶ Tertia ꝓclo.s. ꝙ cognitio vie supnālis sit in eis alterius ꝛ alterius rationis ꝓpter duo. Primo qz ab eis aliter recipit auctoritas diuīa q̄z a nobis:qz reuelatio fit in nobis sub similitudine sensibiliū nō sic in illis: qz tali cognitioni supernāli vie deseruit cognitio nālis:que variatur in nobis ꝛ in eis. ¶ Sed cōtra hoc est p̄mo:qz si in homine ꝛ angelo differūt sic actus cognoscēdi. videntur ꝓportionabilr differre actus amādi: ꝛ sic in actibus vie:in q̄ est status merēdi:nō adequatur homo angelis in talibus actibus:nec per ꝓns vt videt adequaretur in merito; ꝛ vlterius vt videtur nec in premio: ꝙ est contra premissa. ¶ Ad hoc pōt dici duplr. vno modo dicēdo ꝙ dato ꝙ actus intelligēdi supernālis vie differant in hoie ꝛ in angelo spē:nō tñ opz ꝙ actus amādi ex charitate differāt i eis spē respectu boni diuini: ꝙ licz cognitio regratur ad amādū:nō tñ id ꝙ formaliter amatur est cognitio ipsa.sed bonū amatū. Et ideo formale obz volūtatis:in ꝙ spāliter tendit:pōt esse idē in vtroq̄:ꝛ pōt esse eodē modo dispositus ſm voluntatez:sed ex parte intellectus primū cognitū nō pōt esse aliquod diuinū. ¶ Secūdo modo pōt dici:ꝙ quātitas meriti nō soluz attēditur ſm valorē actus in se:puta si vnus esset sicut

eurū:alius sicut argētuz:sed etiā ſm cāum agentis habitudine ad actū:qué exercet,put.s.plus ꝛ minus conat̄ insurgere in actū:qué exercet:suppoſito tñ statu meriti binc inde:sicut plus imputādū est alicui ad meritū dare duos denarios q̄z si daret centū.ꝯ ꝛc. Qō.VI.

UTrum angeli cognoscāt futura cōtingētia. ¶ Ad euidētiam huius qōnis. Primo distinguēdū est de modo cognoscēdi rem.s.ex parte obiecti cogniti. Scōo ex parte cognoscētis. Tertio ad qōnez. ¶ Quantum ad primū sciendū est:ꝙ ex parte rei cognite ponitur duplex modus cognoscēdi:qz res p̄t cognosci vel quātuz ad suas rōes quidditatiuas sciēdo.s. quid ē de rōe quidditatiua vniuscuiusq̄z:accipiēdo rationē nō pro cōceptu respōdēti vt obiectū cognitū: vel quantū ad suas existētias:cognoscēdo.s.ꝙ sunt in effectu in re ex̄ in sua ex̄tia actuali:ꝙ sic nō est intelligere q̄ſi qō quidditas rei sit alia res:vl modus aliꝰ diuersus realiter ab ex̄tia:qz ad eādē cognitionē:siue ad idē genus cognitionis pertinet cognoscere nām rerū ꝛ earuz ex̄tias quātuz ad suas rōes quidditatiuas:ita ꝙ añq̄ res sit acta:pōt cognosci qualis nata sit esse nā essentie cuiusq̄z rei q̄z sic est intelligēduz:ꝙ vna est cōsideratio abstracta abstractione:que est ſm rōnē rei: put abstrahit ab esse in potētia ꝛ in actu;ita ꝙ talis res sic abstracte cōsiderata pōt cōsiderari vt in potētia tñ ſm aliq̄z differētiaz tēporis:ꝛ ſm actuz simlr ſm aliquā differētiā tēporis:vt.s.cognoscet talez rē ꝓ tali dria tēporis esse in potētia:ꝛ nō soluz in actu.s.in tali ꝑterito:ꝑsenti:vel futuro. ¶ Et preterea cognitio.s.abstracta dicit absoluta, cognitio qdditatū. Substātia aūt dr cognitio existēdi scz cognoscere:vtrū res tunc vel nō tunc sit sic simul vel nō sit: Et istud sufficiat ad hoc quantū ad ꝓpositum:q̄z de se requireret magnū tractatuz. ¶ Quantū ad scōm scz quātuz ad diuersos modos cognoscēdi ex parte cognoscentis sciendum est: ꝙ aliquis intellectus potest reduci in actū cognoscēdi vel intelligendi duplr. Uno modo ꝙ moueat a re intellecta:sicut ꝓ in nobis:ꝛ q̄ztum ad intellectū saltē a principio:ꝛ quātuz ad sensum. Alio modo ꝙ moueatur ab aliquibus similitudinibꝰ reruz apud intelligētez existētibus:sicut intellectus noster mouetur a spēbus iaz acquisitis:siue in ipso ex̄tibus:siue in fantasmate:licz ſm statuz p̄tem: vt ponit doctrina cōis:spēs acquisite nō sufficiāt in fantasmate: iste aūt spēs siue rerū similitudines existētes in absentia rerū ab intelligēte possunt duplr haberi. Uno modo ꝙ sint inate ꝛ date a cōferente nāz. Et isto modo ponuntur a qbusdam spēs in angelis:que sunt similitudines rex:a qbus mouent ad intelligēdū res:quaꝝ sunt similitudines. Alio modo ꝙ tales spēs acquirātur a rebus:sicut ponūtur in nobis ſm ponētes spēs. Et q̄z oēs ponūtur in nobis aliqne similitudines rex siue sint in intellectu:siue in fantasmate;siue in vtroq̄:a qbus:ꝛ ꝙ quas mouemur ad intelligēduz res absentes: sine sint absentes quātuz ad locū:siue q̄ztū ad existētiā actualē. ¶ Quātuz ad diuersum modum cognoscēdi ex parte medy accepti ꝛ ex parte obiecti sciēdū:ꝙ res p̄t cognosci duplr. Uno modo in se. Alio modo sicut in obiecto precognito:in quo relucet: sicut cognoscitur causa in effectu vel ecōuerso. ¶ Ex bis ad qōnem:sciēduz ē igit. Qō oēs cōiter tenēt:ꝙ angelus nāli cognitione ꝛ certa nō nouit futura cōtingētia:ꝛ p̄cipue ꝛtingētia ad vtrūlibet. Cuius cām assignare facile est q̄z illos:qui ponūt ꝙ multi angeli in cognitiōe mouent a reb:qz intellus

Intellus reduci ad actū intelligēdi cōtingit dupliciter.

qui nō mouetur a reb⁹ cognitis non pōt intelligere nisi ꝓterita: vel pñtia: vel que ex talib⁹ possunt deduci. ꝫ futura cōtingētia nō sunt ꝓterita: nec ꝑsentia: nec ex talibus possunt efficaciter deduci. g̃ ꝛc. maioꝛ ꝑz. qꝛ nullū mobile pōt moueri vel motuꝫ esse nisi ab eo ꝙ est vel qñq; fuit: qꝛ a nō ente actu nihil moueꝫ ꝫ ꝑz ypothesi ponitur angelus nō posse itelligere nisi per hoc ꝙ mouetur a rebus cognitis: nec res cognite possunt mouere nisi ad cognitionē sui ꝛ eoꝝ que ex eis possunt deduci. ergo ꝛc. minoꝛ ēt faciliter ꝑz. s. qꝺ futura cōtingētia nō sunt ꝑsentia vel ꝓterita. qꝛ hec futuris repugnāt. nec etiā ex eis possunt efficaciter deduci: qꝛ nec sicut ex effectu: qꝛ posterius nō est cā priozis: nec sicut ex cā: qꝛ effectus cōtingēs ad vtrūlibꝫ nō bꝫ certitudinē ꝑut est in cā: sic ꝯtingēter se bꝫ ad effectū habētē. g̃ ꝛc. Scōꝫ aūt ponētes ꝙ angeli cognoscūt res per ſpēs inatas difficilius est: qꝛ si per tales ſpēs cognoscūt res quātū ad oīa que nata sunt cognosci ab angelis de reb⁹. s. in vli ꝛ particulari: ꝛ q̃tum ad rōnes suas quidditatiuas: ꝛ q̃tum ad esse vel nō esse tali vel tali ꝺria tēporis: non vr̃ ꝙ q̃cunq; cognitio eoꝝ de rebus ꝓteritis pñtibus ꝛ futuris dependeat in alys ab actuali exiſtētia rex. sed cognitio in nullo dependet ab actuali exñtia rex: qꝛ pōt esse ita respectu futuri: sicut respectu pñtis. ergo ꝛc. ꝓbatio maioꝛis. qꝛ stāte ypothesi si intellectus angelicus non pōt cognoscere futura ꝯtingētia quantū ad quid determinate erunt ꝛ nō erunt: aut hoc est ꝓp defectū mouētis vel mobilis: aut ꝓpter defectū assimilationis inter rez intellectā ꝛ ſpēm: vel ipſius actus intelligēdi. Non ꝓmo modo: qꝛ intellectus qui est semp ens ꝓsens ſufficiēter moueꝫ ad cognitionē a ſpēbus innatis: que sil'r ponūtur ꝓpter ꝓsentes. g̃ ꝛc. Nō ꝓpter ꝺm: qꝛ assimilatio: que est inter intellectū: ꝛ rem intellectā: ꝛ ſpēz nō est ꝙ vnū sit tale: quale est alterū: sicut assimilatio duorum albozū ꝯsistit in hoc: ꝙ vnū ē tale quale est alterū sed talis assimilatio est: ꝙ vnū sit tale quale repñtatur ab alio. sed nihil ꝓhibet aliquid ꝓsens esse repñtatuꝫ alicuius futuri: licꝫ actu nō sit: sicut ꝑz de repñtatiōe effectuū: que fit in causis habētib⁹ necessariā habitudinē ad effectū. ergo ꝛc. minoꝛ ēt ꝑz. qꝛ cōtingēs futuꝫ nō ꝺr̃ posse cognosci certitudinal'r nec ꝓpter exiſtētie vel habitudinis necessarie ad cām. ¶ Si aūt ponatur tertio modo. s. ꝙ angeli per ſpēs inatas habēt perfectā cognitionem rex quantū ad rōnes ꝙdditatiuas suas: quātū ad quid cognoscāt an sint vel nō sint: q̃tum ad aliquā differentiam tēporis moueantur a rebus tunc posset saluari dictū cōe. s. ꝙ angeli habeāt cognitionē per ſpecies inatas q̃tū ad id ꝙ directe pertinet ad perfectionem intellectus. s. quātuꝫ ad cognitionē quidditatiuaꝫ rerū absolute: ꝛ ꝙ nō cognoscant futura cōtingētia certitudinaliter quātū ad hoc ꝙ sint vel nō sint. ¶ Et de ꝓmo ꝓz stante ypothesi: etiā de ſcōo sim̃l'r: qꝛ posito ꝙ in cognitione: qua cognoscunt de rebus. an sint in actu: vel futura sint moueātur a rebus: ſequitur ꝙ de futuris cōtingentib⁹ nō habeāt certam cognitionem: qꝛ nec mouent̃ ab eis cum nō sint: nec a cā cum cā contingēs ad vtrūlibet nō possit mouere ad certaꝫ cognitionem effectus. Et hec positio videt̃ ꝓbabilioꝛ: quia licꝫ habeamus in nobis ſpēs rex ꝛ i itellectu ꝛ in fantaſmate: tñ ꝓter hec ad cognoscēdum futurū ꝯtingēs certitudinaliter requirit̃ qꝺ moueant̃ a ſenſibilib⁹ exterioꝛibus. Et videtur magis cōſona dictis ſācti Thome qui ponit ſpēs inatas. Si aūt non ponant̃ predicto modo moueri a reb⁹: neſcio qūo angelus vel cognoſcat determinate futuruꝫ cōtingens ꝛ anteq; ſit: vel vt nūq; cognoſcat. Et ſi aliter ſenſit ſanctus Thomas: vel all⁹: ego nō poſſum videre aliud.

Qō. VII.

Utrum viſio beata poſſit eē in potentia itellectiua ſine habitu: ꝙ ꝺr̃ lumē glorie. ¶ Ad euidentiā iſtius qōnis ꝑmitto duo. ¶ Primū est ꝙ ad hoc: ꝙ aliqꝺ ſit in alio ſubiectiue opꝫ ponere in illo ſubo ꝑn⁹ receptiuuꝫ ita ꝙ aliter fieri nō pōt: qꝛ illō qō est in aliquo ſubiectiue: eſt ſicut receptū in recipiēte: nō ꝺco localiter: ſꝫ ſubiectiue: ſicut quodcūq; ſubiectū recipit id ꝙ perficit ipſuꝫ formaliter. ſed impoſſibile eſt ꝙ aliquid ſit in aliquo ſicut receptū in recipiēte ꝛ rōnem receptiuam habeat reſpectu ipſius recepti. qꝛ tunc ſequeretur ꝙ impoſſibile recipere actu reciperet: ꝙ eſt implicare cōtradictionem: qꝛ impoſſibile recipere nō recipit ſed ꝺm ypotheſim ponitur: ꝙ impoſſibile recipere recipit: qꝛ potentia receptiua eſt impoſſibile recipere: ſequitur ergo ꝙ recipit ꝛ nō recipit. Unde impoſſibile eſſet angeluꝫ vel punctū figurari quacūq; virtute: qꝛ in eis nō eſt ratio receptiua talis actus. ¶ Scōꝫ ꝙ premitto eſt: ꝙ dupliciter pōt cōtingere: ꝙ aliquis actus nō recipiatur in aliquo. ¶ Uno mō qꝛ potentia receptiua talis actus ꝛ ipſe actus ei ſimpliciter repugnat: ſicut ãgelo repugnat figuratio: ꝛ quecūq; potentia receptiua talis actus remota vel ꝓpiqua. ¶ Alio mō qꝛ ſi ſibi ſimpliciter nō repugnat: tñ in eo vel nō eſt potētia receptiua imediata ſed remota: ſicut ſi ſubiectū eſſet ſine quātitate nō poſſet figurari: qꝛ imediatū receptiuū figure eſt quantū: vel qꝛ potētia: que ineſt ei: nō eſt ſufficiens: ſicut ſe habēt aer ꝛ diaffanitas ad receptionez luminis. ¶ Tertio etiā poſſet ꝺici ꝙ aliquid recipitur ad talez receptionē nō ſimpl'r ꝛ abſolute: ſicut quātū ad figurā: ſed ad bene eſſe: ſicut regritur molle ad figurationem. Modo ꝺico ꝙ itellectus nō ſe bꝫ ad viſionē beatā eſſe in itellectui humano quacunq; virtute: ſi aūt ſe haberet tertio modo tunc virtute diuina poſſet ei ineſſe talis viſio ſine quocūq; habitu lumis: ſicut poſſet figurari molle ſine mollitie. Si aūt ſcōo modo tūc viſio beata poſſet eſſe itellectui creato: ſed nō ſine lumie: ſicut nec figura pōt ineē ſubſtātie ſine quātitate: nec lumē aeri: ſine diaffanitate. De ꝓ ꝯſtat. ſ. ꝙ viſio nō repugnat mō itellectui creato: qꝛ nūq; poſſet ineē. ¶ Sꝫ ꝙ modus ſit vior ſcōs vl' tertius credo ꝙ a viatoꝛe ꝑ certitudinē ſciri non pōt: ꝛ iō gꝫ illoꝝ modoꝝ ꝓbabil'r teneri pōt: ꝙ tñ lumē glorie regrat̃ altero duoꝝ modoꝝ vltioꝝ. ſ. ſcōo mō: vl' ꝫ doctrine cōi: ꝛ ꝺcis ſcōꝝ. ꝛ ſacre ſcripture ꝯgruit. ¶ Ex his ꝓz facil'r ad qōnē. qꝛ q̃cunq; ꝓs ꝺeē ꝓbabil'r teneri pōt. Sanct⁹ vo Tho. tenet hūc modū ꝛ poſſet ꝑſuaderi ꝛ licꝫ nō regrat̃ reſpectu cuiuſcūq; ꝑfectionis ſupnālis nec ꝓcedēs diſpō ſupnālis: al'r. n. iret̃ in infinitum: tñ ꝓbabile eſt: ꝙ ſicut in eēntiali ſcōs actꝰ ꝑfectꝰ: g eſt operatio ꝑfecta regrit potētiā ꝑfectā ꝺm actū ꝓmū: qui eſt habitꝰ: ſicut ꝓz de ſcia ꝛ de ꝯſideratiōe: ita ēt ꝺebeat cē de ꝑfectiōib⁹ ꝛ actib⁹ ſupnālibus.

Qō. VIII.

Utrum poſito: ꝙ itellectꝰ ſepararetur queritur an poſſet habere aliquē actuꝫ. Arguitur ꝙ ſic. qꝛ eadez ſunt principia eſſendi ꝛ cognoſcēdi: ſed poſito hoc haberet eſſe. ergo ꝛ intelligere. ¶ Oppoſitum arguitur. qꝛ ſequeretur ꝙ intellectus ſeparatus poſſꝫ beatificari. ¶ Ad euidentiā iſtius queſtionis ꝓponit̃ tria oſtēdēda ſunt. ¶ Primo quid importat rō

Aliquē actū nō posse recipi i aliquo ꝯingit dupliciter.

receptiua alicui⁹ forme eẽntialis: vel accĩtalis: siue cu iuscũq; actus. Scõo qũs differat rõ receptiua ꝛ subm. Tertio ad qõnem. ¶ Quantuz ad primũ sciendus est: ꝙ rõ receptiua cuiuscunq; forme vel actus dr̃ id per ꝙ bñs talẽ actum est natũ recipere talem actum: ꝛ facere vnum cũ eo: sicut potẽtia receptiua cũ actu. verbi grã. Si dicam⁹ ꝙ rõ receptiua figure sit quantitas per q̃ figuratũ: siue habẽs figurã facit per se vnũ cuz figura tali vnitate: qua potẽtia facit vnum cũ actu: sicut dictũ ẽ. ¶ Ulterius quãtum ad talẽ potẽtiaz passiuaz: siue receptiuã sciendũ est: ꝙ quãdoq; ad rõnem talez suscẽptiuã vna res sufficit: sicut dictuz est de quãtitate respectu figure: quãdoq; nõ sufficit vna res: ꝫ requirũr plura. ꝛ hoc dupl'r. vno modo ꝙ illa plura regrantur vt ꝑ se simpl'r necessaria respectu talis actus a quocunq; sic scz ꝙ nõ põt esse in aliquo nisi in habẽte illa plura. rõne quorũ pluriũ id: ꝙ bz ea est natũ esse subiectũ tali actui vel habere talẽ actum in se: sicut in subiecto: sicut si dicamus: ꝙ respectu luminis nõ sufficit quãtitas sola: nec etiaz sola diafanitas. sed vtrũq;. Alio modo possũt plura requiri sic ꝙ vnuz requiratur vt potentia receptiua per se nata facere vnũ cũ illo actu: sine q̃ ille act⁹ nõ põt recipi in aliquo: sicut dictũ est de quãtitate respectu figure. aliud aũt regratur vt quedaz dispositio respectu determinati agẽtis determinato modo mouẽtis ad actum. Ut si dicatur ꝙ respectu figure preter quãtitatez requiritur mollities respectu agẽtis per impressionẽ. ꝛ siccabilitas vel aligd sile respectu figurantis per sculptionem: que tñ cuz B ꝙ figura insit tali subiecto nõ requirunt̃: sicut pz de celo: in quo est figura sicut in subiecto: nec tñ bz aliquã talem dispositionez: ꝛ hoc sufficiat de primo. ¶ Quantũ ad ꝫm sciendum: ꝙ rõ receptiua alicuius act⁹ siue prũni siue secũdi est ipsummet subm: quãdoq; vero nõ: accipiendo subiectum simpl'r modo quo exponetur. ¶ Ad cuius euidentiam maiorẽ notãdum est. qõ aliquid potest initi alteri quantum ad pñs tripl'r. Uno modo sicut effectus cause efficientis precipue cõseruãtis. ¶ Secũdo modo sicut pars vel modũ partis habẽs inititur ei: cui⁹ est pars. vel ei⁹ respectu cuius habet modũ partis: sicut ponitur de humana natura in xp̃o: vel per inherẽtiaz sicut accñs inititur substãtie mediate vel imediate. ¶ De primo modo initendi nihil pertinet ad ꝓpositum. ¶ Sed de scõo ꝛ tertio: ꝛ precipue de 2°: cõstat enim ꝙ oẽ ens vel habz esse non initẽs aliquo duorũ modoꝝ vltimoꝝ: ꝛ tũc est ens subsistens: vel opz ꝙ aliquo illorũ duorũ modorum innitatur. Et tunc est ens initens modo predicto. ¶ Ulteri⁹ sciendũ est. ꝙ subiectuz alicui⁹ actus dupl'r põt accipi. ¶ Uno modo pro ipso subsistente habẽte rõnem receptiuaz talis actus: sicut si dicatur subiectuz figure substantia quãta: vel ipsa rõ receptiua sufficiens: sicut si ponatur subiectũ figure quãtitas. Accipiendo ergo subm principale actus alicuius ipsum subsistẽs: si ratio receptiua innitatur alteri aliquo illoꝝ duorũ modorũ tunc subiectũ sic acceptum nõ est ipsa rõ receptiua: qz innitens nõ est id: cui inititur. sed ꝫm ypothesim rõ receptiua inititur subsistẽti: ꝙ ꝑdicto modo dr̃ subiectuz. g̃ ꝛc. Si aũt rõ receptiua esset subsistẽs vel ex nãli aptitudine: sicut ipsa substãtia: que est suppositũ: vl' per miracu luz sicut quãtitas subsistit in sacro altaris: que rõ receptiua figure est: vt sepe dictũ est: tũc subiectũ sic dictuz ꝛ rõ receptiua sunt idem. Accipiẽdo aũt subiectum ꝑ rõne receptiua nõ semper idẽ sunt. ¶ Quantuz ad tertiuz. ſ. ad qõnez sciendus est. supposito ꝙ intelligere sit idem ꝙ habere actuz intelligendi in se: sicut ego teneo ad presens. Si intellectus esset sufficiens rõ receptiua actus intelligendi: sicut dictum est de quantitate respectu figure: ꝛ etiam respectu alicuius accidentis tunc si poneretur intellectuz separari posset habere actũ intelligẽdi. Et rõ hui⁹ est: qz stãte ypothesi: sicut q̃ntitas separata se bz ad habere figurationẽ: vel etiaz aliud accñs puta albedinẽ: vel aligd tale respectu cuius quantitas est sufficiens rõ receptiua: ita intellectus separatus ad habẽduz actũ intelligendi. Sed quãtitas separata põt habere tale accidẽs: sicut patz in sacramẽto altaris: vbi quãtitas est subiectum figure: ꝛ quorũdam aliorũ accidentium. ergo ꝛc. Si autẽ intellectus nõ esset ratio receptiua sufficiẽs respectu actus intelligẽdi predicto modo: tunc intellectus separatus accipiẽdo intellectum ꝑ potẽtia intellectiua nõ posset habere aliquez actum intelligendi: qz impole est aliquid habere aliquez actum subiectiue in ipso manẽtez: ꝙ nõ bz rationẽ receptiuaz sufficiẽtem ipsius. sed stante ypothesi intellectus separatus nõ haberet rõnem sufficientẽ receptiuã respectu actus intelligẽdi. ergo ꝛc. ¶ Utruz autẽ potẽtia intellectiua si ponatur esse aliquid absolute superadditum substãtie intellectuali sit per se sufficiẽs ratio receptiua aliquorũ accidentiũ: aut nõ: sed cõcurrat ad rõnem receptiuaz actus intelligendi cũ potẽtia intellectiua ipsa intellectualis substãtia: sicut cuz diaffanitate concurrit quãtitas: in qua est diaffanitas ad sufficientẽ rõnẽ receptiuam luminis nõ mihi occurrit: nec credo ꝙ intellectus viatoris possit ad hoc bene attingere. ¶ Sed cõtra hoc posset sic dici vel obyci. qz vt videtur nõ potest minus deus facere actũ intelligẽdi sine receptiuo q̃ facere accidẽs sine subiecto. sed deus põt facere accidens sine subiecto. ergo ꝛc. ¶ Et ad hoc dõm: ꝙ facere actũ intelligẽdi sine receptiuo dupl'r põt intelligi. Uno modo qz in nullo est receptus: sicut si ponat⁹ actus intelligendi simpl'r separatus ꝛ a substãtia: ꝛ a potẽtia intellectiua. Et isto modo cõcedatur maior quãtũ ad ꝑsens licz sit dubia. ¶ Qz dubiũ est. vtrũ actus intelligendi vel sentiẽdi possit separari per se: sicut quedaz alia accidentia. ¶ Alio modo põt intelligi: ꝙ actus intelligẽdi sit in aliquo receptus sine receptiuo: ꝛ in isto sensu non concedo maiorez: qz aliquid recipi in aliquo sine receptiuo implicat cõtradictionẽ: ꝙ ꝫm ypothesim esset receptum ꝛ nõ receptuz: qz esset receptuz sine receptiuo recipiens ꝛ nõ receptuz. Si autez vis de hoc. vtrum. ſ. potẽtia intellectiua possit separi a substãtia intellectuali: vel aliqua ꝓpria passio a subiecto. Dico ꝙ si qua passio est: que nullaz rem addat supra subiectũ facientem cõpositionẽ cũ eo: sed solum quãdaz aptitudinez ad aliquos actus: sicut quidã dicunt de risibilitate: et de potentys anime: ꝙ tales passiones nulla veritate possunt separari manẽte essentia quin sequatur ꝺdictio. ¶ Sz cõtra B potest obyci. qz esse formaz corporis ꝓuenit aie per essentiã. ꝛ tamẽ potest nõ esse actu forma corporis. ¶ Respõdeo ꝛ dico: ꝙ animã ẽẽ formã corporis in actu: ꝓnotat aliquid in actu aliud ab aia. ſ. totũ. cuius est pars: siue cõiunctionẽ actualẽ cum alia parte: rõne cui⁹ cõnotati potest aia manere absq; hoc. ꝙ sit actu forma corporis: sic etiã talia habẽtia aliquaz aptitudinem ad aliquos actus: possunt manere absq; actuali cõiunctione ad aliquos actus ad quos habẽt aptitudinẽ: sicut risibile põt nõ esse actu cõiunctũ actui ridendi. ¶ Dico ergo breuiter. ꝙ talia que nõ per aliud additũ ad essentiam suaz habent aptitudinẽ ad aliqua possunt absolui a cõnotatione actuali illorũ: ad que habẽt aptitudinez nõ tamen a cõnotatione virtuali. ¶ Quãtum aũt ad

Aligd innitit alicui triplici ter ꝓngit.

illas passiones:que addunt aliqđ absolutũ supra subm: sicut quantitas est passio corporis de genere substãtie. magis est dubium:qz inseparabilitas nõ causat semper ex dependentia.sed etiã ex cõnexione:nã quãtitas non potest esse sine figura:nõ qz dependeat ab ea:sed ꝓpter cõnexionẽ:cꝫ habet cum ea:ponit etiã a multis ꝙ qualitas sensibilis nõ potest separari a quãtitate: qz si non esset quanta per accidẽs.videt eis:ꝙ nec actu:nec aptitudine esset qualitas sensibilis:ꝛ per cõsequẽs traheretur extra naturã sui generis.ita ꝙ nõ esset qualitas sensibilis.ita ꝙ tali qualitati cõueniret species:puta esse albedinem:ꝛ non genus:puta esse qualitatez sensibilez:ꝙ est implicare cõtradictionẽ. ¶ Utrũ autẽ talis ꝺnexio sit inter potentiã intellectiuã:ꝛ suũ subm:siue non:non multũ potest apparere intellectui humano.tamẽ nõ videtur ꝙ apparenter sequatur contradictio:ponẽdo potentiam intellectiuã separatam a suo subiecto: sicut ponẽdo qualitatem sensibilẽ separataz a quantitate:quia non ita apparet ꝙ per talem separationem trahatur potentia intellectiua extra nãm sui generis:sicut appareret de qualitate sensibili:si separetur a quantitate:ꝛ sic patet ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ factã ad partez affirmatiuã dicendũ:ꝙ habens esse potest habere operationem conuenientem suo esse.sed potentia intellectiua separata non esset sufficiens ratio receptiua actus intelligendi:habere actũ intelligendi non esset cõueniẽs suo esse. ¶ Ad rationẽ in oppositũ dicendũ.ꝙ ponens primũ.scz potentiã intellectiuã separari nõ haberet ꝓ inconuenienti ſm.scz intellectũ separatũ de potentia absoluta dei posse beatificari.

Questio. IX.

UTrum suppositꝫ.ꝙ lumen naturale:ꝛ supnaturale differant realiter possint cõcurrere ad ostẽsionem vnius obiecti formaliꝫ.Arguit ꝙ non.quia aut ista essent ꝓncipiũ vniꝰ actionis:aut pluriũ:nõ vnius:qz nõ sũt vnius rõnis:actionis aũt eiusdẽ videt esse vna rõ:nec pluriũ.qz sequeret:ꝙ plures actus intelligendi eẽnt sil'in intellectu possibili.Ꝫ est falsuz.ġ ꝛc.

Oppositum arguitur.qz scda agẽtia supernaturaliꝫ bene cõcurrunt ad productionẽ vnius effectus.ergo ꝛ duo lumina.

Quantum ad istaz questionẽ.ꝓmo ostendẽdum est.ꝙ vtrumcꝫ lumen concurrit de facto ad ostensionẽ eiusdẽ obti formalis:accipiẽdo ostẽsionẽ ꝓ quacũcꝫ noticia siue cognitione:ꝛ accipiendo formalitatẽ obiecti ex parte rei intellecte.ſ.ipaz formalitatẽ:vel realitatẽ intellectiuã. ¶ ꝓmũ patet duplici rõne.ꝓio sic.qz ad actũ assentiendi eis:que supnaturaliꝫ credimus:cõcurrit cũ lumine fidei:ꝙ est supnaturale:lumen nãle.sed obiectũ talis assensus est idez obiectũ formaliter.ergo ꝛc.ꝓbatio maioris.qz ad assentiendũ illi cõplexo cõcurrit lumen nãle:de quo habet per lumen nãle qd nois:ꝛ quantũ ad simplicia:ꝛ quantum ad ipsum cõplexum.sed per lumen supnãle habet noticia de talibus creditis:ꝛ quantũ ad simplicia:ꝛ quãtũ ad cõplexa:alioquin non posset fidelis cũ infideli disceptare de talibus:cũ infidelis non habeat lumen supnaturale:nec posset disputari cum ignorante quid nois. ergo ꝛc.Et sic habemus:ꝙ ad assentiendũ talibus concurrit lumen naturale.sed constat ꝙ ad assentiendum talibus:in quibus fideles assentiunt:concurrit lumẽ fidei:ꝙ est supernaturale.ergo ꝛc. ¶ Secundo sic.qz ad illam cognitionem:ad quã non requiritur lumen naturale intellectus nostri:non requiritur fantasma:vel cognitio quecunqꝫ sensitiua.sed ad cognitionem nostram intellectualem quoꝝcũcꝫ supernãlium:seu naturaliũ requiritur fantasma:vel aliqua cognitio sensitiua.ergo ad omnẽ cognitionẽ nostraz ſm cursum presentis vite concurrit lumen naturale intellectus nostri:ꝛ certũ est ꝙ ad aliquã noticiam nostram concurrit lumen supernaturale.scz lumen fidei.ꝛ per ꝺsequẽs vtrumcꝫ lumẽ concurrit ad aliquã cognitionẽ. ¶ Qõ autẽ ad illaz noticiã:ad quã non concurrit lumen naturale intellectus nostri:non requiraꝫ fantasma:vel cognitio sensitiua.ꝓbo sic.qz illud qõ ad cognitionem nostrã intellectualez requiriꝫ ꝓpter nostrũ cõnaturalẽ moduz intelligendi: ſm statum presentis vite non regriꝫ nisi ad illa:ad que se extendit lumen naturale intellectus nostri:quia talis modus intelligendi directe respicit ipsum lumen nãle intellectus nostri.sed ad illa ad quoꝫ noticiã non ꝺcurrit lumen naturale nostrũ non se extendit predictũ lumen.ergo ꝛc. ¶ Et cõfirmatur ratio:quia in raptu est cognitio:ad quã nõ requiriꝫ fantasma:nec cognitio sensitiua.imo est abstracta a sensibilibus. ¶ Tũc ego quero.vtrum ad illam cognitionẽ nihil faciat lumen naturale nostrũ:vel nõ.si sic.ergo multo fortius facit ad cognitiones alias.ad quas concurrunt fantasma:ꝛ cognitiones sensitiue.si non:videt ꝙ ꝫ sit causa:ġre non concurrit fantasma quid nois.ergo ꝛc. Et sic habemus:ꝙ ad assentiendũ ad talẽ cognitionẽ regriꝫ cognitio sensitiua:ꝛ ꝓ ꝺsis talibus ꝺcurrit lumẽ nãle.si ꝺstat ꝙ ad lumen supernãle non requiriꝫ fantasma:vel cognitio sensitiua. ¶ Quantũ ad secũdum qualiter hoc sit sciendũ ꝙ plura concurrere ad aliquã actionez: vel passionem. dupliꝫ potest esse.Uno mõ in diuersis generibus cause. ita ꝙ vnũ concurrit in rõne ꝓncipy actiui.aliud in rõne ꝓncipy passiui:ꝛ isto modo nõ est dubiũ.ꝙ in actione qua aliquis agit in subm ꝓsuppositũ.ꝙ dico ꝓpter causationẽ:que non requirit subiectũ ꝓsuppositũ:vel principiũ passiuũ:ꝺcurrũt diuersa ꝓncipia.ſ.ꝓncipium actiuũ: ꝛ principiũ passiuũ:que sunt diuersa saltẽ in aliquibus: quicquid sit de oĩbus.Alio mõ in eodẽ genere cause.ita scz ꝙ ad eandẽ actionẽ cõcurrant plura ꝓncipia activa vel passiua.ꝛ hoc potest fieri multipliciter.Uno modo sicut ꝓncipale:ꝛ instrãle agens:ꝛ vltr qñcunqꝫ aliquid agit ꝙ virtutẽ receptã ab illo concurrente cũ eo:dando ei virtutem agendi.Alio mõ sicut agens disponẽs:ꝛ agẽs introducẽs formã principalez:sicut in gnõne hois agens nãle:ꝛ agens introducens aiam rationalẽ.Tertio mõ sicut duo ꝓncipia activa concurrãt ad aliquã actionez: vel productionẽ:quoꝝ tamẽ vnuz nihil recipit ab alio: sed ambo concurrunt vt vnum principiũ sufficiens ad vnũ effectũ:ad quẽ neutrũ eoꝝ per se sufficeret:sicut tenebri forma ꝛ duricies ferri faciunt ad perforationẽ ligni.Modo dico:ꝙ vtrũcꝫ predictum lumen non concurrit ad aliquam cognitionem:que quidem cognitio est actio alicuius agentis:ꝛ passio alicuius recipientis. vt duo principia diuersoruz generum:quorum vnuz sit actiuum:ꝛ aliud passiuum:ꝛ hoc patet sic.quia si alterum illorum concurreret passiue ad cognitionẽ:quã habemus de supernaturalibus:hoc esset lumen naturale intellectus agentis. sed hoc est falsum. ergo ꝛc. consequentia patet:quia in actu credẽdi supernaturali lumẽ supernaturale debet se habere nobiliori modo cꝫ lumẽ naturale.sed si lumen naturale esset actiuũ:ꝛ lumen supernaturale passiuum nobiliori modo se haberet lumẽ naturale cꝫ supernaturale in tali actu.ergo relinquitur ꝙ si vnum esset actiuum:ꝛ alterum passiuum.scilicz ꝙ id passiuum sit lumen supernaturale. ¶ Quod autem

hoc sit falsum patet. Primo quia vt dictum est: lumen naturale requirit ad cognitionē ꝑut habz ordinem ad fantasmata: sz lumē nāle nō se hz ad fantasmata passiue. ergo ꝛc. ¶ Scōo. qz in eo in quo cōicamus cuz in fidelibus: lumen nāle non se habet passiue. sed in talibus cōplexis ad fidē pertinētibus saltē quantū ad qd nois tā simpliciū q̄ cōplexoꝝ cōicamus cū infidelibus: alr nō possemus disputare cum eis: sicut dictum est supra. ergo ꝛc. ¶ Tertio: qz lumen nāle se hz in tali cognitione ex parte obiecti crediti pñtati aliquo modo i fantasmate. sed lumen nāle imotione: que fit a fantasmate nō se habet passiue: sed actiue. ergo ꝛc. ¶ Similr etiā non videt mihi: ꝙ si cōcurrāt ad talē actū credendi: ꝙ vnū recipiat virtutē ab alio ad mouendū ad talē actū: quia si vnū reciperet virtutē ab alio ad mouendū ad talem actū: lumē nāle reciperet a supernāli. ¶ Sed hoc non videt pole. ꝓbatio: qz aut reciperet ab eo virtutē supernālem mouēdi: aut nālem: nō nālem. qz ipsum est ꝑncipium sufficiens mouendi naturalr: nec supernaturalez. Prio: qz sufficit lumen nāle fidei absq; alio impresso. Scōo. qz quereret vtrum lumē nāle cōcurrat cuz illa virtute supernāli actiue vel passiue: non passiue tm: vt ꝓbatum est. Si autē ponat ꝙ actiue: tunc superflue poneret illa virtus supernālis: quia sufficit supernāle lumen fidei cum lumine nāli. ¶ Dico ergo ꝙ lumen nāle cōcurrit cuz lumine supernāli in talibus actibus credendi: sicut duo principia agentia: quoꝝ vnū. scz lumē naturale cooperat supernāli dupl'r. Uno modo antecedēter: ꝛ dispositiue. Allo modo cooperando ad effectuz principalē. scz ad ipsum actū credendi. Primū pz sic. qz id qō facit cognoscere quid nois de talibus cōplexis: ꝛ quātū ad simplicia. scz quid est dictu, deus est trinus ꝛ vnus: facit dispositiue ꝛ antecedenter ad assensum: quo assentit talibus cōplexis: qz cognoscere qd nois modo predicto est preuium ꝛ dispositiuū ad talem assensuz. sz lumen naturale causat talem noticiā: vt supra dictū est. ergo ꝛc. Scōm pz dupl'r. s. ꝙ lumen nāle cooperet lumini fidei. Primo: qz lumē nāle cooperat ad illaz noticiaz: que includit noticiā quid nois. sed assensus includit noticiaz qd nois. ergo ꝛc. maioꝛ patet: qz vt frequenter dictum est: qd nois de talibus scimus per lumen nāle. minoꝛ etiaz satis patet: qz nullus assentit ei: qui ignorat qd nois. s. qd ē dictu: ꝙ dr per oīonē. Scōo sic: qz ad id cooperat lumen naturale: ad qō mouet obiectū presentatum a fantasmate: ꝛ hoc supra patuit. sed ad talē assensum mouet obm credibile presentatum in fantasmate. ergo ꝛc. Et sic patet ad qōnem. s. ꝙ lumen nāle ꝛ supernaturale possunt cōcurrere ad noticiā vnius obti formalis. ¶ Ad rōnē in oppositū dicendū. ꝙ non opz: ꝙ illa que concurrunt ad vnā actionē in eodē genere cōi. scilz actiue sint eiusdem rōnis ſm id qō sunt in se: sicut nec oportet. ꝙ ea que concurrūt passiue ad vnam motionē sint eiusdem rationis ſm speciē specialissimā. sicut patz ꝙ calefactio potest fieri a lumine: calore: ꝛ a sole: lz posset dici: ꝙ talia aliquo modo sint eiusdez rationis in habitudine ad talem effectum.

Lumē naturale cooperatur lumini supernaturali i actu° credēdi dupliciter.

Questio. X.

UTrum substantia itelligatur a nobis per propriaz speciem.

Argulr ꝙ sic. qz eadē sunt principia eēndi ꝛ cognoscendi. sed vnāqq; res habet esse per suam propriaz spēz. g̃ ꝛ ꝑnci° cognoscendi. Doc confirmat per phm ꝑ de aīa. qui dicit. qō accidentia maximā partem conferunt ad cognoscendū quod quid est.

ar. com. xj.

¶ Ad euidentiā istius questionis. Primo videndus est quid importet nomine spēi. Scōo videndum est de ordine intelligibilium quantū pertinet ad propositum. Tertio distinguendum est de hoc ꝙ dicitur proprius. Quarto ad questionem.

Quantum ad primū sciendū ꝙ quantū ad pñs spectat: potest accipi spēs tripliciter. Uno modo pro nā specifica: in qua fundat intentio logica: que vocat spēs: sicut nos dicimus: ꝙ in specie humana inueniat talis conditio vel talis. Scōo modo dicit spēs aliqua similitudo impressa intellectui a fantasmate: siue a re intelligibili mediante fantasmate: q̄ ſm quosdam est quedā res alia ab actu itelligendi. Tertio modo dr species ipsa cōceptio intellectus expressa: que dicit verbū: siue sit idem ꝙ actus intelligēdi: siue ab eo efficiens. Quarto mō dr species ipsa intentio logicd.

Quantum ad secūdū sciendū. qō intelligibilia possunt habere duplicez ordinē ad inuicem. vnū ex natura rei absolute: aliuz in ordine ad intellectū nostrū ſm modū: quo nunc intelligit. Ordo intelligibilium ex natura rei absolute est. ꝙ id dicit esse plus in ordine intelligibilitatis absolute: ꝙ habet plus de entitate ꝛ actualitate: ꝛ quia tale habet plus de intelligibilitate: qz ſm phm. 9° metaphe. actus est magis notus q̄ potētia: ꝛ quanto aliquid est actualius: tanto notius: ꝛ id qō hz min⁹ de entitate ꝛ actualitate ē isto mō posterius intelligibile. Per comparationē autē ad nos ordo intelligibilitatis attendit ſm ꝙ aliquid prius occurrit intellectui nostro. ¶ Ad cuius maiorē intelligētiā sciendū: ꝙ quedā sunt: que in seipsis imediate occurrūt intellectui nr̄o. scilz que imediate mouent ad cognitionem sui nullo alio precognito: ꝛ illa sunt: vt mihi vr: ea: que cadunt sub sensu. ꝛ dicunt ꝑ se nota: siue ꝑ nota: quasi nullo alio precognito nota. ¶ Quedā aūt alia sunt: que nō sic imediate mouēt ad cognitionē sui ꝑ modum obiecti ad cognoscendū: sed cognoscunt mediantibus alys precognitis: que sunt ꝑmo nota: de quibus dictum est. ꝙ mouent ad cognitionē alioꝝ per modū obti cogniti: sicut vbi grā: qñ videmus motū: vel aliquid tale: ꝙ cadit sub sensu statiz mouemur ad cognitionē itellectualē ipsius motus: vel alicuius alterius confusam. Motoꝛ autē: qui in se non occurrit intellectui nostro: non statim videtur a nobis. sed mediāte motu: qui motus mouet ad cognitionē sui: ꝛ etiaz ipsius motoris: per modum obiecti intellectualis.

ar. com. xo.

Quantum ad tertium sciendū: ꝙ aliquid habere speciē ꝓpriā dici potest accipiendo speciē scōo mō. s. pro similitudine impressa ab obto. q̄ quidā ponūt vt rē aliā ab actu intelligēdi. ¶ Ad eliciēdū actū itelligendi pōt intelligi dupl'r. vno mō ꝙ dicit spēs esse ꝓpria ex parte ipsius cognitionis: q̄ elicit. alio modo ex parte rei itellecte: ex parte cognitionis ad huc dupliciter. Uno modo ꝙ dicatur species esse propria alicuius: quia scz ducit in cognitionē alicuius: que cognitio est ipsius solius: ita ꝙ non ducit in cognitionē alicuius alterius: nisi in cognitionē illius. Allo mō pōt dici species propria alicuius adhuc ex parte cognitōis. quia scz ducit immediate in cognitionez illius: ꝛ non in cognitionez alterius: nisi immediate in illo. qō pertinet autem rei intellecte potest dici propria species: quia ducit in cognitionem talis rei quantū ad sua propria. ita. s. ꝙ non solum habere facit generalem cognitionem de re: cuius dicitur esse ꝓpria: sicut si cognoscatur homo in eo ꝙ corpus. sed specialez: sicut si cognoscatur homo: in eo ꝙ est homo. ¶ Quantū ad quartum. s. quātū ad qō nē principalē sciendū: qō qō non intelligit de specie: q̄

Aliqd hēre spēz ad elicē dū actum dupliciter potest i telligi.

dicit nã specifica:in qua fundat intentio logica:nec de specie:que dicit intentio logica.nec etiã de spẽ expressa. que dicit verbum.sed questio intelligit de spẽ scõmodo dicta.s.de similitudine impressa ab obiecto:mediãte qua elicitur actus intelligendi:vt ponit a quibusdam.

Nota an substantia intelligat p ppriaz speciem.

¶ Et tũc dico ad questionẽ qua querit.vtrũ substãtia intelligatur per propriã speciẽ a nobis:accipiendo esse speciẽ ppriã ex parte obiecti:qz.s.ducit in cognitionem rei quantũ ad sua ppria. Dico q substãtia isto modo intelligatur per ppriam ſpẽm nõ q habeat spẽm aliam a specie accidentis:per quã intelligat:sed qz per speciez accidentis ducit in cognitionẽ subẽ quantũ ad illud:qõ est sibi pprium:siue cõparando subam gnãlem ad accidens:q ſcz intelligat substantia quantũ ad qõ est ei ppriũ in cõparatione ad accidẽs:siue ꝯparando vnã substantiam in specie ad aliaz:sicut q cognoscatur ignis in cõparatione ad alias spẽs subẽ:puta in cõparatione ad ad aquã:terrã:ꝛ hꝺ. ¶ Et hoc pz vnica rõne sic.qz illõ dicit cognosci per propriã speciẽ ex parte obiecti:qõ cognoscit quantũ ad id:qõ est sibi proprium.sed subа cognoscitur a nobis quantũ ad id:qõ est sibi ppriũ in cõparatione ad accidens:ꝛ quantũ ad id qõ est ppriũ vnius speciei in cõparatione ad aliã.ergo ꝛc.maioꝛ patet ex dictis.ꝓbatio minoris.qz nullus potest discernere inter aliqua plura:nisi cognoscat illa:que sunt ppria vnicuiq in cõparatione ad alterũ.sed intellꝰ nr̃ peruenit ad noticiam:qua discernit inter subam ꝛ accidens:ꝛ vnaz speciem ꝛ aliã:puta boiez ꝛ equũ:ignẽ ꝛ terrã.g ꝛc. ¶ Ad huc maiorẽ istius ꝓ ſꝰlli ꝓbo.qz nullus põt discernere inter aliqua:nisi sciat illa in gbus vnuz discernit ab alio.ſz illa in quibus vel ꝑm que vnũ distinguit ab alio sunt illa:que sunt ppria vni in cõparatione ad alteruz: quia nihil distinguitur ab alio ꝑm id:qõ est cõe vtriq. ergo ꝛc.minoꝛ aũt istius ꝓ ſꝰlli de se pz.s.q discernimus inter substantiã ꝛ accidens:ꝛ inter vnã speciẽ substantie ꝛ aliam:alioquin de talibus nullus sermo fieret a nobis:cũ de nullo possimus loqui:nisi de hoc q intelligimus:per quẽ modũ fiat dicti diffuse in questione vltimi quodlibetꝰ:qua q̃rit:vtꝛ suba sit id.qõ prius occurrit intellectui nr̃o. ¶ Si aũt spẽs ppria cẽt alicuiꝰ ex parte cognitionis:qz ſcz ducit in cognitionẽ illius solius:ꝛ in cognitionez cuiuscũq alterius:vel etiã q ducit in cognitionẽ illius imediate.ita q nõ in cognitiõe alterius alicuius nisi mediante illo:isto mõ videt mihi ꝑm cursum cõem presentis vite:q suba non intelligatur a nob per propriã speciẽ:q. id qõ cognoscit per ppriã speciez aliquo istoꝝ duoꝝ modoꝝ cognoscit nullo aũt alio ꝓcognito modo:quia substãtia non cognoscit isto modo ab intellectu nostro.ergo ꝛc.maioꝛ patet facilr quantuz ad vtrãq partem. ¶ Et primo quantũ ad partem illã: qõ id qõ babz speciẽ ppriã ducẽtẽ in cognitionẽ illius: ita q nõ in cognitionem alterius potest cognosci nullo alio presuppositio precognito:qz q nõ põt cognosci nisi allo precognito nõ põt habere speciẽ ducẽtẽ in cognitionẽ eius:nisi spẽs illa anteducat in cognitionẽ illius precogniti:ꝛ per ꝯns illa spẽs ducit in cognitionez illius:ꝛ alterius ꝓcogniti:ſz illud qõ est tale nõ põt habere speciem deducentẽ in cognitionẽ illius solius.g ꝛc. Patet etiã quãtũ ad aliã partẽ.s.q id qõ cognoscit per ppriã speciẽ ducentẽ imediate in cognitionẽ eius:ꝛ in nullus aliud nisi mediante illo cognoscit nullo precognito:qz si spẽs duceret in cognitionẽ alterius iaz nõ duceret in cognitionẽ illiꝰ imediate.maiorẽ ego ꝓbo sicut ꝛ alias probaui duplici rõne. Prima sumit ex actu cognitiõis nostre intellectiue,qz sola illa que cadũt sub sensu videtur esse ꝑmo nota illi itellectui:cuius cognitio oritꝛ a sensu.sed talis est intellectus nr̃.ergo ꝛc.minoꝛ pz per ꝑhz. ꝓio posterioꝝ:vbi dicit:q deficiente vno sensu deficit scia illius sensus ꝑm illũ sensuz. Et auctoritate bti Dyonisy:qui dicit:q impoſe est nobis aliter iradiare diuinũ lumẽ:nisi sacris velaminibus circũuelatũ.i.signis sensibilibus.pz experimento:qz non possumus itelligere sine fantasmate:minoꝛ etiã pz facilr:qz cognitio illius intellectus:qui põt intelligere imediate illa:que sub sensu nõ cadũt:nõ necessario bret oritꝛ a sensu:qz respectu talium intelligibilium nõ presupponit intellꝰ sensationẽ talium. ¶ Scõ probat illa minoꝛ principalis rõnis. ſcz q opz dare aliqua ꝑma nota:que sint certissima cuz ex eis habeat noticia ꝛ certitudo de alys.sed talia sunt illa:que imediate occurrũt intellectui nr̃o.g illa que imediate occurrunt intellectui nr̃o debẽt esse notissima. ꝛ certissima.sed suba est hꝺ. ergo ꝛc.probatio istius minoris vltime:qz idem erroꝛ.ergo ꝛc. Ista minoꝛ vltima patet per ꝑhm in ꝓncipio metaꝑhe. vbi dicit q aliqui dixerũt subaz rerũ mãm solã ꝛc. Hoc etiã apparet in sacramẽto altaris:in quo ꝑm inuestigationẽ nãlem itellꝰ nõ possumꝰ scire.vtꝛ remaneat ibi suba panis:an nõ:vl alia suba:ſz fide teneamus q nõ maneat ibi suba panis ¶ Sz ꝫ hoc vltimũ posset obyci sic.qz angelus culꝰ cognitio non habet oritꝛ a sensu:sed hz noticiã itellectualẽ de suba imediate posset videre nãliter.vtrũ suba panis maneret aut non.sed hoc vꝰ incõueniẽs.q angelus nãliter cognoscat sup nãle.ergo ꝛc. ¶ Ad hoc dõz:q quãtum occurrit mihi:q angelus videt vtrũ suba panis sit ibi aut nõ:sicut homo põt scire aut non de lumine pñte sibi.vtrum habeat oculũ aut nõ:sicut põt scire:vtruz hꝰ eius quãtitas maneat aut nõ:etiã si quãtitas ꝛ quantũ annihilareꝫ nãlr. ¶ Ad id aũt q dr̃ cõtra hoc:dõm q nãlitas alicuius obiecti cognoscibilis duplr põt accipi. Uno modo in se:qz est res quedã supnãlis:sicut esset restitutio oculi eruti:vel brachy abscisi. Alio mõ põt accipi supnaturalitas talis obti in cõparatione ad potentiã cognitiuã:quia cognitio talis obiecti est super naturaz potentie talis:ꝛ per ꝯsequẽs est supernãlis respectu talis potẽtie:mõ dico q licz existentia in sacro altaris:vel subtractio sube panis sit ꝓio mõ supernãle in se:tamen cognitio eius in cõparatione ad intellectuz angelicum non est nãlis:qz nõ est super nãm potentie angelice:siẽ etiã annihilatio alicuius quãti mihi presentis sit supernaturalis:tamẽ cognitio absentie illius quanti fcã annihilatione nõ est mihi supnãlis.ꝛ sic pz ad qõnes. ¶ Ad rationẽ factã in oppositũ dõm.q illa ꝓpositio qua dr̃. q eadem sunt ꝓncipia essendi ꝛ cognoscendi põt intelligi accipiendo ꝓncipiũ ex parte obiecti mouentis put aliqua mouẽt ad sui cognitionẽ ꝛ in cognitione que est a prioꝛi:non autem intelligitur de principio elicitiuo.q ponit subiectiue in intellectu:qualis est spẽs:de qua loquimur:nec itelligitur de cognitione a posterioꝛi:in minoꝛi etiã accipitur species ꝓ nã specifica subẽ vniuscuiuſq rei:q̃stio autẽ intelligit de spẽ:que est impressa ab obiecto itellectui. ¶ Et si dicat.q saltẽ illa spẽs ipressa erit impssa imediate a noticia specifica sube. ¶ Dõz q nõ oz:qz ꝓcessus intellectus nr̃i nõ est sp a ꝓxi. Q. XI.

UTrum ponens voluntatez habere solus actum dilectiõis in patria ꝓsit substinere ratiõabilr:q charitas habeat aliquẽ actũ in patria.

Ad euidentiam istius qõnis ẽ sciẽdum.q cum delectatio cõsequat ex cõ-

secutione alicuius boni ꝓueniẽtis: siue in cõuenienti bono habito: ita ꝙ illa habitio sine cõsecutio vel cõprehensio fit apprehensa: non est intelligendũ ꝙ delectatio siue gaudium voluntatis causet vel cõsequat̃ solũ ex hoc ꝙ ille qui delectatur: cõsequit̃ tale bonũ cõueniens. sz ex hoc: ꝙ amicus eius cõsequit̃: vel habet tale bonum: sicut enim non solum amamus: vel desideramus bona nobis: sed etiã amicis: z non solum delectamur in bonis: que consegmur. sed etiã in bonis: que amici habent vel consequũt̃. ¶ Scõo sciendũ. ꝙ ꝓiunctio boni delectantis cum illo: qui delectat̃. accipit̃ vel põt intelligi dupl'r. Uno modo per modũ perfectionis formal'r illũ qui delectat̃ perficientis. Alio modo per modũ: quo cõiungit̃ mouens moto. verbi gra. quãdo aliquis delectatur in cibo vel potu: cibus vel potus cõiungit̃ ei: vt mouens mobili in quantũ facit aliquã imutationẽ circa tactum vel gustum. ipsa etiã imutatio sic facta coniungit̃ tali per modum perfectionis ipsius formal'r perficiẽtis. ¶ Tertio sciendũ: ꝙ apprehensio: quã presupponit delectatio: dupl'r se põt habere ad delectationẽ. Uno mõ ꝙ sit ipsius bonũ principal'r delectans: sicut qñ aliquis de aliqua re ꝑncipal'r appetit ipsaz cognitionẽ z in tali cognitione ꝑncipal'r delectat̃: sicut in cognitione trianguli: vel alicuius cõsimilis speculabilis nihil appetitur nisi ipsa cognitio: que habet̃ principal'r delectat. Alio modo potest se habere apprehensio ad delectationem nõ vt sit principal'r amatũ bonum: vel desideratus: vel delectans. sed vt ostensio talis boni: ꝙ ꝑncipal'r amat̃: z principal'r delectat. sicut quãdo aliqs delectat̃ in lotione balnei: principal'r: ibi amatũ vel delectans nõ est ipa cognitio balnei: sed ipa lotio: vel aliq̃ imutatio in corpore facta ex illa lotione. ¶ Quarto sciẽdũ est: ꝙ aliquis in patria de deo põt delectari multipl'r. Uno mõ sicut de amico: de cuius bono põt gliquis ꝺlectari etiam circũscripta ipsa vtilitate. Alio modo sicut de illo: de quo recipit aliqꝺ cõmodũ: ꝙ est eius pfectio formalis: quaruz delectationũ: prima respondet amori amicitie: quo aliquis amat deum amore amicitie: secunda respondet amori cõcupiscentie: quo aliquis amat z desiderat perfectionẽ suã cõsequi ab alio in prima delectatione: z primo amorem diuinũ bonũ. bonũ est ꝑncipal'r in se amatũ: z principal'r delectans: in scõo autẽ amore: z secunda delectatione principal'r amatũ z desideratũ est ipsa visio dei per eẽntiã: qz illa est maior pfectio q̃ possimus habere a deo loquẽdo de perfectiõibus secũdis siue accidentalibus. ¶ Quito sciendũ. ꝙ de dria ist̃ox scilicz amoris: z desidery: z delectationis est triplex opinio. ¶ Prima dicit: ꝙ amor ab alys duobus differat: sicut habitualis inclinatio voluntatis. siue illa habitualis inclinatio habitum dicat superadditus voluntati: siue dicat ipsam nãm voluntatis: que inclinationẽ habz in bonum. ¶ Alia opinio est: que dicit: qꝺ amor dicit actum real'r differentẽ a desiderio z delectatione: z talis actus vt dicunt est prenius vtriq̃ desiderio z delectationi: sic̃ quodãmodo noticia premisse ꝓuia est noticie cõclonis vel noticia simplex noticie complexe. ¶ Tertia opinio est: que ponit: ꝙ amor dicit actuz: sed non dicit differentiã a desiderio gaudio vel delectatione: qz omnis amor vt dicunt: vel est desideriũ: vel gaudiuz: vel delectatio. ¶ Dis ꝓmissis dicendũ est ad qõnẽ: ꝙ aliud est querere de veritate istius antecedẽtis. vtrũ. s. in patria sit aliquis alius actus preter delectationẽ voluntatis. Et aliud est querere de veritate istius cõsequẽtie. vtrũ si voluntas habeat actum solũ delectationis in patria. sequat̃ ꝙ charitas nõ habeat aliquẽ actuz in patria. Et de hoc videt̃ esse ista questio. s. de illa ꝓsequẽtia: quãdo queritur vtrũ ponens voluntatẽ habere solum actum delectatiõis in patria possit substinere rationabiliter: ꝙ charitas habeat aliquẽ actuz in patria. ¶ Et ad hoc dico: ꝙ stante ypotbesi charitatem non habere aliquem actum in patria potest accipi vel cõcludi ex parte ordinis actuum: vel ex parte obiectoꝝ. Si ergo attendatur ad ordinem actuum: ſm primam opinionem: que ponit amorem esse habitualem inclinationẽ z non actualez. Et ſm opinionem tertiaz: que ponit amorem differre a desiderio z delectatione: ponens volũtatẽ habere actũ tantũ delectationis in patria posset substinere: ꝙ charitas habeat aliquem actũ in patria: qz si hoc non posset: aut hoc esset propter substractionẽ amoris vel desideriuz: que videntur antecedere delectationem: sed neutro istorum modorum impeditur: quin stante ypotbesi charitas possit habere actum in patria. probatio maioris quantũ ad vtrãq̃ partez. Et primo ꝙ non impedit̃ ꝓpter substractionẽ amoris. Et primo quantũ ad ꝑmã opinionẽ: quia ille qui ponit voluntatẽ non habere aliquem actum in patria nisi delectationẽ non tollit habitualem inclinationẽ volũtatis in id: in qõ delectatur: qz exceptio vel exclusio importata non excludit nisi actũ alium a delectatione: non aũt habitum: sed ſm primam opinionẽ amor dicit habitum: z non actuz. ergo ꝛc. Idẽ patet scõm tertiam opinionẽ: qz ſm tertiã opinẽ delectatio est taliter amor. ergo excludens actum alium a delectatione non excludit amorem saltẽ vniuersal'r. Sil'r etiam non potest impediri stante ypotbesi ꝓpter scõaz opinionẽ. s. ꝓpter substractionẽ õsideriꝰ quin charitas habeat actum in patria: qz non necessario semper delectatio ꝑexigit desideriũ: nec vnq̃ stat cum desiderio. sz excludere id: qõ nec ꝑexigit̃ necessario ad delectationẽ: nec vnquã stat cuz delectatione nõ tollit delectationẽ. ergo non sequit̃: quin excluso desiderio adhuc possit eẽ delectatio in patria. z per cõsequẽs quin charitas possit habere aliquẽ actum in patria. scz delectationẽ ipsam. ¶ Scõz autẽ aliaz opionem. scz scõam que ponit amorem re differentem a desiderio z delectatione: aut talis actus est preuius: vel manens cũ ea: aut non. si non. tũc adhuc nõ video: quin ex parte actuũ ponẽs solum actũ delectationis in patria possit substinere: quin charitas habeat actũ in patria: quia non video quin absolute saltem virtute diuina actus: qui natus est succedere alteri cedenti z desinenti esse possit fieri z esse sine actu tali ꝑcedenti: licz nõ maneat sub ratione succedentis: quia si virtute diuina potest fieri qꝺ id possit esse: ꝙ natum est ab alio dependere sine illo: a quo natũ est depẽdere sic multo plus potest facere id quã id: ꝙ natũ est succedere alteri sine illo vel illo non precedente: iterum etiam hoc necessarium est ponere in patria. si amor non põt: qz certum est delectationem esse in patria. Si autem amor sit alius actus a desiderio z delectatione: ordinez tamẽ habens ad vtrãq̃: z stans cuz eis. si de ratione talium actuum est talis ordo. sicut actus cognitionis prenius est actui voluntatis: isto modo non video: ꝙ ponens non habere in patria nisi actum delectationis tãtum: ꝙ possit substinere rationabiliter: ꝙ charitas habeat aliquem actum in patria: vel non habeat: quia ponens contradictoria neutram partem poterit substinere. sed talis saltem implicite ponit contradictoria. maior patet: quia ponendo. vnam partem cõtradictionis: interimit aliã. z ecõuerso. z per ꝯns nullã partẽ põt substinere. ꝓbatio mi. qz illi ꝙ ponũt tm̃ delectationẽ eẽ in patria: ponũt delectationẽ eẽ in ꝑria: qz ois ꝓpositio in

qua ponit dictio exclusiua ꝑsupponit suã ꝓiacẽtẽ.iterũ negat delectationẽ eẽ in patriã saltez ꝓlicite:qz ille qui negat id esse in patria:ad cuius nõ esse sequit non eẽ delectationis ꝛ desidery negat in patria ꝛ desiderlũ ꝛ delectationez.sed ille qui ponit tñ delectationẽ esse in patria:negat amorem esse in patria:ꝛ per ꝺns negat id ad cuius non esse sequit nõ esse desidery ꝛ delectationis: ꝛ per cõsequens negat oẽm actum voluntatis.scz amorem:desiderium:ꝛ delectationẽ:ꝛ etiã charitatẽ ꝑ consequens.ergo talis negat cõtradictoria.scilz ꝙ charitas habeat aliquẽ actum:ꝛ ꝙ non habeat aliquẽ actum in patria.ꝛ sic patet minoz. ¶ Si aũt ex parte obiectoꝝ accipiatur ista cõsequẽtia.scz ꝙ qui ponit voluntatem habere solum actum delectationis in patria.ꝙ non posit substinere.ꝙ charitas nõ habeat aliquẽ actum in patria. ¶ Dico ꝙ nõ sequit.quia ille potest substinere ꝙ charitas habeat aliquẽ actum ex parte obiectoꝝ in patria:qui saluat tam primũ q̃ scõm obiectum charitatis in patria:sed ille qui ponit volũtatẽ habere tantũ actũ delectationis in patria.dum modo non obstet predict? ordo actuum saluat obiectũ charitatis tam primũ q̃ secundũ.maioz patet.qz non tollit actus ipsius habitus ex parte obiectoꝝ.nisi qz tollitur vel primũ vel secũdarium obiectum.ꝓbatio minozis.qz sicut ex superiozib? patet.non solum aliquis delectatur in bono ipsum formaliter perficiente.sed etiam in bono amici.vnde delectatio potest habere ꝓ ꝓmo:ꝛ ꝑ se obiecto bonũ amici.ꝙ est deus.sed deus vt amatus amore amicitie ponitur primũ ꝛ per se obiectũ charitatis.ergo ꝛc. Qđ autez dicitur bic amore amicitie:exprẽdendũ etiã est ad ipsaz delectationem:quia sicut dictum est.aliquis delectatur in bonis amici:vt amicus est:sicut ꝛ potest amare:quãtum autẽ ad delectationẽ pertinentẽ ad amorem cõcupiscentie:qua aliquis concupiscit sibi aliqđ cõmodum. ¶ Primũ obiectũ est visio.si ponaꝫ ꝙ habitudo pficiens nos formaliter sit visio.sed visio erit in patria.ergo ꝓmuz obiectũ pertinens ad delectationẽ pertinentẽ ad amorem concupiscentie erit in patria. ¶ Sed cõtra ista posset obyci ꝛ dici.ꝙ fm hoc dlectatio:que ptinet ad amorem amicitie respectu dei equaliter est in via:sicut in patria:qz delectatio est respectu boni habiti.sed bonuz diuinuz semper est a deo habitum:siue amicus eius sit in patria:siue in via.ergo equaliter amicus dei dlectaꝫ amore amicitie:siue in patria:siue in via.ꝙ videt incõueniens. ¶ Et ad hoc dicendũ.ꝙ ad delectationẽ non solũ facit bonũ.de quo quis delectaꝫ siue in se:siue in alio' sed etiã ad hoc facit modus cognoscẽdi id:qđ cognoscit siue in se siue in alio.ꝛ quia aliter cognoscit a nobis bonũ diuinũ hic ꝛ in patria.ꝛ sic patet ex predictis.ꝙ maioz est falsa.scilicz ꝙ delectatio non potest esse de bono creato.

Questio. XII.

Utrum eodem habitu in spẽ diligamus deum ꝛ proximũ. arguit ꝙ sic.quia habitus trahit spẽm ab obiecto.sed idem obiectũ est dilectionis specie.scz deus:qz etiã ꝓpter deum diligimus proximũ.ergo eodem habitu specie diligimus deum ꝛ proximũ.

Oppositum arguitur.sicut se habet habitus ꝓncipioꝝ ad cõclusionem.ita se habet charitas dei respectu proximi.sed diuersi sunt habitus cõclusionũ ꝛ principiozuz.ergo diuersi sunt habitus in dilectione dei ꝛ proximi.

Respõdeo quãtũ ad istã questionẽ.pono tres ꝯclusiones.Prima est.ꝙ vna est sola charitas:qua diligunt oĩa:que ex charitate diliguntur. ¶ Scõa est.ꝙ respectu aliquoꝝ diligibiliũ ex charitate requirunt aliqui alij habitus in appetitu:vel sensitiuo:vel itellectiuo preter charitatez ad hoc ꝙ prompte diligantur absq; difficultate. ¶ Tertia ꝯclo est.ꝙ quãtum ad nunc mihi occurrit ad diligendũ proximũ absolute ꝛ fm se.scz vt proximũ ꝯsideratũ sufficit charitas. Sed ad diligendũ proximũ sub aliqua cõditione determinata cõsideratũ prompte ꝛ absq; rebellione non sufficit charitas. ¶ Prima cõclusio patz sic.qz sicut se habet lumen naturale respectu oĩuz intelligibiliũ naturaliter:vel lumen fidei respectu oĩum credibilium supernaturaliter.sic se habet charitas respectu oĩum diligibiliũ ex charitate.sed lumen nãle:quo intelligimus oĩa a nobis intelligibilia naturaliter:ꝛ similr lumen fidei:quo credimus credibilia quodlibet illoꝝ est vnum ꝛ idez:ita ꝙ vnum lumen naturale est:quo intelligimus oĩa naturaliter intelligibilia:ꝛ similr vnum lumẽ fidei:quo credimus omnia credibilia supernaturaliter. ergo ꝛc. maioz patet facilr.quia sicut lumen naturale respicit vnũ primo ꝛ per se obiectũ:ad qđ oĩa alia intelligibilia naturaliter habent attributionẽ qđcunq; sit id:ꝛ qualemcũq; vnitatẽ habeant:ꝛ similr sicut lumen fidei respicit vnũ primo ꝛ per se obiectũ:ad qđ habẽt attributionẽ oĩa supernaturalr credibilia.ita etiã charitas habet vnũ primo:ꝛ ꝑ se obiectũ:ad qđ oĩa ex charitate diligibilia habent attributionem:minoz etiã patet:qz nullus illa lumina plurificari ponit. ¶ Ad maiorẽ aũt declarationẽ eoruz:que dicta sunt in ista rõne ꝛ sequenti:licz vna sciẽtia non se extendat ad scibilia alterius.tamẽ lumẽ nãle se extendit ad omne intelligibile naturaliter:ꝛ similr lumen fidei ad oẽ credibile supnaturaliter.licz cũ ꝫ sint aliqui habitus acquisiti. Ita etiã charitas se extẽdit ad oĩa diligibilia:licz cũ hoc occurrãt aliqui habitus alij respectu aliquoꝝ amabiliũ ex charitate:siẽ patebit in sequẽti ratione. ¶ Scõa cõclusio põt ostendi dupliciter. Primo ex simili inducto:qz sicut se habet lumen nãle ad oĩa intelligibilia naturaliter.sic se habet charitas ad oĩa ex charitate diligibilia.sed lumen naturale se extendit ad quedam intelligibilia naturaliter mediantibus aliquibus habitibus saltẽ ad hoc:ꝙ prompte ea intelligant.sicut patet de habitibus scientificis.ergo ꝛc. ¶ Secũdo patet idem ex parte virtutum moraliuz omnia opera virtuosa sunt diligenda ex charitate.sicut id qđ debemus diligere nobis vel proximo.sed talia diligimus dilectione electiua mediantibus habitibus virtuosis.ergo ꝛ cete. ¶ Notandum autem circa hoc.ꝙ licet talia non diligamus vt amicum:tamen diligimus ea etiam amore amicitie:siue charitate:sicut ea:q̃ nobis vel amico amamus. ¶ Tertia cõclusio quantũ ad primã partem.scz ꝙ charitas sufficit ad inclinandum ad dilectionẽ proximi absolute ꝛ fm se cõsiderati sine alio habitu medio in appetitu:quia respectu illius:cuius respectu appetit? non patitur difficultatem de amato ad amandum tale quid vt videt non requirit in appetitu alius habitus preter charitatem:ꝛ per cõsequẽs sufficit charitas.sed proximus fm se ꝛ absolute cõsideratus est hꝺ.ergo ꝛc. maioz faciliter patet.quia non requiritur vt videt habitus in potentia:nisi ad eliciendũ potentiaz:vel ad tollendum difficultatẽ.sed charitas sufficit ad eliciendus potentiam:stante autẽ ypothesi nõ requiritur habitus ad tollendum difficultatem:quia ponit ꝙ respectu talis obti deo amato nõ patit difficultatẽ appetitus. ꝯ ꝛc. minoz ẽt pz.qz in hꝺ ꝙ aliqs velit bonũ ꝺciui suo vt sic nõ patit difficultatẽ:imo magnã adhuc hꝫ inclinationẽ.

¶ Quantū ad scām.s.q; ad hoc q; proximus sub aliq̄ determinata cōditione cōsideratus diligat̄ prompte ⁊ absq; difficultate non sufficit charitas solum: quia diligendo id respectu cuius appetitus patitur difficultatez etiam deo amato saltem quantum ad hoc: q; diligatur prompte: ⁊ absq; difficultate non sufficit charitas. sed proximus sub aliqua cōditione cōsideratus pōt ee quā dacq; tale obiectū. ergo ⁊c. probatio ma. q; ad tollendū difficultatē: quā nō tollit charitas regrit alius habitus a charitate. sz illa difficultas: que manet deo amato nō tollit̄ per charitatē. ergo ⁊c. minor etiā facil'r probatur: q; proximus pōt cōsiderari vt inimicus vel cui qs conferat bona sua ad supplendum indigentiā suā ⁊ plures tales cōditiones possent inueniri: sed diligere proximū sub talibus cōditionibus. scz vt existentē inimicuz vel vt cui quis cōferat bona sua etiā amato deo habz quādam difficultatē: quia qui nō patit difficultatē in diligēdo deum potest pati difficultatē diligēdo proximuz. vt sic ergo ⁊c. ita q; preter charitatē: ad hoc q; aliquis non recedat ab amare saltē ꝓmpte inimicuz pōt cooperari alia virtus. s. patiētia: ⁊ ad hoc sil'r q; ꝓmpte diligat qs ꝓximū: vt cui vult dare sua regrit mīa: vel liberalitas: ⁊ sic de alys. ⁊ per hoc patet ad qōnē. ¶ Concedo rationem ad istam partē factā. ¶ Ad rationē in oppositū dicendū. Primo ad maiorē. q; licet sit simile de dilectione dei ⁊ dilectione ꝓximi cognitione principiorum ⁊ ꝛcl'onū quātū ad hoc q; sicut p̄ncipia sunt ratio cognoscendi ꝛcl'ones. ita deus est ratio diligendi ꝓximū. non tamē est simile de habitu. quo cognoscūt̄ p̄ncipia. ⁊ de habitu: quo cognoscunt̄ ꝛcl'ones ex vna parte: ⁊ de habitu: quo diligitur deus ex vna parte. Et de habitu: quo diligit̄ ꝓximus ex alia parte. quia dilecto deo respectu proximi fm se diligendi nō est aliqua difficultas in appetitu respectu cuius requirat̄ habitus alius a charitate: sed notis p̄ncipys in se: ⁊ non dilectis potest esse impedimentū respectu recte noticie ꝛcl'onū: ꝓpter q; requiritur habitus alius ab habitu p̄ncipioꝝ: ⁊ simil'r etiaz requirit̄ respectu ꝓximi: vt dictū est: aliqs alius habit⁹ a charitate: put cōsiderat̄ sub cōditione determinata: modo quo dictū est. sed hec nō est charitas: que mediate vel imediate se extendit ad deum. ⁊ ad oīa oba diligibilia ꝓpter deum. sed est vel patiētia: vel mīa: vel pietas: vel aliqd huius: vel tale. ¶ Ad minorē etiaz dōm: q; habitus ꝛcl'onū qui est ꝓprius earū est alius ab habitu p̄ncipiorū: non tamē ois habitus qui qualitercūq; facit ad noticiam cōclusionū: quia ipso remoto tollerē ois noticia cōclusionuz. ⁊ ꝓpter hoc idem lumen nāle est respectu oiuz nāliter cognoscibiliū: licz preter illud sit aliqs alius habitus respectu aliquoꝝ cognoscibiliū: ⁊ sil'e est de charitate: ⁊ quibusdā alys habitibus respectu diligibiliū ex charitate. ¶ Posset aūt ad primā cōclusionem induci quedam ratio talis: que in virtute est cum ratione iam facta: quia siue in vi cognitiua: siue in appetitu ille habitus qui respicit primū: ⁊ per se obiectū id qō est ratio cognoscendi vel diligendi alterū: ille inquā habitus vnus ⁊ idem existens respicit illa ambo. s. id qō est ratio cognoscendi vel diligendi alterū: ⁊ illud alteruz. sed charitas respicit deum vt ꝓprium: ⁊ per se obiectuz: qui est ratio diligendi proximuz. ⁊ oia alia diligibilia ex charitate. ergo ⁊c. minor patet. ꝓbatio ma. q; in obiectis cognoscibilib⁹ ⁊ diligibilibus p̄ se ordinatis: q; facit ad cognitionem vel dilectionem primi facit ad cognitionem vel dilectionē secūdi: q; non attingitur ad cognitionem vel dilectionē secundi: nisi mediāte cognitione ⁊ dilectione p̄mi. sed illa quoꝝ vnuz est per se ratio cognoscendi alteruz vel diligendi sunt obiecta cognoscibilia ⁊ diligibilia p̄ se ordinata. q̄ ⁊c. Qō. XIII.

UTrum oporteat ponere aliquez habitū infusum in voluntate correspondentē fidei informi. arguitur q; sic: q; aliter voluntas non posset mouere itellectū ad actū nālē credēdi. Contra quia talis habitus esset charitas. sz charitas nō potest stare cū peccato mortali: cū quo stat fides informis. ergo ⁊c.

Respondeo ad euidentiā istius qōnis Primo videndū est: quō fides se extēdat ad appetitū. Circa q; est sciendū. q; fides se extēdit ad duo gnā cognoscibiliū. s. speculabilia ⁊ practica. Nā nō solum fides se extēdit ad credenduz deum esse trinum ⁊ vnum mundum esse creatuz extempore. sed etiā ad credendū deū esse colendū: ⁊ deūesse super oia amādū. ⁊ alia ꝓpter deū. ⁊ sic de alys: ⁊ vsq; ad ꝛcl'ones vltias respectu quaꝝ hr̄ prudentia acquisita vel infusa. Scōo videndū est. vel potius recitandū id qō dictū est in qōnibus de p̄ncipio de diuersitate opionuz de virtutibus moralibus pertinētibus ad ciuilitatē xp̄ianā q̄tum ad cāz effectiuā. ¶ Circa q; est sciēdū q; gdā dicūt. q; oēs habitus virtuosi. preter dona ⁊ vtutes theologicas acq runt̄ ex actibus. ¶ Alij vo dicūt. q; oēs vtutes tā theologice: q̄z morales pertinētes ad ciuilitatē xp̄ianā hr̄ per infusionem: ⁊ cum bis possunt stare virtutes possibiles acquiri naturalr. ¶ Scōo videndū est de diuersitate opionū quantū ad subm virtutū moraliū. Circa q; est sciēdū. q; quidā dicunt oēs virtutes morales in voluntate: sicut illas que sunt circa operationes: puta iustitiā ⁊ liberalitatē ⁊ ꝛsiles: alias vo ponūt in appetitu sensitiuo. puta illas: que sunt circa passiones: sicut sunt temperantia: fortitudo: ⁊ ꝛsiles. ¶ Tertio reducēdū est ad memoriā de p̄ncipio. s. q; nihil ꝓbibet p̄ter habitus virtuosos. qui. s. dicunt simpl'r virtutes: siue sint infuse: siue acquisite esse dispositiones aliquas in potentys anime que vel sunt subiecta virtutū: que aliquo mō deseruiūt: siue ipsis virtutibus in operationibus aliqual'r cooperantes ad opera virtutū: bene etiaz possunt esse alique dispōnes inclinātes in illa opa: que sunt de genere operum virtuosoꝝ. saltem quantū est ex genere operis exterioris. puta ad continendū quid iuste agendū: vel aliquid tale: que nō sunt ꝓprie virtutes. q; ꝑz q; carēs aliqua virtute morali nullā virtutē talē habet: q; omnes cōtinent̄ in prudentia: que nō pōt haberi sine oi virtute morali. sed carens aliqua virtute morali pōt habere tales inclinatiōes: sicut carens castitate pōt habere inclinationē ad actus iusticie: vel etiā sobrietatis. ergo ⁊c. ¶ Ad qōnem igitur: qua querit̄. vtrū fidei informi respondeat aliquis habitus in volūtate. ¶ Si queratur vtrum fidei fm q; informis est respondeat aliqs habitus in voluntate. Dico q; non. q; priuationi: vt priuationi non respondet aliqō positiuū. sed informitas fidei dicit p̄uationē. s. p̄uatiōez formalitatis q̄ fides ponit. Et q̄cūq; alia vtus a charitate. q̄ ⁊c. ¶ Si aūt q̄rat vtrū fidei informi respondeat aliquis habitus in voluntate quantū ad id. qō positiuū est in fide informi. dupliciter pōt intelligi: qō fidei informi respondeat aliquis habitus in volūtate. Uno mō q; ei rñdeat aliqs habitus necio eū cōcomitans. Alio mō: q; aliqs habitus possit esse ei respondens in voluntate actu charitate carente. sic scilz q; hoc sit possibile. q; voluntas actu careat charitate. tamen in ea sit aliquis habitus respondens non necessa-

rio/ fidei informi. ꝓmo modo nullus habitus cōrespondet in voluntate:nec in aliquo appetitu fidei informi.qz aut est habitus acqsitus.aut infusus:nō infusus: qz si esset habitus infusus:aut esset spes: aut charitas: aut aliqua virtus moralis:nullus enīz habitus infusus preter istas ponitur ab aliquo in voluntate. sed nullus istoz̄ habituū respondet predicto modo fidei informi. ergo ꝛc. ꝓbatio mi.qz ille habitus nō est spes: qz fides informis potest remanere in desperatis. Nāq; desperati credunt id qđ tenet fides catholica:licet desperēt de salute.nec charitas:qz fides informis quātū ad suā informitatem nō pōt stare cū charitate:nec charitas cuz ea. nec etiā virtus moralis:qz ꝑm ponētes virtutes morales infusas simul tollunt̄ ablata charitate ꝛ habent̄ cuz charitate:nec etiā habitus acquisitus correspōdet ꝓdicto modo fidei informi:vel etiā formate:qz id qđ inuenitur sine quocūq; habitu acquisito nō necessario habitum acquisituz acquirit vel requirit quēcūqz.sed fides potest haberi sine quocūqz habitu acquisito:sicut patet in paruulis ergo ꝛc.Si dicat̄ q fides paruuloz̄ ē fides formata nō valet.qz formata nō necessario requirit talem habitum.ergo multo minus informis.qz si fides que exigit appetitū regulatuz:qualis est fides formata non requirit habitum acquisitū in voluntate multo minus fides informis:que minus requirit appetitum regulatū.Si aūt querat̄ vtrū in voluntate correspōdeat aliquis habitus fidei in forma.scōo mō.scz vtrū possit esse q in volūtate sit aliqs hit⁹ cozrūdēs fidei informi.si fiat qđ q̄tū ad infusas. Dico q q̄tū ad aliqd habitus infusus:qui est spes:que est in voluntate correspondet fidei informi.qz ille habitus in appetitu dicit̄ correspondere habitui itellectus:qui inclinat appetitū in id in qđ dirigit habitus intellis.sed fides informis in illa in que speranda inclinat spes:qz fides informis dictat aliqnid sperandū:in q spes inclinat.ergo ꝛc. Alius autē habit⁹ infusus quicūq; non correspondet in voluntate fidei informi:qz si aliquis talis habitus esset in volūtate:ꝫ cēt virtus moralis infusa.sed talis non remanet sine charitate.ergo ꝛc.Et sic patet ad qōnē.s.q non soluz non est necessarium ponere aliquē habitū infusum in voluntate correspondentē fidei informi:sed simplr q fidei informi nullus habitus infusus in voluntate correspondet fidei informi preter spem.que tm̄ non correspondet ei necessario:qz vt dictum est:desperati possunt habere fidem:ꝛ quantū ad habitū:ꝛ quantū ad actū. ¶ Ad rationē in cōtrariū dicendū.q actus quo imperat voluntas actum credendi voluntate carente charitate ꝛ spe non est supernālis:licz actus credendi:prout elicitus a fide sit supnaturalis.Ad cuius supernālitatē sufficit supernaturalitas ꝓncipij elicitiui. Nō enī oportet q qcqd occurrit ad actū supernālem sit supernāle:alioquin potentie:que cōcurrunt ad actus supnaturales cum habitibus essent supernaturales.

Questio. XIIII.

UTrum aliqđ corpus humanū resurgens sine quātitate sit idem in numero q prius.arguit̄ q sic. quia in hoc potest aliquid esse vnum.q est in diuisuz quantū est diuisibile. ergo per hoc q non habet quantitatē habet vnitatem. ¶ Oppositus arguit̄.qz quātitas est principium indiuidationis:ꝛ per cōsequēs vnitatis:q igit̄ non habet quantitatē:nec vnitatez.

Respōdeo ad euidentiaz istius qōnis. ꝓmo dād⁹ est intellectus qōnis.Scōo ad questionez dicendum.

Quantum ad primū sciendū est.qđ hic nō queritˢ de isto antecedente.vtrum deus possit facere corpus sine quātitate:accipiēdo corpus ꝓut supponit precise pro suba.s.pro cōposito ex mā ꝛ forma subali.Sed queritˢ de ista ꝓntia:vtrū.s.si corpus humanū:accipiēdo corpus modo predicto resurgere sine quantitate:siue per potē.s.q corpus sic dictū possit esse sine quātitate:siue per impotē q hoc nō possit fieri.seq̄reˢ q esset idem numero q prius.

Quantum ad scōm sciendū.qđ illa cōsequētia est vera.s.q si corpus humanuz resurgit siue cū quātitate:siue sine quātitate resurgēs est idem numero.q fuit prius.s.q cecidit a vita:siue ab eē. qz q resurgit aut est necessario idē q prius.s.id qđ cecidit per mortē:aut nō:si sic habeā ꝓposituz.s.q necessario sequit̄.q si aliqđ corpus resurgit q sit id idē numero q fuit prius scz id qđ cecidit.Si nō:contra.qz resurrectio non est nisi reparatio eius q cecidit.sed si id qđ resurgit non esset idem numero q cecidit:resurrectio non esset reparatio eius q cecidit. sed productio noua non prius existentis.ergo ꝛc.Et sic pz q ratio resurrectionis ꝓprie dicte nō stet nisi idem qđ prius fuit resurgat:siue cū quantitate:siue sine quātitate. Sed ista forte nō est intentio querētis.s.vtrū manente rōne resurrectionis ꝓprie dicte:sequat̄ q resurgens sit idem numero:q fuit prius:siue resurgat̄ cum qnātitate:siue sine quantitate. Sed forte intētio querentis est querere.vtrū per ablationē quātitatis potē esset corpus humanū esse sine q̄titate:quia ablata quātitate tolleret̄ illa idētitas.ꝛ per cōsequēs tolleret̄ ratio resurrectionis ꝓprie dicte. Et ad hoc dico.q dupliciter pōt aliquid tolli ad ablationē alterius.s.ꝓsecutiue:qz.s.remoto vno sequit̄ remotio alterius:licz eius remotio non sit causa remotionis alterius.sicut tollit̄ homo ablato risibili:qz sequit̄:q si non est risibile.q non est homo.licet ablatio risibilitatis nō sit causa ablationis hois.sed potius ecōuerso.Potest ēt intelligi aliter.q.s.ablatio vnius sit causa ablationis alterius:sicut ablato subo auferet̄ passio:ꝛ ad ablationē cause effectiue ꝓseruantis auferet̄ effectus. Et breuiter ad ablationē cuiuscūq; cāe:aqua depēdet esse effectus tollitur effectus.Si ergo querat̄.vtrum ablata quantitate tollat̄ predicta idētitas.ꝛ ratio resurrectionis ꝓprie dicte loquēdo ꝓsecutiue.Dico q sic.si ita est.q nulla virtute corpus humanū potest fieri sine q̄titate. qa ablato eo sine quo non potest esse corpus humanū quacūq; virtute auferet̄ corpus humanuz:ꝛ per cōsequēs essz idētitas saltem cōsecutiue.sed stante ypotesi corp⁹ humanū nō potest quacūq; virtute esse sine quātitate. ergo ꝛc.Si autē virtute diuina posset fieri corpus hūanum sine quantitate.Dico q ablata quātitate nō oporteret tollere idētitatē corporis humani in cadente.sz in resurgente:qz illo ablato sine quo corpus humanū pōt eē:nō oportet tollere idētitatē corporis humani numeralē.sed stante ypotesi virtute diuina pōt corpus hūanum esse.Et ꝓmo ante casuz:ꝛ post potest repari post casum.ergo ꝛc.maioꝛ pz.qz nihil pōt esse in rerū natura nisi existens vnum numero.minoꝛ patet etiam stante ypotesi.Utrum autem corpus humanū quacūq; virtute possit fieri sine quantitate:sicut dictuz est.non pertinet ad pītem qōnem. ¶ Si autez querat̄ vtrum ablata quātitate tollat̄ idētitas.Et loquēdo cāliter.ita scz q ablatio quātitatis sit causa ablatiōis idētitatis.Dico q non.siue corpus humanū possit fieri sine quantitate siue non.Et hoc probo duplici rōne pro diuersitate quātitatis in generato ꝛ corrupto.Prima rō talis est.quan

Ablatio alicuⁱ ꝓ ablationez alteriˢ dupliciter ꝓsigit.

Aduertãt ad ꝺ̃ moderni⁹ res thomiste ponẽtes quãtitatẽ cẽ ꝓncipiũ idiuiduationis a priori ⁊ cãliter.

titas non est causa illius idẽtitatis:que põt stare cũz pluribus quantitatibus:siue quantitate plurificata.sed talis est quãtitas cadentis ⁊ resurgentis.maior probatur. quia idẽtitas numeralis aliorꝫ non dicit dependere a quantitate:nisi quia idẽtitas numeralis aliorũ depẽdet ab idẽtitate quantitatis.que stat cũ pluralitate quãtitatis.ergo ⁊c̃.minor etiã patet.qz ꝑm etiã cõiorem doctrinam non ponitur saltem necessariũ eẽ eadem numero accidentia:que fuerunt ꝓius:reparari etiã de quantitate:que ꝑm cõiorem doctrinaz ponitur corrũpi in corruptione substãtie. ¶ Scõa ratio talis est.quantitas non est causa vnitatis numeralis ipsius mãe in gnãto ⁊ corrupto.ergo non est causa vnitatis numeralis subẽ in cadente ⁊ resurgente.⁊ probo antecedẽs:qz quantitas nõ est causa illius vnitatis:que stat cũ pluralitate quãtitatis.⁊ hoc patet ex supradictis.sz in generato ⁊ corrupto: que non cõmunicãt in aliqua vna forma subali nõ manet aliqua eadem quãtitas:cuz quantitas presupponat subam in actu.Aliqua aũt sunt in quibus nõ cõmunicat generatũ ⁊ corruptũ in eadẽ forma subali.sicut pz saltẽ de elemẽtis.ergo ⁊c̃.ꝓtia ꝓbaf.quia si nãliter põt manere eadem mã in gnãto ⁊ corrupto absq; hoc:ꝙ causa huius idẽtitatis sit quãtitas multo plus virtute diuina potest fieri.ꝙ eadem nã numero sit in cadẽte ⁊ in resurgente absq; hoc qꝺ quantitas sit cã illius idẽtitatis. Et sic pz ad ꝙ̃nem. ¶ Ad rõnẽ in oppositũ dõm.ꝙ sicut diffuse positum est in quodã quolibet.in qõne de causa indiuiduationis:quantitas non est causa vnitatis numeralis in alys quantũ ad hoc.ꝙ vnũqꝺq; aliorꝫ sit idem sibi ipsi:nec etiam quantũ ad hoc.ꝙ vnũ vnius speciei cum alio etiam in istis inferioribus distinguat numeraliter ab alio est causa sola quãtitas:imo sicut ibi tractatuz fuit:vnũqꝺq; numeraliter distinguit ab alio forma liter ⁊ essentialiter per essentiã suam.sed bene vnũ distinguitur ab alio numeraliter in istis inferioribus per quantitatẽ dispositiue saltem in ordine ad agens creatuz:quia virtute creata non videt posse esse:ꝙ diuerse partes materie distinguant numeraliter:nisi coagat quãtitas disponens materiaz ad hoc.ideo etiã in quãtitate potest esse causa vnitatis numeralis qua partes continuo quanto sunt vnum saltem causa dispositiua respectu subẽ quante ⁊ in ordine ad agens causatũ.Quando ergo dicit.ꝙ quantitas est causa indiuiduationis.veruz est mõ quo dictũ est.nec tamẽ sequit:ꝙ sit causa vnitatis numeralis mãe in generato ⁊ corrupto:vel nature in cadente ⁊ resurgente:quia illa vnitas non est per indiuisionẽ continui.sed est vnitas:qua vnumqꝺq; est idez sibypsi.quãtitas tamẽ:que est in illa parte mãe:que eadem manet ingenerato ⁊ corrupto:⁊ que eadẽ manet in cadente ⁊ resurgente distinguit dispositiue illam partem materie ab alys:siue sit vna quantitas binc inde:siue sint plures:quarũ vna succedat alys.⁊ quãtuz ad hoc facit ad indiuiduationem illius partis materie.sc̃z q̃tum ad distinguendũ eam ab alys partibus.⁊ hoc dispositiue.nõ aũt q̃tũ ad hoc.ꝙ remaneat vna in cadẽte ⁊ resurgẽte.

Arca: q̃ corrspõdẽt theologie in appetitu practice querunt duo in generali.Primũ est.vtrũ ex actibus:in quibus dirigit theologia practice siue prudẽtia theologica generet aliqs habitus:⁊ q̃lis sit. Scõz est q̃rere de ei⁹ efficacia. ¶ Quãtũ ad primuz querunt quinq;.Primũ est.vtrũ ex talibus actibus generet aliquis habit⁹.Scõm est.vtr generet habitus virtuosus. Tertiũ est.vtrum sit moralis.Quartũ est.vtruz sit supnãlis.Quintũ est.vtrũ possit esse in formis. Qõ.XV.

AD primum sic procedit.⁊ arguit ꝙ ex talibus actib⁹. nullus habitus generet:qz ex actibus:in quibus dirigit non generat habitus nisi virtuosus: qz theologia non dirigit nisi in actibus virtuosis.sed ex talibus actibus nõ põt gnãri habit⁹ virtuosus:cũ aliqui ponant virtutes pertinẽtes ad directionẽ theologie practice esse infusas.ergo ⁊c̃. ¶ Preterea. habitus vt videt nõ requirit nisi ad faciendũ ꝓmptitudinem in actibus cõsimilibus eis:ex quibus acquirunt tur.sed ante oẽm actum:vel frequentiã actuuz inuenit talis promptitudo in actibus:in quibus dirigit theologia:sicut patet in multis de nouo conuersis ad deũ:qui statim promptissimi sunt in eis:que pertinent ad deum. ergo vt videt ex frequentia taliũ actuũ non generat aliquis habitus. ¶ Preterea.id qꝺ dependet ex sola virtute diuina nõ acquirit ex actibus.sed habitus qui regritur ad actus:in quibus dirigit theologia practica depẽdet ex sola virtute diuina.Qz dicit sapie.9. Non possuz esse ꝺ̃inẽs nisi deus dederit.q̃ habitus qui regrunt ad actus:in qbus dirigit theologia practica nõ a cgrunt ex aligbus actibus:sz ex talib⁹ actibus non gnãt habitus: nisi qui requirunt ad tales actus:qz habitus acquisiti ex actibus eliciunt actus tales.quales sunt illi: ex qbus acquiruntur. ¶ Preterea.id ꝙ est necessarrũ ad salutẽ in actibus.⁊ precipue in actibus:in quibus dirigit theologia:non est ponendus.sed talis habitus non videt eẽ necessarius ad salutez.qz cũ fide ⁊ charitate infunditur quicquid est necessariũ ad salutez:alioquin existens in charitate posset non esse in statu salutis manente charitate:hoc est inconueniens.ergo ⁊c̃. ¶ Preterea. quando cũqz inuenitur:ꝙ illi de quibus verisimile est:ꝙ fuerunt in charitate.etiam multuz perfecti quando cadũt a charitate statim efficiunt promptiores ad omnia mala.sed hoc non esset.si ex talibus actibus generarent alii qui habitus.ergo ⁊c̃.maior patet per experiẽtiã. Unde in vitis patrũ habet.ꝙ aliqui cadentes efficiebant statim valde mali:⁊ frequenter hoc apparet.minor etiã patet.quia habitus acquisiti ex talibus actibus:si eẽnt alii qui tales remanerent post ammissionẽ habituũ infusorum:⁊ inclinarẽt in bonum:⁊ repugnarẽt malo.ergo ⁊c̃.

Contra quia homo experitur se magis pronũ ad tales actus post lõgũ exercitiũ.q̃ a ꝓncipio.sed hoc non esset nisi ex talibus actibus generarentur alig habitus.ergo ⁊c̃.maior patet.ꝓbatio minoris. quia ꝙ homo sit magis ꝓmptus post q̃ ante.hoc est ꝓpter aliquid ꝙ remanet in potentia post ꝙ nõ erat ante. ⁊ hoc aut est actus:aut habitus:non actus vt de se patz. ergo habitus. ¶ Preterea.non minoris efficacie sunt actus correspondentes prudẽtie theologice quã actus correspondentes phisice.sed ex actibus correspondentibus prudentie phisice generatur habitus. ergo ⁊c̃. ¶ ꝓ.nemo repente fit sũmus.sed ꝺ̃ nõ esset nisi ex talibus actibus generaret aliquis habit⁹.ergo ⁊c̃. maior patet per actoritatẽ Gregorij in moralib⁹:minor ꝓbatur sic: qz sumitas vniuscuiusq; attẽditur in hoc: ꝙ sit sũme pfecte ⁊ bene dispositus ad operãduz bene.sz dispositio ad bene operãdũ potest fieri per habitum.ergo sumitas vniuscuiusq; habz esse per habitum.sed si per actus nõ acquiritur habitus semper a principio homo haberet quicqd pertinet ad habitus.⁊ per consequens esset sũmus.q̃ nõ esset verũ:ꝙ nemo repẽte fit sũmus: si habitus nõ acquireret ex talib⁹ actib⁹. ¶ ꝓ.sicut ẽ ex parte intellectus:ita est ex parte affectus:sed ex par-

te intellect⁹ ꝑter fidē acgrīt aliqs habit⁹ p studiū:quez
nō vacātes studio theo⁹:ꝛ quo carēt aly.ergo ꝛ ex par
te affectus erit aliquis alius habitus acquisitus: sed ta-
lis habitus nō potest esse nisi habitus acquisitus ex ac-
tibus:in ꝗbus dirigit theolo⁹ practica.ꝙ ꝛc.

Respōdeo ad euidentiam istius q̄stionis.ꝓmo videndū est quid importatur nomine habitus. Secundo quid importatur nomine theologie. Tertio ad ꝓpositum.

Quantum ad primum sciendum est.ꝙ hic loquimur de habitu vocādo habituz quācūqz dispositionem potentie ordinate ad aliquam operationem actiue vel passiue. Utruz autem sint alie dispositiones vel habitus aly ꝑter istos nihil ad propositum. Accipiendo igitur sic habitum. habitus sic dictus dicit aliquid superadditū potentie modificans.ꝛ determinās potentiā ad banc operationē vel illaz: vel ad operāduz determinato modo. Qō nō sic est intelligendum:ꝙ potentia causet substantiam actus: ꝛ habitus cāet moduz: vt quidā dicunt:imo totū.s.potentia ꝛ actus causat totū.s.act⁹ ꝛ modū:licz absolute magis attribuatur act⁹po⁹ ꝛ modus habitui. Modo quo declarauī diffusius in quadaz questione de quolibet primo.

Vide prio q. libz. q. 13. articulo tertio.

¶ Questio ergo intelligitur de tali habitu vel dispositione: vt nō fiat vis in noīe:qui vel que additur potētie appetitiue ad ꝓmpte ꝛ bene operādum in eligibilibus in ꝗbus dirigit theo⁹.

Que sit theologia practica ꝛ qdo differat a phīa morali.

Quantum ad xm̄ ē sciēduz.ꝙ theo⁹ practica vī illa ps theo⁹:q̄ tractat de mozib⁹ hominū q̄ differt a prudētia phī⁹ca siue morali phīa:qz moralis phīa tractat de moribus boīuz in ordine ad bonū nāle:siue ad perfectionē naturalē boīs:que puris naturalibus pōt haberi. Sed practica theo⁹ tractat de moribus hominū:put ꝑm eos homines ordinātur ad deū sicut in vltimū finem:siue etiā ad vitaz eternā:que est beatitudo q̄z expectamus in patria:q̄ licet sit vltim⁹ finis iter bōa amabilia amore ɔcupiscētie:siue amore.s. cōmodi:nō est tamē vltimus finis simplr:qui pertinet ad sūmuz amabile inter amabilia amore amicitie:sicut alias diffuse tractaui. Et sic patz quid appellatur theo⁹ practica. ¶ Et per hoc pz intellectus qōnis: qz hic q̄rit vtrū ex actibus:in ꝗbus dirigit theo⁹:quantū ad illam partē:in qua tractat de moribus hominū ꝓput per eos sunt ordinabiles in deū:sicut in vltimū finem supnaturalr acquirēduz:siue put per eos homo ordinatur ad beatitudinē futurā generatur aliquis habitus in potētia appetitiua ad recte ꝛ ꝓmpte appetēdū.

Quantum ad tertiū videtur ꝓbabile:ꝙ ex talibus actib⁹ frequentatis generetur aliquis habitus:vel aliquis habitus intēdatur. Et accipio habitū quācūqz dispositionē facientē ad ꝓmptitudinem actus:siue sit ipse habitus virtuosus:qui principaliter cū potētia ordinatur ad actū virtuosuz: siue sit quecūqz alia dispositio virtuosa cooperās ad hoc ex parte potētie vel organi quantū ad appetitū habentē organum. De quo in solutione argumentoꝝ. Et in qōnibus sequētibus magis apparebit. Qz autē aliquid tale generetur ex frequētia taliuz actuuz. ꝓbo ad nunc vno medio:qz homo ex frequētia taliuz actuū inuenitur aliter dispositus q̄z esset ante frequētiā taliū actuū. Sed hoc nō esset ex frequētia taliū actuū:nisi aliquis habitus vl dispositio aliqua acquireretur: vel saltē preexistens intenderetur. ergo ꝛc. maioꝝ pz duplr. Et primo ex parte ꝓmptitudinis:qz.s.homo inuenitur ꝓmptioꝝ ad actus tales post frequētiaz taliū actuum q̄z ante. ¶ Secūdo ex remotione difficultatis:qz homo semper vel saltem frequēter inuenitur a principio pati difficultatē in talib⁹ actibus q̄z post frequētiaz nō patitur. ¶ Et istud patz precipue in his:qui cōuertūtur de mala vita ad bonaz. Nā difficultatē:q̄z patiunt a principio cōuersionis nō patiunt postea qñ exercitati sunt in operationib⁹ bōis. Mioꝝ silr ꝓbatur.qz ꝙ aliquis sit aliter dispositus q̄z ante ad operāduz hoc est:aut per actū:aut per potētiā: aut per habitū nouiter acquisitū. Nō primo modo.qz actus nō manet semper manēte ꝓmptitudine. Nec secundo modo.qz potētia manet ante ꝛ post:nec potentia ponit intendi vel remitti. Relinqtur ergo ꝙ tertio modo:ꝛ sic habetur ꝓpositū. ¶ Ad minoꝝ posset aliquis dicere:ꝙ licz homo sit aliter dispositus ante frequētationem actuū.ꝛ post:nō tñ hoc ꝓuenit ꝓpter frequētationē actuū:sed accidit. ¶ Cōtra qz exercitū actuū:aut facit aliquid ad hoc:aut nihil:si facit aligd habeā ꝓposituz.s.ꝙ talis habitus:vel dispositio:vel eius intēsio acquiritur nō solū post frequētiaz vel exercitū taliuz actuuz:sed etiā ꝓpter talem frequētiaz vel exercitiū. Si dicatur ꝙ nihil facit. ¶ Cōtra.qz sequereā:ꝙ talis dispositio acgrereā sine quocūqz exercitio actuū:ꝙ ē falsum. Et sic sequit:ꝙ tale exercitiuz aliquid faciat:ꝛ sic habetur ꝓposituz. ¶ Ad aliud ēt posset dici.ꝙ hō est aliter dispositus ad operādū nūc q̄z prius:ꝛ hoc ꝙ actū ipsum:ꝛ qō ille actus licz nō maneat in se: manet tamē in virtute. ¶ Cōtra.qz nō dr actus manere virtute ipo trāseunte ꝑm se: hoc nō pōt intelligi nisi qz aliquis effectus maneat. Et tunc quero vtrum talis effectus sit actus alius vl habitus. Si dicatur ꝙ act⁹ alius ab illo. ¶ Cōtra.qz ɔit aliqnē dormire post tale exercitiū: ꝛ tñ nullus talis actus manet:ꝛ tñ manet ꝓmptitudo. Si autē dicat:ꝙ talis effectus est aliquis habitus: vel aliq̄ dispositio alia ab actu dr ꝓpositū. Et sic pz ad qōnem. ¶ Ad primū ad primā partē negatiuā factuz dōm: ꝙ sicut in corpore qōnis tactū est:nihil ꝓhibet ꝑter habitum:cuius est principalr inclinare ad actuz virtutis quin possit esse aliqua dispositio cooperans aliquo modo ad actū virtuosum. Et ideo opz ꝙ id:ꝙ generat ex talibus actibus sit habitus virtuosus siue virtus: nisi nomē habitus virtuosi extendat ad oēm dispositionē qualitercūqz facientē ad actū virtutis. Utruz autez id ꝙ ex talib⁹ actib⁹ generat sit bit⁹ virtuosus: vel itensio habitus preexistētis: vel aliqua alia dispositio in sequēti qōne dicet. ¶ Ad scām dōm:ꝙ habitudo q̄z habent aliqui de nouo cōuersi:q̄z tñ nō habēt aly.vel est qz ꝙ habetur ab alys per acquisitionē pōt deus infundere. Et sic nō sequit quin ex actib⁹ talib⁹ acquiratur cōiter aliquis habitus vel dispositio:ꝛ ideo nō sequit q̄z ex talibus actibus aliqua ꝓmptitudo. Sed segtur ꝙ aliqñ sit aliter in aligbus. ¶ Ad tertium videā posse dici ꝙ ꝑ tāto posset intelligi.qz creatura nihil bz ꝙ nō habeat adeo:sicut a ꝓma causa. ¶ Sed cōtra hoc est. qz idem est de quocūqz alio creato. Et forte ad hoc posset dici.qō hoc dicit specialr de continentia ꝓpter difficultatem: vel melius pōt dici.qō hoc intelligit de actu continentie meritorio viteeterne:qui nō potest eē sine charitate:que hr̄ per infusionem a solo deo. siue cōtinentia sit habitus acquisitus:siue infusus. ¶ Ad quartū dōm. ꝙ licet cum fide spe ꝛ charitate infundat quicquid absolute sit necessariū ad salutē:nihiltamē ꝓhibet ꝑter infusionem istoꝝ acquiri aliquid faciens ad bene eē salutis.s.aliquā ꝓptitudinē actuū meritoriorū. que quā doq; habeā a principio:qñq; nō. ¶ Ad quintū dicēdū. ꝙ sicut ex vehemēti cōuersione ad bonū statim quidā

efficiunt perfecti: ita etiã ex vehemẽti conuersione ad oppositũ virtutis tollitur statim vel satis cito virt⁹ vel dispositio acqsita cooperãs ad actũ virtutis: ⁊ ideo nõ sequitur ex tali mutatione: ꝙ in talib⁹ aut non fuerunt habitus acquisiti vel aliqua dispositio acqsita. Probationes etiã facte ad aliã partẽ ꝓbabilr concludunt excepta scõa. ¶ Ad ꝙ dõz. ꝙ si ponatur: ꝙ si ex talibus actibus nõ acquiritur habitus virtuosus nõ est ꝓpter imperfectionẽ actuũ. sed qz iam virtutes ĩsunt per infusionem: sicut etiã actus eliciti ab actu iaz acquisito nõ minus sunt pfecti q̃ ante acquisitionẽ habitus: nec tñ per eos generat̃: qz iam est acqsitus. Qõ. XVI.

AD secundum sic ꝓceditur. Et arguit̃ ꝙ ex talibus actibus acquirat̃ habit⁹ virtuosus. qz in bono fidei sunt alique virtutes acqsite. sed tales vtutes acqruntur: ex actib⁹: in qbus dirigit practica theo⁹ ergo ⁊c. ꝓbatio maioris. qz homini fideli nõ tollit id ꝙ ptinet ad perfectionem nãlem boĩs cum gr̃a supponat nãm sed ad perfectionez supernaturalẽ boĩs pertinet habere aliquas virtutes acquisitas. ergo ⁊c. Minor etiã ꝓbatur. qz bonus fidelis oẽs act⁹ suos ordinat in deũ: sicut in vltimũ finẽ supernãlez: siue in vitã eternam. sed tales actus sunt: in qbus dirigit theo⁹ practica. ergo ⁊c. ¶ Ꝑ. virtutes morales fideliuz in q̃z actus dirigit theo⁹ practica: aut hñr ꝓ infusionez vel per acqsitionẽ. nõ ꝓmo modo. Et ꝓbat̃ dupliciter. Primo sic. min⁹ sufficiũt spes: fides: ⁊ charitas ad salutis perfectionẽ q̃ lumẽ nãlis rõnis: ⁊ amor boni ad pfectionẽ nãlem. sed lumie nãlis rõnis ⁊ amoris predicto modo cõferunt̃ alique virtutes morales. ergo nec cũ fide: spe: ⁊ charitate ifundunt̃ alique virtutes morales. sed si infunderent̃ deberẽt infundi cũ illis. ergo ⁊c. ¶ Scõo. quia virtus tollit difficultatem in opere virtuoso. sed hñs fidẽ ⁊ charitatẽ q̃cz patitur difficultatem in ope virtuoso: sicut ꝑz in nouiter conuersis. ꝯ ⁊c. Si aũt ponat̃ ꝙ virtutes morales: in quoz actib⁹ dirigit theo⁹ practica: habeant̃ per acqsitionem: habet̃ ꝓpositum. ſ. ꝙ acqruntur ex actibus: in qbus dirigit theo⁹ practica: ⁊ qz ex alys actib⁹ pertinẽtib⁹ ad theologiam practicã nõ possent generari. ¶ Ꝑ. fideles hñt prudentiã acqsitam pertinẽtez ad theologiã practicã. ergo habent virtutes morales acquisitas ex actib⁹: in qbus dirigit theo⁹ practica. ꝓa ꝑz. qz sicut prudentia se hz ad intellectũ practicũ: ita virtus moralis ad affectũ. ꝓbatio antecedẽtis: qz fideles aut nullã prudentiã hñt: aut habẽt infusam: aut acqsitaz: nõ est dicẽdum qõ nullaz alioquin nõ essent virtuosi in moríb⁹: nec hñr etiã infusaz: qz si haberẽt infusaz: illa ifunderet̃ cũ fide ⁊ charitate: sed nõ est sic. nã fidelis adultus. ꝙ habuit fidez ⁊ charitatẽ in baptismo q̃cz nõ hz prudẽtiaz infusaz pertinentẽ ad theologiã: qz q̃cz nõ hz sciaz agendoꝝ a fidelibus. relingtur ergo ꝙ hz per acquisitionẽ. et sic hr̃ ꝓpositũ. ¶ Et cõfirmatur rõ. qz ꝙ non habet̃ per doctrinaz habet̃ per acquisitionẽ. sed prudẽtia fideliũ nõ habet̃ per doctrinã: qz fideles nõ habẽt sciam agẽdoꝝ nisi doceant̃. ergo ⁊c. ¶ Si dicat̃ ad hoc: ꝙ doctrina requiritur ꝓpter repũtationez obiectoꝝ: licz iam habitus habeat̃. ¶ Contra. qz eodẽ modo possz dici de qua cũq; scientia humana: qz ꝓpositis ordinate obiectis: statim apparet veritas in scientys humanis: ⁊ sic nr̃m adiscere nõ esset nisi reminisci: qõ improbat plõs ꝑ posteriozꝝ. ¶ Ꝑ. ad ꝓmpte eliciendũ actũ virtuosum sufficiunt potẽtia ⁊ habitus virtuosi. sed ad ꝓmpte eliciẽdum actũ virtuosuz: in quo dirigit theologia practica: requirit̃ aliquis habitus acquisitus: vt ꝑz ex precedẽti qõne. ergo ⁊c. ꝓbatio maioris. qz ad eliciendũ ꝓmpte actũ virtuosum sufficit id ꝙ elicit: ⁊ ꝙ facit ꝓmptitudinem in eliciẽdo. sed potẽtia elicit: ⁊ habit⁹ facit ꝓmptitudinẽ. ergo ⁊c. ¶ Ꝑ. circa speculabilia habet̃ ꝑter fidẽ habitus acquisit⁹: nõ quẽ hñt oẽs fideles: sed exercitatus in studio theo⁹: ergo a simili in agibilib⁹: in qb⁹ dirigit theologia practica oz ponere aliquas virtutes acquisitas. Cõtra virtutes: que habẽt elicere act⁹: in quibus dirigit theologia practica: habent̃ per infusionez. ergo nõ acqrunt̃ ex actibus. Ꝓntia ꝑz: qz iste habitus q̃ habet̃ per infusionẽ. habet̃ ante oẽm actum. ⁊ per ꝓns nõ acquirit̃ ex actib⁹. Antecedẽs ꝓbatur sic. Primo qz virtutes acquisite nõ amittunt̃ per vnũ actũ malũ. sed virtutes: que habẽt elicere actus virtuosos meritorios vite eterne: quales sunt actus: in qbus dirigit practica theologia: amittunt̃ per vnũ habituz malum. ergo ⁊c. ¶ Et cõfirmatur rõ. qz simplr malus ꝑm affectum nõ põt esse simplr virtuosus: ⁊ ꝑcipue quãtuz ad virtutes ꝓuenientes fidelib⁹: in quaꝝ actibus dirigit theologia practica. sed carens charitate est simplr malus. ergo carens charitate nõ põt habere tales virtutes: sed aliquis caret charitate per vnũ actũ malũ. ergo ⁊c. ¶ Secũdo ꝓbatur idẽ añs sic. qz oẽs virtutes: que necessario hñr cũ charitate: habent̃ per infusionẽ: sed virtutes: in q̃rũ actibus dirigit theologia practica sunt hꝭ. ergo ⁊c. maior ꝑz. qz charitas frequẽter habet̃ ante exercitium cuiuscũq; actus: i quo dirigit theologia practica: sicut ꝑz in baptizatis nõ adultis: sed ꝙ habet̃ ante exercitium cuiuscũq; actus habet̃ per infusionẽ: qz tale quid non põt haberi per acquisitionez. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. qz cũ charitate necessario habent̃ oĩa. que sunt necessaria ad actus: qui sunt de necessitate salutis. sed act⁹ virtutis: in quibus dirigit theologia practica ꝓ loco ⁊ tẽpore sunt de necessitate salutis. ergo ⁊c. ¶ Tertio ꝓbatur idẽ antecedẽs sic. qz a principio cõuersionis iueniunt̃ nouiter cõuersi ꝓmpti ad opera taliũ virtutuz sed hoc nõ esset nisi tales virtutes simul infunderent̃ cũ charitate. ergo ⁊c. ¶ Quarto ad idẽ sic. qz inter mouens ⁊ motũ oz esse ꝓportio. sed inter vires vel potentias: qbus imperat fides: spes: charitas nõ esset debita ꝓportio: nisi essent informate aliqbus habitib⁹ supnaturalr infusis. ergo ⁊c. Minorẽ ꝓbo duplr. Qz sicut imperans est supernãle: ita id cui impatur oz esse supnãle. Secũdo: qz si vires obedientes dictis virtutibus theologicis nõ essent perfecte aliqbus habitib⁹ supernãliter infusis sequeret̃ ꝙ non regreret̃ alia ꝓportio inter tales vires: ⁊ imperãs nãle. ſ. lumen nãle rõnis cũ amore naturali boni. ⁊ inter vires tales: ⁊ imperans supnãle. ſ. fidẽ: ⁊ charitatẽ: ꝙ est incõueniẽs. ¶ Si dicatur ad oĩa ista. ꝙ per actus virtutũ infusarũ acqrunt̃ qdã habit⁹ virtuosi alij ab infusis. ¶ Cõtra. qz illi alij habit⁹ aut essent eiusdem spẽi cũ infusis: aut nõ: si sic. ergo diuersi habitus eiusdẽ spẽi eẽnt in eodẽ subo ⁊ habit⁹ infusi ⁊ acqsiti eẽnt eiusdẽ spẽi. si nõ: ergo habit⁹ acquisiti nõ eliceret similes actus eis ex quibus acquiruntur: que oĩa sunt incõuenientia.

Respondeo ad euidentiã istius qõis. Primo recitande sunt diuerse opiniones de cã virtutũ moraliuz: que cõueniunt fidelibus. Secũdo videndum est. quid sequitur ad quãlibz illaꝝ opinionum. Et ex his respõdendũ est vltimo ad qõnem.

Quantum ad primuz sciendum est: ꝙ sanctus Thomas. ⁊ qdaz alij ponũt ꝙ vir-

tutes mozales cõpetentes fidelib⁹ infundunt cũ charitate ⁊ amittunt amissa charitate. Et spẽ differunt a virtutib⁹ acquisitis: quas homo põt acquirere ex puris naturalibus. Aly aut nullũ habitũ vie ponunt infusuz: ni si fidẽ: spez: ⁊ charitatẽ: ⁊ 7. dona sps. s. virtutes aũt morales: puta fortitudinẽ: tẽperantiã: ⁊ ꝓsimiles virtutes dicunt acquiri ex actibus: ita ꝙ sicut ex cognitione veri ⁊ amoze boni nobis nãliter inditis mediantib⁹ actibus deductis acgruntur vtutes mozales possibiles acquiri ex puris naturalib⁹: ita ꝙ ex fide: spe: ⁊ charitate: mediãtibus actib⁹ deductis ex bis acquirunt virtutes mozales cõpetẽtes fidelibus. Et bi subdiuidunt. nam qdam ponunt tales virtutes acquisitas a fidelibus eẽ eiusdẽ spei cũ vtutib⁹ acquisitis a ꝓbis nõ habẽtib⁹ fidem. aly ponunt virtutes acquisitas a fidelibus in voluntate fidei: spei: ⁊ charitatis esse alterius speciei a virtutibus mozalibus acquisitis a non fidelibus virtute luminis naturalis rõnis: ⁊ amoze naturalis boni: et sic sunt tres opiones in vniuerso. ¶ Nã vna est. que ponit virtutes mozales cozrespõdentes fidei: spei: ⁊ charitati: haberi solũ per infusiones: et ꝙ tales virtutes differũt spẽ a virtutibus cozrespõdentib⁹ nãli lumini rationis. ¶ Secunda ponit: ꝙ virtutes mozales cozrespondentes fidei: spei: ⁊ charitati habentur per acquisitionem ⁊ differunt specie a virtutibus cozrespondetibus lumini naturali rationis. ¶ Tertia ponit: ꝙ virtutes cozrespondentes: fidei: spei: ⁊ charitati: ⁊ cozrespõdentes naturali lumini rõnis sunt ciusdez spẽi: ⁊ acquirunt cõiter ex actibus: licz virtute diuina possint per infusionẽ haberi: sicut etiaz põt fieri imediate a deo gcqd fit mediantibus scõis agentibus. Et sic pz ad primuz. ¶ Ex Ꝟ pz alqualiter ad scm quantũ pertinet ad qõnez p̃sentẽ. Qz ꝼm tertiã opinionẽ planum est: ꝙ ex actibus in gbus dirigit theologia practica acgrunt omnes alie a theologicis virtutib⁹. s. fide: spe: ⁊ charitate: qz vt patz ex dictis ꝼm eãdez opinionẽ: eadẽ spẽ sunt virtutes cozrespondẽtes fidei: spei: ⁊ charitati: ⁊ cõsimil̃r acquiruntur etiã cozrespõdẽtes lumini rõnis: ⁊ cõsimiliter act⁹ Sed actus in gbus dirigit theologia practica sunt act⁹ virtutũ cozrespondentiũ: fidei: spei: ⁊ charitati. ergo ex talibus actib⁹ acgruntur predicte vtutes. ¶ Et si obyciatur cõtra istos: ꝙ nõ videt qõ virtutes: que possũt acquiri ex puris nãlibus eliciant actus meritozios vite eterne. ¶ Respõdent ꝙ imo qz per charitatẽ: que est virtus supernãlis ordinant actus eoz in finem supernaturalẽ: sicut motus manus vel pedis: qui põt haberi ex puris nãlibus. ¶ Quantũ ad tertiam opinionem planũ est: ꝙ virtutes alique generant ex actibus: in gbus dirigit theologia practica. s. virtutes cozrespondentes: fidei: spei: ⁊ charitati. Nam boc expresse ponit: sed vtruz ex elisdẽ actibus: in gbus dirigit theologia practica acgratur vtrũq; genus virtutũ. s. virtutes cozrespõdentes fidei: spei: ⁊ charitati: ⁊ virtutes possibiles acgri ex puris nãlibus. Manet dubiũ: qz videri posset alicui: ꝙ licz ex actibus pure nãlibus nõ possint generari virtutes cozrespõdentes fidei: spei: ⁊ charitati: tamẽ nõ videtur sequi ex boc: gn ex actibus cozrespõdentib⁹ fidei: spei: ⁊ charitati possint generari virtutes possibiles acquiri ex puris nãlibus: qz nõ segtur ꝙ si actus mĩ⁹ perfecti nõ possunt generare actũ magis perfectum: ꝙ nõ possint generare actũ minus perfectũ. ¶ Quantuz etiaz ad tertiã opinionẽ est satis planũ: qõ ex actib⁹: in quib⁹ dirigit theologia practica nõ generat virtus moralis cozrespõdens fidei. spei: ⁊ charitati: saltẽ quantuz ad essentiã virtutis talis: qz ponit eaz eẽ per infusionẽ.

Scõz principale.

¶ Sed de boc est dubiũ. vtrũ per actus talium virtutuz infusarum possit acquiri virtus mozalis similis possibili acquiri ex puris nãlibus: vel saltez virtus infusa intendatur: vel possit habere exercitiũ talẽ actuũ: vel qualẽcũq; cõplementũ. Et videt difficultas qõnis stare in boc quantũ ad illam tertiã opinionez: qz si ponat ꝙ aliqua virtus acquiratur ex talib⁹ actibus: in quibus theologia practica dirigit: cũ tales actus sint meritozy vite eterne: ⁊ habitus acquisiti eliciãt act⁹ similes bis ex gbus generant: segtur ꝙ actus eliciti a talibus babitibus acquisitis sint actus meritozy vite eterne. Et boc est cõtra tertiã opinionẽ. s. ꝙ babitus qui eliciũt actus meritozios vite eterne sunt tm̃ per infusionẽ. ¶ Si autez dicatur: ꝙ nullus babitus generetur ex talib⁹ actibus. videtur ẽt contra experiẽtiaz: qz homo exercitatus in talibus videt babere aliquã ꝓmptitudinẽ eliciẽdi tales act⁹: quã nõ babuit pri⁹: ⁊ talis ꝓmptitudo manet post peccatũ mortale: quo veniẽte nõ manent babitus infusi. ¶ Quantũ ad tertiũ principale. s. quid tenẽdum sit de qõne ꝓposita q̃ ad nũc occurrit pono quatuoz cõclusiones. ¶ Prima est. ꝙ ꝼm illaz tertiã opionez: que est sancti Thome. et quã volo ꝓsequi. Dicẽdũ ꝙ ex talibus actib⁹ nõ generatur habitus aliquis vtuosus saltẽ quantũ ad id: ꝙ est ꝑncipale in habitu virtuoso: qz iste habitus virtuosus: aut esset habitus elicitiu⁹ actus meritozy vite eterne: aut alius: non ꝑmo modo qz ꝼm istam opinionẽ tertiã. s. sci Thome talez babit⁹ habẽtur per solã infusionẽ: nec scõo modo: qz habitus acquisiti eliciunt actus similes illis: ex gbus acgrũtur sed nullus habitus acquisitus ꝼm sanctuz Thomã elicit actũ meritoriũ vite eterne. ergo nullus habitus acgritur ex actibus meritozys vite eterne: nec per ꝓns ex actib⁹: in gbus dirigit theologia practica. ¶ Secunda cõclusio est: qõ ex talib⁹ habitus: quoꝝ actus sunt meritozy vite eterne nõ intẽdunt: sicut ex causa effectiua: qz nulla cã creata potest attingere sicut cã effectiua ad id ꝙ per infusionem habetur modo quo accipimus Ꝟ infusionem. s. ꝓductiõem: que est a solo deo: nullo creato agẽte. Qõ dico: qz infusio dicatur quecũq; ꝓductio supernãlis bene ad aliquod tale posset aliqũ creatum instrumentalr cooperari: sicut alias de charitate dictũ est. Sed tales babitus ꝓponũtur in isto esse per infusionem ꝼm scm̃ Thomã. ergo ⁊c. Possunt tm̃ tales actus ꝑ modũ disposis dine meritorie facere ad infusionẽ talium babituuz. Nã per actus meritozios vite eterne possumus mereri augmẽtuz babituũ elicitiuoꝝ actuũ meritoziozũ vite eterne: sicut de charitate pz. Et eadez rõne de alys babitib⁹ infusis elicitiuis actuũ meritoriozũ vite eterne. ¶ Tertia cõclusio est: ꝙ ad saluãdũ experimẽta videtur ꝙ oporteat ponere aliquos babitus siue aliquas dispões habituales manẽtes in absentia actuũ ãnexos ⁊ cooperãtes ꝓdictis babitib⁹ infusis qui generarent ex talib⁹ actib⁹: qz experimẽto apparet ꝙ homo exercitatus in talib⁹ actib⁹ ꝓmptior est ad similes actus taz ex parte intellectus q̃ ex parte affect⁹: q̃ ante exercitiũ: ꝙ quidẽ potest esse: vel qz alique dispositiões generãtur in organis: siue in potẽtys: per q̃s reddunt magis habiles ad obediendũ imperio voluntatis: vel ad eliciẽdũ ꝓmpte vna cũ ipsa virtute actum virtutis: sicut quodãmodo q̃ vna virtus actũ alteri⁹ virtus: cui⁹ actus imperatur: imo potẽtia in qua est virtus ꝓmptior efficit ad obediẽdum imperio volũtatis operãtis per virtutẽ: cuius actus imperatur: nec refert quãtũ ad boc: vtrũ illa dispositio se habeat vt cooperans circa eãdez potẽtiã ad eliciendũ actuz: siue vt cui⁹

Tertiũ principale.

actus imperat. ¶ Quarta cõclusio est. q̄ hõ habens tales habitus infusos p̄ tpe: quo nõ exercet actus eox̄ põt etiã exercere actus boni honesti: q̄ ex puris nãlib⁹ põt haberi: ⁊ acgrere virtutes possibiles haberi ex puris nãlibus respectu talis boni possibilis nãlis: qz non opz q̄ habẽs charitatez semper referat actu qcqd agit in deũ: vt i finẽ supnãlez: ĩmo põt agere multa pp finẽ nãlez: qui est vel cõtẽplatio virtutis possibilis haberi ex puris nãlib⁹: vl̃ est honestas ⁊ decẽtia: q̄ nãliter hõ oz habere in mozib⁹: ꝫ sic agẽdo põt hõ acgrere virtutes possibiles haberi ex nãlib⁹ puris. ergo ꝛc̃. maioz pz. qz nõ oz q̄ vtẽs petẽtys nãlib⁹ semp actu referat actũ earũ in finẽ supernãlez. minoz etiã pz. qz actus exercitu ꝓpter bonũ ⁊ finẽ nãlem sunt generatiui virtutum possibiliũ bẽri ex puris nãlib⁹: qz talis habit⁹ nõ min⁹ videt̃ posse cooperari habitui infuso ad actum meritoriuz vite eterne: q̄ q̄cũq̄ alia dispõ. q̄ ꝛc̃. ¶ Secũdo qz ois fidelis semper refert actu vel habitu quicqd agit in finem supernãlez: sed id q̄ sic refertur est meritoriũ vite eterne actu vel saltẽ habitu ergo ꝛc̃. ¶ Tertio qz fidelis aut põt talib⁹ possibilib⁹ acquiri ex puris nãlib⁹ vti ad merendũ vitã eternã: aut nõ: si sic: ergo superfluuz est ponere actus infusos: qz fideli sufficit habere illa: q̄ bus põt mereri vitã eternã. Si nõ: ergo in ipso fideli ẽ aliquod principiũ cooperatiuũ nõ ordinabile in vitaz eternã: q̄ est incõueniẽs. ¶ Ad primũ istox̄ dõm: q̄ lz preter virtutẽ acgrant̃ alique dispõnes in organis vel potentys cooperãtes virtuti vel ad facilius operãdum vel ad absolute operãdũ: ⁊ sint dispõnes bone ⁊ laudabiles non tñ dr̃ virtus nisi ille habitus: ex quo pricipaliter ex parte operantis actus bz esse: virtuosus sit. Qõ ideo dico ꝓpter hoc: q̄ actus etiam bz ex parte obiecti principalis operabilis: qñ est bonũ in ordine ad bonũ exercetur q̄ sit virtuosus. Et qz ex actibus meritorys vite eterne nõ põt generari aliquis habitus: ex quo ex parte operãtis actus habeat p̄ncipal̃r q̄ sit virtuosus qualicunq̄ virtute: ideo ille dispõnes: que generant̃ ex actibus meritorys vite eterne: accipiẽdo actũ meritorium essential̃r modo quo exponet̃ infra nõ sunt virtutes vel supernãles: qz tales sunt infuse: vel natural̃r acquisibiles: qz habitus virtuosi acgsiti: sicut dictuz est. tales actus eliciunt quales sunt illi: ex q̄bus generãtur: virtutes aũt nãliter acgsibiles nõ possunt elicere act⁹ meritorios vite eterne: ⁊ ideo lz ex actib⁹ meritorys vite eterne possit acquiri dispositio cooperãs virtuti: nõ tñ virtus q̄cũq̄ ꝓpter cãm p̄dictã. ¶ Ad scõm dõz: q̄ fidelẽ habẽtez charitatẽ referre habitu oẽm actũ suũ in finem supernãlez: põt intelligi dupl̃r. Uno modo q̄ est sic dispositus q̄ bz ꝓmptitudinẽ referẽdi: si sit referibile id: q̄ agit si actu aduerteret: Et sic vl̃r videt̃: q̄ fideles habitu oia referãt in deũ: sicut in finẽ supernãlẽ dum modo sint referibilia: Qõ dico ꝓpter peccata venialia. ¶ Scõo modo p̄ intelligi: qz. ſ. nihil agit: q̄ nõ sit referibile in deũ: ⁊ hoc nõ opz: qz tunc nullus habẽs charitatẽ posset peccare venial̃r manẽte charitate. qz nullũ peccatũ veniale est referibile in deuz. ¶ Tertio modo põt intelligi: qz habẽs charitatẽ oia habitu referat in deũ: qz. ſ. sic habitu dispositus est: q̄ nullo modo velit facere id: per qõ tollerẽt ordo eius: vel referibilitas in deũ: q̄ est dicere: q̄ nullo modo faceret peccatũ mortale: per qõ tollit̃ finis: ⁊ referibilitas in ipsum. Et sic habẽs charitatẽ refert oia habitu in deũ: ⁊ sic nõ oz q̄ qcqd agit fidelis sit referibile in deũ: ⁊ si sit referibile nõ opz: q̄ hoc sit semper: vt meritoriũ vite eterne essential̃r. sed sufficit q̄ imperatiue: sicut patebit dicẽdo ad tertiũ. Isto modo acquisiti habitus non solum sunt meritory vite eterne: ꝫ etiã mot⁹ pedis ⁊ man⁹. ¶ Ad tertium dõm. q̄ aliquis actus põt esse meritorius vite eterne dupl̃r. Uno modo essential̃r ⁊ de cõdigno: quãdo. ſ. actus bz ex nã sua: q̄ sit tanti valoris: ⁊ nõ ex actu aliquo imperãte: ⁊ isto modo actus charitatis est meritorius vite eterne: ⁊ etiã ꝑm aliquos actus virtutũ moraliũ infusax̄: ꝫ vo alios solus act⁹ charitatis ẽ isto mõ meritori⁹ vite eterne. ¶ Alio mõ dr̃ aliqd esse meritoriũ vite eterne. ſ. ĩperatiue: qz. ſ. ꝑat̃ ab actu: q̄ est eẽntial̃r meritorius vite eterne. ⁊ bz ab eo valorẽ. ¶ Primo modo actus habituũ nãliter acquisibiliũ non sunt meritory vite eterne: sed secundo modo. meritorium aũt vite eterne scõo modo nõ sufficit nisi supposito meritorio ꝓmo mõ. ¶ Et si dicat̃ cõtra hoc: q̄ vt q̄daz ponunt solus actus charitatis est ꝓmo modo meritorius vite eterne: ⁊ nõ actus virtutũ moraliuz: qui sunt meritory imperatiue tñ: ad q̄ sufficiunt virtutes acgsite ẽt ex puris nãlibus. ⁊ sic nõ opz ponere virtutes morales infusas. ¶ Dicẽdũ q̄ ĩmo: qz ꝑm aliquos nõ solũ amare deũ in se: q̄ est actus elicitus charitatis est meritori⁹ vite eterne: sed etiã appetere abstinere ꝓpter deuz: q̄ pertinet ad tẽperantiã: ⁊ simile est de actibus aliarum virtutũ moraliũ. Uel dico: q̄ solus actus charitatis est meritorius vite eterne essential̃r: tum qz appetit⁹ sensitiuus: in quo ponũtur virtutes morales ꝑm quosdam: vel intellectus: in quo ponuntur ꝓdicte vtutes ꝑm aliquos nõ ita obedit ad meritũ imperio charitatis ⁊ rõnis sicut mẽbra ad motũ: ĩmo bz quandã difficultatez ad hoc: ad q̄ tollẽdaz perfecte opz ponere habitũ proportionatum imperio charitatis: ad q̄ vt videtur quibusdã nõ sufficit habitus acquisitus: ⁊ si actus vtriusq̄ virtutis. ſ. infuse ⁊ acquisite possit esse simul: vel sit meritorius vite eterne imperatiue tñ actus virtutis infuse babz p̄ncipaliter respectu impery charitatis ⁊ actus habituũ acquisitox̄ scõario: sicut se bz motus mẽbrox̄ ⁊ actus virtutũ acquisitax̄. Et sic patz ad questionem.

Ad primum ergo in oppositũ dõz: q̄ nõ opz q̄ minoz sit vera. Ad ꝓbationẽ dicendũ: q̄ nõ oz q̄ fidelis semper actu ordinet in deũ sicut in finẽ supernãlem qcqd agit: ĩmo multa agit pp honestatẽ humanã: que nõ actu ordinãtur in deũ: sicut dcm̃ est. Sz verũ est q̄ nihil agit q̄ deuiet simpl̃r ab ℔ ⁊ ista ordinat in deũ qñq̄ actu: sicut sunt illa: q̄ secũdario sunt in talem finẽ ordinabilia. sed actus virtutũ infusax̄ sunt ordinabiles aliter: vt ostẽsum est. ¶ Ad ⁊ᵐ dõm: q̄ virtutes morales: in quarũ actibus dirigit practica sunt per infusionẽ. ¶ Ad primũ aũt q̄ dr̃ contra hoc. Dõm q̄ lz fides: spes: ⁊ charitas sint maioris sufficientie respectu viriũ inferiox̄ q̄ lumen rõnis ⁊ amor nãlis boni: tñ vires inferiores nõ sunt nãliter dispositẽ respectu ĩpery dictax̄ virtutũ: ⁊ sic requiritur i viribus obediẽtib⁹ dictis virtutib⁹ aliqua dispositio supernãlis nõ ꝓpter insufficiẽtiaz illarũ virtutũ imperãtiũ: sed ꝓpter insufficiẽtiaz viriũ obedientiũ eis. talis autẽ insufficiẽtia nõ est in virib⁹ obediẽtib⁹ rõni nãli i ordie ad ĩperiũ ipsi⁹ rõnis nãlis: qz vires obediẽtes rõni nãli ꝓportionate sunt tã ĩperio nãlis rõnis q̄ ĩperio dictarũ virtutũ supernãliuz. ¶ Ad scõm: q̄ adducit̃ ad idẽ dõz: q̄ sic̃ in adamãte per ferx̄ ẽ iclinatio ⁊ motus ad superius: ⁊ cũ hoc stat granitas inclinãs ad oppositum licz non sint motus oppositi: ita etiã in nouiter conuersis põt esse in appetitu inclinatio supernãlis virtutis ad actũ virtuosum: ⁊ inclinatio fomitis ad oppositum: ⁊ lz tollat difficultatẽ: que posset esse ex defectu inclinatio-

nis ad superius. s. in deū nō tollit difficultatem ex toto q̄ facit inclinatio fomitis. ¶ Ad tertiū dōm: q̄ fideles habent prudentiā infusaz: z tñ regrunt doctrinā ꝓpter repñtationē obiectoꝝ: sicut etiā hñs habitū acquisitū indiget pñtia obiectoꝝ ad actuz intelligēdi: nec tñ segr tur q̄ nō habeat habitū. ¶ Sed in hoc differt inter ha bituz sciētie acquisitū z habitū infusum: q̄ hñs habitū prudentie acquisitū: quē ex actibus acquisiuit ex eisdē actibus ex ḡbus acquisiuit habitum: per quē recte iudi cat de agendis: acquisiuit etiaz p̄sentiam obiectorū: z retinet habitualiter: z experitur aliquo modo ex hoc se acquisiuisse talē habitū: nō sic autē pōt haberi experien tiā de habitu infuso: qui infundit sine experiētia nr̄oꝝ actuū: licz aliquo modo in ipso iudicio agēdoꝝ fideles experiātur q̄nq̄ ex aliquo instinctu se moueri ad tale iudiciū iuxta id. Unctio vos docebit de oib⁹. ¶ Ad id autē q̄ dr̄ cōtra hoc dōm: q̄ preter p̄sentationē obiec toꝝ z retētionē habitualem eoꝝ est vel in habitu pru dētie: vel quocūq̄ habitu sciētifico iudiciū de pñtatis. Et habitus prudētie: q̄ ad hoc est per infusionē: hz p̄e sentatio obiectoꝝ pñtatoꝝ: z retētio eoꝝ habitualiꝫ sit p acquisitionez: nec simile est de alys sciētys: in q̄b⁹ p̄e sentatio obiectoꝝ z iudiciū de pñtatis bētur per acqui sitionē. s. cōferendo diuersa adinuicē: z ex talī collatiōe iudiciū acquirēdo. Et de prudentia theologia: que alte rū tñ hz per acquisitionē. s. p̄sentationē obiectoꝝ: vl̄ eozūdez p̄sentatoꝝ retentionē. ¶ Ad quartū dōz: q̄ sicut in speculabilib⁹ est aliquis habitus acquisitus in studio explicās ea: que fide tenemus: z docēs ea tenere vel defendere z adducere persuasiōes aliq̄s ad ea: ita etiaz in agibilib⁹ fideliū pōt esse aliquis habitus acqui situs talis p̄ncipalis autē habitus: a quo principal̄r est iudiciū in talibus est per infusionē: ne autē tollatur stu dy exercitiū ingsitionis tenēdo alterā partē tm̄. ¶ Ad rationē factā ad alterā partē posset dici negādo mino rem. ¶ Ad primā ꝓbationē posset dici ſm alios: q̄ ac tus meritorius vite eterne essential̄r nec habit⁹ potest manere sine charitate: sed habitus cuius est actus me ritorius vite eterne ip̄erative sine charitate potest ma nere: sicut pz de fide: cui⁹ act⁹ impet⁹ē a charitate meri tori⁹ vite eterne: tñ p̄t manere sine charitate. ¶ Ad cō firmationē dōz: q̄ carens charitate est malus simpl̄r. z accipitur vt distinctū cōtra ſm quid vel absolute: quia absolute malus est carēs charitate: nec tñ est sic malus simpl̄r ꝑ put accipitur simpl̄r ꝑ vl̄r. q. carēs omni habi tu laudabili. Nam fides z spes possunt remanere sine charitate: z silr̄ virtutes infuse: hz tunc actus eaꝝ nō me ritoꝝ vite eterne: sicut est de fide informi. ¶ Ad scōz principale dōm: q̄ cū fide z charitate infundunt̄ oia: q̄ sunt de necessitate salutis: sed nō oia que faciunt ad be ne esse salutis. Nunc autē ſz illos virtutes morales sem per habere nō est de necessitate salutis: sed faciūt ad be ne esse: q̄ faciunt post q̄ sunt acquisite ꝓmptitudinem in actu meritorio: sine qua tñ ꝓmptitudine actus meri torius z salus possunt esse. ¶ Ad tertiuz dōm: q̄ sicut in alia q̄one dictuz est: ꝓmptitudo q̄ nouiter conuersi habēt in actibus meritorys pōt puenire ex alys causis q̄ ex virtutib⁹ moralibus: z ideo ex tali ꝓmptitudine nō pōt cōcludi talis infusio. ¶ Ad quartū dōm: q̄ ad huc nō positis talibus virtutib⁹ esset ꝓportio inter vir tutes theologicas: z vires ḡbus imperant: nec opz q̄ si imperās est supernāle: q̄ imperatū habeat aliquid sup naturale: q̄ diceret̄ q̄ vires inferiores in puris nālib⁹ obedirēt fidei z charitati: sicut z manus z pes. Nec est inconueniēs q̄ idem diuersis motorib⁹ z per idez sit p portionatū: ita q̄ per solū illud: per q̄ est ꝓportionatū inferiori motori pōt moueri a superiori motore: licz eō uerso non sequeretur: q̄ licz sequatur ꝓbabil̄r: q̄ id q̄ potest moueri ab inferiori pōt moueri a superiori nō tñ ecōuerso. Rño aūt: que datur in fine omniuz ad ꝓmis sa nō valz: z sufficienter improbat̄. Qō. XVII.

Ad tertium sic procedit̄. Et arguit̄: q̄ habi tus acquisitus ex actibus: in ḡbus dirigit theologia practica sit supnālis: q̄ habitus acquisitus ex supnaturalibus actibus est supernaturalis. sed talis ha bitus est huiusmodi. ergo z̄c. maioz sup ponit̄. ꝓbatio minoris. q̄ actus in ḡbus dirigit theo logia practica sunt meritoꝝ vite eterne. sed actus me ritoꝝ vite eterne sunt supnaturales: alioquin ex puris naturalib⁹ possemus mereri vitam eternam.

Contra id cui respōdet potētia passiua z potētia actiua in natura humana est nāle homi ni. sed talis habitus: imo oīs habitus humanus est hꝭ: vt ꝓbabo. ergo z̄c. ꝓbatio minoris. ¶ Et primo quan tuz ad potētiam passiuaz: q̄ potētia passiua: in qua reci pitur talis habitus: vt est potentia naturalis hoīs: aut est nālis: aut supernālis: si nālis habetur ꝓpositū: si su pernaturalis: tunc illa potētia supnaturalis est in hoīe sicut in subiecto: aut ergo mediāte alia potentia super naturali: aut nō: si sic: quer̄ de illa: z ibit in infinitum; Si nō: ergo illa potētia: quā tu dicis supernālem est in homine sicut in subiecto mediāte receptiuo nāli: z qua rōne ponitur hꝭ in scōo vel in 3⁰ eadem rōne in primo. ¶ Et hꝭ ꝓbatur quantū ad potentiā actiuā: q̄ cuilz po tentie passiue nāli correspōdet potētia actiua nālis.

Respondeo ad euidentiam istius questionis. primo distinguenduz est de nā Scōo de supernaturali. Tertio ad qōnem. Nā triplr̄ dr̄

Quantum ad primuz est sciendū: q̄ nā triplici ter dr̄. Uno modo ꝓ omni essentia: sicut dicim⁹ nāz humanā: vel diuinā naturā albedinis z sic de alys. ¶ Secūdo modo dicit̄ nā pricipiuz mo tus z quietis in eo i quo est per se: z nō ꝑz accidēs: sicut diffinitur a pho 2⁰ phȳsicoꝝ. z sic nā dr̄ vel forma vel mā rer̄ naturaliū habentiū in se principiū motus z que tis. ¶ Tertio mō dr̄ natura principiū ꝓductiuū nascē tium. s. viuoꝝ: quoꝝ ꝓductio ꝓprie dr̄ natiuitas. Lcō. 3.

Quantum ad scōm sciēdum est: q̄ cum supnā le importet aliquid esse supnāz siue excedere naturā. Iste excessus dupl̄r potest intelligi. s. vel ſm nobilitatem essendi. vt sit sensus: q̄ est nobilioz forma q̄ forme naturales: vel ſm cālitatem: vt sit sen sus: q̄ excedit causalitatē virtutū actiuaꝝ z passiuarūz rerū naturaliū: siue virtutū inditaꝝ rebus naturalib⁹.

Quantum ad tertiū dis premissis accedenduz est ad solutionem q̄nis. Accipiēdo ergo naturā primo modo intelligitur supnaturale prio modo: z isto modo nihil est supnaturale simpliciter: q̄ esse supernāle isto modo nihil aliud est q̄ supeminere in nobilitate oī essentie: q̄ est impoſle: q̄ sequeretur: q̄ idem supereminēret sibipsi: q̄ q̄ superminet omni su piminet sibi: si ipsuz est aliquid: iste autē modus nature vel supnālitatis nō ptinet ad ꝓpositū. Si aūt accipiat̄ natura scōo modo. s. mā z forma rerū mobiliuz z trās mutabiliuz. adhuc sic stricte accipiēdo nō sufficeret ad ꝓpositū: q̄ ea que pertinēt ad intellectuz z voluntatē sunt extra naturā sic dictam: sed accipiēdo naturā ma gis large ꝓ omni virtute naturaliter indita creaturis

ita ꝙ id dicaꝯ supnāle:accipiēdo supnāle scdo modo scz ſm excessum cālitatis:ideo ſm ꝙ excedit causalitatē virtutū rebus naturalib⁹ indituz: sic intelligitur qō nostra. Utrū.ſ.talis:de quo loquimur:excedat causalitatē virtutū naturaliter rebus inditam:vel simpliciter:vel quo ad hoīem simplr.ſi.ſ.excedit oēm virtutē naturalr inditā cuiuscunq; rei quo ad hoīem:ꝛ in statu isto:ſi.ſ.excedit virtutes nāliter inditas homini:ꝛ alys rebus:a qb⁹ naturalr ſm pñtez statū moueꝫ homo ad perfectionez suaz:ꝛ isto modo specialiter est dubitatio pñs. ¶ Ad qō dico:ꝙ istud adhuc dupliciter potest intelligi.ſ.actiue ꝛ passiue:actiue quia.ſ.excedit virtutes actiuas:passiue qz.ſ.excedit vtutes passiuaſ. ¶ Adhuc actiue:qz aliquid potest dici excedere actiue virtutes actiuas inditas naturaliter rebus dupliciter. Uno modo:ꝙ a tali virtute nullo modo attingitur. Alio modo:quia illa virtus non sufficit sine aliquo principio supernaturali. Accipiēdo ergo supernaturale id:ꝙ nullo modo attingitur a virtutibus nāl̄r inditis rebus: sicut nullus habitus potest haberi siue acquiri ex quibuscūq; actib⁹ humanis:qui sic sit supernaturaliter: quia ad actus humanos semper operatur vel cooperatur aliq̄ potentia hominis naturaliter sibi indita: aliquo modo attingitur a potētia aliqua naturalr rebus indita. ergo nō potest esse aliquid:siue habitus:siue ad aliud acquisitum ex actibus humanis:ꝙ nō attingatur a potentia naturaliter indita rebus. Si autez accipiatur supernaturale id aliud ꝙ potentia naturaliter indita rebus nō sufficit sine aliquo principio supernaturali. ¶ Tunc ſz opinionem secundā planum est:ꝙ illa ponit qō ex actibus:in quibus dirigit theologia practica nō acquiritur nisi habitus eiusdem spēi cum habitibus acquisitis ex puris naturalibus. sed ad talem habituz acquirendum sufficiunt potentie naturaliter idite rebus. ḡ ꝛc. ¶ Zm autem illaz opinionez:que ponit: ꝙ ex talibus actibus virtutes supereminētes virtutib⁹ possibilibus acquiri ex puris naturalibus correspondentes charitati planū est:ꝙ virtutes nate acquiri ex actibus: in quibus dirigit theologia practica sunt supernaturales secundo modo:quia.ſ.potentie naturaliter indite rebus nō sufficiūt ad acquisitionez earuz sine virtutibus theologicis supernaturaliter infusis:qz ad id:ꝙ supereminet virtutibus ex puris naturalibus acquisitis nō sufficiunt potētie naturaliter indite rebus. sed ſm eos virtutes acquisite ex talibus actibus supereminēt virtutibus ex puris naturalibus acquisitis. ergo ꝛc. ¶ Loquēdo autez ſm tertiam opinionē ponēdo:ꝙ ex talibus actibus nō acquiratur virt⁹ aliqua:sed aliqua dispositio cooperās virtuti. Si queratur an talis dispositio acquisita debeat dici supnaturalis ex parte principy actiui modo predicto:qz.ſ.potentie homini naturaliter indite:alia naturaliter mouentia nō sufficiunt ad acquisitionez talium dispositionuz quantū ad id:ꝙ occurrit mihi nūc: videtur tñ ꝙ nō:qz puto:ꝙ illa dispositio:que preter virtutem requiritur:precipue est ad tollendum difficultatē: q̄ facit fames:vel rebellio appetitus ad positionē rectā qz ℔ nō requiritur ad eliciendum potentiam:nam ℔ fit sufficiēter per virtutē infusam:qua infusa adhuc nō tollitur saltē ad plenum ista rebellio. Ista aūt rebellio: vt videtur mihi:pōt simil̄r tolli exercēdo actus virtutum acquisitarū ex puris naturalib⁹: sicut exercendo actus virtutuz infusaꝝ:qz semper bz diminui exercēdo actū per rectaz rationē:licz ℔ fortius faciat exercitiuz virtutum infusaruz. sed ad id ꝙ potest acquiri per exercitiū virtutū acquisitarū ex puris naturalibus sufficiunt potentie naturaliter indite homini:ꝛ alia mouentia naturaliter. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc videtur posse obyci: qz.ſ.ablatio talis difficultatis fit per virtutē:ꝛ sic habetur:ꝙ per exercitiū actuū virtutuz infusaꝝ generantur virtutes naturaliter acquisibiles. ¶ Et ad hoc dicēdū ꝙ licz virtus naturaliter acquisibilis diminuat talē rebellionem:tamē nō solum habet talem rebellionez diminuere:sed etiaz ad eliciendum actuz cū potentia cōcurrentez:ꝛ preter ipsam potest aliquid ad talem rebellionem diminuere:licz nō eliciat cuz potētia:sicut diminuens humorez corruptuz in oculo pōt facere ad visionem nō eliciendo actū videndi:sed removendo phibēs: et sic nō opz:ꝙ oē diminuēs talem rebellionez sit quecūq; virtus acquisita. ¶ Sed in hoc differūt inter acq sitam ꝛ infusam:qz acquisita:que non habetur nisi per exercitiuz actuū:simul accipitur cuz diminutione q̄ fit per exercitium actuū:sed infusa que habeꝫ ante omnē actuz nō simul accipitur cum tali diminutione: que fit per exercitiuz actuū:lz quantū ad aliquid diminuat illam:sed inquantum inclinat in bonum rationis recte. Naz sicut patet in exemplo supza posito de adamante qui inclinatur a ferro sursum:ꝛ a grauitate deorsum:aliquid potest tollere vel impedire aliquam inclinationē inclinando in opposituz:ꝙ tamē non tollit forma inclinantez ad oppositū. ¶ Si autem loquamur de supernaturali passiue.ſ.de eo ꝙ supereminet principio receptiuo naturali:tunc distingo de talibus: quod possum⁹ loquī de bis:vel quantuz ad id ꝙ sunt:vel put sunt naturalia principia. Si loquamur de bis quantum ad id ꝙ sunt. sic nulla res potest esse in nobis de nouo:sicut ī subiecto:cuius principiuz receptiuū nō sit aliqua potētia naturalis nostra:vel aliquod principiū naturaliter nobis indituz:siue ℔ sit substantia nostra:siue aliquod superaddituz substantie:quia nihil est in nobis sicut in subiecto:cuius ratio receptiua nō sit substantia nostra: vel aliquid existens in ea sicut in subiecto mediate vel imediate. Si ergo aliquid est in nobis de nouo vel per infusionem:vel aliter. ¶ Quero vtruz ratio receptiua cuius sit substātia nostra:vel aliqua ratio naturalis nostra:vel aliqua potentia supernaturalis. Si primo modo vel secundo ponatur:habetur ꝓposituz. Si ponatur tertio modo.ſ.ꝙ illa ratio receptiua sit potentia supernaturalis:patz ꝙ hoc dici nō potest per ea:que superi⁹ dicta sunt ꝛc.

Questio. XVIII.

Ꝺ questionem qua queritur. Utꝛ fides per dilectionem operans ꝛ theologia practica sint idem habitus. Dico ꝙ nō accipiendo ꝓprie vtrūq;. ¶ Ad cuius euidentiam primo videndum est quid importetur per fidez per dilectionem operantez. Secundo quid importetur per theologiam practicaz. Tertio dicetur ad qōnem.

Quantum ad primū sciendum est:ꝙ sicut per lumē nāle rōnis hēmus facultatez cognoscendi speculabilia:ꝛ agibilia naturaliter cognoscibilia ꝛ possibilia agi:ita ꝙ idez lumen se extendit ad idem genus cognoscibiliuz:ita etiam ꝙ idem lumen fidei est per ꝙ se extendit ad vtrūq; genus cognoscibiliū supernaturaliter nobis reuelatorū:ita ꝙ vnum ꝛ idem lumē fidei est:per ꝙ illuminatur ad speculabilia:ꝛ etiā quantuz ad agibilia:ꝛ ℔ quantū ad credibilia bincide. Unde per fidem ꝛ per dilectionez operantez non intelligo aliqd q̄ ipsum habitum fidei: put dirigit in cognitionem supernaturalem agibiliuz: quantum ad prima

credibilia agibilia:ad que ꝓsequendo inclinamur per charitatem.Et sic patet de primo.

Quantum ad scām faciliter patz:quia per theologiam ꝓprie loquendo intelligim⁹ habitum acquisitum ex studio deductuz ex primis credibilibus eoruz:que in eis in practica cōtinentur:ꝛ etiā per talem habituz adducuntur alique persuasiones ad ostendendum ꝓbabilitatē eoꝝ:que sunt fidei:siue in speculabilibus:sine in operabilibus.Sed quantuz ad speculabilia theologia vocatur speculatiua quantum ad operabilia autem vocatur theologia practica. ¶ Et sic patz quid importatur per theologiam practicam.s.habitus acquisitus per studium deductus eoꝝ:que in primis credibilibus implicite continētur:quantuz ad operabilia ꝛ adductionū hoi rōnū psuasionē q̄tuz ad illa operabilia quibus ostēditur ꝓbabilitas illoruz operabilium:quādoq; etiā adducit demonstratiuas ratiōes quātum ād quēdaz operabilia:que ponit fides inquantum fides supponit naturā. ¶ Ex dis faciliter patz ad tertium.s.ad questionez.Utrum scilz fides per dilectionem operantis ꝛ theologia practica sint idem habitus: Et planum est ꝙ non:fm premissa:accipiendo vtrūq; proprie. ¶ Et ꝫ patet duplici ratione:que potest accipi ex premissis.Prima sumitur ex habitu principioꝝ ad habitum cōclusionuz:ꝛ est talis.habitus principiorum ꝛ habitus cōclusionuz nō sunt idem habitus. sed sic se habent fides per dilectionez operans:ꝛ theologia practica.ergo ꝛc̄.Minor patet ex premissis:quia sicut deductum est:fides per dilectionem operans idem est:ꝙ fides que respicit prima credibilia in agibilibus:q̄ sunt prima principia intelligētie:ex quibus alia deducūtur theologia vero practica est habitus deductus ex istis. Maior autem patet dupliciter.Primo qz nihil supponit seipsum.sed habitus conclusionum presupponit habituz principioꝝ.ergo nō sunt idem. ¶ Secundo.illa que sunt idem realiter.vnuz nō potest esse realiter sine alio.sed habitus principioruz potest esse sine habitu cōclusionum:vt patet tam in naturalibus:quia in eis nō omnis:qui habet habitum principioꝝ: habet habituz conclusionuz:q̄ in supernaturalibus:quia fm Augu. Non omnis:qui habet fidem:habet theologiam.nam dicit ꝙ plurimi fideles nō pollent theologia:qui pollēt fide plurimuz . Ista etiam ratio posset adduci ad principale. ¶ Secūda ratio sumitur ex comparatione infusi ad acquisitum:ꝛ est talis.habitus infusus ꝛ acquisitus non idem habitus sunt:sed fides operans per dilectionez est habitus infusus:theologia vero practica est habit⁹ acquisitus.ergo ꝛc̄.Maior est plana: quia quecunq; requirunt necessario diuersa:ꝛ diuersas ꝓductiones:ꝛ moduz producendi sunt diuersa. Minor autē pz ex premissis. ¶ Et si obyciatur contra maiorem: quia quicquid habetur per acquisitionē posset haberi a deo per infusionem . ¶ Dico ad hoc ꝙ istud soluitur per probationez maioris:nam licet idem saltem specie possit haberi per infusionem ꝛ acquisitionez:sicut idez specie posset esse per generationez ꝛ creatiōem: impossibile tamen est:ꝙ illa sint idez specie:quoruz vnum potest haberi per acquisitionez:ꝛ aliud nullo modo potest haberi per acquisitionez:sed tantū per infusionem: sicut impossibile est illa esse eadez:quoruz vnū potest haberi per generatiōem ꝛ creatiōem:ꝛ aliud nō:sed tantū per creatiōem:ita ꝙ hoc sibi ꝛpetat ex ratione sue spēi: ꝙ quidez dico ꝓpter prima suppositā animaliuz perfectorum:que nō fm ratiōem sue speciei: sed quia prima talia esse oportuit per creationē:fidem autem oportet ex ratione sue spēi esse per infusionē:qz impossibile est dare duas virtutes:nisi quis equiuocet fidem:quarū vna sit per infusionez:ꝛ alia per acquisitiōem. ¶ Est autez sciendum ꝙ sicut preter fidem sunt quidaz habitus per infusionez pertinētes tam ad intellectum practicuz: q̄ ad speculatiuū:qui vocantur dona:sicut patz de consilio:intellectu: sapientia:ꝛ scientia. Ita etiaz fm sanctuz Thomā est habitus infusus pertinens ad intellectum practicū:qui est virtus:scilz prudentia infusa: que proprie loquendo vocatur theologia practica:quia omnes fideles existētes in charitate habent talē prudentiam: nō tamē theologiaz:sicut patet per Augu.siue practicā siue speculatiuā.Qualiter autē illa prudentia se habeat ad theologiam practicā:que nihil aliud est q̄ habitus acquisitus dirigens in agibilibus supnaturalibus modo:quo theologia speculatiua dirigit in speculabilibus scripsi vobis in qōnib⁹:q̄s misi vobis ꝙ famulus de rotho noie benedictū.ꝛ sic pz ad qōnē. Qō. XIX.

Ad secundā qōnē dico breuiter:ꝙ ex theolo⁹ practica nō generatur aliquis habitus in intellectu. ¶ Ad cuius euidentiam sciēdū est:ꝙ aliud est q̄rere: vtruz iteroēs ꝑnes pertinētes ad eūdez habitū vna deducitur ex alia:vt notitia vnius habeatur per aliam.Et querere vtrū totus vnus habitus generetur ex alio.Quia primū potest esse in quocū q3 habitu intellectuo scientifico:vel operatiuo:vel creditiuo:inquātuz scibilia possunt habere ordinem in sua scibilitate:ꝛ similr credibilia ꝛ opinabilia: ꝛ sic etiaz in theologia practica vna conclusio potest deduci ex alia ꝫ ꝙ ex toto habitu:qui vocatur theologia practica generetur alius habitus in intellectu non videtur mihi. ¶ Et ꝫ ꝓbatur triplici ratione.Prima sumitur ex cōparatione habitus ad actus:ex ꝙbus acquiritur. Et est talis.qz talis habitus:qui pōitur acquiri in itellectu ex theologia practica aut est eiusdē spēi cū theologia practica:aut nō:nō potest esse eiusdem spēi: qz impossibile est duo accidētia eiusdem spēi esse in eodē subiecto:nec potest etiā eē alterius speciei:qz habitus acquisitus ex actibus tales actus elicit:quales sūt illi: ex ꝙbus acquiritur.sed actus ex quibus acquiritur talis habitus:qui ponitur acquiri per theologiaz practicā:essent actus eliciti a theologia practica.ergo tales essent eliciti a tali habitu:quales sunt actus eliciti a theologia practica: ꝛ circa eadez obiecta.sed actus oio similes:qui sunt eiusdez spēi:vident oio p:o:edere ab habitib⁹ eiusdē spēi.ḡ ꝛc.

Sed contra ꝫ pōt dici:ꝙ fm istam rōnem requirerctur:ꝙ habitus principioꝝ ꝛ habitus cōclusionū sint idem habitus:qz similes actus eliciunt:ꝙ pz.qz habitus acquisitus elicit actus similes illis:ex quib⁹ acquiruntur.sed habitus conclusionuz acquiritur ex actibus elicitis ab habitu principioꝝ. ergo ꝛc̄.Probatio minoris.qz aut acquirit per act⁹ elicitos ab habitu cōclusionū:aut per actus elicitos ab habitu principioruz. Non primo modo: qz tunc habitus cōclusionuz esset ante quā esset:si ponatur acquiri per actus elicitos ab ipso:qz qñ elicit est:ꝛ quādo acquirē nō est.ꝛ sic pz minor. ¶ Et ad hoc dico:ꝙ habitus qui acquiritur ex actibus:siue ex assuefactione actuū nō est necessarius absolute ad eliciēdū actus;quos post q̄ acquisitus est:elicit ꝓmpte vna cum potētia:vel habitu innato:si aliqs talis est:sed ad aliud ꝓmpte eliciendū ꝛ ideo nō est incōueniens:ꝙ actus eliciti ab habitu cōclusionum acquisiti:ꝛ ab habitu principioꝝ sint eiusdē

spēi: ꝛ differant quātum ad hoc: ꝙ post acquisitionem habitus ꝓmpte eliciantur non sic ante: sed quod actus eiusdē spēi ꝛ similis ꝓmptitudinis eliciūtur a diuersis principijs nō est rōnabile: Et ideo illa propositio: qua dr: ꝙ similes actus eliciuntur a similib⁹ habitibus: hēt veritatez: vbi est similitudo quantuz ad spēm actus: ꝛ quātuz ad ꝓmptitudinez operādi: ꝙ opz poni in actib⁹ habituū acquisitoꝝ ex actib⁹ respectu eoꝝdez oboꝝ.

¶ Scōa rō sumit ex ꝓpatōe ꝑncipioꝝ ad habitū ꝛclonū: qz vn⁹ habitus nō argr acgri ex alio: si vn⁹ natus eēt acgri ex alio: nisi qñ vnus accipit ꝑncipia sua ex alio: ꝛ hoc saltem in eadē potentia: sed hoc nō cōuenit nisi habitibus. quoꝝ vnus subalternatur alteri. ergo non regitur aliquis habitus per theologiam practicā: nisi sibi subalternetur ꝓpria subalternatione. sed sic nullus habitus ei subalternatur: vt suppono ad presens. ergo ꝛc.

¶ Contra hoc posset obyci: ꝙ iam dictum est: ꝙ si vn⁹ habitus acquireretur per aliū habitū acquisitum eēnt oino similes actus: ꝛ similes habitus: ꝛ tamen scientia subalterna acquiritur ex actibus sciētie subalternantis ꝛ vtraq; est habitus acquisitus. Et hoc est cōtra conclusum in precedenti rōne. ¶ Et ad hoc dōm: ꝙ licz ꝑncipia scientie subalternate ꝓbentur in subalternāte q̄tum ad ꝓpter quid: tamē quātum ad qz est acipiuntur assensu. vnde subalternata ꝓprie nō acquiritur ex actibus subalternātis: sed accipit assensu sua principia: sicut ꝛ alia. ¶ Tertia ratio sumit ex simile ad theologiam speculatiuaz: qz nullus ponit duas theologicas speculatinas: quaꝝ vna acquirat ex alia. ergo a simili nō sunt ponēde due theologie practice: ita ꝙ ex actibus vnius acquiratur alia. Et sic pz: ꝙ ex actibus theologie practice nullus habitus acquiritur in intellectu. ¶ Utruz āt ex actibus theologie practice acquiratur oīs habit⁹ in affectu in generali: misi iam vobis per famuluz de rotbo. Qz hoc est idem ꝙ querere: vtrū ex actibus: in quibus dirigit theologia practica: acgratur aliquis habit⁹ in affectu. Quādo aūt queritur in spāli: vtruz acquirantur habitus in appetitu intellectiuo vel sensitiuo. Dico ꝙ ille habitus pertinēs ad appetitum qualitercūq; sit idem iudicium est de eo. ꝛ de virtutib⁹ moralibus: de q̄bus: in quo appetitu sint sicut in subiecto: tractat sanct⁹ Thomas in p⁹ scōe. vbi querit de subiecto virtutū moraliuz: vbi ponit quasdā in appetitu sensitiuo: ꝛ quasdā in appetitu intellectiuo. Et idem sciendum est de habitu qui acquiritur in appetitu ex actib⁹ theologie practice: licet sit ꝓprie virtus: sicut in cōnibus: que vobis iā misi apparet. ¶ Quādo vero vlterius queritur: vtrum talis habitus sit supernaturalis: si queratur de habitu acquisito in appetitu: misi iam vobis quid de hoc sentio. Si autez queraꝝ de habitu acquisito in intellectu: qui est theologia vel speculatiua: vel practica. ſ. habitus acquisitus ex studio deducēs ex puris credibilibus alia. Si accipiatur supernaturale id: ad ꝙ nulla potētia rebus indita potest cooperari sic: vt pz ex iam missis vobis: non potest dici sic supernaturalis habitus aliqs acquisitus ex actibus nostris: qz potentie nostre operantur ad oē id: qō ex actibus nostris acquiritur. Et iō nem potest dici isto modo supernāle id: ꝙ acquiritur ex actibus nr̄is: ꝛ maxime de illis: que acgruntur ex actib⁹ nostris: ita ꝙ directe eoꝝ causalitas: ꝛ precipue effectiua attingat illa acquisita. Qō dico ꝓpter ea: ad que attingunt actus nostri meritorie: vocādo autē supernaturale id: ad ꝙ sola naturalia ꝑncipia nō sufficiunt: dubiū ē. Utruz theologia vel practica vel speculatiua sit supernaturalis. ¶ Ad cuius euidentiā sciendum est: ꝙ requirere aliquid ad habitum intellectualē preter principia naturalia dupl'r pōt intelligi. Uno modo ex parte lumi nis fine dispositione inferioꝝ. Alio modo ex parte obiecti. Primo modo indigere aliquo supernaturali preter principia nālia est indigere aliquo habitu infuso in intellectu: sicut ponimus fidez: vel alium habitū supernaturalez. Secūdo modo. ſ. ex parte obiecti est indigere aliquo reuelāte supernaturali: eo ꝙ per inuētionē humanaz talia nō sunt nata inuenirī: qz ex obiectis: in qb⁹ est natus intellectus human⁹ naturalr moueri non potest ad talia pertingere. ſ. ꝙ deus sit trinus ꝛ vnus: ꝛ cōsilia. Si ergo ponat: ꝙ ad talem habituz acquirendū regratur aliquis habit⁹ infusus. Arguitur ꝺ sic. Qz ille habitus: aut regritur ad apprehēdēdū quid nois vel terminoꝝ vel ꝓpōnuz. ſ. ad sciēdum qd importaꝝ per ista nomina: deus: persona: trinus: ꝛ vnus. Uel quid importatur per istaz ꝓpōnem. ſ. deus est vnus in substātia: ꝛ trinus in personis: aut ad apprehendēduz aliqō mediuz per qō ꝓpositioni assentiaꝝ. ¶ Si dicatur ꝑmo modo cōtra. qz nullus potest negare vel affirmare aliquā ꝓpositionē: vel disputare de aliqua ꝓpositione cōstruenda. ſ. affirmāda vel interimenda: nisi sciat quid importaꝝ per terminos: ꝛ etiaz per ipsam ꝓpōnem. sed de ꝓpositionib⁹ nostre fidei possūt disputare nobiscū infideles: qui nō habēt habitū supernālem infusuz: ꝛ eos negant. ergo sciunt quid importaꝝ per tales ꝓpōnes. ¶ Et si dicatur ꝙ sciūt qd ꝓ negatiuā importatur: nō per affirmatiuaz: nihil est: qz nullus pōt scire qd importaꝝ per negatiuā: nisi presciat qd importaꝝ quātū ad qd nois per affirmatiuaz: qz nullus pōt scire quid negatur per ꝓpōnem negatiuā: nisi sciat quid affirmaꝝ per ꝓpōnem affirmatiuam: qz illud qō negaꝝ per ꝓpōnem negatiuaz est id ꝙ affirmaꝝ per ꝓpōnem affirmatiuā oppositum. q̄ ꝛc. ¶ Itez q̄cūq; pōt scire quid importaꝝ per nomina pōt scire qd importaꝝ per ꝓpōnez ꝛstitutam ex nominib⁹: qz quilibet pōt scire: ꝙ ꝓpositio affirmatiua nihil aliud importat q̄ cōueniētiā siue inherentiā terminoꝝ: ꝛ negatiua discōuenientiā: ꝛ per ꝛns ꝙ scit qd nois de terminis: scit ꝛ qd nois de ꝓpōnib⁹. ſ. quid importaꝝ per ꝓpōnez: sed sine quocunq; habitu supnāli pōt aliquis scire qd nois de istis terminis. ſ. de⁹: suba: trinus ꝛ vnus. q̄ ꝛc. ꝛ sic pz ꝙ nō regrit habitus supnālis ad apprehēdēdū qd importaꝝ q̄tuz ad ipsaz significationē ꝓpōnuz nr̄e fidei. Nec ēt vt vr̄ q̄tum ad mediū: per qō possit eis assentire: qz sicut fideles bnt ꝑ medio: ꝙ talib⁹ est assentiēdū: qz sic tenet ecclesia catholica: ita ꝙ apud multos: ꝙ nō habēt fidē mediū ad assentiēdum traditionib⁹ eoꝝ est: qz inuenit traditū a patrib⁹: sed nihil phibet aliquē infidelē audientē tales ꝓpōnes a fidelib⁹ tradere illa alicui ppō ad decipiēdum ipsum. Sic dr de machometo q̄tuz ad aliqua pertinētia ad legem nostram. Et sic vr̄ ꝙ ad assentiēduz ꝓpōnib⁹ fidei nō regritur dispō interius infusa supernāl'r. Uidetur ēt: ꝙ nō regraꝝ ad hoc extrinsecū supnāle. ſ. reuelatio supnaturalis: qz aut regreretur ad sciēdū qd terminoꝝ: aut qd nois ꝓpōnuz. ſ. qd importeꝝ ꝑ ꝓpōnes: aut ad assentiēdū. Nō ꝑ mō: qz sine quacūq; reuelatione supnāli pōt sciri ab hoie ex puris nālib⁹ qd importaꝝ per ista noia. ſ. de⁹: suba: ꝑsona: trinus: vnus: siue qd est dictu vnū: tria: ꝛ cōsilia: nec scōo modo: qz sciēs qd nois terminoꝝ scit qd nois ꝓpōnuz nec ꝑ tertiū. ¶ Et ꝺ ꝓbaꝝ. Primo. qz de q̄lz ꝓpōne formata: de qua sciī qd importaꝝ per nomē pōt hō dubitare: ꝛ vix pōt esse: qn ineniat aliqō mediū: nisi ei⁹ falsitas per se esset nota: ꝙ nō pōt esse de ꝓpōnibus fidei. ergo ꝛc. ¶ Scōo. qz id extrinsecū est ꝓpō obiti: ſz vt vr̄

Scūs tho. in pria scōe. q. xxij. art. ꝑ. ij. ad iij.

ꝓpoſitiõ obti ꝑtinet ad gd noīs terminoꝝ: ⁊ ꝓpõnuꝫ: ⁊ nõ ad ſenſuꝫ. ģ. ⁊c. ¶ Tertio: qr põt aliqs talia: q̃tũ ad gd noīs habita: ſine reuelatõe aſſerere: ⁊ adducere aliq̃ falſa cõmẽta. ģ ⁊c. ¶ Si aũt ponaꝫ oppoſitũ. ſ. ꝙ talis habitus poſſit acquiri ſine aliquo ſupernãli. ¶ Cõtra. qr prĩo eſt acquirí habitũ ꝑnuꝫ ſine habitu ꝑn^or: ſed fides eſt ꝑn^or habitus: ex ḡbus acgriť theo^a. ģ ⁊c. ¶ Secũdo. qr oẽs ponũt theo^35 eẽ habitũ ſupnãlẽ. ſz ad talẽ habitũ nõ ſufficiũt ſola nãlia. ģ ⁊c. ¶ Tertio. qr ꝓbabile vr̃: ꝙ illa: ad q̃ ſufficiũt ꝑn^a nãlia ſint ab aliquo ꝓbo inuẽta. ſz nullus ꝓbs iuenit talia: que tradũť in theo^a. ergo ⁊c. ¶ Ad hec autez vr̃ mihi dõm: ꝙ theo^o. vz ille habitus: quẽ fideles acgrunt ex ſtudio: ſit ſupnãlis: ſic̃ id: ad qõ nõ ſufficiũt ſola ꝑn^a nãlia. Et dico: ꝙ regriť ali qõ ſupnãle: ⁊ ex ꝑte habitus ifuſi: ⁊ ex ꝑte ꝓpõnis obti: ex ꝑte qdez ꝓpõnis obti. ſ. ꝙ ad obm ꝓponať: qr obm põt ꝓponi alicui ꝑ modũ doctrine: vel ꝑ adinuentionẽ ꝓpriã: ſicut qñ ipſa res ex ſe: nullo docente: ſcripto: vel verbo: occurrit alicui: ſed ea que ſunt fidei neutro iſtoꝝ modoꝝ pñt pñtari ſine aliquo reuelãte ſupnãli: ſaltem q̃tũ ad mediũ aſſerendi: vt veris. ģ ⁊c. maior pz. ꝓbatio mino. q̃tũ ad duas ꝑtes. ¶ Et ꝑ q̃tũ ad hoc: ꝙ preſentatio obi nõ põt fieri ꝑ ꝓpriã adinuẽtionẽ ab hoīe ꝑ pura nãlia: ita ꝙ cõplexa: que fides ponit: ꝓponanť vt va: ⁊ hoc eẽt: aut ꝑ hoc: ꝙ talis cõlũctio in re ſe imediate offerret itellectui nr̃o: ſicut ſunt illa: que apparẽt ad ſenſuꝫ ſiue illa: que imediate accipiũť a ſenſu: aut quia mediũ hoc ꝓbans ſic ſe offert: nõ ꝑ mõ: vt patz de ſe: qr deum eſſe trinũ: non occurrit intellectui nr̃o imediate: nec zº mõ: qr iſtud mediũ oporteret ſe bñe ꝑ modũ effectus ad cãm: ſz nullus effectus appet nobis: ex quo duceremur etiã apparẽter in hoc: ꝙ deus ſit trinus. ģ ⁊c. nec ẽt hoc põt fieri nãl'r ꝑ modũ doctrine ſiue aucitatl bũane: qr nõ põt doceri ab hoīe: vel ꝑ aucitatẽ bũanã. ſcz hoīs in puris nãlib^9 ꝟſtituti: niſi ꝙ põt bñi ꝑ inuẽtionẽ bũanã: ſz ſic̃ dictũ eſt: ⁊ ꝓbatũ: ea: que ſunt fidei: non pñt bñi ꝑ iuẽtionẽ bũanã ex puris nãlib^9. ģ ⁊c. ¶ Sil'r vr̃ mihi regri habitus ifuſus. ꝑ qr opz po^93 ꝓportionari obo: ſz vr̃ po^a ſufficiẽter ꝓportiõata obo ſupnãl'r: niſi ſit diſpoſita ſm aliquẽ habitũ ſupnãlez. ģ ⁊c. Scõo: ꝙ alig talibus cõueniẽter adhereãt: ⁊ aly ꝺicant equal'r ꝓportionato obo: gdã ꝺueniẽter aſſentiunt: aly diſſentiunt. ģ ⁊c. nec valz dicere: ꝙ hoc ſit: qr alig termini ſũt in ſcietys bũanis: ⁊ alig nõ: vl' ꝙ iſti viderũt miracula: ⁊ aly nõ. ſ. ꝙ quidã credebãt: ⁊ gdã nõ. Tertio: qr nõ vr̃ mihi ſl'e: ꝙ ſine diuina illuſtratiõe ſupnãli aliqs ſit ita diſpoſitus: ꝙ in eis que ponũť vt reuelata: reſiſtat falſitati: ⁊ acgeſcat vitati: ſz fideles ſunt ſic diſpoſiti. ergo ⁊c. Et ſic pz ex his: ꝙ ad ea: que ſunt fidei: requiriť habit^9 ifuſus ſupnãlis: ⁊ ẽt pñtatio obti ſupnãlis. ¶ Ex his ꝑt facil'r ꝛcludi: ꝙ iſta regranť ad theo^33: qr id: ꝙ requiriť ad adherẽdũ firmiter talibus ꝓncipys: regriť ad adherẽdũ firmiter his: q̃ deducunť ex ꝓncipys: qñ eis fides adhibeť ex hoc: ꝙ ſequũť ex talib^9 ꝓncipys: ⁊ hoc ſatis planũ eſt: ſed ſicut pz ex dictis: ad ꝑn^a theo^c deducẽda regrunť ꝑmiſſa ſupnãlia. ģ ⁊c. ¶ Ad ꝑ^m dõm: ꝙ fides regriť ad aſſentiendũ vt vo infallibili: ⁊ abſq; errore. ¶ Ad illud: ꝙ dr̃ in cõtrariũ dõm: ꝙ qũocũq; ꝛtingat: aliquẽ talia audita a fidelibus alys recitare: cũ audiẽtes nõ eẽnt ſufficiẽter diſpoſiti ad aſſentiẽduz talib^9: vt veris: ⁊ abſq; errore: ſicut aſſentiunt fideles: qr ſi aſſentirent eis: que credũť dicta a deo: ⁊ vlterius crederent iſta eẽ dicta a deo: qr talis bõ dicit ita: qr deuiat ab his: que ſunt fidei quãtũ ad mediũ credendi: qr nõ eſt ſufficiens mediũ ad credendũ: ꝙ iõ credať eẽ doctrina diuina: qr talis bõ dicit: ſi aũt credãt: qr credũť hec eẽ reuelata eccl'ie: non vr̃ ꝓbabile: ꝙ fiat ℔ circa aliquos alys ꝺicentibus ſine illuſtratione ſupernãli aliqua: ⁊ dato ꝙ ſine illuſtratione tali aliquis poſſet aſſentire talibus probabilibus: qr magni dicunt: tamẽ nõ videť: ꝙ talib^9 aſſentiret: vt infalibil'r veris: modo quo aſſentiunt fideles ſine tali illuſtratione. ¶ Ad id: ꝙ dicit vltra cõtra hec. ſ. ꝙ a multis crediť: qr dicta a patrib^9 dõm: ꝙ non eſſet ſufficiens mediũ credẽdi: niſi patres acciperent ex cõitate eccleſie catholice: talis aũt cõitas nõ poteſt eſſe ſine fide. ¶ Ad ſcõm ꝑncipale: ꝙ inducit ex parte preſentationis obti. Dõm: ꝙ preſentatio obti ipſius ſupernaturalis regritur ad aſſentiendũ. ¶ Ad ꝑ^m: ꝙ dicit cõtra hoc: dõz ꝙ maior eſt falſa: qr mlte ꝓpões poſſunt formari: de quibus hõ nõ põt bñe mediũ etiã ꝓbabile: ad quãcũq; partẽ: ſicut ſi hõ formaret iſtã ꝓpoſitionẽ in tali pũcto maris eſt talis lapis preciosus: qr mlta loca ſũt in mari: de quibus nullũ mediũ poſſet haberi ad probandũ eſſe ibi lapidẽ preciosuz: vel etiã oppoſituz: ⁊ multo minus ad ea: q̃ ſunt fidei: ⁊ precipue ad ea ꝛcludenda: vt infallibilia vera. ¶ Ad ſcõm dõz: ꝙ ad aſſentiendũ nõ ſufficit ꝑſentatio obti q̃tũ ad gd noīs terminoꝝ: vel ꝓpoſitionũ: niſi q̃tũ ad illa: que in ſe offerũť intellectui: imo opz fieri ꝑſentationẽ medy ad aſſentiẽdũ ſufficiens. ¶ Ad tertiũ dicendũ: ꝙ aſſentio talis nõ eſſet ſufficiens medium: niſi appareret aliqõ ſupernaturale confirmans.

Queſtio. XX.

D vltimam qõnez: quã facitis. vtꝝ talis habit^9 faciat aliquã gradũ in actu: quãtum ad ſubaz actus: ḡ actũ ſubleuet ſupernãliter: ſiue ad aliquã ſupernãlitatẽ. Dico: ꝙ nõ ſic imaginãdũ eſt: actuz talis habitus eſſe ſupnãlẽ: ſic ꝙ primo ordine tpis: vel nãe fiat ſuba actus: ⁊ naturaliter ⁊ poſtea ordine tẽporis: vel nãe eleueť ſupernãliter: vel ad aliquã ſupernãlitatẽ: ita ꝙ ponanť quedã duo ſm rẽ: act^9 ⁊ ſupnaturalitas ſua: ſed dr̃ ſupnãlis ſm rem ſe totum: ꝙ nõ habet ꝑtem ⁊ partẽ: qr ſm ſe totũ eſt quidã actus ad quẽ nõ ſufficiunt ſola ꝓncipia nãlia: ita ꝙ iſta eleuatio ſupernãlis nõ erit accipiẽda: quaſi ſit eleuatio alicuius ẽꝝtis: ſz facere quẽdã actũ: ḡ in ſuba ſua: ſiue eẽntia eſt altioꝝ actu: ad quẽ ſufficiũt ſola ꝑn^a nãlia. ſ. nãl'r reb^9 indita. Et iſto mõ itelligiť actus theologie: vel ẽt fidei ſupnaturalis: ſicut nunc deductum eſt.

D quádã aliã qõnez: de q̃ iã diu ẽ: ꝙ mihi i alia ſ̃a petiuiſtis. ſ. vtrũ habit^9 acgſit^9 i appetitu ex actib^9: in gb^9 dirigit theologia practica: ſit moral'. ¶ Dico: ꝙ oīs habitus: ḡ eſt i appetitu ſiue itellectiuo ſiue ſenſitiuo in ordie ad oba opabilia ab hoīe: vel ẽt in ordie ad oba: q̃ ſũt appetit^9: eſt moral'. Dico aũt in ordie ad opa: vl' opabilia: qr licz charitas ſit hitus appetit^9: nõ tñ ẽ moralis ꝓpe: qr nõ hz ꝑ obo ſaltẽ ꝑ^m aliqõ opus: vl' opabile: ſz deũ ipz. Dico aũt de ope: ꝙ ſit obm appetit^9: qr ab ope: ꝙ ẽ tm̃ actus ei^9 ellicit^9: vt ſic: nõ dr̃ hitus ipſi^9 appetit^9 moralis: aliogn cũ talẽ actũ: vel opus bẽat charitas: ſeq̃reť ꝙ eẽt vtus. Rõnẽ aũt hui^9 q̃re. ſ. talis habit^9 dr̃ moralis iuenietis in ſctõ Thoma ꝑma ſcõe: vbi icipit agere de vtutib^9 moralib^9. Et iõ nõ opz hic ponere: tñ ſi in dictis occurrẽt aliq̃ dubia: poſſetis mihi ſcribere: ⁊ ego reſcriberẽ. Ualete.

¶ Explicit quintuz quolibet.

¶ Incipit sextum quolibet Dervei.

A nostro quolibet fuerũt q̃sta quedã ptinentia ad deũ:q̃dã ptinentia ad creaturã:pertinẽtiũ ad deũ quedã ptinẽt ad eẽntiã q̃dã ad relonẽ:q̃dã ad plonã cõstitutaz ex vtroq;:q̃dã autẽ ad nãm assumptaz a plona filij. Pertinentia ad essentiaz erãt tria:z ptinẽt ad eã in ordie ad creaturã. ¶ Primũ erat cõparando eẽntiã diuinã:put est potẽtia actiua ad illud:q̃ est pole in creatura:z est. vtrũ deus possit facere mãm eẽ sine forma. ¶ Scõz est cõpando eãdẽ potẽtiã dei ad illud:q̃ est ens actu in creatura:z est. vtrum deus possit facer duas spẽs equalr distãtes a se. ¶ Tertiũ est cõparãdo essentiã diuinã ad intellectũ creatũ:vt obm itelligibile:z est vtrum deus possit ab intellectu creato intelligi. Questio. I.

D primum sic ꝓcedit:z arguitur:q̃ deus possit facere mãz esse sine forma:quia deus põt facere mãm sine eo:q̃ nõ est eius cã.sz forma nõ ẽ cã formalis materie:sed cõpositi.ergo ꝛc. ¶ P.illõ:q̃ deus põt creare sine alio põt cõseruare in eẽ sine alio.sed deus creat mãz sine alio:qz nihil aliõ agit cum deo in creando materiam.ergo ꝛc.

Contra non põt deus facere aliqd esse actu sine actu.sed mã ꝑma est ens in poa.q̃ deo nõ pt eã facer sine actu supaddito sibi:hic act ẽ fora.q̃ ꝛc;

Respondeo dicũt qdã:q̃ mã bz triplex eẽ.scz eẽ simplr:z eẽ spãle:qõ ẽ eẽ capacitas formarũz:z esse simplr spãle:qõ est esse fulcimẽtũ ꝓpositi.primũ eẽ fm istos bz mã a deo.scõm bz a ꝑpria nã:z ista duo eẽ:vt dñt:põt bre sine forab:z hoc vtute diuina:sz tertiũ eẽ bz a fora:nec põt bre sine forma: q̃ aũt mã possit absolute eẽ sine fora vtute dina ꝓbãt duab9 rõnib9 fcis ad istã ptẽ:z addũt tertiã:que talis ẽ: qz illõ:qõ ordine nãe ꝑexistit alicui:põt fieri sine eo:qz nõ dependet ab eo.sz mã ordine nãe ꝑexistit fore. q̃ ꝛc. ma.supponũt:mi. pbãt ꝑ aug.li.iz.ꝓfes.vbi dic mãz eẽ de nihilo factã.sz spẽz mũdi:ꝑ quã:vt isti dicũt:itelligit fozaz:dic eẽ factã ex iformi mã:z sic ordie nãe mã ꝑexistit fore:sz totũ sil'tpe fuerit fcm. ¶ Jsta ãt po vr valde parũ valere. Unꝝ ꝑ itẽdo eã reprobare q̃tũ ad b:q̃ triplex sit eẽ mãe:q̃ auctores isti9 põnis ꝑmittũt:reducũt i diuersas cãs.z° q̃tũ ad b:q̃ ponũt:q̃ ds possit facere mãz sine fora. ¶ Ortũ q̃ ad pm sciẽdũ:q̃ dupr ꝑt intelligi reductio isti9 triplicis eẽ in diuersas cãs:vno°:q̃ oia illa tria eẽ reducãt i diuersas cãs:q̃ sint diuerc cãe oiuz illoꝝ triũ eẽ sic:q̃ sint ꝑ aliq̃ cãz effectiue:z ꝑ alia formalr:z isto° nõ vñr isti reducere ꝑdcã tria eẽ in diuersas cãs. Alio° pñt reduci i diuersas cãs sic:q̃ vnũ eẽ reducat in vnã cãz:z aliõ i aliã cãz:ita q̃ illõ:q̃ ẽ cã vni9: nõ sit cã alteri9:z isto° vñr isti itelligere salte q̃tũ ad b: q̃ eẽ simplr mãe reducit i deũ:sic in cãz:z nõ reducat in illud:qõ ẽ cã b:qõ ẽ eẽ capacitas fore:vl fulcimẽtuz ꝓpo11. b ãt ẽ icõueniẽs:qz aut loquũt õ eẽ simplr eẽn: aut õ eẽ exñtie:si loquũt õ eẽ exñtie:tũc tale eẽ aut differt re ab eẽn9:aut nõ:si sic:tũc oz ipz reducer ñ solũ in cãz:q̃ ds ẽ:sz i aliã cãz:q̃ sit el9 cã ꝑ modũ subti sustẽtãtis:z sic mã tale eẽ simplr nõ bz solũ a deo:qz sz bẽat a deo effectie:bz tñ b ab alio subtiue:vt ita dicã:z sil'r tale eẽ spãle exñtie ẽ a deo effectiue:z dependet ab altero subiectiue:si ãt idẽ re sint eẽ exñtie:z eẽ eẽn9:vt auctores hui9 põnis ponũt:tũc sil'r z eẽ simplr.s.eẽ cõiter dictũ:z nõ ꝺctũ ipsi9 mãe:z eẽ spãle.s.eẽ tale nãz spãle:qõ est eẽ capacitatẽ fozaz:ẽ a deo effectiue:z vtrũq; ẽt cõuenit mãe ꝑ eẽntiã suã formalr:capiẽdo forale illud:ꝑ qõ vnũqõq; differt ab alio eẽntialr: mã.n.eẽntialr ẽ capacitas fore ꝑ seipaz.sz ꝑ deũ ẽ capacitas foze effciue:i simplicib9.n.idẽ ẽ a q̃ ẽ aliq̃ res abte:z ẽ talis res:z formalr z effectiue:qz ꝑ idẽ agẽs fit aliqd albũ:z q̃le:vñ nihil est dictũ reducere eẽ mãe cõiter acceptũ:z esse capacitatez fozaz in diuersas cãs:ita q̃ nõ in easdẽ. Oz aũt dicũt de tertio eẽ:qõ ẽ eẽ fulcimẽtũ cõpositi:sil'r nihil est:qz aut itelligũt ꝑ eẽ fulcimẽtũ cõpositi eẽ natũ cõstituere cõpositũ cũ fora:aut eẽ actu in cõposito:vt pars ei9.si ꝓtio mõ idẽ est sic eẽ fulcimẽtũ cõpositi:z eẽ capacitatẽ foze: qz eẽ capacitatẽ foze idẽ est:q̃ eẽ poam receptiuã formẽ: mã aũt nõ ẽ nata ꝓstituere ꝓpom vna cũ foz9:nisi iquãtũ ẽ subz siue po9 receptiua foze.q̃ eẽ sic fulcimẽtũ cõpositi est idẽ:qõ eẽ capacitatẽ fore:z ꝑ ꝓns ab eodẽ bz mã eẽ fulcimẽtũ cõpon:z eẽ capacitatẽ fore:z si vnũ bz a forma:z alind:si nec vnũ:nec aliud:q̃ est ꝺ eos. ¶ Si aũt eẽ fulcimẽtũ ꝓpositi ẽ eẽ actu i cõposito:vt ps actu ipz vna cũ foz9 ꝓstituẽs:adhuc se icõueniẽs ꝺ eos. ¶ Prio qz nec eẽ capacitatẽ foze bz mã a foz9 effectie:ita nec sic bz ab ea eẽ fulcimẽtũ ꝓpon:nec sil'r foz9 ẽ ps ꝑdicti fulcimẽti:sic nec capacitatl:nec ꝑ ꝓns foz9 ẽ cã forales ꝑdicti fulcimẽti:vocãdo cãz forale bz eẽ ptẽ ei9:qõ est foz9: qz foz9 nõ ẽ ps mãe exñtis in ꝓpo9:nec exꝑ ꝓpom:z sic exrõnib9 eoꝝ nõ se':q̃ mã bẽat plus tertiũ eẽ a foz9 q̃ zm: q̃ ẽ ꝺ eos. ¶ z°:qz sic nõ ꝑt mã eẽ actu fulcimẽtũ ꝓpot ex mã z foz9 subali sine foz9:ita ẽt nec suba ꝓplecta põt eẽ fulcimẽtũ actu ꝓpositi ex suba z accñte sine foz9 accidẽtali:suba.n.nõ põt ꝓstituere ꝓpom ex suba z accñte sine accñte:z sic seqr:q̃ nõ plus dependeret mã a fora subali q̃ subm ab accñte:q̃ est icõueniẽs. ¶ Quãtũ ad scõz itẽdo reprobare ꝑdictã põnẽ oñdẽdo:q̃ nulla virtute põt mã eẽ i rerꝝ nã sine foz9:z b oñdo 4or rõnib9: q̃ꝝ ꝑa sumit ex oppõne act9 z po:z ẽ talis:nulla res ꝑt eẽ i rerꝝ nã q̃cũq; vtute sine actu:quo aliqd est simplr ens actu formalr:sz mã nõ ꝑt eẽ ꝑ quãcũq; vtutẽ actus:q̃ formalr aliqd sit simpr ens actu:g̃ ipole ẽ mãz fieri in rerũ nã ꝑ quãcũq; vtutẽ sine aliquo actu formali supaddito:quẽ voco formã:ꝑ quã formalr:z ipsa z cõpom ex ipsa:z illo actu bẽant eẽ in rerꝝ nã:ꝓntia pz:vtrãq; ꝑmissaꝝ ꝓbo:ꝑmo ꝑmã.s.q̃ nulla res põt eẽ in rerũ nã sine actu ꝛc.qz ꝓeter illud:quo aliqd est effectiue:opz dare aliqd aliud: quo illõ:qõ est in rerũ nã sit formalr actus nã de eẽ actu in rerũ nã hic ad nũc logmur.sz nihil est actu sine actu:sicut nihil est albũ sine albedine.g̃ nulla res põt eẽ actu in rerꝝ nã:q̃cũq; vtute sine actu:quo sit formalr ens actu simplr:eẽ eni simplr ꝑcedit oẽ aliud eẽ:z sic ps maioz:minoꝛ dupl'r ꝓbo.s.q̃ mã nõ põt esse talis actus:ipole ẽ eni ꝓuenire rel:ꝑ quãcũq; vtutẽ illi9 cui9 oppom cõuenit ei ꝑ eẽntiã:sicut boi ꝑ q̃cũq; vtutez ipole ẽ ꝓuenire:q̃ sit irrõnalis:qz oppom ei9 ꝓuenit ei ꝑ eẽntiã.s.eẽ rõnal'.sz mã ẽ po9 ꝑ eẽntiã suã i gñe subẽ:po9 aũt z act9 opponũt q̃tũ ad b:q̃ ipole ẽ:q̃ po9 sit actus: impole est g̃ ꝑ quãcũq; vtutẽ:q̃ mã sit act9:quo aliqd sit formalr ens simplr cũ sit potẽtia ad talẽ actũ ex nã

Vide ꝓxime rõné ab auctor tot.z. phys. cõmẽto.12.z a brõ doctore in ꝓxia ꝓte sũme.q.66.ar. primo.

Hoc tñ argmēt̄ū solui ꝛa Scoto i scō sñiaꝝ dist.12. q.2. ꝛ a gre. Arimi. in eōdē.2.dist.12. q.2.ar.3.p dificultē vulgatā i via sua de duplici actu formali.s. ꝛ entitatiuo.

Adde hīs rōnib⁹ doctoris quintā rōnez q̄mo iudicio hab3 magnā vīz:nā ꝟ3 theologos deus nō ꝑt supplere vicē cāe intrinsece lz bñ possit supplere vicē cāe extrisece: vnde ipsemet Scotus in.8. dist. ꝑmi.q. p⁹ in solone sco. principalis hīdē fatet hoc eni esse ponit limitationēz ꝛ ipfectionē:cū igit mā nāl̄r sine forma nō possit existeſ ſ̄ p potētiam dei pōceretur posse existeſ sine foꝛa:tūc vī seq ex hoc q⁹ de⁹ supplet vicē cāe intrinsece: cui⁹ oppositū etiā aduersarij fatētur:nisi cēt q⁹ deus nō ꝑt supplere vicē cāe intrisece respectu illiusꝛ cui⁹ est cā intrisecā: nō āt hoc ē absolute respectu cuiuscūq3: cui⁹ nō est cā intrinseca:ꝛ ita licz de⁹ nō possit facere cōpositū ex mā ꝛ forma sine mā vel sine foꝛ⁹ ꝑt tñ facere materiā sine forma:qz forma bñ ē ꝑs intrinseca cōpositi:nō āt ē ꝑs intrinseca materie:ꝛ ita dicerꝛet Scotus ꝛ Grego. Arti sicut mihi vī.

Tex.cō.10.

suā:ꝛ p entiā suā. ¶ Scōa rō sumit ex dependētia foꝛme ad mām ꝛ econuerso:ꝛ est talis:sicut suo mō dependet foꝛa mālis a mā:ita mā dependet a forma:ꝛ multo plus vī mā dependere a forma gnāliter accepta:quātuꝫ ad esse actu q̄ econuerso:cū ee actu sit per formā formaliter:ſz vt cōiter ponit̄ ꝛ ab auctoribus aliqbus ꝓdictę pōnis:forma mālis nō posset q̄cūq; vtute fieri sine mā: ergo multo minus mā pōt fieri sine forma. ¶ Tertia sumit̄ ex opatione debita cuilz entiꝫ:ꝛ est talis:qz vt ponit̄ cōiter:ipole est esse aliqd̄ ens destitutū oī opatione: ꝛ iō oꝫ ponere:q⁹ oē:qd̄ est: pōt elicere ꝛ exercere aliq̄ opationē:ſz mā sola nō pōt elicere:nec exercere aliquā operationē:qz cū sit potētia pura nullus actū pōt elicere:imo etiā nec facile est fingere opationē:que tali māe possit cōuenire:ꝛ iō mā per se sine forma nō pōt fieri in rerū nā q̄cūq; vtute. ¶ Quarta rō sumit̄ ex ꝓparatione forme ꝛ māe ad q̄titatē ꝛ figuraꝫ:qz sicut q̄titas se bꝫ ad diuersas figuras:ita quodāmō mā se habet ad hꝫ q⁹ terminet̄ ꝑ diuersas formas ſubales:ꝛ ad hoc min⁹ vī:q⁹ mā possit esse sine forma ſubali q̄ quantitas sine figura:ſz q̄titas nō pōt q̄cūq; vtute ee sine figura:quia tūc sequeret̄ : q⁹ esset q̄titas iterminata ꝛ ifinita:q⁹ est ipole.ergo nec mā pōt ee sine foꝛa q̄cūqꝫ vtute. ¶ Ex hīs ꝑz ad qōnē:q⁹ ipole est q̄cūqꝫ vtute mām ee sine oī forma. ¶ Ad ꝑm̄ g̃in oppo⁹ facile est rñdere ponendo q⁹ ee differat ab entia:qz si ita est potcrit dici:q⁹ lz forma nō sit cā ee māe in aliquo genere cāe:est tñ sibi causa q̄tū ad hoc:q⁹ possit esse ſubm essendi inquātū ee nō pōt in ee alicui ꝑme potētie:nisi mediāte actu: q̄ est forma:sicut figura nō pōt in ee ſube:nisi mediāte q̄titate: si āt ponat q⁹ ee ꝛ een⁹ sunt idē re:tūc dōm:q⁹ lz foꝛ⁹ nō sit cā formalis māe:mō q̄ est cā formalis ꝓpositi:qz nō est ꝑs eius:est tñ aliquo mō cā formalis eius inquantū actus:qm est forma formal̄r terminat potētiā ꝛ ideterminationē māe:vl̄ pōt dici q⁹ lz forma nō sit cā formalis māe:est tñ cā formalis totius:cui soli cōpetit p se ee ꝛ actus ee depedet ee māe. ¶ Ad formā argumēti qñ dī:q⁹ mā pōt esse sine eo:q⁹ nō est cā eius:dico q⁹ nō oꝫ qz pōt ee cā alicuius alteri⁹:puta toti⁹:a cuius ee dependet ee māe. Ad minoꝛē ē pōt dici:q⁹ forma est aliquo mō cā māe:vt dictū est. ¶ Ad zᵐ dōm est:q⁹ licz deus creet mām sine aliquo secū creāte:nō tñ creat:nec creare pōt mām sine aliquo formali ꝓiūcto māe suā indeterminationē:ꝛ potētialitatē terminante. ¶ Ad tertiū dicēdū:q⁹ ꝑdicti ꝓo pōne sua adducūt:dōm ad maioꝛē q⁹ nō opz:q⁹ id qd̄ oꝛdine nāe ꝑexistit alteri:possit esse sine illo:sicut ꝑz de q̄titate:ꝛ figura. Ad minoꝛē ē dōz: q⁹ lz mā ſm vnā cōsideratione sit ꝓioꝛ forma:tñ ſm aliā ꝓsideratione forma est ꝓoꝛ mā iquātū ex se iuicez dependēt:ꝛ iō nō ꝑnt ee sine iuicē:ꝓbatio etiā minoris deficit:qz Augu.in illo dicto nō accipit ſpēm mūdi per formā:sed ꝑ ipsa re cōpleta:q̄ mūdus est:qz forma non fit ex mā:sed ꝓpositū:ꝛ hac ſpē ꝓoꝛ ē mā:sicut simplex ꝓius est cōpositō:nec opz q⁹ tale ꝓius possit esse sine tali posterioꝛi.

Questio. II.

Secundū sic ꝓcedit̄ ꝛ arguit̄ : q⁹ de⁹ ꝑ possit facere duas ſpecies equal̄r a se distātes:qz plus pōt ōs q̄ artifex creat⁹.sed artifex creatus hꝫ ꝑt facere vt vī.g ꝛc. Contra ſm ꝑhm.8⁹ meta. forme sunt sicut numeri: ſz nō ꝑnt esse due ſpēs numeroꝝ equal̄r distātes ab vnitate. ergo nec ſil̄r due forme:nec per ꝓns due ſpēs possunt esse equal̄r distantes a primo.

Respondeo dōm:q⁹ impole est q̄cunq; vtute duas esse ſpēs equal̄r a deo distantes:qz hꝫ includeret ꝯdictionē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū:q⁹ ee duas ſpēs equal̄r a deo distātes est ponere duas ſpēs in eq̄li gradu pfectionis:hoc aūt repugnat plitati quarūcūq; ſpēꝝ.ſ.q⁹ sint in eq̄li gradu pfectionis:sic̄ id qd̄ est ꝯ rōnē plitatis speciez:sicut suo mō rōni hois repugnat ee irrōnale:attribuere aūt alicui:q⁹ repugnat sue rōni iplicat ꝯdictoria cōuenire eidē:qz semꝑ vnum oppositoꝝ includit negationē alteriusꝛ:ꝛ iō impole est q⁹ deus faciat duas ſpēs equal̄r a se distantes. ¶ Oꝫ āt hīe eq̄lē gradū pfectiōis repugnat plitati ſpērū ad nūc pōt oñdi duplici rōne. ¶ Pria sumit̄ ex distinctione:q̄ cōuenit ſpēb⁹:ꝛ est talis:qz ſm ꝑhm.10.meta.semꝑ diuisio gñis in ſpēs fit p dīas ꝯrias:qz diuisio formalis ſp fit per diuisionē oppositam ꝯrietatis:q̄ gdez oppō ſm eū reducit̄ ad oppositionē ꝓuationis ꝛ habitus:vñ ſm eū in oī oppōne ꝯrioꝝ vnū se bꝫ vt ꝓuatio respectu alterius.sed rōni eoꝝ:que sic se hñt:repugnat per se esse in equali gradu perfectionis:cū vnū iportet defectū pfectiōis respectu alterius.g̃plitati specierū repugnat per se eas hīe eq̄lē gradū pfectionis. ¶ Scōa rō sumit̄ ex rōne eq̄litatis:qz eq̄litas ꝓpe est vnitas in q̄titate:ꝛ similr eq̄litas in pfectione est vnitas in pfectiōe:inq̄tū pfectio entialis cuiuslibz rei dr̄ q̄titas eius entialis: vnitas aūt in pfectiōe est vnitas in forma:quia pfectio vniuscuiusq3 rei est sua forma.ergo eq̄litas pfectionis est vnitas in forma:sine ꝑz formā:ſz plitas ſpeꝝ est pluralitas ſm formā:vnitas aūt ſm formā repugnat plitati ſm formā.g̃ eq̄litas pfectiōis p se oppōit̄ ꝛ repugnat plitati ſpeꝝ:ꝛ iō ipole est q̄cunq; vtute fieri duas ſpēs ineq̄li gradu pfectōis:nec p ꝓns pōt deus facere duas ſpēs eq̄l̄r a se distātes. ¶ Ad argm in oppositū dōm:q⁹ artifex creatus nō pōt duas ſpēs facere eq̄l̄r a se distantes:vel a quocūq; alio:nisi aliqs velit log de distantia locali:de qua nō est sermo ad ꝓsens. Questio.III.

Tex.cō.24.

In eodē decimo.cō.15.

Vide ꝓbl̄m difficultatem huic ab Egidio in quolibeto.3.q. quarta.vbi querit virum inter duas ſpēs immediatas possit virtute dei fieri ſpēs media.

Ꝓio pote. ꝛ ꝓio phȳs tex.cō.35.

Dtertium sic ꝓcedit̄ ꝛ arguitur:q⁹ de⁹ nō possit a nobis intelligi:qz ꝑhz infinitū est ignotuꝫ: deus est infinitus. ergo est ignot⁹:nec per cōsequēs potest intelligi. Contra est aucto. Jo.in.ca.sua: qui dic̄ : q⁹ cū appuerit similes ei erimus : ꝛ videbimus eū sicuti est.

Respondeo dōm:q⁹ deus a nobis pōt intelligi:ꝛ in via tā p nālē iuestigatiōez rōnis:q̄ p reuelationē fidei:ꝛ in ꝓria per aptā visionē: Ꝓio mō cognoscit̄ de deo qd est i gnāli. Scōo mō cognoscit̄ de eo qd est magl i ſpāli:ſz obscure:ꝛ q̄si i speculo. Tertio mō i ſpāli ꝛ nude:ꝛ i se vī sua eē⁹ manifeste ꝛ clare. ¶ Ꝓimū ꝑz:nā ex effectu cognito:qñ cogīscit̄ ytes effcūs ꝑt iferri cāz ee:vl̄ fuisse:ꝛ ſi qdē sit cā ñ solū in fieri:ſz ēt i ee ꝯfuādo rē i suo ee:ſp ee effcūſ ifert suā cāz si vo sit simpl̄r p⁹ cā:in quā effcūs reducit̄:ꝛ hꝫ possit sciri de ipa:tūc poterit efficaciter iferri de tali cā ipaz esse: ꝛ ipaz nō posse nō ee:qz ipole ē illō:qō nō bꝫ cāz sui esse nō,ee:ſz sic̄ ꝑz ex ꝓcessu pbox:qui p solā in

Perueus R z

uestigationē rōnis cognouerūt eū. ¶ Scōz etiā pz magis ex auctoritate scripture sacre q̄ rōne: pōt tñ ad hoc aliqualis rō adduci: qz ex quo bō eleuādus est sup suaz nām ad finē supernālē: vt patebit declarādo tertiū: z illū finē ōbeat assequi nō solū ex hoc: q̄ mouetur ab alio in ipsum: sicut sagitta mouet ad signū: sz etiaz ex hoc: q̄ mouēdo seipsuz mouet in ip̄m finē talē: nec se sic posset mouere: nisi eēt de tali fine supnāli sufficiēter istructus decuit: q̄ hō hret de tali fine cognitionē aliquā per reuelationē: ad quā non pōt ex puris nālibus attingere. ¶ Tertiū etiā magis pz auctoritate scripture sacre q̄ rōne persuadet: tñ hoc ratione sic: qz hō nāl'r pōt scire de deo: quia est: z quid est in gnāli modo quo dictuz est. Sciens aūt de cā: qz est: z quid est modo predicto naturaliter appetit scire quid sit in spāli: z manifeste itueri. hoc aūt nō pōt esse nisi in beata visione videt: verisile est tale desideriū esse inatū creature frustra: z iō ꝓbabil'r pōt rōne persuaderi: q̄ hō debeat pduci ad beataz visionē dei a deo supnāl'r adiutus: z si pōt a nobis ita intelligi: multo plus pōt intelligi ab intellectu angelico: vñ potest cognosci ab omni intellectu creato. ¶ Ad argumētū in oppositū dicenduz: sicut dr cōiter: q̄ ibi loquit̄ ph̄s de infinito ꝑuatiue: qđ segt̄ māi: nō aūt de infinito negatiue: qđ segt̄ pfectionē forē: q̄le infinitū est deus.

POstea querebāt duo ptinētia ad relationē: quoz primū pertinet ad relationē diuinā in gnāli: z est vtrū in diuinis relō trāseat in subam: an maneat. Scōm pertinet ad specialem relationem paternitatis: z est vtrum paternitas in p̄re sit ꝑn̄m gnāndi. Qō. IIII.

AD primum sic pcedit̄: z arguit̄: q̄ in diuinis nō maneat relatio: sed transeat in subam: qz si relatio maneret: z non trāsiret in subaz: esset diuersa re a substātia: z per ꝛns faceret cōpositionē cū ea: qđ est incōueniēs. g̃ non manet: sed trāsit.

Contra est boetius: qui dicit: q̄ in diuinis manet duo predicamēta. s. substantia z relō.

Respondeo ad istā qōnē dicūt quidā: q̄ relō cōparata ad eēntiā nō remanet: sed transit in subam: ita q̄ nec quantū ad rōnē sui generis: nec quātū ad rōnē sue spēi remanet relō: cōparata vero ad essentiā in cōparatione ad suū oppositū manet: quantū ad rōnē generis: nō aut̄ quantū ad rōnem spēi: sed cōparata directe ad suū oppositū manet: z quātū ad rōnem gnis: z quantū ad rōnez spēi. ¶ Sed ista positio lz habeat veritatē quātū ad tertiū: quātū ad p̄a duo vr̄ mihi falsa: z hoc persuadeo: p̄o quātū ad vtrūq̄ simul: postea persuadeo spāliter de scō. ¶ Oñdo g̃ dictā positionē esse falsam: quātū ad duo p̄ima simul: qz paternitas cuicūq̄ cōpareť nō pōt nō eē p̄nitas: qz impoſe est idē negari vere de seipo cuicūq̄ compareť: p̄nitas ergo cuicūq̄ cōparata manet p̄nitas: sed idem est rē manere z rōnem rei: sicut idē est manere boiem: z maneť alal rōnale mortale. g̃ p̄nitas ꝓpata ad eēntiā manet q̄tū ad rōnē p̄nitat̄: sz rō p̄nitat̄ est rō spālis relōnis includēs rōnē cōem generis relōnis. g̃ p̄nitas cōparata ad eēntiā: siue ad qōcūq̄ aliud semp manet: z quantū ad rōnē gnis relōnis: z q̄tū ad rōnē determinate spēi. ¶ Quātū ad scōm spāl'r dictū oñdo non hr̄e veritatē ꝑdictā positionē: qz p̄nitas cōparata ad eēntiā in respectu ad suū oppositū: qđ est filiatio: differt ab essentia vt p̄nitas: nā p̄nitas respicit filiationē vt p̄nitas: siue ꝓpareť p se ad filiationē: siue cū eēntia: vel cuz quocūq̄ alio. sed p̄nitas vt p̄nitas dicit nō solū rōnē gnis relōnis: sed et rōnē spālē relōnis. g̃ p̄nitas in diuinis cōpata ad eēntiā in respectu ad oppo'm manet nō solū q̄tū ad rōnē gnis relōnis: imo et q̄tū ad rōnez spēi. ¶ Videť āt mihi istos fuisse deceptos in hoc: q̄ credebāt idē eē: relōnē ꝓpatā alicui nō manere: quātū ad rōnē relōnis cōis z spālis: z relōnē cōparatā alicui nō hr̄e ex sola tali cōpatiōe rōnē relōnis: q̄ nō est idez: qz relō cuicūq̄ cōpeť hz: q̄ sit relō: z manet relō: nō tñ ex cōparatiōe sua ad qōcūq̄: cui pōt cōpari hz rōnē relōnis: vl q̄ sit relō. ¶ Et iō est alius modus dōi: q̄ in diuinis relō cōpata ad eēntiā est rō tñ: z nō res: z iō trāsit in subaz cōpata ad eā: sed ꝓpata ad oppositum est res z manet. ¶ Iste āt modus dōi: q̄uis sit multū cōis q̄tū ad illō: q̄ ista verba ꝑtendūt: saluo meliori iudicio nō vr̄ mihi sufficiēs. Primo qz relō hz p̄cipue: q̄ sit res ex suo fundamēto: relō aūt in diuinis ꝓpať ad eēntiā vt ad suum fundamētū: z iō vr̄ q̄ relō ꝓpata ad eēntiā sit res. Scōo qz illud: qđ est vere res: nō pōt nō esse res: cuicūq̄ cōpareť: relō aūt realis ponit̄ esse va res. iō rc̄. Tertio: qz de rōne relōnis nō est solū: q̄ est ad aliqd: ad qđ referť: sz etiā q̄ sit alicuius: qđ per ipsam referť ad illud aliud. g̃ relō nō solū hz: q̄ sit res: vel relō realis ex eo: ad qđ est: imo z hoc hz vna cū alio ab illo: cui' est vt subi: situe suppositi relati. ergo relō in diuinis cōparata ad suppositū cuius est res: sed cōstat q̄ ita est idem re cum supposito cuius est: sicut cum essentia. ergo relatio in diuinis comparata ad essentiam est res: sed verū est: q̄ comparata ad essentiā non est alia res ab essentia: sicut est alia res a suo opposito. ¶ Ad istam ergo questionē videť mihi dicendū: q̄ relationem manere in diuinis: z nō transire in substantiam potest dupliciter intelligi. Uno modo q̄ relō in diuinis habeat realitatē re distinctā a realitate substātie: z sic est impole relationē manere: z nō trāsire in subaz: qz sicut arguit̄: faceret aliquā cōpositionē cum substantia. Alio modo pōt intelligi relationē non manere: sed transire: qz. s. rō relōnis non manet: sed sola ratio subē: ita scz q̄ res: que est essentia diuina: sit ita subē z habeat rōnē subē: q̄ nō habeat rōnem relōnis: z sic falsum est relōnē transire: z nō manere: qz sicut eēntie diuine conuenit esse rem subsistentē: per q̄ hz: q̄ sit subā: ita etiā est illud: quo vnū suppositū referť ad alterū: per qđ habz: q̄ sit relō. ¶ Sed tūc isurgit vna difficultas: qz cum relō in creaturis sit accidēs: qz est vnuz de decē ꝑdicamētis generlb' accidētiū: segt̄ q̄ si relō: z ratio relōnis manet in diuinis: q̄ in diuinis sit accidēs. ¶ Ad hoc dicendū: q̄ cum impoſe sit aliquid conuenire vnioce deo z creaturis: vl creature z creatori: ipossibile est: q̄ qñ ista: puta suba: sciētia: relatio: z consimilia transferunť ad predicationez diuinā: q̄ manent in deo quantū ad omne illud: qđ est de ratione eoz in creaturis: sicut patet de sciētia: de cuius ratione est ꝑt est species qualitatis: q̄ sit habitus: z q̄ sit qualitas: qz genus necessario est de ratione speciei: scia vo diuina non est qualitas: nec habitus: dicunť ergo talia manere: qz illō qđ est formale in vnoquoq̄ eoz manet: sicut in relatione est formale illud: quo aliquid refertur ad alterum: z in ratione scientie formale est illud: quo habeť certa cognitio de re: z ideo sicut vere dicitur manere scientia in diuinis quantū ad speciē: z non ad genus: ita etiā vere remanet relō in diuinis quantū ad genus: z nō quātū ad illud: in quo ꝙuenit cū alijs generibus accidētiū. alia autez genera non manent in diuinis: qz quantū ad illō formale: q̄ ē ō rōne eoz: ipsa aliqd additū ad subaz: sic q̄litas dic̄ aliquē modū additū realr̄ ad subam. sic g̃

Impugnatiōnē ēt istius modi dicēdi require a sco to in quolibetus. q. 3. ar. 2.

An relatio i diuinis maneat an transeat. vide pulchre Scotus in quolibeto quo.

dico:q relatio in diuinis cõparata ad eẽtiã siue subaz est res:sed nõ aliqua res a suba:sicut hõ etiã ꝓparatus ad aial est res:lz nõ sit aliq̃ res ab aiali:z manet inquantũ rõ eius ꝓpria:qua determinaf ad genus relonis manet:licz nõ maneat quantũ ad illud:in quo cõuenit cuz alys generibus. ¶ Ad argumẽtũ in oppositũ dicẽdũ. q bene ꝓbat:q relo nõ manet in diuinis:sicut res distincta re a suba:nõ tamẽ ꝓbat qñ remaneat relo in diuinis realr:z vt differés rõne a suba:ita q eius ratio cõueniat vere eẽntie diuine:z nõ solũ rõ subẽ. Qõ. V.

D secundũ sic ꝓcedit:z arguit: q pñitas est ꝑn^m gnãndi.qz vnuinqȝ agit propriã actionẽ eo:per qȝ est tale ens ẽterminatũ.sed pater hz q sit talis persona determinata pñitate:qz pñitate ẽ pr. ergo pr agit ꝓpriã actionẽ suã paternitate.sed propria actio pris est gnãre.ergo illud quo pr generat est pñitas:z per ꝯs pñitas est ꝑn^m generandi. ¶ ꝑ.aut pñitas est ꝑn^m generãdi:aut eẽntia:nõ essentia:qz tunc habẽs essentiã posset gnãre:q pz esse falsuz in filio z spũ scõ.ergo relinquitur:q paternitas est ꝑncipium generandi in patre.

Contra illud est ꝑncipiũ agendi in agẽte: in quo ꝓducens assimilat sibi ꝓductũ.sed pater non assimilat sibi filiũ in pñitate:sed in diuinitate.ergo eẽntia diuina est ꝑncipiũ gnãndi in patre z nõ pñitas.

Respondeo dicunt quidã:q ratio agendi complectitur vtrũqȝ.s.essentiã z paternitatẽ:vt est ꝓprietas cõstitutiua:sed formale est paternitas vt dicunt:cuius rõnem assignant duplicẽ. Prima est:qz agens in eo q agens distinguiſ a producto:qz nihil ꝓducit seipsum:sed agens hz esse agens per ꝑncipiũ agendi.g ꝑncipiũ agendi formalr est illud in quo agens distinguiſ a producto.sed pr distinguiſ a filio pñitate. ergo pñitas est formale in ꝑncipio generãdi:concurrit etiã vt dicunt ad rõnem agendi essentia diuina:qz p eã hz pater:q exñs de^o generet deũ:sed tñ pñitas est magis formale in ꝑncipio gnãndi. ¶ Scõa rõ videf ista. qz generãs generat sile:sz formale in silitudine est illõ: in quo differũt silia:qz ꝑpe nulla res est silis sibypsi.g formale in principio generãdi est illud in quo distinguitur generãs a genito:z sic idẽ q prius.Sed ista videnf parũ valere:qz constat q in istis iferioribus:ex quibus manu ducimur ad cognitionẽ diuinoꝝ:qualitates actiue ponunf esse principia formalia agendi: sicut calor z frigus:z constat q ista non sunt principia indiuiduãtia in istis rebus:nec fm ea distinguiſ formalr agens a passo:vel producens a producto:imo magis conueniunt in istis qualitatibus. ¶ Ad primũ ergo:q ipsi adducunt: dicendũ:q agẽs nõ solũ hz q sit agens per formã: que est ꝑncipiũ agẽdi:sed etiã per illud qȝ ipsuz indiuiduat: qz opz q agens sit suppositũ subsistens:qȝ est idiuiduũ subẽ:z hoc nõ sufficit:imo cũ hoc opz:q bẽat aliquã formã qua agat:z verũ est:q fm illud:qȝ requirf ad hoc q aligd sit agens vt ꝑncipiũ indiuiduãs agẽs opz distingui a passo:siue a ꝓducto:sed q̃tũ ad illud:qȝ agens requirit vt formã:q̃ agit:sunt gdẽ in creaturis ꝓducens z ꝓductũ distincta mãlr loquẽdo:qz ipole est eãdẽ formã numero:q̃ hz cõicari a ꝓducente in creaturis ipsi producto:tñ forma:q̃ agens agit:nõ est rõ formalis distinguẽdi ꝓductũ a ꝓducẽte:alioquin nunq̃ producẽs cõueniret cũ ꝓducto:in eo q est ꝑn^m formale agẽdi:q falsum est. ¶ Sic g̃ dõm est: q agens in eo q agens distinguiſ a producto inquãtũ regrit:qȝ agẽs sit indiuiduũ quoddã subẽ:nõ tñ opz:q rõ formalis distinguẽdi sit ꝑn^m agendi. ¶ Ad scõm dõm:q nõ est verũ:q distinctio sit formale in similitudine:imo vnitas siue ꝯuenientia in forma:in qua est silitudo:q aũt dicit cõtra.qz nihil est sibypsi simile:sed aly a sc.ergo alietas est formale in silitudine:nihil est:qz ita posseȝ ꝯcludere oppositũ: qz nihil est sile nisi cõueniẽti cũ eo in eadẽ forma spẽ.g̃ idẽtitas est formalis in silitudine:regrit g̃ in silitudine z vnitas siue ꝯueniẽtia in forma ẽ formalis. Jõ ipsimet alibi dixerunt:q eẽntia diuina est ꝑn^m eliciẽdi oẽz actionẽ diuinã:lz tñ relo vt relo icludit eẽntiã ad agendũ:qa vt dicũt eẽntia vt eẽntia nõ iportat aliquã iclinationẽ ad agẽdũ:z iõ ad hoc:q eẽntia eliciat actionẽ:opz itelligi aligd ad ipsam addi fm rõnẽ:q vt videf non est:nisi relo inclinãs ad agẽdũ. ¶ Sed nõ vz hoc:qz nõ regrit aligd:q iclinet ꝑn^m actus ad agẽdũ nisi qñ est idifferẽs ad agendũ z nõ agẽdũ:sicut in babẽtib^o li.arbi.vel qñ est p se insufficiẽs ad agẽdũ:sicut securis nõ est de se sufficiẽs ad secãdũ sine artifice mouẽte:quoꝝ neutrũ põt cõuenire ꝑncipio actiuo in diuinis ꝓput vna persona producit aliã. ¶ Quãtũ aũt ad illud qȝ dicit:q eẽntia vt eẽntia nõ dicit iclinationẽ ad agendũ:verꝝ est:q eẽntia fm pcisaz z gnãlẽ rõnẽ essenie nõ dicit inclinationẽ ad agendũ:qz tunc ois eẽntia esset ꝑn^m actiuũ:q nõ ponit: z silr verꝝ est:q rõni eẽntie vt eẽntia oz addi aligd fm rõnẽ intelligendi ad hoc:q sibi ꝯueniat esse ꝑn^m actiuũ: sed nõ oz q hoc sit rõ relonis:imo est rõ alicuius absoluti spãlioz q̃ rõ eẽntie:puta q eẽntia fm q nã fecũda siue fm q intellã fecũdus sit ꝑn^m ꝓductiuũ:sic ẽt essentia fm q eẽntia nõ est ꝑn^m itelligẽdi:nec tñ est ꝑn^m itelligẽdi p rõnẽ relonis additã:imo p rõnẽ absolutã:puta p rõnẽ itellis:ita q eẽntia vt itellis est ꝑncipiũ itelligẽdi. ¶ Et iõ vr alr dõm:q videtz ꝓpetas relatiua non est ꝑn^m gnãndi in pre:nec vt relo:nec vt ꝓpetas cõstitutiua:ita q ꝓprietas ꝯstitutiua:vñ talis nõ ẽ ꝑn^m actiuuz quo pr gnãt:lz faciat ad gnõnẽcõstituẽdo suppo^m generãs. ¶ Primũ ꝓbo trib^o rõnibus ꝑ^a sumiſ ex silitudie eoꝝ:q̃ iueniunf in creaturl:qz i creaturl ꝑn^m actiuũ:nec est relo:nechz relonẽ ptẽ sui.g a silẽ nec in dinis illõ q ẽ ꝑn^m actiuũ est tale ꝑn^m fm q relo:lz tale ꝑn^m z relo sint idẽ re:añs ꝓbo:qz illõ qȝ fm se totũ est in gñe q̃litatis nec est relo:nec hz relonẽ ptẽ sui:lz po^a tã actiua q̃ passiua:que sunt in creaturis:sunt in gñe q̃litatis q̃tũ ad totũ q est de rõne eaꝝ.g̃ po^a actiua siue ꝑncipiũ actiuuz in creaturis nec est relo:nec hz ptẽ sui relonẽ. ¶ Scõa sumitur specialr ex rõne relationis:que est inter agens producens z productũ.fundamentuz per se relationis realis:in eo q tale non est relatio:nec habz partẽ sui relationẽ:sed ꝑmũ z per se fundamentũ relationis producẽtis ad ꝓductiuũ est ꝑncipiũ actiuũ.ergo ꝑncipiũ actium nõ põt esse relo ꝓducentis ad productũ:nec habz partẽ sui relationẽ:maioz pz:qz si per se fundamentũ relationis realis eẽt relo:vel bẽt relonẽ partẽ sui:tũc relones reales irent in infinitũ:qz oporteret illaz relationẽ que esset fundamẽtũ vel pars fundamẽti fundari super aliã relonẽ:z sic in infinitũ:minoz etiã pz:qz in agente in eo q agens nõ sunt nisi ꝑncipiũ actiuũ:z ipsa actio z relo ꝓducentis ad productũ:z ipsum suppositũ agens qȝ nõ ponit esse imediatũ fundamentũ relonis ad productũ:de alys aũt trib^o ꝯstat:q ꝑmum sup q fundant alia duo:est potẽtia actiua:z sic pz minor. ¶ Tertio sumiſ ex simultate relonũ:que sunt iter mouẽs z mobile z ꝓducẽs z ꝓductũ:z est talis.illud qȝ sequiſ ꝑncipiuz actiuũ:siue potẽtia actiua in eo qȝ huius non est potentia actiua:nec põt esse aligd ipsius iclusuz in eẽntia eius

sed relatio producētis ad productū: ꝛ ꝓductiuū ad producibile est posterior re vel rōne ipsius ꝑncipio actiuo. ergo ꝛc̄. ma. ꝑz: qz nihil est posterius se ꝑm eandē rōnē: mi. ꝓbo: qz potentia actiua est ꝑior vel re vel rōne ipo producibili ꝛ relatione eius. sed relatio ꝓductiui ꝛ ꝓducentis est simul nā cū relone ꝓducibilis ꝛ ꝓducti. ergo potentia actiua est prior relone ꝓductiui vel ꝓducētis re vel rōne: ꝛ sic patet minor. ¶ Scōm. s. qꝫ ꝑnitas vt est ꝑsonetas ꝯstitutiua nō est ꝑn̄ actiuū gnandi: ꝫ faciat ad cōstitutionē suppositi. ꝓbo ad nūc triplici rōne. ꝓmo qz in actione vniuoca illud: in quo cōicant ꝓducēs ꝛ ꝓductū est rō agendi: ꝛ ꝑn̄ actiuū in agente: nisi eni vniuocarent ſ̄ ꝛ cōuenirent in eo: qō est rō agendi: nō dicetur actio vniuoca: cōstat aūt qꝫ actio vniuoca est gnātio fily: qua deus gnāt deū. ergo rō agendi in ꝑe est illō: in quo cōueniūt ꝑ̄ ꝛ filius: hoc aūt nō est ꝓprietas cōstitutiua. ergo ꝛc̄. Scō: qz ꝓprietas cōstitutiua in eo qꝫ huiꝰ nō hꝫ facere nisi qꝫ aliqd sit in se vltimate idiuisuz: ꝛ diuisum a quocūqꝫ alio: hoc autē nō importat agere: sicut importat ꝑn̄ actiuū: qꝫ iportat saltē ex cōsequēti agere. ergo ꝛc̄. Tertio: qz vnūqōqꝫ agit per aliquā formā: per quā est actu: forma aūt ꝑm absolutā rōnē forme nō est rō distinguēdi ī indiuidual'r plura exītia in eadē spē: sed magis hꝫ distinguere specifice. ergo ꝓprietas prout est cōstitutiua psone: cū in hoc habeat rōnem ꝑncipy indiuiduantis: nō est ꝑn̄ actiuū. ¶ Ad ꝑmū ergo in oppoſ tū dōz: qꝫ vnūqōqꝫ agit ꝑ ꝓpriā actionē: ꝑ quā ētale ens ꝑm spēm: nō aūt oz qꝫ agat per illud: per qō est tale ens indiuidual'r: ꝛ ꝑm numerū: sicut pz in creaturis: tamen ad hoc: qꝫ aliqua actio sit ꝓpria alicuius indiuidui: opz qꝫ illa actio ꝓcedat a forma cōmuni, put est determinata a ꝑncipio idiuiduante: ꝛ qñ dr̄ qꝫ pater est talis determinata psona ꝑnitate tñ: dico qꝫ falsum est: imo pater est talis determinata psona: puta hec psona diuina per essentiā vna cū ꝑnitate: qz vtrumqꝫ. s. essentia ꝛ ꝓprietas sunt de cōstitutione psone: tñ verū est: qꝫ ꝑ̄ est ꝑ̄ tā tū ꝑnitate: si accipiaſ ꝑ̄ adiectiue: sicut albū est albuz tm̄ albedine: sed accipiēdo patrē substātiue. s. ꝓ persona hūte ꝑnitatē nō est tm̄ ꝑnitate ꝑ̄: vt dictū est: ꝛ iō essentia cōis ꝓut est in ꝑe: pōt esse rō eliciendi actionē ꝓpriā patris: sicut humanitas prout in sorte pōt esse rō eliciendi ꝓpriā actionē sortis generātis filiū. ¶ Ad tertiū dōm: qꝫ ad hoc qꝫ aliquid agat nō sufficit qꝫ hēat potentiā actiuā: qz ꝑter illud qꝫ requirit ex ꝑte ꝓducentis requirit aptitudo: qua possit ꝓduci ex ꝑte ꝓducibilis: nūc aūt in nā diuina nō est aptitudo ad hoc: qꝫ aliquā ꝓductionē fundet in ea filiatio nisi per solā ꝑmā ꝓductionē: que est ab vno tm̄ supposito ꝓducēte: ꝛ hoc patebit magis in sequēti qōne: ꝛ iō ꝫ potētia generatiua: q̄ ꝑ̄ gnāt: que est ipsa essentia sit in filio: nō pōt filius gnāre: nec ſ̄ ſ̄ scūs pōt aliquā psonā ꝓducere: qz in nā diuina nō est aptitudo ad plures relones ꝯstitutiuas: vel pōt dici: qꝫ ꝫ ipsa essentia ꝛ nō ꝓprietas sit potentia actiua: qua generās generat: nō tm̄ nata est elicere istā actionē: nisi prout est in tali determinato supposito: ꝛ ex hoc habebatur: qꝫ ꝓprietas cōstitutiua facit ad actionē constituendo suppositū determinatū: quo agit per formā cōmunē in ipso existentē: non autē qꝫ sit potētia actiua.

Pertinentia ad personā erant duo: ꝛ pertinebāt ambo ad psonaz ſ̄ ſ̄ scti in cōparatiōe ad personā fily. ꝓmū pertinet ad modū ꝓducendi: ꝛ est vtrū ſ̄ ſ̄ scūs hēat magis ꝓcedere per modū volūtatis q̄ filius. Scōm erat: vtrū spiritus scūs distingueret a filio: sed nō ꝓcederet ab eo. Qō. VI.

AD primum sic procedit: ꝛ arguitur: qꝫ. s. nō plus ꝓcedat per modū volūtatis q̄ filiꝰ: qz modus quo voluntas agit, put eius actio distinguit cōtra actionē nāe est: qz agit libe. arbi. ꝛ pōt in opposita: nā est nēcio q̄tuz est de se determinata ad vnū: sed ꝑ̄ ꝛ filius ex nā sua hūt necessariā habitudinē ad producendū. s. s. ita qꝫ nō possunt vtrumqꝫ oppositorū. s. ꝓducere vel non ꝓducere: imo ex natura sua sunt necessario determinati ad producēdū. ergo spiritus sanctus non plus procedit per modū voluntatis q̄ filius. ¶ In ꝓriuz sunt multe auctoritates scōꝝ ꝛ doctorum.

Respondeo in ista questione directe intentio est querere: qūo ſ̄ ſ̄ scūs ſ̄ ſ̄ scūs ꝓcedat per modū volūtatis: ꝛ nō per modū nāe: ꝛ si aliquo mō procedit per modū nāe: qūo stet vtrumqꝫ. s. modus nature: ꝛ modus voluntatis in eius productiōe. ¶ Dicūt ergo ad hoc quidā: qꝫ in diuinis natura pōt accipi quattuor modis. vno modo dr̄ nā ipsa essentia diuina prout quidditas vniuscuiusqꝫ dicit eius nā. scōo modo dicit nā ꝑncipiū naturale nāliter agens. tertio mō dicit nā vis seu potentia nālis: que in re natural'r existit: ꝛ sic tā voluntas q̄ intellectus dicit nā. quarto mō dicit natura necessitas cōicans actum. ¶ Pretermissa ergo natura ꝑmo modo dicta: que nō videt importare ꝑncipiū actiuū applicando alios tres modos ad ꝓductionē. s. s. dicunt: qꝫ in ꝓductione. s. s. non est modus nāe scōo mō dicte sic. s. qꝫ ꝑncipiū ꝓductiuū. s. s. habeat modum ꝑncipy naturalis naturali ꝓducentis: est tamen ibi modus nāe tertio mō dicte: qz volūtas: que est vis nālis est ꝑncipiū. s. s. ꝛ si l'r est ibi modus nāe quarto mō dicte. s. necessitas cōicans actū: qz productio. s. s. non est contingēs ad vtrūlibet. ¶ Qz autem modus nature scōo modo dicte non sit in productione ſ̄ ſ̄ scti ostendunt tali ratione: qz ſ̄ ſ̄ scūs ꝓcedit per modū volūtatis: sic qꝫ ꝑncipiū actiuū in ꝓductione. s. s. est natura diuina: nec est voluntas: sed modus ꝑncipy naturalis natural'r agentis: qō est natura scōo mō dicta repugnat volūtati ꝛ mō eius. ergo modus nature scōo modo dicte nō est in productione ſ̄ ſ̄ scī. ma. ſupponūt. mi. ꝓbant duplici ratione. ꝓma est. qz modus principy nālis natural'r agentis est agere per impressionē imprimendo. s. aliqd ei: de quo dicit res produci. q. material'r siue subiectiue: sicut aqua fit calida imprimendo calorem ipsi aque: ex qua cum caloze fit totum aggregatuz: qꝫ est aqua calida: sed modus voluntatis est agere per expressionez exprimēdo scilz aliqnid de eo: de quo res fit subiectiue: sicut ex carbone per sufflationem generatur flāma non imprimendo flāmam carboni sed exprimendo eaz de carbone. ergo modus naturalis principy in agendo non pōt stare cū modo voluntatis ꝛ sibi repugnat. ¶ Scōa ratio ad idem: qz modus naturalis principy in agēdo est agere cum impetu: ꝛ non vltro: vel libere: modus autez voluntatis est agere vltro: ꝛ non cū impetu: ergo vnus modus repugnat alty: ꝛ sic probata est minor duplici ratione: sic ergo dicunt isti: qꝫ voluntas est ꝑncipiū ꝓductiuum ſpiritus sancti: ꝛ quia voluntas est quedam vis seu potētia naturalis in productione ſpiritus sancti modus nature tertio mō dicte: ꝛ etiā modus nature quarto mō dicte: quia in eius ꝓductiōe est necessitas immutabilitatis: ſz modus nāe scōo mō dicte nō pōt eē in ꝓductiōe ſ̄ ſ̄ scī: vt dicunt ꝓpter rōnem iā dictā. Sed ista videntur mihi magis figmenta conficta q̄ aliquid: cui natura rei in aliquo respondeat: ꝛ ꝑmo intendo osten-

dere: ꝙ distinctio est nulla: scdo ꝙ ratio nulla est: ꝙ distinctio nulla sit ostendo primo: qz fm mẽbrũ coincidit cum tertio: qz idem est p̃ncipiũ actiuũ nãle ꝙ potentia actiua nãlis. scd potentia actiua nãlis nõ distinguitur cõtra potẽtiã nãlẽ. imo coincidit in idẽ cũ ea: sicut iferiꝰ cũ supiozi. g̃ zc. minoꝛ pz. ma. pbo. qz fm pl̃m. 5. meta. potẽtia actiua nihil aliud est quã p̃nᵐ trãsmutãdi aliud fm aliud. p̃nᵐ aũt trãsmutãdi idẽ ẽ ꝙ p̃nᵐ agẽdi in eis que trãsmutant̃: vñ oino idẽ p̃nᵐ actiuũ ꝛ potẽtia actiua: ꝛ p̃nᵐ actiuũ nãle ꝛ poª actiua nãlis. ¶ Sed ad hoc forte dicet aliqs: ꝙ poª nãlis: q̃ dr̃ tertio mõ nã: nõ dicit̃ nãlis in eo ꝙ poª: qz nõ hz modũ nãe in eliciẽdo actũ. sed qz nãlr ꝯsequit̃ subm: vel suppoᵐ in quo est. ¶ Sz hoc nihil est: qz si hoc ita esset: lz illud ꝙ ipsi dicũt poª nãlem posset dici accñs: vel passio nãlis alicuius subtũ: nõ tamẽ posset dici potentia nãlis, put potẽtia nãlis distinguit̃ ꝺ potẽtias rõnales: q̃ se hñt ad oppositа: sicut si aliqs monachus eẽt albꝰ nõ in eo ꝙ monachus: non posset dici monachus albus. ¶ Silr scds modus ꝛ tertius coincidit cũ q̃rto: qz nõ ꝑt dici necessitas nã nisi rõne subtracti: cui necessitas cõuenit: necessitas. n. idez est ꝙ nõ hr̃e poam ad aliter se bñdũ: nõ hr̃e aũt sic poam: nõ ꝑt dici nã: sed p̃nᵐ illud põt dici nã: qđ est nẽcio agens. tale aũt p̃nᵐ nãle nãlr agens est poª nãlis actiua: qz in hoc differũt fm pl̃m. zᵒ ꝓxer. potẽtie nãles actiue a rõnalibus: qz poª nãlis est nẽcio determinata ad alteruz oppositoꝝ: poª autẽ rõnalis non: ꝛ iõ nã p̃dicta ꝛ 3ᵒ mõ dicta icidũt in idẽ cũ nã q̃rto mõ docã. ¶ Nunc restat oñdere: ꝙ rõ nulla est: est autẽ tota vis rõnis in hoc ꝙ modus nãe repugnat mõ volũtatis. Hoc aũt dico esse falsuz: quantũ ad illud qđ volũtas nãliter vult: ꝛ ad ꝙ qđ nãlr iclinat̃: ꝛ illud qđ accipit primo rõ adducta ad p̃bãdũ. s. ꝙ aliqd agat, p̃ducẽdo aliqd ex aliquo subiectiue: ꝛ. q. mãlr: ꝛ nõ faciat hoc per impssionẽ imprimẽdo. s. aliqd formale illi mãli ipole ẽ: qz ad hoc ꝙ aliqd fiat ex aliquo sicut ex mãli: opz ꝙ in illo mãli sit sic in subo ip̃m formale: qz nihil vnuz põt fieri ex mãli ꝛ formali: nisi sint sic coniuncta. Sed hoc ꝙ importatur in hoc noie impressio, put dr̃ aliqd fieri ex aliquo mãli p impressionẽ dicit habitudinẽ alicuius formalis ad aliqd mãle: in quo formale dr̃ esse: sicut in subto siue accpiat̃ fm rẽ siue fz rõnẽ. g̃ impole est aliqd fieri ex aliq̃ mãlr nõ p impressionẽ. ¶ Exẽplũ aũt ꝙ adducit̃ rude est valde: qz carbo: a quo exsufflat̃ flãma: nõ ẽ mã flãme. sed fumus resolutus a carbone: cui corrupta forma fumi imprimit̃ forma flãme: vñ flãma fit per impressionẽ siue forme siue mãe: sicut qđcuq; aliud flãma aũt generata exsufflat̃ a carbone: qz sepat̃ a carbõe nõ sicut forma a mã: sed sicut illud qđ mouet̃ localr sepat̃ a termino a quo. Unde pz istos fuisse deceptos p fallaciã equiuocationis: fm ꝙ he ꝓpones ex. ꝛ in. dicũt diuersas habitudines. s. loci: vl mãe: vel alicuius ꝯsilis. ¶ Istud ẽt dictũ isto ꝝ pz eẽ valde friuolũ si applicẽt ad diuina: qz relo: q̃ ꝯstituit̃ psona fily: nõ põt dici plus impssa essentie: de qua dicũt psonas q̃si mãlr siue subiectiue q̃ relatio ꝯstituẽs personã. s. ꝙ vtrobiq; eni est relo in essentia: sicut infun'º: ꝛ vtrobiq; est idẽ cũ ea re differẽs rõne: similr illud ꝙ dr̃ de agere cũ ipetu nihil est: qz si per impetũ intelligat coactionẽ: nõ plus de impetu est in p ductione fily q̃ in ꝑductione spũs sci: impole est enim deũ agere in quacũq; actione per coactionẽ imo nullũ agẽs inquãtũ agit nãlr: ꝛ fz iclinationẽ nãe agit per coactionẽ: qz per nãm iclinari ad aliqd ꝛ cogi ad illud sũt incõpolia. Si aũt per ipetũ intelligit neciam inclinationẽ ad alterũ oppositoꝝ, put ipetus opponit̃ delibera-

Iarta illud ꝓpt in. zᵒ. de gñone. tex. c. 28. flama est fumus ardẽs

tioni: tñ est de ipetu in ꝑductione. s. s. q̃tũ in ꝑductiõe fily: qz sicut in ꝑductiõe fily nõ hz locũ deliberatio: ita nec in ꝑductione. s. s. Insania. n. magna eẽt dicere: ꝙ pr̃ ꝛ filius deliberẽt de ꝑductione. s. s. Si aũt p impetum intelligat necessitatẽ iponi agenti ab alio: tũc magis hr̃et locũ impetus in ꝑductione spũs sci q̃ in ꝑductione fily: qz filiꝰ g agit vna cũ pr̃e in ꝑductione. s. s. cõicat̃ sibi a pr̃e ꝛ agere ꝛ necessitas agendi: pr̃i aũt qui solus ꝑducit filiuz nõ cõicat̃ sibi ab alio nec agere nec necessitas agendi. Silr etiã si loquamur de libertate arbitrij nõ plus est de libertate in ꝑductione. s. s. q̃ in ꝑductiõe fily: qz talis libertas respectu ꝑductiõis diuinarũ personarũ nõ hz locũ: libertas aũt de coactione vtrobiq; est. Sic ergo istoꝝ dicta videnť mihi nulla. ꝛ ideo aliter est dõz. ¶ Ad cuidẽtiã ãt huiꝰ qõnis p̃mitto duo: p̃mũ est: ꝙ modus voluntatis vel nãe põt ꝯsiderari vel per cõparationẽ ad suppositа agentia: vel per cõparationẽ ad ordinẽ ꝑductionũ: vel p cõparationẽ p̃ncipij actiui ad actũ eliciẽdũ. ¶ zm: ꝙ p̃mitto ẽ ꝙ modus volũtatis in ꝑductione aliq̃ põt referri ad p̃nᵐ actiuũ: vt si dicat̃ p̃ncipiũ actiuũ hr̃e modũ volũtatis ad ip̃m ꝑductum: qz sez ꝑductũ hz modũ volũtatis siue amoris: qualr cũq; sit de p̃nº actiuo. ¶ His visis accipio istas tres ꝓnes. p ma est: ꝙ ꝯpando p̃nᵐ actiuũ ad actũ eliciendũ in ꝑductione diuinarũ psonaꝝ vtraq; ꝑductio est tñ p modũ nãe: ꝛ nullo mõ p modũ volũtatis. ¶ zª est: ꝙ accipiẽdo modũ ꝑducẽdi psonas diuinas p ꝯparationẽ ad suppositа agentia sic. s. s. ꝓcedit p modũ volũtatis: ita ꝙ p̃ncipiũ actiuũ hz modũ volũtatis siue amoris ꝛ. s. s. habet modũ alicuius ꝑducti ex amore: filius aũt q̃tũ ad hoc ꝓcedit p modũ nãe. ¶ Tertia ꝓ est. ꝙ per ꝯparationẽ ad ordinẽ ꝑductionũ sic. s. s. ꝓcedit p modũ amoris: ita ꝙ. s. s. hz modũ amoris: nõ aũt filius: sed p̃nᵐ ꝑductiuuz eius nõ habz modũ amoris: sed modum intelligentie. ¶ Prima ꝓnes ꝓbo sic: qz vt pz p pl̃m. zᵒ phier. in b differt poª nãlis a poª rõnali: que est ptãris lib. arbi. per cõparationẽ ad actũ eliciẽdũ: qz poª nãlis est determinata ad vnũ oppositoꝝ nẽcio ex sua aptitudie nãli: ita ꝙ nõ sit in ptãte eius: qđ nãliter agit agere vel nõ agere: imo est nẽcio determinatũ ad eliciendũ actũ: cuius habet potẽtiã nãlẽ: nisi aliqd impediat: vel deficiat aliqd qđ requirit̃ ad actionẽ. Potẽtia vo lib. arbi. ẽ ad oppositа: ita ꝙ in ptãte agentis est agere vel nõ agere: sed in vtraq; ꝑductiõe diuinaꝝ personaꝝ agens est ex sua nãli habitudine determinatũ ad alterũ oppositoꝝ tñ. sez ad ꝑducendũ: nec est in ptãte agentis agere vel non agere. ergo cõparãdo p̃ncipiũ actiuũ ad actũ: quẽ elicit vtraq; productio est per modũ nãe: ꝛ nõ per modũ volũtatis: put in cõparatione ad actũ eliciẽdũ distinguit̃ ꝓtra nãm. ¶ Secũdã cõclusionẽ ꝓbo sic. qz in agentibus volũtarys inueniunť duo agentia eiusdez ordinis. puta duo boes cõcurrere ad eandẽ actionẽ: ꝛ ad idem cãndũ: ꝛ vterq; simul quãdoq; nõ plus facit nec perfectius q̃ alter tantũ: ꝓpter hoc ꝙ amoz modificat eoz actionẽ. In agentibus autez naturalibus nunquã duo agentia eiusdem ordinis concurrunt ad vnã actionem: quin vel perfectius vel citius agunt: sicut duo ignes vl citius vel perfectius calefaciũt q̃ faciat vnus tantũ: qz non subest eis modificare suã actionẽ: nunc autẽ ita est ꝙ in productione fily nõ est nisi vnũ suppositũ pfecte ꝑducens: in ꝑductione aũt. s. s. sunt duo suppositа agentia. s. pater: ꝛ filius ꝛ eque perfecte producit vnus sicut ambo non propter hoc ꝙ eis subsit modificare suam actionẽ cũ nãlr agãt: sz boc est: qz sunt vnũ subã: ꝛ agũt p eandez vtutẽ: imo que eque pfecte est in vno sicut in

Tñ differt inter agẽtia vo lũtaria ꝛ naturalia.

ambobus.z ĩ ꝺuctio.ſ.ſ.per cõparationẽ ad ſuppoſi
ta agẽtia eſt ꝑ modũ amoꝛis:ſic ꝙ ꝑn^{m}:quo ꝺucũt pr̃
z filius ſpr̃ ſcr̃ bz modũ amoꝛis ſiue volũtatis eliciẽ
tis amoꝛẽ:z ſpũs ſcũs bz modũ amoꝛis ꝓcedẽtis a vo
lũtate:filius vo:qui ꝓcedit ab vno ſolo ſuppoſito agẽte
ꝓcedit ꝑ modũ nãe. ¶ Tertiã ꝺ̃nẽ ꝓbo ſic.in nã crea
ta intellectuali:in qua diſtinguũt̃ re abſoluta velle z in
telligere eſt talis ꝓceſſus:ꝙ intellectu pfecto per habi
tũ ex memoꝛia gn̄atur itelligẽtia actualis:z concipitur
verbũ:ex actuali ãt itelligẽtia gn̄at amoꝛ:z ibi ſiſtat ꝓ
ceſſus nãe ſtellectualis quãtũ ad emanationes:que ma
nẽt infra nãm itellectualẽ:z ĩ ꝺ in nã itellectuali:vbi in
telligere z velle re nõ ꝺifferũt:ſicut eſt in ꝺeo:illa ꝓceſ
ſio:q̃ intelligit̃ nulla ꝑſuppoſita bz modũ intelle:z mo
ꝺũ etiã nãe:qz illud:ꝙ ptinet ad nãz:ẽ ꝑus q̃cũq; alio i
vnoq̃z:ꝓceſſio aũt:cui ꝑſupponit̃ ſaltẽ fm rõnem itelli
gẽꝺ alia exr̃s in nã intellectuali:bz modũ amoꝛis:nũc
ãt ita eſt ꝙ ꝓceſſioni filij nulla ꝑſupponit̃;ꝓceſſioni ãt
ſ.ſ.ꝑſupponit̃ ꝓceſſio filij inq̃tũ ꝓcedit a filio ꝓcedẽ
te:z enĩ ꝓceſſio filij nõ ſit pr̃ioꝛ re ꝓceſſione ſpũs ſcti:qz
in ꝺiuinis nihil ꝑius aut poſterius:eſt tñ ꝑioꝛ rõne:z iſta
prioꝛitas fundat̃ ſuper hoc:ꝙ ꝓceſſio.ſ.a filio ꝓceden
te:z ideo filius ꝓcedit ꝑ modũ intells z per modũ nãe.
ſpũs vo ſcũs per modũ volũtatis:z hoc ꝑ cõparationez
ad oꝛꝺinẽ ꝓceſſionũ. ¶ Ex his pz rñſio eoꝝũ:q̃ ꝺr̃ de
ꝓceſſione.ſ.ſ.nam ad ꝺr̃iam filij:qui ꝓcedit per modũ
nãe fm quãcũq; cõparationẽ ꝺr̃:ꝙ nã ꝺiuina vt volun
tas eſt productiua.ſ.ſ.z hoc verũ eſt per cõparationem
ad ſuppoſita agentia:vt ꝺictũ eſt:ad ꝺr̃iaz vero ꝓceſſio
nis creaturarũ.que ꝓcedũt a ꝺeo li.arbi.z non nã ꝺici
tur:ꝙ voluntas ꝺiuina vt nã eſt ꝑn^{m}.ſ.ſ.z hoc verũ eſt
cõparando ꝑn^{m} actiuũ ad actũ eliciendũ. ¶ Per hoc
pz ad argumẽta:nã ꝑmũ bene ꝓbat:ꝙ ſpũs ſcũs ita ꝓ
cedit per modũ nãe:ſicut filius cõparando ꝑn^{m} actiuũ
ad actũ eliciendũ. ¶ Auctoritates aũt ſcõꝝ:z doctoꝛes
q̃ ꝺicũt ſpr̃n.ſ.,ꝓcederẽ modũ volũtatis.itelligẽꝺe ſũt
per comparationez ad ſuppoſita agentia z ad oꝛꝺinem
proceſſionum.

Queſtio. VII.

B ſecundũ ſic procedit̃:z ar
guit̃:ꝙ.ſ.ſ.diſtin
gueret̃ a filio ꝺato ꝙ non ꝓcederet ab
eo:qz qñ aliquius rei ſunt plẽs cãe ſuffi
ientes põt illa res manere manente al
tera illarũ cauſaꝝ.ſed ꝓeter hoc ꝙ.ſ.ſ.
procedit a filio eſt alia cã fufficiẽs: qua
põt diſtingui ab eo extendẽꝺo nomẽ cãe ad ꝺiuina: z B
ꝓbat̃ per Anſelmũ in libꝛo ꝺe ꝓceſ.ſ.ſ.ꝺicentẽ:vt iteriz
aliã cãm ꝺicã zc̃.vbi apte vr̃ ꝺicere:ꝙ ꝺiuerſus modus
procedendi fm ꝙ vnus ꝓcedit vt filius:z alius vt ſpi
ratus:eſt alia cauſa diſtinguẽꝺi ſpr̃n.ſ.a filio ab ea cã:ꝑ
quã diſtinguẽt̃ per hoc:ꝙ vnus ab allo:z ꝺicit plus ꝙ
ſi nõ ꝓꝓ aliud eſſent diſtincti:nñ ꝓꝓ hoc ſolũ eẽnt ꝺiuer
ſi.ſ.,ꝓpter ꝺiuerſum moꝺuz.ergo.ſpũs.ſ, diſtingueret̃ a
filio ꝺato ꝙ non procederet ab eo.

Contra in ꝺiuinis nulla eſt diſtictio niſi per oppo
ſitionẽ relatiuã.ſz filiꝰ z ſpiritus ſcũs non
haberẽt relationes oppoſitas:niſi vnus procederet ab
alio:nec põt filius ꝓꝺuci a ſpũ.ſ.ergo nõ diſtingueren
tur:ſi ſpũs ſcũs non ꝓcederet a filio.

Reſpondeo ad hoc ꝺicunt quiꝺã:ꝙ oĩno ypo
theſis impoſſibilis ſert oppoſita.
ſicut ſi aliquis poneret:ꝙ homo eẽt aſinus:ex iſta ypo
theſi inferreret̃:boiem eſſe irrationalẽ:z nõ rationalez:
z hoc ideo eſt:vt ꝺicunt:qz oĩs ꝓpoſitio impoſſis icludit
oppoſita z incõpoſſibilia:z ideo qz ypotheſis:que ponit

Boſre.quoſl
beto.7.q.4.

ſpũm ſcũz nõ procedere a filio eſt impoſſis:z ideo inclu
ꝺit oppoſita.ſ.diſtingui z non diſtingui ꝓcedere z non
procedere:qz.ſ.ſ.ꝺicit perſonã ꝓcedentẽ a filio:z per B
diſtinctam:z ypotheſis ſimul ponit non ꝓcedere:z per
ꝺñs non diſtingui. ¶ Sed hoc non videt̃ bene ꝺictuz:
qz licz ille:qui poneret.ſ.ſ.quãꝺã tertiã perſonã in ꝺiui
nis diſtinctã a patre z filio:z eã non procedere a filio po
neret ꝺictoꝛia.ſ.diſtingui z non diſtingui:tñ non opoꝛ
tet:ꝙ qui ponit ſpr̃n ſcr̃n nõ ꝓcedere a filio:poneret ſpi
ritũ ſcr̃n tertiã perſonã in ꝺiuinis:qz ꝓpoſitio negatiua
nõ infert eſſe ſui ſubti:boiez.n.nõ currere:vel nõ ambu
lare non infert boiem eſſe:ſpr̃n aũt ſcr̃n nõ procedere a
filio eſt quꝺã ꝓpoſitio negatiua:z ideo nõ includit ip
ſum eſſe tertiã perſonã in ꝺiuinis:vnde ex iſta ypotheſi
qua ponit̃ ſpũs.ſ.nõ ꝓcedere a filio:non ſequunt̃ ꝓꝺici
cta oppoſita:que ipſi ꝺicunt. ¶ Et hoc etiaz oſtẽꝺo ſic.
qz cauſa nunq̃z infert oppoſitũ ſui per ſe effectus:qz tũc
oppoſiti effectus ſequerent̃ ad eandẽ cauſam.v̈.g.non
habere pulmonẽ:qz eſt cauſa nõ reſpirandi:nunquã in
fert reſpirare:nõ ꝓcedere aũt fm iſtos eſt cã nõ diſtin
guendi:z ideo impoſſe eſt:ꝙ non ꝓcedere inferat diſtin
gui:vel etiã cõpatiat̃ ſecũ diſtingui. ¶ Ad hoc aũt:ꝙ ip
ſi ꝺicunt:ꝙ oĩs ypotheſis impoſſis icludit oppoſita.ꝺico
ꝙ aliqua ꝓpoſitio ipoſ.s:que ponit̃ z ꝺicit̃ ypotheſis.
vbi.g.ꝺeũ nõ eſſe:includat oppoſita ſiue cõtradictoꝛia
põt ꝺupl'r itelligi.vno mõ ex nã rei:z ſic verũ ẽ:ꝙ ypo
theſis impoſſis includit ꝺictoꝛia:ſicut ꝺeũ nõ eſſe quã
tũ ad nãm rei includit ꝺictoꝛia:qz ꝺeus:z nõ eſſe incõ
poſſibilia ſunt.Alio mõ põt hoc intelligi.ſ. ꝙ includat
oppoſita fm ꝙ ypotheſis:z fm ꝙ ponit̃:z ſic nõ opoꝛ
tet:qz ſi ita eſſet:ſicut ponit̃:nõ ſequeret̃ cõtradictoꝛia
eſſe.ver.gr̃a.ſi ita eſſet:ꝙ ꝺeus nõ eſſet:nõ ſequeret̃ eſſe
ꝺictoꝛia.Ita etiã eſt ex iſta parte:qz ſi ita eſſet:vt poni
tur.ſ.ꝙ ſpũs.ſ.nõ ꝓcederet a filio:nõ ſequeret̃ ipſuz ꝺi
ſtingui:nã licz ſpũs.ſ.ſit ex nã rei quꝺã tertia perſona
diſtincta in ꝺiuinis:tñ hec poſitio non ponit eũ eſſe ta
lis nature. ¶ Aly aũt ponunt:ꝙ ſpũs ſcũs diſtinguere
tur a filio:etiã ſi nõ ꝓcederet ab eo:z ad hoc ꝓbanꝺuz
preter rõnẽ ſupza poſitã ꝺe aucitate Anſelmi aꝺducũt
alias:z ſpãliter ꝺuas.Prima eſt:qz quelibz ꝑſona ſua ꝑ
prietate ꝑſonali eã cõſtituẽte diſtinguit̃ a qualibet alia
ꝑſona.ſed ꝓprietas ꝑſonalis filij eſt filiatio. ergo filius
per ſolã filiationẽ ꝺiſtinguit̃ a ſpũ ſcõ circũſcripto quo
cũq; alio:ꝙ nõ eſt ꝺe rõne filiationis.ſed non eſt ꝺe ra
tione filiationis ꝙ filius ſpiret.ergo ꝺato ꝙ filius non
ſpiraret:adhuc diſtingueret̃ a ſpũ ſcõ. ¶ Scõa eſt.que
cũq; fm ſe ſunt oppoſita z incõpoſſibilia ſeipſis diſtin
guũt̃ formal'r circunſcripto quocũq; alio.ſed filiatio z
ſpiratio paſſiua ſunt fm ſe incõpoſſibilia:alioquin poſ
ſent cõcurrere in eandẽ perſonaz:ita ꝙ ſpiratus poſſet
eſſe filius:ꝙ falſum eſt:nam in ꝺiuinis:ꝙ nõ eſt:nõ põt
eẽ.ergo filiatio z ſpiratio paſſiua circũſcripto quocũq;
alio ſunt fm ſe incõpoſſia:z ſic ſequit̃ idem ꝙ prius.ſ.ꝙ
filius per ſuã filiationẽ:ꝺato ꝙ nõ ſpiraret ſpr̃n ſctm ꝺi
ſtingueret̃ ab eo. ¶ Ratio aũt ꝺiſtinguẽꝺi fm eos eſt
ꝺiuerſa ratio ꝑncipij ꝓductiui:qz ꝑn^{m} vnius eſt natura
z ꝑn^{m} alterius eſt voluntas.ſed qz in qõne precedenti
oſtenſum eſt:ꝙ ꝑncipiũ productiuũ.ſ.ſ.nõ habet rõnez
voluntatis niſi per cõparationẽ ad ſuppoſita agentia:
hr̃e aũt rõnem:z modũ voluntatis per cõparationẽ ad
ſuppoſita agentia includit ſpr̃n ſcũm procedere a filio.
ita ꝙ ſi procederet a ſolo patre:proceſſio eius nõ habe
ret plus rationẽ:vel modũ voluntatis q̃ proceſſio filij.
ideo impoſſe eſt ſpr̃n ſcr̃n diſtingui a filio ꝑ talẽ moꝺuz
procedẽꝺi:niſi qz procedit a filio:z ĩ ſi ſpũs ſcũs nõ ꝓ

ypotheſiz ali
quã icludere
oppoſita du
plr põt capi.

Scotꝰ ꝑſen.
diſt.xj.q.2.z
diſti.iz.qõne
vnica eiuſdez
primi.

Opio docto. q est et beati Tho. in pria pte sume. q. 36. art. 2. Et Egidij quolibeto. 3. q. 16.

cederet a filio: credo q impossibile esset eũ distingui ab eo. ¶ Ad huius igitur maiorẽ euidentiã premitto tria. Primũ est q .s.s. ex ℔ solũ bz ꝓcedere per modũ volũtatis: qz ꝓcedit a patre simul ⁊ filio: ⁊ hoc pz ex precedẽti qõne. ¶ Scõz est: q ꝑmitto q quedã incõpossibilia sunt: que bene exigunt diuersitatẽ suppositoꝝ: sed non cõstituunt. verbi gra: albũ ⁊ nigruz sunt opposita: ⁊ incõpossibilia: ⁊ bene exigunt diuersitatẽ suppositoꝝ: sed nõ cõstituunt: quedã aũt sunt incõpossibilia: que ⁊ constituunt ⁊ exigunt: sicut �sm illos qui ponũt: q quãtitas est causa pluralitatis indiuiduoꝝ in eadem spẽ: diuerse partes quãtitatis existẽtes in diuersis partib⁹ mãe sũt incõpossibiles: ⁊ exigunt diuersa subiecta: ⁊ ea in tali eẽ cõstituunt. ¶ Tertiuz q premitto est: q qñ dr̃ aliqua nõ distingui aliq̃ ypothesi posita duplr̃ põt itelligi: vno modo: q illa ambo remaneãt ⁊ cõcurrant in idez: sicut circũscripta diuersitate subiecti caloꝝ ⁊ caloꝝ nõ distinguerent̃: ita q ambo possent remanere ⁊ cõcurrere in idez subiectũ. alio mõ: q facta ypothesi alterũ non maneat: vt possit esse distinctũ quid in reruz nã ab alys: sicut posito: q homo nõ sit rõnalis: sequeret̃ hominẽ nõ esse distinctã spẽm a bruto: nõ q homo ꝓcurreret ⁊ maneret idẽ cuz bruto: imo stãte ypothesi sequeret̃ omo hoiem nõ esse: qz tollit̃ rõ eius: ⁊ per cõns segtur ipsum nõ manere distinctã spẽm animalis a bruto. ¶ Ex his premissis possunt patere tria. Primũ est: q spũs sã. non haberet rõnem spirati: nec per cõns rõnem spũs san. nisi ꝓcederet a ꝑre ⁊ filio: ⁊ hoc pz sic: qz spũs san. hẽt rationez spirati per hoc: q ꝓcedit per modũ volũtatis: qz ad illa: que diligim⁹ ⁊ desideram⁹ habere dicimur aspirare. sed .s.s. nõ plus ꝓcederet per modũ voluntatis q̃ filius: nisi ꝓcederet ex filio vna cuz patre: ⁊ hoc pz per primã suppositionẽ. ergo .s.s. nõ haberet rõnem spirati: nisi ꝓcederet a filio vna cũ patre. ¶ Scõm q põt patere ex dictis est: q posito q .s.s. nõ ꝓcederet a filio: seq̃retur q nõ distingueret̃ ab eo: non ita q maneret. s.s. ⁊ cõcurreret in idẽ cum filio: sed qz eius rõ nõ manet: vt possit cõstituere tertiã personã habẽtem rõnem spirati distinctã ab alys personis: ⁊ hoc pz ex ꝑma ⁊ tertia suppositione: qz vt pz per primã suppositionẽ: si nõ ꝓcederet a filio: non remaneret rõ eius: que est esse spiratus: ⁊ ideo vt pz per tertiã suppositionẽ: facta ꝑdicta ypothesi .s.s. nõ distingueret̃ a filio vt quedã tertia persona existens in diuinis distincta ab alys duab⁹. ¶ Ex scda aũt suppõne pz solo multoꝝ: que adducunt̃ cõtra positõez verbi gra. filius nõ solũ differt a spũ sancto sicut spiras a spirato: q est differre �sm rõnes oppositas: sed ẽt �sm q generatus ⁊ spiratus: q est differre nõ per relatiões oppositas: sed per diuersum modũ ꝓcedẽdi: qz vn⁹ est ab vno: ⁊ iste modus ꝓcedẽdi est modus ꝓcedẽdi nãe: accipiẽdo moduz nature per cõparationẽ ad supposita agẽtia: ⁊ alius est a duob⁹: ⁊ iste est modus volũtatis: ⁊ vnus est nulla ꝓductione ꝓsupposita: alius aũt ꝓcedit ꝑ supposita alia ꝓductione: ⁊ licz ista sint incõpossibilia. s. generari ⁊ spirari: tñ ista incõpossibilia �sm q generatus nõ põt esse spiratus nõ cõstituunt esse personale distinctũ filij ⁊ spũs san. ita q sint cã distinctionis personalis: sed exigunt bene personas distinctas: sed spirare ⁊ spirari tñ distinguunt eos personalr̃: sicut id q est causa talis distinctionis: sicut nascibile ⁊ innascibile sũt incõpossibilia: ⁊ exigunt distinctas personas: nõ tñ sunt cã distinctionis personalis patris ⁊ filij: sed tñ generare ⁊ generari. ¶ Ratio aũt quare predicta incõpossibilia: que sunt filio: ⁊ spiratio passiua nõ distinguũt personalr̃ filius ⁊ spũs scũs est: qz eoꝝ repugnãtia ẽ ex oppõnem vnius ⁊ multi: que opponuntur ꝓuatiue: ⁊ lõ personas in esse distincto nãe ꝓstituunt. ¶ Per hoc pz ad scdam rõnem illoꝝ de scda opione: qz ly generari ⁊ spirari �sm se sint incõpossibilia: tñ nõ sunt talia incõpossibilia: que possint cõstituere diuersas personas: vel distinctionẽ personalẽ personaꝝ: in q bus sunt: sed bene talez distinctionẽ exigũt. ¶ Ad primã aũt rationez: q̃ adducunt ad partẽ oppositaz ei: q̃ teneo dõm: q licz filiatio sit ꝓprietas personalis filij quantum ad hoc: q sufficit ad cõstitutionẽ persone filij: ⁊ est ei soli ꝓpria: nõ tamẽ est ita eius personalis ꝓprietas: q eũ vlr ab omni alia persona distinguat: imo talis ꝓprietas ẽ collectio filiationis ⁊ spirationis actiue simul: sicut �sm quosdã collectio pluriũ ꝓprietatuz cõstituit indiuiduũ in reb⁹ mãlibus: verũtñ verũ est: q filius circũscripta spiratione actiua põt intelligi per solaz filiationem nõ addita alia ꝓprietate. ¶ Ad argumẽtuz factũ in cõtrariũ dõm: q Anselm⁹ vel intendit log de alia cã nõ �sm veritatẽ: sz �sm grecoꝝ opinionẽ: cõtra quos ibi disputat: ⁊ cuz q̃b⁹ quedã supponit quouscq̃ veritatẽ determinet: vel intẽdit loqui ibi de alia cã nõ essendi: sed inferẽdi: nã ex q̃ buscũq̃ incõpossibilib⁹ potest inferri esse: in q bus sunt cãe diuerse. Qz autẽ additur q ipse dicit: q si ꝓpter aliũd nõ essent distincti: ꝓpter hoc solũ eẽnt diuersi dõz: q ly pp nõ tenetur ibi cãliter: sed cõsecutiue: vt sit sensus: q ex hoc solo q vnus bz moduz nãe: ⁊ est filius: ⁊ alius moduz volũtatis: ⁊ est spiratus: segtur ipsos cẽ distinctos: lz hoc nõ sit cã distinctiõis eoꝝ: ⁊ ꝑcipue: qz tales distincti modi nãe ⁊ voluntatis nõ possent esse iter eos: nisi vnus eoꝝ ꝓcederet ab alio: vt supradictuz est.

POstea querebãt duo pertinẽtia ad personaz filij rõne nãe assumpte: quoꝝ ꝓmuz querebat de denominatione persone filij �sm nãm assumptã: ⁊ est: vtrũ suppositus filij debeat dici suppositũ humanũ. �sm pertinet ad formaz: q̃ corp⁹ eius habuit in morte: ⁊ est: vtruz in corpore cℏristi in morte fuerit aliqua forma substantialis. Questio. VIII.

AD ꝓmum sic ꝓceditur: ⁊ arguitur: q bz dici suppositus humanũ: qz sicut suppositum habens albedinẽ se bz ad albedinez ad hoc: q dicatur albus: ita suppositus habẽs humanitatem bz se ad hoc: qõ dicatur humanũ. sed suppositus habens albedinẽ põt dici albus. ergo suppositũ habẽs humanitatẽ põt dici hũanũ. sed suppositũ filij est bõ. ℊ ⁊c.

Contra si persona filij esset suppositum diuinũ ⁊ humanuz esset composita: hoc est inconueniens. ergo ⁊c.

Respondeo aliquod suppositũ põt dici humanuz duplr̃. vno modo: q dicatur suppositũ humanũ: qz est ꝓstitutũ per nãm humanaz: ⁊ sic personã filij esse suppositũ humanũ est impossibile: qz impossibile est suppositũ eternuz esse cõstitutũ p naturã creataz ex tẽpore: nisi aliquis velit dicere ipsuz per naturã humanã: quasi �sm quid cõstitutũ. s. quãtuz ad hoc: q est esse humanũ. Alio modo põt aliquod suppositũ dici humanũ: qz subsistit in nã humana: ⁊ natura humana substãtificat̃: ⁊ei in vnitate esse personalis suppositi vnit̃: ⁊ sic �sm fidez opz dicere personã filij eẽ suppositũ humanũ: qz de nullo põt dici vere: q sit homo: nisi sit predicto modo suppositũ humanũ: sed filij dei nõ est homo: ⁊ ideo filius dei isto scõo modo est suppositũ humanũ: ⁊ ipsum sic esse suppositũ humanũ bñ

Aliqs suppositum ꝑt dici hũanũ dupliciter

ꝓbat argumẽtuz factũ ad hanc partem. ¶ Ad argm in oppositũ dom: ꝙ persona filij ex hoc: ꝙ est sic supposituz humanũ nõ opz: ꝙ sit ꝓprie cõposita: nec sicut illõ cõposituz: qõ cõstituitur ex duobus per inherentiã sibi inuicem coniunctis: sicut suba composita cõponitur ex mã ⁊ forma: nec sicut illud: qõ ꝓponitur alij per inherẽ tiaz: sicut subiectũ ꝓponitur accidẽti: qz nã humana nõ aduenit filio dei per inherẽtiã: dr tñ large persona filij dei cõposita inquãtuz est habẽs plura in se. s. naturã diuinã ⁊ humanã: que tñ nõ vniunt per inherentiã: ⁊ sic ꝓsonã filij dei eẽ ꝓpositã nõ est incõueniẽs. Qõ. IX.

¶ Secundum sic ꝓceditur: ⁊ argꝫtur: ꝙ in corpe xꝑi mortuo non fuerit aliqua forma substãtialis: quia aut remãsisset aliqua forma preexistẽs: aut fuisset aliqua noua forma introducta. ꝓmũ nõ põt esse: qz due forme substãtiales non possunt esse in eodẽ: sicut nec duo esse substãtialia: ꝑm etiã nõ põt esse: qz si aliqua forma fuisset introducta in morte corpus xꝑi mortuũ ⁊ viuũ fuisset aliud corꝑ numero: qz que sunt diuersa spẽ: sunt diuersa numero: que autẽ sunt diuersa ꝑm formaz: sunt diuersa spẽ. ergo que sunt diuersa ꝑm formaz sunt diuersa nũero: stante autẽ ypothesi corpus xꝑi mortuũ ⁊ viuũ fuissent diuersa ꝑz formaz: ⁊ ita fuissent diuersa ꝑm numeruz.

Contra accidẽtia nõ possunt inesse mãe sine forma substãtiali. sed in corpore xꝑi mortuo fuerunt accidẽtia multa: vt patebat ad sensum. ergo in corpe xꝑi mortuo fuit aliqua forma substãtialis. ¶ ꝓ. generatio vnius est corruptio alterius. sed corpus xꝑi vium fuit corruptũ per separationez anime a corpore. g̃ in separatione aie fuit introducta aliqua forꝫ de nouo.

Respondeo circa istam qõnem sunt quatuor modi dicẽdi. primus est: ꝙ i morte xꝑi nõ remansit aliqua forma substãtialis in eius corpore: sed sola ꝓma mã cũ accidẽtibus ibi apparẽtib9: et hoc ꝑm illos: qui hoc ponũt: nõ est incõueniens: qz deus posset facere mãz esse absq; omni forma substãtiali vel accidẽtali. ¶ Sed ista positio nõ videt mihi posse stare: ⁊ ꝓmo quãtuz ad hoc ꝙ ponit mãm posse esse absq; omni forma: qz oppositũ eius ostẽsuz est in prima qõe huius quolibeti. ¶ Scõo quãtũ ad hoc: ꝙ dicit: ꝙ mã prima possit esse sub accidẽtib9 sine forma substantiali. ¶ Primo qz cũ esse: ꝙ bz per se perficere primã mãm sit esse substantiale: ⁊ sic esse a quo mã dependet pro se impoſe est mãz esse sine forma substãtiali. ¶ Secũdo. qz dato ꝙ posset: nõ decuit ita fieri: qz debuit esse similis fratribus in penalitatib9: quas assumpsit per eoruz redemptione: ⁊ ideo sicut in alijs in morte nõ remanet sola mã cuz accidẽtib9: ita in ipso decuit eẽ maxime: cũ nulla auctoritas canonis: vel alicuius sancti hoc dicat. ¶ Tertio qz corpus xꝑi in morte: sicut satis põt haberi ex multis auctoritatib9 canonis ⁊ sanctoꝝ: erat vere caro ⁊ substãtialiter caro: sed caro ꝛz quãtuz ad esse accidentale dicat caro per aliquã qualitatẽ cõplexionalẽ resultantẽ ex cõmixtione miscibiliuz: ex ꝙbus generat caro: tñ caro nõ est caro per solã primã mãz cũ ꝙbuscũq; accidẽtibus: qz caro est substãtialr caro per aliquaz formã substãtialez: siue accipiatur caro viua: siue caro mortua. ergo in corpore xꝑi mortuo fuit aliqua forma substãtialis preter formas accidẽtales: ⁊ mãm primaz. ¶ Secũdus modus dicẽdi est: ꝙ in solo homine sunt plures forme: due. s. vna educta ỏ potẽtia mãe: q̃ dicũt auctores huius põnis formã corporeitatis: ⁊ alia ꝙ creationez ab extra. s. aiã rõnalẽ ⁊ nãliter vtraq; simul introducitur: ⁊ simul cuz aiã separat: illa forma corporeitatis corrũpitur: ⁊ fit resolutio vsq; ad primaz mãm in corruptione cuiuslibet hois ꝑm cõem cursum nãe: sed in xꝑo ꝑm eos illa forma corporeitatis fuit miraculose retẽta: ⁊ hic ꝑm istos in corpore xꝑi mortuo remãsit aliqua forma: que fuit in viuo. s. forma corpeitatis. ¶ Sz ista positio nõ videt mihi posse stare: nec quãtuz ad ꝫ ꝙ ponit in solo homine duas formas substãtiales ⁊ in alijs tñ vnã: nec quãtuz ad hoc: ꝙ illa forma miraculose retẽta fuerit in solo xꝑo in morte. ¶ Primum. s. ꝙ nõ sit cõueniẽs ponere in solo hoie plures formas substantiales ⁊ in alijs tñ vnã ostẽdo ad presens vnica ratione: que talis est: ꝑm auctores predicte põnis in alijs ab hoie nõ possunt eẽ plures forme substãtiales: qz forma substãtialis dat esse simplr: ⁊ plures forme dantes esse simplr nõ possunt esse in eodẽ: sed non potest reddi ratio quare quelz illaꝝ formaꝝ: que ponũtur in homine nõ det esse simplr: sicut in alijs ab hoie. ergo sicut nõ ꝓñt esse plres forme subales in alijs ab hoie: ita nec i hoie. maior ponit ab auctoribꝫ dicte põnis. minorẽ ꝓbo: qz dare esse simplr aut cõuenit forme substãtiali: vñ subalis: aut nõ: si nõ. ergo forma subalis ex alio habz: ꝙ det esse simplr: q̃ ẽ subalis: ⁊ sic sicut nec in hoie: ita nec in alijs ab homie repugnat esse plures formas substãtiales ex hoc: ꝙ subales sunt: qz hoc non repugnat: nisi inquãtuz dant esse simplr: nec dant eẽ simpliciter: vt ponit inquãtũ substãtiales: hoc aũt est incõueniens: qz nõ est rõ: quare non possent esse due forme substãtiales i eodẽ: sicut due accidẽtales: ⁊ ꝑcipue due forme accidẽtales eiusdẽ generis logici: vt due qualitates: ergo incõueniẽs est ponere: ꝙ forma subalis det eẽ simplr: sed nõ tñ subales: si autez forma subalis vnde substãtialis det esse simplr tunc arguo: qõ ꝓuenit tali in eo ꝙ tale cõuenit oi tali: qz ꝑdicata per se insunt omni: ⁊ semp. sed dare esse simplr: vt deductũ est: cõuenit forme substãtiali in eo ꝙ subalis. ergo ois forma substantialis dat esse simplr: sed vtraq; forma ꝑdicta: que ponitur in hoie est subalis. ergo vtraq; dat esse simplr: ⁊ sic in alijs nõ poterũt diuerse forme subales dare vnũ esse simplr: ita nec in hoie. Sequeret etiã ꝙ aia eẽt de eẽtia corporis in asino ⁊ nõ in hoie: ⁊ per ꝓns: ꝙ non esset ita nobile corpus humanũ: sicut corpus asini: ꝙ est absurduz dicere. Sequeret etiã ꝙ anima aliter esset actus corporis in hoie: ⁊ in alijs viuentib9. ꝓut alias hoc diffuse deduxi cum respõsionib9: que possent dari ad ea: ⁊ cũ improbationib9 respõsionũ. ¶ Scõo ẽt vr mihi ista positio incõueniẽs ⁊ iprobabilis quãtuz ad hoc: ꝙ põit formã corporeitatis miraculose retẽtaz in solo christo. ¶ Primo. qz debuit assimilari fratrib9 quantũ ad oẽs penas: que totã nãm sequunt ex peccato originali: precipue quãtuz ad illas: que sue dignitati nõ derogãt. illã autẽ formã corrumpi nõ derogabat sue dignitati: sicut nec aiam separari. ¶ Scõo. qz posset esse occasio erroris. si nõ fuisset talis resolutio in morte xꝑi: sicut in morte alioꝝ: qz ex resurrectione xꝑi nõ posset per similẽ argui ad ꝓbãdũ resurrectionẽ alioꝝ: ex quo alij plus resoluunt q̃ xps. ¶ Tertio. qz ipsimet ꝙ hoc ponũt: dñt ꝙ etiaz virtute diuina impoſe est aiam imediate vniri mãe ꝓme: qz impoſe est formã vniri mãe improportionate ⁊ indispposite: mã autẽ in hora mortis erat oio improportionata respectu illius forme corporeitatis: sicut ⁊ respectu anime: qz per easdẽ dispõnes dispõnit ad vtrã q̃ formã. ¶ Quarto. qz impoſe est plures formas esse in hoie: sicut ⁊ in alijs: sicut ꝓbatum est sequi ex dictis

eoꝝ:nec ꝑ ꝯñs in xp̃o potuerũt esse plures forme substãtiales:nec per ꝯñs potuit remanere aliq̃ forma creata in morte in mã corporis sui:que prius fuit in ipso viuo. ¶ Tertius modus dicendi est:qꝺ in omnib⁹ alys a corporib⁹ simplicib⁹ sunt plures forme:ꝛ vna naturaliter in xp̃o:q̃ in alys põt remanere alia corrupta vel separata:sed qꝛ hoc tangit mãm de formis:ꝛ hoc longuꝫ esset. Ideo preterm̃isso isto modo dicẽdi teneo ad pñs: qꝺ nõ est in vno:nisi vna forma substãtialis:ꝛ qꝺ in morte xp̃i fuit noua forma introducta in mãm eius:qꝛ quicquid aduenit post primã formã est accñs cuꝫ aduenias enti in actu:ꝛ iste est quartus modus dicẽdi. ¶ Ad argumentum in oppositũ dom: qꝺ corpus nõ supponit ꝑ corporeitate:alioquin ista nõ essꝫ vera. ſor. est corp⁹. vel homo est corpus:sed stat ꝛ supponit ꝑ supposito habente corporeitatẽ:ꝛ ideo illud põt dici idez corpus nũero qõ est idẽ suppositum numero habẽs corporeitatẽ vel vnã vel plures:ꝛ ideo licꝫ ĩ xp̃o alia fuerit corporeitas in vita ꝛ in morte ꝑpter aliã formaꝫ in morte introductaꝫ:tamẽ ꝑpter idẽtitatẽ suppositi diuini habẽtis corporeitatẽ:qõ fuit idẽ in morte ꝛ ĩ vita vere corpus xp̃i fuit idẽ numero viuũ ꝛ mortuũ:sicut ꝛ xp̃s fuit idẽ numero viu⁹ ꝛ mortuus:nã corpus stat pro suppositio sic ꝛ xp̃s. Et ad illud:qõ dr̃ contra hoc dom:qꝺ ea que sunt diuersa spẽ:sunt diuersa numero:loquendo de numero essentiarũ:sed nõ est vex̃ loquẽdo de numero suppositorũ:ꝛ ideo sequitur qꝺ sint diuerse essentie corporeitatum:ꝛ nõ qꝺ sint diuersa corpora:vel põt dici qꝺ corpus xp̃i viuũ:ꝛ corpus xp̃i mortuũ nõ sunt diuersa spẽ q̃:tũ ad illud:pro quo supponũt:sed ambe corporeitates sũt diuerse spẽ ꝛ numero rõne diuersaꝝ formaꝝ.

Jste modus est doct. subtilis. 4. semẽ. dist. xj. q. 3.

POstea querebatur de creaturis. Primo ĩ generali postea in spãli:in generali querebãtur de creaturis duo:vnũ quantũ ad durationeꝫ ꝛ est vtrũ creatura potuit esse ab eterno:aliud erat quãtuꝫ ad esse accidẽtale:ꝛ est vtrũ aliquod accidẽs suscipiat magis ꝛ minus.

Questio. X.

DPrimum sic ꝓcedit:ꝛ arguitur:qꝺ creatura non potuit esse ab eterno:qꝛ illud qõ habꝫ priꝰ nõ esse q̃ esse nõ potest eẽ ab eterno. creatura est hꝺ. ergo ꝛc. minor supponitur. ſ. qꝺ creatura ſm qꝺ creatura prius hꝫ nõ esse q̃ esse. maior ꝓbatur:qꝛ qõ habꝫ aliquid prius se nõ est eternũ: quia ante eternũ nihil est prius:sed res que hꝫ nõ esse prius q̃ esse hꝫ aliquid prius se. ſ. suuꝫ nõ esse:qꝛ res nõ durat nisi inquãtũ durat suũ esse. ergo res que hꝫ nõ esse priꝰ q̃ esse nõ põt esse eterna. ¶ Si dicas:qꝺ nõ opꝫ:qꝺ non esse creature ꝓcedat suũ esse durationẽ: sꝫ ordine nãe tm̃.

Contra illa quoꝝ vnuꝫ precedit aliud soluꝫ ordine nõ sunt simul:qꝛ si nõ essent simul:nõ solus inter ea esset ordo nãe:imo esset ordo durationis: sed esse ꝛ nõ esse creature referẽdo ad eandẽ creaturaꝫ nõ possunt esse simul:qꝛ tunc sequereꝝ:qꝺ idez numero posset esse ꝛ nõ esse simul:qꝺ est impoſe:qꝛ sunt cõtradictoria:ꝛ talia nõ possunt esse simul. ergo opꝫ qꝺ nõ esse creature precedat duratione suũ esse. Cõtra. illud quod põt durare in infinitũ ex parte ante:põt esse ab eterno: qꝛ durare in infinitũ a parte ante est nõ habere initiuꝫ sue durationis. sed creatura põt durare in infinitũ a parte ante. ergo ꝛc. Maior ĩã pꝫ. minor ꝓbatur:qꝛ virtus infinita põt dare suo effectui durationẽ ifinitã a parte añ ꝛ a parte post. sed virtus dei ꝛ effectus eius:que est creatura:ꝛ eiꝰ duratio est infinita. ergo põt dare creature durationẽ infinitã ꝛ a parte añ:ꝛ a parte post.

Jste opinionis fuit hẽricus de gdano ĩ quolibeto ꝑ. q. 7. Et quolibeto. 9. q. 7.

Respondeo multi tenẽt de ista qõne:qꝺ mundus nõ potuit esse ab eterno: nec aliqua creatura:ꝛ ꝓter rõnẽ suppositã ponunt adhuc multas rõnes:de qb⁹ ad pñs adduco quatuor. ¶ Prima talis est. si mũdus potuit esse ab eterno:potuerũt eẽ infinite anime actu. sed hoc est impoſe. ergo ꝛc. Minor supponitur. maior ꝓbatur:qꝛ deus in quolꝫ die potuisset creare vnũ hoiem:ꝛ sic fuissent ifiniti hoies creati:ꝛ per ꝯñs fuissent actu infinite anime:cũ anime humane incorruptibiles sunt. Nec põt respõderi ad hoc per hoc qꝺ posset eẽ circulatio in vnione animaꝝ ad corpora:vl̃ per hoc:qꝺ potuit deus mundũ creare ab eterno creato hoie ex tẽpore:qꝛ ly per hoc euadit̃:qꝺ nõ sequit̃ necessario infinitas aĩas esse posito mundo ab eterno:non tm̃ euaditur:quin sequat̃ infinitas aĩas posse esse actu:qꝛ qualibꝫ die tẽporis infiniti potuerat fieri vna aĩa: que maneret incorruptibilis:eodẽ modo facta resurrectione ex corporib⁹ humanis fuisset corp⁹ cõtinuũ infinitũ. Eodem modo solet argui:qꝺ deus potuisset facere lapides infinitos:ꝛ per ꝯñs vnũ aceruũ lapidũ infinitũ:qꝺ est impoſe. ¶ Secũda rõ talis est. creatura aut fit a ẽo per motũ:aut per simplicẽ emanationẽ:si per motũ nõ põt esse ab eterno:qꝛ qõ fit per motuꝫ nõ est nisi in termino motus:ꝛ tale nõ est semꝑ:qõ ante est ab eterno ẽ semꝑ:si fiat per simplicẽ emanationẽ:sil̃r nõ põt eẽ ab eterno:qꝛ qõ fit per simplicẽ emanationẽ fit in istanti: qõ aũt fit in instãti hꝫ aliquod instãs:in quo primo incipit:ꝛ tale non est eternũ. ergo nullo modo põt creatura esse ab eterno. ¶ Tertia rõ est. qꝛ si mundus esset ab eterno:mũdus esset nec̃io ab eterno. sed mũdũ esse necessario ab eterno est impoſe. ergo ꝛc. vtrãq; assũptam ꝓbo. ꝓmo maiorẽ:qꝛ qꝺ est in actu pro hora:qua est in actu:nõ hꝫ potẽtiã ad nõ esse in actu:qꝛ si ita eẽt:hẽret potẽtiaꝫ ad eẽ:ꝛ ad nõ eẽ in actu simul:qꝺ est impoſe: si ergo ꝑ horã illa:qua est in actu:põt non eẽ in actu:hoc erit per aliquã potẽtiaꝫ durationẽ precedẽtem:qꝛ nihil põt durationẽ precedere illũ:qõ est eternũ:ergo si mũdus fuisset ab eterno:nõ potuisset nõ esse ab eterno:ꝛ ꝑ ꝯñs sequereꝝ:qꝺ fuisset nec̃io ab eterno:minorẽ simil̃r ꝓbo. ſ. qꝺ mundũ fuisse nec̃io ab eterno sit impoſe:quia nõ põt esse:qꝺ mũdus fuisset nec̃io ab eterno:nisi necessariũ fuisset deũ munduꝫ ꝑducere ab eterno:qꝛ necessitas effectus in essendo dependet a necessitate cãe in causando. sed impoſe est deũ ex necessitate mundũ ꝑducere:qꝛ tũc nõ ageret libero arbi⁹. sed ex necessitate nãe: qꝺ est impoſe. ergo impoſe est mundum fuisse nec̃io ab eterno:ꝛ sic ꝓbata est maior ꝛ minor:ꝛ sequitur cõclusio principalis: ¶ Quarta rõ talis est. generata ꝛ corrupta nõ possunt esse ab eterno:nisi cõtingat ꝓcedere in eis ĩ infinitũ. sed nõ cõtingit ꝓcedere in eis ĩ ifinitũ. ergo nõ possunt esse ab eterno: vtrãq; assumptam ꝓbo: ꝛ ꝓmo primã:qꝛ si nõ est in eis ꝓcedere in infinituꝫ accipiẽdo vnũ ante aliud in ifinitũ:erit in eis dare primũ: ꝛ illud nõ põt durare ab eterno:qꝛ nullũ generatũ vnuꝫ exñs põt esse eternũ:nec ẽt que cõsequunt̃ post illud primuꝫ cũ sint posteriora duratione ipso primo. ergo si generata ꝛ corrupta:ꝛ generatio ꝛ corruptio debeãt eẽ ab eterno:oportebit ꝓcedere in eis in ifinitũ. Qꝛ aũt hoc sit ipossibile. ſ. ꝓcedere in eis in ifinitũ ꝓbo descẽdẽdo ad terminos spãles:puta ad asinos:qꝛ aut oẽs asini erunt creati:aut oẽs generati:ꝛ nullus creatus:aut aliqs creatus:ꝛ aly ab eo generati: qꝺ oẽs põerẽt creati:ꝛ nullus generatus esset incõueniens:qꝛ tunc nõ esset generatio

Ista opinio est tz bñs doctor in prima parte sume. q. 46. artl. 2. et est in B̄ 2 cor. dat sco. 2. se. dist. 1. q. 3. Et in quolibeto q. 7. et B idez tz et bñs doctor in trac. de angelis. ca. 9.

t tolleret ꝑ ꝓpria opatio in rebus: ꝙ est incōueniēs: nec possunt esse oēs generati t nullus creat⁹: qz opz creatura esse creatā aliquo modo. Relinq̄t ergo: ꝙ aliqs vn⁹ asinus sit creatus a quo sint alij creati p generationez: t ille erit prim⁹: sed vbi est dare primuz nō est ꝓcedere in infinitū. ergo in generatis t corruptis a finis nō est ꝓcedere in infinitū: t eadez rōne: nec in alijs generatis t corrupt⁹: t sic ꝓbata est minor: t etiā maior: t sic seq̄t̄ ꝑncipale intentū. Multe alie rōnes adducunt̄ ad hoc quas pretermitto ad nūc: qz nimis ꝓlixuz esset. ¶ Ad istā aūt qōnē vr̄ mihi dōz: ꝙ mūdus potuit eē ab eterno: licz forte nō eo mō: quo nūc: qz nō posset esse ab eterno cū cōtinua generatiōe boīum: nisi ponendo circulationē animaꝝ in redeūdo ad corpora. Q̄ aūt absolute creature nō repugnet esse ab eterno ꝓbo: t hoc ꝑmo ꝓbo: quantuz ad ea: q̄ sunt icorruptibilia t mēsurant̄ euo t ad hoc adduco tres rōnes. Prima sumit̄ ex ipso fieri creature. Scōa ex ipsa duratione. Tertia ex eis: q̄ ꝙcurrunt ad fieri. ¶ Prima talis est. illud qō fit p fieri indiuisibile statim pōt esse cū est sua cā: dū modo sit cā sufficiens ad agēdū. sed creature icorruptibiles habēt fieri a deo per fieri indiuisibile. ergo creature icorruptibiles possunt cōdurare deo: ita ꝙ poterūt esse: ex quo deꝰ fuit: t per ꝯns ab eterno: vtrāq; assumptā ꝓbo: t ꝑmo maiorē. s. ꝙ illud: qō fit per fieri indiuisibile: pōt esse statim cū est sua cā: dū modo sit sufficiens ad agendū: qz si effectus nō pōt esse statim cuz est sua cā: aut est: qz fieri precedit factū esse duratione: aut qz cā precedit fieri sicut sunt simul duratione: t nō prius est cā q̄z fieri: t fieri q̄z factuz esse: cū factū esse t effectus sint simul: sequitur: ꝙ sit cū est cā sit effectus: sed qñ fieri est indiuisibile: simul est fieri t factū esse: cā ēt: que statim cuz est: est sufficiens ad agendū: statim cū est pōt agere: t maxime agens diuinū: qz nihil extra se regrit: a quo dependeat sua actio. ergo illud: qō fit per fieri indiuisibile: pōt statiz esse: cū est sua cā: dū modo cā sit sufficiens ad agenduz t ꝑcipue hoc bz veritatē in agente diuino: ꝙ nō pōt impediri in sua actione ꝓpter defectū alicuius: qō regrat extra se: t sic pz maior. Minor etiam facilr pz: qz illud fieri indiuisibile: qō est sine motu tale: est fieri reruz incorruptibiliū: imo tale est fieri oīum eorum: que ꝓprie creantur. ergo substātie incorruptibiles: que ꝓprie creātur: nec aliter possunt fieri: fiunt per fieri indiuisibile: et sic pz maior t minor: t per ꝯns sequitur ꝓ principalis. ¶ Secunda rō talis est. illud qō durat tali duratione de cuius rōne nō est: ꝙ habeat nunc primū: in quo incipiat: t nūc vltimuz: in quo finiatur: pōt semper fuisse ab eterno: t semper esse in futurū. sed talis est duratio euiternoꝝ: qualia sunt illa: que sunt icorruptibilia. ergo talia semper possunt fuisse t semp fore: vtrāq; assumptaz ꝓbo: t ꝑmo maiorem hanc. s. ꝙ illud: qō durat tali duratione ꝛc. qz duratio de cuius rōne nō est habere primuz nūc: in quo incipiat: pōt esse sine ꝑmo nunc: in quo incipiat: qz res pōt esse: t precipue virtute diuia sine eo ꝙ nō ē de rōe sua: nec ad suā rōnez sequet̄: ꝙ necessario habeat̄: sed ꝙ pōt esse sine ꝑmo nunc: in quo icipiat: ꝑt semp ab eterno fuisse: qz quicqd incipit: icipit in aliquo nunc ꝑmo: ante qō nō erat. ergo illud: de cuius rōne nō est: ꝙ incipiat in aliquo nūc primo: pōt semper ab eterno fuisse: t similr pōt fore semp: si nō est de rōne sua habere nunc: in quo terminet̄ eiꝰ duratio. Miorez silr ꝓbo hanc. s. ꝙ euū: ꝙ est duratio euiternoꝝ: est tale: ꝙ de rōne eius nō est habere primū nūc: initiās vel vltimuz: qz duratio indiuisibilis nullū bz principiuz vel finē: qz vbi est primū: est dare plura. s. ꝑncipiū: t illud cuius ꝑncipiuz. sed euū est duratio indiuisibilis. ergo nō bz ꝑncipiū: in quo ꝓprie incipiat. dico aūt ꝓprie: qz licz dicatur angelus factus in ꝑmo nunc tēporis: hoc nō est nisi per quādā coexistētiaz: qz factio angeli coexistebat primo nūc tēporis: vnde in duratiōe angeli ꝓprie nō est ꝑncipiū vel finis nisi per quādā coexistētiā: vnde ēt circū scripta habitudine ad tēpus quodcūq;: licz posset eē angelus: t nō esse: hoc tñ nō esset bz aliqua duo nūc existētia i euo: quoꝝ vnū esset initiū eui: t aliud eius finis: qz nō esse angeli nō opz esse in aliquo nunc. ¶ Ad euidentiaz tertie rōnis sciendū: ꝙ qñ simul est fieri: t factū eē: idē est ꝓbare aliqd q̄tū ad durationē nō precedere ipz fieri: t nō precedere rē factā: fieri aūt eoꝝ: que a deo sūt imediate per creationē est idiuisibile. ¶ Hoc ergo supposito arguo sic. illud fieri: ꝙ nō opz respicere: ad ꝙ ꝑcederet ipsuz duratiōe: pōt esse ab eterno: si aliquid est ab eterno. sed fieri per creationē est hō. ergo ꝛc. vtrāq; assumptā ꝓbo: t prio ꝑmā hāc. s. illud fieri: ꝙ nō oz ꝛc. qz si illud fieri nō pōt esse ab eterno cuz aliquo: ꝙ ponitur ab eterno: oz ꝙ illud fieri respiciat illud existēs ab eterno. sicut precedens ipsum duratione. ergo a destructione cōsequētis: si nō ponit̄ illud fieri respicere illud qō ponitur ab eterno: nec aliqd aliud: vt precedēs ipm duratione: segtur ꝙ possit esse ab eterno: cū eo ꝙ ponit̄ eternū: qcquid sit illud: t per ꝯns verꝫ est: ꝙ illud fieri: qō nō opz respicere aliquid: qō ꝑcedat ipsum duratiōe pōt esse ab eterno: si aliqd est ab eterno. Miorē hāc. s. bz fieri per creationē ꝛc. silr ꝓbo: qz fieri nō bz necessario respicere nisi causaz efficiētem: vel mām: vel formā rei facte: vel terminū a quo: sed fieri per creationē non opz respicere cām efficientē: vt prioꝛē durationē: quia res statim cū bz esse perfectū pōt agere. deus autez cuiꝰ est creare ab eterno: fuit perfectissimꝰ: nec pōt esse priꝰ imperfectus: t postea ꝑfectus. ergo deus ab eterno potuit creare: t per ꝯns fieri per creationem non respicit cām efficientē vt prioꝛē durationē: qz per creationē nō fit aliquid ex mā ꝓsuppositā: vnde nō supponit mām: forma aūt rei facte nūq̄ precedit in aliqua factione ipz fieri: t per ꝯns nec in creatione: silr nec in creatione est terminꝰ a quo qui creationē precedat: qz creatio nō bz terminū a quo: quia terminus a quo nō est: nisi vbi est mutatio ꝓprie dicta: vbi aliqd substractū factioni tendit a priuatione ad formā illi priuationi oppositaz. In creatione aūt nō pōt esse talis mutatio: qñ eniz dicit̄: ꝙ creari est fieri aliqd ex nihilo: ly ex nō dicit ibi habitudinē termini a quo: imo ꝓprie loquēdo ly ex est negatiuū: t ē sensus: ꝙ creari est fieri aliquid ex nō aliq̄ mā ꝓsuppositā: vnde ibi nō ponit̄ habitudo termini a quo: sed negat̄ habitudo ad māz ꝓsuppositaz: t sic pz maior t minor: vnde segtur cōclusio ꝑncipalis: t sic pz ex dictis ꝙ euiterna: que per solā creationē possunt fieri: possūt esse ab eterno. ¶ Nunc vlteriꝰ intēdo ostēdere: ꝙ etiā motus circularis pōt esse ab eterno: qz ille motꝰ pōt esse ab eterno: in quo nō opz primū ponere idiuisibile: t primuz nūc: in quo icipiat. sz motus circularis celi est hō. ergo ꝛc. vtrāq; assumptā ꝓbo: t ꝑmo maiorez: qz illud qō nō opz habere initiū sue durationis: pōt esse ab eterno. sed initiū cuiuslibz motus habētis initiuz est aliqꝫ nunc primū: siue aliqd idiuisibile ipsius motus respondens ipsi nūc: in quo motus incipit. ergo motus ille pōt esse ab eterno: in quo nō oz ponere primū nunc: siue primuz idiuisibile: in quo incipiat. miorē silr ꝓbo: qz sic se habz motus ad hoc: ꝙ oporteat ipsuz icipere in aliquo nūc ꝑmo: vel in aliquo ꝑmo idiuisibili: sicut se bz mobile: qō mouet̄ ad hoc: ꝙ actu vtatur aliquo signo spatij

Nota qōsimil ly ex qñ de creari est aliqd fieri ex nihilo ꝛc.

per q̄ est mot⁹: ſz cor⁹ſpbericū: q̄ mouet circulr: non est neče vti actu aliq̄ ſig̃ ſpatij: p q̄ō est mot⁹: ſicut. n. q̄ mouet motu recto: nō é neče vti aliq̄ ſigno medio actu ita nec q̄ mouet circulariter oz vti actu quocūq; ſigno ergo in motu circulari celi nō oz dare p̄mū idiuiſibile: in q̄ icipiat ſupponēdo: q̄ cor⁹ celeſte poſſit eē ab eterno: q̄ gdē é ꝓbatū ſupra. ¶ Ex ꝟ ét relinq̄: vt ꝓbatuz est: q̄ ex quo motus celi pōt eē ab eterno: q̄ etiaz generatio ꝛ corruptio poſſunt eē ab eterno: q̄ cānt ex motu celi: ꝛ ſic mūdus q̄ntū ad oia icorruptibilia ꝛ motū celi: ꝛ q̄ntū ét ad gnābilia ꝛ corruptibilia potuit eſſe ab eterno: ſicut nūc é: ꝟ forte excepto: q̄ gnātio hoiuz nō potuit eē euiterna niſi ponēdo circulationē aiaꝝ. ¶ Ad p̄m q̄ dōz: q̄ ipole é: q̄ eē actu ſimplr: ꝛ nō eſſe actu ſimplr creature poſſint eē ſil duratiōe: ꝛ iō ſi de rōne creature eēt q̄nq; ſimplr nō eē: ipole cēt: q̄ ꝓ illo iſtāti vl tpe ꝓueniret ſibi eē: ſz nō eē aptitudine pōt ſtare cū eē: ꝛ tale nō eē eſt de rōne creature: nō aūt nō eſſe ſimplr actu. Uel pōt dici: q̄ nō eē nō eſt de rōe creature niſi cuz hac determiatiōe. ſ. nō eē a ſe: iſta aūt duo ſtāt ſil aliq̄d non bre eē a ſe: ꝛ tñ ſimplr bre eē ab alio. ¶ Ad z^m mltipl rñr: q̄dā. n. nō reputāt icōueniēs ifinitas aias poſſe eē. Aly dīt: q̄ nō ſolū nō ſeq̄t ad eternitatē mūdi nō eē ifinitas aias: imo nec ſeq̄t poſſe eē ifinitas aias: q̄ ꝛz in quolz die diuiſiz poſſit creari aia ꝛ manere: nō tñ ſeq̄t q̄ in oib⁹ dieb⁹ ꝓiūctiz poſſint creari ifinite aie: ſicut ꝛ i quolz nūc diei poſſet creari vn⁹ āgelus: nō tñ i oib⁹ nūc ꝓiūctiz: q̄ tūc in ifinitis nūc dici fierēt: vel fieri poſſent ifiniti āgeli manētes actu. ¶ Et ſi dicaꝝ: q̄ idecēs fuiſſet mūdū ab eterno fuiſſe ſine gnōne hoiuz pōt dici: q̄ ꝛz ꝟ iſtū ordiné: q̄ nūc é i reb⁹: eēt idecēs: potuit tñ de⁹ aliū ordiné ſtatuere: ꝟ quē deceret ſic eē: vel poſſet fieri ꝟ p circulationē reuniōis aiāmaruz ad corpa. ſ. gnōne ꝑpetua hoiuz: ꝛ illa circulatio deceret ꝟ aliū ordiné: q̄ de⁹ poſſz ſtatuere in reb⁹. ¶ Ad z^m dōz: q̄ ſi mūdus fuiſſet ab eterno: fuiſſet ab eterno nečio: loquēdo de neceſſitate abſoluta: q̄ ſuppoſito q̄ mūdus fuiſſet ab eterno: cū hoc nō potuiſſet nō fuiſſe ab eterno: ſicut ſuppoſito: q̄ de⁹ aliquē p̄deſtinauerit ab eterno: cū ꝟ nō pōt ſtare nō p̄deſtinaſſe abſolute: cū potuiſſet p̄deſtinare. ¶ Ad illō: q̄ō ꝟ ꝟ dī q̄ eidez nō pōt ineé potētia ad oppoſita ſil: vez é ꝓiūctiz: ita q̄ idē poſſit ꝓiūctiz ꝓ eodē nūc eē ꝛ nō eē: tñ eidē pōt ineé potētia ad oppoſita diuiſiz: ꝛ ét ꝓ eodē nūc. Ita q̄ in iſto nūc abſolute ꝛ diuiſiz pōt res eē: ꝛ ſilr abſolute ꝛ diuiſiz nō eē: ſz nō ꝓiūctiz: mioz. ſ. q̄ mūdus nō potuit eē ab eterno neče: vez é loquēdo de neceſſitate abſoluta: nō aūt loquēdo de neceſſitate ex ſuppōne: put maioz ꝟ vitaté: ꝛ iō arg^m nō ꝛcludit. ¶ Ad 4^m dōz: q̄ nō opz q̄ illō: q̄ō fit ꝓ ſimplicē emanationē: ſm q̄ creari est ꝓ ſimplicē emanationē: fiat in aliq̄ nūc ꝑ i choāte meſurā duratiōis ei⁹: q̄ō fit niſi ſit mēſurabile meſura bñte pri⁹ ꝛ poſteri⁹: ſz ſufficit: q̄ fiat in meſura idiuiſibili: q̄ nō oz eē finē: vl ꝑn^m alicui⁹ ſucceſſiōis: ꝛ tale est euū. ¶ Jté ét ſuppoſito: q̄ mundus ſit ab eterno: creari nō erit nūc ꝑ eſſe ab alio: ſz abſolute habere totū ſuū eē ab alio: ꝛ tale creari nō reſpicit aliq̄ō determinatū iſtās p̄m vl mediū: ſz totā durationē ipſius eſſe creati. ¶ Ad 5^m dōm: q̄ ſtāte ypotheſi oēs aſini eſſent gnāti: ꝛ oēs creati: ita q̄ nō gdā gnāt⁹: ꝛ gdaz creatus: nec ꝟ eſt incōueniēs: q̄ ſtāte ypotheſi aſinū q̄libet creari: eēt ipſum habere totuz ſuū eſſe a deo mediate vel imediate: ſed q̄libet generari eſt habere per tranſmutationem naturalē ſuam formam ab agente naturali: ita q̄ q̄libet aſinuz habere a deo materiam ꝛ formam eſt ipſum creari: habere autez formaz per tranſmutationē

Hoc idē fatetur ſco. i quo libeto. q. 7. ꝟ ſus fines vbi ſgt q̄ cāto ñ opz q̄ ꝓcreat aliq̄ nō entitas: ſed negatio modi eēndi q̄ē a ſeeē.

māe eſt ipſuz generari. Qō. XI.

¶ D ſecundū ſic ꝓcedit: ꝛ arguit: q̄ nullum accñs ſuſcipiat magis ꝛ min⁹: q̄z aut ꝟz gradus in eēntia: aut ꝟz gradus in eſſe nō ꝟz gradus i eēntia. q̄z eēntia cuiuſlibz foꝛ ꝓſtit in idiuiſibili. idiuiſibile aūt nō bz gradū. q̄ ꝛc. nec ꝓ gradus i eē q̄z ſi ꝟ fieret ꝟz gradus i eē ꝟ: fieret ꝓ ꝟ: q̄ ſubz eēt magis diſpoſitū: ꝛ cū diſpō: ꝓ q̄ ſubz diſponit: ſit q̄daz foꝛ⁸ alia recipiēs magis ꝛ min⁹: alr ꝟz eā nō poſſet ꝓticipare formā ꝟz magl ꝛ min⁹ ꝟz gradū i eē: tūc q̄reꝝ de iſta forma: q̄ eſt diſpō: q̄uo ſuſcipiat magis ꝛ min⁹: ꝛ ſi dicaꝝ: q̄ ꝓ gradus i eē: ꝟ erit ꝑ aliā diſpōnē recipiētē magl ꝛ minus: ꝛ ſilr de illa q̄reꝝ: ꝛ erit ꝓceſſus in infinitū. nullo q̄ mō pōt foꝛ⁸ recipe magis ꝛ min⁹. ¶ Jté q̄ ꝓ gradus in eēn⁹ nō fiat: ꝓbo: q̄z eēn⁹ addita aut eēt eiuſdē ſpēi cuz ꝑxñte: aut nō: ſi nō. q̄ ei addita nō poſſet eā intēdere: ſi ſic: tūc cū illō: q̄ō addit alicui: bñt eē diſtictū añq̄ addaꝝ: ſeq̄t q̄ iſte gradus eēntie ſit diſtinctus ab alio: cui addit: añq̄ eiaddaꝝ: ſz ꝟ nō pōt eē: q̄z diſtinctio nūcraꝝ accñtiū est ꝓ diſtictionē ſuboꝝ. ille aūt gradus ñ potuit eē in alio ſubo ab illo: cui addit: q̄ accñtia non pñt ſuſcipere magl ꝛ min⁹ ꝓ gradus i eēn⁹: q̄ꝝ vn⁹ addit alteri.

In ↄtrariū est ꝓbus in ꝓdicamētis: vbi dicit q̄ q̄litas recipit magis ꝛ minus.

Reſpondeo ad iſtā q̄ōnē dīt gdam: q̄ accñtia recipiūt magl ꝛ min⁹ ꝟz q̄dus i eē ꝛ nō ꝟz q̄dus i eēn⁹: q̄ꝝ rō é: q̄z magl ꝛ min⁹ nō pñt inueniri in idiuiſibili: ſz i bñte gradus: gradus aūt eēn⁹ variat ſpēz: q̄z rō eēn⁹ ꝛ ſpēi ↄſiſtit in idiuiſibili: ſz gradus i eē pñt: vt dīt: ſtare cū idētitate ſpēi: ꝛ iō accñtia recipiunt magl ꝛ min⁹ ꝟz q̄d⁹ i eē: ꝛ ñ ꝟz grad⁹ i eēn⁹. ¶ Sz iſta pō ſtare nō ꝑt. Ad cui⁹ cui^am ſci^m: q̄ ꝛ^r ꝑt itelli: q̄ ipi ponāt gradus in eē: vno mō q̄ in ipo actu eēndi ponāt grad⁹: ſic aly ponūt gradū in eēn⁹: aut q̄ ponāt gradus i ipſo in eē q̄ntū ad bitudinē ci⁹ ad illō: in q̄ est: q̄ bitudinē im portat ꝟ ꝓpō in: put eē accñtis dr eē in altero: ſiue alteri in eē: ꝑ mō nō pōt eē: ꝑ q̄z ſi gradus acgreret i eē: ꝛ nō in eſſentia: ipſum eſſe intenderetur ꝛ non eſſentia: ꝛ ita ſequereꝝ: q̄ eſſe albedinis eſſet plus ꝛ minus intenſuz: albedo aūt nō poſſz dici plus vl min⁹ itēſa: q̄z ꝟz eos: illō ſolū pōt recipe magis ꝛ min⁹: in q̄ ſūt grad⁹: ſz ꝟ é flz. ſ. q̄ albedo nō poſſit eē magis ꝛ min⁹ itēſa. q̄ flz é: q̄ ipſi ponūt. ¶ z^o q̄z cū eē ſit actuali⁹ q̄ eēn⁹: ſi differāt re ab inicē ſeq̄t: q̄ eē eſt magis idiuiſibile: ꝛ magis vnitū q̄ eēn⁹: ꝛ iō min⁹ poterit eē gradus in eē q̄ i eēn⁹. ¶ 3°. q̄z cū eē ꝑ ſe ↄſeq̄tur ad eēntiā: ſi differāt ab inicē: oz eē ꝓportiōari eēn⁹: ita q̄ nobili⁹ eē ſeq̄t ad nobilioꝛ eēntiā ꝛ ita nō poterūt eē gradus i eē: niſi ſint gradus in eēn⁹. ¶ 4°. q̄z cū ſpālr auctores iſti⁹ pōnis ponāt tñ in vno ſuppoſito vnū actū eēndi fluēté a foꝛ⁸ ſubali: ſi gradus in actu eēndi faceret formā eē intēſam vl remiſſaz: ꝑcipue foꝛ⁸ ſubalis: a q̄ ſola ꝟz eos fluit act⁹ eēndi: maxīe deberet recipe magis ꝛ min⁹. ¶ Jté ſeq̄reꝝ: q̄ i eē ſubali: q̄ō fluit a foꝛ⁸ ſubali: eēt gradus: q̄z ſolū talē actū eēndi ponūt: q̄ oīa ſūt icōueniētia: ꝓp q̄ō ꝓdicta pō nō vr ꝛa nec ꝓbabilis. Si aūt ponūt gradus nō in ſplo eē: nec in eēntia: ſz in ipſa habitudie: q̄ ipoꝛtat ꝑ hāc ꝓpōnē in: ꝟ ſilr nō pōt ſtare. ¶ ꝓ ſio: q̄z mot⁹ realis nō termiaꝝ ꝑ ſe ad reſonē: nec ad gradū reſonis: ꝛ ꝓcipue ad gradū reletōis rōnis: ſz bitudo accñtis ad ſubz: in quo é: vl ipſi⁹ eē ad eēntiā: in q̄ est: q̄ ipoꝛtat ꝟ ꝓpō in: q̄ ꝑ ↄpōnez addit ad eē: in ꝟ ꝛbo i eē est bitudo rōnis: q̄z reſo accñtis ad ſubz: ꝛ eē ad eēntiā est reſo rōnis. q̄ mot⁹ itēſiōis: q̄ñ

Opō hēricī q̄libeto. 14. q. 3. ꝛ Egidij romani quolibeto. 6. q. 9. vide ét impugnatōez iſti⁹ modi dicēdi a ſco. i. 3. metaphy. q. 2.

aliqua forma preexistẽs intendit: non põt terminari ad gradũ in ipso in esse: nec per ꝯñs gradus in ipsa habitudine: q̃ oportat in esse: põt esse rõ suscipiẽdi magis ⁊ minus. ¶ Scõ: qr eoꝝ: que sunt idiuisibilia: vnũ nõ põt esse in alio magis ⁊ minꝰ: idiuisibile enim nõ põt esse in alio idiuisibili magis ⁊ minꝰ: sed si essentia accidẽtalis vel substãlis nõ hz gradus fm intẽsum ⁊ remissum: vt ipsi ponũt: nec ẽt esse habeat gradus: ꝙ necesse est dicere: si essentia nõ hz gradus: vt dcm̃ est. sequit ꝙ ꝑz gradus intensionis ⁊ remissionis sunt idiuisibilia: ⁊ per ꝯñs segt: ꝙ nec esse in eẽntia: nec vna eẽntia in alia poterit eẽ ꝑz magis ⁊ minꝰ. ¶ Et ideo aly ponũt: ꝙ i determiata habitudo accñtis ad subm: vel per hoc: ꝙ est accidẽs separabile: vel per hoc: ꝙ iuenit in diuersis spẽ subiectis: ẽ rõ suscipiẽdi magis ⁊ minꝰ: ita tñ: ꝙ ẽt in ipa eẽntia forme eiusdẽ spẽi iueniunt diuersi gradus: sicut ꝙ albedo intensa hz ꝓfectiorẽ gradũ in eẽntia q̃ remissa. ſz in eadẽ forma nũero nõ ponunt tales gradus: vñ dñt: ꝙ qñ ex remisso fit intẽsus: nõ remanet eadẽ forꝰ nũero: sed corrũpit̃ ꝓma: ⁊ introducit̃ de nouo alia: ⁊ istud vltimus ꝓbant sic: qr oĩs motus realis termiat̃ ad aliqd reale habẽdũ: ⁊ nõ habitũ ante terminũ motꝰ distinctũ ab oi habito sed motꝰ: quo fit de remisso intensũ: est motꝰ realis. ergo terminat̃ ad aliquid reale prius nõ habituꝫ: ⁊ diuersum ab omni habito: sed hoc nõ posset eẽ: si remaneret eadez forma numero: que priꝰ: ergo nõ remanet eadez forma: que prius erat remissa. ¶ Propositionẽ vltimo assumptaz. ſ. ꝙ motus intensionis nõ terminaretur ad aliquid reale: si remaneret eadem forma. ſ. quãdo ex intẽso fit remissus: ꝓbãt sic: qr illud: ad qõ termiatur motꝰ intensionis: aut est aliqs gradus in forma illa facta intẽsa distinctꝰ ab alys gradibꝰ: ⁊ ꝫ nõ posset distingui ab alys nũero: cũ talis distinctio fiat per subm in formis accidẽtalibꝰ: subm aũt in tali motu est equaliꝫ fm totũ priꝰ in forma cũ forma remissa: ⁊ postea ꝑz totũ introductũ forma intensa: nec ꝑz spẽz: qr talis gradus aduenies nõ posset cedere in idẽ nũero ꝙ essentiã cuz forma ꝓcedẽti: nec ipsam ꝙ ꝯñs facit: ⁊ intẽsam magis q̃ priꝰ: aut est gradus in habitudine: q̃ ꝫ ꝓpõ in ipoztat: ⁊ boc silr nõ põt esse: vt ponũtuz est. Relingtur g̃: ꝙ talis motus terminet̃ ad nouã formã expulsa ꝓze. ¶ Hoc ãt nõ videt̃ mihi adhuc sufficere: ⁊ ꝑ quãtũ ad hoc: ꝙ ponitur esse ratio suscipiẽdi magis ⁊ minus: quia si ratio suscipiẽdi magis ⁊ minus: est esse accidens separabile: vel esse indifferẽs ad diuersas spẽs: tunc cuz rectitudo ãguli recti sit accñs sepabile: qr idẽ q̃tũ põt diuersis figuris figurari: ꝛeq̃ret̃ ꝙ angulus posset eẽ magis ⁊ minus rectꝰ: ꝙ falsuz est: accipiẽdo ꝓprie rectũ: qr rectitudo anguli nõ põt eẽ nisi vno mõ. ¶ Scõ mõ vr vez esse: ꝙ dñt: qr qñ fit ex remisso intẽsum: corrũpit̃ prior forma: ⁊ noua introducit̃: qr si nõ ꝑt eadẽ forma nũero esse intẽsa ⁊ remissa: sequret̃ ꝙ in eadẽ alteratiõe essent infinite forme nũero. hoc aũt est icõueniẽs. g̃ ꝛc. maiorẽ ꝓbo: qr oũ aliquid calefit nõ est dare in tpe calefactionis duo nũc: in qbus sit equaliꝫ intẽsuz vel remissum. g̃ quot nũc possunt accipi in tpe alterationis: tot sunt ibi differẽtie fm intẽsum ⁊ remissuz. sed in tpe alteratiõis possunt accipi infinita nũc. ergo sunt ibi infinite differẽtie fm intensum ⁊ remissuz. ergo si intensuz ⁊ remissuz nõ possunt esse idez numero: in tali alteratione erunt infinite forme diuerse numero: nec possunt dici infinite in potẽtia tantũ: qr nõ possunt dici esse in potẽtia: sicut forma: que nunq̃ fuit in subiecto: in quo dicitur esse in potentia: qr in illo subiecto: ꝙ mouetur fuit quilibet gradus forme remisse ⁊ intense correspõdẽs cuilibet nũc illius temporis: in quo fiebat alteratio: nec possunt dici esse in potentia: sicut plura existẽtia in aliquo vno: sicut dicunt infinite partes in potẽtia esse in quãtitate continua: quia si intensum ⁊ remissuz nõ possunt esse eadem forma numero: tales gradus nõ possunt vniri in aliqua vna forma. Qz autẽ hoc sit icõueniens. ſ. in aliqua alteratione esse infinitas formas: patz qr mutari ⁊ mutatũ esse mutatur in actu fm numerũ formarũ: fm quas est mutatio: positis ergo in aliqua alteratione infinitis formis numero diuersis abinuicẽ sequitur: ꝙ in aliqua alteratione sint infinita mutata esse in actu: ꝙ est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Et ideo videtur mihi ad nunc aliter dicendũ: ꝙ in formis suscipiẽtibus magis ⁊ minus: est quedaz latitudo graduũ: ita ꝙ albedo intensa est quãtum ad essentiã suaz perfectior q̃ albedo remissa: non ita: ꝙ ista differẽtia graduũ sit fm absolutam rationez forme: quia differre fm absolutaz rationem forme est differre specie. Sed quia in natura forme est habilitas ad istaz latitudinez graduum habendã in sua essentia: ex hoc: ꝙ nõ determinat sibi gradũ indiuisibilem: ⁊ precisum quo participetur a suo subiecto: siue sit accidens separabile: siue nõ: siue habeat esse in pluribꝰ speciebꝰ: siue nõ. ¶ Notandũ autez: ꝙ forma no ita suscipit magis ⁊ minꝰ: ꝙ dicatur vna albedo magis albedo q̃ alia ⁊ simiꝫr vnus calor magis calor: q̃ alius: qõ est participatiue tale: sicut corpus est albuz: nõ autez ꝓprie de eo: ꝙ est tale per essentiaz: ⁊ si cõtingat: ꝙ aliquid dicatur magis tale: qõ est idez per essentiam cũ eo: a quo denominatur: sicut si dicatur vnus color magis albus q̃ alius: hoc est inquãtuz inuenitur ibi predicatũ aliquo modo accidẽtaliter: ⁊ per modũ participati cõuenire subiecto: tamẽ forma vna est perfectior alia etiaz in eadem specie quãtuz ad formas: que suscipiunt magis ⁊ minꝰ: vna etiã dicitur maior alia: precipue quãtuz ad illas: q̃ habent rationẽ magnitudinis virtualis ꝑz ꝙ huiusmodi: vnde vna virtus dicitur maior alia: ⁊ vna potentia: maior alia: ⁊ cõsimilia. ¶ Ad rationẽ autez vltime positionis: dico ꝙ motus intensionis termiatur ad aliqd reale habẽduz: ꝙ quidẽ reale est aliquis gradus forme que prius nõ habebat. sed ille gradus cedit in eandem essentiaz cum preexistẽte albedine: que eius aduẽtu efficitur perfectior q̃ prius: ⁊ ideo dicitur: ꝙ subiectum per moduz intensionis reducitur in perfectiorem actũ prioris forme: ⁊ ꝙ dicitur ꝙ illõ: qõ acquiritur per motum: debet esse diuersum ab omni habito: dico ꝙ verũ est actu vel habitu: sed nõ oportz: ꝙ actu: sicut materia alimenti: facta cõuersione eius in nutritũ: nõ distinguitur a reliqua materia nutriti: ⁊ essentialiter: sed habitu potest dici distincta pro tanto: quia fuit: vel potuit esse alia: ita dico de illo gradu acquisito in forma intensa: ꝙ est, quidez distinctus habitu a forma preexistẽte: inquãtum si agens inuenisset subiectũ carens illa forma: causasset ibi gradum quẽdam: qui nõ fuisset illa forma: sed alia: sed presupposita ibi consimili forma actu: non potuit distingui ab ea. ¶ Ad primuz ergo factum principaliter ad oppositum dicenduz: ꝙ ratio speciei cuiuslibet forme specifice consistit indiuisibili in plura differentia specie: ita ꝙ cuilibet forme specifice fm speciem specialissimaz repugnat diuidi in diuersos gradus specifice differentes.

¶ Explicit quodlibet sextum.

Dño gofredi q̃libeto. 7. q. 7. ⁊ quolibeto. 9. q. 4. ⁊ Bur. i tracta. suo de itẽsione ⁊ remissione.

Ista opinio ẽt similiꝫ sco. in ꝑ sen. dist. 17. q. 3. ⁊ ant. andr. i. 9. metaphy. q. 7. si vis tñ videre opionem dñi doc. ⁊ diuersitatẽ iter ipsũ ⁊ sco. recurre ad primaz scõe. q. 52. arti. ꝑ. 2. ⁊. q. 54. ⁊ in ꝑ sẽ. dist. 17. ⁊ quolibeto. 6. ⁊ 2ª scõe. q. 24.

¶ Incipit quodlibet septimum.

IN nostro quodlibet q̃dã querebãt̃ de creatore: q̃dam de creatura. De creatore aũt quedã grebant̃ pertinentia ad nãm diuinã: quedã ptinentia ad nãz assũptaz. Pertinẽtia aũt ad nãz diuinaz: quedã pertinebant ad nãm diuinaz in habitudie ad creaturas vnũ vero ptinet ad nãz diuinã in se: r ẽ vtr in diuinis sit distictio real. Q. I.

QUOD sic pcedit: r arguit: q in diuinis nõ sit distinctio realis: qr in illis: quoz est vna eẽntia nũero: nõ est realis distinctio: sz in diuinis est vna eẽntia numero. g̃ rc. ¶ Si dicas: q ibi ẽ distic° p relones. ¶ Contra. qr relo eiusdẽ ad se ipm nõ est realis: sed relo: q̃ est in diuinis: est hꝺ: cũ oia sint ibi eiusdẽ eẽntie: g̃ nõ est ibi relo realis: nec p ꝺns distictio realis p relones. ¶ Cõtra. ibi sunt realr multa pla sup posita. sz ℔ nõ possz esse: nisi eẽt ibi distinctio real. g̃ rc. ¶ Respondeo dicẽdum: q firmiter tenẽduz est: in diuinis esse distinctionẽ realẽ: sz hoc pbare efficaciter rõne est impole: imo sola fide ꝓncipalr tenet̃: sz aliq̃ rões ad hoc possint adduci: nõ vt efficaciter pbãtes: sz vt aliq̃liter psuadẽtes. Et vt oñdat̃ hoc adducẽda est vna rõ: que vr̃ gbusdã efficaciter pbare distictionẽ realẽ in diuinis: q̃ talis est. ois opatio termiat̃ ad aliqꝺ pductũ p ipsaz distinctũ ab operãte r pducẽte. sed in deo sunt realiter due opatiões. s. intelligere r velle. g̃ terminant̃ ad duo pducta: r sic oz in diuinis esse tria suppposita: vnũ vo pducẽs: r duo pducta: r dñt: q ista rõ eq̃ bene ꝺcludit: sicut quecũq; rõ: qua demõstrat nãlis pꝓia. Qr aũt ita dr̃e sit incõueniẽs. s. q illa rõ ꝺcludat efficaciter oñdo: qr si ista rõ est efficax ex ꝓncipys ei°: pbo oppo^m ꝺclusi per eũ sic: qr fm pluralitatẽ realẽ pductionũ: gb° aliq̃ pducunt̃: est plalitas pductoz: r eꝝ. sz in diuinis itelligere r velle sunt vnum re: r dr̃nt sola rõne. g̃ in diuinis nõ est nisi vnũ pductũ realr: qꝺ est oppo^m cõclusi p dictã rõnez: r est ẽt ꝺ veritatẽ. ¶ Itẽ cuicũq; ꝺuenit operatio: q̃ est pducere: ei ꝺuenit hr̃e aliqꝺ a se pductũ. sed ita pfecte ꝺuenit itelligere r velle spũi scõ: sicut pri r filio. ergo si ꝓdicta rõ est bona: spũi scõ ꝺuenit hr̃e pson̄ aliã a se pductã: r illi ẽt pson̄e ꝺueniet hr̃e pson̄az a se pductã: qr erit itelligẽs r volẽs: r sic in infinitũ: r sic segꝛ oppo^m ꝺclonis p illã rõnẽ. s. q nõ sint tm̃ tres pson̄e qꝺ ẽt est oppo^m vitatis: si dicas: q itelligere r velle nõ est pducere: nisi cũ re^u: q deficit in pson̄a. s. ¶ Contra impole est opationẽ: q̃ est ve pducere absoluere a respectu pducẽtis ad pductuz: gn. s. talis respect° nec̃io seq̃tur pducere in quocũq; sit. g̃ si itelligere r velle forma liter loquẽdo sint opationes: que sunt pducere: r habeant termiari ad aliqꝺ pductuz necessario: r in spũ scõ: r in quocũq; cõsequetur eas talis respectus: r sic adhuc stat: q spũi scõ ꝺueniet pducere aliã pson̄ã: si intelligere r velle sint opationes termiate nec̃io ad aliqꝺ pductuz. Dõm q tales rões nõ sunt adducẽde: sicut efficaciter pbãtes: sed sicut psuasiones hoc mõ. s. ex ℔ q videm° in creatura in vna nã absoluta: memoriã: intelligentiã: r voluntatẽ: credim° nãm diuinã altiori modo habere in vna essentia plura nõ absoluta: sed relata r cõstituere diuersa suppositа: r isto mõ debent adduci persuasiones ad ostẽdẽduz pluralitatẽ personaꝝ in diuinis. Preter aũt persuasionẽ: que solet adduci de memoria: intelligẽtia: r volũtate: põt alia talis adduci. s. q sicut ex imẽsitate diuine essentie: q ei per vnã eẽntiam ꝺueniũt ea: q̃ in creaturis sunt icõpossibilia in eadẽ eẽntia: sicut habere sapiam: vel iustitiã: r sic subsistere: r sic de alys: sic ẽt pp imẽsitatẽ sue essentie ꝺueniũt sibi oppposite relones in eadẽ essentia: nõ solũ: q eadẽ essentia sit fundamẽtũ oppositaꝝ relationũ: qr in relonib°: que sunt inter deũ r creaturã: eadẽ potẽtia dei actiua: vt infra patebit: est fundamẽtũ oppositaꝝ relationuz: gbus referret̃ de° r creatura: vt creatuz r creabile: sed ẽt ipsa relata opposita pp sue maiestatis imẽsitatẽ: vel infinitatez iueniant̃ subsistere in vna essentia diuina: q̃ gdez sunt iter se opposita: ita q vnũ relatuz nõ sit alteꝝ r ad essentiã nullũ eoꝝ bẽat oppositũ: ita q vnũqꝺq; ipsoꝝ sit ipa eẽn̄a. ¶ Sic g̃ tenẽdũ ẽ firmiter plalitatẽ r distinctionẽ eẽ in dinis: r ℔ vt dcm̃ ẽ psuaderi gdẽ aliq̃lr p̃t: sz efficaciter pbari nõ p̃t. ¶ Ad p^m g̃ i opp^m ꝺm: q maioz bz vitatẽ de distictiõe: q̃ fit p absoluta: nõ aũt q̃ fit p relones: q̃lẽ ponim° in dinis. ¶ Ad z^m ꝺz: q relo eiusdẽ ad seipz: ita q relata sint idẽ eẽn̄a: r suppositio ẽ relo rõis. sed relata q̃ lz bẽant eadẽ eẽntiã: bñt distinctionez realẽ suppositoꝝ: bñ bñt relonẽ realẽ: r relo vni° ad alterũ: lz sit vni° eẽntie: est relo realis.

POstea querebat̃ de ptinẽtib° ad diuinã nãz in habitudine ad creaturas: q̃ꝝ q̃dã ptinebãt ad potẽtiã: q̃dã vo ad relonẽ ꝓnẽ: ptinẽtia ad po^am duo sunt: q̃ꝝ p^m ptinet ad pductionẽ creature: r ẽ vtr de° possit i ifi^m pducere creaturã nobiliorẽ q̃cunq; creatura data. ¶ z^m ptinet ad ꝺuersionẽ vni° creature i aliã: r ẽ vtrũ de° possit ꝺuertere coꝛp° i spm̃. r eꝝ. Q. II.

¶ PRimũ sic pcedit: r arguit: q de° nõ possit in ifi^m producere creaturã nobiliorẽ q̃cũq; data: qr in eẽntialr ordinatis: nõ ẽ pcedere in ifi^m sz g̃dus creaturaꝝ: ꝝ nobilitatẽ bñt ordinẽ eẽntialẽ. g̃ rc. ¶ P. 3° phy. dicit pbs: q pcedẽdo ad pfectionẽ: r ad actũ nõ ꝺtigit abire in ifi^m. sz pcessus ad nobiliorẽ creaturã ẽ pcessus ad illõ: qꝺ bz rõnẽ pfectionis r act°: qr qꝺ ẽ nobili° sp bz rõnẽ pfcõnis r act°: qr r qꝺ est min° nobile: bz rõnẽ po^c: r impfecti. g̃ rc.

Contra iter ea: q̃ distãt in infi^m: sũt ifiniti gradus poles fieri. sed q̃lz creatura fcã distat in ifi^m a deo. g̃ iter quãlz creaturã factã r deũ sũt gradus ifiniti poles: q̃ꝝ vn° semp nobilior est altero. g̃ rc.

RNdeo circa istã qõnẽ ẽ z^r opio: p° est: q nõ ꝺ^u abire in ifi^m i gradib° creature: r iõ de° nõ p̃t i ifi^m pducere creaturã nobiliorẽ q̃cũq; data: imo possz facere ita nobilẽ: q̃ n̄ possz eẽ nobilior: r isti mouẽt̃ rõi b° tactis i opponẽdo: r ꝑter illas adducũt tres: q̃ꝝ p° talis ẽ. in p se ordiatis dato p̃ r vltio nõ ꝺ^r abire in ifi^m in medys: sz in entib° ẽ dare p^m: q̃ nõ ẽ dare aliqꝺ pri° r nobili°. s. deũ r vltimũ: q̃ nõ ẽ dare iferi°. s. mãz p^am. g̃ iter mãz p^am: r deũ ascẽdẽdo ad deũ nõ ẽ dare ifi^a me^a: r p ꝺns gradus creaturaꝝ sũt finiti. ¶ z^o rõ talis est. si pfectiões creaturaꝝ irẽt in ifi^m: pfectio toti° vniuersitatis creature exñtiũ: r polis fieri eẽt ifi^a: r p ꝺns eq̃lis ꝺne pfectiõi. sz ℔ ẽ icõueniẽs. g̃ rc. ¶ z^a talis ẽ. nõ põt pcedere in ifi^m in creaturis: nisi qr iter deũ: r quãlz creaturã data est distãtia ifinita: r qr in illa distãtia ẽ dare ifinitas

Pria opio quã vi imutari sco. in scõ metaq. 6°.

tos gradus: ſz ℔ nō ē neccūz: qz ēt iter vniuerſitatē crea
ture polis: ⁊ deū ē diſtātia ifi^ta: ⁊ tñ iter deū ⁊ vniuerſi-
tatē creature polis nō eſt aligs gradus polis. g̃ pp talē
diſtātiā ifinitā iter deū ⁊ creaturā datā nō oz ꝓcedere
in ifi^m i gradib^9 creaturax. ¶ Alia ē opio: q̃ cōi^9 teneť:
q̃ pōit: ꝙ de^9 pōt facere i ifi^m creaturā nobiliorē q̃cūq;
data: ⁊ ꝓter rōnē de diſtātia ifi^ta addūt aliā: q̃ talē ē. q̃cū-
qz p ſe referūť: ſi vnū eox ꝶz ꝙ h^9 ē finitū: ⁊ reliquū. ſz
potēs i eo ꝙ potēs: ⁊ polē in eo ꝙ polē ſibi cozrñdens p
ſe referūť. g̃ ſi aliqd polē in eo: ꝙ h^9 ē infi^m: ⁊ potēs ſibi
cozrñdēs i eo: ꝙ h^9 erit finitū: ſz potēs bz: ꝙ ſit potēs p
po^as. g̃ ſi grad^9 entiū poliū fieri adeo ſūt fi^ta ⁊ po^a dei ſb
rōne: q̃ po^a erit fi^ta. ℔ aūt vr icōueniēs. g̃ ⁊c. ¶ Utraq;
iſtax opionū ē ſatis ꝓbabilť: tñ h̄ vltia cōi^9 tenecť. ¶ Ad
cui^9 maiorē eui^as ſci^m ē: ꝙ ifi^m p̄t du^r dici: vno^o: ꝙ aliqd
dicať ifi^m q̃tū ad rōnē eēn^c: alio^o ꝙ aliqd dicať ifi^m q̃^m
ad magni^nc^s eēn^c ſue determiate: ſic ad ſpēz: vt ſi dicere-
tur linea carēs pūctis ifi^ta: vel ſi dicať ifi^m multi^rc ſpēx:
ſic fig^c i po^a ſūt ifi^rc: p^m dr̄ ifi^m ſimp^r: ſz ꝶz dr̄ ifi^m q̃ ad ali
qd. ¶ Dico g̃: ꝙ ifi^m p̄ mō ſoli deo ꝓueīt: qz eē ifi^m: q̃ ad
rōnē eēntie ē nō termiari aliq̃ fine cuiuſcūq; ētitatis: vl
pfectiōis q̃lrcūq;: qō ē illi^9 ſoli^9 q i vno ſolo ſimplici bz
gcqd ē pfectiōis i nā toti^9 ētitatis: ℔ āt ſoli deo ꝓueīt: qz
brē oēz pfcōnē i tota ēti^rc polez ñ p̄t ꝓueīre plib^9 forale
dr̄ntib^9: qz i eis: q̃ forale dr̄nt: ſp vnū ē pfecti^9 altero: ⁊ iō
nō p̄t eē: ꝙ vtrūq; bēat oēz pfcōnē: talia ēt ꝓſtat: ꝙ nō
poſſent mālr vl īmālr differre: ⁊ iō talē ifinitas vni ſoli
ꝓuenit: g ē de^9. Jnfi^m āt ꝶz determiatā rōnē: vt tactū ē: ē
id: ꝙ determiať ad gen^9 determiatū: ⁊ ad ſpēz ōtermia
tā ētis: ⁊ ē ifi^m q̃ ad aligd: puta q̃ ad nūex ſpēx: ſic gen^9
fig^c: ⁊ gen^9 nūerox: ſub gb^9 ꝓtinēť ifi^rc ſpēs polco: vel q̃
ad itērōez: ſi ſic pōať charitatē poſſe creſcēr ꝶz itēſiōez
maiorē ⁊ miorē i ifi^m: vl q̃ ad diñſionē: ſic ſi pōať aliq̃
liea eē in ifi^m extēſa: vl extēſt^lis: talē eēt ifi^ta: qz ñ bret pū
ctū terminātē eā ad ōtermiatū gen^9 mag^nis: talia lz ſint
ifi^ta q̃ ad gd: ſūt fi^ta ſimp^r: ⁊ determiata ad gen^9 ſpēz vl
ſpāliſſimā: vl ſubalternaz ſpāliſſimā: ſic linea: ſubalter-
nā: ſic fig^a: q̃ ē in 4.ª ſpē q̃litatis: ⁊ tale ifi^m vr poſſe ꝓueī
re creatur: qz ois act^9 creature ē act^9 admixt^9 po^c. tale āt
infinituz cōſequiť actū admixtū potentie: qz tale infini
tuz nō pōť eē i actu: ſz i ꝓceſſu ifi^ro accipiēdi vnū poſt
aliō ifi^m: ⁊ iō nō vr gn taleifi^m poſſit ꝓueīre creature. ſ. ꝙ
in ea ſit polē accipe i ifi^m ſp aligd nobili^9 q̃cūq; dato: ſic
plane pz i nūeris: ⁊ figurl. ¶ Nōn^m āt: ꝙ lz ſit idē eēn^a
liee: ⁊ magni^oo ei^9: aliō tñ ē pōere lineā eē ifinitā ꝶz rōez
eēn^c: ⁊ ꝶz rōez ſue mag^nis: qz rō cuiuſqz eēn^c: ꝶz ꝙ ē eēn^a
ſe extēdit ad oē ens: ſiue ad oēz ēti^rc^s: ⁊ iō liea ſi dicereť
nō brē finē ꝶz rōez eēn^c: denōreť: ꝙ ꝓpēderet oēz pfe-
ctiōez ēti^no abſqz deter^o gradu cuiuſcūqz gñis: vel ſpēi
ētis. ſz magni^oo liee nō ſe extēdit: niſi ad liee eēntiā: q̃ ē
ei^9 lōgi^oo: ⁊ iō nō brē finē mag^nis liee nō ē ſe extēdere ad
oēz pfcōnē: ⁊ rōez ēti^ns: vñ aliō eēt pōere lieā eē ifi^ta^s ꝶz
rōez eēn^c ab^rc: ⁊ aliō pōere eā eē ifinitā: ꝶz ꝙ talis eēn^a
ſpālis. ſ. ꝶz ꝙ liea: vl ꝶz mag^nem liee. ¶ Sic g̃ ad nūc ñ
vr mihi: qn ꝓbabilr poſſit teneri: qm̃ in gradib^9 creatu-
raz: q̃z vna ſit nobi^or alia: ſit polē ꝓcedeť i ifi^m. ¶ Ad
p^m g̃ i opp^m dōz: ꝙ i p ſe ordiatl ꝶz aliqō gen^9 cāe ē ipolē
ꝓcedere in ifi^m: qz ipolē eſt: ꝙ aligs effect^9 dependeat ab
ifinitis cauſis p ſe. ſz ꝓceſſus in ifinitū in p ſe ordinatis
ꝶz ordinē nobilitatis: ⁊ nō ꝶz aliquā cālitatē nō eſt ipoſ
ſibilis. talis aūt ordo eſt: quē oz pōere iter creaturas in
infinitū ꝓcedētes: ſicut ēt ptes tpis hñt p ſe ordinē po-
ris ⁊ poſterioris: ſz nō cālitatis: ⁊ ēt ꝶz magnos polē eſt
in tpe fuiſſe ifinitas ptes: ꝙ ēt eq̃les: puta ifinitos dies
vel ānos cū ponāt mūdū poſſe fuiſſe ab eterno. ¶ Ad

Jnfinitā da-
ꝑi dici pōt.

2^m dōz: ꝙ ꝓceſſus ad pfectionē ⁊ actuz: cui nō eſt polis
additio: nō vadit i ifi^m ſic: ꝙ nō ſit dare aliquē actū: vl
tra quē nō poſſit vlteriox iuentri: ſic exiſtiauit plbs de
actu mag^nis: q̃^m ad vltimā ſpberā: ſz nō bz vitatē de ꝓ
ceſſu ad actū: ⁊ pfcōnē: cui polis ē additio: q̃lis eſt ꝓceſ
ſus creaturax: cū ſp bēant actū admixtū po^c: vl ꝑt dici
ꝙ lz nō ſit ꝓcedere i ifi^m vltra quēcūqz actū datū: qz ē
dare ſup̄mū actū: g eſt de^9: tñ nihil ꝓhibet in gñe deter
minato eſſe ꝓceſſuz in ifinitū: ita ꝙ nō ſit dare ſup̄muz
in genere illo: ſicut pz in figuris angularib^9: ſicut ēt in
ꝓpoſito nō eſt incōueniens in genere act^9 creati ꝓcede
re in ifi^m: ita ꝙ nō ſit dare ſup̄remū actū creatū. ¶ Ad
tertiū dōz: ꝙ poſito ꝑmo ⁊ vltio nō eſt dare media infi
nita: ſi ꝑmū: ⁊ vltimū acciplant in eodē ordine: ſz ſi ꝓti-
neāt ad diuerſos ordies: vñ nō ē dare media infi^ra iter
ꝑmū ⁊ vltimū. v. g. ſupponēdo: ꝙ mūdus fuerit ab eter
no: iter ſolē: g eſt p^m alterās: ⁊ vltimuz: ꝙ nūc eſt altera-
tū: eſſent ifinita media generabiliū ⁊ cozruptibiliū: cuz
tñ nō eſſent eiuſdē ordinis mediū ⁊ vltimū cū p̄: de^9 āt
nō eſt eiuſdē ordinis cū creaturis: ⁊ iō iter deū ⁊ ifimaz
creaturā pūt eē ifinita media. ¶ Et ſi tu dicas: ꝙ imo
qz vtrobiqz eſt ordo nobilitatis: nō valz: qz ifinitas no
bilitatis diuine in pfectiōe: ⁊ gradus nobilitatis creatu
rarū infinitax nō ſunt eiuſdē rōnis binc ⁊ ide: ⁊ iō poſi-
tio ſup̄remi in vno pōt ſtare cuz ifinitis medys in alio.
¶ Ad 4^m dōz: ꝙ lz pfectio creature polis ſit ifinita q̃
ad numerū ſpēx: nō tñ eſt eq̃lis pfectioni diuine: qz ex
hoc nō ponit vr ifinita: ſz quo ad gd: ⁊ ſi dicas: ꝙ opz:
ꝙ ſup̄rema habeāt infinitā pfectionē in vno: qz ꝶm ꝙ
aſcēdit: ꝶm hoc addit ad perfectionē eiuſdē: qz ſuperi^9
eſt ſemp nobili^9 pōt adhuc dici ouplr: vno mō: ꝙ nō ē
dare in vniuerſitate creaturax poſſibiliū ſup̄remū: ſic
nec i eis: i gb^9 ꝓcedit in ifi^m ē dare p^m: nō. n. dr̄ pfectio
creature polis ifi^ta: ꝙ ꝓtigat accipe aliq̃z vnā ſup̄remā
hñtē ifinitā pfcōnē: ſz qzita accipi^bo vnā poſt aliā nō ē
finis: ſic ⁊ fig^c polez dñr ifi^rc ꝶm ifi^rc^s āgulox polez: nō
qz ſit dare aliq̃z figurā hñtē ifi^roo āgulos: ſz qz i accipiē-
do figurā poſt figurā cū plurib^9 āgulis: nō ē finis: vl ꝑt
dici: ꝙ ſi oporteret dare i vniuerſitate creaturax poliū
aliq̃z ſup̄mā ifi^rc pfcōnis polis: ꝙ tñ nō oz: illa creatura
nō eēt ifi^ta: vl r ꝓpēdēdo oēz pfcōnē ēti^ns: vt de^9: ſz ꝶz
gd puta i lipiditate cogēdi i aliq̃ tali: ſic ſi pōeret liea i-
finita ꝶz lōgi^ncs, p^a tñ ſolo ē melior. ¶ Ad 5^m dōz: ꝙ iter
creaturā ⁊ deū eē diſtātiā ifinitā p̄t dup^r itellī. vno^o ꝙ
diſtātia ifi^ta accipiať p q̃^dā lati^ncm ifinitox g̃duū crea
ture poliū: ⁊ iſto^o iter deū ⁊ creaturā: q̃lz actu factā eſt
diſtātia ifi^ta: ⁊ ℔ regrit ei^9 po^a ifi^ta ad ℔: ꝙ ſit ifi^ta ꝶz rōez
po^c: alio^o p̄t itellī diſtātia ifi^ta nō lati^bo aliq̃ ꝑter vtrūq;
extremū: in q̃ ſint ifiniti g̃dus polez: ſz dicať diſtātia i-
finita exceſſus infinit^9 vni^9 extremi reſpcū alteri^9: ſicut
ſi diceret aligs calor ifinite intēſionis diſtare in infini
tū a frigiditate: ⁊ iſto mō ēntia diuina diſtat in ifinitū
ab vniuerſitate creature polis: nūc aūt ex ifinita diſtā-
tia p mō dicta arguū iſti: g hāc pōnē ponūt inter quālz
creaturā actu factā ⁊ deū eē ifinitos gradus poſſibiles:
nō aūt ex ifinita diſtātia. ſcdo mō dcā: q̃ eſt iter creatu-
rā poſſibilē ⁊ deū: ⁊ iō rō nō ꝓcedit. ¶ Qui aūt vellet
tenere aliā opinionē poſſet rñdere ad rōnes in oppo^m.
¶ Ad p^m dōm: ꝙ iter quālz creaturā datā ⁊ deū eſt da
re infinitā diſtātiā: nō ꝓp ifinitā latitudinē graduū poſ
ſibiliuz in creatura: ſed ꝓpter infinitū exceſſum alteri^9
extremi: q̃ eſt de^9: ⁊ iō ex hoc nō ſeq̃t: ꝙ ſit ꝓceſſus in
infinitū in creaturis. ¶ Ad 2^m dicit gdaz: ꝙ nō opz: ꝙ
ſi obm potētie alicui^9 agētis equoci ſit finitū: ꝙ potētia
ſit finita. qz agēs equocū ꝑt in ifi^m excedere ſuū effm.

¶Sed ista solo pōt bēre instantiā: qz lz potētia agētis equoci fm rōnez essentie possit esse infinita exīte suo p se effectu finito: nō tn vr: p sit infinita fm rōnē potētie: qz posse effcm finitū: z nō plus: vr eē posse finituz: z alr pōt dici: p dato: p nō sit taꝫ pcessus in infi^{m}: adhuc effectus dei in creaturis est ifinit^{o}: qz lz q̄lz creatura sit finita: z determiata ad gen^{us} z spēz: cū tota vniuersitas creature ēt actu exīntiꝫ nō est finita: vel limitata ad aliquod vnū gen^{us}: vel ad aliquē vnū modū fiendi: z iō talis effectus est aliquo modo infinitus: z requirit potentiaz infinitam. Questio. III.

Ad secunduz sic pcedit: z arguit: p de^{o} nō posset cōuertere corp^{us} in spm: nec eꝫ: qz uersio nō ē anihilatio. lz sī uerteret corp^{us} in spm: vel eꝫ fieret uersio anihilatio: qz illud anihilat: cū nihil manet: lz sī uerteret corp^{us} in spm: vel eꝫ: nihil uersi maneret i eo: in qō fit uersio: cū corp^{us} z spūs nō ueniāt in aliquo vno reali: rōne cui^{9} vnū posset manere cū aliquo. g̊ rc. ¶P. Aug. dicit sup Gen. ad lr̄am: p qōcūqz corp^{us} pōt uerti i qōcūqz aliō corp^{us}. lz corp^{us} nō pōt nālr uerti in spm. g̊ rc. ¶Si dicas: p Augu. logt̄ de uersione nāli. ¶Cōtra est: qz qōcūqz corp^{us} nō pōt nālr uerti in qōcūqz aliō cōp^{us}: sic pz de corpib^{9} iferioribꝫ z celestib^{9}: ipse aūt logt̄ de uersiōe: q̄ qōcūqz corpus pōt cōuerti in qōcūqz aliud corpus. ergo nō loquitur de conuersione nāli.

Contra potētia ifinita pōt uertere inuicē q̄ finite distāt. Sz corp^{us} z spūs finite distāt. g̊ vnū eoꝝ pōt uerti in aliud vtute ifinita dei.

Respondeo circa b̄ est z^{m} modus dicēdi. Primus ē: p corp^{us} uerti pōt i spm: z nō eꝫ. Scōus: p corpus nō pōt uerti in spm: nec eꝫ. Tertiꝰ: p corp^{us} pōt uerti in spm: z eꝫ. ¶Motiuū primoꝝ est istud: qz oz aliqd uersi manere ad boc: p cōuersio nō sit anihilatio. lz sī uertaī corp^{us} in spm aliqd uersi pōt manere: qz pōt manere ei^{9} q̄ztitas: nō sic aūt sī uertit spūs in corp^{us}: qz spūs nō bz accidēs: qō possit manere: z iō vt dñt: corp^{us} pōt uerti in spm: sed non eꝫ. ¶Sz b̄ nō vr bn̄ dcm̄. qz sī illud: qō uertit̄ anihilat̄ q̄tū ad id: qō uertit̄: tūc corp^{us} q̄tū ad subam uersaz erit anihilatū. lz uersio directe: z p se respicit illud: qō uertit̄: z illud: in qō fit uersio. g̊ sī uersuz q̄tū ad illud: qō uertit̄: anihilat̄: uersio corpis in spm erit anihilatio. sī aūt illud qō uertit̄ nō anihilat̄ q̄tuz ad illō: qō uertit̄: segt̄ p dato p gcgd est i corpe. s. suba: z oia accn̄tia uerteret̄: adhuc uersio nō eēt anihilatio: z p ꝫ̄ uersio spūs cū oib^{9} suis accn̄tib^{9} nō eēt anihilatio: pp qō poterit spūs uerti in corp^{us}: sic eꝫ. ¶Ad rōnem aūt eoꝝ patebit rn̄dēdo ad arguñta. ¶Motiuū scōo rū est istud: qz ad boc: p uersio nō sit anihilatio oz cōuersuz manere in eo: in qō uertit̄ saltē in po^{a}. sed sī corpus uerteret̄ in spm: vel eꝫ nō maneret uersuz in eo: in qō uertit̄ ēt in po^{a}: qz eoꝝ: quoꝝ vnuz est in alio in po^{a}: est aliq̄ mā: vel aliqō cōe reale. corp^{us} aūt z spūs non cōicant in aliquo vno reali. g̊ rc. ¶Sed istud non vr mihi bn̄ dcm̄: qz nulla cō. uersio regrit subm nisi illa: q̄ bz subm manēs trāsīēs de forma in formā. talis aūt trāsitus nō est in uersiōe supnāli. g̊ in tali uersiōe nō requirit subm cōmune substratū. ¶Jtē nō pōt dici: p in uersione supnāli maneat illud: qō uertit̄ in eo: in qō uertit̄ in po^{a} nāli: qz nulla forma nālr pōt uerti i aliā: nec etiā nālr vna forma est in po^{a} in alia: nisi in po^{a} actiua: vel in po^{a} passiua: q̄ vna nata est eē subm alteri^{9}: sicut superficies est subm coloris: forme aūt: quaꝝ vna cōuertit̄ in aliā uersiōe supnāli: sic pz de forma panis: z forma corpis xp̄i: non sic se bn̄t: p vna nata sit eē subm alteri^{9}: vl p vna sit cā effectiua alteri^{9}. g̊ nō oz ista: quorū vnū pōt uerti in aliud tali cōuersiōe supnāli sic se bre: p vnū sit in po^{a} nāli in alio: sed solū in po^{a} supnāli nō ad hoc: p substernaī: sed ad hoc vt uertaī: vel aut pbibet corp^{us} isto mō eē in po^{a} ad spm z in spū: z eꝫ: nec vidi: p aliqs oppo^{m} bꝫ pbauerit: qz vt dcm̄ est: cōicare in subo cōi: vel nō cōicare nihil facit ad boc: z iō non vr deo: qn dato: p oporteat uersuz manere in eo: in p cōuertit̄ in tali po^{a} supnāli possit corp^{us} uerti in spm: z eꝫ. ¶Et p boc pz ad motiuū coꝝ: qz ad boc: p uersio nō sit anihilatio sufficit: p uersum maneat in eo: in qō cōuertit̄ in tali po^{a} supnāli: sic aūt nihil pbibet corp^{us} esse in spū in po^{a}: z eꝫ: qz vtrūq; est in po^{a} ad hoc: p virtute diuina pn̄t uerti in inuicē. ¶Et iō est z^{us} modus dōi: q ad nūc vr mihi magis pbabilis: p vtute diuina modo uersionis: quo uertit̄ panis in corp^{us} xp̄i: corp^{us} pōt cōuerti in spm: z qōcūqz creatū in qōcūqz creatū: z eꝫ: cuius rō est: qz illud pōt uertere q̄cūqz creata in inuicem: qō bz ptātē sup totū cē cuiuslz rei create. sed de^{o} bz potestatē sup totū eē cuiuslz rei create: z ideo pōt q̄lz creata uertere in inuicē: vel totū in totū: vel ptē in partē. sī iterq̄ uertunt̄: sint aliq̄ diuersa nata cē: siue inuicē: dato ēt: p nō eēnt nata esse: siue inuicē posset vnū eoꝝ uerterc: z aliud anihilare. ¶Ad p^{m} in oppo^{m} dōm: p ad b: p aliqō uersum nō anihilet̄: nō oz: p aliq̄ ps citius maneat. lz sufficit: p termin^{us} in quē cōuertit̄: sit aliqd ens qz illud: qō signāt p modū mot^{9} z mutatiōis magis bz denoiari a termīo ad quē q̄z a termīo a quo: terminus aūt ad quē ipsi^{9} uersiōis est aliqd positiuū: z nō nihil vel pōt dici p illud: qō uertit̄: manet nō in se: lz in eo: in p uertit̄ in po^{a} supnāli: vt dcm̄ est. ¶Et ad illud: qō dr̄ ꝫ̄ boc: p nihil ei^{9} manet: vez est in se totū: cū ipm manet in po^{a} in alio. ¶Ad z^{m} dōz: p Augu. logt̄ ibidē de uersione nāli: z ad illud: qō dr̄ ꝫ̄ boc dico: p Augu. q̄tū ad hoc fuit de opīone platonicoꝝ: q credidit celuz eē nāe ignee: z iō fm eum corpa iferioza possent uerti nāliter in supioza: z eꝫ: z qōcūqz corp^{us} in qōcūqz corp^{us}. lz quādoqz per multas trāsmutatiōes boc oporteat fieri: quādoqz per paucas.

Jsta rō dicentis ad secūdū ipugnatur a scoto in 4. sen. distin. xj. q. scōa in solone tertij arguñti: z vide p b ēt ibz in q̄libetis. q. 10. artī. p^{o}. vbi interpraī aucte illā Aug. z ēt Boetij i lib. de duab^{9} nāte et vna psona xp̄i.

Ostea q̄rebaī de relonib^{9}: q̄ sunt inter deum z creaturas: z querebanī duo. Primū erat quātū ad oztuz taliū relonū. vtrū. s. deus referaī ad creaturā: qz creatura referī ad ipm vel eꝫ. ¶Scōm erat q̄tū ad eaꝝ duratōez z realitatē. vtꝝ. s. iter creaturā z deū sit aliq̄ realis relo ab eterno. Qō. IIII.

Ad primū sic pcedit: z argr̄ p nō iō de^{us} referaī ad creaturā: qz creatura referī ad ipm. lz poti^{9} eꝫ: qz p̄us itelligit de^{us} esse cā creature q̄z itelligaī creatura referi ad deū. Sz de^{us} in q̄tū cā efficiēs referī ad creaturā. g̊ p̄us itelligit referi ad creaturā q̄z creatura ad ipm: z per ꝫ̄ns nō iō referī ad creaturā: qz creatura ad ipz: lz eꝫ. ¶P. nō iō de^{us} creat: qz creatura creaī: lz poti^{9} eꝫ: qz de^{us} creat: creatura creatur. lz de^{us} z creatura referunt̄ adinuicē in eo p creās z creatū. g̊ rc. ¶P. nullum tpale est cā vel rō eterni: sed relo creature ad deum est gd tpale: relo vo dei ad creaturam: qua est creatiuus est eterna: quia ista ab eterno ꝺuehiūt deo. g̊ relo creature ad deū nō est cā: vel rō relonis dei ad ipsam: sed potius eꝫ.

Contra ſm btm̃ Aug. de⁹ de nouo referr̃ ad creaturā: vt dñs: qz creatura de nouo ſibi ſubiecit̃ vel ſubdit̃ vt ſua: g̃ de⁹ referr̃ ad creaturā: quia creatura referr̃ ad ipm: ⁊ nō e⁹.

Respondeo ad iſtā qōnē dñt gdā: q̄ de⁹ refertur ad creaturaz ſm ꝫ gen⁹ cāe. ſ. formalis exēplaris: efficientis: ⁊ finalis. mō dñt: q̄ relo nes: q̄ ꝯſequunt̃ deū ꝑz rōnē cāe exēplaris ⁊ efficiētis cōuēiūt deo. nō qz creatura referr̃ ad ipz: imo e⁹. relones oppoſite ꝯueniūt creature: qz de⁹ referr̃ ad ipſaz: ⁊ dñt: q̄ eadē eſt relo: ſm quā creatura eſt creabilis creanda: ⁊ creata: ſic̄ ét ex pte dei: vt dñt: eadē rō eſt: ſm quā de⁹ eſt creatiu⁹: creaturus: ⁊ creās: ⁊ lz relo effectus cāe efficiētis ꝯuēiat creature: qz de⁹ referr̃ ad ipſam: tñ dñt: q̄ noua noiatio b⁹ relonis antiq̄: q̄ de⁹ dr̄ relatiue dñs: vt creās ex pte ꝯuēit deo pp nouā relonē creature ad ipz. Relo aūt exēplaris: q̄ de⁹ referr̃ ad creaturā: vt exemplar ꝯſtituit: vt dñt eſſe eēntie creature. ⁊ iō ipſa referr̃ ad ipz: vt exēplatū: qz ipe referr̃ ad ipſaz: vt exēplar: ⁊ nō e⁹. Relones ār: q̄ ꝯueniūt deo ꝑz bitudinē cāe finalis: ꝯueniūt deo: qz creatura referr̃ ad ipm: ⁊ nō e⁹: qz iſto mō: vt dñt: referr̃ creatura ad deū: ſic̄ mēſuratū ad mēſurā. Jn talib⁹ aūt mēſura referr̃ ad mēſuratū: qz mēſurat referr̃ ad ipſam: ⁊ nō e⁹. Qz aūt de⁹ ſm bitudinē cāe finalis referat̃ ad creaturā vt mēſura ad mēſuratū. oñdūt ſic: qz de⁹ eſt finis inq̄ntū bz in ſe plenitudinē oīs pfectiōis: p hoc aūt eſt menſura oīum: qz plena pfectio dei itellectu diuino apprehēſa ⁊ explicata ſm diuerſos gradus imitabilitatis mēſurat oēz entitatē: ⁊ pfectiōez creature. Jſta aūt nō vñr mihi bñ dicta: ⁊ p q̄ntū ad hoc: q̄ dñt: q̄ eadē eſt relo: qua creatura eſt creabilis ⁊ creata: qz relo: q̄ ꝯſeq̄t creaturā: ſm q̄ eſt creata: fundatur ſup eēntiā creature. relo aūt: ſm q̄ creatura dr̄ creabilis: fundat̃ ſup po⁹³ actiuā dei. g̃ nō ſunt eadē relo: cū nō hēant idē fundamētu: vtrāq; aſſumptā ꝑbo: ⁊ ꝑmo ꝑmā: qz relo: q̄ creatura referr̃ ad deū: vt creata: eſt relatio realis: talis aūt nō pōt fundari ſup aliqd: qō ſit in deo: cū nō referat̃ relone reali ad creaturā. g̃ oz: q̄ fundet̃ ſup nām creatā. Scōm ꝑbo ſic: qz illud: per qō creatura eſt creabilis: eſt fundamētū relonis creature inq̄ntū eſt creabilis: hoc aūt eſt po⁹ actiua dei. g̃ ⁊c. Monet̃ b⁹ ꝑſilli adhuc ꝑbo. Ad cui⁹ euidētiā ſciēduz eſt: q̄ poſſe dr̄ dupl̄r. vno mō dr̄ aliqd poſſe ſubiue illud. ſ. qō eſt in po⁹: vt ſit ſubm alicui⁹ actiue ſupueniētis ⁊ inherētis. Alio⁹ dr̄ aliqd poſſe obiue. illud. ſ. qō natū eſt eē obm alic⁹ po⁹ actiue ꝓducētis. creatura aūt nō poteſt dici ꝑ mō poſſibili creari. ſed ſcōo: qz qō dr̄ ꝑ modo poſſe fieri nēcio ſupponit aliqō ſubm in ſua ꝓductōe ſm q̄ bz: q̄ ſit poſſe ſm po⁹ᵃᵐ paſſiuā. ſiue dicat̃ poſſe ſubiectū recipi ens: ſiue illud: qō recipit̃ in ſubo: ſiue ipſum cōpoſitū ex ſubo ⁊ forma acq̄ſita. ſemp. n. ꝓductiōi tali poſſibili ꝑſupponit̃ aliqō ſubm poſſe ſm po⁹ᵃᵐ paſſiuaz. creatiōi aūt creature nullū ſubz vel po⁹ paſſiua ꝑſuppo nitur. ⁊ iō nō pōt dici creatura poſſibilis creari ſubiue. Relinq̄t̃ g̃: q̄ dicat̃ poſſibilis creari obiue: qz nata ē eē obm po⁹ dei actiue: qō aūt ē ſic poſſe bz: q̄ ſit poſſe a po⁹ actiua: cui⁹ natū eſt eē obm. po⁹ aūt cui⁹ creatura nata ē eē obm ꝓductiuū ꝑ ipſaz: ⁊ ꝑ q̄ eſt creabilis: eſt ſola potētia dei actiua. g̃ creatura bz: qō ſit poſſibilis creari: ſiue q̄ ſit creabilis ꝑ ſolā po⁹ᵃᵐ dei actiuaz: ⁊ ſic ꝑbata eſt mior ꝑſilli. Scōo vñr mihi male dicere q̄ntū ad ꝫ: q̄ ponūt nouā noiatōez deo ꝯuēire ſm antiq̄ relones: qz vnūqōq; natū ē denoiari ab aliq̄: qō bz tādiu: q̄diu illud bz. ſi g̃ de⁹ bz ab eterno relonem dñy ⁊ creatis: potuit ab eterno denoiari ſm tales relones. Sz forte dicerē: q̄ ē aliqd exēplar: rōne cui⁹ dñr de deo: ⁊ denominat deum ex pte ⁊ nō ab eterno: lz deo ꝯueniāt. ſicut actus creandi deo ꝯuenit ab eterno: nō tñ ipm denoiat ab eterno: vt de⁹ dicat̃ ab eterno creare: qz creare ipozrtat vltra actū creādi actualē exñtiā creatio. Nō valet hoc. ꝑ qz ſaltez vez eēt dicere: q̄ in deo eēt relo dñy ab eterno: cuius oppoſitū dicit Augu. Scōo. qz relo nō pōt eē ſine eo: q̄ importat extrinſece. ſ. ſine correlatiuo. relatiua. n. ſm q̄ b⁹ ſunt ſil̃ nā: ⁊ iō ſtatiz cū eſt relatio: nēcario oz ponere correlatiuū ſibi corrñdēs vel ſm eē reale: vel ſm eē rōnis: ſm qō relo exigit. ⁊ iō nō pōt relatio ipediri a denoiando illud: in quo eſt ꝑ defectū alicui⁹ extrinſece ipozrtati: Secus aūt eēt de actu creādi ponēdo creationē actionē in deo: qz pōt eē abſq; eo: qō importat extrinſece: qz lz relones ſint ſimul nā: nō tñ opz funda⁹ eaz eē ſimul nā. Tertio male dñt de hoc: q̄ ponūt: q̄ relo exēplaris det creature eſſe eēntie: vt patebit ifra qōne de eēntia ⁊ eē. Quarto deficiūt: qz illud: q̄ dñt de relatōe dei ad creaturā ſm rōnē cāe finalis eſt ꝺ eos: qz ſicut non iō deus eſt cā efficiēs creature: qz creatura eſt effectus: lz e⁹. Jta ét nō iō de⁹ eſt cā finalis creature: qz creatura ordinat̃ ad ipm ſicut ad finē: imo e⁹: qz de⁹ non bz a creatura: q̄ ſit cā finalis: ſi g̃ ꝑ ꝑᵐ nō iō de⁹ referr̃ ad creaturā: qz creatura ad ipm: lz e⁹ ſm babitudinē cāe efficiētis. Jta ét ſm gen⁹ cauſe finalis nō iō deus referr̃ ad creaturā: qz creatura ad ipm: lz e⁹: cuius oppoſitū ipſi ponunt. Quinto male dñt in hoc: q̄ ponunt deū ſm rōnē eē finalez mēſuram creature: qz mēſura ꝑprie dr̄ illud: quo cognoſcit quātitas vniuſcuiuſq; rei: ⁊ qz pfectio eēntialis vniuſcuiuſq; rei eſt aliquo mō q̄ntitas eius ſm q̄ dicimus vnā nām bre maiorē pfectionē q̄ alia. iō illud: quo certificat̃ gradus nobilitatis ⁊ pfectionis vniuſcuiuſq; dr̄ eius menſura. hoc aūt in vnoquoq; gñe ē pfectiſſimū illius gñis: gnāliter aūt reſpcū quozūcūq; entiū ſic ſe bz deus: lz hoc ñ ꝯuēit ſibi ex hoc: q̄ eſt finis: qz ét ipm mēſuratū intueni tur eē finis ipſius mēſure: ⁊ nō e⁹. ſicut pānus eſt finis vlne mēſurantis: ⁊ nō e⁹: lz hoc ꝯuēit ſibi inq̄ntū certificat q̄ntitatē cuiuſlibz pfectionis ⁊ entitatis: lz eē cām finalē conueīt ſibi ex hoc: q̄ oia ordinant̃ in ipm ſicut in ſuū bonū: ꝑ qō oia ſunt. ipſe. n. eſt bonū ⁊ pfectiſſimuz oīs creature: lz. n. rō finis: ⁊ rō mēſure requirant in deo plenitudinē pfectionis: tñ illa plenitudo pfectionis alr bz rōnē finis: ⁊ alr rōnē mēſure. bz. n. rōnem mēſure in hoc: q̄ certificat gradū cuiuſlibet pfectionis: lz rōnē finis in hoc: q̄ eſt bonū: ⁊ pfectiſſimū oīum. Et iō alr eſt dōz: q̄ qñ dr̄ deū referri ad creaturā: qz creatura ad ipm vel e⁹: ly qz itelligit̃ vel ſm q̄ pōt reduplicare relationē: vel fundamētū relonis: ſi reduplicet relationē: ſenſus eſt: q̄ relo vni⁹ ſit cā relonis alteri⁹: ſic dico: q̄ ſi relo rōnis tñ eſt bincinde: neutra eſt cā alteri: lz fundatur relonis rōnis in deo q̄ntū ad relones rōnis: que deo ꝯuēiunt ab eterno: eſt cā vtriuſq; qz relo rōnis: cum ſit ordo ꝯñs res itellectas: ex hoc q̄ nate ſunt itelligi in ordine adiuicē: ꝯuēit ex eo: ꝑ q̄ res nate ſunt itelligi in ordine adinuicē. Sz ꝑma cā: ⁊ rō q̄re de⁹ ⁊ creatura nata ſunt itelligi adiuicē fundamtū relonis rōnis in deo: qz ꝑma rō: q̄re de⁹ ⁊ creatura itelligunt̃ vt creatū ⁊ creabile eſt po⁹ actiua dei: ⁊ ſil̃r ꝑ rō q̄re intelligunt̃: vt exemplar ⁊ exēplatū: eſt eēntia diuina oia repñtās: iō ⁊c. Si aūt accipiat̃ relo rōnis in deo: ⁊ relo realis in creatura: ſic lz relo realis i creatura poſſit eē rō relonis rōnis in deo: nō tñ e⁹: ⁊ huius rō eſt q̄ntū ad ꝑmū: qz rō relonis rōnis eſt illud: per qō aliqua nata ſunt intelligi in ordiē adinuicē: lz relatio ⁊ dependentia realis alicuius ad alte

Poſſe dupl̄r. dr̄ ſiue ⁊ obiectiue.

Nō q̄lr itellr dictuz cōe q̄ de⁹ refertur ad creaturā: qz creatura ad deū.

rum est nata facere ea intelligi in ordine adinicē. ḡ ꝛc. ¶ Rño scōi est ista: qz nulla relo: q̄cūqz sit illa: est causa saltez actiua alicꝰ realis: vel ēt paᵘᵃ: qz talis cā est poᵃ actiua: vel paᵘᵃ: ꝛ iō relo rōnis in deo non est cā relonis realis creature. ¶ Si aūt fiat reduplicatio fundaméti relonis: sensus ē qōnis q̄rere: vtꝝ fundaᵗᵘˢ relonis: q̄ ē in deo sit cā fundaméti relonis: q̄ est in creatura: vl eꝛ. ¶ Et ad ℔ dōm: qꝺ semp fundamētū relonis rōnis in deo est cā efficiēs ꝛ finalis fundaméti relonis realis in creatura: qz deꝰ ē cā efficiēs ꝛ finalis oīs eiꝰ: qꝺ ē in creatura: tñ priꝰ itelligit fundamētū noue relonis creature se hre paᵘᶜ ad suā cozrñdēte: qz paᵘᶜ se hre suā nouā relationē inuenit ꝑ⁹ in eo: in quo inuenit ꝑ ꝑ⁹ rō paᵘᵃ cuiuscūqz nouitatis: rō ät paᵘᵃ cuiuscūqz nouitatis ꝑ priꝰ inuenit in creatura q̄ in deo: siue illa nouitas sit q̄tū ad eē reale: respcū cuiꝰ sola creatura se hz paᵘᶜ: siue q̄tum ad esse rōnis. Jō ꝑ ꝑ⁹ intelligit creatura se hre passiue ad suā nouā relonē: q̄ deꝰ ad cozrñdentē relonē rōnis: ꝛ q̄tū ad hoc creatura ꝑ ꝑ⁹ referr ad deum: q̄ eꝛ: ꝛ sic pz: qꝺ rō referēdi deū ad creaturā qñqz est fundamētū relonis exñtis in deo: qñz relo realis exñs in creatura.

Vide in hac mā de relone dei ad creaturā scotū p̄ sentētiaꝝ. di. 30. per totum: ꝛ si vis adhuc cu riosꝰ videre opionē pḥoꝝ circa hoc rędras diligenter Jodnē ō dachōe prio sententi. distī. 29. q. 30.

¶ Ad ṗᵐ in oppoᵐ dōm: qꝺ nō ꝓbat: nisi qꝺ fundamētū relonis rōnis in deo est cā relonis creature: ꝛ sui ēt fundaméti: vñ qñ dr: qꝺ deꝰ ℔m qꝺ cā efficiens: vel creās refert ad creaturā: vez est nō formaliꝛ: ꝛz fundamentaliꝛ: qz deꝰ non refert formaliꝛ ad creaturā ꝑ illud: qꝺ ē cā efficiēs creature: qz sua cālitas nō est sua relo: ꝛz fundaméti sue relonis: ꝛ ꝑ ℔ pz ad zᵐ. ¶ Ad 3ᵐ dōz: qꝺ rō illa ꝛz ꝓbet: qꝺ relones: q̄ ꝓueniūt deo ab eterno nō ꝓueniant ei: qz creatura referat ad ipm: non tñ ꝓbat hoc de relo nibꝰ: que ꝓueniunt deo ex tpe. Qō. V.

D secundū sic ꝓcedit vr: qꝺ aliq̄ relo realis sit iter deū ꝛ creaturā ab eterno: qz relatio creature: vt creatura est ad deum: est relo realis: sed ista est ab eterno: eadē. n. vr esse relo creature: vt est creabilis: ꝛ vt est creāda: ꝛ vt creata: cū oia sibi ꝓueniāt ꝑ eādē creationē passiuā: ꝛz relo: q̄ sibi ꝓuenit: vt est creabilis: vel creāda cōuenit sibi ab eterno. ḡ vr: qꝺ etiaꝝ relo: q̄ sibi ꝓuenit: vt creata: ꝓuēiat sibi ab eterno. ¶ ℘. oḃm itellus diuini itelligētis creaturam ab eterno ē aliqd reale aliō ab eo: aliogn deꝰ itelligēs creaturā ab eterno itelligeret nihil: vel figmētū: ꝛz creatura nō pōt hre eē reale: gn hēat relonē realē ad deū. ḡ ꝛc.

Contra solus deus est ab eterno: ꝛz relatio realis creature ad deū nō pōt eē deꝰ. ḡ ꝛc.

Respondeo dōm: qꝺ ipole est relonē realez in actu esse iter deū ꝛ creaturam ab eterno: suppōsita nouitate creature: sicut suppōit fides: qz oēm relonē realē iter deū ꝛ creaturā opz fundari super creaturā: qz deꝰ nō pōt eē subm accñtis. ꝛz in creatura non pōt fundari relo realis ab eterno. ḡ ꝛc. ¶ Ma. pz. Mi. ꝓbo: qz relo realis in actu regrit fundamētū reale in actu: qz eē relonis ꝓsupponit eē fundaméti. ꝛz nullū eē reale in actu habuit creatura ab eterno: vt ifra ꝑ habit. ḡ in creatura non potuit ab eterno fundari aliq̄ relo realis. ¶ Ad ṗᵐ in oppoᵐ dōm: qꝺ minoꝛ est falsa. Ad ꝓbōnem aūt dōm: qꝺ creatura nō est creabilis: vel creāda ꝑ creationē passiuā: imo ꝑ poᵗᶻ dei actiuā: vt ꝓdictū est: ꝛ ꝑ eiꝰ ꝓpositū eternū cōuenit creature: qꝺ sit ab eterno creāda. ¶ Ad zᵐ dōz: qꝺ illud: qꝺ deꝰ itelligit intelligēdo creaturā ab eterno: nō vt enūtiabile: ꝛz vt simpliciter est aliqd reale abstrahēs ꝑ rōnē itellndi ab esse in poᵗᶻ: qꝺ ℔z in poᵗᶻ: ꝛ ab esse in actu: qꝺ ℔z in tpe. Jta qꝺ nā creāda vt sic itellecta est indrns ad esse in actu ꝛ ad eēntia in poᵗᶻ ℔m aūt qꝺ deꝰ itelligit ab eterno creaturaz vt enūtiabile: ita qꝺ itelligit eā enūtiādo eam eē: vel nō eē: sic itelligit eā hre eē reale aliud a se ab eterno in poᵗᶻ tñ: ꝛ habituraz eē actuale a deo in tpe. hoc aūt nō ē oīo nihil vel figmētū itelligere: qz puꝛ nihil oēm entitatez tollit: ꝛ silr purū figmētū. Deꝰ aūt intelligendo creaturā ab eterno itelligit in poᵗᶻ sua actiua.

Ostea q̄rebanᵗ duo ptinētia ad nāz assumptā. ṗᵐ pertinet ad ꝓuersionē alicꝰ in ipsam: ꝛ est vtruz dimēsiones panis possint ꝓuerti in dimēsiones corpis xp̄i ℔z ptinet ad eē in sacrō: qꝺ ꝓsequr ꝓuersionē: ꝛ est vtꝝ aīa xp̄i sit i sacrō altaris vi sacrī. Q. VI.

D primū sic ꝓcedit: ꝛ arr: qꝺ dimēsiōes panis nō possint ꝓuerti in dimēsiones corpis xp̄i: qz si dimēsiōes pāis possent ꝓuerti in dimēsiones corpis xp̄i: dimēsiōes diuersoꝝ panū in diuersis locis exñtiū possent ꝓuerti in dimensiones corpis xp̄i: ꝛz ℔ est ipole: qz tūc xp̄s ꝑ suas ꝑpas dimensiōes: in q̄s fieret conuersio: eēt in illis diuersis locis: in qb⁹ erāt pāes: quoꝝ dimēsiōes ponunt ꝓuerti: ꝛ ꝑ oīa eēt in illis diuersis locis localiꝛ: qz eē ꝑ suas dimēsiōes in loco: est esse in eo localiꝛ. hoc aūt est impole. ḡ impole est dimēsiones diuersoꝝ panū in diuersis locis existentium ꝓuerti in corpꝰ xp̄i. ḡ ꝛc.

Contra deꝰ pōt facere: qꝺ malus est. ſ. conuertere substam panis in substam corpis xp̄i. ḡ pōt facere: qꝺ minus est. ſ. cōuertere accidēs vnius in accñs alterius. ſ. dimēsiones in dimēsiones.

Respondeo dōm: qꝺ deꝰ pōt ꝓuertere dimensiōes panis in dimēsiōes corpis xp̄i: ꝛ nō solū dimēsiōes vniꝰ panis: imo ēt pluriū panū in diuersis locis exñtiū qz sicut dctm est: deꝰ pōt ꝓuertere q̄cūqz creaturā in q̄cūqz: ℔m aūt oēs deꝰ pōt cōuertere oēs formas: q̄ cōicant in mā in iuicē: ꝛz dimēsiones pāis ꝛ corpis xp̄i cōicāt in mā saltē remota. ḡ ꝛc. ¶ Ad euidētiaz aūt soloniꝛ rōnis facte in ℑriū notanᵐ: qꝺ ℔m q̄sdā corpꝰ xp̄i facta ꝓuersiōe subē pāis in ipz dr esse in loco vbi remāet q̄ntitas pāis nō localiꝛ: vel situaliꝛ: ꝛz ℔z q̄dā relonē realē. Jta qꝺ corpꝰ xp̄i eē sacraliꝛ in loco vbi remāet q̄ntitas pāis est ipz hre relonē ad ipsaz dimēsionē exñtē i loco illo: nec realiꝛ: ꝛ ꝓp ℔ dr corpꝰ xp̄i eē ibi realiꝛ ℔m eē sacrale sibi sacraliꝛ: qz illa dimēsio hz hitudinē ad cōpm xp̄i ñ ex istitutōe hūana: ꝛz ex ꝓuersiōe reali fcā vtute diuina: ꝛ qz nō est icōueniēs idē hre relonē realē ad plа exñtia in diuersis locis: ſō nō ē icōueniēs: nec ipole corpꝰ xp̄i eē sacraliꝛ in diuersis locis. Uñ ℔z ℔ nō est imaginabile: vt gdā ponūt: qꝺ corpꝰ xp̄i situeꝝ in loco dimēsiōis: vel applicer ibi localiꝛ: nec est corpꝰ xp̄i in loco dimēsionū: nisi q̄ dim manēt dimēsiones ille in loco ꝓmo. Doc ḡ si sit ita: vt ponunt isti facta ꝓuersione diuersoꝝ panū in diuersis locis exñtiuz in dimēsiones corpis xp̄i: aut remanēt subiecta dimēsionū ꝓuersaruz in illis diuersis locis: aut nō. si nō: tūc dōm est ad argumentū: qꝺ minoꝛ est falsa: cū sua ꝓbōne: qz ℔m ℔ corpꝰ xp̄i: nec per suas dimēsiōes: nec ꝑ aliud est in illis locis: vbi fuerūt dimēsiones ꝓuerse: sicut nō manet corpꝰ xp̄i in loco vbi ꝑ⁹ fuerit subа ꝓuersa in ipm: nisi manentibus accñtibꝰ: ꝛ q̄ diu manēt accñtia subе ꝓuerse: si aūt facta ꝓuersione manēt diuerse subе diuersoꝝ panū: quoꝝ dimēsiōes sunt ꝓuerse in illis locis: tūc corpꝰ xp̄i per suas dimēsiones erit in illis diuersis locis: nō tñ lo

Vide ꝓsilem rñsionem ad banc qōnē a subtili scoto in quolibeti. q. 10. arti. p.

caliter:ꝛ qñ dr̃: ꝙ eē in loco ꝑ ſuas dimēſiones eſt eē in loco localr̃:dico ꝙ nō eſt vez vlr: ſed ſolū qñ aligd eſt in loco imediate ꝑ ſuas dimēſiones ſm ꝓtactū ꝓparū dimēſionū ad dimēſiones loci: in quo localr̃ eſſe dr̃: ſz qñ aligd dr̃ eſſe in loco ꝑ ſuas dimēſiones nō ſm talez ꝓtactū:ſz ſm eē relatiuū: qualis modus eēndi dictus ē de corpe xp̄i:eē ſic in loco ꝑ dimēſiones ſuas nō eſt eſſe in loco localr̃:ſz eſt bñe relonē ad locū: ꝛ iſto modo pōt idē eē ꝑ ſuas dimēſiones in diuerſis locis: ſicut ēt idez pōt bēre relonē equalitatis ꝑ ſuā q̄titatē ad illa:q̄ ſunt in diuerſis locis: ꝛ ſic corp⁹ xp̄i ꝑ ſuas dimēſiones bñet relonē ad diuerſas ſubas diuerſoꝝ panuz exiſtes in diuerſis locis:quoꝝ dimēſiones eēnt ꝓuerſe in dimēſiones corpis xp̄i. ¶ Quidā aūt dñt:ꝙ corp⁹ xp̄i nō eſt in ſacro localr̃:qz q̄titas corpis xp̄i ibi exiſtens ꝑuat̃ iſta opōne:q̄ eſt occupare locū.nō aūt ꝑuat̃ actu intrinſeco q eſt dare eē q̄tuz.ꝛ ꝑ hoc dñt:ꝙ pōt eē ſub q̄cūq; pua hoſtia. ¶ Sed iſtud non vr̃ mihi bñ dcm̃: qz lz q̄titas poſſit abſolui ab hoc: qō eſt bñe ex̄ ſe totā aliqō ꝓtinēs: ſicut pz de vltia ſpa:nō tm̃ pōt abſolui ab hoc:ꝙ eſt bñe ptes ſituatas abinuicē ſitu diſtinctas: ꝛ iō opz ptes corpozis xp̄i vbicūq; ponant̃ eē ſitu diſtinctas:niſi vbi ponant̃ mō relatiuo:ſic̄ ponit ꝑ⁹ pō:ꝛ iō ipoſe eſt ptes corpozis xp̄i vbicūq; ponant̃ eo mō quo vr̃ iſta zᵃ pō imaginari ip̄z eē in hoſtia nō eē magis diſtictas q̄ diſtātia totiꝰ hoſtie.vñ gcūq; imaginant̃ corp⁹ xp̄i ſituari in loco hoſtie:ipoſe eſt gn ponāt aliq̄s ptes corpis xp̄i ex̄ diſtantiā:ſeu locū ꝓpriū hoſtie:niſi ponant:ꝙ mēbra xp̄i adiuicē pluriſicēt̃:ꝛ ita ſint ſil̃ loco:inq̄tū deꝰ pōt facere duo corpa eē in eodē loco:ꝛ duas ptes eiuſdē corporis adiuicē ꝓplicatas:ſic̄ ſi ponat̃ brachiū ſil̃ cū pectore:nihil aūt tale ponimus in corpe xp̄i ꝓut eſt in ſacro: nec deceret: ꝙ hoc fieret. ¶ ℙ. tota terra poſſet vtute diuina ꝓuerti in corp⁹ xp̄i: ꝛ tūc oporteret: ꝙ corp⁹ xp̄i ſm moduz:quo eſt in ſacro tota terra occuparet:qz ſm modū ꝓdictū eēt in tota terra:ꝛ in q̄libz ei⁹ ꝑte:nec pōt dici:ꝙ dare t̃ ſibi extēdere ſe vltra dimēſiones ſuas ad bꝫ:ꝙ ſic eēt in tota terra:qz bꝫ eēt ipoſe:niſi ſe extēderet extēſiōe ip̄roporli aie hūane:ꝛ iō vr̃ mihi icōueniēs ponere:ꝙ ꝓp bꝫ totū corp⁹ xp̄i poſſit eē ſub hoſtia:qz dimēſiones eiꝰ inexiſtes abſoluant̃ ab occupādo locū q̄ſi ſue dimēſiones ſint ibi nate occupare locū:ꝛ auferat̃ eis bꝫ facere:ſz cā q̄re nō occupat ibi locū:ē qz ſm modū eēndi:quo bz eē ibi nō eſt nata occupare locū: qz nō eſt ibi ꝑ ſituale applicatōez:ſz illud tm̃ medi^{te} q̄ dr̃ eſſe ibi:puta hoſtia bz occupare locū:ꝛ iō tantᵒ locᵒ debet̃ ſibi q̄tꝰ hoſtie:ꝛ nō aᵒ⁹:nec bᵒ⁹:ꝛ iō iſta zᵃ pō nō vr̃ mihi vā: nec tm̃ ꝑ^{as} aſſero:lz ſm eā facile ſit ſoluere multa:q̄ vñr difficilia circa corp⁹ xp̄i in ſacro. ¶ Si aūt ꝑ⁹ pō nō eſt vā nescio poⁿᵉ oñdere modū illū q̄ corp⁹ xp̄i ſit in ſacro: ſz ꝓuatiue aſſigno modū illū.ſ. q̄ modus ille ē modus nō eēndi localr̃:ꝛ ꝑ bꝫ opz ſoluere difficul^{tco}:q̄ ſūt circa corpus xp̄i:quō.ſ.ſm motū hoſtie mutat locū q̄tū ad eſſe ſacrale:ꝛ quō ſit in diuerſis locis:ꝛ eodē mō ſoluet̃ quō eēt in diuerſis locis ꝑ bꝫ:ꝙ ꝓuerterent̃ diuerſe dimēſiones diuerſoꝝ panū i diuerſis locis exiſtiū i eiꝰ dimēſiones:qz ꝑ talē ꝓuerſionē nō bz eſſe localr̃ alicubi:ꝛ eadē difficꝛtas ē de eē:qō nūc ſacrar̃ bz i diuerſis locis:ꝛ de eē:ꝙ bñet i diuerſis locis:ſi ꝓuerterent̃ dimēſiōes in di

Vide ꝑ hoc ſcotū.4. ſen. diſti.10.q.4.

(mēſiones. Qō. VII.

D ſecundum ſic ꝓcedit̃:ꝛ argr̃:ꝙ ania xp̄i ſit in ſacro altaris vi ſacri:qz illud ē in ſacro vi ſacri:in qō cōuertit̃ ſuba panis: ſed bꝫ eſt aia: ꝑbō:qz forma panis ꝓuertit̃ in formā ſubalez corpis xp̄i:nulla aūt forᵃ ſubalis eſt in corpe xp̄i:niſi aia.q̄ ꝛc. ¶ Si dicas:ꝙ aia ē in ſacro vtute ſacri nō ſm ꝙ aia:ſz ſm ꝙ forᵃ corpeitatis: ꝯ qz eē corpeū:ꝛ eē aiatū ſunt itentiōes q̄dā:intentiōes aūt ſe bñt ꝑ accñs ad ꝓuerſiōez:q̄ fit in rē.q̄ eē corpeū ꝛ eē aiatuz ſe bñt ꝑ accñs ad ꝓuerſionē illā:cū ſit ꝓuerſio rei i rē:ſz eoꝝ:q̄ ſe bñt ꝑ accñs ad aliq̄ ꝓuerſionē vnuz nō eſt magis termin⁹ q̄ aliud.q̄ nō pōt dici:ꝙ ania magis ſit ibi ſm ꝙ dat eē corporeū q̄ ſm ꝙ dat eē aiatū. ¶ ℙ.in cōuerſione:cuiꝰ termini ſunt res:equalr̃ res ſe bñt:q̄ ſunt eadē res eēntialr̃:ſz eē corporeū ꝛ eſſe aiatū q̄tū ad eē ſubale ſunt eadē res eēntialr̃.q̄ equalr̃ ſe bñt ad ꝓuerſionē:qua ꝓuertit̃ panis realr̃ in corpus xp̄i:ꝛ ꝑ ꝯs equalr̃ ſe bñt ad hoc:ꝙ ſint termini ꝓuerſiōis.

Contra qz eſt in ſacro ꝓcōitatiue:nō eſt ibi vtute ſacri: ſz aia eſt in ſacro ꝓcōitatiue: vt oēs doctores ponūt.q̄ ꝛc. ¶ ℙ.corp⁹ ꝓſtitutū ex aia:ꝛ ꝑma mā eſt gen⁹ ad hoiem:ꝛ de illo corpe hō nō pōt dicere ꝓuenienter corp⁹ meū:ſz corp⁹:ꝙ ſum ego:ſic̄ ꝛ de aiali: ꝙ ē gen⁹ ad boiez:hō nō pōt ꝓueniēter dicere:bꝫ eſt aial meū:ſed anial:qō ſuz ego:ſz corpus: in qꝫ fit ꝓuerſio panis:eſt corp⁹:ō quo hō ꝓueniēter pōt dicere corp⁹ meū. vñ ꝛ in forma ꝓſecrādi dr̃:hoc eſt corpus meū. q̄ nō fit ꝓuerſio in corp⁹ cōpoſitū ex aia ꝛ mā:ꝛ hoc nō eſt niſi:

Reſpondeo (qz nō fit ꝓuerſio in aiaz.q̄ ꝛc. dōm: ꝙ circa hoc eſt zʳ modus dicēdi vnus modus dicēdi eſt:ꝙ corp⁹:ꝙ eſt ꝑ bois:ꝛ in qō fit ꝓuerſio panis nō eſt aliqd ꝓpᵐ ex mā ꝛ forᵃ ſubali:ſz eſt ipa mā affecta q̄titate:ꝛ iſta pō ponit: ꝙ aia nō ſit ibi q̄litercūq; vi ſacri. Sz iſte modus dōi nō vr̃ mihi verus neq; tut⁹:qz aut itelligit:ꝙ tot⁹ panis ꝓuertat̃ in corp⁹ illud ſic dcm̃:ita.ſ.ꝙ mā panis ꝓuertat̃ in māz: ꝛ forᵃ panis in q̄titatē:aut ꝙ tot⁹ panis ꝓuertat̃ in māz tm̃ q̄titate ſic affectā. ¶ Si ꝑ mō.ꝯ qz tūc illa ꝓuerſio equaliter poſſet dici trāſaccidētatio:ſicut trāſubſtātiatio:ſed hoc eſt falſum:qz nullus ponit:vel dicit illā conuerſionē eē trāſaccidētationē: ſz tm̃ trāſubationē.q̄ nō pōt eē: ꝙ ſit ꝓuerſio in q̄titatē:vel quodcūq; accidēs. ¶ Itē nullus ponit:ꝙ ſit ibi q̄titas: niſi ꝓcomitatiue: ſz illud in qō fit ꝓuerſio eſt ibi vi ſacri: ꝛ non tm̃ ꝓcomitatiue:q̄ nō fit ꝓuerſio in q̄titatē. ¶ Itē ꝓuerſio eſt in verā carnē:ſed mā ſola cū q̄titate nō ꝓſtituit verā carnem.q̄ non eſt ibi ꝓuerſio in mām ꝛ q̄titatē. ¶ Si aūt dicat ſcō mō.ꝛtra qz ꝓuerſio fit in ſubam in actu: ſed ſola mā nō eſt ſuba in actu.q̄ ꝛc. ¶ Item conuerſio fit in verā carnē xp̄i: mā ſola nō eſt hꝫ.q̄ ꝛc. ¶ Si dicas: ꝙ mā:qualitatibus ſubſtrata poſſit dici vera caro. contra: qz ſola materia ſubſtrata qualitatibus nō pōt dici vera caro ſubſtātialiter:qz caro eſt caro ſubaliter p aliquā formā ſubalem:ꝓuerſio aūt fit in illud: ꝙ eſt caro ſubaliter ꝛ in actu.q̄ ꝛc. ¶ Itez ſi ſola materia dr̃ caro per hoc:ꝙ ſubſtrata q̄litatibus: eodez modo poterit dici corpus animatū ꝑ bꝫ:ꝙ eſt ſubſtrata anime. Ipſi aūt negant corpus animatū vt animatū eē ibi vi ſacri.q̄ eadē rōne: nec eēt ibi caro: nec caro vt caro vi ſacri:ꝙ eſt incōueniens. ¶ Scōus modus dōi eſt:ꝙ in corpe xp̄i eſt aliqua forma ſubalis ꝑter aiaz:qua bz eē corp⁹:ꝛ in iſtā formā ꝓuertit̃ forma panis ꝛ nō in aiam: ꝛ ſm iſtā poſitionē aia nō eſt ibi q̄litercūq; vi ſacri: ſz tm̃ ꝓcomitatiue. Motiua aūt precipua iſtoꝝ:ꝛ alioꝝ ꝑcedentiuz poſita ſunt in arᵇᵒ ad vtrāq; partē. ¶ Iſtam aūt poſitionem nō credo eſſe verā: qz nō credo plures formas ſubſtātiales eē in eodē: ꝓbare aūt hoc ad preſens ſupſedeo:quia nimis longum eēt. Illud autem:ꝙ eſt quātuz ad iſtum articulum cōtra vnitatem forme ſoluam.

Rñſio ꝓpria⁹ modus dicēdi ꝛ eſt Egidij romani theorematic. 26.29 ꝛ.30.

Scōs modꝰ dicendi ꝛ eſt ſcoti.4. ſenten. diſt.xj. qō.3. articu.2.

Contra

Tertꝰ modꝰ dicẽdi ꝛ ẽ dñi docto. 4. ſen. diſt. allegata opio ꝓpria.

¶ Tertiꝰ modus dñi eſt: ꝙ fit ꝟſio formę panis in aiam: ita ꝙ aia ſit vi ſacrifi in ſacrõ ꝓut dat eẽ corꝓoreũ: ſiue ꝓut eſt forma corꝓoreitatis: ſed eſt ibi ꝟcõitatiue ꝓut eſt aia: ꝛ ꝫ põ videt mihi ꝓbabiliꝰ: ꝛ hanc intẽdo declarare: ꝛ ꝑ q̃tũ ad ꝫ: ꝙ ponit ꝟſionẽ fieri in aiam. ſcõo q̃tuꝫ ad hoc: ꝙ ponit: ꝙ fit ꝟſio in aiam ſm ꝙ eſt forma corꝓoreitatis: ꝛ ꝙ ſm ꝙ bꝰ eſt in ſacrõ vi ſacraméti. ſ. ſm ꝙ forma corꝓoreitatis: ſm aũt ꝙ aia con cõitatiue. ¶ Primũ ꝓꝫ facilr ex ꝑcedentib⁹ ſic: qꝛ ſicut oſtẽſuꝫ eſt: deꝰ põt ꝟuertere tali mõ ꝟſionis qõcũqꝫ creatũ in qõcũqꝫ creatũ: vñ põt ꝟuertere formã ꝑnis in aiam. ¶ Qꝛ aũt ꝟuertat ꝓꝫ: qꝛ forma panis cõuertit in formã ſubalẽ corꝓoris xꝑi: cũ nõ ꝟuertat in mãꝫ: qꝛ tunc totus panis ꝟuteretꝛ in mãm: cui⁹ oppoſituꝫ eſt oſtẽſuꝫ: nec ẽt ꝟuertit in accñs: vt oñſum eſt: nulla aũt forma ſubalis: vt ſuppono ad pñs: eſt ĩ corꝓore xꝑi: niſi aia rõnalis tñ: forma igit panis ꝟuertit in aiaꝫ. ¶ Ad declaratiõeꝫ aũt ſcõi notandũ: ꝙ qñ aliq̃ duo realia: ꝙ bus in diuerſis ꝓpetũt diuerſa: cõcurrũt in eandẽ eſſen tiam: aliqd reale põt dici ꝟuenire illi eſſentie vnius: ita ꝙ nõ rõne alteri⁹: ita ꝙ illud alterꝫ: rõne cui⁹ dr nõ ꝟue nire ſe hꝫ ꝟcõitatiue. vbi gra. in diuinis nã ꝛ volũtas in ꝑſe ſunt idẽ re per eẽntiã. Jn illis aũt: in ꝙbus nã ꝛ vo luntas ſunt diuerſa re: aliud cõpetit nãe: ſm ꝙ aliquid dr agere nãliter ꝙ eã: ꝛ aliud voluntati ſm ꝙ voluntas eſt: ꝛ ſm ꝙ aliqđ agẽs dr agere volũtarie per eã: ꝛ ſ̃ dici mus: ꝙ in ꝑſe nã diuina vt nã diuina eſt ꝓncipiũ ꝓ ductiuũ filij: nõ aũt vt voluntas: vñ aut voluntas dr ſe hr ꝟcõitatiue ad ꝓductõeꝫ filij: ꝛ ſilr ſi eadẽ qualitas eſſet calor: ꝛ albedo ſm ꝙ albedo imutaret viſuꝫ ad vi dendũ: ſed ſm ꝙ calor ſe hẽret ad hoc ꝟcõitatiue: ꝛ acci deret ſm ꝙ calor: ꝙ viſum imutaret: ſic ẽt in ꝓpoſito: ſꝫ eadẽ ſit forma corꝓoreitatis: qua bõ formalr: ꝛ ſuba liter eſt corꝓr: ꝛ aia qua ẽ aiatus ꝛ rõnalis: nihil tñ ꝓhi bet: ꝙ ꝟueniat illi forme: vñ eſt forma corꝓoreitatis: ꝙ ſit termin⁹ ꝓ ſe ꝟuerſionis panis forme panis in ipſam: ꝛ ꝙ ſibi ſm ꝙ eſt termin⁹ talis ꝟuerſiõis accidat: ꝙ ſit aia vel aia rõnalis: ꝛ ꝓ ꝓñs: ꝙ aia ꝓ cõpationẽ ad hoc: ꝙ eſt eẽ terminũ ꝟuerſionis ſe hẽat ꝟcomitatiue: ſicut dcñ eſt de volũtate in ꝑſe in ꝓducẽdo filiũ. ¶ Cã aũt quare aia eſt magis termin⁹ hui⁹ ꝟuerſionis ſm ꝙ for ma corꝓeitatis q̃ ſm ꝙ aia eſt: qꝛ ẽba hoc efficiunt: ꝙ figurant: ſiue ſignant: ſignant aũt aiam eẽ ibi ſm ꝙ for ma corꝓeitatis ꝟuenit eẽ terminũ bꝰ ꝟuerſiõis: ꝛ nõ ſm ꝙ aiam. ¶ Ad ꝑᵃᵐ ġ dõm ꝙ bñ ꝓbat: ꝙ res: q̃ eſt aia: ẽ in ſacrõ vi ſacrĩ: nõ vñ aia: ſꝫ vñ forᵃ corꝓeitatis. ¶ Ad zᵐ dõm: ꝙ eẽ corꝓoreũ: ꝛ eẽ aiatũ nõ ſũt intentiões: vo cãdo itentiões ꝟcept⁹ mẽtis: vel eius rõnis: ſꝫ eoꝝ dria ſit dria ſm rõnẽ: vñ arᵐ ſupponit falſum. ſ. ꝙ ꝟuerſio in aiaꝫ: ꝓut dat eẽ corꝓeũ: ſit ꝟuerſio in itẽtiõeꝫ ꝑdcõ mõ dictã: ꝛ nõ in rẽ. ¶ Ad ꝫᵐ dõm: ꝙ ſꝫ eẽ corꝓeũ: ꝛ eẽ aniatũ ſunt idẽ re ꝙ eẽntiã: nõ tñ eq̃lr ſe hñt ad hoc: ꝙ eſt eẽ terminũ ꝟuerſiõis: qꝛ ſi eẽut diuerſa re: ita vnũ eoꝝ eẽt termin⁹ ꝟuerſiõis: ꝙ nõ alterꝫ: ꝓꝓ qõ ẽt illa res: q̃ vtrũ q̃ iſtoꝝ hꝫ: ꝙ ſit termin⁹ ꝟuerſiõis: vñ forma corꝓeita tis: ꝛ nõ vñ aia. ¶ Et ſõ dõm eſt ad maiorẽ: ꝙ in cõuer ſiõe cui⁹ termin⁹ eſt res: ea q̃ ſunt eadẽ re nõ oꝫ: ꝙ eq̃lr ſe hẽant ad ꝫ: qõ ſ̃ termin⁹ ꝟuerſiõis: qñ accipiunt cũ reduplicatiõe. ¶ Ad ꝓᵐ ad aliã ꝓtẽ dõm: ꝙ aia ẽ ĩ ſacrõ ꝟcomitaᵘᶜ ſm ꝙ aia: ſꝫ vi ſacrĩ ſm ꝙ eſt forma corꝓei tatis. ¶ Ad zᵐ dõꝫ: ꝙ de ꝫ: ꝙ ꝑdicat de hoie: põt qñq̃ dici ab hoie; hoc ẽ meũ: ſic ſuppoᵐ meũ: vl ſuba mea: ſic ẽt põt dici ab hoie de corꝓe: ꝙ eſt ipe: ꝫ eſt corꝓr meuꝫ: ſꝫ nõ dicaſ cõiter de aiali: ꝙ eſt genꝰ ad hoieꝫ: hoc ẽ aial meũ: qꝛ ſm vulgᵐ: cui⁹ vium in loquẽdo oꝫ ſeq: corꝓr vr eſſe ꝓ ſm rẽ: ſꝫ ſit realr ipſe hõ: ꝛ ꝓ trñ ſm rõnẽ: vl qꝛ ania rõnalis minꝰ trãſcẽdit aial ſm ꝙ aial q̃ corꝓr ſm ꝙ corꝓr: ꝛ ꝓꝓ hoc nõ ꝟſueuit ita dici aiali: ꝙ eſt genꝰ ad hoiem: hoc eſt aial meum: ſicut ꝟſueuit dici de corꝓore hoc eſt corꝓr meũ: qõ quidez corꝓus põt accipi: ꝛ vt ge nus: ꝛ vt pars ſm rõnem.

Oſtea q̃rebaſ ẽ creaturis de ꝙb⁹ q̃dã q̃rebant ĩ gnãli: q̃dã in ſpãli. Jn gnãli q̃rebant 4ᵒ. ꝑᵐ q̃tuꝫ ad differre. zᵐ q̃ᵐ ad narrare. ꝫᵐ q̃ᵐ ad opari. 4ᵐ q̃tũ ad referri: q̃tũ ad differ re q̃rebant duo. ꝑᵐ erat q̃tũ ad dr̃iam fõmalẽ iter eẽ ꝛ eẽntiã: ꝛ ẽ vtꝫ eẽ ꝛ eẽn tia in creaturis dr̃ant re. zᵐ erat q̃tuꝫ ad dr̃iam nume ralem accidẽtis: ꝛ eſt vtꝫ duo actu ſolo numero dr̃ntia poſſint eſſe in eodẽ ſubo. Queſtio. VIII.

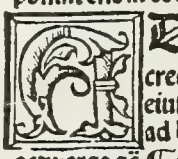

Ꝺ ꝓmũ ſic ꝓcedit ꝛ argr̃: ꝙ eẽ ꝛ eẽntia dr̃ant realr in creaturis: qꝛ nulla res ẽ in actu ꝛ in poᵗ reᵃ eiuſdẽ ꝓ idẽ re. ſꝫ creatura ꝓ eẽntiã ẽ ĩ poᵗ ad ꝫ: ꝙ ſit ens actu: ſꝫ ꝓ eẽ hꝫ: ꝙ ſit ens in actu: ergo ꝛc̃. ¶ ꝑ. nihil põt vere ſeparari a ſeipo. ſꝫ eſſen tia ſepaſ ab eſſe cũ q̃ꝫ vez eſt dicere: ꝙ eſſentia crea ta nõ ſit. ergo ꝛc̃.

Contra ſi eſſe dr̃at ab eẽntia: eẽ aut eſt ſuba: aut accñs: ſi ſuba: aut ſuba: q̃ ẽ mã: aut ſuba: q̃ eſt forᵃ: aut ꝟpoᵐ ex bis. ſꝫ q̃ꝫ iſtoꝝ ẽ eẽntia. ġ ſi eẽ eſt ſuba: eẽ eſt eẽntia: ſi aũt ẽ accñs: tũc ſeq̃ꝫ ꝙ ſuba ẽ ens ꝓ accñs: cũ ſit ens ꝓ eẽ: qõ ẽ icõueniẽs. Jtẽ ẽt qõꝫ accñs eſt aliq̃ eẽntia. ġ eẽ ꝛ eẽntia nõ dr̃nt in creaturis.

Reſpõdeo circa ꝫ ſũt tres opiones. ꝑᵃ eſt: q̃ dic: ꝙ eẽ ꝛ eẽntia dr̃nt re abᵗᵃ: ſicut ſubm ſubſtractũ ꝛ actꝰ ſibi inherẽs: ꝛ mouenſ ad ꝫ rõnibꝰ ſu ꝓpoſitꝫ: ꝛ gbuſdã alys: q̃rũ ꝑᵃ talis ẽ: qꝛ eẽ nõ receptũ ꝛ nõ ꝑticipatũ ẽ eẽ in ifinitũ: ſꝫ ſi ĩ creaturis eẽ nõ differ ret ab eẽntia: eẽ creature eẽt eẽ ñ receptũ ꝑciſe q̃tuꝫ ad eẽ ſubale: ꝛ ꝓ ꝓñs nõ ꝑticipatũ ꝛ ifinitũ. ſꝫ ꝫ eſt incõue niẽs. ġ ꝛc̃. ¶ zᵃ talis ẽ. qõ õ ſe ẽ nõ ens: niſi ab alio hẽat eẽ nõ ẽ idẽ cũ ſuo cẽ: qꝛ eẽ q̃tũ ẽ de ſe ſꝑ ẽ: ſꝫ eẽntia crea ture õ ſe ẽ nõ ens: niſi ab alio hẽat eẽ. ġ eẽntia creature õſt re a ſuo eẽ. ¶ ꝫᵃ talis ẽ. nullũ poſſe fit niſi ꝓ ꝫ q̃ ali qd ſibi ĩprimit: ꝓ qõ fit actu aliud ab ipſo poſſ. ſꝫ eẽntia creature eſt poſſis eẽ. ġ nõ fit actu ens niſi ꝓ ꝫ q̃ aliqd aliud ab ea ſibi ĩprimit: ꝫ aũt ẽ eẽ. ġ eẽ ꝛ eẽntia dr̃nt re in creaturis: ſic ſubm ſubſtratũ ꝛ actꝰ inherẽs: ſꝫ iſta põ nõ vr mihi vera: ꝛ ꝫ oñdo zᶜᵗ rõne. ꝑᵃ talis eſt. ſuba ꝟpleta nullo idiget exᵗ ſe ad hoc: ꝙ ſit actu niſi agẽte. ſꝫ ſuba ꝟpleta ad ꝫ ꝙ ſit idiget ĩpo eẽ. ġ eẽ ſube ẽ aliqd ꝟcluſuꝫ itra ſubam ꝟpletã. ſꝫ itra ſubaꝫ ꝟpletã nihil icludit niſi mã: vel forᵃ: vl ꝟpoᵐ: q̃rũ vnũqõqꝫ eſt eẽntia. ġ eẽ ſube create eſt aliq̃ eẽntia: aſſumptas ꝓpoſ: ꝛ ꝑ ꝑmã: hãc. ſ. ꝙ ſuba ꝟpleta nullo idiget exᵗ ſe ad ꝫ ꝙ ſit actu niſi agẽte: qꝛ ꝓ ꝫ dr̃t ſuba ꝟpleta a forᵃ: q̃ hꝫ eẽ in mã: ꝛ a mã ipa: ꝛ ab accñte: qꝛ illa idiget aliq̃ alio exᵗ ſe ꝑter agẽs: qꝛ forᵃ idiget mã ſuſtẽtãte paᵘᶜ: ꝛ mã idiget forᵃ: ſic eo: q̃ hꝫ eẽ actu: ꝛ termiari ad eẽ actu: accñs aũt idiget ſubo in quo ſit: ſꝫ ſuba ꝟpleta nullo exᵗ ſe idiget niſi agẽte. ¶ Qꝛ aũt ſuba ꝟpleta idigeat ipſo eẽ ad ꝫ: ꝙ ſit planũ eſt. ¶ Sꝫ forte dices: ꝙ iſta nõ ꝟcludit niſi: ꝙ ſuba cõpleta in hoc dr̃t ab alys: ꝙ ꝓ ſe põt eſſe ſubm eẽndi: nõ aũt alia. ꝛtra hoc arᵍ ſic: qꝛ eſſe in poᵗ ſubiua ad eẽ ſimplr eſt cõditio ꝑᶜ mãe: ꝛ eiꝰ q̃ eſt pura poᵗ. ſꝫ ſuba ꝟpleta nõ põt eẽ ꝑᵃ mã: vel poᵗ pura. ġ nõ põt eẽ: ꝙ ꝓꝓetas ſube cõplete ſit eẽ in poᵗ ſubiua eſſendi ad actũ ſimplr. ¶ Si dicas: ꝙ ꝓꝓetas ꝑᶜ mãe eſt eẽ in poᵗ ad eẽ ſimplr loquẽdo de eẽ

Prima opi.

eẽntie:nõ aũt loq̃ndo de eẽ exĩtie: ad qđ ſuba ꝺpleta ẽ in poᵗ.non valz:qz eſſe ſimplr eſt eẽ in rep nã i actu:eẽ aũt in rep nã i actu:ẽ eẽ exĩtie actualis: g̃ eẽ i poᵗ ad eẽ ſubale actualr exĩtie:ẽ eẽ in poᵗ ad eẽ ſimplr: ꝛeẽ i pura poᵗ:q̃ eſt cũ deo mãe ꝑᶜ: nec põt eẽ cũ deo ſube cõplete. ¶ zᵃ rõ talis ẽ. Illud eẽ additũ ad eẽntiã creature:aut eſt ſuba.aut accñs:ſi ẽ accñs:g̃ ſuba ẽ ens p accñs:ꝙ eſt icõueniẽs:ſi ẽ ſuba:aut ẽ ſuba:q̃ ẽ foꝛᵐ aut ſuba:q̃ ẽ mã: aut ſuba:q̃ eſt ꝺpoᵐ:ſz qđlz iſtoꝝ ẽ eẽntia : g̃ adhuc eẽ ẽ idẽ cũ eẽntia. ¶ Si dicas:ꝙ ẽ in gñe ſube p reductõez: ita ꝙ nõ eſt aliq̃ ſuba. ¶ Cõtra.nihil ẽ in gñe ſube p reductiõez niſi ſit ꝑnᵐ ſube:eẽ aũt nõ põt eẽ ꝑnᵐ ſube:niſi ſit foꝛᵐ: vl mã:vel ageẽs:q̃rũ qđlz ẽ aliq̃ eẽntia:g̃ adhuc ſtat:ꝙ eẽ eſt idẽ re cũ eẽntia. ¶ Si dicas:ꝙ nõ eſt ꝑnᵐ ſube q̃tũ ad id:qđ ẽ i gñe:ſz q̃tũ ad ℔:ꝙ ẽ eẽ ens actu: nõ valz:qz illud ſolũ ẽ in gñe:ſic ꝑnᵐ gnis:qđ eſt ꝑnᵐ rei exĩtis i gñe q̃tũ ad illud ſolũ ꝙ ẽ in gñe: ſz nulla res ẽ in gñe ſube niſi per illud:ꝙ eſt ſua eſſentia:vel pars ſue eẽntie:g̃ ſi eẽ ẽ in gñe ſube p reductõez:oꝫ ꝙ ſit eſſentia ſube:vel ꝑs eẽntie:ꝛ ſic idẽ ꝙ ꝑus. ¶ zᵒ opio eſt:ꝙ eẽntia creature dic nãz exĩtẽ in gñe cũ reᵘ ad exẽplar diui nũ vel ꝙ ꝺſtituit in eẽ eẽntie p illũ reᵘᵐ:ſz eẽ dicit eẽntiã illã cũ reᵘ ad deũ:ſic ad cãm efficiẽtẽ. ¶ Sz iſta põ vr mihi iprobabiliꝫ q̃ ꝑᵒ: ꝛ ꝑ itẽdo eã iprobare q̃ᵐ ad illđ:qđ dicit q̃tũ ad eẽ eẽntie:ꝛ ad hoc adduco tres rõnes:q̃rũ ꝑᵃ talis eſt. nulla reꝛo ẽ de itegritate cuiuſcũq; abᵗⁿ:ſz aliq̃ eẽntie create ſũt eẽntie abᵗᶜ:ſic eẽntie geneꝝ abᵗᵒᵖ:puta ſube:q̃titatis:ꝛ q̃litatis:dico aũt abᵗᵘˢ nõ ab eo:ꝙ eſt eẽ fundaᵗᵘᵐ reꝛonis: ſz ab eo ꝙ ẽ bre reꝛonẽ de itegritate ſua.g̃ reꝛo ad exẽplar nõ eſt de integritate cuiuſz eẽntie.ma.pz:qz abᵗᵘᵐ ꝛ relatũ diuidunt̃ ex oppᵒ: ſic pz ꝑ pℏz.6.metaph.vbi diuidit ens in.x.gña: ꝛ diuidit reꝛonẽ ↄ alia gnã:vnũ aũt eoꝝ:q̃ ex oppoᵒ diuidunt̃ nõ eſt õ itegritate alteriꝰ: niſi forte diuiderent̃: ſic ps ꝛ totũ:qđ nõ põt dici õ reꝛone:ꝛ alys:q̃ nõ ſũt abᵗᵒ:g̃ nulla reꝛo ẽ de itegritate alicᵘ abᵗⁱ. Mi. ẽt pz ꝑ pℏm g in p̃dicto.6.ꝛ in lib.p̃dicamẽtoꝝ ponit q̃dã gnã abᵗᵃ. ¶ zᵉ rõ talis ẽ. Illud:qđ eſt ens rõnis tñ:nõ eſt de ꝺſtitutõe vel itegritate entis realis.ſz reꝛo ad exemplar circũſcripta cãlitate effectiua ẽ ens rõnis tñ.g̃ nõ ẽ de integritate:vel ꝺſtitutõe eẽ realis:ſz eẽntie creaturaꝝ bñt eẽ realis.g̃ talis reꝛo nõ põt eſſe de integritate eaꝝ. ma. pz:qz ens rõnis:ꝛ ens reale ex oppoᵒ diuidunt̃:ꝛ ſõ vnũ non põt eẽ de integritate alteriꝰ.mi.ẽt pz:qz reꝛo ad exẽplar excepta cãlitate effectiua eſt reꝛo repñtati ad repñtãs: talis aũt reꝛo ẽ rõnis. g̃ reꝛo ad exẽplar circũſcripta cãlitate effectiua ẽ reꝛo rõnis:dico aũt circũſcripta cãlitate effectiua: qz reᵘᵒ ad cãm efficiẽtẽ ptinet ad aliud eẽ.ſ. ad eẽ exĩtie. ¶ zᵃ rõ talis ẽ.ſic aĩal icludit ens:ita aialitas icludit eẽntiã:ꝛ ꝑ ꝺñs eſſe eẽntie.ſz aialitas nõ icludit illũ reᵘᵐ vt ipſimet dñt:qz reᵘᵒ ille ſm eos eſt aliqd additũ ad nãz exĩtẽ in gñe. g̃ eẽ eẽntie icludit talẽ reᵘᵐ ad exẽplar. ¶ zᵘ iprobo põnẽ p̃dictã q̃tũ ad illđ: ꝙ dicit:q̃tũ ad eſſe exĩtie:ꝛ ita ad ℔ adduco vnã rõnẽ:q̃ talis ẽ. Ille reᵘᵒ:quẽ ponũt ad deũ vt ad cãm efficiẽtẽ:aut eſt realis:aut rõnis tñ:ſi ẽ reᵘᵒ rõnis tñ: nõ põt ꝺſtituere eẽ reale exĩtie: ſi ẽ reᵘᵒ realis. ↄ.qz reᵘᵒ realis:g ẽ iter creaturã ꝛ deũ:fundaᵗ ſup creaturã exĩtez actu in rep nã:ꝛ ℔ põt patere ex 5ᵃ qõne bᵒ qđlz.g̃ talis reᵘᵒ eſt poſterioꝛ ordine nãe actuali exĩtia creature.g̃ nõ põt ꝺſtituere talẽ exĩtiã:cũ eã ordine nãe ſequaᵗ. ¶ Et iõ ẽ zᵃ opio:q̃ vr mihi ꝓbabilioꝛ.vz. ꝙ eſſe ꝛ eẽntia dr̃t penes diuerſos modos ſignãndi p modũ vbi:ꝛ p modũ noꝛs. Ad cuiᵒ euidẽtiaz ſciẽdũ:ꝙ ſic lux lucere ꝛ lucidũ dr̃nt: ita eẽntia eẽ ꝛ ens:ita ꝙ eẽntia dicit illud:q̃ aliqd ẽ ens:

Tertia opio q̃ etiã bti doctoris I tractatu ſpãli de ente ꝛ eẽntia.

ſic lux dicit illđ: q̃ aliqd ẽ lucidũ: ꝛ eẽ ẽ bre eẽntiã:ſicut lucere ẽ bre lucẽ:ens vo ẽ bñs eẽntiã: ſic lucẽs eſt bñs lucẽ:ſpecificãdo aũt iſtud ad creaturas: eẽntia creature eſt:q̃ aliqd ẽ ens creatũ:ſz eẽ creature ẽ bre eẽntiã creatã:ens vo creatũ ẽ bñs eẽntiã creatã. ¶ Ex his g̃ itẽdo oñdeꝛ qũo dr̃nt eẽ: eẽntia:ꝛ ens: ꝛ eẽ eẽntie:ꝛ eẽ exĩtie deinde oñdam: qũo creatura nõ ſit ſuũ eẽ: nõ obſtante idẽtitate reᵘ eẽ ꝛ eẽntie:poſtea rñdebo obiectõibᵒ aduerſarioꝝ. ¶ De ꝑ pz.ſ.de dr̃ia eẽ:ꝛ eẽntie:ꝛ entis:eſſe autẽ eẽntie:ꝛ eẽ exĩtie ſic dr̃nt: ſm ꝙ vbũ põt accipi in vi vbi: vel in vi noꝛs.v.g.currere qñq; accipiꝛ in vi noꝛs: vt qñ dicimᵘˢ:ꝙ currere ẽ gdã actᵘ:nã ꝑe loq̃ndo ꝛ accidᵉ currere formalr q̃tũ ad modũ ſignãndi vbalẽ: currere nõ ẽ ipſe actᵘ:ſz eſt bre actũ:ſic currere nõ ẽ ipe curſus: ſz eſt bre curſuz:qñq; aũt accipiꝛ in vi vbi: ꝛ ſic vt dicꝫ eſt:currere eſt bre curſuz:ſilr ꝑ hoc vbũ eẽ accipiꝛ in vi noꝛs:tũc eẽ ſtat nõ ꝑ ℔:ꝙ eſt bre eẽntiã: ſz ꝑ ipſa eẽntia bita:ꝛ tũc dr̃ eẽ eẽntie:qñ ſic accipiꝛ i vi noꝛs: eẽ vo exĩtie dr̃ put eẽ accipiꝛ ꝑpe in vi vbi:ꝛ tũc eẽ idẽ eſt:ꝙ bre eẽntiã: vt dcñ ẽ: exĩtia vo ſignãt ẽt ipm moᵐ ſignãndi vbalẽ p modũ noꝛs incõmtũ itellꝰ põt iponere voces ad ſignidᵘᵐ p modũ noꝛs modis itellndi ꝛ ſignidᵒ. ¶ Qtũ vo ad zᵐ.ſ.qũo creatura nõ ſit ſuũ eẽ:ſciẽdũ: ꝙ creatura põt ſignãri abſtraᵘᶜ ꝛ ↄcretiue:ſic bõ ꝛ bũanitas: q̃ vnũ ſignãt abſtraᵘᶜ:ꝛ aliõ ↄcretie. ¶ Ulteriᵒ ſciẽdũ:ꝙ in oi creatura ſubſiſtẽte eſt ↄpõ pluriũ eẽntiaꝝ pp ↄpõnẽ foꝛᶜ ſubalis cũ mã: vel pp ↄpõnẽ foꝛᶜ accñtalis cum ſubo:illud vo:qđ ſignãt ↄcretiue:ſicut albũ: vel hõ:ipoꝛtat nõ ex ꝑnciᵖˡ ſignãto:ſz ex ſuo mõ ſignãndi:qcqd põt bri ab bñte nãm:a q̃ terminᵒ ↄcretiᵒ accipiꝛ:ꝛ iõ ↄcretũ dr̃ ſignãri p modũ totiᵘˢ: abſtractũ aũt nõ ſignãt niſi illã nãm:a q̃ iponiꝛ:nec ex mõ ſignãndi ipoꝛtat:imo ex ſuo mõ ſignãndi excludit oẽ aliud ab illa nã abſtracte ſignãta:ꝛ pp ℔ in creaturis creatura ↄcretiue dicta nõ eſt ſuũ eſſe eẽntie:ſicut nec eſt ſua eẽntia:puta hõ nõ eſt bũanitas:ꝛ ℔ pp p̃dictã ↄpõnẽ pluriũ eẽntiaꝝ: ꝛ pp illos diuerſos mõs ſignãndi: q̃rũ vnus ipoꝛtat plẽe eẽntias:ꝛ aliᵘˢ nõ:ſz magis excludit a p̃dicatione ſua:ꝛ a ſua idẽtitate:ſilr ẽt accidᵒ eſſentiã put ſignãt p modũ noꝛs: ꝛ eẽ put ſignãt p modũ vbi:eẽntia ꝛ eẽ dr̃nt creaturis pluſq̃ in deo:qz pp bitudinẽ:q̃ hoc vbũ eſſe ex ſuo mõ ſignãndi ipoꝛtat.ꝛ pp plalitatẽ eẽntiaꝝ in quoꝫ creato eẽ acceptũ ab aliq̃ eẽntia põt ↄueire illi: cui nõ ↄueiret eẽ illã eẽntiaz: vñ ℔ eſt va. hõ albᵘ currit:nõ tñ ℔ eſt va. hõ eſt curſus: vl albedo:ꝛ pp ℔ ẽt ℔ eſt falſa: albedo eſt alba:vel curſus currit:qz ipm bre ex mõ ſignãndi ipoꝛtatũ nõ ↄuenit foꝛᶜ bite:ſz ei.ꝙ eſt bñs ipſaz:vñ ẽt ꝑpe loquẽdo ℔ eſt falſa.eẽntia eſt:accipiẽdo eſſentiã abſtracte:puta bũanitatez.ℏ.n. ꝑpe eſt falſa.bũanitas ẽ:ſz magis oꝫ dici bñs bũanitatẽ. ¶ Qz aũt in creaturis q̃q; dr̃:ꝙ eẽntia eſt pura albedo:vel bũanitas eſt ℔: eſt ipoꝛ prie ꝛ extẽſo noie:put eẽntia accipiꝛ nõ ꝑpe ꝑ bre eẽntiã:ſz ꝑ eo:ꝙ eſt illud: q̃ aliqd eſt:ſic ſi diceret̃. currere ↄueit illi:q̃ currẽs currit:ꝛ ſic ẽt curſus poſſz dici currere ipoꝛprie:ſz nõ ſic eſt vſitatuz:ſic de alys: ſic g̃ in creaturis pp ↄpõnẽ pluriũ eẽntiaꝝ dr̃t:mõ q̃ dcñ ẽ: eẽntia ꝛ eẽ:nõ ſic aũt in deo:in q̃ nulla eſt ↄpõ pluriũ eẽntiaꝝ: vñ in deo idẽ eſt: vere eẽ deũ:ꝛ deũ eẽ ipſam dinitatẽ: ꝛ ve ẽt dr̃ ipſa dinitas eẽ. ¶ Ad ↄfirmatõez aũt bᵒ põnis nõ adduco niſi iprobatiõez ꝑmaꝝ duaꝝ põnũ: qz ex q̃ eẽntia ꝛ eẽ nõ dr̃nt:ſic dicit ꝑᵃ opio:vel ſcͣa: relinq̃t:ꝙ dr̃nt p modos ſignãndi:ſic dicit iſta zᵃ:ꝛ ℔ ẽt ipſa vocabula p̃tendũt:q̃rũ vnũ ſignãt p modũ noꝛs: ꝛ aliud per modũ vbi. ¶ Ad ꝑᵐ g̃ in oppoᵐ dõz:ꝙ creatura nõ eſt in poᵗ ad eẽ actu p ſuã eẽntiã:qz ſz creatura q̃tũ ad eẽn

tiã sit in po^{a} adhuc ꝙ sit: tñ sua eẽntia nõ est sibi rõ cẽdi in po^{a}. ſz po^{a} dei: ꝑ ꝗ̃ est polis fieri: vel nõ fieri: nõ. n. creatura dr̃ possibilis creari ab aliq̃ potẽtia passiua sub strata creatiõi: sed a potẽtia actiua creãtis: ꝑ ꝗ̃ est possibilis creari: vel nõ creari. ¶ Ad z^{m} dõm: ꝙ ꝑpe loquẽdo eẽntia nõ separat ab eẽ: nec eo: ꝙ dr̃: ꝙ eẽntia creature qñq3 nõ est: vel fuit: nõ denotat̃ ſepatio ipsi^{9} eẽ: ſz denotat̃ nõ entitas vtriusq3. ¶ Sed q3 vr̃: qñ dr̃: eẽntia nõ est: idẽ negari de ſeipso: ſi eẽntia ⁊ eẽ sunt idez re. Ideo notãdũ: ꝙ idẽ bñ negat̃ de ſeipso diuerſimode accepta: ſicut homo in potẽtia nõ est homo: ⁊ ſic quãdo dicit̃ essentia nõ est. hoc est: q3 diuerſimode accipit̃. vñ ſensus est: essentia in potentia nõ est in actu: vel illud ꝙ lud: ꝙ fuit eẽntia actu a ꝑn^{o} creatõis: nõ fuit eẽntia actu ꝑus: ⁊ ſi tu dicas: ꝙ nõ põt negari esse in actu ab eẽntia in po^{a}: niſi in creatura: ſic̃ duo: quoꝝ vnũ sit po^{a} ad esse ſ. eẽntia: ⁊ ad act^{m} eẽndi. ſ. eẽ. dico ꝙ nõ ꝙ ꝑ dr̃iam po^{c}: q̃ sit eẽntia: ⁊ act^{9}: ꝙ sit eẽ in creatura dr̃ eẽntia in po^{a}: nõ eẽ in actu. ſz ꝙ ꝑ dr̃iam po^{c} actiue creãtis ad eẽntiã creatam: ⁊ ad eẽ creatũ. vñ qñ dr̃ eẽntia creature est ſolũ in po^{a}: ⁊ non in actu: ſensus est: potẽtiã ꝓductiuã creature eẽ tunc: ⁊ nõ ipſam creaturã: vel eẽntiaz eius: qñ vo dr̃: ꝙ eẽ creature: q̃ nunc est: nõ fuit tũc: diuersitas ipoztata ꝑ illã negatiõnẽ fundat̃ ſup diuerſas durationes entes: vel potes: ad q̃rũ vnã eadẽ creatura fm se totam se hz negatiue: q3 nõ fuit in ea: ⁊ ad aliaz positiue: q3 est in ea: nõ aũt fundat̃ ſup diuerſa: q̃ꝝ vnũ sit eẽntia: ⁊ aliud eẽ: quoꝝ vnũ ponat̃ ꝑus ⁊ aliud posterius. ¶ Ad 3^{m} di cẽdũ: ꝙ ꝑticipatio: vel esse participatũ qñq3 dicit receptionẽ eius: qõ dr̃ participatus in aliquo ſubo: qñq3 vo dicit entitatẽ diminutã illius: qõ dr̃ ꝑticipatũ reſpectu alicuius alterius: vt ſi dicerẽ calorẽ remiſſus eẽ ꝑticipatũ re^{a} caloris intẽſi dato: ꝙ vterq3 ſubſisteret absq3 ſubo: ⁊ ſi dicat̃: ꝙ duob^{9} calorib^{9} ſubſistẽtibus vn^{9} nõ põt eẽ intẽſior alio: nõ obſtat: q3 ls due eẽntie eiusdẽ ſpẽi ſubſistẽtes nõ ꝑñt inuẽiri in diuerſis gradib^{9} intẽſi ⁊ remiſſi: due tñ eẽntie diuerſaꝝ ſpẽrũ q̃tũcũq3 ſubſistãt: ꝑñt inuẽiri in diuerſis gradibus nobilitatis: ⁊ ſilr eaꝝ esse. vñ dato per impoſsle: ꝙ albedo ⁊ nigredo ſubſisterẽt: tñ vnũ eoꝝ bẽret entitatẽ minus nobilẽ q̃ aliud. Mõ dico: ꝙ eẽ cuilz creature dr̃ eẽ participatũ: nõ ꝓp receptionẽ: ſz ꝓp diminutã entitatẽ: cuiuſlz creature reſpectũ entitatis diuine. ¶ Nõndũ tñ: ꝙ vbicũq3 est participatio fm diminutã entitatẽ: est ẽt participatio fm receptiõez ſaltẽ alicuius accñtis. q3 in quocũq3 est entitas diminuta eius ſuba ita dat̃ ei ſubſistere: ꝙ nõ opari: ꝙ operi ſaltem imediate ꝑ ipſam: ⁊ iõ opz in eẽ aliq̃ additũ inberẽs. ¶ Ad 4^{m} dõm: ꝙ nõ bre esse ꝑ ſe: ſz per aliud põt duplr̃ itelligi: vel fm habitudinẽ ſubi ad actũ inherentie: vel fm habitudinẽ ſubi ad cãm efficientẽ: ſi accipiatur fm habitudinẽ ſubi ad actũ inherentẽ. ma. est vera: ⁊ mi. falſa: q3 creatura añq̃ crearet: nõ dr̃ ſic eẽ nõ ens. q̃ſi ipſius ſubm nõ eẽt natũ recipere eẽ: ſicut actũ ſupadditũ: ⁊ iõ nõ ſequit̃: ꝙ eẽntia creature dr̃at ab esse: ſicut ab actu ſupaddito. ſi aũt accipiat̃ fm habitudinẽ ſubi ad cãm efficiẽtẽ ſic. ma. est falſa. q3 qõ de ſe hz nõ esse. niſi bẽat esse ab alio: ſicut a cã efficiẽte: totũ eẽ creature: nõ oz ꝙ dr̃at a ſuo eẽ: per qõ est formalr̃: ſz a ſua cã efficiẽte: ꝑ q̃ ſicut per aliud a ſe hz eẽ effectiue: ⁊ iõ nõ opz. ꝙ creatura bẽat eẽ p aliud formalr̃: ſicut ꝑ actũ inherẽtez diuerſuz a ſua eẽntia: ſz ꝑ aliud: ſicut ꝑ cãm efficientez. ¶ Ad 5^{m} dõm: ꝙ ma. hz veritatẽ de possibili ſubiue: nõ aũt de possibili obiue: ſz minor eo hz vitatẽ de possibili obiue: nõ aũt de possibili ſubiue: q3 creatura reſpectu dei creãtis dr̃ possibilis: nõ q3 sit ſubm potẽs recipe actum ſupadditum: ſz q3 est nata eẽ obm po^{c} dei creantis: ⁊ iõ nõ oportet adhuc ꝙ creatura fiat actu: ꝙ aliquid imprimatur ſue essentie diuerſum ab ea: ſed ꝙ fiat essentia ſua in ſe.

Participatio duplr̃ ſumitur.

Nõ bre eẽ ꝑ ſe: ſz ꝑ aliud duplr̃ ꝓtigit.

¶ Queſtio. IX.

Do ſecunduz ſic ꝓcedit̃: ⁊ arguit̃: ꝙ duo accidẽtia ſolo nuõ dr̃ia possint eẽ in eodẽ ſubo: q3 ꝑficata cã ꝑficat̃ effectus: ſz ꝓtingit duo calẽ idẽ ſubm calefacere. g̃ ꝑñt ibi facere duos calores dr̃ntes ſolo nuõ. ¶ ꝓ. ponat̃ ꝙ a. ⁊ b. calefaciant idẽ calefactibile: tũc q̃ro: vtrũ faciãt vnũ calorẽ: vel duos: ſi duos: hẽo ꝓpo^{m}: ſi vnũ. ꝯ. q3 a. per ſe ſolũ calefaceret: aut g̃ faceret eũdẽ calorẽ: quẽ faceret b. aut aliũm: ſi eũdẽ. ꝯ. q3 tũc effect^{9} b. posset eẽ ſine b. ꝙ est icõueniẽs: ſi aliũ: hoc non est niſi: q3 b. ſemp natũ est facere aliũ calorẽ q̃ a. g̃ qñ ꝓcurrũt a. ⁊ b. faciunt aliũ: ⁊ aliũ calorẽ: ⁊ ſic hẽtur ꝓpo^{m}: q3 ſequit̃: ꝙ ſil ꝓcurrẽtia faciũt duos.

Contra accñs numerat̃ numeratiõe ſui ſubi. g̃ in eodẽ ſubo numero nõ possunt eẽ duo accidẽtia differẽtia ſolo numero.

Reſpõdeo dõm: ꝙ circa hoc ſunt due opiones: vna est: q̃ dicit: ꝙ duo accñtia ſolo nuõ dr̃ia: q̃tũ est de ſe: ꝑñt eẽ in eodẽ ſubo nuõ: ⁊ rõ eorũ est: q3 forma exñs in ſubo: puta calor: nõ cõprehẽdit oẽz rõnẽ calidi: nec ſilr albedo ꝓphẽdit oẽm rõnẽ albi: ⁊ ſic de alys formis: ⁊ iõ ſubm in actu calidi: vel albi ẽ adhuc in po^{a} ad aliũ calorẽ ⁊ ad aliã albedinẽ: q̃tũ ẽ de ſe: ſz ve^{ꝝ} est: vt dñt: ꝙ nõ põt reduci in actũ alterius caloris: vel albedis ab agẽte nãli: ⁊ hui^{9} cãm duplicẽ aſſignãt. ꝑ est: ꝙ agẽs nãle nõ põt agere niſi ꝑ trãſmutationẽ: ⁊ iõ nõ põt agere: niſi mouẽdo de ꝓrio in ꝓriũ: facto aũt obo ſub actu caloris. vel albedis: iã nõ est ſub ꝓrio: ⁊ iõ agẽs nãle nõ põt amplr̃ mouere ad aliũ calorẽ: vel albedinẽ: q3 ſi agẽs nãle calefaceret illud: qõ iã calefactũ est: nõ induceret aliuz calorẽ: ſz intẽderet ꝑexñtem. ¶ Alia cã: q̃ aſſignãt est: q3 agẽs est cã ipſi^{9} fieri: ⁊ non ipſi^{9} eẽ: ⁊ iõ nõ põt ꝯſeruare formã a ſe factã in ſubo: ſed oz: ꝙ a ſubo ꝯſeruet̃: ⁊ q3 ſubm est vnũ: nõ põt ꝯſeruare niſi vnã formã: ⁊ iõ vtute agẽtis nãlis nõ põt idẽ ſubm bẽre diuerſas formas ſolo nuõ dr̃ntes. ¶ Sed iſta nõ vr̃ mihi bñ dicta: ⁊ ꝓmo q̃tum ad hoc: ꝙ dñt: ꝙ calor in mã nõ cõprehẽdit oẽm rõnem calidi: iõ ſubm calidũ in actu est in po^{a} ad aliũ calorẽ: q3 nõ cõprehẽdere oẽz rõnẽ calidi põt itelligi vel q̃tũ ad illud: ꝙ est de itegritate cõpleti ſpẽi: vel q̃tũ ad ptes ſubiuas: ⁊ nuãles: q̃tũ ad ꝑm nõ põt dici: gn calidũ cõprehẽdat oẽm. i. totã rõnẽ calidi: q3 in hoc dr̃ totũ, itegrale cũ ſua pte a toto vli cũ ſua pte: ꝙ itegre ⁊ pfecte nã toti^{9} vlis fuat̃ in q̃lz pte ſua: nõ ſic nã toti^{9} itegralis fuat̃ in q̃lz ſua pte: ⁊ iõ nõ põt dici pp hoc: ꝙ duo calores possint esse in eodem ſubo: q3 calidũ in ſubo nõ ꝓphẽdit oẽm rõnem calidi. ſi aũt dicat̃ calorẽ nõ ꝓphẽdere oẽm rõnez caloris: q3 nõ ꝓphẽdit oẽs calores nuõ dr̃ntes: hoc nõ est pp aliud niſi: q3 calor exñs in vno ſubo nõ põt eẽ cũ calore exñte i alio ſubo: pp hoc aũt nõ põt dici: ꝙ ſubm calidũ actu sit po^{a} ad aliũ calorẽ: q3 nũq̃ aliq̃ ſubm est in po^{a} ad calidũ exñtẽ in alio ſubo: ls calor ſuus nõ cõphẽdat aliũ calorẽ exñtẽ in alio ſubo: ⁊ ꝑ oñs: ẽt nõ põt dici: ꝙ pp hoc possint eẽ duos calores in eodẽ ſubo. ¶ ꝓ. ẽt fm iſtaz rõnẽ multe for^{c} mãles ꝑñt esse in eodẽ. ſi pp hoc ꝙ for^{a} exñs in mã nõ ꝓphẽdit rõnẽ oĩs for^{c} ꝯſilis possent eẽ ꝑles tales for^{c} in eodẽ ſubo ſiue in eadẽ mã: ꝙ vr̃ ſatis friuolũ. ¶ 2° vr̃ mihi: ꝙ male dicãt q̃tũ ad cãm ꝑmaz q̃ aſſignãt. q̃re agens nãle nõ põt facere duos calores:

Pria opio q̃ imuat a ſco. i. 5. metaph. ſue. q. 7. ⁊ ab An. an. i eodẽ. 5. q. 9.

vel duas albedines in eodē subo:ꝫ ꝓm eos q̄tū est de se sit in po[a] ad pl̄es tales.qz.ſ.nō pōt agere nisi trāſmutando:ꝛ p ꝯns nisi mouēdo a ꝯrio in ꝯriuz:qz ad transmutationē non requirit̄ nisi carētia forme cū aptitudine ad eandē.ꝫ si subm fcm in actu caloris alicui⁹ eēt in po[a] ad aliū caloꝛē:eēt p̄uatio illius ſcōi caloris in subo facto in actu p̄mi:ꝛ eēt in eo aptitudo ad illum ꝓm caloꝛē:ꝛ p ꝯns eēt natū trāſmutari ad illū ꝓm caloꝛē: cuz g̃ agēs nāle ꝓm eos illud possit inducere:qō natū est fieri p transmutationē:ꝛ trāſmutatio bēat eē nō solū a ꝯrio in ꝯriū:ꝫ ét a p̄uatiōe in habitū; bns aūt vnū caloꝛē hz p̄uationē alteri⁹ caloris:ad quē adhuc est in po[a]:sequitur q̄ agens nāle possit inducere caloꝛē in subm calefactū:nec ipedieť pp boc:q̄ agit p trāſmutationē: gn posit inducere plures caloꝛes:ſi idē subm:q̄tum est de se: est in po[a] ad eos. ¶ Sil̄r ſcōa cā nō vr̄ mihi ꝓueniens: qz ꝫ agēs nāle nō sit cā ꝓſeruās effectū in eē:est tñ causa ipsi⁹ fieri:ꝛ iō sicut due ꝓſeruātes in eē possunt cōſeruare duas formas:ita duo agētia nālia poterunt cāre ꝓm fieri duas formas:ꝛ sic poterūt fieri ab agēte naturali/ due forme: ꝛ poterunt ab agēte nāli conſeruari. ¶ Itē subz in eo q̄ subz nō ꝓfuat nisi pa[uc]:pa[uc]at ꝓſeruās regrit ꝓſeruans actiue:ꝛ iō ex vni[c] ei⁹:qō ꝓſeruat pa[uc]: nō pōt ꝓcludi vnitas fo[r]ᵉ ꝓſeruate exītis in eo: cū ꝓm eos duo ꝓſeruātia actie cānt duas formas nuō dr̄ntes in eo dē subo. ¶ Et iō vr̄ mihi dōz:q̄ ipole eē eē pl̄es formas solo nuō dr̄ntes:q̄cūq; sint i eodē subo. ¶ Et sic ꝫ oñdo:qz sic in oi actōe p̄ter illō:q̄ facit aliqd tale effe[uc]:oz ponere aliqō intrin[cum]:q̄ sit tale fo[r]al̄r: ita ét p̄ter illud: q̄ facit aliq̄ eē distincta effe[uc]: oz dare ex pte facti aliqd itrinſecū:quo sint distincta formal̄r: vñ ipole est a q̄cūq; agēte fieri duos boies ſpē dr̄ntes:qz nō bñt aliqd itrinſecū:quo differāt formal̄r ſpē ꝓm q̄ homies.ꝫ due forme nuō non bñt aliqd itrinſecū:quo sint due nisi vel qz sunt:vel qz nate sunt esse in diuersis subis: vel in diuersis tpib⁹ in eodē successiue. g̃ due forme solo nuō differētes nō possunt eē sil̄r in eodē subo.maioꝛ videť plana .ſ.q̄ oz ex pte fo[r]ᵉ dare aliq̄ intrin[ca]:qb⁹ formal̄r distinguant̄. Minoꝛē,pbo:qz fo[r]ᵉ nō possent distīgui nisi vel p suas rōnes formales:vl̄ p ꝫ: q̄ nate sūt eē in diuersis subis:vel diuersis tpib⁹ in eodē subo. distō aūt formaꝫ p suas rōnes formales est distō spe[ca].g̃ distō nuālis formaꝫ nō pōt itelligi:nisi p ꝫ: q̄ sunt: vel nate sunt eē in diuersis subis: vl̄ i eodē diuersis tpib⁹.vñ credo:q̄ ois fo[r]ᵃ:q̄ nata est eē in diuersis subis: vel in eodē diuersis tpib⁹:ꝛ solū talis fo[r]ᵃ:ꝛ ex ꝫ solo:q̄ est tali⁹ hz q̄dā latitudinē nō ad intēſuz ꝛ remissum.ꝫ ad pluritatē nuālē. excepta q̄titate:q̄ ex se ipsa hz latitudinē quādā ptiuz nō nuō dr̄ntiū. ¶ Ad p̄m in oppm dōm:q̄ maioꝛ est vera:loquendo de pluritate formali cāe effectiue.sicut quādo vna cā est calefaciēs:ꝛ alia dealbās: nō aūt hz veritatē de pluritate nuāli ꝛ mālī cāe effectiue: qñ cuncurrunt ad agēdū in idē subm:cui⁹ rō est:qz illud:quo agūt nō plurificat̄ p se:ꝫ rōne adiūcti.in q̄tuz.ſ.illa forma:q̄ agūt:est in plurib⁹ subis siue suppositis. ¶ Ad z[m] dōz: q̄ a.ꝛ b.qñ sil̄ ꝯcurrūt faciūt eūdē caloꝛē.ꝛ ad illud:q̄ dr̄ ꝯ boc,dōm q̄ ꝓm illos:q ponunt:q̄ eadē forma posit eē intensa ꝛ remissa:eadē forma fit ab a.qñ agit p se: q̄ fieret ab a.ꝛ b.ſi ꝯcurreret sil̄ p eodē istāti.nisi q̄ fieret a duob⁹ ꝓm gradū intensioꝛē q̄ fieret ab vno solo.ꝛ ad illud:q̄ dr̄ ꝯ boc.dōm.q̄ forma q̄ fit a solo a.non est effectus b.actual̄r.ꝫ habitual̄r: qz potuit fieri a.b. vna cū a.vñ effcm: qui est ipsi⁹ b.habitudinal̄r nō est inconueniens eē sine b. ¶ z[m] aūt illos:qui ponūt:q̄ eadē forma nō pōt eē intēſa ꝛ remissa:dōm:q̄ ali⁹ caloꝛ est:quē faceret a.p se a caloꝛe:quē faceret a.cū b.ꝛ qñ dr̄:q̄ boc nō est:qz a.ꝛ b.nata sunt semp facere diuersos caloꝛes: dōm.q̄ nō est vex:ꝫ qz qñ agūt diuisiz:qōlz.ſ.p se:tūc nata sunt facere diuersos caloꝛes:sed qñ agūt sil̄ in idez subm:tūc nata sunt facere vnū caloꝛē tm̄.

Ostea querebať de creatura tria q̄tū ad eius duratiōez. p[m] erat q̄tū ad duratiōez sui eē realis ꝛ ē: vtrū creatura habuerit aliqō esse reale ab eterno.z[m] erat q̄tū ad duratiōez veritatis ꝓpōnuz de creatura enunciabiliuz:ꝛ est vtz ꝓpōnes per se q̄ formenť de creaturis:puta:homo est anial:ꝛ ꝓſi/ces : sint vere ab eterno. ¶ z[m] erat q̄tū ad durationē eē in gñe:ꝛ est vtz creatura bēat eē in gñe ab eterno. Questio. X.

D primū sic ꝓcedit̄:ꝛ arguit̄:q̄ creatura habuit aliqō eē ab eterno: qz rel'ones exēplaris idee ꝛ creatiui: q̄ in deo sunt ab eterno.oz terminari ad aligd:aut g̃ ad deū: aut ad creaturā:nō ad deū:qz tūc de⁹ eēt exēplatū ydeatū:ꝛ creabile. q̄ ē ipole.g̃ oz q̄ terminent̄ ad creaturā.ꝫ nō p̄nt tales rel'ones terminari ad creaturā:nisi bēret aliqō eē reale ab eterno. g̃ ꝛc. ¶ ꝓ. ſi crea[a] nō habuit aliqō eē reale ab eterno:ꝫ tm̄ eē rōnis seq̄reť:q̄ de⁹ faciēdo creaturā in eē reali de nouo faceret:q̄ ens rōnis ꝛ nihil eēt ens reale:boc aūt est ipole.g̃ ꝛc. ¶ ꝓ.ſi creatura nō habuit aliqō eē reale ab eterno:de⁹ itelligēdo creaturā ab eterno nō intellexit aliqō eē reale creatuz.ꝫ facta creatura intelligit aliqō eē creatū. g̃ ſi creatura nō habuit aliqō esse reale ab eterno: deus de nouo itelligeret aliqō esse reale:qō nō itellexit ab eterno:q̄ est incōueniēs.

Cōtra q̄cūq; sūt ipsepabilia vnū nō pōt cē sine alio. ꝫ eē exītie ꝛ eē eēntie sunt ipsepabilia: magl q̄ p se accñs ꝛ suū subz.g̃ vnū nō pōt eē sine alio.ꝫ ꝓm oēs cē exītie creature nō est ab eterno. g̃ nec eē eēntie: ꝛ p ꝯns creatura nō hz aliqō esse reale ab eterno.

Rñdeo illi:g ponūt:q̄ re[ue] ad exēplar dat creature eē eēntie:ꝛ re[ue] ad deū:vt ad cāz efficiēte dat ei eē exītie:dīt̄:q̄ creatura hz ab eterno esse eēntie reale:ꝛ actuale pp eternū re[um] exēplaris ad ipsam:ꝛ e ꝫ:pp re[um] sui ad exēplar:ꝫ eē exītie nō hz ab eterno: ꝫ ex tpe.pp nouū re[um] creature ad deū:vt ad cāz efficiēte. ¶ Sz ista pō vr̄ mihi falsa:ꝛ improbabilis:ꝛ q̄tuz ad modū ponendi:q̄ ponit creaturā bre eē reale eēntie pp re[um] ad exēplar:ꝛ bre esse exītie : pp nouū respectū ad deū:vt ad cām efficientē:ꝛ q̄tū ad ipsam pōne:qua ponunt creaturā bēre aliqō eē actuale ab eterno. ¶ Contra p̄mū adduco tres rōnes:prima talis est: ex eo q̄ aliqd hz tm̄ esse rōnis:non hz aliqō eē reale. sed bre respectū ad exēplar circūſcripta cālitate effectiua:est bre tm̄ eē rōnis: g̃ creatura ex boc: q̄ hz talē re[um] ad exēplar: nō hz aliqō eē reale:minoꝛ pz p illud: qō dcm̄ est ſupra de eē ꝛ eēn[a].Ma.ét satis pz:qz dictio excluſiua addita vni eoꝛ:que ex opposito diuidunt̄:excludit reliquū: ꝫ eē rōnis:ꝛ eē reale diuidunt̄ ex opposito:vt pz p ph̄z.6. metaph̄y.g̃ ex boc:q̄ hz eē rōnis tm̄:nō hz aliqō eē reale:qz bre eē rōnis tm̄ excludit eē reale. ¶ z[a] rō talis ē: nulla actio realis termiat̄ ad solū respectū. ꝫ ſi creatura bēret eē reale actuale ab eterno. creatio creature terminaret̄ ad respcm tm̄. g̃ ipole est creaturā bēre aliqō esse reale in actu ab eterno. Utrāq; p̄obo:ꝛ primo primā.qz ꝓm ph̄m.in.ꝫ.phiſi. in ad aligd nō est motus.ꝫ boc nō est nisi:qz actio realis:vl̄ motio realis,p ductiua alic⁹ nō termiat̄ ad solū re[um].g̃ ꝛc.Minoꝛē ſil̄r ꝓbo:qz

Ob.pp̄a q̄ ē ét dñi docto.i .5. metaphy. in lectōe decima ad finē

Prima opio quā imitatur Fr̄aciscus ō maīr.ꝛ Henricus de gandauo: cuius opionis ipugnatōez ét vide a scoto in p̄ſen.diſt.30. q.vnica.

Ter.c.4.

L.c.10.

creatura nihil ẽ nisi vel eẽ eẽn᷑ vl eẽ exñtie.sz ꝟz auctores ꝑdicte põnis eẽ exñtit nihil addit sup eẽ eẽntie: nisi respectũ ad agens:g̃ si creatura añ suã creatiõez bz esse eẽntie reale actuale ei᷒ creatio nõ terminabilr nisi ad solũ respcñ:ꝛ sic ꝑz minor. ¶ Si dicas:ꝙ creatio terminaf ad eẽntiã:vt sub respcũ nõ vz:qz ad illud tm̃:vt ad formalẽ terminũ terminaf actio:ꝙ nõ ꝓsupponir actõis sz ipsam acgrir.sicut qñ bõ dealbaf: albedo est formalis:ꝛ ꝑncipalis termin᷒:qz ꝑ dealbationẽ acgrir.ꝛ dealbatiõi nõ ꝓsupponir:sed si creatura bz in actu esse reale eẽntie añ suã creatiõez:esse eẽntie creatiõez ꝓsupponit: nec ꝑ eã acgrir.g̃adhuc stat: ꝙ solũ respect᷒ sit formalis termin᷒:ad quẽ terminaf creatio. ¶ Et si dicaf terminari ad eẽntiã sub respectu.boc tñ erit rõne respect᷒ formalr:sicut dealbatio terminaf ad boiem albũ rõne albedinis. ¶ 3ª rõ talis est.ꝟm auctores ꝑdicte põnis: eẽntia:eẽ:ꝛ exñtia dr̃nt sicut cursus ꝛ currere. sz cursus nõ põt eẽ sine currere:nec eᷠ:qz ipole est cursum eẽ:nisi aliqd eo currat:impole est ẽ aliqd currere sine cursu: g̃a simili eẽ exñtie nõ põt eẽ sine esse eẽntie:nec eᷠ.sed nullo ponit creaturã bẽre eẽ exñtie ab eterno.g̃ nec aliquis bz ponere eã bẽre eẽ eẽntie ab eterno:nisi in potẽtia. Ipsam aũt põnẽ in se improbo vnica rõne: q̃ talis ẽ illud: ꝙ ꝓducir nullo sui presupposito: nullum eẽ reale bz in actu añ suã ꝓductionẽ:sed creatura est ꝓducta per creationẽ nullo sui presupposito.g̃ ꝛc.ytrãq̃ assumptã ꝓbo:ꝛ ꝑmo ꝑmã:qz illud: cui᷒ aliqõ eẽ reale ꝑcedit suã ꝓductionẽ:q̃tũ ad aliqd sui presupponir sue ꝓductiõi:sed illud:cui᷒ aliqd ꝓsupponir sue ꝓductiõi:nõ ꝓducir nullo sui ꝓsupposito:g̃ illud:ꝙ ꝓducir nullo sui ꝓsupposito:nõ bz aliqõ esse reale añ suã ꝓductiõez:nisi tm̃ in potẽtia. Minorẽ silr ꝓbo: qz creatio simplr dcã: q̃ est ꝓductio toti᷒ entis:q̃tũ ad totum eẽ:ꝙ bz in boc dr̃ ab alys factiõib᷒:qz illud:qõ dr̃ fieri per creationẽ: dr̃ fieri ex nihilo:sed fieri sic ex nihilo non est aliud nisi fieri ex nullo ꝓsupposito:qz ꝑ hoc alie factiones dr̃nt a creatiõe:qz illud:qõ ꝑ eas fit:fit aliquo ꝓsupposito:creatura g̃ in sua creatiõe ꝓducta est nullo ꝓsupposito:ꝛ sic ꝑz minor. ¶ Sic g̃ vr̃ mihi:ꝙ creatura nulluz eẽ reale habuit in actu ab eterno:sz solũ eẽ in potẽtia:nõ q̃cũqz: sed in sola potẽtia creatoris. ¶ Motiua aũt opinantiũ ꝛriũ tacta sunt in opponẽdo:ꝛ ꝑter hoc adducũt quedã alia de veritate ꝓpõnũ ꝑ se:que formanf de creaturis: que ptinẽt ad sequẽtẽ articulũ: ꝛ iõ vsq̃ tũc differanf. ¶ Ad ꝑm g̃ dõm: ꝙ rel᷒ones exñtis ydee ꝛ creatiui terminant ab eterno ad creaturã:sic ad cozrelatiuũ istoꝝ: ꝛ qñ tu dicis:ꝙ ℔ nõ põt eẽ nisi creatura bẽret eẽ reale actuale ab eterno:dico ꝙ ℔ nõ est verũ: qz iste rel᷒ones sunt rel᷒ones rõnis tm̃:ꝛ sufficit eis:ꝙ relatñ eis cozrñdẽs bẽat eẽ rõnis tm̃:hoc excepto:ꝙ creatiuũ regrit in suo cozre᷑ eẽ reale in po᷒. exẽplar aũt:ꝛ ydea ℔ nõ regrũt nisi vltra illud:qõ ptinet ad cognitõez ipozẽt aliq̃ aliã bitudinẽ:qz ex ℔:ꝙ ponir aliqd bre eẽ cognitũ: nõ regrir:ꝙ bẽat aliqõ eẽ reale:cũ nihil possit itelligi: esse aũt reale in po᷒ ꝛ eẽ rõnis ꝓcedim᷒ ꝓuenire creature ab eterno. ¶ Ad ꝛm odz: ꝙ sic qñ fit ex albo nigꝝ:agẽs ñ facit:ꝙ albũ sit nigrũ ꝓuctiz:sz facit:ꝙ illud: qõ ꝓius fuit albũ:postea sit nigrũ:ita ẽt:qñ de᷒ facit creaturã in actu:nõ oz ꝙ faciat:ꝙ nihil sit: vel ꝙ ens rõnis sit ens reale:sz facit:ꝙ illud:qõ ꝓus nõ bẽbat aliqõ eẽ reale in actu:sz tm̃ eẽ rõnis loq̃ndo õ eẽ in actu: bẽat nũc eẽ reale in actu:nec tm̃ oz:ꝙ sic in eo:qõ fit ex albo nigrũ:idez subm substernir successiue albedini ꝛ nigredini: ꝙ ꝓus fuit albũ:ꝛ postea nigrũ:ita ẽt itelligaf ipa eẽntia creature substerni ꝓus ipsi suo nõ esse añ creatõez: ꝛ post creationẽ substerni ipi eẽ:sz ꝑ b:ꝙ dr̃ creatura ꝓi᷒ nõ exñs postea eẽ itelligir:ꝙ creatura:q̃ nũc ẽ:ꝛ bz bitudinẽ ad duratõez:q̃ nũc ẽ:nõ bz bitudinẽ aliq̃ duratõis ꝑcedẽ tẽ istãs sue creatõis:nõ.n.oz:ꝙ illud:ꝙ est subm alicui᷒ ꝓpõnis:sit abstractũ in re ei:ꝙ ꝑ ꝑdi᷒ signaf: qz nec ℔ sp signaf ꝓpõ.ſ.ꝙ illud:ꝙ ẽ subz ꝓpõnis substernat i rez nã ei:qõ ꝑ ꝑdi᷒ signaf vt ꝑz:qz dicim᷒ nihil ẽ nihil: vl chl᷒ ẽ chl᷒. ¶ Ad 3m odz:ꝙ qñ dr̃:ꝙ de᷒ nõ itelligit aliqd bre eẽ reale ab eterno:sz de nouo ly ñ ab eterno ꝛ ly õ nouo ꝓnt deter᷑ actũ itellndi dei:vt sit sẽsus:ꝙ de᷒ aliq̃ actu intellndi:nõ eterno.sz de nouo itelligat aliqd bre eẽ reale:ꝛ iste sensus ẽ falsus:ꝛ ꝟm istũ sensum ꝑcedit illa obo. ¶ Alio᷒ põt itelligi:ꝙ ly nõ ab eterno:ꝛ de nouo determinẽt eẽ rei itellecte:vt sit sensus:ꝙ de᷒ itelligẽs creaturã ab eterno itellndo creaturã: ñ itellexit aliqd creatũ:ꝙ bret eẽ reale actuale ab eterno:sz õ nouo. Q. XI.

Ꝺ secundũ sic ꝑcedit:ꝛ aſ: ꝙ ꝓpõnes ꝑ se: vt hõ ẽ aial:ꝛ cõsiles sint ve ab eterno: qz de q̃lz affirmatio vel negõ.si g̃ ℔ nõ est va ab eterno: hõ ẽ aial. ℔ erit va ab eterno:bõ nõ ẽ anial:sz ad nõ anial seqtur nõ bõ:g̃ ℔ erit va ab eterno. bõ nõ est bõ:sz ℔ est ipole:qz ℔ enũtiaf oppo᷑ de oppo᷒.relinquit igit:ꝙ ꝑ᷒ sit va ab eterno.ſ.bõ est aial. ¶ ℘. tales ꝓpõnes sũt necie.sz illud ẽ necĩũ:qõ ipole ẽ alr se bẽre. g̃ ipole ẽ:gn iste sint semp ve:ꝛ ꝑ ꝓñs ipole ẽ:gn sint ve ab eterno. ¶ Si dicas:ꝙ illi est nećitas nõ ab᷑:sz neći tas bitudis termioꝝ. ¶ Cõtra: illõ ꝙ depẽdet ab alio nõ põt eẽ nećiũ:nisi illud a q̃ dependet:sit nećiũ:sz bitudo termioꝝ depẽdet ex ipsis termis: g̃ ipole ẽ ꝙ sit ibi nećitas bitu᷑ termioꝝ:ꝛ nõ nećitas terminoꝝ. ¶ ℘. nećitas bitu᷑ ter᷑ vr̃ eẽ nećitas ex ſuppõne:sz ad neći tatẽ vitatis ꝑdcãꝝ ꝓpõnũ ñ ſufficĩ nećitas ex ſuppõne:g̃ i ꝑdictis ꝓpõnib᷒ ñ solũ ẽ nećitas bitu᷑ ter᷑:imo neći tas ab᷑ ter᷑:a᷒ vr̃ plana:qz nećitas bitu᷑ ter᷑ est:q̃ posito vno ter᷑;oz ponẽ reliquũ.mi.ꝑbo: qz ad neći tatẽ q̃ regrit certi᷒ scie ñ ſufficĩ nećitas ex ſuppõne:allo qn de ℔:ꝙ ẽ sortẽ currere eẽt scĩa:cuz ℔ possit eẽ nećam. soz.n.currere:dũ currit:ẽ nećariũ.sz ꝑdicte ꝓpõnes bñt neći᷑:q̃ regrit certi᷒ scie:cũ oẽs scie bũane sint õ ꝑdictis ꝓpõb᷒;vl õ ꝑncipys:vl ꝓnib᷒:g̃ ad vitatẽ nećiã ꝑdictaꝝ ꝓpõnũ ñ ſufficit nećitas ex ſuppõne:ꝛ sic ꝑz mior.

Cõtra ab eo:ꝙ res ẽ vl nõ est:dr̃ ꝓpõ va vl falsa:sz creature:de q̃b᷒ formanf ꝑdicte ꝓpõnes:nõ bũerũt aliqõ eẽ reale actuale ab eterno: vt ꝑmissuz ẽ.g̃

Rñdeo ꝑdicte ꝓpõnes nõ sũt ve ab eterno. de ista qõne dixerũt illi:ꝙ ponũt creaturã bre eẽ eẽntie actuale ab eterno.istas ꝓpõnes eẽ vas ab eterno:q̃tuz ad eẽ eẽn᷑ actuale:ꝛ q̃ vez sit:boiez eẽ bominẽ:ꝛ boiez eẽ aial actu ab eterno:sz ℔ ẽ.s. improbatũ: nec rõnes adducte õ vitate ꝓpõnũ ℔ ꝓbãt efficaciter: vt patebit soluẽdo eas. ¶ Ally vo dixer᷑ abſq̃ distõne: ꝙ ille ꝓpões sũt ve sp:siue res sit:siue nõ:qz sz bõ:ꝛ aial cozrũpanf ꝛ gñent:tñ ℔:ꝙ ẽ boiez eẽ aial:nõ gñaf:nec cozrũpir:ꝛ iõ sp ẽ vez:boiez eẽ aial:ꝛ ꝟsilia. ¶ Sz qcqd sit õ vitate illaꝝ ꝓpõnũ:boc nõ vr̃ eẽ bñ dcñ: qz sz boiez eẽ aial:vl boiez eẽ albũ ñ gñer ꝑ se:nec cozrũpir: tñ ista ꝟificari ꝟñr sr bz ad gnõnẽ ꝛ cõzuptõez:qz ab eo: ꝙ res ẽ:vel nõ ẽ:ẽt q̃m ad eẽ reale exᷠ aiaz cozrñdẽs ꝓceptiõi: vel enũtiatiõi de re forte dr̃ ꝓceptio: vl enũtiatio va vel falsa:ꝛ ℔ ꝑz ꝑ ꝑbz in ꝑdicañtis:nisi dic᷒ ꝙ ꝓpõ: q̃ dic sortẽ sedere:dũ sedet:ẽ va:si nõ sedet:ẽ falsa.sedere

Ꝺe hac opione frequẽter innuit Alb᷒.magn᷒ sup ꝓporphyrio:ꝛ scotus i qõnib᷒ ꝓlarmeñ.qõne.5.qrũ vtꝝ cesar sit cesar ꝛ cesar sit hõ cesare nõ existente.

aũt ⁊ nõ ſedere ꝓtinẽt ad eẽ reale. ſz gnõ ⁊ corrupꝰ facit ad eſſe reale: ⁊ nõ eſſe. g̃ vificatio ꝓpõnũ enunciataꝝ de creaturis ꝓñter ſe bz ad gnõnẽ ⁊ corruptionẽz: ⁊ ꝓ ꝓñs alr ſe bz bõ ad hoc: ꝙ verificet̃ de eo eẽ aial añ gnõnẽz ⁊ poſt: ⁊ añ corruptõẽz ⁊ poſt: ⁊ iõ vr ꝙ nõ vniformiter ſe bẽant dicte ꝓpõnes. ad veritatẽ qñ res ſunt: ⁊ qñ nõ ſunt. ¶ Et iõ eſt alr dõm. ¶ Ad euidẽtiã aũt bꝰ qõnis opꝰ eſt multiplici diſtõne. ꝑ diſtinguẽdũ eſt: ꝙ iſte ꝓpõnes ꝓñt dici vere veritate rei: ⁊ veritate ſigni. q̃rere g̃: vtꝝ ſint vere ab eterno veritate rei: eſt idez: ac ſi q̃rere tur: vtꝝ iſte ꝓpõnes fuerit ab eterno in ſuo vo eẽ reali: ⁊ q̃tũ ad hoc idẽ iudiciũ eſt de eis: ⁊ de alys creaturis. vtꝝ babuerũt aliqõ eẽ reale ab eterno. ¶ Cẽtũ aũt ad boc dico: ꝙ nõ habuerũt aliqõ eẽ reale actuale ab eterno: ſicut nec alie creature. ¶ Si aũt q̃raꝝ de veritate ſi gni: ſic idẽ eſt q̃rere: vtꝝ iſte ꝓpõnes ſint vere ab eterno: ⁊ querere vtrũ ſit ita vel̃ ab eterno: ſicut tales ꝓpõ ſignificãt: vtꝝ. ſ. vel̃ ſit ab eterno boiez eẽ aial: ⁊ ſic de alys: boiez aũt eẽ aial aliquo tpe: vel aliq̃ duratiõe põt deſignari z'. ſ. ſigñatiue: ⁊ ꝯſigñatiue: ſigñatiue: vt quã do dr. bõ ẽ aial hodie: vel bõ fuit aial beri. cõſignificati ue vo pp hoc: ꝙ vbũ ex ſuo mõ ſigñandi iportat ſiue ſi gnificat tps: ſic̃ curris ꝯſigñat pñs: ſz cucurrit ꝑterituz. ¶ Ulteriꝰ eſt diſtinguẽduz de ſuppõne iſtoꝝ termioꝝ bõ. aial: ⁊ ꝯſimiliuz: qz bõ analogice ⁊ ideterminate ſuppo nit ꝓ boie in poª: ⁊ ꝓ boie in actu: bõ vo in actu ſuppõit ꝓ boie bñte eẽ in actu ꝓ aliqua dr̃ia tpis: bõ vo in poª ſupponit ⁊ p̃cise p ꝯpationẽ ad poªm dei ꝓ quolz homie quocũqz mõ poſſibili a deo fieri: ⁊ ſile eſt in alys termi nis. ¶ Notãdũ aũt: ꝙ bõ ad boiem in poª: ⁊ ad boiem in actu eſt cõe analogũ nõ vniuocuz: analogũ aũt ptim ꝯuenit cũ termio vniuoco: ⁊ ptiz cũ equoco: nũc aũt ita eſt: ꝙ illud: ꝙ vificat̃ de aliquo ſuppoſito termini vni uoci ſimplr enũtiat̃ de ipſo termio vniuoco: vt ſi verũ ſit: ſortẽ currere: veꝝ eſt ſimplr dicere: boiem currere: veꝝ eſt ẽt ſimplr ſortẽ eẽ boiem: qz bõ ꝓ aliquo ſuppo ſito vificat̃ de ſorte. illud aũt: ꝙ vificat̃ de aliquo ſigni ficato termini equoci: nõ enuntiat̃ de eo ſimplr. ſz cum diſtõne: vt cũ dicimꝰ canẽ latrabilẽ currere: ⁊ ide eſt: ꝙ pp vicinitatẽ termini analogici cũ vtroqz: qñqz enun tiat̃ ſimplr de termio analogico: ꝙ ꝯuẽit ſibi rõne alicꝰ ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ. vt cũ dicimus: ꝙ ens ſubſiſtit: vl ens accidit: ⁊ ẽt ex parte p̃dicati enũtiat̃ ſimplr temiꝰ ana logus de ſuo ſuppoſito: vel de ſuis ſuppoſitis: vt cũ dici mus ſuba eſt ens: accns eſt ens. ¶ His g̃ p̃miſſis dico: ꝙ qñ q̃rit̃ de iſtis ꝓpõnibꝰ q̃tũ ad veritatẽ ſigni: vtrũ ſint ve ab eterno: ꝙ idẽ ẽ: ac ſi q̃raꝝ: vtrũ veꝝ ſit boiez eẽ aial ab eterno: ⁊ loquẽdo de eſſe in tali duratõe: put iportat̃ ꝑ ꝓpõnẽ ſigñatiue: vt cũ q̃raꝝ: vtrũ veꝝ ſit bo minẽ eẽ aial ab eterno. Dico: ꝙ in q̃tũ terminus analo gus põt reddere locutionẽ verã ꝓ quolibz ſuo ſuppoꝰ ideterminate: põt abꝫ ꝯcedi: ꝙ hõ eſt bõ: ⁊ aial ab eterno: qz bõ ⁊ aial in iſta locutõe ꝓñt reddere locutionem verã ꝓ homine ⁊ aiali in potẽtia: nõ aũt ꝓ homine in actu: vl aiali. ſi accipiant̃ ex parte p̃dicati: ꝙ ideo dico: qz hõ nũc ens actu eſt bõ ⁊ aial in poª ab eterno: nõ aũt eſt bõ: vel aial in actu ab eterno: vñ ſi q̃raꝝ ꝓ q̃ reddit locutõez verã. dõm: ꝙ nõ ꝓ quocũqz: ſz ꝓ boie ⁊ aiali in potẽtia mõ: q̃ dcm̃ eſt. ¶ Et ſz tales ꝓpõnes ſic poſſint ſimplr ꝯcedi. magis tũ ꝯgrueret eas cũ diſtinctiõe con cedere: inquãtũ terminus analogus recedit ab vnitate termini vniuoci: nec vnũ cõtentoꝝ eque participat na turã importatã ꝓ terminũ ſicut aliud. ⁊ vñ: ⁊ quãdoqz quãdo querit̃. vtrũ accidens ſit ens: rñdemus cũ diſtin ctione dicẽdo: ꝙ eſt ens nõ ꝓncipalr ⁊ ꝓtmo: ſed ſecun do: ſic etiã magis ꝯgrueret cũ diſtõne dicere: homineꝫ eſſe hominẽ: vel aial in poª ab eterno: q̃ ſimplr ꝯcedere hominẽ eẽ aial ab eterno. ¶ Si aũt addat̃ bꝰ determi natio: q̃ eſt eẽ in poª: ⁊ q̃rat̃: vtꝝ veꝝ fuerit hominẽ eſſe aial in poª ab eterno. concedẽdũ eſt ſimplr ꝙ ſic: qz bõ ab eterno fuit in poª actiua creatiõis ad hoc: ꝙ eſſet ani mal. verũ eſt ẽt dicere: ꝙ homo in actu fuit aial in poª ab eterno: qz eẽ aial in poª ab eterno verificat̃ de quo cũqz homine habẽte eẽ in actu ꝓ quacũqz dr̃ntia tpis. ſi aũt eẽ in actu accipiat̃ cũ p̃dicato tm̃: ⁊ querat̃: vtruz iſta ſit vera: homo eſt aial in actu: dõm ꝙ non: imo eſt ſimplr falſa: qz veritas ꝓpoſitiõis ſiue enunciatiõis ꝯſi ſtit in ꝯformitate ſui ad eẽ rei: de qua fit enunciatio ſm repreſentationẽ: ita. ſ. ꝙ talis ſit res: qualis enunciatur eẽ. ſz eẽ rei ꝙ ſignificat̃ ꝓ ꝓpoſitionẽ iſtã. homo eſt ani mal actu ab eterno non vere rñdet ꝓpoſitioni vt ſit ta le quale ꝓ dictã ꝓpoſitionẽ enunciat̃: qz iſta ꝓpoſitio ſi gnificat creaturã hẽre aliqõ eẽ reale actuale ab eterno. hoc aũt eſt falſuz: qz oñsum eſt ſupra ꝙ creatura nõ ha buit aliqõ eẽ reale actuale ab eterno. g̃ ꝑdicta ꝓpoſitio ſimplr eſt falſa. ſi aũt ex vtraqz parte adiungat̃ hoc ꝙ dico in actu ⁊ querebat̃ vtrum bꝰ ſit vera: homo in actu ab eterno eſt aial in actu ab eterno. dico ꝙ bꝰ põt accipi in vi catheꝯ de ſubo implicato vt ſit ſenſus: ꝙ ille q̃ bz actu eẽ homo ab eterno: ſit anial actu ab eterno: ⁊ iſto modo eſt falſa ꝓpter implicationẽ falſaz factã in ſubo: qz nullus fuit homo in actu ab eterno. ¶ Alio mõ põt accipi: quaſi in vi cuiuſdã conditionalis: vt ſit ſenſus: ꝙ cuicũqz cõueniret eẽ hominẽ actu ab eterno: neceſſario ei ꝯueiret eẽ aial actu ab eterno: ⁊ ſic eſt vera: ⁊ ſilr ꝑ ta lẽ habitudinẽ tñ fundat̃ certitudo oĩum ſciẽtiaruz hu manaꝝ de rebus creatis habitarũ: nullus tñ eſt certus ꝑ ſciẽtias humanas: vtꝝ homo ſit: vel nõ ſit actu tunc: vel tunc tali tẽpore: vel tali tẽpore. ſz de hoc hẽret̃ certi tudo: ꝙ impoſſibile eſt hominez eſſe: quin ſit anial eo modo: quo eſt homo: ⁊ qz talis habitudo terminoꝝ nõ cõſequit̃ res: ſiue terminos res ſignificantes ſm deter minatã acceptionẽ: qz nõ eſt neceſſariũ hominẽ eẽ aial in actu tunc: vel tunc tali tẽpore: vel tali: ſz ꝯſegtur res in gnãli abſtrahendo a qualibet acceptiõe determina ta: ⁊ quolibz tẽpore. Jõ dr: ꝙ res ſm ratiões ſuas vles habẽt talem neceſſitatẽ: qualis dicta eſt: ⁊ ꝙ de eis ſunt ſciẽtie: ſi aũt loquamur de tẽpore cõſigñato: idẽ eſt q̃ re re: vtrũ iſta: homo eſt anial ſit vera ab eterno. ⁊ q̃rere: vtrũ ſi aliqs ꝓferret ab eterno iſtam ꝓpoſitionẽ: bõ eſt aial: tunc eẽt vera pp hoc: ꝙ hoc vbuz eſt conſignificat preſens tps: ⁊ q̃tum ad hoc videt̃ mihi: ꝙ idez eſt iudi tiuz de tẽpore ſigñato ⁊ ꝯſignificato. vñ adhuc: ꝙ bꝰ ſit vera: homo eſt aial in actu: vel homo currit in actu req rit̃ pñtia actualis rei: que ſic enũtiat̃ ꝑ tẽpore: ꝓ quo: ⁊ in quo ꝓferr̃: ⁊ iõ breuiter dico: ꝙ ad veritatẽ ꝓpõnuz requirit̃: ꝙ res ꝑ eas ſigñate bẽant illud eẽ: ꝙ ꝑ ꝓpoſi tionẽ enuntiat̃: ⁊ ſignificat̃ ꝓ tẽporibus: que per ver ba ſignificanr̃: ſic g̃ quãdo querat̃ de iſtis ꝓpoſitiõibꝰ: vtrum ſint vere ab eterno: ꝑ quo ſic: ⁊ quo nõ. ¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm: ꝙ accipiẽdo aial ꝓ aiali in poª iſta eſt vera ab eterno: homo eſt aial: qz tunc accipiunt̃ termini vni formiter. homo. n. nõ põt ſupponere ꝓ homine in actu ab eterno: niſi falſo: ⁊ iõ ad reddẽdũ locutionẽ veram: opz ꝙ ſupponat ꝓ boie in poª ab eterno: ⁊ ſic ẽt aial ad hoc: ꝙ reddat locutionẽ verã: oz ꝙ ſupponat ꝓ aiali in poª: ⁊ q̃ dr: ꝙ ꝺ quolz affirmatio vl negõ ꝯcedat̃: acci piẽdo affirmationẽ ⁊ negationẽ eodẽ mõ: bñ loquẽdo de aiali in actu ab eterno: ꝙ nõ conceditur de homine: ſed eius negõ dz ꝯcedi. ſ. ꝙ bõ nõ eſt animal in actu ab

Bõ analogi ce dr de boie actu ⁊ de ho mie in poten tia ſm thomi ſtas: ſcotiſte bo dñt ꝙ vni boce.

eterno:ꝛ qñ dr̃:ꝙ ad nō aial segr̃ nō bō.vex est accipiē do vnifozmiter:ꝛ iō ꝛ b̄ est va: bō nō est bō in actu ab eterno:nec segr̃:ꝙ oppom̃ p̄dicer̃ de oppor̄:qz affirmatio vel negō:q̄rū vna accipit fm actū:ꝛ altera fm potētiā: nō sunt oppr̄. sic aūt est hic:nā qñ dr̃:bō nō est aial actu ab eterno:negaf eē boiez actu ab eterno ab boie ī po⁹ ab eterno:nā bō non pōt vē supponere p aliq̄:ꝙ habuerit ab eterno actu nām būanā:nisi negauc. vt qñ negaf de boie:ꝙ sit bō actu ab eterno. ¶ Ad 2m dōz:ꝙ tales ꝓpōnes sunt nēcie necitate hitudis termioꝝ: ex b̄ ät ñ segr̃ vl ꝙ bō sit aial actu ab eterno: ꝙ nēciū sit bo minē cē actu ab eterno:ſz sequit̄: ꝙ nēcium sit semꝑ eo mō eē aial:quo est bō. ¶ Ad 3m dōm:ꝙ ꝓcedit ex falsa imagiatiōe:suppōit.n.ꝙ dicaf nēcitas hitudis termioꝝ: q̄ſi ipa hitudo sit:qđ in se nēcia ē:ꝛ termini non sunt nēcary:ꝙ falsum est;imo ipſi termini sunt nēcary nēcitate hitudis:qz ipole est vnū cē sine altero. Jta ꝙ ē scꝛs:ꝙ ipſi termini fz talē modū nēcitatis sunt nēcary: ꝛ ly hitudo ibi dic̄ ipz modū nēcitatis. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ nō ē eadē nēcitas hitudis termioꝝ:ꝛ nēcitas ex supponē:qz illud:qđ ē nēciū ex suppōne: nō ē simplr nēciū ꝛ ex nā rei:ſz ex hipotheſi data: nō.n.ē nēciū simpr̄:ꝛ ex nā rei:soꝛ.currere:ſz ex ista suppōne:si currat. Illud āt: ꝙ ē nēciū nēcitate hitudis:est simpr̄ nēciuz ꝛ ex nā rei: nō.n.ex aliq̄ suppōne ē nēciū eē boiez aial eo mō: q̄ est bō:imo ex nā rei:q̄ simplr ipole ē boiez eē sine aiali:vl qñ sit aial eo mō:q̄ ē bō:ꝛ qñ tu dicis:ꝙ imo:qz ista necessitas est ex b̄:ꝙ posito vno nēcio ponaf reliquū:dico ꝙ nō:qz ſz posito vno nēcio ponaf reliquū: nō tñ ex b̄: ꝙ ponif alterꝝ ipsoꝝ hñt:ꝙ aliō ō nēcir̄ sequaf:imo ex b̄:ꝙ ex nā rei se hñt sic: ꝙ vnū ¬cludit alterꝝ:qñ vnifozmiter accipiunf:ipole est vnū poni: qn ponaf reliquū. vñ sine ponas aliqd:sine nō:impole est qn vnūqōq; eo mō sit aial:q̄ est bō:ſz vex ē:ꝙ aial eē actu i tali tpe: vl tali nō ē nēciū:nisi ex suppōne:q̄ suppōit boiez:vl aliaz spēz aialis eē in illo tpe actu. Dōz q̄:ꝙ mioꝛ illi⁹ rōnis ē falsa:ꝛ ad ꝓbōnē pz. ¶ Et si tu dicas:ꝙ nō vr̄ ibi nēcitas abr̄a:ſz magis reua:ꝛ p ꝯñs nō esse nēcitas simplr.dico ꝙ nēcitas abr̄a pōt zr̄ accipi:vl ꝓ nēcitate:q̄ aliqd est simplr nēciū:ꝛ nō fm qd:ꝛ ex b̄ ipole ē alr se bre:ꝛ ista nēcitas dr̃ abr̄a:qz abic ꝛ simpr̄ ē aliqd ea nēciū. ¶ Alio mō pōt dici nēcitas abra fm ꝙ dic̄ ſpālē modū nēcitatl simplr:illa.ſ.nēcitas:q̄ aliqd dr̃ nēciū:nō in re ad alterū:ſz in se:ꝛ isto mō nēcitas hitudinis nō ē nēcitas abra. ¶ Ad arm in oppom dōm:ꝙ ab eo:ꝙ res ē:vel nō est dr̃ oꝛo vā vel falsa:vex est q̄tū ad eē: qđ ꝓ oꝛonē signaf: nūc aūt qñ dr̃.bō est aial ab eterno.vl bō est bō ab eterno:nō opz ꝙ accipiaf q̄tū ad esse actuale: ſz pōt accipi q̄tū ad eē potētiale:tale aūt esse.ſ.esse in potētia actiua dei bz creatura ab eterno. Questio. XII.

Nēcitas absoluta dupl̄ capi pōt.

Mō dīaz inter nēcitatez hitus termioꝝ ꝛ nēcitatē ex suppōne.

Ad b ꝙ aliqd fit in gñe tria requrunt.

Ē tertiū sic ꝓcedit ꝛ argr̃: ꝙ res hēant eē in gñe ab eterno:qz idē est eē in gñe subē: ꝛ eē subaz:ꝛ sic de alys gnib⁹.ſz b̄ est va ab eterno.bō ē suba:ꝛ albedo q̄litas.q̄ res sunt in gñe ab eterno. ¶ ꝓ. si res non eēnt in gñe: añq̄ eēnt i actuali exñtia: tūc idē iuditiū eēt de eis añq̄ eēnt actu:sicut de cbimera:hoc aūt est falsuz ergo res sunt in gñe añq̄ in actuali exñtia:ꝛ sic sequit̄ ꝙ fuerint in gñe ab eterno.

Cōtra esse ꝙ res bz in gñe est eē reale: qz diuisio entis in.x. p̄dicamēta est diuisio entis realis: ſz res create nō habuerūt eē ab eterno.q̄ ꝛc̄.

Rēspōdeo ad istā qōnē dñt qda⁹:ꝙ res hñt eē in gñe fm suū esse potētiale:nō fm suū eē actuale:ꝛ fm istos res sunt simplr in gñe ab eterno:cū hēant eē potētiale ab eterno. ¶ Sed b̄ vr̄ mihi ꝛobabilr dcñ:qz vnūqōq; in tm ē in gñe aliq̄: in q̄tū recipit ve p̄dicatiōez illi⁹ gnis:vñ vnūqōq; in tm est in gñe subē:in q̄tū ve est suba:vnūqōq; aūt veri⁹ est suba: in q̄tū est suba in actu:q̄ in q̄tuz est suba in po⁹. q̄ vnūqōq; veri⁹ ē in gñe fm suū eē actuale:q̄ fm suū esse potētiale.falsuz est q̄ dicere sic isti dñt.ſ. ꝙ res sint in gñe fm suū eē potētiale:ꝛ nō fm suū actuale. ¶ Et iō ē alr dōm.videlz:ꝙ cū p̄dicaꝝ dicat nām substratā ordini rōnis ad b̄:ꝙ aliqd sit in gñe:oz tria ꝛcurrere: p̄m ē ꝙ; nā substrata ordini rōnis:q̄ dr̃ genꝰ illi⁹ p̄dicaꝝ ꝛueniat ve ei:ꝙ dr̃ esse in gñe:vñ ad b̄:ꝙ aliqd sit in gñe subē: vt spēs:oz ꝙ ve ꝛueniat sibi:ꝙ sit suba:fm est: ꝙ oz:ꝙ ꝛtineaf ifra limites illi⁹ gnis:ita.ſ.ꝙ dicat nāz icludēte pfectōez gnis subē:ꝛ nullā aliā pfectōez cuiuscūq; alteri⁹ gnis.ꝛ pp boc ſz ens sit va suba. nō tñ ē in gñe subē: qz nō ifra limites subē ꝛtinef:ſz sc extēdit ad oia gnā:ꝛ eodē mō ēt deꝰ nō est in aliq̄ gñe.qz ꝛpbēdit pfectiōes oiuz genex. ¶ 3m est:ꝙ substernaf ordini rōnis.fm ꝙ vnū substernit fm rōnem itellndi alteri:vt spēs gnis:ꝛ spēs spālima spēi subalterne:ꝛ idiuiduuz spēi spāliſſime. ¶ Ad tuz ad ꝑma duo dico:ꝙ res sunt in gñe in poꝰ ab eterno:nō aūt in actu:qz eē in gñe ſbe q̄tū ad ꝑ duo:ꝛ idē ē de alys gnib⁹:est eē subam realr ꝛ bre nāz limitatā ad hoc:ꝙ ē pcise eē subaz:ſz eē realr subaz ꝛ bre nāz limitataz ad b̄ ꝙ est eē subam p̄cise:ve ꝛ realr nō ꝛueit reb⁹ creatis ab eterno nisi in poꝰ:sic̄ pz ex qōne p̄cer̄:qz idē ē iuditiū de b̄:sic̄ de vitate aliaꝝ ꝓponū p se de creaturis enūtiabiliū:sic̄ ē boiez eē aial:ꝛ ꝛsilr̄a:ꝛ iō reuo bñt eē in gñe ab eterno:q̄tū ad p̄dicta duo nō in actu: ſz in potētia. ¶ Ad tuz vo ad 3m: habuerūt esse in gñe ab eterno in actu:qz ad hñdū ordinē rōnis in actu in reb⁹ itellectis:sufficit ꝙ cū tali ordine sint intellecte in actu:res aūt potuerūt esse ab eterno itellecte in actu cū tali ordine:ita ꝙ talis ordo ꝛsequaf eas ꝓut sunt subiue in itellectu diuino ab eterno: ꝛ iō res q̄tū ad talē ordinē rōnis poterūt esse in gñe ab eterno:nō.n.semꝑ actualitas q̄ actu itelligīr res dependet ab actualitate rei itellecte. ¶ Ad p̄m ſcm ad ꝑmā ꝓtz pz ex dictis in p̄cer̄ qōne:qz nō segr̃:ꝙ aliq̄ creatura fuerit suba ab eterno actu: sed poꝰ tm̄. ¶ Ad 3m dōz:ꝙ nō ē sile de cbimera: ꝛ de creaturis añq̄ sint in exñtia actuali fm ꝑmissaz potētiā:qz cbimera est puꝝ figmētuz:nec est ens actu:nec potētia: creature aūt añq̄ sint actu:sunt entia in potētia:vl sunt in gñe in potētia. ¶ Ad aliud ad aliā ꝓtz pz: qz creatura nō habuit eē reale i actu ab eterno: ſz in potētia tm̄: ꝛ iō q̄tuz ad ꝑma duo nō bz esse actuale in gñe ab eterno:sed in potētia:sed eē rōnis potuit creatura bēre actu ab eterno:ita ꝙ ponaf actualitas entis rōnis: nō autez actualitas nāe sibi substrate.

Oltea q̄rit de creatura q̄tū ad opari:qđ est agere:ꝛ pati: ꝛ ꝑmo de idētitate agere:ꝛ pati. vtrū.ſ. actio ꝛ passio sint idē re. scđo de gdītate eoꝝ. vtrū de rōne.ſ. actōis ꝛ passiōis sit relatio ad agens ꝛ ad passum.

¶ Questio. XIII.

Ē primū sic ꝓcedit ꝛ arr̃:ꝙ actio ꝛ paꝰ nō sint idez re:qz ea q̄ ꝓtinēt ad diuersa p̄dicaꝝ nō sūt idē re:cū diuisio p̄dicaꝝ sit penes diuisionē entis realis:ſz actio ꝛ paꝰ sunt diuersa p̄dicar̄:q̄ ꝛc̄. ¶ ꝓ.q̄ sunt incompossibilia nō sunt idem re; sed agere ꝛ pati sunt huiusmōi:cū nō possint ꝯuenire eidē. q̄ ꝛc̄.

¶ P. ipole est eundez actū re esse diuersoꝝ. ſz actio est actus agētis ⁊ passio patiētis. g̃ nō sunt idē re.

Contra actio ⁊ passio sunt vnus motꝰ. sed motus circa quē est actio ⁊ paꝰ ē vna res. g̃ ⁊c.

Reſpōdeo circa hoc est zꝛopio. pᵒ est ꝙ actio ⁊ paꝰ sunt diuersa re cū forᵃ: que acgrit̄ ꝑ motū ⁊ abinuicē: ⁊ dñt ꝙ per actiōez ⁊ passionē sit res: nō sicut per cām agentē: sed sicut per quādā viā: sicut si diceret̄: aligd mouet̄ per q̃dā viā vsq; ad termi nū vie: ita ꝙ via nō est cā agēs: ſz est mediū: per qō fit trāsitus. Ita per actionez intelligat̄ agens attingere ad formā ꝓductā actiue: passū vo ꝑ passionē passiue: ponūt tñ vtrāq; eē in passo: ſz qz actio ⁊ paꝰ ponunt̄ eē q̃dā res cāte i passo: sic in subo ab ipso agēte: q̃z aūt res cāta ab agēte i passo vr eē q̃dā forᵃ vel forᵃ: ⁊ actꝰ aliqđ subz i forma͂s vr eē idē: q̃z aūt forᵃ fit: paliq̃ actōez ⁊ passionē: ⁊ sī actio ⁊ paꝰ: ꝑ qs fiūt forᵉ sunt idē cū forīs: q̃ sūt actio ⁊ paꝰ eadē rōne in alys: forᵃ q̃ acgrit̄ dz dici actio ⁊ paꝰ: ⁊ motꝰ ꝓz ꝙ ipa forᵃ ē in fieri ⁊ i fluxu: dr̄ aūt motꝰ vl mutatio ꝓm ꝙ ꝑ eā de nouo susceptā subm se bz alr nunc ⁊ ꝓus: actio vo dr̄ ꝓm ꝙ denoiat agēs iq̃tū agēs fit ea aliqđ esse actu: paꝰ vo ꝓm ꝙ aliqđ patiēs fit ea actu ꝓm ꝙ magis patebit i sequēti qōne. ¶ Sic g̃ ē zꝛ opi. q̃ pōlt: ꝙ actio ⁊ paꝰ sint eadē res dr̄ns rōne: ꝓut ē actio ⁊ paꝰ: ⁊ ℞ opio ad nūc vr mihi magis ꝓbabilis. ¶ Ad videndū quō vna res ꝓz diuersas rōnes ꝛstituat diuersa ꝑdicamēta: nōndū ē: ꝙ dr̄t ponere aliq̃ duo eē diuersas res rōis: ⁊ ponere ea eē diuersa rōne: qz qñ aliq̃ duo dr̄r eē duo entia rōis ōnotāt̄: ꝙ ipsa ⁊ eoꝝ dualitas ptieat tñ ad eē rōnis: sic̄ si ego dicerē: ꝙ eē genꝰ ⁊ eē spēm sūt duo entia rōnis: qñ vo dr̄r aliq̃ differre rōne: nō opz ꝙ ipsa sint entia rōnis: ſz ꝙ eoꝝ diuersitas vl plalitas sit plalitas vel diuersitas rōnis. v. g. hō ⁊ aial dr̄nt solū rōne: ñ tñ bō ⁊ aial ptinēt tñ ad eē rōnis: ſz eoꝝ diuersitas vel dr̄ia ptinet ad eē rōnis tñ: sic g̃ ⁊ ꝓpoᵗᵒ actio ⁊ paꝰ dr̄r res: ⁊ vnūqōq; eoꝝ dic̄ realē nāz: ⁊ nō tñ ens rōnis: ſz eoꝝ dr̄ia sit dr̄ia rōnis tñ: bz tñ ꝑ fūdaᵗᵒ rēoto ista dr̄ia rōnis diuersitatē agētl ⁊ passi cāe. ſ. effiᶜᶦᵉⁿᵗᵉ: ⁊ cāe mālis: ⁊ sic: diſio entis i actōez ⁊ passionē ē diſio in ea: q̃z vnūqōq; ē nā: ſz tñ diuersitaſ eoꝝ nō ē rei: ſz rōnis: diſio. n. entis i gnā: ⁊ cuiuſlz gnis in spēs nō ē diſio realiſ: ita ꝙ ipa diſio sit realr: qz diuiſio realis nō ē nisi eiꝰ: qđ fuit ꝑ vnū nuō ꝓm rē: ens aūt reᵘ genꝰ: in q̃ didiſ: ⁊ genꝰ reᵘ spēꝰ: in q̃s didiſ nō sūt vnū nuō ꝓm rē: ⁊ iō nō oz dr̄iaz ꝑdicaᵗᵒʳᵘᵐ sp eē dr̄iam realē: ſz vnūqōq; eoꝝ dicat rē veram. ¶ Sz ℞ isurgit q̃dā difficultas: qz si dr̄ia rōnis faciat diuersa ꝑdiᶜᵃ: vr ꝙ q̃lz dr̄ia rōnis faciat diuersa predicamēta: ⁊ sic multo plа erūt ꝑdicaᵗᵃ q̃. x. ¶ Et ad hoc dōz: ꝙ nō q̃lz dr̄ia rōis facit diuersitatē ꝑdicaᵗᵒʳᵘᵐ: ſz dr̄ia illaꝝ rōnū: q̃ nō sūt reducibiles ad vnā rōnē vniuocā: talis aūt dr̄ia rōnū entium nō excedit nūeꝝ. x. generū ꝓp qđ nō sūt nisi. x. ꝑdiᶜᵃ: vt suppono ad nūc. ¶ Ad ꝓᵐ ī oppᵐ dōm: ꝙ ma. nō ē va vlr: ⁊ qñ dr̄ ꝙ diſio ꝑdicaᵗᵒʳᵘᵐ ē penes diſionē entis realr. Dico ꝙ veꝝ ē q̃tū ad ℞: ꝙ illud qđ diuidiť: ⁊ in q̃ diuidiť sūt q̃dā ētia realia: nō aūt q̃tū ad ℞: ꝙ diſio sit realr: vel dr̄ia cozrñdēs illi diſioni sit realr. ¶ Ad zᵐ dōz: ꝙ agere ⁊ pati sunt īcōpossibilia q̃tū ad illud qđ denoiant: nō aūt q̃tū ad ℞: a q̃ denoiati ue dr̄r: qz cā effeᵘᵃ q̃z denoiat actio vt agēte: ⁊ cā mālis q̃z denoiat paꝰ vt patiēte: ñ pñt eē idē: ſz eadē sit forᵃ: q̃ ē actio agētis: a q̃ dr̄ agēs: ⁊ paꝰ patiēt̄: a q̃ dr̄ patiēs: sic̄ ēt eadē distātia ē iter surſuz ⁊ deorſuz: ſz illa: gbᵒ ꝛuenit distare ⁊ surſum ⁊ distare a deorſuz sūt diuersa re: vt dr̄ z. pbysi. ¶ Ad ꝫᵐ dōm: ꝙ ipole ē eūdē actū re eē duoꝝ diuersoꝝ re vt subozꝝ: nō aūt est ipole: eūdē actū re eē diuersoꝝ re vnlr vt cāe agētis: a q̃ est: ⁊ alterlr vt subi ⁊ patiētis: in quo est: nūc āt actio ⁊ passio est actꝰ agētis vt a quo: ⁊ patiētis vt in quo. Q. XIIII.

D secundū sic ꝓcedit̄: ⁊ ar ꝙ actio ⁊ paꝰ includāt in rōne sua relonē ad agēs ⁊ ad passū. qz qđ est cōe plibꝰ nō ꝛplet rōnē alicᵘˢ eoꝝ: sic̄ aial nō ꝛplet rōnē bois vr asinī. ſz motꝰ est aliqđ cōe actioni ⁊ passioī. g̃ nō ꝛplet rōnē alicuiꝰ eoꝝ. ſz nihil cuz motu vr cōplere rōnē actionis ⁊ passionis: nisi relo ad agens ⁊ passum. g̃ ⁊c.

Contra de rōne vniꝰ ꝑdicamēti nō sunt ea: q̃ pti nēt ad diuersa ꝑdicamēta: ſz motꝰ ⁊ relo ad agēs ⁊ ad passuz sunt res diuersoꝝ generꝝ: qz cū motus ⁊ terminꝰ ptinēt ad idē genꝰ: relones ad agēs ⁊ passuz nō sunt de gñe actionis ⁊ passionis. g̃ ⁊c.

Reſpōdeo de ista qōne dñt gdā: qꝰ q̃dā sūt relones: q̃ nō sunt de ꝑdicaᵗᵒ relonis: ⁊ tales sunt relones: q̃ ꝛstituūt alia. vi. ꝑdicaᵗᵃ a ꝑmis 4ᵒ: ⁊ dñt ꝙ tales relones sūt: gbꝰ vnū referť ad aliud: ⁊ ñ eꝛ ⁊ iō relones: q̃ sūt ad agēs ⁊ passū ꝛstituūt rōnē actionis ⁊ paᵐᵒᵗᵘˢ. ¶ Sz ℞ vr mihi ipole q̃tū ad duo ℞ posita. ꝑᵐ ē: ꝙ sit aliq̃ relo realr in creaturis: q̃ nō sit i ꝑdicaᵗᵒ relonis: qñ. ſ. relo realis ē i vno extrēoꝝ ⁊ nō i alio: qz illō ē in gñe relonis. cui ꝛuēit rō gnis relonis. ſz rō gnis relonis ꝛuenit oi relōni realī: q̃cūq; sit illa loᵒᶜ in creaturis: g̃ ⁊c. Ma. pz: mior ꝑbať: qz relonis rō ꝛsistit i ℞: ꝙ aliqđ realr referť ad aliud. ſz boc est rō gnis relonis. g̃ ⁊c. ¶ Si aūt aliqs dicat ℞: ꝙ de rōne relonis: q̃ ē in gñe relonis ē: nō solū eē illō. q̃ aliqđ realr referať ad aliō: ſz cū ℞ regrit relonē cozrñdēte i alio extremo. ¶ Cōtra. pba dic̄ in ꝑdicaᵗᵘˢ: ꝙ reᵘᵃ sūt: q̃z eē est ad aliud se hr̄e: nec dic̄: q̃rū eē ē ad aliud se hr̄e: ⁊ eꝛ. g̃ de rōne relonis exītis i gñe relonis ē solū mō eē illud. q̃ aliqđ realr referť: nō āt oz ꝙ bēat relonē cozrñdēte in alio extrēoꝝ. ¶ P. dato ꝙ relo regreret i alio extremo relonē cozrñdēte: nō vz eis ad ꝓpoᵐ: qz relones agētis ⁊ patiētis ad iuicē: aut sūt ambe reales: aut nō: si sic: ℞ ē ℑ eos: qz ꝓm eos relones mutue pertiᵉᵗ ad genꝰ relonis ñ pñt vt ipī dñt ꝛstituere aliō genꝰ ꝑdicaᵗᵉ ex genꝰ relonis: si āt nō sī relones reales: ſz ābe sūt relones rōnis: vel altera eoꝝ: tūc ille due relones ad agēs: ⁊ ad passū nō ꝛstituūt duo ꝑdicaᵗᵃ realia: qz illud qđ ē tñ ens rōnis: nō ē natū ꝛstituere ꝑdicaᵗᵘˢ reale. ¶ Ctū ad zᵐ: nō dñt vitatē: ꝙ relatio sit de rōne actōis ⁊ passiōis: qz aliqđ pōt esse zʳ de rōne alteriꝰ vel itrinᵉᶜ ⁊ eēntialr: sic̄ genꝰ ē de rōne spēi: vel extrinᵉᶜ ⁊ ꝑ additōez: sic̄ subm est de rōne accñtis: ꝑ mō nō pōt eē relo de rōne actōis ⁊ passiōis: qz illud: ꝙ ē de rōne alteriꝰ ꝑ mō ē supiꝰ ad ipz: vnū aūt ꝑdicamēntū nō ē supiꝰ ad aliud: nec ēt illud: qđ ē i vno ꝑdicaᵗᵒ: sicut spēs pōt eē iferiꝰ ad aliud ꝑdicaᵗᵘᵐ: g̃ nec relo in cōi: nec aliq̃ relo ē de rōne actōis ⁊ passiōis ꝑ mō: nec ēt zᵒ mō: qz posteriꝰ nō oz eē de rōne poris: relo aūt agētis i actu ad passuz ī actu ē posterior actiōe vr passiōe: ⁊ sīlr relo passi ad agēs. g̃ relo ad agens ⁊ passum nō sunt de rōne actōis ⁊ passiōis zᵒ mō: ſz potiꝰ eꝛ: actio ⁊ passio sunt de rōne taliū relonū. ma. suppono. mi. pbo: qz fundamētū relonis ē ꝓus relone. ſz fundaᵗᵘᵐ passi i actu ad agēs in actu ē motꝰ vel mutatio exīs i passo: q̃ est idē ꝙ actio ⁊ paꝰ: ⁊ sūt idē cū forᵃ acgsita ꝑ motū. g̃ actio ⁊ paꝰ sunt ꝓres relone passi in actu ad agēs in actu: ⁊ ꝑ ꝛñs relone agētis ad passuz: qz reᵘᵃ ꝓm suas relones sūt sīlr nā: ⁊ sic ꝓz mior. ¶ Alij dñt: ꝙ q̃dā referunť in bitudine datiui casus: ⁊ relones ille sūt i gñe relonis: vt sīlᵢᵒ: ⁊ eq̃litas:

Opi. scoti in q̃libet. q. xi. ⁊ in q̃rto sen. dist. xiij. q. j. articulo p.

Capio de ad aliquid.

L. c. xxi.

quedã vo referunt in hitudine ablatiui casus: sic illud qõ refert ad aliud vt a quo est: ⁊ sic refertur passum ad agẽs: vel in quo est: ⁊ sic refert ipsa pa⁹ siue ipsa forma acq̃sit ⁊ in passo ad ipm passum: ⁊ tales relones nõ sunt in genere relonis: ſz ꝺstituunt rõnẽ actiõis ⁊ passionis. ¶ Sed boc rudi⁹ est q̃z ꝙ opõteat adducere rõnes ad ip̃obandũ: statim.n. põt apparere cuilz h⁹ dicti ip̃obabilitas. ꝑmo: qz quedã sunt relones: q̃ sub neutri⁹ casuũ ꝓdictoꝝ hitudine referunt. sicut pr̃nitas ⁊ filiatio: que referunt ea: quoꝝ sunt in hitudine genitiui casus: vt pz: nõ g̃ opz: ꝙ illud: qõ refert relone exr̃te in gñe relonis referat in hitudine datiui casus: vel alteri⁹ determinati casus: qz q̃dã referunt in hitudine datiui: q̃dã in hitudine genitiui: q̃dã in hitudine ablatiui. ¶ Scõo: qz mai⁹ ⁊ min⁹ referunt in hitudine ablatiui casus: ꝺr.n. maius minoze mai⁹: ⁊ min⁹ maioze min⁹: ⁊ tñ iste relones sunt
E.c.xx. in gñe relonis. ¶ 3⁹ qz. 5. metaph. eodẽ mõ ponit ph̃us relones fundari super potentiã actiuã ⁊ passiuã ⁊ super agere ⁊ pati ⁊ super numeꝝ vt duplũ ⁊ dimidiũ: ⁊ consimilia pertinere ad genus relonis: ⁊ ꝺstat: ꝙ relones similitudinis ⁊ dupli ⁊ dimidy pertinent ad gen⁹ relationis. g̃ ⁊ relones mouentis ⁊ moti. ¶ 4.⁹ qz mouens refert in habitudine accusatiui casus: ⁊ nõ solũ in habitudine ablatiui: dicit.n. mouẽs rem motã mouens. vñ nihil est dictu: ꝙ relones: que sunt in habitudine ablatiui nõ ptineãt ad gen⁹ relonis. ſz alie que referunt in habitudine alioꝝ casuũ. ¶ 5⁹ qz relo motus vel forme acq̃site ad subm in quo est non est relo realis: nullus.n. ponit: ꝙ forma exr̃a in aliquo subo bẽat realez relonẽ ad subm: in quo est: relo.n. passi ad agẽs bñ est realis: ſz nõ relo forme exr̃tis in subo ad ipm subm: facile ẽt eẽt inuenire multa alia ꝺ boc. ¶ Nec valet. si aliqs dicat: ꝙ q̃n correlatiua nõ corr̃ꝺẽt sibi ꝑm hitudinẽ einsdẽ casus: ſz diuersoꝝ. tũc nõ sunt in gñe relonis: tñ qz vt dcm̃ est ꝺ rõne relonis: que nõ est nisi: ꝙ sit illud: quo aliqd ad aliud realr referat: vtrũ aũt referant mutuo in habitudine einsdẽ casus vel diuersoꝝ est ꝑter rõnem relonis: que est gen⁹: tñ qz relones motiui vel mobilis: que fundat sup po^{a} actiuã vel passiuã nõ sunt ꝑm hitudinẽ einsdẽ casus: ꝺr.n. motiuũ mobilis motiuuz: ⁊ mobile a motiuo mobile: ⁊ tñ ꝺstat: ꝙ iste relones sunt in genere relonis: qz nõ põt dici: ꝙ sint actio ⁊ passio: qz motiuuz ⁊ mobile añ̃ꝫ moueãt actu vel moueant hñt tales relatões: añ aũt agere siue mouere in actu nõ est actio vl passio. ¶ Simplr g̃ dico ad qõnem: ꝙ nulla relo est de rõne actõis ⁊ passiõis: qz si de eaꝝ rõne eẽt aliqua relo: illa esset relo agẽtis ⁊ relo passi: ſz iste relones vt supra patuit nõ sunt de rõne eaꝝ: iõ ꝛc. ¶ Sz tũc restat ostẽdere: qd est de rõne actiõis ⁊ passiõis: ⁊ ad boc dico: ꝙ de rõne actiõis ⁊ passiõis sunt agẽs ⁊ patiẽs vna cũ motu: agẽs de rõne actiõis: ⁊ passum de rõne passionis: sed agẽs ⁊ passuz sunt de rõne actiõis ⁊ passiõis extrinsece: ⁊ p additionẽ: sicut cã est de rõne effect⁹. ¶ Ad cui⁹ eui
Actio duplr dẽtiã nõndũ: ꝙ sicut cõiter ꝺr z^{r} est actio. ſ. manens in agẽte: sicut videre itelligere ⁊ ꝺsilia: ⁊ actio sic dicta nõ est cãre effective actũ: ſz est idẽ: ꝙ eẽ in actu. vñ calere idẽ est: ꝙ esse in actu calozis: ⁊ ꝑm talẽ actionẽ ꝺr aliqd facere formalr tale: sicut calor facit illud: in quo est formaliter calidũ. ¶ Alia est actio trãsiens: ⁊ boc est facere effective aliquid tale. ver. gra. calefacere non est esse actu calidũ: ſz est efficere calorẽ seu calidũ. vñ actio sic dicta nõ bz rõnem actionis ꝑm: ꝙ denominat illud in quo est ꝑm se: sed magis put denominat illud: a quo est vt a causa efficiẽte: vñ calor factus in aqua nõ bz rõnẽ actiõis: ꝑm ꝙ denominat aquã vt calidã: sed ꝑm ꝙ denominat cãz agentẽ vt calefacientẽ. ¶ Ex boc põt formari talis rõ. Illud de cuius ratiõe est: ꝙ sit illud quo causa agẽs effective facit aliqd tale includit in sua ratione causam agentc ꝑm ꝙ bõ: sed actio transiens est bõ: vt põt patere ex dictis: idco ꝛc. ¶ Constat aũt: ꝙ actio que est spãle genus est actio trãsiens: ⁊ ideo de ratione actionis: que est spãle ꝓdicamentũ est causa efficiens siue agẽs cum motu: ⁊ eodẽ modo põt ꝓbari de passo respectu passiõis. ¶ Notandũ aũt: ꝙ lz agens sit de rõne alioꝝ ab actõe: qz vnũquodq̃ habens cãm agentẽ põt per eaz diffiniri agens: tamẽ cũ motu vt motus est: vel cuz mutatiõe: vt mutatio est: nõ complet: nisi rationez actionis transeũtis. ¶ Sed cõtra boc posset obyci primo: qz nulla res est formaliter in genere actionis per illud: quod est in genere substãtie: sed causa efficiens q̃ñ ꝙ est in genere substãtie: ⁊ quãtum ad illud: qõ agit: ⁊ quãtuz ad illud: qõ est ratio agẽdi. ergo nihil est formaliter in genere actiõis per causam efficientẽ. ¶ Preterea. nulla res est in genere actiõis formaliter per illud: qõ nõ est in aliquo genere: sed in aliqua actione cã efficiens non est in aliquo genere: sicut in creatione. g̃ ꝛc.
Aliqd eẽ formalr tale per aliud duplr contingit. ¶ Ad ista dicendũ: ꝙ aliquid põt dici eẽ formaliter tale per aliud duplr. vno mõ: ꝙ illud sit forma existens de eẽntia illius: qõ dicit tale esse formaliter p illud vel sit forma: que est ipmmet: sicut homo ẽ formalr homo per animã rationalez: ⁊ albedo est formaliter albedo p hoc: qõ est color. Scõo modo dicit aliquid tale p aliud formaliter: quia illud aliud est p̃ncipale in ratione sua magis specificãs eam: sicut in eo ꝙ diffinit per plures causas: causa efficiẽs põt dici eẽ magis formalis in eius rõne q̃z causa formalis ⁊ causa finalis magis q̃z efficiẽs vel formalis: ⁊ isto modo põt dici aliquid esse formaliter tale. i. p̃ncipaliter per illud: qõ est extra essentiã ei⁹. Dicendũ ergo: ꝙ isto modo: ⁊ per illud: ꝙ no est actio: sed est substãtia: siue in genere substãtie: ⁊ p illud: qõ est in alio genere põt aliquid eẽ formaliter in genere actionis: inquãtũ actio includit in sua rõne causam efficientem: vt dcm̃ est. ¶ Notãdũ aũt: ꝙ ꝑm quosdã creatio nõ dicit aliquid: qõ sit in genere actiõis vel passionis: ⁊ ꝑm boc secũda ratio supponit falsum. ſ. ꝙ creatio sit aliquid in genere actiõis existẽs: vtrũ aũt ita sit: vel nõ nil ꝺetermio ad presens: sed ꝺato ꝙ creatio sit in genere actõis põt solui secũda ratio modo ꝓdicto.
Pro boc vt de scoꝝ. 4. sen. di. 13. q. 1. artic. 1. ¶ Ad primũ in oppositũ ꝺõm: ꝙ ibi est fallatia ꝺsequentis: qz lz de ratione actõis sit aliquid ꝑter motũ: nõ tamẽ opz: ꝙ sit relatio ad agẽs: sed est ipsa causa agẽs. similiter dicẽdum est de passo ⁊ passione. ¶ Illud etiã: ꝙ est ad partem aliã: lz sit ad partẽ verã vt credo nõ valet: qz illud: qõ est in vno predicamento põt esse extrinsece de rõne alterius ꝓdicamẽti siue rei existẽtis in alio predicamẽto: sicut est suba de rõne accñtis.

Qõ. XV.

Postea querebat vnum de creatura quãtum ad referri: ⁊ est vtruz relatio addat aliquid reale supra fundamentũ faciẽs compositionẽ cum eo: ⁊ arguit ꝙ sic: qz diuisio entis in predicamẽta est diuisio realis: sed relatio ⁊ fundamentũ eius pertinent ad diuersa predicamenta: sicut pz de equalitate ⁊ quantitate. ergo relatio vltra suum fundamentũ addit aliquid reale faciens compositionẽ cũ eo. ¶ Preterea. relatio plus ponit in subiecto in quo est: q̃z in termino ad quẽ est: sicut paternitas plus ponit in patre in quo est q̃z in filio ad quez est: sed boc nõ esset: nisi aliquid adderet supra suũ fundamentũ in subo: in quo est, ergo ꝛc.

Contra ꝙ aduēit alicui de nouo sine sui mutatione nō facit ꝛpōnē cū eo: qz nō pōt esse: ꝙ aligd reale addaꝫ alicui subo faciens ꝛpōné cū eo: ꝛ ꝙ illud subm nō se bēat aliter nunc ꝛ pus: ꝛ ꝙ ꝛñs nō muteꝫ: ſz reſo de nouo aduēit suo fundamēto sine sui ꝛ subi in quo est mutatiōe: vt pz ex. 5. phisi. g̃ ꝛc̃.

Ter. c. 10.

Respondeo dōm: ꝙ de ista q̄one est ꝫ opio: ꝙ daz. n. dñt: ꝙ reſo realis addit aligd realr supra suū fundamētū faciēs ꝛpōnē cū eo: ꝛ rō eoꝝ tacta est in opponendo: nisi ꝙ vltra p̄missa addūt: ꝙ sicut ipoſe est: ꝙ p eādē eēntiā creatura subsistat: vl sit q̄lis: vel q̄ta: pp b̄: ꝙ vna eēntia creata est limitata ad oeterminatū gen⁹. Ita ét vr eis ipoſe: ꝙ p eādē eēntiā creatura sit q̄ta ꝛ relata: vel q̄lis ꝛ relata: ꝛ pp bāc eādē limitationē. ¶ Alia vo opio est: q̄ ponit: ꝙ reſo dicit modū realē p̄ter suū fundamentū: nō tñ est alia res ⁊ suo fundamēto: nec facit ꝛpōnez cū eo. ¶ Sz hoc vr̄ mihi oio ipoſe ꝛ improbabile: si itendāt: ꝙ iste mod⁹ realis sit aligd reale p̄ter suū fundam⁹: qz iste modus realr̄ va res est: ſz nō sit illa res: gb⁹ est modus: ſz ois res addita ad illud: ꝙ est aligd realr̄ p̄ter eā facit ꝛpōnē cum eo. g̃ si reſo est modus realis exīs aligd realr̄ p̄ter suaz fundamētū: reſo cū suo fundamēto faciet realē ꝛpōnē. ¶ Oz aūt modus realis sit vera res aliq̄ pz: qz modus non diminnit aligd de rōne rei: siue realitatis: mō quo ens rōnis diminuit de rōne entis: quādo dr̄ ens rōnis.

Obi. dic doc.

¶ Sed illud acceptū cū boc: ꝙ dico reale: ꝙ nō diminuit aligd de rōne realis siue realitatis est va res: ſz va res addita ei: qō est aligd realr̄: p̄ter ipsam facit cū ipso ꝛpōnē realē: qz ꝛpō nō est aligd q̄ vnio illoꝝ: q̄ sūt plura ſm rem: si sint in eodē suppōsito: vñ pz ꝑ p̄ncipalis.

¶ Tertia opio est: ꝙ reſo est idē cū suo fundamēto: ita ꝙ suo fundamēto nihil addat: nisi coexñtiā alicui⁹ corrñdētis. Ita ꝙ ſm eos albedo ſm illud: ꝙ est in se: ꝛ absolute est q̄litas faciēs suū subz q̄le. s. albū: ſm vo ꝙ bz corrñdēté albedinē in alio: est similitudo: q̄ subz suū refertur ad alteꝝ: sicut ét idē est p eēntiā superficies: inq̄tū é termin⁹ intrinsec⁹ alic⁹ corpis: ꝛ loc⁹ inq̄tū est vltimū ptinētis aligd extrīsece: ꝛ b̄ opio vr̄ mihi ad nūc magis ꝓbabilis. ¶ Ad p̄m i oppm dōz: ꝙ diuisio entis in p̄dicamēta est diuisio entis in ea: quoꝝ vnūqdq̄ est res: ſz non opz: ꝙ diuersitas eoꝝ: in q̄ diuidit ens sit semp diuersitas realis: vt supi⁹ dcm̄ fuit. ¶ Ad zm dōm: ꝙ minor est falsa: qz reſo nō ꝓ boc dr̄ plus ponere in subto: in quo est q̄ in termio ad quez est: qz aligd addit supra suū fundamētū: ſz qz in subo: in quo est: ponit suū fundamētū. In termino aūt ad quē est nihil ponit: ꝛ in eo aligd exigat. ¶ Ad p̄m ꝑme opionis dōm: ꝙ de⁹ iō dr̄ illimitat⁹ ad gen⁹ ꝛ spēm: qz p essentiā suā absq̄ coexñtia cuiuscūqz alteri⁹ diuersi p eēntiā ab eo bz q̄cqd pfectionis repit̄ in oib⁹ gnīb⁹: ita ꝙ ptineat simplr̄ ad pfectionē: boc aūt nō bz aliq̄ res creata: qz nulla res creata absoluta siue sit q̄titas: siue q̄litas bz: ꝙ sit reſo sine coexñtia alicui⁹ diuersi p eēntiā ab ea: ſz de⁹ p eēntiā suaz absqz coexñtia cuiuscūqz alteri⁹ diuersi p eēntiā ab eo bz oppositas reſones: ꝛ bz pfectiões oium genez: puta pñitatē: filiationē: iustitiā: ſciam: ꝛ sic de alys. ¶ Qui aūt vellet tenere p̄mā opionē posset dicere ad argum in oppm: ꝙ semp reſo acgrit̄ cuz suo fundamēto: ꝛ differre ab eo: sicut sit̄ regrit̄ cū calore raritas: nō tñ semper actu refert pp defectū alterius extremi. ¶ Et ꝙ dicit ꝓbo: ꝙ reſo aduenit alicui de nouo sine sui mutatōe nō est itellndū: ꝙ reſo q̄tū ad illud: ꝙ est: adueniat de nouo alicui sine mutatiōe ei⁹: in quo est: siue in quo acgritur. sed itellndū est: ꝙ illā reſonē p̄us exīte de nouo

Nō eadē q̄re de⁹ est illimitat⁹ ad gen⁹ ꝛ ad spēm: ꝙ boc etiā vide scotū i. 8. dis. p̄mi. q. scōa.

sciplat referri ad aliud: ad ꝙ p̄us nō referebaꝫ: illo alio facto de nouo. ¶ Et si dicaꝫ: ꝙ regla posita se ponit: ꝛ pempta se p̄mit: ſm b̄ opz ꝛndere: ꝙ boc itellndū est q̄tū ad referri in actu: nō aūt quātū ad illud: ꝙ reſo est in se: alie soſones solēt dari: ſz ego nō video: ꝙ vadāt ad rē: nec q̄tū ad nūc video: quō alr̄ possit solui.

Ja hec q̄one de identitate relationis cū suo fundam⁹to: vid diligēter Joānē de bachōe prio sen. di. 28. q. prima. vbi ꝙ quēdā spāle passuz i phia nitit demſare reſonē differre realiter a suo fundam⁹mento.

Ostea q̄rebāt quedā ptinētia ad creaturas in spāli: quoruz q̄dā ptinebāt ad creaturā pure spūalē: q̄dā ad creaturā pure corporalē: q̄daz ad cōpositā ex vtraqz. Pertinentia ad pure spūalē erāt duo: vnū ptinet ad intellectū: ꝛ est vt̄ intellus creat⁹ possit itelligere sil̄ pla: ſm ptinet ad quēdā habitū volūtatis: ꝛ est vt̄ charitas possit augeri in ifinitū. Q. VI.

Ad primum sic ꝓceditur: ꝛ arguitur: ꝙ intellus creatus possit intelligere pla vt pla: ille g intelligit dria: vt dria: itelligit pla vt pla ſz intellectus pōt intelligere dria: vt sunt dria: aliogn nō posset ponere dr̄iam iter aliqua duo. g̃ ꝛc̃.

Contra itelligere pla: vt pla: est intelligere pluribus actib⁹ itellndi: ſz plres act⁹ intelligendi nō p̄nt simul eē in eodē intellectu. g̃ ꝛc̃.

Intelligere plura vt plura dupliciter pōt ꝓuenire.

Respondeo aliqō intelligere pla: vt pla zr̄ pōt itelligi. vno⁹ ex pte intellus: ita ꝙ ipa pla litas ponaꝫ ex pte itell⁹: ꝛ sic itellere pla: vt pla: est itellere plurib⁹ actib⁹ itellndi: vel plurib⁹ medys: ꝛ b̄ est ipoſe fieri nāl̄r pp b̄: ꝙ ois act⁹ itellndi: g bñt esse i itellcū creato nāl̄r sūt eiusdē gnis: nec p̄nt sil̄ ꝛpati circa eūdē itellcm̄: supnāl̄r tñ b̄ pōt eē: sic̄ pz in btis: in gb⁹ erit visio btā vnica sine iterruptōe: q̄ videbūt vbū: ꝛ res in vbo: ꝛ p̄ter hāc erit alia cognitio: q̄ videbūt res in ꝓpo gne: q̄ oz sil̄ stare cū btā visiōe: cū btā visio nō iterrūpaꝫ. cām aūt b̄ tractare ad nūc ptermitto. Alio⁹ pōt itelligi: ꝙ itellus creatus itelligat pla: vt pla: ex pte rei intellectaꝝ: vt sit sensus: ꝙ itelligat res cū suis modis plurificātib⁹ ipas: ꝛ put plurificātur per tales modos: vt si aliquis itelligat plures partes domus in suis naturis ꝓpriis: quib⁹ distinguunt̄ ꝛ isto mō dico: ꝙ intelligere plura. vt plura: cōtingit dupliciter. vno mō: ꝙ plura: vt plura: ita intelligant̄ perfecte: ꝛ distincte: sicut si vnūquodq̄ per se: ꝛ distincte cōsideraret̄: ꝛ isto modo nō pōt intellectus creatus naturaliter: ꝛ simul intelligere plura: vt plura: qz intelligere sic plura: vt plura: nō cōuenit: nisi vel itellectui illimitato: q̄lis nō est itellectus creat⁹: vel itellectui bñti mediū illimitatuz: quo intelligat: ꝙ simil̄r itellectui creato nō ꝛuenit nāliter: vel nisi itellectui vtēti plurib⁹ medys intelligēdi dispensatis: ꝙ etiā intellectui creato nāliter nō ꝛuenit: ꝛ ideo isto modo itellect⁹ creatus nō pōt intelligere plura: vt plura: ex parte rei intellecte. ſ. ꝙ bñ intelligat pluralitatez eoꝝ: ꝛ nās ea plurificātes. si aūt offeranꝫ sibi vt plura adinuicē distincta: nō tamē ita distincte: ꝛ pfecte intelligat: sicut si vnūquodq̄ per se ꝛsideraret: ꝛ isto modo intellect⁹ creatus potest intelligere plura: vt plura: ita tamē: ꝙ intelligat vnū: vt ꝑncipale obm: plura vo vt secūdaria obia: ratio p̄mi. ſ. ꝙ oporteat eum habere vnū: vt ꝑncipale obm: est ista: qz in omni actu intelligēdi opz esse aliqō ꝑncipal̄r: ꝛ per se intellectuz: ſm ꝙ pōt cōpetere creature perfecte itelligere: sed vt dcm̄ est: intellectus creatus saltez simplr̄ non pōt in aliquo actu itelligēdi bēre plura ꝑncipia: ꝛ pfecte itellecta: imo nec q̄litercūqz plura ita pfecte intellecta: sicut vnūqdq̄ p se ꝛsideraret̄: ꝛ iō oz: ꝙ in actu intellect⁹ creati sit aliqō

vnuz re vel rõne ꝑncipal'r intellectũ vt ꝑncipale obm. ¶ Rño aũt sc̃di. s. ꝙ intellus creatus possit intelligere plura vt plura sit ex parte rei intellecte vt sc̃daria obta est ista: qz impoſe est itelligere aliq̃ dr̃ia vt sunt differẽtia: gn intelligat nõ solũ ipsa dr̃ia ipsoꝝ: sz ẽt ipse nãe diuerse: ꝛ ꝑt sunt plures ꝛ diuerse: sz hec sunt cã differẽtie ꝑt sunt diuerse: ꝛ hoc dico nõ qñ aliquis cõsiderat nãm ipsius dr̃ntie: sicut facit logicus: sed qñ considerat ipsas nãs dr̃ntes: sicut qñ aliquis considerat qũo bos ꝛ bõ differũt: vel aliquid tale: sed intellectus creatus potest intelligere simul nõ solũ cõem rõnem differentie: sed ẽt ipãles nãs dr̃ntes: ꝛ diuersas naturas earum per quas dr̃nt: g̃ itellect⁹ creatus: isto mõ põt intelligere ꝛ nãliter plura: vt plura. ¶ Ad rationes vtrãq; vtriusq; partis rñdendũ est. Ad argu^m fcñ ad ꝓmã partẽ dõm: ꝙ sz intellectus creatus itelligẽs dr̃ia: vt dr̃ia itelligat ꝑa: vt plura tãq; formalia obta: qz nãs ipas dr̃ntes: tñ intelligẽdo dr̃ia: vt dr̃ntia hz ꝑ ꝑncipali obo vnũ. s. ipaz dr̃iam eoꝝ: que est vna saltẽ fm rõnem: nec tñ illa: que intelligit: vt plura: intelligit ita pfecte: sicut si vnũq̃q; p se ꝯsideraret. ¶ Ad aliud ad aliã partẽ dõm: ꝙ nõ oz semp: ꝙ intelligere plura vt plura: sit intelligere pluribus actibus intelligẽdi: qz ꝛ fm intellectũ ꝛ fm sensuz possunt saltem cognosci sc̃dario plura vt plura ex parte rei intellecte: vt dcñ est: eodẽ actu: sicut eodẽ actu videtur albedo q̃titas ꝛ figura: nec vñr vt vnũ ex parte rei vise: ꝛ multo plus intellectus eodem actu plura cognoscere potest vt plura modo: quo dictum est: vt secunda ria obiecta.

Questio. XVII.

B secundum sic ꝓcedit ꝛ argr̃: ꝙ charitas nõ possit augeri in infinitũ: qz pfectio creature nõ põt eẽ maioz sua capacitate. Sed ois capacitas creature est finita: cũ eẽ: ꝙ est i creaturis sit finitũ: g̃ pfectio creature est finita: ꝛ ꝑ ꝯs nõ põt crescere in ifinitũ. ¶ Ꝑ. q̃ maxie distãt nõ põt crescere: vel augeri in ifinitũ: qz si possent crescere in ifinituz: possent semp plus ꝛ plus distare: nec eẽt vnq̃ vẽire ad maximã distantiã: sz charitas ꝛ odiũ cũ sint ꝯria distant maxime: ergo ꝛc̃.

Contra illud: cui⁹ modus est eẽ: sine mõ põt crescere in infinitũ: qz nõ bẽre certũ modũ: sub quo ꝯtineaꝫ: est posse in ifinitũ trãscendere quẽcũq; modũ: sed fm btm̃ Bernardũ modus diligẽdi deuz est eum diligere sine modo: g̃ ꝛc̃.

Ofs. s. ꝛ eam imitat Bonifredus q̃libe. 7. q. sc̃da.

Respondeo b̃ est 3ꝝ opio. ꝓria est q̃ ponit simpliciter: ꝙ charitas non põt crescere in ifinitũ: ꝛ sunt moti ꝑmissis rõnib⁹: ꝛ q̃dã alia: q̃ talis est: qz in eis: q̃ nõ depẽdẽt ex seiuicẽ in suo fieri: eq̃ ꝑ põt fieri vnũ sicut reliquũ: sz magna charitas nõ depẽdet ex pua in suo fieri: sic̃ nec eꝰ. g̃ deus põt facere eq̃ ꝑ magnã charitatẽ sic̃ puã: ꝛ ꝑ ꝯs maximã sic̃ minimã: sz si charitas cresceret in ifinitũ: oporteret maximã charitatẽ saltẽ polem eẽ ifinitã: g̃ de⁹ posset facere vnã charitatẽ ifinitã: qõ est incõueniẽs. ¶ Aly dr̃: ꝙ qz charitas vie ꝛ ꝑrie sunt diuersaꝝ rõnuz: charitas vie põt crescere in ifinitũ: nec tñ ꝑ tale cremẽtũ in ifinitũ posset attingere ad charitatẽ ꝑrie: sic̃ si linea cresceret in ifinitũ: nũq̃ attingeret ad q̃titatẽ superficiei: qz vtraq; q̃titas est diuersaꝝ rõnũ: linea. n. q̃tũcũq; cresceret: nõ bẽret nisi lõgitudinẽ: superficies aũt hz lõgitudinẽ ꝛ latitudinẽ. ¶ Ad b̃ aũt ꝓbãduz adducũt talẽ rõnẽ: nõ põt eẽ aliq̃ charitas creata maioz charitate xꝑi hois: cũ ipe habuerit spũm nõ ad mẽsurã: sz si charitas ꝑrie possz crescere in ifinitũ: aliq̃ charitas creata posset eẽ maioz charitate xꝑi hois: cũ charitas ei⁹ creata sit finita: sic̃ ꝛ q̃lz creatura: g̃ charitas ꝑrie nõ põt crescere i ifinitũ. ¶ Tertia opio: q̃ magis placet mihi: est ꝙ charitatẽ posse crescere in ifinitũ põt accipi vel in ꝯpõne ad po^am dei absolutã: vel in ꝯpõne ad po^am ei⁹ ordinataz: ꝑ ꝯpõnẽ ad po^am dei ab^tam dico: ꝙ tã charitas ꝑrie q̃ charitas vie põt crescere in ifinitũ: sic ꝙ de⁹ posset in ifinitũ facere charitatẽ maiorẽ quacũq; data: ꝛ ad hoc adduco duas rõnes. ¶ Ꝓria ꝓcedit suppoº: ꝙ in gradib⁹ creaturaꝝ possit eẽ ꝓcessus in ifinitũ: ꝙ vt ꝑz ex dictis satis ꝑbabiliꝛ põt teneri: q̃ rõ talis ẽ: qz q̃to vna queq; creatura itellectualis est nobilioꝛ ꝛ altioꝛis nãe: tãto põt hr̃e maiorẽ conatũ ad tẽdendũ in deũ: sed q̃to est maioꝛ conat⁹: tãto datur maioꝛ charitas: g̃ supposito ꝓcessu creaturaꝝ in ifinitũ: sicut nõ põt dari creatura itellectualis: ita nobilis gn ꝯtingat in ifinitũ facere nobilioꝛẽ: ita nõ ꝯtingit dare magnã charitatẽ: gn in ifinitũ ꝯtigat semp dare maioꝛẽ. situ dicas: ꝙ b̃ est veꝝ ò charitate vie. ꝛ nõ ò charitate ꝑrie: qz conat⁹ ptinet ad viã: nõ valet: qz cõstat: ꝙ ille q hz maioꝛẽ charitatẽ in via: hz maioꝛẽ charitatez in patria: ꝛ ideo sicut nobilioꝛ angelus se ad dcũ cõuertens habuit maioꝛẽ charitatez vie: ita hz maioꝛẽ charitatem patrie: cũ ergo deus in statu patrie possit in ifinitum facere angelũ nobiliorẽ quolibet dato. Sequit ẽt ꝙ loquẽdo de charitate patrie põt fieri a deo charitas maioꝛ qualibet data: nõ põt ẽt dici: ꝙ charitas quantũ ad essentiã habitus nõ sit eiusdem rõnis in via ꝛ in patria: sz ꝓpter absentiã obiecti in rõne beatificantis non hz oẽs actus eiusdẽ rõnis in via ꝛ in ꝑria: vnde ẽt ꝛ gdã credunt btãm virginẽ quãtum ad ipsum habitum charitatis habuisse maiorem charitatez in via q̃ habeant nunc multi sancti in patria: quicquid aũt ponaꝫ fuisse: de facto mihi nõ videt̃: ꝙ efficaciter possit ꝓbari: qõ deus nõ posset cõferre in via alicui maiorem charitatẽ q̃ sit charitas multoꝝ in patria. ¶ Secũda ratio: qua ꝓbaꝫ idem absq; suppositione talis est: qz si charitas nõ possit augeri in infinitũ: aut hoc est ex parte obiecti: aut ex parte subi: aut ex parte sua: quia creatura: nõ ex parte obiecti: qõ deus ẽ: qz istud obiectũ quãtũ est de se est in infinitum diligibile: nec ex parte subiecti: quia nõ repugnat creature eẽ in potẽtia passiua ad hoc: ꝙ in ifinitum perfectius ꝛ perfectius gradatim perficiaꝫ: sicut aliquo modo ꝑz ex sc̃da qõne istius quolibet: ꝛ sicut de quanto aliquo: qõ põt successiue absq; fine perfici figuris: que in infinitũ possunt multiplicari: nec etiã ex parte ipsius charitatis ex hoc: ꝙ est creata: qz sicut ex questione sc̃da ꝑz non: repugnat actui creato posse crescere in infinitũ: ita tamẽ: ꝙ nõ perueniat ad habẽdum actu infinitã pfectionẽ: qz est actus admixtus potẽtie. ¶ Et sic videt̃ ꝓbabiliꝛ: ꝙ per comparationẽ ad potentiam dei absolutã possit charitas crescere in ifinitũ. Per cõparationẽ aũt ad potentiam dei ordinatã: qua disponit vnicuiq; dare determinatã charitatẽ: vel vni summã: sc̃z decẽ hominũ fm talẽ potẽtiã nõ põt charitas augeri in infinitũ: ꝙ detur maioꝛ qualibet data: ꝛ existente in actu: sicut nihil põt fieri ꝓter predestinatõez: ꝛ ꝓscientiã eius. ¶ Ad primũ in oppositũ dõm: ꝙ sz charitas creature non possit esse infinita simpliꝛ: qz est determinata ad genus: ꝛ ad spẽz: põt tamẽ esse in potẽtia ad ifinitatẽ fm quid. s. ad suscipiendum in infinituz maiorem: ꝛ maioꝛẽ perfectionez gradatim. Ita tamen: ꝙ nõ excedat limites generis ꝛ speciei: sicut coꝛp⁹ est in potẽtia ad infinitas lineas ꝛ figuras successiue: que ꝯtinent̃ in eodẽ genere: similiter etiã nihil prohibet creaturam

Opt. ifi. q est docto. b̃ ꝛ eã imitatur Jo. ó bachonc. j. sen. dist. 46. q. ꝓma.

Ofs.

In creatura rōnali duplex est capacitas respū charitatis.

esse in potētia ad infinitos gradus charitatis magis ac magis intēsos manētes infra eandē spēm. ¶ Notādū tñ: q in creatura rōnali est duplex capacitas respū charitatis: siue grē: vna per q̄ aīa: vel angelus est natus eē obm charitatis: & ista nec augeť: nec diminuiť: & de hac ꝓcedit data rñsio: alia capacitas est mercituz: quo aliqs efficiť dignus: vel de congruo: vel de condigno hēre: & recipe grām: & talis capacitas: sicut & charitas pōt augeri in infinitū. ¶ Et loquēdo de tali capacitate dōz: q capacitas charitatis & si sit finita actu: tñ pōt crescere in infinitū: & iō talis capacitas creature: qz est infinita in po^{a} pōt esse respū eius: q pōt crescere in infinitū. ¶ Ad z^{m} dōm: q aliq̄ maxime distare pōt intelligi duplr. s. q̄tuz ad rōnes specificas vt sit sensus: q ſm diuersitatē: que est in gradib^{9} specificis per se sint maxie distantia: & isto mō q̄libet ꝑria extrema sunt maxime distātia siue sint itensa: siue remissa: sicut qōlibet albū: & qōlibet nigruz: siue sint intensa siue remissa maxime distant isto mō: & tūc dico: q charitas: & odiū si sunt ꝑria: vt ponūt aduersary: isto mō maxime distant: alio mō ꝓtingit maxie distare ſm gradus intēsionis in eisdē spēbus: sicut si dicatur maxime distare albedo sūme intēsa: & nigredo summe intēsa: & isto mō nō oz ponere ꝑria maxime distare: qz nō solū albedo & nigredo itense sunt ꝑrie: sed etiā albedo & nigredo remisse: & iō dato q charitas & odium sunt ꝑria: nō oz q isto mō maxime distent: nec per ꝓns oz: qn charitas possit crescere in infinitū. ¶ Ad 3^{m} dōz: q supponit falsum. s. q sit dare sūmaz charitatē possibilem fieri in actu: sicut ēt falsum est: q possit dari supma figura possibilis fieri actu. ¶ Ad 4^{m} dōm: q ſm potentiā ordinatā: vt dcm̄ est: nō pōt esse maior charitas charitate xp̄i hoīs: sed sicut deus pōt facere & fecit nobilior rem creaturā q̄ sit humanitas xp̄i: & hoc q̄tū ad essentialia: qz q̄libet nā angelica q̄tū ad sua essentialia ē nobilior quacūq; humanitate: sīc. n. impole est asinū eq̄ri equo in subalibus: ita impole est q̄cūq; humanitatem in essentialibus equari cuicūq; nāe angelice. Ita deus de potētia absoluta possit facere charitatē maiorē charitate creata xp̄i: nec hoc derogat dignitati xp̄i: qz natura rei hoc nō patiť: q sit dare summā charitatē: q̄ deus nō possit facere maiorē. ¶ Notandū tñ: q pp hoc nō sequiť: q deus possit facere aliquid nobili^{9} xp̄o: qz xp̄s supponit ꝑ suppositū diuino hūte nām humanaz: nihil aūt pōt esse melius suppositū diuino: gra aut eius inq̄tum fuit dispō ꝓgruitatis ad vnionē pōt dici maxima: qz est dispō ad maximū bonū: & ad maximā vnionē cū deo: qz. s. in vnitate potētie: rōne cui^{9} pōt dici: q dat^{9} est ei spūs nō ad mensuram: qz datū est illi nāe: qđ habens eam sit deus: pōt q̄ dici: q gra xp̄i est maxima dispositiue: qz disponit ad summū bonū: & ad maximā vnionez summi boni: nō tñ opz q gra: vel charitas creata sit in summo gradu intēsionis: quo ab^{ta} potentia non posset fieri maior a deo.

Nō hic q̄r de^{9} de pō absoluta ꝓ facere charitatez maiorē charitate creata xp̄i & q ex hoc sequi q de^{9} possit facē aliquid nobili^{9} xp̄o.

Questio. XVIII.

D secundū sic ꝓcediť: & arguitur: q lumē non bēat esse reale: sed intentionale in medio: qz eodem modo est in medio & in organo. sed in organo bz eē intentionale: sicut in organo visus ergo & in medio. ma. supponitur. mi. ꝑbať: qz sensibile ſm esse reale positū sup sensum nō facit sensum. sed lumē in organo visus facit visum: & per ꝓns sensuz. q̄ lumen nō est in organo visus realiter: sed intentionaliter. ¶ Ꝑ. nihil dat alicui: q nō bz: sed lumē dat coloribꝰ eē intētiōale in medio. q̄ bz esse intentionale in medio.

Contra illud: q est ꝓncipiū actionis realis nō bz tñ esse intētionale: imo esse reale. sed lumen in medio est ꝓncipiū transmutatiōis realis: puta calefactionis. ergo &c.

Opi. Egidij roma. sup. 2. de aīa. & i. 2. seu. dist. 13. hāc euā opionez imitať Scot. 2. sen. dist. 13. q. j. & Albert. magn^{9} ꝑ methauro. trac. 2. c. 6. & in. iij. de aīa. tracta. 3. c. xij.

Respondeo ad hoc dñt q dā: q lumen bz esse intētionale & nō reale in medio: & sūt moti ꝑ mīssis rōnib^{9}: & vna alia: que talis est. nā subiecta ꝑrietati nō pōt recipe formā aliq̄ nō hūtem ꝑriū fm eē reale. sz lumē q̄ recipiť in aere recipiť i nā subtā ꝑrietati: & ē fo^{r} nō hūs ꝑriū. g̃ lumē i aere nō bz eē reale. sed qz nō pōt dici: q lumē in aere non sit aliquo mō aliqua res: ideo dicūt: qđ est aliqua res: sed qz suum esse nō est ratū: nec firmū: sed debile: iō fm eos nō bz tāta entitatē: q possit esse in genere: & iō bz esse intentiōale. ¶ Sed istud nō videť mihi vez: ad cuius euidentiaz sciendū: q fm ꝑm in. 6. metaphy. ens reale: q diuidiť in decē ꝑdicamēta: distinguiť ꝺ ens: qđ dicit veritatem ꝓpōnis: qđ dr̄ ens rōnis: & istud ens rōnis nō ponit aliquā entitatē realē in eo: de quo dr̄: vñ de nullo pōt dici ens rōnis. Cū g̃ens: qđ diuidiť in decem ꝑdicamēta: distinguať distōne imediata ꝺ ens rōnis: sequiť q omne illud: q nō bz esse rōnis tñ ꝓtineať sub ente: qđ diuiditur in decē ꝑdicamēta. ¶ Ex hoc sic arguo. q cqd ꝓtinetur sub aliquo cōi: ꝓtineť sub aliquo mēbroꝝ diuidētiū p se: & sufficiēter illud cōe: sed lumē ꝓtineť sub ente: qđ p se diuidiť in decē ꝑdicamēta. g̃ lumē est ens reale habens eē in aliquo genere decē ꝑdicamētoꝝ. Ma. ꝑz: qz mēbra diuidētia p se & sufficiēter aliqđ cōe ipm totum eūant: & per ꝓns nihil eius remanet: vel eē pōt: q nō cōtineať sub aliquo illoꝝ mēbroꝝ. Mi. ꝑbo: qz vt ex premissis ꝑz. illud: qđ nō est tñ ens rōnis: ꝓtineť sub ente: qđ diuidiť in decē ꝑdicamēta: sed lumē in aere non est tñ rōnis: qz tūc nullā realē entitatē hēret: qz hēre tñ eē rōnis excludit oēm realē entitatē in re^{ꝝ} nā exīstem: nō pōt aūt dici de lumīe: q nullā talē realitatez hēat. g̃ lumē ꝓtineť sub ente: qđ diuidiť in decē ꝑdicamēta: & idē dico de spē intelligibili: & sensibili: & ꝓs lib^{9}. ¶ Et iō videť mihi alr eē dōm videlz: q lumē bz in medio eē reale exīs in genere: & aliquo mō eē intētionale. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū: q aliqd pōt hēre eē intētionale dupliciter. Uno mō excludēdo entitatē realē: & isto modo dico: q nec lumē: nec spēs colorꝝ in medio: vel organo: nec spēs itelligibilis bz eē itētionale. Alio mō dr̄ aliqd hēre eē intētionale: qz bz eē ordinatū ad repñtandū aliquid: sicut si diceretur statua herculis hēre esse intētionale: qz facta est ad repzesentandū herculem: & isto modo lumē: & spēs colorꝝ: & alie spēs habēt eē intētionale: sz tamē adhuc de isto eē intētionali distinguēdū est: qz vno mō pōt aliquid sic hēre eē intētionale: qz ꝓncipaľr est ordinatū ad repñtandū aliquid: & isto modo spēs colorum in medio: & spēs sensibilis & intelligibilis hūt esse intētionale: qz sunt ꝓncipaľr ordinata ad repñtandū aliquid: & isto modo lumē nō bz eē intētiōale: qz nō est ꝓncipaľr ad hoc ordinatū: q repñter: imo ad hoc: q sit causa oīs mutatiōis: que fit in istis inferioribus virtute celi: alio mō pōt aliquid dici hēre sic eē intētionale secūdario: qz. s. scōario ordinaťur ad repñtandū: & sic lumē bz eē intētionale: qz inter alios effectus suos bz & istum effectū: qui est aliquid facere: & iuuare ad repñtandū: & sic ꝑz qūo lumē in medio bz eē intētiōale: & qūo eē reale: & fm illud eē reale: qđ bz: dico q est in 3ª spē qualitatis: qz aliquo mō infert passionē sensui. ¶ Ad ꝑ^{m} in oppositū posset dici sicut qdā dñr: q qñ dr̄ sensibile positum sup sensuz &c. vez est de sensibili: q est tñ sensibile: & nō rō sentiendi: lumē aūt est ita sensibile: q cū hoc

Esse itentionale duplr.

est rō sentiēdi:ꝛ iō nō sequit̄:gn̄ bēat esse reale in orgāno.¶ Aliter pōt dici:ꝛ melius:ꝙ sensibile fm esse reale positū sup sensum nō facit sensuz illius:qō ponit̄ sup sensuz:ita ꝙ illud:qō ponit̄ sup sensuz sentiat̄.sed aliqd realr positū super sensuz facit sensuz cuiusdā alterius:ꝛ iō illud lumē:ꝙ realr est in sensu:nō facit sensum sui ipsius:ita ꝙ ipsummet videat̄:nisi sicut visio videt̄ a sensu cōi:facit trī sensuz cuiusdā alterius.scz coloris:vl corporis luminosi exterioris:vnde nō segt̄:ꝙ lumē:qō est in orgāno fit̄ in subto:nō bēat ibi esse reale:ꝛ silr in medio.¶ Ad scōm dōm:ꝙ ad hoc:ꝙ aliqd det alicui aliqd:sufficit:ꝙ bēat illud virtualr:ꝛ ideo nō oz ex vi huius argumenti:ꝙ lumē bēat esse intētionale in medio fōraliter:q̄uis det esse intētionale:lumen etiā bz esse intentionale in medio:put intētionale dicit aliqd deserviēs representandū aliqd aliquo mō:nō autē put eē itētiōale excludit esse reale:ꝛ ideo etiā isto mō pōt dare eē itētionale coloribꝫ.¶ Ad tertiū dōm:ꝙ nihil ꝓhibet nāz subiectā ꝛrietati recipe fm esse reale formā nō habētez ꝛriū:sz verū est:ꝙ nā aliq̄ nō pōt recipe formā aliquaz de nouo:nisi bēat ꝑius ꝑuationē illius forme:nūc aūt in nā inferiori pōt esse:ꝛ est priuatio luminis.scz tenebra: vnde lumē pōt esse realr in nā inferiori:ꝓstat aūt:ꝙ lumē est realr saltē in corpe lumioso:q̄dā ät corpa inferiora sūt lumiosa:ꝛ iō p̄t eē in nā inferiori realr. Qō. XIX.

AD tertiū sic ꝓce[r]:ꝛ arg[r]:ꝙ duo lumia solo nuō dr̄ia possint eē in eadē pte medy:qz po[to] aliq̄ baculo:vl aliq̄ corpe opaco iter duas cādelas fac̄ vmbrā ex vtraq; pte.sz B nō eēt:nisi ille due cādele añ pōnē baculi cārēt duo lumia i to[o] me[o] iteriecto iter ābas cādelas.g̃ rc̄.ma.pz:mi.,pbaf̄:qz bacul[s] i me[o] posit[s] nō facit vmbrā:nisi ꝑuādo lumē:bacul[s] ät nō p̄t ꝑuare lumē ex vtraq; pte:nisi ꝑuādo lumē vnius cādele ex vna pte:ꝛ lumē alteri[s] ex alia:qz quelz adhuc illuminat aerē ex pte sua existētē iter ipsaz ꝛ baculum:g̃ vt videt̄ baculus non posset facere illas duas vmbras ex vtraq; pte:nisi ille due cādele ꝑus causassent duo lumina in toto medio interiecto:quoꝝ vnū manet interpositō baculo:ꝛ aliō tollit̄ ex vtraq; pte p vtrāq; vmbrā: ꝛ sic pz minor.¶ ℙ.idē est iudiciū de lumie:ꝛ de intētionibus coloꝝ.sed due intentiones duoꝝ alborum sōlo numero differētes bñt esse in eadē pte medy.g̃ rc̄. ma. suppono:mi.,pbo.qz imutatōes diuersoꝝ alboꝝ:q̄ꝫ transeūt p eandē pt̄ medy ad diuersos oculos diuersoꝝ boium:ita ꝙ vnus videat vnū illoꝝ alboꝝ:ꝛ non aliud. Sed hoc nō posset esse:nisi in illa pte medy:in q̄ cōcurrūt imutationes vtriusq; albi eēnt plures intētiones solo numero dr̄ntes:qz si eēt vna itētio tm̄ cāta ex vtroq; albo duceret oēs videtes p ei[s] mutationē in cognitionē vtriusq; albi:ꝙ falsum est.ergo opz:ꝙ in illa pte:in qua cōcurrunt imutatiōes vtriusq; albi:sint plures intentiones solo numero differētes.

Contra accn̄tia nuān̄t nuātiōe subꝝ.sed eadez pars medy est vnū subz.ergo nō possunt eē duo lumina solo nuō dr̄ia in eadē parte medy.

Rn̄deo dōm:ꝙ duo lumina solo numero dr̄ia nō p̄nt esse in eadē pte medy:ꝛ huius rō patz ex p̄missis:qz suppono ex probatis supius:ꝙ lumē bz entitatē verā exn̄tem in gn̄e:ꝛ etiā intētiones coloꝝ.sz ipse est duas formas absolutas reales solo nuō differētes esse in eodē subo:vt probatū est nona.q.huius q̄libz.g̃ nec duo lumia solo nuō dr̄ia p̄nt esse in eadē pte medy:cū bēant eē in eo:sic̄ accn̄tia realia in subo:verū tñ ē:ꝙ aliq̄ duo solo nuō dr̄ia p̄nt eē in eodē subo fz eē intentionale:accipiendo esse in aliquo fm esse intentionale:nō sicut in subo:sed sicut representatū est in representante:quia isto mō dicunt̄ aliqua eē in aliquo:qz intentio repsentatiua eorū est:in quo differunt sicut esse: nunc aūt nō est inconueniēs:ꝙ aliq̄ vna mutatio repn̄tatiua pl̄iuz sit in aliquo vno ꝛ eodē:ꝛ sic nō est inconueniēs illa pla:quoꝝ vna intētio repn̄tatiua est in aliquo vno eē intētionalr in eodē:sicut si idē oculus circundatus plibus albis imutaret̄ ab eis sil:illa pla alba causarent in oculo vnā intentionē illa plura representantez: ꝛ essent intentionalr in illo oculo per illā intentionez ea representantē.¶ Ad primū in oppositū dicēdū:ꝙ due candele in toto medio nō causant duo lumina.sed vnū lumen intensius:q̄z faceret altera earū:ꝛ baculus positus in medio nō priuat precise lumen vnius candele in vna parte:ꝛ alterius in alia:sed faciēdo vmbrā facit lumen:ꝙ erat prius intensum esse remissum.¶ Ad scōz dōm:ꝙ minor est falsa:ꝛ ad ꝓbationez dico:ꝙ ꝓcedit ex falsa imaginatione.s.imaginādo:ꝙ illa intentio causata in medio imutet oculū:ꝙ est falsum saltē loquēdo de p̄ncipali imutatione:qz albū imutat totū mediuz inter ipsum ꝛ oculū:sicut etiā corpus luminosum est:qō imutat totū mediū vsq; ad corpus opacū. Lumē autē creatū a corpore luminoso in aere agendo actione reflexiua agit quidē:sed debiliter:sicut pz ꝙ loca:que nō opponunt̄ directe soli pp aliqua obstacula bñt debile lumē:ꝛ silr ēt itētio:ꝛ si possit aliq̄ mō agere:B est debilr nec sufficeret ad imutādū sensuz ad sentiēdū:sz rōne coloz ad B bz p̄m[um] mouere:ꝛ iō q̄uis vna itētio cāta a duobus albis i eadē pte medy opponat̄ duob[us] oculis fm lineā rectā:nō tñ vterqz videt vtrūqz colorē albū:sz vn[us] vnū:ꝛ alius aliud:qz vtrūqz albuz:cuius solius est mouere p̄ncipaliter quātū ad mouēs extrisecū vtrūqz oculum ad sentiēdū:nō opponit̄ vtriqz oculo fm lineā rectā:ꝛ iō non videt vterqz oculus vtrumqz albuz.sed vnus vnū:ꝛ aliud alius:vt dictum est. Qō. XX.

AD quartū sic ꝓce[r]:ꝛ arg̃:ꝙ lumē nō educat̄ de po[te] medy:qz qō fit in istāti nō educit̄ de po[te] sui subti.sz lum̄ fit in instanti.g̃ nō educit̄ de po[te] medy:ꝙ est ei[s] subz.mi.pz.ma.,pbaf̄:qz illō:ꝙ nō fit p trāsmutatōez:nō educit̄ ō po[te] sui subti.sz ꝙ fit i istāti:nō fit p trāsmutatōez.g̃ rc̄.¶ ℙ.illō:qō educit̄ ō potētia sui subti manet in absentia sui agentis:vt pz de calore ꝛ frigore:sz lum̄ nō manet i absentia sui agēt).g̃ rc̄.

Contra ꝙ fit ab agente naturali:ꝛ depēdet a suo subiecto educitur de potētia sui subiecti. sed lumen est huiusmodi.ergo rc̄.

Rn̄deo ad istā qōnē dimissa opione de ichoatiōe forāx:ꝛ dimissis mlt̄is:q̄ dr̄ō B:ꝙ ē educi de po[te] mā̄ vel subti:in q̄est:de qb[us] diffuse trac.i qbusdā qōnibus:quas disputaui:dōz simplr:ꝙ lum̄ educit̄ de potētia medy.¶ Ad cui[s] euidētiā:sciendū ꝙ dupl̄r pōt aliquid educi de po[te] mā̄e:vno mō per cōparationē ad potētiā actiuā.alio mō per cōparationē ad potētiaz passiuā:per cōparationē ad potētiā actiuam dupl̄r. vno mō:ꝙ in mā in quā forma debet introduci ponat̄ potētia actiua mouens eam ad formā:ꝛ qd sit de hoc alias diffuse tractaui:ꝛ ideo ad nunc ꝑtermitto.alio mō:ꝙ dicat̄ aliqd educi de potētia mā̄e actiua;qz fit a potētys actiuis collatis rebus mālibus:seu corpalibus:ꝙ dico pp celū:in quo qdā ponūt nō esse mān:sz sit res corpalis:ꝛ accipiēdo sic educi ō po[te] mā̄e ꝓstat:ꝙ lum̄ educit̄ de potētia materie:qz qō fit a quocūq; agente nāli:fit ꝛ potentys collatis rebus corporibus ꝛ naturalibus:lu-

Verueus T

Nō ꝙ in hac qōne scouste tenēt pt̄ opposita:sic̄ videre potest a Sco. 5. metaphysi. q.7.ꝛ ab Auco. ma. eidē.q.9.

Alide opione Egidij.2.sētentiaꝝ.distiꝛ.in qōne ꝑ de hac mā.

Aliqd educi ō potētia materie duplici contingit.

Vide egidiū romanū 1. 2. sen. distī. 13. te acutem oppositū in hac. q.

men autē fit ab agente nālī. ideo ⁊c. ¶ Nō tamen pōt sic educi de potētia medy: qz in medio nō est aliqua potentia actiua q̄ mouēs ipsum ad actum luminis. ¶ Per cōparationē autē ad potentiā passiuā educi de potentia materie est formā dependere in suo esse: ⁊ fieri a materia: ita q̄ suū fieri: ⁊ suū esse fit necessario fieri: ⁊ eē eiusdē cōpositi ex eo: vel subo. sed lumē est huiusmōi cū sit accidens dependens in suo esse: ⁊ fieri a subiecto: in quo bz esse: vel a medio: vel quocunq; dyaphan°: ⁊ ideo lumen isto modo educiē de potētia medy: qz est subiectū suum: ⁊ a quo dependet. ¶ Ad primum in oppositū dicendū: q̄ ma. est falsa: ⁊ ad probationē dico: q̄ minor illius ꝑ sylli est falsa: qz q̄ fit in instanti: ly nō fiat ꝑ trāsmutationem: que est motus: fit tn̄ per trāsmutationē: q̄ est mutatio: qz ipossibile est: q̄ aliqđ subm recipiat aliquā formā realē de nouo: q̄ prius existēs in rerū nā carebat: quin ꝑm eius receptionē se habeat aliter nūc ⁊ ꝑius: ⁊ per ꝯńs: quin mutet: ⁊ transmutet: tamē tunc sim plr or̄ forma produci per transmutationē: q̄ dependet a subo: in qđ inducit in suo esse: ⁊ in suo fieri: q̄ autem forā aliqua recipitur in subo: a quo non dependet: tunc mutatio subiecti se bz cōcomitatiue ad ꝓductionē talis forme: siue ad ipsam formā: qz talis forma pōt per se fieri absq; hoc: q̄ fiat i subo: ⁊ ideo absolute loquēdo ad eius fieri nō requiriē necessario mutatio alicuius subti sicut est alia rōnalis: que posset fieri: si deus vellet absq; hoc: q̄ fieret in subto sine mā: nec dependet a subiecto. ¶ Ad scām dicendū: q̄ lumen nō manere in absentia agentis nō prouenit ex hoc: q̄ lumen nō educaē de potentia medy. sed qz a sua cā effectiua imediata dependet quantū ad suū esse: ⁊ quantū ad suū fieri: sicut figura facta in aqua a sigillo dependet ab eo nō solū: q̄tū ad suuz fieri: sed etiā quantū ad suū esse: ⁊ ideo nō manet in absentia sigilli: ⁊ tn̄ educiē de potētia aque. ℔ō. XXI.

Quantum ad miscibilia queraē vnū: ⁊ est vtruz miscibilia sint in mixto quantū ad suas formas: subales: ⁊ arguitur q̄ sic: qz aut manent in mixto quantū ad mām tn̄: ⁊ hoc nō pōt esse: qz eadē rōne vnū elementū: de quo aliud: possz dici manere in eo: qđ ex eo generaē: qz eadē mā est i vtroq; successiue: ⁊ mā corrupti manet in gnāto: nec etiaz pōt dici: q̄ miscibilia maneant in mixto ꝓpter mām cū qualitatibus: qz aut remanent eedē qualitates numero in mixto: que fuerūt in elemēto: ⁊ hoc nō pōt esse: qz accidens nō migrat a subiecto in subm: aut manent eedē spē tn̄: ⁊ sic etiā qualitates symbole: que fuerunt in elnto: manēt eedē in alio aggenerato ex eo: nec tn̄ vnū elntū dicitur manere in alio: sicut miscibilia in mixto: ergo relinquiē: q̄ miscibilia maneant in mixto: etiā quantū ad suas formas subales. ¶ ℙ. mixta sunt ex elntis māliter; sed si elemēta manerēt in mixtis ꝑm suas virtutes tn̄ mixta nō fierēt ex elemētis māliter: imo magis formaliter: qz virtus se tenet ex parte forme. g̃ ⁊c. ¶ ℙ. mixtum est cōpositius elnto: sed hoc nō esset: si non esset in mixto: nisi vna forma substātialis cum materia: ⁊ accidentibus: qz etiā tanta cōpositio est in elemētis. g̃ ⁊c.

Contra non possunt esse plures forme substantiales in eodē: sed si elnta remanerēt in mixto ꝑm suas formas substātiales: eēnt plures forme substantiales in eodem. scz mixto. ergo ⁊c.

Ex. ci. 26. Respōdeo ad istam questionē dixerūt quidaz: sicut recitaē prio de gnātione: q̄ miscibilia sunt in mixto per hoc: q̄ minime partes miscibilium sunt in mixto iuxta se inuicē posite: sicut si vicerē ordeū: ⁊ frumētū misceri pp hoc: q̄ grana vtriusq; essent iuxta se inuicē posita. ¶ Sed hanc opinionē improbat idē phō: qz sequereē: q̄ nō q̄lz ps mixti eēt mixta: sicut nec quelz ps acerui cōstituti ex ordeo: ⁊ frumēto esset mixta ex vtroq; accipiendo eni vnū granū per se cōstat: q̄ nō est mixtū ex frumēto: ⁊ ordeo: sed est frumentū tn̄: vel ordeū tn̄. ¶ Ad hanc autē rōnem respōdent quidā moder. ⁊ dicūt: q̄ posita mixtione ex partibus miscibiliū sic iuxta se inuicē positis adhuc quelibz pars mixti esset inmixta: qz preter formas illaruz partiū esset ibi alia forma informans totū: ⁊ oēs ptes: ⁊ ab illa forma q̄libz ps dicereē mixta. ¶ Sed hoc vr̄ mihi valde incōueniēter dictuz: qz illud nō pōt dici mixtuz: in quo nō remanēt miscibilia aliquo mō: sed pp talem formā cōem nō pōt dici: q̄ in qualz pte mixti remanent miscibilia: sed vnū in vna parte: ⁊ aliud in alia. ergo adhuc stat: q̄ positis talibus partibus miscibiliū iuxta se inuicē vna cū tali forma nō q̄libz ps mixti sit mixta. ¶ Si aūt tu dicas: q̄ q̄libz ps mixti sit mixta pp ꝺ q̄ in illa forma cōi virtute cōtinenē miscibilia: tunc sequereē: q̄ illa forma sine quacūq; alia sufficereē ad faciēdū mixtū: ⁊ ideo pro nihilo ponerenē forme subales miscibiliū remanere in diuersis ptibus: ¶ Et ideo aly dicunt q̄ elemēta maneant in mixto ꝑm suas formas substantiales. Ita q̄ quelz informat totū mixtuz. ¶ Sed hec positio videē mihi ipolis: ⁊ preter rōnes: que possent induci ad probandū plures formas subales nō esse in eodē adduco quatuor rōnes ad ꝓbandū: q̄ in mixto non remaneant miscibilia ꝑm suas formas subales. ¶ Ad euidētiā tn̄ huius premitto quādā distinctionē: qz aut ille forme sunt sic in mixto: q̄ vna insit mediante alia: sicut figura ineēt subē mediāte quātitate: aut concurrit inuicem absq; tali ordine: sicut ꝯcurrūt albedo: ⁊ calor in eodē subo: si ꝑ mō ponaē: ꝯtra hoc adduco: vt ꝑmissa quatuor rōnes. ¶ ℙrima talis est. subm: q̄ natū est ꝑ: ⁊ per se: ⁊ imediate recipe aliquā formā nō recipit eam mediante alia forma. sed mā ꝑma est ꝑmo: ⁊ per se: ⁊ imediate subm forme cuiuslz elnti. g̃ mā nō recipit formā vnius elnti mediāte forª alterius: puta formā ignis mediāte forma aeris: vel formā aque mediante forma terre: ⁊ per ꝯńs nō pñt esse in eodē forme plures plium elntoꝝ: ita q̄ vna insit mediāte alia: ma. pz in exēplo sensibili: qz quantitas: q̄ per se: ⁊ imediate est subm figure: nō est nata esse subm figure mediāte alia forma q̄cūq; mino. ꝓbo: qz nullus boc ponit plures formas subales in vno elemēto. sed vbi est vna forma tn̄: ꝓia mā est ꝑ: ⁊ per se: ⁊ imediate subm illius forme subalis. ergo subz ꝑmū: ⁊ per se: ⁊ imediatū formē subalis in quolz elnto: est mā ꝑma: ⁊ sic pz minor. ¶ Scda rō talis est: ille forme: q̄rū vna nata est recipi in subo aliquo mediāte alia: sic se bñt: q̄ vna nō abycit adueniēte alia: sed forme elemētoꝝ sic se bñt: q̄ vna earū abycit mediāte alia. ma. pz: qz pfectibile nō abycit adueniente perfectiōe: q̄ nata est ipsum pficere. sed ille forme: q̄rū vna inest alicui subo: sine mā prime: siue aly mediāte alia sic se habēt: q̄ vna earū est perfectiua alterius: ⁊ alia perfectibilis. ergo adueniēte vna earū nō abycit alia: sicut nō abycitur q̄titas adueniente figura. mi. probo: ⁊ prio per pbz prio de gnātione: qui dicit: q̄ gnātio vnius elntoz est corruptio alterius: ⁊ ꝑ ꝯńs abiectio forme eius: ⁊ sic pz eū adueniente forma vnius elntis abycit forma alteri°. Scdo ꝓbo sic idē: qz fore: q̄rū vna nō abycit adueniēte altera simplr pñt denoiare idē cōpositū: sic pz de q̄titate: ⁊ figura: ⁊ de albedine: ⁊ calore: que denominant

Ista rōno ē defensor opinionis Aur. quā ponit ēt Thomas de garbo in sūma sua in qō ne propria de hac materia.

Opio Rosñ. tertio celi cōmēto. 67. Et Alberti magni ibidez.

Ad istas rōnes dicēt cōmentator ad ꝑmā q̄ forme elntoz dū veniunt admixtionem cā ꝑ. oēs eni ꝯcurrunt vt dispō mae ad formaz mixti pfecti ducēdā i materia. ⁊ bz cōmentatorē tales forme itē dunt ⁊ remittunt in suo eē pp eas cē medias iter substātiā ⁊ accñtia media i quā q̄tuz ad participationē cōditionū sbē ⁊ accñtis non medias ꝑm formaz b aūt accit eis ex sua maxima ipfectionē pp eas cē multū ꝓpinquas nature materie sicut alibi diffusius declarauī.

Forme elnto rū fm Corſi. non hñt repu gnātiā penes eſſe fil'i eadē mā pp eē ſpe cificū abſolu te neciſſa re pugnantia ē fola'r: ſz mā tri. vñ tūc ſo lū repugnant qñ ſunt in eē perfecto ꝛ vl timato: qz ſic dare eſſe ſimpl'r ꝛ ꝓſtituef ſuppoſitū ide termiata ſpēt ſz qñ ſūt ffra cte hoc elo ñ cōpelit: repu gnātia aūt q̄ ꝓſegf formaſ elnto ꝝ ē penes hoc q̄ vna ñ fit alia. nō dī penes hoc q̄ vna nō poſſit ꝓpari aliā in eodē ſuſcepti uo: ꝛ p̄ b̄ patz ſolutio ad ſequēs etiam.

idem quandoq̄: ſed idē nō pōt denoiari a formis plu rium elementoꝝ: aliogn idē eſſet ſimpl'r ignis ꝛ aer vl terra ꝛ aqua: q̄ falſum eſt. ergo forma vni⁹ abycīt adue niente forma alterius. ¶ Si dicas: q̄ quādo forme ele mentoꝝ habēt eſſe intenſum vna abycit aliā: non autē ſm eſſe remiſſum: qua le habēt in mixto. ¶ Contra. pri mo qz tunc ſequereť: q̄ forme ſubſtantiales reciperent magis ꝛ minus: q̄ eſt icōueniens. Scō: qz forme: quā rū vna nata eſt eſſe ſubiectū alteriꝰ: ꝛ ei ſubſterni ſe cō pacunť: ꝛ ſm ſuū eſſe perfectiſſimū: ꝛ intenſum: ſi ergo forme elntoꝝ ſic ſe hñt: q̄ vna nata eſt ſubſterni alteri: ita q̄ vna inſit māe mediāte alia cōpatienť ſe etiaz ſm ſuū eſſe perfectū: ꝛ intenſum: ſi reciperent intenſionem: ꝛ remiſſionē: ꝛ per cōſequēs poterūt denoiare idē ſimpl'r. ¶ Tertio. qz forme: que hñt repugnātiā adinuicē hñt repugnantiā ſm ſuū eſſe ſpecificū: ꝛ iō manente eē ſpecifico taliū formaꝝ nō pñt ſe pati: ſi autez elnta non manēt in mixto quātū ad ſuas formas ſpecificas: ſeq̄ť q̄ non manent in mixto quantū ad ſuas formas ſuba les: a quibus hñt eſſe: ꝛ ſic habeť ꝓpoſitū. ¶ Tertia rō talis eſt: due forme ſubales: que nate ſunt dare eſſe ſim pl'r: non pñt eſſe in eodē. ſed forma cuiuſlibz elnti. nata eſt dare eſſe ſimpl'r. ergo ꝛc. ma. patz: qz dato: q̄ alig po nant plures formas ſubales in eodē: nunq̄ tñ ponunt: q̄ quelz det eſſe ſimpl'r: qz tunc illud: in quo eſſent plu res tales forme eēt ſimpl'r plures ſube: hoc aūt ē ipoſſe. ergo ꝛc. minorē ꝓbo: quia forme: que dant eſſe ſimpl'r eis: que ſunt ꝓncipales ptes mūdi: dant ſimpl'r eſſe: ſed forme elntoꝝ dant ſimpl'r eſſe ipſis elntis: que ſunt ꝓn cipales ptes mūdi. ḡ forma cuiuſlz elnti eſt nata dare ſimpl'r eſſe ſubale. ¶ Si dicať ad hoc: q̄ ꝓdicte forme q̄ſq3 dant eſſe intenſuz: ꝛ tūc dant eē ſimpl'r: q̄ſq̄ aūt dant eſſe remiſſuz: ꝛ tunc dāt eſſe diminutū. ¶ Cōtra. p̄ qz ſm hoc forma ſubalis ſuſcipet magis ꝛ minus: q̄ eſt incōueniēs. ſcō qz forma b3 dare eſſe ſimpl'r ex ſua nā ſpecifica: nō ex determinato gradu intenſionis vel re miſſionis: dato q̄ forma ſubalis ſuſciperet magis ꝛ mi nus: ꝛ ideo manente nā ſpecifica forme ignis ꝛ aque da bunt eſſe ſimpl'r ignē: ꝛ eſſe aquā ſimpl'r: ꝛ ideo etiā nō pōt dici: quin illō: in quo ſunt ille plures forme: ſint plu res ſube ſimpl'r. ¶ Quarta rō talis eſt: qz forme elnto rū nō ponunť remanere in mixto: niſi ad hoc: q̄ ꝑ eas remanētes in mixto mixtū habeat: q̄ ſit mixtum. ſed ſi ponāť forme elntoꝝ remanere in mixto ꝑ eēntias ſuas mixtū nō bñet ex hoc: q̄ eſſet mixtū. ḡ pro nihilo ponūť forme elntoꝝ remanere in mixto. ma. ꝓz. mi. ꝓbo: qz il le forme ſi remanerent i mixto: ſic ſe haberent ad facīē dā mixtionez: ſicut quecūq̄ alie forme remanentes in aliquo. ſed forme remanētes in aliquo nō faciunt mixtionē: ſicut albedo nō facit mixtionē cū q̄ntitate: nec ſa por cū colore: etiā due forme ꝺrie: puta albedo: ꝛ nigre do: qz ſi remanerent in aliquo ꝑ eēntias facerent ipſuz albū ꝛ nigrū: ſed nō faciunt ipm pallidū: ꝛ fuſcuz. ḡ nec forme elntoꝝ: ſi remanerent in mixto: facerent mixtio nē. Si aūt ponanť forme elntoꝝ remanere in mixto: ita q̄ vna non inſit māe mediāte alia: ſicut figura ieſt ſube mediāte quātitate: ſed concurrāt accidentalr: ſicut al bedo ꝛ calor. ¶ Contra hoc ſunt tres rōnes vltime: ſiť pōt patere diligenter intuenti: ꝛ preter has eſt vna ratio ſpecialis cōtra hoc: qz ex his: que ſic accidentalr cōcur runt: nō fit vnū niſi accidentalr. ſed ſm eos ex formis ſic ꝺcurrētib⁹ fit mixtū. ḡ mixtum nec ꝑ nec ꝛ⁰ mō dōi per ſe eſſe ꝑ ſe vnū: ſed tñ accidētalr: q̄ eſt icōueniēs. ¶ Et ideo alr eſt dōm: q̄ miſcibilia ſiue elnta non ma nent in mixto ḡtum ad ſuas formas ſubales. Ita q̄ in ſe per ſuas eēntias remaneāt in mixto: nec etiā ſolū quā tū ad ſuas qualitates ſimplices: que ſunt calor: ꝛ frigus humiditas ꝛ ſiccitas. ſed qz ex earū qualitatib⁹ ꝑcipue paſſivis reſultat quedā qualitas media: que neutra illa rū eſt: ſicut ex humido ꝛ ſicco reſultat mollities: q̄ neu tra illarū eſt. Sed qz virtute cōtinet illas: inquantum ſunt ꝓprietates ſiles vtriq̄ illaꝝ. ṽ. g. molle b3 q̄ ce dat tangenti: ꝛ per hoc aſſimilať humido. ſed vlterius b3 q̄ cedat cū diuiſione ſuperficiei: ꝛ q̄ nō fluat. ¶ Et per hoc aſſimilatur ſicco: ꝛ hec qualitas ſiue ſit molli cies: ſiue alia eſt diſpoſitio ad formam mixti: ꝛ dicitur compoſita reſpectu qualitatū ſimpliciū ipſoꝝ elntoꝝ: non qz habeat partes: ex quibus componať realr: ſicut ſunt materia ꝛ forma vel partes quantitatiue. ſed par tes virtuales rōne differentes inquantū. ſcz habet ſimi litudinem predictam ꝛ vicinitatem in mā cum vtraq̄ qualitate ſimplici ipſoꝝ elemētoꝝ: ꝛ probabile eſt etiā q̄ forme ſubſtātiales elemētoꝝ ſimili modo virtualr continentur in forma ſubſtātiali mixti: ſicut continet vegetatiuum in ſenſitiuo: ꝛ ſenſitiuum in intellectiuo. ſic ergo iſto modo dico: q̄ elemēta manent in mixto: ꝛ non alio. ¶ Ad primum in oppoſitū dicendū: q̄ elemē ta non dicunť manere in mixto: qz tātū materia rema neat: que fuit ſub formis elemētoꝝ: vel ꝓpter hoc tan tū: q̄ qualitates ſimplices remaneant: vel etiaz qz ipſe forme elementoꝝ per ſuas eſſentias remaneant: ſed qz remanent qualitates ſimplices virtute in illa qualitate media: vnde argumentū ꝓcedit ab inſufficienti. ¶ Ad ſecundū dicendū: q̄ mixtū dicitur fieri ex elemētis ma terialr: ꝛ quia ſcz fit ex elemētis corruptis: ſicut ex ma teria non manente: ſed tranſeunte: ꝛ qz iſta qualitas: in qua manent qualitates elementares virtualr mō: quo dictum eſt: eſt diſpoſitio materialis ad formam mixti. ¶ Ad illud autem: q̄ dicit contra hoc: dico q̄ elemēta dicunť manere virtualiter in mixto: nō qz virtus: qua mixtum agit proprias operationes: que cōſequunť for mam eius reſultet ex elementis: vel eoꝝ qualitatibus ſed ꝓpter ſimilitudinem: que eſt in illa qualitate me dia: que eſt diſpoſitio materialis: ꝛ eſt magis ad pacien dum: q̄ ad agendum ad qualitates ſimplices elemēto rū. ¶ Ad tertium dicendū: q̄ mixtuz dicitur magis cō poſitum q̄ elnta: non ꝓpter hoc qō maneāt forme ele mentoꝝ ſm ſe in mixto: vel tantū eoꝝ qualitates ſim plices: ſed ꝓpter predictā qualitatē reſultantē ex eis que dicitur magis compoſita: q̄ qualitates ſimplices elementorum: quo ad partes virtuales ratione differē tes: vt dictum eſt.

POſtea querebanť quedā pertinē tia ad creaturā cōpoſitā ex corporali ꝛ ſpirituali nā: ꝛ erāt quatuor p̄mū pertinet ad perfectionez gratie: ꝛ eſt: vtrū beata virgo fuerit ſanctificata in inſtanti creationis: vel infuſionis aie ſue. Alia vero tria pertinent ad effectū culpe: quoꝝ duo pertinēt ad peccatū cōmiſſionis: ꝛ tertium pertinet ad peccatū obmiſſionis. Primū eſt: vtrū fornicatio ſimplex ſit peccatū mortale. Scō vo vtruz adulteriū debeat cōputari inter maiora crimina: vl in ter minora. Pertinens vo ad peccatū obmiſſionis erat vtrū petrus obmiſſiōis cōſiſtat in aliq̄ actu. Qō. XXII.

AD primum ſic ꝓcedit: ꝛ arguit: q̄ beata virgo fuerit ſanctificata in inſtāti infuſionis aie ſue: qz nō ꝓpter aliud negať hoc niſi qz tunc cōtraxit peccatū originale: ſed hoc non impedit: vt q̄

babo.ergo ꝛc̄:probatio:q̄ non impediat:quia expellēs: ꝛ quod expellitur sunt simul:q̄ expellens oportet esse dum expellitur:ꝛ qđ expellitur sil'r est:dum expellitur sed gratia expellit culpaz formal'r:sicut albedo nigredinem:ergo gratia ꝛ culpa sunt simul:ꝛ sic patz minor. ¶ P.ad bonū filiū ptinet nobilitare mr̄ez suā q̄tū potest.sed nobilius fuisset btām virginē nūq̄ fuisse in pecato originali:q̄ postq̄ ipsum incurrit ipsam ab eo liberari.ergo filius beate virginis:cū talē nobilitatē potuerit ei cōferre:q̄ absolute potuisset eā in instāti infusiōis aie sue sanctificare:cū sit deus ꝛ oīpotens in predicto instanti eā sanctificauit:nec pctm originale incurrit.

Contra q̄ p̄uatio ꝛ habitus non pñt simul stare. sed gr̄a ꝛ pctm originale se habēt sicut p̄uatio ꝛ habitus.ergo non possunt simul stare.sed beata virgo in instanti infusionis aie sue habuit peccatum originale:cum fuerit concepta ꝑm cōmunē legem nascentium.ergo in illo instanti non habuit gratiam:nec fuit per consequēs sanctificata.

Rēspōdeo ad istā q̄nem dicunt quidaz:q̄ btā virgo fuit sanctificata in instāti infusionis aie sue:ꝛ rō que mouit eos est rō primo facta ad hāc partē in opponēdo:qūo aūt hoc possit esse declarāt sic:q̄ in oi mutatione:in qua forma succedit forme: sic ī gnātione ignis ex aere:forma ignis succedit forme aeris: vl forma p̄uationi:sicut gr̄a succedit culpe:sunt semper in eodē instāti opposita simul in eodē subo:sicut q̄n introducit̄ forma ignis in mā:que expoliat̄ forma aeris: in illo instanti introductionis sunt simul ambe forme.ſ. inducenda ꝛ expellenda in mā:ꝛ sil'e est de gr̄a ꝛ culpa: in infusione gr̄e. ¶ Dicūt tm̄:q̄ illud instās:in quo succedit forma forme:vel forma p̄uationi diuidit̄ in tria ſ̄gna:in quoꝝ p̄ intelligit̄ forma abyciēda expelli:ꝛ esse in vltimo. Jn scō vero subm̄ intelligit̄ esse in quodā transitu a forma in formā:vel a p̄uatione in formā. Jn tertio vo intelligit̄ subm̄ esse sub forma:q̄ introducit̄ : volunt ergo isti:q̄ diuerse forme:etiā ꝺrie sunt in eodē subiecto in instanti eodē diuiso in diuersa signa;ita q̄ vna sit in vno signo:ꝛ alia in alio. ¶ Sed ista satis friuola sunt:q̄ impoſe est opposita sil'esse in eodē.sed que sunt in eodē instanti ꝛ precise in eodē instanti nō permanente sunt simul.q̄ impoſe est duas formas oppositas: vel q̄cūq̄ duo opposita eē in eodē subto. ¶ Oꝛ aūt dr̄ de diuisione instantis in plura signa nihil est:q̄ illud instās: aut diuidit̄ in plura signa ꝑm rē:aut ꝑm rōnē tm̄:si ꝑm rationē tm̄:tunc sequit̄:q̄ sint duo opposita in eodē sil' ꝑm rem:hoc aūt est impoſe.ſ.q̄ sint ꝑm rem simul opposita in eodē q̄ocūq̄ accipiaꝝ diuersum ꝑm rōnē:q̄ eē ꝑm rē ꝛ eē reale repugnant sibi opposita q̄tū ad eē simul in eodē.Si aūt illud instās diuidaꝝ in tria signa: ꝑm rē ita q̄ sit ibi realis diuisio in diuersas res:tūc segt̄ qđ istans:qđ est idiuisibile real'r diuidaꝝ:qđ est impoſe. ¶ Et iō isti ysdē dixerūt aliter.ſ.q̄ tales forē sūt simul p cōparationē ad agens:nō tm̄ per cōpōnē ad subiectū:ꝛ hoc declarāt sic:q̄ p cōparationē ad subm̄ p̄us intelligit̄ forma abyciēda expelli q̄ intelligaꝝ forma introducēda introduci:q̄ subm̄ nō pōt recipe formā sequentē:nisi p̄ori expulsa:ꝛ iō nō sunt simul p cōparationez ad subm̄ sed p cōparationē ad agēs:vt dicunt:sunt sil':q̄ p cōparationē ad agens forma inducēda p̄ius intelligit̄ introduci q̄ forma abyciēda intelligaꝝ expelli:q̄ agēs nō expellit formā abyciēdā nisi introducēdo formā oppositā:forma aūt abyciēda semp est:anteq̄ expellat̄:ꝛ iō p cōparationē ad agēs:vt dicūt:forma abyciēda sil' est cū alia forma:q̄ introducit̄ ab agēte.Sz ꝛ hoc est similr ſpoſe:q̄ illa positio est ipossis:ad quā sequūt̄ duo opposita esse in eodē subto in eodē instāti.sed hec positio est huius:q̄ ad hāc sicut ad priorē seq̄t̄:q̄ forma abyciēda:ꝛ forma introducēda sint in eodē subto:ꝛ in eodē instāti; he aūt forme ponunt̄ esse oppositē:ꝛ iō hec positio sit̄ ꝛ p̄ma est ipossis:nisi forte ipsi velint dicere:q̄ forma abyciēda ꝑm eē in actu:ꝛ forma introducēda ꝑm esse in potētia sunt simul.sed ꝑm istū sensum nō vadit rō eoꝝ:q̄ qñ dr̄:q̄ agens introducendo vnā formā expellit aliaz p intrductionē forme non intell'r esse ipsius forme:q̄ introducit̄ ꝑm esse in potētia:seu ꝑm p̄mū esse in actu: ꝛ ideo dicta eoꝝ videnť mihi oīno ipoſia. ¶ Mirum est aūt qūo isti sic posuerūt:cū ph̄s.8.phy.plane veritatē huius qōnis:qua posset queri:qūo forma succedit forme determinet.vbi dicit:q̄ forma abyciēda ꝛ introducēda nō sunt simul:nec est etiā dare tp̄s mediū:in q̄ neutra sit.sed forma abyciēda est in toto tpe p̄cedente introductionē sequētis forme:nec est dare vltimū istās: in quo vltimo sit ipsa forma abyciēda.sed est dare vltimū instāns:in quo bēat p̄mo nō esse:ꝛ in quo forma inducēda bēat primo esse:ꝛ sic nō seq̄t̄:q̄ sint simul.ſz q̄ cū p̄mo nō esse vni⁹ sit primū esse alterius. Uidet̄ aūt mihi q̄ isti decepti fuerunt ex multi⁹ intellectu eius:qđ dicitur expelli:nā expelli vno modo pōt accipi pro eo:q̄ est aliqd exīs motu cōtinuo paulatiz ab aliquo p̄cedere:vel abyci:ꝛ qđ sic dr̄ expelli bz eē dū expellit̄:ꝛ isto mō dr̄ forma subalis expelli:qñ motu alterationis mā eius ei reddit̄ indispositā:alio mō pōt expelli accipi p eo:q̄ est p̄mo nō esse:sicut qñ ex aere fit ignis ī vltimo instanti alterationis:qua disponit̄ mā ad formā ignis: dicit̄ introduci forma ignis ꝛ forma aeris expelli: ꝛ q̄ sic dicit̄ expelli nō bz esse:tūc scz qñ dr̄ expelli:sed tunc p̄mo bz non esse:ꝛ isto modo dr̄ culpa expelli p gr̄am: vñ nō habeaz:q̄ simul sint in eodē culpa ꝛ gr̄a.ſz opz:q̄ cū p̄mo est gr̄a:bēat culpa p̄mo nō esse. ¶ Oꝛ aūt dr̄:q̄ p̄us intelligit̄ agens introducere formā inducēdam:q̄ abycere formā expellēdā:intelligēdū est accipiēdo p̄us ordine nāe:nō ordine tp̄is:q̄ totū fit sil'tpe:ꝛ in eodē instanti tp̄is:abycerre aūt siue expellere accipiendū est p eo:q̄ est facere:tūc p̄mo non esse. ¶ Et qñ dicit vltra: q̄ forma abyciēda est semper anteq̄ expellat̄:dico:q̄ verum est si ly anteq̄ dicat ordinē tp̄is ꝑm quē modū nō accipit̄ hic:ſz nō bz veritatē:ſz q̄ ly anteq̄ dicit tm̄ ordinē nāe:q̄ nō opz formā expellēdā esse in illo:añq̄ p̄cessit suā expulsionē:siue primū suū nō esse tm̄ ꝑm ordinē nature:siue ꝑm rationē intelligendi:q̄ sequeretur q̄ simul ꝑm rem esset:ꝛ non esset:nam illud idem instās in quo forma abycienda est p̄euenies:ꝑm aliquā rationem precedit ipsuz non esse talis forme:sicut potest patere ex dictis:in quā forma abyciēs:etiā formaliter ꝑm rationem intelligendi p̄eintelligitur ipsi abiectiōi licz totū sit simul tēpore:nunc aūt sicut patet intuenti ly anteq̄ dicit ordinē nature tm̄:nō tēporis. ¶ Quando dicit:q̄ per cōparationē ad agens p̄ius intelligitur forma inducenda induci quā intelligat̄ forma abyciēda expelli:ꝛ ideo ratio non valet. ¶ Dicenduz ergo:q̄ cū beata virgo non solū in coniunctione seminuz.sed ēt in coniunctione naturarū.scz aie ꝛ corporis fuerit cōcepta ꝑm cōmunē legem nascentiū:ꝛ per cōsequēs in istāti infusionis aie incurrit peccatū originale:q̄ in illo instanti non fuit sanctificata per gratiā:cū peccatū originale:ꝛ gr̄a non possint simul stare:nec opz aliam rationem adducere. ¶ Ex dictis patet ad p̄mū argumentū in op̄m. ¶ Ad z̄m dōz:q̄ ad bonū filiū ptinet nobilitare mr̄ez q̄tū congruū est eā nobilitari saluo debito bono-

Ex.cō.69.

re filij:non ſaluareꝫ autē debitus bonoꝝ filij:ad cuius bonoꝝ pertinet:ꝙ ſit caput totius eccleſie:ſi eius mater non indiguiſſet redemi per euꝫ:ꝛ ideo decuit ꝙ eā permitteret incurrere peccatum originale:ꝛ ꝙ ab hoc eam redimeret. Queſtio. XXIII.

AD ſecūdū ſic procedit:ꝛ arguit:ꝙ fornicatio ſimplex non ſit pctm̄ mortale:qꝛ ex hoc dr̄ actus m̄rimonialis nō eē pctm̄:qꝛ ille ꝙ hoc exercet:ꝓſentit in ſuā:ſz ille ꝙ fornicat cōſentit in ſuā:qꝛ illa ſe dat ſibi.ḡ ꝛc̄. ¶ P̄. fornicatio nō dr̄ pctm̄ mortale: niſi qꝛ ē ꝺ bonū ꝑlis:ſz fornicatio vt vr̄:nō eſt ita.ḡ ꝛc̄. ma.pz.mi.ꝑbat duplr̄.p̄ qꝛ ille ꝙ accedit ad mulierem fornicariā:pōt itēdere bonū ꝑlis:ꝛ ꝑlē inde ꝑductā bñ educare.ſcō qꝛ duo ſexagenary ſi copulēt ſe adinuicē cū nō poſſint bñe ꝑlē nō vr̄:ꝙ faciāt contra bonuꝫ ꝓlis. ¶ Oppoſitum tenet eccleſia.

Nota rōnez ꝙ quā ꝓmittitur fornicationē ſimplicē eē grauꝫ peccatū q̄ ſit furtū. vide ēt in hac materia pulchre btūz Tho.in.3.cōtra Gentiles cap.122.ꝛ in ſcōs ſcde.qō. 154.ar.2.

RESPONDEO dōm:ꝙ ſicut cōiter dr̄ fornicatio eſt pctm̄ mortale:ꝛ grauius pctm̄ quā ſit furtū:cuiꝰ rō ē:qꝛ illō ē pctm̄ mortale:ꝙ aufert amicitiā:q̄ ꝺz ge bñe ad ꝓximū:illud aūt:in quo nocumētū iferꝫ ꝓximo natū eſt tollere amicitiā:q̄ ꝺz bñi ad ꝓximū:ꝛ tāto plus:q̄to nocumētū ē grauius: grauius aūt nocumentū ınfert alicui:qui aufert ab eo debitam educationē:ꝛ ſuſtētationē:quā ꝙ aliqd de ſuo furat:qꝛ ꝑciſe vnuſq̄ idiget cōueniēti educatōe: ꝛ ſuſtētatiōe in ꝑn̄°:qñ ꝺz educari:talē aūt educatōez q̄tū i ſe eſt aufert:ꝙ fornicat:ipſi ꝓli:tū:qꝛ ꝑ fornicatiōez fit ıcertū: cuiꝰ filiꝰ ſit ꝑles:qꝛ mulier fornicaria:q̄ rōne pōt fornicari cū vno:ꝛ cū alio:qꝛ nulli eſt obligata determinate ex actu fornicatiuo:ꝛ dato:ꝙ cuꝫ nullo alio fornicaretꝫ niſi cū vno tm̄:tñ ex ꝺditione talis copule carnalis aly excepta ipſa muliere ſunt ıcerti de ꝑle ꝑlis:ꝛ ſemp manet res ſuſpecta:tū qꝛ dato:ꝙ ꝺſtaret de ꝑle:nō ſufficiēter eſt obligat° ad ꝓuidēdū ꝑli:niſi iteruenıat m̄rimoniū:ꝛ ſō fornicatio ſimplex ē pctm̄ mortale. ¶ Ad p̄m ı oppo™ dōm:ꝙ mulier ab aliquo fornicario nō eſt ſufficiēter ſua fm ꝙ regrit nā rei:qꝛ ꝺz eē ſua ꝑpetua:ꝛ ſola niſi ſeparentꝫ ꝑ mortē ꝑ cōueniētē educationē ꝑlis:q̄ ſine vtroq̄ nō pōt fieri. Iſto aūt mō mulier nō eſt ipſi° viri:nec ecōuerſo niſi ꝑ m̄rimoniū. ¶ Ad z™ dōm:ꝙ ſi cut qñ aliqs accipit rē alterius ꝑ cōmutationē:vel per emptionē nō ſufficit:ꝙ ꝑmittat ei ſolueꝫ:qꝛ ꝑmiſſio nō eſt ſufficiēs cautio:ita nō ſufficit ad faciendū:ꝙ ge ꝺz ad ꝑlem bñe intentionē educandi:niſi huius certificet ꝑ obligationē:q̄ fit ꝑ m̄rimo™. ¶ Ad aliud:qđ ad illud ıducit dōz:ꝙ duo antiq qñ ꝓiūḡ carnalr̄:non ꝑ m̄rimoniū:dato ꝙ nō faciāt ꝺ ꝑlis bonū actu:qꝛ ꝓles ex actu eoꝝ ꝓuenire nō pōt:tñ habitualr̄ faciūt ꝺ bonū ꝑ lis:qꝛ ꝓſentiūt in talē actū:ꝙ ex gñe ſuo natꝰ eſt vgere in iniuriā ꝑlis. ¶ Iteruꝫ ēt ex quo ſine iugo m̄rimonij ſe talibus actibus exponūt licꝫ ꝑ accñs nō faciāt ꝺ bonuꝫ ꝑlis:eis tñ ıputari ꝺz ac ſi eēnt ı ſtatu:quo poſſent gñare ꝑlē:ıtē etiā nullus ꝺz exercere actū carnalē:gn ꝙ velıt obligari ad educationez ꝓlis:ſi ueniret:cui obligationi repugnat actus fornicarius. Qō. XXIIII.

AD tertiū ſic ꝓcedit:ꝛ arg':ꝙ adulteriū ſit cōputādū ıter minora crimina:qꝛ dr̄ ex ō ıudicys:ꝙ de adulterys ꝛ alys criminib⁹:q̄ ſūt minora:ꝑt eps cū clericis poſt ꝙ actā pniaz diſpenſare:ex q̄ vr̄:ꝙ adulteriuꝫ debeat ıter minora crimina cōputari.

CONTRA ꝙ cōmittit adulteriū cōmittit furtum:qꝛ vſurpat rē alienā:ſed furtū nō ē cōputandū ıter minora crimina.ergo nec adulterium.

RESPŌDEO hic accipiēduꝫ ē mīn⁹ crimen nō ꝑ ueniali.ſz ꝑ eo:ꝙ minorē grauitatē ꝺz ıter ꝓdicta mortalia:ꝛ ſic accipiēdo dōz ad qōnē:ꝙ adulteriū nō eſt cōputādū ıter minora crimina ſimplr̄ ꝛ abſolute:qꝛ pla alia ſunt minora:puta furtū:ꝛ fornicatio:qꝛ adulterīū ipoꝛtat leſionez ꝓximi in ꝑſona ſibi cōiuncta:que ꝺz eē ſibi cariοꝝ q̄ res exteriores:que auferunt̄ per furtū:ſimplr̄ ēt ledit eū in ꝑle ſua:qꝛ facit euꝫ de ꝑle ſua incertū:ledit ēt ꝑlē naſcituram:qꝛ ex quo fuit ıcertū:cuius ſit:tollit ei debitā educationez:fornicatio aūt ſimplex nō facit:niſi vnū iſtoꝝ.ſ.tollere ꝑli generā de debitā educationē:ꝛ ideo adulteriū ē ſimplr̄ grauiꝰ crimē q̄ furtū:vl fornicatio:ꝛ q̄ gula:ꝛ multa alia peccata. Cōparatiue tñ pōt dici adulterīū eē cōputādū ınter minora crimina:qꝛ oīa peccata:gbus directe peccatur ın deū:ſicut ſunt illa:que ſunt ꝺ ꝑcepta p̄me tabule: ſunt grauiora adulterio:qꝛ grauius ē peccare ın deū q̄ ın ꝓximū:pctm̄ aūt adultery eſt pctm̄ ın ꝓximū:homicidiū etiā eſt grauius adulterio:qꝛ aufert ꝓximo vitaz ꝙ eſt grauiꝰ q̄ ınſurſari ei ın ꝑſona ꝓiuncta:vel ın ꝑle: vel tollere debitā educationē ꝓli:ꝛ etiā q̄dā alia pctā ſunt grauiora adulterio:ſicut peccatū ꝺ nām:ın quo ge totalr̄ tollit bonū ꝑlis:ꝛ ledit ſpēz bumanā:cui quilibz plus tenet̄ q̄ cuicūq̄ ꝑſone aly a ſe:ſic ḡ dōm:ꝙ adulteriū ſm ſe eſt magnū:ꝛ valde grane crimē:ſed cōparatiue:vt dictū eſt:poteſt cōputari ınter minora crimina. ¶ Ad argumentū in oppoſitū dicēdū:ꝙ ibi accipitur minora cōparatiue:qꝛ ſcz adulteriū pōt dici minus crimen reſpcū multoꝝ alioꝝ:q̄ ſūt grauiora. Qō. XXV.

AD quartū ſic ꝓcedit:ꝛ arguit:ꝙ pctm̄ obmiſſiōis ꝓſiſtat in aliquo actu:qꝛ oē pctm̄ a deo eſt voluntariū:ꝙ ſi nō eſt volūtariū:nō ē pctm̄.ſed nihil pōt dici volūtariū:vt vr̄:niſi ab actu volūtatis.ergo omne peccatū:ꝛ per ꝓnſ peccatuꝫ obmiſſionis conſiſtit in actu voluntatis.

CONTRA obmittere nō eſt agere:ſz pctm̄ obmiſſionis conſiſtit in obmittēdo.ḡ pctm̄ obmiſſionis nō cōſiſtit in agendo:nec per ꝓnſ in aliquo actu.

RN̄DEO ad hoc dicūt quidā:ꝙ duplex eſt actus.ſ. volendi:qui eſt ipſam velle:vel reſpuere: ꝛ actus volitus:ſicut honozare parētes eſt actus:qui ꝺz eē volitus. Dicūt ḡ:ꝙ pctm̄ obmiſſionis nō conſiſtit in actu volito:quē ſcz quis ꝺz velle ın obmiſſiōe actus volitꝰ:qꝛ peccatū obmiſſionis circa bonozationē parentū nō eſt in bonozādo parētes:ſed ın obmittēdo actuꝫ bonozandi parentes.ſed dicūt bñ:ꝙ peccatū obmiſſionis ſemp neceſſe eſt cōſiſtere in actu volendi:ꝛ ratio q̄ mouet eos inducta eſt arguendo ad hāc partē. ¶ Preterhanc autem pōt adduci alia rō talis:qꝛ ille cui factū eſt preceptū affirmatū:ꝺ qđ eſt peccatū obmiſſionis aut rēnuit facere:cū ei precipiāt:aut conſentit.ſi rēnuit manifeſte peccat in rēnuendo illud:qđ ꝑcipiāt:ꝛ per cōſequens manifeſte peccat in actu volendi:qui eſt rēnuere.Si ät acceptat ſtatim facere:ꝛ ſtatim facit:non peccat peccato obmiſſionis:ſed implet preceptuꝫ.Si aūt acceptat facere in poſterū:qꝛ adhuc nō eſt tēpus implendi:ꝛ poſtea obmittit:oportet ꝙ hoc ſit ꝑpter aliquā cāz:aut ḡ illa cauſa:ꝑpter quā obmittit:eſt in ſua ptāte:aut non: ſi non:nō ꝺz ſibi ıputari:qꝛ ſi ıpediāt ab impletione ꝑ cepti ex cā:q̄ nō potuit vitare:nō ꝺz ſibi ıputari. ¶ Si aūt ın ptāte ſua ſit illā cām ıcurrere:vel vitare illā cāz non incurrit:niſi voluntarie:voluntarie autem nō ıcurritur aliqd niſi per actū volendi.ḡ quicūq̄ peccat pctō obmiſſionis:ıcurrit illō pctm̄ ꝑ actū volēdi:ꝛ ꝑ ꝓnſ eꝰ

pctñ ꝟsistit saltē in actu volēdi: sīc. v. g. cā q̄re aliḡ nō surrexit ad matutinas fuit: qz voluit minus vigilare: z in volendo minus vigilare. q. interpretatiue voluit nō surgere: qz ad vigilare ꝟsequēter est nō surgere: z sic pec catū istius cōsistit in volendo minus vigilare. ¶ Alio rū vero opinio est: ꝙ peccatuz obmissiōis nō est neces se cōsistere in aliquo actu volēdi: vel volito. sed ꝟsistit in obmissione actus cū facultate implendi talē actum. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū: ꝙ ad boc: ꝙ aliḡd bēat rōnem culpe requrūt duo: vnuz est: ꝙ sit ibi defectus: siue carentia alicuius debiti in esse: scōm est: ꝙ in ptāte illius: qui incurrit illū defectū sit incurrere: vel non in currere: z pp boc dr imputabile: cōstat aūt: ꝙ defectus debiti in eē cōsistit in obmittēdo actū volitū: qui debu it z appeti: z ipleri: sicut in obmittēdo bonozare paren tes: vel ire ad matutinas: bre aūt in ptāte sua boc icurre re nō opz: ꝙ alicui cōueniat p boc: ꝙ aliḡd actu vult: vl respuit. Sz p boc: ꝙ subest volūtati siue illō respuere: vl acceptare; adimplere: vl nō iplere: siue actu aliḡd velit: vel respuit siue non: z iō nō oz: ꝙ pctñ obmissionis cō sistat vel in actu volito: vel in actu volēdi. sed in obmis sione actus voliti: cū boc: qō est bre in ptāte sua imple re: vl nō iplere: ad qō nō requirīt actus volēdi in actu sed in po⁹ tñ: qz. s. potuit velle. ¶ Qz aūt nō requiratur actus volendi in actu declarant sic: qz cōtingit ꝙ aliqs circa talia se occupet: ex qbus ꝟtigit eū obmittere: que debebat facere: que volēdo in nullo peccat: vt si vole bat dicer psalmos: in boc nō peccabat: nec oportuit: ꝙ ꝟ volendo respueret ire ad matutinas: qz cū actu volēdi dicēdi psalmos: pōt stare: ꝙ bēat animū patū velle ire ad matutinas: quotiēscūq occurreret sue memorie: q̄ stante nec actu: nec habitu respuit ire ad matutinas in volēdo dicere psalmos: dato etiā ꝙ vigilare in dicēdo psalmos fuerit sibi occasio ñ surēgdi ad matutinas: p pter boc ꝙ tarde intrauit lectum: z ꝓpter boc non au diuit signum: non tamen opoꝛtuit: ꝙ boc esset peccatū: qz nō opz semꝙ cām peccati esse pctñ: aliogn nō eēt da re p̄mū peccatū: z iō in tali actu volendi: ꝙ pōt eē occa sio obmittēdi nō oz: ꝙ sit pctñ obmissiōis: possit eē in tali sicut in cā occasionali. Nos aūt bic logmur de cō sistentia peccati in aliquo actu sicut in cā: que nō ē pec catū: z iō dicūt: ꝙ pctñ obmissionis nec est actus volē di: nec est actus volitus: sed obmissio vtriusq actus: vel alterius: qñq qdē vtriusq: vt qñ aliqs ex aliqua occa sione non recolit: qō oz facere: qñq vō est omissio alte rius tñ. s. actus voliti: qñ. s. actu recolit: z respuit facer: z huic sñe magis acquiesco. ¶ Ad argm in oppositum dicendū: ꝙ minoꝛ simplr est falsa: qz a igd dicīt volun tarlū nō solū ab actu volendi: sed etiā a facultate volē di: qz. scz subest facultati volentis illud z velle: z posse psequi. ¶ Ad aliā rōnē: q̄ aly vt tactuz est in ꝓncipali solone adducunt: dicendū ꝙ cā per quā aliḡd ꝟpeditur ab impletiōe p̄cepti affirmatiui incurrere dr eē volun taria nō ab actu volendi: sed ex boc: ꝙ subest facultati volentis illā cām incurrere: vel nō incurrere: siue aliḡd actu velit: siue nō: vel pōt dici: ꝙ dato: ꝙ aliqs actu vel let aliḡd: p qō ꝟtingeret ipsuz occasionalr ꝟpediri ab i pletione p̄cepti affirmatiui: nō tñ opteret: ꝙ in illo actu volēdi consisteret pctñ obmissionis: sicut in eo: ꝙ est peccatū: scz posset esse in eo: sicut in illo: ꝙ est cā occasio nalis illius peccati: qz sicut dictū est: nō opz semꝙ: ꝙ cā peccati sit peccatū: z iō: vt ꝺductū est: nō oportet pecca tū obmissionis cōsistere in actu volēdi: vel in actu voli to: sed tñ in omissione actus cū facultate implendi.

¶ Explicit quolibet septimū.

¶ Incipit octauum.

In nostra disputatione quere bant quedā ptinē tia ad deū: quedaz pertinēria ad crea turas. Eoꝛ: que pti nent ad deū: vnum erat pertinēs ad at tributa in generali: z est vtrū pluritas attributoꝛuz sit in deo: vl in itellectu tantū. ¶ Alia aūt plura pertinebant ad naturā assumptam. Qō. 1.

D primum sic ꝓcedit: z ar guit: ꝙ pluri tas attributoꝛ sit tm̄ in intellectu nr̄o: qz oīa: que sunt in deo: sunt vnū p̄ter ge nerationē: z ingnōnē: z ꝓcessionē. i. pre ter relones originis oppositas: sed attri buta nō dicūt tales relones. q̄ z c̄.

Contra sicut vere ꝟuenit deo esse patrē: ita z esse bonum. sed ratio paternitatis vere est in deo. ergo z ratio bonitatis: z per ꝟns alioꝛ attributoꝛ.

Rēspōdeo respōdendo ad istā qōnē: sicut ꝓpo nit distinguēdū est de rōne: z de re: ratio eni dupl'r pōt accipi: vno eni mō dicit rō cōcept⁹: quē formal intell's de re: z rō sic dicta ē in itellectu for mante talē cōceptū sicut in subo: z est accidēs eius: alio mō dicitur rō illud: qō respondet tali conceptui: sicut si dicā: ꝙ ratio sapie cōsistit in boc: ꝙ est illud: quo aliqd cognoscat per altissimas cās: vnde z voces rationes sic dictas significat. Hoc enim non significat ꝓprie ꝟceptum: qui formal in intellectu. sed rationē ei respondē tē: que pōt dici res concepta. ¶ Esse aūt in aliquo quā tū ad nūc tripliciter pōt accipi. scz subiectiue fundamē taliter: z obiectiue: subiectiue dico aliquid eē in aliquo: quādo est in eo: vel sicut accidens in subo: vel sicut pa in toto; vel sicut nā in suppōsito: ita ꝙ sit ei aliquo mō intraneū: fundamentalr dico aliqd esse in aliquo: ꝓout ratio: que est cōceptus dicit esse in aliquo fundamētalr z est oē illud: qō ꝓstat veritatē tali conceptui: obiecti ue aūt dico aliqnid esse in alio: cuius est obiectuz: sicut res visa dicit esse in vidente: siue in ꝓspectu videntis. ¶ Dis premissis dico: ꝙ loquēdo de rōnibus: que sunt cōceptiones intell's nr̄i: tales sunt tm̄ in intellectu nr̄o subiectiue: z sunt plures cōceptiones intell's nr̄i realr di uerse: quas formal intell's de deo: vt ꝙ sit bonus: inst⁹: z sic de alys. ¶ Si aūt loq̄mur de eē in aliq̄ fundamen talr: isto mō tales rōnes sunt in deo: qz nā diuina ꝓbabēs vnire oīuz pfectionē p̄stat vitatē oībus cōcepti bus: z ideo dr eē in deo fundamētalr. ¶ Si aūt loquamur de rōnib⁹ accipiēdo rōnē scdo mō. s. illō: qō rndet talib⁹ ꝟceptib⁹ in re: quā repr̄tāt: sic rōnes attributoꝛ: sūt in deo subctiue: put eē alicui⁹: z ceēn⁹ est in illo: cui⁹ ē: nā ipsamet eēn⁹ diuina ē q̄lz rōnū attributaliū sic accepta rū eēntialr: puta iustitia bonitas: z sic de alys: pluritas etiā istoꝛ attributoꝛū nō ē nisi aptitudo: que est in deo: ad boc ꝙ de ipso formentur plures rōnes: siue ꝟceptio nes: talis aūt aptitudo est in deo absq̄ boc: qō cōnotet aliqd in creatura. s. pluritatē ꝟceptionū nr̄arū actu vel habitu. ¶ Si aūt loq̄mur de eē i aliq̄ obiectiue: tūc dico: ꝙ

Videre ēt hec materia ō attributis Io. de bacbōe p̄ sen. dist. 2. q. ꝓma. z. 2. per totū si vis vid ꝓbaz ētā hoc videre.

rōnes attributales z° mō accepte: z eaz plitas: qō totū nihil aliud est quā essentia diuina: put est apta rīdere diuersis cōceptionibus nr̄is sunt in itellū nr̄o obctiue: qz illud dr̄ ee in aliquo obiectiue: q est eius obm: rōnes aūt attributales sic accepte: z earū plitas sunt in ꝓspectu nr̄i itell's diuersas ꝛceptiones de deo formātis: sic ei° obm: z iō obiectiue sunt rōnes sic idē in itellu nr̄o: sz nō trn in itellu nr̄o: sz et iste rōnes: z earū plitas est in ꝓ spectu itell's diuini. ¶ Si āt qrat cā bul° plitatis: vtrū scz ꝓueniat ex pte nr̄a: vel ex pte dei. ¶ Dicūt qdā: q ista plitas ꝓuenit ex pte itell's nr̄i: sicut ex pte subi: sz ex pte dei sicut ex pte obiecti: sed ex pte vtriusq; ꝓuenit: sicut ex pte cāe. ¶ Sed hoc nihil est: qz si prouenit ex pte vtriusq; sicut ex pte cāe: b̄ est: vel qz deus est cā effi ciēs taliū rōnū mouēdo itell'm nr̄m ad sui cognē ordi nās: mocio itell's nr̄i est cā mālis: vl subiectiua eo mō quo cōuenit accidenti hr̄e mām: vnde distinguere obz z subm respectu istius plitatis qñcunq; est distinguere cām ꝫ cām: qō est icōueniēs: qz obm z subm dicūt cāz. ¶ Et iō odm absolute: q q̄rēdo de plitate rōnū: q̄ sunt cōceptiones mētis nr̄e: q ex pte dei est cā efficiens: z fi nalis istius plitatis. sz cā mālis est ex pte intell's nr̄i: cā formalis est ex pte ipsarū ꝛceptionū. ¶ Rō huius est q̄tū ad ꝑmuz: qz qñ aliqd fit ab aliquo: vt a cā equoca nō adeq̄ta: vnius agentis ꝛuenit eē plēs effectus ipsuz defectiue imitantes: tales aūt cōceptiones causant in i tellectu nr̄o a deo mediātibus creaturis: sicut a cā eq uoca nō adeq̄ta: z iō cā efficiens huius plitatis est ex p te dei. ¶ Ratio scōi est ista: qz cōceptiones: quas aliqs itell's formar: ordinant sicut ad finē ad cognitionē illi° cognoscibilis: de quo formant: vt. s. ita pfecte cognoscā tur sicut pōle est ei: qui formar ꝛceptiones illas: nō aūt pōle est: q vna ꝛceptiōe totū qcqd est pōle cognosci de deo ab itellectu nr̄o cōcipiar: z iō pp cognē dei pfectaz: sic pōle est bri a viatore: oz formare de eo diuersas ꝛce ptiones. ¶ Rō aūt terty est ista: qz formal'r vnaqueq; ꝛceptio creata est limitata in repntādo: z boc hz ꝓpr̄ alr ex se ipsa: z iō ad mlta repntandū oz br̄e diuersas cōce ptiones: z boc formal'r ꝓuenit ex pte ꝛceptiōis creatu re. ¶ Rō āt q̄rti est: qz itell's nr̄ nō est receptiu° alicu ius vnius cōceptionis: q̄ pfecte q̄tū ad totū: qō de deo possum° cognoscere sil' vno aspectu possit eū repntare: z boc p̄cipue z ifallibil'r hz vitatē de cognitiōe vie: z iō ad boc: qō illud: qō in ipso recipiē: sic in subo sit ei ꝓpor tionatū regriē: q i eodē deo diuerse ꝛceptiōes recipiar: vnde aūt proueniat q diuina eēntia offerar itellectui diuino sub alia z alia rōne ex pte obiecti: put est bon°: z put est iustus: ita scz q deus videat: q sua eēntia dif fert rōne ꝓut é bonitas: z put est iustitia: z sic de alys: cū sit simplicissima: nō intendo mō discutere: qz nimis eēt lōgū: sed ad qōnē: prout ꝓponiē: sufficit dicere: sicut dictum est: vbi sit pluritas rationū: z vnde ꝓueniat per cōparationē ad itell'm nr̄m. ¶ Ad argumētū: q factuz est ad primā partē dicendū est: q loquēdo de identita te reali: verum est: q quicqd est in diuinis: est idez ꝑter gnōnē z ingnōnē ꝛc. loquēdo aūt de idētitate fm rōnē nō opz imo pōt ibi esse plitas rōnum: etiā subiectiue: ac cipiendo rōnē ꝑ eo: qō respondet cōceptionib° nr̄i itel lectus. ¶ Ad aliā rōnē factā ad aliā partē dicenduz: q bene probat: q in deo sint rōnes attributoz accipiēdo rōnem scōo modo dictā: z etiā pluritas talium rōnum: que trn est fm rōnez est in deo etiā subiectiue: vt dictū est: sed loquendo de rōne ꝑmo mō accepta nō ꝓbat: q rationes sic dicte: nec earuz pluritas: que realis est: sint in deo subiectiue: sed fundamentaliter tantū.

Deinde querit de pertinentibus specialr ad potētiā: z sunt tria. Primū ē: vtrū posset cōferre crea ture potentiam creandi. Scōm: vtruz posset facere subaz sine accidēte. Ter tiū ē: vtrū posset facere duas aias diffe rētes solo numero nō infundendo eas corporibus. Questio. II.

A primum sic ꝓcedit: z arguit: q deus possit cōicare creature potentiā creādi: qz de° cōtulit sacro cālitatē respcū gre: q̄ fit p creationē: sz sacra sunt q̄dā creature. g creature ꝛtulit potētiā creandi. ¶ Si dicas: q sacra nō attingūt effectiue gra tiā: sed caracterē: que est dispō ad gram: z iō nō ꝓcedit. ¶ Cōtra. qz illud: qō nō educit de potētia māe: fit per creationē: caracter nō educit de potentia materie: alio quin ꝓduceret nāliter. ergo fit per creationē: z per ꝛns sequit: q si sacra efficiāt caracterē: bēant creare. ¶ P. sicut aliqd z nihil distant in infinitū: ita deus z creatu ra: sed creatura nō obstante tali distātia pōt attingere deū videdo z amādo. g a sili nō obstante distātia: q̄ est inter aliqd z nihil: creatura pōt attigere ad ꝓducendū aliquid de nihilo.

Contra creare nō ꝓuenit nisi po° infinite: sz i creatura nō pt eē po° infinita: qz po° infinita re grit eēntiā infinitā: creatura aūt nō pōt hr̄e essentiā infi tā: qz sic excederet suos terminos. g creature nō pōt cōi cari po° creandi: minor declarata est: ma. pbar: qz potē tia agendi debet proportionari distantie terminorū: sed termini cause cōis: que sunt aliquid z nihil distant in in finitū. ergo oportet: q potentia creandi sit infinita.

Respondeo creare est aliqd nullo ꝑsupposito facere: nihil aūt presupponere pt accipi dupl'r: vno mō ex pte agētis: z sic dr̄ agere nullo ꝑsupposito illud agēs: q nō supponit actionē alicuius superioris agētis: in vtute cuius agat. Alio mō pōt accipi ex pte effectus: siue rei facte: z sic facere nullo ꝑsupposi to est aliqd facere absq; b: q aliqō subz ꝑsuppōar: in q̄ recipiar actio agētis: accipiēdo g ꝑ mō creare ꝓ eo. scz q ē aliqd facer nō ꝑsuppōsita actōe alicui° superioris agē tis: in cui° vtute agat: planū ē: q creature nō pōt cōicari isto mō creare: nec po° creandi: nec aliqs phs vnquā b posuit: qz de rōne effectus est: q agat in vtute sue cāe: z p̄cipue in vtute illius cāe: a qua ꝛtinue dependet: creatu ra aūt cū sit effectus creātis: de rōne sua hz: q nō possit agere nisi in vtute ꝑme cāe: a q̄ totū eē creature depen det: z iō sue rōni repugnat sic posse creare: z ponere eaz sic posse creare ē ponere ꝛdictoria: accipiēdo āt creare: scōo mō ꝓ eo. s. q ē aliqd facere nullo subo ꝑsuppo° ex pte rei facte: sz alig phi posuerint q creatura b mō pos sit creare z creauit: tn oēs doctores theo° cōiter tenent mō: q creare isto mō nō possit cōicari creatur. ¶ Doc aūt declarāt z ex pte ifinitat' po° creādi: z ex pte agēt': z ex pte actōis: z ex ordine agētiū: z ex totalitate eēndi. ¶ Quātū ad ꝑmū ponūt duas rōnes: quaz vna posita est in obyciēdo. scda aūt talis est: supposito: vt tactū est in ꝓdicta rōne: q potētia ifinita nō possit cōicari creatu re: qz eā poneret extra limites suos: pbar: q po° creandi sit ifinita: nec ꝓns sit cōicabilis creature: qz qualis est ꝓportio terminoz a q̄: z ad quē ipaz actionū: talis ē ꝓpor° illaz po°z actiuaz reducētiu effcm i actū: sz si po°: q facit aliqd de nihilo: eēt finita po° faciēdi aliqd ex nihilo: z po° faciēdi aliqd ex aliq̄ ꝑsup° eēnt ꝓportiōa biles: qz cuilz finiti ad fm est aliq̄ ꝓportio. g z illa que

Nihil ꝑsup ponet dupl'r capi potēs.

sunt termini a quo in vtraq; actione erunt pportionabilia: sed termini sunt aligd ⁊ nihil: g̃ nihil ⁊ aligd sunt pportiõabl⁹: qõ ẽ oio ispole. g̃ ipole ẽ ꝙ po⁹ facẽdi aligd ex nihilo sit fi⁹: ⁊ p ons oz ꝙ sit ifi⁹: nec p ons cõicabilis creature. ¶ Ex pte agẽtis põit rõ talis: illi soli ꝓuenit ꝓducere totũ eẽ rei nullo ꝓsuppo⁹: q; ẽ fz se to⁹ in actu. fz solus deus est b; q; ipse solus est purus actus. ergo soli deo cõuenit totũ esse rei ꝓducere nullo ꝓsupposito: nec p ons põt cõicare creature. ¶ Ex pte actiõis ponit talis rõ: q; ille solus põt aligd ꝓducere ex nihilo: cuius actio est suba: alias regreret aligd ꝓsuppo⁹: in q̃ sua actio reciperetur. sed in solo deo sua actio est suba. g̃ soli deo ꝓuenit aligd ꝓducere ex nihilo: ⁊ sic idẽ ꝙ prius. ¶ Ex pte modi agẽdi ponit talis rõ. illi agenti: qõ agit nullo ꝓsupposito: nõ imponit aliqs modus agendi ab alio: q; diuersus modus agendi dependet ex diuersa dispõne mãe ꝓsupposite ipsi actioni. sed omni agenti secũdario ponit determinatus modus agendi a pmo agente. g̃ nullũ secũdariũ agens: nec p ons aliqua creatura põt aligd ꝓducere nullo ꝓsupposito. ¶ Ex pte ordinis agẽtiũ arguit sic. sicut cã ad cãz: ita effectus ad effectũ. fz cã scõa: que est creatura: nec cio presupponit cãz pmã. ergo ⁊ effectus siue cãe ꝓsupponit effectũ alterius cãe: q̃ agit nullo ꝓsupposito. g̃ nulla creatura põt aligd facere nullo presupposito. ¶ Ex pte totalitatis esse arguit sic: q; illõ qõ est cã totius esse alicuius rei create: est causa creati in eo ꝙ ens creatũ. sed nulla creatura põt esse talis: q; tũc eẽt cã sui ipsius: q; ꝙ est cã entis creati fz ꝙ huius: est cã ois entis creati. g̃ nulla creatura põt aligd facere nullo ꝓsupposito ex pte ipsi⁹ effect⁹. ¶ Iste sunt potissime: q̃ solẽt adduci rõnes: ⁊ fz supponam⁹: ꝙ ꝓcludũt vitatẽ: q; tñ nõ ois vitas est nobis demõstrabilis: ga multotiẽs desistimus a cõprehendẽdo nãm reruz. Jõ istis rõnibus posset ꝓbabilr rñderi: ita ꝙ istud: qõ est creaturã nõ posse creare magis est tenendũ: sicut p auctozitatẽ traditũ: cui sicut demõrone conclusuz. ¶ Ad ꝓmũ ergo ꝙ dr: ꝙ po⁹ oz ꝓportionari distãtie terminorũ: posset dici: ꝙ verũ est loquẽdo de actione: que ꝓprie bz terminos a quo ⁊ in quẽ. sed creatio: qua ꝓducit totũ esse rei: nõ est talis ꝓprie loquẽdo. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciendũ: ꝙ illa actio bz terminũ a quo: ⁊ terminũ ad quẽ: in qua substernit realr aliqd vnũ cõe subz duobus icõpossibilibus: a q; ꝓ spoliat: ⁊ mouet ad acquirẽdũ scõz: sicut qñ aligd dealbat deducit a nigredine: vl alio colore: sub quo ꝓus fuit ad albedinẽ. si enim ꝓduceret totũ subm simul cũ albedine: nõ faceret albedinem deducẽdo a colore vno in aliũ: nõ enim põt dici ve: ꝙ aligd deducat ab eo: in quo: vel sub quo nunquã fuit: ⁊ iõ in creatione: que nõ requirit subm substratũ alicui forme vel ꝓuationi: a qb⁹ recedat per actionẽ: que est creatio ꝓprie: nõ bz terminũ a quo: nec terminũ ad quẽ. sed tñ respicit obm ꝓductũ: vñ qñ dr creaturã fieri de nihilo: ly ð nihilo nõ dicit ꝓprie habitudinẽ termini a q̃: aliogn nihil in creatione esset mã transiẽs: qõ est absurdũ: illud enim ex quo sicut ex icludẽte terminũ a quo dr aligd fieri: est mã trãsiens: sicut dr fieri figuratũ ex infigurato. stat g̃ solo in hoc: ꝙ illa rõ supponit falsum. scz ꝙ creatio bẽat terminos a quo ⁊ in quẽ: ⁊ p hõ ad 2ᵐ qõ idẽ supponit. ¶ Ad 3ᵐ posset dici: ꝙ opteat effectũ esse in cã nõ formalr: sed ẏtualr nõ oz qõ id: qõ ꝓducit totũ eẽ rei sit fm se totũ in actu: fz ꝙ totũ eẽ rei: quã 2ᵐ se totã põt ꝓducere sit in ipso: ⁊ in eo ꝙ est eius actus ẏtualiter: vñ fz ois creatura bẽat in se aliquã ipossibilitatez: nõ tñ repugnat ei totũ eẽ rei ꝓducere: q; poterit dici: ꝙ totũ eẽ vni⁹ rei est ẏtualr in eo: qõ est actus alterius: vl posset dici: ꝙ fz subẽ mãles: que bñ: mãz pẽs sul: nõ sunt fm se totas in actu situe acciplat actus accidẽtalis: siue subalis: tñ subẽ imãles: que sunt forme subsistentes: sũt fm se totas in actu: quantũ ad hoc ꝙ nihil est in eis: qõ nõ sit act⁹ vel subalis: vel actus accñtalis: subã earũ: q̃ est in po⁹ ad esse accñtale: est actus: ⁊ q̃dã fo⁹ subalis: ⁊ qñ dr: ꝙ solus deus est actus purus: ꝙ hoc intelligẽdũ est pro tãto: ꝙ hoc sibi soli ꝓuenit: q; eius suba nõ est in po⁹ ad aliqd esse subale: vel accñtale: forma aũt subsistens: que est qdditas: ⁊ actus subalis subẽ sepate: fz sit actus in gñe subẽ: q̃ ẽ fo⁹ subsistẽs est in po⁹ ad eẽ: si eẽ differat ab existẽtia: ⁊ est ẽt in po⁹ ad accñs: vñ suba separata nihil bz: ꝙ nõ sit aligd actus: fz vnus actus sit i po⁹ ad aliũ: ex hoc aũt: ꝙ act⁹ subalis est in po⁹ ad accidẽs nõ se⁹: gn attingat me⁹ po⁹ actiua ad ꝓducẽdũ aliũ actũ subalẽ: sicut pz in reb⁹ mãlib⁹: ⁊ iõ nihil ꝓhibet ꝓ cere: ꝙ suba separata fm se totã agit me⁹ vl ime⁹. ¶ Ad 4ᵐ dom: ꝙ sicut gdã ꝓbabilr dicũt sicut in actione: q̃ aligd fit p motũ actio ⁊ passio realr loquendo sunt: fm qõ acquirit ab agẽte in passo: ⁊ aligd inherẽs ipsi agenti: ita ẽt dicũt: ꝙ actio dei transiens: q̃ est creatio actio: ⁊ creatio passio ẽ ipa creatura ꝓducta: ꝙ at dr: ꝙ creatio est actio trãsiens: nõ est intelligẽdũ de transeundo i aliqd sic in subm: sic calefactio dr actio trãsiens: sed est intelligendũ de trãseũdo in aligd sicut in obm: qñ g̃ dicitur: ꝙ sol⁹ dei actio est suba: posset dici: ꝙ nõ bz ẏtatẽ loquẽdo de actiõe trãseũte: q; actio creature est ẽt suba nõ sua: fz suba rei factẽ: fz bñ verꝝ ẽ: ꝙ q̃tũ ad hoc: in ꝺ deus differt ab alys: q; in alys actio manẽs: sicut velle ⁊ intelligere: nõ ẽ suba volẽtis ⁊ intelligẽtis: sed in ipso deo est suũ itelligere: ⁊ suũ velle est sua suba. ¶ Ad 5ᵐ põt dici: ꝙ modus agẽdi nõ solũ est ex pte mãe: fz ẽt ex pte ꝓncipy actiui: vñ si diuerse creature facerẽt aliqua ex nihilo: nõ sequeret: quin ponerent eis diuersi modi agendi a deo nõ ex pte mãe: sed ex pte ꝓncipy actiui in quantũ daret eis diuersa ꝓn⁹ actiua ordinata ad diuersa: puta ꝙ daret vni ẏtutẽ ꝓducẽdi lunã: ⁊ alij ẏtutem ꝓducẽdi solẽ: vel aligd tale: ⁊ sic de alijs. ¶ Ad sextuz põt dici ꝙ effectus cãe scõe ꝓsupponit effectũ cãe ꝓme: põt aũt dupl̃r intelligi. vno mõ: ꝙ effectus cãe scõe presupponat effectũ ꝓme⁹ cãe vt subm: in qõ agat cã scõa: ⁊ sic posset dici: ꝙ nõ opz: ꝙ effectus cãe scõe ꝓsupponat effectũ cãe ꝓme. Alio mõ põt itelligi effectũ cãe secũde ꝓsupponere effectũ cãe ꝓme: sicut suã cãm effectiuaz: a qua bz esse: sicut motus secturis ꝓsupponit virtutẽ motiuam brachy: ⁊ isto mõ verũ est: ꝙ effectus cãe secunde ꝓsupponit effectũ cãe ꝓme: q; cã scõa q̃ ꝓsupponit suo effectui est effectus cãe ꝓme: ⁊ hoc sequit: q; creatura nõ possit aliquid producere nullo presupposito ex parte agentis: sed nõ opz ꝙ presupponat aligd ex parte rei subiecte. ¶ Ad septimuz potest dici: ꝙ duplex est totalitas entitatis: siue ipsius esse. scilz integralis: ⁊ vlis: totalitas integralis est: que cõprehendit oẽ illud: ꝙ est in aliq̃ re ðterminate: puta totalitas entitatl bois ẽ: ꝙ cõprehendit aiam ⁊ corpus: totalitas autem vlis entitatis est: que comprehẽdit: ⁊ cõtinet oẽs partes subctiuas entis: sicut superius cõtinet inferiora: loquẽdo ergo de prima totalitate potest dici: ꝙ non opz: qõ illud qõ est causa totius entitatis alicuius fm totalitatẽ integralez sit generalr causa entis: in eo qõ ens: vel entis creati generalr fm ꝙ huius: q; ens creatum generalr sumptuz ad plura se extendit quã sint oia illa: que includuntur in aliquo ente determinato: puta in boe: loquẽdo autez de totalitate vniuersali ipsius entis creati: que cõprehẽdit omnes partes subiectiuas talis entis: illud qõ esset

Nota ꝙ ꝓpẽ loquẽdo creatio nõ bz terminũ a quo ⁊ terminuz ad quem.

Effectus cãe scõe ꝓsupponere effectuz cãe ꝓme da ꝓr ꝓnugu.

causa totius esse creati ꝑm talem totalitatem: esset causa entis creati in eo q̄ huius: nunc autem si poneretur creatura ꝑducere aliquid nullo subiecto supposito: eēt causa totius esse ꝑm primaz totalitatez nō ꝑm scōaz: qz licz creatura posset facere totuz quicquid est in aliqua creatura determiata: puta in igne: vel in aliquo cōsili: nō ꝓpter hoc oporteret: q̄ posset facere generaliꝝ totuz quicqd est in quocūq̄ ente creato. ¶ Ad alia argumēta facta ad alterā partē: qz supponim⁹ ea cōcludere falsum: licz forte hoc nō possit demōstrari. rēspōdendū ē. ¶ Ad primū ergo dōm: q̄ sicut in factionib⁹ naturalibus sunt diuersi gradus: ita ⁊ in factionib⁹ supernālib⁹ pōt esse aliqua: ad quā attingit creatura: vt instrm: ⁊ talis: qñ fit per receptionez forme in subiecto ꝓsupposito: nō pōt dici creatio: qz taz ex parte agētis est dare aliquid: qō agit in virtute alteri⁹: qō ꝓsupponit: sicut est instrm: qō ponit esse creatura: ⁊ ex parte recipientis est etiā aliqd: in quo forma ꝓducta recipit: ⁊ isto mō fit character: vnde nō opz: q̄ illa potētia: que efficit caracterē sit potētia creādi. Alia est factio supnālis ad quaz creatura nō pōt attingere: ēt vt instrm: ⁊ ista ex parte agentis dr̄ creatio: qz est ab agēte: nullū aliō agēs ꝑsupponēte: ⁊ isto mō fit grā: qñ ḡ dr̄ q̄ illud: q̄ nō educit de potentia mātē creatur ddz: q̄ nō opz: q̄ oē illud: q̄ nō educitur de potentia nāli ipsius mātē: creet: qz in his: q̄ educunt de potētia obediētiali sunt diuersi gradus: ⁊ qz ō boc diffuse alīs tractauī: ideo supsedeo ad ꝓsens plura de hoc log. ¶ Ad zm dōm: q̄ videre deū: ⁊ amare cōsistit in quodā pati ex parte videntis: ⁊ amātis: ⁊ iō ex ℔: q̄ creatura actu videdi: ⁊ amādi attingit ipsum deuz: q̄ distat ab ea in infinitū: non sequit: q̄ in creatura sit potentia actiua ad faciēdū aliquē effectū infinitum. sed q̄ possit pati a potentia infinita: vel aliꝝ pōt dici: q̄ creatura amādo: ⁊ videdo deū nō trāsit in infinitā distātiā ꝑz rē: ꝛz solū ꝑz rōnē intelligēdi: amare. n. ⁊ videre nō transeūt in amatū ⁊ visum ꝑm rē: ꝛz solū ꝑm rōnē: sed i creādo: opz q̄ creās realiꝝ attingat ipsuz obiectū creatuz: q̄ distat a nihil in infinituz. Qō. III.

Ꝺ secunduz sic ꝓcedit: ⁊ arguitur: q̄ deus nō possit facere substantiā sine aliquo accidēte: qz deus nō posset facere aliq̄ creaturā sine relone: qua realiter referretur ad ipsuz. sed relo est quoddā accidens. ergo ⁊c.

Contra minus dependet substātia ab accidēte: q̄ accidens a substātia. sed deus pōt facere accōs sine suba: vt pz in sacro altaris. ḡ ⁊c.

Respondeo ad istā qōnem vnū ꝓmitto. ſ. q̄ reputo nimis difficile: imo potiꝰ impossibile oi viatori: vt viator ē aliquid scire: a quo possit deus separe: qz ad hoc oporteret: q̄ hō posset cōprehēdere nās rez: ⁊ cāz dependētiā abinuicē nō solū in cōparatione ad agētia inferiora. sed ēt in cōparatione ad deū: qō mihi nō vr̄ pole hoi viatori: hoc tñ generaliꝝ verū est: q̄ oē illud pōt deus facere: q̄ nō iplicat cōtradictionē. ¶ Quādo ergo queritur vtr̄ dei⁹ possit facere hoc sine isto illud: de quo queritur vtrū vnū sine eo possit aliud fieri: pōt se habere ad illud aliud dupliciter: vno mō intrinsece: ita q̄ illud aliud sit pars eius: vel ꝑm rez: sicut est pars bois: vel ꝑm rōnē: sicut aial ⁊ rōnale sunt ptes bois: ⁊ de talib⁹ cōstat: q̄ deus nō pōt facere aliqd sine eo: q̄ est pars ei⁹: vel ꝑm rē: vel ꝑm rōnez: ꝓut rō rel dr̄ ei⁹ diffinitio. Alio modo pōt se habere illa: de quoꝝ separatione q̄rit: q̄. ſ. sint diuersa per essentiā: sicut accōs ⁊ suba: vl mā ⁊ forma: ⁊ tūc qñ queritur: vtrū deus possit vnū facere sine alio: dupliciter pōt intelligi: vnū nō posse fieri sine alio: vno modo dependenter. ſ. ꝓpter mutuā dependentiā vnius ab altero: sicut si dicat: q̄ mā nō pōt fieri sine forma: vel ecōuerso. loquēdo de forma māli: nec accidēs sine suba: nec suba māles sine dispōnib⁹: quibus cō seruant̄ in esse ab agentib⁹ creatis: sicut soliditas ⁊ sit⁹ partiū cōseruatur a frigore in cōgelatis: alio modo pōt intelligi aliquid nō posse fieri sine alio se habēte ad ipz cōsecutiue: sicut quātitas nō pōt fieri sine figura: nec linea sine curuitate: ⁊ rectitudine: nō ꝓpter dependentiā q̄titatis a figura: vel linea a curuitate: sed ꝓpter ꝓñaz ne cessariā figure ad quātitatē: ⁊ curuitatis ad lineā. Ꝺo do dico: q̄ sine eo: a quo dependet res: vt a cā effectiua tñ: sicut dependent corpora inferiora a superioribus: ꝑ possunt res ⁊ fieri: ⁊ esse habere a deo: qz q̄cquid pōt dei⁹ facere mediante quacūq̄ cā effectiua: pōt per se imediate facere. Si āt loquamur de eo: a quo res dependet subiectiue: sicut accidēs dependet a subiecto: ⁊ forma a mā: ēt de eo fieri ecōuerso cōsequēte res nō pōt eē: sicut linea nō pōt esse sine rectitudine vel curuitate: de oib⁹ talib⁹ dico: q̄ quacūq̄ facta separatiōe actuali nō possunt manere infra nām suaz specificaz: siue nō possunt retinere rōnez sue spēi: vel sui generis: talia quacūq̄ virtute separi abinuicez nō possūt: qz impole est rez manere nō manente rōne sue spēi: ⁊ sui generis. Illa autē: que facta separatione nata sunt remanere infra limites sue spēi: et sui generis: possunt separari abinuicē virtute diuina: q̄ autē sint illa capere est valde difficile. ¶ Sed quātuz ad illud: q̄ quaritur vtrū. ſ. deus possit facere aliq̄ substantiā sine aliquo accidēte ei actualiꝝ inhērēte: de ℔ certe si relatio realis differt a suo fundamēto: vt multi ponunt. Dico q̄ sine tali accidēte de⁹ nō posset facere creaturā nō referri realiꝝ ad deū: qñ facta est in actu: est ponere eā extra limites creature. ¶ Itē etiā dato: q̄ relo nō differat a suo fundamēto realiter: adhuc nō video: q̄ deus posset facere aliquā substātiā creataz sine aliqbus accidētibus ipsam cōsequētib⁹: qz vt credo: hoc est ponere eaz extra suos limites: ⁊ hoc facilius pz i substātys mālibus: quas nō video posse remanere infra nām substātie mālis sine quātitate: qz nō videtur posse esse substātia mālis sine quātitate. ¶ Itē etiā credo: q̄ q̄lz substātia creata habeat aliqua accidētia ꝓpria: que magis necessario cōsequunt ipsam: q̄ figura sequat̄ quantitatē: vel curuitas: ⁊ rectitudo lineā: de istis autez non videtur mihi: q̄ possint separari abinuicez: qz qui tolleret a linea curuitatē ⁊ rectitudinez: tolleret ab ea situm partiū: qz manēte situ linee opz: q̄ mediū sit inter extrema: ⁊ sic erit recta: vel q̄ sit extra extrema: ⁊ sic erit curua: ⁊ iō vr̄ mihi: q̄ ꝓbabilius sit: q̄ nulla substātia creata quacūq̄ virtute possit fieri sine aliquo accidēte: q̄ q̄ possit. qz credo q̄ ℔ eēt ponere eā extra limites sue nature: ꝛz eniz de mā nō sit accidēs: ad rationē tñ substantie create actu existētis segr̄ nocio inhērētia actualis alicuius existētis. ¶ Itez etiā videt̄ mihi de qualitatib⁹ sensibilib⁹ respectu quātitatis. ſ. q̄ nō possint eē q̄cūq̄ virtute sine quātitate: qz nō remanerent in nā qualitatis sensibilis: nec sufficeret dicere: q̄ imo: qz remaneret aptitudo ad inherendū quātitati: qz nec talis aptitudo remaneret: qz si fieret aliq̄ q̄litas ꝑ se subsistens: fieret ad modū substātiaꝝ imāliuz: tales enim nullā habent aptitudinez ad quantū vt ei inhereāt. ¶ Sed dicerem: q̄ habent modū substātiarū separatarū quantū ad cārendū subiecto: nō autez q̄m ad possibilitatē inhērēdi. Sed ℔ nihil est. qz si ponat̄: talis qualitas habebit esse

Aliqd si pōt fieri ante alio dupliciter cōtingit.

indiuisibile: ꝛ ideo per modū puncti babētis situz cum cōtinuo: qz talis idiuisibilitas sibi repugnat: sicut repugnat ei: ꝙ sit punctus: sed per modū subaz separatarū: ita ꝙ erit quoddā idiuisibile extra totū genus quanti: siue quantū per se: siue per accidēs transcēdens: ꝛ tale nō bz aptitudinē ad quātuz. ¶ Ad rōnem aūt in contrariū facile est soluere: qz ꝓcedit accipiēdo nō cām ꝓ cā: qz tota cā: quare aliqd non possit fieri sine alio: nō ē: qz dependet ab eo: sed ē: qz illud aliud bz cōsequētiam necessariā ad ipsuz: sicut pz de quātitate: ꝛ figura: vt supradictū est. vnde si magis nata sit substātia eē sine accidēte cū ecōuerso: cōsiderata tñ eoz dependētia abinicez: magis natū est aliquod accidēs esse sine substantia: cū ecōuerso: cōsiderata ꝯsequētia necessaria vnꝰ ad alteruz. ¶ Qui aūt vellet tenere aliaz partē. nā conferendo adherēdo ℔ dico: posset dicere: ꝙ substātia creata seiꝑa realr loquēdo refertur ad deū: ꝛ precipue ℔ bz veritatē: si relatio realis nihil addit supra suum fundamentum. Questio. IIII.

℔ tertium sic ꝓceditur: ꝛ arguitur: ꝙ deꝰ posit facere duas animas solo nūero differentes: nō infundēdo eas corporibꝰ: qz illud: qđ deus pōt facere in animabus post seperationē a corpore: potest facere in animabꝰ nō infundendo eas corporibus: sed in animabꝰ separatis a corporibꝰ pōt saluare distinctionē numeralē: ergo ꝛ ante vnionē ad corpora hoc potuit facere. ¶ Nec pōt dici: ꝙ post separationē a corporibꝰ habeāt aliquid: per qđ distinguant: ꝙ nō potuerūt habere ante vnionē ad corpora: qz post separationē a corporibꝰ nihil habēt: per qđ distinguātur nisi habitudinez ad corpora: sed illā possunt habere anteq̄ infundant corporibꝰ: qz cū tali habitudine possunt creari. ergo qcqd possunt habere post: possūt hr̄e ante.

Contra. si due anime anteq̄ infunderent corporibus differunt: hoc est ꝑm formaz sed que differūt ꝑz formā: differūt spē. ergo ille due anime differrent spē: nō ergo solo numero.

Notent moderniōes thomiste negantes deū posse creare duas aias nuō differētes nō infundēdo eas corpibꝰ ꝛc.

Pōdera in ℔ ꝙ dicit ꝙ ista plalitas ℔ iuenit i ꝙlitate qz secꝰ ē de plalitate q̄ cāt ex vno ꝙ ē vnonomuz enti ſic ipe supra dixit.

Differre per formas duplr ꝓtigit.

Respondeo dico: ꝙ mihi vr̄: ꝙ deus posset facere duas animas solo nūero differentes nō infundēdo eas corporibꝰ: qz sicut in arguēdo tangebatur: qcqd deus pōt ꝯseruare sine alio: potest a principio facere sine illo: sed deus pōt cōseruare aias in idētitate specifica: ꝛ differētia numerali post separationē eoz a corporibꝰ. ergo ꝛ a principio potuit eas tales creare nō infundēdo eas corporibꝰ: licz eniz stante ypothesi crearētur nō infundēdo: nō crearent nō infusibiles: vnde aūt habeāt tales anime plurificari: sicut alꝫ dixi: ita dico. ſ. ꝙ in oi forma: q̄ nata est recipi in mā: est quedā latitudo ad pluralitatē numeralez: ita ꝙ ista pluralitas ꝑmo ꝛ principalr inuenitur in quantitate: in mā aūt per quātitatē: sed in formis per hoc: ꝙ sunt nate vniri māe substrate quātitati: ista autez aptitudo ad vnionē inest forme per essentiā: ꝛ ideo in eēntia formarū vnibiliuz māe est quedā latitudo nō ꝑm intensiuz ꝛ remissum: sed ꝑm multitudinē numeralē: ꝛ qz de ℔ alias locutꝰ sum: tō ꝓtermitto ad presens. ¶ Ad argumētum in oppositum: quādo dicit: ꝙ tales anime differrent per formas: ꝛ per ꝯsequēs differrent specifice dōz: ꝙ differre per formas ꝯ duplr, vno modo vt sit dr̄ia ꝑz absolutā rationē forme: sicut si diceretur: ꝙ albedo ꝑm ꝙ albedo absolute accipiēdo differt a nigredic: alio modo vt sit differre per formā nō ꝑm absolutā rōnem forme: sed ꝑm ꝙ ℔ forma: ꝛ sic differre per formam nō est differre specifice: sed numeralr: ꝛ isto modo vna istarū animaz differret ab alia per formā: que est ipsamet: qz realiter loquēdo seipsa est ℔: nō tamē ꝑm suā absolutā rōnez: sed ꝑm ꝙ est nata fieri hoc tēpore: vel illo in hac mā: ꝙ ideo dico: qz in eadē parte māe possunt sibynucem succedere plures anime i diuersis tēporibus: quibusdaz alys formis interpositis sicut illud: ꝙ modo est sub forma hominis postea per multas alteratiōes pōt, eē sub forma bouis: vel alicuius talis: ꝛ post sub forma mēstrui: deinde iterato sub forma bouis.

Deinde queruntur pertinētia ad naturā assumptā: que sūt duo. primū est vtz in xp̄o sint duo esse ꝛ ℔ q̄ritur ꝓpter cursum vtriusq̄ nature: ꝑm est vtruz facta conuersione alicuius animalis in corpꝰ xp̄i possent remanere potētie sensitiue. Qō. V.

℔ primū sic ꝓceditur: ꝛ arguitur: ꝙ in xp̄o sint duo esse: qz illud: ꝙ cōsequitur nāz plurificatur in xp̄o: qz nature sunt plures: licz sit vnuz suppositū: sed esse cōsequitur nāz. ergo ꝑm diuersitatē naturarū erunt in xp̄o duo esse.

Contra vbi nō est nisi vnuz suppositū: nō est nisi vnū esse: qz esse sequitur suppositū. sed in xp̄o nō est nisi vnuz suppositum. ergo ꝛc.

Respondeo loquēdo de esse essentie nō est dubium: ꝙ sunt plura esse in xp̄o: sicut ꝛ plures essentie: sed siue ponatur esse existētie realiter differre ab essentia: siue ponat idē cum ea mihi videtur saluo meliori iudicio: ꝙ in xp̄o sint plura esse: ꝛ plura in esse siue in existere: sed nō est: nisi vnū subsistere ꝛ huius rō est: qz si ponat esse exñtie eē vnū cū essentia realiter: realr plurificato vno est necesse plurificari aliud: si aūt ponat esse tale differre ab essentia: adhuc credo: ꝙ impoſe est: esse nō cōsequi de necessitate essentiā: ꝛ vnū posse ab inuicē separari. qm̄ quecūq̄ duo existentia in creaturis. In xp̄o etiā debet esse qcquid seq̄t cōiter nām humanā excepto hoc: ꝙ est dare esse suppositi: esse aūt consequit oēm naturā humanā naturalr: ꝛ si differrat re ab ea: nec oz ꝙ sit esse suppositi: ita ꝙ licz esse nature humane remaneat: nō opz ꝙ remaneat sub rōne subsistēdi: ꝙ est simplr esse suppositi subsistentis: sunt ēt plura ibi in esse: qz ipm esse pōt dici in eē duplr. vno modo sicut in aliquo suppōsito sustētante absq̄ inherētia: sicut natura humana est i suppōsito diuino: ita ꝙ esse nature humane est in esse isto modo loquēdo de natura hūana xp̄i: alio modo sicut accidens in subiecto sicut multa accidētia sunt in nā hūana xp̄i: vnde quot sunt nature aliquo istoz modoz existentes in xp̄o: tot sunt ibi in esse. sed in xp̄o sunt plures nature tales: puta natura humana: ꝛ oia accidētia existētia in ea. q̄ in xp̄o sunt plura in esse. plura aūt subsistere nō possunt esse in christo: qz subsistere est per se: ꝛ nō in alio aliquo predictoz modoz existere: vnde qđ subsistit nec est in alio: sicut est natura humana xp̄i in suppōsito diuino: nec eē in alio: sicut accidēs in subiecto: vnde subsistere est per se actus ipsius suppositi: nec plurificari pōt: nisi ad plurificationē suppositi: in xp̄o aūt non est nec esse pōt nisi vnuz suppositum: ꝛ ideo nō est ibi nisi vnuz subsistere: ꝛ hoc: vt credo est intentio docto. vene. ſ. Tho. qz dicit: ꝙ esse simplr: qđ pertinet ad suppositum: qđ. ſ. est ipsuz subsistere in xp̄o: nō est nisi vnū: ꝛ illud vnum existens bz relationē rōnis ad nām humanā: ꝛ nā humana relationē realē ad ipm. ¶ Ad rōnes aūt pōt patere ex dictis: naz

arg^m factū ad primā partē bene cōcludit: ꝙ in xp̄o sint plura esse: nō aūt plura subsistere ad aliud bene ꝓbatur ꝙ nō est nisi vnicū subsistere tm̄: nō aūt ꝓbaf esse ibi vnicū esse tm̄ vel vnicū ineſſe. Qō. VI.

B secundum sic ꝓcedit: 7 arguit: ꝙ facta cōuersione alicuius animalis in corꝑ xp̄i: adhuc remanere possent potentie sensitiue: qz sicut se habēt accidentia panis ad remanēduz facta conuersiōe: ita 7 potētie sensitiue talis animalis: que sunt eius accidētia possunt remanere: ꝫ accidentia panis remanēt facta cōuersiōe: vt de se ꝑz. ḡ 7c.

Contra ꝓpria passio non pōt manere sine ꝓprio subiecto: sed dicta cōuersiōe facta nō manet ꝓpriū subiectū potētiaꝝ sensitiuaꝝ. ḡ 7c.

Respondeo dōm est: ꝙ aliud est querere: vtꝝ ꝑdicta cōuersiōe facta 7 remanēte quātitate sint nate dicte potētie remanere in eo. i. in quātitate ipsa: sicut alia accidētia: puta qualitates sensibiles sunt nate remanere in ea: 7 aliud est querere: vtꝝ aliquo modo deus posset facere ꝙ tales potētie manerent sine subiecto: ꝙ est substātia viua.

Quantum ad primū dico: ꝙ nō videf mihi: ꝙ dicte potētie sint nate facta tali conuersiōe remanere in sola quātitate sicut in subiecto: qz tunc cū eius sit actus: cuius est potētia: sequef: ꝙ quātitas posset sentire: ꝙ oio videtur mihi ipossibile quacūq; virtute: qz parī rōne videref: ꝙ quelibz ꝓpria operatio cuiuslibet rei posset cōuenire cuilibz alij idfrter.

Quantum autē ad zm̄ ēt videtur mihi: ꝙ nulla virtute hoc possit fieri: ꝙ tales potētie sensitiue possint remanere ī aliquo subiecto: qz hoc esset quātitas: ꝙ nō pōt esse: vt ostēsum est: vnde videf mihi: ꝙ sicut figura nō pōt inherere nisi quāto: ita nec potētie ꝑdicte nisi aīali: nec etiā per se videnf dicte potentie posse remanere: qz tūc sequeref: ꝙ quelibz potētia esset vna res per se subsistēs habēs cōueniēciem sibi actuz: puta visus videre: 7 auditus audire: 7 sic de alijs 7 essent quasi alia diuersa sine sensu tactus: 7 sine appetitu: que oīa nec etiā imaginabilia videnf. ¶ Ad arg^m in oppositū dōz: ꝙ nō oīa accidētia habēt equalē aptitudinē ad seperationē a subiecto: nec ad remanēduz in quātitate: vt ī subiecto: 7 ideo nō sequif: ꝙ si accidētia panis possint remanere: ꝙ ꝓpter hoc oīa accidētia aīalis cōuersi predicto modo possint remanere. ¶ Argu^m etiā ad oppositū ꝫz cōcludat veritatē: non est efficax ad B: naz in aligbus deus bene pōt actu cōseruare ꝓpriaz passionem sine subiecto: sicut patet de quantitate: que est passio corꝑis.

Einde querebaf de creatura: 7 ꝓmo in generali: deide in spāli. In generali querebanf duo. ꝓmū quantū ad esse: 7 est: vtrū esse creature sit ꝓtinue in fieri. zm̄ est quantū ad non esse: 7 est: vtrum creatura possit appetere non esse. Qō. VII.

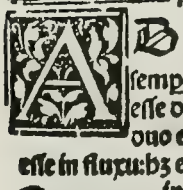

A primum sic ꝓceditur: 7 arguitur: ꝙ esse creature semp̄ sit in fieri: qz esse creature habet se ad esse diuinū: sicut fluxibile ad stabile cū ista duo esse distent in infinitū: sed illud: ꝙ hēt esse in fluxu: ꝫz esse in fieri. ergo 7c.

Contra in permanētibus qō fit: nō est. ꝫz eē multaruz creaturaꝝ permanentiuz est nunc. ergo esse earuz non est in fieri.

Respondeo fieri pōt accipi triplr. vno modo ꝓ eo ꝙ ad esse per motum tendit: sicut dicūtur fieri ea: que habent fieri per motū: 7 tale fieri cōsistit in acquisitione successiua vnius post alterius: 7 isto modo nō pōt cōtingere: ꝙ esse cuiuslibet creature sit ꝓtinue in fieri: ideo qz durāte tali fieri nō habetur cōpletuz esse rei: multe aūt sunt creature: que habēt ꝓplemētuz sui esse: qō eis debef: scōo qz tale fieri est cū successiua acceptione vnius post alterū: qō quidez fit ꝑ motū: vt dictū est: tale aūt quid nō pt esse nisi in illis: ꝙ habēt aliquā latitudinē in eodē: vel fm magis 7 minꝰ pertinēs ad genus qualitatis: vel fm magis 7 minꝰ pertinens ad genus quātitatis: nō oēs aūt creature habēt talez latitudinez: 7 ideo impoſe est: ꝙ esse oium creaturarum sit semper in fieri: nec etiā esse eorū: que habent talē latitudinē: est sic semper in fieri: tū qz nō motu: etnr actu ad acquirēduz ꝙquid eis acquirendū restat: tum qz qñq; est eis acquisitū ꝙquid eis pōt acquiri: aliqn omnis perfectio talis posset augeri in infinitū: vt ꝙdaz ponunt de charitate. ¶ Alio modo accipitur fieri ꝑ eo: ꝙ est nūc ꝓmo esse ab alio. Isto etiā modo nō pōt dici: ꝙ esse creature sit semper in fieri: qz ꝫz oi creature ꝓueniat esse ab alio: nō tm̄ cōuenit cuilibet creature semper nūc primo esse ab alio: alloquin de quolibet tunc dato posset dici: ꝙ esse nullius creature esset ante illud: ꝙ est falsuz: qz ī quolz nūc tēporis excepto primo: in quo icepit tēpus: 7 mūdus: est dare multa nūc: in que inuenif esse multaꝝ creaturaꝝ. ¶ Tertio modo dr̄ fieri habere esse ab alio differēte in essentia ab eo: ꝙ ideo dico: qz vna ꝑsona in diuinis ꝫz esse ab alia: non tm̄ differt in ea ab ea: nec ibi ꝓprie est fieri: ꝫz sit ꝓduci: 7 esse sic ab alio differēte in essentia: est esse effectū dependēs cōtinue ab alio: sicut si sol esset ab eterno: sup eandē partē aeris lumen dr̄ fieri ab eo: nō per motū vel mutationē: vel per hoc: ꝙ est esse nūc ꝓmo ab eo: sed per hoc: ꝙ est absolute 7 cōtinue dependens ab eo: 7 loquēdo sic de fieri eē cuiuslibet creature est in fieri: cuiꝰ rō est: qz sic fieri nihil aliud est: q̄ esse effectū siue factū ab alio: a quo cōtinue dependet: sed oīs creatura est effectus alicuiꝰ esse: a qua cōtinue dependet. ergo esse cuiuslibet creature est sic in fieri. maior ꝑz ex dictis. minor declaraf: qz effectꝰ quantum ad id: qō est effectus: nō pōt manere nisi manēte: 7 cōseruāte cā: sicut ꝑz de fieri: ꝙ est per motū: qō nō pōt manere: nisi q̄diu cā mouens mouet: sed oīs creatura est effectus alicuius agētis: nō tm̄ quantuz ad fieri: sed etiā quātuz ad esse: a quo ꝫz absolute esse. ergo oīs creatura est effectus alicuiꝰ: a quo cōtinue dependet in suo eē 7 sic ꝑz minor: 7 per ꝫsequēs conclusio ꝓncipalis: vnde nullus debet imaginari tale fieri cuz successione: vel cū determinatione alicuiꝰ differētie tēporis: sed soluz importat habere esse ab alio: a quo cōtinue dependet absq; aliqua determinatione alicuiꝰ differētie corꝑoris: licet eniz alique creature habeāt eē a deo quātū est de se: nullam differentiaz tēporis determinatā cōcernit. ¶ Ad primū ergo factū ad primā partē dōm: ꝙ fluxus potest importare successionē: que est acquisitio vniꝰ post alterius 7 isto modo nō opz: ꝙ esse creature cōparatū ad esse diuinū sit in fluxu. alio modo pōt accipi esse in fluxu ꝓ habere esse ab alio: vt denotef suū esse habere ortum: 7 dependētiā ab alio: 7 sic esse oīs creature est in fluxu: 7 ex hoc sequitur: ꝙ eē creature sit in fieri nō primo: nec scōo modo: sed tertio. ¶ Ad aliud ad alterā partē fcāz dōm: ꝙ maior ꝫz veritatē de fieri ꝓmo modo accepto: nō aūt scōo vel tertio: qz in istātaneis factionibꝰ: in qbꝰ

Fieri triplr accipit.

Fluxꝰ duplr.

nō attendit̄ successio simul fit: ꝛ factū est: ꝛ multo plus in illo fieri: ꝙ nō respicit aliquā differētiā tēporis sunt simul fieri: ꝛ factū esse: vnde non ponit̄ fm hoc: ꝙ esse creature sit semper in fieri fm illud fieri: de quo verus est dicere: ꝙ illud: quod fit: non est: sed fm aliō fieri: vt dictum est. Questio. VIII.

D secundū sic procedit̄ur: ꝛ arguit̄: ꝙ creatura possit appetere nō esse: qz dānati in inferno appetūt nō esse: sed hoc nō posset cōtingere: si creatura non posset appetere nō eē. ergo ꝛc. C P. de iuda dicit̄: ꝙ melius erat ei nō esse q̄ eē sic: sed qō habet rōnem melioris pōt appeti. ergo ꝛc.

Contra nihil pōt appeti nisi fm rōnem boni. sed nō esse nō pōt habere rōnem boni. ꝯ ꝛc.

Appeti dupliciter.

Respondeo dōm: ꝙ aliquid pōt appeti dupliciter per se: vel per accidēs: per se dī appetibile: qō p se bz aliq̄ bonitatē: per accidēs aūt dī appetibile: ꝙ nō bz aliquā bonitatē fm se: sed appetitur rōne alicuius boni adiūcti: sicut si aliquis appetat amaꝛ: qz est sanatiuū: modo dico: ꝙ nō esse nō pōt appeti pmo mō: ꝛ rō huiꝰ pōt assignari duplex: pma talis est: nihil est per se appetibile nisi: ꝙ est vere bonū: ꝛ per se bonus. sed nō esse nō est bō. ergo nō esse: nec per se est appetibile: nec per se appetit̄. vtrāq; ꝓbo: ꝛ pmo pmā: qz illud est per se appetibile: in qō per se ꝛ naturaliter iclinatur appetitus: sed nullus appetitus inclinat̄ per se: ꝛ naturaliter: nisi in illud: qō est vere bonū: qz iclinatio nālis cuiuslibet appetitus est a deo: qui nō inclinat nisi in verū: ꝛ per se bonus. ergo nihil est per se appetibile: nisi qō est vere: ꝛ per se bonus. C Scōa sil̄r ꝓbo: qz oē bonum nobis est aliqua perfectio: vel aliquod perfectibile: sed nō esse neutrū istoꝛ dicit. ergo nō esse nō est fz se bonū. C Secūda vero rō ad idez talis est. nulla res appetit aliq̄d: nisi sit ei aliquo modo simile: ꝛ ꝙueniens. sz nō esse pōt habere per se aliquā cōuenientiā cuz creatura aliqua: cū distinguatur a creatura sicut ab ente. ergo nulla creatura pōt appetere per se non esse: tñ creatura pōt per accidēs appetere nō esse: taz creatura carēs cognitione q̄ creatura habēs cognitionē: etiā quantuz ad creaturam cognitione carētez boc sic patet: quia illud potest per accidens appeti: quod potest per accidens coniungi ei: quod est per se appetibile. sed aliquid non esse pōt per accidēs cōiungi ei: ad qō per se inclinat̄ appetitus rei cognitione carētis: sicut pz: ꝙ mā existens sub forma aeris bz inclinationē ad esse ipsius ignis: qō quidē esse nō pōt stare cuz esse aeris. sed bz semper cōmitās nō esse aeris. ergo creatura cognitione carens per accidēs pōt appetere aliquod nō eē. Creatura etiaz cognitionē bñs pōt per accidēs appetere nō esse: qz illud pōt appeti per accidēs a tali creatura: qō pōt ei coiungi: qō bz apparentiā boni: sed non esse pōt alicui tali ꝯiungi. ergo ꝛc. maiorē suppono: minorē ꝓbo: qz carere malo habz apparentiā alicuius boni. sed ei: qō est carere malo: pōt cōiungi aliquod nō esse: sicut pz de illis: q̄ sunt in miseria: qz si carerēt esse: carerent illa miseria. ꝯ pōt appeti per accidēs a creatura habēte cognitionez. C Ad primū ergo dōm: ꝙ bene ꝓbat ꝙ aliquis pōt appetere nō esse per accidēs: inquātū appetit carere miseria: nō aūt ꝓbat: ꝙ possit appetere nō esse per se. C Ad scōm dōm: ꝙ illud: ꝙ dī de iuda nō est intelligēdum loquēdo per se: sed rōne adiūcti. C Rō aūt facta in oppositū ꝓbat: ꝙ nō esse nō possit appeti per se: nō autez ꝙ nō possit appeti per accidēs. Qō. IX.

D einde querebatur de creaturis in spāli. ꝛ primo quereba tur de creatura imāli: deinde de māli creatura. C De creatura imāli quere batur vnū. vtrū. s. volūtas sit nobilioꝛ potētia q̄ intellectus: ꝛ arguit̄ ꝙ sic: qz illa potentia: que imperat intellectui ꝛ oibus alys potētys: ꝛ mouet oēs alias potētias ad actū est nobilioꝛ oibus alys potētys: volūtas aūt ē hō. ergo ꝛc.

Contra. fm Damas. sicut oculus est in coꝛpe: ita intellectus in aīa. sed in coꝛpore nihil est nobilius oculo. ergo nec in aīa est aliq̄d nobilius intellu.

Respondeo de ista qōne sunt diuerse opiniones: quidā eniz dicūt: ꝙ volūtas est altioꝛ potētia q̄ intellectus: ꝛ hoc ꝓbāt ꝓmo ex parte habitus: qz illa potētia est nobilioꝛ: cuius habitus est nobilioꝛ: sed habitus volūtatis: qui ē charitas est nobilioꝛ q̄cūq; habitu intellectus. ergo ꝛc. C Scōo ꝫ idez ostēdunt ex parte actuū fz se ꝛ absolute consideratorū sic: qz illa potētia est nobilioꝛ: cuius actus est nobilioꝛ: sed voluntas est hō. ergo ꝛc. ꝓbatio minoris: qz actꝰ voluntatis est mouere intellectū: actus aūt itellectus est moueri a volūtate: sed mouere est nobilius q̄ moueri. ergo ꝛc. C Tertio boc idez ꝓbant ex parte sūmi obieti vtriusq; istaꝛ: qz iª potētia est simplr nobilioꝛ que p cōparationē ad deū est potioꝛ. sed volūtas est hō. ꝯ ꝛc. ꝓbatio minoris: qz amare deū est potius q̄ intelligere: qō pz: si separētur abinuicē: qz amare ꝛ nō itelligere est melius q̄ itelligere ꝛ nō amare. sed amare pertinet ad voluntatē intelligere ad itellectū. ergo volūtas est potioꝛ per comparationē ad deū. C Quarto boc idē ostēdunt cōparādo vtrāq; potentiaz ad deū fm hoc: ꝙ est magis eo perfici sic: qz ista potentia est nobilioꝛ: q̄ magis ꝛ intimius perficitur ipsi deo: sed voluntas est hō. ergo ꝛc. ꝓbatio minoris: qz illud magis ꝛ itimius perficitur ipso deo ꝙ trāsformat̄ in ipz q̄ illud: ꝙ ei absq; trāsformatione assimilat̄. sed fm voluntatē trāsformatur in deū: fm aūt intellectuz assimilat̄ ei tñ. ergo voluntas magis ꝛ itimius perficit̄ ipsi deo q̄ intellectus. C Quinto boc idē ostēdunt ex parte finiū sic: qz sicut finis sub fine: ita potētia sub potētia: sed finis intellectꝰ est sub fine volūtatis: qz cognitio veri: ꝙ est qōdaz spāle bonus: est finis intellectus: ꝛ cōtinetur sub vno bono generaliter dicto: ꝙ est finis voluntatis. ergo intellectus cōtinetur sub voluntate sicut inferioꝛ potētia sub potētia altioꝛi. C Alia opinio est: q̄ credo veriorē: que ponit: ꝙ intellectus est simplr: ꝛ absolute nobilioꝛ: quā volūtas ē respectu eoꝛ: que sunt superioꝛa volēte: ꝛ intelligente: ꝛ respectu eoꝛ: que sunt iferioꝛa. sed voluntas fm qd est nobilioꝛ respectu superioꝛ. ꝓximus. s. ꝙ intellectus absolute: ꝛ simplr est nobilioꝛ ꝓbo ꝛ ex parte nāe imālis: in qua fundat̄ vtraq; potētia: ꝛ ex parte actuū: ꝛ ex parte obiecti in generali: ꝛ ex pte obiecti: ꝙ est beatitudo. C ꝓma rō: que est ex pte nāe imālis talis est. Illa potētia substātie imālis est nobilioꝛ: que perfectius participat nām imālitatis: sed intellectꝰ pfectius participat nāz imālitatis q̄ volūtas. ꝯ ꝛc. maioꝛ videt̄ manifesta. minoꝛē ꝓbo: qz illa potētia: que nō soluz habet obm imāle: sed ēt facit obm suū imāle ꝛ vle: magis participat nām imālitatis: q̄ illa potētia: que ꝛz habeat obm imāle: nō tñ facit ipsuz imāle. sed intellus in cōparatione ad volūtatē se bz isto mō: qz intellus nō solū bz obm suū imāle: imo etiā facit ipm imāle: ꝛ vle: volūtas aūt ꝛ si inclineꝫ in bonū vle tāq; in suuz obm: nō tñ facit ipm vle. sed ꝓsupponit suuz vle ab alio. s. ab

Ꝓma opi. ꝛ ẽ sco. 4. sen. dist. 49. q. 4

Scōa opi. ꝛ est san. Tho. pª pte sūme. q. 82. art. 3. ꝛ in qōib⁹ de vnate in mā lz. q. xj.

intellectu.ergo intellect⁹ perfectius participat nāz ima terialitatis q̄ volūtas. ¶ Secūda ratio:que accipit ex parte actuū talis est:qz illa potētia:cuius actus non bz bonitatē nisi ex cōformitate ad actuz alterius potentie est inferior ꝛ minus nobilis illa alia potētia: sed nullus actus volūtatis potest habere bonitatē nisi ex cōformitate ad iudiciū rōnis recte:vnde nec de deo:nec de aliq̄ alio pōt haberi actus voluntatis:nisi sub rōne boni ab intellectu ostēsi:vnde si cōtingeret per impossibile:q̄ volūtas amaret deū nō fm aliquā rōnem ꝓpositaz ab intellectu:quasi casualiter appeteret:ꝛ in actu eius inquātū est volūtas:nō est bonitas nisi per accidēs: dico aūt in quātū volūtas:qz appetitus nāliter tendit in suū bonuz absq̄ cognitiōe:que sit in appetēte:sic etiā amare deuz sub rōne nō recta:vt si appeteret euz velut:quoddā comestibile:vel quēdā adiutorē furti cōstat:q̄ non haberet actus talis inquātuz bō bonitatē.voluntas igit̄ est inferior ꝛ min⁹ nobilis potētia q̄ intellect⁹. ¶ Tertia ratio:que etiā accipitur ex parte actuū fm q̄ se mouēt mutuo talis est:qz in illis potentijs:que mutuo se bñt mouere:illa potētia est nobilior:que primo habz mouere:sed in volūtate ꝛ intellectu:qui mutuo se mouēt intellectus prius mouet voluntatē q̄ volūtas possit mouere intellectū:qz bonū ostēsum ab intellectu prius habz mouere voluntatē:q̄ voluntas possit mouere qōcūq̄ aliud.ergo intellectus est nobilior voluntate. ¶ Quarta rō accipitur ex parte obiectoꝝ absolute acceptoꝝ: q̄ talis est. Illa potētia:cuius obiectū est vl'ius:ꝛ ad plura se extendēs est nobilior:q̄ i⁹ cuius obiectū est min⁹ vniuersale:ꝛ ad pauciora se extēdēs:sicut pz:qz sensus cōis est nobilior q̄ sensus particularis.sed obiectū intellect⁹ est vl'ius:ꝛ ad plura se extendēs q̄ obiectū voluntatis. ergo ꝛc̄.ma.suppono.sicut ꝓbabile3.minorē ꝓbo:quia sub per se obiecto intellectus cadit ꝛ ens:ꝛ oīs rō entis: ꝛ si cōtingat:q̄ aliquis intellect⁹ nō attingat ad oēm rationez entis:h̄ nō est: quia nō cadit sub obiecto intellectus oīs rō entis:sed ꝓpter defectuz itelligibilitatis b⁹ determinati intellect⁹.sed sub obiecto volūtatis licz cadat ens omne inquātū bonū:nō tamen oīs rō entis: qz nō oīs rō entis est talis:que nata est mouere voluntatē ad appetēduz:sed rō boni tm̄:ipsum autē bonū:ꝛ rō boni sub per se obiecto intellectus cadit:sed nō est p̄mo: ꝛ per se obiectū eius:sed scōo ꝛ per se:sicut coloratuz non est p̄mo:ꝛ per se obiectuz sensus cōis:sed scōo ꝛ per se. ḡ obiectū intellectus est vl'ius:ac ad plura se extendēs q̄ obiectū volūtatis. ¶ Quinta rō:que accipitur ex parte vltimi finis est talis:totū illud:qō includitur in vltimo fine volētis est aliud ab oi actu volūtatis:ꝛ nobili⁹ eo:sed aliquid inberens ipsi volenti includit in vltimo fine volētis.ergo in oi volēte creato:in quo differt velle:ꝛ itelligere realr̄ est aliquid inherēs nobilius omni actu volūtatis:sed hoc nō pōt esse nisi intelligere;ergo intelligere est nobili⁹ q̄ velle:sed vtrāq̄ assumptaz ꝓbo ꝛ primo primā:qz primū:ꝛ per se:ꝛ sūmū obiectū potentie nō pōt esse actus eius.ergo etiā aliquid inclusuz in tali sūmo obiecto pōt esse actus eius.sed vltim⁹ finis volentis est primū:ꝛ per se:ꝛ summū obiectū voluntatis sue.ergo totū illud:q̄ includitur in vltimo fine alicui⁹ volētis est aliquid aliud ab oi actu sue volūtatis:ꝛ est etiā nobilius eo:cuz actus volūtatis habeat bonitatez ex obiecto. ¶ Similr̄ scōaz ꝓpositionē ꝓbo:ad cuius euidētiaz sciendū:q̄ quādo sic est:q̄ vna substātia assignatur finis alterius:sicut homo est finis bruto⁹. Impossibile est:q̄ vna assignetur esse finis alterius ꝛ absolutam suam consideratione:sed oportet:q̄ vna earum sit finis alterius:aut illa altera accipitur cuz quodaz ordine ad ipsam:sicut homo est finis brutoꝝ: aut natus est sustentari per ea:sic etiaz deus est finis oīum inquātuz eius bonitas manifestatur per oīa.Ex his accipio istam maiorez.s.q̄ deus est finis cuiuslibet volentis creati:ꝛ cuiuslibet creature inquantuz eius bonitas manifestatur:sed h̄:q̄ est bonitatez diuinā manifestari fm quālibet creaturā includit aliquid inherens ipsi creature per quādaz bonitatem diuinā.ergo in vltimo fine cuiuslibet creature:ꝛ cuiuslibet volentis creati includitur aliquid inherēs ipsi creature:ꝛ ipsi volēti creato. ¶ Sed ad hoc possz aliquis dicere:q̄ manifestatio bonitatis diuine:que fit per creaturaz:bene ꝛcludit aliquid inherens creature:nō tamē includit illud vt finez vel vt partē ipsius finis.sed includit illud:vt ad finem: ꝛ ideo nō oportet:q̄ illud manifestās cadat sub primo: ꝛ per se obiecto voluntatis:quia tale obiectum est ipse vltimus finis. ¶ Sed hoc nō sufficit: qz adhuc habeē intentuz:ad cuius euidentiaz sciendū:q̄ quando aliqd est finis alicuius alterius impossibile est illud:qō ponitur finis amari:vel appeti:vt est finis illius alterius:nisi vna cuz illo altero:cuius ponitur esse finis:ꝛ eodē actu:ꝛ ꝛsimiliter est econuerso:qz illud:quod est ad finē: nō potest appeti:vt ad finem nisi simul:ꝛ eodē actu cuz fine:sicut si aliquis potionē appetat:ꝛ sanitatē vnuz vt finem:ꝛ aliud vt ad finez:necesse el̄:q̄ vtrūq̄ simul;ꝛ vno actu appetat:scz potionē ꝛ sanitatem:secus autē esset:si appeteret sanitatē fm se:ꝛ absolute:ꝛ nō vt finem potionis:qz tūc nō oporteret simul:ꝛ eodē actu appetere sanitatez:ꝛ potionē.Et ista ad nūc suppono:quia alias intendo loqui de his diffusius. ¶ Ex hoc sic arguo: q̄ creatura volens:ꝛ intelligens eodē actu:quo amat ꝛ appetit deuz:vt vltimū sui necesse habet amare ꝛ appetere aliquid sibi inexistēs ordinatuz ad deum:vt ad finem:ꝛ hoc patet ex dictis:qz eodē actu oportet appetere aliquid vt finez alicuius:ꝛ q̄ ordinatur ad ipsum: vt ad finez ꝓut ordinatur in ipsuz:vt in finem.sed qcquid amatur:vel appetitur in illo actu:quo deus amatur: vt vltimus finis creature est aliud ab omni actu volūtatis:qz nullus actus volūtatis pōt esse amatus actu illo volēdi:quo amatur:vel appetitur primū:ꝛ per se obiectum volūtatis:quod est de⁹:ꝓut est vltimus finis creature.ergo in creatura intellectuali:ꝛ rōnali est aliquid inherens diuersum ab omni actu volēdi:q̄ potissime:ꝛ nobilius manifestāt bonitatez diuinaz:q̄ aliquis act⁹ voluntatis:q̄ nō potest esse nisi actus itellectus: vl' saltem illa naturaꝝ intellectualis:vt habens talem actum. ¶ Notandu tamē:q̄ licz quelibz perfectio existens in volēte manifestet q̄tum ad aliqd bonitatez diuinā:tñ nō quelibet illaruz includitur in vltimo fine hominis necessario.sed illa:que habet potissime bonitatem diuinam manifestare. ¶ Notandū etiā:q̄ sicut est duplex amor.siquz amicitie:ꝛ amor cocupiscentie. Ita etiam est duplex vltimus finis.naz vltimus finis respondēs amori amicitie est solus deus ꝛcludes manifestationē sue bonitatis:nō vt partē finis:sed vt ad finez:vt modo ostensum est;ꝛ iste vltimus finis est vltim⁹ simpliciter gratia cuius:ꝛ ad honorez cuius sunt oīa amanda: vltimus autez finis respōdens amori cōcupiscentie est sūma ꝛ delectabilissima pfectio inherēs creature amāti:que est beatitudo;que essentialiter est ipsa perfectio: que est intelligere includens deuz;nō vt partez sui: sed vt obiectum:ꝛ causam sui:ꝛ talis finis est vltimus non simpliciter:sed in genere:scilz in genere amabiliū amore concupiscentie. ¶ De his autez;qz alias diffusius lo

Rōnſb⁹ doc. hic pōt addi et auctas Cō mēta. q. vt mihi vſ in. 12. meta. pñ. 36 vī tenere itellectū abſolute nobiliores poſſibilē eē q̄ voluntas ſitiſ. n. Et oīa iſta dixit ad declarāndū q̄ cōpa celeſtia cū ſint appetitū pp itellm. itellms autē mal⁹ bonum ipſo appetitu pūngit nēcio q̄ corpa celeſtia appetunt in ſ motu ali qō magis bonū ipſius ſc. Vide egidiū in quolibeto 3. q. 19. q 13 ſ̄ ceptorē i ſ vī q̄ diuido pncipal⁹ pſiſtat i actu voluntatis.

cuius ſum: ⁊ adhuc intendo loqui ſuperſedeo ad p̄ſens.

¶ Sic igitur videtur mihi: q̄ ſimpliciter loquēdo reſpectu quorūcūq; obiectorū intellectus eſt nobilior q̄ voluntas: ꝑ3 quid tñ reſpectu eoꝝ: que ſunt ſupra intelligentē et volentē voluntas poteſt eſſe nobilior. ſ. in ſtatu: in quo nō habetur plena aſſecutio eoꝝ: que ſunt ſupra volentez: ⁊ intelligentē: quia melius eſt tendere ad habendū perfectaz aſſecutionē eorūdē: quā ſiſtere in imperfecta ipſorū participatione. Per voluntatez autem tendimus meritorie ad habēduz perfectā participationem dei: cuius in via habemus imperfectaz participationem: per intellectū autē nō ſic. quia omne meritum principaliter venit a voluntate ſaltē quantū ad hoc: q̄ ſit imputabile bonū ipſi faciēti: ⁊ dignuz remuneratione: q̄ per voluntatē habemus dominiū noſtri actus: ⁊ ſic ꝑm quid ⁊ in via tendēdi ad aſſecutionē alicui⁹ boni voluntas eſt potior. ¶ Ad argumētuz ergo: q̄ alij opponunt dicendū: q̄ minor eſt vera: quantū ad habitus vie: nō autē quātū ad habitus patrie: q̄ habitus glorie illuſtrans intellectū erit ſimpliciter loquēdo nobilior q̄ charitas: licz charitas: ēt in patria habeat aliquā prerogatiuaz in hoc: q̄ ordinabit ad bonoreꝝ dei illud bonuz: quod pertinet ad intellectū: qō quidē bonuz excellentius manifeſtabit bonitatē dei q̄ charitas. Illa aūt potentia: cuius habitus eſt nobilior in patria eſt ſimpliciter nobilior. nō autē illa cuius habitus eſt nobilior in via. ¶ Ad ſcōm dicendū: q̄ intellectus: ⁊ voluntas ſe mutuo mouēt: ⁊ per ꝓius mouet intellectus volūtatē q̄ ecōuerſo: ⁊ ideo quātū ad hoc nō eſt voluntas potior imo intellectus: q̄ ꝛ3 vterq; cōueniat mouere ⁊ moueri. intellectus tamē per ꝓius mouet voluntatez: q̄ moueatur ab ea: vt dictuz eſt. ¶ Ad tertiū dicendū: q̄ intelligere deuz: ⁊ nō amare viſione apte: ſi fieri poſſet: eſt nobilius q̄ amare: ⁊ nō intelligere: ſi eſſet poſſibile: q̄ in amore ſi poſſet poni abſq; intelligere primo nō poſſz eſſe aliquod bonuz: niſi caſuale reſpectu amantis: q̄ nō habet amare bonitatē: vt dictuz eſt: niſi ex cōformitate ad rationē rectā: ⁊ ideo ſuppoſito vtroq; amare habet magis rationē boni imputabilis q̄ intellectus: ꝓpter hoc qō: ſicut dictū eſt: per voluntatē habem⁹ dominiū noſtri actus: vnde ⁊ eſt melius: quo ad quid: q̄ ipſuz intelligere inquātuz amare bēt ordinare ip̄m intelligere in deuz. Jntelligere tamē non habet ordinabilitatez in deuz a voluntate. ſed ex ſe habet nobiliorem ordinabilitatē q̄ amare. ¶ Ad quartū dicēdū: q̄ minor eſt falſa. ſ. q̄ voluntas intimius perficiat ipſo deo q̄ itellect⁹ loquēdo in patria: ⁊ quādo dicit: q̄ imō: q̄ ꝑm eam informātur: ⁊ ꝑm intellectū aſſimilātur tantuz. ¶ Dico: q̄ voluntatē in deuz trāſformari poteſt intelligi tripliciter. vno modo: q̄ cōuertatur in ſubſtantiā diuinaz: ſicut dicimus ſubſtātiaz panis cōuerti in corpus xp̄i. 2⁰ modo: q̄ dicatur trāſformari in deuz: q̄ efficiatur idē eſſentie diuine: vt forme ſibi inhereētis: ⁊ iſtis duob⁹ modis impoſſibile eſt voluntatē: vel intellectū trāſformari in deum. Tertio modo pōt intelligi voluntatē trāſformari in deuz. ſ. q̄ recipit ⁊ informatur aliqua perfectiōe: in qua ei aſſimilatur: ⁊ iſto modo trāſformari idē eſt: q̄ aliqua formari perfectione: in qua deo aſſimilat̄ informari: ⁊ ſic volūtas transformat̄ in deū: ⁊ ſimiliter intellectus: vnde ex hoc nō habz maiorē intimationez voluntas q̄ intellectus: ſed intellect⁹ poti⁹ ⁊ nobilius transformatur: q̄ nobiliorē perfectionē recipit: q̄ autē inueniūtur aliqui doctores attribuere transformatiōez voluntati pluſq̄ intellectui: ꝑ nō eſt: q̄ intellectus nō ita: imo magis ⁊ nobilius trāſformetur q̄ volūtas. vtri q̄ enīz cōuenit informari: ſed voluntati cum hoc: q̄ eſt transformari cōuenit trāſformare meritorie inquātuz meremur per ipſaz participare perfectionem bonitatis diuine in patria. ¶ Et ſi tu dicas: q̄ ex hoc eſt nobilior voluntas: q̄ trāſformare eſt nobilius q̄ transformari. ¶ Dico: q̄ transformare diſpoſitiue ⁊ meritorie: ſicut volūtas trāſformat nō eſt nobilius: nec melius q̄ trāſformari perfectione patrie: q̄ agēs diſponēs nō oportz: q̄ ſit nobilius q̄ effectus: ad quez diſponit. ſed transformare inducēdo formā principalē: ſicut facit agēs principale eſt nobilius q̄ transformari: ſic autem nō transformat volūtas. ſed deus: qui nobis ſuam viſionē: ⁊ ſui amorē ipſimit in p̄ria. ¶ Ad 5ᵐ dicendū: q̄ illud argumētuz ꝑ3 multiplicē defectū: primo q̄ equiuocat vniuerſalitatē finis. finis enīz pōt dici vniuerſalis dupliciter. ſ. per predicationē ſicut ꝑ: q̄ dico finis vl̄r acceptuz eſt quoddā vl̄e reſpectu cuiuſlibet particularis boni ⁊ finis: ⁊ iſto mō nō accipit vniuerſalitatē finis p̄us in p̄ethicoꝝ. cuz dicit: q̄ ſicut finis ſub fine: ita ars ſub arte iſto aūt modo eſt finis intellect⁹ ſub bono: ⁊ ſub fine cōiter dicto: que ſunt obiectū volūtatis. ¶ Alio modo vl̄e per cauſalitatē ſicut victoria eſt finis vl̄is reſpectu frenifactiue: ⁊ oīum artiuz faciētium arma: ⁊ docētiuz ducere equū in bello: ⁊ de fine vl̄i iſto modo dicto intelligit p̄ etꝫ. q̄ ſicut finis ſub fine: ſic eſt ars ſub arte: ⁊ iſto modo nō eſt verū: q̄ finis intellectus ſit ſub fine voluntatis: imo magis ecōuerſo. q̄ cognitio veritatis: que eſt finis itell⁹ eſt finis: ⁊ cauſa finalis amoris: ⁊ oīuz actuū aliaꝝ potētiarū: ⁊ ex hoc ſequit̄ voluntatez magis eſſe inferiorē potentiā intellectu: q̄ ecōuerſo. ¶ Secūdo deficit: q̄ bonuz generaliter dictū: ⁊ finis nō cōparant̄ ad voluntatē ꝓprie: vt finis: ⁊ precipue vt finis ꝓprius: ſz magis comparātur ad ipſam: vt obiectuz mouens. ſed amare ⁊ delectari ꝑ eſt bonuz: qō eſt ꝓprius finis volūtatis: alia autē bona: puta bonum: qō eſt ſanitas: vel bonum: q̄ eſt intelligere: ſunt fines aliarū potētiarum: ſeu aliarū reꝝ: ⁊ ideo ex hoc nō ſequitur: q̄ finis intellect⁹ ſit ſub fine voluntatis: ſed q̄ finis intellect⁹ ſit ſub obiecto volūtatis: imo potius ecōuerſo: obiectū voluntatis: ⁊ etiaz finis eſſet ſub obiecto intellectus: ⁊ ex hoc nō ſequitur voluntatē eſſe potentiaz ſuperiorē itellectu: imo ecōuerſo. ¶ Tertio deficit in hoc: q̄ dato: q̄ fines aliarum potētiarū eſſent aliquo modo fines voluntatis: tñ ex hoc nō ſequeretur: voluntatē eſſe ſuperiorē potētiaz omnib⁹ alys potentys. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū: q̄ aliquis poteſt reſpicere finez dupliciter. Uno modo ſicut illud: cui acquiritur finis: ſicut corpus reſpicit ſanitatez: ſicut illud cui acquiritur. Alio modo poteſt aliqs reſpicere finem: vt medicina reſpicit ſanitatē: nō vt cui acquiritur ſanitas: ſed ſicut mediuz aſſequendi finem: nunc autem modo nobiliori reſpicit finem illud: cui acquiritur finis: quā illud: q̄ eſt mediuz aſſequendi finez: nunc autem ita eſt: q̄ finis aliaruz potentiaruz: ſi debeant eſſe fines voluntatis nō poſſunt eſſe fines voluntatis ſicut illius: cui finis acquiritur volūtati: ⁊ intellectui ⁊ conſimilia: ſed reſpiciunt voluntatē: ſicut mediū aſſequēdi ea: q̄ volūtas inclinat nos ad aſſequēduz fines: quib⁹ caremus: ⁊ ꝓpter hoc min⁹ nobiliori modo ſunt fines voluntatis q̄ aliaruz potentiarum: nō oportet: q̄ voluntas ſit nobilior omnibus alys potentys: imo poteſt eſſe aliqua potentia nobilior ea: nō tamen oportet: q̄ omnes ſint nobiliores ea: q̄ licz ipſa ſit mediuz acquirendi fines alys potentys: tamē cuz hoc habet aliquez finē ꝓprium: qui ei acquiritur. ſ. amare: qō eſt nobilius finibus aliarū potētiarū: ſed nō omnium.

Reſpicere finē pungit dupliciter.

Volūtatez trāſformari in deū tripliciter pōt capi.

QEinde q̄rebatur de creatura materiali:7 primo in generali querebāt duo. Primus est: vtrum alia sit dimensio materie: 7 dimensio quantitatis. aliud erat: quid sit principium indiuiduationis in rebus materialibus. Questio. X.

AD primum sic ꝓceditur:7 arguitur:ꝙ alia sit dimensio materie a dimensione quantitatis: qz in pugillo terre dicit eē plus de mā q̄ in duobus pugillis aeris:sed illud plus non potest accipi quantū ad dimensiones quātitatis:qz constat ꝙ plus est de quātitate in duob⁹ pugillis aeris q̄ in vno pugillo terre:qz maior est ibi extēsio q̄titatis. g̃ opz:ꝙ B intelligatur de alia dimēsione:q̄ de dimēsione quātitatis:sed nō est dare aliā nisi mām.ergo dimensio materie est alia preter dimensionē quātitatis. C P. vbi ē dare alias:7 alias dimensiones:est dare alias 7 alias ꝑtes mām:sed alie partes mām sunt a partib⁹ quantitatis. ergo 7c.ma.supponitur.mi.ꝓbatur.qz partes mām sūt substantie:partes autez quātitatis sunt accidentia: sed substātia 7 accidēs sunt aliud 7 aliud.ergo 7c.

CONTRA si mā haberet dimensiones:preter dimēsiones quātitatis:mā per se circūscripta quantitate esset dissimilis:sed hoc est falsum. fm ph̄m primo phȳsico ꝛ.ergo 7c. Text.6.15.

RESPONDEO licz quidaz ꝓter rōnes predictas moti ponāt aliā dimensionē materie:preter dimensionez quātitatis:tamē accipiēdo ꝑ prie dimensionē:que ꝓprie importat longitudinē: latitudinē:7 ꝓfunditatē:videt ꝙ impossibile sit aliaz esse dimensionē:preter dimēsionē quātitatis: imo eadez dimensio numero est:que est dimēsio quātitatis intensiue accipiēdo:que etiā est dimēsio mām:vt subiecta habētis:7 B pōt patere multiplr. C Prio.qz sicut in arguendo tactuz est.Si esset dimēsio in mā alia a dimensione q̄titatis:nisi quis velit equiuocare dimēsionē:ꝑ quem moduz etiā angelus de celo posset dici dimensio:7 controuersia nō de rebus esset:sed de rōnibus:sequereť:ꝙ mā circūscripta omni quātitate haberet partes ꝑ illas dimensiones suas:que ponunť alie a dimēsionib⁹ quātitatis. C Secūdo.qz sequereť:ꝙ quātitas nō esset q̄titas:qz fz vitatez nisi qs equocet dimensionē oz illaz dimēsionē:q̄ ponit ipsi⁹ mām esse quantitatē: qz opz: ꝙ sit lōgitudo:vel latitudo vel ꝓfunditas:vt deductum est.Sed qōlibz tale est quātitas:cū faciat formaliter illud:cuius est esse quātū puta longū:latuz: ꝓfundum.g̃ illa dimensio:que ponitur esse mām est quātitas: fz aūt ypothesim sequit:ꝙ nō sit quantitas:qz ponitur alia a dimēsione quātitatis:dimēsio autē quātitatis est quātitas:sequit ergo:ꝙ quātitas nō sit quantitas. C Tertio.qz sequeretur:ꝙ essent duo accidentia eiusdez spēi in eodē subiecto:qz vt deductuz est.opz:ꝙ illa dimēsio que ponitur esse mām:7 ponitur alia a dimēsione quantitatis:sit sicut linea;vel superficies:vl corporeitas bñs latuz:longū:7 ꝓfundū:7 sic erunt due linee in eodem:7 due superficies:7 idē sequit de tertio.s.de corporeitate: sed ois linea cuz ol linea:7 ois superficies cū oi superficie est eadē spēi.ergo duo accidētia eiusdez spēi erunt in eodē subiecto. C Quarto.qz videt fm imaginationez istoꝝ:ꝙ quātitas nō faciat māz formalr quantā:sed effectiue: videt enim fm imaginationē istoꝝ: ꝙ extensio: que est quātitas extendat mām faciendo in ea quādaz extensionē aliam ab extensione quātitatis:ꝙ est abiudicatuz:qz sicut qualitas facit formaliter:quale seipsa non faciēdo aliaz qualitatē diuersam a se in eo:ꝙ dicit quale. Ita quātitas facit formaliter subiectū quātū: in quo est nō efficiēdo aliquā dimensionē aliā a se. C Quito. si opz:ꝙ oē illud:qō est cōiunctū quantitati 7 habz partes per accidēs alias a partib⁹ qnātitatis dimēsionē habeat ꝓpriā:sil opz:ꝙ tot erunt dimensiones in eodez subiecto:quot sunt ibi taliter partes habētia: 7 cuz sunt ibi multa alia preter māz:qz qualitates:que sunt quante per accidēs: habēt partes erūt in eodē multe dimensiones quātitatis. C Sexto sic:qz illa dimensio mām: aut pertinet ad genus quātitatis:aut ad gen⁹ subē:si ad genus subē:tunc opz:ꝙ sit mā: vel forma subalis:vel cōposituz:7 cuz cōstet illaz dimensionē nō esse subam cōpositā:vel formā segtur:ꝙ sit essentia mām. B autē non pōt dici dimēsio;nisi aliquis velit equiuocare dimēsionē ad quātitatē 7 ad subm eius. Si aūt pertinet ad genus quātitatis:aut erit quātitas:aut principiū quātitatis:nō vt ꝑn⁹ quātitatis:qz illud:qō est in genere quantitatis:vt ꝑncipiū:siue quātitatis cōtinue: siue discrete est indiuisibile.illa aūt dimensio ponitur habere ꝑtes nullo ergo modo pōt esse. C Si dicas:ꝙ lz nō sit ꝑn⁹ quātitatis cōtinue per modū pūcti:est tñ eius ꝑncipiuz māle 7 potētiale:tunc quero illud ꝑncipiū māle:aut est ipsuz subm dimēsionis:sicut si albedo ad albedinē:que est qdaz color:7 ad superficiē:que est eius subm: aut est ipsa essentia quātitatis potēs extēdi:7 cōtrahi: 7 sic nō erit alia a dimēsione quātitatis:vnde ȳ mihi:ꝙ nihil sit dictū ponere in mā aliquā dimēsionē aliā a dimensione quātitatis:nisi aliquis velit equiuocare dimensionē. Sed vez est:ꝙ qz quātitas cōsueuit dici quāta:mā 7 ipsa quātitas nō sunt vnuz quantū:sed duo quāta:sed nō sunt due quātitates:qz mā nō est quātitas. Iterū est verū etiā: ꝙ ꝓter dimensionē actu exītē in mā,est alia dimēsio in mā:in potētia:inq̄tū illa mā est in potentia ad aliā dimēsionē:q̄ fit illa q̄ bz. C Ad ꝑm ergo in oppositū dōm:ꝙ in pugillo terre dr esse plus de mā:q̄ in duob⁹ pugillis aeris:non qz in mā terre sit in actu aliq̄ dimensio alia a dimēsione quātitatis actu ei inherētis: sed in potētia:qz.s.mā:que est sub pugillo terre est ī potentia ad maiorez quantitatez:q̄ illa:que est sub duob⁹ pugillis aeris:7 ex hoc nō sequitur:ꝙ preter dimensionem quātitatis sit alia dimēsio actu in mā:sed ꝙ potētia:per quā mā est subiectū dimēsionis: est mobilis ad aliā dimensionē: nō est alia a dimēsione: 7 a quātitate. C Ad secūdū dicendū:ꝙ maior esset vera:si vtriq̄ cōueniret eodez modo habere partes:sed sic nō est in ꝓposito:qz dimensioni:siue quantati ꝓuenit habere ꝑtes:sicut ei:ꝙ est etiā ratio habēdi partes:in quo formaliter aliqō est ptibile:sed mām ꝓuenit habere partes:sicut ei:ꝙ est subm rationis habēdi:7 ex hoc nō sequitur ꝙ alia sit dimēsio mām:7 dimēsio quātitatis:qz licet ibi sint diuersa quanta:7 diuersa partibilia habētia diuersas partes:nō sunt tñ ibi diuerse partibilitates:vl diuersa formalia:gb⁹ aliqd sit ptibile:qz vnū eoꝝ est rō ptibilitatis alteri:aliogn q̄litates:q̄ bñt ptes per accīs diuersas a ptib⁹ mām:7 q̄titatis:qz ps q̄litatis nō est ps mām: vel q̄litates:bṙent:vt dcm̄ est:dimēsiones ꝓprias ꝓter dimēsiōes mām:7 q̄titatis. Q. XI.

BSECUNDUM sic ꝓcedit:7 arguitur:ꝙ mā sit ꝓncipiū indiuiduationis:qz illō cuius defectu cōuenit nō esse plura idiuidua eiusdez spēi est principiū indiuiduationis in eis:in ꝙbus inueniuntur

plura idiuidua in eadē spē. sed mā est bō. qz per eius ta rentiaz nō possunt poni in angelis plura idiuidua eiusdem spēi. ergo mā est principiū indiuiduatiōis. ¶ Itez videtur ꝙ forma: qz illud a quo bēt aliquid esse: ab illo habet esse vnū: sed forma est bō. ergo per formā quelz res bz esse vnū. sed per illud: per qō aligd bz esse vnum bz esse indiuiduū. ergo ꝛc. ¶ In cōtrariuz arguitur: ꝙ nullū. s. istoꝝ sit principiū idiuiduationis: ꝛ ꝓmo de oībus simul: qz illō: qō iueniť in plurib⁹ eiusdē spēi nō est ꝑn^m idiuiduatiōis in aliquo illoꝝ: sz ꝓdicta oia iueniūtur in plurib⁹: imo in oīb⁹ idiuiduis eiusdē speciei. ḡ ꝛc. ¶ Ꝑ. de quātitate spāliter arguiť sic: qz posteri⁹ nō est principiū indiuiduatiōis prioris: sed substātia idiuidua est prior quātitate. ergo ꝛc. ¶ Ꝑ. indiuidua nō differūt nisi per illud: qō est principiū idiuiduationis. si ḡ quan titas esset ꝑn^m idiuiduationis substātie sequereť: ꝙ sub stātie idiuidue nō differrēt nisi per quātitatē: sed quāti tas est accidēs. ḡ sequereť: ꝙ nō differrēt nisi p accidēs siue accidētaliť: hoc aūt est incōueniēs. ḡ ꝛc. ¶ Ꝑ. si q̄ titas esset ꝑn^m indiuiduationis sequereť: ꝙ esset de rōe subē idiuidue: ꝛ per ꝯns subā idiuidua significaret sub stantiā cū quātitate: hoc aūt est falsuz. ḡ ꝛc. ¶ Ꝑ. illud: ꝙ est cōe oībus indiuiduis eiusdē spēi nō est ꝑn^m indiui duationis in istis: vt predictū est. sed quātitas est bō. er go ꝛc. minoꝝ pz. maioꝝ ꝓbať. qz per illud: qō est ꝑn^m in diuiduationis differt vnū idiuiduū ab alio: sed vnū in diuiduū nō differt ab alio: per illud: qō est cōe oībus. ḡ illud: qō est cōe oībus idiuiduis eiusdē spēi: nō pōt esse principiū idiuiduationis in illa spē. ¶ Ꝑ. si quātitas es set principiū idiuiduationis plurificata quātitate pluri ficaretur nūeraliter illud cui⁹ essent ille quātitates plēs facte. sed hoc est falsuz. falsuz est ḡ ꝙ quantitas sit ꝑn^m idiuiduationis. ꝯña pz. qz plurificato ꝓncipio idiuidua tionis necesse est plurificari idiuidua. ¶ Falsitatez ꝯntis ꝓbo. videlz: ꝙ plurificata nūeraliť quātitate nō plurifi cetur nūeraliť illud cuius est: qz quādo generať vnū ex alio: puta aqua ex aere: remanet eadem mā numero in vtroq; ꝛ tamē nō manet eadē quātitas: cū ꝑz magnos in qualz generatiōe substātiali fiat resolo vsq; ad ꝓmaz mām: ꝛ sic plurificata quātitate nō plurificať numera liter mā cuius est. ¶ Ꝑ. magni ponūt: ꝙ qñ extenditur quātitas alicuius corꝓris nō remanet eadez quātitas: que prius cū tali augmēto: siue tali extensione facta ad huc remanet idē indiuiduū numero: sicut idē soꝝ. rema net magnus ꝛ paruꝰ. ergo nō opz: ꝙ plurificata quātita te plurificeť indiuiduū substātie: ꝛ sic idē: ꝙ prius.

Contra illud videť esse principiū ⁊ diuiduatiōis ꝛ plurificationis multoꝝ in eadē spē: cui ꝑ cōuenit habere partes. sed hoc est quantitas. ergo ꝛc.

Respondeo ad istaz qōnem dñt multi: ꝙ indi uiduatio est per esse: qz in esse rea li nō cōuenit rei vlitas. ¶ Sed hoc nō est bene dictuz: qz lz ipsa vlitas nō sit extra aīam: ꝛ vnaquez res sit i diuidua in suo esse reali: nō tñ opz ꝓpter hoc: ꝙ ipsa idi uiduatio fit p esse: imo essentia magis erit ꝓncipiū indi uiduationis q̄ esse: cū ipa habeat rōnē mālis magis q̄ eē: ꝛ per ꝯns sit magis nata ad plurificationē ꝛ recipia tur in ea esse: sicut in quadā subā: ꝑ esse differt ab essen tia. si aūt sunt idez re nō pōt plus poni vnū esse rōnem idiuiduationis q̄ aliud. ¶ Alij vero dñt: ꝙ mā: alij ꝙ forma: sed nec hoc sufficit: qz diuisio in partes similes: sicut quātitas in quātitates: ꝓ ꝛ per se cōuenit quātitati ꝛ ideo opz: ꝙ a quantitate talis deriuеť ab alia. Et ideo ꝺmissis diuersis opinionib⁹: que sunt de hac mā: dico ꝙ indiuiduatio est per quātitatē partiz: partiz per alia.

¶ Ad cuius euidentiā sciendū: ꝙ de rōne indiuidui ēt ꝙ sit idiuisuz in se: ꝛ diuisū ab oī alio. Indiuisio aūt ali cuius pōt accipi dupliť. vno modo ſm ꝙ aliquod totuz est idē sibypsi: sicut totus bō est idē sibypsi toti: ꝛ est i diuisus a seipso: ꝛ similiť quelibet res potest dici sibypsi eadem. Alio modo dicitur aliquod indiuisum per hoc: ꝙ vna pars est cōtinua alteri: sicut patet in rebus habē tibus quantitatez: ꝛ ista indiuisio nō est eiusdez a seipso sed est vnius partis ab alia parte sic indistincta ab ea: cuz qua ↄtinuať. Et vtrāq; idiuisionez bz qōlz indiuiduuz māle qz qōlz idiuiduū māle est indiuisum a seipso: ꝛ bz vnā ptē ↄiunctaz ꝛ cōtinuatā cuz alia: licet partes sint distincte situ: quantū ergo ad primam indiuisionē qua vnūquodq; totuz est idem sibypsi toti vnaqueq; res ē indiuisa a seipsa: ꝛ sibypsi eadem per seipsam: sicut pz ꝑ ꝑz circa finē. z. metaph. Ita ꝙ forma ē eadē sibypsi se ipa: ꝛ mā: ꝛ qōlz aliud: ꝛ ꝑ dico formaliť loquēdo: lz ab alio bēat eē indiuisū effectiue: ꝛ q̄tituz ad ꝑ suba indiui dua bz: ꝙ sit idiuidua seipsa: ꝛ nō per q̄titatez. Alia aūt indiuisio: que est partis quātitatiue ab alia pte cōuenit subē per indiuisionem quātitatis: qz diuisio: ꝛ idiuisio: in tales partes primo ꝛ per se cōuenit quātitati. alys āt cōuenit ex cōsequēti per quantitatem: ꝛ per cōsequens quantū ad hoc: ꝙ est esse sic indiuisum habet substātia indiuidua indiuiduationem per quantitatē: siue per i diuisionem quātitatis. ¶ Quantuz aūt ad hoc: ꝙ in diuiduū sit distinctum specifice a quolibet alio differē te ab eo specie hoc habet a forma ſm rationem absolu tam forme specifice: sicut homo per animā rationalē in eo: ꝙ talis differt specifice a quolibz alio nō habente ta lem animaz: ꝛ simile est de alys. ¶ Quantū autem ad hoc: ꝙ quodlz indiuiduuz diuisum: siue distinctum sit ab alio eiusdē spēi ꝑn^m idiuiduatiōis subax mālium: est q̄titas: q̄tū ad ea: q̄ sunt silˀ: qz ꝑ illud distinguitur vnū idiuiduū ab alio: in eadē spē: cui ꝓ ꝛ per se ↄuenit diuidi in ptes silˀes eiusdem spēi exñtes: sed hoc ↄuenit primo: ꝛ per se quātitati: quia materia nō potest diuidi in par tes similes: nisi per quantitatē: nec possunt etiā esse plu res forme eiusdem speciei: nisi in diuersis partibus ma terie saltez in rebus mālibus. quātitati aūt ꝑ se: ꝛ pri mo: circūscripto quocūq; conuenit habere partes simi les: ꝛ ideo quantuz ad talem indiuiduationem: vt predi ctum est: subsātia habet indiuiduari per quantitatem. ¶ Notanduz aūt: ꝙ diuersitas in quātitate potest eē dupliciter. vna ſm situz quantū ad partes quantitatis simul existētes. alia ſm successionez vnius quantitatis post aliam quātitatez in eodem subiecto: sicut quando corrupta vna q̄titate seruať alia: modo dico: ꝙ diuer sitas quantitatis est principiuz indiuiduationis rerum materialiuz simul existentiū primo autez modo: nō se cūdo modo. Immo dico ꝙ diuersitas numeralis quā titatis permanētis: ꝛ alioꝝ accidētiū sibi in eodē subie cto succedētiū ꝓuenit ex diuersitate quātitatis succesſi ue: que est tempus: sicut enim diuersitas rerū materia lium eiusdem speciei: ꝛ simul existentiuz prouenit ex di uersitate partiuz quantitatis continue permanētis ſm situm: qz ei primo ↄuenit talis diuisio. ita ēt diuersitas nūeralis in eodē subiecto sibi succedentiū ꝓuenit ex di uersitate partiū q̄titatis cōtinue successiue: que est tēpus cui ꝓmo ꝛ per se ↄuenit diuidi in ptes successiuas: ꝛ ꝑ ꝑz rñsio ad argm: qō posset fieri de talibus: qz. s. pluralitas taliuz nō est per quātitatem: ꝛ verū est: ꝙ nō est per quantitatē permanētez: sed successiuaz. ¶ Ad primum ergo in opposituz dōm. ꝙ carentia māe tñ nō est cau sequare nō sint plura indiuidua eiusdez spēi in ange-

Indiuisio dupliciter capi pōt.

Ter. ch. 59.

Nō ꝑz thomistas ꝙ sit ꝓncipiū indiuiduatiōis subarū nō sit existentiuz.

lis.sz carẽtia mãe cũ quantitatẽ siue q̃titatẽ habentis. ¶ Uel põt dici:q cã hᵒ põt eẽ carẽtia mãe: sz nõ ꝑma causa:sed scõaria.ꝑma aũt causa est nõ bẽre quãtitatez. ¶ Ad 2ᵐ dõm:q ab illo:a quo res hz esse:hz esse vnuz q̃tum ad aliquid ptinẽs ad vnitatẽ eius:non tñ opz:q oĩno illud:qõ facit ad eẽ rei:det sibi totũ: q pertinet ad eius vnitatẽ.vñ lz forma: que dat eẽ rei: z etiã ipsa mã faciant ad vnitatẽ indiuidui quãtum ad hoc:q est totã rem cẽ indiuisam a seipsa:nõ tamẽ opz q det ei:q vna ꝑs quãtitatiua non sit diuisa ab alia:imo hoc habet ꝑ indiuisionẽ quãtitatis continue:cuius diuisio z indiuisio redũdat in mãm q̃tam. ¶ Tertia ratio: quicqd sit de veritate q̃nis nõ ꝛcludit:sicut patebit statim cũ dicẽt ad aliud arᵐ. ¶ Ad 4ᵐ dõm: q lz suba indiuidua: que numeraltr est distincta ab alia eiusdez spẽi:sit ꝓior q̃ q̃titas ſm illud:qõ est suba.ipsam tñ eẽ sic distinctã ab alys nõ est ꝓius q̃ q̃titas:sicut suba:que est locata est ꝓior q̃ q̃titas:ipsam tñ eẽ locatã vel eẽ in loco nõ est ꝓius q̃ quãtitas:imo econuerso. ¶ Ad 5ᵐ dõm:q indiuidua eiusdẽ spẽi differũt nnãliter ꝑmo ꝑ q̃titatẽ: nõ tñ sequit:q abᵗᶜ dr̃ant ꝑ solã q̃titatẽ: imo differunt ꝑ sua ꝑncipia eẽntialia:qz sor.ꝑ hoc differt a platõe: q hz aliã formã z aliam mãm.sed aliã mãm z aliã formã hz ꝑ q̃titatẽ. ¶ Posset ẽt aliter dici:q nõ est inconueniẽs indiuidua eiusdẽ spẽi numeraltr differre ꝑ aliquod accñs:tãq̃ ꝑ rõnẽ dr̃ndi:lz icõueniẽs eẽt ea differre tñ q̃tũ aliud accñs:qz oz q̃ bẽant diuersas subas: cuiꝰ diuersitatis rõ est accñs:in q̃tũ diuisio q̃titatis redũdat subaz i substratã q̃titati. ¶ Posset ẽt dici:q ratio formalis distinguẽdi est accidẽs:sed ratio passiua z materialis ẽ mã: que nata ẽ extẽdi ꝑ q̃titatẽ:z sic nõ sola q̃titas est ratio distinguendi:nisi adiungaẽ formaltr:z sic .s.formaltr nõ est inconueniẽs ponere solũ accidẽs:q est q̃titas:cẽ rationẽ distinguẽdi. ¶ Ad 6ᵐ dõm:q de ratione indiuidui sube si idiuiduũ diffiniretᵉ:eẽt quãtitas nõ intrinsece sz extrinsece:z ꝑ additamentũ:sicut subm ponit in diffinitione accidentis:illud aũt q sic est de ratione seu diffinitione alicuius rei: nõ opz q significeẽ ꝑ nomẽ:qõ significat illã rẽ:z iõ nõ opz q idiuiduũ subet puta sor.signif:cet quãtitatẽ.sed q significet rẽ substrataz q̃titati:nec q̃ est q̃titas;nec hz partẽ sui quãtitatẽ. ¶ Ad 7ᵐ dõm:q illud:q est cõe pluribus ſm rem:ita q ineniat vnũ numero in eis:sicut in diuinis eadẽ eẽntia numero est in tribus ꝓsonis : tale cõe nõ põt eẽ ꝑnᵐ formale:quo plura numerenᵗ z distinguanᵗ numeraliter.sed illud qõ est pluribꝰ cõe ſm rõnẽ : sicut vlia sunt cõia:z nõ est incõueniẽs eẽ ꝑnᵐ indiuiduatiõis z distinctiõis nuãlis:imo est necãrlũ:qz ꝑnᵐ indiuiduatiõis oz eẽ in oibus indiuiduis:z ꝑ ons opz esse:q sit cõe pluribus. Illud.n.q est ꝑnᵐ indiuiduationis nõ est ꝑnᵐ quo indiuidua distinguanᵗ ſm rõnem cõem:imo opz q distinguanᵗ in esse reali particulari:z ideo lz q̃titas inueniaᵗ ſm rõnem cõem spẽi in omnibꝰ indiuiduis: nõ tñ opz q nõ sit ꝑnᵐ indiuiduatiõis. ¶ Ad 8ᵐ dõm:q sicut dcm̃ est distinctio:que est ipsiꝰ q̃titatis ſm q in eodez subo vna gnãtur z alia corrumpit:nõ est causa numeralis distinctiõis subarũ mãliũ:nec ipsius mãe. sed diuersitas ſm situz diuersarũ partiũ q̃titatis simul exĩtiũ: z ideo põt remanere eadẽ mã numero succedẽte alia z alia q̃titate in eadẽ mã:z ita erit vna numero: z indiuisa sub vtraq̃ q̃titate:z erit indiuisa:z vna ꝑ seipsam ſz q vnaquez res:vt ꝑmissum est:est indiuisa a seipsa tota:z eadẽ sibiipsi:ab alys aũt partibus erit illa mã diuisa z distincta ꝑ illas quãtitates sibi adinuicẽ succedentes:nõ ſm q vna cõparaᵗ ad q̃dã aliam simul tẽpore cũ ea exĩtem:z ab ea situ distinctã. ¶ Eodẽ mõ dõm: ad 9ᵐ.si ita sit:q ex paruo fit magnũ efficiaᵗ alia quãtitas nũcro:vt quidã ponũt.

Questio. XII.

Einde querebaᵗ de creatura mãli in spãli.Et ꝑmo q̃reb aᵗ: vnũ q̃tum ad creaturã mãlẽ pure corporalem. Deinde querebanᵗ multa de creatura mãli cõpsita ex spũali z corporali.s. de homine. ¶ Illud aũt vnuz: qõ querebaᵗ de creatura pure corporã li erat.vtrũ spa posita sup planuz possit moueri sine aliquo impellẽte vel intra vel extra:z arguiᵗ q sic:qz cuꝰ spa nõ tangat planũ:nisi in puncto sequereᵗ: si non moueretᵉ:q quiesceret in pũcto: sed in punctonsibil gesciꝰ: qz sequereᵗ q quiesceret in indiuisibili:q est impossibile:qz in indiuisibili nõ est quies:vt probat pĥus. 4.z.6. phȳsicoꝝ.ergo opz:q spa posita sup plano moueatur nullo impellente. 4.phȳs.c.11ꝰ. 6.phȳs.c.7z.

Contra si debeat moueri nullo ipellente: qua ratione mouebiᵗ ad vnã partẽ eadẽ rõne ad aliã ptẽ oppositã. sz non põt simul moueri ad partes oppositas.q̃ ad nullã:opz q̃ q quiescat.

Respondeo dõm:q impoſe: q ẽ corpus spicũ vel quodcũq; aliud moueri sine aliqno impellẽte:vt accipiaᵗ impellẽs ꝑ quocũq; mouẽte:cuius ratio est:qz impoſe est ꝓprium effectũ suum eẽ sine causa sua a qua dependet.sed ꝑ ꝓprius effectus ipsi mouẽtis in eo:q hᵒ est ipse motus: z ẽt ipsuz mouere. q̃ impossibile est aliquid moueri sine aliquo mouẽte seu impellẽte ab intra vel extra:z ꝑ consequẽs impossibile est corpuꝰ spericũ moueri nullo impellẽte. ¶ Ad rationẽ in oppositũ dicit:qõ aliquod corpus quiescere in aliquo põt dicere habitudinẽ loci qui est mẽsura extrinseca corporis quiescẽtis:sicut si dicaᵗ nauim quiescere in aqua.Alio modo põt dicere habitudinez tẽporis:q est mẽsura ipsius motus ꝑmo z ꝑ se:sed secundario est mẽsura ipsiꝰ quietis:sicut si dicaᵗ aliquod corpus quiescere in vna die.Modo dico:q ꝓbatio ꝓbi qua ꝓbat gentem nõ eẽ in indiuisibili ꝓcedit ſm:q ly in dicit habitudinẽ indiuisibilis in tẽpore.non aũt ſm:q dicit habitudinẽ indiuisibilis in loco: ſm q ratio ꝓcedit.vñ ꝓcedit in equinoco de in ſm q importat diuersas habitudines. ¶ Ulterius ẽ sciẽdu. q suppositoq nõ possit eẽ quies in indiuisibili ſm locũ:puta in puncto: adhuc nõ ꝓcedit arᵐ:q lz corpus spicum: qõ ponit eẽ sup planum:tangat planũ in puncto:nõ tamẽ sequitur:q quiescat in indiuisibili ſm locum:qz lz illud corpus spericũ illud planum tangat solũ in puncto:est tamẽ in alio corpore ipsum circũdante z tangẽte ipsum ſm superficiez: z nõ in pũcto:puta in aere: vel aqua: vel aliquo tali:dato ẽt q si virtute diuina fierẽt duo corpora vnũ spericũ.z aliud planũ:z vnum superponereᵗ ſm bipotheſiz iã factam:z nõ esset aliquod aliud corpus ꝑter illa duo:lz sequeretur: q illud corpus quiesceret super indiuisibile nõ oporteret:q quiesceret in indiuisibili. ¶ Et si queratur in quo quiesceret.dõm:q non est de ratione corporis spherici: q sit vel quiescat in aliquo corpore extra seipm continentẽ. sz sufficit:q sit in loco in potẽtia per suas partes.

Questio. XIII.

Einde querebãtur spãliter multa de homine, Et primo quãtum ad virtutẽ. Scõo quãtum ad vitium. Tertio quãtum ad actus sacramẽtales. ¶ Quantũ ad virtutẽ querebatur vnum.s.vtrũ medium tuſtitie sit

medium rei: vel sit rõnis: ꝛ quo ad nos. ¶ Et arguit ꝙ nõ sit mediũ rationis: qz si esset mediũ ratiõis; aut hoc esset: qz est a ratione apprehensuz: aut qz a rõne constitutũ: nõ qz a ratione apprehensuz: qz illud ꝙ est virtus est finis. sed ratio practica non est finis: sed eozum: que sunt ad finẽ. ergo mediũ circa: qõ est virtus: nõ põt esse mediũ rationis: qz sit a practica rõne apprehensuz: nec etiã põt dici mediũ rationis: qz a ratione constitutũ: qz etiã que sunt ex ope ratiõis cõstituta sunt entia diminuta: ꝛ nõ habẽtia esse in rep natura: sicut sunt vniuersale abstractũ: ꝛ cõsimilia: sed opus virtuosum: in quo consistit mediũ virtutis nõ est tale ens: imo dz esse ratuz in natura. ꝯ mediũ virtutis cuiusꝙ nõ põt dici mediuz rationis: qz a ratione cõstitutũ.

In contrarium videt: qz si mediũ alicui⁹ vtutis deberet esse mediũ rei: hoc esset pcipue mediũ institie cõmutatiue. sed medium talis iustitie nõ est mediũ rei: sed tm rõnis: ꝛ quo ad nos. ergo ꝛc. ꝓbatio mi. qz illud mediũ: qõ statuitur fm indigentiaz nram nõ est mediũ rei: sed quo ad nos: sed mediũ iustitie cõmutatiue statuit fm cõem indigẽtiam cõmunicatis: vñ quando est maior indigentia carus reddunt: ꝯ mediũ talis iustitie est meduz: quo ad nos: ꝛ non medium rei.

Aliqd pouenire ex opere ratõis duplr pungit.

Respondeo dõz: ꝙ aliqd põt puenire ex opere rõnis dupliciter: vno modo: ꝙ ex opere rõnis aliqd alicui cõueniat fm ꝙ ꝓsiderat: vt obiectiua rõne cognitũ: nõ aũt: vt a ratione practica factum: sicut quãdo intellectus intelligit aliquã rẽ abstracte: ꝛ vlr illud dicit intellectũ vel abstractũ: ꝛ vniuersale: ꝛ ista nihil reale ponunt in re intellecta: ꝛ ꝓpter hoc dicũt entia diminuta: sicut vniuersalitas: abstractio: ꝛ relatio intelligibilis ad intellectũ: ꝛ isto modo nõ est necesse: ꝙ mediũ virtutis dicat esse mediũ rationis: sicut ꝓbat ratio ad hoc facta: qz meduz virtutis consistit in aliquo actu reali habẽte esse ratũ in rerum natura. alio modo põt aliqd conuenire alicui ex opere rõnis: fm ꝙ cõsidereꝫ vt qd factũ a rõne practica: que mediãte voluntate: ꝛ potẽtia executiua aliquez effectũ realẽ efficit: sicut bonũ opus fit per prudentiã: ꝛ domus per artem: ꝛ consimilia: ꝛ isto modo necessariũ est mediũ virtutis esse mediũ rõnis in illis virtutibus: que habẽt mediũ: ꝛ be sunt virtutes circa quarũ mãm conuenit deficere: ꝛ excedere: inter que duo cadit mediũ virtutis: sicut iter parũ comedere: ꝛ nimis comedere cadit mediũ sobrie comedere. ¶ Rõ aũt dui⁹. s. ꝙ tale mediũ sit mediuz ratiõis acciplẽdo isto modo scdo est: qz virtus vniuscuiusꝙ rei est circa bonũ eius: ꝛ per consequẽs virtus hominis in eo: ꝙ homo est dirigere: ꝛ regulare actus suos fm rõnem ꝛ iudiciũ recte rõnis. ergo mediuz virtutis: que est hominis in eo ꝙ homo. est mediũ in actib⁹ hominis a rõne recta constitutũ: ꝛ sic opz: ꝙ sit mediũ rationis: sicut a ratione practica effectũ ꝛ constitutũ: accipiendo cõstitui a ratione secũdo modo. ¶ Supposito: ꝙ mediũ cuiuscũꝙ virtutis humane habẽtis medium sit ꝑdicto modo mediũ rõnis. de hoc aũt dubiũ est: vtr debeat spãliter iniustitia esse mediũ circa ꝙ est rei virtus vel mediũ quo ad nos. Ad videndum ergo quid sit de hoc: dico ꝙ mediũ virtutis põt dici mediũ rei: qz est ens reale ꝛ nõ ens rationis tm: ꝙ quidez ens: sicut ℔: ꝙ dico vlr: ꝛ cõsimiliũ diuidit contra ens reale: qõ diuidi tur in decẽ predicamẽta: vt pz per phm. 6. metaphysi. ꝛ isto modo opz dicere: ꝙ mediũ virtutis: sit medium rationis practice efficiẽtis effectũ realẽ in rerum natura: vt dcm est. ¶ Alio modo dicit mediũ rei: cuius media

Mediũ virtutis põt dici mediũ rei tripliciter.

Ethic. 4.

tio est mediatio fm rem: qz. s. ponit inter duo extrema realiter diuersa a seinuicem ꝛ a medio: sicut si ego dicerem: ꝙ ternarius fm rem sit inter binariũ ꝛ quaternarium: ita ꝙ ternarius dicit mediũ reale inter ista nõ solum: qz est quedam res. sed qz ẽt inter ista: vt inter duo extrema diuersa a seinuicẽ: ꝛ a ternario cadit ternarius medius: ꝛ per oppositũ ad hoc: ꝙ quãdo aliqs seipsum intelligit intelligere dicit mediũ fm rõnem intelligendi inter intelligentẽ ꝛ rem intellectã: vñ dicit medium fm rõnẽ: nõ qz ipm itelligere sit qd reale. sz qz nõ cadit mediũ inter intelligentẽ ꝛ rez intellectã: sicut iter duo extrema realiter diuersa: ꝛ accipiendo sic mediũ virtutis saltẽ in aliqbus virtutib⁹ est mediũ: qz est inter duo extrema realiter a seinuicẽ: ꝛ a medio virtutis diuersa: quoꝝ vnũ est vt defectus: ꝛ aliud vt excessus: sicut pz de sobrietate ꝛ multis alys: in quibus mediũ accipitur inter duo extrema diuersa: ꝛ a seinuicẽ ꝛ a medio: puta mediocriter accipe cibũ est mediũ inter parum accipere ꝛ nimis accipere. ¶ Tertio modo põt dici medium virtutis mediũ rei: quia. s. determinatio ipsius medy accipit ex parte rei: ꝛ non ex parte nostra: ꝛ isto modo distinguit in virtutib⁹ quo ad nos: qz mediũ rei dicit quãdo determinatio medy accipit ex parte rei: que est materia virtutis circa ꝙ: videlicet est virtus: sed ecõuerso: mediũ quo ad nos dicit quãdo determinatio medy accipit ex parte nra. ¶ Notandum aũt: ꝙ determinatio medy põt prouenire ex aliquo dupliciter. vno modo sicut ex causa efficiente: ꝛ sic determinatio cuiuslibet medy ꝓuenit ex parte nostra: qz est quidam effectus a nobis causatus effectiue. alio modo põt determinatio medy ꝓuenire ex aliquo: sicut ex eo cui dz actus virtuosus in ꝙtitate sue materie ꝓportionari: ꝛ hoc põt eẽ dupliciter. s. cõmune: ꝛ sic determiatio medy in quacũqz virtute prouenit ex parte nostra: qz omnis actus virtuosus dz eẽ talis: ꝙ deceat hominẽ virtuosum ꝛ bonestũ. ¶ Aliud est ꝓportiõatũ: sicut acr⁹ comestionis vtuose dz ꝓportionari restauratõi inconueniẽti illius: qui accipit cibũ: ꝛ de illo ex quo talr ꝓuenit determinatio medy logmur modo: videlz quãdo sic ꝓuenit determinatio medy ex parte nostra: tũc dicit medium quo ad nos: quãdo vo ꝓuenit ex parte rei: que est media virtutis: dicit medium rei. ¶ Quod vt melius pateat pono exẽpla de vtroqz: ꝛ pmo de medio quo ad nos. v. gra. sobria comestio dz habere mediũ: puta ꝙ tantũ accipiat de cibo: in quo consistat mediũ b⁹ virtutis: cuius quidẽ determiatio nõ accipit ex parte cibi: qui comedit: alio quin quãdo plures comederẽt eundẽ cibũ: deberẽt comedere in eadẽ quantitate: ꝙ falsum est: sz ex parte comedẽtis virtuose: fm. s. ꝙ indiget pẽsata eius conditione tanto vel tanto cibo. ¶ Exemplũ aũt de medio rei põt poni in actu iustitie cõmutatiue: sicut quãdo aliqs emit: ꝛ alius vẽdit: mã virtutis est ꝙ vterqz dat ꝛ accipit: in quibus oz accipe determinationẽ medy. s. conditionẽ ipsozum contrabẽtiũ fm ꝓportionẽ dati ad rem acceptam. s. ꝙ quilꝫ det tm in valore ꝙtum accipit: ꝛ hoc cito satis patebit melius. ¶ Sic ergo loquendo de medio quo ad nos. ꝛ de medio rei: in quibusdam virtutibus inuenit mediũ quo ad nos: sicut pcipue pz in virtutibus: que sunt circa passiões: qz sicut dcm est: mediũ virtutis dicitur mediũ quo ad nos: quãdo determinatio medy in mã virtutis accipit ex parte nostra: maxime aũt dẽt accipi ex parte nostra: sicut pz deducẽdo in omnibus: que sunt circa passiones: in quibus pcipue attendit ꝙ quãtitas: in qua consistit mediũ virtutis proportionet conditioni opantis actũ virtuosum: sicut ꝙ

Determinatio mediꝫ dupliciter contingit.

in aggrediendo ardua actus sit proportionatus viribꝫ aggrediētis: ⁊ quantitas cibi sit proportionata complexioni recipientis. ergo medium in predictis virtutibus est medium quo ad nos. hoc etiam inuenitur in aliquibus aliis virtutibus. sed pretermitto. Jn iustitia vero precipue commutatiua est medium rei ⁊ non medium quo ad nos: quia sicut iam dictum est: tunc dicitur medium rei quādo determinatio medij accipit ex parte materie circa q̄ est virtus: vt cui debet actꝰ virtuosus proportionari. sed determinatio medij in iustitia cōmutatiua habz sic accipi ex parte materie: circa q̄ est virtꝰ iustitie. ergo ⁊c. Maior pz ex dictis: ⁊ minor probat̄: quia ex parte illiꝰ accipit̄ medium virtutis: cui maxime habz proportionari q̄titas rei: circa q̄ habet operari virtuosus: ad hoc ꝙ inueniatur in eius actu ratio virtutis: sed q̄titas ipsiꝰ rei circa q̄ est virtus: que est iustitia cōmutatiua: debet maxime proportiōari ipsimet materie: ita ꝙ cū due res sint semper materia talis virtutis. ſ. datus ⁊ acceptū: ratio ipsiꝰ iustitie in hoc est: ꝙ vnuz adequat̄ alio in valore. ergo determinatio medij in iustitia commutatiua habet accipi ex pte materie circa q̄ est. vnde ad hoc: ꝙ taxet̄ medium in materia iustitie cōmutatiue nō attendit̄: vtrū dans vel accipiens sit sanus vel infirmus sic dispositus: siue vtrū sit indigens vel non indigens: aliogn fm diuersaz indigentiā vendentiū ⁊ emētium statueret̄ preciū rerum venaliū: ꝙ falsuz est: quia tūc in codē foro ille qui magis indigeret rē equalis valoris deberet magis vendere: ꝙ est falsuz. vnde sicut dictū est: in iustitia cōmutatiua medium ponendū est de ratione fm proportionē dati ⁊ accepti in equalitate valoris. ¶ Notandū aūt: ꝙ illi inter quos est cōtractus: in quo dz seruari iustitia: possunt accipi vt materia virtutis: ⁊ vt exercentes opꝰ virtutis. verbi gra. quādo aliqs vendit ⁊ aliꝰ emit. si accipiat̄ vendēs prout est obiectū cui debet emens aliqd dare: tūc emens se habet vt operans virtuose: siue vt exercēs opus virtutis: ⁊ vendēs se habet vt materia virtutis: econuerso: ⁊ si consideret̄ ipse vendens prout recipit ab emente ponēs medium in eo qđ recipit: ⁊ ipse emens consideret̄ nō vt aliqd agēs: sed prout vendens habet aliqd agere circa ipsuz. ſ. dando equale rei q̄ accipit: emens se habet vt exercēs opꝰ virtutis: ⁊ vendens vt materia: circa q̄ virtuosus agit: ita ꝙ possunt considerari mutuo: ⁊ vt tūc exercens opꝰ virtutis ⁊ vt eiꝰ materia. Modo dico: ꝙ quādo pono: ꝙ medium virtutis non est medium quo ad nos: sed medium rei: circa q̄ est virtus. Jntelligendum est: ꝙ non est medium quo ad nos: prout nos consideramur vt exercētes opꝰ virtutis: prout aūt ꝛsideramur: vt materia virtutis bene potest accipi in iustitia medius quo ad nos: sicut si duo homines diuersarū conditionū venderent̄ in seruitutē: medium in talibꝰ venditionibꝰ acciperet̄ fm conditionē illoꝝ q venderent̄: ⁊ sic quo ad illos boies bene acciperet̄ medium virtutis iustitie: sed non prout sunt exercentes opꝰ virtutis: sed prout sunt materia virtutis. ¶ Ad argumēta vtriusq̄ partis: quia aliquo modo falsuz concludūt: respondendū est. Ad argumentuz ergo factum ad primā partē dicendū: ꝙ medium virtutis dicit̄ medium rationis: ⁊ qz a ratione apprehensum: ⁊ qz a ratione cōstitutū: ⁊ qñ dicit̄: ꝙ non pōt a ratiōe eē apprehēsuz: qz medium: circa ꝙ est virtus est finis. ratio aūt practica est eoꝝ: que sunt ad finē. dicenduz: ꝙ ratio practica est eoꝝ: que sunt ad finē vt conclusionū: ⁊ cum hoc est ipsiꝰ finis vt principioꝝ. ¶ Jteꝫ etiā: licet ratio practica nō sit ipsiꝰ finis accepti in generali vt cōclusio alis: sed vt principij: qz ratio practica accipit hoc: ꝙ est sobrie viuere non vt conclusionem: sed vt principium: cum determinatio talis medij: ⁊ talis finis in tali materia: puta ꝙ talis tantum comedat de hoc cibo: potest bene esse conclusio rationis practice. ¶ Et quando dicitur: ꝙ non potest esse medium a ratione constitutum: quia tale habet debile esse: ⁊ non habet esse ratum in natura: patet per illud: ꝙ dcm̄ est in principali questione: vt dcm̄ est: ꝙ aliqd dupliciter constituit̄ ab opere rationis siue a ratiōe. vno modo habet esse ratum: ⁊ alio modo nō habet. mediū aūt virtutis est ex opere ratōis modo quo aliqd a ratione constitutū habet esse ratuz ⁊ firmū. ¶ Ad aliud factū ad aliā partē dicendū: ꝙ dupliciter deficit. primo qz p cōmutantes q emūt ⁊ vendūt nō accipit̄ mediū per comparationē ad indigentiā nostram imediate. sed per cōparationē eius: qđ accipit̄ ad preciū: qđ pro eo accipit̄: ⁊ econuerso. ſ. per comparationē precij ad illud: qđ est appretiatū. vnde supposito valore rerū: que cōmutant̄ fm ꝙ plus vel minus indigemus fm valorez presuppositū rerū: quas cōmutamus adequamus vnam alteri: non aūt attendimus adequationez eoꝝ imediate ad personas cōmutantes. Jn alio etiam deficit: qz dato ꝙ in accipiendo mediuz in pretio rerū venaliū attendat̄ indigentia nostra nō materia in statuēdo tale mediuz attēdit̄ indigentia nostra: nō put sumus exercentes actū virtutis: sed prout sumus materia virtutis: qz ille qui statuit preciū rerum venaliū fm ꝙ plus vel minus cōitas indiget eis ipsoruz statuit medium: nō attendendo indigentiā propriā: sed attendendo indigentiā cōmunitatis ⁊ eoꝝ circa quos exercet opus virtutis: ⁊ ideo adhuc stat ꝙ mediuz iustitie accipit̄ ex parte rei circa q̄ est virtꝰ: ⁊ non quo ad nos prout sumꝰ exercentes opꝰ virtutis.

Einde querebat̄ de homine q̄tum ad defectū vitij siue peccati: ⁊ primo quo ad peccati entitatem. secūdo quo ad peccati cōmissionē. tertio quo ad eiꝰ vitationē. ¶ Quo ad peccati entitatez primo querebat̄: quo ad iustitiam. secūdo quo ad inobedientiam: que est adnexa iniustitie. ¶ Quantū ad primum primo querebat̄ de restitutione ablati. vtruz. ſ. de omni ablato debeat fieri restitutio. ¶ Secūdo de redditiōe promissi. vtrum. ſ. si aliqua contraxit sponsalia cum aliquo ⁊ ille vadat ad lōginquas partes teneatur ipsa expectare eum. ¶ Tertio de redditione debiti matrimonialis. vtrū. ſ. si aliqs contraxit de facto cuz ea: que erat affinis sua: sed occulte: teneatur reddere debitum.

¶ Questio. XIIII.

Ad primum sic proceditur: ⁊ arguit̄ ꝙ semper res ablata debeat restitui: qz illud debet fieri sine quo homo manet in peccato. sed non dimittitur peccatū: nisi restituatur ablatū: ergo ablatū est semper restituendum.

Contra restitutio ablati fit vt fiat reductio ad eq̄litatē: sed ipa ablatio est alteriꝰ redactio: ad equalitatē: sicut quādo aliqs accipit de bonis alicuius ipso ignorante trī: q̄tū sibi debet. g̃ ⁊c.

Respondeo non quecūqz acceptio rei: que est in possessione alteriꝰ proprie ablatio dici pōt: sed acceptio iniusta pōt esse dupliciter. vno modo rei accepte: vt quando aliqs accipit rez non suā: ⁊ sic de ablato tenet̄ auferēs facere restitutionē: cuiꝰ ratio est: quicūqz detinet rem alienaz inuito domino peccat contra dictum rei: quia ei iniuriat̄: sed ille qui auferet

Acceptio iniusta dupliciter ꝓtingit.

alicui rem suaz: in qua auferens nō habet ius: siue hoc faciat furtiue: siue palam detinet rez alienā inuito dño. ergo peccat. igit̄ opz: ꝙ restituat si vult vitare peccatuz: ꝛ de tali ablato itelligit̄: ꝙ non dimittit̄ peccatū donec restituat̄ ablatū. ¶ Alio modo contingit acceptionem eē iniustaz ratione modi accipiendi: qz. ſ. ipse accipiens facit se iudicē: ꝛ iniustitiariū in causa sua: nec in accipiendo rem suam siue rem sibi debitam seruat ordinem iuris: sic̄ si aliqs id qđ ei debet̄ ab aliquo potēte ꝛ nolēte soluere certā rē sine iuris ordie accipit: ꝛ in tali casu nō tenetur facere restitutionem de accepto: sed tenetur penitere ꝛ satisfacere de hoc: ꝙ iuris ordinez pretermisit: vel deo soli: si soli deo notum est: vel iudici simul ꝛ deo si notoriuz est. ratio aūt: quare non tenetur facere restitutionem de re sic accepta quantū ad rem acceptā pertinet: tacta est in opponēdo: quia ad hoc fit restitutio vt inequalitas iniurie: que iniustitia quedam est: reducat̄ ad equalitatem iustitie: sed inter illum qui accipit tantum rem sibi debitā: ꝛ illū a quo accepit: quantū ad rez acceptā non est inequalitas: sed potius reductio ad eq̄litatem. ergo talis quantuz est ex accepto non tenet̄ ad restitutionem: sed quia offendit iustitiam quantum ad ordinez iuris tenetur satisfacere de ista transgressione: aut soli deo: vt dictum est: aut etiam cū hoc iudici ꝛ parti: si sit notorium: quia vtrumq; ꝫ. ſ. tam iudicem q̄z partem offendit quādo fit publice. Ex his pz ad obiecta.

¶ Questio. XV.

B secundum sic procedi-tur: ꝛ arguitur: ꝙ illa que contraxit sponsalia cum aliquo teneatur eum expectare: si vadat ad partes longinquas: quia qui facit contra conscientiam edificat ad gehennam: sed talis debet habere conscientiā de fractōe promissi: si nō expectet. ergo ꝛc̄.

Contra semper est succurrenduz in periculo: sed timendum est de periculo incontinentie si expectet: g̈ non tenetur expectare.

Respondeo dicenduz: ꝙ quando aliquis promittit obligatur ex sua promissione ad reddendū promissum: sponsalia aūt est quedam promissio mutua futurarū nuptiarū: ꝛ ideo tā diu tenetur quis ad futuras nuptias quaz diu manet obligatio ipsius sponsionis sine promissionis: illi ergo qui cōtrahunt sponsalia: aut ipsi ineunt pactū de mutua expectatione: puta ꝙ mutuo promittūt sibi: ꝙ ad duos vel tres annos expectabunt se mutuo ad contrahēdū: ꝛ tunc dico: ꝙ vterq; tenet̄ expectare vsq; ad illū terminū: quia vsq; tunc manet obligatio sponsionis: nisi forte alter eorum iret ad ita longinquas partes: ꝙ nō eēt probabile eum redire infra assignatū tēpus: qz tūc videt̄ ille q̄ sic vadit ad longinquas partes resilire a pacto. altero aūt resiliēte a pacto: vt tam patebit: ali⁹ nō manet obligat⁹. ¶ Si aūt nullū pactuz de expectādo vsq; ad certū terminū interuēiat: ꝫ absq; aliqua determinatiōe tpis ꝓmittūt: ꝙ contrabant in posterum. tunc aut persona remanens prestitit impedimentū matrimonio: aut non. si nō prestitit: tūc licite pōt cū alio contrahere: ꝛ tollitur obligatio vt patebit. si aūt prestitit: tunc quidem peccauit prestādo matrimonio impedimentū: ꝛ tenet̄ agere de hoc penitentiā: qz transgressa est ꝓmissuz: nihilominus tamē si ali⁹ vadat ad longinquas partes nō tenet̄ eum expectare: qz ex hoc ipso: ꝙ vadat ad longinquas partes: ꝫ alia voluerit complere promissum: tūc videt̄ resilire ꝛ resiliente altero: vt dcm̄ est: alius non manet obligatus: ꝛ hoc pz ex duobus. primo qz recedente illo cui fit aliqua promissio: ille qui promisit nō ampli⁹ obligat̄: resiliēs aūt videt̄ negligere ꝛ non curare de ꝓmisso. ideo ꝛc̄. ¶ Secūdo. qz nullus obligat̄ ad impossibile: est aūt impossibile matrimoniū fieri nō interueniente mutuo consensu. ille autez qui vadit ad longinquas partes videt̄ dissentire: qz dato ꝙ consentiret contrahere in reditu post multa tēpora: dissentit tn̄ ꝫhere mō quo erat obligat⁹: qz erat obligat⁹ absq; determinatōe tēporis: ꝛ sic ad statiz debet̄: ꝛ ideo psona remanens altero eūte ad partes longinquas nō manet obligata: nec per cōsequēs teneī expectare. argumēta ad vtrāq; partem facta parū valent: quādo dicit̄ primo: ꝙ ipsa debz habere conscientiaz de fractiōe promissi. dicendū: ꝙ in tali casu nō opz: ꝙ maneat obligata ex ꝓmissiōe. ¶ Oz aūt dicit̄ in alio argumento: ꝙ timenduz est de periculo. dicendū: ꝙ non est tale periculuz: ꝙ non possit absolute vitari. vnde manente obligatione ipsius promissionis propter ipsum non est frangendā promissio.

¶ Questio. XVI.

B tertium sic procedit̄: ꝛ arguit̄: ꝙ contrabēs cum affine occulta teneatur ei reddere debitum: quia qui non peccat non debet puniri: sed illa: que nihil scit de affinitate: ꝛ bona ꝫscia ꝫtrahit: nec in ꝫtrahendo peccauit: puniretur si ei non illud redderetur debitum: ergo ꝛc̄.

Contra nullus dz tale debituz reddere: nisi vxori: sed illa nō est vxor: g̈ ꝛc̄.

Respondeo dicenduz: ꝙ talis tali non debet reddere debitū: qz redditio debiti presupponit debitū: talis aūt tali non debet debitum matrimoniale. ergo nec tenet̄ reddere: imo tenet̄ non reddere: qz non esset actus matrimonialis: sed fornicarius. si aūt ignorat affinitatē: ꝛ haberet iustam causam ignorandi: teneret̄ sibi inuicē reddere debitū: quousq; veniret ad notitiā alteri eoz illa affinitas. ¶ Ad argumentū in oppositū dicendū: ꝙ illa non punit̄ in hoc: ꝙ ille ei nō reddit debitū: qz ille ei tale debitum non debet: qz cū delusit eam cū sciret eā affinē suū: vt ponit̄ debet in alys satisfacere ꝛ emendare.

Einde queritur de his: que pertinent ad inobedientiaz: ꝛ primo de ipsa inobedientia: vtrum. ſ. excōmunicat⁹ maiori excōmunicatione imiscens se diuinis peccet mortaliter. secūdo queritur de peccato inobedie tie: ꝛ est vtrū minor excōmunicatio sit pctm̄ mortale.

Questio. XVII.

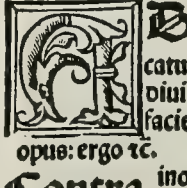

B primum sic procedit̄: ꝛ arguit̄: ꝙ excōmunicatus maiori excōmunicatione imiscēs se diuinis nō peccet mortaliter: quia nullus faciendo bonum peccat: talis facit bonum opus: ergo ꝛc̄.

Contra inobediētia est peccatū mortale: talis est inobediens: ergo ꝛc̄.

Respondeo dicendū: ꝙ perfecta ratio precepti cōsistit in hoc: ꝙ aliquis facit contra superioris preceptū: non aūt si faciat contra monitionem vel consilium: constat aūt: ꝙ preceptū ecclesie est de hoc: ꝙ excōmunicatus maiori excōmunicatione excludat̄ a diuinis: ꝛ ideo quicūq; facit cōtra hoc sit excōmunicatus maiori ꝛcommunicatione imiscendo

se diuinis: siue etiam alys participando cum excõmunicato in eisdẽ simpliciter inobediens ecclesie: ⁊ facit contra preceptũ ei⁹. ergo peccat mortaliter. ¶ Ad rationẽ in oppositum dicendũ: ꝙ ly faciat bonũ opus ex genere: nõ tamẽ bene: ⁊ ideo peccat. Questio. XVIII.

D secundum sic procedi-tur: ⁊ arguit: ꝙ minor excõmunicatio sit peccatum mortale: qz nihil excludit hominem a sacramentis: nisi peccatum mortale: sed minor excõmunicatio excludit a sacramentis. ergo ⁊c.

Contra sicut est in corporalibus: ita ⁊ in spiritualibus: sed modicum nocumentum corporale non infert mortem corporalem. ergo nec loquutio modica vel aliquid consimile: pro quo incurrit minor excõmunicatio infert mortem spiritualez: nec per consequẽs facit incurrere peccatũ mortale.

Respondeo dicendum: ꝙ nulla excõmunicatio est peccatum: sed est pena peccati. vnde questio vt fuit ꝓposita nulla est: quia nec maior: nec minor excõmunicatio est peccatum: ly causa pro qua infertur excõmunicatio si iuste infertur est peccatum. ¶ Causa autem pro qua incurritur excõmunicatio minor est participatio cũ excõmunicato. dupliciter autem potest aliquis participare cum excõmunicato. vno modo in crimine: ⁊ sic qui participat cum excõmunicato peccat mortaliter: sed ad hoc peccatuz non facit excõmunicatio: sed genus facti ꝙ perpetrat. Qui enim participat cum aliquo in crimine: siue ille cum quo participat excõmunicetur: siue nõ: semper peccat mortaliter: quia cooperatur peccãti mortaliter. Alio modo potest cõmunicare. s. non in crimine: sed in alys: ⁊ hoc dupliciter: quia aut cõmunicat in diuinis: aut in humanis. si in diuinis peccat mortaliter: ⁊ ratio huius est: quia sicut cõmuniter dicitur excõmunicatio est preceptum ecclesie excludens excõmunicandum a cõmunione aliorum fidelium quantum ad cõmunionem inter fideles in eo ꝙ fideles: cõmunio autem fidelium in eo ꝙ fideles est cõmunicatio in diuinis. ergo ex precepto ecclesie tenetur quilibet fidelis vitare excõmunicatum in diuinis: sed qui facit contra preceptuz: siue contra illud ad ꝙ tenetur ex precepto: accipiendo preceptuz proprie ꝓ eo quod includit obligationem simpliciter ad obediendum peccat mortaliter. ergo cõmunicans cum excõmunicato in diuinis peccat mortaliter. ¶ Si autez cõmunicet aliquis cuz excõmunicato in humanis: puta in loquẽdo comedendo bibendo: ⁊ sic de alys. si hec faciat nõ ex contemptu: sicut cõmuniter ponitur: non peccat mortaliter: sed venialiter: cuius ratio est: quia quedam sunt que directe sunt contra preceptum: sicut fornicari: vel aliquid tale: ⁊ talia sunt peccata mortalia: quedam autẽ sunt que directe non sunt contra precepta: sed sunt quedam occasiones cõmittendi ea: que sunt contra preceptuz: sicut aspectus inordinatus: ⁊ talia si fiant ex deliberato proposito in ordine ad ea que sunt cõtra precepta sunt peccata mortalia. vt si aliquis ex proposito deliberato intueretur mulierem ad hoc ꝙ moueretur ad habendum rem cum illa: quia iam sortiuntur conditionem illorum. quoꝝ sunt occasiones. ¶ Si autem fiãt non isto modo: sed ex quadam leuitate: sunt peccata venialia: sicut si aliquis ex quadam leuitate dirigat aspectum super aliquam mulierez. nunc ita est ꝙ participare in humanis est quasi quedaz occasio participandi in diuinis cum nutriant familiaritatem: ⁊ ideo si fiant ex contemptu ecclesie iam ex intentione facientis contrariantur precepto: ⁊ ordinantur ad transgressionem precepti. si autem fiãt ex quadam leuitate non important transgressionem precepti simpliciter: ⁊ sunt peccata venialia. ¶ Ad vltimuz argumentũ respondendũ: ꝙ aliquo modo vtrũqz deficit. ¶ Ad argumentum. ergo factum ad partem affirmatiuã. dicenduz: ꝙ per modum culpe nihil excludit simpliciter a sacramẽtis: nisi peccatum mortale: quia peccatum veniale simpliciter: ⁊ ꝑm se: non facit hominem indignum participatione sacramentoruz. sed aliquid potest per modum pene excludere a sacramentis: absqz hoc ꝙ sit peccatuz mortale: vel etiam peccatuz quodcũqz: sicut ꝑz de imũditia aliqua corporali: isto autez modo minor excõmunicatio excludit a sacramentis. ¶ Ad aliud autem quando dicitur: ꝙ illud pro quo incurrit minor excõmunicatio: est modicum quid: nec debet inferre mortẽ spiritualẽ. ¶ Dicendum: ꝙ quando aliquis absolute participat in diuinis: vel si in alys participet ex contemptu: ly corporaliter sit modicuz: considerato spatio temporis: vel pluralitate verboꝝ spiritualiter non pensata quantitate contẽptus est valde magnum. Questio. XIX.

Einde queritur de peccato quãtum ad eius cõmissionẽ: ⁊ est vna questio: vtruz. s. Adam peccare potuit edendo pomuz: ⁊ arguitur: ꝙ nõ: quia homo bone complexionis nõ appetit cibũ inconuenientem ⁊ mortiferum: sed Adam ante pomũ erat optime complexionis: ⁊ pomũ illud erat cibus mortiferus. ergo Adaz non potuit illud appetere. ¶ ꝓ. omnis qui peccat errat. sed Adam ante peccatũ non potuit errare cũ error sit quedam pena: ⁊ pena non precedat culpaz. ergo nec potuit peccare.

Contra de facto constat: ꝙ peccauit. ergo peccare potuit.

Respondeo dicendum: ꝙ omnis creatura habens liberũ arbitriũ: considerata in suis naturalibus: vel etiam cuz quocũqz dono supernaturali: excepta gratia confirmante potest peccare: cuius ratio cõmuniter ponitur: quia omne agẽs: cuius ꝑncipiuz actiuũ põt deficere a sua rectitudine: põt obliqz ⁊ defectuose agere: ⁊ ℔ ꝑz: qz oz actionẽ siue operatiõez ꝛformari ꝑn⁹ actiuo: ly in creatura ℔te libeꝝ arb. ꝑn⁹ gdẽ elicit opõnẽ libe. arb. põt deficere. ḡ ⁊c. Ma. ꝑz: vt dcm̃ ẽ. Mi. ꝓbaꝫ: qz illud qõ nec est sua rectitudo: nec ad ips sua rectitudo nec̃io sequit̃. illud põt a sua rectitudine deficere: tale est illud: ꝙ elicit operationẽ lib. arb. in quacũqz rationali creatura nõ confirmata. ergo ⁊c. Adhuc minor hui⁹ sillogismi ꝓbatur: ⁊ primo quantum: ꝙ dcm̃ principiũ non est sua rectitudo: quia illud ꝙ ℔z rectitudinẽ ab alio ad ℔: nõ est sua rectitudo. ly si ponatur sola voluntas esse principiũ eliciens operationẽ libe. arbi. siue voluntas mota ab obiecto: tale ꝑncipium opz habere rectitudinem ab alio. s. a deo: cuius voluntati opz voluntatez creatam conformari. ad hoc ꝙ sit recta. ergo tale principiũ nõ est sua rectitudo: nec etiam ad ipsum sequit̃ de necessitate rectitudo: nisi confirmetur a deo per gratiam confirmantem: quia quandocũqz aliquid habet regulari ⁊ rectificari ab alio: non consequitur ipsum necessario rectitudo nisi ex perfecta ⁊ infallibili coniunctione ad suam regulam. sed liberuz arbitriũ non habet perfectam ⁊ infallibilem cõiunctionem ad suam regulam: que est deus: nisi per gratiã confirmantem. ergo ad liberũ arbitriũ: vel ad illud ꝓnci-

ꝓ participare cum excõicato ꝓpriꝫ dupliciter.

plum: ꝙ operationes libe. arbi. creature elicit nō sequi-
tur necessario rectitudo: nisi cōiungaꝫ deo per gratiam
cōfirmantē: homo aūt in statu inocentie ꝛ habuerit iu-
stitiā: nō tñ habebat gratiā cōfirmantez: ꝛ ideo peccare
potuit. ¶ Si aūt fiat esu ita qđ spāliter queriꝫ vtrum
potuit peccare spāliter in esu illius pomi. dōm: ꝙ sic: qz
sicut ꝯuenit in alys inuenire aliqđ bonū verū vel appa
rens cū quadā defectu: rōne cuius boni acceptatur ali-
quādo illud: qđ est simpliciter defectuosuz ꝛ malū. Ita
ꝛ in illo pomo. nā ibi erat bonū apparēs. s. ꝓmissuz: bo
nū scientie ꝛ bonū verū. s. ꝙ erat pulchrū visu: ꝛ ad ve-
scendū suaue: ꝛ erat ꝯiunct⁹ defectus inobediētie ꝓpter
ꝓhibitionē a deo factā. vñ sicut in alys: ꝛ ita in ipso po-
tuit peccare. ¶ Ad p̄m in oppositū dōm: ꝙ cibū eē mor
tiferū dupliciter ꝯtingit: vel ex sua cōplexione naturali
q̄z habet ex qualitatibus actiuis ꝛ passiuis: sicut est ve
nenū. vel aliquid putriduz. Alio modo ex reatu mortis
ꝯtē: sicut quādo aliquis cib⁹ sumiꝫ. modo dico: ꝙ ho-
mo bone cōplexionis non appetit saltem cōmuniter ci
buz mortiferū p̄mo modo dcm̄: naz isto modo erat ille
cibus mortifer: sed homo bone complexionis pōt bene
appetere cibū mortifer ex ſcdo modo: sicut pz: ꝙ latro bo
ne complexionis existens pōt appetere ꝛ comedere ci-
bum mortiferū: pro quo posteo suspendiꝫ: ꝛ isto secūdo
modo erat ille cib⁹ mortifer. ¶ Ad z̄m dicit: ꝙ si error
accipiaꝫ ꝓprie pro falsa estimatione: non opz: ꝙ semp
error precedat consensum volūtatis in peccatū: sed suf
ficit non considerare actu illud: ꝙ retraheret: ꝛz autez
falsa estimatio sit pena: nō considerare aliquā conditio
nem actu nō est pena: sed defectus naturalis ꝯsequens
omnē intellectū: qui ꝓpter limitationē suam: dū atten
dit ad vnū: non cōsistat de alio. de ꝟ alias diffusius lo-
cutus sum: ꝛ iō ptranseo. Questio. XX.

QEinde querebaꝫ de peccato quā
tum ad eius vitationez ꝛ
erat questio: vtruz existens in peccato
mortali posset diu vitare peccatū: ꝛ ar-
guiꝫ ꝙ sic: qz peccatū precipue morta-
le: de quo ad nūc specialiter loquimur
requirit liberū consensum: ꝛ ꝙ dōs sit
homo sui actus: ita ꝙ in potestate sua sit exercere illuz:
sed illud: qđ sic est in potestate hominis: pōt homo vita
re libere. ergo homo existēs in pctō mortali: cū habeat
adhuc liberuz arbitriū non obstinatū pōt vitare etiam
diu peccatum mortale.

Contra magister z⁹ sniarū dicit: ꝙ gratia est qua
assistēte bonū eligiꝫ: ꝛ qua deserente ma-
lū eligiꝫ: sed existens in peccato mortali non habet gra
tiam. ꝑ nō pōt euitare quin eligat malū: ꝛ per ꝯs non
pōt diu vitare peccatum.

Respondeo cōmuniter teneꝫ a magris: ꝙ exi
stens in pctō mortali nō pōt diu
stare quin incidat in aliud pctm̄ etiā mortale: ꝛ hui⁹ ra-
tio potissima: que cōiter ponit stat in hoc: ꝙ ex hoc cō-
mittit aliquis pctm̄ mortale: ꝙ ꝯsentit in aliquid quod
aduertit esse cōtra p̄ceptū dei: etiā si nihil plus fiat: sed
existens in pctō mortali nō pōt diu esse quin cōsentiat
in aliquid qđ aduertit esse ꝯtra preceptū diuinum. ꝑ ꝛc.
¶ Utraq; assumpta declaraꝫ ꝛ p̄mo prima: qz ad hoc:
ꝙ aliquis peccet mortaliter nō requirit actus exterior:
sed sufficit interior: etiam si desit facultas actus exterio
ris: ꝙ aūt per consensum interiorē non peccet mortali-
ter pōt prouenire ex duobus. s. ex hoc: ꝙ subito ꝛ absq;
deliberatione consentit: vel ex hoc: ꝙ illud in qđ cōsen-
tit nō est contra charitatē dei: vl̄ ꝓxim̄. sed est aliquid
leue ex genere suo: sicut est mendaciū siue locosuz: vel
aliquid tale: quando aūt aliquis consentit in id: quod
aduertit esse contra preceptum dñi non pōt excusari a
pctō mortali per hoc ꝙ illud: qđ consentit non sit de se
contra charitatem dei: qz ex suo genere facere ꝯtra pre-
ceptum dei tollit charitatez q̄ debet homo habere ad
deū: neqz etiā ex defectu deliberationis: cum ponaꝫ ꝙ
aduertit id: in qđ cōsentit: anteq̄ consentiat esse contra
p̄ceptū dei. Relinquiꝫ ergo: ꝙ ille qui cōsentit in id: qđ
est contra preceptum dei aduertens illud esse contra
preceptū dei peccet mortaliter. ¶ Secūdo etiā assum
pta declaratur sic: quādocūqz volūtas est inclinata ad
aliquid siue per dispositionē siue per habituz nō pōt cē
quin illud quādoqz occurrat: ꝛ etiam ea: que ad ei⁹ con
sequutionē vel promotionem conueniunt: placeant: ni
si impediatur per aliquaz deliberationem: per q̄ illud
possit apparere maluz: ꝛ debens displicere. sed ille qui
est in peccato mortali habet voluntatē inclinatā in ali-
quid: ꝙ est cōtra preceptū dei. ergo ꝛ illud: ꝛ ea que ad
eius cōsequutionez conueniūt semper quādo occurrūt
placent: nisi impediantur per aliquā deliberationem: per
q̄ illud possit apparere malū: vel debēs displicere. deli
beratio aūt: per q̄ tale aliquid apparet contra volūta-
tem esse: siue cōtra preceptū dei nō sufficit ad hoc: ꝙ ta
le qđ appareat maluz. ꝛ debens displicere: qz iam illud
amat supra deū: ꝛ ꝓpter illud habendū contēpsit prece
ptum dei. ergo requiriꝫ vlterior deliberatio ex aliquo
alio diuersa: que maiorē diligentiā requirat: nō potest
aūt homo ꝓpter diuersa esse in tāta diligentia: ꝙ tantā
semper deliberationē habeat in quolibet facto suo: ꝛ in
quolibet cōsensu: ꝙ illud ad qđ iam habet inclinatiōez
semp displiceat quotiēscūqz occurrit. ¶ Dec autem: q̄
dicta sunt: ꝛ q̄tū ad positionē: ꝛ quantū ad eius ratiōez
difficultatē patiunt̄: quantū quidē ad positionem: ꝙ sic
tactuz est in opponēdo: opz ponere: ꝙ illud: in quo con
sistit pctm̄: sit in ptāte nostra: ꝛ ꝙ habeamus dñiuz su
per illud: aliogn nō eēt malū imputabile nobis. Illud
aūt: cuius habemus dñiuz: ꝛ ꝙ est in potestate nr̄a pos-
sumus vitare: ꝛ per magnum tēpus: ꝛ per paruuz: sicut
placet. ergo existentes in peccato mortali possunt vita-
re mortale etiā per longū tēpus: ꝛ ēt tota vita sua: vt vi
deꝫ. ¶ Ad hoc aūt cōmuniter ꝛ ꝓbabiliter dicitur: ꝙ
existens in pctō mortale sic hz dñium sui actus: ꝙ pōt
quodlibet pctm̄ mortale per se acceptū vitare: qz nō est
dare aliquod pctm̄. si homo nitaꝫ illud euitare: ꝙn pos-
sit vitare. sed vitare omnia nō pōt: qz nō pōt habere ta-
lem curatū reuisuz cōtra omnia: que cōtinue occurrūt
inducēda ad ꝯsensum taliū: ꝛ euitato vno per talem re-
uisum incidit in aliud: sicut dicit de existēte in gratia re
spectu venialiū. ¶ Sed ꝛ hoc hz difficultatē: ꝙ nō pos
se resistere peccatis venialib⁹ ꝓuenit ex hoc: ꝙ non est
ad plenū in ptāte eis resistere: ꝛ ideo etiam nec ipsa ha-
bent plenam ꝛ perfectā rōnem peccati: pctm̄ aūt mor-
tale hz plenā ꝛ perfectaz rōnem peccati: ꝑ opz: ꝙ sit ad
plenū in ptāte vitare peccatū mortale: ꝛ in particulari
repellendo hoc pctm̄ mortale: vel illud: ꝛ in vniuersali
repellendo omnia. ¶ Ad hoc pōt sic ꝓbabiliter dici: ꝙ
nihil ꝓhibet aliquid eē simpliciter possibile alicui sim
pliciter: ꝛ tamē esse ei impossibile ex suppositione. sicut
possibile est simpliciter hominez ambulare: ꝛ tamē sup
posito: ꝙ sit ligatus nō est possibile eum ambulare: ꝛ sic
est in ꝓposito: qz homo existens etiam in pctō mortali:
pōt simpliciter vitare omne pctm̄: inquantū in potesta
te sua est conuertere se ad deum ꝛ facere: ꝙ est in se de
dispositione ad gratiam. hoc enim ynum potest facere:

ꝛ in hoc vno ꝓ̄t omnia vitare inquātū per hoc poteſt conſequi gratiam: qua poſſunt omnia mortalia vitari. ¶ Sed ſuppoſito: ꝙ nō velit ꝓuerti: ſed velit manere in pctō: non ꝓ̄t diu vitare alia: ꝛ tunc eſt ei ſimpliciter imputandū: ꝛ habet perfectā rationem peccati: quia illud nō poſſe prouenit ex ſuppoſitione eius: ꝙ ſimpliciter eſt in ptāte noſtra: qꝫ. ſ. nō vult ſe cōuertere ad deū: ꝙ quātum ad diſpoſitionē: que requiriť ex parte hominis: eſt ſimplr in ptāte ſua: ꝛ p̄ hoc ꝑz ad rōnez in oppoſitū. ¶ Quātū aūt ad hāc difficultatez: qꝫ poſſz aduerſari? diceret ꝙ exiſtēs in pctō mortali ꝓ̄t a diſpoſitione: vl̄ habitu inclinante a pctō recedere abſq; gratia: ſicut ille: qui dimittit eſſe luxurioſus vel guloſus nō inquantū iſta ſunt ofenſiua dei: ſed inquātū vult tenere boneſtatez in ciuilitate humana. nā homo ꝓ̄t ex naturalibus repellere habitus vitioſos: ꝛ acgrere virtutes humanas acquiſitas: ꝛ ſi nō infuſas: ꝛ ſic nō opz: ꝙ ſeq̄tur talē inclinationez. ¶ Ad hoc aūt forte videť alicui dōm: ꝙ cum in pctō ſint tria conſideranda. ſ. actus: ꝛ habitus vitioſus derelict?: ſiue diſpoſitio vitioſa: ꝛ reatus: illud: ꝙ dicitur cōmuniter: ꝙ exñs in pctō mortali nō quo ad actū quantū ad hoc pctm̄ nō exiſtit in peccato: niſi dū actū peccati actu exercet: nec quo ad reatuz: qꝫ illud nō inclinat: cū non ſit niſi debitū pene: opz intelligere quo ad habitū: vl̄ diſpoſitionē inclinantē: ille aūt: qui per virtutes acquiſitas repulit habitum vel diſpoſitionē vitioſam ſolū ꝓpter boneſtatē ciuilitatis humane: ꝛz ſit in pctō mortali quantū ad reatū non q̄tuz ad habitū: vel diſpoſitionē vitioſam: ꝛ ideo de tali non intelligiť: quin poſſit vitare diu pctā mortalia: licet aūt hoc videatur habere aliquam apparentiam: tñ videť ſatisfacere intentioni magiſtri ſententiaꝝ: qui ſcdo lib? ſentētiarū videť itelligere: ꝙ nullus abſq; gr̄a ꝓ̄t diu vitare pctm̄ mortale. Et hec ēt videť intentio doctoruz modernoꝝ: ꝛ ideo poſſet videri alicui: ꝙ poſſz ſic rñderi. ſ. ꝙ ꝛz nō maneat iclinatio vitioſa in pctō: que ponit in tali ſtatu: que opponāť virtutibus acquiſitis: tñ manet inclinatio vitioſa: que opponiť virtutibus infuſis. ¶ Sed hoc nō ſufficit: qꝫ cū nō ſint in nobis habit? vitioſi excepto pctō originali: qō acquiriť ex actibus noſtris: nō eſt ponere in nobis duplices habitus vitioſos: quorum quidaz ſint contrarij virtutibus infuſis: ꝛ alij virtutib? acquiſitis: oīs. n. actus pcti mortalis gratiam cū virtutib? infuſis tollit. ¶ ꝓ̄t q̄d rōnem p̄dictaz probabiliter dici: ꝙ exñs in pctō mortali ꝺz ſemp̄ ali quā inclinationē vitioſam: ſiue ſit diſpō: ſiue habit? iclinantē ipm̄ ad illud: qō diuino p̄cepto eſt ꝯriuz: qꝫ ſi diligit deū ſuper oīa ex charitate conſtat: ꝙ nō eſt in peccato mortali: ſi aūt diligit ſuper oīa nō ex charitate: ſz ex amore nāli: tūc facit ꝙ in ſe eſt ad diſponēdū ſe ad charitatē: ꝛ recedit a pctō mortali: ſi aūt neutro mō: opz ꝙ aliq̄d diligat ſupra deū: ꝛ ad illud ꝯ deū: ꝛ diuinū preceptū debit inclinationē: qꝫ ſemp̄ opz: ꝙ bō inter diligibilia habeat aliq̄d ſumme dilectū: qñ q̄ dicit: ꝙ ꝓ̄t recedere ab illa inclinatione: q̄ incurrit perpetrādo pctm̄: nec tñ opz: ꝙ redeat ad gr̄az. Dōm: ꝙ ꝛz poſſit recedere ab inclinatiōe hac determinata vl̄ illa: nō tñ q̄ diu eſt in pctō mortali ꝓ̄t recedere ab omni inclinatōe ad ea: que ſunt contra diuinum preceptum.

Deinde querebať de bomie' quātuz ad actus ſacramentales: ꝛ querebātur tria pertinētia ad ſacramentum penitentie. ¶ Primum erat de potentia abſoluendi: vtrum. ſ. exñs in minori excōmunicatione poſſet abſoluere. Scōm erat de diuiſione abſolutiōis: ꝛ erat quātio: vtrū inferior poſſit abſoluere eundē ab aliq̄o peccatis: ita ꝙ nō de omnibus: ita ꝙ abſoluente eum a quibuſdam remittat ad ſuperiorez de alijs. Tertium erat de ſatiſfactione: vtrū. ſ. abſolutio facta a nō ſuo ſacerdote ſub ſpe ratificatiōis valeat. Queſtio. XXI.

¶ Ad primum ſic proceditur: ꝛ arguitur: ꝙ poteſt talis abſoluere: quia plus eſt conficere q̄; abſoluere: ſed excōmunicatus minori excōmunicatione ꝓ̄t conficere. g̃ ꝛc̄.

¶ Contra minus eſt recipere ſacramenta q̄; cōferre: ſed talis nō ꝓ̄t recipere ſacramenta: qꝫ minor excōmunicatio excludit a ſacrīs. g̃ ꝛc̄.

¶ Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis. ꝓmo videndū eſt quid requiritur ad hoc: ꝙ aliquis poſſit abſoluere: ꝛ deinde poterit apparere: vtrum aliquid eorum deficiat in excōmunicato minori excōmunicatione. ¶ Quantū g̃ ad primum ſciendū: ꝙ ex parte materie requiritur ſubditus peccatoꝝ: cuz enim abſolutio fiat a peccato: homo qui nullū peccatuz habuit: ſi aliquis eſſet talis: non eſſet materia talis ſacramenti. Item etiam nō quilibet peccatoꝝ eſt materia huius ſacramenti: ſed peccatoꝝ ſubditus. Alioquin quilibet ſacerdos poſſet abſoluere quēlibet peccatorem: qō falſum eſt. ¶ Ex parte aūt miniſtri requiritur poteſtas ordinis. ſ. caracter ſacerdotalis: ꝛ etiaz poteſtas iuriſdictionis: quia impoſſibile eſt ponere ſubdituz: niſi ponať aliquis reſpectu eius ſuperior: qui ſuper eum habeat poteſtatē iuriſdictionis: preter aūt iſta nihil plus requiriť ad hoc: ꝙ aliquis poſſit informari cōſcientie abſoluere: dicūt tamē quidā: ꝙ ſacerdos nō curatus ꝺz claues ligatas: ita ꝙ nō ſoluz requirit: qui det ei ꝓpriū: ſed etiam requirit: qui ei amoueat illud ligamentū: ꝛ quia ille: qui dat populū: dat poteſtatē iuriſd. quia ſicut impoſſibile eſt eſſe ſeruū ſine domino: ꝛ econuerſo: ita impoſſibile eſt habere ꝓpriū ſubditū: ꝛ non habere poteſtatē iuriſdictionis. Ideo ſm̄ iſtos ſequiť: ꝙ in miniſtro preter duplicē poteſtatē ordinis iuriſdic. requiriť adhuc tertium. ſ. amotio talis ligamenti. vnde ꝛ dicūt: ꝙ quādo dñs papa dat alys religioſis poteſtatem audiendi confeſſiones: ex hoc nō ſequiť: ꝙ det eis populū: ſed tollit predictum ligamentū. ¶ Hoc autez videť mihi non ſolū falſum: ſed friuolū ꝛ erroneū: quia quando eꝑs alicui ſacerdoti non habenti prius curam confert curam: ipſo facto ſacerdos ꝓ̄t illos de cura ſua abſoluere: ſed epiſcopus conferendo curam nihil ꝓfert niſi poteſtatem iuriſdictionis: ꝛ per conſequens dat populum. ergo preter poteſtatem ordinis ꝛ iuriſdictionis non requiriť aliquid ex parte miniſtri: niſi forte ipſi velint dicere: ꝙ poteſtas ordinis: ꝛ poteſtas iuriſdictio. ordinaria ſufficit: ſed non poteſtas delegata. ¶ Sed eſt valde erroneū: quia tūc ex cōmiſſione pape: vel cuiuſlibet ordinarij nullus abſoluere poſſet: niſi fieret ordinarius: ꝙ eſt valde erroneū: ꝛ contra cōmunem vſum eccleſie. ¶ Ex quo ꝑz: ꝙ friuolū ſit: ꝙ dicunt. ſ. ꝙ quādo dominus papa dat quibuſdam religioſis poteſtatez audiendi confeſſionem: ꝙ non dat populum: ſed tollit illud fictum ligamentuz: aut enim aliquid dat: aut non: dicere ꝙ non dat aliquid eſſet temerariū: quia hoc ēt ponere dōm papaz deludere illos religioſos: ꝛ illis qui confiterentur eis. dat ergo aliquid: aut ergo poteſtatez ordinis: aut iuriſdictio. non poteſtatē ordinis: quia hoc datur in ordinatione ſacerdotū: nec totus mūdus poſſ̄ eſt data: poteſt eaz auferre: ergo opz: ꝙ det poteſtatē

iurisdict. sed sicut ps ex dictis: sicut impossibile est esse dñm sine seruo. Ita impossibile est aliquē habere potestatē iurisdictōis: qn habeat ex ipso aliquē: vel aliquos super quos habeat iurisdictionē. ḡ ops: q si papa aliqd dat: det pplm. ¶ Ad qōnem ergo descendendo dō: q cū ex parte ministri requiranf duo. potestas ordis ⁊ iurisdictiōis: ex pte aūt mātis duo. s. q sit subditus: ⁊ peccator: ptātē ordinis q̄tū est ex parte sua auferre vel impedire nullus nisi solus deus pōt. vnde qz potestas ordinis: que est ipse caracter sacerdotalis: nec auferri: nec etiam impediri q̄tuz est ex parte sua pōt: sacerdos quicūq; non pōt impediri a consecrando a quocūq; : nisi a solo deo: dūmodo habeat materiam debitā: lz. n. sacerdos degradatus non possit rite ⁊ sine peccato celebrare: absolute tamen pōt: ita q si ipse ꝓferat verba super mām debitā consecratū est: ⁊ hui⁹ ratio: qz ad absolute ꝓsecrādū nō regrit de necessitate sacramēti cū potestate caracteris ptās iurisdictiōis: ptās aūt iurisdic. q̄ regrit minister absoluens pōt plenarie respcū cuiuscūq; a dño papa ⁊ auferri ⁊ impediri: ⁊ ab alys prelatis q̄tū eis concessum est: ⁊ qz p̄m iura: excōmunicatio taz maior q̄ minor suspendit excōmunicatū durāte excōmunicatione ab vsu talis ptātis. s. iurisdict. inde est q excō municatus excōmunicatione minori nō pōt absoluere. ¶ Ad argumentū in oppositum pōt dici: q̄tum ad formam arguendi paruz valet. nam vis illius argumenti fundaf super istam ꝓpositionem: qui pōt plus: pōt ⁊ minus: q nō est vlr verū: nisi soluz in his: in quib⁹ vnum possibile includit aliud sicut parte sui: sicut portare centum libras includit aliud: sicut partem sui: sicut portare viginti libras: nō sic aūt consecrare includit absolvere: lz ꝓcedant ab eadem potētia q̄tū ad caracterem sacerdotalem. ¶ Potest etiam dici: q absolute consecrare sit plus q̄ absoluere: tamen consecrare in eo q habet potestatē ordinis ⁊ materiā ꝓparatā nō est plus: accipiendo plus. i. difficili⁹ q̄ absoluere sine debita materia absolutiōis: ille aūt q est excōmunicatus minori excōmunicatōe caret materia debita: qz excōmunicatio tollit ei vsum iurisdic. ⁊ per consequens quo ad tunc tollit ei subditum. ¶ Questio XXII.

Mō q̄ sacerdos degradat⁹ absolute pōt celebrare: lz rite ⁊ sine peccō celebrare nō possit.

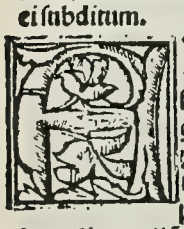

B secundum sic ꝓcedit: ⁊ arguit: q inferior non possit absoluere subditum de quibusdaz peccatis: tm̄ ⁊ remittere ad superiorez absoluendū de alys: qz tā contritio q̄ absolutio regrit ad deletionez peccati: sed cōtritio debet esse de omnibus: aliter nullū dimitteref a deo: q̄ a simili ⁊ absolo dz esse de oibus ⁊ nō de quibusdam tm̄.

Contra est consuetudo ecclesie: que hoc facit.

Respondeo dō: q remissio pōt fieri vl̄ a superiori ad inferiorē: vel econuerso: si fiat a superiori: ad inferiorē hec pōt fieri q̄druplicit er. Primo: q superior absoluat eū a sententia excōmunicationis: ⁊ remittat ad inferiorem quo ad ptā: ⁊ hoc pōt fieri: vel qz illi sn̄ie nullū ptm̄ est annexū: a quo inferior non possit absoluere: vt si aliqs excōmunicef ꝓ debito: vel etiaz furto: a quo pōt inferior absoluere: vel qz si aliqd ptm̄ est annexuz illi sn̄ie: superior cōmittit ptātem suam ei quo ad illud ptm̄. ¶ Scdo modo pōt superior remittere ad inferiorē comittendo ei plenam potestatē suam quo ad peccata: que ille cui remittit habet: ⁊ ꝺ similiter pōt fieri: nec de hoc dubiuz aliqd est. ¶ Tertio modo hoc pōt fieri sic: q superior totaz confessionē audiat: ⁊ ab omnib⁹ absoluat: ⁊ nihilomin⁹ confitenti imponat: q ad inferiorē vadat ad ꝓfitendū eadem: ⁊ hoc lz possit fieri si cōfitens est volūtari⁹ pluries confiteri peccata: nō tm̄ necessariū: qz constat: q absolutio superioris sufficit: nec etiā mihi videf congruū. primo: qz forte nullo statuto: nisi diuīo pōt aliqs ligari ad confitendū bis eadez pctā: q fieret si ille q est absolut⁹ a superiori remitteref q̄tū ad eadem ad inferiorem.

Triplr inferior pt remittere pctōrem ad superiorē.

¶ Scdo: qz sic confessio: que fieret superiorib⁹: esset cōmuniter subditis onerosa: qz pauci inueniuntur qui velint semel bene cōfiteri: ⁊ posset reddi odiosa. ¶ Quarto modo pōt talis remissio fieri sic: q superior non audiat: nisi casus speciales pertinentes ad ipm̄: ⁊ ab illis absoluat: ⁊ q̄tū ad alia eū remittat ad inferiorez: ⁊ hoc videf mihi incōueniens: cui⁹ ratio est: qz cū impossibile sit hominē deo reconciliari: nisi per remissionē oīum peccatoꝝ mortaliū: qz dimidiam veniaz a deo sperare est impiū. ideo necesse est: q absolutio sacramētalis se extendat ad remissionē omniū peccatoꝝ mortaliū: vel non assequef effectū suū principalez q est gratia eo modo: quo gratia est effect⁹ sacramentoꝝ. Absolutio aūt sacramentalis non se extendit ad peccata mortalia non confessa: dūmodo habeanf actualiter in memoria: ⁊ iō oz vt credo: q ille q ꝓfitef omnia peccata mortalia: de qb⁹ non est al̄s recte cōfessus ⁊ absolut⁹: confiteaf vel q non consequaf effectū sacramentalis absolutionis.

Supior ad inferiorem pōt remittere peccatorē q̄druplicit er.

¶ Ab inferiori aūt ad superiorē pōt fieri remissio tribus modis. Primo modo: q inferior inueniens in confitente casum pertinentem ad superiorez remittit: nihil ampli⁹ audiat: sed q̄tum ad omnia peccata sua ad superiorez remittat: ⁊ iste modus remissionis est tutus: nec de eo ē aliqō dubiū: qz a quocūq; pōt absoluere inferior ⁊ superior: ⁊ adhuc a plurib⁹. ¶ Secūdo modo pōt talis remissio fieri sic: q inferior audiat tm̄ casus ad eum pertinētes: ⁊ nihil plus: ⁊ absoluat ab illis omnib⁹: ⁊ remittit confitentem q̄tuz ad alios casus non confessos ad superiorem: ⁊ iste modus reprobaf a magistris: nec est conueniens: ⁊ hui⁹ ratio potest patere per rationem imediate posita de remissione a superiori ad inferiorez cū ꝓfessione diminuta: alia aūt ratio solet adduci: sed supersedeo. ¶ Tertio modo pōt remissio fieri: q inferior audiat oīa pctā ꝓfitentis: ⁊ eū absoluat: ⁊ postea remittat ad superiorē q̄tū ad casus ad eū pertinentes: ⁊ istuz modū comprobat magister: ⁊ ecclesia cōmuniter vtit eo. ¶ Sed contra hoc videf esse aliquo modo illud: q supra dcm̄ est: qz cū effect⁹ absolutionis sacramentalis necessario se extēdat ad oīa peccata mortalia: eo q impossibile sit hominē recōciliari deo de vno pctō mortali: ⁊ nō de alio videf: vel q absolutio inferioris nullus effectū habeat: vel q absoluat ab omnib⁹: ⁊ si absoluit ab oib⁹: non opz vt videf: q confitens debeat remitti ad superiorē. ¶ Sz aliqs forte posset ad hoc dicere: q contritio delet omnia quo ad deum: ⁊ tm̄ adhuc manet obligat⁹ ad confitendū casus pertinentes ad superiorē. ¶ Sed hoc non videtur sufficere: qz illa contritio: que delz omnia: aut est effectus absolutionis sacramētalis; similiter q absolutio sacramentalis mediante contritione pertingat ad omnia peccata: ⁊ sic inferior absoluit ab omnib⁹: aut nō est effect⁹: cui⁹ ꝛc. Si aūt cōtritio nō sit eius effect⁹ aliquo modo: similiter q inferior nulla peccata absoluit: qz cū absolutio sacramentalis nō pertingat ad remissionez alicui⁹ peccati: nisi quādo instrumentaliter ⁊ dispositiue gratiam: que causat displicentiam sufficientem ad deletionem culpe: q̄ contritionē dicimus: si absolutio sacramentalis nullo modo pertingat ad contritionem: non pertingit ad alicuius peccati

remissionem:nec per cōsequens sacerdos a nullo peccato absoluit realiter:sed verbaliter tm̄. ¶ Sed forte diceret:q̄ absolutio sacramētalis nō causat contritionē sed eam causatam inuenit ⁊ facit magis intensam: ⁊ sic intendendo contritionez se extendat nō ad omnia peccata:sed ad aliq̄. Doc nō valet.p̄mo:q̄ illa intentio contritionis nō pōt ostendi plus respicere vnū peccatū q̄ aliud:q̄ displicentia si augeret respectu vnius peccati inquātū est offensiuus dei necessario augeret respcū oium. ¶ Scōo: q̄ frequenter multi vadūt ad confessionem q̄ lz habeāt displicentiā insufficientē:que attritio dicit: nō tm̄ habent displicentiā sufficientē: que dr̄ ꝯtritio:sed eādem consequunt virtute sacramenti: opz in talibus: q̄ absolutio se extendat ad omnia:q̄ ad omnia se extēdit:ad que se extendit cōtritio q̄ causat. ¶ Et ideo aly dicūt:q̄ vtraq̄ absolutio.s.iferioris ⁊ superioris est q̄si vna:⁊ per consequēs simul sumpta hz plenū effectū: q̄ est absolutio ab omnib⁹:nō aūt vna per se. ¶ Sed nec boc videt mihi bene dcm̄ : q̄ si vtraq̄ absolutio debet baberi pro vna. similiter q̄ etiaz forma verboz vtrobiq̄ ꝓlata debet baberi ꝑ vna: nisi aūt est vna forma effectus sacramenti nō habet vsq̄ ad vltimū instās in quo complet ꝓlatio verboz sequeret.ergo q̄ facta absolutione ab inferiori nihil sit fcm̄ in anima confitētis vsq̄ ad vltimū instans:in quo ꝓlata sunt verba absolutionis a superiore:q̄ mihi videt satis inconueniens videlicet:q̄ prolatis absolutionis verbis ab inferiori nihil sit fcm̄ in anima ꝯfitentis:sed expectet illius absolutionis effectus vsq̄ ad absolutionē postea fiendaz a superiore. ¶ Item q̄uis ponat cōmuniter:q̄ plures possent simul consecrare eandē hostiā: nō tm̄ ponitur:q̄ si vnus p̄mo ꝓferat verba:⁊ aly postea ꝓferant:q̄ aly facerent aliqd: dato q̄ ita esset:q̄ plures ꝓferētes simul verba absolutionis super ꝯfitentē efficiant.q. vnam absolutionē:nō videt ꝓbabile:q̄ si vn⁹ p̄mo ꝓferat:⁊ postea alius:q̄ idem fiat ab vtroq̄z. Itez si ꝓferrerēt a diuersis sacerdotibus:vel ab eodem verba absolutionis super eadem peccata nō diceret vna absolutio:⁊ multo minus quādo ꝓferunt nō super omnia eadē:sed super vnam partē. vnde non videt mihi:q̄ illud sit nisi fuga. ¶ Et ideo aliter dōm:q̄ videlicet:sicut cōtritio preueniens ꝯfessionē reddit hominē absolutū q̄tuz ad deū ab omni peccato:ita tamē:q̄ contritio sit cum ꝓposito confitendi:ita etiaz inferior virtute absolutionis sacramentalis absoluit q̄tū ad reconciliationē ad deum ab omnibus peccatis:ita tm̄ q̄ boc sit cum ꝓposito ꝯfitendi casus ptinētes ad superiorē ipsi superiori. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū:q̄ nō est idem esse absolutus a peccato ⁊ a precepto.nam absoluere a peccato est tollere siue remittere offensaz peccati: siue istaz remissionē aliquo modo causare.absoluere aūt a precepto est tollere obligationē:qua aliquis est obligatus precepto:que obligatio pōt manere sine omni peccato : dūmodo pro loco ⁊ tempore:in quo debet implere preceptū:nō omittat:ex quo pōt accipi: q̄ bene potest aliquis esse absolutus ab omni peccato quantuz ad deū: ⁊ q̄ facta sit ei remissio omniuz peccatoꝝ:⁊ tamē maneat adhuc obligatus ad confitendū ꝑ preceptū:siue ꝓpter obligationem precepti. Ita q̄ liberatus a peccato manet adhuc obligat⁹ precepto. ¶ Notandū aūt: q̄ interest inter contritōez preuenientē confessionē ⁊ absolutionē:⁊ inter absolutionez inferioris : q̄ ille qui contritus est ante confessionē est quidez absolutus quo ad deuz ab omni peccato:sed non quantū ad ecclesiam:quia non est cōsequutus gratiam remittentē per ministruz ecclesie circa se realiter exhibitum:lz illud habuit in ꝓposito:sed ille qui absolu-
uitur ab inferiore est absolutus ab omni peccato:q̄tuz etiam ad ecclesiam inquātum ministerio ecclesie consequutus est gratiam remittentē vel eius augmentū:⁊ tamen adhuc etiā quantū ad ecclesiam manet obligatus ꝑcepto cōfitendi peccata reseruata superioribꝰ. ¶ Notandū etiam:q̄ quando cōtritus ante cōfessionem: vel etiam absolutus ab inferiori cōfitetur postea ⁊ absoluitur:nō soluz liberatur a transgressione precepti de confitendo:sed etiam absoluitur ab omni peccato: ⁊ si non quo ad ablationez offense:tamen absoluitur quo ad diminutionem pene ⁊ augmentū gratie. ¶ Et lz ista sint probabiliter dicta:tamē pōt obyci contra ea. primo:q̄ videtur:q̄ absolutio inferioris sit conditionata ⁊ quasi datur sub conditione.s.si habeat confitens propositum confitendi superioribus ea:que ad eos pertinent: q̄ nō videtur conueniens : quia forme sacramentoꝝ non sunt conditionales: nullus enim absoluit sub bac forma absoluo te:si tu babes tale ꝓpositum. ¶ Secundo pōt obyci:quia cum ꝓpria materia absolutionis sacramentalis sit peccator subditus: cum peccator non sit subditus inferiori quo ad casus reseruatos superioribꝰ:videtur q̄ absolutio inferioris nō se extēdat ad absoluendū ab oibꝰ peccatis:quia forma sacramentalis nihil efficit nisi in materia ꝓpria. ¶ Ad primū ergo dōm:q̄ aliud est aliquid ꝓferri sub cōditione: ⁊ aliud est aliquid conferri habenti aliquā cōditionem siue ꝓprietatem.nam aliquid conferri sub cōditione:est illud conferri in ordine ad aliquā cōditionem: que expectat in posterum vt cōfirmans pactum:vt si dicam.do me tibi in cōiugē : si placuerit parentibꝰ meis.Cōferri aūt habenti cōditionem est in eo: cui fit collatio exigere aliquā cōditionez preexistentē:⁊ necessariū ipsi collatiōi:sicut ordo nō potest cōferri:nisi habenti ꝓprietatem siue ꝯditionē: que est sexus masculinus:modo dico : q̄ lz sacramenta non cōferant sub conditione:cōferunt tamen habenti conditionem necessariaz ad eoꝝ receptionē:⁊ ideo lz absolutio inferioris siue eius effectus nō possit conferri:nisi habenti ꝓpositū cōfitendi superiori casus ad eum ptinentes:non tamen oportet:q̄ absoluat sub conditione. ¶ Ad z^m pōt dici dupliciter. vno modo: q̄ cuz ille qui vult aliquid:velit etiaz ⁊ velle debeat illa:que sunt necessaria ad illud:⁊ ecclesia velit:q̄ inferior audita confessione sui subditi absoluat eum : ⁊ tamen remittat ad superiorem quantum ad casus ei reseruatos:⁊ boc forte non possit fieri: nisi subdatur aliquo modo inferiori q̄tū ad omnia:ecclesia intendit eum subdere inferiori: et quantum ad casus reseruatos:dūmodo habeat ꝓpositum cōfitendi eos superiori. Ita q̄ quantū ad omnia peccata confitens est subditus inferiori aliquo modo: differunt tamen quantum ad casus proprios ⁊ quantū ad casus reseruatos:q̄ quātū ad casus ꝓprios est subditus sine quocūqz ꝓposito confitendi alteri:quantū aūt ad casus reseruatos est subditus ꝓposito supposito confitendi alteri: quod quidez ecclesia rationabiliter ordinat:⁊ vt homines magis timeant incurrere maiora crimina : ⁊ vt a superioribus melius consulatur peccatori in talibus casibus. ¶ Uel potest dici:q̄ sicut baptismus ordinatur directe contra peccatum originale : sed ex consequenti etiam contra omne aliud peccatuz peccato originali coniunctum tollit: q̄ non faceret: si non esset coniunctū originali. Ita etiaz absolutio sacramentalis q̄ confert inferior habet directe effectum suuz in confitente rōne casuuz in quibus est ei subditus: ⁊ cum effectus ille non solum tollit illa peccata : in quibus est

Absoluere a peccō ⁊ absoluere a precepto dīa.

Aliud ē ꝓferri sub conditiōe aliud cōferri habēti cōditionem.

confitens subditus: imo ex consequēti: tollit etiam ola alia eis coniuncta inquantuz ille effectus scz gratia est contrarius omni peccato mortali. ¶ Ad formam ergo argumenti dicendum: q̄ lz absolutio sacramentalis nō habeat effectum suum: nisi in peccatore subdito: non tamen opz: q̄ tm̄ absoluat: vel vt ita dicaz liberet a peccatis: in quibus confitens subditur: sed etiaz ab omnibus alys peccatis: que talibus peccatis coniunguntur.

¶ Questio. XXIII.

D tertium sic proceditur: ꝛ arguit: q̄ absolutio facta a nō suo sacerdote valeat: si fiat sub spe ratificatiōis: quia. s. aliqua fiunt a plato sine cōsensu maioris partis capituli: si postea capituluz vel maioz pars capituli ratificet: tenēt: ꝛ sunt valida: ergo a simili: si ille qui potestatem habet in confitentem ratificet talē absolutionē videt̄ q̄ valeat.

Contra si aliquis pferret verba ꝯsecrationis super aliquē panem: qui non esset materia debita huius sacramēti: puta super panē ordeaceuz sub spe ratificationis: nulla ratificatio posset facere: q̄ esset ꝯsecratū: sed absolutio facta a non suo sacerdote profertur super illud: q̄ nō est materia absolutiōis sacramentalis: quia super non subdituz: ergo quecūq̄ ratificatio superueniens nō pōt facere: q̄ talis absolo valeat.

Respondeo salua meliori iudicio mihi videtur: q̄ ratificatio non pōt facere: q̄ absolo facta a non suo sacerdote valeat: ꝛ hoc ꝓpter duo. ꝑmo qz omnis ratificatio respicit iam factuz: q̄ ratificet: ita q̄ ratificatio non fac̄: nisi dare ius ei: qō actū est de facto: sed absolutio collata a non suo sacerdote nihil efficit in anima confitentis: cum ꝓpria materia sacramēti penitētie sit vel in toto: vel saltē in parte: ergo ratificatio nō pōt facere: q̄ absolutio facta a non suo sacerdote valeat: quantuz ad hoc: q̄ aliquid fiat puta: remissio peccatoꝝ in anima pc̄oris. vnde ratificatio nō possz ratificare aliquid fcm̄ in anima peccatoris: sed si posset aliquid ratificare: hoc esset sola prolatio verboruz: qz nihil aliud est ibi fcm̄. ¶ Scdo hoc idem pz: qz illa absolutio non fuit sacerdotis: qui absoluit in spe ratificatōis: aut habuit effectū suū in anima cōfitentis: aut nō. si habuit effectū suū. s. remissionez peccatoꝝ: qui est effectus sacramēti penitētie: nisi cōfitens sit fictus. tūc quero vtrum si ille: ad quē pertinet ratificare: nō ratificet: sed ꝯtradicat. iste effectus anulleť: aut nō. si anullet̄ur sequitur: q̄ ꝯfitens amittat gratiam ꝛ remissionem peccatoꝝ: q̄ ꝯsequut̄ est sine sua culpa: qz ille: ad quez ptinet ratificare pōt sine culpa: ꝯfitētis ꝯdicere. ℔ aūt est incōueniēs. ideo ꝛc̄. si aūt nō anulletur ille effectus: sed sit validus sequit̄: q̄ nō habuit ibi locū ratificatio: quia illud: in quo hz locū ratificatio: est validum: ꝛ nulluz: si contradicat ille: ad quē pōt ratificare: si illa absolutio: que fuit de facto nullum effectum fecit in anima peccatoris ꝯfitentis: cum ratificare pertineat nō ad potestatem caracteris: sed tm̄ ad potestatem iurisdictiōis: ꝛ potestas iurisdict. non sufficiat ad causandum effectū sacramenti penitentie. similiter q̄ confitens per ratificationē non consequatur effectum sacramenti penitentie: ꝛ sic nihil valet sibi absolutio precedens cum ratificatione sequente. ¶ Sed forte dices: q̄ absolutio non habuit effectum: nec ratificatio sequens per se sufficit causare effectum sacramenti penitentie: sed absolutio precedens superueniente ratificatione habuit tunc primo suum effectum: sed hoc nō potest stare: quia in ipso consequenti: in quo completur forma verborum sacramenti. sequitur necessario effectus sacramēti: qui est caracter: vel qui ponuntur esse dispositiones ad gratiam ad q̄s dispōnunt: nisi sit aliquod impedimentuz ex parte recipientis: q̄ impedimentum non est nisi fictio: sed ponitur fictio ex parte confitentis. ideo nō potest dici q̄ ex sacramento prius dato sequitur postea per ratificationem effectus. ¶ Secundo. quia cum ratificatio non faciat: nisi dare ius ei: quod iam est actuz de facto ratificatio non habet locum in eo: q̄ includit non soluz illud: quod est facti: sed etiaz illud: quod est iuris: sicut patet: q̄ si aliquis a sententia excōmunicationis absoluatur sub quacūq̄ ratificatione a non suo iudice nō valet. similiter etiam: nec sententia lata a non suo iudice sub spe ratificationis: sed in foro conscientie: cuz sit quasi quoddam forum iuris diuini in quo fertur sententia absolutionis a peccato. ꝛ ligationis ad penam: includitur non soluz id: quod est facti: imo etiaz id: quod est iuris: ꝛ ideo vt mihi videtur non habet ibi locuz ratificatio. ¶ Ad argumentum in contrariū dicendum: q̄ nō est simile illud: quod inducit̄ pro simili: quia in illo casu aliquid est actum de facto per prelatuz: quod potest ratificari. hic autem in anima peccatoris nihil est actū. Item etiaz illud: quod fit a prelato ꝛ ratificatio: que postea fit a maiori parte: cui pertinet: ad eandez pertinentem. s. ad dominium: q̄ vterq̄ habet iure illa cōmuni vterq̄. In casu autez isto non est ita: quia ratificatio respicit potestatem iurisdictionis tantū. Effectus autem sacramenti respicit principaliter potestatez caracteris: quia potestas iurisdictionis non facit: nisi ministrare ei materiā: ꝛ ideo non est simile. Questio. XXIIII.

Ostea querebantur multa. ꝑmo. vtruz aliquis dicens horas: ꝛ non ex corde intendens ad ea: que dicit. sed alia cogitans peccet mortaliter. ¶ Intelligendum est: q̄ aliter iudicandum est de introitu horarum. Et de processu: in introitu enim debet habere intentionem actualem dicendi horas: q̄ si non habeat: peccat mortaliter. ¶ In processu autem postquā icepit dicere horas: ꝛ applicuit se ad hoc per actuale intentionem: sed tunc abstrahitur. Tunc est distinguendum: aut enim aduertit: q̄ abstrahebatur: aut non. si nō aduertit: tunc amittit merituz horе: nec peccat venialiter: nec mortaliter. si autē aduertit: q̄ abstrahebatur. hoc potest esse tripliciter: aut enim abstrahitur vagando: ꝛ vando operam rei licite: vt puta cogitando de sermone: vel lectione: ꝛ tunc amittitur meritum horе: sed nō peccat aliquo modo. si autez abstrahitur: ꝛ aduertit vando operam rei illicite: vt pote considerando de pulchra muliere cum complacentia quadam: ꝛ aduertens periculum: tunc amittit meritum horе: ꝛ peccat mortaliter. si autem abstrahitur vando operam rei indifferenti: vt pote cōsiderando pulchram imaginem: tūc amittit meritum horе: ꝛ peccat venialiter: ꝛ non mortaliter.

¶ Questio. XXV.

Ecundo queritur. Utruz excōmunicatus minori excōmunicatione ad sacramēti cōmunionē accedens: non absolutus peccet mortaliter. ¶ Intelligendū est: q̄ circa hec sunt diuerse opiniones. ¶ Quidam enim Hofredi est: q̄ non peccat mortaliter: hoc enim refert inter excommunicatum maiori excommunicatione ꝛ minori; quia excōmunicatus maiori accedens

ad perceptionē sacramētoꝝ: obligatur ad peccatū mor tale: minori non. ¶ Sed opinio Henrici est in contra rium: dicit enim: ꝙ excōmunicatus minori excōmunica tione accedēs ad sacramentū peccat mortaliter. ¶ Et h opinio est verior: ꝛ alia sit ꝓpitior: qꝛ talis duplicem penam: vel contemptum incurrit. Unus participando cū excōmunicatis contra ꝓhibitionē ecclesie. Aliud ac cedens ad sacramentū excōicatus. Q. XXVI.

QUERTIO queritur. Utrum confessor teneatur scire de omnibus peccatis: que sibi dicunt in cōfessione: an sint venialia. vel mortalia. ¶ Intel ligendum etiam: ꝙ pcta sunt duplicia: quedam sunt pcta: quia ꝓhibita: que si non essent ꝓhibita: non essent pcta: ⁊ ta lia tenetur quilibet confessor scire: nisi habeat causam ra tionalem: que cum excuset: vt si forte tempore prohibi tionis erat in carcere: vl in terra longinq. ¶ Alia sunt pcta nō qꝛ ꝓhibita: ꝛ qꝛ de natura sua sunt mala: etiaꝝ si nō ꝓhiberēt. Et horꝝ peccatoꝝ quedā sunt capitalia: ⁊ h tenetur quilibet confessor scire ad minus in genera li. s. ꝙ sunt septez capitalia peccata: s. superbia: luxuria ⁊c. hec enim sunt quasi elemēta: ⁊ ꝓncipia: que de necessita te scire opꝛ. ¶ Quedā aūt pcta sunt spēs capitaliuꝫ: vt illa: que recipiunt horꝝ ꝑdicationē: vt fornicatio. ebrie tas: ⁊ hꝫ fornicatio enim est quedaꝫ luxuria. Et ebrietas quedam gula: ⁊ horuꝫ peccatoꝝ quedam sunt species: quedam important malū de substantia sui actus: eo ꝙ statiꝫ nominata habent annexū malū: sicut fornicatio: ⁊ hꝫ: ⁊ de talibus etiam confessor scire tenetur: vtrum sint mortalia: vel nō. ¶ Quedam aūt de substantia sui actus nō habēt deformitatē: sed ex libidine facientis: si cut cognoscere vxorē ꝓpriā: quia de se non est pctm: ta mē posset fieri cū tanta libidine: ꝙ eēt pctm: vt si eā co gnosceret etiā si nō esset sua: ⁊ de talibus nō opꝛ: ꝙ con fessor sciat. vtrū sint mortalia: vel nō: quia nec confitēs scit q̄ten⁹ scire posset. ¶ Alia sunt pcta: que sunt quasi filie alioꝝ peccatoꝝ mortaliuꝫ: vt illa peccata: quorum fines ordinant ad fines capitalium: sicut dolus est acq sitio pecunie. Aut alterius rei iniuste: ⁊ de talibus pec catis frequēter opiniones sunt cōtrarie inter doctores. Et de talibus nō tenet simpliciter curatus non ordina rius scire: vtrum sint mortalia: vel nō. Curatus aūt or dinarius: sicut epūs: ⁊ archiepūs: ⁊ ceteri superiores ordi nary ꝑlati tenētur scire: qꝛ ipsi sunt perfectiores: ⁊ tenē tur alios purgare: illuminare: ⁊ perficere: ⁊ ideo tenent nouū: ⁊ vetus testamentū scire. Q. XXVII.

QUARTO queritur. Utrū prelatus ecclesiasticus: cui⁹ Bal uius recepit duellum in ꝓpria cura: ipso sciente ⁊ nō impediente: cū tamē possit irregularitatez incurrat: si fuerit mors subsequuta. ¶ Intelligendum est: ꝙ duellū nō solū est malū: quia ꝓhibituꝫ. Sed etiā de se est malū. Ibi enim spernit deus: nec ob sta de duello facto inter Dauid ⁊ Goliam. hoc enim fuit ex priuilegio speciali: priuilegium aūt paucorum non fa ciunt legem cōmunem: nullo ergo modo est licituꝫ: sed omnes peccant ⁊ indicens: ⁊ imperans: ⁊ suscipiēs: vn⁹ magis q̄ alius. ¶ Sed ad formam questionis: vtrum incurrat irregularitatem vel non distinguendum est: aut enim Baluius illius ꝑlati ꝓ facit de speciali manda to dñi sui: ⁊ tūc ꝑlatus peccat mortaliter: ⁊ incurrit irre gularitatē: si mors fuerit secuta: aut hoc facit nō de spe ciali mandato: sed dñs suus hoc sustinet: ⁊ nō impedit: tamē impedire posset: ⁊ tunc adhuc peccat mortaliter: sed non incurrit irregularitatem: sicut quidam dicunt.

¶ Questio. XXVIII.

QUINTO queritur. Utruꝫ curatus religiosus: si reuocet ab bate suo contradicente episcopo tenea tur dimittere curam: ⁊ redire ad aba tiam. Dicendum: ꝙ siue iste religiosus curatus sit de iurisdictōe episcopi quā tuꝫ ad temporalia: siue quantū ad spiritualia: siue quā tum ad vtrūq; siue huius quantū ad hoc: ⁊ illius quan tuꝫ ad alia: semper tenetur obedire abbati suo. Et hoc ꝓ per illū gau. in simili casu: ꝙ si religiosus esset confes sus episcopo: ⁊ absolutus ab eo: ⁊ abbas suus inūgeret sibi: ꝙ iterato diceret sibi in confessione illa: que dixit epō: tenet obedire abbati: etiā cōtradicente epō: multo magis tenet hic obedire. Questio. XXIX.

SEXTO queritur. Utruꝫ magis pec cat qui cognoscit filiam spi ritualem: q̄ carnalem. ¶ Dicendū: ꝙ ille q carnalē ꝓpter duo: qꝛ h est ꝓhibi tum scripturis: qꝛ in omni lege natura li. s. ⁊ positiua. ¶ Secūdo: qꝛ cognosce re filiaꝫ carnalē est periculosius: qꝛ ma ior occurrit oportunitas ꝓpter cohabitationez: sic ꝓpo ponit exēplū: ꝙ auaritia est grauⁱ⁹ pctm q̄ luxuria: qꝛ periculosius ⁊ incurabilius: qꝛ auaritia annis crescenti bus semper crescit. Unde senes magis sunt auari q̄ iu uenes: luxuria aūt semper decrescit: vt ꝓz. ¶ Item co gnoscere filiam carnalē est magis contra ius naturale: q̄ cognoscere spūalem. ¶ Uñ notandū: ꝙ aliquid est naturale tripliciter: vel a natura gnālissimi. sicut vnū quodq; appetit esse naturaliter. Uel a natura subalterni: vt inter animalia est nālis cōiūctio maris: ⁊ femine. vel a natura specialissimi. s. hominis: vt cōiunctio viri cum sua: ⁊ non cuꝫ alia: cognoscere ergo filiam carnalē est ꝓtra ius naturale: ⁊ a natura subalterni: ⁊ specialissi mi: sed cognoscere spiritualem filiam est contra ius na turale a natura specialissimi tm̄. s. hominis: quia est con tra rationem.

Aliqd est na turale tripli.

¶ Questio. XXX.

SEPTIMO queritur. Utrum qui libet teneatur succur rere ꝓximo indigenti in casu necessita tis constituto. ¶ Intelligenduꝫ: ꝙ aut aliquis est presens: cui incumbit ex offi cio succurrere necessitatibus indigen tium: vt elemosinarys prelatorum: aut est magis multitudo populoꝝ: inter quos pōt ꝓbabili ter aliꝗs habere spm̄ dei in se: aut aliquis qui scit ⁊ po test: ⁊ in talibus casibus excusat: aut non est presens ali quis predictoꝝ. ¶ Itez tunc adhuc est distinguendū: s aut hz aliquē amicū carnalem indigentem eque: vel magis: ⁊ tunc ex charitate ordinata magis tenetur suc currere amico suo carnali. Si autē non habet aliquem amicum carnalem indigentem. adhuc est distinguen dum: quia aut talis habet abundantiam bonoꝝ plusq̄ requiratur ad decentez sustentationē status sui: ⁊ tunc tenetur succurrere: ⁊ si non facit mortaliter peccat. Si autem non habeat tantam habundantiam bonoꝝ: sed precise habet necessaria ad suum statuꝫ non tenetur ex necessitate succurrere. sed si facit: op⁹ est supᵉrrogatio nis. ¶ De prelatis aūt forte esset aliud dōm.

¶ Explicit quodlibet Octauum.

¶ Incipit nonum quolibet. ¶ Questio. I.

Uesita sũt plura de ente creato: quedam in generali ꝛ quedã in speciali. In gnãli querebatur vnuꝫ: vtꝫ .s. poſſe ſit aliquam quidditatez eſſe ens pmo ꝛ per ſe: ꝛ arguitur ꝙ ſic: qꝛ ſm pĥm. 8. metaphyſ. vnumquodq; ſepa ratorum a materia eſt ens pmo ꝛ per ſe: ſed plura ſunt talia. g̃ ꝛc.

L.c. vlti. ꝛ. 7. meta. t.c. 59.

Contra ſi aliqua creatura eſt ens pmo ꝛ per ſe: tunc non eẽt ens ꝙ aliud: ſed fides tenet: ꝙ omne ens creatum eſt ens per aliud: ergo ꝛc.

Ad euidẽtiã iſti⁹ qõnis tria ſunt facienda. ꝓ declarãda ſunt in qõne poſita ꝛ exponẽda eſt intẽtio qõnis. 2°ponẽde ſunt opiones ꝺ dria eẽ ꝛ eẽntie in creaturis. 3°rñdẽdũ eſt ad qõnẽ.

Primꝰ art⁹

Quantum ad ꝑm ſciẽduꝫ: ꝙ cũ ꝙ ſit nota cãlitatis aligd cõuenire alicui ꝙ ſe põt ꝛr itelligi. vno mõ poſitiue vt ſit ſenſus: ꝙ ſubz ſit cã ipſi⁹ ꝓdicati: ꝙ ſibi attribuit in aliquo gñe cãe: ſicut curruz dr̃ eẽ in naſo ꝑmo ꝛ ꝙ ſe: ꝛ quelz pa⁹ in ſuo ꝓprio ſubo: qꝛ ſubm eſt ſaltẽ cã ſubina reſpcũ paſſionis: gcgd ſit de cãlitate effectiua. alio mõ põt itelligi ꝑuatiue ſiue negatiue: ꝙ ꝓdicatũ ꝓueniat ſubo ꝙ ſe. i. nõ ꝙ aliaz cãm: dato ꝙ ſubm nõ eẽt cã ꝓdicati: ſicut ſi dicerem⁹: ꝙ deus ꝙ ſe eſt de⁹: vel ꝑ⁹ens: qꝛ ꝺ ꝓueniꝫ ſibi nõ ꝙ aliã cãz: ꝛ vtroq; mõ ſiue ly per ſe accipiaꝫ poſitiue ſiue negatiue põt accipi ſm diuerſa gnã caularũ. Jta. ſ. ꝙ ꝙ ſe dicaꝫ aligd ꝓuenire alicui poſitiue accipiẽdo: qꝛ ipm ſubz: cui attribuit ꝓdicatũ: eſt cã predicati in aliquo gñe cãe. ſ. ſubiue vel effectiue: ꝛ ſic de alys. ſilr ꝑuatiue ſiue negatiue: vt dicaꝫ aligd ꝓuenire alcui ꝙ ſe. i. nõ ꝙ aliq̃ cãm excludẽdo: vel cãm effectiuã: vel formalẽ: vel quãcũq; aliam cãm: ꝛ ſic ꝗtuz ſufficit ad ꝓpoſitũ ꝑz quo dr̃ aligd ꝙ ſe ꝓuenire alteri. ¶ Quantũ aũt ad hoc: ꝙ vlteri⁹ addit ꝑmo ſciẽdũ eſt: ꝙ illud dr̃ ꝓuenire alicui ꝑmo: ꝙ nõ cõuenit alteri ꝙ ꝑus: ꝛ ſm diuerſuz modũ accipiẽdi pri⁹ ꝛ poſteri⁹ põt diuerſimode aligd ꝓuenire alicui ꝑ: ſm ꝙ magis patebit: qñ ſoluẽt qõ: ꝛ ſic ꝑz declatio vbox ꝗtũ ad ꝺ qꝺ dr̃ ꝑ ꝛ ꝙ ſe. ¶ Eſt g̃ ſenſus qõnis: vt qrat vtꝫ aliq̃ eẽntia vel gditas creata ſit ens ꝑ ꝛ ꝙ ſe aliquo ꝑdicto modoꝫ: ꝛ ſm quẽ modũ dicaꝫ ꝙ ſe ꝛ ꝑmo.

Secũs art⁹

Quantum ad zᵐ nõnᵐ: qꝛ de dria eẽ ꝛ eẽntie i creaturis eſt 3ʳ opio. ꝑ⁹ opio ẽ: ꝙ eẽ ꝛ eẽntia ꝗtũ ad illud: ꝙ formalr ipoꝛtãt in ſuo ſignãto nõ dr̃nt realr: ita ꝙ ſint due res diuerſe. q̃ꝫ vna ſit eẽntia: ꝛ alia ſit eẽ: ꝛ faciãt ꝓpõnẽ: ſicut actꝰ ꝛ ſubz recipiẽs actũ: ſz tñ dr̃nt penes modos ſignidi; ita ꝙ eẽntia ꝛ eẽ dr̃nt: qꝛ vnũ ſignãt ꝙ modũ nois abſtracti. ſ. eẽn⁹: aliud ꝙ modũ nois ꝛcreti: vel ꝙ modũ participij. ſ. ens. 3ᵐ vo ſignãt ꝙ modũ ꝟbi. ſ. eẽ. Jta ꝙ ſicut calor dicit illõ: quo aligd formalr eſt calidũ: calidũ vo dicit dñs calorẽ: calere vo brẽ calorẽ. Jta eẽntia eſt: quo aligd eſt formalr ens: ens vo dicit ꝛcretiue dñs eẽntiã: eſſe vo eſt brẽ eẽntiã. ¶ Ulteri⁹ ſciẽdũ eſt: ꝙ ſm auctores iſtius opionis iſti diuerſitati modoꝫ ſignãndi rñdet aliq̃ diuerſitas in creaturis: q̃ nõ bz locũ in deo: nõ qꝛ eẽ ſit quidã actꝰ diuerſus ab oĩ eſſentia creata: ſz qꝛ in oĩ ente creato ꝑſecto: q̃les ſunt ſubẽ ꝑme: eſt ꝓpõ diuerſaꝫ rõnũ formaꝫ accñtaliũ cũ ſubo: in ſubys. n. imãlib⁹ creatis: ꝛ ſi nõ ſit ꝓpõ mãe ꝛ forᵉ: eſt tñ ꝓpõ accñtis ꝛ ſubi: ꝛ pp̃ ꝺ non eſt oio idẽ in eis brẽ aliq̃ formã vl eẽntiã: ꝛ eẽ illã eẽntiã. vñ alicui ꝓueit brẽ aliq̃ formã: ꝙ nõ eſt illa forᵃ: ſic alicui ꝓueit brẽ albedinẽ: ꝙ nõ eſt albedo: ꝛ alicui ꝓuenit brẽ aliq̃ eẽntiã: ꝙ nõ eſt illa eẽntia. Jn diuinis aũt nõ eſt niſi vna eſſentia ſimplr illud qõ bz aligd: ꝛ illud qõ brr̃. vñ ibi de q̃cũq; vificaꝫ brẽ aliq̃ eẽntiã: vificaꝫ ẽt ꝙ eſt iſta eẽntia q̃ bz: ꝛ ibi nõ iueiẽ aliq̃ diuerſitas rñdẽs iſtis diuerſis modis ſignãndi: ſicut iuenit in creaturis: qꝛ ibi nõ eſt ꝓpõ diuerſaꝫ eẽntiarũ. ¶ 2ª opio ẽ totalr oppoſita huic: que ponit ꝙ eẽ ꝛ eẽntia q̃tũ ad illud: ꝙ ꝓportãt de ꝓncipali ſignãto dr̃nt realr in creaturis. Jta ꝙ eẽ eſt gdã actꝰ dr̃ns realr ab oĩ eẽntia creata: ꝛ reſpicit eẽntiã creatã: ſicut ꝑpri⁹ actꝰ reſpicit po⁹ᵐ: ꝛ vtrũq; z eſt ꝑ vtrũqz. nã eẽn⁹ bz ꝙ ſit formalr ꝙ eſſe: ſic ꝙ ꝑpriũ actũ: eẽ vo bz ꝙ ſit ꝙ eẽntiã: ſicut ꝙ ꝑpriã po⁹ᵐa q̃ depẽdet: ita ꝙ ſicut mã ꝛ forᵃ depẽdẽt a ſeinuicẽ: ita eẽ ꝛ eẽntia. ¶ Ulteri⁹ dr̃nt: ꝙ zʳ eſt eẽ. ſ. eẽ eẽntie: ꝛ iſtud eſt realiter idẽ cũ eẽntia: ꝛ eẽ exñtie qꝺ eſt ipſe actus eẽndi: ꝛ iſtud ſm eos dr̃t realr ab eſſentia. ¶ Dñt ẽt: ꝙ ens zʳ accipiť. ſ. noialr: ꝛ ſic accipiť ab eẽ eẽntie ꝙ ſeipm: põt ẽt accipi ꝑticipialr: ꝛ ſic accipiť ab eẽ eẽntie: ꝛ ſic nõ ꝓueit ſm eos eẽntie create: niſi ꝙ actũ additũ: g eſt ipe actus exñdi. ¶ 3ª opio tz mediũ inter iſtas dicẽs: ꝙ eẽ ꝛ eẽntia: nec dr̃nt realr: ſicut accñs ꝛ ſubm: nec ſola rõne: ſiť diſſõ ꝛ diſſinitũ: vel tñ q̃tum ad modũ ſignãndi ꝙ modũ nomis ꝛ ꝟbi. ſed ſm eos dr̃nt intẽtiõe: ſicut genus ꝛ dr̃ntia. Jſtã opionẽ nõ plus expono: qꝛ eſt mihi initelligibilis: ꝛ hoc ſufficiat de zº

Tertia opio Henrici de Gandauo.

Quantum ad ſubam qõnis itẽdo. ꝑ rñdere q̃ꝫtũ ad ꝺ: ꝙ qrit vtꝫ gditas vel eẽntia creata ſit ens ꝙ ſe ſiue accipiaꝫ ens ab eẽ eẽtie: ſiue ab eẽ exñtie: ꝛ qꝛ ſm ꝑᵐ opionẽ vtrũq; eẽ eſt realr idẽ cũ eẽntia creata: ideꝫ aũt nõ põt eẽ cã ſui ipſi⁹ ſm rẽ in aliq̃ gñe cãe: iõ accipiẽdo ly ꝙ ſe poſitiue: eẽntia creata in nullo gñe cãe põt eẽ cã ipſi⁹ eẽ: ꝛ iõ qꝛ ly ꝙ ſe denotat cãlitatẽ i eẽntia reſpcũ eẽ nõ põt vificari de eẽntia in ꝓpõne ad eẽ. Jdẽ ſeqt̃ ſz ſcõaz opionẽ q̃tũ ad ens: ꝙ accipiť ab eẽ eẽntie: qꝛ ſm oẽs eẽ eẽntie ꝛ eẽntia ſunt idẽ in creaturis: ſz ſm ſcõaz opi. accipiẽdo ly ens ab eẽ exñtie: ſic poſſet dici eẽn⁹ eẽ ens ꝙ ſe: ita ꝙ ly ꝙ ſe denotet cãz ꝑdicati cũ ſubo: ſm ꝑdictã opionẽ eẽntia reᵘ eſſe bz ſaltẽ cãlitatẽ ſubinã. vñ vť eẽ in ſcõo mõ dõi ꝙ ſe: in quo paᵒredicať de ſuo ꝙ ſe ſubo. ¶ De 3ª opione nõ itromitto me: qꝛ ẽ eadẽ realr cũ ꝑ⁹ vl nihil diᵓ: qꝛ ponere meᵐ iter differre re ꝛ differre rõne: ẽ nihil dcñ. ſi aũt ly ꝙ ſe accipiaꝫ negaᵘᶜ: vt ſit ſenſus qõnis: vtꝫ eẽntia creata ſit ens ꝙ ſe. ſ. ꝙ hoc nõ ꝓueiat ſibi ꝙ aliud a ſe: tũc dico: ꝙ ſi ly ꝙ ſe denotet cãz extrinſecã finalẽ vel efficiẽtẽ: ꝙ ipoſe eſt q̃cũq; creatura: ꝛ ipz eẽ creatũ eẽ iſto mõ ens ꝙ ſe: qꝛ iplicant ꝺictoria: qꝛ eẽ creatũ ipoꝛtat brẽ cãz effectiuã: oẽ aũt: ꝙ creatur vel efficiť: efficiť ab alio: ꝛ iõ ipoſe eſt creaturaz q̃cũq; brẽ eẽ ſic ꝙ ſe: ꝙ nõ ꝙ aliud effectiue: ꝛ ꝙ ꝺñs ſeqt̃ ꝙ ſit ꝙ aliud: ſicut ꝙ cãm finalẽ. ſi aũt ly ꝙ dicat cãz formalẽ vt qrat: vtrũ eẽntia creata ſit ens ꝙ ſe loqndo formalr: ſic ꝙ nõ ſit ens ꝙ aliud formalr: tũc ſi ly ens accipiaꝫ ab eẽntia: eẽntia ſm oẽz opionẽ creatura eſt ens ꝙ eẽn⁰: qꝛ ſic ei⁹ eẽ ꝓueit creaturã cuilz nõ ꝙ aliquẽ actũ: nã eẽ eẽn⁰ ꝛ eẽntia i creaturis ſm oẽs ſũt idẽ realr. ſi ãt accipiaꝫ ens ab eẽ exñtie: ſeqt̃ idẽ ſm ꝑᵃᵐ opionẽ: ſz ſm zᵃᵐ opionẽ accipiẽdo ens ab eẽ exñtie eẽn⁰ creata ẽ ens formalr ꝙ aliꝺ a ſe. ſ. ꝙ eẽ exñtie: ꝙ ponũt differre realr

Secũs art⁹

Ofẽ. ꝑma ſẽ cii doctoris i tractatu prio ꝺ ente ꝛ eſſentia.

ab eēntia in creaturis. ¶ Si aūt q̄rat: q̄ ista ꝓ opiontz sit verior credo: q̄ ꝑma: quia credo q̄ actus quo aliqd est ens simplr in actu non est nisi forma substantialis: actus vero quo aliquid est ens in actu ꝟz qd est accīs: ⁊ sic p̄z, qūo conuenit essentie creature esse ens per se.

¶ Quantuz aūt ad hoc: q̄ dicit primo si prius ⁊ posterius accipiat̄ ꝟm ordinē cause ⁊ effectus certum est: q̄ esse cōuenit primo creatori: qz quicquid conuenit esse ⁊ effectui per prius cōuenit esse cā effectui: ⁊ ꝑcipue cā tuz ad ea: que dicūt perfectionē simpliciter: ⁊ loquendo de causa effectiue: ⁊ ideo eē q̄ dicit simpliciter perfectiōez prius conuenit creatori cā vnicuiq3 creature. si aūt ordo prioris ⁊ posterioris sumat̄ ꝟm superius ⁊ inferius adhuc eē conuenit p̄ prius enti cōmuni creatori ⁊ creature cā ipsi creature. si tamē habent aliqd cōmune vnꝰ rationis. si aūt ordo prioris ⁊ posterioris accipiatur ꝟm diuersa existentia in eodē: sicut in substantia corporali prior est substātia: postea quantitas: ⁊ postea qualitas. sic dico q̄ ꝟm primā opinionē: a quocūq3 esse accipiat̄ ens questio est nulla: qz esse ⁊ essentia ⁊ ipsum ens sunt vna res: nec est aliquis ordo realis inter ea. si aūt differant re vt ponit secūda opinio: ⁊ accipiatur ens ab actu existēdi. tūc ens non conueniret primo eēntie: nec actu existēdi: sed composito ex vtroq3: qz stante hypothesi de dicta diuersitate: nec essentia esset: q̄ est: sed quo aliquid est. sed compositum ex vtroq3 proprie est illud q̄ est actu ens: sicut in rebus materialibꝰ: nec materia: nec forma est ipsum qō simpliciter est: sed ipsuz compositū: qō est ex vtroq3: ⁊ sic p̄z ad questionez. ¶ Ad rationes p̄z de facili. naz quādo dicit̄: q̄ vnumquodq3 separatorum est ens primo ⁊ per se: pōt dici: q̄ ꝫ est verum accipiendo ly per se formaliter: qz quodlibz separatū a materia est ens per se formaliter: qz non habet esse formaliter per aliud a se. ¶ Et quādo arguit̄ ad aliam partē: qz tunc creatura nō esset ens per aliud: concedo q̄ non sit ens per aliud formaliter: nō tamen sequit̄: q̄ non sit ens per aliud effectiue: sicut fides ponit esse aliud a deo effectiue: ⁊ ad argumēta. ¶ Ad maiorem euidentiam istius prime questionis sciendu3 est: q̄ si queratur vtrū aliqua creatura sit per se necesse esse formaliter: q̄ pōt esse duplex intellectus questionis. vnꝰ vt queraī vtrū aliqua creatura per essentiam formaliter sic habeat necessitatem essendi: q̄ per nullam aliam causam habet esse vel necessitatem essendi qualitercūq3: ita q̄ ly per se excludat omnez causam ab esse creature: que in quolibet genere cause sit causa ipsiꝰ esse creature: vel sue necessitatis in essendo. Alius itellectus pōt esse. s. q̄ per ly per se excludatur alia causa formalis ipsius esse creature ⁊ sue necessitatis in essendo: vt sit sensus questionis: vtrum creatura per suaz essentiam formaliter habeat esse ⁊ necessitatez essendi: ita q̄ hoc non conueniat ei p̄ aliam causam formalem: ꝫ sibi conueniat per aliā causam: que est causa efficiens. Si queratur iuxta primuz intellectum questionis: vtrum creatura sit per se necesse esse formaliter: planū est q̄ non: quia sic ponere creaturaz esse per se necesse esse formaliter implicat contradictionem: quia creatura est aliquid productuz ab alio nullo presuppposito. hoc est ex nihilo: ⁊ per consequens ponere aliquid esse creatuz est ponere: q̄ habeat causaz efficientem cā opz esse aliam ab ipso creato: quia nulla res facit seipsam. si ergo ens creatum ponatur sic esse p̄ se: q̄ nō habeat causam sui esse diuersam a se: que sit causa sui esse in aliquo gēre cause: est ponere: q̄ habeat causam efficientem aliam a se: ⁊ q̄ non habeat talem causaz: qō est implicare contradictionē: ⁊ ideo ponere creaturam isto modo esse per se necesse esse: falsum est: ⁊ impossibile: ⁊ hoc satis planū est. ¶ Si aūt queratur iuxta ꝟm intellectum questionis: vtruz creatura sit per se necesse esse formaliter. i. vtrum formaliter habeat esse: ⁊ necessitatem essendi per suam essentiam: ita q̄ non p̄ aliam causam formalem: ꝫ habeat ista per aliud: sicut per causam efficientez: tunc dico q̄ hic queruntur duo. s. vtrum creatura habeat per se formaliter esse: ⁊ vtrū habeat per se formaliter necessitatez essendi. ¶ Quantum ad p̄mū istoz duoz p̄z ex dictis in p̄cedenti qōne: qz ꝟm eos q̄ ponūt: q̄ eē differt in creaturis realr ab essentia: nulla creatura bz eē formalr per eēntiā suā: imo ꝟm istā viam habet esse per aliquid addituz ad essentiam. ¶ Scōm autē illos qui ponunt: q̄ esse ⁊ essentia sunt idem realiter in creaturis: omnis creatura habet eē formaliter. i. per suam essentiaz: quia ꝟm eos illud quo formaliter est creatura est ipsa sua essentia: ⁊ non aliquid additum essentie: ⁊ de hoc satis dictum est. ¶ Quantū aūt ad z̄m istorum: vtrum. s. creatura habeat per se formaliter necessitatē essendi: dico q̄ cum necessitas eēndi sit: q̄ habere sic eē: q̄ non posset non eē necitas eēndi dupliciter potest accipi. Uno modo simpliciter: ⁊ absolute: ita. s. q̄ aliquid sic est: q̄ non potest non esse: nec per aliquam potentiaz: que sit in ipso ad opposituz: nec etiam per potentiam: que sit in alio qui suam potentiaz posset subtrahere ⁊ creaturam annihilare vel non facisse. Alio modo potest accipi necessitas essendi non absolute: sed ꝟm determinatum modum vt dicantur habere necessitatem essendi ea: que sunt proprie incorruptibilia: quia sic habent esse: q̄ in eis non est potentia subiectiua: que manens possit esse sub priuatione opposita ipsi actui sub quo est siue sub opposito actu. si queratur: vtrum creatura sit per se necesse esse formaliter: loquendo de primo modo necessitatis planum est q̄ nō: ⁊ hoc potest ostendi tali ratione: q̄ non est necesse esse non est per se necesse eē formaliter: ⁊ hoc p̄z: quia per se necesse esse presupponit necesse esse: sed nulla creatura isto modo habet necesse esse: effectus enim cause agentis: que non necessario agit: ꝫ habz in potestate sua agere vel non agere: non habet simpliciter necessitatē eēndi modo predicto: omnis aūt creatura est effectus talis cause: quia ꝟm fidem deus agit libero arbi. sic: q̄ in potestate sua est agere vel non agere. ergo ⁊c̄. ¶ Si autez queratur: vtrum creatura sit per se necesse esse loquendo de secundo modo necessitatis: tunc dico: q̄ si necessitas essendi formaliter vocetur priuatio potētie ad nō esse: sic nulla res per essentiam suam est formaliter necessaria: sicut etiam si incorruptibilitas formalis vocetur priuatio corruptionis: nulla res per essentiam suam est formaliter incorruptibilis: quia nulla res positiua est formaliter aliqua priuatio: ꝫ enim ad positionē vnius sequatur priuatio alterius: sicut ad positionem albi sequitur priuatio nigredinis: tamē albedo non est formaliter ipsa priuatio nigredinis. si necessitas formalr eēndi vocetur natura illa: in qua talis p̄uatio fundatur: sic creature incorruptibiles sunt per se. i. per essentiam suā necesse esse formaliter: loquendo de secundo modo necessitatis: ⁊ hoc siue differat esse ab eēntia: siue non: qz in illo primo ⁊ per se fundatur priuatio potentie ad nō esse: modo quo nunc loquimur de potentia ad non esse cui repugnat habere potentiam subiectiuam ad non eē oppositum illius esse: q̄ habet. sed ipsi essentie creature incorruptibilis per naturam primo repugnat habere talez potentiam: vel eē talis potentia. ergo ⁊c̄. probatio minoris: qz creature corruptibili ꝓuēit poꝰ ad nō eē.

simpliciter per aligd sue essentie. ergo ꝛ incorruptibili repugnat talis potentia: vel per totam essentiã suaz: vel per aligd sue essentie. non põt aũt dici: ꝙ per aligd sue ẽntie: ita ꝙ nõ per totã essentiã suaz: qz si per aligd sui repugnaret sibi posse nõ eé. ꝛ nõ per totũ: eét similr corruptibilis. Relingt̃ ḡ: ꝙ creature incorruptibiles sint isto modo per se necesse eé formaliter: qz per suam eẽntiam repugnat eis isto modo potẽtia ad nõ eé: creatura aũt corruptibilis neutro modo est ꝑ se necesse esse: sic ḡ pz: quo possit dici creatura ꝑ se necesse esse formaliter: ꝛ quo nõ. ¶ Est aũt notandũ: ꝙ ratio p̃cisa: q̃re creatura nõ habet ꝑ se necesse eé nõ excludẽdo cãm efficientem ꝑ ly: per se: ꝛ loquendo de eo: ꝙ est simplr: ꝛ abl̃ necesse eé: nõ est hoc: ꝙ est eé creatũ ab alio: sed supposita īcorruptibilitate creature cã seu ratio: q̃re creatura isto modo simplr: ꝛ abl̃ est necesse eé est: qz est a tali agente: qđ agit lib. arb. si aũt deus ageret necessario que imediate sunt ab eo: sicut posuerũt plũ: tũc tales creature simpliciter eẽnt nec̃arie: ita ꝙ nec possent nõ esse ꝑ potentiã: que eét in eis: qz tales creature nõ habẽt potẽtiam subiuã ad non eé: vt dcm̃ est: nec possent nõ eé ꝑ potẽtiam: que eét in alio: qz sic eét in agẽte potẽtia ad danduz eis eé: ꝙ nõ possz nõ dare eis eé: qz eius potẽtia necessario eét determinata ad alteram partem: ꝛ sic patet ad quẽstionem istam. ¶ Questio. II.

SEcundo querebaꝫ: vtrũ q̃cũq; vtute possint fieri due sube seipsis differẽtes: ꝛ arguit ꝙ sic: qz plus dependet accidẽs a substãtia q̃ substãtia ab accidẽte. sed duo accñtia possunt fieri seipsis dñntia: sicut pz in sacrameto altaris: ḡ ꝛc̃.

Contra duo sube non possint fieri sine dualitate: sed dualitas cum sit numerus aut est q̃litas: aut accidens. ergo ꝛc̃.

Ad euidẽtiã istiº q̃nis. primo ponã vnã breuem distinctionẽ de accidẽte. secũdo ponã intẽtionẽ q̃nis. tertio rñdebo ad q̃nem.

Quantum ad p̃m sciendũ: ꝙ aligd põt dici dupliciter accidere alicui. vno modo: qz est quedã forma accñtalis ei inherẽs: sicut q̃titas: ꝛ q̃litas inherẽt sube hñti talia accñtia. alio mõ põt dici aligd accidere alicui: ꝙ est extra rõnẽ suã dato: ꝙ ei nõ inhereat: ꝛ isto mõ coexñtia alicuiº sube põt dici accidere alteri sube: accidit. n. isto mõ platoni: ꝙ sor. fit: ꝛ econuerso: nec hoc est cõtra illud: ꝙ dr̃ p̃mo phisi. s. ꝙ illud: ꝙ vere est nulli accidit: qz ibi accipit̃ accidere ꝑ eo ꝙ est alteri inherere: ꝛ isto scõo mõ: si eẽnt duo angeli: vel duo coexistẽtia vnus diceret̃ accidere alteri: ꝛ hoc sufficiat de primo:

Quantum ad zm̃ sciendum: ꝙ in ista questione non querit̃: vtrũ deus possit facere aliq̃ subam sine quocũq; accidẽte: sed ꝟ querit̃: vtrum deus possit facere duas substantias: ita ꝙ earum distinctio abinuicẽ nõ fiat per accidentia: sicut ꝑ cãm necessariã ipsiº distõnis: hoc de scõo.

His premissis dico ad questionẽ: ꝙ questio ꝑput nude ꝓponit̃: nõ videt̃ habere difficultatẽ: nã si accipiamus duas subas specie differẽtes: non credo: ꝙ aliquis dubiter: quin seipsis distinguat̃: ita ꝙ nõ habent aliam cãm formalem sue distinctionis ꝓter suas naturas: ꝛ hoc teneo esse vnum de ꝙbuscũq; formis specie differẽtibus: ꝛ rõ: vt mihi videt̃ est in ꝓmptu: qz illa: ꝙbº ex natura sua repugnat: ꝙ vnum sit aliud ex suis naturis habẽt: ꝙ distinguantur: ꝛ hoc satis pz: qz omnis distinctio est inter aliqua: quoruz vnũ non est alterum: ita ꝙ vbicũq; est dare aliq̃ duo: quoꝝ vnũ nõ est alterum: ibi est distinctio: ꝛ econuerso. vbi est distinctio opz dare aliqua duo: quoꝝ vnum nõ est alterum: sed quecũq; forme spẽ differentes sunt bº: qz ipossibile est: ꝙ forma specifice ab alia differens possit esse ista a qua specifice differt: ꝛ precise hoc habet veritatem in formis absolutis: sicut sunt forme substãtiales. omne. n. genus diuidit̃ in suas spẽs per incõpossibiles differẽtias. ¶ Secũdo pz idem sic: qz nullus ponit aliqđ accidẽs facere ad distinctionẽ substãtie: nisi q̃titatẽ. sed ꝓ illos: ꝙ ponũt q̃titatẽ facere ad distinctionem substãtie q̃titas nõ distinguit substantiã specifice: sed tñ numeralr q̃ocũq; intelligat̃: ergo sube non distinguunt̃ specifice per aliquod accidẽs: ꝛ per ꝯñs sequitur: ꝙ sic distinguant̃ seipsis: si aũt loquamur de diuersis substantijs differentibº nũero adhuc videt̃ necessariũ: ꝙ aliq̃ substãtie solo numero differentes differant formaliter seipsis: ita ꝙ nõ est dare aligd diuersum re ab essentia earũ: per qđ formalr distinguant̃: ꝛ quando dicũt aliq; ꝙ anime distinguunt̃ in habitudine ad corpora: credo ꝙ intẽdant dicere: ꝙ relatio siue habitudo: q̃ sit accidẽs addituꝫ sup eẽntiã distiguat eas numeralr: qz certũ est: ꝙ illud ꝙ ꝓsupponit distinctionẽ fundamẽtoꝝ magis ꝑ illa distinguit̃: q̃ ecõuerso: sz sic intelligũt vt credo: ꝙ cũ ita sit: ꝙ due aie: differãt realr seipsis: ita ꝙ illud: quo formalr differũt: nõ sit aliud ab animaruz natura: hoc tñ bẽt nã animarũ inq̃tũ ꝑ se ꝛ nõ ꝑ aliqđ accidẽs habent: ꝙ sint tales forme: ꝙ nate sunt ꝑficere mãm q̃dam: ita ꝙ si nõ cõpeteret eis ex natura sua: ꝙ essent nate ꝑficere mãm: nõ cõpeteret eis ꝑ nãm suã numeraliter multiplicari. sicut si dicerem⁹: ꝙ deo nõ competeret scire: nisi eét talis nãe: tamẽ ex ꝟ nõ segt̃: ꝙ deº bẽt scire ꝑ aliud ab eẽntia sua: gegd aũt scit de hoc: tñ ō qõne in se: vt q̃rit̃ satis planũ est ꝙ. s. due substãtie põt fieri: q̃ nõ distinguant̃ ꝑ aliqđ accidens: sed seipsis: ꝛ sic pz ad qõnem. ¶ Ad rationẽ in oppositũ dico: ꝙ multipliciter peccat: qz equocat dualitatẽ: equocat etiaz accidẽs: ꝛ procedit ab insufficiẽtl. accipit̃. n. dualitas diffoꝛmiter: nã est dualitas subalis: q̃ cõstituit̃ ex vno: ꝙ conuertit̃ cũ ente: ꝛ ista nõ dicit aliqđ accidẽs inherẽs rei: ꝛ sine ista nõ possunt fieri due substãtie: ꝛ est dualitas accidẽtalis: que est q̃titas discreta fundata in q̃titate cõtinua: ꝛ sine ista possunt fieri due substãtie. vnde soluẽdo ad formã põt dici: ꝙ maioꝛ loquẽdo de dualitate ꝓmo modo dicta est vera: sed loquendo de dualitate secundo modo dicta est falsa: ecõuerso dõm est de minori: peccat etiã equiuocando. nã sicut dictum est: accidẽs potest accipi pro aliquo actu inherente: vel pro eo ꝙ nõ est de ratione alterius: ꝓ quẽ modũ põt dici vna substantia accidere alteri inquãtum accidit alicui substantie: ꝙ alia substãtia coexistat secũ: ꝛ applicando ad propositum potest dici ad formam argumenti: ꝙ quando queritur: vtrum due substantie possint esse distincte seipsis: ꝙ intentio questionis est querere: vtrum ita sint distincte seipsis: ꝙ non per aliud: sicut per accidens primo modo dictum; quando vero dicit̃ in minoꝛi: ꝙ dualitas est accidens. dicendũ ꝙ loquẽdo de dualitate substantiali non potest dici: ꝙ sit accidens primo modo dictum: sed secundo modo inquantuz cuilibet illarũ substantiarũ accidit: ꝙ alia sit secũ: peccat etiam: qz procedit ab insufficienti: qz ad probandũ: ꝙ due substãtie nõ distinguant̃ seipsis: non sufficit accipere: ꝙ non põt fieri sine dualitate: dato ꝙ dualitas esset accidẽs: sed oportet: ꝙ sic accipiãtur: ꝙ non possint fieri sine dualitate

Nõ dic qđo creatura possit dici ꝑ se necesse esse formaliter ꝛ q̃. modo nõ.

Nõ qđo ẽm phos entia eterna sunt necessaria simpliciter.

Primꝰ arꝰ

Aligd accidẽs alicui dupliciter põt intelligi.

T. c. 30.

Scõs arꝰ

Tertiꝰ arꝰ

Notẽt aures ĩterpretatõez moderni thomiste qũo fit intelligẽdũ dcm̃ sci Thom. dicẽtis alias separatas distingui ꝑ hitudines ad corpa

Duplex ẽ dualitas trãscendẽs ꝛ limitata nã vt ꝓz ẽt Cõmẽta 4. metaph. p. 3. t. 10. meta. 5. t. 8. cõmẽtio 5 Aue. aliud ẽ vnũ qđ ẽ principiũ numeri. Nõ ẽt ꝙ dualitas cãta ex vno qđ ꝓuenit cũ ente cãtur ex ꝓtractione. dualitas vero cãta ex vno ꝙ est ꝓncipiũ nãeri cãtur ex diuisione continui sicut alibi latiº declarauimus ubi.

eas formaliʒ distinguẽte: ⁊ distinctionẽ formaliʒ causante: qz ħ non q̃rit̃ vtꝝ subꝫ possit fieri sine accñte: ſz vtrũ possint fieri due sube sine hoc: ꝙ accñs sit causa formalis distinctiõis eaꝝ. vñ dato: ꝙ dualitas illa eẽt accñs scđo modo. adhuc nõ ſequitur: ꝙ illa dualitas ſit cã illi⁹ distinctiõis: imo q̃lʒ ſeipſa eſt diſtincta ab alia: ⁊ ex hoc poſteri⁹ ſequitur cõnumeratio vni⁹ illarum ad alteram ⁊ coexiſtentia. Queſtio. III.

Certio querebatur: vtrũ angelus ſemper creetur: ⁊ vr̃ ꝙ ſic: qz conſeruatio ⁊ creatio in angelo ſunt idẽ: ſz angelus ſemp cõſeruaī: g̃ ⁊c. mi. pz ꝓbo. ma. qz ꝟſeruatio ⁊ creatio nõ vident differre niſi ſm: ꝙ creari dicit nũc ꝓmo eẽ ab alio: ꝟſeruari vo dicit continuari in eẽ accepto: ſz iſta dr̃ntia nõ põt bẽre locũ in eẽ angeli cũ mẽſuret euo: in quo nõ eſt ſucceſſio: g̃ ⁊c.

Contra angelus creatus eſt initio tẽporis: ſaltez ſm coexiſtẽtiam: ſz initiũ tẽporis nõ põt exiſtere nũc pñti. ergo nũc non cauſaī: ⁊ tamẽ conſeruatur. g̃ creatio ⁊ cõſeruatio nõ ſunt idem: ⁊ p conſequens angelus nõ ſemper cauſaī.

Ad euidentiam iſti⁹ qõnis. ꝓmo ꝓmittam q̃ꝺdam ſuppoſitionẽ circa illa: q̃ mẽſuranī euo: ex qua itẽdo excludere q̃ſdam falſas imaginationes: que poſſent eẽ circa talia. ſcđo oſtendam gd importaī in talibus p creari ⁊ conſeruari: ⁊ tertio dicam ad queſtionem.

Primꝰ ar⁹. Quantum ad ꝓmũ ꝓmitto iſtam ſuppõnẽ: ꝙ euiternitas loquẽdo itrinſece: nihil trãſit in ꝓteritũ: nec expectaī aliqd in futurũ q̃tum ad illud: qđ mẽſuraī euo: poſſunt tamẽ in his: que mẽſurãtur euo eẽ: ſicut in ſubo: quedã in qbus eſt ſucceſſio vel cõtinua: ſicut apparet in motu celi: vel directa: ſicut eſt in opationib⁹ angeloꝝ. ſz in ipſa natura vel eẽ euiternũ nulla ſucceſſio eſt: qz ſi eſt ibi ſucceſſio: aut eſt cõtinua: aut diſcreta. ſi continua ſegtur: ꝙ ibi eſt motus: ⁊ p ꝟñs eẽntia vel eẽ euiterni acqrit̃ per motũ: ⁊ vlteri⁹ in eſſe vel cuiuſcũq; alteri⁹ euiterni eſt ponere gradus: ⁊ q̃ꝺã latitudinẽ: q̃ omnia ſunt inconueniẽtia. ſi diſcreta ſegt̃: ꝙ ſint in diuerſi act⁹ coꝛrñdentes diuerſis nunc diſcretis: ⁊ illi act⁹ nõ poſſunt intelligi nõ eẽ vel eẽntia: ⁊ per ꝟñs in vno eterno erũt due eẽntie vel duo eẽ: quorum vtrũq; eſt impoſſibile: vt de ſe pz: ⁊ ideo in talib⁹ nihil trãſit in ꝓteritũ nec expectaī aliqd in futurum. ¶ Ex hoc excludit̃ imaginatio: ꝙ pmanẽtia taliũ rerũ imaginareī cũ quadã ſucceſſione: vel ꝙ eẽt quoddã nunc: in q̃ eẽt fieri ipz: ⁊ aliud nũc: in quo eẽt ꝟſeruatio vel pmanentia ipſoꝝ: qz in ipſis q̃tum ad intra nõ eſt dare aliõ ⁊ aliud nũc. ſz vnũ nũc indiuiſibile. vñ ibi nulla ſucceſſio eſt ſm rẽ. ſz ſi aliq̃ ſucceſſio accipit̃ in talib⁹: ħ eſt vt ſm imaginationẽ nr̃az: g intelligimus talia ad moduz rerũ tẽporaliũ nobis notaꝝ: vel in comparatiõe ad coexiſtiam alloꝝ: ita ꝙ idẽ nũc indiuiſibile inſtans coexiſtit diuerſis tẽporib⁹: ⁊ diuerſis nũc temporis ſibi ſuccedẽtib⁹: per quẽ modũ enũtiamus de deo verba diuerſorũ tẽpoꝝ: ſm ꝙ dicimus: ꝙ fuit: eſt: ⁊ erit: ⁊ ex hoc vltri⁹ ſegtur: ꝙ ibi ſm rem loquẽdo: nec fieri: nec factũ eẽ eſt tranſiẽs: ſz ſtans ⁊ pmanẽs: ſz coexiſtant alicui tranſeũti: ⁊ ſic pz de primo.

Qꝫ in euiterni nulla ſit ſucceſſio ſm rẽ: ſz ſolũ ſm imaginatiõez noſtram.

Scđo arꝰ Quantum ad zm̃ ſciendũz: ꝙ in talib⁹ fieri vel cauſari põt accipi dupliʒ. vno modo abſ̃ ⁊ abſq; determinatione aliq̃: ⁊ hoc modo creari nihil aliud eſt q̃ accipere eſſe ab alio quantum ad totuz: ꝙ habet nullo preſuppoſito: ⁊ creari ſic acceptũ ſemper manet: qz ſemp creatura eſt in acciꝑiẽdo eẽ a deo: ⁊ ſemper ei daī eſſe: ſicut ét ꝓlone ꝓcedentes in diuinis ſemp ſunt in ꝓcedẽdo: eo ꝙ nihil trãſit ibi in ꝓteritũ vel expectaī in futurũ. Alio modo põt accipi creari pro eo: ꝙ eſt nũc primo eẽ ab alio. Ita ꝙ cũ habitudine accipiẽdi eẽ ab alio excludaī ꝑius fuiſſe: nõ ꝙ in talib⁹ poſſit accipi pri⁹ ⁊ poſteri⁹ per comparationẽ ad intra: ſed tm̃ p comparationẽ ad extra: inquãtũ coexiſt̃ vel coexiſtere poſſunt aliqbus ſucceſſiuis: in qbus põt accipi primũ ⁊ vltimũ: ⁊ pri⁹ ⁊ poſteri⁹: ⁊ ſic aliquo modo pz qd importe tur per creari. ¶ Quantum aũt ad conſeruari videt̃: ꝙ conſeruatio importet ꝑuare ipm eſſe acceptũ: vel q̃ſi tenere ipz acceptũ in ſua permanẽtia. vnde videt̃ ſm modum nr̃m intelligẽdi ꝓſupponere eẽ rei: ita ꝙ videt̃ importare rem ꝓexiſtẽtem teneri: ne cadat in nõ eẽ: ⁊ quãuiʒ ita videt̃ ſm nr̃um modũ intelligẽdi: tm̃ nõ videt̃ mihi: ꝙ ſm rem omnis cõſeruatio ꝓſupponat eẽ ſeruatũ. ſed bñ infert rem eẽ: fieri aũt qñq; infert rez eẽ ⁊ qñq; nõ. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiaz ſciendũ: ꝙ aliqd dicit dupliʒ conſeruare aliqd. vno modo indirecte. alio modo directe. Indirecte dupliʒ: vno modo: qz ꝓhibet corrũpẽs: ſicut ille dicit ꝟſeruare ouẽ: g̃ ꝓhibet lupũ ne corrũpat eam. alio mõ dicit aliqd conſeruare aliud indirecte inquãtũ ꝟſeruat illud: a quo aliquo mõ dependet talis res: ita tm̃ ꝙ ſuper talẽ rem ſic dependentẽ nõ bẽat cãlitatẽ: ſicut ſi aliquid eſſet ꝙ nõ haberet directe cauſalitatez ſuper ipz lumẽ: ſed ſup aerẽ: a quo lumẽ dependet: illud dicere tur indirecte conſeruare lumẽ: ⁊ iſto modo gnãliter loquẽdo dicit aliqđ agẽs conſeruare: illud: ſup qđ nõ bẽt directe cãlitatem: ſz tm̃ ſup aliqd aliud: a quo dependet illud aliquo mõ: qđ ponit conſeruari. Directe aũt dicit aliqd ꝟſeruare alteꝝ: qñ directe bz cãlitatem ſup illud q̃tũ ad ſuũ eẽ ⁊ fieri: ita ꝙ directe in ſuo eẽ: ⁊ fieri depẽdet ab eo: ſicut ab bñte directe cãlitatẽ ſup ipm q̃tum ad hoc totũ. Modo dico: ꝙ ſz cõſeruatio ei⁹: qđ dicitur indirecte conſeruare preſupponat ipm eſſe conſeruatũ: mihi tamẽ nõ videt̃: ꝙ loquẽdo ſm rem cõſeruatio ei⁹ qđ directe dicit̃ conſeruare: aliqd ꝓſupponat eẽ rei: ꝙ probo dupliʒ. ꝓmo ſic. illud ꝙ ꝓſupponit̃ alteri põt manere illo ablato: qz ablato poſterioze non bz auferri pri⁹. ſed ablata conſeruatiõe directe: impoſſibile eſt eſſe rei conſeruate manere: quia tũc effectus eſſet ſine cauſa. g̃ ⁊c.

¶ Si dicatur ad hoc: ꝙ ipſum eſſe vt in fieri preſupponitur conſeruationi: ⁊ ideo nõ ſequitur: ꝙ effectus ſit ſine cauſa: quia in fieri nõ habet cauſam conſeruatiuam: ſed facientẽ: hoc videt̃ ideo: qz faciẽs euiternũ ⁊ conſeruans: aut cauſat idem: aut diuerſa: nõ diuerſa: qz tũc ſeq̃retur: ꝙ quando creat ⁊ quãdo conſeruat: aliud ⁊ aliud eſſe cauſaret: ⁊ ſic in eſſe euiterni aliquid trãſiret in ꝓteritum: ⁊ aliquid expectaret in futurum: ꝙ eſt falſum: vt patuit ſupra. ſi idem creat ⁊ conſeruat ſequitur: ꝙ facere ⁊ conſeruare nõ ſunt diuerſe actiões: nec fieri ⁊ conſeruari ſunt diuerſe paſſiones realiter: qz impoſſibile videt̃ diuerſas actiones vel paſſiones terminari ad eundem effectum formalem: ſaltẽ imediate: ⁊ per ꝟñs fcñ eſſe: ⁊ conſeruatum eſſe erũt oino idem re: ſed eſt impoſſibile ꝙ eoꝝ: que ſunt vnũ realiter: vnum preſupponat aliud realiter: quia tũc idem realiter eſſet prius ⁊ poſterius ſeipſo realiter: cõſeruatio ergo modo predicto ſumpta realiter loquendo non preſupponit ipſum fieri: nec per conſequens preſupponit eſſe rei facte. ¶ Secundo probo idẽ ſic. ꝟſeruans directe dicit̃ conſeruare inq̃tũ tenet rem: ne cadat in nõ eſſe: ſz conſeruans ꝙ habet directam cauſalitatem ſuper ipſum eẽ rei non tenet rem: ne cadat in non eſſe: niſi inquantũ dat eſſe: ergo con-

Creari ſ cuſternis dupliʒ põt accipi.

Aliqd cõſeruare aliũ dupliciter contingit.

Vide ꝟſtem deciſionem a ſcoto i quolibetis. q. 9.

Nō differt inter successiua ⁊ ꝓmanentia ḡnabilia ⁊ eternā pēnā hoc qō est fieri inferre nō esse vel non fuisse.

seruans directe: ꝺseruat in cẽtū semp dat eē. sed dans eē nō ꝓsupponit eē datū. ḡ ⁊c. vñ hic nō isto plus: qz satis vī mihi manifm. ¶ Ad tū aūt ad fieri sciēdū: ꝙ in successiuis fieri infert eē: ⁊ est simul cū eē: nec fieri in talib⁹ infert nō fuisse: qz puto: ꝙ motus potuit esse ab eterno. In ꝓmanētib⁹ aūt gnābilib⁹ ⁊ corruptibilibus cẽtū ad formas suas: in qb⁹ est motus fieri: infert nō eē ꝺpletū: nā qō dealbat̄: nō est complete albū. In formis aūt: ꝛ quas nō est motus: sed tm sunt termini exteri⁹ aliquoz motuū: ⁊ acgrunt̄ in termino mot⁹: fieri taliū accipiendo fieri ꝓ motuz ordinato ad ipsas infert simplr nō esse ipsaz. sed fieri acceptū ꝓ instantanea introductione taliū formaz infert nūc ꝑmo eē taliū formaz. Ita euiternitatis aūt fieri siue ipz creari ipsoz: qō idē est: infert eē ipsoz: qz in eis simul est fieri: ⁊ fcm eē. Et si accipiat̄ fieri ipsoz ꝓ eo: ꝙ est bēre totū suū eē ab alio nō addendo aliq̄ determinatione: sic infert eē: ꝙ nō infert: nō fuisse infert nō eē a se modo: quo ponimus ꝓ oppositā patrez in diuinis eē a se. si aūt accipiat̄ fieri ipsoz cū determinatione. ſ. ꝓ eo: ꝙ est nunc ꝑmo eē ab alio modo: quo inuenit̄ ibi ꝑmū ꝓ ꝺparationē ad aliqō successiuū: cui coexistit: vel possibile est coexistere sic fieri: ꝛ inferat esse: excludit tm fuisse: ⁊ isto modo cōiter accipit̄ in vsu loquentiū creari. ꝺseruari aūt nō sic excludit ꝑfuisse: nec in re: nec in vsu loq̄ndi loquētiū. hoc sufficiat de scō.

Tertꝰ artꝰ

Nunc tertio facilr ex his ꝓz solutio qōnis: ḡ q̄rit̄: vtruz angelus semp creet: qz si accipiat̄ creari angeli ꝓ eo: ꝙ est accipe totū suum eē ab alio. sic creari semp ꝺuēit angelo. Ita ꝙ vex̄ ē angelū nūc incipe totū suū eē ab alio: sicut fuit vex̄ in ꝑncipio mundi. qz illud: in quo nihil transit in ꝓteritū: nec aliqd expectat̄ in futuz̄. sic se hz: ꝙ quicqd positiuū est qñq̄: ꝺuenit cẽtū ad rē ꝓtinet semp ei ꝺuēit. qz si aliqd positiuū sibi intrinsecū qñq̄ ꝺueniret: ⁊ nō semp: oporteret: ꝙ illud vel trāsiret in ꝓteritū: vel expectaret in futurū. sed in angelo cẽtum ad illa: respcū quoz ꝺuenit ei creari. ſ. cẽtum ad eē ⁊ eēntiā nihil transit in ꝓteritū: nec aliqd expectat̄ in futuz̄. ḡ cẽtuz ad intra qcqd sibi conuenit: semp ꝺuēit. ¶ Sed qñq̄ verificat̄ de angelo accipe totū suū eē ab alio. ḡ semp verificat̄ de eo: ⁊ hoc est fieri: siue creari suū abtē acceptū. ¶ Si autem accipiat̄ creari ăgeli ꝓ nūc eē ab alio cū exclusiōe ipsi⁹ fuisse nūc nō est vex̄ semp angelū creari: qz sic ꝛporrat: ꝙ in quolibet nūc: cui pōt coexistere: posset verificari de eo esse ab alio. sed non ꝑfuisse. ꝛz nō pōt verificari de angelo in aliqb⁹ nūc: qb⁹ coexistit eē ab alio: ⁊ nō ꝓfuisse: ḡ ⁊c. ⁊ sic ꝓz: ꝙ vno mō pōt dici angelū semp creari: ⁊ alio mō nō: qz vere ꝺseruari non ꝛporrat talē exclusionē ꝑexistēdi: nec ex nā rei: nec in cōi vsu loquēdi. Ideo ꝺcedit̄ simplr angelum semp ꝺseruari. ꝛz nō ꝺcedit̄: ꝙ semp creet nisi cū distōne. ꝓ hoc ꝓz ad argumēta. Ω. IIII.

Quarto q̄rebat̄: vtruz habitus fidei sit nečar⁹ ad salutez: arguit̄ ꝙ nō: qz sicut ad ꝺsequēdū finez regrit̄ cognitio: ita ⁊ opatio. sed ad opa mozalia: quibus ꝺsequimur finē: nō est nobis nečar⁹ habit⁹ infusus: sicut ꝓz de castitate acgsita: que hz eūdē modū cū castitate infusa: ergo ⁊c.

Contra vita gre est altioz cẽtū nāe: ḡ ꝓter habitus acgsitos regrit ad ꝺsequēdū suū finē habitus infusos: ⁊ maxime cẽtū ad cognitionē: cuius est dirigere: habitus aūt pertinens ad cognitionē est fides. ergo ⁊c. ¶ Ad euidētiā isti⁹ qōnis ꝑmo ostēdā: qūo aliqd dicit̄ necessarium saluti. ſcō qūo fides saluti sit necessaria.

tertio mouebo quedam dubia ⁊ soluam.

Primꝰ ar.

Quantum ad ꝑmm sciēduz: ꝙ salus: de q̄ logmur nihil est aliud: cẽtū vita btā: in qua finaliter homo summe pficiet̄: ⁊ cẽtuz ad aiam: ⁊ cẽtū ad corpus: ⁊ ab omni malo in vtroq̄ liberabit̄. q̄rit ḡ: vtrū fides sit nečia ad ꝛndū futurā beatitudinē: ⁊ hoc sufficiat de ꝑmo: qūo. ſ. aliqd dr nečariū ad salutē.

Scōs artꝰ

Quantum ad zm sciēdū: ꝙ aliqs pōt cōseq̄ beatitudinē futurā: de q̄ logmur dupliciter. vno mō ex sola liberalitate dei sine gbuscūq̄ meritis ꝑcedētib⁹: sicut aia xp̄i fuit btificata. alio modo ex meritis: ⁊ hoc vl alteri⁹: sicut paruli ex merito xp̄i eis cōicato ꝺsequunt̄ btitudinē. vel ex ꝓpriis meritis: sicut saluant̄ pueniētes ad ānos discretōis: meritū aūt: vt cōmuniter ponit̄: duplex est. ſ. de ꝺgruo: ⁊ de cōdigno: meritū de ꝺgruo dr: qñ actꝰ meritoriꝰ est: ꝙ est aliqd bonū acceptabile ei: a quo expectat̄ aliqd vt ꝑmiū: sed nō est talis valoris: ꝙ sit ei ꝓportionatū: ita ꝙ expectatio ꝑmij nō initiet̄ iustitie: ꝛz liberalitati ꝺferētis illud: qō taliter meręti exhibeat̄: meritū vo de cōdigno dicit̄: qñ actꝰ meritoriꝰ in valore est ꝓportionatꝰ sic ꝑmio: ꝙ ipm ꝑmiū fit debitū sic merēti: ita ꝙ illa retributio initiet̄ iustitie.

Meritū dupler de congruo ⁊ de cōdigno.

¶ Hoc ꝑmisso dico: ꝙ ad hñdū btitudinē pōt aliquid dupliciter eē necessariū. vno mō ita: ꝙ sit nečiū ad obtinendū btitudinē adhuc nō habitā. alioꝰ: qz est nečiū cẽtum ad exñtiā btitudis: sicut multi ponunt habitꝰ gloriosos nečios ad btitudinē: qñ ḡ q̄rit̄ vtrū bēre fidē sit nečiuz ad btitudinē. ꝑmo intēdo rñdere cẽtū ad ꝑm modū necessary. aut aliqd dr nečiū ad obtinendū btitudinē nondū habitā: ⁊ sic acciꝰ nečiū fm diuersos modos ꝛndi btitudinē diuersi⁹ rñdebo ad ista: ꝛz qōnē. nā ad hoc: ꝙ aliqs cōsequat̄ btitudinē ex mera liberalitate dei sine gbuscūq̄ meritis non est nečiū ꝑexistere fidē: nec quācūq̄z aliū habitū: qz deꝰ ex sua mera liberalitate posset quācūq̄z aiam in instāti sue creatiōis beatificare: nullo ꝑexñte habitu: vel actu: sicut btificauit aiam xp̄i. ꝺstat ēt: ꝙ aliquē adultū in puris nālibꝰ exñtē posset deꝰ btificare absq̄z quocūq̄z habitu: vel actu ꝓexñte. ad hoc aūt: ꝙ aliqs possit ꝺseq̄ btitudinē ꝓ meritū alicuꝰ abtē loq̄ndo nō est nečiū ꝑcedere quācūq̄z habitū vel actū: qz xp̄s posset paruulo cōicare meritū passionis siue sine quocūq̄z habitu btitudinē ꝑcedēte: si deꝰ vellet: sicut ēt posset cōicare meritū suū sine susceptiōe sacrī: ꝛz fm cōmunē cursum hoc nō fiat. ¶ Ad hoc ēt: ꝙ aliqs ꝓ meritum de ꝺgruo possit ꝺseq̄ btitudinē abtē loquēdo nō video: qn sicut bō pōt ꝓ meritū de ꝺgruo ꝺseq̄ gram sine aliquo habitu sup nāli gram ꝑcedēte: ita ēt posset cōseq̄ btitudinez ꝓ tale meritū: dūmō deꝰ vellet sic ordinare. tm vex̄ est ꝙ fm cursum cōem nō est ita: tm non video: qn fm aliū ordinē: quē deꝰ posset instituere: posset hoc fieri: vex̄ tm videt̄ mihi ꝓbabile: ꝙ tale meritū de congruo: nō posset eē sine aliq̄ motione diuina ab intra: vel extra: vel ꝓ ꝑdicationē: vel ꝓ inspirationē: qz nisi aliqd tale eēt: homo nō ordinaret motionē animi sui ad talez btitudinē ꝛndā: vl qualitercūq̄z merēdā. ¶ Ad aliud quādo dicit̄: ꝙ ad ꝛndū btitudinē ꝓ meritū de ꝺgruo videt̄ mihi magis cōsonū cōi doctrine tam sanctoz̄ cẽ moderno⁹ doctoz̄: ꝙ aliqs neget hoc. ſ. ꝙ tales habit⁹ sunt necessary: siue sint nečary cẽtum ad subam actus: siue cẽtum ad modū: ⁊ hoc intendo ꝓbare: ad cui⁹ ꝓbationis euidētiā volo ꝑmittere duo. ꝑm est: ꝙ in talibus non pōt bēri demōratio. zm est: ꝙ in talibus videt̄ mihi debere sufficere illud: qō ponit̄ magis cōsonū doctrine sanctoz̄: vel auctoritati sacre scripture. cẽ ei⁹ oppm: dato ꝙ neutra ꝛz posset euidēter ꝺcludi aliq̄ aucte sacre scꝛ

ptur: vel sc̃ō: adduco ergo ad ꝓpositū duas rōnes: q̃rū ꝑma est talis. quicūq; mereť aliqd de cōdigno facit se ɔdignū illi ita ꝙ illud ſm iustitiā sibi debeť. sed nullus ex puris nālibus pōt se facere dignū vita eterna: ita ꝙ vita eterna sit sibi debita ſm iustitiā. g̃ ꝛc̃. ma. pz ex dr̃ia meriti de cōdigno: ꝛ meriti de congruo: minor cōcedit ab oibus: qz ponere oppositū est hereſis pelagiana. ¶ Ad istā aūt rōnē dicunt gdā: ꝙ nō opz ponere aliqō infusum ad merendū vitā eternā: non tñ sequit: ꝙ hō ex puris naturalibus mereať eā de cōdigno: qz ad hoc: ꝙ hō mereať vitā eternā ꝑter illud: qđ est in hoie: regriť acceptatio dei: que nec ꝑtinet ad nālia dei bois: nec est aliqd ifusum hoi. ¶ Sed hoc nō valz: qz in merēdo nō initiť valor actus meritorij in se. sed acceptationi alterius nō est mereri de cōdigno. sed de ɔgruo: pōt enī aliqs acceptare actū alterius quātūcunq; modici valoris sit ad hoc: ꝙ det sibi donū quātūcūq; magnū. sed nō facit: ꝙ iter illud: qđ dať: ꝛ illud qđ accipiť fit aliq̃ condignitas: ꝛ iō opz: ꝙ actus bēat in se talē valorē: ꝑ quez debeat acceptari: vt dignus tali remuneratiōe. ¶ Secūda rō ꝓbat: ꝙ hō ex puris nālibus nō pōt attingere ad spēz actus meritorij vite eterne de condigno. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū: ꝙ aliqs actus pōt esse meritorius duplr: vno mō ita ꝙ meritū cōsistat in ipso eēntialiter ꝛ ꝑnr: ita ꝙ ipso existente circūscripto quocūq; alterō hō mereť: ꝛ talis actus est actus elicitus a li. ar. alius est actus a lib. ar. imparᵗ: sicut manus: vel pedis: modo rō ista ꝓcedit de actu meritorio ꝑmo mō dicto: ꝛ est talis. nullus pōt mereri vitā eternā de cōdigno per actuz suū nisi actus suus sit talis valoris ꝙ faciat iꝑm dignuz vita eterna mō ꝓdicto: ꝛ hoc q̃tū ad ꝑmū actū: in quo ꝑncipaliꝛ cōsistit meritū. sz ille actus: qui est isto mō meritorius hz talē valorez ex sua nā specifica. ergo nullus hō ex puris nālibus pōt attingere ad spēm talis actus: ita ꝙ ex puris nālibus possit elicere cōsimilē actū i spē. ma. pz ex ꝑmissis: qz aliter meritū de cōgruo: ꝛ meritū de cōdigno nō differrēt. mi. ꝓbo: qz de isto actu: ꝙ pōiť talis valoris eē: q̃ro vtrū valorē istū bēat ex se: aut ex aᵒ actu iꝑz iꝑāte nō ex actu iꝑāte: qz nō ipať ab alys. sz potius impat alios. g̃ hz istū valorē ex se. sed valor ꝙ cōpetit alicui ex se: cōpetit ei ex rōne sua specifica: quia vnūqōq; reponiť in spē ꝓ nobilius sul. ergo ꝛc̃. vnde; vr̃ mihi ꝙ ponere tales habitus infusos nec̃ios ad merendū vitā eternā de ɔdigno sit magis ɔsonū sacre scripture: ꝛ cōi doctrine sc̃ōꝝ q̃ eius oppositū. ¶ Si aūt querať vtrū aliq̃ habitus supnāles sint necessary ad existētiā beatitudinis: puta habitus glorioſi: videť mihi probabile ꝙ sic. sed qz hoc ꝓbare nō pertinet ad presentez qōnē ꝑtermitto ꝓpter prolixitatē vitandā: qz sine hoc soluet dubiū: ꝓpter qđ vt puto ꝓposita fuit q̃stio: credo enī ꝙ q̃stio fuit ꝓposita ꝓpter dubiū: illud quo, dubitať vtrū habitus faciat ad subam actus: ꝛ sic patz de qōne. ¶ Nunc tertio mouēda sunt quedā dubia circa premissa ꝛ soluēda sunt in gnāli duo dubia. Primū dubiū principale: ꝛ qđ magis ingerit difficultatē est: vtruz talis habitus faciat ad subam actus: vel ad modū: vl ad vtrūq; qz quocūq; dato sequiť incōueniens. ¶ Naz si ponať ꝙ faciat ad subam actus. ꝑmo videť hoc esse cōtra ꝓbm: qui videť velle in diuersis locis ꝙ habitus faciunt solū ad modū actus. Scōo videť sequi: ꝙ habitᵘ sit poᵗ: qz illud quo aliqd pōt agere cū ꝑius nō posset vr̃ poᵗ. Sed si habitus est cā subē actus: tūc habitus est illud quo quis pōt agere cū prius nō posset. ergo ꝛc̃. Si ponať: ꝙ habitus sit poᵗ: sequiť ꝙ habēs plures habitus intellectuales bēat plures potentias intellectiuas: imo sequiť ꝙ habens intellectū ꝛ aliquē habitum intellectualem facientem ad subſtātiā actus habeat plures potentias intellectiuas: ꝛ idē est de voluntate ꝛ habitibus suis: hoc autem est inconueniens. ergo ꝛc̃. ¶ Si autem ponatur ꝙ faciat ad modum: videť idem inconueniens sequi: quia iste modus: aut est idem re cum actu ipso: aut non. si est idē re: sequiť ꝙ gcqđ est realr cā vniᵘ sit realr cā alterius: ꝛ sic adhuc stat ꝙ bitus est cā substantie actus: si sint respectus diuersi: ꝛ habitus sit causa ipsius modi: sequiť adhuc: ꝙ habitus sit potētia: quia aduenies alicui facit ipsuz posse: qđ prius nō poterat: potentia est tale quid. ergo ꝛc̃. Si autez ponatur: ꝙ habitus possit in vtrumq;: sequuntur omnia predicta sc̃ōuenientia: vt de se patet. ¶ Secundū dubium est: quia tales habitus non ponunť nisi vt actus meritorius de cōdigno sit proportionatus aliquo modo in valore ipsi premio. sed positis talibus habitibus adhuc non talis habetur ꝓportio. ergo ꝛc̃. maior patet ex superioribus. minor probatur sic: ꝙ predicti habitus non possunt facere talem proportionē: quia distantium in infinitū nulla est proportio saltem in valore. sed positis illis habitibus adhuc actus meritorius distat a premio nostro: qđ est deus in infinitū: quia deus distat in infinitum ab oi creatura. ergo ꝛc̃. ¶ Ad solutionem primi dubij. Prio intendo ostendere: ꝙ illi qui ponunt habitum non posse in substantiaz actus: sed solum in modū: non cuitant inconuenienz: ad qđ intendunt dicere alios: qui ponūt habitum posse in substantiā actus: imo puto qđ minus vitent q̃ alij: sicut declarabiť. ¶ 2° supposito ꝙ tā potentia q̃ habitus possunt in vtrūq;. scilz in subam ꝛ in modum actus: ostendam quomodo distinguantur: ita ꝙ vnuz dicatur potentia: ꝛ aliud dicať habitus. Tertio ostendam: quomodo teneri potest: ꝙ potentia respicit substantiā actus ꝛ habitus respicit modum. ¶ Quātū ad primum adduco rationē: que facta est: ꝛ quero vtrū actus ꝛ modus differant realiter: an non: si non sequiť: ꝙ illud: qđ realiter est causa vnius: etiam est causa alterius: ꝛ sic habitus est causa substātie actus: ꝛ per consequēs ſm eos habitus erit potentia. Si autē modus differat realiter a substantia actus: ita ꝙ actus ꝛ suus modus sint diuerse res: ita ꝙ per potentiaz causatur actus ꝛ per habitum causatur solus modus: adhuc stat ꝙ habitus sit potentia. Si bona est ratio eorū: qz illud ꝑ qđ aliquid pōt in aliud: cū prius non posset: siue actiue siue passiue est potētia. Sed stante ypothesi habitus est huius: qz per ipsum illud ꝙ hz habitū pōt in talē moduz: qui est ens reale cū prius non posset. g̃ ꝛc̃. imo videť ꝙ stante ypothesi predicta habitus habeat magis rōnem potētie: quā ponēdo ꝙ habitus vna cū potētia sit causa vtriusq;: qz ponēs ꝙ habitus per se nullius sit cā: nō ponit ꝙ aliquid per habitū sit simplr potens respectu cuiuscūq;. Sed tantū ponit: ꝙ aliqd per habitū sit potens presupposito: ꝙ prius erat potēs: sed nō sufficiēter sine habitu superueniente. Illi autē qui ponunt ꝙ potentia respicit actū: ꝛ habitus modū vt ꝓpriū effectū: necesse habent ponere: ꝙ aliqd est potēs simplr per solū habitū reᵘ alicuius effectus sibi ꝓpry. sed illud ꝑnᵐ: ꝑ qđ solū aliqd ꝑt in aliquē effectū magis vr̃ bre rōnē potētie q̃ illud ꝑnᵐ ꝙ nō hz effectū ꝓpriuz: nec dat posse sine alio dāte posse cū eo: ꝛ ab eo nec̃io ꝑsupposito ꝑ moduz subti ipsius ꝑncipy. g̃ ꝛc̃. ¶ Ad istud aūt vr̃ posse rñderi q̃druplr. Primo qz multa sunt: de q̃bus non cōstat ꝑ certitudinē vtrū differāt re vel nō: ꝛ de talibus est actᵘ ꝛ modᵘ: ꝛ iō ñ ꝑt bri ꝑ certo: vtz illō ꝙ sit cā actᵘ: sit cā mōi: ꝛ e ɔ. ¶ 2° sic poᵗ dici ad actū: ꝛ ñ ad modū: ꝛ iō

Aliqs actus meritorᵘ ꝑt eē duplr.

Juxta illud scoti in quoli beꝫ qōne. 4. vbi inquit nō opz oia in dubiū reuocare vbi supposiꝫ dicis cōmunibus ꝓpositū pōt declarari

illud quo aliqd põt in actũ dr po[a]:nõ aũt illud quo põt in modũ. ¶ 3° sic:qz act[o] bz entitatẽ pfectã:z p se intentam a nã:modus autẽ bz entitatẽ diminutã:z intendit a nã in ordine ad actũ. ¶ Quarto sic:qz potẽtia põt in actũ z in modũ:habitus aũt põt in solũ modum:z ideo potens in vtrũq; dicit potẽtia:sed potẽs in solũ modus dicit habitus. ¶ Sed nõ videt q; aliqõ istoz sufficiat: q; enĩ prio dicit de incertitudine drie actus z modi:nõ valz:qz quantũcũq; sit incertũ vtz actus z modus realiter differãt:certus tñ est:q; altera pars disiunctiue sit vera quecũq; sit:certũ enĩ est:q; ambe vel sunt idẽ realiter vel diuersę:certũ est etiã q; quacũq; parte data fz p̃ncipia eoz:sequit q; habit[o] sit potẽtia:sicut fuit deductũ:vnde rõ supius facta nõ procedit:accipiendo p certo alterã ptẽ illius disiunctiue.sed accipiendo p certo z necessario ipsam disiunctiuã absolute. ¶ Scõm etiaz nõ valz:qz licz modus nõ sit actus:cuius est modus:est tñ quidã actus:certũ est etiã q; licz ille modus nõ dicat actũ qui est forma:tñ creatio dicit actũ:qui ẽ ꝓductio: vnde ponẽdo habitũ causare modũ ponit habitus cãre actũ:qui est ꝓductio ipsius modi:z sic ponit habitus causa alicuius:qui est ꝓductio modi;ꝓpter qõ nõ pñt distingui potẽtia z habitus:sic q; vnũ respiciat actum:z aliud non:imo qõlz ipsoz respicit actũ lz respiciant diuersos actus. ¶ Tertia etiã rñsio nõ valz:quia quãtũcũq; modus sit ens imperfectũ respectu actus:cui[o] est modus:tamẽ cũ sit ens reale diuersum re ab actu:z habens diuersaz ꝓductionẽ a productione actus:z distinctũ p̃ncipiũ a p̃ncipio ipsius actus nõ põt dici:q; p̃ncipiũ ꝓductiuũ modi nõ dr posse:z per ꝯns nõ sit potẽtia.sed verũ est:q; nõ erit ita pfecta po[a]:sicut p̃n[m] act[o]: sicut posse sola accidẽtia est imperfectuz posse respectu posse subam:si aũt actus z modus vna ꝓductione nuõ ꝓducunt:necesse est:q; illud:qõ est p̃ncipium vnius sit p̃ncipiũ alterius. ¶ Quartuz qõ erat magis apparens nõ videt valere:qz quero vtrũ actus z modus eadem ꝓductione ꝓducunt aut nõ:si eadẽ ꝓductione producunt:tũc impose est:q; aliqd possit esse productiuũ modi:quin sit productiuũ actus:qz nihil põt esse p̃n[m] ꝓductiuũ alicuius si nõ sit p̃n[m] ꝓductiõis:nũc aũt ꝓductio actus:z modi dr vna numero.ergo ꝛc. ¶ Si aũt ponãtur diuerse ꝓductiones:z ponat sola potẽtia p̃n[m] p̃me ꝓductionis:tunc adhuc quero:vtrũ per solã potẽtiam possit ꝓduci ille modus aut nõ:si ponat q; per solã potentiã.ergo frustra ponit habitus:si nõ põt ꝓduci p solam potentiã:sed est necessarius habitus:sequit q; hñs potentiã solã nõ est potẽs ꝓducere illũ moduz:habitu autẽ aduenĩente efficit potẽs ꝓducere illũ modũ.sz fm p̃ncipia illoz:qui ponũt habitũ posse in modũ:illõ aduenĩens qõ nõ potẽs p̃us facit potens ad aliqd producendũ est potẽtia.ergo adhuc stat:q; habitus est potentia. ¶ Si dicat q; tale p̃ncipiũ nõ est po[a]:que facit posse in modũ:z nõ in actũ:nõ valz:qz sicut potuit posse p̃ducer modũ:est posse aliquẽ effectũ. ¶ Si dicat q; habitus nõ est potentia ꝓprie:qz presupponit aliqõ aliud p̃ncipiũ cui cooperet:illud autẽ p̃ncipiũ q; nullũ aliud presupponit dr potẽtia:ad hoc dico:q; istud est pro me: qz tunc habitus z potẽtia nõ distinguerent:qz vnũ põt in subam actus aliud in modũ actus:sed qz vnũ istoz p̃ncipioz nõ presupponit aliud p̃n[m] sui generis añ se: z hoc dicit potẽtia:aliud vero presupponit aliqõ p̃ncipiũ cui cooperet ad eundẽ effectũ:z istud dr habitus: sic ꝯ videt:q; illi qui ponunt potentiã posse in actũ z habitũ posse in modũ nõ euitant incõueniẽs ad qõ deducũt plusq; aly:imo min[o] scilz q; habitus sit potẽtia. ¶ Nũc quantũ ad istud membruz intendo scõo ostendere quõ potẽtia z habitus distinguunt non obstante q; concurrãt ad eundẽ effectũ.scz ad actũ z ad modũ:que nõ credo differre realr. ¶ Ad cuius euidentiã sciendum:q; in p̃ncipys tã actiuis q̃ passiuis:quedã p̃nt eẽ p̃n[a]:q̃ per se sine q̃cũq; alio sufficiũt ad agere:z pati z ad bñ z ꝓmpte agere:vel etiã pati:alia p̃nt eẽ p̃n[a]:que lz per se sufficiãt ad agendũ z patiendũ qualrcũq;:nõ tñ sufficiunt ad ℔ faciendũ ꝓmpte z pfecte sine alio:quedã alia p̃nt esse que per se sola nõ sufficiũt ad agendũ z patiendũ ẽt absolute:ita q; nõ sufficiũt per se sine alio adiuncto ad exeundũ in actuz actiue vel passiue:z ista talia p̃n[a]:que p se nõ sufficiũt duplr p̃nt se bre in hoc q; requirãt aliud secũ sine quo nõ p̃nt. Uno mõ:q; illud qõ ponit p̃n[m] nõ sufficiat sine alio presuppposito:qõ determinat per ipsuz vel ad agendũ:vel ad pfecte patiendũ:z tale p̃n[m]:q; nõ ẽ sufficiẽs sine alio ẽ ois bit[o]:nã ois bit[o] ꝓsuppõit aliq̃ potẽtiã quã determinat:vel ad agendũ vel ad ꝓmpte patiendũ z perfecte:ista aũt ꝓsuppositio itelligit fz agere z pati:ita q; ois habitus est tale p̃n[m] qõ presupponit aliud sui gñis.s.si sit actiuũ actiuũ:z si passiuũ passiuuz: q; aliquo mõ determinat per ipsuz habitũ ad agendum vel patiendũ. Alio mõ p̃n[m] nõ sufficiẽs põt regrere aliõ ita q; regrat illud vt supueniẽs per qõ determinet ad agendũ vel patiendũ:z tale p̃n[m] nõ sufficiẽs est potẽtia. differũt ergo po[a] z habitus lz cõcurrãt ad eundez effectũ:qz po[a] est p̃n[m] nõ ꝓsupponẽs aliud p̃n[m] sui gñis qõ determinet per ipsaz:z qñ tale p̃n[m] est per se sufficiens dr po[a] nõ indigẽs habitu:qñ aũt nõ est p se sufficiens sine aliquo addito determinante ipsaz dr po[a] idigens habitu:p̃n[m] aũt q; presupponit aliud p̃n[m] sui gñis q; determinet z habilitet p ipm dr habitus. Et ℔ rõnabilr dictũ est:qz lz vtrũq; sit p̃n[m]:tñ determinare z habilitare p̃n[m] sui gñis ꝓsuppositũ est ꝓpriũ ipsi[o] habitus: z iõ ab hoc accipit nomẽ:p̃n[m] nõ presupponẽs aliud sui gñis q; determinet p ipsuz retinet nomẽ potẽtie. ¶ Qñ aũt dico p̃n[m] sui gñis intelligo q; sint eiusdẽ gñis q; scz ambo sint actiua vel ambo passiua:z circa eosdem effectus.

¶ Ulterius notandũ:q; potẽtia se extendit vltra habitũ quẽcũq; determinatũ:qz si potẽtia nõ indigeat habitu absolute ad agendũ:sed ad pfecte agendũ:tũc certuz est q; potẽtia põt in aliquid sine habitu:z nõ ecõuerso. quia semper habitus presupponit potentiã:si autẽ non possit in aliquẽ actum sine habitu:tamẽ in tali potẽtia inueniunt diuersi habitus:quoz nullus se extendit ad omnes actus potẽtie:potẽtia aũt se extendit ad omnes actus omniũ habituũ:nullus enim habitus intellectualis se extendit ad omnes actus intellectus:qz vnus habitus non se extendit ad actus alterius.sed potentia intellectiua se extendit ad omnes actus oium habituum.

¶ Exemplum de predictis possumus accipere in istrumentis artiuz mecbanicarũ:ita q; accipiamus duritiez ferri pro potẽtia secatiua.sed figuras ferre securis:z dolabre:z sic de alys:accipiam[o] q̃si pro habitibus:modo predicte figure presupponunt duritiẽ z determinãt ad secandũ sic:vel sic:in quibus sectiõibus sectio z modus secãdi nõ sunt diuerse res.sz duricies regrit predictas figuras:vt per quas determinet ad sic vel sic secãduz:sic etiã in potẽtijs indigentibus habitibus ꝓrigit potentia:z po[a] regrit habitũ determinãtẽ z habilitãtẽ ipsaz:z sic pz q; potentia z habitus distinguunt:dato q; habit[o] vna cũ potentia possit in substantiã actus. ¶ Quantuz ad tertium quõ:scilz bis stantibus dicatur:q; potentia respicit substantiam actus z habitus modũ sciendũ:q; hoc dupliciter potest itelligi.vno mõ q; actus z modus

sint diuerse res: & q vnū diuersoꝝ causek realr a sola potētia: & aliud ab habitu: & hoc nō vr posse stare: sicut patuit ex premissis. alio mō pōt hoc itelligi: q realr loquēdo vtroq; exīte cā vtriusq; respectu vnū ipsoꝝ magis reducat in potētiā: & aliud magis in habitu: vt. s. qz po^{a} directe bz cāli^{re3} sup oēz actū fz po^{c} q̄lcūq; fiat. iō act^{o} po^{c} fm cōem rōnē actus reducit in po^{a3}: ita q intellige re fm q huius reduct in intellectū. sed fm q est tale intellígere: & talr elicitū reduct in habitū determinan tē potētiā ad talē actū determinate: & ad taliter elicien dū. Et sīle huius inuenīt in alys: cōstat enim q q̄ gnāt ignis: ista gnātio dr & transmutatio: & ignitio: & ꝺstat q illa transmutatio & ignitio sunt vnū realr: & qcqd est cā vni^{o} est cā alteri^{o}: tñ inquātū est trāsmutatio ad foraz reducit in ꝑmū trāsmutans ad formā. s. in vtutē celi: in quātū est ignitio reducit in ignē gnāntē: & sic pz quō fz quādā appropriationē dicat potentia respicere subam actus: habitus vo modū. ¶ His premissis satis facilr iudicio meo nūc soluit p^{m} dubiū: naz ad auctitates phi: ghus vr: q potētia causat actū: & habitus modū: si eēnt mille pōt ad oēs dici: q ꝺ itelligit fm predictā adaptationē: nō aūt quin vtrūq; sit cā vtriusq; realr loquēdo: ipse eni phs frequēter facit talē adaptationē in reducē do effectus ad cās. ¶ Ad rōnē aūt qua dicit: q si habitus est cā substantie actus: q segt: q habitus sit po^{o}: pz ex dria po^{rū} iter habitū & potētiā: dato q vtrūq; sit causa ipsius actus. ¶ Ad formā ḡ argumēti: qñ dr: q illō qō facit aliqd posse est potētia: dico q ista ꝓpō ita est ꝺ ponētes habitū posse i modū: sicut ꝺ ponētes: q possit in actū: qz posse ꝓducere modū est posse aliquē actum. ¶ Ad ꝓpositū aūt dico: q illud qō nō potēs facit posse est po^{o}: qñ ita est: q nō potēs ad eius aduētū nō presupponit aliqō p̄n^{m} illius gñis: q per illud aduenīēs determinet: habitus aūt ois presuppōit aliqō p̄ncipiū sui gñis: qō determinat per ipsuz mō: ꝺ expositū est. ¶ Si aūt itelligat illa ꝓpō: q illud qō aduenīens alicui hīti p̄n^{m} imperfectū insufficiēs ad agendū vel patiēduz nō determinet p aliqd supueniēs sit potētia: dm q nō ē verū: nisi accipiat po^{o} largo mō: quo ēt habitus pōt dici po^{o} & a phō qñq; vocat po^{o}. ¶ Ad scām dublū dz: q illud p̄miū: cui dz ꝓportionari actus meritorii^{o} in valore aliquo mō: nō est deus fm suā entitatē absolute ac ceptus: qz certū est: q iter deū & creaturam aliā nō est aliqua ꝓportio in valore. sed ista ꝓportio itelligit inter actū meritoriū & beatitudinē creatā: que nō distat in ifinitū ab actu meritorio. In vtroq; eni tā in merito: q̄z in ꝑmio creatura rōnalis bz aliquā pfectionē creatā exīt̄em in se: sicut in subo: & bz infinitū bonū: q est deus ꝓ obo. ¶ Sed tunc posset ꝺ hoc obyci: qz nō est va ꝓportio alicuius adeq̄tionis in valore inter actū meritoriū & beatitudinē futuram: qz semp actus btificus excedit actū meritoriū. ¶ Ad hoc videt mihi dm: q sicut eq̄litas in cōmutationibus nō attēdit fm valorē rerū nā lium: put vna res in nā sua est eminentioꝝ alia: sic eniz omne aurū & argentū nō equaret alicui viuo quacūq; vita: sed fm valorē quē bñt in ordine ad indigentiā vl ad vsuz hoīuz. Ita etiā ꝓportio eq̄lis adeq̄tionis inter actū meritoriū & premiū qō expectat a deo: nō dz attēdi solū quantū ad nobilitatē ipsoꝝ actuū fm se: sed fm valorē in ordine ad bonorē dei: & ad cōmodū vel idigē tiā p̄miū recipientis: & talis adequatio pōt eē inter me ritū & p̄miū: qz meritū fm intentionez facientis ita pōt cedere i bonorē dei: sicut p̄miū cedit incōmodū ipsius: q recipit p̄miū: qz ille q vere meret a deo btificari eli geret aut omitteret qōcūq; cōmodū q̄ facere aliquem vel cōmitteret aliqd ꝺ bonorē dei: & forte hoc est q frater Tho. itelligit: q licz actus meritorius nō adequat forāliter ipsi p̄mio in valore: adequat tñ ei aliquo mō vtualr: sicut etiā in vtute semis cōtinet aial pfectū: q ē nobilius formalr ipso semie: sic etiā volūtas: q̄ quis vel let exponere qōcūq; cratū ꝓ bonore dei per ipsaz etiaz beatitudinez isto modo adequat btitudini: nec hoc est cōtrariū ei qō dictū est supra. s. q meritū de ꝺdigno dz ex sua spē equari premio: qz hoc nō intelligit sic: q fm suas rōnes specificas equalē nobilitatez bēant: sz qz ex nā sua. s. ex hoc q sunt tales habēt talē equalitatē in va lore in ordine ad bonorē dei & comodū recipientis pre miū: mō quo ex nā rei in ordine tñ ad indigentiaz hoīs dicerē aliqua mensura bladi valere vnū bouē: & sic pz ad dubia premissa. ¶ Ad rōnē in oppositū dm: q illa rō petit difficultatē vnā. s. vtrū sit ponere vtutes mora les infusas: sustinēdo aūt q sint virtutes morales infu se: dico ad argumētū quo obycit ꝺ hoc: qz bērent sīles actus tñ acquisitos: q hoc bz veritatē quantū ad act^{os} exteriores: qui sunt ieiunare: vel mortē sustinere: vl aliquid tale: tñ quantū ad actus interiores nō dz q bēant similes actus: qz imperiū fidei & charitatis aliter habēt monere timores & audacias & ipsas cōcupiscentias quā imperiū dictaminis rōnis nālis: & in ordine ad aliuz fi nem. ¶ Dato etiā q hērent sīles actus interiores & ex teriores: adhuc nō segt gn sit ponere vtutes morales i fusas: quibus appetitus disponat ad hoc q sit mobilis a tali mouēte. s. a rōne & volūtate pfectis fide & charitate: nā bz idē calor spē possit fieri p lumē & motū & ignē cale facientez: tñ alia dispō requirit in hoīe ad hoc: q mobile moueat ad calorē ab hoc motore vel ab illo: sicut etiā ponit q alia dispō requirit in hoīe ad hoc: q sit bñ mo bilis ab instinctu spūs sci: & ad hoc q sit mobilis a rōne & volūtate perfectis fide & charitate: ponēdo ēt q non sint virtutes morales infuse adhuc dr ad illā rōnem: q nō est sīlis necessitas respectu vtutū moraliū infusarū: sic respectu theologicaꝝ: nā valor meriti ꝺsistit simplr & p̄ncipalr in actu virtutū theologicarū: & suū valorē nō habēt ab aliquo alio actu imperāte illos: sed ab obo: & in ordine ad bonorē dei: mō quo dictū est. sed actus vir tutū moraliū bñt valorē ab alio actu imperante: qz nō bñt sufficientē valorē nisi inquātū iperant a charitate: & iō nō est similis necessitas habēdi virtutes infusas mo rales: & habendi theologicas infusas. Qō. V.

Quinto querebat: vtrum sapia sit vnus habitus formalr: & arguit: q sic: qz vnitas obi formalis ar guit vnū habituz formalr. sed sapientia bz vnū obm forale. s. ens fm q ens fm Auicen. ergo ⁊c.

Contra illud: q cōplectit duos habitus: nō est vnus habitus formalr. sz sapia cōplecti tur intellectū & sciam: vt pz per phm 6° ethicoꝝ. g̃ ⁊c.

¶ Et qz rndēs dicebat: q sapia ꝓpe dicta est vn^{us} habi tus formalr: de qua non intelligit phs. 6. ethicoꝝ: argue bat cōtra: qz sapia ꝓpryssime dicta est habitus theologie. sed theologia non est vnus habitus formalr. Illud eni q bz oba diuersarū rōnū formaliū: quoꝝ vtrūq; p se respicit: nō ē vnus hitus: sed theologia est huiusmōi: qz est de opabili a nobis: & de nō opabili a nobis. g̃ ⁊c.

¶ D. in scientys nālibus prouisuz est nobis de duplici habitu: vno speculatiuo: & alio practico. ergo & in scia supernaturali: cuiusmodi est theologia. sed habitus speculatiuus nō est practicus: nec econuerso. ergo theologia non est vnus habitus.

Ad euidentiam buius qõnis facilẽda sunt quattuor. Primo pmittenda sunt aliq̃ ptinentia ad vnitatẽ cuiuslibz scie. Scõo oñendũ est: qũo diuersimode bñt cõnecti in scientys humanitus inuentis opabilia: z speculabilia: z in theo⁹. Tertio oñdere itẽdo theo⁹ z eẽ sciaz ō speculabilibus: z opabilib⁹. Quarto adducã rõnes: q̃ sũt in ꝯriũ: z soluã.

Primꝰ arti. Quantum ad pmũ suppono: qꝺ ad vnitatẽ scitie pter vnitatẽ habitus z medy reqrit vnitas rõnis formalis obi adequatis habitũ scie: qz ois habitus bz aliqõ p se pmũ obm sibi adequatuz: ita qꝺ tale obm nõ excedit habitũ: nec habitus excedit virtualẽ cõtinentiã talis obi formalis: dico aũt virtualem cõtinẽtiã formalis obi: qz lz habitus scie se extẽdat ad cõsiderãdũ aliqd diuersuz a suo formali obo: qz tñ nõ extẽdit ad ꝯsiderãdũ aliqd nisi inquãtũ bz attributionẽ: z cõnexionẽ in sua cognoscibilitate ad suũ pmũ: z forale obm: pro tãto dr nõ excedere cõtinẽtiã virtualẽ sui primi z per se obiecti. Et ex hoc accipio: qꝺ illa scia: que considerat aliqõ pmũ: z p se obm: bz considerare oia illa: q̃ in sua cognoscibilitate bñt ꝯnexionẽ: z dependentiã ad rõnẽ sui pmi z per se obi: qz illa que bñt adinuicez ꝯnexionẽ: z dependentiã opz: qꝺ reducant ad aliqõ vnũ: in qõ bñt talẽ cõnexionẽ: z iõ illa: que in sua cognoscibilitate vl scibilitate bñt cõnexionẽ ad aliqõ vnũ inquãtũ talia debẽt reduci ad eandẽ sciaz cũ illo: nec refert vtrũ illa ambo. s. id: qõ reducit: z id ad: qꝺ fit reductio sint speculabilia: vel vnũ speculabile: z aliõ opabile: qz talis diuersitas nihil facit ad ꝓpositũ. sed sufficit: qꝺ siue sit speculabile siue opabile: qꝺ bẽat cõnexionẽ in sua scibilitate ad rõnẽ formalẽ ipsius obi pmi: z p se mediate: vel ĩmediate. sed verũ est: qꝺ hoies magis admirant cõnexionẽ speculabiliũ z opabiliũ in scibilitate q̃ cõnexionẽ speculabiliũ adinuicẽ: vel opabiliũ adinuicẽ: z ꝟ est: qz in obis sciarũ humanitus inuentaꝝ nõ inuenit talis cõnexio iter speculabile z opabile: z cã dicẽt statiz: z ꝟ sufficiat de primo.

Scõo artic. Quantum ad scõm sciendũ est: qꝺ de cõnexione opabiliũ ad speculabilia alr ẽ in scietys humanit⁹ inuentis: z alr in theo⁹: qz in scietys hũanitus inuentis nõ determinat de aliquo obo prio z per se: ad cuius rõnẽ formalẽ opabilia vt opabilia sunt bẽant p se ꝯnexionẽ ad cognitionẽ speculabiliũ. Cuius rõ est: qz in scientys speculatiuis humanitus inuentis obm est aliqd speculabile: puta ens in eo qꝺ ens: vel mobile in eo: qꝺ mobile: z sic de alijs: nũc aũt nullũ speculabile est rõ fm suã rõnẽ vlem vtuose operãdi: nihil enim est dictu: qꝺ aliqs aliqd agat: puta qꝺ abstineat: vel fortiter agat pp ens in eo qꝺ ens: vel pp mobile in eo qꝺ mobile: pp qõ nõ est ibi talis cõnexio in scibilitate iter speculabile z opabile. sed iter sciam: vl cognitionẽ speculabilis z opabilis vtuose est bñ talis cõnexio in scibilitate in scietys hũanitus inuẽtis: nã pbi posuerũt bñ viuer vtuose: p qõ sedãt passiones ordinari ad speculationez oboꝝ speculabiliũ sicut ad finẽ: z pp ꝟ fm ipsos ꝺtem platio vitatis de talibus speculabilib⁹ est rõ: q̃re aliqs debeat vtuose viuere: z iõ fm eos cõtẽplatio veritatis: z opari vtuose bñ bñt ꝯnexionez in sua scibilitate. sed sic opari z obm cõtẽplationis nõ bz talẽ connexionẽ: z qz scia cõsiderãs de aliquo obo formali nõ se bz extẽdere ad illa: que pñt brẽ attributionẽ ad ipaz cognẽ actualẽ: vl bitualẽ: sz ad illa tm̃: q̃ bñt attributionẽ ad obm formale cognitũ: iõ nõ inuenit aliq̃ scia hũanitus inuẽta: q̃ consideret de speculabili z opabili. ¶ Sed qz opabile loquẽdo de operibus virtutũ ordinat ad ipsaz speculationẽ sicut ad finẽ: z bz cõnexionẽ ad ipaz cõtemplationẽ in sua scibilitate: iõ bñ inuenit scia humanitus inuenta: que tractat de opabili vtuoso: z de habitibus cõtẽplatiuis: sicut pz in libro etbico. vbi pbs agit de vtutibus moralibus: z de itellectualibus nõ solum practicis sicut est prudentia: sz etiaz de speculatiuis: sic̃ est sapia. ¶ In theologia aũt oppositio mõ se bz: nã ipm obm speculabile. s. deus in eo qꝺ deus est pncipalis rõ bñ virtuose operãdi. Itẽ dato: qꝺ nullũ aliud cõmodũ sequeret z quantũ ad speculationẽ vie: z q̃tũ ad speculationẽ prie adhuc pp deũ ipsuz est bene operandũ: z q̃uis cõtẽplatio vie: vel prie posit aliquo mõ eẽ rõ bene operãdi inquãtũ bñ opari põt aliquo mõ valere ad vtrũq̃: vel p modũ clarificãtis intellm: vel per modum meriti: tñ rõ pncipalis bñ opandi est ipse deus fm se: vñ q cognosceret bñ opari vt ordinabile tm̃ ad ꝺtẽplationẽ hanc vel illã nõ brẽt noticiã q̃ theologus dz brẽ de bene opari: qz ignoraret rõnem pncipalẽ bñ opandi q̃ theologus cõsiderat: vnde talis quantũ ad ꝟsiderationẽ: q̃ tradit theologus eẽt ignorãs: z nihil refert: vtruz deus fm qꝺ deus sit ratio bene operandi: vel fm qꝺ creator: vel redemptor: qz etiã iste rõnes sũt speculabiles a nobis: vñ rõ pncipalis bñ opandi: ad quã opari babz ordinari est deus quantũ ad aliquã rõnẽ: que est a nobis speculabilis. ¶ Quia g̃ rõ bene operãdi pncipalis in theologia nõ est ipsa cõsideratio obi speculabilis: imo ipz obz speculabile. s. deus quo ignoto bñ opari est ignotũ q̃tũ ad notitiã q̃ theologus dz brẽ: ideo bene z virtuose operari prout theologus de eo cõsiderat: bz cõnexionẽ: z dependentiã in sua scibilitate ad ipsuz obm theologie: ita qꝺ de⁹ q est obiectũ theologie est rõ pncipalis cognoscẽdi ipsa opabilia practice: quicũq̃ enim nouit deũ vt theologus debet nosse de seipso: qꝺ ipse debeat bene opari p pter deũ: z boc sufficiat de scõo.

Tertius arti. Quantum ad tertiũ suppono: qꝺ lz qõ mota fuerit de sapia: vtrũ sit vn⁹ habitus: mibi tñ vr qꝺ magis fuit introducta pp sapiaz: q̃ ẽ theo⁹ q̃ pp metaphysicã: qz cõiter oẽs tenẽt metaphysicã eẽ sciam vnã: z eevni⁹ obi formalis: z iõ boc supposito itẽdo ostẽdere: qꝺ theologia: que est tã de speculabili: q̃ de opabili est vna scia: z ad hoc adduco duas rõnes. ¶ Prima est talis: eadẽ scia bz tractare de aliquo formali: z p z p se obo: z de bñtib⁹ ꝯnexionẽ ad ipsuz in sua scibilitate: sed speculabile: qꝺ est deus: z opabilia: de qbus tractat theo⁹ sunt huius: q̃ tc̃. maioz pz ex pmo articulo. mi. vo pz ex scõo: maiorẽ enim dependentiã vr brẽ bñ opari in sua scibilitate ad deũ: q̃ mot⁹ ad formã ad motũ ad locũ: qz magis deus est ratio bene operandi: q̃ motus localis sit ratio motus ad formã: z iõ babit⁹ theologicus nõ plus plurificat ex eo: qꝺ tractat de speculabili: z operabili: q̃ plurificet pbia nãlis ex hoc: qꝺ tractat de mobili ad locũ: z de mobili ad formã: imo minus q̃liscũq̃ sit illa vnitas: que requirit ad vnitatẽ scie. ¶ Scõa ratio talis est: bene z virtuose operari habet maiorem cõnexionẽ ad deũ in sua scibilitate: prout theologus habz de eis considerare q̃ bẽat fm qꝺ pbs bz de eis cõsiderare ad speculationẽ: vel ad habitus speculationis. sz in scientys humanitus inuentis eadem scientia cõsiderat virtuose opari: siue virtutes morales z habitus speculatiuos: qui sunt virtutes intellectuales. ergo tc̃. mi. patet qz de vtrisq̃ tractat pbs in lib. etbicoꝝ. ma. etiaz pz: qz deus est magis ratio bene operandi: q̃ quecũq̃ contẽplatio. ¶ Nunc quarto ponende sunt rationes contra premissa z soluende: solent autez adduci ꝯ pmissa gnq̃ rõnes: quarũ pma talis est: impossibile est eandem scientiã

eē de diuersis obtis formalib⁹ p̄n^r:ita q̄ de vtroq; tra-
ctet p̄ncipal^r:qz eiusdē habitus nō sunt diuersa obiecta
p̄ncipalia.sz theo^a tractat de deo p̄n^r:q̄re nō tractat de
opabilib⁹ p̄n^r.g̃ ꝛc̄.ma.ē manifesta.mi.p̄baī dnp^r:q̄tū
ad hoc:q̄ dicit:q̄ theo^a tractat de opabilib⁹ p̄n^r:qz tra-
ctat de deo p̄n^r oēs ꝺcedūt:p̄ p̄baī sic. Illud ꝺsiderāt
a theo^o p̄n^r:qđ ꝺsiderāt ab eo:circūscripta q̄cunq; alia
ꝺsideratiōe.sz theologus bz cōsiderare bñ opari circū-
scripta cōsideratiōe cuiuscūq; spēi^e:qz dato:q̄ theolo-
gus nō cōsideret q̄cunq; speculabilia in diuinis:adhuc
cōsideraret opabilia pp vitā eternā bñdā. Juxta illud
Mathei:si vis ad vitā igredi serua mādata.g̃ ꝛc̄. ℂ ꝛ°
sic:nō minus bz theolog⁹ cōsiderare opabilia ciuilitat
xp̄iane:q̄ phōs opabilia ciuilitat būane:sed in scientys
physicis est aliq̄ scia:q̄ ꝺsiderat de opabilibus p̄n^r:ꝛ sic̄
de p̄ncipali obo.g̃ ꝛc̄. ℂ Scōa rō talis est.si opa virtuo
sa:de gb⁹ tractat theologia ordinarenr̄ tm̄ ad cōtēpla-
tionē:ita q̄ ad nihil aliud valerēt nisi ad serenādū ocu-
lū mētis pp speculatōez vie:tūc opabilia nō ꝺsiderārē
tur a theologo:nec opteret:q̄ alia scia tractaret de spe-
culabili:q̄ est deus:ꝛ de opabilib⁹ serenātibus mentez
in ordine ad talē speculationē.sed predicta opabilia nō
ordinant̄ solū ad predictā speculationē:imo ordinātur
p̄ncipal^r ad vitā eternā.g̃ alia scia est de p̄dictis opabi-
libus quā illa:q̄ cōsiderat speculabilia diuina. ℂ ꝫ^a rō
formaī sic a gbusdā:nō minus bñ prouisuz est ciuilita-
ti xp̄iane q̄ ciuilitati būane.sed in ciuilitate būana ha-
benr̄ diuerse scie de spēb^us ꝛ opab^us.g̃ ꝛc̄. ℂ Quarta rō
est ꝫ rōnē pōnie:ꝛ est talis:tu dicis:q̄ de deo ꝛ opab^us ē
vna scia:qz opal^is bñt attributionē ad deū.sz oia habēt
attributionē ad deū.g̃ ſm hoc theo^a nō magis deberet
determinare ō opab^us q̄ de gbuscūq; alys:puta de plā
tis:vel aialibus:vl̄ gbuscūq; alys. ℂ Quito ad idē sic:
cōstat:q̄ oēs virtutes bñt attributionē ad hoīez:sz ſm
te eadē scia bz tractare de aliquo:ꝛ de bñtibus attribu
tionem ad ipm.g̃ scia tractans de hoīe in eo q̄ hō:bret
tractare de oibus vtutibus:qđ vr̄ eē falsuz.g̃ ꝛc̄. ℂ Ad
primā rōnē dōm:q̄ aliquā scia bz p̄n^r ꝺsiderare de aliq̄
pōt itelligi dupl^r. Uno mō ſm q̄ ꝺsiderare p̄n^r distin-
guī ꝫ ꝺsiderare p accēns:ꝛ sic loquēdo de ꝺsiderare pn
cipal^r:maioz est falsa:qz eadē scia p̄t isto mō ꝺsiderare
de diuersis p̄n^r.i.nō p accēns:cōstat.n.q̄ scia cōsiderat
p se de suo p̄:ꝛ p se obo:ꝛ de bñtibus p se attributionez
ad ipsum. Alio mō pōt accipi p̄ncipal^r put distinguī ꝫ
scōario:ꝛ tūc dr̄ p̄n^r cōsideratū illud:q̄ est p̄^m ꝛ p se obz
ꝛ tūc maioz est va:qz ipole est eē duo p̄ma:ꝛ per se oba
vnius habitus:qz p̄mū ꝛ p se obm est adequatū ipsi ha
bitui:ex̄ cuius cōtinētiā vtualē mō:quo supra expositū
est:habitus nō pōt se extēdere:sed minoz q̄tū ad istum
sensum est falsa.s.q̄ theologus ꝺsiderat opabilia p̄n^r.i.
vt obm p̄:ꝛ p se cōsideratū:imo ꝺsiderat ea:vt bñt con
nexionē i sua scibilitate ad deū:q̄ est p̄mū:ꝛ per se obz.
ℂ Ad p̄mā ꝓbationē:q̄ adducit̄ ad ꝓbādū illā mino-
rē dōm:q̄ principalis ꝛ potissima rō bñ opandi est ipse
deus ſm se:nō aliqđ cōmodū pueniēs ex bono ope:ꝛ
iō ꝺsiderare bñ opari nō vt ordinabile ad honorez dei
eēt ignorare p̄ncipalē rōnē bene operādi:ꝛ scire minus
p̄ncipalē:vñ mihi vr̄:q̄ deberēt dicere opp^m.s.q̄ si nul-
lū p̄mīū expectarenr̄:adhuc theolog⁹ ꝺsiderans de deo
ſm q̄ de⁹ deberet ꝺsiderare bñ opari in ordine ad ho-
norē dei. In alio ēt deficit illa ꝓbatio:qz theologus nō
cōsiderat vitā eternā nisi in ordine ad speculabile:qđ ē
deus. ℂ Ad scōam ꝓbationē dōm:q̄ theologus pfe-
ctius cōsiderat operabilia q̄ phōs:nec tm̄ opz:q̄ theolo-
gus hēat aliquā sciam de opabili:vt de p̄:ꝛ per se obto:
qz licz illud:qđ cōsiderat in aliqua scia p̄ ꝛ per se perfe
ctius est:q̄ illud qđ ꝺsiderat scōario in eadē scia:nihil
tm̄ p̄hibet cōsiderationē scōariā de aliquo in scia emi-
nente esse perfectiorē p̄ma:ꝛ p̄ncipali cōsiderationē:q̄
posset esse de eodē in scia inferiori:ꝛ iō licz opabile non
sit p̄:ꝛ per se obm theo^c:sicut est p̄ ꝛ p se obm lib.etbi.
tm̄ ꝺsideratio theologi de opabili est perfectior q̄ cōsi-
deratio lib.ethicox. ℂ Causa aūt quare in sciētys hū
nitus inuentis nō iuenīūr̄ aliq̄:que hēat speculabile pro
p̄mo:ꝛ per se obo:ꝛ ꝺsideret de bñ opari:dicta est supra
ꝛ ostensuz est:q̄ nō est sītis cā in theo^a. ℂ Ad scōaz rō-
nē dōm:q̄ deberet ꝺcludere opp^m:qz si ita eēt:q̄ bene
opari ordinarenr̄ tm̄ ad speculatōez vie:ita q̄ bret attri
butionē ad cognitionē dei:ꝛ nō ad deū ipz:tūc sequere
tur:q̄ scia ꝺsiderās ō deo nō bret ꝺsiderare de bñ opa
ri:qz vnitas scie ñ attēdit penes attributionē ad cogn̄ē
obiecti.sz penes attributionē ad obm cognituz:ꝛ iō vr̄
mihi:q̄ si opal^e ꝺsiderarenr̄ tm̄ in theo^a:vt bz attributio
nē ad cogn̄ē dei:ꝛ nō ad ipz deū:q̄ scia:que considerat
de deo:nō bret de opabili ꝺsiderare:sicut in sciētys hu
manis:scia:que cōsiderat de aliquo spēi^i:nō considerat
de bñ opari:sz ſm phos bñ opari ordinenr̄ ad specula-
tionē. ℂ Dōm est g̃:q̄ theolog⁹ ꝺsiderās de deo p̄ can
dē sciam ꝺsiderat de bñ opari nō pp attributionē quā
hēat bñ opari ad cogn̄ē dei.sed pp attributionē:quā bz
ad ipm deū:q̄ est p̄ncipalior rō bñ opandi. ℂ Ad tertiuz
dōm:q̄ illa forma arguēdi vix bz aliquā apparentiaz:
qz si xp̄ianis melius p̄uisuz est de cognitionē spēi^m:ꝛ
opabiliū:q̄ phōs:non opz q̄ si phī bñt de his diuersas
scias:q̄ xp̄iani hēant ēt diuersas scias de eisdez:imo ex
hoc:q̄ xp̄iani bñt perfectā cognitionē de vtroq;:p vnā
sciaz ē melius p̄uisuz eis q̄ illis:qui nō p̄nt br̄e pfectā
cognitionē de eis:nisi p diuersas scias. ℂ Ad q̄rtū dōz:
q̄ oia:q̄ sūt:bñt attributionē ad deū:vñ q̄cūq; br̄et pfe
ctā cognē de deo in eo q̄ ōs br̄et cognē de oib⁹:iter illa
tm̄:que attributionē bñt in sua scibi^ie:ꝛ p̄cipue quantuz
ad nos q̄tū ad alia:ꝛ q̄ sunt magis necessaria:ꝛ iō magl
ꝺsiderant̄ a theologo q̄ alia:ꝛ iter ista est vnū bñ opa
ri. ℂ Ad ꝯ^m dōz:q̄ vtutes nō bñt sil'em attributionem
ad hoīez:sicut ad deū:nā ly bō sit ille:q̄ bz viuere vtuo
se ad essentiā tm̄:ꝛ nām hois nō segr̄ nēcio bñ viuere:ly
ad ipm cōsequar̄ aptitudo bñ viuēdi.nā etiā hois nō ē
ita per se rō bñ operādi:sicut de⁹:nā p̄ncipalis rō bene
operādi nō est q̄cūq; bō per se accept⁹.sed deus ſm se ē
p̄incipalis ratio bene operandi:vnde bene operari ba
bet maiorem connexionem ad deum ſm q̄ deus:q̄ vir-
tutes ad hominē ſm q̄ homo. Item nulla scientia est:
que habeat pro primo:ꝛ per se obiecto hominem in eo
q̄ homo:ꝛ forte si esset aliqua talis sciētia haberet tra-
ctare de omnibus virtutibus:quare autem non habea
mus talem scientiaz non pertinet ad presens negotiū.
Illud aūt ē:q̄ introducit̄ de theologia humanitus inuē-
ta.scilz de metaphisica:nō credo fuisse de principali in-
tione querentis:qz credo q̄nem fuisse motam propter
theologiā nostram:nam metaphysica supponit̄ ee vna
scientia ex vnitate formalis obiecti sicut:ꝛ alie scientie.
ℂ Qz autem adducitur in cōtrariū:q̄ comprehendit
duos habitus.scz intellectū:qui est habitus p̄ncipioz:
ꝛ scientiā:que est habitus cōclusionis. ℂ Hoc soluitur
tribus modis. Uno modo:q̄ sapiētia non sit essentialr
scia ꝛ intellectus:vel quidā habitus cōpositus ex eis.sz
qz vtrūq; habitū regrit.sic tm̄:q̄ ipsa est vnus illoꝝ ha
bituū essentialr.s.scia:ꝛ aliū requirit vt adiunctū:ꝛ pre
suppositum. Iste autem modus soluendi non videtur
mihi satisfacere:qz isto modo oīs scientia cōprehendit

Scīam aliq̄ ꝺsiderare p̄n cipalr de aliquo dupl^r ꝑt intelligi.

Bñ opari ꝑt phos ordina nat̄ ad specu lationē ꝑmo ō Hvide Aū ropz.7.phy. cōmen. 20. ꝛ tertio de aia cōmēto.36.

habitū vtrūq; .s. sciaz ⁊ intellectū: qz ois scia ꝑsupponi necessario habitū ꝑncipioꝝ: ex ḡbus demr̄at: vñ ℔ non est ꝓprīū sapie. ¶ Alio mō soluīt sic: qz sapia dr̄ cōpze bēdere sciaz ⁊ intellectū: qz respectu ꝑmoꝝ ꝑncipiorū: ex ḡbus ꝓcedit sapia nō requirīt aliqs habitus nisi sola po⁹ intellectiua: ⁊ iō dr̄ sapia scia ⁊ itell's: qz ipsa: q̄ eēntialr̄ est ipsa scia: q̄ est habitus ꝑnuz: dr̄ esse intell'e: eo q̄ nullū aliū habitū ꝑsuppon⁹ ⁊ ꝑ̄ superadditū po⁹ intellectiue sicut ꝑsupponūt alīe ptic̄ulares ſcie: quoꝝ ꝑn⁹ regrunt aliquē habitū supadditū ipsi po⁹ intellectiue: ḡ dr̄ habitus ꝑn⁹ꝑ. Iste ēt modus non vr̄ satisfacere ꝑ: qz posito q̄ ita esset: sicut ponūt quātū ad hoc: q̄ habitus ꝑmoꝝ ꝑn⁹ꝑ nihil addit sup po⁹ intellectiuā: ⁊ habitus alioꝝ ꝑn⁹ꝑ addit: tm̄ sicut illi habitus ꝑn⁹ꝑ se bērent ad ipsas scias al's a me⁹: ita ēt potēcia intellectiua: q̄ dr̄ habitus ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ se baberet ad metaphysicā: ſz alie scie nō sunt ipsa scia: ⁊ habitus ꝑn⁹ꝑ. ḡ meta⁹ nō est scia: ⁊ po⁹ intellectua. ḡ stāte ypothesi adhuc n̄ vr̄: q̄ sapia. s. meta⁹ sit scia ⁊ intell's. ¶ Scō: qz nō oēs cōcedūt: q̄ habitus ꝑmorū ꝑn⁹ꝑ nihil addat sup po⁹ intellectiuā saltē quātū ad illos: qui ponūt spēs differētes ab actu itelligēdi. Tertio qz nō vr̄: q̄ in scia po⁹ intellectiua sufficiat sine habitu respectu ꝑmoꝝ ꝑn⁹ꝑ: gn etiā ipsa po⁹ intellectiua sine quocūq; habitu supaddito sufficiat respectu ꝑn⁹ꝑ aliaꝝ sciaꝝ: que statim occurrūt itellectui: sicut motū eē: ⁊ sic multa alia: que sunt ꝑma ꝑn⁹ in mathematicis: ⁊ in scia nāli. ¶ Tertio mō soluīt illa rō: qñ dr̄: q̄ sapia est scia ⁊ itell's: q̄ boc nō itell'r ex ꝑte cognoscibiliū: qz. s. me⁹ nō solū ꝯsiderat ea: q̄ ex ꝓncipys ꝯcludunt. sed ēt ipa ꝑn⁹: ⁊ al'r respicit ea metaphysic⁹: nā talia ꝑn⁹ ꝓtinēt ad itell'm: q̄ dr̄ habitus ꝑn⁹ꝑ. put ꝑm se occurrūt itellectui vt ꝑa absq; q̄cūq; inquisitione. sed meta⁹ cōsiderat ea al'r: ⁊ boc dupl'r. Uno mō vt ꝯnē. pbatā: nā meta⁹ talia ꝑn⁹. pbat: put pñt. pbari. s. a posteriori. Alio mō considerat me⁹ talia ꝑn⁹: vt subm: de quo aliq̄ pbant. pbat eni meta⁹ de istis ꝓncipys: q̄ sunt ita nota: q̄ opposita eoꝝ nō pñt mente cōcipi: q̄d oze dicat: qz sicut ibi pbat: ℣rie opiones iessent eidē: sic ḡ ꝯsequēdo istū modū: qui solus placet mihi: vī mihi: q̄ intētio pḃi sit: q̄ sapia. scz meta⁹ est scia ⁊ intell's: accipiendo ista ex parte cognoscibiliū: qz scz cōsiderat vtraq; obiecta: vt dictū est: nō aūt ex parte habituū: sic scilz q̄ meta⁹ sit tales vno habitus: vel aliqd ꝯpositū ex eis: ꝑ ℔ ꝑz ad oba. Q. V I.

Nota q̄liter metaphysica dr̄ scia ⁊ intellectus.

4. metaphy. Text. có. 9.

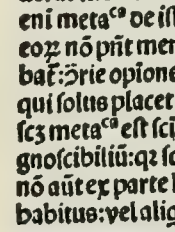

Exto querīt: vtrū intellectus viatoris possīt eleuari ad deuz cognoscendū absq; boc: q̄ abstrabatur a sensibus: ⁊ videt q̄ sic: qz plus distat intellectus a sensu q̄ imaginatio. sed ꝑz ꝑ̄m i de sōno ⁊ vigilia. imaginatiua ē in suo actu absq; boc: q̄ bō abstrabat a sensu. ergo ⁊ intellectus potest esse in quolibet suo actu absq; tali abstractione.

Contra cū venerit q̄ perfectuz est: euacuabīt q̄ ex parte est ꝑm apl'm: sed pfectuz accipit pro visione dei: q̄ ex parte est pro occupatione circa sensibilia. ḡ intell's viatoris nō pōt eleuari ad videndum deū sine abstractione a sensibilibus. ¶ Et qz respōdes tenebat ista ptē. arguit ꝯ eum tripl'r. Primo: qz intell's in via nō itelligit ꝑm q̄ ipse dicebat nisi ex sensibus. ḡ nō opz: q̄ ad intelligendū qōcunq; ab eis abstrabatur. ¶ Scō: qz xps vere fuit viator: ⁊ vtens sensibus corporis. sed ꝓpter boc nō ipediebat ab itelligēdo diuinā essentiā. ergo ꝛc. ¶ Tertio: qz cognitio rei in ꝓprio genere non impedit visionē nudaz in beatis. ergo nec in viatore cognitio sensibiliū impediet cognitionem dei.

Ad euidentiam huius qōnis ītēdo facere tria. ꝓ ꝑmittā q̄dā supponēdo ea. z⁹ in ḡrā cām illoꝝ sup⁹ꝑ. 3⁹ ex his rñdebo ad. q.

Primus artic.

Quantum ad ꝑm sciendū: q̄ aucītate sacre scripture tenem⁹ paulū fuisse raptū vsq; ad visionē eēntie diuine: tenet etiā: q̄ tūc fuit abstract⁹ a sensibus: sic q̄ ꝓ tūc non vtebat viribus sensitiuis: ⁊ boc accipit ex illo ẏbo: qō dr̄ qō tūc nescivit: vtrū fuerit in corpe: an extra corpus: certissima etiā fide tenemus: q̄ xps ſm aiam fuit pfectissimus cōprehēsor videndo deū per essentiā: ⁊ fruendo eo: ⁊ fuit sil' cum boc viator vtens viribus sensitiuis: sicut alij boēs: ⁊ ista tria sunt vera. ¶ Experimēto etiā ꝯstat nobis: q̄ qñ aia est multū intenta circa aliquā opationē ipedit in alijs opationibus: vel saltē quantū ad hoc: q̄ minus pfecte pōt al's opationes exercere: sic ꝓz: q̄ ille g aligd fortiter imaginat impedit ab opatione sensus exteriozis: ⁊ vehemēs applicatio ad opationes itellectuales impedit opationes nutritiue: ⁊ ēt opationes viriū sensitiuaꝝ: nisi iquātū sensitiue deseruiūt itellectiue: suppono ḡ ista sic certa vel ex fide: vel aucītate sacre scripture: vel experimento: boc sit dictum de ꝑmo.

Juxta illud phi in libro de sensu ⁊ sensato ad alia fortiter intēdit de lata sub oclis nō videmus.

Scōs artic.

Quantum ad scōm sciendū: q̄ cā q̄re vna opatio aie: ⁊ ꝑcipue qñ ad eā multū attēte applicat aia: ponit cōiter: qz ois po⁹ aie radicant in vna cēntie aie: ⁊ iō in quibusdā opatio vni⁹ ipedit opationē alterius: ⁊ qñq; opatio vnius po⁹ iuuat aliam per quandā redundantiā: sicut ex imaginatiōe alicuius delectabilis vigorat cor: ⁊ vires nutritiue partis. ¶ Ad cuius maiorē euidentiā sciendū: q̄ ꝓcipue quantū ad illa: que subsunt impio volūtatis: vires aie vel bō quātū ad tales vires pōt moueri a duplici motore: vel a voluntate ꝑ impiuz mouente quātū ad exercitiū actus applicādo vel intell'm ad cōsiderandū: vel imaginationē ad imaginandū: vel oculū ad videndū: ⁊ sic de alys: vl' ab ipsis obiectis: puta vīsus a colore: ⁊ auditus a sono. In q̄tū ḡ ꝓdicte po⁹ mouent a volū⁹ q̄tū ad actuū opatio vni⁹ ipedit opationē alteri⁹: qz vo⁹ nō ꝓt ītēdere pl'a vt pl'a saltē nō sibi ordinata adinuicem: ⁊ iō intētio vo⁹ applicata ad opationē vni⁹ retrahīt ab alia saltē q̄tū ad illa. que nō subordinant adinuicē: secus āt eēt: si adinuicē subordinarēt. sic ḡ intētio volūtatis applicata ad opationē alicui⁹ po⁹ nō solū retrahit ab alia po⁹: vl' ei⁹ opatiōe: verūetiā retrahit totū boiez ab opatiōib⁹ aliaꝝ viriū: ⁊ tāto plus q̄to pl's ītēdit tal' opatio: ita q̄ volūtas vehemēter applicās aiaz: in q̄ talis potēcia radicat: retrahit ipsaz aiam: ⁊ per ꝯs al's po⁹ radicatas in ipsa ab opationib⁹ aliaꝝ potēciaꝝ. Prout vero dicte potēcie mouent ab obo contingit: q̄ motio vnius ipedit motionē alterius: inquātū oēs isti mot⁹ vni⁹ sūt ꝑmi mobilis: qō est vel aia: vel cōpositū ex corpe ⁊ aia: diuersi aūt mot⁹ circa idē mobile qñq; se ipediūt dato: q̄ ſint illi mobili ſm diuersas rōnes susceptinas: sicut motus localis in aqua impedit motū: quo moueī ad similitudines colorū pp eandē cōnexionē cōtingit: q̄ ex vna potentia fit redundantia in aliā in illis: in quib⁹ nō sunt nata se impedire. sed iuuare: sicut leticia in appetitu sensitiuo iuuat virtutem naturalē cordis. sic ergo cōtingit operationē potentie impediri vel debilitari: vel iuuari ſm quādā redundantiā per operationē alterius ex causis predictis. ¶ Ulterius sciendū: q̄ virtute diuina ꝓt fieri: q̄ tale ipedimētū: vl' talis redūdātia tollat: vñ virtute diuina ꝓt fieri: vt bō vehemēter ītēt circa opatōez alicuius potētie nō ipediat in operatiōibus aliaꝝ: pōt etiā fieri virtute diuina: q̄ ex vna nō fiat redundantia in

alterã:ſicut ſũmũ gaudiũ xp̃i de fruitiõe dei nõ redundabat in vires inferiores impediendo:vel diminuẽdo dolorẽ:qui erat in eis:ꝛ hoc ſufficiat de ſecũdo.

Quantum ad tertiũz.ſ.quãtũ ad ſolonẽ qõnis qua q̃rit:vtrũ itellẽs viatoris poſſit eleuari ad videndũ diuinã ẽntiã:abſq; hoc:ꝙ abſtrahat a ſenſibilib⁹:dõm:ꝙ ſi q̃rat:vtrũ vtute diuina q̃li tercũq; hoc poſſit fieri:certũ eſt ꝙ ſic:ꝛ hoc ꝓbat rõ facta de xp̃o:qz certũ eſt:ꝙ fuit ſimul viator:ꝛ cõprehenſor videẽs eſſentiã dei pfectius q̃ aliqua creatura vnq; vidit:ꝛ tñ vtebat ſenſibus:ſicut alij hoies. Si aũt q̃rat vtrũ ꝑz curſuz cõez talis vite poſſit fieri ſine abſtractione ꝑdicta a ſenſibus:ꝙ aligs videat diuinã eſſentiã:vr̃ mihi ꝙ nõ. Et hoc ꝓbabilr põt ꝓſuaderi ex p̃miſſis ſic: aia multũ itenta circa opationẽ alicuius potẽtie ipeditr in opationibus aliarũ potẽtiarũ quãtũ ad illas potentias:que illi operationi nõ ſubſeruiunt:nec ad illã ordinantr:ꝛ quãto plus eſt itẽta:tãto plus impedit̃.ſz aia videns nude eẽntiã diuinaz icõpabilr plus eſt itẽta circa opationẽ illã quã poſſit eẽ circa q̃cũq; opationẽ nãlẽ:ꝛ illi opationi in nullo ſubſeruiunt vtutes ſenſitiue:nec ad ipſaz hñt ordinẽ:ſm quẽ vna po⁹ iuuat aliã:g̃ videt ꝙ viſio diuine eſſentie hoiem ipediat:ꝛ totalr retrahat ab vſu viriũ ſenſitiuarũ:niſi tale ipedimẽtuz deus tollat:ma.ꝑz exp̃emiſſis.mi.etiã ꝑz quãtũ ad vtrãq; partem:quã aſſumit:qz circa illã viſionẽ eſt maxia attẽtio:ꝛ ad eã nihil facit q̃cũq; opatio viriũ ſenſitiuaꝝ. ¶ Sz cõtra hoc poſſet aliqs obycere:qz qcqd fit in raptu:totũ fit virtute diuina:ſi g̃ virtute diuina põt fieri:ꝙ videns eſſentiã diuinã vtat̃ ſenſibus:videret̃:ꝙ per talẽ viſionẽ non ipediat̃ aliqs:qn poſſit vti ſenſibus. ¶ Et ad hoc dico:ꝙ virtute diuina pñt in aliquo ſit fieri duo effectus:ꝛ q̃ñq; põt vn⁹ fieri ſine alio:mõ dico:ꝙ cõferre viſionẽ diuie eẽntie:ꝛ tollere ipedimẽtũ ſequẽs:quo videẽs abſtrahat ab vſu viriũ ſenſitiuaꝝ:ſunt diuerſi effectus ſola virtute diuina poſſes:ꝛ poſſunt ſimul fieri:ꝛ poteſt etiã vnus fieri ſine alio. ¶ Quãdo ergo arguit̃. ꝙ totũ quicquid fit in raptu fit virtute diuina:dicẽdũ: ꝙ illud:qõ fit in raptu:fit vtute diuina.ſed cũ duo effectus poſſint fieri in raptu:vt dictũ eſt:nõ ſemp vtus diuina ſe extendit ad vtrũq; effectũ.ſcz ad conferendum viſionem:ꝛ ad tollendũ impedimentũ ſenſuum:ꝛ tunc ſemp viſio eſt cũ ꝓdicta abſtractione:quãdo aũt valt conferre vtrumq; effectũ:tunc viſio põt eſſe ſine ꝑdicã abſtractione:ſicut patuit in xp̃o:ꝛ erit in beatis:ꝛ ſic ꝑz ad queſtionẽ. ¶ Ad primũ in oppoſitũ dicendũ:ꝙ procedit ab inſufficienti:qz nõ cõiungi non eſt tota cauſa ipedimẽti vnius potẽtie per aliã:licz hoc requirat̃:imo cũ hoc requirit̃ non ſubordinari adinuicẽ:qz ille potentie:que ſibi ſubſeruiunt:non impediunt ſe in ſuis operationibus.ſed iuuant:nũc aũt ſenſus ſubſeruit imaginationi. In illa aũt viſione nulla vis ſenſitiua aliqd cõfert:ad minorẽ etiã põt dici:ꝙ ꝛz imaginatio nõ ſemper ipediat ſenſuz:põt tñ eẽ ita vehemẽs:ꝙ ipediret aliquos ſenſus ſaltẽ illos:qui eſſent magis remoti ab illo imaginabili:in illa aũt viſione maxima attẽtio eſt:ꝛ applicatio:vt dictũ eſt. ¶ Ad ſcõm dõm:ꝙ intellẽs in via nihil itelligit:niſi accipiendo a ſenſibus loquẽdo de cognitione nãli.ſed loquẽdo de cogne ſupnãli:qualis eſt in raptu:non eſt verũ:ꝙ talis cognitio accipiat̃ a ſenſu. ¶ Ad tertiũ ꝑz ex dictis in ꝓncipali ſolone. ¶ Ad 4ᵐ põt dici dupl̃r vno mõ:ꝙ ille due cognitiões in btis hñt aliquẽ ordinẽ:ꝛ ꝙ vna iuuat̃ per aliã.ſ.cognitio rep in ꝓpo gñe per cognitionẽ rerũ in vbo:alr põt dici:ꝙ ſic̃ virtute diuina põt fieri:ꝙ in oi viſione diuine eẽntie ꝑt ſtare vſus ſenſuum:ita virtute diuina fit:ꝙ ille due cognitiones ſunt ſil̃:ſic ꝙ vna non ipedit aliã. Qõ. VII.

Septimo q̃rebat̃:vtr̃ formans vbum de re ꝓpria cognita p formationẽ vbi ꝓficiat in cogne illi⁹ rei:ꝛ argũ ꝙ ſic:qz ſic̃ ſe hz difficilio ad nomẽ in declarãdo:ita ſe hz noticia declarativa ad noticiã ſimplicẽ.ſed ille:ꝙ trãſit de noie ad diffonez ꝓficit in cognitione.g̃ ꝛ ille:ꝙ de noticia ſimplici ad declarativam.

Contra qz ſi formãs vbũ ꝓficeret in cognitione: deus pr̃ cũ ꝓducat vbũ:ꝓficeret i cogne. ſed hoc eſt falſum:g̃ ꝛc. ¶ Ad euidentiã huius qõnis ꝓ dico:ꝙ hic nõ vr̃ mihi aliq̃ difficultas:qz h̃ nõ querit̃: vtrũ vbũ ſit actus itelligẽdi:vel aligd diuerſuz ab ipo. ſed qcqd ſit de hoc:hic ſolũ q̃rit̃:vtrũ qñ format̃ vbuz formãs ꝓficiat in cogne:ꝛ iſta qõ itelligit̃ de vbo nr̃o: ꝛ in h̃ nõ vr̃ mihi dubiũ:qz ſi ita eſt:vt gdã ponũt:ꝙ in oi actu itelligendi ſit formatio vbi:vr̃ mihi neceſ:ꝙ formãs vbũ vel fiat de nõ itelligẽte itelligẽs:vel de min⁹ itelligẽte magis itelligẽs:ſz qõlibz iſtoꝝ ẽ ꝓficere in cognitione.g̃ ꝛc.ma.ꝓbat̃:qz ſi in oi actu itelligẽdi forat̃ vbũ:ita ꝙ nullus act⁹ itelligẽdi poſſit eẽ ſine foratione vbi:certũ eſt:ꝙ qñ in ꝑ actu itelligẽdi forat̃ vbuz:fit de nõ itelligẽte itelligẽs:habito aũt ꝑ actu itelligẽdi:q̃ aliqõ obm itelligit̃.ſz vlteri⁹ de illo obo forat̃ vbuz:h̃ fit. ad h̃:ꝙ illõ min⁹ exp̃ſſe ꝛ õtermi⁹ cognitũ.exp̃ſſe ꝛ õterminate cognoſcat̃:aliogn fruſtra foraret̃ vbũ:ſi forato vbo in nullo plus manifeſtaret̃ obz cognitũ q̃ ꝑus:cũ foratio vbi ordinet̃ ad manifeſtãdũ.ſz ꝓcedere de ꝑfuſa cogne ad exp̃ſſaz determinatã:eſt fieri de min⁹ itelligẽte magis itelligẽs.g̃ ꝛc.mi.ãt ꝓdicte rõnis de ſe patz. ¶ Ad rõnẽ i opp⁹ dõm:ꝙ plus eſt de diſſilitudine iter vbũ dinũ ꝛ nr̃m q̃ de ſilitudine.vñ nõ opz:ꝙ ſi apud nos formãs vbũ ꝓficiat itelligẽdo:ꝙ ita ſit de vbo diuino:ꝙ nõ ordinat̃ ad aliquẽ finẽ ex ſe:ibi.n.ẽ vn⁹ act⁹ in telligẽdi cõpletiſſim⁹ ꝛ pfectiſſim⁹:g̃ ẽab vno in aliũ ꝑ modũ itellẽs:q̃cũq; mõ h̃ itelligat̃. Iſte act⁹ itelligẽdi ẽ eque perfectus in vtroq;:in nobis autem non ſic habz verbum ꝓpter noſtrã imperfectionẽ. Qõ. VIII.

Etiam q̃rebat̃:vtr̃ ſuba cogſcat̃ a nob ꝑ ꝑpaz ſpẽz:ꝛ vr̃ ꝙ ſic:qz eadẽ ſũt ꝑn⁹ eẽndi ꝛ cogſcẽdi.ſed ſuba hz eẽ ꝑ ꝑpaz ſpẽz.g̃ ꝛ cogſci. ¶ Cõtra.ſuba cogſcit mediãte ipreſſiõe fcã i ſenſu:qz nihil ẽ i itellectu:qõ ꝑus nõ fuerit in ſenſu:ſed in ſenſu ſuba nõ facit ꝓpriã ſpẽz:qz ſuba ñ ẽ ſſibil:niſi ꝑ accñ⁹.g̃ ꝛc. ¶ Et qz dicebat̃:ꝙ ſpẽs i fan⁹ mouet itellz i vtute ſube:argr̃ ꝺ h̃: qz illa vt⁹ aut eẽt ſuba:aut accñs:ſi ẽ accñs:tũc nõ poterit illa ſpẽs mouere itellz ꝑ talẽ vtutẽ plus q̃ ꝑ ſeipſaz. Si aũt illa vt⁹ eẽt ſuba:tũc ſeq̃ret̃:ꝙ ſuba ime⁹ moueret itellm:ꝛ ſic cogſceret ꝑ ſpẽm ꝓpriã. ¶ Itẽ qz dicebat̃:ꝙ cũ q̃rit̃:vtrũ ſuba cognoſcat ꝑ ꝓpriã ſpẽm.ꝑ.põt dicer̃ habitudinẽ ꝓncipij cognoſcẽdi:ꝛ ſic nõ cognoſcit ꝑ ꝓpriã ſpẽm:vel habitudinẽ obti.ꝛ ſi cogſcit ꝑ ꝓpriã ſpẽz.

Contra iſta argr̃:ꝛ ꝑ ꝺ ꝑm ſic:plus diſtat obz a potẽtia cogſcitiua q̃ ꝑn⁹ cognoſcẽdi:cũ ſit mediũ iter po⁹ ꝛ obz.ſz aliqñ ꝓtigit ꝙ itellẽs ꝛ itellectũ ſũt idẽ realr:ſic̃ agelus ꝛ aia itelligũt ſeipa.g̃ ꝛ ſpẽs illa q̃ eſt ꝑn⁹ illi⁹ cognis erit ꝓpa ipſi⁹ obti:ꝛ ſic ſuba talr cognoſcet̃ ꝑ ꝑpaz ſpẽz:ponẽdo ꝙ ly ꝑ.dicat hitudinẽ ꝓncipij cogſcẽdi. ¶ Cõtra 2ᵐ argr̃:qz ꝑz Aui. vez eſt obz itellẽs:ſz vez ẽ i itellectu foralr.g̃ ſi ly ꝑ.dicat hitudinẽ obti.ſubſtãtia obiectiue non cognoſceret̃ ꝑ ꝓpriã ſpẽz.

Ad euidentiam huius qõnis intendo facere .ꝛ. ꝯtruoz. ꝓmũ est ostẽdere intellectũ qõnis. Scõz est ponere ꝑnẽ: quã itẽdo ꝛ per suadere eã. Tertiũ ẽ oñdere aliquo mõ: ꝙ suba cognoscaꝫ a nobis. Quartũ est ponere q̃dã: q̃ videnꝫ eẽ ꝺ cõmunem intentionem ꝛ ea soluere.

Arti. prim⁹. **Quantum** ad ꝓmũ cũ q̃riꝫ vtrũ suba cognoscatur per ꝓpriã spẽm. dõm: ꝙ sicut in disputatione añte fuit tactũ dupl'r põt intelligi: ꝙ suba cognoscaꝫ ꝑ ꝓpriã spẽm. vno mõ ex pte obiecti cogniti: vt sensus qõnis sit q̃rere. vtrũ suba itelligaꝫ ꝑ ꝓpriam spẽm. i. quantũ ad nãm suã specificã ꝛ qdditatiuã: ꝛ q̃tũ ad hoc supponaꝫ ad pñs: ꝙ isto mõ nõ possum⁹ intelligere subam aliquã per ꝓpriã spẽm. i. q̃tũ ad suã ꝓpz nãz mõ: quo ifra exponeꝫ. Alio mõ põt itelligi qõ ex pte ipsius itelligẽtis: vt sit sensus: vtrũ suba intelligaꝫ ꝑ ꝓpz spẽm formal'r in intellectũ exĩtẽ: ꝛ qz quidam ponũt in intellectu spẽs itelligibiles differẽtes re ab actu itelligẽdi: qdã nõ. Intẽtio qõnis nõ est querere: vtruz sit ponere tales spẽs. sed vt mihi vr̃ intentio qõnis est. vtrũ idẽ ꝙ imꝓmiꝫ a rebus itellectui ꝓ: ꝛ imediate: sine sit spẽs differẽs ab actu itelligẽdi: sine sit actus intelligẽdi sit imediata similitudo ipsius subẽ: ita ꝙ suba rei ꝓ: ꝛ imediate ꝑ talẽ similitudinẽ occurrat intellectui: an ita sit: ꝙ illõ: qõ ꝓmo occurrat itellectui: sit similitudo alicuius accidẽtis: ita ꝙ illud: qõ occurrat intellectui nr̃o de reb⁹: sit aliqõ accidẽs: ꝛ vlteri⁹ per illõ: sine ꝑ vnũ: sine ꝑ multa veniamus in cognitionẽ subẽ: hũc suppono esse intellectũ qõnis: ꝛ hoc sit dictũ de ꝓmo.

Scdo arti. **Quantum** autẽ ad scõm: sciendũ: ꝙ cũ intellectus qõnis sit q̃rere: vtrũ illud: qõ ꝓ ipꝛimiꝫ itellectui: sit imediata similitudo subẽ ducẽs imediate in cognitionẽ eius: tota vis qõnis est: vtrũ suba sit ꝙ ꝓio occurrit intellectui nostro: vl' ita sit ꝙ principiũ ꝙ occurrit intellectui nostro sit accidẽs: ꝑ qõ accidẽs inotescat suba. Mihi aũt videꝫ: ꝙ quo ad nos accidẽs est ꝓus notũ quã suba: ꝛ suba nobis inotescit ꝑ aliq̃ accidẽtia ꝓus nota.

Suba dupl'r põt nobis eẽ nota. ¶ Ad cuius euidentiã sciendũ: ꝙ suba dupl'r põt nobis eẽ nota. scz vel q̃tũ ad rationẽ generalẽ subẽ: que est esse ens non in alio ꝑ inherẽtiã: vel quãtũ ad ipsaz nãm rei: in qua talis rõ fundaꝫ: puta quãtũ ad nãm lapidis vl' ligni: sic ẽt accio ꝓt nob inotescere vl' q̃tũ ad rõnẽ gnãlẽ accñtis: qõ est eẽ ens iherẽs: vel quantũ ad nãm: in qua talis rõ fundaꝫ: puta albuz: vel nigrũ. Modo dico: ꝙ mihi vr̃: ꝙ suba vtroq̃ mõ inotescit nobis ex aliquo accidẽte ꝓus noto quo ad nos. Et ꝓmo oñdo: ꝙ suba quantũ ad rõnẽ gñalez subẽ: que est esse ens nõ iherens nõ sit ꝓmũ: ꝙ occurrit itellectui nostro: ꝓpter qõ sciendũ: ꝙ quãtũ mihi vr̃: anteq̃ aliquid itelligaꝫ �palicui aliquã rõnẽ determinatã eius distinctã ab alijs rõnibus eius: opz ꝙ precedat aliqua cognitio eiꝰ: qua illud ꝑm suã entitatẽ: ꝛ intuitiue appareat in se: vel aliqua alia res sic ituitiue appareat: ex qua talis res sic possit cõcipi ꝑm determinatã rõnez: ita ꝙ ꝓma noticia quã possumus hr̃e de rebus: est apprehẽsio ituitiua alicuius rei ꝑm suã entitatẽ absolutã: que est fundamẽtuz oĩum rõnũ formaliũ de ipsa: ita ꝙ primũ qõ occurrit intellectui: est ipsa entitas rei ꝑm se ꝛ absolute: ꝛ non aliq̃ rõ importãs habitudinẽ aliquã vnius rei ad aliã: sicut ratio inherentis alteri: vel ratio nõ iherentis: vtroq̃ .n. importat habitudinẽ ad alterũ affirmatiue: vel negatiue. ¶ Ex his põt formari talis ratio ad ꝓpositũ: impossibile est: ꝙ illud: qõ ꝓio occurrit intellectui: sit aliqua determinata rõ rei distincta cõtra alias rõnes eiusdez rei: ꝛ precise de rõne importãte habitudinẽ ad alteruz. ꝫz ratio gñalis subẽ ꝑm quã ꝺcipiꝫ vt exĩs nõ in alio ꝑ inherentiaz est bꝺ. ergo impossibile est: ꝙ talis ratio sit primũ: ꝙ occurrat intellectui. maioꝛ ꝑz: ex ꝓmissis. mi. probaꝫ. scz ꝙ ratio generalis subẽ sit talis: qualis dicta est: qz constat: ꝙ talis ratio est distincta cõtra alias rationes: que possunt formari de substãtys: saltẽ sicut distinguitur ratio superioris cõtra rationẽ inferioris: constat etiã: ꝙ importat habitudinẽ ad alterũ negatiue in hoc: ꝙ dicit ꝙ est ens: qõ bz esse per inherentiam, g̃ ꝛc. sic ergo videꝫ mihi: ꝙ suba quantũ ad rõnẽ gñalẽ subẽ nõ sit illud: qõ primo occurrit intellectui nr̃o. ¶ Hoc vlso intendo ostendere: scõo ꝙ suba quantũ ad naturã quidditatiuã rerũ: in qua talis ratio fundaꝫ: puta natura subali lapidis: vel bois: nõ sit illud: qõ ꝓmo occurrit intellectui nr̃o: ꝛ hoc oñdo duplici ratione: ꝛ auctoritate. ¶ Ad cuius euidentiã sciẽdũ: ꝙ dupl'r põt intelligi intellꝰ dependere a sensibili. vno mõ sicut a mouente nõ ad cognẽ sui obiecti. sed ad cognẽ cuiusdã alteri⁹: qõ ꝑm se nõ est sensatũ nec fantasiatũ. Ita ꝙ licz similitudo rei fantasiate: siue ipsa fantasiatio dicaꝫ ꝓtinere virtualr̃ spẽm ipsius subẽ: tamẽ illud: qõ imꝓmiꝫ intellectui a fantasmate imediate ducit in cognitionez subsiãtie: ꝛ non ipsius fantasiati vel sensati: quãtũ ad illud: qõ directe cadit sub sensu: ꝛ sub fantasmate: ꝛ tunc primuz qõ occurrit intellectui nr̃o non est fantasiatũ: quantuz ad illud: qõ fantasiatũ est. vel sensatũ: vel dicit intellectus dependere a sensu per fantasiaz: qz scz intellectus mouetur ad intelligendũ ꝓmo illud: ꝙ fantasiatũ est: ꝛ sensatũ. ¶ Hoc premisso arᵒ sic ad ꝓpositũ: qñ dicit ꝙ intellectus noster dependet a sensu: aut hoc intelligitur ꝓmo modo: aut secũdo. si dicaꝫ: ꝙ scõo modo habetur ꝓpositum: qz si intellectus dependet a sensu: quantũ ad hoc ꝙ sint primo itellecta: ꝛ ꝓmo intellectui occurrentia: que sunt directe fantasiata ꝛ sensata: cuz res sint sensate: ꝛ fantasiate: quantũ ad aliqua sua accidentia: ꝛ nõ quantũ ad suas substantias: sequitur: ꝙ illa: que primo occurrant intellectui nr̃o sint ipsa accidẽtia. ¶ Si autem ponaꝫ: ꝙ illa dependentia intelligiꝫ primo mõ: qz scilz fantasiata mouet ad cognoscendũ res fantasiatas vel sensatas: videntur mihi sequi duo inconuenientia. Primũ est: ꝙ cognitio nostra intellectiua nõ habebit necessario reduci ad sensata: vel sensibilia: sicut ad obiecta cognita: qõ est cõtra illud: qõ quilibet experiꝫ in selpso. Secũdo inco̅ueniẽs est: ꝙ nõ videꝫ: quare nõ possumus imediate: ꝛ intuitiue cognoscere quidditatẽ substantiaꝝ separatarũ: qz si fantasma accidẽtis mãlis in virtute substãtie: cuius est accidẽs: potest mouere ad similitudinẽ: que imediate repꝛesentet substantiã: pari ratione fantasma accidentis substãtie imãlis: puta fantasiatio ipsius motus celi poterit creare similitudinez in itellectu: que sit imediate repꝛesentatiua ipsius subẽ imãlis. ¶ Scõa rõ sumiꝫ ex certitudie: ꝛ euidentia q̃ bz esse in eis: que ꝓ occurrũt itellectui: qz illa: q̃ ꝓ occurrũt itellectui: q̃ sunt ꝓ nota quo ad nos debẽt eẽ nobis ita certa: ꝙ circa illa nõ ꝓtingat errare. scz circa illa: que cadũt sub sensu fuerũt: ꝛ sunt multi errores: ꝛ multa dubia: non sic autẽ est de illis: que cadunt sub sensu: quantum ad ea: que per se cadũt sub sensu. ergo illa: que sunt primo nota quo ad nos: sunt illa que per se cadunt sub sensu: talia autez sunt aliqua sensibilia accidentia. g̃ ꝛc. maioꝛ patet: quia illa que sunt ꝓius nota quo ad nos: debent esse magis nota posterius notis ꝛ euidentioza: ꝛ ideo si in eis esset error non possent rectificari: qz illa per q̃ rectificaretꝫ ille erroꝛ oporteret eẽ euidentioza quo ad nos. mi. etiã ꝑz. qz multi posuerũt: ꝙ q̃ꝫtitas erat suba

rerũ.multi etiã negauerũt mãm a reb⁹.etiã circa fo-
ſas ſubſtãtiales multi errauerũt:ſicut ꝓ de ipa aia:q̃ quida ꝓ ſuerũt eſſe ignez:quidã atbomos:ꝛ ſic de alijs ꝛ
boc vt redderẽt cãm eoꝝ:que apparẽt: ſic ergo videt mihi:ꝙ illud:qđ ꝑmo natũ eſt occurrere intellectui noſtro:nõ ſit aliq̃ ſuba:ſz aliqđ accidẽs ſenſibile. ¶ Ad B
6. metaphy. ꝯmẽ.12. ẽt eſt auctas ꝯmẽtatoris:ꝙ dicit:ꝙ trãſmutatio fecit ſcire mãz:ꝛ opõ formã:q̃ ſũt q̃dã accidẽtia:que nõ oportet:ſi ſuba p̃:ꝛ itultiue occurreret itellectui:ꝛ ſic ꝓ ſcõz.

Articul⁹ 5⁹. **Quantum** aũt ad 3ᵐ.ſ.qũo veniam⁹ in cognitionẽ ſube:vr̃ mihi:ꝙ iſte ſit ꝓceſſus cognitiõis nr̃e:qz p̃ occurrũt nobis accñtia ſenſibilia:non q̃tũ ad formalẽ rõnẽ iherentie ſue ꝓut diſtinguunt ꝺ ſubaz:ita ꝙ p̃ᵐ:qđ occurrit nobis:nõ eſt ipſa inherẽtia:ſz ipz:qđ iheret:q̃tuz ad illud:qđ cadit ſub ſenſu.ſ.eẽ albi:nigrũ:calidũ:frigidũ:ꝛ ſic de alijs:ita ꝙ vr̃ mihi:ꝙ q̃tũ ad primã imutationẽ itell⁹ a reb⁹ in B differt itellect⁹ a ſenſu:qz illđ:qđ capit itell⁹ in vlt̃:accipiẽdo vlẽ ſpẽz alicui⁹ accñtis ſenſibilis:qđ ſenſus capit in ꝓticulari:ita ꝙ ſicut ſenſus appẽhẽdit B calidũ: vl frigidũ in ꝓticulari:ita itell⁹ illud idẽ appẽhẽdit in vlt̃:poſtea vo qñ appet:ꝙ aliqd vnũ ꝛ idẽ:qđ pri⁹ erat frigidũ: fit poſtea calidũ: vel eꝫ:appẽhẽdit intellect⁹:ꝙ calor eſt aliqd iherẽs:ꝛ ꝙ p̃ſupponat aliqd:cui ihereat:ꝛ ſil'r frig⁹. Ulteri⁹ ex B:ꝙ ꝯcipit:ꝙ talia p̃ſupponũt aliqd:cui iſũt per iherẽtiã;ꝯcipit qđ eſt iherere:ꝛ ei⁹ oppᵐ.ſ.qđ eſt nõ iherere:ꝛ iõ ꝯcipit:ꝙ illud:cui talia iſunt opz:ꝙ ſit non iherẽs alteri: vel qđ ſit ens:qđ non p̃ſupponit aliqd:cui ihereat:ꝛ cũ nõ ſit ꝓcedere in infiᵐ:in accipiẽdo vnum inherẽs poſt aliũ:ꝯcludit:ꝙ oz in quoz eſſe ꝯpleto eſſe aliqd:qđ nõ p̃ſupponat aliqd cui iſit:ꝛ p ꝺñs bz ꝯceptũ de ſuba:qđ ẽ ens nõ iherẽs alteri:ſaltẽ loquẽdo de ſuba ꝯpleta:ꝙ dico ꝓp formã:q̃ ꝛ ſi nõ ſit in ente i actu:ſicut accñs:ieſt tñ ei:ꝙ eſt pura po⁹.ſ.mãe ꝑme:ꝛ ſic venim⁹ in cognitionẽ ſube in gnãli:ſz i cognitionẽ diuerſaꝝ ſpẽrũ ſube deuenim⁹ ex diuerſis accñtib⁹ ꝓpꝛis ipſaꝝ ſubſtãtiaꝝ:vñ ex B:ꝙ videm⁹ in diuerſis diuerſa accñtia: ita ꝙ accñtia vni⁹ ſunt icõpoſsia alteri: ſicut accidentia ignis ſunt incõpoſſibilia aque:ꝛ accidẽtia equi ſunt incõpoſsia aſino:ꝛ ſic de alijs:iudicam⁹: ꝙ ſuba illa: que p̃ ſubeſt illis accñtib⁹: nõ eſt q̃titas: i qua oĩa talia cõicãt ſz aliqđ pri⁹ q̃titate:cui talia iſunt:ꝛ cui ieſt ẽt ipſa q̃titas:ꝛ ſic venim⁹ in cognitionẽ b⁹:ꝙ in iſtis ſenſibilib⁹ ſunt diuerſe ſpẽs ſube: vnã aũt ſpẽz intrñ plus cognoſcimus:in q̃tũ plura ei⁹ accidẽtia ꝑpa cognoſcim⁹. Iſte g̃ vr̃ mihi modus:quo deuenim⁹ in cognitionẽ ſubſtãtie: ꝛ boc ſufficiat de tertio.

Articul⁹ 4⁹. **Quãtum** ad 4ᵐ ſciẽdũ:ꝙ ꝺ B argr̃.7.rõib⁹ p̃ ſic ꝙ gd eſt:eſt ꝓpriũ obm intellꝰ:ſed ꝙ gd eſt ſoli⁹ ſube p̃r' ſaltẽ eſt ipſi⁹ ſube.g̃ ſuba eſt p̃ᵐ obm intellect⁹. ¶ 2° ſic.ꝫ pbm.7.metaphy.ſuba eſt ꝑor accidẽte tpe:diffõne:ꝛ cognitiõe.g̃ ſuba pri⁹ cognoſcit q̃ accidẽs. ¶ 3° ſic.qz ꝫ eũdẽ ibidez:ſuba dr̃ ꝑor diffõne qz ponit in diffõne accñtis:ſz illđ:qđ cadit i diffõne alicui⁹:ẽ pri⁹ notũ eo.g̃ ꝛc. ¶ 4° ſic.ſi nõ cognoſcim⁹ ſubaz niſi ex accñtib⁹ ſeq̃t:ꝙ nõ bẽam⁹ cognitionẽ gditatiuã de ſubſtãtys mãlib⁹:ſic nec de ſubſtãtys ſepatis. B ẽ i cõueniẽs.g̃ ꝛc. ¶ 5° ſic.cõiter ponit a multis doctozib⁹ ꝙ gditas ſube mãlis eſt obz ꝓpriũ itell⁹ nr̃i: ſz ꝓpriũ obm eſt ei p̃ notũ.g̃ ꝛc. ¶ 6° ſic. Jn demr̃atione ꝓp gd demõſtrat effect⁹ p cãz:ꝛ p ꝺñs in tali demr̃atiõe cã eſt notioꝛ effectu:ſz illđ:qđ demr̃atiõe tali demõſtrat:ẽ ꝓpriũ accidẽs alicui⁹ ſube:ꝛ illud:qđ eſt cã:p quã demr̃atur:eſt gditas ipſi⁹ ſube:q̃ eſt ꝓpriũ ſubz accñtis: qz gditas ſube eſt cã accñtis ꝓpꝛy.g̃ ꝛc. ¶ 7° ſic.illud: qđ cognoſcit ſine accidẽte:nõ oz:ꝙ inoteſcat ex accñtib⁹:ſed ſuba põt a nobis cognoſci ſine accñte.g̃ ꝛc.ma. vr̃ ꝓbabilis:qz qđ inoteſcit ſolũ ex accñtib⁹:nõ vr̃ poſſe cognoſci ſine eis.mi.aũt ꝓbaf:qz aut bẽm⁹ ꝓpriã ꝛ diſtinctaz cognitionẽ ꝺ ſuba: ꝓut diſtiguit ab accñte:aut nõ: ſi ſic dr̃ ꝓpoᵐ.ſ.ꝙ ſuba bẽat ꝓpriã ꝛ diſtinctã cognitionẽ:qua cognoſcit ſine accidẽte:ſi nõ ſeq̃t:ꝙ nõ bẽam⁹ cognitionẽ de ſuba: ꝓut diſtiguit ab accñte:ꝛ ſic neſcirem⁹ diſtinguere iter ſubaz ꝛ accidẽs:ſz B ẽ icõueniẽs.g̃ ꝛc. ¶ Ad ſolonẽ iſtoꝝ oppoſitoꝝ ſciẽdũ:ꝙ aliqd dr̃ pri⁹ notũ ſimplr:ꝛ aliqd dr̃ notũ pri⁹ quo ad nos:pri⁹ notũ ſimplr dr̃ illud:qđ eſt ens pfecti⁹:ꝛ actuali⁹:ꝛ dr̃ pri⁹ notũ:ſimplr qz q̃tũ eſt ex nã ipſi⁹ rei itelligibilis:qđ eſt pfecti⁹ in entitate natũ eſt pri⁹ occurrere itellectui ꝓpter iõato:ad B .ſ.itellectui:ꝙ itelligit res ꝫ quẽ ordinẽ bñt i eẽndo. Jlla vo dr̃ magis nota quo ad nos:q̃ p pri⁹ occurrũt itellectui nr̃o ꝛ talia ſũt ſenſibilia:ꝛ tãto plus aliqd ẽ notũ nobis q̃to vicini⁹ ẽ ſenſib⁹ in ſua cognoſcibilitate. Ad p̃miſſis dõz ad argᵗᵃ. ¶ Ad p̃ᵐ dõz:ꝙ ꝫ pbm.7.meta. ſube bñt ſimplr:ꝙ gd eſt:qz ſũt ſimplr entia:accñtia vo bñt ꝙ gd eſt ꝫ gd ꝛ diminutũ:ſicut ẽt ſũt entia diminuta:mõ dico:ꝙ illa:q̃ ſunt magis entia:nõ ſunt magis nõ quo ad nos:ſz ſint magis nota ſimplr:ita ẽt nec illud:ꝙ gd eſt entis ſimplr:eſt pri⁹ notũ:quo ad nos:imo ꝙ gd eſt entis diminuti:ꝑ B:ꝙ cognitio nr̃a depẽdet a ſẽſu. ¶ Ad ſcõz dico:ꝙ iª auctas: qua dr̃: ſuba ẽ ꝑor cognitiõe:tpe:accñte:intelligit de pri⁹ noto ſimplr:nõ aũt de pri⁹ noto quo ad nos. ¶ Ad 3ᵐ dõz:ꝙ in diffõne alicui⁹ põt aliqd poni duplr:vno mõ:qz eſt de eẽntia ei⁹ ꝛ eſſentialr itrat formalitatẽ ei⁹:ſicut ſi diffinitaf color ꝙ q̃litatẽ:alio mõ diffinit aliqd p aliud:ſicut p additamẽtũ:ꝛ exñs diuerſuz in eẽntia ſua ab eo. Ulteri⁹ diſtinguẽduz eſt de cognitione:qz q̃dã eſt cognitio pfecta:qua pfecte ꝓprehẽdit res:ꝛ quedã iperfecta ꝛ ꝓfuſa:ꝑ quã nõ pfecte attingit rõ rei. Tũc dõm ad minoꝛem:ꝙ ſuba itrat diffõnẽ accñtis:ſicut additamẽtuz:nõ ſicut exñs de ei⁹ eſſentia. ¶ Ad minoꝛẽ dõz:ꝙ illud: qđ itrat diffõnem alicui⁹:nõ opz:ꝙ ſit noti⁹ eo: vl ꝓrius notũ quo ad nos qñ itrat vt additamẽtũ:ꝛ boc quãtũ ad notitiã eius cõfuſam:ꝛ iperfectã:ſed vez eſt:ꝙ illđ:qđ ſic itrat diffõnẽ alicui⁹:eſt pri⁹ notũ:q̃ babeaf pfecta ꝛ ꝓpleta cognitio diffinitiua ipſi⁹:ꝛ iõ opz bre aliquã notitiã de ſubo añ q̃ babeaf pfecta notitia accidẽtis:vel ꝙ ſaltẽ ſimul accipiẽdo perfectã notitiã accñtis accipit notitia ſube:a q̃ depẽdet. ¶ Ad 4ᵐ dõz:ꝙ in B ꝓueniũt ſube coꝛpales: ꝛ ſube ſepate:qz neutra eaꝝ:p ꝛ imediate obycit itellectui nr̃o ꝫ ſtatũ modernũ:ꝛ ꝙ vtraq̃ inoteſcit ex alijs ſz in B differũt:ꝙ illa:ex qb⁹ deuenim⁹ i cognitionẽ ſubſtantie ſepate ſunt effect⁹ exñtes in alijs:ꝛ iõ ſunt ꝓportionati ad ducẽdũ in cognitionẽ determiatã ſubaꝝ ſepataꝝ:qz nõ ſunt eis ꝓportiõati:nec adeq̃ti:ꝛ iõ ex talib⁹ nõ poſſum⁹ venire in notitiã ſpãlẽ gditatis eaꝝ:ſed cognoſcimus gditates eaꝝ in gnãli.ſ.ꝙ ſunt ſube imãles:ſz illa:ex qb⁹ venim⁹ in cognitionẽ ſubaꝝ mãliũ ſũt ꝓpꝛia accidẽtia earũ:ꝛ eaꝝ opõnes:quas cognoſcim⁹:ꝛ per quas eas cognoſcim⁹:q̃ ſunt effect⁹ adeq̃ti:ꝛ iõ magis in ſpãli poſſum⁹ ſcire eaꝝ gditates:tñ nec illaꝝ:nec iſtaꝝ habem⁹ perfectã notitiã gditatinaz: qz de neutra gditate habem⁹ cognitionẽ intuitinaz in ſe:ꝛ imediate. ¶ Ad 5ᵐ dõm:ꝙ ordo cognitiõis ſube mãlis põt attendi: vel in ꝓparatiõe ad ſubſtãtias imãles vel in cõparatione ad accidẽtia ſenſibilia. ſi ꝓparet notitia ſubaruz mãlium ad notitiã ſepataꝝ: ſic ſube mãles dr̃ magis note quo ad nos:ſi aũt ad accidẽtia ſenſibilia: ſic nõ ſũt prius note quo ad nos. Ad aũt dr̃ ꝙ ꝓpriũ obiectuz in

ẽ. Aliquid eſſe pri⁹ noti du-plr ꝓtingit.

tellectus nr̃i est gdītas subē mālis. dōm: ꝙ gdītas subē mālis nō dr̃ ꝓpriū obm itellus nr̃i: qz p̄ ei occurrat: sed qz est ꝓmū ꝙ ei occurrit cognitis accñtib⁹: q̄ p̄ occurrunt sensui. ¶ Ad 6m dōz: ꝙ aliud est venire ex notitia esse prius note in notitiā effectus: z aliud est peruenire ad cog̃scēdū de aliquo: ꝙ habeat cām: nā in p̄mo cā est necessario pri⁹ nota q̄ effectus. Jn scdo aūt effect⁹ q̄nq; est prius notus q̄ cā: sicut videʒ motū celi peruenit ad hoc: ꝙ sciat: ꝙ hz cām. s. aliquē motorē: nunc ad formā argumēti: qñ dr̃. Jn demōstratione ꝓpter quid cā est prius nota q̄ effectus: dico: ꝙ lz in demonstratione pp quid cā sit prius nota q̄ effectus quantū ad hoc: ꝙ pri⁹ est notuz: ꝙ talis res est cā predicati: q̄ ꝙ tale predicatuz ineſt tali subiecto per talē cām: nō tn̄ opz: ꝙ ipsa cā: per quā tale predicatū demōstrat̄: sit prius nota q̄ ipa res: que predicat̄ quantū ad si est: vel qz est: vnde statiz a principio occurrit tale accidens ineſſe tali subiecto: z postea inuestigat̄ cā eius: z postremo intelligit̄: ꝙ tale predicatū ineſt tali subiecto per talē cām. Si ergo aliq̄ passio demōstretur de substātia: que imediate cōsequatur substātiā: ita ꝙ cū imediata talis passionis sit suba: in quocūq; genere cāe itelligat̄ ista causalitas: ita ꝙ talis demōstratio sit ꝓp quid: nō opz: ꝙ suba sit prius nota q̄ talis passio: quantū ad si est: z quantū ad illud: qđ p̄mo natū est occurrere intellectui nostro: si tamē talis passio cadat sub sensu: sed bene verū est: ꝙ cālitas subē respectu talis passionis est prius nota q̄ sclat̄ talis passio ineſſe substātie per talē cālitatez: si aūt passio demōstrata ēsit subē mediāte alio accidēte: qđ sit cā talis passionis in aliquo genere cāe: tūc si illud accidens: qđ est cā: cadat sub sensu: nō est incōueniēs: ꝙ cā sit prius nota quo ad nos q̄ predicatū: cuius est cā. Sed ex hoc nō sequitur: ꝙ substātia: vel aliquod nō sensatū sit pri⁹ notuz quo ad nos q̄ accidētia sensata: sed sequit̄: ꝙ vnum accidēs sensatū sit prius notū alio accidente. ¶ Ad 7m

Aliquid cog̃sci sine accīte dupl̄r pōt intelligi.

pōt dici dupl̄r. vno mō distinguēdo de eo: ꝙ dr̃ aliquid cognosci sine accidēte ꝙ pt itelligi dupl̄r. vno mō ꝙ cognoscat̄ sine accidēte prius intellecto: z sine accidente simul cognito cū eo: qđ itelligitur sic sine accidente: nō opz: ꝙ inotescat ex aliquo accidente: z tunc dōm est ad minorē: ꝙ est falsa: qz substātia nō sic intelligit̄ sine accidēte. Alio modo pōt dici aliqd cognosci sine accidente: qz. s. a principio fuerit notū per aliqđ accidēs: z simł cū accidēte: tamē postea pōt cōcipi cōceptu ꝓprio: q̄ sit ita eius: ꝙ nō accidētis: z tūc dicendū est ad maiorē: ꝙ illud: qđ pōt sic cōcipi sine accidēte: nō opz quin a p̄ncipio necesse sit ipsuz inotescere per accidēs: ad mi. autez dōm: ꝙ suba isto scdo mō pōt cognosci sine accidēte: nō autē p̄mo modo. ¶ Alio modo pōt respōderi distinguēdo de notitia ꝓpria z distincta: qz ꝓpria notitia: z distincta p̄t baberi de aliqua re dupl̄r: vno modo ex parte cognoscentis: vt sit sensus: ꝙ dicat̄ cognitio ꝓpria z distincta alicuius: qz illud cog̃scit̄ illa cognitōe: z nihil aliud: z isto modo impoſe est habere cognitionē ꝓpriaz: z distinctā de multis: qz multa sunt: que nō possunt sic bñ cognitionē ꝓpriā: sicut sunt oīa illa: que importāt habitudinē ad alterū: z sicut illa: quoz vnū est rō cognoscēdi aliud. alio modo potest itelligi aliquid habere cognitionez ꝓpriā z distinctaz ex parte rei cognite: seu intellecte: vt sit sensus: ꝙ habere cognitionē de ipa re: put est distincta ab alys rebus: lz eadez cognitione cognoscat̄ cuz pluribus alys reb⁹. sic deus hz ꝓpriam cognitionē de oībus rebus ex parte rerū intellectarū: lz oīa cognoscat vno actu: z tunc dōm est: ꝙ de substātia habemus ꝓpriā: z distinctā cognitionē isto scdo modo nō primo:

*Propria z distincta cognitio pōt hz de aliq̄ dupl̄r.

ꝓpter qđ bene possum⁹ distinguere substātiā ab accidē te: z cū substātia nō cognoscitur nisi per aliquod accñs z simul cū accidēte. ¶ Unuz argumētum tangebatur cōtra illud: qđ dictuz est: ꝙ substātia intelligitur per ꝓpriaz spēm ex parte rei cognite: qz intelligitur nā eius: cōtra qđ dicebatur: ꝙ obiectū intellect⁹ est verū. ¶ Dicendū ꝙ verū nō est obiectū directe apprehēsum ab intellectu: imo est quedā cōditio ꝓpria rez apprehēsam: ꝙ aūt dicebatur: ꝙ principiū intelligēdi: dz esse idē cuz re intellecta: qz extrema magis differūt q̄ mediū: z idem potest itelligere seipsuz: dōm ꝙ hoc nihil est: qz ista mediatio: qua dr̃ spēs: vel actus intelligēdi mediū iter intelligens: z rē intellectā nō semper est mediatio fm rez imo est quādoq; mediatio fm rōnē: z in tali mediatiōe possunt extrema magis cōuenire adinuicez fm rem q̄ cum medio. Questio. IX.

Dno queritur vtrū intellect⁹ possit ferri in oēz rōnē entis. Et vr̃ ꝙ sic: qz ꝙ distinguit inter oēs rationes spāles entis oēm rōnē apprehēdit: sed itellect⁹ distinguit inter oēs rōnes spāles entis: ꝙ pz: qz distinguit inter rōnez albi z nigri: nō solū fm ꝙ entia: sed fm etiā ꝙ hȳ entia: cū rōnes quidditatiuas eoz apprehendat. ergo ꝛc.

Contra si intellectus fereret̄ in oēm rōnez entis fereretur in rōnē boni: sed tunc nō distingueretur a volūtate: cum bonuz sit formale obiectum voluntatis. Intellectus aūt distinguit̄ a volūtate. ꝙ ꝛc.

Ad euidētiam hui⁹ qōnis: qua querit̄: vtrū intellectus noster possit ferri in oēm rōnez entis: primo premittēde sunt due distinctiones: secundo ponetur solutio qōnis. tertio mouebo quedā dubia: z soluam.

Quantum ad primū sciendū: ꝙ duplex est genus cognoscibiliuz: que intelligunt̄ ab intellectu nostro: z loquēdo de intellectu nostro fz statū vie: nā quedā sunt: que per se offerūt itellectui: ita ꝙ eoz similitudo ipressa intellectui ducit intellectū i mediate in cognitionez eoz: z talia sunt ea: que cadunt sub sensu aliquo modo. s. ipsa sensibilia cōia: siue ꝓpria: puta albū: nigrū: rectū: rotūdum: z cōsimilia: alia autez sunt: que nō offerunt̄ imediate itellectui: sed ex alys: q̄ imediate se offerūt per quādā inuestigationē intelligūtur: sicut sunt illa: que sunt remota a sensu: vt subē separate: nā gcḡd sit de substātys mālib⁹: de imālib⁹ tn̄ substantys: z separatis certū est: ꝙ nō intelligunt̄ a nobis: nisi per ea: que apparēt in reb⁹ sensibilib⁹. ¶ Aliaz distinctionē pono ex pte modi cognoscēdi: qz cōtingit cognoscere aliqd in generali: z ī spāli. Jn generali sicut cognitio: ꝙ oīa aialia in eo ꝙ talia habēt sensum z appetituz in spāli: sicut si vtrūq; aial q̄tū ad suaz nām specificaz: puta bouez fm ꝙ boa: z sic de alys: z hoc sit dcm̄ de p̄.

Articul⁹ 2⁹.

Nunc secūdo soluendū est ad qōnez: ad quā dico: ꝙ qñ querit̄: vtrū intellectus possit ferri in oēm rōnē entis: si qō querat de oī ente generalr pōt se extendi ad oia taz sensibilia: q̄ insensibilia: ꝙ intellect⁹ noster nō se extendit ad oēm rōnem entis sic cōiter dicti cognoscendā in spāli: ita ꝙ q̄libet rōnem entis in spāli cognoscat modo: quo in spāli possum cognoscere albū in eo ꝙ albū: z nigruz in eo ꝙ nigrū. ad oēm tamē rōnez entis sic cōiter dicti cognoscendam in generali pōt se intellectus noster extēdere. ¶ Primū ꝓbo sic: qz illa: que nō attingunt̄ ab intellectu nostro: nec in se: nec in effectu suo adequato nō pos-

sunt cognosci ab intellectu nr̄o in spāli: quantū ad nās suas specificas: sed multa entia sunt talia. ergo ꝛc. ꝓmo ꝓbo maiorē: qz cognoscere aliqd in spāli quātū ad suā nām specificā est cognoscere ipm perfecte: ⁊ quātū ad si est: ⁊ quantū ad quid est: sed per effectū deficiētē nō pōt haberi perfecta cognitio: ⁊ spālis de cā: qz sicut effectus deficit a cā: ita cognitio: que est per effectū deficiē tez deficit a cognitiōe spāli: ⁊ gditatiua ipsius cāe. ergo illa: que nō attingunt̄ ab intellectu nostro: nec i se: nec in effectu eis adequato: nō possunt vt sic cognosci ab intellectu nostro: quantū ad suas naturas specificas. minor de facili ꝓbat̄: qz quedā sunt entia saltē illa: que sūt separata a mā: que nō offerunt̄ in se intellectui nostro: vt de se pz: nec etiā attingunt̄ ab itellectu nostro p effectū eoꝝ: que apparēt in istis iferiozib⁹: tales aūt effect⁹ nō sunt eis adequati. ergo ꝛc. ¶ Scōm de facili potest ostēdi. s. ꝙ intell⁹ nr̄ pt in oēm rōnē entis in gnāli: qz ille: qui cognoscit ea in generali: in quo cōueniūt: cognoscit illa in generali: qz cognoscit ea inquantū cōueniunt in aliquo cōi: ꝙ est cognoscere aliqua in gnāli: sed intellectus noster cognoscit aliqua: in qbus oia entia conueniunt: ⁊ ois rō entis: accipiēdo rōnez nō ꝓ intentiōe logicali: sed ꝓ re respōdēte cōceptioni intellectus: qz intellectus nr̄ cognoscit actū ⁊ po⁹ am: vnū ⁊ multa: ⁊ ꝺsimilia: in quib⁹ sub disiunctiōe oia necessario ꝓtinent̄: ⁊ cōueniunt: qz oē ens est in actu vel potētia: est vnum vel multa: ⁊ sic de alys cōsilib⁹: siue ista cōitas sit vniuoca vel analoga. certū est enim: ꝙ oē ens qōcūq; sit illud: est aliqō istoꝝ. ergo ꝛc. Et sic pz ad qōnē. si intelligat̄ de oi ente cōiter dicto. Si aūt querat̄ nō de oi ente: sed de ente sensibili: ꝙ natū est in se offerri itellectui: sic dico: ꝙ itellectus noster pōt ferri in oēm rōnez talis entis i spāli: cognoscēdo nām specificaz cuiuslibz talis entis: puta albū: nigrū: ⁊ sic de alys: qz illud ꝙ offert se ipsi itellectui: bz cāre in intellectu ꝓpriā: ⁊ determinatā similitudinē sue nāe: ipsaz suā nām determinate: ⁊ in spāli repsentantē: siue illa similitudo sit ipse actus intelligēdi sine aliqd diuersuz ab eo: sz illud: cui⁹ similitudo imꝑmitur intellectui: cognoscīt ab itellectu i spāli. ergo omne ens: ꝙ natū est se imediate offerre itellectui: pōt cognosci ab itellectu nr̄o in spāli. ¶ Hoc ēt pōt patere aliquo modo ex simili in sensu: nā sensus pōt mouere spāle cōtentū sub suo ꝓmo: ⁊ per se obo: sicut visus mouet colorem in spāli. Illa aūt: que in seipsis offerunt̄ intellectui se bñt aliquo modo ad intellectuz: sicut obta sensus ad sensuz: qz in hoc cōueniunt hinc inde: qz talia obta: q̄ sic offerunt̄ tā sensui q̄ itellectui: apprehēdunt̄ statiz absq; quacūq; inqsitione: ⁊ apprehendunt̄ in se: ⁊ lō possūt cognosci ab itellectu nr̄o q̄tum ad naturas specificas ⁊ rōnes reales: ꝙ iō dico: qz itellect⁹ non pōt ferri in oēm cōceptionē q̄ sube separate possunt habere de reb⁹ sensibilib⁹: nec ēt in oēm habitudinē: q̄ cōcipiūt circa sensibilia: qz sensibilia habēt multas habitudines ad deū: ⁊ ad subas separatas: quas nos ignoram⁹: ⁊ sic pz solutio qōnis: quantū ad illud: ꝙ inibi vr̄. ¶ Tertio mouē da sunt dubia ⁊ soluēda.

Articul⁹ 3⁹. **Videnť autez** tria dubia occurrere quantū ad presens. ¶ Primū est de eo: ꝙ dictū est: ꝙ intellect⁹ nr̄ nō pōt ferri in oēm rōnē entis in spāli: accipiēdo ens cōiter: qz sicut vr̄ qbusdam primū ⁊ per se obm potētie intellectiue ēt loquēdo de intellectu nr̄o: vr̄ esse ens cōiter dictū de oi ente: ⁊ p cōsequēs ens sic cōiter dictū est obm adequatū intellect⁹ nostri: sed obm adequatū alicui⁹ potētie nec excedit potentiā: nec excedit a potētia. ergo ens cōiter dictum nō excedit intellectū nr̄z: quin possit ab eo cognosci. ¶ Si dicat̄: ꝙ intellectus noster cognoscit oia entia in gnāli inquātū entia. ¶ Cōtra. qz potētia ad plura se extēdit: vel saltē ad eadē plurib⁹ modis q̄ aliquis habit⁹ potentie: si habeat plures habit⁹: qz alij habit⁹ superfluerēt: si vnus extēderet se ad oia obta: ⁊ oī modo: quo potentia se extēdit. sed metaphysica se extēdit ad cognoscēdum oia entia in gnāli. ergo potētia itellectiua se extēdit ad cognoscēdū ea alio modo: ꝙ nō essz: nisi se extēderet ad cōgnoscēdū ea in spāli. q̄ ꝛc. Itē idē pōt argui ex silī in sensu: sensus enim se extēdit ad oē ꝓtentū sub suo obo adeq̄to: sicut visus se extēdit in spāli ad oēm colorē. ¶ Scōz dubiū est: ⁊ est ꝓpōs ad istud de hoc ipso: ꝙ dr̄ intellect⁹ cognoscit oia entia: qz nullus pōt cognoscere aliqua cōuenire in aliquo: nisi cognoscat illa: que dr̄ cōuenire in illo: ⁊ cognoscat illa esse plura: sed hoc nō pōt cognoscere nisi aliquo modo cognoscat illa: gb⁹ plurificant̄: qz plura nō potest cognoscere cognoscēdo trīa illō: in quo cōicant: sed cognoscere illa: in qbus plurificant̄ aliqua est cognoscere naturas eoꝝ specificas. q̄ ꝛc. ¶ Tertiuz dubiū: qō est tactū in opponēdo: qz cū rō boni sit q̄daz rō entis: sequitur ꝙ formale obiectū intellect⁹: ⁊ forma le obiectuz volūtatis nō differāt: ꝙ videt̄ esse ꝓtra ꝑhz 2° de aia. vbi dicit: ꝙ potentie distinguunt̄ per actus: ⁊ actus per obiecta. ¶ Ad primū istoꝝ dubioꝝ dōz est: ꝙ si accipiatur primū: ⁊ per se obiectū intell⁹: illud sub quo cōtinetur oē: ꝙ intelligit̄ qualitercūq; vel vt in se oblatū: vel per inquisitionē ex alio: vel in generali: vel in spāli: tunc obiectū sic adequatū itellectui necessario est ens cōiter dictū de mālib⁹ ⁊ imālibus: ⁊ ens sic dcm̄ nō excedit intellectū nr̄m: quin oē ꝓtentū sub eo sit aliquo modo cognitū: sz nō oe ꝓtentū sub eo sit in spāli cognitū: qz intellectus noster nō se extēdit nūc ad intelligendū oē ens in se: ⁊ in spāli: ideo obm intelligibile in se ⁊ in spāli adequatū itellectui nr̄o nō est ens cōiter dcm̄: sed ens sensibile: ⁊ de isto ꝓcessuz est: ꝙ intellus nr̄: ⁊ in spāli se extendit ad oē ens tale. ¶ Ad illud: qō inducīt ꝺ hoc: qz tunc habit⁹ metꝫ. adequaretur potētie itellectiue nostre: dōm ꝙ nō segtur: qz metaph⁹ ca tractat de ente in cōi nō descēdēdo ad spālia: sed po⁹ nr̄a itellectiua: sz nō possit de reb⁹ mālib⁹ cognoscere nās specificas: cogñscit trīa ea: que sunt genera subalternoꝝ: puta ea: q̄ sūt corpozis mobilis: ⁊ etiā que spēz spālissima ꝓpria: puta albi: nigri: calidi ⁊ frigidi: ⁊ sic de alys: ꝙ nō bz facere meta ca. ¶ Sed ad illud: qō inducīt de similitudie sensus dōz: ꝙ sensus nō bz cōferre: nec ex aliqb⁹ cognitis per inquisitionē ad alia attingere sicut intellectus: ⁊ ideo nō apprehēdit nisi illa: que in se offeruntur sensui: pp qō sensus pōt cognoscere oē ꝓtētuz sub suo obiecto in spāli: nō aūt intell⁹ q̄tū ad ea: q̄ nō offerunt̄ in se ipsi itellectui: ⁊ lō q̄tū ad ꝫ nō ē silr̄ de sēsu ⁊ itellu: sz q̄tū ad ea q̄ se offerūt̄ itellectui i se: ⁊ imediate ē silr̄ aliq̄ mō ō sensu ⁊ itellu: qz oia talia pōt intell⁹ cognoscere in spāli: ⁊ re ta lium obm adequatū intellectui nr̄o nō est ens cōiter: sz ens sensibile: de quo verū est: ꝙ intellus nr̄ pōt ferri in oē cōtētuz sub eo in spāli: vt dcm̄ est. ¶ Ad scōm dubm dōm: ꝙ aliquis pōt dupl̄r cognoscere aliqua: in qb⁹ plura cōicāt: vno modo qz cognoscit aliqd: qō est cōe: ⁊ ea: que sequūtur tale cōe: sicut q nouit aial in eo ꝙ aial: nouit ꝙ aial in eo ꝙ aial cōsegtur sensus: ⁊ appetitus: ⁊ cō similia: nouit ēt: ꝙ aial in eo ꝙ aial est qōdā cōe aliqb⁹. sed nō nouit qb⁹: ⁊ quot in spāli: ⁊ cognoscere sic aliqua: in qb⁹ plura cōicāt: est cognoscere illa cōia ꝓpria: ⁊ distincta cognitione determiata. sed ꝓtēta sub eis isto modo cognoscunt̄ ideterminate: ⁊ in gnāli: ⁊ ideo nō opz: sic

Cognoscere aliqd in quo plia cōicāt dupl̄r ꝙtingit

Ex. cō. 33.

cognoscẽtẽ aliqua cõia:in qb⁹ plura cõicãt cognoscere illa plura in spãli:nec illa:in qbus distinguñt:sed sufficit:qp illa cõtenta sub illo cõi:sciat conuenire in eis:que cõsequunt illud cõe:t qp illa plura habẽt aliqua:qbus distinguñt quecũq; sunt illa:t hoc est cognoscere indeterminate:t in generali aliqua distincta:t cognoscere ẽt distinctionẽ eox in generali:t hoc cõuenit itellectui in quantũ põt abstrahere aliqõ cõe a cõtentis sub eo:t cõsiderare habitudinẽ illius cõis ad suas per se ꝓprietates. Alio modo põt cognoscere aliqua plura cõuenire in aliquo vno:qz cognoscit illa plura:t cognoscit quot sunt:t hoc põt esse dupl'r:vno mõ per ꝓprios effectus:ita qp ꝑm numerũ ꝓprioꝝ effectuũ sit numerus illorũ sic cognitoꝝ:t ex tali numero effectuũ ꝯcludat numerus illoꝝ ꝑm quẽ modũ phs.iz.metaphꝫ.inuestigat numerũ substãtiaꝝ separataꝝ ex diuersitate motuũ ppetuoꝝ:quos iudicauit ꝓprios effectꝰ illaꝝ:t qp duo motus nõ possent reduci in vnã cãz imediatã:t qui cognoscit sic plura ꝯuenientia in aliquo vno cognoscit bñ quot sunt:sed nõ cognoscit in spãli:quid sunt habẽdo ꝓpriaz cognitionẽ de forma specifica eoꝝ:t scienꝫ sic plura ẽt vt plura nõ opz:qp sciat in spãli formas specificas eoꝝ:qbus distinguñt:lz sciat ipsa esse plura:t distincta iudicãdo ꝓprios effectꝰ eoꝝ:vel aliqua signa:ad que nẽcio sequitur ipsa esse plura. Alio mõ põt aliqs cognoscere aliqua plura cõueniẽtia in aliquo cõi iudicãdo formas eoꝝ:qbus distinguñt:t talis cognoscit plura:vel etiaz quot sunt:t qd sunt in spãli quantũ ad suas nãs ꝑcificas:sic ergo ille:q ꝑmo mõ cognoscit plura cõueniẽtia in aliquo cõi:nõ opz qp cognoscat quot sunt:vel etiaz q̃ sunt in spãli:t sic intellectꝰ nr̃ se extẽdit ad cognoscẽdũ oĩa entia in generali:t ea:in quibus entia cõueniũt:seu cõicãt:qz scit:qp nulla res põt eẽ:cui talia cõia nõ cõueniunt:nõ tñ opz:qp in spãli sciat formã specificã:cuiusz entis:sensus aũt nõ põt talẽ cognitionẽ habere:qz non abstrahit:t iõ nõ põt indetermiate cognoscere cõia in aliquo cõi incũctũ in illo ꝯueniũt. ¶ Ad 3ᵐ dubium scz quõ se habeat obm intellus t volũtatis est difficile: vñ sunt de hoc opiones oppposite modernoꝝ:nã gdam ponunt:qp obta formalia intellus t volũtatis nec re:nec ratione differũt sic:qp dña rõnis faciat aliqd ad distinctionẽ realẽ istaꝝ potẽtiaꝝ:vel suoꝝ actuũ:alꝫ vo ponunt totũ oppositũ.s.qp formalia obta istaꝝ potẽtiaꝝ differt re:lz obta mãlia sunt sicut idẽ re. ¶ Potissima rõ illorũ:qui ponũt siue tenẽt primã opinionẽ est ista: qz oba istaꝝ potẽtiaꝝ:aut dñt re:aut rõne tñ:nõ possunt differre re:t hoc ꝓbãt z' ꝑmo ex habitudine obox istaꝝ potẽtiaꝝ adinuicẽ:qz obta istaꝝ potẽtiaꝝ cõuertunt t in cõcreto t in abstracto:qz oẽ ens est bonũ:t eẽ:t ois entitas est bonitas:t eẽ:h aũt sunt formalia oba dictaruz potẽtiaꝝ. ¶ Scõo ꝓbant idẽ ex gnãlitate entis:qz gcqd est diuersuz realr ab ente generalr sumpto est nõ ens:t iõ nihil:sed bonũ:qp est obm volũtatis nõ est nihil.ergo ꝛc. ¶ Si dicat:qp differũt sola rõne acciplẽdo rõnẽ vel esse ꝑm rõnez ꝓut distinguit cõtra esse reale. ¶ Istud nõ vz ad diuersificãdũ potẽtias realr:qz ens rõnis:nõ est cã effectus realis:nec p ꝯsequens dña solius rõnis põt esse cã dñie realis dña aũt istaꝝ potẽtiaꝝ ẽ realis.ergo ꝛc. ¶ Alij:qui sunt quasi oppposite opionis ꝓbant:qp oba istaꝝ potẽtiaꝝ differũt realr trib⁹ medijs. ¶ Primũ est:qz ꝑm phm.z.de aĩa.potẽtie distinguñt per actus:t actꝰ per obta.ergo ꝛc. ¶ Scõz est:qz vt vr̃ eis:idẽ incõueniẽs est ponere idẽ formale t ꝑm:t per se obm diuersaꝝ potẽtiaꝝ:t ponere:qp eadẽ potẽtia beat plura ꝓmo:t per se formalia obta:sed ꝑm est impose:qz ponẽdo plura obta formalia eiusdẽ potẽtie:neutrũ ade quatur potẽtie.q̃ t ꝑm est impose.s.qp duaꝝ potẽtiaꝝ sit idẽ formale obm. ¶ Tertiũ est.qz vt vr̃ eis impose est duos effectus realr differẽtes esse ab eadez cã naturaliter agẽte:t imediate:sed actus intellus t volũtatis: qui sunt realr differẽtes:causanñ ab obiectis:t nãlr: qz obz saltẽ ꝓmũ:t per se nãlr mouet potẽtiã.ergo ꝛc. ¶ Ista videnñ potiora media posita ad hãc ptẽ. Saluo meliori iudicio.vr̃ mihi:qp ꝑ⁹ opinio ponit inter obta dictarũ potẽtiaꝝ nimiã vnitatẽ:t sc̃a nimiã diuersitatẽ q̃tuz ad aliqd mõ:quo exponẽr. ¶ Ad hui⁹ ergo difficultatis enidentiã sciendũ:qp formalia obta intellus t volũtas dupl'r possunt accipi.vno mõ in ꝯparatiõe ad ipsas potẽtias:accipiẽdo formale obm:obm adequatum ipsi potẽtie. Alio mõ in cõparatione ad aliquos actꝰ ipsarũ potẽtiaꝝ.accipiendo ꝓmo mõ formale obm in cõparatione ad potẽtiã adhuc dupl'r põt accipi.vno modo appellãdo formalitatẽ obiecti illud:qp est ꝓncipale in ipso sicut in obto intellus:illud qp directe:t per se est intellm qp est ꝓncipalis rõ mouẽdi potentiã t terminãdi actuz eius:t sil'e in obo voluntatis illud:qp directe t ꝓncipalr est volitũ. Alio mõ appellãdo formalitatẽ obti totũ illud:qp regrit ad hoc:qp obm sit ꝯstitutũ in esse obiectiuo:ita qp illo posito obm est sufficienter ꝯstitutũ in esse obiectiuo:t illo ablato obm nõ manet sufficiẽter cõstitutũ in esse obiectiuo. Sicut ẽt formale:quo bõ hz esse: põt accipi vel illud:qp est ꝓncipale in cõstitutiõe bois.s. aiaz vel totũ illud:qp ꝑportat illud:quo posito:ponit bõ t quo ablato auferr̃:t hoc nõ est sola aĩa:sed tota nã cõ prehẽdẽs formã:que est aĩa:t ipsaz mãz:t h̃ est humanitas:accipiẽdo ꝓmo mõ formalia obta istaꝝ potẽtiaꝝ quantũ ad ipsas potẽtias illud.s.qp est ꝓncipale in obiectis:t qp directe t per se est p̃ cognitũ:t p̃:t per se volitũ mõ vr̃ mihi:qp formale obm intellus:t formale obm voluntatis nõ sunt oio idẽ:sed bñt se sicut superi⁹ t iferi⁹: qz formale obm intellus nostri isto mõ est vera nã rei: formale vo obm volũtatis nr̃e est illud: qõ est cõueniens volũtati:t hoc quantũ ad amãda t persequẽda: vl illud qõ est discõueniẽs q̃tũ ad odiẽda t fugiẽda:t voco ꝯueniẽs nõ ꝑm ꝓdicationẽ:qz sic põt alicui cõuenire illud:qõ odiet:sicut qñq; cõuenit boi esse totũ cecũ:vel infirmũ:t tñ ista odit:t iõ voco ꝯueniẽs:qõ ad pfectionẽ alicui⁹ pertinet:vel formalr ipsuz pficiẽdo: sicut scie t virtutes sunt ꝯuenientes boi ꝑm aiam:t sanitas ꝑm corꝑ⁹:vel sicut effectiua istoz̃:vel cõseruatio: vel sicut ea:qbus talia cõicanda sunt:sicut sunt amici:vel in qb⁹ talia relucẽt:sicut aliqs amat facta sua. Qz aũt ita sit.s. qp obm formale intellus t volũtatis nõ sint oio idẽ ꝓbatur trib⁹ rõnib⁹:quaꝝ ꝓma sumit cõparãdo cognitum t cognitionẽ ad volũtatez t est talis. Doctores cõiter distingũt inter affici:qz cõtingit aliqñ:qp bõ afficiat ad cognitionẽ alicuius rei:ad rez aũt;que cognoscit ꝑm entitatẽ:ꝑm q̃ hz in se nõ afficit:nec amãdo:nec odiendo sicut aliqs põt affici ad cognitionẽ triãguli vel eclypsis vel alicui⁹ talis:de quo in se nõ curat:sed in talib⁹ obiectũ formale:qõ est cognitũ:est nã rei ꝑm se:puta nã trianguli.ergo in talib⁹ illud:qõ est obm formale cognitũ: nõ est ipsuz formale volitũ:t per ꝯs aliqd est formalr cognitũ:qp nõ est formalr volitũ. ¶ Sed ꝛ hoc posset obijci:qz qlz amat:a qbus acgrit perfectionẽ suã.sed oẽ cognoscẽs:vt vr̃:acquirit perfectionẽ suã a suo obto cognito:qz obm cognoscibile mouet cognoscentẽ ad perfectionem:que est cognitio.ergo ꝛc. ¶ Ad hoc põt dici dupl'r ꝓmo dico:qp nõ est vr̃ vera.s.qp obm cognoscibile mouet ad cognitionẽ:t h̃ pz de priuationib⁹:t respe

Ter.c.44.

Ter.cõ.33.

Potẽtia obẽ intellus t volũtatis dupliciter capi pñt.

ctibus:ꝛ de illis:que per alia cognoscũtur:omnia enim talia sunt itelligibilia:ꝛ tñ nõ faciunt ad perfectionẽ illius:q̃ ea cognoscit:lz eox cognitio faciat ad hoc. ¶ Zº põt dici q̃ dato:q̃ obm cognitũ moueat ad cognitionẽ: tñ quantũ ad suã entitatẽ inquantũ mouet ad hanc pfectionez:que est cognitio:nõ est volitũ formal'r: sed solũ m̃. ãliter:sicut volens sanari per me[3m]: nõ habet p̃ formali volito medicinã:sed sanitatẽ:h̃ autẽ loquimur de formali volito:sed ipsa nã rei:circũscripto:q̃ nihil faceret ad perfectionẽ cognoscẽtis:est formale obm cognitus. ¶ Secũda rõ sumitur ex cõparatiõe per se obti ad potentiã:ꝛ est cõfirmatio prioris:ꝛ est talis: vnaquaq̃ potẽtia est nata moueri ad presentiã sui per se ꝛ formalis obti:siue a se:siue ab obto. sed multa cognoscent̃ a nobis:respectu quox volũtas nõ mouetur ad amorez vel odiũ:persecutionẽ:vel fugaz quãtũ ad ipsas res cognitas:sicut pz de triãgulo:ꝛ de equalitate angulox ei⁹ ꝛ de cõsimilib⁹:in quox rõne nullũ bonũ volũtatis includitur.ergo ꝛc̃. ¶ Tertia rõ sumit̃ ex boc:q̃ sufficiẽ ter distinguit̃ amor sequẽs rõnem in amorẽ amicitie:ꝛ amorẽ cõcupiscẽtie:ꝛ est talis.amatuz formal'r amatur amore amicitie:vel amore cõcupiscentie:vel respuitur. vt oppositũ box:sed nõ oẽ:q̃ est formal'r intellectũ sic amatur:vel respuitur.ergo ꝛc̃. Maior supponit̃. Minor p̃batur.ꝛ p̃mo plana est quãtũ ad amorẽ amicitie: qz multa sunt cõtẽta sub formali obto intell'us:ad quẽ nõ habemus amorẽ amicitie:ita q̃ ea diligamus sicut amicũ:sicut sunt oẽs creature carentes intellectu: eãdẽ minorẽ p̃bo quantũ ad amorẽ cõcupiscẽtie:amore cõcupiscentie possumus amare aliquid nobis vel amico: loquẽdo de his:que amamus nobis planũ est:q̃ amore cõcupiscentie aliquis amat aliquid:qõ est sibi profituuz:ꝛ respuit qõ sibi est nociuũ:sed non oẽ cognitũ est nobis pficuũ directe:vel nociuũ in se:q̃ patz ex hoc:q̃ modo sunt multa:que nõ erunt post diẽ iudicy: quãdo cõpleta erit beatitudo elemẽtox:qz talia si tunc essent nõ nocerẽt:nec ẽt deessent:sed p̃dessent. ¶ Idẽ sequit̃ de amore:quo amamus aliquid angelis vel alys boib⁹ qz nõ oia:que nata sunt intelligi:possunt esse p̃ficua:vl̃ nociua eis: put aũt amamus aliquid:vt est ad bonorez dei:adhuc nõ opz amare amore cupiscẽtie oẽ:q̃ intelligitur vt formale obm amoris:qz illud:qõ soluz amat̃ ob amorez p̃pter bonorẽ dei nõ includit in se fm se acceptuz rõnez formalẽ amati:qz si fz q̃ est in se includeret rõnem formalẽ amati:tunc esset amabile circũscripto quocũq̃ ad bonorẽ dei:ꝛ ideo lz oia entia sint aliq̃ modo amabilia p̃pter bonorẽ dei:tñ nõ includunt in se fm entitates suas absolute acceptas rõnẽ obti formaliter amati:sic igit̃ videt̃ mihi:q̃ obiecta formalia istarũ potẽtiarũ accipiẽdo obta formalia predicto mõ nõ habeant talẽ vnitatẽ:sicut primi ponũt.ſ.q̃ sint cõuertibilia:ꝛ q̃quid cõtinet̃ sub vno cõtineat̃ sub altero: ꝛ e p̃. ¶ Ad rõnez aũt eox:qui oppositũ tenent põt faciliter dici:q̃ obm volũtatis alicuius nõ est bonitas oiz: que dicit perfectionez cuiuslibet:sed bonitas p̃ficua:ꝛ aliq̃ modo cõueniẽs ipsi volũtati. ¶ Alia opinio vt mihi vi detur ponit de diuersitate nimis inter p̃dicta obta: qñ dicit:q̃ obm intellectus real'r differt ab obto volũtatis ita q̃.ſ.sint oio disperata:ꝛ real'r diuersa abinuicẽ:ita q̃ vnũ nõ contineatur sub alio:qz supposito:q̃ ens cõe sit primũ ꝛ per se obm intellus:modo quo premissum est nihil põt esse diuersuz a primo ꝛ per se obto intellis realiter:q̃ nõ si diuersuz ab ente i sua cõitate accepto realiter:sed illud:qõ est diuersuz ab ente in cõi accepto est nihil.ergo si obm volũtatis esset real'r diuersuz ab obo p̃mo ꝛ per se formali intell'is:obz formale volũtatis eẽt nihil:q̃ est impoſe:ꝛ ideo opz:vt credo:q̃ se habeãt:sic̃ superius ꝛ iferi⁹:siue sic superi⁹ analogũ:siue vniuocũ. ¶ Ad rõnes eox:qui tenẽt oppositũ patebit postq̃ dicta sit de scõo mõ accipiẽdo formalitatẽ obti. ¶ Ad cuius euidẽtiaz sciẽdũ:q̃ sicut dictũ est:scõo modo põt accipi obm formale ista x potẽtiax:accipiẽdo formalitatem nõ solũ q̃tũ ad illud:qõ est p̃ncipale in ipsis obiectis:q̃ est directe cognitũ ꝛ volitũ.sed quantũ ad h̃ oia que regrunt̃ necessario ad hoc:q̃ talia ꝛstituant̃ inesse obiectiuo:ꝛ isto mõ accipiẽdo formale obm volũtatis: oẽ illud:qõ regritur ad hoc:q̃ aliqd cõstituat̃ sufficienter ꝛ cõplete inesse obiuo respectu volũtatis:obm volũtatis vltra ipm bonũ amatũ iportat illud bonuz esse cognitũ:ꝛ sic vltra bonitatẽ realẽ:que est p̃ncipal'r volita: importat illius bonitatis cognitionez. Et hoc pz dupl'r p̃mo ex nã rei:qz volũtas segtur cognitiõez eius:qõ appetitur:sed volũtas nõ segtur cognitiõez eius:qõ appetitur:nisi vt cõditiõez obti.ergo ꝛc̃. ¶ Secũdo pz idez ex cõi dicto magistrox:qui ponũt:q̃ volũtas nõ põt accepta aliqd:qõ nõ iudicat̃ a rõne esse bonivel simpl'r vel fz quid:qz tunc sequeret̃:q̃ tũc volũtas vellet sine obto:sed boc nõ esset vex:si cognitio boni voliti nõ pti neret ad obm voluntatis:ita q̃ sine cognitiõe haberet cõpletã rõnem obiectiuaz:qz nõ põt dici aliqua potẽtia sine obto:pter defectum illius:q̃ nõ includitur in ratiõe obiectiua eius.ergo ꝛc̃.ꝛ accipiẽdo sic formale obiectum vtriusq̃ potẽtie quantuz ad illa:circa que vtraq̃ potẽtia iportat̃:que nõ iportatur in obiecto alteri⁹: scz cognitio vel esse cognitũ:qz obiectũ intellectus precedens appetitũ est ipsa bonitas realis:vel ipsum bonũ reale nulla cognitione presuppositа:sed illud cõe bonũ vt cognituz sive presuppositа eius cognitione est obiectum volũtatis.sic igit̃ accipiẽdo obiectũ formale istarum potentiarũ quantum ad illud:qõ est principale in vtroq̃ obiecto tantũ:sic obiectuz itellectus se habet ad obiectũ volũtatis:sicut superius ad inferi⁹:ꝛ dato q̃ bonum cõuertatur cũ ente inquantũ oia entitas est cõueniens alicui:vel pertinet ad perfectionẽ eius:nõ tamen opz:q̃ obiectũ formale volũtatis ꝛuertatur cũ ente:qz sicut dictũ est:nõ omne bonũ est obiectuz formale: cuiuslibet voluntatis:sed bonum cõueniens ipsi volenti. ¶ Quantũ autẽ ad obiectuz totale vtriusq̃ potentie: sic obiectũ volũtatis addit super obiectũ intellect⁹ cognitionẽ:vt dictũ est. ¶ Ex bis põt respõderi ad rõnes scõe opiniõis. ¶ Ad primã dico:q̃ illa rõ potest tripliciter solui.p̃mo dicendo:q̃ distinctio obiectoruz modo quo distinguitur superius ab inferiori sufficit ad distinctionem potentiarũ:ꝛ boc pz de intellectu:ꝛ in sensu:qz impoſe est aliquid esse obiectuz sensus:qõ non cõtinetur sub obiecto intellectus. ¶ Et si dicatur ꝺ boc:q̃ superius ꝛ inferius nõ differunt nisi fm rõnez: que differentia nõ sufficit ad diuersificandũ potentias realiter: quantuz pertinet ad formã argumenti potest dici: q̃ lz superius put natuz est accipi pro aliquo determinato inferiori nõ differat ab eo nisi rõne:tamẽ superius põt accipi pro aliquo:q̃ est realiter diuersum ab boc iferiori vel illo:ꝛ ideo nõ est incõueniens q̃ potentia: que se extendit ad totuz ambitũ superioris sit alia realiter ab illa:que se extendit tantũ ad ambitũ inferioris: quia in ambitu superioris continentur multa:que sunt realiter diuersa a toto ambitu inferioris. ¶ Secũdo potest dici:q̃ licet obiectum formale illarũ potentiarũ sit idem accipiendo obiectum formale primo modo illud:scz q̃ est principale in obiecto tm̃:obiectum formale acceptũ

hō est idem totaliter: quia obiectū voluntatis addit rē aliquā ad obiectū intellectus. s. cognitionez: ⁊ hoc sufficit ad distinguendū potētias. ¶ Tertio potest dici: ꝙ dato: ꝙ illa obiecta sint eadē re: ⁊ ratiōe accipiendo rationem illud: qō in ipsa re: que est obiectuz: precedit actum: ⁊ motionē potētiarū: tamē adhuc potest dici: ꝙ illud vnuz obiectū est causa distinctionis istaruz potentiaruz: ⁊ suozū actuum: qz. s. est causa excedens modo: q̄ exponetur statiz. ¶ Propter quod sciendū est: ꝙ obiecta nō sunt causa distinctiōis potentiarū effectiua: quia eas presupponunt: nec causa formalis: qz cum sint quedam forme seipsis distingūtur formaliter: ⁊ ipsoruz actuum nō sunt ipsa obiecta causa distinctōis formaliter: quia etiaz ipsi actus distingūtur seipsis formaliter: sed obiecta sunt causa distinctiōis actuū effectiua supponēdo: ꝙ obiecta moueant potētias: ⁊ sunt causa finalis potentiarū: loquēdo de fine extrinseco: quia ipse potētie ordinantur ad actus: sicut ad finez inherentē perficientē eas formaliter: sed mediantibus actibus habēt ordinē ad obiecta: sicut ad finem extrinsecum: vel sicut ad terminū: sicut alij dicūt. obiecta ergo dicuntur causa distinctionis potentiarū inquantū sunt efficiens diuersoruz actuuz incōpossibiliū in eadem potentia: ⁊ ideo ostenso quomodo idem obiectuz potest esse diuersarū potētiarum. Modo dico: ꝙ ad hoc: ꝙ aliquid per modum effectiui sit causa plurium realiter diuersoruz nō requiritur: ꝙ illud effectiuū sit plura re: vel ratione: ita ꝙ pluralitas rationis faciat ad hoc: ꝙ realiter sit causa plurium quia nō video: ꝙ illud: qō pertinet tantuz ad esse rōnis faciat aliquid ad effectuz realē. Differētia enim ratiōis bene cōsequitur illud: ꝙ est causa pluriū realiter: qz qō est pluriuz: potest diuersimode cōcipi: sed hoc non dat sibi aliquā causalitatē: ⁊ ideo ad hoc: ꝙ aliquid sit causa plurium realiter differentiuz sufficit: ꝙ sit plura non formaliter sed virtualiter: sicut. n. ad hoc: ꝙ aliquid calefaciat nō requiritur: ꝙ sit formaliter calidū: sed virtualiter: ꝙ nihil est aliud quā ꝙ habeat virtutē effectiuaz caloris: ita ad hoc: ꝙ aliquid efficiat plura: nulla pluralitas formaliter requiritur in eo siue rei: siue rōnis: ꝫ tā tum requiritur: ꝙ sit in eo virtus: que sit effectiua pluriuz: ita ꝙ virtus effectiua ponitur in cā. sed pluralitas formalis ponat tantū in effectu: hoc autē conuenit sibi inquantuz est causa excedens vnūquodq; illoruz effectuum: sic ergo dici potest: ꝙ predicte potētie distingūtur per obiectū inquātuz est excedēs in causando actū natuz recipi in vtraq; illarū nō sufficit ad remouēdum recipiēdo oēs actus: qui vtute cōtinētur in oēs. ¶ Ad secundā rationem dicenduz: ꝙ tripl̄r potest intelligi: ꝙ aliquid obiectuz sit adequatū potentie: vno modo adequādo potētiā obiecto: ⁊ ecōuerso sic ꝙ mutuo se extēdant ad totuz suum ambituz: ⁊ se concludant excludēdo potentiaz ab alio obiecto: vel a quocūq; cōtento sub eo. verbi gratia. si poneretur: ꝙ ens esset obiectū adeq̄tum alicui potentie: qz. s. potentia illa potest in oia contenta sub ente ⁊ nō in plura: nec alia potentia possit in ꝺ aliquod obiectum cōtentuz sub hoc obiecto: ꝙ est ens: nec in ipsum ens ꝼm se: ⁊ isto modo impossibile est aliquod obiectuz adequari cuicūq; potētie cognitiue vel appetitiue: nam intellectus potest mouere esse cuiuscūq; sensus: ⁊ sensus ⁊ appetitus possunt in aliqua contenta sub ente: ⁊ ideo nō potest isto modo aliquod obiectū adequarī potentie cuicūq; excludendo ab illo obiecto ⁊ a contentis sub eo quācūq; aliam potentiā. ¶ Scōo modo potest intelligi obiectuz adequari potentie: non excludendo aliam potentiaz ab illo obiecto: sed pro tā-

to: quia potentia se extendit ad omne contētum sub eo: ⁊ sic quantum ad suppositа cōtenta sub obiecto: quodā modo adequatur potentia obiecto: ⁊ nō se extendit ad plura: ⁊ sic obiectum adequat potentiam: ⁊ isto modo quelibet potentia habet obiectum aliquod adequatū: quia vnaquaq; potētia habet aliquod obiectū sic adequatum: ꝙ potentia se extendit ad quodlibz cōtentum sub tali obiecto: ⁊ nō ad plura: sicut visus ad colоratuz ⁊ lucidū: ⁊ auditus ad sonuz: ⁊ itellectus ad ens vniuersaliter dictuz. ¶ Tertio modo potest intelligi obiectū adequarī potentie excludendo aliam potentiam a tali obiecto nō totaliter: sed ꝼm talem veritatez accepto: sicut si diceretur: ꝙ obiectuz adequatum voluntatis sit bonuz cōueniens appetēti: ita ꝙ bonum sic acceptū nō potest esse obiectuz alteri potētie adequatuz: sed oportz ipsum accipi ad hoc: ꝙ sit obiectuz adequatū alteri potentie in maiori vel minori cōitate: ⁊ sic ꝼm viaz suprā dictam posset inueniri obiectū adequatuz voluntati diuersum ab obiecto adequato intellectus: qz ens est cōmunis q̄ tale bonuz. ¶ Ad formā ergo arguмēti quando dicitur: ꝙ idez incōueniens est ponere idē obiectuz p̄m: ⁊ adequatuz duarū potentiarum: ⁊ ponere duo obiecta adequata eiusdē potētie: ꝙ verum est loquēdo de obiecto adequato primo modo qō. s. sic adequatur potentie ꝙ nō soluz potētia potest in oē cōtētuz sub illo: imo nulla alia potest in ipsum: vel in cōtenta sub ipso: obiectum eniz ꝙ se extēdit ad diuersas potētias excedit quālibet illarū inquantū hꝺ: sic aūt nō ponitur aliqō obm adeq̄tum alicui potētie: sed accipiēdo adequatiōem scōo mō ꝑ tanto. s. ꝙ potētia se extēdit ad oē ⊅tentū sub illo obo ⁊ nō ad plura: ꝓpō nō habz veritatem ꝼm illos: qui ponunt: qō bonuz in cōi: qō ꝙuertitur cū ente: sīt obm adequatum volūtatis: ⁊ cām statim possent assignare: quia ponēdo vnā potētiā isto mō habere plura obiecta adequata ponerē habere nullū cozū: vt obiectuz adequatum: qz isto mō oī obm adequatū: qñ potētia pōt in oē cōtentum sub obto: ⁊ nō in plura. Si autē ponant duo obiecta adequata: quoꝝ vnū nō cōtinetur sub alio pōitur potētia posse in plura q̄ sint cōtenta sub quoꝝ illoruм: ⁊ sic neutrū esset adequatuz predicto mō adequationis: sed ponēdo isto mō idē obm adequatū duarum potētiaꝝ nō includit aliquid impoſe: qz illi: qui vellēt sustinere primā opinionē de obto intellectus ⁊ volūtatis dicerent: ꝙ nullū incōueniens est ponere idem obz formale ex cipiēdo formalitatez ipsius rei sic se habere ad duas potētias: ꝙ quelz illaꝝ se extēdit ad oē ⊅tentū sub illo: ⁊ nō ad plura: ⁊ quantū ad hoc erit obiectū adequatū vtriq; potentie p̄dicto mō adequatiōis: qz quantū ad ⊅tēta sub eo neutrā illarū potentiarū excedit: sed tale obiectum: ⁊ quodlibz cōtentū sub eo excedit quālibet illarū potētiarū: inquātū qōlz ⊅tentū sub tali obiecto in sua causalitate excedit capacitatē cuiuslz illaruz potentiarū: qz nulla eaꝝ est capax oīs actus: qui natus est cāri a quolibz cōtento sub tali obiecto: ꝼm aūt aliaz viam quātuz ad intellectū est facile soluere: qz obiectū intellectus: ⁊ obiectum voluntatis habent se sicut superius ⁊ inferius: ⁊ ideo nō est idem obiectū primū ⁊ adequatum vtriq; potētie: qz obiectū intellectus se habet in plus. ¶ Ad tertiaz rōnem pōt dici dupl̄r: ꝙ nō videtur: ꝙ illa maior sit vera in causis equiuocis: quin. s. eadem causa naturaliter agēs ımediate possit causare diuersa spē: ⁊ hoc ostēdo ꝓpter brevitatē tali persuasione: qz nō minus incōueniens est ponere eundē effectū spē cāri imediate a diuersis causis spē q̄ ponere eandez cām spē causare diuersos effectꝰ spē: qz magis habēt plures

Nō qđo pōe distinguī ꝙ obia idē reg ras ab isto ꝙlibeto ꝓmo q. xij.

Aliqd obm adeq̄ri potentie tripl̄r pōt intelligi.

effectus reduci ad vnã cãm q̃z idez ad diuersas:sed certum est:q̃ idẽ effectus spẽ põt imediate fieri a diuersis causis spẽ:nã calor põt causari a lumine:a motu:a calore:que differũt spẽ.tunc quero aut calor causat̃ a talibus imediate:aut mediate:si ponat̃ q̃ imediate:bẽo ꝓpositum:si ponatur q̃ mediate:tũc quero illud mediãte quo lumẽ est cã caloris:a mediãte quo motus:vel calor est cã caloris:aut sunt eiusdẽ spẽi:aut nõ:si sic statiz habetur ꝓpositũ.s.q̃ calor:a lumen:a motus imediate causant effectũ eiusdẽ spẽi illuz.s.effectũ mediãte quo causant calorẽ.si autẽ illa mediãtib⁹ quib⁹ista cãnt calorẽ sunt diuersa spẽ:q̃ro vt̃z illa diuersa spẽ imẽ cãnt calorẽ:aut nõ:si ponatur q̃ sic statim habeo ꝓpositũ.s. q̃ diuersa spẽ possunt imediate causare aliquez effectũ eiusdem spẽi.si ponat̃ q̃ nõ:tunc querat̃ adhuc de illis vtrũ causant effectũ eiusdẽ spẽi:vel diuersorum spẽz:a ibit in infinitũ:vnde credo:q̃ illa maior ẽ falsa. ¶ Secundo põt dici ꝑm viã tactã: q̃ hic nõ ponitur:q̃ idem naturaliꝝ a imediate sit causa diuersoz effectũ specie: sed ponitur:q̃ idẽ ordine quodã esset diuersa:naz obm ꝓmo mouet itellz ad cogẽduz a mediãte motiõe fcã in itellũ mouet voluntatẽ ad volẽduz:sic ergo pz quõ sũt accipienda obiecta istarũ potentiarũ accipiẽdo formalia obiecta q̃tum ad ipsas potentias:sed accipiẽdo obiearũ q̃m ad aliq̃s act⁹ determiatos caz:sicut sũt cognitio balnei a volitio eiusdẽ:nõ video qn idẽ obz formale:a ꝑz rõnez sũptã ex pte rei q̃tũ ad illõ: q̃ talib⁹ actib⁹ est p̃n cognitũ a volituz sit obz formale vtriusq̃ poq̃tũ ad itelligere a velle talẽ rẽ:puta balneũ: vñ qñ cõsidero balneũ vt mihi ꝯueniẽs:nõ video qn balneũ vt mihi ꝯueniẽs sit formale obm mee ꝯsiderationis:a cõstat q̃ vt sic est obm volũtatis.g̃ rẽ. ¶ Si dicat̃ ad ꝟ: q̃ qñ considero balneũ vt mihi cõuenies: considero duo.s.esse ipsius cõuenientie siue cõuenientis:a ipsam cõuenientiam:q̃ esse ipsius cõuenientie siue cõuenientis est formale obiectum intellectus.sed ipsa cõuenientia:siue ipsum cõueniens:vt cõueniens est obiectuz voluntatis:nõ videtur mihi hoc valere:quia quãdo:quãdo est predicatuz tertio adiacens:sicut quãdo dico balneum est bonũ vel conueniens:tunc est predicat illud: q̃ est in alio.s.rem predicati:a illõ q̃ est formale in obo cognito:vnde cuz quis cõsiderat aliquid cõueniens in eo q̃ conueniẽs:planũ est q̃ ipsum cõuenies est obiectum formale talis ꝯsiderationis:a si queritur: quo isti actus distinguntur per obm.Dico q̃ distinguntur per obiectũ effectiue:nõ sicut distingũtur plura per plura: sed sicut plura distingũtur per vnũ principiũ excedens modo:quo premissum est.Si autẽ loquamur de totali obiecto istorũ actuuz modo quo supra expositũ est totale obz:tũc oba istorũ actuũ dr̃nt: qz obz itells erit solũ illõ bonũ ꝯueniẽs nulla cognitiõe ꝑsupposita: ꝑz obz volũtatis erit idẽ bonũ cognitũ:ita q̃ volũtas ꝑsupponet i suo obo,rõnẽ cogniti:a sic pz ad 3m:q̃ multã difficultatẽ bz. ¶ Vis p̃missis facil'r pz ad rões vtriusq̃ partis:nã qñ dr̃:q̃ itells discernit iter rões spãles ẽtis vitatẽ bz q̃tũ ad cns:q̃ se offert imediate:a in se ipi itellui: q̃tũ aũt ad alia:q̃ nõ sic offerũt itellui nõ pt discernerẽ iter nãs specificas eoz. ¶ Qz obycit̃ ad oppm solutũ ẽ i solone terty duby:vt õ se pz. Q.X.

Decimo queritur:vtruz appetit⁹ intellectiuus possit ferri in bonũ cognitũ absq̃ boc:q̃ sit appreheñsuz ab intellectu:a vr̃ q̃ sic: qz vnuz extremũ per pr̃i⁹ attingit medm q̃ aliud extremũ:sed iter potẽtias qe volũtas est quasi media inter sensum a intellectũ cũ sit inferior intellectu a altior sensu.ergo imediate mouet̃ ab apprehenſiõe facta in sensu nulla apꝓhẽsione facta in itellu.

Contra sicut se habz appetitus sensitiꝰ ad apprehensionẽ sensitiuã:ita appetit⁹ intellectiuus ad apprehensionẽ intellectiuã:sed appetitus sensitiuus nõ mouetur nisi ab obiecto apprehẽso per sensuz: ergo nec intellectiu⁹ nisi ab obiecto apprehẽso per itellectum. ¶ Ad hanc q̃nez dico breuiter:q̃ impoſe est voluntatẽ velle illud:qõ nõ est apprehẽsuz ab itellectu a hoc ostẽdo triplici rõne:quarũ ꝑma sumit̃ a priori: et est talis:obm per se appetitus sequẽtis apprehẽsionem appetẽtis est bonũ cognitum cognitione ꝓportionata ipsi appetitui:sed cognitio ꝓportionata appetitui intellectiuo ẽ cognitio itellectiua. ergo rẽ. maiorẽ faciliter ꝓbo:qz in hoc differt appetitus naturalis:a appetit⁹ sequens cognitionez appetentis sicut appetitus sensitiu⁹ a intellectiuus:qz appetitus nãlis nõ sequitur cognitionez eius:cui attribuit̃ tale appetere:sed sequitur cognitionem eius:qui naturã instituit:a ei talez inclinatiõez dedit:appetitus sensitiuus a intellectiuus segtur cognitionem ipsius appetẽtis:ꝓpter qõ in obo talis appetit⁹ includitur esse cognitũ ab ipso appetẽte. sed constat: q̃ illa cognitio:q̃ requirit appetitus sequens cognitionez appetẽtis est cognitio ꝓportionata ipsi appetitui: quia mouens dz ꝓportionari mobili:a cõditio per se obiecti debz ꝓportionari potentie:cuius est obm.ergo rẽ. Minor videtur plana de se.s.q̃ cognitio ꝓportionata appetitui intellectiuo sit cognitio intellectiua: ꝓpter ꝟ enim dr̃ appetitus intellectiuus. ¶ Secũda rõ sumitur a posteriori:a est talis si volũtas põt velle nõ cognitũ ab intellectu:tũc carens totaliꝝ vsu rõnis haberet appetituz rõnalẽ:sed ꝟ nõ vr̃.ergo rẽ. ¶ Tertia rõ sumit̃ ex cõparatione diuersoz appetituũ adinuicẽ:a est talis:sicut appetitus sensitiuus excedit appetitũ naẽ in eodẽ.Ita etiã itellectiu⁹ excedit sensitiuũ.sz ad hoc:q̃ aliqs appetat aliqd appetitu sensitiuo nõ sufficit iclinatio nãlis: sz regrit̃:q̃ sit cognitũ cognitõe sensitiua.g̃ ad ꝟ:q̃ aliqd appetat̃ appetitu rõnali siue intellectiuo nõ sufficit cognitio sensitiua: sz regrit̃ cog̃ itellua. ¶ Rñsio fcã ad hãc pte bñ ꝯcludit: vñ ꝯcedẽda ẽ. ¶ Ad rõnez in oppm diuersimode eẽt rñdẽdũ ꝑz diuersas opiones de ꝑmi nẽtia itells a volũtatis.nã illi q̃ ponũt volũtatẽ simpl'r nobiliorẽ negarẽt miorẽ:a dicerẽt:q̃ volũtas nullo mõ est inferior itellu:nec ꝓ ois ẽ media iter sensuz a itellm. sz tz locũ simpl'r alteri⁹ extremi. Illi aũt q̃ ponerẽt volũtatẽ inferiorẽ itellu dicerẽt:qõ sz volũtas ꝑz gradũ nobilitatis sit media iter sensuz a itellm:tñ ꝑz ordinẽ mouẽdi volũtas nõ ẽ medm iter sensuz a itellz:sic si ponam⁹.q̃ sensus nobilioz ẽ q̃ appetit⁹ sensitiu⁹:sz iter sensuz a q̃litates sẽsibiles appetit⁹ sensitiu⁹ sit medi⁹ ꝑz ordinẽ nobilitat]:tñ ꝑz ordinẽ mouẽdi sẽsus ẽ medi⁹ iter tales q̃litates a appetitũ sensitiuũ. ¶ Si aũt q̃rat̃ cũ ꝓcedat̃ i mouẽdo a sensu ad itellz a vlteri⁹ ab itellu ad volũtatẽ: nãres mediãte sensu mouẽt itellm:a vlteri⁹ mediãte itellu mouẽt volũtatẽ quõ in ꝓcedẽdo a sensu ad itellm ꝓcedit̃ ab ipfecto ad magis pfectũ:in ꝓcedẽdo ab intellu ad volũtatẽ ꝓcedit̃ a pfectiore ad min⁹ pfectũ:dõz q̃ ꝟ est:qz ꝑter sensuz a res sensatas regrit̃ aliõ mouẽs.s.itellect⁹ agẽs:sz itells vl' res itellecta iã fcã imãlis p itellz agẽtẽ ꝓpat̃ ad volũtatẽ:vt cã mouẽs pfcã a sufficiẽs ñ regrẽs aliã cãz dãtẽ sibi sufficiẽtiũ:a ꝓp ꝟ nõ oz:q̃ si sẽsus ẽ inferior itellu:q̃ intellus sit inferior volũtate.

¶ Explicit quodlibet nonum.

¶ Incipit quodlibet decimus. Qō. I.

IN nostra gnāli disputatiōe ¶ Primo querebāt vnū cōe creatori ⁊ creature. Et postea querebant multa ꝓpria creatori. Et alia plura ꝓpa creature. Jd vnuz cōe creatori ⁊ creaturē pertinet id relatōez. Et est vtruz plures relationes reales requirant diuersa fundamēta realiter distincta: sicut regrunt distinctos terminos. Et arguitur ꝑmo ꝙ nō: qz in diuinis sunt relationes distincte realr. Sed ibi nō sunt fundamēta distincta realr. ergo ⁊c. maior ꝑz. minor ꝓbatur. qz in diuinis nō est dare nisi relationes: ⁊ absolutū super ꝙ fundatur. Sed absolutū super ꝙ fundatur est realr vnum: qz absoluta in diuinis: nō plurificantur. ergo ⁊c.

Contra qz quecūq; sunt vnuz re plurificato vno realr plurificat alterum realr: sed relo ⁊ ⁊ suū fundamētū: sunt vnuz re. ergo ⁊c. ma. ꝓbatur. qz sicut se bñt ea: que sunt vnū rōne ad plurificari rōne: ita que sunt vnum re ad plurificari re. ſz ea: que sunt vnuz rōne: plurificato eoꝝ vno ſm rōnem: plurificat alterū ſm rōnem: ergo ⁊c. ꝓbo. mi. qz similitudines: que sunt inter soz. ⁊ pla. nō distingūtur re: nisi qz albedines eoꝝ: que sunt fundamēta similitudinū distingūtur: sed ꝫ nō eēt: nisi similitudo esset idē re cū suo fundamēto. ģ ⁊c.

Ad euidentiaz istius qōnis. Primo videndū ē qd relo addit supra suū fundamētū. ¶ Secūdo videndū est: ꝙ diuerse relones realr possūt fundari sup idē fundamētū re. ¶ Tertio videndū ē: qūo cū idēritate fūdameti possint stare diuerse reales relones: ⁊ q̄lis sit illa diuersificatio relonū.

Quātum ad primū de eo: ꝙ relatio addit supra suū fundamentū sunt tres opiniones.

¶ Prima opinio est: que ponit: ꝙ relo addit supra fundamentū rem aliquā aliā a fundamēto facientē cōpositionē cū eo: sicut suo modo accidēs absolutū: puta q̄litas: vel qualitas addit supra subam rem aliquā facientez cōpositionē cū ea. ¶ Ad ꝓbandū aūt duo: que pōit ista opinio: adducūt auctores huiꝰ opinionis duas rōes precipue: qz ille sūt potiores: q̄uis alie possent adduci. ¶ Primo ergo ꝓbant: ꝙ relo addit rem aliquā diuersam a fundamēto rōne sumpta a diuisione entis extra aiam: ⁊ est talis diuisio entis extra aiaz dz esse in diuersas res extra aiaz. ſ. ſm suū reale: ꝙ habēt extra aiaz: ſz diuisio entis in decē ꝑdicamēta est diuisio entis ſm eē: ꝙ bñt extra aiaz. ergo diuersa predicamēta debēt dicere diuersas res extra aiam: quaꝝ vna nō est alia. Sed fundamētū relonis pertinet ad aliud predicamētuz q̄z ipsa relatio. ergo dicit aliā rem extra aiam relo diuersā ſm esse reale a suo fundamēto: ꝙ aūtiª res: q̄z addit relatio supra suū fundamētū faciat ꝓpositionē cū suo fundamēto ꝓbāt sic: qz due res ꝑz esse extra aiaz realr differētes: ita ꝙ realr vna nō est alia nō possūt facere vnū nisi p ꝓpōnē: qz de illis: q̄ sunt vnū p eēntiā nō pōt dici: ꝙ realr vnū nō sit alterꝝ: sed sicut ꝓbatū est nūc: relo ⁊ suū fundamētū dicūt diuersas res ſm esse ꝙ bñt extra aiaz: quaꝝ vna nō est alia. ergo relo cū fundamēto nō faciūt nisi vnū per ꝓpōnē: ⁊ sic ꝑz ſm hoc: ꝙ relo facit ꝓpōnē cū suo fundamēto. ¶ Q̄uis aūt ista pō sit multū ſubtilis: ⁊ magnoꝝ: tñ hz aliq̄ dubia: ⁊ aliq̄s difficultates: vñ ⁊ otra eā iter alia adducūt tres rōes. ¶ Prima sumit ex rōne formalis rōnis relonis: ⁊ est talis. Jlud de cuiꝰ rōne nō est ponere aliqd in aliquo nihil q̄z tuz ē de se addit: ꝙ sit inherēs alteri: vl' alicui: ita ꝙ si ꝫ esset de nā sua: nec ꝫ ponereť ex nā sua aliqd inherēs: siue aliqd exñs i aliquo: ſz relo est hoī. ģ ⁊c. maior ꝑz ex dictis. mi. ꝓbatur. qz illud: de cuiꝰ rōne formali est solū eē ad aliud nō ponit aliqd in aliquo: qz eē ad nō est vt vr in ꝫ. Sz relo est huiꝰ: qz formalis rō relonis est eē ad alterū. ¶ Scōa rō sumit ex translatiōe relonis ad diuina: ⁊ est talis. Jllud cuiꝰ rō manet in diuinis non pōt dicere realitatē ab eo: in quo est faciēte ꝓpōnē cū eo: in quo est: siue sit in illo sicut in fundamento: siue sicut in ſubo: ſz sit distinctio realis iter illud: ꝙ est aliqd: ⁊ illud ad qō est. ģ ⁊c. ¶ Tertia rō sumit ex mō acqrēdi relo nē. ⁊ est talis. Jllud: qō aduenit alicui ſine ciꝰ mutatiōe nullā rez addit ad illud: ꝙ ꝑexistebat: sed relo aduenit alicui iaz babēti fundamētū relonis sine sui mutatione ergo relo nullā rē addit ad suū fundamētuz. mi ꝑz. per ꝓꝫ. 5ᵒ phy. ma. ⁊t ꝑz de facili. nā id qō addit rē de nouo alicui ꝑexistēte nō pōt sic aduenire de nouo sine mutatiōe eiꝰ: cui aduēit. nā aliq̄ res diuersa realr ab oi ꝓbabito aduenīat alicui de nouo: ⁊ illud: cui aduenit nō se habeat aliter nūc: ⁊ priꝰ nō vr intelligibile. ¶ Jstas rōnes soluūt illi: ģ tenēt dictā opinionē. ¶ Ad ꝑm ergo dñt: ꝙ minor nō est simplr vera. ſ. ꝙ relo de sua rōne nō includit: ꝙ ponat aliqd in aliquo: sicut enim de rōne formali hoīs est: ꝙ sit aīal rōnale: ita ⁊t de rōe relonis est: ꝙ sit aliqd i aliq̄: ⁊ ꝙ sit ad aliqd: semp enī id: ꝙ se hz p additionē ad alterꝝ includit in sua rōne: ⁊ nō econuerso: sicut homo includit animal ⁊ non econuerso: quia esse in aliquo nō icludit esse relonē. ¶ Et si dicaťꝫ nō conuenit relōni ex sua formali rōne: qz esse in aliquo nō ꝓplet rōnē relonis non valz: qz aliud est eē formale: et ꝓpletiuuz in rōne alicuiꝰ: ⁊ aliud est aliqd ei cōuenire ex sua formali rōne. nā oē id: ꝙ includit in rōne alicuiꝰ: nō dr cōuenire ei ex sua formali rōne. sed illud tñ: ꝙ est differētia vltia: dr esse formale ꝓpletiuū in rōne ipsius rei: ⁊ ideo qz eē in: vt dictū est: ⁊ vt ifra magis patebit. 4ª qō ne. est de rōne relonis: ſz nō sit illud: quo vltimo rōnez eius cōplet: nō est vez: qz relo de sua formali rōne non ꝑtat esse in: vñ gcqd sit de veritate: rō ista nō cogit. ¶ Ad zᵐ dñt: ad ma. ꝙ id: cuius tota rō ⁊ vniuoce manet in diuinis nō potest dicere rem additam: ⁊ facientē compositionez cum eo: in quo est. ¶ Et tunc dicunt ad minorez: ꝙ relatio: que est predicamētum: vel ſpēs predicamenti nō est in deo ſm totuz eius: ꝙ est de ratiōe eius: nec est eiusdez rationis vniuoce cum relatione diuina: qz nihil: ꝙ est in deo est vnius rationis vniuoce cū predicamēto creature: siue cum aliquo creato: ⁊ ideo ſz de ratione relationis: que est predicamētuz ad qō pertinet sola relatio creature: sed addere aliquid ad fundamentū suuz nō manet in deo ſm rōnem vniuocā vnaz: sed ſm quādaz similitudinez analogie: sicut ⁊ scientia: que est species qualitatis nō manet in deo ꝑz ꝙ est species qualitatis: ⁊ ſm suam rationez vniuocam: vt infra dicetur: sed ſm quādaz similitudinē analogam. ¶ Ad tertiū dñt: ꝙ relonē aduenire alicui sine sui mutatione dupliꝫ pōt intelligi. Uno modo: ꝙ in eo non sit mutatio primo ⁊ per se: ⁊ sic verum est. Alio modo: ꝙ non mutatur in acquisitione relonis: nec p se: nec per accns: nec p

Impugnatio prime opinionis.

Tex. c. 10.

nec ꝯñter:ꝛ sic dñt:ꝙ nō est veꝝ. ¶ Lz aūt vt mihi videt ad ꝑmas duas rōnes satisfaciāt:qcqd sit de veritate qōnis. Tñ non bñ videt:ꝙ 3ª rō bñ:ꝛ ad rē soluatur.

¶ Et ꝑmo: qz non videt solo data ꝓcedere ſm mētez ꝓbi. Cuius mens vī esse:ꝙ qz relo acgrit in aliquo sine quacūqz sui mutatiōe:iō sequit:ꝙ in relone nō est motus:ꝫ aūt non esset verus.si semp:ꝛ de necitate in acgsitiōe relonis eēt mutatio:vel ꝑ:vel ꝯñter. vñ vī de mēte ꝓbi eē:ꝙ relo possit acgri sine quacūqz sui mutatiōe: vel ꝑ:vel ꝯñter. ¶ 2º pōt idem patere rōne sumpta ex pte rei. sic qz qñ motꝰ vel mutatio terminant ad aliqd: nō ꝑ:sz ꝯñter:opz ꝙ illud: ad ꝙ motꝰ terminaī ꝯñter: sit i illo codē:in q̄ est illud ad ꝙ terminant ꝑ ꝛ p se motus vel mutatio: sicut si calefactio ꝯñter terminaī ad raritatē necē est raritatē eē in eo in q̄ est p se terminꝰ rarefactiōis.ſ.calor acgsitꝰ p calefactōez. vñ calefactio facta in vno subo nō possz ꝺducere raritatē in alio: sz relo ō nouo acgrit in aliq̄ in q̄ nullus p se terꝰ motꝰ: vl mutatōis existit. sicut si aliqō albū alio facto albo fiat ei sīle:in eo ꝙ ꝑus erat albū nō inuenit nec mutatio p se: nec aliqs p se terminꝰ alicꝰ mutatōis: vel motus:q̄ in eo in quo acgrit sic relo nullus est motus: nec eiꝰ ēt relo: pōt eē terminus alicuiꝰ mutatōis facte in eo: vel ꝑ: vel ꝯñter. vñ ista rō facit precipue mihi dubiā istā pōnem.

¶ Quo aūt rñdeaī ad rōnes:super quas fundaī dicta pō:q̄ ꝓcedūt ex distōne reali ꝑdicamēto ꝝ:patebit ifra qñ ponent pōnes alioꝝ. ¶ 2ª opio est:ꝙ relo nō addit supra suū fundamētū rē aliq̄ facientē ꝯpōnē cū eo:addit tñ aligd reale.ſ.modū realē. ¶ Ad cuiꝰ cuidētiā sciē dū ꝑ:qō auctores hꝰ opionis dñt:ꝙ in oi ꝑdicamēto est ꝯsiderare duo.ſ.rē: ꝛ modū eiꝰ. sicut in ꝑdicamēto subste: res predicamēti est corpꝰ: vel plāta:ꝛ ꝯsilia. sed modus ꝑdicamēti sine rei exītis in ꝑdicamēto est eē nō in alio. sicut res ꝑdicamēti q̄titatis est lōgitudo vel latitudo: ꝛ sic de alys. Sz modus est eē in alio:ꝛ silr est in relone: ꝛ in alys ꝑdicamētis ꝯñtibus. ¶ Mō dñt:ꝙ in ꝑdicamēto relonis nō est alia res simplr dicta:ꝑter rē fundamenti:que est res ptinēs ad aliqō ꝑmoꝝ trium ꝑdicamētoꝝ:sed bñ est aliꝰ modus:ꝛ ille modus est modus eēndi ad aliud:ita ꝙ modus eēndi ad aliud est modus relonis:ꝛ alioꝝ sex ꝑdicamētoꝝ sequētiū. ¶ Sciendū est aūt ſm eos:ꝙ res cuius est modus simplr hz rōnez rei:cuiꝰ est modus:ita ꝙ illa realitas illiꝰ modi pōt dici res modalis: vt sic liceat fingere noīa. Et qz ita diminūtā realitatē dicit reꝰ rei:cuiꝰ ē modus:nō facit ꝯpōnē cū re:cuiꝰ est modus:sicut iter accñs: ꝛ suū modum eēndi in nō est alia ꝯpō ab illa ꝯpōne que est iter subam ꝛ accidēs:ꝛ silr inter rē: que est fundamentū relonis:ꝛ modū eēndi ad nō est ꝯpō aliqua:ꝛ tñ alia res est a fundamento alietate rei modalis: ꝑut modus realis diceret a re:cuius est modus. ¶ 2º dñt:ꝙ ad diuersificandum ꝑdicamēta sufficit diuersitas modi realis. Et ꝫ quādo sic diuersificant:ꝙ nō ꝑñt reduci ad vnū modū vniuocū:siue vniꝰ rōnis:sicut est modus essendi ad:ꝛ modus eēndi in. ¶ Rōnes aūt:qbus ista opio ꝯfirmaī sunt in parte supra posite.nā q̄tū ad hoc:ꝙ isti ponunt:ꝙ relo nō addit supra suū fundamētū rem aliq̄ simplr dictaꝫ facientē ꝯpōnē cū eo:vtiī illis rōnibꝰ: qbus ꝑdicta positio ipugnaī:quaꝝ due vident mihi satis solubiles faciliter. ¶ Sed 3º vī mihi solubilis male:qcqd sit de veritate qōnis. ¶ Qō aūt addit modū aliū realē differentem a fundamento realitate.ſ.modi ꝓbāt:quia si nulla eēt realis diuersitas inter relonē: ꝛ suū fundamētū nō ptinerent ad diuersa ꝑdicamenta entis realis. ¶ Per ista rñdent isti ad rōnes alioꝝ:ꝙ sunt de ꝑma opione:ꝛ dñt:ꝙ diuisio entis eī aiam in diuersa ꝑdicamenta est diuisio entis in diuersas res. Accipiēdo rem large:tam p re:cui simplr ꝯuenit rō rei: sicut est ynaquecqz eēntia vel p mō reali: cui cōpetit iperfecte rō rei:sed accipiendo rē stricte solū p ynaquacqz eēntia cui ꝯuenit simplr rō rei:dñt ꝙ nō opz:ꝙ diuisio entis in diuersa predicamēta sit diuisio i tales res diuersas: qz diuersitas: q̄ est ſm modos reales sufficit ad diuersificādū ꝑdicamēta.

¶ Per boc ſm eos pz ad scōm: qz talis diuersitas vel distinctio:q̄ est ſm modū realē: nō bz tñ de diuersitate: sicut nec de entitate:ꝙ faciat aliq̄s ꝯpōnē. ¶ Jsta etiaz positio lz sit magnoꝝ: tamen videt hēre multa dubia. Impugnatio scōe positionis.

¶ Primū est de hoc:ꝙ distinguūt iter modū realez:ꝛ rē simplr dictā.nā p rē simplr dictā:aut intelligūt solū ens simplr:mō quo suba dr esse ens simplr:ꝛ si sic:tunc oīa accñtia eēnt tñ modi realis:nec facerēt ꝯpōnē cuz suba:qō est falsum. ¶ Si aūt p rē simplr dictā intelligūt oē id:ꝙ est aliq̄ essentia: ꝛ aliqua res ex̄ animā existēs. sic nō vī:ꝙ debeat distīgui modus realis ꝺ rē sic simplr dictā. ¶ Et ꝫ posset oñdi duplici rōne. ꝑª talis est.id q̄ ꝯuēit ei:qō est simplr tale nō diminuit: nec est ꝯditio diminuēs respū ei inq̄tū tale:sicut illud:ꝙ cōuēit homini simplr:nō est ꝯditio diminuens respū hominis:sed eē modū ꝯuēit illis:q̄ ipsi dñt eē res simplr. q̄ eē modū nō diminuit ō rōne rei:siue de rōne ipsiꝰ realis:nec ꝑ ois modus realis dz distingui ꝺ rē simplr dicta. Accipiēdo rē simplr dictā mō ꝑdicto.ſ.tā ꝑ suba q̄ ꝑ accñte. Ma.pz.mi.ꝓbaī:qz ꝫ est vera: ꝙ q̄litas est modus sube:ꝛ silr veꝝ est:ꝙ q̄litas est modus:sed qualitas est res simplr dicta mō quo ipsi accipiūt rem simpliciter dictaz.q̄ eē modū ꝯuēit: ꝙ est res simplr dicta.

¶ 2º rō talis est:qz si modus realis distinguit ꝺ rē simpliciter dictā: aut ꝫ est: vel qz nō est res cuiꝰ ē modus: aut qz nō bz tantā realitatē:sicut res cuius est modus: aut qz nullā realitatē bz. ¶ Si ꝑ mō.ſ.qz nō ē res:cuiꝰ est modus nō sic segt:ꝙ debeat distingui gnāliter ꝺ rē tale.ſ.ꝺ rem:cuiꝰ ē modus:nō.n.segt ꝫ aliud a re:cuiꝰ est modus.q̄ est aliud a re cōiter dcā. ¶ Si 2º mō.ſ.qz nō bz tantā realitatē:sicut id:cuiꝰ est modus: nec sic segt: ꝙ debeat distīgui ꝺ rē simplr dictā: ꝛ in gnāli acceptā: qz nō est dare duo ꝑdicamēta:nec duas spēs ꝑdicamēti:gn vnū hēat miꝰ pfectā entitatē q̄ aliud: nec tñ negaī gn talia minus pfecta sint res simplr dicte:aliogn res simplr dicta soli sūmo enti ꝯueniret: qō falsum est.

¶ Si 3º mō ponaī.ſ. ꝙ modus distinguaī ꝺ rē:qz nullā realitatē dicit segt:ꝙ modus realis sit nihil:qz illud ꝙ nullā realitatē bz est nihil:segt ēt: ꝙ fozmale in aliq̄ ꝑdicaᵗᵒ sit nihil: ꝙ est incōueniens maniᵐ. ¶ Ad istas aūt duas rōnes posset aliqs dicere.ꝑ ad ꝑᵐ distinguēdo de mō.ſ.ꝙ duplex est modus:vnꝰ.ſ.qui est silr res ꝛ modus:ꝛ modus sic dictꝰ non diminuit de rōne rei simplr dicte. Et est aliꝰ modus:g est modus tñ:sicut est eē in:ꝛ esse ad:ꝛ modus talis diminuit de rōne rei simplr dicte:vocādo rem simplr dictā q̄cūqz eēntiā. ¶ Ad 2ᵐ posset dici distinguendo de re:ꝙ res pōt dici vnoᵒ oē illud:ꝙ est aligd reale: ꝛ sic etiā modus est tñ est res:nec modus ꝺ rez sic dictā distinguit: imo cadit sub re sic dicta. Alioꝝ pōt accipi res p eo:ꝙ est q̄dā eēntia:puta q̄litas:vel q̄titas: ꝛ ꝺ rez sic dictaz distinguit modus:qz nō ꝯportat tātā realitatē q̄taz ꝯportat illud: ꝙ est eēntia. ¶ Et qñ dr:ꝙ ēt alia ꝑdicamēta:que sunt modus:ꝛ res puta q̄litas ꝛ q̄titas nō dñt tantā realitatē:sicut suba ꝛc. cuiꝰ sunt modi:ꝛ pp ꝫ nō tollit ab eis: quin sint res:posset dici: ꝙ nō est silr:qz talia:que sunt modi ꝛ res:lz hēant distōnē respū sube ꝛ vna etiā spēs

bēat diminutā entitatē re^{u} alteri^{9}: nō tñ dñt diminutā entitate re^{u} ei^{9}: ꝙ dr̄ eēntia: ⁊ res ſimplr̄ ,put vnaqueqꝫ eēntia eſt res: ſed id ꝙ eſt modus tñ dicit diminutā entitatē re^{u} ei^{9}: ꝙ eſt eēntia aliq̄: diſtinguit g̃ talis modus ⁊ rē ſic dictā: nō qz nihil dicat: nec ſolū qz dicat diminutā entitatē ,put accñs ē ens diminutū re^{u} ſube: vel vna ſpēs re^{u} alteri^{9}: ſz ,put illud: qō eſt modus tm̄: dicit diminutā entitatē re^{u} ei^{9}: ꝙ ē aliq̄ eēn^{a}. Sed ꝫ illud dcm̄ ſit ſubtilr̄: tñ ⁊ ß ſunt due ratiōes. ꝑma ſumit̄ ex bitudine ei^{9} ad eēntiā. ¶ Ad cui^{9} euidentiā ſciēdū: ꝙ ſi ita ſit: ꝙ eē exñtie realr̄ dr̄at ab eſſentia: tunc ens pōt accipi vel ,put icludit eē eēntie: vel eē exñtie: ⁊ ens ſic cōiter acceptū. ſ. ſub idr̄ntia ad boc ⁊ ad illud eſt cōiſſimū iter concreta: ita iter abſtrata: eēntia vl̄ eē ſub q̄dā idr̄ia eſt gd cōiſſimuz. ¶ Ex bis ſic arguit̄: qz ſicut in cōcretis ens in ꝑdicta indr̄ntia ſumptū eſt cōiſſimuz: ita ꝙ illud: qō eſt exī totū ambituz entis ſic accepti eſt nihil: ita eēntia ⁊ eē ſub q̄dā indr̄ntia ſumpta eſt gd cōiſſimū inter abſtracta: ita ꝙ illud abſtractū: qō ē exī totū ambitū vtriuſq; eſt nulla entitas: ⁊ vt ita dicā nihilitas: ſed ille modus: quē ipſi ponūt: nō eſt aliq̄ eēntia vt dñt: qz tūc nō eēt modu5 tm̄: nec eſt ēt eēntia: ſz eſt vt dñt modus eēndi vel in: vel ad: ⁊ ſic eſt exī totuz ābitū eē ⁊ eēntie. g̃ ille modus eſt nulla entitas: ⁊ vt ita dicā nihilitas. ¶ z^{a} ſumit̄ ex bitudine accñtis ab^{n} ad ſubaz: cui^{9} modus dr̄ eē in ſuba: ⁊ arguit̄ ſic: ablata ſola ſuba a ꝓpoſito ex ſuba ⁊ accñte remāet ois res in actu: q̄ erat alia a ſuba. Et bec plana eſt de ſe: qz ſi aliqua realitas diuerſa a ſuba nō remaneret: ſz tolleret̄ ablata ſuba: iā nō ſola ſuba eēt ablata: ſz in ſacro altaris ſola ſuba pāis ꝓuertit̄ in corp^{9} xp̄i. g̃ gcgd erat aliud a ſuba panis remanet ibi in actu. Et ꝑm iſtos modus eēndi in quē bz q̃titas qñ panis ē: eſt gdē realis entitas realr̄ diuerſa ab ipſa q̃titate: cui^{9} eſt modus. g̃ ſola ſuba ſublata panis remanebit in actu ille modus eſſendi in: vt q̄dā realitas dr̄ns realr̄ a q̃titate: ſz hoc eſt falſuz: qz ꝓuerſa ſuba nō ꝓuenit q̃titati: ꝙ ſit in actu aliquo. g̃ ille modus eēndi in non pōt dicere aliquā realitatē realr̄ dr̄ntē a ſuba ⁊ q̃titate. ¶ Sed du^{m} eſt: qūo res: cui^{9} eſt talis modus ⁊ ipſe modus dicāt diuerſa re. ſ. diuerſas realitates realr̄ dr̄ntes: ⁊ non facientes ꝓpōné: qz loquēdo de bis: q̄ ſunt vnū realr̄ non vnitate tm̄ ordis: vel aggregatōis: ea q̄ ſūt ſimplr̄ vnū: vel ſunt vnū ꝙ vnā ſimplicē entitatē: aut ſūt vnū ꝙ ꝓpōné diuerſaꝝ entitatū. Nō. n. videt̄ poſſe dari mediū: qz oē vnū aut eſt ſimplex: aut ꝓpoſitū: ſz illa duo. ſ. res: ⁊ ſuus modus nō pñt eē vnū ꝙ vnā ſimplicē entitatē: cū dicāt diuerſas realitates: q̄rū vna nō eſt alia. g̃ opz ꝙ res illa cū ſuo mō nō faciāt vnū ꝙ ꝓpōné. Ma. pz. mi. ,pbaf̄: qz illa: que ſunt vnū ꝙ ſimplicē entitatē: ſic ſe bñt: ꝙ vnū ſimplr̄ eſt aliud: ⁊ ꝙ ꝓñs nō pōt dici: ꝙ iter ſe ſint diuerſa re: qz cū affirmatio ſignificet vnitatē ꝑdica^{ti} ⁊ ſubiecti negatio ſignāt diuerſitatez: opz ꝙ illa: quoꝝ vnum realr̄ eſt alterū nō ſint diuerſa re: illa aūt que ſunt vnū ꝑm vnā entitatē ſimplicē vnuz eſt alterꝝ. g̃ ſi res illa ⁊ mo^{9} ſu^{9} ſūt vnū ꝙ vnā entitatē ſimplicē: nō erūt diuerſa realr̄: ſz opz ꝙ faciāt vnū ꝙ ꝓpōné. Nec valet: ꝙ gdā dñt: ꝙ nec re: nec rōne dr̄ant: ſed quodā medio mō. ſ. intentiōe: ⁊ per ꝓñs nō opz ꝙ faciāt compoſitōez. primo: qz nō eſt dare medium iter differre re ⁊ differre rōne: ſuppoſito ꝙ aliq̄ differāt: ſed ſicut iter eſſe ꝑm aiam: ⁊ eē exī aiam nō eſt mediū: differre aūt ꝑm eē in anīa tm̄ eſt differre tm̄ ꝑm rōné: differre aūt ꝑm eē exī aiam eſt differre ꝑm rē ſimplr̄ dictā. ¶ z^{o} qz ex quo ponūt: ꝙ ille modus dicit aliq̄ rē ſaltē modalez: opz dicere: ꝙ eſt dr̄ia ꝑm rē: ⁊ boc ipſi ꝓcedūt. ſ. ꝙ ille modus realr̄: ſicut modus realis diceret ab eo: cui^{9} ē modus. ¶ Et ſic vñr q̄dā du^{a} i iſta pōne: q̄ ⁊ ſi ſint alys bñ ſolubilia: tñ mihi ſunt valde dubia. ¶ z^{a} pō ſeu: opīo eſt: q̄ ponit: ꝙ relo nō addit rē aliq̄: q̄ q̃tū ad id: qō eſt ipſa: ſicut realr̄ differēs a ſuo fundamēto ipoztat tñ extriſece aliq̄ realitatem: ⁊ in obliquo diuerſam a fundamēto. ſ. illud: ad qō referī. ¶ Ad cui^{9} opionis euidētiā ſciēdū: ꝙ relo ⁊ ei^{9} fundamētū pñt ꝓſiderari vel q̃tū ad illud: ꝙ intrinſece: ⁊ ꝙ eēntiā eſt vtrūq; vel q̃tū ad aliqd extrinſece imꝑtatū: ſicut ſupficies: ⁊ loc^{9} pñt ꝓſiderari vel q̃tū ad id. qō ſunt: ⁊ ꝙ eēntiā: vel q̃tū ad aliqd extriſece ipoztatū. Mō ſi ꝓſiderent̄ ſupficies ⁊ loc^{9} q̃tū ad id: ꝙ ſunt ꝙ eēntiā vnā rē ⁊ eandē dñt ꝙ eēntiā. vñ ⁊ vnū eoꝝ predicat̄ de alio ꝑdicatōe: q̄ eſt ꝙ ydētitatē. dicēdo ſuperficies eſt loc^{9}: ſiue eꝰ: ꝙ nō eēt vez. ſi eſſent diuerſe res: vnū tñ eoꝝ ipoztat aliqd extriſecū: ꝙ nō ipoztat aliud. nā loc^{9} ipoztat hr̄e aliqd corp^{9} ꝓtentū diuerſum ab eo: vel a ſe: nō ſic ſupficies. ſic ēt relo q̃tum ad illud: ꝙ eſt eēntialr̄ nō dicit aliq̄ rē eēntialr̄ diuerſam a nā: in qua fundat̄: ipoztat tñ extriſece aliq̄ rē: q̃ ex ſua rōne non ipoztat ipa nā: in q̄ fundat̄ ꝑm ſe accepta: ita ꝙ ſilitudo q̃tū ad illud: ꝙ eſt ꝙ eēntiā ⁊ extrinſece nō dicit aliud q̃ q̃litas: ſup q̃ fundat̄. vñ ⁊ ſic in ꝑdicatiōe mālī: q̄ eſt ꝙ ydentitatē iſta eſt vā: loc^{9} eſt ſupficies: ita credo: ꝙ iſta ſilitudo eſt eq̃litas: in q̄ fundatur ipſa aſſilatio. vñ albedo albi eſt ꝓformitas ad aliud albū: loquēdo de ꝑdicatiōe: q̄ eſt ꝙ ydētitatez: ſz ꝑdicatiōe formali vnū de alio nō ꝓcedat̄: ne denoteī: ꝙ gcgd q̄litercūq; eſt de ratiōe vni^{9} ſit de rōne alteri^{9}. vñ ſz ꝓcedat̄: ꝙ realr̄ ſupficies ſit loc^{9}: nō tñ ꝓcedit̄ formalr̄ loquēdo: ꝙ idē ſit eē locū ⁊ ſupficiē: ⁊ ſilr̄ dato: ꝙ iſta ſit vā ꝑdicatiōe mālī: albedo ē ꝓformitas: ſiue ſilitudo: tñ formalr̄ loq̄ndo nō ꝓcedit̄: ꝙ idē ſit albū ⁊ ꝓforme: vl̄ ſile ne denoteī: ꝙ gcgd ipoztat̄ ꝙ vnū ipoztet̄ ēt ꝙ altez. Familiare ēt exēpluz pōt accipi de exñtia: ſoz. in ſe: ⁊ de coexñtia ei^{9} cū pone. nā exñtia ſoz. ꝑm q̃ dr̄ absolute exiſtere: ⁊ coexñtia ei^{9} qua dr̄ coexiſtere cū pone ſunt vnū re q̃tū ad illud: ꝙ ſunt. vñ vere pōt dici: ꝙ exñtia ſoz. eſt coexñtia ei^{9} cum pone: exñtia. n. ⁊ exñtia cū alio ſunt vnū re: ſz vnū eoꝝ ipoztet qōdā: cū quo ſit illud exñs: ꝙ nō icludit alterū. Qō aūt relo q̃tum ad id: qō eſt itrinſece nō ſit aliud re a fundamēto videt̄ eē ꝓbatū ex ꝑmiſſis. nam ꝙ aliqd realr̄ differat q̃tū ad id: qō eſt ab oī ꝓbabito: ꝙ poſſz ei venire ſine mutatōe ⁊ ꝓpōne: nō eſt bñ itelligibile: ſed relo realis aduenit fundamento de nouo ſine ſui mutatiōe: ⁊ boc babeī a pbyſico ⁊ ſine compoſitiōe ab alys. De z^{a} opinione g̃ q̃tum ad illud: ꝙ eſt ipſa nō videtur realr̄ differre a fundamento. Qō aūt relo ſupza fundamētū: niſi ſolā ipōtationē alic^{9} extriſeci ponat: pōt patere ad nūc ꝙ vnā rōné. ¶ Ad cui^{9} euidētiā ſciēdū: ꝙ ꝑm oēs ille modus: quē addit relo formaliter loquēdo eſt aliud: qz dicit eē ad altez. ¶ Ulteri^{9} ſciēdū ꝙ id: ad ꝙ eſt aliq̄ relo: nō eſt itrinſecū ei: ſz eſt extrinſecū ei ex oppoſito corrñdēte: ſz ipz ad q̄liſcūq; ſit modus eſt itrinſecū relōni: vt ⁊ ipm ad ē in ipſo relato. Qō g̃ id aliud nihil addat ſupza fundamentū relōnis niſi tñ ipoztationem talis extrinſeci arguit̄ ſic. id ꝙ de relone non manet ablato quodā extrinſeco: nō vr̄ formalr̄ dicere: niſi ipoztationē cuiuſdā extrinſeci. ſz ablato extriſeco ad ꝙ referī aliqd nō manet ipz ad. g̃ ipm ad nō dicit formaliter: niſi ipoztatōez cuiuſdā extriſeci: ⁊ ꝙ ꝓñs relo: q̄ addit tñ ipm ad ſupza ſuū fundamētū: nō addit niſi ipoztationē cuiuſdā extriſeci ex oppoſito corrñdētis. ¶ Dec aūt pō multa ēt dubia bz. ꝑ° qdez: qz ſi ita eſt: ꝙ fundamētū relōnis: ⁊ ipa relo nō differāt re q̃tū ad id ꝙ ſūt:

ſz ſola rõne redit illa difficultas: qũo diuiſio q̃ diuidit ens in dece p̃dicam̃ ſit diuiſio entis ex̃ aiam: cuz iſta diſtinctio iſtoꝝ duoꝝ p̃dicam̃toꝝ. ſ. relonis ꝛ ſui fundamẽti. ſ. q̃titatis vl q̃litatis ſit p̃m rõnẽ itellndi tm̃. ¶ 2m dubiũ eſt: q̃ ſi dr̃ntia: q̃ eſt tm̃ p̃m rõnẽ facit diuerſa p̃dicamẽta: cũ dr̃ie ꝓz rõnẽ tm̃ ſint multo plures q̃ ſint p̃dicam̃ta: quo ꝯ non ſunt pla p̃dicam̃ta q̃ illa: q̃ phs poſuit. ¶ 3m dubiũ eſt: qz negare mõs reales differẽtes ab eis: quoꝝ ſunt modi: vr̃ inc̃ueniẽs. nam qñ aliqd reſpicit aliud vt ſubm in quo eſt ꝛ aliud reſpicit quoddã alterum: vt cauſa efficiens reſpicit effectum non eſt ibi tm̃ reſpicere aliud ꝛ aliud: ſz reſpicere alio ꝛ alio mõ. nam aliter reſpicit forma ſubm in quo eſt: ꝛ aliter cã efficiẽs ſuũ effcm̃ reſpicit: ꝛ ita opz ponere modos reales aliter ꝛ aliter ſe hñdi p̃ter res: q̃ruz ſunt modi. ¶ 4m du m: q̃ mihi vr̃ difficilius eſt: qz ſi ita eſt: q̃ relo nihil addat ſupra ſuũ fundam̃tũ: q̃tũ ad id qõ eſt: ſz tm̃ addit iportatiõẽ talis extrinc̃: ſeq̃t q̃ vbi nõ eſt aliud ꝛ aliud extriſecũ iportatũ: q̃ ibi nõ erit alia ꝛ alia relo: ℔ aũt vr̃ ẽ falſum. ꝯ. Qõ ſit falſuz pz in agẽtib9 vniuocis. nã in talibus eſt z relo iter effcm̃ ꝛ cãm. ſ. relo mouẽtis ꝛ moti ꝛ relo ſiliſtudis: nec iſte due relones ex pte cãe p̃nt iportare duo diuerſa ꝛ ex pte effect9. ꝟ. g. ſi calidũ gnãt calidũ rõſcalidi gnãntis nõ põt iportare niſi calidũ genitũ ſiue caloꝛẽ gnãti ſiue accipiaſ relo: q̃ eſt eius vt gnãnis: ſiue accipiaſ relo eius: q̃ eſt ei9 vt ſile eſt: ita q̃ exñte extracq̃ pte vno fundam̃to vtriuſq̃ relonis: tm̃ qõlz eorum aliter ꝛ aliter referẽt: ita q̃ permanẽte ydẽtitate rei abſint diuerſi modi relatiui: aliter. ſ. referẽ mouẽs ad motũ ꝛ ſile ad ſile aliter: ꝛ illud vr̃ multũ eſſe ꝓ illa z9 opinione. ¶ Ad euidẽtiã igit̃ ꝑmi dubꝝ ſciendũ eſt: q̃ oẽ id dr̃ cẽ qd reale ex̃ aiam: q̃ circũſcripto ope intellus. ſ. circũſcripto oi eo: q̃ eſt itelligi vel eẽ oblue in aliq̃ ꝟueniat alicui ex nã rei. vñ eẽ abſtractũ vl aliqd tale nõ dic̃ens reale ex̃ aiam: ſz dicit z9 itentionẽ: ſz eẽ aial vl bõ ℔ dicit rẽ ex̃ aiam. nũc aũt ita eſt: q̃ ei in quo eſt for9 vl nã aliq̃ nõ ſolũ cõuenit ex nã rei eẽ tale p̃m ſe ꝛ abſoc̃: ſed ẽt eẽ relatũ: ſicut nõ ſolũ ꝟueit alicui p̃m albedinez: q̃ ſit albũ: imo opz ẽt qõ alteri9 ſit ꝓforme ſine q̃cũq̃z ope itellus. ſic g̃ tã relo q̃ fundam̃tũ dicũt ens reale. ex̃ aiaz. ¶ Ulteri9 ſciẽdũ: q̃ qñ dr̃ duo entia realia: realitas põt referri vel ad ipſa: que dr̃ duo ſiue pla vt ſit ſenſus: vt ipſoꝝ aliqd ſit reale aliqd. Alio9 põt referri ad eoꝝ dualitatẽ ſiue diſtõẽ vt ſit ſenſus: q̃ diſtõ eorũ ſit realis ꝛ p̃m rẽ. ¶ Quãtũ ad mo dicim9: q̃ in diuinis ſũt duo p̃dicam̃ta realr: nõ qz diſtõ vel realitas eoꝝ ſit diſtõ vel dr̃ia p̃m rẽ: ſuppo q̃ nõ differat eẽ p̃m rem ab eẽntia: ꝛ ſic opz: q̃ qõlz eoꝝ ſit in diuinis. ¶ Ctuz aũt ad z dicimus: q̃ q̃titas ꝛ q̃litas ſunt diuerſa realiter q̃tũ ad eẽntiã: ſz ſint vnũ ſubo. ¶ 3o ſciẽdũ: q̃ differentiã aliquoꝝ nõ eẽ ꝓz rẽ: ſed p̃m rõnẽ tm̃ põt itelligi: vel q̃tũ ad rẽ q̃ dñt itrinſece: vel q̃tũ ad rẽ extrinſece iportatã. ¶ Dis g̃ viſis dõm eſt ad p̃m du m: q̃ ad ℔: qõ fundam̃tũ relonis: puta q̃litas ꝛ ipſa relo ptineãt ad diuiſionẽ entis ex̃ aiam nõ regrit̃: q̃ ipſa dr̃ia vel diſtõ eorũ ſit dr̃ia p̃m rẽ: ſz ſufficit q̃ ſit aliqd reale p̃ter opõnẽ itellus: ꝛ ſic eſt ℔. nã eẽ albũ: ꝛ eẽ ꝓforme ꝟueit alicui p̃ albedinẽ: ꝛ ꝟueit alicui circũſcripto omni ope intellus. Si dicaſ: q̃ ſunt q̃dã in diuinis: q̃ ptinẽt ad eẽntiã: que dã q̃ ad relonẽ. Iſta diſtõ ptinet ad ens reale: ſz ipſa diſtinctio nõ ſit p̃m rẽ: pp ℔ q̃ ea: q̃ diſtincta dr̃ dñt rez ex̃ aiam: dato ẽt q̃ diſtõ aliq̃ mõ ſit p̃m rẽ: ſufficit q̃ ſit p̃m rẽ iportatã: nec opz q̃ ſemp ſit q̃tũ ad rẽ itrinſecaz. ¶ Ad z põt dici: q̃ ſi ponaſ iſta diſtõ relonis: ꝛ ſui fundam̃ti nõ tm̃ eẽ p̃m rõnẽ: ſed p̃m rẽ iportatẽ realitatẽ: tũc nõ oportebit multiplicare p̃dicamenta p̃m q̃cũq̃z multiplicationẽ dr̃iaꝝ p̃m rõnem: nõ ẽt ſit aliq̃ diuerſitas p̃m aliq̃ realitatẽ ſaltẽ iportataz: dato ẽt q̃ dr̃ntia p̃m rõnẽ ponereẽ diſtinguere p̃dic̃m nõ ſequereẽ: q̃ q̃lz dr̃ia rõnũ diſtingueret ea: ſz talis dr̃ia rõnũ: q̃ nõ poſſet reduci ad vnã rõnẽ vniuocã: nũc aũt eẽ q̃le: ꝛ res actu nõ p̃nt reduci ad vnã rõnem vniuocã. ¶ Ad 3m dõz: q̃ non negaſ gn ſint aliq modi reales: ꝛ gn relo dicat modũ realẽ: ſed negaſ: q̃ ille modus q̃tuz ad id qõ eſt intrinſece nõ ſit aliud re ab ipſa foa abſoa: q̃ realr eſt relatio: put accipiſ cũ q̃dã iportatõe talis extriſeci: ita q̃ albedo eſt modus quo ſubm ei9 eſt: q̃le eſt: ꝛ modus q ſubm cui9 eſt: eſt ꝓforme: ſed realr q̃tum ad id q̃ ſunt: realr intra ſe: vn9 realr eſt ali9: ſz vn9 iportet extrinſecorem: q̃ nõ iportat ali9: ꝛ iſti modi ex nã rei iportant diuerſas realitates: ſicut albedo ꝓput eſt in: ꝛ ꝓput eſt ꝓformitas ad aliqd nẽcio importat aliaz ꝛ aliã realitatẽ: qz ipoſe eſt: q̃ eadẽ res abta ſit in qua eſt albedo ſic in ſubiecto: ꝛ ad q̃ bz ꝓformitatẽ in ſpẽ: qz ſubm ꝛ foa pficiẽs põt eẽ eiuſdẽ ſpẽi: ẽt qñ ipſi modi q̃tũ ad id q̃ ſunt realiter dr̃nt: ita q̃ vn9 nõ põt eẽ realr ali9: ſicut ꝓpriũ actuum mot9 ꝛ ꝓpriũ paſſituũ nõ p̃nt eſſe paſſituũ vna res: ẽt abta vtputo: ſz aliq oppom ponant in voc. ¶ Ad 4m dõm: q̃ difficilius eſt: facilr põt dici. ſi ponereẽ: q̃ relones fundate ſup vnitatẽ in q̃titate vl q̃litate eẽnt relones ratiõis. ſed ſi ponaẽ: q̃ ſint relones reales: tunc eſt difficultas. ad q̃ poſſet vno mõ ſic dici. ſ. ad ℔: q̃ aliq̃ duo dicanẽ diuerſe ſpẽi relonis: ſufficit q̃ q̃lz eaꝝ dicatur ens relatiuũ ꝓz rẽ: ita q̃ illud ex nã rei ꝟueniat ſibi: nec opz q̃ diuerſitas eaꝝ ſit p̃m rẽ: ſz ſufficit q̃ ſit ꝓz rõnẽ: ita q̃ ſuppo q̃: q̃ vtraq̃z bẽat eẽ relatiõ realr ſufficit q̃ ille cãe relatiui differãt ꝓz rõnes diuerſas relonis: ꝛ ſic ad diuerſa p̃dicam̃ta ſufficit: q̃ qõlz ipſoꝝ dicat rẽ verazz: ſz eoꝝ dr̃ia ſit tm̃ p̃m rõnẽ: ita q̃ ille rõnes relatiue nõ ſint reducibiles ad vnã rõnẽ ſpecificã. Ad diuerſificanduz aũt talia p̃m rõnes relatiuas ſufficit q̃ realr vnum poſſit ineniri ſine reliquo: ꝛ ſic eſt ℔. nã cõfozmitas p̃m ſpẽz põt ineniri ſine cãlitate: ꝛ cãlitas ſine ꝓformitate. ſed in eẽntia caloꝛis ſemp manet vni9 ſpẽi: qz caloꝛ ſine caloꝛe eẽ nõ põt: ita q̃ manẽte vna ſpẽ q̃litatis ſint plures ſpẽs relonis. Uel poſſet dici: q̃ falſum aſſumiẽ. ſ. q̃ vnũ nõ iportet aliã realitatẽ ab alio q̃tũ eſt de ſe. nã cõfozmitas: q̃ eſt in caloꝛe effectiuo iportat quẽcũq̃z aliuz caloꝛẽ a caloꝛe facto: ſz caloꝛ effectiu9 vt calefactiu9 eſt nõ importat niſi caloꝛẽ ab eo effcm̃. vñ nõ vr̃: q̃ eãdez oino realitatẽ extrinſecã iportẽt. Quecũq̃z iſtaꝝ viarũ ponaẽ difficultatez hz: fortẽ tm̃ ad iſtã vltimã pauciora icõueniẽtia ſequunẽ: q̃ qd ſit de vitate qõnis.

Quantum ad aliũ articulũ: vtꝝ diuerſe relationes reales fundenẽ in eodez abſoc̃: q̃ vr̃ directe queri in iſta qõne diſtiguo: qz aut logmur de relonib9 diſpatis: aut logmur de relonib9 oppoſitis. Itez aliã diſtõẽ pono: qz aut logmur de relonib9 in creaturis: aut in dinis. Si g̃ loq̃mur de relonib9 diſpatis in creaturis. Dico q̃ diuerſe relones reales p̃nt fundari ſup idẽ fundam̃tũ: ꝛ ſi ita eſt: q̃ ſiliſtudo ꝛ diſſiliſtudo ſint relones reales: facile eſt ℔ ꝓbare. nã ꝟſtat q̃ albedo albi eſt fundam̃tũ ſue ſimiliſtudis ad aliud albũ: eadẽ ẽt albedo eſt fundam̃tuz diſſimiliſtudinis ad nigrũ. g̃ eadẽ eſt res abta: que eſt fundamentũ iſtarum duarũ relonũ. ſi ponanẽ nõ eſſe relones p̃m rẽ. Adhuc idẽ põt oñdi in aliis relonib9. ¶ Ad cui9 euidẽtiã ſciẽdũ: q̃ mobile nõ cõparaẽ admouens ꝓprie: ſicut effectus ad cãm: ita q̃ q̃tum ad id q̃ eſt ſit effectus mouẽtis: imo p̃intelligit actiõi mouẽtis: ſed verũ eſt: q̃ mobi

le ꝺm ꝙ ſcñ in actu eſt aliquo mō effect⁹ agentis ⁊ mo uentis: ⁊ iō id ꝺm ꝙ mobile fit in actu. ſ. foꝛ⁹ acqſita in mobili eſt funda⁹ reſpcūs: q̄ effectus: vt effect⁹ referꝛ ad efficiens. Exꝛ hoc arguo ſic. forma acqſita imobili eſt funda⁹ re⁹: quo totū: ꝙ eſt effcū referꝛ ad efficiēs: ſz ipſa eadē pōt eē funda⁹ reſonis mouentis ad mobile. nā aliqd p formā cātā in eo ab aliq̄ agente pōt eē motiuum alic⁹ alteri⁹. g̃ reſo effect⁹ ad efficiēs: ⁊ reſo motiui ad mobile pñt fundari ſup idē abſo⁹ re⁹ diuerſoꝛ: ſed talis reſpcūs ſunt diuerſe reſones diſpate. g̃ ꝛc. Si aūt loquamur de reſonib⁹ oppoſitis. nō credo: ꝙ in creaturis poſſint fundari ſup idē funda⁹: ⁊ ꝺ ſatis pz̄ ꝺucendo in ſingulis reſonib⁹ motiui: ⁊ mobilis: q̄ gdē dñt ſaltē in vo⁹ fundari ſup eādē rē ab⁹ q̄ nō credo: qz nō credo: ꝙ idē abſo⁹ ꝺm idē ab⁹ poſſit eē p̄n⁹ actiuū ⁊ paſſiuū re⁹ eiuſdez. Hoc aūt poſſet faciłr ꝓbari: ſi reſones q̄tū ad id qō ſunt nō dñt rē diuerſaz a funda⁹: qz ꝺ rōne oīs reſonis eſt ꝙ ſit ad aliud re q̄tū ad id qō ē: qz ſi nō eēt ad aliud re: cū in rōne reſonis ſit eſſe ad aliud. ſi eēt nō ad aliud re: ſz ad aliud rōne: ſequereꝛ ꝙ nō eēt: niſi reſo rōnis: ſz in creaturis vna reſo q̄tū ad id ꝙ eſt intrin⁹ non eſt aliud re: niſi p aliud funda⁹. g̃ oppo⁹ reſones: q̄ ad ſeinuicē dīr in creaturis regrūt necio diuerſa funda⁹: ſiue addūt reſones aliq̄ rē ſup funda⁹: ſiue non: ex q̄ ſunt oppo⁹ reſones: vr̄ ꝙ hēant repug⁹ ⁊ incōpoſſibilitatē re⁹ alic⁹ in quo p̄ ſunt vel ſint: ꝙ nō eēt: ſi eēnt in eodē funda⁹: qz id in quo p̄ eſt reſo eſt fundamētū. Si aūt loquamur de dīnis: ibi eſt planū: ꝙ ſup vnū: ⁊ idē funda⁹ fundañ oēs reſones tā diſpate: q̄ oppo⁹: qz nulla reſo realis fundañ niſi ſup rē aliq̄ abſolutā: ſz i diuinis nō eſt niſi vnū abſo⁹ ꝺm rē. g̃ ꝛc. ma. pz̄: qz res realis nō pōt fundari ſup re⁹. mi. ēt pz̄: qz in dīnis ſola reſo oꝛigis diſtiguit: ſz iter ab⁹ nō eſt reſo oꝛiginis. g̃ ꝛc. Sz ꝺicet aliq̄s: ꝙ tā i creaturis diuerſe reſones: ſz ñ regrāt diuerſas res: regrūt tñ diuerſos modos abſo⁹ ſup quos fundēt. Sz ꝺ penit⁹ eſt friuolū: qz illi modi reales: aut ſunt diuerſi re: aut rōne tm̄. ſi rōne tm̄ ſtat ꝓpo⁹: ꝙ diuerſe reſones fundeñ ſup vnū ab⁹ ꝑz rē. ſi ſunt diuerſi re. Quero in diuinis q̄o diſtinguuñ: aut p reſones oꝛigis: aut aliter: non p reſones oꝛigis: qz ab⁹ nō diſtiguunt p talia: nec aliter: qz ꝺm Boetiū ſole reſones oꝛigis diſtiguūt. ¶ ℞. illi modi reales g̃ ponūtur differre mō reali ab⁹: opz ꝙ fundeñ in aliq̄ re: que ſimplr res ſit. Mō q̄ro vtꝛ fundeñ in vna re ab⁹: aut in modis. Si in modis: q̄rā itꝛ ꝺ illis modis: ⁊ ibit in ſinitū. Si aūt fundeñ in vna re ab⁹: nō vr̄ min⁹ poſſe diuerſos modos reales fundari ime⁹ in vno ab⁹ q̄ diuerſos modos ab⁹ᵒˢ: imo magis: qz diuerſitaſ ab⁹ᵒꝝ: maioꝛ eſt: ⁊ ēt entitas q̄ diuerſitas vel entitas relatiuoꝛ: iq̄tū talia: vñ p nihilo ponūt tales mōi ad fun⁹ reſonū. Qūo aūt in dīnis fundeñ tales oppo⁹ reſones ſup idē ab⁹: q̄rū vna q̄tū ad ſuā entitatē nō ē alia: neſcio aliā cāz: niſi ꝺ ſit infinitas pfectōis dīne: q̄ ſic exñs vna res ſimplr pōt eē ſapia: ita ēt pōt eē p̄nitas ⁊ filiatio.

Tertꝰ arti⁹

Quantum ad ȝm arm⁹: qūo. ſ. pñt eē ꝓles reſones reales cū vno funda⁹ faciłr pz̄ ꝺm eos q ponūt reſones addere ſupra funda⁹ rē diuerſaz ab eo faciēte ꝯpōnē cū eo. nā ꝺm eos: ſic ꝓla accñtia diſpata pñt ſtare cū vno ſubo: ita ꝓles reſones reales cuz vno fun⁹. Sc̄ȝ ā illos q ponūt: ꝙ addit modū realē. Si tm̄ ꝺ veritatē pōt ꝺici: ꝙ ꝓles reſones pñt ſtare cuz vno funda⁹: qz cū vna re abſo⁹ pñt ſtare diuerſi modi realitate modi. ȝm ꝺo illos q ponūt: ꝙ reſo q̄tuz ad id: qō ē intrin⁹ nihil addit diuerſuz re a funda⁹: ꝺñ tm̄ ipoꝛtat extrin⁹ aliq̄ rē diuerſaz a funda⁹ pñt ſtare plures reſones cū vno funda⁹: ꝓp diuerſa importata mō q̄ ſu pra expo⁹ eſt. Qō iſtoꝝ veri⁹ ſit nō diffinio. ¶ Ad rōnē in oppo⁹ ꝺōz: ꝙ q̄cūq̄ ſunt vnū re plurificaro vno plurificañ reliquū: vel ex eſt: ⁊ inq̄⁹ ſunt vnū re. Et q̄ ꝺr: ꝙ reſo ⁊ funda⁹ ſunt vnū re: ꝺ nō ꝺz ꝺ vitatē ꝑz ꝓ⁹ ⁊ ȝ⁹ opionē: qz ꝺm ꝓ⁹ reſo addit rem aliā: ſz ȝ⁹ reſo addit modū realē diuerſum real⁹ realitate modi ab ipſo fundamēto: ⁊ q̄tū ad ꝺ additū pñt plurificari nō plurificato altero. ¶ Sciēdū tm̄: ꝙ in dīnis eſt ſinglare: q̄tū ad ꝺ ꝙ reſo: q̄ eſt eadē res cuz fun⁹ plurificañ real⁹ nulla plurificatiōe exñte in abſo⁹ ex q̄cūq̄ pte: ⁊ h⁹ cā eſt vt credo: infinitas pfectiōis diuine. Tm̄ in ꝺ differt in diuinis reſo a funda⁹. ſ. ab eēntia: ꝙ reſo ex ſua rōne forma li ipoꝛtat diſtōnē realē ab aliq̄ a quo funda⁹ ſiue eēntia nō ipoꝛtat diſtōnē. nā pr̄nitas ipoꝛtat diſtōnē realē a filiatiōe q̄ nō importat deitas.

Ostea q̄rebañ q̄daz ptinētia ad creatoꝛē tm̄: quoꝝ duo ptinēt ad eēntiā: ⁊ vnū ad reſones. Duoꝝ ptinētiū ad eēntiā vnū ptinet ad rōnē eēndi. ſ. vtrū in deo poſſit eſſe ſpēs ſine gñe. Aliꝺ ptiet ad rōnē coḡſcēdi. ſ. vtꝝ idea ſit p̄n⁹ coḡſcēdi creaturā. Q. II.

Ꝺ primū ſic ꝓcedit: ⁊ aī: ꝙ ſpēs poſſit eē in deo ſine genere: qz ꝺm Augu⁹. ȝ. de trini. ca. i. de⁹ eſt ſine q̄ſtitate magn⁹ ſine q̄litate bon⁹: ſz magnū eē ptinet ad ſpēm q̄ſtitatis: ⁊ bonū eē ad ſpēm q̄litatis. g̃ ſpēs eſt in deo ſine genere.

Contra nulla res p̄t eē in aliq̄ ſine eo ꝙ eſt de ei⁹ eēntia: ſz gen⁹ eſt de eēntia ſpēi. g̃ ſpēs nō pōt eſſe in deo: nec in aliquo alio ſine genere.

Reſpōdeo ꝺōm: ꝙ ſpēs alic⁹ gnīs eē in deo ſine gñe pōt zr intelligi. Uno⁹ ꝙ illud: ꝙ ꝺe eſt ſpēs alic⁹ gnīs manēs ſpēs illi⁹ gnīs ſit in deo: ita ꝙ gen⁹ illi⁹ ſpēi nō ſit in deo. Alio mō pōt itelligi ſpēs eē in deo ſine gñe p tāto: qz illud qō eſt formale ⁊ ꝯpletiuū in rōne ſpēi alic⁹ gnīs nō ꝺm eandē rōnē ſpecificā: ſz ꝺm q̄ꝺā ſilitudinē ⁊ ꝯuenientiā analogaz inuenit in deo: nō aūt id qō ꝯplet rōnē gnīs. Mō ꝺico: ꝙ p̄ modo ſpēs eſſe in deo ſine genere eſt impoſſibile: ſed ſcḋo mō ſpēs eſſe in deo eſt vez. ¶ ℞ ꝑz p̄m zc⁹ rōne p⁹ ſumit⁹ ex hitudine ſpēi ad gen⁹ ⁊ eſt talis: qz eſſe ſpēm alic⁹ eſt eē illud qō ſignāt p gen⁹ cū q̄ꝺā determinatiōe: ſicut eſſe ſpēz q̄litatis eſt eē quādā determinatā q̄litatē. ſi g̃ ꝓpe loquēdo ſpēs q̄litatis manēs ſpēs q̄litatis ponat in aliquo ponit in ea id qō eſt quedā q̄litas ponere. g̃ ꝙ ſpēs q̄litatis ſit in aliq̄ ſine gñe. i. ſine q̄litate eſt ponere: ꝙ i aliquo ſit q̄ꝺā q̄litas ſine q̄litate. ſz ꝺ eſt ꝓponere ꝺctoria eē in eodē. ſ. ꝙ quedā q̄litas ſit in aliquo ⁊ nō ſit q̄litas. g̃ ꝺ eſt ꝺino impoſſe. ¶ z⁹ rō ſumit⁹ ex hitudine dei ad creaturā ⁊ eſt talis: qz ſi ſpēs alic⁹ gnīs ꝺm ſuam rōnē ſpecificā q̄ eſt ſpēs illi⁹ gnīs manet in deo: ſegt⁹ ꝙ idē ꝺm vnā rōnē vniuocaz vniuocatiōe ſpēi ꝯueīat deo ⁊ creaturis: ſz ꝺ eſt ipoſſe. g̃ ꝛc. Impoſſitas ꝯntis pz̄ ꝺm oēs: qz nihil vniuocū ē cōe deo ⁊ creaturis ñ ſolū loq̄ndo de vniuocatōe ſpēi. ſz ēt loq̄ndo ꝺ vniuocatōe gnīs: ꝯnam ꝓbo: qz ſcia: q̄ eſt ſpēs q̄litatis ꝺm ſuā rōnē ſpecificā ꝯueīt ſcie create cū nihil ſit in p̄dica⁹ q̄litatis: niſi creata. ſi g̃ ſcia ꝺm ſuā rōnem ſpecificā: q̄ eſt ſpēs q̄litatis manet in dīnis: ſegt⁹ ꝙ ſcia ꝺm ſuā rōnē ſpecificā cō nēiat deo ⁊ creaturis: ⁊ ſic pz̄ ꝯna: ſequereꝛ ēt ꝙ ea q̄ nō ꝯueīūt in vna rōne gnīs ſint in vna rōne ſpe⁹: ꝙ eſt abſurdū. ¶ z⁹. ſ. ꝙ ſpēs iſto mō poſſit manere in deo ſine gñe: qz id qō eſt cōpletiuū in rōne ſpēi nō vniuoce: ſz ꝺm

ꝙ ꝑz aliqua ſine gñe eſſe in deo dupl⁹ intelligi pōt.

q̄dā ꝓuenientiā ꝛ silitudinē analogā maneat in deo:nō
ät genꝰ vel illud: qō est ꝓpletiuū in rōne gnis ps sic:qz
illud qō dicit sic pfectiōez abꝛᶜ: ꝙ nullā ipoztat iperfe-
ctionē.si fm se accipiaꝛ deo ꝓuenit:sed qñq; ꝓuēit ꝙ il
lud qō ꝓplet rōnē spēi dicit abꝛᶜ pfectionē absq; aliqua
iperfectiōe:sicut cognitio certa de aliquo: q̄ ꝓplet rōnē
scie saltē ꝑut scia accipiꝛ ꝑ actu nullā iperfectionē di-
cit fm se accepta. Illud aūt ꝙ ꝓplet rōnē gnis qñqz di
cit iperfectionē:sicut eē q̄litaꝛ siue modū supadditū ꝑ
iherētiā dicit iperfectionē in q̄ ꝓsistit rō q̄litatis . ꝯ isto
mō pōt manere in deo spēs sine gñe: id est illud qō est
cōpletiuū rōnis spēi nō fm eādē rōnē specificā:sed fm
ꝓuēientiā analogā:nō aūt id qō ꝓplet rōnez gnis.s.esse
modū supadditū. ¶ Sed ꝺ ℔ posz obyci:qz nulla res
creata est:q̄ nō ꝓuēiat cū deo in aliq̄ analogo. ꝯ qōlz ge
nus pōt dici manere in deo ꝓp ꝓuēientiā in aliq̄ analo-
go. Ad ℔ pōt dici:ꝙ aliud est dicere:ꝙ aliqd ꝓuēiat cuz
deo in aliq̄ analogo:ꝛ qō ipm fm q̄dā ꝓuenientiā analo
gā ꝓueniat.nā vez est:ꝙ nō est aliq̄ creatura:q̄ nō ꝓue
niat cū deo in aliq̄ analogo saltē in ℔ ꝙ est esse ens: sed
multa sunt in creaturis:q̄ fm suū esse formale: nec vni
uoce:nec analogice ꝓueniunt deo. vñ nullo mō ꝓuenit
deo esse q̄lis ꝑ albedinē:nec analoᶜᶜ: nec q̄litercūqz ali
ter:qz in suo formali icludūt aliq̄ iperfectiōez:ſz scia ꝛ
iustitia vere ꝛ realr dr̄ de deo:ꝛ ꝓp hoc dr̄:ꝙ spēs:que
est scia q̄tū ad suū formale fm q̄dā ꝓuenientiā analo
gam ꝓuēit deo. ¶ Ad argumᵗᵃ ps ex dictis. vadūt.n.vꝺ
suis:nā deus est bonꝰ vel iustus sine qualitate: que dr̄
species qualitatis. Qō. III.

AD secundū sic ꝓcedit: ꝛ ar-
guit: ꝙ idea nō
sit rō itellndi creaturā:qz posteriꝰ intel
lectū nō est ꝑnᵐ cogscēdi ꝑus itellcm:
ſz idea est qd posteriꝰ itellcm q̄ creatu
ra. ꝯ ꝛc.ma.ps.mi. ꝓbaꝛ: qz itellus rei
sub eē relato vel cōparato ꝓsuppōit co
gnitionē extremoꝝ fm abᵗᵒ: sed idea dicit q̄dā relōnē
inter deū ꝛ creaturā.s.relōnē imitabilitatis. ꝯ cognitio
idee ꝓsupponit cognitionē dei ꝛ creature:ꝛ per ꝓsequēs
est posterius nota q̄ creatura.

Contra cognitio fit ꝑ assiliationē:ſz idea est silitu
do creature apud deū.ꝯ est rō cogscēdi.

Prima opi. Respondeo circa ℔ sunt due opiniones.ꝑ⁹ po
nit: ꝙ idea ſz suū formale nō est
ꝑnᵐ cogscēdi:ſz fm suū māle. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā scien-
dū:ꝙ fm eos idea ipoztat q̄dā imitabilitatē:imitabili
tas aūt ista q̄ ipōtat idea formalr dicit respcm vt dr̄:
ſz imālr dicit formā in q̄ talis reᵘᵉ fundaꝛ. Et ℔ ꝓbant
sic: qz formale in idea:aut est absᵗᵘˢ:aut respectiuuz:si
respectiuū br̄ ꝓpᵐ si abᵗᵘᵐ. ¶ Contra:qz tūc eēnt plā
abᵗᵃ in deo:ꝙ vr̄ incōueniēs:ꝛ sic vr̄ ꝙ formale in idea
est respectꝰ. Hoc suppoᵗᵒ ꝓbāt fm.s.ꝙ idea fm suū for-
male nō est ꝑnᵐ cognoscēdi creaturā. Et hoc ꝓbant zʳ.
¶ ꝑ⁹: qz nullus respctꝰ est ꝑnᵐ alicꝰ opōnis: ſz formale
in idea est respectꝰ: vt ē dcm̄.ꝯ idea fm suū formale nō
est ꝑnᵐ alicuiꝰ opōnis: nec per ꝛns est ꝑnᵐ itellndi ali-
quid. ¶ zᵒ. ꝓbāt idē ꝑ rōnē factā ad hāc parte:qz.s.po
steriꝰ est cognitio relōnis q̄tū cognitio exterioris q̄-
tū ad suū absolutū eē. ¶ Ista aūt pō: q̄uis sit magno-
rū ꝛ subtiliū:tn̄ mihi est dubia. Et ꝑ q̄tū ad ℔:ꝙ ponit
ꝙ formale in rōne idee sit respectꝰ:ꝙ nō vr̄ eē vez:ꝛ ℔
pōt oñdi duplici rōne. ¶ Prīa talis est:qz idea forma-
liter dicit formā exēplarē:ad cuiꝰ imitationē aliud ē ꝓ-
ducibile ab agēte ꝑ itellcm̄:ſz forma exēplaris: ad cuiꝰ
imitatōez vel similitudinē aliud est ꝓducibile nō dicit
formalr reᵘᵐ.ꝯ ꝛc.ma. ps ex rōne idee. mi. ꝓbo:qz forᵃ
ad cuiꝰ silitudinē aliud ꝓducit est fundamētū respectꝰ
silitudis:q̄ est ad id:ad cuiꝰ silitudinē ꝓducit:ſz funda
mētū reᵘˢ nō est ipse reᵘᵉ formalr.ꝯ forma exēplaris:ad
cuiꝰ silitudinē aliud ꝓducit:aut est formalr ꝓducibile
nō dicit reᵘᵐ formalr:ſz formā:q̄ est funᵗᵘᵐ reᵘᵒ. ℔ ēt de
de se ps:qz nihil est dcm̄:ꝙ aliqd ꝓducaꝛ ad silitudinē
silitudis accipiēdo silitudinē ꝑ reᵘ. ¶ zᵃ rō sumit a si-
mili:ꝛ est talis fm eos ꝙ ponūt spēs ꝛ silitudines reruz
eē apud itellcm̄:qz ponūt eas ꝑnᵐ itellndi. Ex hāc argui-
tur ꝺ.idea siue forᵃ exēplaris nō vr̄ pluꝝ importare for
maliter reᵘᵐ q̄ silitudo vel spēs rei exīs apud aiaz: qz
tā ℔ q̄ illud ponit vt forma repñtatiua: ſz silitudo rei
apud aiam exīs nō dicit formalr ipm reᵘᵐ silitudinis:
sed ipsaz fomā in q̄ talis reᵘᵉ fundaꝛ. Qñ.n.spēs dr̄ sili-
tudo ibi stat nō ꝑ relone:ſz ꝑ forma in q̄ fit assilatio. ꝯ
a sili idea:q̄ est quedā forma exēplaris nō dicit respcm
formalr:ſz formā in q̄ fundaꝛ. Est aūt sciēdū:ꝙ idea nō
est spēs itelligibilis:ſz in ℔ bñt silitudinē:ꝙ vtraqz dic
formā fm quā fit assilatio. Et ℔ ps ēt:ꝙ rō:q̄ iducit ad
ꝓbādū:ꝙ idea formalr nō sit ꝑnᵐ itellndi:nō valet: qz
fundaꝛ sup falsum.s.sup ℔:qō est ideaz formalr dicere
respcm:quo aūt ꝛ qualr idea sit ꝑnᵐ cogscēdi ifra i alia
opione dicaꝛ. Rō aūt qua ꝓbaꝛ:ꝙ idea formalr dicit
reᵘᵐ faciltr soluit:qz cū dr̄:si dicit absᵗᵘᵐ cū sint plures
idee sequit ꝙ sint plā absoluta. Dōm ꝙ eē plura abso-
luta fm rōnē in deo eē nō est iconueniēs: ſz ꝙ eēnt ibi
plura absoluta fm rem eēt icōueniēs:ēt ꝙ eēnt ibi plēs
reᵘᵉ fm rē fm plalitatē idea ꝑ esset incōueniēs.

Scda opinio est:ꝙ idea ē ꝑnᵐ cogscēdi idea tū. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā ꝑ est vi-
dēdū qd ipoztet ldea.zᵒ qūo se bz ad cognitōez.zᵒ pate
bit de qōne. ¶ Qtū ad ꝑᵐ omissa recitatiōe diuersarū
opionū:idea ꝓpe loquēdo est forᵃ exēplaris:ad cuiꝰ si-
militudinē agēs ꝑ itellectū natū est ꝓducere alind : ita
ꝙ illa forᵃ repñtata itellectui nō solū itelligiꝫ vt quedā
forᵃ in se:ſz vt q̄dā forma in qua exēplariter lucet aliqd
ad eiꝰ silitudinē ꝓducibile. vñ scriptura: ad cuiꝰ imita-
tionē fit alia scriptura ꝛ pictura:ad cuiꝰ simillitudinē fit
alia dr̄ exēplar:℔ sit dcm̄ ō idea. ¶ Qtū ad zᵐ: qūo se
bēat q̄tū ad ꝑnᵐ cogscēdi:sciendū ꝙ fm ponētes spēs:
duplexē ꝑnᵐ cogscēdi:vnū ꝙ est spēs:ꝛ istud ꝑnᵐ ꝑce-
dit oēm cognitōez:nec añ eiꝰ motōez ꝑintelligiꝫ cogno
sci añq̄ sit ꝑnᵐ cogscēdi : nec mouet ad cognoscēdū vt
ꝑcognitū. Aliud est: ꝙ est ꝑnᵐ scōariū intelligendi: ꝙ.s.
ꝑintellectū est ꝑnᵐ cognoscēdi altez: sicut aliqñ ꝑ effe-
ctū cognoscimus cām vel eꝫ. Mō idea non ponit ꝑnᵐ
cognoscendi ꝑ modū spēi intelligibilis:qz ꝓprie forma
rei exēplaris:nec se bz ad itellectū per modū forme in-
herentis intellectui: ſz magis ꝑ modū forme intellecte
in qua:vt dcm̄ est.aliqd relucet ad eiꝰ silitudinē ꝓduci
bile ab agēte ꝑ intellectū ad ipsam ideā siue ad formā
exēplarē aspiciēte:sicut ps de scriptura vel pictura qñ
sunt exēplaria: fm ēt illos ꝙ nō ponunt spēs est zʳ ꝑnᵐ
cognoscēdi:vnū.s.ꝙ est ꝑnᵐ:ꝙ ꝑintelligiꝫ omni intelle
ctiōi:ꝙ nō mouet vt ꝑcognitū:qz ei motioni nulla co-
gnitio ꝑintelligiꝫ, sicut sunt ꝓma cognita. Aliud est ꝑn
cipiū secūdariū:ꝙ nō mouet nisi vt ꝓcognituz . Mō
idea nō ponit vt ꝑnᵐ ꝑᵐ:sicut mouēs ad cognitōez ꝓce
cogniti:ſz vt secūdariū mouēs ad cognitionē secūdi co-
gniti: ꝛ mouere vt ꝑcognituz in quo aliud relucet. Est
aūt sciendū:ꝙ nō negaꝫ:ꝙ idea nō possit eē ꝑnᵐ cogni-
tū: sed hoc negaꝫ:ꝙ idea inq̄tū idea:vel fm rōnez qua
idea nō sit rō cognoscendi ꝑᵐ cognituz:qz ꝛ si ꝑᵐ cogni-
tum:quod est essentia diuina sit idea:non tn̄ vt idea est

ꝑn^m cognoscẽdi essentiã diuinã ſm ꝙ idea: ſz est ꝑn^m intelligẽdi creaturas: qz ipsa ſm ꝙ ꝓintellecta vt in quo relucẽt aliq̃ ad imitatiõez ei^9 ꝓducibilia est ꝑn^m cognoscẽdi illa relucẽtia. vñ eẽntia diuina nõ bz ideã. Tũ ꝓp B: ꝙ nõ ꝓintelligit ei aliqd in quo reluceat: nec ẽt est ꝓducibilis ad imitatõez alic^9. g̃ eẽntia diuia bñ est idea: ꝛ ipsi^9 nulla est idea. ſic g̃ ꝑz narratiue: qũo idea ſe bz ad ꝑn^m cog̃scẽdi: ꝛ ꝙ est aliq̃ ꝑn^m cognoscẽdi ꝛ qual'r.

¶ Dis ꝓmiſſis ꝑz qd ſit dõm de qõne. nã idea est ꝑn^m cog̃scẽdi nõ gdẽ ꝑ^m ꝑn^m: ꝛ ꝑ^c cognitiõis ꝓut aliqd non cognitum mouet ad cognitiõez ꝓcogniti: ſz ſicut aliqd fã ꝓcognitũ mouet ad cognitõez ꝓcogniti vel alicui^9 relucẽtis in ipso. Et h̃ duo volo ꝓbare ad nũc duab^9 rõnib^9. Et ꝑ ꝙ ſit ꝑn^m cognoscẽdi: qz ſm oẽs idea est ꝑn^m ideati. Sed h̃ nõ posset eẽ ſi idea nõ eẽt ꝑn^m cognoscendi. g̃ ꝛc. Ma. ꝺcedit ab oibus. Mi. ꝓbat: qz in artifice id qõ est ꝑnci^m artificiati ſiue ideati ꝓtinet nec̃io vel ad itellcm̃ vl' ad volũ^tem vel ad po^s executiuã: ſz idea vt ꝺ ſe ꝑz nõ ꝓtinet ad volũtatẽ vel ad po^am executiuã. g̃ ꝓtinet ad itellcm̃. ¶ Ex h̃ ulteri^9 arguo nulla res ꝓtinẽs ad itellcm̃ artificis põt eẽ ꝑn^m artificiati niſi act^9 itelligẽdi vel ꝑn^m ei^9: qz agit ꝑ itellcm̃ ꝛ velle ꝛ q̃ũ ad itellectũ nihil põt eẽ ꝑn^m in artifice niſi vel act^9 itelligendi vel ꝑn^m ei^9: ſz idea ꝓpe nõ est act^9 itell'ndi. g̃ est ꝑn^m ei^9.

¶ 4.ª rõ ꝓbat vtrũq; ſil'. ſ. ꝙ ſit ꝑn^m itell'ndi: ꝛ ꝙ ſit ꝑncipiũ itelligẽdi mõ ꝑdicto. ſ. vt qõdã ꝓcognitũ: ſed illa forma ad cui^9 aſpectũ artifex ꝓcõcipit aliqd ꝓducibile ad ſil'itudinẽ ei^9 est ꝑn^m cog̃scẽdi illud ꝓducibile: ꝛ per modũ q̃ aliqd ꝓcognitũ est ꝑn^m cog̃scẽdi aliqd aliud ſecundo cognitũ: ſed idea est talis forma. g̃ ꝛc. Mi. ꝑz ex rõne idee. ma. ẽt faciľr ꝑz: qz illud ad cui^9 aſpectũ aliud ꝺcipit opz ip̃m ꝓintelligi ꝛ aſpici añ talẽ ꝺceptũ ꝛ ẽt eẽ cãm talis cõcept^9: qz ex quo nõ niſi ad aſpectũ eius põt aliud concipi. vñ opz ꝙ aſpicere ad ip̃z ſit cã concipiendi. g̃ ꝛc. Et ſic ꝑz ad qõnẽ. ¶ Ad rõnẽ in oppo^m dõm: ꝙ ma. nõ est ſimplr vera. ſ. ꝙ id qõ est posteri^9 cognitũ ꝓ nõ est ꝑn^m cognoscẽdi id aliud: ſic̃ ꝑz apud nos vel iter nos. ſi ponam^9 ſpẽs: qz ſpẽs ẽ ꝑn^m cog̃scẽdi aliq̃ rẽ ex̃: ꝛ tñ ſpẽs nõ ꝓintelligit illi rei: imo est posteri^9 cognita: qz nõ est ꝑn^m cog̃scendi vt qd ꝓcognitũ. Dato ẽt ꝙ nõ ſint ſpẽs: idẽ ſeq̃t. nã itellus agẽs ẽ ꝑn^m cog̃scẽdi alia: nec tñ ꝓcog̃scit añ illud: imo posteri^9 cog̃scit q̃ illa. Mi. ẽt ꝑz. ſ. ꝙ idea est posteri^9 nota q̃ ideata. ſi itelligat q̃tuz ad id qõ ẽ: ꝛ q̃tũ ad h̃: ꝙ ẽ q̃dã for^a falſa est. Rõ ad ꝓbandũ h̃ adducta nõ valet: qz ſupponit falſum. ſ. ꝙ idea ſit formaľr re^a: cui^9 oppo^m est oñſuz. Tñ vex est ꝙ rõ ſue ideabilitatis est posteri^9 cognitũ q̃ ip̃m ideatũ: q̃tũ ad illud qõ ẽ: ſz idea ſm ꝙ idea ꝛ ideatũ ſm ꝙ ideatuz ſil' cognoſcũt: ita ꝙ iſte est ordo: ꝙ talis forma: q̃ idea dr. ꝓmo cog̃scit ſm eẽntiã ſuã q̃ talis for^a. 2.º ꝙ alia i ea relucẽt itelligunt alia in ea. 3.º vo cog̃scit: qũo in ea rõ idee ꝛ ideati inenit: nõ. n. oz ꝙ ſi aliqd est ꝑn^m cog̃scẽdi altex: ꝙ rõ ſue ꝓncipiatiõis re^u talis cognitiõis ꝓcog̃scitur: etiã ſi ſit ꝑn^m cognoscẽdi vt ꝓcognitũ: qz ſz cognitio ei^9 ſit cã cog̃scẽdi id aliud: ſic̃ ſi aliqs ꝑ fumũ ꝓcognitũ cognoſcat ignẽ esſe alicubi: nõ tñ opz ꝙ ꝑus cognoſcat qũo fum^9 ꝓcognit^9 est ꝑn^m illi^9 cognitionis vel cog̃scat ꝓncipiatiõez fumi reſpectu cognitionis ignis. Et ſic ꝑz ad qõnem ꝛ ad argumenta. Qõ. IIII.

Ostea querebaꝫ vnũ q̃tũ ad relationez. Et est vtx relo: vt relo ꝺſtituat ꝑſonã diuinã. Et argr ꝙ ſic: qz pñitas vt pñitas ꝺſtituit patrẽ in eo ꝙ pater: ſz pñitas vt paternitas est relo vt relo: ꝛ formaľr dicit relonem vt relo'est. g̃ ꝛc. Ma. ꝑz: qz vnaquęq; forma in eo ꝙ talis conſtituit in tali eẽ: ſicut albedo in eo ꝙ albedo ꝺſtituit albũ in eo ꝙ albuz: ꝛ a ſil' pñitas in eo ꝙ pñitas cõſtituit patrẽ in eo ꝙ pater est. g̃ ꝛc. ¶ P. ꝓpetas conſtituit aut abſo^ta: aut relata ſi vt rela bñ ꝓpoſitũ. ſi vt abſoluta ſequẽ ꝙ erunt plura abſoluta in diuinis: ꝛ ꝙ ꝑſone diuine ſint ſuppoſita ab^ta: qđ est icõueniẽs: relinquit g̃: ꝙ relo vt relo est ꝺſtituat ſponã.

Contra posteri^9 nõ cõſtituit ꝑus: ſed relo vt relo est posteri^9 ſuppo^to ꝙ refert. g̃ ꝛc.

Respondeo ad euidẽtiã h^9 qõnis. Prio ponendus ẽ itell's qõnis. Scõo oñdẽ: ꝙ relonі repugnat: imo nec̃io ꝺuenit ponere aliquid in relato. Tertio ponent opiones de iſta qõne.

Quantum ad ꝑ^m ſcl̃ẽdũ: ꝙ iſta qõ non est eadẽ cũ illa qua q̃rit qđ formaľr ſignificet ꝑſona: vtx. ſ. formaľr iportet eẽn^a vel relatõez: ſz ea dẽ qõ poſſet fieri de ꝓprietate vt ꝓpetas ẽ: vtrũ. ſ. ꝑſona formaľr ſignificet eẽntiã vel ꝓpetatẽ: vñ ad iſtã qõnẽ parũ facit: ꝙ dicat qđ relo ꝺſtituit ꝑſonaz vt eẽntia vel ꝙ eẽntia ꝺſtituit ꝑſonã vt est relo: vel ẽt ꝓprietas: nec ẽt illiq; dñt: ꝙ ꝑſona dicit relonẽ vt est eẽntia nõ intẽdũt: ꝙ ly vt dicat totã rõnẽ ꝺſtituẽtẽ: ita ꝙ eẽntia ſit tota rõ ꝺſtituẽs: ſz intẽdũt ꝙ dicat partẽ rõnis ꝺſtituẽtis: vt ſit ſenſus qđ relo nõ conſtituit totaľr qđ ſola relo nõ ꝺſtitueret: ſz relo vt eẽntia ꝛ relo ſil' accepta cũ eẽntia: ita ꝙ ſi illa res eẽt ſolũ relo ꝛ nõ ſuba nõ ꝺſtitueret ſuppoſitũ. Et ex h̃ põt patere: qđ rõ quorũdã q̃ h̃ dicũt. ſ. qđ relo vt ſuba ꝺſtituit ꝑſonã volũt ipugnare parum valet: dñt. n. ꝙ idẽ ẽ dicere: ꝙ relo ſic̃ ſuba ꝺſtituit ꝑſonã ꝛ dicere ꝙ ſuba ſimplr ꝺſtituit perſonã: qz ꝙ ꝺuenit alicui vt est talis res ſimplr ꝺuenit illi rei. Ad illud añt faciľr ꝑz ex dictis: qz h̃ vex eẽt ſi ly vt diceret totã cãz: ſz nõ est ſic in ꝓpoſito: nec est intẽtio illoꝝ q̃ ponunt ꝙ relo vt ſuba ꝺſtituat vel dicat ꝑſonã: imo intendũt mõ quo expoſitũ est: ꝙ ly vt eẽntia vl' ſuba dicat ptẽ rõnis ꝺſtituẽtis. ¶ Est g̃ ſenſus qõnis: vt q̃rat de eo: ꝙ ꝑter eẽntiã ꝺcurrit ad ꝺſtitutionẽ ꝑſone ſub qua rõne conſtituat: vtx ſm rõnẽ qua relo est vel aliter q̃ vt relo: nec q̃rit h̃ de re ipſa: qz ꝺſtat ꝙ res ipſa: q̃ est relo cũ eẽntia ꝺſtituit: ſz de rõne. ſ. ſm q̃ rõnẽ: ꝛ vtx ſm ordinẽ rõnis perſona diuina ꝑus intelligat esſe ſuppoſitũ q̃ relatuz. Et hoc ſufficit de primo. Primum

Quantum ad 2.^m ſ. ꝙ relonі vñ relo ꝺuenit dicere aliqd exr̃ũ i relato: ita ꝙ in rõne relonis ſit ꝙ dicat aliqd poſitiuuz in eo ꝙ refertur. Scõm principale.

¶ Ad cui^9 euidẽtiã ſciẽdũ est: ꝙ aliud est dicere: ꝙ relatio dicat aliquid in relato dr̃ne realr a fundat^o: ꝛ ꝙ dicat aliqd exr̃ũ in relato ſiue differat a fundat^o ſiue nõ.

¶ Item ẽt aliud est dicere: ꝙ de rõne relonis tñ relo est ꝙ aliquid ponat in ſubo relato: ꝛ aliud est dicere: ꝙ ꝑpletiuũ rõnis ſue ſit h̃. nã de rõne bois in eo: ꝙ bõ est eẽ aial: aial añt nõ est ꝑpletiuũ rõnis ſue: nec ẽt ex hoc: ꝙ aliqd est aial nullo plus addito bz ꝙ ſit homo: nõ qz aial nõ ſit de ei^9 rõne: ſz qz nõ ſolũ aniał est de ei^9 rõne. Et ſil'r eẽ in aliquo nõ icludit eẽ relatiõ vel relonẽ: non qz nõ eẽ in relato ſit de relonis rõne: ſz qz nõ ſolũ h̃ est de ei^9 rõne. Oz añt ponere aliqd in ſubo relato ſit de ratiõe relonis: oñde ad nũc triplici rõne. ¶ Pria ſumit̃ ex bitudine relonis ad duo extrema: ꝛ est talis: oīs relatio ex eo ꝙ relo est duoꝝ extremoꝝ. Tũc q̃ro vtruz relo ſit ſic illoꝝ extremoꝝ vt ſit vni^9 in quo ꝛ alterius vt ad ꝙ: aut est: ꝙ ſit vtriuſq; vt ad ꝙ: ſi vni^9 vt in quo ꝛ alteri^9 vt ad ꝙ bñ ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ relo dicit aliqd in relato: ſi añt est vtriuſq; vt ad ꝙ: ſequit̃ ꝙ pñitas ſit ad pa

trem ꝛ ad filiū:ꝛ filiatio ſit ad filiū ꝛ ad p̄ez:qđ eſt ma nifeſte falſum. ¶ Relingꝫ ģ p̄m.ſ.ꝙ reſo ēt: vñ reſo dicit aliquid in relato: ſiue ſit diuerſum a funda[to]: ſiue non. Si dicaꝫ:ꝙ non opz ꝙ reſo vtriuſq; extremi ſit:nec vt ad qđ:ita ꝙ ſit ad vtrūq;:nec ꝙ ſit in vno: ꝛ ſit ad alte rū:ſz eſt dare mediū,ſ.ꝙ reſo bz vnū extremū:vt ꝙ eſt ipſa: nō aūt in quo ſit ipſa:ꝛ aliud extremū bz ad qđ ſit ipa. ¶ Cōtra:qz ſicut albedo:nec eſt id qđ eſt albū:nec eſt id qđ eſt ꝑprie:ſz eſt id quo aligd eſt albū: ita ēt opz dicere:ꝙ relatio ſit id quo aligd eſt relatū: ꝙ nō eſt ipa reſo:ſz ꝙ ipſam referꝫ. ģ opz dicere:ꝙ reſo reſpiciat pre ter extremū ad qđ eſt aliud extremū vt cui⁹ eſt:ꝛ nō ꝙ ipa eſt:ꝛ cū nō poſſit eē illi⁹ vt ad qđ. aliogn p̄nitas eēt eſſe p̄rem:opz qđ ſit ens vt in quo. ¶ 2ª ratio ſumit ex mō denoiandi quo aligd denoiat aliud:ꝛ eſt talis. Dis denoiatio:aut eſt ab extrinſeco:ſicut ꝙ forma denomi nās fit ex denoiatū: ſicut qñ denoiat res eſſe intellecta ab actu itelligendi exīte in alio:aut eſt denoiatio ab in trinſeco:ſicut qñ forma a qua fit denoiatio eſt intrinſe ca:ſicut qñ dr aligd albū ab albedine exīte in eo ſicut in ſubo:ſz qñ dr de aliquo:ꝙ ſit pr̄ nō pōt dici: ꝙ ſit de nomiatio ab extrinſeco:qz ſi ita eēt oporteret:ꝙ forma denominās.i.p̄nitas eſſet ex p̄rem vel in alio ꝙ per ſe ſubſiſteret:quoꝝ qđlz eſt ipoſſe. ¶ Relingꝫ ģ:ꝙ talis de noiatio eſt ab eo:qđ eſt in denomiato:ꝛ p ꝺns reſo dicit aligd in relato. ¶ Et cōfirmaꝫ rō:qz in diuinis ponere reſones aſſiſtētes ꝛ nō iſiſtētes reputaꝫ erroneū ꝙ nō eēt verꝝ:ſi reſo nihil poneret in relato. ¶ 3ª rō ſumitur ex ℔:ꝙ reſo in diuinis ꝺſtituit:qz aut ꝺſtituit vt p̄n⁹ intra:aut vt p̄n⁹ exī:nō vt p̄n⁹ exī:qz tūc eſſet efficiens vel finalis. ģ vt p̄n⁹ itra:ſed id qđ ꝺſtituit aligd vt p̄n⁹ in tra dicit aligd exīs in conſtituto. ģ reſo diuina dicit ali quid exīs in ꝑſona relata. ¶ Si dicaꝫ:ꝙ nō eſt aligd: ſz ad aligd. Nihil eſt:qz ēt ipſuz aligd ſm ꝙ aligd dici tur alterꝝ eſt aliq̄ res vel mod⁹ realis exīs in aliquo cu ius eſt modus. Sed verū eſt:ꝙ ex ℔ ꝙ ille mod⁹ eſt in aliquo nō bz:ꝙ ſit mod⁹ relatus: niſi cū ℔:ꝙ eſt in. ſic nec ex ℔ ſeqū:ꝙ reſo ex rōne ſua nihil ponat: ſz ex ℔ ꝙ ponit aligd in aliq̄ nō ꝺpleꝫ rō ei⁹:ꝛ ℔ ſufficit de 2ª.

Tertium ꝑn cipale.

Quantum ad 3m ſcienduz:ꝙ de iſta qōne ſunt due opiones:quaꝝ ꝑma eſt: ꝙ reſo vt reſo ꝺſtituit pſonā. ¶ Ad cui⁹ euidentiā ſciendū eſt: ꝙ ſm oēs pſona eſt aligd ſubſiſtens: ꝛ incōicabile vlti mate diſtinctuz ab omni alio pſonalr:ſiue hypoſtatice. Mō pſona diuina q̄tū ad actū ſubſiſtēdi quo ſibi ꝙue nit eē nō in alio ꝺſtituiꝫ p eēntiā diuinā inq̄tū eſt q̄dā nā ſubalis:ſed inq̄tuz eſt cōicabilis ꝛ diſtincta ab alys pſonis p ꝑpetatē relatiuā ꝺſtituiꝫ:qz nihil ꝺſtituiꝫ i di uinis niſi p reſonē ozigis. ¶ Ulteri⁹ ſciendū:ꝙ in diui nis illa:q̄ ſignanꝫ p modū actiōis ꝛ paſſionis dīt reſo nes:ſz dicāt eas p modū actiōis ꝛ paſſiōis: nā cū ibi nō ſit aliq̄ nā effecta:ſz tm̄ cōicata de actiōe ꝛ paſſiōe non pōt ibi aligd remānere niſi reſones: q̄ ſunt iter cōicantē vnā ꝛ recipiēdē nām q̄ bz ꝛ eā cui cōicaꝫ. Dīt ģ iſti ꝙ reſo vt reſo ꝺſtituit ſuppo⁹ diuinū: nec ponūt ꝙ reſo precedat re vel rōne ſuppo⁹: nec eꝫ: imo dīt ꝙ ſil re ꝛ rōne ſunt ſuppo⁹ ꝛ actus notionales ꝛ reſo: puta pr̄ gnāre ꝛ p̄nitas. Et ad ꝓbādū ℔.ſ.ꝙ reſo vt reſo ꝺſtituit ſuppo ſitū diuinū poſſent adduci due alie ratiōes p̄ter illas: q̄ poſite ſunt in arᵒ. ¶ Quaꝝ p̄a ſumiꝫ ex ꝺditiōe diuini ſuppoſiti ꝛ eſt talis. ¶ Relatiū vt relatiū eſt ꝺſtituiꝫ per reſonē:ſed ſuppo⁹ diuinū eſt ſuppo⁹ relatiū. ģ 2ª. vtra q̄ ꝓpō plana eſt. ¶ 2ª ſumiꝫ ex diſtōne: q̄ eſt inter ſup poſita diuina ꝛ eſt talis ꝑpetas ꝺſtituit ſuppo⁹ diuinuz inq̄tū eſt incōicabile ꝛ diſtinctū; ſz in diuinis nulla eſt diſtō niſi p reſones oziginis. ģ reſo ozigis vt talis eſt ō ſtitutōe ſuppoſiti diuini. Iſtud aūt ꝛ ſi ſit ſubtiliꝫ dcm: vī mihi nō bñ dcm. ¶ Et p̄ qz vī du⁹ ℔:ꝙ dr.ſ.ꝙ ſtan te dicta hypotheſi reſo vt reſo: ꝛ ſuppo⁹ ſunt ſil ſm in tellectū:ita ꝙ vnū nō ſit ꝑius altero ſm intellectū:qz cō ſtitutiuū ſemp eſt ꝑius ſaltē ſm rōnē intelligēdi cōſtitu tuto ſemp ꝛ ſuppoſito. ſi ģ reſo vt reſo ꝺſtituit ſuppoſi tū vt reſo eſt ꝑor ſaltē ſm rōnē intelligēdi ipſo ſuppoſi to ꝺſtituto. ſicut ꝺſtituēs ꝑius eſt ꝺſtituto: ꝛ ſicut ſimpr ꝑius eſt ꝺpo⁹. nā reſo ſe bz ſm rōnē itelligndi vt ſimplex vel ſicut ps:ꝛ pſona ſicut cōpoſitū. Hoc ēt ꝙ dr: ꝙ ſup poſitū vt ſuppo⁹ nō ſit ꝑius ſm rōnē intelligndi q̄ agere: puta gnāre:nec gnāre ſit ꝑius ſm rōnē itelligndi q̄ p̄nitas vt eſt talis reſo. Nō videt vez:ꝛ ad ℔ cā breuitatis adduco vnā rōnē:qz qñ aliq̄:q̄ iueniunt in aligb⁹ diuer ſa re ꝙueniūt in aliquo vno p eēntiā q̄lē ordinē bēbant ſm rē vbi erāt diuerſa re talē ordinē ſm q̄dā cozrñdē tiā ꝓportiōalē debēt bre ſm rōnem in illo in quo ſunt vnū re:ſz ꝺſtat ꝙ illa in gb⁹ re dr̄nt iſta.ſ. ſuppo⁹ gene rās ꝛ gnāre ꝛ p̄nitas bñt talē ordinē nāe ſm rē:ꝙ ſup poſitū gnāns ē ꝑius q̄ gnāre:ꝛ gnāre ꝑius q̄ reſo. ģ vbi ſunt vnū re ſicut in diuinis debēt bre ꝺſimilē ordinem ſm rōnez g ꝓportionalr cozrñdeat ordini rei. Mi.pz. Ma. ꝓbaꝫ:qz ſicut rō ad rē:ita ordo rōnis ad ordines rei:ſed ea q̄ ſunt vnū re:ꝛ bñt cozrñdentiā diuerſaz bñt diuerſas rōnes ꝓportiōalr ſe bñtes ad illa diuerſa re. ģ illaꝝ diuerſaꝝ rōnū ordo bz cozrñdere ordini diuerſa rū rez cozrñdentiū. ¶ Sed forte diceret aliqs:ꝙ verꝝ eſt. ſi rō illoꝝ diuerſoꝝ vniuoce remaneret in illo vno mō nō manet rō ſuppoſiti increati vniuoce cū ſuppoſi to creato:ꝛ iō vt vī nō ſeqū. ¶ Sz illud nō valet:qz ℔z nūq̄ ordo rōnuz cozrñdet ordini rez: qz ipoſſe eſt:ꝙ illa que ſunt re diuerſa ꝛ alia que ſunt vnū re dr̄ntia ſo la rōne bēant vnā rōnē vniuocā: voluntas.n. ꝛ intelle ctus in deo vel iuſtitia vel ſcientia nō pñt eē vni⁹ rōnis vniuoce cuz intellcū ꝛ vo[lū]ꝛ ꝛ iuſtitia ꝛ ſcīa in creaturis. Et ad hoc ꝙ in talib⁹ dr̄ntibus ſola rōne ſit ordo rōnis cozrñdens ordini rei vbi talia diuerſificanꝫ re nō regꝝ ꝙ hinc inde ſint vni⁹ rōnis vniuoce: ſed ꝙ rōnes il le ſibiinuicē ꝓportiōalr cozrñdeāt. ¶ Ad rōnes autez quas inducunt patebit alia opiniōe poſita ꝛ declarata. Eſt ģ aūt poſitio:q̄ ponit:ꝙ lz ita ſit ꝙ in diuinis nō ſit diſtō:niſi p reſones oziginis oppoſitas: tñ ipſa ꝑpetas nō ꝺſtituit vt reſo:ſiue ſm rōnē qua reſo:ſz ſm rōnem qua eſt ꝑprietas diſtinctiua in eē ſuppoſiti:ſiue hypo ſtatico ꝛ eē ſic diſtinctū p̄intelligiꝫ ꝙuenire ipſi pſone anteq̄ intelligaꝫ relata. ¶ Ad cui⁹ euidētiā intendo p̄ declarare tria:q̄ ſunt neceſſaria ad ꝓpoſitū. 2º adducā vnā rōnē tm̄ ad probādū ꝓpoſitū. 3º rndebo ad rōnes in oppoſitū. ¶ Primo. ģ declarandū eſt qd itelligiꝫ p diſtingui in eē ſuppoſiti. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū:ꝙ diſtinctio in eē ſuppoſiti dupliꝫ pōt intelligi. Uno⁹ ꝙ ſit diſtinctio in ipſo actu eēndi quo ſimplr ſuppo⁹ eſt ens nō in quo:ita ꝙ in ipſo actu eēndi non in alio diſtō ſit:ꝛ ſic nō intelligiꝫ:ꝙ ꝑprietas diſtinguat in eē ſuppoſiti: qz tale eē eſt per eēntiā ꝛ eſt vnū in trib⁹. Alio⁹ pōt acci pi eē ſuppoſiti nō pro tali actu eēndi vel exiſtēdi:ſz pro ipſa ſuppoſitalitate:vt ita dicā ſiue pſonalitate:ꝛ ſic in telligiꝫ ꝙ ꝑprietas in diuinis diſtinguit in eē ſuppoſiti .i.in ipſa perſonalitate ſiue ſuppoſitalitate vt ita dicam. ¶ Scōo ſciēdū:ꝙ qñ aliq̄ duo ſic ſe bñt ꝙ vnū i plus eſt q̄ alterū:vnū eoꝝ eſt ꝑius ſm rōnē q̄ aliud nō ſo lū in gñali:ſz ēt in ꝑticulari ſignificato. vñ ſicut ℔z rōnē ꝑius intelligiꝫ aial q̄ homo:ita ꝑius intelligiꝫ ℔ ꝑti culare ſm ꝙ eſt ℔ aial q̄ ſm ꝙ eſt ℏ homo:ꝛ ſimiliꝫ ſi

Videſcotū p̄ ſcu. diſt. 26 q. vnica ꝛ ꝛ in quodl. q. 4.

cgtitas esset illud qđ distinguit suppositа in rebus mā/libus: qz tñ distinguere est in plus cgz cgtū esse ꝑus itel/ligeret ꝺ cgtū eē distinctū in cgtū est ꝺ distinctū cgz fm qꝺ est boc cgtū: nūc aūt ita est: qđ lz distinguere in eē re latiuo nō se bēat in plus cgz rel'o: qz oē qꝺ distiguit in eē relatiuo in cgtū relatiuū est rel'o: tñ distiguere in eē supꝓ positi in plus se bz cgz rel'o: z ideo dato qꝺ in aliq nā so/la rel'o distinguat suppom: tñ id suppom distinctū prius itelligit vt ꝺ suppom distinctū cgz vt ꝺ suppom relatuz. Et qz posset dici: qꝺ lz distinctiuū suppositi sit in plus cgz rel'o: tñ distinctiuū suppositi diuini nō est plus cgz rel'o; z iō rel'o vt rel'o est de ei⁹ ꝓstitutiōe: z iō opz ponere ter tiū per qꝺ ꝺ remouet. ¶ 3° igit sciendū est: qꝺ signatuz alic⁹ termini pōt accipi ꝓpe z formal'r vel māliter vel q̄si illatiue: sicut signatū vacui ꝓprie z formal'r loquē/do est loc⁹ natus repleri corpe in quo nō est corp⁹: fm aūt eos q nō ponebāt aliqd nisi corpus vacuū dicebat loc⁹ in quo nulla res erat vbi dicit pb̄s: qꝺ ꝺ non est for male signatū vacui: sed tñ se bz illatiue ad signanduz: tñ dato qꝺ nulla res sit nisi corp⁹: seqū qꝺ vbi nō est cor/pus nihil sit: sic ēt demꝫato ꝺ aniali qꝺ est ꝺ anial nō se bz in plus cgz ꝺ bō. Tñ qñ dico ꝺ aial formal'r nō signi ficat ꝺ bō: z sil'r quādo dr̄ subsistēs diuinū distinctū: lz ibi distō nō sit nisi per rel'onē nō signat formaliter re latū. Et simil'r qñ dico distinctiuū diuinū nō signat for maliter rel'o: lz nihil distinguat in diuinis nisi relatio.

¶ His declatis breuiter adduco ad ꝓpom vnā rōnez. Ad ꝓbādū. ſ. qꝺ rel'o fm rōnē: qua est rel'o non ꝓstituit ꝑsonā: qz rel'o fm rōnē qua rel'o nō est de ꝓstitutione il li⁹: qz ꝑcedit relatū in eo qꝺ relatū: qz rel'o in eo qꝺ rela tio nō ꝓstituit nisi relatū in eo qꝺ relatū. Sz ꝑsona diui na siue subsistēs diuinū distinctū ꝑcedit subsistēs diui nū vt relatū. g̊ rel'o vt rel'o nō cōstituit ꝑsonā diuinā si ue subsistēs diuinū distinctū. Ma. ꝑz de se: ex 2° decla rato: z dato qꝺ in diuinis nō sit distō nisi per rel'ones: ta men formal'r distinctū diuinū in esse ꝑsonali nō signat ipsaz rel'onē vt rel'o est: lz significet ꝓprietatē vt distin ctiua est in eē ꝑsonali. ¶ Ad pm g̊ in oppom: qꝺ aly idu cunt dōm: qꝺ ma. est vera. Ad mi. dōm: qꝺ suppositа di uina sunt suppositа relata: ita qꝺ sunt suppositа z relati ua: z lz nō possint eē non relatiua: ꝑus tñ intelliguntur vt suppositа cgz vt relata: z illa ꝓprietas: que distiguit z in eē ꝑsonali z in eē relato ꝑus itelligit distinguere in esse ꝑsonali siue hypostatico cgz in esse relato: sicut lz in deo nō sit intellus qꝺ nō sit volūtas: tñ illa res: que est intel lectus z volūtas ꝑus intelligit vt est intellus cgz vt est volūtas. ¶ Ad 2m ꝑz per idē. nā lz in diuinis nulla sit distinctio fm rem nisi per rel'ones: tñ illa distinctio pōt dupl'r intelligi. ſ. ꝓout est distinctio in esse hypostatico: z ꝓut est distinctio in eē relato: z illa distinctio: que est vna: z eadē fm rem fm rōnē intell'ndi est ꝑor vt est di stinctio in eē ꝑsonali cgz vt est distō in eē relato: z ex boc sequit qꝺ illa res: que est rel'o ꝓstituit vt est quedā ꝓpe/tas distinctiua in eē ꝑsonali: nō aūt fm rōnē qua est di stincta in eē relato. ¶ Ad id aūt qꝺ fuit argutū ad ꝓnci pale. Dōm est ad pm: qꝺ pr̄ pōt accipi adiectiue z substā tiue: z si accipiat adiectiue. Tūc pr̄ nō dicit formal'r lo/quēdo suppom: sz aliqd se hñs p modū cuiusdā accītis suppositi iā ꝓintellecti. vñ lz ꝓcedat: qꝺ eēntia est pater vel qꝺ eēntia est ille q est pr̄ fily: nō tñ ꝓcedit: qꝺ eēntia sit pr̄ fily ne intelligat: qꝺ pr̄ cū adiectiue teneat determinet eēntiā: z distinguat in eē relatiuo a filio. Accipiē do g̊ sic ꝑem. ſ. adiectiue ꝓstituere sic non est ꝓstituere suppositū in esse suppositi: sed est constituere suppositū ꝓintellectū in eē relato: cui suppositū ꝓintelligit: z ex ꝺ nō sequit: qꝺ rel'o vt rel'o ꝓstituat suppom in eē sup/positi: sed in esse relato vt relatū est nō sic suppositum. Si aūt teneat substātiue sic stat ꝑ suppositо: nō tñ ꝑ sup posito tñ: sz ꝑ suppositо vt ꝑplicat qdā additū ad sup positū: sicut si accipiat ꝓcretū subē. Dōo albū currit: vl aliqd tale. Albū sic substātiuatū stat ꝑ suppositо: nō tñ ꝑ solo suppositо: sed ꝑ suppositо vt simul cōprehendit albedinez sibi supueniente: z iō cgtūcūqꝫ albū staret ꝑ suppositо: tñ ipsi forme albedis ꝑsupponit ipm suppo/sitū. Ita dico: qꝺ qñ i diuinis pr̄ substātiue tenet: lz stet ꝑ suppositо: qz nō stat ꝑ eo cōprehēdēdo cgtdā formā: que fm rōnem itelligēdi per additionē se bz ad suppo/sitū mō quo dcm est. ¶ Ad mi. qñ dr̄: qꝺ pr̄nitas vt pa/ternitas ꝓstituit pr̄em vt pr̄em vex est. Non rōne qua suppom: sed rōne qua id suppositū vt sic signatū cōpre/hēdit illā formā: que fm rōnem intelligēdi ꝑ additiōez se bz: sicut dñs in diuinis. si tolleret distinctio ꝑsonarū staret ꝑ suppositо abso'e: qz substātiue tenet: z tñ rela tio dominy nō ꝓstitueret id suppositū absolutū. ¶ Ad 4m: qꝺ est fm cgtū ad rōnes factas ad ꝓncipale dōm: qꝺ ꝓprietas nō fm rōnem absolutā: nec fm rōnem relatā ꝓstituit: sed fm rōnem ab vtraqꝫ abstrahentē: qz distin guere in esse absoluto vel in esse relato dato qꝺ in diui nis gra mā nō se bēat in plus: tñ suppositū fm rōnem qua subsistēs distinctū ꝓintelligit sibiipsi vt est distin ctum relatū mō quo declaratū est supra. ¶ Sed ꝺ boc obyciunt qdā: qz sicut ita est in rōnib⁹: ita z in rebus: lz in rebus nō est dare aliqꝫ rem: que non sit absoluta vel relata. g̊ nec in rōnib⁹ est dare rōnem: que non sit abso luta vel relata. ¶ Ad boc dōm: qꝺ lz inter res z rōnes: sit in multis similitudo: qz sicut in rebus nō inuenit ali qua res ex̄ alam: nisi ꝺ vel illa. Sic ēt in rōnibus nō in uenit aliqua rō cōis: que nec sit ꝺ rō: nec illa. sicut pz qꝺ nō inuenit in rebus aliqꝺ aial: qꝺ nō sit bō vel brutū: ta mē inuenit aliq rō cōis: q nō includit rōnez bois deter minate: nec rōnē bruti: z sil'r vnū rōne saltē analoga. ſ. distinctū in esse suppositi: qꝺ nō determinet sibi rōnē re lati vel absoluti. ¶ Et si obyciat ꝺ ꝺ: qꝺ fm ista circū scriptis ꝓprietatib⁹ relatiuis nō manerent ꝑsone distin cte. ¶ Ad boc dōz: qꝺ circūscribere ꝓpetates relatiuas pōt ꝺtingere dupl'r. Uno mō negatiue. sic. ſ. qꝺ ponant tales ꝓprietates non esse in diuinis real'r: z sic circūscri ptis rel'onibus nō manerent in diuinis ꝑsone distincte. Alio mō pōt ꝺ itelligi ꝓuatiue. ſ. qꝺ maneāt in itellectu ꝑles ꝑsone nō coitellectis rel'onib⁹ siue ꝓpetatib⁹ relatiuis: z accipiēdo sic circūscribere ꝓpetates vt sunt re latiōes z circūscribere eas vt sunt ꝓpetates distictiue: qz circūscriptis ꝑ intellectū ꝓpetatib⁹ vt sunt relatiue, adhuc manēt in itellcū tria suppositа diuina. vñ qñ di cimus tria suppositа diuina nō statiz ꝓcipimus tres re lationes: sed circūscriptis ꝓprietatibus fm oēm rōnez qua sunt ꝓprietates distinctiue nō manet in itellcū ali quod diuinū distinctū ab alio diuino.

Ostea querebantur duo pertinē tia ad creaturam pure spi/ritualem. ſ. ad animam. Et primū erat vtrum anima separata intelligat ꝑ spe cies ꝺ acquisitas. Secundū erat vtrū act⁹ fidei z visio stent simul in anima separata. ¶ Questio. V.

D primum sic ꝓcedit: z argui tur: qꝺ anima sepa rata nō intelligat per spēs hic acquisitas: qz nō pōt itelligere per spēs: quas non bz: sz anima nō bz illas species. g̊ ꝛc. Ma. ꝑz.

Mi.probat:qz anima separata hz spēs influxas respectu oīum a se intelligibiliuz.si g̃ spēs h̄ acqsite remanerent in anima separata hēret duas spēs respū eiusdē intelligibilis:t ille due spēs essent eiusdē spēi t different solo numero:sed impole est duo accñtia eiusdē spēi solo numero differentia cē in eodem.g̃ tc̄.

Contra qz fm quosdā species h̄ acqsite manent in anima separata: sed tales species non erunt ociose:essent aūt ociose si anima separata per eas non intelligeret.ergo tc̄.

Respondeo sicut pz ex ar^to facto ad p̄maz partem h̄ iplicanť due qōnes. ℂ Prima est vtr spēs h̄ acqsite maneāt in ania separata. ℂ 2ª est:vtr per illas intelligat. ℂ Quātū ad p̄mā qōnē breuiter rñdeo:q spēs h̄ acqsite remanent in anima separata fm illos q ponūt spēs:t breuiter dico:q illud qō acqrit̄ in anima ꝺiūcta corpori siue sint spēs siue habitus: dūmō se hēant p modū forme imanētis: q dico ꝓpter act^m:t sit tale:q anima sine corpore sit el^s subm:q dico ꝓpter ea in q^b^ cōicant cū corpe remanēt in ania separata:t hz de h̄ sit ꝺtrouersia:vtr.s.sit ponere spēs:supposito tn̄ q sint spēs nō vidi ꝺtrouersiā:an remaneāt ī anima separata. ℂ Ad oñdēdū aūt q spēs remaneāt in ania separata:adduco vnā rōnē:que satis cōis est:qz nulla forma corrumpit̄ nisi ex corruptiōe subi vel a suo ꝺrio vel ex subtractiōe cāe ꝺseruātis:sicut lumē corrūpit̄ in aere p absentiaz solis:hz nullo istoz modoz corrūpit̄ spēs vel habitus gcūq; intellus p separatiōez aīe a corpe.g̃ tales species vel habitus manēt in ania separata.Ma.de se pz.Mi. ꝓbat̄.Et qdē q̄tū ad duo mēbra p^m satis pz:qz subz talis spēi:qō est aia sola intellectiua nō corrūpit̄:t iō non pōt corrūpi corruptiōe subi:nec ēt corrūpit̄ a ꝺrio:qz ꝺrium nō hēt:nec ēt p subtractionē conseruātis:de quo nō est ita planū: qz p separationē aīe a corpe nihil subtrahit̄ tali spēi:nisi id qō est ex parte corporis: sed talis species nullam causam conseruantē habet ex parte corporis a qua cōtinue dependeat.erg tc̄.Ma.hui^9 ꝓsillogismi pz. Mi. ꝓbat̄:qz ex parte corporis nulla causa posset dari nisi fantasma: sed fantasma nō pōt eē causa cōseruans: nec q̄tū ad actū suū:qz spēs non manet in absentia ei^9: nec q̄tū ad potentiā: qz illa nō agunt in intellectu.g̃ talis spēs nō hz ex pte corporis aliq̄ cāz ꝺseruātē a q̄ continue dependeat:t sic pz mi. ℂ Quātū ad 2^am^ qōnē:vtrum.s.ania separata itelligat p illas spēs:dīt gdā q nō.Et buius rōnē assignant:qz opatio totius nō pōt manere toto ablato:hz itelligere p tales spēs est opatio totl^9 ꝺiūcti.g̃ nō pōt ꝺuenire anie separate corrupto ꝺiūcto.Ma.de se pz.Mi.ꝓbāt p ꝓb̄m. p de ania vbi dicit: q g dicit aiaz intelligere idez est: ac si dicat eam texere vel edificare. ℂ Ista aūt mi.possz melius ꝓbari p id qō exprimur in nobis.nam p spēm habitā nō possumus intelligere sine fantasmate:t per ꝺnās videť:q intelligere p tales spēm non pōt ꝺuenire alicui sine fantasmate: sed in ania separata non est fantasma.g̃ tc̄. Alia positio est q̄ credo verioꝛē.s.q anima separata per tales spēs intelligit supposito q sint spēs: t q sube separate intelligant per spēs. ℂ Primo:qz vt argutū est alr essent ociose ille spēs:qz qua rōne anima pōt se intelligere per essentiā: t intelligere ēt suū intellectū agentez per se sine fantasmate: hz ꝺiūcta ista nō possit intelligere saltē expresse t determinate sine fantasmate: t ēt nisi in habitudine ad ea: que per fantasmata intelliguntť:eadē rōne vt videť pōt itelligere p easdē spēs sine ordine ad quodcūq; fantasma. Que aūt sit cā:quare anima ꝺiuncta nihil pōt intellige re sine fantasmate videť mihi: qz cōcurrat aliquo modo intellus possibilis ad actū intellndi:t ipm fantasma in idē subm:qz anima: que est subz itellus possibilis est vna cū corpore subm fantasmatis:bñ aūt cōuēit q aliqō mobile dependet in sua motiōe ab aliquo ꝺcurrente cū eo in eodē subo.Diffuse tn̄ h̄ tētare esset nimis lōgū: nec ptinet directe ad banc qōnē. ℂ Ad p^m^ g̃:q aly idu cūt dōm:q id qō est ꝺiūcti t rōne ꝺiūcti nō manet non manēte ꝺiūcto.Sed illud qō est ꝺiuncti rōne ptis: que pōt manere sine toto pōt manere ablato coniūcto: nūc est ita q manēte anima ꝺiūcta intelligere dī ꝺiuncti:qz anima ꝺiūcta vt sic nō dicit suppo^m^ opans sed est pars supposiți opantis:rōne cui^9 partis intelligere ꝺuenit toti:t pp boc dī:q bō intelligit t nō anima: qz tn̄ ania est pars:que pōt manere sine toto pōt separata exīs opōnem intellndi per talē spēm bēre. ℂ Ad 2^m^ dōm: q hz anima ꝺiūcta nō possit p tales spēs intelligere sine fantasmate: nō tn̄ ꝓpter hoc sequit̄ q separata non possit intelligere p tales spēs sine fantasmate: sed nec ēt tales spēs in rōne obi pōt intelligere sine fantasmate:t tn̄ nō est verisile gn ania separata possit videre siue intelligere tales spēs exīntes in se:hz nō bēat fantasma:t eadē rōne pōt intelligere alia per illas spēs videdo eas vt medio intelligendi. ℂ Ad rōnem factam ad p̄ncipale dōm:q spēs acquisita t spēs influxa:etiā respectu eiusdē intelligibilis nō sunt eiusdē rationis:nec eiusdē spēi: nec semper opz:q spēs eiusdē intelligibilis sint eiusdē spēi: nisi cū hoc ponanť esse in eodē.vñ spēs lapidis in hoie:t in angelo nō sunt eiusdem spēi:nisi sint eodem modo acqsite:vnde nō sequit̄ q duo accidentia eiusdem spēi sint in eodem subiecto.

Qō. VI.

Dsecundū sic ꝓcedit̄:t arguit̄:q actus fidei t visio stent simul: qz illi act^9^ stant simul: quoz p̄ncipia possunt esse simł: sicut pz:q id cui conuenit esse calidū t albū pōt imutare visum t tactum: sed p̄ncipiū videndi deum: puta lumen in quo deus videtur t fides stant simul vt patuit in raptu Pauli. ergo tc̄.

Contra impole est bre de eodē t ab eodē t simul cognitionē pfectā t cognitionez imperfectam:sed visio est cognitio perfecta: actus aūt fidei est cognitio imperfecta.ergo tc̄.

Respondeo ad euidentiam istius questionis sciendum:q actus aliqui possunt esse incompossibiles respectu alicuius dupliciter .s. vel respectu alicuius vt principy: sicut imutare visuz t imutare gustum sunt actus incompossibiles respectu eiusdem principy: quia impossibile est q egredientur ab eodem principio:licz possint esse in eodem subiecto. Uel possunt esse incompossibiles respectu eiusdem subiecti:sicut moueri sursum t moueri deorsuz sunt incompossibiles in eodem subiecto:quia vnū includit aliquo modo negationem alterius circa idem subiectuz. Hoc viso dicunt quidaz: q visio t actus fidei.s.credere sunt incompossibiles respectu eiusdem termini: qz cū credere sit assentire ꝓpter solam auctoritatem alicuius asserentis ita esse. Impossibile est q facit credere faciat videre: quia videns nisi assentit ꝓpter dictum alicuius vel cuiuscūqz. Sed ꝓpter presentiam rei visibilis in ratione obiecti in se cogniti: non tamen sunt magis incōpoles respū eiusdē obi:qz vt dīt credere nō includit illū qui credit nō videre:ita q credens non videat: sed bñ includit non videre per illud p^m^ p q credit: vt dcīm est. Posset g̃ formari talis ratio.illi actus:quorum

Lc.64.

Propter qd anima cōiuncta corpi nihil pōt itelligere sine fantasmate.

vnus nō includit negationē alterius respectu eiusdem subi sunt incōpossibiles in eodem subo: sz actus fidei z visio sunt huiusmodi.g̃ tc. Maior pz de se. Mi. pbāt: qz negatio vel ꝓuatio nūq̃ est de rōne positiui:sz actus fidei:puta credere est aliqd positiuū.g̃ nō icludit in sua rōne ꝓuationē vel negationē: sz credentē nō videre est q̃dā negō.g̃ act⁹ fidei siue credere nō includit in sua rō ne credētē nō videre:nec p ons de rōne ei⁹ est:qō credi tum nō sit visuz a credēte: lz nō sit visum p bituz fidei. ¶ Ad rōnē in oppo⁹ facilr dñt:q̃ cognitio ꝑfecta z co gnitio impfecta ō eodē pōt bri ab eodē z p diuersa me dia:sz nō p idē mediū. ¶ Aliꝫ aūt vr aliter. Ad cuius euidētiā sciendū:q̃ assentire pp dcm alteri⁹ pōt ꝓuenire alicui z'. Uno⁹ ex disponē itellus: ita q̃ fm disponē sui itellus possit sibi cōuenire talis actus. Alio⁹ ex parte vo⁹ z fm ꝓmptitudinē animi:q̃.s.si nō taceret ꝓpter dcm illi⁹ eēt ꝓmpt⁹ ad assentiēdū. Mō dñt:q̃ videns aliq̃ rē in se nō pōt bre actū credēdi pp dcm alteri⁹: q̃ b repugnat disponi sui intellectus: vt iā oñdet:sed fm ꝓmptitudinē vo⁹ pōt sibi ꝓuēire:qz.s.hz ꝓmtitudinē vo⁹ ad assentiēdū si nō videret. Qz aūt ex pte intellus sibi repugnet pp dicta alteri⁹ credere duz actu videt p bāt sic:qz nullus assentit pp dcm alterius alicui: nisi qz credit illū eē certū de illo q̃ nō credēti nō est certū:sed illud qō aliqs videt nō pōt ei nō esse certū. g̃ nullus as sentit pp dcm alteri⁹ rei q̃ nō videt. Mi. plana est.s.q̃ id qō aliqs videt in se nō pōt ei nō esse certū: qz videre est cognitio maxie certa. Ma. ꝓbo q̃tū ad duo que po nit. Et ꝑ q̃tū ad h:q̃ ille q assentit pp dcm alteri⁹ non assentiret pp dcm illi⁹: nisi crederet illū eē certū:qz si il le cui credit est solū credēs:ita q̃ credit credēti: qz cre dēs est:nō est rō q̃re magis credēdum est dicto vni⁹ q̃ dicto alteri⁹:z si vn⁹ credēs credit alteri credēti nō cre dit ei inq̃tū credēs est:sz inq̃tū credit illuz h babuisse ab illo q certus erat:z iō opz q̃ qñ assentit pp dcm alte rius:q̃ h iō est:qz credit q̃ illud est ei certū. ¶ 2⁹ pro bo:q̃tū ad fm.s.q̃ illud nō sit certū credenti.qz si aliq duo sunt certi de aliq̃ re nō est aliq̃ rō:q̃re vn⁹ eoz cre dat meli⁹ alteri q̃ ipsi:vel q̃re credat pp dcm ꝑn̄: z h pz ex ꝑcedēti:qz nulli credit nisi bēat certitudinē q̃ ha bet vel q̃ credit bre:cū g̃ vterq̃ certus sit:nulla rō est: q̃re alter eoz plus credat dicto alteri⁹ vel pp dcm alte rius q̃ pp dcm suū. Sed ridiculuz est ponere: q̃ aliqs credat pp dcm suū:siue qz ipemet dicit. g̃ id qō credit ab aliq̃ pp dcm alteri⁹ nō est credēdū credēti. Et sic pz. ma. q̃tū ad duo ibi posita.s. q̃ nullus credat pp dictuz alteri⁹:nisi qz credit illū alteꝫ eē certū de illa re: z q̃ ō illa nō sit certum credēti fm se certitudine euidētie: lz certitudine adhesionis teneat illud eē certū:z p ons pz ꝑ ꝑncipalis:q̃ nullus assentit pp dcm alterius rei q̃ vi det. ¶ Ad rōnez alioꝫ vr facile rndere: qz formalr lo quēdo tm̄ est ons eos q̃tum ons illos. nā si credētē nō vide re dicit negōnē siue ꝓuationē: ita ēt credentē nō videre p ꝑn̄ credēdi dicit negōnē. Si g̃ pp hoc:q̃ credētē nō videt dicit ꝓuationē dr credentē nō videre nō eē de rō ne fidei vel credēdi eadē rōne credētē nō videre per fi dē nō erit de rōne credendi. ¶ Et si dicaꝫ:q̃ lz creden tē nō vidēre p ꝑn̄ credēdi nō sit de rōne credēdi:tm̄ se quit ad rōnē credēdi:ita dicā: q̃ lz credētē simplr non videre nō inberet rōne fidei vel credēdi:ꝺsequit tm̄ ad rōnē credēdi:sicut oñsum fuit mō:qz ad credere ꝓpter dcm alterius segt credētē nō eē certū de illo cui credit pp dcm alteri⁹. ¶ Dōz é g̃:q̃ lz ꝓuatiuū nō sit de rōne intrinseca positiui:pōt tm̄ ꝺseq ad rōnez talis positiui.s. sic impfecte. ¶ Ad rōnē factā ad ꝑncipale: dōm est.q̃ ma. nō est vlr va. nā añ mot⁹ sunt magis incōpossibiles q̃ eoz ꝑn⁹: sicut pz qñ adamas attrahit ferꝫ sursuz tenet q̃ aliqd est impressum ferro: q̃ aliquo mō est ꝑn⁹ motus sursum:z istud ꝑn⁹ stat cū grauitate:que est ꝑncipiū motus deorsum:z tm̄ vterq̃ motus nō stat simul.

¶ Questio. VII.

Ostea q̃rebaꝫ vnū ptinēs ad nāz corpeā tm̄. Et est vtꝫ vlti ma spera bēat eē vbi: siue sit in loco: q̃ idē est. Et arguit q̃ nō:qz illud q̃ non bz corp⁹ exꝫ se ambiens ipm nō bz vbi: nec esse in loco. Sed vltima spa nō bz exꝫ se corp⁹ ambiēs. g̃ tc. Ma. pz. Mi. pbaꝫ p phm li bro xᶜce. z mun. vbi dicit: q̃ exꝫ celū nullus est corp⁹ de se: et hoc pz: q̃ illud qō nō bz corp⁹ ambiens ipsum ex tra se nō est vltimum corpus.

In contrariū est:qz cuicūq̃ cōuenit moueri localiter ei ꝓuenit esse in loco: sed vltime spere ꝓuenit moueri localr. g̃ tc.

Respōdeo ad euidētiā hⁱ qōnis sciēdū: q̃ vlti ma spa nō mouereꝫ pole esset moueri localr forte nō oporteret dare ei eē in loco vel saltem min⁹ apparet necitas ponendi ipsam in loco: nūc autez vltima spa siue moueaꝫ actu siue nō pole tm̄ est moueri fz locū neče iō est ponere eā aliquo mō esse in loco. ¶ Ad maiorē g̃ hⁱ euidentiam primo videndū est an celū sit in loco: z qūo. Scdo qūo p talē moduz eēndi in loco ꝓueniat ei moueri. ¶ Quātū ad ꝑm sciēdū: q̃ qz lo cus celi argt pp motū ei⁹. Dñt gdaz: q̃ celū ꝑpe nō est in loco nec ei⁹ motus regrit vbi vl locū in quo sit: sz tm̄ regrit corp⁹ circa q̃ moueaꝫ. vñ nec mot⁹ circularis g est mot⁹ spere variat bitudinez ad aliqd exꝫ ad q̃ vel in quo celū moueaꝫ: qz variat bitudinē spere respcū alic⁹ circa q̃ moueaꝫ. ¶ Ista aūt pō nō videt posse stare ꝓ pter duo. Primo: qz lz totū celū fm se totum nō mutet locū situ z subo: tm̄ fm ptes variat locū situ z subo. naz qñ sol moueꝫ a pūcto orientis ēt circūscripto quocūq̃ in mobili circa q̃ fit: siue circa q̃ moueaꝫ. nā eē in pun cto oriētis z eē in pūcto meridiei circūscripto quocūq̃ alio est eē alibi z alibi. ¶ Est aūt sciendū: q̃ h nō accipio eē in pūcto oriētis q̃ si aliqd sit in puncto: sicut in lo co: sz itentio mea est log de loco g ambit pūctū illuz: ita q̃ eē vbi dr eē sol qñ est in oriēte: z esse ibi vbi sol dr eē qñ est in meridie est esse alibi z alibi circūscripto quo cūq̃ alio ꝓtento a spera. ¶ His aūt visis pōt inde fo mari talis rō: qz ille mot⁹ g circūscripto oi ꝓtento circa q̃ sit ille motus regrit eē alibi aliquid: z alibi siue in di uersis vbi ꝑter ꝓtentū circa q̃ est talis motus regrit di uersa vbi ad qō id qō pfm est alibi moueꝫ: z hoc ꝑter omne cōtentū circa q̃ est: sed sicut ostēsum est mot⁹ cir cularis celi circūscripto quocūq̃ circa q̃ sit regrit de qualibet parte celi signata: q̃ sit alibi z alibi. g̃ mot⁹ ce li: q̃ saltē partes celi bēant: vbi in quo sint circūscripto quocūq̃: circa q̃ sit motus celi. ¶ Scōm q̃ est cōtra dictā positionē est: q̃ totū vniuersuz corporeū eēt vnū corpus solidū z continuū: ad h q̃ tale corpus moueretur: z tm̄ nō posset sibi attribui motus pp diuersaz babi tudinez ad aliud corpus in mobile circa q̃ mouereꝫ q̃ nō esset dare circa q̃ mouereꝫ nisi lineaz imaginatam quā axem vocamus ꝓtractam.s. a polo in polū per cen trum. g̃ motus circularis spere regrit aliter saluari per babere vbi per hoc: qō est variari circa corpus imobi le circa q̃ eius babitudo varietur: verūtamen verum est: q̃ stante hypotbesi: quelibet pars celi variaretur fm diuersam babitudinem ad centrum z polos: sed ta-

Opi. Auer. in. 4. phyſi. cōmen. 43.

Ista positio ē Themistij quā imitatur beat⁹ doctor. 4. phyſic. loco allegato L.c.34.

men cuz hoc oporteret dare diuerſa vbi in quib⁹ vnaqueqz ps celi mota ponereť ſucceſſiue eē. Et iō eſt alia opio: que ponit vltimā ſperā eſſe in loco per partes: nō gdē in actu ſz in po⁹. ¶ Ad cui⁹ euidentiā ſciēdū: q̄ ℔m ph̄m. 4. phyſico. q̄ eſſe partis in toto ⁊ eſſe locati in loco differūt ℔m eſſe in actu: ⁊ eſſe in potentia. vnde ℔m euz: ſi vinū in cado: q̄ eſt ibi: ſicut locatū in loco ꝯtinuaret cado eēt ibi: ſicut ps in toto: ⁊ e2: ſed aliqd eſt in ali quo: ſicut ps in toto. ſi diuidať actu erit: ſicut locatū in loco. ¶ Ulteri⁹ ſciēdū: q̄ in corpe nō ſpico nō pōt eſſe oīs ps in toto ſicut in loco. nam ſi accipiať vn⁹ baculus vltima pars: q̄ terminať ad extremuz: ꝫ vl' illud vltra id extremū nō bz a quo ꝯtineať. vñ in corpe non ſpico nō pōt poni: q̄ oīs ps ſit ꝯtenta iter alias duas ptes: ſz in corpe ſpico vbi nō eſt aliq̄d extremū in actu: niſi cōnexuz voceť extremū re⁹ ꝯcaui: q̄lz ps ſignāta eſt inter alias duas. vñ in corpe ſpico oēs partes ſunt in loco in po⁹. vñ dñt vltimā ſpā eē in loco in po⁹ ℔m ptes. Qz aūt vltima ſpa nō ſit in loco ℔m ſe totā pz: qz ℔m ſe totā nō bz ꝯtinens a quo ambiať. q̄ ℔m ſe totam nō eſt in loco. Qz aūt ℔m ptes nō ſit in loco in actu ſaltē q̄tū ad illud q̄ eſt māle in loco. ſil'r pz: qz nulla pars ſpere eſt diuiſa in actu ab alys partib⁹ a q̄b⁹ ꝯtineť. Qz aūt ℔m partes ſit in loco in po⁹. ſil'r pz ſatis: qz ſicut dcm̄ eſt: nō eſt dare aliq̄ parteē in ſpa: q̄ nō ꝯtineať inter alias duas ptes a q̄b⁹ nō eſt diuiſa actu: ita q̄ q̄lz ps eſt ꝯtinēs ⁊ ꝯtenta. ¶ Cōtra iſtā pōnē argūūt qdā ſic: q̄ id q̄ō ptinet ad ſitū ptiū in toto dicit pōnē: q̄ eſt dr̄ia q̄titatis: ſz hr̄e poſitionē ſiue ordinē ptiū in totū nō eſt eē in loco. q̄ ſpa nō pōt dici eſſe in loco: qz ſic bz ptes ordinatas in toto. vñ dñt q̄ dicere ſic ſperā p ptes eē in loco puēit ex ignorātia q̄ ignorať dr̄ntia iter ſitū ptiū in toto q̄ ptinet ad pōnē: q̄ eſt dr̄ia q̄titatis ⁊ ſitū ptiuz locati in loco q̄ ptinet ad p̄dicat⁹ ſitus. Salua aūt reuerētia iſtoz ille qui poſuit iſtā pōnez ſciebat bñ dr̄iam iter pōnē ptiū in toto: ⁊ ſitū ptiū locati in loco. Sed de iſtis pōt poti⁹ dici: q̄ in ſtū modū eēndi in loco negāt ⁊ reprobāt: qz neſciunt diſtinguere iter eē in actu ⁊ eē in po⁹: qz ſicut māifeſte apparet p ph̄m. 4. phyſi. eē ptis in toto eſt eē in loco in potētia. L.c.45. ¶ Ad rōnē q̄ dōm: q̄ ſitus q̄ eſt ordo ſiue poſitio ptiū in toto nō eſt eē in loco actu: ſz bñ ptes in toto eſſe eſt eē in loco in po⁹. Qūo aūt p ſic eē in loco ſaluet motus ſpere in loco patebit in ſcō articulo.

Scō ar⁹

Quantum q̄ ad z^m artī^m: qūo. ſ. ſaluet mot⁹ ſpe p tale eē in loco. Sciēdum q̄ ℔m illos q̄ ponūt q̄ motus ſpe regrit corp⁹ circa q̄ moueať: nō aūt q̄ locū ad quē vel in quo moueať facile eſſet reſpōdere. dō q̄ talis mot⁹ nō regrit locū in quo ſit mobile. Sz iſta pō eſt ſupra reprobata ⁊ oīna ē falſa: oīnuz eſt. n. q̄ oz ponere motū ſpe mote nō ſolū eē circa aliud ⁊ aliud: ſz ēt eē alibi ⁊ alibi. Et iō aliter eſt dōm. ¶ Ad cui⁹ euidētiā p̄ oīdēdū eſt: q̄ nō oz: q̄ id q̄ō moueť circulariter ℔m ſuā totalitatē eē in loco. ¶ 2° oīdēdū eſt: q̄ nō opz ipm eē in loco ℔m ptes. ¶ 3° q̄ eē in loco ℔m ptes: ⁊ ꝫ in po⁹ ſufficiat ad motū circularē. ¶ Quātū q̄ ad p^m ſciēdū: q̄ ℔m ph̄m: corp⁹ q̄ moueť circulariter nō regrit locū q̄ ſit ei⁹ ℔m ſe totū: qz corp⁹ q̄ ſic moueť ℔m q̄ ipſe ponit. 6. phyſi. nō mutat locū ſubo ℔m ſe totū. ſic q̄ moueať ⁊ trāſferať ad alinz locū totalr ⁊ ſubo diuerſuz a p̄: ſicut ſi ferať pila de loco ad locū. Sz ſi conſideretur ℔m totū. dic q̄ mutat locū aliū ⁊ aliū ℔m rōnem: ſicut ſi conſiderem⁹ lineā ductā a pūcto orientis in eūdē pūctū ⁊ lineā ductā a pūcto meridiei in eūdē punctū meridiei eadē linea eſt ſubo: ſed ℔m rōnē dr̄ put ſic vel ſic accipiť: ſic ēt ponit ipe: q̄ corp⁹ motū circulariter. ſi ℔m ſe totū conſidereť nō mutat locū. ſic q̄ ℔m ſe totū tranſferať ad aliū locū ſitu ⁊ ſubo a p̄ diuerſuz: ſz ℔m rōnez bz diuerſa loca. ¶ Ex his poſſet formari talis rō ad oīndēdū p̄mā p̄nē. ſ. q̄ corp⁹: q̄ circulariter moueť nō regrit locū ℔m ſe totū: qz id q̄ō ℔m ſe totū ſiue ℔m ſuaz totalitatē nō mutat locū: ſic q̄ ℔m ſe totū trāſferať ad aliū locum nō regrit eē in loco ℔m ſe totū: ſz corp⁹ q̄ circulariter moueť eſt h⁹. q̄ ꝛc. vtraq̄ p̄miſſa pz ex dictis. Scōz aūt. ſ. q̄ ptes talis corpis regrūt eē in loco pz ex ſupradictis: qz id q̄ō p motū bz eē in alio ⁊ alio ſitu ⁊ ſubo diuerſo: q̄ p regrit eē in loco: ſz q̄libet ps ſpe mote eſt h⁹: vt. ſ. oīnuz eſt. q̄ ꝛc. ¶ Ad euidētiā 3^{ę} p̄nis ſciēdū: q̄ ſicut cōiter poniť: in loco eſt ꝯſiderare duo. Quoz vnuz eſt quaſi māle. ſ. vltimū corpus ambiētis. Aliud eſt formale. ſ. eē in tali habitudine ad polos ⁊ centrū. Modo quātūcūq̄ mutet id q̄ō eſt māle. ſ. ſupficies cōtinētis. Si tñ manet id q̄ō eſt formale. ſ. talis hītudo ad cētruz ⁊ polos dr̄ res manere in eodem loco: ita e2: manēte cōdē loco q̄tū ad id q̄ō eſt māle. ſ. q̄tum ad ꝯtinēs: qz nō bz ſucceſſiue diuerſa ꝯtinentia mutata hītudine ad centrū ⁊ ad polos dicit aliqd mutare locū ⁊ eſſe in alio loco: qz mutat id q̄ō eſt formale in loco: nūc aūt ptes ſpere: ſz nō mutēt locū q̄tū ad māle. ſ. q̄tuz ad ꝯtinēs: mutant tñ q̄tum ad formale. ſ. q̄tum ad diuerſam habitudinē ad centrū ⁊ ad poloe: nec ēt ſufficeret ponere centrū ⁊ polos: niſi ponerent diuerſe partes celi cōtente in diuerſa habitudine ad centruz ⁊ ad poloe. vñ ſi in puncto meridici ſiue in parte illa pūctū illū circūſtāte nō eſſet aliq̄ corp⁹ pars: que moueret ad locū illū nō moueret ad locū: ſz potius ad vacuū. ¶ Ex his poſſet formari talis rō ad motū localem ſufficit mutare id q̄ō eſt formale in loco manēte eodē māli: ſed eē in po⁹ in loco nō tollit p̄tib⁹ ſpere mutari ℔m id q̄ō eſt formale in loco: ſz maneat id māle: vt pz ex dictis. q̄ mot⁹ localis circularis ſtat cū eſſe in loco in po⁹ p̄dicto modo. ¶ Ex dictis pz ad rōnes. nam rō p̄ma p̄bat: q̄ vltima ſpera nō eſt in loco ℔m ſe totam: nō tñ p̄bat: q̄ nō ſit in loco ℔m ptes. ¶ Alia rō p̄bat: q̄ō regriť vbi ſiue eſſe in loco ℔m partes modo predicto.

In loco duo eſt conſiderare

Oſtea querebanť q̄dā ptinentia ad creaturā ꝯpoſitā ex corporali ⁊ ſpūali. ſ. de boie. Quoz quedā ptinent gnāliter ad oēs homines. Quedam ptinent ad aliquos boies in ſpāli. Pertinētia ad oēs boies generaliter: erāt duo: quoz vnū ptinet ad itellectū tm̄. Scōm pertinet ad intellectū ⁊ volūtatē ſimul. Id vnum pertinēs ad intellectū eſt: vtrū intellectus agēs ⁊ fantaſma agāt in intellectū poſſibilē. Et ſz nō ꝓponereť ſub hac forma: tñ intentio querētis erat querere de boc ꝓponebať. q̄ q̄ō: vtrū. ſ. duo agentia diuerſoz ordinuz poſſint ꝯcurrere ad vnū effectū. Qō. VIII.

Ad quod arguebať q̄ non: qz effectus ſequiť ꝯditionē ſue cāe: ſed impoſſe eſt: q̄ in vno ſimplici ſint conditiones diuerſorū agentiū: que ſint diuerſoz ordinum: ita q̄ vnum ſit ſpūale ⁊ aliud corpozale: qz tūc ille effect⁹ inquātū eſt a virtute ſpirituali eſſet ſpūalis: ⁊ inquantū eſt a virtute corpozali eſt corpozalis: ⁊ ſic eēt ſimul corpozalis ⁊ ſpiritualis: q̄ō eſt impoſſibile. ergo ꝛc.

Reſpondeo iſta q̄ō mota eſt: vt credo ꝓpter q̄dā rōnē q̄ tenui in q̄daz q̄ōne qua querebať: vtr intellectus agens aliqd agat in fan^{tm}: vbi dixi: q̄ itellect⁹ nbil agit in fan^{tm} nec e2. Sed ambo

agũt in 3m,ſ. in itellcm̃ poſſem. Et q̃tũ ad .B:q; duo poſſint agere in 3m abſq; .B q; vnũ agat in alterũ. Adducebã exẽplũ de duob⁹ boibus trahẽtib⁹ nauẽ:quoꝝ vnus nõ agit in alterũ:ſed ambo agũt in 3m. ¶ Iſtud aũt alig⁹ viſum eſt dum: ⁊ q̃tũ potui recolligere ſunt circa .B ſex q̃ vñr apud aliquos eẽ dubia. Quaꝝ pm eſt tactũ in oppoo:q;.ſ. effect⁹ bñet nec̃io ꝺditiões incõpoſſibiles. 2m eſt: q; ſi ita eſt: q; iſta duo nõ bẽant inter ſe ordinẽ: ita q; vnũ bẽat ab alio q; agat: vr q; eoꝝ ordo adiuicẽ ſit accñtalis. Et ſic ſegr̃:qõ duo agentia bñtia tm̃ ordinẽ p accñs ꝺcurrũt ad vnũ effm̃ per ſe intẽtũ a nã: ⁊ q; eſt ꝓpria opatio entis nãlis.ſ. homis:q; vr̃ incõueniẽs. ¶ 3m dum eſt:qz nõ vr̃ aliqbus:qũo iſta duo vnianr̃ ad vnũ faciẽdũ:nec eſt ſil'e ꝺ trahẽtib⁹ nauẽ:vt dñt: qz illi vniunr̃ in vna corda per q̃s trabũt nauẽ:nõ ſic iſta duo habẽt in quo vnianr̃. ¶ 4m qz adhuc ſtat:q; corporale ꝓpa virtute agat in ſpũm:qz cũ fam̃a nihil recipiat ab itellectu agẽte: vr̃ q; p ſe ⁊ ꝓpria vtute agat in itellectũ poſſem. ¶ 5m eſt ꝺ exẽplũ poſitũ.nã dato q; vn⁹ bõ p ſe nõ poſſit trahere nauẽ:tm̃ poſſet plurificari. ſic q; ſufficerẽt ad trahendũ nauẽ:⁊ ſil'r poſſent plurificari fanta: q; ſine itellectu agẽte poſſent mouere itellectũ poſſem: q; eſt incõueniẽs. ¶ 6m incõueniẽs eſt:qz ſi intellectus agẽs mouet intellectũ poſſem ſil'r cũ fanc:vr̃ q; ſimilitudo ipreſſa itellectui poſſi ꝺeberet repñtare itellcm̃ agẽtẽ: ita q; itellcũs agẽs p occurſu ſtatim itelligat a nob. Nõ obſtãtib⁹ aũt iſtis nõ video qn maa incõueniẽtia. ſequanr̃ ꝺ alias põnes q̃s ꝺ iſtã:q̃.ſ.ponit itellcm̃ agẽtẽ: ⁊ fanta eẽ duas vtutes: q̃ ſunt in 3m actiue: ita q; vna nõ eſt actiua in allã. ¶ Et q̃tũ ad nũc ptinet itẽdo accipe duas opiones:q̃ pter iſtas ſunt magis famoſe.ſ.illã que ponit remotionẽ ꝓbibẽtis:⁊ illã que ponit aliqd ipreſſus fant. ¶ Ad pmã adduco vnã rõnẽ tm̃ ad nũc:⁊ poſtea ponã qũo alig rñdent ad eã:⁊ oñdã:q; rñ:nõ valz. ¶ Rõ talis eſt.nulla res agit p id q; ꝺueĩt ſibi fm rõnẽ itellndi tm̃ ſiue id ſit ꝺueniẽs.ſi fm rõnem tm̃ ꝺicat poſitionẽ ſiue remotionẽ: ſz iſta remotio ponr̃ in fanc tm̃ fm rõnẽ intelligendi.g̃ p talẽ remotionẽ nõ ꝺuenit fantr agere. Mi.pz p rõnes illi⁹ opionis.ma.,pbo:qz nulla res agit p id de quo verus eſt ꝺicere:q; nihil ponit in ea vel remotiue vel poſitiue.ſl.n.alicui ꝺueĩt agere per remotionẽ: opz ponere illã remotionẽ in illo cui ꝺatur agere p eã.fm id q; ꝺueĩt alicui fm rõnes itelligẽdi tm̃ nihil penit⁹ ponit in eo cui ꝺuenit fm rõnẽ tm̃:ſz tm̃ ponit aliqd in rõcinãte ſiue intelligẽte. g̃ ipoſe eſt oino:q; aliqd agat p id q; ſibi ꝺuenit fm rõnem itelligẽdi tm̃. Ma.eſt ſatis decſata. mi.,pbãr:vel ponũt illi q; ſunt illius opionis ⁊ de ſe pz:qz.ſ.idẽ q; ꝺueĩt alicui tm̃ fm rõnẽ itelligẽdi nihil ponit in illo:ſz in itelligẽte:eſſe.n.itellectũ tm̃ nihil ponit in re itellecta:ſed in intelligẽte tm̃. Ad hoc aũt qdã dñt: q; rõ hñ valeret ſiue ꝺcluderet. ſi ponerer̃ tm̃ remotio fm rõnes itelligẽdi:ſz dñt q; plus ponir̃.ſ.ꝺtact⁹ vtualis.nã ex .B q; itellect⁹ agẽs cõuenit cũ fanc nulla ipreſſiõe facta in fanc: fanma bz movere: ita q; mouet fm rõnẽ gditatis ⁊ nõ fm rõnẽ cõditiõis indiuiduãtis. Et ponr̃ exẽplũ de lumie:q; ſuo cõtactu vtuali ꝺat colori exñti cũ ꝺulcedine: q; ſine ꝺulcedine moueat:ita q; ꝺtact⁹ vtutis p̃cedit ⁊ poſtea ſegr̃ remotio in opando:p hoc q; agit ſine illo. ¶ Iſtud nõ vider̃ mihi euadere ⁊ bñe multa dubia. Et p qdẽ ꝺicere:q; nã appẽs fz eẽ abſtractũ moueat:vr̃ vt alias ꝺeduxi ipoſſibile mihi eẽ:qz oẽ agens actiõez realẽ eſt ſingulare:⁊ mouet in ſuo eẽ ſingulart:ſz bñ vez eſt:q; qñq; mouet ad ſpẽm repñtãtẽ totũ in vl'i. Si aũt ꝺicat q; nõ eſt ibi ſepatio vl'is a ptic̃r:ſed ſepatio accñtis a ſuba: vel eꝝ.

Nõ vr̃ mihi bñ ocm̃:qz credo:q; id qõ eſt plus ſenſatũ eſt a nobis pus itellectũ:⁊ de .B alias ꝺicer̃. ¶ 2o qcqd ſit de illo ꝺtactu vtutis. Illa remotio in opãdo:ſz concomitr̃:nihil tm̃ facit ad agẽdũ vel nõ agẽdũ. Tũ qz tm̃ eſt ens rõnis. Tũ qz aliq̃ virtus agat abſqz .B:q; aliq̃ q̃litas ſibi ꝺiuncta agat:ſicut q; albedo imutet viſum: ſine ꝺulcedie nõ eſt: qz ꝺulcedo ꝺlũcta albedini faciat aliqd ad imutatõez viſus vel iuuãdo vel ipediẽdo:ſz qz actio albedis nõ ꝺepẽdet a ꝺulcedie:⁊ iõ põt agere ſine ea:nec oz q; ꝺiũctio ꝺulcedis in eẽndo ipediat vl iuuet. Alioqn calor ꝺiũct⁹ ꝺulcedini vel albem:qz calefacit ſine illis idiget bñe remouẽs ꝺiũctionẽ illoꝝ ſine quibus agit q̃ſi remouẽs ꝓhibẽs:q; ſatis ꝺe ſe pz eẽ icõueniẽs. ¶ 3o qz ille ꝺtact⁹ faceret amotionẽ qua mouet fantma intellcm̃ poſſem:⁊ q; nihil agat fm talẽ cõtactũ in fanc: nec ꝺcurrat cũ eo ad agẽdũ.ſ.in itellcm̃ poſſez nõ video q; poſſit eſſe. Qz quero qd intelligãt per talẽ contactũ: aut enim intelligunt: q; ille due virtutes habent ſua vltima ſimul:ſicut duo corpa:⁊ hoc vt de ſe pz nõ põt eẽ: qz nõ ſunt corpa:nec ſunt ambo forme corpales vt poſſint bñe talẽ ꝺtactũ p actũ:qz alteꝝ eſt forma pure ſpiritualis:aut itelligũt p talẽ ꝺtactũ ꝺcurrere in idẽ ſubm: qz.ſ.uia:q̃ eſt ſubm itellus agẽtis p ſe:eſt ẽt ſubm fantie: cũ alio tm̃.ſ.cũ corpe:⁊ talis ꝺtactus nõ valet:qz ꝺcurre cũ aliquo in eodẽ ſubo nõ ꝺat ei agere. Et tũc ſequereꝝ q; vtuti vegetatiue ꝺaret itellus agens agere. vñ mirabile vr̃ mihi:q; itellus agẽs:vt agẽs in fanc vel cũ fantaſmate ꝺet ei agere. ¶ Itẽ qz non video:q; ꝺtact⁹ vtutis ſit aliqd q̃s ſicut ꝺtactus mãe vel cuiuſcũqz poc rece ptiue fm q; h⁹ ſe bz ad recipe:ita ꝺtact⁹ poc actiue fm q; poa actiua ſe bz ad agere:ſz mãm fm q; b⁹ ꝺtingere forma vel po⁹ receptiuã fm q; b⁹ ꝺtigere actũ eſt recipe talẽ formã.g̃ a ſil'i poam actiuã fm q; poa actiua ꝺtingere aliqd eſt agere in illud. Si aũt ꝺicaꝝ: q; cõtingere ſit agere nõ eſt aliqd poſſe ipr̃imere. Doc vr̃ mihi eẽ ipoſſibile:qz q; .B ꝺiceret videreꝝ ignorare ꝓpriam vocẽ:qz agere ẽ actũ in alio facere:ſiue in actũ quẽ non bz reducere. vñ aliqd agere in aliud: ⁊ nihil ei ipr̃imere ſiue in eo nihil cãre eſt iplicare ꝺdictoria. Exẽplũ aũt non eſt ꝺueniẽs:nec eſt ad ꝓpom. nã q; lumẽ faciat ad viſionez diuerſimode a diuerſis ponir̃: ⁊ fm nullã viã exẽm illõ valet ad ꝓpom. Dñt.n.quidã: q; lumen facit colores in actu:ita q; ſicut aer ꝺdẽſatus in tenebris nõ bz colores iridis in actu:ſz fiũt in actu:ita dñt: q; corpa terminata in tenebris nõ bñt colorẽ in actu:ſz adueniente lumine bñt colorẽ:qz lumẽ cãt in eis colores. 2m aũt alios non regrir̃ lumen ad colores q; ſemp ſunt in actu ſiue cũ lumine ſiue ſine lumie:ſz pp mediuz: q; ſine lumie nõ eſt ſufficiẽter diſpoſitũ vt ſit mobile a coloꝝ: ſicut cera dura nõ eſt bñ mobilis a ſigillo. Et ideo ſicut regrir̃ molities i cera:ad .B q; ſit mobilis a ſigillo:ita lumẽ diſpõit mem vt ſit moc a coloꝝ:nũc ita eſt:q; fz ꝑmã iſtaꝝ viarũ exẽplũ nõ ẽ ad ꝓpom:qz iteu agẽs nõ eſt cã fantaſie ⁊ ſi eẽt aliqd ipr̃imeret ſaltẽ ipm actũ fandi ⁊ actꝰ fandi ſic ipſſus ſufficeret ad mouẽdũ. ¶ Nec ẽt fz alia viã exẽplũ eſt ad ꝓpom:qz ſequereꝝ q; intellus agẽs nullã ꝺaret vtutẽ fantia ad mouẽdũ:nec remouẽdo ꝓhibẽs: nec alr ſz diſponeret itellectũ poſſem ad .B q; eſſet mobilis a fanc:⁊ fanma ẽt corporeũ:q; eſt in tali motiõe eſſet ꝑncipale agẽs: qz iducẽs ꝑncipalẽ effm̃ bz ꝑncipalitatem reu agẽtis diſponẽtis. Propter iſta ⁊ pp alia multa vider̃ mihi illa poſitio valde dubia. Alia ẽt poſitio:que ponit aliqd imprimi fantie vider̃ minꝰ ꝓbabilis q̃s q̃ ponit ꝓdictum cõcurſum ad agendũ in tertiũ:qz vider̃ q; ꝑpter incõueniẽtia:q̃ bz ſibi ꝓpa: q̃ ſunt multa:⁊ forte

Iſta opio eſt Auẽpace ſcribit Commẽtator. 2. ꝺ ania.cõ. 67.

Iſta opio eſt Auerr. 2. de ania.cõ. 67.

male ſolubilia ẽt incõueniẽtia: que ſunt ꝺ prędcm ꝓcurſuꝫ ſ'r:t ꝺ eã. Et iter alia oñdo: ꝙ oꝫ duas vtutes agere in itellcm ſm hãc viã: quaꝝ vna nõ agit in alterã: ꝛ ex ℔ poſſent deduci alia icõueniẽtia: ſi incõueniẽtia debẽt dici. Qꝛ aũt ita ſit ꝓbo: qꝛ q̃ro vtꝝ actꝰ fanᵇⁱ ſit motiuꝰ itellus poſis vna cũ alia vtute ipreſſa: aut ita eſt: ꝙ ſola vtus mouet aut ſolus actꝰ fanᵇⁱ. Si ꝑ mõ bn̄ ꝓpoᵐ. ſ. ꝙ due vtutes: quaꝝ vna nõ eſt activa in aliã ꝓcurrunt ad mouẽdũ intellcm poſez. ſ. illa vtus ipreſſa fanᵗⁱ ꝛ actus. Nec põt dici: ꝙ vna ſit actiua in aliã: qꝛ ly itellus agẽs: agat in oꝛganũ fantaſie vel in poᵒᵐ fantaſticã ipriṁdo dictã vtutẽ: tñ nõ agit in actũ fanᵇⁱ: qꝛ nõ eſt ꝓbabile ꝙ actꝰ opandi recipiat aliqd: ẽt ſi poᵘ fanᶜᵃ meᵗᶜ actu recipet illã vtutẽ ipreſſaz ab itellcũ agẽte: ꝛ eẽt ꝑnᵐ paſſiuũ reᵘciꝰ nõ vr̄: ꝙ tũc actꝰ fanᵇⁱ eſſet ꝑnᵐ actiuũ in itellcm poſez: ly eẽt ꝑnᵐ paſſiuũ recipiẽdi illã vtutẽ: que eẽt actiua in itellcm poſez. Et ℔ eſt ꝺ illud: qđ ponit. ſ. ꝙ actꝰ ille vna cũ illa vtute eſt ꝑnᵐ actiuũ ad mouẽdũ intellcm poſem. ſi aũt ponaf: ꝙ ſola vtꝰ ipreſſa ab itellcũ agẽte eſt ꝑnᵐ motiuũ itellus poſis: tũc fantaſia. ſ. ꝛ actꝰ fantaſie nõ mouebũt itellcm poſez: ꝛ ſic nõ ſe bẽbũt fanᵗᵉ ad itellcm: ſic colozes ad viſum: qđ eſt ꝺ ꝑbm. ſi aũt ſolus actꝰ fanᵇⁱ eſt ꝑnᵐ motiuũ itellus poſis: ſeq̃ ꝙ ꝑ nihilo ponit ipriṁi illa vtus: ꝛ ꝙ ſine illa fanᵐᵃ eẽt mouẽs ſufficiẽs: ꝛ ñ idigeret aliq̃ ad ℔ ꝙ moueret itellcm agẽte: qđ eſt icõueniẽs. Si dicaf: ꝙ illa vtꝰ ipreſſa ꝛ actꝰ fanᵇⁱ ꝓcurrũt ſil' ad banc opõnẽ: ſic ourities ꝛ acuties in dolabza ad ſeccãdũ: ita ꝙ vnũ diſpõit aliud. Adhuc bẽtur ꝓpoᵐ: qꝛ acuties ꝛ ourities ñ ſic ſe bñt: ꝙ vnũ agat aliqd in aliud: nec vnũ ꝑ ſe diſpõit alterꝝ: qꝛ ourities nõ accuiñ: ly q̃tũ in q̃ eſt. Et ſic bn̄ in ꝓpoᵒ: ꝛ ſic vr̄: ꝙ id icõueniẽs: ꝙ oꝛ ſeq ad põnẽ: q̃ ponit ꝑdcm ꝓcurſuꝫ: ſequatur ad iſtã põnẽ: nec differt ab illa: niſi ī tãto: ꝙ illa ponit vtrãq; vtutẽ actiuã ꝓcurrere in idẽ ſubm imediatũ. Alia vo ponit: ꝙ ꝓcurrũt in idẽ ſubm remotũ. nã aia: q̃ eſt ſola ſubz itellus agẽtis eſt ſubm fanᵗⁱᵉ vna cũ coꝛpore. Dato aũt: ꝙ ꝓnẽiat illa põ ponẽs vtutẽ ipreſſam cuz alia ponẽte ꝓcurſuꝫ in ipſo ꝓcurſu: qꝛ neẽe eſt ponere illas duas vtutes: q̃rũ vna nõ ẽ actiua in aliã agere ī tertium: cũ oia icõueniẽtia: q̃ ſequunt̃ ꝺ illã põnẽ de ꝓcurſu ſequant̃ ad põnẽ ponẽtẽ vtutẽ ipreſſam. ſi tñ illa debẽat dici incõueniẽtia: qꝛ ſtatim rñdebit̃ ad ea. ¶ Ad euidẽtiã g̃ dicte põnis: ſciẽdum ꝙ intellus agẽs ꝛ fanᵐᵃ nõ dñr ꝓcurrere ad ȝᵐ mouẽdũ: ſic duo ſuppoᵗᵃ agẽtia: ly ſic due vtutes actiue dr̄ntes ſpẽ: q̃rũ altera nõ ſufficiẽt: ſicut ꝺdẽſans aerẽ ꝛ illuminãs ꝓcurrũt ad vnũ effectũ g eſt coloz cãtus in aere ad quẽ effcm vnũ illoꝝ agẽtiũ nõ ſufficeret ſine alio: niſi ꝙ in ℔ eſt diſſimilitudo: qꝛ. ſ. cõdẽſans põt bñe aliq̃ motionẽ ꝑ ſe in aere: ꝛ ſine adiutorio illuminãtis. ſ. ꝺdẽſare. ſil'r illuminãs põt illumiare ſine adiutorio ꝺdẽſantis: fanᵐᵃ aũt nullaz motiõez põt efficere in itellcũ poſi ſine itellcũ agẽte: ly q̃tũ ad colorationẽ ẽ ſil'e: qꝛ q̃tũ ad ℔ vnũ illoꝝ nõ põt mouere ſine alio. ſ. nec illuminãs ſine ꝺdẽſatiõe vel ꝺdẽſare: nec ꝺdẽſans ſine illuminãte. Exẽplũ aũt de duobᵘ trabentibus nauẽ eſt ꝓueniẽs q̃tũ ad duo. ſ. q̃tũ ad ℔: ꝙ vnus nõ agit in alterꝝ: ꝛ q̃tũ ad ℔: ꝙ nulla motio fit in naui ab vno ſine alio. Qtũ aũt ad ℔: ꝙ ſunt diuerſa ſuppoᵗᵃ: ꝛ q̃tũ ad ℔: ꝙ vtutes ꝑ q̃s agũt ſunt eiuſdẽ ſpẽi eſt diſſimilitudo. Et ℔ ſufficiat nũc de ℔: qꝛ alias de ℔ diffuſe dcm̃ eſt: ꝛ iõ ad nũc ſufficiat rñdere ad ꝑdicta inconueniẽtia. ¶ Ad ꝑᵐ g̃ dom: ad ma. ꝙ effectꝰ ꝓſeq ꝺditiõez ſue cãe zʳ põt itelligi. vnoᵒ: ꝙ effectꝰ ꝛ cã ꝓueniãt in aliqua ꝺditõe vniuoca ꝛ ſpᵉᵃ ꝑdicatõe de eis: ſic q̃ ignis gnãt ignẽ: ꝛ calidũ calidũ: ꝛ ſic nõ oꝫ effectũ ꝓſeq ꝺditionẽ cãe: niſi ſit cã vniuoca. vñ deꝰ cũ nullo effectu ꝓueñt in aliq̃ vniuoco. alioᵒ põt itelligi: ꝙ effectꝰ ꝓſeq ꝺditionẽ cãe ſm aliq̃ ꝑpoztõez. ſ. vt effectus talis ſit formaliꝝ q̃lis eſt ſua cã vtualis: ſicut g nõ eſt calidus: q̃ calefacit effcm eiꝰ ꝓſeq ꝺditiõez eiᵒ: q̃ aliqd eſt calefactiuũ: qꝛ ſol ꝛ ſi nõ ſit calidus: eſt tñ calefactiuꝰ ꝛ vtualiꝝ dr̄ calidus. Ita dico: ꝙ effectꝰ ille g eſt ſpũalis bz talẽ ꝑpoztionẽ ad vtrãq; cãm: qꝛ. ſ. vtraq; vtꝰ ſil'accepta vtualiꝝ ꝺtinet illum effcm ſpũalẽ: ita ꝙ fanᵐᵃ: ly nõ ſit formaliꝝ qd ſpũale: ꝺtinet tñ ī vtute effcm ſpũalẽ ꝓcurrẽte cũ eo aliq̃ virtute ſpũali. Quicqd aũt ſit de ꝑne rõ iſta oio nihil valet: qꝛ oẽs illi g ponunt: ꝙ fanᵐᵃ mouet q̃ocũq; luueẽ ab itellcũ agẽte vel ipriṁẽte vel remouẽte neẽe habuerũt dicere vel ponere ꝙ effectꝰ cãtus in intellcũ poſi eẽt coꝛpalis: ita. ſ. ꝙ effectꝰ cãe coꝛpalis ſit coꝛporalis: qꝛ ſm oẽs illos fanᵐᵃ: qđ eſt coꝛpale mouet itellcm poſem. Qꝛ aũt ꝛplicaf: ꝙ ſunt vtutes diuerſoꝝ ordinuz: qꝛ. ſ. vna eſt ſpũalis: ꝛ alia coꝛpalis. ꝑaꝝ valet: qꝛ nihil ꝓbibet: ea q̃ ſunt aliquo mõ diuerſoꝝ ordinũ in cẽndo bẽant aliq̃ ordinẽ in agẽdo. ſicut artifex ꝛ inſtrm ſuuz ſunt diuerſoꝝ ordinũ: qꝛ vnũ eſt aiatũ ꝛ aliud inaiatũ: tñ in agẽdo bñt aliq̃ mõ vnum ordinẽ. Nec pono illud exẽplũ: q̃tũ ad ℔ ꝙ artifex ipriṁit aliqd iſtrõ: ſz q̃tuz ad hoc: ꝙ ꝓcurrit cũ iſtrõ ad aliquẽ vnũ ordinẽ in agẽdo. ¶ Ad zᵐ: ꝙ illa agẽtia dñr ꝑ accñs ꝓcurrere ad aliquã actionẽ: q̃ ex ſua aptitudine nãli nõ bñt ordinez ad illũ effcm: ſicut eſt in illis: q̃ a caſu fiũt: ſicut ꝙ equꝰ veniẽs ad domuz ſaluatꝰ eſt a lupo vel ſedes ſic cecidit: ꝙ eẽt in illa diſpõne in q̃ eẽt nata ad ℔ vt ſedereẽ ſup eaz: vel ꝙ duo eg occurrãt ſibi. Aliqñ ẽt dñr duo agẽtia habere ordinẽ ꝑ accñs: qꝛ nõ eſt de neẽitate effectꝰ: ꝙ illa neẽio ꝓcurrãt ad eiꝰ ꝓductõez: ſicut de neẽitate gnẽnis bois eſt: ꝙ ſol: cũ aliq̃ boie ꝓcurrãt: ſz ꝙ ille bõ g cõcurrit fuerit ab aliq̃ boie ꝛ ille ab illo: vel alio vel vſq; ad nũeruz certũ: vel vſq; in ifinitũ: ꝑ accñs ſe bz ad iſtum effcm: neutro aũt iſtoꝝ modoꝝ ꝓcurrũt itellus ꝛ eius fanᵐᵃ ad motiõez itellus poſis: qꝛ ad talẽ motionẽ bñt bitudinẽ nãlẽ: ꝛ ſil'ꝛ neẽio regrunt̃. Dom̃ g ꝙ ad ℔: ꝙ aliq̃ bẽant ꝑ ſe ordinẽ in mouẽdo nõ eſt ſemp neẽiũ: ꝙ vnũ agat in alterꝝ: ſz ſufficit ꝙ ãbo ex ſua aptitudie reali bẽant aptitudinẽ ad mouẽdum ȝᵐ. ¶ Ad ȝᵐ dom̃: ꝙ q̃ duo agẽtia agũt in tertiũ: ly oporteat: ꝙ quodlz coꝝ ſic ꝓiũgaf paſſo: mõ q̃ opz mouẽs eẽ ꝓiũctũ ipſi mobili. nõ tñ opz: ꝙ iter ſe bẽant aliq̃ vnionẽ in aliquo vno: ꝙ ſit vl' vna vtus vel vnũ iſtrz: ſz ſufficit: ꝙ bẽant vtutes ordinatas ad vnũ effcm in quo ꝑ vniunt̃. Uñ ꝛ exẽplũ ꝙ adducit̃ de tractu nauis. ſ. ꝙ vniunt̃ in coꝛda: rude ẽ ¶ Primo ẽt: qꝛ coꝛda trahit̃: mõ q̃ro in q̃ vniunt̃ ante coꝛdã: ꝛ ſi in nullo. g̃ nõ opz ponere: ꝙ agẽtia in tertiuz bẽant añ effcm vnionẽ in aliquo alio. ¶ zº qꝛ poſſent ligari due coꝛde ad duo latera nauis: ꝛ ꝑ illas duas coꝛdas poſſent illi duo trahere: ꝛ ſic nõ vnirenf añ tractũ nauis in aliq̃ vna coꝛda. ¶ ȝº qꝛ vnᵒ poſſet ex pte anteriozi trahere nauẽ aliq̃ abſq; coꝛda aliq̃: ꝛ aliᵒ ex poſteriozi ꝓpellere: ꝛ ſic nõ vnirenf in ipſo tractu nauis. Dato ẽt ꝙ nõ regrerent aliq̃ vnionẽ iter ſe ſatis oz ſufficere: ꝙ aliq̃ mõ ꝓcurrãt in idẽ ſubm inq̃tũ ania eſt ſubm itellus agentis ſine coꝛpe ipſa eſt ſubm fanᵗⁱᵉ cũ coꝛpe. ¶ Ad 4ᵐ dcm̃ fuit alias. ſ. ꝙ nõ eſt icõueniẽs: ꝙ coꝛporale ꝓcurrẽs cũ ſpũali poſſet agere in ſpm̃ ꝓiũctũ. Idez ẽt incõueniẽs ſeq̃ ꝺ ponentes aliqd ipreſſum fantaſie. nã ꝓeter illud impreſſum fantaſie: opz ẽt ponere actũ fanᵈⁱ eẽ ꝑnᵐ actiuũ reᵘ itellus poſis. Iſtud ẽt eſt magis ꝺ ponẽtes remotionem ꝓhibẽtis: qꝛ ſi ita eſt: ꝙ itellus nihil faciat: niſi remouere prohibens: ꝛ ſic actus fan-

Effectũ ꝓſeq ꝺditiõez cãe ſuplr ꝓiugit.

taſlandi remoto ꝓhibẽte:eſt ꝑn^{m} ꝑn^{lc} actiuũ.Cũ remo nẽs ꝓhibẽs nõ oet vtuti:q̃ erat ꝓhibita:ꝙ ſit vtus acti ua:ſz ſolũ tollat illud: qõ actiõez illi^{9} vtutis ꝓhibebat. Et ſic ſeq̃:ꝙ fan^{ma} ex vtute nãe ſue non ꝓhibente mo neat itellcm̃ poſez.Si dicaſ ꝙ nõ:qz tollit fan^{ma} q̃tuz ad id qõ eſt coꝛpoꝛale in eo:ꝛ ſic ſolaz ſpũalitatẽ dimit tit. Nihil eſt:qz tollitur a fan^{tc} eẽ foꝛmã:ſiue actum coꝛ poꝛalẽ tollit totaľ fan^{ma}:ꝛ ſic fan^{ma} nullã actõez hẽbit. ¶ Ad 5^{m} ſciẽdũ:ꝙ qñ aliqd adducit̃ ꝑ ſili. Illud ſic ad ductũ accipiẽdũ ẽ ſolũ ꝟ ꝙ facit ad ꝓpo^{m}:ꝛ ſi in nullo facit ad ꝓpo^{m}:tũc ſile nihil facit vľ valet:ſi aũt q̃tũ ad aliqd faciat ad ꝓpo^{m}:ꝛ q̃tũ ad aliqd nõ:tũc accipiendũ eſt inq̃tũ facit ad ꝓpo^{m}.ſi.n.aliqs vellet oẽ ꝙ ꝑ ſili oꝛ applican^{m}:ad illud ꝑ q̃ iducit̃ q̃tũ ad oia multe abſur ditates ſeq̃renť:ſic ꝑz de ymagie trinitatis in nob.ſiqs vellet eã applicare ad diuina q̃tũ ad oia:q̃ ꝓueniũt illi ymagini:ſcq̃reť ꝙ ꝓſone dine eẽnt accñtia alic^{9} ſubi:ꝛ ꝙ de^{9}eẽt vnũ ſuppo^{m} bñs pľa accñ^{a}:ꝛ multa alia abſur da ſeq̃renť.Nõ id exem^{m} ꝺ naui fuit adductũ q̃tũ ad duo.ſ.q̃tũ ad ℔:ꝙ ibi ꝓcurrũt pľa agentia:q̃rũ vnũ nõ agit in altex̄:ꝛ q̃tũ ad ℔: ꝙ ãbo nõ bñt:niſi vnũ effcm̃ ad quẽ ꝓueĩũt:q̃rũ vnũ nõ ſufficit ſine alio:q̃tũ aũt ad ℔:ꝙ vtutes eoꝝ ſunt vni^{9} ſpẽi nõ ẽ ſile: qz itellus agẽs: ꝛ fan^{ma} nõ ſunt vtutes vnius ſpẽi:imo diuerſaꝝ ſpẽꝝ:ꝛ q̃tũ ad iſtã diuerſitatẽ in ſpẽ magis ẽ familiare exẽplũ de ꝺẽſante aerẽ ꝛ de illuminãte:q̃ ſic agẽtia diuerſaꝝ ſpẽꝝ ꝓcurrũt ad gnõnẽ coloꝝ.Oꝑz igit̃ ꝙ ad motionẽ itellus poſſis regrũť diuerſe vtutes ꝼm ſpẽm ꝓcurrẽtes: ſi altera illaꝝ:puta fan^{ma} multiplicareť i ifini^{m} nõ ſuffi ceret ad mouẽdũ:ſic ſi vt^{9} ꝺẽſatiua multoꝝ multipli careť in ifini^{m} nõ ſufficeret ad gnãndũ caloꝛẽ in aere:qz multiplica^{o} eoꝝ:q̃ ſunt eiuſdẽ ſpẽi ſi multiplicarenť in ifini^{m} nõ faceret duas ſpẽs.vñ ẽt:qz ad gnõnẽ muli reg runť aialia diuerſaꝝ ſpẽꝝ.ſ.equ^{9} ꝛ aſina:vel aſin^{9} ꝛ eq̃; ſi multiplicarenť aſini ꝛ aſine in ifini^{m}:ſi nõ eẽt equ^{9} nõ gnãreť mulus.Unũ ũla iſtãtia penit^{9} nulla ẽ:nec ꝺz idu cere du^{m} apõ aliquẽ: q ℔ ſciat.¶ Ad 6^{m} ꝺõz:ꝙ ñ oz ſp: ꝙ mouẽs inducat ſili̇tu^{ncs} ſuã:vel ꝙ magis mouẽti ma gis aſſiľet effect^{9}.nã ꝑ^{o}cã pl^{9} ifluit q̃ z^{o}:ꝛ vľis q̃ pti$^{ri^{o}}$: tñ effect^{9} magis aſſiľať pticu^{ri}.Nũc aũt itellus agẽs eſt q̃ſi cã vľis:qz ei^{9}cãlitas ſe extẽdit ad oẽm actũ itellndi: ſz fan^{ma} ℔:vel illud eſt pti$^{ri^{o}}$ cã:qz ei^{9}cãlitas nõ ſe exten dit:niſi ad ꝺeterminatũ actũ intellndi.Nec ℔ ꝺico:q̃ſi act^{9} aliqs itellndi ſit i hac via:ad quẽ nõ ꝓcurrat aliqꝺ fan^{ma}: ſz qz vnũ fan^{ma} ñ ſe extẽdit ad oẽz actũ itellndi: ſic ſe extẽdit vn^{9} ꝛ idẽ intellus agẽs. Ω. IX.

Oſtea q̃rebať vnũ ptinẽs ad itel lectũ ꝛ vo^{rcm}: ꝙ ptinet ad libtatẽ arbitry: q̃ eſt facultas itellus ꝛ vo^{rio}:ꝛ ẽ vtꝝ hõ ſit dñs ſui act^{9}.Et argr̃ ꝙ nõ: qz ſi hõ eẽt dñs ſui act^{9} ℔ eſſet ꝙ vo^{rcs} ꝛ itellcm̃:ſz hõ nõ põt eſſe dñs ſui act^{9} ꝙ itellcm̃ ꝛ vo^{rcs}:g̃ ꝛc.a^{o} ꝑz ꝺ ſe.b^{o} ꝓbať:qz mobile nõ ꝺz dñiũ ſui act^{9} vľ mot^{9}:ſz hõ ꝙ itel lectũ ꝛ vo^{rcs} cũ moueať ab obis ſe ꝺz ad act^{9}iſtaꝝ po^{aꝝ}: ſicut mobile ad ſuũ motũ. g̃ hõ nõ eſt dñs ſui mot^{9}:vel actus ꝓintellcm̃ ꝛ volũtatẽ:ꝛ ℔ fuit minoꝛ.

In contrariũ eſt ꝓ℔s:q ponit z^{o} ethico. ꝙ ꝙ vo^{rcs}ſum^{9}dñi nr̃oꝝ actuũ.

Rñdeo ꝺe ꝑne.ſ.ꝙ hõ ſit dñs ſuoꝝ actuũ ꝙ itelle ctum ꝛ vo^{rcm} ꝓſtat nõ ſolũ ꝼm fidẽ ꝛ ſctõs doctoꝛes: ſz ẽt ꝼm ſectas ꝓhoꝝ q ronabiľr locuti ſunt. Secta.n.ꝓhoꝝ poſuit act^{9} hũanos iputabiles hoi ꝛ di gnos laude vel vituꝑio pena vel ꝓmio.vñ iponere ꝓho vľ doctoꝛib^{9}:aliqb^{9} ꝙ ipſi tollãt lib^{m} ar^{m},ꝛ meritũ ꝛ de meritũ.vľ mihi temerariũ:ſz veꝝ ẽ:ꝙ l.mõ dñnt: Mõ nõ itẽdo ℔ diffuſe oñdere:vtꝝ idẽ:ꝛ ꝑ idẽ:ꝛ ꝼm idẽ ab ſolutũ ſit mouẽs ꝛ motũ:vt gdã volunt de vo^{rc}:qz ℔ ni mis lõgũ eẽt:ꝛ de ℔ tot dñr ꝛ dcã ſunt:ꝙ nimis eſt. Sz ꝺato:ꝙ ita ſit:ꝙ nõ credo:itẽdo inueſtigare:vtꝝ modus quẽ illi q ℔ ponũt vel tenẽt ſit rõnabilis. ꝓ g̃ itẽdo po nere modũ:q̃ gdã volũt ſaluare libtatẽ arbitry: ꝑ ℔ ꝙ vo^{rag} ñ mota mouet ſeipaz. z^{o}itẽdo oñdere:ꝙ ille mo dus nõ ẽ ꝓueniẽs. 3°ponã modũ q vľ mihi magis ꝓue niẽs.¶ Oẽtũ ad ꝑ^{m} ſciẽdũ: ꝙ cũ ita ſit:ꝙ ꝑ vo^{rcm} ſum^{9} dñi nr̃oꝝ actuũ vt dñt:ita ꝙ oia iputanť vo^{ri} in bo^{m} vľ malũ.Dñt ꝙ oz dicere:ꝙ vo^{rag} moueat ſe ipſaz:ꝛ ꝙ ꝑ ℔ ꝺz dñiũ ſui act^{9}:qz.ſ.mouet ſe ipaz nõ motã ab obo:ꝛ ℔ ꝓcipue volũt ꝓbare ꝑ ar^{m} iã.fcm̃ ad iſtã ptẽ:qz cũ mot^{9} nõ ſit in ptãte mobilis ſz mouẽtis.ſi vo^{rag} eſſet ita pa^{ua} ꝙ nõ actiua nõ hr̃et dñiũ ſui act^{9}. Si dicaſ:ꝙ eſt mota ab obo ad volẽdũ ſiue in ſpãli vel gnãli: ꝙ ꝑ ℔ hõ mo uet ſe ad ſeq̃ntes act^{9}re^{u}:q̃rũ ꝺz dñiuz:qz re^{u} ꝓrũ actuũ nõ hẽm^{9} dñiũ:nõ valz:vt dñt: qz ſi illi act^{9} nõ ſũt i ptã te nr̃a:nec act^{9}ſeq̃ntes ex eis vt dñt:qz ſi cã nõ ẽ i ptãte nr̃a:nec effect^{9}ſeq̃ns ad illã. Et ꝙ plus eſt dñt:ꝙ vo^{rag} oñſo q̃cũq; bono vel malo in nullo mouet vel inclinať ab obo:imo manet eq̃lr ꝺr̃ns:ſic ꝓi^{9}:ita ꝙ inditio rõ nis ꝺictãte vnũ vo^{rag} eq̃ libe põt in ptẽ oppo^{rem} ac ſi rõ nibil ꝺictaret.Iſta aũt põ nõ vľ mihi rationabilis.Nec q̃tũ ad ℔:ꝙ põit:ꝙ hõ ꝺz dñiũ ſui act^{9}: ꝑ ℔ ꝙ vo^{rag} nõ mota mouet ſe ipaz.Nec q̃tũ ad ℔ ꝙ ponit:ꝙ vo^{rag} rõ ne ꝺictãte vnũ in nullo ſit magis iclinata ad illã ptẽ q̃ ad aliã:nec plus ſit iclinata ad illã ptẽ p^{9}iudi^{m} rõnis q̃ añ. ¶ Oẽtũ ad ꝑ^{m} ſciẽdũ:ꝙ q̃uis iſti ꝺ iſta opione mul tũ laboꝛẽt ad ſaluãdũ:qũo poſſit eẽ eadẽ res abſo^{re} ꝑn^{m} actiuus ꝛ paſſiuũ.Nũq̃ tñ vidi qũo ſuppo^{re} ℔:ꝙ ita eẽt poſſe:ꝙ ipſi ꝑ ℔ ſaluaret libertatẽ arbitry.Dico.n.ꝙ oz ꝙ ad ℔:ꝙ aliqs hẽat dñiũ ſui act^{9}regrať ꝙ re^{u} illi^{9}act^{9}: cui^{9} ꝺz dñiũ:aliq̃ mõ ſe ꝺz actiue:ꝙtñ ℔ neẽe ſit: ꝙ illõ ꝑn^{m} ꝑ ꝙ ſe ꝺz actiue:ſit ẽt ꝑn^{m} pa^{uuz}: ita ẽt regrať ad ℔: ꝙ aliqꝺ ꝑn^{m} ñ mo^{m} ꝓus ab alio moueat ſeipz:nec ꝓſua ſionẽ ad ℔ vidt inductã:nec vidi ꝙ ipſi ꝓbẽt:ꝙ vbi da reť aliqꝺ ꝑn^{m}actiuũ ꝛ paſſiuũ ſimľ nõ ita neĉio ſequať actio:ſic ſi ſint diuerſa. ¶ Intẽdo g̃ q̃tũ ad iſtud ꝑ^{m} ꝓ bare tria. ꝑ^{m} eſt:ꝙ idẽtitas ꝓncipy actiui ꝛ pa^{ui} nõ põt eẽ rõ ꝺñdi ſui act^{9}ꝺñiũ. z^{m} eſt:ꝙ ipoſſe eſt boiem hẽre ꝺñiũ ſui act^{9} ꝑ vo^{rcs}: niſi ſit ꝑ mota ab obo. 3^{m} ẽ:ꝙ hõ nõ põt hr̃e ꝺñiũ ſui act^{9}ꝑ vo^{rcm} nuꝺã: ſz opz ꝙ ꝑ aliquẽ actũ vo^{ri}hẽat ꝺñiũ i ſeq̃ntib^{9}actib^{9}. ¶ ꝑ^{m}itẽdo oñdere a ꝓzi z^{o} rõne. ¶ ꝑ^{o}rõ ẽ talis q̃to ẽ maioꝛ appꝛopinq̃ tio ꝛ eẽntialioꝛ ozdo iter mouẽs ꝛ motũ ſuũ mobile tan to magis eſt neĉia bitudo ad motũ: ſz vbi ꝑn^{m} actiuũ ꝛ paſſiuũ ſunt vnũ mouẽs ꝛ mo^{lc} ſunt ſibi maxie ꝓxima: ꝛ ſp ſibi ſũt adiuicẽ pñtia:ꝛ bñt maxie eẽntialẽ ozdinẽ: g̃ in talib^{9} maxie neĉio ſeq̃t mot^{9}:ſz vbi eſt neĉitas mo uẽdi nõ ẽ libex arbi^{m}. g̃ ꝛc. ¶ z^{a} rõ talis eſt.ſi vo^{rag} oꝛ hr̃e ꝺñiũ ſui act^{9}.ſi mouet ſe ipſaz:aut ℔ ẽ:qz vt eſt mo tiua põt retinere ſuũ actũ vel elicere:aut qz eſt pa^{ua} põt recipe ipſuz:aut repellere.Si dicaſ: ꝙ iõ ꝺz dñium ſui act^{9}:qz vt ẽ actiua põt retinere vľ elicere ſuũ actũ.Tũc adhuc q̃ro: vtrũ ei ꝓueniat vt eſt actiua tñ:aut vt acti uũ ꝛ paſſiuũ eſt ꝓiũctũ.ſi vt eſt actiua tñ: tũc ſequeť ꝙ vo^{rag} vt eſt tñ actiua eſt libex arbi.ſed illud:qꝺ ꝓueniť vo^{ri} vt ẽ tñ actiua:nõ regrit:ꝙ ſil̃ ſit vo^{rag}actiua ꝛ pa^{ua}. g̃ libtas arbitry non regrit:ꝙ vo^{rag}ſil̃ ſit actiua ꝛ pa^{ua}. Si dicas:ꝙ vo^{ri} vt eſt tñ actiua nõ ꝓueniť poſſe retine re vel elicere ꝺñium ſui act^{9}:ſiue ſuũ actũ:ſz put actiuũ ꝓiũctũ eſt paſſiuo.Cõtra:qz paſſiuũ ꝓiũctum actiuo:nõ põt ei ꝛeſerre: niſi ꝙ ſuuz eſt:ſz paſſiui in eo ꝙ paſſiuum

est:nō est nisi recipere.ergo passiuū in eo q̄ huius nulli pōt dare nisi recipe: sed retinere:vel elicere actū nō est passiuū.g̃ passiuū volūtatis ꝯiunctū suo actiuo nō facit ad ℔:q̄ illud actiuū possit retinere vel elicere actuz.g̃ sequit̄: vt dcm̄ est: q̄ soli actiuo ꝯuenit hēre dm̄ium sui act⁹. Si dicat̄:q̄ volūtas vt pa^ua ℔ dm̄ium sui act⁹:q̄ vt est passiua pōt recipe vel repellere suū actū. ¶ Quero vtrum possit ℔ per ℔:q̄ est passiua tm̄: aut per ℔ : q̄ actiuum coniunctuz est passiuo:aut per ℔:q̄ est passiua tm̄.si p hoc:q̄ est passiua tm̄.tūc seq̄t̄:q̄ vo^tas vt est passiua tm̄ est libex arbi.si aūt ꝯueniat sibi vt ℔ actiuum ꝯiūctū pa^uo.ſ.accipe vel repellere. tūc oz q̄ vnū ꝯueiat rōne alterius.ſ.recipe rōne pa^ui:ꝛ posse repellere ratiōe actiui ꝛ tunc quero:vtx posse recipere sit aliqd libertatis:aut nō.si sic:g̃ ētipatiendo est libertas aliq̄: qđ est ɔ eos.si nō:g̃ solū posse repellere:vel nō repellere sufficit ad libertatē:hoc aūt solū ꝯueit actiuo vt est actiuū.g̃ illud:qđ est solū actiuū pōt hre dm̄ium sui act⁹:non g̃ regirit̄:q̄ idē:ꝛ fm idē sit sil actiuū ꝛ passiuū. Si dicat̄:q̄ volūtas ℔ dm̄ium sui act⁹ nō solū p ℔:q̄ pōt repellere: vel nō repellere:ſz per hoc:q̄ pōt repellere vel elicere. Adhuc stat ppo^m:q̄ cū ℔ totū ꝯueiat ei rōne actiui soli actiuo pōt ꝯuenire habere dm̄ium sui act⁹: querit̄ si volūtas ℔ retinere vel repellere actū:aut ℔ facit aliquid agēdo:aut nihil agēdo.si nihil agendo.g̃ aliqd vel ℔:q̄ nihil agit ℔ dm̄ium sui act⁹ : ꝛ hre dm̄ium sui actus erit pura negō.ſ.nihil agere.Si aūt volūtas aliqd agēdo retinet:vel repellit actū:aut agēdo illū actū : qđ retinet: vel repellit:aut nō agēdo illū actū: qđ retinet:vl repellit:q̄ nihil est dcm̄:q̄ aliqd retineat:vel repellat actum qđ elicit:vel exercet:q̄ retinere actum:ℌ accipit̄ p suspēdere actū:vt nō sit. Si aūt retinet illū actuz agēdo ꝛ exercēdo qđdā aliū actū:q̄ro de illo: aut potuit retinere illū actū:aut nō.si nō potuit. g̃ est dare aliqđ actum volūtatis saltē ꝑmū:cui⁹ nō ℔ dm̄iuz:ꝛ tm̄ ponit̄:q̄ ipa nō est mota:ꝛ mouet se in oi actu.g̃ ipaz nō mota mouere se nō ē cā nō hādi dm̄iuz sui act⁹.si aūt potuit retinere illū actū redibit eadē q̄ō sic ꝑus : q̄ rit̄ vtx potuit ītellis retinere aliqd agēdo:aut nihil:ꝛ si nihil agēdo redibit icōueniēs ꝑus positū. Si aūt aliqd agēdo: querit̄ vtx agēdo illū actū: vel aliū:nō agēdo illū actū ; vt deductū est.g̃ oz: q̄ ℔ fiat agēdo aliū. Et itex q̄reꝝ de illo alio:ꝛ ibit in ifinitū:nisi det̄ aliqs act⁹ quē retinere non fuit in ptāte volūtatis:ꝛ cū volūtas ponat ab eis mouere se in oi actu:in nullo mota ab obo: sequet̄ q̄ ipsaz nō motā mouere se nō est cā hādi dm̄iū sui act⁹. Multa ēt alia possent adduci:q̄ tediū eēt adducere. ¶ A posteriori ꝑbo idē sic:q̄ si volūtatē sic nō motā mouere seipsaz est cā hādi dm̄ium sui actus:seq̄t̄ q̄ re^u subitox motuū hēmus plenū dm̄ium act⁹:q̄ tāta rō dm̄y ponit̄ in ℔ q̄ volūtas mouet seipsam. Et ℔ fm eos in oi actu:ſz nō est solū falsuz:ſz ēt erroneū:q̄ tūc sequereꝝ:q̄ subita ꝯplacētia:furti:vel fornicatiōis esset pctm̄ mortale.nā talia vbi hētur plenū dm̄ium act⁹ sunt pctā mortalia.g̃ incōueniēs est ponere:q̄ vo^tas hēat dm̄ium sui act⁹:ꝑ hoc q̄ sic nō mota mouet se.Sz.ſ.q̄ vo^tas nō mota ab obo nō pōt hre dm̄iū sui act⁹ad nūc oīdo vnica rōne: q̄ talis ē: oē q̄ mouet fm inclinationē: vel appetitū:nō sequētez cognitiōez in eo:cui⁹ est illa ĩclinatio:mouet fm appetitū nālē.Sed id q̄ mouet p appetitū nālē:sicut si aliqs mouet p volūtatē nō motā ab appenti bono:mouetur fm appetitū nō sequētē cognitiōez exītē in appetente. g̃ si aliqs mouet fm volūtatē nō motā ab appenti bono monebit fm appetitū nālē. sed id q̄ mouet p appetitū nālē nō ℔ dm̄iuz sui act⁹.g̃ si aliqs moueat p volūtatē nō motā a bono appēti in tali motiōe nō ℔ dm̄iuz sui act⁹. ¶ Qđ aūt ille.g mouet p volūtatē nō motā ab appenti bono nō mouet fm appetitū:q̄ nō seq̄t̄ cognitionē appetentis ꝑbo.qz ille appetit⁹ g nō mouet in bonuz apꝑhēsiuz fm q̄ apꝑhēsiuz nō seq̄t̄ apꝑhēsionē.ſi.n. mouet in bonū nō apꝑhēsiuz nullā sequelā vel dependētiā ℔ ad apꝑhēsionē.ſz appetit⁹g nō mouet a bono apꝑhēso:nec mouet in bonū apꝑhēsiuz fm q̄ apꝑhēsiuz.g̃ appetit⁹:g nō mouet a bono apꝑhēso:nō seq̄t̄ apꝑhēsionē fm q̄ b⁹:ꝛ p ꝯñs si appet⁹ nō mouet a bono apꝑhēso: ab ipso hūc appetitū nō seq̄t̄ apꝑhēsionē appetētis. Ma.b⁹ ꝓsillꝛ ꝑz. Mi. ꝑbat̄:qz illud:qđ mouet in apꝑhēsiuz.ad ℔ q̄ in tale apꝑhēsiuz dirigat̄ : opz q̄ moueat̄ ab eo:q̄ est dirigere.ſz ℔ ē apꝑhēsio.g̃ oz q̄ moueat̄ ab apꝑhēsiōe:siue ab apꝑhēso.Si dicat̄ ad ℔:q̄ sufficit:q̄ moueat̄ me^tc ab apꝑhēso:ꝛ sic ē cā sine q̄ nō: qz.ſ.ostēdit̄ vo^ti:ꝛ vo^tas se mouet in illud:nihil est:qz ostendere nō videnti est derisoriū: vo^tas aūt nihil videt. oīdere g̃ volūtati vt ipsa p se in oīsuz tēdat. idē est ac si dicat̄:q̄ aliqd oīdit̄ nō vidēti:ꝛ in illud tēdit. Exēpluz ēt q̄ ipsi qñqz iducūt: q̄ itellus dirigit vo^tē nō mouēdo in aliq̄: ſz sicut portās lucernā aū aliquē:g se mouet oppo^tē lucerna.est valde incōueniēs. ꝑmo qđē:qz lucerna vl lumē ꝓponit̄ vt ꝯueniēs sit obm ad modū illū:g indiget lucerna:ꝛ iō si exēplū est ꝯueniēs:opz ponere:q̄ volūtas moueat̄ a bono ꝓposito. ¶ 2°qz lucerna ꝓpōit̄ hñti visum. vñ ꝓponit̄ sicut vidēti:volūtas nihil videt nisi illi de ista opione dēt sibi oculos . Si dicat̄: q̄ ℔ vo^tas nō videat:tñ hō:cui est vo^tas videt. Doc nihil ē:qz obm hñ ꝓponit̄ hoi vt visibile vidēti:ſz obz lā visum nō pōt ꝓponi vo^ti vt vidēti:sed solū pōt ꝓponi ei vt motoz mobili. ¶ 3°qz ad ℔:q̄ aliqd in motu suo dirigat̄ p apꝑhēsionē nō sufficit:q̄ mouens sit intelligēs. ſz opz:q̄ moueat se fm q̄ itelligēs:q̄ ipoſe est poni in vo^tē;vl in homine vo^tē re^u mot⁹ volūtatis: nisi p itellectū se dirigat: sic̄.n.dicit ꝓba.2° etbi^k: aliud est agere ignorās:ꝛ aliud est agere p ignorātiā. Ita ēt aliud est agere intelligēs:ꝛ aliud est agere p itellectionē: qz ad ℔:q̄ aliqs itelligēs moueat̄:nō opz: q̄ itellectio sit cā illi⁹ mot⁹: vt si aliqs cadat ad terrā itelligēs casum suū nō cadit p itellectū: ſz cadat itelligēs:ꝛ iō q̄ aliqs dirigat se p itellectū in aliqd:opz q̄ ℔ faciat nō solū itelligēs:sed ēt q̄ ℔ fiat p itellectū. vñ dicere:q̄ vo^tas moueat se in bonū ostēsum nō mota ab oīso est oino vt vr improbabile. ¶ 3^m.ſ.q̄ vo^tas nō possit hre dm̄ium sui act⁹:nisi p aliqđ velle: per q̄ hō mouet se ad act⁹ seq̄ntes: q̄ velle nō fuit in ptāte nr̄a.ꝑbo vnica rōne ad pñs:qz si voluntas ℔ ptātē suorū actuū:aut ℔ dm̄ium re^uoium actū:tā deliberatox: q̄ nō deliberatox:aut deliberatox tm̄.si oium:tūc q̄libet cōplacētia subita ꝛ non deliberata in mā:que de septinet ad gen⁹ pcti mortalis:sicut furtū:homicidiū:fornicatio:ꝛ ꝓsilia est pctm̄ mōtale: ex quo hēmus dominiū plenū taliū sine deliberatiōe: q̄ est manif falsum:ꝛ erroneū. Si aūt ℔ dm̄ium sui actus solū respcū actuuz deliberatox:tūc volūtas nō ℔ dm̄iuz sui act⁹: nisi me^tc deliberatiōe. Tunc arguo:voluntas nō pōt hre dm̄ium sui actus:nisi me^tc deliberatiōe: vt dcm̄ est siue oīsum: aut g̃ me^tc ab ea elicita deliberatiōe: aut iperata ab eadē:nō mediāte deliberatiōe ab ea elicita:qz deliberare nō est actus volūtatis elicitiue. g̃ opz q̄ voluntas hēat dm̄ium sui act⁹ me^tc deliberatiōe impata: sed ipoſe est: q̄ volūtas imperet actū aliarum potentiax:nisi p actū ꝓpriū:quo fiat ꝑus in actu q̄ iperet.g̃ ipoſe est q̄ vo^tas hēat dm̄iuz sui act⁹:nisi p aliqđ velle ꝑus exīs i ea: p q̄ ꝓportat deliberatiōez:cui⁹ act⁹ ipsa nō habuit dm̄ium:qz si

habuit:aut ℔ est me^rc deliberatõe:aut nõ:nõ põt dici:q̄ nõ me^rc deliberatiõe:q2 tũc act^9 non deliberatus in ei^9 ptãte eẽt:cui^9 oppo^m oñsuz est mõ. Si aũt me^rc delibera tione bz dñium illi^9 oportuit aliud velle eẽ añ illud: ꝑ q̄ volũtas ꝑerauit illã deliberatõez ꝓrẽ: ꝛ sic ibit in ĩ finitũ. Accipiẽdo velle añ velle: ꝛ deliberatiõez añ deli berationẽ: vel erit stare ad aliq̄ velle non deliberatũ: cuius voluntas nõ bz dñium: ꝛ per q̄ me^rc deliberatio ne habet dñium sequentiuz actuũ: ꝛ sic patent tria: que fuerũt ꝓpositа. ¶ Cõtra ꝑ^m: q̄ ponit dicta põ. ſ. q̄ vo luntas bz dñiuz sui act^9: ꝑ ℔: q̄ ipsa remota ab alio mo uet seipam. ¶ Sz dcm eoꝛ est. ſ. q̄ volũtas post dicta mẽ rõnis iudicãtis aliqd eẽ bonũ ꝓsequẽdũ: vel maluz fugiẽdũ: q̄ volũtas sit ita idẽrnẽ ad vtrãq̄ partez oino: sicut añ: ꝛ q̄ possit ⁊ dictamẽ rõnis q̄tũcũq̄ rõ senten tiet. ¶ Et oñdo falsuz esse duplici rõne. ¶ Prima rõ oñdit: q̄ ℔ nõ sit veꝛ. ſ. q̄ voluntas possit ⁊ indiciũ rõ nis: q̄tũcũq̄ iudicet alterã ptẽ eẽ ꝓsequẽdã: q2 ipole ẽ po^am exire in actuz sine obo quocũq̄ mõ se bẽat in mo uẽdo: ſz si voluntas posset ⁊ indiciũ rõnis q̄tũcũq̄z ali qd iudicet solũ eẽ fugiẽdũ: vel solũ eẽ ꝓsequẽdũ: tũc exi ret in actũ sine obo illi^9 actus. g̃ ꝛc. Ma. pz. mi. ꝑbaẽ. si ꝓponaẽ aliqd tm̃ sub rõne boni ꝓsequẽdi. si volũtas in actum exit oppo^m isti^9 actus erit respuere: tunc act^9 iste respuẽdi: aut bz ꝑ obo bonũ sub rõne boni ꝓsequendi: aut sub rõne mali fugiendi: aut sub rõne boni fugiendi: aut sub ratione mali ꝓsequẽdi: si sub ratione mali. hoc est ⁊ hypothesiz: q2 ponit: q̄ nõ ⁊sideraẽ nisi sub rõne boni ꝓsequẽdi: sed nõ apprehẽsuz nõ põt eẽ obm volũ tatis. g̃ illud: qđ ⁊sideraẽ solũ sub rõne boni ꝓsequẽdi: nõ põt vo^tas fugere sub rõne mali fugiẽdi: q2 talis põ ꝟz hypothesiz nõ aliõ est: nec bz bonũ ꝑ obo sub rõne bo ni ꝓsequẽdi: q2 bonũ sub tali rõne nõ est obm respuibi le: imo est obm oppo^m: ꝛ oppo^rc rõnis: nec sub rõne bo ni fugiẽdi: q2 ℔ eẽt ponere oppo^m in obo. nã rõ boni nõ est rõ fugibilis. seq̃ g̃ q̄ iste actus respuẽdi stãte hypo thesi nõ bẽret obm. ¶ Sz forte diceret aliqs: q̄ sub rõ ne diminuta boni est fugibile: inquãtũ. ſ. diminutũ est. ¶ Sed ℔ nõ valeret. ꝑ: q2 sicut ipsi dñt esse diminutũ bonũ nõ icludit rõnẽ mali: nihil aũt est fugibile: nisi in quãtũ malũ: sicut nihil est ꝓsegbile: nisi inquãtũ bonũ: nisi forte inquãtũ diminutũ eẽt ipedimẽtũ alteri^9 boni: nõ vr̃ q̄ bonũ diminutũ sit obm respuibile: nisi adiun gaẽ aliq̄ rõ mali: inq̄tũ. ſ. posset eẽ ipedimẽtũ alteri^9 bo ni. ¶ z^o q̄ stãte hypothesi nõ ⁊sideraẽ vt diminutũ: ſz tm̃ vt bonũ ꝓsequẽdũ ꝛ sic stat adhuc: q̄ ille act^9 nõ bz obm. ¶ Si dicaẽ: q̄ ꝑ illa boza nõ põt exire in actum oppo^m. ſ. in actũ respuẽdi. ſz põt in actum eliciẽdi exire: ita q̄ nullum actum eliciet respcũ illius obi: tũc quero: aut in ptãte sua est retiere illũ actũ nibil agẽdo: aut ali qd agẽdo. ¶ Si dicaẽ: q̄ in ptãte sua est retinere actũ illũ agẽdo: ℔ nõ põt stare: q2 oppositũ supza ꝑbatũ est. ¶ Si aũt põt repellere vl̃ retinere illũ actũ aliqd agẽ do: aut g̃ agẽdo illũ actũ: aut aliũ. ¶ Si dicaẽ: q̄ illum agendo: hoc est impole: q2 nõ põt dici: q̄ aligs actũ reti neat: vel repellat quez agit: vel elicit. ¶ Si dicaẽ: q̄ re pellit talẽ actũ agendo aliũ actũ: tunc sequeẽ: q̄ exit in aliũ aliquẽ actũ: aut g̃ respuẽdi: vel eliciẽdi illud: aut ali qd aliud: nõ in actu respuẽdi vel eliciẽdi aliqd aliud: q2 aliõ nõ ꝓpoñt. g̃ nec ℔ rm̃: sufficeret. ¶ Et si dicaẽ ꝟz ℔: quodcũq̄z ꝓponiẽ vt bonũ ꝓsequẽdũ nec̃io vult volũ tas: q̄ est incõueniẽs. ¶ Ad ℔ dõm: q̄ ꝟm illos qui po nũt: q̄ volũtas solũ bz dñium sui act^9 ꝑ boc: q̄ bõ fact^9 in actu volẽdi finẽ vltimũ: vel bonũ in gnãli: vel ẽt fa ctus in actu volẽdi: q̄ sibi expedit. de ℔ q̄ occurrit mo uet se ad sequẽtes act^9 mediãte deliberatiõe. Nõ sequi tur: q̄ illud: qđ ꝓponiẽ: vt statiz sic ꝓpositũ moueat añ cõpletã deliberationẽ: q2 oẽ q̄ sic accipiẽ vt bonũ cõfe ribile ad altez: quosq̄z veniaẽ ad ⁊clonez ſpãlẽ: in qua finaliꝛ: ꝛ vt certũ oibus sensatis: boc ⁊stet vel appareat ꝓe alys eligẽdũ: ꝛ meli^9 iudiceẽ nũc oib^9 ⁊ditõib^9 pẽsa tis: q̃ ⁊ne finali dicta: nisi aliud ab ex̃ occurreret: semp volũtas moueret: nec tn̄ tũc moueret nec̃io nec̃i^rc ab^ta: ſz nec̃itate ex ſuppõne possit dici tũc moueri: ſz ℔ nõ est ſimpl̃r moueri nec̃io: ſz ꝟm opionẽ illoꝛ q̄ ponũt: q̄ vo luntas nõ mouet se ꝑ talẽ actũ mo^rc deliberatione: nisi bret volũtas: ꝑ q̄ moueret se ad talẽ actum: nisi aliqd possit remouere a se actũ nihil agẽdo. ¶ Dato ẽt: q̄ bo no ꝓpo^to voluntas bret ptãtẽ nõ exeũdi in actũ ⁊riũ in ditio rõnis: ꝛ sic falsum est dicere: q̄ volũtas põt ⁊ iudi tiũ rõnis q̄tũcũq̄z dictet aliqd eẽ bonũ vl̃ malũ. ¶ z^a rõ oñdit: q̄ volũtas bito iudicio rõnis de aliq̄: q̄ sit bo nũ vel malũ vo^li nõ est ita idẽrnẽ: sicut añ: vel ac si tale iuditiũ nõ eẽt: q2 ꝛ bz vo^tcm oino idẽrntẽ ab ℔: vel illud nullã difficultatẽ bz in volẽdo qȯcũq̄z illoꝛ: ſz vo^tas in dicato aliq̄ bono: q̄ bz aliq̄ malũ ãnexũ: bz ex ℔ ipso maiozẽ difficultatẽ in volẽdo illud: q̄ ſi nullũ malum eẽt ei annexũ: sicut pz in exũte in piculo maris: q̄ maio rẽ difficultatẽ patiẽ in eligẽdo: vel in eliciendo pycere merces in mari ꝓp ſalnãdã vitã q̄ in volẽdo pycere la pides ſi eẽnt ibi. vñ ꝛ magnũ piculũ ſustinet añq̄ pu tiat merces q̃ſq̄z videat mai^9 piculũ ĩminere: q̄ nõ fa ceret de lapi^b9: ꝛ ℔ nõ ẽ: nisi q2 pycere merces iudicaẽ bẽ malũ ãnexũ: q̄ nõ iudicaẽ de lapi^b9: falsum est g̃: q̄ volũtas est eq̄ idẽrnẽ p^9 iuditiũ ſic añ: vel eq̄ idẽrnẽ quo cũq̄z iuditio dato. ¶ Rõ aũt põnis eoꝛ. vz. q2 verũ ẽ. nã veꝛ est: q̄ illud: qđ se bz ad ſuuz actũ vt mobile tm̃ nõ bz dñiuz sui actus: ꝛ iõ regriẽ: q̄ ẽt sic est in boie re^u illoꝛ actuũ: q̃rũ est dñs. nã ſensus in ꝑmis actib^9 g̃ non ſubſunt dñio nr̃o mouet se ad seq̃ntes me^rc deliberatio ne: vt dcm̃ est in pte. Et ampli^ficã mãdabiẽ: ſz nõ opz: q̄ illud veꝛ sit: quo mouet se: ſic volũtas nõ mota. ¶ Et q̃n dñt ⁊: q2 si illi ꝑmi actus nõ ſunt in ptãte nr̃a: nec ſe quẽtes: q2 in cui^9 ptãte nõ est cã: nõ ẽ effect^9. ¶ Dico q̄ iſtud est ⁊ eos: ſicut ⁊ nos: q2 ipſi ponũt: q̄ cã actiua: q̃ rũ ſumus dñi est vo^tas: ꝛ tn̄ po^a volitiua nõ est in ptãte nr̃a: imo nec̃io bz a ꝑ^a cã: ꝛ a nã. Nõ g̃ oz: q̄ ſi effect^9 est in ptãte nr̃a: q̄ ꝛ cã sit in ptãte nr̃a. Hoc ẽt pz de ſe: q2 ſi aliq̄ cã est in ptãte nr̃a: oz q̄ ſit in ptãte nr̃a ꝑ aliã cãm: q2 nulla res est in ptãte alic^9 ꝑ ſe ipſaz: q2 eẽt ſui ipſi^9: ꝛ illa cã ſi est in ptãte nr̃a: opz q̄ ſit ꝑ aliã: ꝛ ſic oporteb it ire in ifinituz: vel dare: q̄ ſit cã in nobis: ꝑ q̃ act^9 ⁊nter ſint in ptãte nr̃a: ita tn̄ q̄ ipſa causa nõ est in ptãte nr̃a. ¶ Dõz est g̃ ad formã: q̄ illõ qđ est i ptãte nõ ẽ cã: nec effect^9 ſequẽs ex cã. ſi ille effect^9 nec̃io ſeq̃ ex cã: ſz act^9 ⁊ñtes ex ꝑ ſunt effect^9 nõ nec̃io ⁊ñtes ex ea. ¶ Et ꝑ ℔ pz ſolo ad ar^m fcm̃ ad ꝑncipale: ita q̄ nõ oporteat redire ad ſoluẽdũ illud. Et iõ est alia via ſaluãdi libertatẽ arbi trij ꝓp vlitatẽ vel indetermiationẽ obi: q̄ est natũ mo uere volũtatẽ q̃tũ ad ꝑmos act^9: ꝛ ꝓp ẽt cognitõez ⁊tel lectualẽ: q̃ nõ ſolũ nata est appbẽdere boc bonũ: vel ib lud in ſingulari: ſz ẽt est nata: vt ꝑ eã apprehendaẽ vl̃is rõ boni. ſ. q̄ rei ⁊ueiat eẽ bonã ꝑ talẽ rõnẽ: ꝛ cũ ℔ ẽt ap bẽdit rõnẽ finis: ꝛ rõnẽ eoꝛ: que sunt ad finẽ: q̃. ſ. ſint vtilia: vel nõ vtilia ad finẽ. ¶ Ad cui^9 euidẽtiã sciẽduz: q̄ cũ bre libeꝛ arbi. vel dñiuz sui act^9 ſit bẽre ſic in ptã te ſuũ actũ: q̄ in ptãte sua ſit agere: vel nõ agere boc vl̃ illud: opz q̄ ꝑn^m actiuũ: ꝑ q̄ ⁊ueit alicui bre dñium sui actus bẽat q̃dã bitudinẽ indẽrntẽ ad multa sunt q̃dam indẽrntia ꝛ ad illud: ꝛ eius oppo^m aliogn nõ eẽt in ptãte

ſua agere hoc: vel illud: vel nō agere hoc idē etiā opz ꝙ aliquo mō agere ſm illā indifferentiā ſubſit ſibi: ita ꝙ ꝛ p̄n̄m̄ bēat idifferētiā: ꝛ ꝙ etiā ſup idifferētiā illā: vt applicabilis eſt ad actū bēat oñium. Si enī aliqd bret indifferentiā ad agendū: vel non ad agendū: ita ꝙ illa indifferētia put applicabilis eſt ad actū ſibi nō ſubeſſet nō cēt in ptāte ſua agere: vel nō agere: ignis enī bz quā dā idifferētiā ad calefaciendū aquā: vel ad nō calefaciendū: qz pōt ei applicari aqua vel ipſe aque: vel nō applicari. Sz illa idifferētia nō ſubeēt igni: ſz aly: ꝛ iō nō eſt in ptāte ſua agere vel nō agere: nō ita eſt: ꝙ ponēdo ꝙ voluntas mouet ſe per actus ſm quos p̄ nata eſt moueri ad ſequētes actus bō ꝑ tales actus bz habitudinez ad multa ꝓpter vlitatem vel indeterminationē obti. Cū enī in creaturis in ꝑticulari nō ſit aliqd ita per oia bonū: ꝙ nullā rōnē fugibilis bēat ita ꝙ natū eſt appetita volūtate nō eſt ꝓſeq̄ h̄ in ꝑticulari vel fugere. ſed eſt vl̄r bonū in vl̄i: vel ſi aliqd ꝑticulare ſiue ſpāle ſibi occurrit de boc: ꝙ ſibi expedit erit id in qō p̄ mouet volūtas: ꝛ hoc cuilibz nāle. ſ. vl̄e bonū in vl̄i: ſiue velle ꝙ expedit de quocūq̄ occurrēte ꝙ accipiē in rōne ꝓſequēdi vel fugiendi: ſicut aūt bonū in vl̄i nō ifert boc bonū vel illud: ita etiā velle bonū in gnāli nō infert velle boc bonū: vel illud vel ꝓſeq̄ boc vel illud. ſed ſub q̄dā idifferētia dicit inclinationē in boc: vel in illud: ꝛ iō tale p̄n̄ cipiū ꝓpter idifferētiā obti. ſ. vl̄e bonū eſt p̄n̄m̄: ꝑ ꝙ aliquis pōt iclinari in multa ſub quadā indifferētia: ita ꝙ ad nullū bz habitudinē neceſſariā. Iſtud aūt p̄n̄m̄ ꝙ q̄dā indifferētia ſic iclinat in multa bz applicari ad illa mediāte deliberatione rōnis: q̄ regit ꝙ deliberans cognoſcat rōnē boni in vl̄i ꝛ rōnē eorū que ſunt ad finem: ꝛ eorū habitudinē ad fīnē. ¶ Ad hoc aūt ꝙ iſta ꝙs habeat ſufficit ꝙ in practicis ſit habituatus: ſz itellz ꝙ habeat noticiā de talibus quantū ad ſtatū ſuum ptinet ꝙ ſciat cōferre ei que ſunt agenda: ꝛ que nō: vñ ꝛ ꝓp maiorem vel minorem perfectionez in tali cognitione imputatur vni ꝙ non imputatur alteri. Iſta autem applicatio illius p̄ncipij vniuerſalis ſubeſt homini: quia ſicut nāliter bz bō inclinationē in bonum in vl̄i: ita nāliter dictat ſibi rō: ꝛ ſic occurrit: ꝙ ingrere qūo bonū attigatur ſit bonū: ꝙ ante inquiſitionē nō fiat proſecutio in ꝑticulari: ꝛ iō bō eligit ingrere ꝛ ſuū cōſenſuz ſuſpendere quouſq̄ ſit ōliberatus: ꝛ per tale velle bonū: ꝛ velle ſic ingrere qūo attingat bz habitudinē ad multa: ꝛ bz ptā tē applicandi mediāte deliberatiōe ad qōlz illoc: quia vſq̄ ad finalē p̄nē deliberatio nō accipit aliqd vt ſimpl̄r ꝓſequēdū. ſed vt cōferribile: ꝛ iō mediāte tali deliberatione habz homo applicationez illius vl̄is p̄ncipij ad ſingularia ad que bz habitudinē idifferētē. ¶ Poſſet ergo ſic formari ratio: ad libertatez arbitrij ſufficē ꝙ aliquis habeat p̄ncipiū tale hīs indifferentiā ad multa ꝛ poſſe boc indifferēs applicare qōlibz eorc. ſed hoc bz homo per modū qui dictus eſt. q̄ ꝛc. ¶ Et hoc ſufficiat quantū ad nūc: qz forte alias plenius dicē ꝛ ꝑtractabitur. ¶ Ad rōnem factā in oppoſitū patuit. Qō. X.

Oſtea q̄rebant plura pertinentia ad hoiem determinatum in ſpāli. Et p̄mo querebat vnum in cōparatione ad deū: ꝛ multa in comparatione ad ſtatū. Primū erat. vtruz melius fuit in btā virgine eſſe matrem q̄z eſſe virginē. Et arguit ꝙ melius fuit eſſe virginē: qz id eſt melius cuius oppoſitū eſt peius. ſz oppoſitum virginitatis: ꝙ eſt corruptio: peius eſt q̄z nō eſſe matrem: qz vnū importat malū: aliud non.

In contrarium eſt: quia id eſt melius de quo magis gaudet bonus. Sed eliſabeth magis gauiſa eſt de maternitate: q̄z de virginitate quando dixit. Unde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me.

Reſpondeo dicūt quidā: ꝙ ſi iſta duo adinuicem diuidant. ſ. eſſe virginem: ꝛ eſſe mrem ꝙ melius eſt eſſe virginē q̄z eſſe matrē: accipiendo eſſe virginē put includit actū virtutis: ſz qz vt dicūt nō ſeparat ab eſſe virginē: qz eſſe matrē dei ſe bz per additionē ad virginitatē: ꝛ ad oēm virtutem: qz idecens eſſet filiuz dei eſſe filiū mulieris nō virtuoſe ꝛ minimū indecēs eſt deo impoſſe: iō dicūt ꝙ impoſſe eſt dei filiū hr̄e matrē nō virginē ꝛ virtuoſam: iō ſimpl̄r ē melius eſſe matrez ꝓpter hoc ꝙ per additionem ſe habet. Hoc aūt ſz verū ſit quātū ad hoc: ꝙ melius eſt eſſe virginē put virginitas includit virtutē q̄z eſſe matrē: accipiendo diuiſim: tn̄ quātū ad aliud: ꝙ dicūt ꝙ filius dei nō poſſet ſumere carnē niſi de mr̄e virgine ꝛ virtuoſa. oīno videt falſuz: ꝙ id non eſt deo impoſſe ꝙ nō implicat cōtradictionez. ſed filium dei accipere nāz nr̄am de muliere coniugata nō implicat cōtradictionē. q̄ ꝛc. ma. pz: mi. ꝓbat: ꝛ etiā de ſe plana eſt: qz malitia matris nihil importat ꝑ qō filiū dei br̄e nām talē ab ea implicet cōtradictionē: qz nā aſſumpta de bona nō plus habz necceſſario de virtute q̄z natura aſſumpta de mala: conſtat etiam ꝙ filius dei poſſet aſſumere nām egnam de cē: ſi velet in qua nulla virtus eſſet: qō aūt oī ꝙ eſſet idecens: ꝙ qōlibet ſm iſtum curſum: quē deus dem̄fauit eſſet indecens: non tn̄ ſm curſum: quē poſſet facere: nec plus eēt indecens ipm eſſe de matre nō ſolū v̄gine: ſed etiā mala matre: q̄z ꝙ fuerit ex pte matris ex parētib⁹ idolatris: qui ſunt vel aui vel ataui. ¶ Et ideo aliter eſt dōm: ꝙ in virginitate aliqd eſt ex parte corpis: ꝛ aliqd ex parte mentis: ſi accipiatur id qō eſt ex parte corpis. ſcz integritatē illā carnalē vel in experiētiā viri: ſic melius fuit ſimpl̄r eē matrē q̄z eſſe virginē: qz melius ꝛ nobilius eſt bēre relationē maternitatis ad filiuz q̄z quecunq̄ dignitas carnalis: ſi aūt accipiam⁹ virginitatē ꝓ ut includit illud: ꝙ eſt ex parte mentis. ſ. virtutem: ꝛ ex alia parte accipiamus maternitatē carnalem: tunc dico ꝙ eſſe ſic virginē eſt ſimpl̄r melius: q̄z eē matrē carnalez: ꝛ hoc pōt patere dupl̄r. Primo ſic: qz dignitas ꝛ bonitas melioris preferenda eſt bonitati minus boni. ſed maternitas carnalis quantum eſt de ſe tn̄ pertinet ad corpus. dignitas aūt virtutis pertinet ad animam: ſiue ad mentem. ergo ꝛc. ¶ Scdo ſic: quia id qō nō poteſt inueniri in perſona: que nō ſit digna vita eterna eſt melius ſimpl̄r q̄z id ꝙ pōt inueniri in perſona: que poteſt eſſe digna dānatione. ſed virginitas includendo virtutez non poteſt eē niſi in perſona: que eſt digna vita eterna: eſſe aūtē matrez carnalem abſolute pōt ineſſe malemulieri digne morte eterna. ergo ꝛc. Licet autez ita ſit ꝙ eſſe virginem ſit ſimpliciter melius: tamen eſſe matrem poteſt eſſe ſm quid dignius. Naz ex hoc ꝙ habz talem relationē ad perſonam filij dei habz aliquaz dignitatem: q̄z non habet quecūq̄ virgo: ſicut etiam eſſe tunicam regis ſm quid eſt nobilius q̄z eſſe dextrariuz alterius: ꝓpter relationem ad tam dignam: ꝛ talem perſonā. ¶ Ad argumenta dicendum: ꝙ neutrū cōcludit: nam corruptio: que eſt oppoſita virginitati quantū ad id qō eſt ibi ex parte carnis nō dicit ibi aliqd malū: ſicut patet de illa: que in ſancto matrimonio poſſet corrumpi carnaliter. ¶ Similiter alia ratio non concludit: quia id gaudium non fuit ꝓpter maternitatem.

ſed ꝓpter filiũ:ꝛ dato ꝙ eſſet ꝓpter maternitatem. ꝛ non ꝓpter virginitatem:non ſequit̃ ꝙ gauiſa fuerit plus de maternitate ꝙ̃ de virginitate.ſed ſequit̃ ꝙ tunc attendebat plus:ſiue tm̃ ad maternitatẽ:ꝛ nõ ad virginitatem:vnde nõ cõparabat vnum ad alterum.

Oſtea querebant̃ duo de boie in cõparatione ad aliũ. ꝓximũ ꝓtinet ad vinculũ nãle.Et eſt vtrũ filius nihil habẽs de bonis paternis teneat̃ ſolueſacta ꝑris mortui ſoluere de bonis que habz aliunde. Scõz erat:ꝙ pertinet ad vinculũ mozale:vtrũ.ſcz in ſeruo debeat eſſe virtus mozalis. Queſtio. XI.

B primuz ſic ꝓcedit̃ :ꝛ arguit̃: ꝙ filius teneat̃ ſoluere facta ꝑris mortui ſoluere:qz bñficiatuz tenet̃ bñficio ſaltem ꝙ̃tum põt. ſed ꝑ ſe bz vt bñficus ad filiũ i tm̃:ꝙ filius nõ põt recompẽſare patri equalẽs:ſicut pz in etbicis.ergo tenet̃ quantum põt.ſed hoc poteſt.ergo ꝛc̃.

Contra bona nõ obligata nullus tenet̃ dare. ſed bona talis filij nulli ſunt obligata.g̃ ꝛc̃.

Reſpondeo dõm:ꝙ filius nihil bñs de bonis ꝑris nõ tenet̃ ſoluere facta ꝑris mortui:qz nullus dr̃ obligari:niſi aut rõne rei quã bz:aut rõne ꝑſone ſue:nõ rõne rei:qz illa nõ fuit res patris vt ponit̃:nec fuit obligata patri fm ſe:ꝛ ſi viuẽte patre fuiſſet obligata ꝑri indigenti:hoc nõ fuiſſet rõne rei in ſe.ſed rõne poſſidẽtis rem.ſed ꝓ facto alicuius nulla res tenet̃:niſi fuerit ſua:vl̃ ſibi obligata in ſe.g̃ ꝛc̃. Nec etiã rõne ꝑſone:qz aut pater bẽbat de ſuo:vñ poſſet ſoluere:aut nõ.ſi ſic:illa bona tenẽt̃:ꝛ ſi pater noluit ꝙ de illis fieret reſtitutio filius nõ tenet̃ ſatiſfacere ꝓ eo:nec etiã ꝓ eo dicere ꝑ̃ nr̃:qz mortuus eſt cũ volũta te detinẽdi alienuz inuito dño:ꝛ per ꝓñs eſt dãnatus. Si aut̃ nihil bẽbat:ſufficiebat ei bñe bona volũtatem reddẽdi:vñ nec ipſe ꝑ̃ tenet̃ ad plus:nec ẽt ꝓ tali õbito puniret̃ ꝙ̃tũ ad nõ ſoluere:ꝛz puniret̃ ꝓ mala acceptione. ¶ Et videt̃ ꝙ nihil bñs de bonis paternis nõ tenet̃ ſoluere debita vel facta patris mortui.ſed ſi ꝑ̃ viueret:ꝛ ꝓ ſolone debiti ſuſtineret moleſtias corporales: puta ſi carcerareꝰ filius teneret̃ ſatiſfacere:ſi poſſet ſibi ꝓuidere ſibi:ꝛ ꝑ̃ne ſoloni: ga rõne ꝑſone tenet̃ iuuare patrẽ in neceſſarys vite ꝛ nociuis repellẽdis. ¶ Si aut̃ queras:vtrũ iuuare teneat̃ filius ꝑrem:qnẽ credit eẽ in purgatorio. ¶ Dico ꝙ directe vt mihi vr̃:obligatio:q̃ ẽ inter ꝑrem ꝛ filiũ ꝓtinet ad vitã iſtã:fm quã cõuenit ei ꝑnitas:ꝛ filiatio:vñ vr̃ ꝙ ꝛz teneat̃ bñe maiorẽ affectionẽ ad eũ ꝙ̃ ad vnũ alienuz:nõ tñ vr̃ ꝙ illa obligatio ita maneat ꝙ bona ſua ita ſint obligata ꝓ eius neceſſitate in purgatorio:ſicut eſſent ꝓ eius neceſſitate in hac vita: vnde cum omnes exiſtentes in charitate debeãt velle alys bona ſpiritualia:filius debet velle liberationẽ patris:ꝛ ꝓ loco ꝛ tempore iuuare cũ orationibus:ꝛ alys conſimilibus bonis.ſed ꝙ ita ſint bona ſua obligata oi tempore:ſicut in hac vita:non videtur mihi.¶ Ad rationẽ in oppoſitum dicendũ:ꝙ filius teneat̃ ſicut benefactori:precipue quantũ ad illũ ſtatũ patris:fm quẽ cõuenit ei eſſe benefactoreꝛ:ꝛ hoc eſt ſtatus vite preſentis. ¶ Quantũ aũt ad illud:qõ eſt de facti:paꝛ valz: nam ſi pater nihil haberet nõ indiget quantũ ad illam ſubſtantiã illa ſolutione:dũmodo habuerit bonã volũtatem in ſoluendo.Si aut̃ habebat ꝛ noluit ſoluere:nihil valet ei:ꝙ̃tũ ad animã ſolutio filij:qz bõa eius teneret̃ obligata eſſe creditoribus:nõ bona filij. Qõ. XII.

B ſecundum ſic procedit̃ur:ꝛ arguitur:ꝙ in ſeruo non poſſit eſſe virtus:qz in eo non habet eſſe virtus:vel poteſt: qui non poteſt eligere:nec conſiliari.ſz ſeruus eſt huiuſmõi.g̃ ꝛc̃. ꝓbatio mi.dicitur primo polliticoruz:ꝙ mulier habet ꝓfiliationẽ licz debilẽ ꝛ impfectã:ſeruus aũt nullã.

Contra homo fm ꝙ homo poteſt habere virtutẽ.ſed ꝙ cõuenit omni homini fm ꝙ hõ ꝓuenit oi hoi.ergo poſſe habere virtutẽ:q̃ꝛ eſt de ſe ꝓuenit omni homini.ſed ſeruus eſt homo.ergo ꝛc̃.

Rñdeo dõz:ꝙ aliõ eſt q̃rere:vtrũ ille:q ẽ ſuꝰ poſſit bñe vtutẽ mozalẽ:ꝛ q̃rere vtꝛ in eo ꝙ ſuus ℔ ſibi ꝓueniat. ¶ Ulterius aliõ eſt querere:vtꝛ ſeruus in eo ꝙ eſt ſeruus poſſit habere virtutẽ:ꝛ querere vtrum in eo ꝙ ſeruus requiraꝛ hoc. ¶ Quantuz ad primũ ſatis planũ eſt.ſ.ꝙ ille qui eſt ſeruus poteſt habere virtutẽ mozalẽ:ꝛ ratio ad hoc facta ſatis hoc tangit. ¶ Poſſet aũt ſic formari ratio illa ad ꝓpoſitum.quicũ q̃ habet appetitũ cõformẽ rationi recte habet virtutẽ mozalez.ſed omnis hõ qui nõ eſt orbatus ꝑncipys operationis humane:que.ſ.eſt ꝙ oꝭ homo:fm ꝙ hõ :põt habere appetitũ conformẽ rõni recte.g̃ oꝭ homo non orbatus ꝑncipys opationis humane põt bñe vtutẽ moralem:ſeruus autẽ eſt homo:vt de ſe pz:nec opz ꝙ ſit orbatus ꝑncipys opationis humane:vl̃ in eis impeditus: ſicut ſunt inſani.ergo ꝛc̃. ¶ Quantũ aũt ad ſcõm:vtruz ſcz ſeruus in eo ꝙ ſeruus poſſit habere virtutẽ mozalẽ. ¶ Dico ꝙ ſic. Ad cuius euidentiã ſciendũ:ꝙ ſeruo nõ cõuenit moueri ad nõ.ſicut inſtr̃m inanimatũ mouet̃: ꝙ.ſ.ipellat̃:ſicut baculus:nec etiã ſolũ ſicut brutũ:ꝙ ꝓz inſtinctũ nãlem ad vitandũ leſionẽ monet̃:imo mouetur fm intellectũ ꝛ volũtatẽ:ꝛ fm iſta poſtea ſe mouet: qz mouere ꝙ cõpetit dño reſpectu ſerui eſt mouere per imperiũ:mouere aũt per imperiũ eſt intimare inferiori voluntatẽ ſuperioris:vt intuendã per ipz:ꝛ tõ ſeruus habet moueri ab iperio ſuperiori fm itellectũ ꝛ volũtatẽ.ſ. capiendo preceptũ:ꝛ volẽdo implere id:ꝛ poſtea implẽdo.Qõ aũt aliqñ adit̃ iminet pene:hoc non eſt de rõne ſerui:niſi qz malus ſeruꝰ. ¶ Ex hoc põt formari rõ ſic. ille põt bñe virtutẽ mozalẽ fm ꝙ talis:cuius eſt mouere tãtũ per imperium.ſed ſeruus in eo ꝙ ſeruus eſt hꝰ. ergo ꝛc̃. Utraq; premiſſarũ pz ex dictis:nã moueri per imperium requirit ꝙ ſic motus agat imperiũ iplendo fm intellectũ ꝛ voluntatẽ.ſed agens fm intellectũ ꝛ voluntatẽ põt bñe virtutẽ mozalẽ.ergo ꝛc̃. ¶ Quantũ ad tertiũ:vtruz.ſ.ſeruus in eo ꝙ ſeruus hoc requirat. Dico ꝙ ſi intelligit̃ ſic:ꝙ nõ poſſit conditio ſeruitutis eẽ ſine mozali virtute conſtat ꝙ non:qz aliquis põt eſſe ſeruus nõ habẽs aliquã virtutez:ꝛ ſi q̃rat qõ:vtrum ad hoc ꝙ ſit bonus ſeruus hoc requirat:dico ꝙ ſic.ꝛ hoc oſtẽdo duplici ratione. Primo ex rõne gnãli virtutis mozalis: qz ille g bz moueri fm rõnem rectam:ꝛ appetitũ rõnis recte conformẽ debet habere virtutẽ mozalem.ſed bonus ſeruus ad hoc ꝙ ſit bonus ſeruus debet moueri in actibus imperatis:ꝛ etiã ſe debet mouere in actibus imperatis fm rectã rõnẽ ꝛ appetitũ ei conformẽ:qz gcũq; agit fm rõnem ꝛ appetituz requirit iſta:ad hoc ꝙ bene agat.g̃ ꝛc̃. ¶ Scõa ſumit̃ ex ratione obediẽtie:qz obedire ꝓtinet ad virtutẽ.ſed ſerui in eo ꝙ ſeruus eſt obedire.ergo ꝛc̃. ¶ Ad rationẽ in oppoſitũ dicendũ:ꝙ itẽtio Ari.eſt:ꝙ ſeruus in eo ꝙ huius nõ bz ꝓfiliũ ꝓpriuz:ꝙ ſequat̃ nullo alio dirigẽte:qz ſemp in eo ꝙ ſeruus eius motio preuenit̃ ab imperio dñi:nõ aut̃ eſt intentio ſua

dicere:qn facto impio dñi beat intellectū ad capiendū imperiū ⁊ volūtatē dñi ſm quē imperiū ꝓmit docet ipſum exequatur:ſicut diſcipulus inquātum huius nō bz ſciaz:niſi habitā ab alio:nō tñ ſeqt̄ qn beat ſciaz. Q. iz.

OSTEA qrebāt̄ qdā de hoie in cō paratione ad ſacrā. Et prio vnū in cōpatione ad ſacrā eucharistie. ⁊ eſt vtrū ſacerdos ꝓmittēs plibus dre ꝑ quoz vnā miſſam ſatiſfaciat dicēdo tm̄ vnā ꝑ oib⁹:⁊ arguit̄ q nō:qz ꝓmittēs nō abſoluit̄ niſi ſoluat id qđ ꝓmiſit. ſed talis nō ſoluit id qđ ꝓmiſit:qz ꝓmiſit cuilibz vnaz miſſaz.g̃ rc̄. ¶ In ↄtrariū eſt vſus quarūdā eccleſiaꝝ.

RESPONDEO ad iſtā qōnē dicūt qdā:q ꝓmittēs ſic miſſaz plibus:aut eſt ſacerdos ꝓpr̄ius:puta ſuus curatus:aut exneus:puta religioſus vel ſacerdos de alia parrochia:q̄ ſit ſua. Si prīmo mō tūc dicūt:q ſacerdos curatus ꝓmittēs dre miſſam plib⁹ ꝑ q̄lz.ſ. vnā ſatiſfacit.ſ. dicēdo vnā ꝑ oib⁹.ſed ſi ſit exne⁹ ſacerdos nō ſatiſfac̄. ¶ Ad c⁹ eui⁹ ꝓmittūt duas diſtinc⁹:⁊ duas ſuppōnes. Prīa diſtin⁹ ē.q valoz miſſe pōt accipi vel ex pte ſacri vl̄ ex pte ꝺuotōis offerētis: g̃ miſſā celebrat. Scōa diſtinctio eſt:q devotio offerētis ꝑt duplr̄ ↄſiderari:vl̄ ꝑz q bz valorē ex pte miſtri ſacri ſcz b⁹:vel illi⁹ pſone celebrātis:vl̄ ex pte ſūmi ſacerdotis.ſ. xp̄i:cui⁹ ē miſter:iquātū.ſ. devotio eccl̄ie:cui⁹ caput eſt xp̄s:ↄcurrit ad talē miſſaz celebrādā. ¶ Poſtea po nūt duas ſuppōnes. Prīa ē.q miſſā tm̄ nō valere plib⁹ q̄tū vni duplr̄ ꝑt itelligi. Uno⁹ q valoz devotiōis diui dat̄ i diuerſas portiōes:ita q̄ glibz beat portionē ſuā:⁊ ip̄az totā devotiōez:qñ.ſ. miſſa dr̄ ꝓ plib⁹.ſz tota devotio br̄ ab vno:qñ.ſ. miſſa dr̄ ꝓ vno. Alio⁹ ꝑt itelligi:q̄ſi ſcz nō poſſit br̄i tāta devotio ad plres q̄ta ad vnū tm̄.ꝑ mō vt dicūt nō pōt eē:qz cū devotio ſit idiuiſibilis:non pōt devotio diuidi i plres ptes:ita q̄ diuerſe diuerſis ap plicēt̄. Si z⁰. pōt eē:q.ſ. ſacerdos nō poſſit br̄e tāta devotionē ad plres:ſic̄ ad vnū tm̄:ſic̄ ēt ſm ꝓz nō pōt br̄i ita itēſa amicitia ad plres ſic̄ ad vnū:⁊ iō ſm devotionē ſacerdotl nō tm̄ valz plib⁹ q̄tuz vni:pp̄ ꝺ q nō ꝑt br̄e tāta devotiōez ad plres q̄tā ꝑt br̄e ad vnū. Scōa ſuppō eſt.q qñ ꝓpr̄i⁹ ſacerdos celebrat defect⁹ devotiōis:q ē ad plres re⁹ maiozis ꝺuotiōis:q̄ eēt ad vnū:iquātū reſpicit miſtrū:ſuppleꝫ ꝑ xp̄z g ē ſūm⁹ ſacerdos:nō āt qñ ſacerdos exne⁹ celebrat. ¶ Et buí⁹ rōnē aſſignāt ꝑ ex pte ſacerdotl:qz cū xp̄s ordinatiſſime opet̄:tūc ſupplet ōfectū devotiōis:qñ cā rōnabilis ſubeſt. ſz qñ ſacerdos ꝓpr̄i⁹ ordinari⁹ celebrat ſubeſt cā rōnabilis ſupplēdi defectū devotionis ei⁹:qz ex offō ſibi icūbit:vt miſtro eccleſie celebrare. g̃ qñ ſacerdos ꝓpr̄ius celebrat devotio xp̄i ⁊ eccl̄ie:cui⁹ miſter eſt:dz ſupplere:⁊ ſupplet devotiōis defectū ſacerdotis ꝓpr̄y. ¶ Ex pte ēt ei⁹ ꝑ q̄ celebrat dicūt:qz tūc eſt cā ſupplēdi:qñ pſona ꝑ q̄ celebratur magis tenet̄ eccleſie. ſz pſona ꝑ q̄ celebrat magis tenet̄ eccl̄ie ꝓpe q̄ exnee. g̃ rc̄. ¶ Exiſtis ſatis facilr̄ ꝓbāt duas ꝓnes ſuppoſitas. Prīa ē.q qñ ꝓpus ſacerdos celebrat ꝑ plib⁹ de cura ſua exñtib⁹:miſſa tm̄ valz cuilz q̄tū valz vni:ſi ꝑ vno tm̄ celebrare⁹:⁊ ꝺ ex pte devotionis miſtri:qz tūc miſſa dicta ꝑ plib⁹ valz tm̄ cuilibz illoꝝ plūz q̄tum valeret vni tm̄:quando defectus devotiōis miſtri:q̄ nō ꝑt eē tāta ad plres q̄ta ad vnū ſuppleꝫ ꝑ xp̄m ſūmū ſacerdotē. ¶ Et ꝺ pz ex ꝑ⁹ ſuppōne:qz cā q̄re tm̄ nō vz miſſa cuilz plīū q̄tū vni eſt nō diuiſio valoris devotiōis ſi defect⁹ devotiōis:q̄ minoz ē ad plres:nō ſuppleat̄. ſz qñ ꝓpr̄i⁹ ſacerdos celebrat:ſupplet̄ talis defect⁹:⁊ ꝺ pz ex ſcōa ſuppōne.g̃ rc̄. ¶ Z⁹ ꝙ.ſ. qñ celebrat exne⁹ ſacerdos:nō tm̄ valz:nā ꝓbat̄ ex eiſdē:qz tūc miſſa nō vz tm̄ cuilz q̄tū vni:qñ nō eſt cā rōnabil̄ ſupplēs ꝺuotōez miſtri ſi i ſacerdote exneo ñ ē cā rōnabil ſupplēdi devotōez miſtri:qz ñ celebret ex offō nec vt miſter public⁹ eccl̄ie:nec p⁹ tm̄ tenet̄ eccl̄ie exnee q̄tū ſue. g̃ rc̄. ¶ Iſta āt pō q̄uis ſit maioꝝ vr̄ brē mlta dubia. Et ꝑ dē ꝑ⁹ ſuppōne vr̄ dn⁹:qz vr̄ q aligs non poſſit br̄e tāta devotionē ad plres ſic ad vnū:qz aut itelligit̄ ſic:q. ſ. aligs actualr̄ nō poſſit affici ad plres:vt vnite accipiunt̄ tm̄:q̄tū ſi de vno cogitaret tm̄:aut ſic itelligit̄:q nō pōt ſic affici ad plres ſic̄ ad vnū:qz. ſ. illa affectio nō ita explicite applicat̄ ad quēlibz illoꝝ:ſic̄ applicaret̄ ad vnū ſi tm̄ ꝑ vno fieret. Si ꝑ mō:ꝺ nō vr̄ vez qz vbi eſt rō maioris affectiōis nō vr̄ q debeat eſſe minoz affectio:ſz reſpectu bōi cōis multis vr̄ q debeat eē rō maioris affectiōis:qz bonū cōiter tāto diuini⁹:quāto reſpectu boni vnius.g̃ rc̄. ¶ Si aūt dicat̄ z⁰.q.ſ. illa devotio nō ita explicite applicat̄:nō valz ꝛz dicta coꝝ: qz ꝛz eos devotio nō dr̄ minus valere cuilz plīū q̄tū vni tm̄ pp̄ diuiſionē devotionis. ſz maioritatē vel minoritatē in ſe ſm dicta coꝝ exīte eq̄li devotione ſm ſe tm̄ valet cuilz plīuz q̄tū vni tm̄:⁊ ſi eſt minoz:min⁹ valz taz vni q̄tū plīuz cuilz:nūc aūt ad plres vt vnite acceptis pōt eē maioz affectio:⁊ maioz rō affectiōis:vt dcm̄ ē. ¶ Si aūt dicat̄ q nō pōt br̄i tāta devotio ad plures ſicut ad vnū:qz. ſ. bō ſigillatiz cogitat ꝺ diuerſis:nūc de vno:nūc de alio:nō pōt ita affici:ſic̄ ſi ſp i eadē cogitatiōe ſtaret. nō vr̄ valere:qz nō vr̄ q ſic opteat diſcurrere ꝑ ſingulos. ſed ſufficit q ſil̄ ferat itētionē ad illos:g ſunt ſibi recomēdati ſpāl̄r in illa miſſa:⁊ ſic vr̄ du⁹ id dictū. ꝛz ēt q ponit̄ in illa ſuppōne. ſ. q valoz devotiōis tm̄ valz cuilz plīū q̄tū vni:dū mō devotio ſit eq̄lis ſiue eq̄ itēſa:vr̄ eē dubiū. qz id q̄regrit maiꝰ meritū regrit maiozē devotionē intēſiue:vel ſaltē plres devotiones extēſiue. ſz maiozis meriti eſt ql die celebrare ꝑ quoz meritoꝝ q̄tū pro vno:maioris meriti eniz eſt celebrare omni die ſaltem pro multis q̄tū ꝑ vno.g̃ manēte eq̄li devotione nō vr̄ q poſſit tm̄ valere cuilz plīū:q̄tū vni ſoli. ¶ Rōnes aūt nō cogūt:qz q nō poſſit br̄i eq̄lis amicitia ad plures:ſicut ad vnū:iō eſt qz amicitia regrit cōuictū ⁊ colloquiū frequēter:que nō poſſunt eē ad multos ſine magna cordis diſtractione. Sed hoc nō habz locū in ꝓpoſito:qa ad oēs illos recōmēdatos poteſt ſimul mente:⁊ vna cogitatione:⁊ actuali devotione ferri. Similiter q dicit̄ de indiuiſibilitate non cogit:qz ſz actus devotiōis ſit indiuiſibilis in partes diuerſas re:tm̄ virtualr̄:⁊ ex pte effectus pōt attendi in ea diuiſio:vel etiā indiuiſio in quātū maius meritū requirit̄ ad optinēdū pro plurib⁹ q̄tū ꝑ vno:⁊ ad optinēdū:q maiꝰ eſt ꝑ vno:q̄tū ad optinēdū q minus eſt:ſicut etiā ſupplicatio militis apud regē nō tm̄ poſſet optinere ꝑ quoz plurīuz q̄tū pro vno:dato q equali affectione ſupplicaret. Illud etiam q dicit̄ in alia ſuppoſitione. ſ. q in miſſa ſacerdotis ordinary vl̄ curati ſuppleꝫ devotio nō in miſſa alterius nō curati:qz ille eſt miniſter publicus eccl̄ie:iſte aūt nō videt̄ nō eſſe verū:qz quicunq eſt ſacerdos donec ſit preciſus ab eccleſia celebrat vt miniſter eccl̄ie:ſed non ſit miniſter eccleſie cōferendo ſacrā aliquibus ſubditis celebrādo:tamen eſt publicus miniſter eccleſie offerendo id ſacrificiū pro bono ſtatu eccl̄ie ⁊ ꝑ viuis ⁊ defunctis de eccleſia:alioquin ſi ſacerdos nō curatus exiſtens in peccato mortali cū devotione:vt eſt ex pte talis nihil aliud eſt: ſaltē valeret miſſa eius nō valeret illi ꝑ quo celebrareꝫ q falſum eſt. tm̄ q cūq ſacerdos nō ꝑciſus ab eccl̄ia:qñ celebrat:eius miſſa bz valorē ex devotione xp̄i ⁊ eccl̄ie

sīue sit malus: sīue bonus: sīue curat⁹: sīue non curatus. Qđ aūt dicīt: q magis tenet ecclie sue q̄ aliene. Pax valz. p̄ qz poterat dici: q etiā ecclia sua plus tenet ei: q̄ aliena: qz sī i aliena dz bre ppriā mlto plus i sua. Scđc qz vr̄: q illud ꝓcedat: ac sī tales misse fiāt pro cōmodo tpali ecclesiax: q nō est verus: qz p̄n̄r fiunt p cōmodo aīarū. ¶ Jterū etiā aliqñ sine subuentione tpali ex gra cōcedunt tales misse: vñ maior obligatio ad subueniēdū ꝓpe ecclie magis q̄ alicne; parū facit ad ꝓpositū: pt ēt eē q ecclia ꝓpa nimis: vel magis babūder: ita q fo te expediret qñq; q min⁹ babūdaret: vl̄ bret. Et iō al'r pōt dici ad qōnē. s. q intētio petētiū missaz: z forma obligationis est attēdēda. ipo: tat q qz ꝓ q petit bēat ꝓ ppriā missaz: nō satisfacit dicēdo vnā ꝓ plīb⁹: q̄ tūcunq; valeat missa sua: z rō ducta ē in oppositō: qz nō soluit ꝓ missuz ad qđ se obligauit. ¶ Et q dicunt alīq q imo: qz nō est intētio aliox obligare sacerdotē ad id q non pōt: nō pōt aūt dicere tot missas. Pax valz: qz sī nō pōt dicere tot missas: pōt tñ se nō obligare ad tot quot non pōt soluere: z pōt nō ꝓmittere se posse: q nō pōt. Si āt diceret exp̄sse q est obligatus alys: z q non pōt dicere missaz pro illa pſona: ꝓ q̄ petit: nisi ad iungendo eā cū alys: tūc fo⁹ obligatiōis nō astrīgit ipz ad ppriā missā ꝓ illa pſona. ¶ Quid g̊ est dōz de anniuersarys: q̄ qñz sunt tot in vna ecclia vna die: q ipole eēt dre missā pro ppriā ꝓ q̄lz. ¶ Uidet dōz: q illi g petūt ōterminatū numerū missax: puta q̄ternariū vel alīū numex: z tūc credo: q sic ꝓmittēs nō satisfaciat dōo vnā missā pro pluribus: quia videt esse itentio petētiū bre missaz, ppriā: z obligatio dz attēdi fm itentionē petētiū: aliogn eēt fraudulēta: z lb̄ sīue sit sacerdos ppr⁹: sīue exneus. ¶ Si aūt nō petāt ōterminat⁹ numer⁹ missax: sed solū petatur q fiat anniuersariū in illa ecclesia: sicut est cōsuetuz nō vr̄ itentio petētiū petere q fiat: nisi q cōsuetuz est: z illud est: q vna dicat missa ꝓ oībus: qz ꝓpriā missaz dici pro quolibet eēt quandoq; impole: z hoc sīue fiat in ecclia ppria: sīue in aliena. sed est verū q oībus alys existētib⁹ paribus. s. eq̄lis deuotio: z loco ꝓ indigētia eq̄lis: z alys ꝓsilib⁹ eq̄lib⁹ magis deberet hoc petere in ecclesia ꝓpa: q̄ in aliena. sed pp meliorē deuotionē z maiorē: vel pp aliā cām rōnabilē melius q̄q; faceret petendo tale anniuersariū in aliena ecclia. Per dicta pz ad oba: nā ꝓcedūt vys suis. Questio. XIIII.

Ostea quercbant de boie in cōpatione ad sacz penitētie tria: q̄ruz vnū ptinet ad eēntiā sacri. Alia duo ptinēt ad obligationē ministri. Illud vnū ptinēs ad eēntiā sacri: erat vtruz sī aliqs absoluat dicēdo ego absoluo vos: sit aliqs absolutus. ¶ Et argr̄ ꝓ q nō: qz sīle est de baptismo: z de sacro pnie. sz sī dicat ego baptiço vos: nō est verū baptismū. ergo ꝛc̄.

Contra iste est cōis modus loquendi inferioris cū superiori vt li vos stet ꝓ te. g̊ valz ac sī ponereť te: sed ponēdo te: eēt absolutus. ergo ꝛc̄.

Respondeo ad euidētiā isti⁹ qōnis sciēdū: q cū ita sit: q in oi sacro fo⁹ vborū debeat significare effectū sacri: z pſona suscipiētē sacz: sz nō oporteat semp: q significet ministrū: sic pz in fo⁹ baptismi fm grecos: qđ dr̄: baptiçeť seruus xp̄i: z in fo⁹ extreme vnctionis apud nos: qđ dr̄ p suaz pyssimā ꝛc̄. Jndulgeat tibi deus ꝛc̄. Dubitatio est in ꝓposito: vtrū recipiēs sacrm̄ ꝓuenīēter significeť dicēdo vos. ¶ Ad hoc aūt est sciēdū: qđ li vos pōt accipi vel quantū ad illud q significat ex nois impositione z ꝓpetate vocabuli: aut q̄tū ad acomodationē vsus: nā li vos ꝓ⁰ sumptū: significat tu: z tu: z ille. scđo vo mō sūptū significat idez: ac sī dicať: tu exñs pſona magne ꝓditionis: vel alicuius reuerētie. ¶ Si aūt accipiať ꝓ⁰ li vos. s. ꝓ significato: ad qđ fuit ꝓpo⁰ ex p⁹ significatiōe: tūc vr̄ q nō eēt absolutus dicēdo vos: tū qz fo⁹ falsuz ꝓtingeret vel ꝓtineret dicēdo absoluo te z illū: vel te z te: cū non absoluat nec vnū: tū qz additio facta fo⁹ sine fo⁹ pnie: q est forū secretū: z singularis pſone: z nō plūz. ¶ Si aūt accipiať li vos fm accomodationē vsus vt sit sensus absoluo vos. i. te reuerētē pſonā: tūc nullū viciū vr̄ in fo⁹: nā additio q̄ nō ꝓriať: vel corrūpit significationē fo⁹ nō impedit sacrm̄: vel el⁹ effectū. sz additio q̄ intelligiť in hoc q dōo vos. s. reuerēdā pſonā nō corrūpit: vt vr̄ significationē sacri: qz pſonā illā eē magnā vel reuerēdā nullo corrūpit significationē forme: vt ō se pz. g̊ ꝛc̄. Sz tūc suppositō: q accipiēdo li vos fm illō q significat ex impositione sua ipediat effectū sacri: q nō ꝓueniēter significat: vt deductū est: vtrū minister sacri possit ꝓueniēter vti hoc vocabulo vos fm cōez vsuz loquēdi. Et posset videri alicui q nō: qz xp̄s in vbis sacri fuit vsus verbis fm ppriā significatōez: z sīl'r minister dz facere. ¶ Ad hoc possz dici: q xp̄s nō fuit vsus his vbis absoluo vos: qz nō exercuit actū huius sacri: formaz tñ dedit alys: z dato q exp̄sse dixerit teneatis hāc formā. s. absoluo te. Ille qui dicit absoluo vos nō recedit a significato: q é te: qz significat illud cū additōe nō repugnāte: qz li vos fm cōez vsuz significat li te fm q li te accipiť in ppria significatiōe: sz addat aliqd ꝑter illud: q li te significat. Jb̄ ergo vr̄ sufficere: q li vos significet illud qđ in ꝓpa significat p li te sz fm vsuz ꝑter hoc aliqd addat: qz in sacro regrit significatio ꝓpa ipsius te fm suā impositionē: nō aūt ipsius vos: pp qđ posset videri q significatio ipsius vos fm cōez vsuz quē ipat ppriū ipsius te: cū addītōe nō repugnāte dz sufficeť: de jb̄ tñ nihil diffinio. vñ multo melius z tutius ē vti alia fo⁹: q̄ nullū dubiū bz. ¶ Ad rōnē in opp⁹ que inducit de baptismuz dōm: q idē iudiciū est de baptismo: p̄cipue sī baptizareť pſona alicuius reuerētie. sz qz cōiter mō nō baptiçanť nisi infantes nō vtunť boies in baptiçādo jb̄ vbo vos: fo⁹ ēt alia est tutio: z ca ēt p̄cipue vtēdū est ad infantes: q nō pñt hre remediū nisi ab alio: adulti āt pñt hre remediū q ꝓpio actu. scilz ex sua contritione: dum tamen non contēnant sacramentum. Questio. XV.

Ostea q̄rebāt duo ptinētia ad obligatiōez mistri: q̄ p⁹ directe ptinet ad sigillū ꝓfessiōis. z⁹ est ānexū ipsi sigillo. ¶ De ꝓ ꝓponebat talis casus: ponať q aliqs sacerdos debeat trāsire pali qđ nemus: z sint tres latrones: q hoc sciant z iurēt adinuicē: q in illo transitu iterficiēt illū sacerdotē: z ponať vlterius: q vnus illox latronū peniteat: z jb̄ cōfiteať illi sacerdoti: est qō: vtrū sacerdos debeat trāsire per nemus. ¶ Arguit q teneť: qz ad id faciendū teneť sacerdos: q sī nō faciat reuelat ꝓfessionē: qz alij latrones statim ꝓpendēt illū fuisse cōfessuz illū sacerdoti. ergo ꝛc̄.

Respondeo ad euidentiā huius qōnis sciēdū q aliud est reuelare illi qui alias nouit peccatū peccatoris illius: z aliud q ille qui alias nouit peccatum illius peccatoris sciat illū peccatorē eē confessum: nā ꝓmum est in preiudiciū peccatoris: quia cedit in ifamiā eius q peccatū eius reueleť alias nesciēti illud. sed nō ita cedit in preiudiciuz eius. s. q ille q alias sciebat pctm̄ eius sciat eū esse cōfessuz z correctū. sz autē reuelare peccatorē esse cōfessuz z correctū illi q alias sciebat pctm̄ eius nō cedat in preiudiciū ꝓfitētis:

cedit tñ in preiudiciũ cõfessionis:cuius fo3 est fo3 secretũ:z est forus dei:ita q3 hõ nihil scit ibi vt hõ:z iõ sacerdos nõ solũ nõ tenet nõ reuelare peccatũ cõfitẽtis: illi qui nescit.sed etiã teneret nõ reuelare ipsuz ee ꝯfessum:vnde nulli debet reuelare peccatorẽ fuisse sibi cõfessum:quantũcũq; sciat pctũ eius.sed in ꝓposito constat:q3 sacerdos predictus non eundo p nemus nõ reuelat pctũ cõfitentis alias nesciẽti:qz illi latrones ponunt scire peccatũ cõfitentis nõ per sacerdotẽ.Sed de hoc posset esse dubiũ:vtrũ sacerdos ex facto suo debeat iudicari reuellare illũ esse latronẽ sibi cõfessuz. ¶ Ad huius igit cuidentiã sciendũ:q3 aliud est q3 factũ alicuius sit tale:q3 sit natũ directe:vel indirecte reuelare cõfessionẽ aliquã esse factã:z aliud est:q3 aligs cõditiões peccatoris scicns possit sumere occasionẽ cõiecturandi peccatorẽ fuisse cõfessum aliquo facto sacerdotis:q3 nõ est natũ quantũ est de se ducere in cõfessionis cogñez. Nã ꝑmũ est reuelare cõfessionẽ.scõm aũt nõ est reuelare cõfessionẽ:aliogn nullã penitẽtiã cõdignã pro peccatis ei iponcret. ¶ Dico g ad qõnẽ:q3 sacerdos nõ trãsiens p nemus:nõ reuellat ꝯfessionẽ:qz factũ suũ quantũ est de se nõ ostendit ipm eẽ peccatorẽ directe vel idirecte:cũtũ est de se:qz ifinite cãe pñt esse:q̃re dimittit trãsire p nemus.sed verũ ẽ:q3 illi pp ea que sciebãt pñt occasionẽ cõiecturãdi accipere q3 sit confessus sacerdoti. ¶ Ad rõnẽ i oppm pz:qz ñ reuellat ꝯfessionẽ. Q. 16.

D secundũ scz q3 ẽ annexũ sigillo ꝯfessiõis. q̃rebat talis casus:ponat q3 aligs velit seminare discordiã iter duos:quorũ alter est sacerdos.tũc in cõfessione cũ facit illi sacerdoti:dicit sibi crimen illius ꝺ quẽ vult sacerdotẽ concitare:vt magnũ secretũ:tẽ ẽ qõ:vtrũ magis peccet dicẽdo ℔ i cõfessione:cũ si simplici secreto reuellaret ei:z arguit q3 sic: quia reuelatio in confessione magis offendit deum institutorem sacramenti.

Contra qz infamia cũto secretior tãto minꝰ peccatũ.sed illa reuelatio est secretior.g̃ zc.

Respondeo ad istã qõnẽ sciẽdũ:q3 bic nõ q̃rit vtrũ id crimẽ sic in cõfessione reuelatũ cadat sub sigillo cõfessionis:qz constat q3 nõ:sub sigillo enĩ cõfessiõis nõ cadit nisi peccator cõfitens cuz suo peccato:z ipsa confessiõ talis vel talis pcti:id autez crimẽ sic reuelatũ nullũ istoꝝ est:iõ zc. ¶ Sed est qõ vtrũ sic reuellans magis peccet:cũ dño simplici secreto extra cõfessionẽ.z ad hoc vr̃ dõm:q3 sic. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã sciẽdũ:q3 ille qui reuelat alicui crimen alterius: aut hoc facit ad nocendũ:aut ad iuuandũ:si hoc faciat ad iuuandũ vel illũ cuius crimẽ reuelat:vt scz ille confessor remediũ apponat: vel confessorẽ vt sibi caueat:si alius machinaꝝ malũ ꝺ eũ:z hoc faciat in casu:in quo lz sibi melius facit in reuelãdo in cõfessione:cũ in secreto simplici:qz in suo facto bono reuelãdo in cõfessione magis seruat famã ꝓximi:cũ reuelãdo in simplici.sed si reuelat ad nocendũ:cũ mala itẽtione:sicut in ꝓposito:qz ponit q3 hoc faciat ad cõcitandũ illũ cõfessorẽ ꝺ illum aliũ:g est amicus suus grauius peccat tũc reuelãdo in cõfessione:cũ in simplici secreto.Et rõ huius est:qz peiꝰ est abuti cõfessiõe:cũ in simplici secreto.sed talis abuti tur cõfessiõe:cũ tali intẽtione reuelãdo z abuteret simplici secreto:si simplici secreto reuelaret.g̃ magl peccat reuelãdo cũ tali intẽtione in ꝯfessiõe:cũ si reuelaret in simplici secreto.ma.pz.qz maior reuerẽtia exhibẽda ẽ cõfessioni cũ simplici secreto.mi.etiã satis pz:qz gcunq; abutit cõfessione vel secreto simplici ad malũ finẽ.s.ad ponẽdũ inimicitias inter amicos abutit cõfessione:z secreto simplici.g̃ zc. ¶ Ad rõnẽ in oppositũ dõm:q3 lz in reuelatione facta in cõfessione sit maius secretũ:z ex hoc nõ sit maius pctũ:tñ in tali reuelatione est abusio maioris rei:z quantum ad hoc est maius pctũ si maioritas secreti põt recõpẽsare maiorẽ abusionẽ:qua exhiberetur irreuerẽtia sacro:cuius reuerẽtia maior est:cũ maioritas secreti. ¶ Explicit quodlibet decimuz.

¶ Incipit quodlibet vndecimuz. Qõ. I.

In nostro gnãli quolibet:que rebanꝰ multa.Primo q̃rebãt duo in gnãli: quoꝝ ꝑmuz erat:vtrũ eẽntia habeat eẽ reale extra deũ:quantũ ad esse cẽn:añq; hẽat esse existẽtie.Secũduz erat:vtrũ ꝑus causetur essentia:cũ esse. ¶ Ad ꝑmũ sic ꝓcedit:z arguit:q3 creatura hẽat esse reale:quantũ ad esse essentie antequã habeat esse reale quantuz ad esse existentie:qz sicut creatura quantũ ad eẽ exĩtie refert ex pte eẽ realr ad deũ:sic ad cãz effectiuaz:sic cũtũ ad esse eẽntie referr realr ab eterno ad deũ:sic ad cãz exẽplarẽ realẽ:cũ idee exẽplares sint in deo ab eterno.lz relo realis regrit fundaꝰ reale.g̃ creatura ab eterno habuit eẽ eẽntie:añq; hũerit eẽ exĩtie. ¶ ℘.sic se hz mã ad foraꝫ ita eẽntia ad eẽ.lz ꝓpm ex mã z foraꝫ hz eẽ reale:cũtum ad mãz añq; hẽat eẽ reale cũtũ ad foraꝫ.g̃ ꝓpm ex eẽna z eẽ hz eẽ reale ꝑus cũtũ ad eẽntiã:cũ quãtũ ad exĩtlã. mi.pz.ma.pbo.qz si eẽ nõ eẽt actus receptus in eẽntia: sic i q̃dã poa susceptiua:sic foraꝫ i mã:tũc eẽ creature eẽt eẽ puꝝ subsistẽs absoꝰ z ñ pticiꝰ:q3 ẽ icõueniẽs. g̃ zc.

Contra eẽntia z eẽ aut sũt idẽ:aut nõ:si sic. g̃ res nõ põt eẽ realr:cũtũ ad vnũ:z nõ cũtũ ad aliud:si nõ:cũ ista isepabilr se cõcomitẽt:sic mã z fora, lz mã nõ põt eẽ sine oi forma:aliogn cẽnt in ea ꝑuatões oium formaꝝ:q3 est icõueniẽs.g̃ nec eẽntia põt eẽ sine aliquo esse existentie.

Respondeo bic sunt duo videnda. Primum vtrũ esse:z essentia sint idẽ re in creatura.Scõm vtruz creatura possit bñe eẽ reale:quantũ ad essentiã: z q3 nõ habeat esse realiter.

Quantum ergo ad ꝑm dicũt qdã:q3 esse z eẽntia sunt diuerse res in creatura:sic q3 eẽntia est potentia receptiua ipsius eẽ:z eẽ est actus eiꝰ:qđ ꝓbat duplr.ꝑ: qz q3 nõ solũ nõ est ꝺ itellcũ eẽn.lz ẽt ẽ tale:q3 sub eius oppoto eẽ itelligi:nõ est idẽ cũ eẽnarei.lz eẽ nõ est de itellectu eẽntie create: z eẽntia põt itelligi sub opposito eiꝰ qz põt itelligi sub oi eẽ.g̃ zc. Scõo qz sic in arto ꝑ tactũ est:pticipãs nõ ẽ idẽ q3 pticipatũ.sed in creaturis essentia pticipat ab eẽ:vl eꝺ:aliogn sequerẽt multa incõueniẽtia:vt dictũ est.g̃ zc. ¶ Si dicat ad hoc:q3 eẽ addit supra eẽntiã respectũ ad deũ:sic ad cãz efficiẽtẽ:z iõ dñt ab eẽntia nõ solũ rõne.lz ẽt itẽtiõe: nõ tñ re:iõ põt dici eẽna nõ eẽ:z põt dici q3 hz eẽ pticipatũ:hoc nõ valz ꝑ:qz eẽ simplr supponit ei:qđ est ad aliqd.lz reue iste ad deũ dat tñ eẽ ad aliqd.g̃ ꝑsuppõit eẽ simpr. Scõo qz actio sp terminat ad abtum aliqd nẽcio.lz actio ꝺi teriat ad eẽ

creature.g̃ ꝛc. ¶ Ad huius g̃ euidentiã sciendũ primo ꝙ in rerũ nã extra itellectũ nõ ẽ aligd ꝙ sit eẽ solũ ita scz ꝙ rõ sua in eẽndo sit solũ rõ eẽndi sine appositione alicuius ꝓticularis rõnis eẽndi. Qõ sic patz: qz si vli in suo vli eẽ: ꝛ abstrato nõ bẽrẽt eẽ in rerũ nã. ꝫ tm̃ in itellectu: oz ꝫ maxie verificari de maxime vlib⁹. sed ens ꝛ esse sunt de maxie vlib⁹. g̃ ꝛc. Scõo qz si aligd in rerũ nã esset absolute dictũ nullã determinatã rõnẽ entis in cludẽs: cũ oia icludãt esse absolute ꝛ vlr dictũ: oia eẽnt id vnũ esse: ꝛ sic in rep̃ nã oia eẽnt aliqõ vnũ eẽ fm rẽ. sicut posuit ꝓmenides: ꝙ falsuz est. g̃ ꝛc. ¶ Scõo scien dũ est: ꝙ ens nõ est nomẽ vniuocũ oibus entibus: nec entia speculabilia se bñt ad ens cõe: sicut spẽs determinates ipsuz. sed magis sicut significata eius vsq; ad specialissima descẽdẽdo: qz semp gen⁹ est exẽ itell̃z illi⁹: per qõ determinant ad spẽz: sicut aial est exẽ itell̃m rõnal̃. ens aũt nõ põt eẽ exẽ itell̃z alicui⁹ rei: ꝛ iõ ens nõ dr̃ aliqõ vnũ fm intell̃m de oibus rebus: nec tñ est pure eg uocũ. sed analogũ: nã iter entia est q̃dã analogia: vt ꝓ positio siue ordo in essendo: ꝛ in signãdo: qz in eẽ: ꝛ ita q̃ dã eop̃ dependẽt ab alys. ¶ Et his patẽt duo. ꝓmuz est: ꝙ nõ sic accipiẽda est dr̃ia eẽ ꝓio ad res creatas: qz vnũ eop̃ dicat tm̃ eẽ absq; determinata rõne entitatis: imo qõlz eop̃ dicit entitatẽ determinate rõnis: nã pria cã nõ est vlis in predicãdo: sicut ipsuz cõe. sed in cãndo. ꝛ iõ in ꝑma cã debem⁹ itelligere: ꝙ sit eẽ cũ plena perfe ctione eẽndi ad cãndũ oia: nõ aũt dz ibi sic eẽ tm̃ absq; determinata rõne eẽndi: ꝫ ꝙ in rep̃ nã nõ est aliquid in rebus creatis: ꝙ sit tm̃ eẽ: nec vt participans: nec vt ꝓticipatũ: ꝙ sit effectu ꝑmi entis: ꝛ alia agentia causent ens quantũ ad formas: qz nihil est in rerũ nã: ꝙ sup eẽ absolute dictũ nõ addat aliquã determinatã rõnẽ eẽn di. ¶ His premissis oñendũ ẽ: ꝙ eẽ ꝛ eẽntia nõ dicũt diuersas res etiaz in creaturis. Et bñ oñdet̃ ꝑ quattuor rõnibus sumptis ex ꝓte entis. ꝫ postea vna rõne sũpta ex ꝓte ꝛpõnis q̃ facerent si eẽnt diuersa. ꝓma talis ẽ ens minus dz addere q̃ vnũ: cũ in rõne entis includat̃ in oi rõne vnius nõ sit rõ vnius: q̃ se bẽat saltẽ ad rõnẽ entis per additionẽ. ꝫ vnũ nõ addit aliquid reale super eẽntiaz eius de quo dicit̃. g̃ nec ens: nec ꝓ ꝛpõs eẽ a quo ens dicit̃. Scõa talis est: fm ꝑm. 4°. metaphy. ens: ꝛ vnũ sunt vnũ iter se: qz nihil addũt cui adiunguntur: vñ fm ꝑm ꝫ ens: ꝛ vnus bõ: nõ dicunt aliõ ꝛ aliõ. ꝫ idipz. sed hoc nõ eẽt si ens adderet aliquã rez sup eẽntiã eiusdẽ: de quo dr̃ ens. g̃ ꝛc. Scõa rõ talis est: ꝛ est rõ Lom̃. ibidẽ: vnũqõq; aut est ens per eẽntiã suã siue per se: aut ꝑ aligd additũ: ꝛ ꝺ illo q̃rẽ: ꝑ qd ẽ ens ꝛ si ẽ ens ꝑ se ea dẽ rõne standũ erat in ꝑmo: ponẽdo ꝙ ꝑmũ erat ens ꝑ se. ¶ Si ãt adhuc ponat̃ ꝙ cui sit ens ꝑ aliõ: ita ẽt erit de illo alio: ꝛ ibit in ifinitũ: relinquit̃ g̃ ꝙ vnũqõq; est ens per se: ꝛ nõ per aliquã rẽ additã: ꝛ sic segtur idez ꝙ ꝑus. Quarta talis est: nomẽ cõcretuz: ꝛ nomẽ abstratũ: ꝛ verbũ nõ dicũt diuersas res: sicut pz de istis currens cursus: cõcurrere: g̃ a sil̃i: nec ista: eẽntia: ens: ꝛ esse: que se bñt sicut idẽ nomẽ abstratũ: ꝛ nomẽ cõcretũ ꝛ vbuz. ¶ Si dicat̃ ꝙ est nomẽ nihil addit sup eẽntiã. sed ens qõ est participiũ nihil est: qz sicut legens siue accipiat̃ vt nomẽ: siue vt participiuũ semp idẽ significat cũ vbo ꝙ est legere: nec ẽ dr̃ia: nisi in mõ significãdi: sicut pz ꝑ Boetiũ sup illud vbũ pyhermenias: verba fm se dicta noia sunt: vbi dicit Boetius qõ legẽs noial̃r dictũ: ꝛ legẽs participiũ: ꝛ legere verbũ idẽ dicũt: vñ ꝛ ꝑs gnto meta. vbi distinguit noia: vult quotiẽs dicitur ens ꝛ eẽ. ¶ Ratio vltima que sumit̃ ex ꝓte ꝛpõnis talis est: qz cõpõ ex esse ꝛ eẽntia: aut est cõpositio ex pura po⁹ ꝛ actu simp̃r: aut est ꝛpõ ex eo: ꝙ est in po⁹ fm qd: aut ex eo ꝙ est act⁹ fz qd: si ꝑ mõ se⁹ ꝙ id ꝙ dr̃ esse: ꝙ ẽ ꝛpo⁹ ex mã ꝛ forma sit pura potẽtia: ꝙ est incõuenies: segt̃ fm ꝙ il lud ꝙ ponit̃ ꝙ sit eẽ sit forma subalis: qz actus simplr: nõ est nisi forma subalis. si scõo mõ: tũc est ꝙ vocatur eẽntialiter forma rõnalis: qz sicut iter actũ simplr: ꝛ fz qd actũ nõ cadit mediũ: ita inter actũ q̃ est forma subalis ꝛ actuz q̃ est forma accñtalis in aliquo gñe accñtis exñs nõ cadit mediũ: qz subm forme subalis preintelligit̃ simplr esse ipsi forme accñtali. g̃ suba ꝓintelligitur simplr esse ante suũ esse: quo ipsa simplr est. ꝫ aũt ipole est. iõ ꝛc. ꝛ sic pz ad qõnẽ ꝑmã. s. ꝙ esse ꝛ eẽntia sunt idẽ in creaturis. ¶ Ad secundã aũt questionẽ dõm: ꝙ si ita esset ꝙ esse ꝛ essentia differẽt in creaturis re magis posset poni: ꝙ creatura posset bñe eẽ eẽntie: siue esse existẽtie: q̃ mã posset eẽ sine forma. qz essentia maiorẽ actualitatẽ includit q̃ mã: ꝫ nõ fit cãta: ꝙ possit eẽ in rep̃ nã fm cõiorẽ cursuz sine esse existentie: hoc tñ. s. ꝙ eẽ non possit bñe suũ eẽ eẽntie: siue eẽ exñtle nõ cõuenit illi põni: q̃ ponit ꝙ eẽntia põt poni sub opposito ipsius eẽ siue intelligi: qz aut q̃z eẽntia determinat sibi ꝓpriũ eẽ: sic̃ ignis determinat sibi calorez: aut nõ. sed põt eẽ successiue sub pluribus: sicut mã sub pluribus formis. si ꝑmo mõ: tũc sicut ignis nõ põt vero itellectu itelligi sub opposito calozis: ita nec eẽntia sub oppo⁹ ꝓpriu eẽ. ¶ Si ponat̃ scõo: tũc ꝫ eẽntia vel res q̃tũ ad eẽ eẽntie possit manere sub alio opposito esse ꝑoz eẽ: a quo spoliat̃: sic̃ ignis quantũ ad mãm manet sub oppofita forma fore ignis: nõ tñ possit intelligi vere res aliq̃ quantũ ad esse manere sic: ꝙ esset ꝑuata oi esse existentie: sicut mã vt cõius ponit̃ nõ potest intelligi manere sub ꝑnatiõe ois forme. ¶ Et iõ his hoc dimisso ꝛ supposito: ꝙ sicut ꝓ batũ est esse ꝛ eẽntia sunt idẽ re quantũ ad pñtẽ ꝓnem. pz ꝙ vnaquęq; res bz tm̃ de eẽ eẽntie: quantũ hz de eẽ existentie: ꝛ quantũ hz de essentia tm̃ bz de existentia: ita ꝙ anteq; res sint ī actu: sunt in po⁹ quãtũ ad vtrũq;: ꝛ qm̃ sunt in actu quãtũ ad vtrũq; figmenta: sic̃ chimera nullũ eẽ reale bñt nec actu nec po⁹: qz iplicat ꝺictio nẽ. ¶ Ad ꝑmũ g̃ ꝙ alq; iducũt ad ꝓpandũ ꝙ differant re in creaturis esse ꝛ essentia: dõm ꝙ aligd dr̃ eẽ in potẽ tia ad aligd duplr. Uno mõ per aligd qõ est ps sui siue aliquo mõ intraneũ sibi subo: sicut q̃tũ est albũ in po tentia per superficiẽ: ꝛ sic nõ dr̃ creata essentia ꝙ sit re spectu dei creatoris in po⁹ ad esse: qz creatura anteq; ea creet̃ nõ dr̃ esse in po⁹ ad eẽ per potentiã passiuã: q̃ sit ī ipsa. Alio mõ dr̃ eẽ aligd in potentia per potẽtiã existẽ tẽ in alio: ꝛ per hoc ꝙ est icludere ꝺictoria: sicut figmẽ ta icludũt: ꝛ aliqõ idẽ diuersimode acceptum est in po⁹ ad eẽ: nec opz ꝙ ex hoc eẽ sit aliã res ab eẽntia: qz ꝛ isto mõ: ꝛ ipm eẽ est in po⁹ vt sit in actu proprie nãe. ¶ Ad scõm dõm ꝙ nõ vere põt itelligi eẽntia: nec eẽ etiã sub opposito ipsius esse: si accipiant̃ esse ꝛ eẽntia vnifozmiter: qz eẽntia in actu nõ põt eẽ sub opposito esse in actu: nec eẽntia in po⁹ sub opposito esse in potentia. sed verũ est ꝙ eẽntia vere põt itelligi nõ eẽ vt q̃nq; vere nõ bz eẽ: ita ꝙ accipiat̃ in po⁹: ꝛ nõ eẽ in actu: qz ꝫ est va: eẽn⁹ q̃ est solũ in potentia nõ bz esse in actu: ita ꝙ ipm esse q̃ est in po⁹ tm̃ creantis nõ bz eẽ actu in ꝓpa nã: vnde tot sũt eẽ q̃t sũt eẽn⁹: ꝛ sp tm̃ ẽ de vno q̃tũ ẽ de alio: nec est ponẽdũ ꝙ aligd sit ꝙ eẽ sic̃ ꝑ aligd supadditũ eẽntie vt qdã dicũt de suba: vel ꝙ eẽ substãtiaz: sicut etiã idez dicũt de oibus agentibus: ꝙ habẽt esse: qz recipi in exi stẽte: qz añq; suba panis cõuertit̃ quãtitas remanẽs ha bet esse: nec tamen habz esse per esse substratũ cum sibi non maneat imoo est per suuz esse q̃ prius habebat vt

in alio:ſic aũt vt eſſe ſubſiſtẽs. ¶ Ad id de cã exẽplari dõm:q3 ſz deus fuerit repñtans res ab eterno:nõ tamẽ fuit ab eterno cã exẽplaris actu cãns aliq3 eẽ reale ab eterno.ſed fuit cãns in habitu:ſiue in po⁹:⁊ nlr creature nullũ eẽ reale bũerunt ab eterno.ſ.in actu.ſed tm̃ i po⁹. ¶ Ad id q3 dr̃:q3 eſſe creature eẽt eẽ ñ pticipatũ:⁊ eẽt eã ſimplex:ſic cẽntia dei ſimplex nõ ſeq̃t:q2 ſic alꝫ declaratũ eſt ponẽdo eẽntiã creature min⁹ ſimplicẽ:q3 ſit eẽntia dei nõ op3 q3 fiat ponẽdo pꝛa in creatura:q3 ſint eẽ ⁊ eẽntia:ſiue ẽt accñs ⁊ ſubm:ſz in oi creatura ſit aliq3 accñs pter ſubaz eius:q2 h̃ nõ poneret ꝓpõnẽ in cẽntia creature.ſed dr̃ ipſamet eſſentia creature pticipata:⁊ etiã cõpoſitioz q3 eẽntia diuina nõ includẽdo diuerſas res.ſz p vnã ⁊ eandẽ rẽ:q3 bz q3 ſit act⁹ ⁊ po⁹ re⁹ diuerſarũ:q2 ſp eẽntia vnius ipfecta:eſt q3ſi q3dã po⁹:vel q3dã mõ potẽtiale re⁹ magis pfecti:⁊ tñ eſt q3dã act⁹ in ſe: ſic̃ alias magis diffuſe dictum eſt. Queſtio. II.

AD ſecundũ ſic ꝓcedit:⁊ arguit:q3 eẽ ꝑus creetur q3 eẽntia:q2 ſm btm̃ Dyoni.in lib.5°.de diuinis noibus:deus in circũſcripte totũ eſſe circuit:⁊ oia pticipãt:⁊ ibi ꝑmittit ſ̃pm eẽ oib⁹ alys q3 pticipãt. ⁊ ſic vr̃ q3 p⁹ creet. ¶ Iteruz 4°.me⁰⁰ ꝓpõne libri de cauſis dr̃ q3 pꝛia rerũ creata ẽ eẽ.g̃ ꝛc.

Contra in gñe cõpoſiti nõ pꝛius generat forma: q3 materia:vel ecõuerſo.ergo a ſimili ſic erit de eſſe ⁊ eſſentia.

Reſpondeo dõm:q3 ſi eẽntia differt re ab eẽ: ⁊ eẽntia eẽt vt pura po⁹:⁊ eẽ erit ſimplex actus:tm̃ ſimul duratione ꝑduceret vtrũq3:tm̃ ipſa eẽntia ꝑcederet ipz eſſe ordine:⁊ ecõuerſo ipm eſſe ꝑcederet dignitate eẽntiã:ſic̃ Aug.ponit.5.confeſſionũ:q3 mã informis ꝑceſſit formã ordine.ſed for⁹ ꝑceſſit mãz dignitate ⁊ pfectione:ſz ſm eũ ambo fuerint ſiũ tẽpoze. ¶ Si aũt ponat eẽntia ens actu ſimplr:ens tm̃ in potẽtia ſm q3d:⁊ eẽ ponat actus ſm q3d:tũc ſz ꝑducant ſiũ tpe:ſiue duratione:tm̃ eẽntia ordine ⁊ pfectione ꝑcedet eẽ.ſz q2 vt ꝓbatũ eſt.ſ.eẽ ⁊ eẽntia nõ differũt re.ſ̃ vnũ nõ cãt ꝑus alio:nec vnũ ꝑcedit aliud ordine vel dignitate ſm rẽ. Illud aũt q3 dr̃.5.de diui.no.⁊ 4ª ꝓpõne de ca.põt itelligi ⁊ ſm pꝛonicos:⁊ ſz pipa⁰⁰. Qõ. III.

PRetea q̃rebat vnũ in ſpãli circanã angelicã.ſ.vtrũ eſſet ꝓpoſita ex mã ⁊ for⁹:⁊ argr̃ q3 ſic: quia nã angelica eſt cõpoſita ex actu ⁊ potẽtia:cũ non ſit ita ſimplex ſicut deus.ſz actus ⁊ potẽtia ſunt vt vr̃ forma ⁊ materia.ergo ꝛc.

Contra opatio nãe angelice eſt oio ſepata a mã. ſcz itelligere.g̃ ⁊ nã cuius eſt operatio.

Reſpondeo dicũt q3dã nãz angelicã eẽ cõpoſitã ex mã ⁊ for⁹.Pꝛio q2 ãgeli paciunt ab igne ifernali:⁊ paſſio nõ eſt ſine mã. Scõo q2 ſunt mutabiles in oi eni re mutabili opz ponere mãm. ergo ꝛc.Qõ aũt ſint mutabiles pz:q2 ſolus de⁹ eſt imutabilis.g̃ ꝛc.dicũt tm̃ q3 mã ſpũalis angelox ẽ ſubtilioz ⁊ nobilioz q3 mã corporaliuz:⁊ eſt vt dicũt idiuiſibilis. ſed iſta nõ valẽt. ¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽdũ:q3 eẽntia que bz rõnẽ po⁰:bz aliquo mõ rõnẽ mãe:⁊ iõ ſic̃ ẽ dupr po⁹.ſ.po⁹ pura:q̃ eſt ad actũ ſimplr:q3 eſt for⁹ ſubalis:⁊ po⁹ ſm q3d:q̃ ẽ ad actũ ſm q3d q3 eſt for⁹ accñtalis:ita ẽt mã dupl̃r dr̃:nã mã dr̃ po⁹ pura:q̃ eſt re⁹ for⁰ ſubalis:⁊ B ꝑpe dr̃ mã:⁊ yle:⁊ dr̃ ẽt mã ſuba ens actu ſimpr̃ exiſtẽs in po⁹ ad actũ accñtalẽ:⁊ B ꝑpe dr̃ ſubm.mã g̃ q̃ eſt po⁹ ſm q3d ſubz.ſ.accñtis eſt in angelis:q2 ſuba coꝛ eſt ſubz aliq̃ accñtiũ.ſz mã q̃ eſt ſuſceptiua for⁰ ſubalis:⁊ ꝑs ſube ꝓpoſ⁰ nõ põt eẽ in angelis. ¶ Hoc aũt pz dupliciter.Pꝛia talis ẽ.q̃cũq3 cõicãt i mã:q̃ ẽ ſubz for⁰ ſubalis ſũt adinuicẽ trãſmutabilia:⁊ p ꝛñs gnabilia ⁊ coꝛruptibilia.ſz ãgeli nõ ſũt tales.g̃ nõ cõicãt i mã.ſz ſi haberẽt mãz ptẽ ſui cõicarẽt cũ alys bñtib⁹ mãz:q̃ ſit pars ſube rei i mã eiuſdẽ rõnis:pz ſic:q2 ſi in bñtib⁹ mãz nõ ſit mã eiuſdẽ rõnis mãe i eis:aut diſtiguũt ſcipſis: aut p re⁹ ad diuerſas foꝛas.p⁹ nõ pt eẽ:q2 oio diſtictio eſt p aliquẽ actũ:ita q3 diſtinctio eẽntialis eſt p actũ eẽntialẽ ⁊ diſtictio accñtal̃ p actũ accñtalẽ.ſz mã de q̃ logmur nõ dict aliquẽ actũ.ſz purã po⁹,g̃ ꝛc.nec ẽt põt eẽ talis diſtictio p re⁹.Pꝛio q2 cũ re⁹ tales nihil addãt.ſ̃.eẽntiã mãe:⁊ ſint poſteriozes ea nõ poterũt eẽ cã diſtictionis mãe p eſſentiã.Scõo q2 ſic̃ diuerſi re⁹ ad diuerſas for⁰ gñe facerẽt diuerſas mãs gñe:ita diuerſi re⁹ ad diuerſas foꝛas facerẽt diuerſas mãs ſpẽ:q3 falſuz ẽ.g̃ ꝛc. Iterũ ſi mã ẽ in ãgelis ſaltẽ mã q̃ ẽ in angelis oib⁹ erit eiuſdẽ rõnis:⁊ cũ alig angeli differãt ſpẽ adinuicẽ:tales erũt adinuicẽ trãſmutabiles. ¶ Si dicat ad B:q3 h̃ rõ nõ cõcludit:q2 poneret q3 for⁰ ẽ ita nobilis q3 terminet totũ appetitũ mãe:nõ vz:q2 de rõne pure po⁰ eſt bñe appetitũ ad oẽm formã:⁊ nõ ad vnã determinatã: ⁊ dũ ẽ forata vna iſtaꝛ q̃tũcũq3 ſit pfecta ẽ in po⁹ ⁊ informis q̃tũ ad allã.vñ poncre i po⁹ pura appetitũ totaliꝛ terminatũ p vnã formã:ſiue pp determinationẽ mãe ad determinatã formã:ſiue pp nobilitatẽ ⁊ excellẽtiã vtutis foꝛe eſt irrõnabile. Scda rõ pncipalis talis eſt:vt⁹ cui⁹ eſt itelligere opatio nõ pt eẽ imerſa nãe:q̃ eſt po⁹ pura: opatio.n.actualis nõ põt depẽdere a po⁹:q̃ ẽ pura po⁹ ſimpl̃:q2 ſi pura po⁹ ñ pt eẽ p ſe itelligibilis ab itellcũ:q3 mouet a reb⁹ ad itelligẽdũ m̃to min⁹ id de cui⁹ rõne ẽ talis mã pt eẽ itellꝛ vl̃ vtus itelligibilis:ſiue itellectualis:act⁹.n.virtutis depẽdentis a tali po⁹ eſt nimis po⁰ⁱ⁰ ⁊ deficiẽs ab actualitate actus itelligẽdi.ſz ſi in angelis eẽt mã:q̃ ẽ pura po⁹:vt⁹ itellectiua angeli eẽt depẽdens ab alia:q2 forma angeli nõ ponit ſepabilis a tali mã:ſicut aia ſepabilis eſt a mã coꝛpali.g̃ i angelis nõ eſt mã: q̃ eſt ſubz for⁰ ſubalis:⁊ B vult btũs Dyo.4.de diui.no. vbi dicit angelos eẽ incoꝛpales ⁊ in mãles oẽs.⁊ Lorñ. vult q3 in illis ſit mã ſic dicta in gb⁹ eſt mutatio ſm ſubſtãtiã. ¶ Ad id g̃ de paſſione dõm:q3 iſta paſſio nõ eſt nãlis:⁊ iõ nõ arguit mãz eẽ ꝑpe in angelis. Ad aliud pz ex dictis:q2 in angelis nõ negat mã:q̃ eſt ſubz for⁰ accidẽtalis.ſz negat mã:q̃ ẽ ſubz for⁰ ſubalis:q̃ ꝑpe mã dr̃. ¶ Ad rõnẽ pn̄r.⁊ ad q3nẽ dõm:q3 id argm̃ in oẽz euẽtũ nõ valz:q2 nec ponẽdo ꝓpoſitionẽ eẽ ⁊ eẽntie:nec ponẽdo cõpoſitionẽ forme ⁊ mãe ſicut fingit̃ argm̃:q2 B non querit̃ de ꝓpõne eẽ ⁊ eẽntie cũ alio.ſz de ꝓpõne.vl̃ ſimplicitate eẽntie in ſe:ſi eni cõpoſitio cũ alio ſufficit ad h̃ q3 eẽntia creature recedat a ſimplicitate dei:tũc ſufficeret ponere in qualibet creatura ꝑter ſubam aliq3 accidẽs:cũ quo ꝓponeret abſq3 hoc q3 ponat ꝓpoſitio ex eẽ ⁊ eẽntia vel ex mã ⁊ forma. ¶ Et iõ dõm:q3 receſſus a ſimplicitate diuina nõ eſt p aggregationẽ pl̃iũ rex:aliqn for⁰ vel mã nõ recederent a ſimplicitate diuina:vel eſſet cõpoſitio itellectus ex pluribus aliq3bus:⁊ iretur in infinitũ:ſequeret q3 id q3 magis recederet a ſimplicitate diuina:q3 eſſet ex pluribus compoſituz:⁊ ſic elemẽtũ ſimplex min⁹ recederet a ſimplicitate dina:q3 bõ ⁊ tm̃ receſſus maioꝛ a diuina ſimplicitate facit aliqd minus perfectũ:bõ eſſet minus perfectus:q3 purũ eſt nuz. ¶ Et iõ dõm:q3 ille receſſus:ſicut alias dcm̃ eſt:nõ eſt includere diuerſas res.ſed includere potẽtialitatẽ:cuz

actualitate defectiua: in eadē re simplici: quantum ad compositionem realem. Questio. IIII.

Ostea querebaꝫ de nā humana. ⁊ p̄ cōsequens vnū quantum ad aiaz: ⁊ est vtrū aia separata teneat totū esse: quo existit totus hō cuz est aia cōiuncta: ⁊ vr̄ q̄ sic: qz aliud: ⁊ aliud arguit aliā ⁊ aliā eēntiā. sed aia cōiuncta: ⁊ separata est eadē p eēntiā. g̃ idē esse bz separata q̄ bēbat cōiūcta. sz aia cōiuncta bz esse p illud eē: quo totꝰ hō bz eē: qz idē est eē totius: ⁊ ptiū l toto. g̃ ⁊c.

Contra q̄ cōuenit toti p se: nō pōt cōuenire ptī. sed eē p se cōuenit suppōsito: sicut ⁊ agere. g̃ eē q̄ est totius suppōsiti huius: q̄ est hō p se: nō pōt cōuenire soli aie. ¶ Ad istā qōnē dr̄ dā: q ponūt eē: ⁊ eēntiā differre in creaturis: q̄ sic in vna re: nō est nisi vna entē sio: per quā oia illius rei sunt entēsa: sz diuersimode: nā mā ē entēsa: sic subm entēsiōis alia sic accīntia supueniē tia sūt entēsa: qz recipiūt in entēso: sic ē albedo: ⁊ cōsilia: ita in vna re nō est nisi vnū existere: per qd̄ oia existūt: ita q̄ suba existit: sic subz existēdi. sed alia. s. accīntia existūt: qz recipiunt in entē. ¶ Ulterius dicūt: q̄ illō existere sine eē p̄nr̄ cōsequt̄ formā aliquā. s. forāz subalē: ⁊ illā solā q̄ dat eē cōpletū si sint plēs forc subales: ⁊ qñ separat talis forª separat talis actus eēndi: ⁊ qñ corrūpit forª: corrūpit esse. hec aūt forª in boie est aia rōnalis: ⁊ iō in aia rōnali separata remanet totū eē: q̄ erat in boie: qd̄ aūt ita fit. s. q̄ in eodē nō sit nisi vnū eē: pbāt q̃tuor rōnibus. ¶ Pria talis est: esse cōsequt̄ formā subalē: ⁊ solū illā q̄ est cōpletiua: si dent plēs. sz in vna re nō est nisi vna talis forª. g̃ ⁊c. vtraq; ppō p̄z: vt vr̄ ex dictis. Scōa talis est: oia q̄ sūt vnū subō dr̄ vnū fm eē. sed hoc nō eēt: si i eodē eēnt plā eē. g̃ ⁊c. Tertia talis est: accīntia nō dr̄ nisi qz entis: sz hoc nō est pp aliud: nisi qz accīntia nō hūt p priū eē. sed solū hūt eē: qz sunt in entē. g̃ ⁊c. Quarta talis est: si ponerent in eodē plā eē vnū eē pticipet alterū. sz hoc est ipoſe: qz ipsi eē repugnat aliqd̄ pticulare. g̃ ⁊c. ¶ Sed hoc stare nō pōt. s. q̄ in eodē sit trī vnū eē posi tis pluribus eēntys: siue ponant eē: ⁊ eēntia idē re: siue diuersa: ⁊ si qdē eē ⁊ eēntia sint idez re: hōc p̄z de se. s. q̄ plurificato vno reali plificat alterū: si ponat q̄ sint diuersa adhuc segt̄ idē. ¶ Et hoc p̄z q̃ttuor rōnibꝰ. ¶ Pria talis est: id in quo sunt plēs forme nō pōt esse vnū ens simplr̄ ⁊ per se. sed id qd̄ nō est vnū ens p se nō pōt bē vnū actū essendi. g̃ ⁊c. mi. p̄z: qz q̄ nō est vnū simplr̄. sz trī p accīs per se loquēdo est plā: qz nō posset fieri nisi bēret plā eē. ma. aūt ꝓbat: qz vnū p se nō faciūt nisi illa: quoꝝ vnū est potª pura: ⁊ aliud est actus simplr̄. sed id q̄ iā bz aliquā formā nō pōt dici pura potª: nec per cōs actus supueniēs pōt dici actus dans eē simplr̄. g̃ id qd̄ iā bz aliquā forª cū alia supueniēte nō pōt eē vnū ens p se ⁊ simplr̄: ⁊ p cōs p̄z: q̄ id in quo sunt plēs: nō est vnū ens per se: ⁊ sic p̄z ma. Scōa talis est fm plm p̄ de gnā ne. duplex est gnātio. s. gnātio simplr̄: que terminat ad subam: ⁊ gnātio fm qd̄: que terminat ad accīs. sed oīs gnātio terminat ad aliqd̄ eē. g̃ p̄ter eē: q̄ cōsequt̄ formaz subalē: op̄z ponere aliud eē: q̄ cōsequat formā accīntalē. Tertia talis est: eē est actus eēntie formalr̄ pficiēs eaz. sed fm numerū pfectibiliū op̄z ponere numerū ppria rū pfectionū. g̃ quot sunt forē in eodē: tot op̄z ponere pficientia ipsas: aliogn nisi vnaqueq; pficeret suo eē: nō existeret. Quarta talis est: trāsubata suba panis manēt accīntia: ⁊ hūt eē. sz nō pōt dici q̄ q̃titas: tūc ⁊ alia accidētia bēant eē: qz sunt in entē subst rato: cū ꝺ sit suba: q̄ nō māet: igit̄ oz dare q̄ tūc q̃titas bēat eē p actū eēn di fofalr̄ perficientē ſpm. g̃ ⁊ silr̄ tūc bēbat talez actum eēndi: pū esset in subo: si dicas: q̄ nō: qz prius erat trī p eē subē: ⁊ postea bz aliud eē: q̄ formalr̄ perficit: nō valz: qz mutato eē: mutat nēcio: vel fm spēm: vel fm numerū: ⁊ sic nō maneret nisi accīs: q̄ est falsuz. ¶ Et iō alr̄ est dōm. s. q̄ in eodē nō est nisi vnū eē simplr̄: q̄ est esse subale: ⁊ q̄ vocat eē subsistētie. sed p̄ter hoc eē sunt plā eē fm qd̄ ⁊ tot sunt quot illi forme accīntales: ⁊ qz oia aª eē initunt illi eē simplr̄ siue accipiat eē eēntle: siue esse exīntie: iō id eē simplr̄ est aliquo mō eē oīum: ⁊ q̃tū ad hoc dr̄ oia exīntia in vno eē vnū fm eē: inquātū ab eē tali oia depēdēt: ⁊ sic ab eē: ita eēntia ab eēntia: ⁊ ex ista dependentia ꝺuenit analogia in entibus: nō aūt pp hoc: q̄ nō sit ibi: nisi vnus actus essendi q̃litercūq; in eodē. ⁊ iō aia separata nō retinet oēm actū eēndi: q erat i boie. cuius erat forā. sz trī eē actuale subale: ⁊ eē actualia illoꝝ accīntiū: q̄ sunt solius aie: ⁊ nō ꝺiunctl. ¶ Et per hoc p̄z ad rōnes oppositas. Ad pm̄ g̃ q̄ illi de alia opīone inducūt dōz: qd̄ illud argm̄ nō cōcludit: nisi qz in eodē nō sit nisi vnū eē actuale simplr̄: nō aūt ꝺcludit: q̄n cuz tali eē sint multa eē fm qd̄: q̃ sunt eē accīntalia: qz id eē simplr̄ est q̄ ꝺsegt̄ formā subalē. ¶ Ad zm̄ p̄z ex dictis: qz q̃ sunt in vno: dr̄ vnū fm eē: iquātū esse simplr̄ est qd̄ dāmō eē oīum alioꝝ ei initentiū. ¶ Ad 3m̄ silr̄ p̄z ex dictis: qz accīntia nō dr̄ eē: nisi qz entis: pp hoc q̄ suū p priū esse nō pñt bre: nisi inixū ipsi esse simplr̄: q̄ est esse substantiale. ¶ Ad quartū dicendū: q̄ sicut vna essentia pticipat aliā. ita nō est incōueniēs: q̄ vnū eē pticipet aliud: ⁊ hoc etiā neče ponere bz alia p̄: cū suba: ⁊ eēntia subē p̄supponant vt subst ratū ipsi accīnti: suba enī nō solū q̃tū ad eēntiā. sed ēt q̃tū ad esse in actu p̄supponit accīnti. silr̄ id de entēsiōe nō valz. qz entēsio dicit aliqd̄ determinatū: trī plificabile in eodē. vñ op̄z q̄ oia que sunt in eodē entēso sint extensa vna extensione: sic etiā oia que dicunt alba in eodē sunt alba eadē albedine. sed eē est nomē gñalis rei: ⁊ p̄ncipalis in eodez: sicut essentia. vñ sicut oia: q̃ sunt in eodē nō sunt q̃lia eadem qualitate: nec sunt entia eadem essentia: ita nec sunt existentia vno solo actu existendi.

Ostea querebant duo quantum ad corpus. ¶ Primum erat vtrū corpus xp̄i mortuū ⁊ corpus alterius hois mortuū statim post mortem sint corpora mortua vniuoce. ¶ Scōz erat. vtrū ponere q̄ corpus xp̄i: nō potuerit cōburi ab igne sit inconueniens fm fidem. Questio. V.

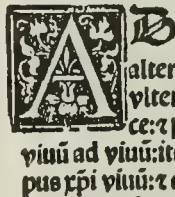

Ad primū sic ꝓcedit: ⁊ argr̄: q̄ corpus xp̄i mortuū: ⁊ corpꝰ alterius hois mortuū statim post mortē aī vltēriorē resolōnē sint corpa mortua vniuoce: ⁊ ponere oppoᵐ sit erroneū: qz sicut se bz viuū ad viuū: ita mortuū ad mortuuz. sz ponere q̄ corpus xp̄i viuū: ⁊ corpus alteriꝰ hois viuū nō sint vniuoce corpora fz vniuocationē spēi: ita. s. q̄ nō sint eiusdez spēi est erroneū. g̃ ⁊c. ¶ P. sicut xp̄s viuus ⁊ alius hō vīnus fuerūt hoies viui vniuoce: ita xp̄s hō mortuus: ⁊ alius homo mortuꝰ fuerūt hoies mortui vniuoce: cōtrariū dicere est erroneū. sed sicut ad rōnem hois viui pertinet corpus ⁊ aia conīuncta adinuicem: ita ad rōnē hois mortui pertinet corpus ⁊ aia separata: ⁊ sic christus mortuus habuit corpus separatū ab aia: ⁊ mortuū vniuoce: sicut alij homines mortui.

Contra corpus xp̄i mortuuū nō fuit noua forma introducta in morte: aliogn fuisset ibi no

ta assumptio. sed in morte alterius bois: cuiuscūq; introducit nouā formā: cū corruptio vnius sit gnātio alteri⁹. ḡ nō fuit vna for⁹ subalis spē in corpe xp̄i mortuo ⁊ corpore cuiuscūq; alteri⁹ bois: nec p ꝯñs corp⁹ xp̄i fuit cōp⁹ mortuū vniuoce: cū cōpe mōtuo cuiuscūq; alteri⁹ bois.

Respondeo circa istā qōnē sic est ꝓcedendū. ꝓmio ponent diuerse opiones de vnitate forme. Scōo ingret q̄ illa ꝛ est min⁹ cōueniens fm fidē. Et tertio concludet quomodo.

Quantum ergo ad p̄m sciēdū: q̄ de vnitate forme est triplex opio. ꝓma est que ponit vnā formaz in oibus: ita q̄ nec in xp̄o: nec in alio hoīe: nec in alia re quacūq; ponūt: nisi vnā formā substantialem: ⁊ ponūt tā in xp̄o: q̄ in quocūq; homine alio: q̄ introducitur vna forma in corpore in morte: q̄ informabat ꝑus aīa. ¶ Alia est pō: que pōit: q̄ in hoie ⁊ in alys saltē ex istis entis ꝓpo⁹ bz plres formas: ita q̄ recedēte separata vel corrupta remanet illa: que ꝑor erat vel aduenerat. ¶ Et si obyciat ꝯ eos: qō nā nō intendat p̄ncipaliter corruptionē. sed ex ꝯñti: qz scz disponēdo ad aliaz formā introducēdā redit mām indispositā ꝑori forme: ⁊ per ꝯñs corrūpit ꝑor forma p accñs ⁊ introducit scōa. pōt dici fm eos: q̄ agēs corrūpēs vnaz formā disponit mām ad aliā: nō statim introducendā. sed postea facta vlteriori resolone: put cōpleta putrefactiōe gñat vermis: vel entū: vel aliquid aliud. ¶ Scōa opio est: que ponit in oibus alys ab hoie tm̄ vnā formā substalē: in homine ātē ponit plures vnā. s. eductā de po⁹ māe: aliā creatā ab ex̄: ⁊ pōit ista positio: q̄ iste due forme simul nāl̄r introducunt̄: ⁊ simul cū vna. s. aīa rōnalis separat̄ alia a corpe si dimittat̄ sue nāe: vī ipsi ponunt: q̄ in alys hominibus a xp̄o: p̄dicta forma educta de po⁹ māe in separatione aīe a corpe corrūpit̄: i xp̄o aūt ponūt: q̄ fuit miraculose retenta: ⁊ ideo ponūt in alys boībus a xp̄o nō esse idē corpus mortuū ⁊ viuū. sed in xp̄o ponūt corpus mortuū vel viuū esse idē nuō: nō tm̄ quātū ad suppo⁹. sz etiā quantū ad formā subalē. ¶ Tertia ātē est opio: q̄ ponit plures formas: ⁊ fm rez manere nāliter separata vel corrupta posteriore: ponūt q̄ eodē mō opz ponere idē corpus numero quātū ad formā subalē: in alys hominibus sicut in xp̄o. Et ponunt q̄ ita sit erroneū ponere q̄ non sit idē corpus numero in alys boībus: sicut in xp̄o: ⁊ hoc quantū ad formā subalē. Et hoc pz per vnuz articulū cōdēnatū in anglia: vbi dī q̄ corpus vniuscuiuscq; sci vl̄ bois anteq̄ sit per putrefactionē mutatū in auras: vel in entа nō est idē nuō cū corpe eius viuo nisi fm gd. sed rōne māe cōis: sicut sūt vnū q̄ intuicē trāsmutant̄: sicut sunt caro ⁊ vermis: ⁊ rōne accñtis cōis. scz quātitatis: simplr aūt est diuersuz corpus mortuum a viuo spē ⁊ numero: ⁊ habet̄ hoc ꝑ erroneo ⁊ condemnatū est ibi. s. in anglia: nō valz: q̄ gdā ponūt. s. illū q̄ sūt de tertia opione. vz. q̄ ille articulus est condemnat⁹ inquantū sequēs ex vsute scripture: q̄ imo qz videbat̄ cō dēnari q̄ illud ꝯñs. scz q̄ corpus viuū ⁊ mortuū nō eet idē numero esset erroneū maifestū: iō condēnabit añs: qz videbat̄ sibi: q̄ in ꝯñte eet manifestus error. ꝓparisius aūt nō reputat̄ vel ꝯsequens vel añs ꝓdictum cōtinere errorē: vñ mirū ē: quō vnus bō pisius asserit publice illos articulos esse: vel in sibi silibus dānatos: nō solū in anglia: sed etiā vbicūq; ⁊ denunciat excōicatos oēs: qui illos articulos: aut aliquē ex illis doceret: cum multi magri in theo⁹ nup scripserint: qz nesciunt illū articulū: ex quo oēs alij articuli sequūt̄ eū hītur ꝑ hereti vel erronei. vnde nec etiā parisius bī ꝑ errore: q̄ corp⁹ xp̄i: vel alterius bois: quantū ad formā sit aliud vnuz ⁊ mortuum aliud: vel diuersum: lz eet error ponere de corpore xp̄i: q̄ non sit idem quantū ad suppositū viuuz ⁊ mortuum: in quo non est simile de alys boībus.

Quantum ad zm sciēdū: q̄ p̄ō que ponit corp⁹ xp̄i mortuū: ⁊ corpus alteri⁹ mōtuū ꝯsiderare vtrūq; fm ꝯditionē quā bz vtrūq; statiz post mortē añ vlteriorē resolonē eē corp⁹ mortuū vni^cc vnitate spēi vī ꝯueniētior fm fidē: q̄ illa q̄ ponit oppositū. Et ꝑ pōt rōne: ⁊ aūcitate videri (¶ Rōne sic: qz corpus xp̄i: qñ i ꝓceptōe fuit aie vnitū: lz forāl̄r a spū scō disponeret̄: tñ ꝯueniēs fuit fz fidē: q̄ būerit ꝯsilez dispōem: sic alioꝝ boiuz corpa: ita q̄ suppositā ista dispōne supnaturaliter inducta: ita naturaliter ⁊ vnifōrmiter vniebatur anima christi eius corpi in eius cōceptione: sicut in alys boībus. ḡa simili aīa eius separata in morte remāsit corp⁹ i ꝯsilī dispōne: q̄tū ad ea: q̄ ad corp⁹ ptinēt: sic corpa alioꝝ boiuz ꝯsilī morte mortuoꝝ. ḡ ⁊c. Item illi de ista pōne: q̄ ponūt ples forās in solo hoie: ponunt q̄ ista for⁹: q̄ est educta de po⁹ māe est dispō necitās respectu aie. lz nulla for⁹ nāl̄r pōt separi manēte dispōne: q̄ est necessitās. ḡ aīa xp̄i ēt supt⁹ tāta ei⁹ passione: cū maneret fm eos dicta for⁹: q̄ erat dispō: q̄ ē necitās: aīa xp̄i nō fuit nāl̄r separata in morte: nec p ꝯñs mors ei⁹ fuit nālis. lz dñt q̄ imo qz alie dispōnes accñtales: q̄ disponebāt ad vtrāq; forāz p passionē illā erāt cōrupte: ⁊ p ꝯñs mā erat ip̄roportionata vtriq; for⁹. vñ separatio for⁹: sine aie fuit nāl̄. lz retētio alteri⁹ for⁹ fuit miraculosa. lz ꝑ nō vz. p̄ qz ex q̄ illa for⁹ est educta p̄ncipali illa dispō manēte separatio aie nō fuit ex toto nāl̄. scōo qz cū alia accñtia nō disponerēt: nisi mediāte ista fora: q̄ pōit necitans ad aīaz: licz ei⁹ retētio eēt miraculosa: ipsa tñ retēta conseqūt eā ꝑpetas sua nālis: q̄ est retinere aīaz in mā: sic si po⁹ visiua supnāl̄r sit iducta: nāl̄r tñ bō videret p eā: ⁊ sic mors xp̄i erit ita supnāl̄: ⁊ separatio aīe: sic fuisset separata nll̄a vlneratōe fcā i xp̄o. Auctate ꝑ idē pz: qz Dama. li. 3. c. 27. dīc: q̄ i greco passio significat famē sitiz: ⁊ ꝯsimiles passiōes: significat ēt mortē: q̄ separat aīa a corpe. ⁊ vlteri⁹ p plenā resolonē i entа: ⁊ dīc q̄ xp̄s substinuit famē: sitiz: ⁊ mortē: sic alteri bōes: lz nō substituerit pulueriçationē: ⁊ resolonē vltimatā: q̄ est p putrefactionē. ⁊ sic vī q̄ corp⁹ ei⁹ fuerit vn^cc corp⁹ cū corpe alterius bois: ꝯsili mortе mōtui: ex his pz de facili ad 3m. Nā cū via neciа ad salutē cōsistat circa rectitudinē credēdoꝝ ⁊ agēdoꝝ: ⁊ error dicat̄ recessus a via recta: declinatio a via vitatis: i alys sciētys a theologia dī simplex falsitas: in theo⁹ ātē dī error: ⁊ qz altera dictaꝝ necio est falsa: cū dicte opiones sint circa ea: que sunt fidei oz alterā fz rē eē errōeā: ⁊ error ille ñ ē culpabil̄: q̄uscq; sit maxie veritas elucidata: vel determinata p eccl̄iaz. illa tñ pō: que ponit vnifōrmitatē in corpe xp̄i mortuo: ⁊ corpore alteri⁹ bois: q̄tū ad formā specificā siue ꝑ sit p itroductionē noue forme: siue p remāsionē nālē alicuius fore nāl̄r cōis viuo ⁊ mortuo vī min⁹ discōuenies fidei. ⁊ a⁹ vī magl erronea: errore tñ remissibili: qz neutra oz iudicari heretica: quouscq; sit declata vitas. Uñ nec vnitatē forme teneo: nec plūitatē: lz vnitatē tenueriz: vt qōdā: q̄ ꝓbabil̄r pt subsistineri cū nō videā: qn rōnes: q̄ inducūt ad pbādū vnā formā in alys ab hoie: ⁊ ꝯsil̄r ꝓbent de hoie. Et si tenere plūitatē formaꝝ libētius tenerē illā: q̄ ponit ples: sic q̄ nāl̄r separata vna manet alia: ⁊ in xp̄o: ⁊ i alys: q̄ illa q̄ pōit ābas i oib⁹ alys a xp̄o sil̄ dīnere eē: i xp̄o āt solo alterā retineri: alia separata. subsistēdo ḡ vnitatē fore pōt dici ad rōnē in cōtrariū. qd aligd pōt dici assūmi a xp̄o dupl̄r. Uno mō p se ⁊ directe vniendo ipz in suo esse ꝓpostatice, ⁊ sic xp̄s de nouo nihil assumpsit:

nec sic assumptū deposuit. Alio mō pōt assūmi large: ꝛ ꝑ accīs. ſ. ipſi per ſe assumpto vniri ꝛ sic nulla accidentia assumpſit ꝛ deposuit. ¶ Et ideo dōm: ꝙ illa noua forma: ꝛ esset de nouo introducta: ꝛ assumpta vnita: nō tñ ꝓprie erat assumpta: nec rōne introducte: vel retente forme potuit filius dei dici alterius ſpēi: q̄ prius: ita ꝙ nō fuerit tñ homo. ſed alterius ſpēi in morte: ꝛ cōpo^{m} ex illa forma ꝛ materia esset alterius ſpēi quā sit bō: qz nō opz illā ꝓprie esse assumptam. Questio. VI.

D secūdū sic ꝓcedit: ꝛ arguit: ꝙ icōueniēs sit ꝑm fidē ponere: ꝙ corpus xp̄i non potuerit cōburi: qz inconueniens est ponere: ꝙ corpus xp̄i nō fuerit corpus mixtuz vniformiter: sicut corpa alioꝝ hoīum. ſz omne mixtū est nāliter cōbuſtibile. ergo ꝛc.

Contra inconueniēs vī ponere: ꝙ noua forma potuit vniri de nouo ſuppoſito diuino. ſz ȳ ſeq̄t: ſi ponat corpus xp̄i cōburi: qz for^{a} ignis introduceret in māz corpis xp̄i: ꝛ ꝑ ꝑns vniret ſuppt^{o} dīno. g̃ ꝛc.

Respondeo dōm: ꝙ corp^{s} xp̄i dupl'r p̄t ꝯsiderari. ſ. absolute ꝛ ꝑm ſuā māz. igit ꝑm id: ꝙ ſibi nāl'r ꝯuenit derelictā. Alio mō p̄t ꝯsiderari ꝑm ꝙ a deo erat ꝓordinatū ad opus redemptiōis sic cōplētū: sicut factū est. ¶ Si ꝑ mō cōsidereť sic inconueniēs eēt ponere: ꝙ non potuerit cōburi: qz ponere ꝙ corpus xp̄i nō fuerit passibile nāl'r: sicut corpa alioꝝ hoīum: ꝛ a cōſili agente a quo erāt passibilia corpora alioꝝ hoīuz: ꝛ trāsmutabile ad foꝛas: ad q̄s nāl'r sūt trāsmutabilia corpa alioꝝ hoīuz ē icōueniēs ꝛ hereticum. Unī ꝛ ꝑm b̄tū Aug. Si xp̄s nō fuisset a iudeis occisus: senio defecisset: ꝛ vlterius fuisset incineratū corpus ei^{9}. ſi nō fuisset ꝑseruatū miraculose. Sed ad hoc: ꝙ est corpus xp̄i nō posse cōburri: sequit ipm nō eē nāl'r passibile: sicut corpa alioꝝ hoīuz: nec ꝑ ꝑns trāsmutabile ꝛc. q̄ supra posita sunt. g̃ ꝛc. ¶ Si aūt ꝯsidereť z^{o} mō: sic nō potuit cōburri: si ponit id qđ est ꝑuiluz a deo nō posse nō euenire: ſz cōsiderādo ipſuz ꝑm nāz ſuā absolute poſſet nō euenire: nec tñ vt ex ꝑcedēti q̄one. ꝑz: segt̄ noua assumptio vel vnio ad diuinū ſuppoſitū: nisi valde ꝑ accidēs: mō quo in dcā. q. expo^{m} est: ex dictis ꝑz ad obtā.

Oltea querebantur duo pertinentia ad actus humanos: quorū ꝑmū erat: vtrū liceat cariis vendere decimas: ppter dilationē ſolonis. ¶ z^{m} erat: vtrū vxor possit facere elemoſynā inuito: vel contradicente marito.

Questio. VII.

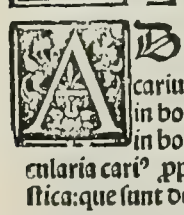

D primū sic ꝓcedit: ꝛ arg̃: ꝙ non est licitū vēdeť decimas cariis ꝑ dilationē ſolonis: qz ꝙ nō ē licituz in bonis tpalibus secularibus: min^{o} vī licitū in bonis eccl'iasticis. ſz nō lz vēdere bona secularia cari^{o} ꝓpter dilationē ſolonis. g̃ nec bona eccl'iastica: que sunt decime.

Contra magne ꝓsone: sicut sunt religioſi: ꝛ clerici hoc faciūt. sed tales hec nō facerent nisi esset licitum. ergo ꝛc.

Respondeo ille qui vēdit aliqd: aut vēdit aliqd habitū: ꝛ sic per vēditionez id transfert: ꝙ nihil in eo retinet: sicut aliquis vendit bladū vel vinū collectū: aut vendit id: ꝙ habiturus est: sic ꝑz in locatione prediorū: ꝛ in ſūma decimarū ꝛ fructuū. si ꝑ mō: aut vendēs statim vēditurus est rem ſuaz: aut nō: si statim est eā vēditurus nō �, eā vēdere ꝑ dilatione ſolonis pluſq̄ valebat tpe illo: quo tradit ꝛ vendit. Et hoc ꝑz per illā decretalē ex̄ de vſuris. vbi dī: ꝓſuluis nos tua deuotio: an ille in iuditio aiarū debeat vſurari? iudicari: qui merces ſuas lōge maiori precio diſtrahit: ſi ad ſolonē faciendaz ꝓlixi tpis dilatio prorogeť: q̄ſ ſi ꝑciū incōtinēti ꝓſoluat. Et infra talis iudicādus est male agere: ꝛ ad ea que taliter sunt accepta reſtituturum in aiarū iuditio efficiť iudicādus. ¶ Si aūt nō est statim vēditurus. ſed in posterū: ꝛ tñ ꝓpter pauptatē alio rū tradit eis bladū vel vinū pro ꝑcio: ꝙ debeat valere certo termino: puta in ꝑn^{o} Augu. tunc si dubium est: an debeāt plus vel minus valere tpe: pro quo vendunť: q̄ſ tpe in quo tradunť: licz sic vendere. ſi autez non sit dubiū nō ſz: ꝛ boc vī dicere illa decreta. e. ſ. in ciuitate tua. vñ gñal'r rē talē nō licz vēdere: pluſq̄ valeat pro tēpore: quo vendit pro quacunq̄ dilatione ſolonis: licz poſſit vendi pluſq̄ valeat in tpe: quo venditur: ꝛ tradit: vt in caſu predicto. ¶ Si aūt loquamur de venditione: q̄ gs habiturus erat: sicut vēdūť ad tps decime ꝛ fruct^{9} ꝑdioꝝ: que nō ꝯsueuerūt solui: nisi de fructib^{9} ꝓceptis: qz nō cōsueuerūt solui tpe venditionis. ¶ Sciendū ꝙ regriť eq̄litas iusticie: ꝙ tñ ea vēdāť q̄ſtū valet: qñ sūt actu: qz res nō tñ valz qñ est tñ in virtute: q̄ſ qñ est in actu. sed sufficit ad eq̄litatē iustitie: ꝙ tñ eā emat ille: qui emit quantū ꝑm cōem cursum ꝯsueuerat vēdi: ꝛ valere: aliogn isti: quoꝝ eēnt talia: nō possent facere vtilitatē suā de talibus: sed ꝙ emens vult statiz soluere precīū: vendens etiā de facto nō pōt plus vendere talia q̄ſ valeant tpe vēditionis: quia emens eēt fatuus: ſi daret plus q̄ſ valeāt cū possit bñe pro maiori. Si aūt vendēs velit vēdere ꝑ minori ꝑcio: q̄ſ talia ꝯsueuerūt valere tē poze vēditionis ꝓp maiorē dilationez ſolonis: q̄ſ cōiter cōsueuerūt dari: tunc esset vſura ꝛ illicitū: ſi aūt ecōuerso emens statim paratus est soluere: ꝛ emit ꝑ minori ꝑcio: q̄ſ valeant talia cōiter tpe venditionis: emens peccat: ꝛ tenet reſtituere: id ꝙ res talis valeret vltra accepti: sicut ꝑz de locatiōe domoꝝ. ꝛ etiā prediorū: ꝛ q̄ſtū ad boc idem iudiciū est de decimis: ꝛ de alijs: ꝛ sic patz ad questionem: ꝛ ad argumenta. Questio. VIII.

D secundū sic procedit: ꝛ arguit: ꝙ licz vxori dare elemoſynam ſine conſenſu mariti: quia boc cōmēdatur in b̄tā Lucia: que ſine cōſensu ſponſi ſui faciebat elemoſynas. g̃ ꝛc.

Contra mulier nō debet aliqd facere cōtra voluntatē illius: cui debet ſubesse: ꝛ a quo debet gubernari: sicut membrū a capite. Sed ꝑm apoſtolū ad cozin. xi. sic se habet mulier ad virū: sicut membrum ad caput. ergo ꝛc.

Respondeo dicendū: ꝙ licz qdam diſtinguāt ꝛ dicant: ꝙ mulier lucratiua pōt facere elemoſynam ſine conſenſu viri: nō lucratiua aūt non potest nisi habeat bona parafrenalia: tamē tenendum videť ſimpliciter: ꝙ mulier nec de dote: nec de bonis: que in mr̄imonio lucreť: nec de bonis: q̄ aī mr̄imoniū hēbat: loquēdo i illis locis: in quibus qcqd hz mlier cōsueuit vir pro dote bñe: potest facere elēmoſynā ſine ꝯſenſu viri: nisi probabiliter preſumpto: vel verbo expreſſo. ¶ Et boc patet tali rōne: qz id qđ est de dñio ꝛ vite alicuius: ſiue quantū ad ꝓprietatē ſubſtātie rei: ſiue quātum ad diſpenſationē: ꝛ administrationem: non potest aliquis alius alienare vel diſtrahere: nisi de licentia illius: cuius viri ꝛ dominio ſubest res illa. ſz mulier quātum ad ea: que pertinent ad abſtinentiam: ꝛ omnia bo-

na ſpſius mulieris ꝓbibita ante matrimoniū vel poſt exceptis parafrenalib⁹ in locis:in qb⁹ ꝛſueuerunt talia eſſe:vel ſubſunt dñio viri:q̄tū ad miniſtrationē duran te mr̄imonio.ergo mulier:nec votū abſtinentie:nec ele moſynā:de dictis bonis pōt facere ſine licētia viri.ma. patz.minoꝛ.ꝓbat̄ primo aucte canonis:dicit̄.n.33.q.5. manifeſtū eſt:q̄ mulier nō pōt vouere niſi ſit actoꝛ ꝓ mittēdo:7 ibidē dr̄:q̄ vir eſt caput mlieris:7 q̄ mulier eſt ſub poteſtate viri:ita q̄ pene famula dz dici.¶ Itē eadē.q.5.q̄ de⁹ pari ꝛſenſu dr̄ nihil de tua veſte: vel au ro:vel argento:vel de pecunia facere debniſti:vbi dicit glo.q̄ duplicē ſeruitutē dz vir in vxoꝛē.Unaz ad debi tū aliā ad miniſteriū.¶ Eadē etiā mi.pz rōne:qꝛ in oi cōitate opz eē vnū caput:ad qō pertineat diſpēſare bo na cōitatis:ad ꝟ:q̄ cōitas ſit bñ ordinata:7 ſic dz pone re ad ſolū pr̄es familias ptinere diſpenſationē bonoꝝ: Sic igit̄ mulier nō pōt extra volūtatem viri facere ele moſynā extra caſuz extreme neceſſitatis niſi habuerit bona parafrenalia:de qb⁹ pōt facere:q̄ vult.Jn ꝟ tñ ꝑt ꝓbabilr ſupponere volūtatē maritiesſe talez:q̄ ſm fa cultatē quātitatū ſuaꝝ:7 neceſſitatē pauperū:7 maioꝛē cōicationē eoꝝ per cognationem:vel alias poſſit facere elemoſynas mediocres:qꝛ in talib⁹ cōiter ꝛſueuit ꝛmit ti vxoꝛib⁹ a maritis talis diſpēſatio dom⁹:ſed ſi exꝑſſe ꝓhiberet eā marit⁹ dare elemoſynā: poſſz ꝟ facere niſi in caſu neceſſitatis extreme:in qua oia ſunt cōia:lz ma ritus male faceret ꝓhibēdo:ſicut etiā cōtra ꝓhibitiōez marti nō pōt vouere:nec votū teneret: lz ꝓhibēdo ma le faceret maritus.¶ Ad rōnez in oppo⁹ dom:q̄ vale rianus adhuc nō erat maritus cecilie:qñ ipſa faciebat elemoſynā:ſz ſpōſus ſolus.Et ideo de ꝛſenſu mariti cu ius erāt bona poterat facere elynaz. Qō. IX.

Oſtea querebat vnum circa deū. Utꝝ.ſ.i deo ſit ꝓpria ydea 7 diſtincta re⁹ ſingularis.Et argī q̄ ſic. qꝛ cū ydee ſint rōnes cognoſcēdi diuerſoꝝ cognoſcibilium ſunt in deo diuerſe ydee:ſed diuerſa indiuidua ſunt diuerſa cognoſcibilia.ergo ꝛc̄.

Contra quecūq̄ imitant̄ eēntiaz diuinā ꝼz vnū gradū imitabilitatis hñt vnā ydeam in deo:cū ydee nō ſint niſi q̄dā imitabilitas diuine eēntie: a creaturis:ſed idiuidua eiuſdē ſpēi imitant̄ eēntiā diui nam:cū idiuidua eiuſdē ſpēi nō ſe inuicē excedāt ꝼz di uerſos gradus.ergo ꝛc̄.

Reſpondeo dom ſimplr̄:q̄ lz ydee diuie ſint rōnes cognoſcēdi tam ſpēs q̄ idi uidua eiuſdē ſpēi:tñ ydea ꝓmo 7 per ſe reſpōdet ſpēb⁹. Et exꝑīti idiuiduis:nec plurificant̄ ydee:niſi ꝼz plura litatē ſpēꝝ.¶ Et ꝟ pz ſex rōnib⁹.ꝑ⁹ talis ē:ſolū illis re ſpondēt diuerſe ydee:que nata ſunt imitari eſſentiā diui nā:nata ſm diuerſas formas hñtes diuerſas per ſe rō nes formales.Et ꝟ pz cū ydea ſit q̄dā imitabilitas ſm rōnē forme exēplaris:ſed idiuidua eiuſdez ſpēi nō hñt per ſe diuerſas formas:nec diuerſas rōnes formales:lz forma plurificet̄ in eis per accidēs.ḡ ꝛc̄.¶ Scōa talis eſt:ſicut vnitas que eſt mēſura oīuz nūeroꝝ: ita eēntia diuina ſm diuerſas ydeas:ſiue ꝼz imitabilitates eſt mē ſura oīuz creaturarū. Sed vnitas eodē mō 7 per vnaz rōnē eſt mēſura oīuz nūeroꝝ eiuſdē ſpēi:qꝛ vnitas per eādē rōnē mēſurat oēs q̄ternarios:nō tñ per vnā rōnē mēſurat quaternariū:7 ternariū.ḡ a ſimili eſſentia diui na eſt mēſura:7 rō cognoſcēdi re⁹ oīuz idiuiduoꝝ eiuſ dē ſpēi:per vnā ydeā.¶ Tertia talis eſt.iter ydeas nō eſt ordo ꝼz prius ſalte:7 nō cōfuſio:ita q̄ eēntia diuina ſm nobiliorē imitabilitatē reſpōdet pri⁹ vni ydeato:q̄z aly:loquēdo ſm rōnē itelligēdi:ſed in idiuiduis ciuſdē ſpēi nō eſt ordo per ſe loquēdo:nec pfect⁹:nec min⁹ pfe fectus.ḡ eis nō reſpōdēt diuerſe ydee.¶ Quarta talis eſt:generi 7 dr̄ie nō reſpōdent diuerſe ydee:lz hēant di uerſas rōes.Et ꝟ iō eſt:qꝛ nō bñt per ſe diuerſitatē for malē:ſed per accīs dr̄nt:pp ꝛſideratione itellus appre hēdētis vnū vt incōpletū.7 aliud vt ꝛpletū formale.ḡ a ſimili cū idiuidua nō habeāt per ſe diuerſitatē forma lez:nec aliqd formale addit idiuiduū ſupra ſpēm diuer ſis idiuiduis nō poterūt reſpōdere diuerſe ydee multo min⁹ ēt q̄ 7 dr̄ie.¶ Quinta talis eſt.ſpēs in mēte ange li deriuant̄ ab ydeis diuinis:ſed ſpēs in mēte angeli nō plurificant̄ ſm pluralitatē idiuiduoꝝ:ſed tñ ꝼz plura litatē ſpēꝝ.ergo a ſili:nec ydee.¶ Sexta talis eſt.ſicut rō intelligēdi ſe hz ad plurificationē realē in creaturis: ita ſe hz ad plurificationē rōnis in deo:ſed in creaturis itellectualib⁹ nō plurificat̄ realr̄ rō intelligēdi ſm plu ralitatē idiuiduoꝝ.ḡ nec in deo:id q̄ ponit̄ rō itelligē di plurificat̄ ſm rōnē re⁹ pluriū idiuiduoꝝ eiuſdē ſpēi: ſed ydea ponit̄ rō itelligēdi creaturas aliquo mō.ḡ ꝛc̄. Nec ēt vr̄ eſſe intētio Aug in epla ad nebridiū.vbi vult q̄ bois tñ eſt ibi rō nō hui⁹ vel illius:7 q̄ diuerſe rōes reales diuerſoꝝ boiuz diuerſis tēpoꝛib⁹ factoꝝ habēt in mēte diuina rōnē vnā ſpēi:declarās per ſile ꝟ:qꝛ per oēz rōnē q̄drati facim⁹:vel demōſtram⁹ oēm q̄dratuz: nō ꝑ aliā 7 aliā rōnē.¶ Ad rōnē in ꝓriū pz.qꝛ nō q̄rū cūq̄ cognitoꝝ eſt ꝑ 7 per ſe ydea:ſz formaliū obtoꝝ ꝼz vnā formalē rōnē:7 ſm talia cognoſcibilia plura ſūt di uerſe ydee:nō autez ſm diuerſa cognoſcibila ex conſe quenti:7 materialr̄ diffcrentia.

Oſtea q̄rebātur duo in gnāli de creatura q̄tuz ad eē eēn⁹. ¶ Primū erat vtꝝ pōere eā ab eterno eē q̄tū ad eē q̄ditatiuū:ꝼz q̄ eſt in pre dicamēto ſit ponere mūdum fuiſſe ab eterno.¶ Zm⁹ eſt:vtruz in gradib⁹ eſſen tialib⁹ creaturaꝝ habētib⁹ eſſentialē ordinē ſit poſibi lis ꝓceſſus in infinitū. Qō. X.

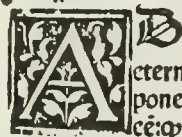

Ad primuz ſic ꝓcedit̄.Et arguit̄: q̄ pōere creaturas ab eterno quātum ad eſſe:q̄ bñt in genere:eſt ponere mūdū ab eterno:qꝛ ponere res ſm eē:q̄ bñt in ſeipſis eē ab eterno: eſt ponere mūdū ab eterno:ſz eē:q̄ res hñt in genere eſt eē:q̄ bñt in ſeipſis.ergo ꝛc̄.ma.ſupponit̄.mi.ꝓbat̄.qꝛ res nō hz eē in genere ꝼz q̄ eſt in mēte diuina:qꝛ ſic eſt illumina ta ēt extra gen⁹:nec ꝼz q̄ hz eē in intellū creato:qꝛ ꝟ ē diminutū:nec eſt in genere:nec ꝼz eē:q̄ hēt in ſuis ꝓnci pys:qꝛ ꝟ eſt eē in po⁹:7 ꝼz gd.Relingt̄ ḡ:q̄ ſunt in gne ſm eē:q̄ bñt in ſeipſis.7 ſic pz.mi.

Contra mūdū fuiſſe ab eterno ē ꝺdēnatū:7 nō ē ꝺdēnatū res fuiſſe ab eterno q̄tū ad eſſe q̄ bñt in genere.Cū alīq catholici teneāt ꝟ.ergo vnum iſtoruz nō eſt idez q̄ aliud.

Reſpondeo ad euidētiā hulus qōnis ſciēduz: q̄ lz eē ꝛpletū dictū: q̄ dicit vita tē ꝓpōnū ſit ꝑdicatū de accidēte:nec ſit in ꝑdicamēto: tñ eē:q̄ dicit actū eēndi rez:7 dr̄ incōplexe:ſicut eſt act⁹ exñdi ſube:vel q̄titatis:7 ſic de alys:eſt idē re cū eſſen tia:ſicut alias dictū eſt.Et tñ eſt res in ꝑdicamēto q̄m ad vnū:ſicut q̄tū ad altez.Et iō tñ eſt res in ꝑdicamē to:q̄tū ad eē exñtie:ſic eſt q̄tū ad eē eēntie.¶ Zſcien dū:q̄ res dz ſ eē.¶ Uno mō in ſola po⁹ dei creatoꝛis: ſicut erāt res creabiles añq̄ creārētur.¶ Allo modo.

est potētia ꝓpinqua tā ꝑn^{a} intrinsecoꝝ: q̄ extrīsecoꝝ creatoꝝ: sicut rosa añq̄ sit in actu est in po^{a} māe: ꝛ i po^{a} agentis ꝓximi creati. ¶ 3° mō sunt res in seipsis in actu: sicut quādo rosa: vel aliqd est iā in actu in rer̄ nā sue in ꝓpria nā. S3 b̄ g̃ sicut res bz eē diuersimode: ita diuersimode est in genere. accipiēdo gen^{9} nō ꝓ itētiōe scōa: sed ꝓ re substrata intētioni: eē eni sic i genere sube nihil aliud est q̄ eē subaz. ¶ Ulteri^{9} sciēdū: q vnūqd̄q; gen^{9} diuidit in actū: ꝛ po^{a3}: q̄ qdē diuisio nō ē in māz ꝛ formā diuisio: sz dicit diuersuz modū eēndi eiusdē rei sicut dicim^{9} boiez in actu ꝛ boiez in po^{a}: albū ꝛ nō albū in po^{a}: ita q quodlz eoꝝ dicit totū cōpositū: sed ratiōe māe dr̄ eē bō in po^{a}; vel albū: rōne aūt foꝛ^{e} dr̄ bō: vl albū in actu: ꝛ qz po^{a} ꝓcipue passiua bz diminutā entitatē iō res ꝓut est in po^{a} dr̄ br̄e esse ꝑz qd: ꝑm aūt q stant in actu dr̄ simplr. Cū g̃ vt ꝓmissum est: sit triplex esse rei: vel magis ꝓprie res bēat triplex eē. Uno mō i ꝓpa nā: ꝛ in actu: sicut qñ rosa est in actu. Alio mō in po^{a} actiua: ꝛ passiua creature: ita q iaz est in po^{a} ꝑm aliqd̄ ꝑn^{m} exñs in rer̄ nā: natū itrare eētiā suā: q qdē ꝑn^{m} ē mā: ꝛ ꝑm ꝑn^{m}: actiuū creatū: ꝛ ꝓpriuz. Tertio mō ꝓut sunt vtualr tñ in ꝑ agēte ꝓut erat res añq̄ crearent̄: ꝑz ꝑ^{m} modū eēndi ꝓprie ꝛ simplr bz res esse eētie: ꝛ eē in genere: qz bō in actu est simplr bō: ꝛ simplr suba: ꝑm aūt ꝑm modū bz eē in genere: sed nō simplr: sicut in ꝑ: sz dz dici q bz eē in genere in po^{a}: qz bō in po^{a}: nec debz dici bō in po^{a} simplr: sz cū determiatiōe: qz dz dici in po^{a}: et suba in po^{a}: ꝛ sic est in genere in po^{a}: inquātū ei^{9} ꝑn^{a}: ex mā ꝛ foꝛ^{a} in rer̄ nā sunt determiata ad genus sube: mō quo ꝑn^{a} rei b̄nt eē. ſ. ꝙ reductionē in eodē genere cū reciꝰ sunt ꝑn^{a}. ¶ Et forte itēdūt b̄ illi q ponūt: q res qñ nō sunt in actuali exñtia: sunt tñ quantū ad eē gditatiuū: ꝛ ꝑmordiale: quia sunt. ſ. nō simplr: sed in po^{a} in suis ꝑncipys ꝓximis: ꝛ sic est de eis scia vera: qz sicut qñq; sunt in actu: ꝓprie nāe: qñq; in suis ꝑncipys nō sic bēri posset scia de chimera: vel yrcoceruo: qz nulla; realitatē b̄nt actu: vel po^{a}: sed solū sunt figmēta b̄ntia tñ esse: ꝑm ꝛceptū intellis fingētis ea. Sc̄z aūt 3^{m} modū eēndi ꝓut res sunt vtualr in sola vtute diuina: sic adhuc minus ꝓprie sunt in genere: qz ꝑn^{m} ꝑ^{m}: in cui^{9} sola vtute sic b̄nt res esse: nō est in genere aliquo: sed est ex̄ oē genus: tñ ꝑz tale esse b̄nt eē aliquo mō in genere. ſ. ꝑz quādam aptitudinē: iquātū. ſ. nō b̄nt repugnātiā ad entitatē generis: sz sunt nata volūtate diuina ꝙticipare nāz alicui^{9} generis: puta sube q̄titatis: ꝛ sic de alys generib^{9}: nūq̄ fuit ab eterno chimera: vel yrcoceruus: qz yrcoceru^{9} nō habuit nec br̄e potuit aliquā vtutē ꝙticipādi q̄cūq; virtute nāz alicui^{9} generis: sicut cernus habuit: cui talis ꝙticipatio repugnat yrcoceruo. ¶ Nec est ꝺ ꝓmissa illō: q simplici^{9} dicit sup ꝓdicamēta: vbi dicit: q q̄tū ad genus subē ꝙtinet nō refert vtrū sit in reb^{9} an in cōceptu. qz ibi loqmur nō de re substrata intētioni generis: sed de ipsa intētiōe: que ꝛuenit reb^{9} nō in suo eē reali: sed ꝑz esse: q b̄nt in itellu: ꝑm q eē gen^{9} gnālissimū est eē maxie abstractū: eē aūt gen^{9} subalternū est eē min^{9} abstractuz. Nos aūt nō b̄ loquimur de intentiōe ꝑm esse: vel nō esse abstractaz: sed de re substrata intentioni: ꝑm q esse in genere subst̄tie: vel nō esse dicimus esse substantiam: vel nō substantiaz. ¶ Ex his patet ad questionez ꝛ ad argumēta. Nam ponere res esse in ꝓdicamēto ab eterno: ꝓimo modo: immo esset ponere mundum eternū: sed ponere eas ꝑz esse ꝓdicamētale: secūdo modo acceptuz esse ab eterno: non est ponere mundū simpliciter ab eterno. Et per hoc etiam patet ad rationes factas. Questio. XI.

Sic ꝓcedit: Et arguitur q in ꝓfectionib^{9} eētialib^{9}: ꝛ specificis creaturaꝝ: sit ꝓcessus in infinitū: qz ꝓcessus in gradib^{9} specificis creaturarū est ꝑz imitationē diuinā: sed de^{9} ita non pōt imitari: ꝛ b̄ in infinitū. g̃ ꝛc̄.

Contra vbi est ordo p se ꝛ eētialis ibi opz dare p^{m} ē ꝛ vltimū. g̃ i eētialr ordinatis nō ē ꝓcessus in infi^{m}: ſz gradus specifici creaturaꝝ sunt eētialiter ordinati: cū ꝓ se vn^{9} sit ꝓfectioz alio.

Respondeo ad i^{am} q̄nē. Primo est sciēdū: q in eadē spē nō ꝑnt accipi duo ieq̄lia per se: ꝛ ꝑz eētialia spēi: siue ꝓcedat̄ in eis in ifi^{m}: siue nō: sicut appet manifeste in nūeris: q oēs binarij sūt eq̄les. in eis ät q̄ dr̄nt nō est duo eq̄lia dare: qz ꝑ se b̄nt diuersitatē formalē: sicut in nūeris ꝑz: in gb^{9} duo nūeri specifice differētes nō ꝑnt eē eq̄les. Ponit g̃ gdā: q nō solū in idiuiduis: ſz ēt in spēb^{9} creaturaꝝ sit ꝓcessus in infi^{m}: ꝛ qz ls in aliquo ꝓcessu ꝓcedat̄ ab vno extremo finito. ſ. a creatura: tēdit tñ ad aliud extremū infi^{m}: ꝛ in infi^{m} distās a q̄cūq; creatura: ꝛ cōtinēs ifinitos gradus ꝓfectiōis: ꝛ iō ꝓcessus ad ipz pōt tēdere in ifi^{m} nec poterit ꝓcessus tñ tēdere: ꝛ ime^{t} ꝓpingat ad ipz: q̄n adhuc sint ifiniti gradus medy poles. ¶ Lz aūt ꝺ istā pōnez nō itēdaz aliqd determinādo dicere: tñ ꝓbabilr ꝛiectu rādo posz ei^{9} ꝛiū poni. Et b̄ ꝑz ex q̄uoz. Prio ex nāli rer̄ appetitu. Uñ aī sic. id in q tēdit nālis appetit^{9} rer̄ siue vniuersi oz ponere: qz appetit^{9} nālis nō est frustra: ꝛ appetit^{9} nālis tēdit ad ꝓfectissimū q̄ ad actū. g̃ nō ꝑt dari infi^{m} in entib^{9}: infi^{m} aūt pōt dari. ſ. mā que est pura po^{a}. g̃ ꝛc̄. ¶ Itē nā nō ichoat ꝓcessuz in ifi^{m}: ſz ꝛstat q ichoat ꝓcessuz g tēdit in ifi^{m} ad ꝓfectiōez. g̃ talis ꝓcessus nō ꝑt ire in ifi^{m}. ¶ Hoc ēt ꝛfirmat̄ ꝓ ꝑz g vult: q ꝓcessus in augmētū: qz vadit ad formā ꝛ ad actū non vadit in ifi^{m}: eꝺ ꝓcessus in diuisionē: qz vadit ad po^{a} siue ad actū ꝑmixtū po^{c} in ifi^{m} vadit. Augu. dicit in ꝑ de vꝛa religiōe: q de^{9} vniuersitatē rer̄ icboat: ꝛ admīstrat siue ꝓficit: sed id in quo est polis ꝓcessus in ifi^{m} nūq̄ ꝓficit. g̃ ꝛc̄. ¶ 2° idē ps: q limitatiōe creature: qz limitatio creature regrit vniuersitatē creaturaꝝ: nō solū exñ tē: ſz ēt poles claudi: sub determiatis generib^{9}: ſz i eis: q̄ sic claudunt̄ nō sunt poles ifiniti gradus. g̃ ꝛc̄. ꝓbatio ma. qz Aug^{9}. dicit. q. 5. sup Ben. ad lꝛaz. 2i. c. q ꝑz gnā: q ꝑn^{m} ꝛdidit noua cū nulla faceret: q̄ tūc nō facit: mani^{m} est. Mo^{m} aūt gen^{9} instituere rōne credi nō pōt: ꝛ ꝑz eum nō ꝑnt eē pla gnā creaturaꝝ: q̄ sint. mi. ꝓbat̄. qz nullū gen^{9} claudit ifinita vtute: qz b̄ est soli^{9} dei: g est ex̄ oē genus: ſz qdlz genus vtute claudit drias suas. g̃ nulli^{9} gnis sunt ifinite dr̄ie: nec ꝑ ꝛns ifinite spēs exñtes: vl poles. Et sic ꝑz q nō pōt eē ifinitas in illis: q̄ ꝙtinent̄ sub ꝺtermiatis generib^{9}: itez analogia rer̄ regrit: q oia gnā entiū bēant attributiōez ad aliqd ꝑ^{m} illi^{9} generis: q sit mēsura illi^{9} generis: nō solū sicut mēsura extra gen^{9}: sed sic mēsura i genere: ſz in ifinitis nō ē dare ꝑ^{m}. g̃ in reb^{9} creatis. vl creabilib^{9}: q̄ b̄nt eē in gñe: nō est ꝓcessus in ifi^{m}. ¶ 3° idē ps ex ordine rer̄ adinuicē sic: qz ꝓcessus rerū nō dz accipi ꝓcedēdo ab ifimo ad supmuz: q est de^{9}: ſz ꝓcedēdo a ꝑente: q est de^{9} ad ifimū. Et b̄ ꝑz ꝓ rōnē: qz ꝓcessus dz icipe in vno simplicissimo: nō aūt in eo q bz multitudinē ꝛ potētialitatē. Et ꝓ sīle: qz ꝓcessus numer̄ nō icipit in multitudine maxia: tendēdo postea ad vnitatē: ſz icipit ab vnitate: ꝛ ꝓ multas auctes ꝓcli. q vult in plib^{9}. ꝓpōnib^{9}: q oīs multitudo: ꝛ ab vno ꝓcedit: ꝛ ad vnitatē reducit: ſz talis ꝓcessus nō posz icipe

3° phyſi. Tex. c. 59.

in ꝓmo: q̄ est de⁹: nisi esset ꝓle dare aliquā creaturā se
hñtē ime^{tr} ad deū iter q̄ & deum nō possz dari mediū:
sicut nūeri nō icipent ab vnitate nisi eēt aliqs nūerus:
ita ime^{tr} se hñs ad vnitatē: q̄ nō posset dari medi⁹ ali⁹.
g̃ ipole est dare creaturā ime^{tr} se hñtē ad deū in nobili-
tate: q̄ nō possit dare aliā nobiliorē: & imediati⁹ se hñtē
ita q̄ i^{r} ordo accipiat nō fz ꝓduci in actu: qz de⁹ pōt ꝓ-
ducere talē pri⁹tpe q̄ nobilē: sed fm gradū nobilitatis:
fm quē nō pōt q̄cūq; vtute fieri: q̄ due spēs sint eq̄lis
nobilitatis. ¶ 4° idē pz sic ex distātia infinita dei: & crea
ture. qz si talis ꝓcessus in infi^{m} est ꝓlis: seqūt q̄ tota vni-
uersitas creature icludat infinitatē pfectionū realr distī
ctaꝝ: sicut eꝝplo de⁹ icludit pfectiões infinitas vnitiue.
Et de ꝟ pōt formari talis mia. fz si talis ꝓcessus in infi^{m} ē
ꝓlis vniuersitas creature ꝓlis exñs in mēte diuīa: vt
itellecta ipoꝛtat infinitatē pfectionū: sed id q̄ est tale vī
aliq̄ mō acgri nec distare a deo in infi^{m}: q̄ est icōueniēs.
ergo ꝛc. Nec tñ ex dis segu̇ potētiaz dei eē finitā vl ex-
haustā p suos effect⁹: qz nūq̄ effect⁹ adequat cāe i agēti
bus equocis: sicut pz: q̄ calor ignis dato: q̄ nō possit eē
maior calor eo: nō tñ pōt adeq̄ri vtuti calefactiue solis.
Nō ēt est itelligēdū infinitos: vel diuersos gradus eē in
deo: fz rez: vel fz rōnē sūptā ex pte dei: imo vnaquēq̄
creatura imitat totā essentiā dei: & diuerse creature imi
tant eādē diuersimode fz rē: fm q̄ diuersimode crea-
ture fz diuersos gradus reales magis ac magl recedūt
per ꝟpōnē & potētialitatē a simplicitate diuīa. Et ex ꝟ
ꝟsurgit distinctio fz rōnē in deo itellecta in habitudine
ad diuersas creaturas. Nō oz g̃ ponere in deo infinitos
gradus pfectiōis mō quo ymaginat ponētes ꝓcessum
creaturaꝝ in infi^{m}: sed sufficit ponere in deo vnā pfectio
nem infinitā & simplicissimā a finitis creaturis imita-
bilem. Qō. XII.

Ostea q̄rebat vnū circa nāz an-
gelicā. Utꝝ si de⁹ possz fa
cere āgelū pfectiorē q̄lz dato in infinitū
oporteret quēlz eoꝝ ptinere ad aliquā
ierarchiā nūc exñtiū. Et argū q̄ nō: qz
in illo: q̄ certis limitib⁹ claudit nō pōt
esse ꝓcessus in infi^{m}: sed q̄lz ierarchia certis limitib⁹ clau
dit. g̃ si ꝓlis eēt ꝓcessus in infi^{m} in angelis nō pñt oēs
angeli fieri ꝓles ptinere ad aliquā ierarchiā.

Contra si esset ꝓlis ꝓcessus in infi^{m} in vluētibus
mālib⁹: oporteret tñ oia viuētia ꝓlia fie
rī ptinere ad aliquē triū modoꝝ vite cōiuz. s. ad vegeta
tiuū vel sensitiuū: vel fm locū motiuū: g̃ a silī ꝓcedēdo
ꝓcessus in infi^{m} in angelis ꝓles fieri pñt ptinere ad ali-
quā ierarchiam: nūc exñtium.

Respondeo dōm: q̄ ꝓcessus in infi^{m} in āgelis
pōt intelligi zr. Uno mō q̄tū ad
gratuita. Et si poneret sic ꝓcessus in infi^{m} in angelis ad
huc manerēt ifra ordinē & ierarchiā nunc exñtes: sicut
pz de hoib⁹: qui q̄tū ad gratuita assumunt ad eq̄litatē
angeloꝝ cuiuscūq; ierarchie: vel ordinis: & tñ manebūt
ifra spēz humanā. Alio mō pōt itelligi ꝓcessus in infi^{m}
in āgelis. s. q̄tū ad nālia: & cū tali ꝓcessu in infi^{m} impole
est stare: q̄ oēs angeli ꝓles fieri pertineāt ad ierarchi
as & ordines nūc exñtes: imo nec̄io seq̄ret ꝓcessus i or-
dinib⁹: & ierarchys in infi^{m} siue ponat quoscūq; duos an
gelos nō solū differre spē: sed ēt gñe ꝓpiquo siue nō: qz
cū ordo oium entiū: vt supra dictū est: regrat supremū
& infi^{m}: multo plus vn⁹ ordo angeloꝝ exigit: q̄ in illo or
dine sit ita dare ifimū citra quē nō possit dari angelus
ptinēs ad illū ordinē: nisi. n. det sic supremū vltra quē
nō ptineret ad illū ordinē: nisi eni det sic supremū & infi
mum nō erit ordo eēntialis: sed in ifinitis nō est dare su-
premū & ifimū. g̃ impole est ifinitos āgelos ꝓles fieri
ptinere ad ordines finitos: qz ordines finiti cuz glz ha-
beat supremū & ifimū ptinēt tñ finitos gradus. Et per
ꝟñs impole est eos ptinere ad finitas ierarchias: qz sic̄
impole est ptinere vnū ordinē ifinitas spēs: ita ipole est
vnā ierarchiā ptinere ifinitos gradus: vel ordines: sed
ordines & ierarchie nūc exñtes sunt finite. g̃ ꝛc. ¶ Ad
rōnē dōm: q̄ ipole est oīa viuētia ꝓlia fieri reduci ad
istos tres modos generales: de q̄b⁹ dctū ē: vel ad quos-
cūq; modos finitos viuēdi. Si ponat ꝓcessus in viuē-
tib⁹ in infi^{m}. Uñ ponere ꝓcessuz ꝓlem in infi^{m} in viuētib⁹
& ponere oīa viuētia ꝓlia reduci ad dictos tres modos
vel ad quoscūq; alios modos finitos ē iplicare ꝟdicto-
ria: vñ fz ponere simplr ꝓcessuz i infi^{m} i viuētib⁹ nō sit
bñ itelligibile: tñ absolute ponere talē ꝓcessuz in infi^{m}:
nō ita euidēter iplicat ꝟdictoria sic̄ ponere cū tali ꝓces-
su reductionē oiuz ꝓliuz ad modos finitos: siue ad ge
nera finita. Qō. XIII.

Ostea q̄rebat vnuz de nā pure
corpali in gnāli. Utrūz. s.
idem corp⁹ possit vtute diuina eē localr
in diuersis locis: & ꝓ se: & sine ꝟsiōe
alteri⁹ in ipm. Et argū q̄ sic. qz q̄ deus
pōt facere per mediuz: pōt facere sine
medio: fz mediāte ꝟsiōe facit idē corp⁹ xp̄i esse i plu-
rib⁹ locis. g̃ sine tali cōuersiōe pōt facere.

Contra q̄ est alicubi localr: & circūscriptiue ē ita
ibi: q̄ extra locū illū nihil ei⁹ est: sed si cū
ꝟ poneret ipm eē illū: qz q̄ est ꝟ ita q̄ nō alibi: est ita
ꝟ: q̄ cū ꝟ est ex locū istū. Sz ꝟ iplicat ꝟdictoria. g̃ ꝛc.

Respondeo dōz q̄ aliqd zr pōt eē in loco. vno
mō ꝓ se sine ꝟ: sicut diffinitiue tā-
tū ꝓp limitationē nāe: sicut in creaturis spūalib⁹: siue ꝟ
sit sil' diffinitiue: & circūscriptiue sicut corꝑa. Alio modo
ponit aliqd eē in loco aliquo nō ꝓ se: fz p aliud: q̄ habz
habitudinē: sicut angelus ponit ꝓ opōnez eē in loco: in
quo est ei⁹ opō: siue in quo est illud: circa q̄ opat: & corꝑ
xp̄i ponit eē in altari sacrat̄r ꝓ diméſiões panis cō
uersi in ipz. ¶ Lz g̃ isto scdo mō. s. ꝓ aliud possit aliqd
esse sil' in ꝑlibus locis saltez vtute diuina. primo tñ mō
nulla vtute pōt fieri vel esse: q̄ idē corp⁹ ꝓ diméſiões ꝓ-
prias sit circūscriptiue i ꝑlib⁹ locis: qz iplicat ꝟdictoria.
Et ꝟ pz triplici rōne. ¶ Prima est tacta in opponēdo
qz eē circūscriptiue alicubi ē claudi illo loco: ita q̄ nihil
ei⁹ est extra illū locuz. g̃ eēt extra & nō extra. ¶ 2° talis
est: sicut ꝟmēsurat locatū: q̄ ꝓ se & localr est in loco fz
q̄titatē ꝟtinuā ita. s. q̄ locatū nō pōt esse mai⁹ loco: nec
eꝝ: ita ꝟmēsurat fz q̄titatē dilcretā: vt q̄t loca sunt tot
sint locata: fz ꝟ posito nō pōt aliqd eē circūscriptiue in
pluribus locis: nisi sit realr plura: & nō vnuz. g̃ q̄ ponit
vnū & idem corꝑa esse in plurib⁹ locis ponit id corꝑa
esse vnū & non vnū. Nec ꝟ ꝟ est: q̄ duo corꝑa vtute di-
uina pñt eē sil': qz alterꝝ est ibi ꝓ se. alterꝝ vo q̄si p accīs
qz vtute diuina absoluit a situ: g est vbi: p q̄ hz aliqd or-
dinē ad locū: & p quē situ sunt icōpolia plā corꝑa in eo-
dē loco: qz directe: & ꝓ se nō repugnat corꝑib⁹ esse sil' per
eēntiā diméſionis: fz ꝑ illud accīs ꝟñs: q̄ est vbi: a quo
pōt corp⁹ absolui vtute diuina. Sz q̄ illō: q̄ nō est absō-
lutū a tali vbi: fz est ꝓ se in loco circūscriptiue absoluit
a determiatiōe loci: ita q̄ exñs sic in loco nō sit ita de-
termiatū ad locū: q̄ sit ita hic: q̄ nō alibi nō pōt fieri q̄-
cūq; vtute. ¶ 3ª talis est. mā ꝓ eādē ptez q̄titatis siue
mediāte eadē q̄titate nō pōt eē subz ad oppositas for-
mas q̄cūq; vtute: qz oia opposita icludūt ꝟdictoria. g̃ a

ſtĩ me^ic eadẽ ☩tritate: ſiue ſola vna dimẽſiõe nõ ꝓt hꝫ diuerſa vbi: q̃ ſunt ꝟ ſitũ oppoſita. ¶ Ad rõnẽ i oppo^m dõm: ꝙ nec per mediuz: nec ſine medio: nec qualĩrcũq; põt deus facere: ꝙ corp^s xp̃i p ꝓprias dimẽſiões: ⁊ circũſcriptiue ſit in plurib^s locis: qz in locis in q̃b^s eſt corpus xp̃i ſacrãlr nõ eſt p ꝓprias dimẽſiões: ſed p dimẽſiones panis cõuerſi in ip̃z: q̃b^s dimẽſionib^s ãnihilatis: vel ꝙuerſis in aliud: vel ſic trãſmutatis: ꝙ nõ fuiſſz nata ſuba panis manere ſub eis: nõ mãet ibi ampli^s corp^s xp̃i ſacrãlr. Uñ vbi deſineret ille dimẽſiões eſſe nõ eſt corp^s xp̃i ibi: nec plus h̃: q̃ alibi: nec ẽ ibi adozãdus pl^s q̃ alibi: ſicut nec eſt mõ vbi fuit localr per ꝓpriam dimenſionẽ: dũ eẽt in ℔ mũdo. Suppõebat ḡ rõ falſuz. ſ. ꝙ de^s faceret corp^s xp̃i per mediũ eſſe in plurib^s locis p ꝓpriã dimẽſionẽ ⁊ circũſcriptiue. Qõ. XIIII.

Oſtea q̃rebaꝫ vnũ ptinẽs ad naturã corpalẽ ſpãlez. Et eſt vtz extra iſtũ mũdũ poſſet de^s facere aliã terrã eiuſdẽ ſpẽi cũ terra bui^s mundi. Et argr̃ ꝙ nõ: qz ℔ poſito ſequereꝫ: ꝙ nãle eẽt illi terre eſſe cum terra bui^s mũdi cũ oĩa corpa eiuſdẽ ſpẽi habeant eũdẽ locũ nãlẽ. ḡ iſta terra moueret nãliter ad centruz bui^s mũdi: ſed nõ poſſet nãliter moueri ad centrũ bui^s mũdi: niſi poneret nãliter aſcẽdere recedẽdo a centro alteri^s mũdi. ℔ aũt eſt impoſſe.

Contra deus cũ ſit virtutis ifinite ita põt facere plures terras: ſicut põt facere vnaz.

Reſpondeo lz ꝟ in viã pbi de^s nõ poſſet aliqd de nouo niſi me^ic motu celi. ⁊ per ꝛñs nõ poſſz aliqd facere de nouo niſi ex ſuppoſita mã Ad qõ ſtatiz ſeq̃r deũ nõ poſſe facere aliam terrã: ſicut nec aliũ mũdñ: qz ꝟ meũ mũdus eſt ex tota mã ſua q̃lr cũq; poſſibili: ꝟ in tñ vtatez ſicut potuit a ꝓn^o ꝓducere mãz: cũ nõ erat: ita nũc poſſz ꝓducere ó nihilo aliũ mũdũ ex alia mã: q̃b^s ſil cũ mũdo crearet. ¶ Ad rõnẽ in oppoſitũ dõm: ꝙ oĩa corpa eiuſdẽ ſpẽi infra idẽ celũ ꝛtẽta hñt vnũ locũ nãlẽ. Nõ opz aũt ℔ de corporib^s eiuſdẽ ſpẽi cõtẽptis a diuerſis celis. Et ℔ iõ eſt: qz eſſe in loco ⁊ moueri nãliter ad locũ ꝟ^ic corporib^s per habitudinez ad influẽtiã celi: qz illa terra nõ recipet iſluẽtiã ab iſto celo: iõ nõ moueret nãlr ad centrũ iſti^s celi. Nec oporteret etiã ponere vacuũ: qz vtrũq; celũ non eſſet aliq̃: ꝙ eſſet aptũ natũ cõtinere: ⁊ ꝙtinẽs actu niſi imagia tũ: ſic mõ imagiamur vacuũ ex celũ ꝑdcm̃. Q. XV.

Oſtea q̃rebaꝫ vnũ ☩tũ ad ſacra iſtituta pp hoiez: ⁊ eſt vtz corp^s xp̃i poſſit cõfici ex pane facto ex ſpelta. Et aꝫ ꝙ nõ: qz ꝟ ritũ eccleſie ab aplis traditũ mã bui^s ſacri ẽ panis triticeus: ſed ſpelta nõ eſt triticũ. ergo ꝛc̃. ¶ Contrarium ſit in pluribus locis.

Reſpondeo veritas ſacroz ⁊ efficacia dependet ex iſtitutõe xp̃i: que nobis innotuit per doctrinã aplorz: ⁊ ſcõz q fuerũt pñtes in dicta iſtitutiõe. Et p vſuz eccleſie traditũ ab aplis. Et per doctrinã ſacre ſcripture. Jn ℔ ergo ⁊ in alys diligenter attẽdẽdus eſt vſus eccleſie. Et iõ ſicut alias dixt: ita nũc dico: ꝙ cũ oĩs vſus eccl^e bẽat: ꝙ aliqs pluries ſacrãlr ꝛficeaꝫ de eiſdẽ nõ vr̃ ꝙ debeat ſuſpicari: ꝙ ſacrm̃ penitentie nõ bẽat effectũ re^u eorũdẽ ꝑdictoz: niſi ſel: ⁊ ℔ ẽ magis neciuz: q̃b^s ſcire quõ ãgelus ſit in loco: qz iſte pãis tritice^s ꝟ vſuz ecclie ⁊ nõ ali^s eſt mã bui^s ſacri: iõ de eo dz ꝛfici. Doc ẽt pz: qz xp̃s ſe ꝛgauit grano frumẽti: ⁊ qz credit: ꝙ in tali pane ꝛfecit ⁊ ſacrm̃ iſtituit: iõ dõz: ꝙ ſi ſpelta nõ eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ tritico: ꝙ nõ põt cõfici in pane facto de ſpelta. Et qz in diuerſis locis diuerſa blada ſpẽ vocant ſpelta credo: ꝙ aliq̃ ſpelta ſit idẽ ſpẽ cũ tritico. Et de tali ſpelta põt fieri mã cõueniẽs huius ſacri. ¶ Nec obſtat diuerſitas magna: que appet in accidẽtibus exterioꝛib^s: qz in multis alys iuenit magna diuerſitas ſm accidẽtia inter ea: q̃ ſunt eiuſdẽ ſpẽi. Et ſic patz ad qõnem: ⁊ ad obiecta. Qõ. XVI.

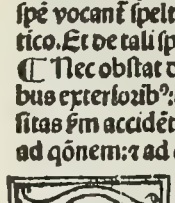

Oſtea q̃rebaꝫ vnũ ptinẽs ad naturã bũanã generalr. vz. vtrum volũtas icludat duas potẽtias. vnã paſſiuã ⁊ aliã actiuã: ſicut ⁊ itellẽs Et argr̃ ꝙ ſic: qz mobile opz ꝑportiõari mouẽti: ſed volũtas mouet ab itellectu. ḡ ſicut eſt dare itellz agẽtẽ ⁊ paſſiuuz ſimplicẽ: ita opz ponere volũtatẽ agẽtẽ ⁊ paſſiuaz.

Contra eſt ꝙ nullus auctoꝛ iuenitur ℔ poſuiſſe. ergo ꝛc̃.

Reſpõdeo dõz: ꝙ nõ oz volũtatẽ agẽtẽ ⁊ poſſez ponere: ſicut poſuerũt de intellu. Et rõ bui^s eſt: qz nec̃itas ponẽdi intellm agẽtẽ: vna cũ poſſi eſt: qz res mãlis nõ eſt ſufficiẽs per ſe po^s imãlẽ mouere: ⁊ iõ ꝑter fantaſmata oz ponere po^s imãlẽ agẽtẽ. ſ. intellectũ agẽtẽ. Volũtas ãt nõ mouet: ⁊ iõ nõ opz ponere po^s imãlẽ agẽtẽ: q̃ faciat rez aliquo mõ imãlẽ ad ℔ ꝙ poſſit mouere appetitũ imãlẽ ꝑter intellm: pp qđ nõ oz põere volũtatẽ agẽtẽ ⁊ poſſez: ſicut ponit itellẽs agẽs ⁊ poſſis: ſz ſi volũtas ime^ic moueret a re mãli. nõ fcã ãt imãli p apꝓbẽſionẽ itellẽs: tñc bñ oporteret ponere voluntatẽ agẽtẽ ⁊ poſſez: ſicut ponit itellẽs agẽs ⁊ poſſis. Et qz ita nõ eſt: iõ nõ oz ponere talẽ diſtinctionẽ potẽtiaꝝ in voluntate: ſed ſi ponaꝫ tm̃ actiua: ſiue ponaꝫ paſſiua tm̃ ab obo: ⁊ fcã in actu poſtea ponaꝫ actiua re^u aliaruz potẽtiaꝝ ipellẽdo ad exercitiũ act^eas. Utz aũt ſit ponẽda in volũtate diſtinctio i. cõpiſcibilẽ nihil ad pñs. Ad rõnẽ in opp^m dõz: ꝙ ad ℔: ꝙ volũtas ſit ꝑportiõata re^u itellus ſufficit: ꝙ ſit appetit^s imãlis nat^s moueri a bono apꝓbẽſo imãlr: ⁊ ad hoc ñ regriꝫ dcã diſtictio i volũtatẽ agẽtẽ: ⁊ poſſez: vt i ſupioꝛib^s patuit. Q. XVII.

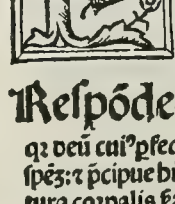

Oſtea q̃rebaꝫ vnuz ptinẽs ſpãlr ad mulierẽ. Et eſt vtz i p^o rez ꝓductione debuit mulier fieri. Et argr̃ ꝙ non: nã a deo optimo nõ debuit ꝓduci id: ꝙ fuit cã ſiue occaſio culpe: ſz mulier fuit buma. ergo ꝛc̃. ¶ Cõtrariũ patet Gen. ſcdo.

Reſpõdeo dõz: ꝙ decuit deũ ꝓducere boiem in vtroq; ſexu iſigni rez ꝓductiõe: qz deũ cui^s ꝓfecta ſunt opa decuit ꝓducere vnãquãq; ſpẽz: ⁊ ꝑcipue bũanã: q̃ magis itẽdit: q̃b^s q̃cũq; alia creatura coꝛpalis ꝟ rẽ ꝓfectã ſpẽi ⁊ idiuidui: nõ ſolũ ☩tuz ad eẽ in nã ſpẽi: ſz ẽt ☩tũ ad ꝛſuationẽ ſpẽi p ꝓpagationẽ nãlẽ: ſz ſpẽs bũana nõ eẽt ꝓfecta ⁊ ſufficiẽter inſtituta ad ꝓpagationẽ bũanã nãlez ſine maſculo ⁊ femina. ergo ꝛc̃. Lz. n. de^s poſſit creare oẽs boies ſine ꝓpagatione nãli: tñ nõ decuit ita fieri: qz poſſe ꝛſeruare p ꝓpagationẽ nãlẽ ptinet ad ꝓfectionez ſpẽi. Nec ℔ debuit ſibi ſubtrahi: lz mulier dicaꝫ mas occaſionat^s: qz nõ eſt de intẽtiõe agẽtis ꝑticulariter. ſ. vt^s ſeis viri: q̃ ſilez in ſexu intẽdit ꝓducere. ſ. vir̃ q ꝓfectior eſt q̃b^s mulier: nõ tñ occaſionata: nõ tñ eſt ꝑter itẽtiõez: ☩tũ ad nãz vlez: q̃ cõſeruationẽ ſpẽi ad ꝓpagatõez nãlẽ ordinat. Uñ mulier nõ eſt ita ꝑter itẽtiõez nãe ſicut monſtra ſunt: qz vir ꝑ ⁊ p ſe eſt de itẽtõe nãe: mulier aũt z^o ⁊ p ſe nõ ſic mõſtra ¶ Ad rõnẽ in opp^m dõz: ꝙ deũ decuit ꝓducere effectũ

suũ bonũ:sed nõ oportuit:q̃ ꝓduceret ipm talẽ:q̃ non posset deficere:aliogn nõ sineret rẽ agere ꝓprios motꝰ. Et sic ẽt fecit mulierẽ bonã:7 dedit facultatẽ qua posset uti ad bonum:sed nõ ita in potestate sua eẽt deficere.uñ ad eiꝰ pfectionẽ ptinet mala ex gbꝰ elicit.

Ostea q̃rebañ duo ptinẽtia ad actꝰ humanos.ſ.unum erat utr̃ ex ꝓncipys tm̃ creditis: uel opinatis possit bñ certa scia:ſz erat utr̃ id:q̃ ſm se est malũ 7 illicitum possit aliquo mõ esse licitũ 7 bonũ. Qõ. XVIII.

AD primũ sic procedit̃. Et uꝝ q̃ ex ꝓncipys solum creditis possit bñ certa scia q7 ꝓnª scie subalternate sunt tm̃ credita cũ ibi nõ sint aliq̃ ꝓna:gbꝰ pbent̃:ſz ex talibꝰ ꝓncipys elicit̃ certa scia ꝓnũ.g̃ rc̃.¶ P̃.theoª ẽt est scia:7 tm̃ non habz ꝓncipia nisi credita.ergo rc̃.

Contra Maior dz eẽ certitudo ꝓnor q̃ ꝓnus: qz pp qđ unũqđq̃ 7 illud magis: Sz mior est certitudo fidei q̃ scie.ergo ubi est sola fides de prin cipys nõ põt esse scia de xpõne.

Respondeo dõz:q̃ impoſe est ex ꝓncipys tm̃ creditis elicere certã sciaz de ꝓnibus.¶ Prio qz sicut tactũ est in opponẽdo certitudo ꝓnũ nõ põt trãscẽdere certitudinẽ ꝓncipiorum:ſz potiꝰ dz esse eꝰ.Sed si ex ꝓncipys creditis vel opinatis eliciat scia.ſ.certa certitudo ꝓnũ trãscẽderet certitudinẽ ꝓncipiorum.g̃ rc̃.ma.pz.mi.pbat̃.qz id q̃ hz certitudinẽ euidẽtie:7 adhesiõis trãscendit in certitudine illud: qđ hz certitudinẽ adhesiõis tm̃:sed scia hz certitudinẽ euidẽtie:7 adhesionis:fides aũt nõ hz certitudinẽ euidẽtie:ſz tm̃ adhesionis.g̃ rc̃.Opio aũt neutraz hz.g̃ ſi scia eliceret ex ꝓncipys tm̃ creditis vel opinatis certitudo ꝓnũ trãscẽderet certitudinez ꝓncipiorum.Et sic pz mi.¶ 2ºqz id q̃ est iuxta sciaz nõ põt eẽ cã certitudinis scie: sed fz Ugonẽ fides ẽ infra sciaz:7 supra opionẽ.g̃ fides de ꝓncipys nõ põt cãre sciam de ꝓnibꝰ:uñ nec theoª nec alius dicitus ꝓcedẽs ex ꝓncipys tm̃ creditis põt eẽ scia ꝑpẽ dicta:7 põere tales fictiões de theoª multũ derogat theologie:q̃ dz initi dine aucti.¶ Ad pm g̃ dõz:q̃ ma.est falsa:qz ꝓnª scie subalternate nõ tm̃ credita:ſz euidẽter in se ꝑnota nõ qdẽ cognitiõe pp qd:sed qz.Et qñ dr̃:q̃ nõ: qz nõ sunt aliq̃ ꝓna q̃ que pbent̃.¶ Dõm:q̃ nõ oz:q̃ cognitio sit a priori:sed sufficit:q̃ sit a posteriori:7 q̃ effectũ notũ ad sensũ.Uñ scia ſbalternata nõ accipit ꝺ suis ꝓncipys a subalternãte:sed a sensu magis.ſ.sensus 7 memorie 7 experientie:ſz vex est:q̃ si debeat scire de suis ꝓncipys pp qd oz:q̃ ꝺ fiat p scias suplorẽ:7 iõ nõ habz ita pfectam cognitionẽ pspectiuus: q nõ est istructꝰ in geoª:sic̃ ille q est istructꝰ:ſz q̃tũ ad cognitionez qz est: hz scia subalternata euidẽtiã de suis ꝓncipys inquãtus distinguit a subalternãte nõ abipsa scia subalternata:ſz via sensus 7 memorie.¶ Ad 3mꝰ dõz:q̃ si theoª eẽt ꝓpe subalternata scie btõr oporteret hr̃e in via euidentiaz eor:q̃ sunt ꝓnª in theoª q̃tuz ad qz est:de gbꝰ sci hr̃ent notitiã pp qd:uñ theoª non est ꝓprie scia subalternata scie btõr:lz large dicat̃ scia subalternata 7 scia fidei:qz istructo in theoª adiuti lumie fidei: 7 exercitio semper dei hñt sciaz ꝓprie dictã de ꝓntia:ut q̃ si xp̃s ẽ dõ xp̃s hz aiaz rõnalẽ:ſz sicut nõ hz de añte nisi fidez:ita nec ꝺ ꝓnte:qz qualis est euidẽtia antecedẽtis:talis dz eẽ euidẽtia ꝓntis:sed maiorẽ euidẽtiã hñt tales:quo sit pole deũ icarnari 7 resurrectionẽ eẽ sit pole: q̃ simplr layci fideles:sed nõ hñt talẽ euidẽtiã:q̃ sufficit ad sciaz ꝓprie dictã.Et lõ ẽt talis scia theoª nõ euacuat fidẽ: ẽt fz talẽ modũ vocãdi sciaz est intelligẽdũ id ubũ Aug.iz.ꝺ tri. bac scia nõ pollent fideles plurimi:q̃uis polleant fide plurimi rc̃.in sequẽti. Qõ. XIX.

AD secundum sic ꝓcedit̃. Et arguit̃ q̃ id q̃ est ſm se malũ possit esse bonum.ſ. p dispẽsationẽ:qz hr̃e plura bñficia est ſm se malum:sed hꝺ fit licitũ per dispensationez.ergo rc̃.

Contra q̃ est tale ſm se ei opp̃m nõ poterit q̃ rcũ q̃ ꝺuenire.g̃ ei q̃ ẽ malũ ſm se nõ põt p dispẽsationem vel qualrcũq̃ aliter conuenire:q̃ sit bonum 7 licitum.

Respondeo dõz:q̃ tripl̃r ꝺit aliq̃d esse malum. Uno mõ q̃ fz se fic icludat malũ 7 id q̃ discordat a recta rõne:q̃ in nullo casu possit esse bonũ:7 talia sũt illa:q̃ sunt p̃ª pn̄ª:vel p̃ª pn̄ª iuris nãlis: sicut illa de gbꝰ sunt p̃cepta:sicut furtũ:homicidiũ:7 cõ simillia:7 in talibꝰ nõ cadit aliq̃ dispensatio:q̃tũ ad ordinẽ institie:quẽ iportãt:uñ nũq̃ p aliquã dispẽsationez furtũ manẽs furtũ. et homicidiũ manẽs homicidiũ est licitũ:sed quãtũ ad determinationez circa casus spãles esse vel nõ esse furtũ:eẽ vel nõ eẽ fornicationẽ:vel adulteriũ:7 sic de alys:sunt talia mutabilia:q̃ñq̃ sola auctẽ diuina:ut hr̃e duas uxores:ita q̃ habita p̃ª nõ sit adulteriũ recipe sc̃az:qñ ꝺo ꝺ fit statuto bũano: ut si princeps ꝓhibeat aliqd sub pena capitis añ statutũ in pdicto casu fuisset homicidiũ post statutũ est executio iustitie:7 nõ homicidiũ.Et sic de gbusdã alys: talia q̃ sic fz se sunt mala:sicut furtũ manẽs furtũ 7 homicidiũ 7 cõsimilia nullo mõ pñt fieri licita per quãcũq̃ dispẽsationẽ.Alia sunt ſm se mala:q̃ ex istis deducunt̃ q̃si ꝓnes nõ qdẽ de necessitate 7 semp:sed ut in pluribꝰ:ita q̃ in pluribꝰ discordãt a recta rõne:qñq̃ aũt ẽt expediunt:7 opposita eor̃ in dicto casu essent mala vel minꝰ bona:7 talia sunt q̃si determiatiões eor̃:q̃ ptinẽt ad p̃ª pn̄ª iuris nãlis:q̃ qz mutabilia sunt ut dictuz est ꝓpata certis pſonis:vl̃ tẽporibꝰ:vl̃ locis nõ expediũt:7 qz nõ cuiusli bet potestati subest determiare qñ ista sunt mala: 7 qñ nõ:ſz rectori multitudinis talia nõ sunt licita nisi p dispensationẽ supioris:q̃ hz determiare:in gbꝰ casibꝰ expediunt.ꝟ.g.facere residẽtiaz in ecclia:cui aliqs hz curaz cõiter est bonũ ſm se:7 oppm est malũ ſm se.ſ.nõ residere:tñ in tali casu nõ residere possz eẽ bonũ: vel pp cõez utilitatẽ ecclie:vel pp corpis salutẽ ꝓpriu.vl̃ aliqd tale. ¶ Dõm g̃ q̃ id q̃ est isto mõ scdo malũ ſm se respectꝰ eiꝰ reu cuiꝰ dr̃ esse malum ſm se:7 in casu in quo est malũ fz se nõ põt esse bonũ vel licitũ:ſz reu diuersor̃ pt eẽ sic.ſ.q̃ illõ:qđ est malũ ſm se:ut in pluribꝰ nõ sit malũ in isto casu talibꝰ circũstãtys adhibitis:7 talibꝰ ꝺcurrẽtibus.Et ista nõ opponũt̃.ſ.aliqd eẽ malũ fz se:ut in pluribꝰ:7 eẽ bonũ 7 licitũ in casu spãli.¶ Per qđ ẽt patet ad argm̃ in ꝓtiũ.qz ex hꝺ q̃ id:qđ ſm se est malũ:ut i pluribꝰ ponit̃ bonũ 7 licitũ in determiato casu nõ ponit̃ q̃ unũ oppositor̃ cõeniat alteri.ſ.bñti alter̃ oppositor̃: qz sic malũ 7 bonũ sunt oppositum.tale g̃ malũ qñ statuto bũano ꝓhibet̃.dr̃ eẽ malũ ſm se loquẽdo:ut in pluribꝰ ut dcm̃ est:7 est malũ:qz ꝓhibituz:in casu g̃ spãli q̃ ex nã rei nõ est malũ nõ põt hr̃e malitiã: nisi qz ꝓhibituz:7 qz dispẽsatio superior̃ tollit obligationem statuti humani tale qđ p dispẽsationẽ in tali casu fit bonũ 7 licitũ. Jn casu aũt in quo id q̃ ſm se est malum ex nã rei nõ eẽt bonũ ſz malũ dz superior dispẽsare:qz eiꝰ dispẽsatio in tali casu eẽt dissipatio: ſm q̃ vult Bernardus in

epʃa ad Eugeniū papā: ⁊ tale malū est bñe plura bñficia ſiḷ. qz ſicut ad decorez eccleſie eſt: ꝙ diuerſi diuerſa officia: ⁊ diuerſi diuerſa bñficia bẽant vt bñ in glo. 89. diſt ſingula: ⁊ ℔ vt in plurib⁹: ita indecẽs eſt: ⁊ malū vt in plurib⁹ ſi vnus bẽat plura: ſed in caſu poſſet eẽ bonū ſcz vbi eſſet penuria clericoꝝ: quibus dãda eſſent bñficia vel vbi pſona eſſet tãti valoris: ꝙ plus valeret cõi vtilitati eccleſie: q̃z plures mediocres: vel qñ vnū bñficiū nõ ſufficit. Tũc eni bñe plura bñficia nõ eſt malū: ⁊ tũc ſine noua diſpẽſatiõe: vt in bñficys ãnexis: ſz bñe plura ſicut p̃bẽdã: ⁊ archiepatuz: ⁊ ẽt cum noua diſpenſatiõe. ¶ 3° vo dr̃ aliqd malū ℔m ſe: imo ad bonū ℔m ſe: q̃tuz eſt de ſe eſt indifferẽs: ſz p accñs ei⁹ oppoſitū faciat aliqd bonū: ſed eſt malū: qz p̃bibitū ſtatuto hũano: ſicut comedere carnes feria 6ª: ⁊ talia poſſunt eſſe bona: ⁊ licita p diſpẽſationẽ ſupioris. Nã cuz talia nõ bẽant malitiã niſi pp obligationẽ ſtatuti ſupioris a mota obligatiõe ſtatuti ceſſat eẽ tale malū. Qõ. XX.

Postea q̃rebaꝫ vnuz ptinẽs ad pſonã ſibypſam in eccleſia. Et eſt vtr̃ p ꝯriaz ꝯſuetudinem poſſit derogari ſtatuto generali vl̃ ſynodi. Et arguit̃ ꝙ ſic: qz cũ multi prelati faciãt ꝯtra ſtatutũ de nõ babẽdo: vel ꝯferendo eccleſiã cũ cura alcui añq̃ attingat ziᵐ ãnũ: ⁊ ꝙ faciat ſe ifra ãnũ ꝓmoueri i ſacerdotẽ: ⁊ ꝙ ſtatutũ de expellendo vſurarios alienigenas: ⁊ ſic lata ſentẽtia ꝯtra trãſgreſſores. Tũc ſi nõ p talia poſſz derogari ſtatuto multi prelati eẽnt ſuſpẽſi ⁊ irregulares nec poſſent abſoluere ſubditos: ꝙ eſt incõueniẽs.

Contra diuturnitas pcrõr̃ nõ diminuit trãſgreſſionẽ ⁊ inobediẽtiaz ℔m Augu. q̃ ꝯſueſcere facere ꝯ ſtatutuz gnãlis eccleſie nõ derogat ſtatuto.

Respondeo dõz: ꝙ cũ ſtatutuz humanũ bẽat vim obligãdi ex volũtate dina regulata rõe: q̃ volũtas p̃t inoteſcere nõ ſolũ ſcripto: ſz ẽt facto. Nã q̃ gs diligit opaꝫ talia: iõ p act⁹ mltiplicatos q faciunt ꝯſuetudinẽ: ⁊ ℔ ſcĩẽte ⁊ permittẽte illo cuius auc̃te ſtatutũ bz viz obligãdi põt ſtatutũ ⁊ mutari: ⁊ ẽt exponi: ⁊ aliqd ꝙ bẽat legis vigorẽ cauſari: ſi tñ ꝯſuetudo nõ ſit irrõnabilis: nec ꝯtra ius diuinũ vel nãe: nec reprobata a iure cõi: ꝯſuetudo. n. irrõalis vl̃ reuocata a iure vt illa q̃ eneruat libtatẽ vl̃ diſciplinã eccl̃iaſticã nulla eẽt. taḷ ãt ꝯſuetudo p q̃ ꝑᵒ fuit qõ: ſz nõ fuerit poſita i qõne. ſ. ꝙ ſubditi nũq̃ ꝯfiterẽt ſuis ſacerdotib⁹: ſz eneruaret ordinẽ eccl̃iaſtice ierarchie. Et ſic pz ad totũ.

Postea q̃rebanꝫ tria ptinentia ad doctores p̃dicatores ⁊ confeſſores. ¶ Primuz erat. vtr̃ magr̃ in tbeo⁹: ꝯclonez cui⁹ cognitio eſt nẽcia ad ſalutẽ debeat reputare litigioſaz iducẽtẽ ſcãdalũ. Et ob ℔ nõ recipiat eaz. zᵐ vtr̃ examĩati ⁊ approbati a certis pſonis bñtes ex priuilegio ptãtẽ poſt talez approbationez debeãt ab ordinarys recipi ad p̃dicandũ vt doceant ſe ſic examiatos. 3ᵐ erat. vtrũ cui cõmiſſa eſt a dño papa poteſtas audiẽdi cõfeſſiões ſub hac forma dam⁹ vobis ptãtẽ abſoluẽdi veniẽdi ad vos de licẽtys pcrõr̃ ab oĩbus peccatis. Nõ eẽt merito ſedes apoᶜᵃ regrẽda. vtrũ inq̃tũ tales poſſint abſoluere a caſib⁹ retẽtis ab epiſcopis a iure vel ꝯſuetudine babita licẽtia a ſacerdotibus parrochialibus. Qõ. XXI.

A ℔ primuz ſic ꝓcedit̃. Et arguit̃: ꝙ talis qõ non debeat repudiari: imo recipi: qz magr̃ in tbeo⁹ dz determinare veritatẽ nec̃iaz ad ſalutẽ. Sz vitas dicte qõnis ponitur b⁹. ergo ⁊c̃.

Contra ſcire veritatẽ dicte qõnis mote de priuilegio frm̃ eſt nec̃ia ad ſalutem: ⁊ tñ reputiaꝫ ab aligb⁹ litigioſa ⁊ generãs ſcãdalũ. q̃ ⁊c̃.

Respondeo ad euidẽtiã iſti⁹ qõnis. p̃ ſcĩẽᵐ eſt: ꝙ lz ad ñ dõz falſitatẽ glz teneatur glz tenet̃ ſemp ad ſp: qz eſt p̃ceptuz negatiuũ: nõ tñ tenet̃ dicere veritatẽ ſemp ⁊ ad ſemp: qz ℔ eſt p̃ceptuz affirmatiuũ: ꝙ obligat ſemp: ſed nõ ad ſemp: ſed p loco ⁊ tpe. ¶ Scõo ſciẽdũ eſt ꝙ aliq̃ qõ p̃t eſſe litigioſa zr̃. Uno mõ p ſe: ⁊ ex ſua pte ſicut ſunt ſtulte qõnes: in q bus nõ eſt ꝑfect⁹ ſcie: vel agibiliũ: vel ſpeculabiliuz. Et de talib⁹ qõnib⁹ dr̃ zᵒ ad Thimo. z. qõ tales generãt lites. Et ad Titũ. 3. ſtultas qõnes deuita. Alio mõ põt eẽ qõ litigioſa nõ per ſe: ⁊ ex pte ſua: ſed p occaſionez. ſ. pp aliquos ꝺicẽtes veritati cui⁹ vitatis manifeſtatio vel tolleret eis aligd: ꝙ affectãt: vel derogaret vitã eoꝝ. Et vtinã ꝙ nõ ſit ĩpleta bodie illa ꝓphetia ꝓphete viri. ſ. apl̃i pauli: qua dr̃. A veritate gdẽ auditũ auertẽt ad fabulas aũt ꝯuertenẽ: ⁊ ad ſua deſideria coaceruabũt ſibi magros pruriẽtes aurib⁹ volẽtes audire que deſiderãt: ⁊ nõ alia: ⁊ talis qõ non dz repudiari litigioſa ex nã rei ⁊ per ſe. ¶ Ad qõnẽ q̃ dõz: ꝙ qõ cui⁹ cognitio eſt neceſſaria ad ſalutẽ nõ eſt p̃ mõ litigioſa: ⁊ iõ magiſter in tbeo⁹: q talẽ qõnẽ reputaret p̃ mõ litigioſam: ⁊ pp ℔ nõ recipiẽdã fatuus eẽt. Sed bñ talis qõ ſcõo mõ põt eſſe litigioſa pp aliquos ꝺicẽtes veritati. ¶ Et tunc diſtiguẽdũ eſt: aut vitas talis qõnis eſt ſufficienter in aĩa: ⁊ paꝫ ꝓficeret dcĩñ magr̃i. Et tũc ſi nõ recipit eã vt itendat circa magis vtilia nõ malefacit. Si aut̃ ei⁹ veritas nõ eſt ſufficiẽter in aĩa: tũc pp ſcãdalũ ꝺicentiũ nõ dz eius determiãtionẽ dimittere: ĩmo magis aſſumere ad defendendũ veritatẽ ꝺ ꝯtradictores tales: pp tñ ſcãdalũ puſilloꝝ: q in eis: q̃ ſunt fidei vidẽtes magnos ⁊ magne auc̃tis doctores: ſibi ꝺicere poſſent titubare in eis que ſunt moꝝ reᵘ fidei ad tempus põt p̃termitti nec recipi. Et talis eſt qñ p qua ꝓpoᵐ fuit aliud. ſ. qõ de priui legys fratrũ: qz ſicut alias declarauí non eſt litigioſa p̃ mõ: lz ſit aliquo mõ litigioſa. ſ. ſcõo mõ. ¶ Et de hac vi debanẽ prelati itẽdere qñ fuit ordinatũ q magr̃i nõ reciperẽt qõnes litigioſas: ſz ſi fuiſſet poſitũ extra de iſta fuiſſet ſtatiz ꝺictũ ab aligb⁹. Uñ ⁊ illi q eã receperunt pp vtilitatẽ eius vt magis manifeſtet̃ bñ fecerũt. Et illi q credẽtes: ꝙ de illa intẽdebaꝫ qñ fuit cõcordatũ: ꝙ nõ reciperenẽ qõnes litigioſe nõ receperũt eã: ſunt aliquo mõ excuſati. Et p ℔ pz ad obta. Qõ. XXII.

B ſecunduz ſic procedit̃. Et arguit̃: ꝙ talis teneaẽ docere de approbatõe ſua: qz dr̃ extra de offi. de. le. cõmune: ꝙ cum aliqs iudex mãdat vel p̃cipit ſacerdoti alicui: ꝙ denũciet aliquẽ excõicatuz: ꝙ ſacerdos nõ tenet̃ ℔ facere niſi ſibi cõſtiterit de mandato data auc̃te cui⁹ dicit ſe mandare boc. ergo ⁊ ſimiliter in ꝓpoſito.

Contra eſt ꝯſuetudo cõis ꝺ tales ſine tali certificatiõe recipiuntur.

Respondeo dõm: ꝙ talis recipiẽdus aut eſt pſona nota ⁊ grauis: ⁊ ſic deceret: ꝙ recipiaẽ ſine tali certificatiõe: ⁊ p̃t recipi ex⁹ pape. 83. di. nobiliſſim⁹. ſed nõ eſt dare ſcripta: imo vt dr̃ ille fuit receptus ex gr̃a ſine lr̃is: ⁊ iõ nõ trabẽdũ eſt in ỹnam. Si aũt ſit in cognita dz docere de eo: qđ aſſerit ſicut pz. 4 ⁊ diſt. geſcim⁹. vbi dr̃ ⁊ dicẽs ſe eẽ ſacerdotẽ ſi nõ ſit not⁹

dz de B ingrl:7 est ꝺ mozē ꝙ allegat ex priuilegio sibi aliqd ꝓpetere docere de priuil. ¶ Et p B pz ad qōnē. 7 ad obiecta. Qō. XXIII.

B tertiuz sic ꝓceditur. Et arꝫ ꝙ tales possint absoluere a casibus epoꝝ: qz ꝙ in B: ꝙ in priuil. fratꝝ pdicatoꝝ 7 mioꝝ: ꝙ dřent sub pdicta forma: excipiunt soli casus papales: videnť alys ꝓcedi. Et sic vidē tur cōcedi casus epoꝝ.

In ꝓtrarium est: ꝙ prelati tales impediunt ne absoluant a casib⁹ suis.

Respondeo sic est in priuileg. vobis ꝓcedim⁹ aucte aplica presertiz vt fratruz ac familiariū vroꝝ ac alioꝝ fidelium cā deuotionis ad vos recurrētiū de suoꝝ licētia platoꝝ ꝓfessiones audi re ac eis ꝙ cōmissis pniam iniungere valeatis nisi forte talia cōmiserint sup qb⁹ sedes aplica sit merito ꝓsulē da. ¶ Dōm ergo ꝙ lz in simplici cōmissione intelligā tur excepti tam casus pape: q̄ casus epoꝝ. in tali autez exceptiōe: vbi expresse cōmittiť totū exceptis casib⁹ pa palib⁹ vñ videnť cōcedi casus epales. ¶ Primo ꝙ de vno negať: de alio vř cōcedi: vt bř. z5. dist. qualis. ¶ z⁹ qz cū in cōmissiōe generali sine quacūq; expressiōe in telliguntur casus papalis excipi vt extra de offi. lega. ꝙ trāslationē de nullo seruiet illa exceptio: 7 casus epi copales nō intelligunť cōcedi: sed qz prelati bñt licētiā ꝓcedere māz istis cui applicēt ptātez cōmissam a dño papa: si prelati: puta epi absolute dant licentiā nihil de terminādo tales possunt absoluere a casib⁹ epalib⁹. Si autē sibi dent licentiā: do licentiā subditis meis cōfitē do vobis: sic ꝙ possitis eos absoluere ab oib⁹ casib⁹ ex ceptis casib⁹ retētis ab epis: 7 si nō acceptēt banc licen tiā erit nulla ex nūc. Tunc si acceptāt licētiā nullo mō possunt absoluere a casib⁹ epalib⁹. Si aūt nō acceptāt a nullo possunt absoiuere vel excipere: qz licētia regulaňť: sacerdotes autē 7 parrochiales ꝙ nihil pñt recipe dādo licentiam ꝓcedūt eis quātū possunt. ¶ Ex dictis potest patere ad obiecta.

Ostea querebanť quatuoꝛ q̄ꝫtuz ad obligationem voti religiosoꝝ. ¶ Primū erat: vtrum vouēs absolute ingressum religionis 7 itrans cū ꝓposito exeundi satisfaciat sic ꝙ sit liber a voto. ¶ Scōm erat: vtꝝ in vo to ꝓtinēte possit sic dispēsari ꝙ obliga tus tali voto possit per dispēsationē ꝓtrahere matrimo niuz. ¶ Tertiū est: vtrū religiosus ꝙ vouit obedire pre lato teneať cōtra preceptū plati exire clauſtrū ad ſub ueniēdū necessitati parentū. ¶ Quartuz erat: vtꝝ reli giosus teneať reuelare secretū ꝓmissū fidei sue vl' pctū occultū plato talē reuelatōez ꝓcipiēti. Q. XXIIII.

Ad primū sic ꝓceditť. Et arguitť: ꝙ talis nō liberať a voto: qz ille ꝙ sciat diminute ꝙ ꝓmisit nō libera tur a promisso: sed talis est buiⁿ: qz qñ vouit ingressuz religionis ꝓponebat experiri alio quin indiscrete vouisset. ergo 7c.

¶ Contra nō vouit nisi ingressum soluit. ergo 7c.

Respōdeo ad euidentiā buiⁿ qōnis. ꝓmo sciē duz ꝙ dřt simpler ꝓpositū 7 votuz. Nā simpler ꝓpositū de aliquo faciendo est: qñ. s. aliqs intēdit facere aliqd absolute nō obligat hoiez ad faciē duz id: imo aucte ꝓpria pōt id mutare pūt placet: nec peccat mutādo: sicut trāsgressoꝛ alicuⁱ obligatiōis: licz possit peccare alr. s. si mutať ex cā illicita: votū āt addit supra simpr ꝓpom ꝓmissionē q̄ bō se obligat deo i bis q̄ sunt dei ad faciēdū ꝙ ꝓmisit 7 post talē obligationem nō pōt id ꝓpria aucte mutare sine pctō. ¶ Qñ igiť q̄ riť vtrū aliqs absolute vouēs ingressuz religionis libe retur a voto intrādo cū ꝓposito exeūdi. ¶ Dōm ꝙ sic nec teneť ad aliquā experientiā: sicut nec ad ꝓfessionē nec rōne voti teneť stare ad bozā: sed si scandalū deberet oriri de B ꝙ statiz exiret: tenereť ibi stare tm̄ quātū sufficeret ad vitationē scandali: qz peccaret exeūdo cū scādalo: sicut peccaret ille: ꝙ sine aliquo voto intraret 7 statiz exiret: sed quātū ad votū ptinet nō est trāsgressoꝛ voti. Et B pz tali rōne: qz qficūq; ita est: ꝙ aliqua sic se bñt: ꝙ vnuz pōt cadere sub voto sine alio: qz rōne voti nullus possit ꝓponere ingressuz de libera volūtate vel le cui ꝓponat 7 velit remanere: vel saltē experiri: ꝓt tm̄ vouere ingressum absq; B: ꝙ votū cadat super experiē tiaz: vel ꝓfessionē. ḡ 7c. ma. pz. mi. ꝓbať. ¶ Primo. qz illa q̄ sic se bñt: ꝙ sunt sepabilia re 7 intentōe: vnū pōt separari ab alio: sed ingressus est re 7 intētione separabi lis ab experiētia 7 ꝓfessiōe: lz nō eō: qz pōt aliqs realr 7 de facto itrare 7 experiri. Et pōt ēt intēdere obligare se per votū ad ingressum: ita ꝙ nō per experiētiā. ergo ingressus pōt cadere sub voto sine B ꝙ sub voto cadāt experiētia vel remāsio. ¶ Scōo sic. vouēs ingressum ꝓncipalius intendit ꝓfessionē q̄ experiētiā: sed vouēs ingressuz religionis nō vouet ꝓfessionē: qz fatuus esset qui obligaret se per votū ꝓfessionis ad rez q̄ ignorat. ḡ nō opz ꝙ vouēs ingressum religionis voueat experien tiā vl' ēt ꝓpom experiēdi. ¶ Tertio sic. nullus pōt licite iurare alicui mulieri: ꝙ ducat eā in vxorez nisi ꝓponat remanere cū ea nisi forte ad hoc metu mortis cogať: 7 tm̄ sub obligatōe talis iuramēti nō credit remanere cū vxore: sicut pz de illo ꝙ iurauit aliquā ducere: 7 postea ꝓponit intrare religionē teneť eā ducere: non tm̄ teneť cuz ea remanere. ḡ lz aliqs qñ vouet ingressum teneať bře ꝓposituz experiēdi: nō tm̄ oz ꝙ experimētuz cadat sub voto. ¶ Si dicať ꝙ nō est sile: qz ille dimittit vxo rē pp meli⁹ 7 pfectius: sic aūt non est in ꝓposito. Istud nō valet ad ꝓpositū: qz si oporteret implere iuramētuz per votū cū ꝓposito ꝙ ge teneť bře in iurando vel vo uendo: sicut itrans religionē nō implet votuz nisi bret ꝓposituz remanēdi in pdicto casu ducens vxorez non impleret iuramētū nisi duceret eā cū ꝓposito remanē di: qz tenebať bře tale ꝓpositū qñ iurauit aliqn scan dalizasset mulierē: vnde q̄ꝫtū ad ꝓpositū est sile. ¶ 4⁹ sic. 7 est cōfirmatio rōnis. vouens ingressum religionis pōt eligi in epm ante ingressuz: lz talis nō teneretur in trare cuz ꝓposito remanēdi vel experiēdi: cū stat⁹ epalis ad qué est eleuatus sit pfectioꝛ q̄ status religiōis. ḡ sal tez in tali casu vouēs ingressum religionis implet votū intrando cū ꝓposito exeūdi: qz exit pp maius bonum. ¶ 5⁹ sic. qz aut tenetur experiri ad certū tēpus: aut nōꝛ si nō ad certū tēpus. ergo tenebať ꝑpetuo remanere ꝙ nullus ponit: vel erit incertus: qñ ipleuerit id ad qō te nebať ꝙ est incōueniēs. Si aūt teneť ad certuz tēpus puta ad totū annū ꝓponat intrare cū ꝓposito exeundi post id tēpus: si certificeť vtꝝ habeat ꝓpositū exeundi statiz vt itrauit: vel post mēsez: vel annū. ḡ nō teneatur bře ꝓpositū remanendi q̄tūcūq; maneret: 7 est forte p accidēs pp scādalū vitādum si intraret exeūdo. ¶ Si dicať ꝙ teneť habere ꝓpositū remanēdi ad certū tpus 7 ꝙ deⁿ sibi ispirauerit. Nō valet qz teneť remanere in ꝑpet. nō: qz nisi poneret aꝑte ꝙ dñs ispiraret sibi ꝓfite ri mlto plus q̄ experiri: sic 7 posse tenere diffinire 7 de-

terminare ꝙ tñ ei dño inspirasset. Si sic. si teneret hꝫ ꝓpositum remanẽdi qñ intrat: aut ℔ est tñ: qz ꝓposuit aut qz vouit. Nõ qz tñ ꝓposuit: qz solũ ꝓpositũ nõ obligat: nec etiã qz vouit: qz aut vouit remanere: aut vouit ꝓposituꝫ remanẽdi: si qz vouit remanere tũc licite nũ ꝙ posset exire: nec ẽt qz vouit ꝓpositũ remanẽdi qz votuꝫ nõ cadit sup actũ volũtatis elicitũ: qz nullus vouit ꝓponere vel velle: sed cadit super actũ imperatũ quez qs ꝓponit vel vult. Si ergo nec quis vouit remanere nec ꝓpositũ remanẽdi: sed tñ vnde ꝓpositũ habuit de remanendo: dicere ꝙ nõ possit mutare ꝓpositũ de remanẽdo: sicut nõ põt mutare ꝓpositũ de intrãdo est dicere cõtradictoria. ſ. ꝙ nõ possit mutare ꝓpositũ de remanẽdo: ꝛ possit nõ remanere est irrõnabile. ¶ Si dicat ꝙ ꝺz intrare cũ ꝓposito de experiẽdo si placet sibi. Hoc nihil est dictu: qz ꝼm se sine quocũꝙ voto: ꝛ sine ingressu habuit ꝓpositũ tale cõditionatũ. ſ. ꝙ experiat si placet sibi. ¶ Sꝛ ℔ posset obyci sic: itrare ꝛ nõ experiri nec remanere nõ est bonũ. ergo intrare sine ꝓposito remanẽdi ꝛ experiẽdi nõ est mã voti: nec ꝑt quis licite vouere: ita ꝙ nõ experiat. ergo nec implet licite votuꝫ si intrat cuꝫ ꝓposito nõ remanẽdi: vel nõ experiẽdi ¶ Ad ℔ ꝺõm: ꝙ id ꝙ non est simplr ꝛ vlr bonum põt esse bonũ alicui ꝛ in casu: sicut si aliqꝫ non posset vitare mortẽ: nisi vouẽdo ingressum religionis cum ꝓposito exeundi: lꝫ talis ingressus nõ sit simplr bonꝰ ad vouendum ei: qui ad ℔ cõpelleretur metu mortis tali non est bonũ ad vouẽdũ: ita ẽt lꝫ intrare cuꝫ ꝓposito nõ sit bonum: qui nõ sit obligatus ad ingressum: qz nulla bona intẽtione ℔ posset facere: tñ iste qui aliquo modo est coactus per votũ ad intrãdũ: ꝛ inuitus quodãmodo itrat põt licite itrare: qz ℔ bonũ facit intẽtione ad videndum. ſ. vitaꝫ spũalẽ: tralgressionẽ voti: sicut ille etiã qui vouet cuꝫ ꝓposito exeũdi itrare coactus metu mortis corporis licite facit ꝛ bona intẽtione. ¶ Ad rationẽ in oppositum ꝺõm: ꝙ lꝫ diminute faciat sic itrans quantuꝫ ad id ꝙ ꝓposuit: nõ tñ diminute facit quantũ ad illud qõ vouit: qz totum quod vouit implet. Et sic liberatur a peccato. Qõ. XXV.

℔ secunduꝫ sic proceditur. Et arguitur: ꝙ in solẽni voto ↄtinentie nõ possit dispẽsari: qz extra de statu monachorũ ꝺr ꝙ abdicatio ꝓprietatis: sicut ꝛ castitatis adeo annexa est regule monachoꝝ: vt nec cõtra eã sũmus pontifex põt licẽtiã impẽdere.

Contra papa ꝺispenſat in voto obediẽtie: quãdo facit religiosum ep̃m: qz tunc absoluitur ab obediẽtia abbatis vel prioris: sed votũ obediẽtie nõ est minus voto cõtinentie. ergo ꝛc̃.

Respondeo ꝺõm simplr ꝙ ad reformanduꝫ pacez vbi imineret periculũ: ꝛ perturbatio ecclesie vel in aliquo tali casu põt dispẽsari in tali voto. Et ostẽditur talꝫ rõne: qz si nõ posset dispẽsari aut hoc esset pp hoc: ꝙ nõ põt recõpensari per eque bonum vel melius: aut pp votũ aut ꝓpter solẽnitatẽ voti sed nullũ istoꝝ impedit. ergo ꝛc̃. ma. pz. mi. ꝓbatur. ꝗtuꝫ ad tria que ponit. ¶ Et ꝓmo ꝙ nõ ipediatur dispẽsatio in tali voto: qz nõ possit recõpẽsari per eque bonũ vel maius: qz virginitas vel ↄtinẽtia nõ est de essentia virtutis cõtinẽtie quãtum ad id qõ pertinet principaliter ad perfectionẽ necessariã vite humane: sed est qdã gradus accidẽtalis eius in quo cõsistit principaliter virtus abstinentie: ꝛ est quoddã accidẽtale additus pp quod celibatus Joãnis nõ preferet matrimonio abrahe: lꝫ vitare periculũ discordie ex quo posset preiudicari erroꝛe ꝛ reformare pacẽ in tali casu est satis maius bonum ꝗ id accidẽtale superadditũ super bonũ ↄtinẽtie cõiugalis. ergo põt tale accidẽtale recõpẽsari per maius bonũ votuꝫ eniꝫ cõe melius est ꝛ diuinius ꝗ bonum singularis plone adeo ꝙ ꝺz actꝰ maioris perfectionis de sciẽte scz actus vite cõtemplatiue: vt exerceant actus minus perfecti. ſ. actus vite actiue cõtra bonũ. Nec est ↄtra ℔ ꝙ ꝺicit Eccl. 26. nõ est digna põderatio ↄtinẽtis aie: tñ qz ibi nõ accipitur ↄtinẽtia pro spãli virtute: sed pro oi virtute: tuꝫ qz matrimoniũ nõ tollit bonum cõtinentie simplr: sed totuꝫ quantũ ad illũ gradũ accidẽtalẽ. Nec etiaꝫ obligatio voti impedit qz votũ fatuuꝫ nõ obligat scz si quis vouerit sic seruare aliquid ꝙ si totus mũdus periret esset fatuũ. ergo non obligaret tale votũ: sufficit eniꝫ ꝙ ꝓpter ꝓpriũ cõmodũ vel ꝓpria sponte nõ intẽdat ꝙ vouit mutare: ille etiã cuius est dispẽsare in quo casu expedit seruare votũ põt in dispẽsatiõe vti eꝫ ꝺe iure. c. veniẽte. Nec ꝛm ẽt ipedit. ſ. solẽniçatio. ¶ Prio qz oẽ id ꝙ ex statuto vl ↄfirmatiõe eccle℔ hꝫ vigorẽ ꝑ ecclesiã ꝑt mutari: ꝛ iõ a ꝺño papa ꝑt dispẽsari: scz oẽs solẽniçatiões pfectionũ: ꝛ oẽs religiões superaddite religioni xp̃iane hñt vigorẽ a cõfirmatione ecclesie. ꝗ ꝛc̃. Sicut enim cõtinẽtia annexa ordini sacro est ex statuto ecclesie: ita etiã ꝛ dicta solẽniçatio: ꝓpter qõ ita ꝑt dispẽsari ī vno: sicut in alio. ¶ Scõo. qz nulla sanctificatio hominis cuiuscũꝙ religiõis ab hoie cõficere põt ꝛ preiudicare religioni xp̃iane in qua imꝓrimiꝫ aliqd in idelebile in aĩa: lꝫ si talis sanctificatio impediret matrimoniuꝫ: ꝑ ꝙ tolleretur ꝓturbatio ecclesie ꝛ religionis xp̃iane: tũc preiudicaret religioni xp̃iane. ꝗ ꝛc̃: ¶ Tertio qz sanctificatio qua aliquid deputat cultui diuino: lꝫ repugnet actibus honestis in casu necessitatis exercẽdis: licꝫ sint simplr minus boni ꝗ actus religionis. ſ. actus cõtẽplationis: sicut ꝓz ꝙ epi ꝓp necessitatẽ cõitatis tenẽtur intermittere act⁹ cõtẽplatiõis vt vacẽt actib⁹ vite actiue. Et religiosus ẽt vt infra patebit teneret in necessitate ꝓis itermittere obꝭnãtias pp laborẽ manuũ ad subueniendũ patri: sed actus matrimony sunt actus honesti ꝛ lꝫ nõ sint ita bõi: sicut actꝰ religiosoꝝ simplr loquẽdo tñ in casu tante necessitatis: sicut dictũ est: essent magis boni vel magis necessary ꝗ actus religiosoꝝ. ergo sanctificatio religionis nõ impedit quin in casu talis necessitatis possit dispẽsari cũ religioso: ꝙ ↄtrabat. ¶ Ad rationẽ in oppm ꝺõm: ꝙ cũ ꝺr extra de statu monachoꝝ cũ ad monasteriũ impolitatẽ: nõ ꝺicit ipossibilitatẽ: sꝫ vocat difficultatẽ: sicut ꝺr nõ posse fieri: ꝙ. ſ. nõ sine magna cã ꝛ difficultate magna põt fieri. Qõ. XXVI.

℔ tertium sic ꝓceditur. Et arguitur: ꝙ talis religiosus nõ teneat exire clauſtrũ pro subuẽtione patris cõtra preceptũ prelati: qz nullus ꝺz facere ↄtra votũ cũ reddere ꝙ quis vouit sit necessariũ ad salutẽ. Sꝫ talis vouit obediẽtiã prelato. ergo nõ ꝺebꝫ cõtra talem obedientiam exeundo clauſtrum cõtra preceptũ prelati.

Contra ad subueniendũ patri tenet ex precepto diuino: sed obediẽtiaꝫ nõ tenetur nisi ex ꝓpria electiõe: sed plus tenet quilibꝫ ad illa ad que tenetur ex precepto diuino: ꝗ ad illa ad que tenetur ex ꝓpria obligatione. ergo ꝛc̃.

Respondeo ꝺõm ꝙ religiosus ↄtra preceptuꝫ prelati tenet exire clauſtrum ad subueniẽdũ pri si põt exeũdo subuenire nõ tñ vt i ista

extrema neceſſitate ſubueniat illi:ſed ét vt ſubueniat ei ſm decétiaz ſtatus ſui. ¶ Et ꝟ ſic oſtéditur:qz vnuſqſq; magis tenetur ad ea ad que obligatur ex diuino ꝓcepto q̄ ad ea ad que obligat̄ ex voto:qz votum nō abſoluit boiez a ꝓcepto:cū vota:que ſunt de bis que pertinét ad cōſilia fiant pp perfectionē ipletionē ꝓceptoꝝ:ſz glz ex ꝓcepto diuino tenet̄ ſubuenire patri nō ſolū in extrema neceſſitate;ſed ét ſz decétiā ſui ſtat⁹ citra extremaz neceſſitatē. ¶ Ad obediēdū aūt prelato in obſeruātys religionis nō tenet̄ niſi ex voto.g̃ ꝛc.ma.vr̄ eſſe manifeſta.mi.pbat̄.qz glz magis tenet̄ ꝓximo vt eſt pr̄ī q̄ teneat̄ aly extraneo vt eſt ꝓxim⁹:ſz glz ex ꝓcepto diuino tenet̄ ſubuenire i extrema neceſſitate cuilz exneo vt eſt ꝓxim⁹.g̃ pr̄ī cui tenet̄ plus:tenet̄ plus ſubuenire citra extremā neceſſitatē in eis q̄ ſunt necia ad decétiam ſtat⁹ ſui:ita ꝙ ſic religioſus tenet̄ ſubuenire cuilz extraneo in extrema neceſſitate exñti ét ɔ ꝓceptū plati:ita tenet̄ ſubuenire patri citra neceſſitatē extremā mō pdcō ɔ ꝓceptū plati. ¶ Si dicas ꝟ ꝙ plus obligat votū q̄ ꝓceptū ꝛc tabule:cū votū ptineat ad p̄ma tabulā ſiue ad ꝓcepta p̄ tabule. ¶ Dōz ꝙ votū nō ſemꝑ ptinet ad ꝓcepta ꝑme tabule:ſz ptinet ad ꝓceptū id:circa cui⁹ māz fit reducit̄ rōne vere rel ad id ꝓceptū nō mechaberis: ꝛ ex tali voto oz illud pfecti⁹ obſeruari aliogn ſic votū abſolueret aliquē a ꝓcepto affirmatiuo ſcōe tabule:ita ét poſſet abſoluere a ꝓcepto negatiuo.Et ſic rōe voti lz alicui cōmittere furtū ɔ ꝓceptū plati:ꝙ falſuz eſt. Nec vz ét ꝙ gdā dñt:ꝙ.ſ.neceſſitas añ igreſſuz ipedit igreſſum:ita ꝙ pp eā tenet̄ bō diuertere vel differre ingreſſum. Sz dñt ꝙ poſt q̄ eſt pfeſſus tūc pp ſubuētionē patris neceſſitatē bñtis nō tenet̄ itermittere obſeruātias regulares:qz mortu⁹ eſt mūdo:ꝛ iō abſoluit̄ ab iſto vinculo. Hoc inq̄ nō valz:qz ſicut miniſtrare necia patri ipedit igreſſum religiōis:qz ꝟ ptinet ad ꝓceptū neciuz ſaluti:ita ꝙ p eādē rōnē ipletio dicti ꝓcepti abſoluit eū ab obſeruātys religiōis poſt pfeſſionē q̄m regrit neceſſitas patris:qz nulla pfeſſio abſoluit a ꝓcepto.Qō aūt dr̄ ꝙ mortuus eſt mūdo itelligi oz:qz ꝙ mūdus ſonat in vitiū:qz oz eſſe mortu⁹ cōcupiſcētie iordinate rerum mūdanaꝝ.Sz nō ē mortu⁹ mūdo rex nāliū:gn adhuc viuat in hoc mūdo vita nāli bñs adhuc vſum rex tpaliuz:ꝛ gn maneat ad ꝟ obligat⁹ ad ſubuenīēdū patri in reb⁹ tpalib⁹.Sz liberat̄ p mortē ſpūalē ad hoc ꝙ ē obedire patri volēti eū ipedire ad pfectū religionis ex affectiōe carnali vel mūdana. ¶ Ad rōnē in opp̄m dōz:ꝙ obedire plato in bis q̄ ſunt ordinis:ꝛ non ſunt ɔ ꝓcepta dina eſt neceſſitatis:obedire aūt in bis q̄ ſunt ɔ ꝓcepta nō eſt neceſſariū:nec ét licituz:ſic aūt eſt in ꝓpoſito: qz illud ꝓceptū ē ét ɔ ꝓceptū diuinū. Hoc ét ꝛfirmat̄ p illud qō dr̄ decret.diſt.30. vbi dr̄ ꝙ ſi aliqs obtētu cult⁹ diuini nō reddiderit debitū obſequiū parentibus anathema ſit. Qō. XXVII.

Quartum ſic ꝓcedit̄.Et arguit̄ ꝙ religioſus teneat̄ reuelare ꝑdictū ſecretuz vel peccatū occultū plato ꝓcipiēti:quia tenet̄ ei obedire i bis:que ptinēt ad bonū ꝓximi: ꝛ bonū cōmunitatis: ꝛ quox̄ oppoſitū cedit in malū:ſed reuelare tale ſecretū eſt bonuz ꝙ poſſet per prelatuz corrigi.ergo ꝛc.

Contra plat̄us non bz de ſecretis iudicare extra foꝛū penitētie.ergo nō eſt neceſſariū ei reuelare talia extra foꝛuz penitētie.

Reſpondeo dōm ꝙ nullus tenet̄ reuelare prelato ſecretū vel peccatū occultuz fratris rōne cuiuſcūq; ꝓcepti:ꝙ plat⁹ faceret ſuper ꝟ lz q̄cq; reuelaret plato:vt bono boi nō vt plato.ꝛ ꝟ pp charitatē nō pp ꝓceptū plati:qz plat⁹ non ſe hz vt plat⁹ ꝛ vt gerēs vices cōes niſi vel in foꝛo publice correctionis:ſicut in ca⁹ vel in foꝛo pnie:ſed peccatū occultū fratris nō dz reuelare in cap⁹ qz tūc faceret ɔ ꝓceptuz charitatis:quo tenet̄ corrigere fratrē:ſi pōt ſaluando famā fratris cū ꝟ ſi ꝟ reuelaret p modū accuſatiōis faceret ɔ ſeipz:qz poſſz deficere in ꝑbatione.ſi ali⁹ negaret:ꝛ ſic ſcādalizaret ſe.nullus aūt tenet̄ obedire prelato ɔ ꝓceptuz charitatis quo qs tenet̄ ſaluare famā fratris ſ̄ ꝓ ꝛ quo tenet̄.ſ.nō ſcādalizare ſeipm. Nec ét in foꝛo pnie dz bō dicere peccata alioꝝ:ſz ſua tm̄. Tenet̄ tm̄ in caſu reuelare plato vt bono boi:ꝛ q̄cq; tenet̄ magis plato ꝟ facere q̄ aly. Et iō diſtinguēdū eſt de peccatis:qz aut agit̄ de pcto cōmiſſo:aut cōmittēdo:ſi de ɔmiſſo ſic nō dz denūciare plato vt plato.ſ.per denūciationē vel accuſationē:vt de ꝟ plato fiat iuſtitio:ꝛ correctio publica: qz omitteret ꝓceptū de correctiōe fr̄na:ſm quaz qs tenet̄ ſi pōt corrigere fratrē ſuū ſaluādo.ſ.famā: ꝛ ét ſi nō videt ſe corrigere ad dictū fratris nō dz euz corā plato ducere ad corrigēdū eū ſup ꝟ:qz fieret deterioꝛ: qz poſſet verecūdari corā plato.Et ex hoc mouet̄ de facili ſciens ꝙ nō poſſet ꝑbari:ꝛ fieret fr̄ deterioꝛ: ꝛ ſic faceret ɔ correctionē fr̄nā vbi ſolū q̄rit̄ bonū delinquētis: ſed ſi magis ſperaret̄ de correctiōe ei⁹ per platū q̄ per aliū tūc poſſz dici plato vt bono boi:vel ét aly bono viro:ſi ſperaret̄ ꝙ meli⁹ faceret q̄ plat⁹:imo ét ſi euz pōt ɔuincere p paucos teſtes.ſ.p duos:ſi nō ɔcurrit ifamia ad ſaluādū famā fratris ſm ordinē charitatis dz eū añ corrigere in priuato q̄ ꝓcedere ad publicā denūciationē per quā fiat publica correctio. Ubi aūt p teſtes non poſſet cōuincere:ſi ille nō vult ſe corrigere dz cōmittere deo. Si aūt ſit peccatū cōmittēdū: aut cedit tm̄ in nocumentū peccātis:aut cedit cū ꝟ in nocumētū aliozuz. Si ꝓmo mō nō dz oſtendi vel reuelari plato: niſi ſicut dictū eſt de pcto cōmiſſo:qz in ꝟ ſil̄r intendit̄ ꝓncipal̄r bonū delinquētis. Si ſcōo mō cū ibi nō ſolū debeat intendi bonū delinquētis:ſz debeāt caueri nocumēta ꝓximoꝝ:iō in tali caſu dz denūciare plato:inq̄tū id peccatū vertit in nocumētuz alioꝝ:nec illud ptinet ad correctionē fraternā: i qua querit̄ ꝓncipal̄r bonū delinq̄ntis:ſed ptinet ad vtutē iuſtitie publice:vt.ſ.plat⁹ caueat bono cōitatis:ꝙ ꝓponēdū ē fame ſingularis ꝑſone:nec ad ꝟ obligat̄ ex precepto plati:ſed ex ꝓcepto diuino ptinēte ad vtutē publice iuſtitie. Si aūt vbi q̄rit̄ bonū ꝓncipal̄r delinquētis:ſicut in correctiōe fr̄na non dz reuelari plato:vel cuicūq; aly niſi ꝙ put poſſet cedere ad bonuz delinquētis vt dicit Aug. de vbo dñi ſuper id corrige ipz inter te ꝛ ipm ſtudēs correctioni ꝛ parcēs pudori:forte enī verecūdia incipit defendere pctm̄ ſuum.Et q̄uis facere meliozē facis peiozē. ¶ Ad arg⁹m dōz ꝙ in caſib⁹ in qb⁹ dcm̄ eſt nō eſſe reuelādū nō ptinet ad bonū ꝓximi. Et ſil̄r dōz eſt de ſecreto:ꝙ non dz reuelari plato vbi ſit in nocumētū alioꝝ. Et tūc dz reuelari nō obſtāte fide data de ɔfeſſo:qz in male ꝓmiſſis reſcinenda eſt fides.in talib⁹.n.cognitio ſecretoꝝ ptinet ad plātos:q̄ꝝ ē ꝓcurare:ꝛ itēdere bonū cōe. Q. XXVIII.

Qſtea q̄rebat̄ vnū ptinēs ad ꝑſonas ſeculares.ſ.vtꝝ bñs.c. libr̄.legitime.ꝛ.c.libr̄.de vſura poſſit ſine periculo iurare ſe nō br̄e niſi.c.libr̄. ꝓpter ꝟ:ꝙ pecunia vſuraria nō tranſit in dñium eius.Et arguit̄ ꝙ ſic:qz nulli acgrit̄ ius in re aliqua contra volūtatē

sui dñi veri. Sed ꝺtra voluntatē dei: qui est verus dñs tenet usurarius pecuniam usurariaꝫ. ergo illa pecunia nō est sua. ⁊ per ꝺñs pōt iurare se nō bre ꝙ tꝫ ꝑ usurā.

Contra volūtate sui dñi ꝙ tradidit pecuniā usurariam tradita est ei ⁊ translata: ⁊ per cō sequens in eius dñium. ergo ⁊c.

Respondeo ad trāslationē veri dñy alicuius rei in aliquē: ita ꝙ nō cōpetat repetitio regrī libera volūtas veri dñi q̄ velit sic trāsferre. Sꝫ sic nō ē in trāslatione pecunie usurarie: imo est ibi voluntariū mixtū: ⁊ nō volūtas libera: ⁊ ideo usurarius nō est verus dñs pecunie usurarie quin cōpetat repetitio: tñ ꝫ ita sit: si iurat talis se nō habere nisi. c. lib. erit periurus: qz iuramenta facienda sunt ꝑꝫ cōem modum loquendi: ꝑm quez ꝺsueuerunt recipi: ⁊ fieri talia iuramēta: illa pecunia ꝫ nō sit simpliciter sua: ē tñ sua ꝑm modum loquendi. Et ideo esset periurus ⁊ deberet dicere: ꝙ licꝫ habeat ducētas nō hꝫ nisi. c. de quib⁹ nō oporteat facere restitutionem. Sed ponatur casus. ſ. ꝙ fiant collecte debite in aliqua ciuitate ꝑm facultatez ciuiuꝫ: ⁊ vnus burgensis habeat de bonis alterius. c. per usuraꝫ quid faciendū est in illo casu: qz si nec ille: a quo accepte sunt per usuraꝫ: nec etiā usurarius qui tenet solvat aliquid de illis centū libr̄. fraudabitur ciuitas cuꝫ ille. c. pertineant ad bonū ciuitatis. Jn tali ergo casu tenetur usurarius dicere centū habeo legitimas: ⁊ centū de usura a tali ciue: si vultis tradā tantū de illis sic ꝙ̄tum dederit: tantū ad minus soluendum teneatur. Si autez sit ille a quo habuit talis: qui nō tenetur ꝺtribuere debet cauere dicere se nō habere nisi. c. de ꝙbus debeat: ⁊ possit cōtribuere. Et tunc ēt ꝑm cōem moduꝫ loquendi dicet verū: qz de pecunia usuraria: non dꝫ cōtribuere: nec est sua sic ꝙ possit de illa contribuere. Si autem habuit per furtū: vel per rapinā: sic etiaꝫ ꝑm cōem moduꝫ loquendi pōt dicere se simpliciter non habere.

¶ Ad rationez ergo dōm: ꝙ ꝫ nō habeat illā pecuniā pleno iure: nec sit simpliciter sua: est tñ sua ꝑm modum loquēdi: quo ꝺsueuerunt fieri ⁊ recipi talia iuramenta ꝙ dī in cōtrariuꝫ nō concludit: qz nō fuit illa trāslatio libera volūtate: ſꝫ volūtario mixto.

Qꝺ. XXIX.

Postea querebatur vnuꝫ quantū ad naturam accidentaleꝫ: vtꝝ. ſ. qualitas: puta albedo possit habere esse sine quantitate. Et arguit̄ ꝙ sic: qz nō magis ꝺpendet albedo a quātitate quā quātitas a substātia: sed quantitas pōt esse sine substātia. ergo ⁊c.

Respōdeo dōm: ꝙ ꝫ quātitas possit esse virtute diuina sine substātia: nō tñ videt ꝙ ita possit esse albedo: vel ꝺsimilis qualitas sine quātitate. ¶ Primo: qz quantitas imediatius sequat̄ substantiam q̄ qualitas vel aliud accidēs magis pōt participare moduꝫ substātie q̄ qualitas: ꝙ est esse sine subiecto. ¶ Secundo: qz quantitas nullaꝫ formā mālem sibi determinat: sed indeterminate respicit oēm formā mālem: qualitas autē sibi determinat quātitatē: vnde magis videtur qualitas dependere a quātitate q̄ quātitas a suba: puta albedo nō potest inueniri nisi in superficie: quantitas aūt in oi suba. ¶ Tertio. qz quātitas indiuiduatur per se: ⁊ determinatur ad hic ⁊ nūc. Nō sic qualitas: ⁊ ideo qualitas nō pōt habere eē indiuiduuꝫ sine quātitate: sed quātitas sine suba. ¶ Quarto: qz q̄litas nō est sensibilis sine quātitate: puta albedo non est ꝺ sensibile sine superficie: vel ſpherico termīato: sicut nec lux sine ꝺyaphano. Et ex hoc sequeretur ꝙ albedo esset quedā suba imālis. ⁊ per cōsequens intellectualis nō corruptibilis nec mutabilis: que oia ponerēt albedinem extra naturaꝫ sui generis. nō autez sic sequitur de quātitate. Et ideo nō videtur ꝙ ita sit ſeparabilis albedo: vel cōsimilis qualitas a quātitate: sicut quantitas a substātia. ¶ Ad rōnem pꝫ: qz maiꝛ est falsa: qz magis dependet albedo: vel consimilis qualitas a quantitate q̄ quantitas a substātia.

¶ Deuel britonis doctoris acutissimi vndeciꝫ qōlibeta quāpluribus cum exēplaribus castigata ⁊ recognita: ad omniū qꝫ studentium vtilitatē nunc primū in lucez edita feliciter explicium.

¶ Incipit tractatus de beatitudine editus a magistro Verneo ordinis ꝓdicatoꝝ.

¶ Queritᵉ Utrum beatitudo sit aliqd creatum in creatura. Et arguitᵉ q nō: quia si beatitudo creature sit aliqd in ipsa creatura: aut erit substātia: aut accidēs: non suba: qz tunc creatura a p̄ncipio quo haberet suā subam cēt beata: qđ ē falsum: nec accns: qz beatitudo est sūmū bonum eius: qđ ipm hz: qz suba simplr nobilioꝝ est accnte. ergo nō pōt eē accns: nec p ons aliqd creatum: sed dicebat: q hz suba nobilioꝝ sit simplr ipso accnte: tn accns quo ad aliqd nobilius est suba in quantum. s. coniungit deo.

¶ Contra. Beatitudo hz poni in eo: qđ est simplr nobilius z melius: sed illud: qđ ē bonū simplr est nobilius z melius q̄ illud: qđ est bonum fm qd. ergo beatitudo creature si esset aliqd creatū magis eēt suba eius q̄ accns: sed beatitudo nō pōt eē creature suba. ergo nec accns. ¶ ℙ. Illud quo fruimur ē aliquid increatū: qz solo deo fruendū est. Sed beatitudine nostra fruimur vt opatiōe: deo aūt vt obo. g̃. ¶ Cōtra. Qz solo actu delectatiōis fruimur: nō opatione: hz in beatitudine creata: vel increata nō est delectatio: hz aliqd aliud delectabile. ergo in beatitudine creata nō fruimur vt opatiōe: sed vt obo: qz rndēs dicebat: q duplex est finis. s. finis: g ē res extra: z assecutio rei: sic deus: z assecutio dei p opatiōnē sūt vltimus finis. ¶ Cōtra hoc sic arguitᵉ: qz aut sunt vnus finis: aut sunt duo: si dicaᵗ q vnus: cōtra: qz sunt fines diuersaꝝ rōnū: qz vnus ē finis cuius: alius est finis quo. ergo nō sūt vnᵘˢ finis: si dicaᵗ: q sunt duo fines: alterꝝ eoꝝ opz esse vltimū finē. Sed cōstat: q si alter istoꝝ: g sunt deᵘˢ z assecutio dei est vltimus finis: qui erit deus: ergo solus deus est vltimus finis. cū ergo btitudo est vltimus finis. ergo beatitudo ē solᵘˢ deus. nō ergo aliqd creatū. ¶ ℙ. Res pōt intelligi manere circūscripto oi eo: qđ est ab eis diuersus. Sed si btitudo creature cēt aliqd creatū posset intelligi creatura beata circūscripto deo: hz hoc est falsum: qz btitudo nō pōt eē sine deo. ergo beatitudo nō est aliqd creatū. ¶ ℙ. Nullus est ponēdus vltimus finis: z nō in altero terminoꝝ in q̄tū aggregatū est magis bonū q̄ aliqd simplicᵘˢ. Sz aggregatum ex deo z aliqua opatione creata nō est magis bonū q̄ solus deus: cū deus solus sit tn̄ bonus: sicut deus z creatura. g̃ nō est ponendū: q deus z aliqua opatio creata sit vltimus finis: sine beatitudo nostra: sed solus deus. ¶ ℙ. Bonū est suipsius diffusiuū: z sic nō est dare aliquid bonū: q nō diffundat se p ducendo alterꝝ: sed i talibus est p̄cedere in infinitū: nec est dare vltimū. ergo in bonis creatis: quoꝝ vnū p ducit aliud nō ē dare vltimū: sed beatitudo est vltimus finis siue vltimū bonū. ergo nō est dare aliqō bonū creatū. ¶ ℙ. In his: q̄ sūt entia rōnis est p̄cessus in infinitū fm qd. Sed illō: qđ ponitᵉ beatitudo creature oz q sit ens rōnis: qz beatitudo cū sit obm voluntatis nō attingitᵉ a volūtate nisi p opōnem rōnis. ergo si aliqd ponaᵗ esse creature beatitudo: in eo est p̄cessus in infinitū: sed vbi est p̄cessus in infinitum: nō est dare vltimū. z vbi nō ē vltimū non est beatitudo p̄prie cū beatitudo sit vltimus finis. g̃ non est dare p̄prie beatitudinē alicuius creature creatā: hz increatā. ¶ ℙ. Beatitudo includit omne bonum: sed nulla res creata includit omne bonum. ergo nulla creatura potest esse beatitudo. ¶ ℙ. Aīa in sui creatiōe hz q̄cqd ad ipsam ptinet de vera btitudine: sed ad ipsam p tinet gratia z beatitudo. ergo aīa in sui creatiōe hz gratiā z beatitudinē: z sic in ista vita ē beata. ¶ ℙ. Deus est btitudo sanctoꝝ: sed nō ē aliqd creatum. g̃ ꝛc. ¶ ℙ. Creatū nullā dicit cālitatē i creato: hz si deus nō fz se: sed vt adeptus p opationē beatificat creaturā: tūc adeptio: que est aliqd creatū cēt cā ipsi deo: qđ cēt beatitudo creature. g̃ deus solus z nō aliqd creatū est beatitudo creature. ¶ ℙ. Si deus z adeptio dei sunt vnus finis: oz q sint inseparabilia re vel rōne: sed non pōt esse q sint inseparabilia re: cū sint res diuerse: nec rōne cuz sint fines diuersaꝝ rōnū: qz vnū est finis quo: z aliud est finis cuius. ergo deus z adeptio dei nō possunt esse vnus finis: sicut vna beatitudo. ¶ ℙ. Qđ hz defectibilitatē annexā nō pōt eē beatitudo: cū beatitudo dicat sufficiētiā oīs boni: sed oīs creatura hz defectibilitatē annexā cū possit ānihilari. g̃ nulla creatura ē btitudo creature. ¶ ℙ. Illud: qđ est actus purus z simplicissimus nō pōt vniri cū alio ad ꝯstōnē alicuiᵘˢ tertij: hz deus ē simplicissimᵘˢ. g̃ nō pōt vniri: nec ꝯuenire ad ꝯstōnē btitudinis creature. ¶ ℙ. Nullū accns creature cū sit finitū pōt ꝯiungere creaturā ipsi infinito: qđ ē deᵘˢ. ergo nullū accidēs creature pōt esse beatitudo eius: hz cōstat: q suba creature nō est eius beatitudo. ergo nullū creatū pōt esse btitudo creature. ¶ ℙ. Illud: qđ includit in se aliqua plā nō p̄dicatur de aliquo illoꝝ: sicᵉ domᵘˢ nō p̄dicaᵗ de pariete tecto z fūdmēto: hz vltimᵘˢ finis: qui est btitudo includit in se deum z adeptionem eius. ergo vltimus finis creature nō p̄dicatur de deo vel de adeptione eius: sed de aggregato ex vtroq. Sz hoc est fallū: qz bn̄ dicitᵉ: q deus ē vltimus finis creature. ergo falsum est dicere: q beatitudo includit in se deū z adeptionē dei. ¶ ℙ. Arguitᵉ: q deus nō ptineat ad btitudinem creature: qz illud: qđ ptinet ad beatitudinē creature delectat eā: sed deus nō pōt delectare. ergo ꝛc. Ma. supponitᵉ. minoꝝ p̄baᵗ: qz illud nō delectat creaturā: qđ a creatura nō capitᵉ: sed deus cū sit maioꝝ nō capitᵉ ab ea: qz capiens dr esse maioꝝ eo q capitur. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. Uniuscuiusq vltimᵘˢ finis est eius opatio pfecta: hz vltimus finis creature rōnalis ē eius btitudo: opō aūt creature est aliqd creatū. ergo beatitudo creature rōnalis ē eius operatio. ¶ ℙ. Beatitudo vel est aliqua forma: vel aliqd inherēs z faciēs eā formaliter beatā: aut est ipse deus in q̄tum gratia ipsius: z ad manifestandū ipsius bonitatē facta est creatura. Si p mō brᵉ ꝓpositū. si zᵒ mō dicaᵗ. ¶ Cōtra. Qz sicut glorificatio iustoꝝ manifestat bonitatē diuinā q̄tum ad misericordiā: ita suo mō dānatio impioꝝ manifestat bonitatē diuinā q̄tū ad iustitiā. g̃ si solus deus circunscripta adeptione ipsius cēt beatitudo creature: ita deus eēt beatitudo dānatoꝝ sicut iustoꝝ: qđ falsum ē. ergo opz: q aliqd creatū p̄ter deū sit beatitudo creature. ¶ ℙ. Illud: qđ appetitᵉ vt bonū z cōmodū appetitᵉ gra ipsius: cuius appetitᵉ vt cōmodū: sed btitudo appetitᵉ vt cōmodū beati. ergo beatitudo creature appetitᵉ gratia creature. Sed deus appetitu ordinato nec appetitᵉ: nec diligitᵉ gratia creature: qz creatura poneretur finis eius. ergo beatitudo creature nō ē deus: sed aliqd crea

tū. ¶ Rñdeo. Dicūt qdam: ꝙ beatitudo ꝛsistit in vltimo fine: qz beatitudo importat bonum cōpletum ⁊ consumatum: licet aūt est ratio vltimi finis. Hoc premisso dicunt: ꝙ beatitudo dicitur esse in aliquo finaliter ⁊ formaliter: finaliter in fine vltimo: formaliter in actu voluntatis tendentis in finem vltimū: finaliʳ aūt ad hoc dicitur in aliquo. ſ. finaliter ſimpliciter ⁊ finaliter in genere: finaliter ſimpliciter eſt beatitudo in eo: quod eſt vltimus finis in genere creature: ⁊ hec eſt viſio beata: qz vt dicunt vltimus finis ſiue accipiat̄ ſimpliciter: ſiue in genere eſt primū ⁊ per ſe obiectuz volūtatis: actus aūt voluntatis non poteſt eſſe primū: ⁊ per ſe obiectuz eius ⁊ vltimus finis in genere creature nō poteſt eſſe actus voluntatis. ſed opz ꝙ ſit intellectus aut volūtatis. Et ideo reſtat vt ſit nobiliſſimus actus intellectus: qui eſt viſio beata. Oz aūt beatitudo finaliter ⁊ ſimpliciter non ſit aliqua perfectio creata: ꝓbant qz beatitudo amatur a beato vt eius vltimus finis: ſz nihil creatū poteſt ſic amari. ergo ⁊c̄. Probatio mi. qz qñ aliqua res exterior amatur ab aliquo propter aliq̄ perfectionem habendaz ab ea: vel propter aliquē eius vſum res illa nō amatur vt vltimus finis: ſed magis vſus eius: vt operatio: ⁊ ſi aliqua pfectio creata ex aſſecutione dei eſſet beatitudo deus amaretur propter aliquam perfectionem ab eo habendam: ſcu ꝓpter eius vſum: ⁊ ſic deus nō amaretur vt vltimus finis: ſz eius viſio: quod eſt inconueniens. ergo inconueniens eſt ponere: ꝙ aliqua perfectio increata ſit beatitudo. Si dicas: ꝙ ambo ſunt vltimus finis. ſ. viſio dei ⁊ ipſe deus. ¶ Cōtra. Oz illa: que ſunt diuerſaꝝ rōnum non ſunt vnus finis: ſed viſio dei ⁊ ipe deus ſunt diuerſaꝝ rationum. ergo ⁊c̄. ⁊ ideo opz: ꝙ alterum eoꝝ ſit vltimus finis: ⁊ alterum eoꝝ ſit ad finem: propter quod opz ſolū deum eſſe vltimū finē ⁊ viſionem eius eſſe ad ipſuz ordinatam ſicut ad vltimū finem. ¶ Secundo quidaz probant ſic: finis vltimus quolibet circūſcripto ſaciat ad plenū voluntatē creature: ⁊ per cōſequens ipſā beatificat. Sed cōſtat: ꝙ ſolus deus eſt vltimus finis ſimpliciter. ergo ſolus deus eius circūſcripta viſiōe ⁊ quocunq; alio voluntatem creature ſaciat: ac eam beatificat. ¶ Adducunt ēt: ꝙ actus voluntatis. qui tendit in deum imediate: in quo conſiſtit beatitudo magis eſt beatitudo formaliʳ q̄ viſio beata: de qua tractabiť diffuſius ſuo loco. Scōz ergo iſtam rōnem beatitudo formaliter ⁊ ſimpliciter non eſt aliquid creatuz: iſta ratio non videtur mihi bona. ¶ Et primo arguī cōtra eaz quantū ad hoc: quod dicit: ꝙ oportet ꝙ beatitudo ſit vltimus finis ſimpliciter: ⁊ per ſe obiectū voluntatis. Nō tñ beatitudo ꝛsiſtit formaliʳ in actu volūtatis: ita tñ ꝙ actus voluntatis ſit formaliʳ beatitudo creature: qz qñq; ita eſt: ꝙ ratio alicuius conſiſtit in aliquo: in quo eſt inordinabile cum aliquo impoſſibile eſt: ꝙ rō alterius cōicat alteri illi: ſicut qz rō hominis eſt habere rationalitatem in qua efficitur incompoſibilis cum bruto. Sed ſecundum ꝙ ipſi dicunt rō beatitudinis conſiſtit in hoc: quod eſt eſſe vltimus finis ⁊ per ſe: ⁊ primo obiectū voluntatis. ergo nulli actuí voluntatis cōuenit rō beatitudinis: niſi aliquis vellet equocare: ꝙ voluntas dicatur tripliciter. potentia. ſ. volitiua actus volendi: ⁊ res ipſa volita: ⁊ ſi ita ꝙ velint equiuocare beatitudinem nō ſoluz actū volūtatis poſſunt vocare beatitudinem: ſed celum: ⁊ terrā: mare: ⁊ oīa: que in eis ſunt: ⁊ quecunq; volunt. ergo male dicunt: ꝙ rō beatitudinis conſiſtit in vltimo fine: ⁊ hoc eſt primo ⁊ p ſe obiectum voluntatis: ⁊ cum hoc: ꝙ aliquis actus volūtatis ſit formaliter beatitudo. Si autē velint dicere ꝙ beatitudo ſit analogū ad diuerſa genera cauſe: ſed nec dicit reſpectu ipſoꝝ aliquod cōe exiſtentibus: ſicut cā eſt aliquid cōmune ad formam ⁊ ad finez: ⁊ alias cauſas nihil eſt: qz finis non ſolum non dicit aliquid commune diuerſis generibus cauſe: ſz nec dicit ēt aliquid cōe exiſtentibus in eodem genere cauſe: beatitudo. n. eſt cauſa non quecunq; ſed ſpecialis. ſ. finalis: ⁊ non q̄cunq; finalis: ſed finis vltimus creature rōnalis q̄tū ad illa: q̄ amantur amoze concupiſcentie. Itē ꝫ ꝙ dñt ꝙ beatitudo finalis i gñe nō poteſt eſſe actus voluntatis: ſz nihil dicūt: ⁊ tñ coꝝ ratio ſuppoſita eoꝝ poſitione hoc nō concludit: qz ſi ita eſſet: vt ipſi dicunt: ꝙ beatitudo creature ſimpliciter non ſit niſi ſolus deus: nec includit aliq̄ nō niſi ſolum deuz: tunc nō opz ponere aliqd primo ⁊ per ſe nolitum a creatura: niſi ſolū deum: nec aliqd exiſtens in creatura aliquo modo ponit̄ vltimus finis ⁊ primo ⁊ per ſe volitum: ſed ab eis: q̄ amantur ſecundario non opz excludere actuz voluntatis. ergo a fine vltimo creature: qui cuz ſit finis vltimus in genere de ſecundario amatis non oportet extendere actū voluntatis: ⁊ per cōſequens rō eoꝝ non cōcludit: ꝙ beatitudo finalis in genere nō poſſit eſſe actus volūtatis. ¶ Itē ꝙ in eorum rōne ſupponitur nō pōt eſſe ꝙ beatitudo magis ſit in actiōe voluntatis tendentis in deum imediate q̄ in viſione beata: ſed eius oppoſitum: qz vnūqōq; ſic ſe hz ad voluntatē ſicut ad hoc: qō eſt eſſe finem: vnde quod ē ſimpliciter vltimus finis eſt ſimpliʳ ſūmum bonū: quod eſt ſimpliciter finis vltimus in genere eſt ſūmum bonū in genere: ſed ꝫz eos viſio beata eſt vltimus finis in genere cāe: qz hoc non poteſt eſſe actus voluntatis: vt dicunt. ergo viſio beata eſt ſummū bonū in genere creature. Sed cōſtat: ꝙ beatitudo creata magis opz eſſe in eo: qō eſt ſummuz bonū in genere creature q̄ in quocūqz alio. ergo beatitudo creata magis dz eē in viſione beata q̄ in actu voluntatis aliquo. Quod aūt dicunt: ꝙ vltimus finis vl ſimpliciter vel in genere creature eſt primo ⁊ per ſe obiectum voluntatis: pz non eſſe vez ex premiſſis: qz finis in genere eſt ſcōo amatum: vt dictuz eſt: vnde iſta poſitio nō vr̄ mihi vera: ⁊ iō aliʳ eſt dōm. ¶ Ad cuius euidentiam primo exponēdū eſt qūo dicatur beatitudo creature eſſe in aliquo ⁊ qūo dicatur aliqd eſſe beatitudo creature. Deinde ponentur concluſiones ponēde de queſtione cum ſuis motiuis ⁊ ꝓbatiōibus.

Quantum ergo ad primum ſciendum: ꝙ beatitudo creature dicitur eſſe in aliquo dupliciter. Uno modo eſſentialiter: ꝓut eſt in eo: quod eſt ipa beatitudo eſſentialiter ꝓut dicimus beatitudinem eſſe in actu intellectus vel voluntatis: quoꝝ alterum eſt eſſentialiter beatitudo creature. Alio mō dicitur eſſe in aliquo obiectiue. ſ. in eo quod eſt obiectum beatitudinis: ⁊ cuius conſecutio eſt beatitudo: ſicut dicimus felicitatez auarí eſſe in pecunia. Beatitudo autem creature dicitur ſiʳ dupliciter. vno modo cauſaliter: ⁊ alia modo formaliter. Cauſaliter āt ⁊ precipue loquendo de cauſa exēplari ſic dicitur beatitudo creature bonitas diuina: vt patebit magis ifra: ita ꝙ ſicut eſſe diuinum quo deus formaliter hz eſſe dicitur eſſe noſtrum non formale: ſed cauſale: ita bonitas diuina: vl beatitudo dicatur beatitudo creature cauſaliter: vt ſicut eē creature cātur ab eē diuino: ⁊ beatitudo a beatitudine formaliter: aut dicitur beatitudo creature aliqua perfectio creature: que formaliter facit eam eſſe perfectam: que eſt quedā perfectio creata exiſtēs in ea

tanq̄

tanꝫ accidens in subiecto. ¶ His premissis accipimus istas tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: qꝛ preter hoc ꝙ dicitur deus beatitudo creature cāliter oportet ponere in creatura aliꝫ perfectionem creatam: a qua denoīet formaliter creatura beata: ⁊ que bēat rōnē beatitudinis proprīam: ita ꝙ creatura proprie loquendo nō hꝫ denominari beata formaliter nisi illa perfectione sibi inhērēte: ita ꝙ de rōne cuiuslibet beatitudinis sunt tria. ſ. ꝙ sit forma inherens: vel p inhērētiā: vel p identitatē. ¶ Scōa cōclusio est: ꝙ causa beatitudinis nō cōstituit in hoc solū ꝙ sit forma: sed opꝫ ꝙ cū hoc sit finis oīum: que sunt superaddita ad substantiam beati. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ beatitudo in solo deo consistit sicut in obiecto. ¶ Primā cōclusionez ꝓbo quatuor rationibus. Prima accipitur ex habitudine cause ad suū causatum: sic qñ ita est ꝙ aliqd denominat̄ per se ab aliqua cā extrinseca: ista denominatio nō hꝫ conuenire alicui: nisi ei qō hꝫ oppositā habitudinē ad illā causaz: sicut videmus: ꝙ aliquid denominatur factū a causa efficiente: nec vnꝫ conuenit alicui denominari esse factum: nisi sibi cōueniat habitudo opposita ad faciens. Si ergo denoiari beatum cōueniat alicui propter aliquē finē extrinsecum: ita. ſ. ꝙ beatitudo alicui⁹ nō possit dici nisi illud: qō est realiter cā finalis eius extrinseca de nullo poterit dici ꝙ sit beatus: in quo nō sit beatitudo formaliter: ita ꝙ eius forma sit beatitudo: sed ꝛstat: ꝙ beatitudo diuina est forma dei: nec potest esse in aliquo extrinseco ab eo. ergo sequitur ꝓz hoc ꝙ deus vere nō sit beatus: sicut nō posset dici verē factꝰ: qꝛ nō hꝫ oppositaz habitudinē ad aliqd faciēs. Sed si obyciatur ad hoc: ꝙ beatitudo alicuius nō semper dicitur finis extra: ad quem res ordinatur: sed dicit̄ summum rei bonuz: siue sit intra: siue sit extra: ⁊ qꝛ creatura hꝫ aliquod bonum extra se. ſ. deum: nō autem deus qui est sūmuz bonū habet extra se: ⁊ ideo creatura denominatur ab aliquo beata extra se: nō aūt deus. Cōtra: qꝛ aliquid esse bonum alicuius rei potest eē dupliciter: vel sicut forma faciens formaliter bonuz: vel sicut finis ad quem ordinatur. Quero ergo per quē istorum modoꝝ beatitudo dicatur esse bonū ipsius beati. Si primo modo. ergo oꝫ ꝙ beatitudo sit forma ipsius beati sibi inherens: ⁊ per consequens opꝫ ꝙ beatitudo creature sit aliquid creatum in ipsa. Si secundo mō: sequitur ꝙ deus nō sit beatus cum nō ordinetur: ſz tenet ad aliquē finem: quod est incōueniens: ⁊ ideo stat ꝓpositum nostrum. ¶ Secunda rō sumitur ex habitudine specialitatis. beatitudo. n. ē specialis finis creature rōnalis: sed deus circunscripto omni alio nō est finis specialis alicuius creature: sed ē finis generalis omnium. ergo beatitudo creature nō est solus deus omni alio circūscripto. Sed forte ad hoc dicetur: ꝙ solus deus vt est obiectum alicuius operationis in creatura rōnalis existentis est eius finis specialis. ¶ Cōtra: qꝛ solum esse finē deum vt est obiectū alicuius operatiōis est esse solū finem fm rōnē. Sed esse finē solū fm rōnem nō cōstituit finē potētialis creature: qꝛ sic circunscripta omni operatiōe nihil ponit nisi ens rōnis. ergo deus vt est obm operatiōis nō includēdo operationez illaz nō est beatitudo creature. ¶ Tertia rō sumit̄ ex rōne beatitudinis: qꝛ beatitudo est bonum diligibile amore ꝙupiscētie: qꝛ beatitudinē diligimus: nō vt aliꝫ psonam cui velimus bonū: sed vt aliqō cōmodum quod ad nostram appetimus perfectionē: ⁊ cōfirmat̄ p hoc: ꝙ beatitudo dī merces nra: merces aūt appetitur ob illo: g mereī sicut qōdā ꝛmodū eius: ſz qō amam⁹ amore ꝙupie oꝫ ꝙ sit aliqua nra pfectio: vel saltez ꝙ includat aliꝫ nostrā pfectionē: sicut ps: ꝙ illud: quod amore cō cupiscentie amat aliquis est actus iu⁹: puta possessio pecunie: vel saltē includit actuz ei⁹ vna cū pecunia: vt dicat̄ amare pecuniā ad pſidendū. ergo beatitudo nra vel est aliqs noster actus vel aliqua pfectio creata: qua attingimus deū: vel saltē includit talē pfectionē vna cū deo. ¶ Quarta rō sumit̄ ex diuersa habitudine finis: qꝛ ali qs dī finis alicui⁹ duplr: aut qꝛ est eius pfectio: ⁊ ei acgritur sicut videre ⁊ scire dī finis boīs: no qꝛ hō sit isto⁊ grā: cū potius sit ecōuerso. Sed ista sunt q̄dā bona: ⁊ q̄dā pfectiones: quas hō asse quit̄: aut qꝛ illud: qō dī finis est grā ipsius: sicut hō dī eē finis bruto⁊ aialiuz: q̄ facta sūt grā boīs. beatitudo ergo aut est finis creature p̄mo mō: aut ſcō mō: si dicatur scō mō: ita. ſ. ꝙ deus inq̄tū manifestat bonitatē suā est grā ipsius creature rōnalis. ¶ Cōtra: qꝛ vnū qō q̄z est ordinatū ad deū sicut ad finē: cuius grā inq̄tū manifestat diuinā bonitatē: sed creatura rōnalis ⁊ dānata suo mō manifestat diuinā bonitatē q̄tū ad iustitiā: ⁊ est grā bonitatis diuine manifestāde: sic beata est grā bonitatis diuine manifestāde q̄tum ad miseri cordiā. ergo si btitudo creature eēt deus: put est finis talis creature: vt. ſ. eius bonitatē manifestet: ⁊ dānati deberent dici beati: qō absurdū est. Si aūt beatitudo est finis creature primo mō seq̄t: ꝙ btitudo creature sit aliq̄ pfectio acgsita: vel saltē ꝙ includit talem pfectionē cū aliquo exteriore: a quo talē acgrit pfectionē: sicut si diceret finis alicui⁹ sanitas sua cū aliquo sanatiuo: ⁊ per ꝯns sequeret̄: ꝙ beatitudo creature eēt aliq̄ pfectio creata: vel ꝙ saltē pfectam includeret talē cuz eo a quo talē pfectionē acgreret. ¶ Quinta rō sumit̄ ex habitudine beatitudinis ad bonū beatū: qꝛ beatitudo aut ponit aliqd eē reale in beato: aut nō: si non ponit aliqd eē reale: sed eē rōnis tm̄: sicut eē intellm nō ponit aliqd fm rē in re q̄ intelligit̄: sed tm̄ in intelligēte segtur: ꝙ de nō beato fiat btūs nulla in eo fcā mutatiōe: qō est absurdū: ⁊ iō oꝫ dicere ꝙ aliqd reale ponit in btō. Tūc g̈ aut bti⁰ ponit aliqd in btō effectiue sicut ignis ponit in aquā quā calefacit aliqd: aut ponit aliqd in btō formalr: sicut calor aq̄ imꝑssus aliqd ponit in ea. primo mō eē nō pōt: qꝛ seq̄ret̄: ꝙ rō beatitudinis ꝯsisteret in eo: qō est cā effectiua alicuius: qō est falsū. Itē si bti⁰ ponit aliqd efficiēs ī btō illud: qō efficit̄: aut ē aliqd bti⁻ⁱˢ: aut ñ: si nō: seq̄t̄ ꝙ illō: qō efficit̄ in beato qñ efficit̄ btūs nō sit aliqd btitudinis: qō est ꝛprobabille. Si āt illud: qō efficit̄ in btō ē aliqd beatitudinis saltē q̄tū ad hoc hī ꝓpositū: ꝙ btitudo creature includit aliqō creatū. Si aūt btitudo ponit aliquid formalr in btō: oꝫ ꝙ btitudo creature sit aliq̄ pfectio habens creature beate. ¶ P. ēt rō cōfirmat̄ oīendo ꝙ btitudo dicit aliqd formalr exñs i beato: qꝛ qñcū qꝫ aliqd efficit̄ factiōe reali fm aliꝫ formam opꝫ ꝙ illa forma in eo acgrat̄: qui dī finis talis: sicut in subo: qō dī finis reale: dico aūt factiōe reali: qꝛ fm finis qō est fm rōnē intelligēdi tm̄: nō oꝫ ꝙ fm formā fm quam dī finis tale acgrat̄ in cō: sed in quodā altero: sicut qñ dī res supintellecta nō oꝫ ꝙ in altero fm quē dī finis in re: q̄ intelligit̄ ſz in intelligēte: sed creatura efficitur beata nō factiōe: q̄ est fm modū intelligēdi: sed factione reali aliogn in eo: g sit beatus: vel accideret sibi realiter: ⁊ p ꝯns beatitudo fm quā dī finis creatura beata est aliq̄ pfectio in creatura acgsita sicut in subo: ⁊ p ꝯns ponit aliqd formalr in ea creatū: ⁊ ꝫ sufficiat de p⁹ ꝯclone. ¶ Quantū ad scōam ꝯclonē. ſ. ꝙ rō beati⁊

tudinis nō ꝺſiſtit in ℬ ſolū q̄ ſit forma: ſed oꝫ q̄ ſit finis oīum pfectionū ſupadditaꝝ ad ſubaꝫ beati loquēdo de beatitudine creature: de qua nunc logmur: non opꝫ multū diſcutere: qz de facili pꝫ: ⁊ ēt cōſtat: q̄ ſi i ℬ qō eſt eſſe forma ipſius creature beate cōſiſteret ratio btitudinis: tūc quelibet forma creature eēt beatitudo: qō falſū ē. Et iō oꝫ dicere: q̄ ꝑter hoc q̄ btitudo ſit forma btī: oꝫ q̄ ſit eiꝰ ſūma ⁊ nobiliſſima pfectio: ad quā ſicut ad finem oēs pfectiones ordinant loquēdo de pfectiōibꝰ accñtibꝰ: ⁊ de hoc i infiᵐ magis patebit. ⁊ ſiliꝫ pꝫ tertia ꝓ de facili: qz cū btitudinē oporteat eē nobiliſſimā pfectionē ipſius beati: loquēdo de pfectiōibus pertinētibꝰ ad ſubam obi eius opꝫ q̄ rōnalis creatura pficiaī in ſūmo obo: ad qō creatura beata attingere pōt aliqua pfectiōe inhērēte: hoc aūt ē ſolus deus: ad quē ſicut ad obm pōt creatura rōnalis p ſuā operationē attingere ſicut ad obm nobiliſſimū. ¶ Mō reſtat ſoluere rōnes iſtoꝝ de prima poſitione. Ad quaꝝ primā dōꝫ: q̄ beatitudo ſit vltimꝰ finis ſimpleꝝ: cuiꝰ gra amentī oīa: ⁊ nō oꝫ q̄ amet amore amicitie: ſed ſufficit q̄ ſit vltimus finis in gñe eoꝝ que amantī amore ꝯcupiſcētie. De tali aūt vltio nō eſt inconueniēs q̄ aliqd creatū ſit: vel ſaltē q̄ includat aliqō creatū vna cū deo: ſed de eo q̄ vltimus finis eſt in genere eoꝝ: que amantī amore amicitie: q̄ ſit aliqd creatū eēt inconueniēs: vñ btitudo creature eſt gra ſue creature ipſius btī: ⁊ nō ecōuerſo. Creatura aūt beata vna cū relatiōe ſua eſt gra beatitudinis diuine manifeſtande. Qō aūt dī: q̄ creatura ⁊ deus cū ſint diuerſaꝝ rōnū nō pñt eē vnus finis nō valet: dato ēt q̄ hēant diuerſas rōneſ finis: put vnuꝫ qōq; eſt ſm ſe ꝯſideratū: qz nihil phibet illa ꝯcurrere ad rōnem finis aliq̄ ꝑcipue q̄tū ad rem: q̄ ē p additamētū: ſicut ſubm ⁊ accña: que hñt diuerſas rōnes concurrunt ad vnā rē entis: qō eſt accñtaliꝫ verū in recto: ⁊ aliud in obliquo: qz ſubm eſt de rōne accītis: ⁊ ſic ēt ad beatitudinē creature cōcurrūt: ⁊ creatū ⁊ deꝰ vnuꝫ in recto: ⁊ aliud in obliquo vt beatitudo creature nihil aliud ſit q̄ viſio vel apprehenſio dei. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ: q̄ vltimus finis in genere eoꝝ: que amantī amore amicitie non ſatiat appetitum: niſi cū bec. ſ. habito eo qō ſūme amat amore ꝯcupiſcētie. Hoc aūt reſpectu creature nō eſt deus circūſcripto quocūq; alio: qz circunſcripto oī cōmodo creature nō pōt ab ea diligi amore cōcupiſcētie: ⁊ hec dicta de qōne ſufficiant. ¶ Ad ꝑᵐ ergo in oppoſitū dōm: q̄ btitudo creature eſt aliqō accidens: ⁊ hoc patebit magis in ſequētibus: ⁊ ad illud: qō dī ꝺ hoc: dico q̄ beatitudo nō eſt ſūmum bonuꝫ ſimpliciter: ſed eſt bonū in genere eoꝝ q̄ amantī amore ꝯcupiſcētie: tale aūt creature beate ē accñs: nec oꝫ q̄ ſit ſuba creata vel increata. Et p hoc pꝫ ſolo ad 2ᵐ: qz nō oꝫ q̄ beatitudo ſit ſūmum bonū ſimpliciter ipſius btī: ſed ſūmū bonū in gñe ꝯcupiſcibiliū. ¶ Ad 3ᵐ dupliciter pōt reſponderi. Uno mō vt frui diſtinguit dupliciter p hoc qō ē ſumme amare amore ꝯcupiſcētie. ⁊ iſto mō ſolo deo nō ē fruēdū niſi cū adiūctione: vt dicamus ſolo deo cē fruēdum vt ꝑ ⁊ per ſe obo: qō mouet nos ad delectandum. Alio mō pōt dici: q̄ loquēdo de frui quo aliquis fruit aliquo: vt cōcupito q̄ ſolo deo eſt fruēdū: vt ꝑ mouente ad delectationē: ſicut aliqs dī delectari ſolo cibo: vt ꝑ mouente ad delectationē: ꝛ delectet cibo ⁊ cōmodo puenīēte ex cibo. ¶ Dico ēt q̄ deo ⁊ viſione dei ſecundario vt quoddā ſūme amato fruimur amore cōcupiſcētie nō obo: formaliter aūt fruimur actu voluntatis q̄ ē delectatio. Et p hoc pꝫ rñſio ad 4ᵐ: qz pono nos frui aliquo obo creato vt obo ſecūdario. ¶ Ad quintū dōm ꝛ ſint duo fines: vt pꝫ ex p̄miſſis: ⁊ hēant rōnes finiū: nec ambo poſſunt eſſe ſm ſe vnus: tñ poſſunt cōcurrere ad veram rōnem finis alicuius: vnum i recto: ⁊ aliud in obliquo: vt dcm̄ eſt: ⁊ dato q̄ ponant diuerſi fines: nō tñ opꝫ q̄ ſolus deus ſit beatitudo creature: q̄ ꝛ deus ſit ſimpliciter vltimus finis: tñ aliqō creatū pōt eē in genere eoꝝ que amantī amore ꝯcupie vltimuꝫ: vel ſaltē pōt induci in tali vltimo. ¶ Ad 6ᵐ pōt dupliciter dici. Primo q̄ nō pōt intelligi res manere circunſcripto oī diuerſo ab eodē q̄tū ad rē q̄ dependet in ſuo eſſe ab ea: niſi forte i imaginatiōe: nūc aūt btitudo eſt res: q̄ dependet in ſuo eē a deo: iō nō intelligitī manere circūſcripto deo. Uel alio mō pōt dici q̄ nō opꝫ aliq̄ rez manere ſub iſta rōne quā ꝑus habuit ablato oī diuerſo ab ea: ſicut ablata aliq̄ ſuperficie: q̄ ꝺtineat aliqō corpus extrinſecū: nō manet ſub rōne loci: ⁊ ſic ēt ablata aliqua viſiōe: q̄ nō ſit viſio dei nō manet ſub rōne btitudinis. ¶ Ad 7ᵐ dōm: q̄ nō ſolū in illis in qb⁹ aggregatū ē maius bonū q̄ aliqō ſimpliciſſimū ē ponenda btitudo in pl̄ibus ⁊ nō in altero tm̄. Sed ēt in iſtis i q̄bus ſunt bona pluriū rōnū q̄ in altero tm̄: ꝛ aūt deus aut creatura ſit maius bonū q̄ alterꝝ tm̄. ſ. ſolū: cū ambo ſint plura bona pluriū rōnū q̄ ſolus deus. Uel pōt dici q̄ ꝛ deus vel viſio beata non ſint maius bonū q̄ ſolus deꝰ tm̄: tñ ambo ſūt maius bonū creature q̄ alterū tm̄: btitudo aūt creature nō ꝺſiſtit in ℬ qō ē maius bonū ſimpliciter ⁊ in ſe: ſꝛ in eo qō eſt maius bonū creature: ⁊ ℬ in genere boni diligibilis amore cōcupiſcentie. ¶ Ad 8ᵐ dōm: q̄ ibi eſt equocatio vltimi: qz qñ qō in gñalibꝰ ⁊ coꝛpalibꝰ nō eſt dare vltimū ibi accipit vltimū ꝑ termino motus ad quē: qñ vo dī: q̄ btitudo ē vltimus finis vltimū accipit ibi ꝑ eo: qō ſūme getat appetitū intellectiuū: quo habito nihil maius querit: ⁊ talē vltimū hñ ꝺtingit dare: ꝛ nō ꝺtingat vltimū ꝑ mō dcm̄ ſuppoſita perpetuitate gñationis. Uel pōt dici q̄ ꝛ in inferioribꝰ ꝑticularibꝰ p accīs ordinatis: ſicut ēt ⁊ in cauſis efficiētibꝰ nō ꝺtingat dare ꝑmuꝫ vel vltimū ſuppoſita perpetuitate cauſata in iſtis q̄ in illis i vno quoq; p reſpcm̄ ad cās exī ſe ordinatas eſt dare primū ⁊ vltimū. Itē ꝑᵐ ⁊ cā ꝑma eſt deus añq̄ nulla alia. Itē finis ēt vltimus vniuſcuiuſq; cā eſt aſſimilari deo q̄ᵐ poſſe eſt ſm ſuā nām. ¶ Ad 9ᵐ dōm: q̄ qñ aliqd dicitī ens rōnis dupliciter. vno mō hītudo alicuius intellecti ad rōnē: ſicut ℬ qō dico eē intellectiū nihil ponit in re intellecta realiter: aliogn nihil poſſet eē intellm: qz i nihilo nihil realiter pōt poni: ⁊ ens rōnis ſic dcm̄ nō eſt ſpēs q̄ ē in intellu vl aliqua talis ſpēs ſit vt actus intelligendi: nec aliqd q̄ ſit in intellu ſicut i ſubo ⁊ ens rōnis ſic dictū nō eſt btitudo: vñ ponere in ea ꝓceſſuꝫ in infinituꝫ nō multū facit ad ꝓpoſitū. Alio mō dī eſſe ens rōnis: res vere q̄ ſunt in intellu ſic eſt ſpēs: vel hītus ſcie: vel actus intelligēdi: ⁊ de tali re loq̄ndo nō ē oīs res realis ſed q̄dā res talis: ⁊ ꝛ in actu rōnis poſſit eſſe ꝓceſſus in infinitū: inq̄tū in eodē intellu aliquo ē infinita ſucceſſio intellectionū: tñ in vna ⁊ eadē intellectione nō oꝫ ponere talē infinitatem: btitudo autē non eſt collectio oīuꝫ itellectionū: q̄ pñt eē in eodē itellectu: ſed ē aliqs vnus actus nūero: ⁊ iō nō oꝫ in btitudine ponere talez infinitatē. ¶ Ad 10ᵐ dōm: q̄ btitudo creature ꝛcludit oē bonū nēcium ad pfectionē creature nō eſſentialiter: ſed cōſcatiue: qz nulla creatura pōt eē beata: niſi hēat oīa: q̄ ad ſuā pfectionē ſūt neceſſaria. Sic aūt ꝛcludēs oē tale bonū nō ſicut ſpm: qō eſt btitudo ꝑe ⁊ forma liter loquēdo: ſed ſicut eius obm: inq̄tū deus eſt obm btitudinis creature. ¶ Ad vndecimuꝫ dōm: q̄ aīa in

ſua creatione

sua creatiõe hz qcqd est de integritate sue nãe: nõ aũt hz qcqd requiritur ad suũ bene esse: z ad suam pfectionẽ secũdam in qua ꝺsistit btitudo: z iõ nõ oz q̃ sit beata a creatione. ¶ Ad izm dõm: q̃ sicut est dare esse effectiue loq̃ndo p̃ter esse diuinu: qõ est cã effectiua oĩum regritur in creato aliqõ eẽ creatũ: quo formalr ẽ ita p̃ter beatitudinẽ diuinã q̃ fruimur deus ẽ beatus: z que est cã effectiua oĩs alterius btitudinis regrit aliquid creatũ in creatura beata: qõ sit eius btitudo q̃ formalr est beata. ¶ Ad izm dõm q̃ supposito q̃ maioz sit vã: lz creatura nõ hẽat cãlitatẽ in deo: cũ aliqua creatura põt hr̃e cãlitatẽ respectu alicuius effectus diuini: sicut gr̃a in aĩa hz cãlitatẽ cãe formalis: ita qñ dr̃ q̃ deꝰ nõ põt facere beatũ nisi vt adeptus quadã adeptiõe creata nõ ponit adeptio cãlitatẽ in deo: sed q̃ sit cã formalis creature beate inc̃ztũ beata: sicut albedo est cã formalis albi inc̃ztũ albũ ẽ: vñ falsa ẽ minoz. ¶ Ad 14m dõm: q̃ ad hz: q̃ deus z adeptio dei sunt vnus finis: vt p̃dictũ ẽ: nõ oz q̃ hẽant diuersas rões: lz sufficit q̃ posint cõcurrere ad aliq̃z vnã rõnẽ vnũ in recto: z aliud i in obliquo: sicut ad rõnẽ accñtis ꝺcurrit subꝺ z genus accidentis: vñ põt dici: q̃ inc̃ztũ ꝺcurrũt ad vnã rõnẽ sunt inseparabilia rõne: lz vnũqõq; eoꝝ fm se ꝑpriã habeat rõnẽ. ¶ Ad 15m dõz: q̃ btitudo creature nõ ponit q̃ hẽt defectibilitatẽ actualẽ ãnexã vel futurã in actu: ita btitudo creature põt cẽ illud: qõ hz defectibilitatẽ potẽtialẽ: z sic beatitudo creature hz defectibilitatez: nõ aũt opz: q̃ primo mõ hẽat. ¶ Ad 16m dõm: q̃ actus purus z simplicissimus nõ põt venire ad ꝺstitutionez terty p̃ ꝺpositionẽ talis: tñ actus põt ꝺstituere rõnem alicuius vna cũ alio: z cẽ de rõne alicui⁹ mõ quo cã ẽ de rone effcũs: z sic deus cõcurrit ad rõnẽ ꝑticularis creature. ¶ Ad 17m dõm: q̃ dato q̃ nullũ accñs creature poſſet ꝺiũgere deo: qõ ẽ bonũ infinitũ ipam creaturã effectiue loquẽdo: tñ accñs creature põt formalr ꝺiũgere deo. Itez ẽt nõ habeo p̃ incõuenienti: q̃ aliq̃ res finita z creata posset ẽt effectiue ꝺiũgere ipsi infinito deducẽdo ad eq̃litatẽ nãe ipsius infiniti. ¶ Ad 18m dõm: q̃ qñ aliqd icludit plã vt ptes reales sue essentie fic nullũ ipoꝝ p̃dicar̃ de ipso. Sz qñ aliqd icludit pla vnũ qõ est realr ipmmet aliud vt cãm: tũc alterꝝ corũ q̃ includunt põt p̃dicari de eo: qõ includit talia: sic caliditas includit q̃litatẽ vt genus: z calorez vt cãz: q̃rũ alterꝝ p̃dicar̃ de ipso vt q̃litas: nũc aũt btitudo icludit adeptionẽ dei nõ p̃ mõ: lz secũdo: vñ alterꝝ coꝝ. s. adeptio dei p̃ visionez põt p̃dicari de ea essentialr. ¶ Ad 19m dõz: q̃ minoz est falsa: z ad ꝓbõnem dico: q̃ lz nõ capiat̃ a creatura rõnali captiõe ꝓphẽsionis: capit̃ tñ ab ea captõe attinctiõis: qz ab ea vt cognitũ attigit̃ vt amatus: z talis captio sufficit ad hoc qõ deus delectet creaturã. ¶ Ad argumẽta in ꝺriũ facta q̃ztũ ad ꝑma duo sunt simplr ꝺcedenda. ¶ Ad tertiã rõnẽ dõz q̃m ad hoc qõ dicit: q̃ deꝰ nõ diligit̃ appetitu ordinato gr̃a creature: siue vt cõmodũ creature: dico q̃ veꝝ ẽ ꝑncipaliter loq̃ndo: sed scõario bñ põt diligi appetitu ordinato vt cõmodũ creature: vel vt gr̃a creature: ita. l. q̃ deus diligat̃ a creatura: z vt suũ cõmodũ: z ꝟ amore ꝺcupic. Diligat cũ amore amicitie: vt ad cuius honorẽ vult oĩa eẽ q̃ sunt: z ad suã btitudinẽ z oĩa talia. ¶ Notãdũ aũt: q̃ qñ dr̃ ꝟ aliqd amari amore ꝺcupie nõ ẽ intelligẽdũ de ꝺcupiscentia sensus: q̃ ẽ circa delectabilia sensibilia: z ꝑcipue circa delectabilia tactus. Sed dicimus amari amore ꝺcupie qcqd amat̃ vt cõmodũ z pfectio alicuius gr̃a cuius illud cõmodũ amat̃: illõ aũt dr̃ amari amore amicitie: cui aliqõ bonũ gr̃a sui desiderat̃: sicut amicũ diligimus: nõ qz petimus cũ ad comedendum: vel ad bibendum: vel aliquid tale: sed qz ei volumus bona. Qõ. II.

Secundo Querit̃ vtrũz btitudo creature sit aggregatõ oĩũz pfectionũ creature: ita q̃ sit quedã totũ oĩs creature pfectiões icludẽs: vel sit sicut aliq̃ pfectio vt vnus actus videndi seu amãdi. Et argr̃ q̃ nõ sit ꝓ̃ lgs vnꝰ actꝰ: lz cognitio oĩũz pfectionũ: vel pluriũ: qz pfectũ est eꝝ: qõ nihil est: sed btitudo dic̃ aliqd pfectissimũ ipsi⁹ creature beate. ergo beatitudo est aliqd reale extra: qõ nihil ẽ ptinens ad pfectionem creature: tale aũt nõ põt cẽ nisi aliquod aggregatũ ex plibus: vel ex oĩb⁹ creature pfectionibus. g̃ btitudo est aliqõ tale aggregatũ. g̃ nõ est aliq̃ vna pfectio. Sz dicebat q̃ extra btitudinẽ nõ aliqõ dr̃ vltra: qz vltra vl supra eã ñ ẽ dare aliq̃ pfectionẽ ea nobiliozẽ i creatura.

Contra. Qz qñ dicit phꝰ q̃ pfcñ est eꝝ qõ nihil est nõ accipiꝫ ibi ꝟ vltra vel supra: sed ꝟ diuerso vel p̃ter: ita q̃ est sensus: qõ pfectũ ẽ extra: qõ nihil est. i. pfectũ est illud qõ ꝺcludit totũ gcqd ad pfectionez rei ptinet: sed vt pus dcñ est supponit̃ q̃ beatitudo sit aliqd pfectissimũ. g̃ ñ sufficit ad btitudinez q̃ aliqd sit supra ipsam vel vltra nobili⁹ ea: sed necio regrit̃: q̃ nihil ad pfectionẽ ptinẽs sit ab ea diuersum z nõ in ea ꝺclusum. ¶ ℟. Nãlis alicuius pfectio dz ꝺcludere oẽm pfectionẽ. Sz btitudo vt videt̃ ẽ nãlis ꝑfectio ipsi⁹ beati. g̃ btitudo icludit oẽm pfectionẽ z ipsius bti. g̃ nõ dicit aliquẽ vnũ actũ. ¶ ℟. Manẽte btitudine circũscripto oĩ ab ea diuerso: adhuc põt itelligi btũs manere i tali btitudine: sed nõ est dare aliquem vnũ actũ: g̃ circũscripto ab oĩ eo diuerso faciat btm̃ eẽ btm̃: sicut pz: q̃ visio sine dilectione z amore nõ posset facere quẽcũq; btm̃ esse: nec ẽt dilectio z amoz sine visione: btitudo g̃ nõ est aliqs vnus actus: sed ẽ aggregatio oĩũz: vel saltẽ plium pfectionũ. ¶ ℟. Illud ad qõ ptinẽt bona corꝑis z aĩe nõ ẽ aliqs vnus actꝰ: lz aggregatio plium pfectionũ btitudo hoĩs est hꝫ actus. g̃ ꝛc. ma. supponit̃. mi. ꝓbat̃: qz ad illud: qõ resũpto corꝑe fit maius extẽsiue vel intẽsiue ptinet vna cũ bonis aĩe ad bonũ corꝑis: sed renũciatio sanctoꝝ lz oĩs resũpto corꝑe ẽ maioz saltẽ extẽsiue. g̃ ad btitudinẽ ptinẽt bona aĩe z corꝑis: z sic pz maioz. ¶ ℟. Illud: qõ requirit plres actꝰ nõ facit i vno actu: sed btitudo ẽ hꝫ: qz btitudo nõ ẽ sine visiõe z amore dei. g̃ saltẽ ẽ plũ aggregatio. ¶ ℟. Oẽs pfectões ipsius beati hñt reduci ad btitudinẽ: sed oĩa talia nõ p̃nt reduci ad aliquẽ vnũ actũ numero. g̃ btitudo alicui⁹ bti nõ ẽ aliqs vnꝰ actꝰ nũero. Ma. supponit̃. mi. ꝓbat̃: qz diuersa spẽ non hñt reduci nisi ad vnũ. g̃ sic̃ pz: q̃ hõ z asinꝰ nõ hñt reduci nisi ad aĩal: qõ est vnũ gñe subalr tm̃ z nõ vnũ nũero: lz diuerse pfectiões ipsi⁹ bti dr̃nt spẽ. g̃ oẽs pfectiões ipsius btm̃ nõ hñt reduci ad vnũ numero: z sic pz minoz. ¶ ℟. Btitudo dicit aliqd ꝑ qõ creatura btã deo cõiũgitur: sed illud quo creatura deo ꝺiungitur nõ ẽ aliqs actus vnꝰ nũero: sed plres: qz ꝺiũgunt̃ z ꝑ modus z per amorẽ. g̃ ꝛc. ¶ ℟. In visione beata videnꝫ pla: lz plificata nõ p̃nt videri vna rõne: siue vnico actu: qz actus hñt plificari per plalitatẽ obꝝ. g̃ dato q̃ nõ eẽt visio btã ad ꝟ seq̃t q̃ nõ sit nisi vnꝰ actꝰ numero: lz plures. ¶ ℟. In eo q̃ est vnꝰ actꝰ nũero nõ ꝓuenit eẽ ꝓcessus in infm: lz btitudo hoĩs icludit ꝓcessũ i infm. g̃ ꝛc. ma. supponit̃. mi. ꝓbat̃: qz cũ nullus intellꝰ creatꝰ ꝺphendat deũ: polẽ ẽ sp eũ videri maius z clarius q̃ videat̃

a quocũq; beato: tũc ät bti appetitus appeteret eũ clari⁹ videri q̃ videat: aut nõ. Si dicas q̃ nõ. ꝺ: nãle ē cuilibet appetere maius bonũ sibi posse q̃ sit. aut ḡ hẽbit q̃ appetit: aut nõ: si dicaꝫ q̃ nõ: legẽ inconueniẽs. ſ. q̃ btũs non erit beatus: q̃ vsus est btũs: nisi ḡ hꝫ q̃ desiderat: si sic ẽt habeo ꝓpositꝫ. ſ. q̃ si in infinitũ plus ꝛ plus appeteret deũ videre: ꝛ in infi^m plus ꝛ plus videbit: qz qualibet visiõe data ꝺuenit dare vlterius perfectionẽ: ꝛ sic in visione beata erit ꝓcessus in infi^m: ꝛ per ꝺñs pꝫ minor. ¶ P. Btitudo pfecte faciat appetituꝫ: sed aliqs actus vnus numero nõ põt faciare appetituꝫ vnũ nũero creature beate: qz creatura rõnalis oẽm appetit pfectionẽ sibi debitã. ḡ nõ est aliqs actus vn⁹ numero: sed est aggregatio plũm pfectionũ ples pfectiones ꝓplectens. ¶ P. Btitudo creature ꝺz esse magis ꝓposita beatitudini diuine: sed nõ eẽt nisi eẽt cõposita ex plib⁹ pfectionib⁹. ¶ P. Ubi est dare pte ꝛ totꝫ nõ est dare sũmũ bonũ ꝺsistere in pte sed in toto: qz totũ semp ꝺicit aliqd cõpletius pte: sed aggregatio oĩum pfectionũ loquẽdo ẽt de pfectionibus: q̃ amant amore ꝺcupie: sicut ea que aliqs diligit vt cõmoduꝫ suũ se hñt ad aliquã pfectionẽ verã: vt totũ ad pte. ḡ sũmum bonũ creature beate ẽt loq̃ndo de diligibili amore cõcupiscẽtie nõ est aliqs vnus actus: vel vna pfectio numero: sed aggregatio oĩum pfectionũ diligibiliũ amore ꝺcupie: sed sicut superius ꝺcm̃ est sũmũ bonũ ipsius creature diligibile amore ꝺcupie ē btitudo. ḡ btitudo creature nõ ē vnus actus numero: sed aggregatio omnium perfectionũ ipsius. ¶ Sz ꝺ: pfectio ꝺz rñdere pfectibili: sed pfectibile pfectione: q̃ est btitudo est vnũ numero: puta hõ vel asinus. ḡ btitudo creature est aliq̃ vna pfectio: siue aliqs actus vn⁹ in nũero: ꝛ nõ ples.

De ista qõne non vidi ꝺuersas opiniões. ꝛ si forte eẽnt rõnes q̃ possent adduci ad ꝓbandũ btitudinẽ eẽ aggregationẽ oĩum pfectionũ sunt tacte in arguẽdo: ad quã nõ pñt adduci alie: q̃ essent maioris valoris. ¶ Quãtũ ḡ de qõne querẽdo intẽdo ꝓbare q̃tuor ꝺclones. Prima ē: q̃ suba creature: que ꝺz beatificari nõ est beatitudo. Scꝺa ē: q̃ nec aggregatũ ex suba ꝛ accñte vno vel plibus. Tertia est: q̃ nec aggregatũ ex oĩbus pfectionib⁹ accñtalibus. Quarta est q̃ sit aliqs actus vnus numero. p^m ꝓbo trib⁹ rõnibus. ¶ Prima talis est: illud qõ ē indifferẽs ad vtrũq; oppositoꝝ nõ est essentialr alteꝝ illoꝝ: ꝛ hec satis est plana: qz qõ est indifferẽs ad vtrũq; oppositoꝝ põt stare cũ quolꝫ illoꝝ saltẽ successiue: vnũ aũt oppositoꝝ nõ põt stare cuꝫ altero illoꝝ: ex quo plane accipit maior accepta. ſ. q̃ est indifferẽs ad vtrunq; ꝛc̃. sed suba creatura q̃ nata est btificari ē indifferẽs ad btitudinẽ ꝛ ei⁹ oppositũ ꝑm miseriã: ꝛ ꝫ satis pꝫ: qz ídem ē indifferẽs ad hoc q̃ saluari possit ꝛ dãnari. ḡ suba creature: q̃ nata est btificari non est beatitudo. ¶ Scꝺa rõ talis est: beatitudo cadit sub merito: sed nullius ꝓprie loq̃ndo suba creature cadit sub merito: qz suam meret suba. ḡ suba creature: q̃ nata est btificari nõ ē eius btitudo. ma. de se plana est: qz status iste ꝺr status vie: qz status merẽdi btitudinẽ ꝛ pficiendi in statu isto ĩ merito btitudinis. minorẽ aũt declaro. ¶ Ad cuius euidẽtiaꝫ est sciẽdũ: q̃ nullus ꝺr mereri: qõ suũ est: siue sit suum donatione: siue aliq̃ alia rõe: dũmõ sit suũ simplr: vñ aliqs ñ ꝺat alicui equũ ꝓprie loquẽdo: sed est reddere vicissitudinẽ cuiusdã rectitudis: vñ qñ aliqs tz aliqd ita q̃ ꝺz mereri illõ simplr nõ eẽ suũ: ſz eẽ suũ si illud meret: ꝛ si ñ auferẽdũ meret sibi eẽ. Cui⁹ rõ ē q̃ mereri aliqd est facere illud debitũ sibi ꝛ debere eẽ suũ: nullꝰ aũt facit debere esse suũ qõ iã suũ est: ex quo põt accipi illa ꝓpõ. ſ. q̃ nullus meret illud: qõ hꝫ: vel illud: qõ si hẽat si mereat auferat ab eo: ſz nulla creatura ꝑt mereri subam suã: qz nõ põt eã mereri vt q̃ nõ hꝫ: qz ꝑus hꝫ subam q̃ mereat: qz siue mereꝫ: siue demereat sp sibi remanet suba sua sicut in beatis. ḡ suba creature: q̃ nata ē beatificari nõ cadit sub merito: ꝛ ꝫ fuit minor. z° ẽt posset minor ꝓbari: qz meret aliqs sibi in aliquo qõ nõ est suũ anteq̃ mereat: qz sub merito cadere non põt. Sz nihil prius põt eẽ ipsius creature q̃ sua suba. ḡ nõ põt mereri subam. ȝ° põt sic ꝓbari ex eis: q̃ cadũt sub merito habeo laudari vel vituperari: sed ex vlibus nullus laudat vel vituperat. ḡ nec nã creature: nec eius suba: nec ea q̃ eã sequunt ex necessitate cadũt sub merito vel demerito. ¶ Tertia rõ talis est: btitudo ē bonũ diligibile amore ꝺcupie: sed suba creature: q̃ ē nata btificari nõ ē bonuꝫ sic diligibile ab ea saltẽ in ordine ad ipsam. ḡ suba creature: q̃ nata est btificari nõ sic diligibilis ab ea saltẽ in ordine ad ipsam nõ põt eẽ beatitudo. vtrãq; assumptã ꝓbo: ꝛ p primã. ſ. q̃ btitudo ñ est ꝛc̃. qz sicut ꝺcm̃ ē in pñti qõne illud ꝺr amari amore amicitie: q̃ aliqs diligit sicut q̃ꝺam psonã cui vult bonũ: sicut aliqs diligit amicũ: illud ät ꝺr amari amore ꝺcupie q̃ aliqs amat vt suũ ꝺmodũ: sicut aliqs ꝺr diligere vinũ: vel cibũ: vel sanitatẽ: vel aliqd sile: sed ꝺstat: q̃ btitudinẽ nõ diligimus sicut q̃ꝺã psonaꝫ cui bonũ velimus: sed vt nr̃m ꝺmodũ. ḡ btitudo ē bonuꝫ diligibile amore ꝺcupie. Mi. ꝓbo. ſ. q̃ suba creature q̃ ꝺz btificari nõ ē bonũ sic diligibile. ¶ Ad cui⁹ cuidentiã sciẽdũ ē: q̃ aliqd ꝺr dupliꝛ diligi amore ꝺcupiscentie vno mõ: sic aliq̃ pfectio ei inhereꝫ: gra cuius diligit sanitatẽ vl sciaꝫ: vl aliqd tale. Alio⁰ ꝺr aliqd aliõ amari amore ꝺcupie: sicut illud: a quo ꝓuenit talis pfectio sicut si aliqs ꝺicat amare mulierẽ: a qua venit delectatio: vel medicinã a qua venit sanitas: mõ sic facilr põt patere: q̃ creatura amore ꝺcupie nõ diligit suã subaꝫ: qz nõ diligit vt q̃ꝺã pfectio supaddita vt cui inhereat: nec ẽt ꝑt diligi a creatura sua suba. z° ẽt mõ: qz qõ diligit isto mõ amore ꝺcupie ordinat ad illud sicut ad finẽ: tñ ex cõcupito ꝺz acgri aliq̃ pfectio sicut medicina ordinat ad illud: qõ sanat sicut ad finẽ: ꝛ delectabile ad illud: qõ delectatur: sed suba creature nõ põt ordinari ad ipsam creaturã sicut ad finẽ: qz creatura non ē finis sube sue: ĩmo ecꝺ est in creatura ꝑter subam ordinat ad ipsam subaꝫ sicut ad finẽ. ḡ suba creature nõ est diligẽda amore ꝺcupie z° mõ: ꝛ sic nullo mõ: ꝛ hoc respectu sui: ꝛ hoc iõ ꝺico qz respectu alterius creatura põt diligere suã subaꝫ aliquo mõ amore ꝺcupie: sicut qñ diligit se eẽ ad honorẽ: sicut. n. vult se ĩ ordie ad aliqd quo eius finis ꝺstituit. ¶ Scꝺo ꝓbo scꝺaꝫ ꝺclonem. ſ. q̃ nõ sit aggregatũ ex suba ꝛ accñte adduco tres rõnes: ꝑma talis ē: qñcũq; aliq̃ duo ꝑm se tota ꝺponũtur. ergo illud: qõ est ꝑs btitudinis nõ põt stare cũ miseria: vt iã ꝺcm̃ est. ḡ suba creature nõ est ꝑs btitudis: ꝛ per ꝺñs btitudo creature nõ ē totũ aggregatũ ex subꝭ stãtia ꝛ accñte vno vel plib⁹. Dico aũt ꝑz se tota: qz nõ aliq̃ duo nõ se tota opponerent: vt si ponerẽt: q̃ albũ ꝛ nigrũ includerent formas subiuis eisdez: qua pone facta albũ ꝛ nigrũ nullo mõ opponerent ꝑm se tota: ſz ꝑm rõnes formales nõ ꝑm subas: tũc ꝑs vni⁹ bene stare posset cũ altero: sicut pars albi supposito q̃ albũ diceret totũ oppositũ ex subo ꝛ accñte starꝫ cũ nigro: ſz in eis q̃ ꝑz se tota ꝺponunt: nec totũ cũ toto: nec ꝑs cuꝫ ꝓte põt stare: sic. n. albedo nunq̃ stat cũ nigredine: ita nec aliqd qõ sit de cẽ⁹ albedinis stat cum nigredine.

Aliqdamari amoꝝ cõcupiscentie dupliꝛ contingit.

Ex bis

Ex bis pz maior. mi. aũt supponit: r qꝫ miseria r btitu
do fm se tota opponunt. 2ª talis. ē illud qđ est indiffe/
rēs ad aliqua duo nō vī eē magis ps vnius q̄ alteri⁹:
sed ostat: qꝫ suba creature ē indifferēs ad btitudinē r
miseriā. g̃ nō pōt eē pars miserie nec btitudinis. ¶ 3ª
talis ē: tota btitudo cadit sub merito. g̃ suba nō pōt eē
ps btitudinis: nec p ons totū aggregatū ex suba vel ac
cidēte vno vel plibus pōt eē btitudo. Sed ad ꝟ posset
aliqs dicere: qꝫ sicut agēs nāle: lz nō attingat fm se ad
eēntiā mere faciendā: tñ attingit ad mām faciendam
eē sub forma: r ita dz stare ꝓpositū: ita ille: g mereť: lz
nō mereat subam suā fm se: qz cū cā forme cū aliqua
pfectione accñtali q̄ expectās in prima: sicut ē mō vl
aliqd tale dicēt mereri aggregatū ex suba r accñte: r,
sic ad hoc lz non sit sic absolute: qꝫ suba cadat sub me/
rito vī qꝫ cadat aggregatū ex suba r accñte. Sz hoc nō
valet qꝫ lz aliqō aggregatū mereat nō mereť illud vt
beatitudinē: sed mereť illud vt beatū eē: sicut in dealba
tiōe faciēs nō facit albedinē ppie: sed albū esse ex
quo fit accipio: qꝫ sicut dealbatio ad albedinē r ad al/
bū: ita ēt q̄tū ad ꝓpositū ptinet mereri ad beatuz eē r
ad btitudinē: sed sic est qꝫ lz albū eē includit q̃dāmodo
aggregatū ex subo r accñte: albedo tñ includit solū q̃/
litatē. g̃ simplr lz btīn eē includit p̃ter btitudinē suba3
beatificā: tñ btitudo qua aliqs est bñs nō includit nisi
ptē accñtalē: r sic pz qꝫ illud: qō cadit sub merito mō q̃
remuneratio cadit sub merito nō potest esse aggrega/
tū ex suba r accñte. ¶ Quarta talis ē. btitudo vt supra
dcm ē ē bonū diligibile amore ꝓpie: sed aggregatū
ex suba r aliquo accñte nō est sic diligibile a creatura
respectu ipsius. g̃ rē. maior pz ex dictis. mi. pbať: qꝫ cō
positū ex suba creature r aliquo accñte: qō est aliq̄ per
fectio superaddita inherens ipsi creature vt sanitas: vel
aliqd hꝺ cū ꝓpositum ex suba r accñte nulli inhereat:
nec est aliqd qō ordineť ad talē pfectionē acgrendaz:
cū aggregatū ex suba r accñte non ordineť ad creatu/
rā sicut ad finē: aliquo aūt alio modo se hz creatu/
ra ad illud: qō ab ea diligiť respectu sui amore ꝓpie:
vt. s. sibi ꝓpiscat: r sic pz minor. ¶ Tertiaz p̃nē sic. s.
qꝫ btitudo nō est aggregatio ex oīb⁹ pfectiōib⁹ pbo tri
bus rōnibus. ¶ Quaꝛ pª talis est: sicut iā dcm ē tota
beatitudo cadit sub merito. Sed pz ex dictis: qꝫ q̃daz
accña sunt: q̃ non cadunt sub merito: sicut illa: q̃ conse/
quunt nām r dñr nāles ꝓpietates. g̃ btitudo non est
aggregatio ex oīb⁹ accñtib⁹ supueniētib⁹. ¶ Scda ta
lis est: r pbat qꝫ si aggregatū ex oībus talibus accñti/
bus dz dici btitudo: p̃cipue hoc eēt veꝛ de accñtibus:
que ꝓueniunt spāliter rōnali creature: sicut amare vi/
dere r delectari: sed aggregatū ex oībus talibus nō po
test dici beatitudo. ergo rē. Ma. suppono. mi. pbo: ga
effectus beatitudinis nō ē ps ipsius: qz effcūs non pōt
esse ps siue cause: sed delectatio quā hz btūs de btitudi
ne est qdā effcūs btitudinis r cātur a btitudine. g̃ talis
delectatio vt est quoddā accñs r suba spūalis nō ē ps
btitudinis: nec p ons beatitudo est aggregatio ex oīb⁹
accñtibus pertinentibus ad subam spūalem. ¶ Ter/
tia rō talis est: qz si btitudo ponit esse aggregatū ex oī/
bus: ꝟ nō est nisi pp euidentiā totius aggregati ad su/
as ptes: lz sicut aggregatū ex oībus accñtibus spūalib⁹
est aliqd nobilius aliquo vno illoꝛ ita aggregatuz ex
oībus accñtibus spūalibus r corpalibus simul est pfe
ctius q̃ spūalia tñ: r tñ pp talē p̃eminentiam nō pōt
poni: qꝫ btitudo sit aggregatū ex oībus accñtibus spūa
libus r corporalibus: sic pz per oēm: g lz ponat accña
corpalia deseruire instrūalr: nō tñ pōt esse de eēntia bti
tudinis vel felicitatis. ergo pp talē p̃eminentiā totius
ad ptē: nō oz ponere: qꝫ btitudo sit aliqd aggregatuz ex
oīb⁹ accñtibus: r non sit aliqō illoꝛuz: ꝟ ēt pz facilr p
actus intellectus: r per affectiones qb⁹ beati intelligūt
res in ꝓprio genere: r ad eas afficiunt: q̃ sibi inuicē fre/
quenter succedūt: est tñ btitudo vna r cadē numero i
ꝑpetuū permānsura. ¶ Quartā. s. p̃nē. s. qꝫ sit vn⁹ actus
ꝓbo: r p̄ qꝫ sit actus: qui est opatio ꝓbo sic: qz beatitu/
do oz qꝫ sit illa perfectio in beato: q̃ est actualissima: lz
hec ē aliqua opatio pfecta. g̃ rē. sed ēt opatio manens:
qz btitudo est quo beatus efficiť formaliter pfectus: lz
hec est opatio manēs: ex hoc. n. qꝫ aliqs est in actu vo/
lendi vel intelligēdi: hz qꝫ sit pfectus calefaccre: vel fa
cere actionē transeuntē nō facit agentē eē pfectū: sed
supponit ipm pfectū eē: r iō opz qꝫ btitudo sit opatio
manēs. Qz aūt sit actus talis r nō aggregatio plium ꝓ
bo sic: qz oz qꝫ beatitudo inter bona diligibilia amore
ꝓpiscētie sit aliqō bonū optimū: vel fm ꝓpationē to
tius ad ptē put totū est nobilius pte: vel fm ꝓpationē
diuersi ad diuersum put vna pfectio ē altera nobilioz:
sed non fm primā: qz sequereť: vt dcm est: qꝫ ex oībus
accñtibus eēt aggregatū. ergo relinq̃t: qꝫ sit bonū opti
mū r nobilissimū fm ꝓpositionē diuersi ad diuersuz.
Ex hoc sic arguo vlterius: sicut deductū est: beatitudo
est actus nobilissimus: seu aliqua pfectio nobilissima
respectu oīum alioꝛ: sed inter plures pfectiones adin/
uicem ordinatas nō est dare nisi vnaz nobilissimam
saltē q̃tū ad eas: que dīnt spē: r iō oz qꝫ sit solū vna nu
mero eiusdē spēi: qz btitudo si ponāť plres actus eiusdē
spēi: aut est plures actus numero simul exītes: aut suc
cessiue. primo mō nō pōt eē: qz duo econtra eiusdē spe
ciei nō pñt simul inesse eidē pfectibili: nec scdo mō: qz
btitudo ē ꝑpetua visio: oz dicere qꝫ btitudo sit aliquis
actus vnus numero: r hoc idē potest ꝓbari sic: illa quo
rū vnū est forma pficiens nō hñt vnitatem adinuicez
simplr fm veritatez: sed vnitatem fm gd. s. vnitatem
ordinis: sicut exercitus vel aliqd tale. Sed si ponať qꝫ
btitudo includat plres pfectiones: iste perfectiones nō
pñt sic se habere qꝫ vna sit forma pficiens alteram: si/
cut pōt patere p oēs actus deducēdo: siue pfectiones: q̃
ad btitudinē pñt ptinere. ergo si ponať: qꝫ beatitudo i/
cludat plres pfectiones: r qꝫ dicat aliqd vnuz fm gd. s.
ordine: r non aliquid vnū simplr: qō non vī ꝓbabile:
qz btitudo vī importare aliqd vnū simplr: vel sicut ex
ptibus ꝓpositū: quaꝛ vna sit pfectio alterius: vel sic ali
qua vna pfectio: r qz nō pōt esse tale totū: vt de se pz. g̃
oz qꝫ sit vna perfectio numero: r ꝟ q̃tū ad p̃nem suffi
ciunt. ¶ Ad pm dom: qꝫ nō est sic intelligendum perfe
ctū est illud ex̄ qō nihil est sic qꝫ nō est pfectū nisi totū
vniuersum: sed intelligendū ē q̃tum ad ea: que sūt de
essentia rei: vt. s. tunc dicať res perfecta qñ nihil perti/
nens ad eius eēntiam sibi deest: r sic dī beatitudo pfe
cta: qz nihil qō icludiť in eius essentiā sibi deest: qꝫ aūt
dī qꝫ beatitudo ē qd pfectissimū: r ex hoc nō sequitur:
qz nihil sit a btitudine diuersū: sed qꝫ nihil ē de eēntia
btitudinis qꝫ sibi desit: qz cū dicitť: qꝫ btitudo est qd p/
fectissimū intelligēdū ē nō p ꝓpationē totius ad ptez
que in nobilitate excediťur: sed per comparationez di
uersarum perfectionum adinuicem: quaꝛ vna est al/
tera nobilioz: in quo perfectissimo non opz oīa alia in/
cludi: posset dici qꝫ alie perfectiones apertissime: lz nō
sint infra beatitudinem per dignitatez essentie: sunt tñ
infra eam quantū ad causalitatem: qz omnia in beati/
tudinis causalitate aliquo modo includuntur saltem
fm genus cause finalis: qz perfectiones essentie super

addite ordinantur ad beatitudinem sicut ad finem: ꝛ per hoc ps ad 2m: qꝫ fm qꝫ inducebaꝫ ꝺ rñdenteꝫ nō est ꝺ solutionē data. ¶ Ad 3m dōm: qꝫ aliqd pōt dici pfectio vlis alicuius causalr: qz est in aliquo gñe cause: q ē cā oiuz illoꝝ q̄ ptinēt ad id cui9 dr pfectio vlis ꝺco mitatiue: qz. ſ. exigit: ꝺcomitatiua oium illoꝝ q̄ ptinēt ad pfectionē eius: cuius dr pfectio: vel ꝺgregatiue: qz. ſ. est qōdā aggregatū ex oibus ptibus ad pfectionē illi9: cuius dr pfectio vlis sicut ex ptibus: tūc dico ad ma. qꝫ eo mō quo aliqd est pfectō vlis alicuius eo modo iclu dit oia: que ad essendi ptinent pfectionē. Ad mi. aūt dī co qꝫ btitudo ē perfectio vlis bti p̄ ꝛ 2° mō: ꝛ ex hoc se quit̄ qꝫ beatitudo includit oēs pfectiones bti: sicut cā includit effcūs: non aūt sicut aggregatū ex partibus in cludit ptes: ꝛ iō non segt̄: qꝫ btitudo sit aggregatuz ex oibus pfectionibus beati: sed qꝫ sit cā oium pfectionū. ¶ Ad 4m dōm: qꝫ qñ in rōne alicuius aliquo mō iclu ditur extrinsecum si ponaꝫ ꝗtū ad illud qō est: nō tñ manet ꝗtuz ad illā rōnē fm quā importabat illud extrinsecū: sicut de rōne loci est qꝫ sit superficies ɔtinēs aliqd i se ꝛ aliqd a se diuersum: vñ suppositō qꝫ nullū corpus ɔtinet ab ea: lz maneret ꝗtum ad illud: qō est: nō tñ maneret ꝗ tū ad rōnē loci: ita ēt in ꝓpositō: qz de rōne sue pfectio nis ē ad hoc qꝫ sit btitudo: qz bēat secuz cōcomitantiā oium isto2: que pñt appeti: iō alio circūscripto lz ma neret ꝗtū ad illud: qō est: non tñ maneret ꝗtū ad rō nē btitudinis: nec ex �al segtur qꝫ includit aliqō q̄si par tē sue essentie p̄ter illā pfectionē: fm qꝫ exigit alioꝝ p fectionū cōcomitantiā de eo ad qō ptinēt bona corpo ris ꝛ aīe: nō p̄ mō 3°. ꝛ ex hoc nō segtur qꝫ btitudo sit aggregatū ex oibus talibus perfectiōibus: sed qꝫ sit cā eaꝝ: vel qꝫ eaꝝ ɔcomitantiā regrat: ꝛ qꝫ dr qꝫ btitudo sanctoꝝ erit maioz corpore resumpto extensiue intel ligendū ē nō extensione essentie: ita qꝫ bēat plures par tes: tūc plus ꝗtum ꝑius: sed intelligendū est de extensiōe efficientie siue ɔcomitatiue. q. ſ. sua efficit̄ siue sua cō comitantia se extendit ad pl̄a tunc ꝗtum nunc. ¶ Ad 5m dōm: qꝫ ꝓ tanto dicit Boetius: qꝫ beatitudo est status oium bonoꝝ ꝛc̄. qz btitudo est cā finalis exigens cōco mitantiam oium bonoꝝ: que ad bonū ptinēt: non aūt ꝓp hoc: qō includat illa vt partes sue eētie: vt sepe di ctū est. ¶ Ad 6m dōm: qꝫ maioz �al veritatē de hoc qō regrit plures actus vt ptes sui: qō. ſ. non excludit i vno actu rel: qꝫ. ſ. vnus actus numero: tunc aūt btitudo reg rit pl̄es actus isto scō mō nō primo. ¶ Ad 7m dōz: qꝫ aliqua dupl̄r reducunt̄ ad aliqd sicut aliqō p̄dicabile de eis: sicut hō ꝛ asinus ad aīal: vel aliqd sicut ad cām efficientē vel finalē: sicut oia reducunt̄ in deū: mō dñt qꝫ ma. �al veritatē de reductiōe p̄ mō: nō aūt 2° modo non p̄: qz oēs pfectiones accñtales reducunt̄ ad btitu dinē sicut ad cām finalē: nō ad aliqō p̄dicabile de eis: minoz aūt econuerso �al veritatē de reductiōe primo mō nō aūt 2° mō: qz oēs perfectiōes nō possunt redu ci ad aliqd vnū numero de eis predicabile: lz posset re duci ad aliqd vnū vt ad cāz. ¶ Ad 8m dōz: qꝫ nō oē q̄ creatura beata cōiūgit̄ deo est beatitudo fm illud: qō sume ꝺiungit̄: ꝛ p̄ncipalissime tale nō ē pl̄es actus: sed vnicus: lz plures actus regrāt ɔcomitanter. ¶ Ad 9m dōm: qꝫ in btitudine dñr pl̄a esse vt secūdaria oba: sed vnū vt p̄m ꝛ p̄ncipale obm: nō aūt actus plurificantur fm scōaria oba: sed penes p̄m ꝛ p se obm: ꝛ iō nō oz qꝫ in visione sint plures actus vidēdi sed vn9. ¶ Ad 10m dōm: qꝫ ma. ꝓz veritatē saltē ꝗtū ad actus in qbus nō est successio: sed ad minorē rñdeo p interemptionem.

Ad ꝓbationē dico: qꝫ lz deus sit possibilis videri clarius q̄ videatur: nō tñ beatus appetit hoc: qz nihil appe titur nisi ordinate: ꝛ nullus vult assequi ordinata volū tate: nisi illud: qō est sibi debitum: lz nullum est debitū videri clarius q̄ videaꝫ. ¶ Ad 2m dōm: qꝫ beatitudo perfecte faciat appetitum vna cum ɔcomitantibus ip sam: ꝛ sic vnus actus cum suis cōcomitantibus potest saciare appetitum: vel potest dici qꝫ remūneratio dicit saciare appetitum rōne sue causalitatis in ꝗtum ē ipa cā finalis illoꝝ: q̄ cū ea saciant appetitū. ¶ Ad 3m dōm: qꝫ perfectio ꝺz rñdere perfectibili in ꝗtum perfe ctibile est: mō dico qꝫ illud: qō ē perfectibile i btitudie lz absolute loquendo bēat pl̄es ptes pfectibiles: tñ in ꝗtū i btitudine perfectibili ē nō ꝺz nisi vnā potētiā p fectibilē: nisi accipiant̄ cū btitudine illa q̄ ɔcomitant̄ eā: ꝛ iō nō oz: qꝫ btitudo sit pl̄es actus ꝯcntialr ſz vn9. ¶ Ad 4m dōm: qꝫ lz btitudo sit aliqs actus vn9 nume ro: nō tñ i cōpositione in ꝗtū btitudo oio: qz lz ille act9 nō ɔponaꝫ ex gbusdā diuersis ꝺz rē ɔstituēt ib9 ci9 eēn tlā ꝓpositis ex aliq̄: qō est eꝰ obm ꝛ cui iberet: btitudo aūt diuina nō cōponit̄ ex aliquo: nec cōponit̄ cuz ali quo. ¶ Ad 5m dōm: qꝫ accipiēdo bonū sūmum p cō patōz ptis ad totū nō est tale sūmū bonū beatitudo qꝫ nō includit oē bonū creature: vel partes sue essentie: ſz dr sūmū bonū p cōparationē diuersaꝝ pfectionū adi uicē: ita. ſ. qꝫ dicaꝫ sūmū bonū: sicut nobilissima perfe ctio inter alias: ꝛ rōne p̄dicte ɔcomitantie pōt dici sū me bonū: qz exigit concomitantiā oium bonoꝝ: q̄ pos sunt a creatura desiderari. Qō. III.

Certio Querit̄ in quo actu cōsistit btitudo vtrum in actu vo luntatis vel intellectus. Et arguit̄ qꝫ in actu voluntatis: qz in illo actu est beati tudo: qui est aprior: sed amare est meli us ꝗ itelligere: qō ꝓz: qz melius ē ama re deum ꝛ non intelligere ꝗ ecōuerso. ergo ꝛc̄. ¶ ℙ. Beatitudo dr cōsistere in actu nobilissi mo habitus: ſz charitas qū ptinet ad volūtatem ē no bilissimus habitus fm aplm: q dicit. maioz aūt bonuz est charitas. ergo ꝛc̄. Sed dicebaꝫ qꝫ charitas ē nobilis sima in via non in patria. ¶ Sz ɔ. Btitudo nō hz de struere potentias vel habitus: sed perficere: sed si cha ritas q est nobilissimus bitus in via non esset nobilissi mus in patria: tūc btitudo destrueret charitatez. g̃ cha ritas est habitus nobilissimus nō solū in via: ſz ēt i pa tria. ¶ ℙ. Btitudo non negaꝫ esse in actu voluntatis: nisi qz actus voluntatis nō pōt cē primo ꝛ p se obz vo luntatis: sed nō opz qꝫ btitudo sit p̄ ꝛ per se obm volū tatiꝭ. ergo ꝛc̄. Ma. suppono ex dicto cōi. mi. ꝓbo: qz cū beatitudo sit quoddā ꝺligibile amoze ɔcupie non est primo ꝛ p se amatū: qz per prius amaꝫ id qꝫ amaꝫ amo re amicitie: sed illud est primo ꝛ p se obz volūtatis: qō est p̄ ꝛ p se amatū. g̃ oz qꝫ btitudo sit p̄ ꝛ p se obm volū tatis: ꝛ sic ꝓz minor. ¶ ℙreterea. Cōmētator ille ait: ꝛ sciētia fozis stat vbi intrat amor: sed in illo actu con sistit beatitudo q supereminet alias. g̃ beatitudo cōsi stit in actu amandi ꝛ non actu intelligendi. ¶ ℙ. cum btitudo sit sūmū bonū beati: beatitudo ꝺz magis esse in eo fm qꝫ creatura beatifica est magis bona ꝗ in eo fm quod bz esse fm gd bona: sed fm voluntatez dicit aliqs simpl̄r bonus: fm aūt intell'm dr fm gd bonus: puta bonus clericus: vel bonus artifex. g̃ beatitudo cō sistit in actu volūtatis. ¶ ℙ. In illis q̄ sunt cēlia vide tur eēlr cōsistere btitudo: sed actus intell's ꝛ voluntatis sunt cēles. g̃ eēl'r est in eis btitudo. ma. ꝓz. mi. ꝓ

batur

baſ:qz illa:q̄ ſic ſe hñt q̄ ad augmētū vnius ſeq̄t̄ augmētū alterius ſunt equalia:ſed ad augmētū cognitois ſeq̄t̄ augmētū amoris ſalte in deo:qz q̄to plus cognoſcit tanto plus diligit̄.ergo actus intell⁹ z voluntatis ſunt eq̄les.¶ P̄. btitudo cōſiſtit in ſūmo bono: ſed ſūmū bonū ē obm voluntatis.g̃ btitudo ꝯſiſtit ī actu voluntatis.Sed dicebat̄ q̄ ex hꝫ q̄ btitudo ē ſūmū bonū: nō ſeq̄t̄ q̄ btitudo ſit in actu voluntatis:hꝫ ſit eius obz.¶ Cōtra.qz hꝫ beatitudinis creature ſit illō obm ē ſūmū bonū in eo qđ h⁹: ex quo accipio iſtā maiorē: qz illa ē btitudo creature:cui⁹ p ſe obm ē ſūmū bonū inq̄ᵐ huius:ſed hic ē actus voluntatis cuius obz p̄ z p ſe ē ſūmū bonū.g̃ btitudo eſt ſūmū bonū.¶ P̄. Beatitudo nō in eo qđ nō pōt eſſe: ſed ſm cuius licet cherubin z ſeraphin nō videāt eēntiam dei z vidiſſent:ſed ī ptāte fuiſſent:hꝫ nō ē in viſione eēntie diuine:z p ons ſequit̄ q̄ ſit in amore.¶ P̄. Btitudo ē fruitio:ſed fruitio ꝯſiſtit in cognitione z amore.g̃ btitudo ꝯſiſtit in actu vtriuſq̄ z nō in altero tm̄.¶ P̄. Qñ aliq̄ duo ꝯcurrūt ad vnū tertiū:z vnū illoꝝ cōcurrit originaliʳ: z aliud ꝯpletiue ī eo:ad qđ ꝯcurrit ꝯpletiue ꝯſiſtit eēntialius z formali⁹ q̄ in eo:ad qđ ꝯcurrit originaliʳ:hꝫ btitudo ē originaliʳ in viſione diuina: in delectatiōe aūt z getatiōe volūtatis ꝯpletiue.g̃ eſſentialius ꝯſiſtit in actu voluntatis q̄ intell⁹.¶ P̄. In actu illius po ꝯſiſtit btitudo q̄ oz p̄miari:hꝫ act⁹ volūtatis ē hō.g̃ tē.ma.pz.mi. pro baſ:qz qđ eſt p̄ncipale in merito oz eē p̄ncipale in premio:hꝫ volūtas ē p̄ncipalis ī merito.g̃ tē.¶ P̄. Mobile ſm idē mouet̄ ad aliquē terminū: z geſelt ī coſic ſm idē hz moueri ad calorē z eē ſubz calozis aſſecuti: ſed ſm volūtatē habem⁹ moueri ad btitudinē ergo.g̃ p volūtatē aſſeq̄mur btitudinē:z p ons ī actu voluntatis ē btitudo.¶ P̄. In eo qđ p ſe tēq̄liʳ ꝯſeq̄t̄ creatu rā ſpūalē ꝯſiſtit btitudo:hꝫ ad creaturā ſpūalē p ſe z eq̄liter ꝯſeq̄t̄ intelligere z velle.g̃ eq̄liʳ ē in vtroq̄ z nō magis in viſiōe q̄ in amore.¶ P̄. Datis duob⁹ accñtib⁹ in iſto vī eē btitudo cui alteri ſubycit̄:ſed itelligere ſubycit̄ ipſi velle:intelligimus.n.cū volum⁹.g̃ z btitudo eſt in actu volūtatis z nō intell⁹.¶ P̄. In mera perfectōe ꝯſiſtit btitudo eēntialiʳ:ſed h̄ ē charitas vl̄ actus charitatis ſz apl̄m:q dicit ſup oia charitatē hñtes: qđ eſt vinculū pfectiōis.g̃ btitudo ꝯſiſtit in actu charitatis.¶ P̄. Btitudo eſt finis theologie z legis diuine ſz apl̄m:q dicit.q̄ finis legis eſt dilectio.g̃ btitudo ꝯſiſtit in dilectiōe.¶ P̄. Deus ē btitudo ſanctoꝝ: ſed in deo idē eſt intelligere z velle.g̃ idē ē ponere btitudinem in

Sed contra eſt: qđ dicitur (vno ſic ī alio. p Joā.3.hec ē v̄ vita eterna tē.

Rñdeo dōm:q̄ de iſta qōe ſūt diuerſe opiones:q dā.n.ponūt btitudinē ī actu itell⁹ tm̄ eēntialiʳ loq̄ndo:ita q̄ btitudo eēntialiʳ loq̄ndo eſt ſola viſio. Alij ponunt q̄ conſiſtit in actu volūtatis tm̄:ita q̄ amor ē eēntialiʳ btitudo. Alij vo ponūt:q̄ eēntialiʳ cōſiſtit in vtroq̄:ita q̄ diuerſimode z viſio z amor ē beatitudo:quoꝝ poſitio in p̄ma qōne fuit recitata de beatitudine: z adhuc alia breuiter recito q̄tuz ad id qđ ad ꝓpoſitū ptinet.¶ Sciēdū g̃ q̄ ipſi ponūt q̄ttuor btitudines:vz dcū ipm:put ē vltim⁹ finis creature:viſione beatā put ē vltim⁹ finis in gñe creature: amorez q̄ volūtas tēdit in dcū imediate vt in amatū:z amorē q̄ tēdit ī deū mediāte viſiōe:vt in id qđ amat ad videndū:ſm g̃ iſtos btitudo creature ē viſio z vterqz amor z deus ipſe:hꝫ btitudo finaliʳ z ſimpliʳ:viſio aūt finaliʳ in genere creature. Amor aūt quo tēdit in deuz imediate eſt btitudo formaliʳ ſimpliʳ. Amor aūt quo tēdit in deum mediāte viſione ē btitudo formaliʳ in genere. qualiter aūt iſta ſint z ſequunt̄ ibi recitatum eſt in p̄ma. qōne de beatitudine:z ea que ſunt contra premiſſa recitata ſunt. Unū tamē ibi eſt omiſſum ab auctoribus hō poſitiōis qđ ſupplendū eſt hic.ſ. qūo ſit intelligēdū q̄ voluntas tendit in deum ſicut in amatū:qñq̄z imediate ſine viſiōe:qñq̄z mediante viſiōe.¶ Ad cui⁹cui dētiā ſciēdū q̄ in amādo eſt aliqd:qō qñq̄z eſt mediū amandi tm̄ z non amatū:vt qñ aliqd in aliq̄ gñe ē rō amandi:z iō cinſdē actus nō ē obm amatū:ſic qñ aliqd ex aliquo habitu inclinat̄ ad amādū aliqd delectabile vel honeſtū:cui actui nō obycit̄ vt obm ille habitus:qui eſt rō amādi:qz nec de illo habitu aliqd ꝯſiderat:ſed de re exteriozi delectabili vel honeſta tm̄:ſicut etiam ſpes intelligibilis mouens intell'm eſſe mediuz tm̄ intelligendi z non medium intell'm ſaltē illo intellectu quo res exterioz cōſideraſ:qñq̄z aliqd q̄ eſt mediū amandi z mediū amatū:ſicut qñ res aliq̄ ſic amatur:q̄ pp eius amorē amat̄ aliqd aliud vna cuz ea ſic̄ mater amat maritū pp amorē filij. In hoc aūt amore aliud eſt medium amatum z mediū amandi.¶ His premiſſis ſciēdū:q̄ ſemp viſio:vel aliqua rei cognitio que oz amari eſt mediū amandi:qz nulla res incognita poteſt amari:ſed non vltimus finis in genere: non autem illud:quod dicūt eſſe beatitudinem finaliʳ ſimpliciter:z ideo videtur q̄ nō eſt beatitudo formaliter z ſimpliciter:ſed aliquid tale eſſet ſic magis beatitudo q̄ illud:qđ eſt btitudo finaliʳ in genere.ma. etiam ē falſa ſimpliciter.¶ Ad z^m dōm:q̄ ma.ſimpliʳ non hz veritatem. Ad p̄bationem eius dico q̄ ſola voluntas nō coniungitur vltimo fini:z ſub ratione finis:ſed etiam alie potentie:ſed differenter:nam voluntas coniungitur vltimo fini:ſicut potentia:que ītinat ſe z alias ad aſſequendum vltimū finem aliquo modo:inq̄tuz hz mouere alias potentias ad exercitiū actus:ſed alia potentia coniungit̄ vltimo fini:ſic ita cui ſūmum bonuz acquirit̄:qđ pōt acquiri creature ab vltimo ipſo fine:preciue quantum ad finez coꝝ vltimum diligunt̄ amore ꝯcupiſcētie:ad quem pertinet beatitudo.¶ Itē ēt nō oz q̄ voluntas ſit po⁹:que maxime coniungit̄ vltimo fini:ſed que maxime mouet alias potentias ad exercitium actus:ſicut qñ quis appetit ſanitatē volūtas nō ꝯiungit̄ ſanatiuis vel ſanitati:ſed coniungit illis aliqd aliud amatuz p̄ receptione ſanitatis.¶ Poſſet ēt ad hoc dici diſtinguēdo ma.q̄ illa hz veritatē de vltimo fine in genere coꝝ:que amant̄ amore ꝯcupie. Ad minorē aūt dico q̄ ma. illius proſillogiſmi non hz veritate reſpectu ipſoꝝ quoꝝ non eſt nata volūtas īmediate formaliʳ:talia aūt non ſunt illa extrinſeca ab amante:q̄ amant̄ amore ꝯcupie:qz nō amātur mediāte aliquo cōmodo:qđ acquirit̄ alteri potētie q̄ voluntati:ſic̄ qñ quis amat aliquid delectabile:aut ſanatiuū:aut aliquid ſile:z ideo in talibus nō oz q̄ voluntas magis cōiungat̄ ei:cui cōiungit̄ ppauciora media:qz de rōne talis ꝯiunctiōis eſt hr̄e mediū z amatū non ſolū amandi.¶ Ad 3^m dōm:q̄ ma.non hz veritatē:qz intellus reſpicit beatitudinem vt formā ſibi inherentem:z obm btitudinis:vt obm a quo ſibi tale bonum cuenit: volūtas aūt vtrunqz reſpicit vt obm tm̄: z obi beatificationem prout eſt beatificans reſpicit mediāte actu intellectus:qz amat ſiue vult ipſum ad videndum.¶ Ad probationez dico:q̄ qñ dr̄ q̄ ex hoc aliquid ē btitudo qđ ē obm p̄ z p ſe volūtatis:dico q̄ ſi ll qđ teneat̄ cāliʳ falſuz eſt:vt ſit ſenſus:qđ obiectū volūtatis ē cauſa q̄ aliqd ſit beatitudo: immo ſi vnum eſt cauſa alterius

magis est econuerso: q ex hoc qđ aliquid est beatitudo est magis obm voluntatis: ꝛ verum est: q actus intellectus in eo quod absolute est actus intell's nō est beatitudo: sed in eo q nobilissimus actus respectu nobilissime potentie hz q sit btitudo: ita q ista se bñt p ordinē: qz ex hoc: qđ aliqs nobilissimus actus nobilissime potētie est beatitudo eius respectu nobilissimi obi ex eo autez qđ est btitudo hz q sit sūme desideratū: ꝛ per se obm volūtatis: nō aūt forma voluntatis inherens. Si ād ly teneaꝫ ꝺsecutie vt sit sensus: q ex ꝺ q aliqd sit sūmū bonū obm volūtatis segt q sic btitudo hz veritatē: nec aliqd facit ad ꝓpositū: qz ex hoc aūt segt q beatitudo magis habeat q sit beatitudo a voluntate ꝙ ab itellectu ꝙ a quocūq; alio. ¶ Ad 4m dōz: q mi. est falsa: qz sicut volūtas ꝺiūgitur deo ſm illud: qđ est in seipso essentialr vt obo amato: ita intells vt obo vlso: sicut n. deus ꝙtū ad suā essentiaz est amatus: ita ēt est visus. Ad id: qđ dr q actus volūtatis est motus ab aīa ad rem extra: actus vero intells a re ad aīam; hoc intelligendū est p tanto: q aliqua re cognita ꝛ desiderata ꝛ amata qñ desideraꝫ ad aliud ꝙ ad intelligēdū aliud volūtatē mouere potētias ad assequēdū talē rē: ꝛ ad hñdum eam realr ſm illud: qđ desideraꝫ de eo q est ad ꝺ nō est btū: sicut qñ aliqs appetit aquā ad balneādū ad volūtatē ptinet: q videat hoiem q̄rere aquā nō solū ad cognoscēdū: sed ēt ad hñdū aquā ad se balneandū: ita tñ q illa realitas semp acgrit nō volūtati: sed alteri potētie: sicut pz de balneatione: que acgrit nō voluntati: sed aliqd appetit ad habēdū solū: vel saltem maxime illa realitas: q̄ p modū acgrit volūtatis est videre: ꝛ est certū: q acgrit magis intellectui ꝙ volūtati: ꝛ illam realitatē magis hz intell's ꝙ voluntas: siue loq̄mur de ipso videre: siue de re visa. qñ g̃ dicunt qđā magistri: q volūtas tendit in eē ſm illud: qđ est i seipsa: nō aūt intell's: hoc est intelligendū qñ volūtas desiderat ipsam rē alr ꝙ aliud videdū: ꝺ aūt nō hz locū in ꝓposito. ¶ Ad 5m dōm: q sicut pz in qōne prima de btitudie: q ista ma. hz vitatez si deus tm amaretur amore ꝺcupie. ꝛ si btitudo esset vltimus finis in genere eoz: q̄ amant amore amicitie: sed non ita: vt pz ibi. ¶ Alia ꝓpositio est eoz: q̄ ponit q beatitudo creature est in actu voluntatis: ꝛ est ipse amor: ꝛ adducit q̄tuor rōnes. Prima facta est in opponēdo: qz. s. meli⁹ ē amare deū ꝛ nō intelligere ꝙ nō amare ꝛ itelligere. ¶ Secūda est: que ēt tacta est in opponendo: qz ſm voluntatē est aliqs simplr bonus ꝛ nō ſm intell'm. ¶ Tertia ēt est tacta in opponēdo: qz. s. obm btitudinis ē sūmuz bonū: qđ est obm volūtatis. ¶ Quarta rō est: qz i actu illius potētie ē btitudo p quā magis vnimur deo: hec est voluntas. g̃ ꝛc. pbo mi. qz ꝛ intell'm assimilamur deo: s ꝛ volūtatē trāsformamur i deū: trāsformari aūt in deū est magis el ve ꝙ ei. g̃ ꝛc. Et arguit ꝺ: q beatitudo est primo ꝛ p se desideratū ꝛ amatū: ꝛ actus volūtatis nō pōt ee talis. ergo ꝛc. ¶ Rñdent q beatitudo consistit in aliquo exteriori: sicut in deo: ꝛ in aliquo interiori sic in amore. Mō dicūt q illud ē: in quo ꝺsistit sic in exteriori obo: ꝛ p ꝛ p se amatū: sed illud in quo cōsistit ꝙtum ad illud creatum: qđ participat a creatura sibi inherens non opz: q sit primo ꝛ per se obiectū voluntatis. ¶ Rñdeo: positio est falsa cuz suis rōnibus ꝛ figmētis. Unde in primo intendo ostendere: q positio non hz veritatē ꝙtū ad ꝓnem quā ponit. Scđo rñdebo ad rōnes. Tertio oñdam q rōnē ꝺ pductam nō soluit. ¶ Qz g̃ veritatē non hz pbo tribus rōnib⁹. Prima accipit cōparando actum ad actū: ꝛ habitū ad habitū ſm status diuersos: ꝛ est talis in illa potentia magis dz eē beatitudo: que magis diffozmiter se bēt ſm statum vie ꝛ patrie ꝙ in illa: que magis vnifozmiter se hz: sed hic est intellectus respectu volūtatis. ergo ꝛc. vtranq; pbo: ꝛ ꝓ ma. qz mutatio ſm viam ꝛ patriam est directe a non beatitudine in beatitudinem: s ei ꝺ q magis ꝺuenit alicui ē mutatio ꝛ terminus mutationis. ergo in illa potentia dz esse magis beatitudo ꝛ non beatitudo: que magis hz mutari ſm statum vie ꝛ prie. Scđam pbo: qz in volūtate tā in pria ꝙ in via manet idem charitatis habitus saltem spē ꝛ forte numero: qđ iō dico: qz alig dñt eandē fozmā non manere intēsam ꝛ remissam: ꝛ silr actus amandi eiusdē rōnis: q vr saltē ꝓbabile: ex quo manet idē habitus ꝛ idē obz: ex parte vero intellectus nec manet habitus eiusdem rōnis nec actus: qz in via est fides: ꝛ credere: in patria autem lumen glorie: aut est habitus oīno alterius rōnis a fide. s. nuda vīsio. ¶ Sed forte aliquis diceret contra ꝺ q lz idem sit habitus voluntatis in patria ꝛ in via scz charitas: actus tñ diuersificatur in quo ponitur beatitudo sistere non quidem ex parte intellectus: sed ex parte obiecti formalr: qz obm voluntatis est bonū intellectū cognitū: nūc aūt sub diuersis modis cognoscēdi ꝓponit deus obm in pria ꝛ in via: qz in via vt creditus in pria vt visus. ¶ Cōtra ꝺ arguit: qz formalitas i volūtatis obm attēdit ſm idē: qđ est amare. formalitas g̃ in obo volūtatis in via ꝛ in pria: aut accipit ex pte rei cognite: aut ex pte cognitiōis: si ex pte rei cognite non pōt dici q diuersificent formale obm in via ꝛ i pria: qz res cognita: cuius bonitas formalr amat ē eiusdem rōnis. Dinc inde cadē bonitas: que in via est credita i patria est visa: sed credulitas ꝛ visio non sunt idē: que sunt de illa re cognita: ꝛ sic adhuc stat ꝓpositum. Si aūt formalitas obi accipiat ex parte cognitiōis ē summe desideratum ꝛ amatum: aut ergo amore amicitie: qz ad suum accñs sibi inherens nullus hz amorē amicitie: nihil. n. esset dictum: q aliqs suum videre amaret amore amicitie: vt qđam amatū cui vellet bonū. relinquit ergo q amore concupiscentie: illud aūt dicitur alicuius beatitudo: qđ ab eo summe amat amore ꝺcupie. g̃ reliquit genus: q si sic diuersificant amor ꝓsens oba formalia: que sunt videre ꝛ credere q adhuc videre sit ipsa btitudo: sic g̃ ex dictis segt: vel q amare vie vel prie ibi diuersificat: ꝛ sic per ꝺfs stabit minor principalis rōnis inducta: vel si diuersificet q ꝺ ēt ꝓñs credere ꝛ videre sit ipsa btitudo ꝛ q nostruz sit intentū. ¶ Scđa rō sumit ex pte rōnis meriti ꝛ amoris amicitie: ꝛ est talis: qz si beatitudo ꝺsistit i actu voluntatis: aut cōsistit in amore amicitie vel ꝺcupie vel dilectione: vel desiderio: nō in amore amicitie: qđ pbo duplici rōne. Prima talis in exhibēdo: siue in ipendēdo deo: q aliqs dz ei impedere nō cōsistit btitudo in amando deū amore amicitie: siue in pria: siue in via i pedet: vel exhibet aliqd deo: qđ dz ipedere vel exhibere. ergo amor amicitie nō est beatitudo creature. Probatio vtriusq; assumpte ꝛ ꝓmo prime: qz ex hoc q aliqs caret eo: qđ dz alicui ipendere peccat ꝛ offendit: s ex ꝺ: q aliqs caret beatitudie nō peccat. g̃ btitudo cōsistit i ꝺ qđ aliquis impendit deo: qđ dz impedere. mi. pbo: qz illud: qđ maxime dz aliqs ipendere amico est amor amicitie: s vnusquisq; siue in via tēdēdi ad btitudinez: seu in hñdo btitudinē dz hre deū p amico. g̃ amor amicitie est illud: qđ vnusq; dz deo ipedere: ꝛ sic ē pbata minor: nō aūt potest aliquis dicere ad hoc: qđ ēt ipsam dz aliqs deo impendere: siue ad honorem

deī: sicut

dei sicut ꝛ amoꝛez amicitie:q3 ly beatus debeat velle oia q̃ hz ad honoꝛē:tñ hoc velle nō est beatificari: sed est opus iã bene ꝺñs ipam beatitudinē: ꝛ ió beatitudo nō est ipsam ipendere:sed ē ipm:qđ impendit ex amore. ¶ Scđo rō talis ē:illud i quo ꝺsistit btitudo hz hr̃e oḃm btitudinis in rone ꝑpꝛy cōmodi nō quo dr̃ cōmodū qd extra:a quo acgrit̃ aliqd ipsi:cui dr̃ ꝺmodū: sed amoꝛ amicitie nō hz rñsiuū in rone cōmodi.ḡ ꝛc. Ma.ps ex alys qōnib⁹.mi.ꝑbat̃:qꝛ obz amoꝛis amicitie est aliq̃ ꝑsona cui vult bonū in eo qđ hꝭ: sed ℔ nō est hr̃e in rone cōmodi:sed in rone illius cui vult commodū.ergo amoꝛ amicitie nō hz suū in rone cōmodi: de quo hic loquimur. ¶ Tertia talis ē:illud:qđ fūdatur sup aliqđ bonū creatū ab aliq⁹ duob⁹ sibi inuicē ꝑsupponit in vtroq3 qd melius se vel re: vel rone: sed amor amicitie fundat̃ sup aliqđ bonū ab amicis sibi mutuo cōicatū.ergo amoꝛ amicitie ꝑsupponit in vtro q3 aliqd melius:vel aliq̃ ꝓfectione se nobiliozē vel re vel rone: ꝛ ꝺñs non pōt esse btitudo hūis. mi.ꝑbo: qꝛ oē illud:super quo fundat̃ ē inq̃tuz hꝭ:sed illud:qđ fūdat̃ super aliqd cōicatum ꝛc.hz illud cognitū:super qđ fundat̃:vt de se manifestū ē.ḡ ꝛc.mi.ps ꝑ ꝑm:qui ꝺstinguit bonū vtile delectabile:vt honestuz: ꝛ sic ps vtraq3 ꝓpositio:sicut ergo ps:q3 nō potest esse q3 consistat beatitudo in amoze amicitie:nec ēt pōt consistere in amoze ꝺcupiscentie:qꝛ ꝑm ꝛ ꝑ se ꝺcupiscibile nō pōt eē amoꝛ ꝺcupie:qꝛ nullus actus pōt eē ꝑ ꝛ ꝑ se oḃm sum:sed habitudo est summū bonū cōcupitū:vel saltē concupiscibile in summo ꝺcupiscibili creature verificat̃.ergo beatitudo non pōt esse amoꝛ ꝺcupiscētie: qñ aūt ꝺcupiscit sūmum bonū:siue sūmū ꝺmodū:vlteri⁹ ꝛ nō pōt esse in ꝺsiderio:qꝛ iam aliq̃s in via posset eē beatus:nec in delectatione:qꝛ delectat̃ q3 in btitudine ℔m oēs:ꝛ per ꝺñs non pōt esse beatitudo in actu volūtatis:ita q3 aliq̃s actus sit eēntialr ipa btitudo. ¶ Expedito ergo isto intēdo rñdere ad omnia coꝝ motiua. ¶ Ad ꝑm ergo ꝺm:q3 illꝺ ꝓcedit supponendo ꝺriū.s. q3 aliq̃s possit amare ꝺeum ꝛ nō itelligere:vel q3 amare possit hr̃e bonitatē absq3 intelligere:ꝛ ideo nō ē mirū si falsum concludit ꝛ impossibile. ¶ Scđo etiam ꝺici potest:ꝺato q3 idem esset possibile:q3 amare supra eēt:q3 possz eē sine itelligere:nisi hēret aliq̃ eminētiā bonitatis super bonitatē rꝝ nālium:qꝛ amare sic nō esset nisi inclinatio ad apprehendenduz diuinam bonitatem ℔m q3 omnia naturaliter ad ꝺeum diriguntur etiam si posset esse aliquod amare absq3 intelligere:qđ esset naturale:ꝛ appetitum transcenderet nālē: qui est omnibus cōmunis non sequeretur:q3 esset melius q̃ intelligere sine amoze: siue aliquis ꝺeum amaret ad faciēdū ꝺeo placita:constat q3 ipse amoꝛ non esset laudabilis:nisi inquantū haberet debitū modum:qui ab obiecto ꝺeuiauit in amoze mediāte rōnis directione. ¶ Tertio ēt ꝺici pōt:q3 ꝺato etiaz q3 amare esset melius q̃ intelligere si separarent̃ adinuicē:hoc nō potest esse:nisi ℔m boni meritoziā rōnem:qꝛ magis est meritozū amare q̃ intelligere:non aūt ℔m rōnem eius: q3 ꝺicitur bonum ℔m se:vel in rone finis:put illud:quod est per se eminentius ꝺicitur melius. ¶ Ad secundum ꝺm:q3 aliquod ꝺicitur bonū simpliciter ℔m voluntatē:ꝛ non ℔m intellectum:nō qꝛ actus voluntatis comparatus ad actū intellectus sit melioꝛ:sed qꝛ actus voluntatis ꝑsupponit actum intellectus:ideo ꝺicitur homo melioꝛ ℔m bonū voluntatis: qꝛ voluntas ꝑsupponit bonitatez:ꝛ ex hoc non segtur: q3 amare sit melius q̃ intelligere:sed q3 amare simul cum intelligere ꝑsup posito sit melius q̃ intelligere tātū: vl pōt ꝺici q3 hoc intelligitur q̃tum ad bonum meritozū:qꝛ.s. q3 aliqđ bonū sit dignum merito vel ꝺmerito magis ꝺpēdet ex voluntate q̃ ex aliquo alio:non aūt intelligit̃ ꝺe rōne boni:qua aliquid eē bonū ℔m se pōt: q3 ℔m se est oīum ꝺici melius:vel potest ꝺici put intelligit ꝺe bonitate qua aliquid ꝺr̃ bonū ad alium: non aūt ꝺe ea qua aliqd ꝺr̃ bonū in se:qꝛ per volūtatē bonā quā aliqs hz i se cōicat alteri sic ℔m alias potētias: nisi inq̃tū a voluntate moueat̃:sed ℔m bonitatez: qua aliqd bonum est in se eminentioꝛ:est cognitio veritatis q̃ amare ea: vel potest ꝺici:q3 ℔m voluntatē ꝺr̃ homo melioꝛ:nō q3 formalr actus volūtatis sit melioꝛ q̃ actus intellect⁹: sed qꝛ vterq3 actus ꝛ actus ꝛ alia ꝓ potētia ꝓ reducunt̃ ad exercitiū actuale magis per actum voluntatis q̃ intellectum:inquantū voluntas mouet se ꝛ alias potentias ad exercitiū actus. ¶ Ad tertiā rōnem in questione patebit post illā:vbi querit̃ vtrum formale in obo beatitudinis sit bonū eē. ¶ Ad quartū ꝺicēdū: q3 minoꝛ est falsa:ꝛ ad ꝑbōnem ꝺicendū: q3 si intendit ꝺicere: q3 per voluntatem transformemur in ꝺeū: ꝛ per intellectū non:qꝛ.s. voluntas cōuertat̃ in essentiaz diuinaz ꝛ nō intellectus absurditas magis esset:qꝛ nihil conuertit̃ in essentiā diuinam:si aūt intendat:q3 volūtas trāsformet̃ ꝛ nō intell⁹:qꝛ.s. volūtas aliq̃ recipit ꝑ fectionē.qꝛ informat̃ mō in quocūq3 ꝑticipat essentiaz diuinam:ꝛ nō intellectus falsissimū est:qꝛ sicut voluntas informatur actu amādi vel ꝺelectandi: qui ē quedam perfectio bonitatis ꝺiuine:ita etiā intell⁹ actu intelligendi vel videndi: qui est tā moralis perfectio:ꝺiuine bonitatis ꝑticipatio q̃ actus amandi. Si aūt intelligatur:q3 per voluntatē transformet̃ ꝛ non intellectum quantum ad meritum:qꝛ magis tendit volūtas in ꝺeum per meritum q̃ intellectus isto modo hz veritatē:sed ex ℔ nō segt̃:q3 ꝑ volūtatē magis ꝺeo vniamur:q̃ ꝑ intellm : qꝛ sicut volūtas vnit̃ actui amandi vt forme sibi inherenti:ita intellectus actui videndi:ſz ex hoc tantuz sequitur:q3 per volūtatē magis ꝺisponamur ad visionē ꝺispōne meritl. Qō IIII.

Veritur Quarto vtꝝ beatitudo cōsistat in visiōe reflexa.ꝛ arguit̃ q3 sic: qꝛ beatitudo cōsistit in actu ꝓfectissimo:sed visio reflexa ꝓfectioꝛ ē q̃ visio nuda essentie diuine. ergo ꝛc.ꝛ ma.ps.mi.ꝑbat̃:qꝛ videre se videre ꝺeum: quod pertinet ad materiam reflexaz importat videre ꝺeū ꝛ visionē suā: visio aūt nuda essentie diuine nō importat nisi videre ꝺeū: sed illa visio est perfectioꝛ:que plura includit. ¶ Itez ad idem. Illa visio est perfectioꝛ:que aliam includit:ꝛ non econuerso:sed videre se videre ꝺeū est hꝭ. ergo ꝛc. ¶ ℙ. Ad quod immediate sūma sequit̃ delectatio:q̃ est ipa fruitio est beatitudo: ſz nō est visio nuda.ergo. ꝓbatio mi.q3 delectatio non segtur immediate tentionē rei ꝺuenientis:sed ꝓceptionem tētionis: sed tentio ptinet ad primam visionez:ꝓceptio aūt tētionis pertinet ad visionē reflexā. ¶ ℙ.sic fidei succedit visio ita spei succedit tētio:ꝛ hec duo ptinēt ad beatitudinē: ſz hic non esset nisi beatitudo cōsisteret in videndo se tenere.ergo sicut prius. ¶ ℙ. Beatitudo ꝺz getare appetitum:sed nuda visio ꝺiuine essentie nō quietat: ſz magis generat ꝺesideriū transferendi se in ꝺeū visum.ergo nuda visio essentie ꝺiuine non est beatitudo:ſz magis reflexa. ¶ ℙ. Ad primum aspectū nude visionis ꝑtinet videre ꝺeum sub rōne veri:sed videre ꝺeum sub

rõne veri nõ est beatitudo: imo videre sub rõne boni. ergo ꝛc. ¶ ℙ. Nullus est beatus nisi cõstet se nõ amisurũ beatitudinẽ: sed hoc pertinet ad visionez reflexã. ergo. Sed diceret aliquis: q eodem actu: quo beat⁹ videt p̃ aspectu nude essentiã diuinaz: videt ẽt se btm̃ ꝛ se videre deum ꝛ suam securitatem. ¶ Sed cõtra. diuersa obiecta arguunt actus diuersos: sed deus ꝛ videre deum sunt diuersa obiecta. ergo videre deuz ꝛ videre seipsum sunt actus diuersi. ¶ ℙ. Sentire se sentire est nobilius q̃ sentire rem ex cõi. Et hoc ad altiorem ptinet potentiam. s. ad sensum cõem. ergo a simili perfectius est videre se videre ℔m visionem intellectualem q̃ videre rem extra actũ: sed beatitudo conuenit in actu nobilissimo. ergo cõsistit in videndo se videre. ¶ ℙ. Nobilius est rem iudicare q̃ rem simplici apprehensione videre: sed iudicare pertinet ad actũ reflexũ qz supponit simplicẽ apprehensionez. ergo actus reflexus est nobilior: ꝛ sic idez qõ prius. Sed dicebat: q eo dẽ actu vr̃ eẽntia diuina: ꝛ iudicatur de ea: adhuc stat ꝓpositum: qz ℔m q de ea iudicatur actus ille bz naturam reflexe visionis: ℔m vero q simplici videt visiõe bz ipse actus rõnem aspectus recti. ¶ ℙ. Deus est obiectum beatificans: aut ℔m q est deus: aut ℔m q ẽ visus non ℔m q est deus: qz tunc sequeret beatificare cũ p se: ꝛ de necessitate. relinquitur ergo: q est beatitudinis obm incõtuz visus. si g̃ beatitudo sit videre deum visum ℔m q visum est visio reflexa. ergo ꝛc.

Cõtra Joan. p̃. hec est vita eterna ꝛc. non dicit vt cognoscãt se cognoscere. ergo beatitudo nõ consistit in visione nuda.

Respõdeo Ad euidentiã istius questionis. ꝓmo intendo quedam p̃mittere. Secundo intendo oppositiones ponere. Quantũ ergo ad primum intendo declarare quid sit visio reflexa. Secundo qõo intelligat nuda visio essentie diuine.

Quantum ergo ad primũ sciendũ est q in motu locali: in quo ꝓprie primus motus inuenitur: dicit motus reflexus qñ motus terminatur finaliter ad eundem terminum a quo incepit: ꝛ per idem medium: vt si aliquis mouetur ab. a. in. b. ꝛ postea redeat ab. b. in. a. ꝛ per idez mediũ dr̃ motus reflexus. Est aũt sciendũ: q aliquis motus dicit duplex ab vno esse in aliud. Uno mõ sicut a termino i terminũ: sicut calefactio dicit a non calido in calidum. Secũdo mõ sicut ab agẽte in passum: sicut calefactio dicitur eẽ a calefactione in calefactionẽ. ¶ Scõo bz ita sit ℔m rẽ: q calefactio nõ sit a caliditate in calefactionẽ: sicut a termino in terminũ ꝓpe loquẽdo nisi terminꝰ a quo ꝛ ad quẽ equocenter: tñ ℔m nostrũ intelligẽdi modũ accipiunt vt termini. s. ipm agẽs ꝛ ipm passũ: ꝛ q̃ intelligẽs significat saltẽ ℔m modũ significãdi grãmaticale qcqd sit de re actiue respectu actꝰ intelligẽdi ꝛ re intellecta passiue. iõ actus intelligendi significat vt q dã motus incipiens ab intelligẽte: ꝛ terminat in rẽ intellectã: ꝛ sil̃r actus volẽdi ad rẽ volitam terminat ℔z nr̃um modũ intelligẽdi: ꝛ iõ qñ actus intelligẽdi terminat ad intell̃m ℔m q intell̃s ẽ non ad obz cognitũ vere actus intelligẽdi terminat ad aliqd a quo icepit: ꝛ iõ tũc dr̃ eẽ reflexus: qz vt dcm̃ est actus reflexus dr̃ qz terminat ad id a quo incepit: actus aũt intelligendi nec ℔m rẽ: nec ℔m rõnẽ intelligẽdi est a voluntate vel currente ℔m q hꝫ: sed ab intelligente: ꝛ iõ nõ est intellectio reflexa nisi terminet ad aliqd ptinẽs ad itell̃m vt ad obm cognitũ: puta ad ipm intelligibile: vel ad potentiã intellectiuã: vel ad ipm actũ itelligẽdi: ꝛ tunc p̃cipue solet dici actus reflexus qñ actus alterius potẽtie terminat ad actũ potẽtie eiusdẽ sicut ad obz: sicut qñ aliqs intelligit se intelligere: vel vult se velle. Et ex ℔ aliquo mõ pot patere q nõ q̃libet intellectio q̃ presupponit aliã intellectionẽ ẽ intellectio reflexa: vbi presupponit vt obm formale cognitũ: ꝫstat. n. q cognitio termino ꝙ̃ psupponit cognitionẽ ꝓncipio ꝙ̃ ꝛ cognitionẽ ꝑmissa ꝙ̃ ꝛcõnem. Sz nullus ponit q omnes alie cognitiões a cognitione termino ꝙ̃: siue sint ꝑmisse: siue ꝛelnsiones sint cognitiones reflexe: ꝛ ideo nõ ois cognitio: que alĩa psupponit cognitionez ẽ reflexa cognitio: sicut. n. in motu re ꝙ̃ nãliũ quodã ordine ꝓcedit ab extremo in extremũ p multos motus: quo ꝙ̃ vnus alterũ psupponit sicut motus: q ẽ ad formam sanguinis ꝑ supponit̃ in motu q est ad formã hois: nec tñ est ibi motus reflexus: ita ẽt quodã ordine mouet̃ intells a reb⁹ cognitis: siue a seipso quodã ordine p spẽs re ꝙ̃ quid se exñtes primo ad cognitionẽ simpliciũ: deide ad cognitionẽ cõpositoꝙ̃: ꝛ in istis primo mõ cõfuse p ad certã pfectionẽ ꝛ terminatã: q̃ pot in deuz ꝛ snia certa intellectus: nec in tali ꝓcessu in quo p̃supponit̃ intellectio vna alteri ẽ reflexio: vt qñ intells redit in seipm̃ considerando se vel actũ suũ. ¶ Est aũt notandũ: q bz absolute loquẽdo accidit intelligenti q sit intell̃m: non tñ cognitioni reflexe accidit: q obm sit cognitũ ꝛ apphẽsum sit aliqd ptinẽs ad intelligentẽ: vñ intelligit̃ non vñ intells est intellectioe reflexa: sed vnde est sic vt fuit actu eẽ intellectui actu recto: nã sicut aliqd ptinens ad actũ intelligẽdi rectũ ẽt obz primũ actu reflexo: dico aũt ꝓmo: qz intells in infinitũ pot reflecti sup suos actus vt intelligãt se intelligere rẽ ex̃. Et itez itell̃gãt se intelligere actu reflexo: in quo ꝓcessu ꝓmus actꝰ reflexus bz p obo aliquid ad actũ recto aspectu: aly aũt actus reflexi post primũ actũ reflexũ p̃t bre p obo cognoscẽdo actũ reflexũ: ꝛ bz sufficit q̃tũ ad primum.

Quantum aũt. s. ad zm̃ qõo intelligat nuda visio essentie diuine. Sciẽduz q visio aliqua pot dici nuda vel ex pte medy: vel ex pte obi. Ex pte medy adhuc duplr̃. vno mõ ℔m q mediũ se tz ex pte cognoscẽtis: sic ponit̃ spẽs exñs in potẽtia cognitũ medium cognoscẽdi: ꝛ de tali medio nihil ad ꝓsens qz de hoc q̃retur vtrũ deus cognoscat̃ p spẽm vel eẽntiam suã: vt p rõnẽ cognoscendi: nec ẽt ad ꝓpositã qõnẽ multuz facit: qz illud qõ vr̃ per spẽm pot dici nude videri de mõ quo loqmur hic de nuda visiõe. alio mõ pot dici visio nuda ex pte medy ℔m q se tz ex pte obi: vt illud dicat̃ nude videri q in se vr̃: ꝛ non mediante aliquo alio in quo visio videat̃: sicut si aliqs hõ sit ex opposito videntis dr̃ talis: ita q in se sine medio nõ videat̃ sine sua specie in speculo resultãte. tũc dr̃ nõ videri nude apte sic ℔m intell̃m q nõ vel in se: sz in suo effectu: vel in aliquo alio bñte bitudinẽ ad ipm̃ dr̃ nõ videri in visione: sed p speculũ ꝛ obscure: sic̃ videmus deũ in ipm̃: illud aũt: qõ absqz medio cognoscit̃ ab intellectu dei cognoscit̃ nude: ꝛ isto mõ cognitio btõ ꝙ̃ in patria dr̃ nuda visio. Alio mõ dr̃ nuda visio ex pte obi: hec aũt denudatio fit ex pte obi p q̃dã abstractionez vel verbũ aptiuũ: vt si aliqs abstrahat aĩal a rõnali: vel subaz a corpe sensibili ꝫsideratio sic abstracte sine differẽtia ꝟbente pot dici nuda ꝫsideratio talis abstracti respectu ꝫsideratiõis qua ꝫsideraꝫ cũ dria ꝟbente: vel pot eẽ talis abstractio subi ab accñte: vt si aliqs cõsideret q̃titatẽ vel nõ ℔m q est alba: vel ℔z q est nigra: sz ℔z nudã q̃titatis eẽntiã sepãdo p cognitionẽ ab ea gegd ad eius eẽntiã non ptinet. qñ g̃ dr̃ q in primã non

videtur

videt essentia dei nude: si intelligit ꝯtum ad denudationē: q̄ est ex pte medy: put se tz ex pte rei cognite: qz nō vī in patria p aliā rē visam z medium: sed videt ī mediate in nā z essentia sua vitatē bēt: nō. n. vī a btis p spēs z in enigmate: sed facie ad faciez. Si aūt intelligat de ōnudatiōe: que ē ex pte obi fz abstractōez vlis a particulari: vt. s. dicat eēntia diuina videri a btis: nō fm q̄ est talis in speciali: sed in coī fm esse absolutuz: ita q̄ ꝺsiderēt ī quodā cōi analogo sibi z creature ꝟ ē ipole. Tū qz in cognitiōe intuitiua q̄ res i seipsa absq; ꝓdicto medio nō pōt videri in cōi vt eēntia: qz tali visiōe vī fm modū quo existit in rex nā: in quo mō non pōt separari eēn[a] a tali eēntia spāli. Tū qz ꝓcedere a cōi z ꝓfusa cognitiōe ad spālē nō ē sine discursu: q ī btī[mc] cē nō pōt: alia ēt multa pñt adduci: sz qz planū ē relinq̄. Si aūt intelligat de denudatiōe: que est subi ab accidēte: tūc dicēdū est: q̄ cū in deo nullū possit esse accūs fm rem: que vz intuitu duz videt deum nudum absq; omni accidēte. Sed qz q̄dā dicunt de deo: que lz sint accidentia: nō tñ fm nostrum modū intelligēdi se habent p modū accidentis: vt sapientia z scientia: z sic de alys pōt aliqs querere vtruz deus ita videat nude in patria loquendo de visione ptinente ad beatitudinez que, videat: vt quedā suba subsistens z nō fm q̄ sapiens z iustus: vel aliquod tale: dicēdū q̄ omissa inquisitione: quā deus super hoc posset facere: vī fm illud: qđ cōiter ponitur in visione vera: q̄ deus non videat q̄n videatur: vt iustus: bonus: z sic de alys attributis: que sic in se ꝟueniunt: cū etiā ponat cōiter ab oibus: q̄ beati videndo deum videant ea: que sunt extrinseca: si totū z vius: vt q̄dem nunc est fm rōnem generum z specieruz: z hec sufficiant de secundo: qz q̄ntis quedā alia possint de hoc dici: tum qz dictū est: sufficit ad propositum: vt patebit. ¶ Nūc restat ponere opinio. Est ergo vna opinio: que ponit: q̄ beatitudo in duobus consistit .s. in tentiōe: que succedit spei: z hoc est inchoatiue z visiōe reflexa: qua videt se tenere. z hoc ꝟpletiue. ¶ Ad cuius cuidentiam sciendum: q̄ auctores istius opinionis ponunt: q̄ sex sunt in beatitudine per ordinem se habentia. s. visio nuda essentie diuine: amor ardens inde cōsurgens: desiderium trāsformandi in deum: ipsa transformatio: siue tentio dei: visio reflexa qua videt se tenere deū: z delectatio ad hoc rñdens modo dicūt: q̄ beatitudo nō cōsistit in primis tribus: nec in sexto: sed in scdo z in qnto modo quo dcm est. Qđ aūt in visiōe nuda eēntie diuine nō ꝟsistit beatitudo duplici p bant rōne. Prima talis est: beatitudo faciat mentem: sed ꝟ nō facit visio nuda diuine essentie: qz ad eā segtur desiderium transformandi se in deum. g̃ ꝛc. ¶ Ad euidētiā secunde rōnis sciendū: q̄ vt dicūt ens verum z bonum: lz sint idem re: tñ differunt rōne: z inter ea rō entis est magis absoluta. Ulterius dicūt: q̄ terminus finis z beatitudo differunt. nam terminus pōt dici de primo principio rei: z de eo: quod est vltimuz nō sit finis. Finis aūt est vltimū: q̄ terminat appetitū: z ideo ꝟuenit alicui esse finis in eo: quod bonū. Beatitudo autē dicit spālem terminationē appetitus spālis. dicunt ergo: q̄ deus fm aliq̄ essentie rōnem: est primū principiū: z primū ens a quo sunt oia entia: z vltimū in qđ oia resoluunt: nā in resolutione entium resolutio stat ad essentiam simplicē fm rōnē suā absolutā: z fm simplicissimā essentiam. Scōz aūt: q̄ deus bonus terminat appetitū est finis generaliter dictus: sed fm q̄ terminat sensum in sua effigie. s. in aliquo delectabili: fm sensuz sic est finis terminans appetitum bruto: sed fm q̄ in seipso terminat appetitū intellectiuū est finis z beatitudo intellectualis: siue rōnalis creature. ¶ Ex his sic arguitur ad propositū essentia diuina non ē obiectum beatificans sub rōne illa: fm quā respicit omne ens: qz sic oē ens esset beatificabile: quod falsum ē: sed essentia diuina fm nudā z absolutā rōnem eēntie est principiū oium: z terminus in qđ oia resoluunt: vt pz ex dictis. ergo visio nuda essentie diuine nō est beatitudo: q̄ nec ēt amor sequēs visionē nudā: nec desideriū trāsformationis sequens dictū amorē sit btitudo: ꝓbant: qa neutrū istoz quietat z saciat appetitū intellectualē. Qz ēt 6ª delectatio nō sit btiᵇᵒ: oñdūt qz delectatio cū sit ges in hito termio nō dicit ipm bonū: qđ est btitudo: sed ꝑsupponit hre: vnde relingtur: q̄ in. zª z 5ª. s. in ipsa trāsformatiōe sui in ipo tenere: z in visiōe reflexa q̄ videt se tenere ꝟsistit btitudo: si. n. aliqs hret deū z non videret se tenere nō quietaret mens eius: nec p oīs esset btūs. Et de hoc tale ponit exēplū: qz qñ sponsus videt sponsam segtur amor ardētioz: z ad hūc amorez segt desideriū tentionis siue amplexus: z postea videt se tenere sponsam: z tūc firmiter getat: sic ēt post visionē nudam diuine essentie sequit amor ardentioz z desideriū cuiusdā spālis amplexus: z ipe amplexus: qui est tenere: seu hre deum z visio qua videt se tenere z videre deum z delectatio sequens est getatio volūtatis. ¶ Hec aūt positio lz videat subtilis: nō tñ vī mihi vera: z primo q̄ntuz ad illud: qđ ponit desideriū: z ꝟbo pbo sic: desideriū respicit bonū nō hitū: z ínq̄tū nō habitū: sed btitudo. s. respicit bonū habitū: ita q̄ btūs nō est beatus nisi in hīdo bonū btificās. ergo desideriū nō stat simul cū beatitudine respectu boni: de quo est btitudo. Ma. pz: qz oēs ponūt btitudinē nō íntēdēdo ín fínē: īmo in hīdo suū fínē: qui est sūmum bonum. Mi. ꝓbatur: qz sicut cōiter ponit desideriū z delectatio se hñt sicut motus z quies: sed motus semp est respectu nō habiti. ergo ꝛc. ¶ P. Oēs ponunt istaz dr̄iam inter amorē z desideriū: z delectationem: z qa amor est respectu habiti z non hīti: delectatio ē respcū hīti: sed desideriū ē respectu nō hīti ínq̄tū nō hītū: q̄ si aliqs hz aliq̄ rē q̄tū ad aligd z q̄tū ad aligd nō hz: puta spōsus hz spōsam vt visaz: sz hz cā ñ vt amplexata ínq̄tū cā hz vt visam nō desiderat eā ad vidēdū: sz cōplacet sibi in ea visa: pōt tñ desiderare amplexū nō hītū. Sed ad hoc dicūt alyq̄ deus ꝟtinue illabit ipsi beato cū q̄dā ꝺsidery renouatiōe nō rei hīde in poste rū: sz hīte iuxta illō fruunt nec fastidiunt ꝛc. Sz hec rō non videt posse stare. Primo qz ꝺ rōnem desidery est q̄ sit respectu rei habite: vt ostensum est: sicut est ꝺ rōnē scōaz: q̄ sit respectu rei nude i se. Scdo qz nō pōt esse desidery renouatio: nisi qz desiderio succedit desiriū: vel qz idez desideriū ꝟtinue intēdit: sz neutrū pōt stare in btitudine: qz rō est simul z mēsurat nō tpe: sz ín vtroq; ꝑdictoz opz esse successionē. g̃ ꝛc. 3° qz nō vī q̄ nouitas possit cē in desiderio desiderāte non ímitato: vel re desiderata fm ꝺdōnes: q̄bus vnū ē desideras z aliud desideratū. beatus aūt z bonuz beatificans fz q̄ sic se respiciunt in nullo mutantur: alioquin in beatitudine esset mutatio: z nō mensurarent euo: sed tpe. ergo ꝛc. qđ aūt dr̄: q̄ deus continue illabitur btō: si per istā ꝟtinuitatē intellr aliq̄ nouitas: vel aliq̄ successio: falsum ē: qz in btitudine z coz: q̄ ad bonitatē ptinent non est successio: nec pp ꝟtinuitatē si cēt diuisibilis btitudo: si ât p ꝟtinuitatem intelligat ꝑuatio interruptionis in actu quātū ad illapsum: quo deus illabitur btūs est actus nō interruptus isto mō: vez ē q̄ deus cōti-

nue illabit beato: sed sic continue illabi beato non ponit nouitatē: sed priuat vel negat interruptionez: sicut si dicat q angeli cōtinue permanent: per hoc nō intelligit successio nouitatis in actu essendi eoz: sed priuat interruptio actus essendi eorum. Qō aūt dicit q fruimur: nec fastidiūt tc. li fastidiūt non accipit p desiderio: sed p carētia fastidy: quasi diceret ꝯtinue delectātur: nec interrūpit eoz delectatio p fastidiuz: sic apud nos accidit. ¶ Quātū aūt ad visionē nudaz tensam t visionē reflexam: sciēduz q ista possunt poni diuersa: vel fm rem: vel fm rōnē. ¶ Primo ergo oñdere intēdo: q nō potest poni pter visionē essentie diuine: q ponit pma t pter amorē sequētē nudā visionē: t pter delectationē aliqs actus re diuersus ab istis: q sit tentio. ¶ Ad cuius euidentiā sciendum: q illa transformatio qua dī anima in deū transformari in beatitudine nō pōt poni q sit ꝯiunctio essentie creature in essentiā increatā: qz hoc esset absurdū: sed oz intelligere talē trāsformationē eē receptionē alicuius pfectiōis a deo: fm cuius perfectionem creatura beata cōformat deo: fm q possibile est creaturā deo cōformari t vniri: hoc opz eē habitum vel actū glorioſum: t qz nullus ponit beatitudinē cōsistere in habitu: sed in actu opz q sit aliqs actus glorioſus: tqz ī beatitudine nō ponitur actus nō intellectus: vel volūtatis opz q sit amare vel videre. Qō aūt talis actus: q ponit tentio nō sit amor ꝑbat. Primo qz fm veritatē: t fm istos q predictam ponūt tentionē cū btitudo sit sūme amatū: t prio t p se amatū amore ꝯcupiscentie: vt supra expositū est: nō potest eē aliqs actus voluntatis: sed illa tentio ponit eē essentialiter t inchoatiue btitudo. ergo tc. Scdo qz btitudo ꝯsistit pncipalr in hōdo suū cōmodū. sī q tentio ad ℔ ptinet: qō est hre bonū suū: visio aūt reflexa ad videndū se hre: segtur q tentio sit vel sola: vel pncipalr ipsa beata visio t reflexa se beat secūdario adinuicē. si q tētio illa est amor: segtur vl q solus amor sit beatitudo: vel saltē q amor sit pncipalr beatitudo. Sz hoc est ō auctores dicte positionis: qui saltē ponūt: q beatitudo est pncipalr in actu intellectus. q tc. ¶ Tertio qz q̄ro vtrū tentio amor t desideriū sint idē re: aut nō: nō pñt dici idē re: tū qz impossibile ē idē esse desideriū t desiderātū p se: qz desideriū nō est desideratū p se tentio aūt ē: q pncipaliter desiderat fm istos: tū qz vt dcm est: impossibile est: q amor t cōplacentia rei habite sit desiderium: nisi aliquis vellet equiuocare desideriuz. Si autem sunt diuersi actus re cum amor t desiderium sequens ipm sint respectu eiusdē: segt q pmus amor respicit zm amorē vt obz: nāillud desideriū ē desiderare trāsformationē seu tentionē: t sic pmus amor est velle se amare: qō est icōueniēs: q aūt ℔ sit icōueniēs pz: qz aut vterq amor est eiusdē rōnis specificū: aut nō: si sic sequunt duo incōueniēntia. Primū ē: q duo accidētia eiusdē spēi sint in eodē. zm qz q̄ rōne primū amare est amare: siue velle se amare eadē rōne: t zm erit velle se hre: ex quo eiusdē ponunt rōnis: t sic ibit in infinituz. Si aūt nō sunt eiusdem rōnis: sed scōs amor sit amare deum fm se: primus sit amare se amare deum: segt q actus reflexus sit prior actu recto: quod est inconueniēs: nec ponī pōt ecōuerso: qz ex quo ad amorē sequit p desideriū tētiōis: que ponit eē amor scōs: oz q amor pmus habeat amorē zm p obo: sicut deductū ē. ¶ Jtē isti duo amores aut est ita: q vterq eoz ē amor ꝑpriy cōmodi: q a gbusdā vocat amor ꝯcupīc: aut vterq est amor amicitie: aut vnus ē amor amicitie: alter amor cōcupiscētie: pmū stare nō pōt: qz impossibile ē q btitudo sit amor ꝯcupie: siue ꝑpriy cōmodi eēntialr: cū beatitudo sit ipm summū bonū cōmodū: q creatura rōnalis pōt hre: t ipsole est: q idē sit actus pmus t p se obz sui: ipsius: zm etiā nō pōt esse. s. q vterq sit amor amicitie nā vt in rōne est oñsum ad dictā rōnē: segt q amor pmus est amare zm amorē: amor aūt amicitie non est amare zm amorē: sed est velle amico bonū. q tc. nec ēt tertium stare potest: qz non pōt esse: q pmus sit amor amicitie: t scōs sit amor ꝯcupie: tū qz primus amor: vt oñsum est fm dictā rōnē: est amare zm amorē t amare se amore: nō amor amicitie: tuz qz scōs amor: q dī tentio est fm ipsos beatitudo: t btitudo nō ē amor cōmodi: vt dcm est: nec pōt etiaz eē e. s. q amor scōs sit amor amicitie: t pmus sit ꝯmodi: qz tūc scōs amor eēt amare deū vt amatū: t pmus eēt velle sic se amare deum: t sic eēt actus reflexus prior recto: qō esse non pōt. ¶ Jtē videre se amare non plus est actus reflexus q̄ videre se currere ꝑprie loquēdo: t hoc ex pmissis pz: lz videre amare ꝑsupponit q̄ dā alia visionez siue cognitionē: nō tū opz q eā ꝑsupponat vt cognitū. si ergo tentio ē actus amādi: segtur q videre se tenere nō erit visio reflexa: qō est ꝯ dictā positionē. sic q nō vī q dicta tentio possit eē actus amādi. Qō aūt tentio p dicta nō fit visio: q sit actus re diuersus ab ipa po⁹ que dī nuda: t a visione reflexa qua beatus videt se tenere ostendo qz de istis tribus visionibus quero quo se habeant: qz prima visio: que nuda dī sit nuda visio diuine essentie sub rōne nude essentie: t alia sit qua videmus sub rōe magis spāli: puta sub rōe boni: t tertia sit videre se sic videre: ita q vnaqueq sit simplex visio: seu apprehensio. Aut est ita q prima tentio: q dī nuda visio sit simplex apprehensio diuine essentie: nō solū sub rōne nude essentie: sed ēt sub oī rōne sub qua nata est videri a beato: t secūda: que vocatur tentio sit apprehensio cōplexa ista enūciationū. s. bonuz de vero: t sic de alys. tertia sit videre sic vnoquoq mō vel alio talia apphē dere: primū esse non pōt. primo qz qua rōne oporteret videre deum alia visiōe sub rōne nude essentie: t alia visione sub rōne boni ita oporteret eum videre alia visione sub ratione sapientis: t alia visione sub ratiōe iusti: t sic de alys: t sic essent ibi valde multe bone visiones: quod est inconueniens: t fm istos: qui ponunt nisi tertiū fm veritatē. Secundo qz omnis amor actualis presupponit cognitionem boni: sed fm eos ad visionē primam sequitur amor. ergo impossibile est q prima visione videatur deus sub rōne boni: t sic videtur sub rōne essentie t sub ratiōe boni: ita videtur prima visione sub alys cōditionibus etiā in oībus. Tertio autē qz non videtur ꝑbabile: q in beatitudine talis fit processus: a confusa cognitione ad determinatā: qz vt dictuz fuit supra cognitione intuitiua: qua res in se videtur t videtur res fm modū suum realem essendi: in quo nō distincte: sed simul comprehendit rō essentie: t bonitatis t iustitie: t sic de alys: tum qz in rōne bonitatis apprehenditur ratio essentie: t ideo non opz preter visionē: qua dicit deus sub rōne bonitatis poncre vnaz visionem: qua videtur sub ratione nude entis nisi ponatur: q vna precedat aliam triplr t aduenīēte vna. s. secunda tanq̄ perfecta desinat esse prima: quod est inconueniens. Secūdo etiā modo esse nō potest: qz multo minus potest esse cognitio cōplexa in beatitudie q̄ in cognitiōe nāli angeloz ī gb⁹ꝑ suū modū cognoscēdi pfectū cognitio negat cōplexa: nō. n. cognoscūt dicēdo t cōponendo: qz lz cognoscāt enūclabilia: nō tñ cognoscūt ea cōplexe. ¶ Jtem alia rōne tenere aliquid

per visionē

per visionem aliq̃ nihil aliud est q̃ habere ipsum vt visum illa visione. ergo ita bene prima visio est tenere: sicut secũda nec differũt penes tenere ⁊ nõ tenere: sed ꝑz tenere alio ⁊ alio modo si possunt esse tales due visiones vt ipsi ponunt.

Quantum aũt ad visionẽ reflexaz vr̃ mihi q̃ nõ possit poni esse visio beata: ⁊ ꝑ rationem cõmunem: que solet adduci: qz impossibile est: q̃ obm formale beatitudinis sit aliqõ creatuz: sed ita esset si beatitudo esset in visione reflexa. Ma. omnes concedunt. mi. probatur sic. Primo qz satis ostensum est supra: q̃ propẽ nõ dicitur visio vel cognitio reflexa: nisi qñ cognitio terminatur ad aliquid ex parte cognoscentis vt cognoscens est: vt formale obiectum cognituz: ⁊ hoc precipue dici solet quando aliquis per cognitionem super suuz reflectitur actum sicut super cognitum: sed quicquid accipitur ex parte creature de uni videntis in visione beata est creatura. ergo ⁊c. Secundo qz visionez ponentes reflexam: dicunt q̃ visio reflexa est videre se tenere deum: cõstat autem: q̃ obiectuz formale visionis qua aliquis videt se tenere deum: seu rem aliquam est illius rei tentio. ergo obiectũ formale visionis reflexe est dei tentio: sed tentio qua beatus tenet est quid creatum. ergo ⁊c. ¶ Sed dicũt q̃ visio reflexa non habet pro obiecto viso ipsam tentionem: sed deum vt tentum: ⁊ ideo non habet rẽ creatam pro obiecto viso. Sed hoc non videtur valere. primo qz ipse expresse ponit q̃ visio reflexa habet pro obiecto ipsam tentionem. Secũdo qz ly vt aut accipitur materialiter ⁊ cõcomitatiue vt sit sensus: q̃ beatus visione reflexa videt deum vt tentum. i. videt eum: qui tenetur: sed de tentione nihil videt: ⁊ sic videre deum vt tentum non est aliud q̃ videre eum: qui habetur vt visus: ⁊ hoc de qualibet visione qua videtur deus ẽ verum: est quasi nugatio: qz quicunq̃ videt aliquid videt illud: quod est visum: siue illud: quod videt̃ nihil plus hoc pertinet ad visionem reflexam q̃ ad aliam. Aut li vt accipit̃ formaliter vt sit sensus: q̃ videat sicut formale obiectum: quo deus est a se tentus: siue habitus in tali cognitione oportet ponere: q̃ ipsa tentio sit formaliter in obiecto cognito: sicut enim in visione qua videtur aliquid in eo: quod album albedo est formale obiectum: ita etiam oportet: q̃ in visione qua videtur aliquid in eo: quod tentum formale in obiecto sit ipsa tentio. Itẽ si tentiõe videt̃ deus vt deus absolute ⁊ visione reflexa vt deus cũ prima visione videatur absolute deus vt deus: que necessitas est ponere aliam visionem preter primã. prima. n. ꝑm hoc poterit dici tentio. Si aũt ponatur: q̃ visio nuda ⁊ tentio: ⁊ visio reflexa: sicut vnus actus scõz rez differens tñ ꝑm rationez pretermissis alys descendo ad visionem reflexam: vt vitet̃ prolixitas: sciendum est: q̃ ponẽdo visionez vnã ꝑm rez in beatitudine: sicut rei veritas se habet illa visio non potest dici reflexa proprie loquendo: vt dictuz est: qz visio reflexa habet pro formali obiecto aliquid pertinens ad ipsum videntem: hoc autem non potest esse ibi: qz obiectum formale beatitudinis oportet ponere non aliquid pertinens ad ipsum videntem. Itez visio etiam recta: que presupponit̃ visioni reflexe: ⁊ ibi actus videndi: ⁊ res visa recto aspectu differũt: oportet q̃ sint diuersi actus visio recta ⁊ reflexa: qz diuersa habent obiecta formalia precipue loquẽdo de actu reflexo: prout hic loquimur. Est enim videre se videre: qz in beatitudine non ponitur visio reflexa super potẽtiam intellectiuam vel speciẽ: sed super actuz: qz vt dicunt videt se videre: ⁊ si esset visio reflexa proprie dicta differũt re a primo ⁊ recto aspectu dei: habet tamẽ visio beata aliquid simile cum visione reflexa: nam si cut beatus in deo videt alias relucere creaturas: ita ẽt probabile est: q̃ videat actum suum quo videt deum in ipso deo: ⁊ sic non sicut primo ⁊ per se obiectum: sed sicut secundarium relucens in principali ⁊ per se obiecto potest videre suam visionem in deo viso: sicut alias videlicet creaturas in deo: ⁊ in ꝑ habet visio beata similitudinem cum visione reflexa: non tamen ex hoc habet q̃ sit beatitudo: sed ꝑz q̃ est rectus respectus diuine essentie ꝑm se: nam sic visio beata suam non habet essentialem perfectionem ꝑm quã ei competit: q̃ sit nobilissimus actus ex creatura in deo visa: ꝑz ex ꝑncipali obiecto: quod est deus. ¶ Ad motiua quibus ꝓbari videtur opinio predicta respondebitur alia posita opinione. Est ergo alia opinio: que ponit q̃ beatitudo nõ consistit in visione reflexa proprie dicta: nec etiam cõsistit in visione recta: prout habet aliquid simile cum visione reflexa: sed in visione nuda diuine essentie ꝑm se modo quo exponetur. Primum. s. q̃ non cõsistat in visione reflexa proprie dicta: patet ex dictis: quia: vt sepe dictum est: oporteret q̃ haberet actuz ipsius videntis creatum pro obiecto formali. Scõm autem. s. q̃ visio beata aliquid simile cum visione reflexa non habet: q̃ sit beatitudo: ⁊ hoc potest patere de facili: qz actus trahit perfectionem: speciem: ⁊ nobilitatẽ ex principali obiecto: ⁊ ita non secundario: sed obiectũ principale ipsius beatitudinis: seu visionis beate est ipsa essentia diuina: ꝑm q̃ diuina essentia est: creatura autem quecunq̃ relucet in deo: siue sit ipsa visio: siue alia est secundarium obiectum. ergo patet: q̃ actus deuz videndi sit beatitudo: siue sit nobilissimus actus ad beatitudinem pertinens ex hoc: q̃ est rectus aspectus: ⁊ non ex hoc: quod est simul cum visione reflexa ꝑm quam rõnem respicit secundariũ obiectum: quod in deo viso relucet. ¶ Scõo hoc ad deum patet: q̃ deus ꝑm se est principale obiectum visionis beate: est ẽt nobilissimum obiectum deus ꝑm naturam diuinam: in qua quecunq̃ creatura relucet in eodem: ⁊ ideo ex hoc habet visio dei: q̃ sit beatitudo: nec est cõtra quoddã dcñ: quod dicũt solẽnes doctores: q̃ quanto aliqs est magis beatus tanto plures creaturas videt in deo: qz iste: qui plures videt creaturas non habet ex hoc: q̃ videt plures creaturas q̃ sit beatus directe: sed ex hoc quod intensius videt essentiam diuinam: vnde visio plurium creaturarum includit magis intensam visionem diuine essentie: vnde in deo diuinam essentiam magis intense facit directe: q̃ videns sit beatus: ꝑz q̃ videat plures creaturas non causaliter: sed consecutiue se habet ad hoc.

Quantum ad secundum scilicet q̃ beatitudo consistit in nuda visione: sciendum est: q̃ visio beata non dicitur visio dei nuda secunduz denudationem: que fit per abstractionem vniuersalis a ꝑticulari vel supioris ab iferioi: vt. s. dicatur deus videri non ꝑm q̃ talis est: sed ꝑm q̃ absolute consideratur: nec ꝑm abstractionem eius quod se habet in deo: per modum obiecti eius: quod se habet per moduz accidentis ꝑm nostrum modum intelligendi: vt. s. videatur ꝑm q̃ deus non ꝑm q̃ bonus vel sapiens: cuz etiã in cognitione naturali angelor̃ ita sit: q̃ angelus videndo alicuius rei substantiam videat simul ac eodẽ aspectu eius proprietates: sed intelligitur nuda dei visio p remotionem medy: q̃ sit ex parte rei cognite: quasi di

catur q̄ videt quo in speculo & in alia re: cum per modum speculi repreſentet: ſed videre de facie ad faciem: ſine tali medio. vnde reuerendus doctor frater Thomas: cuius opiniones nitimur tueri: vt videtur eis ponens visionem reflexam: dicit q̄ ſi beatus imponeret nomen rei q̄ videt illud nō ſignificaret tm̄ cētias vel tm̄ beatitudinem: vel iuſtitiam: & ſic de alijs: ſed ſi gnificaret illud: quod oīa cōprehendet: & ita viſio habet: q̄ ſit beatitudo ex hoc q̄ habet p obiecto primo: & per ſe eſſentiam diuinam: ſm̄ q̄ talis eſſentia. ſ. diuina eſt comprehendens omnes perfectiones diuinas cētialeſ: vt viſas: & non ſm̄ q̄ habet p obiecto creaturam relucentem in ea: q̄ obiectum beatitudinis oportet cē nobiliſſimū: & ſm̄ rōnem nobiliſſimā: quā pōt attingere beatus: nobilior aūt eſt rō dei ſm̄ q̄ deus q̄ creature ſm̄ q̄ in ea relucent: & ideo opz: q̄ primo & per ſe obm beatitudinis ſit deus ſm̄ illud: quod eſt in natura ſua abſolute: & q̄ oīa alia ſecūdario & minus principaliter ſe habeāt ad beatitudinem: & hoc ptinet ad rectū: vt dictum eſt: & vt rectus aſpectus: vnde beatitudo non eſt in viſione reflexa ꝓprie dicta: nec etiam conuenit viſioni dei: q̄ ſit beatitudo ſcōm illud: in quo ſimilitudinē habet aliquā cū actu reflexo. ¶ Rōnes aūt: quibus alij mouent ad oppoſitū non ſunt cogentes: naz q̄ō dicit: q̄ viſio nuda mentē non ſaciat. dicēdū: q̄ falluz ē: & ad ꝓbationē dico: q̄ falſum ibi aſſumitur viſionem primo modo nudam non ſequit̄ deſideriuz vel amoz ad quod deſiderium cōſequit̄: vt ſupra eſt oſtenſum: ſz ſequitur amoz complacentie: quietatio fruitionis: que eſt delectari in re habita. ¶ Secūda aūt ratio cōſtat: q̄ quecunq̄ opinio detur nulla eſt: q̄ ſi propter hoc: q̄ deus ſm̄ rōnem nude eſſentie reſpiciat omne ens vt p̄ mū principiū: & vltimus terminus nō poteſt eſſe obiectum beatitudinis: vel beatificans: q̄ ſic omnis creatura eſſet beatificabilis: quod eſt falſum eadem rōne ſm̄ illā poſitionē non pōt eſſe obiectū viſionis prime: quā nudam dicunt: q̄ ſequeret̄ pari rōne: q̄ oīs creatura poſſet deū nude videre: quod falſum eſt: vnde ſimili modo ſequeret̄ ſm̄ dictum eoz deum ſub rōne nude eſſentie non eſſe obm viſionis principalis: ſicut ſequitur ipſuz nō eſſe ſic obiectū beatitudinis: vel prime viſionis: vnde ſciēdum. q̄ iſta rō iſtoz tres hz defectus. Primus eſt: q̄ ſupponit: q̄ illa rō ſm̄ quam deus oēz reſpicit creaturam non pōt cē obiectū niſi illius actus qui cōis eſt omni creature: quod falſum eſt: q̄ conſtat q̄ aliquis poteſt illam rationē conſiderare: quecunq̄ ſit illa: ita q̄ per ſe obm talis conſiderationis ſit illa rō aliogn non poſſemus de illa rōne tractare nec log: & tm̄ conſiderare non conuenit omni creature. Poteſt ergo dici ad ma. q̄ ſm̄ illam eandem rōnem ſm̄ quam deus omnē reſpicit creaturam: & ab oī creatura accipiet̄: poteſt eſſe formale obiectuz alicuius cōſiderationis: que non omni creature conuenit: & erit eadem rō ex p̄te rei: que ab omni attingatur creatura: & a ꝯſideratione: ſed erit diuerſitas ex parte attingentis: q̄ oīs creatura attingat eum vt primū principium: a quo eſt: & vt terminum reſolutionum vt exponet̄: ſed conſiderans attingēs ipſum vt obiectuz: ad quod ſua conſideratio terminatur: & ſic non obſtante identitate ratiōis: qua attingatur ab omni creatura: & a conſiderante: diuerſitas tm̄ eſt in modo attingendi illā rationē ex parte attingentiū erit ſufficiens cauſa: quare conſiderare non cōueniat omni creature: lz conſiderare habeat pro obiecto rationē ſm̄ quā deus omnē reſpicit creaturam: vnde etiam ſi aliquis recte conſideret non oportet q̄ illa conſideratio: que hz aliquā rationē cōmunē multis per inherentiā: ſicut eſſe vel ens eſt multis cōmune cōis: & conueniat illis: ſiue per attributionem: ſicut prima cā hz cōmunitatē ad oēm effectum de p̄ſe obo ſit cōis: & p̄ illis multis non per inherentiam: ſed ſoluz q̄ habeat illa conſideratio ad oīa illā attributionē. ſicut ad cognitā inquantū reſpiciunt illā rationē cōmunē conſideratā. Secūdus defectus eſt: quo dicit̄ nuda eſſentia: nam ſicut frequenter dictum eſt: illa denudatio ex parte obiecti non intelligitur ſm̄ abſtractionez vniuerſalis ſubiecti: vel eius: q̄ ſe hz p̄ modū ſubiecti ad illud: quod ſe hz p̄ modū accidentis: ita. ſ. q̄ deus videatur ſm̄ q̄ eſt eſſentia quedam abſolute conſiderata: & non ſm̄ q̄ eſt eſſentia talis. ſ. diuina: vel nō: vel bonitas: vel ſapientia: imo vt dictū eſt videbitur inſimul ſz oīa hꝫ: ſed dicitur ibi viſio nuda eſſentie ex p̄te modo quo dctū eſt. Rñſio aūt ꝓcedit: ac ſi accipere tur illa denudatio ex parte obiecti. ¶ Secundus defectus eſt quantū ad reſolutionē quā ponūt: q̄ quedā eſt reſolutio ab intra: & quedā ab extra: ab intra dupliꝛ vno modo ab intra ſm̄ diuerſā reꝛ ſi reſoluatur ſubſtātia compoſita ī materiā & formā: ad quas ſubſtantiat reſolutio ſaltē q̄ñ peruenitur ad primā formā: & ad primaz materiam ſi ſint ibi plures forme. Alio modo ſz rationē. ſicut homo reſoluitur in animal rationale & in corpus viuū & ſubſtantiale: & ſic cundo vſq̄ ad ens cōmuniter dictū & neutro iſtoꝝ modoꝝ reſoluitur omnis creatura in diuinā eſſentiā. ſ. nudā: q̄ diuina eſſentia non eſt de eēn̄ creature: ſicut forma & materia ſūt de eſſentia compoſiti: vel ſicut ſuperius de eſſentia inferioris. reſolutio aūt ad extra poteſt dupliciter conſiderari: vno modo cōparando plura adinuicē ſm̄ ſimplicitatē maiorem vel minorem: vel ſm̄ ſimplex vel non ſimplex: ſicut q̄ dicatur ſubſtātia immaterialis in qua non eſt compoſitio materie & forme ē prioz naturali ſubſtantia: in qua reſolutione per receſſū a materia venit̄ ad ſubſtantiā immaterialē: & vlterius per receſſum a cōpoſitione eſſentie: & eſſe ſubſtātie & accētis venitur ad ſubſtātiā omnimode ſimplicē primā. Alio modo ſm̄ cauſalitatem: ſicut cauſalitas poſterioris cē reſoluit̄ ī cauſalitatē prioris: ſicut q̄ñ dicitur: q̄ homo fit per motū celi: & hoc p̄ intelligentiam mouentem: & hoc propter deū: & ibi eſt ſtatus. Prime ergo due reſolutiones creature non ſtant nec terminantur ad diuinam eſſentiā nudā vel veſtitā: ſed vel terminātur ad partes ſubſtantie reales cōpoſite: vel ad ens cōmuniſſimū. Alie aūt due ad eſſentiam terminantur diuinā: ita q̄ p̄ma terminat̄ ad eā ſm̄ q̄ eſt ſimillima & remotiſſima ab oī reali cōpoſitione: non aūt ſm̄ q̄ eſt nuda ratione ſuorum attributoꝝ differentium ab ea ſola ratione. Secunda aūt terminat̄ ad eam ſz q̄ eſt prima cauſa: q̄ bene includit cū ratione eſſentie intellectum & voluntatem & potētiā executiuaz. Procedebat ergo ratio predictoꝝ: ac ſi reſolutio creature terminatur ſic ad quandam eſſentiam analogicam abſtractam & denudatam: quod falſum eſt. Qz autem dicitur: q̄ nec amoz: nec deſiderium tranſformationis ꝛc. Dicenduz q̄ vbi deſiderium non eſt: nec amoz eſt: qui deſiderū aſſequatur: ſed eſt ibi complacētia: & quietatio voluntatis in bono habito. Quod aūt dicitur: q̄ viſio reflexa neceſſario ad beatitudinē pertinet: q̄ non quietat̄ mens beata niſi videret ſe tenere deuz. Ad hoc primo dici poteſt: q̄ quādo aliquid eſt conueniens & delectabile ad videndum ad hoc: q̄ videns delectetur: & quandam habeat quietationem appetitus: non requirit̄: q̄

apprehendat

apprehendat ipsum cõueniens: siue cõuenientiã: q̃ est de forma ei impressa q̃ delectat. sed sufficit q̃ apprehendat cõuenientiã ex parte rei extrinsece delectantis que est ꝓpria rei vise pulchritudo: vñ hõ experit̃ se delectari in aspectu rei pulchre absq; hoc qõd reflectatur suũ videre qõd est de re illa: et etiã i auditu pulchri soni absq; hoc q̃ reflectat̃ ad cognoscendã illã auditioñ. ¶ Põt ergo dici q̃ ad hoc: q̃ btũs nuda visione deleceť sufficit q̃ videat sũmã rei pulchritudinẽ: quã habet: nec opz q̃ videat suũ videre vel hr̃e: licz hoc possz sequi. ¶ Aliter potest dici: q̃ dato q̃ nõ quietaret̃ appetitus bene: nisi per visionẽ reflexã: qua btũs videt se videre deũ: non tñ sequit̃ q̃ visio reflexa sit btitudo: et nõ aspectus rectus. ¶ Ad cuius cuidentiã sciẽdũ q̃ lz volũtas nõ geteť nisi in bono cognito: tñ ipsa cognitio talis boni nõ est illud qõ p̃ncipaliť delectat. imo ipsuz bonũ cognitũ. nõ enĩ cognitio pecunie principaliť delectat auarũ vel ambitiosum: sed pecunie possessio et honoris assecutio: licz nõ possint delectari nec appeti nisi sint cognita: ita etiã ponendo: q̃ sũmũ comodũ q̃ põt hr̃e btũs de deo sic ipsum videre et eius infinitam pulchritudinẽ: dato q̃ nõ delectaret̃ nisi videret se videre nõ tñ sequit̃ q̃ visio reflexa qua videt se videre sit illõ qõ p̃ncipaliť delectat: et q̃ visio ẽ p̃ncipalis cã ꝺlectationis. scõa aũt et valde minus principalis: sicut possidere pecuniã magis delectat auarũ q̃ visio possessiõis: nisi ita esset paruz valeret ista distinctio qua vtuntur cõiter doctores: quia differunt velle rem aliquã cognitã: et velle cuis cognitionẽ. Uñ dico q̃ talis nõ delectaretur in btitudine nisi cognosceret se hr̃e beatitudinẽ: nõ tñ in hoc esset btũs q̃ cognosceret se hr̃e btitudinẽ: sic̃ nullus est iustus in cognoscendo iustitiã vel in cognoscendo se hr̃e iusticiã. sed in habẽdo eã. ergo nõ vr̃ qõ eoz motiua qui visionẽ ponũt reflexaz valeant. Et iõ videť q̃ btitudo conuenit in visione respectu essentie diuine ꝑm se mõ quo expositũ est. ¶ Ad p̃mũ g̃ in opposituz dõm: q̃ minor est falsa: et ad ꝓbatõez dõm: q̃ nõ ẽ ista visio potior que plura hz oba: qz nobilitas visionis nõ dependet per se ex pluralitate obox. sed ex nobilitate p̃ncipalis et formalis obi: et qz in visiõe q̃ deus videť ꝑm nãm suaz diuinã: siue ꝑm se: diuina essentia est formale obm: que in infinitũ distat: et excellit creatuã. in visione aũt qua quis vr̃ se videre deũ: obz forma le est visio creata mãle: cẽtia diuina in tali obo et dei visio ꝑm se ẽ nobilior q̃ visio qua videt se videre deũ: lz ista scõa plura includat oba: sicut nobilius est cognoscere substas creatas quã cognoscere cognitionẽ qua cognoscimus. ¶ Ad scõm dõm: q̃ illud qõ includit alterũ cõtinẽdo ipsum in essentia sua vtualiť: et nõ ecõuerso est perfectius: sicut rõnale est perfectius q̃ sensitiuũ respectu: qz esse rõnale includit dicto mõ sensitiuum: et nõ ecõuerso: sic aũt nõ cõtinet videre se videre deum nudam visionem essentie diuine: sed cõtinet eam: siue includit eã: vt obm formale et diuinã essentiã vt mãle sui obti: et iõ non opz q̃ visio reflexa sit perfectior visione nuda ex tali inclusione: vñ rõ nõ cõcludit nisi ponatur q̃ illa visio que plura ĩcludit vt oba fit potior: ꝺ ãt non opz vt dictũ est. ¶ Est aũt notãdũ q̃ rõnabile nõ includit illud qõ est sensitiuum tm̃: sed idẽ numero vel specie sed ꝼz idẽ genere: sicut dicit̃ q̃ spẽs pfectior alicuius gñis cõtinet mín̄ perfectuz. ¶ Ad tertiũ patet responsio ex dictis ex p̃ncipali solone: qz dato q̃ delectatio visionẽ nõ sequereť nudã nisi mediante visione reflexa: adhuc nõ sequitur q̃ visio reflexa sit p̃ncipale obiectum p̃ncipaliter delectans amatuz vt patuit ibi.

¶ Ad quartum dicendũ: q̃ unũ: et idem re est q̃ succedit spei et fidei: sed differũt rõne: nuda enĩ visio est obz fidei: et quã ſpamus: ita q̃ visio: vt est clara et nuda succedit fidei: sed vt est quedã perfectio p̃ncipaliť habita: et quasi q̃dã tentio succedit spei: põt dici respectu eoz̃ in quibus nota est esse spes: qz qñq; separat̃: de quacũq; enim perfectione: qñq; habita: et qñq; nõ habita: qñq; tenet̃ vel habeť. ¶ Ad quintũ pz ex dictis in p̃ncipali solone. ibi enĩ dicta ratio est sub forma propria soluta. ¶ Ad sextũ silr est solo: qz pcedit ac si nuda visio dicatur visio diuine essentie ꝑm q̃ ẽ eẽtia sine visione attributoz: vel q̃ ipsa videat sub ratione vnius attributi: et nõ sub rõne alterius: qõd falsuz est saltẽ q̃tũ ad illa attributa gñalia vt bonitas: et cõsilia ad beatitudinem pertinentia. ¶ Ad septimũ et octauuz dõm: q̃ vt de se pz: nec pcipere beatitudinẽ: nec hr̃e securitatẽ. i. certaz cognitionẽ de btitudine est btitudo sicut de nõ admittendo iustitiam est iustitia: qñ dicit̃ q̃ siue istis non est beatitudo: si hoc dicat idẽtitatẽ: sine causalitate sub ꝺ sensu. s. q̃ talis apprehensio vel securitas btitudinis sit beatitudo: vel causa beatitudinis falsum est: si autem aliud itelligit̃ cõsecutiue vt sit sensus q̃ nullus est beatus: gn sequat̃ talia: bene verũ est q̃ saltẽ sine his non est perfecta beatitudo. ¶ Ad nonũ quo arguebat̃ contra dictũ rñdentis dõm: q̃ diuersa oba primo et per se diuersificant actum vel volendi vel vidẽdi: sed diuersa obiecta secũdaria: que representant̃ in formali obo vel etiã diuersa obiecta: quorũ vnũ est primuz et per se obiectũ et aliud cõtrariũ nõ diuersificant ipsos actus: sic aũt est in opposito: nã visio beata hz ꝑ se obiecto essentiã diuinã ꝑm se ipsam: et aliqd aliud creatũ habz pro scõario obiecto in essentia diuina relucente: et iõ cõdẽ actu põt videri essentia diuina: vt principale obm et visio ipsa vt cõtrariũ. ¶ Ad decimũ dicẽdũ: q̃ nõ est silr de actu sciẽdi respectu sensibilis et de actu volẽdi deũ respectu dei: q̃tũ ad hoc q̃ pari passu currat actus rectus et actus reflexus vtrobiq;: qz actus sentiendi est nobilior q̃litate sensibili sic: nõ aũt actus vidẽdi deuz est nobilior deo: et qz vt dictuz est: nobilitas actus est ex nobilitate obti formalis. iõ sentire se sentire ẽ nobili9 quã sentire qualitatẽ: sicut sentire est nobilius qualitate: sed videre se videre deum nõ est nobilius q̃ videre deum. sed visio qua intellectus creatus videt deũ non est ita nobilis: sicut ipse deus in se. ¶ Ad vndecimum dõm: q̃ sine oĩs apprehensio dicat̃ simpliciũ siue solũ apprehensio enunciabiliũ: et hoc apud nos in visione diuina nõ pñt differre re: qz talia nõ opz differre nisi vbi est discursus itelligẽdo hoc ex hoc: vel hoc post hoc in visione autez beata simul omnia sunt. imo non videť differre apprehensio simpliciũ a cognitione enunciabiliũ: nisi vbi cõuenit itelligere cõponẽdo et diuidendo: et iõ posset dici q̃ sicut cognitio simpliciũ nõ est reflexa in btitudine: ita ẽt nulla cognitio enũciabiliũ: sed qz irradiatio q̃ saltẽ iquãtũ visio btã est in deũ: et cognitio enũciabiliũ hz aliqd ptinẽs ad cognitõez reflexã. dõz q̃ nõ oz. nã sic̃ in p̃ncipali dcm̃ ẽ: nõ oz q̃ oĩs cognitio q̃ suppõit aliã sit reflexa: sz tm̃ illa q̃ ꝓsupponit aliã: vt obm ꝑsideratuz: nũc aũt videm9 ꝺ enũciabilib9: nõ supponit aliã apphẽsionẽ simplicẽ vt obz ꝑsideratũ: qz in dicãs de entib9 nõ ꝑsiderat suã simplicẽ apphẽsionẽ. sz ꝑsiderat illa ꝑplexa in q̃tũ vt dcm̃ est. s. res quodaz ordie mouẽt itell'm quo ad cognitionẽ simplicẽ et deũ ad cognitionẽ ꝓfectiorẽ: nec i tali ꝓcessu oz ponere aliquã cognitionẽ reflexã: vñ rõ supponebat falsum: et sic pz ad. ũ. et. iz. ¶ Ad iz^m dõz q̃ nõ oz q̃ illꝺ qõ ꝙẽit ali

cui in eo q̄ tale conueniat ſemp̄ ⁊ in actu illo mediāte tali. ſicut patet q̄ ignis calefacit in eo q̄ calidum: nec tamē ꝓpter hoc calefacit actu: q̄diu eſt calidum. ſed ſufficit q̄ illud qđ cōuenit alicui in eo q̄ tale cōueniat ſibi ſemper actu vel habitudine quādiu manet tale: ſz autem beatificare actu non ſemper deo conueniat q̄diu eſt deus: tamē beatificare aptitudine ſemper ⁊ de neceſſitate ei conuenit: aliter poſſet p̄bari per eandē rationē q̄ deus ꝑz q̄ deus nō eſſet obiectū nude viſionis: ſicut nec viſionis q̄ ponūt reflexam: q̄ non ſemp̄ ⁊ de neceſſitate deus quādiu eſt deus eſt obiectum viſionis nude.

Queſtio. V.

QVinto queriť. vtruz formale in obo beatitudinis ſm̄ qđ beatitudo ſit bonum vel aliquid aliud: ⁊ arguiť q̄ non ſit bonum. ſed aliud: q̄ formale obiectū dz cozrīdere actuī: cuius eſt formale obiectuz. ſz actus: qui eſt beatitudo eſt viſio. ergo illud debz eſſe formale in obiecto beatitudinis: q̄ eſt formale in obo viſionis: ſed hoc nō eſt bonū in eo q̄ bonū eſt obm voluntatis. ergo ⁊c. ℂ ℙ. Formale in obo btītudinis dz eſſe nobiliſſimū cū actus ſit nobiliſſimus. ſed ratio veri intellꝰ nobilioz eſt alys quā rō boni cū ſit vlioz. g̃ ⁊c. ℂ ℙ. Illud qđ determinat viſionē ad ſpēm eius foraliuſ ē q̄ ſit illud q̄ ſic determinať. ſed obz btītudinis cū ſit perfectio intellectus eſt bonū intellectuale ꝑ qđ bonū determinať ad hoc q̄ ſit tale bonū. ſ. bonū beatitudinis. ergo bonū intellectuale eſt formalius in obo beatitudinis. ℂ ℙ. illud qđ eſt p̄imū ⁊ per ſe obm voluntatis nō p̄t eſſe formale obm alterius potētie. ſed bonū in eo q̄ bonū eſt p̄imū ⁊ per ſe obiectū voluntatis. g̃ bonū in eo q̄ bonū non p̄t eſſe formale obm in actu alterius potētie a voluntate: ſed btītudo eſt actus alterius potētie a volūtate: q̄ eſt actus intellꝰ. vt dictū eſt ſupra. g̃ ⁊c. ℂ ℙ. Formale in obo illius perfectōis que boiez perficit in eo q̄ bō debz eſſe illud qđ eſt formale in obo rōnis: cū bō bēat q̄ ſit bō a rōne. ſed beatitudo perficit boiem in eo q̄ bō: q̄ inquantū transcēdit creaturas iferiozes. g̃ formalis rō i obo. btītudinis eſt illud qđ eſt formale in obo rōnis: ſed hoc nō eſt bonū. g̃ ⁊c. ℂ Sz diceret aliqs ad oīa hec q̄ formale in obo btītudinis ex ꝑte obi eſt bonū inquātū bonuz. ſed formale ex ꝑte potentie. cuius btītudo eſt actus. g̃ ⁊c. ℂ Cōtra q̄ ratio formalis obiecti dz accipi ſm̄ ꝓportionem eius ad potentiam ⁊ actū: quoz eſt obiectū. ſi g̃ formale obm btītudinis in bītudie ad cuius eſt actꝰ btītudo nō eſt obm in eo q̄ bonuz: ſeq̄ť q̄ ſimplex rō formalis: q̄ ſumiť ex ꝑte obti btītudinis nō ſit bonuz. ℂ ℙ. Rō btītudis obti dz eē nobilioz: ſed rei exītis i gñali iquātū ē eſt nobilioz: quā rō boni. g̃ ⁊c. ꝓbo. mi. q̄ illa rō eſt nobilioz ſm̄ quā poª ad plura ſe extendit. ſed poª cuiꝰ rō entis eſt obz ſe extēdit ad plura. g̃ ⁊c. q̄ dato q̄ ens ⁊ bonū cōuertāť ſm̄ ſuppoſita: rō tñ entis eſt vlioz. ſed diceret aliqs q̄ in btītudine ſunt duo. ſc̄z viſio ⁊ fruitio: ſz g̃ formale in obo btītudinis q̄tuz ad viſionē nō ſit bonū: tñ inquantū eſt ibi delectatio hēt bonū eſt obz formale. ℂ Cōtra. q̄ rō formalis obti dz attēdi in bītudine ad illud in quo conſiſtit p̄nr btītudo ſed hec eſt viſio: que eſt ipſa btītudo ⁊ nō delectatio: q̄ cenſeť. g̃ rō formalis obti btītudis in bītudie ad viſionē dz accipi: q̄re dz ſimplr cōcedi: q̄ formale obm beatitudinis nō eſt bonū inquātū bonū. ℂ ℙ. Rō foralis dz accipi in habitudine ad illud qđ eſt p̄ncipale in obo ⁊ nō in bītudine ad illud qđ ē q̄ſi ꝑ opationē pfectaz ergo ſimplr rō formalis obti btītudinis dz attēdi in ordine ad viſionē: ⁊ nō in ordine ad ōlectationē ⁊ ſic idē q̄ prius. ℂ ℙ. Delectatio nō ſegť quācūq̄ cognitionē que eſt ꝓceptio boni ⁊ ꝓuenientis in eo: q̄ huius. ſed delectatio perfectiſſima: que eſt ipſa fruitio cōſegť viſionē verā. g̃ obm viſionis nō eſt bonū in eo q̄ bonū: nec per ꝓñs formalis rō in obto btītudinis eſt ratio boni. ℂ ℙ. Res ſm̄ qđ ſunt in mente bñt rōnē veri: ⁊ non rōnē boni: q̄ verū ⁊ falſum ſunt in mente: bonū autē ⁊ malū in rebus: ſed btītudo vt frequēter dictū ē: actꝰ eſt itellꝰ. g̃ obm formale btītudinis ꝑ ſe loquēdo non eſt bonū. ſed verū. ℂ ℙ. Illa que cōuertunť ⁊ mutuo ſe icludunt ⁊ in abſtracto ⁊ in cōcreto equaliť reſpiciūt oē illud qđ dī de vno ⁊ de alio. ſz ſic ſe bñt bonū verū ⁊ ens. ſi g̃ ponať q̄ bonū in eo q̄ bonū eſt obz btītudinis eadē rōne dz poni q̄ verū ⁊ ens: ⁊ ſic ſaltē bī q̄ bonū nō erit magis obm btītudis q̄ verū.

Contra beatitudo eſt vltimi finis cōſecutio ſub vltimi finis rōne. ſz ratio finis ⁊ boni ē eadem: q̄ ſm̄ p̄bm finis ⁊ bonuz coincidunt. ergo ⁊c.

Reſpondeo iſta q̄ſtio bz difficultatē q̄tuz ad illos qui ponūt btītudinē eē viſionē: q̄ nō vī q̄ formale obm alicuius viſionis ſit bonū in eo qđ bonū: q̄ hoc eſt formale obm volūtatis nō intellectꝰ: ex alia ꝑte cū btītudo ſit vltimi finis aſſecutio ſm̄ q̄ huius opz ponere q̄ vltimꝰ finis ſit formale obz btītudinis. vltimꝰ aūt finis ſub rōne q̄ vltimꝰ finis bz rōnē ſūmi boni. ſō ⁊c. ſuſtinēdo g̃ q̄ viſio ſit btītudo: ⁊ q̄ formale obm btītudinis ſit bonum rñdēt quidā ad iſtā difficultatē ⁊ dicūt: q̄ aliquādo diſtictio formalis in obo diuerſaꝝ poꝰ nō accipiť oio diſpata diſtinctio. Et ꝓcipue loquēdo de potētyꝫ adiuicē ordinatis verū aliqñ accipiť ſm̄ ſupius ⁊ iferiꝰ. ita q̄ illud eſt p̄ ⁊ ꝑ ſe obm vnius: ⁊ ſcō ⁊ ꝑ ſe obm alteriꝰ. ſic̄ de intellectu pz ⁊ ſenſu cōi ⁊ ꝓticulari: nā obm itellꝰ p̄ ⁊ ꝑ ſe eſt ſenſibile nō ſolū in eo q̄ ens. imo iquātū ſenſibile: nā itellectꝰ p̄t ꝑ ſe cognoſcere nām rei ſenſibilis in ſpāli ſm̄ illō qđ eſt ſenſibile: ſic̄ etiā ſe bz q̄litas ſenſibilis: q̄ eſt obm ſenſus cōis calorē ⁊ qualitatē tangibilē: ⁊ iſto mō differūt oba itellꝰ ⁊ volūtatis. nā rō boni icludit rōnē entis ⁊ nō eꝰ. ſz ens ⁊ bonū cōuertantť ſm̄ ſuppoſita tñ rō entis ſm̄ abſtractionē ad plura ſm̄ rē ſe extendit: ⁊ iō ſz bonū ſm̄ q̄ bonū mō p̄ nō ſit obz itellꝰ: ſz ens ꝑz q̄ ens. tñ bonū i eo q̄ bonū eſt ꝑ ſe zº obz itellꝰ: ita q̄ itellꝰ cōſiderat ꝑ ſe nō ſolū in eo q̄ ens ſumiť q̄tū ad ſuā entitatē. imo etiā in eo q̄ bonū ſiue q̄tū ad ſuā bonitatē: aliogn volūtas poſſet p̄us velle icognitū. Ulterius dicunt q̄ illud qđ eſt obz mō p̄mo ⁊ ꝑ ſe alicuius actus vel habītus ipſius poc: ſicut albuz q̄ eſt obm viſus p̄ ⁊ ꝑ ſe bñ obm: p̄ ⁊ ꝑ ſe eſt in aliq̄ viſione. ſ. in illa in qua ſolum aſpectꝰ videť in actu: ⁊ ens naturale q̄ē obiectū itellꝰ ſcō ⁊ per ſe eſt obiectū p̄io ⁊ per ſe. ſcie ⁊ ſic ſz ſūmū bonū nō ſit primo ⁊ per ſe obiectū itellꝰ p̄t tñ eē p̄mo ⁊ ꝑ ſe obm in aliquo actu intellectus: ⁊ ſic dicunt q̄ viſio beata bz ꝓ ꝑ ſe ⁊ p̄mo obo ſūmuz bonū in eo q̄ huius nō obſtante q̄ bonum in eo q̄ bonum ſit p̄mo ⁊ per ſe obm voluntatis: ita q̄ ſummū in eo q̄ huius ⁊ eſt viſuz ⁊ formale obm viſionis: ⁊ volūtatis ⁊ fruitatis: iz diuerſimode tēdat in ipſum ⁊ volūtas ⁊ itellꝰ: itellꝰ itelligēdo ⁊ volūtas amādo: nihil. n. ꝓhibet formale idē obz p̄ ⁊ ꝑ ſe ⁊ ſm̄ candē rōnē acceptū ex ꝑte obi attingi a diuerſis potentyꝫ: ita q̄ diuerſimode ⁊ ex ꝑte potentiaꝝ attingiť agentiuz: nō quia q̄ ſit primo ⁊ per ſe virtus potentie in aliquo actu vtriuſq̄. licet autem bonuz ſint multum bene dicta: tamē

nō videť

non videtur satisfacere:qz sicut in arguendo dicebaꝫ: cũ deus sit obiectũ visiõis bte:nõ est aliqs btũs ſm rõ nẽ determinatã.imo ipsa essentia diuina ſm q ẽ talis essentia.ſ.diuina oẽs tales comprehendens rõnes.scz bonitatis ⁊ sapientie:⁊ sic de alys est obiectũ formale primo ⁊ per se formaliter visum:⁊ hoc patet:tuꝫ qz famosiores doctores hoc ponunt q deus absolute ſꝫ q deus non ſm aliquã determinatã rõnem est formale obiectũ tã fidei q̃ visionis beate:tũ qz in visione intuitiua:qua res visa presens mouet ipsum ad videndum in sui natura illõ:postea videt in ipso in sui natura:⁊ ſm suã naturã ⁊ ſm modũ essendi quẽ habꝫ in rerum natura:in esse autem reali nõ est in deo distincta ratio bonitatis:⁊ ratio sapiẽtie:⁊ sic de alys nisi forte virtualiter:⁊ ideo illud:q primo occurrit intellectui videntis deuꝫ nudum post cognita nõ videt quod sit aliqua ratio determinata vel boni vel alterius attributi.imo ipsa natura diuina ſm se prout est comprehẽdens oẽs istas rõnes:⁊ ideo in obiecto visionis bte non ponitur: q ratio non sit magis formaliꝫ q̃ alia ratio:⁊ patet q illud dictum non sufficit q actus beatitudinis debet esse perfectissimus.sed perfectius est cognoscere deuꝫ ſm se prout comprehendit omnes tales rationes accidentales q̃ cognoscere ipsuꝫ ſm aliquã rationẽ determinatã quecũq; esset ipsa ratio:siue bona rõ: siue alia ratio:⁊ ideo perfectioni derogat ponere q aliqua determinata ratio sit p̃ncipiũ formaliꝫ visum in beata visione.ſꝫ forte posset aliqs dicere q licꝫ in visione beata simul oẽs rationes formaliꝫ videantur:tñ ratio boni principalius est cognita.sed illud non valꝫ:qz licꝫ ℔ in cognitione in qua cognoscens mouet se quantuꝫ ad exercitiũ actus ⁊ formar talem qualeꝫ vult conceptus posset esse principalius ⁊ formalius considerata rõne boni vel veri qm̃ ratio entis tm̃ in cognitione que ꝓuenit ex motione rei presentis vise:⁊ que motu naturali mouentis intellectũ ad apprehẽdendũ.ſ.pro vt est nõ põt esse:q magis sit apprehẽsa ratio boni aut quecũq; alia ratio a ratiõe entis q̃ ratio entis:actio etiã quedã vꝫ q prius videatur vt perfectius ratio boni quã alia rõ puta veri vel entis.Sꝫ forte diceret aliqs ad ℔:q licet ratio boni non sit magis visa q̃ alia ratio:tñ ipsa visio hꝫ q sit perfectio ex hoc q dicitur ratio boni:⁊ ex hoc q videntur alie rationes:sed tamẽ ita est q ratio boni non sit magis visa:nec ratio videndi alia debet poni vt magis principalis in obiecto visionis.sed q est obm visuꝫ ⁊ ſm q rñdeat visioni:vt visio est quã alia ratio:predicta positio loquitur de formali obiecto cognito vt cognitũ est:ex hoc q põit q bonũ in eo q bonũ est:est obiectũ formale primo ⁊ per se alicuiꝰ actus intellectus:ita q cognoscaꝫ per illũ actũ intellectꝰ bonũ nõ solũ in eo qõ eiꝰ visio ⁊ q bonũ siue quãtuꝫ ad suã bonitatẽ:ex hoc patet q dicta positio accipit rõnes formalẽ in obiecto visionis ſm q est visuꝫ:⁊ ſm q respondeat visioni:vt visio est.scõ deficit illa respõsio: qz dato q visio dicitur aliqua alia ratio specialis perfectius tñ est videre rationes alias cũ ratione boni q̃ videre rationẽ boni tm̃:⁊ sic visio magis ꝺberet poni formale illud qõ cuꝫ ratione boni comprehendit oẽs alias rationes q̃ ratio boni p̃cise.sed dꝺficit:quia non videtur multuꝫ rõnale q intellectus magis perficiaꝫ in cognitione boni q̃ in cognitione veri:cũ in hoc precipue ponaꝫ esse intellectus perfectio q cognoscit nõ solũ rẽ cui conuenit essentiã esse veram.sed etiam ipsam vnitatẽ:⁊ quia verum est q cognoscis.

¶ Explicit tractatus de beatitudine.

¶ Incipit tractatus Perueꝛi de verbo. Articu. I.

De verbo occurrit nobis qna dupleꝛ ꝯsideratio Prima quid sit verbum essentialiꝛ.Secũda a quo causet. Tertia quoꝛ sit vt alioꝛ repꝛeſentatorũ ab ipso per ipm. Quarta quoꝛ sit vt bñtiũ:siue subꝛoꝛum. ¶ Circa ꝑmũ quatuoꝛ q̃rimus. Prio vtrũ spes intelligibilis sit verbũ. Scõo vtrum verbum sit actus intelligendi. Tertio vtrum sit ipsa res intellecta. Quarto vtrũ cogitatio formata siue cõceptus mẽtis sit verbum.

Ad primum sic proceditur videt q ipsa species itelligibilis sit verbum:qz omne qõ est formaliter in intellectu est forma vel spes itelligibilis.sed vbum est qd formaliꝛ in itellectu.ergo ꝛc. Si dicaꝫ q spes intelligibilis est duplex.vna quã obiectũ impꝛimit itellectui possibili:virtute tñ intellectus agentis:que est p̃ncipium eliciendi actũ intelligendi:alia quã itellectus formaꝛ de se de re quã intelligit.

Contra si tales due spes sunt in itellectu:opꝛ q sint similitudo eiusdem rei.sed impossibile est duas formas eiusdẽ speꝛ esse in eodem subo.g̃ impossibile est ponere tales duas spes in itellectu. ¶ Ad principale arguit.verbũ est ipsa intelligibilis ratio.sed spes intelligibilis:vt videt:est ratio quedã intelligibilis:quia sic spes sensibilis est ratio sentiendi:ita rõ intelligibilis est ratio intelligẽdi.ergo vꝛ q verbũ sit ipsa spes intelligibilis. ¶ ℙ. Proprietas verbi est rem manifestã repꝛesentare.sed spes intelligibilis hoc habet facere cũ per ipsam res ab intellectu cõprehendaꝫ.g̃ videtur q verbũ sit ipsa spes intelligibilis. ¶ ℙ. ſm ꝓbm ꝓperyer.voces significant passiones:que sunt in aia. sed voces interiores ſm Aug.significant verba interiora.ergo verba interioza sunt ipse passiones. sed nihil est in itellectu:cui cõueniat ita ꝓpꝛie q sit passio sicut species itelligibilis:qz respectu eius se hꝫ itellectus potens saltẽ solũ passiue.g̃ videt q verbũ interius de quo loquimur sit species intelligibilis.ergo.ꝛc.

Respondeo dicendũ:q sicut in opponẽdo tactũ est in intellectu cõsiderare est duplicẽ formã siue speciẽ.vnã que impꝛimiꝫ in itellectu poti ab obo:virtute tñ intellis agentis: que existẽs in intellectu est ei p̃nᵐ intelligendi:⁊ actus intelligẽdi eliciendi:vt cõiter ponit:nec est curandũ ad pñs.vtrũ sit aliqua talis spes:qz supposito q esset qõ:an cẽt ipm verbũ q sic se hꝫ ad intellectũ:sicut spes sensibilis ad sensum:⁊ precedit oẽm actũ intellectus g sit opatio:qz est p̃nᵐ bonum operãdi ipsi intellectui excepta opatione abstractiua: qua tales spes abstrahit a fãtasmate. Alia est forꝛa:siue spes intelligibilis:quã itellis potis factus in actu formaꝛ de re itellecta:siue formãdo cõceptũ diffinitiũ:siue enũciatiuũ:qz diffinitio:⁊ enũciatio nõ sunt cõceptus.sed signa cõceptuum. Qñ g̃ q̃riꝛ vtrũ spes itelligibilis sit vbũ.si q̃raꝫ de spẽ itelligibili vltimo dicta.ſ.de ꝛceptu:quẽ mẽs formaꝛ de vbo:dico q sic:⁊ ℔ ad pñs supponẽdũ ẽ:qõ i q̃rto articulo ꝺclabiꝫ.

Si vero queratur de spē intelligibili.primo modo dicta quā oēm intelligibile imprimit itellectui possibili virtute itellectus agentis ad eliciendū actū itelligēdi dico q talis spēs intelligibilis nō est ꝟbum nisi aliqs in ꝑprie velit vti noīe ꝟbi.Et huius rō est:qz illud qō ꝓducit per operationē aliquā nō pōt esse ꝑncipiū elicitiū illius opis.sed verbū ꝓducit ꝑ operationē itell's. ergo verbū nō pōt esse ꝑncipiū elicitiuz operationis illius.maior probat ꝑmo.s.q ꝓductū per operationē aliquā nō pōt esse principiū elicitiuū illius operatiōis per quā ꝓducit:qz idē est ꝑncipiū opationis:z per opationē ꝓducti:sicut idem est ꝑncipiū calefactionis z calozis siue calidi:sed ꝓductū per aliquā opationez non pōt eē ꝑncipiū sui ipsius:qz nihil ꝓducit seipsuz vt sit. ergo ꝓductū per aliquā opationē nō pōt esse ꝑncipiū elicitiuū illius opationis:licz possit esse ꝑn'' per modū finis. ¶ Et si obyciat q idē est in aliquibus:vt quidā dicunt mouens z motū.ergo a sibi ꝓducēs z ꝓductuz: dico q nō est sile:qz res mota cōparat ad motū:vt subiectū ad formā:z nō sicut acquisitū per motū:sed producti cōparat ad ꝓductionē:nō sicut subm:sed sicut acquisitū per productionez:vnde z subm ꝓductionis nō dicit productū.sed vt sola forma:que acquirit per productionē vel saltē cōpositū quidē saltē ad formaz. pōt dici aliqualr acquisitū per ꝓductionē. z sic ꝓbata est maior que dicebat.s.q ꝓductū per aliquā operationē nō pōt esse ꝑncipiū elicitiuū illius operationis per quā ꝓductū z̄c.minor similr declarat:q.s.verbuz sit quid ꝓductū per operationē intell's:qz verbū est illud q intell's ꝑ suū dicere formal.sed dicere est opatio ipsius intell's.ergo verbū est ꝓductū per opationē intellectus:z sic ꝓbata est minor.sequit ergo ꝑncipalis cōclusio.s.q verbū nō pōt esse ꝑncipiū opationis intell's. Et qz in opationibus intell's pōt esse ordo.ita q id qō est ꝓductū per aliquā operationē pōt esse ꝑncipiū alterius opationis:iō potest salte concludi:q verbū nō potest eē de illis ꝑncipys:que requirunt añ oēm actum: seu opationez intellectus.cū ergo spēs itelligibilis antecē̄ hēat intell's aliquā opationē itelligēdi vel dicēdi imprimat ipsi intellectui:qz nullus dicit:q aliquo mō nō intelligit.sequit q verbū nullo mō pōt esse spēs intelligibilis.Et si dicat q intellectus antecē̄ recipiat speciē operat abstrahendo ipsam a fantasmate. ¶ Dōm q talis opatio nō pōt esse ipsum dicere intell's quo ꝓducit verbū:qz sicut supza dictū est:nullus dicit q aliquo modo nō intelligit:intelligere autē sequitur spēm intelligibilē:z ab eo elicit:z ab eodē enī vt infra magis patebit elicit actus dicendi mediate vel immediate. ¶ Ad ꝑmū ergo dicendū:q bene sequit q verbū est aliqua spēs seu forma intelligibilis.sed nō opz q sit illa:que ꝓprie ab obo:vt ex dictis pz. ¶ Ad id qō cōtrariū obycit dōm:q lz spēs impressa ab obo:z rō intelligibilis:quā intell's dicēdo formal:que dicit verbum mentis sit sili'tudo respectu eiusdē:non opz ꝑpter hoc q sint eiusdez spēi.Constat enī q idea:que est in mente diuina z spēs que est in mēte angeli sunt similitudo eiusdem respectu.nec tamē sunt ꝓpter hoc eiusdem spēi vel generis z magis sensibilr hoc apparere pōt:si aliqō corpus speculare esset hoc sculptū pro imagine aut illud ad cuius imaginē esset factū obyceret sibi in lumīe:ꝓstat q figura sua z eius sili'tudo eēt in illa sculptura resultaret in idem huius corporis:z sic esset illa similitudo duplex siue figure:vna que sequit exterminationē quātitatis per sculpturā:z alia que resultarēt ex alteratione spirituali:qua illa imago immutaret id corpus speculare:nec tamē esset eiusdē spēi:quia ꝑma pertinet ad scōam spēm qualitatis inquātū non soluz color:sed etiam quantitas:z ea que eam cōsequūtur: mediante colore imutant dyaphanū. ¶ Ad tertiū dicendū q dupl'r pōt aliqd dici ītētio itelligibilis:vel qz est causa:vel principium intelligendi:sicut forma que est principium alicuius operationis dicitur esse rō operandi in operante:z talis ratio intelligibilis est species z se tenet magis ex parte intelligentis inquantū per ipsum fit in actu:nec opz q omnis talis ratio intelligibilis intellectus verbū dicatur:sed alio modo aliqd dicitur ratio intelligibilis:qz in ipso intuet ratio:quare itellectus ad hoc mouet:vt operet circa aliquid itelligendum quasi in quadā forma speculari imetur ipsum intelligere:z talis ratio itelligibilis se tenet magis ex pte rei intellecte:nec est species intelligibilis de qua loquimur.sed sit quedā forma itelligibilis:vt dictū est:z talis ratio intelligibilis est verbū. ¶ Ad quartū dicēdū: q representare pōt accipi large ꝓprie magis proprie. large dr representare omne illō qō facit aliquo modo ad hoc q res cognoscat:z sic intellectus agēs z species intelligibilis:z breuiter quicqd facit aliquo modo ad cognitionē rei dr aliquo modo representare z manifestare.Proprie vero dicit representare z manifestare: omne illud in quo sensu vel intellectu aliqd cognoscitur:sicut forma existēs in specnlo dicitur representare rem:cuius est similitudo.magis ꝓprie dicitur representare z manifestare illō qō itell's in se formal ad hoc q in eo rem intelligat formando diffinitionē vel enūciationē.imo vt magis ꝓprie loquar cōceptus per diffinitionē:vel enunciationē figurat.modo illud q ꝑmo vel secūdo modo representat:nō opz q sit verbum:qz quātum ad ꝑmū:alia etiā concurrunt ad actum itelligendi preter verbū. ¶ Item etiam quantū ad scōm intellectus potest intelligere aliquid in aliquo qō nō est verbum:qz effectus intelligendi in eā.z ecōuerso.sed illud qō tertio modo representat est verbū:vñ de rōne ꝟbi est vt sit quodāmō in eadē forma predicta ab ipso itellectu differēte:vt q in ea rem itelligat. ¶ Ad quintuz dicendum q tā species intelligendi q̄ verbum q̄ etiā ipsuz intelligere dicunt passiones anime:quia omnia illa recipiunt in intellectu sicut in subiecto:vnde in ꝓcessu est fallacia consequentis:non enim sequitur voces passiones significāt.ergo has passiōes que sunt species intelligibilis:imo est inconueniens.vt dictū est.sz licet etiā ipsa spēs intelligibilis posset per vocem significari.sed non sicut verbum:sed sicut quedam res verbo representata:sicut est de alys rebus.ita z de specie potest intellectus formare verbum. ¶ Articulus. II.

Ad secundum sic procedit vr q actus intelligendi sit verbum: qz ꝑm Augu. verbum est cum amore notitia.sed notitia est actus intelligendi.ergo actus intelligendi est verbum. ¶ Preterea. Nihil videtur esse in intellectu nisi vl' species intelligibilis:que est principiū eliciendi actum intelligendi vel apprehensio simplicium:vel compositio:z diuisio apprehensorū.sed vt probatū est in articulo precedenti verbum non potest esse ipsa species intelligibilis.ergo oportet esse aliquod aliorū triū.sed qō libet aliorū triū videtur esse quidaz actus intelligendi:vt videtur.ergo verbū est actus intelligendi. ¶ ꝑ. vt cōmuniter ponitur verbum est expressa notitia.sed omnis notitia est aliquis actus intelligendi.ergo.z̄c.

Contra

Contra verbũ est q voces exteriores significãt. sed vox exterior nõ significat intelligẽdo actũ ergo verbum non est actus intelligendi.

Respondeo dõm: q impole est qõ verbuz sit actus intelligendi. si vtrũq; accipiat ꝓprie: lz sit actus itells est. n. q̃dã forma iformãs itellectũ 7 ois forma est actus eius: cuius est forma dũ modo sit eius forma vt fo3. qz hoc ẽ huius eẽ dũmõ multiplex vt hr z° elenchoꝝ. ¶ Qz aũt verbũ ꝓprie hac ceptũ nõ possit eẽ ipsum intelligere: põt ostẽdi triplici rõne. ¶ Prio põt oñdi ex hac ꝺitiõe verbi: qz est aliquo mõ obm itellectus. Ex hoc arguo sic: est qõ est obz itells fz rectã cognitionẽ 7 nõ reflexã: nõ põt eẽ actus intelligẽdi. sz verbũ est aliquo mõ obm intells fm rectã cognitionẽ. g̃ 7c̃. ma. patz. qz intells nõ itelligit fm actuz intelligẽdi nisi actu reflexo. illud autẽ q intells intelligit est obm eius: 7 sue opationis. g̃ verbũ intelligẽdi: nõ põt nõ eẽ actus intelligẽdi: 7 sic pz maioz. minimilr declarat. s. q verbũ est aliquo mõ obm intellectus in actu recto. ¶ Ad cuius euidentiã sciẽdũ est q cõuenit aligd duplr se bre ad cognitionẽ anime ex pte obi cogniti. Uno mõ q sic cognoscat ab ipso cognoscẽte q vlterius repsentet qõdã aligd q hz in ipso cognoscẽte: ita q cognoscẽs vtat eo: vt eo cognoscat qõdã obz sicut forma specularis videt ab aliquo qui vlterius repsentat aligd aliud: cuius illa est silitudo: 7 vtrũq; dicit cognitũ. sed differũt: qz forma specularis sic est cognita vel visa: q vlterius est ratio repsentatiua alterius in ipsa: 7 per ipsuz visibiles nec sistit in ea cognitio sicut in vltimo termino vel cognitiõe. sed tẽdit in aligd aliud mediãte illa forma: nisi quãdo intells vtitur ea: vt quadã: sicut qñ aliqs vtitur cognoscere naturam cõceptũ vel imaginũ: que sibi apparent in imaginatione res alia: que in ipsa cognoscit nunq̃ ducit in cognitionẽ alterius: sed est vltimus ens in quẽ tendit cognitio: nisi qñ vna res cognoscit ꝑ aliã: sic effect9 ꝑ cãm vel ecõuerso vel aliquo tali mõ: sic g̃ vterq; obiectũ cognoscit vt 7 eius cognitioni vt eius obm. s. respectuz illud in quo res cognoscit q̃ res i quã cognitio tẽdit mediãte forma ipsa repsentante. sed cõstat q verbũ sic ꝺictũ est q̃daz forma est q̃ format intellectus de re vt in ipsa rem intelligat. ergo vbũ est aliquo mõ obm intellectus in actu recto: qz vtrũq; videt fm actuz rectuz tã forma repsentans q̃ re repsentata: 7 sic probata est minoz: sequit ergo ꝓncipalis cl̃o. q. s. verbuz nullo mõ possit esse actus intelligendi. sed his duabus ꝓpositionibus posset aliqs sic obuiare. ¶ Prima qdẽ que dicit q actus itelligẽdi nõ est obm intells in actu recto dicẽdo q hoc nõ opz: qz ponerent duo actus itelligendi in intellectu: quoꝝ vnus est obm alteri9 in actu recto. sed hoc stare nõ põt: tũ qz duo actus intelligendi nõ pñt esse in intellectu sic q vnus possit dici obm alterius: 7 maxime respectu eiusdẽ rei: constat aũt q si fm intelligere qõ ponitur obiectũ ꝓmi actus intelligendi esset verbũ: q tã ꝓmũ q̃ scõm itelligere esset respectu eiusdẽ rei intellecte: qz verbũ q repsentat 7 itelligere q ad verbũ terminat vt ad obm vel ad rẽ repsentatã mediãte vbo sunt eiusdẽ rei: etiã ꝓp hoc qz nõ vr incõueniẽs q per illa duo eque expresse res itelligat: qz tũc solũ alterũ sufficeret nec esset aliqua necessitas ponendi fm actũ intelligendi. Si autẽ eadẽ res intelligeret cõfuse per vnũ 7 expresse per alterũ sequeret q idem simul 7 semel intelligeretur cõfuse 7 expresse q est inconueniens sicut scire 7 opponi illud q habeatur de eodem. ¶ Cõtra scõam etiaz ꝓpositionẽ que dicit q verbũ est obiectũ intellectus aliquo modo: qz scilz res in eo videt huic põt obuiari: dicẽdo etiã q in actu intelligendi res videt. sed non valz: quia si ꝓprie volumus loqui non debet dici res videri in actu intelligendi: sed q intellectus intelligit eam actu videndi. 7 si dicatur etiã q res aliquo modo videat in actu intelligẽdi hoc non erit sicut in repñte qualr res intelligitur in verbo: quia nõ dicitur repsentare: nisi q aliquid itellectui offert: q nõ cõuenit actui intelligendi. Scõo ostẽditr ꝺ idẽ pnr ex hac ꝺitiõe vbi: qz est qd ꝓductũ ꝑ opationẽ itells: sz ipz itelligere vr ꝓcedere ab itellu sicẽ opatio ab operãte: 7 nõ sicẽ ꝓductũ per opationẽ. g̃ vbuz nõ est actus intelligendi. Tertio hoc idem ostenditur ex eo q etiã inuenit in diuinis: qz si verbũ esset idem intelligere: tunc verbũ alicuius cõpararet ad ipsuz: sicut intelligere. sed filius patris est eius verbuz. ergo filius cõpararet ad patrẽ vt intelligere ad itellectũ. sed hoc falsum est: qz intelligere patris est idem suppposito cuz patre: nõ aũt filius. Item intelligere ꝓcedit a patre: vt operatio ab operante: 7 pro eo q sic ꝓcedit a diuinis ꝑsonis est eẽntiale nõ personale: nec differt ab eo a quo ꝓcedit nisi rõne verbũ aũt est ꝑsonale tm̃: 7 differt re ab ipso a quo procedit. Impole est igit q verbũ sit itelligere ipsius dicentis. si dicat q pater lz nõ sit idẽ suppposito cuz vbo: tm̃ sic nã patris est idem re cum filio: ita intelligere patris est idẽ cũ filio sine vbo re: licz verbũ vltra intelligere addat aliquẽ respectuz rõne cuius distinguitur a patre. hoc nõ est verũ: qz licz nã que est ꝑncipiũ ꝓducendi filium sit idem cũ filio producto: 7 similiter itelligere patris sit idem cũ verbo ꝓducto: tm̃ qz in creaturis nã generãtis nõ põt esse idem cuz filio genito nisi spẽ 7 similr nec intelligere debentis põt esse idem cũ verbo ꝓducto. ¶ Ad primũ ergo dõm: q aliquãdo accipit actus pro habitu: 7 ecõuerso: sicut cũ dr q sciẽtia est quedã notitia: cũ tm̃ scia nõ sit actualis cognitio. sed habitus inclinãs ad cognoscenduz: ita btus Aug. accipit ibi notitiã ꝓbo ꝓximo: 7 formali ipsius actus: q est rõ tendendi in alterũ: lz in ꝓprie hoc dicatur: sicut etiã in ꝓprie accipit actus pro habitu. 7 sic pz respõsio ad tertiũ. ¶ Ad scõm dõm: q vtraq; premissarũ est falsa: licz a multis cõcedat: qz ꝑter spẽm intelligibilẽ 7 apprehẽsionẽ simpliciũ: 7 cõpositionẽ: 7 diuisionẽ eorũ est aliquid in intellectu etiã subiectiue: qz vt impendit scia 7 oppinari: 7 dubitare: que sunt in intellectu vt quidaz actus eius nihil sunt predictoꝝ q̃uor. 7 sic pz: q maioz est falsa: 7 similr minoz: qz cõponere 7 dimidere nõ sunt itelligere: licz sint formate eo simil. sed sunt quedã dicere: siue producere verbum vt iam patebit. ¶ Articulus. III.

Btertium sic proceditur vr q verbũ sit ipsa res intellecta: qz verbuz mentis est: q voces significãt: sed voces significant rem illã que intelligit. g̃ verbũ est ipsa res intellecta. ma. pz per Augu. minoz etiã declarat: qz homo significat nãm vel rem in rerum natura existentem: 7 sicut est de hac voce: hõ ita 7 de alys. ergo voces significant ipsas res que sunt obiectum intellectus. ergo ipsa res intellecta que est obiectum intellectus est verbuz. ¶ Preterea. sicut soli producenti verbum conuenit dicere: ita soli verbo conuenit dici. sed res intellecta est que dicitur: qz pr dicit se. s. creaturã q ee nõ põt nisi iquãtuz: 7 alia itelligẽdo. g̃ res itellecta est ꝓpriũ vbũ. ¶ P. Sic itellectus dr facere vbuz ita dr facere vlitatem in rebus

ſed res intellecta eſt ipſum vle put ibi obiectiue repre
ſentat intellectui ſine conditionibus indiuiduantibus
q̄ per hoc p3 q2 illud q̄ eſt in intellectu ſortis obiectiue:ſiue formal'r nō cōuenit multis:ſed ſolū obiectum
eius.ergo ſil'r v̄bū q̄ intell's formatur eſt ipſa res intelle
cta.¶ p̄. Ut dictū eſt verbū eſt aliquo mō obm intel
lectus.ſed obiectū intellectus eſt ipſa res itellecta.g̃ ꝛc.
¶ p̄.Uerbū eſt q̄ repreſentat aliqd itellectui.ſed res
itellecta qñq̄ repreſentat aliqd itellectui:ſicut cā effe
ctus:ꝛ econuerſo.ergo res itellecta eſt verbum.

Contra ſi res intellecta ꝓprie loquēdo eēt v̄bus:
tūc'qcqd eēt itellectū ab aliquo eēt v̄bus
eius.ſed ꝫ eſt falſus:q2 a p̄re itelligit̄ cēntia ſua ſpē.ſ.ꝛ
etiā ipſamet creatura:ꝛ nullū bon̄ eſt v̄bū.g̃ verbum
non eſt ipſa res intellecta.

Reſpondeo de iſta q̄one eſt triplex opio.Pri
ma eſt:q̄ ipſa res exterior que in
telligit̄:que eſt obiectiue in intellectu nō formal'r vel
ſubiectiue eſt ipm v̄bū.¶ Ad cuius euidētiā ſciendus
q̄ res q̄ itell'r pōt ꝯſiderari ad pñs dupl'r:vel ſm eē q̄
h3 ex̄ aiam:ſicut lapis eſt in hoc lapide vel in illo:ꝛ hō
in ſor.vel plone:vel ſm eſſe q̄ h3 in itellectu ꝫ q̄ hō
cōſideraſ̄ vt q̄dā res itellecta p̄ter ſor.ꝛ pla.mō dicunt
q̄ res p̄ mō ſm q̄ h3 eē ex̄ aiam in ipſis ſingularibus
nō h3 q̄ ꝯgruat ſibi:q̄ ſit v̄bū vel vle vel p̄dicabile.ſ3
ſm q̄ cōſideraſ̄ vt obm intell's.ſor.eni nō eſt obm in
tellectus vel vle.ſ3 ſor.ſm quaſdā reflexiones itelliga
tur:vt dicūt:q̄ ſicut itell's facit vlitatē in rebus nō ipſi
mēdo aliqd rei.ſed vl' cauſando ſil'itudinē in itellectu
potētiali ſiue ſpēm itelligibilē:q̄ facit itell'm cognoſce
re rem recto aſpectu ſine ꝯditionibus ꝑticularibus:tñ
ab oībus ꝑticularib⁹ abſtrahit̄:ita q̄ ꝑp hoc ſic̄ v̄a res
dr̄ ſiue vlr itellecta ꝑp illud q̄ fit in intellectu de re ip
ſa:ꝛ nō ꝑp aliud q̄ fiat in re ipſa:ita itell's dr̄ formare
verbū nō ipſi mēdo aliqd ipſi rei itellecte:q̄ ſm eos ē
v̄bū.ſ3 ꝑp ꝫ q̄ intellecta clariorē ꝛ expreſſiorē cogni
tionē de ipſa re formatur in ſe:ꝛ res fcā ſit exp̄ſſe cognita
eſt ip̄s v̄bū ꝫ eos:ita q̄ ſic̄ res fit de nouo i itellectu de
re ꝑius nō itellecta ꝑp itellectionē cātas de ipſa in itel
lectu:cuius ipſa res nō eſt ſubm.ſed obs ſic nituntur ſal
uare formationē verbi.mā que eoꝝ adhuc pendet:credo q̄ fuit tacta in arguēdo.ſed hoc ſtare nō pōt:q2 ſm
Aug.verbū eſt cogitatio formata:q̄ cōſtat eſſe in aia
formal'r:res aūt exterior itellecta:que eſt p̄incipale ꝛ
vltimū obm ipſius itellectus nō eſt cogitatio quecūq̄
ſiue formata ſiue informis: nec eſt in aia formal'r:ſed
obiectiue.g̃ res intellecta nō pōt dici verbus. ¶ p̄.in
diuinis pater itelligit ſe ita exp̄ſſe ꝛ ſpñ ſcñ:ſic̄ ſc:nec
tñ p̄r:nec ſpiritui.ſ.ꝯuenit eē v̄bū:ſiue accipiatur que
dā res intellecta ſiue qualitercunq̄ alit:q2 in diuinis eſſe
intellectū eſt eēntiale.ſed verbū eſt perſonale. ¶ p̄.
ſ3 res fiat intellecta vel vlis ꝑ intellectū:nō tñ dicim⁹
q̄ ipſa res q̄ eſt facta intellecta vel vlis ꝑ actionē itel
lectus ſimpl'r fiat per actionē intellectus.v̄bū aūt q̄tū
ad illud q̄ eſt dr̄ ſimpl'r eſſe ꝓductū ꝑ actionē intell's:
ꝛ ió nō pōt eē q̄ res itellecta:q̄ eſt ex̄ qualitercūq̄ ſit ver
bū ꝓpe loquēdo de v̄bo:ex quo ēt p3 q̄ ipſi nō ſaluant
formationē verbi:q2 illud q̄ eſt verbū ſimpl'r ꝓducit̄
per actionē itell's:illud aūt q̄ eſt intellectū nō ſimpl'r
ꝓducit̄:ſed ſm qd.q2 res q̄ intelligit̄ non ſimpl'r fit de
nouo.ſed fit intellecta:ſicut ſi diceremus q̄ colūna ꝑp
mutationē alicuius fit dextra:nō enī fit ſimpl'r.ſed fit
dextra.Et ſi dicat q̄ nō fit ſimpl'r aliqd vel ꝓducit̄ in
formatione v̄bi.ſed q2 ſola res fiat verbū:ita q̄ illō q̄
eſt v̄bū ſimpl'r nō ꝓducit̄.hoc ſtare nō pōt:q2 v̄bū ma
gis aſſimilat̄ intellectioni:q̄ rei intellecte:q2 ſicut itel
lectio niſi de nouo ꝓducat̄:ꝑ quā alia res intelligit̄ rō
ne cuius res de nouo dr̄ fieri itellecta:ita ēt ꝑ v̄bū itel
ligimus aliquā formā quā intell's in ſe formatur de re:ꝛ
nō rē ipſam:quā talis forma repñtat:vñ ſicut itellectio
ne ipſa intellectio ꝓducit̄ vere.ſed res nō ꝓducit̄.ſed
tñ de nouo v̄e ſit itellecta ꝑ q̄dā relonē ad itellectio
nē:ita debere ſil'r intelligere:q̄ verbū repñtans rez vt
ꝓducit̄ ſic q̄ hoc de nouo eſſe ꝑ illā ꝓductionē.ſed de
nouo ſine ſui mutatione res ſit repñtata ꝓp relonē quā
h3 ad v̄bū repñtans.Ally dicunt:q̄ verbū eſt ipſum in
tellectū:in hoc cōcordantes cū p̄cedētibus.ſed in mō
ponēdi differūt:ꝛ dicūt iſti q̄ v̄bū eſt q̄dā forma q̄ in
tellectus in ſe formatur de re:ꝛ q2 res extra aiam eſt mā
lis ꝛ ſingularis:in ſola aūt aīa h3 eſſe abſtractus:quale
eē cōpetit itellectui in actu:ideo dicūt q̄ ſcīc nō ſūt de
rebus extra aiam:ꝛ nō de ipſis cōceptionibus niſi ſola
logica:que eſt de actu rōnis:ꝛ huius rō eſt:q2 ſm p̄m
q̄cqd eſt ſiue q̄ddītas rei ſenſibilis eſt obs nr̄i itellect⁹
cōceptus aūt nō eſt q̄ddītas rei ſenſibilis:q2 cōceptus
ſolus eſt in mente:q̄ddītas aūt rei eſt in re:cuius eſt vt
ꝑbat̄.7° meta.ꝛ ió nō pōt dici:q̄ cōceptus mentis ſit Tex.cō.21.
ꝓncipale obm nr̄i intell's.¶ p̄.Sicut hō ſemꝑ exiſti ꝛ.22.
mat ſic cōcipit:ſed exiſtimatio:que ꝯcordat v̄bi exiſti
matio eſt v̄a.g̃ exiſtimatio cuiuſlibs hois eēt v̄a.ſi oēs
exiſtimatiōes eſſent de cōceptionib⁹. ¶ Et ió alr dōs
eſt q̄ aliqd pōt eē dupl'r intellectū.vno mō ſic̄ id cui⁹
cognitio ꝓncipalis intēdit:ꝛ iſto mō ī trāſubalib⁹ ipſa
res exterior eſt ip̄m intellectū:qñ enī aliqs tractat de
motu:ꝛ de ente nō intēdit tractare ꝓncipal'r:que cōce
ptio poſſit eſſe de motu:vel de ente:vel que nō.ſed itē
dit ꝓncipal'r q̄rere:que res ſit ipſe motus: vl' ipſum ens:
vel q̄ nō:ꝛ ió talis ſcia q̄ tractat de motu eſt extra aiam
ſ3 tractādo de eis formabō cōceptiōes vt per eas hō
intelligat ipſas res.vñ cognitio ipſarū rerū eſt ꝓncipali
ter itenta:ꝛ nō formatio cōceptionū.Alio mō pōt ali
quid dici intellectū inquātū intell's vtit̄ eo:vt quadam
rōne intelligēdi ad terminū:ita q̄ cognitio itellectus
nō in eo ꝓncipal'r ſiſtat:ſed mediāte eo in quoddā aliō
tendat:ſicut videtes imaginē herculis incipimus cōſi
derare qualis fuit ipſe hō ex eis que de ipſo ī illa ima
gine nobis repſentāt:talis q̄dē cōſideratio v̄a ferē:q2
ſup imaginē.ſed nō ꝓncipal'r.vt in ea ſiſtat:ſed vt me
diāte ea in aliud tendat:ió imago pōt dici conſiderata
nō ꝓncipal'r:ſed vt q̄dā mediū mediāte quo in aliō tē
dat.g̃ eius imago conſideraſ̄. ¶ His g̃ viſis dico:q̄ v̄
bū nō eſt ꝓncipale obm itell's ſiue ꝓncipale itell'm:q2
hec eſt res extra aiaz:in q̄ ſiſtit cognitio itell's ꝓncipal'.
ſed eſt q̄ſi ꝑ alio itellectuali q̄tū ad intētionē itelligē
tis inquātū itell's vtit̄ eo:vt quodā inſtrō ad itelligēdū
alterū:vñ ſicut motio inſtrī nō itendit̄ ꝓncipal'r:ita co
gnitio v̄bi:nō illud q̄ ꝓn' intēdit in aliq̄ ſcīa niſi in lo
gica.¶ Ad ꝑmū arg^m g̃ dōm:q̄ ſicut ꝯuenit vti imagi
ne vt q̄dā re:ſic̄ dicimus demōſtrata quadaz imagine
q2 illa imago eſt lapidea vel ſculptilis:vel aliqd tale ꝛ
vtimur imagine vt ductiua in alterū:ſicut diximus
de demōſtrata imagine herculis:ille fuit ꝓbus miles:ſic
cū v̄bū ſit q̄dā imago ꝛ ſil'itudo repñtatiua rei itellecte
poſſum⁹ vti v̄bo:vel vt quadā re ſic ſignamus ipſuz:qñ
dicimus:q̄ eſt verbū:vel ꝯceptus vel cogitatio formā
ta:vel vt ſil'itudīe ducta in cognitionē alterius:ꝛ ſic vti
mur eo loco alteri⁹:ꝛ tūc ſignām⁹ eū ꝓvoces alias rez
non ſm q̄ ē res q̄dā:ſed ſm q̄ gerit vicez alterius. vñ
magis debet dici vox ſignificare illud alterum:cuius
vicem gerit verbū mediante verbo:q̄ ſignificare ver

bū ſicut

bum:ficut dicimus de imagine herculis:ille fuit bon⁹ miles:isto scõo mõ magis fertur ad ipũz herculẽ q̃z ad imaginez:lz ad vtrũq; ferat̃:in tali igit̃ significatione verbi vox significat ꝛ vbũ ꝛ rẽ representatã per verbuz: quia nec significat nisi vice alterius:ꝛ illo modo intelligit ꝓbs ꝙ voces significãt passiones anime ꝛ isto modo Augu.intelligit ꝙ vox exterior significat verbum interius.¶ Ad scõm dõm:ꝙ quantũ ad ꝓsens spectat potest intelligi dici aliquid duplr.vno modo ꝓm ꝙ dici accipit̃ pro representari p se verbũ:ꝛ isto mõ ꝓuenit alteri quã verbo:qz alia a verbo representant̃ per verbum:ꝛ tunc dicens non producit illud qõ sic dicitur.sz representat̃ producendo verbũ in quo representat̃ sic dictum.Allo modo dici põt accipi pro eo qõ est producere per dicere illo modo tali verbo ꝓuenit dici:ꝛ sic res intellecta nõ dicit̃ nisi quãdo verbum accipit̃ vt res itellecta.¶ Ad tertiũ dicendũ:ꝙ aliter ꝓducit̃ verbũ ab intellectu:ꝛ aliter res exterior:sicut naturalr fuit intellecta:vt pz intuenti in representatione ꝓme opionis:vñ ꝙ adducit̃ ꝓ simili nõ est sile.¶ Ad quartũ pz per illud ꝙ dictũ est in ꝓncipali solone:qz vt ibi dictum est verbuz:ꝛ si fit aliqualr intellectũ:nõ tamẽ principalr sed vice alterius:de tali aũt itellectu nõ nego quin sit verbuz.sed de eo ꝙ ꝓncipalr est intellectũ ꝛ ꝓncipale obiectũ intellectus.¶ Ad qntũ dõm:ꝙ ad diffinitionẽ vel rõnem verbi nõ sufficit ꝙ sit representatiuũ alterius:ꝛ ꝙ vtatur eo itellectus vt rõne cognoscente:sz vt sit aliquid productũ per actionẽ intellectus aliquid requirit alioquin imago herculis in lapide posset dici verbum eius:vel põt dici ꝙ nulla res manifestat animũ:nisi inquantũ cõceptus eius est apud intellectuz. vnde magis dõm est:ꝙ cõceptus rei manifestat rem animi.q̃z ꝙ res que intelligitur manifestat intellectui rem illam:quia res que intelligit̃ non manifestat nisi inquãtũ itellecta:nõ est aũt intellecta saltẽ expresse nisi per suum conceptũ:ꝛ ió cõceptus est prima rõ manifestandi ꝓpter qõ solus cõceptus:vt infra magis patebit est verbum proprie.

¶Articulus. IIII.

D quartũ sic ꝓcedit̃ videt̃: ꝙ cogitatio fora ta vel conceptus nõ sit verbũ:qz cogitatio est quedam opatio itellectus:sed verbum nõ est opatio itellectus:vt supra ostensuz est.ergo cogitatio formata non est verbuz.¶ ꝓ.In diuinis ꝓ prie inuenit̃ verbum.sed verbũ diuinũ nõ põt dici cogitatio formata:qz suũ cogitare nõ est dicere:cũ nõ intelligat cum discursu.ergo verbũ non est cogitatio formata.¶ ꝓ.Uerbũ est ꝙ itellectus de re formatsz in tellectus cõformitas est ipsa veritas.g̃ verbũ est idem ꝙ ipsa veritas.sed verbũ nõ est cõceptus mentis:quia idem cõceptus vt re formata põt esse vt verus: postea falsus:vitas aũt nõ est falsa.g̃ ꝛc.¶ ꝓ.Uerbũ quo aliquis loquit̃ sibi vel alteri est tã in angelis q̃z in hoibus. sed aliqñ nõ pñt sibi loqui:nisi verbo mẽtis.ergo verbo mentis est quo vnus angelis loquit̃ alteri:sed vnus angelus nõ loquit̃ alij per cõceptus seu cogitationes: qz tunc vnus videret cõceptus alterius:ꝙ falsum est.g̃ vbũ mentis nõ est cogitatio vel cõceptus.Si dicat̃:ꝙ cogitatio põt ꝯsiderari vel ꝓm se:ꝛ sic cogitatio vnius latet alterũ vel inquantũ ordinat̃ ad alterũ:vt ei manifestet̃:ꝛ sic videt̃ ab altero:ꝛ sic adhuc stabit ꝙ vbũ mentis sit cogitatio vel conceptus.

Contra verbũ vocis ꝓlatũ quo hõ loquit̃ alteri statim ab audiente ꝓcipit̃ vel intelligitur velit nolit ꝓferens.si ergo cogitatio est illõ quo minus angelus intelligere velit nolit angelus ꝓferens sine formis.g̃ ꝛc.¶ ꝓ.Nõ vr nec̃ũ in aliqua opatiõe ꝙ sit aliquid ꝓter agens:ꝛ passuz ꝛ formã que imprimit̃ ipsi passo ab agente.sed totũ hoc inuenit̃ in intellectu itelligẽte sine aliquo cõceptu.ergo nõ opz ponere aliquẽ conceptũ in intellectu qui sit mentis verbuz. maioz pz.minoz ꝓbat̃:qz ad oẽm operationẽ intellectus sufficiens passum est intellus polis:principiũ autẽ agens est intellectus agẽs vel spẽs impressa ab obo vr vtraq;:forma aũt videt̃ esse ipsa intellectio.sed nihil hoz est cõceptus.ergo vt videt̃ nihil eoz que occurrũt ad actus intelligendi est cõceptus.si ergo vbum est aliquid cõcurrens ad actũ intelligendi sequit̃ ꝙ verbuz non est ꝯceptus.¶ Cõtra ꝓm Augu.vbũ est cogitatio forma ta g̃ ꝛc.¶ ꝓ.Uerbuz est nõ illud qõ imprimitur intellectuiab obiecto.sed ꝙ intellectus in actu cogitando in se formatsz.sed tale est cogitatio formata sive conceptus.g̃ ꝛc.

Respondeo dõm:ꝙ verbũ est essentialr cõceptus ꝛ cogitatio formata:vñ illa tria sunt realr idem sola rõne differẽtia ꝙ vbũ dicitur qz itellus ipsum ꝓducit vt sibi res in eo manifestet̃.vñ vbũ est ꝙ aligs intendens manifestare aliqd sibi vel alteri dicit sine actũ dicendi ꝓducit.sed conceptus vocat̃:qz manet intra ꝓducentẽ ad modũ quo fetus vocat̃ cõceptus q̃z diu manet in vtero matris.sed cogitatio formata dicit̃ ꝓz qõ per discursuz rõnis formatur: ꝛ ꝓp hoc:ga vbũ diuinũ nõ formaꝛ p discursuz rõnis: sz semꝑ sine aliqua mutatione est ꝓductũ:lz cõueniat sibi ꝓmũ ꝛ scõm.s.verbũ ꝛ cõceptus nõ tñ sibi cõuenit tertiũ:qz verbũ diuinũ nõ põt dici cogitatio formata: qz non gignit̃ p discursum rõnis.Qõ aũt idẽ sit verbũ nr̃m:ꝙ conceptus mentis sic ꝓbat̃:nã in viuentibus a ꝙbus translatũ est nomẽ verbi fetus ꝓductus ad similitudinẽ ꝓducẽtis cõiunctus per viaz generatiõis in vtero mris dicit̃ cõceptus.sic g̃ cõceptus mẽtis est co ꝙ ꝓducit̃ a mente in silitudine mentis ꝓducentis inquãtũ est ifformata spẽ itelligibili vel obo ꝓm quosdam:ꝛ manet in mẽte.ergo verbũ est vt realr cõceptꝰ mentis.¶ Ad euidentiã aũt scõi.s.quõ verbũ põt dici cogitatio formata:sciendũ ꝙ cogitatio põt accipi pro actione vel passione qua ꝓducit̃:silitudo sic dicta non est verbũ nisi forte idẽ sit realr actio ꝛ passio cũ forma ꝓducta:de quo ingrere nõ spectat ad pñs.Allo mõ potest accipi cogitatio formata ꝓ forma ꝓducta p actionẽ cogitãdi:que est ipse cogitatus mentis:sicut si dicerem albedo est albaꝰ formata iquantũ est forma ꝓducta per albationẽ:ꝛ sic accipiẽdo cogitatio formata est vere verbũ:vnde notabilr dicit Aug.ꝙ cogitatio formata est vbũ:vt facta dria inter cogitationẽ ꝛ formataz cogitationem.Qõ aũt sit ita:ꝓbat sic:qz vt dictuz est forma per actũ cogitandi ꝓducta est cogitatio formata ꝓm ꝙ hic vtimur ea:sz verbũ nr̃m est forma p actũ cogitandi ꝓducta:nisi forte res ꝓmoz ꝓncipioz quas sine discursu cognoscimus.ergo vbuz nr̃m ꝛ cogitatio formata.ma.ꝓz.ꝓiã dicta.mi.declaꝛ.s.ꝙ vbũ nr̃z est forma ꝓducta p actũ cogitãdi:qz vbũ nr̃z est forma p ducta p actũ nr̃m dicẽdi.sz nr̃m dicere est cogitare:qz cogitare est cũ discursu rõnis:nã sicut motꝰ addit sup actionẽ simplr dictã mutationẽ succesiuaz:ita cogitatio addit sup dicere discursum rõnis.g̃ vbũ est forma producta per actum cogitandi:ꝛ sic patet minoz.ſequitur ergo cõclusio principalis.s.ꝙ verbum nostrum est cogitatio formata:saltẽ exceptis primis conceptibus.

¶ Ad primū in oppositū pz rōsio per iā dicta: qz Aug. ibi accipit cogitationē formatā pro forma per actū cogitandi ꝓductā: z non pro actione intellectus per quaz verbum producitur. ¶ Ad scōm etiā patz rōsio: qz nō omne dicere est cogitare. sz dicere q̄ est cū discursu rationis: accipiendo ꝓprie cogitationē: z ideo non omne verbuz est cogitatio formata: licz ecōuerso: ois cogitatio formata sit verbū. ¶ Ad tertū dicendū: q̄ rō illa deficit duplr. Primo q̄ nō quecūq; cōformitas itellectus ad rem intellectā est veritas absolute. sed illa que est fm itelligere: qū scz itellectus sicut rez itelligit sic se habz. verbū autem nō est ipsum itelligere: vt ostensum est: nec eius conformitas ad rez. sed est quedā forma specularis: vt sic liceat loqui inquā repūtat itellectuí obz suuz. Scdo deficit: qz dato q̄ ipsa cōformitas que dicit veritas fundet super ipsaz formā: que dicit ꝟbū adhuc nō sequeret q̄ ꝟitas formalr esset ꝟbū ipz. sed solū qō ꝟitas esset aligd fundatū sup ipm verbuz: sicut nō sequit q̄ albedo sit similitudo: sed solū sequit q̄ sit illud super q̄ fundat silitudo. ¶ Ad quartū dōz: q̄ gdā dicūt q̄ aligs ăgelus loquēdo sibi formaz cogitationē: que dicit verbū vt largo mō vtamur nole cotationis: qz ꝓprie loquendo cogitatio est in solo discursu rōnis: quale est nr̄m dicere iteriꝰ: ita q̄ qū vult loqui alteri formaz in se qdā signū exp̄ssum per qō suā cogitationē aly exprimit: z illud signū licz sit verbum mentis non est ꝓprie cogitatio: nec etiā cōceptus: nec fiat vis in ꝟbo vocabulo cogitationis: qz in angelis nō est discursus rōnis. Et iō fm istos rādet q̄ nō oē verbum mentis est cogitatio: sed solū illud quo aligs logꝰtur sibiꝑsi. sed hoc non videt mihi multū rōnabile: qz illud signū expressum: quo vnus angelus loquit alteri posset loqui sibiꝑsi. ¶ Itē etiā nō videt quare illud signū nō posset dici cogitatio exquo est quedā forma repsentatiua rei cāta ab itellectu angeli in se ad rez manifestādā: hoc excepto q̄ sequeret. sicut dictū est: q̄ cogitatio nō ita cōicaret intellectui angelico pluribꝰ verbis: sicut vno. Et ideo pōt dici q̄ verba ꝗbus vnus angelus loquit alys sint eoꝝ cogitationes: nec sequit q̄ vnus videat qcqd cogitat alius: q̄ quidem de angelis superiozibus respectu inferiozū planū est: qz eoꝝ cōceptiones sunt vniuersaliozes: z ad plura se extendētes: z ideo nisi diuidant conceptus suos ꝓticulariter: sicut z vnus hō intelligens docēs hoiem videre ꝓpōnes vniuersales nisi applicaret ad illas exempla sensibilia nō apprehēderent ab inferiozibus: nec eoꝝ conceptiones itelligerēt ab eis. Alio mō cōuenit eos occultare cōceptiones suas z ille modus est cōis oibus: naz cogitatio angeli bz respectū ad tria. s. ad rem quā repsentat: z ad subm q̄ informat: z ad voluntatē quā inclinat fm q̄ aligs volūtarie afficit ad rem quā cogitat: modo dico q̄ satis verisile est q̄ vnus angelus videat cogitationē alterius. ¶ Ad ꝓmū sic pz: qz actualius habz esse cogitatio in mente angeli: q̄ species intelligibilis. sed constat fm ponentes species q̄ vnus angelus videt spēz alterius fm esse distinctū fm q̄ sunt determinatoꝝ oboꝝ. g̃ z cogitationes pōt videre. ¶ Qō autez vnꝰ angelus videat alterius cogitationes q̄tū ad scōz pz: qz ex quo videt ipsaz cogitationē: cōstat q̄ videt eā inherentē mēti alterius angeli: z p cōns videt talē angelū cogitantē de tali re. ¶ Quantuz vero ad 3m. s. q̄ cogitatio vnius angeli quātū ad ordinez quē habz ad voluntatē quā inclinat lateat aliū angelum: sciēdum q̄ est ibi duo cōsiderare. s. actū voluntatis: quo voluntas afficit: z mult rem cogitatam: cuius verbū seu cogitatio est in mente angeli cogitantis: z quātū ad ℔ cū ℔ sit actuale: z magis actuale q̄ ipsa potētia voluntatis vnus angelus pōt videre cogitationez alterius: sicut z voluntatem tamē credo q̄ vnus angelus pōt videre actū volendi alterius. Aliud est ibi cōsiderare qd. s. est illud in re cogitata. cuius rōne volūtas afficit ad rem cogitatā. vbi gra. si aligs ꝑsideret vel cogitat de lapide pōt volūtas eius affici ad lapidē cogitatū: vel vt itelligit nāz vl' vt edificet vel pyciat in aquā: vel vt occidat boiez: z sic de multis alys. Et q̄tū ad ℔ cogitatio vnius angeli latet aliā. vñ licet videat vnus angelus cogitationē alterius de aliqua re z videat volūtatē eius affectaz ad illam rem: pōt ignozare quid sit illud in illa re rōne cuius volūtas sic afficit ad ipsaz: qz multe cause huius pñt esse: sicut si aligs videns magnetez trahere ferrū pōt ignozare quid sit in magnete: rōne cuius magnes trahit ferrū: nō enī opz: q̄ si aligs videt aliquem actū in re: z rem que causat illū actū cognoscat rōnez causalitatis in re causante: z maxime qū ex cōditionibus pluribus illius rei causantis ille actus cāri potest: z sic est in ꝓposito: z quātū ad hoc cogitatio vnius angeli latet aliū. habēt aūt ꝓditionē in re intellecta: ratione cuius afficitur volūtas ad ipsaz: pōt vnus actu manifestare formando cōceptū de illa ꝓditione z causalitate eius super actū voluntatis in quo conceptu z illa cōditione: z causalitas eius ab alio angelo possit videri: sicut pōt formare conceptū de alys rebus: z sic vnus angelus loquit alteri. lz autē vnus angelus possit videre cogitationē alterius absolute vt p̄missuz est: nō tñ opz q̄ oēs cogitationes vnius angeli sint verba quibus loquit alteri: qz cogitatio pōt ꝑsiderari vt quedā res itelligibilis: que pōt videri sicut lapis: vel asinus ab intellectu ad hoc ꝓportionato: z sic vnus angelus videt cogitationes alterius ipso sibi nō loquēte: sicut lapis non loquit angelo qū itelligit lapidē vel aligd qō est in eo. alio modo pōt intelligi cogitatio vt aliquid ordinatuz ad manifestandū sibi aliquid: vel alteri: z sic si intēdit manifestare sibi est verbū quo quis loquit sibi: nec ꝓp hoc opz q̄ sit verbum quo loquit alteri: ex quo nō intēdit ei per hoc aligd manifestare: lz ipse cōceptus iquātum quedā res visa sit ab aliquo intellectu excepto ordine ad volūtatē: vt premissuz est: quando vero intendit aly manifestare per concep:um suum modo quo dictum est. tunc est verbum: quo loquitur aly. sic ergo dico ad argumentū: q̄ omne verbum quo angelus loquitur sibi vel alteri est verbum rationis: z est cogitatio qualis inuenit in angelis: nec tamē sequit q̄ vnus angelus totaliter sciat quicquid cogitat alius: z causa dicta est. ¶ Ad quintū dicendū: q̄ nō est sile de actione volendi z intelligendi: z de alys actionibus naturalibus: passum ab agente dicitur fm q̄ stat sub forma ꝓducta ab agente. sed fm q̄ stat sub forma cōiuncta ab agente est obiectum potentie agentis: ideo ibi non concurrunt nisi agens z passuz: z forma: que introducitur ab agente in passum. sed volūtas z intellectus habēt quandoq; ꝓ obiecto actus illud: q̄ nec est agens: nec passum: sicut maxime patet: tūc quādo deus causat in angelo: vl' in boie cognitionē alicuius rei: que nec agit in angelum vel boiez intelligentē: nec patitur ab ipsis: z tamen talis res est ab eis intelligibilis: z sic dato q̄ conceptus non se habeant ad actū intelligendi: nec vt agēs: nec vt forma causata ab agēte ꝓ actū: de quo nūc ad ꝑsens nihil assero: qz iā bēbunt locum ad cōceptus requiritur: vt obiectum seu forma repsentans obiectū q̄ sic loquamur de actu itellectus: qui est de re: di-

co:tunc ꝙ verbũ siue cõceptus est forma,pducens per talẽ actũ:ꝛ sic ꝑz qũo per actũ intelligendi ꝛ ꝑn̄ ꝙ cãt ipsum intelligere:ꝛ itellectuz possibilem:in quo cãtus est verus conceptus siue verbum.

QOstea queritur de causis: ꝛ circa ꝟ occurrit triplex qõ. Pria est de ꝓncipio effectiuo. Secũda est de actione per quã ꝓducit. Tertia de fine ꝓp quẽ opz formari vbũ. Circa primuz q̃runtur qnq. Utrũ idem possit ee mouens ꝛ motuz:qz ꝟ necessariũ est ad sequentia. Scõo vtrum vbum cãtur ī nobis a lumie:separato quoq. Tertio vtruz causetur in nobis ab intellectu possibili. Quarto vtruz causetur in nobis ab itellectu agente. Quinto vtruz a spẽ intelligibili:que maxime iprimit ab obiecto. Qõnis scõe. Arti. I.

AD primum sic ꝓceditur videtur ꝙ sit ipossibile ꝙ aliquid idem seipsuz moueat: mouẽs enim inquantũ huius est in actu:motũ autẽ ꝑm qõ mobile est in potẽtia:sed impoſe est ꝙ idem respectu eiusdem sit actu ꝛ potẽtia.ergo impoſe est ꝙ idem moueat seipsum. ¶ Si dicatur ꝙ ꝟ est verum in corporalib⁹:sed non in spũalibus. ¶ Cõtra ea que fundant̃ super ea que sunt cõia toti enti equaliter consequũtur totũ ens:sed actus ꝛ potẽtia sunt cõia toti enti.ergo cõsequũtur totuz ens equaliter.ergo si per repugnãtiã eius:ꝙ est esse in actu ꝛ potẽtiã respectu eiusdẽ impoſe est incorporeum idem esse mouens ꝛ motum.ergo silr ꝓpter repugnãtiam erit in spũalibus. ¶ ℙ. si in aliquibus idem esset mouens ꝛ motum tunc nõ valeret rõ ꝓbi ad ꝓbandum primum mouens esse in mobile:qz rõ sua fundat̃ super ꝟ:qz omne ꝙ mouetur ab alio mouet̃.si ergo in spũalibus ꝟ nõ teneret cũ primuz mouẽs sit nã spũalis nõ sequeretur ex hoc ꝓn⁹:ꝙ primuz mouens esset totalr immobile:sed soluz ꝙ nõ moueretur corporali motu. ¶ ℙ. si idem esset mouẽs ꝛ mobile subiecto sequeret̃ ꝙ mouens ꝛ motũ nõ differret̃ vt vr̃ nisi ꝑm diuersas relones ad eundẽ actum vt effectus ꝛ subm:sed ꝟ est incõueniẽs:qz diuersitas relonis nõ est cã diuersitatis:que est itra ꝓncipiũ actiuum ꝛ passiuuz:sed potius ecõuerso.ergo iconueniens est ponere idez esse mouẽs ꝛ motũ subo. ¶ ℙ. Lz forma q̃ cõtinet vtute aliã formã: sicut grauitas ad locũ deorsum:ꝛ lumẽ ad colorẽ sic in eodẽ subo cũ forma: quã virtute cõtinet:ꝛ per cõsequẽs posit esse in eodez subo ꝓductiuũ ꝛ forma ꝓducta:sicut in exẽplis predictis ꝑz non tñ cõceditur ꝓpter hoc ꝙ idem sit mouẽs ꝛ motuz:qz graue nõ mouet per grauitatẽ: ꝛ generãs est ꝙ mouet grauitatẽ dando formã ad quã sequit̃ talis mot⁹:ꝛ silr illuminatum nõ mouet se ad colorez:ꝛ illuminãs mediante lumine.ergo dato ꝙ posit idem subiecto ꝛ esse ꝓncipiũ mouens:ꝛ subm motũ: nõ pot tñ esse idez subo suppositum mouens ꝛ subm motum nec ꝑm idez nec ꝑm diuersa. ¶ ℙ. Omnia que antecedunt aliquez actũ in aliquo subto cõparãt̃ vt videt̃ ad sequentẽ actũ:sicut ad vnũ subm:sed subm passuz nõ pot esse ipsum mouens.ergo subiectũ cum omnib⁹ que sunt in eo nõ pot esse mouens suppositũ: ꝛ habere ꝓncipiũ motiuũ ad formaz quã recipit.ergo impossibile est esse mouens ꝛ motũ qualitercũq; ¶ ℙ. Cõpositum est ꝙ fit ꝛ nõ sola forma.si ergo suppositus qõ est subiectũ formale exquo ꝛ forma fit vnũ saltem per accidens moueret seipsum ad formã quaz recipit: sequeretur ꝙ idem faceret seipsuz:ꝛ esset causa suuipsius ꝙ est impossibile oño. ¶ ℙ. nihil qõ mouetur a ꝓncipio extrinseco mouet̃ a seꝑz omne qõ mouetur de nouo eius motus reducitur in ꝓncipiũ extrinsecũ. ergo nihil pot moueri a se. Ma. patz. qz ꝙ mouetur a ꝓncipio extrinseco nõ bz in sua potestate moueri ꝛ nõ moueri:sed ꝟ subiacet potestati principij extrinseci: ꝛz ꝟ est mouẽtis se:vt ꝑz per ꝓcessum. 8. physicoꝝ. ꝛ ꝓpter ꝟ dicit̃ ꝙ grauia nõ mouent̃ a se:qz no habẽt potestatem super suũ motuz.ergo ꝙ mouetur a principio extrinseco nõ mouetur a se. Minor etiã declarat̃ qz motus anialiuz de quo minus videt̃ reducit̃ a ꝟ in 8° physicoꝝ in principiũ extrinsecũ finaliter.ergo multo magis motus alioꝝ. ¶ ℙ. nihil ꝓducit seipsuz vt sit: sed motus est aliquo modo ꝓductus.ergo nihil potest mouere seipsum. ¶ ℙ. pot etiã ostẽdi ꝙ idem ꝑm diuersa nõ pot mouere seipz:qz forma nõ agit in subiectuz suũ.ergo forma que est principiuz trãsmutãdi aliquid opz ꝙ sit in aliquo subiecto:ꝛ sic impoſe est ꝙ aliquid per formã:que est in eo moueat se: vel etiã ꝙ illa forma sit principiũ mouendi ipsum. ¶ Cõtra substãtie imãles reflectunt̃ super seipsas:sed ꝟ nõ est nisi qz ipse mouent seipsas ad volẽdũ:ꝛ itelligẽdũ.ergo saltẽ in substãtijs spũalibus idẽ est mouens ꝛ motũ. ¶ Ulterius etiã videt̃ ꝙ ꝑm idem:qz sicut substãtie imãles reflectunt̃ super se:ita ꝛ potẽtie imãles reflectunt̃ sup seipsis:hoc aũt nõ esset nisi idem esset ꝓncipiũ actiuũ ꝛ passiuũ.ergo in substãtijs imãlibus idem: ꝛ ꝑm idez re est mouens ꝛ motũ:ꝛz ꝟ in corporalib⁹ nõ ĩueniat. ¶ ℙ. nõ negatur gn idem se moueat nisi ꝓpter diuersitatẽ mouentis ꝛ moti: sed hoc pot ĩueniri sufficiẽter sine diuersitate alicui⁹ rei absolute ꝓpter diuersos modos reales eiusdem:qz si idem mouet se alio modo se bz ꝑm ꝙ bz vtutẽ ꝓducendi formã in se inquãtuz est ab agente:ꝛ aliuz modũ bz ꝑm ꝙ est quedã res absoluta respectu ipsius forme vel actus:ꝛ sic idez re absolute diuersos modos reales poterit esse ꝓncipiũ actiuum ꝛ passiuũ. ¶ Respõdeo quin idem sit suppositi mouens ꝛ motum:ꝓducens ꝛ ꝓductuz nullus negat: qz cõstat ꝙ animal mouet seipsum ꝛz ꝑm diuersas ꝑtes:pars enim mouens ꝛ pars mota pertinet ad suppositum alis mouentis:ꝙ vnuz est:sed tñ nõ pot dici: ꝙ pars mouens ꝛ pars mota sit idem subo:qz vna nõ informat aliam nec ambe informant tertiã: ꝛ ideo restat difficultas vtrũ idem subiecto in quo non est diuersitas partiuz situ distincta ꝓ posit mouere seipm vel ꝛz idem sui vel ꝑm diuersa:dũ tñ illa diuersa non sint diuersa subiecto:ꝛ situ:qz tunc nõ est dubium vt dictuz est. Quidã enim vt infra patebit dicunt ꝙ idem ꝛ ꝑm idem re absoluta essentialiter:ꝛ nõ soluz subo:est mouens ꝛ motuz:sed nõ ꝓducens ꝛ ꝓductuz. Alij vero totaliter tenent ꝙ impossibile est ꝙ idem subiecto in q̃ nõ est diuersitas partiuz situ distincta ꝓ: ꝛ etiã virtute sit mouẽs ꝛ motũ vel ꝓducẽs ꝛ ꝓductum. ¶ Ad horum igitur euidentiã sciendum primo ꝙ dr̃nt moueri ꝛ ꝓduci:qz subo cõuenit moueri in quo actus acquiritur.non aũt forme vel actui vel ex posito ex subiecto ꝛ actu nisi ratione alterius.ſ. subiecti ꝛ ecõuerso: autem est de ꝓduci:nõ enim ⁹ꝝ subiecto.nam ꝙ ꝓduci non est nisi in termino motus:subiectũ autez motũ presupponitur:ideo nõ cõuenit ꝓduci subiecto:sed ꝟ ⁹ꝝ ꝛ cõposito:ꝛ precipue ꝟ cõuenit cõposito: sed ratione forme siue actus.mouere vero ꝛ ꝓducere ad idem ptinẽt quando aliquis agit per motum:cuius rõ est. qz actio per quaz subiectũ mouetur ꝛ actus qui acquiritur nõ habet diuersas rõnes ad agẽs:ꝛ ꝓpter hoc nõ ad aliũ

T.c.32

T.c.20. ꝛ inde.

pertínet mouere ꝛ ꝓducere:ſed ad idem: ſed ad ſubm ꝛ ad actū acquiſitū hz actio diuerſas relationes:qz ad ſubm cōparatur:vt ad id in quo recipitur ad actuz vō vt ad actuz qui per actionē acgritur:ꝛ ideo ſubto ꝺue/nit moueri ſubſtātiali forme vō ꝛ ꝓpoſito rōne forme cōuenit ꝓduci. ¶ Secūdo aduertendū eſt ꝙ actío at tribuitur duobus.ſ.ꝑncipio actiuo ꝛ ſuppoſito agenti: ſicut dicim⁹ ꝙ ignis calefacit.ꝛ calor:ergo ſic alicui ꝯuenit agere vel ſicut ꝑncipio actiuo vel ſicut ſuppoſito agenti. ¶ Tertio ad hoc ſciendū ꝙ poſſunt eſſe aliqua idem ſubo dupliꝛ: vel ita ꝙ vnum ſit ſubiectum alterius vo/cando ſubiectū ꝙ recipit actū cū diſpoſitione paſſiua per quā recipit actū:ſicut ſubſtātia:que mediāte quan titate eſt ſubiectū figure ꝛ aīa mediāte intellectu poſſi bili eſt ſubiectū intellectiōis. Alio modo idē ſubiecto aliqua dicūtur:non qz vnū ſit ſubm alterius: ſed qz in eodez ſubiecto cōcurrunt:ſicut lumen ꝛ calor in aere: cōſtat enim ꝙ calor nō eſt ſubiectū luminis: qz hoc eſt eēn⁹ nec eſt diſpoſitio paſſiua:qz hoc eſt dyaphanitas ꝛ ſiliꝛ ergo lumē nō eſt ſubiectū caloris:qz non eſt aer: nec diſpoſitio paſſiua aliqd calorē:qz ℔ eſt humiditas aeris:qz qualitates paſſiue elementoꝝ ſunt humidū ꝛ ſiccuz. Quādo ergo q̄riť vtrū ſint idez ſubiecto. Prīo modo aut ſcđo:ſi queratur vtrū ſint idem ſubiecto pri mo modo.ſ.ꝙ idē ſubo dīr vnū:quoꝝ vnuz eſt ſubie/ctum alterius vel diſpoſitio paſſiua ad ipſum:dīt qui/daz ꝙ idem ſubiecto eſt mouēs ꝛ motuz ꝓducens et ꝓductū:ita tñ ꝙ quantū ad mouēs ꝛ motū nō ſolum ſunt idez ſubiecto:ſed et eſſentialr: ita ꝙ eadez res eſ/ſentialr eſt ſuppoſitū mouens ꝛ ſuppoſitū motū ꝛ ꝑn/cipiuz actiuū ꝛ paſſiuū loquendo de re abſoluta: ita ꝙ fm eos nō ſolū eſt idem motū ꝛ mouens: ſed ꝛ fz idē re eſt aliquid mouēs ꝛ motū:ſed ꝓducens ꝛ ꝓductuz ſunt idem ſubiecto:ſicut ſubiectū ꝛ actus eius.nā ſubz nō eſt ꝓductuz: vt dictū eſt:ſed forma que acquiritur per motū vel ſaltez cōpoſitum ex actu ꝛ ſubiecto:ꝛ ſic fm eos ꝑncipiū ꝓductuz alicuius actus ꝛ receptiuum eiuſdem in ꝙbuſdaz eſt idem re:ſicut in ſpūalibus:ſed principiū ꝓducens ꝛ actus ꝓductus ſunt diuerſa per eſſentiaz.ſed idez ſubiecto primo modo:qz fm eos ni/hil ꝓhibet;ꝙn idem ꝛ fm idem eſſentialiter ſit in potē/tia formali reſpectu alicuius actus:qz cum eo forma/liter:ſi tamē actu virtuali:qz eſt virtus ꝓductiua eius motiua coꝝ tacta ſunt in opponēdo ꝑter quaſdaz rō/nes quas adducūt de volūtate quas ideo pretermitto qz ſpāliꝛ tractatuz requirerēt:ꝙ aūt ℔ ſit impoſſe ꝙ idē fm idez ſit in potētia paſſiua ad formā:ꝛ fm idem ſit ꝓductiuū forme oſtēdo tripliꝛ. Primo quidez ꝑ ℔: qz ſubiectū paſſuz fm candē potentiaz cōparatur ad for/mam:ꝛ ad agens a quo trāſmutatur.ita ꝙ ſicut ſubie/ctum per potētiā paſſiuaz ſubycitur virtuti actiue agē/tis vt a quo trāſmutatur:ſic per eādez potentiā ſubyci/tur forᶜ vt ei ꝙ recipit. Ex hoc aūt ꝑt accipi duplex me/dius ad ꝓpoſitū. Primū eſt.qz exquo ſubiectū ꝑ potē/tiam paſſiuā nō ſolum eſt in potētia ad formā quā re/cipit:ſed etiā reſpectu vtutis actiue a qua trāſmutatur ops ꝙ ſubiectū per hoc ꝙ eſt in potētia paſſiua ad for/maz careat forma vt ſit ſil in actu ꝛ in potētia forma/li fm idez:ſic etiā caret virtute actiua:ſed illud fm ꝙ eſt in potētia formali fm idez adhuc trāſmutetur. Cō/ſtat aūté vt dictū eſt:ꝙ fm qđ aliqd eſt in potentia:vt trāſmutetur eſt ꝑncipiuz paſſiuū.ergo ſubiectū fm ꝙ eſt habens principiū paſſiuū caret vtute actiua:impoſ/ſibile eſt igiť ꝙ eadez res per eſſentiā ſit principiū paſ/ſiuū:ꝛ virtus actiua. Secūdo ex eodē principio poteſt ſic argui. Cōtra illud ꝙ quidā predicti dīr.ſ.ꝙ ſubie/ctum eſt in potētia formali:ꝛ in actu vtuali: qz fm id fm ꝙ ſubiectū eſt in potētia formali:vt.ſ.forma reci/piat fz illō eſt in potētia formali:vt.ſ.a virtute actiua poſſit trāſmutari:ſed impoſſe eſt ꝙ idez ꝛ fm idem ſit in potentia virtuali:ꝛ in actu vtuali:ſicut ꝛ impoſſe eſt ꝙ aliquid ſit in actu formali ꝛ in potentia formali vt ipſimet dīr:ꝛ cōcedunt.ergo impoſſe eſt ꝙ aliqō ſubie/ctuz fm ꝑncipiū paſſiuū fz ꝙ eſt in potētia māli ſiue in potētia ad formā ſit in actu virtualr: vel ſit virtus actiua.ſic ergo nō poteſt ſtare dcīi coꝝ.ſ.ꝙ idez:ꝛ fm idez ſit in potētia formali ꝛ actu vtuali. ¶ Tertio ꝑ/cipaliter hoc pōt oſtendi per hoc ꝙ illud qō ꝓducitur ē nō ſolū forma ſed cōpoſituz ex ſubiecto fm id ꝙ eſt paſſiuū in eo ꝙ ſubyciť agēti:ꝛ ex ipſa forma:ſed ni/hil eſt ꝓductiuū ſuypſius.ergo cū potentia paſſiua ſit aliquid ꝓductuz inquantū fm eam ſubiectū ſubyciť actioni agentis:impoſſe eſt ipſuz eſſe principiū produ/ctiuum. ¶ Declarationes aūt quas iſti adducunt ad ſuuz ꝓpoſitum declarādū:nō eſt difficile tollere.nam ꝙ ipſi dīr ꝙ ſpūalia reflectunť ſuper ſeipſa fm ꝑ℔os ℔ verū eſt inquātuz intelligūt ſe ꝛ amant ſe: ſed ℔ nō eſt mouere ſe:qz in ℔ ꝙ aliqs ſeipſuz amat nō ops ꝙ ſeipſuz moueat:qz ītelligit ſe ꝛ amat ſe.ſed ſolū ſequi/tur ꝙ idem ſit fm obiectuz intellectionis vel amoris. Ex hoc aūt ꝙ aliqd eſt obiectū intellectionis vel amo ris nō mouetur nec mouet:pōt enim aliquid itelligi ab aliquo:ꝙ nec mouet intelligentē:nec mouetur ab eo. ¶ Jtez dato ꝙ ſubſtātia ſpūalis moueat ſe nō ops ꝙ ℔ ſit fm idē:ſed fm diuerſa ꝑncipia:ꝙ aūt dr ꝙ que/libet ſuba ſpūalis ſuper ſeipſam reflectitur. Dico ꝙ ℔ nō eſt verū niſi fm intelligere ꝛ itelligi:amare ꝛ ama ri:que nō ſunt mouere ꝛ moueri.fm etiā nō valz:quia motus ſpūaliuz ꝛ coꝛpoꝛaliū nō ſunt eiuſdē rōnis ꝙ/tuz ad ℔ ꝙ motus coꝛpoꝛaliū eſt ſucceſſiu⁹:vel eſt ter minus mutatiōis ſucceſſiue:ꝛ cū hoc eſt inter formas cōtrarias:que nō ꝯueniūt ſpūalibus:ꝛ ſpāliter quātuz ad hoc ꝛ forte quantuz ad multa alia: ſunt tñ ſimiles vtrīqꝫ motus:qz ſicut in coꝛpoꝛalibus ſubiectū in quo acgriť actus eſt in potentia ad actū ꝛ ad agens:qz eſt ī potentia vt tranſmuteť ab agente:ad quē pertinet vir tus actiua ꝛ in potētia vt recipiat actū:ita ēt in ſpūali/bus ſubiectū carens actu ſubycitur agenti reſpectu cu ius eſt in potētia:vt tranſmuteť ꝛ actui cuius eſt in po tentia:vt in eo recipiatur. Illud aūté incoꝛpoꝛeum ra/tione cuius nō poſſunt eſſe idez re ꝑncipiū actiuuz et paſſiuū nō eſt ſucceſſio in motu vel cōtrarietas in foꝛ/mis:ſed repugnātia eius ꝙ eſt eſſe actu ꝛ potētia reſpe ctu eiuſdem ꝛ fz idē:ꝛ codē modo:qz virtualiter ꝛ for maliter vt declaratū eſt:ꝛ qz in ℔ ſunt ſimilia ſpūalia cum coꝛpalib⁹:ideo efficaciter pōt cōcludi: ꝙ ſicut nō pōt eſſe idem ꝑncipiū in coꝛpoꝛalib⁹:ita nec in ſpūa/lib⁹. Tertiū nō valz:qz ibi nō pōt aſſignari talis diuer ſitas niſi actioni ꝛ paſſioni vel diuerſitas relationū vl diuerſitas rōnis eiuſdem rei fm ꝙ ad diuerſa cōpara tur. Diuerſitas aūt relationū nō ſufficit ad diuerſitatē ꝑncipy actiui ꝛ paſſiui:ꝙ relones non ſunt ꝑncipia actiua ꝛ paſſiua:qz fm relationes nihil agit aut patiť:qz relo nō eſt actionuz vel paſſionū ꝑncipiū: illō aūté fm ꝙ aliqd agit vel patitur eſt ꝑncipiū actiuum vel paſſiuū ꝛ nō pōt aſſignari ꝑ cā diuerſitatis ꝑnci py actiui ꝛ paſſiui diuerſitas relationuz:ſed poti⁹ ecō/uerſo ꝓpter diuerſitatē principy actiui ꝛ paſſiui ſunt diuerſe relatiōes:nō.n. ꝓpter ℔:ꝙ hñt diuerſas rela/tiōes:ideo hoc mouet actu vel habitu:ꝛ hoc mouetur

sed ecōuerso:qz ℔ mouet:z ℔ mouet sunt diuerse relones:qz relones tales vtutes ꝯsequūtur z fundant ī eis Si aūt aliqs dicat q relones nō sunt ꝑn⁹ actiua z pas siua ſz rei ꝺuenit aliquādo agere z pati ſm tales relones. Doc oīno est absurdū:nā oe ſm q alicui cōuenit agere est ꝑncipiū actiuum:z simile est de passione vel passiuo:nec sufficit diuersitas ſm rōnez.nā si ens ſm aīam sufficit ad agendū:aliqñ chimera ageret.naz diuersitas que est ſm rōnem tñ:siue ſm aīam non sufficit ad diuersitatē:que regritur inter principiū actiuuz z passiuū. Si vero queratur vtrū ꝓducens z ꝓductuz possint esse in eodē subiecto ſcūdo modo q sint due forme in eodē subiecto:quaruz vna sit cā alterius: ita q vna sequatur ad alterā:sicut ad suū principium effectiuū.tunc distinguo:qz aut accipitur ꝓducens ꝑ eo q est ꝑncipiuz ꝓductiuū:aut ꝓ supposito ꝓducēte. Si ꝑmo modo queratur:tunc dico:q ꝓducens z ꝓductū possunt esse in eodez subiecto secundo modo ꝺentitatis in subiecto:ita.ſ.q forma que est principium ꝓductiuū z forma ꝓducta:sicut in eodē subiecto:ita q forma ꝓducens per moduz ꝑncipy z forma ꝓducta differant realiter abinuicez z a subiecto: tunc principiuz mouens z subiectū motū essent idez subiecto primo: sed ꝑncipiuz ꝓducens z forma ꝓducta essent idē subo ſcōo modo. Qz aūt ita sit ostendo:qz causa est illud ad cuius esse cōsequitur aliud.sed ad esse luminis in aere ſequitur de necessitate calefactio aeris:si intendaī lumen z ad esse calozis in humido sequitur de necessitate raritas ergo opz dicere q lumen existens extrinſecus nisi ifozmareī aer nō posset vlterius causare calorem:z sil⁹ est de caloze respectu raritatis: sed vlterius nō pōt dici quod lumē in aere sit cā calozis sicut subiectum siue vocetur subiectū supposituz recipiens: qz ℔ est ipse aer:siue vocetur subiectuz disp̄ō passiua ad formā luminis: qz hoc est dyaphanitas:nec pōt dici q lumen sit cā calozis formalis vel finalis vt de se pz: z iō opz dicere q lumē in aere existēs sit cā calozis ſequentis principiū effectiuū:z sic est de caloze respectu raritatis:z de grauitate respectu motus grauis. Ratio aūtez quare ifra accidit est illa que cōcludit q vnū subz est in potētia ad duas formas quaꝝ vna cōtinet aliaz virtute:sicut pz in ꝓposito:aer enim est in potētia ad lumen z ad calorez:quoꝝ vnū ꝺtinet aliud virtute:scilz ipsuz lumen cōtinet virtute calorem: z cuz cōiunctione principy actiui z passiui:ipsum passiuū reducitur in actuz:qui virtute est vel cōtinetur in ꝑncipio actiuo: opz q subiecto informato illa forma que aliā in virtute cōtinet reducatur in actuz illius forme: qz sunt formе ordinate respectu talis agētis:etiā introducaī vbi in subiecto disposito per primā:z ita ꝑma est disp̄ō ad secundā:z vt eius principiū ꝓductiuū virtute cōtinente z ꝓducente ad quā subm erat in potentia:nec tamē sequitur q sit idem suppositū mouens z subiectū motuz:qz lumen nō est ꝑncipium actiuū:quo aer moueat se ad calorē:sed est ꝑnᵐ z instrumētū:vt actionis q aerem illuminādo vlterius mouet ad calorez:qz lumen nō mouet in virtute aeris:sed solū mouet in vtute corꝓris illuminātis. Si vero queratur vtrū supposituz mouens z subiectū motū possunt idez in subiecto esse ita q mouens z motū nō differāt:sicut diuerse partes situ distincte:sed solū sicut habens principiū actiuum differt a seipso ꝓut hz ꝑncipiū passiuū: sicut si dicereī q substātia spūalis volēs actu mouet se ad considerādum ſm q est intellectus in potētia. Tunc dico q sicut credo:opz ℔ concedere de substātys separatis:z in aīa saltē separata: z ℔ sic ꝓbo. Illud quod in nullo actu efficit suū actū:sed totaliter in oī actu suo mouetur ab extrinſeco agente nō hz dominiū sui actus:sed si esset impossibile idem esse suppositum mouens z subz motuz qualitercūq;.ſ.siue ſm plura ꝑncipia siue vnuz impossibile esset q angelus in aliquo actu suo aliqd efficeret puta in volēdo z intelligendo.ergo impoſe esset angeluz habere dominiū sui actus:ita q in ptāte sua: nō eēt velle respectu cuiuscūq; rei:z sil⁹ est de ꝺsiderare.hoc aūtē est falsum z erroneū.ergo z illud ex quo sequitur.ſ.q in substātia spūali:nō pōt esse idem subiecto suppositū mouēs z subiectū motū.Utrāq; assumptuz declaro:z ꝑmo ꝑmā.ſ.q illud qō nullo modo hz efficere actū in se existentē:sed totaliter in oī tali actu mouetur ab extrinſeco nō hz dominiuz talis actus: lz enim de tali posset saluarī:q non moueret necessario: nō tñ posset saluari q haberet dñiuz sui actus nultū enim oīo dīnt nō moueri necessario z habere dominiū suī actus:cōstat enim:q si lignū approximetur igni ꝑt nō cōburi:qz potest adhiberi agens ꝺtrariū impediēs actionez ignis:pōt etiā lignuz subtrahi ab igne: sed tñ ex hoc nō ſegtur q sit ī ptāte ligni nō ꝺburi:sz hoc eēt solum ī ptāte adhibētis cōtrariū agens vel admouētis ignez:vel subtrahētis lignū:vnde qz lignuz nihil ꝑt efficere nec pōt repellere agens nec adhibere ꝺtrariū nec subtrahere scip̄z:sicut bzutū facit nisi obsistat violentia: sed solū pati nō est in potestate ligni: vt ꝺburatur vel nō ꝺburaī. Sic ergo illud qō nihil pōt efficere in suo actu nō hz ī ptāte sua suū actū siue trāseat exterius siue maneat in ipso nō hz dominiū sui actus.ergo ille qui actū suū existētē in se ī nullo efficiī: sed formaliter mouetur ad illū actum ab extrinſeco nō hz dominiuz sui actus:z sic pz maioz. Minoz sil⁹ declaratur.ſ. q si esset impoſe idem esse suppositū mouens z subiectuz motū angelus in suis actibus saltē intrinsecis.ſ. velle z intelligere nihil faceret:qz ꝑz volūtatē nō posset mouere ad intelligendū nec ꝑz intellectū posset se mouere ad volendū nec ſm intellectū agentē vel speciez intelligibilē ad intelligendū cū oīa ista sunt idem subiecto:si tamē intellectus agens est potentia anime vel intellectus angelici:nec pōt dici sequereī q ꝓpter hoc angelus aliquo modo se habeat efficere in ea quo facto ſegtur intellectio vel volitio:qz ꝑz hoc sequereī q si angelus nō posset aliquo modo agere in reꝝ exteriorem nō posset habere dñium super suos actus exteriores q est incōueniens:qz non ideo angelus vult:qz mouet rez exteriorē:sed ideo mouet:qz vlt cuz ꝓpter hoc q si nō esset aliqd creature nisi vnus angelus cuz nō haberet aliquid extra se:nisi deū in quē ageret non esset in ptāte sua velle vel nō velle deum:q est valde incōueniens:z sic pz minoz.ſ.q si idē subiecto nō posset esse suppositus mouēs z subm motū:qō angelus nihil faceret effectiue ad suos actꝰ iterioꝝes:sed tñ passiue se haberet ad eos:sicut lignū ad cōburi. Et vlterius sequiī ↄclusio ꝑncipalis ſm q nō haberet dñium sui actus:q est manifeste incōueniēs. ¶ Si vero dicatur q ad habendū dñium sui actus sufficit q principium mouens z subm motū sint idem sicut se habēt grauitas z graue vt dictū est. ¶ Dom q hoc nō est verum: qz talia in qbus nō est ꝑncipiū motiuū ad actū: ita tñ q ſm illud ꝑncipiuz actiuū nō moueret se:sed moueretur ab exterioribus:vt de graui ostēsum est:nō habz dñium sui actus:vñ z ꝓbus adducit ꝓ rōne in.8.physi coꝝ ad ꝓbandū:q graue nō mouet se:qz in potestate mouētis se est mouere vel quiescere q nō ꝺuenit bis

T.c.29. 30.z ifra

que mouentur ab extrinseco per ꝑncpiuz in eis exñs. Sic ergo ꝓz ꝙ in creaturis ſpūalibus opz cōcedere ꝙ ſuppoſitū mouēs ꝛ ſubm motū ſunt idez ſubiecto. Qz quidē quo modo in eis poſſet eſſe. Dinc cōſiderandū eſt: qz mouens cuius ꝓncipiū motiuuz eſt cognitio ꝛ appetitus eſt ipſuz appetēs ꝛ motū in talibus eſt illud qđ appetitur tale fieri nō quidē obiectū appetitus: ex hoc ꝙ appetitur ſit motū vel factū vel mutatū: qz poſſumus appetere celuz moueri certū motuz nō cauſamus: ſed ꝫ ideo dico: qz quādo aliquid appetimus fieri in aliqua re: cuius nos ſumus cā ſtatim illud facim⁹ ſiue imediate per appetituz ſi appetitus eſt cā eius immediata ſicut quādo per voluntatē impellimus alias vires ad ſuos actus ſiue mediate ſicut ea que facim⁹ in mā exteriori mediāte manu: ꝛ alys ıſtrumētis: nūc aūt ita eſt ꝙ appetitus ꝛ cognitio īmālis poſſunt habere ꝓ obiecto ſubiectū ſuū: ita ꝙ ſubſtantia īmālis pōt velle aliqua fieri in ſe ꝛ ītelligere qūo in ſe aliquid fiat: ꝛ ſic pōt velle ꝙ fiat de potētia intelligēte actu itelligēs. cuz ergo volūtas nō poſſit ſolū velle intellectuz intelligere: ſz ēt poſſit eum ipellere ad intelligēduz: qz vt dictum eſt ꝓncipiū mouens pōt eſſe ſubiectū motum: ſicut ꝓz de lumīe in aere: in quo per vnū ꝓducīt̄ calor ſequitur ꝙ angelus inquātuz vult ſe fieri intellectiue in actu de intelligere in potentia mouebit ſe ad intelligēdū ſiue faciet ſe de intelligente in potētia contra intelligentē in actu. Jn aliqbus aūtē bꝛutis nō pōt eſſe reflexio appetitus ſuper ſuū ſubiectū directe: vt: ſ. appetitus moueat ſuū ſubiectū: ſed pars in qua eſt appetitus mouet aliā partē. ꝛ pars vlterius mota mouet aliā a qua ꝓius mouebaī: ſicut ꝓz in aīali: ꝙ mouet pedes ꝛ tibias per lacertos ꝛ muſculos: in qbus ꝓiūgūtur totū corpus ꝛ tibie mote ꝛ pedes vlterius deferuntur totū corpus a quo mouētur: vt etiā ꝓprie loquendo pars eſt ſuppoſitū mouens ꝑm aīalem partē: ſicut inſtr̄m quo mouet. ſic ergo dico ꝙ in ſubſtātys ſpūalibus ſuppoſitum mouēs. Et ſubiectū motuz ſunt idez in ſubiecto. ¶ Ad primū ergo in oppoſitū dicendū ꝙ nō eſt incōueniēs ꝙ idez ſubiecto ſit in actu virtuali ꝛ potētia formali ꝑz diuerſa: qz ad hoc ꝙ aliqua oppoſita repugnant circa idez ſubm: opz ꝙ accipiant̄ ꝑm idez ꝛ eodē modo ſic ꝙ aliqua ſint in potētia formali ꝛ actu virtuali nō ꝛ subiecto ꝑm idē: ſed ꝑm diuerſa nec eodē modo: qz eſſe vtualiter ꝛ eſſe formalr̄ nō eſt idez modus eſſendi: ſed qz vt oſtēſuz eſt ei ꝙ eſt in potētia formali cōuenit eſſe in potētia vtuali ꝑm illud ꝑm ꝙ cōuenit ſibi eſſe in potētia formali opz dr̄e ꝙ illud qđ eſt ſil' in potētia formali ꝛ actu vtuali ſic ſilr̄ in potentia vtuali ipole ē ꝑz diuerſa cōuenire eidez: vt. ſ. ſit in actu virtuali ꝑm potētiā actiuā: ſed ſit in potentia formali ꝑm potētiā paſſiuā: ſed ꝑm idez impole eſt cōuenire eidē: qz tunc actus ꝛ potētia cōueniret eidem ꝑm idē ꝛ eodē modo. ꝛ ideo rō illoꝝ qui dīt potētiā actiuā ꝛ paſſiuā eē cādē in eodē reſpectu eiuſdez eſt impole. ¶ Ad zᵐ dōm: ꝙ illud qđ ſequit̄ diuerſitatez actus ꝛ potētie opz īueniri taz in ſpūalib⁹ quā in corporalib⁹: ꝛ ꝫ eſt diuerſitas ꝓncipy actiui ꝛ paſſiui ꝛ non diuerſitas ſuppoſiti agētis ꝛ ſubti moti: ſed ꝙ ſequit̄ moduz operandi nō opz īueniri in eis eodē modo: qz nō eſt idem modus operādi in ſpūalib⁹: in qbus appetitus inflectit̄ ꝛ in corpalibus in qbus nō reflectit̄. ¶ Ad tertiuz dōm ꝙ rō ꝓbi eſt efficax ad ꝓbādū ꝙ primū mouēs ē in mobile modus eoruz que mouent̄ a ſeipſis reducitur finaliter in mouens extrinſecum: vt patz de motu animaliū: ꝛ ideo efficaciter poteſt concludi: ꝙ illud ꝙ nō ꝫz aliqđ mouens poſſe ſit totalr̄ immobile ſiue ſit corporale ſiue ſpūale. ¶ Ad quartū dōz ꝙ diuerſitas relationū nō ſufficit: ſed bene ſufficit diuerſitas realis principy actiui ꝛ paſſiui: vt oſtēſuz eſt. ¶ Ad quintuz dōm: ꝙ in reb⁹ mālib⁹ in ꝙbus poteſt eſſe idem ſubto principiū mouens ꝛ ſubiectū motum ꝫ cōuenit: qz appetitus nālis vel ſenſitiuus nō pōt reflecti ſuper ſuuz ſubiectū: vt poſſet dici appetens ſe vel appetēs aliqd fieri in ſuo ſubiecto: ꝛ ꝓpter hoc nō pōt idem ſubiecto eſſe mouēs ꝛ motū in ſpūalibus: aūtē eſt aliter: ꝛ ideo pōt in eis eſſe idem ſubiecto mouens ꝛ motuz. ¶ Ad ſextū dōm: ꝙ maioz eſt falſa: nō enīz omne ꝙ antecedit actuz aliquē in ſubiecto aliquo eſt vnuz ſubiectuz actus ſequētis: vel etiaz plura: ſicut patz de lumine ꝙ antecedit calorē in aere: nec tamē lumē eſt ſubiectuz caloris nec ſicut ſuppoſitū recipiēs: qz hoc eſt aer nec ſicut rō patiēdi vel recipiēdi ipſuz: qz hoc eſt humidū vel ſiccū: vt ſupra dictū eſt: īmo eſt eius ꝓncipiuz ꝓductiuuz. ¶ Ad 7ᵐ dōm: ꝙ aliquid dr̄ duplr̄ fieri. Uno modo qz eſt per factionē acquiſitū ꝛ illo modo fit forma: ſi tū debeat dici fieri. Alio modo qz per factionez ſit alicui tantū ꝛ nō qz ipſum ꝑm ſuā eſſentiaz ſit per factionē acquiſitā: qz perfectioni nō acquiritur: ſed factuz preſupponitur quātuz ad illud ꝙ eſt: ſz nō quātū ad eſſe vnituz actui qui acgritur. ¶ Jſtud autez ſubiectum vt largo modo loquamur de ſubiecto ꝓut ſe extendit ad mām duplr̄ poteſt ſe habere: qz illud qđ eſt ſubiectuz factionis aut eſt ens in pura potētia actualitatis nihil hñs aut eſt ens actu ſimplr̄ in potentia tū ad aliq̄s act⁹. Primo mō mā fit ſub forma. Secundo modo ſubiectū fit ſub accidēte. Si ergo accipiatur factuz illud qđ eſt ſub factiōe acquiſitū nullo modo pōt dici ꝙ illud qđ eſt factuz vel aliquid eius ꝙ ſit eius ꝙs ſit faciens: qz nihil ꝙ eſt ꝓ factionē acquiſitū pōt eſſe agens vel ꝓncipiū actiuū ſiue factionis: qz tunc idem eſſet cā ſuuꝑſius. Si aūt loquamur ꝙ eſt factuz: qz per factionē eſt actui vnitū. dico ꝙ ſi hz eſſe ſolū in potentia impole eſt ꝙ ſic agens vel ꝑm ſe vel ꝑm aliqd ſui vel ei ꝙ habeat in ſe ꝓncipiuz actiuuz: qz tunc ſequeretur ꝙ idem ꝑm idez reſpectu eiuſdez: ꝛ eodē modo eēt actu ꝛ potētia: qz ex quo ponitur pura potētia non pōt habere diuerſa quoꝝ vnū ſit ꝓncipiū actiuum ꝛ aliud paſſiuū: ꝛ rō cōpeteret vt dcīm eſt: ꝙ ꝑm idem eſſet in actu ꝛ potētia. Si vo ſit ens actu ſimplr̄ ꝛ potētia ꝑm quid. ſ. ad accidēs aliqđ: dico ꝙ tale factū pōt eſſe per factionē factū. i. forme vnitū ꝑm aliqd ſui. ſ. illō ꝫz ꝙ eſt ī potētia vt ſit vnitū tali actui ꝛ nihilomin⁹ poterit eſſe faciens ſeu vniens ꝫz aliqd ſui. ſ. ꝙ eſt in actu. dū tamē ille actus nō ordinetur ad actuz ſequentē acquirēduz: vt potētia paſſiua: qz nihil ꝓhibz ꝙ idez per eſſentiaz reſpectu diuerſoꝝ ſit actus ꝛ potētia ſicut dya phanitas reſpectu aeris ē actus: ſed reſpectu luminis eſt potētia paſſiua: ſic ergo ꝓz quō pōt conuenire facto ꝙ ſit faciens ꝛ quō nō ꝑm ꝙ factuz diuerſimode accipitur. ¶ Quādo ergo dr̄ ꝙ compoſitū ꝛc. dico ꝙ hoc nō dr̄ ꝙ quicquid erit cōpoſitum ſit per factionē acquiſituz: ſed qz forma nō pōt acquiri niſi qz vt vnita ſubo ꝛ ideo nō ſequitur ḡn illud ꝙ recipit formā ſiue actuz aliquē ſit actū vel factū als paſſuz ꝑm ꝙ vnitur actui ḡn ꝑm aliquod exiſtens in eo ſit aliqd aliud agens cū nō oporteat ꝙ omne qđ eſt in eo ſit vel acquiſitū per factionē vel rō paſſiua vnionis ad actū. ¶ Ad octauū dōm ꝙ maioz eſt falſa. ſ. ꝙ illud qđ mouet̄ a ꝓncipio extrinſeco ſiue mediate ſiue imediate nō poſſit mouere ſeipſum: qz ſicut ꝓz in aīalibus illud qđ mouetur a

principio

principio extrinseco mediãte a vo pncipio itrinseco i-
mediate mouetur a seipso aial cuiꝫ a seipso moueꝫ: ꝛ
quãdo ꝓbatur per hoc qõ illud qõ mouetur a pncipio
extrinseco nõ habet in potestate sua suũ actuꝫ. dico ꝙ
vex est quantũ ad motiuũ quo mouetur a pncipio ex-
trinseco imediate: nõ tamẽ ꝙ aliud ꝙ mouetur sit ta-
le ꝙ possit mouere illud extrinsecuꝫ a quo mouetur i-
mediate sicut in potestate bruti non est moueri motu
appetẽdo quo motu mouetur imediate ab extrinseco:
nõ tamẽ veruꝫ est de motu quo aliqd mouetur a pn̄
cipio extrinseco: sicut ꝓ de motu locali aialiuꝫ qui ali-
quo modo est in ptãte eoꝝ: vt vult pͫs in. 8. phy. esse
de motu grauiũ ꝛ leuiũ. ¶ Ad 9m dõm sic ad 7m ꝙ idẽ
est de producente ꝛ producto sicut de faciente ꝛ facto:
¶ Ad decimuꝫ dicendũ: ꝙ nulla forma agit in suum
subiectuꝫ faciẽdo se in esse subiecto: qz lumen nõ facit
suuꝫ subiectũ lucidũ efficienter: sed formaliter tantũ:
ꝛ sic est intelligendũ ꝙ nulla forma agit in suũ subie-
ctum: nihil tñ ꝓbiꝫ aliquã formã esse pncipiũ ꝓduc-
tiuum forme alterius vel alicuius actus in suo subie-
cto. ¶ Ad rationes in oppositũ que videntur cõclude
re ꝙ idem ꝛ ꝑ idẽ possit agere ꝛ pati. Responsio ꝓ ꝙ
ꝓdicta in pncipali solone. Artic. II.

B secundũ sic ꝓceditur. Ui
detur ꝙ verbuꝫ
causetur in nobis a lumine separato. s.
diuino Augu. enim dicit. 9. de trini. ꝙ
in illa virtute eterna ex qua tẽporalia
facta supra oĩa: formaꝫ ꝑm quã sumus
ꝛ ꝑ quã vel in nobis vel in corporib9
vera ꝛ recta rõne aliquid opamur visu mentis aspici-
mus atq; cãm cõceptam veritatẽ notitiam rex tanq̃
verbũ apud nos habemus vbi ꝑm Aug. a veritate in-
cõmutabili per quã facta sunt oĩa tẽporalia verbuꝫ in
nobis accipitur. sed illa veritas est sola diuina veritas
siue lumẽ diuinũ. ergo verbũ in nobis causetur a veri
tate diuia lumẽ i lumĩe diuino. ¶ ꝓ. regula qua aliqs
vtitur ad formãdũ verbuꝫ alicuius rei aut est cõmu-
tabilis aut incõmutabilis. Si dicatur ꝙ sit ꝯmutabil'.

Contra illud qõ formatur ad regulaꝫ cõmutabi
le ad hoc ꝙ sit cõforme siue regule oꝫ ꝙ
mutetur sicut ꝛ sua regula. Si ergo regula ad quã for-
matur in nobis vbũ. De aliq̃ reputa de lapide sit mu-
tabilis opꝫ ꝙ vbũ huius rei in diuersis tẽporibus sit
dissimile alioquin nõ cõformaret sue regule: nec per
cõsequẽs est vnũ verbũ: sed hoc est impole qz ꝯñr ver
bum in quocũq; tẽpore formatã de eadeꝫ re est semp
simile: qz eadẽ est diffinitio eiusdẽ rei: in quocũq; tem
pore. ergo opꝫ ꝙ illa regula ad quã formatur verbũ sit
incõmutabil'. Sed nulla regula est incõmutabilis ni-
si diuina. ergo verbũ nr̃m a regula siue veritate diuia
causat̃ ꝛ erit idẽ ꝛ prius. ¶ ꝓ. Oĩa verba oĩuꝫ hoiuꝫ
de eadẽ re sunt oĩno similia. si sint: sed hoc nõ posset eẽ
nisi oĩa formarent̃ ad eandẽ regulã. ergo opꝫ oĩa ver-
ba hoiuꝫ formari ad eandẽ regulã: ꝫ nullũ lumen vl̃
veritas ifozmans aĩam humanã põt esse idẽ in oĩbus
nisi sit in oĩbus idem intellect9 vnus ꝙ est hereticum.
ergo illud a quo format̃ verbũ nostrũ est aliqõ lumen
separatũ. ¶ ꝓ. Impole est esse idẽ mouens ꝛ motum
sed in formatione verbi itellectus buman9 est illud qõ
mouetur. ergo nõ põt esse mouẽs: sed si aliq̃ forma ihe
rens itellectui humano essꝫ pncipiũ actiuũ formãdi
verbum oporteret ꝙ itellectus buman9 esset mouens
qz forma iherẽs nõ mouet: sed cuius est forma. ergo i-
possibile est ꝙ aliqua forma inherẽs itellectui huma-
no sit pncipiũ actiuũ iformatione verbi. ergo opꝫ qõ
formet̃ ꝑncipalr a lumĩe separato. ¶ Cõtra illud est
pncipiũ formãdi verbuꝫ: per qõ dicens dicit: qz dice-
re est formale verbũ: sed aliquid agẽs in itellu huma-
no est illud per qõ ꝛ dicit ꝙ intellectus nõ dr̃et: qz dr̃e
nõ est pati: ꝫ agere opꝫ: ergo ꝙ verbũ formetur ab ali
quo lumine itra intellectuꝫ ¶ Respõdeo dõm ꝙ cũ
ad notitiaꝫ rei perfectã requiratur verbuꝫ: illa sunt de
necessitate formãdi verbũ: que sunt de necessitate per
fecte notitie itelligendi ad intelligẽduꝫ autem siue ad
causandũ notitiã alicuius rei perfecte concurrunt tria
per modũ ꝑncipy actiui ꝑm ꝙ magis apparebit in se-
quentibus. s. obiectũ ꝛ lumen intellectus agẽtis ꝛ spẽs
impressa ab obiecto ꝑm illos qui ponunt spẽs ꝛ modo
de ipso obiecto nulla est ambiguitas saltez quantũ ad
illud qõ ꝑmo intelligit̃ a nobis ꝙ sit gdditas rei sensi-
bilis cũ sit aliquid extra naturã existẽs: filr de spẽ intel
ligẽdi si aliqd tale ponit̃ nulla ẽ ambiguitas gn sit ali
qua forma inherẽs ipsi aĩe intellectiue. De tertio autẽ
est dubiũ. s. de intellectu agente de quo est triplex opi-
nio. ¶ Prima est ꝙ nullũ lumen intellectuale est in-
herens aĩe humane ꝙ sit ꝑncipiũ actuũ actus intelli-
gẽdi vel causandi spẽs in intellectu possibili ꝛ qõ intel-
lectus agẽs de quo pͫs facit mentionẽ ꝛ aliqua substã
tia separata que causat in itellectu possibili spẽs ꝛ ipm
simul cũ receptione spẽi illuminat ita ꝙ sicut sol ipri-
mit oculo corporali lumen ꝛ spẽm: ita illa substãtia se-
parata illuminat nr̃m intellectũ possibilẽ: ꝛ sic cuꝫ lu-
mine ipr̃imit sibi spẽs intelligibiles. Sed hoc non vr̃
bene dictũ. ¶ Primo qz hõ nõ esset sufficiẽter instittu
tus: sed nõ haberet oĩa que sunt necessaria ad ꝓprias
opatiões suas: cũ ḡ ad suã ꝓpriã opationẽ necesse esset
abstracta esse: si. n. hõ nõ haberet intellectũ abstraben
tem agẽtẽ vt aliquid sui nõ esset sufficienter istitutus.
¶ Itez agẽtia nãlia dicunt̃ sufficienter istituta ad ꝓ-
prias opationes quas cũ nõ exercerẽt: nõ ꝯcurrẽte vir
tute corporis celestis. Homo. n. generat hominẽ ꝛ sol.
ergo similr hõ sufficiẽter est istitutus ad itelligẽdũ: ꝫ
exigatur lumẽ separatuꝫ. ¶ Sed ꝫ hõ posset statim obꝫ
ci: qz aĩal hñs visum est sufficiẽter institutuꝫ: nõ tñ bꝫ
in se oĩa que sunt necessaria ad vidẽdum etiã ex parte
potẽtie visiue: qz opꝫ ad hoc ꝙ oculus imuteꝫ ab obto
ꝙ dyaphanitas oculi illumĩeꝫ ꝙ quidẽ oculus lumẽ
recipit ab extrinseco: sed hõ instantia nõ vꝫ ꝓpter duo.
¶ Primo qz cõparatio que est sensus ad intellectum
nõ dꝫ attendi ꝑm particulare sensum qui est visus: sed
ꝑm sensum cõem ꝛ ille sensus cõis sine additione ali-
cuius extrinseci qõ regritur ex parte potẽtie excepta i-
mutatiõe ab obiecto qz põt exigere actũ sentiẽdi pre-
sente obiecto: ita ꝙ quantum est ex parte potẽtie nihil
deficit. ¶ Et si dicat̃. n. ad hoc ꝙ nec ex parte potẽtie
intellectiue deficit aliqd: sed ex parte obiecti. Nõ põt
stare: qz sicut dyaphanũ oculi requirit lumen sui gene
ris: ita ẽt intellectus possibilis ad hoc ꝙ intelligat reg
rit ꝙ sit illuminat9 lumine sui generis. ¶ Secũdo ẽt
qz dato ꝙ sit recta cõparatio inter visum ꝛ itellectuꝫ
nõ tñ adhuc est simile: qz itell's nõ bꝫ sufficiẽtiã respe
ctu cuiuscũq; intelligibilis: qz itelligibilia ꝓ statu pre-
senti sunt sola mãlia que nõ sufficiunt mouere intelle
ctuꝫ possibilẽꝫ sine intellectu agẽte: sed visus sine aliq̃
addito bꝫ sufficientia ꝑncipia respectu aliquoꝝ visibi-
lium vtputa respectu lucidoꝝ. Secundo pncipalr bẽ
ẽt nõ põt stare: qz homo est qui abstrahit: hoc. n. expi-
mur nos. s. abstrahere: sed ꝯstat ꝙ pncipiũ operandi
est forma operãtis. ergo opꝫ ꝙ intellect9 agens sit fo-

ma intellectꝰ humani. ¶ Sed cõtra hoc posset dici ꝙ homo nõ abstrahit: qz nõ dat fantasmatibus virtutẽ mouendi intellectũ polem nec imprimit aliquas ſpecies intelligibiles per aliquaz virtutẽ ſuã: qz ℔ nõ experimur in nobis: sed ſolũ experimur nos rẽ intelligere in abstracto ⁊ hoc nõ est abstrahere: sed abstracta intelligere. ¶ Etiã ad hoc dõm est: ꝙ cũ illud lucidũ: ꝙ vocamus intellectũ agentẽ non ſolũ hz illustrare fantasmata vt possint mouere intellectuz possibilẽ. Sed hz informare intellectũ possibilẽ: ita ꝙ intellꝰ possibilis illuminatus possit recipere ſpẽs: ſicut pupilla illuminata recipit colozuz ſpẽs ⁊ intelligere per ſpẽs receptas. Oportet ergo dicere ꝙ tale lumen ſit neceſſariuz ad conſideranduz in actu: cũ enim in poteſtate noſtra ſit cõſiderare actu quotienſcũq; volumus ſaltẽ poſtq; habemus habituz: opz dicere ꝙ tale lumen ꝙ ad hoc requiritur ſit aliqua potẽtia noſtra conſequens noſtra principia eſſentialia aliogn intelligere nõ eſſet in poteſtate noſtra. Et ideo vlterius dico ꝙ cuz idẽ lumen ponatur illuminare intellectũ poſſibilẽ vt ſit aptus recipere ſpẽs: ⁊ irradiare fantaſmata vt ſint apta mouere intellectũ poſſibilẽ: opz dicere ꝙ itellectus agens cuiꝰ eſt abſtrahere ſit potẽtia noſtra nãlis: ideo quãdo dicitur ꝙ nõ exprimur neceſſario abſtrahere: ſz abſtracta itelligere: ⁊ per ꝯſequens: ꝙ nõ opz ponere intellectuz agentẽ potẽtiã anĩe põt dici ꝙ ex hoc ipſo experimur: qz in noſtra poteſtate eſt cõſiderare quãdo volumus ꝙ cõpleri nõ põt: niſi intellectu agente ſaltẽ illuminãte intellectuz poſſibilẽ: ſequitur ꝙ intellectus agẽs ſit nãlis potẽtia anime noſtre. Si autẽ dicatur cõtra hoc qõ ĩmo eſt conſiderare in poteſtate noſtra dato ꝙ itellectus agens ſit ſubſtãtia ſeparata: qz illa ſubſtãtia ſeparata cõtinue illuminat intellectũ creatuz: ita ꝙ ꝓpter hoc ſit in poteſtate noſtra intelligere: quãdo volumus: dico ꝙ tunc ꝓprie loquẽdo nõ eſſet in poteſtate noſtra intelligere qnãdo vellemus: qz niſi illa intelligentia vellet illuminare nõ poſſemus itelligere: vnde ſi intelligeremꝰ quãdo vellemus hoc per accidens eẽt: inquantũ voluntas illius intelligentie cõcordaret cuz noſtra. Et ſi dicatur vlterius ꝙ in poteſtate noſtra eſt intelligere: licet deus poſſit ſubtrahere a nobis lumen intellectus agentis. Dico ꝙ in poteſtate dei eſt ſubtrahere a nobis lumen intellectus agẽtis inquãtũ poteſt a nobis ſubtrahere principia nãlia: que hz vo ſic in poteſtate noſtra: ſed ipſis habitis nõ: ⁊ ideo non ſequitur ꝙ intellectus agens ſit potẽtia nãlis itellectus noſtri ab eodez. n. dependet res ⁊ ſua potẽtia naturalis. Sic ꝯ opz dicere ꝙ intellectus agens cuius operatio eſt illuminare intellectũ poſſibilẽ: ⁊ irradiare fantaſmata ſit potentia anime noſtre. Et ideo aly dicunt ꝙ ⁊ ſi intellectus agens ſit potẽtia aĩe noſtre cum nõ eſt ſufficiẽs de ſe vt habeaẽ certa cognitio ⁊ infallibilis de re: ⁊ hoc qz eſt creatura: que eſt defectibilis: qz ex nihilo. Certitudo autẽ cognitionis regrit quandã indefectibilitatẽ ĩ eo ad qõ cognitio mẽſuraẽ. Et iõ dicũt ꝙ ꝑter lumẽ naturale requiritẽ lumen diuinuz illustrãs noſtrũ itellectuz in quo iudicamꝰ oĩa que intellectus itelligit de quo dicit Augꝰ. ꝙ eſt ars ſiue rõ icõmutabilis in q̃ nõ eſt qualis ſit vniuſcuiuſq; mens: ſed qualis cẽ debeat iudicamꝰ. ¶ Sed cõtra ℔ eſt: qz ſufficit intellectũ poſſibilẽ moueri a fantaſmate ad hoc vt moueaẽ in actũ itelligẽdi: ſz ℔ ſufficiẽter fit ꝑ actionẽ itellius agentis. ergo ex hoc nõ requiritẽ quantuz ad nãlia itelligibilia illuſtratio ſupnaturalis niſi inquantuz deus operatur in ſcõis agentibꝰ. Maioꝛ ꝑz. Minoꝛ ꝓbatur. quia ad operationẽ naturalez alicuius ſufficit diſpõ naturalis ex parte recipiẽtis ⁊ agens nãle: ſed itelligere nãs rez ſenſibiliũ eſt aĩe cõiuncte opatio naturalis: ergo ad intelligẽdũ ſaltẽ naturas rez ſenſibiliũ ſufficit lumẽ intellectus agẽtis diſponẽs intellectum polem: vt poſſit pati ſiue recipere a fantaſmate ⁊ dans fantaſmati virtutem mouẽdi intellectũ polem. ¶ ℙ. ſi in oĩ intelligere requiritẽ illuſtratio ſupnaturalis intellectus agẽtis: tunc nõ viderenẽ differre reuelationes ſupernaturales facte ꝓphetis ⁊ ſanctis ab intelligere nãli ꝙ eſt incõueniens niſi forte aliquis vellet dicere ꝙ in reuelationibus nihil facit intellectꝰ agens: ſicut facit in actu intelligẽdi nãli. Sed hoc nõ valz: qz nullã cognitionem põt intellectus poſſibilis recipere ſine lumine naturali. ¶ ℙ. Illud in quo iudicatur aliquid ſicut ĩ eo: ꝙ eſt ars vel rõ rei iudicate nõ ſe hz ad intellectũ iudicantẽ: ſicut lumen: ſed magis ſicut rõ ſiue vt ydea itellecta: ſi ergo diuina veritas illuſtrat intellectũ vt ars ſiue vt rõ rei iudicate: veritas diuina nõ ſe hz ex ℔ ad intellectũ noſtrũ vt lumẽ ſed magis forma intellecta in qua aliquas res iudicaremus: ſed ℔ videẽ iconueniens. ſ. ꝙ veritas diuina ſe habeat ad intellectũ noſtrũ in põti ſicut rõ vel ydea vel ars itellecta: qz hoc nõ differt ab opinione platonis: qui poſuit ꝙ per ſe obiectuz itellectus noſtri erãt ydee ⁊ ꝙ de eis erãt per ſe ſciẽtie niſi in hoc ꝙ ille ydee ſm platonẽ erãt realr extra mẽtez diuinã: ſm autẽ iſtos ſunt ſolũ in mẽte diuina: ſm autẽ vtroſq; opz dicere ꝙ ſcia eſt in nobis per ĩfluxuz ab ydeis exiſtẽtibus in mẽte diuina vel ab ydeis exñtibus extra: ⁊ nõ per abſtractionẽ a rebus: ⁊ ꝙ ꝓncipaliter ſcia noſtra ſit de ydeis: ⁊ nõ de rebꝰ ⁊ vlterius qõ veritas diuina ꝓmo ⁊ per ſe eſſet obiectũ itellectus noſtri in põti: que oĩa manifeſte ſunt inconueniẽtia. ergo iconueniẽs eſt ponere ꝙ veritas diuina ſit illuſtrãs itellectũ nr̃m: vt. ſ. rõ vel ydea itellecta vel ſit rõ ꝑ quã in ſe viſa: de alys iudicamꝰ: dato etiã ꝙ ita eſſet non ſe haberet ad itellectuz vt lumen: ſicut dictũ eſt: ſed magis vt obiectuz cognituz: nihil autẽ ꝓhibet aliquid extrinſecũ ab intellectu noſtro facere ad formationem verbi per modũ obiecti: dũ modo nõ faciat ꝑ moduz luminis. ¶ Et ſi dicatur qõ ẽt obiectũ cognitũ quodã modo illuminat intellectũ. Dico ꝙ equinoce dr̃ itellectus agens et obiectũ illuminare: ⁊ ideo nõ eſt curandũ: qz cõtrouerſia eſſet in nomĩe. Sic ergo dico qõ vt mihi vr̃ ſit neceſſe ponere aliqõ principiũ actiuũ verbi extra itellectũ per modũ obiecti: ꝙ mouet itellectũ poſſem ad ittellĩndũ ⁊ tale ꝓncipiũ eſt remotũ excepto vlĩ influxu diuino: ꝙ in actione cuius agẽtis regritur ſed ſi itelligatur de ſpãli nõ vr̃ mihi neceſſarius aliqs ſpãlis ĩfluxus. Qꝫ autẽ dr̃ de certitudine cognitiõis dicit ꝙ ad certã cognitionẽ de re habẽdam ſufficit ꝙ aliqs ſic rẽ cognoſcat: ꝙ nõ poſſit ſe aliter habere q̃ ſicut ipſe cognoſcit: ſz abſolute poſſit ſe habere aliter ſicut ſi videoꝛ. ſedẽtẽ certꝰ ſum ꝙ ſedet ⁊ actus opponiẽ ſiĩ cum hoc in eſſe nõ eſſe põt. ſ. nõ ſedere: ⁊ tũ põt abſolute nõ ſedere: qz nec habeo certitudinez ꝙ ſemp ſedeat ſed ſolũ ꝙ ſedet q̃ diu video cũ ſedentem: ⁊ ꝙ actus opponitur ſibi tunc ineſſe nõ põt ⁊ ad certitudinem q̃ requiritẽ in ſciẽtys ſufficit ꝙ res non poſſit alr ſe habere: qz aut repũtatur per ſuas rõnes vles. hĩs enim rõnẽ hoĩs in ꝯceptu ſuo. ſ. ꝙ rõ hoĩs ſit: ꝙ ſit aĩal rõnale mortale ſcit certitudinalr ꝙ qõcunq; participat nãm hoĩs ſit aĩal rõnale mortale. Et ꝓpter hoc dr̃ aliquis habere certaz cognitionẽ de hoĩe in vlĩ: ſed nõ eſt certus ꝙ aliquis humanitatez habeat nunc: vel heri: vel

cras

cras:nisi forte de se:7 de alys qui cadũt sub sensu suo 7 ideo nõ habent certitudinẽ:q̃ aliquis debet eẽ cras qui sit homo:7 ꝓpter hoc dicitur:q̃ de sensibilibus nõ habetur certitudo nisi in vlí. ¶ Ad primũ in oppositũ dõz:q̃ in veritate sua arte eterna a qua facta sunt oia tẽporalia dr̃ intellectus noster res intelligere vel iudicare:nõ qz ipsum ꝑm se videat:7 ipsa ꝑm se visa alia iudicet:sed qz videtur in sua similitudine:qz vt ia3 dcm est creatura in vlí intellecta ꝑm suã rõnez vlem quãdaz imutabilitatẽ habz:que imutabilitas quodãmodo imutabilitatez diuine veritatis representat 7 forte sic intellexit Aug. Uel forte intellexit de intellectu agente que est quedaz participatio diuini luminis qõ si aliter intellexit in hoc vr̃ mihi fuisse platonicus. ¶ Ad scõm dõm:q̃ creatura in vlí cõsiderata hz quãdã imutabilitatẽ que sufficit ad vnifozmitatẽ verbi:qz conceptus mẽtis respicit rẽ in vlí diffinitã. ¶ Ad tertiũ dõm: q̃ ad hoc q̃ verba oia hoium de eadez re sint similia:nõ opz q̃ fozmenẽ ad vnã regulã:sed ad similes regulas vnde quantũ ad hoc argum deficit:qz ꝓcedit ab insufficienti. Deficit etiaz quantũ ad aliud quãdo dicitur q̃ nõ põt eẽ aliqõ cõe plurib⁹ vel oibus hominib⁹ a quo sicut a regula fozmetur verbuz:qz res illa põt esse pluriuz hominũ obiectũ. vnde licz nihil 7 vnuz possit esse cõe omnib⁹ hoibus vel pluribus per modũ inherentis fozme:bene tñ põt esse eis aliquid cõe per modũ obti. ¶ Ad quartũ pz respõsio in precedẽti argumento vbi ostensum est quomodo potest esse mouens motum:7 quomodo nõ. ¶ Articu. III.

Dtertium sic ꝓcedit. Uidetur q̃ intellectus possibilis sit p̃ncipiũ fozmatiuũ verbi. Qz cuius est intelligere eius est verbũ fozmare:sed ipsius intellectus possibilis est intelligere.ergo 7c̃. ¶ ꝑ. cui⁹ est fozma que est principiuz agendi ei⁹ est agere:sed principiũ fozmatiuũ vbi est fozma itellect⁹ possibilis puta spes itelligibilis.ergo 7c̃.

Contra intellectus possibilis est principiuz passiuum in fozmatione verbi.nõ ḡ actus.

Respondeo dõm:q̃ impoſe est q̃ cõueniat itellectui possibili quocũq; modo fozmare verbuz. Quia sicut patz ex premissis dupliciter attribuit alicui actio aliqua.s.sicut supposito agẽti vel sicut principio actiuo:nũc autez ita est q̃ intellect⁹ possibilis nõ potest esse suppositum agens in quacũq; operatione cuz sit quoddã accidẽs inherens anie siue absolutũ siue relatuz:absolutũ quidẽ ꝑz ponẽtes potẽtias anime qucdã accidẽtia aie superaddita.relatũ vo ꝑm ponẽtes animã cũ quadam relatione ad actuz esse ipsam potẽtiã. Nec etiã põt esse principiũ actiuũ:quia vt ꝓlus ostensuz est impossibile est q̃ idem sit principiuz actiuũ 7 passiuũ in eadẽ actiõe: sed i fozmatione verbi itellectus possibilis est principium passiuũ:qz in intellectu respectu vniuscuiusq; actus nõ ponitur nisi vna potẽtia passiua:7 ideo cũ verbũ sit fozma intellus in ipso fozmata:opz q̃ intellectus possibilis etiã sit p̃ncipiuz passiuũ i fozmatione verbi.non ergo põt esse p̃ncipium actiuum:7 sic patz q̃ nullo modo potest cõuenire intellectui possibili fozmare verbũ. ¶ Ad primũ ergo in oppositum dõm q̃ cuius est intelligere vt supposito vel principy actiui eius est fozmare verbuz: sed isto modo intelligere nõ est ipsius itellectus possibilis sed solũ est eius vt principy passiui:vnde argumẽtum deficit ꝑz ampbybologiã:qz boc esse bul⁹ dicit multiplex. ¶ Ad scõm dõm: q̃ illud cuius est fozma illud q̃ est principiũ agendi:ita q̃ sit eius vt supposito ei⁹ est agere eo modo quo supposito cõuenit agere. fozma ãt que est principiũ fozmãdi verbuz nõ est ipsius vt supposiți intellectus possibilis:sed vt principy passiui.tali autẽ nullo modo cõuenit agere vnde est eadem fallacia que ꝓius. ¶ Articu. IIII.

Dquartum sic ꝓcedit. Uidetur q̃ intellectus agens nõ sit principiũ actiuũ i fozmatione verbi seu generatione presente enim ꝑn⁹ actiuo 7 pricipio passiuo sequitur necessario actio.sed non est necessariuz presente itellectu agente 7 possibili qui est principiũ passiuũ in fozmatione verbi verbũ fozmari.ergo intellectus agẽs nõ est principiũ actiuũ i fozmatiõe vel generatiõe vbi. ¶ ꝑ. dato q̃ nõ oporteat sequi actionẽ ꝑsente ꝑn⁹ actiuo 7 passiuo saltẽ hoc est verũ q̃ nõ requiritur ad explẽdaz actionẽ nisi actiuuz 7 passiuũ:sed ad fozmationẽ verbi nõ sufficit itellectus agens cũ itellectu possibili qui est isufficiens passiuum.ergo itellectus agens nõ est principiũ actiuum ifozmatione verbi. ¶ ꝑ nullus fozmat in se similitudinem rei intellecte que dr̃ verbuz nisi ꝓius rem itelligat:ex hoc arguit̃:qz illud per qõ aliquis rez itelligit ꝑz illud fozmat verbũ:sed ℔ est spes itelligibilis.ergo ipsa est fozmatiuũ verbi principiũ 7 nõ itellectus agẽs qz vnius vna est cã in eodẽ genere. ¶ ꝑ. Uolũtas est illud qõ impellit aliquẽ ad considerãduz:sed tale ipellens videtur esse principiũ fozmatiuũ verbi.non ergo intellectus sed volũtas est principiũ fozmatiuũ vbi.

Contra sicut dr̃.3° de aĩa.sicut itellectus pollis ẽ quo est omnia fieri:ita intellectus agẽs est quo oia facere:sed ifozmatione verbi est principiũ passiuũ itellectus possibilis:ergo itellus agẽs ẽ actiuũ. T.c.17.

Respondeo dõm:q̃ opz oia illa ponere principia actiua verbi ꝑm voluntatẽ 7 itellectum agentẽ 7 spẽm itelligibilez. Qz aũt voluntas habeat aliquã causalitatez i fozmatione verbi effectiuã sic pz:qz illud per qõ aliquid facimus est cã eius q̃ facimus:qz ꝓpter quid dicit cãm.sed ꝑm Aug.intelligimus siue cõsideram⁹ qz volumus:7 in nobis experimur etiam q̃ de his quoz habemus habitualẽ notitiaz cõsideramus hec vel illa:que cõsidcrare volum⁹. ergo opz ponere q̃ volũtas aliquo modo sit causa verbi:sed nõ potest esse cã finalis:tuz qz obiectũ est volũtatis 7 nõ volũtatis:tuz qz finis cuius gra fozmat̃ verbum est perfecta notitia rei:vt magis ifra patebit: nec etiã est cã mãlis:qz hoc est itellectus possibilis.ergo oz q̃ sit cã efficiens. ¶ Qz aũt itellectus agẽs sit cã efficiens verbi ꝓbatur per illud qõ in opposituz tactũ est:qz qcquid põt in itellectu possibili fieri hz itellect⁹ agens facere mediate vel imediate:sed verbũ fit in itellectu possibili.ergo itellectus agens habz hoc facere:nec obstat:qz spes est cã verbi:qz cũ spes sit effectus itellect⁹ agẽtis cãlitas itellect⁹ agẽtis sup extẽdit se super oẽm effectũ spẽi.nam itellectus agens est cã super excedẽs spẽm:sicut virtus solis est cã super excedens generabilia 7 corruptibilia:vnde sicut sol agit in actionẽ agentiũ iferioz:ita itellectus agẽs in actionẽ spẽi itelligibilis. Qz aũt spes sit cã verbi sic pz:cõstat enim q̃ nos fozmamus verbũ rei determinate:puta hois vel lapidis: sed itellectus agẽs cum sit vlẽ agens rei determinate nõ possz verbũ fozmare nisi eius actio determinaret̃ ad fozmationẽ verbi rei spãlis per aliquod agẽs ꝑticulare.

ergo preter itellectū agentē opz ponere aliquod prīci/
piuz q actionē agētis cōtrahat ad formādū verbum
de spāli re:sed hoc est spēs.ergo spēs aliquo modo est
p̄ncipiū actiuū i formatione verbi:que quō possit esse
possumus aliquo modo videre per simile in artificiali
bus: videm⁹.n.q ad hoc q per aliquod instrm ferreū
agat in lignū regrit duritiēs ferri que est p̄ncipalr q̄li
tas actiua respectu mollitiei q̄ bz lignū in compara
tione ad ferrū:sed ad hoc q p̄ter ℔ fic vel fic agat:puta
secādo vel pforādo regritur p̄ter duritiez ferri aliqua
determīata figura puta ferri vel terebri: sed adhuc p̄
ter illa regritur aliqd ipellēs ad secandū vel perforan
dū:puta vīrtus motiua artificis p̄ter q̄ p̄dcā duo nō
sufficerēt.sic ergo imagināndū est in generatiōe verbi
qō itellectus agēs regrit vt p̄ncipale p̄n^{m} actiuū: vt di
ctū est de duritie ferri:sed spēs regritur ad determinā
duz actionē eius ad determinatā formā: vt figura tere
bri vel dolabre in ferro sed volūtas regritur vt impel
lens:sicut vīrtus motiua in artifice.Quantū ad duo pri
ma possum⁹ inuenire familiarius exēpluz in lumine et
aere z dēsitate aduenīēte diuersa densitate resultat di
uersus color:sicut ēt in lumīe itellect⁹ agētis illustran
te itellectū possibilē:q nō solū bz irradiare fantasma
ta:sed etiā illumīnare itellectum pol'em aduenīēte di
uersa spē de diuersis reb⁹ resultat diuersa forma i itel/
lectu possibili que est verbuz cuius ēt rei spēs intelle/
ctui possibili īprimitur.Sic ergo vt predicta tria sunt
aliquo modo cā verbi. ¶ Ad p̄muz in oppositū dōm:
q p̄sente p̄ncipio actiuo sufficiēter segtur actio in pas/
so.Si aūt nō fuerit sufficiēs p̄ncipiū actiuū nō opz ali
quaz actionē sequi in passo:sed solū posset īducere for
mam asīni in cuius mām non adderet spāle agens.s.
semē asini:sic etiā est de itellectu agente. ¶ Ad scōm
dōm:q ad aliquā actionez cāndā sufficit habere suffi/
ciens agens z sufficiēs passuz modo dico q itellectus
agens est sufficiens sine alys que dicta sunt: z ideo nō
valz ¶ Ad tertiū dōm:q nō segtur q itellectus agēs
nō fit p̄ncipiū p̄ductiuū verbi:sed q nō sit sufficiens
sine spē z volūtate saltez quantū ad aliqua:z per ℔ p̄z
respōsio. ¶ Ad quartū arg^{m} p̄z solutio:nā ostēsum est
qñ z quō spēs intelligibilis est causa vbi.

POstea querit de actione per quaz verbū p̄ducitur z q̄runtur quatuor.Primo vtrū oīs operatio itel
lectus sit actio p̄ductiua verbi. Secun
do dato q nō. Utrū opz in oī opatione
itellectus formare verbū ad hoc q res
ntelligat. Tertio vtrū res p̄intelligat
esse itellecta ad hoc q de ipsa formetur verbū. Quar/
to vtz cā intellectiōis exprīesse qua aliquis rē itelligit
in verbo sit ipm vbū vel spēs itelligibilis. Arti. I.

AD primum sic p̄ceditur. Uidet
q oīs operatio itelle/
ctus sit actio p̄ductiua verbi:Qz vt videt
oīs operatio itellectus est aliqua actio: sed
oīs actio de necessitate termiat ad aliquā
formā:sed cōstat q forma ad quā terminat actio itel/
lectus excepta actiōe abstrahēdi a fantasmate est ver
bum rei itellecte. ergo opz dicere q oīs operatio itel/
lectus sit determinata ad verbū p̄ductiua verbi exce
pta abstractiōe a fantasmate.Qz aūt oīs operatio itel/
lectus sit actio p̄z.Qz q causat de nouo ab aliquo agē
te in aliquo passo fit p actionē agētis z passionē patien
tis vel recipiētis:sed i oī opatiōe itellectus aliquid fit
in itellectu possibili ab aliquo agēte siue ℔ fit itellect⁹
agens siue spēs siue vtrūq.ergo oīs opatio itell⁹ est ali
q actio.Qz aūt oīs actio termiet ad formā ꝓbat phūs T.c. xi.
gnto phȳsico.vbi ꝓbat q motus nō est motus nec ac/ vsq; ad
tionis actio:imo opz actionē z motū terminari ad for te.cō.18.
mā.sic ergo p̄z q oīs operatio itellectus terminat ad
vbum sicut actio p̄ductiua vbi. ¶ P̄.Omnis opatio
intellectus est aliqō ītueri vt vr:sed ītueri est vbum di
cere.ergo oīs operatio itellus est aliqd dicere:sed dice
re est actio p̄ductiua verbi.ergo omnis operatio itel/
lect⁹ est actio p̄ductiua vbi.ma.p̄z.qz oīs operatio itel
lectus:vt vr est aliqō itelligere:sed oē itelligere est ali
qō ītueri.ergo oīs operatio itellectus est aliqō intueri
minor p̄z per Anselmū. ¶ P̄.Oīs operatio itellectus
vt videt aliqualr se bz ad verbū:sed nō pōt esse ipsuz
verbū:vt supra ostēsum est:nec ēt p̄n^{m} actiuum:qz tale
nō est ipsa opatio itellect⁹:sed opatiōis p̄n^{m} ergo relin/
quitur q oīs opatio itellectus sit actio p̄ductiua vbi.
¶ P̄.Omnis opatio itellect⁹ vel est forma ꝯceptuum
diffinitoz q ptinet ad icōplexa:sed ℔ ē formare ver/
bum diffinitiuū vel enūciatiuū:qz cōceptus est ipsuz
verbū:vt supra ostēsuz est.ergo oīs operatio intellect⁹
est forma verbi.

Contra si oīs opatio itellect⁹ est formatiua ver/
bi intelligere est formare verbum sed si
intelligere est formare verbum cuicūq conueniret i/
telligere ei conueniret formare verbuz:sed hoc est fal
sum:quia in diuinis:ita cōuenit filio z spiritui sancto i/
tellgere sicut z p̄ri gbus nō cōuenit verbuz p̄ducere.
ergo itelligere nō est idē q vbuz formare:sed ꝯstat q
itelligere est actio vel opatio itellect⁹. g̃ nō oīs opera/
tio itellectus est p̄ductiua vbi. ¶ P̄.Intellect⁹ in p̄ria
sui imutatiōe assimilat sensui exteriori:qz sicut in sen/
su exteriori fit quedā appartio vel mutatio sensibilis
sensu nihil agēte in se:ita in itellectu in p̄ma sui muta/
tione fit statiz quedā operatio vel apparitio ipso nihil
agēte in se:cū ergo sensus exterior nō formet vbū nec
aliqd ꝓportionale vbo:qz hoc pertinet ad fantasiaz.g̃
nec itellectus in p̄ma sui imutatiōe a fantasmate nec
in cognitiōe ipsa stati ꝺnte aliqd agit formādo.s.vbū.

Respondeo dōm q quātū ad actionē itellus
agētis qua abstrahit z cāt speciē
itelligibilē in itellectu possibili: vna cū itelligibili pre
senti in fantasmate:nulli dubium est:q illa actio p̄o/
ductiua nō est vbi ime^{r}:sed est p̄ductiua spēi itelligi
bilis:vel etiam itellectiōis ſm quosdam nec ponun̄
esse:sed quātū ad operationes sequētes p quas res hñt
cognosci est dubiū:z ideo de his gdam dīt q oīs opa
tio itellect⁹ post spēm receptā est actio p̄ductiua vbi:z
rō tacta est in opponēdo:qz vr eis:q cū intelligere sit
actio nō trāsiens in māz exteriorem de necessitate ter
minat ad aliquā formā ītra itellectū exīstē q vbū dr.
Sz fundamētū illud stare nō pōt.si cuiz oīs operatio
que est ad ītra:siue que manet ad intra operātē neces/
sario terminatur ad ipsam formā p̄ductam manentē
in opante est sentire:sicut operatio manēs in ipo sensu
sequeret q ipsum sentire terminaret ad formā in ipo
p̄ductam:que se hēret ad sensum:sicut verbū ad intel
lectū nō solum ad sensum interiorem:sed ēt q̄tuz ad
sensum exteriorem:qz sentire est vtrobiq opatio ma/
nens in sentiente.Sed diceret aliqs q operatio sentiē
di est actio p̄ductiua alicuius nō in sensu sentiente:
sz in quodā alio:puta fantasia vel intellectio:intellus
aūt hoc nō potest facere:qz nihil bz supra se:cui ipriman:z
ideo opz formam p̄ductā in primi intellectui p̄ducen
ti q non cōuenit sensui exteriori:z ideo non videt sīle

esse de

esse de vtroq3:sed hoc nō v3:q2 operatio siue actio siue passio terminata ad formā op3 esse in eodem subo cui3 forma ad quā terminatur:sicut calefactio est in eode3 genere cū forma.s.calore ad quam terminat̄:vnde impossibile est q̄ calefactio ligni terminet̄ ad calore3 in lapide:si tñ calefactio ligni esset sicut subi: q2 hoc esse bō dicitur multipliciter.ergo si sentire esset actio ꝓductiua alicuius formę:ad quā terminet̄ siue per modu3 actionis:siue per modū passionis terminaret̄:op3 q̄ illa forma acgeret̄ in subo sentiente vel sentiendi ⁊ nō in alio. ¶ Unde si oculus per suū videre causaret aliquem actū in fantasia videre oculi nō esset motio actiua vel passiua ipsius fantasie si esset principium motiuum in oculo mouente:sicut descensus lapidis frāgentis vas non esset fractio:sed fractionis cā ⁊ principium nō autē ide3 est aliquid esse actionē terminatā ad aliquam formā ⁊ esse ꝑncipiū motiuū in illa actione.sic ergo patet q̄ nō obstāte premissa cauillatione q̄ si oio operatio manens in operāte esset actio terminata ad aliquā formā q̄ videre terminaret̄ ad aliquā forma3 in sensu visus per ipsu3 ꝓductam que sic se hab3 ad visum:sicut verbum ad intellectū:sed hoc est falsum. ergo ⁊ illud ex quo hoc sequit̄ falsum est.s3 q̄ oīs operatio manens intra terminat̄ ad aliquā formā ꝓductā per ipsum.Sed forte diceret aliquis q̄ videre terminat̄ ad re3 extra:sicut ad aliquid ꝓpriu3 obm:non aūt intelligere:cuius obm est vle:q̄ in re extra nō pōt esse.sed nō v3:q2 videre nō terminat̄ ad rem extra:sic̄ ad obiectū cognitū:puta ad calorē:sicut actio terminatur ad formā ꝓductā per ipsa3:q2 videre non est actio ꝓductiua coloris.sed terminat̄ ad rem extra:sicut ad obiectū cognitū:⁊ in hoc conuenit operatio cognoscēdi cum operatione appetendi:q2 vtrumq3 terminatur ad aliquid nō ꝓductū:⁊ ideo nō op3 q̄ operatio intellectus que terminat̄ ad verbū vt ad cognitum aliquo modo terminet̄ ad ipsum:vt ad formā p illā operatiōnē ꝓductā:⁊ ideo dato q̄ omne intelligere terminaret̄ ad verbū:q̄ tamen nō est verū:vt p3 infra:adhuc nō oporteret q̄ terminaret̄ ad ipsum vt actio ꝓductiua ipsius:sed sufficeret q̄ verbum ꝓductū p aliquam opatōe3 intellectus:que est dicere sit obm itelligendi: sicut color actione nāe ꝓductum est obiectū actus videndi:⁊ non per ipsum ꝓductus:q̄ aūt dicit q̄ omnis operatio est actio aliqua terminata ad aliquā forma3: dico q̄ nō op3 imo operatio rei dicit̄ habere quādoq3 perfectionē aliquā:sicut ph̄s dicit:q̄ omne deorsu3 est perfectio grauis ꝑm q̄ graue:nec tñ esse deorsum est actio vel passio:sed habere tale ubi.ō credo aliter esse dōm:q̄ non oīs operatio intellectus sit actio producti ua verbi. ¶ Ad cuius euidentiā est considerādū q̄ intellectui attribuit̄ formare cōceptū diffinitiuū q signi ficatur p diffinitionē ⁊ cōceptū enunciatiuū:q signific̄at̄ p enūciationē ⁊ ꝯceptū ratiocinatiuū:q significat̄ per syllin ⁊ illa ꝓprie loquendo non est intelligere:licz sit simul cū intelligere.attribuimur ēt tria intellectui que pertinēt ad cognoscere.primo h3 q̄dā cognoscere: siue apprehendere vel simplr intueri quantu3 ad simplicia:⁊ assentire ⁊ etiā dissentire quantum ad composita:sed nullum horum est dicere siue formare verbū. vnde nihil istorū triū est aliq̄ ꝑdictorū : que pertinēt ad dicere. ¶ Q̄ō enim itelligere siue apprehendere:vl simplr intueri nō sit formale verbū:sic patz:q2 formare verbū est similitudinē rei producere:ergo apprehendere nō est formare verbu3. ¶ ℙ.Si apprehendenti vnde apprehendens est cōuenīret formare verbū:tūc filio ⁊ spūi sc̄o cōueniret verbū producere:q̄ falsu3 est: vt in opponēdo tactū est. ¶ Q̄ō assentire vel dissentire nō sit formare verbū cnūciatiuū affirmatiuū:vl negatiuū sic p3:q̄ post q̄ formamus itiediate cōceptu3 affirmatiuū vel negatiuū nō statiz assentimus vel dissentimus.imo dubitamus ⁊ inquirimus an ita sit:hoc aūt nō esset:s3 formare verbū esset idem q̄ assentire vel dissentire:⁊ iō dico q̄ nō est idem assentire vel dissentire q̄ formare verbum.Similr dico q̄ nō oīs operatio intellecta est actio ꝓductiua verbi:imo proprie nulla operatio que sic cognoscer̄et est actio productiua verbi:nisi per modū principy:⁊ non per modū actiōis. ¶ Ad primū in oppositū:p3 rnsio per dicta in p̄ncipali solone. ¶ Ad sc̄m dōm:q̄ non oīs operatio itellect⁹ est intueri:vt ostensum est:nec verū formare verbū.s3 est formare silitudinē intuitā:vel visam.Q̄ō aūt dicit Anselmus.q̄ verbum cogitando ꝓducere est intueri. ¶ Hoc vt credo ꝑ tanto dicit:q2 simul est cogitare q̄ō est verbū ꝓducere ⁊ intueri:⁊ cū cogitare deo ꝓprie nō cōuenit nisi extenso noīe cogitare vocet̄ ꝓducere verbum quocūq3 modo.sed de hoc dictū est prius. ¶ Ad tertiū dōm:q̄ nō op3 q̄ō oīs opatio intellectus se hēat ad verbū:sicut aliquid ꝓductū per eā:sed sufficit q̄ se hēat ad ipsum:vt ad obiectum:nec tamē oīs cognitio intellectus h3 verbu3 ꝑ obo:vt sequenti articulo patebit. ¶ Ad quartū dicendu3:q̄ maior est falsa:vt p3 ex dictis in principali solutione.

Articulus. II.

D secundum sic ꝓcedit̄:videt̄ : q̄ nulla res possit itelligi nisi de ea vbū formet̄ ⁊ ꝑcipue a nobis:q2 op3 obm esse prius intellectu3:vel in se vel in sua similitudine:sed ob3:q̄ est res exterior in se nō pōt esse ꝑus intellectū:q2 obm intellectus est vle.sed vle non est in re extra:nec etiā in fanc. ℔ō op3 oē q̄ intelligit̄ repzesentari intellectū in sua silitudine existente in intellectu:q2 alibi similitudo vlis esse non pōt:sed similitudo rei formate in quo sicut in obo quodā intellectus rem intuet̄ est verbu3.ergo ad ad hoc q̄ aliquid a nobis intelligat̄ requirit̄ verbum. ¶ ℙ.Si res nō esset angelus adhuc eas itelligeret sal tem quantū ad rōnes generū ⁊ specierū.sed non intelligeret eas videndo eas in seipsis:q2 nō essent.g̃ oporteret q̄ videret eas in earū similitudine formata in se ipso de ipsis rebus.sed talis silitudo vocat̄ verbū.ergo angelus rebus non existentibus nihil videret in verbo ab eo formato:sed non videt̄ q̄ angelus aliter intelligat nō rebus existentibus.ergo angelus de necessitate gcgd intelligit:intelligit in verbo.g̃ ⁊a silis aly g sibi intellectui nature vel rōnalis. ¶ ℙ.Considerare actuale:vt videt̄ est idez vt cogitare.sed cogitare est formare verbu3.ergo.oē considerare est verbū formare:sed videt̄ q̄ nihil actu intelligit̄ sine actuali cōsideratōe. ergo nihil op3 intelligi:q̄n oporteat formare verbum.

Contra intelligere in verbo:vt cōuenit poni est intelligere expresse . si ergo omne intelligere esset in verbo:omne intelligere esset expressum ⁊ nullum confusum quod est falsu3. ¶ ℙ. Posito ꝑ impoli q̄ in deo nō cēt distinctio personaꝝ adhuc de⁹ intelligeret.sed constat q̄ verbū ꝓprie nō esset in deo amota distinctione psonarū.ergo non est de necessitate intelligendi hr̄e seu formare verbum.

Respondeo dicendu3:q̄ non oportet ad hoc q̄ homo qualr̄cūq3 itelligat formare verbū semper q2 vt videt̄ necesse est ponere res

vt aliquo modo intelligat̃ anteq̃ de ea verbū formet̃ saltē quantū ad nos: nullus enī nititr manifestare sibi rē aliquā formādo verbū vel similitudinē: nisi eā aliquo modo cognoscat saltem confuse postquā formaret de ea verbū: ⁊ hoc experimur in nobis. sed nos postea tpe aliquo mō rem cognoscim⁹ qm̄ inuestigemus diffōnez eius: vel ꝑprietatē que quidez diffinitio post multum discursum acquirit̃ ⁊ attingit̃. ꝯ vbuz nō est de necessitate cognitionis confuse cū sine eo sit: ⁊ sic nō est necessariū ad hoc q̄ aliq̄ intelligat̃ cōfuse formare verbū de eo. ¶ ℙ. visio intellectualis de simplicibus añ q̄ formaret̃ de eis diffinitio nō differt a visiōe sensibili: nisi in hoc q̄ obm vnius est vle: alterius vero particulare: vt vult ꝓbs z⁹ de aīa. sed in visione sensibili sufficit pñtia obti cuz in mutatione orgaī ab obto. ergo in visione intelligibili sufficit ꝑsentia obti cum immutatione itellectus possibilis ad ipsaz intellectionem sine aliquo verbo: ⁊ similis ratio tacta fuit in pñti articulo. ¶ ℙ. Uerbum nō est de necessitate itelligendi nisi vt rem absentem repzesentet vel vt rem intellectā cōfuse expzesse manifestet: sed ꝑpter ꝑmum non semꝑ de necessitate requirit̃ verbū: qz cōtingit rem esse ꝑsentē intellectui: sicut pz in visione dei: ⁊ qñ angelus intelligit: ⁊ aliū intelligit angelū: qz lz ꝓm aliquos vnus non pōt esse prius alio angelo ꝓm rōnem mouentis: ⁊ propter hoc: vt ipsi dicunt requirit̃ spēs: tū sufficiēter vn⁹ angelus est pñs alij in rōne obi: nisi ad cuius repzesentationē verbū quādo requirit̃: pōt etiā res esse pzesens in aliqua similitudine que nō est vbū qñq̄: sicut res sensibilis est pñs sensui vno in spē existente in fan⁽ᵉ⁾: que nō est verbū. ¶ Ad primū ergo in opposituz dōm: q̄ vle in nullo est formaliter: vt forma iherēs ei: aliogn illa res cui iberet talis forma esset in esse. ergo realitas illius: qō falsum est: qz nihil est q̄ in suo reali eē sit vle: dico ꝓm ꝓdicationē de quo logmur: sed posset esse vle in re pzesentando siue efficiendo: ⁊ hoc est verū de itellectu: ⁊ spē intelligibili: ⁊ de oibus q̄ nihil in esse reali pōt eē vle quasi subm vlitatis. sed esse vle est esse obm in aliquo: sicut cognitū in cognoscente sine ꝑncipys indiuiduantibus intelligit̃: vt aliqd ꝑter multa: adhuc autez nō requirit̃ q̄ sit in re particulari. sed sufficit q̄ in particulari existēs pōt mouere intellectū ad hoc cognoscere sine particulari: sicut album ad hoc q̄ posset cognosci separatim a dulci: sufficit q̄ possit mouere visum: sine hoc q̄ dulce moueat: etiā sic dico q̄ ad hoc q̄ obm intellectus siue vle sit pzesens in re vel in fan⁽ᵉ⁾ ipsi intellectui: sufficit q̄ natura intellectiua existēs extra in aliquo particulari vel in fan⁽ᵉ⁾ sine eius cōditione possit mouere intellectuz: ⁊ sic obm itellectus erit extra coniunctum particulari: tamē sine particulari. s. visuz vel intellectū. ¶ Ad scōz dōm: q̄ angelus posset videre vel intelligere res: etiā si res non eēt saltē quātū ad rōnes generū vel specierū: dū tn̄ habeat̃ rerū spēs: qz āgelus nō solū potest essentiā suā videre: sed etiā oīa que sunt in ipo recto aspectu: ⁊ iō posset dici spēs reruz in se existentes videre ⁊ per eas res cognoscere. ita q̄ spēs nō soluz esset ꝑncipiū eliciendi actū intelligendi: sed etiā eēt vbū. sed solū esset idea: non enī illud q̄ repzesentat rem quocūq̄ modo. etiā si sit in intellectu est verbū: lz possit dici idea vel exemplar. lz illud qō sufficit ad manifestandū rem sibi vel alij: angelus aūt non producit tales spēs in se: ⁊ iō non dicit eas vt quedā vba. ¶ Ad tertiū dicendū: q̄ lz ꝑsona diuina intelligat oīa in verbo: non tamē ꝑpter necessitatē intelligendi: qz dato q̄ nō esset in deo: nisi vnicuz suppositū adhuc idem supposituz oīa in seipso intelligeret nō sicut in vbo: sed sicut in quadam ydea. ¶ Ad quartum dicendū: q̄ si accipiat̃ considerare pro actu intelligere non opz q̄ considerare possit esse sine cogitare. Si autem accipit̃ pro inquirere cogitare: sic cōsiderare nō pōt esse sine inquirere: ⁊ ideo ratio non valet. ¶ Ad quintū: q̄ possit fieri de cōparatione verbi vocalis ad verbum cordis. dicendū q̄ nō est simile de verbo cordis manifestando alij homini per verbū vocis: ⁊ de re manifestanda per verbū cordis ipsi⁹ itellectui: qz cōceptus hois alicuius nō pōt manifestari alij: nisi per vocē: vl saltē per aliqd signū exterius. ¶ Unde cōceptus vnius in se non pōt agere alij. lz pōt apparere itellectui in seipso. ¶ Iterū sic dictū est cōcept⁹ vnius pōt manifestari alij siue vbo vocis siue per aliud signū: ⁊ similr res non pōt manifestari intellectui siue verbo cordis siue p alia signa. ¶ Ad sextū: q̄ posset duci de opatione sensus ⁊ intellectus. dōm q̄ dato q̄ intellectus nō formet verbum adhuc differt itelligere ⁊ sentire: qz obm vnius est vle alterius vero particulare.

Z.c.60.

Articulus. III.

B tertium dicendum: q̄ nō oporteat rē ꝑintelligere ad hoc q̄ de ea verbū formet̃: qz verbū aliqd formaī vt q̄ ipsuz intelligat̃. si ergo res ante formationē verbi esset intellecta pro nihilo formaret̃ de ea verbū. ¶ ℙ. Si ad hoc q̄ verbuz formetur de re requiritur q̄ res sit preintellecta: quero aut verbum formatum faciat rem manifestius intelligere q̄ prius: aut non. si dicat̃ q̄ sic. ¶ Contra. quia tunc sequeret̃ q̄ effectus potioz esset sua causa: qz verbū ad cuius formationē requirit̃ itelligere eēt post ipso intelligere q̄ ad eius formationem requiritur ex quo facit rem magis esse manifestam. hoc enim esset idem ac si calidum remissum calefaceret ipsum intense. Si enim dicatur q̄ verbum non facit manifestare q̄ prius. ergo pro nihilo: ⁊ etiaz vane formaret̃. ¶ ℙ. Si ad formationē q̄ est rei similitudo requirit̃ itellectio ipsius rei: cuius verbuz formaī. ℙ nō est nisi vt ꝓz illam rem eius similitudo formet̃: sicut si aliquis respiciens ad herculē faciat eius imaginem. sed qñ res in se ipsa ipsi intellectui offertur res magis sepiam repzesentat q̄ quecūq̄ similitudo eius. ergo intellectio añ formationem verbi esset expzessioz q̄ post: ⁊ si formatio verbi plus impediret quā iuuaret actum videndi. ¶ ℙ. In eodem nos formamus verbum de deo: ꝓm aūt Aug⁽ⁱⁿ⁾ in pzesenti: ⁊ quando ipsum intelligimus vt aūt aliqualr cognoscamus. sed ante formationē talis verbi non possumus deuz cognoscere: tamē nō sic possent in intellectu in ratione obiecti nec in se nec in sua similitudine: quia nulla similitudo eum repzesentare potest. ergo non oportet rem preintelligi: ad hoc q̄ verbum de ea formetur.

Contra sicut se habz verbum exterius ad manifestandum alteri. ita videtur se habere verbuz interius ad manifestandū aliquid ipsi dicenti: sed non formaī verbum exterius: nisi de prius noto. ergo nec verbuz interius. ¶ ℙ. ꝓm ꝓbm primo phȳsi coz diffinituz est prius quo ad nos quā diffinitia ipa: ⁊ per cōsequēs q̄ ipsa diffinitio. ergo aliqua cognitio rei precedit ipsum conceptum diffinitum. ergo multo magis alios conceptus.

Z.c.5.

Respondeo dicenduz: q̄ ad hoc q̄ de aliqua re verbum formet̃ de nouo: opz illam rem aliquo modo preintelligi. ¶ Ad cuius cui-

dentiam

dentiam sciendum: ꝙ nō oīs simillitudo rei existens in intellectu: etiam si ipsa res intelligereť est verbum. Si enim deus aliquā similitudinē imprimeret alicui intellectui: ita ꝙ in ea illud cuius similitudo esset videretur: cōstat ꝙ nō potest dici verbum eius: in cuius intellectu esset: qz verbum alicuius qō est eius: vt dicētis ex eius operatione producitur. ¶ Ulterius non quicqd ab aliquo intellectu producit: habet rationē verbi. sed ꝙ ita ꝓducitur: vt res per ipsum manifesteť: ꝙ quidē ꝛ in nobis experimur: qui ad huc aliculus diffinitionē formamus ꝛ iquirimus: vt nobis hoc manifestū fiat. Ex his accipit illa maior: ꝙ vbū est idez ꝙ formať ab aliq̄ intendēte rē: cuius verbū format sibi: vel alteri manifestare. Sed nihil cadit sub intentione alicuius nisi aliquo modo cognoscatur ab illo. ergo res quę manifestare intenditur anteq̄ verbo manifesteť: opz aliquo modo precognosci. Et si dicať ꝙ homo nō intendit formādo vbū rez aliquā sibi manifestare: ſz ꝙ ex ncitate vbum formeť: ꝛ hoc nihil est: tum qz contrarium experimur in nobis: vt dictū est. tū qz nihil mouet se in finez in quē per cognitionē alterius: ꝛ non per suā dirigitur: ꝓpter ꝙ si ita esset ꝙ manifestatio rei cuius verbum formať: nō esset intenta ab boie formante verbū: seq̄retur ꝙ homo non moueret se ad habendā cognitionē manifestam per formationē verbi. sed solū ꝙ mouetur in eius formatione ab alio: ꝙ falsum est: qz tūc illud verbū proprie nō esset huius vt dicētis: sed huius qui moueret hominē ad formādū verbū: sicut grauis motus non est eius ſz mouentis. ¶ ℙ. saltem quantum ad nos videť vt ea: que cognoscimus ꝑ⁹ cognoscamus
Z.c.3. cōfuse: quā expresse seu distincte. vt patet ꝑ phyſicoꝝ. sed constat ꝙ in verbo est cognitio expressa ſm oēs. ḡ opz ꝙ illa res de qua verbū a nobis formať ꝑius confuse cognoscatur q̄ verbū de ea formeť in quo exp̄sse cognoscitur. ¶ ℙ. spēs intelligibilis nō potest esse ꝓncipium formandi verbum nisi ſm suū eē cōpletiuū ꝙ habere potest in intellectu nō ſm esse suum habituale sed itelligere comparať ad intellectum: sic spē ifformatum: sicut lucere ad lucidū: qz nō potest esse in tali actu quin itelligat formare verbum ēt sicut illumināre. sed ꝑius saltez naturaliť est lucere: q̄ illuminare. ergo ꝑius intelligere q̄ formare verbū naturaliť: etiā duratione: qz vt infra patebit aducnciente verbo fit noua intellectio. hoc aūt similitudo pōt videri in sensu: naz sicut aliq̄ aīal auditu ꝓcipiens illō qō videre desiderat: statim mouet se versus illud vt ipsum videat: ꝛ sic añq̄ moueret se ꝑius cognoscebat: ita ꝛ intellectus causať videns rem confuse: ꝛ desiderans eam videre aperte: mouet se ad formandū verbum ad ipsius manifestationem. ¶ Ad primū ergo in oppositū dicendū: ꝙ verbum non formatur vt cognoscať res quocūq̄ modo. sed vt intellecta confuse intelligať manifeste: ꝛ lō verbum non frustra formať: sed ꝓpter habēdā expressaz cognitionē. ¶ Ad scōm dicendū: ꝙ non sequiť ꝙ effectus prioz sit sua causa: quia verbū non solum est effectus spēi intelligibilis: nec etiā ipsius intelligere: sed tamen hic est effectus ipsius intellectus agentis: vt dictum est: ꝛ principalius q̄ alicuius alioz: in quo virtute continentur oēs conceptus: ꝛ oēs actus intelligendi: nec sequitur vlterius ꝙ si intelligere confusum est aliquo modo causa verbi: in quo itelligitur res exp̄sse ꝙ hoc sit simile ac si calidum remisse faceret calidum intensum: quia quando caliduz facit calidum. caliduz est principale agens: non sic autem vt dictū est se habz intelligere confusum in formatione verbi: qz principale agens est lumen intellectus agentis. sed est simile. sicut si faber cum martello vno cū quo posset debiliter percutere: quia martellus parum non fuit principalis causa in formatione verbi. dum tamē nō sit potioz cā principalis: qualis est intellectus agens. ¶ Ad tertiuz dicendū: ꝙ illud arg^{m} in duobus deficit. ℙrimo quia non oportet ꝙ res in scipsa sit p̄sens intellectui: ad hoc ꝙ intelligať confuse. sed potest esse p̄sens itellectui saltem in suo fantasmate: ꝛ respectu cā intellectus nostri q̄ angeli potest esse p̄sens in verbo sui effectus si sit cā vel econuerso effectus in verbo cause si sit effectus: anteq̄ de ipsa vel ipso verbum formetur: ꝙ quidem fantasma siue verbum effectus vel cause manifeste repzesentat rem: sicut verbum proprium de ipsa formatū. ita est ꝙ quādo res ipsa prius est in ratione obiecti. dato ꝙ non ita distincte ꝛ perfecte repzesentat se intellectui: sicut verbū eius. Et ratio huius est: qz quedā inueniunť in re cōiuncta inter que intellectus separat que res ipsa quantum est de se nunq̄ distincte sine operatione intellectus repugnaret. vbi gra. in re que est homo sensibile ꝛ rationale sunt vnum per essentiam: nec res ipsa que est homo ex parte sua ita distincta repzesentaret sine operatione intellectus: ꝛ quia operatio intellectus non solū cōsiderat rem in se: sed etiā in ordine ad aliud qz inuenit in aliquo sensitiuum sine rōnali. ideo distinguit in homine vnuz ab alio ſm rationez ſm ꝙ in homine dicimus sensitiuuz: ꝛ rationabile differre ratione: ꝛ qz intellectus cōsiderat rez in ordine ad diuersa potest formare verbum ꝙ ipsaz repzesentat: quātuz ad aliqua que ipsa res per ipsam non posset sufficiēter repzesentare. ¶ Ad quartum dicenduz: ꝙ procedit ab insufficienti: quia nō opz ꝙ deus intelligať solū in verbo formato de ipo vel in similitudine aliqua deducta ab ipso immediate: qz pōt itelligi in silitudine sui effectus q̄ effectū ꝛ ipsum repzesentat. Articulus. IIII.

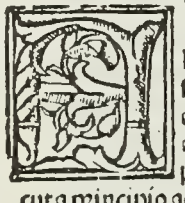

D quartum sic ꝓceditur: videť ꝙ verbum non sit causa intellectionis exp̄sse: quia itellectio expressa terminatur ad verbū: nō ergo procedit ab eo: sicut a principio suo: qz est vt videtur impossibile aliquid ꝓcedere ab aliquo sicut a principio ad qō terminať. ¶ ℙ. Si verbum sit causa eliciens intellectionem expressam: sic se habet ad eam sicut species intelligibilis ad intellectionem confusam: sed species intelligibilis sic se habet ad itellectionem confusam: qz non potest esse eius terminus: nec sicut productum per eam: nec sicut obiectum cognitum. ergo ꝛ verbum non poterit esse terminus expresse intellectionis: nec sicut ꝓductum: nec sicut obiectum cognitū: hoc aūt falsum est: qz ostensum est ꝙ verbum aliquo modo est obiectū intellectionis expresse. ergo ꝛ illud ex quo sequitur. ſ. ꝙ verbum sit causa eliciens intellectionē expressam. ¶ ℙ. Si verbum esset causa eliciens actum intellectionis expresse. ergo verbum in diuinis est productiuū intellectionis patris: quia intellectio patris est expressa non confusa: hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ ℙ. Spēs intelligibilis formato verbo oportet ꝙ maneat manente verbo actu cōpleto: quia verbum semper est in fieri non potest manere in absentia sue cause: quia species intelligibilis non potest manere in suo esse completo qn faciat intelligere. q̄ ipsa est que facit intelligere rem verbo: non ergo verbum est causa intellectiōis expresse. qz res videť in aliquo. ¶ ℙ. In instanti conuenit formare verbum. sed in il

lo instanti quo intellectus per spēm formar verbū itelligit p illā spēm intelligibilem: vt dictum est. ergo vbo formato simul stat intelligere per speciem. si ergo verbum formatus causat intelligere: aut causat idez intelligere q causat species: aut aliud: nō aliud: qz tūc eiusdem rei essent simul duo intelligere in eodem intellectu: nec idem causat: qz iam ante verbū saltem ordine nature est causatū: z pexigitur ipsi verbo. posterius aūt non est causa prioris tm: qz sufficienter causaī a specie. ergo verbū nullius est intelligere cā: z sic idē q prius.

Contra sicut se bz discursus sillogisticus ad faciendum assentire alicui ppōni: ita verbū diffinitiuū vel enunciatiuū ad faciendum clare vel expresse rez videre. sed discursus sillogisticus facit assentire ppōni. ergo z verbū facit rem clare videre. ¶ P̄. intelligere expressum aut est aliud a primo intelligere: aut est primū intelligere factum intensum: si est aliud a primo. ergo in ipsum spēs per se nō pōt: alioquin sufficeret species sine verbo: nec etiā si sit idem factus intensum siue expressum: qz si species posset per se elicere actum illum ita intensum vel expressiz frustra formareī ipsum verbū. ergo oportet dicere q causat intelligere expressum: vel per se: vel cū specie.

Respondeo dicendū: q verbum est causa intellectiōis exp̄sse de necessitate: quia vt tactū est in opponēdo q res de nouo p formationem verbi expresse intelligaī: aut hoc puenit ex b̄ q intellectio pfectioz fiat de nouo: aut ex hoc q itellectio precedens perficiatur: vt sit expressa aut ex b̄ q manente eadem intellectione: z eodem modo se habēte obiectū expressius representaī intellectui formato verbo: vel ex hoc: qz vtrūqz concurrit. s. q obiectum p fectius representat: z intellectio noua fiat qō sit perfectioz: vel saltē precedēs perficiaī. ¶ Tertio modo cē nō potest. vt. s. manēte intellectione eodē modo representato: vel expressiuo obiecto q intellectio prius confusa: ppter hoc debet dici expressa: qz quantūcūqz clare obiectū offeraī videnti cōuenit obiectuz obstruere videri ppter imperfectionē actus videndi: sicut pz de colore quātūcūqz claro q ipso non mutato pōt videri clare z obstruere a diuersis: z ab eadem successiue: propter hoc q oculus vnus perfectioz vel magis perfecte īmutaī ad actū videndi: vt quātūcūqz mutet obm cognitio non pōt dici perfectioz nūc q̄z prius q̄z ēt ipsa in se mutetur. ¶ Si vero dicaī res expresse intelligi verbo: qz intellectio in se expressioz est nūc q̄z prius: siue ipsa intellectio fit imperfectioz nūc q̄z prius: qz noua intellectio causaī sine qua precedens pficiī opz ponere verbū cām huius intelligere expressi: vel saltez cognitione: qz ad talē actū expressioz̄ intellectus agens cuz spē non sufficit siue in cōparatione verbi alioquin sine verbo posset res intelligi expresse. q si dicaī: q itellectus agens cū specie non posset formare expressiozem cognitionē sine verbo representāte expressius in ratione obiecti. nō valz. qz ad agendū nō requiriī nisi sufficiens agens: z sufficiens passum: vnde sicut iam dictuz est: qualitercūqz obiectū se habeat in se: potest esse expresse cognitū ipso obiecto cōmutato intellectu fm expressiorē cognitionē. Unde opz ad actū intelligēdi expressum. Restat aūt videre an precedens intellectio p verbū pficiaī: an noua generetur. Ad qō dico: q magis probabile est: q noua generet: que eandē rez facit expressius cognosci: que virtute contineat precedentē vt vna figura aliā: qz nunc est eadem operatio: que cāt ab aliquo īmediate: z que causaī mediāte aliquo instrumento. Primū aūtē intelligere causaī a specie īmediate. sed fm. s. expressum causet mediāte verbo. vt quodā instrumēto: z in hoc videī q intelligere: cuius verbū est causa sit aliud ab intelligere prius causato a sola specie. ¶ Ad primū ergo in oppositū dōz: q nihil prohibet illud q procedit ab aliquo: vt a causa elicente terminari ad ipsum sicut ad obiectū cognituz: sicut si deus imediate sine specie causaret visionē beatā nihil tamē prohibet ipsum esse cognitū per illā: quia nō fm eādem rationem erit p̄n^m z terminus. ¶ Ad scōz dicendū: q nō est totaliter sīle de mō: quo verbuz elicit actū intelligendi expressum: z de mō quo elicit species actum suum: qz species elicit per modum potētie quasi impellens ad intendendum ad quoddā aliō verbum: aut magis mouet per modum cuiusdam obiecti quasi trahens visionem eius ad se. Cuius ratio est specialiter quantū ad nos: qz propriuz obiectū intellectus non est obiectū existens in particulari representando in fantasmate: z ideo nihil intelligitur directe a nobis nisi prius sit natura intellecta: z ppter hoc species mouens intellectū ad intelligendū hanc naturam nō potest intelligi actu recto. sed nisi per reflexionem hac. s. natura prius intellecta verbum formaī ab intellectu prius intelligente naturā talem vt eam manifeste representet: z ideo nihil prohibet tale verbum simul intelligi cum re representata per ipsum. ¶ Ad tertiū dicendū: q de ratione verbi: vnde verbuz est: non est qō eliciat actum intelligendi solū. sed de eius ratione est. vt sit productū ab intelligente per modū intellectus: si aut representas rem manifeste: q aūt vlterius eliciat actum intelligendi expressum per quē actū res videī in eo sibi inquātū est in natura creata: cuius intellect^s est in potentia ad recipiendū omnē actū suū ab alio: z ideo taz actum suum intelligiendi simplicē q̄z actum expressum recipit intellectus creatus ab aliquo producente. scz specie intelligibili vel verbo. sed intelligere di^m a nullo producitur vt a specie intelligibili: nec vt a verbo intellecto: cuius est natura existens. ¶ Ad formam argumēti dicendū: q sicut de ratione sciētie. vñ scientia est nō est nisi vt sit illud quo aliquid certitudinaliter cognosciī: q aūtē qualitas conuenit sibi de necessitate: quia est in natura creata. ita de ratione verbi non est: nisi q sit productū per modū intellectus: vt representans rem manifeste: sed q eliciat actum intelligendi expressum conuenit ei de necessitate. vñ est creatum. ¶ Ad quartū dicendū: q species intelligibilis remanet in actu suo cōpleto nisi faciat itelligere dico q verum est: z quādo cōcludiī vltra. ergo verbū non est causa intelligendi. dico q non sequit: qz dico qō illud intelligere q causat species verbo formato causaī ab ea mediante verbo: z ideo ex hoc q ponitur species cā intellectionis nō excludiī verbum mediante quo species talem intellectionē causat. ¶ Ad quintū dicēdū: q si ponaī actus intellectus nostri mensurari tēpore. p prie dicto: dico tunc: q intelligere confusum fuit in toto tempore precedente: z in instāti formationis verbi est corruptum: z verbum cū intellectione expressa gratum. z tunc si quaraī vtrū in eodem instanti sit formatio verbi z intelligere confusum vel in diuersis instantibus. neutrū cōcedendū est: qz non est diuisio per īmediata. sed dicendū: q vnū fuit in toto precedenti tempore. s. intelligere confusum: z aliud in vltimo instanti eius in quo primuz intelligere fuit prius non ens: z sic nō sequiī q intelligere cōfusuz: z verbi formatio sint simul: sicut nec q est in tempore in instāti eius: vt mo-

ucri z

ueri ꝛ motum esse non sunt simul. si vero operationes intellectus nõ mẽsurant tẽpore quo mensurant operationes angelorũ. tunc dõm est ꝙ sicut vna operatio succedit alteri in diuersis instantibus: ita verbi formatio succedit ipsi intelligere cõfuso: ꝛ in instanti ꝛ immediate. ꝛ si dicat ꝙ intelligere confusum cũ requirat ad formationem verbi debet esse simul cũ ipso in formatione. ¶ Ad hoc põt dici ꝙ nõ opz ꝙ qcqd requirit ad aliquã actionem quocunq; modo de necessitate sit sil cuz actione illa: sicut patet: ꝙ ad hoc ꝙ aliquis teneat columnã requirit si distat ꝙ moueat localr ad eam. ꝛ tamẽ in instanti cessationis motus incipit tenere columnã: qz motus non fuit ꝓncipiũ ꝓncipale agendi: sic̃ etiã intelligere nõ est ꝓncipiũ principale agendi: illez ꝓexigat: ꝛ ideo non oportz ꝙ simul maneat cum formatione verbi.

Articulus. III.

POstea queritr an verbum formet ꝓpter aliquid finẽ: ꝛ videt ꝙ non: qz in deo est verbũ: ꝛ tñ verbum dei nullius est finis. ergo ꝛc. ¶ ℘. verbum non videt habere finem nisi intellectionẽ expressam. sed hoc nõ põt esse finis verbi. ergo ꝛc. ꝓbatio mi. qz illud solum est finis verbi quẽ intendit formans verbũ. sed formans verbũ nõ põt intendere cognitionẽ expssam. ergo ꝛc. qz non intendit nisi cognitũ: adhuc autem nõ nouit formans verbum manifeste. ergo manifestatio rei siue cognitio expssa nõ põt esse finis verbi: nec per consequens aliquod aliud.

CONtra verbum est effectus operantis a proposito. ergo habet finem.

RESpondeo dicendum: ꝙ aliquid nõ ordinari ad finem põt cõtingere: vel quia non est res que per se: ꝛ directe sit ordinabilis in finez vt culpa: vel qz accidit ꝓter intentionem agentis vt casualia que ꝓm ꝙ huius nõ ordinãt ad finẽ: sicut si ego dicerem qõ inuentio thesauri nõ est finis fodiẽdi. sed plantatio: qz hoc nõ intendebat agens particulare: vel qz est vltimus finis nõ ordinat9 ad aliũ finẽ. modo dico ꝙ verbũ nõ põt ordinari ad finẽ ꝓmo modo: qz verbum non est culpa: nec culpã includit: sicut actus deordinatus: nec scõo mõ potest dici verbũ ordinari ad finẽ: qz scz vtilitas prouenies ex vbis manifestat nõ sic intenta a verbum formante: qz quicũq; formar verbum actualr ordinat verbũ ad manifestandũ sibi aliquid aliud: vel aly. ¶ Quantũ vero ad tertiũ modum sciendũ: ꝙ vltimus finis potest accipi duplr. vel in genere: vel simplr: finis simplr vltimus ẽ solus deus. vñ isto modo verbũ nõ põt dici vltimus finis: finis autez vltimus in genere est optimũ illius generis ad qõ oia illius generis ordinant: optimũ autez in vnoquoq; est ipsius operatio: ꝛ inter oẽs operationes: operatio perfectissima intellectus est aut respectu ciusdẽ obiecti: operatio perfectissima intellectus est cognitio expssa ad quã habẽdã verbũ formatr: ꝛ ideo vt patet ex habitis cum verbum non sit aliquis actus intelligendi oportet dicere ꝙ sit ꝓpter aliquẽ actum intelligendi: nõ est ãt ꝓpter intelligere confusum: cuius cã est sola species sine verbo. ergo est ꝓpter intelligere expressum. hoc ẽt põt oñdi sic alia ratione. illud est finis alicuius: ꝙ efficiens huius intendit assequi partẽ illã. sed formans vbum intendit attingere ad intelligendũ rem illã cuius verbũ formatur expresse. ergo expssa cognitio est finis verbi. ꝛ sic patz ꝙ verbũ nõ est vltimus finis: etiam in genere creature intellectualis: ꝛ qõ est ꝓpter aliquẽ finem. s. ꝓpter cognitionem expssam. ¶ Ad primũ ergo in oppm dõz: ꝙ non est sile de verbo diuino: ꝛ de verbo creato: qz sicut nec deus: ita nec verbum eius habet finem aliquẽ extra se: creatura aũt intellectualis sicut ꝛ alia creatura: ꝛ etiaz verbũ eius habet aliquẽ finẽ extra se. ¶ Ad scõz dicendũ: ꝙ aliud est habere noticiã expssam de aliqua re: ꝛ habere aliqualẽ noticiã de noticia expssa: vt possit appeti. habere expssam noticiã de aliqua re est in formari noticia expssa illi9 rei. sed habere noticiã aliqualẽ de noticia expssa: est habere noticiam expssam ꝓ obiecto. Unde nõ habens noticiã expssaz de aliqua re determinata: puta de lapide põt habere aliqualẽ noticiã de noticia expssa inquantũ homo experit in se rem non cognoscere expresse: ꝙ esse non posset nisi homo aliquã noticiã haberet de noticia expssa.

POstea queritur: quorũ est verbũ vt obiectoꝛ: ꝛ queruntur quatuor. Primũ est vtrũ de simplicibus formet verbũ. Scõm vtrũ de cõplexis. Tertiuz vtrum de re presente. Quartum vtrum in visione beata formetur verbum. Articulus. I.

AD primũ sic proceditur: videt ꝙ simplicium nõ sit vbũ qz omne verbũ vel est diffinitiuuz vel enũciatiuum: vel sillogisticũ. sed nullũ istoruz est simplicissimũ. ergo ꝛc. maioꝛ ꝓz. minoꝛ etiã patet quantũ ad duas partes. s. ꝙ de simplicibus non formetur verbũ enunciatiuũ: vel sillogisticũ. mõ ꝓbo eaz quantũ ad ꝑmã partẽ. s. ꝙ verbũ diffinitiuũ nõ formetur de simplicibus: ꝛ hoc ꝓbo quatuoꝛ rationibus. Primo sic. qz diffinitio est vox complexa. ergo signum verbi complexi. sed verbũ cõplexuz nõ potest esse simpliciũ. ergo verbũ diffinitiuum vt vr: non põt esse simpliciũ. qõ aũt diffinitio sit vox complexa. ℘z ꝓz. qz est oro lz imperfecta. Scõo ꝓbat: qz ꝓm ꝓbz in 7°. meta. diffinitio est oro: ꝛ habet ptes: ꝛ vlterius dicit ꝙ sicut tota diffinitio ad diffinitum: ꝛ partes diffinitionis ad partes diffiniti. sed simplicis non est pars. ergo per cõsequẽs eius nõ est diffinitio: nec per ꝓns eius est verbum diffinitiuũ. Tertio sic. qz diffinitio inuestigat per diuisionẽ ꝛ sillm. sed nihil cõcluz ꝑ diuisionẽ ꝛ sillm est simplex seu icomplexũ. ergo ꝛc. Quarto sic. ꝙ vbũ diffinitiuũ rñdet mente ad qõnẽ qd est: sicut ꝛ diffinitione. rñdet voce. sed in simplicibus nõ est questio. vt dicitur 7° metaphysice. ergo ꝛc. T.c.33. T.c.59. ꝛ vltimẽ.

IN cõtrarium videt ꝙ etiam verbum enũciatiuũ formet ō simplicib9 quia ꝓstat ꝙ deus ꝛ intelligẽtie sint simplices: ꝛ tamẽ de eis format enunciatio. ergo ꝛc. ¶ ℘. simplicia sũt que signamus in cõplexis vocibus sicut hõ lapis. sz de talibus formant diffiões. ergo verba diffinitiua ꝛc.

RESpondeo dõm ꝙ dupliciter põt itelligi aliqd esse simplex. Uno mõ qz non est compositũ ex mã ꝛ forma: ꝛ sic intelligentie dicũt simplices: ꝛ vlr oẽs forme: siue sint in mã siue non: ꝛ ℘ est per oppositũ ad sũbas corporales: que sunt cõpositę ex mã ꝛ forma: forma enim lz sit in mã non tamẽ ex mã vt possit dici cõponi. Allo mõ põt dici simplex: qz simplici dictione significat. s. noie vel verbo: vt homo lapis cursus: ꝛ talia que vt sic significant simplici intuitu intellis accipiunt. licet sint cõposita ex mã ꝛ forma. mõ dico ꝙ tam de istis q̃z de illis põt formari verbuz diffinitiuũ: ꝛ etiã enunciatiuũ. ita tñ ꝙ verbum diffini

T.ci6.

tiuum extendat vsq; ad omnem conceptionem siue rõnẽ q̃ intellectus de re formatsine copula verbali:si ue a priori q; pertinet ad diffinitionẽ ꝓprie dictaz:siue a posteriori q; pertinet ad ꝺscriptionẽ:nõ enĩ oĩs ratio manifestatiua mã rei est diffinitio:vt ꝺr.7.meta.vbũ autẽ nõ plus requirit nisi vt sit ratio manifestatiua rei ⁊ sic producta per modũ intellectus.q; aũt ita sit manifestat sic:q; voces exteriores sunt signa exteriorũ conceptuũ ſm modũ:qui positus est in tertio articulo prime qõnis.sed constat q; diffinitiones ⁊ enũciationes que pertinet ad vocẽ exteriorem fiunt de simplicibus vtroq; modo dictis.constat enĩ qõ nos formamus rõnes diffinitiuas ꝓprie dictas de rebus ꝓpositis simplici dictione significãtis:sicut dicimus hõ est aial rõnale mortale:formamus etiã alias rationes ad modũ diffinitionis se habentes de angelis:sicut cũ dicimus q; angelus est imaterialis suba ⁊ intellectualis:cõstat q; de vtraq; enunciamus aliqd affirmando de eis vel negãdo.ergo op; dicere q; cõceptiones interiores que sunt verba mentis formant de vtriusq; simplicibus:⁊ sic p; q; de simplicibus qualitercũq; accipiant formãt verbum.sciendũ tamen q; alr ⁊ aliter formant verba de simplicibus ꝓmo modo dictis.⁊ ſcõo modo dictis:q; in simplicibus primo modo dictis partes eius diffinitionis:vel enũciationis nõ possunt accipi a diuersis rebus ad essentiã rei ptinentibus.sed ab eadem re:tamẽ per cõparationẽ ad diuersa extra ipsius eẽntiaz existẽtia.sicut qñ describimus angelũ dicimus q; est substãtia imaterialis vel intellectualis non sunt de essentia eius ista plura:ita q; ratione vnius sit imãlis:⁊ ratione alterius sit itellectualis.sed per eãdẽ rẽ simplicẽ:q̃ est sua essentia vtrũq; sibi cõuenit.hoc tamẽ sibi cõuenit per ꝓpositionẽ ad diuersa.nã imaterialis dr̃ per cõparationẽ ad mãm que per hoc nomẽ primatur ab angelo.sed intellectualis dicit per cõparationem ad ꝓpriã operationẽ suam:cuius ꝓprium primũ principiuz est sua essentia subiecto ⁊ eodem modo est:si formemus enunciationẽ in terminis essentialibus suba imaterialis est intellectualis:constat enĩ q; subiectũ ⁊ predicatum accipiunt ab eodem:in cõparatione tñ ad diuersa.vt dictũ est.sed si fiat enũciatio in terminis accidẽtalibus:sicut qñ dicimus:q; angelus vult:⁊ angelus intelligit ⁊ volens intelligit:tunc p̃dicatũ ⁊ subiectũ accipiunt a diuersis inquantum in angelis est compositio accidentalis ⁊ subiecti.in simplicibus vero secũdo modo dictis ſm q; simplicia dicunt cõposita ex mã ⁊ forma ꝓut sunt simplici dictione signata partes diffinitionis p̃ncipales a diuersis pñt accipi ad eẽntiam rei pertinentibus.sicut si dicat q; homo est substantia animata sensibilis mãlis:lz enĩ mãle ⁊ sensibile totuz significent:vnũ tamẽ accipit a mã ⁊ aliud a forma.scz ab anima sensibili:que sunt diuerse res:⁊ sile est q̃tuz ad hoc:si formet in essentialibus terminis enunciatio tamẽ quãdoq; in eis accipiunt partes diffinitionis ab eodem pertinente ad essentiã rei:lz in cõparatione ad diuersa extrinseca ab essentia rei:sicut qñ dicit : q; hõ est suba aiata sensibilis rõnalis.constat enĩ q; per eandẽ formã ꝺuenit homini sensibili esse aiatũ rationale: tamẽ accipiunt per cõparationẽ ad diuersas operationes:quoz est primũ p̃ncipiũ aia.sciẽdũ q; sicut simplicia prio ⁊ ſcõo mõ dicto aliter ⁊ aliter se hñt ad p̃dicta verba:⁊ ita ecõuerso predicta verba aliter ⁊ aliter cõparant ad simplicia:siue primo mõ:siue ſcõo modo dicta:q; verbũ diffinitiuũ formãt vt res prius simplici intuitu visa explicite intelligat quantũ ad illud qõ est vnum in verbo diffinitiuo nõ videnť plura vel alia q̃ prius intelligibilia intuitu simplici videanť.sed idem penitus.sed modo explicatiozi.vnde ⁊ nomẽ simplex: q; significat rem diffinitaz significat totum quicquid est in diffinitione licet implicite:oĩa enim ista.animal rationale in significatione hois includũť.verbũ vero enunciatiuũ formať nõ vt res simplr:quantũ ad illud qõ est innotescat.sed vt ei aliquid conuenire ostendatur.vnde enunciatio significat aliud q̃ vox simplex:q̃ significat rem diffinitam.hec enim vox homo licet significet animal.nõ tamẽ significat hoiez esse animal. q̃uis hoc sequatur.ita q; ipsa diffinitio.lz sit ex multis complexa:significat tamẽ vnũ siue vnã essentiã vt habentẽ multa:⁊ nõ cõplexionẽ illoz multoz.enunciatio vero non significat ipsum vnũ.sed plura saltẽ ratione differentiũ terminoz existentiũ adinuicẽ:siue cõnexionem:⁊ ideo conceptus diffinitionis vocat conceptus simpliciũ.enunciatiui vero cõceptus cõplexoz. sic igit p;.quãdo ⁊ qũo de simplici formať vbuz:⁊ quo modo diuersimode diuersa vba:⁊ de diuersitate simplicium.¶ Ad primũ ergo in oppositũ dicẽdũ:q; verbum diffinitiuũ est verbũ complexuz:sic diffinitio est vox cõplexa.lz non sit eodem mõ cõplexa:vt verbum enunciatiuũ:vt dictũ est:⁊ qnãdo cõcludit vltra.ergo nõ est simplicis.dico q; nõ sequit.qz sicut imaterialis pot esse verbũ imateriale.ita rei simplicis pot esse verbum compositũ vel complexũ.¶ Ad scõz dõm:q; vocando simplex q; simplici voce significat:dico q; tali simplici repugnat hre partes.vnde quãtũ ad tale simplex argumentũ nõ cõcludit:nec ẽt de aliquo simplici concludit.nã postea dicit phs q; differẽtia nõ additur generi vt diuersa res a gñe:q; oz dicere si partes diffinitionis significarẽt diuersas partes reales rem tertiam cõponẽtes:⁊ ideo dicere,q; ptes ptibus diffõnis rñdẽt. comparatio ad diuersa q̃ habz res diffinita:ita q; res diffinita ſm q; accipit in cõparatione ad diuersa siue sint partes eẽntie illa diuersa:siue sint aliqua extrinseca ab essentia:vt dictũ est.respõdent toti diffinitioni ⁊ partibus eius:sicut fundamentũ veritatis:⁊ totius diffinitionis ⁊ partiũ eius.¶ Ad tertiũ dicendũ:q; qz videť q; concludat q; verbũ diffinitiuũ sit verbũ enũciatiuũ.sola enim enunciatio est ꝓclo syllogismi.ideo nõ sufficit dicere:sic ad pmũ.s.q; rei simplicis pot esse verbũ cõplexũ:⁊ ideo oportet addere dicẽdo:q; sills inuestigatiuꝰ diffinitionis nõ cõcludit diffinitionẽ:sed concludit enunciationẽ in qua altera differentiarũ genus diuidentiũ denegať de diffinito:vt si habito q; hõ quez diffiniri sit aial:⁊ aiali diuiso per rõnale q; in rationale ꝓbato per syllm q; homo nõ sit irrõnalis ꝓñs est q; rõnale sit differẽtia eius:⁊ tũc apponit ad aial. dicendo aial rõnale:dato etiaz q; diffinitio aliquo mõ possit concludi per syllm.nõ tamẽ cõcludit:sicut enũciatio:sed sicut predicatũ enũciationis cõclusẽ:nullus enĩ syll's concludit.ergo aial rõnale in quo syllo aial rationale nõ est cõclusio.sed predicatuz ꝓclonis.vnde diffinitio nunq̃ est cõclusio:⁊ ꝓpter hoc nũq̃ diffinitio est verbũ complexũ sicut enunciatio.¶ Ad qntuz dicendũ:q; verbũ phs.s.q; in simplicibus nõ est q̃stio pot dupl'r intelligi.Uno modo vt dicat q; in simplicibus non est questio:qz de rebus ſm q; p simplicez voces significantur nulla fit q̃stio:nullus enĩ querit dicẽdo solũ hõ vel aial.Sed hoc non sequit q; de hoĩe vel aiali non possit formari qõ ⁊ solui adducendo aliquid ⁊ dicẽdo est ne homo albus vel aliquid tale.Alio mõ potest intelligi q; in simplicibus nõ est q̃stio.i.in eis in

quibus

quibus non est cōpositio materie ⁊ forme: ⁊ tunc est ꝟ intelligēdū modo quo est questio in rebus compositis. qua in compositis est questio sic: qz scito de eis id qđ pertinet ad materiam ⁊ formā adhuc dubitaꝫ de eo q̄ ꝯtigit rōne alteri⁹ partis. ſz in simplicibus in ḡbus nō est ꝯpositio ex diuersis ex quibus nō pōt formari questio ſuppositi cō q̄ ptinet vel ad materiā vl̄ ad formā tamē de eis potest esse questio ſuppositi aliquo q̄ ignorat p effectum ſuppositi. ſ. q̄ sit aliqua cā talis effectus puta motus celi: pōt dubitari cuius vl̄ qualis nāe sit illa causa cuius est talis effectus. vñ q̄ plꝰ dicit q̄ in simplicibus nō est doctrina vl̄ ſi est: est aliquo alio modo: quā in cōpositis. qui enim docetur aliquid scit: ⁊ aliquid ignorat: q̄ quidē in cōpositis cōuenit ꝓpter materiam ⁊ formā. ſed in simplicibus cōuenit ꝓpter effectum ⁊ diuersas cōditiones eius. ¶ Ad p̄mū argumentū ad partē ꝯtrariā rñdendū: qz sicut pz in ſolone p̄ncipali aliter formatur verbū cōplexum diffinitiuū de simplicibus aliter enunciatiuū: qz verbū diffinitiuū precise significat ipſam quidditatem simplicis. vbuz vero enunciatiuum significat directe cōueniētiā alicui⁹ predicati ad ſubiectū. ⁊ ideo non est ſiłe de vtroq̄. ¶ Ad argumentum cōcedo totum. Articulus. II.

Secundum sic ꝓceditur: videtur. q⁹ cōplexoꝝ nō sit verbum: qz formaꝫ verbum ſoluz de obiecto intellectus. ſed in obito intellectus q⁹ est res extra non est aliqua cōplexio: qz cōplexio ſiue cō positio que pertinet ad hoc verbū est. est ſolum in mente. ergo non potest esse aliqđ cōplexū de quo formet verbum. Si dicatur ad hoc q⁹ imo in quantum intellectus conceptionē ſuam intelligit. hoc nihil vz. qz ad intelligēdū res extra formanꝫ ꝓceptiones in ſcīētys realibus: alioquin omnis demōſtratio esſet de conceptionibus ⁊ nulla de rebus. ¶ P̄. enūciatio requirit aliqua plura inter que componat vel diuidat. ſed in ſubſtantys ſimplicibus ſaltez in deo non est inuenire aliqua plura. ergo de talibus ſaltem non conuenit enunciationem formari. ¶ P̄. omne complexū quandā cōpositionem importat. ſed nulla forma ſimplex potest esse composita. ergo nulla forma ſimplex pōt esse cōplexa. ſed omnis cōceptus ītellectus est forma ſimplex cū ſit accidens inherens anime: que est ēt forma ſimplex. ergo nullus conceptus intellectus pōt esse complexus. ſed de complexis non potest formari niſi conceptus complexus. ergo de complexis nullum verbum potest formari.

Contra ſignis rñdent ſignata niſi ſigna ſint falſa. ergo enunciationi que est ſignū cōceptus cōplexi respondet aliquis conceptus cōplexus: ⁊ ſiłr ꝓceptui ꝓplexo aliqd cōplexū repñtatuz per ipm.

Respondeo dicendū: q⁹ dupliciter pōt accipi complexū. vno modo dicitur cōplexum compositum ex materia ⁊ forma. vel ex ſubto ⁊ accidente: ⁊ de talibus conuenit formare verbū enūciatiuū: ⁊ etiā diffinitiuū quantū ad cōpoſitū ex mā ⁊ forma: ⁊ tunc dr̄ia que est inter predicatum ⁊ ſubiectū fundaꝫ ſuper diuerſitatē formę ⁊ materie: ⁊ ſup diuerſitatez ſubiecti ⁊ accidētis. ſed veritas quā copula verbalis denotat inter predicatū ⁊ ſubiectū fundaꝫ ſuper compoſitionē formę ⁊ māe vel accidentis ⁊ ſubti. ſed tamē aduertendū. q⁹ dr̄ia que est inter ſubz ⁊ predicatū in talibus non ſic fundaꝫ ſuper dr̄iam māe ⁊ forme vel ſubiecti ⁊ accidētis: ita q⁹ ſubm ⁊ p̄dicatū differāt ſicut materia ⁊ forma ſaltē quantū ad illud p quo ſup ponit: alioquin predicatio esſet falſa: qz forma nō p̄dicaꝫ de materia: nec e⁊. est enim hec falſa. caro est aia. vel homo est albedo: ſimilr ctiaz cōuenientia ſci: vnitas: quā nā verbalis ſignificat. nō ſic fundatur ſup cōpoſitionem māe ⁊ forme: vel ſubiecti: ⁊ accidentis: qz veritas que est cōpoſitio nō facit q⁹ vnū cōponentiuz: ſit alterū: nō enī cōpoſitio materie ⁊ forme faꝫ q⁹ mā ſit forma: ⁊ e⁊. ſed facit q⁹ ex ambobus reſultat aliqđ vnum. ſ. compoſitū vnū. tale aūt quod est ītер predicatū ⁊ ſubm: ⁊ ſubz q⁹ nomē verbale ſigñat est talis vnitas ſm q̄z ꝟ est illud. ⁊ iō impoſe est q⁹ ſubm ⁊ predicatū dicanꝫ diuerſa: ſicut mā ⁊ forma: ⁊ hoc dico in ꝓpōne affirmatiua vel etiā dicā cōuenire per talē cōpōnē ſicut mā ⁊ forma cōueniunt. Qñ ergo dr̄ q⁹ in talibus dr̄ia p̄dicati ⁊ ſubti fundaꝫ ſup dr̄iam forme ⁊ māe: ⁊ ꝯueniētia coꝝ fundaꝫ ſup cōpoſitionez materie ⁊ forme: hoc ſic intelligēdū est inquātū termini in enūciatione poſiti a mā ⁊ forma īponunꝫ: ſicut carneū dicit a carne: ⁊ aiatū ab aia: ⁊ ſic p̄dicatū ⁊ ſubm differūt quātū ad illud a quo imponunꝫ pp dr̄iaz materie ⁊ forme in ſubſtantys cōpoſitis vel forme ſubalis ⁊ accidentalis q̄tū ad predicationē accidentalē: ſed dicunꝫ cōuenire inquātū ad ſignificandū ſuppoſitū vel imponunꝫ vel ſaltē inquātū pro eodem ſuppoſito vel ſubo ſupponunt: q⁹ reſultat ex cōpoſitione amboꝝ: ⁊ q̄tū ad materiā ⁊ formā ex quibus fit aliquid vnū ſimpliciter. Ex ſubto vero ⁊ accidente fit vnū aliquo mō: ⁊ ſic vnitas quā ꝟ verbū cns ſigñat nō ē vnitas māe cū forma in cōpoſito que est cōpoſiti. ſed est vnitas ꝯpoſiti ex vtro q; ad ſeipſum: que cōpoſita dici nō pōt: qz nihil cōponiꝫ cū ſeipſo: ſz ſit cōpoſituz ex aliquibus. ¶ Alio mō pōt dici cōplexū illud qđ reſpondet in re cōceptui mētis cōplexe. ſ. cōueniētia eius q⁹ ſignificaꝫ per predicatū ad illud qđ ſignificaꝫ per ſubm ḡbuſcūq; imponantur. Et vocādo ſic cōplexū: cōſtat q⁹ de tali cōplexo formamus verbum: qz de illo formamus verbū interius q⁹ pnr̄m dicere nobis manifeſtamus. ſed cōuenientia predicati ad ſubm nobis manifeſtamus formādo enūciationem vel ſyllim ſiue cōceptus eius cozresponden tes. ḡ ⁊c. ſed aduertendū q⁹ de cōplexis formamus duplex verbū: vnū. ſ. q⁹ repreſentat ipſam conuenientiaz que debet eſſe inter p̄dicatū ⁊ ſubm: qđ est verbū enūciatiuū: aliud q⁹ facit aſſentire enūciatiōi ſiue ꝓceptioni formate: ⁊ hoc est verbum rōcinatiuū: ſic ḡ dico q⁹ de complexis formaꝫ vbū. ¶ Ad p̄mū ḡ in oppoſituz dōm: q⁹ in re extra que est obm ītellectus nō inuenitur aliqua cōplexio ꝟ eſſe q⁹ hz in ſingularibus: niſi vocetur cōplexio cōpoſitio māe ⁊ forme: vel ſubti ⁊ accidētis: vel ptium q̄titatiuaꝝ: tñ ſm eē q⁹ hz in intellectu obiectiue cōuenit ſibi eſſe cōplexio inquātū idē re est: q⁹ ſignificaꝫ p p̄dicatū: ⁊ ſubm ſub diuerſis tñ rōnib⁹ quarū cōuenientiā ſignificat enūciatio: que ſm acceptionē intellis duo quedā cōpoſita ſunt: ſicut cōuenit in affirmatiuis: vl̄ ēt diuerſa ſic ꝯuenit in negatis: ſic vlitas nō inuenīt in re ꝟ eſſe q⁹ hz eꝫ aiam. ſed ſolū ſm eſſe q⁹ in anīa est obtiue pp q⁹ dr̄ obm intellectus vl̄e. ¶ Ad ſcōz dōz: q⁹ pluralitas quā requirit enūciatio ē pluralitas rōnū ciuſdem rei: ſufficit enī ad formandū enunciationē inuenire aliqđ vnū: cui diuerſe rōnes cōueniant. ¶ Ad tertiū dōm: q⁹ licz nulla forma habeat cōpoſitionē forme ⁊ materie: tñ alique forme dicunꝫ cōpoſite inquātū in eis virtute remanent aliq̄ priores: qz. ſ. nō reſultarēt niſi mediantibus illis p̄oribus. ſicut ternarius cōtinet binariū: ⁊ quadrāgulus triangulum:

Ilō quo dria ⁊ cōueniēcia ſ predicato ⁊ ſbo a rebus differentib⁹ ſumūt extra aium exiſtentibus.

& molle humidū & siccū: ita qō ꝛz iste sint q̄litates simplices: qz nō hñt cōpositionē forme cuz mā: dicunt tñ ꝓpositę ex extremis vl simplicibus qualitatibus iquātū iste priores virtute manent in eis: q̄ q̄si māliter se hñt ad eas: sicut dr̄ cōceptus cōplexus in quadā conceptione manifeste cōtinere predicatū & subz: & ī ipo manent virtute conceptus simpliciū: sicut etiaz ternarius virtute continet binarium. ita conceptus enūciatiuus continet conceptus simplices: & potius sicut molle continet humidum & siccum. Articulus. III.

D tertium sic pceditur: videt̄ q̄ de re que est p̄ sens intellectui per seipsaz in rōne obti nō formet̄ verbū: qz verbū nō format̄ nisi vt res exp̄sse intellectui manifestetur: sed nihil pōt rem sic expresse manifestare: sicut ipsa seipsaz. q̄ ꝛc. ℂ ꝑ. nō solū cognoscūtur ab intellectu res exteriores per sua verba. sed etiā ipsa vba cognoscunt̄ ab eo. si ergo semper opz de re presenti formare verbū. cūc ēt oz formari vbū de ipso vbo. q̄ vt vr̄ falsuz est: qz sic iret̄ in ifi'.

Contra angelus vt cōiter tenet̄ formar verbuz tā de se q̄ de alys. sed tū ipse est presens suo intellectui in rōne obti: & etiā vnus aly. ergo angelus formar verbum de re p̄nti in ratione obiecti.

Respondeo dōm q̄ cū vbū formet̄ vt res cuius est verbū manifestet̄ illi qui vbū dicit: vl cui vbū dr̄: sequit̄ q̄ vbū mētis quo aliqs logt̄ sibi ipsi intiñ sit necessariū inq̄tū aliqs sibiꝑsi rē aliquā manifestat. Cōuenit aūt aliquē manifestare sibiꝑsi rem aliquā quadruplr̄. Uno mō qñ aliquis formata aliqua vna enūciatione dubitat an sit sibi assentiendū: vel non: & tūc nitit̄ formare aliquā enunciationē per quā possit sibi manifestare an sit assentiendum vel non illi enūciationi: & tale verbū: & talis ratiocinatio nō formar̄ de re p̄senti in rōne obti. nā si ea q̄ significant̄ per predicatū & subm in seipsis eēnt p̄sentia itellectui in rōne obti: ita q̄ intellis noster deduceretur de intellectu vno ad alterius cognitionē. ſm oīa que itelligunt in seipsis sibi oba nunq̄ dubitaret̄ de cōueniētia vnius ad alterū. sed statim assentiret vel dissentiret sicut pz in eis que imediate accipimus a sensu ad q̄ p̄banda: nō adducit̄ sillis. vñ pbs dicit in p̄mo posteriorū. q̄ si nō esset sup lunā in hora eclypsis nō dubitaret an terra esset causa interposita. ℂ Alio mō cōuenit q̄ aliqs manifestet sibi rez aliquā. vt. ſ. illud qō videt cōfuse & implicite videat manifeste & explicite: & sic cōuenit formare verbū de re p̄nti: qz re oblata itellectui nō opz q̄ statiz a p̄ncipio explicite quantū ad oīa p̄ncipia sua distincte in p̄mo intuitu inoteſcat ibi de ea verbo formato. ℂ Tertio cōuenit aliquid sibi manifestare ꝓpter hoc: q̄ licz res quantuz ad illud qō est absolute sit in alia: & explicite: tñ quātū ad multas rationes sibi conuenientes per cōpositionē ad alia. sicut punctus dato q̄ in se videat̄ ab intellectu vt indiuisibile qōdam qō est terminus linee: tamē posset de eo ignorare quo mō ſm q̄ est in medio circuli obtineret sibi rō p̄ncipij medij & finis: & tale vbū pōt formari de re omni p̄sente creata. īmo necesse est formari si debeat perfecte intelligi. Cuius ratio est qz diuersitas rōnū conuenit rebus n cōparatiōe ad diuersa: vt pz in predicto exemplo posito: & ideo cum oīs res creata sit limitata nō pōt se sufficienter repzesentare sub oībus rationibus sub quib⁹ est ab intellectu cognoscibilis: cum repzesentatio talium rationum non soluz ex ipsa re in se dependeat. sed etiam ex rebus alys in cōparatione: ad quas tales rōnes dantur. & ideo oportet q̄ per operationem intellectus qui potest vnā rez ad aliā conferre inquantū ſm esse intelligibile plures res in se habet: talis manifestatio fiat. hoc autem est formare verbuz de re presenti. ℂ Quarto mō cōuenit formare verbū vt ea que vnite & sub vno intuitu vident̄ simul: & que sub forma totius separati ab inuicem cōsiderent: sicut si aliquis videns quoddam totum: & omnes partes eius simul: vellet considerare aliquā partem illaruz determinate sine alia. sicut si aliquis videns totam domum simul cum omnibus suis partibus vellet considerare alterā illarum per se: & simile est si videret simul vnite plures rōnes eiusdem rei: quarū vnam vellet per se cōsiderare: & isto modo conuenit formare verbū de re presenti nō solū de re creata. ſz increata vt patebit i sequēti arti. ℂ Ad primū ergo in oppositū dicēdū: q̄ cognitio vel manifestatio rei quantū ad oēs suas rationes nō solū ab ipsa re dependet: cuius cognitio intendit̄. sed etiaz ab alys in cōparatione ad que ipsius rei que inuestigatur assignantur rōnes. vnde nō oz q̄ res ita manifeste se repzesentent quantū ad oēs rationes de ipsa cognoscibiles: nec etiā quantū ad aliqua sicut forma q̄z intellectus de ea formar in comparatione ad alia. ℂ Ad secundū dicēdū: q̄ verbū potest cognosci duobus modis. Uno modo vt quedā ratio intelligendi alterum. & tunc non formar verbum ad cognoscendum ipsum verbum: qz ipsum verbum est cōceptus formatus ad cognoscēduz rem extra. & vna cognitione: & tūc ambo comprehendunt̄. ℂ Alio modo potest cognosci vbuz ab intellectu vt quedam res: cuius cognitio p̄sentialr queritur: sicut quando aliquis cogitat de nā cōceptuū de causis eozum: & de proprietatibus. & tunc dico q̄ de verbo vt de quadā re formar̄ verbum: qz sicut alie res non sufficiunt repzesentare seipsas quantū ad omnes rationes de ipsis formabiles: ita nec verbū prout accipitur: vt res quedam sufficit repzesentare seipsum quātuz ad omnes rationes de ipso formabiles: vt de se patet. nam aliquis cognoscens verbum non statim comprehendit q̄ de ratione eius sit: q̄ sit productum ab intellectu vel quomō de sua ratione sit manifestare: & multa alia: nec tamē sequitur processus in infinitum: quantum ad ea que per se ordinant̄ ad cognitionem. ſ. quantum ad rationem speciei vel generis: nam vnum verbum formatum de verbo manifestat sufficienter omne verbum: quantū ad rationem verbi. vnde vbuz est verbum. si autem verbum: qō formar̄ de verbo in vniuersali vel in pticulari vellet aliquis cōsiderare p alterum verbum particulare iste processus ineſſet in particulari vnus: in quo non habetur pro inconuenienti processus in infinitū: sicut nec est inconueniens ifinitates cognes eē in angelis & boib⁹ successiue. Arti. IIII.

Manifestare aliquid sibi ipsi cōtingit quatuor modis

D quartum sic proceditur videtur: q̄ in visione dei per essentiam non formetur verbum. qz verbū formatur ad repzesentāduz aliquid de re visa. sed nihil q̄ est in deo per verbum creatum vel causatum repzesentari potest. sed quicquid est in deo est infinitum tā sapientia q̄z bonitas q̄z quodcūq; aliud attributum. ergo nullum verbū pōt formari in visione dei p essentiaz. ℂ ꝑ. verbū dz rūdere forme elicienti actuz intelligendi. ſz nullū verbuz creatum pōt rūdere forme elicienti actū itelligendi deū p essentiaz. cū talis forma sit eēntia dīna. q̄ ꝛc.

ℂ ꝑ. si

¶ P. si formatur verbū in visione del per essentiam quero an formetur vnuz an plura: nō vnum: quia vnū nō sufficeret ad representandum oēs rationes quas beati vident in deo: nec plura: tum quia sequeretur q̄ esset successus in visione dei: tum etiam quia vnaquecq̄ ratio cuz sit infinita. s. ratio bonitatis ⁊ sapientie: ⁊ sic de alys qua ratione intellectus non posset representare plures simul rationes eadem ratione nec vnam solam. Et sic nullum verbum in visione beata formaretur. ¶ Preterea sicut se habet species ad eliciendum actum videndi: ita se habet verbum ad representandum: sed nulla species creata sufficit ad eliciēdum actum videndi deum. ergo similiter nullum verbū creatum sufficit ad representandū deum sub aliqua ratione. Et sic nullum verbuz vt videtur in visione dei per essentiam formabitur. ¶ Preterea nō soluz illud verbum representaret deum formanti verbuz de ipso: sed etiaz alij: quia vt visum est supra vnus angelus potest videre cogitationes alterius quantuz ad ipsam substātiam cogitationis. ergo vnus angelus in puris naturalib⁹ posset videre deuz in sua similitudine q̄ alius angelus formaret: q̄ est inconueniens. ergo ⁊c. ¶ Preterea aut expressius videt deus formato verbo aut nō: si expressius: ergo expressius potest videri in aliq̄ creata similitudine q̄ in seipso: q̄ est inconueniens si non expressius: ergo pro nullo formatur vbuz tale. ¶ Preterea si formetur verbum de deo in visione beata aut eliciet aliquaz intellectionez aliam de deo q̄ illam q̄ essentia diuina elicit aut perficiet illaz q̄ essentia diuina elicit aut nihil facit: qz sicut supra dictum est qualitercūq̄z se habeat obiectum nō mutatur aliquis intellectus vel clare vel expresse nisi per hoc q̄ actus intelligendi precedentes perficitur vel quia perfectior de nouo causatur. Sed nō potest dici: qz nihil faciat: qz tunc vane formaretur: nec potest dici q̄ productuz actum perficiat: quia nihil potest perfectius aliquā visionem causare q̄ essentia diuina: nec posset dici q̄ aliuz actū de nouo causat: quia tunc duo intelligere essent in eodem: ⁊ respectu ciusdez obiecti ⁊ simul. Cum visio beata nō interrūpatur. ergo nullo modo formatur verbū in visiōe beata. ¶ Preterea cū beatitudo tollat desiderium boni nō habiti: quia beatitudo facit habere oē bonum q̄ desiderari pōt: sed si formaretur verbuz in visione beata: cuz nō omnia verba formabilia de deo simul possunt adesse semper restaret aliquod bonum delectabile secūduz aliquod verbū formabile de deo q̄ nō eēt formatū. ergo sequeretur q̄ nō esset beatitudo in visione beata: ℔ autez est falsum. g̊ ⁊c.

Contra nō min⁹ potest sibi aliquis loqui de deo quez videt q̄ alicui alteri: sed constat q̄ angeli superiores reuelant inferioribus per suas locutiones: etiaz vident in verbo increato que angeli inferiores nō videt. ergo etiaz possunt sibyplis de deo viso loqui: sed ℔ est formare verbuz mētis. ergo in visione verbi increati formatur verbuz mentis. ¶ P. ꝑz oēs angeli vident deum per essentiā: quidā ipsuz laudant vt maiestatez: quidaz vt sapientiā ⁊c. hoc nō esset nisi de istis diuersas cōceptiones formarent. ergo ⁊c.

Respōdeo dicendū: q̄ sicut tactuz fuit in ꝓcedenti articulo verbuz ꝓdicatū pōt formari de re: velut inotescat: aut ad assentiendū sic alicui enūciationi ꝓpositе vel nō assentiendū: ⁊ hoc nō cōuenit fieri de re ꝑsente: vt dictū est: qz si ea que p termios. s. ꝑdicatū ⁊ subm talis enūciationis significātur aperte videant in se statim apparet an predicatum conuenit subiecto vel nō. Alio modo formatur verbū vt rez q̄ aliquis videt cōfuse ⁊ implicite videat explicite ⁊ manifeste. Alio modo vt termin⁹ qui fm rōnem considerat fm aliaz innotescat: qz eadem res potest habere diuersas rōnes ⁊ cōsiderationes. Alio modo vt de pluribus sit visis p alteruz se determinate cōsideret. Nō dico q̄ in visione beata nō formatur verbū primis tribus modis de deo: qz quantum ad ea que homo videt in verbo nō cōuenit dubitare an sit ita vel non: ⁊ hoc quantum ad primuz: nec iterum conuenit videre verbum cōfuse: ⁊ postea clare: qz in visione beata nō conuenit ꝓcedere de imperfecto ad perfectuz. Et ℔ quantum ad scōm: nec iteruz cōuenit videre de nouo aliq̄ potētiā verbi que prius lateret: qz in visione beata statim a principio vnusquisq̄ videbit quicquid visurus ē in perpetuū. Et hoc quantū ad tertiū: sed quantum ad quartuz modū. s. vt illud qō videtur vnite ⁊ idistincte ⁊ simul sub diuersis rationib⁹ distincte cōsideret fm vnāquāq̄ illaruz i° modo cōtingit verbū formare in visione beata. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū q̄ videre aliqua vnite ⁊ idistincte ꝓuenit dupliciter. s. ex parte rei vise: ⁊ ex parte videntis. Ex parte rei vise dicunt aliqua indistincte videri quādo aliqua aliqs cognoscit in suo cōi: sicut aliquis cognosceret hominē ⁊ bouē inquātuz aīalia nō inquātuz homo ⁊ bos: ⁊ talis cognitio pluriū in vno nō soluz est indistincta: sed est cōfusa: ⁊ imperfecta ⁊ potētialis: ilz cuiz talis cognosceret aīal actu: nō tamē cognosceret hominē ⁊ bouē nisi cōfuse: ⁊ in potētia ⁊ isto modo nō cōuenit in visione beata ꝓcedendo a cognitione cōfusa ⁊ potētiali ad determinataz ⁊ actualē plures rationes videre in deo indistincte: q̄ falsum est: qz vnusquisq̄ beatus in p̄mo instanti quo videt deuz videt in eo oēs rationes quas in perpetuū est visurus. Alio modo conuenit plura vni ⁊ indistincte videre ex parte videntis: quando scilz mens videntis non solum fertur super alterum istoruz: sed super oia: ita tamen q̄ illa videantur distincta ex parte rei vise: quia. s. videntur in suo esse actu distincto siue fm rem sicut partes videntur in toto siue fm rationez: sicut si puncto viso statim videret in eo ratio principij ⁊ finis ⁊ sic videns deum vnite ⁊ idistincte oia que vni in eo videt: videt oia vna ⁊ indiuisa visione: vna enim visione videt quis in verbo rationes attributales ⁊ ydeales: ita q̄ nō potest videre vnam sine alia ⁊ propter hoc si aliquis beatus velit cōsiderare vnā sine alia separatiz: opz q̄ propter hoc faciat verbum in quo vna sine alia cōferet: quia in visione: in qua deus imediate videtur nō potest videri res vna sine alia: vt dictuz est: ꝓbabile est aūt q̄ beati videtes deuz velint cū laudare separatiz de eius misericordia vel iustitia vel sapiētia: ⁊ sic de alys: ⁊ cum hoc fieri nō possit nisi formādo verbuz distinctū de iustitia ⁊ mia: ⁊ ideo dico q̄ de deo iusti in patria poterūt formare diuersa ꝟba: ⁊ hoc est forte q̄ dicit Criso. q̄ quidā angeli laudant deū vt maiestatez: gdā vt bonitatem: gdam vt sapiētiaz: ⁊ sic de alys: nec tamē requirit q̄ beatus aliquis aut vnā istaz rōnū in ꝟbo formato cōsiderat: ⁊ desistat videre deū fz alias rōnes vt infra in solone cuiusdam argumēti patebit. ¶ Ad p⁹ m g̊ in oppo⁹ dōm: q̄ quicquid est in deo est infinitū ideo nihil creatū pōt repīntare aliqō exīs in deo ꝑfecte sicut est cognoscibile: qz oporteret q̄ eēt ꝟtutis infinite in repīntādo q̄ repugnat creature: nihil tñ ꝓhibet aliqō creatū repīntare deū quantū ad aliqd in eo exīs. ⁊ hoc iperfecte: sicut ēt aliq̄ creatura imitat deū quantū ad eē vel q̄tū ad sape: ⁊ sic de alys: ilz iperfecte q̄ ex

doc patet:qz cuz essentia ꝓpter suã sũmaz perfectionẽ est idez ꝙ suũ sapere:nõ tamẽ ꝼm idẽ imitatur deum quantũ ad esse vel quantuz ad sapere. ¶ Ad scõz dicẽ duz:ꝙ verbuz debet respõdere forme eliciendi actum intelligendi:etiaz ꝼm equalitatẽ:ita.ſ.ꝙ verbum tãtũ representat simul quantuz per illã formã quis intelligit simul:sed ꝼz ꝓpositionẽ:quia si verbũ debet representare de re visa illud qõ per formaz eliciẽtẽ actum natũ est qualitercũqꝫ videri:z sic est hic.naz cum essentia diuina eliciat actũ intelligendi deuz ꝼm oẽs rationes quas beatus aliquis potest videre simul verbum representat distincte vnãquãqꝫ istaruz vt quantuz ad ꝫ sit ꝓportio:qz illud representatur in verbo:ꝙ videt̃ per formaz:sed nõ eodez modo. ¶ Ad tertiuz dicẽdũ ꝙ verbuz vnũ de deo formatuz nõ representabit deũ ꝼm plures rationes attributales siue ydeales:sed ꝼm vnãquãqꝫ.Et ꝙ obycitur contra hoc:quia tunc successio erit in beatis.Dicẽdũ ꝙ nõ sequitur qz formatis diuersis ỽbis successiue manebit eadez visio idiuisibilis vnde illa successio nõ erit in visione beata: sed ifoꝛmatiõe ỽboꝝ:z in visione q̃ erat in talibꝰ ỽbis. ¶ Et ꝙ vlterius dicitur ꝙ sicut verbuz nõ potest repsentare plura:ita nec vnuz attributũ cum illud sit eque infinituz sicut omnia. ¶ Dicendum ꝙ aliter respicit infinitas perfectiones vnũ attributũ z plura.naz infinitas directe respicit plura attributa:qz impossibile est ꝙ vni rei cõueniat ꝙ sit sapientia bonitas z sic de alys:z ꝙ sit limitata z determinata ad aliquez graduz entiuz:sed infinitas respicit vnuz attributũ ex cõsequẽti inquantũ scilz vnũ est realiter oĩa ista:sapientia eniz dei propter hoc ꝙ est infinita:ideo est nõ soluz sapientia.sed est vita veritas z iustitia:z sic de alys:quia igit infinitas directe respicit plura:ideo verbum creatuz ꝓpter hoc est finituz nõ potest tamẽ principaliter plura simul q̃litercũqꝫ:vnuz vero potest ꝫ imperfecte sicut sapiẽtiã z iustitiaz:quia infinitas nõ cõuenit vni attributo nisi inquãtuz est omnia realiter. ¶ Ad quartum dicendũ ꝙ licz nõ sufficiat alia spẽs creata ad elicienduz actuz intelligendi:nõ tamẽ sequitur ꝙ verbuz creatũ possit representare aliquaz rationẽ attributalẽ:qz nõ equat representatio visioni:z ꝓpter hoc bene sequitur ꝙ nullus verbum creatũ potest representare quantuz linea exẽ eliciens actuz itelligẽdi facit videre. ¶ Ad quintũ dicenduz:ꝙ sicut per idẽ est diſpositus oculus ad videdum duz colorez:z coloris similitudinẽ in speculo resultãtẽ. ita per idez lumẽ.ſ.glorie opz itellectũ creatuz esse disposituz ad videdum deũ per essentiã:z ad indiuisibile formatuz verbũ de eo in illa visione ab aliquo intellectu:z ꝓpter hoc nõ sequitur ꝙ aliquis possit videre vl̃ intelligere deuz in isto verbo formato:nisi esset eleuatus super oĩa sua naturalia per lumẽ glorie: qz ꝙ vnꝰ beatus per lumẽ glorie possit videre deũ in sua similitudine que est verbum existẽs in aliquo beato: modo quo iste articulus qui formaꝛ verbuz illud videt in eo nõ habeo pro ĩconueniẽti:licz forte nõ totaliter eodez modo videat sicut iste qui formaꝛ. ¶ Ad sextuz dicenduz ꝙ deus nõ videbitur expressius formato verbo si expressius accipitur pro eo ꝙ est manifestius:nõ tñ sequitur ꝙ vane formet̃ verbũ:qz facit distinctaz considerationẽ alicuius attributi modo quo in ꝓncipali solutione expositũ est. ¶ Ad septimũ dicẽdum: ꝙ illud verbũ causabit aliud itelligere q̃ ipsuz videre:ꝙ creatur ab essentia dina: nec ꝫ est incõueniẽs ꝙ fiẽ deꝰ simul videtur in se z in creatura simul cuz eodẽ intellectu:ita etiaz poterit videri:z in se z in verbo creato de ipso formato:qz vtrũqꝫ.ſ.verbũ creatuz z essentia diuina nõ sunt eiusdem rationis nec gradus:sicut nec spẽs creaturarũ cõcreate z essentia diuina. ¶ Ad octauum dicendũ:ꝙ nõ diminuit de ratione beatitudinis.ſ. aliquis:vñ ꝫz z cuiꝰqcqd põt desiderare.alloquin cũ corpus glorioſuz nõ possit simul z semel eẽ in diuersis locis:cũ tñ ab aliquo glorificato possit hoc desiderari sequeretur ꝙ nullus homo esset beatus:sed verum est:ꝙ si aliqs desideraret aliquid ꝙ nõ posset habere ad votuz ꝓut desiderat illud nõ esset beatitudo:z qz bene iformãdo verba de deo habẽt ad votuz quicqd circa ꝫ desiderant:ꝫz nõ simul possint formare vel habere oĩa verba de eo formabilia.nõ tamẽ in aliquo minuit̃ eoruz beatitudo:nec.n.ꝫ ipsa desiderãt ſ.formare posse omnia simul z̃c. Qõ. IIII.

Postea queritur vtrũ angelus formet verbum:z videtur ꝙ nõ:qz aut formaꝛ verbũ diffinitiũ aut enũciaᵐ aut rõcinatiuũ vel syllim: sed nullus istoꝝ potest formare: qz omnia sunt vel cõplexa vel discursiua que nõ competũt modo intellectionis angelice.ergo z̃c. ¶ ℘. Uerbũ est quo aliqs sibi vel alys aliquid manifestat.nullus autẽ manifestat sibi ꝙ nõ prius dubitat:sed dubitatio vt videtur non cadit in angelo cũ ipse apprehẽdat quicqd cõprehendit: sicut z nos apprehẽdimus ꝑma ꝓncipia in quibus nõ dubitatur. ergo z̃c. ¶ ℘. manifestare aliqd ꝙ sibi est dubiũ non cõuenit nisi per viaz syllogisticaz:sed in angelis nõ est discursus sillogisticꝰ.ḡ ãgelus nihil sibi de nouo mãifestat.ḡ nõ formaꝛ ỽbũ. ¶ ℘. ꝓcedere a cognitõe ꝛofusa ad determiatã z manifestã:vt vr̃ est ꝓpriũ nãe humane:ſz verbũ ꝓp ꝫ formaꝛ:vt illud qõ nõ vr̃ manifeste: expresse z manifeste itelligaꝛ.ergo z̃c.

Contra sicut vnꝰ ãgelus põt log alys z logr̃:ita ẽt sibypsi.ſz nihil aliud est formare ỽbũ mẽtis q̃ log sibypsi.ḡ ãgelus formaꝛ ỽbũ. ¶ ℘.in angelo est imꝑfecta ymago:sicut in boie: sed verbum est de perfectione ymaginis.ḡ z̃c.

Respõdeo dõz:vt supra dcm̃ est:ꝙ cõuenit formare ỽbuz de re aliq̃:vel vt innotescat an ꝛueniat sibi aliqd ineſſe vel nõ:qõ ꝓponiꝫ:vel vt illud ꝙ ꝛofuse vel sub rõne determinata videat:vel vt ꝙ sub vna rõne vr̃ ꝛsideret sub alia:vl̃ vt ꝙ vr̃ sub pluribꝰ rõnibꝰ sil̃ z indistincte ꝼz altez modũ ꝛsideretur:mõ dico ꝙ angelus nõ formaꝛ ỽbũ q̃tũ ad ꝑmum.ſ. inotescat sibi de aliq̃ ꝛueniẽtia iter duo ꝓpoᶻ an sit ei assentiẽdũ vl̃ nõ:puta ꝓposito an hõ sit risibilis vl̃ bipes.angelus nõ formaꝛ verbũ ingrendo an ita sit vel nõ:z rõ huius est: qz ea que ꝓponunt̃ ãgelis aut sunt talia q̃ cognitioni ãgeloꝝ subdunt̃:sicut sũt gdditates regez nãliũ z passiões eaꝝ:aut eiꝰ cognitões excedũt:ita ꝙ ꝑ se nõ põt ea cogscere:si sunt talia:q̃ eiꝰ nãli cognitiõi subdunt̃ tũc nõ ingrit de aliq̃ ꝓposito an ita sit:qz statiz inotescit sibi:sicut inotescũt nobis ꝑma ꝓncipia: nec de eis ingrimꝰ:an ita sint saltẽ in mẽte:angeli eniz sic se habẽt ad ea:q̃ nãli coꝝ cognitioni subdunt̃: sicut nos ad ea q̃ in mẽte accipimꝰ a sensu: z iõ non formãt in talibus verbum inquisitiuũ:sicut nos facimus syllogistice inuestigando ea que non statiz a sensu accipimus.Si autem sunt talia que eius naturalem cognitionem excedunt:ita ꝙ ex se sine alio eos docẽte ea cognoscere non possunt: sicut cogitationes cordium: et cõtingẽtia futura:tunc similr̃ nõ formaꝛ verbuz inuestigatiũ:vt talia sibi manifestet:vl̃ de eis dubitet:quia

ab eis

ab eis per primaꝫ inuestigationeꝫ cognosci nō possunt cum eius cognitioni naturali non subdantur. Sed expectant verbum alicuius altioris docentis: vnde angelus in his que per ipsum cognosci possunt nunquā dubitat: sed in his solum que oportet cum alio docente scire: ⁊ ideo nec in his que naturali sue cognitioni subduntur format verbum inquisitiuum: quia de se sunt in anima nec in alys: que ab eo per propriā inuestigationem nō possunt cognosci: ⁊ iō expectāt vbū alteri⁹.

Quantum vero ad secundum ⁊ tertium ⁊ quartū dico ꝙ angelus bene formar verbum. Et de quarto planum est cuꝫ tale verbum etiam in visione dei per essentiaꝫ formet: vt supra dictū est. Sed de secundo ⁊ tertio sic potest declarari tā ex parte angeli: q̄ ex parte rei cognite. Ex parte angeli: quia angelus differentes res successiue cognoscit: ita ꝙ cuꝫ cogitat de homine: nō simul cogitat de lapide in actu. ¶ Ulterius vero conuenit ꝙ in vna re explicite intellecta intelligat aliam rem que implicite ⁊ confuse. Ulterius dum cogitat aliquam rem actu ſm vnam rationem est in potentia ad cogitandum de eadem ſm aliaꝫ rationem: sicut cogitans de homine ſm ꝙ est animal sociabile: est in potentia ad cogitandum de eo ſm ꝙ est beatificabile vel huius aliquid. Cuꝫ ergo angelus possit sibi illō ꝙ videt implicite ⁊ cōfuse manifestare alr non haberet sufficientia ꝑn̄m siue operationis cū in intellectione expressa perficiatur operatio intellectus: ⁊ possit etiam reꝫ q̄ ſm vnam considerationem intelligit manifestare ſm aliaꝫ: aliter perfecte nullaꝫ rem intelligeret cum nō sit aliqua res cuius non sint diuerse rationes: ⁊ hoc sit formare vbum. ſ. rem sibi manifestare oportet dicere ꝙ angelus possit formare verbum de rebus quas intelligit. Ex parte rei sic potest declarari ꝓpositum: quia nulla res sufficit ad representandum se alicui intellectui ſm omnes rationes ſm quas est intelligibilis: quia rationes nō solum accipiuntur ex rebus ipsis absolute sumptis: sed etiaꝫ in cōparatione vnius rei ad aliā: sicut ratio potionis q̄ est effectiua sanitatis: ſz ꝙ sanatiua nō potest sciri nisi in ordine ad sanitatē ⁊ ideo in intellectu: cuius essentia nō est sufficienter representatiua omniū rationū reruꝫ: sicut est omnis intellectus angelicus opꝫ formare aliquid ꝙ diuersas rerū rationes impōrtet seu representet: hoc autē est verbū ⁊ ideo in omni intellectu creato oportꝫ ponere formationem verbi de nouo primo diuersoruꝫ verborū. Cuꝫ ergo intellectus angelicus sit creatus: oportꝫ dicere ꝙ angelus formet verbum de nouo. ¶ Ad primū ergo dicenduꝫ ꝙ verbum diffinitiuū dicitur ꝙ essentiam rei representat: enunciatiuū ꝙ representat veritatē enunciabiliuꝫ: syllogisticū vel discursiuū ꝙ representat conuenientiaꝫ cōclusionis ad premissas. verba autē taliū enunciatiua siue sint complexoruꝫ: siue incomplexoruꝫ in angelis sunt simplicia: nihil enim ꝓhibet cōplexoruꝫ signa esse incomplexa: vnde verbum enunciaⁿ angeli est simplex: econuerso aut in nobis talia verba siue sint diffinitiua siue rei enūciatiua siue sint simplicium siue cōplexoruꝫ: semper sunt cōplexa: qꝛ nihil ꝓhibet complexuꝫ signuꝫ esse simplicis. ¶ Ad scām dām: ꝙ in angelis nō cadit dubitatio quantū ad ea que naturali cognitioni subduntur: vnde angeli nō dubitāt de aliquo cui certitudo per eoruꝫ inuestigationeꝫ haberi possit: sed in talibus statim eis apparet an ita sit: an nō: ſz in eis que cognitionē eoruꝫ naturalē excedunt dubitent: in quibus nō innotescit eis veritas per inuestigationē ꝓpriaꝫ: sed per doctrinam seu verbuꝫ alterius. Ex quo patet ꝙ angeli in illis in quibus dubitāt nō certificantur per viaꝫ syllogisticam: que est quedam inquisitio: quia aliquis inquirit vel inuestigat per se aliquid: sed soluꝫ per hoc ꝙ reuelatur sibi ab aliquo. Et ideo dico ꝙ angelus nō formar verbuꝫ vt manifestet sibi aliquid de quo dubitet. sed ꝙ videat clare ꝙ obscure videt: nō eniꝫ oīs obscuritas est dubitatio: aliogn diceremꝰ oculuꝫ dubitare: cum obscure videt. Per hoc patꝫ responsio ad tertium. ¶ Ad quartum dicendū ꝙ procedere a cognitione confusa ad determinatā ⁊ distinctaꝫ potest triplr intelligi. Uno modo ſm ꝙ aliquis dubitat de veritate alicuius enunciabilis ꝓcedit ad inquirendū de ista veritate inuestigando per seipsum ⁊ hoc est ꝓpriū hominis. Alio modo ſm ꝙ aliquis cognoscēs quid in cōmuni vt si aliquis cognosceret hominem ſm ꝙ aīal soluꝫ p diuisionē ⁊ syllm veniret in cognitionem eius ꝓpriam: ſm ꝙ est animal rationale: ⁊ iste modus etiā est ꝓprius hominis. Tertio modo ſm ꝙ aliquis cognoscens quid in cōi: vt si aliquis de aliquo sibi representato implicite representat sibi explicite: ⁊ iste modus nō est ꝓprius hominis: imo etiaꝫ conuenit angelis.

Hostea queritur de verbo diuino: Et queruntur sex. Primū vtrum in diuinis proprie sit verbum. Secunduꝫ vtrū sit idem. Tertiuꝫ vtꝝ essentiale vel personale. Quartuꝫ vtrū soli filio conueniat. Quintum vtruꝫ dicat relationes ad creaturaꝫ. Sextum vtruꝫ codē vbo dicat se pater ⁊ creaturā. Artic. I.

D primum sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ in diuinis nō sit proprie verbuꝫ. verbuꝫ enim ad hoc formatur vt rem manifeste representet. Sed essentia diuina sufficiēter ⁊ manifeste se ⁊ omnia alia representat. ergo in diuinis preter essentiā diuinaꝫ nō oportet ponere verbū aliquod: sed essentia ꝓprie dicitur nō verbū. ergo in diuinis vt videtur nō est verbuꝫ proprie dictum. ¶ Preterea vt patet ex dictis: verbū habet cāre actū intelligendi exp̄ssiuum: sed in deo nihil intelligitur vt elicitiuū actus intelligendi nisi essentia diuina prout est quidaꝫ intellectus cui ꝓprie ratio verbi non conuenit: igitur non est ꝓprie verbuꝫ in diuinis. ¶ Preterea formationi verbi preintelligitur cognitio rei de qua verbuꝫ habet formari. Sed in deo nihil est quo aliqd sit prius. ergo nō potest esse in diuinis verbū proprie dictum.

Contra est illud Jo. p. In principio erat verbum ⁊ verbū erat apud deū ⁊c.

Respōdeo dicēduꝫ: ꝙ vt ex dictis pz. duo sunt de ratione verbi: vnde verbum est. Unuꝫ ⁊ primū est ꝙ sit representatiuū rei: ⁊ hꝫ ei cōuenit vt est similitudo vel exēplar ipsius rei cognite. Secundū est ꝙ sit productuꝫ ab aliquo itelligēte: nō eniꝫ quodcunq; representatā pōt dici verbū vt supra ostensuꝫ est. alioquin ymago herculis esset verbuꝫ eius: sed ꝓductū ab itelligēte: ⁊ hꝫ per modum itellectus: ⁊ qz aliqua ꝓcedunt ab itellectu: que nō pñt dici verbuꝫ eius alioquin cū creatura ꝓcedat a deo eā ꝓducēte per itellectuꝫ cū cōparatur ad creaturā: sicut artifex ab artificio sequeret ꝙ creatura esset verbū dei ꝓprie dictū ꝙ nullus cōcedit. Cōstat autē ꝙ ꝑmū inuenit in deo: ⁊ conuenit tā essentie q̄ cuilꝫ persone: qz tā essentia q̄ quilibet ꝑsona repñtat manifestissime se: ⁊ oīa alia: q̄cunq; pñt esse quocunq; mō. Scōz etiā ꝓtingit alicui ꝑsone diuine scilꝫ ꝓduci ab itelligēte per modū itellect⁹: ⁊ hꝫ magis

patebit infra: ⁊ ideo opꝫ dicere q̄ in deo ꝑprie inueni/
tur verbuꝫ. ¶ Aduertendū tñ q̄ ad hoc q̄ ꝑprie dica
tur de deo aliquod nomē trāslatū a creaturis ad deuꝫ
nō opꝫ: q̄ illud nomē ꝑm candē rōnēꝫ totaliter dicat
de deo ⁊ creaturis. qz nihil ꝓuenit deo ⁊ creaturis vni/
uoce: sed sufficit ad hoc q̄ illud: a quo ip̄onit nomē in/
ueniatur in deo excludēdo illud qō bꝫ imperfectionis
ex hoc qō est in creaturis: sicut scīa est illud quo aliqs
bꝫ certitudinē vel certam cognitionē de re aliqua. hoc
enīꝫ pertinet ad scīam vt scia est: sed q̄ sit q̄daꝫ quali-
tas informans alterū ⁊ differrēs ab eo realr: ⁊ qō sit ꝑ
pter aliqd sicut ꝑpter finē cōuenit sibi inquātum crea
tura est ex hoc q̄ principium operādi in creaturis dif
fert ab operatiōe rerū: ⁊ ꝑpter hoc scīa creata bꝫ finēꝫ
diuersum a se. s. ꝑpter cognitionē expressam: ⁊ q̄ eā elici/
at vt quēdā actuꝫ ab ipso ꝓcedentē: qz ad perfectā co/
gnitionē ab imꝑfecta ꝓcedimus. Jn deo aūt ꝛuenitur
ꝓductū ab itelligēte etiā per modū itellectus q̄ ē ma
nifeste representatiū oīum: sed nō ꝛuenitur aliqs finis
ex ipsum gratia cuius sit: nec etiā est cā vel p̄ncipiū eli/
ciendi expressaꝫ cognitionē. Luꝫ in deo nulla cognitio
sit que nō sit expressa nec sit nisi vna: que est eēntia di/
uina ⁊ multa alia sunt in vbo que ei cōuenire nō pos/
sunt ꝑpter nostrā imꝑfectionē itelligendo que verbo
diuino conuenire non possunt: vnde in deo inuenitur
ꝑprie verbū: sed nō eiusdeꝫ rōnis cum nostro: nisi ꝑm
quāndaꝫ analogiaꝫ. ¶ Ad p̄mū ergo dōm q̄ argumen
tuꝫ nō ꝛcludit gn aliqui persone conueniat ꝑprie q̄ sit
verbū: sed bene ꝓbat q̄ verbū in diuinis nō est ꝑpter
aliquā necessitatē itelligētis: qz nec hoc est de rōne ei⁹
nisi inquātuꝫ creatū est: sed ꝑpter nātālē emanationem
vnde posito ꝑ impossibili q̄ nulla esset emanatio in di/
uinis adhuc deus ita ꝑfecte itelliget tunc sicut ⁊ nunc.
¶ Ad scōm dōm: q̄ nō est de rōne verbi vt verbū est
q̄ eliciat actuꝫ itelligēdi expressum. Sed hoc sibi con
uenit iquantū nostrū est vel angelicū qui proficimus
in itelligēdo: ⁊ in q̄bus intelligere expressuꝫ re differt
a verbo: sed in deo inest verbum non ꝓpter necessi/
tatem itelligentis in verbo: nec differēs ab ipso intelli/
gere: sed ꝑpter naturaleꝫ emanationē sufficit ad rōnē
verbi vt sit representatiū vt in eo videant̄ que intelli/
gantur expresse: ⁊ q̄ ꝓcedit ab itelligente per modū
intellectus: vnde non exigitur vt intelligatur: vt prin/
cipiuꝫ elicitiuuꝫ cognitionis expresse. ¶ Ad tertium
dicendū: q̄ illud verbū verus est de verbo nostro: qz
in vniuersali est ꝓcessus a cōfusa cognitiōe ad expres/
sam: in deo vero q̄ est vl̄r perfectus non potens perfici
de nouo nō p̄cedit cognitio cōfusa expressam: vñ nul/
la cognitio in itellectu ante cognitionē que est in vbo
posset videri alicui q̄ deberet adhuc dici qō cognitio
qua pater cognoscit res in se precedit nātl̄r cognitioneꝫ
qua cognoscit res in verbo suo: sed cū nō sit nisi vnum
cognoscere in deo nec sit etiaꝫ ordo prioris ⁊ posterio
ris lꝫ sit ibi ordo naturalis originis: ideo prima solutio
melioꝛ est. Articulus. II.

D secunduꝫ sic ꝓcedit. Ui/
detur q̄ verbū
sit idem qō ydea: qz verbuꝫ est ideꝫ q̄
ratio itelligibilis manifestatiua rei: lꝫ
hoc totuꝫ ꝓuenit ydee vt ydea est. ergo
videtur q̄ verbū sit totalr idē q̄ ydea
¶ ℙ. Ydea ꝓparatur forme artificia/
li existēti in mēte artificis: sed verbuꝫ patris est ars pa
tris plena omniū rationū viuentiū. ergo ⁊c.

Contra Ydea est essentialis ⁊ cōuenit cuilꝫ per/
sone ⁊ ipsi essentie: sed verbuꝫ est perso/
nale nec cōuenit nisi vni persone vt ifra patebit. ergo
nō est idem q̄ ydea.

Respondeo dōm: q̄ rō itelligibilis verbuꝫ ⁊
ydea dr̄nt. qz ratio intelligibilis
dr̄ ex hoc q̄ rē itelligenti representat siue sit ꝓductuꝫ
siue nō: ⁊ siue sit principiuꝫ ꝓducēdi illud: cui est ratio
siue nō: ydea vero ꝑprie accepta addit super rōneꝫ in/
telligibilē q̄ sit principiū ꝓductiuū positiuū eius cui⁹
est ydea: vnde solius qui habꝫ cognitioneꝫ practicā est
habere ꝑprie ydeā: q̄ autē sit ꝓducta vel nō: nō est de
rōne ydee sicut nec de rōne rōnis itelligibilis: verbuꝫ
autē in sua ratiōe icludit q̄ sit nō representatiū
rei in
quo cōuenit cū rōne itelligibili ⁊ cū ydea. Jtem de rōe
verbi est qō sit ꝓductuꝫ ab itelligente per modū intel
lectus ex hoc addit verbuꝫ super rationem ydee ⁊ rō/
nis itelligibilis: qz neutruꝫ eoꝝ in sua rōne q̄ sit ꝓdu/
ctum icludit. Sed nō est de ratione eius q̄ sit princi
pium productuꝫ rei representate per ipsuꝫ: vel qō non
sit principium alioquin esset verbum in scientys spe//
culatiuis: ⁊ in hoc differt ab ydea: ⁊ conuenit cum ra/
tione intelligibili: sic ergo patet q̄ verbum includit in
sua ratione productum q̄ non includit ydea. ecōuerso
vero ydea ꝓprie dicta includit in sua ratione esse ꝑn
cipium ꝓductiuuꝫ ꝓductum representate rei per ipaꝫ
q̄ nō includit verbum: vnde non est totaliter idem q̄
ydea nisi eo modo: quo dicimus idem re personā ⁊ eēn
tiam. ¶ Ad primuꝫ in oppositum dicēduꝫ: q̄ sicut di/
ctum est aliquid addit super rationem intelligibilem
ydea: q̄ nō addit verbum: scilꝫ esse principium produ/
ctiuum rei representate per ipsum: vnde licꝫ cōueniāt
in hoc q̄ est esse rationeꝫ intelligibilē: nō tamen sunt
totaliter idem: imo est falsa cōsequentis. ¶ Ad scōm
dicēduꝫ: q̄ lꝫ de rōne verbi nō sit ꝓductiuū principiū
tñ sibi hoc nō repugnat: alioquin in scientys practicis
nō esset verbum: vnde ars ita accipitur ꝓ verbo ope
ratio ⁊ ars sic accepta addit supra rationeꝫ ydee eē ꝑ/
ductum sicut ⁊ sapiētia genita: vnde ⁊ talis ars ⁊ ydea
nō sunt totaliter idem. Articulus. III.

D tertium sic ꝓceditur. Ui/
detur q̄ verbum
sit essentiale nō personale: quia q̄ dici/
tur est verbum: sed omnes persone di/
cuntur: ergo verbum est cōmune toti
trinitati: tale autem non est personale.
ergo verbum nō est personale. ¶ Pre
terea dicere non est personale cum quelibet persona:
vt videt̄ dicat se: alioqnin non intelligeret se: vt vide/
tur. ergo verbum non est personale cum sit verbum il
lud quod dicitur. ¶ Preterea omne personale passuꝫ
dictum saltem ꝑm q̄ cōuenit filio ⁊ spiritui sancto di/
cit terminuꝫ alicuius ꝓductionis distinguentis realr
ꝓductum a ꝓducente: sed verbuꝫ nō dicit terminum
talis operationis que distinguit personaꝫ operantem
a termīo opatiōis: qz vbū est termin⁹ dicēdi q̄ est opō

in qua

in qua nō distinguit dicēs a dicto alioquin pater non diceret se. ergo verbū nō est personale. ¶ Ꝑ. ad rōnes verbi non requritur nisi q̄ sit repsentatiuū rei: z q̄ procedat ab aliquo itelligēte: sed ꝑm q̄ est repzesentatiū rei nō cōuenit sibi q̄ sit personale: qz hoc est cōe cuilibet persone z essentie: nec ét ex hoc q̄ procedat: qz aliquid itelligitur in deo vt ꝓcedens: q̄ est essentiale z nō personale vt itelligere z velle z vlr oīs operatio. ergo nō opz ponere verbū esse personale. ¶ Ꝑ. amoz est essentiale z personale. ergo z verbum silr cuz vtrūq̄ intelligatur vt ꝓcedens.

De rōne vbi duo sunt.

Contra verbuz est aliquid ꝓductuz: sed in diuinis esse ꝓductuz est personale. ergo verbum est personale.

Respōdeo dōm: q̄ sicut ex dictis pz de ratione verbi sūt duo. Unū qō sit repzesentatiuū rei: z cuz hoc q̄ sit ꝓductuz ab aliquo itelligente. ¶ Primuz autē boz est cōe toti trinitati: z est cēntiale: sicut z ydea: z ideo si aliquis vellet vti nomīe verbi largo modo pro omni eo qō repzesentat rez manifeste itelligēti: nō est dubiuz quin verbū esset essentiale: z ideo inuenitur ffr Tho. posuisse q̄ pōt esse z essentiale z personale extēdēdo nomen vbi. Sed si accipiam⁹ nō soluz q̄ sit repzesentatiū rei: sed etiaz q̄ sit ꝓductū ab aliquo itelligēte z per moduz itellectus sic opz dicere de necessitate q̄ sit personale: qz ꝓduci soli persone cōuenit in diuinis qz essentia non ꝓducitur: z sic dico q̄ accipiēdo verbū ꝓprie in diuinis est solū personale z ideo etiā frater Tho. alibi posuit: q̄ qz subiecto aliq̄ q̄ est de rōne alicuius nō est iam ꝓpria acceptio eius q̄ sit verbū ꝓprie accipiatur cum solum personale sic dico q̄ est personale soluz. ¶ Ad primuz ergo in oppositum dicēdū: q̄ sicut ex dictis patz aliquid dicitur dupliciter dici. Uno modo: qz verbo repzesentatur: z sic nō oz q̄ illud quod dicit̄ sit verbuz ergo est res in verbo repzesentata: z sic tam oībus personis q̄ essentie: z etiaz creaturis cōuenit dici. Alio modo cōuenit alicui dici qz actu dicendi ꝓducit̄: z sic dici ꝓprie conuenit soli verbo vñ sic i diuinis nō nisi persone ꝛuenit: sicut z ꝓduci vnde est personale. ¶ Ad secūduz dicēduz q̄ si accipiatur dicere ꝓprie sic est personale: qz idem est q̄ ꝓducere verbuz: q̄ soli patri cōuenit. Si autez accipiatur dicere pro itelligere in verbo: sic est cōe omnib⁹ personis nec est personale: z ideo cum verbū respiciat dicere. Primo modo dictuz dicere opz q̄ sit personale sicut z illud dicere. ¶ Ad tertiuz dicēdum q̄ dicere est actio verbi ꝓducta distinguens realiter terminuz ad quē dicere terminatur. s. ipsum verbū ab ipso dicēte. Et quādo dicitur q̄ nō: qz pater dicit seipsum: z sic nō distinguit̄ dicēs a dicto: dico q̄ accipiēdo dicere ꝓ ꝓducere verbum pater nō dicit se: sicut nec ꝓducit se: Sed si accipiatur pro repzesentāte se i verbo: sic pater dicit se. ¶ Ad quartuz dicēduz q̄ dupliciter potest intelligi aliquid esse procedēs vel per modum quo operatio ꝓcedit ab operante: z talis ꝓcessus est in deo soluz per moduz intelligēdi: vel per modum quo ꝓducens per operationē ꝓcedit a ꝓducente z tale ꝓcedens in diuinis realiter distinguit̄ ab eo a quo procedit z est personale: verbuz aūt nō ꝓcedit vt operatio sed vt ꝓductū per operationem: z ideo est personale. ¶ Ad quintum dicēduz q̄ nō est simile de verbo z de amoze: qz amoz potest accipi per operationem que procedit in diuinis soluz per moduz intelligēdi: z vt productuz per operationem amādi siue spirādi: vnde potest esse eēntiale z ꝑsonale: nō autē est sic de vbo. Arti. IIII.

Dquartum sic proceditur. Uidetur q̄ verbuz nō cōueniat soli filio: qz sicut filius est ꝓductus ab aliquo itelligente: ita z ꝑsōs scūs: z sicut filius oīa manifestē repsentat: ita z spūs scūs: aliogn essz impfectioz filio: nec enim ꝛueniret rō ydee Luz ergo ita duo soluz sint de ratione verbi: videtur q̄ verbuz nō soluz filio conueniat: sed etiaz spūi sancto. ¶ Si dicatur q̄ in hoc differt: qz verbum ꝓcedit per moduz itellectus ab itelligēte. spūs autez scūs: z si ꝓcedat ab itelligēte: nō tamē per moduz itellus. ¶ Cōtra iste modus ꝓcedēdi q̄ cōuenit filio z nō spūi sācto aut est qz principiū elicitiū alicuius ꝓducēdi filiuz est essentia diuina ꝑm q̄ itellectus z nō ꝑm q̄ volūtas z econuerso principiuz ꝓducendi spiritus sancti est essentia diuina ꝑm q̄ voluntas z non ꝑm q̄ intellectus aut q̄ filius ꝓcedit ab vno. spūs autem sanctus a duobus: aut ꝑ est exparte ꝓductionis quia. s. filius ꝓcedit per moduz nature: z per cōsequēs per quandam necessitatez nālis mutabilitatis: spiritus sanctus autem ꝓcedit per modum voluntatis quasi libere. ¶ Primo modo nō potest dici q̄ ista est ratio ꝓducendi in ꝓducēte q̄ ꝓductum accipit̄ a ꝓducente vel idem specie sicut in creaturis vel idez numero: sicut in diuinis: sed filiꝰ accipit a patre diuinam essentiaz nō soluz ꝑm rationez qua est intellectus quidaz: sed etiaz ꝑm rationem qua est voluntas: quia eque bene conuenit ꝓut est in patre z spiritu sancto z econuerso spūs sanctus accipit a patre z filio diuinaz essentiam nō soluz ꝑm rationez qua est voluntas: sed etiaz ꝑm rationez qua est intellectus quia essentie diuine ꝓut est in spū sancto: ita bene conuenit ratio itellectus: sicut ei cōuenit ꝓout est in patre vel filio nec ratione secūda: quia nō est de ratione verbi procedere ab vno solo: quia sicut supra dictum est. verbum producitur in nobis tam a lumine intellectꝰ agentis: q̄ a specie: z etiam a voluntate. Considerandū enim ꝑm beatuz August. quia voluntas: vnde vt videtur magis conuenire verbum illi qui procedit a pluribus q̄ illi q̄ ꝓcedit ab vno solum: nec ratione tertia: z eque naturaliter z naturali necessitate procedit spiritꝰ sanctus a patre z a filio: sicut filius a solo patre: nec potest poni differētia ista: quia vna necessitatuz fit cum coactione z alia sine coactione: quia in deo nulla coactio cadit. Item non ponitur differentia inter vnam necessitatem z aliam: quia si vna est cū quadam complacentia producētis: alia nō: quia eam eque bene voluntatez sine complacētia cōcomitante actum producitur filius sicut spiritus sanctꝰ. ¶ Preterea ꝑm q̄ dicit rationez predicati in subiecto: sed oēs cōcedunt q̄ voluntas ꝑm q̄ nā est principium ꝓducendi spiritus sancti sed in substantys intellectualibus emanatio cuius principiū est natura: est emanatio verbi. ergo videtur q̄ spiritui sancto conueniat q̄ sit verbum. ¶ Preterea multi auctoꝛes grecoꝛuz inueniuntur attribuere (spiritui sancto q̄ sit vbuz. ergo rē.

Contra ꝑm Aug. in diuinis nō est vbū nisi filiꝰ.

Respōdeo dōz: q̄ accipiēdo ꝓpe vbū soli filio ꝛuenit eē vbū: lz plēs ꝺditiōes vbi iueniant̄ ꝛuenire spūi scō. ¶ Ad cuiꝰ cuiam̄ sūt q̄dā supponēda. Prio supponēdū ē q̄ filiꝰ ꝓcedit ab vno solo: spūs scūs a duobꝰ. 2° q̄ in ꝑ solū vel saltē ꝑnr differt filiꝰ z spūs scūs: qz vnꝰ. s. filiꝰ ꝓcedit ab vno. s. patre: aliꝰ vo spūs scūs ꝓcedit a duobꝰ: qz a patre z filio z suppoñ̄ ad pūs. 3°. supponēdū q̄ aliqd potest zr a duobꝰ

ꝓcedere: vel ſicut a duobus principijs agẽdi: ſicut verbum ꝓcedit in nobis: ⁊ ab intellectu agẽte: ⁊ etiaꝫ ſpecie itelligibili: ſicut quodãmodo calor reſultat in aere ex denſitate terminãte dyaphanitatem aeris ⁊ lumẽ principaliter hoc cauſante. Uel ſicut a duobus ſuppoſitis agẽtibus: ⁊ hoc dr̃ vel ſta ꝙ ambo agentia habeant diuerſas virtutes: quarũ vna determinat aliam ad determinatum effectum: ſicut quãdo cõcurrunt ad eundeꝫ effectum agens vniuerſale ⁊ particulare: ſicut ſol ⁊ ſemen aſini cõcurrunt ad generationeꝫ aſini ⁊ in talibus ratio quare cõcurrunt ad eundem effectuꝫ videtur eſſe ordo qui eſt per virtutes: per quas agũt: vel ita ꝙ ambo agant per ſimilẽ virtutẽ: ſicut eſt in creaturis ſicut ſi duo boues trahant nauẽ: vel pynaꝫ ſicut in diuinis dicit̃ ⁊ hꝰ per eandem virtutẽ ꝓducunt. ſ. ſemen ⁊ in talibus ꝛcipit̃ agentibus quãtuꝫ ad ſubſtantias intellectuales ꝙ cõcurrunt ad eundeꝫ effectũ vel ad ꝓducendum qualitercũq; aliquid videtur ꝓuenire ex quadaꝫ cõcordia. ꝛcordia autẽ ad volũtatẽ ptinet ¶ Ulterius ſciẽduꝫ ꝙ vltimuꝫ ad quod terminatur emanatio nãe itellectualis infra naturã itellectualem exiſtẽs pertinet ad volũtatem ſicut eſt amor: ſi enim in nobis ꝓpter nr̃aꝫ imperfectionẽ itelligẽdo p̃cedat aliquis amor formationẽ vbi ꝙ gdeꝫ amor ſequitur itelligere cõfuſum nihilominus tñ formato aliquo formato ſequitur aliquis amor: quo aliter cõplacet in notitia rei expreſſe ſine ipſa rei nota. ¶ Dico autẽ infra naturã intellectualẽ: qr illud ad quod termĩatur emanatio itelligibilis: ſicut ad terminuꝫ extrinſecũ nõ eſt verbuꝫ vel amor: ſicut ſupremuꝫ ꝙ quis facit ſeu ꝓducit per itellectuꝫ ⁊ volũtatẽ nõ eſt verbũ ẽt vel amor niſi ꝓprie. ¶ Ulterius ſciẽduꝫ ꝙ qr in deo nõ eſt ꝓceſſus ab itelligere cõfuſo ad expreſſuꝫ: quoniam nõ eſt ita vnũ itelligere nõ poteſt eſſe amor qui ſequatur intelligere confuſum ⁊ p̃cedat ꝓductionẽ verbi: ſed ſoluꝫ eſt ibi amor a verbo ꝓcedẽs: ſi amor accipiatur ita perſona ẽ ꝼꝫ ꝙ diſtinguitur a verbo. ¶ Dis ergo premiſſis dico ꝙ cũ verbo repugnet eẽ vltimuꝫ ad aliqd ꝙ terminatur emanatio nature itellectualis intra: qr hoc pertinet ad emanationeꝫ. Itez cum ratio ꝓducẽdi verbuꝫ nõ ſit cõcordia vel aliquid pertinens ad voluntatẽ ſaltem in deo: ſed intellectus vt itellectus: eſſentie aũt diuine ꝓut exiſtit in pr̃e ſoluꝫ nõ cõuenit cõcordia: ſed magis reſpectu itellectus ⁊ nãe: ſpũs enĩ. ſ. cuꝫ ſit vltimuꝫ ad quod emanatio diuina terminatur ꝓcedit a duobus ſuppoſitis agẽtibus in quibus cõuenit cõcurrere ad oẽ ꝓducendum per quãdaꝫ amborũ cõcordiã: ideo dico ꝙ ſpũi ſancto ex hoc ꝙ eſt vltimũ in emanatione diuina: ⁊ ꝓcedit a duobus ſuppoſitis agẽtibus repugnat ꝙ ſit verbũ ⁊ conuenit ꝙ ſit amor perſonalis ꝛuenit ꝙ ſolus filius eſt verbũ ⁊ ſolus ſpiritus ſanctus eſt amor: perſonalis: amor autẽ in diuinis ⁊ perſonaliter ⁊ eſſentialiter dr̃: nõ ſic autẽ verbuꝫ vt predictuꝫ eſt. ¶ Ad primũ ergo dicendũ ꝙ ly ſpũs ſanctus ꝓcedat ab itelligẽte: ⁊ ꝙ ſit repñtatiu̅ oĩuꝫ: nõ tamẽ conuenit ſibi ꝙ ſit verbuꝫ: tum qr vltimuꝫ eſt in emanatione itellectuali ꝙ repugnat verbo: vt dictuꝫ eſt: tum qr nõ ꝓcedit per moduꝫ intellectus: ⁊ ℔ qr ꝓcedit a duobus ſuppoſitis agẽtibus: quoꝛ cõcurſus ad vnuꝫ vr̃ eſſe quedã cõcordia qõ pertinet ad volũtatẽ ꝙ arguit̃ cõtra hoc ꝙ nõ repugnat verbo ꝓcedere a duobus dato ꝙ ſi itelligatur hoc de duobus principijs agẽdi verus eſt ꝯtũ ad verbuꝫ creatũ ly diuino repugnet: ſed ſi itelligatur hoc de duobus ſuppoſitis agẽtibus nõ ſibi inuicez ordinatis. dico ꝙ falſum eſt: qr verbo taꝫ creato ꝙ̃ screato repugnat ꝓcedere a duob⁹ ſup. poſitis equaliter agẽtibus: quorũ cõcurſus eſt quedaꝫ cõcordia que pertinet ad volũtatẽ: etiã nõ ad intellectuꝫ. ¶ Ad ſcõm dicenduꝫ ꝙ vtriuſq; emanationis principiũ eſt natura. naꝫ ex naturali ꝓprietate eẽntie diuine ſunt in eo tales emanationes: ſed eſt taꝫ itellectus ꝙ̃ volũtas que ſunt nature quedã: nõ ſequitur ꝙ ſi natura ſit principiũ ꝓducẽdi ſpũm ſcm̃ ꝙ hoc nõ ſit volũtas ⁊ per moduꝫ volũtatis vnde dõm ad formaꝫ argumẽti: ꝙ non oẽ ꝙ naturaliꝫ procedit vel cuius ꝓncipiuꝫ eſt natura in nã itellectuali eſt verbuꝫ: qr nõ ſoluꝫ eſt natura itellectualis: ſed etiam natura volitiua. ¶ Ad tertiuꝫ dõꝫ ꝙ greci largo modo vtuntur nomine verbi.

Articulus. V.

D quintum ſic ꝓcedit. Uidetur ꝙ vbuꝫ nõ dicat relationẽ ad creaturaꝫ: qr verbum habꝫ ꝙ ſit verbuꝫ ab eterno: ſed nulla reꝛo eſt dei ad creaturaꝫ ab eterno: vt videtur. ergo ⁊c. ¶ ꝓ. vnũ vni opponitur relatiue. ergo vnũ ad vnuꝫ refertur. Luꝫ ergo verbũ referrat̃ ad ꝑm directe nõ poterit referri ad aliquid aliud. ergo nõ dicit reꝛonem ad creaturaꝫ. ¶ ꝓ. Illud qõ dicit relatioꝫ ad creaturaꝫ eſt cõe toti trinitati. verbũ autẽ eſt perſonale: vt ſupra dictuꝫ eſt. ergo nõ dicit relationeꝫ ad creaturam. ¶ ꝓ. ſoli filio cõuenit eſſe verbũ vt ſupra dictuꝫ eſt: ſꝫ filius nõ dicit relatiões ad creaturas. ergo nec verbũ.

Contra ſupra frequẽter dcm̃ eſt ꝙ de ratiõe verbi eſt ꝙ ſit repreſentatiu̅. ergo verbũ importat reꝛonẽ ad eſſe illud quod repreſentatur in ipſo: ſed cõſtat ꝙ creatura nõ ſoluꝫ ens actu: ſed etiã poſſibilis creatura repñtatur in verbo. ergo verbuꝫ dicit relationẽ ad creaturã etiã poſſibileꝫ. ¶ ꝓ. verbuꝫ includit quicquid eſt de rõne ydee: excepto ꝙ nõ icludit ꝙ ſit principiuꝫ ꝓductiuũ eius ꝙ repñtatur per ipm. Et addit eſſe ꝓductuꝫ: ſed ydea dicit relationẽ ad creaturam ex hoc ꝙ eſt eius exemplar ſiue repreſentatiu̅ in quo cõuenit cuꝫ verbo. ergo verbuꝫ dicit relationem ad creaturam.

Reſpondeo dicẽduꝫ ꝙ iſta queſtio non querit vtruꝫ verbũ ſit relatio ad creaturam: quia nihil eſt in deo ꝙ ſit relatio ad creaturaꝫ: ly in eo ſit aliquid ſuper qõ fundatur relatio ꝼꝫ ratiõeꝫ ad creaturaꝫ: vnde iſta queſtio querit vtrũ verbuꝫ importet relationeꝫ ad creaturaꝫ ſicut fundamentũ proxime relationis: ſicut agens ⁊ ſciẽtia importat relationem ad patiens ⁊ ad ſcibile. Cum tamẽ nec actio nec ſciẽtia ſint relationes. ⁊ ideo dico ꝙ oportet de neceſſitate ponere ꝙ verbuꝫ ex ſua ratione importet relationem quãdaꝫ ꝼm rõnem ad cõmuneꝫ creaturaꝫ qualitercũq; poſſibilẽ. In deo eniꝫ relatio ad creaturã eſſe nõ põt ꝼm reꝛ ſed ꝼm rationẽ: ⁊ hoc manifeſtuꝫ eſt ex premiſſis. vt eniꝫ ſupra frequẽter dictũ eſt de ratione verbi vt verbuꝫ eſt ſunt duo. ſ. ꝙ ſit repſentatiu̅ alicuius rei ſcõꝫ ꝙ ſit ꝓductum ab intelligẽte ⁊ per moduꝫ intellect⁹: ⁊ ideo verbum ex eo ꝙ verbũ eſt importat duplicẽ reꝛonẽ vnaꝫ ad ꝓducentẽ ꝼm quã ꝓductum ad ꝓducentem refertur: aliam ad repreſentata per ipſam ꝼm quam forma aliquid repreſentans ſicut eſt ydea vel exemplar refertur ad ſignificata repreſentata per ipſam. ita ꝙ prima relatio verbi diuini eſt ꝼm rem alia ꝼm rationem. Cum ergo in verbo diuino repreſentãtur non ſolum ea que ſunt in deo realiter: ſed etiaꝫ alia oĩa quecũq; ab ipſo ſunt vel eſſe poſſunt ⁊ ta

lia que

lia que ab ipso sunt vel esse possunt sunt creature actu existētes vel possibiles ⁊ ideo dico q verbū vt vbuz ē importat relōez ad creaturā. Dico autez vt verbū est qz nō soluz illud qđ est verbū importat relationez ad creaturā: q cōstat cum sit creator ⁊ deus: sed etiam ex ratione qua verbuz est hoc importat: vt ostensum est. ¶ Aduertenduz tamē q quādo dicit̄ verbuz importare relationē ad creaturā: q hoc nō est fm q creatura est: qz illud quod refertur ad creaturam vel vt melius dicam ad quod creatura referr̄ fz q creatura nō est creator: sed fm q representabilis est sic est illud ad quod refertur representans fz q representans ⁊c. ¶ Ad primum ergo dicendum: q creatura non refertur ad deum ab eterno relatione realī: nec ex parte rei qz in deo est nulla relatio realis ad creaturaz: nec ex pte creature: qz creatura nō fuit ab eterno in rerū natura: nihil tamen ꝓhibet creaturaz referri ab eterno ad deum relatione rōnis ex vtraq; parte. Constat eniz q ydea cōuenit deo ab eterno: ⁊ ydea importat relatōez ad creaturaz. ¶ Ad scōz dōm: q vnū refertur ad vnū fm eandē rōnem tamē nihil ꝓhibet vnum referri ad plura fm diuersas rōnes. Et sic est hic nā verbū fz q est ꝓductuz importat relationē ad patrem ꝓducentē fm vero q representatuz refertur ad ea que representant que sunt nō solum ea que in deo sunt realiter: sed que a deo sunt sicut creature. ¶ Ad tertiū dōm q· dato q· illud qđ dicit directe relatōez ad creaturā sit cōe toti trinitati: tamē illud cōe potest cōiungi alicui ꝑsone rōne cuius totū cōiunctū stat pro ꝑsonali: sicut sapientia genita sapia gdē cōe est toti trinitati: fz sapiētia genita est ꝑsonalis. Et sic est hic nā representatuz est cōe toti trinitati rōne cuius verbuz importat relationē ad creationē: sed cōiunctuz huic q est ꝓductuz stat ꝑ ꝑsonali: vnde representatuz ꝓductū stat pro ꝑsonali: ꝫ autē est q dicit verbū. ¶ Ad quartū dōm: q· fz solus filius sit verbū: tamē filius nō includit in sua rōne q· sit representatū saltem per moduz verbi: rōne cui⁹ verbum refertur ad creaturaz: ⁊ ideo argumētuz nō sequitur. ¶ Argumēta aūt in opm̄ bñ ꝓbāt. Artī. VI.

Dsertum sic ꝓceditur. Uidetur q· pater non eodem verbo dicat se ⁊ creaturā: quia nō mīn⁹ distat de⁹ a creatura q̄ vna creatura ab alia: sed pluribus creaturis nō respondet vna ydea: fz plures: g̈ multo mīn⁹ deo ⁊ creatur̄ poterit rñdere vnū verbū. ergo aliō est verbū quo dicit̄ deus ⁊ aliud quo dicitur creatura. cū ergo pater sit deus nō eodem verbo dicit se ⁊ creaturā. ¶ Preterea si creature dicerentur verbo diuino: sicut creaturarū sunt plures ydee in deo: ita essent ⁊ plura verba: sed h̄ esse nō potest: qz in deo nō est nisi vnicuz verbū. ergo creature nō dñr verbo diuino: sed pater dicit se verbo diuio. ergo pater nō eodem verbo dicit se ⁊ creaturam. ¶ P. deus pater ⁊ verbū suuz ⁊ creatura videnť se habere vt intellectus noster ⁊ verbū nostrū ⁊ artificiata quoz intellect⁹ noster est cā: sed nō est idem verbū quo dicimus intellectuz nostrū: seu mentē nostrā: ⁊ quo dicimus artificiata. ergo similr etiaz idem verbum quo deus pater dicit se ⁊ creaturam.

Contrarium dicit Augu. ¶ Respōdeo dicenduz: q idem est dicere verbo q manifeste representare aliquid in verbo vel sibi vel alij: representare autem cōuenit ⁊ verbo ⁊ ꝓducenti verbū. verbū quidez formaliter representat: sed ꝓducens verbū effectiue representat inquantuz ꝓducit verbū q· representat formaliter vel quasi effectiue qz in diuinis nō regritur ꝓprie noīuz effectus. sic ergo quādo querit̄ vtrū pater eodez verbo dicat se ⁊ creaturaz idem est ac si quereret̄ vtruz pater representat se ⁊ creaturā vno verbo a se ꝓducto: ita ſ. q· illud verbuz vnum existēs q· ipse ꝓducit tam ipm q̄ creaturā formaliter manifestet siue representet: ⁊ tunc dico q· sic. Et ex hoc patz ex actualitate scientie patris ⁊ ex perfectione verbi sui. Ex actualitate scientie patris sic: qz q̄cunq; sunt simul: vel possunt esse siue diuina siue creata pater simul actu ⁊ vna cognitione cognoscit. non. n. succedit intellectus intellectioni in deo: qz semp oīa actu cognoscit: sed illa que simul actu ⁊ vna cognitiōe cognoscūtur in vno verbo itelliguntur. ergo oīa q̄cunq; sunt vel esse possunt siue diuia siue creata in verbo dci patris simul itelligunť vna cognitione. Cum ergo illa que intelliguntur in aliquo verbo: siue que per ipz manifestanť siue representanť necesse ē dicere q· pater in vnico suo verbo q̄ ꝓducit ⁊ se ⁊ oīa alia: ⁊ per cōsequēs creaturas dicat siue representet q̄si effectiue nō gdem efficiendo vel ꝓducēdo rem representataz sed ꝓducendo verbū formaliter representans. Et hoc patz ex perfectione verbi patris: qz vnaquaq; persona habz tantā perfectionē quantā alia: imo ēt diuina q̄lz persona ita pfecta est sicut oīa. Ex hoc sic arguitur. vbū perfectum est patris: sicut ipse pater ⁊ scientia eius: sed sciētia patris vna existens ad oīa scienda se extēdit. g̈ ⁊ vnicuz verbū diuinū ad oīa representāda tam diuina q̄ creata se extendit: alioquin nō ita esset perfectū: sicut scientia patris. cum ergo illa que pater verbo suo dicit que in verbo representanť vt dictum est: necesse est dicere q· pater vnico verbo suo se ⁊ oēs creaturas qualitercūq; possibiles dicat. ¶ Ad primuz ergo dōz: q· lz deus ⁊ creatura magis abinuicē ꝓpetate nāe differant q̄ due nāe: nō tamē fm rōnem exēplaris ⁊ exēplati: sicut homo lz magis cōueniat cum asino quam cū ymagine sua fm ꝓprietatē nāe: magis tamē conuenit cuz ymagine fm rōnē exēplaris ⁊ exēplati: ⁊ propter hoc vnum verbū potest respōdere deo ⁊ creature ⁊ vnuz representatiuū. ¶ Ad scōm dōm: q· nō est sile de ydea ⁊ de verbo quantū ad vnitatē ⁊ pluralitatez: qz pluralitas vel vnitas ydee dicitur quantū ad rōnez imutabilitatis rei representate per ipsam. Et ideo manente vna re representāte pñt esse plures ydee ꝓp diuersas rōes imutabilitatl ciusdē rei repñtātis a diuersis imutabilib⁹: sed vnitas verbi attendit̄ fm vnitatē rei representātis: ideo existēte vna representatione oz verbuz esse vnum: ⁊ ideo lz diuersis creaturis respondeant diuerse ydee ꝓpter diuersas imutabilitates: tñ nō opz q· eis respondeāt plura verba ꝓpter vnitatem rei representātis. ¶ Ad tertiuz dōm: q· lz quantuz ad aliquid sit simile de patre ⁊ verbo suo ⁊ creatura: ⁊ intellectu nostro ⁊ verbo nostro ⁊ artificialibus: tamen quantū ad hoc est dissimile q· ꝓpter imperfectionem suā verbuz vnum existēs nō pōt representare oīa que in nostra sciētia cōtinētur: sicut verbum patris vnum existēs representat oīa que cōtinētur in scia patris. Et ideo lz vbum nostruz nō possit representare vnum existens intellectū a quo ꝓcedūt ⁊ ipsa artificiata: non tñ sequitur q· n verbuz patris possit representare vnū existens ⁊ patrez a quo ꝓcedit: ⁊ ipsas creaturas.

¶ Explicīunt qōnes de verbo Magistri Deuei ordinis ꝓdicatoꝝ sūme diligētia castigate.

¶ Tractatus Veruei de eternitate mundi.

D sciẽdũ

Utruz mũdus potuerit esse ab eterno vel nõ: querenda sunt hic sex per ordinem. Primo vtz facere z cõseruare sit idez: z silr vtruz fieri z cõseruari: qz idez est de vtrisqz. Scõo vtz ei qõ est ab eterno z necessario repugnet esse ab alio effectiue. Tertio vtruz ei qõ est per se necesse esse z precipue ab eterno repugnet esse ab alio effectiue. Quarto vtruz ei qõ formaliter per se necesse est esse repugnet esse effectiue ab alio. Quinto vtrũ de mente pẽi fuerit qd illa que posuit eterna z necessario esse sint effectiue ab alio. Sexto vtrum creatura potuerit esse ab eterno. Qõ. 1.

D primum

sic ꝓceditur: et arguitur primo qd fieri z cõseruari nõ sint idem: z per cõsequens nec facere z conseruare: qz illa quorũ vnum est in instanti indiuisibili z aliud in cõtinua permanentia quantũ ad illa que mẽsurãtur tempore nõ sunt idez: sed facere z fieri cõsistũt in istanti indiuisibili: cõseruari z cõseruare sunt in cõtiã permanentia ẽt successiua qz̃tuz ad res tẽporales: ergo fieri z conseruari nõ sunt idẽ: nec per cõsequẽs facere z cõseruare. ¶ Preterea. fieri est respectu faciẽdi z nõ facti: sed cõseruari est solũ respectu facti. ergo ꝛc. Maior patet: qz factuz vt videt est terminus ipsius fieri: vnde fieri est ante factũ z respicit faciendũ. Minor sic declarat: qz nihil cõseruatur nisi iaz existẽs. tale autẽ in his que fiunt est ipsuz factũ z nõ faciẽduz: ergo ꝛc. ¶ ꝑ. actiones pertinẽtes ad diuersa agentia sunt diuerse: sz conseruare z facere sunt hꝺ: quoz vnuz pertinet ad agens particulare: z aliud ad agens vle. ergo ꝛc. ¶ ꝑ. quecũ qz sunt vnũ z idez habito vno habetur z reliquũ. Sed ſm Aug. de imortalitate aie creatura in hoc qd facta ẽ nõ accipit nã seipsa esse cõtentã: cum tñ creaturaz esse factã pertineat ad perfectionẽ: sed esse ꝓtẽtaz pertinet ad cõseruationẽ. ergo factio z cõseruatio nõ sunt idez. ¶ ꝑ. In Heñ. dr qd deus die 7°. requieuit ob operãdo siue faciẽdo. nõ autẽ a cõseruãdo. ergo etiã ipsi deo nõ est idem facere z cõseruare. ¶ ꝑ. ꝓmo nunc siue tẽporis siue cui mũdus creabat: sed tunc nõ cõseruabatur igitur nõ est idẽ creare z cõseruare: nec per cõsequens facere z cõseruare. ¶ ꝑ. Creatura semper cõseruatur nõ tñ pot dici qd semper fiat: qz esse rerum permanentium nõ est in fieri. ergo ꝛc.

In contrarium

est qz ille actiones q̃ sunt respectu eiusdem obiecti z ſm idez ipsius obiecti z ab eodẽ agente z ſm idẽ ꝑncipiuz formale agẽdi sunt idẽ realiter: z hec maior ꝑz: qz diuersitas actionũ vel est ex parte obiectoꝝ ſm suã rõnez formalẽ vel penes diuersa ꝑncipia formalia agibus sunt: sed facere z cõseruare sunt ab eodez agente saltẽ ad agens vle qui agit z cõseruat z ab eodez ꝑncipio formali agẽtis: qz per idẽ ꝑncipiuz formale per qõ agens facit per idẽ conseruat z respectu eiusdẽ obiecti qz idẽ est qõ fit z qõ cõseruatur z quãtum ad idem formale in ipso existẽs. g̃ factio z ꝯseruatio idẽ sunt realr.

Respondeo

hic sunt quatuor faciẽda: ꝓmo. nõ distinguẽdũ est de his que fiunt scõo de diuersis modis fiendi: tertio ostẽdenduz est qd ad rõnem ipsius fieri extẽdẽdo nomen ipsius fieri ad creationẽ sufficit habere siue recipere eẽ ab alio diuerso in numero siue hoc sit de nouo siue nõ de nouo. q̃rto quid sit de rõne ipsius conseruari.

Quantum

igitur ad primũ notãdũ est qd corũdez que dicũtur esse ab aliquo effectiue quedã sunt successiua: quoꝝ esse consistit in quadam successione partis post partez: ita qd semper de nouo vna pars succedit alteri vt motus z tẽpus: quedaz vo sunt permanẽtia: quoꝝ esse cõsistit nõ in successiua acceptione partis post partẽ: sed in permanẽtia cẽ habiti quod totum simul accipiunt.

Quantum

ad scõm sciẽdum: qd aliquid duobꝰ modis dr̃ fieri vno modo ꝑ simplicem acceptionẽ ipsius cẽ siue per quãdã simplicẽ emanationez: z sic agẽs correspõdens dr̃ facere per hoc qd absolute cõicat esse siue dat esse alꝙ diuerso in cẽntia z hoc sufficit ad fieri z facere vt infra declarabit̃. alio modo dr̃ aliquid fieri per trãsmutationẽ alicuius subi qd fit de nõ tali tale per talẽ transmutationez: sed hoc nõ pot esse nisi cũ nouitate essendi siue hoc sit ꝑ simplicem transmutationẽ siue per motuz: qz nõ oẽ qd fit in aliquo subiecto fit in eo per transmutationez subiecti: sed solũ illud qõ fit in subiecto: qõ eo ꝓiori tẽpore carebat: vnde si aer ab eterno illuminaret̃ a sole quãtuz ad easdẽ partes fieret quoddã lumen in aere. siue magis ꝓprie fieret lucidus a sole: sed nõ per trãsmutationem acris. ¶ Secũdũ primũ moduz pot aliquid fieri dici duplr. Uno modo pot aliquid dici fieri habere esse ab alio nũc ꝓmo siue de nouo: ita qd fieri addit supra esse siue super habere esse ab alio nouitatẽ essendi z ſm istũ modũ dicimus qd mũdus factus est in ꝓmo nũc tẽporis: vnde z quidã dicũt qd hoc necessario segt̃ siue regritur ad fieri substãtialiter. alio modo pot dici aliquid fieri per hoc qd recipit siue hz esse ab alio absolute siue hoc sit de nouo siue nõ: ita qd nec icludat nec excludat esse de nouo: z ſm istũ modum ſm phm oẽs creature totus. s. mũdus sunt a deo vt infra declarabit̃.

Quantum

ad tertiũ. s. qd ad rõnem ipsius fieri sufficiat habere esse ab alio absolute siue hoc sit cũ nouitate essendi siue nõ: ita qd fieri nihil dicat nisi ipsuz habere esse ab alio diuerso in cẽntia. Sciendũ qd cum cã siue effectiua siue quecũqz alia dicat̃ ad cuius esse segtur aliud facere z fieri cõsistunt circa cõicationez ipsius esse ſm qd cõicatur ab agente ipsi effectui. Cõtingit autẽ ipsum esse ꝛr cõicari. Uno modo qd sit obiectũ siue terminꝰ actionis: ita qd sit ꝓductuz per actionẽ ipsam: ita qd circũscripta actione illa illud esse nõ esset sicut generãs cõicat generato esse essentie: z esse existẽtie ipsius forme. Alio modo cõicatur ipsum esse alicui: ita qd nõ est obiectũ siue terminꝰ actionis: nec fit per istaz actionẽ: sed solum fit hꝺ sicut esse essentiale ipsius mãe cõicatur generatio per generationẽ ipsam: nõ ita qd sit ꝓductuz per actionẽ generantis vt terminꝰ vel obiectuz ipsius generatiõis: sicut est forma vel cõposituz: nã generãs nõ facit esse essentie siue essentiã ipsius mãe q̃ presupponit: sed facit qd sit hꝺ: vnde z ſm acceptionẽ mãe non dr̃ aliquid fieri vel generari: sed ſm acceptionez ipsius forme: qz mã

accipit̃

accipiť absq; hoc q; ꝓducatur: forma vero accipitur per suaz ꝓductionē aliquo modo ⁊ quantū ad suā eēn tiaz dicitur fieri:qz ⁊si nō sit obiectuz ꝓductionis ꝓ/prie:est tñ termin⁹:⁊ aliquo modo quātuz ad essentiaz suā dr̄ fieri vt ꝓductuz perfectioni q; māe nō cōuenit quādo ergo aliquid ꝓduciť ab aliquo in idētitate sub/stātie sine additione accidētis alicuius nō pōt hoc di/ci facere:nec illud fieri nisi quis multū ipꝛopꝛie vtereť eo q; est facere ⁊ eo q; est fieri:sed pōt dici cōicare suuz esse producto:qz est vni⁹ substātie simplicis in fine sim plicitatis:sicut dcus cū in eo nō sit nisi vnicū esse q; est idez producētis ⁊ ꝓducti:tale esse oīno ꝓductum esse nō potest:sed cōicatuz alioquin aliquis ꝓduceret suuz esse quo esset q; est impoſe nō solum in rebus creatis: sed etiaz in diuinis:sed tamē ⁊ si tale esse non ꝓducať tamen per generationē alicui cōicatur vt sit eius: ⁊ sic patz:q; quādo aliquis ꝓducit aliuz in idētitate substā/tie sine additione alicuius accidētis:sicut pater in diui nis ꝓducit filiuz nō potest dici:q; vnus faciat alīū sed ꝓducat:⁊ vlterius patz q; ꝑm modū cōicandi esse nō dicitur aliqd facere nec aliqd fieri:sed solū ꝑm primū cōstat aūt vt prius deductū est:q; ꝑm primum moduz cōicandi esse nō potest esse idē in substātia cōicans:et illud cui cōicatur:qz ostēsum est:q; aliquid suū esse nō ꝓducit:cōicare autez primo modo esse erat ipsuz ꝓdu cere in quo cōsistit ꝓꝛie facere ⁊ fieri:oportz igitur vt manifeste patz ex predictis:q; facere est cōicare eē al/teri diuerso in substātia. Ita q; requiratur diuersitas ī substātia inter cōicās esse ⁊ illud cui cōicatur:ita q; se/quitur hoc facit hoc.ergo cōicat sibi esse:⁊ cum sit di/uersus ab eo in substātia. Sequitur etiā ecōuerso q; si aliquid cōicat esse alicui diuerso q; facit illud siue ꝑm qd quantū ad fieri accidentū siue simpliciter quantū ad fieri substātia ꝛ. ¶ Et hoc ostēdo sic.omne q; ꝓdu cit aliud in esse ab oluto:qz de tali eē loquimur modo aut ꝓducit illud nullo pꝛesuppoſito:aut aliquo pꝛesup posito si nullo pꝛesuppoſito.ergo tota essentia talis est ꝓducta:⁊ per ꝺns esse:sed vt ꝓmisſuz est. quādo ipsuz esse absolutū per actionē nō soluz cōicatur:sed etiā ꝓ/ducitur:ita q; sit termin⁹ actionis ⁊ nō subiectū sic est facere ⁊ fieri:igitur in tali ꝓductione est facere ⁊ fieri: Si vero ꝓducatur aliquid in substātia diuersum in eē absoluto aliquo pꝛesuppoſito hoc nō est nisi trāsmutā do illud pꝛesuppositū ad aliaz formā que sit terminus actionis ⁊ per actionez ꝓducta:⁊ sic etiaz est ibi facere ⁊ fieri:⁊ sic habemus ex dictis q; facere ꝓꝛie est cōica re esse diuersa in substātia:⁊ fieri est recipere tale esse. ¶ Qz aūt ad rationē ipsius facere ⁊ fieri nō requirať nouitas essendi sic patz:qz nouitas nō addit super rece ptionē ipsi⁹ esse vbi solā negationē siue carentiā ipsius esse in tpe ⁊ duratiōe pcedēti existēte vel possibili: sed nihil negatiuū vel priuatiuuz pōt esse de rōne positiui quale est facere ⁊ fieri.ergo nouitas essendi non est de rōne ipsi⁹ fieri ⁊ facere:hoc eť patz per Aug.q; dicit q; si pes eēt in puluere ab eterno vestigiū eēt in puluere ab eterno:q; tñ ꝑz eū nullus dubitaret a calcāte esse fcm. Nec valet hoc q; dñt qdā:q; hoc vez est quātū ad fa/ctū esse nō quātū ad fieri:qz insania est aliqd dr̄e fcm esse absq; aliquo fieri:cū factū eē nihil aliud sit q̄ br̄e esse acqsitū per factionē. ¶ Qz aūt ad rōnem factiōis ꝓꝛie dicte requiriť q; faciēs ⁊ factuz sint diuersa nō quocū q; modo:sed subiecto:ita q; vnū sit extra aliud subiecto: vult expꝛesse pḣus qui dicit sunt factiones que sunt transeūtes in exteriorē māz:sed actiones sunt que manēt in agente:ex qbus oībus manifeste pōt haberi q; facere est cōicare absolutum inesse.

Quantum ad quartū.ſ.quid sit cōseruare scien dū q; cōseruare est cōicare esse cuz quadaz permanētia ⁊ cōseruari est habere ab alio cuz quadā permanētia sine iterruptiōe:qz ex hoc pz:q; cō/seruari est vel eē pmanēs vel pmanētia essendi vl ha/bere eē ab alio in eēntia diuerso cū pmanētia. Primū ⁊ scōz nō posset dici:qz cū in deo sit maxime ens ⁊ per manētia: esse diuinuz posset dici conseruari qō est absur dū:qz nihil cōseruať nisi q; depēdet ab alio in suo eē: ⁊ ideo relinquiť .ſ.q; cōseruari sit habere eē ab alio cū quadā permanētia. ¶ Dis visis ad qōnez quādo q̄riť vtrū idē sit fieri ⁊ cōseruari dōm quantū ad successiua ꝓmo q; fieri acceptū pro eo q; est hr̄e esse vel recipere esse ab alio absolute nulla determinatiōe addita.dico q; sunt re idē sola rōne dr̄ia ⁊ nō solū in successiuis: ſz etiā in permanētib⁹:ita q; vnū qōq; cui cōuenit vnum ⁊ reliquū ſz nō ecōuerso:qz cuicūq; cōpetit habere eē ab alio cū quadaz permanētia ipsi⁹ esse habiti cōuenit esse ab alio:nō tamē cuicūq; cōuenit esse ab alio cēue/nit esse ab alio cū quadā permanentia habiti esse sicut qñ esse hr̄ de nouo in aliquo primo instāti in illo instā ti ſz eē habeať ab alio:nō tū in illo istanti pōt dici hr̄e permanētiā ab alio:cū fieri sit habere esse ab alio siue de nouo illud habeať siue nō:ita q; ipsi fieri nō intelli gitur ipsuz esse prehabitū:imo vt termin⁹ eius:ſz sit sil' duratione:in qbusdā vero cōseruatio vere respicit ipz esse quasi prehabitū ⁊ presupponit fieri ꝑz q; ab eo dif fert ratiōe:qz cōseruatio nihil aliud est q̄: fieri siue in/fluxus cōtinuatus siue nō iterruptus. Ideo dico q; cū habere esse ab alio q; est ipsuz fieri iēt si sit de nouo nō sit aliud q̄ esse ab alio habere q; nō interrūpitur q; p/tinet ad conseruationē:licz quodlibz eoꝝ implicet q̄s/dam cōditiones ratiōe quaruz nō opz: q; cui cōuenit vnuz cōueniat reliquū:ideo cōseruari ⁊ fieri re sūt idē in successiuis:⁊ ēt in permanētibus quantū ad illa agē/tia a quibus res nō solū dependet in fieri:sed etiā in esse siue hoc sit cū transmutatione simplici.vt in illumina tione aeris que est sine successione motus: siue sine oī transmutatione:vt in creatione ꝓꝛie dicta. ¶ Si ve ro accipitur fieri pro nō habere esse ab alio absolute:si ue hoc fit de nouo siue nō:sed pro habere esse de nouo determinate adhuc est distinguendum quia aut accipitur fieri pro habere esse de nouo quantum ad totum successiuuz:puta totum motuz:aut totum tempus: ita q; totuz sit de nouo sic ab alio inchoando in aliquo in/stanti:q; ante illud nihil illius erat:aut accipitur ꝓ ha/bere esse de nouo quantum ad nouitatem partium: q; est continue de nouo partem parti succedere:si primo modo sic fieri ⁊ conseruari nō est idem in successiuis. quia saltem ordine nature conseruari presupponit eē habitum rei conseruate:quia etiam presupponit ipsuz fieri:sicut etiam continuatus influxus presupponit in/fluxuz:sed nihil successiuum q; sit ipsum vel pars eius fit in suo idiuisibili primo vel vltimo vel in suo termi nari. ¶ Si secundo modo sic fieri ⁊ conseruari in suc cessiuis est necessario idem:quia conseruatio successi/ui:puta motus vel tempus est conseruare ipsuz in suo esse continue:sed hoc non est nisi acquirendo de nouo partem post partem:ideo conseruatio motus ⁊ cuiusli bet alterius successiui est continue cum noua abiectio ne partis post partem:imo est ipsa continua abiectio noua ꝑm q; cōmuniter solet dici:q; esse successiuorum consistit in quodam fieri. ¶ Si vero loquamur quan tum ad permanētia:dico quantuz ad ea in quibus nō

sunt idem fieri ⁊ factus esse nec simul duratione: sicut sunt ea que fiunt per motus: puta fieri sursum non est idem re nec simul tempore cuꝫ facto esse sursum. In talibus nō sunt idez fieri ⁊ conseruari: ⁊ hoc potest ostendi dupliciter in terminis presumptis ponēdo rationez scilꝫ esse sursum ⁊ fieri sursum: ꝙ est idē ꝙ moueri sursum: qz nihil cōseruatur: nec quādo iaꝫ est: sed in pmanentibus acquisitis per motuꝫ ꝙ fit nō est: sicut quando aliquid fit sursum nō est sursum: imo est posterius fieri suo tpe: qz fieri sursum est moueri sursum. Sed in pmanētibus que fiunt per motū qō fit dum fit non cōseruatur nec per consequēs sunt idem fieri ⁊ cōseruari. ¶ Si vero loquamur de illis in quib⁹ sunt simul fieri ⁊ factuꝫ esse: aut agens est tale ꝙ ab eo dependet quantuꝫ ad esse ⁊ fieri: aut in fieri tantū: si in fieri tātū sicut homo dependet ab homine ⁊ martellus a fabro: sic adhuc dico ꝙ fieri a tali agente nō est idem ꝙ rem factaꝫ cōseruari: quia res nō conseruatur nisi cōseruāte aliquid ad esse rei operante: nō eniꝫ cōseruat quod nihil facit ad esse rei que dicitur cōseruari: sed agente particulari nihil operāte ad esse rei facte adhuc res facta conseruatur in esse: ergo particularis agēs nō est cōseruatio. Si vero loquamur de agente a quo res nō soluꝫ dependet in fieri: sed in esse: adhuc distīguo: quia aut hoc factuꝫ fit per transmutationez ab illo: quia de nō tali actu fit actu tale: sicut sol facit de nō illuminato aere: aerez illuminatū: aut facit sine transmutatiōe: quantuꝫ ad primū nō est adhuc dicenduꝫ: ꝙ totaliter fit idem fieri ⁊ conseruari: qz sic fieri est tali forma nō ante habīta nunc primo subiectū informari. conseruari vero nō dicit nunc primo subiectuꝫ forma informari: vel formaꝫ nunc primo habere: sed formaꝫ habere ab alio cuꝫ quadā permanētia sine iterruptione: vnde vnuꝫ implicat aliquid ꝙ nō implicat aliud: ⁊ econuerso: nam fieri dicit nouitatē essendi siue nunc primo eē ꝙ nō dicit conseruari: ⁊ ecōuerso: cōseruari dicit habere permanētiaꝫ ab alio in esse habito: ita ꝙ presuppōit esse habituꝫ ꝙ nō facit fieri: tamē quantū ad illud: ꝙ est ibi positiuū ⁊ materiale idem est fieri ⁊ conseruari nunc eniꝫ habere esse ab alio ꝙ in primo instāti est cū nouitate ⁊ primitate ꝙ pertinet ad fieri est illud idem habere esse ab alio ꝙ deinceps habetur cum quadam permanētia. ¶ Si vero loquamur de agente qd agit sine transmutatione: ꝫ ⁊ dupliꝫ: aut qz ab eterno causat formā in subiecto qō presupponit: ⁊ per cōsequēs nō per transmutationē. qz transmutatio requirit semper aliquid qō prius forma carebat: ⁊ fm nouam eius acceptionē se habet aliter nūc ⁊ prius: ⁊ in tali fieri talis forme: si tamē forma dicatur fieri ⁊ nō magis compositus: nō est transmutatio: propter hoc ꝙ forma ab eterno causatur i subiecto: sicut si sol ab eterno illuminaret aerem: sic idem esset fieri ⁊ esse ab alio diuerso in substātia: sicut idez est illuminari ꝙ aerez lumē habere a sole: ita ꝙ fieri talis nihil includeret repugnans ad conseruari: ratione cuius nō posset dici de eo vt vere diceretur ꝙ fieri in talibus realiter est conseruari: tamē aliquo modo differt ratione: qz cōseruari de sua ratione presupponit esse habituꝫ: ⁊ hoc est quasi materiale in sua ratione: sed permanētia ipsius esse habiti est formale in sua ratione: sed fieri habet pro formali siue rationis esse ab alio: ita ꝙ sic nihil pexistit sibi: ita nec preintelligatur: siue ꝫ sit de nouo siue ab eterno: vnde fieri absolute idem est ꝙ habere esse ab aliquo modo iam exposito. Aliter cōtingit agens agere sine trāsmutatione: quādo scilꝫ totam rem producit: ⁊ quantum ad materiā ⁊ formā si sit compositus ex vtraq; quia trāsmutatio esse nō pōt: nisi quādo aliqō subiectuꝫ presupponitur actioni: qō per actionē ad formam q̄ prius carebat transmutatur ⁊ respectu talis actionis vel agentis cōuenit aliquid dici dupliciter fieri: vno modo vt dicatur aliquid fieri absolute sine aliqua determinatione recipere esse: siue habere esse ab alio differente i substātia. alio modo dicitur fieri de nouo: siue nūc primo habere esse ab alio: ⁊ fieri isto secundo modo non est totaliter idem ꝙ cōseruari: sicut dicebatur de eo ꝙ fit per simpliceꝫ transmutationē sine successione motus: qz nunc primo siue de nouo recipere eē ab alio nō est ꝓprie ⁊ formaliter conseruari: sed ipsum esse receptuꝫ habere ab alio cum quadā permanētia sine interruptione: vnde vnum implicat aliquid ꝙ repugnat alteri: tamē fm rez quantū ad illud qō est in vtroq; positiuuꝫ illud recipere ꝙ nūc primo est: siue de nouo recipere est idem realiter habere esse qō deinceps permanet sine interruptione. ¶ Secunduꝫ vero primū modum accipiēdo fieri pro recipere totuꝫ suū esse ab alio nō implicando nūc primo esse vel nouitatem essendi: sic dico ꝙ vnū ⁊ idez sunt re fieri ⁊ ꝫseruari: ita ꝙ vnū vere potest dici de alio: qz omne recipere vl̄ habere eē ab alio cuꝫ permanētia est recipere vel habere esse ab alio: licꝫ nō ecōuerso: qz in plus est habere esse ab alio q̄ habere esse cuꝫ permanētia: tamē aliquo modo adhuc ratione differūt: quia illud quod est formale in ratione vnius est mālē in ratione alterius. nam aliquid dicitur esse vel fieri: ex hoc ipso ꝙ est ab alio quocūq; modo: sed cōseruari dicitur ab eo non solum ꝙ est ab alio: sed etiaꝫ ex hoc ꝙ est ab alio cū permanētia esse habīti sine interruptione. ¶ Ad primuꝫ ergo dicēduꝫ ꝙ de ratione ipsius fieri nō est ꝙ sit in aliquo nūc primo indiuisibili: ⁊ nō cum quadaꝫ permanētia nisi accipiendo fieri pro nūc primo: siue de nouo esse: ⁊ tunc verus est: vt ex dictis ꝑz: ꝙ nō est oīno idem cuꝫ conseruari ratione eius ꝙ implicat. s. nunc primo siue de nouo esse. ¶ Ad scōm dicēduꝫ: ꝙ in illis in quibus acquiritur esse per motū fieri nō est respectu facti: sz respectu fiendi: qz ꝙ fit dū fit nō est factuꝫ: qz posterius tempore est factū esse q̄ fieri: sed in illis in quibus est fieri ꝙ simplicē transmutationez nō opꝫ ꝙ fieri sit respectu nō facti: sed fiendi: quasi posteri⁹ sit factuꝫ q̄ fiat: imo simul fit ⁊ factuꝫ est: vnde duꝫ fit factum est: ⁊ multo magis in eis in ꝙbus fieri nihil aliud est q̄ esse ab alio fm quez modus potest dici: ꝙ iaꝫ factū est fieri. In talibus enim nō est aliquid fieri de nouo ꝙ prius nō erat sed fieri est illud ꝙ a se esse non hꝫ habere esse ab alio: ⁊ in talibus ma. est falsa. s. ꝙ fieri nō est respectu facti: sed respectu fiendi in posteruꝫ: ⁊ ideo ꝓcessus vltra nō valꝫ: ⁊ quādo dicit ad cōfirmationē minoris: factum esse est termin⁹ fieri: dicendū ꝙ nō opꝫ semper: sed alii quādo est obiectuꝫ: ita ꝙ nō termin⁹: soluꝫ enim fieri successiuoꝫ requirit terminū de necessitate. ¶ Ad 3m dicendū: ꝙ argm supponit falsum. supponit eniꝫ ꝙ particulare agens agat siue faciat: ita ꝙ agens vniuersale nō faciat: sed solū factū cōseruat: hoc autez est falsum nā agens vle nō soluꝫ cōseruat: sed etiā facit effectum plus q̄ agens particulare: ⁊ factio sua est realiter idez ꝙ cōseruatio: licꝫ aliquādo propter aliquod ꝙ vnum implicat: ⁊ nō aliud nō sit oīno idem: per eandē actionem eniꝫ agens vniuersale facit ⁊ conseruat: actio vero agētis particularis qō agit: vt instrumentuꝫ vniuersalis agentis non est conseruatio rei facte nec idem re cum ea. ¶ Ad quartuꝫ dicendū: ꝙ quecūq; sint idem re: ita

De hac mā vide. s. fieri et ꝫseruari sint idez ⁊ vide ꝓpulchre Scotū in quolibeto. q. 12.

re:ita tamē q̄ in nullo differāt:habito vno habetur reliquus:verū est:ꝛ quando additur ꝑm Aug^m. creatura per hoc est q̄ creatura qđ pertinet ad fieri non accipit q̄ seipsa possit esse contēta q̄ pertinet ad cōseruari dicendus q̄ Aug. nō dicit q̄ non est cōtenta vel assecuta perfectionē suaz per actionē per quā est facta. Sed dicit q̄ nō accepit in sua factiōe:q̄ ex seipsa sit sicut nec aliquis effectus a causa sua accipit q̄ ex seipo sit: vnde nihil facit ad ꝓpositus. ¶ Ad quintū dicēdus:q̄ dē dicitur requieuisse die. 7° a faciendo accipiēdo facere ꝓ cōficare de nouo esse:nō autem accipitur quieuisse accipiēdo facere ꝓ cōficare siue dare eē absolute:semper enim dat ꝛ cōficat:quia tale facere est idem re cum conseruare vt visum est. ¶ Ad sextum dicendus quādo dicitur q̄ in ꝓmo instanti mundus ꝑficebat:sed nō conseruabatur verus est:nō ratione eius q̄ est esse ab alio q̄ nō repugnat ipsi conseruari: vnde ibi accipitur fieri nō solus ꝓ esse ab alio q̄ sufficit ad fieri vt ostēsus est:sed ꝓ esse nūc ꝓmo:siue de nouo ab alio: rōne cuius differt a conseruari. ¶ Ad septimus dicendū q̄ mūdus nō semp fit:verū est accipiēdo fieri ꝑ nunc ꝓmio vel de nouo esse:nō tamē verus est accipiendo fieri ꝓ esse ab alio absolute:ꝟz enim tale fieri mūdus fit semper:nec tale fieri cōtinnū repugnat permanentibus:qz nō dicit aliquod habere de nouo aliud:sed dicit absolute habere esse ab alio:nullam nouitatē includendo. ¶ Argumentus in contrarium bene probat q̄ agens nō per successionē motus a quo res dependet in esse ꝛ fieri per eandez actionem re facit rem ꝛ factam conseruat.

Questio. II.

Secundus sic ꝓceditur. Et arguit̄ q̄ ei qđ est necessarius esse ab eterno ex hoc ipso repugnat esse ab alio effectiue: qz q̄cquid fit ab alio est possibile obiectū sed necessarium excedit omne possibile quod ergo necessario ē ꝛ ab eterno: nō potest esse ab alio effectiue. ¶ Preterea ꝑm ꝓ̄m q̄ fit dum fit nō est:sed quod est effectiue ab alio vel fit semper vel aliquādo:igitur vel est semper non ens vel aliqñ:sed qđ est necessarium esse ab eterno nunq̄ est nō ens:ergo cī necessario ab eterno repugnat eē ab alio ¶ Preterea q̄ est effectiue ab aliquo alio nō influente quantus est de se nō esset:qđ autē est tale possibile est de se nō esse:sed possibile de se nō esse nō pōt habere necesse esse perpetuo ab alio:vt ꝓ̄s vult ꝓmo de celo.ergo ei q̄ necessario est ab eterno repugnat eē ab alio effectiue. ¶ Preterea sic se hz possibile subiectiue ad formaz:ita possibile obiectiue ad actuz existē di:ſz nihil dicitur possibile subiectiue nisi q̄ potest eē aliquādo sine forma:respectu cuius dr̄ possibile subiectiue:qz nihil est in potētia ad actum quez iam habet ꝑm q̄ ipsum habet simpliciter:ergo nihil est possibile obiectiue:nisi qz potest esse sine actu essendi:sed ei q̄ ē necessario ab eterno repugnat aliquādo nō esse vl̄ posse nō esse actu.ergo ei q̄ est necessario ab eterno repugnat esse posse obiectiue:ꝛ per cōns effectiue ab alio.

Sed contra ponatur q̄ sol sit ab eterno siue per posse vt infra ꝓbabitur siue ꝑ impossē:vt quidā dicunt:hoc posito aliquas stellas illuminasse ab eterno nō est cōtingēter:sed necessario ita q̄ ista illuminatio stellaruz fuisset necessario ab eterno:ꝛ tamē fuisz facta a sole.ergo necessario enti vnde tale nō repugnat esse factuz ab alio. ¶ Preterea vt iā ostensum est in precedēti questione:fieri nō importat nisi ab alio hr̄e esse: sed nēcio ab eterno non repugnat esse ab alio diuerso in substātia.ergo ꝛc. ꝓbatio ma.ſ. q̄ ei qđ est necessario ab eterno non repugnat esse ab alio:qz nō repugnat ei:qz ab eterno:sicut nec cause: qz multi effectus sunt:qbus nō repugnat simul esse cū cā nec qz necessariuz:qz multa sunt ab alio de necessitate.ergo esse ab alio nō repugnat alicui:ex hoc q̄ est eē eternuz:nec ex hoc q̄ est necessariuz.ergo enti necessario ab eterno nō repugnat eē ab alio diuerso in substātia.ergo nec esse factū:maxime cū esse ab alio nō ꝛcludat nouitatem essendi.

Respondeo dicēdū:q̄ in ista qōne supponit q̄ deus agere ex necessitate nature in ꝓductione creature sit posse:ꝛ per cōsequens creaturaz esse ꝓductā necessario ab eterno:q̄ supponit est tāq̄ falsum ꝛ impossē:sed hoc supposito querit questio vtrū supposito per impossē q̄ creatura esset necessario ab eterno sibi repugnat esse factā ex hoc q̄ est necessario ab eterno. ¶ Et dicūt quidā q̄ in accidētibus ista duo nō repugnāt:q̄ aliquid sit necessario ab eterno:et q̄ sit ab alio effectiue:qz accidētia nō habēt eē in permanētia ex se ꝛ in se:sed ei q̄ nec habz permanētiā in se nec ex se:sicut nō repugnat esse per aliud: ita et non repugnat necessario esse per aliud:substātia aūt habet suū esse in se:ꝛ ideo vt dñt suū esse nō dependet ab alio: ꝓpter quod si substātia haberet necesse esse ꝛ cuz hoc haberet ab alio esse effectiue:ꝑm eos ꝛplicaretur cōtradictio.ſ.q̄ esset per se necesse esse: ꝛ quod nō esset per se necesse esse:sed per aliud a quo.ſ.esset effectiue: sed qz hoc pertinet ad sequētē questionē an sit.ſ.repugnās ei q̄ est necesse esse per se:esse ab alio effectiue:ō vsq̄ tunc differatur dū modo habeamus quātuz pertinet ad ꝓpositus.ſ.q̄ nulli repugnat factuz esse necessario ex hoc q̄ est necessario ab eterno:ꝟ enim habemus ex dictis eoz̄. Qz sic ꝓz:illud qđ nō repugnat oi tali nō repugnat tali vnde tale:sicut q̄ nō repugnat oi albo nō repugnat albo:vñ albū est:puta cē grāmaticū nō repugnat omni albo:qz homini albo nō repugnat: ſz cuidā repugnet.ſ.lapidi albo nō vnde albus:sed vnde lapis: sed ꝑm istos quoddā necessarium ab eterno non repugnat posse esse ab alio effectiue:puta accidens:ꝛ per cōsequēs esse effectiue ab alio nō repugnat omni necessario ab eterno.ergo necessario ab eterno ex ꝟ q̄ necessarium ab eterno non repugnat esse effectiue ab alio.

¶ Ad maiorez aūt declarationem huius questionis: cum necessariū sit illud qđ impossē est aliter se habere q̄ autē est ab alio effectiue est posse saltem obiectiue: ꝓpter quod videt̄ alicui q̄ sibi repugnaret:ō declarādus est aliquid de natura necessarij ꝛ possis. ¶ Est aūt sciendus q̄ preter possibile qđ dicitur ꝑm potētiaz actiuam inuenitur triplex posse:licz ꝑm mēbruz nō multum expresse inueniatur a ꝓ̄s. Uno enim modo dicitur aliquid posse ꝑm potētiā passiuaz:sicut mā respectu formē substātialis est possis:ꝛ subiectū respectu accidētis:ꝛ hoc solz dici posse subiectiue. Alio modo dicit̄ ſaliquid posse ex eo q̄ est obiectū alicuī^s actionis transcuntis in aliud:puta quodcūq̄ per aliquā actionē ꝓductū q̄ solet dici posse obiectiue:sicut si diceretur creaturaz possibilē fieri:qz potest esse obm actionis diuine. Tertio modo dicitur posse in ꝓpōnibus ꝓpter nō repugnātiā termiorz:qz.ſ.termini nō repugnāt vt si diceret̄ q̄ albū esse grāmaticū sibi iuicē nō repugnāt:differt aūt iste tertius modus a ſcōo:qz nihil est posse ſcōo modo q̄ nō est posse fieri siue factibile:ſz 3° mō est aliqd posse q̄ nō est factibile:cōstat enim q̄ ꝑm tertiū modū verū est

dicere:q deū esse trinū est pole:qz trinum sibi nō repugnat:aliogn nisi huic dicto:deū esse trinū cōueniret eē pole:necessario eius cōtradictoziū cōueniret.s. impossibile:q nephas est dicere.s.deū esse trinuz est impole ⁊ tamē cōstat q ℔ nullo modo est factibile.hec igitur dicta sint quantū ad pole.¶ Quantuz aūt ad necessariū vt dictū est supra:dico q necessariū est q impole est aliter se habere:vnde q necessario est ab eterno;impossibile est nō esse ab eterno:si igit factū ex hoc q factuz est q repugnat ei q necessario est ab eterno:℔ nō est nisi qz factuz q includit pole obiectiue sit possibile nō esse:ita q hoc includat:loquimur autez hic de fieri qut se extēdit ad oē habere esse ab alio siue per creationem siue aliter.¶ Ostenso igit q factuz in eo q fcm nō includat possibile nō esse:nec etiā sibi ꝺueniat:vñ factuz:sequitur q factū esse nō repugnat ei qđ est necessario ab eterno.¶ Hoc aūt ostendo dupl'r ꝓmo ex nā possibilis obiectiue q est de rone facti ſm q factū secundo ex cōparatione fieri ad efficiens.¶ Primuz patz sic.de ratione facti:vnde factū est:vt dictū est: est esse possibile obiectiue:sed ex hoc q aliquid est possibile obiectiue:nō opz q sit possibile nō esse:ergo ad fcm vnde factuz nō sequitur possibile nō esse:nec per cōsequens repugnat necessario esse ab eterno.ma.pz ex dictis.mīoz declaratur.⁊ primo sic.nam ſm pm scō periber.nō omnis potētia:nec ēt esse pole est cōtradictionis siue ad oppositā:⁊ hoc idē dicit.9° metaph̄. vbi dicit:q nō est timēduz q celum quiescat:quia ei⁹ motus nō fundatur super potētiaz que se habeat ad oppositā.igitur factuz per hoc q est possibile obiectiue nō opz q sit possibile nō esse.¶ Secūdo hoc idez ostēditur rone sic:sicut se habet possibile subiectiue ad actuz eius cuius est subiectū:ita possibile obiectiue ad eē actu per actionez agentis:sed nō oē possibile obiectiue ē possibile subiectiue rone oppositoꝝ actuū.ergo nec oē obiectiue possibile est pole respectu actuū oppositoruz ita q illud qđ est pole obiectiue esse de necessitate sit pole nō esse.ma.sic patet:qz sicut aliqđ subiectū est: q habz necessariaz habitudinē ad suum actuz sicut mā celi ad formā tiaz:⁊ homo ad risibilitatē:ita etiam aliquod genus esse qđ hz necessariā habitudinem ad suū effectuz:vt sol ad illuminādum aerē:⁊ virgultū ad candanduz in aqua ymaginē ⁊ ad habitudinez cōcomitantem vt hominē ad faciendū scamnū:per qđ pz ma.q sicut se habz possibile subiectiue ad suū actuz:ita pole obiectiue ad esse actu per actionē agentis.mi. etiaz pz per exēpluz sensibile:naz mā celi est potis subiectiue respectu forme celi:q nullo modo posset eē pole subiectiue respectu oppositi actus:⁊ silr homo respectu risibilis:per qđ patz mi.s.q nō omne possibile subiectiue ē ad oppositos act⁹.ergo nec oē obiectiue pole ē respectu oppositoꝝ:per qđ habetur p̄ncipale intētuz.s.q nō omne pole obiectiue sit pole nō esse vnde tale.¶ Secundo p̄ncipaliter hoc ostēdo cōparando effectum ad efficiens:quādo aliquid est effectiue de necessitate ab alio posita causa de necessitate ponitur effectus:qz habent habitudinē necessariā:⁊ posito vno taliū de necessitate ponitur reliquuz:vt pz in exēplis predictis.ergo in talib⁹ sunt simul de necessitate causa effectiua ⁊ effectus.¶ Ex hoc sic declarato vlteri⁹ arguo.quecūq sunt simul de necessitate coexistētia sub aliqua determinata habitudine:sicut non repugnat eis esse siue coexistere sub illa determiata habitudine aliquo tēpore ita si essent ab eterno nō repugnaret eis de necessitate coexistere sub illa habitudine:cui⁹ ratio est:qz necessitas fundata super habitudines reruz:super quas fundantur scientie se extendunt ad semper ⁊ ab omni differētia tēporis abstrahunt:sed vt pz ex rone imediate posita aliqua sunt de necessitate simul:quoꝝ vnū est cā ⁊ aliud effectus.Si igitur ambo essent ab eterno de necessitate coexisterēt:⁊ tñ vnuz esset causa ⁊ aliud effectus:⁊ sic māz eē q ei q est necessario ab eterno:vñ tale nō repugnat habere cām effectuaz.¶ Sed forte aliquis posset dicere:q illud argumētū supponit q sit aliquod agēs qđ agat ab eterno de necessitate:q vī eē principiū petere.cōstat enim q si est aliquid qđ de necessitate faciat ab eterno:sequitur q sit aligd de necessitate ab eterno:q sit factuz.¶ Sed dicēduz q argumentuz nō petit principiū:qz in ꝓposito nō q̄ritur an sit aliquod agēs ex necessitate nāe ab eterno:cōstat.n. q nō:qz solus deus est ab eterno:sed questio q̄rit:an si talis res esset ab eterno:repugnaret sibi ab eterno agere:ita.s.q agenti vnde agens ⁊ de necessitate nāe repugnet esse ab eterno:⁊ arg^m ostēdit q alicui nō repugnat ex hoc q est agēs de necessitate nāe esse ab eterno. vñ arg^m nō ꝓbat q aligd tale nō sit ab eterno:sz q sit nō repugnaret eē nec repugnet:nec aliud querebat q̄stio ostēdit enim argumētuz q cāe nō repugnat coexistētia necessaria effectus etiā ab eterno si esset.¶ Ad idē vlterius sic arguit ex cōparatione effectus ad efficiēs sic qz q effectus ab eterno nō de necessitate coexistat cū sua cā de nēcitate ab eterno existēti:aut est:qz de rone effect⁹ cāe efficiētis:vnde talis est q eius effectus possit nō esse ipsa causa existēte:aut qz de rone sua est esse posterius sua cā:sed neutrū est verum:qz aliquod efficiens de necessitate cū est ꝓducit effectuz suum:vnde si aliquod est de necessitate ab eterno:cui agere de necessitate repugnet:hoc nō est:qz eternuz:ita q eterno vñ eternuz de necessitate repugnet agere:sz quia est agēs per libertatē arbitrij:cui repugnat necessitas absoluta sz nō repugnet cōditionata.⁊ sic pz q ei qđ est de necessitate ab eterno vnde tali nō repugnat eē factum nec ecōuerso.¶ Si igit̄ querat que est causa quare repugnat alicui effectui eē de necessitate ab eterno:dico q causa hui⁹ est vel qz iste effectus fit per motuz:cui nō solum repugnet eē de necessitate ab eterno:sz etiā absolute esse ab eterno:qz tale nō est nisi in termino motus:vel qz eius causa nō est eterna:ideo nec eius effectus:⁊ maxime in causis efficiētibus:vel quia nō agit de necessitate qđ contingit tripliciter:vel qđ agit ex libertate arbitrij:sicut deus:vel quia potest impediri in se vel per amissionez virtutis siue per debilitatez sicut agentia corporalia:vel quia potest impediri ex parte recipiētis suam actionē ꝓpter contrariaz dispositionē vt pz in effectu corporuz supercelestiuz quē habent in istis inferioribus.Sic ex predictis pz:q facto vnde factum est nō repugnat essendi ab eterno necessitas:sed solum repugnat sibi q sit tali modo vel quia a tali causa:⁊ nō qz fit absolute.¶ Ad primuz igit in oppositum dicēdum:quādo dicit illud qđ est factuz est pole obiectiue. ꝺcedatur ⁊ quādo dicit in mi.necessariuz excludit oē possibile:dicēdum q falsuz est de possibili obiectiue ⁊ de possibili subiectiue.ostēsum est enim supra q nō omne possibile siue obiectiue: siue subiectiue se habz ad oppositā.illud autez possibile q non habz se ad oppositā non repugnat necessario: qz tale possibile nō est ad aliter se habere:q nō potest aliter se habere sed ad eodem modo se habēduz q nō repugnat necessario:imo sequitur ad ipsum.¶ Ad secunduz dicēdū: quādo dicitur q fit nō est:verum est de his que fiunt ꝑ

motum

Moren⁹ thomiste hoc q vz ñ oē pole subiue est respectu oppositi vz. nā scotiste maxie tū dant se super hac ꝓpositōe ad ꝓbanduz passiones nō realr distingula suo sbō hīt.n tpl hāc ꝓpōē tanq̄ famosaz q vz oīs po⁹ passiua est pō contradictionis cuz tñ istdua sz phōs ē de motu respectu celi.⁊ de ḡit tale determinata respectu materie pz auerroys.qre tc.

motum:lz enim talia nō possunt dici oīno nō esse non solū ꝓpter mā̄z:sed ꝓpter aliquid de forma vel de ꝯtinentibus ad formā̄ acquisitā:vnde ſm ph̄m. 6. phy. ꝙ mouet̄ iaz motuz est ⁊ ꝙ fit etiā per motū iaz quantuz ad aliquid factū est:vnde in actionib⁹ que nō sunt motus falsum est:ꝙ id qō fit nō est. ¶ Ad tertiū dōz: ꝙ aliquid sit pole nō esse pōt intelligi dupliciter vl̄ absolute:ita ꝙ absolute possit nō esse vel ex hypotesi: ita scilz ꝙ facta aliqua hypotesi sequitur ipsum posse nō esse:vel etiā tollit̄ non esse. Et si ex hypotesi adhuc dupliciter:qz vel ex hypotesi possibili vel ex ipossibili hypotesi. modo dico ꝙ illud qō vel absolute vel ex hypotesi possibili est pole nō esse non hz ꝙ sit necessario ab eterno ab alio ⁊ ſm ph̄m nullo modo pōt perpetuari: nec a parte ante nec a parte post:ꝙ tñ est falsum ꝟ fidem:saltez a parte post:sed illud quod ex hypotesi impossibili sequit̄ posse nō esse:vel simplr nō esse bñ potest habere necesse eē ab alio:⁊ ſm ph̄m perpetuari potest:vt patz de motu celi. quē cōstat ph̄m poiuisse esse ab alio effectiue:⁊ de necessitate ab eterno:ita ꝙ si iste motor a quo est:nō mouet: motus celi nō essz:vnde effectus qui est possibilis oblectiue:si efficiens nō ageret effectus nō esset:sed quādo agēs agit ex necessitate nature:pō est impossibilis. ¶ Ad quartuz dicendū: quādo dicitur sicut se habz pole subiectiue ad formaz: ita pole obiectiue ad actuz essendi per agens: verum est:⁊ quādo dicit̄ in mi. ꝙ possibile subiectiue nō dr̄ possibile nisi respectu forme qua caret:dicendū ſm ph̄z scō de anima. ꝙ quedā est potētia abyciens actuz sicut potentia fēminis respectu anime:⁊ veruz est: ꝙ nihil dicitur pole ſm talem potentiaz nisi respectu actus quo caret:sed est alia potentia que nō abycit actū:sicut potentia ad animaz in corpore organico:cuius actus est anima:⁊ ſm talez potentiā est aliquid possibile respectu actus quo nō caret. ¶ Uel dicenduz absolute per interemptionē: ꝙ nō dicitur aliquid possibile subiectiue:qz caret forma:sed quia se habet ad formā vt subz recipiens eā siue añ eā careret siue nō. Qō. III.

Ad tertium sic ꝓceditur. Et arguitur ꝙ per se habet necesse eē:⁊ precipue ab eterno nullo modo sit ab alio effectiue: qz esse per se idem est ꝙ esse nō per aliud sed ꝙ est ab alio effectiue est per aliud ergo ponere ꝙ aliquid sit per se necesse esse ⁊ ponere ꝙ sit ab alio effectiue est ponere ꝙ aliquid idem sit per aliud ⁊ nō per aliud:sed hoc est ipli care opposita ineſſe eidez. ergo ista duo sibynuicez repugnant. ſ. esse per se necesse esse ⁊ eē ab alio effectiue. ¶ Preterea. Illud qō est per se necesse esse quocunqz alio remoto adhuc necesse est ipsum esse:qz ipso manēte semper manet illud per quod necesse est ipsum esse cuz sit necesse per se esse:sed illud qō est ab alio effectiue nō est necesse esse quocū ꝙ alio remoto: qz remoto efficiēte nō est necesse ipsuz esse:imo est necesse nō eē ergo impossibile est ꝙ illud ꝙ est per se necesse esse sit ab alio effectiue. ¶ Preterea ꝙ aliquid sit necesse eē per se hoc est:vel qz nihil est causa sui esse:vel qz ipsuz met est causa sibi essendi:sed si ꝓmo modo:tūc nō habet causam effectiuaz:qz ponitur ꝙ nihil est causa sui esse. si secundo modo etiam nō potest habere causam effectiuaz extra se:qz vnius effectus nō est nisi vna cā sufficiens:sed ipsum est sufficiens causa sui esse:qz sufficiens causa est ad quā necessario sequitur effectus:ponitur:ꝙ ipsum per se sit necesse esse. ergo per se necesse esse nō habet causam extra se per quā fiat:⁊ tale sic nō est effectiue ab alio.

In contrariū est:quia si ꝙ est per se necesse esse repugnat esse ab alio effectiue:aut hoc est:qz necesse ē:aut qz ens per se. Primo modo nō:qz ostēsum est in precedenti questione: quia ei qō est necessario ab eterno nō repugnat esse ab alio effectiue. Nec ſccūdo modo:qz esse per se ens cōuenit omni substātie per se:per hoc enim diuiditur ab accidente:sed constat ꝙ nō omni substantie repugnat esse effectiue ab alio:igitur non repugnat alicui esse effectiue ab alio ex hoc ꝙ est per se ens:⁊ sic nullo modo repugnat ei ꝙ est per se necesse eē:eē ab alio effectiue.

Respondeo dicendū ad istam questionez dicunt quidam:ꝙ illud quod est ꝑ se necesse esse nullo modo potest esse ab alio effectiue imo hoc sibi repugnat per rationez predictam: qz tūc sequeretur ꝙ illō quod per se necesse est esse:si cēt ab alio effectiue nō esset per se necesse esse:sed per aliud a quo fieret: ꝙ est implicare contradictionez: ꝓpter qō vlterius etiaz ꝓcedunt ꝙ substātia est ens per se: accidens vero ē ens per aliud:ideo in substātys nō potest esse ꝙ illud quod est necesse eē sit ab alio effectiue: qz tunc ꝙ est per se necesse:esset ab alio effectiue:que oīo repugnāt ⁊ absurduz videt̄. In accidētibus vero nihil ꝓhibet ꝙ aliqd sit necesse:⁊ sit tñ ab alio effectiue: qz accidētia nō sunt per se:sed ꝑ aliud:⁊ ideo eis nō repugnat habere esse necessario ab alio. ¶ Adducunt etiā ad idem quādam rationē prius positaz in ꝓcedenti q̄stione in suo equipolléti:qz illud quod est effectiue ab alio quātuz est ex se ē pole nō esse:qz sibi dimissuz nō esset. absurduz aūt videt̄:ꝙ illud qō est per se necē eē sit ex se nō ens vel pole nō esse:vnde oīno cōcludunt ꝙ in substantys impole est ꝙ aliquid sit necesse esse:⁊ tamē sit ab alio effectiue. ¶ Ulterius vero qz quoddā argumētuz ꝙ ipsi adducunt cōtra alios videt̄ esse contra eos quātuz ad illud qō ipsi dicunt de accidētib⁹: iō illi argumēto nitūtur respōdere. est autē tale. oē factū ab alio est pole:sed oē pole ꝓprie acceptuz se habz ad oppositā. ſ. esse ⁊ nō esse. ergo ꝙ ē factuz ab alio ē pole nō esse:vt ostēsum est ſm ꝙ eis videt̄:sed possibili posito in esse nullū sequitur ipole:licz possit sequi falluz: sed ponere ꝙ illud qō est necesse esse:⁊ ꝑcipue ab eterno aliquādo actu nō sit est impole:qz sequeretur ꝙ sit̄ esset ⁊ non esset:qz ex hoc ꝙ ponitur ab eterno necesse est poni esse in oī tēpore cuz quo nō pōt stare aliquādo nō esse. igit̄ impole est ꝙ illud qō necesse est eē ⁊ absolute siue ꝑ se sit siue ab alio effectiue:⁊ ista rō vr̄ cē accepta q̄tuz ad scōm ꝓcessum de ꝑmo ce. ⁊ mūdi:⁊ posita fuit in ꝑcedenti qōne in equipollenti ⁊ soluta. hoc aūt nō videt̄ esse solū cōtra necessitatē essendi substātie:sed ēt ꝫ necessitatē essendi accidētis:⁊ ideo ipsi isti rōni respōdēt:⁊ dicūt ꝙ aliqd ꝑt dici duplr pole. vno modo dr̄ pole qñ illud qō est necessariū ſm actū vni⁹ forme est pole ꝟ actū alteri⁹ forme. ita ꝙ ſm illā formaz ꝑ quā hz nece esse hz ordinē:⁊ cōnexionē ad aliō nece eē a quo ꝑ talē cōnexionē ꝑm necesse eē hz scōaz formā siue ꝟ actū ꝟ quē pole est esse:⁊ de hoc ponūt exēplū de celo:ꝙ ꝟ ꝙ ipsi dicūt ſm ph̄m est ꝑ se nece esse:ita ꝙ nō ē ab alio effectiue:⁊ hz ꝑ formā suā cōnexionem ad aliud necesse esse:puta ad motoꝛ sepatum a quo ꝑ talez cōnexionē hz actū q est motus ſm quez celū est pole eē:⁊ tale pole moueri mouet̄ ab eterno:⁊ nō cōtigit nō moueri. aliud vero est pole ꝟ actū vni⁹ forme:⁊ ꝟ actū nulli⁹ est nece esse:sicut dicim⁹ subam

Ysti⁹ opinionis fuit Hēricus de Gāda uo:⁊ cui Gregorius ariminēsis i. 2. knē. dis. 1. q. 1. late ꝓsequit istā iam cui⁹ opinionis ꝓpugnatores videas in. q. nr̄a de triplici causalitate inducēte ac.

creatã esse pole'm. ¶ Primũ igitur pole esse q ipsi dicunt stat bene cũ necesse esse: qz nõ põt poni nõ eẽ nisi per impole. s. ponẽdo pmũ necesse esse nõ habere ordinez ad ꝑm necesse esse ⁊ cõnexionẽ q est oino impole pole vero ꝑm scdo modo dictũ bene põt poni absolute nõ esse: vnde nõ põt stare cũ necesse esse: ⁊ qz pole primo modo solũ cõuenit accidẽtibꝫ: sed secũdo mõ solũ substantys: ideo argm̃ prim̃ positũ hz veritatez in substãtys nõ tñ in accidẽtibꝫ. ¶ Sed ista si recte cõsiderentur valde vana sunt ⁊ friuola. nã q dr̃ per se esse vel per se necesse esse: nõ est intelligẽdum q aliqd sit cã sui esse nisi forte vt mã sui eẽ ab eẽntia differret: q nec in deo nec in creaturis est verũ q aliqd sit cã sui esse: sed sic est intelligendũ per se ens vel per se necesse ens. q. ens vel p aliud vel necessario ens: nõ tñ per aliud: q aũt aliquid sit: ⁊ nõ per aliud siue tale ens sit cõtingens siue necessariũ põt intelligi dupl'r. vno modo q nõ sit per aliud quasi subiectiue quẽadmodm̃ accidẽs per cõparationez ad subam est ens per aliud: suba vero ens per se: siue sit ꝺtingẽter siue necessario. Alio mõ põt itelligi ens per se. i. nõ per aliud effectiue: q. s. ita est q non est ab alio effectiue: ⁊ isto mõ nõ solũ necesse esse: sz absolute esse nõ per aliud soli deo cõuenit: qz soli deo ꝓuenit nõ habere cãm effectiuã sui esse: oĩa enim alia sunt a deo effectiue. ¶ Ex his igit̃ pz q ista duo nõ repugnãt. s. q aliquid vno modo sit necesse eẽ per se. i. nõ p aliud subiectiue. alio modo sit nõ necesse esse per se q̃si p aliud effectiue: ⁊ sic vno modo tale ens erit p aliud: ⁊ alio mõ erit nõ per aliud sine repugnãtia sui: non repugnãt enim esse duplũ ꝑz lõgitudinẽ ⁊ nõ esse duplũ ꝑz latitudinẽ. ¶ Ex hoc igit̃ vlteri9 pz q rõnes istoꝝ manifeste peccant ꝑm ignorãtiã elenchi. ex hoc ẽt pz q ridiculuz sit illud q dr̃ de accidẽtibꝫ in cõparatiõe ad substantiã. s. q accidẽtia nõ habẽt esse p se: ⁊ nõ repugnat eis habere esse ab alio effectiue. Sed substãtie repugnat qz est ens necesse esse per se qz habeat eẽ ab alio: qz iaz ostẽsum est: qõ illud qõ per se cõuenit substãtie in cõparatione ad accidẽs nõ excludit esse per aliud effectiue: sz vt ita dicã excludit̃ aliud subiectiue. cõstat enim q tale esse per se per' qõ suba distinguit̃ ab accidẽte oĩ substãtie ꝓuenit ĩ eo q suba ⁊ nõ in eo q necessariũ vel cõtingẽs: ⁊ per ꝓns nõ esse p aliꝺ. q ipoztaꝝ per ly per se si igit̃ ly nõ p aliud q ipoztaꝝ per ly per se excluderet causaz efficientẽ sequeret̃ q nulla suba haberet cãz efficientẽ qõ est apte falsuz: qz ly necesse nõ excludit habere cãm vel efficientẽ vel mãlẽ vt apparet de acẽdẽtibus necessarys que habẽt ⁊ efficiẽs ⁊ mãz in q̃ quã substãtia subsistẽs nõ hz: lz eaz habeat forma subalis. ¶ Respõsio etiã data de accidentibꝫ nulla est dũmodo supponat ꝓncipia sua: qz idẽ sequitur cõtra eos de accidẽtibus qõ sequitur cõtra alios de substãtys icorrupti bilibus: cõtra q̃s adducũt illaz rõnẽ. nã Auer. ponit q creature icorruptibiles a deo de necessitate ꝓcederẽt: ita q in eis esset potẽtia ad esse: nõ aũt ad nõ esse: ꝺtra quẽ ipsi arguũt supposito hoc ꝓncipio q oĩs potẽtia est ad oppositã: ita q illud qõ pole est esse: est etiã pole nõ esse. si autẽ hoc ꝓnm̃ esset verum nullo modo posset ꝺici vere q celũ esset pole respectu alicuiꝰ accidẽtis sibi necessario iherẽtis: qz tunc sequeret̃ sicut ipsi arguũt cõtra Auer. q idẽ posset ineẽ ⁊ nõ inesse eidẽ ⁊ in codez tẽpore: qz ex hoc q ponitur necessario inesse semper ⁊ in omni tẽpore iest: ⁊ ex hoc q ponitur pole ponit̃ posse nõ inesse aliquãdo: ⁊ sic in isto qñ: in quo de necessitate inest: qz ponitur semper ⁊ de necessitate ineẽ potest nõ ineẽ: ⁊ ꝑ ꝓns simul poterit nõ inesse ⁊ incẽ: q est impole: vnde idẽ sequit̃ cõtra eos de inesse qõ ꝑm eos segtur ꝺ Auer. de esse subẽ absolute. Si aũt ita est q ĩueniat̃ aliq̃ poa ad eẽ ita q nõ ad nõ eẽ: falsum est pnm̃ q̃ vtunt̃ ꝺ Auer. s. q oĩs poa sit ad oppositã. ¶ Si vero ꝺicat vt ipsi ꝺicũt q tale in eẽ lz sit pole eẽ ⁊ nõ esse: nõ tñ põt poni in actu nisi ex hypothesi impoli. s. q cõnexio celi ad suũ motoꝝ tollat̃: friuolũ est valde: qz nihil dr̃ esse pole pp esse vel pole esse q sibi cõuenit ex ypothesi ipoli aliogn hõ posset eẽ rudibilis: qz hoc bñ segtur facta ypothesi impoli. s. q hõ sit asin9: silr nihil qõ nõ põt nõ esse nisi facta ypothesi ipoli põt absolute ex ꝺicti pole siue nõ subiectiue siue obiectiue: nec ad hoc facit ponere aliquã formã vnã vl plures ad hoc q aliqd q nõ põt poni in esse ꝺicat̃ pole vel saluet̃ pole ad oppositã cũ necessario ad altez: qz sicut habẽs vnã formã est pole subiectiue ad aliã: ad quã tñ de necessitate determinat̃ pp necessariã habitudinẽ ad aliquid aliud ita ꝑz acceptionẽ ꝓme forme põt aliqd esse pole obiue ad esse: ad q tñ nescio determinat̃ si agens agat ex necessitate nãe: ita q sicut ipse ꝺicit q aliqd est possibile subiue q tñ nõ põt nõ esse pp hitudinẽ ad suam cãm efficientez: ita põt ꝺicere Auerro. q aliud est pole obiue respectu actꝰ essendi: q tñ nõ põt nõ esse pp hoc q agens de necessitate: de necitate determiñat̃ ad agẽdũ: ex quo pz scdm defectꝰ istiꝰ solonis: qz cũ ita bñ põt saluare Auer. pole ad oppositã ipoli obiectiue q põit sicut ipsi ipossibile subiectiue q ponũt: qz sicut illõ possibile subiectiue põt nõ esse ex ypothesi ipoli: ita pole obiectiue põt nõ esse ex ypothesi ipoli. ¶ Tertio est ꝺ istaz solonẽ: qz argm̃ fundat̃ supza icõpossibilitatẽ esse ⁊ nõ esse. hoc aũt ĩueniꝰ equalr impoli obiectiue sicut impoli subiectiue ⁊ econuerso: vnde solo que ponit q argumentuz habz locum in his. s. possibilibꝫ obiectiue ⁊ non in alys possibilibus subiectiue nulla est: q autẽ additur q in suba creata nulla forma est ꝑm quaz sit necessariũ ipsaz esse: pp hoc nõ est sile de ipsa ⁊ de accidẽtibus ꝑm põnẽ Auer. supponit falsum: qz sube icorruptibiles ꝑm Auer. ꝑm formã suã ita sunt poles eẽ q nõ possunt nõ eẽ nisi ex ypothesi: sicut ipsi ꝺnt̃ de accidentibꝫ: qz ponit agẽs agere ex necessitate nãe: vnde ⁊ licz ẽt creatura nõ sit necessario a deo vt supponunt fideles: sed per libertatẽ arbitry: tñ si eẽt de necesitate nãe ꝺco agẽte nõ repugnaret sibi esse ab alio effectiue qz vt ostẽsuz fuit: facto vnde factũ est nõ repugnat ab alio effectiue de necessitate esse: ⁊ iõ omissa ista solone q̃si friuola ⁊ ipertinente alr ꝺicendũ est: qz sicut pz ex ꝓmissis nõ ꝺr̃ aliqd per se necesse esse q̃si positiue qz. s. ipm sibi sit cã eẽndi nisi forte vt subz sui cẽ ꝺr̃t abẽntia vt ꝺnt̃ aliq: qz nihil est cã sui ipsi9: nec ẽt sui cẽ: sz negatiue sine ꝓuatiue: qz s. est necesse eẽ ⁊ nõ p aliꝺ q sit sibi cã essendi ⁊ cũ sint q̃tuoz cãe eẽndi: tñ ad pñs ꝓtermissa distinctiõe finis ⁊ efficiẽtis de mã ⁊ forma distinguẽdũ est: ⁊ p de mã. ¶ Est aũt mã dupl'r cã eẽndi alicui. Uno mõ constitutiue: qz. s. est ps ꝓstituens eẽntiã eius cuius est causa ⁊ isto modo sole substantie cõposite ex materia ⁊ forma habent causam mãlem: que quidem substantie vt cõiter ꝺicitur habent mãm ex qua alio modo mã est causa essendi alicui nõ sicut pars cõstituens ipsum: sed sicut illud in quo quasi sustẽtat̃ ꝑz q ꝺicit pbs: q accidẽtia ⁊ etiaz forme substãtiales nõ habent mãm ex qua cuz nõ sint cõposite ex mã: scz cõpositiõe ex qua sed in qua: ⁊ isto modo possumus ꝺicere materiã causam essendi alys subiectiue vel sustẽtãtiue: vt liceat fingere verba ita q nõ esse per aliud sicut per cãm mãlez põt dupl'r intelligi. s. cõstitutiue vl

subiectiue

subiectiue ꝺm ꝙ expositus est:silr forma potest dupliꝛ cõsiderari vel dici cã cẽndi alicui vel cõstitutiue: qz.s. est pars cõstituens essentiam eius cuius dicit forma:ꝛ sic solũ substãtie cõposite habẽt cãm formalẽ vel contentiue vel termiatiue:vt liceat sic vti noibꝰ:qñ.s.non est cã eiꝰ formalis cuiꝰ ꝺr̃ ꝗtũ ad cẽntiã:ſz ꝗm ad actũ cẽndi.s.nõ ꝺstituit eius essentiã:sed terminat ꝛ ꝺtinet ipsaz:ꝛ sic forma est causa esse mãe:sicut ecõuerso mã est causa esse forme substãtiue:ꝛ sic põt intelligi dupliꝛ aliquid nõ esse per cãm formalẽ.s.cõstitutiue ꝛ cõtentiue vel termiatiue.¶ Ulterius vero ista est distinguẽda.s.ꝙ aliqd est per se necesse vno modo.s.ꝙ ly per se sit determinatiuũ ipsius necesse:vt sit sensus:hoc est p se necesse esse.i.necessitatẽ sui hz:ex hoc ꝙ est non per aliud:ꝛ sic nullo factopõt conuenire necesse esse per se ita ꝙ per se necesse esse sic acceptum ꝛ factuz esse repugnant adinuicez:qz necessitas substãtie facte in essendo nõ ꝺuenit sibi ex hoc ꝙ est nõ per aliud substãtiue sed inest sibi ex sua cã agente quãdo agit ex necessitate nature. Alio modo li per se põt eẽ determinatiuũ ipsius eẽ ꝛ nõ ipsius necesse:vt sit sensus: h̃ existẽs per se: ꝛ nõ per aliud substãtiue habz necessitatẽ essendi ꝛ ꝑz istum vltimũ intellectum respõdenduz est ad hoc distinguẽdo:qz aut est ens per se oĩno:ita ꝙ nullo modo per aliud:ꝛ tamen habet necessitatẽ essendi:ꝙ tñ non oz h̃ ponere:qz ꝙ est:ꝛ nullo modo est per aliud:est necesse esse:ꝛ sic nulli facto qualitercũq; habẽti causam põt ꝺuenire necesse esse per se:qz iaz excludit oĩs causa:aut est ens per se nõ oĩno:sed vno modo per se.i. nõ per aliud:ꝛ alio modo nõ per se:sed per aliud:ꝛ tale necesse esse per se aut excludit esse per aliud:sicut per cãz mãlem:aut formalẽ:aut efficientem:si igitur hz per se qõ idẽ est ꝙ nõ per aliud excludat causam mãlẽ sustẽtantez:sic substãtie oẽs subsistẽtes sunt per se:ꝛ oẽs incorruptibiles sunt necesse esse per se ꝺm pb̃m siue sint forme simplices vt angeli:siue sint cõposite ex mã et forma vt celum: ꝛ tale necesse esse nõ excludit cãz effectiuaz:vñ tali nõ repugnat esse factuz ostẽsuz est.n. supza qõ nihil ꝓhibz ꝙ illud qõ nõ est p aliꝺ sustẽtatiue sit per aliud effectiue.si vero ly p se excludit cãz materialez cõstituentẽ:ꝛ cũ hoc habeat necessitatẽ essendi:sic oẽs substãtie separate sunt per se necesse esse ꝺm pb̃m ꝛ ꝺm veritatẽ:si ꝺeus ageret ex necessitate nature:ꝛ tali necesse esse per se nõ repugnat esse ab alio effectiue:qz forma simpliꝛ põt esse effectus eius:qui non agit ex suppositа mã qualis est ꝺeus:vnde sicut in modo nõ essendi per aliud premisso dictuz est:ꝙ idem ꝙ nõ est per aliud sustẽtatiue nihil ꝓhibet esse per aliud effectiue:ita h̃ põt ꝺici ꝙ nihil ꝓhibet ꝙ illud qõ non est per aliud:sicut per mãz cõstituentez sit per aliud effectiue. Si vero ly per se excludat formã terminantez siue cõtinẽtez:sic oẽs substãtie icorruptibiles siue simplices siue cõposite sunt necesse esse per se ꝺm pb̃m:et ꝺm veritatẽ:si ꝺeus ageret ex necessitate nature:qz lz forme cõposite habeãt formaz constituẽtez:nõ tamẽ habẽt formaz terminantẽ eo modo quo expositũ est: sed sola mã sic habz cãm formalẽ nõ sue essentie: sed sui esse:ꝛ tali necesse esse per se simpliꝛ nõ repugnat eẽ ab alio effectiue:qz ly per se nõ excludit efficiẽs sz formaz terminantez. Si vero ly per se excludat cãm formalẽ cõstitutẽtez sic oẽs substantie imãles sunt per se necesse esse ꝺm pb̃m ꝛ ꝑz veritatẽ.si ꝺeus ageret ex necessitate nature:qz nõ habẽt formaz suã essentiã constituentez:quasi partes eius:sed sunt simplices forme: ita ꝙ tota essentia est ipsa forma:ꝛ tali necesse esse nõ repugnat esse ab alio effectiue:qz hic nõ excluditur cã efficiens:sed forma cõstituens. Si vero ly per se excludat causam efficientẽ:tali per se necesse esse repugnat esse ab alio effectiue ex quo effectiuũ excluditur:ꝛ non soluz esse ab alio effectiue:sed etiaz habere qualẽcũq; cãm repugnat tali necesse esse:qz ex quo excluditur efficiens excludũtur ꝛ alie cãe:qz oĩa principia rei intrinseca taz mã ꝗ forma ꝺepẽdẽt a pmo efficiẽte quoqo modo:ꝛ sic ꝑz qũo ei ꝙ est necesse esse per se repugnat esse ab alio effectiue ꝛ qũo non.¶ Ulterius ex hoc ꝑz solutio ad quartaz questionẽ prius positam: vtrum ꝙ est per se formaliter necesse esse sit ab alio effectiue: qz per se formaliter necesse esse potest intelligi duobꝰ modis. Uno modo vt sit sensus:ꝙ per se formaliter est necesse esse.i.ꝙ habet necessitatẽ sui esse per hoc ꝙ non est per aliud formaliter:qz ly per se idem est ꝙ nõ per aliud:ꝛ sic nullo modo facto potest ꝺuenire esse per se formaliter necesse esse:qz necessitas cuiuslibz facti in essendo nõ est per h̃ ꝙ nõ est per aliud formaliter vel subiectiue:sed hoc.s.factuz ꝺepẽdet ex volũtate agentis si a ꝓposito:vel ex necessitate si naturaliꝛ. Alio modo potest accipi ita ꝙ ly per se formaliter determinet ly esse ꝛ nõ ly necesse:vt sit sensus:h̃ ꝙ est necesse esse per se formaliter.i.hoc existẽs per se formaliter:ita ꝙ nõ per aliud:sicut per cãz formalẽ est necesse esse:siue habz necessitatẽ essendi. Et ꝺm istũ intellectũ ꝺicẽduz ꝙ sicut ex ꝺictis ꝑz siue per ly per se formaliter excluꝺatur cã formalis constituens siue causa formalis terminans ꝛ constituens nõ repugnat ei ꝙ est per se formaliter necesse esse ab alio effectiue: qz sicut ex ꝺictis ꝑz esse per aliud sicut per cãm efficientez:ꝛ esse nõ per aliud sicut per cãm formalẽ cõstituẽtez vel terminantez nõ sunt opposita:qz tunc accipiũt respectu ꝺiuersoꝝ:vnde substãtys imãlibꝰ quibꝰ cõuenit vtroq; mõ nõ eẽ p aliud:sicut per cãz formalẽ: talis necessitas essendi nõ repugnat vnde factũ est:ꝛ si essent necesse eẽ vt posuit pb̃s ꝛ Auer.nõ repugnaret eis esse ab alio effectiue:qz ista necessitas cẽndi nõ repugnat facto:vñ fciñ est:sicut nec necio agere repugnaret efficienti: vñ efficiens.¶ Ad ꝑm igit in oppositũ ꝺõm:qñ ꝺr̃ ꝙ illꝺ qõ est per se necesse eẽ nõ est per aliud:ꝙ sicut ꝑz ex ꝺictis aliqd põt itelligi esse per se multis modis: siue nõ per aliud:ꝛ silr esse per aliud:qz vel per aliud effectiue vel subiectiue vel cõstitutiue vel termiatiue:modo ꝺico:ꝙ illud qõ est per se oĩo:ita ꝙ nullo istoꝝ modoꝝ est per aliud:nullo modo põt esse factũ:qz a tali excluditur oĩs cã:sed illud qõ vno istoꝝ modoꝝ est per se siue nõ per aliud nihil ꝓhibet alio modo esse per aliud: sicut ꝙ nõ est per aliud sustentatiue bene est per aliud effectiue:ꝛ tale esse per aliud ꝛ nõ esse per aliud nõ cõtradicunt vt assumebaꝫ.¶ Ad zm ꝺõm:ꝙ illud qõ est oĩno per se:ita ꝙ nullo modo per aliud:quocunq; alio remoto adhuc manet in suo esse:sed ꝙ est necesse esse per se:vno modo:puta qz nõ est per aliud sustentatiue ꝛ alio modo est per aliud puta effectiue:ꝛ tale necesse esse per se nõ remanet quocũq; alio remoto: nunc autem substantie incorruptibiles essent necesse esse p se si haberent necessitatẽ essendi:vt posuerũt philosophi ꝛ Auerro.ideo nõ remanerent quocunq; alio remoto: licz sic sint per se necesse esse.¶ Ad tertiuz ꝺico ꝙ nõ omne necesse esse per se ꝺicitur:vel quia nullaz causaz essendi habet vel quia ipsum sibi sit cã essendi ꝙ nulli potest conuenire:quia est ꝺare medium.s.ꝙ ꝺicatur aliquid per se necesse esse:quia habens necessitatez essendi est ita per se ꝙ non per aliud ꝺm aliquod ꝺeter-

minatus genus cause: puta: quia nō est per aliud sicut per materiaz sustentantez: ꝛ sit in alio genere cāe per aliud: puta per causam efficientez: vnde argumentus procedit ab insufficienti: quia non diuidit per immediata. Questio. IIII.

AD quartum sic ꝓceditur. Et arguit ꝙ nō fuerit de mente phi ꝙ substātie incorruptibiles sint ab alio effectiue: qz ab eo ꝓ nō mouet aliqd: nisi sīc a matus ꝛ desideratum res quantuz ad suā essentiaz nō ꝓducitur: qz amare ꝛ desiderare presupponunt essentiaz amantis ꝛ desiderātis: sed �fm sentētiā phi. iz. metaphy. Primū non mouet nisi vt amatus ꝛ desideratū substātias celestes. igitur substātie celestes nō ꝓducuntur ab eo �fm essentiā ꝫm intentionez phi. ¶ Preterea. Omne factuz est per aliquod fieri: sed ꝫz phm omne fieri est motus vel mutatio. ergo ꝫm eum nihil est factū ab alio nisi per motū: minor declaratur qz ꝫm phz. 8. physicoꝝ. in principio: si primus mobile esset factū sequeretur ꝙ ante primū motū vel primaz mutationez esset alius motus vel mutatio alia prior: ꝙ tamē nō sequitur nisi omne fieri esset mot⁹ vel mutatio. Ex hoc igitur vlterius arguo ꝫz phz: omne factū est per aliquod fieri ꝙ est motus vel mutatio: sed constat ꝫm phm ꝙ substātie incorruptibiles: ꝛ precipue īmāles nō possunt produci per motuz vel ꝓductionez alicuius presuppositi: qz nihil eternuz potest esse ꝑ motuz vel mutationē ꝫm mentē phi: ꝛ ꝫz veritatez ita est ꝫm phz. igitur substātie incorruptibiles nō sunt ab alio effectiue: qz non sunt facte. ¶ Preterea adhuc facit ꝟ ꝙ ipse dicit cōtra platonē de ydeis: qz nihil vt ipse dic facerent ad esse entiū effectiue: qz nihil facerēt ad motum. ¶ Preterea ꝓmo celi ꝛ mun. vult ꝙ possibile nō esse nō potest habere necesse esse: vt sciz sit perpetuuz ꝛ incorruptibile: sed oē qđ est effectiue ab alio est possibile nō esse: qz subtracta influentia alterius nō erit. ḡ ꝫm mentez phi: ꝙ est necesse esse ꝛ eternum nullo modo est ab alio effectiue. ¶ Preterea phs. 6. metaphy. ꝛ infra intendit inquirere causas entiuz. si igitur ꝫz eiꝰ opinionez substantie īmateriales ꝛ celestes haberent causas efficientes: ipse de hoc deberet facere mentionem. cum ergo non faciat videtur ꝫm ipsum ꝙ nullā causam efficientez habeant.

IN oppositum est ꝙ dicit circa principiuz 8° metaphy. ꝙ necessariuz ꝛ perpetuū habēt esse ab alio effectiue siue causatiue.

RESPONDEO in istis questionib⁹ non queritur quid sit ꝫm rei veritatē: sed quid sit ꝫz mētez phi. Et ad hoc dicunt qdā: ꝙ cuz in rebus sunt accidētia ꝛ substantie generabiles ꝛ corruptibiles ꝛ īgenerabiles ꝛ incorruptibiles: accidētia perpetua necessario inherentia ꝫz phm possunt esse causatiue siue effectiue ab alio: vt pz de motu celi ꝛ de illuminatiōe quarūdaz stellarū: que constat ꝫm phm esse perpetua ꝛ esse ab alio effectiue: substātie vero incorruptibiles ꝛ quantum ad speciē ꝛ quantuz ad īdiuidua ꝛ substantie corruptibiles quantū ad spēm: ꝫz quā sunt incorruptibiles nullo modo sunt ab alio effectiue ꝫm phm: ꝫz solaz quādaz dependentiaz habēt ad aliud: vnde sunt dependentes ab alio ꝛ nō effectiue. ¶ Ratio autē quare ponunt phm ita potuisse est: qz vt dicunt sicut accidenti cōuenit esse ab alio ita cōuenit ei necesse esse habere ab alio: ꝛ ideo accidēti eterno ꝛ necessario īherenti nō repugnat esse ab alio: substātia vero cuz sit ens ꝑ se: cuz habeat necesse esse: oportz ꝙ habeat necesse esse per se: ꝛ sic nō per aliud: ꝙ autez est ab alio effectiue est per aliud: ꝛ ideo substantie repugnat necesse esse: ꝛ esse ab alio effectiue: quia vt dicunt implicat contradictoria. s. ꝙ sit per se necesse esse: ꝛ nō per se necesse esse: nō videtur autez eis ꝙ phs tam magnuz inconueniens poneret: vnde ad hoc confirmāduz dicunt ꝙ phs vult ꝓmo celi ꝛ mun. ꝙ illud quod est possibile nō esse ex se nō possit habere necesse esse ab alio ꝛ hoc quantuz ad substātias: vt dicūt. naz alia ratio est q̄ztū ad accidētia vt ostensuz est: tamen ꝓpter cōnexionez rerum adinuicem dicunt ꝙ intentio phi est: ꝙ substantie incorruptibiles habēt dependentiā ad primū: ita ꝙ primo nō existente sequentia nō essent. ¶ Sed ista omnia sunt valde ꝙ vana ꝛ friuola: ꝙ enim primo dicitur ꝙ substantia est ens per se: ideo substātia habens necesse esse: eēt necesse per se: cui repugnat esse per aliud: qz iplicat contradictoria: ꝙ nō videtur phs debere ponere: cuz nō valet: qz vt visum est per se: ꝛ per aliud: ꝫm q̄ dīnt substantia ꝛ accidens accipiuntur ꝫz esse per se: ꝛ per aliō sustentatiue ꝛ nō effectiue: vnde tale per se ꝙ cōuenit substātie in cōparationē ad accidens nō excludit esse per aliud effectiue vt visum est supra: vnde esse per aliud effectiue: ꝛ esse substantiā habentē necesse esse non per aliud sustentatiue: vt visum est nō implicat cōtradictoria: nec per cōsequens cogimur dicere ꝙ phs hoc quasi me^m inconueniens euitauerit: vt ipsi dicunt ꝙnimo cogimur dicere ꝙ ꝟ phus non euitauit ponere vt ipse videatur coactus paralogismo ignorantie elenchi ꝫm ꝙ procedit ratio supradicta quasi talem syllogismuz soluere nesciret. ¶ Qz vero addunt ꝙ phus primo celi ꝛ mundi. vult ꝙ illud quod est possibile nō cē quale est id qđ est effectiue ab alio: non potest necesse esse habere ab alio: ꝛ hoc in substantys: de quarum ratione est esse per se: nō autez in accidentibus quib⁹ conuenit esse per aliud: manifeste est contra litteraz text⁹ phi: qui positis distinctionibus generabilis ꝛ ingenerabilis: possibilis ꝛ impossibilis: corruptibilis ꝛ incorruptibilis: ex quibus arguit statiz in ꝓmo cap̄lo: determinatis autem his ꝛc. vbi incipit arguere: ꝙ possibile esse: ꝛ nō esse nō potest esse ingenerabile ꝛ incorruptibile expresse dicit suas demonstrationes esse intellígendas ꝛ quantuz ad substātias ꝛ quantum ad accidentia: vnde sic dicit. dico autē rem nō posse esse: ꝛ ens possibile nō esse ꝫm quācūq; predicationez: puta hominem: aut album: aut tricubituz: aut aliud quodcūq; taliuz: ecce q̄ expresse dicit ꝙ eque intelligit istas demonstrationes de accidentibus ꝛ de substātys. ¶ Argumentum fundatum super istas rationes phi: qđ ipsi adducunt solutum est in scđo articulo vbi dictum est: ꝙ id qđ est possibile nō esse ex se absolute vel ex hypotesi possibili ꝫz phm non potest habere necesse esse: nec etiam perpetuari ab alio. Illud vero ꝙ posset nō esse vel potest nō esse posita hypotesi impossibili: bene potest habere necessitatem ab alio ꝫm phm. ¶ Qz vero adducunt tertio ꝙ phus voluit ꝙ substātie incorruptibiles sunt necesse esse ꝫm speciez: nec quantum ad hoc sunt ab alio causatiue siue effectiue est expresse contra phz. 8. physicoꝝ. vbi vult māifeste ꝙ oportet dare aliam causaz totius generationis ꝛ corruptionis ꝛ omnium generatoz ꝛ corruptoz extra omnia generata ꝛ corrupta: ꝛ hoc dicit esse motorez perpetuuz: ita ꝙ generata nō solum habent causaz quantuz ad īdiuiduuz ꝙ est cā ꝓxima ꝫm phm: sed etiaz quantum ad totam suā speciem: īmo quantum ad totū suum genus que est causa

per se

per se fm cum ipsius esse gnati. vnde dictū eorū quan
tū ad hoc nō est conueniēs. ¶ Qz vero quarto dicunt
phm sensisse aliquid dependens ab aliquo vel esse de
pendens ab aliquo qđ nihil facit ad suū esse in aliquo
genere cause: z tamē id dependens ita se habz ad aliud
q ipso alio non existente ipsum dependens nō esset: z
hoc qz id non implicat contradictionē: sicut ponere qđ
est per se necesse esse z esse effectiue ab alio oīno ridicu
lum est z falsum. ecōuerso enī est in re: ostensuz est. n.
supra: q per se necesse eo modo quo exposituz est: z eē
ab alio effectiue non repugnant: nec cōtradictionē im
plicāt. sed ponere q aliquid dependeat ab alio in esse
suo. ita q illo non existente illud qđ dicit dependere
ab eo nō esset: z q sit per se necesse esse. ita q non bēat
aliā cām sui esse oīnino manifeste implicat contradi
ctoria: quia qđ non esset alio non existēte nō repugnat
sibi non esse nisi per aliud siue ꝓpter esse alterius: qz si
per seipsum repugnaret sibi non esse nunq̄ per quod
cunq̄ aliud non existens: sequeret ipsum non esse nisi
forte consecutiue. sicut si non est risibile non est homo:
non tamē ꝓpter non esse risibile non est homo. sz ma
gis econuerso: sed ei qđ est necesse esse p se. ita q nullo
modo per aliud quasi nullam causam habens sui esse
repugnat per se omni alio circūscripto nō esse: quia eo
modo quo cōuenit alicui necesse esse eo modo possibi
le non esse: vel absolute non esse sibi repugnat. igitur
fm veritatem ponere q aliquid sit oīno necesse esse.
ita q non per aliā causam quācūq̄ z ponere q depen
deat ab alio. ita q illo non existente nō esset: est pone
re q alicui cidez repugnat non esse circūscripto omni
alio: z qđ non repugnat non esse circūscripto quocūq̄
alio: quia manifeste implicat ꝯtradictoria. imo est cō
tradictio manifesta hoc eē cōtra mētez phi z⁹ physico
rū. vbi ponit q nihil est causa ipsius non esse per suam
absentiam: nisi q erat causa ipsius esse per suam p̄sen
tiā. ¶ Item etiam hic dicit expresse in primo posterio
rū vbi loquit de demōstratiōe qz: que fit per cāz remo
tam: quia si negatio est causa negatōis z affirmatio est
causa affirmationis. hoc etiā est cōtra hoc q ipse dicit
7⁹ physicoꝝ. vbi ipse dicit. q illud qđ mouet a seipso.
ita q non habet aliam causam sui motus extra se non
quiescit ad quietem cuiuscunq̄ alterius a simili qđ est
a seipso siue per seipsum. ita q nullam causam sui esse
habet extra se: nō desinit esse ad nō esse cuiuscūq̄ alte
rius. igitur fm phm q desinit esse ad non esse alterius
nō est necesse per se totaliter esse: quasi nullam cāz sui eē
habens extra se. ita q valde irrationabiliter loquunt q
cunq̄ imponunt phō. q ipse posuerit: q aliquid depen
deat ab alio in suo esse. ita q illo alio non existente nō
esset necesse q nihil faceret in aliquo genere cause ad
suum esse. ita q per se necesse esse totaliter non esset ni
si existente alio. dico autez totaliter: quia bene qđ est p
se vno modo potest esse per aliud alio modo: vt oñsuz
est. ¶ Et ideo videt dicēdū q de mente phi fuerit: q
illud qđ est necesse esse etiā in substantys sit effectiue
vel causatiue a ꝑmo. ¶ Ad cuius euidentiā sciendum
q cum vt positū est in ꝑticulo multi modi sint fiendi: phs ꝓprie z stricte vsus est noie fieri in his: que fiūt
vel per motū vl per mutationē: que sit terminus alicu
ius motus: in quibus ꝓprie dicitur esse z fieri: z non so
lū absolute esse z fieri. sed etiā eē ab alio z fieri nō que
cūq̄ sunt ab alio mouent vel mutāt. vñ etiā in rebus
corruptibilibus: in qbus differūt eē ab alio ab ipso fio
fieri. puta motus z mutatio: z in illis in quibus nō dif
ferūt eē ab alio z fieri: qz nō sunt de nouo q aliqđ fieri
mediū. sz sūt ipm met fieri ab alio fluēs. dicit ipse phs
in ꝑceli z mūdi nō eē ab alio q aliqd fieri. ex quo vide
tur q ipse vellet q talia non sint ab alio effectiue. cuz
tū constet talia esse de nouo ab aliquo efficienti: etiam
fm ips. Ex quo manifeste patz q phs vult q aliqd sit
creatū ab aliquo alio effectiue p simplicē emanationē
eēndi ab alio: quod tamē nō dicit esse ab alio per fieri
stricte dictum: q sit motus vel mutatio: q̄si per aliqđ
mediuz existens inter faciens z suū factū. ¶ Hoc enī
premisso dico q de mente phi fuit q omnes creature
essent a deo effectiue imediate vel mediate. sz ea que
sunt ab eo imediate ponit ab eterno: z de necessita
te procedere: sicut lumen procedit a sole: si lumen esset
aliquod per se subsistens non per motum vel mutatio
nem cum non poneret ea de nouo procedere vel pre
supposito subiecto de nouo in eo recipi. sed per simpli
cem emanationē: ꝓpter qđ quia eorū esse ab alio z suū
fieri non differunt: vt predictū est de motu z mutatio
ne. licet posuerit talia a deo sic procedere: non tamē po
suit ea proprie fieri: z quia quādo cōstat de re vane cō
tendit de nomine: ex quo constat: vt magis infra pate
bit phm posuisse res sic a deo procedere: non est curan
dum quo noie talis processus rez vocetur siue emana
tio siue fluxus siue eē ab alio. ¶ Ratio aūt quare po
suit res a deo imediate procedentes ꝓcedere ab eo de
necessitate fuit: quia cum ratio nouitatis in productio
ne rerum non posset esse ex parte rerum quia producū
tur a deo quantum ad totum qđ est in eis: nec etiaz ex
parte dei vidit qđ talis nouitas posset habere causaz
ꝓpter suaz imutabilitatem: z quantum ad intellectuz
z quantum ad voluntatem non attendens quomodo
antiqua voluntas posset producere nouum effectuz ni
si ex parte effectus esset alia nouitatis talis ratio: posu
it q omnia que imediate procedunt a deo ab eterno: z
de necessitate procedere: quasi voluntate dei nāe ne
cessitate in productione mundi quantū ad partes eius
principales quasi propriy effectus operante. In produ
ctione vero rerū. que mediate procedunt ab eo posuit
esse motum z mutationem: z per talia processum no
uum in esse: quia tā ex parte secūdaruz causarum: que
sunt mutabiles: q̄ ex parte effectuū: in quibus presup
ponebatur aliquid actioni agentis: poterat reddi ratio
nouiter procedi in esse. q hec fuerit intentio phi de sub
stantys incorruptibilibus potest ostendi: z ex eo q di
cit in ꝑncipio. iz. metaphy. z in fine eiusdē: z in octauo
physicoꝝ. z in quarto metheoroꝝ. dicit enim in. iz. me
thaphysice. vbi loquit contra ydeas platonis: quas po
nebat formas rerū generabilium: z tamen preexistere
eis: q causa efficiens bene preexistit substātie compo
site: cuius est causa. sed causa formalis fm euz nunq̄
preexistit ante substantiam compositam: cuius est cau
sa formalis. tamen an alia forma remaneat destructo
composito dicit esse inquirendum posterius z non de
quacūq̄. sed tantū de anima intellectiua: ex quo pos
sunt duo concludi: vnum q fm eus anima rationalis
non est tantuz motor corporis humani. sed etiam for
ma q ex hoc patet. quia cum dixisset q causa efficiēs
potest ꝑexistere substantie composite generabili statiz
subdidit: q hoc non potest dici de forma quam vocat
ipse ibi rationem sicut z alibi frequenter facit. sed an
posterius aliquid remaneat. dicit esse inquirendum
quod non potest retorqueri ad causam efficientem: qz
ex quo est ante nō indigebat inquiri: an posset esse post

cum hoc etiam sit notum ad sensum. ¶ Item ipse dicit q nihil forsan phibet aliquid remanere destructo cōposito: vt anima non omnis. sed intellectiua: ex quo p3 q aia itellectiua in eodē gñe cāe formalis ē cū alys aiabus in hoc ab eis differens: q postea remaneat destructo cōposito. ¶ Scōz est. q fm ipsum: anima rationalis q̄ posuit formam substātie composite non p̄existit ipsi substātie composite: cuius est forma: qz a generalitate formarū: quantū ad non preexistere compositō non excipit aiam rationalem. sed solum quantū ad post existere. vnde si de mēte eius fuisset q anima rationalis esset ante substantiam compositā: sicut remanet post: debuisset dicere q restabat inquirendū an aliqua forma: puta aīa intellectiua esset ante substantiā compositam t post: q cū nō fecerit: constat de mente eius esse aīam rationalē nō p̄existere corpori: cui p̄iungit. ¶ Ex hoc arguit̄ aīa rationalis fm ph̄m est substā immaterialis t incorruptibilis. sed fm eum aīa rationalis est ab alio effectiue. fm eum ergo saltez aliqua substantia icorruptibilis a parte post est ab aliquo effectiue: nec hoc est cōtra illud qō dictum est q fm ph̄m: ea que imediate a deo p̄cedūt sunt ab eterno t de necessitate: qz ista aīa imediate creet̄ a deo. tamē creat̄ in aliq̄ materia: vt eam informans ex parte cuius pōt reddi ratio nouitatis processus aīe in esse. vnde illud est intelligēdū de his que sunt a deo nullo p̄supposito: vel sicut materia vel sicut cooperāte. Dicit etiā in fine eiusdem. scz q bonum vniuersi consistit t in ordine partū adinuicē: sicut in bono coniuncto t formalr inherente t in ordine totius ad primuz sicut ad bonuz separatuz: in quo fm eum magis consistit bonū vniuersi quā in ordine partiū adinuicem. ¶ Ex hoc arguit̄. totum vniuersum est ordinatū ad deum sicut ad finē in quo cōsistit suū bonū principalr: aut ergo est sic ordinatū per accidens ex parte rei ordinate. ita q iste ordo nō sequitur res fm suas entias vel per se p̄prietates: sed solum fm quedam accidētia separabilia: aut per sē. ita q iste ordo sequat̄ essentias rerū aut per se p̄prietates earū. primo modo nō potest esse: qz fm ph̄m p̄ncipale bonū vniuersi cōsistit in tali ordine. incōueniens autem valde esset ponere q p̄ncipale bonuz rei consisteret: vel sibi conueniret fm aliqō accidens separabile: nec hoc ph̄s poneret aliquo modo. si dicis scōo modo. scz q iste ordo sequat̄ essentias rerū vel per se p̄prietates earum: aut hoc erit ex quadā necessitate. ita scz q iste ordo sequit̄ res ex quadā necessitate nature: nullo per se hunc ordinem intendente: aut ex aliquo superiore būc ordinem intendente per se in rebus ꝓstituēte t causante. si primo modo: tunc talis ordo esset in rebus casualiter: qz qō nō fit ab aliquo intendente fit casualr: t vlterius rediret error antiquorū qui posuerūt q vtilitates t ydoneitates que proueniunt respectu alicuius boni assequendi: prouenunt nō ex aliquo agente intēdēte. sed ex necessitate nature q ph̄s reprobat 2° physicorū. vnde isto modo non posuit ph̄s esse ordinem in rebus. si scōo modo ita. s. a causa aliqua ex intētione causante ipsuz t constituēte in rebus: cuz iste ordo sequat̄ essentias rerū siue per se p̄prietates earū: que ab eadem causa dependent: necessario op3 dicere fm mentem ph̄i q totū vniuersuz est ab aliquo causatiue causante per intellectū t voluntatē: t res ipsas ex intentione ad vnum finem ordinante: t eas sic causante q tali fini competunt: non enī posset dici q causalitas talis ordinis subiaceret actioni alicuius: cuius etiam actioni subiaceret causalitas rerum ipsarum: ex quo per se sequitur eas. similr ipse dicit. 8. physico. t̄ ppe p̄ncipiū cōtra democritū qui volebat q solū eorū que aliquando sunt: t aliquando non sunt querenda erat causa. nō autem eorum que semper t de necessitate sunt. dicit q īmo eorum que semp t de necessitate sunt: est quādoq; querenda causa: sicut trigonū habere tres angulos equales duobus rectis: habet aliquā causam. vnde ibi dicit q in quibusdam necessarys verum est q nō est querenda causa vt in principys. In alys vero vt in p̄ncipiatis bene est inquirenda quantūcunq; sint necessaria: ex quo patet fm eus q ea que sunt semper t de necessitate habent causas t principia: t sunt ab alio causatiue. si dicis q ipse loquitur ibi de causis demonstrandi non de causis essendi: quia ponit exemplum de habere tres angulos equales duobus rectis: qō est quedam demonstratū in geometria. vanum est: nec valet quia demonstratio potissima habet pro medio non solum illud qō est causa concludi passionez de subiecto. sed est causa essendi passionis concluse. Scōo. quia cōstat q triangulum habere tres angulos equales duobus rectis habet causam essendi. Tertio. quia constat q ibi loquitur contra democritū q̄tuz ad cās naturales rerum in esse reali: vt patet intuenti textū. Si di. q verum est: q ph̄s vult q quedā necessaria habeāt causam vt accidentia que sunt principiata: non autē necessaria que sunt substantie: quia hoc eis repugnat: t sunt principia. similiter non valet: ostensum est enim supra q substantie etiam necessarie non repugnat habere causam effectiuam. licz sibi repugnet habere causam sustentantem: vt supra est expositum: t per cōsequens talis substantia licz sit principiū actiuū aliquarum substantiarū aliarum. tamen bene potest esse principiatū respectu alicuius priozis. dicit etiaz in primo methеo. q ordo elementorū fm situm est cātus a deo: que elementa fm eum sunt eterna q̄tū ad totalitatē suā: t cōstat q talis ordo sequitur eleméta a dāte formas substantiales motus grauis ad determinatum situm: vel etiam leuis: dicit etiam scōo de generatione: q ignis sine influentia celi esset peioz q̄ instrumenta artis sine artificibus qui habent solum vti eis: quod ideo est. quia ignis. t similiter omnia alia elementa habēt formam: per quā sunt a celo. Instrumentū autez non habet formam suam ab artifice. sed solum operari. vnde ex his videtur esse de mente ph̄i: q illud qō est de necessitate: t semper etiam in substantys sit effectiue ab alio. īmo t omnes creature cātiue sunt a deo. ¶ Ad primū ergo in oppositum dicendus: q fm ph̄m deus non causat motum celi quasi mouens applicatum ad motum. sed hoc facit intelligentia vel aīa celi. sic animatum in quantū appetit assimilari primo. vnde fm ipsum quantū ad causandū motum est causa in ratione amati t desiderati: nisi forte fm eum se habeat aliter inquantuz causat t conseruat motorem eius: sicut agens vniuersale: bene tamen vult ph̄s q essentia celi sit a deo causata non per motuz vel mutationē in quibus posuit ipsum fieri stricte dictum. sed per simplicē emanationem: vt expositum est. ¶ Ad scōm dicendū quando dicitur q fm ph̄m omne q fit: fit per motum vel mutationem: dicendū q verum est q ph̄s non posuit fieri medium inter efficiens t factuz: nec absolute fieri: nec stricte dictū: nisi vbi erat aliqō p̄ductū: p motū vl mutationē: in quo p̄ducto differret fieri ab eē ab alio. vnde t ipsuz motū posuit esse ab alio producente

nō tñ

Sed hoc est mihi dubiū nunqd ō mēte ph̄i fuerit aīam intellectiuā eē eternā a parte post nō de eternaz a parte ante. nd fz ip3 ista cōueniunt q odē eternū a parte post ē eternū a parte ante t ecōtra. sicut p3 prio celi. nec vī valere rōnio q̄ solet dari q illud h3 veritatem de pfectis in spē: nd rōnes eius absolute vident cōcludere sicut intuēti patet.

Sed hoc est mihi dubiū t oppositum verius credo ō mēte ph̄i. vz qō deus etiā immediate moueat primum mobile nō solū in rōne finis. imo i rōne efficientis nd agens t finis in intelligentijs nō separant sicut est sūia cōmi primo capite ō substa orbis cōtra Auicē. t. 12. met. cō. 36. 38. t. 44. vide plene rōnes ad hoc a nobis i qōne nostra de triplici cālitate intelligentie.

non tamẽ posuit ipsum fieri.posuit tamẽ pb̃s aliquid procedere ab aliquo producente sine motu ⁊ mutatione per simplicem emanationem. vt declaratum est. ¶ Ad confirmationem sumptaz ex dictis philosophi de ideis pz per dicta. ¶ Ad tertium dom:q illõ qõ est pole q̃tũ est de se nõ eẽ:qle est oẽ factũ ab alio ꝟ pb̃z non potest habere necesse esse ab alio.pz responsio ex scõo articulo. ¶ Ad quartũ dõz:q pb̃s nõ dixit expse in.12. meta.nec in libris precedentibus q̃ sube incorruptibiles sint ab alio cãte:puta a deo. tñ ex his q̃ ibidẽ dicit põt haberi q̃ hoc fuerit eius intentio. vt pz ex dictis:vel aliter dom ⁊ verius:q illud qõ dicit in.12. de substãtys separatis tradit nõ inquirendo cãm earũ in re.sed ostendẽdo modũ causalitatis earũ super substantias inferiores generabiles ⁊ corruptibiles:⁊ etiaz super motum localẽ substãtie corporalis incorruptibilis.s.celi.vnde quicquid dicit ibi de intellectu:⁊ de modo intelligendi totũ est ꝓpter hoc: vnde ⁊ in ꝓncipio 12.dicit se determinasse in precedentibus de principys sube sensibilis:vñ reprobatis aliorz opionibus de substantys separatis in.12.⁊ in.14.⁊ forte in alys libris sequentibus qui nõ sunt translati tractauit de substãtys separatis in se oñendo quõ fluunt a ꝓmo.sed hoc adhuc nondũ translatũ est:vel forte morte preuẽtus nõ perfecit:sicut etiã questio q̃ mouet tertio d aia.quo.s. intelligit anima separata non inuenit ab eo determinata:⁊ propter easdem causas.

Questio. V.

sic ꝓcedit:⁊ videt:q ꝟz veritatẽ creatura non potuit esse ab eterno qz creatura non soluz dependet a deo quantũ ad suũ factuz esse.sed etiã quãtũ ad suũ fieri.sed omne q̃ fit:fit ꝑ motum vel per simplicẽ emanationez:qõ aũt fit per motum nõ põt esse eternũ:qz motus duratione precedit rez factã per motũ.similr nec qõ fit per simplicẽ emanationẽ:qz tale fit in istãti.g̃ est dare primũ instãs in q̃ fit.s.istãs i q̃ fit.cũ g̃ois creatura sic vel sic fiat.videtur q̃ nulla creatura possit esse ab eterno. ¶ ꝑ. ꝟm Aug̃m de fide ad petruz.deus qui sine initio semper est dedit rebus a se creatis esse:non tñ sine initio.ergo vt videt ꝟm Aug̃m de ratione creature est hre initiũ sui esse. ¶ ꝑ. omne illud de cuius ratiõe est habere esse acquisitũ ab alio habet initiuz sui esse. sed de ratione creature est habere esse acquisitũ ab alio.g̃ de rõne eius est hre initiũ sui esse.sed nihil tale est eternũ ergo creatura nulla põt eẽ eterna. ¶ ꝑ. res nulla que est in actu põt nõ esse:nisi per aliquã potẽtiã precedentem duratione suum actum essendi:per quã posita in preterito actus ille potuit impediri.sed actũ existentẽ ab eterno nulla potentia põt precedere duratiõe.ergo actus eternus nõ põt non esse.sed necessariũ est ipsuz esse semper.si ergo mũdus esset ab eterno de necessitate ꝓcederet a deo ab eterno.sed hoc est impole ⁊ cõtra fidẽ:que ponit deũ agere in productione creature non ex necessitate:sz per libertatẽ arbitrij:aliogn nõ posset nunc producere nec potuisset in preterito nõ produxisse.ergo impossibile est mundũ fuisse ab eterno.minor patet.q̃.s.actũ eternũ nulla potẽtia põt precedere duratione:qz ante eternũ duratiõe nihil est:maior declarat.s.q̃ nulla res que est in actu potuit non esse:misi qz potuit impediri per potentiã aliquã precedentẽ duratione illum actũ:qz omne q̃ est qñ est necesse est esse. scõo peryarme.sed qõ est de necessitate non põt nõ eẽ. ergo in actu ente nõ est potẽtia ad non esse tẽpore quo est:qz nulla potentia põt simul se hre ad cõtradictoria siue actiua siue passiua.si ergo talis actus põt non esse absolute pro tẽpore in quo est.hoc est per aliquã potentiam precedentẽ duratione illũ actũ:per quã ille actus potuit impediri ne tunc esset:⁊ ꝓpter hoc dicit q̃ illud qõ est duz est:necessario est:nõ tñ necessario absolute qz potuit sic impediri:⁊ sic patet maior. ¶ ꝑ. si dicat̃ q̃ cadẽ rõne posset dici:q̃ predestinatus ab eterno nõ posset nõ predestinari q̃ talis predestinatio nõ hz aliquid precedens. Instantia ista vt videt̃ non valet:qz predestinatio vt videt̃ importat respectuz ad aliquid posterius duratione rõne huius prepositionis pre.propter qõ ipsum predestinatũ habuit aliqõ tẽpus ante se in quo potuit impediri ne esset predestinatũ.sed eẽ ab eterno respicit totuz tẽpus infinitũ a parte ante.ita q̃ non conuenit dare aliquod tẽpus precedens talẽ actũ essendi in quo potuit impediri.vnde non est sile. ¶ ꝑ. essentie rerũ quantũ est de se eque apte nate sunt ꝓ fieri a deo in aliquo individuo suo.ita q̃ vnuz non fit de necessitate ante aliud.vnde sicut deus potuit facere solẽ ante adã:ita econuerso:ex q̃ accipio q̃ sicut deus potuit facere istũ solez qui nõ ẽ ab eterno:ita q̃ nullus alium fecisset ante eũ.ita potuit facere ab eterno adã. ita q̃ nullum alium ante eum:⁊ post quez ⁊ a quo oẽs alij descẽdissent.sz si adã fuisset ab eterno ⁊ generasset ipse ⁊ sequentes ab eo vsq; ad reuolutionẽ:que nũc est fuissent infiniti homines gñati:⁊ tamẽ fuisset dare ꝑmuz hominẽ generantem ⁊ vltimũ generatuz.illum.s.qui nunc generat̃.ergo existẽte primo ⁊ vltimo esset dare media infinita:qõ est inconueniẽs ⁊ impossibile ⁊ ꝓtra naturã rerum.impossibile est ergo q̃ adã potuerit fieri ab eterno:⁊ eadem ratione nec sol nec qõcũ q̃ aliud individuum creature.ergo nulla creatura potuit fieri ab eterno. ¶ ꝑ. supponamus ꝟm fidẽ q̃ essentia creature potuit esse ⁊ non esse.ita q̃ in essentia creature est potentia ad esse ⁊ non esse.sed prius natura ad non eẽ. quia hoc competit sibi ex natura sui.posterius vero natura ad esse:quia sibi competit ab alio.ex hoc arguitur sic.potentia ad esse ⁊ potentia ad non esse conueniunt creature:aut ergo simul duratione aut non.non potest dici q̃ simul:qz tunc sequeret̃ q̃ eidem ineesset potẽtia ad oppositos actus simul.ergo prius duratione conuenit sibi alterũ:aut ergo posse non esse prius est duratione q̃ posse esse:aut econuerso:econuerso non potest esse. sz q̃ posse esse sit prius q̃ posse non esse.primo qz illõ qõ conuenit alicui prius alio natura natum est ei conuenire ⁊ prius tempore q̃ illud aliud si vnum corũ est prius duratione altero.sed positũ est q̃ potentia ad nõ esse prius natura conuenit creature q̃ potentia ad esse ergo ⁊ duratione. secundo quia potentia ad aliquem actum est prioz duratione ipso actu vel saltẽ simul cũ actu.sed ꝟm fidem mundus fuit non ens ab eterno:ergo habuit potentiam ad non esse ab eterno: nihil autem prius duratione est:eo qõ est eternum. ergo nihil prius duratione conuenit creature q̃ potentia ad non esse.cum ergo oporteat vt preassumptũ est:q̃ potẽtia ad non esse precedat duratiõe potentiã ad esse vel econuerso:necesse est dicere q̃ potẽtia ad nõ esse precedit duratione. ¶ Ex hoc sic.sicut se hz potentia ad potentiã.ita actus ad actũ. Sed po ad nõ eẽ ꝓcedit duratiõe potẽtiã ad esse.g̃ necio nõ eẽ creature ꝓcedit duratiõe eius eẽ. ¶ Ad idẽ sic.supposito eodez fundamento.s. q̃ potẽtia ad non esse precedat duratione in creatura potentiam ad esse:potentia ad aliquẽ actum est de necessitate prioz ipso actu:vel simul cuz eo.sed potentia

ad esse est posterior duratione q̄ potentia ad non esse vt probatum est. ergo ⁊ esse posterius est duratione q̄ non esse. sed nihil q̄ necessario precedit duratione ab alio potest esse eternum: quia eterno est nihil prius duratione. ergo esse actuale creature: vt videtur nullo modo potest esse eternum. ¶ De sunt rationes quas Henricus vocat demonstrationes: cum tamē homini intelligenti non probabiliter persuadeant. ¶ P. creatura fit ex nihilo: vel etiam facta est. ita q̄ creare est processus a non esse totali ad simpliciter esse. sed tale erat ante nihil vel non ens ⁊ tale non potest esse eternum. ergo creatura non potest esse ab eterno. ¶ Si dicas q̄ non esse creature vel nihil ex quo fit precedit suū esse solum natura ⁊ nō duratione. ¶ Contra termini mutationis cuiuscūq; siue proprie dicte: siue large sunt incompossibiles: ⁊ tanto magis incompossibiles quanto vnus terminus negat plus de eē alterius termini. sed esse ⁊ nō esse sunt termini creationis vnius a quo: ⁊ alī ad quē: ⁊ vnus maxime negat q̄ alius ponit: q̄ vnus negat totaliter esse. alius vero ponit simpliciter esse. ḡ totaliter sunt incompossibiles duratione. ergo oportet non esse precedere duratione esse: ⁊ non solum natura ⁊ sic idem q̄ prius. ¶ P. sequeret infinitas animarū. multe autē rationes solent ad hoc adduci. sed aduersary videntur magis inniti istis.

Nota rōnes istas Henrici q̄ bus putat demōstrare mūdus nō potuisse esse ab eterno.

In cōtrarium est q̄ deus potuit facere mūdus in maiori duratione a parte ante quacūq; duratiōe data. sed duratio maior quacunq; data nō potest esse nisi infinita. ergo deus potuit facere durare in infinitus a parte ante. maior p̄z. quia ꝟstat q̄ deus potuisset facere mūdū ante q̄ fecerit: aut ergo per certum numerum annorū: vt per mille: vel p̄ duo milia: vel non per certum numerū. sed per maiorem quocunq; dato. primo modo non potest dici: quia hoc esset figmentum: ⁊ sine auctoritate ⁊ ratione positum. scz q̄ potentia dei determinaret ad certū numerum annorū. si secūdo modo. ergo maior est verificata minor etiaz sic patet: quia in his in q̄bus est processus in infinitum supposito quolibet finito dato est accipere maius. ergo illud quo non est accipere maius est infinitum: ⁊ patet minor. ¶ P. effectui cause efficientis non repugnat cōdurare cause: nisi quia suum fieri est motus vel terminus motus. sz fieri creature a deo nec est motus: nec terminꝰ motus. ergo creature non repugnat esse ab eterno cum ita causa eterna.

Respondeo dicendum: q̄ quidam ꝓpter rationes prius positas quas vocant demonstrationes. dicunt creaturā aliquā non posse eē ab eterno. sed quia ille rationes. vt patebit in respōdēdo nihil vel modicuz persuadent: quia vel sunt sophystice vel fundant̄ sup̄ falsum. ¶ Ideo videt aliter esse dicendū. s. q̄ mundus potuit esse ab eterno: saltez q̄ creatura aliqua potuit esse ab eterno: ⁊ hoc potest sic declarari. q̄ si creature repugnat fuisse ab eterno. aut hoc est: quia facta: aut quia substantia facta: aut q̄ possibilis nō esse: aut q̄ ex nihilo: propter primū: vel etiā scōm nō potest sibi repugnare esse ab eterno. ostensuz est enim supra q̄ nec facto vnde factum est: nec substantie facte. vnde substantia facta est repugnat eē ab eterno: vel etiā necessario. si ergo repugnet creature eē ab eterno: hoc erit vel quia possibile non esse: vel quia ex nihilo: non ꝓpter hoc: quia est possibile nō esse: quia vt cōmuniter dicitur possibile vel magis proprie potens dicitur ⁊ effectiue: ⁊ possibile obiectiue: ⁊ possibile subiectiue: ⁊ per non repugnantiā terminorū: q̄ dicitur possibile in propositionibus: quādo. scz termini nō repugnant: nunc aūt hic logmur de possibili eē: ⁊ nō eē quia possibile: q̄ sequit̄ ad necessariū nihil faceret ad nostrum propositum. ostensum autem est q̄ non repugnat q̄ aliqua substantia sit facta: ⁊ cum hoc q̄ sit ab eterno ⁊ de necessitate. nūc autē ꝑ inquirimus. vtrum aliqua substantia sit possibilis esse ⁊ non esse: ⁊ precise obiectiue: q̄ talis potentia solum est in substātia creata respectu creantis. dico in creatione qua creatur substantia subsistens. tale autem possibile esse ⁊ non esse siue possibile quodcunq; q̄ se habet equaliter ad oppositа in quocunq; genere oppositionis non dicitur possibile nō esse: qua pōt impediri: vel tunc quando ineſt ei actus oppositus vel ante vt quidā credunt: sicut non dicitur aliquid necessariū ex hoc q̄ non potest impediri. sz potius econuerso. ideo non potest impediri: q̄ est necessarium: similiter etiam ideo potest aliquid impediri ne sit: quia est possibile non esse: ⁊ non econuerso. ideo est possibile: quia potest impediri: ex hoc enī q̄ potest aliter se habere est possibile ad oppositа: ⁊ ex hoc ē q̄ possit impediri: sicut ⁊ necessariū ex hoc est necessariuz q̄ non potest aliter se habere: ⁊ ex hoc est vlterius q̄ non potest impediri. ⁊ ideo videndū est. vnde dicat̄ aliqd possibile ad oppositа: ad q̄ sciendū q̄ ideo est aliquid possibile: siue in potentia ad oppositа: q̄ nullū eoꝝ sibi determinat ex necessitate: ⁊ hoc p̄cise de oppositis cōtradictorie: q̄ alia oppositа forte nō ita se extēdunt ad omnia sicut ista. vnde dicit ꝓ illud eē possibile siue cōtingens: cuius oppositū nō est necessariū: ⁊ ideo neutrum sibi repugnat: ex hoc enī per se aliquid repugnat alteri: q̄ eius oppositū sibi icōpossibile ineſt illi alteri de necessitate. si enī nō ineſſet de necessitate oppositus aliud non repugnaret: sed posset ei ineſſe. vt patz ex p̄dicto verbo phi. ¶ Ex hoc declarato cōcludo vnū: q̄ illud cui conuenit aliquid actu post ⁊ diuisim est posse esse sub opposito actu ꝑ eodē tēpore. ita q̄ actualitas vnius nisi accipiat̄ cū tali reduplicatione. s. dū est non excludit posse ad alterū: siue subtiue siue obiue ꝑ eodē tempore: q̄ patet sic: q̄ vt patet ex dictis: aliqd est possibile ad aliud: q̄ eius oppositū nō ineſt sibi de necessitate. sed q̄ ineſt contingit alicui tēpore quo sic ineſt nō ieſſe sibi absolute de necessitate: licz cū hac reduplicatione dum est sibi insit de necessitate: q̄ ſm phm: q̄ est dum est necessario est: nō tamen simpliciter est necessario. ergo illud cui cōuenit actu vnuz oppositoꝝ: ⁊ ꝯtingit pōt absolute ⁊ diuisim pro eodē tēpore conuenire alterum oppositorū. dico aūt absolute ⁊ diuisim: q̄ ambo simul tempore non possunt ineſſe. sed q̄libz eorū diuisim sumptū. puta hoc vel illud pōt ineſſe pro eodem tempore: nec pōt dici q̄ ratio quare non determinat sibi tale possibile alterū oppositorū sit posse impediri tempore p̄cedenti: q̄ vt in precedentibus est oñ sum. ideo possibile est aliquid ad oppositа: q̄ neutruz sibi determinat de nēcitate. ex ꝑ āt pōt aliqd ipediri: q̄ ē posse alr se hre ad oppositа: siue q̄ est in poā ad oppositа. ḡ posse ipediri nō est cā: quare aliquid nō determinet sibi alterū oppositorū de necessitate. sed ecōuerso: q̄ nō determinat. ideo potest impediri. ¶ P. si cuz vno oppositoꝝ nō staret potentia ad reliquū: sequeret̄ q̄ nihil posset esse nisi dum est: q̄ cū suo nō esse q̄ est sibi oppositum non posset stare potentia ad suum esse. ¶ Ex his declaratis arguitur ad propositum. sicut illud q̄ est nunc se hz ad posse nō esse nūc. ita q̄ est ab eterno ad posse nō eē ab eterno. dūmō fiat a cā agente nō de necessitate nāe: sz illi q̄ nūc ē actu nō repugnat

absolute

absolute posse non esse nũc actu.nõ ꝓpter aliquod ĩm pediens preexistens: vt dictum est: z ostensuz: sed quia alterum oppositoruꝫ non determinat̃ de necessitate ĩesse. ergo a simili ei quod est ab eterno nõ repugnat posse non esse ab eterno licz nullum impediens precedat. dummodo non fiat ab agente ex necessitate: cuius effectus non potest non esse quantum est ex parte eius: nisi quia potest in sua actione impediri. tamen ex parte recipientis actionem: est alia ratio prioz talis possibilis: qz sciz non determiñatur de necessitate ad alterum oppositoruꝫ. Similiter non potest sibi repugnare cẽ ab eterno: quia est vel fit ex nihilo. quia ly ex potest dicere, vel habitudinem cause materialis: vt cũ dicitur ꝙ cultellus fit ex ferro: vel habitudinez termini a quo recessus: vt cum dicitur hoc est motum ex tali loco vel habitudinem prioris z posterioris: siue ſm durationem: siue ſm naturaz: ſm ꝙ dicitur hoc cẽ ex hoc: quia est post hoc natura siue duratione. si prio modo sic adhuc dicitur ſm ꝙ ly ex potest intelligi negatũ vel affirmatum: si affirmatũ. sic est sensus creatura fit ex nihilo. idest fit non ex aliquo. ita ꝙ non aliquid sit eius materia: quasi diceret̃ ꝙ fit ex nihilo materialr: ꝙ non est aliquid: z iste sensus est falsus: qz qõ nihil est nullius materia esse potest. si ly ex sit negatũ sic est sensus. creatura fit ex nihilo. idest non ex aliquo materialiter: quasi diceret̃ ꝙ nihil materiale presupponeretur actioni creantis: ex quo fiat creatura. sed totuz quicqd est in creatura producit̃ a creante: z ista est ratio creationis proprie dicte. quia forte que producunt̃ in subo ꝑexistenti non dicuntur ita proprie creari. sicut quãdo fit totum aliquod subsistens: ꝙ sic patet: quia deus dicitur facere ex nihilo per oppositum ad agens qõ facit aliquid per transmutationẽ materie: ex qua de necessitate presuppositа facit illõ qõ facit: quia in hoc differt creans a tali agente ꝙ. s. facit totum ex nihilo. sed per oppositum ad facere aliquid de suppositа materia manente affirmato ipso facere ꝙ vtriqz agenti est cõe. est facere aliquid nõ ex presuppositа materia: ita ꝙ sicut in primo ponit̃ ordo ad materiam presuppositam. ita in scõo negat̃. ergo facere ex nihilo qõ cõuenit creanti inquantũ creat: est idez ꝙ facere nõ ex aliquo presupposito: quasi diceret̃ ꝙ creare est totum esse rei nullo materialiter presuppositо producere. ¶ Ex hoc sic arguit̃ ad propositum. creare ſm ꝙ est facere aliquid de nihilo: idem est ꝙ totũ esse rei nullo materiali presupposito producere. sed totuz esse rei nullo materiali presupposito producere non excludit durationem infinitam a parte ante: nec a parte post: nec etiam includit: quia nihil materialiter presupponere nõ dicit ordinẽ ad aliquid prius vel posterius duratione. sed solum vt visum est tollit ordinem ad aliquod materiale presuppposituz. ergo creatio per hoc qõ est factio ex nihilo nec excludit: nec includit durationẽ vel a parte ante: vel a parte post. Si vero ly ex importat ordinem ad terminum a quo fit recessus per factionez. similiter debz distingui vt prius: qz aut ly ex remanet affirmatum aut remanet negatum: si affirmatũ sic est sensus creatura fit ex nihilo. idest fieri creature est recessus a nihilo siue a simpliciter nõ esse sicut a termino a quo: z iste sensus si ꝓprie accipiatur terminus a quo falsus est: etiaz ſm illud ꝙ tenet fides de creatione: qz nõ omne illud post qõ fit res est proprie terminus a quo. sed illud sub quo prius erat subiectiue illud qõ substernit̃ postea ipsi factioni: qõ per factionẽ spoliat̃ a ꝓmo termino sub quo erat: z tendit in alterũ terminum primo termino incõpossibilem. vnde nihil dicitur recedere per aliquã factionem ab aliquo termino nisi qõ prius erat subiectiue sub eo. vt patet manifeste in dealbatione. nõ cni dicimus ꝙ albedo per dealbationem recedit a nigredine sub qua nunqz fuit. sed dicimus ꝙ subiectũ albedinis qõ ꝓus erat sub nigredine recedit per dealbationem a nigredine. z tendit ad albedinem. vnde si sub̃m albedinis quo ad totuz quicquid est in eo fieret per dealbationem. dealbatione non esset recessus a nigredine in albedinez. sed esset solum simplex z absoluta acceptio albedinis ipsius. z ideo cuz nec creatura. nec aliquid eius vnqz fuerit subiecto coniuncto ipsi. non esse: absolute non potest dici ꝙ creatio etiã nouat recessus a non esse: sicut a termino a quo ad esse: sicut ad terminum ad quẽ. sed solum ꝙ sit simplex z absoluta ipsius esse acceptio post non esse vel duratione: si sit nouia: vl saltem natura. modo tamẽ infra exponendo. Ex quo patet ꝙ non potest accipi argumentũ ad probandum nouitatem creature ex termino a quo: cum creatio talem terminum a quo non habeat. Si vero ly ex sit negatum. sic est sensus ꝙ creatura fit ex nihilo. idest non ex aliquo termino a quo: quasi diceret̃ ꝙ creatio est factio que nõ requirit aliquid preexistẽs sub termino oppositо a quo per creationẽ spoliatur vel recedat: z talis sensus est verus: qz factio que ꝓprie requirit terminuz a quo presupponit aliquid exñs sub illo termino a q̃ vt iam visuz est. a quo termino illud presuppositũ per talem factionem spoliat̃ siue recedit: ꝙ repugnat rationi creationis proprie dicte: que est totalis ꝓductio rei subsistentis: de qua est nunc sermo. vnde patet ꝙ ille sensus qui negat talem terminũ est verus. Si vero ly ex importet habitudinem prioris z posterioris: tũc aut accipitur in prius duratione: aut prius natura. si prius duratione sic dupliciter: quia aut ly ex est affirmatum aut negatum. si affirmatum sic est sensus. creatura fit ex nihilo. idest post non esse duratiõe vel post nihil precedens durationc: z tũc dico ꝙ quãuis hoc sit de facto ꝙ fuit ex nihilo. idest post nihil duratione precedens: non tamẽ hoc fuit necessarium: nec ex parte facientis: nec ex parte facti: ꝙ non ex parte facientis omnes̃ concedunt: ꝙ ipse ab eterno potuisset facere creaturam si ipsa fuisset factibilis ab eterno. probo etiam ꝙ nec ex pte facti: qz factũ: vñ factũ nõ ĩportat habitudinez ad aliquid duratione precedens: nisi quando est factio: q̃ de necessitate habet ordinem ad terminũ a quo incõpossibilem: tamẽ esse qõ acquirit̃ per factionez. sed vt ostensum est nunc: creatio nõ est factio que de necessitate habeat ordinem ad aliquẽ terminũ a quo: qz ostẽsum est iaz ꝙ creatio non est recessus a termino a quo ad terminum ad quem. ergo factum per creationem. vnde tale non habet ordinẽ ad aliquid duratione precedens. vnde ꝙ creatio fuit post non esse facti duratione non fuit propter naturam rei huius necessario exigentem. sed solum ꝓpter facientis voluntatem. probatur maioz quantũ ad duo ibi posita. sciz z quantum ad hoc ꝙ factum non habet de necessitate ordinez ad terminum a quo incõpossibilem cuz esse qõ acquirit̃ per factionem: nõ cni importat de necessitate habitudinẽ ad aliquid duratione precedens: quia factum vnde tale non importat habitudinem nisi ad terminos factionis: z ad cãs efficientẽ finalẽ formalez: z mãlez qñ factum habet materiã. sed constat ꝙ habitudo ad efficiens non est ad aliquod de necessitate precedens duratione: qz aliq̃ cãe efficiẽtes simul fũt cũ suis effectibus: nec eos ꝓcedũt. silr nec cã formalis vnqz ꝓcedit suum

effectus:nec materialis semper precedit effectū duratione:vt patet de materia celi:nec finalis vt de se patz. nec ēt terminus ad quē:qz hoc ē'eē facti.ḡnihil istoz̄ p̄cedit fcm̄ de nec̄itate nisi termin⁹a quo qñ ad factōez reqrit̄:ꝛ sic ꝓbata est maioꝛ:q̄tū ad hoc ꝙ factuz. vñ factum non habet habitudinem ad aliquid de necessitate precedens duratione:nisi quando factio habet de necessitate habitudinē ad aliquē terminū a quo incō possibilem cū esse qō acquiritur per factionez. ¶ Quātū ad scōm etiam probo.ſ.ꝙ quādo factio habet habitudinem ad talem terminū factū de necessitate habz aliquid duratione precedens:qz terminus a quo est in compossibilis cū termino ad quē ꝛ p̄cedit eū duratione.sed terminus ad quē factionis est ipsum esse facti. ergo eē talis facti:cuius factio de necessitate requirit terminum a quo habet de necessitate aliquid duratione precedens:ꝛ per cōsequēs ipsum factū:ꝛ sic est ꝓbata maioꝛ quantū ad vtrūq; ibi positū:ꝛ sequit̄ p̄ncipale intentū. Si vero ly ex sit| negatū:sic est sensus creatura fit ex nihilo.i.non post aligd duratione precedēs ꝛ iste sensus est verus.ita tamē ꝙ per ly nō.nō intelligatur ꝙ repugnet creature:tunc post aliquid duratiōe precedens.sic enim esset falsum.nam esse dei de facto precessit esse creature.sed solum per ly nō.negeꝯ necessitas essendi post aliquid duratione precedens.qz scilz non fuit necessariū ꝙ aliquid precederet duratione eē creature:lz de facto aligd precesserit:ꝛ per idem potest iste sensus probari:per qō improbatus est p̄cedēs sensus qui põebat ly ex.affirmatiue.Si vero ly ex dicat ordinem ad prius natura:sic similr̄ potest dupl'r intelligi aut ꝙ ly ex remaneat affirmatū:aut ꝙ negatū.si negatum.sic est sensus creatura fit ex nihilo.idest'non post aliquid natura precedens suam factionem. Et adhuc idez aliquid ꝙ dicit aliquid positiuū potest dupliciter intelligi:qz aut aliquid dicit p̄us ex quo fiat:aut aligd prius a quo fiat effectiue.si ly aliquid accipiē prio mō. sic est sensus verus:qz ꝓ hoc denotaꝛ ꝙ nihil positiuū natura precedens presupponaꝛ ipsi creationi ex q̄ fiat creatum.licz enī ipsi creato composito presupponant̄ ipsa principia cōponētia:nō tamē ipsi creationi:ꝓ quā nō solū cōpositū.sed etiā p̄ncipia cōponētia,producunt̄. si vero ly aliquid accipiaꝛ pro aliquo a quo fiat effectiue:sic ē: sensus creatura fit ex nihilo.i.nō post aliquid natura precedēs a quo fiat:ꝛ iste sensus est falsus:quia omne factū vnde tale presupponit aliquid natura precedens a quo fiat.ſ.ipsuz efficiens.talis autē prioritas cause ad effectū nō repugnat:vt de se patz coeternitati effectus cū causa. Si vero ly ex remaneat affirmatuz. sic est sensus creatura fit ex nihilo.i.post nihil siue post nō esse natura.ita ꝙ non esse prius natura sibi conueniat q̄ esse:ꝛ tunc adhuc dupl'r:qz aut ly non esse accipiē absolute:aut cū determinatione.si primo modo sic est sensus:ꝙ creatura simul duratione sit absolute:ꝛ absolute non sit.ita tamē ꝙ prius natura intelligaꝛ nō esse q̄ esse:ꝛ sic est impossibile ꝙ duo cōtradictoria vt esse ꝛ nō eē absolute accepta nō possunt cōuenire eidē simul duratione q̄ocūq; ordinetur ſm prius ꝛ posterius in natura:quia licz cū simultate tēporis vel durationis possint se compati prius ꝛ posterius natura.non tamen esse ꝛ non esse:qui autē ponit absolute esse:ꝛ nō esse absolute conuenire simul duratiōe creature.ita ꝙ vnum prius natura altero' ponit nō soluz ꝙ prius ꝛ posterius nā stent cum simultate tēporis durationis. sed etiā esse,ꝛ non esse.si vero accipiaꝛ ly non esse nō absolute,sed cum determinatione:quasi diceretur non a se vel non esse quantū est de se.ita ꝙ intelligaꝛ ꝙ creare sit non facere de eo ꝙ non est actu absolute ens actu.ſz facere de eo ꝙ quantum est de se nō esset:vel nihil cēt ens actu.ita ꝙ negatio dimittat esse affirmatum:ꝛ neget eius ordinem ad alterum:quia si esse creature non est de se.sed ab alio.vel ita ꝙ ly esse negetur cum quadam hypotesi possibili.qz scz non esset si sibi dimitteretur:vel alio non influēte:sic est sensus verus: qz tale non esse cū deo natū bene stat simul duratiōe cū esse simpliciter:licz forte vnum preintelligaꝛ prius natura conuenire creature q̄ alteruz:qz prius intelligitur aliquid qō factū est esse quantū est de se non ens.possibile autem fieri:q̄ esse factum:ꝛ quia tale non esse ꝛ esse simpliciter stant simul duratione licz habeāt ordinez ſm prius ꝛ posterius in natura:non opz ꝓpter tale nō esse sic precedens ponere ꝙ creatura de nouo necessario incipiat:quasi posterius duratione habēs esse post non esse:ꝛ sic patet deducēdo ꝓ singula ꝙ nō repugnat creature esse ab eterno. ¶ Ad primum ergo in oppositum dicendū ꝙ verus est ꝙ omne ꝙ fit:fit per simplicem emanationem vel per motuz.ita tamē ꝙ motus extendaꝛ ad mutationē:ꝛ quando dicitur vltra ꝙ illō ꝙ fit per motum non potest esse eternum.verum est:ꝛ quando vlterius dicitur ꝙ nec illud qō fit per simplicem emanationem siue productionem.dicendū ꝙ falsum est.ꝛ quando vlterius dicit̄ ꝙ imo:quia tale fit in aliquo instanti ante qō non erat.dicendū ꝙ si accipiatur fieri per de nouo:siue nunc p̄mo esse ab alio:siue fit per transmutationem alicuius subiecti:siue per simplicē emanationem:tunc verum est ꝙ tale produci fit in aliquo primo instanti ante quod non erat.si vero fieri vel produci accipiatur pro esse ab alio absolute diuerso in natura.tunc dico ꝙ fieri vel produci non respicit aliquod determinatum instans in quo primo vel vltimo sit productum.sed totam durationez producti.ita ꝙ tale fieri non respicit aliquod p̄mū nūc vt argumētum supponit. ¶ Ad scōm dicendum ꝙ vel loquit̄ ibi Augu.non de eo qō potuit esse.sed de eo qō factū est:ꝛ tunc verū est ꝙ creatura habuit inicium siue durationis: cū non fuerit ab eterno:ꝛ vel loquitur ibi de inicio effectiue:ꝛ sic est in argumēto equiuocatio de hoc qō dico inicio. ¶ Ad tertium dicenduz:ꝙ duobus modis pōt intelligi ꝙ aliquid acquirat esse.vno modo quia accipit esse de nouo qō p̄us nō habebat alio modo:qz accipit esse ab alio absolute siue de nouo siue non de nouo acquisitum enīz potest dici quicquid ab alio habetur. tunc dico ꝙ illō qō primo modo habet esse acquisituz habet inicium effectiuū ꝛ inicium siue durationis.illud vero ꝙ secūdo modo habet esse acquisitū:licz de necessitate habeat inicium effectiuū sui esse.non tamē habz de necessitate inicium siue durationis:ꝛ sic hēret creatura esse acquisitū si esset ab eterno. ¶ Ad quartū dicēdū: ꝙ maioꝛ est falsa ꝙ existenti actu sub vno oppositorū non possit conuenire pro eodem tempore aliud oppositum absolute ꝛ diuisim nisi per hoc ꝙ alia potentia precessit:per quā potuit impediri:ꝛ quidē vlr quantuz ad quodcūq; possibile ostensum est in principali solutione.quantum vero ad propositum pertinet ostendo ꝙ nullo modo potest sic dici ꝙ creatura ideo possit nō esse:quia precessit aliqua potentia:per quā potuit impediri:ꝛ hoc dupliciter. Primo sic. quia effectus illi qui non possunt nō esse:nisi ꝓpter impedies sunt effectus agentiū ex necessitate nature.potentiū tamē impediri per agēs ꝛriū:vel ꝓp māe indispositōez:ꝛ hoc ꝑz manifeste.ignis.n.de nec̄itate p̄cedit suū effectū nisi impediaꝛ

quia nō

quia non est dominus sui actus. vnde in igne nō est vt agat: vel non agat. sed agit de necessitate nisi impedia tur. vnde q̄ effectus eius possit non esse quantū est ex parte eius ideo est: q̄z potest impediri. sz homo qui est dominus sui actus: dico q̄ nullum impedimentū iter ueniat adhuc nō de necessitate producit effectū suum q̄z in ipso est q̄ agat vel non agat. ita q̄ effectus sū po test non esse circumscripto oi impediente: alioquin non plus esset in potestate sua producere suum effectum: quam in potestate ignis producere suum effectum si effectus suus non posset non esse nisi ꝓpter impediens ⁊ sic patet maior. s. q̄ effectus qui non p̄t non esse nisi ꝓpter impediens est effectus agentis ex necessitate. si ergo creatura: que est effectus dei nō potuit non esse: nisi quia potuit in precedenti duratiōe impediri a suo esse: sequitur q̄ sit ab agente ex necessitate nāe: ⁊ sic q̄ deus agat ex necessitate nature in productione creatu re: qđ est falsuz ⁊ hereticū. ergo ⁊ illud ex quo sequitur scz q̄ creatura que facta est de nouo non posset nō esse nisi ponerē aliqua potētia precedens duratione suuz esse: per quā potuit impediri: q̄ erat principiū aduersa riorū. ℂ P̄. Illud impedimentū ꝓpter qđ creatura po test non esse: ⁊ sine quo nō potest nō esse: aut est ex par te dei facientis: aut ex parte rei facte: non ex parte dei: quia nihil est qđ possit in agendo deū impedire. vnde p̄m aplz vo⁹ eius quis resistit: nec ex parte rei facte: q̄z impedimentū nō potest prouenire in productione ali qua ex parte effectus: nisi quādo effectus non dependet p̄m totū: qđ est in eo a causa. sed aliquid ibi p̄supponi tur non productū a causa qđ ab agente cōtrario potest reddi indispositū ad recipiendū actionē agentis alteri us. sic autez nō conuenit in productione creature: quia creans totum esse p̄ducit. ⁊ ideo in eius actione nō po test impedimentū iteruenire: nec ante: nec post. vnde illud assumptum fuit falsum. ℂ Illud aūt per qđ pro babat maior reprobata nihil valz. nā quādo dicit q̄ nulla potentia siue actiua: siue passiua potest in oppos ta simul tēpore: vel quacūq̄ alia duratione. ita q̄ ly si mul determinet ly tēpore verus est coniunctim. ita q̄ duo actus oppositi coniunctim in eodez tempore insint eidem. sed diuisim bene potest eadem potentia actiue ⁊ passiue in eodem tēpore in oppositos actus: vt decla ratuz est in solone p̄ncipali. Ita q̄ illa maior p̄ylli po test distingui p̄m cōpositionē ⁊ diuisionem: p̄m q̄ ly si mul potest determinare ly oppositos actus: vel ly tem pore. p̄mo modo est vera. scōo modo falsa: vt est expo situm. Ex quo p̄z esse friuolū illud qđ dr̄: q̄ quādo ali qd est actu sub vno oppositoꝝ q̄ absolute pro illo tē pore potest esse sub alio opposito p̄m verbū p̄ri in lib. peryarme. non per potentiā: que sibi insit: tunc quādo est sub vno opposito. sed per potentiā que prius infuit. ostensum est enim q̄ simul stat potentia ad vnū oppo sitorū ⁊ actualis inherentia alterius. imo absurdū val de est dicere: qđ vnū oppositorū nō repugnat absolute ⁊ diuisim actu habenti alterū pro eodez tempore: ⁊ q̄ potentia ad ipsum repugnet. ℂ Ad quintū dicenduz: q̄ licet deus equaliter se habeat ad vtrūq̄ esse vnicui qz. ita q̄ cui vult potest illud dare primo cē suppositā aliqua finita duratione. nō tamē equaliter se habz ad vtrumq̄ esse eternū vnicuiq̄ creature: nec a parte an te: nec a parte post. dūmodo res dimittantur sue natu re. ita q̄ generabilia ⁊ corruptibilia generent ⁊ corrū pant: ⁊ alia similiter habeant permanentiam p̄m exi gentiā nature sue. ⁊ ideo nō simplr potest deus facere hominem vnum numero eternum generabilez ⁊ cor ruptibilem: ⁊ vnū solem: licz p̄seruando ipsum a cor ruptione posset facere cum eternum. ⁊ ideo non valet argumentum. ℂ Ulterius etiam dato q̄ deus vnum hominem ab eterno p̄seruans cum a corruptione: ⁊ ab eterno generasset: sicut sol p̄m p̄m ab eterno gene rat ista inferiora: nullum impossibile vel inconueniēs sequeret: quia quando dicitur q̄ inter primū ⁊ vltimū non est dare media infinita. verus est in per se ordina tis non in alys. vnde p̄m p̄m inter solem efficientez: ⁊ asinuz qui nunc generat fuerunt infiniti asini medy generantes ⁊ generati. per actiones tamē se habentes ad generationez huius asini: quia sufficit sol cum vno asino. ℂ Item esse primuz post qđ sunt alia potest du pliciter intelligi. vno modo q̄ illa alia sunt post illud primum duratione: ⁊ tunc talia non possunt esse infi nita: quia vbi est dare primum duratione non possunt p cessisse infinita sequentia. vnde si est dare aliquez bo minē p̄muz post quē duratione essent oēs alij. impos esset inter illum primuz ⁊ istum qui nunc est esse infi nitos homines. Alio modo potest intelligi aliquid esse post aliud natura: sicut effectus est posterior natura cā sua: quōcūq̄z sit de duratiōe: ⁊ post tale primū vsq̄z ad vltimuz: qui nunc est possent esse media infinita: vt di ctum est de sole. si sol esset ab eterno: omnia inferiora post eum essent ordine nature: sicut effectus post cām. sed non duratione. quia non fuisset dare aliqđ tempus in quo non fuisset aliquod generatū ab eo: sicut etiam si deus fecisset vnum hominem ab eterno imortalē: ⁊ cōtinue generantem ab eterno ipse fuisset prior omni bus hominibus infinitis generatis: sicut efficiens est ante effectum ordine. scilz nature. sed non fuisset prior nec primus omnibus hominibus alys duratiōe. quia non fuisset dare aliqđ tempus vel aliquam durationē in qua fuisset ille homo quin cū illo sit duratione fuis sent alij homines ab eo causati: tale autē primū ⁊ vlti mum non excludunt infinita media se habētia per ac cidens. vt dictum est. ℂ Ad sextum dicendū quando dicitur q̄ non sunt: nec esse possunt potentie ad oppositos actus simul duratione in eodem. dicendū q̄ ly sit duratione potest determinare vel ly potētie: vel ly op positos actus. si primo modo sic est sensus q̄ potentie: que sunt ad actus oppositos non sunt simul duratione in eodem subiecto: ⁊ tunc maior ista est falsa: q̄z poten tia oppositoꝝ est eadez vt ipsimet dicunt: ⁊ per ꝯns in eodem subiecto: ⁊ in eodem tempore. si vero ly simul duratione determinet ly oppositos actus: tunc est sen sus q̄ potentie ad oppositos actus habendos simul du ratione non possunt esse in eodem: ⁊ tunc verus est q̄ non potest esse potentia in aliquo corruptibili potētia habendi oppositos actus simul duratione. idest cōiun ctim ⁊ in eodem tēpore: tamen vt supra dictum est be ne in eodem subiecto: ⁊ in eodez tempore est potentia ad habendum oppositos actus diuisim habendos. pu ta hunc vel illum. ita q̄ nullus insit de necessitate. ar gumentū autē fundabat̄ super primū sensum: qui fal sus est. vt patet intuenti. ℂ Ad septimū patz ex princi pali solutione. ⁊ similiter ad decimā rōnem quādo di citur q̄ termini mutationis sunt icōpossibiles: q̄z ostē sus est q̄ ꝓprie loquēdo creatio nō hz terminū a quo. licz bēat aliquid post qđ sit duratione. sed hoc non fuit. de necessitate nāe. sed de facto sic fuit. ℂ Instantia 5 quartū argumentū nō soluit̄ ab illis q̄ ponūt arg^m. nā licz predestinatus habeat tempus precedens: q̄z est in determinato tempore: nunq̄ tamē ipsum predestina re dei habet tēpus precedens in quo possit poni aliqua

potentia precedens ipsum predestinare: per quã ipsum predestinare possit non esse: qz ipsum predestinare est eternuz: ⁊ sic ſm illud ꝓncipiũ eoz: q nullus actus potest non esse nisi qz actus ille precedit ab aliqua potẽtia: per quã potuit impediri ne esset: licz res predestinata posset non esse: ipsuz tñ ꝑdestinare nõ posset nõ cẽ. vnde deus qui predestinauit ab eterno non posset non predestinare: vel non predestinasse. Iterũ etiã licz res a deo predestinata sit in tempore determinato. sed tamen ipsam esse predestinatã nõ est in tempore determinato. sed est eternuz. ⁊ super omne tempus: sicut licz res scita a deo que futura est non sit eterna. tamẽ ipsaz esse a deo scitam est eternuz: ⁊ super omne tempus: ex quo sequeret ſm mirabilem istam sapiam: q nec ipz predestinare dei posset non esse cũ sit eternũ: nec ipsuz predestinatũ esse cũ similr sit eternũ: licz res predestinata non sit eterna. vnde constat istos esse deceptos ꝑ fallaciã accidentis: qz licet esse in tẽpore determinato conueniat rei: cui conuenit esse predestinatã: tamẽ ipsi qõ est predestinatum esse non conuenit esse tẽporale. hoc enim est falsuz: q hec res ex tẽpore sit predestinata: vnde res ꝑdestinata diuersa est ab eo: qõ est eẽ predestinatum in cõparatione ad illud predicatuz: qõ est esse tpale: vnde licet tpale conueniat sibi ſm q est res quedã. non tamẽ ſm q est predestinata. sicut cozisc⁹ diuersus est ab eo qõ est veniens in cõparatione ad illud predicatuz qõ est cognosci: quia non conuenit sibi cognosci ſm q veniens. sed ſm q cozisc⁹. Nec valet q dicitur q ly pre. importat ordinem ad posterius duratione: quia ly pre. non importat ordinem ad destinari vel destinare sicut ad aliquid posterius vel in determinato tempore existens. sed solum ad ipsaz rem determinatã. vnde qñ dicitur q deus predestinauit rẽ esse talem non est sensus: q deus predestinauit. i. destinauit anteq̃ destinaret vel anteq̃ res destinaret. sed est sensus q deus destinauit rẽ eẽ talẽ: vel q res destinata esset talis anteq̃ esset talis. vnde ly pre. ibi positũ nõ denotat q ly destinari: vel ly destinare: vel destinatum esse sit post aliquid duratione precedẽs: per quod possit impet̃ ne sit. sed denotat q ipsa res destinata est talis post duratione qua destinata est. vnde per hoc nõ potest ostendi. si eterna sunt necessaria: nõ pñt nõ esse vt ipsi dicunt: qz non hñt aliqõ ꝑcedens per qõ possint impediri ne sint: q predestinari: vel predestinare: vel predestinatũ esse ꝓpter pre. ibi positũ possint non esse: nisi paralogizando ſm accidens: vt predictuz est: qz ly pre. non dicit añcedentiã ad destinare: vel destinari. sz solum ad rem destinatam: vt exposituz est. ¶ Ad 8ᵐ dicendũ de ifinitate aiarũ. q si mũdus fuisset ab eterno cum continua gnõne hoium fuissent iam actu aie infinite: ⁊ ideo supposito q infinitũ in actu non possit esse: põt cõcludi q mundus ſm istuz modũ nõ potuerit esse ab eterno. sed q absolute nõ potuit nõ esse: nõ põt cõcludi. nã deus potuisset aliũ ordinẽ dare rebus ſm quẽ hoies quos produxit in tẽpore produxisset ab eterno: vel etiaz potuisset producere ab eterno vel aliquem hominẽ: vel aliquos hoies: ⁊ dare eis potentiaz generandi ex tẽpore: vel etiã alys productis ab eterno potuisset facere ex tẽpore: ita q ſm hoc nõ oportuisset ponere infinitas aias in actu: sz mũdus fuisset ab eterno. sed sequit̃: vt dictũ est: q nõ potuit esse mundus ſz modũ: quẽ nunc habet. sed non sequit̃ vlterius. q̃ simpliciter non potuit producere mundũ ab eterno: sicut non sequitur: iste non potest comedere carnes crudas. ergo non potest comedere carnes. ¶ Si autem quis dicat q non decuit deum aliqua istoruz triuz facere. scz vel facere tot hoies imortales ab eterno vel facere aliquos: ⁊ postea conferre eis potentiã generãdi: vel facere hoiem ex tẽpore mũdo existente ab eterno. ¶ Dicendũ: q si intelligat̃ hoc ſm istum modũ ⁊ ordinem quẽ deus nunc rebus indidit: verũ est. sed si intelligat̃ ſm quemcũq; ordinem aliũ quẽ deus potuit dare rebus: falsum est. deus enĩ potuisset talem ordinem statuere in rebus q qõlz vel aliquod illoz decuisset. sicut ſm istũ ordinẽ quẽ videmus in rebus dicimus q xp̃z non decuisset incarnari añ: vel postq̃ fuit incarnatus. ⁊ tamen constat q potuit incarnari vel prius q̃ fuerit ĩcarnatus: vel etiã post: ⁊ si factũ fuisset: ⁊ si nõ ſm istũ ordinem: tamẽ ſm aliũ decuisset. ¶ Solet etiã hic arguí q illa que sunt simul tẽpore in eodem: licz vnũ sit prius natura altero de se inuicẽ predicãt̃. si ergo cẽ ⁊ nõ esse simul ꝺcuit ꝺcẽit creature. ita q vnũ posterius ẽ natura altero ambo de se inuicem predicabunt̃ falsez in concreto dicẽdo: q ens est non ens. ¶ Sed ad hoc patet in principali solutione qõnis: ostensum enim est ibi q non esse qõ ꝺcuit creature: ⁊ est de ratione eius q stat simul cum esse eius: qz non est nõ esse absolute. impossibile enim est: vt ibi ostensum est: q esse ⁊ non esse possint conuenire eidez. sed est non esse cũ deo natum. puta non esse a se: vel non esse nisi ab alio: ⁊ tale non esse bene stat cum esse absolute simul duratione. simul enim est verus dicere: q creatura est: ⁊ q nõ est a se vel q non est nisi ab alio. Questio. VI.

Arta premissa queri vtrũ rebus iam factis deus aliquid influat. Et vr̃ q nõ: qz qñ illud: qõ fluit ẽ in termino fluxus stat fluxus ⁊ amplio non fluit: sed reb⁹ iam factis: cẽ rerum q fluit a deo est in termino fluxus: ga in ꝓprys naturis rez. ergo rebus iaz factis deus nihil influit. ¶ ℙ. Si deus influat reb⁹: illõ: qõ influit tendit in aliqd alterz: qz ifluxus est quasi fluxus in aliud tendens. Sed effectus dei q totã rẽ ꝓduc it non tendit in aliqd alterz: qz effectus dei est terminus subsistens: qõ nõ recipit̃ in alio. ergo deus vt videtur non influit rebus.

Contra illud influit rei: quod facit ad esse rei: sed deus semper operatur ad esse rez creaturum iam factaz. ergo deus influit rebus iam factis. ꝓ batio ma. qz qõ rem cõseruat: ita q ipso non operante conseruando res non esset: facit ad esse rei: sed deus sic se habet respectu oĩum creatoz. ergo deus semper facit aliquid ad esse rerum creatarum.

Respondeo dicendũ. q fluxus ꝓprie dicit̃ de motu liquidoruz: siue humidoruz: que qz non stabiliuntur terminis ꝓprys sequuntur ſm motũ localẽ terminos alienos: vñ qz humida super alia corpora solida se diffundũt vocant̃ fluida: ⁊ talis motus coz vocat̃ fluxus: talis aũt motus coz ẽ ab vno in aliud: sicut ⁊ aly motus locales: ⁊ ideo sunt inuente ꝓpositiões diuerse: que adiuncte huic noi fluxus denotant eius habitudinem ad istos terminos a quo: ⁊ in quem est talis motus ad terminum ad quez. Illud aũt non ſm quandam similitudinem transumptum est ad ꝓcessum effectus a sua causa efficiente: a qua effectus procedit nõ sicut a termino in quo prius existeret: vel localiter: vel subiectiue: sz vt ab eo ĩ quo erat effectus prius virtualiter: ita q sicut in motu localí corpoꝝ liquidoruz corpus motum tẽdit a termino: in quo erat prius localiter: tendit in alterum ĩ quo

non erat

Aliter rñdet Scot⁹. scdo meta. q. 6. negando q i casu essent anie actu infinite qz non essent tot quin plures posset cẽ ⁊ ideo in casu essent ifinite in potentia.

non erat:sic etiam intelligitur effectus virtualiter exi
stens in causa efficiente prius tempore vel natura per
effectiuam productionem tendit in esse reale proprie
nature vt sit extra causaz suam:tunc vero dicitur pro
prie influxus qñ effectus est aliquid receptū in aliquo
presupposito:qz tunc quasi' pcedit ab vno in aliud:qñ
vero effectus est subsistens: ita ꝙ totum pducitur:licz
posset dici efluxus:qz est ab agente:non tñ potest dici
proprie influxus:qz non fluit q̄si tēdens in aliud:ī quo
recipiatur:sed solū fluit ab alio vt in se subsistēs:tñ qz
in omni creatura est aliquid superadditus esse: pōt di
ci ꝙ deus omni creature influit.sic ergo influere nihil
aliud est q̄ causare:seu facere aliquid in re cui influit:
z ideo querere vtrum rebus iam factis deus aliqd in
fluat:est querere vtrum rebus iam factis deus aliquid
ad esse rerum faciat. ¶ Ad quod dico ꝙ rebus iam fa
ctis opz dicere ꝙ deus ad esse eaz conseruandū semp
aliquid operetur z faciat:hoc ostendo dupl'r.primo ex
pte ipsius factibilitatis z facti:qz ī eis in quibus res fa
cta manet nihil operante agente:hoc est ió qz effectus
non dependet totaliter a tali causa:qua non operante
adhuc manet effectus:sicut patet in artificialibus:fozma enī domus:que manet nihil operante edificatoz
non dependet totaliter a motu quez causat edificatoz
superponendo lapidem lapidi: sed etiam a soliditate
eozum:quibus talia superponunt:que propter solidita
tem suam talia superposita tenēt in tali situ ex quo re
sultat fozma domus. Sicut econtrario si aliquis leua
ret lignum vel lapidem z nō supponeret alicui solido
non maneret in tali situ:nisi q̄diu ipse teneret: sz effe
ctus dei totaliter dependet a deo: qz non est dare soli
ditatem:nec motuz: nec aliquid aliud in rebus: cuius
deus non sit causa.ergo deus iaz re facta q̄diu manet
ad eius permanentiam operatur. ¶ Secūdo ostendi
tur idem ex parte ipsius facere z fieri:qz facere:vt in p
mo articulo dictum est:per absolute dare esse alteri z
fieri per absolute recipere esse ab alio nō respiciunt de
necessitate nouitatem essendi:sed absolute ipsum esse
nisi quando sunt cum motu vel transmutatiōe: tūc. n.
respiciunt nouitatem essendi.sicut ergo se hz res q̄tuz
ad esse de nouo ad agens per motum z trāsmutationē
ita se hz creatura q̄tum ad simplr cē ad creantez: qui
agit sine motu z mutatione:sed res nō potest cē de no
uo quando fit ab agente creato: nisi ipso per motū vel
mutationem agente seu faciēte ad hābendū tale esse
de nouo.ergo silr creatura nō pōt esse absolute q̄cūqz
hora vel momento nisi deo actualiter opante:seu agē
te conseruando.Sic ḡ pz:ꝙ deus facit aliqd actiue ad
esse rez creataz continue:z tale facere potest cē efflu
xus q̄tum ad substantias: que non recipiunt ī aliquo:
q̄tum vero ad accidētia z formas receptas in mā pōt
dici nō solū efluxus:sed ēt influxus : z fm hoc pz qūo
deus cōtinue rebus influat fm ꝙ dr in Jo. Pater me
us vsqz modo operat z ego operor. ¶ Ad pm ergo ī op
positū dicēdū:ꝙ illud verum est de fluxu pprie dicto:
qui est motus localis:ꝙ.s.qñ illud:qō fluit est ī termi
no fluxus stat fluxus:qz motus cessat habito termino
motus:non tñ est vez de fluxu metaphozico fm ꝙ ef
fectus fluit a cā:qz non est simulitudo q̄tuz ad hoc: ꝙ
vtrobicqz sit motus localis: sz q̄tū ad pcedere ab vno
in aliud absolute siue p motū:siue sine motu. ¶ Ad se
cūdū pz rñsio ex principali solutione:nam vt i bi dictū
est:agere dei q̄tū ad ea:q̄ non recipiuntur in alio cē ef
fluxus:quantum vero ad ea:que recipiuntur in alio est
influxus. Explicit tractatus de eternitate mūdi.

Quid sit influere. vid ēt pulchre ab alberto magno in primo lib. de causis tractā. 4. ca. p.

¶ Incipit tractatus perutilis Deruci natalis Britōis sacri ordinis predicatozum de materia celi. Qō. I.

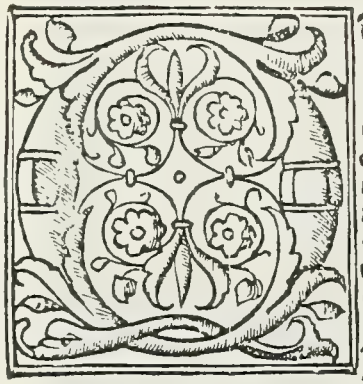

Querit Utrum aliq̄ virtus actiua sit ī natura corpali. Et videtur ꝙ nō: quia illud: quod est motum nō mouens nō agit: sed fm btm Aug. corpus est motum non mouens:qz fm cū deus est mouens non motuz:angeli mouētes z moti vel acti:sz corpus est motum non mouens.ergo corpus non agit nec habz virtutem agēdi. ¶ P. Agens creatum presupponit aliqō subm ī qō agat:sed corporalis natura non hz aliquā inferiorē naturam se:q̄ posset sibi subyci:cū teneat vltimū graduz in entibus.ergo zc. ¶ P. Arguebat ꝺ dcm rñdētis: dixerat:ꝙ pprietas actualitatis fm ꝙ huius ē pncipiuz agendi nō ꝙ pprietas entis in accu est agere. ¶ Contra hoc arguebat sic:qz si ita est:cū qualitas sit quedā actualitas:q̄litas erit pncipiū actus:z per ꝺns potētia actiua:hoc aūt est falsum.ergo z primū.s. ꝙ pprietas actualitatis in eo:qō hꝫ sit pncipiū agēdi. ¶ P. Si enti in actu in eo qō hꝫ sit ppriū agere:segtur ꝙ in mouentibus z motis sit pcessus in infinitū:ℓ autē est inconueniens.ḡ zc.minoz supponit.maioz pbat: qz mobile producit a motore ad actū.si ergo agere sit pprietas entis in actu:in eo ꝙ huius:illud mobile factuz in actu mouebit aliud:z illud silr aliud:z ita in infinitum. ¶ P. arguebat cōtra quoddā aliud dictū rñdentis:dixerat enim ꝙ negare actionez a corporibus est negare sensuz:qz sensus patit a sensibili: z sensus experit sentire rem corpoream. ¶ Contra sic arguit: qz sic intellius ad intelligibile: ita sensus ad sensibile.sed intellectus pt intelligere illud a quo non patit:sicut qui intelligit aliqd futurū per reuelationē diuinā:a quo futuro non mouet.ergo z sensus pōt sentire sensibile absq; hoc ꝙ ab eo mouea.ḡ ex hoc ꝙ hō experit sentire aliqd nō pōt cōcludi ꝙ mouea ab illo. ¶ P. omne esse fit per creationem.sed nullū corpus pōt creare.ergo nullum corpus pōt mouere siue agere:minoz pz.maioz pbat. quia esse est per creationē actus per iformationem: sz oīs motus z actio terminatur ad aliqō esse:qz oīs forma dat aliqō cē:ḡ oīs actio vel factio est creatio : z per ꝺns omne ꝙ fit:fit per creationē. ¶ P. aut forma illa ad quā terminat actio corporis pexistit in mā aut nō: si sic.ergo erat anteq̄ fieret: ꝙ ē incōueniēs.silr fieret actione corpis.si nō ergo fieret forma ex nihilo:qz non pōt dici ꝙ pexistat fm vnam pte z fm aliā nō: qz cū forma sit simplex non habz partē. ¶ Sed dicebat ꝙ forma nō fit ex nihilo:qz sic saltez in aliquo pñt psupposito cōi:qz gra fit in aliquo presupposito:qz gra presupponit nām in qua causat.ergo eodez modo forma nālis cātur sicut z gra. ¶ P. potētia passiua debet ꝓportionari potentie actiue agentis.sed potētia passiua:que est ad formā subalem est potentia pure passiua ergo z potentia actiua:que debet inducere formā subalem debet esse purus actus.sed in corpe nō pōt esse aliquid ꝙ sit purus actus.ḡ in corpore nō est aliqua vtus actiua ad inducendum formā subalem. ¶ P. forma

Tertio ō alia Tex. cō. 2.

magis dñatur sup mām quā informat q̄ sup mām quā nō informat: sed forma nō pōt esse pn̄m agendi in mā quā informat: sicut p3: q̄ calor non inducit alīd calorem in subm: quod informat. ergo forma non potest esse principiū agēdi: siue actiuū inducēdi aligd in materiā: quam non informat: nec ēt in illā quā informat: r per ꝯns in nullam: r sic corporalis forma non pōt eē pncipium actiuū. ¶ P. Nulla res agit nisi vbi est: sed nullum corpus potest esse simul cum alio. ergo nullū corpus potest agere in alīd: r multominus in spīm: r per ꝯns nullo modo agit. ¶ P. Fit ex priuatio forma r per ꝯns fit ex nihilo: sed q̄ sic fit p̄ creationē fit. g̃ ois forma fit per creationem: sed nullum corpus pōt creari. ergo rē. ¶ P. Corpus nō pōt agere in spūm: nec ēt in corpus. ergo nullo modo. pbatio antecedentis: r primo q̄tū ad hoc: qđ non possit agere in spūm: qr nō pōt agere in spm̄ ppa virtute cum agens r patiens cōicēt in mā: nec recip̄iunt instrm̄ alterī?: qr instrm̄ nō agit nisi in virtute alterius: nec attingit effectum principalis agentis nisi exercendo actionem: que sibi debet fm̄ p priam naturam. ergo nullo modo pōt agere in spūm: corpus aūt vt ostensum est non potest agere in spiritus actiōe: que sibi debet fm̄ ppriam nām. ergo nullo mō pōt agere in spm̄: nec in aliud corpus: qr nulla res agit r patit̄ respectu eiusdem: sed corpus fm̄ q̄ corpus patitur. ergo fm̄ q̄ corpus nō agit: q̄ aūt patiat̄ fz q̄ corpus p3: qr fm̄ mām nudā nō agit: nec patit̄: nec fz q̄titatē: qđ est qđā mathematicū. ergo patit̄ fz q̄ corp⁹. ¶ P. Agens r patiēs sunt ōria: fz si sicut due subē corporee nō sunt vlli ōrie: qr subē nihil est ōrium. g̃ vnus corpus non aget in aliud: multominus in spm̄. g̃ nullo modo agit. ¶ P. Forma ōcta r determinata non pōt agere nisi fm̄ q̄ ōcta r determinata: sed forma corpalis est ōcta r determinata ad mām: quaz informat. ergo nō pōt agere nisi in hāc mām quā informat: sed in mā: quā informat nō pōt agere. g̃ nullo mō pōt agere. ¶ P. Qđ est nusq̄ sicut deus r angeli est maxie actium. g̃ qđ q̄m̄ est vllo mō est actiuus: r per ꝯns corpus est nullo mō actiuum. ¶ P. Sicut deus se hz ad motūs non motus: ita corpus ad hoc: qđ sit motū nō mouens: qr sicut deus ē p̄m̄ in entibus: ita corpus vltimū: sed deus est mouens non motus. ergo corpus est motū r non mouens: r sic corpus non pōt esse actiuū. ¶ P. Sic̄ oppositū in opposito r ppositū in ppōsito: sed q̄tū r non q̄tum sunt opposita: r agere r nō agere ēt sunt opposita: sed non q̄to cōpetit agere. g̃ q̄to ꝓpetit non agere: sed oē corpus est quantus. ergo nullū corpus est actiuū. ¶ P. Arguebat ō qđam dem̄ rīdentis: q dicebat: q̄ agēs pticulare determinat actionē dei: cui⁹ ē dare eē ad mās determinatā entiū. ¶ Cōtra aut agēs pticulare ponet actionē suā circa nō ens: siue circa non esse: r hoc non pōt esse: qr nō esse nō pōt eē susceptiuū alicuius actiōis: aut circa medium: non circa esse: qr eē: vt p̄dictū est nec per creationē ē circa medius: qr iter esse r non esse nullum cadit medium.

In contrarium est Augu. qui dicit: q̄ corpora ista grossa regunt̄ p supiora: sed hoc nō eēt nisi vnū corpus in aliud ageret.

Respondeo circa primā qōnē sic pceda. p̄ pnā opinionē subtrahentiū operationē suā corpibus r alys reb⁹ creatis in suis motiuis. Secundo ponam improbationē istarum opinionum probando q̄ rebus creatis r corporibus cōuenit agere. Tertio respondebo ad motiua: gbus mouentur ad argumēta superius facta.

Quantum ergo ad p̄m̄ sciēdū: q̄ fuerūt qdaz g reb⁹ creatis operationē suā subtraxerunt in rebus. p̄ qr cū forme nō hēant mām: q̄ sit pars eoz: ex qua fiant oz eas fieri ex nihilo: r per ꝯns creari: cū g̃ nulla creatura possit creare videbat̄ eis q̄ nulla creatura possit agere ad inductionez forme cuiuslibet vel cuiuscunq̄ actus. ¶ Scōo qr cum non videat̄ q̄ eiusdem effectus sint plures cause efficiētes īmediate: cū deus īmediate agat in pductione cuiuslibet cāe: r sit cā efficiens non vī q̄ aliquid aliud possit quicquā efficere nisi deus. ¶ Itez cū idē non possit mediate r īmediate agere: cū deus qualibz actiōe agat īmediate vī q̄ nō possit agere mediate: creatura aūt nō pōt agere nisi vt instrm̄ mediāte quo de⁹ agit. g̃ nullo mō potest agere. ¶ Alȳ vo nō subtraxerūt actionē vlr reb⁹ alys a deo: sed dicebant spāl̄r formas pduci subales a formis separatis: quoz quidaz mouebantur ad hoc pp hoc: q̄ forme: que sunt pticipate debent eē a formis que sunt separate a materia: que habēt eē p se. ¶ Alȳ mouebantur sicut Auiceñ. ad ponendum hoc: ppter hoc: qđ in istis corporalibus non inuenitur potētia actiua nisi accidens: accūs aūt non vī sufficiens pncipiuz pducendi formam subalem cū nihil agat vltra suam spēm: r sic nullū agens corporale pōt inducere formā subalem: r ppter hoc est: qr aialia: que generant̄ ex putrefactione non videntur posse reduci in aliq̄ virtutē corporalem: qr non in virtutē inferioz corpoz: nec celestium cum non sint animata: vnde cā non relinquebatur: q̄ inducerentur a datore cārum sine forma: r sic militer alie forme subales. ¶ Alȳ vero vt Auicebrō in libro: qui intitulat̄ ō formis vite: posuit q̄ nulla virtus actiua est in rebus corporalibus ēt respectu cuiuscunq̄ forme accñtalis pp hoc: qđ videbat̄ sibi: q̄ quātitas impedit formā: que est ōcta in quanto agere: cuius signū accipiebat: q̄ quanto aliq̄ corpus est maius tanto minus hz de motu: r propter hoc: q̄ corporea nō erant vltima in ordine rerum: r per consequens magis distabāt a primo mouēte: ppter qđ nō poterat mouere: r ēt ppter hoc: q̄ corpus non hz aliq̄ naturam inferiorem se in quā agat. ¶ Alȳ vero sicut quidaz in lege mauroz fuerunt moti ad hoc: qr idem accidens nō pōt transire a subo in subm: illud aūt: qđ ab agente cā tur in passum transit ab agente in passum: r iō corpus potest inducere formam accidentalem in alio: r multominus formam subalem. ¶ Dicebat g̃ Amcebron: q̄ virtus substantie spūalis penetrans oīa corpora faciebat oīa illa: que a corporibus videntur fieri: pdicti aūt mauri dicebant: q̄ deus faciebat oīa: que videtur per corpora fieri: r q̄ ignis requiritur ad calefaciendū sed non q̄ habeat virtutez calefaciendi: sed qr deus ordinauit q̄ non calefaceret nisi cum primato igne: vel alio corpore calido: r sic dicebant de alys.

Opi. platōis quaz regras diffuse in. 7. metaphīi. cōmēto. 31. r. 12 metaphi. cōmē. 13. r. 18.

Opi. Auicē, quam ēt rectat ꝓmētator r impugnat i locis adductis. Ez

Ista opinionē tangit cōmētator i. 8. phi. cōmē. 4 r. 15. r. 9. metaphi. cō. 7. r 12. metaphīs. commē. 18. r 7. metaphīs. cōmē. 31.

Quantum aūt ad secūdū. s. in probare p̄dictas opiniones: intendo primo in generali pbare: q̄ creature conueniat agere. secūdo specialiter: q̄ hoc cōueniat spāliter creature spūali r rationali. tertio q̄ hoc ꝯueniat corporali. quantū ad p̄mū pbo q̄ conueniat creature corporali non solū agere ad inducendum formam subalē: sed ēt accñtalē. ¶ Quantū ad primum intendo adducere tres rōnes. prima sumit̄ ex proportione potentie actiue ad effectum: r ē talis: illud ad quod sufficit potentia finita potest fieri p creaturam: sed ad aliquos effectus: qui sunt in creaturis sufficit potentia finita. ergo tales effectus pōt fieri per creaturam: r sic cause conueniet agere aliquos effectus

etus vtranq; assumptã ꝓbo: ⁊ primo primã. ſ. q; illud ad quod ſufficit potentia finita põt fieri p creaturã: ad qđ ſufficit potẽtia creature: ſed potẽtia finita ẽ potẽtia ſolius creature. ergo illud põt fieri per creaturã: ad qđ ſufficit potentia finita. ¶ Deinde ꝓbo minorẽ. ſ. q; ad aliquos effectus: qui ſunt in creaturis ſufficit potentia actiua finita: qz q; aliqđ non poſſit a potẽtia finita: ℔ eſt ꝓp infinitatẽ effectus in ſe: ſicut ſi non poneremus q; virtus finita non poſſit facere corpus infinitum: vl ꝓpter circunſtantiã terminoꝝ i infinitũ: ſicut ponitur in creatione: cuius termini ponunt ens ⁊ nihil: q dicũtur diſtare in infinitũ: lz tñ ꝓprie loquendo in creatiõe non ſit terminus a quo: ſed in creaturis non ẽ aliquis effectus infinitus: nec ẽt termini factionis in eius effectu diſtant in infinitũ. Sed ſi ex frigido in actu ⁊ calido in potentia fiat caliduz in actu: inter calidum ⁊ frigidum non eſt diſtantia: que nõ poſſit pertranſiri i potentia finita: qz inter potentiã que eſt ad calorẽ ⁊ ipſum calorem recipiẽdũ nõ eſt alia diſtantia niſi frigiditas: que eſt cõtraria calori: frigiditas aũt: ⁊ idẽ dico ỏ alys ℈rys: non eſt infinita in eſſendo: nec ẽt in reſiſtendo: ſicut nec in agendo: nec in cõtra agendo: ⁊ ideo termini factionis non diſtant in infinitum: ⁊ ideo ad calefaciendum ſufficit potentia finita ⁊ ſic probata eſt minor. ¶ Sed ℈ hoc poſſet aliqs obycere dupliciter. ꝑmo qz per hoc non probatur q; ſit aliqua virtus actiua i creatura: ſed q; poſſet conferri. ¶ Ad hoc dicendum: q; cũ deus debeat ſua opera perfecta facere ſaltem conferẽdo deis aliquid q; ad perfectionem naturalem eorum pertinet: cũ oſtenſum ſit creature poſſe cõpetere ꝑz ſuã naturaz hñe potentiaz actiuam: ꝯñs eſt q; hoc ẽt ſit ei collatum. aliter ſecundo poſſet obyci de gratia: qz licz gratia ſit quid finitum: ⁊ per ꝯñs finite diſtet a potẽtia receptiua gratie: qz vnum finitum vł diſtare finite ab alio finito: tñ requiritur potentiam dici infinitam a q̃ fiat. ¶ Ad hoc dicendum: q; ⁊ ſi gratia requirit infinitam dei potentiaz ad hoc q; fiat: tñ in potentia creata poſſet cooperari diſpoſitiue: ⁊ ſic ⁊ inquantũ diſtantia ſubi gratie eſt finita: aliquo mõ potẽtia finita põt ſe extendere ad diſponendũ ſubm gre ad gratiã: ſed qz ſubiectũ gratie quodãmodo diſtat in infinitum ab illo. ſ. deo: cui coniungit gratia: requiritur ⁊ ad gratiaz inducẽdam virtus diuina: non opz aũt q; vnũ infinituz diſtet ab alio in infinitum: niſi cum hoc vtrũq; ſit finitũ ciuſdem rõnis: ſicut ꝑz: q; punctus ⁊ linea diſtant in infinitum: linea. n. excedit punctum in infinitum. ¶ Secũda rõ ſumitur ex correſpondentia effectuũ ad cãs: iter effectus ⁊ cauſas debz eſſe correſpondentia: ita q; nobiliores ⁊ eminentiores effectus reducuntur in nobiliores ⁊ eminentiores cãs: ſed hoc non poſſet eẽ ſi alig effectus inducerentur in ſolã primam cãm. ergo non ſolum opz aliquos effectus in ſecũdas cãs: que ſunt creature reducere: ⁊ per ꝯñs creature cõueniet agere ad producendũ aliquos effectus. ¶ Tertia rõ ſumitur ex cõnexione vniuerſi: ⁊ eſt talis: opz ponere vniuerſum eſſe cõnexum realiter connexione: ſed inter partes vniuerſi nõ poteſt eſſe connexio: niſi ſm q; vna agit in aliã: ⁊ vna influit alij. ergo ꝛc. maiorẽ ꝓbo: qz bonũ totius conſiſtit in hoc: q; eius partes debito modo ſint cõnexe adinuicez: ſicut ad bonũ hoꝰ totius: qđ eſt aĩal ꝑtinet q; eius ptes ſint debito modo cõnexe adinuicem: ſed vniuerſũ eſt quedam cõnexio rerum per actionem oẽs creaturas cõprehendens ſicut partes. ergo oportet ponere q; partes vniuerſi ſint cõnexe adinuicez ad hoc: qđ ſit bene diſpoſitum. minorẽ ꝓbo. ſ. q; cõnexio realis inter ptes vniuerſi non poteſt eſſe niſi per mutuã actionez: qz partes vniuerſi non poſſunt realiter ꝯnecti inter ſe ex hoc q; ꝯueniũt in aliquo ꝑdicabili: qz hec eſſet ꝯnexio rõnis: nec ex hoc: q; ꝯueniũt in aliqua cauſa vna efficiente vel ſimili: qz hoc non eſſet in eis cõnecti inter ſe: ſed in termino: nec ex hoc: q; vna ſequaꝫ aliam in nobilitate ⁊ gradu nãe: qz connecti eſt in aliquo vniri: ex hoc aũt q; vna res ĩmediate ſe hz ad aliã non dicũtur vniri. relinquit ergo q; cõnectantur per hoc q; vna influit alteri: qz ſic cõicãt i aliquo vno rei: q; vna recipit ab alia inter ſe: qz idem eſt: quod recipitur i paſſo: ⁊ qđ eſt ab agente: ⁊ ſic eſt probata vtraq; ꝑter hec etiam ſolẽt adduci alie rõnes. ſ. qz vnicuiq; cõpetit agere ſm q; in actu eſt: ⁊ omnis creatura eſt in actu p formaz alĩ q̃: ⁊ multa alia: ſed hec ſufficiant de primo. ¶ Quantũ ad ſcõm. ſ. q; creature intelligibili ⁊ rationabili conueniat agere: adduco duas rõnes. ℙrima talis eſt: illõ quod pertinet ad dignitatez creature: ꝑcipue ⁊ excellenter dz eſſe in nobiliſſimis creaturis. Sed tales ſũt creature ſpũales. ergo illud: quod pertinet ad dignitatem creature eis potiſſime conuenit: ſed ad dignitatẽ creature pertinet poſſe agere: ⁊ hoc ſatis oſtenſum eſt ſupra. ergo maxime competit creaturis ſpiritualibus. ¶ Secũda rõ talis eſt: quicunq; ſe hz tñ paſſiue i ſuo actu: ita q; moueatur tñ ⁊ nõ moueat nõ hz dominiũ ſui actus. Sed creature ſpirituales habent dñium ſui actus. ergo ipſe reſpectu ſui actus ſaltem quãtũ ad aliquos effectus ſe habent actiue: ⁊ per conſequens agũt. maiorẽ ꝓbo. actus non eſt in poteſtate mobilis inquãtum eſt ſolum mobile: imo magis ſubeſt poteſtati mouentis: ſed illud dicitur habere dominiũ ſui actus: in cuius poteſtate eſt actus ſuus: ita q; in eius poteſtate ẽ exire: vel non exire in actũ. ergo illud: quod ſe hz tantũ ꝑticulare reſpectu ſui actus nõ hz dñiuz ſui actꝰ. minorem ꝓbo ſic: q; ſ. creature ſpirituales habent dñium ſui actus ſaltem quantuz ad aliquos effectus ſiue actꝰ: qz ſoli illi imputatur ſuus actus in penã ſiue in ꝑmiũ: in cuius dominio eſt ſuus actus: ita q; in poteſtate ſua eſt agere vel non agere: ſed creature ſpirituali: ⁊ etiam domini imputatur ſm aiam ſuus actus ad penaz vel premium: hoc. n. eſt cõe oibus habentibus liberũ arbitriũ gre: creature ſpũales: ⁊ etiaz hõ hz dñiũ ſui actus. ¶ Quantum ad tertiuz. ſ. q; creature corporales agãt ⁊ ſint actiue adduco tres rationes. ℙrima talis eſt. ℜ nullũ corpus ageret aliquid ex applicatione ignis non plus ſequeretur calefactio q̃ ifrigidatio vel alia actio corporalis: ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊ primũ. ſ. q; nullus corpus agat: vel ſit actiuum. vtrãqz aſſumptaz ꝓbo: primo primam. ſ. illam conditionalem: que dicit. ſ. q; ſi nullũ corpus ageret aliquid ex applicatiõe ignis ꝛc. qz ex applicatione eius: qđ nihil agit nulla actio ſequitur: ſicut ex agente qũo nunc loquimur: ſed ſi nullum corpus aliquid agit: ignis nihil agit. ergo ex applicatione ignis ad aliquid non ſequetur aliqua actio: nec per conſequens ex eius applicatiõe plus ſequit calefactio q̃ frigefactio: vel quecunqz alia actio: minorem ꝓbo. ſ. q; hoc ſit falſum: qz creare illud ad cuius eſſe ſequitur aliqd vel ſemp: ⁊ de neceſſitate: vel ſaltez ſicut frequenter. Sed applicationi ignis ſemper ⁊ de neceſſitate ſequitur calefactio ⁊ non infrigidatio. ergo falſuz ẽ q; ex applicatione ignis nõ plus ſequitur calefactio q̃ infrigidatio: vel quecũqz alia actio. ¶ Si dicas q; calefactio ſequitur ex applicatione ignis: nõ qz ignis aliquid agat: ſed qz deus ita preſciuit: vt. ſ. applicato igne qui nihil faceret: ipſe deꝰ ageret vel calefaceret. ¶ Cõ

tra:qz deus nihil facit frustra:sed frustra applicaretur ignis ad calefaciendū si nihil ageret.ergo ꝛc. sed dicetur ꝙ non fuit frustra:qz non applicaꝫ ad calefaciēdū sed ad ostendendum virtutem dei:qui sic voluit ordinare:vt.s.nihil calefieret nisi ignis applicaretur.cōtra hoc:qz nō ostenderet virtutē diuinam:sed magis oſtēderet per oppositum:qz si deus nūc calefaceret mediā te aqua non mediāte igne magis appareret deū facere oīa ꝛ alia prēter ipm nihil agere. Item tale verbum esset fatuum dicere.s.ꝙ deus talē ordinem imponeret rebus:ex quo non videtur aliqua virtus sequi. ¶ Secunda ratio talis est:qz omnes humane scientie ex effectibus ꝓcedunt sensibus ad inquirendum naturam apparentē causaꝝ:ꝛ precipue hoc ħ veritatem in scientia naturali ꝛ ēt i metaphᶜ:sed si nullū corpus eēt actiuum:nulla cognitio posset haberi de natura alicuⁱ corporis ex suis effectibus:ꝛ sic pro effectibus nō possemꝰ cognoscere naturas corporaꝝ:hoc aūt est maxime inconueniens:qz periret maxima pars sciētiaꝝ humanaꝝ. ergo relinquitur ꝙ aliquod corpus sit actiuuꝫ. ¶ Tertia ratio talis est. sensum semper decipi in suo p se obiecto:siue sit sensibile proprium:siue cōmune: ꝫ enim sensus decipiatur qnqz in per se sensibile:quod est cōmune:tn qđ circa sensibile proprium decipiatur semper est impossibile:sed sensu experimur ignem eē non solum calidū:vel aliquid simile:sed etiā expimur nos calefieri a tali calido:vel frigefieri a tali frigido. ergo ī possibile est:ꝙ in hoc decipiamur:sed semper ōcipere mur in hoc:si nullum corpus esset actiuum:qz nec a calido:nec ab aliquo corpore calefieremus vel infrigidaremur.ergo oportet ponere corpora cē actiua. ¶ Quātum ad quartum.s.ꝙ corpora possint agere ad ītroductionem forme substantialis:pono vnam breuē rationē talem.virtuosior est forma substantialis q̄ accidentalis in corporibus est principium agendi ad introductionē forme ꝺsilis accītalis:sicut caliduꝫ generat calidū.ergo agens corporale poterit virtute vnius forme substantialis introducere aliaꝫ:multa alia possent adduci:sed pretermitto.¶ Ad illud ergo motiuuꝫ prime opinionis dicendū:ꝙ proprie in formis dependentibus a subo in quo sunt siue accidētia : siue forme substantiales non fit forma:sed compositum:non enīꝫ fit albedo:sed album.compositum aūt non fit ex nihilo: sed ex aliquo presupposito : quod quidem presupponit non est forme inducende sed subiectum: quod substernitur forme:ex quo cum forma fit compositum.¶ Et si dicatur contra hoc:ꝙ non fit gratia sed gratum:fcilꝫ compositum ex gratia ꝛ anima: ꝛ tamē gratia dicitur creari:ꝛ hoc est vt videtur:qz gratia fit ex nihilo: dōm ꝙ non ideo dicitur gratia creari:qz fit ex nihilo:qz proprie non fit gratia:sed compositum:quod fit ex altera parte sui presupposita:que pars est subiectum gratie:ꝛ si dicatur ꝙ ex hoc sequitur:ꝙ educatur de potētia materie:sicut ꝛ alie forme educuntur de potentia sui subiecti:ad hoc dico: ꝙ non habeo ꝓ inconuenīēti gratiā educi de potentia subiecti non naturali:sed de potētia obediētiali.¶ Ad cuius euidentiam sciendum: ꝙ potentia obediētialis vocatur illud:per quod est susceptiuum alicuius forme:prout nata est obedire potētie diuine:vt si dicamus potentiā obediētialē ipsam māmfm ꝙ nata est obedire potentie diuine:fm ꝙ ex trūco diuina virtute potest fieri vitulus:potentia vero naturalis dicitur illud:quod est susceptiuum forme fm ꝙ est dispositum dispositione : que facit ipsum natum trāsmutari a naturali agēte:sicut materia ꝓut stat sub suis qualitatibus ꝛ dispōitionibus passiuis: quibus nata ē transmutari ab hoc naturali agēte: vel ab illo: puta ꝓut est mollis sicca vel dura potest dici potentia naturalis:licet materia non sit subiectum istoꝝ nisi in cōposito ¶ Ulterius vero sciendū:ꝙ forma educi de potentia subi in quo recipiē ꝛ importat ipsaꝫ dependere i suo esse ꝛ fieri a subo in quo recipiē:ꝛ ideo gra cū fit accīs dependet a subo in quo recipitur:ꝛ quo ad suum esse:ꝛ quo ad suū fieri:ꝛ ideo dr̄ educi de potentia sui subi:qz suum fieri est fieri cōpositū ex ipsa ꝛ subo:qz vo subm eius.s.aīa non recipit a deo gratiam mediāte aliqua dispositione:quam intellectus requirit,put mor.ē naturaliter a fantasmate ꝛ a bono pūtato ad intelligendū ꝛ ad cōminandū:sed,put supernāliter nata est obedire virtuti diuine:ideo dr̄ gratia educi de potentia obediētiali.Ꝫ restat qđo dicit creari plus q̄ alie forme ad hoc dicendū:ꝙ qnq̄ actio denominatur ab agente vt medicatio dr̄ sanatio: que creatur a medicīa.¶ Ulterius vero sciendum:ꝙ creatio dicitur proprie ex parte agentis actio illius:qui agit nullo presuppposito: in cuius virtute agat:dicitur fieri ex parte agentis ꝓ creationem:ex parte vero patientis dicitur factio grē creatio: inquantum eius receptionem nō est natū recipere eaꝫ nisi a tali primo agēte qđ agit nulla alia virtute cuiuscunqz agentis presuppposita:ꝛ sic dicit grā creari:ſ tūc potest obyci de charactere:qui nō educitur de potētia naturali:sed obedientiali.¶ Ad hoc dōm:ꝙ duplex ē potentia obediētialis quedā est a qua natū est aliquid educi a deo solo nullo instr̄o creato: mediāte quo possit attingere ad efficiendū eius nām ēt instr̄aliter educi de tali potentia obediētiali est creari.Alia est potentia obediētialis:de qua natū est aligd educi a deo solo vt a principali agente:mediante tn aliqua creatura instrumentaliter deo cooperante:ꝛ educi sic de tali potētia obedientiali:ſ sit quedam factio supernālis:nō tn est creatio:qz attingitur ab aliquo agente saltē instrumētaliter:qđ agit in virtute alterius:sicut.n.in factiōibus naturalibus ē dare diuersos gradus:ita ꝙ quedā ē alteratio:quedā generatio simpliciter ita nihil ꝓhibet sic se habere in factionibus supernaturalibuſ: ꝙ q̄daꝫ attingat ad rationem creationis: ꝛ quedam non : ideo dico:ꝙ gratia primo modo educitur de potentia obediētiali:ꝛ ideo creatur : sed character educitur,secundo modo : ꝛ ideo non creatur.¶ Ad zᵐ motiuum eorum dōm:ꝙ eiusdem effectus non sunt due cause immediate efficientes:ita ꝙ eodeꝫ mō sint imediate : tn eiusdē effectus possunt esse cāe imediate efficiētes:ita tn ꝙ diuersimode sit vtraqꝫ imediata:ꝛ sic est in ꝓposito:qz fm ordinem duaꝝ cāruꝫ.s. dei ꝛ cāe secūde ad effectum cōem amboꝝ deus agit imediate:ꝛ secunda imediate:qz virtus cāe secūde in cāndo suū effcīm attigit ipm in virtute cāe prime:nā cālitas cause prime imediatius attingit effectū cause secūde q̄ cā scda: cōparando aūt cām primā ad duos effectus:quoꝝ vnus ꝓcedit ab alio mediante cā prima:sic cā prima media te se h̄ ad effectū cāe secunde vt mediū:qz prius intelligit scda cā habere a deo q̄ eius effectus:ita ꝙ primo intelligitur esse cāe prime.secūdo ēt cause secunde.tertio eē effectus cause secūde:ꝛ si arguatur vlterius ꝙ se quereī:ꝙ eadē eēt actio duoꝝ agentium.Rndeī ꝙ si actio dicat aliquid existens in passo ab agēte nō est inconueniēs ꝙ eadē sit actio duoꝝ agentiū: qz ſ ideꝫ nō possit eē duoꝝ vt subioꝝ:tn idē pōt eē duoꝝ vel pluriū vt cāꝝ agentiū qui sunt adinuicē ordinata:idem enim pōt eē a pluribus causis efficientibus. Si aūt dicatur

ꝙ actio

Nota qđ fit formā educi ō potētia materie

Potentia obedientialis duplex.

Nō hic qđo aliqua actio supnaturalis nō ē creatio.

nō qđo gratia ſ nō educit de potentia subi nāli tn educit de potentia subi obediētiali.

q̄ actio dicat qd:qđ̄ fit in agente adhuc poterit eē plu
rium agētiū:sed diuersimode: qz actio qua ꝓducit se
cunda cā effectuz erit eius:z vt cā:z vt subi:z illa cadē
actio est prime cause nō vt subi:sed vt cause efficiētis.
¶ Simil'r aūt ad motiuū scōe opiniōis dōm:q̄ licet
forme:que hñt esse participatū in mā sint a formis: q̄
habēt esse p se.tū nō opz:q̄ ĩmediate.ergo vna forma
corporea hz esse a deo z ab intelligētijs:que sūt forme
separate mediante alia forma sine virtute corporea.
¶ Ad zm dōm:q̄ lz in ístis inferioribus potētie actiue
gb2 ĩmediate corpa agunt sint actiua:qz tñ illa actiua
sunt infinita instra forme subalis possunt attīgere ad
introducēdū formā subalē. ¶ Ad 3m dōm:q̄ aialia ge
nerata ex putrefactione reducunt ĩ virtutē celestem:
z lz celuz non sit aiatum: est aia tñ ínstr̄m alicuius vi
ui nobiliori vita q̄z fit vita aie intell's virtute pōt attin
gere ad includendū aiam tā vegetatiuā q̄z sensitiuam:
nec est simile de alijs aialibus:sicut de eis:que generā
tur ex putrefactione:qz aialia alia pfectionē suam cuz
agente nāli generali:qđ̄ est celum regrunt agens parti
ticulare inferius. ¶ Ad ꝑmū motiuū alteri9 opiniōis
dōm:q̄ lz q̄titas ɔ̄bat formam: que est in q̄to ad de
terminatū situm ex hoc non tollit a forma q̄n agat: sz
q̄ non agit nisi fm determinatam distantiā:z qū dici
tur q̄ q̄to est maius corpus tanto bz minus de motu:
vez est de motu violento:sed non est vez de motu na
turali:qz q̄to corpus graue est maius tanto citius ten
dit deorsum. ¶ Ad zm dōm:q̄ lz tota natura corpora
lis diuidendo totā nām in spūalem z corporalem sit ĩ
fima:tū non oz q̄ lz corpus signatū sit infimū:qz vnū
inuenit̄ infimus altero:z fm hoc non tollitur agere a
corporibus. Itez quid existens in corporibus inuenit̄
magis remotū a deo q̄z corpus.s.mā prima:z ideo cor
pora oia poterunt agere in illā:z illa nihil aget. ¶ Ad
3m dōm:q̄ lz dato:q̄ nihil eēt substratuz nāe corpora
li:adhuc stat:q̄ inter corpora vnū potest substerni alij
z per ons non tollitur per hoc agere ab oibus corpori
bus. Itē etiā illa natura:que est pars corporuz est infe
rior omni corpore:z potest substerni oi corpori:z sic nō
oz toliere actionē a corpore aliquo. ¶ Ad motiuū aūt
illoz de lege mauroz dōm:q̄ ad hoc:q̄ vnū corp9 mo
ueatur ab alio:vel ad hoc q̄ vnum agat in aliud nō oz
q̄ illud idez accūs:qđ̄ est in agente sicut in subo: ita q̄
idem ab vno subo in aliud:imo aliud accidēs:siue for
ma alia quecunq̄ sit:siue accītalis: siue substantialis
est in passo:preexistit virtualiter ĩ agēte: z est ab agēte
in passo nō p modū: q̄ mobile tendit a termino a quo
ad terminū ad quē:sicut gdaz imaginātur trāsire acci
dēs in subm a subo auctores predicte opinionis:sed ē
ab agēte sicut a causa efficiēte: sed in passo nō sicut in
termino ad quē:sed sicut in subo: ĩmo ipsa forma: que
acgritur in subo est ipse terminus ad quem. ¶ Ad ar
gumēta principalia dōm ad ꝑm:q̄ intentio Aug.est:q̄
extra totā nām corporeā nō inuenit̄ aliqd:qđ̄ a nā cor
porea moueat̄:sicut ex totā nām angelicā inuenit̄:qđ̄
dā corpus:qđ̄ ab angelis mouet̄:mā.n.lz non sit corp9
non tñ est extra nām corporeā:cū sit extra pars corpo
rum:non est aūt intētio sua: q̄ inter corpora aliqd nō
inueniatur mouens z aliquid motum. ¶ Ad zm pz rn̄
sio ex dictis scōe opinionis. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ponēdo
q̄ ꝓprietas cuiuslibet forme z actualitatis qua aliqd
actu sic p illud possit ipm:cuius agere pōt dici qđ̄lz q̄/
titas nō sit principiū actiuum in reali trāsmutatiōe: q̄
nata est terminari ad trāsmutationē gnationē z corru
ptionē subalē:tñ est principiū agendi in actiōe intētio

Dico hoc vi
de pulchre
Auerroym
7.metaphi.
cōmē.31.z.12
metaphi.13.z
18. cōmē.

Potuisset
doctor addu
cere in cōfir
matiōnē isti9
solut ois ele
gantē sniam
Auerroys ĩ
12.metaphis.
cōmē.18. vbi
recitatis z i
probatis alio
rū positiōib9
de actiuitate
rerum subne
cti sniaz ari
stotelis.

nali:qualitates sensibiles sunt nate in mutare intētio
naliter sensum:z ea:que sunt media in sentiēdo nō per
se:sed vt mā sibi iberēte: vel pōt dici q̄ ꝓpriętas entis
in actu ē posse agere: fm q̄ est in actu virtuali:in q̄tū
.s.est actuale per formā aliq̄ in qua virtualiter contu
net̄ alia: nō.n.oz q̄ omne illud:qđ̄ est aliqd actu vtua
li sit actu formali:sicut corp9 qđ̄ est q̄titū per q̄titatē sit
pncipium agendi per hoc:qđ̄ aūt dixi immutationem
sensus a sensibili circa intētionalē non intēdo exclude
re qn sit realis:sed oñdere qual'r est realis:z cū b̄ inten
tiōalis alia speculatio est. ¶ Ad 4m dōz:q̄ pcessus i in
finitū in mouētibus z motis in p se ordinatis z diuer
sis spē est ipossis:sed pcessus in infinitū ĩ mouentib9 z
motis p accūs ordinatis:sicut pcessus in diuersis nūe
ro est possibilis ĩ infinitū:sicut si ex acre generet̄ ignis
z ex illo aer vel terra:z ex b̄ aq̄:z sic erit pcessus in infi
nitū ín agētibus z actis. ¶ Ad 5m dōm:q̄ nō soluz bō
sentit calidū z frigidum sentiendo calidum eē ignē z
aquā frigidā:sed sentit ĩ se calefieri ab aqua igne z fri
gefieri ab aqua:z q̄tum ad hoc illa potētia ē ɔ̄ hoc:q̄
sensus expitur dato ēt q̄ homo per spēz creatā ab alio
q̄z ab igne vel corpore:qđ̄ sentit:possit sentire ignem: z
sic non oporteat ipm moueri ab igne qđ̄ sentit: tñ nō
calefieret ab igne:a quo sentit se calefieri q̄tum ad b̄
deciperet̄:qđ̄ sentit non solū ignē calidū: sed se calefie
ri ab igne. ¶ Ad 6m dōm:q̄ oē:quod fit per creationē
mediate vel ĩmediate:qz ea:que fūt a scōis agētibus
fiunt ab eis:que sunt ꝓducta p creationē.z hñt eē me
diate p creationē:tñ dr̄:q̄ eē est magis p creationē q̄z
alia in q̄tum eē generalissimū:q̄ lz esse est in reb9 crea
tis:z qz oē creatum reducit̄ in actionē: que est creatio
que generalr:vel ĩmediate respicit eē ens creatū: ideo
vnūqđ̄q̄z magis reducit̄ in creationē in q̄tū ē ens q̄z ĩ
q̄tuz est tale ens: loq̄ndo de ente creato:vel fm phos
qui posuerunt mūdū ab eterno:creari ē dependere a p̄
fm suū esse:sed generari ē bre formā a particulari agē
te receptā in mā p̄suppositā:z sic dr̄ vnaquęq̄z res esse
p creationē:fm q̄ ens vel q̄tū ad suū eē in q̄tum suū
eē dependet a creatore nō sit ab alys agentib9. ¶ Ad
7m dōm:q̄ forma pexistit in mā in po9:z sic pexistit q̄
potest ꝓduci ad illud aliqđ:qđ̄ segtur ĩ argumēto: z ad
8m pz ex dictis in soluendo motiua primę opinionis.
¶ Ad 9m dōm:q̄ potentia actiua z passiua debēt eē p
portionate q̄tum ad hoc:q̄ sicut vnū natū est pati:ita
aliud sit natū agere:z ita est inter potentiam actiuā z
que inducit formā subalē z potentiā passiuā in qua re
cipitur:naz sicut mā in cōposito p qualitates passiuas
nata est pati mediātib9 illis:ità ēt q̄litates actiue virtu
te forme subalis:per quā bz eē simplr cōpositū agūt in
mām dispositā ad inducendū formā subalē:nō tñ opz
q̄ ꝓportionet̄ q̄tum ad hoc:q̄ si vnū est pura potētia
q̄ reliquū sit purus actus. ¶ Ad 10m dōm:q̄ lz forma
plus dñet̄ sup mām:quā informat in dando esse q̄z su
per mām quā nō informat:nō tñ opz:q̄ in agēdo z re
mouēdo plus dominet̄ sup materiam:quā informat
q̄z sup mām quā nō informat:z iō nō segtur: q̄ si forma
nō est pncipiū trāsmutādi mām:quā informat:q̄
nō sit principiū trāsmutandi mām:quā nō informat.
Itē falsum est dicere:q̄ forma existēs in aliquo subo
nō possit eē pncipiū actiuū alterius forme ĩ eodē subo
sicut pz:q̄ color est cā claritatis in eodē:sed forma exi
stens in aliquo subo non est cā effectiua respectu alte
rius forme similis in spē in eodem:qz due tales forme
non possunt esse in eodem subiecto. ¶ Ad 11m dōm:q̄
lz duo corpora non possint esse simul fm se tota: tamē

Quid sit cre
ari fm phos
ponētes eter
nitatē mūdi.
z quid gene
rari.

pſit eſſe ſimul ꝼm ſuã eſſentiã: ⁊ hoc ſufficit ad hoc: qꝺ vnũ agat in aliud. ¶ Ad 12m ꝺom: vt ꝓmiſſum eſt: ꝙ forma non fit ꝓprie: ſed cõpoſitũ: ꝙ qꝺé fit ex aliqua ꝑte ſui nõ ꝙ ſit pars formę: ſed ipſa mã: ſiue ſubz: ⁊ qꝺ ꝺr ꝙ ſic fit ex priuatione eſt ꝑ accñs: ſz ex ipſo ſubo: qꝺ ꝺr ens poſitiuũ: qꝺ ſubſternit priuationi fit per ſelꝑm-poſitũ. vnde nõ oz ꝙ fiat ex nihilo illud: qꝺ ꝓprie fit. ¶ Ad 13m ꝺom: ꝙ nunq̃ corpus agit in ſpũm actione imittiſſima qua ſcilicet aliqd ſpũ immittat: niſi forte q̃tum ad imutationẽ intellꝰ ad intelligẽdũ ſi ſpũs angelicus: vel ẽt aĩa ſeꝑata intelligat ſenſibília per abſtractionẽ a ſenſibus: ſicut quidã ponũt: vocãdo tñ largo mõ actionẽ hr̃e actualẽ habitudinez ꝓut locus põt hr̃e habitudinẽ ad ipm exiſtẽ ẽt in loco diſtãtie: ſic aũt ꝓꝓria virtute hz corpus actionẽ: ſicut dcm ẽ in ſpũm: ⁊ vlterius mediante tali actiõe virtute diuina põt hr̃e actionẽ afflictinam ſpẽ: inq̃tum deus alligat aliquẽ ſpũm alicui corꝑi ꝺ voluntate ſuã: ⁊ ad hoc: qꝺ ꝺr ꝺ ſ ꝺico: ꝙ illud verbũ agens ⁊ patiens cõicant in mã hz veritatẽ qñ mutuo agunt: ⁊ patiunt actione vniuoca: ſicut calidũ agit in frigdũ calefaciẽdo: ⁊ frigidũ in calido refrigidãdo: ſilr ꝺico ꝙ vnũ corpus agit in aliud. ¶ Ad illud aũt: qꝺ ꝺr ꝺ hoc: ꝺico ꝙ corpus nõ patitur a corꝑe: qz primũ mouẽs: ſiue illud: qꝺ hz agere in totã nãm corꝑeã nõ eſt corpus: ſz tñ determinatũ corpus hz agere vel pati a determinato corꝑe: ⁊ patitur ꝼm ꝙ eſt in potẽtia ꝑ mãm: vel aliã diſpoſitionẽ: materia. n. ſz no poſſit eẽ ꝑ ſe: eſt tñ in ꝺpoſito rõ patiẽdi ꝼm quã patiens patit. ¶ Ad 14m ꝺoz: ꝙ maior nõ hẽt veritatẽ: niſi in eis: q̃ mutuo agũt ⁊ patiunt mõ q̃ nũc ꝓmiſſũ eſt. ad minorẽ ẽt ꝺoz: ꝙ ſz ſube corꝑee nõ ſint ꝺrie: tñ formę ſubales bñt aliqd ꝓtinens ad ꝺrietatez: qz ſunt incõpoſſibiles: ⁊ bñt annexã ꝺrietatẽ: ꝓꝓ quaz pñt in ſeinuicem agere. ¶ Ad 15m ꝺom: ꝙ forma determinata ⁊ ꝺcta ad aliq̃ mãm non põt agere niſi ꝼm ꝙ ꝺcta eſt: qz. ſ. non põt agere niſi ꝼm exigentiam materię in qua eſt: põt tñ agere in aliud ꝓterq̃ in mãm in qua eſt: qz materia in qua eſt non exigit qn agat in aliud. ¶ Ad 16m ꝺom: ꝙ ſz illud: qꝺ eſt nõ q̃tũ ſit maxime actiuũ: non tñ ꝓꝓ hoc ſegtur: ꝙ illud: qꝺ eſt q̃tuz ſit nullo mõ actiuũ: ſed ꝙ ſit paz actiuũ reſpectu ſube ſimplicis: que nõ eſt quãta: non. n. ſegtur ſi albedo eſt qualitas ꝙ non albedo nõ ſit qualitas: qz tũc nigredo non eſſet qualitas. ¶ Ad 17m ꝺom: ꝙ maior eſt falſa: ⁊ ad ꝓbationẽ ꝺico: ꝙ corpus nõ eſt vltimũ in entib⁹: ſed prima materia: que eſt mota non mouẽs: ſed notũ eſt: ꝙ non eſt aliqꝺ ens cõpletũ ſubo ſtans inferi⁹ corꝑe: ſed ens incompletũ: que eſt pars ipotẽtialis: vñ ẽ inferius corꝑe: inferi⁹ ꝺico in natura. ¶ Ad 18m ꝺicẽ ꝺũ: ꝙ illa regula non hz veritatẽ in oppoſitis ꝺdictorie: nõ. n. oz ꝙ ſi hõ ⁊ nõ hõ ſũt oppoⁱᵗᵉ: ⁊ aĩal ⁊ nõ aĩal ꝙ ſi hõ ẽ aĩal ꝙ nõ hõ ſit nõ aĩal: nũc aũt q̃tũ ⁊ nõ q̃tũ agere ⁊ nõ agere opponunt ꝺdictorie inq̃tũ verba ꝑtendunt: ⁊ ꝺato ꝙ accipiant q̃tũ ⁊ nõ q̃tũ ꝓuatiue: tñ adhuc nõ ſegtur: ꝙ ad hoc: ꝙ illa regula habeat veritatẽ: oz ꝙ oppoſituz cõueniat oppoſito per ſe: nũc autem agere nõ cõuenit q̃to inq̃tũ eſt nõ q̃tũ: ſed inq̃tum eſt ens actu. ¶ Ad 19m ꝺom: ꝙ actio particularis agentis: ꝙ ponitur determinare virtutẽ diuinã ad particulare eſſe põt actionẽ circa ſubm: qꝺ mouet ad formã: ⁊ eſſe: ꝙ quidẽ ſubm vr̃ puz nihil ẽ: nec inquãtũ huius eſt ens actu: ſed in potẽtia: ⁊ ſ̃ nõ opz ꝙ cauſet ſiue ponat actionẽ ſuã circa nihil. ¶ Notanduz tñ ꝓꝓ ꝺ qꝺ ꝺr ꝺic: ꝙ agẽs ꝑticulare determinat actionẽ primi agentis ad determinatũ eẽ: ⁊ ꝙ determinat ipſum eſſe: qz hoc non eſt ſic intelligẽdũ: ꝙ deus in vnaquaq̃ re: que primo genereť cauſet eſſe: ⁊ ꝙ illud eſſe diuinũ determinetur ad eſſe particulare: ſiue ad determinatã formã particularẽ: qz ẽt ille: qui ꝺat formã ꝺat eẽ: ſz ꝺ ideo ꝺr: qz virtus dei q̃tum eſt de ſe nata ẽ ſe extendere: ⁊ ſe extendit ad oẽ creatũ eẽ: tñ mediãte iſto agente particulari: quod eſt ignis: vel aqua non agit niſi determinatũ eẽ ⁊ determinatũ effectũ: ſicut ſi virtus aliq̃ ñ agit: niſi determinata ars eẽt: que ſe extenderet ad dolandũ ⁊ perfozandũ: tñ diceretť: ꝙ eius virtus agit mediãte inſtrõ: qꝺ eſt dolabza determinať ad iſtũ determinatũ: q eſt dolare inq̃tũ dolabza mediãte non poſſet exercere niſi actũ dolãdi. Qõ. II.

Ecundo queriť: vtrũ ſit ponere rõnes ſemiales i materia. Et vr̃ ꝙ non: qz ſi rõnes ſeminales eſſent in mã tales rõnes ſeminales eſſent potentie actiue vel paſſiue: ſed ꝺ eſt falſum. g̃ falſum eſt rõnes ſeminales eẽ in mã. maioz ſupponiť. minoz ꝓbať: qz cui ineſt rõ ſeminalis ipm nõ eſt ſemẽ: nec vir. Sed nõ oẽ: cui ineſt potentia actiua vel paſſiua eſt ſemẽ. ergo falſum eſt potentiã actiuã vel paſſiuã eſſe rõnem ſeminalẽ. ¶ ℙ. Rõ ꝺicit aliqd ſpũale: ſz in mã corꝑali non põt eſſe aliqd ſpũale. g̃ in mã nõ poteſt eẽ rõ ſeminalis. ¶ ℙ. Illud: qꝺ fit ꝑ creationẽ nõ põt eẽ rõ ſeminalis: ſed oĩa: q̃ fiunt in iſtis inferioribus fiunt per creationẽ. g̃ ꝛc. maioz ſupponiť: minoz ꝓbať ꝓ Aug. 3° de tri. c. xi. vbi ꝺicit ſic. ſed g̃ non parentes ꝺicimus creatoꝛes hoꝛtum: nec agricolas creatoꝛes frugũ: q̃uis eoꝝ extrinſecus habitis motibus iſta creãda ꝺiuina virtus opereť. ergo ꝼm ipm oĩa: q̃ fiunt ꝓcedunt vt a creanda virtute dei interius operãte: ⁊ per ꝺnõs fiunt ꝑ creationẽ. ¶ ℙ. Si potentia actiua ⁊ paſſiua collata reb⁹ rõ eẽt ſeminalis: tũc qcqd ꝓcederet a potẽtijs collatis rebus ꝓcederet a rõnibus ſemialib⁹: ſed hoc ẽ falſum. g̃ ꝛc. Maioz ſupponiť. minoz ꝓbať ꝑ Ambroſium: qui ꝺicit in exaymerõ: ꝙ cũ ꝑ de terris ⁊ aq̃ ꝓducta ſunt iuſſu dei plãte ⁊ aĩalia ſemen non erat i terra: vel aqua ad ꝓducendum: ſed quedam vis a deo indita ad producendum pfectiões: ex quibus poſtmoduz ꝓducenda erant ſemina: eccc ꝺicit: ꝙ quedã vis. ſ. potẽtia erat collata terre: nec tñ erat ſemen: nec per ꝺnõs rõ ſeminalis. ¶ ℙ. Xp̃s deſcendit de mr̃e per potẽtiã paſſiuã cuz habuerit ab ea corpus mãliter: ⁊ habuerit ab ea mãm ſui corꝑis ꝓparatam: potẽtia aũt paſſiua ſe tenet ex parte mãe: ⁊ per conſequẽs mediãte ipa deſcendit ab abraham ⁊ ab adam ꝼm potẽtiam paſſiuã: ſed non deſcendit ꝼm rõnẽ ſeminalẽ ab eis. g̃ potentia paſſiua nõ eſt rõ ſeminalis. ¶ ℙ. Rõ ſeminalis non eſt niſi reſpectu agentis nãlis: ſed agens nãle nullã formã inducit. ergo non eſt ponere rõnem ſeminalẽ. maioz ſupponitur. minoz ꝓbať: qz agens nãle aut inducit formã ꝑ deciſionẽ: ⁊ hoc non põt eſſe: qz ꝼm Cõmentatoꝛẽ: agens nõ ꝺat multitudinẽ: ſed perfectionẽ. Deciſio aũt facit multitudinẽ: nec ꝑ creationes: ⁊ hoc ꝑz de ſe: nec ꝑ extractionẽ: qz nec forma eſſet in mã anteq̃ ꝺduceretť ꝑ agens. ergo nullo modo. ¶ ℙ. Phs. 8. metaphi. ꝺicit ꝙ ſuba. que eſt ꝼz ſpẽm ꝓtes hz: ſed forma ſubalis non hz partes niſi ſit cũ materia: ex quo relinquitur: ꝙ forma: que eſt in materia hz partes: ſed forma: q̃ hz aliq̃ partem ſui poteſt eſſe inchoatiue in mã anteq̃ inducatur complete. ergo inchoatio formaz eſt poſſibilis: cuius oppoſitum ꝺicebat rñdens. ¶ ℙ. Priuatio non eſt extra ens ꝼm phm. ergo priuatio ꝺicit aliq̃ entitatem

Notent moderniores Thomiſte qõ ꝺñt itel

ligi ꝙ agens particulare determinat actionẽ ꝺmi agentis qz ex hoc ſoluũť achilles ſcoti. 4. ſen. ꝺiſt. ꝓma q. i. cõtra thomam.

s. meta. cõ. 15

entitatē. Sz nō pōt dicere aliq̄ entitatē nisi ichoatio/nez fozme. g̃ est ponere inchoationē fozmax: ꝛ sic idez ꝙ ꝓius. ¶ ℙ. Nulla potentia actiua vel passiua ē in rebus mālibus: sed non ponit in eis rō seminalis nisi potētia actiua vel passiua. g̃ nulla rō seminalis est i re bus mālibus. minoz supponit. maioz pbaf. ꝛ p q̄tum ad potentiā passiuā materie: qz potentia passiua mate rie aut est essentia māe: aut est aliqō accns additū. ꝑm non pōt esse: qz aduenīēte gdē fozma potētia māe nō manet ad fozmā: sed tn̄ manet essentia māe. ergo cēn tia mae nō est sua potētia. Itē ad idē: respectus nō est de essentia mae: quod non includit in diffone mae: sed esse in potentia non includitur in diffone mae: qz Lō merator diffinies māz dicit: ꝙ est illud: qō nullā dicit nām alicuius ꝑdicamēti. Sed hic non fit aliq̄ mētio de potentia. g̃ ꝛc. silr nec scom pōt eē. s. ꝙ potētia mae sit aliqō additū accns. primo: qz mā esset in potētia ad illud accns p aliā potētiā: ꝛ ad illā aliā p aliā: ꝛ sic ꝓce dit in infinitū: qō est ipole. g̃ ꝛc. Scdo qz sola mā non pōt eē subm accntis: qz subm accntis dz eē ens actu ip sa aūt dz eē subm sue potētie. g̃ ꝛc. ꝛ sic pbata ē maioz q̄tum ad vnā ptē: silr pbatur q̄tū ad aliā. s. ꝙ nō nul la potētia actiua est in reb⁹ mālib⁹ qz cuilz potētie acti ue nāli cozrñdet potentia passiua nālis: sed vt ꝓbatuz est nulla est potētia passiua in reb⁹ mālib⁹, nālibus. er go nulla potētia actiua est in eis: ꝛ sic tota maioz est ꝓ bata. ¶ ℙ. Lōtra dcm rñdentis: g ponebat: ꝙ cēntia mae est sua potentia arguit sic. qz mā qñq̄ ē in poten tia remota ad aliqd: qñq̄ in potētia ꝓpinq̄: sz mā per eēntiā suā nō pōt eē i potētia ꝓpinqua ꝛ remota respe ctu eiu sdē. g̃ potētia mae nō ē sua essentia. ¶ ℙ. Po tētia passiua est fundamētū relationis: sed nulla rela tio pōt fundari imediate supra subam: nec sup ei⁹ ptē. ergo nulla pars sube pōt eē potētia passiua: sed mā est ps sube cōposite. ergo ꝛc. ¶ ℙ. Ramus decisus si trāf plātet pululat: nec sic pululat manus vel brachiuz ab scisus: sed b̄ nō est nisi qz in ramo est rō seminalis: nō aūt in manu vel brachio. ergo saltē rō seminalis nō ē in oibus istis inferioribus. ¶ ℙ. Manchus nō gene rat manchū: nec cecus cecū: sed podagricus podagricū generat: sed hoc non est: nisi qz rō seminalis ē in pede: non aūt in manu vel occulo. ergo rō seminalis non est in oibus istis inferioribus. ¶ ℙ. Arguebat ꝺ dictū rñ dentis: qui dicebat: ꝙ cā quare oportebat ponere ratio nes seminales in mā rez est ꝓp appetitum rez ad cō seruādū se in suo sil̄i: qz celū nō appetit se cōseruare in suo sil̄i: cum sit incozpozale: nec sile sit ei ꝓducibile ab agente naturali quocūq̄. ergo segtur fm hoc ꝙ in celo non sit rō seminalis. ¶ ℙ. Nulla potentia actiua ē in semine. ergo nulla actiua potentia potest dici rō semi nalis. ꝯntia ꝓz ad similitudinem: potētie actiue semi nis dicūtur potētie actiue rōnes seminales. añs ꝓbat: qz si est aliq̄ potētia actiua in semine: aut agit in virtu te fozme subalis seminis: ꝛ hoc non pōt esse: qz cum se men sit ens impfectū in virtute eius nulla potētia pos set attigere ad ens pfectū: sicut est aīal vel viuū: qō ꝓt fieri a virtute seminis: nec ēt a virtute ei⁹ a quo semen decidit: qz virtus seminis non agit nisi virtute fozme subalis eius in quo est: nō est aūt in illo a quo semē de cisum est: nec virtute cuiuscūq̄ alterius: vt vr. ergo in semine non est aliqua potētia: per quam possit agere. ¶ ℙ. Semen est ex quo fit aliquid māliter. sed illud ex quo fit aliqd māliter nō est potētia actiua vel passi ua. ergo rō seminalis nō est potētia actiua vel passiua. ¶ ℙ. Semen est illud ex quo bēt generari sile ex sil̄i: sed non oēs potētie nāles actiue sunt tales ꝙbus gene retur sile ex sil̄i. ergo potentia actiua nālis non est rō se minalis. ¶ ℙ. Semē est illud ex quo fit aliqd ꝓ potē tiā intra manētē: sed nō oē qō mouet: mouet nāliter a principio existente actiuo in illud: qō mouet. ergo non oīs potentia nālis actiua vel passiua pōt dici rō semi nalis. ¶ ℙ. Rō seminalis nō remanebit post diez iudi cij: sed post diē iudicij remanebūt potentia ꝛ semina. ergo ꝛc. minoz supponit. maioz pbat: qz rō seminalis est ꝓp generationē nālem rez: sed post diē iudicij non erit generatio vel corruptio. ergo post dlem iudicij nō remanebit rō seminalis: ꝛ sic ꝑz maioz.

Cōmen. 14. 12. metaphi. Et. 17. primi metaphi.

In contrarium est Aug. 3° de tri. vbi ponit oīa que fiunt in istis infe rioribus nālr fieri a rōnibus seminalibus inditis ma terie ꝛ rebus materialibus.

Respondeo Circa istā qōnem sunt quattuoz oñenda. Primo oñendū ē rō nes seminales esse in mā. Scdo quid sint rōnes ille se minales. Tertio qūo dicantur rōnes seminales. Ulti mo respondebitur ad qōnem ꝛ ad argumenta.

Quantum ad ꝑm ostendo sic: qz fm btm Aug. qui inter oēs magis tractat de ista mā: rō seminalis dr illud quo nāliter vna res ꝓpagā tur ab alia: sed tale aliqd opz ponere in istis mālibus cozpozibus. ergo ꝛc. maioz supponit ab Aug. minoz ꝓ bat: qz principiuz quo agens agit oz esse in agente: vel per idētitatem essentie: si sit agens per essentiā: vl sicut in subo: si sit agens per accns additum. Sed in istis re bus cozpozalibus vna ꝓducit aliā: ꝛ vna ꝓpagatur ab alia. ergo illud quo vna res cozpozalis ꝓpagat ex alia est in rebus cozpozalibus: vel per idētitatē essentie: vel sicut in subo: ꝓ idētitatē essentie quidē q̄tū ad ꝑncipiū primū actiuū ꝛ passiuū in qualibet ꝓpagatione q̄ gña tur suba: qz potētia receptiua fozme subalis ē sola mā. sed sicut in subo q̄tū ad primū principiū imediatū: qz quelibet creatura agit per aliquod accns additum ad suam subam: ꝙ aūt vna res agat ad ꝓpagandū: ꝓz ex cōclusione: aliter oporteret tollere actiones ꝓprias a cozpozibus omnibus. sic ergo patet primum.

Quantum ad zᵐ sciendū. ꝙ quattuoz sunt opi niones quid sint rōnes seminales: quedā. n. opinio dicit: ꝙ rōnes seminales sunt inchoa tiones fozmax in mā que mouent mām ad fozmam coopando exteriozi agente. Istā aūt opinionē ptermit to: qz in qōnibus de virtutibus ex intentione tractaui hāc mām de inchoatione fozmax: ꝛ ostendi ꝙ nō est ponere tales inchoationes fozmax: nisi aliquis aptitu dinem materie ad fozmam: que fit per ꝓuenientes di spositiones vocet inchoationē: non aūt aliqua potētia actiua: que sit in materia: que dz trāsmutari ad fozmā ꝙ sit principiuz intra manēs. ¶ Scda opinio ponit: ꝙ rōnes seminales sint habitudines: que fundant super potentias actiuas ꝛ passiuas: nō aūt ipse potētie acti ue vel passiue: qz vt dicūt post diē iudicij non remane bunt rōnes seminales: potentie aūt actiue ꝛ passiue re manebūt. ¶ Sed ista opinio est ipolis q̄tū ad duo. ꝑ q̄tū ad hoc: qō ponit rōnes seminales esse habitudies fundatas super potentias actiuas ꝛ passiuas. Secūdo q̄tum ad hoc: ꝙ dicit illas habitudines nō remanere post diē iudicij manētibus potētys actiuis ꝛ passiuis. ¶ Primū ꝓbo sic. fm btm Aug. rō seminalis ē ꝑ quā oriuntur res fm habitudinem cause vel efficientis: vl mālis: ex quo ꝑz fm eum: ꝙ rō seminalis est cā rei: re spectu cuius dr rō seminalis: sz relatiōes fundate sup

potentias actiuas vel passiuas non sunt cause agendi vel patiendi.ergo ꝛc̄.Probatio minoris:qz si relatões ille sunt cause agendi non possunt esse cause: nisi sicut illud quo agens agit ꝛ patiens patitur. Sed illud quo agens agit vel patitur sunt potentie actiue vel passiue: que non sunt relationes:cum sint fundamenta relationum.ergo relationes super potentias actiuas vel passiuas non possunt esse cause rex:ꝛ sic patet minor.¶ Et si aliquis dicat:ꝙ potētia actiua ꝛ similiter passiua nō potest esse causa:nisi put sunt sub relatione:dico ꝙ si li nisi teneatur consecutiue verum est:ꝛ est sensus ꝙ tales potentie non possunt esse cause quin sequantur eas relationes:ꝛ ex hoc non sequitur ꝙ relationes sint cause vel concause rerum. Si aūt li nisi teneatur causaliter falsum est:ꝛ est sensus:ꝙ tales potentie nō possunt esse cause:nisi tales relatiões sub quibus sunt dent eis causalitatem:siue ꝙ sint cause:ꝛ hoc est falsum:qz relationes consequuntur cālitatem earum ꝛ non dant eaz qz super eam fundantur.¶ Scōz.ſ.ꝙ tales habitudines non maneant manentibus potentys actiuis ꝛ passiuis:super quas fundanꝫ ē ipossibile:qz sicut nulla generatio vel corruptio vel pductio p̄t p̄mo ꝛ p se terminari ad habitudinē siue relationē:ita nulla corruptio vel desitio pōt primo ꝛ per se terminari ad non esse relationis:sicut impossibile est si ponātur aliqua duo alba:ꝛ per consequens similis corruptio in eis terminet primo ꝛ per se ad nō esse similitudinis: imo primo oꝫ ꝙ terminetur ad non esse albedinis in aliquo duoꝝ albox:sed huiusmodi habitudines sunt relatiões fundate super potentias actiuas ꝛ passiuas.ergo impossibile est terminari aliq̄ corruptionem ad non esse predictarum habitudinum:nisi prius terminetur ad non eē potentie actiue vel passiue:ꝛ ideo impossibile est predictas habitudines manere non manentibus potentys actiuis ꝛ passiuis: super quas fundantur.¶ Ad rationem ergo eorum dicendum: ꝙ sicut potentie actiue ꝛ passiue: ita etiam rationes seminales manebunt post diem iudicy q̄tum ad illud:quod sunt essentialiter:ly non manebūt quantum ad suum vsum.ſ.ꝙ ex eis seq̄tur generatio vel corruptio:sicut modo.¶ Tertia opinio est:ꝙ ratio seminalis est aliqua virtus imperfecta actiua remissa ab agente pfecto generis sui ipsi passo mouens passum ab intra ad formā naturaliter inducēdam.¶ Ad cuius euidentiam sciēdū:ꝙ Augu. 7° sup genesi ad litteram.ly.c.ponit quadruplex esse rex:vnū in verbo tali: ꝛ cē rei tale dr̄ ratio causalis ppzie:aliud esse habuerunt mundi:in quibus omnia fuerunt facta in principio in potentia remota:ꝛ tale esse non pōt propzie:vt dicunt auctores predicte opinionis:dici ratio seminalis:sed large potest dici.q.semen.tertiū esse būerunt res in seipsis:qñ omnia facta sunt in ppzys naturis:vt puta plante ꝛ aialia:qō etiam esse non potest dici ratio seminalis ¶ Quartum esse habuerūt in seminibus ab eis deductis:in quibus sunt aialia generāda virtualiter:ꝛ tale esse est propzie rō seminalis ꝑm eos qz semen est illud:quod descendit a perfectis sui generis:ꝛ est virtutis imperfecte:ꝛ hoc ꝓbant per auctoritatem allegatā in opponēdo supza in quarta rōne sed potētie actiue ꝛ passiue ꝛ complete: que sunt in perfectis agētibus nō exigūt nēcio: ꝙ descēdāt ab alys pfectis sui generis: vt pz in primis:que in principio mūdi fuerunt facta. Item etiam tales potentie non sunt virtutes imperfecte:ꝛ ideo tales potentie non sunt ratiões seminales.¶ Secūdo etiam arguunt ad hoc sic:qz semen est illud:quod mouet ad formam aliq̄ ꝑ aliquā potentiam existentem in ipsum:sed potentie actiue cōplete nō mouēt ab intra:qz nō sūt in ipso mobili:vt pz qñ ignis calefacit aquam:igit tales potētie nō sunt rōnes seminales:dicunt ergo isti:ꝙ in qualibet pductione aliqua virtus imperfecta imittit ipsi passo ab agēte:que remissa ipsi passo mouet passum ab intra:ita ꝙ quando ignis generat ignem ex aliquo corpore imittit talē virtutem illi corpori:ꝛ similiter celum quando aliquid generat imittit talem virtutē ipsi passo.¶ Sz hoc non potest stare primo ꝑm beatum Augu.3.de trini.cap°.10.prime plante ꝛ prima animalia:que pducta sunt de terra ꝛ aqua,pducta sunt a rationibus seminalibus virtutis terre ꝛ aque:sz tales rōnes seminales:ꝙ bus prime plante ꝛ prima animalia sunt producta nō possunt dici alique virtutes imperfecte:oꝛtuz tñ habētes a perfectis sui generis:cum illis:que sunt producta a primis talibus rōnibus seminalibus fuerunt prime plante ꝛ prima aialia.ergo non potest dici:ꝙ rō seminalis sit virtus impfecta deriuata ab aliquibus sui generis ad generandum similia bis:a quibus oꝛtū trahūt. minoꝛ est satis manifesta.maioꝛem ꝓbo.ſ.ꝙ ꝑm beatum Augustinuz,prime plante ꝛ prima animalia predicta:que producta sunt de terra ꝛ aqua sunt producta a rōnibus seminalibus:dicit n.sic loquens de rationibus seminalibus:alia sunt.n. hic iam cōspicua oculis nostris ex fructibus ꝛ animātibus:alia vero illa occulta semina:vnde iubente creatoꝛe produxit aqua natatilia prima:terra aūt sui generis prima germia:ecce dicit prima germina: p̄ª natatilia.¶ Sed possz aliqs dubitare circa istā rōnem:qz cū rō seminalis sit respectu eius:qō fit naturaliter cum prima animalia a deo sup naturaliter facta fuerint quo pōt dici ꝙ habuerunt oꝛtuz a rōnibus seminalibus: qz materia: igitur deberēt dici fieri a rōnibus obediētialibus.¶ Ad qō pōt dici ꝙ quedam sunt animalia:ad cuius productionem virtus celi sufficit actiua ꝛ elemēta aliquo modo cōmixta:sicut cōmiscentur in luto:vel in aliquo tali:ꝛ quantum ad talia animalia prima animalia potuerunt fieri ex terra ꝛ aqua per rationes seminales.alia vero sūt ad que non sufficit virtus celi:ꝛ talia quantum ad prima suppositā magis sunt producta ex terra ꝛ aqua ꝑm rōnes obediētiales q̄ ꝑm rōnes seminales.¶ Secūdo ímprobat̄ ista positio sic:qz gcgd nāliter fit: fit ꝑm rōnes seminales:sīue a rōnibus seminalib°:sz illa virtus quā dicūt imitti ab agente ipsi passo: que mouet:ē aliquid naturaliter factum:qz non fit per creationem ab agente creato.ergo nulla virtus remissa fit ꝑ rationes seminales sed illa virtus remissa non fit per aliq̄ virtutem remissam ipsi passo:que moueat passum ab intra:qz tunc esset processus i infinituz: qz illa alia virtus remissa q̄ nō fit per aliam virtutem remissam ipsi passo requireret aliam:ꝛ sic in infinitum.ergo non opz ꝙ ratio seminalis sit aliqua vtus remissa:sicut ipsi ponunt.¶ Propositionē primo assumptā ꝓbo per btm̄ Augusti.6.super genē.ad litteram.c.ix.vbi dicit sic: volens ostendere quō omnia:que futura erant:fuerūt cōsumpta in operibus sex diex: ꝛ quō inchoata. Cōsumpta quidem inquit inquantum nihil habent in ppzys naturis:quibus suox temporum cursum agunt:qō nō in istis causaliter factum sit:inchoata vero qñ quidā erant quasi semina futuroꝝ ex occulto locis congruis extrahēda.ergo ꝑm ipsum in operibus sex dierum eadem erant inchoata per hoc:ꝙ tunc erant quedā semina:que erant extrahēda sīue explicāda in pductiōe futuroꝝ:ꝛ consumata per hoc:ꝙ existebant in operibus

sex diex

sex dierum causaliter: sed ꝑm oia: que naturaliter futura erant causaliter quocūq; tēpore fuerunt cōsumata ꝙtuz ad suū esse cāle in illis sex dieꝝ opibus semina: ⁊ per ɔñs a virtutibus seminalibus: tūc collatis rebus ꝓducuntur oia: que ꝑm cursum nālem fiunt: ⁊ sic ꝑz p ma ꝓpositio prime rōnis. ¶ Tertio hoc non pōt stare precipue quantum ad hoc: qđ dicitur: q̄ semen ē illud: qđ bz in se virtutē: per quā moueat ad formam: qz ꝑm phm in de aialibus: semen viri non cadit in mām fetus: ⁊ tñ transmutat mām fetus ad formā: fetus ergo non est de rōne seminis: q̄ sit illud: qđ bz ꝓncipium intra q̄ transmutat ad formam: ⁊ si tu dicas: q̄ semē viri: ⁊ si transmutat mām fetus ab extra: ita q̄ nō intret materiā fetus: quā mouet: tñ virt⁹ seminis viri mouet mām in qua est ad aliā formā: hoc nihil est: qz semē viri ꝓprie precipue bz rōnez seminis respectu generationis fetus: ⁊ ideo si respectu generatiōis fetus nō regrit q̄ virtus seminis sit intra mobile: segtur q̄ nō ē de rōne: q̄ vnū semen in respectu illius generationis respectu cuiuslibz bz q̄ sit semen: q̄ virtus eius sit itra mobile. ¶ Quarto ꝑz falsitas huius positiōis: qz rō seminalis respicit generationē nālē: adhuc aūt nō regritur talis virtus remissa ipsi passo: vt dicta positio ponit. ergo ꝛc. maioz ꝑz. minoꝛ ꝑbo: qz ꝑm phm ꝓ de gñatiōe ad hoc: q̄ agens agat: ⁊ patiēs patiat non regritur nisi q̄ agens sit actu ⁊ patiens in potētia. hoc. n. possunt ꝓcedere ꝑm rōnem: qua agens agit nāliter: ⁊ qua patiēs patitur. ſ. q̄ vnū sit in actu: ⁊ reliquum in potentia: sed agens non bz q̄ sit in actu per talē virtutem imissam: imo est in actu per aliq̄z virtutem actiuam sibi inherē tem: nec etiam patiens bz q̄ patiatur per talē virtutez imissam: qz passum patitur per potentiam passiuā: illa aūt virtus imissa nō potest esse potentia passiua. ergo talis virtus imissa non requiritur ad generationē talē nālem rez: ⁊ sic patet minoꝛ. Et ideo est q̄rta opinio: q̄ ponit: q̄ potentie actiue ⁊ passiue sunt ratiōes seminales. ¶ Ad cuius euidentiam considerandū: q̄ lz materia per essentiam suam sit subm cuiuslibet forme substātialis: sicut q̄titas per essentiam suā ē subm cuiuslz figure: tñ mā per essentiam suam non est nata trāsmutari a quolibet agente: immo mediantibus diuersis ⁊ determinatis dispōnibus nata est trāsmutari a diuersis agētibus: vnde herba. que nata est pati a virtute digestiua bouis non posset pati a semine bouis: nec panis a semine hominis: nec lapis vel lignum ab ei⁹ virtute digestiua: ⁊ similiter est de alys: sicut etiam quantitas per essentiam suam est subm figure: sed ꝓ diuersas disponitur quantū ad hoc: q̄ a diuersis agentibus transmutatur ad ipsas figuras: sicut per diuersas figuras figuratur aliquod quantū ab eo: qui agit liquēdo metalla per aliam ab eo: qui agit sculpēdo: ⁊ sic ō alys. ergo tales dispositiones passiue: que habilitant materiam ad patiendum diuersimode a diuersis agentibus vna cum potentys naturalib⁹ eis corrspōdentibus dicuntur rōnes seminales: materia aūt quantum ad suā essentiam non dicitur rō seminalis: nisi ꝓut subest talibus dispositionibus: ipsa vero essentia mām ꝑm q̄ absq̄ ordine ad tales dispositiones nata est transmutari virtute diuina ad omne illud: quod de⁹ vult facere de ea: sicut si faceret de trunco vitulum: q̄ autez tales potentie naturales tam actiue q̄ passiue sint rationes seminales ⁊ perfecte: patet: vt dictum est: qz de mēte Augu. videtur esse: q̄ omne quod fit naturaliter fit per rationes seminales: sed omne quod fit potest reduci ī aliquod ꝓncipium: siue passiuum naturale determinatū q̄ sit perfectum vel imperfectum: imo ops: q̄ accipiēdo omnia: que fiunt naturaliter reducantur generaliter in potentias actiuas ⁊ passiuas tam perfectas q̄z ī perfectas. ergo rationes seminales sunt generaliter loquendo potentie actiue ⁊ passiue naturales. Spāliter aūt q̄ potentia passiua dicatur rō seminalis: de qua tñ videtur dubium magis patet: satis ex prealleg̃ato verbo Augustini: vbi dicit q̄ in terra erant rōnes seminales: ⁊ silr in aq̄ respectu aialiū generatoꝝ de vtraq̄: cū ita sit: q̄ vtraq̄ se hēat respectu talīū aialium passiue.

T.c.43.

Quantum vero ad tertiū: querit vtrū dñr tales potētie seminales rōnes: sciendū: q̄ obm alicuius potētie vel actus solet noīari noīe ipsius potētie vel actus: vel ēt ipsius habitus: sicut dicimus: q̄ caste viuere est volūtas dei: cū tñ ꝺ sit ipm volitū a deo obm: ⁊ nō ipse actus volēdi: vel ꝓncipiū volituū: similiter ostenso aliquo opere ordinato alicuius sapientis: solet dici: ecce sensus vr sapientia talis viri: ⁊ sic tales potentie actiue ⁊ passiue ad determinatos effectus ordinate dicuntur rōnes: inq̄ntum sunt obiectū factuz vel ꝓductū: ita ordinate a rōnibus eternis: siue a rōnibus ydealibus: siue exēplaribus in deo: ita q̄ sunt obiectum rationis anime: ⁊ sicut cognoscentis: ⁊ sicut efficientis: qz est agens per cognitionem: eius vero q̄ dicuntur rationes seminales duplex ratio assignatur: vna qz denoīatio solet fieri a digniori: ītra aūt oia corpora digniora sunt viuentia: in quibus cōiter nō fit generatio nisi virtute eius: in quo est semen ꝓprie: ⁊ ideo ratio agendi ⁊ etiam patiendi collata rebus dicitur seminalis ratio. alia rō est: qz hoc ꝓprie inuenitur in generatione viuentium: q̄ viuum a viuo imediate nō ꝓducitur: sed mediante aliquo semine: cui ab ipo agente generante confertur virtus ad producendum sibi simile: ita etiam virtutes: quas deus rebus contulit: mediantibus quibus erat producturus alia ad similitudinem suarum ydearum: dicūtur seminales: quia in hoc habent similitudinem cum semine proprie dicto: qđ habent mentales virtutes collate potētie insite rebus ab aliquo agente principali ad producendum alia: quibus mediantibus rebus: quibus conferuntur: ⁊ sic patent ea: que proposita fuerant. ¶ Ad primum ergo dicendum: q̄ licet potentie actiue ⁊ passiue dicantur rationes seminales: non tamē oportet: q̄ illud in quo tales potentie inueniuntur sint proprie semen: sed sufficit: q̄ habeat aliquam similitudinem cum semine ꝓprie dicto: qz ratio seminalis non dicitur propter hoc: qđ sit virtus seminis proprie dicti: sed propter aliquaz similitudinē talem: quam habet. ſ. qualis dicta est cū propria dicti seminis virtute. ¶ Ad 2ᵐ dom: q̄ licz rō spūalis: q̄ est rō ꝓprie loquēdo non sit in rebus corporalibus saltem: sicut in subo: obm tñ effectum a tali ratione potest esse in rebus corporalibus: ⁊ tale obiectuz effectum nominatur nomine siue cause: ⁊ dicitur rō vt creata. ¶ Ad 3ᵐ dom: q̄ sicut tactum fuit in questiōe precedenti: omne quod fit ab agentibus naturalibus potest aliquo modo dici fieri post creationem nō imediate: sed mediate: inquantum oē: quod fit: fit a rebus ⁊ virtutibus rebus collatis per creationem: puta oē qđ fit hic naturaliter: fit a corporibus supra celestib⁹: que facta sunt ꝑ creationē: ⁊ hoc sicut a cā vlīori: ⁊ qđ nunc fit: fit ab aliquo alio calido: ⁊ illud ab alio: quo veniatur ad illud: quod factum est per creationem in ꝓncipio. ¶ Ad 4ᵐ dicendum: q̄ Augustinus non negat q̄ in terra ⁊ aqua essent rōnes seminales respectu aialium: que primo producta sunt de terra ⁊ aq̄: sed dicit

ꝙ femina ꝓprie dicta non erant: nec hoc regritur ad rationem seminalem: vt dictum est supra. s. ꝙ sit in semine ꝓprie dicto: ⁊ ideo non regrit̃: ꝙ ratio seminalis descendat a perfectis sui generis: sicut descendit semẽ ꝓprie dictum: ⁊ per hoc ꝑz ad primam rationem tertie opinionis: vel potest dici: ꝙ intentio Ambrosij est: ꝙ respectu aialium perfectoꝝ: ad quorũ ꝓductionem rerum sufficit virtus celi actiue: terra ⁊ aqua: prout immediate veniunt virtute celi ad cõmixtiones passiue non erat in terra ratio seminalis: sed obedientialis respectu taliũ: ad quoꝝ ꝓductionem sufficit virtus celi cum passiuo correspondente: sicut tactum est in principali solutione erat in terra rõ seminalis statim qñ collata est sibi potentia actiua ⁊ passiua. ¶ Ad 5m dom: ꝙ xps bũit a matre mãm sui corporis ꝑm potẽtiam passiuam non naturalem: sed obedientialem: ls. n. mã preparata a matre apta fuisset ad hoc ꝙ posset trãsmutari a semine viri si affuisset: non tñ potuisset a quacunqꝫ virtute naturali ita subito transmutari: vt statim in instanti illa materia ꝓparata a matre fieret sub ala rationali: nulla alia transmutatione precedente: nam licet mater dederit passiue materiam corporis xpo ⁊ descenderit ab ea ꝑm potentiam passiuam: illa tñ potentia passiua non fuit naturalis q̃tum ad modum ꝓducendi: sed obediẽtialis: nam non fuit rõ seminalis: sed obedientialis. ¶ Ad 6m dicẽdũ: ꝙ non oz: ꝙ forma: q̃ inducitur naturaliter fieri per decisionez: vel per creationem: vel per extractionem: siue eductionẽ de potentia mãe. Sic. n. potest dici: ꝙ fiat per extractionem: ls tñ ꝓprie non fiat forma: sed compositum: ⁊ ad illud: qõ contra hoc dr̃: qz aliquid forme: vel ipsa forma ꝓexistit in mã: vez est ꝑm esse in potẽtia passiua tñ: nõ aũt ꝑm esse in actu: ꝓut alig videnť ponere platitatio nem formaꝝ: vel inchoationẽ. ¶ Ad 7m dõz: ꝙ illud verbũ põt intelligi sic: ꝙ forma subalis: que ẽ in materia: hz latitudinem nõ in se: sed quo ad suas dispõnes accñtales: que recipiunt magis ⁊ minus: talis aũt forme recipiẽtes magis ⁊ minus ẽt põt esse in mã: siue in subo ꝑm aliquẽ gradũ: ⁊ ꝑm aliũ nõ esse: non tñ opz: ꝙ anteq̃ incipiat subm trãsmutari ad ipsas sit aliqs gradus ipsaꝝ in mã: quasi sit seminarium sequentis quo inducitur. sicut ponunt ponẽtes inchoationem formarũ in mã. ¶ Ad 8m dom: ꝙ translatio antiqua: que hz hoc falsa est ⁊ correcta per nouã: vel si velimus eam sustinere diceret ꝓuatio nõ esse extra esse non q̃tuz ad illud: qõ ꝓuatio significat: ita ꝙ significet inchoationẽ forme: sed q̃tũ ad subm aptũ: qõ ꝓsupponit. ¶ Ad 9m dom: ꝙ vno modo dicitur potentia mãe ad formã illud: per qõ est subm forme ex quo recipit forma substãtialis: ⁊ sic loquẽdo mã ꝑm suã essentiã est potentia ad formã: qz per suã essentiaz ẽ subm cuiuslibet forme subalis: nõ p aliqd aliud additũ: sed q̃titas p suã essentiã est subm cuiuslibet figure: alio mõ põt dici põ materie illud: p qõ habilitať mã ad ß: ꝙ patiať a tali agẽte vel tali: ⁊ sic vel trãsmuteť ⁊ põ mãe sic dicte est aliqd additũ ad essentiã mãe: ⁊ sunt q̃litates siue passiue: puta molle: durum: rarũ: siccũ: densum: ⁊ humidũ: ⁊ cõ similia. ¶ Ad ea: que dicunť contra ista duo dico ad primũ: ꝙ accipiẽdo potẽtiaz materie primo mõ potẽtia mãe non tollitť aduenięte forma subali: sed potẽtia ꝓuata tollitť q̃tũ ad hoc: qõ est esse ꝓuatũ: ⁊ qz p cẽ in potẽtia ad aliq̃ formã intelligiť cõiter potẽtia ꝓuata forma cum aptitudine ad essendũ sub ea: iõ aduenięte forma tollitť eẽ in potẽtia: sed nõ tollitť ipsa potentia q̃tũ ad illud: qõ est. ¶ Ad aliud dico: ꝙ illud precipue assumptũ nõ ẽ diffõ mãe: sed ps diffõnis: sed hoc totum materia est aliquid: quod nullam actualitatem alicuius predicati includit: ⁊ est in potentia ad eorum actualitates quodã ordie: hec est diffinitio mãe: ⁊ hec includit potentiam. ¶ Ad aliud dõm: ꝙ ad potentiaz que dicit rem additam ad essentiã mãe est mã in potẽtia p aliã potẽtiã. s. per potentiam: que est sua essentia: sed vlterius nõ segtur: ꝙ eadẽ rõne mã sit in potentia ad illã potẽtiã: ꝑm quã est in potentia ad illã potẽtiã: q̃ dr̃ addita: qz illa potẽtia: que est sua eẽntia: ⁊ illa que ẽ res addita. s. qualitas passiua non dicunť eodẽ modo: nec ꝑm eandẽ rõnẽ potẽtie. ¶ Ad aliud: qõ vltra obiť: ꝙ illud accñs: qõ dr̃ potẽtia mãe addita non est in sola mã sicut in subo: per hoc ꝑz ad illud: qõ vltra õdu cebatur: qõ saluatũ est nunc: ꝙ potẽtie passiue sunt in rebus: ⁊ ideo possunt esse potẽtie eis correspondentes. ¶ Ad 10m dom: ꝙ materia põt hr̃e relationẽ ad forꝰm que sibi inheret: ⁊ ad agens: quod eã trãsmutat: ideo relatio est relatio rõnis: ⁊ fundatur imediate cui iheret: mãe. n. non repugnat esse subm rationis: alia aũt relatio est relatio realis ⁊ non fundatur imediate supra essentiã materie: sed super qualitates actiuas: mediantibus qbus patitur a nãli agente: dato ẽt ꝙ mã per suaz essentiã esset fundam relationis realis in ordine saltez ad deũ: qui eã põt non mediantibus suis qualitatibus passiuis trãsmutare: non sequitť aliquod inconueniens: qz ls sola materia non possit esse subm alicuius agentis realis per se nisi cũ alio: sicut nec sine alio põt eẽ: tñ põt esse imediatũ subm alicuius accidentis in cõposito exñs: qõ quidẽ cõpositus magis dz dici subm illius accidentis per mãm in qua est imediate: sicut suba cõposita dr̃ subz figure: cui figura imediate iheret. ¶ Ad 11m dom: ꝙ ls in manu abscisa non sit potentia ad pullulandum: sicut in ramo absciso: tñ in manu est aliqua ratio seminalis: qz in tali manu est aliqua potentia naturalis: ꝑm quam potest naturaliter fieri vel generari aliqd de ea per putrefactionem: vel per aliũ motuz: cã aũt quare manus abscisa non dz opa vite: sicut ramus abscisus dr̃ ista: qz nec anima rõnalis: nec etiam alioꝝ aialium perfectoꝝ nata est multiplicari p diuisionẽ: ⁊ ideo in parte abscisa a toto non manet ipa: nec virtus anime: ⁊ ideo manus abscisa non dz opera vite in plantis aũt anima nata est diuidi ⁊ per diuisionem multiplicari: ⁊ ideo remanet anima in partibus plantaꝝ a toto diuisis: ⁊ per consequens opus vite vegetatiue in eis. ¶ Ad 12m dom: ꝙ sicut in pede ita in manu ⁊ oculo est ratio seminalis: vocando rationez seminalem q̃tũcunqꝫ põm naturalem actiuam vel passiuaz: vt dictum est: qz vtrobiqꝫ est virtus digestiua alimenti transmutatiua ad formam membri: causa autẽ quare podagricus generat podagricũ ⁊ non manchus mãchum vel cecus cecum est: quia mãchus vel cecus nõ habent humores corruptos: de quorum superfluo resoluatur semen: quod deseruit generationi: sed habent defectum in alys: que non pertinent ad virtutem digestiuam: que deseruit generationi: nec ad virtutez generatiuaz: que confertur semini: sed podagricus habet humores corruptos: qui causant guttaz in pede: ⁊ inficiunt superfluum alimenti: de quo resolvitur semen: ⁊ per consequens inficiunt semen: quod dz deseruire generationi: ⁊ idem etiaz fieret siquis habaret intertritã in manu: ꝙ talis guttosus generaret aliũ guttosum. ¶ Ad 13m dom: ꝙ licz in celo non sit appetitus conseruandi se in suo simili per generationem similis sibi cũ sit ingenerabile ⁊ incorruptibile: est tñ in celo appetitus cõicandi

Hinc ẽ ꝙ tales morbi q traducunť in filijs ꝑ generationẽ a medicis appellãtur hereditarij. ⁊ ab ista here ditate custodiat nos de⁹. Si vis aũt ad plenum scire cãs isti⁹ mãe recurre ad .iiij. vic. in. 2a terij.

cōscandi naturalis bonitatem suā alys ꝛ multiplicare se aliquo mō sue mãe in sibi simili non ſm spēm: sed ſm aliq̄ nām: vel qualēcūq̄ conuenientiā: put oīs effectus aliquo mō assimilat sue cāe: ꝛ iste appetitus naturalis est sua potentia actiua vel passiua: que est rō seminalis. ¶ Ad 14.m dōm: q̄ ly aliquō imperfectū nō posit virtute ꝓpa ꝛ ad ꝑncipale agens attingere ad effectū ꝑfectum: bene tñ potest aliquod imperfectum p modū īnstrī: ꝛ in virtute alterius attingere ad aliq̄d perfectū: ꝛ sic semen in virtute corpoꝝ celestiū ꝛ aialis ꝑfecti a quo descendit attingit ad effectum perfectū: sicut est aial vl aliud viuū: ꝛ ad illud: qō dr̄ ɔ: dicēdū q̄ virtus seminis nō solū agit in virtute formę subalis: que est in semine: sed ēt in virtute illius a quo semē habet ꝛ formā subalez ꝛ virtutē: sicut calor aque agit in virtute ignis a quo hz eē in aq̄. ¶ Ad 15.m dōm: q̄ ex illo argumēto nō segr̄: q̄ potētia actiua vel passiua nō sit rō seminalis: sed q̄ nō sit semē: semen. n. ꝓprie loquēdo nō est rō seminalis: sed est hñs rōnē seminalē: ly ēt rō seminalis inueniat in eo: qō nō est ꝓprie semē. ¶ Ad 16.m dōm: q̄ semē ꝓprie dcm̄ ꝓprie inuenit in viuentibus: ī gb⁹ actiōe vniuoca mediāte generat sile ex sili. Sed qr vt dcm̄ est rō seminalis nō solū dr̄ potentia seminis ꝓprie dicti: sed ēt potētia: que hz filitudinē cuz hac pō: q̄ ē in semine: ſō ēt pō actiua: q̄ ē in agētib⁹ eq̄uocis: in gb⁹ nō pducit sile ex sili saltē q̄tum ad rōnē spēi pōt eē rō seminalis. ¶ Ad 17.m dōm: q̄ maioz est falsa: vt pz ꝑ phm: qui ponit semē viri tm̄ eē actiuuz in generatione humana ꝛ nō cedere in mām fetus: sicut supra in reprobatiōe scōe opiniōis dcm̄ ē. Qō. III.

In hac materia de rōnibus seminalibus. vide etiam pulchre Scotū in. 2. sniaꝝ dist. 18. qōne vnica. ꝛ bñ doc. ibidē: ꝛ i tractatu de nā mē ꝛ dimensionibus interminatis. vide et Sco. 7. met. q. 12.

Tertio Querit: vtrū corpora oīa suplora ꝛ inferiora cōicēt in mā. Et arguit q̄ sic: qr remota cā remouet effectus. Sed cā distinctionis mãe in suplioribus ꝛ inferioribus: ꝛ breuiter in ḡbuscūq̄ ē diuersitas formaꝝ qr oīs distinctio est vt vr̄ p aliquē actū. ḡ circū scriptis formis suplioꝝ ꝛ inferioꝝ corpoꝝ mā vnius nō hz vñ distīguat a mā alterius: ꝛ per ɔnſ mā vtrobiq̄ q̄tū est ō sc ē vnius rōnis ꝛ cōis. ¶ ℙ. Plus ꝺuenit forma corporis celestis cum inferioribus istis q̄ aīa rōnalis cū forma corporis celestis: q̄ forma est īmersa mãe: sicut ꝛ alie forme iferioꝝ corpoꝝ excepta rōnali forma: que nō ē īmersa mãe: ſz aīa rōnalis cōlocat cuz alys corpibus inferioribus in mā cū sit forma cōplexionati. ergo multo fortius forma corporis celestis cōlocat cum inferioribus in mā. ¶ ℙ. Arguebatur sic ɔ dcm̄ rñdentis: qui ponebat: q̄ qr in istis inferioribus: ꝛ in celo erat potentia alterius ꝛ alterius rōnis: ſō ꝛ mā alterius ꝛ alterī⁹ rōnis erat. ¶ Cōtra: qr rō mãe magis accipit ſm habitudinē ꝛ formā sub q̄ hz esse q̄ ſm habitudinē ad trāsmutationē: que tēdit ad formā: sed accipiēdo rōnē mãe ſm q̄ subest forme est cadez rō vtrobiq̄: qr vtrobiq̄ mā est in potētia ad eē substātiale: siue potentia substituta forme subali. ḡ vtrobiq̄ est eiusdē rōnis. Sed dicebat q̄ nō: qr potentia: que ē in mā corporis celestis est in potētia tm̄ ad formā: quā hz subalē. ¶ Sz ɔ: qr nō solū ex diuersitate mãe ꝓuenit: q̄ mā: que est sub vna forma nō sit in potentia ad aliā formā: ſz ēt pōt ꝓuenire ex defectu alterius: qō recurritur ad trāsmutationē sicut ex defectu ɔrietatis. ḡ ñ oz q̄ si mā celi non est in potentia ad aliā formā: q̄ B sit ꝑpter diuersitatē: q̄ ꝓuenit ex pte mãe: sed ꝑ defectum ɔrietatis. ¶ ℙ. Mā: que est sub forma cōpleta tota sua potētia nō pōt trāsmutari ad aliā formā q̄tūcunq̄ alie forme cōicent in mā. Sz forꝛ celi cōplet totā potentiā mãe celi ꝛtinue: ac virtute ꝛtinet oēs formas: ad quas mā celi est in potentia. ḡ q̄ mā celi non posit trāsmutari ad aliā formā nō oz ꝓuenire ex parte mãe ſm se: qr pōt ꝓuenire ex alio. ſ. ex hoc q̄ forma celi cōplet totā potentiā mãe. ¶ ℙ. Cōtra ꝓdictā rōnez rñdentis sic arguebat: qr ꝑbare idē ꝑ idē est petere ꝑncipium: sed mā ꝛ potentia mãe ad formā sunt idē. ḡ ꝑbare diuersitatē mãe per diuersitatē potētie est petere ꝑn⁹: B aūt faciebat rñdēs: quare ꝛc. ¶ ℙ. Sicut se hz purus actus ad gradus diuersos: ita pura potētia: ſz in actu puro nō pōt eē diuersi gradus. ḡ nec in pura potētia. Mā aūt est pura potētia. ḡ nō pōt eē diuersus gradus mãe diuersoꝝ graduū. ¶ ℙ. Si est alia mā ſz se a mā istoꝝ inferioꝝ: aut est supioz mā istoꝝ inferioꝝ aut est inferioz ea. ſi est superioz ea. contra: quia tūc caderet mediū inter mām ꝛ ens actu: qō est incōueniēs. Si inferioz. ɔ qr sequeret q̄ inter mām ꝛ nihil eēt medium: qō simplr est fallsum: qr inter mām ꝛ nihil nō cadit aliq̄d mediū. ¶ ℙ. Nihil pōt esse vlterius vltimo: nec inferius infimo. Sz si essent due mãe diuerse: tūc aliquid esset inferius infimo: ꝛ vlterius vltimo. ḡ ipossibile ē duas diuersas inueniri. Ma. pz. minoꝛ ꝓbat: qr si essent due mãe diuerse. vna esset vlterioꝛ ꝛ inferioꝛ altera: qr ambe non essent in eodē gradu: sed quelibet mā cū sit potētia pura ē vltimū ꝛ infimuz: qr potentia pura est illud: in quod terminatur resolutio: ꝛ est illud: quod maxime distat a deo: ꝛ per ɔnſ est infimuz. ergo si essent due mãe esset vlterius vltimo: ꝛ inferius infimo. ¶ ℙ. Arguebat ɔ qōdā dcm̄ rñdentis: q̄ dixerat: q̄ mā superioꝝ ꝛ inferioꝝ sunt diuerse ex hoc ipso: qō hñt ordinē ad diuersos actus. ¶ Cōtra: qr ordo materie ad formā est relatio. si ḡ predicte mãe distinguunt ꝑ talē ordinē ſm rōnē distinguerent tm̄: ꝛ sic erūt eadē realr. ¶ ℙ. Quātitas est magis ꝓpinqua materie ꝛ subē cōpositi q̄ motus: sed phs non hz aliam rōnem ad concludendū diuersitatē mãe in inferioribus ꝛ superioribus nisi ꝓpter diuersitatem motus. ergo multo plus pōt concludi vnitas mãe ſm rōnem ꝓpter vnitatem q̄titatis ſm rōnē. ¶ ℙ. phs primo phisico. non ponit nisi duo prima principia rez naturaliū quantuz ad principia que intrant essentiaz rei. ſ. mām ꝛ formā: deus ergo creans celū ꝛ terrā aut fecit illa de altero ꝑncipioꝝ illoꝝ: qō est mā: ꝛ sic ambo conueniūt in mā: ꝛ habeāt ꝓpositū: aut fecit vnū de vno principio: ꝛ aliud de alio: puta terram de mā: ꝛ celum de forma: ꝛ si sic i celo nō est materia: qō est inconueniēs. ergo relinquitur primū. ſ. q̄ cōicent in mā. ¶ ℙ. Que fiūt de eadē massa hñt eandem mām: sed celum ꝛ terra fuerunt facta ex eadē massa: ſz celū fuerit factū de parte subtiliori. ergo celum ꝛ terra cōicant in materia. ¶ ℙ. Sicut tēpus ad formaz ita corpus ad mām: sed oēs ſpūs cōicant in vna forma: qr omnes sunt lux ſm beatum Augusti. ergo oīa corpora cōicāt in mā. ¶ ℙ. Frustra fit per plura: quod potest fieri per paucioza: sed deus cum sit omnipotens potuisset oīa corpora fecisse de eadem materia. ergo frustra fecisset eadē ex diuersis: sed ipse nihil facit frustra. ergo omnia fecit de eadez materia. ¶ ℙ. Que conueniunt in motu conueniunt in materia. qr oportet materiam imaginari in re mota: sed suprioꝛa ꝛ inferioꝛa cōicāt in motu: qr vtraq̄ mouētur localiter. ḡ cōicant in mā. ¶ ℙ. vnius rei vnius est effectus: sed mā oīum corpoꝝ ē vna cā: q̄ est deus. ḡ oīum corpoꝝ ē vna mā. ¶ ℙ. ſm phm primo phisico. non ponit nisi vna mā oīum rez nāliū. ḡ ſm eum oīa coꝛ

2. metaphisi. Tex. cō. 12.

T. c. 69. vide

pora cõicant in mã. ¶ ℙ. Oia corpora dicunt esse facta de quadã massa: sed illa massa fuit vnũ numero: qz ℔m Boetiũ oẽ quod est ideo est: qz vnum numero est: ergo oia corpora fuerunt facta de eadẽ massa mãe: ⁊ p ꝯns de eadem mã. ¶ ℙ. Que cõicãt in genere cõicãt in mã: sed oia corpa cõicant in gñe corpis. g̃ oia corpora cõicant in mã. Sed dicebat: q oia corpora cõicant in genere vno logico: qz dicit vnũ ℔m rõnem tñ: non nũt in genere nãli: q dicit vnum ℔m rem. ¶ Contra. si cõceptui generis non rñdet aliquid ℔m rem: segtur q conceptus generis est figmẽtuz sicut conceptus chimere: cui nihil rñdet in re: hoc nũt est icõueniẽs. g̃ ⁊c. ¶ ℙ. Obm intellis est qõ gd est. g̃ vnũ obm intellis est vnum qõ gd est: ⁊ p ꝯns vnũ ℔m rẽ. ¶ ℙ. Que cõicãt in vno actu cõicant in vna mã: sed oia corpora cõicãt in mã actu corporeitatis. g̃ oia cõicãt in vna materia. ¶ ℙ. Arguebat ꝯ qõdã dcm rñdentis: qui dixerat: q subm generatiõis est prima mã. ¶ Cõtra generatio ẽ accidens: sed prima mã non põt esse subm accñtis. g̃ p ma mã non põt esse subm generationis.

Contra. Ubi ẽ potẽtia alterius ⁊ alterius rõnis ibi est mã alterius ⁊ alterius rõnis. Sz in inferioribus ⁊ supioribus est potẽtia alterius ⁊ alterius rõnis: qz in supioribus est potẽtia ad ybi: in inferioribus est potẽtia ad esse. ergo superiora ⁊ inferiora hñt diuersas materias diuersaꝝ rõnum.

Respondeo Ad euidentiaz istius qõnis gnꝝ sunt p ordinẽ oñdenda. Prio qd noie mãe importet. Scõo quot modis accipit rõ mãe put dicunt aliqua cõicare in mã eiusdem rõnis. Tertio ponentur opiniones: que sunt de ista qõne. Quarto oñdet: q prime tres non hñt veritatem. Quinto ex ℔ ꝛcludet vitas ẽrte: ⁊ vltimo soluent rones inducte.

Quantum ad primũ sciendũ: q distinguit duplex mã: ex q̃ ⁊ in qua: q̃ qdẽ nõ est duplex ℔m rem: sed ℔m rõnẽ tñ: nã cadẽ mã: que dicitur ex q̃ respectu cõpositi dr̃ in q̃ respectu forme: cõpositũ aũt cuius ps est mã dr̃ fieri ⁊ eẽ ex mã: sed forma cuius pars nõ est nõ dr̃ fieri vel eẽ ex mã: sed in mã: lz ppie forma dependens a mã non dicat fieri vel esse: sed cõpositũ ppie. Uno g̃ mõ pot dici mã oẽ illud: qõ substernit alicui actui sibi inherenti: ita q extendatur nomẽ inherentie ipsius forme subalis in mã: ⁊ accipiẽdo ita large mãm non logmur ita nunc de mã: qz forte mã alicuius accñtis põt esse aliquo mõ eiusdem rõnis in superioribus ⁊ inferioribus: ⁊ ℔ patebit in sequẽti. q. Alio mõ põt accipi mã magis stricte illõ. s. qõ substernit forme subali: ⁊ est pars subẽ cõposite: ⁊ sic nunc logmur de mã: ⁊ hec sufficiant quantũ ad primum.

Distinctio mãe in q̃ ⁊ ex qua non ẽ distincto aliquoram realr distinctoꝝ: sed ℔m rõnẽ solũ

Quantum ad scõz sciẽdũ: q mã pot duplr cõsiderari. vno mõ ℔z q est subiectũ trãsmutatiõis. Alio mõ ℔m q est subm forme: rõ materie ℔m quod est subm forme icludit tñ illud: p qõ ẽ subm forme: ⁊ qz mã ẽ subm forme p essentiã: ideo rõ mãe ℔m q est subm forme includit solũ illud: qõ ẽ de essentia mãe: vna cũ forma: cuius ẽ subm: q̃ ponitur in diffinitione mãe vt additamẽtũ: sicut suo mõ subz ponit in diffõne accñtis: qz sicut accidẽs in suo eẽ dependet a suo subo: sic ecõuerso subm forme subalis dependet in suo eẽ a forma: cuius est subm. s. Rõ aũt mãe ℔z quã est subm trãsmutationis includit illud: p qõ nata est trãsmutari: ⁊ qz mã non est nata trãsmutari ad formã subalẽ ab agente nãli: nisi mediãtibus qualitatib⁹ passiuis: eo q generatio: q̃ fit a nãli agente ẽ terminus alicuius alterationis: vñ ⁊ ipsa alteratio cum introductione forme subalis: ad quaz introductionẽ terminatur alteratio: vocat qñqz gnãtio. Jõ de rõne mãe ꝓut est subm trãsmutatiõis nãlis ad formã subalem sunt qualitates siue passiue: puta siccũ: humidum: raꝝ: molle: duꝝ: ⁊ sim: ilia. Et de hoc põt poni exẽplũ sensibile õ q̃titate: que per essentiã suã est subm figure. Sz subm trãsmutationis ad figurã est p aliq̃ q̃litatẽ supadditã siue essentie: vna cum sua essentia: qz trãsmutatio talis ad hoc: qõ fiat saltẽ ab agente creato regrit in q̃to dispositio molliciei: vel siccitatis: vel hõ ad hoc: qõ transmutet ad figurã: ⁊ sic pz de scõo.

Quantum aũt ad tertiũ sciẽdũ q sunt q̃ttuor opiniões circa istã qõnẽ. Prima ẽ que dicit: q in celo non est mã: qz vt dicũt isti nõ ẽ potentia ad eẽ subale. s. ad formã subalẽ: ⁊ est positio cõmẽtatoris in de subꝫ orbis: ⁊ quoꝝdã modernoꝝ: vñ dicũt: q celũ est qdã forma substrata q̃titati ⁊ extẽsa p q̃titatem: cui forme nihil substernit. ¶ Scõa opio est q in celo est materia eiusdẽ rõnis cum istis inferioribus: ẽt ℔m q rõ mãe accipitur nõ solũ ℔m q ẽ obm forme: sed vt est subm trãsmutationis: vnde illi de ista opinione dicunt: q celũ est de nã quattuor elemẽtoꝝ: ita q cõicat cum istis inferioribus in qualitatib⁹ actiuis ⁊ passiuis: vnde qdã ponũt eẽ celũ simplex: vt Plato qui posuit ipsum esse ignẽ: ⁊ tñ mouet motu circulari: qz ꝓpter defectũ loci: quo vltra ascendat reflectit: sicut flãma reflectitur in furno. Alij dicũt: q est corpus mixtũ: tñ non corrũpit: cuius cãm eẽ dicũt voluntatem diuinã: qz ls sit de se corruptibile: tñ ipsa pseruat a corruptione. Quidã vo dicũt cãm esse velocitatẽ motus: q mouet super ignẽ: qui est ei immediatus: ⁊ ideo non patit ab eo sicut nec manus: q̃ cito mouet super flammam patit a flãma. ¶ Tertia opinio est: q corpora superiora cõicant in mã eiusdẽ rõnis cũ inferioribꝰ: ꝓut accipit rõ mãe ℔m q est subm forme: sed nõ cõicãt in mã: ℔z q mã ẽ subm trãsmutatiõis ad formã subalẽ: qz nõ cõicant adinuicẽ cũ q̃litatibus actiuis ⁊ passiuis: que sunt calidũ: frigidũ: humidũ: ⁊ siccũ: ⁊ similia: sicut si due figure: quaꝝ vna esset in q̃titate: q̃ non posset solui vel diuidi: ⁊ alia eẽt in q̃to: q̃ posset solui ⁊ diuidi: ⁊ de facili reciperet impssiones dicant cõicare in mã eiusdem rõnis ℔m q est subm figure: qz hec est q̃titas per essentiã suã: si dicerentur cõicare non in mã ꝓut mã est subz trãsmutationis ad figurã: vel quãtitas: vel magis ipm quantũ est transmutabile ab agẽte nãli ad aliq̃ figurã per aliq̃ quantitatẽ additã ad ipsam q̃titatẽ: que q̃titates stãte ypothesi eẽnt in vno illoꝝ duoꝝ q̃torũ: ⁊ non in alio: ⁊ ex hoc: vt dicũt est: q lz celum cõicet in mã cum istis inferioribus: ℔m q mã est subm forme: qz tñ non cõicat cum eis in qualitatibus actiuis ⁊ passiuis ℔m quas mã ẽ subm trãmutationis ad formã: iõ celũ est incorruptibile. ¶ Alij aũt dicunt cãm incorruptionis: qz forma celi cõplet totã eius potentiã: hoc aũt ꝓ ℔ forme celi: qz virtute cõtinet omnes formas corpoꝝ inferioꝝ: rõnes aũt: quibus pbaꝫ ista tertia opinio ab illis: qui eam ponunt posite sunt in opponendo. ¶ Quarta vero opinio ponit: q in celo sit mã ⁊ qõ nõ est eiusdẽ rõnis cũ mã istoꝝ inferioꝝ: nec ℔m q mã est subm trasmutationis: nec ℔m q est subz forme: ista q sicut illud: qõ est subm actꝰ intelligẽdi nõ pt eẽ subz figure: nec eꝯ: ita ẽt qõ ẽ subz forꝝ celi circũscripto quocũq; alio nõ bz ꝛsilem nãz cũ eo: qõ ẽ subz forꝝ corpoꝝ mutabiliũ: nec eꝯ. pbõ ãt hui⁹ opinionis patebit p ipzobationẽ aliaꝝ. ¶ Ad impzobãdum aũt ꝑmam opinionẽ adducã duas põnes. ꝑ⁹ talis ẽ: illõ qõ i istis inferioribus

Prima opi. cõmẽtatoris.

Scõa opio.

Tertia opio Egidij romani.

Quarta opinio sancti tho.

Ad iſtā ꝓmā rōnem doctoris dicerēt ꝯmentator ꝙ vez cōcluderet argumentum ſi quātitas celi eſſet eiuſdez rationis cū ḡnitate illoz iferiorū:qđ nō cōcedit:qz ſm ꝓm.z.capte de ſubſtantia orbis. accidētia ſuperiorū inferioz corpoꝝ non ſunt eiuſdem rōnis. immo iſta ꝓpō apō antiquitoꝛes per patriticoſ aſſumit tāq̄ per ſe nota ꝙ corruptibili t incorruptibili nihil cōe vniuocum ſicut pz decimo metaphi textu.c.vltimi.

Ad ſcām pz ptā dictā. nā argumētum imaginat celū cē formaz ſimplicez de mēte cōmētatoris: qđ eſt falſum.nā celū ē materia in actu: qđ ē corpus gnū ſimplex non ꝯpoſitum ex mā t forma: tali aūt bñ repugnat intelligere:ſed nō repugnat ḡnitati ſubſtantiali.

inferioribus magis ſe tenet ex pte mātē non mā poſſe inueniri niſi in eo in quo eſt mā: ſed ḡnitas eſt hmōi. ergo ꝛc.ſed ḡnitas eſt in celo.ergo t mā.Qz aūt quātitas in iſtis inferioribus magis ſe tenet ex parte materie q̄ ex parte forme:pz:qz vnumquodq3 hz pati t recipere ſm mām:agere vero per formā: nam ſicut materia non agit:ſed eſt inſtrumētum quoddā ſubſtratū forme ſubali t oībus ꝟtibus:t omnes recipit ita t ḡnitas eſt ſubſtrata oībus alys accidentibus:t in ea oīa alia accidentia rerum corpoꝝaliū recipiuntur: t ideo quantitas in iſtis inferioribus magis ſe tenet ex parte materie q̄ ex parte forme.¶ Secunda ratio talis ē. ſi forma celi eſſet ſine materia:ei competeret actus intelligendi:ſed forma:que eſt principium actus intelligendi:ſiue cui competit intelligere non pōt per ſe ſubſterni quantitati ſine materia.ergo non poteſt eſſe: ꝙ mā celi ſit forma ſine mā per ſeipſam ſubſtrata quantitati. Utrāq3 aſſumptam ꝓbo:t primo maiorē: qz forma:que excedit capacitatem materie t cuius eſſe non eſt cōmunicabile mātē eſt nobilioꝛ q̄cūq3 ſuba: cuiꝰcē eſt cōmunicabile mātē:t ꝓp hoc forme ſiue ſube ſepate dñr nobiliores eſſe in nā q̄ aīa rōnalis: qz aīa rōnalis hēt eſſe cōmunicabile mātē:ſed ipſa non.ergo ſi forma celi non hz māz nec hz eſſe cōmunicabile mātē:forma corporis celeſtis ē nobilioꝛ anima rōnali:t cū vltimo nobiliori forme debeat̄ nobiliꝛ operatio:nulla aūt operatio pōt cē nobilioꝛ actu intelligendi.ḡ cū aīa habeat operationē intelligēdi:ſequitur ꝙ forme:q̄ ponit̄ eſſe corpus celeſte cōpetat operatio intelligendi nobiliori mō q̄ aīe.minore pbo:qz illud:qđ ſubſternit̄ ḡnitati opz ꝙ ſit ḡnitū ſaltē p accīs:vel ſm ſe totum:vel ſm aligd ſuū:ſz forma cui cōpetit intelligere nō pōt cē ḡnita nec pſe:nec p accidēs:qz ſuba actus intelligendi nō pōt cē ḡnitū.ḡ ſi forma celeſtis corporis eſt forma ſine mā:ſuba non poterit ſubſterni ḡnitati:t ſic eſt ꝓbata vtraq3 aſſumpta. ¶ Motuū āt adductū ꝓ iſta opiniōe pōt faciḷ ſoluī: qz ſz in celo nō ſit potētia ad eſſe ſubale t ad formam ſubalem accipiendo potētiā diſtantē ab actu:qualis ē potentia materie trāſmutantis ad formaz:eſt tn i potentia cōiuncta actui:que eſt potētia māe ſm quā pōt eſſe actu ſub forma:ſicut t ḡnitas celi eſt potētia cīʳad figurā rotūdam non potentia diſtans ab actu t carens actu:ſed potentia ꝟiuncta actui. ¶ Secūdā poſitionē ꝓbo generaliter loquēdo de quocūq3 corpore naturale elemētaris ſimplici vel mixto.ſcđo ſpāliter ḡnitū ad corpus mixtū.tertio ſpāliꝰ ḡnitum ad corpora ſimplicia.ḡnitū ad ꝓmū adduco rōnē de motu:qz ſi cōicarent in ſuis qualitatibus actiuis t paſſiuis: que ſunt principia motuum cōmunicarent in motu naturali t violēto:t etiam eſſent nata agere t pati mutuo adinuicem: ſed hoc eſt falſum:qz tunc haberent ſimiles motus:qđ pz eſſe falſum:cū elementa moueantur motibus ꝟtrarys t motu recto:celum vero moueatur motu circulari:cui nihil eſt contrarium:nec iterum celum:nec inferiora nata ſunt pati adinuicem:cum celum non ſit natum pati ab inferioribus:qz potiſſime pati paſſione:q̄ magis facta ab intra a ſubſtantia qualis eſt illa:que ē ſm qualitates tangibiles:qz tunc celum eſſet corruptibile per naturam:vel q̄ntum ad totum:vel quantuz ad partem.ergo impoſſibile eſt:ꝙ celum cōicet i materia cum iſtis inferioribus eiuſdem rationis:ſm ꝙ mā eſt ſubiectum tranſmutationis ad formam ſubſtantialē. ¶ Secūdo oſtendo ꝙ nō poteſt cē corpus ſimplex:qz ſi eſſet corpus ſimplex eſſet elemētum:elementum autem non poteſt eſſe niſi ignis:ſed celum non poteſt eē ignis.ḡ ꝛc. ¶ Utraq3 aſſumpta ꝓbatur.t ꝓ prima:qz ignis inter oīa elementa eſt leuiſſimum: in corporib⁹ aūt elementarys illud:quod eſt leuiſſimum ſupernatat naturaliter omnib⁹ alys:nec poſſet eſſe ſub aliquo alio minus leui:niſi eſſet violentuz:non autē poteſt dici ꝙ celum ſit violentū in loco in quo eſt:qz violentuz non poteſt diu durare.ergo ſi celum eſſet elementum ſimplex non poſſet eſſe niſi ignis:minorem probo.ſ.ꝙ celum non poſſit eſſe ignis preter rationem ſupra poſitam triplici rōne.Prima ſumit̄ ex eius actiuitate: qz corpus:ꝙ habet contrariū t excedit notabiliter omnia corpora alia que ſunt contraria in actiuitate:ita ꝙ hēt magis actiuas qualitates t quantitates q̄ aliquid aliud notabiliter ſtatim tale corpus corrumpet ea:q̄ ſunt ſibi contraria:qz vnum ꝟriorum hz corrumpere aliud ex victoria:quam habet ſuper ipſum:ſed ſi celuz totuz eſſet ignis:qz incomparabiliter excederet oīa alia elementa in ḡnitate:que ſunt ſibi contraria ſm ſuas qualitates:conſtat autem:ꝙ excedit in actuitate. ergo iaꝫ dudum ꝟuertiſſet alia elementa in ignem:t ſi dicatur contra:qz ſz ignis maior ſit alys elementis:tū non conuertit ea in eſſe:qz ſz maior ſit in ambitu:non tamē in ſpiſſitudine omnibus alys elementis. Item nimis extenſiue excederet ſi totum:celum eſſet ignis. Iterū virtus eius non regularetur per aliud corpus vt alia poſſent reſiſtere:vt modo regulatur per virtutez celi t nō eſſet aliquod corpus ſupra ipſum alterius nature ab ipſo. ¶ Secunda ratio ſumitur ex luciditate celi:qz conſtat corpora quantum ad aliquas partes excellēter lucere:ignis aūt nō:niſi prout eſt in extranea materia: q̄ conuertitur in ipſum:ſicut patet in flāma.ſi ergo celuz eſſet ignis:oporteret ꝙ continue materia noua conuerteretur in ſtellas:quod eſt inconueniens:qz ſequeretur ꝙ celuz eſſet generabile:vel ſaltem nutribile:vel augmentabile:t ſequeretur:ꝙ corrumperetur aliquid de ſtellis:vel ꝙ corporaliter eſſet iam materia aliorum cōuerſa in ipſum:vel nihil eſſet niſi ignis: ſi ſemper converterētur alia in ignē:t ille ignis non corrumperetur niſi in aliquid aliud ꝟerteretur:que omnia ſunt incōueniētia. ¶ Tertia rō ſumitur ex diuerſitate effectuū qz experimento pz:ꝙ celum hz multiplicem effectū:ſicut infrigidare:calefacere:deſiccare:t diuerſa alia per putrefactionē generare:t multa alia:que oīa ſunt ipoſſibilia fieri per virtutē ignis:t ſō impoſſibile eſt celuz eſſe ignē:nec valet exēplum:qđ adducitur de reflexione ignis in furno:qz illa reflexio non eſt motus circularis:qz non mouetur circulariter:ſed ſm vtranq3 ptem reflectitur. Iteruz non reflectitur ab aliquo priuatiuo ſed ab aliquo poſitiuo reſiſtente:ſuper ignē aūt nō cēt aliquod corpus reſiſtens:ſi ignis eſſet celū. ¶ Tertio oſtendo:ꝙ non poteſt eſſe corpus mixtuz. primo quia cito ab igne corrumperetur:nec valet exemplū de motu manus:qz ſi manus maneret ſuper flāmam q̄ntum cunq3 cito moueretur cito combureretur: ſed ideo nō leditur:qz in motu ſuo cito tranſit flāma in vtraq3 parte:ſed celum ſemper eſt ſuper ignem t ſuper ſuperficiē inferiorem contingit ignem eſſe. Secundo: qz corpus mixtum diſſorme non poteſt eſſe niſi vnum:celuz autem non poteſt eſſe vnum mixtum ex elementis:quia tunc eſſet nutribile t augmentabile:quod eſt inconueniens:nec eſſet lucidum:quia omnia mixta ex elemētis abundant in groſſo terreſtri:qđ ē opacū:t ſō nō pōt eē ꝙ celū:qđ conſtat eē diſſorme in ptibus: ſicut corpꝰ mixtū. Itē illud corpus mixtū cēt grauius igne:t ideo non poſſet eſſe naturaliter ſuper ignem. ¶ Contra ter

Pulchra tñ difficultas'eſſet q̄rere a doctore ge motus ſit ille:nā oīs motꝰ corporis ſimplicis vī cē aut motꝰ rectus aut motꝰ circularis.in caſu autem illi motus ignis in furno ſm doctorem nē ē circularis: nec ēt eſt motus rectus:vt pz ge motus.

Ergo ꝛ ad .B. vt mihi vi pt dici ſicut dic̃ in ſimili ꝓmẽ tator. 3. celi com. 20. t. 2. methеororum cap. 2. q̃ motꝰ circularis ignis a celo non eſt nãlis nec violẽtus ſed eſt motus neuter: violẽtus quidem nõ eſt cũ ſemper fit: nullũ aũt violentũ ꝓpetuum. 2. celi. T. c. 18. nec ẽ naturalis: q̃ ignis nõ mouet illo motu a ꝓncipio exiſtente in eo. ita i ꝓpoſito dicerẽ q̃ motꝰ reflexionis ignis a furno nõ eſt pure rectus nec pure circularis: ſz eſt neuter: ꝛ ẽ motꝰ cõpoſitꝰ ex recto ꝛ circulari quodd modo.

tiam opinionem adduco tres rõnes: ad cuius euidentiam ſciendum: q̃ illi qui ponunt celum cũ iſtis iferioribus cõicare in materia eiuſdem rõnis ſm q̃ mã eſt ſubiectum forme: non ſz q̃ materia eſt ſubm trãſmutationis ponũt cãm duplicem: quare materia ſit cõis vtriſq; primo mõ: non tn̄ eſt cõis ſecundo modo: gdã .n. ponunt cauſam huius per hoc q̃ celũ non hz contrarium: nec cõicat cum alys: cum qualitatibus actiuis ꝛ paſſiuis. Alij vero dicunt cauſaz eſſe: q̃ forma celi cõplet totam potẽtiã mãe exĩtis ſub ea. Intẽdo g̃ remouere iſtas duas cãs: ꝛ remouendo ꝓbare iſtã tertiaz opinionẽ. Primã cãm remoueo duabus rõnibus: quarũ prima talis eſt: ſi celũ cõicat cũ iſtis inferioribus in mã eiuſdẽ rõnis ſm q̃ mã eſt ſubm forme forma celi ꝛ forma inferioꝝ q̃tum eſt de ſe eſſent nate ſucceſſiue eſſe in eadem materia: ꝛ eadem materia q̃tum eſt de ſe cõſiderãdo eſſentiã materie eẽt nata ſucceſſiue ſub eſſe vtriq; forme. Sed talia nata ſunt habere qualitates actiuas ꝛ paſſiuas. g̃ ſi celum ꝛ inferiora ꝯmunicãt in mã eiuſdẽ rõnis: ꝓnt materia eſt ſubm forme habent qualitates ỹrias actiuas ꝛ paſſiuas: ꝛ per ꝯſeqũs cõicant in mã eiuſdem rõnis: ꝓnt eſt ſubm tranſmutationis. Utranq; aſſumptam ꝓbo: ꝛ primo primam: q̃ illud in quo ſm ſe aliqua cõicãt natũ eſt ſtare q̃tũ eſt de ſe cum vtroq; illoꝝ in ipſo cõicantiũ: q̃ ſi ſm ſe alicui repugnaret: iã ſequeretur q̃ illa duo non cõicarent in illo ſm ſe conſiderato: ſed materia ſm ſe ꝛ ſm ſuaz eſſentiam eſt ſubm forme. ergo ſi celum cõicat in materia cum inferioribus ſm q̃ materia eſt ſubm forme ſequitur: q̃ mã eadẽ q̃tũ eſt de ſe niſi ipediat̃ p aliud ſit nata eſſe ſucceſſiue ſub forma celi ꝛ ſub forma inferioꝝ: ꝛ per ꝯſeqũs nata eſt vtraq; forma eẽ circa idem: eã dem minorem ẽt probo: q̃ qualitates que ꝯſequũtur aliquas formas ſubſtãtiales debẽt eẽ tales quales exigunt forme ſubſtantiales: ſed forme ſubales q̃tũ ẽ de ſe ꝛ ſm ꝯditionez materie: cuius forme nate ſunt fieri vel eſſe circa eandẽ mãm exigunt tales qualitates ſm quas nata eſt fieri tranſmutatio ab vna in aliã: ꝛ tales ſunt qualitates actiue ꝛ paſſiue. ergo corpora: que cõicant in mã eiuſdẽ rationis ſm q̃ mã eſt ſubm forme nata ſũt habere: ꝛ debent hr̃e qualitates ỹrias actiuas ꝛ paſſiuas: ꝛ ſic probata eſt maior ꝛ minor: ſequitur ꝺcio ꝓncipalis. ſ. ſi celum ꝛ inferiora cõicant in mã eiuſdez rõnis ſm q̃ materia eſt ſubm forme habent qualitates actiuas ꝛ paſſiuas ꝛ ỹrias: hmõi aũt nullus ponit. ergo impoſſibile eſt q̃ celuz cõicet in materia cũ iſtis inferioribus ſz q̃ materia eſt ſubiectũ forme. Secunda rõ talis eſt. ſi celum cõicaret in mã cuz inferioribus celum poſſet generare de materia iſtorum inferiuz ſibi ſimile. ſ. aliud corpus celeſte: ſed hoc eſt falſũ. ergo ꝛ ꝑmũ. ſ. q̃ cõicet in mã cũ inferioribus ꝑut mã eſt ſubz forme. falſitas ꝺñtis pz: q̃ nullus ponit q̃ corpus celeſte ex mã inferioꝝ poſſit generari virtute corporis celeſtis: ſi. n. potuiſſet fieri iam fuiſſet factuz: vel aliquo tpe fieret: aliter potẽtia generandi fruſtra collata fuiſſet celo. ꝺñam ꝓbo: q̃ ad .B: qõ ex aliq̃ mã poſſit aligd fieri: ſufficit q̃ ſit in potẽtia nõ ipedita ad formam illius. Dico aũt nõ ipedita: q̃ aliqs poſſet dicere mãm inferioꝝ eſſe q̃tũ eſt de ſe in potẽtia ad formã celi: ſed potẽtiã illã diceret ipeditã eſſe. Nũc aũt ſi celũ cõicat cũ inferioribus in mã ꝑut eſt ſubm forme: mã inferiorũ q̃tum ẽ de ſe ẽ in potẽtia ad formã celi: q̃ tuz eſt de ſe oĩ alio circũſcripto ẽ ciuſdẽ rõnis cũ mã celi: nec poterit dici q̃ iſta potẽtia ſit ipedita: q̃ ſm ſe eſt apta nata ad formam celi: ꝛ ideo non poteſt ab aliquo ipe-

diri niſi per aliquid ſibi additum: q̃ non poſſit naturaliter ab ea ſeparari ꝛ repugnet forme celi: q̃ cum materia poſſit ſeparari a forma ſubſtantiali multo plus poteſt ſeparari a quocunq; ſibi accidente inherente. Itẽ nullus ponit inſeparabiliter aliquod accidens inherere materie niſi quantitatem: que non repugnat celo: ꝛ ideo potentia materie ad formam celi non poteſt eſſe impedita per aliquid. ergo ſi celum cõicat cum iſtis inferioribus in materia ꝑut eſt ſubm forme: materia ẽt iſtoꝝ inferiorum eſt in potentia: nec impedita vt ex ea poſſit generari corpus: poſito aũt q̃ materia iſtoꝝ duorum inferiorum ſit ſic diſpoſita vt ex ea poſſit generari corpus celeſte ſimile corpori celeſti: quod non eſt nec vr̃ ꝓbabile: q̃ celum ex tali materia exiſtente in potẽtia ad formam coꝝ poſſit ſibi ſimile generare. ergo ſi celum cõicaret in materia cum iſtis inferioribus: ꝑut materia eſt ſubiectum forme: celũ poſſet generare aliquod corpus celeſte ſibi ſimile extra materiam iſtorũ inferiorum ſic patet conſequentia. ergo impoſſibile eſt q̃ celum cõicet in materia cũ iſtis inferioribus ꝑut ẽ ſubiectum forme: ꝛ non cõmunicet cum eis: prout eſt ſubiectum tranſmutationis: q̃ ſaltem materia elemẽti poterit tranſmutari ad formaz celi: nec valet ſiquis dicat ad hoc: q̃ ex materia elementorum nõ poſſit aliqd fieri niſi ſit ỹrium ei ex quo fit: celũ nõ hz aliquod ỹrium: ideo nõ põt generari ex mã elemẽtoꝝ: q̃ non eſt de neceſſitate eius: qõ fiat ex ỹrio: ſed ſufficit q̃ fiat ex priuatiõe: ſtante aũt ypotheſi: que ponit conſequẽs in mã: in mã elemẽti erit priuatio forme celi ſm q̃ ꝑuatio requiritur ad tranſmutationez: que eſt carentia cũ aptitudine. Secunda aũt cã incorruptionis celi pz per poſita inconuenientia eſt nulla: q̃. ſ. forma celi complet totam potentiam materie: hoc aũt demõſtratur tali ratione: q̃ tota potentia alicuius materie non completur niſi habito omni eo ad quod eſt in potẽtia: ſed mã: que cõis pluribus eſt q̃tũ eſt de ſe eſt in potentia ad formas oĩum illoꝝ: quibus ẽ cõis: q̃ cõicat materie: ꝛ cõicat ſue potẽtie ſm illud: qõ eſt in potẽtia. ergo tota potentia materie in qua cõicant plã nõ ꝯpleẽ ad formã alicuius illoꝝ: ꝛ p ꝺñs ſi celũ ꝛ inferiora cõicant in mã: tota potẽtia mãe nõ poterit cõpleri per formã celi vel elemẽti. Si dicas q̃ imo: q̃ forma celi cõtinet virtute oẽs formas elemẽtares: ꝛ oĩum inferioꝝ hoc non valet: q̃ potentia mãe nõ ꝯpletur per aliquid niſi illo modo quo eſt in potentia ad ipm̃ ſed mã non dicit̃ cõis multis per hoc: quod ſit in potẽtia ad hñdũ illa virtualiter. ſ. q̃ poſſit hr̃e formã: q̃ virtualiter cõtineat illa: aliter forma ſcãni ꝛ ars effectiua ſcãni cõicarent in ſubo: q̃ ſubm artis hz formã: que virtualr̃ continet formã ſcãni: hoc aũt eſſet ridiculũ dicere q̃ ars ꝛ forma ſcãni cõicant in ſubo: vnde mã cõis pluribꝰ eſt in potẽtia ad hñdũ formas illoꝝ nõ virtualr̃: ſed per inherentiã: ꝛ iõ ſi mã eſt cõis celo ꝛ inferioribꝰ ſola forma celi non poterit cõplere potentiaz materie q̃tum cũq; ꝺtineat virtualiter formas iſtoꝝ inferioꝝ: ꝛ hoc ſit dcm̃ de reprobatione tertie opinionis. Ex hoc aũt pz veritas quarte opinionis: q̃ ex reprobatiõe prime opinionis: pz mãm eſſe in celo ex reprobatione ſecunde ꝛ tertie opinionis: pz q̃ illa mã nõ eſt eiuſdez rõnis cũ mã iſtoꝝ inferioꝝ: ſiue cõſidereꝫ vt ſubm forme: ſiue vt ſubm tranſmutatiõis: ꝛ idco ſuſtineo eã ꝑ vera. Ad ꝑm ergo in ꝺrarium ꝺcz: q̃ materie vtreq; per eſſentias ſuas diſtinguuntur abinuicem circunſcripta omni forma: ſed q̃ diuerſitas earum ineſt eis ex ſuis eſſentys. Albedo enim ꝛ nigredo ſunt forme ſeipſis

diſtincte

distincte:lz non possint esse sine diuersis subis: z ad il/lud:quod dicitur cõtra hoc.s.q distinctio est per actus z formam dicendũ:q verum est de distinctione cõpositox z specifica:nõ aũt hoc opz de distinctiõe simpli/ciũ formax:que seipsis distinguunt̃:vel pót dici:q diuersitas formax est cã diuersitatis mãeruz fm genus cãe finalis:qz pp diuersas formas fiunt diuerse mãe sicut propter finẽ:z tñ ille hñt qd quo distinguunt̃ z itra nec z essentialr.s.diuersas essentias:q̃ seipsis quantuz ad distinctionem intraneã:z q̃tũ ad formas distiguũtur circũscriptis formis:sicut pforare z dolare sunt causa finalis distinctiua terebri z dolabre z mã terebri z dolabre circũscriptis perforare z dolare hñt suas formas intrinsecas:gb⁹ formalr distinguunt̃. ¶ Ad zᵐ dõm:q forma celi conuenit magis cũ istis inferioribus formis q̃tũ ad dependẽtiaz a mã: z mãe q̃ anima rationalis:sed non opz:q forma celi magis conuenit cuz formis inferioribus q̃tum ad aptitudinẽ dicẽdi eẽ cõsimili mãe:sicut z accñs:qõ est in mente angeli magis conuenit cũ formis inferioribus q̃ aĩa rõnalis: z b̃ q̃tũ ad dependentiam a subo:nec tñ tale accñs plus cõicat cũ formis subalibus inferiox q̃tũ ad mãm z subm q̃ aĩa:qz conuenientia in subo nõ accipit̃ fm conuenientiaz ad dependere:sed fm conuenientiaz in aptitudine dicendi esse cõsimili materie. ¶ Ad zᵐ dicẽdũ q lz huic rõnale sit conuenientia cuiusdã analogie:siue cuiusdã vnitatis logice inq̃tũ vtraq; mã est subm forme subalis:non est tñ conuenientia nãlis z realis fm quã materia vnius q̃tum est de se nata sit esse sub forma alterius:siue sub forma sibi simili spẽ de qua hic loquimur. ¶ Ad 6ᵐ dõm:qz ad 4ᵐ z 5ᵐ pz ex dictis i reprobatione tertie opinionis.z ideo sic dõm: q pbare idẽ re per idẽ re:oũ tñ illa ambo differãt rõne z fm rez: si illa q̃ accipit̃:vt pbans sit notior q̃ sit illa fm quaz accipit̃: vt probatũ ẽ nõ est petitio pncipy. Sic aũt est in pposito:nam potentia mãe z mã saltem rõne differũt: z rõ potẽtie magis est nota q̃ rõ mãe:z ió ex diuersa rõne potẽtie pót concludi diuersitas mãe absq; petitione pncipy. ¶ Ad 7ᵐ dõm:q maior est falsa: qz vnũquodq; magis natũ est accipere diuersitatẽ z differri fm q est in potẽtia:q̃ fz q est in actu:nã z si actus bz facere diuersitatẽ:vl fieri diuersus b̃ bz ex hoc qz bz aliã ptãtẽ. Itez qz actus purus pót esse ita purus actus:q non habeat potẽtiã partem sui:nec sit cõmixtus alteri potestie:per quã formaliter pficiat̃:sed nulla potentia pura pót esse gn sit cõmixta alicui actui: tñ qz potentia pura nec imediate:nec in aliqua re alia pót adequari actui potentie. ¶ Ad 8ᵐ dõz:q mã supiorũ corpox:q̃ ẽ alia a mã inferiox est superior ista:z est media inter mãm istox inferiox z ens actu:non fm ordinẽ trãsmutationis z subyciendi:ita q vna mã transmutet̃ ad actum vel subyciat̃ actui mediante alia: sed fm ordinem dignitatis:qua vna est nobilior alia:z illa nobilior est minus nobilis q̃ quicunq; actus. ¶ Ad 9ᵐ dõz:q ens in potentia generaliter acceptũ:z ens actu generaliter acceptũ diuidunt ens imediate: z ideo inter ea potest cadere medium:sic aũt est in proposito: nã mã istoruz inferiox nõ supponit p pura potẽtia in generali:vt patuit:sed supponit p determinata potentia pura:z ideo inter ipsam z ens actu potest esse medium materia celi fm ordinem dignitatis:sicut dictum est:vt lz nullus cadat mediũ inter rõnale z irrationale in generatione aialis:tñ inter determinatum vt irrõnale:qõ ẽ equus vel asinus z rõnale potest esse medium in generatiõe puta bos vel leo. ¶ Ad 10ᵐ dõm:q ens in potentia pura generaliter acceptum est infimũ put accipit̃ in sua generalitate comparando generales gradus adinuicẽ: vex tñ manẽdo in pura potẽtia inuenĩunt̃ gradus:quorum vnus est superior alio.dicenduz ergo q si aliquis esset inferius pura potentia generaliter accepta:q tũc est aliquid inferius infimo:lz posito q sit aligd inferius determinata pura potentia: non ꝓpter hoc opz ad esse inferius infimo: qz non oĩs potẽtia pura est ĩfima simplr:sed determinata:lz possit eẽ infima respectiue. ¶ Ad 11ᵐ dõm:q ordo mãe ad formaz potest dici vel relatio eius ad formã:vel fundamẽtũ talis relatiõis z isto scõo mõ ordo mãe ẽ ipsa mãe cẽtia:nũc aũt mã istox inferiox z superiox non solũ differunt penes ordiné scõo modo dcñ:z ideo mãe nõ solũ differunt per ens rõnis vtreq;: sed per essentias suas reales. ¶ Ad 12ᵐ dõm:q lz motus sit remotior a suba q̃ q̃titas:nõ tñ diuersitas quantitatis ita est nata sequi diuersitatẽ substãtie:sicut diuersi motus: z ideo diuersitas motus magis est signuz vnitatis substãtie:z ideo etiam ex diuersitate motus potest magis concludi diuersitas subẽ: non sicut ex causa:sed sicut ex signo:q̃ possit concludi ex vnitate quantitatis vnitas substantie: ratio aũt huius est:qz motus consequitur qualitates fm quas attẽditur diuersitas substantiarum fm esse corporale z incorporale. Ista aũt diuersitas non attendit̃ penes qualitates:que abstrahunt a motu z a corruptione: z etiaz ab incorruptione:qz non est quantitas:que sit corporalis:nec que sit incorporalis accipiendo determinataz speciem quantitatis:puta superficiez vel lineã. ¶ Ad 13ᵐ dõm:q phs primo phisi.loquitur de potentys rex mobilium vel mutabilium:z fm q huius:z ideo non oz:q celuz sit cõpositum ex aliquo illox pncipiox ex quibus loquitur ibi phs:nisi inquantum mouet̃ localiter: nec tñ sequitur q non sit compositum ex materia z forma: sed q non sit compositum ex tali materia z ex tali forma: que sint principia rerum mutabilium: vel dato q cõmunicarent in illis pncipys:hoc est verũ fm cõmunicationem analogie:qz tam in illis q̃ in his sunt principia materie z forme:non tñ conueniunt q̃tum ad rationem specialem materie z forme:z ideo non hñt mãm z formam eiusdem rõnis spãlis:sicut illa q̃ mutantur adinuicem. ¶ Ad 14ᵐ dicẽdũ:q celuz z terra dicunt̃ facta de eadem massa fm vnitatem ordinis:inquantum oĩa corpora faciunt vnũ vniuersuz corporeum:non aũt intelligendum est:q sint facta de eadem massa:ita q materia vtriusq; partis.s.celi z terre sint vna numero: vel fm continuationem: vel fm eandem rationem specialem. ¶ Ad 15ᵐ dicendum: q forma:que dicitur cõmunis omnibus spiritib⁹:quã Aug.vocat lucem:non est forma eiusdem rationis in oĩbus spiritibus:sed est diuersarum rationuz:nisi dicatur vna vnitate generis logici: z ita etiam materialia non cõmunicant in materia eiusdem rationis:nisi forte fm cõmunitatẽ generis logici siue cuiusdam analogie. ¶ Ad 16ᵐ dicendum:q licet deus sit omnipotens non tamen contradictoria esse vera facere potest:hoc autem includit contradictionez:scilicet corporale per materiã z incorporale per mãm esse eiusdẽ rõnis:siue bre mãm eiusdẽ rõnis:sicut facere boiem z asinuz ex forma eiusdem rationis: illa etiam proportio nullius efficacie est:quia non bz veritatem:nisi quando ita bene fit per plura sicut per paucioza:z ideo dato absolute q deus potuisset facere celum z terrã de eadẽ mã: tñ fm ordinẽ rebus inditũ non ita bene congrueret hoc fuisse factuz sicut faciendo ea ex diuersis materys di/

¶ Ideo deꝰ non pót facere duo cõtradictoria simlẽ vera: qz q ꝓtradictionẽ includit nõ ẽ obm possibile: nec cadit sub oipoten/

ila dei: r rō ē qz tale est nihil: imo verissime nihil nā vt ingt subtꝫ Scot⁹ i quo libet. q. 3. artic. primo. illud excludit oē ee r in aia r extra aiam qz nunquam ꝓtradictoriū cū ꝓtradictorio constituit vnū intelligibile: neqz ſtē obm cū obo: neqz ſtē modus cū obiecto. Dicere igit deū posse facere contradictoria simul ee verā ē dicere deū nihil posse facere. Et si vis ad plenū scire q̄ de⁹ nō ꝑt facere vtꝫ pulchre ſcīa do: rozē i. z. ꝓtra genuiles capīo. 23.

uersis formis ꝓportionatis: ideo nō sequitur q̄ fecerit ea frustra ex diuersis materys. ¶ Ad 17ᵐ dom: q̄ mā que est subm motus localis est corpus q̄tū: co q̄ mediāte q̄titate ē susceptiū motus localis passiue loq̄ndo: talis aūt mā. s. māiā: que est corpus: est subm motus localis. r sic q̄titas est ciusdē rōnis quodāmodo in ifrioribus r supioribus: vt patebit in sequenti qōne: sed nō oz: q̄ mā: q̄ est subm forme substalis sit ciusdē rōnis hic r ibi. ¶ Notandum est aūt: q̄ inclinatio qua inclinaī aliqd corpus ad determinatū locū nō ē ciusdē rōnis in inferioribus r supioribꝰ: r iō nō est in eis idem motus nālis fm spēm: sed fm genus tm. ¶ Ad 18ᵐ di cēdū: q̄ phs logī ꝑ phisi. d mā rep̄ mutabiliū r mobiliū fm q̄ mutabilia: mā aūt celi lz sit subm forme: nō tn est subm trāsmutationis ad formā: subm. n. imediatū motus localis nō est ipsa mā: vel ipsa suba ꝓposita: imo talis motus inest sube mediāte q̄titate. Iteruz r vnitas māe rep̄: de qua logī ibi phs nō ē vnitas ciusdē rōnis sp̄illis: sed vnitas cuiusdā analogie cōmunis. ¶ Ad 19ᵐ dōni. q̄ non oz in causis agētibus p̄ intellm r voluntatem: q̄ cause plures pñt esse vnius effectus: vel dicendū: q̄ illud hz veritatem de causis equiuocis agentibus per necessitatem nature. ¶ Ad 20ᵐ dōz: q̄ sicut supra dictum est illa massa: de qua dī mūdus factus fuisse est vna numero non vnitate continuitatis: sed vnitate ordinis: sicut est totū vniuersum: vñ nō oz q̄ ptes illius masse fuerint facte de eadē mā eiusdem rōnis: sed q̄ substituant vnuz totū: qđ fit vnū ordine. ¶ Ad 21ᵐ dōm: q̄ sicut cōiter dī oīa corpora cōicant in eodem genere logico: cuius vnitas non requirit cōicationem in mā eiusdem rōnis: nō aūt cōicāt in genere naturali: qz hoc est cōicare in mā eadez. ¶ Ad 22ᵐ dōz: q̄ fūdamētū imediatū huius intētiōis: que est genus r similiū intētionū non est ipsa res extra: sed fundatur supra ipsam mediante conceptu: vnde nō oz: q̄ vnitas generis fūdeī super vnitatē realē extra: lz supra vnitatē conceptus: r mediante illo super ipas res inq̄tū rñdent ꝓceptui: r qz chimera nec ꝑ fundamēto pro pinquo: neq̄ remoto hz rem ex̄: talis aūt intentio hz ꝑ fundamento remoto rē extra: idco non ops q̄ talis intentio sit figmentum seu chimera. ¶ Ad 23ᵐ dōm: q̄ vnum obm intellectus est vnū q̄ qđ est: nō vnuz re: lz ratione: vnde que cadunt sub vnō obo intellectus hñt vnum qđ qđ est: loquendo de vnitate rōnis: qī cōueniunt in vna rōne: que est ipsum qđ qđ est generis: nō tn oz: q̄ habeant vnū qđ qđ est re: siue cōicent in vnitate reali. ¶ Ad 24ᵐ dōm: q̄ corpora inferiora r supioza cōicant in vno actu corporeitatis fm cōmunitatem generis logici: r talis cōitas in actu non regrit cōicationem in materia ciusdē rōnis: nisi accipiaī cōitas fm quandam analogiaz r idētitas: qz sicut mā inferiorum est ꝓportionata suis formis: ita r materia superiorum est ꝓportionata suis formis. ¶ Ad 25ᵐ dōz: q̄ generatio: que est accidens est mutatio: que ē fz formas substantiales. quarum vna succedit alteri: cuius subiectum est sola materia. Sed generatio: que est accidēs est alteratio ipsa precedens: que est fm aliquam qualitatē accidentalem: cuius subiectum non est sola materia: sed suba cōposita corrūpenda: vel dōm fz alios: q̄ forma substalis de nouo introductā ē in materiā est generatio actio vel generatio passiō: tn generatio actio vel ratio passio super hanc formā addit aliquā rōnem accidentalē: cui ꝓintellr mā r forma: ita q̄ lz materia sola sit subiectum generationis quantū ad illud: quod ē fm rē: sī ita est: q̄ generatio sit realiter ipsa forma substantialis: non tn opz q̄ sola mā sit subm accītis: que est de rōne generationis. Qō. IIII.

Quarto querit vtrū in corporibus supioribus r inferioribꝰ sit aliqd accidens ciusdē rōnis. Et arguit q̄ nō: qz forme q̄ sunt ciusdē rōnis cōmunicant in subo ciusdē rōnis: sed accidentia superiora r inferiora nō cōmunicant in subo ciusdē rōnis: qz nō i subiecto remoto: nec cōicant in ꝓpinquo. ergo nō sūt ciusdē rōnis accidentia supioꝝ r inferioꝝ. ¶ ℘. Si esset in eis aliqd accidens eiusdem rōnis hoc precipue esset q̄titas: sed quantitas in inferioribus r superioribꝰ nō est eiusdē rōnis. ergo rē. ꝓbatio mi. qz ille forme: q̄ habent per se suba immediate diuersaꝝ rōnum nō sunt eiusdē rōnis: sed mā prima: q̄ est per se i mediatū subiectum quantitatis dimensiue non est eiusdem rationis. in vtrisq̄. ergo nec quantitas est eiusdem ratiōis in vtrisq̄. ¶ ℘. Arguitur contra dictum rūdentis: q̄ dicebat: q̄ poterat esse eiusdē rōnis fm genus cāe formalis: r non fm genus cause finalis: seu efficientis: vl cause materialis. ¶ Contra: quia illud: cuius vnitas r probabilitas formalis est fm vnitatem forme effectiue non pluificatur manente vnitate forme effectiue. Sed ratio agentis hz vnitatem formalem r pluralitatem fm vnitatē r pluralitatē forme effectiue vnius rōnis: r deus: qui est vnus re fm aliā r aliam rōnē cōdidit hoiem r equum fm pluralitatem hoīs r equi. ergo non potest esse vna ratio fm genus cause formalis r pluralitas rōnis fz genus cause efficiētis. ¶ ℘. Ubi est actio eiusdem rōnis est causa efficiens eiusdem rationis: qz agens per se respicit actionem: sed vbi ē forma eiusdē rōnis: est actio eiusdem rōnis: qī fm quosdā forma effecta est idem q̄ ipsa actio. ergo vbi est forma effectiua eiusdem rōnis: r agens ē eiusdem rōnis: r sic idē qđ ꝑ us. ¶ ℘. Manente vnitate illiꝰ a quo accipit ro māē manet rō māe: sed rō māe accipiī a forꝰ qz ro potētie r ipsius possibilis accipiī ab actu: ad quē est in potentia: sicut ꝑz ꝑ ꝑhm. 3. phisi. vbi dicit q̄ sanabile r egrotabile fm q̄ hꝰ dīr pp dīas actuū que ē sanitas r egritudo: lz sanabile r egrotabile sint idē subo: ergo manēte eadē rōne forme manet eadez rō māe: r per consequens in eis in quibus inuenitur eadē rō fm genus cause formalis: est etiam eadē rō fm genus cāe materialis: cuius oppositum dixerat rūdens. ¶ ℘. Qz rūdens dixerat: q̄ accidentia cōla: que sequunt genus logicum possunt inueniri ciusdē rōnis: r fm spēm spālissimā: r fm genus cause formalis vtrobiqz. ¶ Contra arguitur sic. nullum accidens ꝓsequiī illud: quod ē accidens rōnis tn: sed genus logicū dicit ens ratiōis tn. ergo nullum accns rōnale ciusdem rōnis ꝓsequitur genus logicum in supioribus r inferioribus: r etiaz i gbuscūqz alys. ¶ Sed dicebat: q̄ illa accidentia consequuntur non intentionē: que est rōnis: sed rem subiectā intentioni. ¶ Cōtra. Res subiecta intentioni ē res nālis. Si ergo accīa aliqua ꝓsequunt rē subiectā intētioni: talia consequūtur magis genus nāle q̄ genus logicum: r per consequens essent transmutabilia: qđ est falsum. ¶ ℘. In eo posset esse aliqua forma: in qua ē rō susceptiua illius forme: sed quantitas istoꝝ inferiorum est rō suscipiendi calorem r frigus: r alias qualitates actiuas r passiuas: qđ ꝑz in sacramēto altaris: in quo sola quātitas substernitur talibꝰ accītibus. ergo vbi ē quantitas eiusdē rōnis cum quantitate istoꝝ inferiorum potest esse calor r frigus r similia. Sed talia

non possunt

non possunt esse in corpore celesti. ergo eius q̃titas nõ est eiusdẽ rõnis cuius q̃titate istox inferiox: multo minus vt videt cõicant in alys accidentibus. ℂ ℙ. Prima mã subatur per posse: vt dicit Cõmẽtator in ꝓmo caplo de suba orbis: sed posse hz rõnẽ diffinitiuã: t bẽt diffiniri per actũ ad quẽ est. ergo manẽte vniuoce ꝟm actũ: siue genus cẽ formale manet genus cãe materialis: t sic idẽ qõ ꝓius. ℂ ℙ. Diffinitio predicatur essencialiter de diffinito: sed cõpositũ est diffinitũ. ergo nulla ratio vel diffinitio est ꝟm gen⁹ cãe formalis vel mãlis tm̃. ℂ ℙ. Media: que habẽt esse inter extrema diuersarum rõnum sunt diuersarum rationũ: sed quantitas superiorum t inferiorum sunt hmõi. ergo rc̃. Maior supponitur. minor ꝓbatur: qz q̃titas ꝟ vtrobiq; ẽ media inter motũ t mãm ꝓmã: sed motus t mã ꝓma in inferioribus t superioribus sunt diuersax rõnũ. g̃ q̃titas in vtrisq; est media inter extrema diuersax rõnũ: t sic ꝑz minor. ℂ ℙ. Si in vtrisq; inuenit q̃titas eiusdem rõnis: sequitur q; in vtrisq; sit motus eiusdem rationis: sed hoc est falsum. ergo rc̃. falsitas ꝟsequntis ꝑz. ꝓnia ꝓbatur: qz motus t locus sunt idẽ. qz idem est motus t terminus motus: sed locus ẽ q̃titas. g̃ si i vtrisq; inuenitur q̃titas eiusdem rõnis: segtur q; ẽt sit motus eiusdem rõnis. ℂ ℙ. Illud qõ nõ recipit pegrinas impressiones non recipit: nec hz in se nisi q; est sibi ꝓpriũ: sed celũ non recipit pegrinas impressiones: ꝑz ꝑ phm primo celi. ergo nihil est in celo: qõ non sit sibi ꝓpriuz: t per consequens in aliquo cuz istis inferiorib⁹. ℂ ℙ. In cis: in qbus non est esse eiusdem rõnis non est forma eiusdem rõnis: qz esse sequitur formã: sed in inferioribus t in superioribus non est esse eiusdẽ rõnis. g̃ non cõicat in aliqua forma eiusdem rõnis: nec per ꝓns in aliquo accñte eiusdem rõnis qz quodlibet accidẽs est aliqua forma accñtalis. ℂ ℙ. Illud qõ non cõicat in forma generali non cõicat in forma spãli: sed superiora t inferioza non cõicãt in aliqua rõne generali: qz generalissima rõ est rõ prime mãe: in qua nõ cõicant. ergo nec cõicant in aliquo accñte eiusdem rõnis. ℂ ℙ. Si superioza t inferioza cõicarent in accñte eiusdem rõnis: hoc precipue cẽt dyaphanitas: sed illa nõ ẽ eiusdẽ rõnis vtrobiq;. ergo rc̃. maior supponitur. minor ꝓbat: qz si dyaphanitas eiusdem rõnis cẽt vtrobiq; sic̃ dyaphanitas iferiox põt imutari a lumine ignis: ita t dyaphanitas celi ℔ aũt est incõueniẽs: qz tũc celũ posset imutari realiter ab inferioribus: t lumine qõ hz cẽ in medio reale. ergo dyaphanitas in vtroq; nõ eiusdẽ rõnis. ℂ ℙ. Si q̃titas inferiox t superiox cẽt eiusdẽ rõnis: sicut q̃titas inferiox põt diuidi ita q̃titas superiox: sed hoc est falsum. q̃titas superiox non põt diuidi. ergo q̃titas vtraq; nõ est eiusdẽ rõnis: t sic ꝑz idem quod ꝓius. Sed vicebat: q; q̃titas celi q̃tum est de se est diuisibilis: t q; non diuidatur hoc est per accidens. ℂ Contra: qz potentia est frustra: que non reducit̃ ad actũ: sed si q̃titas celi q̃tum est de se esset diuisibilis esset in celo potentia ad diuisionem: que nũq; reduceret ad actũ. ergo frustra eẽt: qõ ẽ icõueniẽs. ℂ ℙ. Nullũ p accñs est perpetuum: sed celũ nõ diuidi t manere sine diuisione est perpetuũ. g̃ q̃titati celinõ ꝟuenit diuidi per accñs. ℂ ℙ. Suba diuersax rõnum non cõicant in illis rebus: que causant̃ ex ꝓprys ꝓncipys earũ: sed accña celi cãntur ex ꝓprys ꝓncipys celi: t accñtia iferiox cãntur ex ꝓprys principys eox: q̃ sunt mã t forma: t talia sunt diuersax rõnuz. ergo rc̃. ℂ ℙ. Illud qõ de se ignotũ est nõ ẽ ꝓncipiũ cognoscẽdi alteri⁹: sed materia de se est ignota. g̃ nõ est cã cognoscendi alterius: sed illud: per quod aliqd diffinit̃ notificat alterum. g̃ non datur per mãm: siue per genus cause materialis: cuius opposituz dixerat respondens. ℂ ℙ. Que non cõicant in accñte cõissimo non cõicant in alys accidentibus: sed motus est accñs cõissimũ. ergo que nõ cõicãt in motu nõ possunt cõicare in aliquo accñte: ꝛz superioza t inferioza in motu eiusdem rõnis non cõicant. ergo multo minus in alys accñtibus. ℂ ℙ. Subiectum figure est quantitas. si ergo q̃titas ẽ eiusdẽ rõnis vtrobiq; figure cõicant in subiecto eiusdem rationis: sed que cõicãt i subo eiusdẽ rõnis cõicãt i aliquo ꝟm genus cause mãlis: qz mã accñtiũ est subm in quo sunt. ergo si q̃titas superiox t inferiox ẽ eiusdẽ rõnis: segtur q; aliqõ accidens eius sit eiusdem rõnis ꝟm genus cãe mãlis in inferioribus t superioribus: cuius oppositum videbatur. ℂ ℙ. Que cõicant in eodẽ genere nãli sunt adinuicem trãsmutabilia. g̃ si q̃titas superiox t inferiox sunt eiusdem rõnis: segtur q; corpa superiora saltẽ q̃tum ad figuras sint trasmutabilia: qõ videt inconueniẽs: t sic idem quod ꝓius. s. q; quantitas non est eiusdem rationis.

In contrarium est phs. y. de aia. dicẽs: q; dyaphanitas nõ ꝓmo cõsequit̃ corpus celeste: sed ꝟm q; conuenit cũ ꝯbusdam corporibus inferioribus in aliquo cõi: sed hoc nõ esset nisi dyaphanitas esset vtrobiq; eiusdez rõnis. ergo rc̃. ℂ ℙ. Que concurrunt ad eundem effectum cõicãt in virtute eiusdem rõnis: qz cox virtus concurrit ad illũ effectuz: sed superioza t inferioza sunt hmõi. ergo rc̃.

Respondeo ad euidentiam qõnis. 3. ꝓmittã t quarto ostendam ꝓpositũ. ℙ. primũ qõ premitto est distinctio accñtium: vñ sciendum q; sunt quedam accña: que consequũtur res ꝟm q; cõueniũt in aliquo genere logico: sicut q̃titates ꝟsequuntur corpus: corpus aũt hz vnitatem generis logici nõ nãlis: t quedã talia accña inueniunt̃ in celo: sicut q̃titas ipsa t dyaphanitas: quedã sunt accña: q̃ ꝟsequũtur corpora aliqua ꝟm q; ꝟueniũt in vno genere nãli: siue in vno subo: put accipit̃ subm non solũ subm forme: sed put accipit̃ subm trãsmutationis: sed q̃litates actiue t passiue consequũtur corpa generabilia t corrupti bilia: que dispõnes cõueniunt in corporibus supra celestibus: ꝟm quas ꝟueniunt in motu locali: quedaz vo sunt accña: que ꝟsequunt̃ aliqua ꝟm ꝓpriã spẽm: sicut risibile ꝟsequit̃ hoiem. ℂ Scõz qõ ꝓmitto ẽ de diuersitate diffinitionum siue rõnum eiusdem rei. Sciẽdũ est igitur: q; ꝛz vnius rei sit vna cõpleta diffinitio comprehendens oẽs cãs eius: nõ tñ ꝟm vnũquodq; genus cãe põt dari diffinitio vna: sed ꝟm diuersa genera causax eiusdẽ rei diuerse diffões eiusdem rei dari pñt: t ℔ satis hr̃ a phõ ꝓ de aia. t in zo posteriox. t ex ℔ cõuenit q; aliqua sunt qñq; eiusdẽ rõnis ꝟm genus cãe formalis: vel ꝟm formas: que nõ sunt eiusdẽ rõnis: ꝟm genus cãe efficientis: sicut rotunditas pomi: si oino esset rotũda: t rotunditas pile facto opere tornatili q̃tũ ad formã rotunditatis sunt eiusdem rõnis: imo eadez rotunditas est eadem figura proprie: sed causa efficiẽs t modus inducendi vtranq; rotunditatez sunt diuersarum rõnum t diuersarum specierum. ℂ Tertium q; premitto est de diuersitate modox vnitatis: nam quedam dicũtur eadẽ numero: quedam eadez specie: quedam genere: quedaz analogice: eadem genere possunt distingui: qz quedam sunt eadem genere logico: sicut ois suba omni sube: t quedam naturali: sicut que cõicant in eodẽ subo ꝓpinquo vel remoto.

ꝓ de aia. t. c. 14. z. post. t. 48. 9. t. 10

t. c. 20. 21. t inde.

Hís premissis ad qõnẽ primo dicamus ea que habent minorẽ difficultatẽ ꝛ postea alia: ꝙ autẽ accña existentia in corpibus superiorib⁹ sint eiusdẽ rõnis cũ accñtibus inferiorib⁹ corpoꝝ ꝑm idẽtitatẽ generis logici ꝓut oĩs q̃titas est eiusdẽ rõnis generalis cũ oi q̃titate nulla includit difficultatẽ: qz oĩa sunt in aliquo genere. ꝙ. ꝑdicamentoꝝ dũmodo sint actiua: que hẽant eẽ in aliquo genere: ꝙ dico: qz aliqui dñt ꝙ lumen in dyaphanum nõ hz esse reale. cui cõpetat esse in genere: nec põt dici: ꝙ accidentia supioꝝ corpoꝝ sint in gbusdã generibus accñtiũ ꝛ inferioꝝ in alys: imo opz: ꝙ sint in eisdẽ: qz impossibile est quin q̃titas vtrorũq; sit in genere q̃titatis: ꝛ oĩs q̃litas loquendo de eis: que sunt in genere: ꝙ dico ꝓp ꝑdictam cãm sit in genere q̃litatis: ꝛ ideo nõ ẽ dubiuz gn accñtia vtrozũq; sint eiusdẽ rõnis generalis ꝛ logice ꝓut expositũ est. ¶ Itẽ ẽt non est dubium quin i accidentib⁹ ꝓprys: que solã vnã spẽm cõsequunt supioza ꝛ inferioza nõ cõicant ꝑm vnam rõnẽ sp̃alitatis: quia aliqua eadẽ specie non inueniunt extra spẽm: quã ꝑcipue ꝯsequunt: supioza aũt ꝛ inferioza nõ sunt eiusdez spẽi. ¶ Itẽ ẽt nõ est dubũ: ꝙ nõ cõicant in accñtibus ꝯñtibus aliquas res: ꝓut ꝯueniũt in vno subo trãsmutabili: cũ non sint transmutabilia adinuicẽ: nec conueniunt in aliqua transmutatione saltẽ ꝑm spẽm sp̃alissimã excepta forte illuminatione: que forte ꝑm vnã rõnẽ inuenitur in eis. ¶ Itẽ ẽt non est dubiũ suppositis his: que dicta sunt in precedenti qõne: ꝙ accña: q̃ consequũtur imediate accña vtrozũq; corpoꝝ nõ cõicãt in aliq̃ rõne sp̃ali ꝑm genus cause mãlis ꝓut accipit subm forme: qz subm supioꝝ ꝛ inferioꝝ: que sunt imediate subẽ talũ accñtium non sunt eiusdez spẽi: nec ẽt eiusdẽ generis ꝓpinqui: sed aliqua accñtia: q̃ inherent mediate pñt hre subm eiusdẽ rõnis: si q̃titas vtrobiqz sit eiusdẽ rõnis q̃tũ ad suã eẽntiã. ¶ Itẽ planũ est: ꝙ accña vtrozũq; non hñt cãm ꝓpriã efficientẽ eiusdez rõnis excepto forte lumine in dyaphano exñte vtriusqz: qz accidentia saltẽ illã: que necessario ꝯsequunt celũ ꝛ cõicãt cũ eis accñtia inferioꝝ necessario ꝛ ꝯsecutiue sunt a generante: sicut ẽt generantur: sed quantum ad hoc põt esse dubiũ vtrũ q̃tũ ad ea q̃ cõsequunt ea sicut ad genus logicũ: sicut quãtitas diuisibilis ꝛ rotũditas cõueniunt in vno accñte ꝑz spẽm: ita ꝙ sint eiusdẽ rõnis specifice ꝑm genus cãe formalis: ꝛz nõ efficiẽtis: ℔ nihil aliud ẽ q̃ vtrũ figura circularis q̃tuz ẽ ex parte sua sit vtrobiqz eiusdẽ spẽi: sicut duo colores: ꝛ ꝙ hoc sit oñdẽ: primo ex eo: qõ regritur ad diuersificandũ aliquod cõe in diuersas. ¶ Et est rõ talis: ad hoc ꝙ aliqua differant spe sub aliquo genere: oz ꝙ inueniat in eis dña formalis circũscripto oi alio: qõ est diuersũ ab eis per essentiã: sed supioza ꝛ inferioza non habent in eẽntia sua vñ formali dña differãt in eis: spẽ nõ gn corpus ꝛ supficies in quocũq; differãt spẽ abinuicem: ꝛ sili figura circularis ꝛ sperica: sed sic itelligo: ꝙ figura circularis in inferioribꝰ nõ differt spẽ a forma in superioribus: nec sperica a sperica: nec supficies a superficie: nec corpus: qõ est q̃titas a corpe: qõ est q̃titas: vtrã qz assumptam ꝓbo ꝛ primo maiorẽ: qz ꝑm pbm scdo phisico. ad hoc: ꝙ aliq̃ dñant specie non sufficit ꝙ sint in subis diuersaꝝ nãꝝ: sicut ponebant Platonici: ꝙ ponebãt formas differre specifice: qz i aliquo alio erãt recepte. Sed ꝑm hoc: ꝙ ipsemet ibidem dicit: opz ꝙ ibi sit dña specifica in formas: ꝛ alia recipiant in aliquo alio: hoc aũt non esset nisi in essentys formaꝝ dñarum esset differentia formalis circũscripto oi alio ab eis in qõ cõueniteas recipi: ꝛ ideo oz: ꝙ formeque differunt specifice habeant differentiã formalẽ in suis essentys ꝓprie circũscripto oi alio differente ab eis ꝓ essentiaz aliogn ad eas specifice sufficeret ꝙ reciperent i alio ꝛ alio: cuius oppositũ vult pbs: qõ aũt dico de circumscribendo non accipio: ꝙ accñs possit esse sine subo: sed intelligo: ꝙ accñs possit circũscribi a suo ꝓ se subo q̃tuz ad hoc: ꝙ vnũ est aliud ab aliquo per essentiã: ꝛ ideo illud: qõ per essentiã cõuenit alicui eoꝝ põt sibi attribui nõ intellecto alio: ꝛ sic ps: ꝙ que seipsis differũt circumscripto oi alio possunt intelligi differre: sed differentie diuidentes aliquod genus seipsis differunt formalr. ergo circũscripto oi alio diuerso ab eis ꝓ essentiã dñe diuidẽtes aliquod genus differũt formalr: ſz dñe: que nihil aliud dñt q̃ formas differentes spẽ aliquo genere: qõ per se diuidunt: hñt dñam formalẽ circũscripto oi diuerso ab eis per essentiam: ꝛ sic ps maior. minorez ꝓbo sic. accipio vnũ quattuor ꝑdicamẽtoꝝ. s. corpus: qõ est quantitas: qz de rõne huius quantitatis: quod ẽ corpus est habere latũ longum. ꝛ ꝓfundz: sed hec non inueniuntur differre vel pluificari formaliter circũscripto oi eo: quod est diuersum ab eis per essentiam a q̃titate: qz vt de se ps: in ℔ qõ est hre trinã dimẽsionem: accepta ꝓcipue dimensiõe non est aliqua diuersitas formalis: vel diuersi gradus formalis: qz ista nisi per aliud diuersum ab eis possunt variari nisi magnum ꝛ paruum: puta bicubitum: tricubitum: ꝛ hmõi: que dicit placet multis ꝛ magnis bicubiti tricubiti dimẽsio accepta ꝓcipue non habent vnde varientur: ꝛ ideo bicubitum vel tricubitũ in corpore celesti ꝛ iferioribus non variabunt quantitatem continuam specifice: siue accipiaꝝ bicubitũ vtrobiqz diuidendo vel assignando ꝑm rem: vel ꝑm imaginationem. ¶ Secũda ratio sumit ex ℔ ꝙ illud: qõ facit formalr differre aliqs alias spẽs est de rõne illaꝝ spẽrum: ꝛ est talis: illa accidẽtia possunt esse eiusdẽ rõnis in corpozibus inferioribus ꝛ superioribus: que nõ differunt specifice: ꝓ ea ꝓ q̃ dñrunt ꝓ se in eo ꝙ huius corpora supioza ꝛ inferioza: sed q̃titas ꝛ figura sũt hmõi accña. ḡ q̃titas ꝛ figura pñt esse eiusdẽ spẽi in vtrisqz corpozib⁹. maiorẽ ꝓbo: qz ablata cã aufert effcũs: cã plalitatis specifice est vna: ꝓ quã spẽs specifice dñrunt. ḡ ablatis eis: ꝓ que aliq̃ accña specifice dñrunt ab aligbus nõ est necesse illa accña differre specifice in illis: sed corpora supioza ꝛ inferioza non possunt esse cãe differentie specifice suoꝝ accñtiũ: nisi ꝓ ea: ꝓ que differunt: qz illud in quo cõueniunt nõ ẽ cã dñe. ḡ illa accña: q̃ non dñrunt specifice ꝓ ea: gb⁹ supiora ꝛ iferioza dñrnt: possunt cẽ eiusdez spẽi in eis: ꝛ accipio cãm dñe specifice ꝓ quacũq; cã: q̃ ꝓ se facit dñam specificã. minorez ẽt ꝓbo: qz illa: que per se sunt cãe differẽtie specifice: ꝛ per que aliq̃ dñrnt specifice sũt de rõne illaꝝ spẽꝝ: sed de rõne speꝝ sp̃alissimaꝝ q̃titatis ꝛ figure non sunt ea: quibus differunt corpora supioza ꝛ inferioza adinuicem per se: aliogn talia essent de consideratione geometrice considerat. n. q̃titatẽ ꝛ figuram ꝛ eaꝝ spẽs sp̃alissimas: hoc aũt est falsum. relinquit ḡ ꝙ q̃titas a figura non differat specifice: nec hẽat spẽs diuersas ꝓ ea: per que corpora superioza differũt ꝓ se: ꝛ sic ps minor. Tertia rõ sumit ex hoc: ꝙ spẽs figurarũ possunt multiplicari in infinitũ: ꝛ est talis: illa q̃ pñt multiplicari in infinitũ nõ multiplicant ꝓ se ꝛ formaliter: imo nec qualitercũq;: sicut nec ꝓ se cãe multiplicant per ea: que ex nã sua finita sunt: vbi sit cã ex rem sicut est cã efficiens equiuoca vel finalis: ex hoc ps: ꝙ pluificatis spẽbus: oz illa gbus dñrunt pluificari: ſz ea

quibus

Ista ꝛcło ẽ ꝓra Auerroꝛ ꝑm sup porphirio. cap. ō ſpẽ. ꝛ. z. cel. t. c. 49. ꝛ in 2. ca. de subaoꝛdis. nã ꝑm ſpm nullum eternũ est in genere: nec ẽt eiusdẽ rõnis cum eo.

L. com. 67. ꝛ inde.

quibus differunt ſuperioza ⁊ inferioza p ſe ſunt de nã ſua finita: qz illa ſunt: que per ſe differunt: q̃ ea p ſe conſequuntur: ⁊ que in eis per ſe inueniunt̃: ꝑm q̃ ſunt ab inuicẽ dr̃ia: talia aũt ſiue ſint dr̃ia talis: ſiue p ſe accña: gbus ſaltẽ p ſe ⁊ primo iuxta ſcõm modũ dicẽdi per ſe differunt ſuperioza ⁊ inferioza ſunt ex nã ſua finita. ergo ſpẽs nõ dr̃unt p ſe: per ea quibus ſupioza ⁊ inferioza habeãt eſſe: ⁊ ſic ſegtur idẽ qõ ꝓius. Sed forte ꝺ iſtas duas rõnes diceret aliqs: q̃ ly homo ⁊ bos nõ ſunt illa: per que ſpẽs figuraꝝ per ſe differunt: tñ neceſſario conſequunt̃ ea diuerſe ſpẽs figuraꝝ: ita ly ſupioza ⁊ iferiora ꝑm ea: per que differunt nõ ſint ea: ex gb⁹ multiplicãtur ſpẽs figuraꝝ: tñ eas neceſſario ꝺſequunt̃ ſpẽs figuraꝝ. Sed hoc nõ valet: qz ly ita ſit q̃ diuerſe ſpẽs figuraꝝ ꝺſequunt̃ corpa celeſtia ⁊ aliq̃ inferioza: qz alia ſpẽs eſt figura ſolis: ⁊ alia eſt figura hois: tñ ex p̃miſſis rõnibus ſegtur: q̃ illa figura. que ꝑm ſe eſt yna ſpẽ: vt ex ꝓncipys figure nõ ly vnde ꝑm ſe pl̃ificet ex hoc: qõ ꝺiungit̃ corpori celeſti ⁊ in ſupiori: ⁊ ideo nõ pl̃ificatur ſpẽ: ſicut ẽt in hoie ⁊ boue: que ex cõiunctione ſua ad illã figuram: que ꝑm ſe nõ ly dr̃iam formalẽ: que ſpecifice plurificaũ non plurificarent ꝑm ſpẽm illã figurã: vñ ſi figura circularis eẽt in hoie ⁊ boue nõ pp̃ pluri/ficarent̃ ſpecifice: imo manerẽt eiuſdez ſpẽi: ⁊ ſic ex ꝑ q̃ figura circularis ſpecifica corpi celeſti ꝺiungit̃ ⁊ inferiori nõ pl̃ificaũ: nec oz q̃n necio ꝺſimili⁹ figura poſſit ſequi corpora ſuperioza ⁊ inferioza aliq̃ ſaltez: quin p̃ partem poſſit in corporibus celeſtibus ſic ſilis figura ⁊ corpibus inferioribus. ¶ Quarta rõ talis eſt: paſſio que coſequit̃ per ſe: ⁊ ꝓcipue aliq̃ ſpẽz: ſiue ſit ſubalterna: ſiue ſit ſpãliſſima ꝺſegtur eam p̃ principia: per q̃ ly ꝺſtitui in tali ſpẽ: ſed diuidi in infinitũ nõ cõuenit q̃ntitati cõtinue p aliqd: qõ ꝺſegtur corpus nãle: nec p ꝺñs p aliquid: qõ cõueniat corpi celeſti in eo qõ huius: vel corpori inferiori in eo qõ huius: qz ẽt alia in eo q̃ buiꝰ ſunt corpora. q̃ q̃ntitas ꝺtinua nõ ly ꝺſtitui in ſpecie q̃ntitatis ꝺtinue p aliqd: qõ conueniat corpori celeſti: vel corpori inferiori in eo qõ huius. ¶ Eodẽ mõ poſſet argui de ſpẽb⁹ q̃ntitatis continue: ſed q̃ linea terminetur ad puncta: vel bẽat eſſe rectũ vel curuuz nõ p aliquid qõ cõſegtur corpora nãlia: ⁊ ſilr de ſuperficie: que bẽt terminari ad lineas: ⁊ ly actiuas paſſiones ſuas: q̃ non cõſegtur p aliquod: qõ cõueniat corpori nãli in eo qõ huius: ⁊ ſic ſegtur: q̃ nulla ſpẽs q̃ntitatis ꝺtinue ſit i aliqua ſpẽ p cã: que cõſegtur corpora celeſtia vel inferiora in eo qõ hꝰ: ⁊ per ꝺñs per ea: que ſunt corpoꝝ ſupioꝝ ⁊ inferioꝝ nõ plurificant̃ ſpecifice talia accña: qz p illud conſtituit̃ aliqd in eſſe ſpecifice: per qõ differt i eẽ per ſe ſpecifice ab alys ſui generis: ⁊ ſic idem qõ ꝓius. ¶ Quinta rõ talis eſt: illa que ſunt eadẽ nũero mediũ in vnione eiuſdẽ ſenſus: ⁊ reſpectu eiuſdẽ obi videtur eſſe mediũ talis vnitatis ꝑm eandẽ diſpõnẽ in ſpecie ſpãliſſima: ſed q̃ñ videmus ſtellas: inter quas nõ ſunt aliqua corpa celeſtia: ſicut forte oẽs ſtelle excepta forte luna: corpus celeſte ⁊ corpa inferioza dyaphana ſũt mediũ in vnione viſus: ⁊ eodẽ mõ: qz eodẽ mõ vidẽt̃ ſtelle p corpus celeſte: ſicut p aerẽ ⁊ ignẽ. q̃ videt̃ poſſibile: q̃ dyaphanitas vtrobiq̃ ſit eiuſdẽ ſpeciei ſpãliſſime. maior vr̃ pbabilis: qz ly accidẽs vl idẽ numero: vl ꝑm ſpẽm poſſet eſſe in diuerſis ſubis ⁊ diuerſaꝝ nãruz a diuerſis agentibus: ⁊ ſimilẽ effectũ in diuerſis ſubis diuerſimode inducentibus: ſicut eadem q̃ntitas ſpecie: vt ex eoꝝ dictis ſuppono: ⁊ aliqualr oſtenſum eſt: pot eſſe in celo ⁊ in ſupiorib⁹: ⁊ non cõicant in mã: nec i forma ab agente per creationẽ: ⁊ ab agente per generationem: tñ per aliqua duo inmutantur ſimili inmutatiõe ⁊ manente eadẽ diſpõne ꝑm ſpẽm non videt̃ poſſibile. minor ẽt vr̃ pbabilis: qz eodẽ mõ tam ſupioza q̃ inferioza ſunt mediũ in tali inmutatione viſus: ſicut nũc dictũ ẽ: ⁊ eodẽ modo videt̃ in numeris inq̃tuz ſunt inmutabilia: ly q̃tuz ad aliq̃ varient̃: qz vnũ tale facit ⁊ aliud non: ⁊ conſtat q̃ inmutaũ ab eodẽ agente. ſ. ab eadez ſtella: ⁊ lõ vr̃ q̃ tam maioz q̃ minoz ſit pbata: ſic dico q̃ aliqua accña eiuſdem ſpẽi ſpãliſſime ſint in vtriſq̃ corpibus: ⁊ per ꝺñs q̃ in eis ſunt aliqua accña eiuſdez rõnis: accipiẽdo rõnẽ ꝑm genus cauſe formalis: ſed accipiendo ꝑm rõnẽ cauſe efficientis q̃tũ ad accñia neceſſario ꝺñtia vtraq̃ nõ ſunt eiuſdẽ rõnis: dico aũt q̃ tum ad accña ea neceſſario cõſequẽtia pp illuminationẽ: que vt credo eſt eiuſdem ſpẽi vtrobiq̃ ⁊ ab agente ⁊ eodẽ mõ accipiẽdo cãm mãlem q̃tum ad ſubm accidentiũ: que imediate inherẽt ſubẽ: vel q̃tum ad ſubiectũ: put eſt ſubm tranſmutationis vel receptiõis forme de nouo accepte: vt dcm̃ eſt de illuminatione· quo etiã q̃tũ ad hoc vnifozm; iter: vt mihi videt̃ vtrobiq̃. ¶ Ad pm̃ ergo dõm: q̃ maior eſt vera de formis: que ſunt eiuſdẽ rõnis: nõ ꝑm genus cãe formalis: ſed ꝑm genus cãe mãlis: ſic aũt accña ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ ſaltẽ quãtũ ad ea: que imediate inherent ſubẽ nõ ſũt eiuſdẽ rõnis: qz non bñt ſubm eiuſdẽ rõnis. Sed tũc manet difficultas qũo due formе eiuſdem rõnis: vel duo accña: que ſunt eiuſdez ſpeciei poſſunt eſſe in diuerſis ſubis diuerſaꝝ nãrum imediate. Et ad hoc dicendum q̃ loquendo de accñtibus: que conſequuntur aliquod cõe genus logicũ: q̃ idem accñs inueniatur in ſubis diuerſaꝝ nãꝝ imediate nõ incõuenit: ⁊ tale accñs eſt q̃titas: ad illud aũt qõ vlterius addit̃ in argumẽto: q̃. ſ. ea ſunt eiuſdẽ rõnis q̃ cõicãt in ſubo ꝓpinquo: ex quo vr̃ ſequi: q̃ q̃ntitates ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ: que ſũt i mã in qua ſunt: ſicut in ſubo ꝓpinquo non ſunt eiuſdez rõnis vtrobiq̃: dõm: q̃ illud bz veritatẽ de ꝓpinquo ⁊ remoto in eodẽ ordine p̃dicamẽtali: ⁊ ꝑm ordinẽ p̃dicamẽtale: ſicut ea: que cõicant in genere generaliſſimo: ⁊ eadẽ non cõicant in eodẽ ꝓpinquo: ꝓuta que nõ cõicant in ſuba ſicut in genere nõ cõicant in aiali vel corpore: nõ aũt bz veritatẽ de ꝓpinquo ⁊ remoto ꝑm ordinẽ cãe ſubiectiue: ꝑm q̃ aliquid ſubycit̃ alicui accidẽti mediãte alio: ſicut ſuba ſubycit̃ figure mediãte q̃ntitate eadẽ rõne eſt: que ꝑm ordinẽ p̃dicamẽtale cẽntualiter remouet̃ ꝺtinet̃ in ꝓpinquo ⁊ variato eo q̃ dicit̃ remotũ ſpecifice op3 variari ꝓpinquũ ſpecifice: nõ ſic aũt eſt in eis: que ſunt ꝓpinquuz ⁊ remotum ꝑz genus cauſe ſubiectiue: ſicut in quantitate: que eſt ſubz ꝓpinquum figure eodẽ modo quo cõuenit vnũ accidẽs eẽ ſubm alterius: non aũt ꝺtinet̃ eſſentialr ſub eſſentiali que eſt ſubm ipſi figure reducit̃ ꝑm ordinem cãe ſubiectiue. ¶ Ad zm̃ dõm: q̃ ſicut dcm̃ ad pm̃: q̃ illud nõ bz veritatẽ de accñtibus: que ꝺſequunt̃ aliq̃ genus cõe logicũ: qualia ſunt accidentia: que ponunt̃ eẽ eiuſdem ſpeciei in vtriſq̃ corporibus: ⁊ ideo argumentũ nõ valet. ¶ Ad 3m̃ dõm: q̃ maior non bz veritatem ſi accipiat: q̃ vnitas cãe efficientis dependet ꝓcipue a forma effecta: ſiue ab vnitate forme: imo dependet etiaz ab vnitate ſpecifica forme: que eſt principium agendi: vnde agens alterius rõnis eſt ignis calefaciẽs ⁊ motꝰ calefaciens pp̃ principia diuerſa actiua: ly eadez ſuba ſit forma effecta: vnde ſubm eſt: qõ ſimplr vult: q̃ eẽ calefaciens ſit eiuſdem rõnis omni calefacienti niſi agit p eandem formam: ⁊ ꝑm eundem modũ ex parte paſſi: qõ aũt additur de differẽtia dcã ꝑm rõnẽ ꝑm diuerſi/

tatem effectuũ non ꝓbat: nisi ꝙ ad vnitatẽ cãe efficiẽtis ꝼm rõnẽ regrit vnitas effectus: siue forme effecte: sed nõ ꝓbat ꝙ hoc sufficiat. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ ꝼm ꝙ apud illos qui ponũt: ꝙ actio realr sit ipsa fozma: que cãtur in passo: dicẽdũ ꝙ vbi est actio eiusdẽ rõnis vlr .s. ꝙ oẽ genus cãe est cã efficiens eiusdẽ rõnis: sed non oz ita esse vbi est actio eiusdẽ rõnis ꝼm genus cãe formalis tm: qz ꝼm idẽtitatẽ simplr z vlr rõnis accidẽs regrit nõ solũ idẽtitas cãe efficientis: sed ẽt identitas ꝓncipij actiui: dato ꝙ ipsa actio sit realr ipsa fozma effecta: eo modo quo ꝛpetit forme fieri: z rõ nõ ꝛcludit. Si aũt actio nõ sit idẽ realr: ꝙ fozma acta: vt quidaz ponũt. minoz rõnis simplr est neganda. ¶ Ad 5m dõz: ꝙ sicut dcm est ad 3m rõ mãe non solum accipit a fozma ad quã est in potẽtia: imo ẽt a ꝓncipio passiuo: ꝑ quo mã est receptiua forme: siue illud ꝓncipiũ passiuum sit idẽ ꝙ mã: siue sit diuersitas in ipsa fozma: ad quã mã est in potẽtia: loquendo de diuersitate specifica est subm alia rõ mãe: vnde nõ opz: ꝙ manente sola idẽtitate forme maneat eadẽ rõ mãe. ¶ Ad 6m dõm: ꝙ accña realia: de qbus dcm est: ꝛsequunt nõ ipsaz in tẽtionẽ logicalẽ ꝼz rem subiectam intentionl: z etiã diuersas res. ¶ Ad 7m dõm: ꝙ accña ꝛns aliquas res in esse reali non opz: ꝙ cõsequat genus naturale: nisi ille res cõueniant in vno subo reali: qõ dr genus nãle: z iõ qz predicta accña ꝛsequãtur ipsas res: tm qz ipse res: qs consequunt non vniunt in vno suo reali: nõ possunt dici illa accña ꝛseq genus nãle: sed magis genus logicũ ꝑ tanto: qz res quas ꝛsequunt non vniuntur nisi in vna rõne cõi logicali. ¶ Ad 8m dõz: ꝙ sola qtitas nãliter non potest esse subm calidi z frigidi sine aliq suba cũ qtitate subiecta: que suba nõ põt esse in cozpore celesti. z ideo talia accidẽtia ibi esse nõ pñt: non obstante idẽtitate qtitatis: ꝙ aũt in sacro altaris sola qtitas sit subm eoz: hoc est mirabile z supnãliter: vel dõz: ꝙ qz qtitas sit illud: per qõ vnũqõqz est natus suscipere talia accña: tm qtitas non põt eque suscipere qm cõungit ei: cui repugnat ex ꝓncipys eius ꝓuigi talibus accidentibus qualibus cozpora inferiora cõiunguntr. Et ita in ꝓposito est de suba celi. ¶ Ad 9m dõm: ꝙ rõ materie est potẽtia: cuius vnitas non solũ accipit ab actu ad quẽ est: vez ẽt ab vnitate ꝓncipij passiui: vñ ad vnitatẽ specificã ipsius potentie non solum sufficit vnitas actus nãliter: vez ẽt vnitas ꝓncipij passiui. ¶ Ad 10m dõz: ꝙ ꝑ modo loquẽdo de diffinitiõe: inq̃m est accñs fozme ꝑdicat eẽntialr de diffinito: qõ accñs nihil aliud est qz fozma accidẽtalis: vñ qtitas ad reale diffinituz altera pars mínoris ẽ falsa. s. ꝙ fozma nõ ꝑdicatur de diffinito: ꝼz ꝼm 2m dõz est vltra: ꝙ qlibet diffinitio predicatur essentialiter de diffinito: non tamẽ qcquid predicatur essentialiter de diffinitione ꝑdicatur essentialiter de diffinito: sicut in ista diffinitiõe: simitas est nasi curuitas ꝑdicat nasus de aliquo: z tamẽ non ꝑdicatur essentialr de diffinito: ꝼz diffinitio hec: q ẽ curuitas nasi ꝑdicatur de simitate: dr aũt diffinitio dari per cãm mãlem aut fozmalem: non qz predicat de eo: qõ ponit diffinitio: sed qz ponitur in diffõne: ꝼm 3m potest dici: ꝙ ꝼz fozma in abstracto non ꝑdicat de composito essentialr: tm in cõcreto bene ꝑdicat: naz ꝼz hõ essentialiter non sit aia: tm est fozma aiata. ¶ Ad 11m dõm: ꝙ maioz bz veritatẽ de medio z extremis: q̃ sunt eiusdem generis: z precipue s: sunt eiusdez generis ꝓximi: sicut pz de palloze: quod est mediuz inter album z nigruz: z qõ est aliud a sapore agresti ab alio medio sapore: qõ sit mediũ inter amaz z ꝙulce: vtrobiq; n. mediũ z extrema sunt eiusdem generis: sed ꝺ non opz de medijs: que sunt diuersoz generuz: sic aũt est qtitas inter subm z motũ: tã in superioribus q̃ in inferioribus: z iõ rõ non concludit. ¶ Ad 12m dõm: ꝙ ꝼm illos: q dicũt ꝙ locus z vbi: qõ est distinctũ ꝑdicamẽtum a qtitate z a ꝑdicamentis nõ sunt idem locus z motus: z ꝙ dr ꝙ motus z terminus sunt idẽ. dõm: ꝙ veruz est de termino intrinseco ipsi mobili: quasi accipiat in potentia mobilis per motum: sic aũt locus non est terminus motus localis: sed vbi. Si aũt dicatur: ꝙ vbi sit idez q locus: tũc potest dici: ꝙ vbi non est motus vltimus: sed media loca pertrãsit mobile: z vtraq; loca nõ sunt motus qualitercunq; ꝼm ꝙ subiciũt passionibus quãtitatis: que sunt rectum z circulare ꝼm que cõuenit aliqd moueri recte vel circulariter: que qdem passiones ꝼm ꝙ inueniuntur in motu non sunt eedẽ vtrobiq; quia motus inferioz fiunt ꝼm rectũ: sed superioz circulariter. ¶ Ad 13m dõm: ꝙ ꝼz illud: qõ non recipit pegrinas impssiones non bẽat ꝓpriũ nisi distinguendo ꝓpriũ cõtra violentũ: vel repugnans: non tñ opz: ꝙ nõ habeat vbi ꝓpriũ put ꝓpriũ distinguit ɔ cõc: imo potest cõmunicare cuz multis alys: z sic est de celo: ꝙ ꝼz nõ habeat aliquod repugnans bz tñ aliquod cõe cum alys. ¶ Ad 14m dõm: ꝙ ꝼz inferioribus z superioribus non sit esse subale eiusdem rõnis: tamẽ qtum ad esse accidẽtale ẽ in eisdẽ eiusdẽ rõnis eodem modo. ¶ Ad 15m dõm: ꝙ ea que non cõicant in rõne generali in eodem ordine predicabili: et ꝼm ordinem predicamentalem sicut que non cõmunicant in substantia sicut in genere non cõicant in ratione aialis: vel in rõne cozporis: sicut in solutione primi argumẽti dictũ est: illa aũt q̃ cõmunicant in vna rõne subi remoti vel propinqui ꝼm ordinem cause subiectiue bene possunt cõmunicare i vna rõne spãli subi propinqui. ¶ Ad 16m dõm: ꝙ illud verbũ phi. s. qz accidentia conferunt magnã partẽ ad cognoscendũ qõ quid est: intelligit non de oibus accidentibus: que causant a ꝓncipys rei: sed de ꝓpzys: que consequuntur ꝓncipia rei: precipue ꝼm ꝙ ẽ talis speciel: in talibus aũt non cõicant superioza z inferiora cozpora: vt dictum est: sed in alys: vel potest dici: ꝙ accidentia que causantur ex ꝓncipys rei possunt conferre ad cognoscendũ maximã partem qõ qd est rei in generali non in spãli: z illa que conferũt ad cognoscendũ qõ qd ẽ in generali sicut quãtitas cõferũt ad cognoscẽdũ rem aliq̃ inquantũ est cõis possunt esse cõia diuersis subis diuersoz rõnum z nãrum: sed accidentia que conferũt ad cognoscendũ in spãli: illa nõ sunt cõia nec in illis cõicant superioza z inferioza. ¶ Ad 17m dicendũ: ꝙ ꝺyaphanuz celi posse mutari ab igne: vel ab alio cozpore lucido de numero inferioz non est inconueniens: nec ex hoc ſegtur: ꝙ celũ suscipiat peregrinas ímpressiones: z accidentia sibi vel sue nature repugnãtia: qz ex tali alteratione: vel illuminatione non alteratur alteratione: que tendit ad cozruptionem: vel ad q̃litatẽ fozme celi: vel dispositionem sue nature. ¶ Ad 18m dõm: ꝙ quantitati celi rõne qua quantitas non repugnat diuidi: sed rõne mãe cõiuncte: que est incozporalis: z per ꝛns eius totalitas non potest diuidi vel destrui per diuisionem: vnde cõuenienter dr: ꝙ ei cõuenit non posse diuidi per accñs. ¶ Ad 19m dõm: ꝙ ꝼz potentia: que ꝼm se est qtitas celi esset nata recipere diuisionem: ꝼz nunq̃ reducatur ad actuz diuisionis: nõ tñ est frustra: qz tunc dr aliq̃ potentia esse frustra qm potẽtia eius principalr ordinatur ad actũ illuz: ad quem dicit in potentia z non attingit illũ: nunc ístud possibile: ɔ

Nota ꝙ ꝺyaphanũ celi ꝼz istum doctorẽ põt inmutari ab igne vel ab alio cozpe lucido de numero inferiorũ cozporuz.

est qtitas

est quantitas non ordinat̄ principaliter per suā potentiam qua plura respicit ad diuisionē: sed magis ad disponendum materiaz ipsi forme ad hoc: ꝙ subiectum cuius est possit recipere mediāte ipsa qualitates siue nature cōuenientes: ꝛ suis ꝓprijs operationibus: ꝛ lō licz non reducat̄ in actum diuisionis eius potentia: nō tñ est frustra. ¶ Ad 20m dōm: ꝙ lz illud: quod est per accidens non sit perpetuum fm ꝙ est per accidēs: tñ aliqua concurrentia per accīs in q̄tum ambo respiciunt ad 3m possunt esse ꝓpetua: ꝛ sic pz esse in ꝓposito: qz licz q̄titas ꝛ illa natura per quā celū nō potest diuidi concurrant per accidens: tñ respiciunt per se aliqō tertiuz .s. subam celi: ꝛ per cōsequens hic cōueniūt sibi inuicē: dato ēt: ꝙ ipsa suba celi per se: ꝛ imediate esset illa nā per quā sibi repugnat diuidi: tñ adhuc q̄titas ꝛ substātia celi fm ꝙ tales nature ꝛcurrerent per accidēs: ꝛ eadem suba celi fm eandem rōnē als esset subiectuz q̄titatis. ¶ Ad 21m dōm: ꝙ substantie diuersaꝝ nārum non cōicant in accidentibus: q̄ causantur ex ꝓprijs ꝑncipijs eaꝝ: qz si cōicarentur ex illis ꝓprijs: precipue pz ꝙ huius sunt ꝓpria: vel alterius substantie: sicut risibile: qō causatur precipue ex ꝓprijs fm ꝙ homo non cōuenit cū alijs ab hoie: sed illa causant̄ ex ꝓprijs ꝑncipijs diuersaꝝ subarum: nō fm ꝙ ꝓpria: sed fm cōez rōnem: fm ꝙ illa ꝓpria ꝑncipia inueniunt̄ in diuersis possunt eē cōia diuersis subis: ꝛ talia accidētia sunt cōia superioribus ꝛ inferioribus. ¶ Ad 22m dōz: ꝙ lz materia fm se non sit nota. est tñ nota per formā ꝛ nā eius qualis sit innotescit per formā: ꝛ ipsa sic facta nota potest esse ꝑncipium innotescendi composituz alicuius cōpositionis q̄ lz cognitione confusa ꝓius innotescat q̄ mā: tñ mām opz primo cognoscere ad cognitionē perfectā ꝛ expressam cōpositi: ꝛ ideo pōt eē difficilitio per cām mālem. ¶ Ad 23m dōm: ꝙ illud argum deficit in duobus. primo qz quedaz acciā sunt cōioza motu. s. quantitas ꝛ figura: que de necessitate inueniūtur in oī corpore: non aūt motus: cuz ponatur celū empyreum esse imobile: vel saltē nō moueri: quicquid sit de moueri posse: ingsitio deficit: qz dato: ꝙ motus i generali sit cōissimum accidens: nō tñ determinata species motus: puta circularis vel reflexus non est cōissimum accīs: ꝛ ideo lz celum ꝛ inferioza nō cōicent in determinata specie motus: non tñ segtur quin cōicent in alijs accidentibus. ¶ Ad 24m dōm: ꝙ siue dicatur quantitas celi cōi educi de potentia materie celi siue non: illa rō non ꝓbat nisi ꝙ q̄titas celi ꝛ inferioꝝ non sit eiusdem rōnis fm genus cāe materialis: ꝛ precipue vt materia consideratur: nec subm transmutatiōis ad formā: vel receptionis forme. ¶ Ad 25m dōm: ꝙ accidentia: que insunt substantie mediante quantitate possunt esse eiusdem rōnis fm genus cause materialis in vtrisq; precipue fm ꝙ materia est subz forme: ꝛ loq̄ndo de subiecto imediato: nec hoc fuit negatum. ¶ Ad 26m dōm: ꝙ illa non cōicant in subo ꝛ in genere naturali: qō dicit̄ ipsum subm forme: fm ꝙ est subm nō solum forme: sed etiam transmutationis adinuicem ad formā talia sunt adinuicē transmutabilia: nunc aūt figure superiorum ꝛ inferiorum cōicant in subo eiusdē rōnis: qō est q̄titas: fm ꝙ est subm forme: qō est figura: non aūt fm ꝙ est subm transmutatiōis ad formā: qz ad hoc regritur ꝓter quantitates q̄litates actiue ꝛ passiue: in ꝙbus superioza ꝛ inferioza nō cōicant: ꝛ iō non sunt adinuicem transmutabilia: nec opz: ꝙ si cōicant in subiecto forme: ꝙ cōicent in subiecto transmutationis ad formam: sicut dictum est de formis substātialibus in precedenti qōne: qz accīalia ordinantur ad subm ꝛ non eō: ꝛ ideo non talia debent esse accidentia fm ꝙ exigit nā subē fm se considerate: sed fm ꝙ congruit ei in ordine ad subam cuius est: ꝛ ideo lz q̄titati q̄tum est de se natum esset cōuenire: qō transmutaret̄ a figura in figuram: tñ quantitati celi non conuenit ℔ nec congruit: qz hoc nō conuenit substantie celi: ꝓpter quam est eius q̄titas. ¶ Argumētū ad aliā partē concedo. Aliud aūt non bene concludit: ad qō dōm: ꝙ ea que concurrunt ad eundē effectum nec vle ꝛ ꝑticulare agens sicut cōcurrūt celū ꝛ inferioza: non opz ꝙ hēant virtutem eiusdem rōnis: sicut nec eodem modo ad illum effectum concurrunt. Qō. V.

Quinto Querit̄: vtrū oīs transmutatio nālis istoꝝ inferioꝝ reducat̄ in cāz celestē. Et arguit̄ ꝙ nō: qz si ita eēt eadē actio esset a duob⁹ agēt̄ibus: sed hoc est incōueniens. ḡ ꝛc. minor supponit̄. maior ꝓbat̄: qz trāsmutationes: que fiunt hic in inferiozib⁹ saltē q̄tum ad multa hñt cām aliq̄ inferiozē: sicut ignis generat ignē: ꝛ bō boiem: ꝛ sic de alijs. Si ergo tales trāsmutationes cū hoc reduci habeant in cās celestes: segtur ꝙ eadē trāsmutatio: ꝛ per cōs eadē accidētia sint a duobus agentibus. ¶ Sed dicebat: ꝙ nō est incōueniens eandē actionē esse a duobus agentibus: ita tñ ꝙ sit ab vno imediate: ꝛ ab alio mediate: ꝛ sic est in ꝓposito. ¶ Cōtra ꝑ⁹ cā imediatius ꝛ per ꝓius attingit effectū secūde q̄ ipsa cā scōa: cū agat in virtute eius causa secūda: sed corpus celeste cōcurrit in istis inferiozibus: sicut ꝓxima cā in genere corpoꝝ cū cā secūda. ergo corpus celeste agit imediatius q̄ agens iferius: sed agens inferius agit imediate. ergo ꝛ corpus celeste: ꝛ p cōsequens ambo erunt agentia imediata. ¶ Sed dicebat ꝙ corpus celeste agit imediate q̄tum ad virtutem: sed q̄tū ad mediū ꝛ imediationē: que est fm situm tam agēs inferius agit imediate: ꝛ sic vtrūq; agit mediate ꝛ imediate. ¶ Sed cōtra: ordo q cōuenit causis in cōparatione ad effectus est ordo causalitatis: sed ordo fm situ nō pertinet ad ordinem cālitatis. ḡ mediatio ꝛ imediatio: que est fm situm quantitatis nihil facit ad hoc: ꝙ cā dicat̄ mediate vel imediate ordiari ad suū effectum. ¶ ℙ. Sī fm ordinem attenderetur mediatio fm quā cā secūda dr̄ media inter ꝓmā cām ꝛ suū effectū: tūc cū inter deū ꝛ rem aliqō non possit esse mediū fm situm q̄titatis: sequeret̄ ꝙ deus nō ageret aliqd mediāte cā secūda aliquia: sed hoc est falsum. ergo mediatio fm quā dr̄ cā secūda media inter ꝓmā cām ꝛ suum effectū non attendit̄ fm situm q̄titatis. ¶ ℙ. Posita cā sufficienti non opz ponere aliā cām: lz ignis per suū calorē est cā sufficiens calefaciendi. ergo calefactionē que fit per ignē non opz reducere in causam celestem. ¶ Sed ad hoc rādebat ꝑ interemptionez minoris. ¶ Cōtra: celum aut est cā in fieri: aut in esse: nō i cē: qz solus deus est cā per modū dātis esse. ergo relinquitur: ꝙ sit cā in fieri tātū: sed effectus potest esse sine influentia eius: ꝙ est cā infieri tñ. ergo potest actu esse sine influentia celi: sed ignis existens actu est causa sufficiens calefaciendi: qz nō requirit̄ ad hoc: ꝙ agens agat ꝛ passum patiat̄: nisi ꝙ vnū sit in actu ꝛ aliud in potentia. ergo ignis est cā sufficiens calefaciēdi sine celo. ¶ Sed dicebat: qz hēbat ignis formaz in mā non poterat esse cā forme sine celo. ¶ Cōtra: sicut ignis bz formā in mām: ita celū: vt magis ponūt. ergo si celū pōt esse cā forme ꝛ ignis. ¶ ℙ. Scōm ꝑm 7° T.c.28.

metaphisice:simile bz fieri a suo simili: ꝛ ex hoc cõclu
dit ibidem:ꝙ forma:que est in mã est cã forme:ꝛ ẽ in
mã:ꝛ non ydee separate.ergo ex hoc ꝙ ignis bz formã
in mã:non sequit:ꝙ non possit esse cã forme in mã:i-
mo magis oppositũ.¶ ℙ.Unicuiq̃ cõuenit agere ꝑ
ꝙ est actu:sed ista inferiora sunt in actu alicui⁹ forme.
ergo possunt esse cã effectiua alicuius forme.¶ Sz qz
rñdens ponebat ꝙ rõne: ꝙ qz inferiora agunt absq̃ co
gnitione finis:oz ea reducere in cãm agentẽ per cogni-
tionẽ finis:ꝛ per ois in virtutem celestẽ.¶ Contra ℔
arguebatur sic:qz inaiatum non agit per cognitionem
sed vt cõitur ponitur celũ non est aiatũ.ergo reductio:
q̃ fit per virtutem celestem non est reductio in causaz
agentẽ per cognitionẽ finis:ꝛ sic illa ratio nulla erat.
¶ ℙ.Scõz illã rõnem: actionez illoꝝ:que cognoscũt
finẽ nõ oz reducere in virtutẽ celestẽ:sed quedaz sunt
in istis inferioribus:que cognoscũt finẽ ad quẽ tẽdunt
que tñ nãli instinctu mouent:sicut aialia bruta. g̃ ℈m
predicta non opz actionẽ talium reducere in virtutem
celestem:sed ois actio eoꝝ est naturalis:cũ moueat in
stinctu nature:vt dcũ est.ergo ois transmutatio natu
ralis inferiorum nõ reducit in virtutez celestẽ.¶ Cõ
tra aliam rõnem:quam ponebat rñdens:ꝙ oportebat
componere talẽ reductionẽ:qz inferiora habent regi ꝑ
superiora.Cõtra:qz si ita esset semp inferius reduceꝛ ĩ
superius:sicut in cãm.sed hoc est falsum:qz inanima-
ta sunt inferiora aiatis in supioribus:nec tñ in ea redu
cuntur sicut in cãm effectiuam:ꝓut hic loquimur ō cã
ergo illa rõ est nulla.¶ ℙ.Ad principale arguitur sic.
dispositio materie fit per aliq̃ transmutationẽ:sed ta-
lis dispõ non est a virtute celesti. g̃ ꝛc.probatio mino-
ris:qz illud:quod impedit virtutem celi nõ vr eẽ a ce-
lo:qz nulla cã bz impedire suũ effectũ:sz dispositio mãe
q̃q̃ impedit effectum virtutis celestis.ergo non est a
virtute celi.¶ ℙ.Celum aut regulariter mouet ista i-
ferioza per formã corpoream:aut incorporeã:si per cor
poreã:cũ ẽt in istis inferioribus nõ inueniat forma cor
porea:nõ oz:ꝙ eoꝝ motus ꝛ actiones reducant in vir
tutẽ celestẽ:si dicat per formã incorporeã:hoc nõ ꝓt eẽ
qz cuz celum sit corpus non põt esse forma incorporea
virtus celi:ꝛ sic nullo mõ oz ponere regere ista inferio
ra.¶ ℙ.Illud quod est tale per participationẽ opz re
duci in illud:quod est tale per essentiã:ꝛ nõ econuerso: sz
celo cõuenit moueri per participationẽ motus: qz per
essentiam suam nõ mutat:ista aũt inferioza mutant
℈m essentiã.ergo motus istoꝝ inferioꝝ nõ oz reduci ĩ
motũ celestẽ:sed magis econuerso.¶ ℙ.Celũ agit in
ea:que sunt circa nos:nec tñ tãgit ea.ergo non oz celũ
tangere illud in quo agit:cui⁹ oppositũ dixerat rñdens
dicẽdo:ꝙ corpus non agit nisi in illud:qđ tãgit.¶ ℙ.
Celũ ꝛ eius motus cũ habeat vnitatem nõ possunt eẽ
diffozmitatum cã:sed motus istoꝝ inferioꝝ sunt plẽs
diffozmitates.ergo non opz:ꝙ motus istoꝝ inferiorũ
reducãtur in virtutem celestẽ.¶ ℙ.Celũ videt eẽ cã
ĩmediata aialium generatoꝝ exputrefactione: ꝛ tñ ce
lũ non tangit talia:nec mãm de qua generantur. ergo
non opz:ꝙ agens ĩmediatũ in corporibus tangat illud
in quod agit:cuius oppositũ dixerat rñdens.¶ ℙ.Si
cut se bz motoz celi ad intellectũ ꝛ voluntatẽ:ita celuz
ad corpus humanũ:sed motoz celi nihil influit intelle
ctui ꝛ volũtati.ergo nec celũ influit in corpus hũanuz:
ꝛ si sit nulla transmutatio: que fit in corpore humano
cãbitur a deo:ꝛ tñ ibi sunt plẽs trãsmutatões.¶ Sed
dicebat:ꝙ maioz est falsa:qz non oz:ꝙ ita se hẽat mo-
toz celi ad motozem corporis humani:qz magis exten
dit motũ suũ siue mobile q̃ motoz celi suũ.¶ Cõtra:
qz minus excedit intellectus ꝛ voluntas:cuz sint acci-
dentia ex aĩa rõnali vna corpus humanum q̃ intelli-
gentia excedat celũ:sed volũtas ꝛ intellectus sunt mo-
tozes corporis humani:motoz aũt celi est intelligẽtia.
ergo motoz corporis humani non plus excedit suum
mobile:ĩmo minus q̃ motoz celi suuz.¶ ℙ.Sicut se
bz motoz ad motorẽ ita mobile ad mobile:sed iter vl-
timã intelligentiã:que est motoz orbis lune:ꝛ aiaz rõ-
nalẽ:que ẽ motoz corporis humani nõ est aliquod me
dium:qz imediate sequitur in gradu nature vltimam
intelligẽtiã.g̃ inter orbẽ lune ꝛ corpus humanũ nõ est
aliud agẽs mediũ:ꝛ per ois orbis lune agit ĩmediate
in corpus humanũ:ꝛ tñ orbis lune non tangit corp⁹ hu
manum.ergo falsum est:qđ in corporibus agẽs imme
diatũ tangit:cuius oppositũ dixerat rñdens.¶ ℙ.Su
perioz cã plus agit q̃ inferioz sed cãe inferiozes.ꝫ. vir-
tus corpoꝝ inferioꝝ cãnt dispõnẽ cõem accñtalẽ: que
est in corpore humano:siue in ipo boie.ergo celũ:si est
agẽs vltius q̃ inferiora causabit aliqd vltra oẽm talez
dispõnẽ:sed non põt aliqd vltra cãre nisi efficeret for-
mã subalem.ꝫ.aiam rõnalem. g̃ ꝛ celũ cuz sit cã vlioz
istis inferioribus erit cã aie rõnalis: qđ est icõueniẽs.
Incõueniẽs est ꝛ ponere celum esse causam vlem om
niũ trãsmutationũ exĩtium nãlium in inferioribus.
¶ ℙ.In oi actione intendit ꝑncipalr introductio ꝑn
cipalis agẽtis.Si g̃ celum est ꝑncipale agẽs i oi actiõe
inferioꝝ.g̃ in oibus actionibus in istis inferioribus in
tendet ꝑncipalr introductio forme celestis:b aũt ẽ in
conueniens.ergo ꝛc.¶ ℙ.Effectus nobiliozis cãe non
oz reduci in cãm minus nobilẽ:sed ea q̃ ꝓsequunt aĩa
ta inq̃tũ aiata sunt nobiliozis cãe q̃ sit virtus celestis
cũ sint effectus aĩe:q̃ est nobilioz q̃ virtus celestis: cuz
celũ ponat in esse inaiatuz. g̃ nec ea q̃ ꝓsequunt corpa
aiata:nec ea que hñt fieri a q̃cunq̃ alia vtute inferioꝝ
corpoꝝ hñt reduci in virtutẽ celestẽ.¶ Sed dicebat:
ꝙ celũ est instrm nobiliozis cãe q̃ sit aĩa.ꝫ.intelligẽtia
que est cã principalis eoꝝ:q̃ hic fiũt a celo.¶ Cõtra:il
lud qđ nõ facit nisi applicãdo localiter illud:qđ bz vtu
tẽ actiuã nõ est ꝑncipale agẽs in agẽdo sicut ille: g̃ ap-
plicat ignẽ ad mãm nõ est ꝑncipale in calefaciẽdo:sed
intelligẽtia nihil facit nisi applicãdo ptes celi:que hñt
virtutẽ alteratiuã ad alterandũ diuersa alterabilia. g̃
respectu effectus celi nõ est cã ꝑncipalis intelligentia.
¶ ℙ.Nõ põt aliqđ corpus distãs alterari ab alio cor
pore distante.Sz orbes celestes:que sunt inter ista ife
rioza:ꝛ orbes supiores non possunt alterari a supioribꝰ
orbibꝰ cũ non possint calefieri vel frigefieri.g̃ ista infe
riora nõ possunt trãsmutari saltẽ ab orbibus inferioꝛi
bus.¶ ℙ.Quanto vnũqđq̃z recedit a simlitudine ꝑmi
agentis:qđ est deus:tũc est minus actiuum:sed corpus
celeste maxime recedit a similitudine ꝑmi agẽtis:cũ
sit illud simplex:hoc vero cõpositũ.g̃ minime est acti-
uum:ꝛ ex hoc segtur:ꝙ q̃to aliqd est maius corpus tã
to minus actiuũ:sed corpus celeste est maximũ.g̃ ẽ mi
nime actiuũ.g̃ actio inferioꝝ nõ oz reduci in ipm:sed
magis eꝰ.¶ ℙ.Lumẽ nõ bz esse reale in medio: sed
tñ intentionale:sed illud:qđ bz eẽ tñ intẽtionale non
põt eẽ cã realis transmutationis in istis inferioribus.
¶ ℙ.Cũ celũ circũdet oia inferiora ꝛ cõtineat effectũ
celi oz esse gnãlis ad oẽm regionẽ corpoꝝ: sed quedaz
sunt spãles influentie regione determinata.sicut pz ꝑ-
ticulares ꝛ multa ọnãlia.g̃ tales effectus nõ sunt a ce-
lo.¶ ℙ.Per se nõ bz reduci ad per accñs: sed magis
econuerso:sed motus conuenit inferioribus ꝑ se corpo

ribus

ribus aũt celestibus p accns cũ nõ sint in loco spãliter q̃tũ ad vltimã speram p se: nec per ons mouent loca/liter p se. ergo motus inferiorũ nõ oz reduci in corpora vel in motus corp: sed potius econuerso. ¶ P. Illud qõ est cã p se corruptionis nõ est cã p se gnãtiõis. Sz motus fm pbz. 4. phisi. est cã corruptionis p se. g̃ tc. sed celũ est h̃: qz cãt p motũ. g̃ celũ nõ est cã gnãtiõis istorũ inferiorũ: t per ons est cã trãsmutationis.

T. c. 127.

A principio vsq; ad textũ có. 52.

Cõtra Probat. 8. phi. q oz oẽs motũ t mutatio nẽ istorũ inferiorũ reduci in motus celestẽ.

Respondeo dõm: q ois transmutatio nãlis istorũ inferiorũ inq̃tũ nãlis reducit in motũ celestẽ sicut in cãs: dico aũt inq̃tũ naturalis siue inq̃tũ dependet ab agẽte nãli pp hoc: q aliqd agens p libẽ arbitriũ est: cuius actio inq̃tũ est huius nõ subycitur oĩno virtuti celesti: sicut bonus ãgel9 vel malus: vel saltẽ nõ directe t totalr subycit eius vtuti: sicut bõ põt aliqd facere circa ista inferiora qõ non oz reduci in vtutẽ celestẽ. ¶ Ad pbandũ aũt q ois naturalis trãsmutatio inferiorũ inq̃tũ nãlis reducat i cãm celestem adduco tres ratiões. prima sumit ex ppetuitate generationis t corruptionis. secũda ex q̃litatibus: q̃ in trãsmutatione nãli deseruiunt. tertia ex ordine rerũ. ¶ Pria rõ talis est: generatio t corruptio istorũ iferiorũ oz reduci in aliqd agens diffozme ppetuũ t nãle: sz hoc nõ põt esse nisi corpus celeste. g̃ tc. sed in oi gnãtione t trãsmutatione inferiorũ est cã generatio vl corruptio fm aliqd intrinsecũ: vel aliqd ad talẽ trãsmutationẽ segtur. g̃ segt̃ q ois trãsmutatio iferiorũ oz reduci in cãm celestẽ: duas assumptas ad pbandũ primaz ꝺcl̃onẽ. pbo. t p̃ hãc. s. q ppetua gnãtio t corruptio istorũ inferiorũ oz reduci in aliqd agẽs ppetuũ: qz generatio t corruptio ppetua aut depẽdet ab ifinitis generabilib9 t corruptibilib9: aut ex finitis cãis ppetuis: alterũ. n. oz dare vel ambo: qz effectus perpetuo9 regrit cãz ppetuam: cã aũt nõ põt esse perpetua: nisi vel p successionẽ ifinitorũ generabiliũ t corruptibiliũ sibi inuicẽ succedẽtiuz: vel per hoc: q eadẽ cã est ppetua t in ppetuũ manẽs: vel per ẽ: q vterq; ꝺcurrit. s. vna est ppetua cũ infinitis causis generabilib9: nullus aũt effectus depẽdet p se ex infinitis causis: qz infinita nõ p̃nt p se intendere aliquẽ effectũ vnũ. g̃ ppetuitas generatiõis t corruptionis inferiorũ cũ aliquo mõ sit vnũ necessario reducerẽt in aliq̃ cãm ppetuã vnã vel plres finitas: oz ẽt q illud agens sit agẽs nãle nõ p libẽ arbitriũ: sz p nãlem inclinationẽ: quã hz ad cãm ppetuã imediatam. p qz generationes t corruptiones nãles inferiorũ videntur fm q̃daz necessitatẽ nãe puenire: secundo qz si cã ppetua inferiorũ est cã agens per libẽ arbitriũ op3 q sit deus vel angelus: nõ deus: qz sz deus posset: tñ non vult oĩa agere imediate: sed regit t influit in inferiorib9 mediãtibus superiozibus: nec angelus: qz mã non obedit angelo imediate in motu ad formã: sed in motu ad locũ: generatio aũt t corruptio in istis iferiozib9 est vt plurimũ: sz motus ad motũ: ita ẽt q nullus motus nãlis vel localis in inferiozibus est: qui cõsequat motũ ad formã: put magis iã patebit de aia celi si ponat aiatus: t iõ relinquit: q cã ppetua generationis t corruptionis inferiorũ sit aliqd agens naturale: oz etiã q sit diffozme: qz eadẽ cã naturalis vniformiter se habẽs: dato q posset cã cẽ plariũ diſparatorũ: nõ tñ posset eẽ cã oppositorũ: generatio aũt t corruptio eiusdẽ sunt opposita: puta generatio t corruptio aque: t silr ignis t aliorũ: tales aũt generationes t corruptiones p̃nt cẽ saltẽ ppetue. g̃ cũ debeant reduci in cãm naturalez: sicut ꝓbatũ est: oz q reducant̃ in cãm diffozmem: t sic est ꝓbata maior. ¶ Sed ꝺ hoc posset dici: q generatio iferiorũ: t corruptio perpetua non est: nec a parte añ: nec a parte post: qõ supponebatur in rõne quare nõ valet. ¶ Ad quod dõm: q lz generatio t corruptio non sit ppetua a parte ante: nec a parte post: tñ gegd sit de perpetuitate a parte ante non potest negari gn fm cursũ: quẽ hz nũc generatio t corruptio posset durare saltẽ in infinitũ a parte post: sed ad hoc: q possit durare in infinitũ regrit cãm perpetuam: t ideo oz dicere: q dato q nõ durent in infinitũ: tñ qz mõ reducunt̃ in causis fz q̃s possent durare i infinitũ nulla alia addita oz dicere: q generatio t corruptio: que ẽ in inferiozibus reducat̃ in cãm perpetuam nãlem: vt dcm̃ est: deinde scõo assũptam bẽat. s. q tale agens oz esse corpus. primo qz nullum agens agit nãliter trãsmutãdo corpus qualitercũq; s. vel fm locũ: vel fm formã nisi corpus: qz deus t angelus mouent corpus libero arbitrio: t sic aia rõnalis fm q excedit nãm corporis. Scõo qz diffozmitas requirit agẽs nãle ad agẽdũ oppositorũ: op3 q sit diuersitas p partes habentes diuersas virtutes: vel per motus locales: per quem se habeant fm diuersos situs ad simz mobile: diffozmitas. n. que est fz actus liberi arbitrij non sufficit imediate: cũ cã imediata perpetua p̃dicta: vt dictũ est nõ sit agens p libẽ arbitriũ: corpus aũt ppetuũ non põt esse nisi corpus celeste saltẽ q̃tũ ad corpora: q̃ nota sunt: t q̃ sunt nãliter ppetua. g̃ predicta cã t nãlis t diffozmis nõ põt esse nisi corpus celeste: t sic p3 scõo assumpta: t per ons p̃ma ꝺclo. s. q ois generatio t corruptio inferiorũ reducit in virtutẽ celestẽ assumpta cũ ista ꝺclone ad pbandũ seq̃ntem ꝺclonẽ hãc. s. q in oi trãsmutatiõe istorũ inferiorũ est generatio t corruptio etiã fm aliqd intrinsecũ: vel op3 q sit trãsmutatio ꝺsequẽs ad talẽ formã: qz ois trãsmutatio vel est ad forã̃ vel ad locũ: trãsmutatio aũt fm formaz cũ gñe alicui9 intrinseci: t cũ corpe cõpositi: t patiẽtia vel inferiorib9 sunt ꝺria: motus aũt localis nãlis istorũ inferiorũ consequitur ad aliq̃ formã p generationẽ habitam: t iõ oz: q in oi transmutatiõe inferiorũ sit generatio t corruptio t fm aliquid intrinsecum: vel q sit trãsmutatio consequẽs ad generationẽ: t sic p̃ma cõclusio p3: t ex hoc ẽt p3 scõa p̃. q̃ est p̃ncipalr itẽta. s. q ois inferiorũ trãsmutatio reducit in virtutẽ celestẽ. ¶ Scõa rõ talis est. i oi trãsmutatione nãli inferiorũ deseruiũt q̃litates actiue t passiue. s. calidũ: frigidũ: t hmõi. sed oẽs iste qualitates reducunt̃ in celestẽ vtutẽ sicut in cãm. ergo tc. Utrãq; ꝓbo: t p̃ minorẽ: qz sicut dcm̃ est: ois motus t mutatio inferiorũ ẽ ad locũ aut ad formã: motus aũt localis nãlis: vt dcm̃ est cõsequitur aliq̃ formã acqsitã: t ideo qualitates: que deseruiunt motui ad formã saltẽ mediate deseruiunt motui locali. In oĩbus aũt motibus ad formã deseruiunt qualitates actiue t passiue excepta forte alteratione: que est fm lumẽ a corpe celesti: cũ iste sint fm quas oĩa corpora agunt t patiunt̃. ergo in oi trãsmutatione naturali inferiorũ p̃dicte qualitates deseruiunt. minorẽ ẽt ꝓbo: qz ad sensuz p diuersas virtutes stellarũ: t fm diuersum accessum diuersarũ ptium celi ad ista inferiora q̃q; calefiũt vel frigescunt desiccantur vel humectantur: hoc aũt non ẽt nisi iste qualitates causarent̃ a corpore celesti: t iõ oportet istas qualitates reducere in virtutem celestem: nec potest dici: q aliqs calor reducatur in virtutẽ celestẽ: t aliquis alter non: t silr de alijs p̃dictis qualitatibus: t hoc dico fm cursum nãe: qz fm cursum nãlem non fit calor in inferiozibus: nisi vel ab aliquo alio calido

in actu:calidū aūt in actu non potest esse per se cā calo
ris ꝑm totā spēm suā:qz idem esset cā sui ipsius:z iō oz
ꝙ calor cātus a calido in actu:qđ agit vniuoce reduca
tur in agens equiuocū:qđ est celū:qđ est cā calozis ꝑm
totā suā spēm:z ideo ops: ꝙ predicte qualitates oēs re
ducant in virtutē celestē:z sic pz tam maioz ꝙ minoz
z per ons ꝙ principalis. ¶ Tertia aūt talis est: licz ita
sit:ꝙ non oz qđlibet inferius reduci in quodlibet supe
rius:sicut in cām efficiētē:sicut pz in hoc:qui nō est cā
efficiēs nec eaz:que sunt inferioz in potētia: tn ca que
dñant ꝑm gradus generales:sicut differunt mobile z i
mobile:generabile z ingenerabile debēt reduci ita vt
inferiora z celestia:z iō ons est inferiora corpora redu
ci in superiora:sicut in cām efficientē z cās trāsmutatio
nis:q sūt in eis:ita ꝙ sicut oēs motus corpoz celestiuz
gb⁹.s.ipsa mouent reducunt in creaturā spūalez q est i
mobilis ꝙtum ad motū ꝓpze dcm:qualis est in corpo
bus ita oīs transmutatio generabiliū z corruptibiliuz
corpoz reducuntur in corpora celestia z incorruptibi
lia z ingenerabilia sicut in cām efficientē: notandū tn
qđ nō intendo:ꝙ motus:q dr celi vt cā oporteat redu
cere formaliter in creaturā spūalez:sed mot⁹:qui dicit
celi vt subi:quo.s.mouet celum illud hz reduci in crea
turā spūalē totaliter:sicut in cām imediatā:lz de⁹ si vel
let posset alr facere.sic ergo pz ad qōnē. ¶ Ad pm ergo
dom in oppositū:ꝙ nihil phibet vnā actionē pcedere
a duabus causis agētibus:ita ꝙ pcedat ab vna media
te altera:z quo hoc sit oīsum est supra in prima qone
de actione corpalis creature in pncipali solone. ¶ Ad
2m dom:ꝙ prima cā dr imediate cāre effectū cāe secū
de:in ꝙtum eius causalitas attingit per prius effectuz
cause secūde:tn secūda cā dicit imediate agere ad eun
dem effectū causandū in ꝙtum influxus z virtus ꝑme
cause intelligit recipi in cā secunda ꝙ in effectū cāe se
unde:que cātur ab illa virtute cāta secūde:sicut osten
sum fuit in ꝑdicta qone in principali solutione. ¶ Ad
3m dom:ꝙ lz non sit ō solutionē datam:sustinendo di
ctū rndentis quo ad agentia corporalia pōt dici:ꝙ mi
noz est falsa quo ad cālitatē corporaliū: qz lz vlr oz
do situs nō regrebat ad ordinem cālitatis generalr in
gbuscūq rebus:regrit tn z bene ptinet ad ordinem cā
litatis in rebus corporalibus:qz non hñt virtutes actī
uas z passiuas vt ꝙtitas p accns:z ideo oz ea ꝑz deter
minatum situ ordinari ad agendū z patiendū. ¶ Ad
4m dom:ꝙ bene ꝛcludit:ꝙ ordo situs nō ptinet gnali
ter loquēdo ad ordinē cālitatis. ¶ Ad 5m dom:ꝙ dato
ꝙ ignis cū passo posito sequatur calefactio:nō tn segtur:
ꝙ ignis sit cā sufficiens calefaciēdi sine vtute celi:qz a
vtute celi hz subam z virtutē qua agit:vñ ignis i ignē
cā inferiozis est sufficiēs cā:sed nō ē cā gnalr sufficiēs
circūscripto alio quolz. ¶ Ad 6m dōz:ꝙ celū est cā cō
seruans in esse:vt patebit in sequenti qone:nō tn est cā
dans esse:sicut deus:qz deus est cā a qua dependet totū
esse rei ꝙtum ad oīa:nō sic aūt celū:qz celū nō est cā ef
fectiua māe:z sic aliquo mō mā ingtuz est pars cōpo
siti a celestib⁹ corporibus dependet:celuz tn dr cā ipsi
us esse:qz nō solū introductio forme i māz dependet
a celo:lz z in sua pmanētia postq ē introducta. ¶ Ad
7m dom:ꝙ lz agentia vniuoca sint cā forme:ita ꝙ effe
ctiue attingunt ad cālitatē forme:tn non dnr esse cā sp
ssius forme:z vt ab agente:qz non sunt cā totius spēi: z
pp hoc celū:quod est cā equoca respectu inferioz dici
tur cā forme ꝑm se magis ꝙ inferiora:z ꝑcipue magis
ꝙ inferiora:q sunt cāe vnitatis:nec adhuc facit formā
bre in mā vel nō bre:lz adhuc facit agere equoce z ba

bere q̄litatē ꝑm totā spēm. ¶ Ad 8m dom:ꝙ nō est in
tentio phi dicere gn ea:que fiunt ab agentibus corpo
rib⁹ reducant in cām imālem:nec talē reductionē ipe
improbat.8.phisl.z.7.metaphl.z gn suba imāles sit cā
magis istoz inferioz ꝙ mālis:sed intendit ondere:ꝙ
non est necesse ponere ydeam nec exēplar ad quā mo
uens:siue agens aspiciat:lz oporteat ponere subaz spi
ritualē p intellm agentē. ¶ Ad 9m dom:ꝙ agntia vni
uoca non ptt esse cā forme ꝑm totā spēm. ¶ Ad xm di
cendū sustinendo dcm rndentis:qz lz celū nō sit aiatū:
vt cōiter ponit:est tn instrm agētis p cōionē:z iō qz re
ducit in cām celestē reducit in instrm agentis p cōio
nē:z per ons in agēs per cōionē. ¶ Ad xim dōz:ꝙ bzu
ta non hñt perfectā cognitionē finis: qz nō cognoscūt
generalē rōnē finis nec habitudinē eoz:que sūt ad fi
nē:lz cognoscant ipsam rem:que est finis:z iō oz actio
nē coz in cām alterationē reduci hūtem pfectā cogni
tionē finis. ¶ Ad xiz dom:sicut in ꝑncipali solutione
in 3a rone:lz non oporteat qđlz inferius reducere in qđ
libet superius sicut in cām efficientē: tn in eis. q dñant
ꝑm gradus generales:sicut differunt corpora corrupti
bilia z incorruptibilia:oz vnum totū gradum.s. gradū
inferiorē reduci in superiorem:z iō oz oia inferiora: q
sunt gnabilia z corruptibilia reduci i corpa incorrupti
bilia celestia. ¶ Ad xiim dom:ꝙ semp dispositio māe ē
ab aliq virtute celesti:z ideo dispō per se loqndo non i
pedit effectum virtutis celestis illius a qua fit:sed pōt
ipedire virtutē alterius corporis celestis:qz in corpori
bus celestibus sunt diuerse virtutes. ¶ Ad xiim dom:
ꝙ celū regulat z mouet ista inferiora per formā corpo
reā non in ꝙtum est absolute corporea:sed in ꝙtum est
talis forma corporea:per quā mouet celū. ¶ Ad xvm di
cēdū:ꝙ loquendo de reductione ad cāz efficientē. ma
ioz hz veritatē in eis:que dñt perfectionē simplr: qđ.s.
tale p participationē reducit ad tale per essentiā: sicut
iustū z bonū p participationē reducit ad iustū z bonū
p essentiam:non aūt hz veritatē ꝙtum ad ea que dñt
imperfectionē: sicut iniustū z imoueri:qz nō ops: ꝙ il
lud:qđ ē iniustū p ptcipationē:vel cui ꝓuenit imoueri
p participationē reducat:sicut in cām efficientē ad il
lud:quod fit iniustū vel imotuz per essentiam: z iō rō
non concludit. ¶ Ad xim dom:ꝙ celū z qđlibet agens
corporale tangit cōtactu ꝙtitatis illud in qđ agit ime
diate:illa aūt in que agit mediate nō ops:ꝙ sic tāgat:
z sic agit celum in ea:que sunt circa nos. ¶ Ad xvim di
cēdū:ꝙ lz vnusquisq motus in celo sit vniformis: cuz
celū ꝑz motū talē sit vniforme:cū diffozmiter respicit
ista inferiora:qz diuersi motus diuersoz orbiū sunt di
uersi z diffozmes adinuicē z diuerse partes celi sunt di
uersaz virtutū:z propter hoc celū cū motu suo pōt esse
cā diffozmitatis:q est in inferiozibus: nec est inconue
niens:ꝙ idē agens nāle per idē re possit creare dispa
ta multa. ¶ Ad xvim dom:ꝙ maior est falsa:ꝙ celū nō
agit imediate in mām de qua generant aialia:que ge
nerant p putrefactionē:imo mediātibus corporib⁹ in
termedys alteratis:vel alteratōe:que est ꝑm lmē: vl
ꝑm alias q̄litates. ¶ Ad xvim dom. ꝙ nō oz: ꝙ sicut se
hz motor celi ad motorez corporis humani in causali
tate:ita se habeat celuz ad corpus humanū: primo ga
motor celi comparat ad celū sicut incorporale ad cor
porale:motor aūt corporis humani ad corpus hūanuz
se hz sicut corporale ad corporale. Scdo: qz vt cōiter
ponitur motor celi non est eius forma:sicut est motor
corporis humani. Tertio:qz motor corporis humani
ꝙtum ad rōnem:per quam mouet plus excedit suum

mobile

*potuisset de
ctor allegare
auctoritatem
Auerroys i
confirmatione
istius solutio
nis date ad
octauū argu
mētū.nā ipse
z.de genera
tione. cō.52.
inquit z Ari
stoteles tex
tuit plaēt:qz
forma non ē
cā agens sim
plr: sed quia
sunt cāe,ppin
que z cētra
les:ponit eni
Aristotiles formas
agētes qđ
uis esse earū
apud ipm sit
aliud ab esse
eaz apud pla
tonez. differt
qđē a platōe
i mō essendi
formas: z in
mō actionis
earuz tn nō
in cē eaz sim
pliciter: necq
in esse earum
simplr.

mobile q̄z motor celi. Item etiã illa ma. non hz vitatẽ nisi mobile subyciat̄ in oibus motoribus suo motori ꝓprie fic̄ qui est in corpore humano: qz non subyciť in cã suo motori: qui est intellus ⁊ voluntas. ¶ Ad 20m dom̃ sustinendo dicñ rñdentis: q̃ hz motor corporis: q̃ est ipse: vel ipsa humana aia ꝓ intellm ⁊ voluntatẽ nõ plus excedit corpus humanũ q̄tũ ad illud qõ mouet: ⁊ qõ mouet̄ q̄z intelligẽtia celũ tñ q̄tũ ad ronẽ agẽdi ⁊ patiendi: motor corporis humani plus excedit corp̃ humanũ q̄z intelligentia celũ: qz rõ motoris ſm q̃ hõ mouet seipm per intellm ⁊ volũtatẽ est incorporalis: illud aũt: qõ est rõ patiẽdi ex pte corporis est aliqd corporale: in motore aũt celi ⁊ celo est vtrũq; icorporale. ¶ Ad 21m dõz: qõ dato: q̃ maior esset vera: ⁊ tñ nõ oz vt põt patere ex dictis i solõne p̄cedẽtis argumẽti: ad huc nõ ꝓcedit illa rõ: qz ꝓcedit equiuocãdo mediũ: qz in maiori accipit̄ mediũ ſm dignitatẽ: sed in ꝓne ſm idem cãe efficiẽtis: dato ẽt q̃ motor orbis lune ageret imediate in aiam rõnalẽ: adhuc non segtur: q̃ motor ⁊ aia rõnalis cũ nõ sit q̄ta nec per se nec per accñs carent medio: qõ inuenitur inter celũ ⁊ aiam rõnalem ⁊ in oibus actiuis ⁊ passiuis corporib̃. s. medio ſm ordinẽ: sicut qõ necesse est eẽ in corporib̃. ¶ Ad 22m dõz: q̃ principale agens agit magis vel intẽsiue: vel extẽsiue q̄z semẽ: ⁊ ex hoc nõ segtur: q̃ agat plã q̄z semẽ: nec q̃ sit cã aie rõnalis: agit ẽt magis extẽsiue: qz cãt aliq̄z alterationẽ: vel illuminãdo vel alimẽtũ alterando q̄z nõ facit semen: ⁊ q̃ dr̃ q̃ semẽ cãt oẽs dispõnes: dr̃ q̃ dato q̃ ita eẽt: nõ tñ cãt oẽs alterationes: q̃ faciunt ad illas dispositiões in cõi cãndo vl̃ alterãdo. ¶ Ad 23m dõz: q̃ maior hz veritatez de forma agẽtis q̃ dr̃ agẽs virtualr̃. qz itroductio formę: que ꝓtinet̄ virtualr̃ i ꝑncipali agẽte intẽdit̄ ꝑncipalr̃: nõ tñ oz: q̃ hẽat veritatẽ de re: q̃ dr̃ forma agentis formalr̃ tale: nec ẽt de ꝓli ei in spẽ: nisi in agẽtib̃ virtualr̃: ⁊ ío i actiõe inferioꝛ intendit̄ forme introductio: que est celi virtualr̃: nõ aũt que est celũ tale formalr̃: vel põt dici: q̃ illa maior hz veritatẽ qñ forma ꝑncipalis agẽtis est gñalis: alr̃ nõ. ¶ Ad 24m dõm: q̃ dato: q̃ celũ nõ sit aiatum ⁊ inferioza aiata sint nobiliora q̄tũ ad suã subam celo: tñ celũ est instr̃m nobiliozis agentis q̄z sint aiata inferioza ⁊ ío oia aiata iferioza ⁊ eoꝛ effectus: excepta aia rõnali q̄tũ ad illud in quo excedit corpus debẽt reduci ad corpus celeste: sicut in generale instr̃m nobiliozis agẽtis q̄z sint aialia vel aiata inferioza. ¶ Ad 25m dõm: q̃ hz applicans nõ sit cã alterationis absolute: tñ applicãs põt esse cã alterationis ꝑncipalis q̄tũ ad determinatũ gradũ: qz ſm q̃ diuersimode põt applicare: ista alteratio attingit̄ ad diuersos gradus: ex determinato ãt gradu alterationis segtur determinata dispõ ⁊ determinata forma: ⁊ ío põt dici mouẽs applicans celũ eẽ cã ꝑncipalis effectuũ: qui sunt hõ: vel põt dici: q̃ celũ nõ solũ attingit in virtute intelligẽtie mouẽtis: sed in vtute esse ꝺseruantis ipm ⁊ vtutẽ ei⁹: ⁊ illa cã est ꝑncipalis respectu oĩs effectus celi. ¶ Ad 26m dõz: q̃ orbes medy inter superiores orbes ⁊ regionẽ circularẽ respiciunt impressionẽ superioꝛ orbiuz: sed nõ eodẽ mõ sicut corpa gñabilia ⁊ corruptibilia: qz orbes medy recipiũt illam impssionẽ: vel ſm illuminationẽ: vel ſm motũ localẽ sed corpa inferioza recipiũt eã ſm calefactionẽ ⁊ frigefactionẽ. ¶ Ad 27m dõm: q̃ corp̃ recedit maxime a similitudine p̃mi: ⁊ ꝺpositũ in q̄tũ p̃m ens: qõ ẽ deus: est simplicissimus: ⁊ p potẽtialitatẽ in q̄tũ de⁹ ẽ actualissimus: mõ dico: q̃ esse minime actiuũ cõuenit corpi: nõ in q̄tũ recedit a similitudine dei per cõpositionẽ: sed in q̄tũ recedit p potẽtialitatẽ: aliqn ꝺpositũ eẽt min⁹ actiuum q̄z mã prima: que est simplex: ⁊ ío illud: qõ ẽ maxime q̄tum ad ꝺdõnem potẽtialitatis ẽ minime actiuũ: sic aũt celũ non est maxime corp̃: qz inter corpora nõ ẽ maxie in potẽtia: ſz minime: nec ẽt dr̃ maxie corpus extẽsione q̄titate vel nobilitate forme: vel aliquo alio tali mõ. ¶ Ad 28m dõm: q̃ ma. est falsa: sed q̃ lumẽ non hẽat reale esse in medio: qz siue hẽat esse reale siue intẽtiõale: siue nõ: null⁹ tñ intendit ponere q̃ nulla realitatẽ hẽat: ⁊ dato: q̃ hẽret debilẽ realitatẽ: nihil tñ phibet ipm esse cãm instrãlẽ respectu eoꝛ: que hñt realitatẽ perfectaz agit. n. vt instr̃m corporis celestis. ¶ Ad 29m dõz: q̃ hz totũ celũ circundet totã regionẽ eloꝛ: tñ non circũdat eã per suas ptes hñtes diuersas ptes ⁊ virtutes respicientes diuersa loca: ⁊ ío in regiõe eloꝛ possunt esse in diuersis partibus terre ⁊ aliorum eloꝛ diuersi effectus: dõm ergo: q̃ gñalr̃ loquẽdo effectus celi se extẽderet ad totã inferiorẽ regionẽ: non tñ ad oẽm ptem: sed vnus ad vnã ptem: ⁊ alius ad aliaz: ⁊ pp hoc possent eẽ particulares post hic. ¶ Ad 30m dicẽdũ: sicut dcm̃ est ad 15m: q̃ illa ꝓpõ hz vitatẽ in his: q̃ dicũt pfectionẽ: loq̃ndo de reductione: que est ad cãm efficiẽtẽ: nõ aũt in his: q̃ dicũt impfectionẽ: sicut ẽ moueri: notandũ aũt q̃ maior est falsa: qz hz celo nõ cõueniat esse in loco p̃ ⁊ p se: scdario tñ conuenit: ⁊ p accñs ei esse in loco: qz ꝺuenit ei eẽ in loco: vt magni ponũt p ptes. ¶ Ad 31m dõm: q̃ illud argm̃ duplr̃ def. cit: qz illõ qõ plꝰ dicit in. 4. phi. s. q̃ motꝰ ẽ p se cã corruptiõis intelligit̄ de corpore exñte in eo: qõ mouet̄: nõ aũt q̃ motus in agente sit cã corruptiõis in passo: vñ hz p motũ celi corrũpat̄ i celo q̄tum ad ptes eẽ in tali: vbi nõ oz q̃ motus celi sit cã corruptiõis plus q̄z gñationis in istis iferiorib̃. Scõo deficit. qz nõ intẽdit plꝰ: q̃ motus sit cã corruptiõis tñ p se: ſz q̃ sit magis cã corruptiẽis q̄z gñationis: nõ ſm q̄tũ q̄z rõnẽ: sed ſm rõnez: que facit distare a termino a quo: ſm aũt q̃ intẽdit̄ ab agẽte: vt ad determinatũ terminũ magis est cã generatiõis: vel pp hoc dr̃ motus eẽ cã corruptionis q̄z generatiõis: qz est recessus a forma determinata. s. ab illa: que ẽ i subo. s. nõ ẽ ita accessus neccio ad determinatã formã: cuiꝰ rõ põt esse: qz subm: qõ oz moueri non oz hr̃e actu nisi vnã formã vnius gñis: maxie qñ sunt incõpoĩces: puta corpus nõ põt hr̃e nisi vnũ colorẽ in actu: sed ens albũ in actu hz multos colores in potentia: ⁊ ideo motꝰ ab albedine ẽ necessario causa albedinis: scd̃ sic potest eẽ generatio nigredinis: vel palloris: vel rubedinis: ⁊ sic de alys coloribꝰ: semp g̃ motꝰ ẽ cã gñatiõis ⁊ corruptionis p se: ſz p se respicit in q̄tũ facit distare a termio corruptionẽ determiatã: nõ ãt gñationẽ determinate forc: ⁊ ío nõ oz: q̃ motꝰ sit cã gñonis ⁊ corrnis. Qõ. VI.

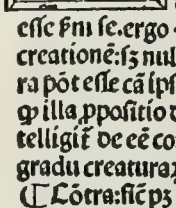

Exto queriť: vtrũ celus sit cã tñ in fieri: ⁊ non cã ꝺseruans i esse: ⁊ vr̃ q̃ sit cã in fieri: qz cã cõseruãs est cã ipsius esse ſm se: sed nulla creatura est hõ. g̃ rc̃. ma. vr̃ plana: qz a cã ꝺseruãte ꝺpẽdet res ꝑz suũ eẽ: illõ ãt a q̃ res dependet ſm suuz esse est causa ipsius esse ſm se. ergo rc̃. minor ẽt satis pz: qz esse ſm se est p creationẽ: ſz nulla creatura põt creare. g̃ nulla creatura põt esse cã ipsius esse ſm se. ergo rc̃. ¶ ℙ. Dicebat: q̃ illa ꝓpositio de causis: quia dr̃ eẽ ẽ per creationẽ nõ intelligit̄ de eẽ corpali: qõ ꝺuenit oi creature: ſz de ꝑmo gradu creaturaꝝ. s. de creatura spũali: q̃ vocat̄ ibi esse. ¶ Cõtra: sic pz in ꝺ10 exponẽte illã ꝓpõnẽ B intellr̃ ẽ esse: qõ ꝓsupponitur in quolz ente: sed esse cõmune oĩ

Recte dixit doctor q̃ minima actualitas nõ ꝺpellit corpi inq̄tũ recedit a ꝑp ꝓpõnẽ: sed in q̄tũ recedit p potẽtialitatẽ: ⁊ rõ ẽ ista: qz sicut ratio agẽdi est ab actu: vt pz. 3. phi. c. 17. t. 9 meta. T. cõ. 20. ita p oppositũ rõ ipe diuina actiõis ⁊ promotiua passiõis est a potẽtia: cum igit̄ actus opponat potentia ⁊ nõ ꝺpõz qz ꝺpõ opponit̄ simpliciter: ⁊ rõ agẽdi sit ab actu vt dcm̃ est ꝑp. Recte ⁊ eleganter dixit doctor nr̃ q̃ esse minime actiuũ nõ cõuenit corpori inq̄tũ recedit a ꝑp cõpositionẽ: sed vñ recedit p põm.

bus entibus ꝓsupponit. ḡ illō esse nō accipit ꝑ gradu spāli entis: sed ꝑ esse cōi. ¶ Sed dicebat: q dato q intelligit de esse cōi creato: ꝛ tale esse cōe non possit reduci ad aliqō fieri nisi in creatione: nec in aliq̄ vnam cām nisi i creatē: tñ nō oz: q qōlz eē determinatū creetur: vel fiat ꝑ creationē. ¶ Cōtra: illa q̄ sola rōne dīnt: sed sunt idē re nō distinguunt ꝝ fieri: vñ ēt qz ens ꝛ vnū sola dīunt rōne: dicit phūs. 4. metaphi. q idē ē fieri ens ꝛ vnū: ꝛ idē est fieri hoiem ꝛ hoiem vnū: sed esse cōe nō differt nisi sola rōne a quolibet eē spāli. ḡ ſ ens cōe hz fieri per creationē: segt q ēt qōlz ens est spāle. ¶ ℙ. Eadē ē cā ꝯseruans ꝑn[a] eētialia ꝛ accīa: q̄ ꝯsequunt: sed cā ꝯseruans ꝑn[a] essentialia hoīs est solus deus: qui solus pōt creare rōnalē formā ꝛ mām ꝓmaz: ꝛ eas ꝯseruare. ḡ solus deus ꝯseruat in hoīe accīa cōsequētia ꝑncipia essentialia rei: puta q̄titatē ꝛ alia per se accīa: sed ista vt vī non eodem mō ꝯseruant in hoīe ꝛ in alys. ḡ deus ꝯseruat in oībus istis inferiozib[9] talia accīa: ꝛ multo plus iubam. ḡ celū nihil cōseruat i istis inferiozibus. ¶ Sed dicebat: q hz celū nō ꝓducat animā rōnalē: tñ dispō quē cāt ipm celū mediantib[9] accītibus ꝯseruat vnitatē formē cū mā. ¶ Cōtra: qz tunc rō ꝯseruandi vnitatē formē accītalis nō cēnt ꝑncipia essentialia: sed potius eꝝ: qō est incōueniēs. ¶ ℙ. Arguit ꝺ dcīn rūdentis. q dixerat: q ꝯseruare ea erat optimū: ꝛ iō cōicatū est optimo. ſ. celo. ¶ Cōtra. ſi optimū cōicat optimo ꝛ melius dz cōicari meliozi: sed in istis inferiorib[9] aliqd inuenit melius alio. ḡ in istis inferiozibus inuenit aliqd cōicatū meliozib[9] aliqbus: eo q cōiter ꝯuenit oībus: sed oib[9] inferiozib[9] q̄tū ad ea que dīnt ens actu ꝯ agere ꝛ eē cā in fieri. ḡ aliqbus ꝯ aliqd nobilius q̄ eē cā in fieri: sed ℔ nō pōt esse nisi cōseruare. ergo aliqbus inferiozib[9] ꝯ ꝯseruare: nec ꝑ ꝯīs est solū celo cōicatū. ¶ ℙ. In creaturis celū nō ē optimū: qz creatura ſpūalis est nobilioz. ḡ dato q illud: qō est cōseruare sit cōicatū optimo in creaturis: nō segt q sit cōicatū celo. ¶ ℙ. Arguit ꝺ dcīn rūdentis: qz dixerat: q celo ꝯuenit ꝯseruare: qz virt[9] indiuisibilis ē sicut in esse rei: cuius est ꝯseruare. ¶ Cōtra: qz sicut virtus inferioz est in q̄ta sicut in subo: ꝛ est q̄ta ꝑ accīs ꝛ nō ꝑ se: ita ꝛ virt[9] celi cū sit vtus cozpozalis: sicut pz de luce solis. ḡ ſi vtus ꝯseruans dz eē ꝑ se ꝛ ꝑ accīs indiuisibilis: segtur q virtus celi non ꝯseruet: ſi aūt sufficiat q ꝑ se nō sit q̄ta: nec diuisibilis: sed ꝑ accīs: segtur q vtus inferioz ita poterit ꝯseruare ſic vt[9] celi. ¶ ℙ. Si celū est cā ꝯseruās: tūc vel est ꝯseruās mām aut fozam aut accīa: nō mām cū sit a solo deo ꝑ creationē nec fozmā: qz mā dependet in suo eē a foza: vñ qō ꝯseruat fozmā hz ex ꝑte ꝯseruare mās: celū aūt nō ꝯseruat mās vt dcīn est: nec accīa: qz ꝑ accīa ꝯseruat fozma in mā cū sint dispōnes mātē ad formā tenentes i mā formā: vt declaratū ē. ḡ nō ꝯseruat aliqd i istis inferiozibus. ¶ ℙ. Effectus desinit ad abītiā cāe ꝯseruātis: ſz effectus solū in istis inferiozib[9] nō desinit eē ad absentiā illius ptis celi: cuius est effectus. ḡ celū nō ē cā ꝯseruās. ma. pz. mi. pbat: qz qcqd ē in istis inferiozib[9] creatū ab aliq̄ ꝑte celi est semꝑ ꝑius suis effectib[9]: cū celū ꝯtinue moueat: effectus aūt nō sic ꝯtinue mouent cū ptib[9] celi: vt de se pz. ḡ effectus celi nō desunt eē in inferiozibus ad abītiā ptis celi: cuius est cā: ꝛ sic pz mioz. ¶ ℙ. Qz nō pōt minus nō ꝑt maius: sed celū nō pōt eē cā ꝯseruās mām: q̄ in infinitū tz gradū in inferiozibus. ḡ nec alia maioza: sicut formā: vel ꝯpositū. ¶ ℙ. Si cōicatū ē celo: qz optimū ē ꝯseruare: multo plus debuit el cōicarī: qō est melius: ſz ℔ nō est. ḡ nec ꝓmū. ¶ ℙ. Nā ꝛ agēs

Tc. cō. 3.

nāle est determinatū ad vnū: illud aūt: qō corrūpetur agit ꝑ motum: ꝛ motus est cā corruptiōis. 4. phīſi. ḡ celū cū sit determinatū ad corrūpēdū agēs nāle nō pōt esse cā ꝯseruans. ḡ ꝛc. ¶ ℙ. Manēte cā ꝯseruāte manet effectus: sed manēte celo nō manet eius effcūs: immo corrūpit tota die. ḡ ꝛc. ¶ ℙ. Cā corrūpens nō conseruat: sed celū generando vnū corrūpit aliud. ḡ nō est cā cōseruans saltē respectu oīum inferioꝝ: qz ſi ita eēt nullū corrūperet. ¶ ℙ. Illud qō nō hz ex se stabilitatē nō vī dare stabilitatē alys: ſz nec celū nec alia creatura hz ex se stabilitatē: cū habeat esse ab alio. ḡ celum nō pōt dare stabilitatē alicui: sed cā cōseruans dat stabilitatē ꝛ permanētiā suo effectui. ḡ celū nō pōt esse cā conseruans. ¶ ℙ. Illud qō est transmutabile nō ē cā ꝯseruans eius: qō est intransmutabile: sed ela ꝑz totuz sunt itransmutabilia. ḡ celū: qō est trāsmutabile ꝑz locū nō pōt esse cā cōseruatiua elꝝ: nec per ꝑīs oīuz inferioꝝ. ¶ ℙ. Unaqeq̄ res est magis intima sibi q̄ aly: ꝛ per ꝑīs est magis ꝯseruatiua suiipsius q̄ alteri[9]: sed nulla res pōt ꝯseruare seipsam. ḡ nec aliaz: ꝛ ꝑ ꝑīs celū nō poterit aliqd cōseruare. ¶ ℙ. Celū cū sit agēs nāle agit eodē mō in ea: que sunt eodē mō dispōsita: ſz ponerēt: q sint duo boīes eodē mō dispositi: tales eodē mō nec regūtur: nec cōseruantur: qz cōuenit vnum eē bonū ꝛ aliū malū. ḡ celū nō cōseruat: nec regit oia i fioza. ¶ ℙ. q intelligere rē sine sua cā. ḡ pōt esse sine cā. añs pz. pbō ꝑīe. qz qō pōt effectus pōt ꝛ cā. sed nostrum intelligere est effectus rei sensibilis: si ḡ nostruz intelligere pōt esse ex re sine cā sua: ꝛ res: que est cā nr̄i intelligere poterit esse sine cā sua: nec per ꝑīs indigebit celo: vel alia cā cōseruante. ¶ ℙ. Illud qō non fit ab alio nō hz eē ab allo: qz oē qō fit terminat ad ens actu mā aūt est ens in potētia pura. ḡ mā nō cōseruat a celo: nec ab alio agente: ꝛ per idē nec alia. ¶ ℙ. Qō agit ꝑ motū vl mutationē passi nō ꝯseruat: sed celū est hꝫ. ḡ ꝛc. pbatio ma. qz actio agētis ꝯseruātis non terminatur ad nouā formā: sed tz formā ꝑexistentē in esse: sed actio agētis ꝑ motū vel mutationē ipsi[9] passi terminatur ad nouā formā. ḡ tale agens nō est agēs cōseruās: ꝛ sic pz maioz. minoz. pbat: qz illud: qō agit in mā sue actiōi ꝑexīte ꝛ ꝓsuppositā agit ꝑ motū ꝛ mutationez passi in qō agit: qz illud: ꝑ qō agens alr se hz nūq̄ priuꝫ est mutari: sed celū agit in mām sue actiōi ꝑexīte: ꝛ ꝑ suppositā. ḡ celū agit ꝑ mutationē passi: ꝛ sic pz vtraq̄.

Contra Deus regit ista ꝑioza mediātibus coꝝpibus celestib[9]: sed ad regimē nō solū ꝑtinet de nouo aliq̄ ꝓducere: sed ēt ꝓducta cōseruare. ḡ deus cōseruat cozpa inferioza mediātib[9] cozpib[9] celestibus: ꝛ ꝑ ꝑīs celū vt cā media iter deū ꝛ ista ꝯseruat.

Rñdeo ad qōnē istā sine ꝑiudicio meliozis ſnie: dico q celū respectu inferioꝝ nō solū est cā in fieri: sed ēt cā cōseruās in esse tā habito: ita q oia inferioza dependēt a celo tanq̄ a cā cōseruāte: excepta aīa rōnali ꝛ ꝓma mā q̄tū ad essentias suas: qz eē mātē ꝓme vel aīe nō attingit effective: sed vnio eoꝝ adiuī eē dependet a virtute celi rōne dispōnū accītalium: q̄ ad talē vnionē regrunt: q̄ a vtute celi dependēt: ꝓmanētia ēt mātē inferioꝝ in quodcūq; dependet a virtute celesti: ꝛ ois fōrma educibilis de potētia mātē nāli: qō dico ꝓpter potentiam obedientialē: sine sit forma subalis: sine accītalis: ꝛ dico celū cām cōseruatiuā istoꝝ inferioꝝ nō ꝓut solū ꝑt dici illō ꝯseruare: qō impedit actionē alicui[9]: ſic q impedit lupū a cōestiōe quis: ꝑ quē mōz cōstat celū cōseruare cū possit impedire actionē alioꝝ inferioꝝ: q̄ alys ꝛ̄iāt: ꝛ sūt coꝝ corruptibilia: ſz cū ℔ ēt

hz cōseruare

Tc. 127.

bz cõseruare:sicut illud a quo fluit effectus ꝛ p se depẽ det ab eo:sicut lumen p se depẽdet ꝛ ꝺseruatur a sole. ¶ Ad cuius euidentiã ꝑ ostendo:ꝙ effectus celi depẽ det a celo in suo esse.ꝛ ꝙ hoc nõ obstante ꝙ celũ semꝑ mouet ꝺtinue ꝛ eius influẽtia semꝑ ꝓtingat ꝛ nũquã suos effectus desinat.

Quantum ad ꝑm ꝑ ostendã quot modis ꝺuenit effcũi nõ attigi a cã efficiẽte. Scõo ꝙ nullo alioꝝ modoꝝ põt attingere: ꝙ effcũs celi nõ depẽdeat a celo nãlr loquẽdo:qz ꝑter cursum nãe ꝺus posset facere ꝛ ꝺseruare oẽs effectus celi sine ipso.¶ Ter tio colligam vnã breuẽ rõnẽ ad ꝺcludendũ ꝓpositus. ¶ Effectui ãt alicuius cãe efficiẽtis depẽdere ꝺuenit triplr.ꝑ ꝙ ipsi agenti ꝑꝑ modum agẽdi repugnat hr̃e actionẽ circa rẽ iã factã:agens.n.ꝺseruãs bz actionem circa rẽ iã factã:qz nõ ꝺseruat nisi ꝙ iã est: ꝛ ideo illud agens cui repugnat hr̃e actionẽ circa rẽ iã factaz: sicut actio figurãtis nõ põt eẽ respectu figure iã exĩtis:sed statue:silr mouere sursum nõ põt esse respectu in loco esse sursum habiti sed hñdi: sed tenere aliqd sursum ẽ iã habitl:ꝛ põt ꝺcnire ꝛ ꝺuenit ꝺseruanti. ¶ Secun do mõ põt ꝓtingere:ꝙ agẽs sit cã in fieri ꝛ nõ in eẽ ꝑꝑ hoc:ꝙ ipressioni agentis aliqd ꝑsupponit̃ in subo reci piẽte:qõ natũ est absqz influentia talis agẽtis retinere illud:qõ ab eo imprimit̃:sicut si dicamus:ꝙ duricies: vel soliditas ligni:vel alicuius corꝓris duri ẽ nata re tinere figurã impssaz ab artifice cessante influẽtia im prmẽtis. ¶ Tertio mõ põt eẽ:ꝙ agens sit cã in fieri tñ:ꝛ nõ in eẽ ꝑꝑ hoc:ꝙ res facta postq̃ ẽ facta bz ordi nẽ imediatũ ad aliqõ tertiũ:a quo vtrũq̃ depẽdet ime diate:sicut ignis:ꝙ generat̃ ab alio igne postq̃ est gña tus bz ita imediatũ ordinẽ in suo eẽ ad virtutẽ celestẽ: sicut ignis a quo ẽ generatus:si aũt ita esset ꝙ ignis ge neratus iã nõ posset recipe influẽtiã celi: nisi mediãte igne gnãnte:tũc in suo eẽ iã habito depẽderet ignis ge neratus a gnãnte:sicut si essent due lune:quaꝝ vna re spiceret solẽ ꝟm lineã rectã:ꝛ alia ꝟm obliq̃:lumen se cunde lune dependet a lumine prime lune:qz nõ pos set imediate recipere lumẽ a sole:sed mediãte ꝑma lu na:q̃ ꝟm lineã rectã ponit̃ respicere solẽ:fl aũt ꝑma lu na illuminando scõam daret ei imediatũ ordinez ad solẽ:tũc lumẽ scõe postq̃ eẽt illumiata ñ depẽderet a ꝑma:sic igit̃ ꝑz quõ ꝺuenit triplr agẽs eẽ cãm in fieri ꝛ nõ in esse. ¶ Alr aũt non vr̃ eẽ posse: qz necessario res efficiẽs depẽdeat necessario in suo eẽ ab aliqua cã:opz ꝙ illud:qõ imprimit̃ ab aliquo agente ꝺseruet̃ in esse vel ab aliq̃ dispositione sub qua supponit̃ impssio agẽ tis:vel ab ipso ꝓticulari agente imediate:qõ fuit cã in fieri:vel ab aliquo supiori agẽte:cuius influẽtiã effcũs particularis agentis:siue cuiuscunq̃ cãe sit natus ime diate recipere:postq̃ est in suo esse:qz.s.nunq̃ posset re cipere influẽtiã ꝑmi agentis:nisi mediãte scõo oporte ret effcm̃ depẽdere in suo esse a secũdo agente: ꝛ iõ nõ vr̃:ꝙ effectus alicuius cãe scõe depẽdeat ab ipsa causa secũda in suo eẽ:nisi vel qz cã scõa nõ põt hr̃e actionez circa rẽ iã exĩtẽ:vel qz eius impssioni ꝑsupponit̃ aliq̃ dispõ i subo:q̃ nata sit retinere ei⁹ ipressionẽ sine ipsi⁹ i fluẽtia: vl qz effectus ita imediate sicut eius cã ꝓxima respicit aliqõ tertiũ:a quo ambo alr dependẽt:sicut su pra explicatũ ẽ. ¶ Sic igit̃ restat ostendere ꝙ nullo ꝑ dictoꝝ modoꝝ ꝺtingit effectũ celi nõ depẽdere in suo esse a celo loquẽdo nãliter:qõ dico:qz deus si vellet su pernãliter posset ꝺseruare effectus secũdaꝝ cãrũ sine ipsis cãis secũdis.ꝑ.n.mõ nõ põt esse:qz qõ agẽti repu gnet hr̃e actionẽ circa rẽ iã exĩtẽ:hoc iõ est:qz ei⁹ actio est mouere ad formã nõ habitã sed acgrendã ꝛ hñdã: ꝛ hoc quidem põt esse:qz si eius actio esset circa formã iã habitam:eius actio esset circa rem iam existentẽ: ꝛz non opz celũ semper agere mouẽdo ad formã non ha bitã datã:dato ꝙ a principio necessario agat ꝑ motuz vel mutationẽ inducendo formã:qz ꝺtingit ꝙ agẽs:qõ inducit effectum suũ per motũ hẽat actionẽ circa rez iam exĩtem:sicut ꝑz de imprimente figuram sigilli i aquã figurã cãt ꝑ motũ:ꝛ tũ circa talẽ figurã impssam hz actionẽ tenẽdo sigillũ in aq̃ absqz motu.ergo mul to plus hoc bz ꝺuenire ipsi celo.s.ꝙ ꝛz agat ꝑ motũ vel ꝑ mutationẽ inducẽdo formã a principio tñ põt habe re actionẽ circa rẽ iã inductã ꝛ exĩtem:multo plꝰ q̃ de ea:de qbus positũ est exẽplũ:cũ eius actio sit vlior ꝛ in timior rebus q̃ actio cuiuscunq̃ agentis corꝓalis:ꝛ iõ nõ põt ꝺtingere:ꝙ effcũs nõ dependeat a celo:ꝛ nõ cõ seruet̃ in suo esse ab eo ꝑꝑ hoc:ꝙ celũ non posset habe re actionẽ circa rẽ iã exĩtem. ¶ Neqz ẽt scõo mõ põt hoc ꝺtingere:qz ipressioni ꝛ actioni totius corꝓis cele stis in istis inferiozibus cũ sit agens nãle respectu om niũ formaꝝ:ꝛ oĩuz inferioꝝ corꝓoꝝ:excepta aia rõna li essentiã efficiẽdã nõ attingit virtus celi:ꝛ nõ ꝑsuppo nit̃ aliqd nisi ꝑ⁹ mã:dico aũt toti⁹:qz ipressiõi hul⁹ stel le vel illius:vel alicuius ptis celi determinate ꝑsuppo nit̃ aliqd effectuũ ab alia pte celi:ꝛ ꝓcipue bz verita tẽ q̃tũ ad inductionẽ forme subalis: cui in suo subo ni hil ꝑsupponit̃:ꝙ cũ ea inducta remaneat:cuz ꝟm ma gnos in gñatione simplr dicta fiat resolutio vsqz ad ꝑ mã mãm:sed sola mã prima nõ bz virtutez retinendi formã sibi impssam:ita ꝙ aliquo mõ se hẽat in retinẽ do actiue:siue vt subm agens:siue vt mediuz aliq̃ mõ agendi cũ sit pura potẽtia:ꝛ iõ nõ ꝺuenit effectũ nõ ꝺ pendere a celo ꝑꝑ hoc:ꝙ eius actioni siue ipressioni ꝑ supponitur aliqd in subo suo: ita ꝙ agit qõ possit sine celi influẽtia formã ab eo impssaz retinere: ꝛz agẽtia p ticularia:puta ignis qñ introducũt formã subalẽ nul lo ꝑsupposito in subo maneat cum ea:non tñ oz ꝙ ser uent ꝑꝑ aliã cãm:qz.s.res ab eis facte habẽt ita imedia tum ordinẽ ad certum agẽs.s.ad celum postq̃ sunt fa cte:sicut ipsa particularia in eas efficiũt. ¶ Simi liter tertio modo non potest contingere:ꝙ effectus celi non dependeat a celo:qz ꝟm cõem cursum nãe ꝓducte a ce lo:qz non sunt nate recipere cuiuscunq̃ cãe existẽtis su pra celum influentiã:ita imediate sicut celuz: qõ cã ꝓ ducit:sicut cõuenit de igne generato ab alio igne:tamẽ ꝑpter ordinem vniuersi:ꝙ vt videtur non solum requi rit ꝟm fieri:ꝛz ẽt in esse sua corꝓora corruptibilia redu ci i idẽ mediãtib⁹ corꝓoꝝib⁹:tũ qz nõ vr̃:ꝙ deus sit cau sa imediata qualitatũ actiuaꝝ ꝛ passiuaꝝ vel in fieri: vel in esse:a qbus aliquo mõ dependeat causa forme i materia in istis inferiozibus:tũ qz quedã virtutes istoꝝ inferioꝝ ꝺseruant imediate aliquos effectus in eis: sicut grauitas graue ꝺseruat in suo eẽ deorsum:nec alĩ quod agens superius hoc facit nisi mediãte grauitate etiã actiue hoc facit grauitas ꝟm quosdã.q̃ multo plus facit virtus celi:ℬ ẽt vr̃ eẽ cã ꝺseruatiua suoꝝ effectuũ ꝛ ꝺctet̃ cũ diuina vtute vt cã media ad ꝺseruãdũ suos effectus alicuius cãe depẽdẽtis ab ea:ꝛ ꝺseruat̃ nisi cõ tingat eum dependere ab ea aliquo mõ dictoꝝ triumꝝ: ꝛ ℬ ꝑz ex dictis:sed effectus celi nõ põt aliquo dictoꝝ triũ modoꝝ dependere a celo:ꝛ hoc silr ꝑz ex dictis.er go effectus celi cõseruat̃ in suo eẽ a celo. ¶ Ad sciẽdũ aũt qualiter ꝺseruat suos effectus notãdũ:ꝙ aliqd põt aliquam rem cõseruare dupliꝛ: vno modo directe con seruãdo rem:que quantum ad esse suũ dependet ab eo

dico aũt directe: qz qñq̃ eẽ alicuius rei indirecte dep̃det ab aliquo: qđ sup̃ ipsum non bz directe cãlitatẽ: sicut mã in suo eẽ aliquo mđ dependet a celo: suppoſito q̃ forma aliquo mđ dependeat a celo: nõ q̃ celum attingat effectiue essentiã mãe: sed qz attingit formaz effectiue: a qua aliquo mđ essentia mãe dep̃det: ꝛ sic mã aliquo mõ directe dep̃det a celo in suo eẽ: nec dico q̃ isto mđ: quo dr̃ res ꝛseruari ab aliquo: a quo eius eẽ ꝛ oẽ aliud: qđ ad eius eẽ sequit̃ dep̃det directe inq̃ tũ ꝛseruare conuenit soli deo: qz solus deus est a quo qcquid ad esse cuiuslibet rei regrit̃ directe dep̃det: alio mđ dr̃ aliqđ ꝛseruare aliq̃ rẽ: nõ qz res q̃tũ ad eẽ illđ: qđ ad eius esse requirit̃ dep̃deat ab eo directe: sed ga facit ad esse iã habitũ q̃tum ad aliqđ: ita q̃ eius eẽ nõ duraret sine continua eius influentia: ꝛ sic lumẽ cõ seruatur in aliquo corpore luminoso: qđ qñq̃ nõ ẽ cã medy: a quo sicut a subo dep̃det eẽ luminis: ꝛ isto mđ vr̃ q̃ ista inferiora ꝛseruant̃ a virtute celesti: qz bz celum nõ attingat essentiã mãe cũ ois forma: que est in mã i inferioribꝰ excepta aia rõnali ꝛ ois dispõ qua tenet̃ q̃cunq̃ forma inferior̃ iuncta mãe dependet directe a celo sicut lumẽ a sole: mã aũt nõ directe: ꝛ sic p̃z quo mđ celũ ꝛseruat inferiora. ¶ Nũc restat oñdere qũo nõ obstãte q̃ celũ cõtinue moueat̃: ꝛ q̃ effectus cause ꝛseruãtis regrat ꝛtinuã influentiã sue cause: ad hoc q̃ celũ possit conseruare ista inferiora. ¶ Ad cuius euidẽtiam sciẽdũ: q̃ bz celũ semp moueat̃: ꝛ per ꝛns aliqua pars celi non possit respicere eadẽ inferiora fm lineaz rectã: cũ oẽs stelle ꝛ oẽs partes celi respiciunt semp qcquid est hic inferius: vel fm lineã rectã: sicut stelle: que sunt in vno emisperio possunt hr̃e actionẽ fm lineam reflexam super ea: que sunt in alio emisperio: ꝛ iõ oẽs ptes celi semp influũt in quolibet exñtium cõi inferius: vel actione directa: vel actione reflexa: ꝛ ideo non obstante motu suo pđt continue conseruare inferiora: qz variatio fm motũ localẽ celi non pđt tollere influẽtiã fm actionẽ reflexã: nec obstat q̃ effectus celi corrũpatur a celo: tum qz res aliqua inferius bz influentiaz conseruatiuam alicuius aspectus conseruantis eam: bz .n. oẽs partes celi hẽant aliqđ aspectũ ad eẽ illud: qđ est hic inferius: cũ nõ semp habeãt cũdẽ aspectũ: nõ solũ pp motũ diurnũ quo mouent̃ orbes: bz ẽt pp plures alios motus: q̃bus diuerse planete cõiungunt̃ ꝛ separãtur: tũ qz quedã sunt q̃ q̃tũcũq̃ celũ ex parte sua vniformiter influeret eis: tñ pp diuersitatem quã habẽt in partibus: in q̃bus diuersimode recipit̃ influentia celi necesse hñt vlr̃ corrũpi pp b̃: q̃ vna ps agit in aliam sicut ꝓcipue pz in viuẽtibus. sic g̃ vr̃ mihi sine ꝓiudicio melioris ſnie: q̃ celũ est cã conseruatiua oĩuz inferiorũ excepta aia rõnali ꝛ prima mã q̃tuz ad essentias suas sed eaz vnio bñ dependet a celo: ꝛ qũo hoc sit oñm est. ¶ Ad p̃m ergo in oppositũ dr̃ est: q̃ aliqđ pđt dici cã ipsius esse triplr̃ fm se. primo qz eius cãlitas se extendit ad oẽ esse creatũ: sicut si diceret̃ cã aialis fm se illud cuius cãlitas se extẽderet ad oẽ eẽ aial: ꝛ sic nulla creatura est cã ipsius esse fm se: qz sequeret̃ q̃ illa creatura eẽt cã sui esse. Scđo qz ẽ directe cã ois eius a quo esse talis rei dependet: sicut si diceret̃ cã ipsius eẽ bois fm se illud a quo directe dep̃det bõ ꝛ q̃tũ ad formaz ꝛ quantũ ad mãm: ꝛ q̃tũ ad oĩa talia: ita q̃ eius actioni nihil: q̃ qualitercũq̃ regrat̃ ad esse ꝓsupponeretur ex parte effectus: ꝛ sic solus deus: cuius solius ẽ creare pđt eẽ cã ipsius esse fm se. Tertio mđ pđt dici aliquid cã ipsius esse fm se: qz non solum fieri rei dependet ab eo: sed esse rei facte non fm totũ q̃ requirit̃ ad esse: bz quantuz ad aliquid: sicut dependet lumen in aere a sole: vel ab aliquo corpore luminoso: ꝛ isto modo omnis cã secunda conseruans est causa ipsius esse fm se: ꝛ sic celũ est causa ipsius esse inferior̃ fm se: qđ aũt dr̃ qđ ẽ per creationẽ hoc iõ est: nõ qz oẽ eẽ flt̃ immediate p creationẽ saltẽ q̃tum ad oĩa: que regrunt̃ ad esse: sed b̃ p tanto dr̃: qz eẽ cõe. quod se extẽdit ad oẽ esse creatũ reducitur in creationm: nec tñ opz: q̃ fit immediate p creationẽ: vt dcm̃ est: sed vel immediate: vt esse angelor̃ ꝛ celi: ꝛ primor̃ suppositor̃ q̃tum ad ca: q̃ regrũt cũ celo aliqđ agens particulare sile spẽ sicut ꝑmus hõ: ꝑm⁹ equus: ꝛ hõ: vel mediate: sic q̃ producta sũt ab istis creatis: ita quod bz eẽ fit per creationẽ mediate vel immediate: cũ nõ segt̃ q̃ aliqđ eẽ nõ sit p aliq̃ alia actionẽ q̃ p creationẽ immediate: ita q̃ sit per creationez mediate p actionẽ immediate. ¶ Ad 2m dõm: q̃ ex dictis pz: q̃ nõ opz: q̃ illa ꝓpositio intelligat̃ de primo gradu entiũ: bz de esse cõi oẽ enti creato. ¶ Ad 3m dõm: q̃ qz qđlz esse creatum differt sola rõne ab esse in cõi: oz qđlibz eẽ p̃ticulare reducat̃ mediate vel imediete in illud fieri siue in illã actionẽ: p quã bz fieri eẽ cõe fm se q̃tum ad totũ suũ ambitũ reducit̃ in creationẽ: iõ oz eẽ creatũ reduci mediate vel immediate in creationẽ: nõ tñ opz eẽ cõe fm se reduci in actionẽ. vel fieri in qđ reducit̃ eẽ p̃ticulare: qz nõ opz esse creatũ in cõi dep̃dere a fieri: a quo dep̃det esse albedinis: vel alterius entis p̃ticularis: qz bz oẽ cõe fm se nõ differat ab eẽ albedinis: rõne cuius pđt reduci in aliã actionẽ q̃ in illã quã sit albedo vel esse albedinis: ꝛ iõ esse albedinis vel cuiuslz iferioris pđt reduci in aliã actionẽ a creatione nõ excludendo: quin mediate vel imediate cũ b̃ reducant̃ in creationẽ. stat g̃ solo in hoc: q̃ ea q̃ differũt sola rõne: sicut supius ꝛ inferius pp b̃: qđ supius infra suũ ambitũ cõtinet inferius. ¶ Ad 4m dõm: q̃ bz cã ꝛseruãs ꝓncipia rei essentialia fit cã ꝛseruãs accña aliquo mđ: nõ tñ oz q̃ sola cã conseruãs principia essentialia rei sit cã ꝛseruãs accña: tũ pp hoc: q̃ fm quosdã subm non pđt esse cã effectiua accñtis: tũ qz dato q̃ subm esset cã aliquo modo suoz per se accñtiuz: nõ tñ sufficiẽs sine alio ad causandũ talia accñtia: ꝛ multo minus alia accidẽtia: ꝛ ideo ꝛ in boie ꝛ in alys ꝓter cãm conseruantem ꝓncipia essentialia subi: requirit̃ alia cã conseruans accidẽtia loquendo fm cursuz nãe: qđ ideo dico: qz deus: q̃ solus est ꝛseruãs essentialia bñs p se posset p se totũ cõseruare si vellet. Itẽ ẽt quicqd sit de alys accñtib⁹ aliquibus: non tñ credo: q̃ oĩa accidentia disponẽtia materiam ad formã: per que forma quasi tenet̃ in mã sequatur ex subo necessario: sicut ex cã effectiua. ¶ Ad 5m dõm: q̃ accña semp ꝛseruant̃ p̃ncipia essentialia subi: nõ tñ opz: q̃ effectiue semp conseruent̃ p ea sufficit sine alio in nouatiõe ꝓncipioz essentialiuz i boie nõ est incõueniẽs ꝛseruari per accña. ¶ Ad 6m dcz. q̃ bz vnũ inferior̃ sit melius alio: non tñ segt̃ur: q̃ cõicet illi meliori aliquid: qđ sit melius illo: qđ generalr̃ conuenit oibus inferioribus: dũ tñ illud cõueniẽs non sit vnuz aliqđ spẽ spãlissima vel numero: sed gñe tñ vel anaᵒ: sicut est eẽ cãm in fieri ꝛ nõ in esse: qz i tali cõi inueniunt̃ diuersi gradus bonitatis: quoz vnus melior est altero: sicut ꝓducere equũ est nobilius q̃ ꝓducere asinũ: ꝛ iõ nõ oz: q̃ ei qđ in inferioribꝰ ẽ melⁱ alio cõueniat neccio ex vi buiᵒ argumẽti ꝛseruare: qz sufficit ei nobiliⁱ agere inq̃tũ ad agere a quo dep̃det res in fieri tñ: nec est oĩno negãdũ qn in inferioribꝰ sit vnũ ꝛseruatiuũ alteriⁱ saltẽ q̃tũ ad diuersa accñtia: sicut grauitas cõseruat esse deorsum effectiue fm quosdam: sed

tale

Nõ pulchrũ modũ declarandi doctoris qũo oĩa inferiora dep̃dẽt a celo q̃tum ad suas essentias ꝛ suum esse excepta mã ꝑma ꝛ anima rõali: bz ẽt talis vnio a celo dependeat.

tale ꝺseruatiuū nō est optimū in rebus corpalibus: qz ꝑter hoc ē ꝺseruatio generalis: q̄ ꝓtinet ad celū. ¶ Ad 7m dōm: q̄ lz hr̄e gñalē influentiā ad ꝺseruandū oia inferiora possit dici optimū & nobilissimū in corpib⁹: nō tñ est nobilissimū in creaturis simpliciter: qz nobilius est dicere & intellualiter illumiare: & iō tale optimū nō oportuit cōicare angelis. ſ. hr̄e imediatā ifluētiā ad ꝺseruandū oia inferiora: & tñ alīq̄ actionē hz angel⁹ circa inferiora mediāte celo inq̄tū mouet. ¶ Ad 8m pōt dici sustinēdo dcm rñdētis: q̄ vtus celi ē q̄ta p accīs q̄titate ꝓmanēte: sicut vtus inferiox: sed nō hz q̄titatē successiuā i suo eē: qz nō mutaf: nec ē termin⁹ mot⁹ vel mutationis: cū nō sit gñabilis vel corruptibilis: vtutes aūt inferiox sunt generabiles & corruptibiles: & iō hñt ꝺseruari p virtutē celi: indiuisibilitas aūt q̄ ē hz q̄titatē ꝓmanentē nō oz attribuere celo ad hoc: q̄ cō seruet. ¶ Ad 9m dōm: q̄ celū oēs formas attingit effectiue directe: excepta forma rōnali: & silr oīs accīa inferiox exceptis accīntibus: que ꝺuenīūt hoi hz aīaz: ſic̄ sunt intellus & volūtas: & ꝺseruādo formā inductā facit ad ꝺseruationē māe inq̄tū mā depēdet a forma: lz nō attingat essentiā māe effectiue. sicut mō si aliq̄ agēs attingeret essentiā māe effectiue & nō eēntiā forme: illud agens indirecte & ex cōsti faceret ad cōseruationez formе: inq̄tū forma dependet a mā: & si dicaf ꝺ b: qz tūc sequereť: q̄ si agens creatū retraberet suā influentiā posset redigere rē in nihilū: q̄d est inconueniēs: dico q̄ si agens creatū posset retrabere totā suā influentiaz a suo effectu saltē q̄tū ad agēs: q̄d est celū respectu inferiox hoie effūs el⁹ redigereť in nihilū: nisi illud: q̄d faceret p agens creatū supnāliter ꝺseruet a deo: nec tñ segť: q̄ creatura silr posset redigere i nihilū: qz nō est ī ptāte creature retrabere influentiā suā ab effcū: sed in ptāte dei cuius cālitas illimitata ē i agēdo q̄n creatura agit aliq̄d: sed si de⁹ cēt cā solū⁹ māe: & aliq̄d agēs: q̄d nō eēt subditū vtuti diuine est cā directe solius forme ita q̄ vtrūq̄z agēs simul ꝺcurrēs faceret cōpositū: nullo mō vtrūq̄z agēs posset effcū simplr i nihilū redigere pp mutuā dependētiā māe ad formā: & forť ad māz: ille aūt q̄ poneret: q̄ deus possz ꝺseruare & facere māz sine forť alr posset rñdere: lz qz b vex nō vr mihi: iō b ꝓtermitto. ¶ Ad xm pz ex dictis in principali solutōe: vbi oñsum est: q̄ nō obstāte motu cōtinuo celi: q̄ oēs ptes celi pñt esse ꝓsentes cuilibz inferiox q̄tū ad influentiā: vel fm lineā rectā: vel oblīq̄. ¶ Ad xim dōz: q̄ cōseruare mām attingēdo eius eēntiā effectiue non ē minus q̄ cōseruare rē q̄tū ad formā subalē & accīa qz cū actio agētis terminet neccio ad ens actu: eo q̄ ē pura potentia p se nata ē esse vel fieri: quod pōt effectiue in mām: oz q̄ possit effectiue in totū ꝺpositū q̄tuz ad totū: sed illud: q̄d pōt q̄tū ad formā effectiue nō oz q̄ possit effectiue in totū q̄tū ad totuz saltē directe: vñ lz mā sit inferior q̄ forma: tñ posse ī mām ē maius q̄ posse in formā: nō. n. semp segť: q̄ posse in mín⁹ nobile sit facilius. ¶ Ad xim dōm: q̄ nō oz: q̄ qōcūq̄z optimū cōicet creature: sed tñ illud: q̄d est cōicabile: sicut cōseruare mō p̄dicto: nec absolute nec̄ium ē cōicatum eē creature oē illud: q̄d est cōicabile el: qz de⁹ posset cōferre multis multa: q̄ nō cōfert. ¶ Ad xim dōz: q̄ non est intelligēdū: q̄ agēs nāle si sit determinatū ad vnū q̄d nō possit facere nisi vnū effcm tm: & iō illud verbū sic ē intelligēdū. ſ. q̄ agēs nāle ē determinatū ad vnū oppositū ꝺdictiōis: ita q̄ nō ē indifferens ad oppositū sicut agens volūtariū: agēs ēt nāle pōt eē cā oppositorū q̄n mutaf: sicut p suā ꝓsentiā est cā vnius & p absentiā est cā oppositi: sed hoc non hz a se sicut agens volūtariū. Itē illud: quod dr̄: q̄ motus ē p se cā corruptiōis nō intelligit de motu ipsi⁹ agētis: sed de motu passi: & iō nō oz: q̄ mot⁹: q̄ est in agēte sit magis cā corruptiōis q̄z ꝺseruatiōis: nec oz ēt: q̄ motus i eo q̄d motus sit cā corruptiōis & nō gñationis: imo ē cā p se gñatiōis vni⁹ & corruptiōis alteri⁹: sed dr̄ a pho. 4. phi. q̄d est magis causa corruptiōis q̄z gñatiōis nō simplr: sed fm suam rōnē q̄ facit distare a forma abiciēda pp b: qz respicit magis determinatā formā in corrūpēdo q̄z i gñando: vt patuit ex solone. q. pcedētis. ¶ Ad xim dōm: q̄ mediāte cā cōseruāte pōt effcūs corrūpi a ꝺrio agēte: cui⁹ virt⁹ excedit virtutē cāe ꝺseruātis. Itē gl̄z aspectus celi nō est nat⁹ ꝺseruare rē q̄tūq̄z: sed determinatus determinatā: & iō illud: q̄d ꝺseruaf a celo hz vnū aspectū pōt corrūpi a celo absīte illo aspectu & pñte hz aliū sibi oppositū. ¶ Ad xvm dōm: q̄ celū ꝺseruat oīa ista inferiora q̄diu durat in suo eē: sed qz hz determinatū aspectū bz ꝺseruare: cōtingit q̄ illō: q̄d prius ꝺseruabaf ab eo alio tpe ihz pt corrūpi ab eo: ita q̄ celū diuersis tpibus pōt esse cā ꝺseruās & cā corrūpēs respectu eiusdez. ¶ Ad xvim dōz: q̄ maior accipiēdo eā vlr est falsa: qz ñ oz: q̄ illud: q̄d dat p māz & stabilitatē alq̄ bēat p mām & stabilitatē a se: qz ad hoc: q̄d aliq̄d det stabilitatē alteri: sufficit q̄ bēat eē ab alio: nec regrit q̄ sit a seipso. ¶ Ad xvim dōm: q̄ lz celū mutet locū hz ptes: tñ ñ mutat locū fm se totū: & iō pōt hr̄e: vt dcm est hz oēs ptes suas influētias sup oīa inferiora: vel fm lineā rectaz: vel hz obliq̄. i. reflexā: & ideo inq̄tū ē influētia ꝺtinuatur sup oīa inferiora: & inq̄tū fm se totū ē imobile pōt esse cā ꝺseruans ela q̄tū ad trāsmutationem: q̄ ꝺuenit eis fm totū. ¶ Ad xviim dōm: q̄ nō oz: q̄ illud: q̄d ē magis intimū rei sit cā ꝺseruās eā: aliogn idē cēt cā sui ipsius: q̄d est inconueniēs: lz regrit: q̄ sit aliquo mō rei quā cōseruat: & q̄ possit influere ei: q̄ nulli rei pōt ꝺuenire respectu sui ipsius. Dicēdū q̄: q̄ nō q̄cunqz maior intimatio magis ꝺseruat: sed maior intimatio: q̄ ꝺuenit agēti fm q̄ magis intime influit. ¶ Ad xixm dōm: q̄ duo hoīes q̄tūcūqz sint eodē mō dispositi: nō tñ oz eodez mō regi a celo q̄tū ad illud: q̄d celū influit hoi: tū qz in hoie est aliqs motor: qui nō subest directe influētie celi: ex quo nō segtur: nisi q̄ hō non ꝺseruaf q̄tū ad oīa: que sunt in ipso a celo: q̄d supra cōcessum ē: tū qz corpa eodē mō dispositā & totalr a celo dependētia: non opz eodē mō recipe influētiā celi: nisi sint in eodē loco nūero: q̄d ē ipole p nāz: & iō diuersa dispō vel ꝺdō diuorum corpor: q̄ a pn⁹ eodē mō fuerūt dispositā si q̄ sint talia nō arguit: q̄ ñ regant vel ꝺseruent a celo. ¶ Ad xxm dōm: q̄ dici pōt: q̄ lz nostrū intelligere possit eē de re sine cā sua intellecta: tñ nō possumus nō intellecta itelligere esse sine cā sua: alr posset dici & magis ad formā argumēti: q̄ lz nr̄um intelligere possit eē de re sine cā rei intellecte cointellecta: nō tñ nr̄m intelligere pōt eē sine cā sua. i. sine cā ipsius intelligere: & p ꝺns nō oz: q̄ suba sensibilis: q̄ est cā nr̄i intelligere possit eē sine causa sua: idest sine causa ipsius intelligere. ¶ Ad xim dōz: q̄ mā ē ab alio effectiue nō p se sola: lz cū alio. ſ. cū forma: rōne cuius actio pducentis māz terminaf ad ens actu. ¶ Ad xxim dōz: q̄ dato q̄ agēs p motū passiue ñ possit eē cā ꝺseruās: cū nūq̄ possit agere vel passio ifluere nisi p motū: tñ agens: q̄d a pn⁹ hz agere p motū: vel p trāsmutationē pōt ꝺseruare illud: q̄d iduxit p motū: nec post q̄ iduxit suū effcm: effcūs el⁹ erit mouere: lz q̄d iducit ē tenere & cōseruare in esse: sicut ille: q̄ a pn⁹ ipressit figurā sigilli aque: b a pncipio facit per motū: sed

An celū mutet locū hz ptes tū: & quo mō an. ſ. fm ſm vel hz formā: vide pulchre Auerro. 4. phi. ꝓta the missū cōn: ē. 45. & 6. phiſ. cōmen. 55. & ibi vid qō re probat resp̄ō data a doctoť hic q̄ vz celū mouerť fm ptes & nō fm totum.

postq̄ impressa est figura p motū ipsi aque põt habere action: sine motu tenendo sigillu in aqua ⁊ ꝺseruā-do figuram impressam: agens per motum passi possit facere ad cõseruationē alicuius forme: dūmõ illa forma nõ necessario acgrereť p motū ad motū celi aliq̄ mo facit ad cõseruationē caloris ei⁹: qõ calorē p motū illū nõ opꝫ semp de nouo acgri. Qõ. VII.

Septimo queriť: vtruꝫ cessante motu celi nāl̄r posset esse aliq̄ actio vel passio in istis iferioribus. Et vī q̄ nõ: qꝛ remoto p̄ncipio primo remouenť oīa alia: quc sunt post. p bat phꝫ. 8. phisico. motus celi est p̄mus oīum motuū nāliū. g̃ remoto motu celi remoneť motus oīs ⁊ mutatio nālis. ¶ Sꝫ dicebat q̄ motus celi dī p̄mus: qꝛ applicat ptes celi: q̄ habēt virtutē actiuam ad agendū: nõ aūt pp hꝫ: q⁹ motus celi sit cā alioꝝ motuum. ¶ Cõtra: qꝛ phꝫ p bat illū motū esse p̄im⁹: non tm̄ qꝛ sic applicat: sed ét qꝛ põt cē perpetuus vnus existēs: ⁊ qꝛ est magis vnifꝛmis ⁊ pfectus: ⁊ ex hoc ét p bat idē: qõ est cā ꝓpetue generatiõis ⁊ corruptionis. g̃ nõ dī primus: qꝛ applicat: sed ⁊ est ali⁹ motus. ¶ ℙ. Remoto motu celesti remouētur oīa alia: que reducunť in ipꝫ: sed phꝫ. 8. phisi. reducit oēs mot⁹ ⁊ mutationes inferioꝝ in motū celi: sicut in cām: qꝛ oꝫ oēm motū nouū reduci sicut in cām in motū ꝓpetuū. g̃ cessante motu celi nullus motus põt nāliter remanere in istis inferioribus. ¶ ℙ. Si virtus celi: que est ei⁹ qualitas sufficeret ad agendū aliqd in istis inferioꝛib⁹ sine eius motu: sequereť: q⁹ generatio ⁊ corruptio possꝫ durare in infinitū sine motu celi: sed ℔ est falsum. g̃ q̄ litas celi nõ sufficit sine suo motu ad agendū: ⁊ multo minus virtus quecūq̄ inferioꝝ. ꝯntiam cū maiore ꝓbo: qꝛ si virtus celi sufficit ad agendū sine motu in iferioribus: tūc stelle calide conuerterent elemēta frīda in calida: ⁊ stelle frigide in opposita ꝓte semp conuerterent elemēta calida in frigida: ⁊ sic in infinitū duraret qꝛ frigida in loco vbi abūdarent fluerent ad locū vbi ꝺseruarenť: ⁊ sīl̄r calida: ⁊ sic in infinitū ficret cõsumptio ⁊ restauratio: sed hoc stante duraret in infinitum generatio ⁊ corruptio. g̃ si virtus celi sufficeret ad agēdū sine eius motu: sequeretur q⁹ generatio ⁊ corruptio posset durare i ifinitū sine motu. falsitatē ꝯntis simil̄r ꝓbo: qꝛ gñatio ⁊ corruptio ꝛaltē elemētoꝝ: puta ignis in spē ⁊ alioꝝ nõ põt durare i ꝓpetuū: nisi hēat cāꝫ ꝓpetuā diffꝛmē: hoc aūt nõ põt esse nisi p motū ꝓpetuū: q̄ faciat ꝓpetuā diffꝛmitatē in cā: infinita. n. agētia non sufficerēt: qꝛ oꝫ: vt ꝓbat phꝫ. 8. phisi. reducere ꝓpetuitatē gñationis ⁊ corruptionis in aliq̄ vnā cām ꝓpetuaꝫ: vel saltem in cās finitas: nec sufficerēt cē finite q̄tum cūq̄ plēs ponerenť nisi aliq̄ eaꝝ: vel oēs cēnt ꝓpetue: nullus aūt motus põt cē ꝓpetuus nisi motus celestis. g̃ ipole est generationem ⁊ corruptionē durare in infinitū sine motu celi: vel in ꝓpetuū. sic g̃ pꝫ falsitas ꝯntis. ¶ ℙ. In p se ordinatis cessante motu ꝓxis cessat motus posterioris: sꝫ intelligētia ⁊ celū i mouēdo ista inferioꝛa se bñt sicut prius ⁊ posterius agens: remota actione itelligentie: q̄ prioꝛ est remouebit actio celi: sꝫ remoto motu celi remouet actio intelligētie: qꝛ itelligētia ñ influit celo nisi motū. g̃ cessante motu celi celuꝫ nihil posset agere i istis iferioꝛib⁹: ⁊ multo min⁹ vnū inferioꝛ in aliud: sed dicebat q⁹ sꝫ celū sit posteri⁹ in agēdo ⁊ dependeat ab itelligētia q̄tū ad ea: que agit mediante suo motu: nõ tm̄ q̄tū ad oīa: q̄ simplr̄ posset agere. ¶ Contra: nõ min⁹ vī corp⁹ celeste dependere ab itelligētia q̄ vnū corp⁹ ab alio corpore: sed vnū corpus sic luentiť dependere ab alio: qõ nihil possit agere sine illo alio: sicut corpora inferiora dependēt a celo cū ꝺseruienť ab eo: vt ꝛostensum est. g̃ celū in oī actione sua dependet ab intelligētia. Ad hoc rñdebat rñdēs interimēdo maiorē. ¶ Sꝫ ℞: qꝛ in tm̄ vnū qõq̄ dependet ab alio inq̄tū ē in põ respectu eius: ⁊ aliud eꝝ actu: sed corp⁹ magis ē ipõ respectu intelligētie: ⁊ itelligētia magis ē i actu respcū corpis q̄ vnū corp⁹ respectu alterius. g̃ corp⁹ supremū magis dependet ab itelligētia q̄ vnū corp⁹ ab alio: ⁊ sic vī adhuc q⁹ illa maioꝛ sit vera. ¶ ℙ. Cessāte p̄mo applicāte cessat oīs applicatio: sed motus celi est p̄mū applicans agens ad passum in istis inferioꝛib⁹: sed nõ potest cē aliq̄ actio noua in corporalibus vel mutatio: nisi ponať noua applicatio agentis ad passum: vel passi ad agēs. ergo cessante motu celi nõ põt esse aliq̄ mutatio i rebus corporalibus. ¶ ℙ. Sicut se bꝫ virtus vlis ad virtutē particulareꝫ: ita se bꝫ motus vniuersalis ad motum particulārē: sed cessante virtute vniuersali cessat oīs virtus particularis. ergo ⁊c. ¶ ℙ. Cessante tpe cessat motus: qui est i tpe: sed cessante motu celi cessat tēpus: cū sit passio primi mobilis. ergo ⁊c. ¶ ℙ. Omne diffꝛme reducitur ad vnifꝛme: sed oēs motus iferiorum sunt diffꝛmes. ergo opꝫ: q⁹ reducanť in motum vnifꝛmem: qualis est solus motus celestis: sed cessante motu celi cessant oīa: que reducunť in ipsum. g̃ cessante motu celi cessant omnes motus inferioꝝ. ¶ ℙ. Illud quod caret primis qualitatibus actiuis ⁊ passiuis: non potest agere per aliquā qualitatem suā: sed celū caret hmõi qualitatibus: vt sunt calor: frigus: ⁊ huiusmodi: que in celo non sunt. ergo celū nõ põt agere p aliquā qualitatē suaꝫ in istis inferioribus: sꝫ tm̄ p motum suum: sed cessante influentia celi cessat oīs actio in istis iferioribus. ergo ⁊c. ¶ ℙ. Dicit quidā sanctus: q⁹ celū recipit perfectionem suā a deo per motum: sed vnūquodq̄ intantū agit inq̄tum est perfectū. ergo celum non agit nisi inquantū recipit motum: ⁊ per consequens cessante motu suo non ageret: ⁊ sic idē qõ ꝓius. ¶ ℙ. Non est aliqua cā quare damnatorum corpora post diē iudicij nõ cõburanť ab igne in inferno cis presente: nisi ꝓpter cessationē motus celi: sed hoc nõ esset nisi cessante motu celi cessaret oīs motus inferiorum. ergo cessante motu celi nāliter cessat oīs actio in istis iferioribꝰ. ¶ ℙ. Sic̄ se bꝫ instrm̄ ad artificeꝫ sic se bñt ista inferioꝛa ad celū in agēdo: sed instrm̄ nõ põt agere cessante motiõe artificis. ergo nec ista inferioꝛa cessante motu celi. ¶ ℙ. Celū cū sit distās ab istis iferioribus non põt moucre ea vel agere in ea nisi virt⁹ eius applicet̄ ad ea per suū motū localē: sed hoc non posset esse cessante motu celi. ergo celū non põt agere in hec inferioꝛa: nisi fit cessatio motus celi: ⁊ multo min⁹ vnū inferiorum in aliud. ¶ ℙ. Cessante motu celi in istis inferioribus cessabit omnis transmutatio naturalis in istis inferioribus: aut hoc ergo erit naturaliter: aut supnāliter: aut alio modo: posito q⁹ actio possit cē cessante motu celi. ꝓbo q⁹ hoc non sit supnāliter: qꝛ qñ aliquid sit ꝺ inclinationē rei nālem ℔ est violētū ⁊ ꝺ nām: nõ aūt supnāliter: sed si calidū existens iuxta calefactibile post diē iudicij haberet illud calefacere esset contra naturalem eius inclinationem ⁊ violentū. ergo nõ fieret supernaturaliter: sed magis cõtra naturaliter: nec cessatio transmutationum post diem iudicij poterit cē violenta: quia illa cessatio durabit in perpetuum: nullum autem violentum perpetuum: relinquitur ergo q⁹ erit naturalis. ⁊ sic habetur ꝓpositum.

¶ Cõtra

L.c.37. ⁊ in/de.

L.c.55. vsq3 ad tex. c. 60.

¶ principio vsq3 ad tex. com. 45.

L.c.45.

Cótra Unūquodq3 h3 agere inq̄tum est actu: ꝛ pati inq̄tū est in pō: ſ3 ceſſāte motu celi ſal tē aliq̄ manēt in actu: ꝛ aliq̄ in pō reſpectu inferioꝝ. g̃ ceſſante motu celi poſſet cē i cis nāliter actiō ꝛ paſſio.

Reſpōdeo ad cuidentiā huius. q. Primo videndū ē quō motus localis ipſi⁹ agētis facit ad h3 q̄ agens agat. Dico aūt motus ipſius agentis: qz ꝺuenit aliq̄ ip3 paſſuz moueri localr: ꝛ mediāte ſuo motu locali alterari: puta calefieri ꝛ de motu p ut ſic cāt in paſſo: ꝛ put est in paſſo nō logmur: qz non q̄rimus quō celū ſm ſuū motū localem moueatur: ſz quō ſm ſuū motum localē ad alia ſe habeat actiue ꝛ i alia agat. Triplr aūt potest intelligi motū localē alicuius agentis facere ad boc: q̄ agens agat: ꝛ precipue ad boc: qō alteret. Uno modo: q̄ ipſe motus localis exiſtens in agente ſicut in ſubo ſit ſibi principium actiuuz imediatū cauſandi aliq̄ qualitatē: vel aliq̄ formā in paſſo: vt ſi dicamus: q̄ motus celi ſit principiū actiuū a quo imediate cātur calor: qz cōuenit: q̄ celū p motū ſuū localē regionē ſupioꝝ elemētoꝝ mouet: ad quem motū exītē in illis elemētis ſuperioribus ſegtur gñatio caloris: ꝛ ſic motus celi nō attingit ad calorē generandū in elemētis: ſed mediāte motu locali ipſius paſſi: qō aūt motus ipſius agentis localis nō faciat ad h3: q̄ agens agat alterando ſic: q̄ motus agentis ſit principiū actiuū imediatū inducens aliq̄ formā in paſſo: puta q̄ motus celi ſit principiū actiuū: ita q̄ imediate ꝑdiat alicui paſſo calorem: vel aliā formā nō mediāte motu locali paſſi ꝓbo triplici ratiōe. Primo vna rōne generali ꝛ duabus ſpecialibus quantum ad celū. Prima rō talis est: vnūqōq3 h3 mouere aligd p illud ſm q̄ est in actu p illud: ſed per motū localē nulla res h3 aliquod eſſe in eo q̄ huiuſmodi actu niſi eſſe in aliquo vbi. ergo nullū agens h3 per motum localē agere: niſi inq̄tū ei cōpetit ex boc: qō est actu in aliquo vbi: ſed eſſe in aliquo vbi actu: ꝛ directe ꝛ ſm ſe circunſcripta oī qualitate actiua nō ꝑportat p̄ncipiū actiuū imediate alicuius forme vel qualitatis: qz vbi ē ſitus: ꝛ ea que pertinent ad quantitatē nō ꝑportant agere. g̃ nullū agens agit per ſuū motū localē: ita q̄ ſuus motus localis ſit principiū actiuum imediatū: quo imprimat aliquam qualitatē vel formā. ¶ Secūda rō talis est: ꝛ ē ſpālis quantum ad celū: ſi motus localis celi eſſet principiū imediatū alterandi potētioꝝ esſet motus celi ad ſuū effectū inducendū q̄ quecūq3 qualitas celi: qz motus celi conuenit celo ſm ſe totū: cū diuerſe partes celi ſint diuerſaꝝ qualitatū: ꝛ iō motus eēt potentioꝝ alys virtutibus celi: ſi eſſet de ſe virtus actiua imediata: ꝛ per ꝛ̄ns effectus: qui natus est ſequi ex motu celi oī tēpoꝝ ſuperabundaret: ꝛ excederet effectum cuiuſlibet virtutis celeſtis: ſed boc est falſuz: qz motus localis natus est cauſare calorē: calor aūt nō ſupabūdat in iſtis inferioribus ſemp: imo qñq3 est frigus. ergo ipoſſibile ē q̄ motus localis in celo ſit ei principiū actiuū imediatum alterandi iſta inferioꝝ: vel imprimēdi eis aliquā formā. ¶ Tertia rō talis é: ꝛ est ſilr ſpālis de celo: diffozmitas: que eſt inter eſtatē ꝛ hyemē: ꝛ mane ꝛ meridiem op3 reduci vel in diffozmitatem motus: vel partium eius: ſed hec non poſſunt reduci in diffozmitatē motus directe ꝛ imediate: qz oēs motus celeſtes ſemp ſunt vnifozmes: ita. ſ. q̄ glibet motus in ſe ſemper est vno mō: diffozmitas aūt: que est inter motū vnius oꝛbis: ꝛ motum alterius oꝛbis ſi ſit cā diffozmitatis: q̄ est inter hyemē ꝛ eſtatē: mane ꝛ meridiē op3 reduci in diffozmitatē partiū celi: que ſit ſm aliud q̄ ſm motuz: in partibus aūt celi excluſo motu nō ē diuerſitas: niſi ſm qualitates aliquas. ergo op3 reducere dictam diuerſitatem tēpoꝝ in diuerſas qualitates celi: qz ſubstātia non est imediatū principium agendi: ſed ea: que fiūt in hyeme ꝛ eſtate: puta abūdātia calidi: frigidi: humidi: ꝛ ſicci ſunt effectus celi in iſtis inferioꝛibus. ergo op3: q̄ tales effectus celi reducant sicut in p̄ncipiū actiuū: qō directe habeat alterare in qualitates celi ꝛ non in motū: ſz. n. motus celi faciat ad boc: q̄ pars celi aliq̄ q̄litatē actiuam approximet ad paſſum: nō tñ est principium actiuum: ſeu alteratiuū: ſed bec est qualitas partis approximate: boc p3 per boc: q̄ celū empyreū ſm q̄ cōi⁹ ponitur: h3 aliq̄ influentiaz ſup inferioꝛa: ſz ſit imobile: ꝛ ideo mihi videt̄ q̄ principiū actiuū quo directe ꝛ imediate celū h3 alterare ꝛ imprimere aliq̄ formaz in iſtis inferioꝛibus non ſit motus: ſed ſit aliqua qualitas celi: puta lumen: vel aliqua hmōi qualitas. ¶ Secundo modo pōt intelligi: q̄ motus localis alicuius corporalis agētis faciat ad boc: qō agat alterando. ſ. q̄ motꝰ ſuus vna cū ipſo moto ſuo in ſoliditate: vel in aliq̄ alio ſit cā mouendi localiter alteꝝ: ſicut ſi bacculus motus moueat aquā: ꝛ ex illo motu illius paſſi ſequatur alteratio in ipſo paſſo: qō moueꝝ a corpore moto: ꝛ iſto mō res corpalis agens p motū localē aliq̄ corpus ſit actu in aliquo: vbi ꝓius non erat: ꝛ pp boc abicit aliud corpus ibi exiſs: pp boc: q̄ duo corpora in eōdē loco ſunt i cōpoſſibilia: ꝛ iō vnū corpus motum localiter pōt ſuo motu locali mouere aliq̄ corpus localiter: pōt ēt ſuo motu locali mouere ad hñdū eū: ad motū āt localē alicuius corpis in quo est motus: cōſeq̄ aliq̄ generatio caloris: ſicut q̄ aligd violēter ꝛ vehemēter mouet: ꝛ ſic ex cōtī vnū corpꝰ mouēdo alteꝝ localr p̄t ip3 alterare mediāte locali motu creato i ipſo: qō alterat: ꝛ ſic celū per ſuū motū localē pōt aliq̄ alterationē facere in regione ignis: ꝛ in ſuperioꝛi parte: q̄ mouent raptu celi: ſicut ꝓbat phs ꝑ methauroꝝ p motū comete: ſz qz motus iſte quo raptꝫ pars aeris motu celi nō pernicnit vſq3 ad nos: nec ad ſupficiē terre: pp qō motꝰ celi nō cāt calorē in ſupficie terre: ſed eiꝰ q̄litas: puta lumē vel aliq̄ alia. ¶ Tertio mō pōt itelligi: q̄ motꝰ localis alicuius rei corpalis faciat ad h3: q̄ ptes ciꝰ: ſiue ille ptes motus agāt: qz illud: qō h3 vtutē actiuā p motū illū appropinquat ad paſſuz: q̄ approp̄inq̄tiōe facta agēs agit in paſſum nō p ſuū motū dir ecte: ſed p ſuā q̄litatē actiuā: ſicut ignis applicitus ad aquā gra calefaciēdi aquā p calorē ſuū: ꝛ ſic motus celi facit ad h3: q̄ aliq̄ ps celi agat in aliq̄ ptē terre determinatā: qz p motū celi aliq̄ ſtella applicat̄ ad h3: qō ſit ſup aliq̄ ptē terre: quo facto illa ſtella p lumē ſuū vel p aliq̄ qualitatē ſi ſit eaz dare agit in illam partem terre.

Nota tres rōnes: q̄bꝰ ꝓbatur q̄ motus celi imediate nō imprimit aliq̄ formaz ipō paſſo.

His premiſſis rñdeo ad q̄nē: ꝛ dico q̄ qō ꝑt itelligi triplr ad pñs. vnoꝰ vt q̄rat̄: ſuppoſito q̄ aliq̄ agēs inferius ſit applicituz ad ſuū paſſum: puta ignis ad ſtupā vtrū poſſit agere in ipm: qz ad boc: q̄ aliq̄ agēs agat: ꝛ aliq̄ patiēs patiatur: ſufficit q̄ agens bēat virtutem ſufficientē ad agendū: ꝛ patiens ꝺueniētē diſpōnē ad patiendū. ſ. q̄ ſit in potētia ad illud: qō cōtinetur virtualr in agente: ſz ceſſante motu celi iſta poſſunt ꝺſeruarī inter ignē ꝛ ſtupā qz ignis h3 gcgd ꝺz bre ad agēdū: nā h3 illō: qō debeꝫ igni ſm q̄ ignis: qz pla poſſunt ſtare in ſuo eſſe pfecto ſtante motu celi: ꝛ influentia celi: cuius virtute agit ignis: potest ignis recipere ſtante motu celi: vt declaratum est: qz motus non est principium actiuuz cuo celū agat: ſed ſua qualitas: que remanet, ſtante motu celi:

qz nec alteratio:que est per motū localez celi pertenit ad superficiē terre: vt supra deductū est:non inquantū affert stellā ad nos:que hz virtutē alteratiuam: z idco applicata aliqua stella:in cuius virtute hz ignis agere per applicationez cessante motu celi potest recipere influentiam celi:ita vt in virtute celi agat. Item non video:q celū det alicui corpori calefacere p calorē:vbi ī q̄tum dat ei calorē z cōseruat. Constat aūt q cessante motu celi adhuc celū ꝓseruaret ignē z eius calorez:silr etiam passum:lz illud:per qđ dz pati cessante motu celi:qz patitur per mām:vel aliq̄ qualitatē additā: puta siccū vel humidū:cessante aūt motu celi possunt manere tā prima mā q̄ qualitates passiue elementoꝝ:tū qz ille qualitates creātur ex influentia celi: que nō tollitur cessante motu celi:vt dictum est:sicut influentia ignis applicati ad aquā tollit cessante motu eius: tum qz ꝓsegtur elemēta:que remanebūt q̄tum ad accīa:q̄ consequūtur ea cessante motu celi: z idco videtur mihi:q ignis applicitus stupe:vel cuicūqz posset agere in ipsum cessante motu celi. ¶ Alio modo potest intelligi vt queratur:vtrū cessante motu celi quelibet ps celi regionē sub se existentem nata esset p aliqđ tempus reducere corporaliter in actū:quā nata esset illa ps creare:puta in actū calidi vel frigidi:taliter q decetero nihil de nouo ageret:sed tm̄ conseruaret: qđ factum eēt: z hoc pp defectū noue applicationis:vel sit ita q cessāte motu celi nulla suppositiōe facta duraret actio z passio noua generatio z corruptio ī infinitū:z ad hoc dico q sine p̄iudicio alioꝝ: mihi vr q cessante motu celi possunt noue actiones z mutatiōes durare in infinitū: qz in regione vbi dñarent stelle calide cōsument elementa frigida:precipue aquā: z idco ibi eēt dimissior q̄ alibi:z ex alio loco cōcurrerent illuc:z ecōtrario vbi dominarentur stelle frigide cōtinue conuerterent elementa calida:z ad illū locū cōcurrerent elementa calida generata a loco vbi abundarent:z ꝓpter hꝰ videt mihi q simplr alteratio calidi z frigidi: z generatio z corruptio elementoꝝ fz partē illo mō possent durare in infinitū nāliter cessante motu celi: quid aūt sit ō generatiōe mixtoꝝ in sequenti questione patebit. ¶ Si aūt queratur quō cessabit post diē iudicy generatio z corruptio in istis inferioribꝰ:credo q sicut pulchritudinē illā:quā habituri sunt celi z elemēta post diem iudicy habebunt non ex virtute nāli principioꝝ:sed ex supernaturali influentia dei.ita dico de cessatiōe generationis z corruptionis. ¶ Tertio mō pōt intelligi qō vt q̄ratur vtrū tāta diuersitas generationū z corruptionuz quanta nunc est posset manere cessante motu celi: puta q sit diuersitas hyemis z estatis in eadē pte mundi z q sit tanta diuersitas effectuū in eadē pte terre z diuersis sicut modo:z sic dico q talis z tanta diuersitas esse non potest cessante motu celi:qz illud nō potest cē cessante motu celi:qđ regrit diuersaꝝ stellaꝝ sibi inuicē successionē alterationū super easdez partes terre:diuersitas aūt effectuū:z precipue tanta:sicut mō est ī ea dē pte terre:z diuersitas hyemis z estatis de necessitate requirit hoc:qđ predictum est:vt de se pz: diuersitas aūt q̄ est ī mixtis:hꝰ regrit sicut magis ex seq̄nti qōne apparebit:z ideo dico q cessante motu celi tāta diuersitas q̄ta nunc est nō eēt:non tm̄ nāliter esset vez oēz actionē cessare ī istis inferioribus:z q̄uis venerabilis doctor noster frater Tho. teneat oppositū huius ī scripto:z in qōnibus disputatis: tm̄ credo finaliter q fuit ītius opinionis.s.q celū p q̄titatē suā ageret: dato q motus eius cessaret:nā lz posuerit in scripto q celū empyreū:qz est immobile non agit in inferioza:tm̄ in summa z in quolibet tz oppositū. ¶ Ad ꝑm ergo ī oppositū dōm:q illa ꝓpositio credenda est nō de primo ꝑm dignitatē solū:sed de primo ꝑm cālitatē: motus aūt celi dato q sit prioz dignitate oībus motibus inferius existentibus z posibilibꝰ:z prioz ista diuersitate motuuz: que nunc est ēt ꝑm cālitatē:non tm̄ ꝑm cālitatē est ꝓpter respectu cuiuscūqz motus:qui posset esse ī inferioribꝰ: vt deductū est:nā sicut dcm̄ est:aliqs motus posset esse hic inferius cessante motu celi:ꝓbs aūt logtur ꝑm modū:q nunc est:non aūt ꝑm cursuz:qui posset cē. ¶ Ad 2m dōm:q ꝓbs ꝓbat motū celestē cē ꝑnuum respectu alioꝝ inq̄tū est ꝓpetuus nō cālitate:sed duratione: probat ēt ipsum esse primū cālitate ꝑm cursum:q nūc est: non aūt:q posset esse. ¶ Ad 3m dōm:q oēs motus nāles ꝑm cursum:qui nunc est reducunt in motū celestē: qz facit ad eos applicādo illud:qđ hz virtutē actiuā: sz non oz reducere in eum oēm motū nālē: qui posset cē ꝑm quēcūqz cursum. ¶ Ad 4m dōm:q ꝓña ē bona z añs ēt ad id:qđ arguit ꝺ ꝓñs:dico q illa infinita generatio z corruptio:que posset durare cessāte motu celi reduceretur in aliq̄ vnā cām diffozmē:sed illa cā diffoz mis non esset motus:sed celū hns diuersas partes:per quarū vnam calefacere:z p aliā frigefacere potest:nec etiā opz istā infinitā generationē reduccre in vnaz alq̄ cām nālē tm̄:sed sufficit q reduceret in cās finitas: z hoc fiet reducendo eam in diuersos orbes finitos:vl in diuersas partes eiusdē orbis:sicut ipse ꝓbs non reducit ea in vnū perpetuū motū:sed in plures: vt pz.z.ō generatione.z.iz.metaphi. ¶ Ad 5m dōm:q recta actiōe prioris non remanet posterioris actio q̄tū ad hoc: qđ posterius dependet a prioꝛe: vnde lz actio depēdet ab intelligētia mouēte celū localiter q̄tum ad diuersitatē motionū:que sunt ꝑm istū cursum:nō tm̄ opz:q dependeat eius actio ab actione intelligētie mouētis q̄tū ad quēcūqz motū siue actionē:quā posset hīc ꝑm quēcunqz cursum:qz motus ille:vt dictū est:non dat celo virtutem actiuam motus:dico quo mouet ab intelligētia:sed hanc hz a solo deo. ¶ Ad 6m dōm: q maioz est simplr falsa:qz plus dependet aliquod corpus a celo q̄ celū ab intelligentia. ¶ Ad 7m dōz:q lz corpus sit magis in potentia respectu angeli: z angelus sit magis in actu respectu corporis celestis q̄tū ad dignitatem q̄ vnum corpus respectu alterius:qz.s.actus nāe angelice plus excedit in dignitate corporis celestis actualitatē q̄ actualitas corporis celestis actualitatē cuiuscūqz corporis alterius:tm̄ accipiēdo eē in actu virtuali z ī potentia ꝑm cālitatem plus est aliqđ corpus in fieri ī potentia celi q̄ celū respectu angeli:z plus est celū ī actu respectu inferioꝝ q̄ sit angelus respectu celi:qz actꝰ celi plus ꝺtinet actualiter z cāliter: quod est in inferioribus q̄ contineat angelus illud:quod est in celo. ¶ Ad 8m dōm:q cessante ꝓmo applicante cessat ois applicatio dependens ab illo primo applicante:z ideo cessante motu celi cessat ois applicatio dependens ab eo: z ille sunt applicationes:que sunt ꝓpzie isti cursui:qui nūc est:sed non opz oēm applicationē vlr cessare:naz celū alterando ista inferiora daret eis formā ad quam leq̄rēt in eis motus absqz hoc q celum moueret: vt dcm̄ est in principali solutiōe. ¶ Ad 9m dōz:q cessante motu vlī p predicationem cessaret ois motus inferiorū z superioꝝ:qz si vlr vnus motus esset:nec esset motus inferiorum z similiter cessante motu superiorum:z qui est vniuersalis respectu inferiorum per causalitatē cessarent motus inferioꝝ inq̄tuz dependent ab illo motu qui esset

Istud nō credo eē verum de itētiōe philosophi z cōmētatoris salua pace tanti doctoris q̄ vz cessāte motu celi adhuc celuz conseruaret ignes z eius calorez. nam hoc est dicere ignem ꝓseruari sine sua cā conseruāte q̄ē motꝰ celi: q est tanq̄ vita oium eoꝝ que sunt ſz nām ī istis inferioribus vt est sentētia phi i ꝓncipio octaui phi.

T.c.56. T.c. vacātio. z ēm sī.meta phi.

Venerabilis doctor noster Thomas

qui esset cā vniuersalis cor:nō autez motus celi est cā vniuersalis inferiorū motuū quantuz ad diuersitatez q̄ nunc hñt:sed non est causa vniuersalis respectu oīs motus qualitercūq; in istis inferiorib⁹.(¶ Ad decimū dicēdū:q; cessante motu celi nō cessaret tēpus dūmō esset alius motus:qz quocūq; motu manēte manet tēpus:in omni eius motu est quātitas successiua sicut in subiecto:sed illa quātitas successiua q̄ est in motu magis vniformi dr tēpus ꝛ mēsura certificās quantitatē aliorū motuum:ꝛ ideo quocūq; motu manēte manet quātitas successiua que est motus:ꝛ ℔ presupponitur ō nā tēporis ad presens.(¶ Ad xi^m dōm:q; opz oēs motus difformes reduci ad aliquod vniforme:sed nō opz q; reducant̄ in vniformē q; sit motus:ꝛ ideo non opz q; omnis motus inferior qualitercūq; possibilis reducatur in aliquez motū vniformē celestē.(¶ Ad. xiz^m dōm q; calidū ꝛ frigidū sunt prime qualitates actiue quātū ad ista inferiora:nō tñ sunt vltr primuz:qz qualitas celi puta lumē vel alia si qua est q̄ celum agat sunt priores ꝛ ideo licz nō sit in corpore celesti calor vel frigus formaliter loquēdo:sunt tñ alie qualitates p quas potest agere.(¶ Ad xiz^m dōm:q; lz motus sit quedaz perfectio celi:tñ preter motuz sunt alie multe perfectiones per quas posset agere dato q; nō moueretur.(¶ Ad xiiij^m dicenduz:q; sicut credo causa quare corpora dānatorum nō patient̄ ab igne corporeo inducēte mortez nō erit cessatio motus celi:sed virtus diuina ℔ operās supernaturaliter.(¶ Ad xv^m dicendū:q; quantū ad ℔ est sile de instrumēto ꝛ artifice ꝛ de inferioribus ꝛ celo:q; sicut inferiora agunt in virtute celi:ita instrumētum agit in virtute artificis:lz quo ad hoc nō est simile:qz sicut artifex qui est homo nō potest dare virtutē mouendi instrumēto:nisi ꝛ ipse homo moueatur:ita celum nō posset dare in inferioribus virtutē mouēdi nisi ꝛ ipsum moueatur:hoc enim est de imperfectione hominis:qđ non potest mouere suū instrumētū localiter nisi ꝛ ipse moueatur quantū ad aliquaz partem sui motus localiter.(¶ Ad xvi^m dicēduz:q; virtus celi qua distat ab istis inferioribus quādo defertur super ea ꝼm lineaz rectam nō dicitur deferri motu locali ad ista inferiora q̄si moueretur in centrū in quo est virtus actiua versus inferiorem regionez:sed metaphorice dr deferri inquātum totum mediuz:q; est inter celum ꝛ centrum alteratur a virtute celi:ꝛ sic virtus celi alterādo hoc totū attingit virtualiter vsq; inferiora nisi motu locali.(¶ Ad xvij^m dōm q; nō motu locali aliud motum patitur ab aliquo ꝓbibente actionez recipi in passo:si enim ego possem aquam plus infrigidare q̄ ignis calefacere ꝛ infrigidare aquaz ita q; nō posset calefieri dūmodo non agerē in ignem nulla violentia fieret igni:sed tunc proprie est sua: vel quo impeditur nō a motu quē pōt facere dūmodo nō impediatur nisi ex parte passi:sed a motu qui nat̄ est ipz sequi ex sua naturali inclinatione actiua: sicut quādo impeditur graue ne descēdat deorsum:ꝛ ideo q; actio inferiorū cesset post die iudicij nō est attribuēdum virtuti naturali nec violentie: sed virtuti diuine supernāliter facienti.

Questio. VIII.

Quauo queritur vtrū cessante motu celi desinerent naturaliter oīa mixta esse:ꝛ videtur q; sic. qz cessante causa cessat effect⁹:sed duplex motus celi.s.diurn⁹ ꝛ ille qui est super polos ẓodiaci est causa mixtionis ꝛ mixtorum.ergo cessantibus illis cessarent mixta.ma.patet.mi.ꝓbatur.qz illud quod facit q; vnū elemētū intret regionez alterius est causa mixtionis ꝛ mixtorū: quia mixtum nō fit ex elemētis nisi prius ad vnum reductis sed vt habetur vltimo finez ſcōi de generatione precedentis duplex motus est causa q; vnū elemētū intret regionem alterius.ergo ꝛc.sed dicebat q; nō opz vnum elementū trāsire in regionē alterius ad hoc q; mixtio fiat:sed sufficit q; vnum sit in altero virtute.(¶ Contra mixtū nō fit ex elemētis nisi per mutuā actionē:ꝛ passionez elemētorum:sed vnum elementum nō pōt agere in alterum nisi iret regionē illius ꝛ vnum applicetur localiter ad alterū.ergo nō sufficit q; vnum sit in altero virtute.(¶ Preterea nec mixtio nec mixtum hñt esse per diuersas alterationes factas circa idez:simul enim actio nō sufficit ad mixtū:sed plures alterationes nō possunt esse circa idem cessante motu celi:qz ad hoc q; sint plures siue diuerse alterationes circa idem regrit̄ q; motus celi applicet diuersa alteratiua.q̄ cessante motu celi nō possunt esse mixta.Sed dicebat q; stāte motu non statim cessarent mixta:quin per aliquod tēpus manerent:sed satis cito cessarent nec generarent̄ amplius.(¶ Contra ℔ arguitur multipliciter primo: quia manēte causa conservatiua manet effectus nec corrūpitur ab alia tāq̄ ab illa:sed posset cōtingere q; aspect⁹ celi qui aspiceret mixta cessante motu celi conuenies esset ꝛ conseruatiuus illorū mixtorū:que tunc remanerent.ergo illa mixta semper remanerēt nisi conseruarentur ab alio q̄ a celo:ab alio non possunt corrūpiqz oporteret:q; illud aliud agens esz inferius:sed hoc nō posset esse:qz omne agens inferius agit in virtute celi:ꝛ per cōsequens illud quod corrumpitur ab alio agēte inferiori corrumpitur a celo cuz ergo a celo nō possit corrūpi:vt deductum est:si aliqua mixta remanerent cessante motu celi possent naturaliter remanere i perpetuum nec corrūperent̄.(¶ Sed dicebat̄ q; lz vna res cōseruaret:tamē alia corrūperet.(¶ Cōtra pars illius totius q; ℔ cōseruare ℉ se totuz nō ℔ corrūpere.lz totū celuz ℔ conseruare ista inferiora:ergo pars eius nō ℔ corrūpere ma.p3.mi.ꝓbatur.qz si nō totū celū:sed aliqua pars eius ℔ cōseruare aliqua mixta:tūc in absentia illius partis illa nūq̄ maneret:sed cum cōtinuo celuz in die naturali cōpleat motuz suū cōtinue nō est aliud admixtū cui aliqua pars celi sit presens per vnū diez nāleꝫ: imo opz q; sit absens durāte motu celi.q̄ illud cōseruatū ab illa recedēte desineret esse:nullum autez mixtū inuenitur tale q; sic desinat esse.ergo nullū mixtum cōseruatur in esse per aliquā partem celi determinatā precise:sed a toto celo:ꝛ sic p3 minor.(¶ P̄.manente dispōne que est cōueniēs:manet illud cuius est dispō:sed tēperies regionis tēperate est cōueniens dispositio mixtorum que sunt in illa regione:qz esse mixtorum cōsistit in quodā tēperamēto qualitatū actiuarum ꝛ passiuarum.ergo durāte tali tēperie alicuius regiōis in perpetuū durarēt mixta illius regionis:sed posset cōtingere q; cessante motu celi aliqua cōstellatio tēperatissima posset regnare in aliquā regionē in perpetuū.ergo in illa regione mixta durarent in perpetuū.(¶ Sz dicebat̄ q; lz illa constellatio cōseruaret tñ corrūperent̄ per alias partes celi agētes ꝼm lineaz reflexā.(¶ Contra.q̄diu cōseruās fortius agit q̄ corrūpens tāndiu manet res cōseruata:sed illa cōstellatio fortius ageret in mixto illius regionis q̄ alie partes celi:qz ꝼm lineam rectaz:ꝛ alie ꝼm reflexam.actio autez que est ℉ lineā rectam fortius agit q̄ que est ꝼm reflexā.ergo adhuc stat q; mixta alicuius regionis durarent in perpetuū.(¶ Sed dicebat q; licz illa constellatio fortius ageret

ſuper illa mixta q̄ alie ptes celi: tamen adhuc alie partes celi corrumperent illa mixta: quia facilius est corrumpere illa mixta q̄ conseruare. ¶ Cōtra. quia facilius est tenere formaz iam existentē in materia q̄ formaz ynam nouam educere ⁊ aliam abycere. sed conseruans nō facit nisi formam tenere in materia: corrūpens autem naturale nō potest corrūpere nisi vnā formaz inducendo ⁊ aliā abyciēdo: quia si nō ita faceret ānihilaret eam vel faceret materiam esse sine forma: quoz vtrūq; est impossibile. ergo facilius potest agēs naturale conseruare q̄ corrūpere. ¶ Preterea stante motu celi possent naturaliter esse plures alterationes circa idez qz aqua posset eleuari a virtute solis per eua pozationez: postea elenata conuerti in pluuiaz ⁊ miscerī cum puluere vel fimo terrestri: sed tales plures alterationes videtur sufficere ad generationez mixti. ergo cessante motu celi posset esse adhuc generatio mixtoruz. ¶ Preterea. Sicut se habet nunc celum stans ad conseruāduz nunc ita stans in perpetuuz: sed celū stās nūc cōseruat mixta ad aliquod tempus: qz vt ponebat respōdens nō statim corrūperentur mixta stante motu celi: ergo celuz stans in perpetuū conseruaret mixta in perpetuuz. ¶ Preterea argī contra quoddaz dcm rādētis qui dixerat q̄ licz mixta possent manere stāte celo finaliter tamē corrumperētur per hoc q̄ cōtraria in mixtis existentia agerent inuicem. ¶ Contra. quia cōtrarie qualitates que ponūtur esse in mixto nō agūt nisi in virtute forme substātialis mixti: sed hoc nō potest facere in virtute forme substātialis: quia nihil corrumpit seipsum. ergo mixtuz nūq̄ corrumpitur a contrarys qualitatibus existētibus in ipso. ¶ Preterea ad idez: cōtraria sunt in mixto actu aut potētia: nō actu: quia contraria nō possunt simul actu esse in codez sed in potētia tātuz: sed que sunt in potētia tātum non agūt. ergo cōtraria que ponūtur esse in mixto nō agūt ad corruptionē mixti. ¶ Sed dicebaī q̄ dicūtur esse in mixto in potētia nō passiua: sed actiua: quia ī mixto est quedaz potētia ⁊ quedam virtus que est nata crearе calidū ⁊ frigiduz. ¶ Contra. quia illa virtus actiua aut est aliqua qualitas elementaris simul vt caloz aut frigus: aut aliqua qualitas media vt mollicies: aut duricies: aut aliqua qualitas trāscendēs has derelicta ex impressione corporis celestis: nō potest dici q̄ sit qualitas simul elemētaris: quia vna qualitas nō habz virtutē ad calefaciēduz ⁊ frigefaciēdū: sed ad altez: puta caloz ad calefaciēduz: frigꝰ ad frigefaciēm tm̄: nec possunt esse simul ambe in actu formali: vt dictuz est: nec potest esse qualitas media: qz tales sunt effectus p̄marum: nec possunt esse cause causaruz: vt possint calefacere ⁊ frigefacere: nec potest eē aliqua impressio derelicta a celo in inferioribus: qz talis impressio ordinatur ad altiorem effectum q̄ sit calefacere vel frigefacere: sicut pz de vtute magnetis: que vtute ferrū trahit. ergo nullo modo possunt esse cōtraria talia in potētia actiua in mixto. ¶ Preterea idiuiduū materiale sicut obligatur ad hic ita ⁊ ad nūc: sed esse mixtuz est hꝰ. individuuz. ergo esse mixtū obligatur ad hic ⁊ nunc: sed q̄ est tale nō potest stare vltra vltimuz nunc: sed instans in quo cessaret motus celi ⁊ vltimuz nūc mixtum posset remanere per aliquod spaciuz vltra illud instans. ¶ Preterea vnuz cōtrariorū nō est causa alterius cōtrarij: sed motus ⁊ quies sunt contraria. ergo quies nō potest esse causa motus: sed ista inferioza sunt semper i motu ⁊ in fluxu: ergo celuz quiescens vel stans nō potest esse causa istorū inferioz: nec per cōsequens ea conseruare. ⁊ per cōsequens cessante motu celi nō manerent ista inferioza: nec per cōsequens mixta. ¶ Preterea motus celi fm phm. 8. phyſic. est quasi vita oibus rebus inferioribus naturalibus: sed res nō potest manere cessante vita sua. ergo nullus inferiorum potest manere per qcūq; modicum spaciuz cessante motu celi. ¶ Preterea sicut se habz morꝰ cordis ad alios motus animales ⁊ ad opationes vitales: ita se habet motus celi ad motus inferiorum ⁊ ad operationes eorum: sed cessante motu cordis cessat oīs morꝰ vitalis ⁊ animalis in oibus alijs membris. ergo cessante motu celi cessat oīs actio ⁊ motio istorum inferiorū: ⁊ per consequens cessaret corruptio mixtorū. T.cō.p.

Cōtra influentia celi cū virtute actiua ⁊ passiua elementorū sufficit ad generationez mixtoz: sed ista manerēt cessante motu celi. ergo cessante motu celi adhuc posset esse generatio ⁊ corruptio mixtoz ¶ Preterea illud q̄ pōt esse sine influentia celi potest manere cessante motu celi: ſz aliqua mixta possunt eē sine influentia celi qz vacuuz nō est meduz influētiam recipiens: sed fm Cōmēta. 4. phy. motus ꝓcessiuꝰ animalis posset esse in vacuo si esset vacuum: ⁊ per consequens alialia talia: ſz sint quedā mixta possent esse sine influētia celi: ⁊ sic ꝓbata est mior. ¶ P̄ plures alterationes circa idē sufficiūt ad gnōnez mixtoz: sed cessante motu celi possent esse plures alterationes circa idē: qz plures ⁊ diuerse stelle possent agere circa idē: q̄dā fm lineaz rectā q̄dam ſz lineā reflexā. ergo cessante motu celi posset esse q̄ adhuc maneret vniuersum ⁊ cōnexuz: sed hoc nō posset esse nisi manerēt oīa mixta in perpetuuz durāte vniuerso. ma. pz minor ꝓbatur. qz cōnexio vniuersi stat in ß qō primuz inferiorīs attingat infimuz superioris: sed ablatis mixtis ille spēs inter quas mixta erāt media non possent attingere: sed imediate attingere supremuz superioris nō attingeret ad ifimū inferioris: puta nō attingeret ifimuz boīs vel ifimū corporis celestis cuz fm ordinē rerū nō posset attingere nisi ad ifimuz alicuius mixti q̄ est inferius quocūq; viuente: ergo nō posset manere vniuersuz vnum ⁊ cōnexuz nō manētibus mixtis. ⁊ sic pz minor. T.c.71.

Respondeo dicēduz q̄ possumus log de mixtis vel quātuz ad suū esse vel q̄tuz ad suuz fieri: vt queramꝰ vtruz cessante motu celi necessario cesset generatio noua mixtorum: dico q̄ de mixtis que generātur a virtute celesti nō mediāte agēte eiusdez spēi sicut metalla ⁊ mineralia ⁊ viuētia que generātur ex putrefactiōe q̄ generatio noua taliū oīo cessaret: ⁊ ratio huiꝰ est: qz illud quod requirit ad suuz fieri diuersas actiones diuersarū partiuz celi ſz rectaz lineā ⁊ reflexaz circa idē alterabile nō potest fieri cessante motu celi: sed predicta mixta ad suū fieri requirunt tales alterationes. ergo ⁊c. vtrāq; assumptam ꝓbo ⁊ prio ma. qz ipossibile est diuersas partes celi habēteз diuersimode trāsmutare ſz rectā lineā aspicere eādem partez terre in qua habēt talia mixta generari nisi q̄ terra moueatur contra celuz circulr vt fm cādez partem possit esse sub diuersis partibus celi successiue vel ipsuz celū moueatur cōtra terrā vt diuerse partes celi succedant super cādez partē terre: sed terre nō conuenit circulariter moueri sub celo: vt probat phus ī de celo. ergo relinquitur q̄ tales alterationes fm lineam rectā nō possint circa cādez partē terre cessante motu celi: ⁊ sic pz maior. minor declaratur. qz illud quod requirit diuersas alteratiōes ⁊ fortes taz fm calidum resoluens quā ſz frigidū coagulans de necessitate requirit diuersas 2° celi. T.c.96. ⁊ infra.

rit diuersas partes celi ꝑm rectam lineã: quarum vna calefacit aliã cõtrariaz: qz alteratio que est ꝑm lineaz rectã extraz est nimis debilis ad faciẽdum tantã digestionez & tantã resolutionẽ & coagulationez: sicut requirũt mixta: igitur predicta mixta requirũt ad suum fieri diuersas partes celi circa eãdez partẽ terre & ꝑz rectam lineaz: & sic pz minor. Dic aũt itelligo sic ꝙ alteratiões nõ possunt fieri naturaliter circũstripta actione agẽtis p liberũ arbi. qz tale agens posset deferre idez sub diuersis partibus celi eius motu cessante. ¶ Secũdo autez pz sic ratio: qz si influẽtia celi que posset esse sine eius motu locali sufficeret ad generationẽ mixtorũ motus celi superfluceret: qz motus celi vel est ꝓpter generationez mixtoꝝ aut elemẽtoruz absolute: ad generationẽ autẽ elemẽtorũ vt superius patuit nõ est necessarius motꝰ celi localis: ergo nõ est necessarius nisi ꝓpter generationẽ mixtoꝝ: sed nõ est ponẽdũ ꝙ motus celi sit superfluus. ergo mixta requirũt ad generationẽ suaz motũ celi deferentẽ diuersas partes celi alterantes. ¶ Sed forte cõtra hoc aliquis diceret ꝙ motus celi est necessarius ad generationez tot mixtoꝝ: nõ autẽ oĩuz cum aliqua mixta de generatione predictoꝝ mixtoruz possent sine motu celi generari: sed hoc nõ videtur: qz experimẽto nos videmus ꝙ nullus mixtus est apud nos ꝙ generetur sine diuersis alterationibꝰ partiuz celi super eandẽ partẽ successiue factis per motuz localez ipsius celi: ꝙ nõ eẽt si sine talibꝰ alteratiõibꝰ aliquod mixtus esset natũ generari: cuius signũ est: qz quãto apud nos tẽpus est eiusdez cõditiõis: puta calidũ tm̃ vel frigidũ tm̃: tãto diminuitur generatio mixtoꝝ: nõ autez generatio elemẽtorũ: qz quãto plus durat & itendit̃ caliduz tãto plus durat ignis & aer. Et quãto plus itendit̃ frigꝰ tãto plus durat & aqua & terra: cũ econuerso fit quãdo est frigidũ & calidũ tẽperata tũc mixta generanẽ & generata ꝑficiũt: sicut pz in plãtis quãdo cõtinuat̃ siccũ & caliduz vel humidũ & frigidũ: sed quãdo segtur post frigidũ & humidũ hyemis calidũ & siccũ vel aliqua desiccatio estatis tũc mixta multa ꝑficiũt: si autẽ loquamur de mixtis que generãtur a celo mediante aliquo generãte eiusdem spẽi: sicut homo generat hominẽ cũ sole: & bos bouẽ: & sic de alijs: videt̃ mihi ꝓbabiliter ꝙ quãtuz ad talia nõ erit noua generatio vel si esset paꝝ duraret: quia lz cessante motu celi talia aialia possent moueri ad tẽpus: vt post patebit: & eoꝝ virtus digesti ua posset cõuertere cibus in carnem: & in semẽ: & eoꝝ virtus digestiua posset cõuertere cibũ in mẽstruũ mulieris: ꝙ est mã fetus: nõ tñ ita cõuenienter alterareẽ ad generationẽ ꝑfis per vnã partẽ celi: ꝙ fieret cessante motu celi: sicut per diuersas alterationes a diuersis partibꝰ celi factas: ꝙ fit per motuz celi: vt dictuz est: & ideo nõ videt̃ verisimile ꝙ talia aialia generãtur cessante motu celi: dato etiaz ꝙ posset esse aliq̃ generatio in talibꝰ cessante motu celi: nõ tñ est verisimile ꝙ diu duraret: qz semẽ nõ posset ita perfecte agere ad generationẽ alterius aialis sine influẽtia diuersaꝝ partiuz celi ꝑz lineã rectã que habeẽt per motũ celi: sicut cũ influentia celi: & ideo prolez essent debiliozis virtutis q̃ prius: vnde quãto plus distaret generatio a tali influentia partium tanto plus debilitareẽt virtus ꝑfis & virtus semis: & per cõsequẽs deficeret a virtute sufficiẽti ad generãdum finaliter semẽ: & iõ videtur mihi ꝙ statim cessaret generatio i talibꝰ cessante motu celi vel saltẽ satis cito. ¶ Si autez loquamur de mixtis quãtuz ad esse: vt q̃ratur vtrũ mixta: que tũc essent cessarẽt esse. dico ꝓmo ꝙ mixta que essent tũc nõ statiz in ꝓmo istãti cessatio nis motus celi cessarẽt nãliter: ꝓmo qz nulla res potest desinere esse quãtũ ad cẽ substãtiale quin semꝑ remaneat aliquod cõposituz ex mã & forma: siue per hoc ꝙ aliqua precedẽs forma remaneat ꝑz ponẽtes pluralitatẽ formaꝝ: siue per hoc ꝙ aliqua forma noua introducitur: sicut in generatiõe & corruptiõe elemẽtoꝝ adinuicez & oĩum substãtiaꝝ corporaliũ ꝑm ponẽtes vnaz formã: qz virtute agẽtis nãlis nulla res potest ãnihilari vel remanere quãtũ ad solã mãz: & ideo si mixtũ debeat esse opz ꝙ hoc fiat vel per hoc ꝙ forme elemẽtoruz ibi preexistẽtes remaneãt oĩbus alys corruptis: vl̃ per hoc ꝙ forma alicui⁹ elemẽti ibi nõ preexistens de nouo itroducatur: sed nullum istorũ põt naturaliter fieri in istãti: qz nec itroductio noue forme: nec abiectio precedẽtis põt nãliter fieri sine alteratione ꝑz qualitates actiuas & passiuas que quidez alteratio nõ põt fieri in instãti: & ideo illa mixta que durarẽt in suo cõpleto cẽ vsq; ad cessationẽ motus celi in ipso istãti cessationis motus celi nõ desinerẽt esse: imo oporteret ꝙ durarẽt saltẽ toto illo tẽpore quo duraret alteratio que redderet totã eoꝝ mãz indispositã ad formã eoꝝ. ¶ Et si dicatur ꝙ nõ oz ꝙ sit talis alteratio: qz nõ corrũperenẽ per agens creatũ: sed per subtractionẽ cause cõseruãtis nõ sufficit: qz cessatio motus celi nõ tollit vt dictuz est influẽtiã in ista iferioza. Itẽ si nõ est vna forma substãtialis in quoz mixto nõ posset corrũpi nisi ab agente itroducẽte aliaz formã in cõpõnez cũ oppositis dispositiõibus: & per ꝯsequẽs opz ponere agens cõtrariuz per cõtrarietatẽ corrũpens. ¶ Secũdo hoc idẽ pz sic. qz sicut ex qõnibus ꝑdeterminatis pz: ꝙ celuz est causa cõseruans oĩum iferiorꝝ: & cõstat ꝙ nõ est dare aliquẽ aspectuz celi qui nõ sit natus cõseruare saltem aliqua mixta vel plura vel paucioza: & sic in quacũq; dispõne cessaret celuz mixta superessent aliqua que durarẽt in suo cõpleto esse vsq; ad cessationez motus celi & nata essent cõseruari ab illo aspectu celi saltẽ quantum ad plures partes celi: lz forte alique ꝑtes celi possent agere in contrariũ. ostẽsum enĩ est supra ꝙ si cessaret motus celi possent agere in ꝓriũ. oĩsuz ẽt ẽ ꝙ si cessaret motus celi adhuc celũ influeret in iferioza: res aũt sine aliqua alteratiõe tendẽte ad eius corruptionẽ nõ põt desinere esse in istanti nisi per subtractionẽ cause conseruãtis. In illis autẽ mixtis que ponerentur durare in suo esse cõpleto vsq; ad istans cessationis celi motꝰ nõ precederet aliqua alteratio ad corruptionẽ eoꝝ in eis: & iõ quiponeret esse illud istãs cessationis motus posset desinere esse: nec in illo instanti subtraheret̃ cã conseruans: qz vt dictuz est: illa dispositio celi in qua cessaret motus quicũq; esset satis cõuenies ad cõseruãduz mixta mãlia vsq; tũc in suo esse cõpleto: ad minus nõ potest dici ꝓbatum: ꝙ quccũq; esset illa dispositio que nõ repugnaret vbiq; in oĩbus mixtis vbicũq; existẽtibus. ergo mixta que remanerẽt in suo esse ꝓpleto vsq; ad istans cessationis saltẽ quãtuz ad aliqua nõ desineret esse in instãti illo: huius enĩz ꝓbaꝭ signũ põt accipi ex hoc ꝙ accidit tẽpore iosue qñ sol stetit. ꝓbabile enĩ videt̃ ꝙ tũc oĩs motus corporũ celestiuz cessauerit: et lz statio solis attribuat̃ miraculo: tñ mixta tũc remanssisse nõ attribuitur miraculo ab aliquo doctore: lz aũt ita sit ꝙ nõ oporteat mixta que durarẽt vsq; tũc in suo cõpleto esse in illo istanti cessationis motus desinerẽt esse tũc: tamẽ mixta nõ durarẽt in perpetuũ sed finaliter desinerẽt esse: & hoc ꝓmo põt patere de mixtis fluentibus que finaliter & naturaliter loquẽdo opz corrumpi ꝓmo qz habent diuersas partes diuersarũ qualitatum

quarū vna agit in alias: sicut in animali aliquādo cor agit in cerebrū calefaciēdo: ⁊ cerebrū in cor infrigidando: ⁊ aliquid cōsimile in aliquibus viuentibus: ꝫ non sit ita euidens in talibus etiam vbi est talis mutua actio partiū partes reducūtur finaliter in dispositione ⁊ in cōgruo ipsi toti: ⁊ forte totius: ⁊ per cōsequens tale totus necesse est finaliter ⁊ naturaliter corrūpi: nec potest dici ꝙ vna pars agat in alias ꝓpter cessationē motus celi: qz ostēsum est supra: ꝙ nō obstāte tali cessatione celum influeret in iferiozibus: ⁊ posset in eis virtute celi esse actio ⁊ passio. ¶ Secūdo quia viuentia nātr ad sui cōseruationē naturalē requirunt siccus calidū ⁊ humidum: ⁊ ꝓpter abundantiā eorū que talia naturaliter requirunt fit in eis naturaliter deperditio: ⁊ oz naturaliter ad eorū cōseruationē vti alimēto: alimētum autē applicatus ad illud quod opz aīali a prīcipio est contrarius: ⁊ ideo licz patiatur nutrimētus a nutrito: tamē a principio agit in ipsus: ⁊ ipsus alterat: ⁊ ideo opz viuentia per cōsequētias alimēti susceptionē pati tales alterationes ⁊ continue remoueri a sua dispositione naturali: ⁊ per consequens finaliter corrūpi: illō autē ꝙ generatur ex alimento cum semper sit magis ac magis impurus: opz finaliter ad tantam venire impuritatem ꝙ soluatur ꝓportio ⁊ esse talis viui in animalibus. ¶ Hoc magis pz in illis: in quibus motꝰ cordis cāt trm calorez: ꝙ opz semper aliquas resolutionez fieri in corpore animalis: quantus autem ad talia mixta que sunt vniformia in partibus: sicut sunt mineralia: vt metalla vel lapides non videt ꝙ illa deberent corrumpi per hoc ꝙ cōposita sunt ex contrarys quasi contraria existētia in eis inuicez agant: quia cōtraria non manēt in eis actu nec in potētia: ita ꝙ vna pars in eis possit infrigidare vel calefacere aliam: sicut fuit tactū in arguēdo: tamē alia corrūperētur: ⁊ hoc satis pz quantum ad illa que in hora cessatiōis motus celi eēnt sub cōstellatione multus calida vel multum frigida: quia excellētia calidi ⁊ frigidi multū cōtrariantur ꝓpter ꝙ mixta que essent in regione calida multus: vel frigida necessario corrūperent. dato etiaz ꝙ essent in regione ⁊ cōstellatione multū tēperata: ad hoc finaliter corrūperentur. primo qz sub tali cōstellatione ꝑt esset būidum abūdare: abūdantia autez humidi cum aliquali caloze est dispositio cōueniēs ad putrefactionē mixtorū: vñ ꝫ talis cōstellatio quātū ad hoc ꝙ bret caliduz tēperatū cōsiderādo calidū fm se esset ducniēs ad cōseruationē mixtoꝝ: tamē cōcomitāte abūdātia humidi finaliter corrūperent mixta que eēnt sub ea. ¶ Secundo pz ꝫ sic: qz nō esset dare aliquā cōstellationem sub qua nō esset aliqd elemētū cōtinēs ⁊ imediate cōtingens mixta que nō esset vniformis in qualitatibus actiuis ⁊ passiuis cū elemētis: ⁊ ideo oporteret ꝙ inter mixta ⁊ elm esset diffozmitas ⁊ aliqua cōtrarietas in qlitatibꝰ talibꝰ: ⁊ ex hoc sequeret actio mutua ⁊ passio inter ea: ipole autē esset ꝙ virtus mixtoꝝ prcualeret cōtra virtutē totius elemēti in quo essent: sed potiꝰ ecōuerso: tum ꝓpter excellētias elemēti in quantitate rōne mixtorū: tū qz cessante motu celi influentia celi est magis apta ad generationē elemētoꝝ ex mixtis quā ecōuerso: sicut pōt patere ex argumēto precedēti: vbi ostēsum est ꝙ cessante motu celi cessaret generatio mixtoruz nō aūt elemētoꝝ: ideo opz oīa finalr corrūpi ⁊ desinere esse: sic ergo pz fm ꝙ mihi videt quō ⁊ qualiter cessante motu celi cessarēt mixta: ⁊ quo ad fieri ⁊ quo ad esse. ¶ Ad ꝓmuz ergo in oppositū dōm: ꝙ maior ē vera: de eo ꝙ est cā fiendi ⁊ essendi. predictus autē duplex modus: ꝫ sit cā in fieri mixtoꝝ: nō trī est cā a qua necessario dependeāt in eē: ⁊ ideo cessante motu celi nō sequit ꝙ nō sit noua generatio mixtoꝝ: ꝫ ꝙ mixta iā existētia nō maneāt in ea saltē quātū ad aliqō tēpus. ¶ Notādum aūt ꝙ sicut dicebat rōis nō opz ꝙ aliqō elemētū ascēdat vel descēdat ad regionez alteriꝰ ad ꝫ fiat mixtio: sed sufficit cū virtute celi in quo virtualiter cōtinent oīa elemēta: ꝙ vnū elntuz sit in potētia ad alterū. ¶ Ad scōz ꝙ est directe cōtra ꝫ dōm: ꝙ ꝫ aliquādo fiat mixtio ex actione ⁊ passione elemētorū sibi abinuicē approximatoꝝ: nō trī opz oēm mixtiōez sic fieri: imo pōt fieri mixtio ex hoc ꝙ vnū elemētū ē in potētia in altero: ⁊ est ex virtute celi in qua sunt virtualiter oīa elemēta: ⁊ oēs qlitates elntoꝝ: vnde celuz ex hoc ꝙ pōt calefaccre ⁊ frigefacere siccare humectare absq; hoc ꝙ plura elnta vadāt ad vnū locuz pōt generare mixtuz: sicut pz ꝙ generat mineralia in viscerib⁹ terre. ¶ Ad 3ᵐ dōz: ꝙ plures alterationes regrunt mixta quo ad suuz fieri: qz nō possunt fieri de nouo fine plurib⁹ alterationib⁹: ⁊ quo ad suū esse inquantū non possunt esse sine suo fieri: sed ad manēdū in suo eē iaz habito ⁊ adepto post suū fieri idigēt plurib⁹ alterationib⁹: ⁊ ideo cessante motu celi ꝙ est cā plurīū alterationū ifto modo mixtoꝝ nō segtur ꝙ statim desināt esse mixta: que tūc essent: sed segt ꝙ cessaret generatio noua mixtoꝝ. ¶ Ad 4ᵐ dōm: ꝙ manēte cōseruāte ꝙ tātuz bz cōseruare māz effectus nisi ponat plus corrūpi ab alio ꝙ ab illo cōseruet: sed manēte cōseruāte ꝙ ꝫ aliquid sufficeret ad cōseruationē ⁊ fm aliquid sui ad corruptionē bñ manēte tali cōseruāte posset corrumpi effectus talis: si nō esset aliud corrūpens extra talē cāz sicut dictuz est in solutiōe principalī: ꝙ cōstellatio temperata inquantū bz cāre caloze tēperatū ⁊ cōgruū conseruationi mixtoꝝ: ⁊ inquantū bz causare abūdantiā humidi cōcomitātis talē calorez bz corrūpere: ⁊ sic nihil ꝓhibet ꝙ illud qō cōseruatur ab vna cā quātū ad vnuz corrūpatur ab eodez quātuz ad aliud: ⁊ per ꝛñs illud quod cōseruat a celo pōt corrumpi a celo: sed diuersimode: ad illud qō obycit pōt dici ꝙ totuz celum nō fm se totū: sed fm aliquas partes bz cōseruare que cōseruant ⁊ fm alias corrūpere habz eadē: ita ꝙ ea q̄ cōseruat fm vnā partē corrūpit fm aliā: ⁊ ecōuerso: et sic diuersa que manent in hora cessationis motus celi cōseruarent quantū ad aliquas ptes: ⁊ per ꝛñs finaliter corrūperent. ¶ Ad 5ᵐ ꝙ est directe cōtra ꝫ vltiᵐ dicendū: ꝙ licz pars totius ꝙ nō fm se totū conseruat nō corrūpat: tamē pars illius totius ꝙ nō fm se totuz sed fm aliquid sui cōseruat pōt corrūpere: ⁊ tale est celum respectu cuiuslibz mixti: ⁊ ad illud qō vltra dr ꝙ videt ꝓbari: ꝙ celū fm se totuz conseruet: dōm ꝙ licz nulla pars celi sit que nō sit absens cuilibz mixto ꝫ inferius ⁊ ꝫ in die naturali semel quantū ad influentiā que est fm rectā lineam: trī pars cōseruans semper est prius quantū ad influentiā que est ꝑz rectā lineā vel ꝑz reflexaz. ¶ Et si dicat ꝙ quādo pars cōseruans ē absens quantū ad influentiā que est fm rectā lineā ⁊ pars corrūpens prīs debeat prcualere ⁊ statim corrūpere: ⁊ tunc sequeret ꝙ qōlz mixtuz corrūperet. ¶ Ad ꝫ dico ꝙ nō opz ꝫ sequi: ꝓmo qz pōt esse ꝙ plures partes celi sint que cōseruāt q̄z que corrūpūt: ⁊ ille plures partes licz agant per lineā reflexā cū sua multitudine: pñt vincere influentiā corrūpētis. ¶ Secūdo qz dispō passi pōt reddere ipsuz magis obediēs ad recipiēdū influētiaz cōseruātis licz reflexā q̄z rectā corrūpētis: quia bz qualitates ꝛrarias influere corrūpentis. ¶ Tertio qz

corrūpēs

Scot⁹ in. 2. sentē. dist. 15. q. vnica relinquit hoc sub dubio vtrum vz mixta inanimata possint pati corruptiones intrinsecas que vocatur marcedo: tñ sicut mihi vt doctor recte dicit iuxta fundamēta sua.

Nō ḡfr vna ſtella dī facere ad corruptiones ⁊ alia ad generatiōes.

corrumpens nō poteſt corrūpere niſi alterādo: ⁊ alteratio fit in tēpore ⁊ anteq̄ veniat alteratio ī terminū quo debeat res corrūpi deficit influentia corrūpentis ſm lineas rectam ⁊ adeſt influētia cōſeruātis. ¶ Nō tandū aūt q̄ nō ops ita eſſe q̄ aliqua pars celi ſit determinata ad corrūpendū aliquod mixtū ⁊ alia ad cōſeruandū: imo cum quelibet pars poſſit habere diuerſos effectus in iferioribus quelibet pars poteſt facere quo ad aligd ad ꝓſeruationē cuiuſlibꝫ mixti: ⁊ quo ad aligd ad corruptionē eius: ⁊ eadē pars pōt dīe cōiunctionē cuꝫ alys partibus: ſicut pꝫ de planetis qui ſꝫ diuerſas cōiunctiones poſſunt habere diuerſos effectus cum dī aliqua ſtella facere ad corruptionem alicuius mixti ⁊ aliqua ad cōſeruationē: q̄ magis facit ad vnū q̄ ad aliud. ¶ Ad ſextuꝫ dōm: q̄ ſicut dictū eſt in ꝑncipali ſolutione: q̄ ly cōſtellatio tēperata faceret ad cōſeruationē mixtorū exiſtentū ſub ea inquātū faceret tēperatū calidū vel frigidū: tn̄ quātum ad aliū effectū ſcꝫ inquātuꝫ cauſaret cuꝫ tali caloze abūdātias humidi poſſet facere ad corruptionē: cōcurreret etiā actio elemēti cōtinētis mixtuꝫ: vnde ſicut ibi dictū eſt: ideo elementuꝫ in quo eſſent mixta alteraret ea ⁊ finaliter corrūpet: nō autē ecōuerſo mixta corrūperēt elementuꝫ: ⁊ hoc rōnabiliter q̄ plus regitur ad generationē mixti elemētuꝫ: q̄ ad generationē elemēti mixtuꝫ: q̄ fortioꝛ eſt q̄litas elemēti actiua q̄ qualitas mixti actiua: poſſet dici q̄ illud quod cōſeruatur poſſet corrumpi ab alys partibus celi agētibus ſm lineā reflexaꝫ: vt dictuꝫ eſt ſupra. ¶ Ad 7ᵐ q̄ directe eſt cōtra vltimuꝫ dictū dōm: q̄ ly illa cōſtellatio temperata haberet pl⁹ agere in mixta que reſpiceret ſm lineā rectā: tamē alie partes celi poſſent ꝑualere ī multitudine agēdo in cōtrariuꝫ. Item etiaꝫ illa cōſtellatio poſſet vt dictum eſt eſſe in diuerſa: ad quoꝛ vnuꝫ faceret ad eſſe: ⁊ ad aliō faceret ad nō eſſe: vnde cōcedo q̄ cōſtellatio: vt mihi videtur nō ſufficeret. ¶ Ad 8ᵐ dōm: q̄ ſicut tactū fuit in ſolutione ꝓncipali tales plures alterationes ſꝫ aſcēſum vaporis ⁊ deſcēſum in eodem loco nō ſufficerent ad generationeꝫ mixti ſine pluribus alterationibꝰ fcis a diuerſis partibus celi circa idē: q̄ eſſe nō poſſet ſine motu celi: ⁊ ideo ſine illo motu nō poſſet eſſe noua generatio mixtoꝛ. ¶ Ad 9ᵐ dōm: q̄ non ops q̄ ſi celum ſtans in illo nūc cōſeruat: nec ita ſtans in perpetuū cōſeruet in perpetuū: q̄ illō quod reſiſtit corruptioni ad nunc vel aliquod tēpus eſt ipſius mixtū: ſtante autē celo ſunt aliqua corrūpentia ipſa mixta. ſ. celum quo ad aliquas partes. ¶ Ad 10ᵐ dōm: q̄ ly illud argūmētuꝫ ſit ꝓtra dictū reſpōdētis: nō tn̄ eſt cōtra aliquod dcīn: ꝟ quantuꝫ ad mixta vniformia: ſed quantū ad mixta diffoꝛmia in aliquibꝰ ſunt partes diffoꝛmes in qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: ⁊ quantū ad iſta credo q̄ qualitas mixti ſm quoſdaꝫ nō habꝫ vnitatē a forma ſubſtantiali mixti: ſed a cauſa effectiua: q̄ nullū ſubiectū eſt cā q̄ ſubiectū ſit aliquo modo cā actiua ſuoꝛ accidentiuꝫ: vel poteſt aliter dici q̄ nihil ꝓhibet aliquā q̄litatem eſſe agentē in virtute forme ſubſtātialis: ⁊ facientē per ſe ad cōſeruationē totius ⁊ facere per accidēs ad corruptionē forme ſubſtantialis: cuius virtute agit: ſicut in ꝓpoſito eſt: naꝫ q̄ aīa requirit in ſuo perfectibili partes diuerſaꝝ cōplexionuꝫ directe hꝫ cāre illas diuerſas cōplones in diuerſis partibꝰ: ⁊ ille diuerſe cōplexiones per ſe faciunt ad bonā complonē vel diſpoſitionē totius perfectibilis ab aīa: ⁊ tn̄ per accidēs vna pars agit in aliaꝫ inquantuꝫ eſt diffoꝛmis ab ea: ⁊ dico per accidēs q̄ doc nō ſequit̄ ex directa intētione nāe que eſt aīa ⁊ reducit eam vt indiſpoſitā ad aīam ex q̄ ex cōſequēti ſequit̄ corruptio totius aīati. ¶ Ad xiᵐ dicendū: q̄ in mixto vniformi ſicut eſt lapis. metallum cōtraria nō ſunt in actu nec in potētia actiua: ⁊ tō non ſequitur in eis corruptio ex cōtrarys intra: ⁊ ex hac actione: ſed ab exteriori agēte: ſed loquēdo de mixtis diffoꝛmibꝰ: ſicut ſunt aīata in eis ſunt aliquo modo ꝓtraria in actu ſm diuerſas partes accipiēdo intēſum ⁊ remiſſum in eadē qualitate: q̄ vna pars eſt magis calida vel magis frigida q̄ alia: ⁊ ſimile eſt de ſicco ⁊ hū ido q̄ pōt abundare plus in vna parte q̄ in alia: ⁊ ideo q̄ in vna eſt plus quā in alia: ideo vna pars pōt agere in aliam ⁊ alia pati ab ea. ¶ Ad ixᵐ dōm: q̄ illa rō bñ ꝓbat q̄ in mixto vniformi nō poſſunt eſſe cōtraria actu vel potētia actiua: ſed non ꝓbat quin in mixto ſicut ſunt aīata poſſint eſſe cōtraria ſꝫ diuerſas partes ipſi⁹ mixti: ꝓcipue accipiēdo cōtraria itenſum ⁊ remiſſuꝫ in eadē qualitate: q̄ ꝓria ſimul ſicut albū ⁊ nigrū poſſunt eſſe ſm diuerſas partes. ¶ Ad ixᵐ dōm: q̄ ſtante motu celi dūmodo eſſet alius motꝰ adhuc eſſet tēpus ſicut alīs dictū eſt: ⁊ in nūc illius temporis haberēt eſſe mixta que tunc manerēt: ſi aūt nulla mutatio eēt poſt aut aliquid generet̄ aut corrūpet̄: illa que mancrent nō obligarent̄ ad nūc tēporis: ſed ad nūc eui: q̄ cuiuſ ⁊ ſuuꝫ nūc ſunt menſura permanētiuꝫ in eadē diſpōne. ¶ Ad xᵐ dōm: q̄ motus ⁊ quies ſm ſe accepta ꝓprie nō ſunt cōtraria ſed priuatiue oppoſita: nō tn̄ quicū q̄ quies ⁊ quicū q̄ motus ſunt priuatiue oppoſita: ſed ea que ſunt circa idē: ⁊ ſm idē: ⁊ ideo quies celi ⁊ motꝰ inferiorū nō ſunt oppoſita priuatiue vel cōtrarie: ⁊ ideo dato q̄ poneret̄ quies celi cā motuū iferioꝛ nō ſequeretur q̄ vnū oppoſitū eſſet cā alterius. ¶ Ulteriꝰ dōꝫ: q̄ ly quies celi nō ſit cā eoꝛ que ſunt in inferioribꝰ dato q̄ celuꝫ quieſcat: ſed ſubiectū quietis bene eſſet cauſa motus inferioꝛ nō per quietē: ſed per lumen ⁊ alias qualitates actiuas: vnde quieſcēs bene poteſt eſſe cauſa eius q̄ eſt in motu: ⁊ ipſius motus nō inquātū quieſcens: ſed per accidēs inquātū. ſ. illud q̄ quieſcit eſt luminoſuꝫ vel aligd tale. ¶ Ad xiᵐ ⁊ adᵐ dōm: q̄ motus celi eſt quaſi vita reſpectu oīum iferioꝛ quātū ad generationes ⁊ corruptiōes: ⁊ ſilr ſe hꝫ ſicut motus cordis ad alios motus aīales ſm curſuꝫ qui nūc eſt: nō autē ſm quēcū q̄ modū poſſem: quo celuꝫ poſſet mouere ⁊ agere: ſm q̄ pōt patere ex q̄ōe imediate ꝑcedēte. ¶ Ad xiiᵐ dōm: q̄ ad generationē mixtoꝛ ſufficit motus celi cū diuerſitate q̄ motus celi cauſat: ⁊ cū virtute elemētoꝛ: ſꝫ ſine illa diuerſitate nō ſufficeret vt patuit in ꝓncipali ſolutiōe: ⁊ ideo ceſſante motu celi ceſſaret generatio mixtoruꝫ. ¶ Ad xiiiᵐ dōm: q̄ aīal nec mouerī: nec eē poſſet in vacuo: nec ſequꝫ ex hoc q̄ aliqua ypoᶜᵃ pōt eſſe vera ambabꝰ cateᶜʳᵉ exiſtēt⁹ falſis: ſic eſt in ꝓpoſito: q̄ ly illa cōditionalis ſit vā. ſi aīal eēt in vacuo poſſet mouerī in eo: tn̄ vtraq̄ cateᶜᵃ ē falſa et impoſſis. ſ. aīal eſſe in vacuo: ⁊ mouerī in vacuo. ¶ Ad xoᵐ dōm: q̄ ſi oēs ſtelle reſpiciētes mixtuꝫ tam ſm lineaꝫ rectam q̄ ſm reflexā faciant vnaꝫ alterationem vel plures: tales alterationes nō ſufficerēt ad generationem mixti: q̄ ſicut declaratuꝫ eſt in ꝓncipali ſolutione diuerſe alterationes requirūtur a diuerſis partibus celi ſm rectam lineā circa rectitudinēꝫ ad generationem mixti q̄ ſine motu celi eſſe nō poteſt. ¶ Ad xiᵐ dicendū: q̄ cōnexio ⁊ imediatio in partibus vniuerſi poteſt attendi tripliciter. ſ. ſm cauſam efficiētē: finalē ⁊ ſm dignitateꝫ: tunc dico q̄ ſm cōnexionem que eſt ſm cauſam efficientez poſſet eſſe cōnexio in partibus

Iſta diſtinctio de mixtis vniformib⁹ ⁊ diffoꝛmibus ſalua reuerētia doctoꝛis ſi eſt aliq̄ꝝ realr oppoſitoꝛ et ſꝫ ſuas eſſentias diſtinctoꝛ ſꝫ vl̄e diſtinctio aliq̄ꝝ differētiū ſꝫ magis ⁊ minꝰ.

vniuersi ablatis mixtis:qz celū posset agere imediate. ꝛ iō ablatis mixtis posset vniuersus esse cōnexus quātus ad hoc:nō enim opꝫ et nūc ꝙ celus agat in elemēta mediātib⁹ mixtis:posset etiā esse cōnexum quantū ad causaꝫ finalē ablatis mixtis:qz elemēta possent ordiari in boiem nō mediātib⁹ mixtis:precipue in statu supnaturali quādo homo nō indigebit cibo nec poterit ab extra vel intra cozrūpi:quantū autez ad dignitatē naturalē esset ibi cōnexio ꝛ imediatio:qz actu ꝑm dignitatez vel esset mediū iter celuz ꝛ elemēta:nec inter celuz ꝛ boiem qui simplr ꝛ absolute est no⁹ q̄ celū:si celum nō est aiatum:ly ꝑm corpus hō sit cozruptibilis ꝛ inferior eo:si aūt auferret loquēdo naturalr: sicut nec alia mixta posset diu durare cessante motu celi adhuc esset cōnexio inter deū ꝛ substātias separatas: qz imediate se cōsequerent ꝑm dignitatē actualem ꝛ vnum influeret aliquo modo alteri:ꝛ vnū esset ꝓpter alterū aliquo modo sicut ꝓpter nobilius esse:ꝛ quando dr ꝙ supremū infimi nō attingeret ad ifimuz supremi: dōz ꝙ nō attingeret ꝑm similez attingere: tñ ꝑm dignitatem imediate quantū ad imediationē actualiter:qz ly nō cōicarēt in simili operatiōe:tñ nō haberēt aliquod mediū actualr ꝑm dignitatē vt dictū est. Jtē etiā ista imediatio ꝑm dignitatem nō multuz est de necessitate cōnexionis vniuersi.alie autē que sunt ꝑm cām efficientē ꝛ finalē sunt magis necessarie. Qō. IX.

QUono queritᵉ vtꝝ corpora celestia imponāt necessitatem effectib⁹ que ħ causantur ab eis circū scripta actione agētis per liberū arbitriuz. Et arguit ꝙ sic.posita cā sufficienti necessario ponit effectus sed celū est sufficiens cā cozr: que fiunt ab eo ħ inferius.ergo posito celo cū suis dispositionib⁹ quib⁹ agit est necessariū cum celuz ꝛ sue dispositiones sint necessarie.ergo necessariuz est effectus celi in inferioribus euenire. ¶ Sed dicebat ꝙ celuz nō imponit necessitatē effectib⁹:quia agit mediāte particulari agēte ꝙ pōt impediri. ¶ Contra.qz opꝫ ꝙ celuz agat ħ inferius aliquid imediate:alioquin si in oī actione sua ħ inferius ageret alio ..iediāte: ꝛ in his imediate sic ꝑcederet in ifinitū:si enim a.mouet b.mediāte c.ꝛ illō mediante d.ꝛ illud necesse habeat moueri mediāte alio: ita ꝙ nō iueniatur aliquid ꝙ moueat imediate ibit in ifinitū:ꝙ est icōueniēs. agit ergo aliquid imediate: ſz illud qō facit in inferioribus imediate nō facit mediāte agēte particulari.ergo saltē quantū ad illa imediate imponit necessitatē suis effectib⁹. ¶ Preterea.illō qō agit per mediū ꝙ totaliter subycit sue cālitati non pōt impediri per hoc ꝙ agit per illud mediū per quod agit nisi ī eo ꝙ sibi nō subdit:ſz media ꝑ que celū agit in inferioribus subdūtur totaliter causalitati cozporis celestis quantū ad oīa que in eis sunt excepta mā ꝓia que nō pōt prestare impedimētū:qz oīs forma substantialis ꝛ accidētalis excepta aīa rōnali est a virtute celesti.ergo actionē celi nō pōt impedire ꝙ agit mediāte agēte. ¶ Preterea ad ꝓncipale.qñ mā subycit agēti sicut potētiori sequit de necessitate effectus agētis in mā:sed tota mā inferiorꝫ subycit cozpori celesti: sicut potētiori:ergo effectus cozpis celestis de necessitate ī istis effectib⁹ inferioribus⁹ pueniūt. ¶ Sed dicebat ꝙ ly mā inferiorꝫ subyciat cozpori celesti quantuz ad oēs ptes:nō tñ quātū ad oēs dispōnes. ¶ Contra.qz oīs dispositio per quā inferiora nata sunt agere vel pati ē aliqua forma substātialis vel accidētalis:sed oīs forma ī istis inferioribus⁹ dependet a cozpore celesti excepta aīa rōnali ꝛ in fieri ꝛ in cē:vt supra ostensum est.ergo tota mā inferiorꝫ quātū ad oēm entitatē ꝛ dispositionē suaz dependet a virtute celesti:ꝛ per cōs subycit ei tota ꝛ totaliter. ¶ Jtez arguit cōtra rōnē rndētis qui dicebat ꝙ qz cozpora celestia sunt signa inferioruz generabilia erūt signata ꝛc.nō iponūt eis necessitatē:qz signū non imponit necessitatē signato. ¶ Contra.qz ly signū ꝙ ē modo signū nō iponat necessitatē signato:tñ illud ꝙ ē signū ꝛ cā saltē inquātū est cā iponit necessitatē signato inquātū est cātā:celū aūt respectu inferiorꝫ est sigm ꝛ cā.ergo iponit eis necessitatē. ¶ P.relatia sunt simꝫ nā vnde posita se ponūt et empta se punnt:sed sigm ꝛ signatū sunt relatia.ergo posito signo ponit signatuz sed celū ꝑz te est signuz inferiorꝫ.ergo ipso posito ponit eius effectꝰ de necessitate. ¶ Sed dicebat ꝙ ħ verū ē de relatis ꝑm eē ꝛ nō de relatis ꝑm dici. ¶ Cōtra. ꝙ cōuenit relatis in eo ꝙ relatia ꝺuenit relatis oib⁹ siue ꝑm eē siue ꝑm dici:sed sil poni ꝛ perimi conuenit ꝛ est de rōne elemētorꝫ iquātū relatiua.ergo nulla relatia possunt dari qb⁹ nō cōueniat sil poni ꝛ perimi. ¶ Jtez cōtra aliaz eius rōnē:qz.s.pl⁹us ponit.6.meta⁰⁰.ꝙ aliq̄ eueniunt cōtingēter:ideo oēs effectus celi euenīt de necessitate. ¶ Contra. ex tali cōtingētia in generali ꝛ spāli.Primo.qz in tali ꝓcessu est falla ꝓtis:ſz pl⁹s loquitur ibi de ꝓtingētia in generali cōtingētia in rebus ergo ex hoc nō pōt argui cōtingētia in spāli in effectib⁹ celi. ¶ Sed dicebat q̄ ly ſic dō nō esset rō sufficiēs: tñ ex cōtingētia celi pōt argui ꝓtingētia in effectib⁹ celi:qz min⁹ vr cōtingētia in alys q̄ in effectib⁹ celi cum sint q̄dā mālia generabilia ꝛ cozruptibilia:ꝛ iō si est cōtingētia in aliquo maxie dz esse in eis. ¶ Contra hoc arguit tñ ex parte agētis:qz agēs nāle inquātū est de se est necessario determinatū ad alterū oppositorꝫ:nec est quātum de se idifferēs ad vtrū q̄:agēs aūt exlibero arbi.est idifferēs ad vtrū q̄.ergo magis pōt inueniri ex pte agentis ꝓtingentia tā in effectibus agentis libero arbitrio q̄ in effectibus celi ex parte etiā materie ꝑ:ꝙ quādo materia subycitur totaliter agenti nō pōt euenire cōtingētia siue defectus impediens effectum ex parte māe:sed mā tota ꝛ totaliter subycitur celo sue causalitati celi:vt supra deductū est:nō sic autez est in oibus alys agentibus:sicut patz in artibus in ꝙbus mā nō subest totaliter agēti.ergo minus habz esse contingētia in effectibus celi q̄ in alys rebus. ¶ Contra aliam rationē:qua dicebat ꝙ opꝫ ponere ens per accidens in rebus:qz est de perfectione vniuersi ꝛ tale non euenit necessario:qz dependet ex ifinitis causis. ¶ Contra ħ arguitur sic:qz quicqd sit de alys effectibus oīs effectus celi dependet ex aliqua virtute celesti:vl ex aliqua virtute ei subiecta:sed oēs virtutes celi ꝛ oēs vtutes ei subiecte sunt finite:ergo vnus effectus celi dependere potest ex ifinitis causis:ꝛ sic de effectibus nō erit tale ens per accidens. ¶ Preterea illud qō dependet ex infinitis causis nō potest poni nisi ponantur infinita:sed nō possunt poni infinita.ergo tale quid non pōt poni. ¶ Sed dicebat ꝙ nō cōuenit ponere infinitum in actu:qz requirit causam in actu.si ergo aliquis effectus dependet ex infinitis causis nō potest poni ille effectus in actu:vbi positis ifinitis in actu.ergo ad saluādum talem effectuz qui ponitur ens per accidēs ad cē in actu nō sufficit esse in potentia. ¶ Preterea ens ꝑ accidens nō est creator vt de se patet: nec creatura: qz omnis creatura habet causam.ens autem per accidēs ꝑm phm.6.metaphy.nō habet causam.ergo nō ē creatura.

tura.omne autez q̄ ē vel est creatura vel creator.ergo ens per accidens saltē nō est. ¶ Preterea scientie demonstratiue no sunt nisi de necessarijs:sed sunt de effectibus celi inferioribus. ergo effectus in inferioribꝰ de necessitate eueniunt. ¶ Preterea sōl cuicūq; stelle coniūgatur semper retinet virtutē suam.ergo semper habet effectū suū cuicūq; stelle cōiungatur sōl:ꝛ sic effectus solis de necessitate eueniet:ꝛ sicut est de sole:ita videtur esse de alijs stellis. ¶ Preterea ea que pr̄ ponit in sua ptāte vt eueniāt semper eueniunt de necessitate:sed hꝰ sunt tēpora ꝛ monēta ꝛ ea que in eis sunt. ergo talia eueniunt de necessitate:sed hꝰ sunt effectus celi.ergo ipsi eueniunt de necessitate. ¶ P.ex maiori de necessario ꝛ minori de inesse sequitur ꝓ de necessario:sed ista est vera:causa sufficiens necessaria ꝛ de necessitate suū effectum inducit:ꝛ ista etiaz de inesse: virtus celestis cā est sufficiens ꝛ necessaria suoꝝ effectuū est sim:iter vera.ergo sequitur ꝓ de necessario vera.ſ. q̄ virtus celestis de necessitate inducit suos effectus. ¶ Preterea.omnis causa que sic habet q̄ esse sui effectus respectu ipsius cause est necessariuz: necessario ꝓducit suuz effectuz:sed omnis causa ꝓducens est hꝰ aliquem effectū.ergo ꝛc.ma.ꝑz.mi.probatur.quia oīs effectus respectu eius q̄ est potentia esse cuius causa aut est necessaria aut possibilis tm̄.si necessaria habeo ꝓpositum:si dicatur q̄ possibilis tm̄. ¶ Contra.qz causa nō necessario ꝓducit effectum suum:si est possibilis ad ꝓducendum nō ꝓducit aliquid nisi ad hoc determinetur per aliquid aliud.aut ergo facta determinatiōe est possibilis ad ꝓducendum illum effectū aut necessaria:si possibilis.ergo opꝫ q̄ addat aliquid determinās ꝛ sic in ifinitum:ꝛ sic opꝫ q̄ vel effectus nullo modo ꝓcedat a cā.vt si sit tm̄ possibilis:vel q̄ sit necessaria ad inducendum suū effectum:si effectus debeat induci:ꝛ per ꝛsequens patz q̄ esse cuiuslibz effectus qui procedit ab aliqua causa sit necessariuz respectu sue cause:ꝛ sic ꝑz mi. ¶ Sed dicebat q̄ lz causa quantuz est de se sit necessaria:tamē cōtingit impediri:ꝛ ideo nō necessario eueniūt oēs effectus siue in celo siue in quibusdā alijs. ¶ Cōtra.illud impedimentū aut potest impediri aut nō:si nō ergo illud impedimētuz saltem de necessitate eueniet:si autez potest impediri:ꝟ erit per aliud:ꝛ sic vadit in ifinitum:vel opꝫ deuenire ad aliquod impedimētuz q̄ nō potest impediri:ꝛ per consequens illud impedimentū eueniet de necessitate:ꝛ sic saltez in omnibus que impediūtur impedimētū eueniet necessario:qz qua ratione ponitur aliud impedimētū eue nire necessario eadē rōne ꝛ alia. ¶ Preterea.illud qō de necessitate sequitur ad necessariū inquātū necessarium est necessariū:sed effectuz alicuius corporis celestis impediri aliūde de necessitate segtur ad aliq̄ necessariuz.ergo tale impedimētū euenire est necessariū ma.ꝑz.mi.ꝓbatur.qz istud impedimētuz prouenit ex hoc q̄ aliquod corpus celeste habēs cōtrariaz virtutē alteri corpori celesti defertur super effectū ad quē mouet illud aliꝰ corpꝰ celeste cui ꝯtrariat:sed corpora celestia sic cōtrarias virtutes habētia deferri super eundez locū successiue determinatis tēporibus sequitur ad necessariuz:qz ꝟ sequitur ad motus celestes qui habēt ordinē necessariū ad relationez cuiuslibet stelle super determinatū locū determinato tpe.ergo tale impedimētū ꝓuenire sequitur ad necessariū:ꝛ sic ꝑz minor. ¶ Preterea.q̄ presupponit actionē celi nō impedit actionē corporis celestis:sed omne agens inferius presupponit actionez celi.ergo nullū agens inferius pōt impedire actionem mātē siue aliquā dispōnez materie:sed vbi ista cōcurrunt nō potest poni effectus celi nō necessarius. ergo ꝛc. ¶ Preterea posito passiuo cōueniēti ꝛ actiuo sufficiēti necessario sequitur actio ꝛ passio ꝛ effectꝰ ide ꝓueniēs:sed inferiora sūt ꝺueniētia passiua respectu celi ꝛ celuz est cā actiua ꝛ necessaria respectu inferiorū:vt ꝓbatur per quēdaz auctorez noie mercuriū.ergo effectꝰ celi in istis inferioribus de necessitate sequitur.

Contra pbs ponit in.6.metaph̄.multa in rebus esse cōtingētia nō solum in effectibus liberi arbitrij:sed ēt in effectibus rerū corporaliū: talia autē sunt effectus celi.ergo inter effectꝰ sunt aliqua cōtingētia.ergo nō oīs effectꝰ celi eueniūt de necessitate.

Respondeo dōm:absolute q̄ celum nō impo nit necessitatē rebꝰ siue effectibꝰ ꝛ hoc satis facilr potest ostēdi:qz nulla cā que nō dñatur totaliter in suo passo:cuius effectꝰ pōt ab alio ipediri imponit necessitatem effectibus absolute loquēdo: vnd̄ ab effectu ad quē ordinareē deficeret nec deficere posset:illud autez q̄ nō dñatur totaliter suo passo ꝛ cuius effectus pōt ab alio ipediri pōt deficere a suo effectu:ꝛ per cōsequēs talis causa nō ponit necessitatez suo effectui.corpora autē celestia sunt hꝰ cā:qz res corporales inferiores que recipiunt impressionē celi nō totaliter subdūtur celo:ꝛ accipiēdo totū celum:non solū aliquā partez eius:qz possunt moueri ab agente per liberū arbitriū:sicut ab hoīe vel angelo qui posset mouere ista inferiora imediate.vel sunt subdita celo:hō q̄dem nō est subditus quantū ad itellectū ꝛ voluntatez angelus aūt in nullo est ei subditus:per quoꝝ motionem possunt fieri multa:per que effectus celi posūt ipediri:ꝓpter quod facilr ex hoc ꝑz q̄ celuz nō impōit absolute loquēdo suis effectibus necessitatē:sed circūscripta oī actione cuiuslibz agentis per liberū arbi.circa ista inferiora vtrū celum imponit necessitatez istis effectibꝰ:ista q̄ de necessitate eueniat an nō est magis difficile:ꝓpter hoc q̄ celuz est cā nāliter agens:ꝛ ideo quantū est de se naturalr ē determiata ad vnū ꝛ quātum est de se videt eē sufficiēs cā:qua posita videt necessarium ēt effectū poni.Primo ergo ad vidēdū qūo ex hoc nō sequitur oīs effectus celi euenire necessario ponēduz est illud:per qō videt q̄ talis necessitas in effectibus celi ex premisso motiuo nō sequatur. deinde ponēde sunt difficultates que sunt circa hꝰ ꝛ soluende. ¶ Sciendū igitur q̄ nō obstante predicto motiuo saluatur cōtingētia in effectibꝰ celi:ꝑ qz cā sufficiēs p cām aliā cōtrariā pōt ipediri.ſ.p idispōnez mātē effectaz in mā ab aliqua alia cā ꝺtraria:ꝛ ideo lz celū sit sufficiēs cā quantū est de se nō obstāte aliquo oppositō:quia tm̄ pōt ipediri eo q̄ vnū corpus celeste hz virtutē ꝺziā virtuti alteriꝰ ꝺziaz dico effectiue loquendo:iō effectꝰ celi nō euenit necessario:hoc aūt vr̄ hr̄e difficultatē:qz q̄m̄ vtus vniꝰ corpis celestis ipedit effectus alteriꝰ saltē hꝰ ipsuz q̄ est talē effectū impediri nēcio eueniet. ¶ Sic adhuc segt̄ q̄ oīs effectꝰ celi hꝰ iferiꝰ necessario eueniet ab aliq̄ vtute celesti vel ipediēte vl ꝓmouēte:sp.n.effectꝰ illiꝰ ptis euenit:cuiꝰ vtus fuerit fortior:ꝛ iō ad tollēdū istā difficultatē addit̄ h.ſ.q̄ cōcursus duaꝝ cārū celi quaꝝ vna ipedit aliā: sicut q̄ cōcurrit stella ifrigidās cū stella calefaciēte:vel aliq̄d silr est ens p accidēs ens aūt p accidēs cū nō sit aliq̄d vnū nō cāt p se aliq̄d nāle:ꝛ iō iste ꝺcursus nō est ab aliq̄ vtute p se:nec per ꝺns iste ꝺcursus pōt ipediri cū dispōne ꝓcedenti q̄ ipedit̄ nēcio segt̄ ex aliq̄ cā p se:cū nulla cā celestis habeat p se ad talē effectū hitudinē nēciaz;ꝛ iō cū tales

ꝯcursus bꝫ effectꝰ ꝑ accidēs ipsoꝝ corpoꝝ celestiū segt ꝙ corpa celestia no iponant necessitatē suis effectibꝰ. ¶ Sed adhuc hoc patitur difficultatez: qz siue celum ponatur causa per accidēs siue taliter qualiter talis cō cursus: tñ sicut in arguēdo deducebatur necessario segtur ad motuz corpoꝝ celestiū: qz de necessitate segtur ꝙ talis stella determiato tpe sit supra talē regionez: ꝛ sili ꝛ ꝙ alia stella ei opposita sit super eādē regionē eodem tēpore: ꝛ ideo talis cōcursus necessario segt vt videtur ad motū corpoꝝ celestiū: siue ergo effectꝰ corporū celestiū sint necessarij: segtur ꝙ talis ꝯcursus ꝛ impedimentū ad ipm ꝯñs. s. ꝯcursus stellaꝝ ꝛ cōcursus effectuū: siue ponant̄ per se: siue per accidēs euenire: tñ ō necessario eueniēt. ¶ Ista autē difficultas dupl'r pōt euitari. Primo qz dato ꝙ talis ꝯcursus stellaꝝ ꝛ talis cōcursus effectuū suoꝝ: quoꝝ vnus impedit̄ per aliuz eueniat necessario suppositis talibꝰ motibꝰ corpoꝝ celestiuz: nō tñ segtur ꝙ corpora celestia iponant necessitatē tali cōcursui: ꝛ huiꝰ rō est: qz illa rō iponit necessitatem suo effectui: qua posita bꝫ ex se necessario iferre suū effectuz vbi aūt infert suū effectuz ex suppōne cuiusdaz alterius nō iponit necessitatez suo effectui. v. g. aperta fenestra ꝛ sole ex opposito exīte necessariuz est lumē esse in domo: nec tñ apertio fenestre imponit necessitatē illuminātē: qz ex apertione fenestre directe: ꝛ ex se quasi quodā alio comitāte suppositā presentia solis ex opposito existentis non sequereꝝ talis illuminatio: ita talis cōcursus posito corpore celesti ꝛ positis actiuis virtutibꝰ celestibꝰ nō sequeretur: nō enim de necessitate segtur talis cōcursus nisi alio suppositō cōcurrēte. s. aliquo mouēte intendēte sic mouere vt semper ex illo motu sic cōcurrant corpora celestia: qz ad celum ꝛ ad vtutes celestes nō de necessitate segtur motus celi sicut sequit̄ motus grauis deorsum: ꝛ ideo illud qō sequitur ex motu celi non segtur necessario ex vtute corporis celestis directe: ꝛ ꝑm se: sed ex vtute alicuiꝰ agentis altioris mouētis celū ꝛ cōcurrētis cū celo ad bñ efficiendū: ꝛ ideo dato ꝙ predictus cōcursus sequereꝝ necessario ad motus ꝛ vtutes corpoꝝ celestiuz: nō tñ talis necessitas iponitur a vtute corporis celestis. ex hoc ergo ꝙ talis ꝯcursus respicit celū vt cām per accidens saluatur ꝙ ei nō iponatur aliqua necessitas a celo: ꝛ vlterius segtur ꝙ celū non iponit necessitatē suis effectibus: lz aūt iste motus dicēdi saluet ꝙ celum nō imponat necessitatē talibꝰ: tñ adhuc argm̄ videt̄ stare: qz suppositis motibꝰ corpoꝝ celestiuz: vna cū virtutibꝰ eoꝝ actiuis sequitur talis cōcursus ꝛ in corporibꝰ celestibꝰ ꝛ in eoꝝ effectibꝰ: lz illa necessitas nō imponatur a celo: ꝛ sic segt̄ ꝙ stāte ista ypothesi. s. ꝙ celuz moueat vt nūc mouetur necessario eueniet effectus celi circūscripta actione agētis libero arbi. ꝛ ꝙ gdā cōcedūt ꝓpter rōnes supra positas in arguēdo: bñ tñ nō videt̄ necessariuz. ¶ Ad huius ergo euidentiaz sciendū ꝙ ītñ est vnūquodq; necessarium inquantuz impoſe est aliter se habere: vnde aliter se habere p̄t itelligi dupl'r. Uno modo qz aliquo tēpore bꝫ esse ꝛ alio tēpore nō bꝫ esse: sed quodlz horuꝝ bꝫ eē suo tpe necessario: sicut eclypsis lune nō bꝫ esse nunc: ꝛ postea bēbit esse ꝛ vtrūq; necessario: qz necessariū est eclypsim lune nō esse nūc ꝛ esse post: ꝛ sic eclypsis lune se bꝫ nūc alr̄ qñ nō est: ꝛ alr̄ postea qñ est: ꝛ per ꝯñs pōt alr̄ se habere nō possibile cōtingens: sed possibile ꝙ sequitur ad necessariuz: qz necesse est eclypsim lune se habere aliter ꝛ aliter ꝑm hūc moduz diuersis tēporibus. Alio modo pōt itelligi aliquid aliter se hr̄e: nō qz aliter ꝛ alr̄ se bꝫ diuersis tēporibus modo quo dictū est: sed qz absolute potest esse ꝛ potest etiā nunc̄; esse sicut forte currere cras pōt esse ꝛ pōt etiā nūc̄; esse: ita ꝙ respectu eiusdē tēporis eodez modo indifferēter se bꝫ ad esse ꝛ ad nō esse: sicut pꝫ in exēplo posito de cursu sor. ꝛ sic ponimus etiaz effectus celi cōtingētes ꝛ possibiles alr̄ se habere. suppositō etiā ꝙ celuz mouetur motibꝰ qbus nunc mouet̄: qūo ergo talis cōtingētia possit in effectibus celi: premissis motibus celi suppositis pōt ostēdi sic: qz vnūquodq; intñ est cōtingēs inquātuz nō ē determiatū ad vnū. Et intātuz aliquid est nō cōtingens inquātū determinatū est ad vnuz: qz determinatū ad vnuz inquātuz bꝫ nō pōt aliter se habere impedimētuz aūt ꝙ ꝓuenit in effectibus nō solū ex cursibus superiorū corporuz: sed etiā ex cursibꝰ causaꝝ inferiorum nō habet vnam causam determinatā: sed multas ꝛ indeterminatas: puta presentiā alicuius cōstellationis frigide superexistētis: vel etiaz comestiōez rosary a boue vel ab alio aiali supueniēti vel aliquo vento forti ꝓueniēti ex aliqua cōstellatiōe in regione aliqua: vel etiaz aliqua nubes delata super rosariuz a quacūq; causa deferatur: per cuiꝰ resolutionem in pluuiā vel grandinē ꝯtra: florituditez rose impediri: vnde tale impedimētuz nō est ex aliqua causa determinata: sed sunt multe cause indifferētes ꝛ indeterminate: quaꝝ vnaquaeq; pōt bñ cāre: ea etiā que possunt resistere ꝑ impedimento: vt. s. illo excluso rosa floreat sunt multa ꝛ indeterminata. verbi gratia. puta calor aīalis ꝓprie inhabitātis: vel vētus: vel aliquod simile potest ꝑ impedire frigus: ꝛ ꝓpter hoc talē effectuz. s. florituditem rose impediri nō est necessariū: sed cōtingens: qz cause impediētes ꝛ ꝓmouētes sunt multe ꝛ indeterminate: q̄ꝝ nullaz nec̄ē ē absolute poni: sic ꝙ iferat nec̄io suū effectum ꝓpter indeterminatiōez pluriū potētiū ꝯcurrere vel nō ꝯcurrere: ꝛ si ꝑ impediaꝝ: nō tñ necessario ꝑ impedit̄: nō solū ꝓp bñ ꝙ dictū est: sed ēt ꝓp bñ ꝙ impressio celi qñq; recipit̄ in inferiorib⁹ nō quasi aliqd determinatū necessario: sed quasi indeterminatuz ad multa ad que fit vel fieri pōt determinatio ad multa inferiorū sicut ex ipressiōe celi aīal appetit cibū nō hūc vel hūc necessario ꝛ determinate: sed indeterminate ad quez potest determinari quasi per infinita ꝛ indeterminata inferiora: puta per hoc ꝙ vnuz cibum vidit ꝛ alium non vidit: per hoc ꝙ ventus vel aliqua causa consimilis determinat sibi vnuz: ꝛ nō alium: ꝛ si aliquod illorum per se ꝛ absolute acceptum necessarium sit poni nō tamē opz poni vel cum alys determinate vel sine alys determinate: ꝛ ideo nō necessario determinabit̄ ad suuz effectū ꝓpter possibilē cōcursum alioꝝ: ꝓpter quod potest effectus celi: qui fit in istis inferioribus impediri: ꝛ esse ꝛ nō esse: ꝛ sic videtur ꝙ etiam suppositis motibus qui nunc sunt ꝓpter predictaz indeterminationem ꝛ indifferētiaz eoꝝ adhuc stat ꝙ effectus celi in istis inferioribus ꝯtingēter eueniant. ¶ Notandū ꝙ quāto plus vel minus vnūquodq; cadit super predicta indeterminatione ꝛ indifferētia causarū: tanto bꝫ plus de cōtingētia vel minus: vnde ea ad que se extēdunt actiones brutoruz: que etiaz actionibus aliorum subdūtur minus sunt determinata ad vnū ꝛ plus hñt de ꝯtingētia: econuerso est de alys: ꝛ sic pꝫ ad questionem. ¶ Ad primuz in oppositū dicendū ꝙ posita causa sufficiēti nō posito impedimēto nec ex parte alicuiꝰ medy per quod agit nec ex parte alicuiꝰ materie indisposite inquā agit si sit agens naturale necessario induxit effectū suuz: sed celum nō est bꝫ agens: qz lz ex parte sui nō possit patiꝰ defectuz virtutis: tñ ex parte medy agētis

dy agẽtis:ꝛ ex ꝓte mãe indíſpoſite põt ipediri.vtrũ ãt illõ ipediẽs poſſit eẽ neciuꝫ vel nõ ꝓz ex dictis in ꝓncipali ſolone ꝛ ápli⁹ adhuc patebit. ¶ Ad 2ᵐ dõz:ꝙ q̃ᵐ ad ea q̃ celũ ĩmeᵗᶜ agit ĩ iferiozib⁹ põt ipediri:ꝛ ſi nõ ex parte medy agẽtis.tñ ꝓp b̃ ꝓt fieri ex ꝓte mãe idiſpoſite. Nõnᵐ ãt ꝙ celũ q̃dã agit b̃ nõ niſi meᵗᶜ agẽte ſili in ſpẽ:ſic aĩalia ꝓfecta:vt bõ ꝛ bos:ꝛ in talib⁹ cãis medys.ſi mũdus eẽt ab eterno eẽt ꝓcedẽdũ i ifiᵐ.qz talia hñt ordinẽ p accñs:ꝛ ĩ talib⁹ ſic hñtib⁹ ordinẽ p accñs nõ eſt icõueniẽs ꝓcedere i ifiᵐ:vt ſi ponaᷣ ꝙ ſol ſit a celo meᵗᶜ plãcta:ꝛ ille meᵗᶜ alio:ꝛ ſic i ifiᵐ.ſꝫ ponẽdo mũdũ icepiſſe nõ ẽ ꝓcedere i ifiᵐ.ſꝫ eſt deuenire in ipſis ad ꝑma q̃ nõ ſunt fcã a celo ĩmeᵗᶜ.ſꝫ a deo creãte:ꝛ ibi eſt ſtatus. ¶ Ad 3ᵐ dõz:ꝙ ꝛz mediũ agẽs ꝑ ꝙ celũ agit circũſcripta actiõe agẽtis lib.arb.q̃tũ ad totũ qõ eſt i eo ſubyciaᷣ cãlitati toti⁹ celi:nõ tñ opz ꝙ tale mediuꝫ ſubyciaᷣ q̃tũ ad totũ:ꝙ in eo ẽ cuilꝫ determinato cozpozi celeſti ꝙ ꝑ ipm natũ eſt agere:ꝛ illõ ꝙ aliq̃ vt⁹ celeſtis bꝫ facere ꝓ tale mediũ ꝑt ipediri:vel ꝙ alĩ vtutẽ celeſtẽ:tũc ĩ cõtrariũ agẽtẽ:vl ꝑ ei⁹ effectũ i iſtis iferiorib⁹ ex ei⁹ ipreſſione derelictũ:ꝛ iõ nõ opz ꝙ aliq̃ vtus celeſtis agat ꝙ agẽs iferi⁹ ꝺ neceſſitate iducat ſuũ effectũ:nec ẽt oz ꝙ totũ celũ ponat agenti necitatẽ ĩducẽdi aliquẽ effectũ determinate ꝑp ꝛcurſuꝫ accñtaleꝫ ſiliuꝫ cãꝛ:tã iferioꝛ q̃ ſupioꝛ potẽtiũ ipediri ꝛ ꝑ mouere:ꝛ ꝑp idifferẽtiã ꝑdictaꝛ cãꝛ:vt ꝑdictũ eſt in ſolone ꝓncipali. ¶ Ad 4ᵐ dõm:ſic ad tertiũ:ꝙ tota diſpõ mãe iferioꝛ ꝛ q̃ᵐ ad fozmas ſubales ꝛ q̃ᵐ ad accñtales ſũt a toto celo.ſꝫ nõ a q̃lꝫ ꝑte celi vl a q̃lꝫ ei⁹ vtute:ꝛ iõ diſpõ cãta ab aliq̃ vtute celi põt impedire effectũ alteri⁹ ꝓtis.ita ꝙ nulla ꝑs celi neciꝫ iducit ſuũ effectũ: nec ẽt ꝑ totũ celũ ꝑp curſuꝫ ſiliuꝫ cãꝛ polꝫ eẽ:ꝑ b̃ ꝓz ad 5ᵐ.qz mã iferioꝛ iquantũ ad oẽs diſpões ſuas ſubyciẽ toti

cludit in maiori. nã maior sub q̃ sit sumptio ad hoc q̃ bona sit ꝓña syllogistica oz iplicite ꝓtinere. vñ si dicatur. oẽ. b. de necessitate est. a. sub hoc sensu. s. q̃ qualr cũq; est. b. de necessitate est. a. ⁊ accipit in miori. c. ẽ. b. etiã de iesse: vt nũc: sequitur de necessitate: q̃. c. de necessitate est. a. ls maior ⁊ ꝯ sint falsæ. bñ eni ꝓñtia ẽ necessaria ex ꝓpõnib⁹ falsis ꝓsequẽda. ꝓcedẽda g̃ est maior. silr ad mi. dico q̃ si accipit cã nẽcia i eẽndo nõ opz q̃ sit vã. imo põt esse falsa. nã cã nẽcia in eẽndo etiam sufficiẽs q̃tũ ẽ in se ad cãndũ põt ipediri: ⁊ nõ inducere suũ effectũ. ⁊ ió nõ opz q̃ ꝯ sit nẽcia. s. q̃ celũ iducat nẽcio suũ effectũ: nec q̃ celũ sit cã sufficiens ⁊ necessaria in essendo. ls si accipit cã nẽcia in cãndo. tũc illa ꝓpositio que dicit cã nẽcia ⁊ sufficiẽs ⁊c. est vã simplr. ls ea q̃ seruet sub ea eẽt falsa simplr. s. q̃ celum sit huius cã: ⁊ ls celũ hẽat necessitatẽ in eẽndo: nõ tñ in cãndo.

¶ Ad zo^m dõm: q̃ ois cã respectu cuius eẽ sui effectus est absolute nẽcium: cã posita de necessitate iducit suũ effectũ. si talis cã nõ posset nõ poni: adhuc talis effect⁹ nõ cueniret de necessitate absoluta. sed ex suppõne: sic posito q̃ deus simplr vult hoc facere illõ de necessitate fiet. sed qz absolute põt poni dcũ non velle q̃ ℔ fiat nisi ex suppõne q̃ cã ponat sic ꝺterminata etiã posita cã sufficiẽti re^u cui⁹ eẽ sui effectus est necessariũ nõ absolute. s. ex suppõne: q̃ supponat eẽ cã. ls ẽt q̃ supponatur nõ ipediri. tñ cã q̃ ipediri põt: talis inquã cã re^u cui⁹ eẽ sui effectus ẽ sic nẽciuz ex suppõne rõne: necessariũ est absolute iferre suũ effectũ: ⁊ ipsa cã poni. ls ex suppositiõe ẽt si nõ ipediat: ⁊ sic erit cã sufficiẽs ⁊ determinata ad ꝓducẽdũ suũ effectũ: nec tñ nẽce inducet suũ effectũ: qz põt ipediri: ⁊ p ꝓñs nõ opz oẽm cãz eẽ isufficiẽtẽ: ⁊ nõ posse ꝓducer suũ effectũ: qz posito qõ sit sufficiẽs nõ nẽcio iducit suũ effectũ: qz cã sufficiẽs ⁊ ꝺterminata põt ab aliq̃ cã ipediri. ¶ Ad zi^m dõm: qñ q̃rit vtz illud ipedimẽtũ quo ipedit effectus alicuius cãe sufficiẽtis potuerit ipediri: ⁊ illud aliud potuerit ipediri ꝓ aliud. dico q̃ nõ opz q̃ procedat in ifinitũ: qz nec opz venire aliõ ipedimẽtũ q̃ nõ possit absolute loquẽdo ipediri: ⁊ sic nõ est nẽcium nõ ipediri: nec oz ꝑ cedere i ifinitũ q̃ stet ad nõ ipedimẽtũ: q̃ nõ fuit ipedimẽtũ nõ obstãte q̃ absolute potuerit ipediri. ¶ Ad zz^m dõz: q̃ mi. ẽ falsa: qz nõ oz illõ ipedimẽtũ põere. q̃ posito aliqs effectus ipediri segt necessario ad mot⁹ celestes. ¶ Ad ꝓbationẽ ãt dõm: q̃ ls delationes stellarũ dicto tpe sup determiatã ptẽ terre seqñt nẽcio suppositis motibus celestibus: nõ tñ nẽcio segt ipedimẽtũ q̃ ex tali delatione natũ est cãri ꝓ illaz cãz iferiozũ in differẽtiã cõcurrẽtiũ cũ vtute celi: sicut dictũ est in ꝑncipali solutione. ¶ Ad z3^m dõm: q̃ sicut sepe dictũ est ls oĩa iferioza reducant in actionem celi exceptis actionibus liberi arbitrij. nõ tñ oĩa reducunt in oẽs ptes celi saltẽ equalr: ⁊ ió dico q̃ forte totũ celũ põt ifluere cuilibz pti terre vel ſm linẽã rectã vel ſm obliquã seu reflexã. ls vnũ reducit in vnã ptẽ: ⁊ aliud in aliã: ⁊ ió illõ q̃ ꝑsupponit actionẽ q̃tũ ad vnã ptẽ põt ipedire q̃tũ ad aliã. ¶ Ad z4^m dõm: q̃ causa põt dici nẽcia vel in essendo vel in cãndo. mõ dato q̃ celũ hẽat eẽ nẽcium. ⁊ sit causa necessaria in eẽndo: non tñ est necessaria in cãndo: nisi forte ex suppõne. s. q̃ nõ ipediat ab alio. cãz aũt sic nẽciaz vel in eẽndo vel causando: ⁊ hoc ex suppositione tñ nõ est nẽciuz absolute inferre suũ effectũ: sufficiẽs etiã cã que põt ipediri nõ iponit necessitatez suo effectui: ⁊ sic respondet ad obiecta.

¶ Explicit tractatus de materia celi.

¶ Tractatus Peruel de relonib⁹ feliciter icipit. Qõ. I.

Queritur vtrũ in oi uinis relatio differat realiter ab essentia: ⁊ arguit: q̃ sic: ⁊ primo ex habitudie relationis ad eẽntiã sic. si relatio esset realr idez cuz essentia sequeret q̃ vna relo esset alia sibi opposita. puta prinitas eẽt filiatio: ꝓñs est falsuz ⁊ hereticũ. g̃ ⁊c. silr falsitas cõsequentis de se pz. ꝓbatio ꝓñtie duplr. ¶ Primo sic. qz quecũq; vni ⁊ eidẽ numero sunt idem realiter inter se sunt eadez realr. sed stante hypotesi paternitas ⁊ filiatio sunt eadẽ numero ⁊ realr vni ⁊ eidem. puta eẽntie. ergo inter se sunt eedem. ¶ Secũdo ꝓbatur hoc per syllim expositoriuz: hec essentia est hec paternitas: hec essentia est hec filiatio. ergo hec prinitas est hec filiatio ⁊ sic pz ꝓñtia. ¶ Si dicat ad ꝑmũ q̃ illa ma. est vera de illis: que vni ⁊ eidez sunt eadẽ ꝺuertibilr: nõ aũt qñ sunt eadẽ eidẽ in plus se bñti. ¶ Cõtra. ꝓio qz eẽntia ⁊ relo: aut sunt eadẽ realr totalr. aut nõ. si sic. ergo ⁊ cõuertibilr sunt eadẽ. si nõ. g̃ non sunt eadẽ realr totalr ⁊ sic differunt aliquo mõ realr. ¶ Scõo arguit ad idez sic. qz distinguere inter aliqua q̃ non sunt eadẽ cõuertibiliter: vel q̃ sunt eadem conuertibilr est in illis in quibus est excessus ſm totum vle: vel ſm totũ integrale. sed in diuinis nõ est aliq̃ totũ vle: vel integrale. g̃ ⁊c. ¶ Tertio sic. cũ idem ⁊ diuersum diuidant totũ ens. ergo qõcũq; comparatũ alteri est idem vel diuersum cũ eo. sed ſm te eẽntia nõ est eadez oi modo cũ relone qz non cõuertibilr. ergo differunt aliquo mõ realiter. ¶ Quarto sic. qñ dicimus qõ essentia ⁊ relatio nõ oi modo vel non conuertibilr est eadẽ cũ essentia aut intelligit ſm esse reale: aut non: si sic. ergo ſm esse reale habet relatio ⁊ essentia q̃ isto modo nõ conueniant: ⁊ per ꝓñs aliquo modo differunt. si nõ ſm esse reale. sed ſm rationẽ tñ: sequit q̃ ſm esse reale sunt cõuertibilr idem: ⁊ non conuertibilitas nõ cõuenit eis nisi ſm rõnem. sed hoc est falsuz. qz circũscripto oi opere intellectus verũ est dicere q̃ eẽntia cõuenit alicui: cui nõ cõuenit paternitas: ⁊ p ꝓñs qõ nõ cõuertibilr. ¶ Si dicatur ad scõam rõnem de syll'o expositorio q̃ talis syll's bz locũ qñ termin⁹ medius nõ se bz in plus quã extremitates nõ vz in ꝓpposito: qz qñ ea que sunt realr eadẽ ⁊ oĩno simplicia in singulari accipiunt nõ habet locuz responsio data: sicut patet de hoc colore: ⁊ de hac albedine: quia licet color in plus se habeat quã albedo: non tamen hic color in plus se habet quã hec albedo. sed in diuinis essentia est ita singularis: ⁊ ita singulariter accipitur qñ dr: hec essentia est hec prinitas: ⁊ hec filiatio. ¶ Si dicatur adhuc ad predictam rationez qõ nõ vz. qz idem sequeretur de deo ⁊ patre ⁊ filio. dicendo sic. hic deus est pater: hic deus est filius. ergo hic pater est hic filius. videt q̃ hoc non valet ad infringendũ predictam rationem: qz deus supponit pro supposito ⁊ nõ ꝓ essentia: qz supponit vel pro patre vel pro filio vel pro spũ scõ: ⁊ sic semper altera ꝓpositio est falsa. nã si deus in vtraq; ꝓpõne supponit pro patre: tũc ista. que dicit deus ẽ filius. erit falsa. si aũt supponit pro filio hec. hic

deus

deus est pater: erit falsa. si aũt supponit in vna pro pre in alia pro filio. tũc erit syllis ex quatuor terminis ꝛ nihil sequetur. ¶ Scõo pncipaliꝛ arguit ex habitudine essentie ꝛ relationis ad oppositaꝫ relationẽ: siue personã: ꝛ hoc quadruplicater. ¶ Primo sic. qꝛ quecũqꝫ diuersimode realiꝛ se habẽt ad tertium differunt realiter inter se. sed essentia ꝛ paternitas diuersimode se habent ad filiationẽ: siue ad filiũ. ḡ ꝛc. ꝓbatio ma. qꝛ quecũqꝫ diuersimode realiꝛ se habent ad tertiuꝫ opꝫ q̃ includat diuersos modos realiter differentes: qꝛ ꝑm vnũ ꝛ eundem modũ realiꝛ non possent se hꝫ diuersimode realiter ad tertiũ. sed ista que includũt diuersos modos realiter differentes nõ possunt esse idẽ realiꝛ. ergo ꝛc. mi. etiã patet: qꝛ essentia ꝛ paternitas se hñt ad filiationẽ ꝑm affirmationẽ ꝛ negationẽ realiꝛ: qꝛ realiꝛ cẽntia est filiatio ꝛ realiter paternitas nõ est filiatio. ḡ ꝛc. ¶ Secũdo sic. impoſe est qꝫ cõtradictoria cõueniant cideꝫ ꝛ ꝑm idem ꝛ respectu eiusdem. sed si essentia ꝛ relatio essent idem realiꝛ ꝛ totaliꝛ cõtradictoria cõuenirent eidem ꝛ ꝑm ideꝫ ꝛ respectu eiusdem: qꝛ cẽntie conuenit esse filiationẽ ꝛ paternitati cõuenit non esse filiationẽ qm̃ cẽntiã ꝛ paternitatẽ tu ponis oino idem re ꝛ affirmatio ꝛ negatio accipiunt respectu eiusdẽ. ſ. filiatõis. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. illa quoꝫ vnũ inuenit formaliꝛ in aliq̃: in quo nõ inuenit aliud realiꝛ differunt realiꝛ: sꝫ sic se habet paternitas ꝛ essentia: qꝛ cẽntia in filio inuenit formaliꝛ: vt quo. ſ. filius est formaliꝛ deꝰ nõ sic ꝑnitas. ergo ꝛc. ¶ Quarto sic. aut esse paternitatis est esse filiationis. aut nõ. si sic. tũc paternitas esset filiatio: qđ est falsum. si nõ. tunc arguo. esse paternitatis: vel ꝑnitas nõ est esse filiationis. sed cẽntia est totaliꝛ esse filiationis realiꝛ. ergo paternitas nõ est totaliꝛ realiter ipsa essentia. ¶ Quinto sic. per syllm ex oppositis. hec cẽntia est filiatio. sed essentia nõ est filiatio: ꝛ hec paternitas: que est hec cẽntia nõ est filiatio. ergo hec filiatio. nõ est filiatio: ꝛ sic negabit ideꝫ de seipso ꝛ cõtradictoriũ verificabit de suo cõtradictorio: qđ est maximum incõueniens. ¶ Tertio pncipaliꝛ arguit ex habitudie personarũ ad sua formalia cõstitutiua: ꝛ hoc dupliꝛ. primo sic. si relatio est oino ideꝫ re cũ essentia: ꝛ ecõuerso. sola essentia esset cõstitutiua personarũ. sed ꝓñs vt vꝝ est falsum. ergo antecedens. ꝓbatio ꝓñtie. ¶ Primo sic. qꝛ illud cõuenit essentie realiꝛ qđ cõuenit essentie ꝛ nulli alij realiꝛ differenti ab essentia. sed cõstituere personas conuenit essentie: ꝛ nulli alij realiꝛ differenti ab essentia. sed ita est qꝫ realitas relationũ in nullo differt realiꝛ ab essentia. ergo ꝛc. ¶ Scõo sic. essentia per se sola põt illa realiꝛ cõstituere: que põt constituere, cũ illis: que ꝑm totã realitateꝫ suã sunt ipsamet. sed stante hypotesi relones ꝑm totam suã realitatem sunt ipsamet essentia. ḡ ꝛc. falsitatẽ sue ipossibilitatẽ cõsequentie ꝓbant aduersarij tripliꝛ. ¶ Primo sic. qꝛ tunc relatiões superfluerent si sola essentia cõstituit personas. ¶ Secundo sic. qꝛ sequeret in diuinis tiũ suppositũ absolutiuꝫ: ꝛ tm̃ essent suppositа cõstituta per absoluta: qđ est inconueniens. ¶ Tertio. sequeret qđ vnũ absolutum constituret plura suppositа absoluta vel qꝫ in diuinis esset tm̃ vnuꝫ suppositũ absolutũ: que omnia illa sunt impolia. ¶ Scõo pncipaliꝛ quãtũ ad istã viã arguit sic: ꝑsona cõstituit ex essentia ꝛ relatiõe. aut ergo sicut ex duobus differentibus re. aut sola rõne. si ꝓ mõ habetur ꝓpositũ. ſ. qꝫ essentia ꝛ relatio differũt re. si scõo modo. sequit ꝑm sabellium qꝫ distinctio personarũ est tm̃ ꝑm rationẽ. ¶ Quarto arguit pncipaliꝛ ex habitudine personarũ ad sua formalia distinctiua: ꝛ hoc dupliciter. ¶ Primo sic: qꝛ pater distinguit a filio realiꝛ. aut ergo realitate cẽntie: aut alia realitate. si realitate cẽntie. ergo pater ꝛ filius differunt in essentia. si alia. ergo realitas: in qua pater differt a filio ẽ alia realiter a realitate essentie. sed ista est paternitas. ergo ꝛc. ¶ Scõo sic. qꝛ realitates: in quibus distinguunt personе est sola realitas essentie: qꝛ si relonеs in nullo realiꝛ differũt ab cẽntia personе nõ distiguerẽt aliqua realitate differẽte a realitate cẽntie: ꝛ ẽt est realiꝛ. ſꝫ realitates cẽntie ipsemet sũt ideꝫ. ḡ persona distingueret sola cẽntia qđ est ipoſe. ¶ Tertio sic. illõ in quo pr̃ distinguit a filio est paternitas. sed ꝑm te essentia in nullo distinguit a paternitate realiꝛ. ergo pater ꝛ filius distinguũt in cẽntia: ꝛ sic idem qđ ꝓius. ¶ Quinto arguit pncipaliꝛ ex habitudine essentie ꝛ relationis ad actũ cõmunicẽ di: ꝛ arguit tripliꝛ. ¶ Primo sic. qꝛ pater aut cõmunicat totã realitatẽ suã filio: aut nõ. si sic: ergo ꝛ paternitatẽ: qđ est falsum. si nõ. ergo aliqua realitas est in pr̃ alia a realitate cõicata filio. sed tota realitas cẽntie est cõicata filio. ergo aliqua realitas ẽ in patre a tota realitate essentie. sed illa realitas nõ est nisi paternitas. ḡ ꝛc ¶ Scõo sic. realitas paternitatis: aut est cõicata filio. aut non. si sic. ergo paternitas est cõicata filio: qꝛ realitas vniuscuiusqꝫ ꝛ ipsum non differũt realiꝛ. hoc autem est falsum: qꝛ paternitas nõ est cõicata. ergo ꝛc. si non. ergo realitas in pr̃ ẽ alia a realitate cõicata: ꝛ sic segt̃ idem qđ ꝓius. ¶ Scõo sic. opꝫ ponere aliquã rõnem q̃re cẽntia est cõicabilis filio: nõ aũt paternitas. ratio ergo q̃re hoc est aut est perfecta idẽtitas ipsarũ. ſ. essentie ꝛ relationis: aut nõ cõuertibilitas: aut aliqua distinctio realis antecedẽs ad differentiã que est inter cõicabile ꝛ nõ cõicabile: nõ ꝑmũ: qꝛ perfecta idẽtitas nõ est cã differentie: qꝛ tunc idem esset causa sui oppositi: nec scõm: qꝛ tunc idẽ esset cã suipsius: qꝛ nõ ꝙuertibilitas idem est qđ vnũ esse cõicabile: ꝛ aliud nõ cõicabile. relinquit ergo tertiũ: ꝛ sic habet̃ ꝓpositũ. ¶ Quarto sic si oino paternitas ꝛ essentia sunt idem realiꝛ. sequit qđ ideꝫ realiter est cõicabile: ꝛ nõ cõicabile: ꝛ sic verificabunt̃ cõtradictoria de codeꝫ: ꝛ qđ plus est: sequeret̃ qꝫ esset cõmunicabile ꝛ nõ cõicabile. ¶ Sexto arguitur pncipaliꝛ ad propositũ ex oppositione relationũ: quia si essentia est eadeꝫ ꝛe cũ relationibus. sequit̃ qđ opposita cõueniant eidem ꝛ ꝑm idẽ. imo vna ꝛ eadẽ res sic opposita. sed hoc est impoſe: qꝛ tunc cõtradictoria conuenirent eidem: cũ ois oppositio includat cõtradictionem. ¶ Si dicat̃ ad hoc: qꝫ hoc nõ est inconueniens de vna ꝛ eadẽ essentia illimitata. Cõtra. qꝛ hoc est generale ad finitum ꝛ infinitũ: qđ. ſ. ipoſe est ꝓtradictoria inesse eidẽ finito vel infinito. sed stante hypotesi cõtradictoria inessent eidem. ſ. essentie. ergo hoc est impossibile. ¶ Si dicat̃ ad hoc qđ nõ est ipossibile opposita cõuenire eidẽ. dũmodo non cõueniant eidem. ſ. illud idem subiecto ꝛ suppositо. sic autem est in propositо: qꝛ eidẽ subiecto ꝛ suppositо nõ cõueniunt opposita. imo essentie cõueniunt ista ꝑm diuersa suppositа opposita. ¶ Cõtra. qꝛ qñ dicimus aliqđ cõuenire alicui ꝑm aliquid hoc põt intelligi vel subiectiue: sicut qñ dicimus aliquid cõuenire alicui: qđ etbiops est albus ꝑm dẽtes hoc intelligit̃ subiectiue: dentes sunt subiectũ albedis. aliquando vero accipit̃ formaliꝛ. vt si dicat̃ qꝫ aliquis est albus ꝙ albedinẽ: ꝛ vtroqꝫ modo ipoſe est qꝫ opposita cõueniãt eidẽ ꝑm idẽ: qꝛ nihil est albũ ꝛ nigrũ: vel ꝑm idẽ subm vel ꝑm eadẽ albedinem. sed qui ponit qꝫ eadẽ essentia est oppositе relonis vel oppositе põit qđ idẽ ꝛ ꝙ eadẽ formã simplicẽ ẽ eadẽ oppta: qꝛ ꝙ eẽn^{dm}

que est ipsamet opposita qō est plus quā esse oppositā ꝑm idē subz. Scō argr ex oppōne absoluti ad relatuz ꝛ hoc sic. purus respectus nō est absolutū: nec ecōuerso. sed paternitas dicit purū respectū: essentia vō dicit purū absolutū. ergo ꝛc. ¶ Scō ad idē sic: qz si suba ꝛ relatio nō maneret in diuinis vt distincta re nō plus remanerēt ista duo predicata in diuinis quā alia. sz ꝫ est falsum. ergo ꝛ illud ex quo sequit. ¶ Tertio ad idē: qz impoſe est qō illud qō est a se sit illud qō est ad aliud. sed relo ē ad aliud: essentia aūt nō est ad aliud. ergo ꝛc. ¶ Quarto ad idē sic. ipoſe est id qō cōtinet vnitatez in trinitate esse illud qō multiplicat trinitatē. sed eēntia continet vnitatē relatio multiplicat trinitatez. ḡ ꝛc. ¶ Item ad principale: qua rōne ꝓsona non esset essentia nec relatio. sed persona non est essentia. ergo nec relatio: ꝓbatio mi. qz illud cui conuenit assumere naturā creatam in vnitate sui: ꝛ refert nō est idem re cū eo: cui nō cōuenit assumere nāz creatam in vnitate sui. sed persona ꝛ essentia sunt huiusmōi. ergo ꝛc. ¶ Item arguit sic. relatio aut addit aliquid supra eēntiā: aut nō. si sic habet propositū. si nō: videt qō non differat relo originis a relationibus ex tēpore: qz ille addunt aliqd ꝑm rōnem super eēntiā. ¶ ꝓ. aut respōdet aliquid ex parte rei ipsi drie inter relonē ꝛ essentiaz aut non. si sic. videt qō illud respōdens ex parte rei sit drīa realis eorū: ꝛ sic habet ꝓpositū. si nō. vr qō illa drīa sit figmentum. ¶ ꝓ. illa differētia: cuius extrema sunt res videtur esse realis. sed extrema drīe: que est inter essentiaz ꝛ relationē sunt res: quia tam relatio quā essentia sunt res quedam. ergo ꝛc.

In cōtrarium arguit vnica rōne sic. si relatio ꝛ essentia in diuinis different realr: esset in deo cōpositio. sz hoc est falsum. ḡ ꝛc.

Respondeo ad euidētiā istius qōnis tria sūt facienda. Primo videndum est de drīa rei ꝛ rationis. Scō respōdebit ad qōnē. Tertio ꝓmittent qdā ꝓpter soloncs argumētoꝝ ꝛ solvet arᵍᵃ.

Quantum ad primū ꝓmo oñdet quid importat differre re: ꝛ differe rōne. Scō oñdet qꝫ inter ista nō est dare mediā drīaz in diuinis que no sit hec vel illa. Tertio ponent diuersi modi differē di realr. Quarto oñdet qꝫ quecunqꝫ differunt realr sic differunt qꝫ vnum non est realiter aliud. ¶ Quantum ad ꝓmū sciendū: qꝫ sicut cōiter dicit drīa ꝑm ronez tm̄ est drīa que cōuenit aliquibus differe mediante opere intellectus tm̄. ita qꝫ circū scripto quocūqꝫ opere intellectus talis drīa nō esset. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū: qō duplex est opatio intellectus videlicz imperata ꝛ elicita. vbi gra. opatio elicita dicit intelligere: opatio vō impata que cōuenit itellectui pratico ꝓcipue est ꝫ edificare quātuz ad mechanica: vel solum viuere: vel fortiter: vel huiusmodi quantuz ad agibilia moralia: quādo dicit qꝫ illa drīa est drīa ꝑm rōnez que conuenit rebus mediāte opere intellectus nō est itelligēdū de opatione impata intellis practici sicut ꝛ drīe rerū in cē realiter mediāte opatione diuersaꝝ artiū impata fiunt diuerse res realr differentes: sicut domus scānuz ꝛ huiusmodi quātū ad mechanica: tēperantia tēperate viuere: iusticia ꝛ iuste viuere quantū ad iusticiā. ¶ Quātū aūt ad actū elicitū itellectus duplex drīa pōt ꝓsiderari: vna q̄ cōpetit ipsis actibus intellis inter se: qua. s. vnus actus differt ab alio ꝛ vnus conceptus differt ab alio ꝛ talis drīa nō est adhuc illa drīa de qua logmur. s. ꝑm rōnē: qz vnus actus itellis realr differt ab alio ꝛ vnus conceptus differt ab alio. Alia drīa est que dicit cōpetere alicui mediāte opere intellis: que. s. cōpetit alicui ꝓut est obiective in intellectu: prout. s. dicimus qꝫ bō ꝛ soz differunt ꝑm rōnez aliquo modo: ꝛ prout dicimus: qꝫ vniuersale ꝛ particulare differūt: vel prout dicimus quod deus ꝑm qꝫ iustus differt a seipso ꝑm qꝫ est sapiēs: ꝛ sic de ꝓsimilibus: ꝛ de tali drīa loquimur qñ dicimus qō drīa rōnis est sic differe mediāte opere itellectus: vl ad qꝫ se habēt ista que dicunt differe obiective. ¶ Drīaz aūt rei dicimus illam drīam que cōpetit rei ex natura rei circunscripto omni opere intellis ad qō obtine se habeant que dicunt differre. ita qꝫ dato qꝫ nō se hēant in rōne obi intellecti respectu cuiuscūqꝫ itellectus adhuc different. ¶ Quantū ār ad scōm. s. qō nō est dare aliā drīam mediā iter differe re ꝛ rōnē ꝓbo duplr. Primo sic. qz oīs drīa que cōpetit aliquibus: aut cōpetit eis circunscripto omni opere intellectus modo quo dictum est: aut nō: ꝛ inter ista nō est dare medium: qz cōtradictoria sūt. si sic. ergo ē drīa realis: vt ꝓt patere ex dictis. si non. ergo est drīa rōnis tiꝫ. qz sicut dictū est illa drīa est drīa rōnis que nō cōpeteret differentibus circūscripto omni opere intellectus. Scō sic. passio nō excedit ꝓpriū subiectū. sed idem ꝛ diuersum est passio entis cōissime dicti. ergo non excedit ens cōissime dictū. sed omne ens: vel est ens ꝑm esse rationis tm̄: vel ꝑm esse reale. ergo omne differens vel est differens ꝑm rē vel ꝑm rōnem tm̄. ¶ Quantū ad tertiū sciendū qꝫ extrema differe realr possunt triplr se hre sic. s. qꝫ ambo sint priuatiua sicut cecitas ꝛ surditas: ꝛ illa differūt inquantū sunt negatio vel priuatio alterius ꝛ alterius positiui: vel qꝫ ambo sint positiua: sicut qualitas ꝛ quantitas: vel qꝫ vnū sit positiuū ꝛ aliud priuatiuū: sicut cecitas ꝛ visio: drīa aūt cuius ambo extrema sunt positiua subdistinguit: qz aut se habent sic qꝫ realr loquēdo sint oīo diuersa: siue sicut opposita: siue sicut disperata: sicut substātia quātitas qualitas: vel sicut bos ꝛ asinus: aut se habent sic: qꝫ vnū includat aliquā realitatem vltra aliud: sicut patet de cōpōsito ꝛ parte: ꝛ hoc sufficiat de tertio. ¶ Quantū ad quartū. s. qꝫ ea que differunt realiter. s. qꝫ ea que talia sunt sic se habent qꝫ vnum nō est realiter alteruz: ꝓbo dupliciter. Primo sic. qz aut talia sic se hnt qꝫ vnū realr est alterū: aut nō: ga de quolibet affirmatio vel negatio: si nō habet ꝓpositū. s. qꝫ vnuz eoruz non est alterum realiter. si sic. Contra. quia quecūqꝫ sic se habent qꝫ vnū est realiter alterū sunt idem re. qz eo modo quo vnū est alterū eo modo sunt idem cum affirmatio sit vera idētitas in predicatū ꝛ subm. sed idem re ꝛ differens rc sunt incōpossibilia circa eadem: cuz sint opposita. ergo impossibile est qꝫ ista quorum vnuz est alterū realiter differant: ꝛ ecōuerso ea q̄ differūt realiter qꝫ vnū cozū sit alterꝫ: ꝛ ꝓ oñs sequit qꝫ ea que differūt realiter vnū eoꝝ realiter non est alterꝫ. Scō sic. sicut se habēt differentia rōne ad nō esse idē ꝑm rōnem. ita illa que differunt re ad non esse idez ꝫ rem. sed illa que differūt rōne nō sūt ita idē ꝑm rōnē ergo illa que differunt re non sunt idem ꝑm rem. sz eorum: que non sunt idem ꝑm rem. vnū eoruz realr non est alterū. ergo ꝛc. sic ergo ꝓz generalr qꝫ cozū que realiter differunt vnuz cozū non est realr alterū. ¶ Sed cōtra hoc dicunt quidā: qō imo. s. qꝫ illa que sunt idez re ꝛ simpliciter quorū vnū est realiter alteruz possunt habere differentiā realē: sicut patet: vt dicūt de relatione ꝛ essentia: etiā ꝑm eos qui ponunt: ea esse perfectissime realiter idem: ꝛ hoc vt videt ꝓbat sic: qz quibus cōuenit aliq̄ nō idētitas realis cōuenit differre realr. sed eēntie ꝛ relationi cōuenit hre aliquā non idētitatē realem

Ad illas rōnes formaliter dicendum quēdo de distinctiōe reali large ꝛ stricte sumpta. vide per eos.

lem:quia non habent idē:itatē cōuertibilem. ergo ꝛc.
¶ Et ad hoc dicendū q; mi. est falsa. ad probationem dicendū q; aliud est habere aliquā nō idētitatē:ꝛ non habere oēm modū idētitatis:quia in ꝓma que est affirmatiua:licꝫ de predicato negato affirmat quedam non idētitas:ꝛ per cōsequens ponit quedā diuersitas: quia idem ꝛ diuersum īmediate diuidunt ens.sed hoc qđ est non habere oēm modū idētitatis nō pōt habere aliquā idētitatem.sed negat oēm idētitatem habere vel modū idētitatis:nunc autē nō sequit q; si aliq̄ non habent omnez idētitatē:vel omnē modū idētitatis.ergo habent aliquā non idētitatē vel aliquē modū non idētitatis:sicut non sequit. iste nō est oīs homo.ḡ est aliquis homo.vnde non sequit.qđ si essentia ꝛ relatio nō hūt idētitatē cōuertibilē q; habeāt aliquā non idētitatē.ita q; ꝓpositio sit affirmatiua.sed de predicato negato. ¶ Ad ꝓbationē qñ dicit.qđ imo qz non habent idētitatē conuertibilē.dicendū q; est fallacia ꝛsequētis procedendo ab inferiori ad superius negando. nā idētitas:ꝛ etiā aliqua idētitas accipiēdo indiuiduū vagum est superius ad idētitatem conuertibilē.ꝛ ideo non sequit. q; si aliqua non habēt idētitatē conuertibilē qđ nō habeant aliquā idētitatez:vel q; habeant aliquā non idētitatem.nam semper nō idētitas infert nullam idētitatez:quia negatio prepolita alicui non facit ipsum teneri pro oī contēto sub eo.vnde non homo infert:nullus homo:ꝛ non aliquid nihil.

Quantum ad scām pncipale pono tria. Prīo. q; relatio non differt realr ab essentia.Scām est.q; relatio non est realiter idē cōuertibiliter cum essentia.Tertio.ostendē quō possit dici eēntia ꝛ relatio totaliter idem re:ꝛ quō non. Primū ꝓbo tali rōne.illud qđ differt realiter ab aliquo non est realiter illud.sed relatio realiter est eēntia in diuinis.ḡ in diuinis relatio non differt realiter ab essentia.ma.pz. ex dictis.mi.probo triplr.Primo ex diuisione entis in creaturā ꝛ creatricē essentiā.Scōo ex diuina simplicitate.Tertio ex eius perfectione. ¶ Prima ratio talis est.oīs res vel est creatura vel creatrix essentia.sed relatio est quedam res.ergo vel est creatura vel creatrix essentia:ꝛ sic patet propositū. ¶ Ad hoc aūt rñdē dupliciter.primo dicendo q; relatio non cadit sub cōi:qđ est res:qz non est res ꝓpric.sed modus rei:ꝛ per consequens ratio non est ad propositū. ¶ Scōo.dicendo q; est ibi fallacia cōsequētis ab insufficienti:qz distinctio rei per creaturā ꝛ creatricē essentiā nō est sufficiēs:nec per īmediata:quia est dare mediū.s.proprietatē creatricis essentie.ita qđ deberet dici.q; oīs res aut est creatura:aut creatrix essentia:aut proprietas creatricis eēntie. ¶ Iste rēsponsiones nō valēt.ꝛ primo quantū ad primū sequunt duo incōueniētia pmū:qz dicit q; relatio diuina sit vnū nihil.fz q; illō qđ pcessuz fuit in cōcilio nihil esset.Primū pz.qz q; nō est res aliq̄ est nulla res:ꝛ per ꝛns nihil.sed si relatio nō caderet sub hoc cōmuni qđ est res:relatio esset nulla res.ergo ꝛc. ꝓbatio mi.qz qđ non cadit sub aliquo membrorū sufficienter diuidētiū cōe:pt illō cōmune vniuersalr negari. sicut animal vle potest negari ab eo q; nō cadit sub rationali vel irrationali:qz ista sufficienter diuidūt aīal. sed stante hypotesi relatio non cadit sub aliquo mēbrorū diuidentiuz hoc q; dico res.ergo res vlr pōt negari de relatiōe diuina ꝛ quacūq; alia:ꝛ per ꝛsequens relō erit nulla res ꝛ nihil. ¶ Scōz etiā faciliter patet:quia vel nihil concludit vel minor erit falsa:qđ pz sic:qz in ꝓbatione que est per locū a diuisione neutra pars potest cōcludi nisi de eo q; cōtinet sub cōi diuiso:nec etiā forma arguendi aliquid valet:nisi illud de quo debet altera pars cōcludi accipiat sub cōi diuiso. vnde si arguat sic.omne ens vel est substantia vel accidens.sed chimera nō est suba.ergo est accidēs.nō sequit:qz nō sumit chimera contineri sub hoc cōi qđ est ens.si aūt assumeret chimera sub cōi:qđ est ens.ꝓña esset bona. sed propositio hoc assumens in minori esset falsa.dicendo sic.omne ens vel est substantia vel accidēs.sed chimera est ens.ergo est substantia vel accidens.iz nō est substantia.ergo est accidēs.ꝛsequētia esset bona.fz ista minor que dicit.sed chimera est ens:esset falsa.sic in proposito.si relatio diuina non est res.si sic arguat. oīs res vel est creatura vel creatrix essentia.sed relatio non est creatura. ergo est creatrix essentia consequentia nulla est nisi assumatur relatio sub cōi.qđ est res.si autē relatio assumatur sub cōi.qđ est res sic dicēdo.fz relatio diuina est res.tunc propositio assumpta est falsa.si relatio cadit sub hoc cōi:qđ est res. ¶ Scōo mō adhuc minus valz:qz ad istū sequunt ista incōueniētia. Primo.qz maior ꝓpositio bernardi est falsa.Secūdo.qz relatio diuina inheret.Tertio.qz facit cōpositionem cum isto:cui inheret.Quarto.qz adhuc stat qđ sit creatura. ¶ Primū pz sic.qz oīs ꝓpositio in qua diuidit terminus cōis cū signo vlī acceptus in mēbra non sufficienter euacuantia totū cōe est falsa.qz cū talis ꝓpositio īportet omne q; cōtinet sub isto cōi caderet sub altero illorū mēbrorū:si aliqd cōtineat sub isto cōmuni q; nō cōtineat sub altero mēbrorū. ꝓpositio est falsa.sed sic ē in ꝓposito.si ita sit q; creatura ꝛ creatrix essentia nō diuidant sufficiēter hoc qđ dico res. qz res cū signo vlī distributiuo assumunt.ergo ꝛc. ¶ Scām pz sic. qz oē illud qđ qualitercūq; hz esse oz q; bēat cē innixū alteri vel nō inixuz: qz ista sunt cōtradictoria: quorū alteruz nēcio est verū.tunc ḡ aut relatio diuina habet esse inixū:aut nō.si sic.q̄ro cui initit:aut.s.ꝓsone aut eēntie:ꝛ sive sic:sive sic:aut initit sic ꝓs toti.vel eꝑ. aut in humana nā suppositō diuino:aut sicut accidens subto.nō pmo modo.qz ibi nō est pars ꝛ totū ꝛ pcipue integrale:de quo loquimur:nec scōo mō:qz tūc relatio posset esse sine illo:cui initit qđ falsuz est. relinquitur ergo q; si initit q; innitat per inherentiā.s.sicut accns subiecto:ꝛ sic habet ꝓpositū.s.q; stante hypotesi relō erit inherens. ¶ Si autē nō initit ita.s.q; habeat esse non innixū.sequit q; relatio sit substantia ꝛ subsistēs: aut ergo aliud subsistēs ab essentia aut nō.si nō.habet propositum pncipale:q; relatio est essentia.si sic.ergo essentia ꝛ relatio erūt duo subsistentia realiter distincta:ꝛ per cōsequēs duo suppositа:qđ est incōueniens. ¶ Ex hoc sequit scām incōueniēs:q; omne inherens alicui facit cōpositionē cū isto cui inheret.ex his sequitur tertium.s.q; relatio diuina sit creatura:qz omne q; habet cām efficientez est creatura.sed stante hypotesi relatio diuina habet cām efficientē.ergo ꝛc. ma.patz. ꝓbatio mi.qz omne qđ dependet in suo esse ab alio hz causaz efficientē:quia quicquid habz esse per aliud hz omnē cām q; requirit necessario ad hoc q; de nō ente fiat ens.sed talis est causa effectiua.ergo ꝛc.de hoc aūt satis alis dixi. ¶ Scōo pncipalr probat idem ex simplicitate diuina:ꝛ hoc dupliciter. ¶ Primo sic.qz persona patris cōprehendit essentiā ꝛ relationē.aut ergo cōprehendit ea vt illud qđ est sicut cōprehendit aīal rōnale:aut cōprehendit ea:vt ex quibus est.ita q; non sit ipsa.si scōo mō.tunc pater dicit aliqđ compositum realiter ex essentia ꝛ paternitate:q; patet sic.qa aut dicit

vnū cōpositione:aut dicit vnū simplicitate cōpetenti simplici.si primo modo habeť ꝓpositum.si scdo modo.¶ Cōtra.qz in omni simplici non est dare ꝟ:ꝛ hoc ex quibus sit.ita ꝙ non sit ipsa:esse enim aliquod vnū cuius sunt plura re ex quibus est:ꝛ non sit ipsa:est esse vnū cōpositione.relinquit̄ ergo ꝙ pater cōprehendat paternitatē ꝛ essentiam:sic qđ sit ipsa.ita ꝙ est essentia ꝛ paternitas.¶ Item etiā pōt probari aliter sic:qz quī cunqz plura concurrunt ad constitutionē alicuius qua ratione vnū predicať de illo ꝛ reliquū.sed paternitas ꝛ essentia concurrunt ad cōstitutionē patris qualr̄cūqz ista cōstitutio itelligať.ergo qua ratione vnū predicatur de eo ꝛ aliud.sed ꝑm ſniam concily generalis eēntia predicatur de patre.nam ꝑm istā ſniam hec est vera.essentia est pater:ꝛ per hoc pater est eēntia.¶ Ex ꝟ arguit̄ sic.qz ꝑm ꝓmissa.hic pater est hec essentia.hic pater est hec paternitas.ergo hec essentia est hec paternitas per syllogismū expositoriū qui melius est quaꝫ syllogismus expositorius aliorū:qz medium nō se habet in plus quā extrema.vnde non habꝫ instantiā.¶ Secundo sic ex eodē:qz ꝑm omnes ſcos tanta est simplicitas in deo ꝙ in deo illud qđ habet est illud qđ habetur.puta.deus est deitas:ꝛ sapiēs sapia:ꝛ per ↄ̄s pater est paternitas:ex hoc sic arguit̄ sicut ꝓus:hic pater est hec paternitas:ꝛ hoc habeť ex simplicitate diuina: vt patet statim:qz in deo bñs est habitū:siue illud qđ habeť.hec paternitas est hec eēntia:ꝛ hoc habeť ꝑ ſniaꝫ concily generalis.ergo idē ꝙ prius.¶ Si dicať quod excipiunt̄ relatiua:quoꝝ vnū habꝫ aliud:nec est ipsuꝫ non valꝫ:qz aliquid pōt dici habere aliquid per modū forme:qua est formaliter tale:ꝛ isto modo vniuersaliter in diuinis est verum:qđ habens est qđ habeť:pater isto modo habꝫ p̄nitatē ꝛ est paternitas. Alio modo sicut vnuꝫ vel correlatiuuꝫ bꝫ aliud:sicut pater habꝫ filiū.ꝛ sic est exēplū qđ in diuinis:bñs sic nō est illud qđ hť.¶ Tertio cōclusio eadē ꝓbať ꝓncipaliter ex perfectiōe diuina sic.quicquid est in deo est subsistēs:qz in deo nihil est qđ habeat esse innixum:ꝛ ideo taꝫ paternitas q̄ essentia est ens subsistens.aut ergo vnū istorū subsistētium est alterū:aut nō.si sic habeť ꝓpositum videlꝫ ꝙ relatio est essentia.si non ergo relatio ꝛ essentia sunt diuersa subsistentia:ꝛ per ↄ̄s diuersa suppositа:ꝛ sic eēntia ꝛ paternitas distingueren̄ suppositо:qđ est absurdū:qz sequereť ꝙ in diuinis essent q̄tuor suppositа:qz essentia faceret distinctū ſuppositū a relatiōibus:ꝛ p̄ non est vnū suppositū.sed plura:qz p̄ est paternitas ꝛ essentia:vt probatū est.¶ Scdꝫ ꝓncipale.s.ꝙ nō sint idem cōuertibilr̄ ꝑz sic.qz quādocūqz aliqua sunt idez ꝙ non quicquid est idem vni est idem alteri non sunt idem cōuertibilr̄.sed non quicqđ est idem essentie est idem paternitati:sicut patet de filiatione:que est idez cum essentia:ꝛ est eadēmet essentia:nō tamē est paternitas.ḡ ꝛc.¶ Notādū tñ ꝙ licꝫ p̄nitas nō sit filiatio realiter nec ecōuerso.tamē p̄nitas est illa res:que est filiatio:puta essentia ꝛ ecōuerso:ꝛ hoc est singulare in ista materia:in qua vna ꝛ eadē res absoluta est plures res relē:que sunt persone plures.¶ Quantū ad tertū pertinens ad istum articulū.s.quō pōt dici essentia taliter paternitas vel filiatio:ꝛ quomō non. sciendum ꝙ quantū ad presens pertinet triplex est totū.s.totuꝫ integrale ꝛ vniuersale:ꝛ totū in quantitate.s.terminus cōis cū signo vli acceptus:sicut hoc qđ dico.oīs homo quātū ergo ad primū totū dupliciť pōt aliquid dici totaliter tale.s.affirmatiue:sicut quādo dicit ꝙ totus hō ē album:qz.s.ꝑm omnes partes integrales.Alio mō potest dici negatiue:sicut si dicať:ꝙ ala tota est in qualꝫ parte corporis:nō enī intelligit̄ hoc ꝓprie affirmando totalitatē.ita ꝙ ipsa habeat partes:ꝛ sic ꝑz oēs illas in qualibet parte corpis.imo magis intelligit̄ negatiue: vt sit sensus qđ ita est tota in qualibet pte:qđ nō est in qualibet parte ꝑm aliquid sui:nō sic ibi:qz non bꝫ aliō ꝛ aliud cum sit simplex. Scōm autez totū vniuersale dicit̄ aliquid idem cum alio totaliter:qñ quicquid cōuenit vni per predicationē cōuenit alteri:ꝛ econuerso: sicut risibile ꝛ homo:vel diffinitio ꝛ diffinituꝫ. Scōm autē modū tertiū diceret̄ aliqd esse idem alteri si.s.oī modo esset idem sibi.vt.s.ponerent̄ habere oēm modum idētitatis. Applicando ergo ad propositū dico ꝙ loquendo de ꝓria totalitate:essentia est totalr̄ quelibꝫ relationū accipiēdo nō affirmatiue:quia nō habꝫ partes integrales.sed magis negatiue sub hoc sensu: qz.s. essentia est relatio.puta paternitas:nō ita ꝙ fit ipsa ꝑz aliquā partē integralē sui:ꝛ ꝑm aliquā nō:qz tales partes non habet.sed simplr̄:ꝛ sine quacūqz diminutione est ipsa.¶ Quantū aūt ad totalitatē vlez sic.essentia non est eadē totalr̄ cū relatiōe.puta cū paternitate:qz non quicquid cōuenit essentie cōuenit paternitati. nā esse filiationē vel filiū cōuenit essentie:nō aūt paternitati:licꝫ enim in diuinis non sit ꝓprie vlē ꝛ pars subiectiua:tamē ibi est aliquid ꝓportionale his:quia ibi est aliquid vnuꝫ numero re:nō tñ rōe sicut vlē qđ est plura:quorū vnū nō est aliud realr̄:ꝑm enī ſniam concily generalis:eadē eēntia est pater ꝛ filius ꝛ spūs scūs:quorum vnum non est aliud realiter:ꝛ propter hoc modo predicto essentia non est totalr̄ aliqua personarum vel relationū.¶ Quātū aūt ad tertiū modum totalitatis essentia non est totaliter idem cum relatione:qz essentia ꝛ relatio non habent modū oēm idētitatis: qz non habent modum idētitatis conuertibilis:nec tamē ex hoc sequit̄ ꝙ differant re vel ꝙ non sint idem re. si enī differēt re oporteret ꝙ non essent idez re.¶ Ad cuius euidentiā sciendū ꝙ vbicūqz est bona cōsequētia semper ad destructionem cōsequētis:sequit̄ destructio antecedentis.sed non ecōuerso.imo inferendo ecōuerso est semp quantū ad formā fallacia ↄ̄sequētis.vbi gra. sequitur.est homo.ergo est animal:ꝛ per cōsequēs processo destructione cōsequentis:sequit̄ destructio antecedentis.sequitur enī nō est aial.ergo non est hō. sed si procedatur a destructiōe antecedentis:nulla est cōsequētia.imo est fallacia cōsequētis. vñ licꝫ sequit̄ ꝟ est homo.ergo est animal.non tamē sequit̄ non est homo.ergo non est animal:ꝛ similr̄ sequit̄.omnis homo currit.ergo soz.ꝛ si procedať a destructione cōsequētis erit bona cōsequētia.dicendo soz.non currit.ergo non omnis homo currit.sed si procedať a destructione antecedentis.dicendo non oīs homo currit.ergo soz.non currit.nō sequitur.¶ Ad propositū sequit̄.ista sunt eadem ꝑm omnez modum idētitatis.ergo sunt eadem. non tamē ecōuerso.non enim sequit̄ ista sunt eadem. ergo sunt eadem ꝑm omnē modum identitatis.vnde si procedať a destructione cōsequētis erit bona ↄ̄ntia dicēdo.nō sunt eadē.ḡ nō sūt eadē ꝑm oēz modū idētitatis.sed si econuerso procedať dicēdo.non sunt eadē ꝑm oēm modum idētitatis.ergo nō sunt eadē non sequitur:nec sequit̄ ēt ꝙ habeant aliquē modū nō idētitatis vel etiā diuersitatis.ita ꝙ modus maneat affirmatus.sed bene sequeretur.ergo est aliquis modus identitatis quem talia eadem non habent. Ex hoc autem non sequitur quod habeant aliquem modum non idē titatis affirmando de eis modum non identitatis.

sed bene

sed bene sequit̄ q̄ habeant nō oēm modū ídētitatis. ita q̄ omnis propositio ponens vel non identitatem vel modum non idētitatis vel diuersitatis cōuenientē eis esset falsa manente propositione affirmatiua: licet de predicato negato. sed ꝓpositio negatiua denotans non omnē modū idētitatis conuenire eis esset vera: ⁊ sic patet de tertio quantū ad istū articulum.

Quantum ad tertiū ꝑncipale sciēdū q̄ ꝑm sententiā cōcily generalis lateranī. vbi dicit̄ sic. 'Nos autē sacro approbāte cōcilio credimus ⁊ cōfitemur vna cū petro: q̄ vna quidē est res incomprehensibilis quidē ⁊ ineffabilis que veraciter est pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs: tres simul persone ⁊ sigillatim quelibꝫ cozūdē: ⁊ ideo in deo solū modo trinitas est ⁊ nō quaternitas: qz quelibet trium personarum est ista res videlꝫ suba essentia seu natura diuina opꝫ ponere q̄ eadē essentia numero est pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs: ⁊ q̄ plus est: q̄ ꝑm illā ꝓpositionē approbatā in isto concilio vbi fuit cōdēnata snīa pōnis de assistētia relonū: qua dicit̄: oīs res vel est creatura vel creatrix: essentia diuina est omnis res que est in deo formalr. ¶ Itē ꝑꝫ snīam eiusdem concily oportet ponere: q̄ pater realr distinguat̄ a filio ⁊ a spū scō: ⁊ econuerso. similr vna relatio a sibi opposita. ¶ Ex his cōcludo quinq; ꝯclusiones. Prima ē ista: q̄ oīs ꝓpositio que importat vnitatē diuine essentie realē cum quocūq; existente in diuinis. dūmodo aliud repugnans non importet: est vera: qz ita est: vt patet ex dictis. ¶ Scōa est ista: q̄ oīs propositio que importat distinctionē realē ēntie a persona vel ab aliquo q̄ sit realiter in diuinis est falsa: qz eius oppositum est vera: vt patet ex ꝑma cōclusione. ¶ Tertia cōclusio est ista: q̄ oīs ꝓpositio que importat distinctionem realē persone a persona. dūmodo non importet aliud repugnans: est vā: qz alius est pr̄: alius est filiꝰ alius spūs scūs. ¶ Quarta cōclusio est: q̄ oīs ꝓpositio que importat vnitatē oppositā huic distinctioni: est falsa: qz opposita eius vera. dico aūt huic distinctioni: qz esse vnū in essentia ⁊ quocūq; absoluto non repugnat saltē in diuinis ei: q̄ō est distingui relonibus. ¶ Quinta cōclusio est ista: q̄ nō opꝫ q̄ quicquid negēt̄ de persona hac vel ista negēt̄ de essentia: qz in plus se hꝫ ēntia ⁊ est plures: quoꝝ vnus nō est alius. alius enī est pater: ⁊ filius: quorū vnus nō est alius: nec opꝫ q̄ quicqd attribuit̄ persone huic vel illi quantū ad illa que ꝑportant distinctionem ab aliquo q̄ sit in diuinis ꝯueniat essentie: vnde quātū ad ꝑmū non opꝫ q̄ sequat̄ q̄ si essentia est pater: ⁊ pater nō est filius q̄ essentia nō sit filius. sed bene sequeret̄ q̄ est quedā res que nō est filius: quia in hoc non ponit̄ distinctio realis essentie a filio. sed ponit̄ idētitas realis nō cōuertibilis tñ essentie cū aliquo. qui nō est filius: ⁊ hoc nō est incōuenies sic enī videt̄ concilū rñdere quādo dicit q̄ licꝫ essentia nō generet nec generet̄: qz lꝫ importaret distinctionē agendo vl generando: qz nulla res gignit seipsaꝫ cū ipsa est res que generat: ⁊ res que gignitur. ⁊ similr licꝫ pater nō sit cōmunicabilis vel sit icōmunicabilis: nō sequit̄ q̄ essentia nō sit cōicabilis vel sit icōmunicabilis. sed sequit̄ q̄ sit quedā res: que nō est cōmunicabilis. nam negare eā esse cōmunicabilē est negare eā cē cōem tribus personis: q̄ō est falsum: sed dicere eaꝫ esse aliquā rem: que non est cōmunicabilis: est ponere idētitatē eius cū aliquo q̄ō nō est coicabile: ⁊ illud in diuinis nō est incōuenies: vt dictū est: ⁊ sic patet ad tertiū ꝑncipale. nūc restat rñdere ad argumēta. ¶ Ad ꝑmū ergo q̄ ꝓcedit ex ꝑma via. ſ. ex habitudine relationū ad essentiā. dōm q̄ ma. est vera de his que sunt eadē vni ⁊ eidē non in plus se habēti ꝑm predicationē: nunc aūt essentia se habet in plus ꝑm predicationē quā relationes. Et idē est q̄ dicit̄ cōiter q̄ ista ꝓpositio habꝫ veritatē de illis que sunt idem vni ⁊ eidē cōuertibilr. ¶ Ad illud q̄ō primo obycit̄ cōtra istā rnsp̄sionē dōꝫ q̄ essentia ⁊ relatiō sunt idem totaliter quātū ad totalitatem integralem negatiue: modo isto quo supra expositum est: nec tamen sequit̄ q̄ō cōmunicat̄: quia hoc pertinet ad totalitatē vniuersalē: quantū aūt ad istam totalitatem: nec quantū ad totalitatē in quantitate relatio ⁊ essentia non sunt idem totaliter: sicut expositū est: nec tamē sequit̄ q̄ō differant realiter vel q̄ nō sint idem realr sicut in parte est ostensum: non enim sequitur. non sunt conuertibilr idē vel non sunt oīmode idē ergo differūt vel nō sunt idē realiter. imo est fallacia cōsequētis: vt ostensum fuit. ¶ Ad scōm q̄ō inducit̄ contra idem. dicendū q̄ in diuinis nō est excessus ꝑm totū integrale. licꝫ aūt ibi non sit totum ꝓprie vniuersale ⁊ pars subiectiua. tñ ibi est aliquid cozrespōdens ꝓportionatū his: quia ibi idem numero absolutuꝫ est plura relatiua: quorū vnum non est alteruꝫ: ⁊ ꝓpter hꝫ possunt ibi aliqua esse eadē nō cōuertibilr. ¶ Ad tertium dicendū q̄ licꝫ omne ens comparatum alteri se habeat ad ipsum vt idem vel diuersuꝫ: non tamē opꝫ q̄ omne ens comparatum alteri est idem oīmode vel diuersuꝫ. imo ipossibile est q̄ oīs modus idētitatis inueniatur in quacūq; idētitate reali. naꝫ idētitas compositionis non potest stare circa eadē cū vnitate simplicitatis: nec tñ dicēdū est q̄ ea que sunt eadē vnitate simplicitatis habeant aliquā diuersitatē realē; ⁊ de hꝫ satis dictum est in corpe qōnis. ¶ Ad quartū q̄ est ꝯ idem dicendū: q̄ō nō habere cōuertibilitatem cōuenit essentie ⁊ relationi in esse reali non positiue: qz sic nō cōuerti nō dicit aliq̄ō positiuū. sed dicit negationē alicuius modi realis qui inuenit̄ in rez natura inter aliqua sicut in esse reali: verꝫ est q̄ ignis non est frigidus. ¶ Ad scōam rōnem ꝓncipalē ꝑm istā viaꝫ dōm. q̄ sylls expositoꝛius nihil cōcludit q̄n terminus medius in plus se habet: quaꝫ maioꝛ ⁊ minoꝛ extremitas: sic aūt est hꝫ: qz terminus medius. ſ. ēntia se habꝫ in plus ꝑm predicationē quā alique relationū. ¶ Ad illud q̄ō primo inducit̄ cōtra hoc dōm: q̄ illa rnsp̄sio nō haberet locū in creaturis: in quibus cadeꝫ res numero non pōt esse plures res realiter ab inuicē differentes cuꝫ in diuinis: in quibus vna res numero pōt cē plura habꝫ locuꝫ: qz ibi vna res numero pōt se habere in plus ꝑm predicationē: quā illa quibus cōuenit. ¶ Ad secundū q̄n dicitur q̄ō non est idem de deo ⁊ essentia: qz deus supponit tñ ꝓ hac persona vel illa ⁊c. Istud penitus nihil valet. Primo. qz assumit vnū falsuꝫ. Scōo. quia concessio illo falso adhuc nō cuaditur. Primū patet. qz falsum est: q̄ō deus non supponat nisi ꝓ hac persona determinata vel illa. imo supponit ꝓ natura: que est oēs persone simul: sicut ibi regi seculorū imortali invisibili soli deo ⁊c. Et btūs Aug. valde in multis locis dicit: q̄ō est deus oēs pater ⁊ filius. ⁊. ſ. ſ. q̄ō esset falsuꝫ si deus staret ibi ꝓ aliqua vna persona. Ipse etiā tractus dicit illud vbū: deus charitas est: q̄ dubiū est an dicatur de deo pr̄e: aut de filio: aut de. ſ. ſ. aut de deo ipsa trinitate. vnde assumptū est falsissimū. Esto etiam q̄ ita esset adhuc nō cuadit̄: qz ꝑm snīaꝫ concily gñalis hec essentia est hic pr̄. hec essentia est hic filius: non tamē sequit̄ q̄ō hic pater sit hic filius: ⁊ cōstat q̄ essentia supponit ꝓ ipsamet essentia; vū illud satis ꝓnuꝫ

est. ¶ Ad illud qđ ꝑmo arguit ſm ſcđam viam đom: ꝙ aliqua diuerſimode ſe hr̃e ad tertiu3 duplr̃ eſt vno mõ qđ includunt diuerſos modos poſitiuos realr̃ differentes: ſicut ſi aliqua duo includerent albũ ⁊ nigru3 vel aliquid ſile: ⁊ de talr̃ ſe habẽtibus diuerſimode vera eſt maior: ⁊ ꝓpoſitio eius bene hoc probat. Alio mõ poſſunt aliqua ſe habere ad tertiũ diuerſimode. ſ. ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdem modi. qz. ſ. vnũ eorum cõparatũ ad illud tertiũ eſt realr̃ illud: ⁊ aliud nõ eſt realr̃ illõ: ⁊ illa que ſic ſe habẽt diuerſimode ad tertiũ nõ op3 qđ differãt inter ſe realr̃. ſed ſufficit qđ ſint idẽ ⁊ nõ cõuert: ⁊ ita ꝙ vnũ eox in plus ſe habeat ſm predicationẽ quã alterũ: ⁊ ex hꝫ ſequ̇r qđ aliqđ vnu3 põt affirmari de vno ꝙ ꝓt negari de alio: ſicut ſi poſſet cẽ ꝙ vnus homo eſſet ſor. ⁊ plõ. ſicut vnus deus eſt pater ⁊ filius. licz plõ ⁊ hꝫ ſtante hypoteſi eſſent idem re. tñ aliquid poſſet affirmari de hoĩe ꝙ negaret̃ vere de platone ꝓpter hoc ꝙ hõ ſe hab3 in plus quã plato: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito: qz eadẽ eſſentia in plus ſe habet ſm predicationem quã hab3 hꝫ relõ vel illa: ⁊ quã hec ꝑſona vel illa. ¶ Ad ſcõm ad idem dicendũ: ꝙ minor eſſet vera ſi eſſentia ⁊ relatio eſſent totalr̃ idem ſm totalitatem totius vl̃is ita qđ quicqd conueniret vni ⁊ alteri: ⁊ ecõuerſo. nũc aũt ſic nõ ponit̃. imo vt dictũ eſt iſto modo eſſentia eſt in plus: ⁊ ideo nõ obſtante ꝙ eẽntia ⁊ relõ ſint idem totalr̃ quãtũ ad totalitatẽ integralẽ mõ quo expoſitũ eſt: tamẽ affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ põt verificari de eis abſq; cõtradictione ꝓpter hoc ꝙ non ſunt idem totalr̃ ſm totalitatẽ vl̃is: qz alterum ſe habet in plus ſm predicationẽ. affirmatio aũt ⁊ negatio eiuſdẽ de his que ſunt idem: ſic ꝙ vnum in plus ſe habet ſm predicationẽ quã aliud non cõtradicunt. ¶ Ad tertiũ ad idẽ đom: ꝙ ad hoc qđ aliquid inueniatur in aliquo formalr̃: in quo nõ inueniat̃ aliud nõ requirit̃ qđ talia differant realr̃. ſed ſufficit qđ nõ ſint idem cõuertibilr̃ ad qđ vt oſtenſum eſt non ſequitur đria realis: ſufficit enim ꝙ vnũ eorũ ſe habeat in plus ſm predicationem quã aliud. ¶ Ad quartũ ad idẽ dicẽdũ: ꝙ nec pr̃initas nec eſſe pr̃initatis eſt filiatio vel eẽ filiatõis ꝓprie accipiendo: cũ aliqua res eſt eſſe paternitatis: que eſt filius quia per hoc non denotat̃ idẽtitas paternitatis ⁊ filationis inter ſe. ita ꝙ hoc ſit illud. ſed denotat̃ idẽtitas alicuius vnius cõis realr̃ vtriq; qđ eſt vtrũ q; ⁊ hoc verum eſt: ⁊ iſtuz modũ loquẽdi op3 frequẽter tenere in diuinis: vbi vna ⁊ eadẽ res numero eſt plures res: quarum vna nõ eſt alia. ꝙ vltra dicit̃ ꝙ eſſentia eſt totaliter eſſe paternitatis: dicendũ ſicut ſupra dictuz eſt ꝙ non totalr̃ loquẽdo de totalitate vl̃is: ⁊ ideo nõ op3 negare de eſſentia ꝙ negat̃ de paternitate vel de patre: de quo conſtat qđ idẽ realr̃ eſt ꝙ eẽntia: ⁊ eſt ipſa realiter. ¶ Ad quintũ ad idem đom ꝙ altera ꝓpõnũ eſt falſa. hec. ſ. eſſentia nõ eſt hec filiatio: ad ꝓbationẽ đo3 quãdo dicit̃ qđ imo: qz ẽ. hec eſt paternitas que nõ eſt hec filiatio: nõ valz. qz licz hec eẽntia ſit hec pr̃initas: nõ tamẽ op3 ꝙ quicqd negat̃ de paternitate neget̃ de ipſa ꝓpter hoc qđ in plus ſe hab3: vt pluries dictuz eſt. nec per đñs ſequit̃ qđ idem neget̃ de ſe. ¶ Ad primũ ꝙ primo arguit̃ ſm tertiã viã que ꝓcedit ex habitudine perſonarũ ad ſua formalia conſtitutiua dicendũ: ꝙ aliđ eſt dicere ꝙ aliqua cõueniãt deo ſm rõnẽ: ⁊ aliđ eſt qđ đria aliquorũ cõuenientiũ deo ſit đria ſm rõnẽ nã aliq̃ realr̃ cõueniunt deo: ſicut eſſe itelligẽtez ⁊ eſſe volentẽ: quorũ tñ đria eſt ſm rõnem tñ. Qñ ergo dictio excluſiua addit̃ alicui termino in diuinis: talis dictio põt facere excluſionẽ oĩs eius: ꝙ realr̃ differt a termino: cui adiũgit̃ dictio: ⁊ ſi fiat talis excluſio: ⁊ dictio excluſiua addat̃ abſoluto termino nihil ꝙ realr̃ eſt in deo per talẽ excluſionẽ excludit̃: qz nulla res in deo eſt realiter que realiter differat a quocũq; abſoluto. ſz ſm hypoteſim nõ excludit̃ niſi diuerſuz re. g̃ tc. vñ ſi dicatur ſic. tñ intellectus eſt in deo. i. intellẽs eſt in deo ⁊ nihil aliud ꝙ ſit realr̃ differens ab intellectu: hic non excludit̃ voluntas vel qõcũq; aliud abſolutũ vel relatum ⁊ eſt vera. Alio modo pot facere excluſionẽ: vt. ſ. fiat excluſio. i. oĩs eius ꝙ realr̃ conuenit deo qđ differre vel rõne a termino: cui adiungit̃ dictio excluſiua: vt ſi dicat̃: deus eſt tñ intellẽs realiter ſub hꝫ ſenſu ꝙ deus eſt realr̃ intellẽs: ⁊ nihil aliud re vel rõne differens ab intellectu conuenit realr̃ deo: dictio excluſiua excluderet a deo eſſe voluntatẽ vel paternitatez: ⁊ ꝓpoſitio q̃ dicit̃: deus tñ eſt intellectus eſſet falſa: ita reducendo ad vnũ: in ſũma põt dici qđ dictio excluſiua adiuncta alicui termino põt excludere illud qđ eſt aliud re vel ratione differens a termino: cui adiungit̃ dictio excluſiua modo predicto ⁊ expoſito. tunc ad propoſitũ dico ꝙ ſi fiat excluſio primo modo ꝺñtia eſt bona ⁊ tue ꝓbationes illius ꝺñtie ſm iſtã viam procedũt. ſed tunc non excludit̃ relatio. nã non ſequit̃ ꝙ ſi nihil eſt re differens ab eſſentia nõ cõſtituit perſonã ꝙ relatio nõ cõſtituat: qz nõ eſt aliud re ab eſſentia: nec cõſequẽs erit falſum. Ille autẽ que probant ꝙ ꝺñs ſit falſum nõ valerẽt: qz procedunt ex falſa ſuppõne. ſ. ꝙ ſm talem excluſionẽ excludant̃ relationes: qđ falſuz eſt. vnde nec ſupfluũt: nec ẽ ibi ſuppoⁿ abſolutũ: nec vnuz abſolutũ ꝺſtituit plura ſuppoſita. Si aũt fiat excluſio ſcõo mõ: ſic ꝺſequẽtia nulla eſt: qz nõ ſequit̃ ꝙ ſi eſſentia eſt realiter relatio ꝙ ſola eſſentia conſtituat perſonã excluſo omni eo ꝙ realiter cõuenit deo re vel ratione differente ab eſſentia: ſic enĩ excludit̃ relatio: nõ qz ſit alia res ab eſſentia. ſed qz eſt predicatũ realr̃ cõueniẽs cõſtitutiue ꝑſone differens rõne ab eſſentia. ita qđ eſt falſa ꝓpter excluſionẽ cõuenientie realis eius ꝙ realiter conuenit licz non realiter differat ab eſſentia: ⁊ tunc bene ꝓbatur falſitas cõſequẽtis. ſed non eſt cõtra ꝓpoſitũ. ¶ Ad ſcõm quantũ ad iſtã viam dicẽdũ ꝙ ꝑſona nõ cõſtituit̃ ex eſſentia relatione: ſicut ex diuerſis rebus vel diuerſis ſm rem: nec ita conſtituit̃ ex ipſis ꝙ non ſit ipſa. ſed ſuuz conſtitutu ex ipſis eſt: qz perſona exigit ad hoc ꝙ ſit ſuppoſitũ tale ꝙ ſit ſubꝫ ⁊ relõ: nec ſequit̃ erroz ſabelly: qz nõ ſequit̃ ꝙ aliqđ eorũ cõueniat perſone tñ ſm rationẽ: nec fuit erroz ſabelly in hoc qđ diceret relationẽ differre tñ ratione ab eẽntia. ſz in hꝫ ꝙ poſuit ꝑſonã vel relõnẽ ſola rõne differre a ſua oppoſita. ¶ Ad illud qđ primo obycit̃ ſm quartã viã đõz: ꝙ non eſt concedendũ ꝙ pater diſtinguat̃ a filio realitate eſſentie: nec per hoc ſignificat̃ ꝙ eẽntia patris ſit alia ab eſſentia fily: nec cõcedendum eſt qđ diſtinguat̃ alia realitate ab eſſentia: qz tũc ſignificaret̃ diſtinctio eſſentie a paternitate. ſed cõcedendũ eſt ꝙ diſtinguat̃ a filio realitate que realr̃ eſt eſſentia. ſed nõ cõuertibilr̃: ſicut etiã nõ ꝺcedit̃ ꝙ eſſentia generet vel ſit generãs quãuis cõcedat̃ ꝙ ſit res que generat. ¶ Ad ſcõz quãtũ ad hanc viam patet ex dictis. ¶ Ad primũ ſm tertiã viã ꝓt in diuinis põt fieri duplex excluſio quãdo dicit̃ ſola eſſentia: ⁊ ſm vnã viã ꝓpoſitio eſt vera. ſed non excludit̃ relatio. ſm aũt aliã viã que excludit relationẽ ꝓpõ eſt falſa. ¶ Ad tertiũ quãtũ ad iſtã viã đõz ad minorẽ ꝙ licz pater ⁊ filius diſtinguant̃ re. ita ꝙ totaliter quãtũ ad totalitatẽ integralẽ modo ſupra expoſito ſint idem re. non tamẽ ſunt idem re conuertibilr̃:

nec idez

Nota hic de excluſiua dictiõe qñ addit̃ alicui termino in diuinis ꝙ dupliciter põt teneri excluſio.

nec idē totaliter ꝼm totalitatē totius vlis: ⁊ ideo nō oz distingui ab esse illud in quo filiatio distinguitur pñi tate. ¶ Ad ꝑm ꝙ obycit ꝼm aliā viaz dōm. ad ma. qñ dr: aut pr cōicat totam realitatē suā tc. dōm: ꝙ totam quantum ad totalitatē integralē: non ꝯtum ad totalitatē totius vlis. ⁊ ideo non cōicat sibi paternitatez: nec etiā scipsum: lz cōicet sibi illud: qō est paternitas: ⁊ qō est ipsemet pater: nō tñ conuertibiliter. ¶ Ad zm ꝯtū ad hanc viā dōm: ꝙ realitas paternitatis pōt intelligi duplr. vno mō: ꝙ ipsa paternitas cōicetur: ⁊ boc est falsum: qz boc tolleret distinctionē patris a filio. alio mō ꝙ realitas: que realr est paternitas: lz non cōuertibiliter cōicetur filio: ⁊ sic est vex: ⁊ ex boc non segr: ꝙ paternitas cōicetur: qz ista res: que cōicatr sic est paternitas: que tamē ꝼz predicationē se bz in plus ꝙ pñitas. ¶ Ad zm ꝯtum ad boc pz ex rñsione ad ꝑm: ꝙ aūt dicitur: ꝙ realitas vniuscuiusq: ⁊ ipm non dr dōm: ꝙ vex est: sed non segr: ꝙ in diuinis realitas vniuscuiusq: ꝙ. s. est idem realr cū eo sit idem cōuertibilr cuz eo. ¶ Ad 4m ꝯtū ad hanc viaz dōz: ꝙ rō tc. qre eēn cōicatur ⁊ nō relatio: nec est dria realis eox precedēs drīam eox in cōicatione: qz realiter nec prius: nec posterius: nec drīa rōnis: nec non ouertibilitas. Sz quia eēntia non bz oppositū cū aliquo existēte in diuinis: relatio aūt bz: vnde ⁊ Anselmus dicit: ꝙ ꝓsona ꝓducens cōicat ꝓducte esse illud: in quo el non opponitr. Sed si vlterius queratur cā bz est quercre nibil: qz boc est quere quare vna relatio bz oppositū ad suā correlationē ⁊ fundamētum: nā sic non est assignare cām aliaz: nisi ꝙ scipsis sunt formalr talia. ¶ Ad 5m ꝯtum ad hanc viā dōz: ꝙ primo illa ꝟña posset impediri per illud: qō frequenter dcm est: ꝙ non sunt idē oino. i. ꝼm oēz modū idētitatis: qz non cōuertitr: nec tñ segr drīa realis. Scdo dōz: ꝙ lz eadē res sit ista: que est cōicabilis. s. essentia: ⁊ que ēt est ista res: que est incōicabilis. s. ꝓsona: ꝙ nullus catholicus potest negare: non tñ segtur ꝙ cōmunicabile sit incōicabile: ita ꝙ boc adiectiuū incōicabile ponat rem suam circa essentiā: vel circa cōicabile: ⁊ boc ꝑticulariter i diuinis accidit: sicut lz pater sit generans: non tñ essentia est generans vel genita: ⁊ lz pater sit distinctus re a filio: non tñ ꝓp boc sequitr: ꝙ essentia sit distincta a filio: qz dicere: ꝙ essentia est incōicabilis est ponere non solū: ꝙ non sit eadez patri: sed ēt quod sit distincta a filio: ideo ꝓpositio est falsa: sed qñ dr: ꝙ ipsa est res illa: que non est cōicabilis non ponitr: ꝙ ipsa sit distincta a filio: sed ꝙ sit eadē re cum patre: q̄ est incōicabilis ⁊ distictus a filio: ita ꝙ incōicabilitas vel distinctio a filio non ponitur circa essentiam: sed circa patrem: ex boc apparet: ꝙ nō segtur: ꝙ incōicabile sit cōicabile. ¶ Ad illud: qō ꝑ obycitr ꝼm sextā viaz. s. ꝙ ꝓp oppositōez relationū tc. dōm: ꝙ opposita ꝟuenire eidē: ⁊ ꝼm idē ſubo ⁊ ſuppoſito est impoſe ⁊ ꝯ cōceptū aī cōem: sed opposita cōuenire eidem ꝼm diuersa suppositā non est inconueniens: sic est in ꝓposito. ¶ Ad illud: quod dr ꝯ boc dōz: ꝙ opposita. s. paternitas ⁊ filiatio: vel pater ⁊ filius non conueniunt essentie ꝼm idez ſubo ⁊ ſuppoſito: sed ꝟueniunt bene eidē essentie in diuersis suppositis: que quidem essentia est ipsamet diuersa suppositā: quox nulli opponitr: ⁊ iō qñ predicatr pater de essentia nunq̄ ꝑdicatur oppositum de oppsito: nec impeditur quin in eadē essentia possit eē aliud suppositū: ⁊ boc ꝓp infinitatē suā: ita ꝙ sicut in creaturis eadem vna spē pōt esse i diuersis suppositis cuz oppositis respectibus: ita bec eēntia vna nūero ꝓp infinitatē suā. ¶ Ad illud. qō dr ꝯ boc dōm: ꝙ cōe est finito ⁊ infinito: ꝙ eidē ⁊ ꝼm idem non possint conuenire op posita dōm: ꝙ vex est ꝙ eidem ⁊ ꝼm idē ſuppoſito nō possunt conuenire opposita: sed ꝙ eidē ꝼm diuersa suppositā: vel eidem: ⁊ ꝼm idez ex parte sola dū tñ conueniant ei in diuersis suppositis nō possint cōuenire nō est vex. ¶ Ad illud: qō obycitr ꝼm septimā viam dōz ꝙ quicqd sit in creaturis: in diuinis tñ eadē res est: que est res absoluta: ⁊ que ē respectus: nec vnuz excludit alterum. Et si dicat ꝙ paternitas est solū respectus dōz: ꝙ ꝼm ꝙ supra dcm est: ꝙ ꝼm vnū modū excludendi ꝓpositio est vera: ⁊ tunc non excludit absolutū: ꝼm autē alium modū excludēdi ꝓpositio est falsa: sicut patuit ex supradictis: dato ꝙ essentia non sit alia res a respectu. ¶ Ad aliud dōm: ꝙ non est nēcium ad boc: ꝙ ſubſtantia ⁊ relatio remaneāt ꝓprie in diuinis: ꝙ vnū differat realiter ab alio: sed sufficit: ꝙ rō ꝓpria vtriusq: remaneat in diuinis: ita. s. ꝙ vtrūq: vere cōueniat deo. ¶ Ad aliud: qō dr post dōm: ꝙ non oz qñ illa res: que ꝼm se accepta non est ad aliud: sic ista res eadē: que est ad aliud: dūmodo non sit cōuertibiliter illa: ita ꝙ vnū eox nō respiciat aliquid in diuinis: ꝙ sit aliud ab eo: ⁊ aliud possit respicere aliquid in diuinis: qō sit aliud ab eo: vnde lz essentia non sit ad aliud: qz nibil est in diuinis aliud ab ea: est cū illa res que est ad aliud. ¶ Ad illud: quod dr postea dōm: ꝙ non est inconueniēs: ꝙ illud: qō continet vnitatem in diuinis sit illud: qō multiplicat trinitatem in diuinis: dū tñ nō sit idē conuertibiliter: qz eadē res absolute potest esse plures res relatiue. ¶ Ad illud: qō sequitur postea dōm: ꝙ minor est falsa ad ꝓbationē dōm: ꝙ drīa ꝓsone ⁊ essentie inter se non est cā: quare dicatur fieri assumptio in vnitate persone ⁊ non in vnitate essentie: lz diuersa habitudo quā ipoztat vnitas ad rē: que assumitur: qz qd vnitatē suppositi: nō rcgrit nisi ꝙ id qō dr assumere sustētet nām assumptā: ad vnitatē aūt nāe regrit: ꝙ nā assumēs vl ipm assumens sit nā assumpta: ita ꝙ lz nā assumpta ꝓsona ⁊ nā sint idē re: drūnt tñ ista rē esse suppositū nature assumpte: ad qō sufficit dicta sustentatio: ⁊ eē nāz assumptā: ad qō non sufficeret ista sustētatio. ¶ Ad illō qō obycitur postea dōm: ꝙ non opz: sicut supra dictuz est: ꝙ relatio originis differat re ab essentia: ad boc ꝙ differat a relatione ex tpe: qz illa non solū differt rōne a fundamēto: sed ēt dicit ens rōnis tñ. Relatio autez originis: ⁊ si rōne differat a fundamēto: nō tñ dic ens rōnis: imo dicit ens reale: ita ꝙ licz eius drīa sit ens rōnis: tñ ipsa est ens reale: ⁊ realr ꝟuenit deo. ¶ Ad illō quod postea obycitur: ꝙ isti differētie ꝼm rōnē nō rñdet diuersitas i re: bene tñ rñdet res vt fundamētū remotū manente opere rōnis modo quo dcm est: figmēta aūt nec ꝓpinquum nec remotū fundamētū bz in re: imo dicit oppositū vere rei: sicut qui diceret: ꝙ bō ē asinus: ⁊ ideo talis differētia non est figmentū. ¶ Ad aliud quod dicitur post dōm: ꝙ ad drīam realē nō sufficit realitas extremox: sed cū bz regrit realitas drīe q̄ non est hic. arg^m in opp^m cōcedo. Qō. II.

Veritur scdo: vtruz in diuinis sit aliq̄ ꝑlitas realis maior trinitate: ⁊ arguebat ꝙ sic. ꝓmo ex habitudine essentie ad relationes. ꝑ sic. essentia ponit in numerum cuz tribus relationibus: qz distincta ē ab eis: sed boc posito est i diuinis quaternitas que est maior pluralitas ꝯ trinitas. ergo tc. ꝓbō maiozis: ꝙ essentia ponat in numerum cū relationibus: siue pares: ita. s. ꝙ realiter est distincta ab eis: quia ei cui non

conuenit rō formalis alicuius nec ipsius: sed rō formalis essentie non conuenit alicui persone nec relationi: qz eius rō formalis est esse aliquid vnū: quod est tres res quod non conuenit alicui persone vel relationi. ḡ ꝛc.

¶ Scōa rō: qz si essentia ñ esset diuersa a psonis vl'relationibus: sequeretur q̄ eidem ꝛ respectu eiusdem in essent ꝺictozia. verbi gratia: accipiamus personaꝫ patris: si essentia est totaliter eadē cū persona patris: segt̄ q̄ idem sit filius ꝛ nō filius: qz essentia est filius: pater aūt non. ¶ Item sequeret̄: q̄ idē esset cōicabile ꝛ non cōicabile: qz essentia est cōicabilis: pater aūt nō: ſz hec oīa sunt ipossibilia. ergo ꝛc. ¶ Scōo principal'r arguitur ex parte relationum adinuicez: qz vbi est quaternitas ibi est maioꝛ pluralitas q̄ trinitas: sed in diuinis ē quaternitas relationū realiter abinuicē differentiū. ergo ꝛc. ma. pz. probatio mi. qz constat q̄ paternitas ꝛ filiatio ꝛ spiratio passiua differūt abinuicē: q̄ aūt spiratio actiua differat a paternitate ꝛ a filiatione ꝓbaī sic: quia iste relationes sunt ad diuersos terminos realiter ꝛ ēt specifice differentes realiter: sed generare ꝛ spirare sunt hꝺ: qz respiciunt genitum ꝛ spiratū. ergo ꝛc.

In cōtrarium est qꝺ dicit concilīū laterañ. cap° damnamus. vbi dicit̄. In deū solūmodo est trinitas ꝛ nō quaternitas: ꝛ per cōsequens nec maioꝛ pluralitas.

Respōdeo ad euidentiā istius qōnis duo sunt p̄ncipaliter faciēda. Primū est oñdere vitatē de qōe. Zm̄ ē mouere q̄ꝺā ꝺubia ꝛ soluere.

¶ Quantū ad primū p̄mo ꝓbo ꝓpositum rōne. deinde auctoꝛitate concilij generalis. Ratio talis est. si in diuinis sit maioꝛ pluralitas q̄ trinitas: vel hoc est propter ꝺistinctionem essentie a relationibus: vel pp ꝺistictionem relationum adinuicem: sed neutro istoꝝ modoꝝ potest poni ꝺistinctio: que faciat maioꝛē pluralitatem trinitate. ergo ꝛc. ma. pz: qz cū non sit in diuinis nisi qꝺ solutum ꝛ relatum: qz in absolutis nulla fit ꝺistinctio realis: opz oēm ꝺistinctionem realem ibi accipi inter essentiam ꝛ relationem: vel inter relationes abinuicē. minoꝛ pz ex precedenti qōne quantū ad primā partē: vz q̄ cētia nō ꝺistinguit̄ realr a relatiōlb' vl' psonis.

¶ Quantū aūt ad secundam partem videlicet q̄ nō sit maioꝛ numerus relationum adinuicem q̄ quaternarius: pz sic: qz si aliqua ꝺistinctio est inter relationes: q̄ faciat maiorem numeꝝ q̄ ternarium: hec est ꝺistictio spirationis actiue a paternitate: vel a filiatione: sed hꝺ est falsuꝫ. ſ. q̄ spiratio actiua ꝺistinguatur a paternitate: vel filiatione. ergo ꝛc. minoꝛē ꝓbo ꝺuplici via p̄ncipaliter. ſ. ex ꝺiuina simplicitate ꝛ ex ꝺiuina pfectione.

¶ Ex ꝺiuina simplicitate arguo tripl'r. primo sic: qz pr̄ cōprehendit ista. ſ. paternitatem ꝛ spirationē actiuā: aut ergo pater cōprehendit ista. ſ. paternitatē ꝛ spiratiōnē actiuā: vt ex quibus est ꝛ non est ipsa: aut quibus cōiungitur ꝛ non est ipsa: aut ita vnū cōprehendit vt q̄ ē ipse: ꝛ aliud vt cui ꝺiungit̄ ꝛ nō est ipsum: aut ita q̄ ipse est vtrūq; ipsoꝝ: sicut hō est aīal ꝛ rōnale ex quibus ꝺr̄ constitui: si isto vltimo modo: tūc arguo sic: pater ē hec paternitas: hic pater est hec spiratio. ḡ hec p̄rnitas est hec spiratio realr: ꝛ sic ꝺr̄ ꝓpositū: si aliquo p̄ꝺictoꝝ triū modoꝝ: segtur q̄ in persona patris sit ꝺpositio: qz vbicūq; est aliquid ex his: ꝛ non est ista compositio: vt pz ex p̄cedenti qōne: ꝛ vbicūq; est conſtictio diuersi cū diuerso est semper cōpositio: sed in diuinis nō est cōpositio. ergo nullus triū p̄ꝺictoꝝ modoꝝ pōt ee verus.

¶ Scōo sic. pp perfectā simplicitatē ꝺei in deo habēs est habitū: qꝺ hꝺ p̄ modū forme q̄ aliqd ē tale: vt expositū fuit in p̄cedēti qōne: sed isto mō p̄r hꝺ paternitatē ꝛ spirationē actiuam. ergo pater est paternitas ꝛ spiratio actiua: ꝛ sic idē qꝺ prius arguendo per illm expositoriū: hic pater est hec paternitas ꝛc. ¶ Tertio sic ex eodē principio: qz in diuinis sicut hñs ad hñs: ita habitū ad habitū: qz hñs ꝛ forma quā hꝺ est idem: sed gñans est spirans. ergo generare est spirare. ¶ Sed ꝺ hꝺ obiciunt quidam oñendo: q̄ plures res possunt ee simul absq; hoc: qꝺ sit ibi cōpositio. primo ples persone sunt in ꝺo realr distincte: ꝛ tñ nulla ē ꝺpositio. ¶ Si ꝺicat̄ ad hoc: q̄ pl'alitas rex nō facit cōpositionē nisi q̄ndo sunt in eodē suppposito. ¶ Cōtra: qz si faceret cōpositionē in eodē suppposito ꝛ non alr: hoc nō esset nisi p vnū actum subsistendi in quo cōcurrunt: sed in diuinis est vnus actus subsistendi: cū talis actus sit absolutus. ergo si pl'alitas rex faceret ꝺpositionē in eodē suppposito personaꝝ pl'alitas faceret compositionem in diuinis.

¶ Scōo sic ad idē: qz modi subc ꝛ accñtis sunt diuerse res ab ipso accidente ꝛ suba. ſ. esse non in alio: ꝛ cē in alio: sed suba ꝛ accñs possunt esse sine talibus modis: qꝺ pz: qz suba est in xpo sine tali mō: ꝛ accñs est in sacramēto altaris siue suo mō: qz ibi est sine inherentia: ꝛ tñ tales modi faciunt cōpositionē cū suba ꝛ accñte. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. vnitas vt fm se ꝛ absolute accepta: ꝛ vnitas vt est pars numeri differunt realr: ꝛ tñ linea vt ē pars numeri nō ē cōpositioꝝ q̄ vnitas fz se accepta. ḡ ꝛē. ¶ Ista nō valent: qz vbicunq; est ꝺistinctio cū aliqua re diuersa a se est cōpositio: ꝛ vbicunq; ē aliquid constitutum ex aliquibus: que non sunt ipsum.

¶ Ad p̄m ergo ꝺōm: q̄ psone non faciunt pluralitatez in diuinis talē ex qbus fit aliqd: qꝺ nō est ipse: qz essentia non constituit̄ ex relationibus vel personis: ſz vna queq; ipsaꝝ: ſz si essentia ꝓstitueret̄ ex eis: ita q̄ essentia nō esset ipse psone cēt ibi vera cōpositio. Et si ꝺicat̄ q̄ saltē trinitas vel ternarius numerus in diuinis ē qꝺ ꝺā ꝓstitutū ex personis: nec ē ipse psone: ꝛ tñ nō est ibi ꝺpositio nō vz: qz vbi est cōpositio ꝓprie ꝺcā oz ee pl'a que sic se habeant: q̄ vnū non est alterꝝ: nec ēt vnū eorū est aliqua res simplex: q̄ sit alterꝝ: sic aūt nō ē ī diuinis: nā ſz vna psona nō sit pl'es psone: tñ qlz psona ē aliqua simplex nā. ſ. essentia: que est oēs tres psone: ꝛ ideo ñ ē ibi ꝺpositio. ¶ Ad ꝛm ꝺ illis modis ꝺōz: q̄ illi modi nō ꝺūt rē diuersaz a fundamēto suo: ſz aliqd extrinsecū ab essentia fundamēti importent: vñ inherentia accñtis actualis vel habitualis ñ ꝺic aliā rē ab cētia accñtis: ſz iportet aliā rem extrinsecā ab cētia accidētis. ſ. illud in quo ē accñs. ¶ Ad ꝛm ꝺōz: q̄ vnitas ꝓut est pars numeri nō ē cōpositioꝝ q̄ vnitas fm se accepta ꝺpōne tali: qua aliqd ꝺicat̄ cōpositū: ex his ē tñ cōpositū mō quo aliqd ē oppositū: siue ꝺr̄ ꝺpositū buic. ſ. ps parti q̄tū ad ptes totius ꝺiscreti: vñ vnitas sic accepta nō hꝺ pl'es ex qbus fit q̄ vnitas absolute accepta: sed iportat aliquid cum quo constituit̄ tertiū: sicut ꝺictū ē de accidente ꝛ de eius inherentia.

¶ Sōo ꝓbatur idē ex perfectione ꝺiuina: qz si spirare ꝛ generare ꝛ p̄rnitas ꝛ spiratio accña essent diuerse res: sequeretur: q̄ essent diuersa suppposita. ꝺñs ē falsum. ḡ ꝛ añs. ꝓbatio ꝺñe: qz in diuinis q̄cūq; sunt diuersa incōicabilia sunt diuersa suppposita: sed si spirare cēt diuersum a p̄rnitate ꝛ filiatiōe cēt ꝺctū incōicabile distinctum ab alys trib' relationibus. ſ. p̄rnitate: filiatiōe: ꝛ spiratiōe passiua. ḡ si spirare differet a p̄rnitate ꝛ filiatiōe: paternitas ꝛ spiratio actiua essent diuersa suppposita: ꝛ sic pz ꝺña. mi. pz: qz stante ypothesi si spirare differat a paternitate ꝛ filiatione: qꝺ ē incōicabile distinctum ab illis

tribus

tribus.ma.ps:qz in diuinis quecunqz sunt plura incōi cabilia:sunt plures res incōicabiles:z sunt plā subsistē tia:sed talia dicunt plura suppositā.ergo zc. ¶ Ad hoc dicunt quidam:qd non opz:qd quecunqz res incōicabi les diuerse insint in diuinis diuersa suppositā:qz vt di cunt in diuinis non est nisi vnicus actus subsistēdi: vl subsistere sit absolutū z dicaf ad se: vt dicit Aug.7. de tri.z ió lz in diuinis:vt dicūt quecūqz res sit subsistens non opz:qd quecūqz diuerse res sint diuersa suppositā. ¶ Cōtra:qz hec plalitas suppositoꝝ in diuinis aut est fm plalitatem actuū subsistēdi:aut fm plalitatē reꝝ i cōicabiliū:si p mō segtur:qd in diuinis nō sit nisi vnū suppositū absolutū:qō est hereticū.si scdo mō hz ꝓpo sitū.s.qd plā incōicabilia realr dria sunt diuersa suppositā.Et ad hoc adhuc dicū:qd in diuinis nō q̄cunqz di uersa incōicabilia sunt diuersa suppositā:sed solū ista i cōicabilia:que sunt oppositā:sicut paternitas z filiatio z spiratio passiua.Sed hoc nihil elt:qz oppositio lz fa ciat incōpossibilitatē oppositā in eodē subo: vel in eo dem suppositō: cū faciat:qd ista sint diuersa suppositā: sicut ps de albedine z nigredine in creaturis: lz regrāt diuersa suba vel suppositā nō faciūt vel cōstituunt di uersa suppositā:sed requirunt iam ꝛstituta in eē suppo sitali.Ex hoc g̃ pōt formari talis rō:qz distinctio q̄cūqz siue dispato ꝝ:siue oppositoꝝ non facit ad diuersa sup positā:nisi in q̄tum sunt diuersa suppositā subsistentia ita qd diuersitas in subsistēte solū facit distinctionē in suppositis:qz quecūqz diuersitas reꝝ in diuinis est di uersitas subsistentiū.g̃ zc. ¶ Istud aūt qō ꝓbatū ē rō ne.ꝓbo auctoritate ꝛcily gñalis lateranensis.'capo dā namus.vbi dr sic.damnamus z reprobamus libellū: seu tractatum quē abbas Joachin edidit ꝫ magistrū Petrū lombardū zc.z infra ꝓtestans:qd nulla res est: que sit pater z filius z spūs sanctus:nec cētia:nec sub stantia:nec nā:q̄tuis ꝓcedat:qd pr z filius z spūs scūs: sunt vna essentia:vna suba:vnaqz nā zc. ¶ Ex his ar guit ad ꝓpositū:z suppono qd hic logf de plalitate rea li:non de plalitate rōnis: vel de plalitate cōi plalitati reali z rōnis:qz plalitates rōnis: vel cōes vtrisqz sunt infinite:z ídco relinquit:qd loquaf de pluralitate rea li tm̃.Et tūc aut loquit de pluralitate reali cōiter dicta aut de pluralitate reali determinata.si p arguit dupl'r. ꝑmo sic:qñcūqz dictio exclusiua addit termino nume rali excludit oēm plalitatem i n nā:que plurificat'ma iorem illa quā exprimit terminus mālis.verbi gratia: si dicaf solūmō tres hoies sunt hic:dictio exclusiua ex cludit hr̄e pluralitatē maiorem trinitate vel ternario. ¶ Si in predicta auctoritate concily addit dictio ex clusiua trinitati reali.g̃ conciliū excludit a diuinis oēs pluralitatē maiorē trinitate. ¶ Scdo sic.quanto ma gis aliqs exꝑmit exclusionē maioris plalitatis plurali tate concessa:tanto plus vr intendere non cē aliā plali tatē maiorē illa:sed conciliū generale non solūmō di xit:qd in diuinis est solūmodo trinitas:sed ēt negationē ꝑplicitā in dictiōe exclusiua explicite voluit ponere di cens:z nō q̄ternitas: ex quo vr qd intentio ꝛcily fuit ex ꝓesse oēm realitatē plalē maiorem trinitate excludē re a diuinis. ¶ Si aūt dicaf:qd intentio concily fuit ex cludere maiorē plalitatē trinitate q̄tum ad plalitatē ꝓsonaꝝ tm̃. ¶ Cōtra.primo qz vt de se ꝑ ps:conciliuz intendit reprobare Abbatē Joachin: non solū in ꝫ qō imponebat magistro Pe.lombardo:qd ponebat essen tiā esse quartā rez:sed ēt in hoc:qō posuit:qd nulla vna res eēt pater z filius z spūs sanctus:qn sequereī:qd eēt quedā quarta res:ex quo vr eē de exꝑssa intentione cō cily qd nulla res sit in diuinis:que ponat in numerum reꝝ quarūcunqz sine personis. ¶ Tūc arguo fm intē tionē cōcily sic.intentio cōcily est excludere a diuinis nō solū maiorē pluralitatē trinitate q̄tum ad plalita tē ꝓsonaꝝ admittēdo aliā:sed est intētio eius exclude re q̄cūqz plalitatē cuiuscūqz alteri⁹ rei ponētis i nūe rū cū ꝓsonis:lz excludere oēz plalitatē realē cuiuscūqd ponētis in nūeꝝ cuz ꝓsonis ē excludere a diuinis oēm plalitatē realē:aliaz a plalitate ꝓsonaꝝ:lz ista ē sola tri nitas.g̃ zc. ¶ Si dicaf adhuc qd spiratio nō pōit i nu meꝝ cū ꝓsonis:sed ponit in numeꝝ cū relationibus pr̄ nitatis z filiatiōis hoc nihil est:qz si nō ponit in nūeꝝ cū patre z filio:nec cū paternitate z filiatione:cū pater z filius sint paternitas z filiatio:vt ꝓbatum est supra. ¶ Scdo qz ꝫ concily generalis eēt falsa de virtute lo cutionis:qz q̄tuz est de se de vtute locutionis excludit oēm pluralitatē realē maiorē trinitate sine quacunqz restrictione.si ergo intentio concily generalis est:qd ibi fiat restrictio ad pluralitatē ꝓsonaꝝ supponēdo ibi ali q̄ pluralitatē maiorē realē: ꝫ generalis concily q̄tuz ad vtutē locutionis eēt falsa:z ēt erit fallacia ꝛntis p cedendo cum dictiōe exclusiua ab exclusione pluralī talis inferioris ad exclusionē pluralitatis supioris: sic̄ si diceref:hic sūt tm̃ modo tres hoies.ergo sunt tm̃ mō tria aialia:z sic ē de pluralitate personaꝝ ad plalitatez rei cōiter dicte:vñ manifeste apparet:qd nisi exclusiue intelligaf de exclusione cuiuscūqz pluralitatis realis maioris trinitate:erit ꝫ generalis cōcily de virtute lo cutionis falsa:z in deductione erit fallacia ꝛsequentis: z sic patet primum principale.

Quantum ad zm̃ pncipale.s.de difficultatibus q̄ sunt ꝫ hoc:sciēdū qd difficultates iste sūt facte in opponēdo:qz.s.ꝫdictoria ꝓuenirēt eidē z quelibet persona erit tres ꝓsone:z istud est cōe tā idē ētati q̄ essentie cū ꝓsona q̄ identitati 'cōi spiratiōi cū paternitate z filiatione. ¶ Si dicaf adhuc:qd ista sol uanf ꝑ hoc:qd nō est ibi identitas conuertibilis argui tur ꝫ hoc multipl'r. ¶ Primo sic.ista rnsio est incōue niens:que ponitur ad soluendus ꝫdictoria: qua posita magis sequunf ꝫdictoria q̄ prius: sed sic est i ꝓposito. g̃ zc.probatio mi.qz data ista rnsione sequunf ista tria ꝫdictoria.s.qd idē sit in plus z nō i plus scipso:z qd idez sit cōicabile z nō cōicabile:z qd idez sit conuertibile z non conuertibile:z ista ꝓbantur sic:qz tu dicis qd cēn tia z relatio determinata: puta paternitas sunt omni no idem re:z cū essentia est in plus q̄ paternitas. ergo essentia se hz in plus q̄ ipsamet:qz ipsamet ē pr̄nitas: ad hoc ēt segtur:qd sit in plus z nō in plus seipsa:qz fm tuā positionē est in plus:fm aūt veritatem nō ē i plus: qz nulla res est in plus scipsa:qz nō excedit seipsam:z eodē modo pōt deduci:qd essentia sit conuertibilis sibi z non cōuertibilis:qz esset ipsamet res:que nō est con uertibilis.s.ipsa paternitas.Et sil'r pōt deduci de alio: qz est cōicabilis fm veritatē:z fm positionē est incōi cabilis:qz est ipsamet res oīno que est incōicabilis vl non cōmunicabilis. ¶ Secundo arguf sic ad idez:qz qñ dicitur:qd res essentie est sibi conuertibilis z res pa ternitatis non est essentie cōuertibilis: aut eadem res omnino accipitur in subiecto ꝓpositiōis vtriusqz: aut res vtrobiqz aliquo modo differūt:si primo mō: tunc idem non est conuertibilis sibiipsi fm te:z est cōuerti bilis sibiipsi fm naturam rei.si scdo modo habetur ꝓ positum:videlicet qd paternitas z essentia aliquo mo do differūt:vel qd illud est aliquis modus nō identita tis. ¶ Tertio sic.sicut se hz aliquid ad excedendus se

ſm quantitatem:ſic ſe hz ad excedendum ſe ſm entitatem:ſed impoſſibile eſt:q; aliquid excedat ſe ſm q̃titatem gn ſequat̃ q; excedat t nõ excedat ſe.ergo tc. ¶ Quarto ſic.qz ſicut ſe hz aligd ad excedendũ ſe ſm durationẽ:ita ad excedendũ ſe ſm entitatem ſed quicunq; ponit aligd excedere ſe ſm durationẽ ponit ipz eẽ prius t non prius ſeipſo:ſicut ponit Augu.primo de trini.pbans ex hoc:q; ipoſſibile ẽ aligd ꝓducere ſeipſum:qz eſſet plus t non plus ſeipo. ¶ Quinto ſic:qz nihil põt eſſe aliquid equale t inequale ſi bi:ſed ꝑz Aug. 8.de trini.nulla res eſt equalis ſibiipſi.ergo multo minus põt eẽ equale t inequale ſibiipſi:ſed qui ponit aliquid excedere ſeipſum ponit ipſum eſſe inequale ſibiipſi t ex nã rei nõ poteſt eſſe inequale ſibiipſi. ¶ Sexto ſic.qui ponit aliquid excedere ſeipſum ponit idẽ extremũ relationis:que eſt inter excedens t exceſſum: q̃ videtur relatio realis:qz talis exceſſus ponitur ex nã rei alioquin eſſentia non ſe haberet in plus ſm rem:ſed iꝑoſſibile eſt vnũ t idẽ extremũ ſolum eſſe alicuius relationis realis:cũ relatio ſit quedã oppoſitio. ergo tc. ¶ Septimo ſic.qz vbicũq; eſt totũ vle t pars ſubiua: opz dare rõnem quare hoc eſt totum: t illud pars ſubiuã:ſed qz oino eſſentia eſt eadẽ cũ ꝑnitate:nõ põt dari rõ quare vnum eſt totũ t aliud eſt pars ſubiua.g̃ oz ponere q; aliquo modo differant:vel q; ſit ibi aliqua non identitas realis. ¶ Octauo qñ dicit ſic: res eſſentie t res paternitatis aut ſunt oino idem realr:aut nõ:ſi ſic: nec vnũ nec aliud poteſt eſſe cã non conuertibilitatis; qz nulla res poteſt eſſe cã non cõuertibilitatis ad ſeipſaz:ſi non.ergo eſt ibi aliqua diuerſitas:vel aliqua nõ identitas alia a non ꝯuertibilitate. ¶ Si dicatur q; ſunt conuertibiles in eodem ſuppoſito non autẽ in diuerſis. ¶ Cõtra.qz qđ cõuenit abſoluto in aliquo ꝯuenit ſibi i oi:ſz eẽntia dic̃ gd abſolutũ. g̃ ſi ꝯuertibilitas cũ ꝑnitate ꝯuenit eẽnt i ſuppto ꝑrís ꝯuẽiet in oi ſuppto. ¶ Quantũ aũt ad relationes.ſ.quantũ ad diſtinctionez ſpirationis actiue ad ꝑnitatẽ t filiationẽ ſunt ẽt q̃daz difficultates. ¶ Prio ſic:qz cõiter teneт:q; in diuinis ſunt quattuor relationes realiter:ſed quattuor relationes reales ſunt quatuor res:qz plurificato inferiori plificatur ſuperius.oz ergo q; in diuinis iſte quatuor relationes ſint quatuor res:ſed hoc non poſſet eſſe niſi ſpirare eſſet alia res a paternitate t filiatione.g̃ tc. ¶ Secũdo ſic:qz eadẽ res relatiua non põt habere diuerſos terminos relationis differentes realr t quaſi ſpẽ: ſz ſpirare t generare hñt diuerſos terminos quaſi ſpẽ differentes.ergo tc. Et confirmatur rõ:qz lz tendens ad diuerſos terminos poſſet eſſe idẽ:tñ videт:q; eadẽ tendẽtia ſit ad diuerſos:ſed relatio eſt ipſamet tendentia in terminũ. g̃ tc. ¶ Tertio:qz ſicut gn̄ari ad ſpirari: ita t vr̃ generare ad ſpirare: ſz generari t ſpirari realiter differunt.ergo tc. ¶ Quarto ſic.qz ab eadẽ actiõe nõ ꝓcedunt imediate diuerſe paſſiões:ſed generari t ſpirari:vel genitus t ſpiratus ꝓcedunt imediate a generare t ſpirare.ergo non ſunt eadem actio realr. ¶ Quinto:qz quecunq; vni t eidem ſunt eadẽ:inter ſe ſunt eadem:ſed ſi ſpirare non differt realiter a ꝑnitate t filiatione:tunc paternitas t filiatio ſunt eadem eidẽ numero.ergo inter ſe ſunt eadez: t per cõſ ꝑnitas t filiatio ſunt vna relatio:quod falſuz eſt.ergo t illud ex quo ſequitur eſt falſum.ſ.q; ſpirare non differt realiter a paternitate t filiatione. ¶ Sexto ſic.qz illa non ſunt idem realiter:quorum vnum ſtat cum oppoſito alterius:ſed ſpirare ſtat cum oppoſito paternitatis: ſcilicet cum filiatiõe.ergo tc. ¶ Septimo ſic.qz iſta nõ ſunt idẽ realiter;quoz vnũ eſt ꝑius altero:ſed generare eſt tñ prius q̃ ſpirare.ergo tc.ma.pz.probatio mi. qz pater põt intelligi in aliquo priori,ſi ergo generare intelligitur i aliquo priori:in quo non intelligit̃ ſpirare.ergo tc. ¶ Ad euadendũ iſtas difficultates ponũt aliqui: q; opz ponere inter eſſentiã t relationẽ:t inter relationes diſpatas alic̃ non identitatẽ prioẽ non cõuertibilitatem: t primo probant ita eſſe. Scõo declarant qualiter hoc ſit. Primũ ꝓbant ſic breuiter: qz opz ponere aligd: per qõ tollantur ꝺictiones ꝓmiſſe:ſiue incõueniẽtia ꝓmiſſa: ſed hoc non põt eſſe non conuertibilitas.ergo oz q; ſit vel aliqua diuerſitas:vel aliqua non identitas ꝓz nõ ꝯuertibilitate. ¶ Qualiter aũt hoc ſit declarant ſic: t videntur facere tria.primũ eſt diſtinguere de identitate in generali.Scõo dicta de hoc applicant ad diuina. Tertio ex hoc volunt ſatisfacere difficultatibus.

¶ Quantũ ad primũ ſciẽdũ:q; ipſi ponũt duplicẽ identitatem:vz identitatẽ abſolutã:t identitatẽ relatiuaz: t hoc negatiue mõ quo infra exponeт.dicũt ergo q; cũ identitas dicat negationẽ diſtinctionis:ſiue diuiſiõis: hoc põt eſſe duplr. vno mõ:q; ſit negatio diſtinctiõis: ſiue diuiſionis rei a ſeipſa:ſiue eiuſdẽ a ſeipſo:t hãc vocant identitatem abſolutam.alio modo: q; ſit negatio diſtinctionis ab alio nõ ponendo relationẽ diſtinctionis:vel eius extrema:ſed negando vtrũq; vt ſit ſenſus q; iſta identitas dr̃: q; ꝑ eã negatur diſtinctio alicuius rei ab aliquo alio:t illud aliud eſſe extremũ diſtinctionis vel diſtinctionem:ita q; talis identitas negat illud in quo res dr̃ eadem eſſe extremũ diſtinctũ a rc:q̃ dicitur eſſe eadem cum illo. ¶ Et hoc manifeſtãt ꝑ duplicem ꝓprietatẽ vnius:qõ cõuertitur cũ ente:vnũ enim qõ cõuertit̃ cũ ente dicit aligd indiſtinctum in ſe: vel diſtinctũ ab alio:t iſtud diſtinctũ eẽ ab alio eſt poſterius ipſa in diſtinctione ipſius rei ad ſeipſam:vñ etiaz hoc.ſ.eẽ diſtinctum ab alio accidit rei non eẽ indiſtincta a ſeipſa. ¶ Ex hiis videtur: q; poſſint concludere tres ꝓnes.Prima eſt:q; talis identitas relatiua ſit poſſibilis.Scõa eſt:q; eſt alia ab identitate abſoluta.Tertia eſt:q; eſt poſterior illa. ¶ Prima cõcluſio pz ſic:qz primũ põt ſeparari a poſteriori:ſed rẽ eſſe diſtinctã ab alio eſt poſterius ipſa re.ergo rez eſſe diſtinctã ab alio põt tolli vel negari manẽte re:ſed hoc importat identitas relatiua.ergo tc. ¶ Scõa ꝓ pz ſic.negatiões diuerſarum diſtinctionũ ſunt diuerſe identitates:ſz negatio diſtinctionis alicuius a ſeipſo: t negatio diſtinctionis alicuius ab alio ſunt negatões diuerſaz diſtinctionũ. ergo tc. ¶ Tertia ꝺcto:qz iſta idẽtitas eſt poſterior:q̃ dicit negationem poſterioẽ diſtinctionis:ſed diſtinctio qua aliquid poſſet ſm intellectum eſſe diſtinctuz a ſe eſt prior diſtinctione rei ab alia.ergo tc.

¶ Quantum qđ zm.ſ.de applicatione iſtorum ad diuina ſciendũ:q; ſicut dicunt in qualibet perſona ſũt tres identitates realiter diſtincte.puta in pr̃e vna:qua eſſentia eſt eadem ſibypſi. Scõa: q̃ paternitas eſt eadẽ ſibi ipſi.Tertia:qua eſſentia eſt eadez paternitati. ¶ Primuz ꝓbant ſic:qz ille idẽtitates ſunt realiter diuerſe: quibus opponũtur diuerſi errores:ſed identitati paternitati ad ſe:t idẽtitati cẽntie ad ſe opponunt̃ diuerſi errores:qz alius erroz eſt ponere ples eẽntias: t alius erroz eſt ponere plures paternitates in diuinis.ergo tc.

Dz aũt identitas relationis ſiue paternitatis ad eſſentiam ſit alia a predictis,pbãt duplr. ¶ Primo ſic:qz ẽ poſterior:qõ pz ſic:qz quod negat diſtinctionem rei ab alio eſt poſterior negatione:que negat diſtinctionẽ alicuius a ſeipſo:vt pz ex dictis: ſed identitas eſſentie ad

ꝑnitatem

paternitatem sic se hz ad paternitatem essentie: vel paternitatis ad seipsam. ergo ꝛc. ¶ Scdo sic. qz idētitas essentie vel relationis ad seipsam est identitas conuertibilis: sed identitas relationis ad essentiam nō ē idētitas conuertibilis. ergo ꝛc. ꝛ sicut in patre ita ī alys duabus personis: vnde ipsi ponunt in diuinis: vel. 7. identitates si ponant idētitatem essentie esse eandem ad seipsam in tribus personis: vel. 9. si ponant identitatem essentie ad seipsam plurificari in tribus personis: qz in qualibet persona ꝑter identitatē essentie ad seipsaz ponunt duas alias identitates. s. identitatem relatiōis ad seipsam: ꝛ identitatem relationis ad essentiam.

¶ Quantum ad tertium: q ꝓ istud soluuntur oēs difficultates: qz qñ dicit: q ꝺ dictoria nō ꝓueniunt eidem vez est loquēdo de eodē fm identitatē absolutam: nō qūt est vez de codē: qđ est idem tñ fm idētitatem relatiuam: qz talibus eisdem deficit identitas absoluta: vnde non sunt eadē. ꝛ per ꝺ ñs per hoc pz: qđ nō est incōueniens eidē: qđ sic est idē: qđ cōueniat cōicabile ꝛ ī cōicabile: ꝓuertibile ꝛ non ꝓuertibile: ꝛ sic de alys: nec est incōueniēs: q eidem: quod est idem identitate absoluta cōueniant oppoſita: que non sunt idem cum eo idētitate absoluta: sed relatiua tm̄: ꝛ nō est incōueniēs q eidem essentie conueniant diuerse pſone: vel diuerse relationes: cū nō sint idē cū essentia: nisi idētitate relatiua. ¶ Jsti dicunt in generali quatuor. ꝓmo ē: q ops cē in diuinis aliq̄ nō idētitatē inter essentiam ꝛ relationem. Scdo ponunt duplicē idētitatē. s. absolutaz ꝛ relatiuam negatiue accipiendo. Tertio applicāt ista ad diuina. Quarto applicant ad solutionem difficultatum. ¶ ꝑ ordinē arguo ꝺ istas quatuor ꝛclones. ꝛ primo ꝺ primā: ꝛ hoc sic. fm te inter pr̄nitatem ꝛ essentiā est aliqua non idētitas. ergo nulla idētitas. ꝺ ñs nō solū ē falsū imo hereticū: ꝛ ꝓ ñs cē hereticū nō ē dubium. ꝓbō ꝺ ñe. ad cuius euidentiā sciendum: q negatio ꝓueniens terminū cōem: siue sit negatio negans: siue infinitās semp facit terminū cōez teneri ꝑ quolibz ꝺtento sub eo. verbi gra: nō hō facit hoiem teneri ꝑ oī hoīe: ita q cuicūq; attribuitur nō hō ab eo remouetur oē cōtentū sub hoīe: siue accipiatur indefinite: siue singulariter: siue cum signo particulari: vnde oēs iste sūt false. homo est nō homo: sor. est non hō: ꝛ aliqs homo est nō hō: qz in oībus his: vel remouet idē a seipso eodē mō accepto: sicut qñ dicit. hō est non homo: vel remouet supius ab aliquo ꝺtēto sub eo: vt qñ dr sor. est non hō: vel aliquis hō est nō hō: vnde oēs sunt false: ſz hoc est: quod decipit hoīes ignorantes logicā suā: qz signū particulare non distribuit tm̄ cui adiungit: nec aduertentes q negatio infinitatis facit tm̄ teneri ꝑ quolibet ꝺtento sub eo credunt: q sicut pōt dici aliquis hō non est sor. ita posset dici: q sor. sit aliquis nō hō: quod ē falsum: qz negatio postposita in hac ꝓpositiōe quidā: vel aliqs hō est sor. non facit hoiem teneri ꝑ oī ꝺtento sub cōi. sicut negatio ꝑcedens qñ dr nō homo facit hominem teneri ꝑ quolibet ꝺtento sub cōi negatiue: vnde: qđ est non hō: vel non aliqs hō: ꝛ sil'r ad aliquā non identitatē ꝛ ad non idētitatem: ſegtur nulla identitas: sed fm te essentia ꝛ relatio habent aliq̄ nō idētitatē. ergo nullam: ꝛ sic pz ꝓntia. ¶ Secūdo sic. vbi ē oīmoda identitas ibi est aliqua non idētitas: sed inter paternitatem ꝛ essentiam est oīmoda idētitas. ergo ꝛc. ma. videt plana. ꝓbatio mi. qz fm te inter essentiam ꝛ relationem est idētitas relatiua: fm aūt veritatē ista idētitas est identitas absoluta: nec sunt plures: vel tua diuisio fuit insufficiens. ergo ibi est oīmoda idētitas.

Negatio negans siue infinitans ꝓducens terminū cōez semp facit terminū cōez teneri ꝑ quolibet contento sub eo.

¶ Tertio sic: aut est ibi aliqua distinctio aut nulla: si nulla. ergo nulla non identitas: qz idem ꝛ diuersuz vel distinctū diuidūt totū ens: si aūt est ibi aliqua distictio realis hoc est contra te: qui ponis: q oīno nulla distinctio realis est ibi. ¶ Si dicat q idē ꝛ diuersum diuidunt totum ens: tūc idez identitate absoluta ꝛ diuersuz non diuidunt totū ens: qz est dare medium. s. idez idētitate relatiua: ñ vz: qz sic patebit idētitas relatia ꝛ idē titas absoluta sī eadē idētitas: ñ apō fātasticos hoīes.

¶ Quantum ad scōm. s. de distinctione: quā ponit. s. q identitas est duplex. s. indistinctio alicuius ad seipsuz: ꝛ indistinctio alicuius ab alio sine medio distinctiōis alicuius ab alio. ¶ Et primo ꝓbo: q ista distinctio interimit seipsam: qz identitas relatiua fm istos ē negatio distinctionis eius: qđ dr idem cū aliquo isto modo: ista. s. q illud se hz ad rem: que dicit idem: quod nō est extremuz in aliquo distinctū ꝺ eam realr: sed q sic se hz ad illud: quod est idipsum: q illud: tunc arguo fz lz: identitas relatiua est negatio distinctionis alicuius ab eo: quod est id ipsuz: sed negatio distinctionis alicuius ab eo: quod est idipsum est negatio distinctionis alicuius a seipso. ergo identitas relatiua: quam tu dicis ē negatio distinctionis ciusdē a seipso: sed negatio talis distinctionis est fm te identitas absoluta. ergo identitas absoluta ꝛ relatiua nō differunt in aliquo realr: nisi in capite tuo. ¶ Scdo sic. illud aliud extremū negatum quod negatur esse aliud ab ipsa re cū qua dr idem: aut est idipsum q ipsa res: que dicit esse idem: aut aliud: si est idipsum: quod dicitur ipsa res: cui dicit idē: aut diuersum aliquid ab eo: si primo modo negatio distictionis ipsius ab ipsa re: que dicitur idem: est negatio distī ctionis ipsius rei a seipsa: ꝛ sic idem quod prius: si autē est aliquid aliud diuersum ab illa re: tunc ponūt q sit idem cum ista re: a qua est diuersum ēt identitate relatiua: ꝛ hoc ē ponere ꝺ dictoria: qz ſequitur: q sit idez in nullo distinctum: ꝛ q sit realiter diuersuz ꝛ distinctū. ¶ Tertio: qz extrema istius distinctionis: quaz tu ponis negatiuā: ꝛ quantum ad distinctionē: ꝛ quantū ad extrema: aut sunt ens ꝛ non ens: aut sunt duo entia positiua: si sunt ens ꝛ non ens: tunc arguo: fm te extrema distinctionis: cui opponitur identitas relatiua sūt ens ꝛ non ens: ꝛ per ñs identitas relatiua erit inter ens ꝛ non ens: sed illa realr: que est idētitas relatiua sic se habent q vnum realiter est alterum: ꝛ hoc tu concedis. g̃ ens est non ens: quod est ꝺ dictoria exp̄sse ponere: si autem illud aliud: quod dicitur extremum negatum sit aliquid positiuum: aut in nullo est: aut a re: que dicitur idem: aut in aliquo est aliud ab ea: si in nullo. g̃ est idez q ipsamet res: cui dicitur idem: ꝛ sic negatio distinctionis talis extremi nihil aliud est q̃ negatio distinctōis rei a seipsa: ꝛ sic idem quod prius. Si autem sit ī aliquo aliud a re: cui dicitur idez: aut hoc est aliud ratiōe: aut re: si est aliud rōne non est ad propositum: quia adhuc manet: qđ realiter nihil est aliud q̃ res ipsa: cui dicitur idem: ꝛ sic idem: quod prius: si autem est aliud: vel differt re ab illa: cui dicitur idem: ꝛ ponit ꝺ dictoria: vz q sit idem ꝛ non idem illi rei: qz tu dicis q identitas illa negat omnem distinctionem realem inter illa: quoruz est identitas. Et cum hoc ponis: q vnum est realiter distinctum ab alio: quod est manifeste ponere ꝓtradictoria. Si dicas q ista diuersitas identitatum non accipitur fm differentiam q̃cunq; realem: sed fm differentiam negationum. ¶ Contra: qz differentia negationum accipitur vel fm differentiam predicatoruin negatoz: sicut si dicerem: q homo est non albuz: ꝛ ho-

mo est non nigrū: vel ſm distinctionem ſuboꝝ: de qui
bus p̄dicata negantur: ſicut qñ dr̄ homo est non albus
lapis non est album: ſed ſm neutrum istoꝝ modoꝝ
possunt negationes implicite in illis identitatibus di
stingui. ergo ꝛc. Probatio mi. qz sicut ꝓbatū est vtraq;
idētitas est negatio distinctionis eiusdem a seipso: sed
distinctio eiusdem a seipso neutro istoꝝ modoꝝ p̄t
distingui. ergo ꝛc. ¶ Et adhuc dicūt aliqui: q̄ non oꝝ
negationes distingui realiter ſm distinctionē suboꝝ
vel predicatoꝝ: qđ probant tali exemplo: qz prout ipſi
dicunt tenebra dicitur cecitas: iuxta illud: qui in tene
bris sedeo: dicitur etiā carentis luminis ꝛ vtraq; pua
tio conuenit ceco qñ est in tenebris sine lumine: ꝛ ſm
idem: qz ſm eundem oculum ineſt ei cecum esse ꝛ te
nebrosū eē. ¶ Ad hoc dico: q̄ ista instantia est valde
ceca: qz ly sit vnū subm: cui conuenit cecū ꝛ tenebrosum
esse: tñ tenebra proprie dicta ꝛ cecitas dicūt negatio
nes ꝛ priuationes diuersaꝝ formaꝝ: ꝛ ideo illa distin
ctio est penes res diuersas negatas. ¶ Item dicunt q̄
iste differunt: qz vna tollit distinctionem omnem ſcz
identitas absoluta: alia vero non. ſ. identitas relatiua.
¶ Contra: qz identitas relatiua ſm te non tollit om
nem distinctionez: aut intelligitur de distinctione rei:
aut rationis: ſi de distinctione rei: tunc ſequitur: q̄ ista
que dicuntur eadem identitate relatiua sunt distincta
realiter aliqua distinctione reali: ſed isto modo est ea
dem relatio ꝛ essentia in diuinis ſ̄z te. ergo aliquo mo
do sunt distincta realiter: quod est contra te: qui negas
oēm distinctionem realē inter ea esse: ſi aūt tu loqua
ris de distinctione rōnis: tunc nihil ad propositum.

¶ Quantū ad tertium qñ ponunt: q̄ in vnaquaq; ꝑso
na sunt tres identitates. ſ. due absolute: essentie ſ. ad es
sentiā: ꝛ relationis ad relationē: ꝛ tertia relatiua. ſ. eēn
tie ad relationē modo quo supra expositum est: q̄tum
ad nunc: qz magis diffuse tractabitur qñ quereꝝ de nu
mero identitatum diuinaꝝ. probo primo: qz identitas
relationis ad seipsam: ꝛ identitas essentie ad seipsā nō
sunt diuerse identitates: ꝛ hoc ꝓbo ad nunc dupl̄r: idē
titas que conuertitur cū ente ſm quam vnumquodq;
est indistinctum a seipso non plurificatur niſi ſm plu
rificationē entis realis: cum sit eius passio: que non di
cit aliquam realitatem diuersam ab ente: ſed iter eēn
tiam ꝛ relationem ſm te nulla est diuersitas cuiuſcun
q; diuersitat realis. g̃ ꝛc. ¶ Scōa talis ē. negatio eius
dem distinctionis non ē niſi vna: ſed distinctio negaꝝ
per identitatem essentie: ꝛ per identitatē relationis. er
go ꝛc. ma. ꝓz. mi. probatur: qz distinctiones nō possunt
plurificari niſi ex parte extremoꝝ distinctoꝝ: ita. ſ.
q̄ opz accipere diuersa extrema: vel ex vtraq; ꝑte: vel
ex altera: ſed extrema distinctionis essentie ab eēntia:
ꝛ paternitatis a paternitate nō sunt diuersa extrema:
nec ex vtraq; parte: nec ex altera: qz ſm te ꝛ ſm verita
tem essentia ꝛ paternitas sunt vna res indistincta rea
liter. ergo distinctio eēntie ab essentia: ꝛ paternitatis ad
paternitatez non sunt diuerse distinctiones: ꝛ sic patet
minor. ¶ Qz aūt identitas essentie ad relationem nō
sit alia ab identitate cuiuslibet in se ꝓbo eisdem ratio
nibus propter. ſ. identitatem realē totalem modo quo
superius est expositum inter essentiam ꝛ relationez: qz
sicut non p̄t plurificari realitas ita nec identitas quā
tum ad primam rōnem: quantum ad distinctionem
essentie ab essentia: ꝛ essentie a relatiōe nō possunt fin
gi alia ꝛ alia extrema: sicut deductum ē: de hoc autem
diffusi⁹ dicetur infra. ¶ Ad primū ergo: qđ ipſi indu
cūt ad ꝓbationem siue fictionis dōm ad mi. q̄ errorez
esse alium ꝛ alium p̄t esse vel ex parte rei: vel ex par
te intelligentis ꝛ errantis. modo ergo qñ dicit: q̄ alius
error oppositus distinctioni essentie a seipsa: ꝛ distictio
ni relationis a seipsa ſi intelligatur ex parte errātis: qz
ſ. ex parte errantis diuersi conceptus errāti pñt forma
ri: cōclusio est vera. Ex parte tñ rei non sunt diuersi er
rores: qz diuersitas: que poneretur in essentia: ꝛ diuersi
tas: que poneret in relatione quantum est ex parte rei
non essent distincte diuersitates: ꝛ de hoc magis appa
rebit in qōnibus sequentibus. ¶ Ad 2m dōm p̄ interē
ptionē mi. qz non sunt ibi duc identitates in eadē per
sona qualescunq; quaꝝ vna presupponit aliaꝝ ſ̄z rez:
sed vna sola identitas: que est indistinctio rei a seipsa.
¶ Ad 3m dōm: q̄ ista rō non concludit: q̄ idētitas eēn
tie cum paternitate non sit eadem cū identitate pater
nitatis ad seipsam: sed solū concludit: q̄ identitas eēn
tie non solum est identitas patris quantuz ad illud: qđ
realiter importatur ibi: sed ēt est identitas fily sicut ꝛ
sua realitas: vnde qñ dicitur: identitas essentie ad pa
ternitatem non est conuertibilis: identitas aūt pater
nitatis ad seipsam est conuertibilis. ergo hec idētitas
non est illa: est fall'a figure dictiōis quantuz ad formā
arguendi mutando quale in quid: qz ex non esse hanc
illam conuertibiliter vel non conuertibiliter infertur:
qđ simplr̄ nō ē illa: ꝛ đ ꝫ alys qōnib⁹ magis patebit.
¶ Quantum aūt ad quartū. ſ. qūo euadunt inconueniē
tia: que videntur sequi in diuinis ex identitate essentie
ꝛ relationis qñ dicunt: q̄ affirmatio ꝛ negatio nō sunt
oīno de eodem: qz non de eodem identitate absoluta:
qñ dicitur: q̄ essentia est cōicabilis ꝛ relatio incōicabi
lis: ꝛ qñ vlterius dicūt: q̄ qñ dicitur. quecunq; vni ꝛ ei
dem sunt eadem: inter se sunt eadē: qđ ꝫ eē principiuz
non intelligitur de bis: que sunt eadem in tertio iden
tate relatiua. Et similiter qñ dicitur. hec essentia est pa
ter: ꝛ hec essentia est filius ꝛc. quod non inferꝝ per sillo
gismum expositoriū: ꝫ est hoc de extremitatibus: quia
non sunt idem in tertio niſi identitate relatiua: totum
est falsum ꝛ vanuz. ꝛ primo probo quantum ad hoc: qđ
est cōe omnibus: qz ſ̄z hoc ipsimet ponunt: q̄ idētitas
absoluta est qua aliquid ē indistinctum a seipso: ſed si
cut ꝓbatum est: identitas essentie ꝛ relatiōis est huius
modi. ergo ꝛc. Scōm istam viaz non possunt verifica
ri affirmatio ꝛ negatio de eodem ꝛ eiusdem de relatio
ne ꝛ essentia: sicut ipſi volebant facere. ¶ Secūdo q̄
tum ad primū mēbrum specialiter. ſ. de vitatōe cōtra
dictionis: ꝛ hoc ꝓbo dupl̄r. primo sic. qz ista ratio iden
titatis requiritur ad vitandum: q̄ cōtradictoria nō ve
rificantur de eodem: que sūt inter illa: quoꝝ hoc non ē
hoc: qz illa: que sic sunt eadem essentialiter: q̄ hoc ē ꝫ
singulariter: de tali ēt eadē non possunt verificari affir
matio ꝛ negatio eiusdem gn sequetur ꝺ dictoria verifi
cari de eodem: sed ſm te identitas non tollit gn essen
tia ꝛ relatio sint eadem: ita q̄ hoc est hoc essentialr. g̃
adhuc stabit ſm istam viam: niſi aliud ponatur: q̄ ꝺ
dictoria in diuinis verificant̃ de isto eodem: de quo di
cit: q̄ est cōtra primū principium: q̄ ꝺ dictoria verifi
cent̃ de eodem simul. Scōo sic. non minus est idez re
latio q̄ homo: sicut idem sibypsi: qz ꝛ si inter hominē
ꝛ ipmmet non cadat compositio: cum homo ē qōdam
vnum compositum ex diuersis partibus: essentia aūt ꝛ
relatio sunt vnum simplex per essentiaz: ſed de hoc eo
dem: qđ est homo: non possunt verificari affirmatio ꝛ
negatio eiusdem: albū ꝛ non album: vniuocum ꝛ non
vniuocum. ergo ꝛc. ꝛ sic ſm istam viam non vitaꝝ in
conueniens de contradictoriis siue de cōtradictione.

Contra Ma
reolum.

¶ Et ꝓfirmaꝝ

¶ Et confirmatur tertio sic: qz non est dubium: q; mi
noz est identitas inter risibile ⁊ boiem ꝯ inter cēntiaz
⁊ paternitatē: ⁊ tñ demonstrato qui est hic homo ⁊ hoc
risibile non potest verificari affirmatio ⁊ negatio eius
dem de hoc risibili ⁊ h̄ homine etiā in predicatis reali
bus. ergo ꝛc. q; pro tanto dico qz in predicatis secunde
intentionis posset aliquid affirmatiue ⁊ negatiue veri
ficari de eisdē: vt dō: hic dō nō ē ꝓpuz: risibile ē ꝓpuz.
¶ Quantū aūt ad secūdū: q; illud principiū: q̄cūq; vni
⁊ eidem ꝛc. non intelligit de his: que sunt eadē identi
tate relatiua: ⁊ ideo nō sequit: q; si paternitas ⁊ filiatio
sint eedem in essentia: q; sint idem inter se. ¶ Arguo
ꝺ hoc triplr. Primo sic: qz saltē quecūq; vni ⁊ eidē sūt
eadem: inter se sunt eadē modo quo sunt eadez in illo
tertio: sed paternitas ⁊ filiatio sunt eadem in essentia
idētitate relatiua. ḡ erunt inter se eadē identitate rela
tiua: sed identitas relatiua facit: q; illa: que sic sunt ea
dem: quod de his pōt dici: h̄ est h̄. ergo adhuc segtur: q;
hec paternitas erit hec filiatio: qō est falsuz apud oēm
catholicū. ¶ Ad hoc dicūt: q; non segtur: q; sint eadez
inter se ēt identitate relatiua qua sunt vnū in tertio: qz
quelibet eaz retinet suam ꝓpriam idētitatē absolutā:
que est eadē sibypsi: vz paternitas retinet identitatē: q̄
est eadem sibypsi: ⁊ similiter filiatio. ¶ Cōtra: qz fm
te essentia hz propriam identitatem qua est eadez sibi
ipsi: ⁊ ecōuerso paternitas hz identitatem distinctam
ab identitate essentie: sed fm: rō qua ratiōe nō sequit
q; paternitas sit filiatio: qz quelibet retinet ꝓpriaz idē
titatem distinctam ab identitate alterius. ergo eadez
rōne segtur: q; essentia non erit paternitas: quod ē con
tra te ⁊ ꝺ veritatez. ¶ Scōo sic ad idē. qz opposita pñt
esse eadem alicui tertio identitate relatiua: sed album
⁊ non album non potest habere maiorē identitatez cū
boie ꝯ identitatem relatiuaz: īmo videtur: q; minorē:
qz non tantam identitatē possunt habere cum homie
quāta relatio diuina hz cum essentia: sed fm te opposi
ta possunt verificari de eodē qñ non sunt eadem cū il
lo nisi identitate relatiua. ergo de eodem homine for
te poterunt verificari opposita album ⁊ non albū: ⁊ po
terit dici: q; for. sit simul albus ⁊ non albus: quod est
absurditas māifestissima. ¶ Et ad hoc dicūt: q; qñ ꝺ
dictoria requirunt diuersa suba: tunc non possunt ve
rificari de eodem: sicut in ꝓposito de albo ⁊ non albo:
sed qñ non requirunt diuersa suba possunt de eodē ve
rificari: sicut duplum ⁊ non duplū de linea. ¶ In ista
rñsione est duplex absurditas. prima qz dicunt: q; que
dam contradictoria requirunt diuersa suba: ⁊ quedaz
non: cū oia ꝺdictoria requirunt diuersa suba: vel saltē
suba non adequata correspondentia contradictoryis:
qō ideo dico: qz contradictoria accepta fm esse ratiōis
requirunt diuersa suba fm rōnem: sicut esse speciē nō
esse spēm: ⁊ contradictoria fm esse reale requirunt di
uersa suba realia: vel saltem non adequata. ¶ Secun
da est de exemplo posito de linea: ⁊ duplo ⁊ non duplo:
qz duplum ⁊ non duplus per comparationez ad diuer
sa non contradictoria: sed qñ accipiuntur de eodem ⁊
fm idem ⁊ in cōparatione ad idem: tunc sunt cōtradi
ctoria: ⁊ sicut impossibile est eundem hoiem ee albuz
⁊ non album: ita impossibile est eandem naturam ⁊ re
spectu eiusdem esse duplam ⁊ non duplam: vnde mi
rabile est de ista rñsione. ¶ Tertio sic: qz si illud prin
cipium: quecunq; vni ⁊ eidem sunt eadem: intelligere
tur solum de illis: que sunt eadem in tertio identitate
absoluta: modo quo isti exponunt talē identitatez nul
la forma syllogistica posset aliquid concludere affirma
tiue nisi in terminis essentialibus dicēdo. homo ē ani
mal: vel albedo est color. ꝺsequens est falsum. ergo ⁊
antecedens. falsitas cōsequentis pz: qz ita bene ꝯtum
ad formam arguendi cōcluditur aliquid in terminis
accidentalibus dicendo sic. oē album est musicuz: oīs
homo est albus. ergo omnis homo est musicus: sicut i
terminis essentialibus. ꝺña etiaz satis patz: qz omnis
forma syllogistica concludens aliquid affirmatiue fun
datur super illud principium: quecunq; vni ⁊ eidez ꝛc.
qz ꝓpter identitatem extremitatum in medio conclu
ditur identitas earum inter se.
¶ Quantum ad tertium quantū ad illud: quod dicunt
de syllogismo expositorio probo esse falsum: videlicet
q; ꝺsequentia syllogismi expository non teneat nisi in
eis: que sunt idem illa identitate absoluta: eo mō quo
ipsi ponunt eam: ⁊ maior est identitas paternitatis ⁊ fi
liationis in essentia ꝯ albi ⁊ musici in sorte vel plato
ne: sed ifallibiliter ⁊ necessario sequitur: hic hō: demō
strato. for. est musicus: hic homo est albus. ergo hoc al
bum est musicum. ergo a simili sequeretur de relatiōi
bus ⁊ essentia: nisi esset alia causa. s. q; terminus medi⁹
est in plus: ita etiam sequeretur negatiue dicendo sic.
hic pater non est filius. hic pater est hec essentia. ergo
hec essentia est hic filius: nisi esset aliqua causa: ꝯ illa
ficta identitas quam ponunt: sicut ēt sequitur. for. est
hoc album. for. non est hoc musicum. ergo hoc musicū
non est hoc album. Causa aūt: quare non ita sequit de
essentia ⁊ relationibus affirmatiue vel negatiue est: qz
essentia se hz in plus fm predicationem. sic ergo patet
breuiter: q; quicquid isti dicunt ēt ponendo inter essen
⁊ relationem aliq̄ non idētitatem: ⁊ siue dādo positio
nem suam de duplici identitate ⁊ applicando ad diui
na: ⁊ etiaz applicando ad euadendum difficultates: to
tum falsum est ⁊ friuolum. ¶ Ad primum ergo dicen
dum: q; ipsi inducunt ad probandum istam non iden
titatem: qñ dicitur oportet dare aliqd: p; ⁊ quod respō
deatur illis difficultatibus: que apparent in diuinis ex
identitate essentie ⁊ relationis concedendum est loq̄n
do de non rñsione plene satisfaciente intellectui: ꝛ fz
q; possibile est viatori: ⁊ quādo dicitur vltra quod hoc
non potest esse identitas non conuertibilis: dico p in
teremptionem: dum tñ identitas non cōuertibilis nu
de intelligatur. ¶ Ad primum qō inducitur contra h̄
dicendum: q; mi. est falsa. ad probationem dō: q; nō
sequitur absolute loquendo: q; aliquid excedat ⁊ non
excedat seipsum: vel qō sit ⁊ non in plus ꝯ seipsuz: vel
conuertibiliter ⁊ non conuertibiliter sibypsi: sed tm̄ se
quitur q; est aliqua res: que realiter est illud: quod sibi
non adequatur fm predicationem: non aūt per totum
totius integralis: sicut deductum fuit in precedēti que
stione. ¶ Qz autez oporteat ponere in diuinis. s. q; ali
qua res sit eadem alicui rei: que non est sibi idem ade
quate fm predicationem patet sic: qz ista duo: que sic
sunt idem q; vnum predicatur vniuersaliter de alio: ⁊
non econuerso sunt idem: non tñ adequate fz predica
tionem: sed sic est de patre vel de paternitate ⁊ cēntia:
ergo ꝛc. maior pz: qz aliquid predicari de alio vniuersa
liter: ⁊ non econuerso est non adequari fm predicatio
nem. minor patet: qz omnis res: que est pater: est essen
tia ⁊ non econuerso: alioquin pater eēt filius: ⁊ si argua
tur sic. omnis res: que est pater est essentia: sed pater ē
incōmunicabilis. ergo eēntia est incōmunicabilis: nō
sequitur: īmo est fallatia figure dictionis mutādo mo
dum predicandi in quid in modum predicandi i qua
le: sed si diceretur sic. omnis res: que est pater: est essen-

tia:sed pater est quedam res:que est incõmunicabilis bene sequitur:non tñ sequitur:q essentia est incõica/bilis:vnde nõ sequitur:q si essentia est quedã res: que est incõicabilis:q essentia est incõicabilis:qz mutatur modus predicandi substantiue in modũ p̃dicãdi adiectiue:qz qñ dicitur eẽntia est res: que ẽ incõmunicabilis est predicatum substantiuum:lz accipiatur cuz determinatione adiectiua:si aũt quer̃ quid rñdet ex p te rei istis locutionibus rñdeꝛ: qz qñ terminus p̃dicãs de essentia tenetur substantiue:non denotatur nisi idẽtitas realis inter essentiam z predicatum:qñ.s. dr̃ eẽn ẽ pr̃: vel eẽntia ẽ res:q gnãt:vel q ẽ incõicabilis: qñ vo p̃dicatũ tenet adiectiue:tunc ponit rẽ suã circa eẽntiã: z tñ nõ denotat:q ipsa sit illa res:que est incõicabilis: sed cũ ẽt denotat:q ipsa non cõicet alys:qz terminus incõicabilis formatus ponit rem suã circa essentiam: z qz oĩs ꝓpositio:que importat negationem essentie ꝺ aliquo:quod sit in diuinis:est falsa:z oĩs ꝓpositio:que i portat identitatem essentie:cuz quocũq; exãte in diuinis:dũtñ nõ importet plus est vera:ideo ꝓpositio cum termino substantiuo de essentia est vera cum termino adiectiuo:q̃tũ ad illa:que important distinctionez est falsa. ¶ Sed potest aliquis dubitare circa istã identitatẽ:qz cũ essentia sit ipsum:qꝺ est paternitas:qñ dicit̃ q essentia excedit patrem vel paternitatem ſm p̃dicationẽ nõne qꝺ idẽ excedit seipsum ſm p̃dicationez:dico:q non sequitur:nec ꝺz cõcedi:sed ꝺz concedi q eẽntia est aliqua res:siue est eadẽ cũ aliqua re: que ſm predicationẽ excedit̃ ab ea:siue q est aliqua res: que ẽ ipsamet essentia:q̃ sibi non adequant̃ ſm p̃dicationem. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciendũ:q qñ absolute cõparat̃ res ad seipsam sine quacũq; determinatione:tũc cõparatur res ad seipsam ſm totũ ambitũ sue p̃dicatiõis: vñ idẽ est rem excedere seipsam absolute:z rẽ excedere se ſm ambitũ totũ sue p̃dicatiõis:vnde si diceretur sic.essentia excedit seipsam absolute ſm predicationẽ sensus esset:q essentia ſm totum suũ ambitũ excedit se in predicando:quod est falsu.n:qz essentia ſm totuz suum ambitũ non predicatur de pluribus q̃ ipsa ſz totum suum ambitũ:qñ vo essentia non cõparat̃ ad seipsam absolute:sed ad aliquid.quod est ipsamet non opz q lz illa res sit ipsamet essentia:qꝺ sit eadẽ sibi.s.essentie ſm totũ ambitũ suũ:ita q de quocũq; p̃dicat̃ eẽntia:z illa res p̃dicet̃ : z iõ non opz:q si essentia excedit p̃rem ſm p̃dicationẽ:qui pater est ipsamet essentia:qꝺ vex̃ sit dicere:q essentia excedit seipsam:vel q idẽ absolute excedit seipsuz ſm p̃dicationẽ:sed q aliqua res possit eẽ illud:quod excedit̃ ab eo ſm p̃dicationẽ: qz i vna datur intelligi:q res ſm totũ ambitũ suũ excedit: in alia aũt nõ:sed q res est aliqd realr contentum sub se:q ſm p̃dicationem excedit̃ ab ea:z hoc non ẽ inconueniens in illa re vel nã:in qua eadem res põt esse plures res:quax̃ vna non est alia. Et sic pz ad illud : quod dicit̃.s.q nihil excedit seipsum: vel est i plus seipso:vl nõ conuertibilis sibi ipsi:ga ꝓpter hoc non sequitur: q aliqd absolute excedat se ẽt ſm p̃dicationẽ ꝓpter causam predictã:ne denotetur:q accipiatur ſm totũ suuz ambitũ:lz bene segtur:q est plures res : quax̃ quelibz est ipsamet:nulla tñ est ipsamet adequate: siue ſm totũ suũ ambitum. ¶ Ad p̃m qñ dr̃: q res essentie ẽ sibi conuertibilis:z res paternitatis non est essentie cõuertibilis:dicendũ:q res accepta in subo vtriusq; ppõnis est eadẽ res:non tñ adequate ita q vna sit eadem cuz alia q̃tum ad totũ suum ambitum:z ideo nõ oportet q res p̃nitatis vel p̃nitas sit conuertibilis essentie: nec tñ ex ꝺ sequit̃:q essentia absolute non sit sibi cõuertibilis: sed sequit̃ q non oĩs res: que est essentia est sibi eadem ſm totũ ambitũ suuz:nec tñ segtur q paternitas sit aliquo mõ diuersa realr ab essentia:sed solum segtur:q non sit eadem oĩbus eis:quibus eẽntia ẽ eadẽ. ¶ Ad 3m dõm:q aliqd excedere aliud põt dupliꝛ esse vel per modũ totius integralis:vel ꝑ modũ totiꝰ vlis. primo mõ ipossibile est vel q idẽ excedat:vel q excedat illud:qꝺ est ipsum:qz totũ integrale nõ est aliqua pars sui : nec aliquid:qꝺ excedit ab ipso:totũ aũt vle z si non excedit seipsum ſm totũ ambitũ suũ:tñ ſm predicationẽ põt excedere aliqd:qꝺ est ipsum:nec tñ segt̃ q simplr excedat seipsum:nec detur intelligi:q ipsum acceptum ſm totum ambitum suum excedat seipm: sed cum tali determinatione:qꝺ.s.excedit ſm predicationẽ aliquid quod est ipsum. ¶ Ad ma.ergo dõm: q veritatẽ ꝺz de excessu quo aliqd excederet aliud ſz entitatẽ per modũ totius integralis:sic.n.quantitas excedit q̃titatẽ quantũ ad illud:qꝺ est ꝓpriuz quantitatis qꝺ ideo dico:qz quantitas põt accipi in cõi:z vt cõe p̃dicabile de hac quant.tate z illa:z tũc ẽt ille ſm predicationez excedit illud qꝺ est ipsa:nam q̃titas est hec q̃titas pticularis:z tñ ſm predicationem se ꝺz in plus q̃ hec quãtitas particularis:que est ipsa:sic ergo illa rõ ꝓcedit ſm excessum totius integralis:qꝺ non ꝺz locũ in diuinis:non aũt ſm excessuz totius vniuersalis: cui aliqd simile est in diuinis:nec tñ ſm modũ talis totalitatis s.vniuersalis:sequitur q idem excedat seipsam absolute:sed cõe ſm se acceptũ excedit aliqd: quod est ipz per moduz ptis subiue aliquo modo. Et per hoc pz ad 4m:quod ꝓcedit ſm excessum tpis:quod est quantitas successiua:vnde eodem modo est ad illud rñdendum sicut ad precedens. ¶ Ad 5m dõm:q sicut sepe dictũ est non ponitur:q absolute idẽ excedat seipsum ꝓpter cãz supra positã:sed q aliquid excedat ſm predicationẽ illud:quod est ipsum ꝑ modum partis subiue. ¶ Ad 6m pmo põt dici q excessus ſm qꝺ superius vl quasi superius excedit inferius vel quasi per modum inferioris se habens non est relatio realis:nec requirit diuersa extrema re:sed tñ diuersa rõne. vñ qñ dicitur q homo excedit sortem ſm p̃dicationẽ:excedens z excessum non sunt extrema diuersa re : sed tñ rõne: z tñ iste excessus dr̃ habere fundamẽtũ ex pte rei: in q̃tum hõ põt esse aliquod aliud indiuiduũ : qꝺ nõ est sor. ita tñ quo ad aliqd est in ꝓposito de essentia:z hac ꝑsona vel illa. Uel põt dici excedere mõ p̃dicto banc ꝑsonaz vel illam:sicut cõprehendens plures personas excedit vnam solã:z sic essentia huius relationis erit vna persona z cõprehendẽs plures:z isto mõ extrema nõ sunt oĩno idem non ꝓpriam essentie ſm se absolute accepte ad personam:sed propter dr̃iam:que põt esse inter plures personas z vnam solã. ¶ Ad 7m dõm:q vbi ẽ pars subiua z totum vel quasi totũ vle non ꝺz querere aliquam cãm aliam : quare hoc est totum tale z illud pars:nisi qz hoc:qꝺ dr̃ totũ vle de isto predicat̃:qꝺ dicitur pars subiua:z de pluribus alys:sic aũt est iter essentiam z personam vel talem. Si aũt vlterius queratur quare hoc p̃dicatur de pluribus z non illud põt dici:q hoc est qꝺdam cõicabile z nõ illud:z si vlterius quera tur quare hoc est cõicabile z nõ illud:ad ꝺ põt in ꝓposito dici:q qz hoc dicit absolutum: nulli relationũ repugnat:non sic aũt est de relatione:quax̃ vna opponit alteri:vt si queratur vlterius cãm huius dico:q nõ est querenda alia cã nisi naturam rei esse talẽ nisi velis procedere in infinitum. ¶ Ad 8m dõm: q qñ dr̃ realitas

non est

Recte dixit doctor cui aliqd simile est aliqd in diuinis.nã ꝓprie ibi nõ inuenitur vlis vel ꝑticularis rõs qz illa potentialitatẽ z imperfectionẽ importat.silr cõmunitas vle ẽ solũ rõnis sed cõitas essentie diuine respectu rei suppositoꝝ ẽ rei ablq; ꝓtiõe z diuisione sui:sicẽ recte dixit Damascenus.

non est adequata fm predicationē: z qñ dr: q non ē rō quare vna sit cā non cōuertibilis q alia dōm: q verū est: sed ex hoc non segtur: q identitas sit conuertibilis sed solū sequit: q ex vtraq parte est: q identitas eorū non sit conuertibilis: qz ex vtraq parte est: q vnum p̄dicatur de pluribus: z aliud tm̄ de vno: qñ vero dicitur q accipiendū est fm rōnem: sed p̄dicatio de pluribus quantū ad essentiā z p̄dicatio de vno tm̄ quantum ad psonam accipiendū est fm rem. ¶ Ad 9m dōm: q eēntie fm q est in vno suppōsito: puta in suppōsito patris nō ꝺuenit nō cōuerti cum p̄re: qz si esset in solo p̄re eēt conuertibilis cum p̄re: qđ aūt vlterius dr: q qz essentia est absoluta gcunq cōuenit sibi in vno z in oīb⁹: istud est manifeste falsū: qz non gcgd ꝺuenit absoluto i cōi in vno suppōsito conuenit sibi in oībus: alioquin gcgd conuenit boī in sor. conueniret boī in quocūq alio boīe: qđ manifeste est falsū: nisi de illis: q̄ cōueniunt cōi in eo q tale: sed vez est: q illō qđ ꝺuenit alicui absolute z non in habitudine ad aliud cōuenit sibi non fz habitudinē ad hoc vel ad illud: sicut si alicui ꝺueniat eē albū absolute: nō ꝺuenit ei in habitudīe ad b vel ad illō sic eē magnū vel paruū. vno mō accipiēdo magnū vel paruū dicitur in habitudine ad alia: que sūt sui generis: vñ dr mons paruus: z granū milij magnū: essentia autē z si sit gd absolutū: tm̄ essentia conuertibilis cū p̄nitate: vel non cōuertibilis in hoc suppōsito: vel in illo in vno suppōsito: vel in pluribus non cōuenit isti absoluto fm se: sed in habitudine ad altez qđ est altez re vl rōe. s. ad suppom vnū: vl plā i hitudīe: z ideo obio nihl vz. ¶ Quantū ad ista: q̄ opponunt ex pte relationū dispratax. primo sciēdū: q relatio duo iportat. s. rem quaz ponit in relato: que est ipsamet relatio: z hoc iportat in recto: vt q est ipsa relatio. aliud iportat i obliquo. s. terminū ad quez est: z hoc importat in obliquo: qz illud i portat: non vt qđ est ipsa: sed vt ad qđ est ipsa: sicut ipa p̄nitas siue in deo: siue in creaturis dicit aliqd: qđ ē in patre: qđ est ipsamet relatio: z iportat filiū: nō vt qđ ē ipsa p̄nitas: sed vt illud: ad qđ ē ipa p̄nitas: tūc q̄ dico q p̄nitas z spiratio actiua q̄tū ad illō: qđ sūt z ponūt in eo: qđ per ipsas referr̄ sunt vna res simplr: sicut supra est ꝓbatum: sed bene iportāt distinctos terminos realr: ad quos sūt: qz vna ē ad genitū z alia ad spiratū. vnde potest duplr dici: q generare vt paternitas z spiratio actiua sunt plura fundamentaliter: vt est ibi pluralitas fundamentalis: sed non formalis: sed dico q i terminis est pluralitas actualis z formalis: z ista bene stant: sed dico q essentia z relatio sunt plura equipollenter: sed non formaliter. ¶ Ad primum ergo quando dicitur: q in diuinis sunt quatuor relationes realiter potest determinare ly relatiōes vt sit sensus q ille relationes spirate: z paternitas: z filiatio: z spiratio passiua sunt realiter in diuinis: z sic ē vez: q. s. iste relationes siue sint quatuor fm rem: siue fm rōnē sunt realr in diuinis: ita q suū eē in diuinis ē fz rē z nō tm̄ fz rōnē. alio mō pōt itelligi: q ly realr determiet ly q̄tuor vt sit sensus: q q̄ternitas ea p̄ sit realis q̄ternitas: z sic est falsum: qz fm veritatē nō dicūt q̄tuor res realr differentes: vt ꝓbatū ē: sicut ēt dicimus: q duo p̄dicamēta sunt realr in diuinis. s. suba z relatio: si referat ly realiter ad p̄dicamēta largo mō accipiendo q̄tū ad illud qđ pfectionis in primo ipo fit realr sunt i diuinis ista duo p̄dicamēta: si aūt referat ly realr ad ipsaz dualitatē falsum est: qz falsum est: q dualitas istoz duoz p̄dicamētoz sit realis dualitas: z qñ vlterius dr: q plificato inferiori plificat superius: dōm: q vez ē: si accipiat ꝓprie inferius: qđ dico pp essentiam z psonas: quoruz vnū nō plificatur plificato altero: z si tm̄ hoc inferius plurificet quantum: quod est: nunc aūt p̄nitas z spirare nō plurificantur realr quantū ad id: qđ sunt: z iō nō oz: q sint plures: requirit tm̄ plures res sicut terminos ad quos sunt. ¶ Ad 2m dōm: q maior est falsa quātū ad ipsam realitatem: que est ipsa relatio: lz enim idem nō posset terminari ad diuersos terminos intrinsecos sicut mutatuz esse fm eandem formam est terminus mutationis fm eandem formam: tm̄ idē pōt terminari ad diuersos terminos extrīsecos: vnū aūt correlatiuoz cōparat ad altez: sicut ad terminū extrinsecum. ¶ Ad id qđ dr de tendentia: qz. s. tendens ad diuersos terminos possit eē idē: nō tm̄ ipsa tēdentia: dēm: q ipa tendentia q̄tum ad relatiua nō est nisi respicere aliud vt correlatiuū: z talis tēdentia pōt eē vna q̄tum ad illud: qđ ē respectu diuersoz termioz: qz vnuz correlatiuum: vt dictū est: respicit aliud vt terminū extrinsecuz. ¶ Ad 3m dōm: q maior est falsa: aliogn sicut illa gñari z spirari distinguuntur suppōsito: ita generare z spirare: qđ est manifeste falsum: cā aūt dissimilitudinis est: qz generari z spirari: sicut alias declarauī: hñt aliquaz oppositionē: non sicut generare z spirare. ¶ Ad 4m dicenduz: q si in creaturis actio z passio essent respectus agentis ad passuz z passi ad agens: nullū inconueniēs esset ponere: q ab vna actione pcederēt diuerse passiones imediate: qz non habeo p̄ incōuenienti: q vnum agens calefaciens ad plura calefacta per vnā z eandez. relationē referat imediate ad ista calefacta: nūc autez qz in creaturis: vt cōiter ponitur actio z passio nō ponūtur esse ipse relationes pducentis ad productum: z producti ad producens: sed magis dicunt formam creatā in passo: ideo plurificata passione necesse est plurificari factionē: z econuerso: z qz in diuinis agere z pati. s. producere z produci non dicunt nisi relationes producentis ad productum: z econuerso non videtur sequi incōueniens si ponantur due passiones. i. tales duos respectus ipsorum productorum procedere ab eadez actione: siue ab eodez respectu actiuo: modo quo respectui cōuenit procedere ex respectu z respectiuum ex respectiuo. ¶ Aliud etiam supponitur in illa ratōe. s. q iste due passiones procedunt immediate ab eadem actione: qz licet ibi non sit virtus media inter generantem z spiratum: tamē ibi est suppositum medium: sicut alias habz declarari spiratus procedit a patre aliquo modo mediante genito: ita q aliquo modo de rōne spirati ē esse a genito. ¶ Ad 5m dōm: q sicut alias frequenter dictum est: ꝓpositio nō hz veritatē qñ terminus precedit pue medius se habet in plus: sicut est in ꝓposito. ¶ Ad sextum dicendum: q ista ꝓpositio non habet veritatē in diuinis: vbi idem potest stare cuz oppositis: sicut patet de essentia diuina: z qñ dicitur contra hoc: quod nō est simile de eēntia z relatiōe: qz relatio distinguit nō sic essentia: dōm: q relatio in diuinis non distinguit in differēter a quocūq: sed tm̄ ad sua opposita: spirare autē non hz oppositionē ad generare. ¶ Ad 7m dōm: q fm rem inter spirare z generare nullus est ordo ꝓprius z posterioris ēt dato q intellectus noster possit intelligere generare nō intellecto spirare: nullo tm̄ vero intellectu pōt intelligere pez generare in aliquo nūc i quo nō spiret: z hoc ex parte rei intellecte: ita q sic itelligat̄ hec res posse eē sine illa. ¶ Tres aūt fictiōes ille: siue ficte ꝓnes: q̄s aly adducūt: z siue ꝓbationes sunt manifeste false: z iplicant ꝺictoria: nam esse distinctū: qđ segtur vnū, qđ cōuertit̄: z distinctū eē a tali mancte nā rei

distincte est ponere contradictoria: ꝛ per ꝯsequens patet conclusio sequens: ponens illam duplicem identitatem fictam: est fallacia quantum ad secundam identitatem: ꝛ vlterius conclusio tertia ponens illum ordinem falsum ꝛ fictum est nulla: qz fundatur super duas cõclusiones p̃cedentes: que sunt false. ¶ Ad primũ factum ad qõnem dõm p interemptionẽ nĩ. ad ꝓbõnẽ dõm: ꝙ accipiendo rõnem formalẽ alicuius illud. ſ. ꝙ est de eius intellectu in quocũq; sit sibi ꝓprium: sed rõ formalis sic accepta est esse diuinitatẽ: ꝛ iõ nõ segtur. ¶ Posset ẽt dici: ꝙ dato ꝙ rõ essentie cẽt esse vnũ: qõ est tres: adhuc illud: cuius est illa rõ cuilibet cõuenit p sone conueniat esse illud: quod est tres res: non tñ cõcedendum est: ꝙ quelibet persona sit vnũ: qõ est tres res accipiẽdo vnũ adiective: qz tunc denotaret̃: ꝙ quelibꝫ ꝓsona esset tres ꝓsone: quod est falsum: ꝫ quelibꝫ ꝓsona sit vna res: que est tres persone. ſ. essentia: ita ꝙ quã docũ ꝙ vnũ supponit ꝓ essentia q̃libet ꝓsona est illud vnũ. ſ. essentia: qõ est tres: qñ vo vnum supponit pro ꝓsona: tunc falsum est: ꝙ quelibet ꝓsona sit vnũ. i. vna ꝓsona: que ẽ tres: qz nulla ꝓsona est tres ꝓsone. ¶ Ad illud. qõ or̃ de ꝺictoꝛys ꝑz ex dictis: qz affirmatio ꝛ negatio eiusdem de bis: que sic sunt eadẽ qõ vnũ se bz in plus ꝑm p̃dicationẽ quã aliud nõ est ꝺictio: nec segt̃ vt ꝑz ex ocis: ꝙ vnũ ꝛ idẽ absolute acceptũ sit cõicabile ꝛ incõicabile: vel in plus ꝛ nõ in plus: sed solũ sequit̃ ꝙ sit aliqua res: qõ est aligd: qõ est ipsamet: quod non est cõe tot rebus: sicut ipsa. Qõ. III.

Queritur tertio: vtrũ in diuinis sint plura subsistere. ꝛ arguit̃ ꝙ sic: qz ista que differũt tñ ꝑm modũ significandi verbalr ꝛ noialiter plurificato vno plurificat̃ alterꝫ: sed sic se bñt subsistentia in diuinis ꝛ subsistere: qz vnũ significat p modũ verbi: alterũ significat p modũ nois: sed in diuinis plurificat̃ subsistentia: sicut ꝛ ypostasis. ergo ꝛc. ¶ ꝓ. Saltem subsistere or̃ a subsistentia: vel ecõuerso. ergo plificato vno plurificat̃ ꝛ reliquum: ꝛ sic idem qõ prius. ¶ Et qz rñdens dicebat: ꝙ subsistentia non stat ꝓ nã: que dicitur secũda suba: sed ꝓ supposito: qui or̃ prima suba. ¶ Cõtra hoc arguebatur sic: qz sicut hec suba: que or̃ prima suba se bz ad primã subam absolute acceptã: ita hic deus ad deum absolute dictum: sed non dicimus tres ꝓmos deos ꝛ vnum deum. ergo a simili non debemus dicere tres primas subas ꝛ vnam scdam subaz. ¶ ꝓ. Sicut est dare indiuiduum in genere sube: ita ꝛ in alys generibus: sed hoc non obstante non ponimus in diuinis tres virtutes: vel tres sapientias. g̃ ꝛc. ¶ ꝓ. Licet subsistere excludat habitudinem ad aliquid: cui inniti tur: non tñ excludit alias habitudines: sicut ꝑz de suba creata: que bz habitudinem ad creatorẽ: ꝛ ex hoc arguit̃ sic. relatio plurificat̃ in diuinis: sed subsistere: vt dictum est: non excludit eẽ relatum. ergo subsistere plurificatur in diuinis. ¶ ꝓ. Quicqd est in diuinis bz esse non innixũ: sed in diuinis sunt plura realiter. ergo i diuinis sunt plura esse non innixa: sed subsistere est idez qõ esse non innixum. ergo ꝛc. ¶ ꝓ. In diuinis ponuntur plura esse. ergo plura subsistere. añs ꝑz: qz i diuinis concedimus saltem plura esse relatiua. probatio ꝫñtie. qz si qõ videtur minus ineſſe: ineſt ꝛ illud qõ magis: sed minus videtur conuenire diuinis plura esse q̃ plura subsistere: sicut minus videt̃ conuenire diuinis plures essentie q̃ plures substantie: qz plures sube aliquo modo concedunt̃: nullo aũt modo concedunt̃ plures essentie. ¶ ꝓ. Si eadẽ bũanitas esset in soz. ꝛ in platone causaret vnuz esse in se: ꝛ tñ causat plã subsistere: qz corrupto vno adhuc remanet alius: sed sic se bz cẽtia liter ad pr̃z ꝛ filiũ: sicut se haberet humanitas ad soz. ꝛ platonẽ: si cẽt eadẽ humanitas in soz. ꝛ platone. g̃ vt videtur duo subsistere sunt in patre ꝛ filio: lz non sit ni si vnum esse. ¶ Et qz rñdens dicebat: ꝙ quelibet relatio erat ipa suba: ꝛ ꝓ ꝯsequens erat subsistẽs. ¶ Cõtra hoc arguitur: qz in creaturis relatio differt a fundamẽto. ergo ꝛ in diuinis, ꝓbatio ꝫñe: qz si hoc non sequereꝫ hoc non esset nisi ꝓpter infinitatem diuine essentie: sz hoc nõ obstat: qz finitũ ꝛ infinitũ nõ variant rõnẽ rei: siue sit relatio: siue sit aliquid absolutũ. ergo ꝛc. ¶ ꝓ. Subsistentia: siue suppositũ dicit perfectionem sũmã: sed tale quid non cõpetit relationi cũ habeat minimũ de entitate. g̃ ꝛc. ¶ ꝓ. Sicut essentia ad esse: ita subsistentia ad subsistere: sed plurificata essentia plurificatur esse. ergo plurificata subsistentia plurificat̃ subsistere: sed in diuinis plurificatur subsistentia. g̃ ꝛc. ¶ ꝓ. In diuinis non potest plurificari subsistens: qz aut hoc esset ex parte essentie: aut ex parte relatiõis: aut ex parte vtriusq; non primo mõ: qz essentia nõ plurificatur: nec scõo mõ: qz relatio nõ subsistit: nec ex ptẽ vtriusq; qz tunc vtrũq; plurificareꝫ: qõ falsum est. g̃ nullo mõ ꝙ relatio non subsistit: ꝓbat̃ sic. relatio in creaturis non subsistit. ergo nec in diuinis. ꝓbatio ꝫñe: qz si relatio non subsistit. h̃ est: qz sibi repugnat subsistere: sed ꝙ repugnat alicui in nullo potest ei conuenire. ergo relationem creare vel increare non potest conuenire subsistere. ¶ ꝓ. In diuinis: vt videt̃: non est nisi vnũ suppositum. ergo p quemlibet modum non est nisi vnum subsistere. ꝫña ꝑz. ꝓbatio antecedentis: qz in nã simplici minus potest plurificari suppositum non plurificata nã q̃ in natura composita: sed in natura composita non potest plurificari suppositum nisi plurificet̃ natura. ergo multo minus in natura diuina hoc põt fieri. ¶ ꝓ. Plurificato suppoſito plurificatur subsistere: qz suppositũ dicitur a subsistendo: sed in diuinis sunt plã suppoſita. ergo ꝛc. ¶ ꝓ. Plurificata forma plurificat̃ effectus forme: sed effectus formalis subsistentie ẽ subsistere. ergo plurificato vno plurificatur reliquum: sed subsistentia plurificatur in diuinis. ergo ꝛc. ¶ ꝓ. Eo habet aliquid subsistere quo habet: ꝙ sit subsistẽtia: sz ꝑm te esse subsistentia conuenit alicui in diuinis per relationem ad subsistere. g̃ conuenit alicui per relationẽ sed relatio plurificatur. ergo ꝛ subsistere.

Contra Nullum absolutum plurificatur in diuinis: sed subsistere est aliquid absolutuz: vnde Aug. 7°. de trini. ois res ad se subsistit quãto magis deus: esse aũt ad se dicit absolutum. ergo ꝛc.

Respondeo ad cuidentiam istius qõnis duo sunt p̃cipaliter faciẽda. Primũ est ostendere veritatem de questione. Secundum est mouere dubia ꝛ respondere.

Quantum ad primũ facienda sunt quatuoꝛ p̃cipaliter. Primũ est ostendere i generali: que sunt plurificabilia ꝛ qd ad hoc requiritur. Scõm est applicare ista ad diuina. Tertium est distinguere de subsistere. Quartũ est descendere ad ꝓpositũ. ¶ Quantum ad primum sciendum: ꝙ illi soli conuenit plificari: siue plura esse realiter: quod conuenit plibus realiter distinctis: ꝛ plurificatur in eis: dico aũt ꝙ conuenit pluribus: qz quod cõuenit vni soli numero conuenit nõ esse plura: dico aũt ꝙ plurificatur in illis: ita scilicz ꝙ per pluralitatem illoꝝ: quibus ꝛ illud cõe plificetur realiter.

Quid ẽ realiter plurificari.

realr. ¶ Ad cuius euidentiã sciẽdũ: ꝙ duplex ẽ cõitas ⁊ duplex cõe: vna. s. fm ꝙ vnum numero est cõe pluribus: nec pluificatur fm pluralitatez illoꝝ: quibus dicitur cõmune: sicut est cõitas subiecti respectu pluriuz accidentiũ: vel simul existium: sicut subm diuersaruz scientiarum est vnum respectũ oĩum vel successiue inherẽtium: sicut idem subm cõe est albedinis ⁊ nigredinis: nec pluificatur fm plalitatẽ istaꝝ qualitatum: qz idem numero subiectum manet cuz albedine ⁊ nigredine: alia est cõitas: fm quã aliqd est cõe plibus: ⁊ pluificatur realiter in eis: lz sit vnũ fm rõnem: sicut hõ ẽ qd cõe sorti ⁊ platoni ⁊ alys hoibus: ⁊ plurificaꝛ in eis: ita ꝙ fm pluralitatem partiuz subiectiuarũ hominis plurificatur hõ: ⁊ vbicunqz est proprie superius ⁊ inferius fm primũ modũ dicendi ꝙ se plurificato inferiori semꝑ plurificatur superius: ita ꝙ plures partes subiectiue hois sunt plures homines: ⁊ plura alia: ⁊ plures substantie: ⁊ plura entia. ¶ Est aũt sciendũ: ꝙ aliquid dicitur plurificari duplr. vno mõ ĩ partes subiectiuas: sicut homo plurificatur in sorte ⁊ platone. alio mõ in ꝑtes integrales: nũc aũt loquimur de plurificatiõe qua aliqd plurificatur primo mõ non scõo.

¶ Quantũ ad scõm sciẽdũ: ꝙ primo videndũ est: q̃ sũt que plurificanꝛ in diuinis fm rem. Secundo declarabitur quibus modis ꝯueniẽter talis distinctio exꝑmaꝛ.

¶ Quantũ ad primũ ptinẽs ad istũ articulũ sciẽdũ: ꝙ in diuinis nõ est aliqua pluralitas realis nisi plalitas relationũ originis: qz nullũ absolutuz ibi plurificatur: nec ẽt absolutũ facit plalitatem cũ relationibus: vnde fm rẽ nõ est ibi aliqua plalitas realis nisi ꝑsonaꝝ ⁊ relationũ oppositaꝝ personaliũ. ergo sic relatio ⁊ si cõe ẽ relationi ⁊ absoluto: sicut hoc: qõ dico res ⁊ vnũ ⁊ vnitas ⁊ incõicabile sunt in diuinis plа: vnde sunt ibi plures relatiões: ⁊ plẽs ⁊ plẽs vnitates: ⁊ plẽs icõicabilitates: ita ꝙ in diuinis est aliqõ cõe plificatum in pluribus: sicut dcm̃ est ibi: ẽt est aliqõ cõe pluribꝫ: nõ tm̃ plurificatũ in pluribus: sicut in essentia: que est oẽs ꝑsone simul: ⁊ quelibet eaꝝ sigillatim: nec plificatur fm plalitatẽ ꝑsonaꝝ vel relationũ: sed vna numero existens est ille tres res. s. tres ꝑsone: ⁊ tres relationes nõ plificate in eis: lz manet eadẽ numero: ⁊ idẽ dõz ẽ de oĩ abꝰ.

¶ Quantũ ad 2ᵐ sciendũ: ꝙ duo sunt in cõi genera nominũ scz abstracta ⁊ ꝯcreta: abstractũ signat formaz: fm quam aliqd dicit reale: sicut albedo dr̃ qua aliqd est albũ: ⁊ humanitas qua aliqd est hõ: ꝯcretoꝝ aũt q̃ dã sunt adiectiua: vt diuinũ humanũ: quedã vo sũt cõcretiua: vt deus ⁊ homo: quoꝝ dr̃iam dicũt quidã cõsistere in hoc: qõ dr̃ nomẽ ꝯcretũ substantiuũ qñ descendit cõcretũ a forma ꝯstituente suppositũ: sicut qñ dicitur hõ ab humanitate: que est nã nata cõstituere hoc suppositũ: adiectiuũ vo dicitur illud: qõ descendit a forma accidẽtali: que nõ ẽ nata ꝯstituere suppositũ: sicut albũ descẽdit ab albedine: ⁊ niger a nigredine. ¶ Sz ista opinio manifeste apparet cẽ falsa: qz tã hõ q̃ hũanum: tam deus q̃ diuinum respiciunt diuinitatẽ ⁊ humanitatẽ: ⁊ ab eis aliquo mõ descendũt: ⁊ tñ vnũ istorũ est adiectiuum ⁊ aliud substantiuũ. ergo falsum est dicere ꝙ adiectiuũ ⁊ substantiuuz differant penes formas a quibus descendunt. ¶ Et iõ aliter est dicendũ: ꝙ ista differũt penes modũ signãndi: ad cuius euidentiam sciendũ: ꝙ cõcretũ dr̃ a cõcernere: qz. s. concernit aliqd ex mõ signãndi diuersum re vel rõne a forma a qua descendit: vnde q̃ tũ ex hõ mõ signãndi vtrũqz signficat hñs formam a qua descendit: sed alr substantiuũ: vel illud: quod significaꝛ ꝑ modũ hñtis substantiue: qz tale nomẽ cõcretũ nõ põit suũ hr̃e q̃ tũ ẽ ex mõ significandi circa aliquod aliud ab eo: quod importat ex modo significandi: ita ꝙ illud circa qõ ponit suum: habere excludit ex suo mõ significãdi: lz ideterminate vnde hõ idem est ꝙ illud: qõ hz humanitatẽ: ita ꝙ cõcludit illud: qõ hz: ⁊ ipsum hr̃e: ⁊ ꝑ hoc dr̃: ꝙ nõ ponit rẽ suã hr̃e talẽ formã circa aliud: qõ importat ex suo modo significandi: vnde qñ dr̃. sor. est hõ: vel albuz est hõ: homo nõ ponit rẽ suam imediate circa subm. s. habere humanitatẽ: sed imediate ponit circa illnp: qõ cõcernit: qz sicut dcm̃ est: hõ idẽ est ꝙ illud: qõ humanitatem hz: ita ꝙ hr̃e humanitatẽ ponit imediate circa ℔ qõ dr̃ illud: qõ a termino cõcreto substãtiuo ꝺcernitur adiectiuũ magis stat ꝑ ipso hr̃e: ⁊ magis cõcernit ipm hr̃e humanitatem: vel ꝙ hz istã habitudinem ex suo modo significandi: vnde ẽt ⁊ a cõcreto substantiuo frequenter descendit adiectiuum cõcretũ: sicut ab homine humanitas: ⁊ ꝑ hoc: vt cõiter dr̃ substantiuum hz plificari ex se: adiectiuum vero ex eo: cui adiũgitur: vñ possumus dicere tria humana: vel plura humana: non tñ plures hoĩes. ¶ Applicãdo ergo ista ad diuina in diuinis plificata ꝓferrimus in abstracto oĩa illa que dicunt diuersas realitates: vnde fm pluralitatem realem forme plificate plificamus ibi noĩa abstracta: dicendo tres relationes: tres vnitates: tres res: ⁊ similiter noĩa cõcreta substantiua maxime in diuinis vbi abstractum predicatur de cõcreto: ⁊ maxime substantiuũ: vt infra apparebit: vñ sicut dicimus tres plalitates: ita dicimus tres subas: ⁊ tres subsistentias: vnde sicut dicimus vnã diuinitatẽ: ita dicimus vnũ deũ oĩpotentẽ: sic ut oĩpotens accipiatur substantiue: ita ꝙ noĩa noĩa abstracta: ⁊ noĩa noĩa cõcreta substantiua significantia vel importantia formam: siue realitatẽ plurificatã: puta plures personas: ⁊ plures pluralitates: noĩa aũt importãtia vel significãtia abstractiue vel cõcretiue substantiue formã non plurificatã ꝓferrimus singulariter tm̃: dicendo vna deitas: vnus deus: vna oĩpotentia: vnus omnipotens: accipiendo omnipotens substãtiue: noĩa aũt concretiua adiectiua non proferunt singulariter vel pluraliter fm vnitatem vel pluralitatem forme a qua descẽdrũt ⁊ ꝑdicanꝛ: vel terminoꝝ substantiuoꝝ: quibus adiunguntur: vnde lz deitas vel diuinitas sit vna forma abᵗᵃ: tñ dicimus plura suppositа diuina: ⁊ pater est vnum suppositum: ⁊ sic de alys.

¶ Quantũ ad secũdum principale sciendũ: ꝙ subsistere tam in creaturis q̃ in diuinis dupliciter põt accipi. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum: ꝙ subsistere qualitercunqz accipiatur dicit cẽ non innixũ alteri subiectiue: vel suppositiue: quod dico propter independentiam vel innixum ad causam efficientẽ a quo innixo nulla substantia creata: vel quodcũqz creatum potest absolui: tale ergo esse non innixuz qõdã subsistere potest respicere duo: puta ipsam naturam abᵗᵃᵐ: que dicitur in predicamentis secunda substantia: vt homo animal ⁊ consimilia: vel ipsum indiuiduum sube: vt hic hõ: hic bos: qõ dr̃ in ꝑdicamẽtis a pho prima suba: ⁊ dr̃ yposta sis: siue suppositũ: ita ꝙ subsistere sic dcm̃ nihil aliud ẽ q̃ indiuiduũ siue icõicabile subsistẽs: ⁊ nouũ abstractũ ei cozrñdens dr̃ subsistentia siue yposta sis. Et applicando ista ad diuina subsistere ꝑ mõ dcm̃ est hr̃e esse simpliciter ⁊ absolute nõ innixũ: cui rñdet ℔: qõ dico suba absolute accepta in generali: in spali ℔ qõ dico: deitas vel diuinitas: vel deus: subsistere aũt scõo mõ: qõ ptinet ad illud: quod dicit prima suba est eẽ incõicabile non innixũ: siue esse incõicabile subsistens: ⁊ sic sũt ibi

Nota differentiaz inter concretũ substantiuum ⁊ cõcretũ adiectiuum.

plures incõicabilitates: ꝛ plures res incõmunicabiles subsistentes: ita sunt tot esse incõicabilia subsistentia. ¶ Ex his faciliter ꝓz a 1 quartũ. ſ. ad ꝓpositum: naz sicut dictum est: si accipiatur subsistere ꝓout dicit naturam substantialem absolute acceptam: sic in diuinis non est nisi vnum subsistere. si aũt accipiatur subsistere secundo modo. ſ. ꝓout respicit: siue dicit esse incõicabile subsistens: sic sunt ibi plura subsistere ꝑm pluralitatẽ suppositorum. ꝓmum ꝓz ratione ꝛ auctoritate. Ratione sic. quia nullum absolutum in diuinis pluꝛificatur: sed subsistere primo modo dictum est actus substantie absolute accepte: sed substantia absolute accepta ꝛ actus eius dicunt quid absolutum cum substãtia sit predicamẽtum absolutum. ergo ꝛc. ¶ Secũdo ꝓz idem auctoritate Augu. 7° de trini. vbi dicit sic. vna quecq; res ad se subsistit quanto magis deus: sed essentia ad se dicit ꝙ absolutum. ergo ꝛc: ꝛ sic patet de primo principali.

Quantum ad secundum principale sciendum ꝙ cõtra ꝓmissa potest instari tripliciter. ¶ Primo sic quantũ ad illud: quod dictum est i mediate: qz cũ in diuinis absolutũ ꝛ relatiuũ sint idez re: potest vt videt dici: ꝙ in diuinis substantia est relatiuum: ꝛ deitas: ꝛ consimilia: sed ꝙ in diuinis relatiue dr̃ pluꝛificatur. ergo in diuinis substantia est relatiuũ: ꝛ deitas: ꝛ consimilia: sed ꝙ in diuinis relatiue dr̃ pluꝛificatur. ergo in diuinis substantia ꝛ deitas ꝛ cõsimilia pluꝛificãtur. ¶ Scõo sic ad idem. ꝓpter vnitatem relationis ꝛ essentie vr̃ ꝙ esse diuinuz est eẽ relatiuũ: sed vt dictum est eẽ relatiuum pluꝛificatur in diuinis. ergo sequit̃ idem qõ ꝓius. ¶ Scõo arguit̃ ꝺ hoc: qõ dicit̃: ꝙ bñs est forma habita in diuinis: ꝛ ꝙ cõcretuz substantiuũ ꝓdicatur de abstracto nõ aũt adiectiuũ. ¶ Contra: qz in diuinis sapientia est sapiens: siue sapiens accipiatur adiectiue: siue substantiue: ꝛ similiter oi potẽtia est oipotẽs. ¶ Tertio arguitur principaliter ꝺ hoc: quod dictum est: ꝙ subsistere respicit primaz substantiã: siue indiuiduũ subẽ: ꝛ sic pluꝛificat̃. ¶ Cõtra: sicut subа bz indiuidua ꝛ incõicabilia: ita ꝛ alia gña: lz non dicimus alia genera pluꝛificari in diuinis quantũ ad indiuidua sua. ergo nec subam. ¶ Scõo ad idẽ sic. sicut genus generalissimũ bz indiuidua: ita ꝛ quelibet spẽs contenta sub eo: vnde sicut dicimus: ꝙ sor. ꝛ plato sunt indiuidua subẽ: ita dicimus: ꝙ sunt indiuidua hominis: sed incõicabilia subsistentia in deo se habẽt ad subam ꝓueniẽter dictam: sicut indiuidua ad genus generalissimũ ad deũ se bñt aliquo mõ sicut ad spẽm. ꝯ qua rõne dicunt̃ tria incõicabilia tres subẽ: qz sũt qua si tria indiuidua subẽ: ita deberẽt dici tres dy: qz sunt quasi indiuidua bꝺ: quod dr̃ deus. ¶ Ad pmum istoꝝ dõz: ꝙ lz abstractũ ꝓdicet de concreto in diuinis: ꝛ ecõuerso: siue adiectiue: siue substãtiue q̃tũ ad aliqua: tñ concretũ adiectiuum nõ verificaꝛ vlr de abstracto: vnde ista est falsa: trinitas est trina accipiendo trinum adiectiue: si aũt accipiatur substantiue: sic põt esse vera dicendo sic. trinitas est illud: quod est trinum: vel deus est trinus: ꝓpter quod ẽt non potest dici: ꝙ essentia sit incõicabilis: vel relatiue opposita filio: lz sit illud qõ ẽ relatiue oppositũ filio: ꝛ cã bulu5 ẽ: qz adiectiua ponũt rem suam circa terminos: quibus adiunguntur: vt supra dictum est. ¶ Oz aũt oipotentia vel sapiẽtia sit oipotẽs vel sapiens ꝛ substãtiue: hoc ẽ rõne mãe: qz. ſ. ex modo significãdi: nec ex significato iportaꝛ aliquid in vno repugnans alteri: si aũt applicareꝛ vtrũq; ad suppositа vel ꝓsonas nõ eodẽ mõ verificareꝛ vnũ ꝛ alterũ: nã vere dicimus ꝙ tres ꝓsone sunt vna oipotẽtia ꝛ vna sapientia: tñ nõ diceret vnus est sapiens. dum tamen vnus ꝛ sapiens acciperentur adiectiue: imo sunt plures sapientes sic: ꝛ causa est: qz q̃do pluꝛificatur nomen adiectiue non importatur pluralitas in forma signata: sed in termino: cui adiunguntur: siue in habentibus ipam formã: vnde quando dicitur: ꝙ tres ꝓsone sunt sapientes adiectiue non denotatur: ꝙ sint ibi tres sapientie: sed ꝙ sint ibi tres: qui habent sapientiam.

¶ Ad illud: quod dicit̃ postea quantum ad hoc: ꝙ licet absolutũ ꝛ relatiuũ in diuinis sunt idez: ita ꝙ vnũ est aliud realr̃: ꝛ oĩs ꝓpositio: que denotat inter ea solũ identitatem nihil plus denotando sit vera: tñ non ẽ cõcedendum adiectiue: ꝙ absolutum sit relatiuum: vel ꝙ essentia sit relatiua: vel ꝙ esse deum sit relatiuum: qz esse relatiuum adiectiue acceptum: non soluz iporꝛtat esse eandem rem cum relatione: sed ẽt iporꝛtat oẽ relatiuo oppositũ ad aliquid exĩstens in diuinis: quod falsum est de quocũq; absoluto: vnde lz hec sit vera: cẽsentia est relatio: ꝛ essentia est illud: quod est relatiuũ. non tñ ꝺz concedi: ꝙ essentia relatiue dicatur: vel ꝙ essentia relatiue se habeat ad aliquid adiectiue loquendo: ꝛ similiter non ꝺz concedi: ꝙ esse deum sit esse relatiuum: vel esse relatiue se habere: sed potest dici: ꝙ esse deum est illud: quod est relatiuuz: vel relatiue se habz. Et per hoc ꝓz ad primum: quod omissum est. ſ. ꝙ esse deum est esse relatiuum ꝛ totum illud. ¶ Ad 3m dõm: primo ꝙ in solo genere substãtie inuenta sunt diuersa nomina ad signandum indiuiduum substantie: ꝛ substantiã absolute dictam: quoꝝ vnũ vocatur prima substantia: ꝛ subsistẽtia: ꝛ ypostasis: aliũ vero vocatur substantia absolute dicta: non autem in alys generibus: licet habeat sua indiuidua: nec etiam in speciebus substantie: vnde non est nomẽ impositum ad signanduz indiuidua substantie: vt sunt indiuidua huius substantie vel illius: vnde non dicit̃ primus homo ꝛ secũdus vel primũ animal ꝛ secũdum: sicut dicitur prima substantia vel secunda: ꝓpter qõ nec in diuinis dicimus plura incõicabilia: quoꝝ vnumquodq; est deus: cẽ plures deos. ¶ Ulterius sciendum: ꝙ in diuinis incõmunicabilia vel subsistentie non se habent ad subam absolute dictaz: que vocatur secunda substantia: sicut inferius ꝛ superius: qz ꝓpie loquẽdo vbi est supius ibi ꝛ inferius: vnde superius pluꝛificatur pluꝛificato inferiozi realiter: q̃uis quantum ad hoc substantia absolute dicta: que vocat̃ scõa suba habeat simillitudinem superiozis respectu ꝓsonaꝝ: qz est in plus ꝑ ꝓdicationẽ: vñ ꝓpie nõ ẽ supi⁹ se bñs ad suppositа vel subsistẽtias: lz ꝺ qõ dico suppositũ vel subsistẽtia cõiter acceꝑta se bz ad supi⁹ vt illa. ¶ Qñ ꝯ dr̃: ꝙ suba sic bz idiuidua ita alia genera dõm: ꝙ sic: ꝛ q̃tuz ad ꝺ, vtrobiq; iueniẽt in diuiduum: sed alia genera: nec q̃tum ad genus: nec q̃tum ad indiuiduũ ponunt̃ in diuinis excepta relatione: que realr̃ pluꝛificat̃: ꝛ que magis accedit ī diuinis ad rõnẽ supiozis ꝛ inferiozis q̃ qõcunq; absolutũ: ꝛ iõ non ponit̃ ibi prima ꝛ scõa q̃litas: nec ẽt i creaturis sic ponitur: lz dicatur qualitas ꝛ quantitas indiuidua.

¶ Quantuz aũt ad hoc. quod dicitur de indiuiduis speciei ꝛ dõm: ꝙ in creaturis non est nomen impositus ad signanduz indiuidua spẽi: put sunt indiuidua spẽi: dico aũt nomẽ cõe: qz nomẽ ꝓpriũ bñ bñt nisi forte i specie talis nãe in qua ꝓsona signat indiuiduũ: ꝛ est quid cõe indiuiduis omnib⁹: vnde ꝙ dicit suppositũ i alys dicit persona in natura rõnali. ¶ Ꝑ. Quod in diuinis comparando suppositа ad nãm diuinã: lz nõ bẽamus

plura

Nota rõnem diuersitatis q̃ re in diuinis cõcretũ adiectiuũ vlr non ꝺificaꝛ de abstracto: ꝛ concretũ aũt substantiuũ verificatur de abstracto.

plura:que debent dici plures dy:habemus tñ plã icõicabilia:gbus cõe est esse personam:qõ ptinet ad nãm intellectualẽ:vñ tria incõicabilia diuina bñ possunt dici tres persone:sicut tria suppositа:vel tres subsistẽtie.dicendũ ergo in generali:q̃ non est ibi nã signãs indiuidua alioꝝ generꝝ a substantia ⁊ relatione:⁊ ideo nõ est simile q̃tum ad diuina de indiuiduis subẽ ⁊ relatõis:⁊ alioꝝ generꝝ:que ⁊ quoꝝ indiuidua non sunt ibi:⁊ similiter ẽt non est ibi sile de indiuiduis subẽ:vt sunt indiuidua subẽ:⁊ vt sunt indiuidua spẽi:qz vt sunt indiuidua spẽi nõ bñt nomẽ cõe:sicut bñt cõe.put sunt indiuidua subẽ in cõi nisi in nã intellectuali:qõ qdẽ nomẽ est psona:vñ nõ possunt ibi dici ples dy:sed bene possunt dici plures persone diuine.¶ Sed cõtra hoc posset obyci sic:q̃ ex parte rei nõ possint dici plures dy:vt plures sapientie:sicut plures persone:qz vere potest dici:q̃ sunt plura incõicabilia:quoꝝ vnũquodq̃ ẽ deus ⁊ sapientia ⁊ iustitia:⁊ ad hoc dico:q̃ ista ẽ vera:q̃ ibi sunt tres res incõicabiles:quaꝝ vnaquaq̃ est deitas ⁊ sapientia ⁊ iustitia:sicut ẽt ista est vera:q̃ sunt ibi tres res:quaꝝ vnaquaq̃ est subsistens:⁊ iõ si inuẽta essent noĩa:que signarent ista: prout sunt incõicabilitates: q̃ sunt iustitia:vel sapiẽtia:vel deitas: sicut inuenta sunt noĩa ad signandũ ea:put sunt incõicabilia subẽ: vl̃ nature rõnalis:possent illa noĩa pl̃aliter pferri: sicut psona vel yposta sis:⁊ pp hoc si huic:qõ est eẽ ples incõicabilitates:quaꝝ vnaqueq3 est iustitia:puta si vocent̃ .b. posse3 dicere:q̃ in diuinis sunt plura.b.tñ cauẽdus est semp a talibus noibus:ne nomẽ:qõ ponerẽt ad signãdũ ples incõicabilitates:quaꝝ vnaq̃q3 est iustitia trãsferat̃ ad supponendũ p ipsa iustitia:⁊ per inuolutionẽ noĩum concederẽt pluralitas in absolutis: sicut ⁊ in relatiuis.¶ Ad p̃m ⁊ z̃m p3:qz sicut ibi plurificatur substantia:ita ⁊ subsistere cozrñdens ei.s. eẽ non innixum incõicabile:vnde ibi sunt tria eẽ incõicabilia non innixa.¶ Ad 3m ⁊ 4m p3 ex dictis i solone p̃ncipaliũ difficultatũ.¶ Ad 5m dõz:q̃ aliqd põt dici excludere relatões dupl̃r:vno mõ vt fundamẽtũ:ita.s.q̃ excludat oẽ fũdamẽtũ relatiõis:vel formal̃r:qz.s.excludit eẽ relationẽ:p̃mo mõ ⁊ secũdo mõ suba excludit relationẽ innitẽtis alteri subiectiue:vel suppositiue : qz nulla suba est fundamentum relationis innitẽtie:vel innixe isto mõ:scõdo aũt mõ suba excludit oẽm relationẽ3: eo mõ quo esse absolutũ excludit eẽ relatu3:qõ ideo dico:qz i diuinis suba non excludit relationẽ q̃tũ ad idẽtitate3 realem:excludit tñ a sua predicatione formali:⁊ adiecta modo quo frequenter dictum est aliqua:que cõueniunt relationi:sicut plurificari:opponi: ⁊ distinguí.¶ Ad 6m dõm:q̃ quicqd est in diuinis b3 esse nõ innixum:sed esse non innixum diuiditur in absolutu3 ⁊ incõicabile eẽ:⁊ vtrũ possit dici subsistere:⁊ vnum plurificetur:⁊ aliud non:vt patuit ex precedentibus.¶ Ad 7m dõm:q̃ sicut ibi plurificatur esse ita ⁊ subsistere secũdo modo acceptũ.s.pro esse non innixo incõicabili: vnde sicut sunt ibi pl̃a esse relatiua:ita ⁊ plura subsistere talia:qõ aũt dicit:q̃ minus conuenit plurificari subsistere q̃ esse:qz.s.minus conuenit essentie plurificari q̃ substãtie:qz suba aliquo modo plurificatur.s.secõa substãtia:essentia aũt nullo mõ.dõm:q̃ ista repugnãt substãtie:put stat p absoluto plurificari sicut essentie : qõ aũt eẽ plurificat̃ ⁊ nõ essentia: qz saltẽ eẽ relatũ plurificat̃ ⁊ plus esse possit stare p esse relatiuo q̃ eẽntia: cã est:vt credo:qz essentia dicitur absolute:qõ dat eẽ simpliciter:ita.s.q̃ de nouo eẽntia nõ põt aduenire alicui: nisi detur de nouo sibi aliqõ esse in se: quod primo nõ hẽbat:esse autẽ quasi in plus se h3.s.tam ad esse fm q̃ aliqua res dr̃ absolute esse ⁊ ad esse hoc:fm q̃ dicit aliqd esse pexistens de nouo esse ad hoc:iõ quasi cõueniens accipit̃ ad esse absolute:⁊ ad esse ad hoc:essentia aũt magis dr̃ absolute:qz essentia stat p nã aliqua asse rens secũ suũ ppositũ eẽ qñ de nouo aduenit aliud ab oi pexistente.¶ Ad 8m dõm:q̃ ꝺña est falsa ad pbationẽ dõm:q̃ assumit falsum:qz stante ypothesi corrupto vno corrumperentur ambo.¶ Ad 9m dõz:q̃ ꝺña est falsa:ad pbationem dicendum:q̃ finitum ⁊ infinitum infra eandem spẽm accepta: si hoc possibile esset non variant rõnem rei spãlem:sicut si aliqua linea cẽt infinita esset eiusdem rõnis cum linea finita:sed finitum ⁊ infinitũ:quorum vnum est limitatum ad spẽm ⁊ aliud non:sed est extra oẽm species:⁊ extra omne genus non solum variat rõnes speciei: sed ẽt variat rationem generis.¶ Ad 10m dõm:q̃ quicqd sit in creaturis relatio in diuinis dicit perfectiones fũmam:vnde põt sibi cõpetere subsistere.¶ Ad 11m dõm: q̃ sicut subsistentia plurificatur ita subsistere put accipit̃ p esse incõicabili non innixo.¶ Ad 12m dõm:q̃ ibi plurificatur subsistens rõne relationis:ita q̃ pluralitas est diuisio rõne relationis:qõ aũt illa subsistant est ex hoc : q̃ relatio est substantia in diuinis.¶ Ad illud:qõ dicitur in ꝺrium dõm:q̃ nihil phibet illud:qõ non repugnat superiori repugnare inferiori:sicut irrationale non repugnat animali:repugnat tñ homi:sic ẽt subsistere potest repugnare relationi create non relationi modi prout se extendit ad creatũ ⁊ increatũ.¶ Ad 13m dõm:q̃ antecedẽs est falsum:ad pbationẽ dõm:q̃ assumit falsum qñ dr̃:q̃ i natura simplici minus possunt plificari suppositа manente vnitate nãe q̃ in nã cõpositа:in natura.n.composita ples nature concurrunt ad vnũ suppositum pp impfectionẽ talis nãe:sed in nã simplici ⁊ illimitata vna natura potest eẽ plura suppositа.¶ Ad 14m ⁊ 15m dõz:q̃ excludit solũ:q̃ sunt ibi pl̃a subsistere accipiendo subsistere:sicut sepe dictum est:pro esse incõicabili nõ innixo:per idẽ p3 ad 16m. Qõ. IIII.

Quarto queritur: vtrũ in deo sint tñ tres vnitates vel identitates. Et videtur q̃ sint plures.⁊ primo arguitur ex habitudine essentie ad relationes pbando.s.q̃ essentia habet identitatem diuersam ab identitate relationis.⁊ primo sic.q̃ iste identitates sunt diuerse:quibus opponuntur diuersi errozes:sed identitati essentie:⁊ identitati relationis opponuntur diuersi errozes.ergo ⁊c. probatio minozis:qz alius erroz cẽt ponere in diuinis plures paternitates:⁊ alius plures essentias:sed primus erroz opponitur identitati relationis:alius vero identitati essentie.ergo ⁊c.¶ Secundo sic.ille identitates videntur diuerse:quarum vna plurificatur:altera non plurificata: sed sic est de identitate essentie ⁊ relationis : qa manente vna essentia sunt plures relationes.ergo ⁊c.¶ Tertio sic.illud quod potest fundare propriam distinctionem ab alio ab sq3 h3: quod concurrat essentia potest fundare propriam idẽtitatem distinctam ab identitate essentie : sed relatio est huiusmodi:nam paternitas potest fundare distinctionem sui a filiatione:in qua distinctione nõ cõicat essentia.ergo ⁊c.¶ Quarto sic.identitas illius est alia ab idẽtitate essentie:quo ablato manet essentia:sed relatio sic se habet ad essentiam.ergo ⁊c.maioz patet de se:quia res non manet ablata identitate sua.minor pbatur per beatum Augu.ꝯ. de trinita.cap. 6o.qui dicit

Qõ relatio i diuinis dicat pfectiones fũmã:qõ ego i telligo identice nõ formaliter. Alr enim aliqua psona diuina careret fũma ⁊ infinita perfectione:qõ est hereticũ . Ita igit intelligẽdũ est dictus doctoris pict qf ⁊c.

q; ſi pater non genuiſſet adhuc maneret innaſcibilis: ⁊ per cõſequens ablata paternitate maneret eſſentia innaſcibilis. ¶ Quinto ſic. qꝛ ſi eadẽ eẽt idẽtitas eẽntie ⁊ idẽtitas relationis. an ergo maxime fuiſſet vſus idẽtitate eſſentie ⁊ relationis ad concludendũ idẽtitatẽ filij contra Maximũ hereticũ: hoc aũt non fecit: vt de ſe p3 lib. illo. ergo ⁊c. Et cõfirmatur: qꝛ null⁹ doctoꝛ arguit ex vnitate eſſentie vnitatem relationis. ergo vt videtur alia vnitas eſt vnitas hec ⁊ iſta. ¶ Sexto ſic. iſte identitates ſunt diuerſe: que dicunt priuationem diuerſarum multitudinũ: ſed idẽtitas eſſentie: ⁊ idẽtitas relationis ſunt hmõi. ergo ⁊c. ma. p3. qꝛ priuationes multiplicantur ſm multitudinem affirmationũ. minoꝛ ẽt pbatur ſupra: quare ſequitur: vt vꝛ: q; alia ſit multitudo oppoſita vnitati paternitatis: ⁊ alia oppoſita vnitati eſſentie. ¶ Septimo ſic. qõ poteſt fundare i diuiſionem ſuam ab aliquo abſq; paternitate h3 identitatẽ ſuam aliã ab idẽtitate paternitatis: ſed eſſentia ẽ huiuſmodi. ergo ⁊c. Probatio minoꝛis. qꝛ eſſentia fundat indiuiſionẽ ſuã: ſiue indiſtinctionem cũ filiatione ſed pr̃nitas non ocurrit ad fundandũ iſtã indiſtinctionẽ cũ ſit diuerſa a filiatiõe. ergo ⁊c. ¶ Octauo ſic. idẽ ⁊ reſpectu eiuſdẽ idẽtitatis non poteſt fundare oppoſita: ſed paternitas ⁊ eſſentia fundant oppoſita: qꝛ eſſentia fundat idẽtitatẽ cũ filio: paternitas aũt fundat diſtinctionẽ ab eo. ergo ⁊c. ¶ Nono ſic. identitas illius non eſt eadem cum identitate perſone: q̃ manet eadẽ plurificata pſona: ſed eſſentia manet eadẽ nũero plurificatis perſonis. ergo ⁊c. ¶ Decimo ſic nulla priuatio ſtat cũ habitu oppoſito: ſed identitas eſt priuatio multitudinis. ergo idẽtitas non poteſt ſtare cũ multitudie oppoſita illi identitati: ſed idẽtitas eſſentie ſtat cũ pluralitate perſonaꝝ. ergo identitas eſſentie non eſt eadẽ cum identitate perſonarum: qꝛ tunc identitas perſonarum ſtaret cum oppoſita multitudine. ¶ Undecimo ſic: qꝛ vt videt̃ aliquo modo ſe h3 eſſentia ad perſonas ſicut totũ vle ad partes ſubiuas: ſed vnitas: ſiue identitas totius vniuerſalis non eſt eadẽ cũ identitate ptiuꝫ ſubiuaꝝ: qꝛ vnũ totũ vniuerſale h3 plures partes ſubiuas. ergo ⁊c. ¶ Duodecimo ſic. ille idẽtitates nõ ſunt eedem: que ex oppoſito diuiduntur: ſed identitas eſſentie: ⁊ idẽtitas perſone ſunt hmõi. ergo ⁊c. Probatio mi. ga dicimus: q; natura aſſumpta eſt in vnitate perſone: nõ autem in vnitate nature. ergo vnitas nature eſt ex oppoſito diuiſa contra vnitatem perſone. ¶ Tertiodecimo ſic. illoꝝ identitates non ſunt eedem: quoꝝ vnum plurificat̃ altero nõ plurificato: ſed plurificata pſona non plurificantur eſſentie: qꝛ ſuppoſita diuina ſunt plura perſonaliter: nõ aũt ſunt plura eſſentialiter ergo ⁊c. ¶ Quartodecimo ſic. qꝛ iſte due identitates non ſunt eedez: cũ quaꝝ altera ſtat affirmatio ⁊ negatio: cũ alia aũt nõ: ſed ſic ſe h3 idẽtitas eſſentie ad ſeipſam: vel idẽtitas rõnis ad ſeipſam. g̃ ⁊c. pbõ mi. qꝛ cõicabile ⁊ nõ cõicabile verificant̃ de eſſentia ⁊ paternitate: nõ autẽ verificantur ambo de eſſentia ſ3 ſe accepta: vel de paternitate ſ3 ſe accepta. ergo ⁊c. ¶ Quintodecimo ſic. ille identitates non ſunt eedem: quarum vna p̃exigit aliam: quia idem non preexigit: vel non ſupponit ſeipſum: ſed identitas eſſentie ⁊ relationis preſupponit identitatem eſſentie ad ſeipſaz ⁊ relationis ad ſeipaz. ergo identitas relationis ⁊ eſſentie non eſt eadem cuz identitate eſſentie ad ſeipſam ⁊ relationis ad ſeipſaz. ¶ Preter iſta arguebantur quedam: que non habent tantaz difficultatem: ⁊ arguebatur ſic: qꝛ ſicut realitas alicuius rei ſe habet ad fundanduz identitatem ad ſeipſam: ita ſe h3 ad fundandum diſtinctionem ab alio: ſed eadem realitas poteſt fundare diuerſas diſtinctiones a diuerſis: ſicut eadez diuerſitas fundat diſtinctionem diuerſam a diuerſis creaturis. ergo ⁊c. ¶ P. Idẽ titas aut eſt relatio realis: aut rõnis: ſi dicatur q; ſit relatio realis: tunc idem differret realiter a ſeipſo: qꝛ talis identitas eſt rei ad ſeipſam: ſi ponatur q; ſit relatio rationis: tunc poterunt multiplicari in infinitum: quia entia ratiõis poſſunt multiplicari in infinitum: ⁊ p cõ ſequẽs poterunt eẽ multe idẽtitates in diuinis. ¶ P. In diuinis voluntas ⁊ intellectus dicũt diuerſas realitates. ergo ⁊ diuerſas identitates. Conſequentia p3: qꝛ plurificata re plurificat̃ identitas rei. Probatio antecedẽtis: qꝛ iſta non ꝺicũt: intellectus diuinus intelligit voluntas non intelligit: ſed tamẽ ꝺicerent ſi eſſent idez re. ergo ⁊c. ¶ Item ad idẽ intellectus ſcit malum: voluntas non vult malum: hoc non eẽt: niſi differrent. ergo ⁊c. ¶ Preterea hic arguebant̃ multa de relationibus diſparatis: de quibus ſupra poſitum eſt.

In cõtrarium arguitur ſic vnico medio: qꝛ eoꝝ: que ꝺuerunt̃ adinuicẽ nõ multiplicato vno: nec reliquũ multiplicat̃: ſed vnũ ⁊ ens ꝺuerunt̃: ⁊ ſimiliter entitas ⁊ vnitas: ſiue identitas: ſed in diuinis non ſunt niſi tres entitates realiter differentes: vt ſupra pbatum eſt. ergo ⁊c. ¶ Circa iſtã queſtionem duo ſunt principaliter faciẽda. Primo ponetur quedam opinio: quam ego reputo falſam cũ ſua declaratione: ⁊ probatione: ⁊ improbatione. Secundo ponam iſtam veritatem quam credo de queſtione.

Quantum ergo ad primuz quatuoꝛ ſunt faciẽda. Primum eſt ponere poſitionem cũ ſua declaratione. Secũdũ eſt ponere rõnes probantes. Tertium eſt ponere improbationes eius. Quartũ eſt reſpondere ad rationes probantes eam.

¶ Quantũ ergo ad primũ ſciendũ: q; quidaz ponũt duplicem idẽtitatẽ in rebus tam increatis q̃ creatis. ſ. abſolutam ⁊ relatiuam. ¶ Ad cuius declarationem dñt q; diuiſio aliqua dupliciter reſpicit rem: vno mõ quaſi intrinſece: ſicut diuiſio boꝝ i pͤ ures boes intrinſece reſpicit boem: ⁊ indiuiſio oppoſita huic diuiſioni ꝓprie dicit indiuiſio vel identitas abſoluta. ¶ Alia diuiſio eſt: que reſpicit rem quaſi extrinſece: ſicut diuiſio rei a quocunq; alio a ſe: puta diuiſio boꝝ ab irrõnali: ⁊ indiuiſio huic oppoſita dicit̃ indiuiſio: vel identitas relatiua. ¶ Et de hoc ponit̃ exẽplum in creaturis tale. ſ. linea ⁊ concauũ ⁊ cõuexum: nã indiſtinctio linee a ſeipſa dr̃ identitas abſoluta: qꝛ .ſ. eſt indiuiſio linee a ſeipſa: ⁊ opponit̃ diuiſioni linee in plures lineas: ⁊ ſimilr identitas concaui ad ſeipſum: ⁊ conuexi ad ſeipſuz dicitur iſto modo abſoluta: indiuiſio autem conuexi vel concaui ab ipſa linea eſt identitas relatiua: qꝛ dicit indiuiſionem rei ab aliqua: vel quacunq; re ⁊ opponitur diuiſioni rei qua diuiditur ab alia re.

¶ Quãtũ ad 2ᵐ ſciẽdũ: q; ipſi ꝓbant ꝑmo in creaturis: deinde in diuinis: in creaturis ꝓbat̃ ſic. p rõne. ſcõo exẽplo. 3° aucte. ¶ Rõne ſic. qꝛ remoto poſteriore põt remanere prius: ſed eẽ diſtinctũ ab alio ẽ qõdã poſterius ad eẽ indiuiſũ a ſe. g̃ remota ab aliquo ente diſtinctione ab alio põt adhuc remanere idẽ in ſe: vel indiuiſum a ſe: ſz idẽtitas relatiua vocat̃ illa que tollit diſtinctionẽ entis ab alio a ſe. g̃ alicui enti põt cõuenire preter idẽtitatẽ abſolutã: q̃ ẽ indiſtictio ab alio. ¶ Scõo ꝓbat̃ idẽ exẽplo: qꝛ alia eſt idẽtitas qua linea ẽ indiſtincta a ſeipa: ⁊ alia qua cõuexitas eſt indiſtincta a linea: ſed idẽtitas qua linea eſt indiſtincta a ſeipſa eſt iden-

Opinio ar reoli

titas absoluta.g̃ oz ponere aliq̃ alĩ identitatem p̃ter istã qua cõnexitas sit indiuisa a linea: sed illã vocam⁹ relatiuam.g̃ p̃ter idẽtitatem absolutã oz ponere alias que dr̃ relatiua. ¶ Tertio idẽ pbaf auctozitate sic: fz Lomentatorẽ.3.ce.t mun.cõmẽ.29.mã differt a nihilo:qz est in ente actu:a quo mã non est distincta: ex B arguif sic.fm hoc mã est indistincta ab ente in actu:fz ista indistictio ab ente in actu nõ ẽ indistinctio eiusdẽ a seipso:qz mã nõ ẽ ens in actu. g̃ t per cõsequens non est idẽtitas absoluta:relinquif ergo q̃ sit idẽtitas alia ab absoluta:hec autem vocatur relatiua.ergo tc̃.

¶ Quãtũ aũt ad diuina primo pbant talẽ duplicẽ idẽtitatẽ eẽ in diuinis.Scõo applicãt eã ad solueñdũ difficultates:q̃ vñr eẽ in diuinis ex idẽtitate eẽntie t psone.

¶ Quãtũ ad primũ sciendũ:q̃ illud:qõ adducif ab eis de ista duplici idẽtitate in diuinis q̃tum ad rẽ ptinet: lz modos diuersos loq̃ndi bẽat:idem est de personis t relationibus:t ad ista duo totum gcgd dr̃ põt reduci fm duo:que nituñ̃ pbare. ¶ Primũ est q̃ identitas essentie ad seipsam:t idẽtitas persone ad seipsam sunt diuerse identitates absolute. ¶ Scõm: qõ nituñ̃ probare est:q̃ identitas essentie ad personã est alia ab idẽtitate eẽntie ad seipsam:vel pson̄e ad seipsam. ¶ Primũ aũt: vt vr̃:pbãt dupl̃r:vno mõ opando gñal̃r eẽntiã ad pson̄as:alio⁹ opando determiatã p̃am ad eẽn̄am.

¶ Quantũ ad primũ adducũt.xi.rõnes. ¶ Prima talis est:qz iste idẽtitates sunt diuerse idẽtitates realr: siue ex nã rei:quaz vna stat cum opposito alterius:fz sic se bñt identitates persone:t identitates essentie in diuinis.ergo tc̃.ma.pz:qz nulla res stat cuz opposito sui.mi.faciliter pbatur:qz oppositum idẽtitatis est multitudo:sed idẽtitas essentie stat cum multitudine personaz.ergo tc̃. ¶ Scõa talis est:ille due identitates nõ sunt eadem idẽtitas:fm quarum vnam distinguũtur t pluificantur persone:t fm aliam sunt vnum:sed sic se habent idẽtitas persone:t identitas essentie ad seipsas.ergo tc̃.ma.pz:qz impossibile est:q̃ aliqua sint eadem t distincta fm eandẽ identitatem.minoz etiam faciliter pz:qz persone sunt distincte personaliter:t fm idẽtitates personales:t sunt vnũ fm idẽtitatẽ essentie qz sunt vnũ essentialr:siue in essentia ergo tc̃. ¶ Tertia talis est.quia iste idẽtitates nõ sunt eadem identitas:que sunt opposite:sed sic se habent identitas essentie ad seipsam:t idẽtitas persone ad seipsam.ergo tc̃. ma.pz:qz vnum oppositoz non est alterũ.minoz pbatur:qz cõicabilitas t incõicabilitas sunt opposita: sed vnitas essentie est cõicabilitas:vnitas aũt persone ẽ in cõicabilitas.ergo tc̃. ¶ Quarta talis est:sicut pson̄e se habent ad habendũ p̃rias affirmationes:ita se habẽt ad habendum p̃rias negationes:vel priuationes:sed persone habẽt p̃rias affirmationes.in quibus nõ cõicat essentia:sicut esse distinctũ eẽ oppositũ. ergo habebunt p̃rias negationes t p̃uationes:t per cõs p̃rias identitates in q̃bus nõ cõicabit essentia. ¶ Quinta talis est:sicut persone se habent ad hñdum negatiões p̃rias:in q̃b⁹ eẽntia nõ cõicat:ita se bñt ad hñdũ negationẽ t priuationẽ quã idẽtitas importat: sed persone habent aliquas p̃rias negationes t priuationes:in q̃bus essentia nõ cõicat:sicut esse incõicabile: t non esse ad se:t non esse in plus.ergo tc̃. ¶ Sexta talis est: illõ quod bz p̃rias aliquitatem:in qua non cõicat eẽntia bz p̃riam identitatem:in qua non cõicat essentia:vt sua identitas:sed persona est hȳ.ergo tc̃.maioz pz:qz si aut aliquid se bz ad esse aliq̃:ita ad eẽ vnũ vel idem. pbatio mi.qz illud:qõ bz esse incõicabile fm p̃riam aliquitatẽ bz p̃riã aliquitatẽ:sed persona bz esse incõicabile fm p̃riam aliquitatẽ:qz in hoc nõ cõcurrit cuz essentia aliquitas essentie.ergo tc̃. ¶ Septima talis est:qz cuicũq̃ cõpetit hr̃e p̃riam multitudinem sine alio ei cõpetit hr̃e p̃riam idẽtitatẽ:sed pson̄e cõpetit hr̃e p̃riam multitudinẽ:in qua non cõicat cũ essentia cũ exñtib⁹ plibus pson̄is maneat vna essentia.ergo tc̃. ¶ Octaua talis est:idẽtitas pson̄alis intrat multitudinẽ pson̄alẽ:vt pars subiua:sed identitas essentie nõ intrat multitudinẽ personaz vt pars subiua.ergo hec nõ est ista. ¶ Nona talis est:sicut se bz totũ vle ad ptem subiuam:ita se vr̃ habere essentia ad personã: sed identitas totius vlis est alia ab identitate partis subiue. ergo tc̃. ¶ Decima talis est.illud:qõ fundat suã p̃riam distinctionẽ ab aliquo sine aliquo tertio potest fũdare p̃opriam idẽtatem sine illo:sed persona fundat p̃riã distinctionem suam ab alia persona: in qua nõ cõicat persona cum essentia.ergo tc̃. ¶ Undecima talis est. eadem identitas non potest fundare oppositas: sed idẽtitas personalis t identitas essentie fundant oppositas qz identitas persone fundant distinctionẽ ab alia persona:identitas vero essentie fundat indistinctiones a quacunq̃ persona.g̃ tc̃. ¶ Idẽ potest pbari cõparando aliq̃ determinatam personam ad essentiã: puta patrem:qz iste idẽtitates sunt diuerse:que opponuntur diuersis multitudinibus:sed identitas persone:puta patris:t identitas essentie opponuntur diuersis multitudinibus.ergo tc̃.maioz patet:quia diuersitas priuationum est fm diuersitatem habituum priuatoz. minoz pbatur. ¶ P̃. Sic:qz qua rõne idẽtitas essentie potest stare cum multitudine relationum eadẽ rõne cũ multitudine paternitatum:sed ista idẽtitas:que potest stare cum multitudine paternitatum non est eadem cuz identitate patris vel paternitatis:qz tunc aliquid posset stare cum suo opposito.ergo tc̃. ¶ Secundo sic: ga si eadem esset multitudo opposita identitati filij t idẽtitati essentie:tunc per idem posset probari multitudo filiorum t multitudo essentiarum: sed tali modo probandi non est vsus btũs Aug.contra Maximũ hereticũ.ergo vt dicitur multitudo opposita identitati determinate persone non est eadem cũ multitudine opposita idẽtitati essentie. ¶ Secũdo arguitur principaliter sic.illud quo ablato remanet idẽtitas essentie nõ hz eandem idẽtitatem cũ essentia:qz ablata re nõ manet idẽtitas eius: sed ablata paternitate adhuc potest intelligi essentia manere innascibilis fz Aug.5° de tri. vbi dicit:q̃ si non genuisset pater adhuc maneret deus innascibilis.ergo tc̃.Adhuc minoz prime rationis potest pbari sic:qz qua rõne possunt esse in diuinis plures similitudines realiter differentes:eadem rõne possunt esse plures paternitates nisi aliud obuiet q̃ identitas paternitatis cum essentia: sed fm doctozes aliquos:q̃ non dicuntur in hoc errare plures similitudines realiter differentes sunt in diuinis.ergo tc̃. ¶ Et confirmatur illud dictum:qz doctozes assignantes rõnez huius emanationis vel illius:huius persone vel illius nõ arguunt hoc ex identitate essentie cũ persona:sed ex alia causa:puta ex materialitate:vel aliquo tali.

¶ Quãtũ aũt ad z^m:qõ p̃cipalr intẽdũt pbare in diuinis.s.q̃ idẽtitas essentie cum pson̄a est alia ab idẽtitate essentie ad se:vel persone diuine arguunt primo sic. illa identitas: que compatitur secum affirmationem t negationem eiusdem non est eadem cum illis identitatibus:quarũ neutra hoc potest compati: sed sic est de idẽtitate essentie ad relationem in comparatiõe ad

idẽtitates:quibus essentia est eadem sibi: ⁊ relatio eadez sibi.ergo ⁊c̃.ma.pz.pbatio mi.qz idẽtitas essentie ⁊ relationis possunt cõpati cõicabile ⁊ nõ cõicabile:cẽ filiũ ⁊ non esse filium:nam pater non est cõicabilis:essentia est cõicabilis:pater non est filius:essentia est filius:sed idẽtitas persone ad seipsam p̃ nõ compatitur: nam persona non potest dici filius ⁊ non filius: nec similiter idẽtitas essentie ad seipsam.ergo ⁊c̃. ¶Scõo sic: identitas adequata ⁊ identitas non adequata nõ sunt eadem identitas:sed identitas persone ad seipsaz est idẽtitas adequata: ⁊ similiter identitas essentie ad seipsam:idẽtitas vero essentie ad personam nõ est idẽtitas adequata:qz persona nõ adequatur essentie.g̃ ⁊c̃. ¶Tertio potest similiter argui sic. identitas essentie ad seipsam:vel persone ad seipsam est idẽtitas conuertibilis:sed idẽtitas ẽntie ad psonã nõ ẽ idẽtitas conuertibilis:qz persona non conuertitur cum essentia.g̃ ⁊c̃. ¶Quarto sic.idẽtitas que est indiuisio alicuius rei a quadam re:que vocatur relatiua:nõ est identitas qua aliquid est indistinctum a seipso: que vocatur absoluta:sed sic se bz idẽtitas essentie ad personã in comparatione ad idẽtitatem essentie ad seipsam: ⁊ persone ad seipsam.ergo ⁊c̃. ¶Quinto sic. nulla res presupponit seipsam p̃m rem saltem:sed identitas essentie ad relationem presupponit identitatem essentie ad se:⁊ relationis ad se.ergo ⁊c̃.

Quantum aũt ad secũdum pertinens ad istuz articulum de diuinis sciendũ:q; difficultates:que apparẽt in diuinis ex hoc q; ponit̃ essentia eadem res cum persona reducũtur ad duo. ¶Primum est:qz supposito q; essentia sit eadem cum persona:videt̃ sequi q; ꝺictoria verificent̃ de eodẽ: nam affirmatio ⁊ negatio eiusdez de persona ⁊ essentia: verbi gratia:cõicabile verificatur de essentia non cõicabile verificatur de persona:⁊ similiter esse filium verificatur de essentia:non esse filium verificatur de persona patris. ¶Scõm est:qz videtur illud principium commune plurificari:quecũq; ⁊ eidem sunt eadem ⁊c̃. qz cum persone ponantur eedem oĩno per essentiã cũ ipa essentia:sequitur vel q; persone sint eedem inter se: qõ falsum est.vel q; istud principium:quecunq; vni ⁊ eidem ⁊c̃.falsificet̃: quod est inconueniens. ¶Dicunt ergo ponentes istã duplicem idẽtitatem:q; ista via duplicis vnitatis est ꝓuenientissima ad soluendũ dictas difficultates.Et primo quantũ ad primũ de ꝺictioe. ⁊ primo hic ostẽdũt ex pte subi:de quo videnꝫ contradictoria verificari.deinde ex parte p̃dicati siue p̃dicatoz:quoz vnũ ẽ affirmatiuũ: aliud negatiuum.

¶Quantũ ad p̃m ostendũt: q; per istã duplicẽ vnitatẽ tollunt̃ inconuenientia de ꝺictioe sic:qz iste modus est conuenientissimus ad tollendũ ꝺictionẽ: per quẽ ostẽditur:q; affirmatio ⁊ negatio nõ oĩno sunt de eodẽ subo:sed sic est in ꝓposito ponẽdo duplicẽ idẽtitatez ⁊ vnitatem p̃dictam.s.absolutam ⁊ relatiuã.g̃ ⁊c̃.Maioz pz:qz cum ꝺictio sit affirmatio ⁊ negatio eiusdem de eodem subo: optimus modus tollendi ꝺictionez est ostendere:q; affirmatio ⁊ negatio nõ oĩno:vel non oĩ modo sunt de eodem subo.minoz ẽt ꝓbatur:qz ista que sunt eadẽ identitate relatiua; tñ non sunt oĩno vl' oĩmodo eadem:qz non sunt eadẽ idẽtitate absoluta: talis aũt p̃m hanc rõnem ponitur inter essentiam ⁊ psonam.ergo ⁊c̃. ¶Ex parte aũt p̃dicati est iste modus cõuenientissimus ad tollendũ ꝺictionẽ:qõ ꝓbat̃ sic: qz iste modus est conuenientissimus ad tollendam cõtradictionẽ ex parte predicati:per quem ostenditur:q; affirmatio ⁊ negatio requirunt diuersa suba:⁊ que nõ: sed talis modus est bo.ergo ⁊c̃.maioz pz: qz ostẽdere q̃ affirmatio ⁊ negatio requirunt diuersitatẽ in subo: est ostendere q̃ tollitur ꝺictio:⁊ q̃ non. ¶Minoz ẽt faciliter ꝓbat̃:qz affirmatio ⁊ negatio p̃m idẽtitatem relatiuã non requirunt diuersa suba:sicut manifeste appareret de duplo ⁊ non duplo circa eandem lineam: ⁊ simile est de cõicabili ⁊ nõ cõicabili:non.n.ista requirũt diuersitatẽ in subo:sed esse in filio:non esse in filio requirunt diuersitatem in subo:⁊ ꝓpter hoc impolest q; cõueniant eidẽ subo: ꝓpter qõ qz essentia ⁊ pater sunt idẽ oĩno re:non põt essentia esse in filio sine paternitate:⁊ q; paternitas sit in filio ẽt:qz essentiã inesse cõicabilez filio:non est essentiã esse in filio sine paternitate: sed ẽ esse quandam rem.s.filium:a qua.s.nec ẽt a paternitate est essentia distincta relatiue:ideo cõicabile ⁊ nõ cõicabile nõ regrũt diuersa suba:sicut cẽ filiũ:nõ cẽ filiũ. ¶Quantũ ẽt ad scõm.s. ad soluendũ illud principium quecunq; vni ⁊c̃.iste est conuenientissimus modus:qz illud p̃cipium quecunq; vni ⁊c̃. non intelligit̃ de his que sunt eadẽ eidem idẽtitate relatiua: sicut pz in exẽplis istis:qz cõcauũ ⁊ conuexuz sunt eadẽ superficiei relatiue:non tñ sunt eadem inter se: ⁊ filr eadem est disciplina hois ⁊ ꝺrioz:⁊ tñ ista inter se non sunt eadem.s.homo ⁊ ꝺria. ¶Tertio ꝓbãt simul quantum ad vtrunq; q;.s.iste modus est cõuenientissimus:ad quẽ oẽs alĩ reducuntur:sed talis modus ẽ huiusmodi.ergo ⁊c̃.pbatio minoris:qz alĩ modi: vl' sunt cõicabile ⁊ incõicabile:vel pars subiua ⁊ totũ:sed opz ista reduci ad aliq̃ diuersitatem:vel ad aliq̃ nõ idẽtitatẽ prioẽ.ergo ⁊c̃.,pbatio minoris istius,pmi: q̃tuz ad vtranq; partem.⁊ primo q̃tum ad cõicabile ⁊ nõ cõicabile:tũ qz isti' modi oppositi requirunt aliq̃ non idẽtitatem vel diuersitatẽ:tũ qz dicũt respectus rõnis cũ in diuinis nõ sint respectus reales nisi oziginis: ⁊ iõ opz q; reducantur ad aliquod prius fundamẽtũ ex pte rei:⁊ idẽ dõz est de toto vlĩ et parte subiua. dñt g̃ q; oz ponere inter personam ⁊ essentiã aliq̃ nõ idẽtitatẽ .s.absolutam:que stat cum identitate relatiua.

¶Quantũ aũt ad scõm principale pertinens ad istã positionem.s.quantum ad reprobationem istius opinionis primo premitto duo:⁊ deinde ad ꝓpositũ. ¶Quãtum ad primũ duo premitto. ꝓmũ est distinguere ẽ duplici vnitate: vel duplici vno. Scõm est ostendere quasdam ꝓprietates vnius:quod conuertitur cũ ente. ¶Primũ ergo est ostẽdere:q; duplex est vnũ: siue duplex est vnitas.s.per cõpositionez ⁊ per indiuisionem alicuius o seipso:vnũ p̃ modo dictũ.s.vnũ p cõpositionem respicit totũ cõpositũ:⁊ partes ex quibus componitur:⁊ ,put respicit totum cõpositum dr̃ cõpositus: ex his ptibꝰ aũt nõ ꝺuenit eẽ cõpositũ ex his: sed ꝺuenit eis eẽ cõpositũ huic:vel ꝺiũctũ huic:⁊ eẽ vnũ isto mõ: ,put conuenit toti cõpositoidẽ est q; esse indiuisũ vel non diuisum in partes actu separatas abinuicez: vnde cõtinuum sic dr̃ vnũ in q̃tum est actu indiuisum in ptes actu separatas:⁊ silr compositũ ex mã ⁊ forma sic dicitur vnum:partes autem in tali composito dicunt̃ vnum:vel magis ꝓprie vnite in q̃tum nõ sunt in actu abinuicẽ separate vel disiuncte. Ita q; vnitas totius ẽ non diuidi in partes actu separatas: vnitas aũt ptis est non disiungi vel separari a alia parte:⁊ in talibus inuenitur non solum indistinctum:sed etiam indiuisuz ꝓprie:⁊ ista vnitas posset dici aliquo modo vnitas relatiua:qz talis vnitas est eoz:que sunt vnum ex multis: ,put respicit ipsum totum:vel est relatiuoruz distinctoruz

¶Vnitas duplex per compositionem ⁊ per indiuisionem.

etorum per essentiã quoꝫ vnus est cõiunctus vel vnitus alteri: & ꝫ quantũ ad partes: & in ista vnitate ꝓtius vnitarũ licꝫ vnũ coꝫ possit dici vnitũ alteri vel cõiunctus: nõ tñ põt dici vnus istorum sic esse vnus cum altero q̃ vnũ sit essentialiter alterũ: qz nec mã est ẽntialiter forma nec ecõuerso: & sil'r vna pars cõtinui nõ est altera: nec ecõuerso: nec etiã põt dici q̃ compositus sit aliqua partiũ vel oẽs simul: qz nõ respicit partes: vt q̃ est ipse partes: sed qõ est exꝑtib⁹: sicut alias diffuse ostendit: talis autẽ vnitas ꝓut est totius cõpositi exꝑtibus nulli simplici cõuenit: quod ꝑz facilr sic. qz nomẽ simplex ꝑz aliud & aliud exq̃bus fit: sed tale vnũ totũ ꝑz aliud & aliud exq̃bus fit. ergo ⁊c. compositus aũt ꝓut cõpositus cõuenit partibus cõiunctis adinuicẽ potest cõuenire simplici veniẽti in cõpositionẽ aliorum: imo necessarium est omne tale resolui ad partes simplices vel ꝓcederetur in infinitus: qz omne cõpositus habens aliud & aliud exq̃bus fit opꝫ resolui in aliquid ꝓt⁹: talis autẽ vnitio vel cõpositio cum alio nõ põt cõuenire illis simplicibus: que nõ cõcurrũt in cõpositionẽ aliorũ: vt de se ꝑz. ¶ Alia aũt est vnitas que non dicitur ꝓ cõpositionẽ pluriũ: sed per indiuisionẽ alicuius a seipso & de ista vnitate dico tria. ¶ Primus est qõ dr̃ ab alia vnitate que dicitur cõpositio siue accipiatur compositio prout cõuenit toti: siue ꝓut cõuenit partib⁹. ¶ Secundus est q̃ ista vnitas cõuenit omni enti. ¶ Tertiũ est q̃ licꝫ ista vnitas cõueniat omni enti: non tamẽ cõuenit omni enti in habitudine ad qõcũq̃ ens idr̃nter. ¶ Primũ ꝑz sic. qz vnitas: qua aliquid est indistinctũ a seipso est illa vnitas: qua aliquid est idem sibiꝑsi: sed nulla res est cadẽ sibiꝑsi per ꝙnẽz que fit ex his vl' cũ ꝑz q̃ nulla res est cõposita ex seipsa vel cum seipsa. ergo ⁊c. ¶ Secũdus ꝑz sic. qz omne ens siue oẽ qõ est: aut est indistinctũ a seipso aut nõ: si sic habeẽ ꝓpositũ sc̃z qõ talis vnitas cõuenit omni enti. si nõ. ergo idem est distinctũ a seipso: qõ est oio impossibile. ¶ Tertiũ ꝑz de se. qz indistinctio: qua aliquid est indistinctũ a seipso nõ cõuenit ei in habitudine ad aliquid qõ est ab eo diuersus: sed talis idẽtitas est idẽtitas de qua loquimur. ergo ⁊c. ¶ Circa tamẽ ista occurrũt duo dubia. ¶ Primũ est: vtꝫ idẽtitas totius: que est idistinctio totius a seipso sit alia ab ista: qua dicit̃ vnus per ꝙpositiones que est idiuisio ipsius cõpositi: opposita diuisioni ipsius in partes actu separatas. vnde ꝑz vnitas opponitur diuisioni siue separationi partiũ: nõ autez distinctioni essentiali partiũ adinuicẽ: semper enim sunt distincte adinuicez essentialiter sic q̃ ꝑz essentialr nõ est ista. si ergo ponatur q̃ vna istaꝫ idẽtitatus sit alia: sequitur q̃ vnitas cõpositionis & vnitas indistinctionis qua aliquid est indistinctũ a seipso: sit eadẽ vnitas cuz alia q̃ est superi⁹ reꝓbatum: si aũt ponatur q̃ sit alia & alia vnitas segtur q̃ triũ rerũ erũt quatuor vnitates qz ꝓter vnitates gbus due partes: & ipsum totũ sunt vnus vnitate qua sunt idistincta a seipsis erit dare q̃rtam vnitatez: qua ipsum cõpositũ est vnũ vnitate opposita diuisioni in partes: q̃ etiã videtur incõueniens sc̃z q̃ triuz rerũ sunt quatuor vnitates. ¶ Secundus dubiũ est: vtrũ vnitas cõpõnis sit vna numero partiũ & totius: qz si ponatur q̃ sic: segtur q̃ idem erit aliquid cõponi huic & cõponi cuz hoc: qõ est falsum. si autẽ ponatur q̃ sint diuerse vnitates cõpõnis: sequit̃ q̃ in eodem cõposito ex eisdez partibus sint plures cõpositiones: q̃ est simil'r falsum & incõueniẽs. ¶ Ad istud ⁊m põmo dicẽduz: q̃ si accipiamus vnitates partiuz ꝓ relatione earũ adinuicez siue sit relatio rei siue rõnis accipiendo. s. vnitus vnito vnitũ: sicut simile simili. simile: impossibile est imaginari cãdez vnitatẽ partiũ adinuicem: qz iste relationes sunt diuerse que sunt diuersoruz subiectorũ & ad diuersos termios: sed tales sunt relationes partiuz adinuicẽ vnitaꝫ. ergo ⁊c. ma: ꝑz. de se minor etiaz sil'r apparet facilr. verbi gr̃a. de mã & forma in cõposito: qz relatio mãe ad formaz est materie vt subiecti: & forme vt termini & econuerso: rel'o forme ad mãm est forme vt subiecti & mãe vt termini. g̃ ⁊c. Si autẽ imaginemur vnitatẽ cõpositi entitatez resultantẽ ex partibus sic cõiunctis: vt. s. entitas indiuisa in partes in actu vocetur entitas indiuisa vel composita que nihil aliud est q̃ ipsa natura composita: sic cadez vnitas est partiuz & totius compositi: vnde isto modo vnitas que est compositi ex anima & corpore nihil aliud est q̃ humanitas ꝓut fundat indiuisionez in partes: quia accipiendo sic vnitatem simile est de vnitate sic accepta: sicut de natura composita: sed cadez nã est que est nã cõposita & que est resultans ex partib⁹. ergo cadez est vnitas cõpositionis sic accepta: & totius q̃ ex partib⁹ resultat: & partiũ ex gbus resultat totũ. ¶ Et g̃ dicit̃ q̃ idem erit compõni huic & cõpõni ex hoc dõmo q̃ nõ segtur: sed bene segtur q̃ eadẽ cõpositio erit vel vnitas cõpositionis eadẽ que est partiũ vt ex gbus resultat totuz: que est totius vt resultãtis ex ptib⁹. ¶ Ad primũ dubiuz põt aliquo modo patere ex solutione secundi: q̃ triũ rerũ sunt plures vnitates diuersarũ rõnũ q̃ tres: nũc aũt vnitas ꝙpõnis & vnitas indistinctiõis a seipso sunt vnitates diuersaꝫ rationũ. vnde licet ibi nõ sint nisi tres res: quaꝫ vna est ipsamet cõposita nã vna: siue vnitas cõpõnis & alie sunt partes ex quib⁹ resultat: ita sunt ibi tres vnitates cõuertibiles cum ente quarũ vna fundat̃ super ipsam cõpositionẽ que dicit̃ vna que fundat idẽtitatẽ de idẽtitate conuertibili cuz ente: licz enim compositio sit vnitas totius ꝓm rõnem ꝓpriaz qua est cõpositio: tñ ipsamet cõpositio ꝑz vnitatem que est indistincta a seipsa: cuius ipsa est fundamentuz: & ista idistinctio nõ est cõpositio: qz cõpositio nõ est indistincta a seipsa per cõpositionẽ: sed talis indistinctionis: qua pertinet ad vnuz q̃ conuertitur cuz ente est compõnis vnitas fundamentuz. ¶ Si ergo arguatur sic: vnum plurificat̃ sicut & ens: sed in cõposito nõ sunt nisi tres entitates. s. entitas totius & entitas aliarũ partiũ: si sit ex duabus partibus. ergo sunt ibi solum tres vnitates. ¶ Dicendũ q̃ verum est loquẽdo de vnitate vel vno q̃ cõuertitur cuz ente: sed ꝓter istas tres vnitates cõuertibiles cũ ente est ibi vnitas cõpositionis habens ꝓpriaz rõnem vnitatis que magis sonat in positiuũ & est fundamentũ vnius illarũ trium vnitatuz cõuertibiliuz cũ ente: & sic patz primũ: q̃ erat ꝓmittenduz videlz de duplici vnitate: quaꝫ vna est compositio: alia vero indistictio alicuius a seipso.

¶ Quantũ autez ad scõm. s. de ꝓprietatibus vnius qõ cõuertitur cũ ente: sciendũ q̃ duo sequunt̃: vnuz q̃ cõuertitur cũ ente: & cõuenit oi tali vni: videlicz esse indistinctũ in se: & distinctũ ab omni alio. Tunc ergo qñ dr̃ q̃ conuenit sibi eẽ distinctũ ab oi alio: hoc q̃ dr̃ ab oi alio aut accipit̃ ꝑ eo q̃ ẽ distinctũ a tali vno sic: q̃ illõ aliud supponat ꝓ oi eo q̃ nõ est idem cuz eo idẽtitate: que cõuertitur cũ ente: aut illud aliud supponit ꝓ aliquo alio quã ꝑ illo q̃ distinguitur a tali vno: & q̃ sic distinguitur a tali vno q̃ nõ est idem cũ eo idẽtitate q̃ cõuertitur cuz ente. Si ꝓmo modo tunc bẽtur q̃ oẽ illud quod nõ est idem cuz aliquo ente identitate qua cõuertitur cuz ente est aliud ab eo. ¶ Si dicatur scõo

Nõ quo cadez est vnitas totius cõpositi & partiuz cõponentiuz & quo nõ.

Nota de ꝓprietatibus vnius q̃ ẽ tino nomiũ ẽis

modo cõtra.qz hic accipitur distinctum ab oi alio per oppositũ ad idẽ ꝙ cõuertitur cum ente:ſz nõ aliud ibi positus ſupponeret ꝓ aliquo alio q̃ ꝓ illo ꝙ non eſt idem cũ ente idẽtitate que cõuertitur cũ eo: tunc aliõ ibi positũ quãdo dr distinctũ ab alio nõ acciperet per oppositũ ad idẽ ꝙ cõuertitur cũ ente: ſed oporteret ꝙ acciperetur per oppositũ ad aliqõ illud vnũ ſiue idem ꝙ cõuertitur cũ ente vel aliquid cõius illo ꝙ eſſe non põt:qz impoſſibile eſt eſſe aliquid cõius vnum vno ꝙ cõuertitur cũ ente. ¶ Ex ℔ accipio iſtam ꝓpoſitionẽz videlz ꝙ omne illud quod nõ eſt idẽ cum aliquo idẽtitate que cõuertitur cum ente:eſt aliud ab eo ⁊ diſtinctum. ¶ Secũda ꝓprietas vnius ꝙ cõuertitur cũ ente eſt:ꝙ omne ꝙ eſt cõparatus alteri eſt idem cum eo idẽtitate qua vnũ qõ conuertitur cum ente dicit vnus vel idez vel eſt diuerſus ab eo. Et hoc ꝓbo qz oẽs vſq; ad tẽpora iſta cõceſſerunt ꝙ idez ⁊ diuerſum diuidũt ſufficiẽter omne ens:qz.ſ.omne ens cõparatum alteri eſt idẽ cum eo idẽtitate que cõuertitur cuz ente vel diuerſum ab eo:qõ ꝓz ſic.qz quãdo dr ꝙ idẽ ⁊ diuerſum ſufficiẽter diuidũt omne ens:aut diuerſus ibi acceptũ accipit̃ per oppositũ ad idẽ qõ cõuertitur cuz ente aut per oppositũ ad idez ſcõo modo dictũ.non ſcõo modo qz tunc idem ⁊ diuerſus nõ diuidũt omne ens.ergo relinquitur ꝙ diuerſus ibi accipitur per oppositũ ad idẽ ꝙ cõuertitur cũ ente:⁊ ſic ꝓz illa ꝓpoſitio: ꝙ.ſ.oẽ ens cõparatus alteri eſt idem cũ eo vel diuerſum. ¶ Diſ ſuppoſitis intẽdo reprobare predictas poſitionẽ. ⁊ primo in generali:poſtea quantũ ad diuina. Primo ergo intendo arguere cõtra poſitionez in ſe. Secũdo cõtra rationem qua confirmatur. Tertio contra exempla.

Quantum ad primũ ꝑmo arguo ex duplici ꝓprietate entis. Secũdo hoc ꝓbato oſtẽdo rationes prius factas eſſe ſolidas ⁊ nõ ſolutas. ¶ Ex prima ꝓprietate entis arguo ſic.omne illud qõ nõ eſt idem cum aliquo idẽtitate que cõuertitur cum ente eſt diſtinctũ ab eo:ſed idẽtitas qua aligd eſt vnũ vnitate que cõuertitur cũ ente eſt idẽtitas abſoluta. q̃ omne ꝙ eſt cõparatus alteri eſt idem cũ eo identitate abſoluta: vel eſt diſtinctũ ab eo realiter. ¶ Ex hoc arguo vlterius:ſicut modo ꝓbatũ eſt.omne qõ eſt comparatus alteri eſt idem cuz eo idẽtitate que cõuertitur cũ ente vel eſt diſtinctũ ab eo realr.ſed ℔ te illud qõ eſt idẽ cum aliquo idẽtitate relatiua nec eſt idem cũ eo idẽtitate abſoluta nec diſtinctus realiter ab eo:ergo iſta idẽtitas relatiua quã tu ponis eẽ:eſt nulla idẽtitas: ita ꝙ nec eſt idẽtitas nec eſt diſtinctio nec aliquid in mundo niſi in pura fictione. ¶ Idẽ ꝓbo ex ſecũda ꝓprietate entis.ſ.ꝙ idem ⁊ diuerſus ſufficiẽter diuidũt omne ens cõparatus alteri:ſicut ſupra expoſitũ eſt.vbi ꝓbatum eſt:ꝙ oẽ ens cõparatus alteri eſt idẽ cuz eo idẽtitate que cõuertitur cũ ente vel diuerſus:ſed ſicut ꝓbatum eſt:iam idez ꝙ cõuertitur cum ente eſt identitas abſoluta. ergo omne qõ eſt comparatũ alteri eſt idem cũ eo idẽtitate abſoluta:ſed ℔ te ꝙ eſt idez idẽtitate relatiua:nec eſt idẽ idẽtitate abſoluta:nec eſt realr diuerſus.ergo idẽtitas nihil eſt penitus ſicut ꝓpo. ¶ Si dicatur ad ℔:ꝙ idez ꝙ cõuertitur cuz ente ſe habet in plus quã idẽ idẽtitate abſoluta:qz eſt cõe idẽtitati abſolute ⁊ idẽtitati relatiue:⁊ inter tale idẽ ⁊ diuerſus nõ eſt medium.iſtud nihil vz:qz ℔ eos ⁊ ℔ oẽs vnum ꝙ cõuertitur cuz ente eſt illud qõ eſt indiſtinctus in ſe vel a ſe:ſed diſtinctus a quocũq; alio:ſed indiſtinctio qua aliquid eſt indiſtinctũ in ſe vel a ſe dr indiſtinctio ſiue idẽtitas abſoluta.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc oſtẽdo ꝙ rationes alias facte ſtant:quarũ prima fuit talis.extrema iſtius idẽtitatis relatiue aut ſunt ens ⁊ nõ ens aut ens ⁊ ens. ꝑmo modo nõ põt eſſe:qz ℔ te identitas relatiua facit extrema:ſicut eſſe vnũ ꝙ ℔ eſt ℔ realiter: ſed impoſſibile eſt ꝙ ens ſit nõ ens realr.ergo ⁊c. Si ſcõo modo aut extrema ſunt entia extra animã aut ℔ animaz tñ:ſi ℔ animã tñ vel quantuz ad vtrũq;:nihil ad ꝓpoſitus:qz nos logmur de idẽtitate: que cõuenit rebus in eſſe reali nõ ℔ rõnem intelligẽdi tñ: ſi aũt extrema ſint poſitiua ℔ rez ℔ eſſe extra animã: tũc aut iſta extrema ſunt vna ⁊ eadẽ res aut diuerſe res:ſi ſunt eadẽ res:tunc indiſtictio iſtoruz extremorum eſt eiuſdẽ rei a ſeipſa:ſed talis idẽtitas ℔ te eſt identitas abſoluta. q̃ idẽtitas q̃ tu dicis relatiua eſt idẽtitas abſoluta. Si ſint diuerſe res:tunc ſequtur quod vna non eſt alia realr ⁊ ꝙ ſint abinuicẽ diſtincta:ſed ℔ te idẽtitas relatiua tollit oẽm diuerſitatez realem ⁊ facit extrema ſic vnũ:ꝙ vnũ realr eſt alterũ. ergo ℔ hoc ſequtur ꝙ iſta extrema ſunt vnũ ⁊ nõ ſunt vnum realr ⁊ ꝙ vnũ eſt realiter alterũ ⁊ nõ eſt realiter alterũ:que ſunt manifeſte ꝺtradictoria. ¶ Ad iſtud reſpõdeꝝ dupliciter. Uno modo ſic.ꝙ iſta rõ ꝓcedit imaginãdo: ꝙ ponentes idẽtitatẽ relatiuã ponant ꝙ identitas relatiua habeat extrema poſitiue:℔ autem eſt falſum: qz ponẽtes identitatẽ relatiuã nõ ponunt ꝙ iſta idẽtitas ponat diſtinctionẽ vel diſtincta extrema affirmatiue:imo negatiue ſub ℔ ſenſu.ſ.ꝙ idẽtitas relatiua negat diſtinctionem ⁊ diuerſitatẽ oĩmodaz inter extrema:⁊ negat extrema diſtincta:⁊ ideo rõ non valet. ¶ Alio modo reſpõdetur dõm:ꝙ extrema idẽtitas relatiua non debet dici diuerſa:qz idẽtitas relatiua tollit oẽm diuerſitatez realem:ſed debet dici aliquo modo nõ eadez:qz nõ eadem idẽtitate abſoluta:ita ꝙ idem idẽtitate relatiua eſt mediũ inter diuerſum ⁊ oĩno idem:ꝙ eſt idez idẽtitate abſoluta. ¶ Prima rñſio cõcludit noſtrum ꝓpoſitũ:qz ponere ꝙ idẽtitas relatiua tollat inter extrema oẽm diſtinctionẽ realem eſt ponere ꝙ extrema identitas relatiua in nullo eſt totaliter diſtincta: ⁊ ꝙ vnuz ipſorũ eſt id ipſuz ꝙ alterum realiter: quia ſi nõ eſſet vnum idipſum ꝙ alterz realr:realiter eſſent diſtincta:ſed idẽtitas que eſt indiſtinctio alicuius ab eo ꝙ ẽ ipſum met:eſt indiſtinctio alicuius a ſeipſo:⁊ ℔ eſt idẽtitas abſoluta.ergo ⁊c. ¶ Secũda etiã reſpõſio que vt videtur poſſet dari ad iſtaz obiectionẽ non vz: qz ſicut ꝓbatum eſt ſupra inter idẽ idẽtitate abſoluta ⁊ diuerſum nõ eſt dare mediũ:vnde iſta reſpõſio petit:qz ſupponit ꝙ debet ꝓbare.vz ꝙ inter idez idẽtitate abſoluta ⁊ diuerſum eſt dare mediũ:cuius oppoſitũ ꝓbatum eſt ſupra efficaciter. ¶ Secũdo arguebat ſic.qz ℔ te idẽtitas relatiua eſt iſta que tollit omnẽ diſtinctionez realem inter extrema:ita ꝙ dr relatiua nõ a põne relationis vel extremoruz:ſed a negatione relationis:ſed omnis idẽtitas abſoluta talem relationẽ negat.ſ.diſtinctionez inter extrema que ſunt eadẽ.ergo omnis idẽtitas relatiua eſt abſoluta.⁊ ecõuerſo. ¶ Ad hoc reſpõdetur ſic.ꝙ eſt quedaz diſtinctio vna que eſt itrinſeca rei in ſe:ſed eſt diſtictio rei a quodã alio extrinſeco: ſicut diſtinctio hominis ab irrationali:⁊ diſtinctio binibilis a rudibili. dicunt ergo qõ identitas oppposita prime diſtinctioni eſt identitas abſoluta:quia tollit diſtictionem intrinſecam rei.ſ.diſtinctionem rei in ſe: idẽtitas vo oppoſita alij diſtinctioni dicitur relatiua:quia tollit diſtinctionem cuiuſdam rei ab alio extrinſeco. ¶ Iſta reſpõſio deficit in tribꝰ ⁊ ſatis ruditer. Primo quia omnis diſtinctio eſt alicuius diſtincti ab alio di-

stincto a se. omne enim distinctū est ab alio distinctū: sed ſm te identitas relatiua est illa q̄ tollit distinctionem alicuius ab alio a se. ergo ois identitas est identitas relatiua: ita q̄ adhuc stat dictum. ¶ Secūdo. qz si diuideretur vel distingueretur homo in homines qō tu dicis pertinere ad intrinsecam diuisionem rei oportet dare plures homines quorum vnus esset realiter distinctus ab alio: sicut sor. distinctus est a platone: sed ſm te identitas tollens talem distinctionem est identitas absoluta. ergo identitas tollens distinctiones alicuius rei ab alio est identitas absoluta. sed hanc tu ponis relationē. ergo absoluta ⁊ relatiua sunt eadem idētitas. ¶ Tertio. quia quādo dicis qō identitas relatiua tollit distinctionem alicuius rei ab alio: aut ℔ est manēte illo alio in alietate sua: aut nō: si manēte illo alio in alietate sua sequitur q̄ tollitur ⁊ nō tollitur distinctio: quia a duobus existentibus adinuicem alys impossibile est ſm vnitatem q̄ tollatur distinctio vnius ab altero: sed ſm te tollitur distinctio alicuius ab alio manente in alietate sua: si autem ita sit q̄ identitas relatiua dicitur tollere identitatem alicuius ab alio ablata alietate sua. Tunc ergo illud a quo tollitur distictio ab hac resignata cedit in eandem rem cū ipsa: ⁊ sic tollere distinctionem eiꝰ ab hac re est tollere distictionem alicuius ab eo q̄ est ipsum realiter: ⁊ hoc est tollere distinctiōem alicuiꝰ rei a seipsa: ⁊ ita est idētitas relatiua. ergo idētitas relatiua est idētitas absoluta. ¶ Tertio dicunt q̄ idētitas relatiua est indistinctio alicuius rei indiuise in se: ⁊ nō diuise a quadam re: quero vtrum illa res a qua prima dicitur nō diuisa sit eadem res cum illa a qua dicitur nō diuisa: aut nō: si sit eadem res cum illa a qua dicitur nō diuisa: sequitur q̄ indiuisio vnius ab altero sit indiuisio eiusdem a se ipso: sed hoc pertinet ad identitatem absolutam. ergo identitas absoluta ⁊ relatiua sunt idem: sed nō est eadem res cum illa a qua nō dicitur diuisa. ergo est alia res ab illa: sed ponere q̄ aliquid sit indistinctum vel nō diuisum saltem essentialiter ab esse q̄ est alia res vel aliud realiter ab eo est ponere q̄ aliqua sunt distincta ⁊ nō distincta essentialiter: ⁊ diuisa ⁊ nō diuisa: sed hoc est ponere contradictoria. ergo ⁊c. ¶ Alia ratio ꝓcedebat consimili modo: quia ista res: a qua tu dicis banc rem que est indistincta in se esse nō diuisam: aut est alia res ab ista a qua tu dicis eam indiuisam: aut nō: si est alia tunc est distincta ab ea: ⁊ tunc erit distincta ⁊ nō distincta: si autem est eadem tūc indistinctio vnius ab alio erit indistinctio absoluta. ⁊ quando arguebatur tertio vlterius ad idem quia dicebatur q̄ iste due res nō diuise sic se habent q̄ nominatio vtriusq̄ nō est repetitio eiusdem rei. Contra q̄ arguebatur sic. qz si nō est repetitio eiusdem rei. g̃ hec res ⁊ illa nō sunt eadem res: ⁊ per consequens sunt diuerse res q̄ est contra eos: quia ponūt quod inter ea que sunt eadē etiam identitate relatiua nō est aliq̄ diuersitas realis. ergo ⁊c. ¶ Ad ista inquātus ad tria dñt q̄ in eis est fallacia ꝯsequentis ꝓcedēdo a duplici identitate ad vnā. vel a duplici causa vnitatis ad vnam: vnde quando dicitur illa res a qua illa prima dicitur indiuisa aut est eadem res cum prima aut nō: dicunt q̄ eadem res potest intelligi vel de idētitate absoluta vel relatiua: ⁊ quando infertur si est eadem res. ergo identitas eius est indistinctio eiusdem a seipsa: vel identitas absoluta: procedit a duplici identitate ad vnam determinatam: quādo etiam dicitur q̄ si nō est eadem. ergo est diuersa proceditur a duplici cā vnitatis ad vnam determinatam. nam q̄ aliquid non sit idem alteri identitate absoluta potest prouenire vt quia est diuersa: vel quia eadem idētitate relatiua: vñ quando nō est eadem identitate absoluta. ergo diuersa: ꝓceditur a duplici causa vnitatis ad vnam determinatam. ¶ Et eodem modo respondēt ad secundū quādo dicitur: aut alia: aut nō alia: qz ex nō alia nō sequit. ergo eadem identitate absoluta. Et similr si repetitio illius rei nō est repetitio eiusdem rei nō sequitur. ergo est repetitio alterius rei: quia q̄ nō sit repetitio eiusdē rei identitate absoluta potest eē: vel quia est repetitio eiusdem rei idētitate relatiua: vel est repetitio alterius vnde quando infertur nō est repetitio eiusdem rei idētitate absoluta. ergo est repetitio alterius rei: ꝓceditur a duplici cā vnitatis ad vnam. ¶ Ista responsio deficit in duobus: primo quia supponit falsum. Secundo. qz interimit seipsam. ¶ Primum patet. quia ista responsio ponit: q̄ inter idem identitate absoluta ⁊ diuersum cadit medium: cuius oppositum ꝑbatum est supra: quia supra ꝑbatum est q̄ inter idem qō conuertitur cū ente: ⁊ idem identitate absoluta vt ipsi concedunt ⁊ ꝑbatum fuit supra: ⁊ diuersum vel distinctum non est dare medium. ¶ Secundū etiam patet: quia ſm rationē nomine responsionis a te date: in distinctiōe alicuius a seipso est identitas absoluta: sed indistinctio vel indiuisio illarum rerum: quarum vnam ponis nō diuersam ab alia est indiuisio eiusdem a seipso: cum ponas eas esse vnam ⁊ eandē rem. ergo talis indiuisio est identitas absoluta. ꝑbatio mi. qz ista duo: que tu ponis vnam ⁊ eandem rem aut est ita q̄ vnum corum est idipsum q̄ alterum realiter aut nō. si sic. ergo indiuisio vnius ab altero est indiuisio eiusdē a seipso: que est idiuisio eiusdem ab eo qō est ipsum met: q̄ est idem q̄ seipsum: ⁊ ℔ q̄ dico eo q̄ est ipsum met refert identitatem. si nō. ergo distinguūtur realiter: quia negat dicit diuersitatem vel distinctionē predicati a subiecto realiter: si ℔ dicat nō esse idem realiter vel ſm rationem: si hoc dicitur nō esse illud ſm esse rationis: sed hic loquimur de hoc q̄ erit ℔ nō esse idem ſm esse reale. g̃ ⁊c. ¶ Si dicat ad ℔: qō hoc est illud non absoluta: sed relatiua idētitate. ¶ Contra: quia tunc sequitur q̄ rō nominis male posita est a te ponēdo identitatem absolutam indiuisionem alicuius a seipso: ⁊ vlterius indiuisio alicuius a se ipso erit quoddam cōe ad identitatem absolutam ⁊ relatiuam. ¶ Quantum ad reprobationem rationis sciēdum: q̄ ratio istorum ad probandum talem duplicem identitatem talis fuit. dicunt enim q̄ duo sunt que cō sequūtur vnum q̄ cōuertitur cum ente. ¶ Primū est q̄ sit indistinctum in se. ¶ Secundus q̄ sit distinctus vel diuersum ab alio. Tunc ergo dicūt q̄ identitas absoluta dicitur qua aliquid dicitur indiuisum in se siue a se: sed identitas opposita distinctioni qua vnum q̄ conuertitur cum ente est distinctum ab omni alio: est identitas relatiua: sicut in secūda questione dictum est ita q̄ talis identitas tollit distinctionem: qua vnus qō conuertitur cum ente dicitur distinctus ab alio. Et q̄ ℔ sit possibile probant sic: quia posterius potest remoueri manente priori: sed esse distinctum ab omni alio qō consequitur vnum qō conuertitur cum ente est posterius cꝫ esse indiuisum in se. ergo illud q̄ est distictus ab omni alio potest tolli ab aliquo ente: sicut patet in exemplis que adducunt de linea ⁊ superficie ⁊ concauo vel leui. ¶ Contra autem istam rationem arguit sic. ⁊ argutum fuit supra: qō scilꝫ distinctionem entis tolli ab omni alio dupliciter potest intelligi. Uno modo q̄. ſ. ponat aliq̄ res puta angelus vnꝰ: ⁊ ponatur q̄

nulla res sit nisi ipse: tunc verū esset q̄ stante ypothesi angelus maneret indiuisus a se absq; hoc q̄ esset diuisus vel distinctus a quocū q̄ alio: quia sic nō esset aliud a quo distingueretur ſm ypothesim. ¶ Alio modo potest intelligi: q̄ ab ente aliquo manente indiuiso in se tollatur esse distinctum ab alio: rebus alijs manentib⁹ ⁊ sic est impossibile: quia q̄ ab aliquo ente tollatur esse distinctum ab alio rebus manētibus: aut hoc intelligitur rebus in sua entitate: qua distinguūtur ab isto vno manēte: aut nō: si sic contradictio implicatur. ſ. q̄ sint distincta ab illo ⁊ econuerso ⁊ q̄ nō sint distincta: quia ꝑ ypothesim ponūtur nō distingui ab illo: ⁊ ponūtur etiam manere in suo esse distincto ab illo. ¶ Si vero ℔ etiaz est impossibile: quia impossibile est rem manere ⁊ non retinere suuz esse: in quo distinguitur ab alijs saltem quantū ad res nō conuertibiles in alia. ¶ Ad istam autem rationem respondetur dicendo: q̄ identitas relatiua non tollit distinctum esse ab alio in omni materia: nō enim tollit distinctionez hominis a bruto vel equi ab asino: sed in determinata materia: sicut in exēplis predictis de passione ⁊ subiecto: quia passio vt dicunt nō est diuersa a subiecto: ⁊ est tū cum eo eadez identitate relatiua. ¶ Contra istam responsionem arguo triplr. Primo. q̄ qui omne dicit nihil excipit: sed sicut omni enti cōuenit esse indistinctum a seipso: ita conuenit omni enti esse distinctuz ab omni alio. ergo ista distinctio cuiuslibz entis ab alio in nulla materia potest tolli. ¶ Secundo. quia ſm eos identitas relatiua est inter ista: quoruz vnum est idē re cum alio: ⁊ sic ista identitas tollit distinctionez alicui⁹ ab eo: q̄ est idē qō ipsum: sed hoc nō est tollere distinctionez alicuius ab alio q̄ sit aliō a re. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q̄ adhuc stat q̄ impossibile est q̄ tollatur distinctio alicuius ab alio manente in alietate sua: quia tunc talia essent distincta ⁊ nō distincta. ſi autez non manet in alietate sua: tunc identitas eoruz nō est indiuisio rei ab alio: sed magis ab eodē sine sint ab eo: q̄ est ipsa de exemplis autē patebit q̄ nulla sunt. ¶ Quātuz ad exēpla sciendum q̄ nō vnifo: miter accipiuntur. nam similitas ⁊ figura nasi sunt idem per essentiaz: sed similitas ⁊ nasus iunt diuersa per essentiā: ⁊ omne accidens saltem de accidente absoluto est essentialr diuersum a subiecto: accipiēdo ergo exempla que adducunt ad propositum: scilz de linea ⁊ curuitate ⁊ quocū q̄ consimili sciendum: q̄ ista esse vnuz vel indiuisa abinuicem dupliciter potest intelligi. Uno modo per compositionē: ita. ſ. q̄ sunt vnū compositum per accidens: ⁊ dicūtur vnum talia subiecto: q̄ vnuz est subiectum alterius: dicuntur nihilominus vnum subiecto: quia sunt in eodē subiecto: sicut album ⁊ musicum ⁊ leue: ⁊ concauū vel cōuexū ⁊ planum. ¶ Alio modo possunt intelligi ista esse vnuz essentialiter: ita q̄ vnuz sit essentialiter alterum: ⁊ hoc est impossibile: sicut statim ꝓbabitur: ⁊ loquēdo de talibus exēplis preter illud quod dictuz est in alijs questionib⁹ de linea chimerica ⁊ dcauo ⁊ cōuexo quantū ad propositum pertinet incōuenientissima sunt: quia ostendo qō ista exempla adducere ad aliquod ꝓpositum: per que directe potest probari oppositū ꝓpositi: est incōueniētissimuz: sed sic est in ꝓposito. ergo ⁊c. maior de se ꝑz. quia adducere ad ꝓpositum illud: quod ꝓbat oppositū eius incōuenientissimum est. minorem ꝓbo. quia ipsi adducunt ista exempla ad ostendēduz quomodo in ipsis est identitas relatiua: sed ista exempla magis ostēdunt oppositum identitatis relatiue. ergo ⁊c. ¶ Istum assumptuz ꝓbo. ſ. q̄ ista exempla ꝓbant directe oppositum identitatis relatiue: quia ſm eos identitas relatiua est inter illa: que oīno sunt indistincta realiter: ita q̄ vnuz realiter sit alterū nō solum in cōcreto: sed etiā in abstracto: sed totuz oppositum est in predictis exēplis: tum q̄ predicta sunt impermixta: ⁊ ideo res vni⁹ nō est realiter res alterius: cuz q̄ phs p̄mo posterioꝝ. T.c.34. oñdēdo esse statuz in predictis tam in affirmatiuis q̄ 35.⁊.36. negatiuis dicit: q̄ in negatiuis prime propositiones ⁊ immediate sunt quibus negatur vnum predicatum de alio. dicēdo subſtātia nō est quātitas: quantitas nō est qualitas: sed exempla posita comprehēdunt res diuersoruz predicatoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Secundo ad idem sic. illa quoruz vnum est realiter alteruz non sunt idem per compositionē: quia illud: quod est cēntialiter aliud nō cōponitur cum illo: sed vnitas linee cuz curuitat.: vel vnitas passionis cum subiecto est vnitas per compositionē. ergo in istis exemplis nō est talis vnitas: ꝑz quā vnuz sit realiter alterū excluſa omni diuersitate reali: sed ſm eos identitas relatiua est istoꝝ: quoꝝ vnuz est essentialiter alteruz excluſa diuersitate reali. ergo ⁊c. ⁊ sic ꝑz: q̄ per exempla nō ꝓbatur ꝓpositum: sed oppositum. ¶ Ad hoc autē respōdetur sic videlicz: q̄ ibi est cōpositio ⁊ distinctio essentialis: q̄ nō est ibi indistinctio vel indiuisio vel identitas mutua: quia licz vt dicūt cēntia passionis vel accidētis nō sit diuisa ab cēntia subiecti: vt supponunt se ꝓbasse: tū essentia subiecti est diuisa ab essentia passionis: ⁊ ꝓpter hoc dicunt nō esse idem essentialiter: ⁊ habere oppositionem. ¶ Ista autem responsio videtur magis fatua quā q̄ oporteat eam improbare. nam quādo dicitur q̄ passio vel accidens nō est diuisuz a subiecto: aut per hoc intelligitur accidens nō esse diuisum a subiecto: q̄ habeat esse per se sine subiecto: sicut quātitas in sacramento altaris: ⁊ sic nihil ad ꝓpositum: quia non loquimur de tali distinctione vel diuisione: que est per talē separationez: sed loquimur de tali distinctione vel diuisione que est inter realiter distincta: aut intelligūt accidēs sic esse non diuisum a subiecto vel ab essentia subiecti: sic. ſ. q̄ cēntia accidētis nō sit alia ab essentia subiecti: sed omnino indistincta cēntialiter ab ea: ⁊ cū ℔ q̄ essentia subiecti sit realiter distincta ab essentia accidentis: istud est absurditas maxima. Primo. quia vbicūq̄ est aliquid realiter indistinctum ab alio realiter est illud: sed ꝑz tc essentia accidentis est realiter indistincta omnino ab essentia subiecti. ergo essentia accidētis est realiter essentia subiecti. ¶ Ad hoc aūt sequuntur tres absurditates. Prima est qō accidēs essentialiter ⁊ realiter est subiectū. Secūda est: q̄ realiter substātia erit accidēs per locum a cōuersione. ⁊ ad hoc sequetur qō erit mutua identitas inter substātiā ⁊ accidens: q̄ est cōtra te. Tertia est: q̄ sequerē qō illoꝝ quoruz est eadez essentia vnuz poterit manere sine alio: q̄ ſm qō probatuz est ex dicto tuo: seqreē q̄ accidens est essentialiter substantia: sed illoruz quoruz vnum est essentialiter alterum est vna cēntia. ergo accidētis ⁊ substātie est vna essentia: sed ſm te ⁊ ſm vitatez substantia potest manere sine accidēte. ergo illa quoruz vna est essentia sic se habebūt: qō vnuz potest manere quantuz ad illud qō est sine alio. ¶ Secūdo principaliter arguitur sic. ſm te essentia subiecti est distincta ab essentia accidentis. ergo essentia accidētis est distincta ab cēntia subiecti. ꝓbatio ꝑtis: q̄ distinctio subē ab accidente: aut est distinctio subē ab eo qō est distinctuz ab ea: aut ab eo q̄ est idistinctū ab ea. ſi ꝑ modo habetur ꝓpositū. ſ. q̄ ad distinctionez substātie ab accidēte sequitur distinctio

accidētis

accidētis a subiecto:si secūdo modo. Cōtra.sicut se hꝫ simile ad dissimile:ita diuisum ad indiuisum:sed impossibile est ꝙ aliquid sit diuisuꝫ ab indiuiso a se.g̃ ꝛc̄. ¶Tertio principaliter:quia sicut accidens īmediatū puta quātitas est passio substātie:ita accidens ꝙ inest substātie mediāte quātitate:puta figura est passio quātitatis:sed ꝑm te passio est indiuisa realiter a subiecto: ergo qualitas puta figura est essentialr indiuisa a quātitate:quātitas a substantia:ꝛ sic omnia ista tria erunt indistincta realiter:ꝙ est magna absurditas: vnde respōsio est nimis absurda:ꝛ sic patꝫ qō illa positio in generali nulla est:ꝛ specialr ostenſuꝫ est quo ad nunc:qō in creaturis nihil valꝫ:rō ēt suppōit absurditates multas vt patuit. ¶Ad auctoritatem autē Cōmētatoris: dicendus ꝙ materia est in ente in actu indistincta ab eo vel indiuisa nō est intelligēdum:ꝙ nō sit diuisa ꝓ essentiam:ita ꝙ nō habeat essentiā distinctam siue diuisam ab essentia forme.hoc enim absurdum est ꝛ destruere totam philosophiaꝫ Aristo.in ꝓmo physico ꝛ. vbi ꝓbat ꝙ preter terminos trāsmutationis qui sunt oppositi oportet dare terminū cōmunē vtriq; diuersū ab vtroq;:ꝛ similiter cum eadeꝫ materia per essentiaꝫ sit in generato ꝛ corrupto oportet ponere ꝙ ēntia materie sit diuersa a forma vtriusqꝫ.itelligit ergo Cōmētator:qō materia non sit distincta ab ente in actu sic.s. ꝙ habeat esse separatuꝫ ꝑm se sine cōiunctione ad formaꝫ ꝛ extra compositū. ¶Qz autem vlterius dicit ꝙ agens nō largitur multitudinē sed perfectioneꝫ nō sic intelligendū est qō agens nō cāt in composito formaꝫ essentialiter distinctā ab essentia subiecti siue materie sed hoc ꝓ tanto dicit:qz agens nō potest cāre formā ex̄ ꝯpositū:quasi per se separatū:sed causat eaꝫ cōiunctam subiecto ꝛ cōcurrente in idem cuꝫ subiecto non in idem identitate essentie:sed in idem idētitate cōpōnis. ¶Quantuꝫ autē ad illud ꝙ dicunt de diuinis videlicꝫ:ꝙ in qualibet persona sunt tres identitates.s. vna essentie ad seipsam: alia persone ad seipsam: ꝛ terciaª persone ad essentiā vel econuerso. Arguo cōtra hꝫ sicut alias argutuꝫ est. ꝓmo quia idē iudicius est de vnitate vel identitate ꝛ entitate:quia vnū ꝛ ens cōuertuntur:sed in vna ꝛ eadē persona ēt ꝑꝫ cos nō est nisi vna ꝛ eadeꝫ entitas simplicissima.ergo nō est nisi vna vnitas vel identitas. ¶Ad hoc respondetur ꝙ bene verū est ꝙ vnuꝫ ꝛ ens cōuertuntur:sed nō vnitas ꝛ ens:ꝛ iō ibi est vnituꝫ vnū siue vna res tātuꝫ:sed nō vnitas rel. ¶Sed contra hoc arguo tripliciter. ꝓmo. quia indiuisio alicuius ab aliquo nō potest plurificari nisi vel ex illius parte cuius est:vel ex parte eiꝰ a quo est: quādo dicimus indiuisionē huius ab hoc:sed idiuisio eiusdem rei a seipsa neutro modo potest plurificari: qz eadem res est cuius dicitur indiuisio ꝛ aqua dicit indiuisio.ergo ꝛc̄. ¶Secundo sic.quia sicut diuisio ad diuisa:ita indiuisio ad indiuisa:sed impossibile est ꝙ idiuisio eoꝝdeꝫ extremoꝝ diuersoruꝫ manētibus eisdem terminis multiplicetur:ergo impossibile est ꝙ indiuisio oīno indiuisi multiplicetur. ¶Tertio sic.qz si eiusdē indiuisi possunt esse plures indiuisiones qua ratione due eadeꝫ ratione ifinite:sed si pluralitas indiuisionum nō repugnat eidem indiuiso:eadē ratione quecunqꝫ pluralitas potest sibi competere:sed ꝑꝫ te ꝛ ꝑꝫ veritateꝫ vna ꝛ eadē persona nō est nisi vna realitas indiuisa.ergo qua ratione ponis ibi duas īdiuisiones eadē ratione possunt poni infinite.hoc autem est absurdum. ergo ꝛc̄. ¶Secūdo arguitur principaliter sic.qz negationes nō possunt multiplicari nisi vel ex parte subiecto ꝛ:de quib est negatio:vel ex parte negati. vbi gra. iste due:oculus nō videt.oculus vero est illuminatus differunt ex parte predi negati:qz aliud negat in vna ꝛ aliud in alia. Iste autem due negationes differunt ex parte subiecti:si dicamus qō homo nō est albus:cozu nō est albus:licet enim idem spē negetur:tñ negatur in diuersis:ꝛ hoc dico quantū est ex parte rei.ex parte enī intellectus ciusdem rei ꝛ eiusdē predicati de eadem possunt infiniti cōceptus negari:vel infinite orationes negatiue:sed ex parte fundaméti realis nō est nisi vna. ¶Ex hoc sic arguo.negatio qua dicitur ēēntia nō est aliud a se:ꝛ negatio qua dicitur pater non est aliud a se:nō est alia ꝛ alia negatio ex parte rei:sed eadem:sed essentia dicit aliud a se: dicit enim identitatem essentie ad se:ꝛ patrē nō esse aliud a se dicit idētitatem ꝑis ad se.ergo idētitas essentie ad se:ꝛ identitas patris ad se nō sunt due idētitates:sed vna sola. ¶Ad hoc respōdent isti ꝙ idētitates essentie dīt negationes diuersarum multitudinū.naꝫ idētitas patris ad se negat multitudinem paternitatū:ꝛ idētitas essentie negat multitudinem essentiarū:ꝛ vt dīt hꝫ ꝛ illa sunt diuerse multitudines. ¶Contra.eoꝝdem extremo ꝛ realiter nō sunt diuerse multitudines:sed extrema multitudinis imaginalis de patre ꝛ extrema multitudinis imaginalis de essentia nō sunt alia ꝛ alia extrema ex parte rei etiaꝫ ꝑm te:quia pater ꝛ essentia sunt vna res simplicissima:ꝛ iō non possunt esse diuersa extrema multitudinū.ergo per idēitatē vtriusqꝫ nō negant diuerse multitudines:sed eadē realiter. ¶Tertio pricipaliter sic. plus dīnt vel saltem minus sunt ideꝫ differentia ꝛ genus in creaturis quā relo ꝛ essentia in deo:sed differentia ꝛ genus nō dīnt diuersas identitates:vt probabo.ergo ꝛc̄.maioꝝ.pꝫ.quia quanto alique que sunt vnū sunt simpliciora tanto identitas eorum est maioꝝ ꝛ minoꝝ differentia:sed nulla maioꝝ simplicitas pōt esse quam simplicitas diuine essentie cum relatione.ergo nō pōt esse inter differentiaꝫ ꝛ genus maioꝝ identitas quā inter essentiam ꝛ relationem.nec etiaꝫ maioꝝ identitas identitatum:minoꝝ ꝓbo. quia in quolibet īdiuiduo cuiuslibet generis est genꝰ generalissimū ꝛ oēs differētie vsqꝫ ad idiuiduū. ¶Ex hoc sic arguo:identitas generis generalissimi ꝛ vnitas omniū differentiarū:que sunt a genere generalissimo vsqꝫ ad indiuiduū sunt idiuisio:si ergo ponatur ꝙ idētitas differētiaruꝫ ꝛ generum sunt diuerse:segtur ꝙ tot identitates differentes realr sunt in īdiuiduo quot sunt differētie a genere generalissimo vsqꝫ ad īdiuiduum:sed ponere tot idētitates re differētes in vno īdiuiduo saltē simplici:puta albedo vr satis absurdū.ergo ꝛc̄. ¶Ad hoc aūt respōdetur ab ipsis sic.qz.s.ille differētie spēꝫ vel differētiarū a generibus nō sunt ꝑm rem:sed ꝑm rōnem intelligendi:siue ꝑꝫ ꝯceptū:ꝛ iō nō sūt ibi diuerse idētitates realiter. ¶Contra.qz minoꝝ idētitas ex parte rei est iter ista:q̄ inter essentiā ꝛ relationē:sed ꝑm te inter ista in vno īdiuiduo nō possunt esse plures idētitates ꝑm reꝫ sed ꝑꝫ ꝯceptū tm̄.ergo multo minꝰ possunt diuerse idētitates essentie ꝛ relonis ī diuinis:que sunt magis idē. ¶Secūdo.qz hoc est directe ꝯtra tuū dictū expresse positiuꝫ:quia tu dicis ꝙ totius vlis ꝛ partis subiectiue nō est eadē vnitas:sed quot sunt genera vel spēs in recta linea a genere generalissimo vsqꝫ ad indiuiduum tot sunt realiter in īdiuiduo:ergo si alia est idētitas:sic tu ponis expresse totius vlis ꝛ ptis subiectiue: tot erūt in vno indiuiduo identitates differētes realiter ab inuicem:quot sunt predicata in recta linea iter genus ge

T.c.62. 63.ꝛ ifra

Nota subtilez expositionem dicti cōmētatoris in 8.metapp.cōmēto.15.quōvꝫ.agens nō largitur multitudinem:sꝫ perfectionez.

neralissimū ⁊ indiuiduū. ¶ Quātum aūt ad identitatem essentie cū persona: ⁊ ecōuerso: id qō dīt videlicz ꝙ nō est eadem idētitas cuz idētitate qua essentia est eadem sibypsi: vel cum identitate qua persona est eadem sibypsi: potest ꝓbari esse falsuz ex rationib⁹ supra positis: qz totum quicquid est in vna persona est vna realitas: ⁊ per cōsequens eoruz omniuz est vna identitas realiter: quia ꝓbatuz est ꝙ vnius realitatis nō est nisi vna idētitas realr. ¶ Oz autē dīt specialr ꝙ identitas essentie cum persona nō est identitas absoluta: sz relatiua manifeste potest ꝓbari ex premissis esse falsum: quia probatuz est supra: ꝙ illud qō nō est idez cū aliquo identitate: que conuertatur cuz ente est diuersuz ab eo: sed illud qō est idem cum aliquo identitate que conuertitur cum ente est idez cum eo identitate absoluta: ⁊ hoc similr ꝓbatuz est. ergo illud qō nō est idem cum aliquo identitate absoluta: est diuersuz cū eo: sed ꝑm te essentia ⁊ persona nō sunt idez realiter idētitate absoluta. ergo sunt diuersa realiter: sed hoc est falsum ⁊ hereticuz ꝑm veritatē ⁊ ꝑm te. ergo ⁊ illud ex quo sequitur: videlicet ꝙ persona ⁊ essentia nō sunt idez idētitate absoluta. ¶ Quantuz autem ad illud videlicet quantuz ad hoc qō ipsi dicunt: ꝙ potest satisfieri difficultatibus que apparēt in diuinis ex ista duplici distinctione est manifeste falsum: ⁊ hoc ꝓbo primo de contradictoryis: ⁊ hoc ꝑmo sic. iter ista que sunt eadē idētitate absoluta nō possūt saluari affirmatio ⁊ negatio de eodez: quin sequeretur cōtradictio simpliciter ineē eidem: sed sicut ꝓbatuz est: inter essentiā ⁊ personaz ē identitas absoluta ⁊ nulla alia. ergo ꝑm eos nō potest saluari quin cōtradictoria cōueniant eidē simpliciter. ¶ Secundo. qz ꝙ nihil est: nullū incōueniens potest vitare: sed identitas relatiua nihil est: vt ꝓbatum est. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. quia ad vitanduz cōtradictoria nō ineſſe eidē. debet dare talem nō entitatē: qua ℔ nō sit ℔: vel saltem qō vnū eoruz in plus nō se habeat quā alterū: sed nō idētitas absoluta manente identitate relatiua ꝑm eos nō facit: ꝙ hoc non sit ℔: imo hoc est ℔ simplicissime. ergo talis identitas relatiua nihil valet ad vitandū illud incōueniēs de cōtradictoryis. minor cōceditur ab eis. ꝓbatio maioris: qz dicēdo ℔ album est musicū: ℔ album non est musicuz: ita est contradictio: sicut dicēdo: hic homo est animal: hic homo nō ē animal: sed ℔ albū est musicuz: cū ℔ album nō sit musicum cū ℔ predi⁹ cū subiecto habent minorez identitatem q̄ essentia cum relatione: ⁊ per cōsequens non absoluta ꝑm eos: sed minor quā relatiua. ergo identitas tua relatiua nō vitat inconueniēs de cōtradictiōe affirmando ⁊ negando idez de ℔: qō est idez relatiue. ¶ Ad hoc aūt rep̄detur ab eis: ꝙ concretū cum cōcreto: quādo dicitur album ⁊ musicuz: habēt identitatem absolutaz: qz lz forme sint diuerse: tamē subiectū habens formas est idez identitate absoluta vt dicunt. ¶ Contra hoc arguo dupliciter. Primo sic. qz hō absolute acceptuz: ⁊ homo vt habens albedinez plus differunt ⁊ minus sunt idez quā essentia ⁊ persona: qz saltem cōcretuz habens albedinez importat ex modo significandi formaz aliam ab homine: persona aūt nō importat formaz aliam ab essentia: sed est ipsamet essentia essentialiter: sed ꝑm te essentia ⁊ relatio nō sunt eadez idētitate absoluta: sed relatiua tantū. ergo multo minus hō ⁊ hō albus: vel homo ⁊ habēs albedinez sunt idem idētitate absoluta: sed minus quā relatiua ergo ⁊ multo minus adhuc albuz ⁊ musicū: que nō habent identitatē quantū ad formas nisi in tertio. ¶ Ex hoc vlterius arguo: homo ⁊ hō albus minus sunt idez quā essentia ⁊ persona: vt ꝓbatuz est: sed accipiendo ꝑ eodez homine: de homine ⁊ boie albo nō possunt verificari affirmatio ⁊ negatio eiusdem: vnde impossibile est duas istas eē veras demōstrato forte. ℔ homo currit: hic homo habens albedinez nō currit. ergo multo minus tua idētitas relatiua poterit saluare: ꝙ affirmatio ⁊ negatio verificētur de eodē: nisi sit alia cā. ¶ Secundo sic. si ponaī albedo ⁊ nigredo ineſſe homini nō habebūt cum homine nisi identitatē relatiuaz: sed ꝓz te opposita possunt ineſſe eidem dūmodo non sint eadem ei nisi identitate relatiua. ergo albedo ⁊ nigredo poterunt ineſſe eidez homini: ꝙ falsum est ⁊ impossibile. ¶ Ad hoc dicūt etiaz: ꝙ impossibile est ꝙ eidem ⁊ relatiue insint opposita ifozmatiue: sic aūt ineſſent eidem albedo ⁊ nigredo si ponerent̄ in vno subiecto: qz ifozmarent idē subiectū: in diuinis autez relatio non infozmat essentiā: ⁊ ideo nō est simile: vnde in diuinis opposita possunt ineſſe eidē relatiue. ¶ Sz ista rep̄sio videtur satis absurda: qz minus possibile est aliqd esse essentialiter oppositū quā aliquid esse infozmatuz oppositis: sed in diuinis vna ⁊ eadē eentia essentialiter est opposita. ergo plus repugnāt in diuinis illa opposita sic cōuenire essentie: quā opposita ineſſe eidez subiecto. minor patz. ꝓbatio maioris: quia quāto maior est identitas cū oppositis: tanto ponitur maius impossibile: sed maior identitas est eoz: quoruz vnum essentialiter est alterū: quā eoruz quoruz vnuz ineſt alteri infozmatiue. ergo magis eēt impossibile: ꝙ essentia eadem esset oppositе relationes: quā duo opposita ineſſent eidē ifozmatiue: nisi esset alia causa ⁊ alius modus soluendi: sic ergo nō euitant cōtradictoria per istam duplicem identitatē ex parte subiecti: sicut ipsi dicūt: nec etiaz ex pte predicati sicut ēt dicunt. Dicunt eniz sic. ꝙ iste modus optime ex parte predicati ostendit quomodo affirmatio ⁊ negatio cōueniāt eidē subiecto: quia. ſ. duplum ⁊ nō duplum nō requirunt diuersitatez subiecti: qz affirmatio ⁊ negatio eiusdem de eodē ⁊ respectu eiusdez sunt cōtradictoria: nec vnq̄ verificātur de eodem adequate saltē: sed tu dicis qō ꝑm istaz relatiuez vnitatē cōtradictoria possunt verificari de eodez idētate relatiua: qz. ſ. affirmatio ⁊ negatio ꝑm identitatez relatiuā possunt verificari de eodez. ergo ꝑm te cōtradictoria quādoq̄ requirunt diuersa vel non eadē substantia: ⁊ quādoq̄ nō: sed ℔ est ipossibile saltē de subiecto adequato. in omni eniz materia cōtradictoria req̄runt diuersa subiecta: vel nō eadez adequate saltem. ¶ Oz aūt dicit de duplo ⁊ nō duplo que conueniunt eidem linee: aut tu accipis duplez ⁊ nō duplez respectu eiusdez: ⁊ sic cōtradicūt nec possunt cōuenire eidem linee: aut accipis respectu diuersoruz: ⁊ sic nō sunt affirmatio ⁊ negatio eiusdez: sed est affirmatio vnius relationis: ⁊ negatio alterius: sicut si ego affirmarē de aliq̄ albo qō est simile alу albo: ⁊ quod nō est simile nigro. ¶ Si dicatur ad hoc ꝙ ℔ est: qz in relatiuis de eodez respectu diuersoz potest diuersificari affirmatio ⁊ negatio: nō sic in absolutis: ⁊ ideo idētitas relatiua pōt vitare icōueniēs ꝺictionis qō est in affirmatiōe ⁊ negatione. Doc nihil est: qz aut tu vocas idētitatē relatiuaz que est in terminis relatiuis: aut vocas idētitatē relatiuā: que differt ab idētitate qua aliqd est idē sibypsi in gbuscūq̄ terminis sit: si ꝑmo mō: tūc idētitas relatiua nō semp̄ est iter passionē ⁊ subiectū: qz passio subi ⁊ subiectū sunt qñq̄ predi⁹ absoluta: sicut de quantitate ⁊ suba: ꝙ est ꝺ te. Si ſcdo mō: tūc nō soluz mō in relatiuis: sicut

nis:sicut duplū ꝛ nō duplū:sed in alys poterūt opposita verificari ꝙ est ɔ rnsionē datā. ¶ Itē ad idem non plus in relatiuis quā in absolutis pot vificari affirmatio ꝛ negatio eiusdē de codē:aliogn in relatiuis nō pñt accipi ɔdictozia:ꝙ falsuz est:qz in oi mā possunt accipi ɔdictozia. ¶ Oz aūt vna linea dicaī duplū vni ꝛ nō duplū alteri:nō est affirmatio ꝛ negatio eiusdez relonis:sz diuersaꝝ relonū:qz eiusdē ad diuersa sunt diuerse relones:sicut ēt nec affirmare albedinē de aliquo ꝛ negare nigredinem de eodem est affirmatio ꝛ negatio eiusdē q̄litatis. ¶ Quātū aūt ad illud qō dr̄ de illo pncipio:quecūqz vni ꝛ eidē cē.in nullo satisfaciūt:qñ dñt videz qō illud pn̄m itelligiī de bus que sunt eadē in 3o idētitate absoluta ꝛ nō relatiua. Et ꝓbo ℔ p̄:qz q̄cūqz vni ꝛ eidē sunt eadē:iter se sunt eadez saltē isto modo quo sunt in 3o:sz oppsite plone vel relones sunt eedez cū eēntia saltē idētitate relatia.ꝙ erūt eedē iter se idētitate relatiua:sed ℔ est falsum ēt ꝼm te:qz illa que sunt eadē idētitate relatiua p̄dicāt de se iuicē dicēdo: ℔ est ℔ ꝙ nō pōt dici de plonis. ¶ Ad ℔ aūt dñt ipsi ꝙ nō: qz in syllogismis ex obligs illa que sunt vnū ꝛ eadē in 3o nō ɔcludūt esse eadē iter se:sicut ponūt exm de disciplina:que est eadem ɔzioꝝ vt obti:ꝛ hois vt subti:ꝛ tñ hō ꝛ ɔzia nō sunt idē. ¶ Ista aūt rnsio nulla est in se ꝛ stolida in exo in se qdē:qz hic nō agim⁹ de hoc ꝙ ē ita hui⁹ꝙ nō est hoc:qz nō solū mō ista est vera:eēntia est pr̄is ꝛ filij:sed oi modo rectissime eēntia est pr̄ ꝛ filius ɔcretiue ꝛ abstractiue.ꝙ ista rnsio nihil est ad ꝓpositū. ¶ Si dicaī ꝙ imo:qz 3 nō sit ibi obligtas ꝓpōnum: dicēdo tñ ℔ h⁹: sz ēt hoc est hoc:tñ est obligtas ex pte rei:qz dicēs eēntiā nō dicit relonē nisi idirecte. ¶ Contra.qz istud idirecte dicere aut est ex pte intellect⁹ tñ: aut ex pte rei:si p̄mo mō:tūc ēt eēntia ꝛ sapia obliq̄ se br̄ent:nec br̄ent idētitatē abolutā:qz ex pte itelligentis signs directe essentiā nō sigt directe sapiam:sz sigt illud qō est directe sapia:ꝛ sic sapia ꝛ essentia nō eēnt idē idētitate absoluta:qō ē falsuz. ¶ Si aūt accipiaī ex pte rei:tūc obliquari ab aliquo est recedere ab eius idētitate reali:sz relatio ꝼz vitatē ꝛ ꝼm te nō recedit ab idētitate reali essentie.ꝙ cē. ¶ Sed ad hoc dñt ꝙ relo recedit vel obliquaī ab idētitate eēntie nō icidēdo in diuersitatē realē:sz icidēdo in allū modū idētitatis.ſ. incidēdo in idētitatē relatiuā ꝛ recedēdo ab absoluta. Sed istud nihil est:qz ꝓbatū est supra:ꝙ illud qō recedit ab idētitate absoluta alicuius icidit in diuersitatez realē ab eo. ¶ Exemplū aūt est valde incōgruū ad ꝓpositū:qz illa q̄ ɔcurrūt in 3o in obliquo:sicut illa q̄ sūt eiusdē nō sūt eadē inter se:sz fit ɔstructio trāsitiua nō solū ꝼm vocē:sed ēt ꝼz rē:sicut dicimus domū sortis ꝛ capā sortis nō est mirū si nō sunt eadem iter se:qz nec sunt idē cū eo cui⁹ sunt quacūqz idētitate reali relatiua vel absoluta:licz illud cui⁹ sunt sit idem:sz in ɔstructione obliqua trāsitiua tm̄ ꝼm vocē nō ꝼm rē:sicut ꝓsona sortis ꝛ creatura salis:que sunt ita hui⁹ꝙ sunt ℔: sicut eēntia est ita pr̄is ꝙ est ipsamet plona: q̄cūqz isto modo eēnt vni⁹ ꝛ eiusdē:eēnt eadē realr̄ iter se:sicut ꝓsona sor.ꝛ suppositū sor.quoꝝ quolz est sor.ꝛ silr̄ est de creatura ꝛ nā salis. In alio ēt deficit illud pulchrū exē plus:qz dato ꝙ ita eēt:ꝙ illa que sunt eiusdez vnitate: deberēt esse eadē iter se:cum nō seq̄reī ex hoc ꝙ illa q̄ essent eiusdē equoce deberēt esse inter se eadē:vel ista quoꝝ est aligd vnū equoce:nō opz qō sint eadez inter se:nūc aūt disciplina ē eadez ɔzioꝝ ꝛ hois equiuoce:qz vni⁹ est sicut subi:ꝛ alteri⁹ vt obti:vnde exm est ꝓoia incōueniēs ꝛ incōgruū. ¶ Scdo ꝓcipalr̄ ad idē argutus,est sic alias:qz sicut in terminis essentialib⁹ segtur quecūqz vni ꝛ eidē cē.ita in terminis accidentalib⁹ arguēdo per syllogismū expositoriū dicēdo sic.℔ album est musicū:℔ albū est grāmaticuz segtur infallibilr̄.ꝙ ℔ grāmaticū est ℔ musicū:sed istoꝝ terminoꝝ satis ē mīnor idētitas:q̄ eoꝝ quoꝝ vnū est essentialr̄ alterū sicut est de ꝓsona ꝛ essentia.ergo multo plus sequereī de ꝓsonis diuersis:qō eēnt inter se idez quā de musico ꝛ grāmatico. ¶ Si aūt dicaī ad hoc ꝙ termini cōcreti supponūt pro codē idētitate absoluta nō sic de essentia ꝛ relone ostēsuz est supra:ꝙ ℔ nihil est: ostēsuz enī fuit ꝙ hō ꝛ bō bñs albedinez plus dr̄nt ꝛ minus sunt idē:quā eēntia ꝛ relatio:ꝛ sic pz ꝙ ista pō ꝛ i creaturis ꝛ in diuinis ꝛ in soluēdis difficultatib⁹ est nulla q̄tū ē ex pte rei q̄lircūqz fit de imaginatōe opinātis. ¶ Pro solutionib⁹ aūt argumētoꝝ que fiūt circa ℔ premitto duo:vnū est qō vnitas vel idētitas duplr̄ pōt intelligi. Uno mō qō dicaī vnitas entitas idiuisa:ꝛ isto mō dicimus ēt essentiā vnitatē:ꝛ isto mō idez iudiciū est de vnitate ꝛ entitate. Alio modo pōt accipi vnitas per puationē diuisionis in tali entitate vel ꝓ ipsa idiuisiōe entitatis:ꝛ isto mō ēt sicut ꝓbatū est supra:ꝛ si non sit fozmalr̄ loquēdo ipsa entitas rei:sed puatio diuisionis eius siue indiuisio eius:tñ nō multiplicaī nisi ꝼm multiplicationē rei idiuise:sicut ꝓbatū ē supra. ¶ Secundo premitto:ꝙ vnitas personalis triplr̄ pōt accipi vno mō ꝓ vnitate vel identitate qua oēs persone tres sunt vna plona:ꝛ ista idētitas est impolis ꝛ ei opponitur multitudo personaꝝ:que nō solū est polis:sed necessaria:qz qcquid est i diuinis est necessariū. Alio mō pōt dici vnitas plonalis vnitas plonaꝝ in essentia ꝼm qō dicim⁹ tres plonas vnum in eēntia:vnam essentiā vnum essentialr̄:ꝛ isto modo vnitas personalis idem est ꝙ vnitas essentie in qua sunt vnū essentialr̄:ꝛ ℔ nullus pōt negare. Tertio mō pōt dici vnitas personalis vnitas in qua vnaquecq plona est in se vna:ꝛ huic idētitati distinctio plonaꝝ siue multitudo personaꝝ non opponiī:sed multitudo vniuscuiusq plone que est impossibilis huic vnitati siue idētitati opponiī:vnde illō qō stat cū multitudine diuersaꝝ relonū vel personaꝝ nō stat cū multitudine oppsita huic idētitati. ¶ His ergo p̄missis ad rōnes eoꝝ dōm:ꝙ maioz est vera.ad minorē dōm:ꝙ idētitas essentie nō stat cū multitudine oppsita idētitati qua vnaquecq plona est eadez:ꝛ ideo cū qualz eaꝝ pōt stare:sz vez est ꝙ idētitas essentie nō pōt stare cū multitudine oppsita illi identitati qua oēs plone essent vna plona:qz ista idētitas est impossibilis:vt idētitas essentie sit ista idētitas:qz identitas essentie non est aliqua identitas qua tres persone sint vna plona:licet idētitas eēntie sit ista idētitas qua tres persone sunt essentia essentie. ¶ Ad secūdū dicēdum ad maiorē per iteremptionē:quia sicut vna ꝛ eadem realitas est oppsite realitates:ita vna identitas absoluta est plures idētitates relatiue:licz vna sit alia nō conuertibiliter: sicut in sequenti questione magis ostendetur:nec tamen sequitur ꝙ distinguūtur in entitate essentie formali predicatione:sed debet dici ꝙ distinguūtur illis realitatibus:quarum vnaquecq est essentia. ¶ Sciendum etiam ꝙ ipropzie dicitur aliqua distingui identitatibus nisi accipiātur identitates pro entitatibus indiuisis:quia diuisionez vel distinctionē alicuius ab alio fundat entitas vniuscuiusq.eadē enīz est entitas vniuscuiusq que fundat indistinctionem huius in se:ꝛ distinctionem eius ab alio. ¶ Ista enim ratio ita currit contra realitatem:sicut contra vnitatē

vel identitatem: ꝛ eſt illa ratio in re quaꝫ magiſter recitat. xꝫ. diſtinctione primi ſententiarum. quia ſcilꝫ impoſſibile videtur ꝙ eadē realitas ſit in qua perſone diſtinguũtur ꝛ in qua cõueniunt. ¶ Ad tertiuꝫ dicendũ ꝙ maior eſt vera. ſed minor eſt falſa. ſ. ꝙ vnitas eſſentie eſt oppoſita vnitati perſone loquendo de vnitate perſone qua vnaquecꝫ perſona eſt eadem: licꝫ ſit oppoſita vnitati qua ponẽtur oẽs perſone vna perſona: vt dictũ eſt: ꝛ vnitas eſſentie nõ eſt illa vnitas qua oẽs perſone eſſent vna perſona. ¶ Ad ꝓbationem dicẽduꝫ: ꝙ proprie loquendo vnitas eſſentie vel indiuiſio eſſentie ad ſeipſam non eſt cõicabilitas: quia adhuc eſſentia eſſet vna ad ſeipſaꝫ: ſi nõ eſſet niſi vna perſona: ꝛ tamẽ tũc eſſentia non eſſet cõicabilitas: ſed cõicabilitas eſſentie eſt cõueniẽtia eius ad plures perſonas. ꝛ ſimiliter idẽtitas perſone nõ eſt ꝓprie loquẽdo incõicabilitas: ſed eſt indiſtinctio perſone ad ſeipſam: ad quã ꝟ ſequitur per modum paſſionis. ſic ergo vnitas eſſentie ꝛ vnitas perſone nõ ſe habẽt: ſicut cõicabilitas ꝛ incõicabilitas ſed ſic ſe habent: ſicut indiuiſio rei cõis multis: ꝛ indiuiſio rei nõ cõis multis ꝛ iſte nõ opponuntur. ¶ Et ſi tu dicas ſaltem vna eſt cõicabilis: ꝛ alia incõicabilis: verum eſt: ſed iſtud ita currit contra te: ſicut cõtra me. nam ſicut eſt ibi vnitas cõicabilis ꝛ vnitas incõicabilis: ita eſt ibi realitas cõicabilis ꝛ realitas icõicabilis: ꝛ cum hoc realitas eſt illa ꝑm te ꝛ ꝑm veritatem. dicẽdum ergo: ꝙ ꝟ vitare contradictionem in ꝟ ꝙ dicitur ꝟ cõicabile ꝛ hoc incõicabile nõ prouenit ex tua duplici identitate ficta: ſed prouenit ex hoc ꝙ vnum ſe habet in plus ꝑm predicationeꝫ quã aliud: ſicut etiam in creaturis: ꝙ etiã homo ſit cõicabilis: ꝛ ꝟ homo non ſit cõicabilis vel ſit incõcabilis vitare contradictionem in his nõ eſt ꝓpter duplicem identitateꝫ que ſit in ſorte ꝛ in homine: quia etiam ꝑm te ꝛ ꝑm numerum predicatoruꝫ in recta linea exiſtentiũ nõ accipiunt diuerſe idẽtitates realiter: tamẽ nõ eſt ſimile per omnia: qꝛ iſte idꝫ homo numero qui eſt ſoꝛ. nõ eſt cõis pluribꝰ ſicut eadem eſſentia numero eſt cõicabilis tribus perſonis. ¶ Ad quartuꝫ concedatur maior. ad minorem dico ꝙ perſonas habere proprias affirmationes: puta eſſe diſtinctum ꝛ oppoſitum ꝛ conſimilia: que tamen includunt negationes: quia diſtinctuꝫ eſt aliquid ꝙ nõ eſt alteruꝫ ſine eſſentia vel nõ cõcurreret eẽntia dupliciter poteſt intelligi: vno modo ꝙ entitas perſone fundet iſta ſine eſſentia: ꝛ ſine hoc ꝙ eẽntia nõ ſit illud qõ eſt fundamẽtum illius diſtinctionis: ꝛ hoc eſt falſum. Alio modo ꝙ ꝟ ſit ſine eſſentia concurrente ad hoc vt condiſtincta: ꝛ ſic eſt verum: qꝛ eſſentia nõ cõmittatur perſonaꝫ vel nõ concurrit cuꝫ perſona: vt condiſtincta ab alia perſona. ¶ Eſt autem ſciendum: ꝙ non debet aliquo modo concedi ꝙ eſſentia ſit fundamentuꝫ ſue diſtinctionis a quacũcꝫ perſona: eſt tamẽ illud qõ eſt fundamẽtuꝫ diſtinctionis vnius ꝑſone ab alia. ¶ Ad quintuꝫ patet per idem: qꝛ in fundãdo illas negatiões eſſentiaꝫ nõ cõcurrere poteſt itelligi modo quo expoſitum eſt in ſolutione quarti argumenti. ¶ Circa hoc autem ꝙ dicitur ꝓprie ſcienduꝫ eſt ꝙ iſte negationes poſſunt dici ꝓprie perſonis quantuꝫ ad cõuenientiam qꝛ ſolum perſonis cõueniunt: quantũ autem ad eſſe illam rem cui cõueniunt vel illam rem: que hoc fundat nõ ꝓprie perſonis: gn eſſentia cõcurrat vt exiſtens res que iſtꝫ fundat. ¶ ℞. idem etiaꝫ ꝑ ad ſextũ: qꝛ perſona nõ habet ꝓpriaꝫ aliquitatem diſtinctã ab aliquitate eſſentie: ita ꝙ ſua aliquitas nõ ſit aliquitas eſſentie ſicut ꝛ nõ habet quidditateꝫ que nõ ſit quidditas eẽntie: nã ſicut aliqd ꝟꝫ ſe ad habẽdũ qditatẽ: ita ad habẽduꝫ aliquitatẽ. ¶ Ad ꝓbationẽ qñ dr ꝑſona cum proꝓria aliquitate eſt incõmunicabilis ſine aliqtate eſſentie: ſi intelligaf: qõ aliquitas ꝑſone que eſt incõicabilis nõ eſt aliquitas eſſentie falſa eſt. ſi autem intelligatur ꝙ aliquitas eſſentie precíſe: ꝛ ꝑm ſe accepta non cõcurrat cum aliquitate perſone in hoc ꝙ incõmunicabilitas ſibi cõueniat: ſicut ꝛ perſone vna eſt: ꝛ tamẽ eſt eadem aliquitas: quia licet eſſentia nõ ſit incõmunicabilis: ſicut diſtincta ab aliqua perſona diuina: que eſt incõmunicabilis ꝛ illa res: ipſa tamẽ eſt: que eſt diſtincta. ¶ Ad ſeptimuꝫ conceditur maior. ad minorem dicendum: ꝙ perſone nõ conuenit habere multitudinẽ ſine multitudine eſſentie: quia vnaquecꝫ perſona ſit multa: tamẽ perſone in generali conuenit habere multitudinem cꝫ nõ habet eſſentia: qua perſone ſunt plures: ꝛ nõ eẽntia: modo dico ꝙ idẽtitas perſone oppoſita prime multitudini eſt idẽ cum idẽtitate eſſentie: ꝛ identitas eſſentie eſt cum ea idem: ꝛ oppoſita multitudo eſt impoſſibilis: qua. ſ. plurificetur ꝟ perſona vel illa: ſed identitas eſſentie nõ eſt idẽtitas oppoſita ſecũde multitudini: quia nõ eſt identitas qua oẽs perſone ſint vna perſona: vnde ſicut perſone habent multitudinem ꝓpriam quantũ ad hoc ꝙ ſunt multe: ꝛ non eſſentia: ita etiaꝫ idẽtitas illa que eſt alia ab idẽtitate eſſentie: illa tñ idẽtitas eſt impoſſis: vnde eſt alia ab illa: ſicut ipoſſibile eſt eſſe aliud ab eo: ꝙ eſt in rerũ natura. ¶ Ad 8ᵐ dicendũ ꝙ hoc ꝙ vnuꝫ eſt pars ſubiectiua alterius nõ cõcludit diuerſitateꝫ vel identitatẽ vel entitatẽ: ſed cõcludit ꝙ vnũ ſe habꝫ in plus ꝑꝫ predicationẽ quã aliũ: ſicut ſunt ſoꝛ. ꝛ homo: quãtũ ad hominẽ qui verificaf de ſorte nõ habẽt diuerſas entitates vel idẽtitates: licꝫ vnuꝫ ſit pars ſubiectiua alterius: ꝛ idẽ etiã eſſet: ſi idꝫ hõ numero eſſet ſoꝛ. ꝛ pla. ¶ Ad 9ᵐ dõm: ꝙ quantum ad hoc ꝙ idẽ eſt cõe pluribus differẽtibꝰ realiter hinc inde: quantũ ad hoc eſt ſimile de eẽntia ꝛ perſona ꝛ de toto vl̃i ꝛ parte ſubiectiua: ſed quãtũ ad hoc differt: ꝙ cõe ꝙ eſt totum vl̃e ꝓprie dictũ nõ eſt vnum numero in pluribus partibus ſubiectiuis: ſed diuerſum: ꝛ ideo vnitas eius qua dicitur eſſe vnum pluriũ partiũ ſubiectiuaruꝫ nõ eſt vnitas ꝑm rem: ſed tantum ꝑm rationem: ſed eſſentia et eius vnitas in pluribus perſonis eſt numero vna: ꝛ eſt vnitas realis: ꝛ quantum ad hoc eſt diſſimile. ¶ Dico ergo ad maiorem quando dicit ſicut ſe habet totum vl̃e ꝛc̃. vt ſic: ꝛ vt nõ viſum eſt. Et quãdo dicitur in minori: ꝙ alia eſt vnitas totiꝰ vl̃is ꝛc̃. verũ eſt ſicut alia eſt vnitas ꝑm rationeꝫ ꝛ vnitas ꝑm rem: ꝛ in hoc differt totũ vl̃e ab eſſentia: vt dictuꝫ eſt. ¶ Quantũ ad rem pertinet vl̃itas totius vl̃is ꝛ partiꝫ ſubiectiue in ipſa parte ſubiectiua nõ ſunt diuerſe realiter identitates: vnde ſortis ꝛ hominis qui verificant de ſorte nõ ſunt diuerſe idẽtitates realiter: alioquin: ſicut dictum eſt: vnum individuũ eſſet vnus ſaccus plenus identitatibus. ¶ Ad decimuꝫ patet ex dictis: ſcilꝫ qũo entitas ꝑſone fundat diſtinctionem ꝛ ſimilia ſine eſſentia: quia ſicut patuit non fundat iſta ſine eſſentia exiſtente illud fundamentum ꝛ concurrente vt illud quod eſt ipſum fundamentuꝫ: ꝟ non cõcurrat vt condiſtinctuꝫ: ita ꝙ diſtinctio ponaf circa eſſentiã. ¶ Ad vndecimũ dõm: ꝑ̃ circa maiorẽ: ꝙ in diuinis ideꝫ pot fundare oppoſita: ſicut eadẽ eẽntia oppoſitas relationes: vnde abſolute loquẽdo maior i diuinis eſt falſa: minor etiam non habet veritatem: quia diſtinctio patris a filio: ꝛ indiſtinctio eſſentie ab eodeꝫ non ſunt oppoſita vnius partis ſubiectiue ab alia: ꝛ idiſtinctio totius

tius cõis a qualibet parte ſubiectiua: vnde mínor ſupponit falſum: quare autez diſtinctio ⁊ indiſtinctio talis non ſunt oppoſite: cauſa eſt: quía vnum ſe habet in plus ſm predicationem quã alterum. ¶ Ad primum autem quod opponitur comparando determinatam perſonam ad eſſentiam: dícendum per íntercemptionẽ minoris. ad probationem p̃mam: qz ſicut patuit identitas eſſentie nõ eſt idẽtitas oppoſita multitudini relationũ in cõi vel perſonarũ in cõi: qua. ſ. oẽs pſone eẽnt vna pſona ſicut eſt ípſa idẽtitas oppoſita multítudini: qua vna perſona eſſent multe: vnde multitudo oppoſita vnitati: qua oẽs perſone eſſent vna ſtat cũ idẽtitate eſſentie: qz ípſa nõ eſt illa idẽtitas: ſed oppoſita multitudo quantũ ad res vel entitates multas: quia ípſa eſt trinitas perſonarũ: ⁊ ipſe tres perſone: vnde nõ eſt ſílẽ de plurificatione vníus perſone determinate: ⁊ de plurificatione pſonarũ in cõi ꝓpter qõ íſta maior eſt manifeſte falſa. ¶ Ad aliã ꝓbationẽ dicendũ ꝙ verũ eſt quantũ eſt ex natura rei: qz per idẽ põt reprobari multitudo filiationũ quantũ eſt ex natura rei ⁊ multitudo eſſentiarũ: ⁊ ecõuerſo. ſed hoc non põt probari equalr apud omnes: qz non oẽs eadem cõcedunt: ⁊ ideo Aug. quantũ ad illa nõ potuit vti tali medio: ſicut potuiſſet quãtum ad alterum. ¶ Eſt aũt notandũ ꝙ alius defectus eſt in iſto argumẽto: qz ſupponit falſum. nã procedit ac ſi ille maximus poneret plures filiatiões in vna eſſentía qõ falſum eſt: qz ípſe nõ ponebat plures filios in díuinis. ſed negabat filium eſſe omnipotentẽ: qz generare non poterat aliũ filium: cõtra quẽ dicit beatus Aug. qõ ſi omnipotẽtia nõ poſſet cõuenire filio qui generaret aliũ filiũ idẽ eſſet de ſcõo filio ⁊ tertio ⁊ q̃rto: ⁊ ſic in ínfinitũ. ⁊ ideo concludit ꝙ ínordinata eſſet gña tio diuína. vñ non intendit arguere directe cõtra multitudinẽ filio ꝛ: vt falſo ſupponit argumentũ: ſed cõtra negationem oípotentie in filio. ¶ Ad ſcõm principale dõm: ꝙ maior eſt vera accipiendo ablationem ſm rẽ: ad minorẽ dico qõ eſt falſa. ſ. qõ ſi auferet̃ paternitas ſm rem mancret eſſentia: vel eius idẽtitas: qz ablato quocũ ꝙ exiſtente ín diuinís quantũ ad ea que ſunt intra: auferetur ꝙd eſt ibi: loquẽdo aũt de ablatione q̃ eſt ſm íntellectũ nr̃m vel rationẽ intelligendi: verum eſt ꝙ ablata paternitate nõ tollitur adhuc eſſentia ſm rationem. ⁊ quando dicitur qõ Auguſtinus dicit: ꝙ ſi pater non genuiſſet adhuc mancret eſſentía innaſcíbilis: ſi intelligat ablationem ſcõm rationem in nullo eſt contra nos. ſí autem intelligat ſm rem: tunc adhuc dico ꝙ conſequentia eſt vera: tamen vtrumq; oppoſitorum poteſt inferri. ſcilicet ꝙ maneret: ⁊ non maneret: quia quãdo ponuntur íncompoſſíbilia ſemper poteſt inferri vtraq; pars cõtradictionís. vnde ſi alíquis poneret ꝙ homo manens hõ eſſet irrationalis: ſequit̃ ex natura rei ꝙ eẽt rõnalis: qz homo: ⁊ ex hypoteſi qõ irrationalis. ¶ Ad tertiã ꝓbationẽ minoris prime rationis: dicendũ ꝙ ſicut dicunt arguendo cõtra cõuertibilitatem: qz non poſſunt dícere reſpectus reales: quia ſcz ín diuinis nõ põt eẽ reſpectus tales niſi relationes oríginis. ita poſſum ego arguere cõtra illos doctores: ⁊ íſtos qui ſuſtinent eos: qõ in diuinis non ſunt relationes reales niſi rel'ones oríginis. ſz ſimilitudo nõ dícit relationes oríginis. ergo in diuinis ſíl'itudo nõ eſt relatio realis: nec per ꝓñs põt eſſe ꝙ ſint realr plures ſimilitudines. ¶ Et qñ dicit̃ qõ doctores hoc dicentes nõ dicunt̃ errare. rũdeo dupl'r. Primo. qz nõ ſequit̃ non dñr errare. ergo non errant: qz multa ſunt que non dicunt̃: ⁊ que etiaz non ſciunt̃: ⁊ quicquid ſit de aliis: iſti ſaltem neẽ habent dicere qõ illi errant: que hec dícũt ſi volunt ſaluare íllam ꝓpoſitionem: qõ in díuinis nõ ſunt relationes realiter diſtincte niſi relationes oríginís. ¶ Ad illud quod adducitur de ratione quam aſſignant magiſtri in dando diſtinctionem vel determinatam pluralitatẽ emanationum: vel etiam perſonarum quia. ſcilicet non arguunt ex vnitate eſſentie: dícendum ꝙ loquendo de pluralitate predicta: quaſi ſpecifica. ſcilicet ſpirare ⁊ generare: non ponunt doctores pro ratione vnitatem vel pluralitatem eſſe ⁊ non pluralitatem: quia non eſt nec vnitas: quia magis videretur eſſe cauſa vnitatis q̃ pluralitatis: bene tamen nituntur oſtendere quomodo cum vnitate eſſentie poſſit ſtare pluralitas perſonarum: quare autem vnaquecq; perſona eſt vna non numeraliter plurificata oſtẽdunt ⁊ ex immutabílitate: ⁊ ſimiliter de eſſentia. ꝓbant enĩ deum ⁊ diuínitatem eſſe vnum propter inmutabilitatem: ⁊ ſimílr perſona. ¶ Quantũ autem ad perſonas addũt alias cãs: qz in diuinis non põt eſſe diſtinctio niſi de diſtinctione formali: vel ꝑ oppoſitionẽ relatiuã. vñ per eaſdem probant vnitatẽ perſone ⁊ eſſentie. Utruz aũt identitas vníus ſit identitas alterius non inuenit̃ hec q̃ſtio mota a doctoribus: ⁊ ſi fuiſſet mota: illi gdez realiter dixiſſent ꝙ ſicut entitas vníus eſt entitas alterius. ita vnitas vníus eſt vnítas alterius. ¶ Aliud enĩ eſt querere: vtrũ vnitas vníus ſit vnitas alterius: ⁊ probare vnitatẽ vníus per vnitatẽ alterius: ⁊ forte ꝓbare vnitatẽ vníus per vnitatẽ alterius reputaſſent petitionẽ ꝓncipij ſaltẽ q̃tũ ad vnitatẽ vníuſcuiuſq; pſone in ſe. ¶ Dicendũ ergo qõ doctores non probauerunt idẽtitatem vníus per identitatem alterius: quia forte reputaſſent petitionem príncipij. ſed quantuz ad aliqua ex eíſdem medijs probauerunt vtramq; identitatez. ¶ Quantum autem ad ſecundũ ꝙ nituntur probare. ſcilicet. ꝙ identitas eſſentie cuz perſona eſt alia ab idẽtitate eſſentie cum ſeipſa: ⁊ ab identitate perſone ad ſe ipſam. ¶ Ad primum dicendum: ꝙ maior non eſt vera: vt ponitur niſi accipiatur ſub tali diſiunctione. ꝙ. ſ. ille ídentitates non ſint eadem: quarum vna compatítur affirmationem: ⁊ alia non: vel ꝙ ſaltem vna illarũ ſit íſtorum: que non conuertibiliter predicantur de ínuicem: ſicut homo ⁊ ſor. quorum eſt eadem identitas ín ſor. quantum ad rem pertinet: ⁊ tamẽ de talibus eiſdem verificantur affirmatio ⁊ negatio. ſcilz de hoíe ⁊ ſor. ¶ Ad ſcõm dõm: ꝙ adequatio poteſt referri vel ad ipſam identitatẽ ſub hoc ſenſu. ſcz ꝙ ille idẽtitates quarũ vna non eſt adequata alteri non ſunt eadem: ⁊ tunc non eſſet cõparatio identitatis eſſentie ad ſeipſaz ⁊ identitatis perſone ad ſeipſaz ad identitatẽ eſſentie ad perſonam: quia non dicitur quod ídentitas eſſentie cum perſona excedat identitatem eſſentie ad ſeipſam vel pſone ad ſeipſam. ſed bene dicitur: ꝙ identitas eſt extremorum: quorum vnum excedit alteruz: ita ꝙ cõparatio identitatis adequate ad identitatem non adequataz erit compatio identitatis perſone ad ſe ad idẽtitatem eſſentie ad ſe: ⁊ ſic iſta ratio eſſet ad concluſionem precedentem. ¶ Et tunc dícendum: ꝙ ſicut non eſt inconueniens quod eadem realitas ſint ille realitates: quarum vna ſe habet ín plus ſm predicationem quam alía: ſicut patet de ſorte: ⁊ homine. ita non eſt inconueniens de identitate: ſicut nec de realitate. ¶ Alio modo poteſt referri adequatio: vel inadequatio ad extrema identitatis: vt ſit ſenſus quod iſta idẽtitas: cuius extrema nõ ſũt adeq̃ta ſm ꝓdicationẽ nõ ẽ illa eadẽ cũ illa: cuí⁹ extrẽa ſũt adeq̃ta ſz ꝓdicatõez: tũc dico

qđ falsum est: sicut patet de inferiori et superiori quantuz ad rem pertinet eadem est identitas hois ad soz. et soz. ad se. vel hois ad se: et hois in soze. ¶ Ad tertium dicendū: q nō sequit ista non hūt identitatē conuertibilem adinuicem. ergo non habent identitatez ad inuicem. imo est fallacia cōsequentis procedendo ab inferiori ad superius negando. scilicz a parte in modo ad totuz in modo: et ē fallacia figure dictionis ꝓcedendo a q̄li in qd: eo modo quo quid pōt ꝓuenire idētitati: vl' alij ꝓpationi: sicut si diceret. iste nō fuit excecatus formal'r. g̃ nō fuit excecat⁹. vñ nihil ꝓhibet eē eādē idētitatē quantū est ex pte rei: q̄ est suplozis ad seipsaz adequate: et eiusdē superiozis ad ptē subiectiuā inadequate: et de hoc magis quereť in qone sequēti. vbi quereť de ista cōuertibilitate. ¶ Ad quartū dōm: q oīs identitas est indiuisio quedam rei. s. rei a re: que est ipsa: nō aūt a re: alioquin statiz implicaret cōtradictionē. illud aūt q dicitur de idētitate relatiua et absoluta: supra est sufficiēter improbatū. ¶ Ad qntū dōm: q minoz est falsa quātū ad suppositionē ſm rē: qz in diuinis ſm rem nihil est ꝓius aut posterius ſm rē: si aūt itelligaťr ſm ordinem rōnis: nihil ad propositū: qz nihil ꝓhibet eandē idētitatē: vel eandē realitatē bre ordinē ꝓoris et posteriozis ſm rōnē. Isti aūt dicunt cōtra se: quia dicunt qđ sunt due idētitates absolute extrema identitas relatiue: in quo cōtradicūt sibi in duobus. Primo in hoc qđ dicunt vnā ꝓtupponere aliā ſm rē: qz aliter nō possent ꝓbare ex ꝓtuppone distinctionē realez inter eas. ¶ Scđo in hoc qđ dicunt q extrema idētitatis relatiue sunt ambe idētitates absolute: qz quero vtrū ambe idētitates absolute sint extrema idētitatis relatiue fūdamētalr: vel formalr. si fundamētalr: tūc idētitas absoluta est ꝓor: qz fundamētū est ꝓius fundato: si formaliter: et tūc vtraqz idētitas erit eadē: qz extrema formalia relatiōis siue affirmatiue: siue negatiue accepte sūt ipe relones. vbi gra. pñitas et filiatio et silia. ¶ Quātū aūt ad scđm ꝓncipale ptinēs ad diuina. s. qđ nō pñt illa icōueniētia q̄ apparēt in diuinis euadere: et q̄ mot⁹ eoz nullus est: ꝑz ex supra dictis. ¶ Quātū ad ꝓncipale qōnez. vtrū. s. in diuinis sint ples idētitates quā tres pōt patere ex dictis: et pōt formari breuis rō sic: qz q̄tū ad plitatē et vnitatē idē est iudicium de realitatibus et idētitatibus. sed in diuinis nō sunt nisi tres realitates ergo in diuinis nō sunt nisi tres idētitates. maioz patz ex supradictis: tū qz idētitas eiusdē realitatis non pōt bre nisi eadē extrema: tū qz idētitas cōuertibilr cū ente: sicut cōuertitur idē cū ente. tū qz illud qđ nō est idē cū aliquo: nec que cōuertitur cū ente est diuersum ab eo: eiusdē rei aūt nō pōt esse nisi vna idētitas que conuertitur cuz ente: que est indiuisio rei a se. mi. etiā patz ex ꝓcedētibꝰ qōnibus. ¶ Ad ꝓmū in oppm ex dictis ꝑz sicz quātū est ex pte rei: qđ error ponēs plures pñitates nō est alius error ab errore ponēte ples essentias: et ad oppositū sunt solute in qōnis solone ꝓncipali: soluēdo ad obiectiones alioz. ¶ Ad scđm dōm: q maioz non est vaylr: qz nō hz vitatē in ista mā: in qua idē pōt esse pla nō adeq̄te: sic̄ est in diuinis. ¶ Ad 3m aūt ꝑz ex ꝓncipali solone: soluēdo. s. rōnes alioz. ¶ Ad 4m dōz: q diuisio idētitatis in idētitatē personalē et essentialē nō est diuisio in opposita. ¶ Ad ꝓbationē dōm: q aliqd assumi ad vnitatē suppositi et nō ad vnitatē nāe pōt intelligi duplr. vno mō qđ aliqd assumaťr ad hz q̄ sit suppositū diuinū: et nō sit nā diuina: et sic nō pōt aliqd assumi ad vnitatē suppositi diuini: nec ad vnitatez nature. Alio mō pōt itelligi: q aliqd assumaťr ad vnitatē suppositi et nō ad vnitatē nāe: qz. s. assumiťr ad vnitatē: que est iter sustentās et sustētatū: nō aūt ad vnitatē eētialē: qua boc eētialiter fit illud: et qz in creaturis dicitur suppositū nō solū a subsistēdo et a sustētādo: iō dicunt bre vnitatē suppositi illoz alioz. vñ hz aliud vt sustētatū per ipsum. vñ etiā in creaturis suba et accns dicūt vnū subo vel supposito q̄uis vnū nō sit eētialr aliō. dicit g̃ nā assumi ad vnitatē suppositi nō nāe non ꝓp diuersitatē suppositi nāe: vel ꝓp diuersitatē suarū idētitatum adinuicē. sed ꝓp diuersitatē sustētationis: que est inter sustētans et sustētatū: et iter vnitatē essentialē ſm quā eētialr vnū est alterū q̄lis idētitas nō solum est inter essentiā et nām assumptā. sed nāe inter psonā diuinā et nām assumptā. ¶ Ad 13m 14m et 15m ꝑz ex dictis. ¶ Ad 16m dōm: q maioz est falsa. qz in fundando distinctionem pōt multiplicari extremū distinctionis ex vna parte manēte eodē extremo ex alia. sed in idētitate eiusdē ad seipsum ex neutra pte potest multiplicari extremū. ¶ Ad 17m dōm q identitas est realis: qz in re idē non est diuersum a se realiter. vnde est realis negatio distinctionis cū fundamento relonis rōnis si ue ille relones possunt multiplicari: sine nō. cū identitas: que est realis in eadē realitate multiplicari nō potest. ¶ Ad 18m dōm: qđ lz ſm vocē non sit cōtradictio. dicēdo itellis itelligit in deo: et volūtas nō intelligit: tñ ex parte rei est ita cōtradictio dicēdo: itellectus intelligit: et volūtas nō intelligit. i. res que est voluntas: sicut dicendo itellectus intelligit: et intellectus non itelligit. ¶ Ad 19m dicendū: q in deo nolle malum accipiendo affirmationem ex parte actus: et negationem ex parte obi: et intelligere maluz non sunt opposita: sed sunt idē actus: et ideo non sequitur qđ voluntas et intellectus in deo sint diuersa realiter.

Questio. V.

Quinto queriť. vtruz hꝰ sit vera in diuinis: essentia generat: et arguiť q sic: qz quicqd cōuenit inferiori et superiori. sed patri cōuenit generare: qui est aliquo mō iferius ad eētiā. ergo ꝛc. ¶ Si dicat q ista ꝓpō va est de illis: que nō ipoztant distinctionez. nūc aūt generare ipoztat distinctionē generātis a genito. et iō nō vz. ¶ Contra. qz sequiť si soz. generat. bō gñat nō obstāte qđ gñare ipoztat distinctionē generantis a genito. sed homo et soz. se habēt vt supius et inferius. g̃ ꝛc. ¶ Scđo sic. cuicūq; conuenit esse p̄rem ei cōuenit gñare. sed essentie cōuenit esse p̄rem. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. hic p̄ gñat: hic p̄ est essentia. g̃ p tyll'm expositoriū: sequiť q hec essentia gñat. Et qz respōdes in rōne sue pōnis posuerat: qđ ideo eētia nō gñat: qa nō est realiter distincta ab aliquo existente in diuinis. arguebaťr contra hoc: et qz ad hoc adducebanť quedaz posita in ꝓcedenti qone: ob hꝰ obmitto ista. Preter ista aūt adducebanť quedā alia: et ꝓmo sic: qz circūscripto ope itellis psona et eētia differūt realr. sed dria que est circūscripto ope itellis est realis. ergo ꝛc. mi. ꝑz. ꝓbatio maioris. qz si intellis diffiniret psonā et essentiā alr diffiniret vtrūq;z: nec hoc ꝓueniret ex pte itellis. sed ex pte rei: qz obm itellis ꝓcedit ipsum. ergo ꝛc. ¶ ꝓ. ista predicatio. essentia est essentia: est predicatio formalis. sed ista. eētia est relatio: nō est predicatio formalis. et hoc est ex natura rei. ergo essentia et relatio differunt ex natura rei. ¶ ꝓ. ad ꝓncipale arguiť sic. essentie cōuenit gñari. g̃ et gñare. ꝓbatio ꝓntie: qz qua rōne ei conuenit gñari: eadē rōne ꝓuenit ei gñare. ꝓbatio et aūcedētis. qz trāsfundi et cōmunicari pertinet ad gñari. sz eētia

trāsfundiť

transfunditur ⁊ cõmunicat. ergo ⁊c. ¶ p̃. cui ꝓuenit elicere actũ generandi ⁊ ꝑncipiu quo generãs generat ei cõuenit aliquo modo generare. sed ꝑm maiores doctores essentia est hꝫ. qz est potentia generãdi. ergo ⁊c. ¶ p̃. magis conuenit alicui eterno illud qõ est eternũ quã illud qõ est tẽporale. sed creare est tẽporale. essentia aũt est eterna: ⁊ generare est eternũ. ergo magis cõuenit essentie generare quã creare. sed creare conuenit essentie. ergo ⁊ generare. ¶ p̃. illud qõ cõuenit posteriori per prius cõuenit priori. sed generare cõuenit patri: qui est posterior essentia. ergo ⁊ essentie. ¶ p̃. memoria generat verbũ. ergo ⁊ essentia. ꝫ sequentia pz. qz memoria gerit vicẽ essentie. ꝓbatio antecedẽtis: quia qñcũqz ita est qõ duo actus se habent per ordinem: cui cõuenit ꝑmus ⁊ scõs. sed intelligere ⁊ dicere sunt duo actus per ordinẽ se habẽtes. ergo cui cõuenit ꝑmus. scz intelligere: ⁊ scõs. s. dicere. sed memoria cõuenit prius. scz intelligere. ergo ⁊c. ¶ p̃. essentia aut est generans: aut genita: aut ꝓcedens: aut aliqõ quartũ ab istis: non põt dici qꝺ sit aliud quartũ ab istis: qz tũc esset quaternitas in diuinis. ergo relinquit qꝺ sit generãs: vel genita. vel procedens. sed qua ratione ꝓuenit sibi esse genitã vel procedentẽ eadẽ rõne ⁊ generare. ergo ⁊c. ¶ p̃. pater: aut generat rõne paternitatis: aut rõne essentie: si ratione essentie: habeꝫ ꝓpositũ. videlz qꝺ essentia generat si dicaꝫ qꝺ rõne relationis. ¶ Cõtra. qz si hoc cõueniret relationi: aut ꝓueniret inquantũ relatio est in essentia: ⁊ sic transit in essentiã: ⁊ sic cõueniret sibi qua rõne eẽntia: ⁊ sic adhuc cõueniret eẽntle generare: aut quantũ ad hoc qõ dicit modũ essendi ad alterum: ⁊ sic nõ põt cẽ: qz vt sit relatio nõ est ꝑncipiũ: nec terminus alicuius actiõis. ¶ p̃. operatio perfectissima requirit perfectissimũ operãs. sed generare est opatio perfectissima. ergo cõuenit perfectissimo operãti. sed esse perfectissimũ ꝓuenit essentie nõ relationi. ꝙ ⁊c. ¶ p̃. argubaꝫ sic ad ꝓbandũ qꝺ essentia esset distincta a persona ⁊ per cõsequẽs posset generare personã sic: generare nõ ponit repugnare essentie nisi qz pro tãto qꝺ essentia est distincta a genito. sed hoc est falsiz vt ꝓbabo. ergo ⁊c. ꝓbatio assumpte: qz illud quo formaliꝫ: vt videt generans distinguit a genito est illud quo generãs gñat. sz illud quo generans generat est ꝑncipiũ quo generans elicit actũ generandi: ⁊ buiusmodi principiũ vt a multis ponit est eẽntia. ergo ⁊c. ¶ p̃. pr̃ generat aut rõne paternitatis: aut rõne essentie: non rõne pr̃nitatis. ergo rõne essentie: ⁊ per ꝯs essentia generat. ꝓbatio mino. quia quicqd cõmunicaꝫ a producẽte producto opz cõtineri virtualiꝫ in ꝑncipio producẽte. sed paternitas nõ continet vtualiꝫ qcqd cõmunicat pater filio. ergo ⁊c. ¶ p̃. generare cõuenit alicui qõ est prius pr̃e. sed nihil est in pr̃e qõ est ꝑius patre: nisi essentia. ergo ⁊c ꝓbatio maio. quia generare est prius patre: qz est prius filio: qui est simul cũ patre. sed qõ est prius pr̃e opz qꝺ cõueniat alicui prius pr̃e. ergo ⁊c. ¶ p̃. essentia generaꝫ. ergo ⁊ generat. ꝯtia satis patz: qz qua rõne cõuenit sibi gñari ⁊ generare: ꝓbatio aũtis: qz qcqd accipit filius a pr̃e nascendo nascitur ⁊ generat. sz filius accipit a patre eẽntiam ⁊ quicquid habet. ergo ⁊c. ¶ p̃. quicquid toti cõuenit: cõuenit saltẽ per accidens partibus: sed toti persone cõstitute ex relatione ⁊ essentia ꝓuenit generare. ergo saltẽ per accidens cõstituẽtibus. s. relationi ⁊ eẽntle cõuenit generare. ¶ p̃. nõ negaꝫ ab eẽntia generari: si qz non põt esse distincta ab aliqua persona. sed hoc non obstat: qz essentia aliquo modo est distincta a persona. ergo ⁊c. ꝓbatio mino. qz nihil idẽ est sibi ipsi plus idem seipso. sed essentia se habz in plus quã persona. ergo aliquo modo distinguitur. ¶ p̃. deus generat deũ. ergo deitas generat deitatẽ. antecedẽs cõceditur ab oĩbus: ꝓbatio ꝯntie: qz in diuinis bñs ⁊ habitũ sunt idem: ⁊ ideo quicqd cõuenit cõcreto cõuenit abstracto. sed deus ⁊ deitas se habẽt sicut cõcretũ ⁊ abstractum. ergo ⁊c. ¶ p̃. sancti cõcedunt istã essentiã esse de eẽntia. sed idem est essentiã esse de essentia: ⁊ essentiã gñare essentiã. ergo ⁊c. ¶ p̃. generare conuenit enti per se sed essentia dicit ens per se. ergo ⁊c.

In cõtrariuz est auctoritas cõcilij generalis. vbi dicitur: qꝺ essentia: nec generat: nec gignitur: nec procedit.

Respõdeo ad euidẽtiã istius qõnis tria sunt faciẽda. Primũ est videre qõ in creaturis se habent producere ⁊ produci: vel facere ⁊ fieri. Scõm est applicare ista ad diuina. Tertiuz est expredicta applicatione concludere propositum.

Quantum ad primũ sciendũ qꝺ sicut dicit phs ꝑm° phyſico° alicui competit dupliciter fieri. vno mõ fieri simplr. alio mõ fieri hoc. fieri simplr est. vt si dicaꝫ hoc fit. fieri aũt hoc. vt si dicaꝫ hõ fit albus. in ꝙ mõ fiendi illud qõ dr̃ fieri est terminus productus: siue factus per factionẽ. in scõo aũt mõ fiẽdi: qñ dr̃ hoc fieri hoc. puta homo fit albus. ly factũ eẽ: vel ly fieri transferẽ ad subm termini factiõis in habitudine ad terminũ. vñ qñ dr̃ hõ fit albus. hõ ẽ subz huius factionis: albũ aũt eẽ est terminꝰ factionis ⁊ idẽ esset de forma: si trãsiret de subo in subm. vnde in tali transitu nõ dicereꝫ forma fieri simplr. sed fieri in hoc. vbi gña. si ponaꝫ qualitas symbola remanere eadẽ ingenito ⁊ corrupto: puta eadẽ caliditas in aere corrupto ⁊ in igne ex aere genito non dicereꝫ caliditas ista simplr fieri. sed fieri in hoc. s. in igne genito. vñ ⁊ si aĩa creareꝫ extra corpus ⁊ vnireꝫ mãe: in ista vnione nõ diceretur fieri simplr. sed fieri in hoc. Jn vtraqz aũt factiõe est cõsiderare duo ex parte agẽtis: ⁊ duo ex parte facti. ex parte agentis est cõsiderare ⁊ suppositũ agens ⁊ ꝑncipiũ actiuũ quo agens agit. vbi gña. vbi ignis generet ignẽ suppositũ agens est ignis generãs: ꝑncipiũ autez actiuũ ẽ forma qua agit: siue sit calor: siue forma ignis ex pte ꝓducti ignis: ignis producẽs est suppositũ ꝓductũ. forma aũt que est terminus formalis gñatiõis est forma cõmunicata per generationẽz. scz forma ignis. ¶ Ulterius sciendũ: qꝺ quantũ ad ista in creaturis ꝑncipium quo agens agit põt cõparari ad illud qõ agit: ⁊ sic nõ hz rõnẽ ꝓducẽtis. ita qꝺ ei attribuaꝫ ꝓducere: ⁊ similr forma comunicata ꝓducto põt cõparari ad ꝓductũ: cui cõmunicaꝫ forma: ⁊ vt sic nõ hz rationẽ ꝓducti. ita qꝺ ei cõueniat esse illud qõ ꝓducit. sed conuenit ei: cuius cõmunicatione ꝓductũ dicitur vel simpliciter ꝓduci: vel ꝓduci tale: sicut vbi gña. cõmunicatiõe forme ignis dicit ignis simplr ꝓduci: vel fieri: cõmunicatiõe aũt qualitatis symbole: si eadẽ maneat ingenito ⁊ corrupto dicit ignis fieri tale. puta calidus nõ productione illius forme. sz cõmunicatiõe ꝑexistẽtis forme: sicut ⁊ si homo de nouo fieret per vnionẽ aĩe prius create cũ mã hõ diceretur fieri simplr nõ ꝓductione forme. sed cõmunicatione forme prius ꝓducte. sic ꝙ nec principium actiuũ inquantũ est quo agens agit habet qõ sit ꝓducẽs large vel ꝓprie. sed solũ qõ sit quo ꝓducens productũ: sicut si calidũ cõmunicaret cundẽ calorẽ numero quẽ habz aly: licz calor cõmunicatus possit eẽ ꝑnᵐ quo calefaciẽs tale faceret: nõ tñ posset dici ꝓducẽs calorẽ cõicatũ aly subto: qz tũc idẽ producẽs se

ꝑm° art. T. c. 62.

ipsum:qđ est impossibile ⁊ eodē modo dicendū est de forma cōmunicata ꝑducto nō est de rōne sua q̄ sit ꝑducta absolute:licz sit de rōne sua q̄ sit ꝑducta in hoc vel facta in hoc:sicut fuit dictū de qualitate ſymbola. ¶ Sic ergo ex premissis habemus ista tria.videlz.q̄ potētia actiua in eo qđ talis nō hz q̄ sit producēs:sed q̄ sit p̄ncipiū quo producēs ꝑducit. ¶ Scđo q̄ forma cōmunicata ꝑducta ꝑducto in eo q̄ talis nō habz q̄ sit ꝑducta.sed solū q̄ eius cōmunicatione ꝑductū sit vel simplr:vel tale:⁊ q̄ sit in hoc:nō aūt qđ fiat simpliciter. ¶ Tertio q̄ illud qđ dr̄ fieri hoc:vt quādo dicit̄ q̄ homo sit albus nō sit simplr:qz fieri sibi no attribuitur simplr:sed obiecto factionis in habitudine ad tertiū vt dictū est. Licz aūt ita sit p se loquēdo q̄ potētia actiua nō sit illud qđ producit nec large:nec ꝓprie:nec forma cōmunicata in eo q̄ talis sit forma ꝑducta:cū in creaturis ratione māe potentia actiua nō solum est quo producens producit.sed etiā illud qđ producit forma cōmunicata nō solū est quo productus habet esse vel esse tale.sed etiā est forma producta:licz nō ita ꝑprie conueniat sibi esse productū sicut ſuppōsito habēti formā:⁊ hoc ideo est qz agens nō pōt cōicare eandē formā numero:quā habz ipsi ꝑducto.vnde in creaturis:⁊ forma per quā agens agit est diuersa a forma cōmunicata producto:⁊ mā est etiā q̄ forma producētis pro qua agit nō solū mō est potētia qua agens agit.ſz etiā est producēs.licz ꝓprie:⁊ etiā forma cōmunicata est producta licz ꝓprie.

Scđs ārt. **Quantum** ad ſcām p̄ncipale.ſ.de applicatiōe istorū ad diuina.Primo videndus est qualiter ista se habēt differēter in diuinis ⁊ in creaturis.deinde accipienda ſunt quedā in quibus cōueniunt hinc ⁊ non. ¶ Quantum ergo ad primū ſciendus q̄ qz in creaturis agens nō pōt cōmunicare eandē formā quā habz producto:ideo forma cōmunicata est ēt producta:ex hoc ſequit̄ ſcām q̄ actio ⁊ passio in creaturis dicit aliquā formā absolutā ꝑductā: que nec de nom:nat agens dicit̄ actio.nā calefacere nihil aliō est quā habere calorē a se factū in alio;put aūt denoiatur ab agente dicit̄ passio.nā calefactio passio nihil aliud est quā esse calorem in fluxu habentē causam efficientez:⁊ de hoc poterit alias diffusius tractari. ¶ Ex hoc ſequitur tertiū:q̄ in creaturis inter producens ⁊ productū nō solū est distinctio ſm relatiōes.ſed etiā ſm absoluta:in diuinis aūt totū cōtrariū:qz nec ibi p̄ncipiuz quo agit agens est ꝑducens vt forma cōmunicata est ꝑducta:nec actio ⁊ passio dicunt formā absolutā ꝑductam.ſed tm̄ ibi importat oppositos respectus:nec etiā est ibi distinctio producentis ⁊ producti ſm aliqua absoluta. ¶ Est aūt sciendū q̄ quantū ad aliqua inuenīt̄ tur in diuinis ea que dicta ſunt de creaturis.nam sicut inuenimus in creaturis aliquid non factuz ſimplr: cē tamē factū in hoc:sicut si aliqua forma preexistens de nouo vniretur alicui ſubiecto.ita inuenimus aliq̄ mō. ſed large valde in diuinis.vnde licz cēntia non sit ſimpliciter producta:tamē pōt dici multū large vtēdo de facere ⁊ fieri facta in hoc:⁊ qz ibi ꝓprie nō accipitur loco huius:qđ est factū in hoc accipitur cōmunicatuz huic vel transfusa in hoc:⁊ sicut ibi est aliquid:cui conuenit ꝑducere ⁊ produci: ſimilr ⁊ in diuinis:sicut patz in personis quibus cōuenit ꝑducere ⁊ produci: ſimilr ⁊ vtrobiq̄ ⁊ producēs ⁊ productuz ſimilr distinguunt̄ realiter.Cuius ratio est:qz vtrobiq̄ producens ⁊ ꝑductuz habent oppositos respectus.ſ.respectū eius a quo est alius:⁊ respectū eius qui est ab alio.ſed tales oppositi respectus nō possunt ineſſe eidem respectui eiusdez. ergo ⁊c. ¶ Item etiam vtrobiq̄z inueniī istud cōmune qđ est factuz in hoc:siue large:siue ꝓꝑe:vel qōcūq̄ fieri siue produci aliquid dicitur factū in hoc non pōt esse ſine aliqua distinctione realı vel producētis ad ꝑductū:vel produci in hoc ad illud in quo sit sicut si forma p̄exiſtens vnireī materie vel saltē producentis ad illud cui forma cōmunicat̄ in quo.ſ.dicit̄ fieri forma. Cuius ratio est:quia vbi non est aliqua distinctio hec vel illa.omnes cōſtructiones sunt intranſitiue ſm rez. vnde essentia est in persona:⁊ ipsa est persona:⁊ etiam pater cōmunicat essentiā:⁊ est ipsa essentia. vnde oēs cōſtructiōes ille tranſitiue ſm vocem sunt intranſitiue ſm rem.ſed vbi totū est intranſitiue ſm rem nihil realr producit̄ vel productiōe qua producitur ſimplr vel productiōe:qua aliquid fit in hoc.g̃ ⁊c. ¶ Quartū autē aliter pōt probari:qz ipossibile est q̄ productione reali aliquid vnū ⁊ idem cōmunicet ſe vel faciat ſe in ſeipſo:ſed hoc non esset:niſi qz omne fieri reale ſiue in hoc requirit aliquā distinctionē realē.ergo ⁊c. ¶ Ex ꝟ accipio quinq̄ ꝓpositiones cōcludēdas. Prima est q̄ essentia nō generat essentiam.Secūda est qđ persona nō generat essentiā.Tertia est q̄ essentia non generat personam.Quarta est q̄ essentia nō cōicat ſeipſaz persone.Quinta est q̄ vna persona cōmunicat alı essentiā:⁊ vna tranſfundit essentiā in aliā. ¶ Prima patet ſic:qz producens ⁊ productū ſimplr loquendo differūt realiter:essentia non differt realr ab essentia. ergo ⁊c. minor etiā est manifesta:maior etiā satis patet ex premiſſis:qz producēs ⁊ productū habēt respectus existētis ab alio:⁊ existentis a quo alius.ſed nihil realr reſpicit aliud vt aliud a ſe:niſi ſit distinctū ab eo realr.g̃ ⁊c. ¶ Scđa cōclusio etiā ⁊ tertia per idem patent:qz producens ⁊ productū opz esse distincta realr.ſed nulla ꝑſona in diuinis est distincta realr ab eēntia.ergo nulla persona in diuinis potest producere essentiā:nec essentia personam potest producere. ¶ Quarta ſic patet:qz in omni cōmunicatione reali opz q̄ vel cōmunicans differat a cōmunicato:vl ab eo cui fit cōmunicatio:vl q̄ ipsum saltē cōmunicatū differat ab eo:cui fit cōmunicatio.ſed nihil tale potest esse iter essentiā ⁊ personaz ſi ponereī cēntia cōmunicare ſe ꝓſone.ergo iſta est falſa.essentia cōmunicat ſe persone.Et idem posset probari ex ſimilitudine cōmunicationis ad fieri in hoc:quia non potest fieri aliquid ab hoc in aliquo niſi vel faciēs differat a facto: vel ab illo quo factum sit:vel saltem factū differat ab eo in quo sit:ſicut ſi aliquis faceret ſe in loco alicuius.ſed cōmunicatio in diuinis est ſimilis tali fieri in hoc.ergo impossibile est in diuinis q̄ aliqd cōmunicet ſe oīno indifferēti a ſe realr:qz nulla illarū distinctionū posset ibi inueniri. ¶ Quinta concluſio ſcz.q̄ vna persona cōmunicat vel aliquo modo facit extendendo nomē fieri vel fiendi essentiam in alia p ſona patet:quia omnes ſancti concedunt.q̄ vna perſona cōmunicat essentiā alie persone:⁊ q̄ pater cōmunicat ⁊ trāſfundit essentiā filio per generationē.pater facit q̄ essentia sit in filio:⁊ ratio huius est:qz ad talē productionem ſufficit:vel q̄ faciens ſiue cōmunicans sit diuersum a cōmunicato:vel ab eo:cui cōmunicat.licz autez pater non sit distinctus ab essentia cōmunicata est tamen distinctus ab eo:cui cōmunicat eam. iō ⁊c. Quere alibi ſolutiones.

¶ Explicit tractatus de relationibus.

¶ Incipit tractatus de vnitate formaruꝫ editus a magistro Dertico ordinis fratrum predicatorum.

Omnes homines nā scire desiderant phs in p̄ meta. fm q̄ patꝫ ex aūcitate p̄missa: dicit oī homini nāle inesse desideriū ad sciendū. Cuius ratio nulla alia esse videt: nisi q̄ cum desiderium oīs creature naturaliter ferat in bonuꝫ: eo q̄ ipsum est primū ⁊ vltē appetitus seu voluntatis obiectū. bonū autē oīs rei cū sit eius perfectio: opꝫ vt in hoc nāle hominis desiderium inclinet: q̄ ipsum hoiem perficit iquātum est homo. Et ideo cū homo id qđ est sit per intellectū fm phm in 6° ethicoꝝ. intellectus autē pfectio sit scia seu cognitio veritatis: sequit q̄ oīs homo fm nāꝫ ⁊ scire desideret: ⁊ cognitionē appetat veritatis. Fꝫ aūt Auic. p̄mū q̄ cadit in itellectu est ens: ex quo vlterius sequit: q̄ cum scia per intellectū acquirat: desiderare sciam nihil est aliud quā entis cognitionem appetere. Manifestū est aūt q̄ vnūqđq; intantū est ens inquātū est actu: fm aūt phm in 3° physicoꝝ: vnumqđq; est actu per formā suā: q̄re cuꝫ cognitio rei ex suis causis p̄ncipijs: pꝫ q̄ cognitio entis ex cognitione formarum dependet ad minus in ipsis rebus naturalibus ⁊ mutationi subiectis: licꝫ etiā hoc in oībus habeat veritatez: sicut pꝫ in rebus diuinis: de quibus perfecta tūc habetur scia: quādo earū cognoscunt quidditates: que nihil sunt aliud quā ipse formē subsistentes ⁊ simplices. ex q̄bus oīb⁹ satis pꝫ: q̄ cū oīuꝫ rerū cognitio quodā mō dependeat ex cognitione formaruꝫ: ex quo nāle inest hoi desiderium ad sciendū q̄ multuꝫ obsequemur hois desiderio nāli: si de formis fm facultatis nr̄e modulū elucidauerimus vitatē: ⁊ hoc qdē neciuꝫ iudicauimus eē: tū pp doctoꝝ ⁊ phoꝝ de formis diuersas sniās: tuꝫ q̄ pauca ⁊ obscura adeo vt rudiū excederent ingenia inuenicbant esse dicta de formis: vt sic duꝫ iuuenes ⁊ imbecilles ingenio maiorū nostroꝝ de formis altas ⁊ pfundas sniās: ⁊ licꝫ sufficiētissime traditas ad plenū capę seu intelligere nō valebant: saltē ⁊ si minus sufficienter aperte tñ: ⁊ si ruditer hec tradita a rudi discipulo: rudes discipuli facilius capiant ⁊ addiscant. Erit aūt hic ordo seruandus in tractando de formis. vt. s. prius tractet de formis fm se: ⁊ in sua natura consideratis. Scdo vero de ipsis in comparatione ad alia. ¶ Circa p̄mū aūt erit disputatio de tribus. Et p̄ de ipsaꝝ fofaꝝ suba. Scdo de ipsaꝝ fofaꝝ ozigie: seu p̄ductionis mō. Tertio aūt de ipsarū fofaꝝ ꝺditione seu q̄litatib⁹ ⁊ ppetatibus. Circa primū vero quer̄ duo. Et primo gdem quer̄ de ipsis formis: an sint. Scdo vo qđ sint. Qō. I.

Tc.26. 2.27. ⁊ 32.

Tc.28. 2.29.

Lēp.3.

Tc.17

Tc.20.

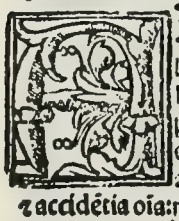

Deprimum aūt sic p̄ceditur vī q̄ forme nāles nihil sint. In omni enim re naturali inuenimus accīntia ⁊ dimensiones p̄prias ⁊ passiones: ⁊ q̄ preter hoc est: vī esse substantia rei. Sed si per itellectuꝫ a quacūq; re nāli separent dimensiones ⁊ accidētia oīa: nihil videt remanere nisi mā. ergo ipa mā sola videt esse rei suba: ac per ꝺns forma subalis nihil erit. ¶ P̄. omne q̄ est in rebus nālibus: est p generationē p̄ductū. sed forme fm phm in 7° meta. nec gñant nec corrūpuntur: quare vt vī in rebus nālibus nulle forme sunt nec substātiales: nec accidentales.

In contrariū est: qz phs in scdo physi. ponit quatuoꝛ genera cārū: inter q̄s vnā dicit esse formā. ¶ P̄. Unūqđq; cognoscit p formā suam eo q̄ mā cū hēat rationē infiniti de se cognoscibilis nō est fm phm in 3° physicoꝝ. Si ergo in rebus nālibus nulla sit forma. sed solū mā: de ipsis nulla poterit hī cognitio: cuius ꝺnuꝫ manifeste videmus.

Respondeo dom: q̄ qz humana cognitio est potētialitati permixta: sicut patꝫ qz hꝫ oꝛtū a sensu: cuius obm nō est oīno a māe condītionibus denudatū: vt plurimuꝫ humana nā facilius deuenit in cognitionem eoꝝ que sunt nota sensui: cuiusmodi sunt mālia ⁊ potētialitati p̄mixta: quā in cognitiōe coꝛū: que sunt nota nāe: cuiusmodi sunt forme ⁊ actus: ꝓpter qđ etiā oēs antiq nāles solā mām dixerunt eē rerū nām: sicut pꝫ per phm in p̄ meta. ⁊ in scdo physicoꝝ. sed tñ hec positio ⁊ falsa est ⁊ impolis: sicut pōt multiplr̄ ondi. ¶ Et p̄ ex actualitate essendi. cū. n. fm oīum cōem sniam: mā sit illud: ad qđ stat oīum resolutio rerum: ⁊ oē tale de necessitate sit simplex: eo q̄ alis oporteret in infinituꝫ abire: opꝫ necessario vt ipsa mā in se cōsiderata sit simplex: q̄ etiā alibi ꝓbatū est dū. s. de ipsa mā agere. per nomē g̃māe aut significatur actus: aut po⁹: qz cōpositū cū ipsa sit simplex: vt dictū est: significari nō pōt. Si aūt dicat q̄ per māe nomen significat nā quedā: que fm se est actus tñ: tunc ꝛaz in equiuoco disputamus: eo q̄ per nomē māe significamus formā. sed tñ fm istū intellectū adhuc ipole est: q̄ res nāles sint sola mā: eo q̄ fm phꝫ nono meta. vnūqđq; intñ est intelligēs iquātū est actu: ⁊ ita si oēs res nāles fm suam essent solū mā: sequeret q̄ essent actus: ⁊ per ꝺns: q̄ oēs eēnt actu intelligentes: qđ est ꝺ sensum. Relinquit ergo: q̄ p māe nomē designet q̄dā nā: q̄ fm se sit sola po⁹ passiua. hoc aūt per se subsistere nō pōt: videmus autez nos ad sensuꝫ: q̄ res nāles sunt actu sube: ⁊ qđ actu subsistunt. Quare cū fm nāꝫ ex ipo⁹ suba nō possit fieri suba in actu: nisi per aliqd q̄ fꝫ se est suba ⁊ actus: oꝛ nec dē: q̄ in rebus nālibus nō solū sit mā: verū etiā quedā alia nā: que fm suā eēntiā sit suba ⁊ actus: ⁊ p̄ hoc nos itelligim⁹ formā. ¶ Scdo ex modo agendi ipsius cause prime. Cum enim omne agens agat sibi simile: inquātū est agens: necesse est in omni effectu aliquā similitudinē agentis existere: qđ verū est in agentibus per intellectū. In hoc enim differunt agentia per intellectuꝫ ab agentibus per nām: qz scz ad ipsoꝝ actionē sufficit sola nā seu quidditas producentis: ad actionē autem agentium per intellectuꝫ inquantū agentia sunt non solum natura requirit: verum etiam exemplaris forma: quā habent in mente: p quā ⁊ suas ordinant ⁊ regulant actiones: ⁊ ideo ad perfectionem effectus producti ab agente per intellectuꝫ requirit: vt aliquā similitudinez gerat forma: que fuit in agente siue productionis p̄ncipiū vel exemplū. Cuꝫ ergo deus sit agens per intellectum: opꝫ vt oīum que cūq; produxit in se p̄hauerit similitudines ydeales ⁊ per cōsequēs vt eius effectus intantū perfecti dicant inquantū formarū ydealiū aliquā similitudinē representant: vt sic in rebus nālibus nō solū inueniat materia: verū etiā illaꝫ formaꝫ ydealiū aliqua similitudo: quā alio noie nos dicimus formā. Quare manifestū ē q̄ ad perfectionē rerū naturaliū requirit: vt in eis nō

Tc.26. 2.27. ⁊ 32.

Tc.28. 2.29.

Tc.6.9.

Tc.20.

solum sit materia: verū etiā forma: ꝛ3 enī ille ydee nō solū forme: verū etiā materie sil'itudines ꝛ cāe sint i se tamē cōsiderate forme sunt: ꝛ ideo ad perfectionē vniuersi requirebāt: vt in rebus nō solū materia: verū etiā forme essent. ¶ Tertio ex naturali rerū origine. Cum enī omnes res naturales producant̄ per generationē3 ꝛ motum: illud de necessitate op3 esse in rebus naturalibus ad qđ motus de necessitate terminat̄: ꝛ sine quo motum est impossibile terminari. Manifestū est aūt
3° physi. tex. c. 6. q radix ꝛ p̄ncipium motus est potentia ꝑm pf̄m: quare tamdiu durabit motus: quādiu potentia imperfecta manebit. Impossē ē aūt q po⁹ alicuius pficiat̄ vel terminet̄ ad potētiā solā: q3 tūc idem eēt p̄n̄⁹ motus ꝛ terminus: qđ est ipossē. Op3 ḡ si motus gnōnis terminari debeat: q hoc fiat p aliquē actū terminantem mobilis potestatē. hoc aūt nō pōt esse vā forma: cū esse actuale a forma nūq̄ separet̄. quare vel op3 dīe q nūq̄ aliquis rei nālis gnātio terminet̄: q est ō sensus: vel q⁹ forme alique nāles sint in rebus nālibus. ¶ Ad primus aūt dō3 q in re nāli nō solū sunt accītia: ꝛ p̄pe passiones. imo vlterius cū accīs p̄supponat subā3: ꝛ ad ipsius sequat̄: op3 necio in re aliqđ aliud p̄exīstere oībus accidentibus ꝑm nām: per q res bēat esse subale: seu nām subē: ꝛ hoc ē forma substalis. ¶ Ad scām dām: q cōpositū est illud qđ per se gnāt̄: ꝛ q per se bz esse: forme nāles aūt nō habēt per se esse: ꝛ ideo ꝑm pf̄m non generant̄ per se. sed per accidens. videl3 ad generationem compositi: cui dant esse. Questio. II.

¶ Scām sic p̄cedit̄: vī q fōa sit aliqđ ꝯpositū: ꝛ nō actus simplex. Dē enī ens aut est actus purus: aut est po⁹ pura: aut est cōpositū ex po⁹ ꝛ actu. ſ3 forma nō pōt ee actus purus: q3 B cōuenit soli deo: sil'r etiā nō pōt esse pura po⁹: q3 hoc dī ee mā ꝛ non forma. ḡ op3 q forma: si debeat esse q sit aliqđ cōpositū ex po⁹ ꝛ actu. ¶ Et p̄terea cōstat: q3 nihil est simplicius su3 cā. nulla aūt cā nālis efficiens est actus purus. sed oēs forme nāles p̄ducunt̄ p gnōnē ab aliquo nāli agēte. ḡ nulla fo⁹ nālis erit oīo simplex ꝛ purus actus. ¶ P̄. si forma sit aliqđ op3 q sit cā essendi ipi rei: cui⁹ est fo⁹. ſ3 fo⁹ nullo⁹ p̄t ee alicui rei cā essendi. ḡ forma vel nihil erit: vel ad minus nō erit cā essendi ipis rebus vt cōiter oēs vident̄ ponere. ꝓbatio medie. Nihil q acq
T. c. 32. rit esse ad esse alterius pōt esse cā essendi eius. ſ3 forma cū nō generet̄ p se ꝑm pf̄m in 7° meta. acgrit esse vel nō esse per accīs ad esse cōpositi. ḡ forma nō est cā ee rei. ¶ P̄. illud est exēplar: ꝛ rō gdditatis rei: per q res bz ee id qđ est. sed vnaquęq res nālis esse ꝛ subam bz ab ipo agēte specifico. ḡ cū agēs specificū nō sit forma tīn: vī ad minus q forma nō sit rō: ꝛ exēplū gdditatis
T. c. 28. rei. vt dicit pf̄s in scdo physicoꝝ. ¶ P̄. aia rōnalis est forma q̄dā nālis: cū de ipsa pf̄s nālis determinet. sed aia nō pōt esse rō essendi ipsi boi: cum esse humanū sit corporale ꝛ aia sit incorruptibilis. sil'r et aia rōnalis nō est oīno simplex actus: cū sit boc aliqđ: ꝛ p ꝯs ꝯpositā ex potētia ꝛ actu. ḡ cū eadē sit rō de vna forma: ꝛ de oībus: vī q nulla fo⁹ sit rō essendi ipsi rei: vl' q sit act⁹ tīn.

In cōtrariuꝫ est q3 actus p̄portionat̄ ei: cuius est actus. sed cē qui est act⁹ forme est simplex. ergo ꝛ forma ad quā talis actus sequit̄ erit simplex. ¶ P̄. pf̄s dicit expresse in scdo phy
T. c. 28. T. cō. 2. sicoꝝ: ꝛ in 5^m met. q fo⁹ ē rō ꝛ exēplū ei⁹ q qd erat ee.

Respōdeo dō3: q oīs forme physice nā in boc cōsistit: vt sit actus: ꝛ rō: ꝛ exēplum gdditatis rei: cuius est forma ꝑm pf̄m in scdo physi. ꝛ in 5° meta. ¶ Ad cuius euidentiā sciēdū est q ola que sunt in mundo: siue in vniuerso: intrīn sunt: inquātū pticipant esse p̄me cāe: que est deus: sicut ꝛ oīa que lucent intrīn sunt luminosa: inquantū pticipant nām lucis: ꝛ esse lucis p̄me: que est in sole: vt ꝓbauimus in p̄ li. pf̄ie nālis. ꝛ oīa que sunt calida intantū sunt calida: inquantū bñt esse calozis a p̄mo calido: qđ est ignis. Cuius quidem dicti veritas fundat̄ super boc: q3 qđ est per participationē reducit̄: ꝛ est ab eo qđ est per cēntiā tale ꝑm pf̄m in scdo meta. ꝛ in 12. ꝛ ideo cuz solus deus sit ens per essentiā suā: oīa alia ab ipso itantū sunt entia iquātū eis per modū cuiusdā pticipationis cōicat̄ esse diuinū: qđ est esse p̄me cāe. Nō qdē ita q eē diuinū veniat incōpositionē rerū. sed q3 ab ipso esse diuino oīa participant esse per modū quo effectus participat eē siue cāe supreme: ꝛ hoc ē q dicit Dionysius in 4° cap'lo celestis hyerarchie: q eē oīuz est: que super eē est diuinitas. q3 vo eē diuinū est vl'e ꝛ infinitū: nulla aūt pfectio pōt vl'r ꝛ infinite pticipari ab aliq̄ creatura ide, est: q oz si creature debeāt illud esse pticipare: q ipsuz esse diuinū determinet̄ ꝛ finiat̄ ꝑm modū creature q̄ debet ipsuz recipere: eo q vnūqđq recipit̄ ꝑm modū recipiētis. hoc aūt fieri nō pōt nisi mediāte aliqua scda cā vl' p̄ncipio vel pfectione: quia mediante ipsa res fiat debita ꝛ proportionata ad receptionē talis esse sic limitati ꝛ determinati ꝑm nām politatis create inditaz rebus: ꝛ hanc qdē nām seu perfectionē: per quā vnaquęq res sit capax ꝛ receptibilis ipsius esse nos dicimus formā. ita. ſ. q ꝑm diuersitatē forme erit diuersitas ipsius eē. ꝛ huius quidē exemplū videmus in participātibus lucez. Nā q3 lux in fonte p̄po est vl'r ꝛ indeterminate: nullū aūt aliud corpus pōt recipe vl'r eē lucis: sicut est i fonte sno: ide est: q op3 aliqđ esse indītū ꝛ vnitū corporibus pticipantibus esse lucis: quo mediāte corpus fiat suscep
tibile lucis: ꝛ hoc ꝑm determinatū gradū ꝛ finitu3: B aūt est dyaffanitas: p quā vniuscuiusq nā sit susceptibilis lucis: sic etiā ꝛ per formā vniuscuiusq natura cōstituit̄ in tali gradu vt sit capax esse actualis ꝑm determinatū gradū: ꝛ q3 illud p qđ aliqđ fit susceptiuū p̄petatis alicuius op3 esse aliquā eius sil'itudinē: sicut illud p qđ ferrū fit susceptiuū p̄prietatis ignis. est aliq̄ sil'itudo ignis. puta calor vl' igneitas: per formā aūt res fiūt susceptibiles diuini esse: inde est qđ ipsam forma3 op3 esse quandā pticipationē vel sil'itudinē p̄mi actus ꝛ eē diuini: ex quo p3 q per ipsa3 formā oēs res p̄mo assimilātur agenti. q3 vo vnūqđq intrīn est id qđ est: inq̄tū siue cāe sil'itudinē gerit: oz vt illa sil'itudo actus p̄mi rebus impressa: per quā effectus dei diuino assimilat̄ agenti. sit oībus rebus cēndi ꝛ nāe p̄n̄⁹ q̄ nos p̄prio noie appellamus formā: q̄ quidē tāto ē pfectior quāto magis ad primi actus sil'itudinē appropinquat: siue q̄to p̄fes illius actus p̄mi perfectiones pticiparit: vñ ille forme q̄ representant de pfectionib⁹ p̄mi actus solū actū eēndi sunt in p̄mo ꝛ infimo gradu formarū. Que aūt sunt sil'itudines p̄mi actus nō solū q̄tū ad esse: verū etiā q̄tū ad hoc q vniunt: seu vnificare possunt: cōstituunt ꝑm gradū formarū: que alio noie vocant̄ anie vegetatiue. que aūt nō solū sunt sil'itudo p̄mi actus quātū ad esse ꝛ viuere: verū etiam quantū ad hoc qđ est aliqualiter cognitionem habere. licz ipfectā: cōstituunt alīū gradū formarū: que a pf̄is vocant̄ anime sensitiue. nam sensitiua anīa est prima forma: que cognitionē participat. Que autē sunt similitudines primi actus nō solū quantū ad esse ꝛ viuere: ꝛ quantuz ad hoc q aliqualr

Ubi. 8.

T. cō. 4. iz. meta phy. i fi. nc.

cognoscunt: verum etiã quantũ ad hoc q cognoscunt cognitione intellectiua: cõstituunt vltimũ & nobilissimum gradũ formarũ in natura. licz etiã inter istas sit gradus: & hũc gradũ formarũ nos vocamus substãs intellectuales. qz vo id qõ res est: est per sue nature quidditatẽ ſm phm in 7 meta. forma aũt est que constituit naturã rei: vt dictũ est. ideo a platonicis forma vocat: & est rõ quidditatis rei: siue q quid erat esse: & qz vlterius per formã nõ solũ datur cẽ cõposito. vt dictũ est. sed etiã cõfertur vlterius cõposito quedaz virtus: qua mediãte ipsum põt sibi sile producere in nã: vt als ostensum est. s. in sũma primo libro. inde est q forma nõ solũ dr rõ quidditatis inquãtũ est qdditatis ꝑn[m]: veruz etiã dicit exemplũ inquãtũ ab ipsa cõpositũ habẽt virtutẽ producẽdi sibi sile in natura. ¶ Ex quibus oibus ꝑz qd sit forma: qz videlz silitudo quedã seu participatio primi actus rebus impressa: que qdẽ silitudo in rebus: est ratio & exẽplũ eius q qd erat esse: seu qdditatis rei q ideni est. ¶ Ad primũ dõm: q forma nõ est potentia. sed actus tm̃. sed tamẽ ꝓpter hoc nõ sequit q ipsa sit actus purus vt deus. nõ eni solũ requirit ad hoc vt aliquis actus bẽat simplicitatẽ & puritatẽ diuinã: q nõ sit cõpositus ex potẽtia & actu. sed vlterius q nõ sit cõponibilis alteri: & q per se subsistat: & q sit suũ esse: & q oẽs pfectiones in se cõtineat & multa alia: quoz nullũ põt cõuenire forme nãli. qñ aũt dicit q effectus nõ est simplicior sua cã: dõm q agens non producit formã aliquã: nisi virtute forme ꝓprie: & ideo licz forma producta sit simplicior agẽte: tamẽ nõ est simplicior forma agẽtis cuius vtute producta est: vel dõm q effectus per se: nõ est simplicior sua causa. forma aũt nõ producit ꝑ se ab agente. sed per accidens solũ ſm phm. s. ad gñationẽ cõpositi. ¶ Ad scõm dõm: q aliqd acqrere esse ad esse alterius põt intelligi dupliciter. vno mõ per se & efficiẽter: vt sic dicat illud acquirere esse ad cẽ alteri° q causat ſm suã essentiã & nãm ab illo: & hoc modo ꝓcedit argumentũ. Alio mõ põt aliquid acquirere esse ad eẽ alterius: per accñs. inquãtũ. s. requirit ad sustẽtationẽ esse eius: & hoc modo se habz forma ad cõpositũ. intñ eni dicit forma acqrere esse ad esse cõpositi inquantũ ipsa nõ inuenit subsistere nisi in cõposito. Ex hoc autẽ nõ sequit ꝓpter hoc: q forma nõ sit causa eius. sed potius ecõuerso. Nã per hoc cõpositus participat esse: q ipsa forma est in ipso cõposito. vnde ñdendũ est ꝑ distinctionẽ minoris in ꝑ se & ꝑ accñs: vt dictũ est. ¶ Ad tertiũ dõm: q hñe eẽ & subsz ab aliquo põt itellígi dupliciter. vno mõ effectiue: & sic vnaquecz res subsz & eẽ dz ab agẽte ſm quẽ modũ dr paries hñe albedinẽ ab ipo pictore. Alio mõ formaliter: & sic subsz & eẽ dr vnũqõcz hñe a sua forma ꝑ quẽ modũ paries dr cẽ albũ ꝑ ipsaz albedinẽ. ¶ Ad 4[m] dõm: q alr est de aia & de alys formis nãlibus. nam alys formis nõ debeẽ ꝑ se esse: & iõ eẽ cãt in cõpositis ex cõiunctione ipsarũ cũ materia: & ita illud esse nõ est mãe neqz forme. sed resultat ex cõpositione vtriusqz: ex quo sequit: q sicut cõpositus est corruptibile. ita & esse eius. sed aia rõnalis nõ solus est forma: verũ etiã suba: & ideo sibi debeẽ esse: & ita anima nõ acquirit esse ex cõpositione sui cũ mã. licz non acqrat esse nisi in mã. sed potius illud idem esse q sibi acqrit per creationẽ cõicat mãe: & iõ cũ aia sit incorruptibilis poterit esse humanũ incorruptibile remanere in sua cã. s. ania etiã corpore corrupto. q aũt dicit q aia non est oino simplex dõm: q hoc cõuenit sibi rõne qua est suba: & nõ rõne qua ẽ forma. est eni aia nõ solũ forma sed etiã substãtia: vt dictũ est. vel dõz q esse nõ est de quidditate aie: & iõ licz aia sit cõposita ex essentia & eẽ tamẽ in essentia aie ex hoc nulla causat cõpositio.

Note qd sit forma vide simile a brõ de cloze sup primo phy. & ex pte text. 81.

7. meta. t. cõ. 26. 27. 28. 32

Deinde cõsiderandũ est de modo originis: seu productionis ipsarũ formarũ. Circa q querunt duo. ¶ Primo. vtruz ipse forme ꝑexistant ſz aliquã sui ichoationẽ in mã: vl vtrũ producant de nihilo. ¶ Scõo. vtrum per generationẽ de ipa potẽtia materie educant vel per creationem a deo. Quæstio. III.

Ad primum sic procedit: videtur q in mã oiuz formarũ inchoationes ꝑexistant. gñationes cniz seu productiones formarũ nãliũ dñr nãles. sed nãle dr q bz ꝑn[m] mouẽs intra: eo q nã est ꝓncipiũ motus in eo: in quo est ſm phz in scõo phy sicoz. ergo in omni gñatione nãli: opz ꝑexistere aliqõ ꝓncipiũ motus actiuuz in ipsa mã. hoc aũt nos vocamus inchoationẽ forme. ¶ Ꝑ. Aut in mã ꝑexistit aliquo modo forma: aut nõ. si ꝑexistit: habeo ꝓpositus. si aũt nihil est ibi de forma. ergo producit de nihilo: qõd est cõtra sniam phoz: que est: q ex nihilo nihil fit. ¶ Ꝑ. ſm phz in ethicis illud est violẽtũ: cuius ꝓn[m] est extra nihil cõferente vim passo. sed in gñatione nãli ipsum passuz est mã. Si g in ipsa mã nõ sit aliqõ actiuũ ꝓn[m] per qõ ipsa aliqd cooperet exteriori agenti. sequet q oẽs nãles gñationes sint violente. ¶ Ꝑ. Illa ꝓpe dñr nãlia. que ita fiunt a nã q nõ ꝑñt fieri ab arte. sed phs expresse dicit in 7° meta. q aliqua dñr fieri a nã: & nõ ꝑñt fieri ab arte: qz pars forme ꝑexistit in mã. ergo in mã est aliqua ichoatio. ¶ Ꝑ. Nihil denoiat ab eo q nullo modo participat. sz motus mãe ad formã ignis dicit gñatio ignis. opz ergo q in mã aliqd ꝑexistat de forma ignis cõ nos inchoationẽ dicimus.

In contrariũ est aũt: qz si aliqua inchoatio forme ẽ in materia: aut est ꝑ gñationẽ: aut per creationẽ: nõ aũt per creationẽ: qz terminus creatiõis nccio ẽ aliqd actu pfectũ. huius aũt ichoatio ponit esse forma ipfecta. similr nec ꝑ gñationẽ: qz gñatio est terminus alteratiõis. illa aũt ichoatio ponit esse ꝓn[m] illius alterationis: & ita inchoatio vr ꝓcedere gñationẽ. qre nullo mõ talis ichoatio ꝓt põi.

Respondeo q circa istã qõnẽ diuersi diuersimode opinati sunt. Nã qdã dixerunt q in mã ex qua res physice generant nõ est potẽtia passiua tm̃: alias gñatio esset violenta. sed opz ꝑexistere in mã ipsam formã: que per gnõnẽ educenda est ſm quandã actiuã inchoationẽ: & esse icõpletũ. & idco nõ bz perfectã vtutẽ ad agendũ. sed tm̃ iperfectã: & iõ per se nõ põt agere nisi quodã mõ excitet ab agẽte exteriori. Sic eni excitata coopat ei: vt sic pp tale actiuũ ꝓn[m] motus dicat nãlis. ¶ Sed hoc nõ vr cõueniẽter dictũ: sicut manifeste põt oñdi multiplici rõne. Et primo quidẽ ex effectu ipsius forme. Cũ eni esse necessario sequat eẽntiã ſz q in aliquo inuenit eẽntia forme sic in ipso inuenitur ipsum esse: ipsa ergo essentia forme inchoate in mã. aut est ibi ſm partẽ tm̃: aut ſm se totã. si est ibi ſm partẽ: sequit qõd forª subalis bẽat ptẽ & ptẽ qõd est impoſle. si aũt sit ibi ſm se totã. opz q sit ibi totũ esse q cõsequit formã talis spẽi. sz vbicũcz est forma ſm totã essentiã: & ſm totum esse: ubi necessario est res aliqua nature perfecta in aliqua specie. g res erit ꝓius perfecta cz generata: vel ichoatio forme nõ est in mã. ¶ Nec põt rõni obuiari dicẽdo q lz sit ibi totum esse forme. tñ illud eẽ est imperfectũ. q tñ postea per gene

rationē perficiť. ¶ Quia cū lā dictū sit q ibi est totus esse: illa īperfectio nō pōt attēdi: nisi ſm maiorē perfectionem actus: que quidē in rebus eiusdē ordinis nec esse: nec itelligi pōt nisi ꝑ minorē vel maiorē admixtionē potentie. licz aūt alicui actui: vel in aliquo qō est actu ſm bo^m possit esse vel intelligi maior vel minor admixtio potētie. tñ ei q nihil est aliō quā actualitas actus ſubalis ⁊ simplicis ipole est esse vel intelligere admixtū aliqd potētie: ⁊ per ꝯns cū illud qō nō potest suscipe admixtionē aliquā ↄtrarȝ nec possit intēdi vel remitti: impole est q aliqd tale suscipiat magis ⁊ minus: gn poti⁹ opȝ q ſm se totus in instanti introducať. Manifestū est aūt: q oē ꝯns formā ſubalē est actualitas quedaȝ actus simplicis: quare opȝ dicere q forma ſubalis vel nullū hēat esse actuale in mā: vel q in eodem instanti statiz cū est: sit totaliť perfectū. vñ dicere q esse ꝯns formā inchoatā sit ꝑmo imperfectuz: ⁊ postea perfectū: est dicere q esse ſubale nō sit esse ſubale: ⁊ q sit cōpositū ex potentia ⁊ actu: ⁊ q recipiat magis ⁊ minus: que oia falsa sunt: ⁊ cōtra cōem oīuȝ opionē. Scōo ex diuersitate forme ⁊ māe. si est forma est aliq̄ modo in materia. tunc aut illa inchoatio est idem q ipsa materia: aut est aliquid ab ea diuersum ſm essentiam: vt large sūmamus essentiā ad essentiā ⁊ naturā. si aūt est idem. ḡ frustra ⁊ in equiuoco disputādo cōtēdimus appellando. ſ. materiā ipsaȝ formā. ⁊ ecōuerso. Si aūt est diuersa ab ipsa. tūc quero: q aut illa forma siue inchoatio bȝ esse actu in ipsa materia: aut nō. si nō cū cē sit actus entis. ergo nihil est ibi de forma. Si aūt est ibi. ergo esse actuale ↄsequit ipsaȝ in māȝ. ⁊ tūc q̄ro de illo esse. aut enī est illius forme tm̄: ita q ꝑ illud cē sola forma sit: vel est nō solū forme. sed etiaȝ māe: vt sic nō solū forma. sed etiā materia actu sit ꝑ illud esse. si primo modo. sequeť qō forma illa per se subsistat in materia: tāq̄ oīno diuersa ab ea: ⁊ ſm essentiā: ⁊ ſm cē qō est impole. q forme nō debeť per se esse ſm pl̄m: sequeť etiā vlterius: q cū mā que nullum bȝ esse actu sit oīno non ens: q ens sit actu in nō ente. ſ. in mā manente semper ipsi in rōne non entis. si aūt scōo mō: sequitur q iā mā sit reducta in actū per formā illā: ⁊ ita erit ex eis aliqd cōpositū actu: ⁊ per ꝯns cū talis mā subyciať gnātiōi: sequeť q generatiōi subyciať ens in actu qō est ↄ ſniam pl̄i in scōo de gnātione: ⁊ contra ipsam veritatē: q̄re relinquiť: q inchoatio forme in materia esse non possit. ¶ Tertio hoc pōt ostendi ex humana gnātione. Cōstat enī q motus in generatione hois est nālis. Sed ibi nō pōt dici motus nālis ꝓpter inchoationē aīe: que fit in materia. ergo aut motus ad gnōnē hois nō est naturalis: aut si est nālis ille motus: ⁊ non est ibi inchoatio forme: pari facilitate ⁊ alȝ motus poterunt dici nāles absq̄ hoc q regrať ibi aliqua īchoatio forme. dico ergo q esset pole adhuc: ad minus vanū ⁊ inutile est ponere inchoationē formarū. ¶ Quarto ex ſubiecto inchoationis. Manifestū est enī. q per gnōnē nō solū ꝓducunť forme simpliciū. verū etiam formē cōpositorū. Impole est autē q in aliquo simplici eīnto sit inchoatio forme alicuius cōpositi: sicut ridiculū est dicere q in mā ignis vel aque sit ichoatio forme capze vl̄ forme ferri: maxime cū nullū simplex elemētū possit esse ꝓpria materia alicuius cōpositi. Quare cum cōposita generenť ex hoc q elemēta miscenť adinuicē: si nullus motus gnātionis pōt esse nālis: nisi ictus in mā sit inchoatio forme: ad quā est motus: ex q̄ in nullo eīntoꝝ pōt esse inchoatio forme ipsius cōpositi: sequeť ſm eoꝝ opionē q generatio oīum cōpositorū sit violenta. Et primo cōstat q impossibile est dicere q in aliquo vno eīnto. puta in aqua sit inchoatio forme mixti. sed eīnta ſm naturā a generāte mouenť ad mixtionē. ergo si nullus motus est nālis: nisi ꝓpter inchoationē forme: vt isti dicūt: sequeť q nūquā forma mixtionis introducatur in eīnta: nisi per violentiam. ¶ Quinto ex natura introductionis formarū. siue enī preparatio materie alicuius rei cōposite fiat per cōuersionē vnius eīnti in quatuor. vt quidā volunt: siue per cōgregationē quatuor eīntoꝝ ad vnū locū siue vnum mixtū. certuz est q in quolibȝ mixto opȝ esse ex oibus quatuor elementis: ista aūt eīnta q̄diu introducať per fecte ſubalis forma: opȝ esse abinuicē distincta per ꝓprias formas: sicut videmus q in luto ex quo dȝ generari lapis: ⁊ si ad oculū nō appareat: tū aqua ⁊ terra^{li} in ipso sunt per ꝓprias formas distincta: quo adusq; forma lapidis introducta sit. ⁊ huius ratio est. q̄ q̄ iam eīnta sunt adinuicem perfecta mixtione cōiuncta opȝ vt in eis ſubito sit introducta dispositio: que est necessitas ad formā introducēdā: ⁊ per ꝯns ipsa forma. Cum ergo qōlibȝ illoꝝ eīntoꝝ naturaliť mouecať ad formā mixti: ex quo ꝑ opionē istorū: nullus motus est nālis nisi ꝓp inchoationē forme: oportebit necessario dicere q ibi sint quatuor ichoationes eiusdē forme. In termino ergo alterationis aut oēs iste inchoate forme perficientur: aut oēs corrumpenť. Nō enī est assignare rōnem quare potius vna corrumpať q̄ alia. nā si ponať aliqua ipsarū corrūpi. hoc nō erit nisi per actionē agentis. agens aūt vel generās nihil corrumpit: nisi inquantū est sibi cōtrariū: cū oīs corruptio sit a ↄrio ſm pl̄m que est per aliquā actionē. Cū aūt quelibȝ dictarum inchoationū sit silitudo agentis: siue generatis: eo q forma generati est silitudo gnātis: ⁊ inchoatio illa est q̄dam pars forme generati ſm eos: nō plus vna illaruȝ contrariaťagenti q̄ alia: quare nec potius corrūpeť. si ergo detur q oēs corrūpanť in termino alterationis ⁊ introducať aliqua alia forma: sequiť ſm eoꝝ opionē q introductio illius vltime forme nō sit nālis. sed violenta: cū eius inchoatio nō precesserit in materia. Si autē detur: q oēs ille forme inchoate perficianť: seq̄ť q ī vno ⁊ eodē sint quatuor forme eiusdē speciei. puta q in vno hoie sint quatuor anīe rationales vel in vno igne quatuor forme ignis: qō est ipole. nullo ergo mō potest poni inchoatio formarū. ¶ Sexto ex nā informatiōis. si enī forma ꝑexistit in mā ante generationē siue perfecta: siue imperfecta: aut ipsa est informans: ⁊ continēs: aut cōtenta ⁊ informata. si primo modo: tūc cū ad oēm informationē materie per actū sequať esse actuale: sequiť q in generatione ſubyciať ens in actu. cōsequentia aūt probať per hoc. q omne informans ⁊ cōtinens terminat cōtentū ⁊ informatū: quādocūq; aūt potentia materie cōtineť ⁊ terminať per actuz necessario ipa fit ens actu: nec ꝑt dici q ille actus sit imperfectus: ⁊ ita imperfectiō terminet ⁊ reducat materiam in actum. q̄ sicut inter affirmationē ⁊ negationē nō est mediū: ita etiā inter potentiā purā māe ⁊ actum primū: qui est esse actuale impole est aliqd mediuz cadere. vbi. ſ. materia pertinet sit in potētia pura ⁊ ꝓtinet in actu: quia tunc sequereť q simul esset ens ⁊ nō ens: ꝓpter q etiā dixit pl̄s q generatio est inter ↄtradictoria. si scōo modo: sequeť q potētia terminet actū: ⁊ q esse sit effectus seu ꝓpetas materie: ⁊ nō ipsius forme que omnia manifeste sunt falsa. Quare opȝ dicere nullā esse in materia inchoationē formarū. ¶ Septimo hoc pōt oīdi ex parte actionis. si ergo forma inchoata

est in

T. c. 3. ⁊ 6.

est in materia: aut est infra essentiã cius: aut nõ: si non ergo inchoatio forme nõ est in mã: si aũt est infra essentiã mãe vt coadiuuans extrinsecũ agens: tunc aut illa forma agit in mãm ppriã: seu in essentiã mãe in q̃ est: aut in seipsa: aut potius ipsa nõ agit: sed potiꝰ illud: qõ agit est ipm aggregatũ ex illa inchoatione ⁊ ipsa mã. si dicaꝫ primũ: segtur q̃ ipsa essentia mãe ꝓprie altereꝫ: silr et sequit: q̃ forma alteret ꝓpriũ subz in quo est: qõ est ipolẽ: silr et õ phz: q̃ dicit q̃ forᶜ nõ est agere: sz ꝛpositi. Si aũt dicaꝫ ꝟz. s. q̃ aggregatũ agat in seipm: segt q̃ idẽ fm q̃ idẽ agat in seipz: ⁊ q̃ idẽ sit simul in potẽtia ⁊ in actu: q̃ oia implicant cõtradictionẽ: ex q̃bus oibꝰ cuidenter apparet: q̃ impolẽ est in mã eẽ aliq̃ actualẽ inchoationẽ formaꝫ: q̃n potius sunt ibi in potẽtia tñ: ⁊ p actionẽ nãlis agẽtis educunt i actũ. ¶ Ad pᵐ q̃ dõz. q̃ fm phm in zº phisi. nã non solũ dr de forma vex et de mã: ⁊ ideo cũ forma sit actus: mã vo potentia: nãle aliq̃d dicet non solũ a ꝓncipio actiuo: qõ ẽ forma: verũ et a ꝓncipio passiuo: qõ ẽ mã. ¶ Ad zᵐ dõm: q̃ nihil negat ens simplr: ens aũt fm phm in 7º ⁊ 9º meta. ⁊ in primo phisi. diuidit ꝓ potẽtiã ⁊ actũ: ⁊ ſõ illud solũ ꝓprie ꝑt dici fieri ex nihilo q̃ fit neq̃ ex ente actu: neq̃ potẽtia: forme aũt cũ educant de potẽtia mãe fiunt ex ente in potẽtia: ⁊ ſõ nõ fiunt ex nihilo: nec tñ pp hꝰ dicitur forma: ita nã ex mã: quasi mã itret essentiã forme: qz nec forma fit per se: sed p accñs ad factionẽ ꝛpositi. ¶ Ad zᵐ dõm: q̃ ipsa mã: q̃ in generatione se hz p modũ passi satis cõfert agenti: dũ sibi ꝑbet potẽtiã nãliter dispositã ad actionẽ agẽtis recipiendã: ⁊ ad formã educendã de ipsa: nisi. n. forma esset potẽtia in mã nunq̃ agens nãle posset formã educere in esse: vñ argumẽtũ non segt. ¶ Ad 4ᵐ dõm: q̃ fm phz in. 8. phisi. sola vluentia mouent seipsa. Alia aũt vel mouent ab extrinseco: vel a generante: vel a remouente ꝓhibẽs: ⁊ ideo si cut in vluentibꝰ est ꝓncipium actuũ motus in motu locali. s. virtus motiua. ⁊ in motu augmẽti virtus augmentatiua: ita ⁊ in motu alteratiõis: sicut virtus nãlis ⁊ caloz nãlis totum corpus alterant ad sanitatẽ. Et pp tale ergo ꝓncipiũ sanationis existens intra ipa sanitas põt ꝓduci ⁊ ab arte ⁊ a nã: ⁊ de tali ꝓncipio intrinseco logtur ibi phs: ⁊ nõ de rebus inanimatis: qõ pz ex ipso cius exẽplo. ¶ Ad 5ᵐ dõz: q̃ oĩs denoiatio est a fine: ⁊ tñ nõ semp aliqua pars finis precxistit in his: q̃ tẽdũt in finẽ: ⁊ sic motus tendẽs in nãm dr nãlis: lz autẽ aliquo modo posſit dici: q̃ denoiatur a nã: q̃ pexistit i mã: non qdẽ actu: sed potentia. Qõ. IIII.

Dsecũdũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ forme non educãtur p gñationem de potẽtia mãe: sed sint p creationẽ a datore formaꝫ. Omne. n. qõ educit de potẽtia mãe educit p gñationẽ: sed ipolẽ est aliq̃ formã pure nãlẽ generari. ergo ipse non educuntur de potentia mãe. ꝓbatio minoris est: qz cũ oẽ agẽs nãle sit cõpositũ ex potẽtia ⁊ actu: ⁊ oẽ agens agat sibi simile: ipolẽ est vt effectus alicuiꝰ agẽtis nãlis sit actꝰ purus: sed oĩs forma nãlis est actus tñ: cũ nõ sit cõposita ex actu ⁊ poꝰ: eo q̃ est simplici ⁊ inuariabili eẽntia ꝟsistens fm q̃ hr in. 6. principijs. q̃ nulla forma nãlis põt per generationẽ educi ꝺ potẽtia mãe ¶ ℙ. Actualitas rei ⁊ ipsa res ab codẽ agẽte ꝓducunt. Sz actualitas oĩs forme: que est ipsum esse ꝓducit p creationez. qz fm auctozitatẽ libri de causis prima rex creatarũ est esse. q̃ oĩs forma ꝓducit per creationẽ a deo: ⁊ ita nõ de potentia materie.

In contrariũ est phs in. 7. metaphi. vbi im probãdo positionẽ platõis dicit formas nãles eẽ p generationẽ ab agentibꝰ nãlibꝰ. T.c.28. ⁊.5.

Respondeo dõm: q̃ circa ꝓductionẽ formaꝝ diuersa fuit antiquozum opinio. Nã qdã dixerũt formas eẽ p generationẽ: ita tñ q̃ fm sui actualẽ inchoationẽ ꝑexisterent in mã: q̃ qdem positio est in ꝓcedenti articulo ipobata. Quidam aũt dixerunt formas rex nãlium eẽ quasdã impssiones: seu resultatiões formaꝝ separataꝝ: ita tñ q̃ forme nãles segate essent ab oi mã fm sui essentiam. Sz hanc positionẽ satis ipobat phs in. 7. ⁊ in ꝑ. ⁊ in. 12. metaphi. co. s. q̃ destruit rex cognitionẽ: cũ vnũqõq̃ cognoscatur per sui gditatẽ ⁊ formaꝝ nãlem inclinationez: que vz est ad mãm diffinitionũ vnitatẽ: vt phs ibidem dicit. Quidã aũt dixerũt formas nãles eẽ oẽs p creationez a datore formaꝝ. Sed hec positio ẽ impolis pp duo. ꝑ qdẽ pp nãm factionis: cũ. n. terminus factionis sit eẽ. sicut se hz aliq̃d ad ipsuz esse: ita ẽt se hz ad fieri: nulla aũt forma pure nãlis hz per se eẽ ex quo sequit: q̃ nulla forma nãlis potest per se fieri: sed solũ per accidẽs: cuicũq; aũt ꝟnit creari ꝟnit per se eẽ: cuius rõ est: qz cũ creationẽ nullũ agens nãle possit coadunare: eo q̃ ipsa est ex nihilo: opz vt creatio per se ⁊ non p accñs terminet ad id qõ creat: oẽ aũt ad qõ p se terminatur actio dans esse: oz q̃ per se bẽat esse: vel saltẽ possit habere. Quare cũ forme nãles nõ bẽant p se esse: segt q̃ eis nõ conuenit p se fieri: ⁊ ꝰ nec p creationẽ ꝓduci: sed solũ p gñationẽ de potentia mãe: lz in hoc nõ intẽdamus aliqd subtrahere diuine potẽtie: q̃ põt oĩa ꝓ suo arbitrio volũtatis. Scõo pp nobilitatẽ agentis nãlis. In hoc. n. maxia rex nãlium nobilitas cõsistit fm phm in. 4. methauroꝝ. ⁊ in. 2. de aĩa: q̃ pticipãt eẽ diuinũ: inq̃ntum vnũquodq; põt sibi sile gnãre: oĩs autẽ assimilatio fit fm formã: quare si forme nõ ꝓduceretur per generationẽ ab agẽtibus nãlibꝰ de potẽtia materie: sed per creationẽ a datore formaꝝ: sequeretur q̃ nulla res nãlis posset sibi simile ꝓducere: ⁊ ita tolleret a rebus nãlibus illa nobilitas: que potissima est in eis: qõ est incõuenies. Et ideo alr dõm. s. q̃ cũ prima rerũ principia oporteat eẽ inpermixta: hec aũt in rebꝰ nãlibus sint mã ⁊ forma: sicut in essentia forme nihil ẽ de ipsa mã: ita ẽt in essentia materie nihil est de ipsa forma fm actũ: q̃n potius sicut forma naturalis est actus tñ: ita ẽt materia nãlis est potentia tñ: ex quo pz: q̃ in ipsa forma nulla est admixtio mãe: neq̃ etiã in materia est aliqua actualis inchoatio forme: vex tñ ex nihilo: qz nihil fit fm nãm: opz dicere q̃ oẽs forme nãles sint in potẽtia mãe: nõ qdẽ ita q̃ fm aliq̃s actuales inchoationẽ sint ibi: sed potius qz in mã est nãlr passiua potẽtia inclinata ad hoc: vt per actionẽ agentis naturalis forme de cius potentia per generationem educãtur in actũ: non qdẽ per se: sed per accñs ad gñationez. s. cõpositi. ¶ Ad pᵐ aũt dõm: q̃ illud argumentuz deficit in duobꝰ: ⁊ primo: qz ad hoc vt aliqd sit actus purus: regritur non solũ vt non sit cõpositũ: sed vlterius q̃ sit suum eẽ: ⁊ q̃ non sit cõpossibile alteri: ⁊ vt sit sua actio: ⁊ q̃ nullius accñtis extranei sit susceptiuuz: quorũ nullũ cõuenit forme naturali: vt predictum est: vñ lz in ipsa non sit admixtio potẽtie: non tñ sequit ꝓpter hoc: q̃ sit actus purus. Scõo deficit in hoc: q̃ nos non dicimus effectum agẽtis nãlis esse formã tñ: sed compositũ: eo q̃ forme nõ generant de se: sed per accidens. ¶ Ad zᵐ dõm: q̃ fm q̃ pz per Cõmen. super illo loco esse sumitur ibi ꝓ ente: ens. n. inq̃ntum ens educit per

In phemio metaphi.

T.c.72.

T.c.7. T.cõ. primi. T.c.78.

In hac mã ꝺ inchoatione formaꝝ vide ẽt Sco. in. 7. meta. qõ. 12. ⁊ Ant. and. i q. 1rtiũ princip. ⁊ beatũ Tho. i tracta. de mãe. et dimẽsiõibus interminatis ⁊ in qõnibus de potẽtia. q. 3. vbi querit virũ deꝰ opet in nã creando. Et in. 7. metaphi. sup tex. cõ. 29. q cõcordes sũt cũ doctoꝛe hꝰ

4. methoroꝝ. c. vlt. ⁊. 2. de aĩa. T.cõ. 34.

creationē:neq; enim in generatiõe ꝓducit ens simplr in q̄tum ens:sz in q̄tũ tale ens: vñ t ibi semp ꝑsuppo/nit mã ꝙ qõ ēt ille subq̄ simplr sunt entia:cuiusmo di sunt angeli nõ ꝓducunt nisi ꝑ creationem.

Einde considerandũ ē de qualitatibus t ꝺõnibus ipsarum formaꝝ ꝑm se. Et circa hoc quẽrunt quatuor. ꝑ vtrũ ois forma naturalis sit simplex. 2° vtrum aliqua forma nãlis sit hoc aliqd t per se exist̃s. 3° vtrum forma sit suum cẽ vel non. Et 4° vtꝝ ipm eẽ forᵉ nãlis sit subꝺ vel accñs. Q.V.

Ad primũ sic ꝓcedit. Uꝑ q̄ nulla forᵐ nãlis sit simplex. Scõm.n.Boetiũ.oẽ qõ est citra primus ẽ cõpositũ ex quo est t qõ est: sed oẽs forme nãles sunt citra primus.g̃ oẽs forme naturales sunt ꝺpositę:t per ꝺñs nulla ẽ simplex. ℂ ℙ. In formis nãlibus aut nulla penitus est cõpositio: aut aliqua. Si aũt ꝺcat q̄ in eis nulla penitus sit cõpositio: sequitur q̄ quelibet forma sit simplex eadẽ simplicitate qua t prima cã.nõ.n.aliã simplicitatẽ ponimus i deo nisi eã:que ꝺr per negationẽ ois ꝺpositionis: sed hoc ẽ ipoſe.s.q̄ aliqd sit adeo simplex vt ꝺcus:quare relinquitur aliud mẽbr.s.q̄ in oi forma sit aliq̄ ꝺpositio:t per ꝺñs q̄ nulla forma sit simplex. ℂ ℙ. Effcũs assimilatur agenti:sed nullũ agẽs nãle est oino simplex. g̃ cum forme nãles ꝓducant ab agẽtibus nãlib⁹:ipe nõ erunt simplices. ℂ ℙ. Quecũq; ꝺueniũt i genere t differũt spẽ sunt cõpositа ex gñe t ꝺfia:t per ꝺñs ex ptib⁹ essentialibus:a q̄bus accipiunt genus t ꝺfia:sed forme nãles ꝺueniũt in genere t differũt in spẽ:vt de se pz.g̃ oẽs forme nãles sunt cõpositę. ℂ ℙ. Oẽ cõpositũ est vnũ ab vnitate formę: in aĩatis autẽ cum sit ibi corꝑeitas t aĩa vegetatiua t sensitiua nõ posset poni vnitas formę:nisi ex oibus istis formis ꝑ cõpositionẽ resultaret vna forma subalis t ꝑfecta:q̄ vꝑ q̄ ois forma ad minus aĩatoꝝ sit ꝺpositа ex mixtiꝭ formis. ℂ ℙ. Forme naturales sunt subiecte motui t variatiõi:sz null⁹ act⁹ purus t simplex põt subiici motui:sicut pz ex ipsi⁹ motus diffinitione.ergo nulla forma est simplex.

Sed cõtra est:q̄ in sex principijs ꝺr: q̄ forma est simplici t inuariabili entia cõsistens. ℂ ℙ. Scõm pbm in.9.metaphi.actus est simplicioꝝ potẽtia:sed potẽtia mãe prime est oio simplex. g̃ multo amplius ois forma erit simplex. ℂ ℙ. Scõz pbm in ꝑ phisi.oĩum rex nãlium resolutio stat ad materiã t formã:sed oĩa hꝺopz esse simplicia.ergo omnis forma naturalis est simplex.

Rñdeo ꝺcm q̄ circa simplicitatẽ formaꝝ nãliũ diuerse inueniunt̃ pꝺoꝝ snie:quas etiam vsq; hodie diuersi diuersimode sunt secuti. Nã qdam dixerũt:q̄ oĩum rex nãliũ forme erãt cõpositę ex pluribꝰ t diuersis tanq̄ ex ptibus essentialibus:sicut hũa nitas ex aĩa t corꝑe. Sed huius positiõis falsitas ex multis põt ostẽdi.t ꝑ ex nã principioꝝ. Cõstat.n.q̄ ois passiue potẽtie in rebus phisicis ꝓncipiũ ẽ mã: t per ꝺriũ principiũ ois actus est forma. Cõstat aũt q̄ prima oĩum principia in nã sunt mã t forma ꝑm pbm in ꝑ° phisi. Scõm aũt pbm in eodẽ lib.prima ꝓncipia eo ipso q̄ prima sunt ex alterutris cẽ nõ pñt:qz sic alterꝝ eorũ nõ eẽt primũ principiũ:sz potius ꝓncipiatũ: ex quo pz:q̄ ipoſe est vt forma sit principiũ eẽntiale mãe:vel mã ipsius nãlis forme:nulla g̃ forma cõpositа erit ex mã t forma:sed cum mã sit ois potẽtie ꝓncipiũ i rebꝰ phisicis:vt ꝺcm̃ est:t forma ois actus:illud cuius eẽntiam ꝙponere nõ possunt mã t forma:t ꝑ ꝺñs nec aliq̄ potẽtia vel actus ex eis creatus:qz sic principia essent posteriora suis ꝓncipiatis.quare oz vt ois nãlis forma sit adeo simplex: vt nec ex potẽtia t actu: nec ex mã t forma ponat̃ cõpositа. Scõo hoc põt oñdi ex diuersitate cõpositionis. Si.n.aliqua nãlis forma ponat̃ cõpositа:aut hoc erit ex mã t forma:aut ex forma t forma. Si aũt ex mã t forma:tũc sequerent̃ tria inconuenientia.t ꝓmuꝫ quidẽ q̄ vna forma duas iformet materias.s.mãz:que est pars forme cõpositę:t mãni:q̄ est ps totius cõpositi:qõ est ipoſe de essentiali cõpositiõe. Nã forma illa aut vnit essentialr vtriq; mõ iã dicto: aut per accidens. Non aũt potest ꝺici q̄ per accidens: qz sic ꝙstitutum esset vnum t ens per accidens. Quare necesse est:q̄ vterq; essentialiter vniatur:sed que sunt vnũ eẽntialr cũ tertio:sunt necessario vnũ eẽntialr inter se ꝛz regulã pbi:t infra ẽt ꝓbabit̃.g̃ mã ex qua ẽ cõpositа aliqua forma:puta aĩa t mã subta: puta mã corꝑalis erunt vnũ essentialr:qõ est ipoſe:cũ hec sit mã corꝑalis:t aĩa sit oino imãlis: sitr segtur necessario: q̄ totũ ꝙpositũ ꝺebeat ꝺici forma tm̃:nã forma ponit̃ eẽ cõpositа ex mã t forma:t tm̃ qz mã illa est forme eẽntialr vnita ꝺr forma.g̃ cũ mã subta sit idẽ eẽntialr cũ illa mã forme:vt oñsus est:pari rõne erit ꝺ eẽntia forme sicut illa:t ita totũ cõpositũ erit forma tm̃:qõ ẽ dẽrisio. Scõo ꝺo:q̄ forma sit cõpositа ex mã t forma: sequeꝝ:q̄ vel forma nõ se totãz iformat:vel q̄ mã informet mãz:quoꝝ vtrũq; est impoſe. Tertio ꝺo:si forma est hoc mõ ꝙpositа cũ ex ꝺuctiõe forme sup mãm resultet eẽ subale:t cã huius sit hoc aliqd: sequeꝝ q̄ ois forma nãlis sit hoc aliqd:t ꝑ ꝺñs sepabilis. Quarto ẽt cũ in forma sic cõpositа sit mã t forma queraꝫ ꝺ forma illa:q̄ ꝺr ps forme:illa.n.aut erit cõpositа iterũ ex mã t forma:t sic ꝓcedeꝝ in infinitũ:aut erit simplex:t ita sequeꝝ:q̄ saltẽ aliq̄ forma sit simplex: si aũt forma sit ꝙpositа ex forma t forma:ita q̄ vna sit cõpositа ex duabus:tunc aut erũt ambe eiusdẽ spẽi:aut diuersaꝝ: si eiusdẽ:sequeꝝ ꝓmo q̄ in vna mã sint due corꝑeitates:t due albedines eiusdẽ spẽi.qõ est ꝺ ꝑbm in. 5. metaphi.t ꝺ oẽm rõnem. Scõo ꝺo sequeꝝ: q̄ ad minus ille due forme sint simplices:alias oporteret abire in infinitũ:vt prius ꝺcm̃ est. Si aũt sint diuersaꝝ spẽrũ:tunc impoſe erit ipsas essentiali cõpositione cõponi adinuicẽ:neq;.n.est intelligibile vt forma osseitatis cum illa carneitatis:vel cũ quacũq; alia diuerse spẽi essentialr vniat̃:t ita adhuc remanebũt ille forme pure t simplices:t nõ vna cõpositа:nisi sit ꝓcedere in tali ꝙpositiõe in infinitũ:vt prius dicebat̃.reliquit̃ g̃ q̄ ois forma sit simplex. Tertio ex ꝺõne actus t potẽtie nãlis. Nã si forma sit cõpositа:aut hoc erit ex actu t actu:aut ex potẽtia t potẽtia:aut ex actu t potẽtia:si ex actu t actu:tũc cum in nãlibus nõ inueniat̃ nisi duplex actus.s.forma t ipm esse queraꝫ ꝺ illo duplici actu:aut.n.vterq; corũ erit forma:vt sic forma sit ex duabus cõpositа: aut vtrũq; erit extra:vt sic forma sit ex duplici esse cõpositа:aut vnus eoꝝ erit forma:t alter esse:ita vt forma ꝺicat̃ nõ eẽ simplex:qz ẽ cõpositа ex eẽntia t eẽ. Sed ꝑmus modus est impoſis.s.q̄ vna forma cõponat̃ eẽntialr ex duabus formis:cum.n. forma quelibet fm id quod est sit actus gdã formalis:ipoſe est duas formas cõiungi:q̄ vna informet aliã: t ita vna cedet in rõnẽ informati:t altera in rõnem informantis.ꝺcur g̃ gra exẽpli:q̄ vltima forma ꝙponat̃ ex duabus formis precedẽtibus:puta ex forma carneitatis:t ex forma ossei

tatis:

4. metaphi.

Ca. de eodẽ et diuerso

Ca.13.

Vide Scotũ l.7. metaphi. q.20.

Ca.12.

tatis:vel ex forma aīe sensibilis:sic.n.ponunt fieri formē cōpositionē istius positionis sectatores: sed miruꝫ est ꝙ informatū recipit esse informantis:quare sequtur ꝙ forma carnceitatis sit ꝛ possit dici ossea: ꝛ ꝙ sit aīata ꝛ per ꝺns ꝙ forme erūt palpabiles ꝛ aīate:quod est ridiculosum.Silr scōo modus est impolis.ſ. ꝙ forma cōponaꝫ ex duplici esse:qz vꝫ ipꝫ cē.nunꝯ derelingt ipsā formā:ꝛ nō si cōpositionem forme intraret duplex esse oporteret:ꝙ essent ēt ibi due forme ad quas ꝺsequereꝫ illud duplex esse:tales aūt formas informatas ꝑ ppriū esse subale ipossibile est adinuicē vniri essentiali cōpositione ad cōstitutionē alicuius tertij.Silr ēt tertiꝰ modus est ipossibilis in nālibus formis:lꝫ.n.forma sit ꝑncipiū essendi:tñ ipsum esse in cōpositis ꝺsegtur totum cōpositū:ꝛ nō formā solā:cuius rō est:qz illud solū consequit ꝑ se ipm esse qō pōt dici ens: mā aūt nec forma in ꝺpositis possunt dici ens.sed potius ipm cōpositus: in simplicibus aūt sicut ī angelis talis ꝺpositio potest poni:sed siue in cōpositis:siue in simplicibus ponaꝫ talis cōpositio.ſ.forme ꝛ esse:ꝑpter hoc nō tolleꝫ simplicitas forme:qz esse nō est pars alicuius create essentie: ꝛ ideo iste tertius modus ēt si cōcedaꝫ polis in oibus nihil facit ad ꝓpositū. Relingtur ergo necessario oēm formā nālē esse simplicē: cū nullus modus essentialis cōpositionis inueniaꝫ in ipsa.Quarto ex cōditione cōponētiū.Dicūt.n.isti ꝙ hanc positionē sequunt ꝙ primo aduēit māe vna forma:puta corporeitas:scōo alia puta carnceitas.tertio alia:puta aīa vegetatiua:ꝛ postea oēs iste vniunt adiuicē eentiali vnione ꝛ ꝓstituūt ex eis vna perfecta forma:hic aūt modꝰ est ipolis. Uez ē.n. ꝙ ille forme.ſ.carneitas ꝛ corporeitas sunt diuersarum ſpērum adinuicem ꝛ cū vltima forma cōpletiua:eorū aūt que sunt diuersa spē vnū nō est in potētia ad aliō: ꝛ hoc dico in formis:impossibile est eniꝫ:ꝙ albedo sit in potētia ad nigredinē:vel ecōuerso:sed ꝙ ptes cōponētes aliqō essentialr aliqꝫ tertiā formā constituāt vl cōponant:quare ꝑ istā positionē cē impolem.Et ideo aly aliter dixerūt:posuere.n.ꝙ forme nāles non erant cōposite eentiali cōpositione:vt dcīn est in ꝑcedēti opinione:sed potius erant cōposite illo mō:ꝙ ē ꝑ aggregationē plīum formaꝝ ad efficiendū ꝛ cōplendū vnā formā resultantē ex eis:sicut ex plībus mēbris cōnexis ꝛ colligatis resultat vnitas corporis humani: manētibꝰ tñ singulis mēbris sub ppriis formis ꝛ ppriis actionibus:ita.n.ex aggregatiōe multaꝝ formarum resultat vna forma ex oibus illis cōposita: que cōpletiua dicit esse rei.Sed hec positio magis irrōnabilis est qꝫ ꝑma ꝛ magis ipolis.Primo qdē qz qū aliq̄ sunt vnuꝫ solus aggregatione illud vnū cōstitutū ex eis:in quo ēt cōuenient:impole est eē subam:cuius rō est:qz suba cōposita:ex aligbus cōponi nō pōt:nisi illa cōponētia in ipsa essentialr vniant:ista aūt que sunt ageregata solū impossibile est in aliquo tertio vniri essentialr:qz que vni ꝛ eidē sunt eadē:sunt ēt eadē inter se eodē mō vniōis: quare si aliqua aggregata vnirent alicui tertio eentialiter:sequereꝫ ꝙ essent inter se essentialr vnū:qō est ꝺ ypothesim:qz dcīn ē ꝙ erant vnū solū aggregatōe.Ex dictis ergo ꝑ veritas prime ppositiōis huius.ſ.ꝙ constitutū ex aggregatione aliquoꝝ impossibile ē esse substantiā.Si ergo ex pluribus formis aggregatis constituaꝫ aliqua alia forma:vt isti dicūt:seqtur primo:ꝙ illa forma erit accns ꝛ nō suba: ꝛ ꝑ ꝺns ꝙ nō erit forma cōpletiua:vt isti dicūt:vel si sit vltima seqtur cū per vltimā formā vnūquodqꝫ colloceꝫ in spē: ꝙ oēs res nāles sint in genere accntis.Scōo ꝺo cuꝫ vltima forma det vnitatē cōposito:sequeꝫ ꝙ oīs res cōposita sit vnū per accns.ipossibile est ergo talē modū cōpositiōis ponere in ipsis formis.Scōo hoc idē pōt ostendi ex hoc: qz oēs ille forme:ex quaꝝ aggregatiōe isti dicūt resultare vltimā formā aut vniunt essentialr cū ipa materia aut nō. Et si qdē dicaꝫ ꝙ nō:sequit ꝙ nō dent sibi aliquod esse substātiale:ꝛ ita nō dabunt sibi esse carnis ꝛ corporeitatis:vt ipsi dicūt.Si aūt dicaꝫ:ꝙ sint vnuꝫ essentialr cū mā:oportebit ꝙ sint vnū essentialr inter se:qz que vni ꝛ eidē sunt eadē:oꝫ esse eadē inter se:qō ē ꝺ ypothesim:qz dcīn erat ꝙ eēnt vnū solū aggregatione. Tertio hoc idē ꝑꝫ:qz cū impossibile sit plura eentialiter eidē vniri nisi quodā ordine:si plures forme sint ī cōposito:ex quaꝝ aggregatione resultet vna forma:oꝫ necessario dicere:ꝙ secūda iter eas vniaꝫ māe mediāte prima:ꝛ tertia mediante secūda:qō si cōcedaꝫ sequētur multa inconueniētia:qō sic ꝑꝫ:ad quālibet.n. informationē māe per formā: oꝫ necessario vt cōsequatur aliqō eē:ꝛ siquidē sit forma accntalis sequeꝫ eē accntale:si aūt sit forma subalis:sequeꝫ esse subale.Cuꝫ ergo ille forme p̄cedētes ponant esse subales:alias ex accidentibus ꝺstituerēt suba:sequitur ꝙ prima.ſ.forma corporeitatis det eē subale ipsi māe:quo habito sequūtur tria impossibilia.Et primo ꝙ scōa forma.ſ. carneitatis non det māe esse subale:sed accntale:ꝛ silr tertia ꝛ quarta:ꝛ ita corpus nō erit caro:vnū:ꝛ aīatū nisi ꝑ accidens.Si aūt dicas: ꝙ quelibet illaꝝ det esse subale ipsi māe:sequeꝫ ꝙ in vna mā sint quatuor vel quinq̄ eē substantialia:ꝛ vlterius cū numeratione forme ꝛ eē subalis super mām necessario numereꝫ ꝛ multiplicēꝫ essentia:eo ꝙ cū eē sit actualitas essentie:vt infra patebit:nō est possibile neq̄ intelligibile:vt vnius essentie sint quatuor esse subalia: sequeꝫ ꝙ i vno cōposito sint quatuor vel quinq̄ essentie:ꝛ totidē eē subalia:ꝛ vlterius cū oēs ille forme differant specie:vt per se ꝑꝫ:seqtur:ꝙ in vna mā sint quinq̄ esse substantialia:ꝛ gnq̄ essentie:seu nāe differentes spē:oēs tñ in vna ꝛ eadem pte māe fūdate:cū eadē ps māe ꝛ sit corpus:ꝛ sit caro: ꝛ sit viua:ꝛ sit aīata:que oīa ridiculosa sunt etiā vulgo. Sic ḡ cū ipossibile sit plres formas in mā aggregari in ꝺsiderate ꝛ leuiter dcīn esse apparet:ꝙ ex aggregatiōe plīuꝫ formaꝝ in mā resultet vna forma cōpletiua rei. Quarto hoc ídeꝫ sic potest ostendi:quālibet.n.istarum formaꝝ in materia exīstentium aut ꝺsegtur aliqō eē subale:aut non:ꝛ si dicaꝫ ꝙ non:segtur primo ꝺ iū positionis coꝝ qua ponūt:ꝙ prima dat esse corporis.scōa esse carnis:ꝛ sic deinceps.scōo vero segtur ipolē:cuꝫ.n. iste forme ponant eē solū aggregate sup mām:ꝛ in his que sunt vnū solū aggregatione a quocūq̄ oēs partes sunt separate:opꝫ ꝙ separeꝫ ꝛ totum:si nullā istaꝝ formaꝝ segtur aliquod esse in mā:sequeꝫ ꝙ nec ēt ipsam formaꝫ:que ex illis est aggregata sequaꝫ aliqō esse in mā:ꝛ ita frustra erūt oēs. Si aūt dicaꝫ:ꝙ quālibet illarum formaꝝ sequaꝫ aliqō esse subsantiale in mā:tūc cū esse sit actualitas forme:vt infra ostendeꝫ:sequetur ꝙ quelibet illaꝝ formaꝝ sit ppria actualitate distincta ab alia:ex talibus aūt impossibile est fieri aliqd vnū. quare ipolē est vt ex eis constituaꝫ aliqua vna forma. Et ꝑterea: si ille forme nō habent vnitatē adinuicē nisi forte per accns: seqtur ꝙ ipsum aīal:in quo sunt iste forme: non sit vnuꝫ simplr:ꝛ per ꝺns cū ꝝ diuersas formas ꝝ coꝝ opinionem accipiant rōnes generis: ꝛ drīe:sequeꝫ ꝙ hec ꝑdicatio:homo est aīal:sit predicatio per accidens:que oīa manifestā cōtinēt falsitatem.

¶ Et ideo alr dōm.ſ.ꝙ forma nālis est simplex:nō ꝙ

dem ea ſimplicitate qua deus dicitur eſſe ſimplex: in quo eſt idē eſſentia ⁊ eſſe: ⁊ qui oī accidente caret: ꝙ de nulla forma dici poteſt: ſed potius ea ſimplicitate: que cātur ex hoc: ꝙ aliquid eſt vnius nāe tm̄: nec hz diuerſas partes cōponentes eſſentiā eius: ſic.n. mā ſimplex eſt: ⁊ ſili, ēt modo oīs nālis forma: qz.ſ. vtraqz eſt vnius nature tm̄: per hoc ꝙ mā eſt potentia ſolū: ⁊ forma eſt actus tm̄: ⁊ neutra hz diuerſas ptes ſui eſſentiā ꝓponē tes: vt oſtenſum eſt. ¶ Ad p^m^ dām: ꝙ illud argumētū deficit in duobus. ⁊ primo in hoc: ꝙ in rebus mālibus eſſe non conſegtur forma tm̄: ſed cōpoſitū: ⁊ ideo nō ſe qtur ex hoc aliquā cōpoſitionē eſſe in nā forme: ſed po tius in nā cōpoſiti. Scōo vero deficit: qz ⁊ ſi in ſimpli cibus ſubys eſſe ſequat ipſam: forma tm̄ ipſum eſſe ac cidit ipſis: ⁊ non eſt pars eſſentie ipſaꝝ: ꝓpter qđ nō fa cit aliq̄ cōpoſitionē in forma: que in ſubys ſimplicib? ſignificat noīe quidditatis: ſed potius in ſuppoſito ſub ſiſtente: quod intelligit cōpoſitū ex eſſe ⁊ forma: quoꝝ tm̄ vtrūq; eſt ſimplex. ¶ Ad z^m^ dām: ꝙ non oē illd: qđ caret compoſitione eſſentialiū partiū eſt ſimplex ſim plicitate prime cāe: eo ꝙ in illa idem eſt eſſentia ⁊ eē: ⁊ nullo extraneo accidēte afficit: quod de nulla forma dici poteſt: ⁊ ideo argumētum non ſegtur: qz. ſ. hz i eēn tia forme nulla ſit cōpoſitio: ipſa tm̄ ē componibilis al teri: ⁊ eſt coniūcta accītibus: que oīa ſunt infra ſimpli
Lic. 26, 27, 132. citatem diuinā. ¶ Ad 3^m^ dām: ꝙ ſm phm̄ ſnīam in. 7. metaphi. forme ab agentibus nālibus nō ꝓducunt p ſe hz cōpoſita: ⁊ iō non ſegtur: hz ēt poſſumus dicere: ꝙ illud cuius virtute forma geniti producitur a genera te eſt forma generantis: que quidez in ſe ſimplex eſt: ⁊ ita quodāmodo ſimplex generat a ſimplici. ¶ Ad 4^m^ dām: ꝙ forme nāles non ſunt per ſe nec in genere: nec in ſpecie: niſi rone ſuoꝝ oppoſitoꝝ: ⁊ ideo nec compoſi tio talis dz attribui formis hz cōpoſitis. ¶ Ad 5^m^ dām: ꝙ oīs forma nālis ē ſimplex: ⁊ ꝙ in nullo cōpoſito ſūt diuerſe forme ſubales: ſed ſunt ibi diuerſe pfectiones. eſſendi ab vna ⁊ eadē forma cauſate. ſ. eſſe corporeum eſſe vegetatiuum: ⁊ ſic de alys: vt infra melius patebit. ¶ Ad 6^m^ dām: ꝙ nihil poteſt per ſe eē ſubm motus: niſi ſit cōpoſitum: forme aūt non dicunt ſubiecte mo tui: qz ipſe per ſe moueant: ſed potius qz variant p ac cidens ad variationē cōpoſiti. Qō. VI.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit. Uide tur ꝙ oīs forma nālis ſit hz aliqd ⁊ p ſe ſubſiſtēs. Scōz .n. phm̄ ꝓpter qđ vnūquodqz ⁊ illud magis: ſed ꝓpter formā ſubalē eſt hoc aliqd oē qđ ſubſiſtit in nā. ergo multo fortius ipſa forma erit hz aliqd. ¶ ꝑ. Omne qđ eſt hoc aliqd eſt per ipſum eē: ca.n. dicimus hoc aliqd: que hnt per ſe eſſe. Si eē ꝓncipaliter ⁊ preci pue conſequitur formā. ergo eſt hoc aliqd.

Sed cōtra ei qđ eſt hoc aliqd per ſe cōuenit eē ⁊ nō eē: ſed ſm phm̄ in. 8. metaphi. forme ſunt: ⁊ ſunt p accīs ⁊ nō p ſe. g̃ ipſe non ſunt hoc aliquid: ⁊ hoc dico de formis naturalibus: ga de alys non eſt ſermo ad preſens.

Rn̄deo dām omiſſis diuerſis opiniōibus diuer ſoꝝ: ꝙ nulla forma nālis pōt eē hoc ali quid p ſe ſubſiſtens: cuius rō poteſt ſumi ex duob^9^. Et p quidē: qz qđ pōt p ſe eſſe: pōt ⁊ per ſe opari: nulla aūt forma nālis pōt per ſe opari: gn potius carū opa attri buunt cōpoſitis ſm phm̄. quare manifeſtū eſt: ꝙ nul la forma nāliū pōt eſſe hoc aliqd. Scōo vo: quia cuz oē hoc aliqd hēat p ſe eſſe: ⁊ oē tale ſit ſeparabile: ſi for me nāles eſſent hz aliquid: ſequeret ꝙ eſſent ſepabiles a mā: oē aūt a mā ſeparatū ſeu ſepabile ſm phm̄ ſnīaz in tertio de aīa eſt cognoſcitiuuz: quare ſequerent duo Lic. 4, 1. inconueniētia: vnū. ſ. ꝙ oēs forme poſſent a mā ſepara ri. ſcōm vero: ꝙ oēs res nāles tam lapides q̄z metalla eſſent cognoſcitiue: vel adminus hītia aiaz intellecti uā ſeu cognoſcitiuā: que cū ſint inconuenientia relinqui tur: ꝙ forme nāles nō ſint hz aliqd. ¶ Ad p^m^ dām: ꝙ in reb^9^ nālibus forma nō eſt tota cā ſubſiſtentie: ſicut .n. mā non pōt ſubſiſtere ſine forma: ita nec forma nā lis ſine mā: ⁊ ideo argumētū nō ſegtur. ¶ Ad z^m^ dām: ꝙ eē in rebus nālibus ꝓncipal ꝛ ſequit ipſum ꝓpoſituz ⁊ nō ipſam formā: vt ex ꝓdictis pz. Qō. VII.

Ad tertiū ſic ꝓcedit. Uī ꝙ forma ſit ſuū eſſe. Forma.n. dat eē mātē: ſed illud eē non dat mātē p aliquid aliud q̄z per ſubſtātiam ſuā. ergo eſſe eſt ipa ſuba forme. ¶ ꝑ. Generatio terminat ad formā: qz phs dicit in primo metaphi. ꝙ forma ē ter minus generationis: ſed oīs generatio terminatur ad aliqđ eē: vt pz. ergo forma eſt idem ꝙ eſſe.

Sed contra eſt Boetius: qui dicit: ꝙ in omni eo quod eſt citra primum: aliud eſt quo eſt: ⁊ qđ eſt: ſed illud quo aliqd eſt in ſimplicib^9^ adminus: cuiuſmodi ſunt angeli eſt ipm̄ eē. g̃ admin^9^ in eis differt eſſe ⁊ forma. ¶ ꝑ. Omniū cōis ſnīa eſſe videt: ꝙ eē eſt actualitas ſubſiſtentis in nā. Actualita tez aūt exītis in actu in q̄ntum actu impoſe eſt eē in po tentia ad aliqd: vel reſpectu alicuius ſm Boe. in li. de ebdomadibus: ac p hoc nec pōt eē alicuius variatiōis ſubm. Qz aūt nō pōt eſſe in potētia ad aliqd: nec ēt po teſt eē ſubm alicuius accītis: quare ſi forma ſit idē ꝙ eē: nulla forma poterit ſubyci alicui accīti: qđ tm̄ ē fal ſum de aīa rōnali. quare ipſa non erit idē cū ſuo eſſe: ⁊ p oīs multominus alie forme nāles: cum ipſa ſit nobi lioꝝ alys. ¶ ꝑ. Oē qđ eſt citra primū eſt participās eē: ſed pticipans ⁊ participatū nō pnt eſſe idem nec hz rē: nec ſm rōnem. ergo in qualibet re citra primuz aliud erit ipm̄ eē participatuz: ⁊ aliud ipſa res participans. Neq; pōt dici: ꝙ ipſa forma differat ab ipſo eē ſolū hz rōnem: qz cū eſſe ſequat formā ſicut effectus cāz: ⁊ hu ius dria cauſet ex participationis nā: talis oz ꝙ ſit dif ferētia inter participās ⁊ participatū: qualis ē modus participandi: certū eſt aūt: ꝙ forma realr participat ip ſum eſſe: alias eēt ens actu ſolū ſm rōnē. quare opz ne ceſſario vt forma realr differat ab ipſo eſſe.

Reſpondeo dām: ꝙ in nulla creatura eē ē idē ꝙ eſſentia: ſeu idem ꝙ forma: eo ꝙ eſſe eſt actualitas oīs rei ēt ipſaꝝ formaꝝ: ipoſe eſt aūt vt aliqd: qđ nō eſt actus purus: ſit ſua actualitas: eo ꝙ potētia actualitati repugnat: ⁊ ideo ꝓter deū: qui ſo lus actus purus ⁊ ſimplex eſt: nulla res creata eſt idem oīo cū ſuo eſſe: neq; ſm rē: neq; ſm rōnē: verūtī aduer tendū eſt: ꝙ cū eſſe ſit prima cntis pfectio: ipm̄ eē ma iorē hz vnitatē cū ſuo pfectibili q̄z aliq̄ alia pfectio nā lis. ¶ Ad cuius cuidentiā ſciēdū ē: ꝙ oīs rei create ſeu generate ordo vī eſſe principiū. Nā ex hoc aliqd ꝓduci: ꝙ agentis intentio ordinat in finē: ⁊ agēs ex inten tione finis ſuam actionē ordinat ad aliqd ꝓducendū: ex quo pz: ꝙ remoto ordine remouet ⁊ deſtruit cauſa litas oīs rei: ordinis aūt ꝓncipium eſt vnitas: eo ꝙ oīs rez ordinatio ab vnitate ꝓcedit: ⁊ iō tā in abſolutis q̄z ēt in his: que dependēt ab inuicē: oz vt prioritatē i quo libet generis ordine vnitas cōſequat: vt ſic ⁊ in abſolu

tis tanto

tis tãto aliqd sit magis vnũ in se q̃to est prius ſm naturam sui generis: ⁊ in his que dependẽt ab inuicẽ: tanto aliqua adinuicem maiorẽ habeãt vnitatẽ q̃to sunt priora ſm nãm. Manifestũ est aũt: qꝺ in genere pfectibiliũ ⁊ perfectionũ. primũ gradũ obtinẽt essentia ⁊ eẽ: seu esse ⁊ forma: eo qꝺ ⁊ ipm ens est primũ in genere rerum: ⁊ esse eſt prima entis perfectio. Quare necesse est vt ipsum esse cum essentia seu forma maxima habeat vnitatẽ: pp qꝺ nec ex aliqbus exemplis põt sufficiẽter in ōrium argui: eo qꝺ sicut dcm est: eẽ est prima pfectio oĩum: pp qꝺ ⁊ maiorẽ sup oẽs alias pfectiones hꝫ vnitatẽ cũ suo perfectibili: qꝺ tñ ita ĩtelligẽdũ est: qꝺ cum esse sit effectus formę ſm cõem sniam: vel pfectio eius: cãm aũt ⁊ cãtum: siue pfectionẽ ⁊ pfectibile in nãlibus impossibile sit eẽ oĩno idẽ ẽt ſm rem: impoſe est ipsuꝫ eẽ cũ sua essentia oĩmodã identitatẽ hre. Et hoc quidẽ põt duplr ostendi. Primo gdẽ ex nã accidentis: cũ enĩ oẽ accñs sicut ⁊ oĩs forma seu perfectio se hẽat ad prius subm aliquo mõ vt actus ad potẽtiã: impoſe ẽ prius actũ alicui accñti subyci: cũ aũt eẽ sit actualitas oĩs rei: impoſe est ipm esse aliqd hre potẽtie admixtũ: seu qꝺ ad aliqd aliud se hẽat vt potẽtia ad actũ: eo qꝺ nihil põt esse nec ĩtelligi in actu nisi ꝓipm esse. quare si forma esset idẽ qꝺ eẽ ſm subam. ſ. dato ẽt qꝺ differret rõne: sequereẽ qꝺ in tali forma nullum esset accñs: si esset actus purus absolutus ab oi accñte: qõ de nulla creatura dici potest: eo qꝺ oẽm creaturã: coipso qꝺ creatura e ꝯsequuntur multa accĩa extranea a sua suba. Scõo ex nã participationis: certũ est. n. qꝺ oĩs forma creata participat esse: qz ens non ab alio nõ est nisi vnum. ſ. deus. Aut q̃ participans ⁊ pticipatũ sunt idẽ: aut non: si sunt idẽ. q̃ cũ oĩa participent esse a p̃ente; segtur qꝺ oĩa sint ipm primũ ens: qõ ⁊ falsum ⁊ hereticũ est. Si aũt nõ sunt idẽ. ergo forma nõ ẽ idẽ cũ suo esse: nec ẽt aliq̃ qd ditas. Nec potest adhucrñderi: vt qdã volunt. qꝺ esse ⁊ forma differant ſm rõnem: sed tñ sint idẽ ſm rẽ: qz cũ nos non ponamus ad presens dr̃iam inter formã ⁊ eẽ: nisi rõne participationis: opz necessario vt ſm modus participatiõis sit modus differẽtie: maxime cũ effect⁹ sequaẽ cãm: ⁊ huius dr̃ia causeẽ ex participationis nã: sed forma participat eẽ non solũ ſm rõnẽ: sed ẽt ſz rẽ. alias cum vnũquodq; sit ens simplr in actu ſm qꝺ participat eẽ: sequereẽ qꝺ forma esset ens actu solũ ſm rõnem. Quare necessario oz vt forma differat a suo esse realr: ⁊ non ſm rõnẽ tñ. ¶ Ad p̃m dõm: qꝺ sic mã ⁊ forma seipsis: ⁊ nõ per aliqd aliud ꝯstituũt qdditatẽ rei: ⁊ tñ qdditas neutra coꝝ est: ita ⁊ forma seipsa dat esse: ⁊ tñ eẽ nõ est ipsa forma: sed effectus formę ⁊ actualitas eius. ¶ Ad z̃m dõm: qꝺ sicut pictoris opatio terminaẽ ad parietẽ coloratũ ꝓ se: ⁊ terminaẽ ẽt ad colorez quodãmodo: ita ⁊ generatio terminaẽ ad formã: inq̃tũ ipsa est: que terminat motũ generatõis: ⁊ terminatur ad eẽ inq̃tũ eẽ est pfectio formę: vñ sicut pfectio ⁊ pfectibile nõ hñt rõnẽ nisi vnius subi: ita nec forma ⁊ eẽ habẽt rõnẽ nisi vnius termini: lz ꝓprie loq̃ndo gñatio ad nullũ istoꝝ termineẽ: sed ad cõpositũ. Qõ. VIII.

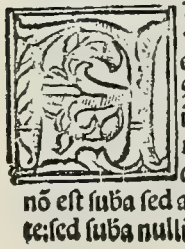

D quartum sic ꝓceditur. Et vr̃ qꝺ ipz eẽ qõ est actus essentie sit in genere accñtis. Tũz. n. pm in. z. de aĩa: suba diuidit in mãm formã ⁊ cõpositũ: sed eẽ non ẽ mã neq; forma. alꝫ eẽnt due formę in cõpositõ: neq; ẽt est cõpositũ. q̃ ipm eẽ nõ est suba sed accñs. ¶ Ꝑ. Esse accidit oi eẽntie create: sed suba nulli accidit ſm pm in primo pbili. q̃ esse est accñs ⁊ non suba. ¶ Ꝑ. Ipsum esse cũ non sit pars compositi ĩest ipsi cõpositõ ⁊ recipit in ipso: sed suba neq; dicit de subo: neq; est in subo ſm pm in p̃dicamentis. q̃ esse est accñs ⁊ nõ suba. ¶ Ꝑ. Illud qõ fluit ex p̃ncipys cẽntialibus rei est de genere passionis seu accidentis: sed esse fluit ex p̃ncipys essentie. q̃ ipsuꝫ eẽ est de genere accñtis. ¶ Ꝑ. Illarius in. 7. de trinitate distinguens eẽ diuinũ ab esse creato dicit: eẽ nõ est accidens in deo: sed subsistens veritas: per qõ vr̃ cõcludi qꝺ in alys creaturis sit accñs. ¶ Ꝑ. Diffinitio oz dicere totã subam diffiniti: sed si eẽ est suba cum diffinitio nõ includat eẽ: sequeẽ qꝺ non dicat totã subam: ac per hꝫ: qꝺ diffõ nõ cõuertaẽ cũ diffinito: qõ est incõueniẽs.

Sed contra est qz vnio subalis: q̃ fit in rebus nãlibus per generationẽ terminatur ad subam: sed vnio partiũ subaliũ ipsius cẽntie ad inuicẽ terminaẽ ad ipm esse. q̃ eẽ est in genere sube.

Respondeo dõm: qꝺ cũ suba ſm sue ꝓprietatis origĩnẽ a subsistẽdo dicaẽ: illud solũ directe ⁊ primo est in p̃dicamẽto sube: qõ ꝓ se pt̃ subsistere in nã: ⁊ iõ cũ nec forma: nec mã: nec ẽt ipz eẽ in nãlibus per se subsistant: neutrũ horꝫ ꝓmo ⁊ directe sunt in p̃dicamẽto sube. Uerũtñ: qz p̃ncipia rez ⁊ pfectiones primas: que dant rebus vltimũ cõplemẽtũ oz eẽ ciusdẽ nãe cũ ipsis: eo qꝺ nec suba ex nõ subiectio cõponi põt: neq; ẽt possibile est subam ab accñte hẽre sue subalitatis ĩmediatũ ⁊ vltimũ ꝯplemẽtũ: inde ẽ qꝺ lz primo ⁊ principalr in p̃dicamẽto sube sint sola subsistentia: per ꝯs tñ ⁊ p̃ncipia essentie: cuiusmodi sunt mã ⁊ forma: seu potẽtia ⁊ actus: necnõ ⁊ primã ⁊ ĩmediatã oĩs sube pfectionẽ: cuiusmodi est ipz eẽ q̃ actualitas oĩs substãtie ⁊ vltimũ cõplemẽtũ: a quo qdem ⁊ oĩs suba actualitatẽ hꝫ sube: ⁊ oẽ ens sue entitatis nãz: vnde qz sole ille ꝓprie sube appellanẽ: que p̃ ⁊ directe sunt in p̃dicamẽto sube: cuiusmodi sũt subsistẽtia: nec ipsam formã: nec ipm esse ꝓprie loquẽdo dicemus eẽ subas: sed potius pfectiones quasdaz subales: q̃ p reductionem sunt in p̃dicamẽto iam dicto: lz differenter in q̃tũ. ſ. forma est in dicto p̃dicamento vt p̃ncipiũ cõponens: eẽ aũt vt sũma ⁊ ĩmediata perfectio oĩs entis. Et hoc qdẽ põt multiplr ostẽdi. Primo qdẽ ex pozitate nature: eẽ. n. sube est prius ſm nãm ipo accñte: sed pius ſz gradũ nãe nõ est eiusdẽ generis cũ posteriori: sicut nec corpus ⁊ aĩal. q̃ esse sube non est eiusdez generis cum ipso accñte. Relinquit ergo ipm esse in genere substãtie: huius aũt rõnis maiorẽ ꝓpositio sic ꝓbaẽ: impoſe ẽ enim aliquid ineſſe alicui nõ exĩti in actu: qz cũ illud qõ non est actu sit non eẽ simplr ſm pm: sequereẽ qꝺ ens esset in non ente: qõ est impoſe: sed accñtis eẽ est ĩesse: ex quo sequit: qꝺ suba in actu p̃supponaẽ oĩ accñti ſm nãm. Quare cũ nulla suba sit actu: nisi p suum esse subale: opz necessario dicere: qꝺ eẽ subale ipsius sube p̃cedat ſm nãm oẽ accñs. Mĩoris aũt ꝓbatio ẽ: qz sub eodẽ genere nõ cõtinentur nisi ꝑes: ꝑes aũt cũ equalr participent genus sunt coeque sub genere. relinqt̃ ergo ex dictis: qꝺ esse substantiale sit per reductionẽ in genere sue essentie quã in formam: ⁊ nõ in genere accñtis. Secũdo hoc põt ostendi ex dr̃ia sube ⁊ accñtis: si. n. sint aliqua duo diuersoꝝ generũ: quoꝝ vnũ differat ab altero p aliquid sibi ꝺiunctũ: ipoſe est vt illud: per qõ vnũ ab altero differt p̃dicẽ de altero extremo a quo differt: sicut si nigrũ differt ab albo per nigredinẽ: impossibile ẽ vt albũ predicẽ de nigro: vel albedo de nigredine: vt. ſ. dicaẽ albũ inq̃tum albũ est nigrũ: vel albedo est nigredo: hoc. n. implicaret ꝺictionẽ. Modo aũt ita est:

q̄ ſuba differt ab accidente p̄ ipſam ſubſiſtētiā: ſiue in hoc:qđ ſubſiſtit per ſe:nō aūt accñs:ſubſiſtētia aūt ſubſtātie eſt ipſum eſſe ſubſtātiale:nā nulla ſuba ſubſiſtit: vel ſubſiſtere pōt:niſi per ip̄m eē ſubale:ipſe eſt ergo vt eē ſubale ſit accñs:qz tūc illud p̄ qđ differrēt duo extrema diuerſoꝝ generꝝ eſſet alterꝝ extremoꝝ:qđ implicat ꝺdictionē: vt dcm̄ eſt. Tertio ꝺ pōt oſtēdi ex ꝓpoꝛtiōe actus ⁊ potētie. Nullū.n. ens eſt in nā: neq; ēt ipſa forma q̄ ſit actu niſi p̄ eſſe: vñ ſepato eē per intellm̄ ēt a formis remanet in potētia ⁊ nō in actu:ex quo pz: q̄ eſſe ſe hz ad oīa vt actus ⁊ perfectio: ⁊ q̄ oīa cōparata ad ip̄m hz rōnem potētie ⁊ rei imperfecte. Quare cuz actus ⁊ potentia ſint in eodē genere:cū ēt illud: quod ē nobiliſſimū in genere ſubaꝝ:⁊ cū p̄mū ipſaꝝ complementū non poſſit eē accñs:qz ſic ſuba depēderet ab accidente q̄tū ad id:qđ eſt nobiliſſimū in ea:⁊ ſic ēt accidēs eēt nobilius ſuba:pz q̄ impoſſe eſt:⁊ incōueniēs ipſum eē ſubale in genere accidentis:cuius ēt alia rō poteſt eē:qz cū oēs ſube ſint entia inq̄ꝫtum pticipant eē:ſi eē ſubale eēt in genere accñtis:ſequereꝫ q̄ oēs ſubſtantie eſſent entia per accñs:qđ ē incōueniens. Dec aūt q̄ hic diximus: dicimus ſine p̄iudicio alioꝝ:ſcimus enīz multos ōrie eſſe opiniōis:ſed ꝺ dicimus:qz illa vī nobis falſa ⁊ ipoſſibilis:⁊ paucis robozata rōnibus vł argumētis. ¶ Ad p̄m aūt dōm:q̄ ens ſm p̄dm in p̄ p̄bi. diuidiꝫ duplici diuiſiōe: vz per potētiā ⁊ actū. ⁊ ſcđo per.x.p̄dicamēta.⁊ quidē ſm q̄ diuidiꝫ per.x.predicamēta ſic cōuenit ei illa diuiſio:que tangiꝫ in argumēto rōnē.ſ. vnius mēbri ſue diuiſiōis:qđ eſt ſuba: in hoc .n. ſolo inueniꝫ mā formā ⁊ cōpoſitū. Naz in accñtalibus nō ſunt vere illa tria:ſed aliqd aliud ad ſilitudinē iſtoꝝ:puta ſubm loco mātē.⁊ in iſta qdē diuiſiōe nō cadit eſſe:niſi forte valde diſtorte:inq̄ꝫtū.ſ. vt infra patebit eē aliqualī pōt reduci ad formā:vt effcūs ad cauſam:ſm aūt q̄ ens diuidiꝫ per potentiā ⁊ actū ſic circuit oē genus:⁊ eſt vnū de tranſcendentibus:qz in quolz genere inueniꝫ potētia ⁊ actus:⁊ ſub hac diuiſione cadit ip̄m eſſe inq̄ꝫtū.ſ. reducīt ad actū. Et huius ſignuz: qz eſſe ſilr inueniꝫ in quolz genere ſicut ⁊ actus:naz eē ſubale eſt in genere ſube per reductionē:eē aūt accidētiū forte eſt in genere accñtis:⁊ ita pz: q̄ argumētū nō ſequitur. ¶ Ad zm dōm:q̄ aliqd pōt dici accñs alteri duobus modis. vno qdē mō vt dicaꝫ aliqd accñs alicui oī:qđ nō eſt pars eēntie eius ēt ſi ip̄m ſm ſuā nām non ſit in gñe accñtis:ſicut dicimus:q̄ dña accidit generi:eo q̄ non eſt pars cēntie gñis:lz ipſa dña ſit in genere ſubē. Alio mō dī aliqd eē accñs:qz ⁊ ineſt alteri p̄ modm accñtis:⁊ eſt accidēs ſm ſui nām. ¶ Et ad huius qdē euidētiā ſciendū eſt:q̄ ad hoc vt aliqd inſit alteri per modm accñtis requirunt tria. Nā cū accñs ſit q̄daꝫ forma:oīs aūt forma ſit quedā perfectio. Primo regritur vt illud:qđ ineſt p̄ modū accñtis pficiat ſubm p̄ꝛo p̄riū pfectiōe extranea a nā ſui ſubi:ſicut albedo: q̄ ineſt aīali perficit aīal perfectione extranea a nā ſenſitiua. Scđo vo:qz accñtis eē eſt ineſſe ſubo: ſubiectū autē duplr̄ qd actu exñs regriꝫ:vt illa perfectio:que dz ineē p̄ modū accñtis p̄ſupponat ſubz actu eē:ſicut color p̄ſupponit actu q̄tū. Tertio vo cū accñs ſit pfectio extranea:vt dcm̄ eſt:regriꝫ vt ſubm accñtis poſſit eſſe ſine eo ſi ſit accñs ſepabile:vt lapis ſine albedine:vel q̄ ſubm poſſit intelligi perfectū aliq̄ actuali pfectione:ſi ſit accñs inſeparabile ēt abſq; hoc:q̄ aliqd intelligaꝫ de illo accñte:nā ſicut hō pōt intelligi actu hō abſq; hoc q̄ intelligaꝫ actu aliqd de riſibilitate ipſius:cuius rō eſt:qz cū oē accñs ſit de perfectionib⁹ exīneis:vel adnīnus de pfectionib⁹ ſcđis:neceſſe ē vt ſubz cuiuſlz accñtis ſiue ſeparabilis: ſiue nō ſaltē poſſit intelligi in actu eē abſq; hoc:qđ aliqd intelligaꝫ ꝺ iherētia accñtis. Nullū aūt iſtoꝝ triū cōuenit ipſi eſſe ſubali:nā eſſe ſubale nō pficit ſubam pfectione extranea a nā ipſius: ſicut nec actualitas rei pficit ipſam rē extranea pfectione:eē autē eſt actualitas oīs rei. Silr ēt ſcđo:ip̄m eē ſubale nō p̄ſupponit ſubam in actu:q̄n potius: vt dcm̄ eſt: ipſum eſt actualitas oīs ſube. Silr ēt tertio:ipſa ſuba nūq̄ꝫ poteſt intelligi eſſe actu aliquo mō:niſi intelligaꝫ hr̄e eē ſubale:eo q̄ ſm Auiceñ.primū qđ cadit in intellectu ē ens. Ex q̄ pz: q̄ ip̄z eē nullo mō ineſt p̄ modū accñtis: neq; n. oē qđ ineſt alteri:vel eſt in alio eſt accñs: ſicut videmus:q̄ forma ineſt māe ⁊ eſt in ipſa: ⁊ tñ non eſt accñs:ſed regriꝫ q̄ cōcurrāt illa tria:que dcā ſunt:quorū nullū cōuenit ipſi eē. ¶ Ad argumētū g̃ dōm:q̄ lz eſſe accidat eſſentie:non tñ accidit ei p̄ modū accñtis ſcđo mō dicti:ſed p̄ mō dicti:lz ēt in illo exēplo non ſit oīmoda ſilitudo:eo q̄ genus ꝺbiꝫ p̄ dēiam:nō aūt eēntia per eſſe:ſed potius ecōuerſo:ſed in hoc nō ē vīs:exēpla ponimus nō vt oīno ita ſint:ſed vt ſentiāt qui addiſcūt ſm plz in li.p̄ioꝝ:⁊ per hoc pz ſolutio ad 3m ⁊ ad 5m. ¶ Ad 4m dōz:q̄ illa ꝓpoſitio eſt ſimplr falſa:ſi abſolute intelligaꝫ. Nā q̄dditas rei cātur ⁊ reſultat ex p̄ncipioꝝ eſſentialiū cōpoſitione:⁊ tñ ipſa nō eſt accidēs: ſed potius cuz effectus debeat aſſimilari ſue cāe: illa q̄ primo ⁊ imediate ex eoꝝ cōiunctione cāntur: opz eſſe in eodē genere cū ipſis:cuiuſmodi ſunt nā rei ⁊ eē ſubale ipſius:ſed tñ ſi volumus verificare illā ꝓpoſitionem opz nos addere illa tria:q̄ poſita ſunt in ſolone alteriuſ argumenti. Sic.n. illud.ſ. qđ fluit ex p̄ncipys eſſentialibus lā cōſtitutis in eē ſubali vel ſm tps:vel ſm nām:⁊ illud:qđ fluit ab eis vt perfectio extranea a nā cozuz:⁊ illud:qđ ita fluit: vt ſine intellectu eius poſſint itelligi p̄ncipia eēntialia ſine dubio erit accñs. Si aūt iſte tres ꝺdōnes nō addanꝫ ꝓpoſitio ꝺtinet falſitatē. ¶ Ad 5m dōm:q̄ qz ſola forma ſpecifica cōſtituit indetermināto gradu entis nām rei:inde ē q̄ ſm p̄bum in.7.meta phi. ſola ſpēs diffinīt̄ ipſum aūt eē conſegtur nāz ſpēi: non inq̄ꝫtū nā talis eſt:ſed potius ſm q̄ hz indiuiduari in certo ſuppoſito:qz per hoc determinaꝫ ad eē: ⁊ iō non opz:q̄ eſſe ponaꝫ in diffinitione:cum nā ſpecifica non diffiniaꝫ vt indiuiduata eſt: ſed inquantum talis eſt: vñ non ſegtur:q̄ diffinitū non ꝙuertaꝫ diffinitiōe cū ſola nā diffiniaꝫ: vt dictū eſt. Qō. IX. c.43.c.53

To quintum ſic ꝓcedit. Uidet q̄ eſſe non ſit effcūs forme. Nam oīs forma ſicut ⁊ oīs creatura eſt ens per eē ſuū: ſed nihil eſt ſibypſi cā eſſendi. ergo eē nō eſt effectus forme. ¶ ℙ. Cum oīa cōparētur ad eſſe vt potētia ad actū ēt ipſe forme:opz dicere:q̄ eſſe ⁊ rōne actualitatis: ⁊ rōne ſimplicitatis ſit nobilius oībus entibus:ſed cā dz eē nobiliozſuo effectu. ergo eſſe non ē effectus alicuius forme create. ¶ ℙ. Uī q̄ ſimplr nō poſſit eē effectus alicuiꝰ agētis nālis. Nā oīs cā eſt ſimplicioz ſuo effectu: ſed nullū agēs nāle eſt ſimplicius ipſo eſſe. ergo ⁊c.

Sed contra eſt ſnia p̄bi ⁊ cōis opinio:qua tenetur:q̄ forma eſt:que dat eſſe rei.

Reſpondeo dōz: q̄ iſta qō duplr̄ ſolui poteſt. vno modo:vt dicamus ipſum eē vere cāri a forma:nam geniratum in nā eſt effectꝰ omnium quatuoꝛ cāruz:eo q̄ oēs cauſe ad q̄libet generationē concurrunt. Sed tñ qz cā a cauſando dī:ideo cū

quatuoꝛ

qrtuor sint cause: lz cōpositū sit oium causarū cōis effectus: oz tñ cuilz cāe aligd i ipso cōposito assignari: q̄ sit eius ꝓprius r spālis effcūs: sicut videmus: q̄ effcūs finis est ordo alterationis r motꝰ: r oīum ꝓncipiorū ac totius generationis in rē gnātā: effcūs aūt māe é patiē di: seu sustētādi formā in nā in re gīata: vel aligd silē. Effcūs aūt efficiētis est factio ipsiꝰ gīati. Quare cū forma sit nobilissima inter cās q̄tū ad rōnē agēdi cū ipa sit actꝰ: oz vt ei aliquē spālē r nobiliorē ceteris assignemus effcm: r ꝫ nos dicimus ipm eē: vbi tñ aduertēdū est: q̄ ipsa formalis cā oēs cās excedit in tribus. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū é: q̄ nomē cāe originē būit abactu cāndi: seu a cōicatione nāe: illud. n. dicimus hre rōnez cāe: qō pōt alteri suā cōicare nām: cōicatio aūt nāe cōsegtur actū: vñ videmus q̄ q̄to aliq̄ magis sunt actu tanto magis se cōicant sm nām: inter oēs aūt cās ipsa forma plus hz de actualitatis nā: qz ipsa est eēntialiter actus: r iō inter oēs cās ipsa é nobilior q̄tū ad rōnem cāndi: lz. n. in mouēdo finis oēs excedit cās: tñ in cāndo ipsa forma maiorē nobilitatē vī dre rōnem dicta: ex quo ēt segtur: q̄ ipm esse maximā hz nobilitatē iter oēs effcūs. Qz vo ois cause: seu agentis intētio é suā similitudinē producere in effcm: vnūqōq; aūt agit inq̄tū est actu: inde est q̄ q̄to aliq̄d minus hz de potētialitate: r plus de actu tāto similiorē sibi producit effcm: r iō cuz iter oēs cās ipa forma plus hēat de actualitate r minꝰ de potētia: vt dcm é: opz vt eius effcūs. s. ipm esse maiorē hēat similitudinē in nā cū sua cā: adeo vt ad idē genꝰ reducat cū ipa. Et qz similitudo r actus sunt cā vnitatis: iō ille cause: que multū hñt de admixtione potētie: oz vt distēt a suis effectibꝰ: r ꝫ subam: r sm subm: qđ q̄ ille q̄ nihil vel modicū de potētialitate pticipāt: tantaz hñt cū suis effectibꝰ vnitatē: vt ipse effcūs nō exeat ab ipsa cā sepatus: sed remaneat i ipsa q̄si ꝓfectio: sicut pz in luce: cuius effectus est lucere: q tñ effectus in ipsa luce remanet quasi eius ꝓfectio: sicut ēt pz in effectibꝰ r actionibꝰ intellꝰ: q̄ nō diuidunt ab intellectu: lz remanēt in ipso quasi eiusdē sue cāe perfectio: r vltimū ꝯplemētū: huius aūt ꝯiūctiōis r vnitatis nulla alia rō est nisi actualitas taliū cāꝝ: r cū forma sit actus tñ: ide é q̄ effcūs eius: q est cē tantā hz vnitatē cū forma vt ab ipsa nullatenus separet: gn potius in ipsa forma remanet huius effcūs quasi sue cause ꝓfectio: sicut lucere est r effectus r ꝓfectio lucis: r verbū silr est effectus r perfectio intellꝰ: ita tñ q̄ qz forma in rcbꝰ cōpositis nō pt p se subsistere: segtur q̄ nec ipsa p se possit cē subm ipsius. Ex his ḡoībus pz: q̄ in tribꝰ differt effcūs forme ab alys causis: videlicet in nobilitate ꝓpter nobilitatē sue cāe: in identitate nāe: r vnitate ad suā cām ꝓpe eius actualitatē perfectā. ¶ Ad pm dōm: q̄ qz sicut lā dictū est: effectus forme est adeo ꝯiunctus sue cāe: vt sit eius q̄dā ꝓfectio: huius aūt effectus est esse: vt pz ex dictis: inde est: q̄ necessario formā oz esse aliquo mō cām sui esse: r hoc qdem nō est incōueniēs. s. q̄ aligd sit sibi cā eēndi formalr: lz nō efficienter. Et q̄ hoc qdez non sit ipole: pz ex actiōe agentis: pōt. n. aligd esse cā alicuius effectus duplr. Et vno qdem mō vt sit cā sufficiēs r totalis ad illū producendū: sicut efficiēs est sufficiēs cā factiōis. Alio mō vt sit aligd cā alterius: r si aliquo mō: nō tñ sufficiēs r totalis: sicut virtus nutritiua é factiua carnis: sed hoc nō nisi in vtute aie. Si g̃ primo mō loq̄mur de cā: sic nihil est sibi cā essendi: eo q̄ ad producti onē ipsius eē regrit producto forme: q̄ produci nō pōt nisi per actionē agētis. Ex quo pz: q̄ ad productionē ipsiꝰ esse regrit agens r regrit forma: ita tñ q̄ neutrum est per se sufficiens cā producēdi illud: sed ambo simul: nā agēs efficit ipm esse inq̄tum producit subam forme: ad quā esse consegtur forma aūt producit ipm esse inq̄tum ab ea immediate fluit: r sic pz: q̄ lz forma sit sibi aliquo mō cā essendi: tñ nō sufficiēter vel totalr: eo q̄ illud nō producit nisi in virtute agentis: seu creantis ipsam. Scōo aūt pōt oñdi ex intellectu ꝓpositionis: naz q̄ dr q̄ nihil est sibi cā essendi: ly essendi pōt supponere vno mō sm eē: qō est gdditas rei vt sit sensus: nihil est sibi causa essendi. i. nihil est cā sue subē: vel nāe: r sic ꝓpositio é vera. alio mō ly essendi pōt supponere p ipso eē: qui é actus eēntie: r sic ꝓpositio est falsa. Uidemus. n. q̄ lux é sibypsi cā lucēdi: r hō elbus: lz nō sit cā sue subē: pōt tñ esse cā sue albedinis. Et silr ergo forma r si nō sit cā sue subē: qz illā hz ab agente: nihil tñ phibet ipsam dicere cām sui eē: maxime cuz r ꝫ ipm causet in virtute agentis vel creantis ipsam: vt dcm est. Si aūt obyciat q̄ nō ens nō pōt cē cā alicuius: forma aūt nō hz rōnem entis in actu nisi per eē: dōm: q̄ in his: que nō producuntur p motū nihil phibet simul produci cām r effcm tpe: r si non nā: sicut videmus: q̄ simul: r in eodē instāti producunt lux r splēdor: r ignis r calor: r pomū r color: r tamē splēdor est effectus lucis: r calor effectus ignis: r color pomi. silr ergo cū eē non causet a forma p motū simul poterit vtrūq; produci: r tñ vnum erit cā alterius. ¶ Ad zm dōm: q̄ esse producit a forma in virtute agentis: eo q̄ esse a forma simul producit. vt dcm est: r in oībus talibus: q̄. s. silr producunt: vel oz q̄ ambo simplr producant ab agente aliquo: vel q̄ primū producat in eodē instāti: scōz in vtute agentis vel creantis ipm. Manifestū est aūt: q̄ agens nō producit ipsam formā: r p ois ipsum eē: nisi inq̄tū actu hz esse: ex quo pz: q̄ r si eē ponere nobilius q̄ forma: nō tñ eē nobilius q̄ agēs consideratū inq̄tū hz actu eē: sic. n. eq̄litas nobilitatis: r si non attendat in forma: erit tñ in eo cuius virtute forma cāt ipsum eē: r hoc sufficit: sic. n. videmus: q̄ lux sua vtute producit formas substātiales: que sunt nobiliores ipsa luce: lz tñ non sunt nobiliores aīa ozbis: in cuius virtute lux illas efficit. Uel dōz r mellꝰ: q̄ illa ꝓpositio. s. q̄ effectus est nobilior sua cā: sic dz intelligi: qz. s. effectus simpliciori mō: r per ois nobiliori pexistit in virtute cāe q̄ i re: sicut videmus: q̄ accītia cū sint forme simplices: vñr esse simpliciores in suis causis: que vz sunt subē cōposite: sed tñ si cōsideret virtus qua suba producit huius accītia: sic nō est dubiū: q̄ accītia simpliciori r nobiliori mō sunt in virtute productiua subē q̄ i re. Silr ergo dico de eē: q̄ simpliciori mō r nobiliori modo est in virtute productiua forme q̄ in ipso supposito: nec pōt instari per hoc: q̄ esse est actus tñ: r est omnis actus: r q̄to magis est absolutus a potētialitate: r ato ē perfectior: r ita cū esse q̄ est in vtute forme videat eē magis pmixtus pe q̄ q̄ est in supposito vī solo predicto nulla eē. Nam lz esse q̄tuz ad perfectionē nāe perfectius sit in supposito q̄ in virtute forme: tñ qz virtus forme est actiua r non passiua: r qz ipm eē in vtute qdem forme est quasi intentionalr: in supposito aūt est realr. in de est simplr loquendo: q̄ ipm eē in virtute forme est simpliciori r nobiliori mō: r hoc sufficit ad rōnē cause: in supposito aūt est perfectiori modo: r hoc non regrit ad cāe nobilitatē. Nā de oibus effectibus hoc vex est: q̄. s. r si non nobilius vel simplicius: tñ perfectius sunt in seipsis q̄ in suis causis. ¶ Ad 3m pz per ea que dicta sunt: qz r si agens sit magis cōpositū: tñ qz non agit nisi inq̄tum est actu: r non est in actu nisi per ipm esse: lz sm hoc ꝓportionaliter seruat simplicitatis equalitas

in causa ⁊ effectu. Et hec de ipso esse dicta sufficiant.

Dic est ergo vnus modus soluendi qōnem istā satis ꝓ babilis: sed qz hic: lz forte nō sit veritati ōrius: tn̄ qz no mus est: nec oīno ꝛcordare vr̄ cū dictis maioꝝ nostroꝝ nō possumus alr̄ rn̄dere: dicamus ꝙ ipsa forma est p̄n cipiū quidditatis cōplectens rei nām: solū. n. tunc fm

L.c.4.t.5o. pb̄m in. z. phisi. aligd dr̄ hr̄e nām: qn̄ hz formaz: ad cō pletionē aūt nāe rei ꝛsegt ipsum esse: sicut ad cursum cōsequit̄ currere: ⁊ aliqualr̄ ad lucidū esse ꝛsequit̄ lu cere: eo ꝙ esse nihil est aliud ꝙ actualitas ⁊ complemē tū nāe cuiuslibet rei. Cuz aūt potissima rei ꝓfectio i nā precipue sit intenta: necesse est vt istud rei vltimū ꝛple mētū: qđ appellamus eē sit ab agente ⁊ pducēte subaz rei efficienter pductū: tanꝙ illud: qđ est vltimū ⁊ pfe ctissimū in effectu cuiuslibet nālis agentis: vt sic cā p̄n cipalis ipsius esse ꝙ modū eff.cientis sit agēs: ⁊ tn̄ nihi lominus ipsa forma dicat̄: ⁊ sit cā ipsius cē inq̄tuz per formā cōplet̄ nā rei ad quā sola ꝛsegtur: ⁊ in qua solus esse inuenit̄ receptū: ⁊ fm hanc potētiā quā credimus esse nām pz rn̄sio ad obiecta: qz procedunt ac si forma cāret eē per modū efficientis: quod non cōcedimus.

Ostq̄ determinatū est ō formis fm se: ⁊ eaꝝ ꝓprietatibus q̄tum pertinet ad presens negociū: con sequēter agēdū est de ipsis ꝙ ꝛparatio nē ad alia. Ex ꝟ. n. ꝙ ipe forme vel ad actus rōnis: vel ad operationes ꝓpas: vel ad ipsam mām: seu ad ꝓpria suppo sita a diuersis diuersimode cōparant̄: multi in varios incidere errores: quos hic fm nostre scie moduluz eli minare intendimus: propter qđ circa ꝟ quatuoꝛ versa bitur disputatio sequēs: vt. s. primo querat̄ de ipsis for mis ꝙ cōparationē ad actus rōnis. Scđo ꝟo ō formis in cōparatione ad actus ⁊ operatōes ipsaꝝ. Tertio ve ro de ipsis in ꝛparatione ad māz. Quarto ⁊ vltimo de illis in cōparatiōe ad suppositū. ¶ Circa p̄m aūt querā tur tria. Et primo querat̄ qd est illud: qđ designat̄ ꝙ dif finitionē: vtrū. s. forma tn̄ vel potius cōpositū ex mā ⁊ forma: seu aligd tertiū ꝛnis ista. Scđo ꝟo querat̄ vt forma possit p̄dicari de eo: cuius est forma: vel si nō: q ratur qd sit illud: qđ importat̄ in rōne p̄dicati eēntia lis. Tertio āt querat̄ vtrū supposita pluralitate forma rū possit saluari predicatio superioris de inferiori vel non: vt cū dico: homo est aīal. Qō. X.

L.c.28o. Ad primum sic ꝓcedit. Videt̄ ꝙ diffinitio dicat so lā formā. Scōm. n. pb̄m in. z. phi. forma ē exēplū ⁊ rō qdditatis rei: sed ois vā diffini tio significat qdditatē rei: vn̄ ⁊ fz pb̄m dif

L.c.28. finitio nihil ē aliud ꝙ oro indicans quid est esse. ꝙ dif finitio dicit formā tn̄. ¶ ꝓ. Scōm pb̄m in. z. phisi. ꝙ tes diffinitiōis reducunt̄ ad genus cause formalis: sed nullū cōpositū est in genere cāe formalis. ergo diffini tio non dicit qd cōpositū: sed formā tantum.

L.c.44 In cōtrarium est: qz fm pb̄z in. z. metaphi si. eadē sunt ꝓncipia essendi ⁊ cognoscendi: sed principium cognoscendi potissimū est diffinitio: cū ipsa sit demōstrationis mediū: cuiꝰ ef fectus est scīa fm pb̄m in ꝑ posterioꝝ. Quare cū prin cipiū essendi sit non solum forma: vel ⁊ mā: opz ꝙ ꝙ diffinitionē vtrūq; ipsoꝝ designetur.

Rn̄deo dicendū: licz ēt ⁊ rōne: ⁊ antiquoꝝ cōmu ni assertione probatuz: ꝙ. s. per diffinitio nem rei natura seu quidditas designatur: ⁊ ideo ad hu ius qōnis elucidationem oz videre quid in nature seu quidditatis nomine ꝛporteꝛ. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum est: ꝙ cum forma substātialis fm sui subaz sit actus in genere subē: materia vero fm id qđ est sit potētia in eodē genere: potentia vero ⁊ actus eiusdem generis nālē habeant inclinatiōnē adinuicē: necesse ē vt ipsa materia cuz forma in compositis essentialiter vniant̄: alias. n. ꝛsequeꝛet̄: ꝙ oēs forme nāles essent se pabiles fz Platonicoꝝ sniam: ⁊ ꝙ oēs haberēt cogno scendi: seu intelligendi virtutē: eo ꝙ vnūquodq; in tn̄ est cognoscitiuū inq̄tū est separabile a mā fm pb̄z in

T.cō.4.t.5. z. de aīa. Manifestū ē aūt: ꝙ ex his: que eēntialr̄ vni unt̄: necesse est aligd tertiū resultare: qđ impossibile ē esse alteꝝ extremoꝝ: qđ gdē sit cōpositū ex vtrisq; : vt ꝓbat pb̄s in fine. 7. metaphi. Quare cū hanc oēs dicāt

T.c.vltimo. rei esse nām: que est ex principys essentialibꝰ ꝛstituta: hanc aūt vt pz ex dictis ꝛstet eē cōpositā: manifestū ē rei cōposite nām: ⁊ per ꝛns illud: qđ significat ꝙ diffi nitionē ipsius non eē solū formā: non materia tn̄: sed aligd ex vtrisq; compositum. ¶ Ad primū dōm: ꝙ lz forma a pb̄o dicatur esse ratio qdditatis rei: eo. s. ꝙ per ipsam cōpleꝛ rei suba: a qua trahit̄ qdditas rei: tn̄ pb̄s nō dicit: ꝙ forma sit qdditas: sed rō qdditatis: vt dcm̄ est. ¶ Ad z^m dōm: ꝙ duplex est mā: quedā. n. est mā i diuidualis: ⁊ hec nō intrat diffinitionē. quedā aūt est mā cōis: ⁊ hec intrat diffinitionē: eo ꝙ est pars nature rei: vt ex supioribus pz: vn̄ ipsa nā ex forma ⁊ tali mā ꝛstituta se hz ad īdiuiduū quasi formale respectu mā lis: sicut. n. foꝛ limitat̄ in mā: ita nā huꝰ cōis limitat̄ ⁊ indiuiduat̄ in ipso indiuiduo ꝙ determinata accidē tia: ⁊ ad certū suppositū vn̄ argumētū nō tz. Non. n. ꝑ tes diffinitionis reducunt̄ ad formā tanꝙ ipe sint foꝛ me tm̄: sed quasi gddā formale: vt dcm̄ ē. Qō. XI.

In hac tam mā Cōmēta tor. 7. metaꝓ cōmē. 34. tz oppositū. ⁊ ēt Themistiꝰ su per. cōmē. 9. tertiū ō aia. vn̄ fm ipsos forma est to ta rei quidditas: mā aute3 nō est ꝑs qdditatis: lz sit fundamētuz seu apparēs deferēs quid ditatem.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt̄ ꝙ forma possit predicari de eo cuius est forma. Rō. n. rei predicat̄ de ipsa re: sicut dis gregatiuz visus p̄dicat̄ de albedine: sed fm pb̄m in. 5. metaphi. forma ē rō

L.c.2. gdditatis rei. ꝙ forma pōt p̄dicari de gdditate ⁊ suba rei: vnumquodq; aūt est idē cū sua gd ditate fm pb̄m in. 7. metaphi. ¶ ꝓ. Scōm Boe. esse

L.c.2o. p̄dicatum hz rōnem forme: sed illud: qđ predicatur ō aliquo essentialr̄: verissime hz rōnē p̄dicati. ergo vt vi detur illud: quod de aliquo essentialiter predicatur: ha bet rōnem forme ⁊ non compositi.

Sed contra est: qz pars nō predicatur de toto: sed forma hz rōnē ptis. q̄re ꝛc.

Respondeo dōm: ꝙ noīe forme aliqñ significatur ipsa pars cōpositi: quę dat esse materię. Aliqñ aūt noīe forme significatur eēntia vel nā rei. Et sigdem formam accipiamus primo mō: sic impossibile est ipsam essentialr̄ p̄dicari de eo: cuius est forma: pōt tn̄ p̄dicari denoiatiue: non. n. dicim⁹: ꝙ homo sit aīa: sed aiatus: ⁊ huius gdē sic pōt rō assigna ri: sicut. n. vult Porphirius. Ois predicatio aut ē super iozis de inferiozi: aut equalis de equali. Inferius enī de superiozi ipoſe est predicari: vt ipse dicit. Manife stū est aūt: ꝙ ois pars cōparata ad totū hz rōnem mi nus cōis ⁊ inferiozis respectu sui totius: sed ois forma primo mō accepta est pars nāe rei: vt supra ꝟstētū est. Quare impossibile est: vt ipsa de eo: cuius ē forma eēn tialiter predicet̄. Rō aūt quare pars de toto p̄dicari non potest est ista. Necesse est. n. vt in oi essentiali prę dicatione p̄dicatū sit idem essentialr̄ cū ipso subō: hoc aūt esse non potest: si in noīe predicati ꝛportetur ꝓcisio

alicuius

alicuius contenti in significato subi: nã illud: qõ ab all quo intelligit̃ ꝓcisiꝫ non est idẽ cũ illo: ⁊ ita dicere: ꝙ ꝓdicatum sit essentialiter idem cũ subiecto: ⁊ ꝙ aliqd precidatur a significato ꝓdicati de significatiõe subi: est implicare ꝯdictionẽ: exꝑꝫ est aũt: ꝙ ab itellectu partis precidit̃ intellectus totius: impoſe est g̃ vt pars ꝓdicetur de toto: ⁊ per ꝯñs nec forma de eo cuius ẽ forma. Si aũt forma accipiat̃ secũdo modo. ſ. ꝑ essentia vel nã: sic dico: ꝙ ipsa essentia potest significari vt ps: vt cũ dico aialitas: vel humanitas: ⁊ dico ꝙ significat̃ vt pars: eo ꝙ sic accepta a suo significato ꝓcidit̃ materia designata ⁊ accñtia: ꝑ humanitatem. n. non significatur nisi illud: vñ homo est homo: hic aũt non sunt accidentia neq; materia signata: ⁊ ideo cũ pars nõ predicetur de toto: vt dictũ est: essentia sic accepta non predicatur de toto. Alio mõ potest significari essentia vt totum: vt totũ dico: eo ꝙ ꝑ nomẽ non includit̃: nec excluditur aliqd: qõ inueniat̃ in supposito: sic aũt significat̃ ꝑ nomen aialis ⁊ hominis: ⁊ sic essentia predicat̃. ꝓtatet ergo: ꝙ forma non predicatur: ⁊ quid est illud: qõ ꝓdicatur: qz essentia vel natura absolute considerata ⁊ significata vt totum: licet etiam tali essentie non cõueniat ratio generis vel specii: nisi ꝼꝫ esse ꝙ habet in intellectu: vt alibi habet ostendi. ¶ Ad primũ dicẽdum: ꝙ rõ aliqñ sumitur ꝓ quidditate: seu diffinitiõe rei: ⁊ sic rõ rei ꝓdicat̃ de ipsa re. Aliqñ sumit̃ rõ ꝑ ꝓncipio seu ꝑ aliqua ꝑte ꝓncipali ipsius rei: sicut dicim⁹: ꝙ lux est tota rõ coloris. ꝓmo g̃ modo ꝓcedit argumentũ. secũdo aũt modo intelligit̃ verbũ ꝓbi dicẽtis: ꝙ forma est rõ gdditatis rei. ¶ Ad ẕm dõm: ꝙ per illã rõnẽ nõ ꝯcludit̃: ꝙ predicatum sit forma: sed ꝙ teneat locum forme quasi quoddam formale respcũ subi: ⁊ hoc bene concedendum est. Qõ. XII.

Tertium sic ꝓcedit̃. Ut̃ ꝙ supposita plalitate formaꝝ possit saluari ꝓdicatio superioris de inferiori: puta generis de spẽ. De quolꝫ. n. affirmatio vel negatio vã: sed supposita vnitate formaꝝ impoſe est saluari ꝓdicationẽ generis de spẽ. g̃ ad saluandũ hmõi ꝓdicationẽ opꝫ supponere plẽs formas. ꝓbatio minoris est: qz forme diuersaꝝ spẽrũ im
E.c.10. possibile est: ꝙ sint equales: cũ sint sicut numeri ꝼꝫ ꝓbꝫ in 8⁹ metaphi. sed forma generis equaliter inuenit̃ in oibus spẽbus. ergo vel opꝫ dicere: ꝙ alia sit in cõposito forma generis a formis specificis: vel opꝫ destruere eã litatẽ ꝓdicatiõis: que est inter genus ⁊ spẽm. ¶ ℙ. Dẽ superius ⁊ magis cõe põt ꝓdicari de suo inferiori ꝼm ſniam ℙorphi. sed supposita plalitate formaꝝ adhuc genus erit inferius ⁊ magis cõe respectu speciei. g̃ suppositis pluribus formis adhuc saluat̃ predicatio superioris de inferiori. ¶ ℙ. Si est eadem forma generis ⁊ forma specici cũ genus dicat totam essentiã spẽrum: sequetur ꝙ eadem sit essentia omnium specierum: sed que cõueniunt in essentia conueniunt in specie. quare omnes species conuenirẽt in specie.

Sed cõtra est: ꝙ si alia est forma generis a formis spẽrum: tunc aut spẽs sunt idez generi essentialr: aut non. Et sigdem non sunt idẽ: sed potius est alia speciei essentia: ⁊ alia generis: cũ vtraq; essentia sit in spẽ: segtur: ꝙ in qualibet spẽ sint due cẽntie oino diuerse: ⁊ per ꝯñs cum due nature vel essentie non possint predicari de inuicem: nec informari vnico esse: sicut nec potest esse vna actualitas albi ⁊ nigri: sequitur ꝙ suba speciei non sit aliquid vnum simpliciter: sed multa: ⁊ ꝙ genus non predicetur de specie. Si aũt dicatur: ꝙ species sint idem cum essentia generis. sequitur ꝙ sint etiam essentialiter idem inter se: ⁊ ita erit eadem essentia oiuꝫ speciꝫ: quod est incõueniẽs: ac per ꝯñs vna species poterit predicari de alia. quare cũ hec inconuenientia non sequant̃ supposita vna forma: vbi patebit in solutione tertij articuli: melius dicẽdum est: ꝙ sit tm̃ vna forma generis ⁊ speciei differẽs solũ penes determinatũ ⁊ indeterminatum.

Respondeo dõꝫ: ꝙ supposita plalitate formarũ subaliũ in eodẽ supposito ꝓdicatio superioris de inferiori saluari nõ põt. ¶ Ad cuius euidentiã sciendum est: ꝙ tria requirunt̃ ad hoc vt vnũ possit de altero essentialr ꝓdicari. Et ꝑ qdẽ vt ipꝫ qõ predicat̃ sit superius ⁊ magis cõe: vel ad mínus cũ le cũ ipso subo: nã inferi⁹ de suplori ꝓdicari nõ põt: vt ꝑꝫ ex dictis. Scõo vero regrit̃ vt ꝓdicatũ ⁊ subm̃ sint essentialr vnũ: ꝛ. n. predicatio compleat̃ per actum rõnis cõponẽtis vel diuidentis vnum cuꝫ altero: vel ab altero: tũ ꝑ fundamento hꝫ in re identitatẽ coꝛ: quoꝛ vnũ de altero dr̃: ⁊ ideo cũ in oi ꝓdicatione ꝓdicatũ sit aliqualr vnũ cũ ipso subo: oꝫ vt in essentiali ꝓdicatiõe vtrunq; extremoꝝ essentialeꝫ habeat vnitatẽ. Tertio vero exigit̃ vt ab intellectu predicati nihil precidatur seu intelligat̃ ꝑcisum de his que pertinẽt ad intellectũ vel rõnem subi. Alias. n. cũ predicatũ ꝼm se totũ affirmari debeat de subo ⁊ ecõuerso: ꝑcisio aũt negationeꝫ ꝯportet eius qõ precidit̃: sequeret̃ ꝙ de eodẽ esset negatio ⁊ affirmatio vera: vt ꝑꝫ ex dictis. Si aũt supponat̃ alia cẽ forma generis ab illa spẽi: siue vt verius loquamur ⁊ ꝓprius alia forma: que dat esse generis ab illa: q̃ dat esse specificũ: duo vltima ipoſe erit reperire in gñe ⁊ specie. Nã cũ forma generis sit idẽ essentialr cuilibꝫ spẽrũ. als oporteret dicere: ꝙ hõ ⁊ asinus essent aialia ꝑ accñs: spẽs aũt sint oppposite ⁊ diuerſe: sequet̃ ꝙ vna ⁊ eadẽ forma specie sit idẽ essentialr oppositis ⁊ diuersis formis: ac si diceret: ꝙ albedo esset idem essentialr cũ nigredine ⁊ albedine: quod est ipossibile. Quare vt oꝫ dicere: ꝙ genus nõ habeat vnitatẽ essentialẽ cũ spẽ vel ꝙ eadem sit essentia vtriusq; differens soluꝫ ꝑ determinatum ⁊ indeterminatuꝫ: ⁊ sic ꝑꝫ: ꝙ deficit ſcõa ꝯditio: q̃ regrebat̃ ad essentialẽ predicationẽ: silr etiaꝫ deficit tertia. Naꝫ si est alia forma generis ab illa speciei cum diuersas formas naturales impossibile sit se mutuo includere per ꝓꝓtꝫ nominis significationeꝫ: eo ꝙ ipse multiplicantur ꝼm differentias oppositas: segtur ꝙ anima sensitiua: que est forma generis ꝼm ꝙ ab ipsa sumitur ratio generis sit talis forma: que det ita esse sensitiuum: quod non possit dare aliquod aliud esse: ac per hoc: quod ab itellectu eius precidatur omnis vlterioꝛ perfectio: puta rationale: vel intellectiuum: ⁊ ita cum in significato subiecti: quod est homo includatur rõale: sequitur vt ab intellectu predicati: quod est animal precidat̃ aliquid de eẽntialibus subiecti: ac per cõ sequẽs ꝙ se habeat per modũ partis: ⁊ de ipso essentialiter predicari non possit. Quare si debeamus saluare ꝓdicationem generis de specie: ⁊ speciei de indiuiduo: oꝫ dicere: ꝙ vna sit forma seu eẽntia generis ⁊ speciei: ⁊ spẽi ⁊ indiuidui differens solũ penes determinatum: siue signatum ⁊ nõ signatũ: ꝛ. alius sit modus designationis vtrobiq;. Nam designatio indiuidui respectu speciei est per mãm indiuidualẽ: designatio autez speciei respectu generis est per differentiã cõstitutiuaꝫ: q̃ sumit̃ ex principali perfectiõe quã dat forma rei. Qõ ẽñ ita itelligẽdũ ẽ: ꝙ. ſ. hui⁹ determiatio: q̃ iucnit̃ i spẽ

respectu generis nō est per aligd exns ita i eēntia spēi: ꝙ nullo mō sit in eēntia generis: imo gegd est i spē vt determinata: est ꝛ in genere vt determinatū. Nā si genus nō diceret totū: gegd est in spē nō posset predicari de ipsa. ¶ Ad ꝑm dōm: ꝙ ad euidētiā huius argumēti ꝛ aliox̄ siliū oꝫ scire q̄lr forma generis ꝯtinet essentiā spēi: ꝛ q̄lr est in ipsis spēbus. Ad ꝑmi ergo notitiaꝫ sciendū ē: ꝙ genus ꝛ spēs: ꝛ dria de sui significatiōe dicūt totū ꝛ nō partē rei: alꝫ non possent ꝑdicari de toto: sed tn̄ qz suba rei: quam significāt oia ista est vna tn̄: nō possum⁹ dicere: ꝙ hec tria. ſ. genus ꝛ dria ꝛ spēs eodē mō ipsaꝫ significēt: alꝫ oporteret dicere: ꝙ ista tria noia essent synonima: qō est falsum: significant g̃ eā diuersimode. Qō vt melius possit intelligi sciendū ē: ꝙ cū spēs rex̄ sint admodū numerox̄: in qbus vnus addit pfectionē sup aliū: opꝫ necessario dicere ꝙ pfectiones inferiox̄ sint in superioꝛib⁹: ac p hoc ꝙ in vna ꝛ eadē re sint diuerse pfectiones essendi: sicut videm⁹ ꝙ in hoīe est pfectio esse ꝛ vite: ꝛ sensus ꝛ intellꝰ: tiō cuꝫ rō rei sūmaꝫ ab ipsa re ꝓm ꝙ stat sub aliqua pfectiōe vel actu: rō aūt rei sit quā signāt nomē: ꝯtingit ipsaꝫ rē diuersis noibus noiari: vel significari: ꝓm ꝙ diuerse sunt essentiales pfectiōes ipsius: sicut videmus: ꝙ hec noia dns: pater: ꝛ bō: vnā ꝛ eādē rem exprimere pñt: si aliqs sit cui ꝯueniāt ista tria: ꝛ tn̄ hec noia lꝫ eandē rē significent: non erūt synonima: eo ꝙ illā rem exprimūt ꝓ ꝙ est sub diuersis pfectionibus ꝯstituta. Dato. n. ꝙ vnus solus esset bō: q ꝛ esset dns: ꝛ eēt pr̄: adhuc illa noia nō essent synonima: nec vna eēt rō significata per ipsa. sic ergo lꝫ exēplū ꝓdictū non sit forte quo ad oia sile: ꝯtingit de genere: ꝛ spē: ꝛ dria. Naꝫ qz in hoīe est triplex pfectio. ſ. vite: sensus: ꝛ intellꝰ: inter pfectiones aūt vniꝰ essentie oꝫ semp esse aliquē ordinē: eo ꝙ alr vnitas est principiū ordinis: ordo est ꝑn̄ vnitatis: inde est ꝙ inter pfectiones huius aliqua est quasi ꝑncipalioꝛ ꝛ formalioꝛ: ꝛ quasi determinatiua aliaꝝ ꝛ vltimū complementum: ꝓm ergo ꝙ aliqō suppositū stat sub vltima pfectione: puta ꝓm ꝙ stat sub pfectione intellectiua: sic exprimit per nomē dric cōpletiue: puta p rōnale: ꝓꝫ āt ꝙ stat sub perfectione: vel sub perfectiōibus: q̄ q̄si mā les cōparāt ad ipsam vltimā: sic exprimit p nomen generis: seu p noia genex̄: in qb⁹ illa spēs cōtinet: puta ꝓm ꝙ stat sub perfectiōe sensus: sic exprimit p aīal: ꝓꝫ aūt ꝙ sub perfectione vite: p viuū vel vegetabile: ꝓm aūt ꝙ sub perfectione trine dimēsionis: exprimit p nomen alterius generis: qō est corpus: spēi aūt nomen significat totū: ꝓm ꝙ est ex vtraqz perfectiōe cōpositus. ſ. generis ꝛ dric. Et qz vt dcm̄ est vnicuiqz dictoꝝ nominū. ſ. generis ꝛ dric: ꝛ spēi rndet ppria rō ꝓm quā significat talē rē: rō aūt ꝓm quā nomē generis significat ipsam rem sumit ab eo: qō est quasi māle: vt dictuꝫ ē. Qē aūt māle g̃tū in se ē: est indeterminatū ꝛ in potentia: inde est ꝙ ip̄m genus significat: seu exprimit ipam rei nām: ꝓm id qō māle est in ipsa: indeterminate tn̄ ꝛ in potētia exūtem ad q̃cunq̃ aliā perfectionē: vñ pꝫ: ꝙ lꝫ de intellectu p generis non sit vltima forma: siue dria: sed solū id: qō quasi māliter se hꝫ: tn̄ pp hoc ipam non excludit nec p̄cedit: gnīmo cū oē māle sit in potētia ad quēlibet actū indeterminate: oēs perfectiōes formāles: que possent illi māli adiungi exprimit: indeterminate tn̄ sicut potētia oēs actus: ꝛ h est: qō dixit ꝑphirius: ꝙ genus nulla driaꝫ ꝯtinet actu: eo. ſ. ꝙ nō sūt de primo intellectu eius: pp qō nec ipse ppria loq̄ndo ꝑdicant ꝓm ꝑhm in. 4. thopi. ptāte vo oēs. Rō autem ꝓm quā nomē dric exprimit rē: sumit ab eo: qō est vltima rei perfectio: ꝛ lō cū oē tale ad nihil aliud sit in potētia: inde est ꝙ dria precedit intellectū ois alterius pfectionis: pp qō ipsa nihil dicit indeterminatū: ideterminatione formali: sed solū indeterminatiōe māli. ſ. ipsa indiuidua: in qbus suba spēi determinaꝫ ad māz certam: vnde sicut genus indeterminate dicit totā sub stātiā spēi: ita ꝛ spēs totā subam indiuidui. Ex quo etiā segtur: ꝙ sicut de intellectu primo generis nō est dria: ita nec de primo intellꝰ drie est genus: lꝫ neutruꝫ a suo intellꝰ precedit alterius intellm. sic g̃ pꝫ ꝑm: q̄lr. ſ. spēs ꝯtineaꝫ in genere: qz. ſ. q̄si quodā determinatū i ideterminato: pꝫ ēt ex hoc scōm: q̄lr. ſ. essentia gnis sit in spē: qz. ſ. quasi indeterminatū in re limitata ꝛ determinata p actū. Ex quo ēt manifesta est solo oiuꝫ argumētoꝝ. nam qñ dr̄: ꝙ genus equalr ꝑdicaꝫ de spēbus: est intelligendū: ꝙ equalr predicet: non quasi aligd vnū ꝛ idē numero vel spē exns in oibus spēbus: sed quasi aligd i distinctū: ꝛ in potētia ens equalr ad oīs actus terminationeꝫ: vñ ab eadē forma datur esse māle: a quo sumit nomē ꝛ rō generis: ꝛ esse formale a quo sumit rō spēi. ¶ Ad zm ēt pꝫ rnsio: qz non solū illud vnū requirit ad ꝑdicationē essentialem: sed requirunt alia duo: que dicta sunt. ¶ Ad ꝫm ēt pꝫ rnsio: q̃uis. n. genus significet totā eēntiam spēi: non tn̄ opꝫ: vt diuersaꝝ spex̄: quarū est vnū genus sit vna essentia: qz vnitas generis ex ipa ideterminatiōe p̄cedit: nō aūt ita ꝙ illud: qō significaꝫ per genus: sit vna nā numero in diuersis spēbus: cui supueniat res alia: que sit dria determinans: sicut forma determinat mām: que est vna numero: sed qz genus significat aliq̃ formā: non tn̄ determinate hanc vel illam: quam determinate dria exprimit: que non ē alia quā illa: que indeterminate significabaꝫ per genus: vnde pꝫ: ꝙ remota per driam illa indeterminatione remanent spēs per essentiam diuerse.

Mō qūo species cōtinent sb̄ gñer qūo genus se habeat ad ipsas species.

EInde cōsiderandum est de formis in comparatione ad actus ꝛ operationes ipsaꝝ. ¶ Et circa hoc querūtur duo tn̄. Et primo ḡdez vtrū vna ꝛ eadem forma possit habere diuersas operationes a specie ꝛ genere. Secūdo vero vtrum suppositā vnitate forme necessario ipsa forma conferat incorruptibilitatē materie: ita scilicet vt hoc supposito omne corpus sit incorruptibile. Qō. XIII.

DPrimum sic ꝓceditur. Uideꝫ ꝙ vna ꝛ eadem forma non possit esse diuersaꝝ operationum ꝑncipium. Unius enim rei vnus est finis vltimus: sed ꝓm ꝑhm in lib. de celo ꝛ mūdo opatio est vltima rei perfectio ꝛ finis eius. ergo ab vna forma non procedit nisi vna operatio. ¶ ℘. Operatio sequitur nām rei: sed nā cuiuslibet rei est vna: ꝛ aliq̃ vna determinata spē ꝛ determiato gñe. g̃ ab vna forma nō pñt cāri operationes diuerse in gñe ꝛ spē. Scdo cel. 4. c. 64. ꝛ inde 3 phi. 2. c. 17 ꝛ 9. metaꝓ. 2. c. 4 ꝛ 20.

Sed contra est: qz aīa hꝫ diuersas operatiōes. ſ. intelligere: velle ꝛ silia: lꝫ aīam nullus vnq̃ posuit ex diuersis formis compositam. ergo ab vna forma possunt diuerse operatiōes causari.

Respondeo dōm: ꝙ vna res potest habere diuersas opationes: ꝛ vna ꝛ eadem forma mediātibus suis potētys potest eē diuersarum opationū ꝑncipiū. ¶ Ad cuius euidētiā sciēduꝫ est: ꝙ vnūquodq̃ opaꝫ inq̃tū est actu ꝓm ꝑhm: inq̃tū aūt ē actu vnūquodq̃ in tn̄ est ens: ꝓm aūt ꝑhm ens ꝛ vnū conuertunt: vnitas aūt est simplicitatis ꝑn̄. Ex quo pꝫ: ꝙ q̃to

ꝙ ⟨ꝯ⟩to aliquid magis est vnū ⁊ magis simplex tanto ē magis virtuosum ad opandū: vñ ois forma ⁊ ois res ⟨ꝯ⟩to simplicior est tāto plēs bz opatōes: pp qō aia hūana inter oēs inferiores formas plēs bz opationes. Sz tñ aduertēdū est: ꝙ qz ⟨ꝯ⟩to aligd est magis actu: tanto est magis ens: ⁊ ⟨ꝯ⟩to est magis vnū: tanto est magis in actu ⁊ virtuosuz ad opandū: vt dcim̃ est: ió ⟨ꝯ⟩to forme sive res quecūq; sunt magis simplices: tāto ꝑ vnū plā opari pñt: sicut angelus ꝑ soluz intellm̃ oia illa cognoscit: que aia per diuersas potentias vix cognoscere pōt: vñ pz: ꝙ vna ⁊ eadē forma pōt diuersaz operationuz eē pn̄m. ¶ Ad ꝑm dōm: ꝙ vnius rei vnus est finis ꝓncipalis ⁊ vltimus: secūdary aūt ⁊ proximi possunt eē plures: ⁊ ita dōm est de opationibus. ¶ Ad z̄m dōm: ꝙ lz res sit vnius nāe: habet tñ multas virtutes: ⁊ ꝑ oñs potest habere multas operationes. Qō. XIIII.

Ad secūdum sic ꝓcedit. Uꝝ ꝙ suppoⁱᵗᵃ vnitate forme necessario oē corpus sit incorruptibile. Oē. n. qō caret ꝯrietate ē incorruptibile: lz supposita vnitate forme oē corpus carebit ꝯrietate. ġ erit incorruptibile. Probatio minoris est: qz si vna foꝛª sit tm̃ in cōpositō: ipsaz oz vniri māe ꝑ': sed forme subali nihil est ꝯriū: simiꝛ etiā nec materie prime. ġ oē corpus erit incorruptibile. ¶ P̄. Qō est cōpositū ex incorruptibilibus est incorruptibile: sed supposita vnitate forme hō est cōpositus ex incorruptibilibᵘˢ: qz videlz ex aia ⁊ mā prima: quoꝛ vtrūq; ē incorruptibile ꝛ̄ pbm in .z. de aia. ⁊ in ꝑ phisi. ġ adminus ois homo erit incorruptibilis: quod est falsum.

Tertio ꝺ aia t. cō. 4. 6. t. 7. ꝑ. phiſi. Tex. cō. 82.

Sed cōtra est: qz vbicūq; sunt ꝯrie q̄litates illud opz corrūpi: sed supposita vnitate forme adhuc manēt in corporibus ꝯrie qualitates: vt infra patebit. ġ supposita vnitate forme non oportet omne corpus esse incorruptibile.

Rñdeo dōm: ꝙ ista ē vna de radicibᵘˢ: pp quā ġ dā leuiter moti sunt ad ponēdū plalitatē formaꝛ. Credebāt. n. necessario seq; oē corpus esse i. corruptibile: supposita tm̃ vna forma in supposito nāli: sed hoc nō est necessariū: due enī cāe corruptiōis cōsueuerūt cōiter assignarl: vz ꝯrietas actionū: ⁊ ꝓuatio pfectionū: q̄rū quelibz inueniri pōt in rebᵘˢ nālibus: et supposita vnitate formaꝛ. Nā ꝓma cā vz ꝯriaꝛ actio q̄litatū necessario in cōpositō corruptionez inducit: eo ꝙ fm̃ pbm ois passio magis facta abycit a suba: ꝫ aūt ꝑ vnitatē forme nō tollit̄: nā lz in mixto forme eᶩoꝛuz nō maneāt fm̃ actū: tm̃ qz ipm̃ mixtū est q̄si mediū ex extremis ꝛstitutū: vt in seq̄nti qōne dicet̄: oz vt in ipo remaneat virtus ad pducēdū siles q̄litates illis: q̄ fundant in extremis: pp ꝙ sicut in extremis sunt calidum frigidū: humidū ⁊ siccū: ita et cū extremi accñtia ex extremis trahāt originē: oz vt in mixtis inueniant̄ siles illis q̄litates ꝯrie passiue. ſ. ⁊ actiue: eo ꝙ ipm̃ mixtuz ex elis passiuis hz virtutē pducēdi q̄litates passiuas: ⁊ ex actiuis actiuas: lz ipse in mixto sint eēntiali ꝛiūctione vnite: vt sic ꝑ talē vnionē vnā q̄litatē mediā ꝛstituāt. Manifestū est aūt: ꝙ oē tale in quo sunt huius qualitates ꝯrie: opz eē corruptibile quare pz: ꝙ et supposita vnitate formaꝛ. corpora nālia erūt corruptibilia: sil̄r vt dcim̃ ē: scda corruptionis cā ē defectus pfectionum. ex hoc. n. ꝙ mā est in potētia ad oēs perfectiones nāe: nulla aūt foꝛª pōt ipaz oi nāli pfectiōe perficere: oz vt semp in mā dū bz vnā formā remaneat in ea ꝓuatio ⁊ appetitus ad aliā: ex quo necessario segtur corruptibilitas: sive sit vna forma: sive plēs: pp qō dicit phūs in primo phisi. ꝙ altera pars ꝯrietatis. ſ. puuatio semp imaginat̄ ad maleactū. i. ad corruptionē. ¶ Ad ꝑm dōz: ꝙ pz rñsio: qz est ibi ꝯrietas q̄litatū: ⁊ ꝯrietas māe ⁊ foꝛᵘᵐ: ⁊ ꝯrietas ꝓuatiōis ⁊ actus: ⁊ ꝑ hūc pz ad secūdū.

T. c. 88.

Habito de formis ꝑ ꝓpationē ad actus rōnis: ⁊ ꝑ cōparationē ad effcūs ⁊ opatiōes ipsaꝛ: nūc agēdū ē de ipsis ꝑ ꝓpationē ad māz, ꝑpaz. Et qz mā nālis nullius rei pōt eē pn̄m: nisi ꝑ gñationē ⁊ motū: ió q̄rēdo de formis ꝑ cōparationē ad mām: opz etiaz simul q̄rere de ipsis ꝓut ꝓpant̄ ad generationē ⁊ motū. Et circa hūc querunt̄ tria. Et ꝑ vtrū eᶩoꝛ forme maneant in mixto actu: vel potētia tm̃. Scdo vtrū ois forma subalis imediate vniat̄ materie pme. Tertio vtrū nō manentibus formis possint remanere alique virtutes: vel qualitates eᶩoꝛ eodē numero. Qō. XV.

Ad primū sic ꝓcedit. Uꝝ ꝙ forme eᶩoꝛ: ⁊ ꝑ oñs ipa eᶩa maneant actu i mixto. Dicit. n. pbs in ꝑ de generatiōe. ꝙ si eᶩa non manēt in mixto: neq; vnū: neq; pla: nihil relinquit̄ nisi mā: lz mā sola cū forma nō facit mixtionē. ġ si eᶩa non sunt actu in mixto: segtur ꝙ nihil sit mixtū in nā. ¶ P̄. Si eᶩa corrumpunt̄ in mixto cū corruptio vnius sit generatio alteriᵘˢ: segtur ꝙ mixtio sit generatio: qō ē ɔ pbz. ¶ P̄. Nullū accñs est sepabile: sed q̄litates eᶩoꝛ manēt in mixtis. ġ oz: ꝙ ibi maneant eᶩa. ¶ P̄. Nihil corrūpit̄ nisi a suo ꝯrio: sed si eᶩa corrūpunt̄ in mixto nō erit assignare ꝯrietatē corruptiuā: ⁊ ita nullū mixtum erit corruptibile. ¶ P̄. Nihil agit nisi fm̃ ꝙ ē actu: sed eᶩa in mixto hñt ꝓprias operationes: dicit. n. pbs in ꝑce. ⁊ mun. ꝙ mixtū mouet̄ fm̃ eᶩm̃ ꝑdominās. q̄re ⁊c. ¶ P̄. Eᶩa ꝛueniunt in mixto: aut ġ fm̃ excessum: aut fm̃ eq̄litatē: si fm̃ excessum: tūc excedēs nō corrūpit̄: sed potius generat̄ ꝑ corruptionē excessi: ⁊ sic admiⁿ eᶩm excedēs manet actu in mixto: si aūt fm̃ eq̄litatez: tūc nullum corrūpet alteꝛ: ⁊ sic oia manebūt ibi actu. ¶ P̄. Nihil resoluit̄ nisi in ea ex ꝙbus ꝓnit̄: si ġ talis resolutio ponat̄ esse mutua eᶩoꝛ generatio nō potest dici: ꝙ magis mixta fiāt ex eᶩis ⟨ꝯ⟩ecōuerso.

E. c. 66.

E. c. 7.

Sed contra est pbs in ɜº de celo ⁊ mūdo. vbi exp̄sse dicit: ꝙ ela nō manent in mixto fm̃ actū: sed virtute tm̃: ⁊ idē dicit i ꝑ de gñene.

Tertio celi. T. c. 31. ⁊ i de ꝑ. de gñatiōe T. c. 84.

Respondeo dōm: ꝙ circa hūc fuerūt ⁊ sūt vsq; hodie diuersoꝛ diuersi snie. Nā gdā obligati penitⁱ in iudicādo sentibᵘˢ corpis dixerūt mixtionē ad sensum eē mixtionē verā: dicētes ela immisceri adinuicē: qō tm̃ silbales forme eᶩoꝛ actu remanerēt in mixto: ⁊ rōnes qdē istoꝛ tacte sunt in argumētis. Sz huius positiōis falsitas pōt multiplr̄ oñdi. Et ꝑ ex nā eᶩi: ex plibᵘˢ. n. exñtibᵘˢ actu nō pōt cōponi aligd eēntialr̄ vnū: sed manifm̃ ē: ꝙ mixtū fz nāz oz eēntialr̄ vnū eē: eo ꝙ ens ⁊ vnū ꝛuertunt̄. q̄re si eᶩa manent in mixto fz actū: segtur ꝙ ex eis nō possit aligd eēntialr̄ ꝓponi: qō ē ɔ rōnē eᶩi. Qz aūt ex plibᵘˢ actu entibus nō possit fieri aligd eēntialr̄ vnū pz sic. Ela dicūtur vnum eēntialr̄: ex ꝙbᵘˢ ꝛstituit̄ vna eēntia: vel nā: vna āt eenᵃ ipole est vt beat nisi vnū eē subale. Manifestū ē autē cū eē sit actᵘ entis: ꝙ impole ē aliq̄ formā subalē actu manere nisi maneat ciᵘˢ subale eē: ex q̄ segt̄: ꝙ si forme eᶩoꝛ manēt actu i mixto: ꝙ beat plā eē: q̄ sint actualitates ipsaꝛ. Nā sic̄ plus supposito actu exñtiū ipole est eē actualitatē vnā: ⁊ duaꝛ lineaꝛ vnum punctum:

Opinio Aul cen. in sua suf ficietia: quaz et recitat ⁊ reprobat cōmētator. 3. celi cō. 67.

ita impossibile est esse plures actu formas: quin bẽant plura esse. quare cum ex talibus nõ possit aliqd essentialiter vnum fieri: segtur necessario: q elemẽtoꝝ forme nõ maneãt actu i mixto. ¶ Scõo ex nã mixtiõis: manẽtibus. n. formis: seu manẽte forma subali in re: i possibile est in ipsa aliq̃ mutationẽ fieri nisi accñtalẽ. Cum. n. eẽ subale cõsequaẽ formã: dicere q aligd substãtialr mutet: z q maneat forma est iplicare ꝺictoria. Si ergo forme eloꝝ subales manẽt actu i mixto: segtur q ela non mutent aliq̃ mutatiõe nisi accñtali: ex quo vlterius sequunt tria incõuenientia: quoꝝ vnum est: q mixtio nihil sit aliud q̃ alteratio: qõ est falsum. scõm vo est q generationi subyciaẽ ens actu. Tertiꝫ vo inconueniens est: qz cuꝫ oĩs alteratio possit aliquo sensu pcipi
L.c.86. ſm pho i. 7. phisi. segtur q mixtio vera sit mixtio ad sensũ: qõ est ꝺ phm in primo de generatiõe. ¶ Tertio ex ꝺria generationis z mixtionis: lz. n. mixtio sit aliud a generatione: tñ in oi mixtione oz eẽ generationez alicuius terty: qõ neutrũ extremoꝝ sit actu. alꝫ sequeret q oĩa mixta essent eiusdẽ nãe. Nã si ex elis: que miscẽtur non resultaret aliqua ꝫ nã altera a quolibet miscibiliũ: sed potius oĩa mixta nihil aliud eẽnt nisi elemẽta in actu aggregata tñ adinuicẽ: cũ ad oĩa mixta cõueniãt oĩa quatuor elemẽta: sequeretur q nullũ differret ab altero subalr in nã: sed solũ accñtalr ſm plus z minus: sed manẽtibꝰ formis eloꝝ in actu nulla põt tertia resultare nã: que nõ sit qõlibet eoꝝ in actu: vt pz ex ꝺictis. quare ipossibile est ibi eẽ eloꝝ formas nisi in potẽtia z virtute. ¶ Quarto ex nã formaꝝ: lz. n. forᵉ subsiãtiales ppꝛie loquẽdo ꝺrie non sint rõne sue simplicitatis z actualitatis: tñ in se oppositionẽ icludũt: seu opposites rõnes. Cuius pbatio est: qz cẽntiales rõnes earũ: cuiusmodi sunt ꝺrie subales specifice: que ex opposito diuidunt: que qdẽ ꝺrie nihil aliud sunt q̃ illud: in quo rõ forme subalis consistit per intellectũ abstractũ. Ea vero que eẽntialr oppositas rõnes icludũt cẽntialiter vniri non possunt si ponant in actu: cũ opposite eẽntialiter rõnes in vna simplici essentia includi nõ possint. quare si forme eloꝝ sunt actu i mixto: cũ sint oppposite z differentes specie: eo modo quo ꝺctũ est: vt pz etiã ex oppositis ꝺispositionibus z qualitatibus: quas efficiũt in mã: aut opz ꝺicere: q vnianẽ essentialiter: ex quo segtur: q mixtũ non sit vnũ simplr: sed ſm gd: sicut acervus lapidũ: aut q ille forme nõ sint in actu: sed i potẽtia solũ. ¶ Quinto vero ex nã vniõis: oẽm. n. subaꝫ ex mã z forma subali cõpositã necessario cõsegtur eẽ substantiale: oẽ aũt tale bz rõnẽ suppositi in nã: sed si eloꝝ forme manẽt actu i mixto: cũ sint diuerse in specie: z nõ sit ꝺare q oẽs sint in eadẽ parte mãe: segt q sint ibi quatuor res diuerse spẽ cõposite ex diuersis ptibus materie z diuersis formis subalibus: z per ꝛõs q sint ibi diuersa suppposita. s. q̃tuoꝝ. Diuersa aũt suppposita in spẽ ipole est cẽntialr vniri: vel aliqd vnũ ꝺstituere. q̃re segt vel q mixtum non sit aliqd vnũ: vel q forme nõ sint ibi actu: sed virtute tm vel potẽtia. Qõ aũt impossibile sit illas formas eẽ in eadẽ pte mãe: pz: z qz diuerſas formas cõsequunt diuersa eẽ substãtialia: que impossibile est intelligere in eadẽ pte mãe: z qz añ mixtionẽ ille forme sũt in diuersis mãe ptibus: z ita si postea p mixtionẽ reducerent ad eandẽ ptẽ mãe: sequereꝫ q forme subales mutarent de subo i subm: qõ est rꝺiculum ꝺicere. ¶ Sexto ex nã informatiõis: si. n. ille forᵉ manent actu i mixto: cum ipse sint diuerse in spẽ z necessario sint in diuersis partibus materie: vt pbatũ est: segtur q constituant in ipso mixto diuersas ptes etiã spẽ differentes. Constat aũt: q quelibet pars mixti est equaliter z subiectũ forme vltime: puta carnis vel alt cuius alterius: ex quo relinquit: q eadem forma subalis est in diuersis subtis specie: z ꝺispositis diuersis spẽ ꝺispositionibus: quod est manifeste subm: cũ determinatus actus necessario requirat determinatã poᵐ ꝑz pbz. ¶ Septio ex nã ppꝛy susceptibilis: cũ. n. pbatuꝫ sit: q manẽtibus formis eloꝝ in mixto in alia pte materie opz recipi vna formaꝫ: puta ignis: z in alia formã aque: z ꝛsset: q ex cõpositione forme subalis aque vel ignis cũ mã resultet necessario elemẽtũ aque vl ignis: sequitur q mixtũ ſm aliq̃ sui partez sit ignis: z ꝑz aliq̃ sit aqua vel aer: sed manifestũ est: q in qualibet pte mixti recipit vltima forma: puta carnis vel ossis. quare cũ ſm eoꝝ positionẽ partes mixti nõ sint nisi diuersa ela in actu: vt oĩsũ ẽ: segtur q simplr el'm absq̃ sui corruptione: sed solũ per aliq̃ alterationẽ possit eẽ subiectũ cuiuslz forme subalis: puta carnis vel ossis: ita vt vex sit ꝺicere: q ignis in actu est caro: z terra vel aer i actu est sanguis vel os: que cũ oĩa sint falsa oz melius ꝺicere: vꝫ q forme eloꝝ non manent ibi nisi virtute. ¶ Octauo ex nã idẽtitatis: cũ. n. forᵉ eloꝝ et sint substãtiales forme: z sint differentes spẽ: opz vt subalẽ diuersitatẽ causent in diuersis partibus mixti: sed manifestũ est: q oẽs ptes mixti cõueniũt in vna vltima forma subali: ac per hoc oz ꝺicere: q sic ꝺstituant aliquid essentialr z subalr vnũ. quare si forme elemẽtoꝝ manẽt in actu: segtur q partes mixti bẽant adinuicẽ substãtialẽ idẽtitatẽ p ꝺ idẽtitatẽ subalis forme: z tñ subalẽ bẽant diuersitatẽ pp diuersitatẽ formaꝝ elementariũ: qõ iplicat ꝺictionẽ: vt. s. aliqd ſm subam sit idem z nõ idẽ. Si aũt ꝺicaẽ: q ille forme oẽs sint in eadem pte mãe: idẽ segtur inconueniens: z adhuc maius: qz vꝫ segtur: q eadẽ ps mãe vel mixti sit eadẽ z diuersa substãtialr a seipsa. ¶ Nono ex introductiõe forᵉ subalis. si. n. forme eloꝝ manẽt actu i mixto: oz eas eẽ in diuersis ptibꝰ mãe. Ad diuersas aũt formas spẽ ipole ẽ consequ easdez ꝺispones vel accña in mã. quare si ꝑ ꝺicaẽ oportebit ꝺicere diuersas partes mixti eẽ ꝺispositas z affectas ꝺrys z oppositis ꝺispoñibus vel accñtibus: puta q ps illa in qua est forma ignis sit affecta raritate z caliditate: z illa in qua est forma aque vel terre frigiditate vel siccitate: seu humiditate: neqz. n. est intelligibile: q illa ps mãe: in qua esse ꝺr forma ignis in actu afficiaẽ humiditate: vel in qua est forma aque afficiat siccitate: sed ea que sunt ꝺisposita ꝺrys z oppositis ꝺispositionibus ipole est informari eadẽ forma. quare si forme buiꝰ sunt i actu: segẽ q forma vltima nunq̃ possit itroduci: nisi priꝰ ille forme abiciant: z ita nõ sint actu. Silr et vlteriꝰ segtur: q nõ oẽs ptes mixti sint affecte diuersis q̃litatibꝰ: qõ est ꝺ sensuz: qz eadẽ ps carnis z ẽ cala z hũida. ¶ Decio ex nã actiõis: lz. n. forᵉ subales nõ sint ꝺrie ppꝛie loq̃ndo: tñ qz oppositionẽ q̃ꝺã includũt: oz vt a diuersis spẽ formis cãent ꝺrie ꝺispões actiue vel passiue: sicut a forᵃ ignis caliditas: z a forma aq̃ frigiditas: q̃ tñ nõ agũt nisi in virtute subaliũ formaꝫ. Si g manẽt ibi huius forme oppposite: aut sunt eq̃les i virtute: aut nõ: si sunt equales cũ sint oppposita z oppposita mutuo se expellant impossibile est ela vniri in mixto. Si autem non sint equales: vna q̃ maioris virtutis

fuerit

fuerit aliam corrũpet: ꝛ sic adminus nõ manebũt oẽs actu imixto. Ex qbus oibus ps: q ipole ẽ formas actu manere in mixto. Propter qđ aly alr dixere ponẽtes: q nõ solũ q̃litates alterant: sed ẽt subẽ: ꝛ q forme elo rus in gñe formaꝝ sũt imperfectissime ꝛ quasi medie iter subales formas ꝛ accñtales: ꝛ ita suscipiũt magis ꝛ minus: ac per hoc ex virtute intensiõis ꝛ remissiõis reducte ad mediũ possunt vniri in mixto vnõe perfecte mixtionis: sed hec positio est adhuc irrõnabilior q̃ prima. Primo qꝛ ad eam sequit: q mixtio nõ soluꝫ sit in accidentibus: sed ẽt in subys: qđ est ɔ phm in lib. de aĩalibus: vbi expresse dicit: q mixtio fit solũ ſm accñtia. Silr ẽt est contra rõnem: nã in oi mixtione opꝫ vt vnum miscibilium sit in potẽtia ad altez: pp qđ dicit phs: q illa sola sunt miscibilia: que cõicant in mã: ly etiam hoc non sufficiat: sed vna forma subalis nunq̃ est in potentia ad aliã formã subalẽ: puta forma ignis ad formã aque: neq̃ forꝫ aeris ad formã vel nãꝫ terre. quare impossibile est formas subales elozz ẽt q̃tũcunq̃ remissas misceri adinuicẽ mixtione perfecta. Probatio aũt maioris est: qꝛ ipossibile est fieri vnũ cẽntialiter in actu: quoz vnũ non est in potẽtia ad altez: miscibilia aũt certũ est: qꝛ p mixtionẽ fiunt vnũ in actu. ¶ Scõo falsitas buiꝰ positiõis ps: qꝛ si forme elozz remittunt cũ admixtione veniunt p talẽ remissionẽ aut pdunt esse subale: q vnũquod illaz consequebaꝝ: aut non: si perdunt: tunc cum esse sit actus entis: ꝛ impossibile sit aliqđ ens poncre in actu sine actu suo: g est esse: segtur necessario: q per talem remissionẽ forme etiaꝫ corrũpant: ꝛ ita nõ remanebũt ibi ille forme nec actu nec virtute: cũ impossibile sit esse separari a forma. Si aũt per talẽ remissionẽ nõ perdit cẽ subale ipsaz: segtur q ipse sint ibi actu distincte abinuicẽ: qđ supra oñsum est cẽ ipolẽ. ¶ Tertio: qꝛ certũ est cũ eẽ sit actualitas forme ſꝫ ɔditionẽ forme q oꝫ ponere ɔditionẽ ipsius esse: sed impossibile est: q subale eẽ alicuius recipiat magis ꝛ minus: eo q ipm est actualitas rei: ac per hoc actus tũ: ly aũt alicui actul: vel ĩ aliquo: qđ est actu ſm bonũ possit eẽ vel intelligi maioꝛ vel minoꝛ admixtio potẽtie: tũ ei q nihil est aliud q̃ actualitas actus: subalis ꝛ simplicis impossibile ẽ esse vel intelligere admixtũ aliqd potẽtie: ꝛ per ɔñs cũ illud: qđ non pot suscipere admixtionẽ aliq̃ ɔry nõ possit intendi vel remitti: vt supra habitũ est: necesse est dicere: q esse subale nõ suscipiat magis ꝛ minus: ac p hoc nec forma quã illud eẽ cõsequitur. ¶ Quarto: qꝛ cõstat: q forme subali nihil est ɔrium: intensio aũt ꝛ remissio non fit nisi per accessum vel recessum a ɔrio. quare impole est huius formas intẽdi vel remitti. ¶ Quinto: qꝛ dato q large loquẽdo forme esset aliqd ɔrũ: hoc ſm phm in p phisic. non erit nisi priuatio. quare si forme spales receperunt magis ꝛ minus: sequereꝫ q priuatio simul posset stare cũ forma subali: qđ est ɔ phm ibidem. ¶ Sexto: qꝛ si forme subales recipiũt magis ꝛ minus: segt necessario q generatio sit motus: ac per hoc: q in suba sit motus qđ est ɔ phm in .5. phisi. Similr ẽt cum forma subalis ignis cõstituat nãm ignis ẽt q̃tũcunq̃ remissã: ꝛ ignis q̃tumcunq̃ sit remissus ꝛ imperfectus semp sit ignis: ac per hoc sit imprmixtus cuilibet alteri ele: puta aque vel terre: sequet q erũt ela ſm actum distincta: ac per hoc nõ erit ibi vera mixtio. ¶ Septimo ps huius positionis falsitas q̃tũ ad hoc: qđ dicit formas elozum eẽ medias inter accñtales ꝛ subales: hoc .n. est ipossibile: nã cum suba sit ens per se ꝛ non in subo exñs: accñs autẽ sit ens exñs in alio: ps q suba ꝛ accñs diuidunt ens oppositione ɔdictoria: que .s. sumlr penes eẽ ꝛ non esse in subo. quare sicut ipole est inter ɔdictoria cadere mediũ: ita ꝛ impole est eẽ mediũ inter subam ꝛ accidens: seu inter formas subales ꝛ accñtales. ¶ Octauo: qꝛ ſꝫ phm in .8. metaphi. spẽs: que trahunt a formis sunt sicut numeri: in qbus vnitas addita vel subtracta variat spẽm: ex qbus verbis ps: q ofla in formis specificis attendit ſm magis perfectũ ꝛ minus perfectũ. quare si forme elozz remittunt in mixto: iam non crũt eedez forme spẽ: sed diuerse: sicut verbi gratia. Constat q nã forme ignis in hoc cõsistit vt cõstituat sũme caliduꝫ. Quare si talis forma in sui essentia aliq̃ remissionem patiat: tã nõ cõstituet sũme calm: ac p hoc nõ erit ciusdẽ spẽi: ꝛ silr põt dici de oibus elemẽtis. Rõ ibi essentie vel nãe cuiuslibet spẽi in indiuisibili ɔsistit: ꝓpter quod ipole est formas subales: a quibus buius rõnes specifice trahunt magis vel minus recipere. ¶ Nono qꝛ ſm phm in .2. phisi. tunc vnũquodq̃ ɔr eẽ aliquid tale: puta caro vel os qũ hꝫ formã suã: puta osseitas vl carnis. Si ergo forme elozz recipiũt magis ꝛ minus aut post talẽ intẽsionẽ vel remissionẽ sunt tales: vt possint cõstituere nãm elementi aut non: si non. ergo nõ sunt ille forme eedẽ spẽ: cũ idẽtitas effectus demõstret idẽtitatẽ esse. Si aũt possunt: cũ ſm phm in .9. metaphi. in nãlibus agentibus presentibus actiuis ꝛ passiuis stati sequaꝫ actio: sequit q vnaqueq̃ forma elemẽti in im mixto exñs ɔstituat sui elementi nãm: puta q forma ignis ɔstituat ignẽ: ꝛ aeris aerẽ: ꝛ sic de alys. Oẽ autez actu clũm: puta ignis vel aer de necessitate est corpus. Quare cũ corpora diuersaz nãrum distinguant abinuicem ꝑpriis dimensionibus: sequitur q in mixto sint actu diuersa corpa: ꝛ ita q ibi nulla sit mixtio: nisi forte ad sensũ. ¶ Decimo: qꝛ cũ actio nãe sit ordinata: eo q ipsa ẽ principium ordinis ſm phm in .8. phisi. ɔstat q ela non veniunt a constitutiõe alicuius rei nobilis: puta eq vel hoĩs: nisi p multas generatiões: sed generatio ſm phm est mutatio de toto in totũ: non ergo manserunt ibi elemẽta: neq̃ eoz formeː vt isti dicũt. Ex qbus oibus euidenter apparet ipossibile: formas elozz vel actu manere in mixto: vel suscipere magis ꝛ minꝰ. Et ideo alr dõm. .s. q forme elozz manẽt qdẽ in mixto potentia ꝛ virtute: sed non actu. Nã cũ ſm phm in gnto metaphi. elium sit ex quo fit aliqd cũ insit: hec aũt q̃tuoꝛ. .s. acr: ignis: aqua: ꝛ terra ſm sniaꝫ phi sunt elemẽta oĩum corpoz mixtoz: oꝫ dicere necessario: q ipsa ꝛ ipsoz forme aliquo mõ maneant in mixto. Quare cũ non possint ibi manere neq̃ in actu pfecto: neq̃ remisso: vt iam multis rõnibus est ostensum: restat necessario dicere q maneant in virtute. Qđ vt melius videatur qualr possit ɔtingere ingrẽda sunt tria. primo qualiter ex elemẽtis possit ɔstitui suba mixti. scõo qualr in suba mixti saluet elozz nã. tertio qualr absq̃ mixtiõe subalium formaꝝ possit fieri mixtio in accidentibus. ¶ Ad cuidẽtiã aũt primi sciẽdũ ẽ: q a phõ in p de generatione tria excipiunt: q̃ ſm nãꝫ ꝑprie misceri nõ ꝓnt: vꝫ ea q̃ carẽt ꝓportiõe seu q̃titatis: seu vtutis: pp qđ ex vna gutta aque ꝛ mille amphoris vini: seu ex nutrimẽto ꝛ nutrito ſm phm nõ põt fieri mixtio. Scõo ea que nõ sunt apta nata agere ꝛ pati in inuicẽ: cuiusmodi sũt oĩa: que non cõicãt in materia. Tertio ea que non possunt abinuicem separari: cuiusmodi sunt mã ꝛ forma: ꝓpter quod dicit phs: q cera nõ miscetur figure: eo q vnuꝫ ipsoz se hꝫ per modũ forme: aliud p modũ mãe. Sic g cũ oĩa quattuoꝛ ela cõcẽt in mã: ac p hoc mutuo patiant ꝛ agãt: cum passo magis facta abyciat a suba:

Opi. Auer. 3. cel. cõ. 67.

Scõo de partibus aialiuꝫ cap. ꝓ. Non mouet auctoritas illa phi adducta per doctorẽ: nã põt dici q phus ibi logitur ſꝫ intẽtõe alioꝝ: aut q nõ est multũ curandũ de auctoritate eius ibi respcũ alicuius: cuius oppositũ determinatũ reperit ab ipso in alio loco: vbi de intentione agit de illa re: verũ ẽt ibi dixit carnẽ cẽ organũ tactus: in .2. vero õ aia retractauit dicens neruum esse organuꝫ tactus: carnẽ vero dixit cẽ medium.

L. c. 10.

L. c. 15.

L. c. 4.

L. c. 87. 88. c 89.

L. c. 63.

opꝫ vt per talem actionẽ ſequatur alteratio nõ ſolũ in q̃litatibus:ſed in ſubys coꝝ:ꝛ iõ ſi in tali elemẽtorum coniunctione:ſeu mutua actione:vnuꝫ eoꝝ oĩno excedit in virtute ſequetur corruptio oĩum alioꝝ ꝛ trãſmutatio in illud. Si aũt ſint adequate virtutes vnuꝫ non poterit alterꝝ trãſmutare in ſeipſum: ꝓpter quod ex tali actione:oꝫ vt oĩa vnirẽtur in tertium: in quo oĩa ela ſint in potentia:ꝛ hoc vocaꝫ mixtũ. Eſt aũt hic aduertendum:ꝙ ꝟꝫ pĥm in ꝓ metheororꝝ. hic apud nos nullũ inueniẽ elemẽtũ puꝝ:ſed oĩa quodãmodo ſunt mixta ex quatuor elementis:quod intelligendũ eſt vl mixtione vera:vel mixtione:que eſt ad ſenſum:ſed tñ qz ꝟ inueſtigamus mixtionis nãm: lognur de elementis ꝛ eoꝝ mixtione:ac ſi oĩa eſſent ab inuicem diſtincta: ꝛ nulla in eis eſſet mixtio:lz ẽt quantum ad ꝓpoſituꝫ nihil referat. Nam ſicut ſi elemẽta eẽnt oĩno impermixta:ex mutua eoꝝ actiõe vnirenẽ in mixto:ita etiã nũc exiſtentibus eĩs mixtis aliquali mixtiõe: ſeu mixtione ad ſenſum:ſeu mixtione vera:cum ad diuerſas formas exigatur diuerſa mixtionis natura: opꝫ vt ex mutua actione qualitatuꝫ mixti:ſi ibi exiſtat vera mixtio vel qualitatũ elemẽtaliũ:ſi preexiſtat mixtio ad ſenſũ tñ:conficiatur mixtio: ſeu vnio elementoꝝ in mixto.

¶ Ad euidentiã aũt ſecũdi ſciendum eſt: ꝙ ꝟm ſniaꝫ pĥi:oẽ agens agit ſibi ſimile. Cõtingit aũt aliq̃n: ꝙ ad vnum effectum concurrunt pluriũ agentiũ actiones: ꝛ ideo tunc opꝫ vt in illo effectu oĩum illoꝝ agentium ſimilitudo nature inueniaꝫ impreſſa. ita tñ ꝙ ſi illa agẽtia habeant aliquod agens ſpecificũ ſupra ſe regulans ꝛ ordinans operationes ipſoꝝ:opꝫ vt ipſoꝝ nãe ſimilitudo tanto inueniaꝫ altiori modo ꝛ nobiliori in effcm̃: quanto illud agens:ꝙ ipſoꝝ regulat actiones eſt nobilius ipſis. Cuius rõ eſt:qz nobilitas effectus dependet ex nobilitate principalis agentis. Manifeſtum eſt autẽ: ꝙ ad cõſtitutionẽ mixti cõcurrunt actiones oĩuꝫ quatuor elemẽtoꝝ:ſicut.n.dictum eſt ex mutua elemẽtoꝝ actione conſtituiẽ ſuba mixti. Quare opꝫ vt in mixto ſint oĩum elemẽtoꝝ nature:ſeu virtutes:cuius ratio ẽ: qz effectus cũ ſua cã conuenit in nã. Quare cũ elementa ꝑ ſuas mutuas actiones conſtituant mixtũ: oꝫ vt in mixto ſint nature ꝛ virtutes oĩum elemẽtoꝝ:tãto gdẽ ſublimius q̃to ſpecificũ agẽs:ex cuius intentione mediante virtute celeſti regulanẽ actiones elemẽtoꝝ eſt nobilius ipſis elementis. Qđ vt lucidius cognoſcatur ſciendum eſt:ꝙ lz natura rei compoſite nõ ſit ſola materia:nec ſola fozma: tñ rõ nature cuiuſlibet maxime conſiſtit in rõne fozmali:ſicut rõ nature hominis inq̃tum eſt homo in hoc conſiſtit ꝙ ſit rõnalis:rõ autẽ formalis eſt quedam perfectio:propter quod vbicũq3 eſt materia ꝛ formalis perfectio alicuius rei:ibi vere põt dici eſſe illius rei natura:maxime ſi perfectio talis ſit per actionem ipſius cauſatiue in alterum introducta. Manifeſtũ eſt aũt:ꝙ in mixto eſt mã elemẽtoꝝ:ſimiliter ẽt in mixto eſt oĩum elemẽtoruꝫ formalis perfectio:eo ꝙ nulla perfectio:que ſit in elemẽtis deeſt ipſis mixtis. Quare pꝫ ꝙ in mixtis ſunt oĩum eloꝝ nature: ꝙ aũt oĩs elemẽtorum formalis perfectio ſit i mixtis: pꝫ ex ratione pretacta. Nam cum mixtum cauſatum ſit ex elemẽtoꝝ actione:ꝛ oẽ agens agat ſibi ſimile q̃tum poteſt:oꝫ neceſſario:ꝙ in ſuba formali mixti contineaꝫ oĩs perfectio:que fuit in eĩs: ita tñ ꝙ in mixto illo eloꝝ nature ſeu perfectiones ſunt nobiliori ꝛ perfectiori mõ q̃ in ipſis eĩs. Et hoc quidẽ neceſſe ẽ ponere ꝟm nãm:nam q̃to aliqd magis eſt actu tanto magis ẽ vnũ:eo ꝙ actus eſt principiũ vnitatis:q̃to aũt aliquid eſt magis vnũ tanto eſt magis perfectũ ꝛ magis nobile. Manifeſtũ eſt aũt:ꝙ qñ plura agentia ad vnũ aliquid ordinatẽ cõcurrũt:ꝙ perfectiones: ſeu ſimilitudines illoꝝ agentiũ exiſtentes in illo affectũ impreſſe neceſſario magis vnite ꝛtinenẽ in effcm̃ q̃ i ſeipſis cũ agentia ſint plura:ꝛ effectus ſit vnus. Quare cũ ita contingat in mixtione.ſ.ꝙ plura ſunt agentia.ſ. quatuor elementa ꝛ vnus effectus.ſ.mixtũ:opꝫ neceſſario dicere ꝙ nãe ꝛ virtutes eloꝝ magis ſint vnite:ꝛ per ꝛñs nobiliori modo ſunt in mixtis q̃ in ipſis eĩs: ꝛ ꝟ eſt eĩa virtute cõtineri in mixtis ꝟm eoꝝ ſubam. Nã qũo contineanẽ in eis ꝟm ꝓprias qualitates dicẽ ſtatim.

¶ Ad euidentiã aũt tertij ſciendũ eſt:ꝙ in nomine mixtionis ſeu mixti tria vñr includi. Et primũ eſt vt ſit ex diuerſis naturis cõſtitutuꝫ. Scõm vo vt in ſe diuerſoꝝ nãs ſeu perfectiones cõtineat. Tertiũ autẽ vt non ſit oĩno ꝛ ſimpl'r eiuſdẽ nãe cũ miſcibilibus. Et ſiquidem attendatur ſcda cõditio:ſic quodãmodo poſſumus dicere mixtionẽ eſſe non ſolũ in accidentibus: veꝝ ẽt in ſubys eloꝝ:nam ſicut dcm̃ eſt:ſuba mixti in ſe continet oĩum eloꝝ naturas ꝛ virtutes:nõ ſolũ quo ad accña:veꝝ ẽt quo ad ſubas ipſoꝝ:ſilr ẽt ſi attendatur ꝑma cõditio aliquo modo ſuba mixti ꝑt dici ex diuerſis naturis cõpoſita:inquantum.ſ.in eius ſuba ſunt perfectiones diuerſe ex actione diuerſoꝝ eloꝝ cauſate:propter qđ in corruptõe ipm mixtũ in ela eadem reſoluiẽ:ex quoꝝ mutua actiõe fuerat cãtũ:ſed ſi attẽdatur tertia ꝓditio:ſic abſq3 dubio in ſolis accñtibus vera mixtio inueniẽ.

¶ Ad cuius euidentiã prenotanda ſunt tria. Primo ꝓpoſitiones in mã cũ poſtea abiciãtur. Scõ

Quare cuz ꝺ nihil sit aliud ꝙ mixtio: eo ꝙ mixtio est miscibiliū alteratoꝝ vnio �fm phm in ꝓ de gnatiõe. oz necessario ꝙ subam mixti consequatur mixtio qualitatum. ¶ Ad euidentiam aũt tertꝝ sciendū est mixtio nẽ sic fieri: nã calidū in principio mixtionis ꝑmo agit i frigidū: ⁊ agendo in ipm remittit ⁊ alterat frigiditatẽ ab actualitate sua simul imprimẽdo in ipm silitudinẽ suã: ⁊ simili mõ humidū agit in siccū alterãdo ⁊ contẽperando ipm: ⁊ hoc quidẽ tãdiu fit: qmo vsqz predicte qualitates ꝓ mutuã actionẽ adequentẽ in ꝓprys virtutibus: ⁊ alterentẽ ab actualitatibus suis: vt sic que distãcte per actualitates ꝓprias in eadẽ parte subiecti eẽ nõ poterant tã alterate: ⁊ a ꝓprys actualitatibus remisse: lz sint diuerse in se: ꝓ essentialẽ tñ vnionẽ ex tali actiõe cãtam terminẽtur per vnũ ⁊ cũdẽ actũ essendi: vt statim melius declarabit: ac per hoc possint simul esse in eadẽ parte subti: ⁊ hic est modus mixtionis qualitatũ: sed tñ aduertendũ est: ꝙ alia ẽ mixtio añ introductiones fozme subalis: ⁊ alia post. Est. n. quedã mixtio per accñs: ⁊ quedã mixtio eẽntialis ꝟz nãm seu ꝓ se: ⁊ mixtio qdẽ ꝓ accñs est: qñ in aliquod subm affectũ nãliter aliqua qualitate: puta in aquã: que �fm nãm frigiditate afficit: inpinditꝛ violẽter alia qualitas ꝺria: puta calidꝫtas: quc quidẽ nõ est cõueniens fozme subali ipsius subiecti. ſ. aque. Tũc. n. anteq̃ sit ibi pfecta calidꝫtas oz cõmixtũ esse calidũ violẽtũ cũ frigido nãli: pp qõ talis mixtio ꝺ esse per accñs ⁊ innãlis: eo ꝙ ẽ ꝺ naturã fozme subalis exñtis in subto: cuius signũ ẽ ꝑmo qz illa mixtio nõ est gescens: sed in quodam motu: nõ enim manet ibi calor cũ frigoze nisi ꝫm quẽdã motũ: inq̃tum. ſ. calidꝫtas cozrũpit paulatim frigiditatẽ: pp qõ in fine tãdẽ non est ibi mixtio: sed cozruptio totaliter alterius illaꝝ qualitatuz. Scõo qz statim cessante actione violenti agentis illa mixtio soluit ꝓ cozruptionẽ calidi: ⁊ reintegrationẽ frigidi. Tertio qz talis mixtio nunq̃ pficit: cũ ille q̃litates nunq̃ sint ibi ambe vtute ⁊ essentialr inuicẽ coniuncte: sed semꝑ vel sint ibi ambe in actu mutuo se cozrũpẽdo: vel sit ibi vna sola altera iã cozrupta: vnde merito hec mixtio ꝓ accñs appellat: ⁊ talis qdẽ mixtio est in subo añ introductionẽ fozme subalis: q̃ mediante mã babilis reddit ad vnionẽ subalis fozme q̃ postea ꝺsequit mixtio ꝫm nãz pfectã: ⁊ hoc qdem cõueniens ẽ: vt. ſ. talis mixtio formã ꝑcedat: que cõsiderata in relatiõe ad ꝓprꝫ subi formaz subalẽ sit innãlis ⁊ ipfecta: ⁊ relata ad sequẽtẽ formã: ⁊ vle agẽs: qõ intẽdit simul cũ agẽte specifico aliã formã introducere sit qdẽ nãlis: sed iperfecte: vt sic talis mixtio ꝓ innãlitatẽ ad ꝓprã formã ipsaz abuciat ⁊ cõnãlitatẽ ad sequentẽ mãm ad illã introducendã disponat: ⁊ per impfectionẽ generationẽ nãlẽ reddat: cuius. ſ. nãe est ꝓprium de iperfecto ad pfectũ venire. Mixtio aũt eẽntialis ⁊ per se: ⁊ ꝫm nãm est illa q̃ cõsequit exigẽtiã ⁊ nãm subalis fozme ipsius rei: de qua vt pfecte sciat vtrum sit possibilis fieri: ⁊ qũo fiat ꝺsiderandũ est: ꝙ esse ẽ actus entis: actus aũt bz distinguere naturas ⁊ eẽntias reꝝ: pp qõ ipole est aliq̃ pla: si habeant essendi actũ: essentialr inuicẽ eẽ diũcta. Mixtio aũt ẽ quedã essentialis miscibiliũ vnio: pp qõ ipole est aliq̃ plura: quoꝝ singula sigillatim necessario ꝺsequat actꝰ essendi misceri adinuicẽ mixtione perfecta: gn potius si debeat eẽ perfecta mixtio: oz vt oium miscibilium essentie eodẽ terminent essendi actu: hoc aũt ipole est ꝺtingere nisi in fozmis accñtalibus. Nã cũ subalis forma det esse simplr: eẽ eius nõ dependet ex aliquo subiecto: gn potius ipsa ꝺstituit subm in actu: ex quo pz: ꝙ q̃libet formã subalẽ necessario cõsequitur eẽ: q ẽ actu entis: ac per hoc: impole est in fozmis subalibus inueniri pfecte mixtionis nãm: sed in fozmis accñtalibus sic: lz. n. in ipsis forte: sicut ⁊ in fozmis subalibꝰ differat esse ab ipsa forma: tñ ipsum esse accñtalis fozme nihil aliud est ꝙ inherentia quedã ipsi subiecto: vel si aliud sit: eius perfectio ⁊ nã oino dependet ex inherentia ad subm: ꝓꝓ qõ dicit Boetius: ꝙ accñtis esse est inesse: et ideo ꝫm ꝺcõnem subti opz log de vnitate ⁊ plalitate: seu ꝺcõne ipsius eẽ fozme accñtalis: formꝫ. n. acciden talis nõ dat subo eẽ simplr: qz illud ꝑsuppositũ a subali forma consequẽ: sed solũ dat subiecto pfectionẽ q̃dã: que est pfectio ꝟz qd: vñ sicut eẽ subale est esse simplr: esse vero accidentale est esse ꝫm qd: ita forma subalis est pfectio simplr: forma aũt accñtalis est pfectio ꝫm qd. Manifestũ est aũt: ꝙ ipsum subm ẽt ꝫm candem ptẽ sui est in potentia ad recipiendũ plures pfectiones ꝟz qd: ex quo pz: ꝙ ples ⁊ diuerse accñtales fozme possunt eidẽ parti subiecti ineſſe si bẽant remissas ꝓprias virtutes. Quare cũ esse accñtis nihil aliud sit q̃ iherẽtia q̃dã: vel ad minus oino dependeat ex inherẽtia ad subm ꝫm ꝙ ples essentie ⁊ diuerse accñtaliũ fozmaꝝ possunt hre eãdẽ inherentiã: ⁊ per ꝺns terminari vno ⁊ eodẽ actu essendi: neq̃. n. potest dici: ꝙ caloz eidẽ parti subiecti insit mediante frigidõ: sed opz: ꝙ sicut eadẽ pars subiecti imediate est in potẽtia ad calidũ ⁊ fridũ: ita vtrũq̃ imediate eidẽ parti inhereat: lz ꝟz cẽ remissum: ⁊ sic eadẽ inherentia terminent: ⁊ eodem essendi actu: qõ est essentiali vnionẽ vniri: cũ illa sint vnita eẽntialiter: que bñt vnũ esse: ac ꝓ hoc: qõ in eis põt saluari perfecta mixtionis nã: sic. n. cũ illa: q̃ carent ꝓprio eẽndi actu: non sint nisi virtute in aliquo: ⁊ cũ illa sint eẽntialiter vnita: que habẽt vnũ eẽ: ⁊ vlterius cuz illa sint ex diuersis naturis cõmixta: in quibus diuerse nãe ad vnũ terminant actũ essendi: ⁊ cũ illud non sit oino modo simplicitate vnũ: in quo diuerse intenium̃t nãe: cũ hec oia saluentur in accidentalibus fozmis sic cõiunctis: vt pz ex dictis notũ est: qz in eis vere saluat mixtionis natura: hec. n. vere mixta dicunt: que multa in se cõtinent: ⁊ que ex diuersis cõmixta sunt: ac per hoc nõ sũt omnino simpliciter vnius nature: ⁊ tñ habent essentialem vnitatem. ¶ Ad primũ dicendum: ꝙ aliqua possunt manere in aliquo dupliciter. ſ. actu ⁊ potentia in eo aũt quod essentialiter est: vnde ipossibile est aliqua plura actu manere: vt supra ꝓbatum est. Quare cum mixtũ sit essentialiter vnuz: impossibile est vt elementa sint ibi nisi virtute: vnde verbum phi veritatez haberet: si non maneret ibi nec actu: nec virtute: quod est falsum: ꝙ aũt sit: elemẽta virtute manere in mixto dictum est. ¶ Ad zm dõm: ꝙ ꝫm phm in octauo phisicꝫ in omni motu est aliqua generatio ⁊ aliqua cozruptio: ꝓpter quod etiam in mixtione opz aliq̃ esse generationem ⁊ cozruptionem: sed tñ licet generatio vel cozruptio in aliquoꝝ admixtione concurrant: tñ ratio principalis ipsius mixtionis non consistit in hoc: ꝙ aliqua cozrũpant: vel aliqd gencreẽ: sed potius in hꝰ ꝙ aliqua essentialiter vniant: pp quod ꝫm phm mixtio est elementoꝝ alteratoꝝ vnio. ¶ Ad 3m dõz: ꝙ accñtia mixti non sunt eadem numero cum accidentibus elementoꝝ: sed eadem specie: nec tñ ꝓpter hoc remanent sine subiecto ꝓprio: cum ad substãtiam mixti etiam ꝫm quamlibet partem sui omnia huiusmodi accidentia de necessitate consequantur: vt supra ostensum est. ¶ Ad quartum dicendum: ꝙ illa propositio natura est ⁊ tẽ. aliter verificat in substãtia: ⁊ aliter in accidentibꝰ. ¶ Ad

cuius euidentiam sciendū est: ꝙ modus operandi ꝺsequitur modus essendi. Est aūt hec differētia inter substantiam ⁊ accidens: ꝙ esse substātialis forme cōsistit in indiuisibili: nec potest magis vl minus recipere: vt supra pbatum est: esse aūt forme accidētalis ⁊ magis ⁊ minus recipit: ⁊ ideo cum vnumquodq; agat inq̄tū est actu: eo ꝙ potentie non est agere: sed potius pati ad hoc vt substantia aliquid agat: non solum requiriť ꝙ sit actu: verum etiam ꝙ sit in actu perfecto. Nam vt diximus esse subē in indiuisibili consistit: forma autē accidentalis cū ꝑm esse suum ⁊ intensionem ⁊ remissionem suscipiat: ex quo modus operandi consequitur modus essendi: ad hoc vt ipsa possit aliquid agere: non requiritur semper: ꝙ sit in actu perfecto: sed si est ī actu perfecto perfecte agit: si autez in actu remisso remisse agit. Huius aūt probatio est: qz vniuscuiusq; summa perfectio est eius operatio: naz vnūquodq; est propter suam operationem ꝑm ꝓbm in primo de cc. per quod illud dicitur esse frustra: quod caret propria operatiōe. T.c.32.

sed ꝑm suam pbī in scōo ccli. ⁊ Cōmētato. in secundo metaphi. impossibile est aliquid frustra eē in natura: quare cum ex premissis concessuz sit accidentia posse inueniri in rerum nā ꝑm esse remissum: opz de necessitate dicere: ꝙ ipsa ꝓprias ⁊ si non perfectas remissas habeat actiones: alias enim essent frustra: quod est impossibile. Qñ ergo dicit ꝙ nihil agit nisi ꝑm ꝙ est actu dicenduz: ꝙ qualitates elementoꝝ sunt in mixto ꝑm actum remissum: ⁊ ita remisse possunt agere. Qñ aūt dicit: ꝙ mixtum mouetur ꝑm predominans elemētū: dicendū: ꝙ lz ī mixto ela reducanť ad mediū: tñ illud mediū nō est indiuisibile: sed bz quandā latitudinem sicut ⁊ equalitas humoꝝ respectu sanitatis: ⁊ ita pōt ī mixto alteꝝ elemētoꝝ aliqualr predñari: nec est instā tia: ꝙ ela nō sunt in actu: lz. n. ꝓdñans nō sit actu ī mixto: tñ qz per suā actionē plus disposuit mām ad similitudinē sue forme q̄ aliud: ideo illa forma: que postea ī troducta ꝺtinet ela virtute: segtur in accīb⁹ cuiusmodi sunt grauitas vel leuitas ⁊ similia: magis nām vnius elemēti q̄ alterius: nec potest fieri istātia: qz hmōi accīa ín mixto non sunt sub actualitatibus ꝓprijs: sed sub vna actualitate qualitatis ſymbole: que qualitas mixti appellatur: vt supra oīsum est: ⁊ ita nō poterunt diuersas ⁊ ōrias actiones hře. Nam manifestū ē ꝙ accidētia sicut enitatem trahunt a suba: ita ⁊ operādi virtutē. Inueniunť aūt quedā forme subales: que sūt pauce virtutuz: eo ꝙ sunt ꝺstitutiue alicuius nāe ignobilis ⁊ simplicis: cuiusmodi sunt nāe vel forme elozuz: ⁊ ideo ad istas tales non cōsequunť de accītibus: nisi altera pars ōrietatis tñ: sicut videmus: ꝙ ignē ꝺsequiť sola caliditas ⁊ non frigiditas: ⁊ aquam sola frigiditas ⁊ non caliditas: ⁊ ideo si per aliquod accidens in aquā inducceretur calor: ille calor nō ageret in virtute forme substātialis aque: sed alterius agentis: eo ꝙ forma aq̄ cum sit vnius simplicis ⁊ ignobilis virtutis: sicut nō pt cōferre virtutē eēndi nisi alterī pti ōrietatis: ita nec vtutē opandi. Quedā aūt foꝝ sunt multarū vtutū: eo ꝙ sūt ꝺstitutiue alicuí⁹ nāe nobilis cū sūt nāe mixtoꝝ ⁊ aiatoꝝ: ⁊ ideo ad tales subas seu formas ꝺsequitur de accidētibus vtraq; pars ōrietatis sicut ad formā mixti oīa accīa elemētoꝝ ꝺsequunť: puta calidū ⁊ frigidū siccū ⁊ humidū: ita tñ ꝙ qz ōria non possunt simul eē ꝑm actū perfectū: oz vt mixtū: cui⁹ accīa cū sint ōria ꝺsequunť ꝑm eē remissum: qđ alio noīe ðř eē mixtionis. Manifestū est aūt: ꝙ ab eodē pōt cōferri agēdi vtus qđ pōt ꝺferre virtutē essendi. Quare sicut ī simplícibus ex virtute subalis forme ꝺferť vni q̄litatī ⁊ virtus essendi ꝑm actū ꝓfectum ⁊ virtus operandi: ita in mixtis ēt vnius nobilis forme subalis vtute poterit cōferri diuersis accītibus ⁊ ōrys virtus essendi remisse tñ: ⁊ ꝙ ꝺñs virtus agēdi: ita. ſ. vt sicut per vnū eē subale forme ignobilis vna cābať qualitas ⁊ vna actio: ita ꝙ vnū eē subale forme nobilioris ⁊ diuersa causent accidentia: ⁊ cōferať eis nihilominus virtus hūdi diuersas ⁊ ōrias actiōes: nā ⁊ ꝑm pbī sniam virtus q̄to magis est vnitas ⁊ nobilis tanto ad pl̄a se extēdit. Et ꝓ hꝫ ꝓz solutio ad vnū. Est. n. ibi ōrietas qualitatū: lz. n. illa qualitas sit vna. est tñ ex diuersis cōmixta: vt supra dictū est: pōt. n. hře ōrias actiones: vt ꝓz ex imediate iaz dictis. Uel dōm ꝑm ꝙ qdam rūdent: ꝙ. ſ. in illa qualitate sunt diuerse ⁊ ōrie virtutes. Et si dicať: ꝙ nihil corrūpit seipsūm: dōm ꝑm eos: ꝙ sicut motus est ꝑncipiū: ꝓp qđ de necessitate mouenť: ita in mixto sunt ꝑncipia corruptionis. ſ. hꝫ virtutes ōrie: sed tñ corruptio ē a celo: qđ intendit hoc corrūpere ⁊ illud generare: sed tñ ꝑ ma solutio magis vř saluare mixtionis nāz. ¶ Ad 6m dōm: ꝙ dato ꝙ sit oīmoda eq̄litas adhuc vnū aget ī alteꝝ: cū vnū sit actiuū vel passiuū respectu alterius: si militer ēt si nō sit oīmoda equalitas: dūmō alteꝝ non sit oīno supuincens: adhuc erit mutua actio ⁊ mutatio in tertiū in quo oīa ꝛincbunť virtute. Nā sicut dcm ē mediū mixtiōis nō est indiuisibile: sed hꝫ q̄dā latitudinē. ¶ Ad 7m dōm: ꝙ ela fiunt ex mixtis: ⁊ mixta ex elis: ⁊ tñ mixta nō habent rōnem elementi. Nam ad rōnē eleméti ꝑm ꝓbm requirunť tria. Et primo vt sibi ꝑ ⁊ per se ꝺueniat rō elementi: ⁊ non per accīs: seu ꝙ aliquod aliud: ſi. n. rō eli conueniret alicui secūdario: vel per accīs siue per aliquid aliud: illud nō posset vere dici el'm: sicut domus non ðř esse elemētum laterū: lz per destructionē domus lateres fiant ex domo: nam hoc ꝙ lateres fiant ex ipsa non conuenit domui ꝑmo: sed secūdario. primo. n. opz: ꝙ preintelligať domus fieri ex lateribus anteq̄ lateres fiāt ex domo. Silr etiam hoc nō conuenit domui per se: sed per accīs solū: non enim ꝺuenit domui ꝙ ex ipsa fiant lateres: nisi in q̄tū ipsa ꝑ est cōstituta ex lateribus: vñ rō eli ꝓprie conuenit laterib⁹ ⁊ non domui nisi ꝙ accīs. Scōo requiriť ad rōnem eli vt aliquid fiat ex eo imediate. Naz lz cum pruz fiat ex aqua vel terra: tñ terra non ðř esse elemētū phyale cupree: eo ꝙ phyala nō fit ex terra vel aq̄ tā q̄ ex primo ⁊ imediato principio: sed tā q̄ ex remoto imediate āt fit ex ere. Tertio requiritur vt maneat ī re facta: quod dicitur ꝓpter priuationē ⁊ ōrium: que non manet in re facta: ⁊ hoc est quod dicit pbs in. 5. metaphi. ꝙ elemētum est ex quo aliquid fit primo cū insit. Hec aūt tria cōueniūt gdē elemētis quatuoz: vt per se ꝓz: non aūt conueniūt mixtis: nā lz ela ꝙ resolutionez fiāt ex mixtis: tñ nec fiunt ex eis imediate: lz per multas generationes ⁊ corruptiōes: neq; ꝙ se: sed per aliud qz elemēta non fiunt ex mixtis: nisi qz mixta ꝑmo fuerant constituta ex elis. neq; manēt in eis. Ridiculum eni est dicere: ꝙ mixta maneant in quolibet elemētorum: qđ per resolutionem generať ex mixto. Et hec de mixtione dicta sufficiant. Qō. XVI. T.c.50.⁊.59 cōmē.ꝑ. E.c.32. E.c.4.

Ꝺ secundum

sic ꝓceditur. Uidet ꝙ forma substantialis non vniať imediate materie prime. Illud enim quo mediāte aliquid est in potentia ad aliud videtur esse medium vnionis illoꝝ: sed materia prima non est in potentia ad formas mixtoꝝ

mas mixtoꝝ nisi mediantib⁹ formis elementoꝝ. ergo forma non vnitur imediate materie prime ad minus i mixtis: sed mediãtibus elemẽtaribus formis. ¶ Ꝑ. Cum materia sit vna oium generabiliuꝫ ⁊ corruptibiliu: impossibile est ꝙ diuerse forme habeãt diuersas materias nisi mã diuidaꝫ in diuersas partes. sed diuisio non põt intelligi in mã: nisi per dimẽsiones: q̃ sunt diuisionis ꝓncipiuꝫ ergo forma nõ poterit mãe vniri nisi mediãtib⁹ dispõnibus quantitatis. ¶ Ꝑ. Nã nihil operaꝫ frustra: sed si ois forma vnireꝫ imediate mãe pme: tunc frustra fuissent oes forme ⁊ dispões precedentes. quare cũ ℔ sit impole vr ꝙ forma nõ imediate vniaꝫ mãe. ¶ Ꝑ. Si ois forma sic vnireꝫ mãe: seq̃reꝫ ꝙ oes res nihil sit aliud q̃ nuda prima mã cũ forma: ⁊ ita vna res nõ erit magis cõposita q̃ alia ꝙ ẽ cõtra sensum. ¶ Ꝑ. aut mã cui vniꝫ forma est disposita aut nõ: si nõ. ergo forma vnitur mãe indisposite: ⁊ ita qõlꝫ poterit fieri ex quolꝫ absq̃ aliq̃ alteratiõe. si autẽ est disposita. ꝙ vnitur ei ad min⁹ mediãtib⁹ dispõnib⁹.

T. c. 15. 2° de aia T. cõ. 7

In cõtrariuꝫ ẽ. qz phs exꝑsse dic̃. i. 8° meta. ꝙ forma imediate vnitur materie. ⁊ in lib. de aĩa dicit: ꝙ nõ opꝫ querere inter materiaꝫ ⁊ formã mediũ: nisi sicut inter ceraꝫ ⁊ figam. ¶ Ꝑ. Per ℔ forma codꝫ modo vnitur mãe: per qõ vel ℈m ꝙ mã est in potẽtia ad formã. sed sicut ꝓbatum est in scõo libo. sume nãlis phie: mã ꝓpria cũ sit oino simplex nõ est in potẽtia ad formã per aliquã potẽtiam: que sit aliud a substantia sua. ergo forma ipsi essentie materie imediate vnitur.

Respondeo dõm: ꝙ cuꝫ mã in se cõsiderata sit potẽtia tñ: nec fiat actu suba nisi per formaꝫ substãtialẽ: necesse ẽ ꝙ ois forma substantialis imediate ipsi essentie prime mãe vniaꝫ. Ita vt nulla forma: neq̃ substãtialis: neq̃ accidẽtalis intelligatur posse esse mediũ vnionis. Et hoc quidẽ de formis elemẽtoꝝ in ꝓcedẽti qõe sufficiẽter ostẽsuꝫ ẽ. De alys autẽ formis. ꝙ videlꝫ nulla carũ siue substãtialiꝫ siue accidẽtalis possit in tali vnione media inueniri potest multipliciter ostẽdi. ¶ Primo ex fundamento ⁊ radice ipsius vnionis: qñcũq̃ eniꝫ aliqua cõditio in q̃cũq̃ genere cõuenit aliquib⁹ per aliud: opꝫ vt ei per se: ⁊ ꝓmo ⁊ imediate ꝛueniat: ex cuius participatione ad oĩa alia deriuatur. sed in genere vnionis seu vnibiliuꝫ ita est: ꝙ nihil in nãlibus est vnibile alicui: nisi inquantuꝫ est in potẽtia ad illud: ꝓpter qõd dicit phs in. 7° metaphy. ꝙ actus ℔ separare: ⁊ ꝙ ex duob⁹ exist̃tib⁹ actu impole est fieri aliquid vnũ. Illud ergo ꝙ est pura potẽtia: oꝫ esse per se ⁊ imediate vnibile suo actui: huiꝰ autẽ est mã prima: quare opꝫ vt ipa per suã essentiã nullo alio mediante vniatur ipsi forme ⁊ ecõuerso. ¶ Secundo põt ℔ ostẽdi ex rõne oppõnis. Aut. n. aliqua forma substãtialis imediate vnitur mãe prime: aut nulla: si nulla. ergo mã ꝓma nũq̃ poterit reduci in actuꝫ. cuꝫ ℔ nõ fiat nisi per formã: sil'r etiã sequeꝫ ꝙ ex mã ⁊ forma nũq̃ fiat aliquid essential'r vnum: qz quorũ est vna eẽntia: illa imediate oꝫ esse ꝛiuncta. ¶ Et ꝓterea si forꝫ subalis vniꝫ mãe mediãte forꝫ accñtali oꝫ vt illa forꝫ accñtalis sit mãe cẽntial'r vnita: ⁊ ẽt ipsi forme subali: sed q̃ eẽntial'r vniunt̃. ostituũt vnã essentiã: q̃re sequeꝫ: ꝙ essentia sube sit cõposita ex suba ⁊ accidẽte: ꝙ est impole. Si autẽ dicaꝫ ꝙ aliqua forma imediate vnitur mãe ꝓme: iam hẽo ꝓpositũ. Naꝫ eadẽ rõ est de oĩb⁹ formis quãtũ ad ℔ ꝙ est reducere mãꝫ in actũ cũ ois forma subalis det esse substãtiale: ⁊ per esse substãtiale mã fiat ens in actu. ¶ Tertio ex nã ipsius forme mediãtis. Nã si forma vnitur mãe mediãte aliqua alia forma: opꝫ vt ꝓ vniaꝫ illi forme medie. Sed forma nõ vniꝫ alicui nisi per modũ informãtis ⁊ dãtis cc; quare sequitur ꝙ illa media forma recipiet esse illi⁹ vltime forme: ⁊ ꝙ informabit ab ea: ex quo sequunt̃ duo icõuenientia: ⁊ primo qz forme erit forma. scõo ꝙ illa media forma: puta corporeitas: ex quo recipit cẽ vltie forme: puta aie. poterit dici aiata: ⁊ per ꝛõns cũ oe aiatũ tali aĩa possit dici aial sequitur ꝙ corporeitas illa sit aĩal ⁊ vlteri⁹ ꝙ mã illa nõ sit de cẽntia aĩalis: quc oia sunt impolia. ¶ Quarto qz pp qõ vnũqõq; ⁊ illõ magis. si ergo forma subalis vltima vnitur mãe mediãte aliq̃ forma: sequitur ꝙ multo magis vniaꝫ illi forme medie. sed duas formas subales vniri adinuicẽ eẽntiali vnione est impole: q̃re ⁊ impole erit illã mediã formã eẽntialiter vnitã esse mãe: ⁊ ita sequeꝫ ꝙ nulla forma nec ꝓma nec vltia sit mãe eẽntial'r vnita. ac per ℔ ꝙ nihil sit eẽntial'r vnũ: neq̃ simpl'r ens: sed solũ ens ℈ gd: cũ ens ⁊ vnum ꝛuertant̃. ¶ Probatio autẽ medie est: qz ad oẽs formã subalẽ ꝛequiꝝ esse subale. esse autẽ subale est actualitas simplex nihil hñs de admixtiõe potẽtie: q̃re si sint due forme subales: illaruꝫ erũt due actualitates: quoꝝ autẽ sue due actualitates: illa neõio sunt duo in actu: ꝙ autẽ aliqua sint duo actual'r: ⁊ ꝙ sint vnum eẽntial'r iplicat cõtradictionẽ: q̃re impole est duas formas subales adiuicẽ eẽntialẽ vnionẽ hre. ¶ Quito ex nã ifinitatis. si. n. iter mãꝫ ꝓmã ⁊ formã vltimã cadat aliqd mediũ: tunc aut illud erit forma aut mã: aut esse Oz autẽ neq̃ mã neq̃ esse possit poni mediũ talis vnionis per se pꝫ. qz nec esse separaꝫ a forma: nec vni⁹ rei ẽ duplex mã. Si autẽ dicaꝫ ꝙ illõ mediũ sit forma: tũc aut subalis aut accidẽtalis: si subalis: tũc quero iteruꝫ de illa media forma. vtꝫ. s. imediate vniaꝫ mãe ꝓme aut nõ: ⁊ sic vel erit abire in ifinitũ: ꝙ est ipole: vel erit deuenire ad aliquã formã subalẽ. q̃ imediate vnietur mãe ꝓme. Si autẽ illa forma media sit accidẽtalis: tũc cũ subm forme accidẽtalis nõ sit nisi suba in actu: vel oportebit dicere ꝙ mã in se cõsiderata absq; oi forma sit ens actu: vel ꝙ in illa mã ꝓexistat aliq̃ alia subalis forma: ꝙ si ꝛecdaꝫ: q̃rã iteꝫ de illa: vtrũ mediate vl' imediate sibi illa forma vniaꝫ: ⁊ sic in infinitũ. Quare cũ oia ℔ sint ipolia: meli⁹ est stare in ꝓ: vt dicaꝫ ꝙ nihl' est mediũ iter mãꝫ ⁊ formã. ¶ Sexto ex vtute principij informãtis. Si. n. dicaꝫ ꝙ inter formas vltia forma vniaꝫ ꝓme mãe mediãtib⁹ ꝓcedẽtib⁹ formis: puta aia sensitiua mediãte forma corpeitatis ⁊ forma carnis. ⁊ hõ. ſz si ipsa ꝓ forma. s. forma corpeitatis: vel q̃cũq̃ sit illa vniaꝫ prie mãe imediate: vt gdaꝫ dicere volũt sequunt̃ multa impolia. Manifestuꝫ est. n. ꝙ quãto ꝓncipiũ seu cã est vtuosioꝛ. tãto magis põt sibi assimilare patiẽs: sicut si medic⁹ ignis põt aligd potẽtia calidũ reducere in actũ caloris: multo forti⁹ maioꝛ ignis poterit ℔ facere. sed ℈ data a tenẽtib⁹ ꝛriã põnez forma corporeitatis: que est iperfectissima forma ꝛ. põt ipsaꝫ ꝓmã mãꝫ: nullo alio mediãte: in actũ reducere. ergo multo fortius forma perfectioꝛ. s. aĩa ℔ idẽ poterit facere per seipsaꝫ. ¶ Ꝑ. Lꝫ vna forma substantialis differat ab alia: ℈ ꝙ vna hꝫ plures ⁊ nobiliores vtutes q̃ alia: tñ in ℔ oes forme nãles cõueniunt: ꝙ. s. ℈m suã essentiaꝫ quelꝫ ea ꝛ est actus tñ: ſz nulla forma substãtialis vnitur mãe nisi per essentiã: ergo qua rõne ꝓma forma ꝑt vniri imediate ꝓme mãe. cadẽ rõne ⁊ vltima: cũ nõ fiat vnio rõne alicuius perfectiõis vel nobilitatis scõe: sed rõne essentie: eo ꝙ secũde pfectiones presupponũt primã. ¶ Septio ex rõne essentialis vnionis. Si eniꝫ

anima vnitur mãe ꝑme mediãte forma corporeitatis: tunc aut iter alias ⁊ corporeitatẽ illã est vnio ẽntialis aut accidẽtalis: si ẽssentialis ergo nũq̃ poterũt abinuicem recedere nisi p corruptionẽ vtriusq; si vtraq; sit corporalis. vel alteri⁹ tm̃. si vna sit īcorporalis: quare post separationẽ anie a mã equi nũq̃ ibi remanebit corporeitas: q̃ est contra tenẽtes hãc põnẽ. Si aũt accidentalis sequitur q̃ ẽt accidẽtaliter ille forme vnianꝫ mãe: ⁊ ita totum erit vnũ per accidẽs. Nã que sũt vnum accidẽtaliter inter se: nõ possunt esse tertio essentialiter vnũ ꝑm philosophũ. ¶ Octauo ex conditione corporeitatis. Si enim dicatur q̃ forma vltia vnitur ꝑme mãe mediãte forma corporeitatis: tũc aut corporeitas est eadẽ spẽi in oĩbus puta in aere corrupto ⁊ in igne generato ex aere: vel in elemẽtis: ⁊ īmixto ex elemẽtis: aut no: si est eiusdẽ spẽi aut ex mã costituet corpus mathematicũ: ⁊ hoc est ipossibile: q̃ tũc illa forma nõ eẽt nãlis: sed mathematica: aut costituet corp⁹ nãle: ⁊ tunc oportebit neꝯio: q̃ illud corpus sit actu affectũ qualitatibus actiuis ⁊ passiuis. Uel si hoc nolint ꝯcedere ad min⁹ opꝫ dicere q̃ nõ cõstituat corpus viuũ: alias oĩa corpora essent viua ⁊ aniata. Adueniẽte ergo ania vegetatiua vel sensitiua: aut manet idẽ corpus q̃ prius: aut nõ: sed corrũpit̃ illa corporeitas. Si corrũpitur. ergo oĩa superueniẽs inuenit mãz prima nudã: ⁊ per cõs sibi īmediate vnitur. si aũt non corrũpitur: sed potius manet ibi eadẽ forma corporeitatis: opꝫ q̃ maneat ibi idẽ esse q̃ cãbatur a forma illa sed illa forma vt dictũ est cõstituebat corpus nõ viuũ. ergo etiã post ītroductionẽ aie manet nõ viuũ. Sed p aiã illud corpus efficitur viuũ. ergo manẽte nõ viuo efficitur viuũ. q̃ est impossibile: sicut q̃ albũ fiat nigrũ manens albũ: ⁊ q̃ frigidũ fiat calidum manẽs frigidum. ¶ Et pterea si est eiusdẽ spẽi forma corporeitatis in oĩbus: aut est forma accidẽtalis: aut substãlis. si accidentalis. ergo accidẽs precedit substãz in actu q̃ est impossibile. si substãlis cũ oĩs forma substãlis: ẽt quãtũcunq; imperfecta ꝑm suã substãz sit actus: vt supra ostẽsum est. actus autẽ formaliter diungi potẽtie impossibile sit: q̃n det eẽ actu sicut albedinẽ impossibile est dẽũ: subiecto formaliter: quin faciat ipsum actu albũ: oportebit q̃ ipa faciat mãz illã actu corpus: ⁊ cũ corp⁹ phicus esse nõ possit: q̃n in ipso sint cõtrarietates actiuaꝝ ⁊ passiuaꝝ qualitatum: oportebit q̃ ipm sit talib⁹ q̃litatib⁹ affectũ: ⁊ ita per cõs aduenies vnietur corpori existẽti in actu: sed de hoc inconueniẽti nõ sit cura ad ꝓsens. ¶ His ergo sic suppositis queraꝫ vtrũ illa corporeitas sit eadẽ spẽ cũ oĩbus formis rerũ nãlium substãlium. Si dicaꝫ q̃ sic. sequet̃ q̃ duo vel plures forme eiusdẽ spẽi sint in eadẽ mã q̃ est impossibile: puta due albedines vel due rubedines. Sequitur etiã q̃ frustra sit alia forma inducta in mãz cũ nõ sit alia ab ea nisi in numero: ⁊ vlteri⁹ q̃ ipsa vltima nõ det aliquã aliã essentialẽ perfectionẽ nisi corporeitatẽ: q̃ forme eiusdẽ spẽi: ⁊ diuerse numero cũdẽ effectum substãlem cãnt. Sequitur ẽt vlterius q̃ sicut corporeitas vniebatur īmediate ꝑme mãe: ita ⁊ forma vltima: cuius sit eiusdẽ spẽi: que oĩa sunt impossibia. Si aũt dicaꝫ q̃ nõ sint eiusdẽ spẽi: tũc cũ diuerse forme spẽi accipianꝫ penes oppositas dẽias formales: sicut ꝓbatum est de rõnali ⁊ irrõnali: ⁊ homine ⁊ asino: ⁊ ad oppositas formas vel quocũq; modo spẽ diuersas regrantur necessario diuerse cõtrarietates: ⁊ diuerse ꝓportiões qualitatũ in mã: sicut videmus q̃ forma ignis regrit calidũ ⁊ siccũ in excessu: ⁊ forma aeris calidũ ⁊ humidũ tẽperatũ: oportebit q̃ si superueniẽtib⁹ formis substãlib⁹ mãe: q̃ sint ibi diuerse ꝓportiões ⁊ dietates in mã: vt puta q̃ aduenieẽte forma ignis: sit ibi calidũ ⁊ siccũ in excessu: ⁊ si forma corporeitatis ibi maneat aduenieẽte tali forma: ex quo forma corporeitatis nõ est eiusdẽ spẽi: oportebit q̃ sint ibi diuerse ⁊ oppositedietates ⁊ ꝓportiões qualitatũ ꝓ exigẽtiã illi⁹ forme: que est corporeitas: ac per hoc erunt oppositedietates ⁊ ꝓportiões qualitatũ in eodẽ: ita q̃ eadẽ mã: que est tẽperate calida ⁊ humida: eo q̃ talez disponez exigat forma corporeitatis. Hoc enim modo ḡ extra supponatur: ⁊ postea aduenieẽte forma ignis fiat in excessu calida ⁊ sicca: ⁊ ita vna ⁊ eadẽ mã seu res sit erit ⁊ calida ⁊ humida tẽperate: ⁊ calida ⁊ sicca in excessu: que oĩa manifestã cõtinẽt falsitatẽ. Neq; enim pot dici: q̃ maneat forma corporeitatis ⁊ corrũpãt dietates ⁊ qualitates cã põnites: eo q̃ impossibile est formã ꝓ eẽ phicum remanere in mã corruptis ꝓprijs dispõnib⁹. Unde vel opꝫ dicere q̃ forma corporeitatis corrũpat ⁊ ita vltia forma īmediate vniaꝫ ꝑme mãe: vl q̃ eidẽ mãe sint oppositedietates: vt dictũ est. Ex quo ꝓz q̃ nullo mõ pot dici q̃ forma vniaꝫ mãe ꝑme mediante corporeitate: si corporeitas sit eadẽ spẽi in oĩbus ⁊ ingenerato ⁊ icorrupto. ¶ Et ꝓterea si dicaꝫ q̃ forma corporeitatis nõ sit eadẽ spẽi in oĩbus: sed diuersa in diuersis: tunc aũt forma corporeitatis erit eadẽ spẽ cum forma vltia subali: aut diuersa. si eadẽ sequunt̃ inconueniẽtia superi⁹ tacta. s. q̃ due forme eiusdẽ spẽi sint in eodẽ subiecto: ⁊ q̃ frustra īducta fuerit vltia forma cũ pri⁹ esset ibi alia eadẽ spẽ. si aũt sint diuerse spẽi: forma corporeitatis ⁊ vltia forma subalis: tunc aut ītroducit̃ aũ aduentũ forme subalis: aut post: aut sil. si ante: puta q̃ qñ ex aere generat̃ ignis corporeitas ignis ītroducat̃ ante aduentũ forme ignis: tũc ad ītroductionẽ tal̃ corporeitatis: aut cedit forma aeris: aut non: si corrũpit̃. ḡ mã aliqñ erit sub corporeitatis forma solũ: ita q̃ nulla alia: q̃ etiã ipsi q̃ tenẽt hãc positionẽ reputãt impossibile: silr ẽt sequitur q̃ sit aliqd completus actu subsistens in nã: ⁊ hoc aliqd: ⁊ per cõs: q̃ nullaz aliã formam substãtialẽ possit recipere: hoc enim oẽs cõcedũt esse ipossibile. s. q̃ aliquid per se subsistẽs nõ corruptũ in aliaz spẽm trãseat: vel ad eius veniat cõpõnez. ¶ Si autez dicaꝫ q̃ manet forma aeris. tunc manebit ẽt corporeitas conueniens forme aeris: ⁊ ita erũt ibi due forme corporeitatis: ⁊ due corporeitates. s. aeris ⁊ ignis: q̃ est impossibile: eo q̃ vel ambe vnirent̃ īmediate mãe ꝑme: q̃ nõ est intelligibile vel vna mediãte alia: ⁊ tũc sequerent̃ incõuenientia suppõita: ⁊ q̃ sic essent duo corpora in eodẽ loco: que oĩa sunt absurda. ¶ Si aũt dicaꝫ q̃ forma illa corporeitatis introducat̃ sil cum vltima forma substantiali: cum iste forme sint diuerse specie: vt dictum est: sequetur q̃ vnus motus numero in vno ⁊ eodez instanti terminet̃ ad diuersas formas specie q̃ est oĩno impossibile. ¶ Si autez dicatur q̃ illa corporeitatis forma introducatur post introductionẽ forme substãtialis: sequetur primo: q̃ cum corporeitas ꝓz istos nõ sit nisi a forma corporeitatis: ⁊ esse substãtiale puta viuum vel animatũ sit ab anima: q̃ sit aliquãdo homo sine corporeitate aliqua: ⁊ sine carnibus ⁊ ossib⁹ q̃ a seculis non est auditum. Relinquitur ergo q̃ forma vltima nõ vniatur materie prime mediãte corporeitatẽ: ⁊ q̃ ipsa corporeitas ꝑm q̃ dicit substantiam ⁊ corporeitatem phycã: nõ sit nisi ab vna ⁊ eadem forma: que dat etiaz vltimuz ⁊ completum esse substantiale. ¶ Ultimo potest ostendi q̃ nõ solum nulla substantialis forma potest esse medium in tali vnione: verum etiaz vlr q̃ nulla dispositio seu accidens aliquod vel aliquid simile accidenti: ⁊ hoc ex natura esse substan

tialis

tialis. Nam cuꝫ materia nō fiat actu ens nisi per esse substātiale. esse aūt substantiale non sit nisi a substantiali forma: impossibile est ꝙ aliquod accidens in materia precedat ipsam substantialē formā: ꝙ sit mediū in ipsa vnione. alias sequeretur ꝙ nō ens cēt subiectū accidentiū: & ꝙ materia ante esset accidentalibus formis affecta q̄ esset: vel rationē entis haberet: ꝙ est impossibile. Quare simpliciter dicendū est ꝑm sentētiaꝫ glorioſi doctoris sancti Thome de aquino: ꝙ & si aliq̄ dispositiones precedāt in materia formā substantialē: qz tn̄ ille sunt imperfecte: nec sunt inducte vt sint: ſz vt disponant ad esse aduenīēte forma perfecta & vltima. oēs necessario cedunt & corrūpūtur: ita ꝙ ipsa vltima forma virtute in se contīnēs oēs illas: que precesserūt per modum dispositionū imediate: nulla. s. forma substantiali media: nec mediante aliqua dispositione: vel aliquo accidente: sed per suā essentiā essentie p̄me mō essentialiter & imediate coniungitur: sicut cera figure. ¶ Ad primuꝫ dicendū: ꝙ materia prima de se nullaꝫ habet perfectionē vel actum: sed quātuꝫ est de se ē ad oēs in potētia. Actus autez siue perfectio in ipsa materia causatur a forma: & ideo cū ꝑm naturā minus perfectum includatur in magis perfecto quātuꝫ ad id qō perfectionis est in eo: sicut parua lux in magna: & pars in toto: inde est: ꝙ ꝑm naturā nūq̄ aliquod perfectibile potest recipere maiorez perfectionē: quin ēt recipiat minorez. Minoris autem perfectionis collatio nō oꝫ vt intelligatur ab alio & alio fieri: sed ab eodez a quo & maior confertur: nec prius ꝑm tempus: sed solum ꝑm naturaꝫ oꝛiginis: sicut videmus in totas potestates ꝙ bus maxime ipse forme assimilātur: ꝙ potestas militis ē imperfectioꝛ q̄ illa q̄ ē ducis: & ideo ptās militis est in duce: quantū ad id qō perfectionis est in ipsa: sil'r ptās ducis est imperfectioꝛ q̄ illa q̄ ē regis: & ideo potestas ducis est in rege. Nec est possibile vt aliquis habeat potentiaꝫ ducis quin habeat illaꝫ militis: nec potentiam regis qn in ipso ꝓsupponatur po' ducis. Sz tn̄ ꝓpter hoc nō opꝫ ꝙ rex p̄ fuerit dux & postea rex vel ꝙ alia sit potestas a qua potest ꝙ p̄t rex: & alia a q̄ pōt ꝙ pōt dux: eo ꝙ illa ducis & militis virtute ꝛtinētur i vna potestate regis: ſz ꝑm intellectū & naturā ꝓintelligat̄ in ipso rege minor potētia maiori: sicut pars toti: & imperfectū perfecto. Et ꝑm hūc modū itelligitur: ꝙ mā fit in potētia ad formas alias mediātibus illis elemētoꝛuꝫ: nō qz ordinatim diuersas formas substantiales recipiat: sed qz materia prima nō recipit id qō est prius perfectionis forme: nisi mediate: & ꝙ est imperfectionis: cuiusmodi sunt forme elementoꝝ: licz tam maiorem q̄ minorez perfectionē ab eadē forma recipiat: vnde ꝓpter hoc nō sequitur: ꝙ forma vltima vniatur mediātibus formis elemētoꝛuꝫ: sed potius ꝙ nulla forma substātialis possit dare mā aliquod esse perfectū puta sentire: vel viuere: nisi etiaꝫ intelligatur illa eadē forma dare sibi esse minus perfectū: puta corporeū: et calidū & frigidū: & hꝰ: in qbus virtute cōsistunt elemēta: vt supradictū est: puta sicut potestas imperialis nō cōfert homini regiā dignitatem: nisi preintelligatur ei cōferre etiaꝫ dignitatē ducis: & sicut nullus potest ferre. c. libr̄. nisi preintelligatur posse ferre duas. Sic. n. nec anima cōfert mā eē sensitiuuꝫ nisi preintelligat̄ ei cōferre esse corporeū: vt dictū est: sed tn̄ ꝰ nō est nisi ꝑm prioritatē que attenditur in natura oꝛiginis non ꝑm prioritatē: que attenditur ꝑm tēpus vel ſz diuersitatem forme: vnde pꝫ ꝙ qui sic arguit nō intelligit ꝓpositiones: quas inducit. ¶ Ad scōm dicendū: ꝙ sicut docet plꝰ in. 8°. metaphy. nihil est causa vnionis materie cuꝫ forma: nisi agens specificū: & agens vlē que preparant & diuidunt coaptādo diuersis formis diuersas partes mās: & ꝰ quidez facit per motū: & ideo cuꝫ motus requirat corpus actu: cuꝫ sit accidens: dico ꝙ quando mā ab agente nāli diuiditur in diuersas partes est sub diuersis formis & dimēsionibus quantitatis: sicut pꝫ ꝙ animali per motū generationis preparatur debita & distincta pars mās per decisionē seminis ab eius substātia. Sed tamē ꝰ nō est: qz quantitas dimensionum sit ꝓncipiū effectiuū diuisionis materie vel introductionis seu vnionis forme: sed potius ꝰ cōuenit per accidens: inquantuꝫ. s. cum mā sit ens in potentia: nec esse: neq̄ motui subyci pōt: nisi sit actu sub aliq̄ forma: vnde pꝫ ꝙ argumentū nihil valet. Cum enim nulla actio vel passio vel operatio possit fieri circa materiaꝫ quin sit actu: & per cōsequēs quin sit affecta aliqua qualitate: posset sil'r aliquis dicere: ꝙ qualitas est ꝓncipium vnionis mās cum forma: & ꝓncipiū oīum aliorum. Sil'r etiā cū mā creari nō potuerit: nisi inquātuꝫ bꝫ eē sub forma: eo ꝙ terminus creatiōis est ens actu: possemus etiaꝫ dicere: ꝙ ꝓncipiū creationis mās fuit forma: & qōdā nō per se imediate: ſz mediāte forma māz creauerit: que oīa sunt falsa. ¶ Ad tertiū dicēdū: ꝙ aliud est formā introduci in māz: & aliud est ipsam vniri mās. Naꝫ sicut pꝫ aliqual'r ex supra dictis: ſz forma vniatur mās prime: tamē id ex quo aliquid generatur: opꝫ esse aliquid in *actu*: sicut mā ex qua generat̄ ignis ante introductionē forme ignis semper oꝫ ꝙ sit sub aliqua alia forma: siue aeris: siue cuiuscūq̄ alteri'. Cuius rō est: qz cum mā sit ens in potētia nūq̄ potest inueniri denudata omni forma: & ideo cū forma ignis nō possit ītroduci in māz aeris: nisi sit dispositа ad formam ignis: opꝫ vt mā illa disponatur: ex quo pꝫ ꝙ ad introductionē forme necessario requirūtur alique dispositiones medie. Sed tamē ad vnionē forme cū mā impossibile est aliquod mediū cōcurrere. Naꝫ cuꝫ ille dispositiones sint quasi quedā via ad substantialē formaꝫ: ideo sicut in termīo cessat via: ita aduenīente forma substātiali cedunt dispositiones ille: vnde nō seq̄t ꝙ frustra laborauerit natura. Nam sicut ad terminuꝫ nō potest peruenīri nisi per viaꝫ: & tamē via cessat in termino: ita forma nūq̄ posset introduci nisi ex virtute illaruꝫ dispositionū: & tamē aduenīēte forma cedūt: nec fuere frustra: cū assecute sint finē ad quē erāt. s. introductionē forme. ¶ Ad quartū dōm: ꝙ res nō dr̄ esse magis cōposita vna q̄ alia solum: qz in ea sint plures forme: sed potius: qz in ipsa sunt plures perfectiones gradus: & ꝰ dico in reb' corruptibilib': in qbus ꝓpter eoꝝ imperfectionē ad multiplicationē perfectionū sequit̄ cōpositio & simplicitatis miꝰatio. Naꝫ oīs forma ꝑm essentiā est ꝓncipiū imediatum essendi: & radix ꝑme oīum potētiarū suarū. Ipse aūt potētie eius sunt imediatuꝫ ꝓncipiū operādi. Et ideo cū essentia ꝑm nāz nō cōficiat in his que necessario exiguntur ad operatiōes diuersas suarū potētiaꝝ: eo ꝙ oīs essentia siue ꝓportionatur virtuti: opꝫ cuꝫ ad diuersas potētiaꝝ operatōes diuerse requirant̄ in mā dispositiones: ꝙ ipsa essentia diuersas partes mās in diuersis cōstituat perfectionibus gradibus: vt. s. quasdā ꝛstituat in esse carnis: quasdam in esse nerui: & sic de alys: ꝛz ꝙ virtutū eius diuersitas requirit. Neq̄ ꝓpter hoc ſegtur: ꝙ sit ibi nisi vnū esse substātiale: nisi potius ꝙ sint ibi diuerse perfectiones: vnā formā: & vnū esse substantiale ꝓnītes: sicut nec rex ſz habeat oīuꝫ ꝓncipū dignitates & gradus ꝓt dicit:

T. c. 15.

q̄ nō sit vnus princeps: sed plures: sed potius debet dici: q̄ rex ab vna sola potestate: que. s. est potestas regia habeat vnuz esse ⁊ vnus sit princeps: ad qō tamen esse multe alie perfectiones ꝛsequūtur. ¶ Dis ergo sic premissis quando dicit q̄ anima vel quelis alia forma: vnit̄ imediate māe p̄me ⁊c. ¶ Dicendū q̄ si intelligatur de ipsa anime itellectiue essentia: vel cuiuscūq; alterius forme: nō solum vez: sed etiaz necessariū est q̄ imediate p̄me māe vniatur. Si autē intelligatur de ipsa potētia intellectiua. dicendū q̄ non sequitur: qz illa ꝟz pb̄m nullius partis corporis est actus. ¶ Si autē queras de alijs potētijs: vtrū. s. vniantur māe prime. ¶ Dicēduz q̄ nō: sed potius vniunt̄ diuersis partibus māe in diuersis iam perfectionuz gradibus constitutis per ipsaz anime essentiā: preparantē debitum esse ⁊ diuersum in diuersis partibus māe suis diuersiꝫ virtutib⁹ vel potētijs: vnde quādo dicit q̄ tūc oīs res naturalis erit sola nuda mā cum forma. ꝑz q̄ ꝟ argumentuz nihil valet: nec quo ad apparētiaz: nec quo ad existētiaz. Multū enim rudis est qui nescit q̄ forma in naturalibus dat aliquod esse nāle ⁊ reale ipsi māe. Ex māe enim ⁊ forme cōiunctiōe resultat realis quedam natura cōpositi: que nec est mā: nec est forma: ſz aliquid ab his causatū: ꝓpter qō etiā pb̄s in fine. 7. metaphy. vbi querit quid sit ipsa rei quidditas dicit: q̄ nō est aliquod elemētoz̄ cōponentium rem: sed aliquid resultans ex eis: vnde non sequitur: si forma imediate vnitur māe prime: q̄ res nō sit nisi materia nuda cuz forma: sed potius q̄ sit aliquid ex vtrūsq; cōpositione resultās: puta corpus animatū rōnali anima. Immo etiaz tenēdo q̄ anima vniretur māe prime mediante corporeitatis forma: adhuc stultuz ⁊ puerile esset dicēre q̄ homo nihil esset aliud nisi anima ⁊ mā prima ⁊ forma corporeitatis: qz cuz forma dans esse corporeitatis ipsi corpori nō sit corpus: sicut nec forma dans esse carnis est caro: sequeretur q̄ in homīe nō esset nec corp⁹ nec caro: sed q̄ esset soluz mā prima ⁊ forma corporeitatis: ⁊ forma carnis: ⁊ anima: que oīa sunt ridiculosa. ¶ Posset autez ista cōsequētia tolerari forte in artificialibus: in quibus forme sunt accētia: ⁊ per cōsequēs nullum dant esse substātiale: vt dicam⁹ q̄ domus substantia nihil est aliud q̄z lapides ⁊ ligna ⁊ cemētum: sic ordinata: licz etiā ista locutio ſm pb̄m in. 7. meta⁰. sit fl̄a vbi expresse dicit q̄ non debemus dicere q̄ dom⁹ sit lateres vel lapides: sed lapidea vl̄ lateritia: vnde ēt nō sequitur q̄ vna res nō sit magis cōposituz quā altera: cū maioꝛ ꝓpositio nō attēdatur in multitudine formarū solum in rebus corruptibilibus: vt dictuz est: ſz etiaz in multitudine perfectionū. Unde patet q̄ argumentum rude habuit fundamentuz. ¶ Ad quintum dicenduz: q̄ vnūquodq; intantuz est vnibile alteri inquātum est in potentia ad illud: ⁊ similiter vnūquodq; intantum reducit aliquid in actum: inquantum est actu: ⁊ ideo cum forma ſm essentiam suam sit actus: ⁊ materia ſm essentiam suam sit potentia: nihil requiritur disponens mām vel disponens formaz per modum medy habilitātis ⁊ cōiungentis ipsa adinuicē: ſz seipsis dispositā sunt: vnde q̄ dispositiones inducant̄ in materiaz: ꝟ nō est: quia essentia p̄me materie de se non sit vnibilis forme: sed quia vt dictum est: ante generationem materia est sub forma cōtrary: nec potest illa abyci: ac per hoc alia introduci: nisi materia ad cōtrarium disponatur: vnde patet q̄ dispositiones necessarie sunt ad introductionem forme: ⁊ non ad vnionem. Questio. XVII.

T.c.vlti.

T.c.24.

T.c.25.

¶ D tertium sic ꝓceditur. Videt q̄ corruptis i mixto elementoz̄ formis possint remanere alique qualitates eedez numero i generato ⁊ corrupto. Dicit enim pb̄s in scō de generatione: q̄ in babētibus simboluz facilioꝛ est transmutatio: cui⁹ rationē assignās dicit: qz nō est tanta contrarietas. vbi etiā dicit q̄ cōia manēt. Sz multa inueniunt̄ cōia ingenerato ⁊ corrupto: sic̄ corpeitas dyaphanitas: ⁊ multa hm̄. ergo aliqua accidētia manēt ibi eadez numero. ¶ ꝓ. Quicquid nō habz cōtrariū in illud nō pōt esse transmutatio: sed hm̄ cōia nō habent ꝛtrarietatē in generato ⁊ corrupto: q̄n potius habēt similitudinez. ergo in ipsis nō erit transmutatio. ¶ ꝓ. Cuz in generatiōe cōcurrāt ⁊ abiectio ⁊ introductio aut in eodē instanti vna abycit̄ ⁊ alia itroducitur: aut in alio ⁊ in alio: si in eodē: ergo cū corruptio terminet̄ ad nō ens: generatio autem ad ens: simul in eodē instanti aliquid erit ens ⁊ nō ens: si aūt in alio ⁊ alio: cuz inter quelibz duo instātia cadat tēpus mediū: ex quo terminus corruptionis est non ens: vel opz dare q̄ in illo medio tēpore mā sit absq; aliqua forma: q̄ est impoſe: vel q̄ ibi remaneāt aliqua accidētia cū ipsa corporeitate. ¶ ꝓ. Sēstus nō decipitur in ꝓprio obiecto: sed nos videm⁹ ad sensum q̄ quedā accidētia remanēt in mortuo eadez: que fuerūt in corpore viuo: sicut lineamēta: ⁊ figᵃ: ⁊ hm̄. quare opz cōcedere: q̄ ibi sint. ¶ ꝓ. Tā vnio q̄z introductio forme in māz ſm sniam pb̄i in. 8. metaphy. est p actionez agētis: ſz cū actio agētis sit accidēs: requirit subiectū aliqualiter i actu: quare necessario opz dicere q̄ remaneat ibi corporeitas cū aligbus alijs accidētibus. ¶ ꝓ. Idem vr ex actione qualitatum elemētarium.

In cōtrariuz est. qz cum rō suppositi in mā causet̄ur ex forma substātiali: opz vt per separationē forme substātialis a mā corrūpat̄ suppositum seu indiuiduū: sed destructa ꝓia subaque ꝟ nomine suppositi vel idiuidui appellatur: ipossibile est aliquid aliozū remanere ſm pb̄m in ꝓdicamētis. ergo impoſe est vt i generato ⁊ corrupto aliqd̄ accidens maneat idē numero. ¶ ꝓ. Principio mutato necesse est ꝓncipiata mutari: sed dyaphanitas ⁊ corporeitas: ⁊ hm̄ causant̄ a cōpositō: qz nec mā nec forma per se alicui⁹ accidentis causa esse pōt. ergo oportz necessario vt ⁊ oīa illa mutent̄. ¶ ꝓ. Raritas ⁊ densitas sunt p̄me dispōnes ⁊ qualitates māe: ac per ꝟ ad mutationem illaz oꝛ mutari oēs alias qualitates: sed ille mutantur: vt per se patz. ergo ⁊ oēs alie.

Respondeo dōm: q̄ cuz oē accidens a substātia sue nāe trahat originem: ⁊ sui esse cōseruationē: eo q̄ accidētis esse est inēē ſm boe⁰ ⁊ pb̄m. ex quo per corruptionē subaei corrūpitur: impoſe est oīo: vt aliqua forma: vel aliqd̄ accidēs: seu aliqua dispositio eadē numero maneat i generato: q̄ fuerat i corrupto. Nā cū forma subalis imediate vniatur māe p̄me: vt supra ostēsuz est. mā aūt p̄ma de se sit sola potētia: opz vt oīs res ab ipsa forma subali: ⁊ suū eē habeat: ⁊ sue gdditatis nām. Et cum oē q̄ subsistit in natura subsistat: per ꝟ q̄ eius eētia est perfecta p esse opz vlterius vt rōnē suppositi vel subiecti: ⁊ subsistentis i actu acquirat a forma. Quare cū i generato ⁊ corrupto sit alia ⁊ alia subalis forma: opz dicere: q̄ sit ibi aliud ⁊ aliud suppositū vel subiectuz: ⁊ cū oē q̄ fit fiat ex cōtrario ſm pb̄z in. 5⁰ ⁊ in p̄ phyſicoꝝ. ea aūt q̄ sunt in eadē spē impoſe sit adinuicez cōtrarietatez habere:

T.c.19. T.c.43 ⁊.46.

segtur

segtur vlterius q generatum ꝛ corruptū habeat rationem nō solum diuersoꝝ numero: veruꝝ etiā diuersorum in specie subiectoꝝ. Quare si ibideꝫ maneret aliquod accidens ideꝫ numero sequereť. Primo q accidens transiret de subiecto in subiectum: subiectum di co diuersum specie: q est impossibile. Secundo vero cum accidens sit dispositio substātie: sequeretur q eadem dispositio numero esset oppositoꝝ ꝛ diuersorum in specie: que cum sint impossibilia: dicendus simpliciter q nihil in generato ꝛ corrupto potest ideꝫ numero remanere. ¶ Ad primum dom: q nō dicūtur habere simbolum: ideo qꝛ aliqua forma in qua cōueniunt nō destruatur: sed qꝛ minor est cōtrarietas cōtrary ad medium: q̄ cōtrary ad extremū: ideo facilior transmutatio: eo q nō opꝫ q sit aliquid per se corrūpens: sed corrumpatur solū per accidēs illud cōe vel simbolū ꝛ qđ dicit q manēt cōla: verū est eadē specie: sed nō numero: qꝛ hoc est impoſe. ¶ Ad scōz dom: q illa ꝓpositio tenet in his ī que per se aliqd mutatur: vel ī que per se corrūpit: hꝫ autem cōia nec per se corrūpunt: sed per accidens: vt dictū est: nec in ea aliquid per se mutatur. ¶ Ad tertiū dom: q circa istud argumētum diuersē dantur solutiones. Sed obmissis opinionibus aliorum ꝛ earū ip̄obationibus. Dicendus ꝫm sniam ph̄i in. 8°. phyſicoꝝ. q cuꝫ tēpus nō componatur ex instantibus sicut inter lineā ꝛ punctū nullū est mediuꝫ: ita nec inter tēpus ꝛ ip̄m nūc: ꝛ ideo quādocūq ex aliquo corrupto aliquid generatur: mā in vltimo instāti est sub forma noua: in toto autē precedēn tēpore est sub forma abyciēda: vnde sicut nō est mediū inter nunc ꝛ tēpus: ita nec inter abiectionē vnius forme ꝛ introductionē alterius: vnde quādo dicit q vel in alio vel in codē instanti. Dicendū q cū ī mutationibus subitis ꝓprie nō fit fieri: sed factuꝫ esse: si generatio ꝛ corruptio ꝓprie ꝛ stricte sumant̄ ꝓut sunt mutationes: dico q introductio ꝛ abiectio ꝓut sonāt fieri vel motū nec sunt in codeꝫ instanti: nec in diuerso: sed in tēpore: si autē sumantur ꝓut dicunt mutationes subitas: sic in codē instanti est abiectū esse: ꝛ introductū esse: ꝛ hꝫ nō est incōuenies: cū ipsa abiectio vnius sit introductio alterius. ¶ Et qđ dicit q termini sunt oppositi. s. ens ꝛ nō ens. Dicendū q ꝛ sint oppositi: nō tamē respectu eiusdem ꝛ non possunt simul eē. Nā quādo ex aere fact⁹ est ignis: corruptio terminat̄ ad nō aerē. generatio aūt ad ignē: silr autē eadē mā ꝛ est nō aer: ꝛ est ignis: ꝓpter qđ ēt dicit ph̄s: q semper māe est annexa priuatio. Nec est intelligendū: q ꝛ corruptio aeris terminetur ad nō aereꝫ: q nō terminet̄ ad nō ens simplr: vel q remaneat ibi aliqua forma. Nā cum forma aeris vniatur immediate ꝑme māe. idem est terminari ad nō aerē q ad nō ens simplr. Qꝛ aūt illud nō ens simplr in codē instanti per aliā formā fiat: ꝛ factū ens actu sit: qꝛ idē est ibi fieri ꝛ factuꝫ esse: hꝫ est per accidēs: inquātuꝫ alia forma est introducta: eo q corruptio vnius est generatio alterius. Nō aūt dico per accidēs: qꝛ nō per se intēdatur ab agēte: sed qꝛ nō ex virtute abiectiōis forme: seu nō entitatis dicit: q determiata quedā alia forma: puta ignis introducta sit. ¶ Ad quartū dom: q obiectū ꝓpriuꝫ sensus visus est color: ille aūt in viuo ꝛ mortuo manifeste mutatur: ex hꝫ antē potius haberetur q nō remaneret ibi ydētitas formarū q̄ cōtrariuꝫ: forma vero subalis ꝛ idem ꝛ diuersuꝫ potius pertinet ad intellectū q̄ ad sensuꝫ: ꝛ iō vtrū hꝫ sint eadē numero vel nō: nō est sensus iudicare: sed itellect⁹. ¶ Ad quintū dom: q vnio forme cū mā nō est actio agētis ꝓprie loquēdo: sed effectus vel terminus actionis ipsi⁹: actio aūt cuius precedit vnionē tāq̄ cā effectū: ꝛ ideo cū ante vltimū instans vnionis mā sit sub actu forme abyciēde: nō est inconueniēs in ipsa fundari ꝛ recipi actionem agentis. ¶ Qꝛ si dicat̄ iterū de vnione q est accidens. Dicēdū q vnio cū sit subita mutatio: in ipsa est idē vniri ꝛ vnitum esse: tale aūt accidēs fundabitur in ipsa ſuba iam vnita: sicut ꝛ creatio in creatura. ¶ Ad sextuꝫ dom: q ex hoc nō cōcludit ydētitas numeri: sed spēi.

Ostq̄ actū est in precedētib⁹ de formis in se cōsideratis: ꝛ coꝝ ꝓprietatib⁹. Nec nō ꝛ de ipsis fm q cōparant̄ ad operationes ꝓprias: ꝛ ad actus rōnis: ꝛ ad ipsaꝫ mām: restat vltimo restat de ipsis cōsiderare p cōparationeꝫ ad suppositum: sic enim de ipsis hꝫ principaliter intendimus. ¶ Et circa hoc q̄ratur vnuꝫ solū. videlꝫ vtruꝫ sint plures: ꝛ diuersoꝝ generuꝫ difficultates includat: eo q quasdaꝫ pertinētes ad logicaꝫ: quasdā ptinentes ad nālē ph̄iam: quasdaꝫ aūt pertinētes ad fidem catholicaꝫ iuenim⁹: tñ qꝛ oēs videnť abinuicē dependere: melius esse iudicauimus: totuꝫ sub vna qōne tradere: vt sic ꝛ breuitas ex vitata multiplicatione questionū fastidiū tollat mētis: ꝛ cōtinuatio sermonis sit cōnexe sibi inuicem elucidatio veritatis. Questio. XVIII.

Videtur q in vno ꝛ eodē supposito necessario sint plēs forme substantiales. Cū. n. oē esse sit a forma vbi inueniunt̄ plura esse: inueniuntur plures forme. Sed in qualibꝫ re nāli inueniūt̄ plura esse: sicut esse corpeitatis: ꝛ esse ꝓprie nāe: ꝛ in quibusdaꝫ esse carnis: ꝛ ossis: ꝛ hꝫ. g̃ in oi cōposito sunt plures forme. ¶ ℙ. Forma imediate vnit̄ māe ꝑme: vt dcꝫ est. sed forma oīs simplex est: ꝛ mā similr simplex est. Nullū aūt cōpositū ex duob⁹ simplicib⁹ pōt dici ꝛmixtuꝫ ex diuersis. g̃ nulla res nālis erit cōmixta ex diuersis: ꝛꝫ hꝫ est absurdū. g̃ necesse est dicere q forma subalis in corporib⁹ mixtis nō vniat̄ imediate māe ꝑme: sed corpori habenti alias formas. Est igit̄ dare plures formas in cōpositis. ¶ ℙ. Mixtio est miscibiliū alteratorū vnio fꝫ ph̄z in ꝑ de gnōne. Sꝫ elemēta sūt miscibilia: vt dr in codē: g̃ cū admixtione veniūt: solum mō alteranť. Alteratio aūt non est corruptio: vt ꝓbat ibidē. g̃ cuꝫ miscētur nō corrūpuntur: sed solum modo alterātur. ꝛ sic forme miscibilium imixto manēt simlr cuꝫ forma substātiali vltima. ac per hoc sūt ibi plures forme. ¶ ℙ. Diuersitas operationū ostēdit diuersitatem formarū. Sꝫ in vna ꝛ eadē re inueniūtur diuerse operationes in specie: sicut patet in herbis ꝛ lapidibus in quib⁹ diuerse operationes iueniūtur: sicut patet etiā in animalib⁹: in quib⁹ inuenitur operatio vegetatiue: ꝛ opatio sensitiue: ꝛ in hoie vlterius opatio itellectiue aie. Quare cū oēs iste operationes sint diuerse specie: ꝛ quedaꝫ diuerse genere: sicut intelligere ꝛ sentire: ꝛ oēs sint in eodeꝫ subiecto: opꝫ q in ipso sint plures forme. ¶ ℙ. Ferruꝫ ignitū hꝫ verissime formā ferri. habꝫ ēt verissime formā ignis: q pꝫ ex hꝫ: qꝛ sicut ignis comburit: ita ferruꝫ ignitū: ꝛ efficit operationes ignis. ergo in eodē possunt esse plures forme. ¶ ℙ. Eductū de potētia materie: ꝛ nō eductū sunt diuersa spē: sed aīa rōnalis nō educitur de potentia materie: sed ab extrinseco fm ph̄m. aīa autem sensibilis educitur. ergo spē differūt: sed sunt in eodem: ergo in vno sunt plures forme. ¶ ℙ. Corruptibile ꝛ incorruptibile differūt plus q̄ fꝫ

T.c.69.

T.c.vlt. T.c.88. T.c.27.

genus:sed ālā rōnalis est īcorruptibilis: sensibilis aūt corporalis.ergo differūt substātialiter:sed sunt in eodē ergo sunt ibi plures forme.¶ P̄.Corpus viuū ⁊ mortuū aut cōicant in aliqua forma aut non: si sic:habeo ꝓpositū:qz.s.dū viueret erant ibi plures forme:videlz ālā ⁊ forma corporeitatis que remānsit.¶ Si dicaī ꝙ nō.¶ Cōtra in mortuo ⁊ viuo vuln⁹ remanet idē nūero:ꝙ ꝓbatur per ℔:ꝙ cū ille qui vulnerauit aliquez:si illo vulnerato mortuo respiciat vulnus: statim de vulnere efflui⁹ sanguis:ꝙ nō fieret nisi idē numero remaneret. Nā si nō esset idē numero:eque bñ si interfector aspiceret vulnus cuiuscūq; alterius emitteret sanguinē:ꝙ experimēto ꝓbatur esse falsum. Quare opz dicere necessario:ꝙ sit idē vulnus numero:⁊ per ꝯns:ꝙ sit dīno idez corpus nūero:ꝙ prius:⁊ sic fuerūt ibi plures forme.¶ P̄.Genus ⁊ differētia sunt partes cēntiales ꝓpositi:sed for⁹ generis necessario ē alia a forma dīe. Cuius ꝓbatio est:qz nō predicanī de se inuicē ℔ ꝑz. ergo cū vtreq; sint in eodem idiuiduo:in vno erūt plures forme.¶ P̄.Quidditas cōponitur ex diuersis que sunt partes forme.nā partes diffinitionis sunt forme: sed partes diffinitionis nō sunt eedem spē:sicut in hac substātia aiata sensibilis.ergo in vno ⁊ eodez sunt plēs forme.¶ P̄.Dicit Cōmē.in p̄ phȳsicoꝝ.ꝙ oēs forme inter primā ⁊ vltimā formā sunt cōposite:sed non nisi ex formis.ergo sunt multe forme in eodē.¶ P̄.Cum de vino fit acetū:nō est īgressus in primaz mām.ergo aliquod corpus medium erit mā ⁊ vini ⁊ aceti:sed illa mā no differt a mā p̄ma per māz:ergo per formā:⁊ sic erant ibi plures forme.¶ P̄.Cū forme distiguanī ad modū numeroꝝ:vbicūq; est īuenire nobilius:⁊ mín⁹ nobile ⁊ vile:ibi est dare plures formas:sed in corpore est inuenire nobilius vt cor:⁊ nobile vt carnē:⁊ vile vt pilos ⁊ ossa.ergo aliā ⁊ aliā formā. Rude eniz videtur dcīr:ꝙ eadē sit forma pili:⁊ ossis: ⁊ carnis:cū nullā cōueniētiā habeāt.¶ P̄.Diuersitas p̄dicatoꝝ necessario ostēdit diuersitatē formarū:sed in eodem subiecto numero sunt diuersa predicamēta:siue res diuersoruz predicamētoꝝ:quare oportz vt ibi sint diuerse forme.¶ P̄.Cicatrix in corpore mortuo ⁊ viuo aut est eadez aut nō:si eadē habeī ꝓposituz:si nō:aut dicetur ꝙ illa cicatrix sit a nā aut ab arte. nō aūt a nā: cū illud sit q̄dam priuatio:que nāe opus esse non pōt.ergo ab arte sed forma artis est quoddā accidēs semper remanens idez numero:sed taz in viuo ꝙ in mortuo cicatrix formaz artis hz:ergo remanet eadē numero:quare ⁊ idez corp⁹: siue eadē corporeitas:⁊ ita fuerūt ibi plures forme.¶ P̄.B idez pōt argui de aligbus litteris sculptis per artē in corpore canis:que post mortē ibi remanent vel in ligno alicuius arboris:que post abscissionē ⁊ desiccationē remanēt. Nec vī credibile ꝙ cuz lra sit op⁹ dīo artificiale:ꝙ fiat a nā.¶ P̄.Dimēsiones sūt eedē in corpore viuo ⁊ mortuo. Nā ita longū est sicut viuuz ⁊ ita de alys dispōnibus:quare est ibi eadē corporeitas: ⁊ per ꝯns plures forme.¶ P̄.Fm p̄hm in.16.de aīalibus.fetus in matrice prius viuit vita plāte q̄z vita animalis:deinde viuit vita spēl:puta vita bouis vl leonis sed ℔ esse nō posset nisi hȝ perfectiones essent a diuersis spēbus:quare in aīali erūt plures forme.¶ P̄.Genus Fm p̄hm hz locum māe siue potētie. differētia vo forme.sed certum est ꝙ genus non est pura mā. ergo alia est forma generis ab illa spēi.¶ P̄.Anima sensitiua aut est potētia pura:aut act⁹ specificus:aut potentia permixta actui:sed nō potentia tm̄:qz sic nō reciperet spēs īmāliter:silr nec est actus specificus:puta dās spēz homini:vel equo:vel alicui alteri:quare relinquitur ꝙ erit forma media. Vñ sensibilis est forma subiecti:ꝙ informat in potētia:tamē existens respectu vltioris forme.¶ P̄.Homo generat hoiez ⁊ sol Fm p̄hȝ in scdo phȳsicoꝝ.hō igit generaī:sed termin⁹ generationis nō est mā sola:sed forma in mā. Hoc autē non est aīa rōnalis:qz ipsa per generationem nō datur:sed ab extrinseco Fm p̄hm in.16.de aīalibus.ergo in homine est alia forma q̄z aīa rōnalis.quare in homie erunt due forme:vna que educitur per generationē:alia que ab extrinseco venit. ¶ Si aūt ad hoc dicatur:ꝙ ante aduentū rōnalis aie est quidē ibi alia forma:sed aduenīente ipso cedūt oēs precedētes:eo ꝙ generatio vni⁹ est corruptio alterius:⁊ qz aduenīēte perfecto cedit īm perfectū.¶ Contra.nā nihil frustra operaī:sed ꝙ fit a natura fit ꝓpter finē Fm p̄hȝ:⁊ si alteri deficiat: ℔ ē vt in pauciorib⁹. cuz igitur videam⁹ ꝙ nā ex semine formet aīaz vegetatuā ⁊ sensitiuā ⁊ hȝ:cōcedendū est:ꝙ ℔ sit ꝓpter finē qui est aīa rōnalis. Nā in generatione forma ⁊ finis coincidūt in idē Fm p̄hm ibidē:inde sic. iste finis.s.aīa cōparatur ad illas formas: que sunt ad finē istū aut sicut actus ad potētiaz:aut econuerso aut sicut efficiēs ad effectū:vel ecōuerso:sed nō sicut potētia ad actuz:neq; sicut efficiens ad effectū:vel ecōuerso:cū nec aīa efficiat illas formas; nec econuerso: ergo sicut actus ad potētiaz:sed potētia aduenīēte actu non destruiī:sed perficitur.ergo nec ille forme aduenīēte anima rōnali.¶ P̄.Illud dī esse frustra quod nō attigit finē ad quē est:sed forme precedēces animā rōnalez sunt inducte pp ipsaz tāq; ꝓpter finē.ergo attingūt ipsaz:si autē ipaz attingūt:nō destruunī in aduētu ei⁹ quare erunt ibi plures forme.¶ P̄.Cum oīs mā de se sit indifferēs ad oēm formaz ⁊ Fm p̄hm in lib.de aīa. ꝓprius actus nō sit nisi in ꝓpa mā:quero qd est illud ꝙ appropriat mām p̄mā ad hāc formā determinatā. Nō eniz agēs extrinsecū:nā agēs extrisecuz nō īducit formā nisi in māz dispositā:q̄re oz vt aliq̄ for⁹ p̄cedat dispōnes. Nam si nihil disponēdo agens imprimeret in māz:nō magis esset dispōsita per actionem agentis q̄z per se ipsaz. Illud aūt ꝙ ipsam appropriat huic forme:opz esse in ea:siue īfluatur ab extrinseco:siue non. De illo ergo ꝙ est in mā appropriās ipaz alicui forme: quero quid sit:qz aut forma substātialis:aut accidentalis:nō autem accidētalis:quia materia cuz forma substantiali est causa omnium accidentium.ergo est forma substantialis.Si autez hoc concedatur.s.ꝙ sit forma substātialis illud quod appropat materiā huic forme:tunc aut manet aduenīēte forma vltima:aut nō: si manet:habeo ꝓposituz:si nō.ergo recedente dispositiōe redditur materia indisposita:nō ergo erit plus appropriata huic forme q̄z cuicūq; alteri: quia ablata cā appropriationis debet auferri eius effectus.s. ipsa appropriatio.¶ Preterea.Cum illis dispositionibus nihil sit cōtrarium:nō poterunt corrumpi a contrario:et hoc ꝓbatur:quia ipse dispositiones sunt cause proportionis ⁊ assimilationis māe ad formaz: quare ad ipsaz nullaz habent cōtrarietatem.oportet ergo vt mancāt simul cuz vltima forma:⁊ ita erunt ibi plures forme.¶ Preterea illa forma prior dispositio ē respectu agētis.ergo est consona actioni agentis ⁊ nō otraria. ergo magis confert ad actionez agentis:⁊ ad productionez forme vltime:quāto plus perficitur. sed omne agens per actionem suam tollit illud quantū est sue cōtrariū actioni:⁊ perficit quantū est sibi consonū:quare aduenīente forma vltima prior nō corrumpitur:sed potius

pficietur

Cōñ. p.

T.c.26.

T.c.24 ⁊ 26.

perficietur. ¶ Huius autē signum est: quia forma posterior introducitur: quando accidentia priorīs forme maxime vigent: nec videmus illa deficere: quādo forma posterior introducitur. ergo nec forma substantialis ex quib⁹ causantur: imo quāto sunt in maiori cōplemento: tanto opz formā ipsorū esse magis perfectā: nō ergo corrūpitur: sed simul manet cum vltima forma.

p celi. t.c. iz4 ¶ P. Fm phz in li⁹ de ce. omne generatū est corruptibile: sed homo est generatū. ergo erit corruptibile: q; ēt pz ad sensuz: sed si in hoīe est tantū vna forma substantialis nūq̄ corrūpetur. Cuius ꝓbatio est: qz t mā ꝑma est incorruptibilis t anima rōnalis. ¶ Si autez dicatur q; non segtur: qz h̄ forma: que est anima relinquit priuationē in mā que inclinatur ad maleficiū: t anima autē rōnalis appetit esse separatū t nobilius. ¶ Contra. si imediate aīa rōnalis vnitur ꝑme māe: tūc statiz post eius vnionē fiet eius separatio. Non eniz est maior ratio: q; separetur post. c. annos: q̄ post vnum diez. ergo opz dicere q; aīa vniatur māe mediante aliqua forma substātiali educta de potētia māe: t habēte contrarium: ac per hoc relinquente ibi priuationē. Anima eniz rationalis nō habet cōtrariū in materia: qz non educitur de potētia eius. Itez aīa rōnalis priuationez nō potest relinquere: ex quo est nobilioz quā forma celi: que nullaz ibi relinquit priuationez suppositō: q; forma vniatur imediate ꝑme māe: quare necessario opz dicere q; sint plures forme in hoīe. ¶ P. Idem apparet etiā in alys. In asino eniz t boue seu homīe interfecto: caro t os t cōes partes etherogenee aut differūt substantialiter: aut accidētaliter: nō autez accidētaliter tātuz: ita q; in solis accidētibus: tunc eniz nutrire nō possent: vel silr nutriret vnuz sicut aliud. Nā materia cuz solis accidētibus nō nutrit. ergo differunt per aliquas naturas formales t substātiales. Uidetur ergo q; vel per formas substātiales subito per interfectionē introductas: vel per formas preexistētes: lz paulatiz ad corruptionē tendētes. Nō primo modo: qz tunc esset potētior violētia q̄ natura in generādo subito tot formas substātiales diuersas quas natura per varias t multas mutationes operata est. Si scōo modo. ergo cū nō differant per formā anime: oz dicere q; alié forme preexistebant simul cuz anima. ¶ P. fm phm: sicut forma substātialis habet māz: ita accidētalis subiectuz in actu cōpletū. ergo si in hoīe nō est alia forma: nisi aīa rationalis: sequitur q; subiectuz alterationis nūt mā ꝑma puta calefactionis t infrigidationis t similiuz: vel erit dare q; anima suscipiat peregrinas impressiones: que disponant ad corruptionē sui: q; falsuz est: anima eniz rationalis est incorruptibilis t icalefactibilis. ergo necessario est in homīne forma alia: ex cuius vnione cuz

3⁹ celi. Cili. 67. materia sit subiectū alterationum. ¶ P. fm Cōmē. t Auicē. forme elemētorū manēt actu i mixto. Cuius ēt ꝓbatio est: qz mixtio nō est fm māz tantū: neq; est generatio: si autē corrūperētur forme elementoruz: mixtio esset generatio vel corruptio: q; est cōtra phz. Sed corpus humanū est mixtuz ex quatuoz elemētis. ergo sunt in eo plures forme. ¶ Si autē dicatur q; qualitates elemētorū manēt remisse in quibus est virtus elementorū: seu formarū elemētaliuz: t ita sunt elemēta in mixto virtute t nō actu. ¶ Contra. Sic sunt mixtibilia in mixto: sicut mixtuz est mixtū: sed mixtū est actu mixtuz. ergo miscibilia in ipso actu sunt. Naz si miscibilia essent virtute in mixto: sequeretur q; mixtū esset mixtū virtute tantū t nō actu: q; est falsuz. ¶ P. Doc idez arguitur ex elemētoz qualitatibus quas videm⁹ in mixto: cuz nullū accidens possit eē sine ꝓprio subiecto. ¶ P. Doc est cōtra intentionez phi: qui in lib⁹ de generatione vult q; qualitates non sint miscibiles: sed elementa. ¶ Preterea fm phm in secūdo de anima. anima est actus corporis organici phyci tē. Sz omne corpus physicū cū habeat quantitatē habet aliquam formā substantialem: quare erit ibi alia forma preter animaz. ¶ Si autē adhuc dicatur q; anima est actus corporis tē. sicut t lux est actus corporis lucidi: non qz lucidum sit lucidū per aliud q̄ per lucem. ¶ Contra. ad sensum videmus: q; si occidatur homo subito cum gladio remanet idez corpus: vt prius: ergo erat ibi alia forma. Neq; eniz in instanti posset alia forma induci cum nulla in illo corpore precedat dispositio. ¶ Preterea. Corpus humanū est calidum t frigidū. t hō. sed anima nō potest dici alba vl nigra vel hō. ergo oportz esse ibi aliā formaz: que constituat hoīum subiectum. ¶ Preterea. Ad sensuz videmus q; maior inclinatio est hominis ad hominem: q̄ ad aliquod aliud aīal: t maior ad ꝓpinquos: q̄ ad alios. Ista autez inclinatio nō potest fundari radicaliter super animā rationalez cum illa sit per creationē: imo super illud quod datur a parentibus: cuiusmodi nō est anima rationalis: cum sit ab extrinseco. Inclinatio eniz t dilectio fz phm fundātur super cōuenientiā. Item nec fundatur ipsa inclī super materiam primam: quia sic affectio vel inclinatio hominis equaliter esset ad hominē t ad ignem vel aerē vel ad quodcūq; aliud. ergo restat q; h̄ inclinatio fundetur sup̄ materiā t formaz quā habemus a parētibus: ꝓpter quod dicit phūs in quarto ethicoz. q; homines magis diligunt sua opera q̄ aliena: vt parentes filios. Lap. z. ¶ Preterea. Constat q; in corpe animalis sunt diuerse partes habentes diuersas operatiōes in specie sicut quarūdaz est palpare: quarūdam autē ambulare t sic de alys: sed hoc nō videtur posse eē nisi a diuersis substantialibus formis: quare in animali erūt plures forme. ¶ Si autē dicat q; aīa diuersis organis influit diuersas virtutes: quib⁹ mediantibus diuersas operationes exercet. ¶ Contra. Ille forme que fluūt ab anima: aut sunt accidētales: aut substantiales: nō substantiales: quia sic ipsius anime esset creare q; est hereticū neq; accidentales: quia nō possent dare esse substantiale: cuz causa sit nobilioz cāto. sed per hō formas habēt hui⁹ partes diuersa esse substātialia. Cuius signum est quia sunt diuersarū complexionum t cōmixtionuz: q; esse nō posset: si differrent solū accidentaliter. ¶ Preterea. Illa que sunt diuersa obiecta intellectus nō includentia se mutuo necessario habent diuersa quicqd est: t si sunt nature substātiales habēt diuersas formaz substantiales: sed animal t homo sunt diuersa obiecta intellectus: circūscripta etiam omni materia accidentali ab eis: t sunt nature substantiales. ergo sunt diuersas formas significantes. Maior patet quia obiecta intellectus quantum ad id quod sunt differunt substantialiter t essentialiter. Minor etiā patet: quia animal distincte: vt est distincte obiectū intellectus: potest intelligi nihil intelligēdo de homīe. ergo alia est forma substantialis a qua sortes dicitur animal: t a qua dicitur homo: t ita plures forme sunt in eodem. ¶ Preterea. Hec propositio est vera. homo est animal: t h̄. asinus est animal: t vtrobiq; p̄dicatur gen⁹ de specie vniuoce: t fm eādem diffinitionem: t fm idē nomen. Sz certum est hominez nō esse asinuz. ergo oportet preter formaz generalem: in qua realiter t vniuoce conueniunt homo t asinus: q; homo habeat formaz contrabē

p̄ō gnō. t.c. 83. t.cō. 7

p̄ prioꝛ. Cap. 35. 7.36. p̄ posteꝛ. T.c.13. 7.14.

tem formaꝫ generis:per quaꝫ homo ſpecifice differat ab aſino:quare in homine ſunt plures forme. ¶ Preterea pḧus in fine primi priozum.7 in principio poſteriozum/oſtendit iſtam propoſitionē eſſe falſam. yloche les habet tres ꝛc̄.in eo q̄ triangulus.ergo per aliaꝫ formaꝫ eſt ylocheles:7 per aliam triangulus:alioquin deſtrueret regula philoſophi de reduplicatione. ¶ Preterea. Impoſſibile eſt vnuꝫ 7 idem per candē formaꝫ ſubſtantialeꝫ cum aliquibus eiſdem ſubſtātialiter cōuenire 7 ſubſtantialiter differre. Cum igitur homo cōueniat cum cozuis per eſſe cozporeū ſubſtantialiter: et differat ab eiſdem ſubſtantialiter per eſſe intelligibile:oportet q̄ per diuerſas formas ꝑ fiat:alioquin eēt ibi implicatio contradictionis. ¶ Preterea. Que differunt ſpecie:differunt nūero:ſed neruꝰ 7 caro 7 os differunt ſpecie.ergo differunt numero. ſed q̄ aliqua differant ſpecie 7 numero hoc eſt impoſſibile niſi habeāt diuerſas formas ſubſtantiales:quare cū omnia ꝑ ſint in eodem animali:in ipſo erunt plures forme. ¶ Preterea. Cozpozeum 7 incozpozeuꝫ ſunt differentie prio ſubſtantiā diuidentes:ac per hoc ſunt differentie ſubſtantialiter diuerſe 7 oppoſite:ſed oppoſitaruꝫ differētiarum ſubſtantialiuꝫ impoſſibile eſt eſſe actus niſi oppoſitos:ſed anima intellectiua eſt ſubſtantia incozporea:ergo nō poterit dare eſſe cozpozeuꝫ:7 ita in homīe erunt plures forme. ¶ Preterea. Ordo predicabiliuꝫ nō eſt fictus vel vanus:ſed eſt realis 7 verus. ergo opꝫ q̄ fundetur ſuper aliquā rem. Cum ergo ponamus ordinem generum a primo generaliſſimo vſq; ad vltimaꝫ ſpeciem:7 cum genus ſ̄z Boeᵐ dicat compoſitū ex materia 7 forma:aliter enim non predicaretur:opꝫ ponere aliquaꝫ formā:per quam reponatur in genere ſubſtantie:7 aliquam per quā reponatur in gencre ſubſtantie cozpee:7 aliquā per quā in genere ſubſtātie viuentis:ita tamē q̄ ſicut genꝰ materiale eſt reſpectu differentie ſpecifice:ita forma generis materialis eſt reſpectu forme ſpeciei. ſunt ergo plures forme in homine. ¶ Preterea. Predicatio generis de ſpēbus eſt vniuoca. ſi ergo eadem eſt forma:per quā homo eſt homo 7 animal 7 viuens:quando iſta predicabūtur de homine:idem predicabitur de ſe:qđ eſt abſurdum. Neq; valet ſi dicat̄:q̄ ſub alia ratione p̄dicat animal de homine:7 homo de homine:nam diuerſitas rationis nō diuerſificat realitateꝫ predicationis. ¶ Preterea. Hoc idem ꝓbatur per auctozitates philoſophoꝝ. Nam dicit pḧus in p̄mo phyſicoꝝ.q̄ ex ſemine hominis generatur homo:7 ex ſemīe oliue gnātur oliua nō ſicut ex prima materia:ſ̄z prima:quare ſunt ibi plures forme. ¶ Item Cōmen. ſuper ſcōs phyſicoꝝ. ſuper illud verbuꝫ.igitur eſt vnus modus cozū ꝛc̄.dicit q̄ prima materia ſubiecta eſt omnibus formis: quoniaꝫ nō prima compoſita eſt ex materia 7 forma:7 qz vnūquodq; entium habet q̄ habet principiuꝫ motus ꝓprium:neceſſe eſt ipſum habere ſubiectuꝫ ꝓprium preter cōmune ſubiectū:ſed hoc nō eſt materia p̄ma:ꝫ ſunt verba cōmentatoris. ¶ Itez Cōmē. ſuper.7.phyſicoꝝ ſuper illud:ſicut igitur dictū eſt in ſillogiſmis ꝛc̄. Dicit q̄ aia eſt addita materie cuꝫ formis complexionalibꝰ:7 infra poſt pauca dicit:q̄ nō poſſumus fingere:q̄ anime fiūt a complexione niſi ſm opinionez dicentium: animaꝫ eſſe complexionē:ex quo vult q̄ anima aduenit cozpori cōplexionato. ¶ Preterea. Cozruptio hominis non eſt omnimoda annihilatio:ſed paulatim reſoluitur in cōponentia:ſed ſi vniatur forma materie prime:7 non ſit ibi niſi vna forma:tunc ſtatiꝫ ſubito cozrūpetur in nihiluꝫ cum fiat reſolutio ad materiā primā:q̄ eſt falſum 7 cōtra ſenſum:quare dōm potius:q̄ ſint ibi plures forme. ¶ Preterea. ſm pḧm in ſcō phyſi. alteri? forme eſt alia materia:ſed p̄ma forma perficit primā māz.ergo 7 vltima.ſ.anima perficiet vltimā.erit ergo ibi nō ſolū vna forma. ¶ ꝑ. In cozpoze hominis ſūt actiones cōtrarioꝝ:ſed hꝫ contrarie actiones.ſ.calefactio 7 ifrigidatio 7 hꝫ nō ſunt ab aīa.ergo ſunt ab aliq̄ alia forma. ¶ ꝑ. In p̄ meta^{cc} 7 in p̄ phy. pḧus ꝓbat poſitionez dicentiū:omnia vnū eſſe:ſic arguit.ſi tantuꝫ vnū eſt illud diffinitū.ſi diffinitum eſt.ergo eſt diffinitio:7 ſi eſt diffinitio.ergo multa ſunt:quia multas partes habet diffinitio.ſed ſm eundē pḧm in ſcō phyſi. partes diffinitiōis ſunt forme.ergo plures forme ſunt in omni eo q̄ habet diffinitionē. ¶ ꝑ pḧus in.7. metaphy. vbi inquirit rerū diffinitiones reſpōdentes earum quidditatibus dicit:q̄ eſt diffinitionē conſtituere vel conſtare ex forma generis 7 forma differentie: 7 in eodem ꝓbat:q̄ partes diffinitionis ſunt forme reſpectu diffiniti. ſi igitur diffinitiones vere indicant naturas rerū:opꝫ vt in qualibꝫ re ſint plures forme: quaruꝫ alia reſpōdeat generi 7 alia differētie: alias diffinitio nō cōſtaret ex genere 7 differētia: nec realis erit aliqua diffinitio:imo oēs eſſent logice 7 vane:q̄ eſt incōueniens. ¶ Preterea. Cōmē. p̄ meta^{cc} dicit:q̄ mā prima recipit formas magis vlēs 7 mediantibus formis magis vltibus recipit formas magis particulares. 7 ſic ꝓcedēdo vſq; ad formas indiuiduales. Ex hiſ autem verbis manifeſte habetur ꝓpoſituꝫ. ¶ ꝑ. pḧus in 8° metaph. diſtinguit duplicem māz.ſ. ꝓpinquā 7 remotam:7 dicit q̄ ſi ex vino debeat fieri acetum:nō opꝫ q̄ reſolutio fiat vſq; ad mām primaꝫ:7 appellat ibi pmā materiā aquā:q̄ nō eſſet niſi in vino eſſent plures forme. ¶ Preterea. Materia de ſe extenſioneꝫ nō habꝫ ſm pḧm. extenditur autez per formā. Iſtius autez extenſionis cā non poteſt eſſe anima intellectiua: quia ſi ipſa extenderet materiā aut faceret ꝑ formaliter: aut effectiue:nō formaliter:qz oīs forma que formaliter 7 ſubſtantialiter extendit materiā ſimul extenditur cuꝫ ipſa:q̄ de anima abſurdū eſt credere:ſimiliter nec virtualiter ſeu effectiue:qz omnis forma que virtualiter extendit māz preſupponit aliaꝫ formā:que extenditur cum ea.nam opꝫ neceſſario eſſe aliquā formā que formaliter extendat māz 7 extendatur cuꝫ ipſa.ergo quocūq; modo dicatur:neceſſe eſt ponere plures formas. ¶ ꝑ. Si anima vnitur imediate māe prime:tunc ceſſabit ſtudiuꝫ medicine:qz in homine nō erit forma cōplexionis vel mixti vel elemēti:ſed ſola anima cuꝫ prima mā. ¶ ꝑ. Si dicatur q̄ in homine ſit ſola prima materia cū anima:ſequitur q̄ mā prima habeat grauitatem 7 leuitatez de ſe vel ab anima:7 nō a forma elementi:q̄ eſt cōtra pḧm in.4°.de celo 7 mundo. ¶ ꝑ. pḧus ꝓbat in 3° metaph. q̄ ens 7 vnuꝫ nō ſunt genera aliozuꝫ:ꝓpter hoc q̄ de omnibus predicantur: genus autē opꝫ habere differentias:de quibꝰ nō per ſe predicetur. Cuꝫ ergo remotio predicationis ſit ex diuerſitate naturarū:opꝫ q̄ natura generis ſit oīno extranea a natura differētie:vnde etiā Porphyriꝰ dicit q̄ ſpecies abundat a genere differentia:quare cum genus ad minus eſſentialiter nō ſit compoſitū ex genere 7 differentia:7 genus ſit altera pars ſpecici:opꝫ q̄ plures differētie ingrediantur compoſitionē ſpecici diuerſarū naturarum. Sed cum omnis differentia ſit a forma:plures forme erūt in omni ſpē. ¶ ꝑ. pḧs dicit in.6. Topicoꝝ.q̄ ſi genus predicaretur per ſe de differētia ſequeretur

T.c.21. p̄ phyſi. T.c.28. T.c.28. T.c.35. Com.17 T.c.14. T.c.62. Com.10. T.c.26. 7 inde. T.c.10. Cap. 8°.

retur q̄ homo vel sor. eēnt plura animalia. hoc autem non esset nisi anial esset aliud per naturam generis: ⁊ aliud per naturam ōrie: quare cum hoc non sit: opz q̄ differentia addat aliquid supra speciem non pertinēs ad naturam generis: ⁊ sic idem vt prius. ¶ Preterea. metaphysicus ⁊ naturalis considerant res: quarū logicus cōsiderat intentiones. sed intentio specici est composita ex itentiō generis ⁊ differētie. ergo ipsa res erit composita ex re vtriusq̄. sed quādocūq̄ due res veniunt ad compositionē tertie: oportet q̄ sint adinuicem diuerse non solum ſm rationem. sed etiam ſm rem: ⁊ sic species erit composita ex diuersis rebus: q̄ constat: quia non sunt tantum materia vel forma: ⁊ ita aggregatum ex vtraq̄: quare ⁊ plures forme. T.c.17. ¶ Preterea. ⁊inde. pb̄s dicit in 7° metaphysice. q̄ accidentia non habent vere diffinitionem: ꝓpter hoc q̄ cum subiectum intelligatur in passione: in diffinitionibus eorum esset nugatio: vt si diffiniens symū dicam q̄ō est nasus symus: cū in symo intelligat̄ nasus: erit sensus nasus: nasus sim⁹. sed eadē ratione si genus realiter intelligit̄ indifferentia: erit nugatio in diffinitionibus substantiarum: erit enim sensus. homo est animal rationale: quare oportz q̄ differentia addat supra speciem quandaz naturam omnino extraneā a natura generis: ⁊ erit omnino alia a forma differētie. T.c.67. ¶ Preterea. ſm pb̄m in ꝓmo phy. duo sunt principia nature. scz materia ⁊ forma. ergo sicut est vna materia p̄ma que saluatur in omnibus habentibus materiam: eadez ratione oportet esse vnam primam formam ibi correspondentem: que saluetur in omnibus habentibus formā: quare cuz ipsa sit alia ab omnibus formis superueniētibus: oportebit ad minus in quolibz esse duas formas substātiales. ¶ Preterea. ſm ordinem ⁊ pluralitatem intellectū oportet esse numerum ⁊ ordinem intelligibilium: quia intellectus causatur ab itelligibili: sicut scientia. sed quāto aliquid est vniuersalius tanto prius cadit in intellectu. q̄ quanto forma est vniuersalioz tāto habebit prius esse in re: quare oportet q̄ forma vniuersalis sit alia a fōa particulari. ¶ Preterea. pb̄s in septimo topicoꝝ assignat differentiā inter formā ⁊ passionem: quia forma saluat substantiam cui aduenit. passio autem abicit a subiecto. si ergo forma est saluatiua nō corrumpet formam in materiā precedentē. ¶ Preterea. dispositiones accidentales que disponunt materiā ad formā accidentalē opz q̄ maneant introducta forma: alioquin disponerent ad sui corruptionez cum ergo accidentia non possint manere non manente subiecto: oportet remanere primā formam: per quā erit eorum subiectuz. ¶ Preterea. nos videmus q̄ quedā res habent naturales quasdam operationes: que consequunt̄ a tota specie: nec aliquo modo possent causari a forma mixti ex aliquā ꝓportionē elementorū: sicut q̄ magnes attrahit ferrū ⁊ similia. ergo opz q̄ in talibus ad minus sint plures forme. s. forma mixti ⁊ ꝓter illaz forma speciei. ¶ Preterea. materia ſm eandem partem sui non potest recipere formas oppositas: ipossibile est autē in ipsa accipere partem ⁊ partem nisi presuppositā quātitate: quātitas aūt cū sit accidens necessario presupponit formā substātialē. ergo impossibile est q̄ materia subsistat diuersis formis non per aliquā formā primā: ratione cuius recipiat partiōes ⁊ diuersas partes. ¶ ℙ. forma que est omnino indiuisibilis ⁊ per se ⁊ per accidens est alia a forma que diuiditur: vel ꝑ se vel per accidens. sed anima rationalis est penitus indiuisibilis: ⁊ per se ⁊ per accidēs: cū non sit distincta per materiā. sed sit in qualibz parte eius tota ſm Augu. forma aūt corporeitatis est diuisibilis per accidens ad diuisionē materie. ergo anima rationalis est alia per essentiam a forma corporeitatis. T.c.40 ¶ Preterea. ſm pb̄z in octauo phȳsicoꝝ in omni eo q̄ mouet̄ per se opz ee duas partes: quarū vna sit mouēs ⁊ alia mota. sed animata mouent ex seipsis quedam ſm augmentū ⁊ alterationez quedam ſm locum: quare cum tale mouens in animalibus sit anima: oportet assignare aliam partez: que sit mota: talis autem non potest esse materia tm̄. ergo cōposita ex materia ⁊ forma: quare in quolibet animato erunt plures forme. ¶ Preterea. quecūq̄ aliquādo inueniunt̄ separata loco ⁊ subiecto: oportet esse diuersa ſm essentiā: etiā quādo sunt in eodē subiecto. sed perfectiones que inueniunt̄ adunate in vno animali: qūq̄ inueniunt̄ separate loco ⁊ subiecto. Inuenitur enim aliquādo corpus sine vita vt in lapidibus. vita sine sensu vt in arboribus: sensus sine intellectu: vt in brutis animalibus. ergo cuz inueniunt̄ simul in aliquo vno: sine omnia: sunt plura: erunt nihilominus per essentiaz diuersa. ¶ ℙ. Omnis effectus recipit aliquid a sua causa. sed filius a patre non recipit materiā neq; aiam intellectiuā. ergo opz q̄ recipiat aliquā formā mediaz. scilz corporeū vegetatiuū ⁊ sensitiuuz: ⁊ sic iste forme cum sint a diuersis agentibus: erunt per essentiam diuerse. ¶ ℙ. Natura sicut nō deficit i necessarys. ita nō abūdat i superfluis. sz si vltima forma dare posset materie quicquid dant ei precedentes: superfluuz fuisset: q̄ natura cum tanta intensione ⁊ studio ipsas p̄mo in materia generaret. sed statim sine ipsaruz introductione induceret formam vltimā a qua esset omnis materie perfectio: q̄ cū natura non faciat: videt̄ q̄ vltima forma non habeat in se vtutes oīuz cedētiū. ¶ ℙ. Priuatio ⁊ habitus ſm pb̄m habent fieri circa idem subiectū numero. sed mors est priuatio vite. ergo habet fieri circa idem corpus numero. sed corpus non posset esse idem numero mortuū ⁊ viuum: nisi per aliquā formā cōem vtriqz: quare cū illa non sit anima: in boue erūt plures forme. ¶ ℙ. Cum idem ⁊ diuersum cōsequant̄ essentiam rei: nihil per suum accessum vel recessum potest causare identitatem vel diuersitatem in re aliqua: q̄ō non est de essentia eius. sed vita nō est de essentia corporis ſm q̄ est corpus. ergo accessus vel recessus vite a corpore non causabit identitatē vel diuersitatē essentialē: ⁊ sic idem corpus: ⁊ per ꝛ̄ns plures forme. ¶ ℙ. forme sunt sicut numeri rerū ſm pb̄m. sed in numeris vnitas subtracta non causat diuersitatē in numero remanēte: sicut vnitas subtracta a senario: nō causat aliquā diuersitatē in quinario remanēte: quare eadez ratione vita subtracta a corpore non variabit corpus: ⁊ sic plures erunt ibi forme. 8° meta. T.c.10. ¶ ℙ. Eadez accidentia manent in corpore viuo ⁊ mortuo: cuius ꝓbatio est: quia ducunt nos in cognitionē vnū discernētis corpus sor. ab alio: quare cū accidentia nō maneant absq; forma subali in corpore bois: erūt plures forme. ¶ ℙ. motus sequit̄ formā. sz mortuū corpus hz cūdē motū nālē cū viuo. s. ad mediū. ergo idē corpus est. cui⁹ etiā ꝓbatio ē per expimētū: q̄ herbe vindes ⁊ sicce cādē retinēt vtutē: ⁊ ꝛ̄ eadē infirmitates. ¶ ℙ. Si non est idē corpus viuū ⁊ mortuuz: nullus potest vere dicere: q̄ comedat carnes bouis: vel cuiuscūq̄ alterius: q̄ si essentialiter sunt corrupte: non plus vident̄ bouis q̄ alterius aialis quare cū omnia hec sint falsa. neceſſe est dicere: q̄ corpus sit idem numero viuū ⁊ mortuū ꝓpter identitatē forme corporeitatis: ⁊ ita sunt in aniali plures forme.

¶ Preterea. Diuersorum motuũ specie sunt necessario diuersi termini. sed nulli duo motus adeo differũt large sumendo motus: sicut generatio ⁊ creatio: quare impossibile est esse eorum vnum terminum. cuius ergo in productione hominis perfecti sit generatio ex parte corporis: ⁊ creatio ex parte anime: necesse est esse aliuꝫ terminum hinc ⁊ inde: quare est terminus creationis si anima terminus generatiõis erit aliqua alia forma corporea: ⁊ sic erunt in homine ad minus due substantiales forme. ¶ Preterea. Si nõ est nisi vna forma in homine: sequetur ꝙ intellectus sit vnitus prime materie: ⁊ ꝙ intellectus sentiat sensu ꝓprie dicto. ¶ Et preterea. si intellectiua anima omniũ formarũ habet virtutes: quare non ponitur intellectus forma omniũ corporalium. forma etiam omnium vegetabilium ⁊ oĩuꝫ brutorum: si enim ponitur ꝙ in homine omnium formaruꝫ perfectiones dat: pari facilitate ⁊ natura omnibus debuit dare intellectum: vt sic: cum ꝙ potest fieri per vnum non fiat per plura ꝑm naturaꝫ: videt ꝙ omnibus rebus naturalibus natura debuerit cõferre itellectum. ¶ Preterea. hoc posito non solum est contra phĩaꝫ. verum etiam contra fidem catholicaꝫ. ⁊ primo quidem contra ea que supponunt ex articulo creationis. Naꝫ anima rationali separata a corpore remanet corpus vere corpus. sed cõstat ꝙ nõ est ibi veritas corporeitatis. sicut nec entitas: quare in corpore post separationem fit noua forma ⁊ vera subito alia ab anima rationali: per quã prius habebat naturã corporeitatis ꝑm ponẽtes vnã formã tantũ. g̃ cũ hec forma sit subito introducta. sicut ⁊ subito separata: sequit ꝙ nõ sit ꝓgnõnẽ: qz cũ generatio sit motus: ⁊ motus sit in tẽpore ⁊ non subito. ergo erit introducta non per motum: ⁊ sic per creationem: quare sequitur primo cõtra fidem ꝙ natura possit creare. secũdo sequit ꝙ omnes huius forme sint incorruptibiles: quia ꝙ non subest motui generationis nec corruptionis est incorruptibile. ¶ Preterea contra articulum fidei: de ratione humane nature est caro. sed in homine non est forma carneitatis. si est in eo sola anima cũ materia prima. ergo non assumpsisset christus humanam naturaꝫ. si esset vna sola forma in homine: cum tamẽ sit verum: ꝙ assumpsit humanam naturaꝫ. ¶ Preterea. Constat ꝙ caro nõ est anima: nec materia prima. sed verbum caro factũ est. ergo in homine non est solum anima ⁊ materia ꝑma. ¶ Preterea. falsuꝫ esset ꝙ dicit apls: ꝙ filius dei per carnem dãnauit peccatũ in carne: ⁊ alie scripture multe istis consimiles: in quibus fides nostra consistit. vbi enim non est forma carnis: nec caro. Intellectus autẽ nec caro: nec forma carnis esse potest. ¶ Preterea caro ⁊ actus eius vlr opere nature producitur. sed ꝑm fidez anima est a deo. ergo alia est forma carnis ab anima. ¶ Preterea. Caro corrumpit ꝑm fidem. sed ania ꝑm fidem non corrumpit. ergo non est eadez forma. ¶ Preterea. Constat ꝙ in incarnatione subito ⁊ sine tempore formatum ⁊ figuratuꝫ est corpus christi: ⁊ in eodem instanti creata est anima: ⁊ infusa: ⁊ eis vnita diuinitas. si ergo adueniente corpori ania rationali pereunt omnes forme precedentes: sequitur ꝙ in eodem instanti essent ⁊ non essent simul: qđ est ipossibile: quare cum necessarium sit confiteri incarnationẽ filij dei videt necessarium negare positionẽ vnitatis formaꝝ. ¶ Preterea. Cõtra articulũ dñice passionis ⁊ mortis sequunt inconuenientia. nam si est vna forma tñ in homine: tunc alia est forma corporis viui: ⁊ alia mortui. ergo corpus christi mortuũ aliam formã habuit ꝙ viuum: ⁊ per cõsequẽs cum idẽtitas numeri causet a forma sequit: ꝙ aliud corpus numero fuerit natũ de virgine: pendens in cruce ⁊ iacens in sepulchro: qđ est contra fidem. ¶ Preterea. Si quis dixerit ꝓpter idẽtitatem materie idem fuisse corpus numero obuiat ratio. qz materia sola sine forma non est corpus. sed corpus christi in sepulchro ⁊ fuit corpus ⁊ fuit idem numero. ergo aliqua forma eadẽ numero ibi remansit: que primo erat vituo. ¶ Preterea. Si dicat ꝙ virtute diuinitatis illa materia retinuit idẽtitatẽ suppositi absq; forma: sicut accidentia in sacramento eucharistie manẽt absqꝫ subiecto: sequitur duplex inconueniens. Et primo ꝙ illõ diceret corpus ꝙ nõ esset vere corpus: ⁊ sic falsitas esset circa sacramẽtũ salutis nostre: qđ est maximũ inconueniens. Scõo. qz ⁊ si forma possit esse sine materia. materia tamẽ nec itelligi: nec esse potest sine forma. nam si materiã sine forma ponamus esse. cum omne esse sit a forma. iam ponimus ipsam habere formam: ⁊ ita duꝫ nõ habẽ formã: habẽ formã qđ est iplicare cõtradictionez: cuiusmodi etiaꝫ deus facere non pot. ¶ Preterea. Cum omnis forma aduenies materie cõstituat aliquã nãm: si alia forma fuit in corpore xpi mortuo: sequit ꝙ ⁊ alia natura. sed dei vnitas fuit vnita illi corpori. ergo ⁊ fuit vnita alteri nãe quã nãe humane: qđ videt icõueniẽs. ¶ ꝓ. Si est alia forma corpis mortui q̃ fluentis: segt ꝙ diuinitas fuit separata in morte a corpore christi: quia mediante forma fuit sibi vnita: ⁊ hoc est hereticũ: vel opꝫ dicere ꝙ fuerit ibi noua vnio: qđ iterũ est hereticũ. ¶ Preterea sequunt in conuenientia contra sacramentũ eucharistie. nam ꝑm fidem panis ita trãsubstantiat in corpus christi: ꝙ totus panis ⁊ ꝑm materiã ⁊ ꝑm formaꝫ conuertit: quare si non est alia forma corporis christi nisi anima: sequit ꝙ forma panis cõuertat in aiam qđ est cõtrariũ dictis sanctorũ: qui omnes dicunt aiam esse in illo sacramento per concomitantiã ⁊ non per transubstantiationem. ¶ Preterea. ex hoc sequit: ꝙ si in triduo mortis dñice fuisset consecratũ: ꝙ panis substantia conuersa fuisset in mãm tñ: vel ꝙ forma panis remansisset non cõuersa in aliud: quoꝝ vtrumq; est contra fidem. ¶ ꝓ. sequunt etiã inconuenientia cõtra remissionẽ peccatorum. nam baptismus qui est ad delenda peccata ꝑncipaliter institutus est ad delendũ peccatũ originale: peccatum eni principale fundamentũ habẽ in ania: quare si ania non potest infici per corpus videt ꝙ nullo modo peccatuꝫ originale cõtrahat. sed supposita vna tñ forma: sequitur ꝙ corpus se habeat ad aiaꝫ in ratione materie ꝑme tñ. Cuꝫ ergo materia ꝑnia nihil agat: nec ẽt aliquid agere posset: qz nihil agit nisi ꝑm ꝙ est actu: nec anima ex sui creatione possit esse obnoxia alicui peccato: sequit ꝙ ania nullo modo inficiatur per peccatum aliquod: q̃re frustra esset baptismus vel ꝓfessio: qđ est hereticũ. ¶ Si aũt dicatur ꝙ ex vnione aie ad talem materiam inquantũ est traducta ab adam inficiatur. ¶ Contra. qz hec materia in rõne materie non differt in corpore petri: ⁊ in corpore christi. ergo si in corpe petri habuit vim infectiuã q̃ non habuit in corpe christi: cõsequẽs est ꝙ hec virtus sit ab alio q̃ a mã. g̃ vel ab aliqua forma accidentali inherente materie absq; forma substantiali: vel cum forma substantiali. si primuꝫ segtur ꝙ accns sit ante subam in actu. si scõm: habeo ꝓpositus. s. ꝙ sit in mã alia forma subalis ex cuius vtute aia in ipsa vnione cõtrahit maculã: ex quo pꝫ ꝙ positio de vnitate forme est heretica vt videt. ¶ ꝓ. Iteruꝫ ꝗ fidẽ pot ex ista positione sic argui: corpus xpi viuũ ⁊ mortuum

mortuum aut fuit idem numero:aut non:si fuit idem numero:habeo propositum. si non. tunc quero vtrum si quis confecisset in illo triduo:si fuisset conuersio facta in corpus christi:& constat q̄ non ꝑm istam positionem. cuius probatio est:quia si quis confecisset xp̄o viuente esset cōuersio facta in corpus xp̄i idez numero. ergo cum viuū & mortuū nō sint idem numero. si xp̄o existente in sepulchro aliquis confecisset: non fuisset facta conuersio in idem corpus christi numero:qđ est erroneum. ¶ ꝓ.christus inquantū christus vere fuit idē numero:sed mortuus & viuus fuit verus christus. ergo mortuus & viuus fuit vere idem numero. maior patet.q̄ sic̄ sor.inquantuz sor.est idez numero.ita xp̄s. minor autem non eget ꝓbatione.sed si xp̄s fuit idē numero & corpus eius fuit idez vere numero: & remansit idem mortuuz & viuuz:& ita fuerunt ibi plures forme. ¶ ꝓ.cum in corpore humano mortuo non sit aliquid de humana natura nisi sola materia:sequit̄ q̄ deus aliquando disposuerit humanā naturā quā assumpsit.nā in triduo mortis xp̄s ꝑm hanc positionem non fuisset humane nature:nec in toto:cum tūc non fuerit homo nec in partibus:cū corpus qđ est altera partiū fuerit alterum ꝑm naturā. ¶ ꝓ. ꝓpheta dicit nō dabis sanctū tuū videre corruptionem:& exponit̄ de xp̄o:cōstat aūt q̄ hoc non potest intelligi de corruptione mortis:cum omnia euangelia cum concorditer dicant fuisse mortuum:quare opz q̄ intelligatur de corruptione corpis a suz nā. ¶ ꝓ.hoc q̄ dictū est nō dabis scm tuū ꝛc dictum est in preconiū xp̄i ad differentiā aliox hominū quibus dictum est in persona primi parentis:puluis es & in pulucrem reuerteris.sed si corpus xp̄i mortuū ita corrūpitur:vt ex eo alia natura generet̄ & fiat reditus ad materiā primā.ita incineratū & corruptuz fuit sicut alia corpora:quare esset preconiū ꝓpbete.oportet ergo dicere:q̄ aliqua forma ibi remanserit. ¶ ꝓ. Ambro. in lib.de sacris dicit. Idem vere:idem sane corpus:q̄ sumptū est de virgine:qđ passum & sepultum:quod resurrexit & ascendit ad celū:& sedet ad dexterā dei p̄is: & venturū est iudicare viuos & mortuos. ¶ Item idez in eodem sic dicit:caro xp̄i que pependit in cruce: que iacuit in sepulchro.sz veritas vnuscuiusq; rei est a forma sua.si ergo caro xp̄i:qui iacuit i sepulchro fuit vera caro:oz q̄ habuerit formā carnis:quare caro xp̄i viua & mortua cū fuerit vna caro:opz q̄ būerit eādē formaz.

In contrariū autē est: quia si sint plures forme in eodez supposito:aut ille oēs inducent̄ in vltimo instanti generationis:aut ꝑius aut post.si in eodē:ergo idem motus & in eodē instanti terminabit̄ ad diuersos terminos numero:& diuersos in specie:& q̄ plus est desperatos:cuiusmodi sunt anima & corporeitas:qđ nec possibile:nec intelligibile est. Si autē ꝑius tunc constat q̄ generatio ꝓprie sumpta est in illo vltimo instanti.generatio autē est mutatio substātialis.ergo opz q̄ illud subiectū gñationis in illo istāti substātialr̄ mutet̄.sed dictū est qđ ante illō instās mā informat̄ quibusdā formis subalibus.ergo vel in illo instanti corrumpunt̄:& sic nō remanebit nisi vna forma:vl̄ maneret:& sic materia nō mutabit̄ substātialr̄. ad qđ sequit̄ cōtradictionis implicatio:q̄ sez mā in illo instanti mutaret̄ substantialr̄:& maneret in trāsmutata ꝑm subam.non sunt ergo plures forme in vno supposito.sed vna tantū substantialis.

Respōdeo dicendū:q̄ circa istam mām diuersi inueniunt̄ errores.naz quidā sensum preponentes intelligibili veritati:volētes ponere plures formas subales in rebus duz tentant recedere ab vnitate:in qua precipue cōsistit ratio veritatis:sic̄ & entis:q̄ & cum ipso conuertit̄:in diuersas dilapsi sunt vias diuersimodę errauerūt.nā qdā posuerūt in rebus nāli bus esse tm̄ duas formas subales.qdā vero tres.qdaz tot formas quot genera:quidā ꝑm quam libz perfectionē totius vel partis posuerunt diuersaz formā subalē. quidā aūt posuerunt plures alias.quidā ex eis vnaz tm̄ aiam cuz forma corporeitatis:quidā vero in hoc solū duas formas:in alys aūt oibus vnam tm̄. Et vt breuiter dicam:q̄ isti oēs reliquerunt vnitatē forme & veritatē:que vno modo se habz:& adheserunt falsitati:que infinitis modis potest contingere:in tātos:& tā varios inciderunt errores:vt etiā sentientibus cuz eis difficile.imo impole sit viam aliquā eligere tutiorē. sz tamē quia oēs isti vt videt̄ in vno conueniunt.quia scilz in pluralitate formarū:& quia veritatis manifestatio est eliminatio falsitatis. ideo ad prolixitatem vitandam primo premittenda est veritas huius qōnis.postea verorationibus confirmanda:vt sic simul & comprobet̄ veritas & falsitas confutetur.& ideo dicēdū q̄ impossibile est esse nisi vnicā solā formā substantialez in supposito naturali. ¶ Ad cuius euidentiā prenotandū est q̄ in ynaq̄q; re ex nature originē simplicitas causari videt̄ ex idētitate nature. Illud enim cuius natura est indiuisibilis in toto & in parte simplex esse videt̄: propter qđ illud:cuius natura cōsistit in idiuisibili vnitate adeo vt nec sit ibi inuenire partē & partez summū simplicitatis optinet gradū:sicut patz in ꝑma oium causa. Idētitas aūt ois vnitatez includit:ꝓpter qđ dicit ꝓbs in qnto metaphysi.q̄ vnum in suba facit idem. vnitas autem in vno quoq3 actuz cōsequit̄:sicut & multitudo potentiam:ex quo patz q̄ tanto aliquid est simplicius q̄to plus habz de actu:ꝓpter qđ etiā q̄ ois forma ꝑm essentiam suaz est actus: cōmuni sermone oēs forme simplices appellant̄: sz in veritate vna forma minus ꝑticipet de simplicitatis natura quā alia:vt alibi ostensum est. Quanto autē aliquid est magis in actu:tanto est nobilioris nature & maioris virtutis:ex quo sequit̄ q̄ quāto aliquid est simplicius:tanto nobilius & vtuosius. Uirtus autē cum imediate cōsequat̄ essentiam & naturam rei:opz vt tanto sit magis vnita & simplicior: quāto nobilius & simplicius est habens virtutez illam ac per hoc cū agens tanto sit maioris virtutis:& ad plura se extendat:quāto simplicius:vt ostensum est:opz vt agens huius. per vnicam virtutē possit diuersos & multiplices effectus producere:quos inferiora & ignobiliora agentia nō possent ꝓducere:nisi per varias & diuersas virtutes:sicut videmus manifeste in naturalibus. Nam agens compositum & particulare. puta equs pōt in productionem vnius forme tantū:per cuius productionem generat sibi simile.ipsum autē corpus celeste non solū potest in vnius:verū etiā in pluriū formaruz productionem:de quo tamē constat: q̄ & simpliciorez habz naturā:& magis vnitā virtutē.sic videmus q̄ sol per vnaz & candē lucē:que est naturalis solis ꝓprietas seu qualitas:& illuminat & calefacit:& ad diuersaruz in specie productionē mouet.sicut etiā videmus q̄ in parte sensitiua ad aliam potentiā pertinet recipere:ad aliā retinere:& ad aliā iudicare de sapore:& ad aliā ō colore: que omnia altioz & simpliciorz potentia.sez intellectiua vnica virtute operat̄:& ita est in angelo respectu corporis celestis:& in deo respectu oīs agentis:q̄ sez quāto simplicior & nobilior gradus agentis:tanto maior & vtior & simplicior & magis vnita est vtus:q̄ est ꝑn̄ actionis.

T.c.26

Et de cōsimile a diō doctore i tractatu de pluralitate formaꝝ & in qōnibus disputatis ō alia q.j.& xj.& in ꝑma ꝑte sum.q. 76.ar.4.

Sic ergo cū in rebus naturalibus ꝓncipiū oīs opatio/nis ⁊ naturalis ꝑfectis sit forma opꝫ vt quāto nobilioꝛ forma ⁊ maioꝛis virtutis:tanto sit simplicioꝛ ⁊ plura per vnam virtutez possit operari:⁊ hoc dico ceteris pa/ribus. Licet enim anima rationalis sit nobilissima in/ter formas naturales:tamen aliqualiter videtur esse magis composita:cum sit composita ex actu ⁊ poten/tia:vel cētia ⁊ esse.forme autem naturales sunt actus tantū.sed in veritate hoc non est:qz ipsa substantia seu quidditas anime sit minus simplex quā forme nāles: quin potius est multo simplicioꝛ.sed hoc conuenit:qa ipa est hoc aliqd ⁊ pōt per se subsistere:⁊ ideo opꝫ ꝙ sit cōposita ex essentia ⁊ esse:ꝙ alys formis que per se cē nō pūt cōuenire nō pōt.vnde pꝫ ex ꝓdictis omnibus ꝙ sicut sol per vnicam lucem:que est sua ꝓprietas na/turalis:pōt multos ⁊ diuersos effectus causare in illis inferiozibus:quinō possunt causari nisi a diuersis agē/tibus particularibus.ita etiam ipsa ānia seu quecunq; alia forma substalis:quāto est nobilioꝛ ⁊ simplicioꝛ per vnū ⁊ idē esse substale poterit dare materie plures ⁊ di/uersas perfectiones essendi.que quidē nō possent con/ferri vel causari nisi a diuersis formis iferiozib⁹ loquē/do.s.de formis minus nobilibus. ¶ Uerūtn aduertē/dum est ꝙ aliud est cōsiderare formā ꝑm sue cōditio/nis nām absolute:⁊ aliud ꝑm ꝓportionē ⁊ habitudinē naturalē q̄ habꝫ ad mām sibi subiectā.nā si ꝑmo mo/do consideret quāto nobilioꝛ est forma:tanto plus di/stat a materia:est enī actus altioris nāe q̄ ipa potētia. vnde ⁊ pl̄s dicit in 9⁰ meta.ꝙ actus est prioꝛ tpe natu/ra ⁊ diffinitione.quāto autē aliquid est nobilius altero tāto plus distat ab eo ꝑm nām. Et ideo cū mltiplicatio actuū seu formarū ꝑm spēm sit ad moduꝫ numerozuꝫ ꝑm pl̄ꝫ in 8⁰meta.in q̄bus semꝙ vnitas vna addit su/pra aliā:opꝫ vt quāto magis ascendit in multiplicatio/ne speciez in formis seu actibus:tāto maioꝛ inueniat perfectio ⁊ altitudo nobilitatis in ipsis:⁊ ꝙ ꝑfis vt ma/gis elongentur a natura potentie seu māe.ex quo patꝫ ꝙ forme elementoꝝ a materia minus distant quā for/me mixtoꝝ:⁊ forme mixtoꝝ minus quā animatoruꝫ: ꝙ quidē per se potest esse cuilibꝫ manifestū ex ipsaruꝫ formarū effectibus. Ex hoc aūt vlterius sequit ꝙ hu/iusmōi forme sint nobiles:q̄ ad māꝫ ꝓparate se habēt sicut infinitū ad finitū:⁊ vlē ad particulare:vel superi/us ad inferius:sic enī ꝑm auctorē de causis se habēt no/bilioꝛa ⁊ superiora in entibus ad inferioꝛa ⁊ minus no/bilia. Cuius ratio est:quia vt dictum est in superiori/bus virtus est magis vlis ⁊ magis simplex:in inferiori/bus autez est magis limitata ⁊ minus simplex.⁊ ideo cum id qō est limitatum ⁊ particulatū non possit cape/re effectuꝫ veritatis vlis in sua simplicitate:oportet ꝙ recipiat ipsuꝫ particulare diuersimode:vt sic ꝙ in vir/tute inferiori est vnū:in inferiori receptū quādaꝫ mul/tiplicitatē acquirat.sicut videmus ꝙ calozis natura ⁊ splēdozis:⁊ nā forme olive ⁊ ficus sunt vnita in vna vi/tute simplici lucis solaris:sed tamē hec virtus impssa in materia:licz in se sit vna:diuersificat tamē in ipsa: quia aliud est caloꝛ:⁊ aliud splendoꝛ:aliud olive:⁊ alio ficus.simil̄r etiā videmus ꝙ ipsa lux est oiuꝫ colozuꝫ hypostasis.sed tamē nulla materia vl̄ extremitas coꝛ/poris est:que oium colozū nās possit vnite participare sicut vnite ⁊ simplr̄ pexistunt in luce:⁊ ideo si aeri ipsa lux infundat:in diuersis partibus diuersos causabit co/lozes ꝑm diuersaruꝫ partiuꝫ dispositiones:quia vbi erit plus de humido causabit color rubeus:⁊ sic de alys.lu/ce tamē vna manente in omnibus partibus aeris. Cū ergo ipsa materia tanto plus distet a forma:quāto for/ma est nobilioꝛ ⁊ multipl̄icioꝛ in virtute:opꝫ cum no/biliozis gradus forma coniungi māe:vt illud qō vni/te ⁊ simplr̄ est in ipsa essentia forme:⁊ qō vnite conti/netur in ipo actu forme:qui est esse diuersimode ⁊ diui/sim recipiat in ipsa materia:sicut illud ꝙ vnite ⁊ sim/pliciter est in sole:⁊ vnite ⁊ simplr̄ influitur materie in/feriozum per lucem:multiformiter diuersificat in ma/teria naturali.sic enim licz essentia forme substantia/lis sit vna multas cōtinēs virtute perfectiones:⁊ licet actus eius cōmunicatus materie.scz esse substale sit vni/cus simpliciter ⁊ vnite in se continens diuersas perfe/ctiones essendi:tamen in materia receptus diuersifica/tur ꝓpter imperfectionē materie non volentis recipe/re vnite ⁊ simplr̄:ꝙ vnite continet in ipso esse substan/tiali ⁊ sequēte formaꝫ ⁊ in ipsa forma:sic ergo talis est conditio forme in sua natura cōsiderate. ¶ Si autez consideret quantū ad ꝓportionē ⁊ habitudinē natu/ralem:quam habet ad materiā sibi subiectā:sic non so/lum conuenientiam naturalē habet cum ipsa: verum etiam nihil inuenitur magis ꝓportionatuꝫ:⁊ magis vnibile alteri quā forma substātialis ꝑm sui substātiā ipsi essentie materie prime:⁊ econuerso.naz ad hoc vt inter aliqua possit esse vnio naturalis requirunt duo. Et primo vt sint talia que possint essentialiter cōiungi scō vero vt ex coꝝ vniōe aliqua tertia resultet nā. Et per scām gdē cōditionē excluditur potentia seu mā. nam ex coniunctione potentie ad potentiaꝫ vel mate/rie ad materiā nulla resultaret natura:quin potius cuiꝫ potentia passiua sit non ens actu talis vnio terminare/tur ad nihil:qō est impossē. Per primam autem condi/tionem excluditur actus.nam cum actus de se deter/minationem importet.terminatio autem diuersitatē ⁊ diuisionē:talia autem inquantuꝫ huiusmōi essentialiter vnum esse non possint:impossibile est vt actus actui eēn/tialiter coniungat. Quare si nec potentia potentie:nec actus actui coniungi potest.si aliqua debeant esse vni/bilia essentialiter ꝑm naturaꝫ oportet vt vnū sit actus ⁊ alterum potentia. Quare cuiꝫ ꝑm pl̄m sic simpliciter ad simpliciter:⁊ magis ad magis:⁊ maxime ad maxi/me:ex quo vnumquodq; intantū est vnibile alteri in/quātū est in potētia ad illud.s.ad actū illud qō maxie est in potentia. imo qō est ipsa potētia:cuiꝫ est mā prima:scīpso erit vnibile actui substantiali qui est forma ⁊ econuerso.ex quo patet falsitas positionis illoruꝫ:qui ponunt aliqō requiri medium inter formam ⁊ mate/riam primā:ꝙ scz materiā habilitat ad formam.nam cum aliquid intantū habiliteꝫ ad receptionē actus in/quantū est in potentia ad ipsuꝫ: illud qō ꝑm suam cēn/tiam est potentia:nullam habilitationem suscipiet:ex quo sequitur:ꝙ licz dispositiōes requirant in materia ad abiectionē cōtrarij ⁊ introductionē forme:tamē in ipsa vnione impossibile est aliquod esse medium: nec mirum:qua aliud est introductio forme:⁊ aliud vnio. vt supra dictuꝫ est.sic ergo ex ꝓportione ⁊ habitudine naturali forme sequitur diuersificatio perfectionū cō/tentarum in forma in ipsa materia. Nec potest dici ꝙ esse substantiale sit medium talis vnionis. ¶ Ad cu/ius euidentiam sciendū est:ꝙ aliquis effectus seu act⁹ potest causari ab altero dupl̄r. Uno enīꝫ modo aliqd ab altero trahit originem per modum influxus. sicut aqua īfluit a fonte in riuulū:⁊ hoc modo effectus siue principiatum non recipit in suo ꝓncipio:sicut aqua in fluxa a fonte nō recipit in fonte.sed in riuulo. Alio mo/do causat aliqd ab altero ꝙ modū nālis cōcomitantie

seu cōicatiōis

seu cõmunicationis:sicut luminositas vel splẽdor causatur in aere ab ipsa luce ⁊ caliditas in calefacto ab ipso calore:⁊ dealbatio ab ipa albedine inquantũ scilicz ⁊ luminositas consequitur dyaphanitatẽ suppositi presentia solis:⁊ caliditas cõsequit̃ vnionez calozis cum subiecto presuppositi actionc agẽtis:⁊ hoc modo effectus non solum recipitur in patiente:sicut aqua fontis in riuulo.verum etiã in ipsa sua causa:seu natura quaz consequit̃.vnde luminositas causata a luce dyaphano informato per lucem:⁊ caliditas nõ solũ est in ipso calefacto: verum etiã in ipso calore.Et huius quidez rõ est:qz isti effectus nihil aliud sunt:quã cõplementum quoddã ⁊ actualitas ipsarũ causarũ suarũ:sicut luminositas est actualitas lucis:⁊ caliditaz actualitas caloris.vnde nõ põt dici q̃ inter lucẽ ⁊ aerẽ sit medium luminositas.sed potius q̃ recipiat̃ in vtroq3:vel vt prius loquamur consequit̃ vtrunq3.scz aerem informatum luce:presuppositi superiozis agentis actione scz solis.sed tamen qz luminositas in aere causat̃ a luce.ideo ex cõmuni cõsuetudine dicimus:q̃ luminositas recipit̃ in aere:cuz tamẽ recipiatur in vtroq3:⁊ ꝑm istum modu3 intelligendũ est de ipso esse respectu forme:quia ipsum est cõplementũ ⁊ actualitas oium formarũ:que tamẽ actualitas formas naturales nõ cõsequit̃:nisi cum vniunt̃ ipsi materie:non quidem q̃ esse ꝓncipaliꝝ ⁊ effectiue causet̃ a forma.sed ipsaz cõsequit̃ presuppositi actione diuina ⁊ nãlis agentis:⁊ ideo ꝓpter talem cõcomitantiã dicit̃ causa inquãtũ complet naturã rei ad quã ipsum esse cõsequit̃:⁊ per hũc modũ intelligenda sunt oia que hic diximus vl̃ dicemus de ipso esse.licz etiã predicta exempla nõ oio assimilent̃ ipsi esse substãtiali:ꝓpter q̃ nec ex eis argui põt cõtra predicta.¶ Dys ergo sic premissis ad euidẽtiã qõnis dicendũ q̃ vna sola forma substãtialis est a qua compositũ.puta homo habz ⁊ esse sube ⁊ corporis ⁊ aiatuz ⁊ sensibile ⁊ intellectuale siue humanuz:⁊ oia alia que pertinẽt ad nãm ⁊ essentialẽ perfectionẽ ipsius. Nam illud per qõ forma ꝑm totã suã subam cõicat̃ materie est ipsa forme essentia que imediate ꝑme mãe vnit̃:p quã etiã vnionẽ cõicat̃ vel acquirit̃ mãe ipsuz esse:qõ est ipsi⁹ forme:vel ipsius cõpositi actualitas ⁊ vltimuz cõplementũ.intũ eni forma cõmunicat̃ materie inquantũ sibi actu vnitur.Quicũq3 aũt alicuius suba ꝑm se totã ⁊ essentialiter cõmunicat̃ vel vnitur alteri cuz virtus radicata sit in essentia:oportet vt eidẽ cõmunicent̃ etiã omnes virtutes ipsius:sicut impoſe est.Et qz perfectionẽ seu actũ vniuscuiusq3 essentialẽ opz esse ꝓportionatũ ipsi nãe:quã cõsequit̃:inde est:q̃ sic forma que cõmunicat̃ est vna ⁊ simplex multas in se ꝯtinẽs virtutes simplr̃ ⁊ vnite:vt predictũ est.ita etiaz ipsum esse q̃ ab ipsa forma causat̃ opz q̃ sit vnũ ⁊ simplex in se oẽs perfectiones forme continens simplr̃ ⁊ vnite:sicut erant in ipsa forme eẽntia. Nam licz forma ipsuz esse ab alio participet:tamen in ipso composito causat̃ a forma.Et ꝓpterea cuz ipsa materia cõparet̃ ad formam ⁊ eius esse:sicut limitatũ ⁊ determinatũ ad simplex ⁊ vle:vt dictũ est:ex hoc q̃ forma que dat esse materie est vna:sequit̃ q̃ esse substãtiale sit vnũ.sed ex hꝫ q̃ in ipso esse ⁊ in ipsa forma multe perfectiones cõtinent̃ simplr̃ ⁊ vnite:quas mã vniformiter recipere nõ põt:sequit̃ q̃ ad vnũ eẽ subale receptũ in materia seu in cõposito cõsequãtur diuerse perfectiones essendi.sic̃ ꝑ hoc q̃ ania inquãtũ est virtus oium precedentiũ formarũ.vt ꝓdictũ est:recipit̃ in ipsa materia ⁊ cõmunicat sibi vnicũ esse substãtiale ⁊ simplex:in quo omnes virtutes quas habet aia cõtinent̃ simplr̃ ⁊ vnite sicut in ipsa forma:sicut ⁊ tota virtus calozis in caliditate cõsistit:que est calozis actualitas ad modũ ⁊ similitudinẽ ipsius esse subalis.sed istud esse:licet mã in se ꝯsideratũ vnite recipiat:tñ virtutes i ipso eẽ:seu formas cõtẽtas ꝓpue nãe ipfectionẽ vniformiter recipe nõ põt.sz diuersimode.vnde ad vnũ esse substãtiale causatũ ab aia vel quacũq3 alia forma quãdo recipit̃ in materia:cõsequit̃ quidẽ vna materie substantificatio tñ.puta sicut substãtia:vel natura humana.sed tamẽ diuerse ꝓfectiones essendi:cuiusmodi sunt esse carnis:⁊ corpeitatis:⁊ nerui:⁊ sanguinis:⁊ hꝺ. Non enim horũ ꝺrium sunt diuerse forme subales:nisi diuersum esse substantiale.sed vna tñ forma ⁊ vnũ eẽ substãtiale:licz in eis possit dici esse diuersa nãe ꝓfectio:qz scz alia est natura carnis:⁊ alia ossis.hoc aũt quomõ possit esse.vt scilicet aliquoꝫ sit vnũ esse subale:⁊ diuersa nature perfectio.considerãdum est q̃ aliter recipit̃ in ipsa materia forma subalis:⁊ ipsuz esse substãtiale:⁊ aliter virtutes cõtente in ipsa forma:⁊ in ipso esse substantiali.naz cũ materia nihil habeat de actualitate essendi nisi per ipsam formam:⁊ esse substãtiale ab ipsa influxuz:vel in ipsa re mediante forma recepta de necessitate oz:q̃ sicut forma est vna ⁊ actualitas eius vna.s.ipsum eẽ. ita etiam vnite ⁊ simplr̃ a materia recipiat̃. Naz sic̃ actualis entitas:ita ⁊ vnitas in materia causat̃ per ipsaz formã.sed qz materia ꝓpter elõgationẽ potentie ab actu omnes effectus virtutũ ⁊ perfectionuz:que sunt in ipsa forma simpliciter ⁊ vnite capere non potest:oportet vt illarum virtutum seu perfectionum effectus diuersos in diuersis sui partibus diuersimode recipiat simul cũ ipso esse subali:vt sic quia in ania vel quacũq3 alia forma est virtus ⁊ potestas ad causandũ esse carnis ⁊ esse nerui ⁊ ossis:que omnia vnite continent̃ ⁊ simplr̃ in ipsa anie essentia:sicut in causa:⁊ simplr̃ ⁊ vnite influuntur in ipsam materiam ab ipsa ania inquantum ei dat vnicum esse substãtiale:in quo simpliciter ⁊ vnite oia ista continent̃ in ipsa materia seu composito:⁊ in omnibus partibus eius esse substãtiale sit vnitũ. sed effectus diuersarũ virtutũ ⁊ perfectionũ in vno esse substãtiali cõtẽtaꝫ vnite ⁊ simpliciter:qz ibi materia in vno capere nõ potest necesse est diuersificari i diuersis partibus materie vt inueniant̃ impressi vel causati: vt sic 3 vnũ esse substantiale sit in hac parte materie:⁊ in illa:tamen quia ipsum esse substãtiale seu forma in hac parte materie vnum effectuz de numero virtutũ que simpliciter ⁊ vnite continent̃ in ipso vel ipa causauit ⁊ influxit.videlicz carnis perfectionẽ:⁊ in alia aliuz.scz perfectionẽ ossis:inde est q̃ hec pars dr̃ caro:⁊ illa os. Ex quo patet q̃ 3 vnum sit esse substãtiale diuersaruz partium materie:tamẽ aliquid pertinet ad essentialez perfectionez vnius partis:q̃ non pertinet ad perfectionem alterius.Cuius ratio est:quia sicut dixi:cum alio siue virtutis effectu recipit̃ ipsum esse subale:⁊ ipsa forma in hac parte materie quã in illa:⁊ ideo cuz ille partes:que habent diuersas perfectiones eẽntiales ⁊ physicas possint dici hr̃e diuersas naturas: manifestũ est q̃ caro ⁊ neruus poterũt dici q̃ habuerũt diuersas naturas:⁊ tamẽ habẽt vnicũ eẽ substãtiale.¶ Et si queraꝫ quid causet istaz diuersitatẽ:vt scz forma huic parti materie influat vel in ipsa causet hunc effectum:⁊ in alia aliũ.iam dicta est causa.videlicz ipfectio mãe:q̃ non põt oium virtutũ effectus:que in forma vnite cõtinetur:vnite ⁊ simplr̃ in eadem parte recipere. Si autẽ queratur:quare in hac parte potius recipitur ipsum

esse substātiale cuz hoc effectu qui est dare esse carnis quā in alia. ¶ Dicendū q̄ est: qz vna pars materie est sic disposita: z alia non: licz enim omnes partes materie equalr sint disposite ad receptionez esse substantialis z forme: tamē vna est magis disposita: vt p esse substantiale recipiat perfectionem carnis quā alia. ¶ Et si tūc querat quid diuersas partes materie diuersimode disponat: dicēdū q̄ cū omne agens intendat agere sibi sile: z materia sit ꝓpter formā: z nō ecōuerso. ipsuz agens q̄ preparat materiā genito: vel rei generāde mediantibus qualitatibus actiuis z passiuis: z virtute sue forme subalis z vlis agentis diuersas partes materie diuersimode disponit ꝑm q̄ congruit diuersis pfectionibus forme subalis quā intēdit inducere. Quia vero quedā perfectiones in natura talem habēt ordinez ad inuicem: q̄ vna est dispositio ad alteram: sicut minus perfectū ad magis perfectū. inde est q̄ quādo ipsa forma coniungitur māe nihil ꝓhibet: quinimo est necessarium: vt vni z eidem parti materie conferendo esse subale: conferat etiā plures perfectiones essendi. Cuius ratio est: qz licz mā ꝑm se non possit in vna z eadē parte diuersas recipere perfectiones: quarū vna nō sit dispositio ad alteraz: sicut diximus de carne z osse: tamen bene pōt plures recipere: si vna disponat ad alteraz: eo q̄ vna iuuat z ampliat potentiā māe ad receptionem alterius: z maxie qñ oia illa sunt effectus vni⁹ z eiusdē forme: z eiusdē subalis esse: qz als esset impoſe. vt infra ostendet: sicut cozpozeitas disponit quodāmō ad esse carnis: z caro ad esse viuū: z esse viuū ad esse sensitiuū. vnde in talibus pōt materia ꝑm eandē partē recipe diuersas pfectiōes: sicut eadē pars est suba z cozpus: z caro z viua: z est sentiens. Nō tamē iste perfectiones sūt nisi ab vna forma: vt dictū est. Quia vo ad quālibz pfectionem essendi cōsequunt determinata accidētia. iō quālibz partē compositi diuersa accidentia cōsequūt ꝑm q̄ est diuersis perfectionibus informata. puta ꝑm q̄ materia recipit esse sube cōsequunt ipsam oia accidentia: que consequunt nām substātie cōposite ex contrarys: cuiusmodi sunt qualitates actiue z passiue z actio z passio z huius. Scōm aūt q̄ recipit esse cozpozeū: cōsequunt ipsam omnia accidentia: que ꝓueniunt cozpozi inquantū est cozpus: sicut trina dimensio: put trina dimensio est in genere quātitatis: z albedo z nigredo: z hꝫ. qz quātitas est primū subm colozis. Scōm āt q̄ in ipsa est vlterius pfectio nerui vel carnis cōsequūtur ipsam duricies vel mollicies vel rubedo z hꝫ. qua nerui vel carnis natura conueniunt. Cum enim forme accidentales causent nō ex ipsa forma: vel ex ipsa materia tantū. sed potius ex ipso cōposito: seu esse cōpositi diuerse inueniunt perfectiones eēndi: z ꝑm hec diuerse ex eis causant forme accītales: ꝓz quas partes eiusdem compositi habentes vnuz esse subale: z diuersas perfectiones nāe ab inuicē differant. Ex quo pz manifeste ruditas z imbecillitas itellis illoz: qui dicūt q̄ si sit tm̄ vna forma in cōposito sequet q̄ fantastice nobis apparet diuersitas inter carnē z neruū: patz etiā q̄ ꝑm hoc nec sensus decipit: cū sint ibi diuerse forme accidentales: quas. s. ꝓprie pertinet ad sensuz percipere: nec etiā itellis: cū sint ibi diuerse pfectiones nāe. Et vt hoc quidem manifestius appareat: ponemus in exemplo sensibili. Det enī q̄ sit aliqō cozpus cōpositū ex cera z luto: cui quidez imprimat calor ignis ad modum quo in mā est forma subalis. tunc enī calor in toto illo cōposito erit vnus: sicut z forma subalis in materia est vna. z effectus eius ꝓncipalis: qui est calefactio in toto illo cōposito: z in qualibz parte eius: erit etiaz vnus: eo q̄ singule partes calefiēt. sicut z effectus ꝓncipalis forme qui est esse substātiale in tota materia: z in qualibz eius parte est vnus. sed tm̄ qz in calore est virtus calefaciendi: z virtus indurādi: que quidem virtutes nō possunt adeo vnite z simplr recipi in illa materia: sic̄ sunt in ipsa calozis virtute. ideo ipsa calefactio: que posita ē esse actus calozis: sicut z esse est actus forme in vna ꝑte illius compositi. s. in cera recipit cū hoc effectu q̄ est liquefacere z in alia. s. in luto cū hoc effectu qui est indurare. Sic enim z ipsum esse subale: z ipsa forma subalis in vna parte māe recipit vt dās eē carnis: z in alia vt dans perfectionē z nāz nerui: z tamē nulla pars est: que non habeat vnū esse subale: sicut nec aliqua pars erat in illo composito. s. nec cera: nec lutum: que nō eēt calefacta. Hoc aūt exemplū lz simile: tm̄ forte in aliqbus est dissimile: in quibus posset formari instantia. lz ꝑm pbm in lib. ꝓoz: exempla non ponunt: qz oīno ita sint. sed vt sentiant qui addiscant. Ex oībus ergo supra dictis pz: qz omnes perfectiones nāe saluant suppositā vnitate forme: ꝓpter q̄ frustra ponerem⁹ plures formas: cum natura paucis minimisq̄ cōtenta sit ꝑm Boetiū. gnīmo necesse est cum falsum opponat vero cōtrariā positionē eoꝝ. s. qui ponūt plures formas z vanam esse z fantasticā: z cōtrariā veritati. Que quidem duo. s. nostre positionis necessaria veritas: z ꝓtrarie positionis falsitas multiplr pōt ostendi. Et primo ponat rō nostri doctoris in theo⁹ fratris Tho. de agno: q̄ huius positionis z ꝓclonis fuit auctor precipuus z defensor: z sumitur ex coniunctione esse subalis cum ente. Inter oīa enim esse est illud q̄ ōmediatius z intimius conuenit rebus: vt dr̄ in libro de causis. vnde oportz q̄ materia habeat esse actu per formā z q̄ forma dās eē materie ante oīa itelligat aduenire materie: z ōmediatius ceteris inesse sibi. Est aūt hoc ꝓpriuz forme subalis: q̄ dat māe esse simplr. Ipsa enīz est: per quā res est ipsuz qđ est: nō aūt per formas accidentales habz esse simplr. sed esse ꝑm qd: puta esse magnū: vel colozatuz: vel aliquid tale. si qua igit̄ forma est que nō det materie esse simplr: qđ est esse in actu. sed aducniat māe iaz existenti in actu per aliquā formaz: nō est forma subalis. Ex quo pz q̄ inter formā subalem z materiā nō potest cadere aliqua forma subalis media: sicut volūt ponentes plures formas: z diuersas ꝑm ordinē diuersoz generū: vt puta si dicamus q̄ ꝑm vnā formaz habz q̄ sit substantia in actu: z ꝑm aliā q̄ sit cozpus: z iterū ꝑm aliā q̄ sit aiatū: z sic deinceps: ꝑm enī hanc positionez sola ꝓma forma: que facit substantiā in actu: esset subalis: oēs alie accītales. opz ergo dicere q̄ eadē numero forma sit: p quā res bz q̄ sit substantia z cozpus: z in vltima spē specialissima: z in oībus intermedys. Non g̃ est nisi vna forma substātialis in vno cōposito. ¶ In ista aūt rōne: nulla propositio est dubia: nec ꝓbatione egēs. sed tm̄ qz intellis quozūdā sc bz ad ꝓpositiones verissimas z certas: sicut oculus noctue ad lucez solis. iō ipsas rudiˢ explanando cōfirmabimus: vt sic rudib⁹ ingenys ꝓbationis locū obtineat explanatio veritatis primū ergo qđ dicit̄ q̄ esse intimius inest rei: licz ꝓbatū sit per auctoritatē ꝑh: potest tamē sic ꝓbari. Ultimū z per se cōplementū oīs nāe ꝑm q̄ huius est maxime intimū ei: sicut vltimū cōplemētū cēntic designate per diffinitionē est dr̄ia vltima: que maxime est intima ipsi nature diffiniti: vt rationale nature humane. sed omne ens vltimum complementuz in actu acquirit per ipsum esse. ergo esse inter omnia est maxime intimum

timū ipſi rei. ¶ P. aliud ſine quo nullū ens pōt eē vel
itelligi vt ens ſimplr: qō eſt eſſe in actu ſm plz in prio
z gnto phyſico: z pbari pōt: qz q nō eſt in actu: nihil
eſt ſm rem: ſed ſoluz in itellectu eſt maxime intimuz
ipſi enti. Nā z ſi nō eſſe ſaltē nihil eſt adeo parū extrin
ſecū rei: quin poſſit intelligi ſine illo. ſed nullū ens ſub
rōne entis ſimplr: qō eſt eſſe in actu. vt probatū eſt. po
teſt eſſe vel intelligi abſq; eſſe ſubali de rebus phyſicis
loquēdo. ergo iter oia eſſe eſt maxime intimū ipſi rei.
Qō aūt ſcō aſſumebat ratio pinducta. ſ. q forma da
ret eſſe ſimplr qō eſt eſſe in actu: ſic ꝓbaf. Dis forma
eſſentialiter vnita māe cōfert ſibi z eēntialr cōiungit
id qō ipſa forma eſſentialr eſt: z quantū ad eā ꝓſequif
huius aūt ꝓbatio eſt per cōmunē animi cōceptionem
que eſt: qz de quolibz eſt affirmatio vel negatio vera. ſz
oppoſita cōtradictorie illi. hec. ſ. q forma quedā ſuba
lis eſſentialr vnita māe nec cōfert ſibi vel ei eſſentiali
ter coiungit id qō eſt: neq; aliqd quod ipſaz cōſequaf
eſt manifeſte falſa. ergo pma eſt va. ſed ois forma ſub
ſtantialis eſſentialr eſt actus: z eſt ſuba: z ad ipſam cō
ſequif eſſe ſubale. ergo ois forma ſubſtātialis cōfert z
cōiungit māe eſſentialr actū z nām ſube. ſed ois potē
tia eſſentialr vnita actui ſubali z hīs eſſe ſubale z eſt
ſuba: z eſt in actu. ergo ois forma ſubalis cōiuncta ma
terie faciet ipſaz ſubaz in actu: qō eſt dare eſſe ſimplr.
¶ Qō aūt tertio aſſumebaf. ſ. q ſi aduenirent aliqne
forme rei exiſtenti in actu: eſſent accidentales per ſe pz
z probaf ex dictis. Nam id qō eſt nō fit. ſi ergo aliqua
forma aduenat exiſtenti in actu: non facit ipſam ſub
ſtantiaz in actu: qz iam eſt. ſed ſicut mō ꝓbatū eſt. ois
forma ſubalis cōſtituit neceſſario ſubaz in actu. g̃ nul
la aduenies exiſtenti in actu eſt forma ſubalis. vna g̃
eſt forma tiñ in ſuppoſito: vt doctozis theologi demō
ſtratio cocludebat. ¶ Scō veritas huius poſitionis
z cōtrarie poſitionis falſitas pōt oſtendi ex eiuſdē eſſe
vnitate. quecūq; eni habēt plura eē ſubalia impoſibi
le eſt eſſe eſſentialr vnū. ſed oēs partes cuiuſlibet ſube
nālis ſunt eſſentialr vnuz. ergo impoſe eſt vt in aliqua
ſuba nāli ſint plura eē ſubalia. vt. ſ. ſit aliō cē ſube: aliō
carnis: aliō cozpis: z ſic ō ceteris. ſz ad plēs foras nēcio
conſequūtur plura eſſe ſubalia. ergo ipoſe eſt in aliquo
ſuppoſito eſſe plures formas ſubales. Probatio maio
ris: eſſe ſubale eſt actualitas eēntie vel forme: cum per
ipſum vnūqōq; ſit actu vt ex ſuperioribus pz. vbi g̃ ſunt
plura eē ſubalia: ſunt plura actualr: que aūt ſunt plura
actualr. ſunt actualr diſtincta: qz actus diſtinctionem
importat: z ſi illa eſſe ſint ſubalia ſequif nēcio: q ſint
actualr z ſubalr diſtincta. ſed que ſunt plura actualr: z
ſubalr: vel eſſentialr diſtincta: qz vtrūq; ſegf ex vtute
arguēti. impoſe eſt qō ſint eſſentialr vnū: qz hoc ipli
cat ꝛtradictionē. ſ. q aliqd ſit eēntialr diſtinctū z eēn
tialr vnum. ergo impoſe eſt ea que hīt plura eſſe ſuba
lia eſſe eſſentialr vnū. Probatio maioris eſt: qz ſi non
ſunt eſſentialr vnum. ergo accidentalr vnū. ſed modū
vnitatis ſube cōſequif motus entitatis: qz ens z vnuz
cōuertunf. ergo ſi nō ſunt eſſentialr vnū eſſet ens p accīs.
Probatio aūt alterius ꝛntie illius. ſ. q ad oēm formā
cōſequat eē eſt: qz vnūqōq; qō eſt actu hz actualitatē
ſuā. ſed impoſe eſt formā eſſe in mā: gn ſit actu g̃ ipoſ
ſibile eſt formā eſſe in materia: quin conſequat ipſam
actualitas eius que eſt ipſum eſſe. ¶ P. forma duz eſt
in materia ſtatiz z eſt ens z cōſtituit ens. ſed ens actu
nihil eſt niſi per eſſe. ergo ſtatim cū forma eſt in mate
ria: cōſequif neceſſario ipſum eſſe ſubſtantiale: ſi ſub
ſtantialis ſit vel accidentale: ſi ſit accidētalis. ¶ Ter
tio ex natura effectus ſubſtantialis forme. Certum eſt
enim q; quelibz forma ſubſtantialis habz aliquē effe
ctum: puta quia forma lapidis cōfert lapideitatē: z aia
rationalis rōnalitatē. aut ergo vltimus effectus z pnci
palis vltime forme ſubſtantialis. puta lapideitas: vel
rationalitas: vt ita loquamur: includit in ſui rōne ſub
ſtantiam. ita. ſ. q cōſtitutū vel effectū per vltimā for
mā inquātū huius ſit ſubſtātia vel in genere ſube: aut
non. ſi dicif q; natura cōſtituta per eā nō eſt ſuba. ergo
illa forma eſt accidens z nō ſubſtātialis: cum probatū
ſit oēm formā ſubſtantialē cōſtituere ſubam. ſi vero il
la natura eſt in genere ſubſtantie ſequūf duo. Et pmo
q; ab vna z eadē forma pñt eſſe diuerſe pfectiōes z di
uerſoz genez. ſ. pfectio ſube z pfectio lapideitatis vel
aiatiōis. manifeſtū eſt cni q; vltima forma dat aliqō
eſſe ſpecificū pter eſſe ſubſtātie. hoc aūt eſt cōtra ponē
tes plures formas. Scō vero: qz ſi illa vltima forma
conſtituat ſubſtantiā cōſtat q; vlterius facit ipſaz ani
matā. ſuppoſito q; illa forma ſit aia. Sed ſubſtantiam
aiatam impoſſibile eſt eſſe vel conſtitui in nā quin ſit
cozpozea. ergo ſi illa vltima forma conſtituit ſubſtan
tiam animatā: vt probatū eſt. ſequif neceſſario q; con
ſtituat ipſam in eſſe cozpozeo: z per ꝓns carneo: cuz ſo
lum tale cozpus in natura poſſit eſſe aniatum: z ita oēs
perfectiones eſſent ab vltima forma. Quare vel opoz
tet dicere q; ꝓpria forma cozpozeitatis vel ſubſtantie
que ibi proponif preſtriſſe cozrūpaf: vel q; ſint ibi q̃
tuor ſube z due cozpozeitates: vel quatuor: cuz impoſe
ſit aliquā formā cōſtituere aliquā ſubſtantiā phyſicaz:
quin faciat ipſam cozpozeā: z ſic erunt ibi fruſtra: qō ē
impoſe. neq; eni poteſt dici q; aiatio z ſubſtātialitas z
corpozeitas ſint a primis formis: z lapideitas vel ratio
nalitas ſit ab vltima forma: quia vt iā dictuz eſt: de il
lo ſolo vltimo effectu ſeu cōſtituto per vltimā formā
querimus. vtrum. ſ. ſint in genere ſubſtantie: vel non.
¶ Quarto ex partium eſſentialiuz: adinuicē. Pō eni
ſiue qōlz aliud compoſituz: z partes eius z omnia que
cunq; ſunt in ipſo preter accidentia aut differt abin
uiceni per eſſentiam vēl eſſentialr: aut non. ſi differt.
ergo partes cuiuſlibz compoſiti habent aliā eſſentiam
z aliud eſſe ſubſtantiale ab ipſo toto: qz que inter ſe di
uerſa ſunt: alteri eſſentialiter vnum eſſe non poſſunt.
ſed illud q; differt ab aliquibus per eſſentiam habet
aliam eſſentiam ab eſſentia ipſoz̄: quare ſequif q; to
tum habeat aliam eſſentiam a ſuis partibus: quod eſt
oino impoſſibile. nam ſm hoc totum non eſſet eſſen
tialiter compoſitū ex partibus. ſed haberet quandam
aliam eſſentiam ſimplicē non ex partibus conſtitutā:
z per cōſequēs partes quotcūq; eſſent nō facerent cō
poſitionem in toto: ac per hoc vnū non eſſet magis cō
poſitum. ſz q; haberet multas partes: q̃ aliud q; nul
lam partem haberet. Si aūtē ſunt idem per eſſentiaz
adinuicez. ergo poſſunt eſſentialiter de ſeinuicē predi
cari. nam cum in eſſentiali predicatione predicatū de
ſignetur habere eſſentialē vnitatez cū ſubiecto: omnia
que ſunt eſſentialiter vnū poterunt ſic de ſe inuicē ꝓ
dicari. ſed que ſunt a diuerſis formis non predicantur
eſſentialiter de ſeinuicez. ergo omnes ptes id qō ſunt
erunt ab vna forma ſubſtantiali: z per conſequens ip
ſum totum. Probatio autem aſſumpte eſt. quia ad di
uerſas formas ſequunf diuerſa eſſe: vt ſupra oſtenſuz
eſt. ergo ſi ea que ſunt a diuerſis formis de ſeinuicem
eſſentialiter predicari poſſunt: ſequeſ q; eſſe vnius poſ
ſit ineſſe alteri. z vnum de altero predicari. vt dicam

q̄ aurū est cuprū: t esse auri est esse cupri: qđ est impossibile: nō sunt ergo plures forme in supposito. ¶ Quinto ex nā subti: aut enīz p̄mū t imediatum subz forme subalis est mā prima abstq̄ omni forma: aut mā iam actu iformata per aliquā formā subalē. si p̄ma mā. habeo ꝓpositū. s. q̄ vna sola forma erit in cōposito: ex q̄ eni vlteri⁹ forma imediate vnīt māe p̄me: nulla alia inesse pōt. ¶ Si aūt dicat esse māz iaz actu iformatā per aliquā formā subalē. tūc aut illud subz sic iformatū in recessu vltime forme corrumpīt: aut nō. si nō corrumpīt. q̄ illa nō erat forma subalis: qz fm pbm solaz forma accītalis est que pōt adesse t abesse p̄ter subti corruptionē. Si aūt corrūpīt: ex quo mā nō est p̄mū t imediatū subm forme: nisi per illas formas: sequīt necessario q̄ ille forme i separatiōe aie: vel cuiuscūq̄ forme subalis specifice corrūpant: qđ est cōtra positionē aduersary: t per ꝯns cū corruptio vnius sit gnātio alterius: nec in eodē instanti possibile sit diuersas formas spē in mām introduci. sequī necessario q̄ alia forma que itroducīt post corruptionē vel vt ꝓprius loq̄mur in ipsa separatione: qz totū fit in vno instanti. puta gra exempli. forma ignis vnīt imediate māe prime: t ita ad minus in illo erit vna forma: t per ꝯns in oibus que p corruptionē vnius ex altero gnāntur. quare cuz oia que sunt generent p corruptionez alioz. sequīt q̄ in oibus sit vna tm̄ forma: vel si hoc nō concedat: sequīt q̄ ois forma subalis sit accidēs: cū sibi ꝯueniat diffinitio accidentis: que est adesse t abesse p̄ter subiecti corruptionē. nō g̃ sunt plures forme in vno. ¶ Sexto ex modo essendi in toto t in parte. naz si alia est forma subalis carnis: t alia ossis: t sic de ceteris partibus. sequīt q̄ partes sint actu distincte in toto t a toto. sed ptes in toto nō pōt esse nisi in po⁹. ergo nō sunt plures forme in supposito vno. ꝓbatio maioris est: qz oia quoz est aliō t aliō esse actuale t subale. illa sunt actu distincta inter se t a tertio. t hui⁹ ꝓbatio est: qz eius ꝯdictoria est ipolis. hoc scz q̄ q̄dā habeāt diuersaz subaz t habeāt aliud t aliō esse actuale: t tm̄ sunt vnū actualr t fm subam: sic eniz esset vnū t nō vnū fm idē. s. actualr. sed quoz sunt plures forme subales t diuerse spē. illa ēt pōt diuersaz sue essentie nām: cū forma subalis nām rei cōstituat: t distinctū esse: cū quālibz formā subalē necessario cōsequāt eē subale. Mānifestū ē aūt: q̄ ea q̄ sūt distincta eēntialr ab iuicē nō pōt eē vnū eēntialr cū tertio p locū fundatū sup oppositō illius maxime: qz quecūq̄ vni t cidez sunt eadē: ipsa sunt eadē inter se. q̄re vlterius sequīt q̄ partes sunt distincte a toto per essentiā: qđ est impole t improbatū supius. minor ꝓbat p̄mo per auctoritatez pbi in 8° phȳsi. vbi hoc expresse dicit: t in 4°. s. q̄ in toto ptes non sunt actu. sed potētia. Scdo vo qz si partes
T.c.27. T.c.34. essent in actu: vt ostensum est. sequeret q̄ essentialiter essent distincte t inter se t a toto: t sic sequīt q̄ nō sint vnū inter se t cū toto: nisi per accīs: t vlterius q̄ totuz ex eis cōstitutū sit ens t vnū per accīs: cū ens t vnum cōuertant. ¶ Septimo ex vnitatis pfectiōe: formarū eni diuersarū spē opz vt essentiales virtutes sint oppositе t diuerse. virtus aūt vnius oppositе impole est vt p ficiat aliud essentiali perfectione: nec eius ꝓprias passiones t accidētia cōsequētia illā spēm inquātū huius: sicut virtus albedinis nō pōt essentiali perfectione perficere magnitudinē: q̄n potius ipsam attingēdo corrūperet: neq̄ etiā pōt eā pficere quo ad certa accidētia vl passiones. puta quo ad disgregationē vel aliq̄d huius. sed virtus anie in corpe aialis essentialē perfectionem confert quātitati ꝓprij corporis: vel ad minus perficit ipsam quo ad eius propria accidētia: t carnositatī similiter t nerui t ossi. ergo ab eadē forma est quātitas corporis: t per ꝯns corporeitas: t caro: t os: a quo est aiatū t similr posset argui de alys formis. non ergo sunt plures forme in supposito: cū oēs perfectiones sint abvna. ꝓbatio maioris est: qz forme fm ꝓpriam essentiaz sunt actus. actus aūt ab actu distingui non pōt nisi vel formalr vel māliter: t si quidē materialr causat diuersitatē numeralē. si aūt formalr: hoc nō pōt esse neq̄z intelligi nisi per oppositionē in nālibus: que causat diuersitatem in spē: ex quo patet q̄ p̄ncipiū diuersitatis specifice est oppositio. Manifestū est ātq̄ essentialr virtus cōsequīt nām essentie a qua fluit: qz necesse est vt oppositarū formarū vel diuersarū specie sint oppositе virtutes: eo q̄ diuersitas speciei oppositionez includit. hoc etiā pōt probari per inductionē in oibus: qz scilicz oium diuersoz̄ specie essentiales virtutes inueniunt oppositе t diuerse. ꝓbatio aūt minoris est. qz distensio est essentialis perfectio quātitatis: vel ad minus eī⁹ ꝓpriū accidens siue passio: cū in nullo inueniat: nisi vel in quātitate: vel gra q̄ntitatis: neqz enī ens vel substantia distensionē hz inquātū ens vel suba. sed potius inquātū quāta est. similr etiā figure cadē rōne est ꝓpa passio quātitatis. Nec aūt in corpore hūano causant ex virtute aie: nutritiua. s. t augmentatiua: t similr etiā cōstat q̄ complexio est nālis t eēntialis perfectio carnis. hoc aūt causat in corpe ab ania. Cuius ꝓbatio est: qz vbi diuerse anie. ibi diuerse cōplexiones in carne: sicut in hoīe t boue. forma aūt carneitatis si cēt vna in oibus vt aduersary fingunt: talem diuersitatē nō posset causare: quare oz vt corporeitas t carneitas vl sint ab eadē forma specie cū ipsa ania t diuersa numero: t sic esset superfluitas in opē nāe: qđ est impole: vel oportet dicere necessario: q̄ oia hec sint ab eadē forma numero. s. ab ipsa aia: t sic hr̄ propositū. Stultū eni esset dicere q̄ vna sit forma corporeitatis in oib⁹: t tamē hoī cōferat figurā humanā: t alys aliqua: q̄re dōm est q̄ sit ab aia: t cū figura sit ꝓpa q̄ntitat passio: t passio causet ab eodē a quo t rei essentia: cōsequīt eni essentialia ꝓncipia: sequīt q̄ corporeitas siue quātitas non sit ab alia forma nisi a sola aia. ¶ Octauo ex effectu subalis forme. Per aduentū eni forme subalis aut constituit suba simplr: aut suba aliq̄ ꝓexistēs fit talis. Si aūt dicat q̄ p aduentū vltime forme nō cōstituit suba simplr. sed ꝓexistens fit aliqualis solū. q̄ est de nā accidentis: cū faciat quale: t nō qd. Si aūt ꝯstituat subaz simpliciter: cū illa fm pbm sit suba in actu. sequīt q̄ in aduentu illius forme mā nullo mō esset actu suba: t ita erat sola suba māe prime: quare aduenit māe ꝑme: t in recessu vel corruptione ipsius pari rōne ficet reditus ad māz p̄mam: t ita vna sola forma erit in supposito. ¶ ℙ. si dicat q̄ forma vltima aduenies ꝯstituit substantiā: t tm̄ aduenit t vnīt subē. puta māe informate forma aliq̄ subali. puta corporeitate. tūc cū illa forma vltima differat spē a corporeitate: sequīt q̄ erunt ibi due sube diuerse specie. s. duas subas diuersas spē. imo t gne sicut aia t corporeitas ipossibile est hr̄e eandem actualitatē: quare opz q̄ sint ibi due sube actu distincte t spē t gne distincte: t tamē cōstituāt essentialr vnam essentiam: q̄ implicat cōtradictionem. Nō ergo erūt plures forme subales in rebus. ¶ Decimo ex diuersarum perfectionū causalitate. aut eni hec est vera: caro t nerus t os sunt suba t corpus t viua inquantū ania ta aia rōnali: aut nō. si nō. ergo p̄dicatū nō inest subiecto essentialr: t per ꝯns nec res significata per p̄dicatū.

sed per

sed per accidens tñ. Nam que insunt alicui essentialiter predicantur de ipso: sicut est: hō inq̃tum homo est rōnalis: z triangulus inq̃tū triangulus hz tres: hec .n. sunt vera: qz sunt de p̃dicato essentiali: extrēdēdo essentiale ēt ad passionē. Ex hoc aūt sequunt tria inc̃onuenientia. Primo q̃ aia nō inerit corpori z eius ptibus nisi accñtaliter: z cū homo sit homo per aiam: segtur q̃ T.c.37. hō sit hō per accñs: nam in diffinitione hois fm pl̃m in. 7. metaphi. includunt carnes z ossa. Scdo vero segtur: q̃ oēs partes hois: seu humani corporis sit vnū solū i quodā esse accñtali: z ita nec hō: nec aliqua res erit vna nisi fm quid. Tertio segtur: q̃ partes differāt cēntialiter abinuicē: cuius ōrium pbatum est supra. Quare opz concedere aliam partem. s. q̃ nervus z os z caro z nā subē z corporis: z quicqd sunt habeant ab ipa aia inq̃tum. s. sunt aiata aia rōnali: z sic vna sola for̃ erit in suppōsito. ¶ Undecimo ex immediato subo ipsius formę: aut .n. subm forme, primū z imediatū differt a subo forme accñtalis: aut nō: si non. ergo erunt eiusdez generis: cū illi actus sint idem genere: quoz est eadem potētia susceptiua fm pl̃m: si aūt differt: q̃ cū subz forme accñtalis sit mā cū forma subali: subz forme subalis erit mā sola. ¶ Duodecimo ex dispositionū necessitate: ad vnionē. n. nāle cuiusz forme subalis cū mā: z pcipue vltime: puta aīe ꝺsequunt aliq̃ accñia: aut q̃ oia illa: que sunt necessaria ad esse ꝑfectū: aut nō: si non: q̃ nā deficit in necessarys. Et ꝓterea qñ prima forma vnitur mātē: puta forma corporeitatis aut consequunt ipsam oia accñia necessaria ad esse eius in mā: aut non: si non. q̃ statim cū introducta est abyciē. si aūt sic. q̃ cum oēs alie forme sint nobiliores illa: multo magis ex earū vnione cābuntur oia accñtia: que sunt necessaria ad esse ꝑfectum. Sed ante aduentū forme p̃existūt quedā forme disponentes mām. quare opz vt in aduētu ipsi⁹ oēs corrumpant̃: alias essent superflue: cū ipsaz formā oia necessaria consequant̃. Probatio aūt maioris est: qz ex vnione forme cū mā ꝺstituit̃ suba rei in cē actuali: sed suba quā nulla ꝺsequunt accñia est actus purus z primus z vlr perfectus: q̃ nulli forme cōuenire pōt. ¶ 13° ex forme subalis indiuisibilitate. Rō enim qd dītatis seu forme subalis in indiuisibili ꝺsistit: sed quorū ró in indiuisibili ꝺsistit: illa non pūt se habere alr z alr: dūmodo per ly alr ipozteꝫ diuersitas substātialis. Que aūt non possunt se hr̃e alr z alr: nō possunt recipe additionez alicuius sibi essentialis alterius: vel alicui extrance nāe de nouo cēntialiter vniri: z postea essentialiter separi: nam tunc hērent se alr z alr. si q̃ aliq̃ prima subalis forma aduenit mātē aut simul cū ipa adueniunt oēs alie vsqz ad vltimā: aut nō: sed vna primo z alia post: si aūt dicaī: q̃ non adueniunt simul: tūc ipossibile erit vt sequentes vniant̃ prime vnione essentiali: qz tūc hr̃ent se alr z alr: z p ꝺns nec effect⁹ illarū forma ꝓ hēret vnitatē essentialē: ex quo vlterius sequitur q̃ totū sit vnum p accidens: z ita oz dicere: q̃ vna sola forma fit in cōpōsito. s. que primo aduenit quecūqz sit illa: vel si alia aduenīat: q̃ prima corrūpat̃. Si autem oēs simul: sequē primo: q̃ vnus motus in eodē instāti ad disparatos z oppositos terminos terminē̄t: qd ē ipoſe: cū motus recipiat spēm z vnitatem ex termino. Scdo vo: q̃ ipoſe erit vnā corrūpi sine alia: tū qz simul introducte: tuz qz sic illa: que remaneret haberet se alr z alr. Si aūt recedente vna oēs corrumpen̄t: sic erit reditus ad mām primam: z cū corruptio vnius sit generatio alterius: segtur ꝺ aduersarium non solū q̃ nulla forma maneat eadē in re exīte z corrupta: verū ēt q̃ sequens forma imediate vniatur materie prime: z ita erit vna tūm forma. Probatio maioris est ꝑ pl̃m q dicit: q̃ for̃ sunt ad modū numeroꝝ: cuiꝰ vnitates ꝺstāt ga sūt indiuisibiles. Et ꝓterea forma hz ēntiā ē actꝰ: actus aūt subalis rō si debeat se alr z alr hr̃e: ꝺ nō erit nisi ꝑ maiorē vel minorē sui perfectionē: magis autē z minus in subys diuersificat spēz. Et ꝓterea ꝓbatū ē supra per multas rōnes cū de mixtione ageret̃: qđ impossibile est formā subalem recipere magis vel min⁹. quare z ipoſe erit gn ꝺstat in indiuisibili. Qđ autē oē hmōi impossibile sit se hr̃e alr z alr: pz: qz cū illud cuiꝰ essentialis rō pōt alr z alr se hr̃e cōtingat esse multis z diuersis modis: illud aūt cuius rō in indiuisibili cōsistit indiuisibiliter: ac per hoc vno tūmodo se hēat: dicere: q̃ rō alicuius in indiuisibili cōsistat: z q̃ possit se aliter z alr habere fm sui essentiam est implicare ꝺdictoria. Ex quo ēt pz minor: nā quoz suba pot se aliter z aliter hr̃e: illa possunt diuersitatē essentialē recipere: q̄ aūt possunt diuersitatē essentialē recipere: coz rō non cōsistit in indiuisibili. ¶ 14° ex actuali pluralitate. nā quecunqz sunt actu pl̃a sunt actu distincta: que aūt sūt actu distincta non sunt adinuicē mixta essentiali mixtiōe. q̃ si sint forme elemēto ꝝ actu i mixto: vl si sūt plures forme subales actu i mixto quecūqz sint ille: nihil erit mixtū in nā essentiali mixtione: quod est impoſe. Maior pz de se. nam si nō cōcedat̃ illa: oportebit concedere eius cōtradictoriā. s. q̃ quedam sunt actu pl̃a: z tūm sunt vnum z actu indistincta: z ita distincta z indistincta fm actus: quod implicat cōtradictionē. quare cum ista sit impossibilis z falſa opz eius contradictoriā ee verā. Minor ꝓbat̃ per hoc: q̃ fm sniam pl̃i i p̃ de generatione: coꝝ que sunt essentialiter mixta queli bet partícula continet oia miscibilia z qualitates coz: sed que sunt actu distincta vnum non est in altero. quare impossibile est ea que sunt actu distincta esse essentialiter mixta. Qe ām plures forme sūt actu i mixto supponitur ab aduersarys. ¶ 15° ex essendi cōditiōe: quorūcūqz enim suba z esse in motu z successione cōsistit: opz vt in acceptione sui termini essent z deficiant: sz suba z esse oium formaꝝ z dispositionū precedentiuz vltimam formam consistit in motu. q̃ opz vt in aduētu vltime forme corrumpant̃: z sic ipsa imediate p̃me materie vniatur: ac per hoc non sit nisi vna forma i re. Probatio maioris est: qz finis vniuscuiusqz rei quietationē quandam z perfectionem importat: natura autē motus z oium successiuoꝝ z quieti opponit̃ z pfectioni. quare necesse est vt tali fine adueniente ipsa corrūpatur: sicut videmus: q̃ motus aduenīente sui termio. s. quiete corrumpit̃ tēpus in nunc. Est enim de specificatione successiuoꝝ imperfectio z mobilitas. Minor aūt probatur per hoc: q̃ quecūqz in sui natura z rōne: z in suo esse includunt potentiam ad aliud: z includunt imperfectionem: corum subē conditio in transmutatione z successiōe consistit: qz est imperfectu z in potentia: propter quod etiam motus dicitur actus existentis in potentia: nec potest argui similiter de materia: q̃ illa caret omnino quolibet actu: z ideo nec etiaz subm immediatum motus esse potest: sed oia homo z oia que in ipso sunt: z similiter quecunqz vltimam formam precedunt fm hoc q̃ sunt ꝑfectionem includunt z ad aliquid ordinan̄t: quare necesse est vt eoruz subē conditio z esse in motu z successione consistat. Et ꝓterea ꝺstat: qz oium illoꝝ rō z esse in motu consistit: ad que impossibile est terminari actionez agentis: hec aūt sunt omnia: que precedunt vltimam formaz. Illa

8. metaph. T.c.10.

T.c.86.

enim ſola terminant intentionem ꝛ actionem agẽtis. ¶ 16° ex parte naturalis dependentie: cũ.n. ſpẽs diuerſe ſint oppoſite: ꝛ ſi contineantur in diuerſis generibus ſint diſparate ea que a ſic diſparatis principys ſeu formis cauſantur non dependent abinuicez: ac per ꝟ impoſſibile eſt vt vno corrupto vel impedito aliud corrũpatur vel impediaꝫ: ſed in aĩali ita ⁊tingit: ꝙ corrupta vel impedita operatione naturali ipſius nutritiue: que eſt nutrire: operatio ꝛ eſſe vegetatiue: que eſt viuificare corrumpiꝫ: ꝛ vlterius ſequitur diſſolutio in omnib⁹ alys formis: ſeu perfectionibus exiſtentibus in anima li: nam ſtatim cum nutritiua alteratur ad ſenſuz videmus alterationẽ ſequi in carnibus ꝛ corpozeitate: qz ꝛ carnes mollificantur ꝛ inciplunt corrũpi: ꝛ corpus rugatur ꝛ nigreſcit. g̃ oĩa hec ſunt ab eadem forma ſpẽ: ꝛ per ⁊ñs numero: fruſtra.n. eẽnt ibi plures: ex quo cẽnt eedem ſpecie. Maioꝛ ẽt lz ꝓbata ſit: poteſt ſic declarari. aĩa rõnalis vel vegetatiua ꝛ corpozeitas ſunt i diuerſis generibus: ac per hoc ſunt in diſparatiꝫ ſpeciebus: ille enim ſpecies diſparate ſunt abinuicem: que in diuerſis generibus continenꝫ: ea aũt quoꝝ natura eſt oppoſita vel diſparata in prima mã oppoſitas vel diſparatas diſpoſitiones regrunt. Jn talibus aũt impoſſibile ẽ vt diſpoſitio vnius diſponat ad eſſe alterius: gn potius deberet corrumpere. quare in talibus formis nõ ſoluz corruptio vel impedimẽtũ vnius nõ dz eſſe corruptio vel impedimentum alterius: ſed potius vna corrupta aliam opz perfici ꝛ vigozari: tam in eſſe q̃ in operatione. Minoꝛ pz per ſenſum ꝛ exẽplũ ſupza poſitũ. ¶ 17° ex diuerſarum perfectiõũ cãlitate: aut enim vna ꝛ eadem forma põt cõferre diuerſas ſpẽ pfectiões: aut nõ. ſi poteſt: g̃ cũ natura non deficiat in neceſſarys qñ poſſibilia ſunt: ꝛ non abũdet in ſuperfluis ſm pb̃m: ſz potius ꝙ poteſt operari per vnuz non faciat per multa: ꝑ vnam ſolã formã: puta aĩam: omnes operationes exercebit: ꝛ omnes perfectiones conferret mãe: que neceſſarie ſunt ad operationes ipſius forme. Quare cũ ad operationez anime rõnalis requirantur ꝛ carnes ꝛ oſſa: ꝛ oĩa ozgana: qz oĩa deſeruiunt intellectu: oẽs iſtas confert aĩa: ꝛ ita nulla alia erit ibi forma. Si aũt dicaꝫ: ꝙ ab vna forma non poſſunt eſſe diuerſe perfectiones. g̃ vbicunq; erunt diuerſe perfectiones vel operationes: ibi erunt diuerſe forme ſubſtantiales: hoc aũt ẽ falſuz. ergo ꝛ primũ ex quo ſequitur. Nam lux diuerſas perfectiones confert cozpori lucido. ſ. ſplẽdozẽ ꝛ calozem: ꝛ multa alia: ꝛ tñ lux eſt vna tm̃ forma: ſimiliter figura trianguli ipſi triangulo confert eſſe generis: ſcz figure ꝛ eſſe ſpeciei. ſ. trianguli: ꝛ tñ figura triangularis vna ꝛ ſimplex eſt forma. ergo cũ hoc poſſint accidẽtales forme: multo fortius ſubales. Silr nos videmus in ferro ignito veriſſime diuerſas operationes in ſpẽ. ſ. ferri ꝛ ignis: ꝛ tñ non eſt ibi forma ſubalis ignis: cuius ꝓbatio eſt: qz qõ põt adeſſe ꝛ abeſſe pter ſubi corruptiones eſt accñs: talis aũt calor abſq; corruptiõe ferri põt adeſſe ꝛ abeſſe: vñ opz dicere: ꝙ vel forma ſubalis ignis ſit accidens: vel ꝙ non ſit ibi: ſed tm̃ qualitas ei⁹. Ex quo pz ꝙ vna ꝛ eadem forma diuerſis ſui virtutibus põt diuerſas operationes exercere: ꝛ diuerſas pfectiones cõferre: ꝛ ita non erit niſi vna forma in cõpoſito: ſtultum enim ꝛ vanũ eẽt ponere plures: ex quo põt fieri ꝑ vnã. ¶ 18° ex medy cõditione. Inter ea.n. que ſunt vnibilia per eſſentiam ſuã nõ põt eſſe mediũ vnibile ipſorũ aligd ꝙ differat genere ꝛ in nullo cõueniat niſi in ſolo noie cũ altero extremoꝝ: ſed eductum de potẽtia materie ꝛ non eductũ differũt plus q̃ ſm genus. g̃ cuiz potentia ꝛ actus de ſe vnibilia ſint inter potentiã mãe ꝑme: ꝛ aĩam rõnalem: nulla forma educta de potentia materie poterit cadere mediũ q̃tũ ad vnionem: ꝛ ſic erit vna tãtũ forma in hoie. Maioꝛ aũt ꝓbatur ſic. nã ꝙ anima ꝛ mã prima de ſe ſint vnibilia: oſtendiꝫ primo: qz cũ mã prima ſit in potẽtia ad oẽs formas naturales: opz vt ſit in potentia ad vltimã formã nãe: ꝟ aũt ꝛ pb̃m in.z. phiſi. eſt aĩa rõnalis. quare babeo ꝙ materia eſt in potentia ad aĩam rõnalem: ſed vnũquodq; eſt receptibile alicuius actus: ꝛ per ⁊ñs etiaz vnibile i q̃tum eſt in potentia ad illud: cuius ꝓbatio ẽ per ⁊dictoria: que eſt impoſſibilis. ergo illud: qõ ſm ſuaz eẽntiam erit potentia tñ: ſm ſuam eſſentiaz erit ſuſceptiuum actus ꝛ ſibi vnibile: hoc aũt eſt mã prima: ſed qõ per ſuam eſſentiam eſt vnibile alteri: non põt fieri magis vnibile per aligd aliud: ꝑ nullã g̃ formam mã poterit fieri magis vnibilis ipſi forme ſubali q̃ ſit ꝟ ſe: ꝛ ſic pz primũ: qõ ſupponebaꝫ i rõne illa. ſ. ꝙ aĩa ꝛ materia ſm ſe eẽnt vnibilia: ꝟ autẽ ꝙ in ea ſupponebaꝫ ꝓbatur per hoc: ꝙ vnio fundaꝫ ſuper ꝓportione ꝛ conuenientia: talia aũt non ſunt equoca: vel diuerſoꝝ generꝝ. Et qz mediũ eſſentiale vnionis opz eſſentialiter eſſe vnitũ vtriſq; extremis: qõ de equocis nõ põt contingere: illud qõ ſupponebaꝫ ibidẽ: ꝓbaꝫ per pb̃m ſm quẽ genus diuerſificaꝫ ſm diuerſitatẽ potentie: ꝛ quia corpozale ꝛ incorpozale nihil bñt cõe niſi ſolũ nomen ſm pb̃m in.lo. metaphi. ¶ 19° ex ſuppoſita vnitate. cũ eni ab oi forma poſſit haberi aliqua dria ſpecifica: ois aũt dria ſpecifica dicat aliq̃ diuerſam naturã: ſi in homine ſunt plura eſſe a diuerſis formis: erunt ibi plures ꝛ diuerſe nãe ſpecifice: ꝛ ita hõ erit cõpoſitus ex plib⁹ naturis: quaꝝ quãlibet conſequeꝫ eſſe actuale: cũ oẽm formã eſſe actuale cõſequaꝫ: ſed ois nã informata per eẽ actuale conſtituit ſuppoſitũ. g̃ in vno ꝛ eodem erũt pla ſuppoſita: nec põt rũderi: ꝙ ille nãe ſint in diuerſis partibus: qz eadẽ pars ꝛ eſt ſuba ꝛ corpus ꝛ caro. Qz autem diuerſe forme ſubales neceſſario ⁊ſtituant diuerſas nãs pz: nam cũ ois forma ſubalis ſm ſuam eẽntiã ſit actus: actus aũt ab actu non diſtinguaꝫ niſi vel nũero: ſi ſit in diuerſis partibus mãe: vel ſpẽ: ſi ſit per ſe exiſtẽs: cũ diuerſe forme ponanꝫ in ⁊poſito: nec ſint eedẽ ſpẽ: qz ſic eſſent ſuperflue: nec ſint in diuerſis partibus mãe: opz dicere: ꝙ ſint diuerſe ſpẽ. Qz aũt ois nã informata ꝑ eẽ ſubale ⁊ſtituat ſuppom pz: qz oẽ hñs eẽ actuale in gñe ſubẽ actu ſubſiſtit: ꝙ aũt actu ſubſiſtit bz rõnẽ ſuppoſiti: ſz ois nã informata eſſe ſubali bz eẽ actuale. g̃ oĩs natura informata eẽ ſubali bz rõnẽ ſuppoſiti: ꝛ conſtituit ſuppoſitũ. ¶ 20° ex differentia ꝟ diuiſiõe. Cũ enim generis nã ſit diuiſa ſufficienter ſuis differẽtys: ita ꝙ nihil de nã generis eſt: ꝙ driaruz diuiſionez effugiat: genus ãt ſit in potentia: ꝛ nõ reducaꝫ in actuz niſi per drias: impoſſibile eſt aliquid de nã generis in aliquo inueniri niſi ſub actu drie diuidẽtis: ſed drie diuidentes genus: ſi fiant actu: conſtituũt ſpẽz ſm ⁊niaz Porphiry dicentis: ꝙ eedẽ drie ſunt diuiſiue genꝝ: ꝛ conſtitutiue ſpẽrũ. g̃ impoſſe eſt in aliquo inueniri formã generis: niſi determinatã ad aliq̃ ſpẽm. Si g̃ corpozeitas inueniaꝫ in mã: hoc nõ poteſt eſſe: ita ꝙ illa cõſtituat mãm ſolũ in nã corpozeitatis inq̃tũ ẽ genus: ꝛ non inq̃tũ eſt determinatũ ad aliq̃ cõpletã ſpẽm: ꝛ ſimiliter erit de carne ꝛ oſſe: ꝛ viuo ꝛ ſenſitiuo. quare ſi i hoie vel quolibet alio ſunt plures forme: ſeqꝫ neceſſario: ꝙ in ipſo ſint plures nature ſpecifice complete. lz.n. inter ſpẽs vna ſit perfectioꝛ altera: tñ in ſe quelibet completa eſt. alias ſuba ſuiſciperet magis ꝛ minus: qõ ipzo

T.c.26.

T.c.26.

batum

batum est supra. Quare cuz quelibet spēs multiplicet actu suum genus ꝛ eius p̄dicationē ſm pho̅m: ꝛ Aug. in li. de trinitate: sequiť ꝙ hō sit pl̄a corpora: ꝛ pl̄a aialia: ꝛ plures subē: ꝛ pl̄s entia: qō est abusio: non ergo est nisi vna forma in supposito. Qz aūt nihil de nā generis sit extra dr̄ias diuidentes: probať ex hoc: ꝙ si aliqd esset extra ipsas: cuz nihil contineať in spēbus de nā generis: nisi ꝙ per dr̄ias diuidiť: sequeretur ꝙ natura generis non esset tota in qualibet spē: sed ꝛ sic non posset de eis predicari. ¶ zi° ex diuersitate figure: ſm. n. ponentes plures formas forma corporeitatis nunq̄ p motū vel generationem corrumpiť in mā: sed manet semp eadem: eo ꝙ mā de sui nā hoc regrit: vt semp sit induta corporeitate. Sed ꝓprium accidens: seu ꝓpriā passionē ipole est corrūpi nō corrupta forma quā cōsequitur: sicut manente forma ignis manet calor ꝛ luce splēdor. Certū ē aūt: ꝙ figura formā corporeitatis ꝛsequiť ꝛ ab ipa cātur: cū sit passio q̄ntitatis. ḡ impossibile ē vt p generationē vel motum figura mutet̄: ꝛ ita oia erūt eiusdē figure: cuius ꝛrium videmus ad sensuz. Nō ergo sunt plures forme in supposito: cuz hoc supposito sequať impossibile ſz nām: illud. n. est impossibile: vel adminus falsum: ad qō sequiť impossibile. ¶ zz° ex corpis corruptione. Manifestum est. n. ꝙ nulla species cōpleta: seu nulla forma subalis potens ꝛstituere aliq̄ spēz cōpletam in rez nā est: que non possit per seipsam aliquā diu dare eē māe: sed sicut mō ꝓbatū est: species corporeitatis: siue forma constituit mām in esse alicuius cōplete ꝛ determinate speciei. ergo si post separationem forme subalis remanet idem corpus numero: ꝛ p ꝛnās eadē forma corporeitatis aliquādiu poterit ipm ꝛseruare incorruptum: cuius ꝛrium videmus: qz. ſ. statim ſm pho̅m marcescere incipit: non ergo ibi remanet aliqua forma: ꝛ per cō sequēs cū corruptio vnius sit generatio alterius: nec in eodē istāti possint induci diuerse forme: sequitur ꝙ sequens forma vniať imediate materie prime: ꝛ secūda sequens corruptionē prime siť: ꝛ siť tertia sequens corruptionē secunde: ꝛ ita de oībus. quare in oibus erit vna forma tm̄ ꝛ non plures. ¶ zz° ex ꝓprie materie dispositione. Nam in viuo ꝛ mortuo aut remanet aliqua eadem forma subalis: puta corporeitas: aut non: si non: ergo fit reditus ad mām ꝑmaz: ꝛ sic habeo ꝓpositum: qz. ſ. tunc sequens imediate vnietur materie prime: si aūtē remanet: ꝙ ipa corporeitas per se det esse subsistens materie: cum post aie sepationem corpus per illam formā subsistat idem numero ꝛ constet: ꝙ per aie separationē nullā virtutē illa forma acqsierit: ex hoc aūtez necessario sequiť: ꝙ aia corpori vnita fuit: vt accīs subo subsistenti: cuz ei qō ē ſz aliqd subsistens non possit aliqd nisi accītaliter aduenire: vt supra ostensum est. quare ipole est vt aliqua ibi forma remaneat eadem numero. ¶ z4° ex ꝑtium essentialium corruptione. Aut. n. mā induta forma substantiali corporeitatis est pars eētialis hois: aut nō: si nō: hois natura potest eē vel ad minus intelligi absq̄ corpore: qō est ꝛ ꝑhm in. 7. metaphi. vbi dicit: ꝙ in diffinitione ꝛ intellectu hois necesse est cadere carnes ꝛ ossa: si aūt est essentialis pars: opz vt adminusē eētialr̄ coniunganě: sed ea que essentialr̄ sunt vnū impossibile est abinuicem separari: nulla partium essentialiter corrupta. ergo cum anima sit incorruptibilis: vel opz dicere: ꝙ forma corporeitatis in separatione aie corrumpať: ꝛ ita nō maneat eadem corporeitas numero: vt isti fingunt: vel ꝙ nō vnianť partes hois essentialiter. Et ꝓtea aia est incorruptibilis: ꝛ hoc aliquid: si ḡ corpus nō corrumpitur: sed manet idē numero: cū idētitas numeralis sit identitas suppositi: sequiť ꝙ corpus sit incorruptibile: ꝛ hoc aliquid. quare ex duobus actu exītibus: ꝛ hoc aliquid incorruptis fiet vnū essentialr̄: ꝛ corrūpetť corruptione essentiali nulla in eis essentiali facta corruptione: qō est inauditū ꝛ incredibile ēt auribꝰ vulgi. ¶ z5° ex materie ꝛ forme ꝓportione. Si. n. alia est forma: que dat esse viuuz: ꝛ alia sensitiuū: ꝛ alia intellectiuum: opz ꝙ in hoie sit aliquid exīs in genere vegetatiuoz: ꝛ cū homo inq̄tū homo non sit de hoc genere: qō pz: qz aīa intellectiua: a qua homo est hō: nō ꝛtinctur sub vegetatiua: a q̄ vegetatiua viuūt: opz ḡ ꝙ sit i hoie mā cōuenies vegetatiue aie: inq̄tum differt a rōnali: hoc aūt nō est nisi lignū vel herba: hāc. n. mām inuenimus esse ꝓportionatā vegetatiue. ḡ aut vegetatiua in hoie ꝛ oi aiali idē erit cū vltima forma: aut in oi aiali erit lignū: vel forma vnius generis erit in mā alterius generis: que oia incōueniētia sunt. ¶ z6° ex hois operatione. In parte. n. intellectiua aie nō sunt nisi due potētie. ſ. intellectus ꝛ volūtas: hec aūt nō sunt ꝛiuncte corpori: nec p organū corporis separanť. si ergo i homine alia sit forma intellectiua: ꝛ alia sensitiua: ꝛ alia vegetatiua: segtur ꝙ aia nō sit forma corporis. Nā vt dcm̄ est: aia ſm partē intellectiuā oīno supergrediť materiā corporalē: vel ad minus nihil i corpore operabitur: ꝛ ita nulla operatio hois p corpus poterit dici opatio hois. ¶ z7° ex ipsa corporeitate. Nam certum est: ꝙ aia intellectiua differt spē a sensitiua: diuerse aūt forme i spē requirunt diuersas ꝓportiones miscibilium in mā. q̄re si aia intellectiua vniť corpori ſm suam essentiā: oz vt in ipso alia miscibiliū ꝓportionē regrat q̄ ipsa sensitiua vel vegetatiua: sed hoc est ipole in eadez pte. quare vel oportebit dicere: ꝙ in alia parte sit sensitiua: ꝛ in alia vegetatiua: ꝛ in alia intellectiua: sicut dicebāt ꝑ latonici: qō est impole: qz. ſ. ex hoc sequerer̄: ꝙ aia nō daret esse subale toti hoi: vel opz dicere: ꝙ aia rōnalis nō sit vnita corpori p essentiā: ꝛ per ꝛnās nullo mō: cū p intellectū ꝛ volūtatē vniri nō possit: nisi forte vt motor. ¶ z8° ex actus determinatione. Dis res: que actu ē in nā: opz ꝙ habeat determinatum esse: nam cum actus de se distinctionē ab oībus ꝛ determinationē ꝛportat: dicere: ꝙ aliquid habeat esse actuale in genere subē: ꝛ ꝙ non sit determinatum implicat ꝛtradictionem: sed nā generis de se nullā determinationē hz: determinať autem per dr̄iam specificam. ergo ipole est vt sit aliq̄ forma: puta corporeitatis quin det esse alicuius spēi in genere corporis: puta lapidis: vel ligni: vel hmōi. si ḡ forma corporeitatis est alia ab anima in hoie: erit ibi lapis vel lignū: vel aliquid tale. ¶ z9° ex actuū oppositione. Aut enim forma corporeitatis dat esse alicuiꝰ speciei complete: aut dat solum esse generis: sed vtrūq̄ est impossibile. ergo impossibile est: ꝙ in hoie: vel quocunqz alio sit alique alie subalis forma dans esse corporeitatis preter ipsam aiam. Minoris ꝓbatio est: qz si dicať ꝙ det cē alicuius speciei exītis in genere corpoz: tunc cū nulla forma existēs in genere spērum corporis det eē carnis ſz eos: qz hoc hz facere forma carneitatis: sequitur ꝙ illa materia fiat actu non caro: puta qz erit lapis vel auz: vel aliquid tale: sed per formā carneitatis illa eadem materia sit actu essentialiter caro. ḡ eadem materia ſm idez essentialiter ꝛ in eadē parte erit actu caro: ꝛ actu non caro: quod est impossibile: cum ipsi nō ponant actus precedentium formaz ex sequentibus corrumpi. Et preterea constat: ꝙ spēs corpoz sunt nobis note: precipue inaiatoz: nos aūt nihil tale videm⁹

T.c.37.

in homine:puta qꝛ nec lignũ:nec lapidez:ꝛ sic de alys: corpus aũt in actu est cognoscibile sensu:impossibile ẽ ergo sic dicere:si aũt dicaꝫ:ꝙ illa forma dat solum eẽ generis:puta corporis: ꝛ non alicuius determinate speciei:tunc quero:qꝛ istud esse:vel ista nã quam cõstituit talis forma cũ sit actus qdaz ꝛ in actu:qõ ꝓz ex hoc: qꝛ mãm reducit in actũ talis nature:aut est idẽ cũ oibus alys actibus ꝛ formis seu naturis: aut est ab eis distinctuz:si dicaꝫ:ꝙ est idez. ergo nõ plus dz dici corpus q̃z aia vel albedo:qõ est deriſio: si aũt non est idez sed ab eis distinctus : tunc aut numero: aut spẽ: sed non solo numero:qꝛ sic crit idem specie cũ anima rõnali: ꝛ p cõ sequens esset ibi frustra. Quare necesse est vt ab omnibus alys actibus differat in spẽ.ꝛ ex ꝟ sequeꝫ:ꝙ nõ solum det esse corporis in genere:sed etiaz in determinata spẽ:puta lapidis vel ligni:hoc aũt supza ostensuz est eẽ impossibile.nullo ergo mõ pót ibi poni alia forma dans esse corporeitatis:esse dico subale:nisi aia ratiõa lis. Probatio aũt ꝟsequentie est:qꝛ omnis natura creata in actu existens continet in aliquo.io. genernm ſm phm in.z.phisico. Oẽ aũt qõ cõtinetur in aliquo genere: vel ẽ distinctum:ꝛ tunc cadit sub aliqua differentia distinguente ꝛ diuidente:ꝛ sic oẽ tale est in determinata specie:si velimus fingere esse distinctum. ℂ 30° ex effectu forme. Si.n.sunt plures forme subales i codez aut dant singule aliquod esse:aut non: si non dant ergo non sunt ibi actu:sed virtute tñ:ꝛ hoc ꝺcedimus: si aũt dant aliquod esse:aut illa diuersa esse sũt aliquo modo vnum:aut non:si nõ:ergo nec ex eis composituz erit aliquo modo vnum:qõ est deriſio. Si autẽ aliquo modo sunt vnum:tunc vt vlr loquamur aut vnione accidẽtali:aut essentiali:sed non accidẽtali:qꝛ sic totũ cẽt vnum per accidẽs:similr nec essentiali:nam ꝙ aliqua essentialr vniuntur cõuenit vel seipsis:vel aliquo mediante:sed plura esse subſtantialia:cũ sint actus seipsis vniri nõ possunt. Cuius probatio est:qꝛ actus simplex ab actu simplici differt seipso.quare cuz esse subſtãtialia sint actus simplices:si debeant esse plura:opz ꝙ distinguantur seipsis:sed q̃ seipsis diuersa ꝛ distincta sũt impossibile est vt seipsis vniantur essentialiter: qꝛ ſm idem essent vnuz ꝛ plura:ꝛ conuenirent ꝛ differrẽt: qõ implicat cõtradictionem.quare seipsis vniri non poterunt:similiter nec mediãte aliquo:nam tunc querã de illo medio aut erit enim potentia:aut actus:si potẽtia: tunc non poterit viuere:qꝛ potentie non est cõiungere: sed potius diuidere:cum omnis vnitas sit ab actu. Si aũt illud mediũ sit actus:tunc queram sicut prius:ꝛ sic in infinitum:quod est impoſſ. Relinquit ergo:ꝙ nullo modo in eodem suppoſito possunt esse plia esse subalia:vel plures subales forme. ℂ 31° ex ipsa diffinitione. Partes.n.diffinitionis cõparate ad diffinitum tenent locum forme:sed ſm phm in.7.metaphi. partes diffinitionis non sunt quodãmodo vnũ:sed simplr vnum: sicut ꝛ vltima dꝛia totam complectens diffinitionem: que quidem constat:qꝛ est simplex ꝛ indiuisibilis. quare ꝛ p oẽs ptes diffinitionis:ꝛ si sint diuerse pfectiones: vna tamẽ designabitur simplex ꝛ indiuisibilis forma. ℂ 32° ex continentia speciei in genere. Scõz eni sententiam Porphiry. dꝛie oẽs sunt potẽtia in genere: potentia aũt generis est idem essentialiter ipsi generi. ergo ꝛ species vel dꝛie ſm potentiam accepte sunt idẽ ipsi essentie generis:sed per eundem modum species cõtinent essentiam generis in actu:per quã genus ꝺtinet ipsas in potentia.ergo si aliqua species sit actu in genere subſtantie:forma generis erit ipsa essentia speciei in actu:sicut ꝛ potentia generis erat ipa essentia generis. Quare ab eadẽ forma habebit ꝛ ꝙ sit suba:ꝛ corpus: ꝛ viuũ:ꝛ sic vsqz ad vltimã sue speciei. ℂ 33° ex intellis habitudine. Ea.n.que differunt genere vnum non est de intellectu alterius:illud aũt ſm ꝙ aliquid cõparaꝫ ad aliud necessario ẽ de intellectu eius in tali comparatione accepti:sicut si ſor. est similis petro inq̃ntum albus de intellectu ſor. inq̃ntum similis est necessario est albedo. Actus aũt ꝛ potentia sunt diuersoꝝ generum. ergo actus non est de intellectu potentie: quod etiaz ꝓbatur ex hoc:qꝛ quoꝝ vnum est de intellectu alterius: illa non diuidunt ex opposito:actus aũt ꝛ potentia ex opposito diuiduntur a pho vbiqz:lz.n.potentia non intelligatur nisi per analogiaz ad formam:tñ de intellectu potentie non est actus:sed materia ꝛ forma se hñt vt potentia ꝛ actus. ergo de intellectu materie: que est subiectum forme subalis nulla forma esse potest: lz si materia non esset in potentia ad subalem formã: puta aiam:nisi mediante aliqua forma subali vel accidẽtali:tunc illa forma esset de intellectu mãe. quare cuz ꝟ sit falsum:ꝛ illud ex quo sequit erit falsum.ſ.ꝙ materia vniaꝫ subali forme:vel eꝰ nisi imediate. ℂ 34° ex põ mãe. Illud.n.qõ est de intellu alterius est idẽ ei ad minus ſm ꝙ ẽ de ipsius intellectu:sed nihil est in potẽtia ad id:qõ est idẽ ei.g̃ nihil ẽ i põ ad id:qõ ẽ de itellu eius:sed mã de se est in potentia ad oẽs formas: ꝟ eni negari non potest.ergo nulla forma est de intellu materie:lz sicut se hz mã ad formã:ita hec mã ad hãc formam ꝓ auctoritatẽ phi in.z.phisi. vbi dicit: ꝙ sicut se hñt cãe vles ad vles effcũs:ita particulares ad ꝑticulares.g̃ sicut de intellectu mãe simplr nõ est forma : ita nec de intellectu mãe signate:puta hois est aliq̃ signata forma.nõ ergo corporeitas vnitur. ergo aia ꝛ quelz alia forma imediate vnitur mãe ꝑme. ℂ 35° ex habitudine effectus ꝛ cause:id.n.non est de intellectu hois inq̃ntum est homo:qõ non est a forma hois inq̃ntuz est homo:sed esse carnis:ꝛ esse ossis: ꝛ esse vite:ꝛ esse nerui: non sunt ab aia hominis rõnalis a qua hõ hz ꝙ sit hõ: ſm ꝙ etiam ponẽtes plures formas concedunt.g̃ ista nõ sunt de intellectu hois:sed dicit phs in.7.metaphi. ꝙ impossibile est intelligere vel diffinire hoiz sine carnibus ꝛ ossibus ergo illa sunt de intellectu hois inq̃ntuz hõ est:cũ sine eis diffiniri non possit. sunt ergo ab eadẽ forma.ſ.aia rõnali:ꝛ ita vna sola forma erit in homie. ℂ 36° ex nã corruptionis. Manẽte.n.forma subali in re nãli impossibile est illam corrumpi: sed separata aia a corpore statim corpus incipit corrũpi.g̃ aia erat forma subalis corporis inq̃ntuz corpus ꝛ non alia. Maioꝛ ꝓz ex hoc:qꝛ q̃diu manet cẽntia ꝛ actualitas rei incorrupta:ipsam impossibile est corrũpi. sed cum esse subale consequatur formam inseparabiliter:impossibile ẽ vt manente forma corrumpatur esse. quare manente forma impossibile est aliquid corrumpi. Minoꝛ etiaz ꝓz qꝛ fetoꝝ ꝛ resolutio elemẽtoꝝ est signum corruptionis necessarium:sed statim separata aia a corpore:ꝛ naturali caloꝛe euaporato incipit corpus fetere: vel ad modicum tps postea:ꝛ incipit ex eo aqueus quidã humoꝛ resolui:ꝛ similiter aer ꝛ ignis euaporare admoduz fumi. ergo incipit corrumpi:hoc aũt precipue apparet in corpore hois ꝓpter nobilitatem complexionis:in quibusdam enim alys propter terreſtritatẽ ꝛ siccitatẽ seu duritiem complexionis diutius conseruaꝫ:lz in veritate in oibus paꝛ. Probatio aũt ꝟñtie est:qꝛ si corꝑ sue corporeitatis nãm non haberet ab aia:sed solum vitã: recedente aia adhuc in eo maneret forma subalis cor-

poris

T.c.4.

T.c.43.

T.c.38.

T.c.37.

poris: ⁊ ita non corrūperetur. ¶ 37° ex nāe curatione: Iz. n. infirmitas cureť aliqñ per artem: tñ certum ē: ꝙ non nisi virtute nāe. Nam ſm pm̄ ars cooperať nāe per modū instrumentalis agentis. vbicūq; ergo est nā rei ibi ⁊ possunt adhiberi remedia artis: ⁊ illaz infirmitatem aliqñ possibile est curari: sed ſm istos in carne mortua est vere nā carnis: ⁊ eadem que prius fuit ⁊ integre cuz sit ibi eadem forma subalis. ergo ēt separata aīa talis caro si in ea fuerit aliquod vulnus oz posse sanari. Non. n. viuente hoīe cura exhibeť ad restituēdaz vitam: qz ꝓpter vulnus non efficitur caro mortua: nisi forte sequatur diutina putrefactio: sed ad reintegrandum esse carnis inq̄tū caro est. quare sicut primo ita ⁊ postea poterit curari: cū āt hoc sit stultū dicere: p3: qz demētia ⁊ stultitia est ponere plures formas in homine: ex quo. s. hoc sequebať. ¶ 38° ex passionis ꝺditiõe. Manēte enim eadē forma subali in re: possibile est ei easdem passiones essentiales conuenire: ḡnimo necesse est: sed ꝓpria passio carnis est: ꝙ possit est medius in sensu tactus ḡnimo in hoc rō diffinitiua carnis ꝓsistit: sed post separationem anime ſm ponentes plures formas remanet eadem caro ⁊ quo ad numez: ⁊ quo ad formā subalē. ḡ post mortem illa caro posset cē mediū in sensu tactus: ⁊ per consequēs posset sibi iterum vniri anima absq; eius corruptione: quod est ↄtra pm̄ in 2° de gñatione. vbi ponit: ꝙ opz necessario fieri reditū ad mām primā: si idem ex ea debeat generari. q̄re cuz hoc sit falsum: ⁊ pmū ex quo sequitur falsum. s. ꝙ sint plures forme. ¶ 39° ex māe ⁊ forme vnibilitate. Aut. n. caro aīalis inq̄tū caro ē: est vnibilis aīe sensitiue: aut nō inq̄tum caro: sed nō inq̄tū caro. ergo etiā māe nō carnee poterit vniri aīa sensitiua: ⁊ ita erit aīal sine carnibus: quod est impossibile: similr etiam si non inq̄tū caro: sed inq̄tum viua. ḡ oī materie informate vita ꝓterit vniri aīa sensitiua: ⁊ sic poterit vniri ligno cuz habeat vitam. opz ergo dicere: ꝙ anima sensitiua sit vnibilis carni inq̄tum caro est: sed ſm ponēres plures formas post mortem animalis carnis natura est eadē numero: ⁊ bz eandem formā substantialē. ergo sibi poterit aliqua anima vniri: quod est falsum: vel si dicať illa caro esse alterata: hoc quidem non impedit: qz pbatum est: ꝙ anima vnicbatur sibi solum inq̄tum caro: ⁊ non ratione alicuius accidētis: vel ēt hoc dato ad minus sequitur: ꝙ modica alteratiõe facta in carne mortua: ⁊ ipsa non corrupta substantialiter disponeť dispositione: que est necessitas ad animam: ⁊ sic poterit sibi vniri: quod est falsum ⁊ contra pm̄: qui dicit: ꝙ oz fieri reditum ad mām primam. ¶ 40° ex ↄtinentia vltime ḋre: ſm ponēres plures formas per singulas partes diffinitionis designantur singule ⁊ diuerse forme substantiales: sicut in diffinitione hominis: que est substātia animata sensibilis: per subam exprimiť forma substantie: per aiata. s. vegetatiua: per ly sensibilis aīa sensitiua: ⁊ sic de ceteris: aut ergo in vltima ḋria continentur virtute oēs precedentes: aut non: si sic: habeo ꝓpositum. s. ꝙ precedentes dicent non diuersas formas: sed diuersas perfectiones formales virtute cōtentas in vltima forma designata per vltimam differētiam: si autem non cum pm̄ dicat in. 7. metaphi. ꝙ vltima differentia est tota diffinitio: sequitur ꝙ diffinitio nō dicat quidditatem rei complete: quod est falsum: aut ille forme non sunt de quidditate rei: ⁊ per consequēs nō sunt substantiales. ¶ 41° ex diffinitionum perfectione. Nihil. n. est de quidditate rei nisi ꝙ ponit in diffinitione: sed multe forme sunt in hoīe ⁊ in alys animalibus ꝼz istos quas nunq̄ aliqs pm̄ exp̄ssit in aliqua diffinitione. s. forma subē ⁊ corporeitatis: ⁊ carnecitatis: ⁊ ossecitatis: ⁊ sanguinis: ⁊ infinitoz alioz. quare oīs forma cuz subalis sit de qdditate rei: vel iste non sunt forme substātiales: vel diffinitio non exprimit quidditatem rei: vl nullus vnq̄ pm̄ aliq̄ rē sufficiēter diffiniuit: ſz oēs sunt false ⁊ insufficiētes: vel certe isti soli sūt homines scientes rez nās diffinire. ¶ 42° ex corporeitatis dispositione. Corporeitas. n. aut est necessaria dispositio ad formā subalem: aut non: sed quocūq; modo ponať impossibile est saluari generationē illa manēte i aduētu anime: vel cuiuscunq; alterius forme. ergo cuz illa sit prima forma mām inducens ſm cōmē. in libro de suba orbis: illa remota forma oīs vnieť māe prime immediate: ⁊ ita non erit nisi vna forma subalis in re. ꝓbatio minoris est: qz si dicať: ꝙ corporeitas nō ē dispositio necessaria ad formā: oz ꝙ adueniente vltima forma ipsa abyciať. Nam in termino alterationis oz oēz dispositionē abyci preter eam: que est necessaria ad formam ēt ſm aduersarios: alis natura abūdaret i superfluis. Et preterea si ipsa non est necessaria aut ad introducendā dispositionē: que est necessaria: oz eam corrūpi: ⁊ sic habeo ꝓpositū: aut sufficit sola alteratio: ⁊ tunc generatio nihil erit: nisi alteratio: poterit enim in quod cūq; corpus: puta lapidis introduci aīa modica alteratione facta in ipso: quod est falsum. Si aūt est dispositio: que est necessaria ad formam: tunc sequunť duo: ⁊ primo quidez: ꝙ aīa nunq̄ possit separari a corpore: ni si corporeitas corrūpať: ⁊ ita ⁊ corpus mortuum nō remanebit idē numero: ⁊ forma sequēs necessario vnieť materie prime imediate: ⁊ vlterius cū ſm pm̄ oīs generatio fiat ex aliquo corrupto: segtur ꝙ oīs forma ꝑme materie imediate vniatur. Ecō vero sequitur: ꝙ vbicunq; erit forma corporeitatis erit forma mixtionis: que oīa cuz sint falsa: p3: qz ⁊ illud ex quo sequitur hoc erit falsum. ¶ 43° ex finis ratione. Uniuscuiusq; eniz rei naturalis perfectio ⁊ esse ex fine nature finc dependet: propter qđ opz vt illo irrecuperabiliter corrupto: ipsum etiaz corrumpatur: sed omnes forme precedentes vltimam formaz: ēt dato ꝙ ibi mancāt simul cum ipsa: certum est ꝙ ordinantur ad ipsam vltimaz formam tanq̄ ad finem. quare ipsa corrupta necesse ē omnes alias corrumpi: ex quo possunt due cōclusiões elici. Et pmo: qz ēt dato ꝙ essent plures forme: adhuc impossibile esset manere aliqđ idem numero in generato ⁊ corrupto: vt ipsi fingunt. Ecō vero cum in codez instanti impossibile sit diuersas formas substantiales introduci: ⁊ cuz quodlibet qđ fit ex aliquo corrupto: ex quo in instanti ⁊ subito forma subalis recedit: ⁊ per cōsequens omnes alie: oz vt sequens forma: imo omnis substātialis forma imediate prime materie vniatur: ⁊ per cōsequens: ꝙ sit vna sola forma: hoc enim necessario sequitur ad illud: cum plures simul non possint introduci. Probatio autez maioris est: qz nihil potest cē frustra in natura ēt in vno instanti: qñ aūt res ꝓpriuz finez perdit p corruptionem tali modo vt ipsum nunq̄ assequi possit: omino frustra est: sed qñ hmōi finis rei naturalis corruptio: cum non possit reiterari idē numero ſm pm̄: impossibile est vt res: que erat ad finem illum ipsum vnq̄ consequatur. quare necesse ē vt simul corrumpatur cum ipso. Probatio autem minoris est: qz illud ē finis omnis rei ſm naturam: propter quod illa res ab agente principaliter producitur: sed certum est ꝙ agens naturale hmōi dispositiones ⁊ formas nō inducit principaliter nisi propter formam vltimam: quā

Tc.43.

principaliter intendit. Quare ꝑz: ꝙ ipsa est finis oīum eoꝝ: ꝛ per ꝺns ꝙ illa corrupta cū nunq̄ possit eadē numero reiterari ſm nām omnes alie ſimul corrumpentur cū ipsa. ¶ 44° ex essentiali predicatione. Ea enim que differunt essentialiter nō possunt de se inuicē essentialiter predicari: sed si per diuersas partes diffinitōis designentur diuerse forme: qō necesse habēt dicere ponētes plures formas: tunc opz vt ptes diffinitionis differant essentialr. Quare non poterunt essentialiter de se inuicem predicarib: ꝛ per consequens nec de diffinito: quia que differunt essentialiter inter se non possunt essentialiter idem esse tertio: ꝛ ita nec ista erit essentialis predicatio. homo ē animal: nec ista. animal est substantia aiata vel sensibilis: nec ista. homo est rōnalis. ꝓbatio maioris est: qz in oi predicatione affirmatiua i portatur aliqua vnitas. quare in predicatione essentiali opz vt imporꝛeꝛ vnitas essentialis: que aūt differūt essentialiter non possunt esse vnū essentialiter: qz hoc implicat cōtradictionem: ꝛ ideo impossibile ē ea que essentialiter sunt diuersa essentialr de se inuicē ꝑdicari. Minoris aūt ꝓbatio est: qz ille forme aut sunt eedē specie: aut diuerse: si eedem: ergo nugatio erit in diffō ne: ꝛ superfluitas in nā rei: si aūt diuerse: ergo ꝛ diuerse essentialiter. Naz differentie designantes diuersas formas in specie sunt opposite: ac per hoc essentialr diuerse: vt rōnale ꝛ irrōnale. non ergo sunt plures forme in supposito: cū diffinitio dicat rei gdditatem. ¶ 45° ex nā actualis esse. Si enīz plures forme ponant in re: cū vnius motus ꝛ in eodē instanti terminati vnus sit terminus: opz vt ille plures forme diuersis motibus inducantur: ꝛ cū materia non possit induí in eodem instanti diuersis perfectionibus substantialibus: opz vt ꝓmo inducatur vna ꝛ postea alia: qō ēt aduersary concedūt allegantes pro se ꝑbm in lib. de aialibus: qz homo prio viuit vita plāte: postea vita aialis: ꝛ vltimo vita hois. in illo ergo medio tpe oz ꝙ materia substistat per aliq̄ formam: alias nec ēt rōnem entis posset habere: aut ꝑ formā: que oz abyci: aut per formam: que oz introduci: non quidem vltimam: sed vnam de medys: puta vel corporeitatis: vel subē: vel carneitatis: vel ſimilū: si per illam: que oz abyci: cum illa ꝺstituat subam actu completo substistentē ꝛ hītem rōnem suppositi: aut illa forma introducta. ſ. corporeitas est accidens: cū adueniat supposito substistenti: vel opz dicere: ꝙ quelibet res substistens: puta lapis abſq; sui corruptiōe possit recipere aliam formam subalem: qō est impossibileb: sic enim ꝛ forma substātialis esset accns: ꝛ generatio eēt alteratio. Nā accns ē ꝙ pōt abesse ꝛ adesse preter subi corruptionem. Si aūt substistit per iam introductā: tūc sequit primo: ꝙ aliqd sit in nā actu substistēs ꝛ corpus: qō tū nō sit neq; lapis: neq; lignū: neq; aliqd aliud: qō neq; ēt fingere est possibile. Scōo vero sequit necessario: ꝙ forma subalis adueniat substistenti actu in natura: qō est oīno impossibile: vt ꝑz ex dictis. non est ergo possibile plēs subales formas esse in eodez. ¶ 46° ex iudicy veritate. In recessu. n. anime vel cuiuscunq; alterius formeꝫ aut manet in mā aliqua forma eadē numero: aut nulla: si nulla habeo ꝓpositu: qz tūc forma sequens vnieꝫ māe prime: ꝛ cum nulla forma possit induci nisi per abiectionem alterius: qz generatio vnius est corruptio alterius: sequeꝫ ꝙ semper forma oīs vnitur materie prime. si aūt manet aliqua: tūc de hoc aut stabitur iudicio sensus: aut intellectus: sed vtroq; modo est impossibile ibi remanere aliq̄ formam. ergo ꝛ illud ex quo hoc sequitur. ꝓbatio medie est. qz obiectum sensus est color: nunq̄ aūt repertum est: vt idem color sit i viuo ꝛ mortuo: ꝛ hoc dico posteq̄ expirauerit calor aialis: nam manēte ibi calore forsan aliqua deceptio posset esse: naz in viuo est color albus vel rubeus: in mortuo aūt est pallidus: q ēt differunt spē ab illis: ꝛ hoc quidem manifestius apparet in alys: nā si aqua incipiat corrūpi ꝛ putrescere statim mutat colorē: ꝛ ita ē in alys: lz in gbusdā sit magis manifestū: ꝛ in gbusdaz minus. Quare si debeamus stare iudicio sensus: ꝛ ꝑcipue visus: qui est certissimus inter oēs ſm ꝑbm: nulla forma manet ibi eadē numero: nā sensus ꝑ variationē accidētiuz iudicat de suba. Mirabile est. n. de quibusdam: ꝙ decipiuntur i obiectis cōibus ipsius sensus: cu iusmodi sunt q̄ꝫtas ꝛ figura. que eis apparent eedem numero: qz sunt equales ꝛ similes: ꝛ dimittūt iudiciuz sensus ꝓpriū: quod habeē ex obiecto eius ꝓprio: ꝙ est color. Si aūt de hoc stemus iudicio intellectus: tūc cū iudicium intellectus sit per quidditatē. que est eius ꝓprium obiectū: quoꝫ erit diuersa quidditas: erit diuersa nā: lz corporeitatis ꝛ carnis existentis in viuo ꝛ mortuo ē diuersa quidditas. ergo ꝛ ipsa diuersa. ꝓbatio minoris est: qz essentiale complemētuz ꝛ finale rei est de diffinitione eius: sed carnis ꝛ oīum: qui vltimā formā precedunt essentialis perfectio ꝛ vltima ēt ſm positionē aduersaryꝫ est vita: cuius probatio est: qz ipe dicit ꝙ caro est potētia respectu vite: ꝛ ē imꝑfecta quousq; illam habeat. Et preterea dicit ꝙ carni essentialr vnit vita: alias oporteret dicere: ꝙ aial esset viuum per accidens: eoꝝ aūt: que sunt vnū essentialr ē vna diffinitio. quare necessario eadem erit diffinitio carnis ꝛ carnis viue. seꝑata ergo aia ꝛ vita caro non habebit eandē diffinitionē: qz subtrahit inde vita: ꝛ subtracta vna differentia mutaꝫ diffinitio ſm ꝑbm: vñ cū diffinitio dicat gdditatem: segtur ꝙ nec eandez habeat gdditatē. Quare tam ſm iudiciū sensus q̄ ēt ſm iudiciuz intellectus nulla remanet ibi forma. lz in veritate de identitate vel diuersitate gdditatum nō sit standū iudicio sensus: sed solum intellectus: cuius obm est gdditas: illud. n. qō posuimus de sensu: lz veꝝ sit: tñ nō diximus tanq̄ illud nos moueat: sed potius ꝓ quosdā: ꝙ de intelligibilibus paꝝ vel nihil ꝓcipientes soluz sensu: vel sensibilibus argumētis ꝛ logicis: que vanitatē ꝺtinent ſm ꝑbm: putant se posse defendere falsitatē vt possint cum adiutorio vulgi: qui sensibilia sequit: veritatem sic ignotam: siue agnitā impugnare. ¶ 47° ex specifica diuersitate. Si. n. sunt plures forme in eodē: aut sūt eedē spē: aut diuerse: si eedē cū formaꝝ eiusdē spēi sit idem effectus: erit superfluitas in opatione nāe. Et preterea est ꝺ ꝑbm in 5° metaꝑh. vbi exꝑsse dicit: ꝙ ipole est plures formas eiusdē spēi esse simul in codē. si aūt diuerse. ḡ compositum ex eis non habebit vnā diffinitionē: qō est incōueniens. probatio aūt ꝺnātie est: qz diuerse spēs subales habent diuersa diffinientia: ꝛ diuersas ꝛ oppositas ꝺrias: que ad vnam diffinitionē cōuenire nō ꝓt. q̄re segtur: ꝙ ptes diuersaz bēant diffōnē a toto: vꝑ ꝺns diuersaz gdditatē: ꝛ ꝑ ꝺns ꝙ de tali toto nulla possit dari diffō: nisi sic de acervo lapidū. ¶ 48° ex nāli dispositione. Si. n. sunt plures forme in eodez: certum quidē est: ꝙ non possunt esse eedez spē: vt ꝓbatum est: hec enim esset dersio ꝛ superfluitas in opera ture. Quare opz vt sint diuerse: hec. n. diuisio est ꝑ immediata in ordine specierum substantialium: sed tūc quero: qz ille diuerse spēs aut erūt eiusdem generis: aut diuersoꝝ: si eiusdem generis. ergo oppositе: quod ē impossibile. Nā in eodem genere impossibile est eē duas

species

ſpecies:quarum forme oppoſitionē non includant ad minus in rebus phiſicis:propter qđ etiam dr̃ie ab eis accepte ſm pr̃m ſunt oppoſite:ſi aũt diuerſoꝝ genez. ergo diſparate:qđ eſt adhuc ipoſſibilius. Probatio aũ tē conſequentie eſt:qz cum materia ſit ꝓpter formam ⁊ nō ecōuerſo ſm pr̃m: oppoſite vel diſparate forme regrunt oppoſitas vel diſparatas in mā diſpoſitiones: que vni ⁊ eidez parti materie ſimul ineſſe nō poſſunt. Quare vel ille forme:puta corpeitas:⁊ carneitas: ⁊ cōſimiles non erunt ibi vel in diuerſis partibus:puta: q̄ in manu erit corporeitas:⁊ in pede aīa:⁊ i oculo carneitas:⁊ per ꝯñs aliqua pars bois vl aīalis erit ita caro:q̄ non erit corpus:que oīa ſunt abſurda. Si aũt dicaī: q̄ oēs ille forme preter vltimam ſunt forme genez ⁊ nō forme ſpeciez:hoc quidem ĩprobatū eſt ſupra. Sed tñ cōtra:cum illa genera nō ſunt generaliſſima: cū oēs ille forme contineantur ĩ genere ſube: cuz ſubales dicāt̃ur:erunt neceſſario omnia illa genera ſubalterna: genera aũt ſubalterna ſunt ſpēs ĩcr̃tum alicui ſubalternanī:⁊ ita eodem mō forme ille regrunt oppoſitas vel diſparatas diſpoſitiones:ſicut primo dictum ē de ſpecibus:nam ſicut ſpecies ĩ eodē genere multiplicā tur per oppoſitas differētias:diuidētes genus:ita etiaz diuerſa genera ſubalterna multiplicanī ex oppoſitiõe dr̃iarū diuidētiuz genus:cui ſubalternata ſunt. ℂ ℙ. Nullum cōmune inquantum cōe eſt actu diſtinctum ⁊ determinatū:qz hoc implicat ꝺdictionem: ſz omnis forma actu recepta in mā eſt actu diſtincta ⁊ determinata. ergo nulla forma poteſt eſſe ĩ materia niſi actu diſtincta ⁊ determinata ad actū alicuius indiuidui: ⁊ per ꝯñs ſpecici:naz cū ſpecifica ratio nihil ſit aliud q̄ diſtinctio cēntialis actus ab actu:dicere q̄ actus aliqs vel forma ſit actu determinata ⁊ diſtincta:⁊ non ſit eadem ſpecie cuz alia:⁊ diuerſa numero: ⁊ tñ nō differat ſpecie ab ea eſt implicare oppoſita. Probatio autē mi noris eſt:qz forma recepta in materia actu perficit ipſam:vel quo ad aliquem actum tñ:vel quo ad nullum: vel quo ad aliquos:vel quo ad omnes:ſi quo ad nullū ergo non eſt ibi:ſi quo ad oēs:ergo fruſtra inducerētur alie forme:ſi quo ad aliquos:puta omnes ⁊ vnius generis:puta oēm actum ĩ genere carnis:ſequitur q̄ in eo nulla ſit diſtinctio per comparationem ad alia: hoc autem eſt impoſſibile:eo q̄ ſequeretur primo implicatio contradictionis. Nam qđ eſt hic ⁊ nūc eſt determinatum ⁊ diſtinctū ab alys:qđ aũt eſt indiſtinctū ⁊ nullaz hz differentiaz per cōparationē ad alia nō ē diſtinctū vel determinatū:⁊ ita ſimul eſt diſtinctū ab oibus: ⁊ a nullo. Scō vero ſequereī: q̄ caro hominis non differret a carne bouis:niſi forte accidentaliʳ:qđ eſt ꝺ ſenſuz. Tertio vero ſequereī: q̄ anima humana poſſet ita infundi in embrione:qui eſt in ventre bouis:ſicut in illū qui eſt in ventre mulieris:que oīa ſunt falſa. ℂ 50° ex formati ad formam habitudine:ſicut enim ſe hēt forma ad formaz:ita ꝓportiõaliter ſe hz formatū ad formatum:ſi accipiatur cū reduplicatione:ſicut ſi albedo non eſt nigredo:nec albū ĩcr̃tum album eſt nigrum: ſed diuerſe forme in ſpecie non poſſunt predicari de ſe inuicem:qđ veruz eſt tam ĩ ſubys q̄ in accidētibus: ſicut amaritudo non eſt dulcedo: nec albedo eſt linea: nec anima ē corporeitas:nec aīa vegetatiua ē anima ſenſitiua:g̃ nec forma: cū p vnā formā poterit p̄dicari de alio formato per aliā diuerſam ſpē formam ad minus cū reduplicatione actus illius forme. ergo ſi ꝑz ſingulas perfectiones eſſentiales ĩ boie vel alio animali op3 dare diuerſas formas:ſequit̃ q̄ hec ſit falſa predicatio. ſ. homo ĩcr̃tum hō eſt ſuba. ⁊ homo ĩcr̃tū animatus anima rationali eſt homo viuens. ⁊ ſic de alys: ſed de quolibet eſt affirmatio vel negatio vera. ergo ſi iſte non ſunt vere:eaꝝ ꝺdictorie eſſent vere. ſ. homo in quantuz homo eſt non ſubſtantia: ⁊ homo inquātum homo eſt non viuum: ⁊ per conſequens vel nihil: vel mortuum:que omnia ridiculoſa ſunt. nō ergo ſunt diuerſe forme ſubſtantiales in homine. maioꝝ patet: ga eius ꝓtradictoria eſt impoſſibilis. minoꝝ ēt manifeſta eſt per eandem ꝓbationē. ℂ ſi° ex ipſa mixtione. Aut enim forme elemẽtoꝝ manēt in mixto:aut non:ſi non manēt:ergo in aduentu ſubalis fit reditus ad māz pri mā:⁊ ſic habeo ꝓpoſitū: vt. n. frequenter oſtenſum eſt: hoc ſequitur ad illud. huius autem probatio eſt: qz cū elementum ſit quo aliquid fit primo ſm pr̃m op3 formas eloꝝ eſſe primas formas māe. ſi aũt manent: ergo manebũt operationes ipſaꝝ:cuius ꝓbatio eſt:qz nihil eſt fruſtra in nā:eſſet aũt fruſtra: ſi nō attingeret ꝓ prium finē:qui eſt eius operatio ſm pr̃m in lib. de ce. quare ſequit̃:q̄ ignis ibidez comburet: ⁊ aqua fluet: ⁊ ſic de alys:que omnia cum ſint falſa manifeſtum eſt: qz ille forme ibi nō manēt. ℂ ℙ. Inter ceteras diſpoſitiones:ſine quibus forme elemẽtoꝝ non pñt in materia cō ſeruari:ſicut raritas ⁊ denſitas: ſicut ignis natura non poteſt eſſe niſi in ſũme raro:⁊ ſic de ceteris:ſi in mixtis oēs partes hñt eq̃lem raritatē:vel ſi differentē: non tñ eſt ibi tanta dr̃ia q̃ta requiritur ad formas elementoꝝ. ergo forme ille in aduentu forme ſubalis oēs corrumpunt̃:⁊ per ꝯñs oēs qualitates ipſaꝝ: ac ꝓ hoc nihil manet idē ĩ generato ⁊ corrupto:vt aduerſary dicunt. ℂ ℙ. Modus eſſendi qualitatum conſequitur modū eſſendi formaꝝ ſubalium:ſed qualitates eloꝝ ĩ mixtis non ſunt ſm actualitates ꝓprias:qz ſic cum ſint ꝺr̃ie nō poſſent eē ĩ eadē ꝑte mixti. g̃ ⁊ forme ſubſtantiales non ſunt ibi ſm actualitates ꝓprias:ſed virtute tñ:oſtenſuz eſt aũt ſupra cū de mixtione ageret: q̄ forme ſubales non poſſunt recipere magis ⁊ minus. quare op3 eas oēs corrũpi:⁊ ſic fiet reditus ad mām ꝓ mam:⁊ per ꝯñs hr̃ ꝓpoſitum. ℂ 54° ex parte figure:figura. n. neceſſario conſequit̃ illam formam a q̃ res hz ſue ſpēi cplemẽtum ⁊ ſpecificā rōnem:ꝓpter quaz videmus:q̄ oē aīal differens ſpē differt ⁊ figura: qđ non cōtingeret:ſi eēt ab alia forma:ſed figura corporis humani conſiſtit in hoc:qđ eſt organiçatū. ergo op3 vt ab eodē hēat q̄ ſit aīatū: ⁊ q̄ ſit organicū ⁊ multo fortius oīa alia. ℂ 55° rõne dr̃ie. Cū. n. oīs foraliq̃ nām cōſtituat:vbicūq3 ſunt diuerſe forme ſpē:ſūt ⁊ diuerſe nāe ſpē:ſed q̃ differunt ſpecie ſm nāz nec̃io differūt numero. g̃ vbicūq3 ſūt diuerſe forme ſubales:ibi ſunt diuerſe nāe numero ⁊ ſpē:que aũt differunt ſm nāz ſubales ĩ ſpē ⁊ numero:ſi ille nāe ſint actu neceſſario differūt ſuppoſito. quare ſi ſūt ꝑles forme:ſequitur q̄ nulla res nālis ſit vna numero ⁊ ſpē:nā diuerſa ſuppoſita nō poſſunt eſſe vnū numero. Maioris ꝓbatio eſt:qz tūc vnū qđ dr̃ eſſe id qđ eſt:ē hr̃e ꝓpriam nām ſm pr̃m ĩ. z. phiſi. qñ hz ꝓpriam formam:ſed diuerſificata cā oz diuerſificari effectū. quare vbi ſūt diuerſe forme ſubales ibi op3 diuerſas eſſe nāas. Qz nā in actu cōſtituat rōnez ſuppoſiti:p3:naz ſuppoſitū nihil aliud dicit q̄ ſubſiſtēs actu in nā alicuius rei:vbi aũt ſunt diuerſe forme ſubſtatiales ſpecifice ſunt diuerſe nāe in actu: qz eē ſubale qđ eſt rei actualitas neceſſario conſequit̃ oēm ſubalez formā. ℂ 56° ex vnitate ſube:forma. n. ſubalis vltima aduenies māe aut conſtituit ſubam actualē: aut nō: ſi non:ergo nō eſt ſubalis forma:ſi ſic:cōſtat qz per pri

5° metaph. T.c.4.

T.c.28.

mam formã:puta corporeitatis exmã fit suba i actu: per secũdam ergo constat:q̃ non cõstituitur eadẽ substantia:que constituta fuit a prima forma:qz qõ factũ est non fit ℔m pb̃m:nec possibile est fieri nisi illud corrumpatur.ergo erit ibi dare duas subas cõpositas diuersas numero:silr tertia forma ⁊ q̃rta aduenientes cõstituent tertiam ⁊ quartã subam:⁊ sic in qualz re erũt quatuor vel q̃nq̃ sube ꝓposite:⁊ quinq̃ essentie diuerse spẽ ⁊ numero. Nam si essent eedẽ spẽ essent frustra. quare cũ oia hec sint impossibilia impole est plres formas esse in composito.¶ 57° ex ꝺictiõis implicatione:hec enim predicatio.hõ inquãtum homo est aial:⁊ homo inq̃tum homo est suba aut est vera: aut non: si est vera.ergo cũ hõ inq̃tum huius nõ sit homo nisi p animam rõnalem:sequitur q̃ ab eadez forma bẽat q̃ sit suba ⁊ aial ⁊ corpus:⁊ sic õ ceteris:⁊ ita non erũt ibi plures forme:si aũt non sunt vere p̃dicationes p̃dicte: ergo earum ꝺictozie erũt vere. Iste.s.homo inq̃tum ho non est aial: vel non est aial:nec corpus:nec suba: ⁊ p oĩs cũ nõ suba necessario sit accñs vel nihil: oportebit dicere:q̃ inq̃tu hõ sit suba vel nihil.¶ 58° ex diffinitionis apparitione. Aut enim rei inq̃tum talis:puta lapidi inq̃tum lapis:vel ligno inq̃tũ lignum cõuenit diffinitio essentialiter ⁊ oẽs partes eius:aut non:si nec:ergo cuz res non sit talis res nisi ab vltima forma: puta lapis a lapidcitate: sequit̃ q̃ eadem sit forma significata per lapidem inquantum lapis est:⁊ per oẽs p tes positas in diffinitione:ac per hoc cũ diffinitio dicat totum quicquid est formale in re:nulla forma erit i re nisi vna:si non:ergo nulla erit ꝑpria diffinitio alicuius rei inq̃tum huius:nihil.n.diffinitur:nisi inq̃tum ẽ in tali spẽ:puta hois:hoc aũt non hz per aliq̃ formaz nisi per vltimã.quare cum illa sit vna:vel nihil ꝑprie diffinieť:vel tñ erit vna forma in re.¶ 59° ex predicatiõe
Cap° 8°. dr̃ie. Dicit.n.pb̃s in 6° thopi. q̃ si genus p̃dicareť p se de dr̃ia.homo esset duo aialia:sed hoc nõ posset sequi nisi in dr̃ie significato icluderet aialitatis perfectio:diuersificata tñ ⁊ restricta per actũ specificũ.g̃ eadez est forma designata per nomẽ generis ⁊ nomẽ dr̃ie:vl̃ in dr̃ia designatur vt coartata ad determinatum esse:⁊ p oĩs ad spẽz:⁊ ita vna sola forma est in indiuiduo: que dat ⁊ perfectionem generis:⁊ dr̃ie:⁊ spẽi:ꝑ quod dixit ꝓrphi.q̃ spẽs est tota suba indiuiduoꝝ.¶ 60° ex ipsius rei corruptione. In recessu.n.aie: vel cuiuscunq̃ vltime forme aut corrumpiť corpus a corruptione subali:aut non:sed accñs tali solũ:si subali:g̃ cuz ℔m pb̃z terminus corruptionis subalis sit nõ ens simplr:q̃ est eẽ actu:fiet reditus ad mãm primã:⁊ ita habebitur ꝓpositz.Si aũt nõ corrumpiť nisi accñtaliter.g̃ sic aia fuit essentialiter vnita:vel fuit accñs:sed hoc est impossibile:ergo ⁊ illud ex quo sequit̃.¶ 61° ex radicis falsitate. Illi.n.qui ponunt plres formas inter alia sue positionis vel erroris motiua dicũt ẽt q̃ alia est intẽtio generis:⁊ alia speciei in intellectu:ꝓ q̃ cũ intellect⁹ nõ sit falsus opz diuersas formas rñdere in re ipsi intellectu. ¶ Sed ꝺ hoc est:q̃ intẽtões apprehense ab itellectu:⁊ designantes perfectiones essentiales non semp ab intellectu considerant̃ vt essentialr ꝓstituunt hanc rem vel illã:sed potius in cõi:℔m q̃ pluribus conueniunt:sed intellect⁹ rẽ quã significat vel representat p intentionẽ abstractã attribuit pluribus.quare necesse est vt ab intellectu sic apprehensa non consideret vt pars essentialis constituens hanc vel illam rem: qz sic non inueniret in alio:sed ꝓrout in tali perfectione pla communicãt:sic.n.qz forma cuiuslibet speciei dat pfectionem ⁊ esse suí generis:intellectus ex tali consideratione q̃ꝺam intentionem sibi formar de genere:nõ quia alia sit forma generis ⁊ spẽi:sed qz ab alia perfectione sumitur rõ generis:⁊ ab alia speciei.¶ ℙ. Si hoc eẽt verꝝ qõsti dicunt:cũ intellectus possit p se intelligere albedinem:⁊ per se hanc eius ꝓprietatẽ:que est mouere vlsum:vel esse colorẽ sequereť:q̃ ab alia forma haberet nãm albedinis:⁊ ab alia forma nãm coloris: qõ est falsum:silr cum in sapore amaro sit ⁊ nã saporis ⁊ amaritudinis:sequereť q̃ sapor eẽt compositus ex forma saporis ⁊ forma amaritudinis:que oia manifestã continent falsitatez:cũ oĩs accñtalis forma sit simplex in essentia ℔m auctorẽ sex principioꝝ.¶ ℙ. Cõstat q̃ intellectus aliam intentionez formar de entitate rei ⁊ aliam de vnitate.quare si ad multiplicationẽ intẽtionum sequereť multiplicatio formaꝝ subalium:sequereť:q̃ alia esset forma:que dat rei entitatẽ:⁊ alia q̃ dat rei vnitatẽ:quod est oĩno impole:silr etiam constat:q̃ de p̃cto diuersas intẽtiones ⁊ cõceptões formamus: qz.s.principy medy ⁊ finis.quare sequereť punctuz ex diuersis formis esse compositum.¶ 64° ex rei entitate.Si.n.sunt plures forme subales in eodẽ:aut vnitas rei:vnitas dico non hec vel illa:seu ℔m gd:sed vnitas: que ꝓuenitur cũ entitate aut simplr consistit necessario in aggregatione oĩum illaꝝ formaꝝ: aut nõ:si nõ: ergo absq̃ aliqua illaꝝ potest rei vnitas vel entitas eẽ: ⁊ sic frustra esset inducta a nã. Etsi enim ad bñ eẽ rei possint concurrere aliqua non necessaria:tñ ad eẽ substantiale:vel essentiam rei ꝓstituendam ipossibile est aliquid cõcurrere nisi necessarium:⁊ sine quo suba rei esse nõ posset.Si aũt ad entitatem rei necessario requritur oĩum illaꝝ formaꝝ aggregatio.g̃ impole erit vnã illaꝝ corrũpi sine alia:⁊ ita qñ corrũpiť forma substãtialis necessario fiet reditus ad mãm primã:ac p ꝟs sequens forma vnieť mãe prime: ⁊ vlterius nihil idem erit in generato ⁊ corrupto:vt aduersary fingũt.¶ 65° ex subiecto forme.Si enim sunt plures forme in eodẽ tunc aut forme precedentes vltimã formaz reducent nãm in actũ sube actualis:aut nõ:si nõ:g̃ frustra sunt ibi:nam forma:que nullã actualitatẽ confert mãe frustra ibi ponitur:lz hoc non sit intelligibile. ſ. q̃ forma sit in mã:⁊ q̃ non reducit ipsam in actum.Si autẽ reducit ipsam in actum opz:vt habeat rõnem subi:nam subm nihil aliud est q̃ suba in actu qualiscunq̃ actus sit ille:sed nulla forma subalis est in subo: vt dicit̃ de subo ℔m pb̃m.ergo impole est post primã formã aliq̃ subalẽ formã aduenire materie:ex quo pz:q̃ nõ ẽ possibile in aliquo esse plres formas.¶ 66° ex rõne ꝓtinentie.Si igit̃ sunt plures forme in re:aut id:qõ i vna cõtineť:ꝓtineť in alia:aut non:si continet:ergo frustra inducereť nisi vltima:cũ in illa virtutes oĩum ꝑcedẽtiũ contineanť:si aũt non:tunc cũ primus effectus ꝺbeat rñdere prime forme:hꝫ aũt in oi subsistente sit rõ substantie:oportebit vt prima forma det subalitatẽ rei:⁊ per oĩs q̃ in nulla sequenti rõ subalitatis includat̃:⁊ ita ipole est vt aliqua sequentium sit forma subalis:sz omnes erũt accñtales:vna ergo solũ subalis forma est in re.¶ 67° ex nãli corruptione. Qñ separat̃ aia a corpore.vel quecũq̃z alia subalis forma aut postea remanet aliqua forma eadem que prius:aut non:si non:habeť ꝓpositum:qz.ſ.sequens vnieť mãe prime.Si aũt remanet.tunc aut illa q̃q̃z corrumpeť:aut non: si nõ: ergo aliquod corpus ꝑter celũ erit icorruptibile:q̃ est impossibile:cum nulla hmõi forma totam sufficiat replere capacitatem mãe.Si aũt corrũpeť: tunc cuz ℔m

pb̃m

ꝑm corruptio vnius sit generatio alterius: oportebit formaꝫ aliam introduci ⁊ vniri immediate mãe prime: alias oporteret aliquid de mã in nihilũ redigi: hec aũt non erit forma elementi: qz illud corpus est mixtum. ergo alicuius cõpositi: sed mã in tali corruptione: vt datũ est denudatur a prima forma: ac per hoc remanet nuda. ergo forma alicuí⁹ mixti: vel ad minus aliqua forma naturalis poterit immediate vniri mãe prime: ⁊ per ꝺñs eadem rõ erit de alijs. nõ ergo sunt plures forme in supposito. ¶ 68° ex nãe ipfectiõe. Si. n. aliquę forme subales sunt in cõposito ꝓter vltimam formã: certum est: q⁹ oẽs: que in generatione precedunt vltimaꝫ formã ꝓficiunt mãm perfectione imꝑfecta: ita. ſ. q⁹ in ꝓprie nãe ꝺictione imperfectio includit: cuius ꝓbatio est per hꝺ ꝺictoriã: que est impolis. cũ ergo manẽte cã maneat effectus: manẽtibus illis formis necesse est mãm esse perfectã perfectiõe imperfecta: sed adueniente vltima forma mã ꝓficitur perfectione completa. ergo si manerẽt p̃cedentes forme mã simul erit ꝑfecte reducta in actũ ⁊ in perfectionẽ: quod est ipossibile: nã cũ esse subale sit indiuisibile ⁊ inseparabile a forma: sicut vltima forma aduenientę manet prima: ita effectu vltime forme aduenięte: qui est perfecta actualitas mãe opꝫ manere effectũ prime: qui est imperfecta actualitas ipsius. ¶ 69° ex nã subsistẽtie. Esse. n. cuiuslibet quo subsistit in nã est actus suppositi. Rõne aũtẽ suppositi vnũquodqꝫ hꝫ ab vltima forma: als sequeretur: q⁹ vltima forma vniret̃ supposito subsistenti: qꝺ ẽ impole de subali forma. Manifestũ est aũt: q⁹ suppositum corrupto necessario corrũpit̃ esse eius: corrupto aũt esse suppositi impossibile ẽ aliqd exñs in supposito nõ corrumpi: qz cũ tota suba suppositi subsistat per eẽ suppositi: si aliqd de suba eius maneret incorruptuꝫ: sequeret̃: q⁹ aliqd esset ens ⁊ nõ haberet esse: qꝺ est impole: sed per separationẽ vltime fome a mã corrumpit̃ esse suppositi cũ illam consequat̃. ergo separata illa ipossibile est aliꝫ formã: vel aliqd aliud idẽ numero remanere in mã: opꝫ ergo vt fiat reditus ad mãm primã: ac per hoc: q⁹ sequens forma prime mãe vniat̃. ¶ 70° ex effectu vltime forme. Si. n. in mã sunt plures subales forme: tunc aut oẽs inducunt̃ simul ꝓactionem agentis: aut non: sed successiue: sed simul hoc erit in instãti cum ponant̃ esse subales. quare in eodem instãti vna ⁊ eadem agẽtis actio terminabit̃ ad disparatos terminos differentes ⁊ genere ⁊ spẽ: quod est ipole: si aũt successiue: tunc aut quelibet illaꝝ formaꝝ reducit mãm in actũ subsistentie: aut solum vltima: si quelibet. ꝯ sequitur primo: q⁹ in re tot sint suppositа quot forme: cum suppositum nihil aliud sit q̃ꝫ mã subsistens in nã ꝓ formam subalem: vel aliqd subsistẽs ex mã ⁊ forma substantiali cõpositum. Scꝺo vero sequitur: q⁹ vltima forma ⁊ oẽs post primã vniant̃ supposito actu subsistenti in genere sube: qꝺ est impole ⁊ ꝛmꝓbatũ supra. Tertio vero: q⁹ in tali re nulla sit vnitas essentialis. Nã diuersa suppositа vel subsistẽtia seu idiuidua vnuꝫ cẽtialiter esse non possunt. Si aũt nulla reducit mãm in actum subsistentie nisi vltima: sequitur necessario: q⁹ nõ sunt ibi: nam cum mã sit non ens actu absqꝫ actu forme facientis ipsam subsistere: si aliqua forma esset i ea que non reduceret ipsam in actum subsistentie: seqr̃et̃ q⁹ vel forme essent ibi solum in potentia: vel q⁹ nõ cẽt vel q⁹ potentia esset informata per actũ subalem: ⁊ tñ non esset actu: qꝺ implicat ꝺictionẽ. Quare vel oꝫ dicere: q⁹ nulla forma preexistat in mã ante vltimã: vel q⁹ si preexistunt: ⁊ in aduentu vltime forme nõ cedũt: q⁹ vltima ⁊ oẽs ꝓter primã vniantur subsistẽti i actu: ⁊ ita sint plura suppositа in eodẽ: vel q⁹ semp vltęriori aduenięte necessario semper cedat ⁊ corrumpat̃ precedens: ⁊ ita semper vna sola forma sit in supposito. ¶ 71° ex ipsa ꝺiffinitione. In ꝺiffinitione enim hominis ꝟm ꝑm cadit ⁊ suba: ⁊ corpus: ⁊ carnes: ⁊ ossa: aut ergo ista ꝺiffinitio est vna simplr cẽtiali vnitate: aut non: si non: ergo nec res significata per ipsam essentialiter erit vna: si autem est vna simpliciter. ergo quacũq⁹ differentia subtracta tota destruetur ꝺiffinitio ⁊ transibit in aliam speciem ꝟm ꝑm: sed quando separatur anima a corpore: vna de principaliorꝫ differentijs tollitur ab eius ꝺiffinitione. ergo cum idem sit iudiciũ de ꝺiffinitione ⁊ ꝺiffinito: sicut nihil remanebat idem in ꝺiffinitione: eo q⁹ datuꝫ erat: ipsam esse simpliciter vnam: ⁊ id quod est vnum simpliciter: vel ꝟm totum. vel ꝟm nihil corrumpitur: ita erit ⁊ in ꝺiffinito: q⁹ separata anima nihil idem numero remanebit: ac per hoc fiet reditus ad primaꝫ materiam. ¶ Si autẽ dicatur q⁹ lꝫ hõ viuus ⁊ mortuus non habeant eandẽ ꝺiffinitionẽ: tñ nihilominus remanet ídẽ esse carnis ⁊ ossis. ¶ Contra ẽ: qz carnes ⁊ ossa sunt de ꝺiffinitiõe hominis: vt dictum est: ⁊ ita oportet ipsa mutari sicut ⁊ alia. ¶ Et preterea aut carnes ⁊ ossa sunt materia anime i quantum talia sunt: aut non: si non: ergo nõ necessario semper anima erit in tali materia: quod est falsuꝫ. Si autem sunt materia anime inq̃tum talis nature sunt: puta carnee ⁊ ossee: cum materia cadat in ꝺiffinitione naturali: ⁊ cum materia ꝟm actum corrumpatur ad corruptionem forme: oportet necessario vt carneitas ⁊ osseitas corrumpantur: ⁊ ita fiat reditus ad materiaꝫ primam: nõ similiter potest argui de quibuscũq⁹ alijs formis. ¶ 73° ex ratione naturalis dependentie. Naꝫ quecunq⁹ sunt essentialiter vnũ dependent abinuicem necessario quantum ad suum esse actuale: sed quando nec generantur simul: nec corrumpuntur simul nõ dependent abinuicem quantum ad suum esse actuale. Nam terminus fieri ⁊ corrumpi est esse actuale ⁊ non esse actuale. quare impossibile est hmõi essentiale habere adinuicem vnitatẽ: que nec simul generatur: nec simul corrumpitur. ¶ Preterea videmus: q⁹ si plures forme ponantur in homine ille non possunt simul generari: vt ostensum est: nec simul corrumpuntur vt huius positionis sectatores affirmant: propter quod dicũt corporeitatis ⁊ carneitatis formam eandem numero remanere post corruptionem anime sensitiue. ergo impossibile est: vt essentialiter vniantur: cũ ergo istud sit inconueniens: relinquitur q⁹ vna sola forma sit in supposito. ¶ 75° ex substantie corruptione: substantia enim rei aut est solum vltima forma: aut totum quod cõstituitur ex vltima forma cum materia ⁊ omnibus formis: que ponuntur in supposito. si sola vltima. ergo alie forme erunt accidentia: vel non vnientur illi essentialiter: quod est inconueniens: similiter hoc est ꝺ ꝑm ex preesse in. 7. metaphisi. vbi dicit: q⁹ oẽs ptes formales ⁊ ipsa materia sunt de substantia ⁊ ꝺiffinitione rei. si autem omnes ille forme simul cum ipa materia sunt de rei substantia. ergo cum taꝫ generatio ꝙ̃ corruptio sint mutationes in substantia aut per corruptionemꝫ vltime forme omnes alie transmutantur: aut non: si non: ergo per corruptionem substantialem nulla mutatio fit in tota rei substantia: sed solum in parte ipsius: similiter etiam cuꝫ ꝟm aduersarios omnes ille forme respectu vltime habeãt rõne subi: sequitur q⁹ forma substãtialis adsit ⁊ absit nulla mutatione facta in primo subiecto:

T.c.37.

quod est impossibile. Si aũt aliqua in eis fit mutatio: tunc aut subalis: aut accñtalis: si accidẽtalis. ergo ꝛ illi forme solum accñtaliter vniebanꝫ: silr ẽt sequiꝫ: ꝙ illa forma fuerit accñs: cũ absq; corruptione subi aduenerit ꝛ corrupta sit: silr etiã sequiꝫ: ꝙ corruptio subẽ: ꝛ per ꝓñs generatio sint alteratio tñ: opꝫ ergo dicere: ꝙ ille forme subaliter corrumpanꝫ: ꝛ ita fiat reditus ad mãm primam: ex quo dr̃ ꝓpositum. ¶ 76° ex vnitate nãe. Actus. n. primus alicuius rei necessario est vn⁹ tñ: actus aũt primus essentie est ipsum esse. quare necesse est vt vnius essentie sit tñ vnum esse: alias. n. cuꝫ vnũ q̃ꝫ sit ens actu ꝓ esse: sequereꝫ ꝙ vna essentia eẽt duplex ens ꝛ duo in actu: qd̃ est impossibile: que autẽ sunt vnum essentialiter vnam essentiã cõstituũt. quare necesse est omnia hꝫ sicut essentialiter vnĩtur: ita ꝛ vnũ esse constituant: ꝛ in vno esse conueniãt: si ergo plẽs forme sunt in eodẽ: aut opꝫ dicere: ꝙ non vniantꝫ adinuicem vnione essentiali: quod est impoſe: aut ꝙ oẽs illas consequatꝫ tñ vnuꝫ esse: ꝛ ita vel diuerse forme specie erunt ibi frustra: cum non dent oẽs nisi vnũ esse in specie: vel non erunt ibi: vel si dicatur: ꝙ quelibet eaꝝ aliquid det: sequiꝫ ꝙ esse subale sit compositũ ex diuersis actib⁹ specie: quod ẽ ipossibilius oĩbus ꝓdictis. ¶ 77° ex habitudine generalis ꝛ subalis forme. Sicut enim se hꝫ genus ad spẽm: ita proportionaliter se hꝫ forma generis ad formam spẽi: sed genus non hꝫ aliquid actuale esse nisi illud differre: neq; ibi eẽntia generis reducitur in actum nisi per dr̃iam diuidentem ꝛ ꝓstituentem spẽm. quare nec forma vel nã generis inueniet in nã: nisi sub actu alicuius spẽi. Ex hoc aũt sequunt duo cõtra ponẽtes plẽs formas. Et primũ: ꝙ corrupta forma specifica: puta anima necessario aduenit ibi noua subа vel forma: alꝫ nã generis esset actu preter actum specifice dr̃ie: aut ꝙ fiat reditus ad mãm primã. Scõo vero sequiꝫ: ꝙ cum genus non habeat aliud esse actuale nisi illud speciei: ꝙ forma generis non sit alia a forma spẽi: cum oẽm formam de se consequatꝫ eẽ actuale: nõ aũt illam generis sine illa speciei. ¶ 78° ex corporeitatis ꝓductione. Dicũt. n. aliqui: ꝙ mã cum forma corporeitatis generationi subycitur: ꝙ si dicatur queraꝫ de illa corporeitate: aut. n. est ꝓducta ꝓ voluntatem: aut ꝓ nãm: si per volũtatem: hoc esse nõ põt nisi per creationẽ a deo: sed creatio non terminaꝫ nisi ad hoc aliquid ꝛ subsistens. quare illa forma cõstituet hoc aliqd: ꝛ ita generationi subycieꝫ non solum ens actu: sed etiã hoc aliquid: qd̃ est impossibile ꝛ erroꝛ antiquoꝝ. Si autẽ ꝓ nãm ab aliquo agente nãli cũ oẽ agens ꝓ nãm necessario imprimat sui similitudinem in effectũ: nisi aliquid impediat: ex quo oẽ agens naturale est in aliqua determinata specie: oportebit eius actionem ad aliqd determinatum ꝛ completum in specie terminari: ꝛ ita corporeitatis forma non solum reducet materiã in actuꝫ alicuius cõis: verum ẽt in actum completum subsistẽtis: vel hoc aliquid: ꝛ ita sequiꝫ idem: quod prius. nihil ergo potest esse imediatum generationis subm: nisi sola prima mã: ex quo relinquitur vnam solam formaꝫ subalem esse in rebus. ¶ 79° ex natura ꝓtinentie. Certum: est enim ꝑm oĩum cõem sniam: ꝙ spẽs ꝓtinentur in genere: sed si ponatur aliqua forma cõis: que dãs eẽ generis sit alia a forma specifica: impossibile est spẽs i genere contineri. ergo impossibile est talem formã dariri nã: puta corporeitatem: vel aliquid hꝫ. Probatio minoris est: qꝛ forme specieꝝ aut continentur i forma generis solum ꝑm intellectum: aut etiam ꝑm esse: si ꝑm intellectum tantum. ergo ex genere ꝛ specie: seu forma generis ꝛ forma speciei fiet vnum solũ ꝑm intellectũ ꝛ non ꝑm rem. Si aũt ꝑm esse nature tantum. Contra forme specifice continentur in forma generis ꝑm esse qd̃ habẽt in natura: sed hꝫ forma generis ꝑm istos hẽt esse actu in natura ẽt preter formas specificas. ergo forme specierum erunt actu in genere q̃tum est impossile: qꝛ sic ꝑm Porphi. opposita essent actu in eodem: similiter ẽt sequitur: ꝙ sibi essentiali vnione vniri non possint. ¶ 80° ex corporeitatis trãsmutatione. Si enim generationi subycitur mã cum corporeitate: tunc per aduentũ vltime forme aut ipa corporeitas nõ mutaꝫ: aut mutatur accidentaliter tñ: aut substantialr: si aũt non muteꝫ: siue muteꝫ accñtaliter tñ: segtur ꝙ forma illa aduenies sit accidẽs: ꝛ ꝙ generatio sit alteratio. Scõo vero sequitur: ꝙ illa substantialiter maneat distincta a corporeitate: ꝛ ita erit inter ipsas vnio solũ accidentalis: que oĩa sunt ipossibilia. Si aũt vniaꝫ subaliter cũ suba magis ꝛ minus nõ suscipiat: vt supra probatum fuit: oportebit ipsam corrumpi: ꝛ ita imediatũ vltime forme ꝛ generis subiectum erit materia ꝓma: ex quo sequitur vnam tñ formam esse in vno. ¶ 81° ex nature identitate. Impossibile est enim vt aliqua diuersoꝝ generum sint idem numero: sed posita pluralitate forme hoc sequitur. ergo vna forma solum est in vno. Probatio ꝓñtie est: qꝛ ꝑm istos corpus recedente anima manet idem numero: sed corpus mortuuꝫ ꝛ viuum differunt genere. ergo aliquid erit diuersuꝫ genere: ꝛ idem numero: quod est absurdum. ¶ Ex dictis ergo oĩbus euidenter concluditur necessaria ꝛ icomparabilis veritas ꝛ positio de vnitate formarum: per que etiã eius contraria opinio falsa esse conuincitur ꝛ opposita veritati tam philosophice q̃ diuine: ꝛ enim veritates demonstrate naturali lumine rõnis ad fidem indirecte pertineant: tñ veritatem pbie iuuãt ꝛ ꝑsupponitur veritas fidei xp̃iane: sicut ꝛ gratia cõfortat ꝛ presupponit naturam: ideo si has positiones velimus ad fidem reducere: cum veritati veritas opponi non possit inuenietur sine dubio nostra positio consonare fidei documentis: ꝓtraria vero: que. s. formarum pluralitateꝫ affirmat non solum non obsequi: veꝝ etiam fidei catholice inuenietur in pluribus obuiare: vt imediate seq̃ns disputatio declarabit. Nam primo dicta opinio tollit traductionem originalis peccati: ꝛ per ꝓñs sacramentum baptismi. ¶ Oꝛ quidem primo seu 83° potest oñdi ex ipsius esse distinctione. Dicunt enim isti: ꝙ suppoſita vnitate forme peccatum originale traduci nõ potest: eo ꝙ accidens destruitur destructo subiecto: ꝛ ita si in aduentu vltime forme omnes precedentes cedunt ꝛ vnitur illa forma materie prime: sequitur ꝙ infectio nulla traduci possit: ꝛ enim est motus quo istud peccatum traducitur per modum. s. accidentis traduci: cum aliquo subo: vbi ipsi dicunt: hic aũt modus est oĩno impossibilis: aut enim corpus hꝫ aliquod esse distinctum preter esse: qd̃ hꝫ ab aiã rõnali: aut non: si non habet: ergo ibi non est aliqua forma subalis preter animaꝫ: cuꝫ omnem substantialem formam necessario consequatur aliquod esse ꝑm nãm. Et ꝓterea cũ isti dicũt: ꝙ corporeitatis forma ꝛ carneitatis inducanꝫ primo ẽt ꝑm tps q̃ aia: opꝫ eos necessario dicere: ꝙ ꝛ aliqd eẽ subale hẽat distinctum ab esse aie: siue ꝓter esse ꝙ recipiat ab aia. Si aũt hoc dicaꝫ: sicut ꝛ ipsi dicũt: ꝛ dicere opꝫ suppoſitis eoruꝫ principys arguatur vlterius sic. deformitas vel infectio non fundatur in aliquo nisi ꝑm modum actualitatis subiecti in quo radicatur: nullum. n. accidens est nisi in actu ente. si ergo ꝓ semẽ traducitur

peccatũ

peccatum originale:opꝫ vt deformitas illa fundet in ipso:ſm q̄ tale eſſe hꝫ:in quo a patre decidit. aduenie te ergo aia aut illud eſſe ſubale corrumpit:aut manet. ſi corrumpit ergo ⁊ forma quā cōſequebat:⁊ ita rema nebit vna ſola forma:⁊ tollet talis infectio ſuper illud eſſe fundata:ſi aūt manet illud eſſe diſtinctū;quod hꝫ ſemē vel embrio p̄ter eſſe aie:impoſſibile eſt animam hꝫ peccato inficī:nam impoſſibile eſt per diuinctionē aliquo ꝫ alte ꝫ coꝫ inficī q̄ctum ad id in quo manent diſtincta:ſed aia ⁊ corpus q̄ctum ad eſſe corporeū ma nent diſtincta:qꝫ nec aia dat eſſe corporeū vel carneū corpori:nec corpus ab aia illud recipit:nec per aduētuꝫ aie deſtruit:ſed manet hꝫ eſſe diſtinctuꝫ: vt iſti dicūt: ⁊ probatum eſt.ergo impoſſibile eſt aiam a tali corpe infici.nulla eſt ergo via coꝫ de traductione huius pec cati.ſ.originalis. ¶ 84° poſitio de pluralitate forma rū oñditur impoſſis ⁊ ꝫ fidē ex coꝫ ſuppoſitione. Dñt enim ipſi:q̄ poſita,vna forma peccatum originale tra duci non p̄ot:qꝫ aduenīente aia oēs forme corrumpun tur ⁊ remanet ſola prima mā:⁊ ita deſtructo ſubo: ſup quod fundat huius accidens tollit originalis peccati traductio:vt dictū eſt:ſed ex hoc pꝫ:qꝫ querunt feſtucā in oculo fratris ſui:⁊ in ſuo trabē ignorāt: vel malicio ſe negligunt: nam ſi peccatum originale fundat i illa materia:que a patre traducit tanq̄ accidens in ſubie cto:aut fundatur in ipſa inq̄ctum corpus eſt:aut inq̄ctū tali forma ⁊ diſpoſitione affecta: ſtultū eſt aūt dicere: q̄ inq̄ctum corpus: nam ſm hꝫ rōnem non hꝫ q̄ ma gis ſit ſemen viri q̄ capre vel aſini. Et qꝫ ꝫ hoc ſeque ret:q̄ non conſequeret originalis infectio ſemē hois inq̄ctum humanū eſt:non.n.ex rōne corporeitatis hēt rōnem humanitatis.quare neceſſario opꝫ eos dicere: vt intrā in illa materia infectio originalis fundet inq̄ctum eſt ſub tali forma ⁊ tali diſpoſitiōe qualitatiua af fectuꝫ:puta ſeminaria:que eſt a patre deriſa:⁊ eius vir tute in materiam introducta:ſed impoſſibile eſt illam formam ⁊ illas qualitates ibi manere vſqꝫ ad introduc tionem anime ſenſitiue:⁊ multo minus vſqꝫ ad introductionem rationalis.ergo ſuppoſita poſitione de plu ralitate formarum:impoſſibile eſt peccatum originale traduci:⁊ per cōſequens fruſtra erit ſacramentū ba ptiſmi. Probatio aūt aſſumpte eſt primo per ſenſum: nam ſm Aug. in lib. 83° qōnuꝫ:⁊ etiam ſm pīm in ſe mine primo eſt forma lactis:⁊ poſtea ſanguinis:deide carnis:⁊ ſic de alys. Conſtat aūt:q̄ accidentia lactis ⁊ ſanguinis ſunt ſenſibilia:nunc aūt in embrione intro ducta aia ſenſitiua nō vñr accidētia lactis nec ſangui nis.quare hꝫ forme corrupte ſunt:vel ibi latent: qō eſt impoſſibile. Secūdo hoc poteſt probari per rationeꝫ: naꝫ determinata forma requirit determinata accidē tia:inter que ſunt precipua quantitas ⁊ qualitas:nulla enim forma poteſt in materia cōſeruari abſqꝫ ꝑprys accidentibus:ſicut ignis ſine ſiccitate ⁊ raritate:⁊ ōter minata q̄ctitate:ſed adueniente forma ſanguinis nec quantitas:nec raritas quaꝫ exigit forma lactis: nec co lor manent.ergo nec illa forma.quare nec ille forme p cedentes ibi manent. Preterea cōſtat:qꝫ forma lacti ⁊ carnis ⁊ ſanguinis ſunt forme mixtionis:hmōi aūt formas:que.ſ.mixtionem conſequuntur impoſſibile ē ſaluari deſtructa:vel in contrariuꝫ mutata mixtionis armonia: ſed certum eſt: q̄ aliam mixtorum armo niam ⁊ diſpoſitionem opꝫ eſſe in carne:⁊ in lacte:⁊ in ſanguine.ergo adueniente vna illarum impoſſibile eſt aliam remanere:⁊ ita tenendo viam iſtoꝝ impoſſibi le erit peccatuꝫ originale traduci;quod eſt erroneum ⁊ contra fidem catholicam. ¶ 85° ex traductionis hu ius peccati radice. Scōm enim ſniam pīi in 15° de ani malibus.materia corporis miniſtratur a matre ⁊ non a patre:ſemen aūt viri habet rationem actiui p̄ncipy: ſed ſm ſniam ſanctorum peccatum originale inq̄ctuꝫ habet rationem culpe non contrahitur a matre: ſed a patre.ergo ſi peccatum originale traducitur ſolum ra tione alicuius partis corporee traducentis talem ma culam per modum quo accidens traducitur cuꝫ ſubie cto:vt iſti dicunt:ſequitur q̄ peccatuꝫ huius nullo mo do traducatur. Quare vel ipſi neſciunt modum tradu ctionis huius peccati:vel ceca ſcientia defendunt hereticam p̄auitatem. ¶ 86° ex infectionis naturali ordi ne. Impoſſibile eſt enim illius naturam ab altero infi ci infectione dico pertinente non proprie ad ſuppoſitū ſed ad naturam rei:quod non eſt nature illius rei eēn tialiter coniunctum:ſed deformitas originalis eſt in fectio nature:ſubſtantia aūt ſeminis nō eſt natura rei a qua deciditur eſſentialiter conjuncta:cum ſm pīm ſit de ſuperfluo alimenti. ergo nullo modo talis infe ctio nature.ſ.generantis naturam ſeminis poterit infi cere. Quare per iſtum modum impoſſibile erit pecca tum originale traduci:nulla eſt ergo via vel ratio iſto rum de traductione huius peccati. Quare vel oportet eos negare ⁊ retractare q̄ affirmant:⁊ qō ſcripſerūt ⁊ i uenire alium modum traductionis hulus peccati; vel incidere in hereticam falſitatem;concedendo.ſ.q̄ nō traducitur. Scōm aūt noſtram poſitionem nullum in conueniens ſequitur:nam eo modo dicimus peccatuꝫ originale contraberc:quo ⁊ naturam accipimus:vide licet deſtitutam per carentiam originalis iuſtitie ſm Dion. in celeſti yerarchia: ⁊ hoc inquantum deſtitu tio talis cāta fuit ex voluntate primi parentis: in quo tota erat humana natura:talem autē naturam accipi mus per generationem vnam:in qua tñ ſunt plures ge nerationes ⁊ corruptiones medie vſqꝫ ad perfectum generatum:vt dicit Auiceñ.cum aūt ſm pīm in p̄mo de generatiōe. ſub̄m generatiōis ⁊ corruptiōis ſit yle: vel mā prima:impoſſe eſt vt aduenīēte vltima forma: que eſt generatiōis terminus vlla forma remaneat in mā:vñ ſicut hꝫ ſola mā ſit:que aie vnit:tñ ꝓpter hoc nō ſequit:q̄ nā humana nō traducat a parente in plem: eo q̄ ex virtute diſpoſitionū generantis talis forma in ducitur: ita opꝫ concedere vt traducta nā ⁊ nāe deſti tutio:que originalem infectiōem ſignificat:vel tradu cat:⁊ per ꝓñs cum illa deſtitutio fuerit volūtaria: ⁊ iō culpe obnoxia in generante:opꝫ vt ſimilr in genito ha beat rōnem peccati:neq̄.n. peccatum originale aliqd ponit.ſed potius deſtitutionē ⁊ priuationē gratie dicit que tñ:qꝫ voluntaria fuit:rōnem peccati addit. ¶ 87° iſta poſitio impoſſibilis eſt ex intellectus vnitate:nam ſi ponantur plures aie in hoie ⁊ diuerſe forme ſubales in hoie nō eſt aſſignare modū quo ſint plures aie intel lectiue:nam forma ⁊ actus ſi ſint oino ſm ſui eſſentiā a mā ſeparati:impoſſibile eſt abinuicē diſtingui:niſi i di ſtinctione formali ⁊ eſſentiali diuerſitate:que cāt diſti ctionē ſpecificam:pp quod dicit pīs in 7° metaphiſi. q̄ ſi eſſet aliqua albedo ſeparata:illa nō eſſet niſi vna. Impoſſibile eſt aūt aliq̄ forma vel actum alicui māe eſſentialiter diungi:quin ſibi aliq̄ det pfectionē ſubalē.quare ſi aia ponat eſſentialiter cōiungi corpori: opꝫ vt det aliq̄ eſſentialem perfectionē: ſed ſuppoſitis plu ribus aialibus ⁊ pluribus formis:hoc ē impoſſibile:nā perfectionem ⁊ naturam ſube non poteſt dare: qꝫ illaꝫ hꝫ a primis forma neceſſario: alꝫ ſequeret: q̄ accidēs

rẽt ante fuḃam: ſimiliter nec coꝛporeitas: nec vite: nec
animalitatis: qꝛ oẽs iſtas materia bẽt ab alys fozmis
ſimiliter nec intellectualitatis: qꝛ talis perfectiõis mä
non eſt capax. ergo nullam habit eſſentialẽ pfectionez:
ac per hoc non erit eſſentialiter cõiuncta: ex quo vlteri
us ſequitur: q aĩa intellectiua vel rõnalis non ſit niſi
vna in oĩbus: qđ eſt hereticuz z erroꝛ cõmẽtatoꝛis: z vl
terius: cũ ea que non cõueniunt ad vnum eſſe non de
beant plurificari in p̃mio: maxime ſi vnuz ſe hz p̃ mo
dum inſtrumẽti: ſequit̃ q coꝛpoꝛa non debeant reſur
gere nec premiari. ſimilr ſequit̃: q ſi vnus ſaluaꝝ om
nes ſaluentur: z ita fruſtra abſtineremus a peccatis: z
ſeruaremus euangelia: ſufficit enim: q xp̃s ea ſeruaue
rit: hec aũt oĩa ſunt hereticа. ¶ p̃. 87° hoc idez poteſt
confirmari auctoꝛitate. z primo p Auguſtinũ de eccle
ſiaſticis dogmatibus: vbi ita dr̃: nec hz duas animas di
cimus: ſicut Jacobus z aly ſyroꝝ dicunt vnam q̃ aiet̃
corpus z aĩam rõnalem: que rationem miniſtret: ſz di
cimus vnam z eandem aĩam: que z coꝛpus ſua ſocieta
te viuificet: z ſemetipſam ſua rõne diſponat. Jtẽ Aug.
de imoꝛtalitate aĩe. c. iz. hoc oꝛdine intellígit̃ a ſũma
eſſentia ſpecies coꝛpoꝛi tribui: qꝛ per animaz ẽ coꝛpus
qcqd eſt: z quõcunq eſt. Jtem idem in libꝛo retracta.
Aĩa continet coꝛpus ne diſſoluaꝝ. g̃ ꝛc̃. Et Ugo de ſanc
to victoꝛe ſuper expoſitionẽ cantici beate virginis ſic
dicit. Sancta eccleſia catholica hanc aſſertionẽ nõ re
cipit: vt. ſ. plures ſint in coꝛpoꝛe anime: ſz vnam cãdẽq
aĩam eſſe teſtatur in hoĩe: que coꝛpus viuificat per ſen
ſum: z in ſemetipſa viuit per intellectũ: deinde ſubdit:
q ſi forte de ipſa geminata vocabula inuenimus: niſi
ꝓpter diuerſas eſſentias dcñ eſt: ſed ꝓpter eiuſdem
eẽntie diuerſas ꝓꝛietates: ponere ergo plures fozmas
vel aĩas eſt erroneum. ¶ 88° hec poſitio ĩmpoſſibilis
eſt: qꝛ repugnat incarnationi xp̃i. Cõſtat. n. q filius dei
aſſumpſit aĩam z carnem humanam: caro igit̃ huma
na: ſeu fozma carneitatis in hoĩe aut eſt eiuſdẽ ſpẽi cuz
fozmis aliaꝝ carniũ: vt ita loquar: aut non: ſed ꝑm po
nẽtes plures fozmas non põt dici q non. nã diſtinctio
ſpecifica inter actus z fozmas ſubales eſſe non poteſt:
niſi ꝑm q vna confert alic̃ eſſentialẽ pfectionẽ quaz
non ꝓfert alia. ſi g̃ fozma carnis in hoĩe differat ſpecie
a fozma carnis aſĩni: vel cuiuſcunq alterius: oz q det
nãm carnis in cõi: z vlterius q addat alic̃ eſſentialez
perfectionem: ſed ꝑz iſtos ab vna fozma ſubſtãtiali nõ
põt eſſe niſi vna eẽntialis perfectio. quare ſegtur: q il
la fozma vel non det naturm carnis: vel q illa vlteri
oꝛ perfectio non ſit ab illa fozma: que dat naturaz car
nis: quã z nos fozmã carnis appellabamus: ſed a qua
dam alia. quare ſequitur oppoſitũ dati. ſ. q illa fozma
nihil plus det in hoĩe q̃ in alys. Quare ſuppoſitis cozũ
p̃ncipijs neceſſario ſequit̃: q eadẽ ſit fozma carnis in
hoĩe z in alys: ſed nã rei trahit̃ a fozma ſpecifica. g̃ ea
dem eſt nã carnis humane z aſĩnine: ſiue canine. Con
ſtat aũt: q deus aſſumẽdo carnẽ noſtram non aſſũpſit
ſuppoſitũ: ſed potius nãm. ergo nõ ſolũ aſſumpſit car
nem hominis: ſed ẽt aſĩni: z canis: vel ſerpẽtis: quod eſt
abhominabile z hereticũ: cũ eadẽ ĩ oĩbus ſit carnis na
tura. impoſſibile eſt ergo plures fozmas ponere ĩ vno
z eodẽ. ¶ 89° ex fozmaꝝ oꝛdine. Sicut. n. potẽtia q̃ti
terminatur ſuo termino: puta ſicut linea per punctuz:
ita potẽtia mãe terminaꝝ pactum ſubalis fozme: ipoſ
ſibile eſt ergo: vt eadem potentia materie ſimul: z ꝑm
eandem partez: z in eodẽ inſtanti ad diuerſas fozmas
ſubales ſpecie z genere: ac per hoc ad diſparatos termi
nos terminetur: ſicut nec vna linea ad diuerſa puncta.

Si ergo ponantur plures fozme in hoĩne: cum xp̃s
fuerit verus homo: neceſſe eſt vt primo in materiaz il
lam benedictaz miniſtratam a glorioſa virgine maria
prius inducta fuerit foꝛ. vna: puta carnis z poſtea alia:
ſed ꝑm fidẽ catholicã caro non fuit prius aſſumpta q̃
animata: qꝛ ꝑm Dama. per aĩam totam ſibi noſtrã co
aptauit naturã: ſequitur aũt ꝑz ponẽtes plures fozmas
q caro xp̃i prius fuit cõcepta q̃ aſſumpta: quod ẽ erro
neum: z cõtra ſniam cõem ſanctoꝝ. ¶ 90° ex ſuppoſi
ti vnitate. Si eniz illa caro prius fuit cõcepta q̃ aſſum
pta: vt neceſſario ad iſtoꝝ poſitionem ſequitur: aut illa
caro erat actu ſubſiſtens: aut non: ſi non: g̃ nullam foꝛ
maz ſubalem habebat: z ita erat caro abſq; fozma car
nis: quod implicat cõtradictionem: ſi aũt erat actu ſub
ſiſtens: ſequunt̃ impoſſibilia. Et p̃mo: q xp̃s fuit duo
ſubſiſtentes: nam illud eſſe in quo ſubſiſtebat caro illa
adueniente diuinitate aut fuit deſtructum: z ſic etiam
fozme quas tale eſſe conſequebatur: deſtructe ſunt ne
ceſſario: cuz eſſe ſeparari non poſſit a fozma: aut non: z
ſic fuerunt duo ſubſiſtẽtes: z duo ſuppoſita in xp̃o: vnũ
humane: aliud diuine: quod eſt hereticum: z in multis
concilys damnatum: z maxime in gnto ſinodo conſtã
tinopolitana. Secundo vero ſequitur: q xp̃s non fue
rit vere vnus: cum fuerint in eo due eſſe diſtincta: q fi
des abhoꝛret. Tertio vero ſequitur: q natura huma
na non fuerit aſſumpta in vnitatem ſuppoſiti: nam qđ
per ſe exiſtit eſt per ſuum eſſe actualiter diſtinctum: z
ideo niſi illud eſſe corrumpatur non poteſt vniri alte
ri ypoſtatice: alias ſequeretur: q eadem eſſent diſtincta
actualiter z non diſtincta actualiter: quod implicat cõ
tradictionem. ſimiliter ſequitur: q nec anima illa bea
ta illi carni fuerit eẽntialiter vnita: vt ex ſuperioꝛibus
patet. deſtruitur ergo tota fides incarnationis per plu
ralitatem fozmarum. ¶ 91° hec poſitio eſt impoſſibi
lis: qꝛ repugnat paſſioni xp̃i. Conſtat enim: qꝛ moꝛs eſt
ſubſtantialis z eſſentialis coꝛruptio hominis aut ergo
per moꝛtem aliqua pars eius ſubſtãtialiter coꝛrumpi
tur: aut non: ſi nõ: ergo ſubſtantialis coꝛruptio ẽ abſq;
aliqua ſubſtantiali imutatiõe: ſimiliter ſequitur: q to
ta quidditas z natura ſubſtãtie poſſit ſubſtantialr̃ coꝛ
rumpi: nulla ſubſtantiali mutatione vel coꝛruptiõe fa
cta in aliqua parte eius: quod eſt omnino impoſſibile.
oportet ergo dicere: q alic̃ pars hoĩs ſubſtantiali coꝛ
ruptione coꝛrumpatur: non aũt anima. ergo coꝛpus. ℞
ergo neceſſario probato arguatur ſic. Illud quod ſub
ſtantialiter coꝛrumpitur neceſſe eſt priuari perfectiõe
ſubſtantie z ſubſtãtialitatis actualis ratione: cuius pro
batio eſt. qꝛ coꝛruptio aliquid priuat. quare coꝛruptio
ſubalis oportet vt tollat naturam ſube in actu. Mani
feſtuz eſt aũt: q nihil ponitur in p̃dicamẽto ſubſtãtie p
ſe: niſi per ſubſtantialitatis rationem. ergo ſi in mate
ria aliqua fiat ſubſtantialis z actualis coꝛruptio: oz ne
ceſſario vt nihil quod ſit in genere ſube actualis in ip
ſa remaneat: quo habito ꝓcedo vlterius ſic. In coꝛpo
re ergo xp̃i aut remãſit aliqua fozma ſubalis poſt moꝛ
tẽ: aut nulla: ſi aliqua: aliqua dico eadez que prius. g̃ ne
ceſſario ſequit̃ ex prehabitis: q nec coꝛpus illud bene
dictũ: nec xp̃s fuerit vere moꝛtuus: cũ moꝛs ſubalẽ coꝛ
ruptionem dicat: qđ eſt hereticuz: ſi aũt nulla: habetur
ꝓpoſitum. ſ. q non fuit ibi niſi vna fozma: z q alia fo
ma introducta eſt. Quo aũt hec vltima ꝓña ſequaꝝ. p
batũ eſt frequẽter in añdictis. ¶ 92° ex nã vite. Scõz
. n. p̃m viuere viuentibus eſt eſſe: aut ergo ſubale: aut
accũtale: ſi accũtale. ergo viuentia ſunt viuentia p ac
cidens: quod eſt impoſſibile: ſi aũt ſubale: ergo coꝛpus

per amissionē vite perdit suam subam:si aūt subam.g̃ post mortē nihil remanet in mā corpis sube actualis rōnem habens:sed isti dicunt:q̄ corpus xp̄i mortuum habuit eandem formā subalem q̄ primo.g̃ nō fuit vere mortuū:quod est hereticū.¶93° ex essentiali predicatione.Ea enim q̄ predicant̃ per se de inuicem in .primo modo dicendi per se sunt oīo inseparabilia:hec autem ꝓpositio.corpus est viuū:si non sit per se ꝫ accipiendo corpus in cōi:tū accipiendo in spāli ꝓ corpore aialis vel hois est per se vera ⁊ per se predicatum cōtinet subiecto:si.n.dicatur:q̄ sit per accidēs: sequitur q̄ per accīs vita insit corpori aialis:quod est falsum:sed vt dicū est:ea que per se de inuicem p̄dicantur:necessario sunt inseparabilia:cū vnū includat̃ in alterius itellectu.ergo recedente vita seu aia a corpore necessario recedit corporeitas:⁊ manente manet:sed isti dicūt q̄ in corpore xp̄i mortuo fuit eadē corporeitas.ergo fuit ibi vita:⁊ ita non fuit vere mortuus:qō est hereticum: vel nulla ibi forma remansit:ex quo habet̃ ꝓpositum.¶94° ex dispositionis necessitate. Manēte enim dispositione:que est necessaria impossibile est formā separari. Iste ergo forme plures:que ponuntur in eodē: aut ita se habēt:q̄ vna eaꝝ est necessaria dispositio ad aliam:aut non. Si aūt vna non est necessaria ad introductionem alterius.ergo frustra ipsam induxit nā: cū sine ipsa possit res esse:⁊ cū per ipsaꝫ nō necessario itroducatur vltima forma. Et preterea aduciente termino motus impossibile est manere aliquid: nisi qō ē necessarium ad termini introductionem : vñ si vna non disponeret necessario ad aliam:puta prima ad scām: ⁊ secūda ad tertiam:oporteret aliq̄ aliam superinduci:que esset necessaria ad secūdam:⁊ tunc de illa iteruꝫ peterem:⁊ sic in infinituꝫ:vel oporteret illam corrumpi. Si aūt est dispositio necessitatis vna respectu alterius:sequit̃ q̄ vna caꝝ nec separari:nec introduci possit sine altera. Quare si in corpe xp̄i mortuo fuerit corporeitas:opꝫ ibi ponere etiā vitam:⁊ ita non fuit mortuū vere.¶95° ex anime separatiōe:post separationē enim anime aut mansit eadem corporis nā: aut nō: si nō:habeo ꝓpositū:si mansit eadē.tūc sic:ꝺstat q̄ mors est corruptio nature:sed corruptio nāe non pōt ꝓtingere nisi vel per destructionē suppositi ⁊ diuisionem ipsius:cuius est nā:vel per corruptionē alicuius substātialis ꝑtis ipsius nāe:nā si nulla ꝑs nāe corrūpit̃:nec suppositū variat̃ non vī via ad corruptionē: sed suppositalitate formaꝝ in morte xp̄i:nec suppositum fuit variatū:nec aliq̄ eius pars corrupta:qz nec aia:nec corꝰ: nec aliq̄ pars nāe:cū ⁊ aia ⁊ corpus eandē retinuerunt nām:vt ipsi dicunt.g̃ xp̄s non fuit vere mortuus: qō ē falsum.¶96° oñditur huius positiōis falsitas ex corpore resurrectiōe.Scōm.n.Dama.resurrectio nō ē nisi eiꝰ:qō cecidit ⁊ dissolutū ē iteratoze surrecto: videmus aūt:q̄ corpora nr̄a cadunt in corruptionē:⁊ q̄tuꝫ ad nām corporis:⁊ q̄tum ad nām ꝺiuncti:hoc aūt vī eē in resurrectione potissimū:qō virtutis diuine maxime est ostensiuū.s.reintegratio corporis a corruptione: nā aia non corrumpit̃:sed ꝺm istos nā corporis xp̄i eadē fuit post mortē:que in vita.g̃ ipsius resurrectio nō fuit ita ꝑfecta:nec tāte virtutis sicut erit nr̄a: qō est hereticū. Preterea ipole est aliqd in nobis resurgere:nisi q̄ resurrexit in xp̄o:nā nostra resurrectio ex ipsiꝰ resurrectionē virtutē hꝫ:sed nā corporis in xp̄o hꝫ istos nō resurrexit:qz nec corrupta fuit. ergo impossibile est: vt nostroꝝ corpoꝝ nā corrupta resurgat:quod est hereticū. Nec.n.potest silr argui de incineratione:qz ꝑ icinerationem non tollitur natura corporis humani:qz illa iam ablata est per separationē aie ꝺm nostraꝫ positionē:⁊ ideo incineratio pertinet solum ad q̄ꝺam vilitatē infirmitatis:non aūt ad virtutē resurrectionis:nam ex quo nā humana corrupta est ibi ⁊ corporis:ita q̄ nihil est ibi idez numero:qō prius fuit nisi sola mā: nihil aūt refert q̄tum ad virtutem resuscitantis: vtrum incineret̃ vel non:⁊ iō non decuit corpus xp̄i incinerari: sed reparatio nāe corporee maxime pertinet ad resurrectionis virtutem:⁊ ideo si corpus xp̄i in q̄tuꝫ corpus non fuit corruptuꝫ:sequitur necessario:q̄ non fuit perfecta eius resurrectio sicut nostra: ⁊ per ꝺās q̄ oīo sit ipole nostra corpora resurgere.¶97° ex resurgēdi virtute. Nam certū est:q̄ resurrectio non est virtute nāe: si aūt ponantur plures forme:hoc sequit̃: ille enim forme:que ꝓinducuntur in generatione: puta carneitas ⁊ similes:aut hñt naturalem ordinem ad vltimam formā tanq̄ ad finem:aut violētū:si violētū:ergo ⁊ violēta erit coniunctio:⁊ per ꝺās non essentialis. Opꝫ ergo q̄ naturalē ordinē ad ipsam habeant tanq̄ ad sue nature finem ⁊ vltimum cōplemētum:⁊ q̄ ipsi bene concedunt:sed ea que sunt in motu ⁊ habēt nāle ordinē ad aliquē finem:a quo suū recipiunt complemētuꝫ:necessario tādiu tendunt in ipsum:quoad vsq̄ illū attingant. Manifestū est aūt:q̄ manente nā manet naturalis ordo rei ⁊ inclinatio in finem.quare necesse ē vt omnia talia qñ iam adepta sunt finē:si illū perdant q̄ltex in illū tendant ꝺm nām:si tū eoꝝ nā non est corrupta:huius aūt exēplum apparet in motu leuiū ⁊ grauium:que mouentur ad locuꝫ ꝓpriū:⁊ si inde trahātur statim iterato tendunt in ipsum. si ergo qñ separat̃ aīa alic forme corporis manēt ibi icorrupte: vt isti dicunt:opꝫ necessario vt statim post mortem ille forme nāli appetitu ⁊ ordine moueantur ad animam:⁊ ita sicut ante introductionez erant in motu ad dispositionē que est necessaria ad animam sensitiuaꝫ:⁊ vlterius ad intellectiuam:ita ⁊ post necessario mouebuntur ad dispositionem:que est necessaria ad sensitiuam: ⁊ ita inducetur ibi anima sensitiua:⁊ vlterius ad dispositionē que est necessaria ad intellectiuam: ⁊ ita non solū possibilis:verum etiam necessaria erit resurrectio ꝺm naturaꝫ:ex quo enim ille forme non corrumpūtur:⁊ manente natura manet ordo in finem : ⁊ ad ordinem sequitur inclinatio:⁊ ad inclinationez motus :non est assignare rationem . quare si ante introductionem : cur non simliter post separationem:non enim potest dici: q̄ deficiat agens. Nam cum agens vniuersale vniuersaliter omnia moueat ꝺm sue nature conditionez: vbi cunq̄ est actiuuꝫ motus principiū.s.ipsa rei natura vel forma:necessario opꝫ q̄ sequatur motus: ficut pꝫ i gradibus:ad quoꝝ motū a ꝓncipio anteq̄ habeant formā cōcurrit ⁊ vniuersale agens.s.celum ⁊ particulare: qa scz ignis generat ignem:⁊ aer aerem: sed quando iam habent formam:que est actiuum motus principium: licet propter hoc non habeat rationem mouentis:statim solum agens vniuersale sufficit ad mouendum: simliter ergo ille forme precedentes animam:ex quo semel proprium adepte sunt finem.s. introductionem aie:si per eius separationez non corrumpuntur:pari ratione poterit earum virtute anima introduci: tenēduꝫ est ergo corpus christi fuisse corruptuꝫ corruptione nature corporee : non autem in cineratione : vnde glosa super illo verbo.solnite templum hoc.⁊c̄. Joan. secundo sic dicit:illud corpus:quod quadragintaseꝝ diebus fuit per membra formatum:fuit a iudeis destructum.

¶ 98° ex forme annihilatione. Nã illud: qð ãnihilaꝛ nõ põt idem numero resumi: sed suppositapluralitate formaꝝ multe forme cedũt oĩno in nihilum quantuꝫ ad actum: nã ꝙ remaneant in potentia materie nihil ad propositum: quia sic pari ratione etiam nã posset rẽ eandem numero repare: bmõi autez sunt corporeitas carnis: forma ⁊ sanguis ⁊ mixtionis: ⁊ ꝑm aliquos aia sensitiua ⁊ vegetatiua. ergo homo nõ resurget idez numero. ¶ 99° ex ipsius esse continuatione. Nã ꝟz phm in. 5. phisico. discontinuatio in esse subali: ĩmo ẽt in accidentali cãt diuersitatem numeralẽ: sed si eẽ hũanuꝫ cõsurgit ex diuersaꝝ formaꝝ aggregatione: vt isti dñt cũ multe ex eis oĩno corrũpantur: segtur necessario in esse humano discontinuatio. ergo q̃tumcũq; ꝑ resurrectionẽ repararet: nunq̃ tñ erit idẽ numero. Nam qñ aliqd totaliꝛ corrumpit desinit esse hoc: qð aũt iam nõ est ꝟ: illud idem resumi non põt. sic ergo ponẽdo plres formas oz negare vnitatẽ ⁊ identitatẽ corporeaꝝ resurgẽtium. ¶ Lẽteſimo hec positio ostendit ipolis: qz repugnat sacramento eucharistie. Nam ꝑm phm genus i/possibile est ꝓdicari denoiatiue: non. n. dicimus: ꝙ aial est subale sed substãtia. Sz ꝑm istos qñ panis ꝟuertit in corpus xp̃i: illud corpus: in quod virtute sacramenti fit talis cõuersio est mã cũ forma generis: incõueniẽs est ergo forma verboꝝ qua dicit. hoc est corpus meuz. debuit. n. dicere. hoc est corpus: quod sum ego. sicut. n. ista est falsa ⁊ impropria: hoc est aial meũ: qz genus nõ ꝓdicatur denoiatiue: ita ⁊ ista erit impropria ⁊ falsa. ꝟ est corpus meũ: quod est erroneũ dicere. ¶ Preterea ꝑm ꝙ isti dicunt: panis ex vi sacramenti conuertit in mãz corpis xp̃i cum forma generis: sed forma generis cuz ꝓdicetur essentialiter de re: vt ipsi ẽt cõcedunt: oz ꝙ dicat totũ ⁊ non partem: aliꝫ pars predicaret de toto: qð est ipossibile. ergo ex vi sacramẽti tenẽdo positionẽ eorum: panis subã conuertet in corpus ⁊ in aiam ⁊ in sanguinẽ: qð est erroneum. ¶ Preterea nulla eẽntialis perfectio põt importari per aliqð nomẽ: qð nõ cõferẽ ab illa forma quã nomẽ significat: sicut cũ dico. hoc est corpus: per ly corpus non iportat aiatio: qz non est ab eadẽ forma: vt ipsi dicũt: impoſe est aũt vt ex vi sacramẽti fiat cõuersio in aliqd: qð impoſe est iportari ꝑ noia posita in ipsa forma sacramẽti: sed vt dcm est: ꝓ ꝟ nomen corpus non põt importari: nisi qð est a forma corporis: qð ⁊ ipsi cõcedunt dicentes: ꝙ per ly corpus iportat solum mã cũ forma generis. ergo cũ carneitas non fiat ab eadem forma: vt isti dicũt: sequit necessario ꝑm eos: ꝙ ex vi sacramẽti non fiat cõuersio in carnẽ: qð ẽ ꝟ sanctoꝝ sñiam ⁊ euangely. Dicit. n. Jo. 5°. Caro mea vere est cibus. ⁊ logtur ibi ꝑm glo. de sacramento altaris: cuius hec sunt verba. Trãsmutatur in quid inenarrabilibus verbis per benedictionẽ ⁊ inhabitationẽ spiritus. s. iste panis in carnẽ: sed non videmus carnez: qz horor nos eius assumptione inuaderet. Ex verbis ergo huius glo. oz ꝙ per benedictionẽ ⁊ istoꝝ vborũ virtutẽ sit conuersio in carnẽ: ⁊ ita ex vi sacramẽti. Item Aug. in glo. super epla. s. ad. xy. sic dicit. Res in quid significata ⁊ cõtẽta in ipso sacramento est vera caro xp̃i quã de virgine traxit. Sed manifestũ est ꝙ in illud ex vi sacramẽti fit cõuersio que in sacramẽtis ⁊ eiꝰ forma significat. sequitur ergo ꝑm istos: ꝙ nõ fiat conuersio in carnẽ: qð ẽ eroneũ. Patet ergo: ꝙ positio vel potius error de pluralitate formaꝝ subalium est falsa oĩno ⁊ ipossibilis: cũ ⁊ pble veritatẽ: ⁊ xp̃i incarnationẽ: ⁊ eius passionẽ: ⁊ corporeaꝝ resurrectionem: ⁊ meritoꝝ ꝓmiationẽ exterminet. Sunt aũt ⁊ alie multe rõnes banc positionẽ efficaciter improbantes: ⁊ ꝟfirmantes oppositũ: quas ad presens cã breuitatis non ponimus: maxime cum satis sufficiãt preinducte. Quo aũt veritas pble ⁊ catholice veritatis saluet posita vnitate formaruz: ex iam dictis est manifestum: ⁊ adhuc amplius in argumentorum solutionibus patebit.

¶ Ad primũ ergo: qð obyciť in ꝟium dom: ꝙ qñ dicitur: ꝙ vbicũq; sunt diuersa esse tẽ. per ly etiam põt intelligi vel diuersificatio perfectionis nãlis: vel diuersificatio eẽ subalis ⁊ specifici. Et sigdẽ per diuersuz esse intelligatur diuersa nãe perfectio: sic vez est: ꝙ in vna ⁊ eadem re sunt diuersa esse. i. diuerse perfectiões essendi: puta esse corporeitatis ⁊ esse carnis: ⁊ hꝰ. Sed he perfectiones oẽs possunt esse ab vna forma nobili: q̃ oĩum formaꝝ inferioꝝ in se perfectiones continet: vt i solutionis corpore est ostensum: vnde ꝓpter hoc non oz: ꝙ sint ibi plres forme: gnimo hoc est impossibile: vt ostensum est: qz tunc iste partes adinuicem essentialẽ vnitatẽ habere non possent. Si aũt per diuersum esse intelligat diuersificatio eẽ subalis ⁊ specifici: sic dico ꝙ i nulla re inuenitur nisi vnũ esse subale: sed tñ ad illud vnũ eẽ consequunt diuerse perfectiones: vt dctũ est: qualiꝛ aũt existente vno esse subali possit diuersa esse natura carnis ⁊ ossis: ⁊ simliũ declaratũ est in solutione generali: ⁊ per rõnem probatum. Qñ autem vlterius dicit ꝙ videmus ibi diuersa esse ⁊ diuersas formas: dicendum: ꝙ si intelligatur de formis accidentalibus: verũ est ꝙ sunt ibi diuerse: sed hoc nõ impedit vnitatez forme substantialis: ĩmo potius eius perfectionez demõstrat: dum. s. ab vna forma substantiali diuerse fluunt perfectiones essendi: ad quas consequũtur diuerse forme accidentales. Si aũt intelligatur de formis substãtialibus ⁊ esse substantiali dicendum: ꝙ hoc incrudite ⁊ puerliter dictum est: cum enim esse substantiale ⁊ forma substantialis non subyciant sensibus: stultum est dicere: ꝙ aliquis in composito videat plura eẽ: vel plures formas: qz ibi nec plures nec vna videri potest: vnde ꝟz: ꝙ argumentum istud procedit ex hoc: ꝙ aliq relicta ratione de intelligibilibus volunt iudicare per sensum. ¶ Ad zm dõz: ꝙ ad hoc ꝙ aliquid sit ex diuersis naturis cõmixtum regrunt ad minus tria. Primo vt in ipso sint diuersa ⁊ plura: illud enim: quod est vnũ tñ ⁊ simplex mixtum nõ dicit. Secundo vero vt illa plura sint vnita essentialiter. Nã si in aliquo essent plura ⁊ diuersa: ⁊ nõ essent vnita essentialiter: illud nõ diceret mixtum ex diuersis: sed potius aggregatuz: sicut patet in aceruo lapidum. Tertium vero sequitur ex secundo. s. ꝙ ex eorum coniunctione aliqua realis natura resultet: nam si in aliquo essent diuersa: ⁊ ex eis non resultaret aliqua pbica ⁊ realis natura: illud non diceretur mixtuz: sicut patet in domo ⁊ omnibus artificialibus. Cõmixte igitur nature ratio non causatur solum ex pluralitate partium: qz sic arcba esset commixta ex diuersis naturis: quod est falsum: sed potius ex vnione aliquorum essentialiꝫ ⁊ diuersarum naturaruz seu perfectionum resultatione: que talem vnionem consequitur: nam si mille forme essent in vno ⁊ nõ essent essentialiter vnite: nec materie diuersas conferrent pfectiones essendi: adhuc illud non diceretur ex diuersis commixtum: sed potius aggregatum. Manifestum est autem ex prehabitis: ꝙ formas elementorum impossibile est esse actu i mixto: vt ostensuz est: qz substantiales forme non recipiunt magis ⁊ minus. Qre ipoſe ẽ vt cõmixtiões ex diuersis rõ attẽdať i re q̃tũ ad multiplicationẽ formaꝝ subaliũ: sz potº q̃tũ ad multiplicationẽ

perfectionum

perfectionum. Non enim dicitur aliqd mixtum ꝑpter plures formas: nisi qz ille cõstituunt diuersas nãs ⁊ diuersas perfectiões essendi: sed diuerse perfectiões eẽdi ab vna ⁊ eadem forma possunt cãri: vt ꝓz ex dictis: ⁊ tãto plures q̃to forma fuerit magis simplex: nã simplicitas in suba vnitatẽ consequit: ⁊ vnũquodq; quanto magis est vnitũ tanto plẽs hz virtutes ſm ꝑhm. Illud ergo in rebꝰ nãlibus ex pluribus ⁊ verius dicẽt eẽ cõmixtum: cuius forma nobilioꝛ pluribus ⁊ verius ꝑfectionibus suũ informabit subm: cuiusmodi ẽ aia: ⁊ oẽs alie forme mixtoꝝ. Mirabile. n. ẽ dictu: q; sit vna forma sit in re; ꝑpter qõ hec sit sola mã cũ forma: multũ. n. rudis est ille q nescit: q; forma dat aliqõ eẽ mãe: ex cõiunctione. n. mãe cũ forma resultat realis quedã nã cõpositi: que ſm ꝑhm nec est mã: nec est forma: vñ nõ segẽ: si forma vnit imediate mãe: q; ꝑ hoc res sit sola nuda mã cum forma: sed potius q; sit aliquid ex vtroq; cõpositione resultans: q; tanto est magis ꝯpositum q̃to illa forma plures ꝑfectiões põt cõferre: dũ modo mã illas possit recipere: gnimmo sicut dcm fuit cum ageret de forme ⁊ mãe vnione ẽt tenẽdo; q; plẽs essent forme: ⁊ q; aia siue vltima forma vniret materie mediãte forma corporeitatis: adhuc stultũ esset dicere ⁊ puerile: q; homo nihil aliud eẽt nisi anima ⁊ forma corporeitatis ⁊ materia prima: qz cũ forma dãs eẽ corporis non sit corpus: sicut nec forma dans esse carnis est caro: sequeret q; in hoie non esset nec corpꝰ: nec caro: sed soluz aia ⁊ forma carneitatis ⁊ corporis: ⁊ materia prima: que oia sũt ridiculosa: vnde ꝓz: q; argumẽ tũ non valet. ¶ Ad 3m dõm: q; sicut habitũ ẽ supra cũ de mixtione agerẽt ſm ꝑhz in. 8. ꝑhsi. in omni motu necessario est aliqua generatio ⁊ aliqua corruptio: ⁊ iõ etiã in mixtione opz esse aliq̃ generationem: ⁊ aliquã corruptionem: maxime cũ forme elẽmẽtoꝝ nec possint actu manere: nec recipere magis ⁊ minus: vt supra oñ sum est: sed tñ lz admixtionem cõcurrant generatio ⁊ corruptio principalis ratio mixtionis non cõsistit in ꝺ q; aliquid genereꝝ vel corrumpatur: sed potius in hoc q; aliqua essentialiter vnlantur. Et qz vnio aliquorum adinuicem: que primo non fuerunt vnita: dicit aliuz ⁊ alium modum se habendi in ipsis vnibilibus: ⁊ per cõsequẽs q̃dam alteritatem: ideo ꝑhs dixit: q; mixtio ẽ alteratoꝝ vnio large alteritatem sumẽdo. ¶ Ad 4m dõm: q; diuersitas operationũ ostẽdit diuersitatez põrũ: que plẽs possunt fluere ab eadẽ forma: ⁊ nõ diuersitatẽ formaꝝ subalem: quinimo colligatio operationũ in hoie oñdit: q; oẽs sunt ab vna forma subali. ¶ Ad 5m dõm: q; suba nulli accidit: ⁊ iõ impoſe est vt forma subalis ignis sit in ferro: cuz ille calor aduenias ⁊ recedat: sed est ibi qualitas necessaria ignis. s. caloꝛ: q̃ ⁊ vere operationes ignis exerceꝛ: qz non nisi in virtute forme subalis: ⁊ boc intelligendũ est nisi ferruz fiat cãdẽs ita vt emittat flãmam: qz tunc ignis suba adheret substãtie ferri per suã virtutẽ actiuã: sicut ferrum adheret magneti. ¶ Ad 6m dõm: q; aia sensitiua educit ꝺ potentia mãe: illa dico: que est in embrione: sed tñ sic̃ ad ueniente forma lactis i mãm redit foꝛª sanguinis: ita aduenientẽ intellectiua cedit sensibilis: ⁊ tunc intellectiua hz diuersas potẽtias: qbꝰ opat oia prioꝝ opa formaꝝ: inter quas vna est potentia sensitiua: vnde sicut bõ ⁊ equus nõ sunt idẽ aial spẽ: ita nec sensitiua nã in hoie ⁊ equo est eadem spẽs: sed ibi est forma: hic aũt potentia aie: ibi educta de potẽtia mãe: hic ꝑ creationez simul cũ aia introducta: q; ẽt nobilitas opationũ sensitiue in hoie ⁊ equo oñdit. ¶ Ad 7m dõm: q; sensitiua i

7. metaꝑh. T. c. 60.

T. c. 69.

hoie põt cõsiderari vel q̃tuz ad esse subl: ⁊ sic corrũpit corrupto corpoꝛe: vel q̃tum ad eẽntiã ⁊ radicẽ: ⁊ sic est incorruptibilis: sicut ⁊ aia rõnalis: cuius ipsa est potentia. ¶ Ad 8m dõm: q; nihil idẽ numero remanet in vino ⁊ mortuo: potest tñ ibi remanere aliquid simile: qõ est: qz sequens forma in illa ꝑte: vbi nõ inuenit mã nõ introduxit aliq̃ ꝑfectionẽ vel nãm: ⁊ iõ cũ in foramine vulneris ꝺ fuerit mã: forma sequẽs ibi nihil potuit operari. Oz aũt dr de fluxu sanguinis: dico q; ſm nãm non est veꝝ: ꝑ qõ nec semꝑ cõtingit: sicut ipsis ab exptis audiuimus: si tñ hoc aliqñ cõtingat: vel si ẽt freq̃nter cõtingeret eẽt iter diuina miracula cõputandũ: cuius iustitia ꝺ permittit ad correctionẽ nostrã: ⁊ signuz enormitatis illius peccati. s. homicidy: nã ſm veritatẽ ibi neq; forma subalis: neq; vulnerati est eadem nũero: que ꝓius fuit. ¶ Ad 9m dõz: q; eadẽ est forma: que dat esse generis ⁊ eẽ spẽi: sed tñ alia est perfectio a qua iponit nomen generi: ⁊ alia ꝑfectiõis rõ a q̃ iponit nomẽ dr̃ie: ⁊ iõ lz ꝑ genus significeꝝ ẽt nã spẽi: ⁊ ꝑ speciez nã generis: eo q; vtrũq; coꝝ dicit totã subam rei: ⁊ silr vltima dr̃ia. alias nec genus ꝑdicareꝝ de spẽ: nec differentia de spẽ: cũ pars non ꝑdicet de toto: tñ aliqd est de primo intellectu dr̃ie: qõ non est de primo itellectu generis: ⁊ ideo de dr̃ia predicari non potest: sicut plenius est ostensum in qõne: qua querebaꝝ: vtrũ positis plibus formis saluari possit predicatio superioris de inferioꝛi: nec bic illud opz repetere. ¶ Ad 10m dõm: q; quelibet pars diffinitionis ꝑdicaꝝ in recto de ipso diffinito: nulla aũt forma cũ hẽat rõnem ptis predicatur de eo cuius est forma. quare opz vt partes diffinitiõis dicant totum: lz sub ōne alterius ⁊ alterius perfectiõis: ꝑ qõ ſm ꝑhi sniam semꝑ posterioꝛ dr̃ia continet i sui intellectu prioꝛem: vnde ptes diffinitionis sunt forme tñ: sed significant totũ: sub rõne tñ diuersaꝝ formaꝝ. ¶ Ad 11m dõm: q; foꝛª q̃to nobiliores sunt tãto plẽs i se continent perfectiones: ⁊ ideo cũ ꝑfectionũ plalitas q̃dam videaꝝ importare cõpositionẽ hoc mõ loquendo dicit cõmẽtatoꝛ: q; oẽs forme ẽ. q. s. inter primã ⁊ vltimã semꝑ ascendiꝝ in gradu nobilitatis: sicut multiplicaꝝ huius cõpositio ꝑfectionis: lz improprie cõpositio dicaꝝ. ¶ Ad 12m dõm ꝑ interẽptionez: q; q̃cunq; abycitur forma subalis fit reditus ad primã materiaz hoc modo. s. q; sequẽs forma imediate prime materie vnitur sicut ⁊ ꝓcedens. ¶ Ad 13m dõm: q; nobile ⁊ magis nobile si pertineant ad gradum ⁊ essentiã nãe specifice sic variant spẽm ⁊ formaz: sicut homo ⁊ asinus. si aũt ptineant ad eiusdem spẽi integrales partes: cuiusmodi sunt caro ⁊ neruus. necesse est illas ad eandẽ substantiam in specie pertinere: nam cũ pars in toto sit potentia tñ ſm ꝑhm: impossibile est aliam esse specificã ⁊ substantialem formã totius ⁊ partis: capilli aũt ⁊ pili non sunt de esse: sed potius de bene esse: qz ⁊ ex superfluitatibus generãtur: ⁊ ideo de illis non põt argui ad propositum. ¶ Ad 14m dõm: q; substantia ⁊ accidens dicunt diuersa predicamẽta: ⁊ ideo cum in omni re sit ⁊ forma subalis ⁊ forme accidentales: necesse ẽ in qualibet re creata esse res diuersoꝝ predicamẽtoꝝ. ¶ Ad 15m dõm: q; illa cicatrix: vel littere: que sunt in mortuo vel re corrupta: non sunt opus artis: sed sunt aliquid simile opere artis. Cuius ratio est: quia vt predictuz est secunduz dispositionẽ materie est introducta forma: ⁊ vbi non inuenit materiam forma sequens nullaz dedit naturam vel perfectionem: ⁊ ideo bmõi foramina vulnerum vel litterarum remanẽt sili'a prioꝛibus. nec est mixtio si a nã ꝑ accidẽs fiat aliquid simile operi

artis:qz cū ars imitetur nām:z nō econuerso: illud qō
pōt ars:non hꝫ: nisi inq̄tum alicuius nāe imitaī exē/
plar:z p ista pꝫ solutio z ad illud z ad seq̄ns. ¶ Ad 17m
dōm:q dimēsiones sunt fīes:sed non eedē:nā eq̄litas
nō cāt ídētitatē:lꝫ fīlitudinē. ¶ Ad 18m dōz:q auctas
phi va est:sed aduenīente aīa rōnali poz nā cozrūpiī.
¶ Ad 19m dōm:q tam genus q̄ ēt dria vltima dicūt
totam subam rei:vt pꝫ ex dictis:z ideo argumētū non
facit ad ppositum. ¶ Ad 20m dōm:q aīa sensitiua sic̄
nec quecunq; alia nā inueniri pōt in re; nā nisi deter
minata ad aliq̄ spēm:vnde nō ē potentia: sed ē actus
diuersus tñ spē in diuersis:vñ in alijs ē forma subalis:
in hoīe aūt est potētia quedam subalis forme:neqꝫ.n.
inuenitur nā in aliqua nā sensitiua:que nec sit bos:nec
equus:nec capra:sed p tanto hꝫ rōnez generis: quia in
aīa cuiuslibet aīalis dat hanc perfectionē:que est senti
re:a qua z sensitiua noiatur. ¶ Ad 21m dōm: q agens
vīe oꝫ necessario vt cōcurrat ad cūdem effectū cū par
ticulari agente:nec pp hoc necesse est ponere plēs for
mas:alꝫs.n.cū ad pductionem cuiuslibet fōrme pfecte
concurrat necessario actio agentis vlīs cuꝫ actiōe agē
tis particularis:sequeret q omnis forma esset due for
me:quod est inconueniens:sunt aūt agentia particula
ria quasi instrm agentium vniuersaliū:actio aūt istrī
cum principali agente non ponit in numez vt multi/
plicē effectū:vnde non sequit argumētū ad id: qō vlte
rius obycit̄:dicendus q ille forme cedunt in aduentu
aīe:z se hīt sicut motus ad terminū:z iō sicut i termi
no cessat motus:z tñ nō fuit frustra:qz nō erat inducta
vt esset:sed vt ad terminū duceret:ita aduenīente ani
ma cessant omnes forme p̄cedentes:nec tñ fuerūt frū
stra:qz non erant ppter se inducte:vt.s. essent:sed vt p
eas vltima forma introduceret. ¶ Ad 22m dōm: q fi
nis illaꝝ formaꝝ est introductio vltime forme: z hūc
finē bene attingunt:qz nunq̄ forma introducit nisi p
illas:sed tñ qz imperfectū non potest stare cū pfecto: sī
cut nec motus cū suo termino:ideo sicut motus attin/
git terminū:z tñ simul dum attingit destruitur: ita for
me ille attingunt introductionē vltime forme:z tamē
simul dū introducit̄.s.in eodem instanti:ille cozrūpun
tur:non quidem per se:sed per accidens. ¶ Ad 23m di
cēdū:q ſm phm in 8° metaph̄.illud:quod appropriat
māz z vnit huic forme est agens:effectiue dico:forma
liter aūt est dispositio ab agente inducta in māz. Sī āt
queraī vtrum sit forma accidentalis vel substātialis:
dico q aliqñ est accñtalis:z aliqñ subalis:ita tñ q nū/
q̄ accñtalis est sine subali.sed ita q existēte aliqua for
ma subali in mā:agens potest alias quasdā formas ac
cidentales inducere:gbus mediantibus disponet ma
teriam ad abiectionē illius forme subalis quā hꝫ:z ad
introductionē alterius:z tunc in vltimo instanti dispo
sitio in necessitatē vertit̄:z simul vna abycit̄:z alia in
troducta ē:nec potest argui:q cessante forma disponē
te cesset dispositio: z sic forma vniaī māe indisposite.
Nā forma subalis introducit̄ in instanti:z ideo nō dif
fert quantum ad tps introduci z introductū eē:sic̄ nec
illuminari z illuminatum esse:z ideo in vltimo instan
ti:quo est ibi necessitatis dispositio simul illa abycit̄ z
forma introducit̄:quinimo vnius abiectio est alterius
introductio:ita q nunq̄ mā est sine dispositiōe illa:ni
si qñ iam forma est introducta:tunc aūt qñ.s.tā est ibi
forma:frustra esset ibi illa dispositio:cū iam forma se
ipsa mām disponat z informet:neqꝫ.n. dispositio fuit
inducta vt esset:sed vt ad formam disponeret. ¶ Ad
24m dicendū:q rō cozruptionis illarum formarū est
duplex. Et prima est cessatio actionis agentis:nā q̄daꝫ
sunt de numero entium:que habent eē firmū z ratum
in natura:cuiusmodi sūt oēs sube composite: ad quas
per se terminatur generationis actus. Quedā aūt sunt
quoꝝ esse consistit in fieri:sicut sunt oīa successiua: vt
tps z motus:z oīa:que non sunt per se a specifico agen
te intenta:z in quibus non est cōpleta rō spēi: sicut sūt
omnes dispōnes:que nec ppter se intenduntr̄:nec com
pletam in se hīt speciei rōnem: z hoꝝ suba siue eē cuꝫ
consistat in quodā fieri:tamdiu sunt q̄diu fiunt: sicut
tādiu durat motꝰ q̄diu fit ab ipso mouēte:z statim cū
factus ē deficit:vnde cessatio mouentis a mouendo ē
cozpus motus:non qz motus cōtrarietur actioni agen
tis:sed per accidens ppter cām laꝫ dictam. Similiter
ergo dōm est de ipsis dispositionibus:seu formis dispo
nentibus mām ad vltimam formā:illaꝝ.n. eē cū cōst
stat in fieri:tamdiu manet q̄diu fiunt:qñ autem tota
liter facte sunt statī cozrupte sunt:sicut dicebaī de mo
tu:vñ qz agēs māz cessat disponere in vltimo instāti i
troductionis forme:z introduci z introductum esse in
subitancis est simul:opꝫ vt in eodem instanti ipse sint
cozrupte. Scōa rō est ōrietas perfecti ad imperfectuꝫ:
si enim ille forme non habeant contrarietatez ad for
mam nisi ad agens:tñ qz in sue nāe rōne impfectionē
z motum includunt: vltima aūt forma perfectionē ge
tis:qz imperfectū cū perfecto stare non potest:sicut ad
uenīente terminо cessat motus:z aduenīente perfecto
cessat imperfectū:ita aduenīente vltima forma opoz
tet oēs alias cozrumpi rōne.s.talis ōrietatis: nō quidē
per se:sed per accñs:z per hoc pꝫ solutio ad 25m. ¶ Ad
26m dōm:q lꝫ mā prima imediate vniaī aīe:tñ mate
ria prima p talē vnionē aliquod esse subale consequit̄:
z ideo cū per illud pdit per separationem aīe dicit̄ coz
rumpi q̄tum ad actum sui esse. Ad talem aūt vnionē:
vt ex supioribus pꝫ:oꝫ sequunt̄ q̄litates actiue z passiue
ſm debitam armoniam:z ideo qō illa armonia dissol
uatur siue per actionez exterioris agentis:siue per mu
tuam qualitatum actionem: sequitur necessario sepa
ratio anime:vnde qñ dicit̄:q non est maioz ratio sepa
rationis nunc q̄ primo:pꝫ:qz non intelligūt q loquūn
tur. Oz aūt dicit̄ de aīa:q est nobilioz q̄ forma celi.di
cendū:q non est simile. Nam illa mā nō est eiusdē rō
nis cum ista:nec est in potentia nisi ad vnicam substā
tialem perfectionez:quā certe sibi confert forma celi:
hec autem materia est in potentia ad innumerabiles
pfectiones:quas anima conferre nō potest:sicut ad na
turam ferri z cupri:z hmōi. ¶ Ad 27m dōm:q sicut in
viuo:lꝫ sit eadem substantialis forma: tñ alia est natu
ra carnis z alia ossis:vt supra ostensum est:ita etiaꝫ in
cozpore interfecto:etiam si ponatur vna tñ forma:ni
hil prohibet aliam esse naturam vnius:z aliam alteri
us. Oz si dicatur:q videmus hmōi carnes mortuoruꝫ
animalium incidi q̄ ita non poterit esse vna forma:
dicendum est:q illa forma est valde imperfecta vtpo
te z ad corruptionem tendens:z ex cozruptione causa
ta:z ideo sicut de annulosis ponit phs:q per diuisiōez
resultat in vtraq; parte eadez forma propter ppinqui
tatem dispositionis materie ad actum: ita etiam con
tingit in istis. Sunt aūt quidam:qui dicunt: q cozpus
mortuū non est vnum vnitate essentiali nisi sicut acer
uus lapidum:z ideo non est ibi tñ vna forma:sed plu
res:quod certe non videtur esse cōtrarium veritati laꝫ
dicte. Oz aūt dicit̄:qz nō possunt induci subito:dicēdū
q per interfectionez non abycit̄ aīa subito: lꝫ forte in
tpe iperceptibili:qō est pp vehemētiā actiōis alterātis

z dissoluētis

ꝛ dissoluẽtis armoniaꝫ corporis in perceptibili tempore:sed tamẽ si subito posset abyci anima:subito introduceretur alia:sicut aliquãdo corruptionẽ vini subito per tonitruũ sequitur forma acetí: ꝫ illud subito non ꝓprie habeat rõnẽ instantis:sed imperceptibilis temporis:vt dictum est.¶ Qꝛ aũt dicitur ꝙ ꝑm ꝫ violentia esset potẽtiorꝫ natura dicẽduꝫ:ꝙ nõ sequitur. Nã ꝙ illa forma inducitur:ꝫ non est nisi per virtutem ꝛ actionẽ nature:sed ꝙ taꝫ cito inducitur: ꝫ nõ attestatur potẽtie:sed potius ordinationi duꝫ.ſ. per extrinsecũ agens tollitur naturalis ordo:ꝑm quẽ de imperfecto res paulatim ꝛ ordinate ad perfectũ ducunt: vnde quicquid est ibi virtutis totũ est ex virtute ꝛ operatione nature:sed ꝙ est ibi ordinationis est a violẽto agente.¶ Ad 28ᵐ dicendũ:ꝙ illud argumẽtum est rude valde:ꝓcedit enim ac si anima nullũ esse substãtiale daret materie ꝑme:sicut nec forma artificialis ꝓprie materie:ꝙ est falsum: vnde subiectũ accidentiuꝫ est mã informata ꝛ perfecta per esse substãtiale ꝙ recipit ab anima.¶ Ad 29ᵐ ꝛ 30ᵐ dicendũ:ꝙ elemẽta nõ sunt actu in mixto: vt ostensum est: cum de mixtione ageretur:ꝛ per ea que ibi dicta sunt:patꝫ solutio ad'ista ꝛ 31ᵐ.¶ Ad 32ᵐ dicendũ:ꝙ qualitates non sunt miscibiles per se:sed permixtionẽ substantiarũ:sicut nec eẽ habent nisi ad esse substãtiarũ:vtruꝫ autẽ ꝛ quomodo in substãtys possit eẽ mixtio supradictũ est.¶ Ad 33ᵐ dicendũ:ꝙ ꝑm pẽꝫ potẽtia illa nõ est abyciẽs animã: sicut patꝫ in exemplo posito de luce. Ad istantiã autẽꝫ de subita occisione:patꝫ respõsio ex prehabitis.¶ Ad 34ᵐ dicendũ:ꝙ istud argᵐ ex eadẽ ignorantie radice ꝓcedit qua ꝛ 29ᵐ:ꝛ iõ ea solutiõe dissoluiᷣ:qua ꝛ illõ.¶ Ad 35ᵐ dicendũ ꝙ vnũ quodq; generat sibi simile ꝑm naturã:ꝛ ideo sicut ex virtute agentis ꝓducitur nã eadem spẽs in effectu:nõ obstante ꝙ in vltimo instanti oẽs ille forme cedũt:ita ex agentis virtute talis similitudo determinatur in effectu: nõ soluꝫ quãtũ ad cõꝫ rõneꝫ nãe:verũ etiã vt per ꝫ quandã spãlẽ sui agentis inquãtũ tale est:similitudinem cõsequatur. Qꝛ quidẽ ex tribus ꝓuenit:primo ratione originis:ꝛ si enim ille forme cedãt:tñ certũ est:ꝙ filiꝰ originaᷣ a ꝑre: ꝛ ex eiꝰ actiõis vtute sua nã ꝓducitᷣ:ꝓꝓ qõ sicut nã: ita ꝙ q̃daꝫ ꝓticularis silitudinis affinitas oꝫ vt ĩ effectu cãeᷣ:scõ rõne ministrationis:ꝑm enĩ pẽꝫ mã corpis tota mministratur a matre ꝓpter quod quãtũcũq; ab ipsa abyciãtur forme:tamen qꝛ ꝫ mã a matre occisa est:ꝛ virtute paterni seminis talẽ cõsecuta est formã:necesse est iter parentes ꝛ filios affinitatis quãdã similitudinẽ remanere.¶ Tertio rõne dispositionis:que etiã huꝰ similitudinis ꝓncipalis est ratio. Neq; enim effectus assimilatur cãe nisi rõne nature:naturã autem habꝫ a forma ꝛ tali vel tali informatione mãe:semẽ aũt viri habet se in generatione hoĩs per modũ actiui ꝓncipy: ꝛ ideo necesse est in effectu talẽ induci naturã:ꝛ talẽ etiã materie informationis modũ:qualis cõtingit in virtute seminis mãꝫ disponentis ad formã:vnde sicut calor assimilatur calori generãti:non qꝛ aliquid de generante calore sit in caloze generato:ſꝫ potius: qꝛ generãtis virtute simílis quidã calor de potẽtia est reductus in actũ:ita etiã ſꝫ nulla in aduentu aíe maneat forma in mã tamẽ:qꝛ ꝛ aĩa ꝛ motꝰ informationis mãe virtutẽ dispositionũ agentis cõsequitur:necesse est vt effectus sue cause nõ solũ in cõi:verũ etiã particulatũ quãdaꝫ sui agentis simílitudinẽ repꝛesentet. Et si quꝛitur sup quo talis affinitas vel similitudo fundetur. Dico ꝙ super eo ꝙ effectus recipit ab agẽte:effectus autẽ ab agẽte siue filius a ꝑrentibus recipit naturã humanã sic ĩdiuiduatã:ꝛ ideo super illa fundatur:nihil autẽ differt vtrũ illam naturã cõsequatur per vnaꝫ generationem vel pluresꝫ:qꝛ sicut naturã cõsequitur:ita ꝛ ĩ ipsa natura talis affinitas vel similitudo fundatur rõnibus preinductis.¶ Ad 36ᵐ dicẽdũ:ꝙ videre ꝛ audire ꝛ gustare sunt diuerse operationes in spẽ ipsius aĩalis: ꝛ tamẽ fatuitas est dꝛe:ꝙ alia sit anima visiua:ꝛ alia auditiua Unde oẽs iste operatiões possunt esse ab eadẽ forma mediãtibꝰ diuersis potẽtys. Et ꝙ vlterius arguit: quia vel accidẽtales ꝛc. Dicendũ ꝙ oĩa hꝫ organa esse substantiale vnũ ꝛ idem habẽt ab aĩa:sed tamẽ sup istud esse substãtiale aliam perfectionẽ accidentalẽ confert vni ꝛ aliam alteri.¶ Ad 37ᵐ dicendũ:ꝙ ĩntellectꝰ potest itelligere per se quecũq; habẽt diuersas nature ꝓfectiones:etiaꝫ si in re cõiuncta sint:ꝛ ideo cũ ab eadẽ forma possint materie diuerse perfectiões essentiales cõferri:nõ est incõueniẽs intelligere vnaꝫ illarũ perfectionũ sine altera:ita tamẽ ꝙ qꝛ ille sunt idẽ ꝑm rem: ĩpossibile est vnã earũ in hoĩe itellígere actu cẽ sine altera. Unde argumẽtuꝫ nõ valet:nõ enim semper ꝙ ĩntellectus distincte intellígere potest:est distinctũ ꝑm rem:obiectũ autẽ itellectus nõ est ꝓꝑe aliqua quidditatis perfectio:sed potius tota quidditas. Qꝛ autẽ dicit ꝙ obiecta intellectus differũt essentialiter:dicendũ ꝙ obiectũ ĩntellectus est vnuꝫ tantũ:sed tamẽ etiaꝫ conceſſo ꝫ ꝙ dicũt nihil ad ꝓpositum. Naꝫ essentialis differẽtia accipiᷣ quãtuꝫ ad rõnem formalẽ in ipsis obiectis. sicut pꝫ in visu:ꝛ ideo cuꝫ diuerse perfectiones formales possint ab eadẽ forma cõferri:vt ex dictis patꝫ nõ est incõueniens per cõparationẽ ad ĩntellectum in vna ꝛ eadem re diuersa obiecta accipi large loquendo.¶ Ad 38ᵐ dicendũ:ꝙ genus vel differẽtia nõ sunt forme:sed dicũt diuersas perfectiões formales:ꝛ ideo de omnibꝰ illis: ĩ quibus ĩuenitur natura illius perfectionis:quam significat genus: puta natura sensitiua: potest genus vniuoce ꝓdicari:ꝛ quibuscũq; vlterius cõuenit perfectio vel natura ꝑportata per nomen differẽtie:oibus potest illa differẽtia ꝓuenire:ꝛ ideo cũ forme distinguãtur abinuicẽ ꝑm maiorẽ vel minoreꝫ nobilitatẽ:sicut forma asini ꝛ forma hominis:ideo ꝫ aĩal ꝑdicetur vniuoce de homĩe ꝛ asino:ꝓpter hoc ꝙ vtraq; istaꝝ formarũ dat esse sensitiuuꝫ:tamen qꝛ forma hominis: ꝓpter nature sensitiue perfectionẽ: addit etiaꝫ quãdam aliã.puta rationẽ:quã nõ addit forma hominis:ideo ꝫ animal ꝓdicetᷣ de homĩne ꝛ asino:tamen nõ est asinus nec ecõuerso:quinimo:qꝛ totũ est ab eadem forma:homo ꝛ asinus nõ fũt vnũ aníal: sed duo.¶ Ad 39ᵐ dicẽdũ:ꝙ ꝑ solutionã sicut homo ab alia perfectione hꝫ rõnẽ specificã:ꝛ ab alia rõnem sui generis:ita vtrũq; põt hꝛe ab eadẽ forma.¶ Ad 40ᵐ dõꝫ: ꝙ si ly subsãtialiter dicat essentialẽ differẽtiã ꝛ realẽ sic corpus differt specie ab homĩe:si aũt ly substãtialiter dicat cõuenientiã vel differentiaꝫ alicuius substantialis vel essentialis perfectionis in cõi:sic cum tã forma corpi q̃ forma hominis dent hãc pfectionem: que est esse corporeũ:dico ꝙ possunt dici cõuenire in quadam cõi rõne corporeitatis:nec ꝓpter hoc implicatur contradictio:quia ꝑm aliaꝫ perfectionẽ ꝓueniunt: ꝛ ꝑ aliã differunt.¶ Ad 41ᵐ dicendũ:ꝙ neruus ꝛ os possunt cõsiderari dupliciter. Uno modo ꝓut sunt in suo toto ꝛ idem essentiali cum ipso: ꝛ sic sunt solum in potentia ꝑm pẽm:nec ꝓprie habent vnitatem: nisi vnitatem sui totius:ꝛ sic nec diuersa:nec idẽ numero sunt ꝓprie loquendo. Alio modo possunt considerari ꝑ ꝓ

prias rationes que qdem rones nõ sumũtur a diuersis formis substãtialibus:sed potius a diuersis perfectiõibus cõsequẽtibus vnũ ⁊ idem esse substãtiale:⁊ sic possunt dici habere ⁊ diuersitatẽ specificã ⁊ numeralem: sed tamẽ quia talis diuersitas vnuꝫ ⁊ idem esse:⁊ vnaꝫ ⁊ eandẽ formaꝫ potest consequi vt ex superioribus ꝑz: ideo argumentuꝫ nõ tenet. Nõ eniꝫ illa diuersitas numeralis est diuersitas simpliciter:sed solũ ꝼm quid:vt dciñ est:simplr.n.loquẽdo sunt vnũ:vnitate.ſ.sui toti⁹ ¶ Ad 42m dicendũ:q etiaꝫ valebit ad solutionẽ oĩuꝫ argumentorũ:que tangunt gen⁹ vel spẽs ⁊ differentiã q duplex est forma: vna quidẽ que dat esse materie: que alio nomine dicit forma partis:⁊ ꝟ nõ predicatur de toto:sicut nõ dicimus q anima sit homo: ⁊ tali modo accipiẽdo formaꝫ:nec species:nec differẽtia:nec genus possunt dici forme:quia sic nõ predicarẽtur de indiuiduis:vel de tota substantia rei:qõ tamẽ est falsuꝫ Alio modo sumitur forma nõ pro ipsa natura que dat materie esse i actu:que.ſ.dicit forma partis vt dictuꝫ est:sed pro ipso cõposito seu compositi substãtia ꝼm q stat sub aliquo esse siue sub aliqua perfectione essendi sibi collata per formã partis:⁊ hoc modo sumẽdo forma significatur per nomen generis ⁊ differẽtie: sic hõ ꝼz q stat:siue ꝼm q intelligitur vt perfectuꝫ perfectione:que est esse sensitiuũ:sic significatur per nomẽ vltime differẽtie:que est rõnale. Et qz eẽ sensitiuũ ad esse intellectiuuꝫ se habet sicut imperfectuꝫ ad perfectũ:⁊ sicut mãle ad formale:ide est q genus.ſ.animal q significat hoieꝫ ꝼz q stat sub tali perfectione dr sumi a materia:differentia vo a forma:nisi enim genus:⁊ oẽs partes diffinitionis sumerent a toto:vt dictũ est: nũq predicarent de ipso. Et per hoc ꝑz q forma:que predicatur essentialiter de spẽ vel indiuiduo:non est forma partis:sed potius est aliquid abstractũ:vel cõsequens ipsuꝫ totũ:vel vt verius loquamur:est ipa tota rei substãtia diuersimode accepta:ꝼz.ſ.q stat sub diuersis perfectionib⁹:vñ nec genus:nec differẽtia:nec spẽs:nec aliqua diffinitiõis pars ꝓprie loquẽdo põt dici forma:ꝼz aliquid formale seu formalr se habẽs ad illud de quo ꝑdicatur. Ex bis ergo patz friuola esse oĩa argumẽta q ꝓcedunt ex tali partiũ diffinitiõis itellectu. Unde qñ dicit q dr̃ic oppositum cõ.dõz q verũ est:qñ autẽ vlteri⁹ dicit q aĩa est incorporea:dõm q ꝟ differẽtia incorporeũ in hoie:⁊ in quocũq alio nõ dicit solã aĩaꝫ:vl quãcũq aliã formã:sed potius dicit totã rei substãtiã ꝼz q stat sub hac perfectione sibi ab aĩa collata:que est icorporeitas:nihil aũt ꝓhibet:quin aĩa ꝓpter hoc nõ possit plures alias dare perfectiones:⁊ ita ab ipa plres alie sumentur differẽtie:eriã essentiales:vnde argumẽtũ nõ est ad ꝓpositum. ¶ Ad 43m dõz:q ordo predicatorum nõ est genus:neq ẽt generũ:qz eis respõdẽt diuerse perfectiones essentiales:vel poti⁹ totũ ꝼz q stat sub diuersis perfectionib⁹:vt dictũ est. ¶ Ad 44m dõm:q in oi predicatione essentiali predicatuꝫ includitur in rõne subiecti:⁊ ideo cũ oẽs iste sint predicatiões essentiales scz homo est aĩal:⁊ vnuꝫ:⁊ rõnale:⁊ suba:in oibus opz aliqualr idẽ predicari de se:cũ subiectũ includat predicatũ:ſz tñ oio idẽ predicatur de se:qz ꝼz aliã ⁊ aliã essentialẽ pfectiõez:nec dicim⁹ q illa rõ sit logica tñ:ſz realis:alia enĩ realiter perfectio est pfectio sensitiua a qua dr animal:⁊ alia perfectio itellectiua:a qua dr homo: ꝛ totũ sit ab eadẽ forma:⁊ in supposito essentialẽ ⁊ idiuidualẽ habeat vnitatẽ. ¶ Ad auctoritatẽ phi nõ opz respõdere:qz vera est:⁊ plures forme sũt ibi successiue vna post aliã:sed tamẽ oẽs cedunt adueniẽte vltima. ¶ Ad auctoritatẽ Cõmẽ.dõz:q accipit ibi formã ꝓut dr̃:ergo vel spẽs vel dr̃ia:⁊ sic cõplectit mãm ⁊ formã. ¶ Ad aliã auctoritatẽ dõm:q cũ aĩa diuersas possit ꝓferre perfectiones mãe:ꝛ tpe oẽs simul cõferant: tñ ꝼm nãꝫ attẽditur ibi quidã ordo:nã sicut potẽtia sancta ⁊ sensitiua:ꝛ ambe sint in eadẽ essentia:⁊ sil cauſentur in hoie:tñ vna eaꝫ ꝼm nãꝫ fluit ab aĩa mediante alia:cui⁹ signũ est:qz vna cadit in diffõne alteri⁹:ita est in alys perfectionib⁹ corporalib⁹:nã ꝛ simlr mã per aĩaꝫ reducat in actũ carnis:⁊ substãtie ⁊ corporis ⁊ vite:⁊ sensus:tñ ꝼz nãꝫ vna mediãte alia se hz ad mãm: ita.ſ.q mã ꝼz q iã est informata corporeitate intelligitur:vt ꝓprium subiectũ carneitatis:⁊ postea vite:⁊ sic deiceps:⁊ ꝼz hũc modũ bñ dixit Cõmẽ.q aĩa itellecti na aduenit corpi cõplexionato:qz ꝼm nãm talis perfectio nõ attribuit mãe nisi ꝼz q iã itelligit pfecta oib⁹ alys perfectionib⁹. ¶ Ad 48m dõm:q aliud est resolui ⁊ aliud corrũpi.naꝫ nõ oẽ q corrũpit resoluit.alias cũ qñcũq aliquid gnãtur:corrũpit ẽt aligd aliud:seq ret ẽt q qñ generat ꝓpositũ ex semine cõposito ⁊ corrupto:q semẽ resolueret ꝓmo in aquã aerẽ ⁊ ignẽ ⁊c. q est falsum:⁊ ideo dõm:q in corruptione hois remota forma subali aduenit alia:que imediate vnit mãe ꝓme:sicut ⁊ aĩa vniebat:sed postea.qz illa sequẽs forma est valde imperfecta:adeo vt nõ possit conseruare vnionẽ cõtrariorũ agentiũ:opz vt sequat dissolutio in ipsa mã. ¶ Ad 49m dõm:q si vnio accipiatur quantũ ad essentiã forme:sic oĩs forma eque vnitur mãe ꝓme in ꝓma sicut vltima. Si aũt talis vnio intelligat quantũ ad vltimã ⁊ nobilissimã forme perfectionẽ:cui dare põt:puta sicut in aĩa sensitiua est dare sentiẽdi actũ:sic vltima forma intelligit vniri mãe ꝛaꝫ iformate oib⁹ alys perfectiõib⁹:eo mõ quo supra dictũ est ad 47m. ¶ Ad 50m dõm:q calor ⁊ frigus cant neq a mã neq a forma:sed a cõposito ꝟtute tñ forme:⁊ ita calefactio ⁊ hꝺ actiones reducent in ꝓprias formas accidẽtales tãq in ꝓpa ꝓncipia ⁊ ꝓxima:sed in aĩaꝫ tãq in pm remotũ:i cõpositũ aũt tãq in ꝓncipale ⁊ siue originis ꝓncipiũ. ¶ Ad 51m ꝑz ꝓ dicta:⁊ ꝓ dicta etiã ꝑz ad 52m: nõ eniꝫ partes diffõnis dicũt formas partis:de qb⁹ ꝟ logmur:⁊ iõ argumẽta illa nõ faciũt ad ꝓpositum. ¶ Ad 53m dõm:q illa dr̃ forma magis vlis:que plures in se perfectiones cõtinet:verbũ tñ Cõmẽ.est intelligendũ de formis nõ qdẽ partis:sed de formis:q̃ sunt ptes diffinitionis:vt sic sit locutio per cãz: ac si diceret q corp⁹ nõ recipit pfectionẽ hui⁹ dr̃ie seu forme:que est sensibile:nisi ꝓut intelligit perfectũ hac forma seu pfectiõe. que ẽ vegl⁽ᵉ⁾:⁊ sic dr̃ nõ recipere formas magis vles nisi mediãtib⁹ minꝰ vlibus:qz perfectiões vltimas in nã nõ recipit nisi mediãtib⁹ ꝑmis:vt supra dcñ ẽ. ¶ Ad 54m dõz:q aliud est corrũpi ⁊ aliud resolui:⁊ iõ qñ de vino fit acetũ:⁊ si fiat oĩmoda ⁊ subalis corruptio:non tñ resolo:⁊ ꝟ declaratuꝫ est in rñsione.48.argumẽti. ¶ Ad 55m dõm:q virtualr ertẽdit mãz:⁊ tñ nõ ꝓsupponit aliã formã subalez que extendat cũ ea: nec ꝟ est necessariuꝫ:ab ipsa tñ suba rei ꝟtute aĩe causat forma quãtitatis:que est accidẽs:⁊ simul cũ mã extenditur: ⁊ hoc sufficit:vnde illõ argm supponit falsum. ¶ Ad 56m dõm:q nõ ſequitur.nã virtute aĩe cõferunt mãe oẽs perfectiones:quas alie precedẽtes forme cõferebãt:vt patuit cũ de mixtione ageret. ¶ Ad 57m dõz:q mã ꝓpria nec est leuis:nec grauis:sed ista acgrit ex perfectiõib⁹ diuersaꝫ formaꝝ:⁊ iõ cũ oĩa ꝟ possint causari ab vna forma nobili ei⁹ virtute cõsequet cõpositũ hui⁹ accidẽtia:q aũt dicit:qz sic nõ erũt a forma elemẽti: dõm q

sicut

sicut sunt in mixto forme elementorū: ita et ab eis cānt hui⁹ accidētia: sunt aūt vtute in suba mixti: et ꝫ sufficit vt ex superiorib⁹ ꝑz cū de mixtiōe agerē. ¶ Ad 58m dicendū: q⁹ diuersitas p̄dicationis nō cātur rōne diuersarū formarū: sed potius diuersarū perfectionuz essentialiū: vt ex prehabitis ꝑz: et ideo nō tenet argm. ¶ Ad 59m dom: q⁹ rō quare genus nō predicaī per se de differentia nō est diuersitas formarū: sed essentialiū perfectionuz: vt patuit cuz de tali p̄dicationis nā agerē. ¶ Ad 60m dom: q⁹ ꝑz ex dictis: qz diuersis intentionibus nō respōdēt diuerse forme subales: sed pot⁹ vnuz et idē fm q⁹ stat sub diuersis perfectionib⁹ essentialib⁹. ¶ Ad 61m dom: q⁹ eadē rō subiecti intelligitur in passione: et ecōuerso: sed suba rei nō exprimit̄ per nomen differētie vt stans sub eadē essentiali perfectiōe sub q̄ intelligit̄ stare qñ significatur per nomen generis: et iō nō est ibi nugatio: habēt enim se partes diffinitiōis ordinate: ita q⁹ illud: qd̄ est magis cōe semper determiatur per min⁹ cōe: sicut suba per corpus: corpus per aiatuz: aiatū per sensibile: et sic deinceps: si aūt ptes diffinitionis ordinarent̄ cōuerso modo: esset in diffōnib⁹ nugatio: qz idē repetereī bis: sicut si dicerē. hō est rōnale animal suba ☞. Nec est simile de diffōnibus accidētiuz: vt dictū est: qz qñ subiectū determinaī per passionē: nō determinaī per aliqd̄ sibi essentiale neq; fm rē: neq; fm rōnē: sed per id qd̄ est oīno extrancū a nā sua. et ideo ops q⁹ subz ponaī in diffinitione bis: semel sub noīe p̄po: et semel sub noīe passionis: in cui⁹ rōne intelligitur. ¶ Ad 62m dicēdū: q⁹ mā nūq̄ fm rez est eadez loquēdo de ydētitate simplr: qz nec ēt per se hz rōnez entis simplr: sed hꝫ ydentitatē hz ab actu: quem nō hz nisi a forma: pōt tn̄ dici eadē fm rōnē per priuationez oīum formarū: et fm h̄ oibus respōdet ex parte forme ydētitas vnius perfectiōis formalis: qz ois forma nālis dat hanc perfectionē: que est corporeitas vel subalitas: et h̄ sufficit: neq; enim ops vt idē modus vnitatis sit ex parte forme: et ex parte māe: cū mā sit potētia et forma sit act⁹. ¶ Ad 63m dom: sicut patz ex dictis: q⁹ q̄libet intellectus accipiat cognitionē a reb⁹: non tn̄ ꝓp h̄ ops q⁹ idē sit ordo in reb⁹ qui est in apprehēsione intellectus: qz obiectū intellectus est ens actu: act⁹ aūt diuersificaī fm diuersas perfectiōes essentiales: que q⁹ dē possunt cē ab vna et eadē for⁹: et ideo vna et eadē res pōt hīe rōnē pluriū et diuersoruū intelligibiliū ꝛz diuersitatē perfectionū: que tn̄ nō habebit nisi vnaz formā substātialē. ¶ Ad 64m dom: q⁹ ꝑpriū subiectū forme subalis est mā p̄ma: et illā non corrūpit forma aduenies: sed perficit: vnde argūmētū supponit q⁹ ds ꝑbare ¶ Ad 65m dom: q⁹ falsum est: qz tales disp̄ones nō os manere easdez numero: sed spē. ¶ Ad 66m dom: q⁹ ab eadē forma cāri pōt et nā mixtiōis et alie perfectiores operationes: vt ex dictis ꝑz: argm aūt ꝓcedit ꝛz positionem eoꝝ q dicunt aliā esse formaz mixtionis a forma specifica rei: q⁹ tn̄ nos nō ponim⁹. ¶ Ad 67m dom: q⁹ sicut docet phūs in 8⁹ metaphy. nihil est cā vniōis materie cū forma nisi agēs specificū: et agens vle: que ꝓparant et diuidūt iclinādo vel coaptādo diuersis formis diuersas ptes mātē: et h̄ qdē facit per motū: et cū motꝰ regrat corpus actu. dico q⁹ qñ mā diuidit̄ in diuersas partes est sub diuersis formis et dimēsionib⁹ quātitatis: sicut ꝑz q⁹ aīali per motū generatiōis ꝓparaī debita et distincta pars mātē per decisionē seminis ab ei⁹ suba. Sed tn̄ h̄ nō est: qz quātitates dimēsiue sint p̄ncipiū effectiuū diuisionis mātē: vel principiuz introductionis forme: sed potius h̄ cōuenit per accidēs: inq̄tuz. s. cuz mā sit ens in potētia: nec esse: nec motui subiici pōt: nisi sit actu sub aliq̄ forma: vñ ꝑz q⁹ argm nō tz. Cū enim nulla actio vl operatio possit fieri circa māz gn sit actu: et ꝓ ons gn sit affecta aliqua q̄litate poset aliqs silr dicere q⁹ qualitas esset mediū vnionis mātē cū forma et p̄nm oīum alioꝝ: silr ēt cū mā creari nō potuerit: nisi inquātū hz esse sub forma: eo q⁹ termin⁹ creationis est ens actu: possem⁹ pari rōne dīe: q⁹ p̄nm creatiōis mātē fuit forma: et q⁹ de⁹ nō per se imediate: sed mediāte forma māz creauerit: vt supradictū fuit: que oīa falsa sunt: qz oīa h̄ nō habēt rōnē cāe: ꝛz ꝯcomitātiū effectū cāe p̄ncipalis: vnde ꝛz p̄existāt forme subali q̄dam forme in dispōne mātē ad diuisionē subalez: tn̄ in introductione subalis forme et cōpleī distinctio: et cessat forma p̄cedēs. ¶ Ad 68m dom: q⁹ per formā corporeitatꝫ vno mō intelligi pōt ipsa entialis nā corporis inquātū corpus est: et sic nō est aliud nisi aia fm q⁹ est dans talē perfectionē. Et talis qdē subalis pfectio ꝓprie nō diuidit̄: qz tāta est in minima pte: quāta in maxia quātū ad specificā rōnē. Alio mō pōt intelligi per corporeitatis formā ipsa trina dimēsio: et sic hz nāz accidētalis forme et diuidit̄ ad diuisionem mātē: gnāmo per ipsaz mā fit actu diuisibilis: tales aūt formas esse in reb⁹ nō negam⁹. ¶ Ad 69m dom: q⁹ aīa nō mouet corpus per suā essentiā imediate: sed per potētiā motiuā et appetitū: et sic ipsa mā informata per ipsam aīaz quo ad alias perfectiones erit mota: talis aūt potētia erit mouens. ¶ Ad 70m dom: q⁹ vera est ꝓpositio: si tn̄ illa que sunt in codē sint eiusdē rōnis cuius erant separata: sed vita et carnalitas: et hꝫ sunt nobilius in hoie q̄z in alys: et iō nō segtur q⁹ sint diuersa per essentiā: alias cuz oēs vtutes que sunt in iferiorib⁹: sint in virtute lucis et in deo: seq̄retur q⁹ lux esset cōposita: et q⁹ deus non esset oīno simplex q⁹ est ipse. ¶ Ad 71m dom: q⁹ fm ꝑbm tota mā filij ministraī a matre: et semē patris hz se per modum agētis: et ideo filij cōsegtur a patre formaz et similitudinem nature: inquātuz per virtutē paterni seminis itroducitur necessitas ad talē formā: qualis est illa patris: vnde argumētū nō est plus cōtra nos q̄z contra aduersarios: qz ēt dato q⁹ essent plures forme: adhuc filij⁹ nihil māle vel corporeū reciperet a patre. ¶ Ad 72m dicendū: q⁹ opus nature est opus intelligētie: et ideo cum intellectus sit ordinate agere: ops vt in actione nāe seruetur debitus ordo: vt sic forma introduci non possit: nisi in māz determinatā et disp̄ositā: et ideo sicut quies in nālibus et locus nō acgritur nisi per motū: et tn̄ motus nō est frustra: ꝛz cesset in termino: ita nec ille disp̄ositiones sunt frustra: ꝛz cessent: maxime cū per eas abuciantur forme cōtrarie: sine q⁹ impole est esse māz cū ois generatio sit de cōtrario in cōtrariū. ¶ Ad 73m dicēduz: q⁹ viuere ꝛz sit ipositū a quibusdā suis effectibus: cuiusmodi sūt mouere seipsuz: et alimēto uti et hꝫ eo qd̄ ois nostra cognitio oritū hz a sensu: cuius ꝓpriuz esse videt̄ cognoscere accidentia et effectus sensibiles: et fm q⁹ cognoscim⁹: ita et nominam⁹: tn̄ si ꝓprie sumaī viuere est ipm esse subale viuētis: pp qd̄ dicit phūs in p̄ de aīa: q⁹ viuere viuētib⁹ est eē: et ideo in habētib⁹ intellectū et rōnē viuere est ipsuz esse subale ab ipsa aīa itellectiua cātum: ꝓpter qd̄ dicit phūs in codē lib. q⁹ intelligere intelligētib⁹ est esse. Et iō illud qd̄ est p̄muz subiectū subalis forme: et ipsi⁹ esse subalis est etiā subiectus ipsius vite. Manifestū est aūt in prehabitis: q⁹ p̄muz subiectū subalis forme: et esse ei⁹ est mā p̄ma cōsiderata inquātū hz ordinē ad talē formā. Cū ergo per mortez tollaī vita. dico q⁹ mors et vita habēt fieri circa idē

Mā ꝛz remunq̄ est eadē ydētitate simpliciter: sed ē eadē fm rōnez et ꝓpriue iō Guerro. 12. meta. cōmē. 14. Scotiste ꝯo oppositū tenentes.

ſubiectū ꝑmū.ſ.circa māz ꝑmā:vt eſt determiata ⁊ ordinata ad talē formā:⁊ ideo cū ordo ad talem māz remaneat ēt poſt mortē in ipſa mā:dico ꝙ remanet etiā idē ſubiectū:vnde qñ dr ꝙ ſubiectū vite eſt corp⁹:dico ꝙ falſuz eſt:cū enī viuere viuentiū ſit eſſe:vt dictū eſt: illud qō eſt ꝑmū ſubz forme ⁊ eſſe ſubalis in actu:⁊ nō eſſe in actu:opz ꝙ ſit ēt ꝑmū ſubiectū vite ⁊ mortis:⁊ ꝫ adhuc ī ſequētib⁹ amplius declarabīt. ¶ Ad 74m dom:ꝙ vita pōt dupliꝛ accipi. Uno modo ꝓ ipſa cōparatione vite ꝓm ꝙ ſpālē quādā dicit hui⁹ operatiōis ꝓfectionē:⁊ ſic de rōne corporis:īquātū corp⁹ eſt:nō eſt vita.nā ab alia ꝓfectione dr corp⁹:⁊ ab alia viuū. Alio modo pōt accipi vita ꝓprie.ſ.ꝓ ipſo eē vīuētis:⁊ ſic cē ſubale corporis eſt ipſa vita. Q aūt dicit:ꝙ nō icludit in rōne corporis dom:ꝙ ꝛz nō icludat vita in rōne q̄z ſignificat nomē corporis:tñ illa perfectio a qua nomē corporis ſumīt:nō pōt in boīe ſeparari ab ipſa vita:eo ꝙ illa ꝓfectio eſt quaſi ꝯcomitās ipſuz eē ſubale ꝙ dicimus vītā. Et eſt ſimile ſi dicerez:ꝙ diſgregare nō ſit a forma albedinis:vel ipm videre nō ſit ab aīa:qz in nomine viſionis nō īportat aīa. Nā ⁊ ſi nomen viſionis ſit impoſitū a quadā alia perfectione:⁊ nō ab hac ꝙ ē eſſe aiatū:ꝓ qō nec illā ꝑncipalr ſignificat:tñ ꝫ perfectio que eſt videre nō pōt eſſe ſine aīa:qz ꝓſegtur ipaz. ¶ Ad 75m dom:ꝙ ꝛz in gbusdā ſit eadē res in nūeris ⁊ ſpēb⁹:nō tñ quo ad oīa:nā in numeris nō eſt cēntial⁹ ⁊ phyca vnitas qualis eſt in nālib⁹:ſed tñ ſi velim⁹ ſaluare ſimilitudinē ⁊ diligētius attendere:dōz ꝙ numerus puta ſenarius vel quicūq; alius pōt dupliꝛ conſiderari. Uno modo ipropꝛie ⁊ mālr ſolū:⁊ ſic nullā hz eſſentialē vnitatē:ꝓ qō nec vnitas ſubtracta aliqd variat in relicto. Alio mō pōt cōſiderari ꝓprie:⁊ ꝓm formalē rōnē nūeri:⁊ ſic ꝓm ſnīaz phī gnq; vnitates in ſenario nō ſunt niſi in potētia:ſicut nec tetragonū in pentagono:⁊ iō in ſenario gnarius nō eſt actu: ſed potētia tñ:per remotionē aūt vnitatis deſtruīt ſenari⁹ ī actu: ⁊ fit gnarius in actu g ꝑmo nō erat niſi in potētia:⁊ ita ꝫ ꝙ fit mutatio ⁊ in ſenario g deſtruīt:⁊ in quinario: quī fit actu:g tñ pri⁹ nō erat niſi in potentia:vñ iſta rō magis obſequit veritati ꝑdeterminate q̄z errozi de pluralitate formaꝝ:ꝛz nō eſſet icōueniēs. ¶ Ad 76m dōz: ꝙ per accidētia que ſunt in mortuo nunq̄z poſſem⁹ deuenire in perfectā cognitionē quidditatis boīs: poſſumus tñ per ipſa deuenire in aliqualē cognitionē ei⁹ puta:qz ꝫ corp⁹ fuit talis boīs:ꝫ aūt nō eſt incōueniens. Nā res nō ſemp cognoſcunt per ꝓpria accidētia: ſ ēt per cōſimilia.nā ſilitudo eſt cā vnitatiſ ⁊ cognitiōis in rebus:accidētia aūt illa:⁊ ſi nō ſunt eadē:bñt tñ ſimilitudinē cū accidētib⁹ corporis viuī. ¶ Ad 77m dom:ꝙ motus in corporib⁹ mixtis ſegtur elemētorū mixtiōez ⁊ ideo cū in corpe mortuo ⁊ viuo maneāt eadē elemēta:⁊ ꝓm eādē quātitatē nō eſt incōueniēs:ſi habeāt eūdez motū nālē.nā ⁊ qñ vīuebat ex eadē cā erāt in ipſo buī⁹ accidētia:quō aūt elemēta ſint in mixto.dictū eſt ſupra. Q aūt dicit de virtute berbarū. Sciendū eſt ꝙ ſicut gnātio nō terminat ad quēcūq; terminū: ſed ad ōtermiatū:ita ⁊ corrup⁹.ſ.ad nō ē. Uerū tñ:qz mā nō pōt eſſe ſine forma:opz vt aliqua forma habeat naturalē ordinē ad abiectionē forme ſubſtātialis determinate:ita ꝙ abiectionē forme carnis cōſegtur determinata quedā forma:⁊ ad abiectionē oſſis quedā alia diuerſa ab illa:⁊ ita eſt ī oīb⁹. Iſta aūt forma:que ꝓſegt corruptionē forme ſubalis:tāto plus diſtat ꝓm gradū nāe a fo⁹ corrupta quāto illa.ſ.corrupta fuit nobilioz. ligna aūt ⁊ herbe bñt formas valde ignobiles:ꝓpter qō forma ꝓxīs corruptionē taliū formarū paruz diſtat ab eis in nobilitate:ꝓpter qō nō eſt incōueniens:ſi habeat caſdē vel pene cōſimiles virtutes: vt dictū eſt de herbis. ¶ Ad 78m dom:ꝙ creatio non eſt motus: ⁊ iō argumētū nō valz. Sz tñ aliter dom eſt.ſ.ꝙ duplex ē termin⁹ generationis:vnus ꝓncipalis ⁊ vltimus ad quē.ſ.terminat intentio agētis ꝓncipalis:⁊ iſtū opz cē vnū ⁊ eundē tā in cōparatione ad motū generationis: que eſt quaſi inſtrumētū agentis:q̄z in cōparatione ad agens:⁊ iſte terminus eſt aīa. Alius eſt termin⁹ ſecūdarius ⁊ ꝓximus nō agētis:ſed actionis:⁊ iſte termin⁹ eſt diſpoſitio neceſſitatis ad talē aīam. Unde creatio terminat ad aīam nō ſimplr:ſed vt in corpore eſt:qz ꝓm Aug^m infundēdo creat:actio aūt agētis terminat q̄ſi ad ſcdariū ⁊ ꝓximū terminuz ad diſpōnem:que eſt neceſſitas ad aīam. Nec ꝫ eſt icōueniēs:ꝙ vnus effectus ſit a diuerſis agētib⁹:maxīe qñ agētia ſunt ordinata. Nā qñ ſunt agētia ordinata ēt in alys generationibus nihil ꝓhibz virtutes ſuperiozis agētis pertingere ad vltimā formā:virtutes aūt inferiozū agentiū ptingere ſolū ad aliquā māe diſpoſitionē:ſicut virt⁹ ignis diſponit māz. Uirtus aūt aīe dat formā in generatiōe aīalis. Manifeſtū eſt aūt ꝙ tota corporalis nā agit vt inſtrm ſpūalis ꝓtutis:⁊ maxīe dei:cū opus nāe ſit op⁹ intelligētie:⁊ iō nihil ꝓhibet quin diſpoſitio corporis in boīe ſit ab aliqua ꝓtute corporali.aīa aūt intellectiua ſit a ſolo deo. ¶ Ad 79m dom:ꝙ ſi per ītellectū itelligat eſſentia aīe intellectiue:ſic verū eſt:imo ⁊ neceſſariū ꝙ vniat īmediate māe ꝓme:ſed qz ipa eſt forma nobilis adeo ꝙ nō totalr īmergit māe:ideo ꝓm aliq̄z ſui partē.ſ.ꝓm potētiā ītellectiuā nullius partis corporis eſt actus ꝫ plm:puerile eſt dre: ꝙ ꝓp ꝫ ītellectus ſentiat:cū ab aīe eſſentia nō ſolū fluat intellect⁹: ſed ēt multe alie potētie ſenſitiue. ¶ Ad 80m dom:ꝙ illa eſt ſtulta qō.nā ſi aīa eſſet oīum forma:tūc nullus cēt gradus ī entib⁹:⁊ ꝓ ꝯs tolleret pulchritudo ordinis vniuerſi. ¶ Et ꝓterea ꝛz oēs ꝓfectiones inferiozuz ſint in ſuperiozib⁹ ꝫ Diony.tñ nō ſunt ꝓm eādē rōnē:⁊ iō aīa nō poſſet eſſe forma oīum rez. ¶ Patz ergo ex dictis ꝙ poſitio de vnitate formaꝝ in nullo ꝓtradicit veritati nālī:⁊ ꝙ argumēta in cōtrariū facta nō ꝯcludūt aliquid cōtra ipſam. Manifeſtuz eſt aūt ꝙ fo⁹ nō tollit māz:ſed perficit:⁊ ipſaz ſupponit:⁊ iō illa q̄ ipſi nituntr inducere cōtra fidē:impoſſe eſt neceſſario ꝯcludere qn potius oīa vel erūt difficultates quedaz cōes eis ⁊ nob vel ſi nō:erūt ſophyſtica ⁊ ꝓbabilia argumēta. Nā cū demonſtrationis concluſio neceſſario ſit de vo manifeſtū eſt.qz veritas demr̄onib⁹ impugnari nō pōt vt īmediate patebit per argumētoꝝ ſolutionē. ¶ Ad ꝑm g̃ ꝙ obyciūt de forma itroducta in morte:dom ꝓmo:ꝙ nihil eſt ad ꝓpoſitū.nā certū eſt:ꝙ qñ de aqua fit aer: ꝙ in vltimo inſtāti alterationis ſubito introducit forma aeris:⁊ ſilr eſt de oībus alys formis ſubſtātialib⁹: q̄re pari rōne poſſem⁹ arguere:ꝙ oīs forma eſt p creationē cū ſubito itroducat. Q tñ eſt falſum:qz talē ſubitaz itroductionē ꝓcedit motus alterationis: cuius.ſ. motus termin⁹ eſt ipa forme itroductio. Uidem⁹ aūt oīno eundē modū ſeruari in morte:qz.ſ.ꝓmo per infirmitatē alteratur mā ⁊ diſpoſitio ad aliaz formaz in tāta:vt adhuc exiſtēte anima ī corpore:multe partes fiant inſenſibiles:⁊ in vltimo iſtanti illius alterationis abycitur aīa ⁊ introducitur alia forma. Mirabile eſt enīz ſi iſti homines quādo habēt febres fortiſſimas ⁊ apoſtemata mortalia:nullā in corpore ſuo percipiunt alterationē ⁊ diſpoſitionē ad cōtrarlā formā: cū tamē

nos

nos aly manifeste ꝟ percipiamus ī corporib⁹ nostris Si aũt obyciaᷣ de morte violenta:ꝟ solutũ est supra. ¶ Ad secꝺ dom: q illo argumẽtũ ꝛ sequẽs sunt adeo rudia:vt solutiõe nõ egeãt:supponũt enim q aia nullũ det esse vel nullã nãm cõstituat:sed sicut in artificialibus dicimus:q dom⁹ nihil aliud est q̃ lapides ꝛ ligna ꝯpaginata:ita etiã res nãlis nihil est aliud q̃ forma ꝛ mã ꝑma:sed ista destructa sunt in prehabitis:vbi ostẽsum est:q hõ hꝫ verã nãm carnis ꝛ ossis:ꝛ hꝫ tam in solutione generali:q̃ in solutione secũdi argumẽti:ꝛ p ꝟ ꝑs ad 3ᵐ ꝛ ad 4ᵐ. ¶ Ad 5ᵐ dꝫ:q illud qõ ꝓducitur p generationẽ ꝓprie est ipsum cõpositũ. dr̃ aũt caro p generationẽ ꝓduci inquantũ per virtutẽ seminis ꝛ specifici agẽtis inducit dispositio:que est necessitas ad nãm carnis:per hũc enim modũ dr̃ generari tot⁹ hõ. ¶ Ad 6ᵐ dom:q illud argumẽtum est cõe ad oẽm generationẽ.nã in omni generatiõe subito fit abiectio vnius forme:ꝛ introductio alterius:nec sunt ꝺictoꝛa simul qz in toto tẽpore ꝓcedẽti est sub vna:in vltio aũt sub alia: vt docet phꝫs in.8°.phꝫsi. Silr ergo in generatione xpi per operationẽ diuinitatis ponim⁹ in istãti ꝛ subito factũ hoiem ex aia rõnali ꝛ carne:in instãti dico sue cõceptionis:sicut in alys hominib⁹ fit in istãti infusionis aie que est post formã corporis:que fit ī tpe:vnde sicut nõ dicim⁹ cuꝫ aia infundit corpori petri:q sũl sint ibi forme corporis ꝛ nõ sint:ita nec in cõceptiõe xpi. ꝛ hꝫ rõ est:qz in nullo motu cõtinuo est accipere penultimũ instans:in quo peruenit ad terminũ:sed est accipere vltimuꝫ tẽpus in quo subiectuꝫ est sub forma termini a q̃ ꝛ in vltimo instãti illius tẽporis est sub forma termini ad quẽ:nec est ibi dare mediuꝫ quo sit ꝛ non sit: vel quo sint ibi opposita: sicut nec est mediũ inter tẽpus ꝛ vltimũ instãs ipsius. Sic ergo cõceptio xpi licꝫ nõ fuerit motus:cõsecuta fuit tñ quẽdaꝫ motũ:ad min⁹ motum localẽ:quo sanguis virginis cõgregatus est ad locuꝫ generationis:ꝛ sic in toto illo motu:ꝛ tpe mensurãte illũ motũ illa benedicta mã fuit sub forma sanguinis:in vltimo aũt instãti illius tẽporis fuit corpus xpi perfectũ ꝛ aiatũ:ꝛ ita nõ sequit:talis enim organiçatio etiã in instãti fit in ifusione aie alioqꝫ:sed qz hꝫ vr̃ gbusdã impole:qz nesciũt modũ:ꝛ oẽ illud qõ nesciũt reputant impole:ideo sciẽdũ est:q in oi corruptione necessariũ est illis accidẽt:bꝫ:ꝑm que nõ est trãsmutatio nisi per accidẽs ad corruptionez subyci subito q̃ similia accidẽtia adueniãt ī eo:q̃ generat. Nã rõ quare natura nõ stati introducit formas nãles est idispositio materie per cõtrarias formas:quas expellere nõ pot nisi per motũ: ꝓpter qõ in vltimo:qñ iam ois cõtrarietas abiecta est simul cũ illoꝫ abiectione subito forma introducit: sicut qñ in aere nõ est aliqd contrariũ forme lucis:subito luꝫ in aere introducit:quãdocũq aũt generans ꝛ generatũ ꝺuentũt in aliquo cõi:puta aqua ꝛ aer in dyafanitate:tũc nõ oꝫ disponi mãꝫ ad illud cõe per abiectionẽ alicui⁹ cõtrarietatis:qz iam de se est mã ad talẽ nãm dispositus per primã formaꝫ:nihil aũt per se intendit agẽs corrũpere:nisi q̃ est cõtrariũ forme inducende:ꝛ ideo tales nature rõnes ꝛgenerato ꝛ corrupto: cuiusmodi est dyafanitas cũ nõ habeãt ꝛtrarietatem ad formã inducẽdã nõ corrũpũtur nisi per accidẽs ad corruptionẽ subiecti:ꝛ ideo cũ ad tales inducẽdas nõ regratur aliqua mãe dispositio:nec corrũpãt nisi p accidens:opꝫ necessario vt subito introducanᷣ vel abyciantur ad introductionẽ vel abiectionẽ forme: de talib⁹ aũt est organiçatio precedẽs aiaꝫ rõnalẽ:ꝛ ideo in aduentu aie subito corrũpitur:ꝛ cõsimilis introducit̃ virtute.s.illi⁹. ¶ Ad 7ᵐ dom:q in xpo nõ est ydẽtitas nature:ꝛ illã bene cõcedo mutatã esse:ꝛ dr̃e cõtrariũ essꝫ hereticũ:qz sequeretur:q nõ esset mortuus veraciter. ¶ Ad 8ᵐ dom:q in corpore xpi est cõsiderare ydẽtitatẽ nãe:ꝛ ydẽtitatẽ suppositi.si nãe sic nõ fuit simplr idemꝫ. Nã vita est eẽntialis predicatũ de corpore humano:ꝛ tamẽ vita nõ fuit post mortẽ. Unde ꝛtrariũ dr̃e esset dr̃e qõ nõ fuissꝫ mortuus:q est hereticũ.ꝛ manifeste falsum. ¶ Si aũt cõsideremus ydẽtitatẽ numeralẽ:sic simplr fuit idẽ:cuꝫ habuit idẽ suppositũ:vñ fuit idẽ corpus numero simplr:sed diuersuꝫ ꝛm nãꝫ. Oꝛ autẽ vlteri⁹ dicit:qz fuit corpus xpi:dꝫ q illud corp⁹ hꝫ hẽret aliã nãm:ꝛ aliã formaꝫ:tñ fuit nãe corpis xpi ꝛ nullius alteri⁹ ꝓp tria. Nã sicut dictũ est supra ꝛ in se quẽti solutiõe amplius patebit:forma introducta in abiectione aie hꝫ nãle ordinẽ ad aiam:ita q impole est aliquã aliã formã introduci in abiectione aie nisi illã: hꝫ etiã simile ordinẽ ad nãm humanaꝫ:qz sicut impole ẽ esse nãꝫ humanã in actu perfectã absqꝫ aia rõnali:ita impole est nãm humanã manere ꝛm esse imperfectũ ꝛ virtuale:q hꝫ ꝛm q est in suis ꝑncipys seu partib⁹:qñ sunt separate absq illa forma: ꝓpter quod sicut nã humana virtute quodãmodo est in suis partibus quando sunt separate:ꝛ tamẽ cuꝫ toto ꝟ in eis dr̃ esse humana nã:ita illa forma:que postea introducitur virtute est in ipsis partib⁹:qñ sunt cõiuncte:lꝫ aliqua forte sit ibi differẽtia:vnde illa forma nõ dicit ꝓprie loquẽdo aliam nãm q̃ nãꝫ humanã:qz nec aliquã spẽm cõpletã cõstituit:sed potius dicit diuersuꝫ modũ essendi partiũ nãe humane:ita.s.q sicut per aiaꝫ cõfert nãe esse q cõpetit nãe hũane ꝛm q est cõiunctũ in suis partib⁹:ita illa cõfert mãe tale esse quale cõpetit nãe humane ꝛm q est in partib⁹ suis disiunctis:vel ꝛꝫ q partes ei⁹ sunt distincte:vnde patꝫ q illud vere fuit corpus humanũ: nõ quidẽ viuũ sed mortuũ. Silr ẽt illa forma nõ solũ hꝫ ordinẽ ad aiam vel nãm humanã: vt dictuꝫ est: ita q illa forma que introducit in abiectione forme eq nullo modo posset introduci in abiectione forme hũane:verũctiã habꝫ ordinẽ spalem ꝛ determiatũ ad hãc aiam:ꝛ hanc naturaꝫ:ita vt forma que introducta fuit in abiectione aie pauli:ꝓpter qõ illud corpus nõ solum vere dr̃ corpus humanũ:sed tñ mortuũ ꝓpter ꝑm ordinẽ:verũctiã dr̃ vere corp⁹ hꝫ:puta xpi ꝓpter ordinẽ ꝛm:hꝫ est ergo prima rõ:quare illud corpus fuit vere corp⁹ xpi.s.rõne forme. Scõo fuit vere corp⁹ xpi rõne mãe:qz eadẽ oio mã fuit vtrobiq. Tertio rõne suppositi:mirabile ẽ.n. de istis viris: q dũ volũt arguere: q illũ corp⁹ nõ fuit idẽ nuõ:arguũt q nõ fuit mortuũ. Nã si nõ habuisset tale esse ꝛ talẽ formã:q̃ nẽcium hꝫ ordinẽ aliuꝫ ad nãꝫ humanaꝫ:vt est in partibus separatis:nõ fuisset mortuũ:vt patet ex dictis. ¶ Ad 9ᵐ ꝑs ratio:qz nõ dicimus hꝫ q supponit. ¶ Ad 10ᵐ dicẽduꝫ q ad illud argumẽtuꝫ videntur sequi tria inconueniẽtia.primuꝫ est q si fuit ibi alia natura:q fuerit ibi nouа assumptio:ꝛꝫ est quia videtur sequi q fuerit ibi nouа vnio. Tertiũ est:qz videᷣ oio inconueniens q q̃daꝫ alia nã preter nãꝫ humanã fuerit vnita verbo dei:cũ nec fuerit assumptibilis nec meruerit:ꝛ ideo lꝫ pateat iam solutio ex dictis:tamẽ ad maiorẽ euidentiaꝫ: opꝫ ista tria declarare quo.s.nõ sequãtur. ¶ Ad euidẽtiaꝫ ergo primi sciẽdũ est:q sicut tactũ fuit superius: natura humana hꝫ duplicẽ modũ essendi. Unum perfectũ ꝛ cõpletum. Aliud autẽ imperfectũ ꝛ diminutũ:q tñ alys naturis corruptibilib⁹ cõuenire nõ pot: cuꝫ ex toto corruptibiles sint:ac per hoc nec remaneat forma:

T.c.69.

nec ex diuina ordinatione in mã ordo conseructur ad
formã: perfectũ autẽ esse dr̃ habere: quãdo eius partes
sunt essentiali cõiunctione vnite. Naz in tm̃ vnũqdq;
est perfecte ens: inquãtuz est perfecte vnũ. Imperfectuz
autẽ esse bz natura bũana quãdo deficiẽte vnitate es-
sentiali partiũ deficit perfectio entitatis ipsius: tũc. n.
lz natura bũana corrũpat quãtum ad esse perfectũ: tñ
qz forma manet: diuina virtute quidã ordo ad for-
maz in mã cõseruatur: dr̃ manere in ipsa humana na-
tura ꝓm esse diminutũ: quasi in suis principys. Modo
aũt ita est q; ꝓm diuersuz modũ essendi: varie perfe-
ctiones: diuersi etiã vnã eandẽ rem ꝛsequunt defe-
ctus: sicut pz in aĩa quã alie pfectiones cõsequunt: vt
est separata: vt est cõiuncta: quicqd aũt ꝛsequitur ne-
cessario diuersuz modũ essendi rez ad ipsam rei nãm
ordinẽ nãlez opz habere. nã q; nõ bz nãlez ordinẽ ad
rei nãm: ipsaz nõ cõsequit necessario etiaz quõcũq; in
ea variet modus essendi: quecũq; aũt habẽt naturalẽ
ordinẽ ad alicuius rei naturã necessario in ipsa re vtua
liter cõtinent: quare cũ natura bũana aliũ essendi mo
duz habeat: vt est in partib⁹ essentialiter diunctis: vt
est in eisdẽ iam abinuicez separatis: opz vt quecũq; ta-
lez vel talẽ modũ cõsequunt ipsius nãlem habeant
ordinẽ ad ipsam naturã: in ipsa virtualr̃ cõtineantur
de numero aũt taliuz: que. s. cõsequunt naturã huma-
naz: vt bz esse in principys suis: seu in partib⁹ iam disti
ctis est forma illa quã de nouo ponim⁹ introduci. Naz
sicut sine aĩa natura nõ põt habere esse viuuz: ita sine
illa forma nõ põt habere esse mortuuz: vt pz ex dictis
b̃ in precedẽti solutione: quare opz necessario dr̃e illã
formã siue cõputetur inter defectus: siue inter perfectio
nes humane nature: in ipsa natura seu in ipso homine
virtualiter cõtineri: nãlem ordinẽ habere ad ipsam:
lz aliqualiter per accidens. Manifestũ est autẽ q; ver-
buz dei assumpsit humanã naturã in ꝛoia illa que habe-
bant ad ipsaz ordinẽ naturalẽ: etiaz si actu nõ fuerit in
ipsa: quãdo illã assumpsit: dũ modo ibi fuerint virtute:
Bz tamẽ inter b̃ est differẽtia: qz ipsaz naturã in partes
eius: in ꝛoia pertinẽtia ad nobilitatez ipsius assumpsit p
se: alia aũt que solum virtute cõtinebãtur in ipsa: in pre
cipue pertinẽtia ad defectũ assumpsit quasi per accñs:
lz ꝓpria volũtate: in ideo sicut fames in frigus in calor: in
hoꝝ per successionẽ tẽporũ aduenerunt corpori xp̃i: nec
tñ fuit ꝓpter b̃ noua assumptio: lz tales forme sibi de
nouo aduenirent: eo' q; oẽs virtute cõtinebant in assũ-
pto in naturalẽ habebãt ordinem ad determinatũ mo
duz essendi nature assumpte: ꝓpter quod totũ pertine
bat ad primã assumptionẽ: ita lz per mortez aduenerit
noua forma: tamẽ qz illa virtute fuerat in natura assũ
pta: vtpote qz naturalẽ habebat ordinez ad nãm mor-
talẽ quã assũpsit: in b̃ ꝓm modũ essendi quez habebat
in partibus iaz separatis. dico q; nõ fuit ibi aliq̃ noua
assumptio: sed totum pertinuit ad primaz assumptio-
nem. Et sic pz ꝓmũ. s. q; nõ fuit ibi noua assumptio: sic
enim pari rõne posset dici de oĩbus formis accidẽtali-
bus: in de ipsa morte. s. q; quãdo ei aduenerũt de nouo:
q; fuerit noua assumptio: in silr̃ de morte: q;. s. eaz tunc
in cruce de nouo assũpserit: q; tamẽ cõstat esse falsuz:
qz in cõiter tenetur ab oĩbus q; mortez assumpsit simlr̃
dũ assumpsit nãm: in alia ẽt accidẽtia. s. frigus in calorẽ
in doloꝛẽ: q; aliter verificari nõ posset: nisi qz ista in vir-
tute cõtinebãtur in assumpta nã: in naturalẽ habebant
ordinẽ ad naturã. ¶ Ad cuidẽtiaz aũt secũdi sciẽduz
est: q; sicut se bz mã ad formã: ita ꝓportionaliter se bz
natura vel forma ad ipsuz esse: nã sicut mã est in potẽ-
tiã ad formã: ita nã vel forma est i potẽtiã ad eẽ. Ma-
nifestuz est aũt: q; absq; noua vnione mãe põt cõicari
nã forme quã prius nõ hẽbat: sicut videm⁹ q; substã-
tia mãlis alimẽti transit in nãz corporis in cõicatur si-
bi natura forme: quã pri⁹ nullo modo habebat: preter
b̃ q; fiat noua vnio aĩe ad corpus vel aliquã eius par-
tem. Non eniz ꝓpter nutritionẽ interrũpitur vel ĩno-
uatur vnio forme substãtialis ad mãz: silr̃ etiã per ac-
tionẽ caloris nãlis quedã partes mãe defluũt in illam
nãm forme: quã pri⁹ habebãt: perducit absq; ĩnouatio
ne talis vnionis. Quare cũ silr̃ se habeat natura vl̃ for-
ma ad esse: si sit aliquod esse q; ad variationez nature
nõ corrũpatur: sicut nec forma in nutrito corrumpitur
ad variationẽ partiũ mãliuz: vt dictũ est: poterit absq;
dubio sub tali esse fieri variatio forme vel nãe absq;
vnionis ĩnouatione. Nũc aũt tale est esse verbi dei: qz
nõ fuit corruptũ recedẽte aĩa: quare adueniẽte alia for
ma fuit quidẽ verũ dr̃e: q; illud esse per accidẽs fuerit
alteri forme cõicatũ: sicut in nã forme cõicatur substã-
tie nutrimẽti: sed tñ nõ fuit ibi ꝓpter b̃ noua vnio: ma-
xime cũ b̃ sit possibile in natura: in plus possit deus q̃z
natura: ꝓpter qõ etiaz dato q; in aliquo deficeret exẽ-
plum naturale: adhuc illud posset supplere in vnione
verbi in potẽtia diuina. ¶ Ex bis aũt iaz pz tertium
nõ esse incõueniẽs. nã illa forma nãlez bz ordinez ad
naturã humanã: in nõ solũ ad naturaz spẽi: sed ad natu
ram huius indiuidui: vt dictũ fuit in solutiõe precedẽ
tis argumẽti: in ideo lz de esse nãe humane simpliciter
nõ sit illa forma: pertinet tamẽ ad naturã humanã b̃z
talem modũ essendi. s. in suis partibus: silr̃ etiam dato
q; esset oĩno extranea: adhuc nõ esset incõueniẽs: cum
ponamus illaz assumptaz per accidẽs: in quasi secũda-
rio: silr̃ etiã cõstat qz vnio quãdam relationẽ importat
diuinitas aũt seu diuĩa subsistẽtia illi vere cõicata nõ
fuit ꝓpter se: sed solũ inquantũ aliquez habebat ordi-
nem ad talẽ modũ essendi humane nature: in ideo nec
per se illi vnitati fuit: sed quasi per accidẽs: b̃ autẽ nul-
lum est incõueniẽs: posset aũt ad istud argumentuz: in
precedens ꝓm quozũdã sniam aliter respõderi. nã cuz
causa prima plus influat causatũ suũ: q̃z causa secũda
vt habetur in lib. de causis. potest causa prima conser-
uare effectũ cause secũde: etiaz ipsa causa scda amota:
in ideo lz causa secũda in ꝓpinqua ipsius corporeitatis:
sez anima separata esset a materia corporis xp̃i p mor
tem: potuit tamẽ virtute hypostasis verbi dei confua
ri ibi corporeitas illa eadẽ que prius per miraculũ: ꝓ-
pter quod in fuit corpus vere: in idem corpus nõ per na
turaz sed per miraculũ: b̃ autem solutio gbusdã mul-
tum placet: sed lz sit ꝓbabilis: tamẽ credo ipsaz habe
re instantiã valde fortẽ: ꝓpter quod magis placz mi-
bi prima: lz sit noua in incõsueta: quaz tñ si lector acce-
ptare voluerit ipsius iudicio relinquatur. ¶ Ad xm̃ di
cendum: q; in illud solũ fit cõuersio ex vi sacramẽti: q;
significat nomen: vel q; cadit in vsum cibi vel potus.
Manifestũ est aũt q; per nomẽ corporis nõ exprimit
anima quantũ est de rõne significata per nomẽ. Naz
cum nomẽ significet rem mediãte conceptione itelle-
ctus: illud ꝓprie significat nomẽ: q; intellectus cõcipit
de re: inquantũ illaz noiat. Manifestũ est aũt q; in ra-
tione cõceptus designati per nomẽ corporis nõ est aĩa
intellectiua: sed solũ corporeitatis natura: inquantuz
est in genere substãtie: in ideo b̃ solũ principaliter expri
mit nomẽ: in per cõsequẽs in illud solũ fit conuersio ex
vi sacramẽti: sed tamẽ qz corpus banc naturã nõ habz
nisi ab ala: ideo ex naturali ꝛcomitãtia erit in sacramẽ

to etiã

to etiã ipsa aĩa. Quia vero vlterius in vsum cibi ꝛ potꝰ cadit corpus nõ solum inquãtum corpus: verũctiã inquantuz caro: ideo cõiter dicitur q ex vi sacramẽti fit etiaz cõuersio in carnẽ. ¶ Ad cuius maiorẽ euidentiã sciendũ est: q sicut dictũ fuit in solutione generali: forma quãto nobilioꝛ: tãto plures habet perfectiones: qz inferioꝛa ſm Dionỹ. in superioꝛibus cõtinẽtur: sed tñ excellẽtioꝛi modo: ꝓpter qõ oẽs ille perfectiones simpliciter ꝛ vnite cõtinẽtur in ipa forma essentie. Sz tñ qz vt dictuz est supra in solutione: mã ꝓpter sui imperfectionez non potest adeo simpliciter ꝛ vnite recipere huius perfectiones: sicut preexistunt in natura formę: ꝛ qz per actionẽ agentis est diuersimode in diuersis ptibus dispositã: ideo ibi in anima vnite: ꝛ simpliciter cõtinentur ꝛ natura carnis ꝛ ossis ꝛ nerui: tamẽ in mã diuersificãtur: vt sic alia sit natura carnis ꝛ ossis: nõ quidem ꝟ sit ab alia forma: sed potius: qz in diuersis partibus forma recipitur: vt dans diuersas pfectiones essendi: ibi in omnib⁹ partibus materie sit tota anima: tñ qz mã nõ potest vnite capere nobilitates formę: oꝛ vt in vna parte recipiatur vt dans perfectionem carnis: ꝛ in alia vt dans perfectionẽ ossis: vel in vna ꝛ eadez vt dans diuersas perfectiones: si ille se habẽt ſm ordinẽ vt vna sit potentia ad aliã: sicut perfectio substãtie ad perfectionẽ corporis: vt declaratũ fuit supra: ex quo pz q alia est natura carnis ꝛ alia ossis: licz ab vna forma. Quia vero effectus nõ refertur ad causaz nec in sui intellectu illã claudit nisi quãtũ ad id qõ recipit ab ipsa inde est q in nomine carnis nõ includitur aĩa inq̃tuz hꝰ: sed solũ inquãtum est dans naturã carnis: ꝛ nõ inquantuz est dans naturaz animationis vel vite: imo in tali argumẽto icideret falsa accidẽtis. Et ideo in ꝟ q dicitur corpus meũ nõ includitur anima inquãtuz anima seu inquantũ intellectiua: qz sic de ratione corporis inquãtuz corpus esset animatio ꝛ intellectus: q est falsum: sed solum illud quãtũ pertinet ad naturaz corporis hominis. Et qz conuersio fit in illud qõ significatur per verba principaliter: ideo ex vi sacramenti fuit facta cõuersio in corpus: ꝛ nõ in animã inquãtum anima: sed soluz inquãtũ est dans tale esse: licet etiã ꝟ nõ sit ꝓprie dictũ. Nõ eniz ita fit illa cõuersio q materia in mãm ꝛ forma cõuertatur in formã: sed potius qz tota substãtia panis conuertitur in totã substãtiam corpis xp̃i: ꝛ ita cũ substãtia corporis inquãtũ corpus nõ includat animã inquãtũ anima est: alias animatio esset de rõne eius: sed solũ ex cõsequẽti inquantũ. s. talis nã est a forma: que nõ soluz est forma: sed ẽt aĩa intellectiua ideo ex vi sacramẽti fit cõuersio soluz in corpus xp̃i ꝛ nõ in aĩam: per cõcomitantiaz aũt est ibi aĩa. Quia vo in forma sacramẽti nõ solũ dr̃: ꝟ est corpus: sed addit meuz: ideo illa cõuersio fuit facta ꝛ fieri põt in corpus xp̃i: quocũq; modo dr̃ vere corpus xp̃i: ꝛ ideo si fuisset facta viuẽte xp̃o ante mortẽ: fuisset facta conuersio in corpus mortale. Si vero post resurrectionẽ in corpus imortale ꝛ in vtroq; tẽpore in corpus ꝓput est subiectũ vite. Si vero in triduo facta fuisset in corpus mortuũ quale erat in sepulchro ſm illã rõnẽ: qua etiã tunc vere dicebatur corpꝰ xp̃i: q expzimit̃ per ly meuz. Nec segt̃ q cõuersio fuisset in solã mãm: qz ponimus ibi fuisse vere corpus xp̃i: ꝛ nõ solũ mã: vt pz ex dictis. ꝛ ꝑ hoc pz solutio ad izm. ¶ Ad 13m dõm: q illud argum nihil valz. Sicut eniz ostẽsum est supra impoſe est peccatũ illud traduci per modũ alicuius accidẽtis ificientis. Sz peccatũ originale nihil dicit nisi solaz destitutionẽ nãe bũane a gra iustitie originalis: ꝓpter qõ nã relicta ꝓpzia i ꝑncipys generat filios simili destitutione destitutos: sicut eniz traducit̃ natura: ita ꝛ destitutio illa: q animo cuz gra nõ acquiratur per generationez impoſe est naturã sine tali destitutione traduci: cuz sit relicta sibypsi: talis aũt destitutio habz rõnez peccati: inquantũ fuit voluntaria: eo q ex voluntate primi parentis natura in ipso destituta est per voluntariã trãsgressionẽ precepti: ꝛ per ꝟ pz ad 14m. qz nec ponimus: nec poſe est poni illuz modũ in traductione huius peccati quẽ argumẽta supponũt: de xp̃o aũt est alia ratio: qz ꝛ mã corporis eius fuit sanctificata in virgine: ꝛ formatũ fuit corpus: nõ hois a quo macula huius peccati contrahitur: sed spũs sci virtute. ¶ Ad 15m pz ex dictis qz illud corpus ꝛ fuit idem numero ꝛ vere corpus xp̃i. ¶ Ad 16m q xp̃s ratione suppositi diuini semper fuit idez numero: rõne aũt suppositi diuini nõ attribuunt̃ sibi moꝛs ꝛ vita: sed rõne nãe humane: ꝛ ideo nõ segt̃ simpliciter loquẽdo: sed tñ q vlterius cõcludit: g̃ fuit corpus mortuũ idem numero cõceptus: sed tamẽ hoc fuit nõ rõne formę: sed suppositi. Nam dr̃e q corpus xp̃i habuerit ydentitatẽ vel diuersitatẽ numeralẽ: illo mõ quo argm̃ supponit est hereticũ. ¶ Ad 17m dõm: q verbuz nũc̃ dimisit nãz humanã: vnde in morte fuit vnitũ partib⁹ hũane nature. s. corpoꝛi ꝛ anime: q autez altera partiũ variata fuit: nõ impedit quin sibi vnitas fuerit diuinitas. nã illa variatio necessario cõsequebatur naturã humanã in tali esse: vt pz ex dictis. ¶ Et ꝑterea iz esset ibi alia forma: cũ mã semper fuit illa eadẽ in qua cõmãsit ordo naturalis ad ipsam aĩam xp̃i: similr etiã aĩa mansit incorrupta: ꝛ ideo non sequit q diuinitas nõ fuerit nature vnita: sed sequit̃ ex vi argumẽti: q fuerit vnita partibus humane nature: que tñ erant variate: ꝛ ꝑcipue altera ipsarũ: ꝛ ꝟ bene concedimus. Nã dr̃e cõtrariuz. s. q partes in nullo fuerint variate per mortẽ est negare veritatez mortis in xp̃o: q ẽ hereticuz. ¶ Ad 18m dõm: q verbum ꝓbi intelligitur de corruptione icinerationis ꝛ resolutionis: que nõ fuit in corpoꝛe xp̃i. Nõ est autẽ idez resolutio ꝛ corruptio vt supra ostẽsum fuit: ꝛ per hoc pz solutio ad 19m. Non enim idez est corruptio ꝛ resolo: vt supra ostendimus. ¶ Ad auctoꝛitates Ambroſy dõz: q itelligũt̃ de vnitate simplici que est vnitas suppositi. ¶ Pz ergo ex dictis necessariũ esse vnaz solam formã substantialẽ in supposito: ꝛ q rõnes in cõtrarium nõ concludũt: quin potius positio pro qua inducũtur debili ꝛ vano innitit̃ fundamẽto: pz etiaz qz nostra positio nõ est fantastica vel falsa: vt ipsi fingunt: sed consona fidei ꝛ catholice veritati. Illa vero de pluralitate formarũ ꝛ veritati ꝛ fidei catholice cõtradicit: vt superius est ostẽsuz. Sũt autem multe alie demõstrationes ad partem istã: que demõstratiua necessitate veritatẽ ꝺcludũt: quas ꝓpter breuitatẽ obmisimus: ꝛ qz supraposita falsitatem sufficiẽter impugnãt ad honorẽ ꝛ gloriã veritatis eterne: ꝛ beati Dñici patris nr̃i: necnon ꝛ auctoꝛis ꝛ defensoꝛis ꝑcipui veritatis ꝛaz dicte: videlz glorioſi doctoꝛis in theologia fratris Thome de aquino ordinis fratrũ ꝑdicatoꝝ: q iã in celi palatio eterne vitatis lumie splẽdidus ꝛ diuina visione beatus cum deo patre luminũ gloziatur ꝛ gaudet in secula seculoꝝ Amen.

¶ Explicit perutilis ꝛ subtilis tractatus de vnitate formarum editus a magistro Verueo natali ordinis predicatoꝝ.

¶ Incipit tractatus de virtutibus. Questio. I.

Queritur prio

Utrꝫ vtutes ifint nobis a nã. Et arguit̃ q᷑ ſic. Qz oe᷑ q᷑ ẽ aut eſt nãle: aut ſupnãle ſed virtutes ſalt̃ alique ſunt: q̃ non ſunt ſupnãles: ſicut ꝛ aliq̃ felicitas ẽ nãlis. ꝯ aliq̃ vtutes ſunt nãles. Sz illo dr̃ nãle q᷑ ieſt a nã. ꝯ aliqne vtutes ſaltez ſunt in

T. cõ. ſ. nobis a nã. ¶ ℙ. Phs dicit. ſ. meta. q᷑ q̃lz res: ſiue qdditas dr̃ vno mõ nã: ſed oĩs vtus: q̃ eſt in nobis ieſt nobis ab aliq̃ re. ꝯ oĩs vtus nr̃a ineſt nobis a nã. ¶ Sed di. rñdẽs: q᷑ argt̃ ꝛcludebãt q᷑ vtutes ifunt nobis a nã inchoatiue nõ ꝛſummatiue. ¶ Arguitur ꝫ ℔ q᷑ aliq̃ vtutes ſunt: q̃ ẽt ℔m ſuũ cẽ ꝛpletz nõ ſunt ſupnãles: ꝛ per ꝛñs ſunt nãles: ſed vt dciñ eſt: nãle eſt q᷑ ieſt a nã. ꝯ aliqne vtutes ℔m ſuũ eẽ ꝛpletũ ſunt a nã. ¶ ℙ. vtutes ẽt cõplete ſunt aliq̃ res. ſi ꝯ oĩs res: vt dciñ eſt. eſt aliq̃ nã ſeq̃t q᷑ oĩs vtus ẽt ℔m ꝛpletz eſſe eſt a nã. ¶ ℙ. Arguitur ſic ꝫ dciñ rñdentis: q᷑ dicebat: q᷑ illud qõ ꝛuenit boĩ ex pte corꝑis ineſt ei a nã idiuidui. ¶ Contra. qz q᷑ ineſt alicui mã corꝑis cõuenit ei in eo q᷑ corꝑ⁹: ſz q᷑ cõuenit corꝑi in eo q᷑ corꝑ⁹ cõuenit oĩ corꝑi: cõuenit toti generi: ꝛ nõ ſoli idiuiduo. ꝯ illud qõ cõuenit boĩ a nã corꝑis ineſt ei nõ a nã indiuidui: ſed magis a nã generis. ¶ ℙ. Arguit̃ ſpãliter q᷑ gr̃a ꝛ charitas ineſſent a nã: qz bõ aut eſt imediate per nãz ſuã diſpoſitus ad gr̃am: aut nõ: ſi ſic. ꝯ gr̃a ineſt boĩ ſalt̃ inchoatiue a nã. ſi nõ: tũc ꝯ diſponit̃ ad gr̃az per aliqd̃ donum ſuperadditũ ſuis nãlib⁹. Et tunc q̃ro de illo dono: vtrũ bõ per ſua nãlia ſit imediate diſpoſitus ad illud donũ vel nõ: ſi nõ: tunc ad donũ diſponit̃ per aliud donuz: ꝛ ſic ibit in infinitũ. ſi ſic. ꝯ illud donuz eſt nãle: ꝛ ꝛñs: adhuc ſtabit: q᷑ bõ imediate p ſua nãlia diſpoſitus ſit ad gr̃az: ꝛ per ꝛñs: q᷑ gr̃a inſit ſalt̃ inchoatiue a nã: ſic ꝛ alie vtutes. ¶ Sz di. q᷑ reſpectu gr̃e nõ eſt in homie niſi ꝓncipiũ paſſiuũ tm̃: ſz reſpectu aliaꝝ vtutũ eſt ꝓncipiũ actiuũ ꝛ paſſiuũ. ¶ Cõtra. qz principiũ paſſiuuz motus facit motũ nãle: nõ enĩz ſemꝑ regrit̃ in mobili: q᷑ mouetur nãliter: q᷑ habeat ꝓncipiũ actiuũ motus ĩtra ſe. ſi ꝯ bõ per ſua nãlia bz ꝓncipiũ paſſiuũ reſpcũ gr̃e: ſequtur q᷑ acquiſitio gr̃e ſit nãlis: ꝛ erit nãlis. ¶ ℙ. q᷑ ineſt aĩe a ſua creatione ineſt ei nãliter: ſed virtutes inſunt anĩe a ſua creatione. ꝯ ꝛc. ꝓbatio minoris: qz dr̃ Heñ. ꝑ. q᷑ de⁹ inſpirauit in faciẽ boĩs ſpiraculuz vite: ſz nõ vr̃ q᷑ de⁹ ſpirauerit ei tale ſpiraculũ niſi vna cũ virtutib⁹. ꝯ aĩa habuit a ſua creatiõe virtutes. ¶ ℙ. Aĩa ſemꝑ creatur cũ rõne iferiori ꝛ ſuperiori: ſed talia ſunt vtutes. ꝯ aĩa creatur cũ vtutib⁹: ꝛ ſic idẽ q᷑ prius. ¶ ℙ. Anĩa fit ad imaginẽ dei: ſed non crearet̃ ad imaginez dei: niſi eẽt ſimilis deo: nec eẽt ſimilis deo: niſi eẽt virtuoſa: ſic̃ ꝛ de⁹ ẽ vtuoſus. ꝯ aĩa creat̃ cũ vtutib⁹: ꝛ ꝑ ꝛñs vtutes inſunt ei a nã. ¶ ℙ. Poſitis ſufficiẽtibus ꝓncipys: ſegtur ẽt ſtati effect⁹: ſed bõ bz a nã ſufficiẽtia ꝓncipia vtutũ ſalt̃ intellectualiũ tã actiua q᷑ paſſiua: qz bz intellectũ agẽtẽ ꝛ poſſibilẽ. ꝯ ſalt̃ vtutes itellectuales bz a nã. ¶ Sed di. q᷑ intellect⁹ agẽs nõ ſufficiebat ſine fantaſmate. ¶ Cõtra. qz ſicut ſe bz lumẽ corꝑale ꝛ colores ad viſũ: ita ĩtellect⁹ agẽs ꝛ fantaſmata ſe bñt ad itellectũ poſſez: ſz lumẽ corꝑale põt imutare viſum ad videdũ ſine caloze. ꝯ ꝛ intellectus agens põt imutare intellectuz poſſem ſine fantaſmate. ¶ ℙ. Virtutes aut ſunt a nã: aut per creationẽ: aut ꝑ tranſmutationẽ: nõ per creationẽ ſaltẽ quãtuz ad aliqd̃: nec per trãſmutationẽ: qz trãſmutatio fit a ℨrio in ℨriuz: ꝛ ℔ non põt eſſe in aĩa: qz q᷑ fit ſic educit̃ de potẽtia mãe. Relingit̃ ergo q᷑ vtutes ifint a nã. ¶ ℙ. Nõ eſt regreſſus a ꝑuatione in habitũ: ſed ſi aĩa crearet̃ ſine vtutibus nunq̃ poſſet fieri vtuoſa: ſed ℔ eſt falſuz. ꝯ relingit̃ q᷑ aĩa habeat vtutes a ſua creatione: ꝛ per ꝛñs de nã ſua. ¶ ℙ. nulla ſuba eſt ocioſa: ſz ſuba q̃ caret opatione ſibi debita eſt ocioſa. ꝯ nulla ſuba caret opatiõe ſibi debita: ſed opatio aĩe itellectiue eſt itelligere. ꝯ aĩa nũq̃ eſt ſine actu itelligẽdi: ſed nũq̃ eſt act⁹ intelligẽdi ſine habitu qui eſt ſpẽs. ꝯ aĩa nũq̃ eſt ſine habitib⁹: qz ſic vr̃ eẽ de vno ꝛ de alys: ꝛ ꝑ ꝛñs habit⁹ vtuoſi ifunt ſibi a natura. ¶ ℙ. Aĩa itelligẽdo nõ põt ſubterfugere ens. ꝯ ſaltez habit⁹ vtuoſus: quo itelligit ens: ſiue ſpẽs entis ineſt ei a nã. ¶ ℙ. Dei pfecta ſunt opa: ſed aĩa eſt op⁹ dei creãtis. ꝯ creauit eaz pfectã vtutib⁹: ꝛ ſic aĩa a ſui creatiõe bz vtutes: ꝛ ꝑ ꝛñs a nã. ¶ ℙ. Oẽ q᷑ recipit̃ in aliq̃ recipit̃ ꝑ modũ recipiẽtis: ſed vtutes recipiunt̃ in aĩa. ꝯ ꝑ modũ aĩe: ſz aĩa eſt nã. ꝯ recipiunt̃ vtutes ꝑ modũ nãe ꝛ ꝑ ꝛñs inſunt ei a nã. ¶ ℙ. Res bz nãlitatẽ ab eo a q̃ bz vnitatẽ: ſed vtutes bñt vnitatẽ ab aĩa: cũ aĩa ſit earũ ſubm. ꝯ vtutes bñt ab aĩa nãlitatẽ: quã poſſẽt bre: ꝛ põt aĩa dare: ſed aĩa eſt nã q̃dã. ꝯ virtutes anie ſunt naturales. ꝛ ꝑ ꝛñs ſunt a nã. ¶ ℙ. Dabit⁹ ꝓncipioz ſunt a nã: ſz tales habit⁹ ſunt vtutes. ꝯ ꝛc. ¶ ℙ. Pueri ſtati poſt baptiſmũ volãt ad paradiſuz: ſed ℔ nõ poſſet eſſe niſi br̃ent vtutes pfectas. ꝯ poſt baptiſmum ſtatiz bñt pueri vtutes pfectas: nec pñt bre eas ꝑ acqſitionez ab accidẽtibus. ergo bñt a natura.

Contra. qz ℔m Aug. vt⁹ eſt quã de⁹ in nobis ſine nobis opat̃: ſed q᷑ deus in nobis ſine nobis opat̃ non ineſt nobis a nã: ſed ſupnãlr. ꝯ vtutes nõ ifunt nobis a nã: ſed ifunt nobis ſupnãlr. ¶ ℙ. Anĩa creat̃: ſicut tabula raſa in qua nihil eſt depictũ: ſz in eo in q̃ nihil ẽ depictũ nõ pñt cẽ vtutes. ꝯ vtutes nõ ifunt aĩe a ſua creatõe: nec ꝑ ꝛñs a nã. ¶ ℙ. Aĩe ieſt a nã. ꝓnitas ad paſſiões ſequẽdas: ſz ꝓnitas ad paſſiones nõ ſtat cũ vtute. ꝯ vtutes nõ ifunt anie a nã. ¶ ℙ. Nullũ oppo⁹ꝓ põt ſtare cũ alio opp⁹: ſz ꝓnitas ad malũ oppõitur ichoatiue ꝛ ichoatõi vtut⁹: ꝛ ℔ ieſt aĩe a nã. ꝯ ichoatio virtutis nõ põt ineſſe anie a nã. ¶ ℙ. Magis ieſt alicui q᷑ ineſt ei a ſe ꝙ̃ q᷑ ineſt ei ab alio: ſed poſſe deficere ꝛ cadere in malũ ineſt creature a ſe: ꝓficere autẽ ineſt ei ab alio. ergo poſſe deficere ꝛ ꝓnitas ad malum magis ineſt anime ꝙ̃ ꝓnitas ad bonum: ſed ꝓnitas ad bonuz eſt inchoatio virtutis. ergo inchoatio virtutis nõ ieſt anime a natura: ĩmo magis oppoſitũ. ¶ ℙ. illud quod nõ eſt virtuoſum nihil habet virtutis: ſicut illud quod eſt nõ albuz nihil habet albedinis: ſz homo ex nõ virtuoſo efficitur virtuoſus: quia ex quo ſic virtuoſus fit ex nõ vtuoſo: ſicut q᷑ fit albũ ꝑ ſe: fit ex nõ albo: ꝯ in boĩe a nã nihil vtutis eſt: nec ꝑ ꝛñs bz a nã vtutes ichoatiue. ¶ ℙ. Nõ dr̃ vtutes ieſſe a nã: niſi qz i nobis aliq̃ ꝑ⁹ ꝓn⁹ dicũtur eſſe a nã: que ſunt q̃ſi ſemiaria virtutũ: ſed prima⁹ ꝓncipia ſpeculabiliuz: nec ꝑ ꝛñs operabiliũ inſunt nobis a nã. ꝯ vtutes ichoatiue nõ inſunt nobis a nã. ꝓbatio miozis: q᷑ ineſt nobis ꝑ artez inductiuaz: non ineſt nobis a natura. ſed habitus primoruz principiorũ ineſt nobis per artem inductiuam:

quia

quia per inductionem. ergo ꝛc. ¶ Itez q̄ ineſt nobis per artē diffinitiuā nō ineſt nobis per nām. ſz habitus p̄mo ⁊ p̄ncipio ⁊ ineſt nobis p̄ artē diffinitiuā: q̄ p̄ma p̄ncipia cognoſcimus inquātū terminos cognoſcim⁹: ⁊ terminos cognoſcimus p̄ diffōnē. ḡ ꝛc. ¶ P. Aut vtutes iſunt nobis a nā: q̄ ſunt ex p̄ncipijs nāe: ⁊ ſic cē nō pōt: q̄ tūc ineſſent nobis cōpletę: aut iſunt nobis a nā: q̄ ex iclinatione nāe: ⁊ hoc eſſe nō pōt: q̄ tunc facile ⁊ delectabile eēt acgrere vtutes: q̄ illō ad qō iclinat nā eſt delectabile: qō falſuz eſt: q̄ vtus eſt de bono ⁊ difficili: ⁊ quod eſt difficile non eſt facile nec delectabile. ergo nullo mō inſunt nobis vtutes a natura.

Reſpondeo tria ſunt p̄termittēda ad euidētiā huius qōnis. ¶ Primū eſt diſtinguere quot modis dr̄ nā: ⁊ p̄cipue q̄tū ad modos q̄ pti nēt ad ꝓpm. Scōo eſt oñdere qūo dr̄ aliq̄d eē a natura. Tertiū eſt diſtinguere de vtutib⁹. Et tūc q̄rto ⁊ vltimo oñdit̄ de vnoq̄z gñe vtutū qūo inſit nobis a nā ⁊ qūo nō. ¶ Qtū ḡ ad p̄m ſcłēdū: q̄ nā ad p̄ñs ptinet trib⁹ modis dr̄ nā. Uno mō dr̄ nā q̄lz gdāitas cuiuſlz rei: ⁊ tūc dr̄ nā tā ſuba q̄ accīs: tā creato ⁊ q̄ creatura: ⁊ breuiter q̄lz res. Alio mō dr̄ nā q̄cunq̄ vtus creata ⁊ poteſtas. li. arbi. ⁊ ſm nām ſic dictaz diſtinguit̄ nāle ꝺ ſupnāle. Nā vno mō dr̄ ſm nām euenire q̄gd ſm facultates nāłr iditas ꝓuenit: ſupnāłr vo q̄gd p̄ter curſum ⁊ ordinē taliū vtutuz ꝓuenit. Tertio mō dr̄ nā ⁊ hoc magis ꝓpe po⁹ ſiue p̄n⁹ determinatū ad vnū: ⁊ ſic accipiēdo nām poteſtas li. arb. diſtinguit̄ ꝺ nām q̄tū ad hoc q̄ dr̄ q̄ nā eſt p̄n⁹ determinatū ad vnū: nō eſt ſic accipiēdū q̄ p̄n⁹ nāle ſit p̄n⁹ vnius effect⁹ tm̄. imo p̄n⁹ nāle ſaltez quodā ordine pōt cē p̄n⁹ multoꝝ. ſz ꝫ intelligēdū eſt q̄ p̄n⁹ nāle in ꝓducē° vnū q̄q̄ nō eſt idifferēs ad oppo⁹: vł ad diuerſos mōs ꝓducēdi. imo nēcio q̄tū eſt de ſe eſt determinatū ad alterū oppo⁹ ⁊ ad vnū modū agēdi: ſic ignis eſt determinatū nēcio ad calefaciēdū: dūmō aſſit cōbuſtibile: ſiue calefactibile: ⁊ vno mō q̄tū eſt exꝑte ſua ſemp opaf̄: nā aūt dicta ſic ſubdiuidit̄ in nāz idiuiduu: ⁊ in nām ſpēi. Et dicit̄ nā ſpēi ipſa forma a q̄ hz vnū q̄q̄ ſpēm. nā aūt indiuidui dr̄ mā nō ꝫz ꝓportionē q̄ reſpicit formā ſpecificā ſz ꝫz q̄ diuerſimode pōt diſponi ad ipaz formā diuerſis idiuiduis: q̄ diſpō q̄ mā diſpōit̄ ad aliquā for⁹ ſpecificā nō ē pūctalis. imo hz q̄dā latitudinē. ⁊ p̄t variari in diuerſis indiuiduis. ¶ Qtū vo ad z⁹ ſciendū: q̄ a nā pōt aliq̄d dici dupl̄r: loquēdo de nā z° mō dcā: q̄ iſte modus magis ptinet ad ꝓpm q̄ aly vt ſtatiz patebit. vno° inchoatiue. alio° cōpletiue: inchoatiue adhuc dr̄ dupl̄r. vno° q̄ dicaf̄ vtus eē ichoatīe a nā: q̄ aliqua ps cēntie ei° ſit a nā: ⁊ alia ps nō. Alio° q̄ aliq̄ iclinatio ⁊ aliq̄ p̄n⁹ ſunt in nā p̄ q̄ iclinaf̄: ⁊ p̄t aſſeq ipſas vtutes q̄s hō p̄t cōſeq ex nālib⁹. cōpletiue ēt dr̄ aliq̄d dupl̄r eē a nā. vno° dr̄ eē cōpletiue a nā: q̄ ſm ſuū eē cōpletum cāf̄ ex ſolis p̄ncipijs nāe. ita q̄ nāz ſtati cū ē ex nēcitate ſm ſuū eſſe cōpletū ꝺ ſegf̄: ſic itells agens vł polis. alio° dr̄ eē a nā cōpletiue: q̄ nō de nēcitate ꝺ ſegf̄ nām ſtatim cū eſt ex ſolis p̄ncipijs nature. imo aliquo agente extrinſeco cōcurrēte vna cū nā rei ⁊ p̄ncipijs nāe cō currētib⁹ cōpleī. mō tū nālı ꝺ ſegf̄ ex illo p̄ncipio extrinſeco vna cū nā rei: q̄ ſegf̄ ex vtroq̄ ꝑt ſūt determinata ad vnū: ⁊ vno° ad exeūdū in actū: ſic ſentire ⁊ cōcupiſcere dr̄ eē a nā: ⁊ p̄cipue in brutis in q̄bus appetitus nō ſubeſt rōni: q̄ p̄te actiuo ſtatiz: ⁊ de nēcitate niſi aliō ipediat determinate: ⁊ vno mō tales actus ſequūf̄: nec ſubeſt ptāti agentis ſic vel alr exire in actū. ¶ Quātū vo ad z⁹ ſciēdū: q̄ in nobis ponūf̄ duo gña vtutū reſpectu duplicis finis: vnū reſpectu finis ſupernālis: q̄ eſt btitudo p̄fie: aliud re⁹ felicitatis nālis quaz hō ex puris nālibus pōt cōſeq. vtutes aūt q̄s hō pōt cō ſequi ex nālib⁹: ſiue q̄ ſunt re⁹ finis nālis diſtinguūtur q̄ q̄dā ſūt itellectuales: ſic ille q̄ ptinēt ad itellm. puta ſcia ꝓudētia ⁊ cōſilia. q̄dā ſunt morales q̄ ptinēt magis ad appetitū: ſic tēperātia iuſtitia ⁊ ꝓſilia. ¶ Dis ḡ p̄miſſis. Primo oñdēdū ē qūo ſc hēat de vtutib⁹: q̄ ſūt re⁹ finis ſupnālis q̄tū ad hoc q̄ ē cē a nā. Scōo de vtutib⁹ itellectualib⁹ q̄ p̄ñt acgri ex nālibus. Tertio de moralibus q̄ ſilr ſunt re⁹ felicitatis nālis ⁊ polis acgrí ex nālib⁹. ¶ Quātū ad p̄m genus vtutū pono q̄tuor ꝓnes. Prima eſt: q̄ vtutes p̄dicte ſunt cōpletiue a nā p° dicta. Scōa ē: q̄ nō ſūt a nā ſcōo° cōpletiue: nec ichoatiue vocādo ichoatīe oē illō q̄ p̄t aſſeq ex p̄ncipijs ſue nāe idiuidualis. Tertia eſt: q̄ nō ſunt a nā ſilr 3°° dcā nec cōpletiue: nec inchoatiue. Quarta ꝓ eſt: q̄ in nra nā reſpectu taliū vtutū pōt eē aliq̄ diſpō iperfecta: nō tn̄ in nra natura: vt nā eſt: ſed put eſt in ea lib. arbitriū. ¶ Primū pz: q̄ p̄mo mō ois res in rerū nā exñs natura dicatur eſſe: oē enī q̄ fit quocunq̄ mō fit ſic ab aliq̄ re. ⁊ iō vtutes p̄dicte nēcio etiā quātū ad cē cōpletū ſūt in nobis a nā p̄ mō dicta. ¶ Scōm. ſ. q̄ virtutes predicte nec cōpletiue: nec inchoatiue: accipiēdo ichoatio nē modo ſupra poſito ſunt a nā ſcōo mō dicta. patz ſic. q̄ illud q̄ excedit facultatē totius nāe rei create non ſegf̄ ſm ſuū eſſe cōpletū aliquā nām creataz: nec aliq̄ res creata pōt illō ex facultate ſue nāe aſſequi: ſed virtutes p̄dicte excedunt facultatē totius nāe create. ergo predicte vtutes nō inſunt alicui a nā cōpletiue: nec inchoatiue: mō quo expo⁹ eſt. ma. pz. q̄ illud q̄ res creata pōt attingere ex p̄ncipijs ſue nāe nō eſt ſupra facultatē totius nāe. mi. declaraf̄: q̄ nō ſolū hře vitā eternā eſt ſupra facultatē humane nāe: ſed etiaz poſſe mereri vitā eternā: ⁊ habere potētias ꝓportionatas ad hoc q̄ hō ordinef̄ per meritū in vitam eternā: eſt ſupra facultatem totius nāe create: ſed predictis virtutib⁹ ordinamur ⁊ efficimur potentes mereri vitā eternā. ergo predicte virtutes ſunt ſupra virtutē ⁊ facultatē totius nature create: que dicebaf̄ nā ſcōo modo. ¶ Tertiuz pz ſic: quia predicte virtutes ſunt a ſolo deo: ſicut a cauſa efficiente p̄ncipali. ſed nihil agit in creatura mō nālis p̄ncipij determinati ad vnū: q̄ q̄gd agit in creatura agit li. arb. po⁹ ēt paſſiua: q̄ eſt in creatura re⁹ taliū virtutū ē po⁹ nō nālis ꝓpe: ſz obediētialis. ḡ tales vtutes nō ſunt a nā 3°° dcā: put nā eſt p̄n⁹ ex nā ſua determinatū ad vnum. ¶ Quartū ſilr de facili pz: q̄ in nobis quātū ad adultos ponīf̄ poſſe eē diſpō q̄dā de cōgruo re⁹ taliū vtutū: talis aūt diſpō: ſiue ꝓparatio eſt diſpō q̄dā iperfecta: ⁊ ꝫ cōuenit nobis ſm ptātē li. ar. q̄ hoc nihil eſt aliō quā conat⁹ li. arb. ad habēdū gr̄az a deo. ⁊ iō in nā nra nō ꝓut hz rōnē nāe: q̄ eſt p̄n⁹ ōtermina tū ad vnū. ſz rōne lib. ar. q̄ in nā nra fundaf̄ pōt cē aliqua diſpō ipfecta re⁹ taliū vtutū. ¶ Qtū vo ad z⁹ genus vtutū. ſ. q̄tū ad vtutes itellectuales diſtinguo. nā quidā eſt hitus p̄mo ⁊ p̄n°r q̄ dr̄ itells. q̄dā aūt eſt hit⁹ ꝓnū q̄ dr̄ ſcia: ars: ſapia: vel ꝓudētia. ¶ Quātū ad habitū p̄mo ⁊ p̄n°r pono tres ꝓnes. Prima eſt: q̄ talis habitus nō eſt in nobis cōpletiue a nā tertio mō dicta: q̄ de iſto mō nāe eſt p̄n⁹ intentio qōnis: vocādo eſſe a nā q̄ ſtatim ⁊ de neceſſitate cōſequit̄ nām rei. ¶ Scōa ꝓ eſt: q̄ iſto mō ſunt a nā inchoatiue. ¶ Tertia ꝓ eſt: q̄ etiā cōpletiue ſūt a nā 3° mō dcā. vocādo eſſe a nā id q̄d ēt in inſtāti de nēcitate ſegf̄ nām rei: nec cāf̄ ex ſolis p̄ncipijs nāe. ſed etiā ex aliquo extrinſeco cū nā: ⁊ cū

minus nāli: sequit ex ꝑncipys nāe stari cū coopante ex trinseco: sicut dictū est de sentire. ¶ Prima ꝙnē oñdo duplici ratione. Prima rō talis est: qz cuicūq; ineſt ꝑn/cipiū completū alicuius ordinis z ineſt posse cōparari fm illud ꝑn^{m}: nisi sit impedimētū. sed hūti nām hū/nā cū eā statiz bz nō ci ineſt posse opari opationē: q̄ est intelligere ꝑma ꝑn^{a}: nec pōt dici q̄ hoc sit ꝓpter impedimē tū: qz ipedimētū accidit ꝓ accīs: z ꝓ ꝑns est casuale: z ē vt in pauciozibus. Ꝫ aūt est in oībus q̄ non pñt in ta/lē opationē statim cū sūt. g̃ hītus ꝑmoꝝ ꝑn^{or} nō ineſt nobis a nā: sic q̄ ex solis nālibus ꝑncipys ꝙsequaꝫ de necessitate fm suū esse ꝙpletū. ¶ Sed aliqs posset di cere ꝺ hoc: qz po^{a}itellectiua ineſt hoi a nā cōpletiue: z tñ nō pōt hō statim cū est itelligere: z idē posset argui de potētia gressiua. ¶ Ad hoc dōz: q̄ ꝛz po^{a}itell's agen tis z polis insit nobis ex solis ꝑncipys nāe ꝙpletiue: tñ intell's agens z polis nō sunt sufficiētia ꝑn^{a} itelligēdi sine hītibus sup̄additis: z iō non est mirū si ipsis habi tis: adhuc hō nō pōt itelligere: z silr potentia gressiua fm suū esse cōpletū: quātū ad hoc q̄ dependet ex di/spōne corpis nō ineſt hoi statiz cū est de necessitate: z iō nō est mirz si moꝝ natus nō pōt ambulare. ſz hītis itellectu alib^{9} hītibus habent sufficientia ꝑn^{a} gbus hō ꝓmpte z facilr pōt itelligere: etiā loquēdo de hitu pri moꝝ ꝑn^{or} q̄ztū ad intelligēdū ꝑma ꝑn^{a}. z iō nō est sile de potētys itellectiuis z po^{a}gressiua: z de habitu ꝑmo rū ꝑn^{or} q̄ztū ad hoc q̄ assumebaꝫ. ¶ Scōa rō talis ē. illud qō copletiue ineſt a nā nō br aliquo mō ꝓ acqsi tionē. ſz habit^{9} ꝑꝝ ꝑn^{or} bent̄ ꝓ acqsitionē: qz fm ꝑbm in fine scōi lib. politi. acgrunt̄ via sensus me^{c} z expe rientie. g̃ non hūr cōplete a nā: sic q̄ habeant̄ ex solis ꝑncipys nāe. ita q̄ statim nec̄io cōsequāt̄ fm suū esse cōpletū a nā. ¶ Scōa ꝺ ꝑz sic. nā hoc mō dico esse in choatiue a nā: non qz aliqua ꝑs essentie ipsius hītus a nā. sed qz in nā est habilitas nālis ad ipsūz habitum: z fm genus cās efficiētis: z fm genus cāe mālis siue ꝑn/cipy passiui: z hoc dico etiā a nā q̄ nec̄io statim cuz est sequit̄ solū ex ꝑncipys nāe. ¶ Ex bis sic arguo. illō dr esse inchoatiue a nā: re^{u} cuius est in nā ex solis su:s ꝑn cipys z sola habilitas: z ꝑcipue qñ est habilitas actiua z passiua. sed respectu ꝓdictoꝝ ꝑncipioꝝ icst nob vtra q̄ habilitas ex solis ꝑncipys nāe: qz ex nā nr̄a icst no bis intell's agens z polis: q̄ sunt ꝑn^{m} actiuū z passiuū re spectu habitus taliū ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ vna cū exteriori sensibili mouēte mediāte fantasmate. g̃ talia ꝑn^{a} siue habitus ꝑmoꝝ ꝑn^{or} insunt nobis a nā ichoatiue: vocā do esse a nā id qō nec̄io cōsequit̄ nām statim cuz est. ¶ Tertia ꝺ sic ꝑz qz illud dr cē a nā alicui put ꝓcedit tertia ꝺ: q̄ z si statim cū est: nō nec̄io segt̄ solū ex ꝑn cipys nāe: tñ ex ꝑncipys nāe vna cū coopante extrinse co nālter ꝙsequit̄ illo ꝑn^{o} extrinseco aduenīēte: z mō nāli acquirit̄. sed sic dr habitus ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ. g̃ rē. ma. ꝑz. mi. declarat̄. qz illud dr bri mō nāli ad qō icli nat nā: put est determinata ad ynū. ſz sic dr a nobis z acgrit̄ habitus ꝑmoꝝ ꝑn^{or}. qz oēs scito qd est q̄ dicit̄ per eos statiz assentiunt: nec in bis diuersificant̄. ergo habitus ꝑmoꝝ ꝑn^{or} a nobis dr mō nāli: z ineſt a nā no stra: z cooperāte extrinseco: sic̄ ex ꝑncipys determinatis ad ynū. ¶ Quātū aūt ad vtutes itellectuales re^{u} ꝙnū: sic̄ scia prudētia rē. pono duas ꝙnes. Prima est: q̄ ta les habitus virtuosi insunt nobis a nā incboatiue z q̄ ad nām spēi z nām indiuidui. ¶ Scōa ꝺ est: q̄ cōple/tiue nō insunt nobis a nā: sic q̄ necessario nr̄am nām statim cōsequant̄. nec mō nāli. s. modo determinato ad ynū ex ꝑncipys nālibus cōsequaꝫ. ¶ Ad euidentiā aūt ꝑme ꝙnis sciendū est: q̄ sic̄ dictū est: nō dr nūc ali/quid esse inchoatiue ꝓp hoc q̄ aliqua pars eēntie eius habeatur. sed qz aliqua habilitas ad ipm habet̄ vt pre missum est. ¶ Ex bis sic arguo. ádē est esse in nā icboa tiue: vt dictū est: z dr̄e a nā habilitatē ad aliqd hīduz. sed in nobis est habilitas z actiua z passiua: z ad acqui rēdū ꝓdictas virtutes a nā nr̄a: tū ꝓpter intellm agen tem z polem qui cōsequunt̄ necessario nr̄am nām: tū ꝓpter ꝑma ꝑncipia: quoꝝ cognitio aliquo mō dr̄ a nā: vt dictū est. g̃ predicte vtutes insunt nobis a nā inchoa tiue spēi: qz ista inchoatio cōuenit nobis fm aiam a q̄ habemus spēm. insunt etiā nobis aliquo mō inchoati ue a natura indiuidui inquātuz ité disp̄nes organoꝝ z virtutū sensibiliū: que deseruunt nobis in itelligēdo vnus est magis aptus ad sciaz q̄ alius. ¶ Scōa etiaz ꝙclo ꝑz sic. z ꝑmo quātū ad hoc: q̄ predicte vtutes non insint nobis cōpletiue a nā. ita q̄ nec̄io fm suū esse cō pletū cōsequāt̄ nr̄am naturā statim cū est: z hoc patet per easdē rōnes: per quas probatum est habitus ꝑn^{or} nō esse sic a natura: qz. s. statiz icssent: cū esset facultas operādi opera taliū virtutū: nec haberent̄ per acgsitio nē: quoꝝ vtrūq; falsuz est. q̄ etiā tales vtutes nō insint nobis a nā: sic q̄ ex ꝑncipys nālibus vna cū cooperāte extrinseco mō nāli acgrāt̄ ꝓut aliqd ꝓducaꝫ a ꝑnci determinato ad ynū: sic̄ acgrunt̄ habitus ꝑmoꝝ ꝑnci pioꝝ ostēdo duplici rōne. ¶ Prima rō talis est: qz q̄ acgrit̄ sic naturalr vno mō se bz in oībus hītibus na turā. sed cognitiones cōclusionū nō codē mō acgrunt̄ nec eodez modo hūt ad eas declarandas oēs qui sunt in nā humana. imo qdā volunt oīa talia ꝓbare ꝓ me re mathematica: qdā per mere naturalia: qdā ꝓ mere ꝓbabilia: qdā ꝓ mere demꝓatiua. g̃ habitus talū ꝙnū nō insunt nobis a nā ꝓdicto mō. ¶ Scōa rō talis est: oppositū illius q̄ cōpletiue ineſt nobis a nā nō pōt in esse ꝓ quācūq; assuefactionē vl exercitiū: sic Ari. oñdit scō de thi. q̄ lapis nō ꝑt assuescere ascēdere: qz hoc est ꝺ nām suā. vū etiaz 4.° meta. dicit ꝑbs: q̄ nullus mente pōt assentire opposita ꝑmoꝝ ꝑn^{or}: qcqd dicat orc. Sz oppositū virtutū itellectualiū: q̄ sunt circa ꝙnes pōt in esse: z nō ineſse multis. s. habitibus erroneis: sicut de se ꝑz. g̃ rē. ¶ Quātū vo ad vtutes mozales. puta tēperā tiā: z iustitiā: z ꝺsimiles pono duas ꝙnes. Prima est: q̄ insunt nobis tā a nā spēi q̄ idiuiduī inchoatiue. Scōa est q̄ insunt nobis a nā cōpletiue. ꝑma ꝑz: qz sicut dictū est hic: accipio aliqd esse inchoatiue respectu cuius bz aliqua habilitas. sed respectu taliū virtutū ineſt nobis habilitas tā actiua q̄ passiua z ex pte intell's inquātuz aliquo mō naturalr cognoscimus ꝑma ꝑncipia opabi liū: ex gbus cōcludimus alia. z fm affectuz: inquantū naturalr volūtas appetit bonū in vlī. Dico aūt natura liter. nō q̄ necessario statim cōsequit̄ natura rei: cū est ex solū ꝑncipys snis. sed q̄ vna causa cooperāte extrin seca natuz est sequi mō naturali: ex quo qdē appetitu natus est homo mouere se ad appetēdum bonū in spe ciali huius virtutis vel illius: z ipsa etiā voluntas: que est quedaz inclinatio in bonū nāle: ineſt nobis a natu ra: que quidē volūtas pōt dici inchoatio virtutis: iquā tū est quedā habitualis iclīnatio in bonū i vlī. ¶ Se/cundū etiā nām idiuidui pōt dici etiā in nobis esse vir tutum inchoatio: put hic accipitur inchoatio inquan tuz fm cōplexionē corporis aliqui sunt magis nati in/clinari ad aliquā virtutē: siue ad bonum alicuius vtu tis. puta ad temperate viuēdū. ¶ Scōam cōclusionē sez: q̄ tales virtutes nō insunt nobis a natura cōpleti/ue: ostēdo triplici ratione. Prima sumit̄ ex dependētia

earum

earū ad prudentiā sic: qz virtutes morales dependēt a prudentia cōpletiue: ꝛ conuertunt in ea. sed prudentia sic nec alie virtutes itellectuales non est a nā cōpletiue sicut deductū est. ḡ nec vtutes morales. ¶ Scda rō sumit ex ideterminatiōe quā hēmus circa opa vtutum moraliū: ꝛ est talis: illud qō ineſt nobis a nā iquātū est de se: eodē mō se hz: sz boies valde dissilr ꝛ diuersimo de se hūt circa ea q̄ ptinēt ad vtutes morales: adeo q̄ vix inueniunt duo hoies q̄ per oīa hēant silles mores: licz cōueniant cōicare in gñali: in eo qō est hñe bonos mores: vel malos mores. ḡ vtutes morales non insunt nobis cōpletiue a nā. ¶ Tertia rō sumit ex ꝓlitate ad vitia opposita: qz nulli rei pōt ineſſe per q̄titatē assuefactionū oppm eius q̄ sibi ineſt cōpletiue a nā: nisi forte violenter. sed vitia opposita virtutibus insunt multis hoibus nō violēter cū sit mali volūtarie. ḡ virtutes nō insunt nobis a nā cōpletiue: ꝛ sic pz quō vtutes insunt nobis a nā: ꝛ quō nō. ¶ Ad argumēta ad pmū dōm: q̄ accipiēdo nāle ꝛ esse a nā oē illud qō non ineſt nobis a vtute supnāli: sicut vtutes: insunt nobis a nā etiā cōpletiue. nunc aūt hic accipimus nām put distinguit cōtra vtutē supnālē: ꝛ put dicit ꝑnm determinatū ad vnū: ꝛ pōt distingui nā contra illud qō subest imperio volūtatis. ¶ Ad scdz silr dōm: q̄ vocādo naturā quācūq; rem in rerū nā existentē oīs virtus completiue est a nā sic dicta: sz sic non logmur hic de nā. ¶ Ad 3m ꝛ ad 4m pz. qz vocādo nām primo mō ꝛ scdo mō nō solū ichoatiue insunt nobis vtutes: ꝛ pcipue virtutes potētiales bri ex nālibus ꝓncipys: sed etiā cōpletiue: ipse etiaz virtutes infuse sunt a nā scdo mō dicta. sed de nā sic dicta nō logmur. ¶ Ad 5m dōm: q̄ illud qō est a nā corpis in eo q̄ corpus segtur: tale gd nō est a nā idiuidui. sed magis a nā gñis. simili illud qō segtur corp̄ fz ꝓportionē quā aīa rōnalis regrit nēcio in corpe q̄ pficit nō est a nā indiuidui. imo a nā spēi. sed illud qō sequit corpus diuersimode in diuersis indiui duis fm q̄ diuersimode a nā est in eis dispositа. nam armonia corpis in ordine ad aīam nō est in puncto indiuisibili cōstituta. put vz vnus est magis calide complexionis vel humide q̄ alius: tale aūt gd: q̄ consegit corpus fz determinatū gradū quē habz in determinato gradu in idiuiduo est a nā idiuidui: ꝛ de eo q̄ sic ꝺse quit nām corpis logmur hic: qñ dr q̄ id qō est ex pte corpis est a nā indiuidui. ¶ Ad 6m dōm: q̄ dupli pōt intelligi hō esse dispositus ad gram ꝛ charitatē p nām suā. vno mō q̄ sit dispositus per rē que sit nā sua: put hz rōnem ꝓncipy nālis: ꝛ put habet rōnem sue nāe in agendo siue in patiēdo: ꝛ sic hō nō est per nāz suā imediate dispositus ad graz. Alio mō q̄ dicat dispositus ad graz p suā nām. s. per rem: que est nā sua: nō tñ put est nā: sed put ē poa obedibilis vt de ea fiat qcqd vult deus facere: ꝛ sic hō imediate dispositus per nām suā. ideſt per rez: que est nā sua: nō tñ put est nā imediate dispositа ad recipiendū gram quātū pertinet ad ꝓncipiū receptiuū gre: ꝛ ꝓpter hoc etiā nō sequit ꝓcessus in infinitū: qz nō dz aligd addere sup rem: que est nā hominis ad receptionē gre: nec segtur q̄ sit nālis: vl a nā tertio mō dicta: siue recipiat actiue: siue passiue: qz res que est nā respicit gram: nō vt est nā. sed vt est potētia obedibilis. ¶ Ad 7m pz: qz nec actiue nec passiue ponitur nā hois hñe imediatū ordinē ad gram: vt est nā. sz put est poa obedibilis. ¶ Ad 8m dōm: id qō ineſt anie a creāte ex dono supnāli creato nō opz q̄ sit a nā: vel q̄ sit naturale: sicut illud qō a ꝓncipys nāe creat ꝛ eaz necessario ex se cōsequit. nūc aūt virtutes: q̄s deus infudit anie ade in sua creatione fuerunt ex dono supnā li dei: nō aūt ex ꝓncipys nāe: nec cōsequit quālibz aīaz sed solū hoc fuit priuilegiū spāle. ꝛ ideo ratio nō valet. ¶ Ad nonū dōm: q̄ ratio superioz ꝛ inferioz nō dicūt diuersas virtutes vel vnā virtutē: sed dicūt candē potētiā natā duci in cognitionē diuersoꝝ. ¶ Ad decimū dōm: q̄ aīa dicit creari ad cognitionē dei: nō quantuz ad hoc q̄ in creatione sua sit sibi silis quantū ad hz q̄ hēat virtutes sic deus: sed quātū ad hz q̄ in ea ex nā sua sunt memoria: intelligentia: ꝛ voluntas: in qbus est aliqua similitudo trinitatis inquantū actus vnius procedit ex actu alterius. ¶ Ad vndecimum dōm: q̄ intellectus agens ꝛ polis nō sunt sufficientia ꝓncipia intellectualiū virtutū: vel cuiuscūq; actus itelligēdi absq; fantasmate: ꝛ etiā q̄titū ad vtutes nō sufficit fantasma absq; frequētiā actus saltē quātū ad aliquos hitus intellectuales. ¶ Ad izm dōm: q̄ inter lumen corporale ꝛ lumē itellectus agentis est similitudo q̄titū ad hoc q̄ sicut lumen corporale iuuat ad videndū colores: ita ꝛ lumen intellis agentis ad intelligēdū ea que sunt nata a nobis intelligi. sed quantū ad hoc q̄ pōt videri sine colore nō est sile sibi lumē intellis agentis: ita q̄ posset itelligi sine fantasmate per se: qz aīa fm statū pntis vite nihil itelligit sine fantasmate: cuius cāz reddere cēt nimis longū. ¶ Ad izm dōm: q̄ vocādo transmutationē motū cōtinuū successiuū sicut est in alterationibus que sunt fm qualitates actiuas ꝛ passiuas virtutes nō acquirunt per transmutationē: sed vocādo transmutationē simplicē mutationē: que est a priuatione in habitum: sic acquirunt virtutes per trāsmutationē: qñq; ēt illa mutatio est a ōrio in contrariū: sicut qñ fit ex vtuoso virtuosus. sed hoc accidit qz nō est de necessitate generationis vtutis q̄ sit mutatio a cōtrario in cōtrariū. ¶ Ad i4m dōm: q̄ quedaz sunt forme q̄ habent fieri quodā ordine in subo: cuius sunt: iter q̄s nō est reciproca catio imediate. ita q̄ subm moueat ab vna in aliam: ꝛ ecōuerso: sicut est inter formā vini ꝛ formā aceti: ꝛ idē est de viuo ꝛ mortuo: ꝛ in talibus nō pōt esse regressus a priuatione in habitū. s. a priuatiōe forme in ipsaz formā que habitus dicit imediate: ꝛ de talibus est intelligenda auctoritas phi in ꝓdicamētis. Alie sunt forme inter quas nata est fieri mutua transmutatio: sicut de albo in nigrū: ꝛ calido in frigidū: ꝛ ecōuerso: ꝛ imediate in talibus pōt p nām fieri regressus a priuatione forme in formam: ꝛ de talibus est virtus: vnde sicut circa aerē potest esse vicissitudo tenebre ꝛ luminis. ita ꝛ circa aīam pōt esse vicissitudo vitij ꝛ vtutis. ¶ Ad i5m dicendū: q̄ pōt dici: q̄ suba nō est ociosa: si q̄q; nō agit. sed esset ociosa: si nunq̄ posset agere. vel dicēdū ad minorē: qō lz aīa q̄q; nō itelligat. nō tñ ē ociosa: qz semper est in aliqua alia operatione. ¶ Ad i6m dōm: q̄ si itelligat aīa nō posse subterfugere itelligēdo ens sic q̄ nō posset eē absq; cōsideratione entis: falsuz est: ꝛ fm istū sensum falsum ꝓcedit argm. Si aūt intelligat nō posse subterfugere ens itelligēdo: qz nō intelligit qō cū qz itelligibile: gn itelligat aliquo mō ens: vez est: nec fm istū modū ꝓcedit argm. ¶ Ad i7m dōm: q̄ dei pfcā sūt opa q̄titū ad hz qō dat vnicuiq; saltē id p qō pōt assequi pfectionē suā: nō tñ ita pfcā sūt opa dei: q̄ statiz qñ sūt hēant oēz pfectōez: quā pnt hñe. ¶ Ad i8m dōm: q̄ vtutes recipiūt in aīa fm aliquē modū aīe. s. fz q̄ aīa est libera arb. non aūt fz q̄ aīa est ꝓncipiū determinatū ad aliqō vnū qō pertinet ad nām tertio mō dictaz. ꝛ iō non opz q̄ virtutes sint a nā licz recipiant in anima: ꝛ sint aliquo modo ab ea. ¶ Ad decimumnonum

dom:q̄ vtutes nālitatē quā hñt:ꝛ quā nate sūt hre hñt ab aīa in qua sunt:ꝛ a q̄ hñt vnitatē.sed ex hoc:nō segt̄ q̄ sint a nā tertio mō dicta:qz nec nate sunt hre nālitatē talis nāe.¶ Ad 20m dom.q̄ habitus p̄n°r nō sic est a nā.vt ostensuz est.q̄ necessario sequit̄ nām statiz cū est:ꝛ ex solis p̄ncipys nāe.vñ q̄tuz ad aligd acgrit̄:tñ dicit̄ plus esse a natura q̄ aly habitus: qz mō nāli vt predictū est ꝛ declaratū acgrit̄.¶ Ad 21m dom:q̄ habitus siue vtutes q̄s hñt pueri statim cū sunt baptiçati nō sunt a nā:sed per infusionē.¶ Ad 3m in cōtrariuz dom:q̄ Aug. logtur ibi de vtutibus infusis:nos aūt logmur de vtutibus acgsitis.¶ Ad 21m dom:q̄ habitus siue vtutes q̄s hñt pueri statim cū sunt baptiçati nō sunt a nā:sed per infusionē.¶ Ad 3m in cōtrariuz dom:q̄ Aug. logtur ibi de vtutibus infusis:nos aūt logmur de vtutibus acgsitis.¶ Ad 21m dom:q̄ habitus siue vtutes q̄s hñt pueri statim cū sunt baptiçati nō sunt a nā:sed per infusionē.¶ Ad 3m in cōtrariuz dom:q̄ Aug. logtur ibi de vtutibus infusis:nos aūt logmur de vtutibus acgsitis.¶ Ad 21m dom:q̄ habitus siue vtutes q̄s hñt pueri statim cū sunt baptiçati nō sunt a nā:sed per infusionē.¶ Ad 3m in cōtrariuz dom:q̄ Aug. logtur ibi de vtutibus infusis:nos aūt logmur de vtutibus acgsitis.¶ Ad 21m dom:q̄ habitus siue vtutes q̄s hñt pueri statim cū sunt baptiçati nō sunt a nā:sed per infusionē.¶ Ad 3m in cōtrariuz dom:q̄ Aug. logtur ibi de vtutibus infusis:nos aūt logmur de vtutibus acgsitis.

anime quibus possumus quācūq̄ virtutē inatā nobis inesse acquirere.¶ Ad octauū dom:q̄ inchoatio vtutis:de qua logmur nihil aliud est quā potētie aīe:que sunt intellectus agens ꝛ possibilis:ꝛ volūtas q̄bus possumus assequi virtutes:ꝛ ista inchoatio ex p̄ncipys nostre nāe causat̄:inquantū aīa est causa suarū potētiaꝝ aliquo modo:nec opz q̄ si vtutes insint nobis a nā quātū ad talem inchoationē:q̄ etiaz cōpletiue insit nobis a natura:ad virtutes etiaz habemus inclinationem in gñali a natura ex solis p̄ncipys nature inquantū inest nobis inclinatio ad cognitionē veri ꝛ ad amorē boni: ꝛ talis inclinatio est facilis ꝛ delectabilis:lz acquisitio vtutis in spāli sit difficilis. Questio. II.

Secundo queritur.vtrū vtutes generent̄ in nobis ex actibus.ꝛ videt̄ q̄ nō:qz virtus cōparat̄ ad actū q̄ est opatio:sicut actus p̄mi ad secundū.sed scōs nō est cā p̄mi.imo econuerso.ergo actus nō est cā vtutis.lz ecōuerso:nec per ꝺñs gñat̄ vtus ex actib⁹.¶ Sed dicit̄ mi. ꝓpositio itelligitur de actu elicito a virtute:ex quo nō causat̄ virtus:nō autē hz veritatē de actu qui est ante virtutē.¶ Contra hoc sic arguit̄:qz si cōuenit opari ante acquisitionez habitus vel virtutis: tūc sequit̄ qō nuda potētia itellis posset exire in actum absq̄ aliquo habitu supaddito:hoc aūt vr̄ icōueniēs.q̄ semp est habitus ante quēcūq̄ actū:nec est dare actuz aliquē priorē habitu:p quē habitus gñet̄.¶ Sz dicit̄ lz ante quēcūq̄ actū intellectus oporteat dare aliquez habitū.ille tñ habitus quē opz dare ante quēcūq̄ actū nō est habitus acgsitus:sic̄ sunt habit⁹:de q̄bus hic loquimur.sed est habitus nālis:sicut est habitus p̄morū p̄ncipioꝝ:ꝛ p actus elicitos ab isto p̄ncipio acquirunt̄ aly habitus qui sūt acgsiti.¶ Cōtra hoc arguit̄ dupl'r. ¶ Primo sic.qz ad habitū p̄moꝝ p̄ncipioꝝ ptinet ꝺpēs itelligibilis cū nihil intelligat̄ sine tali ꝺpē.lz talis species hr̄ p acgsitionē.q̄ habitus p̄moꝝ p̄ncipioꝝ est acgsitus sicut ꝛ aly.ꝛ per ꝺñs gñat̄ ex actibus.¶ Scōo:qz si ita esset q̄ aly habitus sequētes.puta habitus scie generarēt̄ ex actu elicito ab habitu p̄ncipioꝝ ꝛ tñ ex tali actu:tūc sequeret̄ q̄ nō generarent̄ silēs habitus ex silibus actibus:qz scia nō generaret̄ ex scire:qō est act⁹ itellectus respectu ꝺnū.Sed ex intelligere ꝛ ex sentire qō est actus itellis absq̄ discursu respectu p̄n°r.hoc aūt est icōueniēs cū ꝓbo dicat scōo ethi.q̄ ex silibus actibus generent̄ silēs habitus.puta ex citariçare artē citariçandi.ergo vr̄ q̄ ex actu elicito ab habitu p̄ncipioꝝ nō generent̄ hitus sequētes.¶ P̄.si ex hitu p̄ncipioꝝ pōt elici actus sciēdi:q̄ est re⁹ ꝺnū:tūc habitus ꝺnū sufficit ad sciēdū ꝺnes absq̄ hitu q̄ est scia.hoc aūt est icōueniēs.q̄ icōueniēs ē ponere:qz ex hitu pōt elici act⁹ sciēdi:q̄ est respectu ꝺnū.ergo opz ponere sciaz añ oēz actū sciendi:nec per ꝺñs pōt gñari ex frequētia sciēdi.¶ P̄.arguit̄ ad p̄ncipale sic:agēs ꝛ operās in eo q̄ hz nihil recipit.sed emittit aligd a se.sed acgrēs habituz in eo q̄ hz aligd recipit.q̄ opans in eo q̄ operans non acquirit habitū:ꝛ per cōsequēs habitus nō acquiritur ex operibus.¶ Sed dic̄.q̄ ista ratio bene procedit de actione transeunte.nō aūt de actione imanente:sicut est intelligere ꝛ velle.¶ Cōtra. actio imanēs quantū ad hoc qō est imanens habz magis rationez passionis quā actionis:ꝛ ꝓpter hoc dicit ꝓbs:q̄ sentire ꝛ intelligere quantū ad rem pertinet est quodā pati:sed patiēs in eo q̄ patiens nō est causa alicuius formę vel hitus ergo actio imanēs q̄tuz ad hoc q̄ est imanēs non pōt

esse cā

esse cā alicuius habitus. ¶ ℙ. cōtra positionē rndētis q dicebat: q sicut fozmarū que sunt in mā quedā sunt que pducunt ope mäe. puta fozme in aīa coz: t aīa vegetatiua t sensitiua: qdā vo foze p creationē a deo. ita et t i perfectionib⁹ accntalib⁹: q sunt vtutes: qdā acgrunt ex actibus nris: qdā sūt p ifusionē a deo. ¶ Cōtra h̄ arguit sic: qz sic foz[c] subalis sūt in po[a] passiua mäe. ita t vtutes añ q̄ gnent sunt in po[a] passiua aīe: t hoc accipiebat ex dicto rndētis. sz foz[c] ad q̄s p mō e i po[a]: nō reducunt in actuz ope mäe: g̃ nec hitus q sūt in po[a] passiua aīe reducūt in actū ope aīe: seu p ɔpationē aīe. ¶ Sz dic. q nō est sīle: qz aīa dicit actū: nō sic mä. ¶ Cōtra h̄ argr. qz sz aīa sit actus q̄tū ad eē subale. re[u] tn eē accidētalis ipsi⁹ nō hz rōnē actus sz po[c]. sz mä p aliquaz opationē suā nō pōt eē cā alicui⁹ foz[c] subalis cāte in ea: pp h̄ qō est po[a] re[u] eē subalis. g̃ nec aīa pt eē cā vtutis q̄ est accns aīe p aliquā suā dispōnē vl opationē: pp hoc q aīa est in po[a] passiua re[u] eē accntalis vtutis. ¶ ℙ. arguit ad pncl[e] sic. sic gnat in nob vtus. ita t vitiuz. sed aliqō vitiū gnat in nob nō ex ope nro. imo ex nō opari: sic ɔuenit in pctō ōmissiōis. g̃ t vtus potcrit gnari in nobis nō ex ope nro. ¶ ℙ. sic se hz itelligere incōplexū ad spēz. ita itelligere cōplexū qō est cuz discursu ad sciam. sed spēs pcedit oē itelligere incōplexū. g̃ t hit⁹ scie pcedit oē itelligere discursiuū: siue oē scire. sed illō qō precedit aliqd nō pōt cāri ab eo. ergo scia nō potest causari ab aliquo vel per aliqō scire siue per frequentiam sciēdi vl discurrēdi. ¶ ℙ. nulla res potest assuescere in ōrū ei⁹ qō est sibi a nā. sed anie inest ex cōplone corpozis iclinatio: vel ad ɔtinenter viuēdū: vel ad viuēdū lubrice. g̃ nō pōt assuescere in cōtrariū istoz: t si sic: aīa crit a nā vtuosa vl viciosa: t nō p assuefactōez operū. ¶ Sz dic. q licz in appetitu sensitiuo sit iclinatio ad bonū fm qd. s. ad bonū sensus. in rōne tn est iclinatio ad bonū simplr. t rō inclinat appetitū sensitiuū: t regulat inclinationē ei⁹. sed tn semp manet in eo inclinatio nālis. ¶ Cōtra. si in appetitu semp esset inclinatio ad bonū sensus: quā inclinationē hz a nā t nullā aliā: tūc nō generarē vtus in appetitu sensitiuo: qz t si in appetitu sensitiuo est vt⁹ sic i subo: tūc iclinatio appetitus sensitiui crit in bonū vtutis: t p ɔsns recedet ab iclinatiōe nāli. sz vtutes nō gnari in appetitu sensitiuo est incōueniēs. g̃ icōueniēs est dre: q appetitus sensitiuus recedat ab iclinatione nāli p assuefactionē ope. t q nō inclinet ex se in bonū vtutis: ad cuius oppositū hēbat iclinationē nālē. ¶ ℙ. illud qō reddit aliqō op⁹ bonū nō cāt ab illo ope: sz magis ē cā ei⁹. sz vtus facit bonū hītē: t opus eius bonū reddit. g̃ vtus est cā boni opis t e. ¶ ℙ. sicut se hñt pctā venialia ad pctā mortalia. ita actus iperfecti q sunt añ gnōnē vtutis ad ipaz vtutē: q̄ est hitus pfectus. sz ex plib⁹ venialibus non fit mortale. g̃ nec ex plib⁹ actib⁹ iperfectis: q sunt añ vtutē pōt gnari habitus pfectus q est vtus. ¶ ℙ. gnatio terminat ad fozmā. sz foz[a] ois vtutis est charitas. g̃ generatio cuiusz vtutis terminat ad charitatē. sz gnatio vl pductio q̄ terminat ad charitatē ē a solo deo: a quo solo pōt esse charitas. g̃ gnatio cuiusz vtutis est a solo deo. nō g̃ ex opib⁹ nris. ¶ ℙ. fm Aug. q nō est ex fide pctm est: sz cū pctō ꝑcipue mortale nō pōt stare vt⁹. g̃ q̄cqd est sine fide nō est vtus. sz fides nō pōt hīi nisi a so'o deo. ergo nec aliqua vtus pōt hīi nisi a solo deo: t sic idē q pus. ¶ ℙ. si operās in eo q operans acgreret habitū: cū acgrēs habitū in eo q huius sit motū: t operās in eo q huius sit mouēs: sequereť q idē esset mouēs t motū. imo plus vt vī sequereť q mouēs fm q motiēs cēt motū: q̄ est icōueniēs. ¶ Itē fm ꝑm foz ma nō gnat: sed habitus est forma. g̃ nō gnat. sz illud qō nō gnat: nō gnat ex actibus. g̃ tc. ¶ ℙ. illud qō nō possumus sine deo cāt in nobis a deo. sed sine deo nullū bonū possum⁹. iuxta illud. sine me nihil potestis facere. g̃ vtus: t q̄cqd boni hēmus cāt in nobis a deo. nō ergo vtus est ex actib⁹ nris. ¶ ℙ. si illud qō magis vī in esse nō est in esse: nec illō qō minus. sed magis vī q aliqs ex ꝑpo actu posset acgrere cōtinētiā: q̄ est hitus iperfectus re[u] vtutis q̄ vtutē: nec tn aliqs ex ꝑpo actu pōt hīe ɔtinētiā: qz sapiēs dicit nō posse esse cōtinēs: nisi deus det. g̃ multo minus pōt hō acgrere vtutes ex ꝑpio actu. ¶ ℙ. illud qō ē cā habit⁹: est cā act⁹ eliciti ab habitu. sed actus ante habitum non pōt esse causa actus eliciti ab habitu: qz actus elicit⁹ ab habitu est pfectior q̄ actus añ habitū: t iperfecti⁹ nō est cā pfectioris. g̃ actus ante habitū nō pōt esse cā habitus. ¶ Sed dic. q imo: qz ꝓcessus nāe semp est ab iperfecto ad pfectū. ¶ Cōtra. qz illud hz vitatē in ꝓcessu nāe fz cāz mālē. nō aūt fm cām efficientē: qz cā efficiēs nobilior est suo effectu: ꝓcessus aūt quo habitus gnat ex actib⁹: t actus postea elicit ab habitu est fm genus cāe efficiētis. ergo actus ante habitū nō pōt esse cā act⁹ eliciti ab habitu. nec p ɔns ipsius habitus: qz q̄cqd est cā cāe: est cā cāti. ¶ ℙ. in eis q̄ dīnt spē vnā est nobilius alio. sz actus t habitus dīnt vel spē vel plusq̄ spē. g̃ vnū ē nobilius alio fm totā suā spēz. sz cā est semp nobilior suo effectu. g̃ si actus est cā habitus actus fm suā totā spēz est nobilior habitu. sz ignobile nō pōt eē cā magis nobilis. g̃ habitus nō pōt eē cā eliciēs actū cōsimilem ei: a q̄ gnat: t si sic: hitus nō gnat ex actibus silibus eis quos elicit. ¶ ℙ. nullus actus potest elici nisi assint ꝑn[a] sufficiētia ad eliciēdū illū actū. sed hitis sufficiētibus ꝑncipys re[u] alicuius actus nihil plus regrit ad eliciendū illū actū. g̃ si aliqs actus elicit anteq̄ acgrat habit⁹ re[u] illi⁹ vel ɔsimilis: nō regrit habitus: t si sic: segt q nō gnatur hitus ex ɔsimilibus actibus cis quos elicit: qz re[u] ex ex quibus gnat: t ɔsimiliū nō est necessarius: t p ɔns superfluet. ¶ ℙ. ꝑn[m] actiuū re[u] alicuius pducēdi nō est nisi fo[a]. sed opatio nō est forma vt vī. g̃ opatio siue act⁹ q est opatio nō est ꝑn[m] pductiuū habitus: vel cuiuslibz t per ɔns non generat habitus ex actibus.

In contrariū est. qz fm btm Dyonisiuz bonū est potētius quā malū. sz ex malis actibus generātur vicia. ergo multo plus ex actibus bonis generantur virtutes.

Respondeo ad cuidētiā maiorez istius qōnis intēdo tria per ordinē ostendere. ¶ Primū est q vtutes ad quas pōt homo pertingere ex ꝑncipys naturalibus: de qbus ad nūc hic ē mentio acquirunt ex actibus nris. ¶ Scōo ostendā qūo acgrunt per actus nros. ¶ Tertio qūo vtutes: t ex q̄ actu causent. ¶ Ad primū ostēdēdū pono talē rōnē. pductio illius est: cuius nos sumus causa effectiua p aliqō ꝑncipiū actiuū existens in nobis: sicut po[a] nra actiua: t q in nobis acquirit sicut in subo est opus siue opatio nra t sicut agentis t patientis. sed predicte vtutes sunt huiusmōi. ergo pductio taliū virtutuz est actus noster siue opatio nostra: t vt agentis t patientis: t per consequens generant ex actu nostro. maior patet. quia productio effectus est opus: t actus cause effectiue vt agētis: t similr quātum ad alterum patet: q generatio alicuius fōrme in aliquo subo est actus illius subiecti vt patientis. minorem ꝑbo: qz ois vtus humana est cāta in intellectu vel in appetitu ab itellectu practico recto

in actu facto. sed oīs habitus factus in intellectu saltē quantū ad habitus cōplexoꝝ causat in nobis per nr̄m itellectū agentē mediate vel imediate: & in nobis quātū ad intell'm pol'em. ergo oīs virtus humana possibilis haberi ex nālibus causat in nobis & a nobis: & p cōsequēs huius virtutis sumus causa effectiua: & subm fz aliquid nr̄z. Utrāqz huius syll'i ad hoc ꝓbo. & ꝑmo pr̄i mā: qz virtus est que opus bonum & perfectuz reddit. sed perfectio est bonitas boīs in eo q̄ est viuere & operari ſm rectam rōnez. ergo opz q̄ virtus boīs sit habitus intellect⁹ recti speculatiui vel practici: vel sit habitus appetitiue inquantū obedit rōni recte mouenti ad bonū rationis. Scōz etiā ꝓbo: qz aīa cōsiderat quātuz ad vtutes sit tabula rasa: nec habz aliquid nisi intellectū agentē & pol'em quantū ad ea que sunt in sola anima: qcqd enī causat i itellectu possibili causat ab itellectu agente mediate vel imediate: quia res sensibiles nō sunt sufficientes mouere intellectū possibilē absqꝫ adiutorio intellectus agentis: & etiā res sensibiles non mouent nisi mediante fantasmate: qō est aliqd nr̄m. ergo oīs habitus qui causat in intellectu pol'i cāt a nob per aliqd nr̄m: qz per nr̄m itellectū agentē: & precipue quantū ad habitū complexoꝝ: & sic ꝓbata est vtraqꝫ. ¶ Dico autē precipue quantū ad habitū ꝯplexoꝝ: qz forte in gnōne spēi intelligibilis nō ꝓprie mouemur nos. sed magis ꝓpe mouemur a cōseruante intellectū agentē & causante fantasmata. licz in nobis sit ꝑncipiū actiuū: sicut licz in graui sit ꝑn^m actiuū respectu sui motus: non tn̄ dr̄ ꝓprie se mouere: sed moueri a generāte. sed postqꝫ hō factus est i actu itelligibili p vo^ncz cōplacentē in actu itelligibili ꝑt mouere se ad frequētiā act⁹ & gñare in se habitū quēcūqz: quicqd sit de hoc: tn̄ semper est verum. quia oīs habitus virtuosus sive sit spēs; sive aliud: loquēdo de vītate humana pol'i acqri ex p̄ꝛys nālibus: gñat ex aliq̄ po^a nr̄a actiua. s. ab intellectu agēte mediate vel imediate. ¶ Quātū ad scōm. s. quō virtutes ꝑdicte generēt ex actibus nr̄is: sciendū ē. qō aliqd dr̄ fieri per aliō triplr quātū ad ꝑsens ptinet. ꝓmo mō sicut per ꝑn^m actiuū: sicut aq̄ calefit p calorē ignis calefacientis aquā. ¶ Scōo sic per ꝑn^m passiuū: sicut si diceret cera figurari per quātitatē vel molliciē. ¶ Tertio mō per ipsaz actionē: vt si diceret aq̄ calefieri per calefactionē. Modo dico q̄ vtutes vel q̄cūqz habitus nō generant per actus intelligēdi q̄ sunt apprehēdere assentire vel dissentire: sicut per actionez qua ꝓducit modo quo aq̄ dr̄ calefieri p calefactionē: nec sicut per ꝑncipiū passiuū. sed sicut p ꝑn^m actiuuz. ¶ ꝓmū ꝓz faciliter. si pōat q̄ actio & passio sint idē re cū forma que acqrit per actionē: qz habitus nō est opatio itelligendi: que est apprehendere assentire vel dissentire: qz tūc manēte habitu bō semp esset cū actu intelligēdi: qō est falsuz. Si aūt ponat q̄ actio differre a forma acqsita per motū: adhuc pōt idē ꝓbari sic: qz ipol'e esset ponere actionē aliquā ab aliq̄ forma ꝓducti: sic per actionē ad ipsaz terminatā: gn oporteat illam formā intendi vel produci: sicut impol'e est actionē esse calefactiōis: gn oporteat calorē simplr fieri: vel fieri magis intensuz. sed in habēte perfectas virtutes cōuenit intelligere absqꝫ aliquo istoꝝ. ergo &c. ¶ Idez ostendo sic: qz impol'e est quacūqꝫ virtute fieri calorez nisi per calefactionē. sz pol'e est aliquos habitus generari absqꝫ aliquo actu intelligendi: sicut patet de vtute infusa que est fides. ergo actus intelligendi non sic se habz ad habitū generatū intellectū: sicut calefactio ad calorē: nec per ꝓns habitus intellectiuus generat per actū intelligēdi sicut per actionē: que sit generatio est⁹. & idē dico de habitibus quantū ad hoc. Sed pz qz oīs habitus itellectiuus generat i intellectu possibili: & virtutes in ipso appetitu: & iō itell's pol'is & appetitus & nō actus eoꝝ sunt ꝑncipia passiua p modū subti respectu virtutū itellectualū & moraliū: nec ꝑt etiā dici q̄ act⁹ itelligēdi: nec segt q̄ actus appetēdi sint dispōnes passiue subiectoꝝ respectu taliū virtutuz. sicut mollicies dispōnit cerā respectu impressiōis figure: cū actus sint magis actuales quā habitus virtutū. ¶ Tertiū etiaz patet. s. q̄ actus itelligēdi sint ꝑncipia actiua respectu generationis habituū cōplexoꝝ. qz intellectus non est natus causare aliqd in itellectu pol'i imediate nisi speciē ſm illos qui ponūt spēs. ꝓmū aūt q̄ natū est elici a spē est actus itelligendi. Et iō opz q̄ ab intellectu agente imediate: & a spē mediante actu itelligēdi confuso generet habitus cōplexoꝝ. Si aūt nō ponat spēs adhuc idē sequet: qz ꝓmū q̄ natū est cāri ab intellectu agente in intellectu pol'i mouens vna cū fantasmate est actus apprehendendi simplicia: nisi ponant spēs. & ideo qcqd aliud ab intellectu apprehēdēdi simplicia predicta causat ab intellectu agente in intellectu pol'i generat ab eo mediāte actu itelligendi simplicia: & per ꝯns sunt ꝑncipiū actiuū respectu oīuz alioꝝ: que sequūtur predictā apprehensionē. Idē dico de actu appetendi respectu habitus existentis in appetitu quo ad ꝑma appetibilia: vt magis patebit in sequēti articulo. Si āt ponat spēs esse in itellectu pol'i: causabit ab intellectu agente vna cū fantasmate: nō aūt ab aliquo actu intelligendi. ¶ Si aūt querat: qd est illud per qō sicut per actionē terminatā ad ipsam ꝓducit virtus: sive habitus virtuosus: dōm: q̄ cōiter ꝫ actio nō est notata. sed pōt dici virtue fcō: sicut dr̄ vtutis productio: calozis calefactio: licz enī intelligere' sit quidam actus & quedaz opatio intell's. tn̄ nō est generatio ipsius habitus itellecti: sicut lz descensus lapidis sup poculū terreū sit q̄dā motio. nō tn̄ est fractio pocl'i: imo ptinet ad ꝑn^m actiuū fractionis. ¶ Quantū aūt ad tertiū sciendū: qō ſm ponentes spēs in opatione itellectus est talis processus. ꝓmo fit spēs in intellectu pol'i vtute itellectus agentis & fantasmatis vna cū intellectu agente mouentis. deinde ex tali specie sequit apprehensio simplex & cōfusa: & postea pluribus sic apprehensis sequit compositio & diuisio que signat per affirmationē & negationē: & talia distinguunt. nā quedā sunt que statiz & per se sunt nota: & eis absqꝫ iquisitiōe & discursu lumine itell's agentis nota sūt: & talia dr̄ ꝑn^a: & hīt⁹ taliū dr̄ dicitur ꝑn^cr. Alia vo sunt qbus nō statiz assentit itell's vel dissentit sed postqꝫ appet sibi ea seq ad ꝑma ꝑn^a ꝑdicta vel eis repugnare: & habitus taliū dr̄ habitus ꝓnū: & dr̄ scia: q̄ vlterius dicit in diuersos habitus ſm diuersas mās. s. in sapiaz prudentiā & artē. Jn istis duobus gñibus habituū cōsistit oīs virtus intellectualis. nā licz qñqꝫ distinguat scia ō sapiaz restringēdo sciam ad cōsiderationē cāx iferioꝝ. scia tn̄ ꝓut gnāl'r accipit pro habitu ꝯclonū nō distinguit ō sapiaz. sed est genus ad eam: & sic logmur nunc de ea. ¶ Tunc his ꝑmissis: dico q̄ si poneret habitus in itellectu vt dispō passiua: per quā faciliter reciperet actū itelligendi ab aliquo alio mouēte: esset tūc facile sustinere q̄ vtutes intellectuales gñarent ex actibus sil'ibus spē eis: q̄ post gñatiōez virtutū eis attribuunt: qz quanto frequētius reducit aliqua potentia in actū tanto magis reddit dispōsita ad recipiēdū cōsimilē actū facil'r. sed si predicte virtutes ponuntur vt gbusdā vr̄ esse ꝑncipia actiua respectu actuum

suoꝝ

suoꝝ: tūc licꝫ per actus vtutū sequētes possit ipsa vtus magis ac magis in subiecto firmari ac perfici inquātū exercēdo tales actus ordinant fantasmata: que ordinata postea mouēt intellectū ad perfectius apprehendēdū: tūc nō vr q̄ p silēs actus actibus q̄ eliciunt a vtutibus p̄ gnent ⁊ ipsimat eēntia vtutis. qz in causis equocis: sic luīn ē cā caloris: calor cā raritatis nō vr q̄ possit esse reciprocatio saltē in eodez subo nō corrupto. ita. s. q̄ calor q̄ est in aq̄ possit causare in ea lumen vel raritas calorē: sicut e ꝑ. ⁊ qz habitus est cā equoca respectu actus: qz nō est eiusdē spēi cū eo: nō vr q̄ si bitus natus est effectiue elicere actus: sicut lumen calorem: q̄ e ꝑ. actus cōsilis causet ipsaꝫ habitus essentiā qū ꝓmo ponit subo. Et ió ꝼm ista viā iste erit ꝓcessus in gnōne habituū intellectualiū: q̄ p̄ fiet spēs in intellectu poti ab intellectu agēte: ⁊ a spē mediāte apprehēsione cōfusa generabit habitus p̄ncipioꝝ: ⁊ vlterius ab oibus his mediante assensu ꝓmoꝝ p̄ncipioꝝ gnabit habitus ꝑnuz. ita q̄ ascendēdo ex pte cāꝝ erit status in itellectu agēte: ꝓcedēdo aūt ad habitus cātos q̄tū ad intellm erit status in scia. ⁊ ista via vltima vr ꝓbabilioꝝ phs 8° physicoꝝ dicit: q̄ scia se habz ad scire sicut grauitas ad motū: respectu cuius grauitas nō pōt pōi pn̄m passiuū sed actiuū: ⁊ hoc supponimus ad nūc. ¶ Quātū vero ad volūtatē vr mihi q̄ reu pn̄oꝝ appetibilium: sicut est bonū in cōi: vel felicitas nō indiget habitu: sed passiue tātū se hz respectu taliū q̄tū ad ōterminationē actus: respectu autem alioꝝ ad quē volūtas facta in actu tali se mouet mediāte ꝟsilio: sicut q̄n vult se tēperare a delectatiōibus carnis: qz est honestū vel aliqd tale generat in ea habitus: ⁊ iste habitus cōstat q̄ sit in ea actiue ab appetibili: vel ab actu appetendi prima appetibilia mediāte actu rōnis. ¶ Sed vtrū fiant tales bitus ab actibus silib⁹ eis q̄ eliciunt ab eis iā generātis: aut nō. dico q̄ si p̄dicti habit⁹ actiue se hēant reu dictoꝝ actuū ⁊ imediate eos eliciunt. idē dico q̄ dixi de gnōne habituū itellectualiū. Si aūt sint passiui reu dictoꝝ actuuz p̄ncipy: silr dico sic de itellectu: q̄ si ita ē: p̄nt gnari ab actibus silibus cis q̄ eliciūt. Si aūt illi bitus moueant volūtatē inquātū faciūt appetere bonuz vel apparere cū ipm appetitū esse bn̄ dispositū ad patiēdū faciat apparere appetibile respectu cuius est bn̄ dispositū eē bonū habitus: sic mouens potest generari a simili actu ei quē elicit predicto mō: ⁊ pōt satis esse ꝓbabile: ⁊ idem dico de habitu appetitus sensitiui: qui cāt in eo a rōne ⁊ volūtate ꝓparante ⁊ monēte. s. q̄ si sit dispositio passiua respectu actus ꝓpry: cābit ab actu ꝓprio imediate vna cū volūtate ⁊ rōne. Si aūt esset p̄n̄m actiuū imediate elicies nō causaret ab actu ꝟsili suo ꝓprio actui quē elicit: sed a volūtate ⁊ rōne mediātibus actibus volūtatis ⁊ rōnis. Et sic pz qs bitus ex quo actu: ⁊ ex quo p̄ncipio actuo gnat. ¶ Si aūt aliqs q̄rat q̄re intellect⁹ respectu p̄n̄oꝝ itelligibiliū ab eo regrit habitū additū plusq̄ volūtas: qđ vr supponi in p̄dictis. ¶ Quātū ad nūc pōt dici q̄ ꝺ ió est: qz res exteriores: vel fantasmata nō sunt ita ꝓportionata ad mouēdū itellm ad aliqd itelligēdū sicut itells factus in actu est ꝓportionatus ad mouēdū volūtatē. Alie ēt cāe sunt q̄s nūc p̄termitto pp̄ ꝓlixitatē euitādā. ¶ Ad p̄mū dōm: q̄ illud verbū. s. q̄ habitus cōparat ad actū sicut p̄mū ad scōz bz vitatē de actu elicito ab habitu: nō de actu qui antecedit habituz qcunq̄ sit ille habitus. ¶ Ad scōm dōm: q̄ ꝼm negantes spēs nō est incōueniēs itellectū polem exire a ꝓncipio in actū intelligēdi absq̄ aliquo habitu q̄ sit vel spēs vel aliud: nisi qs vocet habitū itellectū agentē q̄ ꝓpe est potētia. Scōm aūt alios dōm: q̄ licꝫ nullus actus itelligēdi ꝓcedat a sola potētia intellectus absq̄ habitu addito: tn̄ est aliqs actus intellectus q̄ nō est actus intelligēdi q̄ ꝓcedit a sola potētia itells agentis actiue: ⁊ recipit in potētia nuda itellect⁹ possibilis passiue. s. generatio spēi itelligibilis q̄ est act⁹ p̄mus habitus itells: ⁊ ibi est stat⁹. ¶ Et p hoc pz solo ad tertiū q̄ nō pono aliquē habitū in intellectu q̄ non sit acq̄situs. sed bene possuz ponere p̄n̄m actiuū nō acq̄situz q̄ p̄n̄m nō est habitus: sed potētia in qua ē status: licꝫ large dicat lumē itells agētis habitus. ¶ Ad 4m dōm: q̄ verbū plīs quo dicit q̄ silēs habitus gnant ex silibus actibus: vel itelligit quo ad radicationē habit⁹ vt supra expositū est: nō aūt quantū ad p̄mā impressionē sue cēntie ipsi intellectui: vel aly po: vel intelligit ꝼm genus cās finalis inquātū bō mouēdo se ad actū intelligēdi vel cōsiderādi acquirit habitū: quo ꝓmpte cōsideret: h aūt nūc nō logmur de cā finali. s. de cā efficiēte. ¶ Ad 5m dōz: q̄ dato q̄ ex habitu p̄ncipioꝝ mediāte actu itelligēdi p̄ma p̄ncipia posset elici actus sciēdi absq̄ habitu scie: tamē nō ꝑt ꝓmpte elici absq̄ tali habitu: ⁊ ió predicta hypotesi posita: adhuc ē necessarius bitus scie ad ꝓmpte excundū in actu sciēdi: vl dato q̄ absq̄ eo qđ est realr habitus scie nō possit bō exire in actū apprehendēdi: tamē anteq̄ hēat rōnē habitus q̄ est dispō firmata pōt exire in actu sciēdi: ⁊ quātū ad ꝺ q̄ imaneat ⁊ firmet regrit frequentatio actus. ¶ Ad sextū dōm: q̄ acgrēs habitū actiue vt acgrere nō tn̄ sic recipe. sed habitū quē recipit cāre: q̄ acgrēs sic actiue in eo q̄ actiue sicut acgrit nō recipit: sed emittit: eo modo quo agens emittit: ⁊ ideo agens ⁊ operans eo mō quo operās pōt sic acgrere quātū ad illō qđ actiue importat in acgrere: q̄tū vero ad illud qđ passiue importat in acgrere qđ est recipe: sic agens in eo q̄ agēs non acgrit: sed in eo q̄ patiens. ⁊ ió igrere habitū conuenit ei: q̄ vtroq̄z mō se habz. s. ⁊ actiue ⁊ passiue: tn̄ ꝼz diuersa. ¶ Et p hoc pz solo ad 7m qz nō est ꝺ ista solonē: tn̄ pōt dici: q̄ pati est opatio patiētis in eo q̄ h⁹: ⁊ q̄ p talē opationē pōt acgri habitus saltē passiue. ¶ Ad 8m dōm: q̄ illa rō nō cōcludit totuz ꝓpositū: qz ex similitudine eoꝝ: q̄ inueniunt in p̄ma mā respectu formaꝝ subaliū nō pōt cōcludi: nisi q̄ aīa se hz ad habitus virtuosos passiue: ⁊ q̄ ab aliquo agēte nāli nō possit reduci in actū: nō aūt q̄ ipsa possit se reducere. ¶ Ad nonū qz est aliquo modo p̄ncipale dōm: q̄ licꝫ aīa ꝼm intellectū polez sit potētia respectu accidētis: qđ est virtus: ⁊ similiter ꝼm potentiā appetitiuam: nihilominus ꝼm intellectum agentem est in actu in esse actuali: qđ est principiū actiuuz respectu illius accidentis: qđ est vtus ¶ Ad decimū dicendū: q̄ licꝫ vicīū ommissiōis causatur in nobis ō mittēdo actuz volitū siue adibilē quē scz deberem⁹ velle. tn̄ causat in nob etiā exercēdo actū volendi: vt dicunt quidam: vel dicendū: q̄ vitiuz ommissionis non est vicīū q̄ sit habitus vicios⁹. sed est vicīū ꝓout vicīū vel peccatū dicit offensa: quā q̄libet ommissio vel cōmissio culpabilis relinquit in aīa: vñ argum̄ nō est ad ꝓpom: qz equiuocat vicīū. ¶ Ad vndecimū dicendū: q̄ maioz est vera. s. q̄ habitus scie quātū ad id qđ est p̄cedit actum sciendi. sed nō sub ratione habitus: qui est dispositio firmata: vl pōt dici: q̄ nō est simile de spē respectu simplicis intelligētie: ⁊ de scia respectu actus sciendi cōclusionē: qz ante p̄mū p̄n̄m nulla actio pōt esse. sed sine scōarys p̄ncipys pōt esse: licet nō ita bn̄ nō possit esse. sciendū tn̄ q̄ ego non pono species p̄mū p̄n̄m simplr respectu intells: sed tn̄ in gnōne

Note an aliqs actus itelligēdi ꝓcedat a sola potētia nuda ipsius itells.

habitus additi ad potentiã:qz ītellectus agẽs est poz. ¶ Ad duodecimũ dñm:qꝺ nulla res pōt assuescere cō tra nãlem ĩclinationẽ:que nec̃io sequi ex nã nisi vio lẽter ipellaꝛ:sicut graue dicit̃ bꝛe iclinationẽ deozsuz. talẽ aũt ĩclinationẽ nãlem nō habz aĩa ex cōplexione cozpozis:z quantũ ad appetitũ sensitiuũ:qz appetitus sensitiuus nō solũ est natus sequi cōplexionẽ cozpozis: sue iclinatiõez ad quã iclinat cōplexio cozpalis. imo sequit̃ inclinationẽ rōnis:vel per modũ redundantie: inquãtũ magnũ gaudiũ voluntatis redundat in appetitũ sensitiuũ:vel per electionẽ inquantuz rō ponit in imaginãtem aliqua terribilia:que hozrescit appetitus sensitiuus:vt sequestraꝛ ab his ad que inclinat cōplexionẽ cozpozis.z ideo pōt fieri in appetitu sensitiuo ali qua ĩpꝛessio ꝑm quã ꝓmpte sequaꝛ id ad qꝺ iclinat ipsa ratio. vocando aũt inclinationẽ nãlez id ad qꝺ inclinat nã.nō tñ nec̃io licz sit magis ꝓna ad illud q̃tũ ad oppositũ.bene tñ pōt aliquis assuescere cōtra talez inclinationẽ. ℞er hoc pz ad izm qz nō vadit cōtra istã solonẽ. ¶ Ad i4m dñm:qꝺ virtus redit bonũ illud bonũ opus qꝺ elicit:nec ex tali opere generaꝛ.sed ex alio ꝓcedente ipsam qꝺ ipsa non facit bonũ. ¶ Ad i5m dꝺz: qꝺ actus peccati venialis q sunt impfecti in genere vi tij sic habent p se ordinem ad causandũ peccatũ mortale:sicut actus imperfecti qui sunt ante virtutẽ se hñt ad generãdũ vtutẽ:qz peccata venialia:que sunt ex surreptione absqz deliberatione z pleno cõsensu nõ ꝓcedũt ex electione sequente deliberationẽ:ex qua solũ prouenit pctm̃ mortale.pctã aũt vẽialia q̃ sũt vẽialia.ex gñe facti sunt cõtra ea que sunt ad finẽ.pctm̃ aũt mortale est deordiatio ab ipso fine:ꝓpter qꝺ nec ista venialia:nec alia hñt ordinẽ p se ad causandũ peccatũ mortale.sed actus quibus generanꝛ virtutes ꝓcedunt ex ꝓncipijs q̃ per se habẽt ordinẽ ad causandũ virtutes.puta a lumine intellectus agentis:z a cognitione ꝑmoꝛ ꝓncipioꝛ. z ideo minoz est falsa.posset ẽt dici ad minorẽ qꝺ plura peccata venialia nõ pñt facere vnuz mortale:sic vt plura venialia equipolleant vni mortali.tamen plura venialia pñt generare aliquẽ habitũ siue dispositionẽ quare homo posset de facili inclinari ad peccatũ mortale:z sicut etiã actus qui sunt ante gnõnem vtutis sũt causa alicuius dispõnis q̃ homo ꝓmpte exeat in opus vtutis:z talis dispositio firmata est virtus ipsa. ¶ Ad i6m dñm:qꝺ charitas nõ est forma virtutũ polliticarũ z acquisitarũ de quibus logmur:z ideo maioꝛ est falsa quantũ ad dictas virtutes.ad minorẽ etiã pōt dici: qꝺ gñatio alicuius vtutis terminaꝛ ad formã:q̃ est ipa virtus:sic̃ aũt nõ est charitas forma aliarũ virtutũ.ſz dicit̃ forma cax q̃si effectiue:inquantũ ĩportat actus aliarũ virtutuz:z ponit modum suũ circa actum vniuscuiusqz virtutis.ad vlem aũt formã vtutis non opz gñationẽ vtutis terminari. ¶ Ad i7mdñm:qꝺ bene cũ peccato mortali stat vtus acquisita:de qua h̃ logmur qꝺ aũt dr̃ qꝺ illud qꝺ est sine fide est peccatũ:itelligẽdũ est vel cõicatiue:qz est cũ pctõ solũ infidelitatis:vl̃ est ītelligẽdũ quãtũ ad illa que ꝓcedũt ex adec ipsius infidelitatis.nõ aũt est itelligẽdũ quo ad hoc qꝺ oẽs actus illoꝛ qui nõ hñt fidẽ sint pctã. ¶ Ad i8m dꝺz:qꝺ sic̃ ad sextũ dictũ est:qꝺ.s.acgrés habitũ actiue in eo qꝺ sic̃ acgrés est operãs z mouẽs.sed acgrẽs ꝑm illud qꝺ passiue ibi ĩportaꝛ conuenit alicui in eo qꝺ motũ.z ideo nõ segꝛ qꝺ ꝑm idẽ sit mouens z motũ. ¶ Ad i9m dñm:qꝺ licet forma ꝑnr:z ꝑ nõ gñet̃.sed cõpositũ:tñ ex cõsequenti sibi cõuenit gñari:z sic vtus dr̃ gñari. ¶ Ad z0m dñm: qꝺ nõ opz qꝺ illud qꝺ nõ possum⁹ sine deo qꝺ fiat in nobis a solo dꝺo:qz nihil possum⁹ sine deo:z tñ sũt q̃dã ĩ nobis a deo mediãtib⁹ actib⁹ nr̃is:z de nũcro istoꝛ sunt vtutes acgsite:z p h̃ pz ad zim. ¶ Ad zzm dñm:qꝺ aliqd pōt cẽ impfectũ cã alicui⁹ qꝺ est pfecti⁹ in vtute alicui⁹ alteri⁹ qꝺ est pfecti⁹ vtroqz:z sic nõ ꝓhibet actuz iperfectũ:q est añ vtutẽ cẽ cãm actus pfecti q elicitur a vtute mediãte virtute cãta ex actu impfecto. ¶ Ally dicũt:qꝺ ls actus añ gnõnẽ vtutis sint minus pfecti q̃ actus eliciti a vtute q̃tũ ad ꝓmptitudinẽ opandi q̃ puenit ex dispõne opantis:tñ sunt eque pfecti quãtũ ad spez z nobilitatẽ specificã opatiõis vl̃ act⁹.ſz ꝓma solo vr̃ melioꝛ:qz dato qꝺ vtriqz actus sint eiusdẽ spẽi:vt ip si ponũt:actus tñ post habitũ acgsitũ sunt magis intẽsi.sicut ille q̃ hz habitũ scie clari⁹ videt q̃ ille q incipit acgrere.z ideo ibi est aliq̃ pfectio p maiorẽ ꝓmptitudinẽ in agendo. Et per hoc qꝺ dictũ est pz ad rõnẽ sequẽtẽ:qz nõ est ꝺ rõnẽ istã. ¶ Ad z3m dñm qꝺ pz solo sustinẽdo qꝺ hit⁹ nõ gñaꝛ effectiue ex silib⁹ actib⁹.ſz qꝺ posteriozes act⁹ gñent̃ ex actibus poꝛ habitũ sicut fuit supza expositũ. Si etiã poneret qꝺ habitus faceret ad eliciendũ actũ tñ passiue:facile esset tũc rñdere dicendo qꝺ actus est simplr nobilioꝛ hitu:z est cã ei⁹ ꝑm gen⁹ cãe efficiẽtis:z tñ bñ stat qꝺ hitus sit aliquo mõ cã act⁹ ꝑm genus cãe mãlis:ꝑm aũt illos q ponũt qꝺ habitus actiue eliciũt actus:z qꝺ gnãnt̃ ex silibus actibus posſz dici qꝺ habitus nõ facit simplr posse in actuz.sed posse facilr:actus aũt simplr ꝑm suã rõnẽ specificã nobilioꝛ est hitu:ſz habitus cõparet̃ ei ad siles actus eliciẽdos etiã actiue. ¶ Ad z4m dñm:sicut ad 5m. ¶ Ad z5m dicendũ:qꝺ actus itelligẽdi z volẽdi sunt fozme qdẽ existentes in genere qualitatis:ſz significẽt̃ per modũ verbi:sicut lucere significat fozmã:que est lux per modum verbi:vel dato qꝺ nõ esset sicut fozma pōt dici qꝺ ſz in omni actione opozteat ad aliqꝺ ꝑnm agendi ocurrere qꝺ sit fozma:tamẽ posito tali ꝓncipio pōt aliq̃ opatio ab eo ꝓcedẽs esse cã actiua alicuius habitus:vel alicuius alterius rei:sic̃ mot⁹ lapidis deozsuz ẽ cã fractionis poculi sup quẽ cadit. ¶ Arg⁹ icõtrariũ ꝓcedo. Q. III.

QUERTIO queriẽ vtrũ sit aliqua vtus mozalis infusa.z arguit̃ qꝺ nõ.qz si esset aliq̃ virtus mozlis infusa infunderet̃ cũ charitate.sed vtutes morales nõ ifundunt̃ cũ charitate.ꝺ ꝛc̃.probatio minozis.qz qꝺ infundit̃ cum charitate hr̃ ab omni habẽte charitatẽ.sed virtutes mozales nõ habent̃ ab omni habente charitatẽ:qz si ita esset ois habens charitatẽ absqꝺ difficultate z delectabiliter exiret in opera virtutũ mozaliuz:qꝺ falsum est:qz nouiter cõuersi a mala vita patiunt̃ difficultatem in abstinendo:z in operibus aliarũ virtutũ mozaliũ.ergo vtutes mozales nõ infundunt̃ cũ charitate:z sic ꝓbata ẽ minoꝛ. ¶ Sed dic̃.ipse qꝺ hoc est ꝓ aliquã dispõnẽ subiecti inclinãtẽ in ꝓtrariũ. ¶ Cõtra. qz impoſe est cõtrarias dispões z iclinationes inesse eidẽ:sicut impoſe est grauitatẽ z leuitatẽ inesse eidẽ.ſz dispositio illa:que iclinat in oppositũ boni virtutis est cõtraria ipsi virtuti:que inclinat ad bonũ virtutis. vñ sunt inclinationes oppositc.ergo ipoſe est:qꝺ cũ tali inclinatione stet vtus mozalis. ¶ Sed dic̃.qꝺ rõ patitur talẽ difficultatẽ:quia aggredit̃ opus aliqꝺ qꝺ est vltra ꝓpoꝛtionẽ virtutis:z excedit eius inclinationẽ. ¶ Cõtra tẽperantia que⁹ꝺz respõdere charitati ꝺz magis abstinere quã tẽperãtia q̃ ad bonuz politicum hz ex puris naturalibus:sed nouiter cõuersus habẽs charitatẽ nõ posset exercere tãtã abstinẽtiã quantũ facit vnũ bonũ

polliticuz

politicū per virtutē acquisitā absq; difficultate ⁊ delectabiliꝝ. ḡ illa difficultas non est ex ℔: ꝙ talis aggredit opus ꝓportionatū vtuti: imo qz oio caret tali virtute. ¶ ℣. Arguit sic ad ꝑn[m]: ⁊ erit ēt ɔ rōnē rndētis: qz sic se hūt vtutes politice ad dictamē rōnis nāl: ⁊ ad alia seminaria vtutū: ita se hūt vtutes morales cozrndētes charitati: ⁊ alys vtutib⁹ theologicis ad ipsas vtutes: ſz ad ℔ ꝙ hō sit sufficiēter ītitutus fm nāz: nō regrit ꝙ ɔcreent vtutes cū aīa: ſz sufficit ꝙ cōicent vel ɔcreentur seminaria vtutū: ⁊ ꝙ per ea postea vtutes acgrant ḡ a simili sufficit ifundere vtutes theologicas ⁊ postea vtutes morales ꝓ tps eis cozrndentes acgrant. ¶ ℣. Sicut ꝓ peccatū ꝑmoꝝ parētuꝫ sum⁹ dānati in aīa: ita ⁊ in cozpe: sed ℔ nō obstāte possum⁹ sufficiēter acgrere ea q̄ sunt nēcia cozpori. ḡ a simili possemus ꝓ acgsitionē hr̄e oia q̄ sunt nēcia quo ad aīaz: ⁊ si nulla vtus erit infusa: sed oēs acgsite. ¶ ℣. Opposito mō se hz status innocētie: ⁊ status nāe lapse: sed in statu innocētie hō habuisset gr̄az ⁊ vtutes per infusionē. ḡ in statu nāe lapse habent virtutes nō per infusionē: sed per acquisitionē ¶ ℣. Plus ɔcessum est nāe supiozi q̄ inferiozi: sed nature aīal: que est iferioz q̄ nā aīe est ɔcessum ꝙ hz ꝓ acgsitionē gcgd est sibi necessariū. ḡ ⁊ aīa per acgsitionez pōt hr̄e gcgd est sibi nēciuz. ¶ ℣. Illa virtus que nos ordinat ad finē semper hz dcū ꝓ obo ⁊ ꝓ fine: sed sole vtutes theologice ordināt nos in finē supnālem. ḡ sole virtutes ordinātes nos in finē supnālē sunt per infusionē. ¶ ℣. Dona faciūt gcgd tales vtutes facerent infuse: qz dona inclināt hoiem ad actus vtuosos. ḡ tales vtutes superfluent. ¶ ℣. Dīs charitatē hz nēcia ad salutē: qz impole est: ꝙ ille dānetur q hz charitatez ergo impole est: nec est nēciuz ponere vtutes morales infusas ꝓp necessitatē salutis: sicut ponebat rnd̄ēs. ¶ ℣. Magis ⁊ min⁹ nō diuersificāt spēm: sed virtus moralis ifusa: si ponatur aliq̄ cē talis: nō differret a vtute acgsita: nisi fm plus ⁊ min⁹: puta qz tēperātia ifusa faciat plus abstinere q̄ tēperātia acquisita. ḡ si esset aliq̄ vtus moralis ifusa nō differret spē ab acgsita: ⁊ ꝓ ɔnis hr̄i posset per acgsitionē: nec per ɔnis opz eā infundi. ¶ Sed di. ꝙ differūt penes diuersos fines. ¶ Lōtra. qz differre spē est differre formaliꝝ: sed res nō differunt formaliꝝ per fines suos: cū finis sit extra rē. ḡ non differūt penes differētes fines. ¶ ℣. Plus ⁊ min⁹ fm q̄ titatē molis nō faciūt dr̄iam specificā i potētys: nec in habitib⁹: sed abstinētia cozrndens charitati: ⁊ abstinentia acquisita nō dr̄nt: sed fz plus ⁊ minus comedere vel bibere. ergo nec differūt spē: ⁊ sic idem ꝙ prius. ¶ ℣. Plus differunt opus vitiosuz: ⁊ opus meritoziū vite eterne: quātuz ad genus moris q̄ vt⁹ politica ⁊ vtus moralis infusa: sed idem actus spē quātum ad speciez nature pōt esse meritozius vite eterne: ⁊ vitiosus: sicut quādo aliquis facit aliquod opus ꝓpter vanā gloriaz: per qd̄ poterat mereri vitā eternam. ergo virt⁹ moralis acquisita nō differret spē quātuz ad cē reale in rerua; natura a virtute morali infusa. Sed si ita est: sufficit virtus acquisita cū charitate faciente per suū imperium elicere eaz opus meritozū vite eterne. ergo non opz ponere virtutē moralē infusam. ¶ ℣. Uirt⁹ theologica idem est ꝙ virtus diuina siue virtus a deo infusa: sed nulla virtus moralis est theologica. ergo nulla virtus moralis est infusa. ¶ ℣. ꝙ nō repugnat charitati est natū recipere perfectionez charitatis: ſz virtus moralis acquisita nō repugnat charitati. ergo vt⁹ moralis acgsita pōt recipere perfectionē charitatis: ⁊ per ɔnis informari charitate: ⁊ esse meritoria vite eterne: maioz vr̄ ꝓbabilis ⁊ manifesta. ꝓbatio minoris: qz sicut nā ad gr̄az. ita vtus acgsita ex nālibus ad charitatē. sed nā nō repugnat gr̄e. imo est nēcia perfici per eā. ergo nec virtus moralis acquisita repugnat charitati. imo est nata perfici ꝓ eā. ¶ ℣. ꝙ repugnat charitati est peruersum. sed inclinatio virtutis moralis acgsite nō est peruersa: cū ordinet hoiem in bonū ꝓportionatū nāe hoīs. ḡ nec repugnat charitati: ⁊ sic idē qd̄ ꝑ⁹.

Contra pueri mox baptiçati hūt oēs vtutes: ⁊ ꝓ ɔnis hūt vtutes morales infusas: qz acgsitas ꝓprijs actibus nō pūt hr̄e. ḡ opz ponere vtutes infusas. ¶ ℣. Illud est infusuz ꝙ nō pōt hr̄i nisi dc⁹ det. sed fm ꝙ dr̄ li. sap. nō possum cē continens nisi deus det. ḡ multo minus pūt virtutes morales: que sunt habitus pfectiozes quā sit cōtinētia: nisi ꝓ ifusionē a deo hr̄i: ⁊ per ɔnis oēs vtutes morales sūt ꝓ ifusionē a deo.

Respondeo de ista qōne ē triplex opio. Prima est: ꝙ oz ponere alis vtutes morales ꝓter illas: quas ex puris nālibus pōt hō acquirere: ⁊ ille sufficiunt cū charitate eis imperāte ⁊ faciēte opera coꝝ meritoria vite eterne: ⁊ hanc positionē ꝓbant per auctoritates ⁊ per rōnes sic. virtus moralis pstituit ⁊ ostituit finē in actibus virtuosis. sed sup fines moralium virtutū in finem supnālem: qui est deus: sufficit omnibus virtutibus acquisitis predictis. ḡ tc. ¶ Sed ista positio nō videt mihi ꝓbabilis. Prio qz fm plm in politicis. diuerse virtutes requirunt ad ℔ ꝙ hoies bene se hēant in diuersis politys. vnde fm eus vtutes que essent ꝓportionate ad bñ viuendū in vna politia nō essent ꝓportionate ad bene viuendū in alia. ſz politia xp̄iana ⁊ ciuilitas scōꝝ magis excedit politiā quā cū ꝙ humanā q̄ vna politia humana excedat aliaz. ḡ virtutes acquisite ex puris naturalibus nō sunt ꝓportionate ad bene viuendum fm moduz viuendi in politia xp̄iana: ⁊ ideo preter eas oz ponere alias. ¶ Secūdo: qz diuersoꝝ agētiū diuersa sunt ínstr̄a ꝓpria. virtus āt moralis: cui imperat charitas: est q̄si istr̄z charitatis in imperādo actib⁹ qui cōpetūt virtutibus moralibus: ⁊ sic virtus acgsita ex puris nālibus respectu rōnis nālis imperantis. sed charitas: ⁊ rō nālis sunt agentia ⁊ imperātia diuersa: ⁊ fm diuersas rōnes mouent. ergo nō pōt cē ꝙ cedē virtutes morales specie eis coꝝ respōdeāt. ⁊ hoc sequit si ponat virtus cē actiua respectu actus qđ dicit elicere. Jdē etiā sequit si ponat dispositio passiua. nam respectu diuersoꝝ agentiū requirunt diuerse dispōnes appropriātes eis mām ad ℔ ꝙ diuersimode a diuersis agētibus moueat ad diuersa. ¶ Tertio qz cū pueri mox cū sūt baptiçati hēant charitatez infusam: si nō haberent vtutes morales infusas nō essent oēs vtutes ɔnexe. ¶ Et si dicat ꝙ essent cōnexe in radice charitatis. nō valz: qz etiā carēs vtutibus moralibus acgsitis: cū hēat a nā sua seminaria vtutū taliuz: in qbus sunt q̄si in radice sequeret ꝙ talis hēret a nā oēs virtutes: que pūt acgri: ɔnexas ꝙ tñ nō ponit. ¶ Ad rōnē āt eoꝝ dōz: ꝙ ls sup fines: ad quos inclinant virtutes morales acgsite ex naturalibus nō sit nisi vnus finis supnaturalis vltimus: tamē plures fines sunt supernaturales ꝓprij fm numerū virtutuz moraliū acquisitarū: qz mediū ꝙ tenet vnaquecz virtus moralis infusa est supernaturale: ⁊ sup ꝓportionem nāe quātū ad hoc: ꝙ in illō homo nō tēderet nisi adiutozio aliquo supnāli: sic nec pōt in actū meritoziū sine hoc. ¶ Scōa opio est: q̄ pōit ꝙ nō sūt in nob aliq̄ virtutes morales infuse: sed tñ acquisite. sed ille acgsite nō sunt acquisite ex puris nālib⁹: imo acquirunt

virtute virtutū theologicarū infusarū: ita ꝙ sicut virtute luminis nālis rōnis: & p̄mozū p̄ncipio ꝛ speculabiliuz: & etiā practicarū acquirūtur virtutes: que habent ex naturalibus puris: ita virtute theologicarū virtutuz exercēdo per imperiū charitatis opera virtutū mozaliuz generant virtutes mozales cozrīdentes charitati: ꝙ aūt virtutes mozales nō infundant cū charitate ꝓbant per primā rōnez ꝼcta in opponēdo ad istā partem. ¶ Sed lz isti multū ꝓbabiliꝝ dicant: ꝓbabilius tn̄ vr sicut alij dicūt dōz esse. s. ꝙ virtutes mozales cozrespōdētes charitati infundant cū ea. ¶ Primo propter cōnexionē virtutū in charitate que ꝓnexio: vt predictuz est: nō solum requirit virtutes ꝼm esse inchoatiuum: & in sua radice: que est charitas: sed ꝼm scipsas. ¶ Secūdo. qz nuda potētia appetit⁹ sensitiui vel qua sunt saltē quedā virtutes mozales nō est ita ꝓportiōata ad mediū ꝙ statuit charitas i talib⁹: nec per ꝓnās potētie nude predite virtutib⁹ mozalibus sunt ita ꝓportionate imperio & motioni charitatis: sicut sunt ꝓportionate imperio & motioni: quo mouent ꝼm dictamē rōnis nālis: sed incōueniens & improbabile vr ꝙ deus instituat hominē in esse gratie minus ꝓportionatū ad assequendū ea: que requirit charitas exercere in adulto q̄z instituatur in esse nature ad assequēda ea: que rō nālis dictat: cū illa: in q̄bus homo agit ꝼm imperium charitatis sic sunt magis nēcia saluti q̄z illa que agit ex imperio rōnis. ergo nō videtur ꝓbabile: ꝙ cuz charitate maneant potētie: que nate sunt charitati obedire mediantibus virtutib⁹ mozalib⁹: nō illis virtutibus: imo magis debent infundi cū charitate. ¶ Tertio. qz aliq̄ de nouo cōuersi a mala & valde peruersa vita ad bonā vitā quādo adhibēt magnū conatū in sua cōuersione & multū cōterunt & sunt ꝓmpti ad oīa: que p̄cipit charitas: nec aliquaz difficultatē patiūtur siue ex parte appetitus sensitiui: siue aliunde: & bene ꝺueniūtur plures tales. ergo si signuz babēdi habitū est operari delectabiliter & absq̄ difficultate ꝼm ꝓ̄m: sequit ꝙ tales habeant virtutes mozales: nec possunt eas habere nisi infusas: cuz añ extiterint in malis actibus. Et sic elt dōz: de illis qui concipiunt de nouo charitatē: ꝙ aūt in aliq̄bus charitatē de nouo recipiētibus remaneat difficultas ad opera virtutuz mozaliuz: ꝟ est qz nō ꝓparant se nisi tepide: nec adhibent fortē conatuz: sed debilē respectu aliozū: & ideo virtutes tales eis infundūtur ꝼm esse remissum: nec sufficiunt perfecte ad excludenduz contrariaz dispositionem. ¶ Ad rationē autem huius opinionis secūde: que ponit vtutes mozales cozrespondētes charitati infundūtur cum charitate & habentur vel intense vel remisse ab omni habēte charitatē. ¶ Et ꝙ dr̄ contra ꝟ: ꝙ nō quia habens charitatē patitur difficultatem in opere virtutis mozalis: & sic nō habz virtutē mozalē. ¶ Dico ꝙ nō sequitur qz habens virtutē mozalē pōt pati difficultatē in eius opere: ꝟ autē cōuenit dupliciter. Uno modo propter hoc ꝙ appetitus sensitiuus in quo sunt virtutes mozales saltē quo ad aliquas: & quo ad illas patitur p̄cipue difficultatē: ꝺuersus de nouo ad deuz natus est moueri ab eo: ꝙ est cōueniens: siue cōueniat charitati siue repugnet: & quādoq̄ ex aliquo accidenti cōuenit: ꝙ illud: quod est cōueniens ꝼm sensum: sit repugnans charitati: quia virtus ꝼm cōmunez cursuz p̄sentis vite nō dominatur ad plenuz appetitui sensitiuo: & ecōtrario: qz charitas que est virtus moralis sibi cozrespōdens inclinat in illud quod est discōueniens ꝼm sensuz: & sic virtus mozalis sibi cozrespondens. s. fortitudo ad sustinēduz combustionem ꝓpter fidez: sicut homo virtuosus: nec vnq̄z quantūcunq̄ sit homo virtuosus siue ponatur virtus infusa: siue acquisita: loquēdo ꝼm curluz cōmunē: potest homo sustinere cōbustionē delectabiliter: & absq̄ difficultate: vnde etiaz ꝑhus dicit. 3. ethicoꝝ. ꝙ nō oportet delectari fortem in exercēdo opus fortitudinis: ita ꝙ delectetur ꝼz sensum in illis plagis: lz aliquam delectationē habeat ex cōsideratione finis ꝓpter quē sustinet: & sic ꝟ delectationez in opere cuiuslibet virtutis habens charitatem. Alio modo pōt habens virtutem mozalez pati in opere virtutis mozalis difficultatez propter aliquam dispositionem subiecti in quo est virtus inclinantez in cōtrarium virtutis: ꝙ potest contingere: vt predictum est: quia virtus est remissa: nec sufficienter repellit cōtrariaz dispositionē: vel quia cōtraria dispositio est nimis radicata: sicut habens habitū scientie potest pati difficultatē in actu considerandi propter malaz dispositionem fantasie: & equus habens dispositionē ad ambulandū patitur difficultatē in ambulando ꝓpter debilitatem virtutis motiue: & ꝓpter lassitudinem: & isto modo p̄cipue habens virtutē infusam patitur difficultatem non sicut habens acquisitam: cuius ratio est quia acquisitio virtutis infuse cuius dator est deus nō dependet ex dispositione subiecti. actio enim diuina nō dependet ex dispositione māe: saltem ex dispositione naturali: lz requirat potentiaz obedi[ē]tialem in eo ꝙ mouet & ideo virtutes: quas deus infundit creari in subiecto virtutis nō manēte aliqua dispositione ad virtutem: dū modo illa dispositio nō sit omnino contraria: sicut cōtrariaē albedo nigredini. Uirtus autē acquisita dependet in sua acquisitione ex dispositione subiecti: & iō nō potest acquiri nisi ablata dispositione: que est in cōtrarium: vel valde remissa. Dico autē que est in contrarium: vel valde remissa: qz due dispositiones: que sunt directe contrarie nō possunt stare: lz autez virtus acquisita nō patiatur difficultatē ꝓpter dispositionē p̄existentē: quā debet abyci: generatur virtus acquisita: potest tamen pati difficultatez ꝓpter dispositionē supuenientez: stat ergo solutio in ꝟ ꝙ habens virtutē moralem patitur quandoq̄ difficultatem in operatione virtutis propter causas predictas. ¶ Ad nonū dicendum: ꝙ duas inclinationes contrarias inesse eidem simul dupliciter potest intelligi. Uno modo ꝙ accipiāt inclinationes pro motibus contrarys: sicut est moueri sursum & moueri deorsum: & duas tales inclinationes inesse eidem est impossibile: nec due tales inclinationes sunt virtus & dispositio ad contrarium: sed tales inclinationes sunt appetere actum bonuz virtutis: & appetere actum malum contrarium: & talia duo non possunt simul inesse. Alio modo potest accipi inclinatio pro forma inclinante: & duas tales inclinationes ee contrarias est: vel. s. ꝼm se: sicut grauitas & leuitas sunt contraria: & sic tales due inclinationes contrarie non possunt inesse eidē: vel ꝼz effectus: sicut appetitus ascēdendi montez & grauitas inclinās deorsum sunt inclinationes oppositе ꝼm suos effect⁹: nō ꝼz se: & tales due inclinationes formales dupliciter pōt se habere in iclinando. vno mō ꝙ de necessitate iclinat in motum siue in actuz vbi ipediaē: sicut grauitas inclinat deorsuz: & tales due

Actio diuina nō ꝺpēdet ex dispōne māe saltē vt dispositōe nāli lz requirat potētiā obediētialē in eo qō mouet.

les due ĩclinationes possunt sil ĩesse eidẽ ad tps: sicut adamas exis sup ferrũ alterat ferrũ: ꝛ dat sibi inclinationẽ tẽdẽdi sursum cui ꝺziatur grauitas quãtũ ad suũ effectũ. alio mõ ꝙ illa ĩclinatio formalis sit talis ad quã non de necessitate sequit mot⁹: sed posset seq alio mouente: ꝛ talis est inclinatio sensus in bonũ ꝑm sensum: ꝛ ĩclinatio vtutis in bonũ vtutis: ꝛ tales due inclinationes: que sunt ꝺzie nõ ꝑm se: sed ꝑm suos effectus tñ nõ de necessitate ad eas sequẽtes possunt esse sil: et tales ĩclinationes ꝺzie nõ ꝑm se: sed ꝑm suos effectus sunt virtus infusa: ꝛ dispositio existẽs in appetitu ĩclinans ad ꝺziuz. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ illa difficultas nõ est ꝓpter ꝟ: ꝙ virtus mozalis infusa aggrediat effectũ tẽperantie ꝓportionatũ virtuti mozali ꝛ infuse: sed propter cõcursum dispõnis inclinãtis in ꝺziuz modo quo dcm̃ est. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ sicut vtutes mozales acqsite se habẽt ad dictamẽ rõnis nãle: ita mozales ifuse se habẽt ad virtutes theologicas: ꝛ precipue quãtum ad charitatẽ quantũ ad suũ effectũ: postq̃ sunt acquisite: qz sicut rõ imperat virtutib⁹ mozalibus acquisitis: ita charitas virtutib⁹ infusis: sed quo ad suuz acquiri: vel fieri nõ est simile: qz nuda potẽtia appetit⁹ absq; virtute mozali nõ est ita ꝓportionata ad recipiẽdũ motionem charitatis absq; virtute mozali: vt per frequẽtiã actus possit virtus mozalis acquiri ꝓportionata charitati: sicut est ꝓportionata motioni nãlis dictaminis rõnis: vt per frequentiã actus possit acquiri virtus moralis cozrespõdẽs rõni nãli. ¶ Ad 5m dõm: ꝙ necessaria nãlia possumus acquirere ex actibus nris tam cozpozi q̃ anime: nõ autez necessaria supnãlia: sicut sunt ĩpassibilitas cozpozis vel incozruptibilitas: ꝛ simile est de virtutib⁹ mozalib⁹ ꝺziantibus charitati: qz excedunt facultatẽ nãlez hois. ¶ Ad 6m dõm: ꝙ status ĩnocentie ꝛ status nãe lapse opposito mõ se habẽt quãtuz ad aliqua: sicut quãtũ ad cozruptionẽ ꝛ mortalitatem que nũc est: ꝛ ĩmortalitatẽ ꝛ ĩcozruptionẽ: que tũc erat ꝛ q̃m ad ꝟ: ꝙ est nasci cũ iustitia oziginali: vel non nasci: qz oẽs fuissent nati cũ tali iustitia si status ĩnocẽtie durasset: sed nõ opponunt quantũ ad hoc ꝙ est recipere aliqua dona supernãlia per infusionẽ: vnde nõ opz si tunc haberẽtur talia aliqua dona per infusionez ꝙ non habeantur nunc iterum. ſ. per infusionem. ¶ Ad septimũ dicendũ: ꝙ ibi est figura dictionis mutando tot in qualiter: qz in maiozi ꝓpositõe quando dicitur ꝙ plura sunt concessa: accipit ibi numeruz signantem pluralitatem: sed in minozi quãdo dicit ꝙ nature inferiozi: que est cozpus: ꝺcessuz est habere quicquid habet p acquisitionẽ: siue acqsitiue: dico qđ accipit qualiter: quia habere per acquisitionem nõ dicit numerũ eozuz: que habentur: sed modũ habendi: posset etiã dici ad minozem: ꝙ cozpus nõ habet omnia: que qualitercũq; posset habere per acquisitionẽ: sicut patet de botibus: sed sic habet omnia: que sibi naturaliter competunt: exceptis: que suaz naturã necessario cõsequuntur: que habet a natura: ꝛ nõ per acquisitionẽ: ꝛ sic etiã est de anima quãtuz ad ea: que sue nature cõpetunt p ut cõsideratur absq; supernaturalib⁹. ¶ Ad octauuz ꝺzicendum: ꝙ virtus theologica ozdinat nos in finez supernaturalez ĩmediate: ꝛ ideo habz deum pro fine ꝛ p obiecto: sed virtutes mozales infuse ozdinant nos in finem supernaturalem mediate: vnde illa maioz debet tantuz intelligi de virtute ĩmediate ozdinãte in finez supernaturalẽ. ¶ Ad nonũ ꝺzicenduz: ꝙ dona vel nõ faciunt inesse vt virtutes: vel faciunt aliter q̃ virtutes nam homo operatur opus virtuosum per virtutẽ modo humano: sed donuz ꝟ facit modo diuino: ꝛ supha/mano: explicare autẽ quomodo hoc fit nõ pertinet ad presentez questionẽ. ¶ Ad decimuz ꝺzicendũ: ꝙ dato ꝙ ad ꝟ ꝙ homo habeat meritũ habituale: vel etiã meritum actuale: ꝙ est in actu amandi deũ sufficeret charitas: tñ nõ ad merendũ alys actib⁹ quos imperat charitas absq; alys virtutibus: homo enim debet instituí in esse gratie: sic ꝙ nõ actu qui est dominis in eo ꝙ homo possit mereri vitam eternaz. ¶ Ad xim ꝺzicendum: ꝙ magis ꝛ minus: que sunt ꝑm maiozem ꝛ minozem participationẽ eiusdẽ forme numero vel specie nõ variant spẽm: sed magis ꝛ min⁹: que dicunt diuersos gradus perfectionis ꝑm diuersas rationes specificas bene variant spẽm: ꝛ isto secũdo modo differũt virtus moralis acquisita ꝛ virtus ifusa: qz formale i virtute: a q̃ spẽm habet virtus: est facere debitaz ꝓportionẽ in mã circa quã est in ordine ad finẽ ꝓximuz: ꝛ ideo nec sunt diuersi fines formales: talis ꝓportio variatur formaliter ꝛ specifice: ꝛ vna species est magis pfecta q̃ alia. ¶ Nunc aũt finis mozalis infuse virtutis est exercere actum suum prout imperat charitas: ꝛ prout exigit amicitia dei: finis autem acquisite virtutis mozalis est facere ꝙ dictat recta ratio ad recte cõuiuenduz in ciuili/tate humana: ꝛ isti sũt diuersi fines formalr: ꝛ regrũt diuersas ꝓportiões in eis: que debẽt eis cozrespõdere. ¶ Ad izm ꝺzicenduz: ꝙ lz finis sit aliqd extra rationez eius cuius est finis: tamẽ ꝑz genus cause finalis variãtur specifice ea que sunt ad finez: inquantuz diuersi fines exigunt diuersas formas ozdinari ad eos: sicut secare requirit aliaz formaz in instrumento secatiuo q̃ requirat perfozare in instrumento fozatiuo. ¶ Ad izm ꝺzicendum: ꝙ in obiecto temperantie formale non est quãtitas: cibi assumpti: vel cibus ipse absolute: allogn ipsa virtus etiã differret spẽ a vitio: quia si ꝑm se consideretur cib⁹: qđ accipit sobzius: ꝛ qđ accipit gulosus: q̃q; nõ differunt nisi ꝑm quãtitatẽ molis: sed formale in temperantia est quantũ ad cibos debita ꝓportio eius ꝙ assumitur ad finem: ad qđ ozdinatur: vnde ꝛ homo sobzie viuens: nunc plus nunc minus comedit ꝑm diuersos status: ꝛ tamẽ ꝟ totum ꝓuenit ex eadem virtute tẽperantie seruante moduz in omnibus prout exigit finis: ad quem finem actus debet dirigi. ¶ Nõ est ergo inter tales virtutes: quarum vna est infusa: ꝛ alia acquisita tantũ differentia ꝑm plus ꝛ minus ꝑm quãtitatem molis: sed ꝑm diuersas ꝓportiones ad diuersos fines: ꝙ est formale in obiecto virtutis. ¶ Ad 14m ꝺzicenduz: ꝙ opus ꝙ de genere suo est natum esse meritozium vite eterne: sicut ire ad ecclesiam: quando sit vitiosi: ꝛ propter malum finem differret actu plusquã ꝑm genus mozis ab actu: quo quis meretur vitaz eternam: faciendo consimilez actum propter finem bonũ quo differat virt⁹ politica ꝛ virtus mozalis infusa: sed loquendo de differẽtia habituali plus differret virtus politica: ꝛ virtus infusa q̃ tale vitiosum: ꝛ consimile opus vitiosum si consideretur ꝑm se proportionatum est fini: quẽ intendit charitas: que iclinat in vitaz eternam: nõ sic autem virtus politica: cã autem huius est: quia virtus includit ꝑm id qđ est determinationez ad determinãduz finem: vltra quem nõ est nata se extendere: ita ꝙ si fiat ꝓpter alium finem: ideo nõ est opus illius virtutis: nõ sic autez opus exterius. ¶ Ad 15m ꝺzicendum: ꝙ virtus politica nõ repugnat charitati positiue: siue contrarie inclinando. ſ. contrarium illius ad quod inclinat charitas: sed repugnat priuatiue: quia. ſ. deficit a tanta ꝓportione ꝛ perfectione: qua sit ꝓportio

nata charitati ꝛ eius imperio. ¶ Ad 16m dicendum: ꝙ nō ita se habet charitas ad virtutem acquisitaz ex puris naturalibus: sicut gratia ad naturaz: quia gratia cōparatur ad naturam: vt forma ad subiectum: sed charitas comparatur ad virtutem moralem: sicut mouēs per imperium ad istum motuz: sed magis sic se habet charitas ad virtutem acquisitaz ex puris naturalibus sicut se habet deus ad mouendum hominem in puris naturalibus existentez ad merendum vitam eternaz ex hac autez similitudine magis sequitur propositum ꝯ oppositus: ꝓpositum scilz ꝙ ego teneo: quia nō posset homo moueri ad merendum vitam eternam sine gratia addita naturalib⁹. ¶ Ad 17m dicendū: ꝙ sic virtus politica humana repugnaret charitati contrarie. s. inclinando in contrariuz: ita charitas esset peruersa: sed ad hoc ꝙ repugnat priuatiue: quia scilz deficit a perfectione ꝓportionata charitati: nō opz ꝙ sit peruersa: sicut nō opz inclinationem nāe esse peruersam: licz deficiat a perfectione: que est ꝓportionata fini supernaturali. ¶ Quantuz ad primum argumentum in contrarium concedo. ¶ Ad secunduz autem ꝙ videtur probare ꝙ nulla vtus mozalis sit ex nr̄o opere acquisita. ¶ Dōm sicut supra in alia qōne dictum est: ꝙ deus aliquid dat per se solum ꝛ imediate talia dicuntur infusa. aliquid autem dat deus mediante opere nostro: ꝛ tale sic datur a deo: ꝙ potest acquiri ex opere nostro: ꝛ tale datū est vtus mozalis acqsita ꝛc. Qō. IIII.

Quarto q̄rit: vtꝝ vtutes mozales que sunt circa passiones: puta temperātia ꝛ fortitudo sint in appetitu sensitiuo sicut in subiecto. Et arguitur ꝙ nō. quia virtus humana non est in eo: ꝙ est nobis ꝛ brutis cōe: sed appetitus sensitiuus est hꝰ. ḡ ꝛc. ¶ ℙ. Virtus est habitus electiuus: sed solius voluntatis est eligere. ergo virtus quecūq; mozalis est in sola voluntate: non ergo in appetitu sensitiuo. ¶ Sed di. ꝙ appetitus sensitiuus est electiuus participatiue. ¶ Contra. quia aut est electiuus: quia eligit actus: vel qz elicit actum eligendi: ꝛ hoc nō potest esse: aut qz motus a volūtate: cuius est eligere ꝛ mediāte electione alia mouere ꝛ si sic: isto modo ꝛ manus ꝛ pes: ꝛ quodcunq; instrumentum ab homine eligente motū participat electione: nec tñ est: vl̄ potest esse virtus humana in eis subiective. ergo a simili nec in sensitiuo. ¶ Preterea. Quādo aliquid comparatur ad aliud: sicut mouens ad motum: bonitas actus videtur esse vel totaliter vel saltez principaliter a mouente ꝛ non a moto: sed quando appetitus sensitiuus ordinate concupilcit vel audet: comparatur ad voluntatez ipsum mouentē ad hoc per electionem: vt mouens ad motuz. ergo tota bonitas talis actus est a volūtate: ꝛ per consequens virtus: que facit bonuz actuz: est a volūtate. ¶ Preterea. In illa potentia est ponendus habitus virtuosus ad eam determinandā ad bonum: que est indeterminata respectu boni sui ꝙ debet cōsequi. sed volūtas est indeterminata siue nō determinata ad eligendum ꝙ rectū ꝛ bonuz est in ipsis passiombus. ergo in ipsa est ponēda virtus moralis: que inclinet eaz in hanc electionē. ¶ Preterea. Virtus mozalis habet esse in appetitu rationali: ꝙ pz quia ex hoc ꝙ est mozalis habet ꝙ sit in appetitu. Sz ex hoc ꝙ est quedaz virtus humana: habet ꝙ sit circa bonū rōnis: sed sola voluntas est simplex appetitus rationalis. ergo virtus mozalis simpliciter dicta est in sola volūtate: ꝛ sic nō est virtus mozalis in appetitu sensitiuo nisi diminute: ꝛ ꝑm quid. ¶ Preterea. ꝙ est de sua natura determinatū ad aliquid nō indiget habitu determinate ad illud: sed appetitus sensitiuus naturaliter est subiectus volūtati recte eligenti: ꝛ ei obedit. ergo ad obediendū voluntati recta eligenti circa passiones nō regritur aliqs habitus virtuosus i appetitu sensitiuo. ¶ Preterea. In illo appetitu est virtus vbi pōt esse bona delectatio: sed in appetitu sensitiuo non pōt esse bona delectatio. ergo ꝛc. maioz patet: quia signuz generati habitus est fieri delectationē in opere. minoz etiaz patet per Aug. super illo verbo ps. Scrutans cozda ꝛ renes deus: vbi dicit: ꝙ in renibus non est delectatio bona: ꝛ videtur intelligere per renes appetitū sensitiuum. ¶ Preterea. Sicut se habent virtutes theologice adinuicez: ita ꝛ virtutes mozales adinuicem: sed virtutes theologice: vt videtur cum sint circa idē. s. circa deum sunt in eadē potentia: sicut in subiecto. ergo ꝛ virtutes mozales: sed aliqua que ponitur iter mozales puta prudētia: est soluz in rōne. ergo oēs virtutes sunt a rōne: ꝛ nulla in appetitu sensitiuo. ¶ ℙ. Si virtus mozalis que inclinat in bonuz rationis esset in appetitu sensitiuo: tunc saltē in homine virtuoso eadē lex cēt ꝛ inclinatio mentis ꝛ appetitus sensitiui: sed hoc est falsum: cum aplus qui est virtuosus dicat: se videre aliaz legem in mēbris suis cōtrariātez: ꝫ est in appetitu sensitiuo contra legem mentis sue. ergo ꝛc. ¶ Preterea. Illud quod de se est naturaliter determinatuz ad aliquid nō indiget habitu virtuoso superaddito determināte ad illud: sed appetitus sensitiuus est naturaliter determinatus ad electiones tñ: quia naturaliter est in entibus ordo: ꝙ inferiora obediunt superioribus. ḡ ꝛc. ¶ Preterea. Virtus vt videtur est in anima: sicut in subiecto: ꝛ per consequens est in subiecto indiuisibili: sed ꝙ est in appetitu sensitiuo: sicut in subiecto: non est in subiecto indiuisibili: cum sit in organo cozporeo sicut in subo. ergo nulla virt⁹ est in appetitu sensitiuo. ¶ Preterea. Cozpus sequitur animā in suis actiōib⁹ sicut econuerso anima sequitur cozpus in suis passionibus: ex quo habetur ꝙ agere ē ex parte anime ꝛ pati ex parte cozporis: ꝛ illō quod pertinet ad agere se tenet ex parte anime: sed vtus ptinet ad agere. ergo virtus se tenet ex parte aīe: ꝛ est in anima sicut in subiecto: ꝛ sicidem qō prius. ¶ Preterea. Sicut cū charactere infunditur gratia: ita simul cum virtute: sed character est in sola anima. ergo ꝛ virtus. ꝛ per consequēs nō i appetitu sensitiuo. ¶ Preterea. In eo est virtus sicut in subiecto: in quo est consumatio boni operis: sed consumatio cuiuslibet boni operis est in volūtate. ergo omnis virtus est in volūtate: ꝛ nulla est i appetitu sensitiuo. Maioz videtur probabilis. Minoz probatur. quia sicut se habet verum ad intellectum: ita bonuz ad voluntatez: sed ratio nō cōsumatur in intellectu. ergo ꝛ ratio boni cuiuslibet cōsumatur in volūtate. ¶ Preterea. In codez subiecto habz esse dispositio: ꝛ illud ad quod disponit: sed quelibz virtus est quedā dispositio ad gloriaz. ergo quelibet virtus est in co: sicut in subo: in q̄ dz esse gloria siue habitudo: sz nullus ponit beatitudinē in appetitu sensitiuo. ergo nulla virtus est in appetitu sensitiuo. ¶ ℙ. Arguebaꝫ ꝺ dictū rūdentis: qui dicebat: ꝙ in eo cui cōpetit agere est ꝓncipiū quo actio exercetur: quia sacramēta mūdant a culpa: sed gratia que est primū principium mundans a culpa nō est in sacramento: saltem sicut in subiecto. ergo nō opz ꝙ ꝓncipiuz agendi sit in agente: sicut in subiecto. ¶ ℙ. Sicut se habet artifex ad artificiatum: ita se bz voluntas

ad appetitum

ad appetibilitum sensitiuū quantū ad actum virtutū moraliū: sed ors q̄dā si sit in opere artificiali non est in artificiato: sicut in subo. ergo virtus moralis: que dirigit in operibus moralibus nō est in appetitu sensitiuo: sed tm̄ in volūtate. ¶ ꝑ. Uirtus est maximū i q⁹ potētia aliqua pōt: sed volūtas in plus pōt q̄ appetit⁹ sensitiu⁹ ergo vtus magis est in volūtate q̄ i appetitu sensitiuo ¶ ꝑ. Uirt⁹ būana de qua logmur bz esse in eo: q⁹ est boīs in eo q⁹ bō: sz appetit⁹ sensitiu⁹ nō est bō vt vr: cuz bō sit bo p rōnē. g̃ ꝛc. ¶ ꝑ. Dē meritū ꝓsistit in volūtate: sz act⁹ cuiusz vtutis est meritoꝛ⁹. g̃ est in volūtate: ꝛ p ꝓns q̄z vtus est in volūtate. ¶ ꝑ. Bonū fm q⁹ bō respicit volūtatē: sed oīs vtus est bona. g̃ oīs vt⁹: vt vr: respicit volūtatē vt subz. ¶ ꝑ. Qua rōne aliq̄ vtus moralis est in volūtate eadē rōne ꝛ oēs: sz aliq̄ vt⁹ moralis est in volūtate: puta iustitia: g̃ ꝛ oēs alie pari rōe mioꝛ supponit tāq̄ va. ma. pbat. qz ea q̄ eq̄lr respicit voluntas qua rōne volūtas bz habitū respectu vnius coꝛ: eadē rōne ꝛ respectu cuiusz: sz volūtas eq̄lr respicit oīa bona boīs nō excedētia facultatē nāle: qz bonū in gnāli acceptū nō excedēs facultatē nāe est obm voluntatis: ꝛ sub subali bono ꝓtinet oē bonū būanū non excedēs facultatē nāe. g̃ qua rōne volūtas habz habitū iclinātē in vnū istoꝛ: eadē rōne ꝛ hitus iclinātes in aliā. ¶ ꝑ. Quātū ad habit⁹ laudabiles: q fūt circa passiones idē iudiciū vr de vno: ꝛ de oib⁹: sz oīs hitus laudabilis exīs circa passiōes: puta ꝓtinētiā: est in volūtate. g̃ ꝛc. ma. supponit eē va. mi. pbat. qz in illo est cōtinētia: sicut in subo: in quo differret ꝓtinens a ꝓtinēte: sz ꝫ est volūtas: qz nō dr̃nt pences itellectū cū vterq; habeat rectū iudiciū: nec pences appetitus sensitiuū: cum vterq; bēat vehemēter passiōes. g̃ solū dr̃nt pences volūtates. ¶ ꝑ. Uirt⁹ q̄ est circa passiōes ē in eodē subo cū passionib⁹: sz passiōes sunt magis in volūtate q̄z in appetitu sensitiuo. g̃ ꝛc. ma. p3. mi. pbat. qz mobile cui rñdet fort⁹ ꝛ potēt⁹ actiuū bz maioꝛes passiōes: sz bonum cōmune: qđ est bonum volūtatis est fortius mouens ꝛ potētius q̄z bonū sensibile ꝑticulare: q⁹ est obiectum appetitus sensitiui. g̃ ꝛc.

Sed contra. In eo est vt⁹ modificatiua passionū: in quo sunt passiōes: sz passiones quas modificant temperātia ꝛ fortitudo ꝛ māsuetudo: de q̄bus nunc logmur: sunt in appetitu sensitiuo: ergo predicte vtutes sunt in appetitu.

Respondeo p̄ ponā opionē: quā credo min⁹ cē verā: postea ponā ꝫ q⁹ mihi vr verius de ista qōne. ¶ Sciēdū igit. q⁹ qdā ponūt predictas vtutes: q̄ sunt circa passiōes appetit⁹ sensitiui i voluntate. In appetitu aūt sensitiuo dr̃nt nō esse ꝑfecte quēdo vtutē: sz pōt ibi eē q̄dā vtutis ipressio exītis in volūtate derelicta ex frequētia actuū: ad qd aūt regratur hitus vtuosus in volūtate respectu taliū passionuz dr̃nt: q⁹ ad iclinādū volūtatē fz q⁹ est deliberatiua: nō aūt fz q⁹ est liberi ar. vñ dr̃nt q⁹ volūtas pōt ꝓsiderari triplr: vt nā: vt deliberatiua: ꝛ vt libero arbi. put autē est nā nō idiget habitu: imo p se bz iclinatione in bm̄ put vo est deliberatiua idiget aliquo: q⁹ iclinet ipaz i alterā ptē ꝺictionis: sz put est libero ar. a nullo. s. nec ab habitu: nec a iudicio rōnis determinat aliq̄ mō ad alterā ptē: sz ē oīo determiata: ꝛ pōt ꝺ iudiciū rōnis: et ꝺ habitū: alr vt dr̃nt ꝑiret liberū arm̄: q⁹ aūt ꝑdicte vtutes mozales sint i volūtate: ꝛ nō i appetitu sensitiuo p̄bāt sex rōnib⁹. ¶ Quaꝛ p⁹ talis est: qz volūtas ē magis ideterminata respū bōi: q⁹ nō ponit circa passiōes ꝑdictas: q̄z appetit⁹ sensitiu⁹: ꝛ iō magis idiget habitu determiate vtuoso. ¶ Scōa est. qz volūtas est simplr appetit⁹ rōnalis: ꝛ nō appetit⁹ sensitiu⁹: ꝛ iō oīs vt⁹ rōnalis: q̄ ꝺz eē in appetitu rōnali: ꝺz eē in volūtate magis q̄z in appetitu sensitiuo. ¶ Tertia rō talis ē: vt vr Aug. velle: q⁹ in appetitu sensitiuo nō ꝑt cē bona affectio nec bōa delectatio: ꝛ p ꝓns: nec vtus mozalis: que facit bonā delectationē. ¶ Quarta rō est: qz in. z. ethi. dr̃ vt vr: q⁹ eodē mō vtus sit in boīe ꝛ i oculo ꝛ in equo sicut in appetitu sensitiuo: qz vt⁹ oculi facit bonū oculū: ꝛ op⁹ ei⁹ reddit bonū: ꝛ idē dicit de equo. ꝓstat aūt q⁹ in equo. s. oculo nō est ꝑprie vtus mozalis. g̃ nec in appetitu sensitiuo. ¶ Quinta rō est: q⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ nāliter est determiat⁹ ad obediēdū rōni ꝛ volūtati: nō ita volūtas ē determiata ad eliciēdū q⁹ iudicat nō cē bom̄ g̃ vr q⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ nō idiget habitu vtuoso determinate. ¶ Sexta rō est: qz fz plz vtus p̄ncipaliter regritur magis in dño q̄z in seruo: sz in boīe volūtas est libera ꝛ p̄cipit: nō aūt rō. g̃ ad ꝫ q⁹ bñ p̄cipiat appetitui sensitiuo: regrit in ea vtus mozalis respectu passionuz. Ultra aūt has sex rōnes addūt qdā tres. ꝓma est qz ex frequētia eligēdi q⁹ rectū est circa passiōes: vr q⁹ alē habit⁹ generet in volūtate: ꝛ ille habit⁹ erit vtuosus g̃ ꝛc. Scōa est: qz si sola ꝓtinētia cēt in volūtate ꝛ tēperantia cēt in appetitu sensitiuo: ita q⁹ nō in voluntate ꝑfectioꝛ esset habit⁹ sensitiui q̄z habit⁹ volūtatis: sed ꝫ est incōueniēs. g̃ icōueniēs est nō ponere tēperātiaz in volūtate. Tertia rō ē: qz cū volūtatis sit ꝑpe eligere: ꝛ vtus mozalis sit habit⁹ electiu⁹: oīs vtus mozalis vl solū vel saltē oz eē in volūtate p̄ncipalr. ¶ Sz ista non vīr bñ dcā. ꝛ p⁹ distinctio qua distinguit volūtas vt est libero ar⁹ ꝛ vt est deliberatiua vr valde incōpetēs: qz vel iputat boī in bonū vel in malum: siue ēt merituz siue demeritū: nisi ea q̄ subsunt libero ar⁹ sed si voluntas vt est deliberatiua non est libero arbitrio: vt prędicta ratio ponit: ea que subsunt libero ar⁹. fz q⁹ bō non ptinēt ad volūtatē fz q⁹ deliberatiua. g̃ in actu voluntatis fz q⁹ est deliberatiua nō est bonū meritoꝛiū: nec malū demeritoꝛiū: sz hoc est valde absurdū: tū qz meritū ꝛ demeritū ꝓsistit in electione voluntatis: que est act⁹ volūtatis fm q⁹ deliberatiua: qz est acceptatio prę cōsiliati fz plz. z. ethico. tū qz act⁹ qui egredit a vtute būana est meritoꝛi⁹: vtus aūt fz eos iclinat volūtatez fm q⁹ est deliberatiua: ꝛ iō incōueniēs est distinguere volūtatē vt est libera arbi⁹ ꝛ vt est deliberatiua. Q̄ ãt tēperātia vel alie vtutes: q̄ sunt circa passiones appetitus sensitiui nō sint in volūtate ostēdā ponēdo opinionē quā credo cē verā: p qđ patebit: ista opionē esse falsaz quātū ad ꝫ q⁹ ponit vtutes ꝑdictas eē in volūtate. Ad motiua ãt eoꝛ rñdeo p ordinē. ¶ Ad p̄m g̃ dōz: q⁹ volūtas nō est ideterminata vt determiabilis cū tanta difficultate ad appetēdū bonū rōnis circa passiōes: sic̄ appetit⁹ sensitiu⁹: qz nāliter vnusq̄sq; est natus appetere illud qđ iudicat sibi esse vtile: nisi ipediat. p aliud: rōe cui⁹ possit apparere nō bonū: illud aūt rōne cui⁹ bonū tale posset apparere malū vel graue vel defectibile est ex pte appetit⁹ sensitiui q bz iclinatione ad passiones ꝺ impetū rōnis: qz ille in quo cēt voluntas sine appetitu parū afficeret: imo in nullo afficeret ad delectationez sensuū: vel tioꝛē: vel amoꝛē: sequēdo: vel fugiēdo: ꝛ iō ista nō idiget volūtas habitu inclināte in tale bonū: sicut appetit⁹ sensitiu⁹. ¶ Ad z̄m dōm: q⁹ vocādo appetitū rōnalē appetitū obediētē rōni nō solus volūtas: sz etiā appetit⁹ sensitiu⁹ est appetit⁹ rōnalis: lz volūtas sit magis appetit⁹ rōnalis q̄z appetit⁹ sensitiu⁹: ex hoc aūt nō segtur: q⁹ vtutes mozales sint in sola volūtate: sz

hoc solū segtur: q vtutes mozales: que sunt in volūta te sint simplr nobiliozes: q̄ ille q̄ lūt in appetitu sensi tiuo. ¶ Ad 3m dōm: q intētio Aug. nō est negare bonā delectationē esse in appetitu sensitiuo: sed intentio sua est dicere: q illa delectatio bona non est ex nāli iclina tione appetit⁹ sensitiui: rōne cui⁹ in hoīe ētquocūq; vir tuoso: nisi oio sit ꝓfirmat⁹: sunt alig mot⁹ inozdinati: h̄ etiā necesse hñt aduersary dicere: qz saltē alicuius iclina tionē in bo^m rōis: quā dñt ipressionē vtutis ponūt i ap petitu sensitiuo: ⁊ per consequens necesse hñt ponere ibi alicuius bonā iclinationē. ¶ Ad 4m dōz: q ꝑs q̄ di cit: q vt⁹ oculi facit bonū oculū: nō itēdit log de habi tu vtuoso: g est vtus hūana: sed intēdit ibi log gnāliter de vtute: put q̄lz potētia pfecta potēs in op⁹ pfectū sibi cōueniēs dr vtus: vñ ꝼm illū moduz: po⁹ nālis pfcā dr vtus: ⁊ h̄ ps ituētu lrāz: nisi velit puertere textū: ⁊ quā tū ad h̄ ponit ꝑs codē mō vtutes in oculo ⁊ in appeti tu sensitiuo: ⁊ ēt in volūtate: qz vtus vniuscuiusq; facit ipm bonū: ⁊ opus ei⁹ bonū reddit. nō aūt intēdit pone re silitudinē quātū ad h̄: q sicut appetit⁹ sensitiu⁹ ptici pat aliq̄ hitu: g sit vtus humana ꝼm q bō: ita ⁊ oculus vel equus. ¶ Ad 5m dōm: q appetit⁹ sensitiuus nō est determiat⁹ nālr ēt ponēdo hoiez i puris nālib⁹ ad obe diendū absq; difficultate rōni ⁊ volūtati: sicut volun tas quātū est de se: est nata eligere bonū ꝓueniēs volē ti ꝼz iudiciū rōnis. ¶ Ad 6m dōz: q ꝓncipans q ꝑcipit ꝓncipalr in hoīe est rō: ⁊ ꝑcipue rō pfecta p prudētiā: ⁊ illa est q̄ ꝑcipit appetitui sensitiuo ⁊ voluntati: cui⁹ op positū accipit. 6⁹ rō: ⁊ ió ꝓcedit ex falsis: rō aūtē q̄ pre cipit est pfecta nobiliori vtute q̄z appetit⁹ sensitiuus: ⁊ illa vtus est prudētia. ¶ Ad 7m dōm: q in potētia: que quātū est de se: est determiata ad alteruz: nō op3 ex fre quētia act⁹ generari habitū: sicut p3 in oculo: in quo nō gnātur habit⁹ pp frequētiā act⁹ vidēdi. dato ēt q aliqs habit⁹ in volūtate gnāret: nō op3 q ille habit⁹ sit tēpe rātia: vel foztitudo: vt patebit ifra. ¶ Ad 8m dōm: q lz oīs vt⁹ volūtatis sit nobilioz ⁊ pfectioz quātū ad subz quocūq; habitu appetit⁹ sensitiui: sicut acuties exñs in auro quātum ad subz nobilioz est quācūq; acutie exñ te in ferro: nihil tñ ꝓhibet aliquē habitū sensitiui appe titus eē pfectiorē quocūq; habitu volūtatis quātū ad faciēdū op⁹ vtuosuz ꝓmptū ad delectationē: quātum ad op⁹: q oz exerceri mediāte appetitu sensitiuo: sic ē moderate ꝓcupiscere: timere: laudare: sic ⁊ acuties fer ri perfectioz est q̄tuz ad secādū q̄z acuties auri. ¶ Ad 9m pōt dici vno mō distinguēdo de habitu electiuo: q vno mō pōt dici habit⁹ electiu⁹ eliciēs actum eligēdi: ⁊ sic habit⁹ electiu⁹ recipiendo stricte electionē est in vo luntate: nec op3 q oīs hitus vtuosus sit habit⁹ electiu⁹ nec p ꝓñs: op3 q oīs vtus mozalis: vel oīs vtus gnālis sit in volūtate. Alio mō pōt dici habit⁹ electiu⁹: habit⁹ inclinās in rectū fīnē: ⁊ tollēs a volūtate difficultates eligēdi id: qd̄ est bonū: ⁊ talis habit⁹ electiu⁹ est vt⁹: nec oz oēz habitū sic electiuū eē in volūtate. naz habit⁹ exi stēs in appetitu sensitiuo pōt in bonū fīnē iclinare: q ē moderate ꝓcupiscere: vel timere: ⁊ pōt tollere a volun tate difficultatē eligēdi bonū circa passiones: qz nō pa titur circa bz difficultatē nisi pp tractū appetit⁹ sensiti ui. Ad ꝓpositū ēt pōt dici vel solui adhuc rōnē distin guēdo de eligere ꝓprie dcō: put eligere est act⁹ volūta tis accipiētis precōsiliatū: ⁊ sic est soli⁹ volūtatis elige re: ⁊ de eligere large dcō vt dicaī eligere gcūq; act⁹ ap petēdi seq̄ns iudiciū rōnis ⁊ ei obediēs: ⁊ sic pōt dici eligere act⁹ appetit⁹ sensitiui ꝓut obedit rōni. Et ió alr videtur mihi dicēdū: videlz q virtus q̄ est circa passio nes inclinās in illud: quod est bonuz circa passiones: si cut temperātia est in appetitu sensitiuo tantuz. ¶ Ad cuius maiorē euidentiā quatuor sunt per ordinem de clarāda. ¶ Primū est distinguere de habitibus: que sunt circa passiones. ¶ Secunduz est oñdere quis ha bitus in potētia habeat esse. ¶ Tertiū est qui habit⁹ habeat rōez virtutis. ¶ Quartū est ostēdere quomo do illud quod participat appetitus sensitiuus a ratiōe habeat rationē virtutis humane plusq; illō quod par ticipat manus vel oculus motus a ratione.

Quantum ad primū sciendū: q circa passiōes potest esse triplex habitus: vnus di rigens ⁊ ostendēs ⁊ precipiēs quid sit rectū ⁊ bonū ꝼz rationē in ipsis passionibus: ⁊ iste habitus est prudētia qz prudentia est quedā ratio agibiliū: quedam autem sunt ab homine moderate concupiscere ⁊ timere. Alius est habitus: qui motū inordinatuz passionū refrenat ⁊ retinet cōsensum voluntatis: ne a vehemētia passiōis trahatur: ⁊ h̄ vocatur cōtinētia: qz simul tenet: siue cō tra tenet volūtatez: ne trahatur a passionib⁹ precipue delectabilibus in cōsensum maluz: qz tales passiones maxime habent ad se trahere. Eius habitus est qui fa cit actum virtuosuz: qui est circa passiones sic modera te cōcupiscere: prompte ⁊ faciliter exercere ⁊ delecta biliter: sicut motus qui sequitur rem ex ꝓpria inclina tione est nālis ⁊ facilis ⁊ delectabilis quātuz ad rē ha bentē cognitionē: ⁊ talis habitus respectu passionū dr temperātia ⁊ foztitudo: qz. s. tēperatus facilr ⁊ delecta biliter abstinet ab illicitis.

Quantum autē ad scōm: dico q primus habi tus est in ītellectu: scōus in volūta te. tertius in appetitu sensitiuo. Primū satis p3: qz oīs habitus directiu⁹ tā in agibilib⁹ q̄z in factibilib⁹ est in ītellectu. Secūdū aūt ꝓbo triplici rōne. ¶ Prima ta lis est: ⁊ est cōis. In illa potētia ꝼz quā differt ꝓtinens ab incōtinenti est cōtinentia: sicut in subiecto: sed hec est sola volūtas. ergo ꝛc. maiorem suppono: quia vide tur satis plana. minorem ꝓbo. qz aut differūt ꝼm ītel lectum: aut ꝼm volūtatē: aut ꝼm appetitū sensitiuum nō ꝼm ītellectum: qz vterq; habet rectā estimationez habitualiter: lz actualr corrumpatur in īcōtinente in hoc cōsensus in delectationē: nec ꝼm appetitū sensi tiuū: qz vterq; h3 vehemētes ⁊ inordinatas passiones: Voluntas autez differt in vtroq; quia in vno consen tit in malum: ⁊ in alio nō. ergo continēs ⁊ incontinēs in eo q huiusmodi differunt ꝼm solam voluntatem: ⁊ sic patet minor. ¶ Sed forte contra hec aliquis dicet q continentia est in appetitu sensitiuo: ⁊ q continens ⁊ incontinens differunt penes appetituz sensitiuum: quia incontinens habet grauiores passiones q̄z continens. ¶ Sed istō nō valet: qz experimento potest ha beri: q frequenter ille continet qui maiores ⁊ grauio res passiones habet: ⁊ ille qui labitur in consensuz ha bet minus graues. ¶ Secūda ratio talis est: habitus qui retinet voluntatem ne consentiat in malum actū existenti vehementi passione in appetitu sensitiuo nō est in appetitu sensitiuo: ⁊ hoc videtur planum: qz ap petitus sensitiui habitus nō facit ad hoc q voluntas eligat q est bonuz circa passiones: nisi reprimendo: vl diminuendo passionem ⁊ impetum siue tractuz: talis autem repressio: vel diminutio saltem actualis nō est causa vehemētis passionis: sed cōtinentia retinet vo luntatem a malo cōsensu existēte vehemēti passione in appetitu sensitiuo: existēte etiā vehemētiore passio ne q̄z sit quandoq; in incontinente. ergo continentia

non est

non est in appetitu sensitiuo.relinquitur ergo q̄ sit in volūtate:q2 in intellectu nullus ponit.¶ Tertia rō talis est:exīte vehemētia passionis in appetitu sensitiuo p2o illa bona vincitur oīs habitus pertinēs ad gen⁹ virtutis exīs in appetitu sensitiuo: q2 stante ypothesi ad plenū dñatur passio sup appetitu3 sensitiuū:qđ ēt pōt ꝓtingere in ꝓtinente hītē virtutē tēperātie vel fortitudínis:sed existēte tali vehemente passione in appetitu sensitiuo nō vincit̄ continentia:7 sic p3 in illo:q̄ h3 grames concupiscentias:7 tñ ꝓtinet.ergo ꝓtinentia non est in appetitu sensitiuo.¶ S3 forte aliq̄s dicet ꝫ p̄missa oīa:quia sicut in precedenti q̄one dcm̄ est: virtus infusa pōt esse in appetitu sensitiuo:non obstante q̄ sit i eo difficultas ad opus virtutis 7 tractus passionis ad oppositum. ergo non obstante : q̄ passio frequenter dñetur ipsi appetitui sensitiuo in ipso cōtinente pōt adhuc stare ꝓtinētia;7 potest esse in appetitu sensitiuo.¶ S3 hoc non valet:q2 posito q̄ habitus:q̄ natus inclinare i oppositum passionum possit stare cū vehementi cōcupiscētia:tñ nō pōt dici:q̄ aliquid operet̄ f̄m inclinatiōnē talis habitus p̄existente vehementi concupiscētia: tñ stante ypothesi ꝓcupiscentia dñatur appetitui sensitiuo 7 vincit iclinationē talis habitus:cōiter aūt dicit̄ q̄ homo presente vehementi ꝓcupiscentia opet̄ ēt f̄m inclinationem continētie:q2 stante ypothesi cōtinet: 7 ideo continentia non potest esse in appetitu sensitiuo.¶ Item etiam cōcupiscenita non est ita vehemens 7 dñans in illo:qui h3 virtutē infusam:l3.n.habeat aliq̄ difficultatem:sicut in illo:q̄ ꝓtinet nisi in casu propter aliq̄ cām extra aduenientē inflāmantē carnē: 7 tūc ille qui est in charitate no resistit f̄m inclinationez virtutis mozalis infuse:sed f̄m inclinationez charitatis.¶ Tertiū ēt p̄bo.s.q̄ habitus quo ꝑmpte 7 delectabiliter inclinat̄ aliquis in opus bonū circa passiones:puta ad moderate concupiscendum:sit in appetitu sensitiuo:q2 tunc est virtus vel aliqua operatio conuenies ꝑmpta 7 delectabilis qñ est f̄m inclinationē mobilis in quo est virtus vel operatio:sicut p3 per simile in nālibus:in q̄bus motus est conuenies 7 nālis qñ est f̄z inclinationem mobilis: vt p3 in motu grauiū deorsum: sed moderate concupiscere est in appetitu sensitiuo sicut in subo.q̄ habitus faciens ꝑmptam 7 delectabilez inclinationem in hunc actū pōt esse in appetitu sensitiuo.¶ Sed forte aliq̄s dicet ꝫ hoc:q̄ charitas magna 7 pfecta virtus volūtatis facit talē actū ꝑmptū 7 delectabilem:sicut aliq̄s formal̄r ꝑmpte 7 delectabil̄r posset leuare aliqđ corpus graue.¶ Sed ꝫ nō valet:q2 l3 robur talis hois faceret eē actū ꝓueniētē 7 delectabilē ipsi hoi leuāti graue:nō tñ faceret talem actum eē cōuenientē 7 delectabilē corpori graui si esset capax delectatiōis in eo q̄ tale:7 sic ēt l3 charitas vel alia perfecta virtus voluntatis faceret actum eliciēdi moderate concupiscere eē delectabilē voluntati : non tñ faceret actū ꝓcupiscēdi moderate eē cōuenientē appetitui sensitiuo 7 delectabilē:7 iō op3 habitū faciētē sensitiuum appetitū ꝑmpte 7 delectabil̄r inclinare i actū moderate ꝓcupiscēdi ē esse in appetitu sensitiuo.vñ 7 actus virtutis mozalis infuse facientis appetitum sensitiuū moderate concupiscere:l3 cum labore 7 cum aliqua difficultate ꝓpter dispositionem inclinantem in ꝓtrariū: inquantum tñ est ex habitu inclinante existente in appetitu sensitiuo est simpliciter delectabilis:sicut ascensus aialis:l3 sit laboriosus rōne grauitatis in ꝫrium inclinantis:inq̄tum tñ ē ex inclinatione appetitus sensitiui appetentis ascendere est delectabilis.

Quantum ad 3ᵐ p̄incipale dico:q̄ primus habitus est virtuosus 7 certius:sed secūdus nō.s.ꝓtinētia.¶ Primū facil̄r p3 q̄tum ad primā partem.primo.s.q̄tum ad l̄:q̄ prudētia sit virtus q̄ dirigit hoiez circa passiōes:7 circa hoiem:7 circa alia agibilia;q2 facit bonū actū q̄tum ad bonū humanū tanq̄ ad spēm actus:q2 facit recte iudicare:7 q̄tuz ad modū agēdi:q2 facit ꝑmpte agere:q̄tuz etiā ad secundam partem ostēdo idē.s.q̄ tēperantia h3 vere rōnem virtutis.Primo q2 si ille habitus ꝑ quē opus bonū consumat̄:7 hoc q̄tum ad bonū rōnis h3 rōnē virtutis humane:sed moderate cōcupiscere qōcunq3 ē bonum opus bonitate rōnis:put in passiōibus cōcupiscibilis tale bonū inuenit̄ cōpletuz per habitū tēperātie existentē in appetitu sensitiuo:q2 moderate ꝓcupiscere talia ē solius appetitus sensitiui vt eliciētis actū: l3 possit eē volentis 7 impantis. g̃ p̄dictus habitus h3 rōnē virtutis.¶ Scōo q2 pfecta virtus facit elicere bonū actū 7 bñ:q2 facit elicere actum:in quo fit bonū rōnis 7 ꝑmpte 7 delectabiliter:sed hoc impoſſe est fieri circa actuz cōcupiscendi moderate:q̄ est actus appetitus sensitiui nisi ꝑ habitū existentē in appetitu sensitiuo eliciente p̄dictum actum:q2 posito quocūq3 motore extrinseco nisi mobile moueat̄ f̄m inclinationē ꝓuenientē nūq̄ mouet̄ nisi cum difficultate 7 ꝫ resistendo: 7 cū tristitia:qñ motus est in eis:q̄ habēt cognitionē 7 appetitū: g̃ p̄dictum habitum existentē in appetitu sensitiuo nō est inconueniēs hīe rōnē virtutis. Nec hoc est ꝫ illud qđ dcm̄ ē de virtute mozali infusa:cū qua stat difficultas in opere.Primo q2 dato q̄ stante dispōne: que est ad oppositū l3 sit difficultas:nec opus habeat ad plenū q̄tum ad modū faciēdi rōnē opis virtuosi pp dispositionē impedientem inclinationez virtutis:tñ ablata tali dispositione facit opus virtutis exerceri delectabil̄r: qđ non eēt nisi ipsa esset in appetitu sensitiuo.Scōo q2 l3 dispositio ꝫria faciat difficultatē:non tñ totaliter tollit ꝑmptitudinē 7 delectationē ab ope hītis talē vtutē: sicut nec grauitas:que facit ascensum mentis difficilez tollit totaliter a motu tali delectationū:sic aūt nulla fit inclinatio in appetitu sensitiuo ad opus virtutis: nec posset esse aliqua delectatio in eo respectu talis operis.¶ Secūdum simíliter ostendo:videl3:q̄ continentia non habet perfectam rationem virtutis:quia iudiciuz accipitur f̄m conditionem actus:ad quem continētia ordinatur:sed actus ad quem continentia h3 ordinem non h3 perfectam rōnem operis boni 7 virtuosi nec q̄tum ad spēm actus:nec quantum ad modum agendi: 7 ideo continentia non h3 perfectam rōnem virtutis. Maior p3.Minorē p̄bo:q2 opus ꝓtinētie est put logmur hic de ꝓtinentia tenere volūtatē 7 firmare ne trahat̄ a vehementia passionis in ꝓsensum malū: 7 ꝫ ipsum nomen sonat:q2 non dicit̄ aliq̄s tenere rē aliquaz vel continere nisi ꝑ impediendo ne trahat̄ ab alio: inq̄tuz aliquid qđ est ei ꝫrium:ad quod ꝓtinens inclinat: sed hoc non h3 perfectam rōnez boni operis 7 virtuosi nec q̄tum ad speciem actus:naz perfectus actus 7 simpliciter bonus circa passiones: ꝓout regulatur a ratione est moderate concupiscere:non autem vehementi cōcupiscētie resistere: q2 hoc h3 imperfectionē vt q̄tuz ad modū agēdi:q2 talis actus ē cū rebelliōe 7 difficultate 7 tristitia:saltē tristitia appetit⁹ sensitiui.g̃ ꝓtinētia nō h3 rōnē pfectā vtuosi opis: 7 sic patet minor.

Quātū aūt ad 4ᵐ p̄ncipale:q̄r.s. habitus q̄ fit in appetitu sēsitiuo ꝑput obedit rōni bēat rōnem virtutis humane:cum tñ mēbra 7 virtus motiua

mẽbꝛoꝝ:puta vírtus motiua manus:lꝫ obediant rõni non habeant virtutem humanã:nec ſit ſubm virtutis humane:dico ꝙ hꝫ ad ꝓſens põt eẽ triplex cã. ¶ Prima:qꝛ illud:qõ fit in mẽbꝛis:ſiue ĩ potẽtia motiua mẽbꝛoꝝ non eſt natũ facere ꝓmptitudinẽ vel difficultatẽ ín electione volũtatis círca bonũ:qõ appetit rõ:ſicut illud:qõ fit in appetitu ſenſitiuo:cuius cã eſt:qꝛ alía non ſunt ita nata trahere voluntatẽ:ſicut appetitus ſenſitiuus:ꝛ qꝛ vírtus eſt habitus electiuus:lõ nõ ita põt hẽre rõnem virtutís illud:qõ fit ín mẽbꝛis cozpoꝛis: vel in potentia motiua:ſicut illud:qõ fit ĩ appetitu ſenſitiuo. ¶ Scõa eſt:qꝛ virtus eſt circa bonuꝫ: qõ eſt difficile: redigere aũt appetitũ ſenſitiuuꝫ ſub regula rõis ꝛ electione volũtatis eſt difficile:qꝛ appetitus ſenſitiuꝰ nõ eſt natus obedire ad nutũ rõni:ſꝫ cũ difficultate ꝛ frequenter mouet in ꝺrtũ. Mẽbꝛa aũt ad nutũ ſunt nata obedire voluntati ꝛ rõni abſqꝫ difficultate:ꝛ lõ diſpõ: que fit in appetitu ſenſitiuo hꝫ rõnẽ vírtutis: non ſic q̃ fit ín mẽbꝛis. ¶ Tertia eſt:qꝛ qõ fit in mẽbꝛis ex directione rõnis ſe hꝫ ꝙ modũ motus trã ſeũtis:nõ aũt per modũ forme ímanẽtis. Jn appetitu aũt ſenſitiuo acgꝛitur forma manẽs:motus aũt non ꝺr virtus: lꝫ poſſet dici opus vírtuoſum: ꝛ lõ illud: qõ acgrit̃ in appetitu ſenſitiuo hꝫ rõnẽ vírtutis:ẽt ſicut illud:qõ ex directiõe rõnis acgrit̃ ín mẽbꝛis. Nec obſtat:ꝙ ín mẽbꝛis acgꝛitur aliqñ aliqua diſpõ habitualis: qꝛ illa valde modicũ cõferret ad actus ꝓmptitudinẽ reſpectu eíus: qõ eſt in voluntate:ꝛ ſic pꝫ de qõne. ¶ Ad pm ín oppoſitũ ꝺom:ꝙ lꝫ appetítus ſenſitiuus in q̃tũ ſenſitiuus ſit nobis ꝛ bꝛutís cõís:nõ tñ put eſt obediẽs rõní eſt cõmunís nobis ꝛ bꝛutis:ꝛ ſic poteſt eſſe ſubꝫ virtutís humane. ¶ Ad zm pꝫ ex dictis ín pꝛincipali. ¶ Ad 3m ꝺom: ꝙ loquẽdo largo modo de electione ꝓut expoſituꝫ eſt ín pꝛincipali ſolutione appetitus ſenſitiuus elicit actuꝫ eligẽdi largo mõ dcũ:ꝺato ẽt ꝙ alia: puta mẽbꝛa: vel aliqd tale ꝓticipent aliquo mõ rõnem ꝛ electionẽ: nõ tñ eodẽ mõ ſicut appetitus ſenſitiuus:nec illud: qõ participat põt hẽre rõnem virtutís: ſicut illud: qõ ꝓticipat appetitus ſenſitiuus:ꝛ rõ dicta eſt in pꝛincipali ſolone. ¶ Ad 4m ꝺom:ꝙ bonitas actus nõ ſolũ ꝺependet ex bonitate:ſiue ex bona diſpõne mouẽtis:ſed ẽt ex bona diſpõne:ꝛ ꝓcipue q̃tũ ad ꝺ: qõ ꝓmpte ꝛ ꝺlectabilr fiat:ꝛ ideo regrit̃ ex parte mouentis prudẽtia:ex parte aũt mobilis tẽperantia:ex parte aũt volũtatis non ita regrit̃:qꝛ q̃tum ad illud:qõ pertinet ad volũtatẽ non eſt difficultas niſi ꝓueniat ex alio:ꝛ lõ ín alio regritur habitus tollens difficultatẽ. ¶ Si aũt aliqs q̃rat qũo bonitas rõnis.ſ.prudẽtia cãt vtutes in appetitu ſenſitiuo:cũ vtus cãet rectã extímationẽ prudẽtie. ¶ Ꝺõz:ꝙ hẽre rectã extímationẽ circa bonũ pticulare: qõ ẽ recte ꝛ moderate ꝓcupíſcere ꝺelectabília cozpoꝛalia: vel aliquid tale ꝙt ꝺuplr. Uno mõ ꝺeducẽdo ex pncipys vlibus ad pticularia eligibilia: vt qñ aliqs hꝫ extímatiõnẽ de ꝺ:qõ tpate eſt vtendũ ꝺelectatõibꝰ:obſeruãdaꝫ honeſtatẽ:ꝛ ne vilipẽdat̃:ꝛ talis extimatio prudentíe nõ cãtur a vtute moꝛalí:ſed a gñali inclinatiõe: quam bõ hꝫ nãlr ad bonũ ín gñali:ex q̃ ducít ſe ad gñale bonũ. Alio mõ ꝙt cẽ talẽ extimationẽ circa tale pticulare eligibile:qõ ꝼm ſe appeat bonuꝫ:ꝛ experiat̃ ꝺ eſſe ſibi ꝺelectabile ꝛ ꝓueniẽs:ꝛ talẽ extimationẽ facit vtus moꝛalís ĩ appetitu ſenſitiuo:vñ pꝰ extimatio ẽ cã vtutís:ſꝫ zꝰ cãtur a vtute. ¶ Ad 5m 6m.7m ꝛ 8m pꝫ ſolo p ea q̃ dcã ſunt in ſolone alioꝝ. ¶ Ad 9m ꝺõz:ꝙ nõ oẽs vtutes theologice ſunt i eadẽ põ ſicut ĩ ſubo: ꝛ lꝫ ſint circa idẽ re:nõ tñ circa ídẽ rõne:qꝛ deꝰ ꝼꝫ aliã rõnẽ ẽ obm fidei:q̃ ẽ in íntellũ:ꝛ ꝼꝫ aliã rõnẽ ẽ obꝫ charitatis ꝛ ſpei: q̃ ſũt ĩ voc:nec oꝫ ꝙ vtutes:q̃ circa bonũ ꝺinũ ſũt:ſint in tot potẽtys:ſic̃ vtutes:q̃ ſunt circa bonũ mozale:qa bonũ mozale natũ ẽ diuidi ĩ diuerſa loca reſpiciẽtia diuerſos appetitus:nõ ſic bonũ diuínũ:circa qõ ſũt vírtutes theologice. ¶ Ad xm ꝺõz:ꝙ ĩ hoíe hñte vtutes qñꝫ appetitus mouet̃:ꝛ freq̃nter ꝼm inclinationẽ vtutis:ꝛ q̃tũ ad ꝺ eſt eadẽ inclinatio in iuſto hoíe ín rõne ſeu mẽte:ꝛ in appetitu:qñqꝫ vo inſurgũt alíq motꝰ ſubiti ĩ ordinati:q pueniũt ex fomite:q ꝑ vírtutẽ nõ totalr tollit̃:ꝛ q̃tũ ad ꝺ manet in quoꝫ viatoꝛe niſi ſit ꝓfirmatus aliq̃lr rebellío ad mẽtẽ:vel põt ꝺici: ꝙ aplus logꝛtur nõ referẽdo ad ſe:q erat iuſtꝰ:ſed logt̃ ĩ pſona hoís exñtis in pctõ. ¶ Ad xim pꝫ ſoluẽdo motiua aliozum. ¶ Ad izm ꝺõz:ꝙ vtus moꝛalís:q̃ ẽ circa paſſiões nõ ẽ tñ ín aía ſicut ĩ ſubo:ſed ĩ ípo ꝓíucto:ſiue ĩ cõpoſito ex aía ꝛ cozpe mediãte appetitu ſenſitiuo:q hꝫ eẽ in oꝛgano cozpeo:ꝛ lõ nõ oꝫ ꝙ ſit ĩ ſubo ídiuiſibílí. ¶ Ad lꝫm ꝺõz:ꝙ lꝫ agere ílít hoí ex aía ꝑncipalr:tñ multe actiones ꝓpetũt hoí p vtutẽ aíe exñtẽ in oꝛgano corpeo:ꝛ lõ nõ oꝫ:ꝙ oís habitꝰ actiuus:quo bõ agít ſit in ſola aía ſicut in ſubo. Quidã ẽt ponũt tales hitus magis ad bñfaciẽdũ ab obís q̃ ad agẽdũ:ꝛ ꝺ iſtoſ rõ nihil valꝫ. ¶ Ad lám ꝺõz:ꝙ oĩa:q̃ nata ſũt infundi cũ gꝛa:ſic̃ character nõ oꝫ ꝙ hẽant ꝑ ſubo ídẽ ſubm cũ charactere:qꝛ nõ ĩfundũt̃ ad pficiẽdũ eaſdẽ potẽtias:nec ad eligẽdũ coſdẽ actꝰ. ¶ Ad iśm ꝺõz:ꝙ nõ ꝓſumatio cuiuſlꝫ bõí opis eſt ín volũtate ſaltem ſic̃ ĩ ſubo:qꝛ moderate ꝺcupíſcere:in q̃ ꝓſumat̃ bonũ opꝰ appetitꝰ ſenſitiui ẽ ín ípo appetitu ſenſitiuo:nec ẽ ſile de vo rũ itellꝫ ꝛ ꝺ bono rũ volũtatis:qꝛ vt ꝺr.6.meta.bonũ ꝛ malũ ſũt ĩ rebꝰ:ſꝫ verũ ꝛ falſum ſũt ín intellu. ¶ Ad iśm ꝺõz:ꝙ diſpõ q̃ diſpõít aliquẽ ꝑ modũ meriti ad aliqꝺ ꝑmiũ bñdũ: ñ oꝫ ꝙ ſit ín eadẽ põ:ĩ q̃ ẽ illa pfectio: q̃ ẽ ꝑmiũ:ꝛ ſic diſponit vtꝰ ꝛ qꝺlꝫ opus bonũ ad gl̃iaꝫ:ſed diſpõ:q̃ modificat aliq̃ põm vt ſit habilis ad actũ ẽ ĩ iſta põ cũ codẽ actu:ñ ſic aũt q̃lꝫ vtꝰ diſponit ad gl̃iaꝫ:ſꝫ ꝑ mõ. ¶ Ad iśm ꝺõz: ꝙ lꝫ gꝛa:q̃ mũdat formalr nõ ſit in ſacro:niſi forte vtualiter:tñ aliq̃ vtꝰ mũdificãs effciue ẽ ĩ ſacrís ꝼꝫ eos: q ponũt ſacra cãre gꝛam diſpoſitiue: ꝛ ſic adhuc ſtat: ꝙ vtꝰ ſiue forma:q̃ ẽ ꝑnm actiũ alicuiꝰ actiõis ẽ ĩ agẽte:ſiue in eo cui ꝙt agere. ¶ Ad iśm ꝺõz:ꝺ nõ ſic ſe hꝫ volũtas ad appetitũ ſenſitiuũ q̃m ad actũ moꝛalẽ: ſic̃ ſe hꝫ artifex ad artificiatũ:ſꝫ magis ſic̃ vtꝰ motiua ad inſtrm q̃ artifex opat̃:ꝛ lõ ſic̃ ex pte inſtri regrit̃ bona diſpõ: vt ꝑ ipm exerceat̃ actío artificis:ita ẽt ex pte appetitꝰ ſenſitiui ad ꝓueniẽter eliciẽdũ opõnẽ ſuã: nõ ſic aũt ex pte volũtatis q̃m ad opões:q̃ ſũt circa paſſiões:ſic̃ nec regrit̃ hitꝰ aliqs ſupaddítꝰ vtuti motiue ad exeq̃ndus opõnẽ artificis:qꝛ ex pte eiꝰ nõ accit difficultas. ¶ Ad iśm ꝺõz:ꝙ ex ꝺ:ꝙ volũtas ín plus pót q̃ appetitꝰ ſenſitiuꝰ:ſegt̃ ꝙ volũtas ẽ vtuoſioꝛ q̃ appetitꝰ ſenſitiuus:ꝛ ꝙ vtutes:q̃ ſunt ĩ volũtate ſint nobiliozes q̃ vtutes: q̃ ſũt ĩ appetitu ſenſituo:ſꝫ ex ꝺ nõ ſegt̃:ꝙ vtus:q̃ ẽ circa maxímũ:ĩ qõ põt appetitꝰ ſenſitiuꝰ ſit ĩ voc q̃tũ cũqꝫ volũtas moueat ipſã. ¶ Ad zom ꝺõz:ꝙ appetitꝰ ſenſitiuus ꝼm ꝙ ẽ mobilis a rõne ẽ põ hoís ĩ eo qõ hõ.ꝛ ideo opatío ꝛ vtus exñs ĩ eo ꝼꝫ ꝙ hꝫ ẽ opatío hũana ꝛ vtus hũana. ¶ Ad zim ꝺõz:ꝙ oẽ meritũ ẽ in volũtate: vel ſicut in põ ímpante: vel ſic̃ ĩ eliciẽte:nõ tñ oꝫ:ꝙ oẽ meritũ ſit ín volũtate ſic̃ in põ eliciẽte:ímo põt eẽ ĩ alys potẽtys:ꝛ ſic meritoria opõ vtutís:q̃ eſt circa paſſiões:ẽ ĩ appetitu ſenſitiuo:ſic̃ in eliciẽte:ĩ eo aũt:qõ elicit actuꝫ meritoriũ ꝺ eſſe vírtus ín ꝑncipali operãte:qõ ẽ rõ in q̃ ꝺebet eſſe prudẽtia:non aũt oportet ꝙ ſit in eo:quod

participatiue bꝫ tale iperiuꝫ sicut est voluntas. ¶ Ad zz^{m} dōꝫ: ꝙ voluntas respicit bonū in generali vt obiectum: ꝛ pōt ēt exꝫ ferri in quolibet pticipatiue bonū: nō tn̄ opꝫ ꝙ respiciat oē bonuꝫ vt formā sibi inherentez: ꝛ propter hoc potest voluntas respicere p̄dictas virtutes vt obm in quo sibi cōplacet: ꝛ tn̄ p̄dicte virtutes erūt in appetitu sensitiuo sicut in subo. ¶ Ulteriꝰ aūt ꝫ voluntas bonū respiciat ꝑm ꝙ bonū: nō tn̄ sola voluntas ferr̄ in bonū vt in obm: imo etiaꝫ appetitus sensitiuus ferr̄ in bonū nō ꝑm generalez rationem boni: sed ꝑm ꝙ cōueniens subiectuꝫ vt in obm. Unde sibi cōpetit habere virtutem vt ordinate ferat̄ in illud. ¶ Ad zꝫ^{m} dōm: ꝙ nō eadez rōne qua possunt eē que dā virtutes morales in voluntate eadē rōne ꝛ omnes alie: qz quedā sunt que sunt circa illud qō est bonuꝫ voluntis ꝛ ordinat̄ in bonū volentis: qz. ſ. est ei bonū ꝑm rōnez: ꝛ conueniens nāe siue: ꝛ ad hoc similiter inclinatur voluntas: nisi patiat̄ difficultatē ex parte appetit^{9} sensitiui: ꝛ ideo virtutes que sunt circa tale bonum ponende sunt in appetitu sensitiuo ad itell: gēdū difficultatē eius. Alie aūt sunt circa bonū ꝓut ptinet ad alterū: ad qō nō ita inclinat̄ voluntas sicut ad bonuꝫ proprīū: ꝛ iō circa hoc est habitus in voluntate inclinans ad hoc ꝙ facilr̄ inclineꝫ in tale bonū: ꝛ iō nō eadē ratio est de vna vtute morali: ꝛ de alia q̄tuꝫ ad hoc ꝙ sicut vna est in volumtate ita ꝛ alia. ¶ Ad z4^{m} pꝫ p̄dicta in p̄ncipali solone. ¶ Ad z5^{m} dōm: ꝙ sicut cōiter dicitur magnitudo passionis nō solū iudicat̄ ꝑm virtutez mouentis: sed ꝑm dispōnē mobilis: rōne cuius motio volūtatis ab obo nō bꝫ ita rōnez passionis: sicut mot^{9} appetitus sensitiui ⁊c.

Qō V.

Quinto queriꝫ. Utꝝ de rōne virtutis humane sit: ꝙ sit habitus opatiuus. Et arguiꝫ ꝙ nō: qz nullus habitus est opatiuus. ḡ virtus humana nō est habitus opatiu^{9}. Aūs p̄batur: qz illud ꝑm ꝙ aliqd est in potentia magis est passiuū q̄ opatiuū. Sed habens habitū est adhuc in po^{a} ad opandum ꝑm ipm habituꝫ. ḡ nullus habitus est opatiu^{9}: imo magis est passiu^{9}. ¶ ℙ. Ultimū ꝛ illud cui^{9} ē vltimū ptinet ad idē genus: sicut pꝫ de puncto ꝛ linea: sed virtus ꝑm ph̄m p̄ce. ꝛ mun. est de po^{a} vltimū. ḡ vtus ptinet ad genus po^{c} ꝛ nō ad genus habitus. T.c.16. ¶ ℙ. Arguebat̄ ꝺ quoddam dcm̄ rn̄dētis: ꝙ dicebat: ꝙ ꝛ ipe po^{c} aīe pn̄t dici vtutes. ¶ Lōtra po^{a} nō bꝫ rōnez vtutis nisi qn̄ est perfecta: ꝛ perfecte potēs in opus: sed po^{c} rōnales: que sunt hominis in eo ꝙ hō: nō possunt perfecte in opus suū siue habitu addito. ḡ po^{c} aīe que sunt hominis ꝑm ꝙ homo per se nō sunt virtutes. ¶ ℙ. Sicut po^{a} ad habitū: ita ꝓpo^{m} ex po^{a} ꝛ habitu ad actū: sed po^{a} respectu habitus est passiua. ḡ ꝛ ꝓpo^{m} ex po^{a} ꝛ habitu respectu operationis siue actus est passiuuꝫ: ꝛ sic habit^{9} po^{c} humane est passiu^{9} ꝛ nō opatiu^{9}. ¶ ℙ. Arguiꝫ ꝺ dcm̄ rn̄dētis dicētis: ꝙ habit^{9} q est spēs qualitatis dr̄t a po^{a}: qz po^{a} est a natura: habitus aūt est p acqsitionē. ¶ Lōtra. dr̄ntia per quā aliqua spēs dr̄t per se ꝛ eēntialr̄ ab alia ꝓuenit illi spēi: nec pōt cōuenire ei a quo distinguiꝫ p illā dr̄iam: ꝫ aliquib^{9} habitibus conuenit esse a nā: sicut pꝫ de fantasmate. ḡ po^{a} non distinguiꝫ ab habitu per hoc ꝙ po^{a} sit a natura ꝛ habitus ex acquisitiōe. ¶ ℙ. Illud quo qs imediate opat̄ est po^{a}: sed si ponat̄ virtus aliqua in nobis p illā imediate opamur ꝛ imediati^{9} se hēbit ad actū q̄ qcūq; aliō. ḡ vtus est po^{a}. miꝰ vr̄ plana: maꝰ ꝛé ꝓbo: qz po^{a} aut ē illud quo aliqd q̄liter cūq; opat̄ aut illud quo aliqd me^{tc} opat̄: aut est illud quo aliqd ime^{tc} opat̄. ꝑ^{m} nō pōt stare. ſ. ꝙ po^{a} sit quo aliqs qualitercūq; opat̄: qz tūc cū vnūquodq; agat p suā formā subalem: ꝫ me^{tc} forma subalis esset po^{a} opatiua: qō est incōueniēs. Silr̄ scōm nō pōt stare. ſ. ꝙ po^{a} sit illud q̄ aliqd me^{tc} operat̄: qz sequereꝫ idē incōueniens ꝙ ꝓius. ſ. ꝙ forma subalis sit po^{a} cuꝫ qua vnūqōq; opat̄ mediāte alio. Sequeretur ēt aliud incōueniēs. ſ. ꝙ nulla po^{a} poslit cē ꝑn^{m} imediatū alicui^{9} opatiōis. Relinquitur ḡ ꝫ^{m}. ſ. ꝙ po^{a} est quo qs ime^{tc} operat̄: ꝛ sic pꝫ maioꝰ. ¶ ℙ. Po^{a} facit simplr̄ posse in actū. ḡ illud sine q̄ simplr̄ nō bꝫ qs posse in actū ē po^{a}: ꝫ sine fide nullus pōt exire i actu credēdi. ḡ fides est po^{a}: sed fides est vtus. ḡ fides ē po^{a}. ¶ ℙ. Nulla dispō est bitus: qz habit^{9} ꝛ dispositio ex oppo^{o} distinguunt̄: sed vtus est dispō pfecti: ꝛ ad oppo^{m} vt hr̄. 7. phȳsi. ḡ virtus nō est hit^{9}. T.c.18. ¶ ℙ. Secundū ꝙ agimur magis q̄ agamus non est ꝑn^{m} operatiuū ꝫ magis passiuū: ꝫ ꝑm virtutē magis agimur q̄ agamus cū vtus iclinat ad modū nāe: naturalia autez magis aguntur q̄ agāt. ḡ vtus nō est habitus opatiuus: imo vt vr̄ passiuus. ¶ ℙ. Lōtra quodā dcm̄ rn̄dentis ꝙ videbatur ponere oēm vtutē humanā in intellectu. arguebat̄ sic: qz tēperan^{a} est vtus hūana: ꝫ tēpan^{a} est in appetitu sensitiuo. ḡ nō ois vtus hūana est in itellu. ¶ ℙ. Sic se bꝫ vtus ad po^{m}: sicut instr̄m ad agēs p̄ncipale. Sꝫ actio ꝑm op^{9} nō attribuit̄ instro ꝫ agēti p̄ncipali. ḡ nec opari dꝫ attribui vtuti: ꝛ per ꝺns non dꝫ dici habitus opatiuus. ¶ ℙ. Ph̄s cōputat inter vtutes intellectiuas habituꝫ p̄ncipioꝝ: ꝫ itellus p̄ncipioꝝ nō pōt dici bitus opatiuus. ḡ ois vtus humana nō ē habitus opatiuus: maioꝰ pꝫ: minoꝰ ꝓbat̄: qz bitus superaddit potētys acgrunt̄ ex actib^{9}: ꝫ intellus p̄ncipioꝝ non acgrunt̄ ex actib^{9}: qz cum talia sint que p̄mo intelligimus: ꝛ añ cognitionē eorum nullus actus cognitionis incē possit. ḡ intellus p̄ncipioꝝ nō agnit̄ ex actib^{9}: ꝛ sic pꝫ minoꝰ. ¶ ℙ. Habit^{9} itellus spe^{ui} sunt vtutes: sed tales bitus cū sint speculatiui nō sunt practici nec p ois opatiui: non ḡ ois vtus hūana est bitus opatiu^{9}. ¶ ℙ. Uirtus est dispō pfecta ad opōnē: sed in hoc nihil est ꝙ ipsum disponat ad opationē ꝙ est vltimus termin^{9} nisi vtutes theo^{cc}. ḡ in hoc vlis habitus est vtus exceptis virtutibus theologicis. ¶ ℙ. Siē ꝙ^{is} bene ꝛ non bñ: recte ꝛ nō recte ꝛ agere i potentys rōnalib^{9}: sic ꝛ in naturalib^{9}. Sed in naturalib^{9} potentys: ꝫ sint ideterminate ad recte ꝛ nō recte agēdū nō ponit̄ aliqs habit^{9} perficiens eas. ḡ nō silr̄ dꝫ poni i potentys rōnalib^{9} vl̄ per cēntiā vel per participationē. ḡ virtus hūana non est habitus. ¶ ℙ. Ꝫ habitus hēant rōnem actus respectu po^{c}: tn̄ respectu opis nō hūt rōnez actus: ꝫ magis rōnem po^{c}: sed rō po^{c} sistit in pati^{o}. ḡ virtus cum cōparat̄ ad opus nō tā bꝫ rationē passiui q̄ opatiui. ¶ ℙ. Nō laudamur potentys: sed tn̄ nos laudamur vtutib^{9}. ḡ po^{c} non sunt vtutes: cui^{9} oppo^{m} videt̄ dicere rn̄dēs. ¶ ℙ. Principio actiuo ipsi passiuo approximato semp segt̄ nec̄io actio: sed si habit^{9} potētiaꝝ: in quibus sūt vtutes cēnt p̄ncipia opatiua: p̄ncipiū actiuū semp esset approximat^{9} passiuo: qz bitus semp est p̄sens potētie. ḡ homo semp actu esset operās actiōes virtutū: qō falsuꝫ est. ḡ falsuꝫ est dicere ꝙ vtus humana sit habitus opatiuus. ¶ ℙ. Uirt^{9} ꝑm ph̄m est media in passionib^{9}: ꝫ mediū ꝛ extremū sunt eiusdē generis. ḡ vtus est passio: ꝛ nō bitus. ¶ ℙ. Po^{c} rōnales nō sunt min^{9} nobiles q̄ naturales: ꝫ po^{c} naturales nō indigēt habitib^{9}. ḡ nec rōnales. ¶ ℙ. Scōm auctē multoꝝ sctoꝝ vtutes insunt a natura: ꝫ bitus nō pñt ineē a nā cum

acquirãtur ex actibꝫ q̃buis qui habent naturaꝫ nundum habeant exercitium actuum. ergo virtus humana non est habitus. ¶ ℔. Potentie corporis nõ indigent habitibus. ergo a simili nec potentie anie. ¶ ℔. Ad idem vt videt ordinatur poª ⁊ habitus: sed poª in intellectiua ⁊ etiaꝫ voluntaria cũ sint receptiue actuũ suoꝝ ordinant ad patiendum: ⁊ in eis sunt virtutes humane precise. g̃ virtus humana nõ est habitus operatiuus: sed magis passiuus.

Contra. quia ꝓbus z° ethicoꝝ ponit virtutes humanas esse habitus: ⁊ dicit ibidem: q̃ virtus est que perficit habentez: ⁊ opus eius reddit bonum: sed habitus: qui opus habentis bonuꝫ reddit: est habitus operatiuus. ergo virtus humana est habitus operatiuus.

Respondeo dõm: q̃ de rõne v̈tus hũane: que .s. est bois ſm q̃ hõ: est q̃ sit habitus opatiuus. ¶ Ad cuiª euidentiã p̃ oñdẽdũ est gd sit hitus. ¶ z° gd sit habitus operatiuus. ¶ 3° gd sit virtus humana. ¶ 4.° ostendetur: q̃ virtus humana est habitus operatiuus.

Quantum ad pm̃ sciendũ: q̃ hitus dr̃ ab habẽdo: ab eo aũt q̃ est hre dr̃ hitus dupliciter. Uno mõ ſm q̃ hõ: vel q̃cũqꝫ alia res dr̃ here aliq̃ rẽ. Alio mõ ſm q̃ aligd aliqualr dr̃ se hẽre: puta hñ se hre: vel male: vel in se: vel ad alterꝫ: hitus g̃ pmo mõ dictus est post p̃dicamẽtũ: qz ad diuersa p̃dicamẽta se extẽdit. Et hitus sit dictus, videtur variari gnãliter loquẽdo: qz q̃libet mõ accept⁹ diuidit in alios modos spãles ſm diuersaꝫ ꝓsideratõez eoꝝ: que hñtur in ꝓpatiõe ad ipm q̃ hr̃: vel nihil reale cadit mediuꝫ sic subm hꝫ accñs ⁊ totũ dr̃ here ptes iter q̃ non cadit medũ: nisi forte aliq̃ relo rõnis. ¶ Quedaꝫ vo hñtur sic q̃ iter hñs ⁊ id qõ hẽtur cadit relo media: sicut inter dñz ⁊ seruũ quẽ hꝫ: ⁊ iter hoiem hñtẽ amicũ: ⁊ amicuꝫ quẽ hꝫ cadit relo media. ¶ Quedã vo habent sic q̃ iter hñs ⁊ id qõ habeẽ cadit medium: nõ q̃ sit ꝓprie actio vel passio: sed quasi q̃daꝫ actio inq̃ntũ vnũ se hꝫ vt ordinãs ⁊ regẽs: aliud vt rectũ ⁊ ordinatũ: ⁊ est determinatũ p̃dicamẽtũ: ⁊ vocat p̃dicamentũ habitus. ¶ Scõs aũt modus p̃ncipalis hitus: prout hitus dr̃ illud: ſm q̃ hñs dr̃ here se aliquo mõ in se vel ad alterꝫ est spẽs q̃litatis: q̃ dr̃ hitus ⁊ disp̃: differt aũt habitus sic dictus ab alys modis hitus: qz in alys non dr̃ habitus ꝓprie ipsa res que hẽtur: ſz ipsa hitudo habẽtis ad id qõ hẽtur: siue sit habitudo rõnis tñ: siue in p̃ mõ: in quo nihil reale cadit medũ inter hñs ⁊ id qõ hẽtur: siue sit hitudo realis: que sit q̃si actio media. ¶ Sed in scõo mõ hitus: g̃ pmo ⁊ p̃ncipaliꝫ positus est: habit⁹ dr̃ aliq̃ res: que hẽtur ſm q̃ hñs eaꝫ dr̃ male: vel hñ se habere: vel in se: vel ad alterꝫ: ⁊ hitus sic dictus: vt dictũ est: est q̃litas quedã. Nã illud ſm q̃ res aliq̃ aliqualr se hꝫ vel in se vel ad alterum facit ipm qualẽ formaliter: illud aũt q̃ facit aliq̃ rem q̃lẽ formalr est qualitas. ⁊c. ¶ Sed qualr q̃litas h: que est habit⁹: distinguit ab alys speciebus qualitatis difficile est videre.

¶ Quidã. n. distinguũt eã ab alys: qz hitus ⁊ disp̃ pertinent ad aiam. Alie vo qualitates ptinent ad corpus vel ad totũ ꝓiunctũ. ¶ Sed hoc pz esse falsuꝫ dupliciter. ℘ Primo: qz sunt qdã habitus q̃ ptinent ad corpus: sicut sanitas ⁊ egritudo: quas ponit pbs inter hitus ⁊ disp̃nes. Scõo qz in sola ania inueniunt quedã poª nãles sicut est itellus agens ⁊ possibilis ⁊ volũtas. vñ nõ põt hitus distingui ab alys spẽbus qualitatis p ℔ q̃ habitus pertineat ad solã aiam̃: ⁊ alie ad corpus. naꝫ qualitates alie ab habitu ⁊ disp̃ne: vt premissum est de volũtate ⁊ intellectu: inueniunt pertinere ad solã aiam̃. ¶ Et ideo aly dñt habitũ ⁊ disp̃nẽ distingui ab alys: qz habitus ⁊ disp̃nes in sunt p acqſitionẽ: ⁊ sunt q̃litates aduentitie: alie aũt sunt a nã. ¶ Sed hoc ẽt pz esse falsuꝫ q̃tũ ad duo q̃ assumit. ¶ ℘rimo quãtũ ad hoc q̃ dicit habitũ eẽ q̃litatẽ aduentitiã: ita q̃ ois hitus sit talis: quia dicere sic esse aduentitiũ est dr̃ntia specifica eius. Nã dr̃ia specifica ꝓuenit oi ꝓẽto sub illo: cuiª est dr̃ia. ℔ aũt est falsum. Nã aliq hitus insunt a nã: sicut pz de sanitate: que ꝛsequit nãm aĩalis: ſz aliquãdo impediãt pp̃ dr̃iũ agens: sicut ⁊ frigiditas ꝛsequitur nãm aque: tñ qñqꝫ impedit ab ℔ per agẽs ꝛtrariũ. Silr hoc ẽ falsuꝫ q̃tũ ad aliud: qz plures figure: ⁊ plures qualitates passibiles sunt aduentitie: et ideo aly dicũt ⁊ ꝓbabiliª: q̃ cũ qualitas sit modus gdaꝫ rei habẽtis eã: modus aũt ſm btũm Augu. est: quẽ mensura ꝓfigit: iõ qualitas vr̃ esse gdã modus: ⁊ quedam determinatio rei ſm aliq̃ mensurã rei. Aliqd aũt põt modificari in ordine ad nãm subi hñtis ipsam q̃litatẽ: ⁊ talis modus cũ determinatiõe est hit⁹ ⁊ disp̃: ⁊ ptinet ad pmã spẽz q̃litatis: ſm quã aliqs se hꝫ bene vel male: ⁊ in qua ꝓuenit aliqd esse facilr mobile ⁊ pmanẽs: hitus g̃ hꝫ istos iquãtũ est modus rei in ordine ad naturã rei: cũ nã sit illud qõ pmo ꝓsideratꝫ in se: iõ habit⁹ est pma spẽs q̃litatis: qz vo nã rei hꝫ rõnem finis ⁊ boni: ꝓsideratꝫ ẽt in pma spẽ q̃litatis rõ boni ⁊ mali: naꝫ quãdo modus est ꝛueniens nature rei: que natura habet: vt dcm̃ est: rationez finis: dicit res ſm illũ moduꝫ bene se habere: quãdo nõ est conueniẽs dicit res male se habere: sd qz natura rei est quãdoq̃ finis generationis: ⁊ per ꝓns est ex conuenienti generabilis ⁊ corruptibilis: in rebus aũt generabilibus ⁊ corruptibilibus cõuenit res plus vel minus durare ſm q̃ dispositiõeꝫ gbus disponit vnũquodq̃ in ordine ad suã nãm sunt magis radicate vel minª: ꝓsideratur in pma spẽ qualitatis aliquid vt trãsiens vel vt diuturnum ⁊ pmanẽs. ℘ Res ẽt habẽs modũ ⁊ determinationẽ aliq̃ põt p illã modificari in ordine ad actionẽ ⁊ passionẽ: ⁊ talis modus pertinet ad scdaꝫ ⁊ tertiã spẽm qualitatis de quaruꝫ distinctiõe pretermitto ad pr̃sens. Et qz motus ⁊ mutatiões ſm se ꝓsiderate nõ hñt rõnem finis ⁊ boni: iõ in scda ⁊ tertia spẽ qualitatis non cõsiderat ratio boni vel mali: sed ꝓsiderat aliqd vt trãsiens vel pmanens: qz in rebus ſm ea que mouent ⁊ gescunt inuenit aliqd durãs plus vel minª: ⁊ per ꝓns cito trãsiens vel diuturnum. Qualitates aũt ſm q̃ aliqd modificatur q̃tũ ad quãtitatem dimensiuã ptinet ad quartã spẽz q̃litatis: que est forma vel circa aliqd ꝓsistens figura. Et qz in genere q̃litatis ſm se non ꝓsideratur rõ motus vel finis: nec etiã in figuris: que q̃titatez ꝛsequunt: iõ in q̃rta spẽ q̃litatis nõ ꝓsideratur rõ boni vel mali: nec ꝓsideratur aliqd vt trãsiens vel permanens. Hoc aũt ſz sit bene dcm̃: vr̃ tñ quãdã difficultatẽ hr̃e: qz cũ gdaꝫ habitus modificẽt potẽtias aliquas opatiuas: sicut habitus poª intellectiue ⁊ volitiue: ⁊ tales ordinentur ad agendũ vel ad patiendum vel ad vtrũq̃: vr̃ q̃ habitus modificet illud: cuiª est in ordine ad actionez ⁊ passionem: saltẽ q̃tum ad aliquos habitus: ⁊ sic habitus nõ erit distinctª vlr a scda ⁊ tertia specie q̃litatis. ¶ Ad hoc aũt esset facile respondere ponẽdo: vt gdã ponunt: q̃ spẽs qualitatis nõ differunt nisi ſm rõnem: qz ſm hoc posset dici: q̃ idem ſm q̃ ordinatur absolute ad agendum ⁊ patiendum siue conueniat nature rei: siue non dicatur potentia: illud aũt idem ſm q̃ ordinatur

ad agendum

ad agendum in ordine ad nām rei: vt. ſ. congruat vel nō cōgruat rei dicaꝫ habitus: vel ꝙ dicaꝫ habitus inquātū ꝓficit aliq̄ potentiā ꝑoꝛē: ſed dicet poª inquātū ordinaꝫ ad agendū vel patiendum. Sed qꝛ impoſſe eſt ꝙ idē per aliqd immediate ſit ordinatū: ⁊ determinate ⁊ indeterminate ad bñ ⁊ male agendum: ⁊ ſit determinatū ad alterū: niſi forte bñ ⁊ male accipiaꝫ intenſe vl remiſſe agere. ꝙ ꝓuenit fieri per eādē potētiā recipiētem intēſionē vel remiſſionē: que indiſia nō ſolū conueīt potētys: in qbꝰ ponunt hitus: imo bene ⁊ male accipiunt in eis ſm actiōes diuerſas ſpē: nec rō habitus accipiꝫ tm̄ ex ordine ad aliq̄ potētiā ꝑoꝛē ipſo quā ꝓficiat: imo ex hoc ꝙ bene vel male ordinaꝫ poª ſm ipm actū: nec ꝓ ꝓñs pōt dici: ꝙ hēat rōnē habitus ꝑ ꝓparationē ad potentiā tm̄: ⁊ rōnē poᶜ per comparationē ad actū. Jō ſuſtinēdo ꝙ eadē eſſentia ꝓprie loquēdo non ſit nec eſſe poſſit hitus ⁊ potentia pōt alr dici ad predictā diffiᶜ3. Ad cuius euidentiā ſciēdū: ꝙ ſemꝑ habitꝰ eſt alicuius poᶜ ordinate ad aliquē actum: nihil.n. aliud vr̄ eſſe habitus q̄ habilitas alicuiꝰ poᶜ ad aliquē actū. Actus aūt ad ꝓñs duplex eſt vnꝰ ꝙ eſt forma ſubalis: ꝙ ⁊ nā dr̄: ad quā ordinaꝫ ipſa poª māe: ⁊ alius eſt actus ꝙ eſt operatio: ꝙ ꝓſequit ſubam iaꝫ cōpletaꝫ: ad quā ordinaꝫ poª: que ꝓtinet ad genꝰ qualitatis. ¶ Cū aūt ita ſit ꝙ tam poª q̄ hitus ordinenꝫ ad actū q̄tū ad potentias: que idigent hitu: in hoc tm̄ dr̄nt ꝙ poª dr̄ illud per ꝙ aliqd abᶜ ordinaꝫ a exeūdū in actū ſiue bñ ſiue male: ſiue ꝓueīat nāe rei ſiue nō: ſed hitus determiat poª3 ad ꝫ ꝙ exit in actū vl bñ vl male: ⁊ ſm ꝙ ꝓuenit nāe rei: ⁊ tūc dr̄ hitus bonus vel bona diſpō: vel ſm ꝙ determiate eſt icōueniēs nāe rei: ⁊ ſic dr̄ habitus malus: lz.n. aliqs habitus modificet ſubm in ordine ad agēduz ⁊ patiēdū mediante potētia: que ordinaꝫ ad actū qui eſt operatio: ꝙ tm̄ talis habitus magis reſpicit conuenientiaz vel diſcōuenientiā illius actus ad naturaz rei: cuius eſt q̄ ipſum actū ſm ſe: potentia aūt ecōuerſo magis reſpicit ipm ſm ſe q̄ ſm conueniētiā vel diſcōuenientiā ad naturam: ideo vniuerſaliter habitus diſtinguiꝫ ab alys ſpēbus q̄litatis ꝑ hoc ꝙ modificat ſubm: cuiꝰ eſt in ordine ad nām: lz etiaz aliqs habitus modificet mō quo dcm̄ eſt illud: cuiꝰ eſt in ordine ad operationē: lz āt ēt aliqs habitus ſit poſterioꝛ poª ꝓput ordinaꝫ ad operationē inquātū eſt qd ſupadditum ipſi tali potētie: tm̄ nālr loquēdo ꝑoꝛ eſt habitꝰ tali poª: qꝛ habitus modificās potentiam māe in ordinatione ad formā eſt ꝓioꝛ tali potentia.

Quantum vo ad 2m̄ ꝓncipale ſatis facilr appꝛ ex p̄miſſis: nā ꝓput dcm̄ eſt qdaz habitus eſt ꝙ ꝓficit poam̄ māe in ordine ad formā ſubalē: ſicut eſt ſanitas: vl aliqd ꝺſile: ⁊ iſte habitus magis reſpicit eſſe rei q̄ opationē inquātū operatio ꝓſupponit eſſe: ex ꝓñti aūt reſpicit opationē: ⁊ iō ex ꝓñti etiam talis habitus poſſet dici opatiuus. ¶ Alius eſt habitus ꝙ ꝓficit poam̄ ordinatā ad operationē: ⁊ talis habitus dr̄ ſimplr opatiuꝰ: ſicut habitus intellectus ⁊ voluntatis ⁊ ꝺſimilis poᶜ: ⁊ ſic ꝓz de ſcdo principali. ſ. qd ſit habitus opatiuus: ⁊ qd ſit ꝓprie: qꝛ ꝓprie habitus operatiuus eſt ꝓfectio poᶜ ordinate ad actū: ꝙ eſt operatio in ordine ad naturam.

Quantum vo ad 3m̄ ꝓncipale. ſ. qd ſit vtus hūana: ſcienduz ꝙ rō vtutis gñaliter dicte trahit oꝛigīnē a vi vel a vigoꝛe. vñ fz robur corporis virtuoſi dr̄ ꝙ poſſunt ꝓ vim alios vincere. vñ virtuz dicere videt quandā ꝓfectionē poᶜ. vñ poª que ſm ſeipſaz eſt ſufficiens ad exeundū perfecte in actū dicit vtus: ſicut pz de potētys actiuis nālibus: ⁊ lō vtus humana eſt illius poᶜ perfectio: que eſt poª hois in ꝙ hō: illud aūt ꝓuenit homini in ꝙ homo ꝙ cōuenit ſibi in ꝙ rōnale: potētie aūt: que cōueniūt homini in eo ꝙ homo: ſunt potētie rōnales: ſiue ſint rōnales per eſſentiā: ſiue per participationem: ⁊ ideo virtus humana eſt perfectio potētie rationalis: vel per eſſentiā vel per participationē. ¶ His premiſſis ꝓmo intendo oſtēdere ꝙ virtus humana ſit habitus. ¶ Scdo ꝙ ſit habitus operatiuus. ¶ Ad euidentiā ꝓmi ſciendū: ꝙ quādo potētia eſt per ſe ſufficiens ad perfectionē ⁊ determinate exeundū in actū: tunc ipſa potētia: vt dcm̄ eſt: habet ſm ſe rationē virtutis: ſed quādo potētia nō eſt ſm ſe perfecta ⁊ determiata ad per ſe ⁊ perfecte et prompte operandū: ſiue exeūdū in actū: ſz indiget aliquo addito ad hoc ꝙ determinate ⁊ prompte poſſit exire in actū: tunc perfectio potētie dicit illud additū ꝙ diſponit eam in ordine ad opus: ſiue ad actum: ⁊ tale additū dicitur habitus. ſed potētie q̄ ſunt ratiōales nō ſunt ſm ſe ſufficiētes ad perfecte ⁊ ꝓmpte exeundum in actum: ꝙ ꝓz ex hoc: quia non niſi cum magna difficultate ⁊ cum magno exercitio acquirit homo ꝙ ꝓmpte ⁊ faciliter poſſit exire in conditionē virtutis ⁊ in actū appetendi illud: quod bonū eſt ſm rationez: ⁊ tales etiaz potentie ſunt indeterminate ad multa: et ideo opz ꝙ tales potentie determinenꝫ ⁊ perficiantur per aliquid additū ad exeundum ꝓmpte ⁊ perfecte in actum bonū: quia actus nō inclinat niſi in actuz bonuz. vnde opz ꝙ virtus humana: que. ſ. eſt hominis in eo ꝙ homo ſit habitus. ¶ Secundū oſtendo ſic breuiter. ſ. ꝙ virtus humana ſit habitus operatiuus: quia virtus humana eſt perfectio potētie: que eſt hominis in eo ꝙ homo: illud aūt ꝙ eſt hominis in eo ꝙ homo ſoli homini conuenit: ⁊ ideo virtus humana eſt perfectio illarum potentiarū: que ſoli homini cōueniunt: potentie aūt: que ſoli homini cōueniunt: ſunt potentie rationales vel per eſſentiā vel per participationez: talis aūt potentia nō eſt potētia ad formā: que diſponit per ſanitatem vel egritudinē: ſed eſt potentia ordinata ad opus: ⁊ ideo virtus humana eſt habitus operatiuꝰ. vnde manifeſtū eſt: ꝙ de ratione virtutis humane eſt ꝙ ſit habitus operatiuus: ⁊ ꝙ ſit habitus operatiuus boni: quia virtus ſonat in perfectionē: ⁊ per cōſequens dicit inclinationē in bonum: quia male operari eſt defficere. ¶ Ad primū in oppoſitum dupliciter pōt dici. Uno modo ꝙ pati ſm ꝙ pati dicit receptionē alicuiꝰ perfectionis eſt etiaz operari. vnde ⁊ habitus qui ad ſic pati ordinaꝫ: lz per ipſum ſit aliquid in potētia etiā paſſiua: pōt dici habitus operatiuus. Secūdo mō pōt dici. ꝙ habēs habitū eſt in potētia actiua ad actū ſm illum habitū: non aūt in potentia paſſiua: de qua procedebat argumentum. ¶ Ad ſcōm dōm: ꝙ illud argumentum dupliciter deficit. Primo quia virtus nō accipitur in illa auctoꝛitate ꝓ habitu potētie: ſicut nos loquimur: ſed ꝓ obiecto potētie pfecte. Secūdo: quia illud quod dicit ibi vltimū potentie nō eſt vltimuz intrinſecum ipſi potētie: que reducaꝫ ad idē genus cuz eo: cuius eſt vltimū: ſicut pz de linea ⁊ pūcto: ſed eſt vltimū extrinſecū ipſi potētie: quia vltimuz ſtat ibi pro ſummo obiecto potentie. vnde auctoꝛitas nō eſt ad ꝓpoſitum. ¶ Ad tertiū dicendū: ꝙ potentie rationales pro ꝓprie non poſſunt dici virtutes: niſi large quis vellet vocare virtutem quamcūqz potentiam: que eſt ꝓncipiū alicuiꝰ opatiōis q̄litercūqz. ¶ Ad 4m̄ dōm: ꝙ non ſic eſt cōpoſitū ex potentia ⁊ habitu in poª ad actuz: ſicut

poª ad habituz:qz poª est trñ in poª passiua ad habituz quẽ suscipit:ſz ꝓpositũ ẽ in poª actiua q̃tũ ad ipz actũ dato ẽt q ꝓpoᵐ ex poª ⁊ bitu eẽt in poª passiua nõ seq̃t aliqð icõueniẽs:vt pz ex solone p̃mi argu'ⁱ. ¶ Quintuz ꝓcedo. ¶ Ad 6ᵐ dõm:q poª ime'ᶜ elicit actᵘ nõ obstãte q addaᵗ bitus:qz bitus addit ꝰ ñ elicit actũ:ſz facit ad ℔ q poª determiata p bituz elicit ℔ mõ vel illo actũ:sicut figura addita poᶜ diuisiue: puta duricieí nõ elicit actum dluidẽdi:sic poª determinata elicit ipsuz actuz diuersimode ꝑm q diuersiᵇᶜ determinaᵗ: dato etiã q poª eliceret:⁊ poª meᵗᶜ bitu:poª adhuc differret tã a forma subali q̃ ab bitu:qz poª p̃n'ordinaᵗ ad actũ g est opõ:forma aũt subalis p̃n'ordinaᵗ ad ℔ q p eaz res subsistat:bitus aũt ordinaᵗ ad ℔ q actio sit conueniẽs ei:cuiᵘ ẽ: ita q rõ poᶜ erit oẽ illud qð p̃n'ordinaᵗ ad opõnẽ. ¶ Ad 7ᵐ dõm:q poª q̃ indetermiate se bz ad pla:nõ semp facit simplr posse absq bitu: sicut ferrum nõ ẽ simplr potẽs pfozare absq figura terebri:ſz figura terebri nõ sit poª pfozatiua:⁊ iõ ſz itellꝰ nõ ponit i actũ credẽdi sine fide:fides trñ nõ est poª ſz bitus: vel põt dici:q poª põt i aliquẽ actũ ptinẽtẽ ad poᵃᵐ sine bitu:ſz nõ in oẽm:ſz nõ oz q si poª nõ põt in aliquẽ determiatũ actũ sit.e aliq addito q illud nõ sit bitus. ¶ Ad 8ᵐ dõm:q dispõ aliqñ accipiť ꝓ bitu ipfecto si ue ipfecte radicato: ⁊ talis dispõ est bñ bitus ipfectᵘ ⁊ vtᵘ ipfecta. ¶ Alioᵒ dispõ dr illud supadditũ poᶜ q õ nã sua facilr amittiť:sicut sunt dispões cozᶜᵉ: ⁊ dispõ sic dicta distinguiť sicut oppoʳᵗ spẽs ℑ bituz:põt biᵗ ꝺici aliqd supaddituz poᶜ q de nã sua ẽ de difficilꝛ molᵉ sic sũt potẽtiæ ꝛ imãliũ bit. ¶ ℑᵒ mõ dr dispõ qðcũ q supadditũ poᶜ ⁊ dispõ sic dcã ẽ genᵘ ad bitum:⁊ bitus est dispõ sic dicta bñ: ⁊ isto mõ accipiť dispõ in illa auctozitate:qñ dr q vtus ẽ dispõ pfecta i cõpõne ad'optimũ. vñ in argᵗᵒ ẽ equocatio de ℔ q dr dispõ. ¶ Ad 9ᵐ dõm:q q̃tũ ad ℔ ẽ silitudo q sicut p nãz determiaᵗ ad vnũ:ita ⁊ p bitũ:ſz ℔ magis fiat p nãz q̃ p habitũ: qz bitus nõ ita necio determinat sic nã:⁊ q̃tũ ad ℔ habitᵘ bz modũ nãe:nõ ãt oz q bẽat modũ nãe q̃tũ ad ℔ q ꝑz ipz magl agamur q̃ agamᵘ: dato ẽt q ꝑz bitũ magl agamur q̃ agamᵘ. trñ adhuc non seq̃t: vt dcm ẽ: gn bitus eẽt opatiuᵘ: qz sic pati vt patimur p habitᵘ ẽ qðdã opᵘ: vt dcm est. ¶ Ad 10ᵐ dõz:q nõ opz oẽm vtutez bũanã cẽ in itellectu:opz trñ q sit vel in eo q ẽ itellectus:vel in eo q ẽ itellectuale:vel magis ꝓprie rõnale per paticipationẽ:⁊ sic ẽt bitus sentiẽs i quo est tẽperãtia ẽ rõnale. ¶ Ad 11ᵐ dõz:q ſz q̃tũ ad aliqd sit sile de habitu ⁊ poª:⁊ de instrõ ⁊ arᶜᶜ;nõ trñ opz q q̃tuz ad hoc sit simile q opᵘ nõ attribuaᵗ habitui:sicut nõ attribuiť instrõ: cuiᵘ rõ põt esse:si ponaᵗ q habitus eliciat actũ cũ poª:qz plus deficit arᶜᶜᵓ supposití agẽtis instrumẽti respectu arᶜᶦᵉ q̃ faciat habitus respectu poᶜ q̃tuz ad rõnez p̃ncipy actiui. Uel põt dici: q sicut opus nõ attribuiť simplr instrõ: attribuiť trñ ei vt cooperanti: ita opatio nõ attribuiť simplr habitui sed cooperanti. ¶ Ad 12ᵐ dõm:q intellus g est habitus p̃ncipioꝛ dicit aliqd supaddituz poᶜ intellectiue:siue illud sit spẽs vt gd.ĩ ponit:siue aliqd aliud.nã pḧus dicit in fine posterioꝛ:q intellus p̃ncipioꝛ causaᵗ in nobis: ⁊ sic aliquid imanens ex frequẽtia memozãdi ⁊ experiendi:⁊ qñ dr q nõ põt gnãri ex actibus cum sit p̃mus actus in nobis. Dõm:q ſz actus cõsentiendi p̃mis p̃ncipys: quoꝛ est intellus sit p̃mi actus intelligendi comparatiue:nõ trñ est simplr p̃mus actus itellus:qz p̃mus actᵘ est receptio spẽi ꝑm ponẽtes spẽs: ⁊ poz est actus intelligendi simplicia:dato etiaz q ꝓfusa cognitio p̃nciporũ nullũ habitũ requireret additũ sup potẽtiã intellectiuã:trñ adhuc nõ sequereť q vtus bũana nõ esset habitus:qz itellus sic dictus nõ esset virtus:qz talis operatio nõ hẽret rationẽ perfecte opationis:nec hñs talẽ intellectuz a pho dr bẽre virtutẽ nisi forte large. Sed intellígere q est habitus quo quis nõ solũ ꝓfuse apprehendit p̃nª:sed etiã de sua apprehensione circa ea iudicat phs dicit esse virtutẽ:⁊ itellectus sic dictus dr esse habitus. ¶ Ad 13ᵐ dõm:q speculatio veritatis ẽ qðã operatio:aqua scie speculatiue hñt q sint habitus opatiui:nõ trñ talis operatio facit sciam practicã qz sciẽtia practica nõ dr practica ex ℔ q hz opationez ꝑ fine:qz sic speculatiua esset practica:sed ex hoc q hz aliud opᵘ vel aliqð opabile simul ꝑ fine ⁊ ꝑ obiecto:⁊ hoc suffiť ad pñs de ista materia:qz lõgum tractatũ requireret. ¶ Ad 14ᵐ dõm:q qñ dr q vtus est dispõ perfecta ad optimũ:nõ accipiť ibi optimũ pro sũmo q est dcus:ſz ꝑ optimo in genere:q qdẽ optimũ est opatio: qz opatio bz rõnem optimi ⁊ finis respectu poᶜ ⁊ respectu habitus:⁊ quelibz vtus humana ordinaᵗ imediate ad tale optimũ. ¶ Ad 15ᵐ dõm:q in potẽtys nãlibus accidens ꝺᵘ defectiue agere nõ ꝓpter defectũ alicuius diuersi a poª:q sit necesse supaddi potẽtie:sed ꝓpter defectũ potẽtie:sicut ꝺᵘ defectiue calefacere ꝓpter defectuz calozis g est remissus: ⁊ ꝓpter hoc pfectio poᶜ nõ dicit aliqd supadditũ poᶜ diuersuz ab eẽntia eius:ſz in potẽtys rõnalibᵘ ꝙuenit male ⁊ defectiue agere: nõ ꝓpter hoc q aliqd ptinẽs ad essentiã potẽtie deficiat: ſz ꝓpter defectũ alicuius diuersi a potẽtia supadditi poᶜ: ⁊ iõ nõ est sile de potẽtys rõnalibus ⁊ nãlibus quãtuz ad hoc. ¶ Ad 16ᵐ dõm:sicut ad ꝑᵐ. ¶ Ad 17ᵐ põt cõcedi:qz ꝓprie potẽtie rõnales nõ sunt vtutes: nisi gdã large vtaᵗ nomine vtutis. ¶ Ad 18ᵐ dõm: q p̃ncipio actiuo sufficiẽti ⁊ nõ impedito approximato ad passuz sequiť actio:habitᵘ aũt q sunt in potẽtia rõnali nõ sũt sufficiẽs p̃mᵐ sine fanᵗᶜ:nec bitus appetitus sine actuali ꝓsideratiõe bont. Jtẽ bene possent impediri vel per idispõnẽ corꝛis:vel per actũ ꝓsiderandi aliquid: cũ quo actus talis nõ põt stare. vñ nõ sequiť q habitᵘ nõ sit p̃ncipiũ opatiuũ:ſz q nõ sufficiat sine alio: ⁊ q non possit ipediri. ¶ Ad 19ᵐ dõm:q vtus dr media in passionibus nõ formalr q.ſ.essentialr sit passio media:ſz q effᵉᶜ.ſ.q est mediatiua passionũ. ¶ Ad 20ᵐ dõm: q minoꝛ nobilitas poᶜ rõnalis respectu poᶜ naturalis facit eã indigere habitu:sed indetermiatiue sua ad diuersa ⁊ diuersimode:que se extẽdit ad multa qz maioris est nobilitatis q̃ si ꝑ se determinareť ad vnuz trñ: sicut ꝑm phz: nobilius est assequi perfectũ bonũ multis motibus q̃ assequi modicũ vno motu. ¶ Ad 21ᵐ dõm:q virtutes dñr nobis ineſſe a nã nõ simplr ⁊ in actu:sed ꝑm q̃dã aptitudinẽ ⁊ ꝑm talẽ aptitudinẽ habitus sunt a nã. ¶ Ad 22ᵐ dõm:q nõ est simile de potentys corꝛis que sunt determinate ad vnũ:⁊ de potentys ratiõalibus que se extendunt ad multa. ¶ Ad 23ᵐ dõm:q poª ⁊ actus ordinanť ad idẽ: qz ordinanť ad eũdẽ actuz:q est actus itelligẽdi vel appetendi:sed nõ codẽ mõ:qz vnũ ordinaᵗ ad hoc actiue:⁊ aliud passiue. vñ nõ ordinanť ad idẽ q est agere vl pati: ſz ordinatur ad eundẽ actũ intelligẽdi:vel appetẽdi: vel dato:sicut sepe dcm est:q ordinareť ad patiendũ: ipe habitus adhuc possz dici operatiuus: vt sepe argutũ est. ¶ Argumentũ ad oppoᵐ ꝓcedendũ est ⁊c.

¶ Explicit Tractatus de Uirtutibus.

¶ Incipit

¶ Incipit tractatus de motu angeli magistri Dnuei.

Uerĩ Utrũ angel⁹ mouĕat localiter. Et arguitur ꝙ non qz motus est actus imperfecti: angel⁹ aũt saltez beat⁹ est perfectus.ḡ saltem angeli beati nō mouetur localr. ¶ P̃. Motus est pp indigentiã:sed angelus beatus nullo indiget.ergo saltem angelus beatus non mouetur localr. ¶ P̃.Qz rñdēs dixit:ꝙ angelus est in loco nō situabile:nec sĩc locatum est ín loco:sed sicut cã est in suo effectu. ¶ Cōtra vnũ oppositoꝝ nō ꝓtingit alicui rei ꝑ aliud oppositũ: ſz eē in loco ⁊ esse in effectu sunt diuersi modi essendi ex opposito distincti.ḡ ꝑ hoc ꝙ angelus in aliquo coꝛpoꝛe ē sicut cã in effectũ nō pōt dici ꝙ sit ín loco. ¶ P̃. Prius est applicatio ⁊ approximatio agẽtis ad passuz q̃ agere: sed nulli ꝓ applicari vel approximari nisi ei:qđ ē ī loco.ḡ prius ꝓuenit angelo eē in loco q̃ opari. ḡ eē ín loco nō ꝓ angelo ꝑ opationē:īmo vt vr̃ magis eꝓ.l.ꝙ operari ꝓueniat sibi ꝑ eē in loco:cui⁹ oppositũ dr̃ís. ¶ P̃. Unus angelus aliquid opaĕ in alio angelo:sicut qñ vnus angelus illuminat aliũ:sed vnus angelus nō dr̃ eē in alio:qz vnus nō posset eē in alio nisi ꝑ ruinã: illabi aũt nō ꝓ angelo.ḡ angelus nō pōt dici eē ī loco ꝑ opationē:nec ꝑ ꝓñs ē in loco. ¶ P̃. Sol operatur in ístis inferioꝛib⁹:⁊ tñ sol nō dr̃ eē in illís inferioꝛibus.ḡ a silũ nō pōt dici:ꝙ angelus sit ín aliquo loco ꝓ b̃:qđ opeĕ in loco. ¶ P̃. Illa res pōt dici esse in loco ꝑ illud qđ est diuersum in subo ab ea: qz qñ aligd inest alicui rei ꝑ aliud:opz ambo inesse illi rei: ⁊ qđ inest alicui nō differt subo ab eo:opatio aũt quã cãt angelus in eodẽ loco ꝑ aliquod coꝛp⁹nō in ē angelo: nec ē idẽ subo cuz eo:cum sit in coꝛpoꝛe sicut in subo.ḡ ꝑ opationē quã cãt angelus in coꝛpe⁹ qđ mouet nō pōt dici eē in loco. nec ꝑ opationē:q̃ est in eo:q̃ ē velle ⁊ ītelligere:qz tales opationes angeli crũt ita absolute a situ ⁊ loco: sĩc eẽntia angeli.ḡ nullus angelus ē in loco ꝑ opationem. ¶ P̃. Ille q mouet localr ē viatoꝛ:qz tũc suũ agere ꝓ alicui ꝑ motũ localẽ:sed angelus btũs nō est viatoꝛ.ḡ saltem btũs nō mouet localr. ¶ P̃. Dicit in lib.de intelligẽtijs:ꝙ magnitudo spacy nō facit distantiã i opatiõe itelligẽtic:sed si angel⁹ mouet localr magnitudo spacy faceret distãtlã in opatione ei⁹.ḡ itelligẽtia:siue angel⁹ nō mouet localr. ¶ P̃. Uulgariter dr̃:ꝙ ḡ bñ bz non se moueat:sed angelus btũs semp bñ bz.ḡ non se mouet:nec ꝑ ꝓñs mouet localr. ¶ P̃. Ille q ē in pfecta aliqua opõne nō se extẽdit ad aliã dimittẽdo illã: ſz angelus btũs semp est ín pfecta opõne:q̃ est videre deũ ꝑ essentiã.ḡ nunq̃ se extẽdit ad opationẽ:q̃ ē motus localis. ¶ P̃. Scõm ꝙ ꝓbat ꝓbs 6° phisi. nullus ī partibile mouet:sed angelus est ímptibilis cũ sit símplex:nec ē cõpositum ex ptibus.ḡ nō mouet localiter. ¶ P̃. Arguebaĕ ꝺ rñdẽtẽ:ꝙ ponebat:ꝙ angelus ſz ꝙ placebat sibi poterat esse ín loco pũctuali ⁊ indiuisibili: qz pũct⁹ indiuisibilis nō est susceptiuus opõnis:quã causat angelus circa coꝛpoꝛa: cũ talis opatio moueat localr:sed angelus non est in loco nisi ꝑ operationẽ. ergo non potest eẽ ín loco pũctuali. ¶ P̃. Jn eo qđ mouetur opz ponere partibilitatez:sed in angelo nulla est ptibilitas:ls ín coꝛpoꝛe:qđ mouet ab eo possit esse partibilitas.ḡ angelus nō mouet localr. ¶ P̃. Sí angel⁹ moueret opoꝛteret:ꝙ trãsiret mediũ: hoc aũt ē falluz. ḡ falsum est:ꝙ mouĕat localr. ꝓbatio vtriusqz assumpte.⁊ primo ponit.ſ.ꝙ opoꝛteat angelus trãsire mediũ qz si ponet angelũ moueri ab.a.in.b.tũc quero vtrum dũ mouet sit ín.a.vel in.b.totũ:quoꝝ neutrũ pōt dari qz dũ mobile ē totũ in termino a quo:vel totũ i termino ad quẽnō mouet:nec ēt pōt esse ptim in medio: qz ímpartibilis est.ḡ si mouet: opz ꝙ sit ín medio ĩter.a.⁊.b.Qz aũt nō possit trãsire mediũ in motu suo:ꝓbo: qz ínter quoslibet duos terminos signatos in magnitudine est dare infinita media ſm diuisionem magnitudinis in ínfinitum:sed infinita media nō possunt ptrãsiri nisi motu ꝓtinuo:ḡ in angelo esse nō pōt cũ non sit mobile ꝓtinuũ:cõtinuitas aũt motus causaĕ ex continuitate mobilis.ḡ angelus nō pōt moueri ꝑ mediuz:⁊ sic vtraqz ꝓpositio ꝓbata est. ¶ P̃. Sí angelus moueret:opoꝛteret eum moueri in ínstanti:sed ł̃ est impoſe.ḡ impoſe est angelum moueri.ꝓbatio maioris: qz ponant duo loca ímediate se bñtia:q̃ sint.a.⁊.b.⁊ moueatur angelus ab.a.in.b.si ponaĕ moueri in tpe:tũc in illo tpe ybí ponitur moueri q̃ro vbí sit:nō pōt dici ꝙ sit ín.b.qz.b.est terminus ad quẽ:⁊ in termino ad quẽ nō est motus:sed mutatum esse:nec pōt dici: ꝙ in tpe illo quo ponĭt moueri sit partim ín vno ⁊ partim i alio:qz angelus ípartibilis est:nec pōt dici:ꝙ in tpe illo sit coꝛpus in.a.qz tũc i tpe illo gesceret:qz gescere ē eẽ i eodẽ loco:vl aliquo tpe esse:aut ín eodẽ loco stãte ypothesi i tpe quo ponĭt moueri:qz ín toto tpe ponĭt esse ín.a.ḡ ē terminus a quo:⁊ sic tps in quo ponĭt moueri esset tps getis sue ⁊ non tps motus:⁊ segtur:ꝙ simul gesceret ⁊ moueret:qđ est impoſe.ergo impoſe est angelũ mouerí in tpe.ḡ si mouet mouebĭt in ínstanti cũ sit indiuisibilis:sed ꝙ ēt sit ípossibile cũ moueri ín ínstanti.ꝓbo: qz quodcũq̃ mouet:opz ꝙ mobile se habeat alr nunc q̃ prius:sed nunc ⁊ prius nō possunt esse in instãti cuz sit indiuisibile.ergo ípossibile est angelũ moueri in ínstanti:⁊ sic ꝓbata est vtraqz assumpta. ¶ P̃. Sí angelus moueaĕ opz ip̃z moueri motu ꝓtinuo:sed ł̃ est impossíbile.ergo ⁊c. Minoꝛ supza declarata est. ꝓbo maioꝛē.ſ.ꝙ ínfinita dístãtia nō possit esse nisi in motu cõtinuo:qz si eẽt in motu dícreto:essent actu ínfinita: qđ est ípossibile:sed in motu angeli opz esse infinita instãtia:si ponatur moueri.ḡ si moueaĕ oz ꝙ moueatur motu ꝓtinuo:⁊ sic ꝓbata ē maioꝛ. Minoꝛē ꝓsillogismí ꝓbo: vz ꝙ in motu angeli opoꝛteat eẽ infinita instantia: quia opz ibi tot instãtia ponere:quot sunt in motu coꝛpoꝛis:in quo sunt ínfinita:hꝫ aũt sic ꝓz:qz ex quo angelus mouetur ꝑ aliquod spatium in aliquo tpe finito ⁊ coꝛpus moueatur per ídẽ spacium. alr finito aliquo diceĕ ꝙ angelus moueaĕ:cũ oẽ tẽpus finitũ cõparatũ alteri tẽpoꝛi finito excedat ipsum: vel deficiat ab ipso: ſm determinatam q̃litatem:ponamus:ꝙ tps motus coꝛpoꝛis:quod mouetur:tardius quã angelus excedat tempus motus angeli in tribus partibus:qz nō refert q̃tum ad ꝓpositum:que ꝓpoꝛtio accíplatur:⁊ cũ ita sit ꝙ ſm ꝙ auferet de magnitudine spacy: per qđ est motus auferatur de tẽpoꝛe:tunc ablatis tribus ptibus magnitudínis ꝑ quã motus coꝛpoꝛis fit:⁊ mouet angelus auferrent tres partes tẽpoꝛis:⁊ per consequens coꝛporis:quartam partem magnitudinis ꝓdicte transibit in equali tempoꝛe:in quo tñ tempoꝛe:ín quo transit ange

Z.c.z.3

lus totam magnitudinem. ¶ Ad idez sic arguo in illo nunc: in quo corpus est in medio ꝓcedentis partis magnitudinis est angelus in medio totius magnitudinis: ꝛ sil'r in illo nūc: in quo corpus est in medio medy: ita sil'r angelus: ꝛ in eodē nūc: ꝛ in medio medy: qz ꝓportionalr pōt angelus moueri in tota magnitudie: sicut corpus in parte magnitudinis: sed in motu corporis p ipsam partem spacy sunt infinita: nec in qbus ē in medio 4ᵉ ptis: ꝛ in medio medy: ꝛ sic deinceps. q̄ a sil'i ꝛ in motu angeli erunt instantia infinita: in qbus poterit esse in medio totius magnitudinis: ꝛ in medio medy: ꝛ sic deinceps. ¶ ꝑ. Non plus resistit angelo plenum q̄ vacuum corpori: sed si esset vacuum corpus moueret in instanti: vt ait pbs. 4. phisi. ergo si angelus moueatur in loco mouebit in instanti: hoc est impossibile: vt supra pbatū ē. ergo ipse ē angelū moueri localr.

Tex.

Contra propriū est dei non moueri etiam localiter: vt videtur: qz deus est vbiqz. ergo oībus alys ab ipso: ꝛ per consequens angelo conuenit moueri localiter.

Rn̄deo ad euidentiaz huius qōnis gnq̄ sunt declarāda. ¶ Primū ē qūo angelus sit i loco ꝫ q̄ ꝓpetit ei eē in loco. ¶ Secūdū est qūo ꝓpetat sibi localis motus. ¶ Tertiū ē qūo i motu eius sit cōtinuitas ꝛ quomodo non. ¶ Quartū est qūo in motu eius possit esse trāsitus medy ꝛ quomodo nō. ¶ Et qntum est qūo se habeat motus eius ad tempus.

Quantum ad primum sciendum: q̄ de esse angeli in loco sunt quattuor opiniones. Prima fuit pȝorum ponentium angelum non operari imediate circa aliquod corpus: sed tantum circa animas corporum celestiuz: que ponebant esse animata: vnde isti posuerunt angelos nullo modo esse in loco. Quoruz opinio modo non tenetur: quia angeli nō possunt solum immediate operari circa animas corporuz celestium si sint animata: vt ipsi posuerunt: imo etiam possunt operari ꝛ circa corpora celestia imediate: ꝛ etiam circa corpora inferiora: propter quod possunt eē in loco per operationem: vt infra exponetur. ¶ Secūda opinio est: que ponit angelos esse in loco per essentiam: ita. s. q̄ essentia angeli est determinata ad locū: sicut subiectum determinate distantie ꝛ determinati situs: ꝛ per consequēs q̄ essentia angeli sit terminatio ipsa sui esse in loco: ꝛ ad hoc ponendum moti sunt propter hoc: q̄ essentia angeli est limitata ꝛ determinata ꝛ finita. ¶ Sed ista positio stare non potest: nec quantum ad hoc: q̄ essentia angeli sit ratio sibi essendi in loco. quia quod est totum extra genus eoruz: que sunt quāta quantitate dimensiua nō potest esse ratio determinandi ad determinatum situm: sic q̄ sit subiectum determinati situs: vel ad determinatum locuz: qz prima ratio determinandi ad situm: vel ad totum determinatum est quantitas: essentia autem angeli est extra totum genus eorum: que sunt quanta quātitate dimēsiua: ꝛ ideo impossibile est: q̄ essentia angeli sit ratio essendi in loco: ꝛ precipue predicto modo: vt ipsi ponūt. Nec etiam quantum ad hoc: q̄ essentia angeli: vl ipse angelus sit subiectum propinquitatis vel distantie ad aliquod corpus: dum modo accipiatur propinquitas ꝛ distantia ꝫm quantitatem dimensiuam: qz omne sic propinquuz ꝛ distans necesse est se habere in determinato situ ad illud: respectu cuius dicitur esse propinquum vel distans: quia quod se habet in determinato situ ad aliquid est subiectum situs: que est differentia quantitatis vel situs: qui est predicamentum: quoruz nullum angelus potest eē subiectum: qz talia non possunt ineesse nisi mediante quantitate dimēsiua. que in angelo esse non potest. Motiuū autē corp nullum fuit qz decepti sunt per equiuocationem finis: quia finis ꝫz quem dicitur esse essentia angeli finita ꝛ determinata ad genus ꝛ speciem: ꝛ finis quantitatis ꝫm quam corpus dicitur esse finitum: siue finite quantitatis nō sunt eiusdem rationis: ꝛ ideo finitas essentie angeli non oz q̄ determinet eam ad locum. ¶ Tertia positio est: q̄ angelus est in loco per suam virtutem: que est sua virtualis quantitas: ꝛ q̄ per talem quantitatez virtualem appropinquat se angelus ad locum: ꝛ est subiectū propinquitatis ꝛ distantie localis: ita q̄ est in determinata distantia ad corpus: quod mouet ꝛ ē ei ꝓpinquū. ¶ Sed ista positio omnino nō potest stare. Primo qz illud: per quod primo ꝛ per se conuenit alicui rei situari: vel esse in determinato situ est quātitas dimensiua: quantitas autem virtualis cuz sit qualitas est extra totum genus quantitatis dimensiue: ideo per quantitatem virtualem non conuenit aliquid determinari ad locum: ita q̄ ꝓprie sit in aliquo sicut in loco: vel sit subiectum determinati situs: vel propinquitatis: vel distātie. ¶ Secūdo qz nulla res mediante virtute sua actiua respicit aliquid: nisi sic̄ causa efficiens respicit effectum: ex hoc autez quod aliquid respicit aliquid: sicut causa efficiens respicit effectum non habet esse in loco: nisi sicut causa dicitur esse in effectu: esse autē in aliquo sicut causa in effectu non facit: q̄ aliquid sit subiectum propinquitatis vel distantie: ꝛ ideo non conuenit angelo predicto modo esse in loco: sicut per principiuz passiuum. Nam sicut dictum est: illud per quod passiue conuenit alicui esse in loco predicto modo est quantitas dimensiua. Nec potest dici: q̄ per virtutem suaz sit predicto modo in loco sicut principium actiuum: q̄ quod moueat se ad essendum in loco: si autem preter prinm actiuuz: q̄ quod actiue dicitur aliqd eē in loco requirit aliqd susceptiuū talis accītis: qō est esse in loco: nihil aūt est in angelo: per quod passiue possit eē subm determinati situs ꝫm distantiā vel propinquitatez: qz per solam quantitatē dimensiuam est vnumquodq̄ situatum subm talium accidentium. ergo angelus nullo mō pōt esse i loco predicto mō. ¶ Adhuc nullo mō pōt ꝓuenire angelo predicto modo per operationez eē in loco: qz si ad hoc: q̄ angelus opetur circa locum vel esse locatum: p̄exigitur q̄ sit propinquus ꝫm locuz rei circa quē operatur: tunc sequitur: q̄ angelus non est in loco per opationez: sed magis ecōuerso opatio ꝓuenit sibi p esse in loco: si autē ad ꝫ q̄ angelus operet circa aliquod corpus locatum nō ꝑexigit: q̄ sit ꝓpinquus illi corpori locato trī ꝫm locū: tunc nulla necessitas est ponendi angelū esse in loco predicto mō. s. sicut subm ꝓpinquitatis ꝛ distantie. ¶ Et iō est q̄rta positio: q̄ vr mihi inter alias pbabilior: que ponit angelum esse in loco proprie sicut in loco: non ita q̄ sit subiectum ꝓpinquitatis vel distantie localis: sicut predicta positio ponit: sed sicut cā efficiens dr eē in suo effectu: vnde sicut esse in loco idem est: q̄ hre habitudinem ad locuz: vel magis ad corpus: ꝛ trī in loco ꝛ in cōicato corpe ad locum: in quo est: sicut cā efficiens ꝫz habitudinem ad effectū. ¶ Cōtra aūt hanc positionem videnr esse gnq̄ difficultates. ¶ Prima ē q̄ ñ videt q̄ possit de nouo mouere aliquod corpus: nisi preintelligatur approximari corpori: quod moueat: nec posset intelligi eius approximatio: nisi sit subiectum propinquitatis ꝛ distantie. ¶ Secunda difficultas est: quod si angelus est in

loco

Hoc pōt pbi ex. 4. phi. T. c. 76. vbi ꝫz pbs q̄ si corpus cubuz separatuz a q̄ lutatib⁹ sensibilibus ponatur in aqua a qua sibi cedet rei iuxta imēsurā sue magnitudis.

loco tñ per operationē inquantū habz habitudinē ad aliqđ corpus ꝫtentū in loco sicut mouens ad mobile: tūc cū possit sic operari circa locū poterit vtrūq; eē: qđ videt aliquibus incōueniens. ¶ Tertia est: q ex quo est absolutū appropingtate ⁊ distātia locali: ex hoc q opat aligd in oriente nō ipedieť: gn possit simul opari cū hoc in occidente: ⁊ sic poterit esse simul in plibus locis: qđ est incōueniēs. ¶ Quarta est: q duo angeli poterunt mouere idez corpus: ⁊ sic duo erūt in eodē loco qđ similr vr esse incōueniēs. ¶ Quinta est: q cū ania separata vt pōit a magnis nō possit mouere aliqđ corpus: a pari nec angelus. ¶ Ad primū ergo istoꝝ dicendū est: q in corporibus: quoꝝ vnū agit in alio: qz potētie: per q̄s agunt ⁊ patiunt sunt forme seu dispōnes alī cuius quāti: opz attendere determinatū situ fm determinatā distantiā inter agens ⁊ passum: ⁊ motūs ⁊ motum. sed sic spūs agit in corpus: ita spūs in spūm: qz potentia per quaz spūs agit est oīno absoluta a quāto: sic a subo: ⁊ ideo in talibus nō opz attendere determinatū situm fm determinatā distantiā localē inter agens ⁊ passum. sed tñ regrit q vnū cōtineat virtute aliqđ ad qđ alterū est in potētia. sicut in angelo est vtus causatiua motus localis: ad quē corpus est in potētia: ⁊ ꝫ sufficit: circū scripta tñ ꝓportione inter eos fm distantiā localē vnius ab alio: ad hoc q hoc vel illud moueatur. ¶ Sed cōtra hoc videť esse. qz si ex hoc sequit angelū mouere corpus: qz habz potentiā causatiuā motꝰ localis: ad quē corpus est in potētia: cū vt videť: angeli habeāt semp talē potētiā: ⁊ corpus sit semp in potentia ad motū: sequit q angeli se mouceāt: ad qđ possunt mouere: qđ videť incōueniēs. ¶ Et ad hoc dōz: q ⁊ si ponať angelū mouere per volūtatem. tñ ꝑncipium immediatū mouendi non est voluntas: que est potentia volitiua: sed actus volendi qui est eligere mouere corpus hoc vel illud: nec oportet q angelus semp moueat corpus q pōt mouere: qz ꝑncipium immediatū: per quod mouet: quod est predictus actus eligendi: non semper adest. Si aūt ponať mouere per aliā potentiam q̄z per volitiuam: idem sequit. nam ista potentia motiua est subiecta imperio voluntatis: que mouet alīs potentias ad exercitium actus. Et ideo ista potentia nō est sufficiēs mouere nisi sit cum ea imperiū volūtatis eligētis mouere hoc vel illud. talis enī electio nō opz semp ad esse: nec per ꝫnās opz angelū semp mouere. ¶ Ad scōz dicunt gdā: q ponere angelū nūq̄z esse nō sapit doctrinā sanā: qz per hoc tollit ꝫnexio vniuersi: q ꝑbant sic: qz ꝑma diuisio vniuersi ē iter creaturā spūalē ⁊ corpalē: ⁊ iō ad cōnexionē vniuersi neče ē istas ptes esse cōnexas: ꝑdicte aūt ptes non ꝑnt cōnecti per ꝺtactū quātitatis dimensiue: q̄ dicit cōtinuitas vel ꝺtingentē. vñ reliquit q cōnectant ꝑ cōtactū vtutis. talis aūt cōtactus est per operationē: ⁊ iō oz quālz creaturā spūlez semp aligd opari circa corpus: ⁊ per cōsequēs semp eē alicubi per opationē: tñ vt dicunt. ista opatio nō semp hz transfere vel mouere corpus: sed est q̄dā applicatio vtutis ad locū. sed ista vba sunt vana: qz angelus opať circa locū nō nečitate nāe. sed lib. ar. vt istimet dicunt ⁊ neče hñt dicere. sed agens li. arb. pōt non agere: quia ꝫ ptāte sua est agere vel nō agere. q̄ pōt nō opari in loco: ⁊ per cōsequēs si angelus nō est nisi q operationem ſn loco: vt isti ponunt: pōt angelus non esse in loco: ⁊ si ponať angelū nō esse in loco: nullū incōueniēs sequit: qz nec hoc est ɔ rōnem: nec ɔ fidē: nec cōtra sacraz doctrinā. Qđ aūt ipsi dicunt de cōnexione vniuersi non valz. Primo qz ista connexio potest esse absq; hoc q spūs moueat corpus per imediatū ordinem nāe fz q vna natura imediate sequitur aliā in gradu perfectionis ⁊ nobilitatis: vnde est fallacia ꝫnctis i argumēto ab insufficienti: quia nō ponunt omnes modi quibus vniuersum potest dici connexus. ¶ Scōo qz dato q vniuersum sit cōnexum per contactū virtutis: ⁊ oporteat spūalē creaturā opari circa corpus: nō tñ opz q oēs spiritualis creatura agat imediate aligd circa corpus: sed poterit esse: q vnus spūs imediate agat circa aliū spīritum vel illuminando: vel docendo: vel predicando: vl aliquid ēt faciēdo: ille aūt spūs circa aliū spīm: ⁊ ille vlterius aget circa corpus: ⁊ erit sic vniuersum cōnexus: nec ꝓpter eius ꝫnexionē oportebit ponere oēs spiritus agere imediate circa corpus: sed aliquos: nec per consequens necesse est ponere oēs angelos eē in loco. ¶ Oz aūt dicunt q operatio angeli circa locū nō semper est transmutare corpus: sed quādoq; applicare suā virtutem ad locum: vel corpus fm approximationē localē que nō cōuenit nisi habentibus quātitatē dimensiuaz ⁊ sic quāta: talia aūt nō cōpetūt virtuti angeli. ¶ Dōz ergo q ad hoc q opeť angelus circa corpus: oz q dicatur virtutē applicare circa corpus inquātū per virtutē suaz cāt aligd in corpe: qz actio sua: q̄ agit circa corpus est actio transiens: per quā semp absolutuz fit in eo in quo agit agens: qz actio nō terminať ad solū respectū. sed impoſe est aliquid creari de nouo in aliquo ꝑsistente illi nouo effectui nisi per eius mutationē: gn saltem muteť: qz mutari est aliter se habere nūc q̄z ꝓus: impoſe ē aūt aligd absolutū de nouo aduenire alicui ipso nō se habēte alr nūc q̄z ꝓus: quia hoc ipsuz qđ est bře se ad aligd: ad qđ ꝓus se nō habebat: est se alr bře nūc q̄z ꝓius: vel saltiz nečio sequit ad alterum: ⁊ ideo dicere q angelus de nouo aliquid opereť circa aliqđ corpus corpe nō mutato est ignorare ꝓpriā vocē. Dicendū ergo: q lz habitualr loquendo semp angelus sit in loco: quia semper hz habitudinē ad aliqđ corpus: sicut ad illud qđ pōt moueri ab eo: tñ angelū nō eē quādoqz actualr in loco nullum inconueniens est. ¶ Ad tertiū dicunt: q qz essentia angeli est finita: opz operationē suā esse finitā: nō aūt opatio sua cēt finita: si poſset opari ⁊ agere simul plura: nec pōt esse in plibus locis vt plura fūt. ¶ Sed hoc parū valz: qz opatio angeli est finita iquātū pōt in obm suū: qz pōt mouere tñ vnū corpus: ⁊ nō magis: virtus tñ eius nō est finita finitatione quantitatis dimensiue: plura tamen corpora si accipiant vt plura: sunt quidez finita quantumcūq; distent ab inuicem: nec distantia maior vel minor inter ea: que mouet facit q requirat maiorem vel minorem virtutem: quia non oportet ipsum se habere in determinato situ ad corpus q mouet: ⁊ ideo pluralitas que prouenit inter corpora: que mouet angelus ex iter positione spaty: parum arguit in finitatem virtutis angelice: nec sequitur etiam: quin esset differre in loco: qz licz cēt in pluribus locis: tamen non posset omnia corpora mouere: ⁊ ideo ita esset in eis quod non in alys: ⁊ hoc est se habere diffinite ad locum prout angelo competit differri ad locuz. si ergo istō sit per quod angelus nō possit esse simul in talibus locis vere ideo est: quia angelus mouet per simpliuz volūtatis in speciali aliqđ prosequi eligendo: sicut autē angelus non potest in speciali distincte ⁊ complete plura vt plura intelligi. ita etiam nec circa plura vt plura in speciali ⁊ cōplete suā operationez exercere: sicut iste qui vult prosequi eadez potest velle vel eligere: ⁊ ideo nō pōt esse vel opari sil in plibus vt ordinanť ad aliqđ vnū: ⁊ ideo angelus nō

põt vel mouere plura corpa vnũ in oriente: ⁊ aliud in occidente: non ꝓpter magnitudinẽ distantẽ vt ꝓcedit obiectio: ⁊ vt vr imaginari põ premissa. sed ꝓpter hoc plura: vt plura etiam specialr non potest velle vel eligere. sed forte bene posset mouere duo corpora vnum ab oriente: ⁊ aliud ab occidente: inquantũ vellet ea ordinare ad aliquid vnũ cõponẽdũ ex eis. ¶ Ad 4ᵐ dicunt quidã: ꝙ duo angeli nõ pñt esse simul in eodẽ loco. qz duo vt duo sunt eodẽ tamẽ mõ nõ pñt esse simꝫ in eodẽ. Sed hoc ꝙ dictũ est nihil est: qz ly duo nõ possint esse in eodẽ loco modo quo dictũ ẽ quãtuz ad ista: q̃z plalitas dependet a loco i quo est: tñ de illis q̃ videtur esse in aliquo: sicut effectus in cã: vel sicut cã in efficiendo nõ bz veritatẽ: sicut in deo sunt plura ⁊ eodem modo sic in dante esse ⁊ cõseruãte. Angeli autẽ dr in loco esse sic cã in effectu: vt dictũ est: siue ꝓ silem modũ ꝼm quẽ nõ repugnãt plura esse in vno: qz nõ opz vt sequant illõ: in quo sunt in vitate: ⁊ plalitate. ¶ Iterũ istimet dicunt reprobando quãdã põnẽ quozũdã aliorũ: ꝙ duo angeli cuz agant per lib.ar. pñt cõuenire ad mouendũ idem corpꝰ: angelus bz eos est in loco ꝓpationẽ. ergo segr ꝼm eos ꝙ duo angeli pñt eẽ in eodez loco. ¶ Et io aliter dom est: ꝙ sicut duo corpa pñt eẽ in loco eodẽ cõmuni: q nõ est locus adequatus: sic duo boies in eadẽ naui: ⁊ etiã sicut i eodẽ loco adeq̃to duo corpora nõ pñt eẽ. ita duo angeli mouẽtes pñt eẽ mõ ꝓdicto essendi in eodẽ loco sicut in effectu non adeq̃to ꝓprio. nõ tñ pñt esse plures simul in eodẽ corpore: sic in effectu ꝓpo ⁊ adequato: qz effectus ꝓprius non põt esse virtute nisi vnius motoris ⁊ mouẽtis nisi fuerint duo tales: quoz vnus agat in vtute alterius. nõ tñ segtur: ꝙ si duo angeli ꝓdicto mõ pñt esse in eodez corpe ꝙ vnꝰ illabat alteri ⁊ ꝙ duos angelos bre habitudinẽ ad aliquẽ vnũ effectũ: cum in corpe nõ arguit vnũ eorũ esse in effectu: sicut infra terminos essentie alterius. ¶ Ad 5ᵐ dom: ꝙ suba spũalis dicit esse in loco iquãtum bz habitudinẽ ad locũ. talis aũt habitudo ꝓcipue est inter angelum: ⁊ ideo cum ꝼm mouere ⁊ moueri potest etiã esse ꝼm aliquã ꝓsidentiã q̃ deputat suba spũalis ad presidendũ alicui loco ꝓ custodiã: vel per aliquẽ aliũ modũ inquantũ deputat ad corpus finitũ in perpetuũ in tali loco: ⁊ ꝼm talem deputationẽ põt aĩa esse in inferno vel in paradiso: vel posset dici: ꝙ licz aĩa separata nõ bẽat naturalr habitudinẽ ad locũ terminatum virtute sua: põt tamẽ bre habitudinẽ operãdi in loco. ¶ Ad scõm ꝓncipale est dom: ꝙ nõ intendo loq de motu angeli metaphorice qui est ꝼm reditiones in deum ⁊ exitũ a deo: nec de motu quo mouet angelus de cognitione in cognitiones: nec de affectione in affectionẽ. sed de motu eius locali quo mouet de loco ad locũ: ꝼm ꝙ sibi cõpetit esse in loco. loquẽdo ergo de tali motu: cũ angeli dicant esse in loco per hoc ꝙ hñt habitudinẽ ad locum: sicut cã efficiens ad illud in quo aliquid facit: ⁊ angelus nũc opet in vno loco ⁊ nõ in alio ⁊ habz nũc talẽ habitudinẽ ad vnũ locũ nõ ad aliũ: habent angelũ moueri ꝼm locũ: sed nũc bre talẽ habitudinẽ ad vnũ locũ nunc ad aliũ ⁊ moueri sic localr conuenit sibi per hoc: ꝙ sua virtus nõ extendit ad oẽm locum: nec etiã determinata sit ad vnũ tñ mouẽdũ: vel ad vnum locũ solũ: gn successiue possit nunc opari in vno loco: nunc in alio. ¶ Quantũ vo ad tertiũ ꝓncipale sciẽdũ: ꝙ angelus põt se bre triplr ad corpus ꝙ monet. vno modo ꝙ aliqõ corpus moueat per totũ vnuz spatiũ: sicut si moueat vnũ lapidẽ vl corpus ab eo assumptum per aerem: ⁊ ꝼm motum talis corporis dicit angelus successiue esse in diuersis locis: sicut ⁊ corpus qꝫ mouet: ⁊ dicit moueri per ista loca: ꝙ quidẽ moueri nihil aliud est q̃ habere habitudinẽ successiue ad diuersa loca: per quẽ corpus ab eo motũ transit. ita tñ ꝙ ista cõtinuitas est per se in motu ipsius corpis: sed per accẽs dens respicit angelũ inquãtũ per talẽ motũ eius habitudo est ad diuersa loca: ꝓ que trãsit corpus: ꝙ ipse mouet: ⁊ in tali motu est necessario trãsitio medy: qz ex q̃ mouet aliquod corpus de extremo ad extremũ: opz ꝙ moueat ipsum per mediũ: qz corpus nõ põt trãsire ab extremo ad extremũ nisi per medium: ⁊ per ꝯns oportet ꝙ habeat habitudinẽ necessario ad mediũ locũ añ quã ad extremum. ¶ Scõo mõ põt se bre ad angelum corpꝰ ꝙ mouet sic ꝙ ad totum corpus ꝼm diuersas sui partes successiue moueat: sic si moueret aliquaz aquã nõ ꝼm totum. sed ꝼm diuersas sui partes: si ita moueret partes talis corpis ꝙ successiue ⁊ cõtinue dimittat ꝓmã partẽ: ⁊ simlr cõtinue ⁊ successiue occupet partẽ imediate cõsequẽtẽ: quã qdẽ occupationẽ itelligo aut per effectũ quẽ angelus causat in corpe q̃to: ⁊ tunc ad huc angelus dicit moueri ꝯtinue: ꝼz quẽ motũ quẽ cãt cõtinue ⁊ successiue occupat partes talis corporis: ⁊ sic transit in suo motu mediũ. ¶ Tertio mõ angelus põt se bre ad corpus ꝙ mouet videlz ꝙ simul applicz suã virtutẽ ad aliqõ totũ corpus exns in eodẽ loco: sic si sumeret vnã rotam: vel moueret vnã rotã in eodez loco: ⁊ postea totũ illõ corpus simlr dimitteret: ⁊ applicaret suã virtutem ad aliud corpus existens in alio loco: motus angeli ꝙ sic esset nũc in vno loco: nũc in alio eẽt discretus ⁊ nõ cõtinuus: sicut ⁊ motus quos cãret nũc in vno loco: nunc in allo essent diuersi ⁊ distincti: ⁊ in tali motu non opz angelũ transire mediũ. Cuius rõ est: qz angelus: vt dictum est nõ est subm propinquitatis vel distantie loci: vel nec ad hoc ꝙ moueat aliqõ corpus oportet ipm se habere in aliqua distantia locali ad corpus ꝙ mouet: ⁊ iõ cuz dimittat mouere aliqõ corpus in oriente statim imediate põt mouere corpus existẽs in occidente ꝼm ꝙ sibi placet: nõ opz ꝙ moueat corpꝰ imediate se habens ad illud qõ ꝓmo mouebat. ¶ Sz cõtra istum vltimũ dictum dicunt aliqui: ꝙ licz angelus ꝼm se non sit determinatus ad locum: tamẽ inquãtum est pars vniuersi semper oportet eũ operari: ⁊ esse per operationẽ in loco aliquo ꝓpter ꝯnexionẽ vniuersi ⁊ ꝓpter eandẽ cõnexionẽ ⁊ ordinẽ spatij vniuersi non potest: vt dicunt: transire ab extremo in extremuz nisi per medium. Quod autẽ possit mouere partẽ sibi magis ꝓpinquaz q̃ partẽ remotã declarant vt dicunt per grossum exemplũ: ꝙ ly aliquod corpus nõ sit determinatum partibile ad hunc locũ vel illũ: quia põt indifferenter esse in hoc loco vel in illo: tñ postq̃ est in tali loco nõ potest equalr esse. ¶ Preterea. in quocũq; loco ꝓius sedebat moueri oportet ⁊ ꝓius ipsum esse in ꝓpinquo loco q̃ in remoto. Sed hoc nihil valz. ꝓmo qz sic supra ostensum est non oportet angelum ponere esse in loco i actu per operationez ꝓpter cõnexionẽ vniuersi. ¶ Scõo qz dato ꝙ oporteat inter angelũ ⁊ corpus eẽ connexionem: que est ꝼm ꝓportionem motoris ⁊ mobilis: non tamẽ est inter eos connexio: que est ꝼm situz vel distantiã localẽ ꝼm ꝙ ordinant corpora alia ad invicem: ⁊ ideo dato ꝙ semper oporteat angelũ operari circa aliqõ corpus: tamẽ distantia localis: a q̃ oino angelus ẽ absolutus q̃ est inter duo corpora distantia nõ põt impedire: qmõ angelus possit imediate circa duo corpora distãtia successiue opari absq; hoc ꝙ operetur i medio ꝓ hoc ꝙ ab inuicẽ distant. Exẽplum aũt qõ adducunt

ducunt est vere grossum: & rude: quia corpus q̄cunq; necessario habet cōnexionem & ordinez ad alia corpora fm determinatuz situm & distantiā localez ꝓpter quē ordinem necesse habet corpus transire medium: talis autez ordo vel connexio nunq̄ competit angelo ꝓpter qđ non oportet transire angelum medium sicut corpus. sic ergo patz de tertio & quarto ꝑncipio proposit: onis. qz in ꝑmo & scđo mō est continuitas & trāsit? per medium in motu angeli. sed in tertio modo mouē di non est continuitas: nec necesse transire per mediū. ¶ Quantū autē ad quintū ꝑncipale. s. qūo motus angeli se habeat ad tempus: dicunt quidā q; angelus mouetur in instanti. ita q; toto tempore precedente illud instans quiescit in termino a quo & vltimo instanti illius temporis vnito ad terminū ad quez: & sicut in termino ad quē: sicut etiā quedā alterationes dicunt apud nos esse istātanee vt illuminationes. ¶ Sed hoc est impossibile: primo qz q; quiescit in aliquo loco in aliquo tempore est in illo loco in quolz nunc illius tēporis: & per cōsequens est in illo loco in vltimo instanti illius temporis. ergo impossibile est aliquid quiescere in aliquo loco in toto tempore: & esse in alio loco i vltimo illius temporis. ¶ Itez omne q; mouetur mutatur de opposito in oppositum: que simul cē nō possunt. sed illa que insunt alicui non simul oportet successiue iesse. ergo in omni motu & mutatōe opz esse successionē aliquam. impossibile est autem successionē esse aliquā sine tempore. & ideo impossibile est motum aliquē vel mutationem esse sine tempore mensurante vel ipsaz mutationez vel aliquē motum accedentē ad ipsum: sicut ignis est terminus alteratiōis: & illuminatio est terminus motus localis solis. motus autē angeli non potest esse terminus alicuius motus priozis. & ideo oportet motuz angeli esse in tēpore. Nec q; dr̄ de mutationibus instantaneis: que sunt apud nos valz: qz isti sunt termini aliquoꝝ motuū cōtinuoꝝ: qui sunt in tempore. quale aūt sit illud tēpus: dico q; cū angelus mouetur motu continuo modo quo expositū est: motus eius semper est in tempore cōtinuo: que tamē continuitas non ponitur in angelo sicut in subiecto: sed in eius effectu. s. in corpore ab eo moto: per cuius motū continuuz angelus habz cōtinuā habitudinē ad diuersa loca tm̄. s. hitudo vt angeli ad diuersa loca talis ponitur cē per accidens in isto tempore: sicut petrū esse predestinatū est eternum: nō tamē eternitas: qz per se respicit petrū qui est predestinatus: vel eius gloriā: ad quā est predestinatus. sed per accidens: sed ipsam predestinationez per se. qū mouetur motu discreto: tunc motus est in tēpore discreto cōpositō ex pluribꝰ nūc. ita q; motus nō est in termino a quo: vel in termino ad quē: nec in aliq̄ loco medio. sed est ipsa ratio successione vnius post aliuz: sicut binarius nō est vnitas hec vel illa: sed comprehendit ambas simul. Nec obstat q; cāt in codē loco aliquē motū ꝯtinuuz admouēdū aliqđ corpꝰ ibi. qz fm talem motum angelus nō habz habitudinē ad diuersa loca. sed ad vnum tantū locū. & ideo in tēpore illius motus nō pōt dici intrare locū vl̄ localr̄ moueri. vnde in illo loco non est nisi in vno nūc idiuisibili mēsurante suum velle: per qđ mouet corpus ad locū: & suā habitudinē ad locum: & sil̄r in alio nūc & in alio loco: & tēpus sui motus: pro quo ponit̄ esse in pl̄ibus locis: cōponitur ex ipsis nunc: sic ergo patz qūo angelus mouetur localr̄: & qūo est in loco successiue. ¶ Dico autez q; successio conuenit duplr̄ esse. vno modo in acceptione vel acquisitione eiusdez perfectionis: vel cuiuscūq; alterius: sicut successio ante acquisitionem loci est in loci mutatione vel quantitatis perfectione: sic est in motu augmēti: & in talibus in idiuisibilia: nō aūt p successionez: sic nec in quātitate cōtinua indiuisibilia faciūt aliquid magis: & talis successio facit tēpus continuuz. Alia est successio pluriū perfectionū incōpossibiliuz: & non habenti aliquā habitudinē fz quā successio possit esse in acceptione alterius cozū: & in talibus indiuisibilia succedentia causant successionē: in qua successione consistit ratio tēporis discreti: & tali tempore mensuratur motus discretus angeli. ¶ Ad primū in opposituz pōt dici: q; illud qđ motus est actus imperfecti habet veritatē de motu naturali rerū naturaliū: & sic non hz locum in proposito: vel pōt dici: q; motus est actus imperfecti vocando illud imperfectum esse q; nō pōt habere esse q; natū est habere & esse: & sic imperfectū cōuenit oī creature quātūcūq; bone: qz in hoc deficit ois creatura a perfectione diuina. ¶ Ad secundū dicēdū: q; dato q; motus angeli esset ꝓpter indigentiā: non tm̄ ita esset propter indigentiaz sui: sed ꝓpter materiā: nec sicut ꝓpter vltimum finem. sed sicut ꝓpter finē ordinatum ad vlteriorem. scilz ad honorem dei: vel imitationem dei in cooperando ei in salutem nostram: & sic moueri ꝓpter indigentiam alterius nō repugnat. scđo non oportz ꝓpter indigentiam ꝓprie dictaz cuiq̄: que quidē est q; carentia necessarij alicui pro tpe: pro quo est necessarium moueat̄ hō vel angelus: bñ carcat eo ad qđ mouet̄: nō tm̄ caret eo tpe: pro quo vult ipsuz habere: & quo est sibi necessariū: qz nō vult ipsum nisi pro nunc: in quo sit motus suus. ¶ Ad tertiuz dicendū: q; qz omne in loco: sicut in loco: & esse in aliquo: sic̄ causa in effectu sunt oppositi modi essendi. sed esse in loco sicut in quadam re remota: & esse in effectu nec sunt diuersi modi essendi: in angelis autem nō pōt esse in loco: sicut in loco. & iō argm̄ non valz. ¶ Ad quartū patz ex dictis in ꝑncipali solone: quia non requirit̄ q; applicet se ad corpus: q; mouet approximatōe locali: nec sequitur q; se bēat in ōterminato situ: vel distantia locali ad corpus q; mouet: lz ꝓpter limitationē sue vtutis requirat in corpore q; mouet determinatam quantitatem: quia non posset sic corpus quātūcūq; magnū mouere. ¶ Ad quintū dicendū: q; effectus angeli in loco recipit̄ intra terminos dimensionis loci & corporis q; mouetur: nō sic aūt effectus eius recipit̄ intra terminos essentie angeli: quē illuminat: & ideo non dicit̄ angelus esse intra angelum quē illuminat: sicut dicit̄ esse intra locū: vel corpus q; mouet. ¶ Ad sextum dicenduz: q; sol non solum est in aliquo sicut in effectu. sed etiā sic̄ in loco. nō sic autez angelus: & ideo non debet concedi q; sol sit hic: nisi cuz hoc. s. qđ est hic: sic̄ cā in effectu: vel pōt dici: q; cā nō proprie dicitur esse nisi vbi operat̄ immediate. sol etiā non operat̄ in aliquo corpore inferiori imediate: sicut operat̄ angelus: & ideo non est simile de ipso & de angelo. ¶ Ad septimū dicēdū: q; angelus est in loco modo supra expositō: per quid est in eo. s. per illō per qđ mouet corpus: siue sit suū velle: siue sit aliō. & quādo dicit̄ cōtra hoc: q; velle angeli: siue quodcūq; est in eo. ita est absolutū a loco sicut cēntia sua. dico q; verū est quantū ad hoc: q; nec virtus: nec velle angeli est subiectū alicuius situationis localis. sed quantū ad hoc qđ est hr̄e habitudinez ad corpus qđ est in loco vt ad rez motam nō est ita absoluta virtus motiua: sicut essentia: qz angelus agit in corpus non per essentiā suā sed per aliquā virtutē additaz: siue illa virtus sit velle siue aliud. ¶ Ad octauuz dicendū: q; ibi est equiuoca-

tio de viatore: qz vocando viatorẽ illum qui est in statu tendendi ad beatitudinem nõ habitam: non oportet illum qui mouetur localiter sic esse viatorem: licet posset dici viator: quia mouetur per viam localem. ⁊ ideo non oportet angelum q̃ mouet localiter non esse comprehensorem. ¶ Ad nonum dicendũ: q̃ quando dicitur q̃ in operatione intelligẽtie non facit differentiã magnitudo spaty: loquit ibi de opatione itelligẽdi: nõ aũt logt̃ de opatiõe: q̃ aliqd efficit angelus in exteriorẽ mãz. de q̃ h̃ logmur: ⁊ tñ in ista opatõe nõ ẽ imaginãdũ aliquã distãtiã: q̃ sit inter angelũ: ⁊ illud in qõ opat̃. sz bñ ẽ imaginãdũ distãtiã iter terminos spaty q̃ qõ mouet aliqõ corp̃ iter terminos corpis q̃ mouet ꝑm q̃ corpus q̃ ipe mouet põt eẽ maioris vel mĩoris quãtitatis. ¶ Ad decimũ dõz: q̃ ille qui bene stat nõ dz se mouere recedẽdo a bono statu: in quo est. nec sic angelus bñ mouet̃ recedendo a bono statu siue beatitudinis: in qua semp est quocũq; moueat̃. ¶ Ad xi^m dicendũ: q̃ ille qui est in aliqua opatione perfecta nõ põt sil̃ cũ ipsa opatiõe in aliã repugnãtem illi: ⁊ sic se habz motus ãgeli ad habitudinẽ: q̃ nõ repugnat illi. ¶ Ad. iz^m dõm: q̃ nullus ĩpartibile põt moueri motu cõtinuo. ita q̃ ipse motus: q̃ est subm̃ continuitatis etiam sit sibi: sed bene ĩpartibile põt moueri motu discreto: ⁊ motu etiã cõtinuo: mõ quo motus continuus cõuenit angelo: qui qdẽ motus cõtinuus nihil aliõ est quã bñe habitudinẽ ad aliqõ corpus motũ per diuersa loca: ⁊ per ꝓñs habere habitudinẽ ad illa diuersa loca per que illud corpus mouet̃. ¶ Ad iz^m dõm: q̃ nõ est itẽtio alicuí^9 magri ponere angelũ in loco punctali ꝓprie loquẽdo: sz ipropꝛie ꝑut illõ qõ est pue q̃titatis respectu alterius dr̃ punctale respectu eius: sicut astrologi dicunt terrã esse quasi punctũ respectu totius circũferẽtie celi: ⁊ sicut ẽt qñq; dicũt: q̃ angelus põt esse ꝑz q̃ placet in loco punctali: vel in loco diuisibili: accipiẽdo punctale nõ ꝓprie: vt dictũ est. sed ipropꝛie. ¶ Ad i4^m dõm q̃ motus discretus: qui etiã põt eẽ in successiõe cognitionũ nõ regrit ptibilitatẽ mobilis: nec etiã in eo q̃ mouet̃ cõtinue modo quo cõpetit angelo moueri continue requirit̃ partibilitas in eo: sed sufficit q̃ sit ptibilitas in corpe: q̃ mouet: ad qõ bz habitudinẽ. ¶ Ad i5^m dõz: q̃ in motu discreto angeli nõ regrit̃: q̃ ptrãseat mediũ: ⁊ ad illud qõ dicit̃ in cõtrariũ dõm q̃ si angelus moueret̃ motu discreto ab. a. in. b. nõ moueret̃ dũ ẽ in. a. tñ: nec duz ẽ in. b. ⁊ etiã dũ ẽ in aliq̃ alio medio: nec per hoc esset ptim in. a. ⁊ partim in. b. sz moueret̃ per hoc: qõ est totũ esse in vtroq; in duobus nũc cõsequẽter se bñtibus: que in motu discreto se põt habere cõsequẽter. loquẽdo aũt de eius motu cõtinuo: q̃ qõ transit infinita media ꝑ motũ cõtinuũ: q̃ est in corpore: ad qõ bz habitudinẽ. ⁊ isto modo nõ est ꝯueniẽs ipsum pertransire infinita media: q̃ nõ sunt in actu. sz in potentia. ¶ Ad i6^m dicendũ: q̃ in tẽpore in quo mouet̃ angelus motu discreto ab. a. in. b. nec est tñ in. a. nec tantũ in. b. nec partim in. a. ⁊ partim in. b. sed in vna parte illius tpis est totus i. a. ⁊ in scõa est totus in. b. q̃ quidem partes sunt duo nunc: ex quibus tale tẽpus integratur. si autem moueat̃ motu continuo ab. a. in. b. est in toto tẽpore partim in vno: ⁊ partim in alio: nõ propter partes: que sunt in eo: sed ꝓpter ptes q̃ sũt in obto siue vtutis. vnde solet dici: q̃ ꝑm ptes siue vtutis partiz est in vno: ⁊ partim est in alio dũ mouet̃: nec tñ virtus sua bz partes realr diuersas. sed obm eius habet ptes. ¶ Ad i7^m dõm: q̃ angelus põt moueri motu cõtinuo modo quo dictum est: nec tñ oportet ipsum moueri motu continuo: ⁊ q̃ dr̃ ĩmo: qz opz ponere in motu eius infinita instantia: dico q̃ loquẽdo de motu discreto: falsum est: ⁊ ad illud qõ dicit̃ cõtra hoc: dico q̃ inter motum angeli discretũ: ⁊ motũ corpis nulla est proportio: sicut nõ est ꝓportio inter quãtitatẽ discretã ⁊ cõtinuã: qz vnus illorũ motuũ cõponit̃ ex mutatis: ⁊ alius nõ: vnde, etiã dũ corpus est motũ per infinita instantia sui tẽporis: angelus põt eẽ in vno nũc sui tẽporis: vnde in argu^o accipiebatur falsum. s. q̃ in istanti in tẽpore vtri usq; corresponderent sibi inuicem ꝓportionalr. ¶ Ad decimũ octauũ dicendũ: q̃ iz medium nõ resistat angelo: resistit tamẽ corpori q̃ angelus mouet: vl̃ potest dici ⁊ melius: q̃ si motus esset in vacuo: dũmodo per vacuum intelligatur spaciũ habens distantiam localem esset in tẽpore: ⁊ ad illud qõ adducit̃ de quarto phlico. dicendũ: q̃ phs loquit̃ ibi ꝑm opinionẽ antiquoꝝ: qui ponebant motum non esse in tempore: nisi propter resistentiaz medy ⁊c̃. Et per hec ad laudem dei sit finis subtilissimi tractatus de motu angeli.

¶ Explicit̃ subtilissime questiones quodlibetales qõlibetoꝝ vndecim: necnõ tractatus de beatitudine: de verbo: de eternitate mundi: de materia celi: de relationibus: de vnitate formarũ: de virtutibus: de motu angeli accutissimi doctoris i theologia magri Beruei natalis Britonis: nũc primũ oĩa in lucẽ edita: acuratissi meqz emendata. Mandato ⁊ impensis Pereduz nobilis viri dñi Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis: ⁊ sociorum. Impressa Uenetys summa diligentia per Georgium Arriuabenum Anno reconciliate natiuitatis. i 5 i 3. die primo Octob.

¶ Finis.

Registrum

A
¶ Subtilissima
qō est in potestate
ter: qz dictamē
dico q idē
B
quiritur motio
formaliter. i.
lis ex natura
prius z posterius.
C
agit ꝓpter finem
sequēdi ipsum:
malitatis. maior
representantes.
D
ligendi. ¶ Sexto
de aia. quātū
mo q si itelligaī
postea querebāī
E
fiunt cōtra
xionē: sicut
qō est cā
inuere aly
F
necessario velit
ad aliquid manēs
idem subiectum
se declarauī
G
bum q̄ confusio
actum intelligendi
ad id per se
magis dispositus
H
vnitatis nūeralis
aliqua mēsura
subti sufficeret
ditatē. qz pz
I
certificandā. ita q
alio autē casu
aliud fm habitū.
fm rem. prima
K
id qō dicunt
Sed prima
pōle subtiue.
est inuenire
L
vnum numero
mero in diuersis
in potentia
est finitum est
M
ista differant
erit idētitas
cto: vel nō per
ex parte passi
N
lud qō nihil
Tertio de
ior est falsa
bz veritatē illa
O
est actualis
formalis termin⁹
posita ordine
nisi plus dicāt
P
cunstantie: sicut
nec plā. isto
dei. scilicz
presupponunt
Q
illas passiones:
dicit nā specifica:
qua ponīt dictio
rio fidei informi.
R
ꝓpositio obti
sua: z p essentiā
dico: q relatio
dere: q distinctio
S
¶ Sed ista solo
rum est nata
¶ Terti⁹ modus
tiā sit in po⁹ adhuc
T
est rō sentiēdi:
idem quandoq
re fily: non
rōnes attributales
U
lis. sz carētia māe
in aggrediendo
se diuinis: siue
z in hoc pōt
X
pture: vel scōz
sint diuerse res:
eē de diuersis
alterā: sicut sūmū
Y
nec oñter: z sic
sz sola rōne
q̄dā ꝺueniētiā
trem z ad filiū
Z
sua agere hoc:
dicere: gn facto
cedit tñ in
in alio: sic aūt
ua assumptio
Aa
¶ Incipit tractat⁹
tanq̄ accñtalis
sua creatiōe bz
Ex bis pz maior
Bb
apprehendat ipsuz
non videtur
Contra verbū est
bum: sicut dicimus
Cc
esse de vtroq
dentiam sciendū:
uerī z motum
quibus non est
Dd
accipiī absq
re: ita tamē
motum: sz enīz
subiectiue fm
Ee
non erat: sic
ctus vtranq
q actio dicat
entitatē. Sed nō
Ff
non possunt esse
quibus differunt
est quantitas
ribus aūt
Gg
qui esset cā
rit diuersas
corrumpens nō
tura. omne
Hh
nec idē totaliter
tribus. ma. pz
paternitatem sic
¶ Et confirmatur
Ii
ctorum per essentiā
stincto a se:
accidētis a
uis: sicut duplū
Kk
est in materia:
tatis: vel ex forma
tis tāto aligd sit
quatuor sint cause
Ll
mas mixtoz nisi
tialis. Nam cuz
segtur vlterius
perficietur.
Mm
sed per accidens
batum est supra.
poris: z ita non
species: quarum
Nn
z dissoluētis
sicut sunt in mixto
nos aly manifeste
to etiā ipsa aia.
Oo
politicū per
les due inclinatiōes
ad appetitum
non est in appetitu
participatiue bēt

¶ Finis

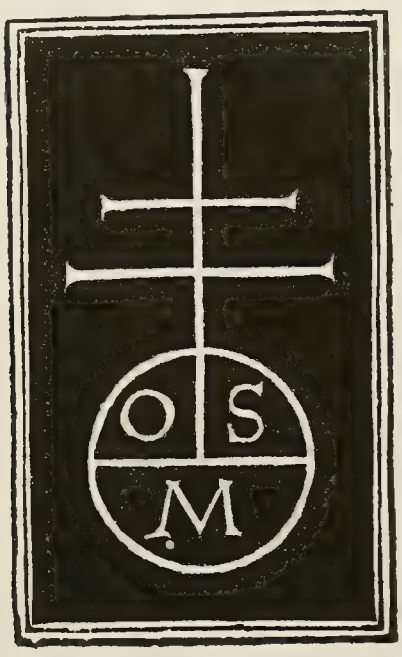

DATE DUE

JAN. 68	Dr Dowell		
JUL 2 2 2009			
GAYLORD			PRINTED IN U.S.A.

BOSTON COLLEGE
3 9031 01658527 5
373880

BT
70
.H37
1513a

Hervaeus Natalis

Bapst Library
Boston College
Chestnut Hill, Mass. 02167